MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
Nr. C-116

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ !

viața economică

ANUL XII nr. 1 (540)
sîmbătă 5 IANUARIE 1974
1
* 20 PAGINI 2 LEI

PĂȘIM ÎN NOUL AN CU SENTIMENTE DE MÎNDRIE, ÎNCREDERE ȘI OPTIMISM

RĂSUNĂ ÎNCĂ, în inimile noastre ale tuturor, urările calde — pătrunse de elocvența faptei și tăria încrederii — pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a adresat în noaptea Anului Nou fiecăruia dintre noi, tuturor celor peste douăzeci de milioane de cetățeni ai României socialiste. În inimile și conștiințele noastre s-au săpat adînc însuflețitoarele îndemnuri, de înaltă vibrație patriotică, la înfăptuirea măreților țeluri ce ne stau în față în acest an, anul celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei de sub jugul fascist, sărbătoarea națională a poporului român, și al Congresului al XI-lea al partidului.

Am intrat în Noul An cu îndreptățite sentimente de încredere și optimism, cu hotărîrea de a înălța la noi cote edificiul căruia îi consacrăm energiile și pasiunea noastră. Bilanțul anului pe care l-am încheiat zilele trecute confirmă încă o dată, pe deplin, capacitatea noastră de a îndeplini, în cele mai bune condiții, toate sarcinile pe care ni le propunem. În anul 1973 am obținut noi și însemnate progrese în dezvoltarea și modernizarea industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri economice, în creșterea avuției naționale, în perfecționarea bazei tehnico-materiale a socialismului. Am realizat, de asemenea, succese importante pe calea înfloririi învățămîntului, științei, artei și culturii, a creșterii nivelului de trai, material și spiritual al oamenilor muncii — obiectivul fundamental al politicii partidului, al întregii opere de construcție socialistă. **„Toate acestea** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la posturile de radio și televiziune cu prilejul Anului Nou **— demonstrează, o dată în plus, justețea politicii marxist-leniniste a partidului, creșterea rolului său de forță politică conducătoare în toate domeniile de activitate, capacitatea creatoare a clasei noastre muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor care își făurește liber, în mod conștient, nouă sa istorie, viitorul său fericit".**

Am încheiat, cu motive temeinice de satisfacție un an, bogat în împliniri, pentru a începe altul și mai rodnic ! În aceste zile de început de an, făcînd bilanțul anului pe care l-am încheiat, al celor 12 luni de muncă închinată propășirii țării prosperității noastre, constatăm cu mîndrie că ceea ce ne-am propus, că planurile și angajamentele noastre au devenit fapte. Încă din primele zile ale acestui an, colectivele de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării s-au înscris la cotele maxime ale activității productive, raportînd deja despre primele lor succese în producție. Această stare de spirit, aceste prime realizări reflectă concludent entuziasmul și hotărîrea, spiritul de răspundere cu care întregul popor înfăptuiește politica partidului, traduce în viață hotărîrile Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale. Pășim în anul al IV-lea al cincinalului cu sentimente de mîndrie, de încredere și optimism. Chezășia acestei încrederi rezidă în împlinirile noastre de pînă acum, în hotărîrea fermă a întregului popor de a realiza în acest an un nou și decisiv pas înainte spre îndeplinirea cincinalului înainte de termen, spre edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

PROBLEME PRIORITARE PE AGENDA ECONOMICĂ A NOULUI AN

Mihai MARINESCU
prim vicepreședinte al Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale

ANUL 1974 debutează sub semnul marilor înfăptuiri obținute de poporul român în realizarea prevederilor de plan pe primii trei ani ai cincinalului și marchează o nouă și importantă etapă de angajare plenară a eforturilor creatoare ale clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității pe drumul accelerării progresului general al societății noastre socialiste, al apropierii momentului depășirii de către România a stadiului de țară în curs de dezvoltare.

Dezbaterea largă a proiectului de plan în adunările generale ale oamenilor muncii, încă din vara anului trecut, examinarea aprofundată a acestuia în Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, în sesiunea Marii Adunări Naționale, indicațiile și îndrumările extrem de prețioase date de conducerea de partid și de stat, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu pe întregul parcurs al elaborării și definitivării prevederilor de plan, au permis investigarea multilaterală a necesităților și posibilităților economiei naționale în actualul său stadiu de dezvoltare, dimensionarea riguroasă, pe baze reale, a nivelurilor, proporțiilor și ritmurilor creșterii economice.

Acțiunile convergente desfășurate la nivel național și în județe, în ministere, centrale și întreprinderi, de către organele și organizațiile de partid și conducerile administrative, cu participarea nemijlocită a celor ce muncesc în producția materială au contribuit la **identificarea unor însemnate rezerve care asigură, continuarea la cote și mai înalte, a dinamismului dezvoltării economico-sociale a țării.** Elocvent în acest sens este faptul că venitul național — indicatorul care dă expresie în modul cel mai cuprinzător rodniciei muncii unui popor — urmează să înregistreze în acest an un ritm de creștere de 14,6%, depășind cu peste 12 miliarde lei nivelul stabilit prin planul cincinal pentru 1974. Este demn de menționat că numai sporul care urmează să se înregistreze față de 1973 este egal cu întregul venit național obținut de țara noastră în anul 1951.

Creșteri înalte, la parametri care depășesc cele mai bune performanțe din ultimele două decenii, urmează să se înregistreze în industrie, ramură în care,

(Continuare în pag. 5)

ÎN ACEST NUMĂR:

4 — **Comerț exterior.** Elemente de strategie a centralei în relațiile cu partenerii externi. Din experiența Centralei industriale de electronică și automatizare.

10 — **Dezbatere V.E.** Scurtarea duratei de execuție — între necesitate și posibilitate (VI). Opinii și argumente despre **cine** și **cum** poate „comprima" perioada de realizare a noilor obiective.

12 — **Ancheta V.E.** Centrala industrială și creșterea economică (II) Răspund : Iosif Steinbach, director general, Centrala Industriei Confecțiilor — București ; Constantin Dascălu, director general, Centrala „Delta Dunării" — Tulcea.

15 — **Creștere economică :** Aspecte ale creșterii și eficienței fondurilor fixe productive în studiul de prognoză macroeconomică.

18 — **Economie mondială:** Criza energetică — implicații asupra raporturilor intraoccidentale și a creșterii economice.

I-VIII — **Sumarul revistei „Viața economică" — numerele 1—52 (1973)**

economie națională

ACTUALITATEA

● Anul 1974 debutează sub semnul marilor înfăptuiri obținute de poporul român în realizarea prevederilor de plan pe primii trei ani ai cincinalului și marchează **o nouă și importantă etapă de angajare plenară a eforturilor creatoare ale întregului popor pe drumul accelerării progresului general al societății noastre socialiste** ● **Probleme prioritare pe agenda economică a noului an** ● „Ziua bună se cunoaște de dimineață" : investigațiile „V. E." în diferite centrale și întreprinderi industriale atestă un început bun, **rezultate remarcabile în producție din primele zile ale anului** ● Comerțul exterior — o pirghie esențială a dezvoltării economice. În paginile revistei, **noi argumente pentru strategia comercială a centralei.** ● Adunările generale din C.A.P. — for de manifestare viguroasă a **democrației cooperatiste** ● Ancheta „V. E." : **Centrala industrială și creșterea economică.**

ÎNCEPUT BUN, REZULTATE REMARCABILE DIN PRIMELE ZILE ALE NOULUI AN

PE ÎNTREG cuprinsul țării oamenii muncii au început un nou an de muncă, penultimul din actualul cincinal. Încheind cu succes planul pe 1973, an care a marcat un pas hotărîtor în realizarea obiectivului național — cincinalul înainte de termen — avem în față în 1974 un plan grandios elaborat de conducerea de partid și de stat (creșterea producției globale industriale cu 16,7% față de realizările din 1973), plan menit să accentueze ritmul înalt de dezvoltare a întregii noastre economii naționale, să ducă la înfăptuirea măreților obiective stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională a P.C.R. Cu toții trebuie să ne propunem dar mai ales să creăm condiții corespunzătoare **pentru ca încă din primele zile de lucru ale acestui an să realizăm sistematic, pe baza unei înalte productivități a muncii, toți indicatorii de plan,** *să punem accent nu numai pe îndeplinirea producției* **globale, ci, în principal, pe înfăptuirea planului fizic, în sortimentele planificate și în condițiile unei calități superioare.**

Realizarea producției în unități fizice la toate sortimentele prevăzute de plan, constituie expresia cea mai directă a contribuției fiecărei întreprinderi la satisfacerea în bune condițiuni a nevoilor beneficiarilor interni și a cerințelor la export ; creînd în acest fel condițiile ca — în lanțul de interdependență pe care îl creează diviziunea socială a muncii — toate unitățile economice, să-și poată, la rîndul lor, îndeplini întocmai sarcinile ce le revin. Așadar, **executarea producției fizice în sortimentele planificate este, deopotrivă, în interesul fiecărei întreprinderi în parte dar și a economiei naționale în ansamblu.**

Marea majoritate a colectivelor de întreprinderi au luat măsuri, încă din faza de pregătire a producției pe 1974, ca **printr-o planificare judicioasă a sarcinilor de plan pe trimestre și luni, iar în cadrul lor, pe decade și zile, să asigure o mai mare ritmicitate în realizarea sarcinilor fizice de plan și a sortimentelor stabilite pe acest an.**

Nu este un secret pentru nimeni faptul că, în 1973, deși covîrșitoarea majoritate a unităților industriale și-au realizat și depășit sistematic sarcinile de plan, au fost totuși întreprinderi și chiar ramuri care, la diferite perioade, au înregistrat serioase rămîneri în urmă la producția fizică, îndeosebi la unele sortimente extrem de importante pentru economia națională : produse chimice, mașini-unelte, ciment și altele. Aceste rămîneri în urmă, chiar dacă ulterior au fost recuperate, prin depunerea de eforturi suplimentare și cu prețul unor cheltuieli mai mari, au avut numeroase efecte negative nu numai pentru cei în cauză, ci și pentru economia națională, care a fost lipsită în anumite perioade de o serie de produse pe care a scontat, neputînd să satisfacă unele nevoi stringente.

Problema înfăptuirii, cu prioritate, a producției fizice se pune nu numai atunci cînd este vorba de planul propriu, ci și în cazul **comenzilor în cooperare,** *deoarece numai astfel se poate asigura desfășurarea ritmică a producției în întreprinderile beneficiare, se poate obține o înaltă eficiență a întregii activități productive.*

Chezășia înfăptuirii cu succes a planului pe 1974, a obținerii unei înalte productivități a muncii, îmbunătățirii calității produselor și utilizării cu spirit gospodăresc a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei electrice, o constituie **materializarea pas cu pas la termenele fixate a planurilor de măsuri tehnice și organizatorice stabilite.** *Aceste planuri se cer îmbogățite pe parcurs cu altele noi, izvorîte fie din necesitățile concrete ale producției, fie din propunerile salariaților, care cunosc cel mai bine problemele cu care sînt confruntați în activitatea ce o desfășoară zi de zi în întrecerea pentru realizarea planului, pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen.*

Toate acestea vor contribui ca acest an al celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei de sub jugul fascist, să marcheze, în istoria țării noastre, un pas viguros pe care îl va face poporul nostru pe drumul condus de Partid pentru construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

CAPACITĂȚILE DE PRODUCȚIE, FOLOSITE DIN PLIN!

● Obiectivul central este creșterea indicilor de utilizare a mașinilor și folosirea mai bună a spațiilor construite. Pe ce căi ?

● Ritmicitatea producției presupune o încărcare uniformă a sarcinilor de plan pe trimestre, luni, și decade. Cu ce efecte ? Dar neritmicitatea ?

● Avem zestrea noastră tehnică și sintem răspunzători de ea. Cum o întreținem ?

● Poate fi suplinită lipsa de cadre ? În bună parte da. Soluțiile sînt la îndemîna noastră.

COLECTIVUL întreprinderii noastre a început noul an de muncă cu dorința și hotărîrea de a amplifica succesele dobîndite pînă acum în realizarea angajamentului asumat în întrecere pentru înfăptuirea cincinalului în 4 ani și jumătate. Planul pe 1973 a fost nu numai îndeplinit dar și substanțial depășit la toți indicatorii. Cîteva cifre elocvente : valoarea producției-marfă vîndută și încasată a fost realizată **în proporție de 103,4%,** productivitatea muncii planificată pe salariat a fost depășită cu 3,7%, iar cheltuielile la 1000 lei producție-marfă vîndută și încasată a înregistrat o scădere față de plan cu 30,5 lei, iar sarcinile de export au fost depășite cu 24,5%. **Realizările din 1973, adăugate la cele obținute în 1971 și 1972, ne-au creat condiții să îndeplinim sarcinile inițiale pe primii 3 ani ai cincinalului încă la data de 26 octombrie și să producem peste plan o producție globală de 24 150 mii lei.**

Pe fondul acesor realizări pozitive am pășit la muncă în 1974 — an care marchează sarcini sporite pentru întreprinderea noastră, reflectînd de altfel dinamismul și ritmurile înalte ale economiei românești. În acest an, comparativ cu 1973, principalii indicatori de plan prezintă următoarea dinamică : **valoarea producției marfă crește cu 34,6%, productivitatea muncii cu 22,5%, cheltuielile la 1000 lei producție marfă urmează să înregistreze o scădere de 46,9 lei, din care la cheltuieli materiale cu 31,5 lei.**

Deși au trecut puține zile din acest an, remarcăm cu satisfacție că nivelul de producție prevăzut pentru luna ianuarie este atins. În toate secțiile întreprinderii, oamenii muncii depun eforturi susținute pentru valorificarea deplină a potențialului existent, obținînd zi de zi producții superioare față de prevederi.

Ținînd seama de sarcinile sporite ce ne revin, vom orienta în continuare eforturile muncitorilor și tehnicienilor, a salariaților tuturor compartimentelor spre valorificarea într-un grad mai înalt a rezervelor interne, în care scop am întocmit și un cuprinzător plan de măsuri tehnice și organizatorice, cu termene de materializare și responsabilități precise. În ce direcții prioritare vom acționa și prin ce mijloace ?

PRINCIPALA noastră orientare — și în acest sens converg și măsurile concrete stabilite — este calată pe FOLOSIREA CU MAXIMUM DE RANDAMENT A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE EXISTENTE. Avem în vedere NU NUMAI CREȘTEREA INDICILOR DE UTILIZARE A MAȘINILOR ȘI UTILAJELOR, CI ȘI FOLOSIREA MAI JUDICIOASĂ A SPAȚIILOR CONSTRUITE. La adoptarea acestei opțiuni am plecat de la faptul că, deși în 1973 am obținut indici de utilizare mai înalți la mașini și utilaje decît în 1972 — 82,1% în secțiile productive — totuși nu putem spune nici pe departe că am atins maximum posibil.

Experiența anilor trecuți, implicit a anului 1973, ne-a arătat că folosirea din plin a capacităților de producție este indisolubil legată de **planificarea judicioasă a sarcinilor de plan, defalcarea omogenă a acestora pe trimestre, luni și, în cadrul acestora pe decade,** astfel încît să evităm pe cît posibil alternanța intervalelor mai lente de lucru de la început și cele de încordare maximă la sfîrșit de perioadă, care influențează negativ, atît folosirea tehnicii cît și a forței de muncă. Dacă analizăm sub prisma ritmicității felul în care au fost realizate sarcinile de plan pe 1973, deși s-au făcut pași incontestabili înainte în această direcție față de anul precedent, avem totuși un tablou nu tocmai favorabil în ce privește înfăptuirea sarcinilor de plan pe decade. În medie, anul trecut, **a fost realizată în prima decadă — 31,4% din sarcina lunară, în decada II — 31,3%, pentru ca în decada III să se aglomereze grosul producției, respectiv 40,6%.**

Pentru a evita repetarea unei asemenea situații în acest an, sarcinile de plan au fost defalcate în așa fel încît să se asigure O ÎNCĂRCARE MAI UNIFORMĂ PE TRIMESTRE, LUNI ȘI DECADE, ÎN STRICTĂ CONCORDANȚĂ CU TERMENELE STABILITE PRIN CONTRACTE ECONOMICE CU BENEFICIARII, DAR ȘI CU POTENȚIALUL REAL AL ÎNTREPRINDERII.

Desigur, pentru ca înfăptuirea sarcinilor planificate să nu rămînă doar un deziderat, ci să se materializeze întocmai, am luat măsuri pentru **organizarea mai bună a producției și a muncii.** Ținînd de specificul producției noastre — în cea mai mare parte utilaje pentru construcții — și de ciclul relativ scurt de realizare a produselor, am inițiat **o aprovizionare ritmică a locurilor de muncă nu numai cu materiile prime și materialele necesare, ci și cu documentația tehnică și S.D.V.-urile corespunzătoare.** În acest sens, ne-am orientat nu numai spre pregătirea din vreme a documentației de execuție, ci și spre utilizarea la maximum a capacității secției noastre prin organizarea temeinică a schimburilor în acest important sector de activitate. Analiza activității anului 1973 ne-a demonstrat că dacă în secțiile de bază coeficientul de schimb s-a ridicat la 1,7, la sculărie, el a fost doar de 1,6. De altfel, în acest an vom echilibra mai bine schimburile de lucru, în așa fel încît să nu avem doar **în mod teoretic** un coeficient ridicat, ci **în realitate** să acoperim mai bine, prin forța de muncă ce o avem, schimburile după nevoile producției.

Referindu-mă la mai buna aprovizionare cu S.D.V.-uri a locurilor de muncă —îndeosebi a celor din atelierele producătoare — vreau să menționez că, anul trecut, s-au manifestat unele deficiențe atît în domeniul dotării cu scule cît și în cel al ascuțirii lor — deficiențe care au generat irosirea unui important fond de timp de lucru de către unii muncitori, afectînd creșterea în mai mare măsură a productivității muncii.

Un alt domeniu important în care vom acționa în acest an — puternic subliniat în documentele plenarei comune din noiembrie 1973 — este acela al **întreținerii și reparării în bune condițiuni a mașinilor și utilajelor.** În afara imprimării unui înalt simț de răspundere fiecărui muncitor pentru întreținerea corectă a mașinilor, am luat măsuri ca **utilajele să intre în reparații la termenele planificate** — combătînd orice abatere în această direcție de către unii conducători de secții care, sub imperiul realizării planului, manifestă uneori tendința de a nu preda la timp mașinile planificate să fie reparate. Aceasta ne va da putința, pe de o parte, să pregătim din vreme piesele de schimb și subansamblele necesare (ceea ce va facilita scurtarea termenelor de reparații), iar pe de altă parte, să asigurăm o înaltă calitate a acestora. În acest fel ne propunem **să ridicăm indicele de utilizare a mașinilor,** ținînd seama că, în primele 11 luni din 1973, el a fost pe total uzină de numai 80,4%.

Preocupările noastre se orientează cu asiduitate spre **folosirea din plin și productiv a timpului de lucru al muncitorilor, întărirea disciplinei în muncă.** În acest an, după o analiză minuțioasă făcută în cadrul comitetului oamenilor muncii, a rezultat că pentru a putea înfăptui sarcina planificată de sporire a productivității muncii, am avea nevoie de 57 muncitori productivi în plus. Alternativa de a-i angaja ridică numeroase greutăți, știut fiind faptul că o bună parte din întreprinderile Capitalei acuză lipsă de forță de muncă. De aceea, ne-am gîndit ca și în această direcție să apelăm la valorificarea mai bună a propriilor noastre posibilități. Care sînt, în esență acestea ?

Deși avem, în general, un colectiv de

→

←—

muncitori cu o înaltă calificare și bogată experiență în producție, lucrează și muncitori a căror calificare și experiență nu se ridică încă la nivelul necesităților. O analiză făcută pe 11 luni din 1973 a demonstrat, de altfel, o mare dispersie în îndeplinirea normelor. **Aducerea tuturor muncitorilor în situația de a îndeplini și depăși normele** (prin organizarea unor cursuri de ridicare a calificării și prin schimburi de experiență cu muncitorii fruntași), **iată o primă și importantă rezervă de a suplini în parte lipsa celor 57 de muncitori.**

Dar aceasta nu este singura. Dacă ținem seama că în 11 luni din anul trecut, **indicele de utilizare a timpului maxim disponibil de lucru a fost de numai 95%**, denotă că avem încă largi posibilități de a realiza o bună parte din producția și productivitatea muncii planificate pe seama măririi acestui indice. Numai datorită absențelor nemotivate și a învoirilor în cadrul schimbului s-au pierdut, în aceeași perioadă, mai bine de 25 000 ore. Rezultă că pe tărîmul educației, al întăririi disciplinei în muncă și în producție, avem încă un larg cîmp de activitate — o rezervă importantă care poate suplini și ea, în parte, lipsa celor 57 de muncitori.

MĂSURILE tehnico-organizatorice stabilite au ca obiectiv însă nu numai utilizarea mai bună a mașinilor și utilajelor, ci și a **spațiilor construite.** Întrucît amplasamentul întreprinderii nu îngăduie ridicarea de noi construcții, ne-am orientat atît spre **amplasarea mai bună a utilajelor pe spațiile existente, cît și spre dotarea locurilor eliberate cu mașini și utilaje noi.** De altfel, investițiile ce ne-au fost alocate pentru 1974 sînt afectate acestui scop. În spațiile existente avem prevăzute prin planul de măsuri **extinderea atelierului de tratamente termice, amenajarea unui spațiu pentru vopsirea produselor etc.** În același timp — și tot în scopul măririi capacităților de producție — **vom extinde acțiunea de conteneirizare a transportului pieselor și a subansamblelor.** Numai din extinderea atelierului de tratamente termice, amenajării spațiului pentru vopsit și al conteinerizării, rezultă o eficiență economică de circa 600 000 lei.

Desigur, în întreaga noastră activitate va trebui să ne preocupăm îndeaproape de **asigurarea aprovizionării tehnico-materiale, să primim un sprijin mai mare atît din partea uzinelor furnizoare de materii prime și materiale, cît și din partea bazelor de aprovizionare în ce privește cantitățile nevagonabile** — domenii în care anul ce a trecut a arătat că mai sînt multe de făcut în ce privește îmbunătățirea acestui mecanism.

MUNCIND cu pasiune și abnegație, ajutat fiind de măsurile tehnice și organizatorice preconizate, colectivul nostru va reuși și în acest an să adauge noi succese în activitatea sa, să-și respecte cuvîntul dat privind realizarea cincinalului în 4 ani și jumătate.

ing. Nicolae VASU
Erou al Muncii Socialiste
director
Întreprinderea „Steaua Roșie"-București

— ÎN INDUSTRIA SIDERURGICĂ

SPORIREA ȘI DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI — OBIECTIVE PRINCIPALE

SIDERURGIȘTII au început noul an de muncă însuflețiți de dorința ca în 1974 să adauge noi și importante succese la cele dobîndite în primii 3 ani ai cincinalului, să întîmpine așa cum se cuvine cele două mari evenimente istorice în viața partidului și poporului nostru — al XI-lea Congres al P.C.R. și aniversarea a trei decenii de la eliberarea patriei de sub jugul fascist.

Îndeplinind sarcinile de producție pe anii 1971—1973 cu 18 zile mai devreme, ei au realizat, pînă la capătul lunii decembrie 1973, **o producție suplimentară de circa 2 miliarde lei, materializată, între altele, în 380 000 tone de oțel, tot atîtea tone de laminate și importante cantități de produse ale metalurgiei neferoase.** Pentru a aprecia la justa valoare aceste realizări deosebite, nu este deloc lipsită de semnificație următoarea comparație: **numai producția suplimentară obținută în intervalul celor 3 ani ai cincinalului — 1971—1973 — echivalează cu întreaga producție a industriei metalurgice pe anul 1950.**

Și încă un fapt care trebuie înscris cu litere majuscule în activitatea metalurgiștilor: **în 1973, România a realizat o producție de peste 8 milioane tone de oțel.** În acest fel, patria noastră se apropie mult de țări dezvoltate sub raportul indicelui de metal pe un locuitor —indice expresiv al ritmurilor înalte de producție obținute de această importantă ramură: **de la 18 kg de oțel pe o persoană în 1938, am atins anul trecut 385 kg, urmînd ca, în 1975, să ajungem la 509 kg.**

Aceste cifre — ca de altfel întreaga dezvoltare a patriei noastre — confirmă justețea politicii marxist-leniniste a partidului, realismul prevederilor planului cincinal, marile resurse de care dispune patria noastră, resurse pe care oamenii muncii le fructifică într-un grad tot mai înalt în interesul sporirii avuției naționale, al ridicării continue a nivelului de trai, material și spiritual, al poporului.

PLANUL pe acest an al industriei metalurgice, reflectă aceeași evoluție ascendentă de pînă acum: **volumul producției globale a ramurii marchează o creștere de 14,6% și cu 5,4% a producției totale de oțel.** Sarcinile cantitative se îmbină armonios cu laturile calitative ale activității: **producția de oțeluri aliate sporește cu 19%, iar cea de oțeluri carbon de calitate, slab aliate, reprezintă 43,3% din producția de laminate finite pline.** Un alt fapt, care definește și mai clar îmbunătățirea structurii producției, este acela că, în acest an, laminatele plate vor avea o pondere de aproape 49% în totalul producției de laminate. De asemenea, producția de țevi din oțel inoxidabil — destinate realizării unor instalații de înaltă tehnicitate — sporește de 3 ori, iar cea de țevi trase la rece (țevi de precizie, avînd dimensiuni cu toleranțe reduse), este cu 20,5% mai mare decît realizările obținute în 1973.

Pentru a întregi tabloul care oglindește eforturile ce se depun pe linia **diversificării și îmbunătățirii structurii producției,** mai relevăm faptul că, tot în acest an, va fi asimilată în fabricație tabla inoxidabilă laminată la cald și vor începe lucrările de dezvoltare a secției pentru table subțiri laminate la rece — produse care vor permite constructorilor de mașini să realizeze o gamă mai largă de utilaje și agregate cu gabarite reduse și cu performanțe tehnico-economice înalte, în concordanță cu cuceririle tehnico-științifice pe plan mondial.

ÎN MARILE întreprinderi siderurgice — Galați, Hunedoara, Reșița, Oțelul Roșu și altele — ca și pe ansamblul ramurii — au fost elaborate măsuri tehnice și organizatorice eficiente pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Perseverînd pe aceeași linie pe care s-a mers în 1973, **cînd sporul producției de oțel obținut față de 1972 s-a realizat în cea mai mare măsură pe baza utilizării mai bune a capacităților existente** (ceea ce a echivalat cu o capacitate de aproape încă a trei oțelării de dimensiunile celei de la Întreprinderea Oțelul Roșu), **eforturile oțelarilor vor fi orientate, cu precădere, spre valorificarea acestei importante rezerve interne.** Din calcule făcute de specialiștii Ministerului Industriei Metalurgice și de specialiștii principalelor întreprinderi, rezultă că, în acest an, **aproape jumătate din sporul producției de oțel prevăzut** — respectiv mai bine de 200 000 tone — **va fi obținut pe calea ridicării indicilor de utilizare a cuptoarelor Martin și, îndeosebi, a convertizoarelor de la Galați.**

Pentru atingerea acestui obiectiv, toate măsurile luate converg spre **ridicarea durabilității căptușelii convertizoarelor,** printre care figurează la loc central, **îmbunătățirea calității materialului refractar necesar căptușirii acestor cuptoare.**

Măsuri practice, a căror aplicare vor duce la ridicarea indicilor de utilizare a agregatelor, au fost luate și în celelalte domenii ale fluxului de producție metalurgic ca, de pildă, la **laminoare.** Ținînd seama că sectoarele de laminoare din marile centre siderurgice ale țării vor avea sarcina să prelucreze întreaga producție de oțel ce se va realiza în acest an s-a pus și se va pune un accent deosebit pe **îmbunătățirea activității de întreținere și reparare a acestora** — domeniu în care există încă numeroase posibilități nefructificate. De pildă, la Galați, la laminorul slebing, s-a înregistrat, în 1973, peste 1000 de ore de staționări accidentale. De aceea, atît la Galați, Hunedoara, Reșița, Oțelul Roșu, cît și la celelalte întreprinderi siderurgice, **au fost întocmite planuri detaliate atît de întreținere cît și de reparații, astfel că laminoarele să aibă cît mai puține întreruperi în funcționare, să atingă indici de utilizare mai înalți decît în 1973.**

PRIMELE zile de muncă din noul an, au marcat și primele succese ale siderurgiștilor în producție. La Hunedoara, furnaliștii au produs în zilele de 1 și 2 ianuarie primele cantități suplimentare de fontă (200 tone), iar laminatorii — 370 tone laminate. La Galați, siderurgiștii, continuînd succesele dobîndite anul trecut, au elaborat în plus în prima zi de lucru 429 tone fontă și 136 tone de oțel. La Reșița și Oțelul Roșu, aceeași muncă avîntată. Pe graficele întrecerii aici au fost înscrise, peste planul la zi, zeci de tone de metal.

Așadar, un început bun, cu reale efecte pentru economia națională, care dau certitudine că angajamentul asumat de siderurgiști de a realiza cincinalul înainte de termen, va fi înfăptuit neabătut.

L. ȚĂRANU

Hunedoara. Satisfacția datoriei împlinite: a fost elaborată prima șarjă de oțel din 1974

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

La ce nivel sînt ocupate schimburile de producție ?

— Îmbunătățiri evidente, dar și mari posibilități ce se cer puse în valoare —

ÎN 1973, întreprinderile industriale au fost confruntate cu o serie de probleme, menite să ridice, în general, gradul de eficiență al activității lor. Între acestea un loc important, l-a ocupat **îmbunătățirea coeficientului de schimburi** — măsură impusă de necesitatea utilizării mai bune a mașinilor și utilajelor din dotare, al spațiilor de producție cît și a forței de muncă. Ca urmare, în special după aplicarea normelor unitare de structură în unitățile economice conform Decretului 162/1973, s-au obținut rezultate bune, oglindite în evoluția coeficientului numărului de schimburi precum și în modificările calitative intervenite în structura personalului.

Un prim rezultat, demn de relevat, este creșterea coeficientului numărului de schimburi, atît pe total industrie (republicană), cît și pe fiecare minister în parte. Creșterea a avut loc, mai ales, la secțiile direct productive (vezi graficul), dar și la cele indirect productive. Un exemplu de creștere substanțială a coeficientului numărului de schimburi, îl oferă **unitățile aparținînd de Ministerul Construcțiilor Industriale: față de luna decembrie 1972 acesta a crescut de la 1,45 la 1,55, ceea ce s-a reflectat în sporirea ponderii numărului de muncitori din schimbul II de la 21,9% la 25,3%, și schimbul III de la 8,9% la 10,1%. Situație asemănătoare prezintă unitățile aparținînd de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor la care coeficientul numărului de schimburi a sporit de la 1,59 la 1,67, prin creșterea celor din schimbul II și III de la 27,8% la 29,3% și respectiv de la 9,4 la 10,7%.**

Față de perioadele anterioare, se remarcă o **îmbunătățire în ce privește repartizarea principalelor categorii de personal,** după locul unde își desfășoară activitatea, în sensul creșterii ponderii în secțiile de producție și în special în secțiile direct productive. Astfel, ponderea muncitorilor din secțiile direct productive a crescut din luna decembrie 1972 pînă în luna septembrie 1973, de la 74,7% la 76,9%. **A crescut de asemenea ponderea tehnicienilor și a maiștrilor în secțiile de producție:** la tehnicieni de la 31,5% în martie la 32% în septembrie 1973: la maiștri de la 97,6% la 97,8% în același interval de timp.

O creștere substanțială este înregistrată la ingineri: de la 34,6% în martie, 39,4% în iunie la 40% în septembrie 1973. Cea mai mare parte a acestor creșteri la toate categoriile de personal se localizează la secțiile direct productive, ceea ce va avea ca efect sporirea productivității muncii, îmbunătățirea eficienței întregii activități economice.

În viitor este necesar ca ministerele și în cadrul lor centralele și întreprinderile, să acționeze cu fermitate pentru a îmbunătăți și mai mult, atît ponderea personalului pe schimburile de lucru (încărcînd întîi integral schimburile I și II) cît și locul unde își desfășoară activitatea, punîndu-se astfel în valoare cît mai deplină întregul potențial productiv material și uman.

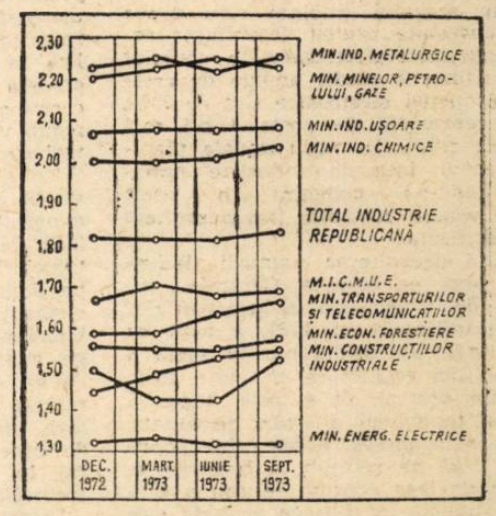

Evoluția coeficientului numărului de schimburi pentru muncitori în secțiile direct productive în industria republicană

COMERȚ EXTERIOR

ELEMENTE DE STRATEGIE A CENTRALEI ÎN RELAȚIILE CU PARTENERII EXTERNI

Introspectivă în evoluția mondială...

INDUSTRIA electronică constituie unul din factorii hotărîtori ai revoluției tehnico-științifice pe care o parcurge în prezent economia mondială.

Date fiind nenumăratele ei aplicații, dinamica de creștere anuală a producției electronice în principalele țări industriale din Europa a fost în ultimii ani mult mai activă decît ansamblul ramurilor industriale de bază. În țări ca, de exemplu, Franța, R.F.G., etc., față de creșterea anuală medie a industriei constructoare de mașini de 3—7%, ritmul anual de creștere în industria electronică a fost de 12—13%, adică dublu. În țările socialiste din Europa, unde ritmul anual mediu de creștere a industriei constructoare de mașini este îndeobște mai ridicat decît în țările occidentale capitaliste, ritmurile de creștere a industriei electronice sînt și mai mari depășind adesea un procent mediu anual de 15%. O dată cu aceasta a crescut și ponderea industriei electronice față de industria constructoare de mașini.

Analizînd pe structură industria electronică din principalele țări europene se constată că, în ultimii ani, aceasta s-a păstrat și se păstrează la nivelurile următoare :

— aparatură profesională de măsură și control instalații de automatizare, tehnică de calcul, telecomunicații 53%
— aparatură electronică de larg consum : radioreceptoare, televizoare, produse de tehnica vidului 22%
— materiale și piese componente 25%

Este de remarcat că aparatura electronică profesională ocupă locul principal în structura producției și că aparatura electronică de larg consum reprezintă în țările industriale dezvoltate, mai puțin de un sfert din întreaga producție. Mai este de reținut că **ritmul rapid de creștere a industriei electronice atît în țările socialiste cît și capitaliste nu reprezintă în fapt o situație de conjunctură, ci o implicație** firească a dezvoltării industriei contemporane. Ritmurile rapide de dezvoltare ca și repartiția pe structura producției trebuie puse în legătură cu faptul că pentru cercetare-dezvoltare se alocă anual fonduri între 8%—15% din cifrele de afaceri ale întreprinderilor din domeniul electronicii, în timp ce la întreprinderile constructoare de mașini și prelucrarea metalelor sumele alocate în aceleași scopuri nu depășesc 3,5%.

...și în economia națională

PENTRU recuperarea decalajului relativ dintre țările avansate din punct de vedere industrial în această ramură și țara noastră, s-a adoptat o strategie economică adecvată care a implicat ritmuri de dezvoltare rapide. În comparație cu alte țări și alte ramuri ale industriei naționale la această acțiune s-a pornit mai tîrziu. În cincinalul 1966—1970 și în special în actualul cincinal s-au depus eforturi deosebite pentru dezvoltarea rapidă a industriei electronice. În actualul cincinal ritmurile medii anuale de creștere a producției electronice sînt de 28%, ceea ce reprezintă de peste 3 ori mai mult decît ritmurile medii anuale planificate pentru întreaga industrie națională, putîndu-ne compara din acest punct de vedere cu unele țări dezvoltate în acest domeniu.

Urmărind dezvoltarea ramurii industriale la care ne referim, Centrala industrială de electronică și automatizări (C.I.E.A.), înființată în 1969, a avut ca principal obiectiv traducerea în viață a acestei politici economice atît prin forțe și mijloace proprii cît și prin importul de linii și tehnologii din țări dezvoltate. Pe lîngă satisfacerea necesarului populației — dacă ne referim la bunurile electronice de larg consum — sau a economiei naționale în ceea ce privește elementele și instalațiile de automatizare, tehnica electronică de calcul ș.a., pentru recuperarea consumului relativ mare de fonduri valutare în perioada de dezvoltare a acestei ramuri industriale, această centrală a pătruns, deși în condiții deloc ușoare, mai mult în circuitul schimburilor comerciale internaționale.

Întreprinderile producătoare ale C.I.E.A. au reușit în cele mai multe cazuri să-și formeze un prestigiu favorabil pe piața externă. Aceasta se reflectă în dinamica livrărilor la extern, din anul înființării și pînă în prezent, la nivel de centrală. (vezi fig. 1).

După cum se poate remarca volumul livrărilor la export a crescut de aproape 5 ori în perioada luată în discuție, iar în actualul cincinal (1971—1975) se are în vedere practic dublarea volumului livrărilor de la an la an. Trebuie să remarcăm că această dinamică deși spectaculoasă nu este de natură să mulțumească factorii responsabili antrenați în activitatea de export din centrală și din cadrul întreprinderilor producătoare. După cum am mai arătat, datorită ritmului de investiții ridicat, pe de o parte cît și importurilor mari de materiale și materii prime specifice industriei electronice și tehnicii vidului pe de altă parte, centrala nu a reușit încă să-și echilibreze balanța proprie de comerț exterior.

Argumente pentru strategia comercială a centralei

PENTRU explicarea acestei stări de fapt, ne propunem să punctăm principalele motive care au generat această situație cît și strategia comercială ce se impune pentru înlăturarea ei. Pentru aceasta este necesar în primul rînd să se pornească de la **analiza structurii exportului** C.I.E.A. redată sintetic în fig. 2.

Se poate constata că, în ansamblu tendințele exportului realizat la diferite grupe de produse se suprapun în general celor constatate pe plan mondial, cu excepția componentelor electronice, direcție în care dezvoltarea noastră a fost insuficientă în ultimii ani. Practic în etapa actuală, în domeniul componentelor electronice pasive ne găsim la același nivel (calitativ și potențial de producție) la care eram cu 10 ani în urmă. Este evident că în această situație necesarul intern de componente nu poate fi acoperit, ceea ce implică atît importuri ridicate cît și un excedent mic de componente electronice destinate exportului.

Ponderea exportului pe care în primii trei ani ai perioadei analizate o aveau bunurile electronice de larg consum este preluat în ultimul timp de produsele denumite generic de „electronică industrială" (instalații și elemente de automatizare și mai ales tehnică electronică de calcul).

Aceste mutații intervenite în exportul Centralei își găsesc explicația, pe lîngă cele arătate mai sus și în aceia că în ultimul timp s-a avut în vedere **promovarea la export a unor produse complexe** — cum ar fi calculatorul electronic — produs al Întreprinderii de calculatoare electronice — în detrimentul componentelor și chiar a bunurilor electronice de larg consum care întîmpină în actuala conjunctură o concurență puternică din partea producătorilor cu tradiție în acest domeniu. În plus, în cazul televizoarelor alb-negru produse de „Electronica" — descreșterea relativ rapidă a cererii pe piața externă — tendință stabilită de cîțiva ani în urmă — a făcut în ultimul timp, și va continua să facă, avînd în vedere tendința pieței, foarte dificilă atingerea nivelelor de desfacere la extern care ne-au fost trasate ca sarcină.

Odată cu înființarea întreprinderii „TEHNOTON" din Iași, care din 1974 urmează să producă radioreceptoare, întreprinderea „Electronica" se va specializa în producția de televizoare. Prin crearea unui potențial suplimentar de cercetare-proiectare în domeniul televiziunii va fi posibilă o diversificare a gamei sortimentale.

Un alt element al strategiei avut în vedere de centrală, constă în **promovarea exportului de instalații și părți de instalații de automatizare** realizate prin Întreprinderea „Automatica", contîndu-se pe lîngă o valorificare mai judicioasă a elementelor de automatizare produse de Fabrica de elemente de automatizări și pe angrenarea potențialului substanțial de cercetători și proiectanți de care dispunem în cadrul Institutului de proiectări pentru automatizări, în acțiuni de consulting-engineering-proiectare-montaj, în cooperarea cu firme străine pe terțe piețe.

Preocupîndu-se de atingerea cît mai rapidă a obiectivelor propuse, întreprinderea noastră de comerț exterior „Electronum" urmează să-și revizuiască actualele canale de distribuție în scopul eliminării intermediarilor, prin orientarea în primul rînd a exporturilor prin societățile mixte din străinătate, participarea directă la licitații și dezvoltarea activităților de cooperare, sau pe cont propriu în acțiuni de engineering-consulting.

Pe de altă parte este absolut necesar ca **operativitatea și adaptabilitatea întreprinderilor producătoare la cerințele pieței externe** cu precădere în domeniul bunurilor electronice de larg consum să devină preocuparea de bază a constructorilor și tehnologilor noștri.

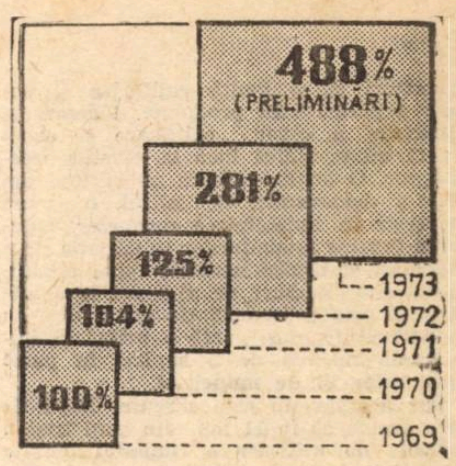

Fig. 1.

Ce condiționează dezvoltarea pieței externe ?

MENȚINEREA și dezvoltarea unei piețe externe este condiționată de numeroși factori, printre care și de **respectarea termenelor de livrare în condițiile stabilite prin contract**, capitol la care furnizorii noștri la export au mai înregistrat unele deficiențe. Ne referim la prelungirea repetată a acreditivelor deschise de clienți solicitată datorită neasigurării întotdeauna la timp a unor materiale din import pentru producția de export, cît și la anumite reclamații cantitative, de ambalaj și inscripționare care în mod normal ar putea fi preîntîmpinate.

Nu vom face nici un serviciu dacă nu vom arăta că **sistemul acordării fondurilor valutare** anual de import nu corespunde specificului producției noastre de export. În condițiile actuale „foame de componente electronice", aproape că prețul acestora nu mai este hotărîtor în luarea deciziei de cumpărare, ci, practic, termenul de livrare. Nu sîntem interesanți pentru furnizorii noștri de componente în cazul în care comandăm cantități relativ mici din acele tipuri pe care nu le fabricăm, cu termene de livrare întotdeauna scurte. De aceea, în unele cazuri fie că sîntem nevoiți a plăti suplimentar pentru urgentarea importului — ceea ce afectează negativ eficiența economică a produselor noastre — fie că sîntem nevoiți să recurgem la „derogări" nerespectînd tehnologia și proiectele, ceea ce poate avea implicații asupra calității produselor. Este cazul frecvent al înlocuirii în radioreceptoare și televizoare a unor componente, care lipsesc în momentul respectiv, prin altele sau combinații de alte componente neprevăzute inițial în documentația de fabricație a produsului, generînd fie surse suplimentare de refuzuri în decontare, fie chiar afectînd negativ performanțele produsului.

În acest sens ar fi de dorit ca **gospodărirea fondurilor valutare de import să fie de competența centralei**, aceasta avînd capacitatea să o facă mai prompt și cu mai multă răspundere. De asemenea s-ar simplifica o serie de formalități birocratice (referate justificative, aprobări, intervenții etc.) și aceasta în folosul operativității. Totodată ar fi necesar ca **alocarea cotei părți din importuri să se facă mai judicios în folosul institutelor de cercetare.** Fondurile valutare necesare cercetării aplicative situează institutele noastre de cercetare la o distanță încă mare de concretizarea rapidă în producție a cercetărilor acestora.

Desigur că acesta nu este singurul motiv — deși esențial — pentru care nu s-au asimilat în producția de serie unele cercetări efectuate la Institutul de tehnică de calcul, Institutul de cercetare-proiectare componente electronice și alte institute de cercetare ale centralei, cu toate că pe piața externă au existat cereri pentru astfel de produse.

Orientarea centralei, ca urmare a indicațiilor primite, în direcția constituirii de societăți mixte de producție cu precădere în sectoarele cele mai avansate ale electronicii aplicative (cum ar fi tehnica de calcul), va permite pe lîngă avantajele cunoscute rezolvarea, fie și indirectă, a unora din problemele analizate mai sus și care în prezent depășesc competența centralei. Experiența de management pe care o vom acumula cu ocazia organizării și desfășurării activității acestor societăți va trebui extinsă, prin adaptare critică și cu discernămînt și la nivelul întreprinderilor constituente ale centralei industriale, mai ales în domeniul activității de comerț exterior.

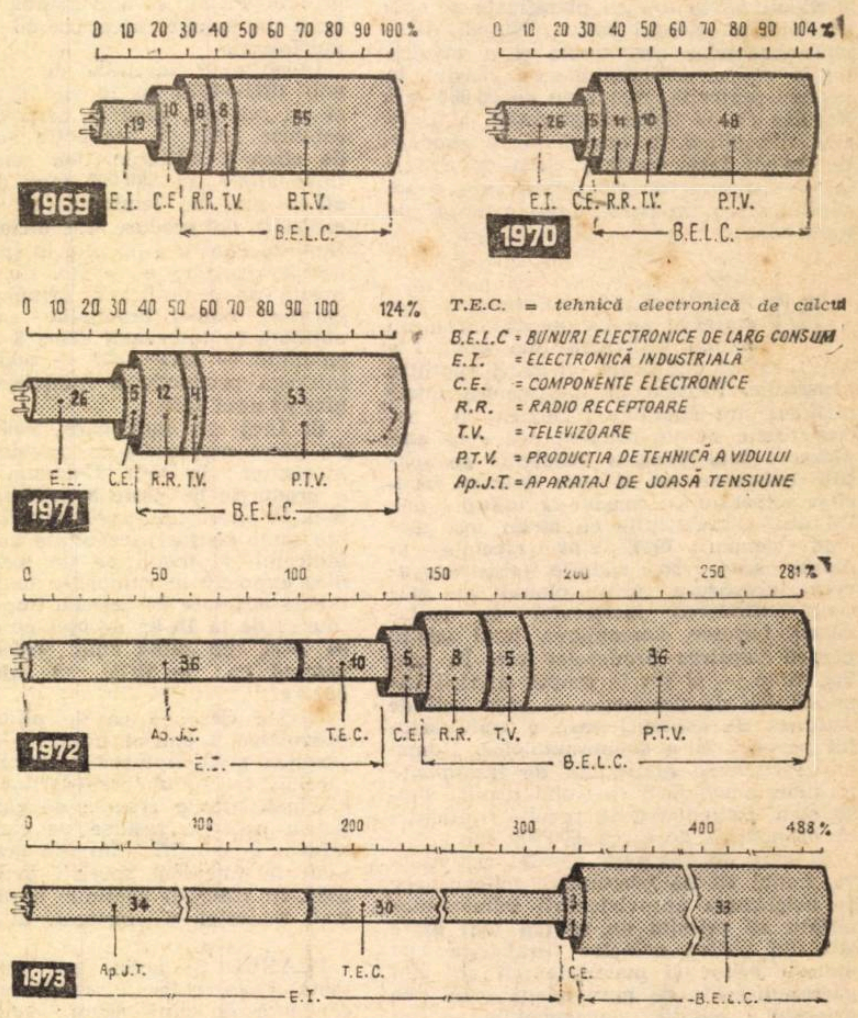

Fig 2.

Schimbări de optică

TREBUIE să recunoaștem în legătură cu această activitate, că centrala și chiar întreprinderea sa de comerț exterior au lucrat și mai continuă să lucreze în virtutea unor principii care au la bază numai sarcinile de plan fără să desfășoare **o activitate judicioasă de studiu sistematic al pieței.** Activitatea de marketing a rămas încă la stadiul unei dorințe, practicîndu-se în continuare pe de o parte sistemul „asta producem, asta vindem" iar pe de altă parte „am contractat, restul ce mai interesează ?".

În lansarea sarcinilor de plan de export de către forurile tutelare se are în vedere și în sectorul nostru, în primul rînd echilibrarea balanței de comerț exterior a centralei. Faptul că realizările de export corespund an de an propunerilor noastre de plan nu înseamnă că aceste propuneri sînt rezultatul studierii cerințelor pieței externe și nici rezultatul posibilităților noastre actuale de export. Or, **mărirea potențialului de export al centralei va putea avea loc numai prin înlăturarea deficiențelor semnalate anterior dar și așezînd întreaga noastră activitate pe baze științifice privind relațiile client-centrală producătoare-client.**

ing. N. PAPAGHEORGHE
director comercial C.I.E.A.

PE AGENDA ECONOMICĂ A NOULUI AN

(Urmare din pag. 1)

datorită realizărilor bune obținute în perioada 1971—1973, nivelul producției prevăzute pentru anul 1974, se situează cu mult peste nivelul prevăzut în cincinal a fi realizat în acest an. **Într-o serie de ramuri printre care metalurgia, construcțiile de mașini, exploatarea și industrializarea lemnului, industria ușoară, producția planificată pe 1974 este apropiată sau chiar superioară celei prevăzute ca limită maximă pentru anul 1975.** Sporirea rapidă a potențialului industriei românești este atestată de faptul că în acest an urmează să realizăm o producție aproape egală cu cea obținută în întreaga perioadă 1951—1960. Sublinierea acestor cîteva cifre care caracterizează procesul creșterii economice în 1974 atestă că în cursa pentru progres, pentru lichidarea decalajelor care o mai depășește încă de țările dezvoltate din punct de vedere economic, România nu numai că nu înregistrează o pierdere de viteză, ci dimpotrivă, printr-o angajare plenară a forțelor creatoare ale întregii națiuni realizează o accelerare a ritmului de dezvoltare economică și socială.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că sarcinile stabilite prin planul național unic pentru industrie ca și pentru celelalte ramuri ale producției materiale sînt mari, mobilizatoare, dar la dimensionarea acestora, inclusiv a sporului ce urmează a se obține peste nivelul prevăzut prin cincinal pentru anul 1974, s-a asigurat, prin însăși construcția planului baza materială — capacități de producție, materii prime, forță de muncă — care să permită ca activitatea economică să se deruleze în bune condiții. În același timp, trebuie subliniat că asigurarea bazei tehnico-materiale pentru realizarea integrală a tuturor prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială s-a făcut în condițiile unor măsuri riguroase de economisire a resurselor, are în vedere creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție, obținerea unei eficiențe sporite în utilizarea fondurilor fixe de care dispun unitățile economice.

Realizarea efectivă a echilibrului material stabilit în procesul de elaborare și fundamentare a planului impune **respectarea, de către toate unitățile economice a unei stricte discipline pe întregul parcurs al execuției acestuia, îndeplinirea întocmai a prevederilor planurilor proprii, a obligațiilor asumate prin contractele încheiate, fructificarea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și financiare încredințate de societate.** Întronarea unei discipline riguroase în gestionarea resurselor este indisolubil legată de exercitarea unui control atotcuprinzător, exigent, care să dea posibilitatea factorilor de conducere să cunoască permanent situația din orice compartiment și loc de muncă, să sesizeze cu promptitudine orice anomalie și neajuns în mecanismul de funcționare a unității și să declanșeze rapid acțiunile și măsurile de corecție și intervenție ce se impun, astfel încît activitatea să se desfășoare în conformitate cu sarcinile de plan, cu deciziile și hotărîrile adoptate.

Este cunoscut faptul că planul creează doar premisele necesare pentru buna desfășurare a activității economice; materializarea practică a acestora nu are loc de la sine, ci solicită o vastă muncă organizatorică, tehnică și economică, o intensă activitate politică pentru mobilizarea oamenilor muncii la înfăptuirea sarcinilor stabilite.

Care sînt direcțiile principale, prioritare, asupra cărora trebuie să-și îndrepte atenția comitetele și consiliile oamenilor muncii, organele și organizațiile de partid pentru a asigura condițiile necesare îndeplinirii sarcinilor de plan și angajamentelor asumate?

În primul rînd este necesar ca în toate unitățile economice **să se încheie de urgență, în cel mai scurt timp, acțiunea de nominalizare concretă pe produse fizice pînă la ultimul reper a întregului volum de producție care face obiectul sarcinilor de plan** astfel încît acestea să poată fi cunoscute în secții, sectoare, ateliere, ca fiecare om al muncii să știe cît și ce are de executat. Aceasta se impune cu atît mai mult cu cît numai prin determinarea concretă a ceea ce trebuie produs, se poate pregăti în mod corespunzător fabricația, se poate asigura aprovizionarea cu materiale în cantitățile și sortimentele necesare, încărca corespunzător mașinile, utilajele și instalațiile din dotare, într-un cuvînt se pot lua din timp și în deplină cunoștință de cauză toate măsurile tehnico-organizatorice pentru realizarea producției stabilite în plan.

Stabilirea concretă de către fiecare întreprindere a producției fizice ce urmează a se fabrica constituie numai un aspect, fără îndoială extrem de important, dar nu suficient pentru buna desfășurare a activității pe ansamblul economiei naționale. Pentru menținerea echilibrului economic o importanță deosebită o are realizarea efectivă, în termenele stabilite a întregii game de produse și sortimente prevăzute în plan. Subliniem acest lucru întrucît încă sînt cazuri de întreprinderi care sub paravanul unor sarcini și indicatori valorici, globali, introduc, cu prioritate, în fabricație produse care le asigură o îndeplinire și chiar depășire a planului, fără a realiza integral unele din produsele — mașini, utilaje, subansamble, piese de schimb, bunuri de consum — solicitate de beneficiari, acoperind nerealizarea acestora cu depășiri la alte sortimente considerate mai „valoroase". Această practică dăunătoare se află la originea multora din greutățile pe care le întîmpină unitățile beneficiare în realizarea sarcinilor de plan. Este bine cunoscut că punerea în funcțiune a unui obiectiv de investiții, fabricarea unui produs, nu se poate realiza dacă nu există efectiv toate mașinile și utilajele stabilite prin deviz, sau documentația tehnică, dacă producătorul nu are la dispoziție toate materialele, piesele și reperele solicitate de procesul de producție. Din păcate, sînt încă frecvente cazuri în care, mașini, utilaje, instalații și alte produse în valoare de sute de mii, iar uneori chiar de milioane de lei, nu pot fi finalizate, nu pot intra în circuitul economic din lipsa unelor piese mărunte care stau blocate în diverse stadii, pe fluxul tehnologic.

Trebuie să se înțeleagă că economia **noastră națională nu are nevoie de producție globală în sine, că goana după realizarea cu orice chip a indicatorilor valorici, fără respectarea strictă a structurii sortimentale stabilite prin plan și convenită cu beneficiarii, provoacă daune economici, imobilizează însemnate mijloace materiale și financiare în producție neterminată sau în produse fără desfacere.** În același timp nu putem să nu remarcăm faptul că unele din greutățile întîmpinate anul trecut în realizarea integrală a programului de investiții ca și întîrzierile în punerea în funcțiune a unor importante obiective și capacități productive se datoresc în bună măsură restanțelor înregistrate în livrarea mașinilor și utilajelor de către întreprinderile constructoare de mașini, deși acestea au depășit planul la producția globală. La începutul lunii decembrie 1973 la unitățile aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini-Grele, circa 8% din numărul contractelor scadente nu au fost onorate integral; la aceeași dată erau restante, față de termenele contractuale de livrare aproape 12% din totalul utilajelor tehnologice nestandardizate destinate șantierelor de investiții.

Cauzele acestei stări de lucru au fost multiple, unele din ele avînd un caracter obiectiv. Fără îndoială că unele unități au întîmpinat greutăți reale în realizarea integrală a întregii game sortimentale stabilite prin plan. Trebuie încă subliniat că o contribuție însemnată a adus-o și modul defectuos în care s-au derulat relațiile de cooperare și colaborare dintre întreprinderi. Comitetele oamenilor muncii nu au acționat cu fermitate pentru respectarea întocmai a obligațiilor care le revin în cadrul relațiilor de cooperare. Nu este mai puțin adevărat că nici **centralele și ministerele nu și-au exercitat pe deplin atribuțiile conferite de lege, nu au intervenit prompt pentru îmbunătățirea cooperării și colaborării dintre întreprinderi,** deși în majoritatea cazurilor acestea făceau parte din aceeași centrală sau minister.

În același timp, s-au înregistrat numeroase neajunsuri în procesul de aprovizionare tehnico-materială determinate atît de insuficienta preocupare pentru fundamentarea pe baze reale, a normelor de consum și a necesarului de aprovizionare cît și faptului că nu peste tot s-a acționat cu fermitate pentru încheierea din timp și mai ales pentru respectarea cu strictețe a contractelor economice. La această stare de lucruri a contribuit, după părerea noastră, și faptul că întreprinderile și mai ales centralele, ministerele economice și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe nu au luat măsuri hotărîte pentru statornicirea unor relații trainice, stabile de aprovizionare între diferite unități, bazate pe contracte pe termen lung, în special pentru produsele de serie și cele cu consum relativ constant, deși au trecut cîțiva ani de la punerea în aplicare a Legii contractelor economice.

Îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale constituie o condiție de prim ordin pentru realizarea integrală, în mod ritmic și în condiții de eficiență sporită a producției planificate pe acest an. În acest sens **se impune definitivarea de urgență și încheierea contractelor de aprovizionare și mai ales stabilirea tuturor măsurilor pentru încadrarea, încă din primele zile ale anului, în consumurile specifice planificate.** Subliniem acest ultim aspect întrucît au fost frecvente situațiile în care întreprinderile, în special în prima parte a anului, nu se încadrau în normele de consum aprobate, ceea ce crea greutăți în desfășurarea normală a activității economice. **Considerăm de asemenea că a sosit momentul ca și în domeniul aprovizionării să se treacă la statornicirea unor relații directe între centrale — care au devenit după cum se știe titulare de plan — și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, ceea ce ar permite simplificarea și scurtarea circuitului aprovizionării, îndeplinirea efectivă și deplină de către acest organ a rolului care îi revine în organizarea și desfășurarea întregului proces de aprovizionare, întărirea sprijinului și asistenței de specialitate acordat unităților economice.**

UNA DIN PROBLEMELE centrale ale planului pe anul 1974 o constituie, așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, **creșterea eficienței economice, ridicarea calității produselor și sporirea rentabilității fiecărei întreprinderi.** Îndeplinirea integrală a acestor sarcini impune multiplicarea preocupărilor și amplificarea eforturilor comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, organelor și organizațiilor de partid pentru stabilirea și aplicarea de măsuri tehnico-economice și politico-organizatorice care să asigure sporirea efectivă a randamentului cu care sînt utilizate capacitățile și suprafețele de producție, intensificarea asimilării de noi produse, reproiectarea și modernizarea celor din fabricația curentă, promovarea pe scară și mai largă a progresului tehnic și aplicarea în producție a rezultatelor cercetării științifice, încadrarea strictă în normele de consum aprobate, eliminarea oricărei forme de risipe și introducerea unei discipline severe în gospodărirea materiilor prime materialelor, combustibilului și energiei.

Economia noastră dispune realmente de însemnate rezerve a căror valorificare optimă permit, nu numai îndeplinirea dar și depășirea sarcinilor de creștere a eficienței. Edificator în acest sens este faptul că sporirea, cu numai un leu a producției la 1000 lei fonduri fixe productive — obiectiv pe deplin realizabil — ar permite obținerea peste plan a unei producții de peste 800 milioane lei, iar reducerea cu 1% a consumului de laminate feroase ar da posibilitatea economisirii unei cantități de metal din care s-ar putea obține prin prelucrare în industria constructoare de mașini, o producție de aproape 2,5 miliarde lei.

În cadrul preocupărilor pentru îmbunătățirea sistemului indicatorilor folosiți în munca de planificare și conducere a activității din industrie, începînd cu acest an s-a trecut după cum se știe la utilizarea în practica economică a indicatorului producția netă. Acest indicator reflectă mai sugestiv decît producția globală volumul și rezultatele activității întreprinderilor. Este de remarcat faptul că producția netă exprimă în mod fidel aportul unităților economice la realizarea venitului național, orientîndu-le în mai mare măsură spre mărfuri și sortimente cu un grad ridicat de prelucrare; datorită faptului că orice reducere a consumurilor materiale determină o creștere a valorii producției nete, acest indicator stimulează preocupările pentru găsirea soluțiilor care să permită sporirea eficienței cu care sînt gospodărite resursele de care dispun unitățile industriale. Avînd în vedere rolul pe care este chemat să-l joace producția netă în procesul de conducere se impune pregătirea temeinică de către comitetele și consiliile oamenilor muncii a condițiilor necesare pentru determinarea corectă a acestui indicator și utilizarea lui pe scară largă în adîncirea analizei diferitelor aspecte ale activității de conducere și planificare.

PLANUL NAȚIONAL unic prevede sarcini însemnate pentru **sporirea aportului agriculturii la dezvoltarea generală a economiei, la formarea venitului național.** Deși la prima vedere creșterea proiectată pentru producția globală agricolă — 21,5% comparativ cu realizările preliminate pe 1973 — pare deosebit de ridicată, realizarea ei este pe deplin posibilă. În primul rînd se cuvine menționat faptul că față de producția obținută în anul 1972 sporul este de circa 6%. În al doilea rînd sînt prevăzute însemnate mijloace pentru lărgirea și modernizarea în continuare a bazei tehnico-materiale: suprafața amenajată pentru irigații va ajunge la circa 1,5 mil. ha, îngrășămintele chimice vor spori, față de 1973, cu 45%, concomitent cu ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor ca urmare a creșterii numărului de tractoare și mașini agricole puse la dispoziția acestei ramuri.

Condițiile mai bune de care dispune actualmente agricultura, creează, fără îndoială premise favorabile pentru obținerea unor producții la nivelul celor

(Continuare în pag. 9)

INDUSTRIE

● **Respectarea de către toate unitățile economice a unei stricte discipline pe întregul parcurs al execuției planului și a obligațiilor asumate prin contractele încheiate, fructificarea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și financiare încredințate de societate, ridicarea calității produselor.**

PRIORITĂȚI

● Încheierea acțiunii de nominalizare concretă, de produse fizice, pînă la ultimul reper, a întregului volum de producție; încadrarea, încă din primele zile ale anului, în consumurile specifice planificate.

AGRICULTURĂ

● **Sporirea aportului agriculturii la dezvoltarea generală a economiei, la formarea venitului național.**

PRIORITĂȚI

● Stabilirea de responsabilități pentru folosirea rațională a întregului fond funciar, utilizarea deplină a suprafețelor amenajate pentru irigații, execuția la timp și de calitate a tuturor lucrărilor agricole; în zootehnie, îmbunătățirea selecției și reproducerea animalelor, sporirea randamentelor, dezvoltarea producției de furaje, utilizarea deplină a capacității existente în complexele de îngrășare a animalelor.

INVESTIȚII

● **Orientarea rațională a fondurilor, dirijarea cu prioritate a acestora spre dotarea economiei cu mașini și utilaje; asigurarea condițiilor pentru punerea în funcțiune în termene cît mai scurte a noilor capacități de producție.**

PRIORITĂȚI

● Asigurarea studiilor tehnico-economice și a documentațiilor de execuție atît pentru lucrările de investiții propriu-zise, cît și pentru mașini, utilaje și instalații.

COMERȚ EXTERIOR

● **Îndeplinirea planului și creșterea eficienței activității de export.**

PRIORITĂȚI

● Încheierea acțiunii de nominalizare pe produse a întregului volum de mărfuri pentru export, și de contractare a produselor cu beneficiarii externi.

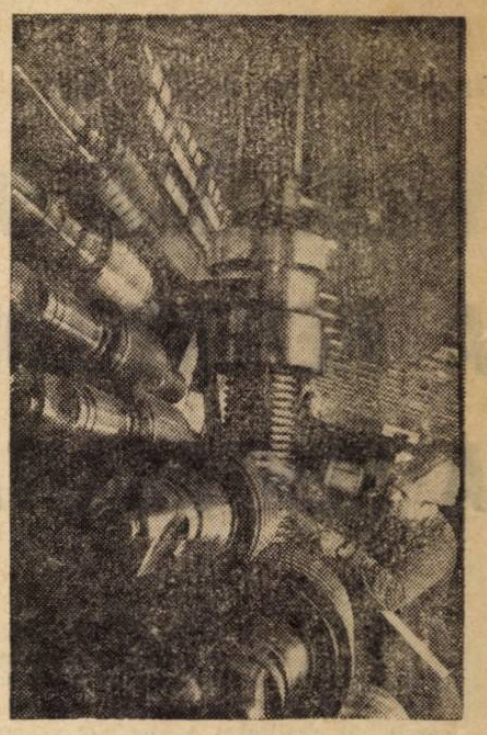

Fiecare produs la parametri calitativi cît mai ridicați

Trustul județean I.A.S. — Brașov

VALORIFICAREA LA MAXIMUM A REZERVELOR DE SPORIRE A RENTABILITĂȚII (I)

ÎN ETAPA ACTUALĂ de dezvoltare a țării noastre, cînd necesitatea ridicării întregii activități economice pe o treaptă calitativ superioară a devenit un imperativ al mersului înainte, agricultura în ansamblu are un rol important în formarea venitului național, în ridicarea bunăstării poporului, în realizarea progresului general al țării. În cuvîntarea sa la Consfătuirea pe țară a lucrătorilor din întreprinderile agricole de stat din februarie 1971, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat atenția deosebită care trebuie acordată reducerii cheltuielilor materiale de producție în contextul creșterii eficienței economice a întregii activități. „Numai dînd o atenție permanentă problemelor eficienței economice — a spus secretarul general al partidului — vom putea să facem din întreprinderile agricole de stat unități moderne, un exemplu din toate punctele de vedere ; numai astfel vom putea face ca ele să aducă o contribuție mai însemnată la creșterea venitului național, la ridicarea bunăstării generale a întregului nostru popor".

Îndeplinirea sarcinilor care revin întreprinderilor agricole de stat solicită eforturi susținute pentru gospodărirea fondului funciar și a celorlalte mijloace materiale și bănești de care dispun, dar sînt pe deplin realizabile, existînd chiar și rezerve, dacă se au în vedere creșterea bazei materiale, și în special modernizarea acesteia, potențialul productiv al solului, cadrele cu experiență existente în I.A.S.

Pentru a urmări cum se traduc în viață indicațiile date de conducerea superioară de partid și de stat cu privire la rentabilizarea producției în agricultura socialistă de stat din județul Brașov, revista „Viața economică", cu sprijinul Inspecției teritoriale financiare de stat — Brașov, a inițiat și organizat o analiză economico-financiară a activității Trustului județean I.A.S.—Brașov, ale cărei concluzii și măsuri le publicăm în rîndurile ce urmează.

● Bi'anț rodnic

ÎN URMA aplicării măsurilor stabilite de partid și guvern cu privire la îmbunătățirea activității în agricultură, întreprinderile agricole de stat din județul Brașov au obținut an de an succese tot mai însemnate, care s-au concretizat în creșterea producției, în îmbunătățirea rezultatelor financiare.

Ca urmare a activității de producție desfășurate de colectivele de muncă, Trustul județean I.A.S. Brașov a contribuit în fiecare an la constituirea fondului de stat cu însemnate cantități de produse agroalimentare.

De asemenea, s-au industrializat preparate din carne și lapte (salamuri, brînzeturi speciale și telemea) care au fost livrate atît prin magazinele specializate gostat, cît și prin rețeaua comerțului de stat.

În raport cu sarcinile privind dezvoltarea și specializarea sectorului zootehnic, unitățile agricole de stat din județ au acționat pe linia valorificării superioare a pajiștilor naturale, în vederea obținerii unor producții de furaje (fîn și masă verde) superioare, atît cantitativ cît și calitativ, care să contribuie la creșterea și îngrășarea animalelor, precum și la sporirea producției de lapte, pe bază de fibroase și masă verde, ținînd cont de tendința de reducere a furajelor concentrate. Astfel, prin inițierea măsurilor de îmbunătățire a pajiștilor naturale (lucrări structurale și de suprainsămînțări) și prin organizarea rațională a pășunatului prin parcelare în anul 1973 s-au obținut producții medii la hectar superioare celor din anii precedenți, respectiv de echivalent masă verde de peste 10 000 kg/ha, față de pînă la 8000 kg/ha în anii 1971—1972. Această acțiune de îmbunătățire a pajiștilor s-a început, în mod organizat, în anul 1972, pe suprafețe mai reduse (circa 14% din suprafața totală) și a fost continuată în acest an, cu rezultate pozitive. Totodată, în scopul recoltării la timp și al creșterii productivității muncii, au fost introduse mijloace mecanizate, autopropulsate, din import, de mare eficiență economică, care se pretează la terenurile accidentate din zona județului Brașov.

● Eficiența economică la nivelul eforturilor materiale și financiare

CU TOATE ACESTEA, trebuie arătat că baza tehnico-materială cu care au fost înzestrate unitățile trustului nu se reflectă pe deplin în producțiile obținute ; în special eficiența economică nu este la nivelul posibilităților. Cheltuielile pe unitatea de produs sînt destul de ridicate față de cele planificate. Rezultatele financiare înregistrate pe ansamblul trustului nu sînt încă cele scontate, deoarece unele întreprinderi și ferme, deși au obținut rezultate bune față de trecut, nu valorifică la nivelul cerințelor pămîntul și celelalte mijloace materiale și bănești de care dispun. Datorită acestui fapt la unele unități din cadrul trustului beneficiile realizate s-au situat sub nivelul planului, iar alte unități au înregistrat pierderi în loc de beneficii. În tabelul nr. 1. redăm realizarea procentuală, în dinamică, a indicatorului beneficiu pe unele unități.

Potrivit datelor din dările de seamă anuale rezultă că IAS-urile Făgăraș, Homorod și Rupea, în perioada 1970—1972, au înregistrat rezultate nefavorabile față de sarcinile planificate — fie prin majorarea pierderilor prevăzute, fie prin obținerea de pierderi în loc de beneficii. Menționăm că pentru anul 1973, activitatea pe total trust este prevăzută a se încheia cu beneficii. Din analiza efectuată a rezultat însă că I.A.S.-urile Făgăraș, Homorod și Rupea, planificate cu pierderi, au stabilit la 30.IX 1973 un calcul previzibil de pierderi pentru sfîrșitul anului de 239% în timp ce restul unităților au stabilit o majorare a beneficiilor de numai 6%. Corelînd aceste calcule, trustul ar urma să-și încheie activitatea nu cu beneficii — așa cum s-a prevăzut —, ci cu pierderi.

● Raport direct proporțional între producție și venituri

ACESTE rezultate negative înregistrate de unitățile care au obținut pierderi în activitatea de producție au fost determinate, în principal, de nerealizarea indicatorilor de plan din sectorul vegetal și animal, sectoare care reprezintă ponderea veniturilor pe total trust.

Veniturile din producția vegetală și animală nu s-au realizat la nivelul planului în anul 1970 (96,3%) ca urmare a condițiilor deosebite de climă din anul respectiv. De asemenea, nu s-au realizat veniturile la finele trim. III 1973 (89,9%) datorită producțiilor scăzute obținute în sectoarele respective. La producția vegetală, spre exemplu, media în kg/ha la principalele culturi (grîu de toamnă, orzoaică, ovăz, cartofi, porumb boabe etc.) s-a realizat cu mari diferențe de la un an la altul pe trust și chiar pe unități, la această situație contribuind atît factorii obiectivi legați de climă cît și cei subiectivi (modul defectuos de fertilizare a solului și întreținere a culturilor) etc.

Chiar în condițiile climaterice nefavorabile din ultimii trei ani, trebuie arătat că rezultatele obținute se situează nu numai sub nivelul eforturilor materiale și financiare făcute de economie, ci și sub nivelul posibilităților reale ale unităților luate în analiză. Din datele analizate, rezultă că producțiile medii obținute pe acest an sînt cu mult sub nivelul planului, și al realizărilor anterioare, la toate culturile cu excepția cartofilor de toamnă.

La unele I.A.S.-uri, producțiile medii obținute sînt mai mici decît media pe trust. Așa este cazul producției de grîu la care I.A.S. Rupea nu a obținut decît 789 kg/ha de pe o suprafață de 233 ha ; în timp ce I.A.S.-Făgăraș și I.A.S.-Homorod, au înregistrat producții medii de 1566 și respectiv 1600 kg/ha.

Nerealizarea producțiilor planificate în sectorul vegetal a determinat și o neîndeplinire a planului de venituri aferent de 11% pe total trust, diferență care se localizează la patru din cele cinci unități : numai I.A.S. Codlea și-a îndeplinit și depășit planul la 30 sept. 1973 (129,8%) ; celelalte unități au obținut la venituri numai realizări sub plan (I.A.S. Făgăraș, I.A.S. Homorod, I.A.S. Rupea și I.A.S. Prejmer).

● Spor de creștere în greutate, dar la un preț de cost redus

PONDEREA nerealizării planului de venituri este deținută însă de producția din sectorul animal ; din totalul diferenței în minus la venituri la 30 sept. 1973 64% provin din acest sector.

Astfel, la producția de lapte de vacă, pe total trust, în ultimii patru ani, producțiile medii realizate au fost sub cele planificate. Nerealizarea producției de lapte în perioada 1.I.1970 — 30.IX. 1973 reprezintă 10,2%. Această nerealizare se datorează în proporție de 64,6% obținerii unei producții medii pe cap de vacă furajată cu mult sub cea planificată, diferența de 35,4% fiind cauzată de neîndeplinirea cifrelor planificate privind efectivele de vaci de lapte.

Din analiză a rezultat că deși numărul vacilor de lapte prezintă o creștere de la an la an pe unități și pe total trust, totuși se situează permanent sub cifrele planificate, cu excepția anului 1970, cînd s-a înregistrat o depășire de 57 capete.

Nerealizarea producției de lapte la nivelul planului, precum și depășirea cheltuielilor pe cap de vacă au influențat negativ prețul de cost realizat pe hectolitru, față de cel planificat, care a înregistrat depășiri în fiecare an, și anume : de 15 lei în 1970, de 12 lei în 1971, de 13 lei în 1972, și de 40 de lei la 30. sept. 1973.

În realizarea indicatorului efective de animale s-au manifestat unele lipsuri, legate în principal de menținerea în efective a unor animale neproductive în special la vaci de lapte care consumă fără să producă, ceea ce a influențat atît producția cît și prețul de cost pe hectolitrul de lapte. Asemenea situații s-au constatat la I.A.S. Făgăraș și I.A.S. Rupea. De exemplu, la I.A.S. Făgăraș la începutul acestui an existau la fermele Bărcut și Valea Olt 104 vaci neproductive, iar la I.A.S. Rupea 113 — la fermele Rupea și Crit.

Problema vacilor neproductive se va menține în cadrul unităților luate în analiză, deoarece aprobarea reformelor se face numai la nivel de departament și este condiționată de realizarea efectivelor, indiferent de aspectele economico-financiare ale problemei. Este concludent pe această linie gradul de realizare a planului de reforme. Așa de pildă, în 1972, s-au aprobat numai 71%, din numărul de capete de vaci prevăzute a fi reformate, iar pînă la 30 sept. numai 60%, cauza constînd în principal în nerealizarea indicatorului efective de animale la nivelul planului.

În legătură cu efectivele de taurine, a mai rezultat că sarcinile de majorare a lor nu sînt întotdeauna în concordanță cu baza materială existentă. Spre exemplu, pentru anul 1973, față de planul anului precedent, creșterea efectivelor de taurine este prevăzută la 5500 capete. Ținînd însă seama că efectivele de taurine realizate la 31 dec. 1972, de 23 797 capete prezentau un minus de 5 703 capete față de plan, rezultă că de fapt creșterea pe anul 1973 este de 11 203 capete.

Maria IONIȚĂ
Ion DRĂGHICI

Tabelul nr. 1

Denumirea I.A.S.	1970 Benef. %	1970 Pierd. %	1971 Benef. %	1971 Pierd. %	1972 Benef. %	1972 Pierd. %
Codlea	17,1	—	*)	*)	257,5	—
Feldioara	54,3	—	—	—	—	—
Homorod	*)	*)	—	—	—	264,3
Rupea	*)	*)	*)	*)	—	412,9
Sere Codlea	136,3	—	140,6	—	133,8	—
Avicola	169,6	—	—	—	—	—

*) În anul 1970, I.A.S.-urile Homorod și Rupea planificate cu beneficii, au realizat pierderi de 6,3 ori mai mari decît beneficiul planificat.
În anul 1971, I.A.S.-urile Codlea și Rupea, față de beneficiile planificate, au obținut pierderi de 3,9 ori mai mari.

ÎN NUMĂRUL VIITOR :

Rezultatele analizei privind spațiile de cazare și măsurile care se impun a fi luate.

Gh. Ţigăeru Sancţiunile pentru nerespectarea repartizării în producţie a absolvenţilor învăţământului superior 13
E. Vulpenaru Transportul gratuit al angajaţilor 13
T. Gheorghe Consiliile şi comisiile tehnico-economice 13
I. Condor Plata drepturilor băneşti pe bază de delegaţie sau procură 14
L. Teodoru Termenul de prezentare la locurile de muncă a militarilor care la data încorporării aveau calitatea de salariaţi 14
dr. M. Socolescu, M. Sima-Dinu Banca finanţatoare — în comisia de recepţie a obiectivelor de investiţii 15
dr. V. Prisăcaru Preţurile de cumpărare a animalelor de reproducţie de rasă 15
H. Matei Sancţionarea pentru livrare de produse necorespunzătoare calitativ 15
*** Contractele privind furnizările de produse 16
dr. C. Jornescu Unităţile fără personalitate juridică în cadrul întreprinderilor 18
Al. Teodorescu Depăşiri de termene neimputabile furnizorului 18

VADEMECUM

*** Interviul la pieţe 2
*** Vă delegaţi atribuţiile ? 4
C. Filipescu Comportamentul conducătorului eficient 7
*** „Metodă practică" de minimizare a eficienţei colaboratorilor 10
*** Sociologul în uzină 10
*** Munca directorului general 12
I.V. Principii de aplicare cu succes a metodei conducerii prin obiective 13
M. Coraş, L. Mureşan Pregătirea tratativelor comerciale 15
*** Model experimental privind criteriile de apreciere a cadrelor de conducere 22
*** Critica şi conducerea 24, 25
*** Fazele exercitării funcţiunii şi randamentul muncii 26
*** Conducerea tinerelor cadre 27
*** O perioadă decisivă 28
*** Specializarea şi exigenţele funcţiilor de conducere 29
*** 20 de reguli pentru utilizarea timpului conducătorului modern 30
*** Definirea funcţiilor şi iniţiativa personală 31
*** Ce se recomandă înainte de a da o comandă 32
I.B. Cum trebuie condus personalul feminin 33
I.B. Păstraţi-vă capul limpede 35
I.B. Ştiţi să ascultaţi? 36
*** Cum poate fi cunoscută opinia subalternilor despre cadrele de conducere 37
I.B. Portretul — robot al conducătorului inovator 38
I.B. Directorul de mâine sau directorul de astăzi ? 39
I. Bădin Intrarea în viaţa profesională 40
I.B. Zece sfaturi pentru directori 41
I.B. Ştiţi să redactaţi un curriculum vitae 42
*** Cinci sfaturi pentru tinerele cadre 43
I.B. Ştiţi să evaluaţi calităţile subalternilor 44
*** Principiile de conducere care se încalcă cel mai frecvent 45
*** O ierarhizare a calităţilor cadrelor de conducere 47
dr. V. Bilbie „Punctul" de vedere 46
I.B. Argumente în favoarea ideii de echipă 48
I.B. Ştiţi să faceţi rentabilă munca de birou ? 50
I.B. Cunoaşterea nevoilor salariaţilor, condiţie a eficienţei activităţii de conducere 51

ŞCOLI, CURENTE, ECONOMIŞTI

L. Stroja „Economia transferurilor" 3
L. Stroja Decalaje contestate 4
dr. I. Stănculescu-Mehedinţi Georg Klaus 5
A.A. Poper Milton Friedman şi metodologia ştiinţei economice 6
I. Lemnij Weizsäcker şi elementele nemateriale ale capitalului 7
dr. I. Cristescu Liberalismul renovat şi contestarea „societăţii industriale" 8
M. Coşea Între precizie şi incertitudine 9
A. Popper Sinteză dificilă 10
dr. I. Cristescu „Filozofia crizei" în gîndirea economică 12
dr. E. Prahoveanu Teorie şi practică în problema preţurilor 14
V. Pilat O nouă formulă apologetică: „societatea umană" 16
A. Popper Folosirea abuzivă a curbei lui Phillips 18
dr. V. Ionescu În căutarea condiţiilor optimului economic 19
dr. M. Horovitz Recitindu-l pe List 20
A.A. Popper Teoria valorii în optică matematică 22
dr. I. Cristescu Un nou Keynes ? 23
M. Coşea Economics: pro sau contra 24
M. Horovitz În căutarea timpului economic 26
V. Pilat „Capitalismul popular" sub o firmă nouă 28
I. Lemnij Spre o formalizare econometrică a istoriei invenţiilor ? 29
A.A. Popper. „Noţiunea de economie politică mai adecvată decît cea de economics" 30
dr I. Cristescu Spre o critică apologetică 31
I. Nicolae-Văleanu Teoria inflaţiei ca soluţie „neg-entropică" 33
dr. E. Prahoveanu De la cercetarea utilitaristă la o teorie economică globală 34
dr. I. Cristescu Curentul radical în gîndirea burgheză americană 35
V. Pilat „Revoluţia managerilor" contestată de economişti nemarxişti 36
dr. I. Nicolae-Văleanu Criza ştiinţei economice occidentale 37
dr. E. Prahoveanu Pornind de la infailibilitatea profitului nu se pot desprinde cauzele contracţiilor creşterii economice 38
I. Nicolae-Văleanu Modelul Kolm 39
L. Stroja Keynes, Kaldor şi obiectivele politicii economice 40
I. Pădureanu Herbert Stein şi acţiunea statului în economie 41
dr. E. Prahoveanu Ipoteze discutabile în prefigurarea viitorului economic al lumii 42
A. Popper Wassily Leontief — Premiul Nobel pentru economie 1973 43
dr. E. Prahoveanu Ciclul economic capitalist — la ordinea zilei 44
A.A. Popper Simon Kuznets despre creşterea economică 45
Gh. Ciulbea, M. Bălan Radicalismul mic-burghez contemporan 47
dr. I. Cristescu Diagnostic de consens 48
dr. I. Lemnij O invenţie nu poate evolua de una singură 50
dr. M. Horovitz Probabilismul în economia matematică 51

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

*** Date despre Piaţa Comună lărgită 1
*** Între cifrele nominale şi cele efective 2
N.P. Dimensiuni ale resurselor alimentare mondiale 3
*** Dinamica vînzărilor şi evoluţia profitului 4
*** Comerţul exterior al ţărilor membre ale C.A.E.R. 5
*** Piaţa Comună: Tendinţele unei industrii de bază 6
*** O.C.D.E. — Decalaje ale creşterii economice 7
D.D. Investiţiile în echipament industrial ale filialelor americane în străinătate (1971—1973) 8
D.D. „Piaţa publică" în Franţa 9
*** O pseudo-cauză a şomajului 10
*** Reascendenţă a metalelor naturale 12
*** Evoluţia cursului de schimb al dolarului 13
*** Decalaje în dezvoltarea reţelei telefonice 14
D.D. Creşterea costului vieţii în două decenii 15
*** Evoluţii în agricultura Pieţei Comune 16
*** Creşterea productivităţii muncii — principalul factor al dinamismului economic 17
*** Japonia: permanenţa micilor întreprinderi 18
*** Productivitatea muncii în activitatea portuară 19
*** Producţia de floarea soarelui în lume 20
*** Tendinţe în economia ţărilor capitaliste industrializate 21
*** Repere demografice 22
*** Indicatori economici ai activităţii hoteliere 23
D.D. Comenzile de avioane în lumea capitalistă 24
*** Franţa: dezvoltarea electronicii 25
D.D. Munca feminină — diferenţe de salarizare 26
*** O premisă a investiţiilor de capital străin 27
I.V. Întreprinderile de stat în ţările industrializate din Occident 28
N.P. Ţări în curs de dezvoltare: dinamici şi decalaje 29
*** Prevederi şi realizări în dezvoltarea economică a ţărilor socialiste 30
N.P. Evoluţii în comerţul mondial 31
*** Număr record de comenzi în construcţia de nave 32
N.P. Relaxarea tendinţei spre gigantism 33
*** Dinamici în comerţul internaţional 35
D.D. Progresele alfabetizării în lume 36
N.P. Resurse energetice estimate în decenii 37
D.D. Creşterea datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare 38
N.P. Cocsul în economia mondială 39
N. Popov Structuri ale industriei franceze 40
*** Aluminiu: producţie şi consum în ţările capitaliste 42
*** Modificări pe piaţa mondială capitalistă a bumbacului şi a fibrelor chimice 43
N. Popov Baza energetică: evoluţii pe plan mondial 45
*** Criza energetică: origini şi incidenţe 46
*** Economia franceză în circuitul internaţional de bunuri 47
*** Ponderi în comerţul internaţional 48
*** Evoluţia producţiei şi consumului de îngrăşăminte 49
N. P. Tendinţe în activitatea hotelieră 50
*** Dinamici demografice 51
*** Berea în expansiune 52

ALTE RUBRICI

Scrisori : Curier; Ecouri; Semnale; Actualitate; Din cronica întrecerii socialiste; Produse, tehnologii noi; Obiective noi; Săptămînal — un grafic comentat; Fişier cu acte normative; Colegiile ministerelor; Din carnetul consumatorului; Din activitatea consiliilor de control muncitoresc; Strategie şi acţiune; Cadre şi răspunderi : Adnotări; Psihosociologia informaticii; Glosar; Vitrina cu cărţi : Cărţi ; Recenzii ; Breviar ştiinţific; Fişe : Tendinţe conjuncturale; Evenimentul conjunctural; Note; Sensuri; Repere; Ipoteze-previziuni; Relaţii economice internaţionale; Agrorama; Mondorama.

SUMARUL REVISTEI „VIAŢA ECONOMICĂ"
NUMERELE 1—52/1973

AUTORUL — TITLUL ARTICOLULUI — Nr. rev.

DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAŢIONALE A ROMÂNIEI

*** În dezbatere : Proiectul de lege privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale a României 13
Gh. Creţoiu Puternic, unit, strîns legate de mase, Partidul Comunist Român călăuzeşte întregul popor în construcţia socialistă 19
*** În dezbatere : Proiectul de lege privind protecţia mediului înconjurător 19
dr. I. Zahiu Creatorii bunurilor materiale — singurii deţinători ai bogăţiilor ţării 23
C. Grigorescu Socialismul a deschis pentru România calea edificării unei economii dinamice, moderne 34
*** Un moment definitoriu în procesul dezvoltării economico-sociale a ţării 48
dr. G. Obreja Anul 1974, un important pas înainte pe calea dezvoltării socialiste a României 49
dr. Gh. Creţoiu Avîntul continuu şi rapid al economiei româneşti 52

PLANIFICARE, REALIZAREA PLANULUI, ÎNTRECERE SOCIALISTĂ

Fl. Mihalache, P. Cioclu Din primul trimestru al anului o eşalonare raţională a eforturilor 1
A. Varga, M. Andreescu În judeţul Cluj — Un început de bun augur 1
I. Nichita Cum urmărim avansul în realizarea cincinalului înainte de termen 1
G. Răboacă Corelaţiile planului de muncă şi salarii 3
*** În spiritul unei profunde responsabilităţi 4
*** Paşi viguroşi în înfăptuirea cincinalului înainte de termen 7
Şt. Ciuraru Un imperativ al activităţii economice — ritmicitatea 8
V. Marin Cincinalul înainte de termen ! Ce asigură materializarea angajamentelor 9
*** Direcţii precise şi modalităţi concrete de acţiune 10
A. Rădulescu Proiectarea priorităţilor : Predarea în devans a noilor obiective 10
Fl. Mihalache, P. Cioclu Mecanizare, automatizare, noi tehnologii 13
D. Popa Sporirea producţiei, diversificare şi calitate — direcţii principale de acţiune
*** Întărirea disciplinei în toate verigile producţiei materiale
A. Olteanu După bilanţul trimestrului I, încotro orientăm eforturile
C. Ciobanu Agricultura în noua clasificare a ramurilor
dr. Şt. Ştefănescu Creşterea productivităţii muncii asigură accelerarea dezvoltării şi sporirea eficienţei
T. Prodan Industria Capitalei îşi onorează cuvîntul dat
D. Kiş, H. Pincas Există încă rezerve în folosirea zestrei tehnice
L. Tăranu O condiţie sine qua non a realizării planului — ritmicitatea
C. Mihai Producţia fizică — componentă obligatorie a îndeplinirii planului
P. Cioclu, Fl. Mihalache Nu „producţie globală în general", ci asigurarea producţiei în unităţi naturale
V. Nica, H. Pincas Sînt judicios utilizate în întreprinderile industriei locale fondurile fixe productive ?
Fl. Mihalache, P. L. Călin Cum utilizăm maşinile-unelte din dotare
B. Pădure Între realizări şi posibilităţi — concordanţă deplină
B Pădure Cantitatea şi calitatea — laturi inseparabile ale conceptului de eficienţă
L. Tăranu Însemnate depăşiri la producţie şi recuperarea unor restanţe
C. Calolanu Pregătirea condiţiilor pentru realizarea planului pe 1974
L. Ţintea, B. Pădure Din nou despre cele două laturi inseparabile : cantitativ şi calitativ
Fl. Mihalache, H. Pincas În industria de prelucrare a lemnului : Între nivele realizate şi realizabile
I. Moga Hunedoara în întrecere
Fl. Mihalache, P. Cioclu Ritmicitatea producţiei — condiţie a utilizării potenţialului tehnico-productiv la dimensiunile sale reale
E. Cioflan Ce presupune realizarea cincinalului înainte de termen
Gh. Virtejanu Un atribut comun pentru ritmul muncii, ritmul întrecerii, ritmul dezvoltării : dinamism
V. Petrescu, A. Petre Ce indică bilanţul pe primul semestru 1973 în judeţul Prahova
Fl. Mihalache, P. L. Călin Producţia de metal — la ce nivel se află ştacheta indicilor de utilizare a agregatelor
I. Ploştinaru Sub semnul eficienţei, ridicării productivităţii şi îmbunătăţirii calităţii producţiei 30
Şt. Ilieş Priorităţi şi realizări în întrecerea pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen 32
I. Giraş, M. Stoianovici Eforturi concertate pentru impulsionarea ritmului lucrărilor, realizarea fiecărui obiectiv potrivit graficelor 33
I. Bălan Sprijin concret, multilateral pentru recuperarea restanţelor 33
C. Constantin, P. L. Călin În industria chimică posibilităţi de sporire a producţiei prin utilizarea tuturor instalaţiilor la parametri ridicaţi 33
Gh. Cloară Cincinalul în patru ani şi jumătate 34
*** 1973 — An hotărîtor în înfăptuirea cincinalului înainte de termen 34
L. Ţintea Metalurgiştii angajaţi în realizarea planului : producţie fizică, productivitate, eficienţă 36
I. Morodan Creşterea productivităţii muncii la baza depăşirii sarcinilor de plan ale întreprinderilor 37
Fl. Mihalache, P. Călin Valorificarea optimă a capacităţilor de producţie 38
Gh. Lupu Innoirea, diversificarea şi modernizarea producţiei 39
Fl. Mihalache, P. Cioclu Autoutilarea şi multiplele ei efecte economice 39
M. Ceoponea Puncte de vedere privind accelerarea dezvoltării regionale 39
L. Ţintea, B. Pădure Pregătirea producţiei pe '74 40
C. Posa Îndeplinirea planului fizic şi realizarea contractelor economice 40
M. Ioniţă, N. Manole Problemele eficienţei activităţii de producţie 40
L. Ţintea, B. Pădure Pregătirea producţiei pe '74 40
L. Ţintea Producţia globală — producţie fizică 41
A. Proşcanu, E. Mihai Sinteza eforturilor : îndeplinirea planului la toţi indicatorii ! 44
M. Stoianovici Judeţul Braşov — pe primii trei ani ai cincinalului, planul cu cincizeci de zile mai devreme 45
*** Preocupări constante vizînd perfecţionarea şi accelerarea procesului edificării economice 47
I. Iosefide Incidenţe între obiectivele planului şi materializarea măsurilor 51

STUDII DE PROGNOZĂ ; STRATEGII DE DEZVOLTARE ; ŞTIINŢA ŞI SOCIETATE

I. Bădin Petrochimia (III) — O concepţie dinamică şi suplă 1
Gh. Nistor, C. Dan Traficul maritim internaţional 1
T. Schatelles Economia mediului înconjurător : Între senzaţional şi ştiinţific 2
I. Bădin Petrochimia românească la ora maturităţii (IV) 3
dr. N. S. Stănescu Relaţiile industrie-agricultură — servicii 3, 4
I. Bădin Ramuri : Obiectiv strategic comun — dezvoltare intensivă 4
S. Popescu Judeţe : Armonie internă — integrare în macrosistem 4
R. Negru Conceptul de evaluare tehnologică 4
I. Lemnij Căi ale progresului tehnic: apropiere, transfer, asimilare 5
C. Damşa Prognoza consumului alimentar în funcţie de venit la orizontul '90 5
G. Lazaride Orizonturi — plan : 1980, prognoză : 1990 6
dr. I. Cristescu Confruntări în jurul dinamicii „sistemului mondial" 6
A. Schor Limitele sistemului şi întîrzierile în buclele de conexiune inversă 7
I. Lemnij Tehnologie şi genetică 8
O. Nicolescu Integrarea cercetării şi accelerarea dezvoltării 9
T. M. Gherasim Producţia mondială de oţel la scara următoarelor decenii 9
dr. Gh. Şica Pentru asigurarea echilibrului financiar şi monetar — o secţiune specializată 10
I. Bădin Asimilarea şi diversificarea — căi de eliminare a importurilor 10
S. Anghelescu Este posibil un ciclu industrial închis 10
I. Trandafir Unitate strategică procesului dezvoltării 11
I. Batî În subordonare directă — unităţi de cercetare ştiinţifică 11
I. V. Ordinatoarele anului 1990 12
acad. V. Malinschi „Revoluţia verde" (Iluzii şi realitate) 13
M. Botez Prognoza tehnologică: aplicare, apreciere, tendinţe de dezvoltare 15
D. Cigusievici O ipoteză a transportului pentru anul 2000 17
A. Carrillo Flores Locul demografiei în politicile dezvoltării 17
dr. G. M. Preda Desalinizarea nucleară a apei marine 19
Vl. Trebici Dezvoltare şi creştere demografică 19
*** Orizont petrolier 22

R. Cosma Mediul și progresul tehnic — noțiuni de reconsiderat 23
S. Anghelescu Revoluții energetice la orizont ? 24
V. Bidileanu Orientări în mecanizarea agriculturii 26
dr. M. Horovitz Dinamica creșterii într-o lume finită 28
dr. E. Bibiri Turismul internațional — noi segmente de piață 29
S. Anghelescu De la pescuit la acvacultură 30
V. Nicolae, Gh. Nistor Industria aeronautică occidentală 32
I. Lemnij Umanismul tehnicii 33
dr. I. Lemnij Inovația și funcția de reglare a sistemului economic 34
M. Horovitz Este posibilă salvgardarea ecosistemului în condițiile creșterii economice ? 35
D. Popescu Resursele și consumul mondial de energie 36
dr. Al. Ionescu Economia și ecosistemul 37
P. Prisecaru, Gh. Nistor Petrolul submarin, prezent și perspective 38
*** Dozaj și mediu 39
N. Pop Dezvoltarea comerțului mondial pînă în 1980 39
I. F. Bergier Mediul ambiant și gîndirea economică 39
V. Pilat Antiumanismul tehnicii are o condiționare socialistorică 40
N. Pop Perspective de dezvoltare a comerțului Est-Vest pînă în anul 1980 40
A. Sauvy „Există o problemă generală a populației, dar soluția ei nu este aceeași în toate țările" 41
L. Frumosu Cum este gîndită o strategie de dezvoltare 44
G. Micu Prognoza și particularitățile etapei actuale a dezvoltării economiei noastre 44, 45
Al. Sauvy Populația și dezvoltarea economică 44, 45
dr. P. Ștefănescu Încotro trebuie să se reorienteze producția și exportul ? 45, 47
dr. doc. C. A. Vasilescu Prețul poluării și al depoluării 46, 50
I. Minea Energia — o problemă a lumii de azi și de mîine 46
C. Savu Metalul — în confruntare cu marile cerințe ale dezvoltării 47
I. P. Reconsiderări în energetica mondială 47, 48
Al. Sauvy Orașul și amenajarea teritoriului 48, 49
dr. Fl. Ciorăscu Soarele — sursă de energie primară 52
acad. R. Răduleț, acad. O. Onicescu Știință, tehnică, economie 52
Vl. Trebici Anul mondial al populației — 1974 52

CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ ; CREATIVITATE-INOVAȚIE ; PROGRES TEHNIC ; CALITATE

D. Stoicescu Determinarea și analiza eficienței cercetării științifice 1
D. Stoian Inovația — aria deciziilor capitale 2
S. Popescu Ofensiva împotriva „timpului pierdut" 6
Fl. Costin Exigențe la cotele anului 1973 7
*** Jurnalul calității 7
P. Teodoreanu Corelația cercetare — producție și accelerarea creșterii economice 8
I. Ciucu Cum poate fi ridicată ștacheta calității 11
S. Popescu Centrele de cercetare ale centralelor 13
V. Boescu, L. Tintea, B. Pădure Satisfacerea cerințelor majore ale consumatorilor 13
I. Pethö Redimensionarea factorului calitate și retribuirea muncii 20
St. Banaru Eficiența promovării tehnologiilor moderne 21
Fl. Costin Trepte ce se cer consolidate în spirala calității 22
St. Gheorghiță, M. Pocorschi Cercetarea științifică în căutarea unei căi de accelerare a valorificării rezultatelor 23
D. Niculescu Certificarea calității — o problemă actuală, de înaltă răspundere profesională și civică 24
I. Lemnij Viteza progresului tehnic 25
Fl. Costin Barieră în calea produselor necorespunzătoare — control activ, preventiv, calificat 26
dr. I. Lemnij Creativitate și econometrie 26
V. Baraș Performanțe ridicate și costuri mai reduse 30
V. Dutchevici Calitatea utilajelor tehnologice — exigență majoră a activității productive 43
Fl. Costin Industria ușoară: locuri virane pe magistrala calității 44
C. Cojocaru, I. Bădin Fenomenul inovațional 41, 42, 43, 44, 47, 48, 50

APROVIZIONARE. CONTRACTE ECONOMICE

V. Actarian Aprovizionarea tehnico-materială în sprijinul realizării planului la parametrii maximali 2
*** Asigurarea cu piese de schimb pe 1973 6
V. Gheorghiu Dimensionarea judicioasă a necesarului de piese de schimb 8
I. Bălan Balanțele materiale sînt echilibrate : De ce, totuși, întreprinderile ajung la stocuri supranormative mari ? 9
*** Relația furnizor—beneficiar și concepția asupra cooperării 13
T. Olariu Exigențe față de un mecanism care trebuie să funcționeze perfect sincronizat 16
N. Manole Un mecanism cu adînci implicații economico-financiare 20
I. Călinescu O analiză care demonstrează încă odată de ce obligațiile contractuale nu pot fi facultative 21
dr. D. Fundătură Cum să dimensionăm stocurile curente 27
L. Tintea, Fl. Costin Aprovizionarea tehnico-materială — un mecanism susceptibil de perfecționări 35
dr. R. Dootz Aprovizionarea văzută din întreprindere 37
C. Suciu Balanțele analitice — o etapă obligatorie premergătoare repartițiilor 38
M. Stoianovici, Gh. David Prevenirea și lichidarea stocurilor supranormative de materii prime și materiale 48
L. Țăranu Aprovizionarea cu metal impune grăbirea încheierii contractelor economice 49

PREȚURI ; PREȚ DE COST ; REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

dr. Șt. Ștefănescu Milioane de lei prin aplicarea procedeelor tehnologice moderne 2
A. Boghici Un program de gospodărire judicioasă a energiei electrice și combustibilului 2
*** Deșeurile — valoroase resurse de materii prime (Dezbatere) 2, 6, 9, 12
M. Stoianovici Strategie complexă pentru utilizarea masei lemnoase 3
E. Cioflan, G. Vasilescu, M. Calman 18 întreprinderi și centrale angajate în procesul de eliminare a pierderilor 10
*** Unificarea și tipizarea construcției utilajelor tehnologice 14
G. Nicolescu Creșterea eficienței prin dimensionarea reală a prețurilor de producție 13
V. Boescu, L. Tintea Normele de consum 15, 21
D. Popescu O sarcină concretă, prioritară, cu profunde implicații economice 16
*** Avantajele analizei costurilor în faza de prototip 16
M. Calman Cheltuielile pot și trebuie să fie reduse 19
C. Finea Revizuirea normelor de consum 20
M. Stoianovici, I. Drăghici Prețuri de producție real calculate, nu beneficii „umflate" 21
P. Aurelian, F. Șerban Ce relevă o anchetă în 10 mari întreprinderi privind raționalizarea consumului de metal 22
Gh. Stoica Reducerea consumului de combustibil 23
M. Stoianovici Valențele lemnului și ale subproduselor sale 24
Gh. Marcu Perfecționarea normelor de planificare, calculare și evidență a prețului de cost 24
I. Halunga De ce se depășesc nivelele planificate 25
Gh. Gaston Marin Cum poate fi soluționat „litigiul" prețurilor de cooperare 26
S. Marin, I. Drăghici Rentabilizarea în centrul atenției 26
T. Melinte, I. Ursache Indiferent de destinația produsului — prețuri unice pentru exprimarea gradului de eficiență 28
C. Dobrescu Prin reducerea normelor de consum, în 6 luni economii de peste 31 milioane lei 30
V. Boescu, L. Țintea Unde se găsesc și cum pot fi valorificate rezervele din economie ? 31
Gh. Marcu, Gh. Litinschi Reducerea costurilor necesită elaborarea unor programe de măsuri fundamentate 33
I. Mateescu Reducerea consumurilor de energie electrică și combustibil și mai buna lor valorificare 35
Fl. Mihalache, C. Bărbosu Acțiuni complexe pentru ridicarea gradului de gospodărire a resurselor materiale 35
dr. T. Popa În industria energetică: resurse multiple de diminuare a consumului — cum le fructificăm 36
A. Baciu Consumul de energie electrică : producătorii și consumatorii pe aceeași traiectorie 37
P. Drăgan Perfecționarea proceselor tehnologice — utilizarea eficientă a resurselor materiale 39
dr. N. Mărculescu La 1 000 lei producție — consumuri cît mai reduse de combustibil și energie electrică 40
M. Savu, D. Terente Economisirea resurselor 41
A. Proșcanu, I. Cristea Ample acțiuni de depistare și valorificare superioară a resurselor energetice 46
P. Ciocîu Costuri de producție cît mai reduse pe unitatea de produs 48
Șt. Iliș În județul Brăila : Măsuri și acțiuni ferme pentru gospodărirea rațională a energiei 49
C. Trotuș Un dialog despre eficiență : Energia și metalul 49
V. Boescu, L. Țintea Ridicarea eficienței întregii activități economice — problemă centrală 50
D. Vasilescu. N. Dumitru „Filoane" de utilizare mai eficientă a combustibiliului și energiei electrice 50
E. Bontea Analiza valorii în actualitate: Interesele „proprii" ale producătorului nu pot fi rupte de consumator 50
I. Rusan Cărbunii — o autentică sursă de producere a energiei, cum îi gospodărim ? 51
C. Szabo Multiple direcții de acțiune în industria materialelor de construcții 51
dr. A. Lăpușcă Prospecțiunile pot fi făcute cu un consum mai mic de energie ? 51
I. Hațegan Cum pot fi reduse pierderile de energie în transport și distribuție 51
*** Factori de influență în sistemul de prețuri (dezbatere) 51

FINANȚE ȘI CREDIT

I. Grozav Controlul operativ curent — o continuare a atribuțiilor de serviciu 2
C. Pasat, E. Pasat Perfecționarea controlului economic financiar 3
I. Oțelea Eliberarea fondului de salarii — numai în corelație cu sarcinile de producție 3
S. Nicolescu Principiul restituirii și locul taxei asupra fondurilor 4
M. König Controlul financiar și relevarea rezervelor interne ale unităților economice 5
I. Văcărel Analiza pe bază de bilanț — instrument important de cunoaștere a realităților economice, de fundamentare a deciziilor 6
dr. L. Turdeanu Evidența avuției naționale 6
M. Vidroiu Schimburile economice internaționale și evitarea dublei impuneri 7
Al. Păsculescu Implicațiile financiare ale nerespectării normelor de retribuire a muncii în CAP 9
V. Bodolea Control sever asupra tuturor operațiilor care generează drepturi și obligații în valută 10
Al. Șesan O necesitate obiectivă a economiei noastre naționale 10
dr. C. Topciu, dr. N. Antoniu Mai multă operativitate în exercitarea controlului financiar preventiv 11
M. Calman Statuarea caracterului de directivă al deciziilor Curții 11
dr. E. Negrea, L. Pătrășcoiu Creșterea rolului amortizării în reproducția fondurilor fixe 12
M. Ioniță, N. Manole Mecanism suplu și eficient de formare și utilizare a beneficiului 14
N. Pretorian Eficiența și echilibru economic prin reducerea și eliminarea imobilizărilor 16
M. Ioniță, Al. Isfănescu, N. Manole Prevenirea și lichidarea stocurilor supranormative 16
T. D. Cristea O nouă optică a controlului și eficiența ei 20
E. Cioflan, Gh. Vasilescu, M. Calman O radiografie a structurilor și imobilizărilor 20
G. Răboacă Ocuparea forței de muncă și eficiența economică 23
dr. Al. Birman O nouă etapă în conducerea producției: gestiunea economică și rentabilizarea ramurii 25
C. Grigorescu Egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor socialiste 28
Gl. Spiridonov U.R.S.S. : Intensificarea producției — orientare generală în dezvoltarea agriculturii 28
*** Promovarea progresului tehnic cere perfecționarea activității în domeniul invențiilor 31
N. Popov, M. Meinic R. P. Polonă : Preocupări pentru extinderea „analizei valorii" 32
*** Seismele monetare occidentale și căile prevenirii efectelor lor negative 34
S. Morcovescu Uniunea economiștilor din R.S.F. Iugoslavia 35
S. Amariței R. P. Bulgaria : Avîntul continuu al construcțiilor de mașini 36
I. Gălățeanu R. P. Chineză : Dezvoltarea impetuoasă a industriei grele 39
*** O metodă în plină afirmare : analiza valorii 39
Gh. Roșu R. D. Germană : Intensificarea producției sociale și dinamismul economic 40
C. Cojocaru Organizarea conducerii unităților economice (Din experiența R.D.G.) 44
dr. Al. Glicev Standardizarea complexă — mijloc de ridicare a calității produselor 44
*** Evoluții demografice și structura forței de muncă 45
C. Amariței Un experiment-concurs 46
*** Implicații economice ale poluării mediului ambiant 49
V. B. R.S.F. Iugoslavia : Dinamism și modificări pozitive în structura economiei naționale 49
I. Garam R. P. Ungară : Consolidarea ritmurilor de creștere și intensificarea schimburilor externe 51
A. Calciu R. Cuba : Efort de gîndire și acțiune 52

ECONOMIA ȚĂRILOR CAPITALISTE

dr. C. Kirițescu Lunga cale a reformei sistemului monetar internațional 7—9
*** Precipitare pe scena valutară 7
I. Vianu Criză monetară sau criză comercială ? 10
A. Ghibuțiu Devalorizarea dolarului și comerțului internațional 10
D. Dragomirescu O soluție comercială contenciosului monetar ? 12
I. Pădureanu Creșterea industrială și creșterea productivității 13, 22
I.V. Politica științei în Olanda 14
D. Dragomirescu Industria construcțiilor de mașini în R.F.G. 16
L. Stroja Ponderea contemporană a muncii salariate 17
H. Bourguinat Relația inflație — criză monetară 19
R. Negrea Aurul : Disputa demonetizare—remonetizare 20
C. Gavrilescu Turismul și instabilitatea sistemului monetar interoccidental 21
dr. doc. R. Moldovan Este necesară o viziune nouă asupra sistemului monetar internațional 24
I. Pădureanu Țările O.C.D.E. : Noul puseu inflaționist și politica economică 25
I.P. Perspectivele relației resurse naturale — creștere economică 26
V. Petrescu Însemnări din R.F.G. : Bochum — un oraș din Ruhr 26
O. Nicolescu R.F.G. : Accente strategice în conducerea unităților industriale 27
I.V. Dimensiuni ale economiei și dimensiuni ale cercetării științifice 27
I. Pădureanu Panorama conjuncturală la mijlocul anului 28
dr. A. Berea D.S.T. în contextul dezbaterilor privind reforma sistemului monetar occidental 29
I. Nicolae-Văleanu, D. Negrea Inflația și „punctele vulnerabile" ale capitalismului 31, 32
I. Pădureanu Propagarea inflației în țările O.C.D.E. 39
dr. M. Foss Dimensiuni noi ale politicii economice 44
I. Pădureanu Dinamica fenomenului inflaționist 45
R. Negrea Scumpirea creditului în țările occidentale — reflectare a seismelor din economie 47
D. Dragomirescu Populația S.U.A. în cifre 49
*** Metamorfozele energiei — implicații și complicații 51
*** Spionajul industrial 52
I. Pădureanu 1973 : Dezvoltare sinuoasă cu final neprevăzut 52

ECONOMIA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

R. Budeanu Pakistan : Opțiunile dezvoltării 1
N. St. Merișanu Siderurgia indiană 4
D. Niculescu Africa : Un dosar complex economic și social 7
D. Oprescu Criza valutară occidentală : Incidențe asupra țărilor în curs de dezvoltare 23
Cl. Gavrilescu Finanțarea dezvoltării industriale 29
V. Gheorghiu, M. Moldoveanu Orientări recente în comerțul exterior latino-american 34
D. Constantinescu, S. Stănescu Grupul Andin. Colaborarea economică — un factor al accelerării dezvoltării 35
dr. Gh. Marcu, M. Moldoveanu Tendințe în dezvoltarea industrială a statelor latino-americane 36
B. Mareș Conferința țărilor nealiniate 37
M. Desmireanu Extinderea relațiilor economice cu țările socialiste 38
I. P. Dimensiuni sociale ale subdezvoltării 41, 43
P. Rareș Țările în curs de dezvoltare și Piața Comună lărgită 42
M. Desmireanu America Latină : Căile luptei pentru o independență economică reală 46

COMERȚ ȘI COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

R Constantinescu Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste: Domenii, forme, căi, cadru instituțional și instrumente de realizare 1, 2
I Barac Instituții specializate ale O.N.U. : F.M.I. și B.I.R.D. 2
R. Constantinescu Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul activității de planificare 3, 4, 5
R. Constantinescu Colaborarea și cooperarea economică dintre țările socialiste : Domeniul producției materiale 6—10
V. Tikovski Organisme ale cooperării în informatică 12
I. Barac U.N.C.T.A.D. și transporturile maritime 12
V. Petrescu Simbolurile Leipzigului 14
E. M. Ribbing Specializarea și valorile generale în educație 15
*** Un dialog fructuos despre cooperare și comerț 16
N. Mavrodin S.U.A. : Cea mai importantă inițiativă pe plan comercial din ultimul deceniu 17
J. Linnamo Rolul cooperării internaționale în diversificarea economiei 18
M. Georgescu Perspective largi colaborării economice în Balcani 22, 24
K. Tidmarsch Cooperarea în pregătirea cadrelor 23
dr. T. Silea, M. Isărescu Piața internațională a produselor de bază : Creșteri substanțiale de prețuri sub influența incertitudinilor valutare 33
D.D. Tendințe în comerțul internațional cu licențe 33
F. Wonsack O tradițională manifestare expozițională internațională 35
Al. Anca Negocierile G.A.T.T. sub influența contenciosului monetar 38
E. Dîmbu G.A.T.T. Start în noua rundă de negocieri comerciale 38
dr. C. Moisuc Sesiunea F.M.I. Coordonate ale reformei sistemului monetar internațional 39
I. Erhan Tîrgul de toamnă de la Brno — 1973 39
V. Voloșeniuc Sesiunea anuală F.M.I. și B.I.R.D. Un rol sporit instrumentelor financiare internaționale în cooperarea economică 40
R. Constantinescu Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste; Domeniul tehnico-științific 41, 42, 45, 46
dr. M. Năstase B.I.C.E. la zece ani de activitate. Decontările multilaterale și creditarea în colaborarea economică 42
W. Schyns Rolul economic al turismului și direcțiile dezvoltării sale 42
Gh. Nistor Boom pe piața internațională a navlurilor 44
R. Manoliu Simultan „primitor" și „donator" de cunoștințe științifice și tehnologii 45
R. Negru Clauze restrictive în contractele de transfer de tehnologie 45
dr. C. Kirițescu Controverse în jurul lichidării dublei piețe a aurului 50
V. Rădulescu Aspecte ale pieței internaționale a combustibililor nucleari 51
D. Șerbănescu, N. Constantin Problemele economice în discuția Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa 52
dr. E. Dîmbu Dunărea își dezvăluie adevăratele sale valențe 52

AGENDA ECONOMISTULUI

C. Jornescu Codul muncii: reglementări noi 1
Gh. Țigăeru Măsuri noi pentru asigurarea cu documentații tehnico-economice a lucrărilor de investiții 2
A. Florescu Efecte juridice ale neaprobării omologării produselor contractate 2
C. Jornescu Cazuri și cauze de suspendare a efectelor contractelor economice 3
dr. R. Gherghinescu, V. Luncan Prevederi legale privind transportul semințelor și materialului săditor 3
I. Stoian Aspecte legale noi privind premierea 3
dr. M. Socolescu, M. Sima-Dinu Acordul global în executarea lucrărilor de construcții 4
A. Florescu Decontarea utilajelor destinate investițiilor 4
D. Marinescu Competența de rezolvare a unor litigii patrimoniale 5
I. Kirmaier Reglementări privind utilizarea unor spații comerciale 5
Al. Deteșan O cooperare operativă și utilă pentru reducerea stocurilor 5
I. Condor Cine suportă dobînzile plătite de furnizori în cazul lipsei de disponibil în contul beneficiarului ? 6
A. Florescu Aspecte juridice privind furniturile din import 6
Al. Deteșan Soluții numai prin arbitraj ? 6
C. Jornescu Răspunderea materială în noul Cod al muncii 7
I. Iczkovits Consecințele neprezentării beneficiarului la recepție 7
I. Condor Plafonarea majorărilor de întîrziere pentru sumele datorate bugetului 7
D. Alexandru Pe cînd contractele model ? 7
H. Matei Expedierea în porturile Galați și Brăila a mărfurilor destinate exportului 8
C. Jornescu Reglementarea concediilor angajaților care urmează diferite forme de învățămînt 8
Al. Deteșan „Cepul" perisabilităților continuă să picure 8
I. Stoian Condițiile de cumulare a pensiei cu salariul 8
dr. M. Socolescu, M. Sima-Dinu Determinarea cheltuielilor indirecte pentru cheltuielile de construcții-montaj 9
A. Florescu Aplicarea taxelor de timbru în acțiunile arbitrale 9
A. Florescu Răspunderea matrimonială în contractele privind valorificarea deșeurilor metalice 10
D. Marinescu Prescripția dreptului de acțiune în contractele de depozit 10
Al. Deteșan O dilemă aparentă pe tema amortismentelor 10
C. Jornescu Cazuri de răspundere materială 12
F. Adrian Condiții de admisibilitate și răspunderi în livrările anticipate 12
dr. N. Socolescu, M. Sima-Dinu Calcularea unor venituri în acord global, în cazul unor sancțiuni 12
A. Florescu Durata locațiunii în contractele pentru închirierea de utilaje 12
V. Burulană Regimul adeverințelor de salariu pentru construcții de locuințe pe credit 12
C. Jornescu Cazuri de stabilire a răspunderii în termen de 15 zile 13

În cele 4500 de C.A.P încep astăzi adunările generale

FORUL SUPREM DE MANIFESTARE A DEMOCRAȚIEI COOPERATISTE

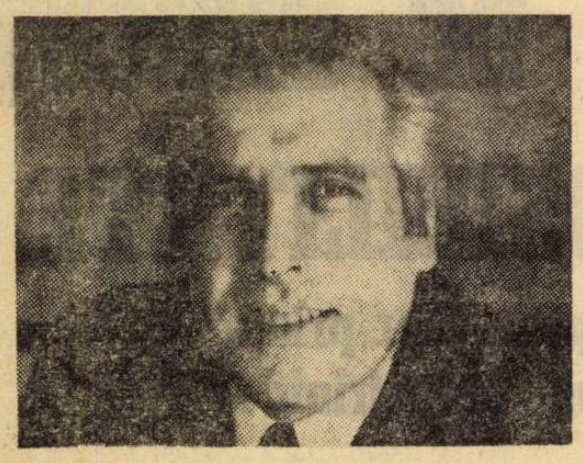

— Interviul nostru cu tovarășul BÉLA CSERESNYÉS, vicepreședinte la Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție —

● În etapa actuală de dezvoltare economică și socială atribuim o importanță crescîndă formelor și mijloacelor de conducere colectivă. Între acestea, adunarea generală a membrilor cooperatori ocupă un loc central. Cum se manifestă în fapt, democrația cooperatistă în acest for suprem de conducere a activității obștești ?

— Reamintesc, la început, una din prevederile cele mai importante stipulate în Statutul cooperativei agricole de producție și anume că : **„Adunarea generală este organul suprem de conducere al cooperativei agricole, singura în măsură să hotărască asupra întregii activități economice, financiare și organizatorice a acesteia"**, deoarece sintetizează competența deplină pe care adunarea generală o are în comparație cu celelalte forme de conducere. Astfel, în adunarea generală, constituită din toți membrii cooperatori sau prin împuterniciți, democrația cooperatistă se manifestă prin aceea că toți membrii cooperatori hotărăsc asupra **întregii activități** (în spiritul Statutului cooperativei agricole participarea activă a cooperatorilor la adunările generale este deopotrivă un drept și o obligație). Mai mult, manifestarea democrației cooperatiste în adunările care încep astăzi va fi cu atît mai intensă cu cît numărul membrilor cooperatori care vor hotărî în mod combativ asupra dezvoltării cooperativei lor va fi mai mare și cu cît hotărîrile adoptate contribuie la dezvoltarea mai accelerată a averii obștești.

● Apreciați că au fost valorificate îndeajuns posibilitățile oferite de această formă superioară de conducere ?

— Din experiența de pînă acum rezultă că cel puțin două aspecte, de aceeași natură, evoluează cu fiecare adunare generală. Primul este cuantificabil, prin indicatorii economici adoptați și constă în sarcinile de producție asumate în anul de plan, de cele mai multe ori superioare celor propuse de consiliul de conducere și celor realizate în anul anterior. În acest caz, membrii cooperatori pun în evidență rezervele existente în sectorul lor de activitate, la locul lor de muncă și este foarte important ca în cadrul adunărilor generale să se creeze un climat favorabil exprimării acestor puncte de vedere. Al doilea aspect constă în maturitatea cu care cooperatorii analizează mijloacele prin care își propun să realizeze sarcinile de producție și care apoi, pe planul conștiinței economice, devine un instrument deosebit de important în înfăptuirea hotărîrilor adunării generale. Rezultă de aici că putem vorbi de „rezerve", și încă însemnate, privind valorificarea acestei forme superioare de conducere. În principal, ele țin de modul de organizare și desfășurare a adunării generale și îndeosebi de modul cum cooperatorii înțeleg importanța pe care o are dezvoltarea cooperativei pentru **creșterea veniturilor acestora, a nivelului** lor de viață.

● Sub aspectul modului de desfășurare a adunărilor generale în acest an putem consemna unele noutăți ?

— Pînă în acest an adunările generale aprobau, potrivit competenței lor, planul de producție și financiar, planul de măsuri tehnico-organizatorice, darea de seamă asupra activității desfășurate de consiliul de conducere în anul expirat, întrecerea socialistă etc. într-o singură ședință, care adesea se prelungea ore în șir. Din această cauză, membrii cooperatori nu se puteau concentra asupra principalelor probleme economice și sociale puse în discuție. Astfel că, începînd cu 1974, se experimentează modalitatea ca adunările generale să hotărască o dată asupra activității care urmează să se desfășoare în anul de plan și, ulterior, asupra rezultatelor și repartiției producției realizată în anul anterior. Astfel, între 6—31 ianuarie au loc adunările privind adoptarea sarcinilor de producție pentru acest an, iar în cursul lunii februarie urmează să analizeze activitatea economică desfășurată de cooperative în 1973. Totodată, în cadrul adunărilor pe ferme și formațiuni de lucru, care au precedat adunările generale, au fost dezbătute sarcinile de producție pe 1974 așa încît adunarea generală se poate constitui în condiții bune.

● Sîntem înclinați să credem că fiecare an are un anume specific, o anumită problematică care concentrează în mod prioritar atenția adunării generale. Dacă într-adevăr putem vorbi de domenii prioritare, care sînt acestea în 1974 ?

— Este adevărat că în fiecare an cooperativele agricole sînt confruntate, în mod normal, cu probleme economice așazise perene și cu altele noi. De exemplu, dezvoltarea averii obștești constituie una din sarcinile economice cu caracter permanent și, desigur, cea mai importantă. Totuși, în decursul unui an conducerile cooperativelor constată o serie de deficiențe tehnice sau economice în activitatea lor, precum și modalitățile de remediere a acestora. În mod normal, în asemenea cazuri noile probleme sînt aduse la cunoștința adunării generale, la începutul anului, pentru a fi cuprinse, în scopul rezolvării, în planurile adoptate.

În mod deosebit, în acest an, putem menționa ca acțiune prioritară activitatea care trebuie întreprinsă în toate cooperativele, de fiecare cooperator, de a contribui la înfăptuirea sarcinii trasată de partid ca anul 1974 să reprezinte pentru agricultură anul producțiilor-record. Celelalte domenii prioritare, corelate de altfel cu cel menționat, sînt : folosirea rațională a fondului funciar (acțiune începută în primăvara anului trecut prin executarea unui important volum de lucrări hidroameliorative), dezvoltarea zootehniei, extinderea culturilor tehnice etc. La acestea trebuie adăugate generalizarea calculării prețului de cost și îmbunătățirea evidenței economice, reducerea cheltuielilor materiale ca una din condițiile esențiale ale creșterii eficienței economice. Trebuie precizat desigur că toate aceste acțiuni sînt pe deplin motivate din punct de vedere economic, constituind cerințe stringente pentru creșterea rapidă a economiei cooperativelor agricole.

● În prezent criteriile de apreciere a succesului adunării generale sînt suficient de precise ? În mare, care sînt acestea ?

— Succesul adunării generale este, în primul rînd, de natură economică. În timpul acesteia, cooperatorii hotărăsc **cu cît** va trebui să crească producția agricolă și pe această bază veniturile cooperativei și ale cooperatorilor în anul de plan. În al doilea rînd adoptarea — de către adunarea generală — a unor metode noi, eficiente, de organizare a producției și a muncii (cum a fost, de exemplu, generalizarea acordului global) reprezintă desigur un criteriu important de apreciere a maturității cu care cooperatorii adoptă noul în scopul dezvoltării cooperativei lor. Pe lîngă aceste aspecte, puse în evidență în timpul adunării generale, mai este unul, și poate cel mai important : operativitatea cu care noul consiliu de conducere, președintele cooperativei duc la îndeplinire hotărîrile adoptate. Succesul adunării generale depinde așadar de calitatea hotărîrilor adoptate, dar și de modul în care acestea sînt înfăptuite.

● După opinia dv., ce factori ar putea contribui — mai mult — la creșterea rolului activ al adunărilor generale ?

— Calitatea de organizator al producției, de conducător al unei unități economice complexe pe care le dezvoltă consiliul de conducere în frunte cu președintele în perioada în care își exercită mandatul sînt, desigur, factori cu influență directă asupra rolului activ al adunărilor generale. De asemenea, trebuie subliniat rolul specialiștilor din cooperative, al organelor agricole județene și în mod deosebit al uniunilor cooperatiste în pregătirea temeinică a acestor adunări generale. Mai mult decît acestea însă, activitatea comuniștilor, a organizației de partid, reprezintă factori de cea mai mare importanță pentru creșterea aportului adunării generale la dezvoltarea cooperativei agricole. În acest sens, în expunerea făcută încă în 1966 la Congresul cooperativelor agricole de producție, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : **„O îndatorire de cea mai mare însemnătate a organizațiilor de partid, a tuturor comuniștilor este aceea de a veghea la aplicarea neabătută a prevederilor Statutului cooperativelor agricole, la respectarea strictă a democrației cooperatiste, la întărirea muncii colective."**

Ion MANEA

PE AGENDA ECONOMICĂ A NOULUI AN

(Urmare din pag. 5)

stabilite prin plan. Așa după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1973, „fiecare județ dispune de mari posibilități și trebuie să facem totul ca să obținem încă din anul viitor o îmbunătățire radicală a activității în agricultură, o creștere mai substanțială a producției agricole". Pentru aceasta se cer însă din partea organelor și organizațiilor de partid, a consiliilor populare și unităților agricole eforturi și responsabilități sporite pentru folosirea rațională, cu maximă eficiență a întregului fond funciar, limitarea scoaterii din circuitul agricol a terenului, utilizarea deplină a suprafețelor amenajate pentru irigații, execuția la timp și de calitate a tuturor lucrărilor agricole. În zootehnie preocupările trebuie concentrate spre îmbunătățirea selecției și reproducției animalelor, sporirea randamentelor, dezvoltarea producției de furaje, folosirea eficientă a pășunilor și fînețelor naturale, utilizarea deplină a capacităților existente în complexele de creștere și îngrășare a animalelor.

ÎN ACEST an sînt prevăzute sarcini mari și în **domeniul investițiilor**, unde, comparativ cu 1973 urmează să se înregistreze o creștere de aproape 21%. Alături de sporirea simțitoare a volumului total de investiții, planul pe 1974 pune un accent deosebit pe orientarea mai rațională a fondurilor, dirijarea cu prioritate a acestora spre dotarea economiei cu mașini și utilaje și asigurarea condițiilor pentru punerea în funcțiune în termene cît mai scurte a noilor capacități de producție.

Realizarea exemplară a investițiilor pe acest an reclamă o muncă stăruitoare și bine condusă, organizarea corespunzătoare a lucrărilor pe întreaga filieră a procesului de investiții, un ritm intens de execuție pe întregul parcurs al anului, sincronizarea eforturilor constructorilor și beneficiarilor cu cele ale unităților furnizoare de mașini și utilaje. Pe prim plan în momentul de față se situează **asigurarea de urgență a studiilor tehnico-economice și a documentațiilor de execuție atît pentru lucrările de investiții propriu-zise cît și pentru mașini, utilaje și instalații**, condiție determinantă pentru organizarea corespunzătoare a activității întreprinderilor și șantierelor de construcții și pregătirea fabricației în unitatea constructoare de mașini. Aș atrage de asemenea atenția asupra faptului că în prezent sînt încă serioase rămîneri în urmă în contractarea utilajelor tehnologice aferente capacităților de producție cu termene de punere în funcțiune în acest an. Se impune ca în cel mai scurt timp beneficiarii de investiții împreună cu unitățile constructoare de mașini, cu sprijinul ministerelor și celorlalte organe centrale să soluționeze complet și pe deplin problema asigurării mașinilor și utilajelor tehnologice pentru a se evita situația din anul trecut cînd unele investiții nu au putut fi puse în funcțiune datorită lipsei de utilaje.

În scopul cunoașterii și luării operative a deciziilor, pentru eliminarea neajunsurilor și asigurarea montării la termene cît mai scurte a utilajelor existente pe șantiere, pe baza Hotărîrii Plenarei comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1973 începînd cu acest an se va introduce ca indicator de plan „volumul utilajelor montate".

UN OBIECTIV major al planului acestui an îl constituie după cum se știe **echilibrarea balanței de plăți externe**. Realizarea acestei sarcini trasate de Conferința Națională din iulie 1972 se bazează în bună măsură pe dinamica ridicată a exportului, care urmează să înregistreze o creștere de 43,5% pe total și 76,3% pe relația devize libere. În acest scop se impune încheierea rapidă a acțiunii de nominalizare pe produse a întregului volum de mărfuri pentru export, urgentarea încheierii contractării produselor cu beneficiarii externi.

O sarcină de prim ordin este creșterea în continuare a eficienței activității de comerț exterior, proces complex care presupune printre altele reducerea și eliminarea produselor la care se depășește cursul de revenire aprobat, scăderea cheltuielilor de producție și circulație a mărfurilor, gospodărirea judicioasă a mijloacelor valutare destinate importului, cunoașterea temeinică și adaptarea operativă la cerințele pieței externe. Considerăm de asemenea că s-ar putea aduce îmbunătățiri și în sistemul de planificare care să contribuie la sporirea responsabilității pentru îndeplinirea sarcinilor de comerț exterior. Ar fi util ca întreprinderile să primească ca indicator de plan și soldul dintre încasările valutare rezultate din export și plățile pentru import, ceea ce ar permite să se cunoască aportul fiecărei unități la balanța de plăți externe.

Comitetele oamenilor muncii din întreprinderile producătoare și cele de comerț exterior trebuie să acționeze cu toată fermitatea pentru pregătirea corespunzătoare a fabricației mărfurilor destinate exportului și executarea ireproșabilă a acestora, pentru diversificarea și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al tuturor produselor, respectarea întocmai a clauzelor contractuale convenite cu partenerii străini. Alături de organele și organizațiile de partid, sindicat și tineret ele trebuie să desfășoare o intensă muncă educativă astfel încît, așa după cum sublinia secretarul general al partidului **„fiecare, muncitor, fiecare salariat să știe că activitatea de comerț exterior este o parte componentă, hotărîtoare a desfășurării bune a procesului de producție, a ridicării nivelului de dezvoltare a țării, a bunăstării întregii națiuni. Producția pentru export, activitatea de comerț exterior trebuie înțeleasă de fiecare cetățean ca o problemă fundamentală a dezvoltării economico-sociale"**.

PESTE CÎTEVA ZILE vor avea loc în toate unitățile economice din țară adunările generale ale oamenilor muncii care vor examina rezultatele obținute în anul recent încheiat și măsurile necesare pentru îndeplinirea ritmică și integrală a planului pe 1974 și realizarea cincinalului înainte de termen. Ele constituie în același timp un bun prilej pentru organele și organizațiile de partid de a pune în centrul activității politice mobilizarea largă a oamenilor muncii de la orașe și sate în vederea întîmpinării celei de a **XXX-a aniversări** a eliberării țării de sub jugul fascist și a Congresului al XI-lea al P.C.R. printr-o muncă și mai intensă, prin realizări și mai mari, în dezvoltarea economico-socială a patriei noastre.

investiții

În discuția specialiștilor, concluziile anchetei „V.E.“ pe tema:

SCURTAREA DURATEI DE EXECUȚIE ÎNTRE NECESITATE ȘI POSIBILITATE [VI]

– Opinii și argumente despre CINE și CUM poate „comprima“ perioada de realizare a noilor obiective industriale –

revista „Viața economică“ *a desfășurat în numerele 21, 25, 30, 36 și 42 o anchetă „în extenso“ pe tema „Scurtarea duratei de execuție — între necesitate și posibilitate“, care și-a propus* depistarea și ierarhizarea căilor și mijloacelor de acțiune necesare pentru o reducere substanțială a perioadei de realizare a noilor capacități de producție. *Investigațiile noastre și-au propus următoarele OBIECTIVE:*

1. *ANALIZA ACTIVITĂȚII DESFĂȘURATE ȘI A EXPERIENȚEI ACUMULATE în domeniul investiții-construcții, prin prisma duratelor de realizare a obiectivelor de investiții din 1973*

2. *LOCALIZAREA DOMENIILOR ȘI A ACTIVITĂȚILOR CARE ASCUND IMPORTANTE REZERVE DE TIMP, încă insuficient valorificate, atît la constructor, cît și la beneficiar, proiectant, furnizor de utilaje tehnologice etc.*

3. *EVIDENȚIEREA CAUZELOR CARE LE DETERMINĂ.*

4. *DEPISTAREA DIRECȚIILOR DE ACȚIUNE NECESARE CU PRIORITATE pentru eliminarea lor și reducerea sensibilă în 1974 a duratelor de realizare a obiectivelor de investiții*

Odată atinse aceste obiective, ne-am propus să orientăm analiza spre:

5. *RELEVAREA UNOR PROPUNERI ȘI MĂSURI CONCRETE, a căror aplicare în practică să permită acționarea operativă și eficientă în direcția reducerii duratelor de realizare a noilor capacități de producție.*

În realizarea acestei noi etape a investigației, redacția „V.E.“ a organizat, împreună cu catedra de Eficiență economică a investițiilor și a fondurilor fixe din cadrul Academiei de Studii Economice — București, o dezbatere la „masa rotundă“, condusă de tovarășul Virgiliu Anghelescu, redactor-șef adjunct al revistei noastre la care au participat specialiști din ministere, centrale, întreprinderi, din activitatea de cercetare și învățămînt. Discuțiile au analizat ce se poate și ce trebuie întreprins pentru:

- **Îmbunătățirea planificării și executării investițiilor;**
- **Sporirea operativității în elaborarea și avizarea documentației;**
- **Creșterea calității și a operativității în executarea și livrarea utilajelor tehnologice;**
- **Ridicarea eficienței activității de execuție propriu-zisă a obiectivelor de investiții.**

I Microplanificarea, o „macro“ preocupare

● V.E.: *DIN INVESTIGAȚIILE ÎNTREPRINSE DE REDACȚIE — A REZULTAT CĂ PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII DE PLANIFICARE A INVESTIȚIILOR, ÎN SPECIAL A CELEI DE „MICROPLANIFICARE“ REPREZINTĂ O DIRECȚIE DE ACȚIUNE IMPORTANTĂ PENTRU REDUCEREA DURATELOR DE REALIZARE A NOILOR CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE. CE NE PUTEȚI SPUNE ÎN LEGĂTURĂ CU ACEASTA?*

ing. Hercule Mănescu: „După părerea mea, de o deosebită utilitate în acest sens este **realizarea unei mai bune corelări între necesitățile de planificare a activității în cadrul fiecărei investiții în parte și posibilitățile existente pe ansamblul lucrărilor de investiții**, în general spus, între planul valoric și programarea stadiilor fizice — „microplanificarea“ — producției din acest sector. Realizarea unui sincronism perfect între aceste două activități ar permite orientarea cu prioritate a eforturilor spre obiectivele importante și implicit o reducere substanțială a perioadei de realizare a lor.

În cadrul Centrului pentru organizare și cibernetică în construcții se elaborează împreună cu C.S.P., un amplu studiu pentru crearea **unui instrument de planificare a investițiilor** care să facă posibil acest lucru. Este vorba, în principal, de comasarea la nivel central a graficelor de eșalonare a fiecărei investiții concepute după metoda drumului critic pe activități cît mai puține în funcție de numărul de factori responsabili (titular-proiectant general, antreprenor general și furnizor de utilaje).

Pro...

— „Este desigur o idee izvorîtă dintr-o necesitate practică. **Corelarea pe ansamblu a acestor grafice va permite să se acorde priorități obiectivelor majore** și totodată să se facă o eșalonare a celorlalte în așa fel, încît desfășurarea lor să satisfacă nevoile economiei și, în același timp, să se integreze în resursele din etapa respectivă“ **(conf. dr. Eugen Topală).**

— „Problema își are importanța ei. Pînă a ajunge însă la materializarea în practică, trebuie pus un accent mai mare pe **acordarea unor priorități la repartizarea anuală a investițiilor din cincinal**, fie în funcție de cît a mai rămas de terminat ca valoare de lucrări pe șantierul respectiv, fie de importanța producției pe care o așteptăm, fie în funcție de eficiența investițiilor. De aceea este necesar ca în planul de investiții să se acorde unele priorități pe șantiere“ **(conf. dr. Dumitru Pîrvu).**

...și totuși

— „Pentru a obține o eficiență înaltă, este necesar a se ține seama de întreaga complexitate de probleme caracteristice unei perioade. În acest context apare evident că **nu întotdeauna numai aceste grafice sînt suficiente pentru a oferi soluții** — fie ele chiar și bazate pe soluții matematice — pentru realizarea unei eficiențe „optime“ pe multitudinea de planuri pe care o implică activitatea din sectorul investiții-construcții. Poate ar fi util și necesar totodată să se facă **și o seriere a priorităților.** Susțin aceasta deoarece încercarea de a introduce unele criterii de echivalență pe baza prețurilor materialelor și materiilor prime practicate pe piața mondială, nu mi se pare concludentă. Problema este deschisă și consider că organele centrale de planificare trebuie să-i acorde atenție, pentru a permite aprecierea cu instrumente obiective a soluțiilor variate, complexe, ce se ridică în evaluarea eficienței soluțiilor constructive adoptate pentru diferite obiective de investiții“ **(ing. Radu Negru).**

„Totodată, este de presupus că **un asemenea grafic complex necesită un mare volum de muncă**, fiindcă, pe de o parte, el trebuie să plece de la elementul valoric, iar pe de alta, să nu se uite că fiecare milion de lei înseamnă altceva în ce privește resursele materiale“ **(conf. dr. Eugen Topală).**

Propuneri

ing. Hercule Mănescu: „Din ancheta întreprinsă de „Viața economică“ cît și din discuțiile ce s-au purtat în jurul „mesei rotunde“, îmi apare ca necesară clarificarea cîtorva implicații. **Aplicarea în practică a instrumentului la a cărui definitivare lucrăm (crearea unui „portofoliu“ material cu toate lucrările de investiții angajate) va permite trecerea la o planificare detaliată, care va stabili răspunderile precise ale tuturor factorilor implicați.** Ancheta V.E. a relevat, spre exemplu, că mari dificultăți sînt create de întîrzierile în livrările de utilaje tehnologice, multe datorate necorelării dintre capacitățile furnizorilor și cerințele multitudinii de noi obiective. În concepția noastră, acest impediment poate fi eliminat încă în fază de planificare, deoarece în sistemul propus, aprobarea unei investiții va presupune automat și transferarea sarcinilor din graficul fiecărei investiții în planul de producție al furnizorilor de utilaje tehnologice. Date fiind cerințele de ansamblu ale economiei, aplicarea eficientă a propunerilor noastre presupune **crearea unui fișier național cu grafice ale investițiilor**, care să constituie un adevărat portofoliu al investițiilor aprobate, și implicit să facă posibilă o corelare mai bună între necesitățile obiectivelor de investiții și capacitățile angajate pentru satisfacerea lor încă din momentul aprobării investițiilor.

De asemenea, aplicarea propunerilor noastre necesită și **trecerea la proiectare pe baze moderne, pe faze tehnologice de execuție** în sensul ca documentația de deviz să se transforme în devize operaționale pe etape tehnologice.

În fine, aș dori să precizez că **este elaborat și un sistem de conducere a investițiilor**, prin intermediul acestor grafice, care permit o mai bună fundamentare a bazei materiale planificarea tratînd de această dată valoarea ca resursă și nu ca fenomen în sine. Aceasta va permite și urmărirea realizării investițiilor pe aceeași parametri, dar nu pe valori, ci pe agregarea activităților fizice, așa cum au fost ele realizate.

II O resursă puțin explorată: normarea duratelor

● V.E.: *A FOST EVIDENȚIAT FAPTUL CĂ O SCURTARE A DURA-*

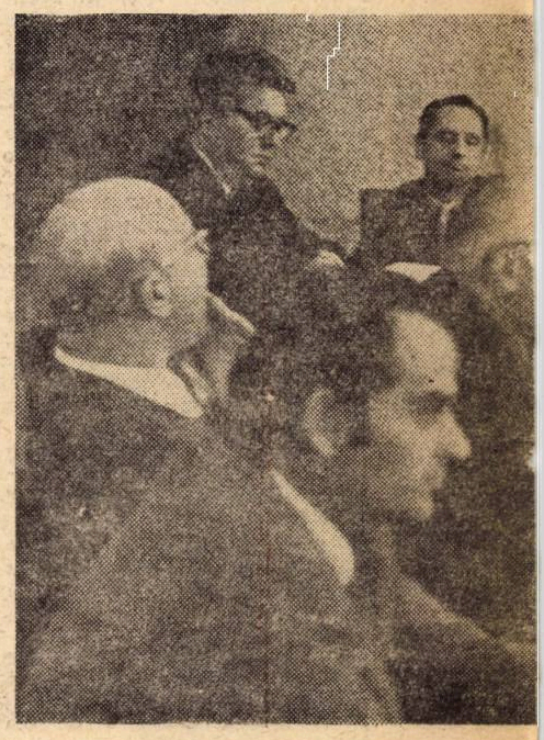

Au participat:

Conf. dr. **Eugen TOPALĂ**, ASE; ing. **Nicolae VULCAN**, director general, Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier; ing. **Radu NEGRU**, inspector șef, Inspectoratul General de Stat pentru Directivare și Control în Proiectarea și Executarea Construcțiilor; ing. **Ion ȘTEFĂNESCU**, director, Institutul de cercetări în construcții; ing. **Petru STAN**, director, Direcția de investiții și construcții, Ministerul Energiei Electrice; conf. dr. **Dumitru PÎRVU**, ASE; ing. **Hercule MĂNESCU**, director general, Centrul de organizare și cibernetică în construcții; conf. dr. **Rudolf DOOTZ**, ASE; **Alexandru HRISTOFOROV**, inginer șef, Institutul de studii și proiectări energetice; conf. dr. **Florea STAICU**, ASE; ing. **Petre VERNESCU**, director, Institutul de proiectări pentru construcții; **Ion IONIȚĂ**, asistent ASE.

Din partea redacției, au participat: **Virgiliu ANGHELESCU**, redactor șef adjunct; **Vasile BOESCU**, secretar general adjunct de redacție și **Bogdan PĂDURE**, redactor.

TELOR DE REALIZARE A INVESTIȚIILOR SE POATE OBȚINE PRIN INSAȘI NORMAREA CORECTĂ, DUPĂ CRITERII ȘTIINȚIFICE, A ACESTEI PERIOADE, DIN ACEST PUNCT DE VEDERE REPREZINTĂ NORMELE ACTUALE UN MIJLOC DE MOBILIZARE SPORITĂ A EFORTURILOR TUTUROR PARTICIPANȚILOR LA ACTIVITATEA DIN INVESTIȚII — PENTRU REDUCEREA TERMENELOR DE EXECUȚIE?

Pro...

— „Dezvoltarea în ritm susținut a economiei românești, a determinat **acumularea unei bogate experiențe în domeniul construcțiilor industriale, și implicit, în normarea duratelor de execuție.** Fără a susține că s-a făcut totul în această direcție, aș dori să subliniez că **un aport substanțial în scurtarea duratelor normate l-a avut extinderea prefabricării și a tipizării.** Alături de ele, menționez și introducerea, extinderea tehnologiilor și procedeelor noi" **(ing. Petre Vernescu).**

...și contra

— „În multe țări se folosesc normele de durată pe capacități; la noi sînt în vigoare norme de durată pe obiecte. Poate că **un mai intens schimb de experiență** în această direcție ar fi folositor..." **(ing. Ion Ștefănescu).**

— „Consider că **indicii de durată care se referă la obiect și nu la capacități creează numeroase probleme încă nesoluționate pentru normare" (conf. dr. Dumitru Pîrvu)**

Propuneri

ing. Ion Ștefănescu : „În general sînt împotriva normelor, normativelor și metodologiilor care lipsesc pe cel care trebuie să-și dea acordul de posibilitatea unei analize concrete, la obiect, a obiectivului supus discuției și avizării, așa cum se întîmplă, dintr-un anumit punct de vedere și cu normele de durată pe obiecte.

Dintre încercările pe care le cunosc referitoare la perfecționarea stabilirii metodelor de normare științifică a perioadelor de realizare am reținut un experiment făcut în R. S. Cehoslovacă unde, **pe baze statistice se găsise o relație de formă exponențială — prin care în funcție de valoarea lucrării se obținea durata în luni.** Era creată, în acest fel, o familie de curbe exponențiale diferențiate printr-un parametru de ramură. Asemenea indici sînt, după părerea mea, de natură să faciliteze analizarea concretă a posibilităților de realizare a investiției, și să fixeze, prin calcule bine fundamentate, termene realiste pentru perioadele de execuție.

Conf. dr. Eugen Topală : „Mi se pare utilă în dezbaterea noastră și evidențierea unor aspecte legate de implicațiile pe care le are în practică reducerea duratelor normate stabilite și respectiv, devansarea termenelor prevăzute de punere în funcțiune. În acest context, trebuie subliniat că **nu orice „comprimare" a duratelor normate de realizare este eficientă.** Au fost cazuri, spre exemplu, cînd deși un obiectiv a fost pus în funcțiune înainte de termenul planificat, el nu a putut fi efectiv dat producției. Aceasta datorită lipsei de materii prime și uneori de forță de muncă, rezultat al necorelării în timp a eforturilor constructorului și beneficiarului. În alte situații, neținîndu-se seama de o serie de priorități necesare, au fost depuse eforturi încordate pentru scurtarea perioadei de realizare a unor capacități în dauna prelungirii duratelor de execuție a altora care erau însă, pentru acea etapă, de o necesitate deosebită pentru economia națională. Iată, deci, că nu în toate cazurile reducerea termenului de punere în funcțiune apreciată izolat reprezintă cu adevărat o acțiune eficientă".

III Operativitatea: o „calitate" necesară în elaborarea documentației...

● **V.E.** : *DE O DEOSEBITĂ ATENȚIE S-A BUCURAT DIN PARTEA TUTUROR PARTICIPANȚILOR LA ANCHETA V.E. ȘI PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII ÎN ELABORAREA DOCUMENTAȚIEI TEHNICE ȘI DE EXECUȚIE. UN PRIM ASPECT — PE CARE DORIM SĂ-L ABORDĂM — ÎL REPREZINTĂ NECESITATEA SPORIRII OPERATIVITĂȚII ÎN ELABORAREA ȘI PREDAREA EI CONSTRUCTORULUI. CE TREBUIE ÎNTREPRINS ÎN ACEST SENS?*

Propuneri

ing. Alexandru Hristoforov : „În calitate de proiectant, am întîlnit adesea în domeniul asigurării la termen a constructorului cu documentații, unele situații paradoxale. Bunăoară, **deși H.C.M. 720 are prevederi precise în ceea ce privește termenele la care trebuie predată documentația pentru noile obiective, constructorul nu le acceptă.** El cere cu foarte multă fermitate predarea documentației în devans față de termenele legale. Cauza? Constructorul susține că pentru a-și putea asigura aprovizionarea tehnico-materială (armături, ciment, prefabricate) îi sînt necesare 7—9 luni. O rezolvare a problemei ar consta în crearea unor stocuri mai mari de ciment, de materiale de bază, la constructor sau în unele depozite de plan județean etc".

conf. dr. Dumitru Pîrvu : „Un mijloc important de satisfacere a acestei necesități îl reprezintă — fapt atestat de altfel și de experiența mondială — **predarea documentației și respectiv punerea în funcțiune pe etape a capacităților de producție.** O sporire a preocupărilor în acest domeniu — încă din faza de proiectare — poate facilita atît concentrarea eforturilor constructorului cît și reducerea imobilizărilor.

Aș avea și o altă propunere. Pentru a crea posibilitatea pregătirii investițiilor în avans, ar fi necesar ca **toate obiectivele pe care le prefigurează o ramură în planurile de dezvoltare să aibă STE-uri elaborate, indiferent dacă ele** sînt acceptate pe urmă sau nu.

conf. dr. Eugen Topală : „Este vorba nu atît de cost, cît de capacitatea de proiectare necesară..."

Alexandru Hristoforov : „În fond, problema capacității s-ar putea rezolva, se poate face un efort mai mare".

● **V.E.** : *NU TREBUIE PIERDUTE DIN VEDERE ÎNSĂ ȘI ASPECTELE LEGATE DE ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII PROPRIU-ZISE A DOCUMENTAȚIEI.*

ing. Radu Negru: „Aspectul sesizat este de o deosebită actualitate. În acest sens în sarcina Inspectoratului a stat **perfecționarea normării spațiilor din halele industriale și a celor din interioarele clădirilor.** Noi am elaborat un proiect de hotărîre care este în curs de aprobare, privind creșterea gradului de ocupare a suprafețelor cu utilaje precum și stabilirea înălțimii maxime admisibile în halele industriale. Am constatat însă că reducerea „în sine" a volumelor deși își are importanța sa, reprezintă totuși o economisire situată doar între 14 și 24%, a valorii clădirilor, care la rîndul lor nu reprezintă decît 20—25% din valoarea investiției.

După părerea mea eficiența unei astfel de normări a spațiilor este însă alta. Așa după cum se subliniază și în recentele documente de partid, din totalul investițiilor, **fonduri importante de ordinul miliardelor au fost transferate pentru achiziționarea de utilaje noi și dotarea spațiilor de producție nefolosite cu mașini, instalații și agregate.** Amplasarea unui număr de utilaje cu 50% mai mare pe aceeași suprafață de producție, atrage după sine o sporire substanțială a producției obținută din investiția respectivă. Eficiența trebuie deci căutată în cazul acesta mai puțin în reducerea volumului de construcții-montaj, ci în creșterea importantă a producției pentru același volum de construcții montaj. Este prin urmare de o deosebită importanță să se valorifice în mai mare măsură rezervele considerabile de suprafață și volum de producție, slab sau complet neutilate, toate „cochiliile" care mai stau încă goale. În acest fel, după unele calcule ale specialiștilor producția poate crește cu miliarde de lei și aceasta fără construcții noi!

Numeroase soluții în aceeași direcție le oferă și **amplasarea utilajelor într-o proporție sporită în aer liber.** Trebuie ținut seama însă că pentru a le transpune în practică, este necesar ca, totuși în unele cazuri, utilajul să fie protejat. Nu sînt necesare însă construcții de beton armat! Ar fi suficient să sporească preocupările tuturor factorilor responsabili în găsirea procedeelor adecvate.

conf. dr. Dumitru Pîrvu : „La ridicarea calității documentației o contribuție sporită ar trebui să aducă **concursurile publice între institutele de proiectare pentru „conceperea" obiectivelor industriale.** Aceasta ar permite ca proiectantul să fie mai mult stimulat nu în funcție de valoarea lucrării, ci după gradul de eficiență al soluțiilor oferite".

ing. Ion Ștefănescu : „Aș dori să semnalez că există în practica de investiții soluții destul de avantajoase care permit scurtarea duratei de execuție spre deosebire de altele care nu fac posibilă accelerarea ritmului de realizare a capacităților de producție. Pentru aceasta Ministerul Construcțiilor Industriale a luat recent hotărîrea să facă o inventariere a tuturor soluțiilor care conduc la reducerea forței de muncă pe șantiere și la accelerarea execuției. Urmează ca apoi să fie convocați toți proiectanții de construcții industriale, în colaborare cu care ministerul execută lucrări în anul viitor, pentru a introduce soluțiile cele mai avantajoase, în toate proiectele".

ing. Radu Negru : „După cum se știe **economisirea energiei și a combustibililor** reprezintă o preocupare de prim ordin pentru toate colectivele de muncă. În această problemă, proiectarea are — după părerea mea — un cuvînt greu de spus. Astfel, închiderea canalelor risipei trebuie efectuată încă din faza de proiect. De aceea credem necesar ca proiectantul să aibă ca principal indicator ce trebuie supus avizării: cantitatea de energie și combustibili pe care construcția, respectiv investiția o necesită".

● Punerea în funcțiune pe etape — o etapizare a eforturilor și o multiplicare a avantajelor

● Indicii de durată: pe obiecte sau pe capacități?

● Este eficientă orice „comprimare" a duratelor de realizare? Există totuși niște condiții „sine qua non"...

● Perfecționarea normării și utilizarea sporită a spațiilor de producție — o „normă de conduită" necesară pentru întreg anul.

● În prezent sînt legiferate doar 9 acorduri. Cît durează în practică obținerea lor?

IV ...dar și în avizarea ei

● **V. E.** : *CREȘTEREA OPERATIVITĂȚII ÎN AVIZAREA DOCUMENTAȚIEI TEHNICE ȘI DE EXECUȚIE, RESPECTIV REDUCEREA NUMĂRULUI DE AVIZE ȘI ACORDURI NECESARE, A FOST SEMNALATĂ PE ÎNTREG PARCURSUL ANCHETEI NOASTRE CA UN FACTOR NECESAR ÎN RESPECTAREA SAU DEVANSAREA TERMENELOR PLANIFICATE DE PUNERE ÎN FUNCȚIUNE, EXISTĂ DECI ȘI AICI O REZERVĂ DE TIMP CARE POATE FI MAI BINE FRUCTIFICATĂ?*

Pro...

— „Este într-adevăr o problemă. După aprecierile specialiștilor Centrului nostru, faza de avizare, elaborarea STE și acordurile consumau înainte de apariția decretului 452, în medie 54% din durata totală a investițiilor" **(ing. Hercule Mănescu).**

— „Circuitul hîrtiilor este bine să fie „scurtcircuitat". Mai ales cînd ele se referă la o serie de avizări și acorduri care devin în unele cazuri inutile prin însăși introducerea lucrărilor respective în plan. Un exemplu îl constituie faptul că la tema de proiectare a unor obiective prevăzute în cincinal **nu** mai este nevoie de acordul C.S.P. Cu toate rezultatele bune obținute, consider că în această direcție încă se mai pot face multe" **(ing. Petre Stan).**

...și contra

— „Problema trebuie abordată nuanțat. **Acordurile** nu sînt totuși o problemă birocratică. Ele **reprezintă o necesitate vitală pentru eficiența economică a investiției.** Decretul 452 va elimina o bună parte din întîrzierile exagerate și uneori necontrolate din perioada de avizare. Trebuie ținut seama însă că nu se poate proiecta cu adevărata eficiență fără să știi pe unde trece drumul, calea ferată, pe unde vine și unde se face racordul de energie electrică, cum este amplasamentul, ce teren se scoate din circuitul agricol etc." **(Radu Negru).**

Propuneri

ing. Hercule Mănescu : „Aș dori să reiau în discuție problema avizelor și a acordurilor, pentru elaborarea cărora sînt prevăzute prin lege 15 zile. Ce a relevat un studiu efectuat de specialiștii Centralei de organizare și cibernetică în construcții asupra unui număr de investiții realizate pînă în 1973? Ca faza de acorduri prealabile, avize și elaborarea STE a consumat pînă la 54% din durata totală a investiției. Au fost semnalate avize care au durat la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor — 480 de zile, la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei — 328, iar la unele consilii populare județene — 200 de zile, în loc de 15. **Dintr-o sută de investiții pe care le-am analizat nu am găsit nici un singur aviz care să respecte termenul legal acordat.** Situația nu-și are o justificare dacă ținem seama că multe avize constatau doar existența celorlalte, printre acestea pot fi exemplificate unele avize ale Ministerului de Finanțe. Și după aplicarea decretului 452 se mai pot da unele exemple de situații asemănătoare.

Pentru rezolvarea acestei probleme și scurtarea duratelor de realizare a obiectivelor de investiții propun o singură avizare, un singur acord.

ing. Radu Negru : „Și totuși aceasta nu reprezintă o problemă „descoperită". Cunoaștem cu toții că a apărut decretul 452. Pînă la apariția lui organele centrale și locale dădeau 44 de acorduri prealabile care în practică erau acordate, în multe cazuri fără respectarea termenelor prevăzute. Aceasta a determinat ca, la propunerea Inspectoratului General de Stat pentru Directivare și Control în Proiectarea și Executarea Construcțiilor, acest număr să se restrîngă **În prezent sînt legiferate doar 9 acorduri, printre care unele deosebit de complexe. Altele sînt „acorduri unice" date de consiliile populare județene.**

Ceea ce se constată însă este faptul că **nu toate ministerele care sînt împuternicite să dea acorduri, au elaborat instrucțiunile necesare pentru acordarea lor, mai ales a celor unice cu caracter complex.** Este vorba printre altele de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, de Ministerul Energiei Electrice etc. Și la unele consilii populare încă nu sînt perfect clarificate modalitățile de elaborare a acestor acorduri prealabile complexe. **Decretul apărut este fără îndoială un pas înainte și de aceea trebuie sprijinit; se cer însă create toate condițiile pentru aplicarea lui cu maximă responsabilitate".**

ing. Hercule Mănescu : „Și totuși, cu toate măsurile luate, numărul organelor care concură la elaborarea acordurilor nu a scăzut prea mult... De aceea pentru ca perioada în care sînt elaborate aceste acorduri să dureze conform prevederilor — simultan doar 15 zile — se cer luate în continuare măsuri complexe, pe de o parte pentru sporirea calității proiectelor prezentate, iar pe de altă parte pentru sporirea operativității în acordarea avizelor și acordurilor".

În numerele viitoare ale revistei probleme referitoare la **contractarea**, livrarea, și **montarea utilajelor tehnologice** cît și despre activitatea organizațiilor de construcții.

Dezbatere consemnată de
Bogdan PĂDURE

Aspect din timpul dezbaterii

conducere și organizare

CENTRALA INDUSTRIALĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ [II]

Anchetă cu directorii generali de centrale industriale și de transport

CONTINUÎND publicarea rezultatelor anchetei începută în nr. 52 din 28 decembrie 1973, în care am inserat răspunsurile primite de la **Dumitru Stănescu**, *director general adjunct — Centrala de Fibre Chimice Săvinești,* **Maria Flucsă**, *director general — Centrala Industriei Bumbacului București,* **Constantin Mihăilescu**, *director general — Centrala de Mecanizare și Utilaj Minier-Petrolier Ploiești.* **Gheorghe Tănase**, *director general — Centrala Mecanică de Material Rulant, și* **Dumitru Stoian**, *director general — Centrala Industriei Sticlei și Ceramicii Fine, reamintim întrebările chestionarului :*

1 **Care considerați că a fost DECIZIA CEA MAI IMPORTANTĂ, privind viitorul centralei, pe care ați luat-o (în calitate de director general) sau la luarea căreia ați participat (în calitate de președinte al consiliului oamenilor muncii) ÎN ANUL 1973 ? Vă rugăm să argumentați afirmația.**

2 **Dintre PROBLEMELE cu care va fi confruntată conducerea centralei dv. în ANUL 1974, care apreciați că vor fi principalele trei și cum gîndiți să le rezolvați ? Expuneți-le pe scurt motivînd ierarhizarea făcută**

3 **Pentru URMĂTORII 10 ANI care apreciați că va fi RITMUL CREȘTERII ECONOMICE al centralei dv. (ritmul mediu anual de creștere a producției marfă vîndută și încasată și rata medie a rentabilității pe acest interval de 10 ani) ? Cum explicați posibilitatea realizării acestui ritm de creștere ?**

4 **Care previzionați a fi PRINCIPALELE TREI EVENIMENTE ce se vor produce în tehnică și economie și vor influența în mod hotărîtor evoluția centralei dv. în URMĂTORII 10 ANI ? Vă rugăm să argumentați succint opțiunea dv.**

Iosif STEINBACH
director general, Centrala Industriei Confecțiilor-București

1. ● Creșterea producției de export

PROBLEMA care sintetizează întregul efort tehnic și economic desfășurat de colectivele de muncă ale centralei în anul 1973 este aceea a creșterii spectaculoase a producției de export cu 2,5% față de anul 1972, în condiții de sporire substanțială a eficienței acesteia.

Decizia luată a creat condiții ca exportul în anul 1974 să atingă pe total o creștere față de realizările anului 1972 de peste 2 ori, respectiv de 1,6 ori față de realizările estimate pentru anul 1973.

2. ● Înnoirea producției ● Reproiectarea de unități ● Unificarea tehnologiilor de fabricație

În vederea aplicării prevederilor **„Programului pentru introducerea tehnicii avansate valorificarea superioară a materiilor prime modernizarea tehnologiilor de fabricație și îmbunătățirea calității produselor în industria de confecții" elaborat pe baza indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu secretar general al P.C.R.**, în concluziile la analiza efectuată în ședința din 6 august 1973 cu cadrele din conducerea Ministerului Industriei Ușoare conducerea centralei noastre are de rezolvat în 1974 următoarele probleme principale :

a) Elaborarea unei noi game sortimentale de îmbrăcăminte care să satisfacă cerințele de modă și funcționalitate prin crearea unei îmbrăcăminți comode și practice

b) Folosind experiența dobîndită în **reproiectarea întreprinderilor din cadrul fostei centrale** unde, ca urmare a elaborării unor proiecte de organizare a producției și a muncii scontăm să obținem prin punerea în valoare a rezervelor interne o producție globală suplimentară de peste 10 miliarde lei în acest cincinal, s-a procedat la elaborarea unor proiecte similare de organizare a producției și a muncii pentru un număr de zece întreprinderi recent integrate în centrala noastră, proiecte care vizează creșterea capacităților de producție ca urmare a utilizării mai rationale a spațiului industrial și creșterea productivității fizice prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație

Implementarea proiectelor de organizare va conduce la o creștere de capacitate de producție, în perioada 1974—1975 de 2,5 miliarde lei producție.

c) În scopul folosirii intensive a capacităților de producție s-a inițiat o acțiune de **unificare a tehnologiilor de fabricație și elaborare a unor normative de timp unitare de principalele grupe de produse.**

În prezent se desfășoară acțiunea de unificare a tehnologiilor de fabricație la producția de cămăși pentru bărbați, scontîndu-se o creștere de productivitate fizică de 10—30%. Pe această bază în anul 1974, pe aceleași suprafețe industriale, se va realiza un spor al capacității de producție actuală de 2,5 milioane bucăți cămăși/an.

3. ● 10,4 %— 30%

Creșterea pe care o prevedem la producția marfă vîndută și încasată, depășește ritmul mediu anual de 10,4% și ea va fi însoțită de îmbunătățirea substanțială a calității produselor, de o mare diversificare și de o tehno-prezentare la nivelul celor mai ridicate cerințe pe plan mondial.

Toate acestea se vor reflecta într-o **rată a rentabilității care se va situa în jur de 28—30%**, ceea ce reprezintă un grad ridicat de eficiență a activității noastre.

Aceste realizări vor putea fi obținute prin creșterea productivității muncii pe baza unei înalte calificări, a unei mai bune specializări și profilări a întreprinderilor, precum și pe baza unor mai bune organizări a proceselor tehnologice. Se va asigura un grad tot mai ridicat de prelucrare a țesăturilor și celorlalte materiale, vom insista tot mai mult pe introducerea unor înlocuitori de materii prime și materiale clasice cu valori de întrebuințare egale sau apropiate.

Reducerea sistematică a consumurilor specifice prin reproiectări de tipare, prin perfecționarea metodelor de încadrare combinată, precum și printr-o mai bună gospodărire a materiei prime pe întregul flux tehnologic pînă la expedierea produselor finite, urmărindu-se prin aceasta închiderea tuturor căilor de risipă.

O mare importanță, o va avea ridicarea nivelului de înzestrare tehnică a sectorului de confecții, cunoscut fiind faptul că nivelul actual de dotare nu poate asigura decît un minim al cerințelor de ordin calitativ.

4. ● Automatizare ● Pregătirea cadrelor ● Informatică

a) **Automatizarea unor operații de pregătire a croitului și croirea propriu-zisă**, ca noi procedeu tehnologic va conduce la schimbarea structurală a tehnologiei de fabricație cu implicații pozitive în desfășurarea acesteia

Automatizarea execuției operațiilor sus-menționate preconizăm să o realizăm în anul 1975, în mod experimental pentru o unitate de producție, urmînd ca în perioada 1975—1980, pe bază rezultatelor obținute să elaborăm un plan complex de automatizare a execuției lucrărilor respective în toate fabricile de confecții din centrală.

b) Deoarece în perioada 1974—1980 se vor califica anual între 6—14 000 cadre de toate categoriile, se va reconsidera întreaga activitate de învățămînt la nivel de centrală, prin înființarea unui colegiu format din cei mai buni ingineri și specialiști din ramura de confecții, care va coordona această activitate pe întreaga centrală. De asemenea, se va reconsidera sistemul de pregătire a cadrelor de muncitori prin introducerea unor metode științifice moderne de instruire, care să asigure o calificare corespunzătoare din punct de vedere practic.

Astfel, în anii următori, pe baza experienței dobîndită în școala-fabrică a I.C.T.B. se va extinde la toate întreprinderile centralei metoda de instruire accelerată a viitorilor muncitori.

Pe linia asigurării necesarului de cadre pentru întreprinderile de confecții, în anul 1977 se vor pune bazele unui centru școlar la București, care va cuprinde secțiuni de învățămînt pentru toate formele de pregătire specifice sectorului nostru.

c) Centrala va beneficia în anul 1974 de un calculator FELIX C 256, iar în etapa următoare 1977—1980 acest calculator va fi extins pentru a corespunde necesitățile complexe de prelucrare a datelor.

Se urmărește prin aceasta realizarea unui concept științific de conducere bazat pe un sistem informațional integrat care va folosi din plin tehnica de calcul.

Constantin DASCĂLU
director general, Centrala „Delta Dunării" — Tulcea —

1. ● Organizarea centralei

Decizia cea mai importantă luată în anul 1973 privește grefarea centralei pe două sectoare : a) sectorul de pescuit și piscicultură ; b) sectorul de exploatare a stufului. Activitatea acestor sectoare se desfășoară pe aceeași suprafață, armonizarea intereselor fiind posibilă numai prin unificare. Prin această măsură, s-a asigurat o folosire mai bună a bazei tehnico-materiale și umane, care, datorită utilizării sezoniere nu avea o încărcare uniformă și eficientă

2. ● Sporirea volumului prod ● Investiții ● Reducerea cheltuielilor

a) **Realizarea unei producții cu 67% mai mare în 1974 față de 1973** în crescătoriile piscicole, în condițiile reducerii consumului de furaje concentrate. Pentru obținerea acestei producții, s-a acționat pentru asigurarea materialului de populare necesar, s-au stabilit măsuri de îmbunătățire a procesului tehnologic în crescătorii și se studiază soluții pentru asigurarea hranei necesare.

b) Finalizarea unui important volum de investiții, care trebuie să producă în **anul 1975**

c) **Încadrarea într-un volum de cheltuieli cu cca. 20% mai redus ca acel realizat în anul 1973.** Pentru realizarea acestui obiectiv, se va acționa în direcția reducerii consumurilor de materiale, combustibili, valorificării mijloacelor fixe neutilizate, creșterii productivității utilajelor de bază, raționalizării transporturilor, reducerii personalului auxiliar

3. ● 15%—4%

Pentru următorii 10 ani, **ritmul mediu anual de creștere a producției marfă va fi de cca. 15%** După anul 1980, cînd vor intra în funcțiune suprafețele agricole ce urmează a se amenaja în perioada 1976—1980, ritmul anual apreciez că va fi de 20—25%. Realizarea acestui ritm este posibilă prin intrarea în funcțiune a unor noi amenajări piscicole, atingerea capacității de producție la cele existente, dezvoltarea unor noi activități.

Rata medie a rentabilității nu va cunoaște creșteri la nivelul ritmului mediu de creștere a producției, o parte din produsele centralei fiind încă planificate cu pierderi.

4. ● Mecanizare ● Electrificare ● Investiții

Evenimente care vor influența în mod hotărîtor evoluția centralei, în următorii 10 ani, sînt următoarele :

● mecanizarea lucrărilor cu volum mare de muncă din piscicultură și agricultură ;

● racordarea deltei la sistemul energetic național ;

● realizarea pe Dunăre a hidrocentralelor planificate, a canalului Dunărea-Marea Neagră, lucrări care vor modifica și regimul hidrologic al deltei.

Anchetă realizată de
Constantin COJOCARU
Iulian BĂDIN
Stere POPESCU

I. Bădin Formarea cadrelor de conducere ca specialiști și oameni politici 34
H. Mănescu, D. Ivanov Sistemul integrat de conducere a producției de construcții-montaj 35, 37
N. Haneș Structuri organizatorice adaptate cerințelor producției 35, 40
*** Un nou sistem de conducere a unităților de construcții-montaj 36
P. Baștureа Tehnica modernă de calcul și conducerea unităților economice 36
O. Nicolescu, Al. Blaga Resursele umane în noile structuri organizatorice ale întreprinderilor 37, 38, 39
C. Suciu Structuri organizatorice adaptate cerințelor producției 37
N. Haneș Creșterea responsabilității în domeniul investițiilor 38
*** Raționalizarea depozitării și a fluxurilor materiilor prime 38
dr. V.D. Zlătescu Dreptul și conducerea întreprinderilor 38
D. Ivanov, Gh. Sima Structuri organizatorice adaptate cerințelor producției 38
P. Baștureа Modernizarea sistemului japonez de conducere a întreprinderilor 38
I. Bratu Funcția de personal văzută din centrale și întreprinderi 39
C. Mogoș Structuri organizatorice adaptate cerințelor producției 39
*** Cum poate fi rentabilizată o întreprindere 40
*** Structura aparatului ministerelor 41
*** Criterii de raționalizare a transportului materiei prime 41
M. Herescu Organizarea aprovizionării din import 41
P. Isac Structura aparatului ministerelor 42
Gh. Barbu Organizarea — preocupare permanentă, cu rezultate economice valoroase 43
I. Urs Organizarea aprovizionării din import 43
I. Cârțină Conștiința socialistă — puternic accelerator al dezvoltării economico-sociale 44
C Suciu Organizarea aprovizionării din import 44
O. Vlaicu Efectele îmbunătățirii activității de programare, lansare, execuție și urmărire a producției 45
I. Bădin Evaluarea posturilor prin comparație pe perechi 45
M. Petre Rolul normativelor în perfecționarea planificării unităților economice 45
dr. M. Dumitrescu Diagnosticul și autodiagnosticul cadrelor de conducere 46
Șt. Vrabie Raționalizarea execuției lucrărilor de reparație 47
I. Bădin Determinarea vîrstei medii de uzină 47
F. Popovici Un „caz" de 3 miliarde lei anual 48, 49
L. Tintea În ce stadiu se află pregătirea producției piese-lor de schimb 49
L. Tintea, B. Pădure În pregătirea producției pe 1974: Într-un timp scurt, mai sînt multe de făcut 50
N. Sandu Îmbunătățirea utilizării capacităților de producție — cale de sporire a eficienței economice 50
P. P. Roșca Un „caz" de 3 miliarde de lei economii 50
Gh Stoica Utilizarea rațională a capacității de transport a parcului auto pe șantierele de construcții-montaj 51
Gh. Marinescu Un „caz" de trei miliarde de lei economii 51
*** Centrala industrială și creșterea economică (anchetă) 52

TEORIE ECONOMICĂ

acad. V. Malinschi Coordonatele economice ale științei conducerii societății 3
dr. I. Trăistaru Elemente ale definirii structurii economiei naționale 8
dr. T. Schatteles Ce crește în creșterea economică 9
acad. V. Malinschi Conjunctura și prognoza economică 12
*** Fondul național de dezvoltare economico-socială 13, 14, 16, 18, 20, 21
dr. P. Veiner Posibilități și limite în utilizarea funcțiilor de producție 25
M. D. Popescu Considerațiuni referitoare la caracteristicile strategiei cooperării economice internaționale 27
dr. I. Trăistaru Convertirea calității într-un echivalent al productivității muncii 29
I. Lemnij Inovația — temeiul avantajelor absolute și comparative 31
dr. C. Sîrbu „Falsa valoare socială" și renta diferențială 32
dr. M. Horovitz Funcția de optimizare în modelul economiei naționale 34
dr. M. Părăluță Proprietatea socialistă — baza economică a orînduirii socialiste 35
Gh. Răducanu Valoarea și productivitatea muncii sociale 36
dr. M. Părăluță Unitatea și dezvoltarea celor două forme ale proprietății socialiste 37
Gh. Obreja, A. Cămară Proiectarea fondului național de dezvoltare economico-socială 39, 40
dr. M. Părăluță Așezarea pe baze noi a relațiilor economice internaționale 41
M. Witzman Dreptul economic — ramură autonomă a dreptului socialist 46
dr. V. Roman Cu privire la teoria generală a revoluției științifice și tehnice 47, 49
M. Ceoponea Indicele global de dezvoltare 48
dr. C. Bichi Sensul și expresia unor noțiuni economice 50
dr. I. Nicolae-Văleanu Teorii mai vechi și mai noi ale „convergenței sistemelor" 51
*** Peisaj editorial '74 52
*** Paul Samuelson despre Wassily Leontief 52

ISTORIA ECONOMIEI NAȚIONALE, ISTORIA GÎNDIRII ECONOMICE

V. Nicolae P.S.D.M.R. și dezvoltarea industrială 12
D. Hurezeanu Proletariatul român — forță socială transformatoare 13
dr. I.N. Văleanu Idei perene în gîndirea militantă pașoptistă 14, 15
dr. I. Cristescu, COSTIN MURGESCU : „David Ricardo în Anglia revoluției industriale" 15
dr. I. Bulborea Idealurile de emancipare a țărănimii 16
R. Demetrescu În numele aceloraș idealuri 17
dr. Gh. Dobre „Descriptio Moldaviae" — operă științifică românească de prestigiu european 17
dr. V. Iota Dezvăluirea esenței exploatării feudale 18
D. Mureșan, Gh. Ciulbea În cele trei țări române un țel programatic comun — independența și unitatea națională 19
V. Maciu Pe steagul revoluției transilvane — aceleași aspirații de dreptate socială și eliberare națională 20
dr. I. N. Văleanu Eliberarea socială în dezbaterile de idei ale pașoptiștilor 21
dr. M. Părăluță Naționalizarea — moment de cotitură în transformarea socialistă a economiei românești 22
dr. N. Adăniloaie Presa română pașoptistă — cronică fidelă a revoluției 22
*** Act istoric ce a descătușat energia creatoare a producătorilor, deveniți și proprietari ai mijloacelor de producție 23
A. Stan Năzuințe de libertate și progres în „Proclamația de la Islaz" 23
Al. Zub Dimitrie Cantemir — o politică a neatîrnării 31
dr. V. Iota Dominante ale gîndirii social-economice a lui Dimitrie Cantemir 42
*** „Probleme ale făuririi și dezvoltării bazei economice a socialismului" 43
dr. Gh. Dobre Dimitrie Cantemir — spirit politic în cultura social-economică românească 43

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL DE PARTID: CONSULTAȚII, STUDII, DOCUMENTARE

C. Sîrbu Natura economică a serviciilor 4
I. Popescu Determinarea eficienței economice a producției în flux 4
*** Evoluții și decalaje în lumea capitalistă (Microdocumentar) 4
dr. Gh. Crețoiu Corelația dintre producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum 8
I. Șerbănescu Dosar monetar: Criza valutară și inflația 8
dr. Gh. Crețoiu Industrializarea României și corelația dintre cele două subdiviziuni ale producției sociale 12
N. Popov Cercetarea științifică în lumea capitalistă: orientări, decalaje, contraste 2
dr. E. Prahoveanu Concepția sistemică în planificarea economiei 2
M. Ceoponea Planificarea teritorială — instrument de bază al dezvoltării economico-sociale armonioase a localităților 17
dr. I.V. Totu Strategia industrializării în contextul evoluțiilor mondiale actuale și de perspectivă 17
M. Desmireanu America Latină în luptă cu decalajul tehnologic, pentru independență economică 17
dr. P. Alexiu Balanța legăturilor dintre ramuri — instrument modern de analiză economică și fundamentare a planurilor 22
Gh. Crețoiu Ciclul economic capitalist — „Model perimat" sau un „hazard inevitabil" 22
dr. Fl. Staicu Complexitatea eficienței economice și sistemul de indicatori 30
N. Popov Industria construcțiilor de mașini: ritmuri, tendințe, mutații recente ale conjuncturii în țările capitaliste 30
M. Hașeganu Bursa 30
V. Dumitrescu Dinamismul creșterii economice, progresul rapid al întregii vieți sociale 39
dr. I. Zahiu Întreprinderea — unitate de bază a economiei naționale 39
St. Vela Protecționismul în Statele Unite și în Piața Comună 39
dr. I. Totu Modernizarea continuă a structurii economiei naționale 42
I. Anghelina Organizarea științifică a producției 42
dr. N. Părăluță Capital financiar: concept și structură în lumina noilor fenomene din capitalismul contemporan 42
dr. Fl. Burtan Accentuarea laturilor calitative ale activității economice — condiție esențială pentru realizarea progresului economic rapid, pentru folosirea cît mai eficientă a resurselor materiale și umane 47
G. Culcer Ciclul de fabricație și căile scurtării sale 47
dr. C. Bichi Creștere economică, inflație și „eroziunea" puterii de cumpărare a monedelor 47
dr. M. Părăluță Evoluția dialectică a raportului forțe-relații de producție în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate 51
P. Podjevin Organizarea transportului intern și a manipulărilor 51
dr. E. Prahoveanu Formele monopolurilor în perioada actuală 51

ECONOMIA ȚĂRILOR SOCIALISTE

N. Popov Pregătirea cadrelor de conducere pentru economie (Însemnări din R. P. Polonă) 9
acad. N. Nekrasov U.R.S.S. : Repartiția teritorială a forțelor de producție modifică necontenit harta țării 5
*** Determinarea eficienței comerțului exterior 7
C. Amariței Bulgaria — Orizont 2000 8
R. Müller Economia R. S. Cehoslovace în 1973 10
L. Suster Orientări în industria chimică a țărilor socialiste 13
S. Amariței Uniunea economiștilor din R. P. Bulgaria 15
I. Garam R. P. Ungară: Spre obiectivele finale ale actualului cincinal 15
V. Brăneanu U.R.S.S. : Măsuri de perfecționare a conducerii în industrie 16
*** Riscul în activitatea economică 17
A. Schor R. S. Cehoslovacă : Orientări economice actuale și de perspectivă 21
*** Protejarea mediului înconjurător și sistemul de planificare 21
*** Anchetă privind rolul economistului în întreprindere 23
I. Ioniță Cum poate fi impulsionată acțiunea de rentabilizare 21
M. Ioniță, N. Manole Circuitul mărfurilor și încasarea valorii lor — fără decalaje 22
Th. Roșca Perfecționarea planificării mijloacelor circulante în industrie 22
M. Ioniță, I. Grozav Ce generează imobilizările? 30
I. Baraș Niveluri de plăți: lunare sau trimestriale? 31
N. Hirizan Pentru prevenirea imobilizărilor, control bancar selectiv, diferențiat, eficient 32
M. Chirilă În sectorul construcției de nave este necesară extinderea metodei analitice de normare a mijloacelor circulante 32
L. Lachsz Contribuie indicatorul „cheltuieli la 1 000 lei" la cointeresarea întreprinderilor ? 32
dr. M. Cojocaru, S. Statică Simplificarea muncii financiar-contabile în centrale și întreprinderi corespunzător noilor structuri 37
E. Ionescu Condiții avantajoase pentru construirea și cumpărarea de locuințe proprietate personală cu sprijinul statului 37
E. Hatos Control permanent, exigent și unitar 38
I. Gheorghiu, M. Toma Depășirea costurilor planificate diminuează rentabilitatea 38
Th. Roșca Stabilirea mai exactă a resurselor proprii și asimilate 38
E. György Depistarea surselor de formare a imobilizărilor la centrale și întreprinderi 41
dr. C. Grigorescu Îmbunătățirea creditării sectorului zootehnic 43
Gh. Paraschiv Cadru perfecționat pentru întărirea controlului financiar-bancar 44
N. Pretorian Optica eficienței economice și disciplina financiară 46
dr. C. Grigorescu Controlul preventiv — control faptic 47
*** Creditul restant (dezbatere) 50
*** „Controlul financiar-bancar — factor important al creșterii eficienței economico-sociale" 51

FORȚA DE MUNCĂ. PRODUCTIVITATEA MUNCII

I. Călinescu Creșterea productivității — rezultantă a unor acțiuni convergente 5
C. Cojocaru Politica de personal pentru noile obiective economice 5
C. Cojocaru, I. Bratu O dezbatere privind eficienta utilizării personalului T.E.S.A. 8
I. Olteanu Responsabilitate și eficiență 9
C. Cojocaru Economistul în economie: Cum poate fi sporită contribuția economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării 9—13
I. Trandafir Calcularea productivității muncii pe bază de produse-etalon 9
*** Femeia în universul producției 10
M. Iordache Recrutarea și calificarea forței de muncă 13
O. Nicolescu Perfecționarea organizării structurale și participarea la decizii 14
*** Opinii ale unor tineri economiști 15
G. Cresin, A. Drăguț Tineretul și dinamismul economic 18
I. Ispas Noile nomenclatoare de funcții 20
Gh. Cozma Repartizarea și încadrarea în conformitate cu specialitatea 20
C. Cojocaru Cum poate fi sporită contribuția economiștilor la accelerarea dezvoltării economice a țării 22
P. Aurelian, L. Cristea Îmbunătățirea coeficientului de schimburi 24
V. Boescu, L. Tintea Productivitatea muncii — nivele realizate, rezerve ce se cer mai bine valorificate 24
V. Micu, Fl. Mănoiu Femeia — factor important de progres economic și social 28
C. Suciu O profesiune în sprijinul eficienței, bazată pe previziune și acțiuni de prevenire 28
T. Hofman Punct de convergență a eforturilor: utilizarea maximă a resurselor 31
O. Hofman, M. Doru, I. Iosub, D. Gheorghiș, A. Stahl Parametrii sociologici ai forței de muncă 33
C. Suciu Angajare activă în creșterea eficienței 35
A. Proscanu Asigurarea necesarului de forță de muncă 36
dr. C. Hidoș Productivitatea muncii — indicator al eficacității activității economice 45
dr. G. Dan Spinoiu Relația adult—tînăr 45
O. Hoffman Surse de provenință și specificitatea motivațiilor 45
S. Chelcea Adaptare și stabilitate 45
V. Boescu, B. Pădure Eficiența unui instrument de conducere : programul productivității muncii 49

COINTERESARE MORALĂ ȘI MATERIALĂ, SALARIZARE, NIVEL DE TRAI

S. Beznea Acordul global în viticultură 7
Gh. Stoica Noi și importante măsuri de cointeresare materială 9
Tr. Sălăjan O pîrghie pentru creșterea și diversificarea producției 9
Tr. Perjoc Impuls pentru îndeplinirea și depășirea planului de export 9
M. Flucșă, S. Ștefan O experiență ce justifică extinderea acordului global 9
I. Cornea Premii pentru economii de materiale 9
Fl. Costin Ritmuri ierte în aplicarea mai largă a acordului global 19
I. Bălan Extinderea acordului global 23
B. Gh. Popa Stimulente ce se cer... stimulate 28
M. Morariu Majorările de salarii în perioada 1973—1975 29
V. Ilie Acordul global — rezultatele aplicării justifică extinderea largă a acestui sistem stimulativ 32
M. Dalea Satisfacerea la un grad tot mai înalt a cerințelor materiale și spirituale ale oamenilor muncii 34
Fl. Costin, L. Tintea Elemente propulsoare în extinderea acordului global 46

FORMAREA CADRELOR, ÎNVĂȚĂMÎNT

V. Pescaru Pînă în 1975 — 23 000 de informaticieni. Cum îi asigurăm ? 6, 7
N. Popa Rolul centralei industriale în perfecționarea cadrelor 8
C. Daminescu Balanța legăturilor interramuri ca metodă de învățare a economiei politice a socialismului 12
E. Goldstein Bugetul de timp al cadrelor de conducere și specialiștilor 15
dr. C. Pintilie Dimensiuni ale conceptului de integrare 15
dr. M. Cojocaru Forme de practică adecvate profesiei de economist 16
dr. M. Bulgaru Învățămîntul post-universitar economic 17
A. Budeanu, Șt. Feldmann Centrele ministerelor 20
*** La nivelul exigențelor lumii contemporane 20—21
C. Popescu, O. Toma Centrele ministerelor 27
dr. C. Pintilie Formarea de specialiști prin practică, pentru practică 21
*** Pregătirea cadrelor economice în Anglia 28
dr. D.E.R. Godfrey Legătură strînsă cu industria și o viziune largă asupra specialității 29
*** „Educația recurentă" 30
D. Bazac Tineretul față în față cu școala și profesiunea 40
*** Universitatea și lumea de azi (Opinii ale participanților la Conferința miniștrilor educației din țările europene membre ale UNESCO) 43

INVESTIȚII, CONSTRUCȚII

D. Dobrinescu Sînt asigurate documentațiile tehnice pentru noile obiective ale planului pe 1973 ? 3
N. Bălcu Punerile în funcțiune înainte de termen : Noi reglementări stimulative — Ce se întreprinde în sprijinul lor 5
Fl. Mihalache Noile obiective date la termen în funcțiune 7
P. Cioclu Realizarea indicatorilor tehnico-economici proiectați la unitățile puse în exploatare 7
I. Stănculescu 1973 — an de virf în activitatea de montaje-instalații 9
dr. I. Ciolan Acțiuni pentru îmbunătățirea raportului efort—efect 12
A. Cristian Materializarea rapidă a noilor capacități de producție 16
Fl. Mihalache, P. Cioclu Livrarea la termen și în ordinea montajului a utilajelor și instalațiilor tehnologice 18
C. Noureanu Realizarea la termen a noilor obiective 20
B. Pădure Scurtarea duratei de execuție — între necesitate și posibilitate 21, 25, 30, 36, 42
C. Dorin Căi de sporire a eficienței utilizării fondurilor pe șantiere 23
A. Dragomir Concentrarea activității spre obiectivele importante 24
P. Mărgineanu Predarea înainte de termen a obiectivelor planificate 25
R. Negru Perfecționarea activității de proiectare și investiții — o preocupare permanentă 26
I. Rusinaru Eficiență și termene 27
N. Dănilă Cu ce cheltuieli organizăm exploatarea carierelor de piatră 27
A. Cristian O corelație necesară: scurtarea duratei de execuție — creșterea gradului de mecanizare 28
Fl. Mihalache Principalul : punerile în funcțiune 31
D. Lucian, C. Iuga Ritm intens de lucru, realizări la nivelul graficelor 32
Gh. Ruscanu Un imperativ: Creșterea eficienței fondurilor de producție 33
Gh. Paloș Pe șantierele Gorjului : Eșalonarea rațională a programului de lucrări asigură înfăptuirea tuturor prevederilor 34
C. Vrăjitor Pregătirea temeinică a fiecărei lucrări — ritm accelerat de execuție 35
A. Dragomir Înfăptuirea la termen a prevederilor pe 1973 — bază solidă pentru optimizarea condițiilor pentru anul viitor 36
L. Tintea Ritm accelerat de lucru 37
C. Soos Manea Cadența lucrărilor de puneri în funcțiune în raport cu scadențele 38
I. Crețu Pentru lichidarea decalajului între realizarea planului de construcții și cel de montare a utilajelor 40
I. Ștefănescu Perfecționarea metodei de planificare a investițiilor 40
A. Dragomir Recuperarea restanțelor, îndeplinirea integrală a planului 42
L. Tintea, B. Pădure Acum se pun „temeliile" obiectivelor din '74 43
D. Vasilescu, N. Dumitru O corelație necesară : termenul de realizare a obiectivelor și punerea în valoare a zăcămintelor 45
O. Apolzan Sînt necesare noi măsuri pentru o utilizare corespunzătoare a investițiilor necentralizate 46
I. Niculescu, P. Ciocan De ce decalaje între termenele planificate și atingerea efectivă a parametrilor proiectați? 47
G. Ruscanu Cum stăm cu punerea în funcțiune a obiectivelor industriale 48
dr. I. Ciolan Timpul — multiplicator al eficienței investițiilor 49

DEZVOLTAREA REGIONALĂ : DEZVOLTAREA RAMURILOR INDUSTRIEI

dr. N. S. Stănescu Dolj : Mutații economice structurale 2
R. Pugler Metalurgie : Creștere și modernizare 5
I. Bădin Strategii de dezvoltare în profil teritorial 6
C. Iftodi Industria alimentară în confruntare cu cerințele consumatorilor 7
A. Helmuth Metalurgia : Dinamică gălățeană — rațiuni și semnificații 8
A. Predoi Electrotehnica și electronica — factori dinamizatori ai economiei naționale 17
dr. C. Mocanu Mutații în gospodărirea și valorificarea superioară a fondului forestier 17

Gh. Filimon Cocs gălățean 17
dr. V. Cucu Satul românesc pe coordonatele civilizației socialiste 17
Gh. Filimon Reportaj în istorie 23
V. Patilineț Economia forestieră și industria materialelor de construcții : potențial, ritmuri, factori acceleratori 25
M. Ioniță, N. Manole Județul Iași — în perspectiva viitoarelor decenii 26
I. Avram Mutații calitative în industria construcțiilor de mașini 27
M. Florescu Industria chimică pe coordonatele progresului contemporan 27
C. Băbălău Energetica românească 30
Gh. Filimon Alumină la Tulcea 34
S. Popescu Dinamism economic și social-cultural în județul Sălaj 43
I. V. Herescu Baza energetică a economiei 47—48

AGRICULTURĂ

*** Consfătuire cu cititorii din agricultura județului Vrancea 1
dr. O. Parpală În I.A.S.: Rezerve de creștere a rentabilității producției zootehnice 1
I. Stanciu Obiective 1973 — Sporuri substanțiale, economicitate maximă 2
S. Dobrovici Cum se înfăptuiește programul de dezvoltare a zootehniei : modernizare, intensificare, eficiență 4
I. Stănescu Cooperatorii fructifică avantajele acordului global 5
dr. S. Nica-Sirbești, D. Tudorache Dimensionare și rentabilitate 6
*** Priorități în zootehnie (dezbatere) 8
*** Acordul global în legumicultură 12, 13
dr. C. Ioniță Patrimoniul pomicol 14
I. Chirculescu Structuri organizatorice simple și operative la nivelul județului 15
Th. Bușniță Pisciculturа în apele interioare 16
dr. I. Ceaușescu Grădinile, livezile și viile mai bine gospodărite, pot și trebuie să dea un rod mai bogat 17
C. Nicolau Realizări, estimări, resurse în dezvoltarea pisciculturii 19
S. Tudorache Experiența înaintată în sprijinul echilibrării balanței furajelor 20
dr. L. Turdeanu Îmbunătățirea sistemului de evidență în CAP 21
dr. E. Jianu Fondul funciar utilizat cu eficiență maximă 22
I. Pop Inițiative și acțiuni pentru strîngerea recoltei '73 25
O. Popescu Organizare, efort, cointeresare — factori hotărîtori în actuala campanie agricolă 26
dr. S. Nica-Sirbești, I. Manea Resursele dezvoltării (anchetă) 27, 29, 32, 38, 43, 47
*** Pentru înfăptuirea programului de dezvoltare a zootehniei și satisfacerea cerințelor crescinde de consum ale oamenilor muncii (opinii ale specialiștilor) 29
dr. A. Miculescu Coordonate ale dezvoltării agriculturii în actualul cincinal 34
I. Stanciu Organizare, acțiune și răspundere în actuala campanie agricolă 36
*** Campania agricolă — o mare bătălie 38
dr. S. Nica-Sirbești, dr. D. Tudorache Extinderea organizării științifice — o pledoarie bazată pe argumentul efectelor 39
dr. S. Hartia Orientări și tendințe 42
*** În sprijinul fundamentării planului de extindere a culturilor tehnice 45, 51
dr. I. Bold Interesul economiei naționale impune amplasarea rațională a lucrărilor hidroameliorative în sistemul Ialomița — Călmățui 48

TRANSPORTURI

V. Deaconu Optimizarea transporturilor în aprovizionarea agriculturii cu îngrășăminte 3
V. Mihai, B. Pădure Centrala de transporturi auto: Rezultate favorabile pe ansamblu, de ce nu și pe fiecare întreprindere ? 31
M. Georgescu Calculul eficienței metodelor moderne de transport și manipulare a mărfurilor 32
E. Drăgănescu Transporturile și telecomunicațiile la nivelul dezvoltării economice a țării 34
D. Popescu, P. Teodoru Pentru o utilizare rațională a parcului de vagoane 36
E. Zamfirescu O mai rațională utilizare a parcului de vagoane și locomotive 51

COMERȚ INTERIOR, COOPERAȚIE, SERVICII

I. Vianu Turismul internațional: amploare, ritm, perspective 6
R. Abagiu Producția proprie în sectorul de alimentație publică 9
H. Nicolae De ce este actuală perfecționarea relațiilor dintre beneficiarii serviciilor publice și întreprinderile comunale 29
G. H. Magazinele de prezentare în '74 52

RELAȚIILE ECONOMICE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

*** Compartimente proprii de import-export sau întreprinderi specializate ? 4, 6
Al. Deteșan, V. Olariu Export '73 7
N. Mănescu, Al. Deteșan Societățile mixte de comercializare 9
Al. Deteșan Dinamizarea exporturilor 12
I. Morega R. S. România — R. D. Germană. Dezvoltarea cooperării în domeniul construcțiilor de mașini 13
Al. Deteșan Planul pe trimestrul I : 137% 14
dr. P. Stefănescu Exportul de mase plastice — căi promoționale 14
V. Olariu Obiectiv primordial — depășirea planului de export 15
B. Popa Județul Argeș — important producător de export 16
V. Olariu Un export complex: produse, servicii, inteligență 17
I. Georgescu Cum poate fi îmbunătățită activitatea de export 19
Al. Costeanu Oficiile de comerț exterior județene, un potențial catalizator al exportului 19
R. Brad ESTIMO '73 19
Gh. Todea Exportul de mașini-unelte în plină afirmare 20
R. Dumitrescu Dezvoltarea ascendentă, dinamică a colaborării economice româno—italiene 20
K.O. Feldt Relațiile economice româno—suedeze 20
G. Cojocaru Instalațiile complexe și serviciile inginerești — un nou sector al exportului românesc 1
I. Norgaard Relațiile economice româno—daneze 1
Gh. Nistor Service-ul în sprijinul pătrunderii și menținerii produselor românești pe piețe externe 2
K. S. Wittmach Știința și tehnica în slujba prieteniei și a colaborării 2
N. Șandru Promovarea exportului 2
A.A. Vallan Relații cordiale de colaborare reciproc avantajoase 2
Gh. Alexandrescu Strategia noului venit pe piața internațională 3
dr. M. Murgu Societățile mixte impulsionează exporturile 3
*** O acțiune utilă pentru dezvoltarea relațiilor economice și financiare 3
V. Olariu, V. Bratu Lărgirea nomenclatorului de utilaje și instalații la export 4
R. Peterson Un stadiu nou în colaborarea cu România 4
C. Răduț Depășirea planului cincinal de export 25
M. Ionescu Cum să optimizăm livrările de mărfuri la export 25
H. Friederichs Relațiile economice dintre R. F. Germania și România 25
V. Olariu Producție modernă, comercializată prin forme moderne 26
N. Mavrodin O contribuție de seamă la cooperarea reciproc avantajoasă, la cauza destinderii și păcii în lume 26
I. Pățan Creșterea eficienței exportului și politica de conjunctură activă : de ce obstacole vizibile rămîn totuși invizibile? 27
P. Lieftinck Direcțiile colaborării cu România 27
V. Olariu Un paradox doar aparent : valoarea de plan poate fi depășită cu produse mai puține... dar mai bune 28
L. Frumosu Randament maxim în raționalizarea importurilor 29, 30
I. Stanciu Orientarea producției pe baza studiilor conjuncturale și de rentabilitate 31
dr. A. Kotaite Perspectivele dezvoltării transporturilor. Colaborarea cu România 31
V. Voloșeniuc Cunoașterea situației monetare internaționale 32
A. Crăcea, T. Vlad Specializarea producției pe segmente de consumatori 33
R. Constantinescu Dezvoltarea mereu ascendentă a relațiilor economice româno—sovietice 33
Gh. Trandafir Transportul maritim — factor de sporire a eficienței comerțului exterior 35
St. Niță, I. Pățan Creșterea eficienței exportului prin cunoașterea facilităților vamale pe piețele țărilor membre ale C.E.E. 36, 37
S. Bobulescu, Gh. Caraiani Curs ascendent al relațiilor economice dintre România și țările latino-americane 37
O. Ionescu Prioritate instalațiilor complexe în exportul de mașini și utilaje 39
I. Erdös, I. Mărgineanu, I. Zărnescu, I. Tăndureanu Antrenarea responsabilă a întreprinderilor producătoare în inițierea și desfășurarea tranzacțiilor de cooperare 40
Gh. Ilie, M. Gh. Imireanu Pregătirea planului de export pe 1974 41
O. Ionescu Centralele și întreprinderile dispun de rezerve pentru îmbunătățirea prețurilor externe 42
I. Georgescu, V. Olariu, G. Hașeganu Centralele și întreprinderile confruntate cu fudamentarea planului de comerț exterior 43, 44, 46
R. Bateman „Întrevedem posibilități foarte interesante de colaborare" 43
R. Negru Transferul de tehnologie — formă de comerț în expansiune 44
P. Walker „Am identificat numeroase domenii în care putem coopera" 45
Gh. Dumitru Optimizarea deciziei de export sau import a unei tehnologii 46
R. Negru Criteriul „modelului de consum" 46
A. Dobrescu Comercializarea licențelor 47
Gh. Dumitru Cadrul instituțional 47
I. Olteanu Nominalizarea și contractarea integrală a sarcinilor de export 49
V. Olariu Valorificarea potențialului de cooperare externă 49
*** O strălucită afirmare a politicii externe a României 50
E. Bălănescu O strategie eficientă a exportului întreprinderilor și centralelor bucureștene 50
A. Virgan Sînteți apt pentru negocieri ? 51
D. Dragomirescu, E. Șerban Exportul mai dinamic decît producția 52
M. Popa Fabrica de reductoare Reșița — Renk S.A. 52
N. Dumitrescu O politică comercială activă în 1974 52

MARKETING

dr. M. C. Demetrescu Conducerea integrată a activităților de marketing 1
Al. Iordăchescu Cînd compartimentul de marketing face recomandări pentru producția de serie 2
I. Gionea, L. Diaconu Metoda C.D.M. în politica noilor produse 3
dr. A. Zamfir Tehnici de cercetare a pieței 3, 9, 13
E. Aldea Competitivitate — elasticitate 6
Gh. Nistorescu Profilul polar — metodă eficientă de testare a produselor noi 7
C. Păunescu Inlocuitori în competiție cu materiile prime tradiționale. Dilemă între două strategii 8
V. Negrescu Alinierea ofertei la exigențele pieței externe 9
Al. Blaga, Sc. Marinescu Cercetarea de marketing și strategia de dezvoltare 10, 11
Al. Iordăchescu Marketingul în strategia dezvoltării 12, 13, 14
Gh. Nistorescu Vînzătorul — avanpost al producătorului pe piață 16
M. Dragoș Ambalajul modern 16
dr. M. C. Demetrescu Identificarea și caracterizarea partenerilor potențiali 19
J. Bărving, B. Hofvander Ambalajul — factor promoțional 19
V. Lazăr Strategia produselor noi 20
dr. M. C. Demetrescu Traducerea obiectivelor strategice în eforturi programate 20
Gh. Nistorescu, A. Novak Cuantificarea laturii calitative a cererii 21
P. Bogdan Estetica industrială — știința frumosului implicat 21
dr. M. C. Demetrescu Dimensiunea estetică a produsului și implicațiile sale economice 24
I. Georgescu Oficiul de marketing al ramurii — de la obiective la realizări 25
I. M. A descoperi și utiliza segmentul adecvat de piață 25
I. Berbecaru Definirea politicii „produsului" turistic 27
M. Ionescu Strategia produselor noi 27
I. Georgescu Fluxurile informațional-decizionale în marketing 31
*** Arta de a te face cunoscut și „industria" ce o deservește 32
M. Isărescu Adaptare dinamică la evoluția fenomenelor monetare 35
dr. M. C. Demetrescu Marca — instrument în strategia de marketing a întreprinderii 40
*** Cine și cum desfășoară activitatea de publicitate 42, 44
S. Marinescu Evaluarea și testarea produselor noi în construcțiile de mașini 43
I. Crețu De ce este economic frumosul industrial? 44
*** Funcția promoțională a publicității externe (dezbatere) 49
M. Bălcuși Publicitatea externă 51

INFORMATICĂ. APLICAREA MATEMATICII ÎN ECONOMIE

P. Andrei, P. Colenati Sistem informațional modular pentru activitatea de producție 2, 4, 5
C. Marian Conturarea unei concepții de proiectare tipizată: proiectul SICOSID 3
O. Nicolescu „Informarea" și exigențele reale ale deciziei 4
T. Schatteles Decizia de plan 5
P. Vasilescu Cei „3 C" ai informaticii 8
P. Mandea Criterii și soluții de eficiență în SPAD 9
dr. I. Văduvă, D. Santa Impactul informaticii asupra întreprinderii 10
G. Plesoianu, M. Croitoru, L. Frățilă În agricultură : programarea, lansarea și urmărirea producției 12
I. Bati O acțiune conjugată: simplificarea formularisticii — aplicarea noilor structuri organizatorice 15
D. Dascălu Informația financiar-contabilă, mai ieftină, mai operativă 15
D. Agapescu Efectul de multiplicare sau cît ne costă informațiile inutile 16
G. Dima Perfecționarea sistemului informațional în I.S.C.E. Romchim 16
E. Ciurel Forța de ordonare a informației 18
R. Leca, C. Cotor Integrarea în colectiv 18
E. Stoian, D. Paraschiv, P. Bitu Diversificarea utilizării micro-calculatoarelor românești 19
D. Agapescu Ce condiționează reușita introducerii documentelor tipizate în economie 20
E. Peștișanu, S. Dobronăuțeanu Aprecierea informaticienilor 20
P. Georgescu Perfectionarea sistemului informațional în activitatea de comerț 22
P. Mandea, T. Gaspar Program integrat de prelucrare automată a documentelor financiar-contabile 23
A. Leluțiu, H. Borbath, K. Horvath și I. Takacs Programarea producției de tricotaje la fabrica „Someșul" 24
T. Cojocaru Simplificarea formularisticii, dar și a relațiilor dintre întreprinderi 26
Al. I. Ciobanu Conducerea producției unei turnătorii cu ajutorul calculatorului 28
Vl. Ticovschi Gestiunea și controlul stocurilor 30
I. Cătnap Îmbunătățirea repartizării cheltuielilor la 1 000 lei producție în preț de deviz 30
Vl. Ticovschi Gestiunea mijloacelor fixe — un cadru de strînsă cooperare între centrele teritoriale de calcul 31
I. Istrate Programarea lucrărilor de investiții cu calculatorul 32
B. Petrescu Informarea și controlul operativ asupra costurilor de producție 32
A. Leluțiu Tipizarea și generalizarea proiectelor 33
G. Stoicescu Conflictul echipamentelor de calcul 33
Gh. Micu Modele de prognoză macroeconomică. Evoluția fondurilor fixe și a investițiilor 33
Gh. Micu Criteriul de maximizare a utilității consumului populației în modelele de prognoză 35
dr. N. Haiduc Sistemul „Bucur" în sprijinul conducerii și administrației locale 36
dr. A. Iancu Orizontul de timp în modelele de optimizare 37, 38
M. Isărescu Sistemul I.S.I S. 38
P. Vasilescu Tendințe în evoluția calculatoarelor americane 38
D. Agapescu Cum trebuie făcută implementarea formularelor tipizate aprobate 41
dr. M. Horovitz Matematica în prognoza creșterii 42
G.V. Seminarul „Aplicarea metodelor matematice în economie" condus de acad. Octav Onicescu 46
C. Stoenescu Îmbunătățirea activității de programare a fabricației 48
A. Vărăsteanu, E. Luca Planificarea prin S.P.A.D. și optimizarea consumului de combustibili 48
I. Bădin Programarea obiectivelor 49
I. Salapa Noile reglementări privind regimul dărilor de seamă statistice 50
I. Cămășoiu Optimizarea deciziei de achiziționare a utilajelor 50, 51
N. Georgescu, D. Santa Scurtarea duratei procesului de implementare a subsistemelor informatice 51
G. Stoicescu Firmele americane în competiție sau... în cooperare 51

ORGANIZAREA CONDUCERII, PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII

*** Centrala industrială și accelerarea creșterii economice (Ancheta V.E.) 1
*** Specializarea și cooperarea — atribute majore ale activității centralelor industriale 1, 3, 5, 7, 11, 13
*** Centrala industrială și accelerarea creșterii economice 2
V. Anghel Capacitățile de producție încărcate rațional 3
C. Cojocaru Centrala industrială și creșterea economică 3
*** Vastă și rodnică activitate, închinată propășirii poporului român, socialismului și păcii 4
*** Sistemul conducerii colective în unitățile economice (Dezbatere) 4
D. Mateescu Valorificarea integrală a potențialului tehnic 5
D. Niculescu Evidența capacităților de producție pe 1973 5
R. Lungu, G. Culcer Cauze ale „respingerii" inovației organizatorice 5
B. Pădure Sporirea producției, diversificarea și calitatea 6
S. Popescu Prin reorganizarea transportului intern — eficiență de 36 lei la un leu cheltuit 7
M. Georgescu Avantaje ale manipulării mecanizate a mărfurilor 7
I. Crișan Una din premisele competitivității 7
V. Marin Respectarea exemplară a sarcinilor de cooperare 7
V. Ilie, A. Petre Concluziile unei „radiografii" a mașinilor și utilajelor 8
A. Popescu Cum evoluează coeficientul de schimburi ? 8
*** Unificarea și tipizarea construcției utilajelor tehnologice 10
Gh. Marcu Introducerea unor noi metode de planificare, calculare și evidență a cheltuielilor de producție 10
Gh. Obreja Secții de sinteză cu caracter permanent 11
dr. M. Dumitrescu Permanență și consecvență în perfecționarea organizării economico-sociale 11
P. Danciu Cadru organizatoric pentru valorificarea inițiativei oamenilor muncii 11
*** Decretul privind normele unitare de structură pentru unitățile economice : Impuls în accelerarea dezvoltării 12
O. Nicolescu Compartimentele tehnice și creativitatea în întreprindere 13
*** Corelarea normelor de personal cu normele de structură 14
N. Haneș Imperativ al perfecționării — concepție unitară în stabilirea structurilor organizatorice 14
P. Isac Metode de muncă corespunzătoare noilor structuri 15
N. Vulcan Consecințele calitative ale concentrării 15
N. Haneș Centrala industrială pe traiectoria consolidării 16
dr. M. Dumitrescu Cazuri în dezbatere: Delegarea de atribuții 16
P. Despot Dimensiuni concrete ale democrației socialiste 17
dr. V. D. Zlătescu În dubla lor calitate de producători și proprietari 17
M. Florescu, Gh. Stoica Consecințe și oportunități create de reorganizare 18
M. Timofte, D. Mierlă Cazuri în dezbatere : opinii ale cititorilor 18
C. Cojocaru, S. Popescu Acțiunea de reorganizare 19
D. Nicolescu Cazuri în dezbatere: Opinia specialiștilor 19
I. Crișan, V. Boescu Specializare, cooperare — atribute majore ale centralelor industriale 20
C. Cojocaru, S. Popescu, N. Popov, E. Zamfirescu Acțiunea de reorganizare 22, 23, 25, 27
C. Suciu Timpul de muncă al cadrelor de conducere 22
N. Haneș Cum funcționează uzinele și fabricile din subordinea întreprinderilor 23
A. Căbuț Timpul de muncă al cadrelor de conducere 23
B. Vasile, L. Ludovic Suprafețe construite dar... nefolosite 24
E. Bontea Metoda „analizei valorii" — funcționalitate și costurile produselor 24
M. Marinescu Orientarea, coordonarea și exercitarea controlului pe baza unor norme unitare 25
N. Simionescu Brigada complexă specializată de construcție 25
I.B. Ce este metoda programării obiectivelor 25
dr. M. Dumitrescu Timpul de muncă al cadrelor de conducere 25
C. Iuga Registrul unic — instrument de sporire a eficienței 26
Gh. P. Lazanu Simplificări care-și așteaptă realizatorii 26
*** Rezerve ale fluxului tehnologic și ale locului de muncă 27
C. Soos Manea Autodotarea — instrument eficace de consolidare a potențialului tehnic 28
dr. M. Dumitrescu Inovatia în conducere 28
V. Spiridon Forum-ul unor deliberări și hotăriri de importanță istorică 29
dr. M. Dumitrescu Hotărîrile Conferinței Naționale a P.C.R. din 1972: semnificații, consecințe, raționalitate 29
*** Măsurile prind viață 29
M. Dan Determinantele opiniei și comportamentul 29
M. Popescu Funcția de control a adunării generale 30
P. Cristea Condițiile sporirii gradului de participare 30
M. Uretsky Teoria jocurilor și eficiența conducerii 30
C. Cojocaru, I. Bădin, E. Zamfirescu Structura aparatului ministerelor 31
M. Boldescu Conducerea colectivă văzută din interior 31
dr. M. Dumitrescu Funcții de conducere și execuție 31
Gh. Rangu Cadrele de specialitate și ergonomia 31
V. Marinescu Sistem modern de conducere la F.M.U. Bacău 32
*** Conducerea microsistemelor economice 32
C. Cojocaru, S. Popescu Inovația, participarea și eficiența în conducerea economică 33, 35
N. Haneș Consiliile de control muncitoresc și comisiile pe domenii — expresie a democratismului muncitoresc, a democrației socialiste 34

creștere economică

ASPECTE ALE CREȘTERII ȘI EFICIENȚEI FONDURILE FIXE PRODUCTIVE ÎN STUDIILE DE PROGNOZĂ MACROECONOMICĂ (I)

ELABORAREA unor modele macroeconomice de dezvoltare pe termen lung pentru ansamblul economiei sau pe principalele ramuri ale acesteia pune în evidență unele aspecte a căror influență este hotărîtoare pentru obținerea unor rezultate concludente. Printre acestea se numără transformarea investițiilor productive în fonduri fixe, evoluția eficienței fondurilor fixe productive corespunzător structurii lor după vechime și deprecierii lor datorită uzurii fizice și morale.

Evident că importanța acestor aspecte este mai mare în modelele de dezvoltare bazate pe creșterea fondurilor fixe productive ; totuși se poate afirma că ele se cer analizate în oricare din modelele de creștere economică, deoarece ritmul de creștere a venitului național, respectiv a producției nete a ramurilor, rămîne strîns legat de evoluția fondurilor fixe productive.

Transformarea investițiilor productive în fonduri fixe este tratată în numeroase publicații din țară și străinătate, în care se propun diverse soluții de rezolvare.

În literatura de specialitate din țara noastră sînt prezentate rezolvări noi dintre care în mod deosebit menționăm pe aceea a prof. Emilian Dobrescu *) care, pentru a exprima dinamica creșterii fondurilor fixe productive utilizează relația:

$$\bar{F}(t) - \bar{F}(t-d) = f[\ I_p(t-d) + I_p(t-d+1) + .. + I_p(t-1)\ ] \quad (1)$$

Făcînd diverse încercări pentru d = 2,3 și 4 se oprește la expresia

$$\bar{F}(t) - \bar{F}(t-3) = -0{,}1406 + 0{,}0703\ [I_p(t-3) + [\ I_p(t-2) + I_p(t-1)] \quad (2)$$

care aproximează cu un grad ridicat de precizie seria de date trecute. Cu toate acestea în lucrare se semnalează dificultățile stabilirii unei legături directe între investițiile productive și creșterea fondurilor fixe din cauza ciclurilor de execuție foarte diferite și a influenței scoaterii din funcțiune a fondurilor fixe uzate. Într-o altă lucrare **) prof. Emilian Dobrescu propune o expresie asemănătoare în care ține seamă și de investițiile din anul t.

O altă rezolvare ce trebuie luată în considerare este aceea propusă de prof. Emanoil Florescu ***) care stabilește pentru creșterea fondurilor fixe productive într-un an t următoarea relație ca diferență între punerile și scoaterile din funcțiune :

$$\Delta FP_t = b_t \cdot FPM_{(t-0)}\ \Delta t - b_T \cdot FPM_{(t-T-0)}\ \Delta t \quad (3)$$

în care FPM = fonduri fixe productive medii

b_t, b_T = coeficient ce reprezintă raportul dintre investițiile pentru fonduri fixe productive și valoarea medie a acestora în anii t și T.

T = durata de funcționare a fondurilor fixe.

0 = întîrzierea transformării investițiilor în fonduri fixe.

Cu ajutorul acestei relații ajunge la expresia :

$$FP_t = FP_0 e^{\beta t} \quad (4)$$

și în final exprimă legătura dintre investiții și fondurile fixe într-un an t prin

$$I_t = \frac{b}{\beta} FP_0 e^{\beta t} \quad (5)$$

ÎN ABORDAREA cercetărilor efectuate de autori pentru perioada 1960—1970 o primă constatare a fost **neuniformitatea creșterii absolute a fondurilor fixe productive**, după cum se vede din tabelul următor :

Anul	Creșteri absolute față de 1960 = 100	Creșterea raportată la creșterea anului anterior = 100
1960	100	—
1	105,3	100,0
2	111,3	112,2
3	116,8	92,2
4	127,4	139,1
1965	136,7	92,0
6	147,4	111,6
7	161,9	135,5
8	177,7	109,3
9	191,3	36,0
1970	214,0	167,0
1971	237,2	102,6

(prin creșterea fondurilor fixe se înțelege sporul absolut de la un an la altul respectiv punerile în funcțiune minus fondurile fixe scoase din funcțiune).

Această neuniformitate este datorată mai multor cauze printre care :

— ciclul diferit de execuție a categoriilor de investiții productive ; dacă unele investiții se pun în funcțiune în primul an de realizare, altele durează 2—3 ani sau chiar mai mult, cum ar fi de exemplu unele obiective industriale, energetice, hidrotehnice. În acest sens este de observat aportul favorabil al punerii în funcțiune pe etape a investițiilor, dar mai ales faptul că utilajele se dau în funcțiune în mare parte chiar în anul consumării fondurilor de investiții respective. Evident că o influență determinantă poate fi atribuită și structurii investițiilor din planurile anuale și cincinale, deoarece o concentrare a eforturilor în agricultură sau transporturi, industria ușoară și alimentară, se finalizează mai repede decît în industria metalurgică, energetică sau chimică. În fine, trebuie avut în vedere, în special la investițiile industriale, că dezvoltările și modernizările se finalizează mai repede decît obiectivele noi, tot așa precum investițiile productive amplasate în cadrul unor zone industriale existente se transformă în fonduri fixe mai repede decît în cazul cînd se creează noi zone industriale.

— scoaterile din funcțiune anuale diminuează creșterea absolută a fondurilor fixe. Dacă în perioada trecută importanța lor a fost mai mică în condițiile țării noastre, din cauză că majoritatea fondurilor fixe productive sînt noi, pentru viitor ele capătă o importanță sporită.

După aprecierea concretă a contribuției acestor factori, cercetarea efectuată s-a oprit într-o primă încercare pentru perioada 1960—1971 la o relație econometrică

$$\Delta F_t = FPS_t - FPI_t = \gamma (VU_{t-1}\ \alpha_{t-1} + UP_{t-1}) - s \cdot FPI_t \quad (6)$$

în care FPS^t = fondurile fixe productive la finele anului t

FPI^t = fondurile fixe productive la începutul anului t

VU_{t-1} = venitul național utilizat în anul t-1

α_{t-1} = rata acumulării productive în anul $t-1$

UP_{t-1} = amortizarea fondurilor fixe productive în $t-1$

γ = coeficient ce ia în considerare investițiile ce nu se transformă în fonduri fixe : $\gamma = 0{,}98$

s = rata scoaterii din funcțiune a fondurilor fixe productive uzate.

Cum paranteza reprezintă investițiile productive realizate în anul t-1, relația face legătura dintre creșterea fondurilor fixe în anul t și volumul investițiilor productive din anul anterior, fără a ține seama și de aportul investițiilor din alți ani mai îndepărtați. Rezultatele obținute cu această relație nu au descris satisfăcător realizările din perioada 1960—1970, ceea ce apare lesne de înțeles deoarece durata medie de transformare a investițiilor în fonduri fixe este mai mare de un an.

ÎNTR-O ALTĂ ÎNCERCARE s-a folosit o relație econometrică pentru a exprima legătura dintre punerile în funcțiune PFP_t și s-au tratat datele statistice ale perioadei menționate, care au arătat că relația econometrică oferă rezultate suficient de exacte. Aceasta a justificat folosirea acestei relații în modelul unisectorial de dezvoltare a economiei naționale pe lungă perspectivă elaborat în cadrul Institutului pentru studii de planificare ****).

O altă posibilitate de abordare a transformării investițiilor în fonduri fixe a fost sugerată autorilor de rezolvarea dată în R. S. Cehoslovacă, unde se folosește un indicator T_c reprezentînd durata medie de realizare a investițiilor productive, exprimată ca raport dintre punerile în funcțiune (PFP_t) și scoaterile din funcțiune (SFP_t) dintr-un an t :

$$T_c = \frac{PFP_t}{SFP_t}$$

Inconvenientul acestei relații constă în faptul că nu ia în considerare un interval mai mare de ani care să niveleze valorile momentane. Din acest motiv, considerăm că ar fi utilă folosirea unei relații de forma :

$$T_c = \frac{\sum_{K=0}^{2} PFP_{t+k}}{\sum_{K=0}^{2} IP_{t+k}}$$

în care :

IP_t sînt investițiile productive făcute în anul t

Considerînd că într-un an t :

$$PFP_t = FFP_t - FFP_{t-1} + SFP_t = \Delta_t FFP + SFP_t$$

relația s-ar putea rescrie astfel, considerînd că un interval de 3 ani poate asigura nivelarea urmărită.

Volumul investițiilor productive din anul t și 2 ani anteriori :

$$PF_t = \sum_{k=0}^{2} a_{t-k}\ IP_{t-k}$$

pentru k = 0, 1, 2, (7)

în care :

$t-k$ = perioada în care se efectuează investițiile ce se transformă în fonduri fixe în anul t

a_{t-k} = ponderea investițiilor din anul t, t-1, t-2 care devin fonduri fixe în anul t

IP = investițiile brute productive

Pe baza unor constatări statistice și a observațiilor asupra duratelor efective de realizare a obiectivelor de investiții productive am ajuns la concluzia că nu este necesar să se ia în considerare o durată mai mare de 3 ani, respectiv anii t, t-1, t-2. De asemenea, pentru simplificarea calculelor și pentru a corecta unele variații neuniforme ale investițiilor neterminate la finele anilor, am admis ipoteza că coeficientul a_{t-k} unde k = 0, 1, 2, poate fi scris sub forma :

k = 0	a_t	= a
k = 1	a_{t-1}	= $(1-a)^2$
k = 2	a_{t-2}	= $(1-a)^3$

ceea ce ne-a condus la următoarea relație pentru determinarea punerilor în funcțiune în anul t :

$$PFP_t = a\ IP_t + (1-a)^2\ IP_{t-1} + (1-a)^3\ IP_{t-2} \quad (8)$$

Valoarea coeficientului a, obținută prin metoda celor mai mici pătrate pentru perioada 1960—1971 este 0,621. Ținînd seama că punerile în funcțiune în fiecare an minus scoaterile din funcțiune reprezintă creșterea fondurilor fixe productive :

$$F_t = PFP_t - s \cdot FPI_t$$

$$T_c = \frac{\Delta_t FFP + \Delta_{t+1} FFP + \Delta_{t+2} FFP + SFP_t + SFP_{t+1} + SFP_{t+2}}{IP_t + IP_{t+1} + IP_{t+2}}$$

$$PFP_{t+2} = FFP_{t-1} + SFP_t + SFP_{t+1} + SEP_{t+2} = \frac{IP_t + IP_{t+1} + IP_{t+2}}{IP_t + IP_{t+1} + IP_{t+2}}$$

Dacă acceptăm ipoteza de simplificare a calculelor că în fiecare interval de 3 ani ritmul de creștere a investițiilor (i_{IP}) este egal cu cel al creșterilor fondurilor fixe (i_{FF}) respectiv cu cel al scoaterilor din funcțiune (i_{SF}):

$$i_{IP} = i_{PF} = i_{SF} = i$$

rezultă că :

$$SFP_t + SFP_{t+1} + SFP_{t+2} = SFP_t (1 + i + i^2) = SFP_t \frac{i^3 - 1}{i - 1}$$

$$IP_t + IP_{t+1} + IP_{t+2} = IP_t \frac{i^3 - 1}{i - 1}$$

$$FFP_{t+2} - FFP_{t-1} = FFP_{t-1} (i^3 - 1) = FFP_t \frac{i^3 - 1}{i}$$

din care se obține relația pentru calculul duratei medii de realizare a investițiilor productive :

$$T_c = \frac{\frac{FFP_t}{i} + \frac{SFP_t}{i-1}}{\frac{IP_t}{i-1}} = \frac{FFP_t\ (i-1) + SFP_t \cdot i}{IP_t \cdot i} \quad (9)$$

În această formă, autorii consideră că se poate calcula cu suficientă aproximație durata medie de transformare a investițiilor în fonduri fixe productive, relația putînd eventual intra în componența unui model de creștere.

E. V. TOPALĂ
Gh. MICU

*) Em. Dobrescu, Corelația dintre acumulare și consum. Editura Politică — București 1971.

**) Em. Dobrescu, Cu privire la modelarea corelației fundamentale a utilizării venitului național, în „Probleme economice" nr. 10/1972.

***) Em. Florescu, Influența duratei de realizare a investițiilor asupra creșterii și eficienței economice. București 1970.

****) Modelul a fost elaborat de un colectiv condus de I. Desmireanu.

VITRINA CU CĂRȚI

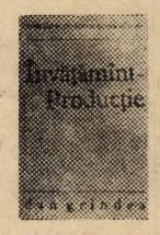

În volumul **Învățămînt — Producție** apărut recent în Editura Politică, prof. Dan Grindea își propune, așa cum o sugerează și subtitlul lucrării, o introducere în analiza eficienței economice a învățămîntului. Spre deosebire de majoritatea studiilor pe această temă elaborate de oameni de știință străini care se referă cu precădere la influența economiei asupra dezvoltării învățămîntului — menționează prof. Miron Constantinescu în Cuvîntul înainte ce prefațează lucrarea — autorul acordă un loc important analizei învățămîntului asupra dezvoltării economice. Principalele capitole ale lucrării se ocupă de : funcția productivă a învățămîntului, implicațiile acesteia asupra teoriei și politicii economice în socialism, aportul economiei la dezvoltarea învățămîntului în R. S. România, influența învățămîntului asupra creșterii economice, strategia dezvoltării învățămîntului în România socialistă, tendințe ale evoluției învățămîntului în perioada 1970—1980.

● Joan Robinson, **Liberté et nécessité** (Libertate și necesitate), Paris, Ed. Payot (colecția P.B.P. nr. 217). O interpretare economică a istoriei, semnată de cunoscuta economistă americană.

● Michel Lobrot, **Priorité à l'éducation** (Prioritate educației), Paris Ed. Payot (colecția P.B.P. nr. 219). Relația dintre educație și fenomenele social-economice.

STUDII ȘI CERCETĂRI ECONOMICE

publicație editată de Academia de studii economice din București, și-a cîștigat un binemeritat prestigiu în rîndul cititorilor și un loc al său în presa de specialitate.

În cursul anului 1974, **Studii și cercetări economice** își va orienta activitatea în următoarele direcții principale :

— valoarea cercetărilor efectuate de cadrele didactice, cercetătorii și doctoranzii A.S.E., care au drept obiect realizarea sarcinilor majore ce decurg din documentele de partid și de stat privind dezvoltarea economiei noastre naționale ;

— promovarea studiilor referitoare la rezolvarea problemelor ce apar în întreprinderile și organizațiile economice ;

— reflectarea dezbaterilor științifice organizate de cadrele didactice în cadrul A.S.E. și în întreprinderi și organizații economice ;

— organizarea unui dialog permanent între cadrele didactice și specialiștii din producție cu privire la promovarea metodelor și tehnicilor moderne de conducere și organizare a producției și a muncii, precum și asupra eficienței activității de cercetare ;

— informarea largă a cititorilor asupra literaturii de specialitate, inclusiv a lucrărilor de doctorat, manifestărilor științifice la care participă cadre din A.S.E., vizitelor cu caracter științific ale cadrelor didactice și alți specialiști la A.S.E. etc.

Studii și cercetări economice se adresează cadrelor de specialiști din aparatul de partid și de stat, din centrale industriale, întreprinderi și organizații economice, studenților de la facultățile economice, precum și tuturor celor ce se preocupă de cunoașterea problemelor economice actuale.

Studii și cercetări economice apare trimestrial. Costul unui abonament anul este de 72 lei. Plata abonamentelor se face prin virament sau mandat poștal, în cont A.S.E. nr. 64.03.01.30 B.N. R.S.R. — Filiala sectorului I București, cu mențiunea „pentru revista **Studii și cercetări economice**".

concepte-teorii

TEORII MAI VECHI ȘI MAI NOI ALE „CONVERGENȚEI SISTEMELOR“ [II]

Revoluția tehnico-științifică și convergența

INTERPRETAREA general-teoretică a revoluției tehnico-științifice de către adepții teoriilor convergenței a fost afectată poate cel mai mult de izvorul gnoseologic amintit. Ridicarea pe prim plan a laturii tehnico-economice a dezvoltării societății a fost însoțită de studii amănunțite, cu o seamă de rezultate pozitive *), — ale mutațiilor în structurile tehnico-economice, profesionale, în gruparea și regruparea întreprinderilor, în modificarea sistemelor de organizare și conducere etc. — legate de revoluția tehnico-științifică. Dar autorii lor diminuînd — sau chiar neglijînd — importanța cadrului dat de relațiile social-economice de producție în care se desfășoară revoluția tehnico-științifică dau semnificații necorespunzătoare multor implicații ale ei. Tocmai pe această bază se ajunge să se arate că revoluția tehnico-științifică ar înlătura deosebirile între capitalism și socialism, ar împinge evoluția spre convergența celor două sisteme sociale.

După J. K. Galbraith, „convergența începe cu producția de masă modernă care cere investiții uriașe, tehnologii perfecționate și ca principală consecință — o organizare dezvoltată... Industrialismul pe scară mare conduce, în ambele cazuri la diminuarea rolului pieței și a suveranității consumatorului... Astfel, continuă el, convergența are loc în toate domeniile esențiale ale celor două sisteme industriale aparent deosebite“. [11]) Dar dacă ținem seama de faptul real că configurația sistemului social este dată mai întîi de toate de baza economică, de relațiile de producție dominante în care proprietatea are un rol hotărîtor — e drept pe un anumit temei tehnico-material — atunci evoluțiile stimulate de revoluția tehnico-științifică nu mai apar convergente. Relațiile de producție socialiste evoluează sub impulsul acestei revoluții, se perfecționează avansînd spre relații comuniste ; evoluează și relațiile de producție capitaliste, pe propria bază de capital, perfecționîndu-se ca relații de exploatare. Faptul că se modifică formele de realizare a exploatării capitaliste, iar natura lor este tot mai mult disimulată de noi realități — statul din suprastructură devine și componentă a relațiilor de exploatare, planificare, politici anticiclice, ale utilizării brațelor de muncă, „acțiuni muncitorești“, „participare la beneficii“, „politici ale veniturilor“ etc. — nu le apropie de relațiile de producție socialiste ci mai degrabă arată necesitatea prefacerilor profunde în această latură a societății. Instituțiile și compartimentele aparent identice în socialism și capitalism sînt în esență diferite. Combătînd marea eroare comisă de teoreticienii convergenței care absolutizează relațiile tehnico-economice și organizatorice neglijîndu-le pe cele social-economice Gh. Crețoiu preciza : „Natura social-economică a orînduirii socialiste este determinată nu de aceste relații tehnico-economice sau tehnico-organizatorice (pe care le întîlnim similar și în capitalism n.n.), ci de către relațiile de proprietate asupra mijloacelor de producție și produselor muncii ; acestea nu se modifică cu nimic prin faptul că se utilizează anumite metode de organizare a producției care, determinate de progresul tehnic, sînt folosite și în întreprinderile capitaliste“. [12])

Dacă luăm de exemplu instituția marii întreprinderi și comportamentul conducătorilor ei — socotite puncte principale ale convergenței — în aparență nu s-ar deosebi cu mult în socialism și capitalism. Dar în esență lucrurile stau cu totul altfel. Conducătorii de întreprinderi sau managerii în capitalism sînt oameni puși în slujba capitalului a cărui voință și acțiune sînt expresia voinței și acțiunii subiectivizate a capitalului. Conducătorii de întreprinderi în socialism reprezintă interesele poporului organizat în stat care le-a dat mandat în organizarea și administrarea treburilor în funcție de legile și țelurile socialismului.

În judecățile asupra lumii contemporane nu poate fi scăpat din vedere rolul progresist al forțelor de producție, luat în cazul dat sub raportul revoluției tehnico-științifice. Dar el nu constă numai în realizarea unui spor de bunuri sau în perfecționări tehnice de producție, **ci constă și în faptul că, modificînd și perfecționînd relațiile tehnico-economice sau economico-organizatorice și, pînă la un punct, chiar relațiile de producție ale societății, ele solicită înlăturarea ultimelor și înlocuirea lor cu altele atunci cînd istoricește s-au perimat tocmai pentru a permite perfecționarea mai departe a tuturor relațiilor dintre oameni și mersul înainte al forțelor de producție.** Dar dacă ele creează premisele unei asemenea schimbări nu pot opera de la sine și prin sine schimbarea însăși. Aceste premise materiale ale socialismului, cum remarca L. Stroja, „rămîn moarte, nevalorificate, fără creația revoluționară a clasei muncitoare — purtătoarea relațiilor de producție socialiste, fără de care nu poate avea loc o deplină eliberare a potențialului forțelor de producție contemporane“.

Planul și piața

EXTRAGEREA asemănărilor — care vizează de regulă straturile de suprafață ale celor două societăți — constituie o sursă de alimentare a ideii că ambele orînduiri se îndreaptă spre un „tip unic de societate“ după unii, sau spre o „societate pură“, cu o „economie pură“, după alții, diferențele între cele două orînduiri fiind reduse, de regulă, la deosebiri politico-organizatorice sau ideologice, la accentul pus pe centralizare sau descentralizare. Susținătorii teoriilor convergenței consideră că, pe măsura dezvoltării tehnico-economicului și a creșterii rolului său, se diminuează rolul politicului și al ideologicului ceea ce duce la convergență.

Reține atenția în această privință opinia economistului olandez J. Timbergen, lansată încă la începutul deceniului șapte într-un studiu de senzație. Punctul de pornire al lui Timbergen în formularea teoriei convergenței este „mecanismul social-economic“ — destul de nebulos imaginat. Întrucît, după el, optimul economic și social se impune în chip absolut, obligă mecanismul social-economic să preia ce-i bun în economia de piață și ce-i de asemenea bun, rațional de la planificarea socialistă, să îmbine deciziile centralizate ale planificării socialiste cu descentralizarea economiei capitaliste de piață. Domnia absolută a raționalității economice și imperativul optimului ai căror purtători în ambele rînduri — managerii — ar cîștiga chipurile teren atît în socialism cît și în capitalism făcînd să precumpănească economicul asupra politicului și ideologicului — ar forța realizarea convergenței. Și așa, după J. Timbergen, „pe de o parte ambele sisteme învață din experiența cîștigată și se străduiesc să-și învingă slăbiciunile. Pe de altă parte, sistemele exercită o influență reciprocă din ce în ce mai mare“ [13]) făcînd să se „apropie efectiv economiile comuniste și libere“. Apropierea economiilor, în concepția sa, ar crea teren pentru realizarea unei pretinse științe economice unice, lipsită de încărcătură ideologică. Alți autori au văzut tendința spre convergență în extinderea planificării în Occident, care ar implanta ceva socialism în capitalism, cît și rolul acordat pieței cu categoriile ei în preocupările de perfecționare a economiei socialiste, care ar aduce ceva capitalism în socialism.

Considerațiile emise „par a fi formulate prea mecanicist și unilateral, — cum se exprimă chiar un critic nemarxist — pentru a putea cuprinde și explica amploarea dezvoltării reale“ [14]). Mecanismul economic luat **stricto sensu**, în esența sa, este dat de totalitatea legilor și categoriilor unei societăți — expresie tocmai a relațiilor de producție ale societății date. Judecate evoluțiile actuale prin această prismă, atît în capitalism cît și în socialism, nu ne mai apar convergente, ci fiecare se înscrie pe traiectoria propriei orînduiri, cu caracteristicile, țelurile și destinele specifice.

Nici planificarea, nici piața nu probează convergența dacă nu le privim doar ca tehnici sau modalități tehnico-economice de organizare a vieții economice ; ele și categoriile lor trebuie privite mai întîi de toate prin prisma relațiilor de producție pe care le întruchipează. În țările capitaliste dezvoltate planificarea este o latură a capitalismului monopolist de stat, este forma de răspuns specifică stadiului actual, pe care-o dă capitalismul gradului înalt de realizare a producției, repartiției și circulației, marii complexități a vieții economice care nu se mai poate desfășura doar pe baza jocului liber, hazardat al concurenței. Între plan și piață apare o puternică contradicție, nouă formă de manifestare a contradicției fundamentale a capitalismului.

Dezvoltarea planificării capitaliste nu este semnul penetrației socialismului în capitalism, care s-ar transforma într-o „societate mixtă“ capabilă să realizeze optimul economic și social : mai degrabă este semnul supramaturizării capitalismului, al necesității obiective și iminenței înfăptuirii saltului la socialism. Contradicțiile existente între planificare și proprietatea capitalistă — temă mult dezbătută în lumea occidentală — sînt, credem, o dovadă în plus a cerinței obiective de lichidare a relațiilor capitaliste de producție pentru a transforma planificarea în mijloc de realizare a optimului economic în folosul întregii societăți. Pînă atunci, ea rămîne o „variabilă instrumentală“ a capitalismului monopolist de stat, care concură la realizarea relației de capital.

Privită ca tehnică de organizare și conducere a vieții economice, planificarea capitalistă prezintă o seamă de similitudini cu cea socialistă. Acest fapt face posibil schimbul de realizări în domeniul practicilor planificării — mod de organizare, sistem de indicatori, procedee informaționale de urmărire a realizării planului etc. — între țările socialiste și cele capitaliste. Ba mai mult, din acest punct de vedere, planificarea capitalistă contribuie la pregătirea materială cît mai deplină a trecerii la socialism, oferind viitoarei societăți socialiste cadrul instituțional, tehnicile și personalul de specialitate în problemele planificării gata pregătite și constituit. Socialismul îi va da propriul său conținut nou.

Lucrurile sînt asemănătoare și în cazul celuilalt fapt al ecuației convergenței sub pretextul atingerii optimului economic și anume cel al pieței.

Piața în socialism este o categorie a producției de marfă socialiste. Prin ea și prin categoriile sale — valoare, preț, bani, credit, dobîndă, beneficiu etc. — se realizează schimbul de activități între oamenii organizați într-un chip determinat ai societății socialiste. Conținutul pieței și al categoriilor ei, ca și cel al planificării, este dat de relațiile sociale socialiste între oameni. Piața socialistă nu cunoaște categorii specifice sistemului de exploatare capitalistă ca forța de muncă, marfă-plusvaloare etc. ; își are conținutul ei specific, esențial deosebit de cel al pieței capitaliste cu toate că operează cu marfă, bani, credit etc. Piața nu poate fi identificată însă cu capitalismul așa cum nici producția de mărfuri nu poate fi identificată cu această orînduire. În calitate de categorie a producției de mărfuri, piața există în orice orînduire se menține aceasta, dar substanța ei este dată ca și în cazul planificării de sistemul relațiilor de producție dominante în fiecare orînduire socială. Numai identificarea simplistă și mecanicistă a pieței cu capitalismul și a planificării cu socialismul duce la socotirea dezvoltării planificării în capitalism, pe de o parte, și la creșterea rolului pieței în socialism, pe de altă parte, drept factori ai convergenței. „Aici săălășluiește, după cum afirma W. Linder elementul speculativ al concepției lui Timbergen“ cu privire la convergență.

prof. univ. dr. I. Nicolae VĂLEANU

*) Lucrări ca „Le grand espoire du XX-e siecle“: a lui J. Fourastie, „Dix-huit lecons sur la societe industrielle“ a lui R. Aron, „The New Industrial State“ a lui J.K. Galbraith, „Die Rolle der Planungstechniken bei der Anaherung der Strukturen in Ost un West“ a lui J. Timbergen, „The Future of Industrial Man“ a lui P. Drucker etc., sînt grăitoare pentru cele spuse mai sus.

11) J.K. Galbraith — The New Industrial State, Boston, 1967 pag. 332, 389—390.

12) Gh. Crețoiu — Teoria convergenței ignorare și denaturare a conținutului social-economic al unor procese obiective, în „Lupta de clasă“ nr. 11/1969.

12) J. Timbergen — Communist and Free Economies Show a Converging Pattern? In: „Soviet Studies“ April 1961, pp. 333, 335.

14) W. Linder — Op. cit. loc. cit.

PEISAJ EDITORIAL '74*

Vasile M. POPESCU

Reducerea cheltuielilor materiale de producție în industrie

• Tema dv., de real interes teoretic a fost cu îndreptățită insistență abordată în publicațiile economice. Puteți stabili o linie de demarcație ?

— Într-adevăr, au fost relevate unele aspecte Problema este însă foarte vastă. Am căutat, de aceea o tratare mai amplă, cuprinzătoare, prima cred apărută pe această temă la noi. Am urmărit îndeosebi ca, pe lîngă abordarea unor probleme teoretice, să acord o pondere însemnată examinării unor aspecte de ordin practic, prezentării de soluții și propuneri pe care le consider utile a fi avute în vedere în activitatea de planificare și analiză economică la toate nivelurile organizatorice.

• Care ar fi după dv. principalul factor care ar trebui activat la noi, pentru reducerea cheltuielilor materiale?

— Sub influența progresului tehnic sînt prezente mai multe direcții care duc la economisirea resurselor materiale, ca principal element al cheltuielilor materiale. O primă direcție ar constitui-o diminuarea consumurilor materiale. Deosebit de importantă mi-a apărut însă, ca sursă de economisire, valorificarea superioară a materiilor prime, înglobarea în noul produs a unei cantități sporite de muncă complexă și utilă societății, astfel încît să crească simțitor valoarea produselor pe unitatea de materie primă prelucrată. După părerea mea, în perspectivă, acest al doilea factor va avea un rol precumpănitor.

• Ați avut în vedere și unele posibilități de cuantificare a eforturilor de reducere a cheltuielilor materiale ?

— Am încercat să elaborez și să prezint un sistem complex de indicatori tehnico-economici și sintetici, cu ajutorul cărora se pot evidenția și dimensiona rezervele interne de reducere a cheltuielilor materiale și se pot indica direcțiile principale de mobilizare a acestora. În construcția acestui sistem am pornit de la trei coordonate fundamentale : economicitatea fabricării produselor ; economicitatea exploatării lor la întreprinderile beneficiare sau la consumator : economicitatea la nivelul economiei naționale, încît, cu ajutorul acestuia, să se poată oglindi cît mai complet gradul de utilizare a resurselor materiale.

Eficiența economică

• Care sînt ideile călăuzitoare ale lucrării dv. dat fiind faptul că noțiunea teoretică a eficienței economice și semnificația ei practică sînt deosebit de ample ?

— O idee principală pe care mi-am propus s-o dezvolt este aceea a eficienței economice ca o categorie economică unitară, cu un conținut identic pentru toate ramurile economiei și pentru toate treptele de organizare economică. Această situație este determinată în ultimă analiză de realitatea faptului că toate ramurile economice au un obiectiv comun, de a crea premisele reproducției socialiste lărgite, creșterea accelerată a forțelor de producție ale economiei naționale, concomitent cu ridicarea nivelului de trai al

Gheorghe ȘICLOVAN

națiunii. Situație care se poate realiza doar prin obținerea unui volum cît mai mare de plusprodus — sursa de alimentare a creșterii economice și a standardului de viață — și economisirea, respectiv utilizarea optimă a fondurilor de producție, imperativ în fond valabil pentru orice orînduire socială. Aceasta, de fapt, apreciez că este motivul principal pentru care eficiența devine, implicit sau explicit, mai mult un criteriu decizional determinant.

• În ce relație se găsește criteriul eficienței economice și criteriul social în complexul deciziilor socio-economice ?

— Eficiența economică nu este o categorie atemporală sau asocială ; din această cauză ea cuprinde în conținutul său și cerințele formulate de dezvoltarea multilaterală a societății, care nu se poate realiza ea însăși decît tot pe bază de acțiuni economice eficiente. Acest lucru este demonstrat cu prisosință de însăși politica socială a partidului nostru, manifestată spre exemplu prin acțiunile de ridicare a nivelului regiunilor rămase în trecut în urmă, prin întemeierea în aceste regiuni de unități cu o existență economică justificată, de înaltă eficiență economică.

• Doriți să schițați direcțiile principale ale lucrării ?

— Tratez aspectele principale ale eficienței, cît și elementele de determinare și analiză a ei, în diferite domenii (industrie, agricultură, comerț exterior, investiții, cercetare științifică), căile cele mai importante de creștere a ei, în rîndul cărora un loc deosebit îl ocupă preocupările privind problemele progresului tehnic, perfecționarea relațiilor de producție și modernizarea structurii economiei naționale.

Convorbiri realizate de
Florence COSTIN

*) Primele răspunsuri la ancheta „V.E.“ privind lucrările ce vor apare în 1974, în nr. 52/1973.

date de prognoză

EXPANSIUNEA MINERITULUI

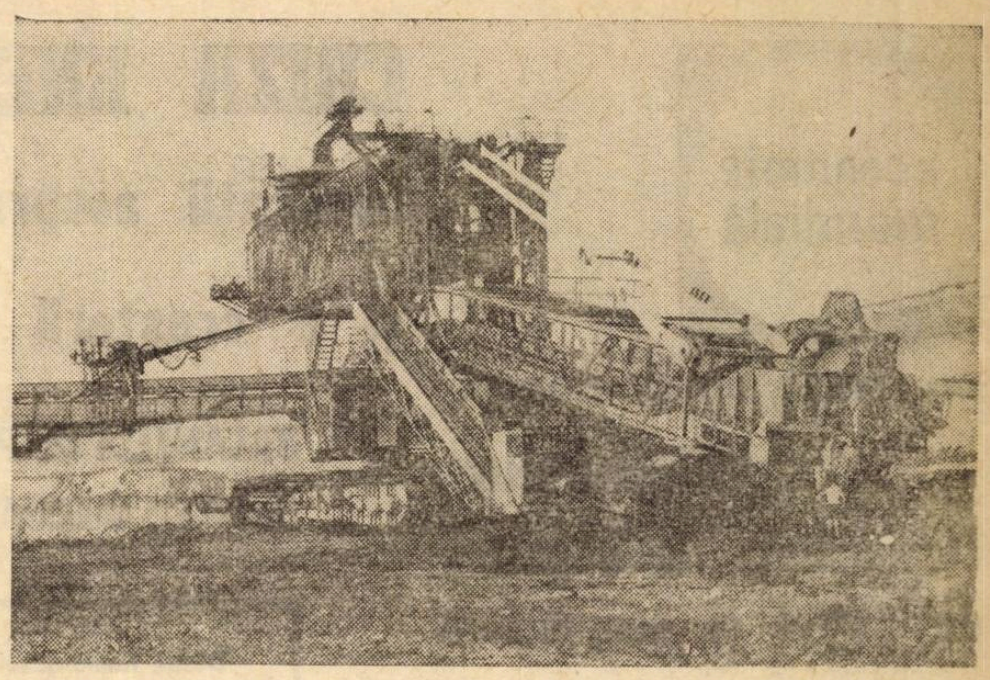

Tehnică modernă la Rovinari

REVOLUȚIA tehnico-științifică a epocii noastre dictează un ritm rapid de dezvoltare în numeroase ramuri industriale. Cerințele cresc, sporește vertiginos și numărul consumatorilor : perioada de dublare a populației globului s-a scurtat. În aceste condiții perioada de dublare a producției mondiale de energie a ajuns sub 10 ani, iar a celei de oțel la 14 ani.

În ceea ce privește mineritul, producția sa se dublează în 12—14 ani. Ritmul de creștere a exploatării substanțelor minerale utile nu este însă uniform : în perioada de dublare 1953—1967, creșterea extracției de bauxită a fost de 303%, de minereu de fier — 214%, de minereu de cupru — 180%, de petrol — 206%, în timp ce producția de cărbune a crescut numai în proporție de 136%.

Totuși, mai ales odată cu penuria de petrol, a devenit tot mai evident că „criza" producției de cărbune are un caracter trecător. În timp ce unele țări și-au limitat în ultimii ani producția de cărbune, principalii producători — Uniunea Sovietică și Statele Unite — au dezvoltat-o în continuare. Avînd în vedere că necesarul crescînd de țiței și de gaze naturale ale țărilor occidentale poate fi acoperit aproape exclusiv prin majorarea importului, în vreme ce în condițiile actuale nu mai sînt acoperite nici necesitățile curente, este de așteptat ca nevoia de a echilibra balanța energetică să determine o creștere generală a producției de cărbune. Statele Unite au hotărît dublarea producției lor de cărbune pînă în 1985, alte țări acordînd și ele o atenție deosebită în ultima vreme folosirii resurselor energetice interne, și în primul rînd, a zăcămintelor de cărbune. Paralel cu dezvoltarea extracției, țările producătoare de cărbune se preocupă într-o măsură crescîndă de modalitățile de utilizare mai practică și mai economică a acestui combustibil, prin gazeificare și hidrogenare, extinzînd activitatea de cercetare în acest domeniu.

Metalul	În scoarța terestră (10^{12} tone)	În mări și oceane (10^{12} tone)	Total (milioane de ani la necesarul actual)
Aluminiu	15000	0, 14	1500
Argint	0, 02	0, 56	65
Cupru	12·7	0, 28	2
Fier	9000	2, 8	25
Nichel	14·5	0, 14	25
Aur	0,001	0,006	3,5
Plumb	3	—	1
Uraniu	0,8	0·2	100
Zinc	24	7	6

Sursa: Annales des Mines.

În țara noastră ritmul mediu anual de creștere a producției miniere în ultimele două decenii a fost de peste 9% (perioada de dublare fiind sub nouă ani), depășind cu mult ritmul mediu de creștere pe plan mondial. La extracția cărbunelui, acest ritm depășește 10% pe an, fiind printre cele mai ridicate în lume.

Potrivit unor previziuni ale O.N.U. rezultă că dintre sursele de energie primară perspectivele cele mai favorabile le are cărbunele : din rezervele cunoscute se vor extrage pînă în anul 2000 numai 2%, ele putînd asigura necesarul de consum încă 2100 de ani, Mai puțin favorabilă este situația rezervelor cocsificabile.

Raportate la necesarul de consum în permanentă creștere, rezervele cunoscute de țiței se vor epuiza repede (unele prognoze stabilesc această limită la 20—30 de ani, luînd în considerare și dezvoltarea rapidă a aviației). Nu este mai favorabilă nici situația rezervelor de gaze naturale ; se apreciază că ele se vor epuiza în circa 30—40 de ani. Bine înțeles, rezervele unor țări — luate separat — se prezintă altfel : Uniunea Sovietică, de

● Omenirea consumă anual peste 20 miliarde tone de minerale utile, la care revin 15 miliarde tone de steril excavat

● Țările în curs de dezvoltare obțin 42,5% din producția minieră mondială, dar nu consumă din ea decît 7,9%

● Excavatoare de 120 metri cubi și autobasculante de 450 tone

● Minerit submarin și mine bacteriene

pildă, deține circa jumătate din totalul rezrvelor mondiale de gaze naturale.

În viitorul apropiat nu există nici un pericol de epuizare a resurselor de energie nucleară, însă pentru aprovizionarea centralelor în funcțiune și a celor proiectate este necesară extinderea exploatărilor pentru mărirea rezervelor cunoscute, în primul rînd a celor de uraniu. De menționat și faptul că rezervele cele mai importante de uraniu sînt localizate în Statele Unite, Canada, Australia și în Africa de Sud, iar unele țări care dezvoltă producția de energie nucleară, ca de exemplu R.F.G., nu au rezerve suficiente.

După aprecierea unui număr tot mai mare de experți, cărbunele va avea și în viitor un rol important în asigurarea necesarului de energie, cu toate că utilizarea lui este în prezent mai costisitoare decît a energiei nucleare. Producția mondială de cărbune în anul 2000 ar putea depăși 5 miliarde de tone. În țara noastră producția a sporit de la 2,2 milioane de tone cărbune net în 1938 și 3,2 milioane tone în 1950 la 23,1 milioane tone în 1972 și va atinge 27,3 milioane în 1974; paralel, în deceniul 1965—1975 crește sensibil ponderea cărbunelui în balanța energetică a țării, hidrocarburile lichide și gazoase fiind astfel eliberate pentru o valorificare superioară.

Cu toate că problema acoperirii necesarului de energie se situează pe prim plan, nu este de neglijat nici situația asigurării producției altor substanțe minerale utile.

În ritmul în care se dezvoltă, producția de minereuri va depăși la nivelul anului 2000 de 140 de ori nivelul atins în anul 1900. După cum am amintit la început foarte rapid crește consumul de aluminiu, cupru, oțel și nichel, dar se extinde destul de mult și consumul altor metale sau substanțe nemetalifere (de exemplu consumul de aur pe cap de locuitor crește anual cu 2,7%). De multe ori se observă salturi deosebite în consumul unor substanțe ; astfel necesarul de bentonită a crescut de 30—40 de ori față de 1950, inclusiv în țara noastră. Concret : omenirea consumă anual peste 20 de miliarde tone de substanțe minerale utile, la care revin circa 15 miliarde tone de steril excavat.

Care este situația rezervelor de minereuri față de consumul în continuă creștere ? După unele estimări, rezervele de minerale utile din scoarța terestră, din apele mărilor și oceanelor și de pe fundul acestora reprezintă de cîteva milioane de ori producția minieră mondială dintr-un an. Situația rezervelor de minereuri mai importante se prezintă ca în tabelul din stînga.

Din datele tabelului rezultă că situația rezervelor potențiale este cît se poate de favorabilă. Altfel se prezintă însă problema rezervelor exploatabile. Mineritul marin se dezvoltă destul de încet. S-au descoperit zăcăminte uriașe, care ar acoperi timp de sute de ani necesarul mondial de fier, aluminiu sau cărbune, însă acestea sînt neuniform repartizate sau situate în zone greu accesibile, astfel încît multe țări trebuie să importe minereurile necesare. Conform revistei „Annales des Mines", acum cîțiva ani țărilor capitaliste dezvoltate le reveneau 36,6% din producția minieră și 70·4% din consumul respectiv, țărilor socialiste — 20,3% și respectiv 21,7%, în timp ce țările în curs de dezvoltare furnizau 42,5% din producția minieră mondială, dar nu consumau decît 7,9%.

Asigurarea consumului sporit este condiționată și de posibilitățile de exploatare, de dezvoltarea tehnicii miniere. Extragerea acestor cantități uriașe este posibilă numai prin mărirea capacităților de producție a minelor. Exploatările la zi iau dimensiuni tot mai gigantice. În U.R.S.S., de pildă, în Donbas, se află în exploatare o carieră cu o capacitate anuală de 50 milioane de tone cărbune, iar în Siberia (în bazinul Kansk-Acinsk) în viitorul apropiat se va pune în funcțiune o exploatare cu capacitatea proiectată de 55 milioane de tone pe an. Tendințe similare se observă și în exploatarea zăcămintelor de minereuri ; nu sînt rare exploatările de peste 10 milioane de tone și crește numărul carierelor uriașe, cum este cea de la Rio Tinto (Spania) cu o capacitate anuală de 40 milioane de tone de minereu cuprifer și aurifer.

La exploatările la zi și cantitatea de roci sterile este foare mare, ceea ce impune fabricarea unor utilaje de capacitate tot mai mare. Excavatoarele cu cupe de 12—14 mc, care astăzi par a fi foarte mari, vor fi înlocuite cu uriași de 100—120 mc. Pentru deservirea acestora sînt necesare și mijloace de transport de 270 tone și specialiștii nu exclud posibilitatea fabricării unor autobasculante de 450 tone. Un astfel de mijloc de transport, cu un ciclu de 20 de minute, poate transporta anual 6 milioane de tone de minereu sau steril. Firește, și pentru dislocarea rocilor sînt necesare mijloace puternice adecvate — foreze, buldozere, lucrări de pușcare masive. În viitor, la dislocarea rocilor va fi folosită probabil și energia nucleară.

Întrucît rezervele situate la adîncimi mici sînt limitate, mai mult de jumătatea din producția minieră se asigură prin exploatări subterane. Gigantismul se extinde și în subteran. Producția anuală a bazinului carbonifer Kuznețk (U.R.S.S.), de exemplu, va crește în decurs de un sfert de veac cu 300 de milioane tone, ceea ce poate fi asigurat numai prin mine de 7—10 milioane de tone capacitate anuală. Numărul minelor de mare capacitate crește și în exploatarea zăcămintelor de minereuri : mina Kiruna din Suedia a atins capacitatea de 19 milioane de tone anual.

Odată cu exploatarea rezervelor crește și adîncimea minelor. În prezent funcționează multe mine la o adîncime de peste 2000 metri, cea mai adîncă fiind mina de aur Western Deep Levels din Republica Sud-Africană, care se apropie de 3000 de metri. Susținerea abatajelor, transportul, alimentarea cu energie etc., precum și asigurarea condițiilor de muncă și de securitate pentru mineri ridică probleme deosebit de dificile în minele adînci. Lungimea totală a galeriilor, suitorilor și altor lucrări miniere dintr-o singură mină însumează zeci și chiar sute de kilometri. Săparea acestora ca și abatarea cantităților menționate de minereuri necesită — la rîndul lor — utilaje de mare randament. Din punct de vedere economic, bineînțeles, odată cu creșterea adîncimii cresc și costurile și din cauza aceasta și prețurile minereurilor. După unii experți prețul lor se va dubla în următorii 50 de ani.

O ramură caracteristică a mineritului epocii noastre este exploatarea rezervelor din apele mărilor și oceanelor, care reprezintă aproape 70% din suprafața globului, adică 350 milioane de kmp (respectiv 1,5 miliarde de mc de apă). În soluție, în depuneri, în rocile care alcătuiesc fundul mărilor și oceanelor, se ascund rezerve importante. Cu toate că extragerea sării din apa de mare se cunoaște de mii de ani, ea poate fi considerată ca o ramură tînără a mineritului, cu greutăți multiple, dar cu perspective mari. De 35 de ani se practică cu rezultate bune extragerea magneziului și a bromului. Extragerea altor substanțe încă nu este rentabilă ; cercetarea în domeniul perfecționării metodelor de extracție este destul de avansată, dar mai sînt de rezolvat numeroase probleme tehnice, datorită condițiilor specifice : utilajele sînt supuse acțiunii corozive puternice a apei de mare, stabilitatea instalațiilor este influențată de vînturi și de valurile puternice.

ÎNTRE 1929 ȘI 1971 PRODUCȚIA MONDIALĂ DE CĂRBUNE A SPORIT CU 70%, IAR CEA DE PETROL CU MAI MULT DE 1000%

Producția principalelor surse de energie primară
(în milioane tone cărbune convențional) *)

Anul	Cărbune	Petrol	Gaze naturale	Electricitate hidraulică	Electricitate nucleară	Total
1929	1412	276	76	14		1778
1950	1605	701	261	40		2607
1960	2204	1399	622	86		4311
1971	2315	3169	1528	167		7179
1980 (prev.)	2310	5760	2000	550	380	11000

*) 1 tonă petrol brut = 1.5 tone cărbune convențional
1 tonă lignit = 0,3—0,6 t.c.c.
1000 mc gaze naturale = 1,322 t c.c.
1000 kWh = 0,125 t.c.c.

ÎN 12 ANI EXTRACȚIA DE PETROL A CRESCUT DE 2,6 ORI

Producția de petrol
(în milioane tone)

	1960	1972
Total mondial	1051	2599
Țările arabe	220,5	812
din care Arabia Saudită	62	285
Iran	52	254
Africa neagră	2	107·4
din care Nigeria	0,3	89·5
Extremul Orient	27·2	92,5
din care Indonezia	20·3	54
R. P. Chineză	5,5	29,6
Europa occidentală	13,9	16
Europa de Est	162,7	415,7
din care U.R.S.S.	147,9	394
S.U.A.	347	527
Canada	25,8	87,5
America Latină	193,2	248,7
din care Venezuela	147,8	167,4

Sursa: Annuaire des pétroles 1972

Dacă am vorbit de giganții mineritului, nu trebuie să uităm nici pe colaboratorii noștri invizibili. Activitatea „minieră" a unor bacterii se cunoaște din secolul XIX, însă „forța lor de muncă" a fost folosită cu succes numai începînd din deceniul trecut, cînd — după cercetări îndelungate și dificile — a fost dată în exploatare în 1964, în Ural, o mină bacteriană pentru valorificarea unor minereuri de cupru sărace. Metoda fiind rentabilă, s-a răspîndit apoi în lume, în prezent existînd multe astfel de mine în Statele Unite, Australia, Canada și alte țări.

Expansiunea mineritului este impresionantă. Este prematur să vorbim de mineritul pe alte planete, însă există proiecte interesante, cum este cel de populare a planetei Marte, pe baza creării unei atmosfere artificiale prin electroliză. Realizarea unor astfel de proiecte va fi posibilă numai cu ajutorul unor reactoare atomice puternice, iar materia primă pentru funcționarea acestora se va asigura prin extracția și prelucrarea minereurilor respective, deci printre primii coloniști vor fi și mineri... Însă deocamdată mai avem de rezolvat destule probleme pe Pămînt !

ing. Iosif VEREȘ

economie mondială

CRIZA ENERGETICĂ

implicații asupra raporturilor intraoccidentale și a creșterii economice

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

LE NOUVEL observateur

Dependența de importul de petrol și conjunctura economică

REDUCEREA aprovizionărilor cu petrol și scumpirea acestuia aruncă Europa într-o criză care cruță în parte Statele Unite. Penuria energetică va încetini expansiunea industriilor țărilor membre ale Pieței Comune și le va plasa într-o poziție de inferioritate în competiția comercială internațională. Acest handicap va fi și mai mult agravat de creșterea prețului petrolului care se va repercuta asupra prețurilor de cost și, deci, asupra prețurilor de vînzare la export.

În Franța, Ministerul Finanțelor evaluează la peste 6% creșterea costului global al importurilor care rezultă din creșterea prețului petrolului. Aceasta se va traduce printr-un „gol" de 9 miliarde franci în balanța comercială care este excedentară de mai multi ani și care acum riscă să devină deficitară. Rezervele de devize ale Franței, care crescuseră neîncetat din 1969, au început să scadă începînd din toamna lui 1973. Fenomenul s-ar putea agrava. Din această cauză Giscard d'Estaing, care i-a încurajat pe industriașii francezi să exporte capitaluri pentru a investi în străinătate, preconizează restrîngerea noilor pătrunderi din străinătate, pentru a menține rezervele Băncii Franței.

Acest fenomen de degradare a poziției Franței în competiția internațională, datorită evenimentelor petroliere din Orientul Mijlociu se extinde la alte țări. El va afecta în măsură mai mare R. F. Germania care este mai tributară decît Franța aprovizionărilor provenind din Golful Persic și Libia.

Dar principala victimă a acestei situații este Japonia. Ea suferă din plin de pe urma creșterii prețului petrolului arab care reprezenta 85% din importurile sale de petrol. Pe de altă parte, Japonia a fost supusă unei reduceri cu 25% a aprovizionărilor sale provenind din Golful Persic. *) În Japonia, unde de un an s-a înregistrat o creștere a prețurilor în proporție de 15—20%, una din cele mai mari din lume, inflația se va accelera și mai mult. Pe de altă parte, expansiunea galopantă «în manieră japoneză» va fi lovită din cauza lipsei de energie. Pentru următoarele luni se prevede o stagnare economică care va provoca un val de șomaj.

Or, situația financiară și economică a Japoniei s-a agravat deja de la începutul anului 1973. Rezervele de devize au scăzut de la 19 la 15 miliarde dolari. «Miracolul» japonez a suferit, deci, o lovitură severă. Guvernul japonez a luat o măsură semnificativă : a devalorizat cu 2% yenul care, acum cîteva luni încă, făcea obiectul unei speculații dezlănțuite în direcția creșterii sale.

Revalorizarea dolarului în raport cu francul, marca, lira sterlină sau yenul este cu atît mai puternică cu cît în urma devalorizărilor monedei americane între 1971—1973 balanța comercială a S.U.A. s-a ameliorat mult mai repede decît credeau experții cei mai optimiști de la Washington. Foarte deficitară în 1972, balanța comercială a S.U.A. este echilibrată și poate chiar ușor excedentară în 1973, cu toate că se spera să se ajungă la acest rezultat abia în 1974.

Pe de altă parte, creșterea cursului dolarului pe piața de schimb internațională este încă stimulată artificial de jocul speculei. Agenții de bursă, care de multe luni mizau pe scăderea dolarului, au fost surprinși de răsturnarea tendinței pe care ei nu scontau. A fost nevoie ca ei să cumpere masiv dolarii pe care îi vînduseră în mod excesiv pentru a-și limita pierderile.

În sfîrșit, ultimul război din Orientul Mijlociu a provocat importante distrugeri de material militar. Livrările către țările arabe destinate înlocuirii materialului distrus, chiar dacă sînt însoțite de credite, vor trebui plătite parțial în numerar și anume în dolari. Țările arabe trebuie, deci, să recurgă la rezervele lor de devize americane și să vîndă alte devize pentru a-și procura dolari și pentru a-și reglementa datoriile. De aici provine rarefierea și creșterea accelerată a cursului monedei americane.

Arabo-dolarii, a căror sumă totală era evaluată la aproximattiv 15 miliarde dolari înainte de evenimente, au fost desigur reduși cu o treime sau la jumătate. Reconstituirea stocurilor de armament, reconstruirea zonelor distruse de ostilități, eventuala repunere în stare de funcționare a Canalului Suez vor necesita miliarde și miliarde de dolari. Pentru moment nu se mai pune, deci, problema ca arabo-dolarii să fie folosiți ca o forță de șoc financiară cu pondere asupra orientării pieței monetare mondiale. Va trebui ca rezervele băncilor din Riad, Bagdad sau Cairo, care au fost supuse unor încercări grele, să fie reconstituite. Creșterea masivă a prețurilor petrolului va reuși să facă acest lucru. Veniturile petroliere ale țărilor arabe, care au fost de ordinul a 12 miliarde dolari în 1973, se vor cifra la aproximativ 20 miliarde dolari în 1974.

Datorită ultimului război din Orientul Mijlociu vom asista la o redistribuire a cărților în jocul monetar internațional. «În 1974, declara recent Donald T. Reagan — vicepreședintele Bursei din New York — economia americană se va restabili, dolarul își va continua creșterea, marca și monedele vest-europene vor slăbi».

*) Pentru a putea face față dificultăților create de actuala criză de energie, guvernul japonez a decretat la 22 decembrie 1973 starea de urgență (n. red.).

BALANȚELE DE PLĂȚI ALE ȚĂRILOR O.C.D.E.: O ECUAȚIE CU MAI MULTE NECUNOSCUTE

Dintre numeroasele rezonanțe ale penuriei de petrol și scumpirii acestui produs, experții le evaluează pe cele resimțite în domeniul competitivității și relațiilor valutare ale țărilor capitaliste.

Afectînd în mod diferit țările din lumea capitalistă — dezvoltate și în curs de dezvoltare — criza energetică ar putea duce la realinieri pe planul competitivității mărfurilor exportate și al puterii valutelor. La rîndul lor aceste evoluții vor afecta inevitabil, deși diferit, traiectoria creșterii în diverse țări.

IN ULTIMUL RAPORT al O.C.D.E., publicat la sfîrșitul lunii noiembrie și intitulat „Perspective economice" se încearcă o evaluare a efectelor crizei energetice asupra nivelului activității economice a țărilor membre și asupra balanțelor lor de plăți.

Căutînd să evite curentul alarmist predominant, experții O.C.D.E. dau o apreciere mai nuanțată a perspectivelor. În comparație cu Comisia de la Bruxelles care estimează că anul acesta va avea loc o scădere cu 2—3% a P.N.B. al țărilor membre în Comunitatea Economică Europeană, experții O.C.D.E. admițînd desigur că penuria de petrol va afecta producția în primele luni ale anului 1974 adaugă însă : „în ce privește nivelul activității economice, nu am putea avansa nici o previziune care să aibă mai multă valoare decît ipotezele privind aprovizionările cu petrol, de care depinde inevitabil nivelul activității. Or, remarcă ei, orice ipoteză de acest fel este cu totul arbitrară și necesită, în aceeași măsură, o apreciere politică și una economică a situației, ceea ce ne abținem să facem aici". Evident, afirmă experții O.C.D.E., „dacă războiul petrolului va continua, acesta va putea duce la „o dare înapoi a producției și a utilizării forței de muncă în unele țări". Pentru moment însă majoritatea țărilor industrializate pot, luînd măsuri potrivite, să economisească între 5 și 15% din consumul lor de petrol, restrîngînd consumurile mai puțin importante, fără a perturba serios producția sau utilizarea forței de muncă.

Dacă există o mare incertitudine în ce privește cantitatea de petrol de care vor dispune țările industrializate în lunile viitoare, problemele care se ridică prin urcarea prețului petrolului sînt mult mai ușor de discernut. O.C.D.E. a calculat incidențele creșterilor de prețuri hotărîte la 16 octombrie și ei consideră că efectul în țările consumatoare nu va depăși urcarea cu aproximativ 1% a costului vieții. Dacă se are în vedere însă că astăzi în țările respective creșterea prețurilor se desfășoară în ritm anual de cel puțin 10%, incidențele creșterii prețului petrolului pot apărea reduse.

Dar impactul urcărilor de prețuri asupra balanțelor de plăți ale țărilor consumatoare de petrol este cu mult mai spectaculos. O.C.D.E. a calculat astfel că balanța plăților curente ale țărilor din zona O.C.D.E. s-ar putea deteriora cu aproximativ 9—10 miliarde de dolari, dacă se ține seama numai de urcările de prețuri hotărîte în luna octombrie. Dacă se ține seama și de urcările ulterioare, din 22—23 decembrie, deteriorarea globală a balanței plăților curente a țărilor respective în 1974 ar putea să ajungă la 15 sau 20 miliarde de dolari.

Totuși, estimează experții O.C.D.E., în măsura în care țările producătoare de petrol vor utiliza încasările lor suplimentare, fie pentru a cumpăra mărfuri și servicii din țările O.C.D.E., fie pentru a achiziționa active sub o formă sau alta, se poate conta că cele 10—20 de miliarde vor reveni în țările consumatoare. Cu condiția, desigur, ca țările producătoare să nu ducă la îndeplinire în curînd proiectul lor de retragere a capitalurilor lor din țările occidentale.

În concluzie, experții atrag atenția că noua situație din domeniul aprovizionărilor cu petrol ar putea să necesite o realiniere a cursurilor de schimb ale valutelor în interiorul zonei O.C.D.E., dar acest lucru nu va reieși în mod clar decît atunci cînd vor exista indicații mai precise cu privire la noile intrări de capitaluri provenind din țările producătoare de petrol.

Profituri

EVIDENT, din analiza situației privitoare la criza energetică, nu poate fi eludat rolul trusturilor petroliere. Intențiile și intervențiile acestora, așa cum arată informațiile, nu pot fi scoase de sub suspiciune nici în conjunctura actuală. În cunoștință de cauză, desigur, primul ministru francez Messmer, într-o recentă adunare la Paris, amintea vorbind despre marile companii că „ele n-au ușurat niciodată raporturile între statele consumatoare și statele producătoare" că „ele fac în același timp cercetare, exploatare, transport, rafinaj și distribuție" iar concepțiile lor „nu sînt în mod necesar conforme interesului general". Acelora care și-ar închipui în mod naiv că este necesar ca magnații petrolului să se întrunească în camerele lor de consiliu cu uși capitonate sau în vreun apartament de hotel luxos pentru a delibera și urzi, cunoscutul avocat american al cauzelor consumatorului, Ralph Nader le spune : „Nu ! Ei sînt ca niște frați siamezi — știu exact ce au de făcut oricînd, fără a se întîlni". Dacă însă unii critici americani acuză societățile petroliere de conspirație, alții nu mai puțin naivi, referindu-se la penurie, le acuză de incompetență. În tot cazul, mișcările marilor trusturi se află în momentul de față sub lumina tuturor proiectoarelor. Observatorii avizați socotesc toți că adulmecînd șansele unor nesperate profituri, companiile petroliere sînt ele cele care adîncesc criza aprovizionărilor cu petrol.

Cancelarul vest-german Willy Brandt, exprimînd convingerea multor guverne din Europa și referindu-se la societățile multinaționale de petrol, declară : „Creșterea prețurilor petrolului nu poate fi explicată numai prin criză". Și adaugă : „Goana după profituri deține un loc important în această privință".

Deși vastele rețele și operațiuni pe tot globul ale tentaculare societăți petroliere, și tot astfel contabilitățile lor sofisticate, fac ca lucrurile să rămînă insondabile, pînă și pentru cei mai calificați și abili experți guvernamentali — și chiar dacă datele statistice din care extragem informațiile de mai jos sînt deci și ele încă departe de a exprima valoarea reală a profiturilor, desigur mult mai ridicată, — notăm după revista americană Newsweek măcar cîteva cifre comparative. În timp ce profiturile lui British Petroleum erau în al 3-lea trimestru al anului 1971 de 87 milioane de dolari, în trimestrul corespunzător din acest an ele au atins cifra de 135 milioane ; ale societății „Exxon" au sporit în aceeași perioadă de la 357 la 638 milioane ; ale lui „Mobil Oil" de la 134,1 la 231,2 ; ale lui „Royal Dutch Petroleum" de la 209,3 la 413,7 ; ale lui „Standard Oil of California" de la 135 la 226 ; ale lui „Texaco" de la 218,2 la 307,4 milioane de dolari și așa mai departe.

SENSURI

Presa americană apreciază nivelul profiturilor obținute drept „istoric".

Citim în aceeași revistă Newsweek : societățile exacerbează situația actuală de criză, declarînd stocuri mult mai mici decît cele de care dispun în mod real și își diminuează livrările pentru a determina majorarea prețurilor.

Congresului american i s-au prezentat în această conjunctură, nu fără apropo desigur, proiecte pentru așezarea unor impozite care să pună frîu „profiturilor pleașcă" și pentru suspendarea alocațiilor acordate companiilor petroliere, dacă acestea „nu vor face un efort echivalent pentru a spori livrările". Sugestiv este și faptul că în timp ce reprezentanții companiei Royal Dutch Shell susțin că în tancurile de rezervă din portul Rotterdam — prin care se asigură aprovizionarea cu țiței a majorității țărilor din Europa occidentală — se află mai puțin cu 20—30% petrol decît se întîmplă de ordinar, opinia publică olandeză se declară foarte sceptică în această privință. Acest scepticism se coroborează cu acuzațiile și informațiile date de unii reprezentanți englezi și vest-germani, după care societățile petroliere multinaționale deviază vasele petroliere de pe ruta porturilor lor de destinație, în scopul de a încasa în altele prețuri cu mult mai mari.

Dacă n-o fi chiar pentru nimic, în tot cazul zarva trusturilor de care depind furniturile de petrol — indispensabile și vitale țărilor din punct de vedere economic și social — este disproporționată.

AI. ANCA

Jacques Rueff:

EFECTE ASUPRA DOLARULUI; NOI DATE PENTRU REFORMA SISTEMULUI MONETAR

SEMNALÎND un fenomen important provocat de criza energetică pe plan valutar şi anume tendinţa de întărire a dolarului, cunoscutul economist francez consideră că există în prezent posibilitatea unui consens asupra unei reforme a sistemului monetar interoccidental.

IN LUNA octombrie a anului 1973 repercusiunile monetare ale conflictului din Orientul Apropiat au început să se resimtă, scrie J. Rueff. A urmat în curînd criza combustibilului. În legătură cu aceasta s-a răspîndit părerea după care Statele Unite, din cauza rezervelor lor de petrol, mai ales a celor din Alaska şi din cauza puterii lor industriale, s-ar afla într-o situaţie mai favorabilă decît alte ţări pentru a face faţă restrîngerilor în aprovizionările de petrol şi insuficienţei de energie.

Acest lucru i-a făcut pe mulţi investitori să transfere fonduri în Statele Unite din cauza mai marii siguranţe pe care o prezintă aceste plasamente. Această atitudine a dus la o cerere de dolari pe pieţele valutare, reflectată în creşteri ale cursului dolarului.

Cauzele, spune J. Rueff, vor persista şi se vor intensifica şi mai mult în lunile sau chiar anii viitori. Este adevărat că ele ar putea fi frînate prin retragerile fondurilor depuse de ţările arabe în S.U.A. Dar resursele acestor ţări provenite din urcarea preţului petrolului — apreciază Rueff — au puţine posibilităţi de investiţii în alte zone.

În aceste condiţii este probabil că intrările nete de fonduri în Statele Unite vor creşte. Va avea loc deci o tendinţă de creştere a valorii dolarului. Autorităţile americane ar putea începe să urmărească cu oarecare îngrijorare urmările posibile ale acestei tendinţe asupra balanţei lor comerciale şi ar putea fi dispuse să acţioneze într-un fel.

În acelaşi timp alte ţări vor recurge la marile lor solduri în dolari din care vor putea satisface mult timp necesităţile lor de transferuri spre Statele Unite. Vînzările rezultînd de aici vor reduce soldurile în dolari şi vor contribui astfel la absorbirea lichidităţilor create în cele două decenii ale funcţionării etalonului aur şi devize. Evident, această reducere nu va exclude reajustările parităţilor care s-ar putea dovedi necesare.

În cazul în care Statele Unite vor continua să aibă un excedent în balanţa lor de plăţi, lucru probabil, susţine J. Rueff, ele vor dori ca partenerii lor să reintroducă un sistem de convertibilitate bazat pe cursuri valutare fixe pentru a împiedica o revalorizare a dolarului. Dacă o revenire la parităţile fixe se hotărăşte, va dispare procesul ajustării reglementărilor internaţionale prin variaţii ale cursurilor mai mari decît marjele autorizate. Acest lucru ar trebui să ducă la utilizarea unei monede de cont adecvate. Atunci — potrivit opiniei lui Rueff — va trebui să se opteze între drepturile speciale de tragere şi aur.

„Mi se pare că o asemenea analiză va duce la concluzia că drepturile speciale de tragere, datorită caracterului lor arbitrar, nu se vor dovedi niciodată un instrument capabil să asigure pe perioade lungi stabilitatea necesară a balanţei de plăţi şi să evite acea inflaţie a creditului care periclitează în prezent echilibrul Occidentului, afirmă Rueff în ziarul **The Times**.

O revenire la convertibilitate în aur va fi luată atunci probabil în consideraţie oricît de nepopulară este acum această idee. Aceasta va implica desigur stabilirea unui preţ al aurului care să asigure lichidarea efectelor îndelungatei suferinţe a etalonului aur şi devize".

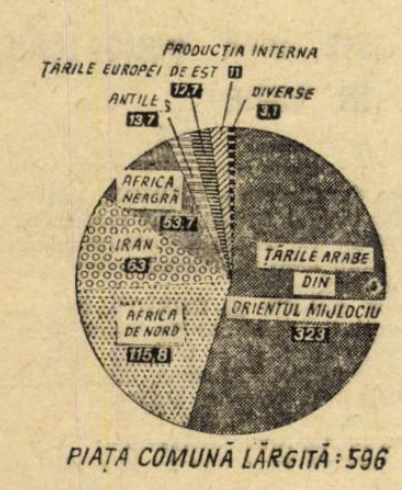

PIAŢA COMUNĂ LĂRGITĂ : 596

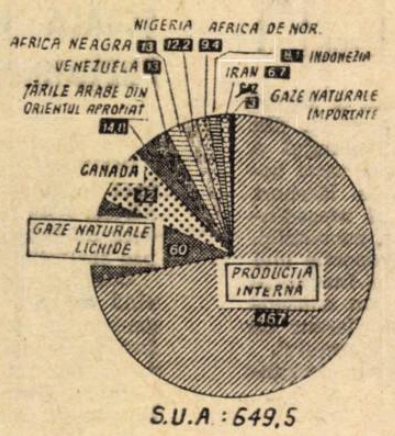

S.U.A : 649,5

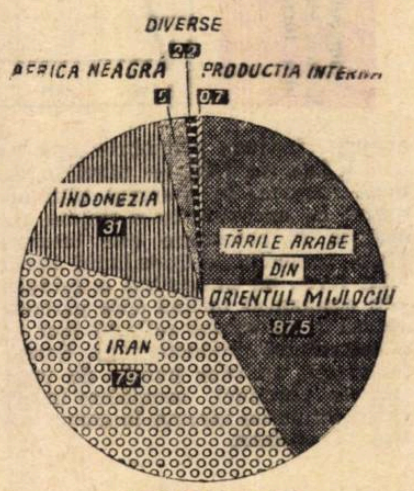

JAPONIA : 206

SURSELE DE APROVIZIONARE CU PETROL BRUT (în milioane tone)

(după *Le Monde*)

Cele trei grafice ilustrează proveniența petrolului total consumat şi a celui importat în ultimii ani, mai precis în 1972, de cîteva din principalele ţări industriale. Ele permit să se constate atît dependenţa mare a Europei occidentale şi Japoniei de petrolul importat cît şi ponderea mare a producţiei interne în consumul S.U.A., care rămîn cel mai mare producător mondial de petrol. Cifrele din grafice se referă numai la petrolul brut. Trebuie însă ţinut seama că în special S.U.A. importă şi cantităţi mari de produse rafinate. Astfel, în 1972 S.U.A. au importat 130 milioane tone de asemenea produse, mai ales din Europa. Se apreciază că din această cantitate circa 40 milioane tone proveneau din prelucrarea de petrol extras în ţările arabe din Orientul Mijlociu.

VIZOR

Protejarea apelor de coastă

COMITETUL Ministerial al Consiliului Europei a dat publicităţii, la Strasbourg, un document vizînd protejarea zonelor marine de coastă împotriva unor noi degradări. Documentul constată, între altele, „starea critică a unei mari părţi de coastă din Europa şi gravitatea distrugerilor şi degradărilor estetice şi biologice datorate, în special, implantării anarhice de construcţii de imobile, industriale şi turistice în zonele de litoral".

Planul preconizează coordonarea acţiunilor întreprinse de stat şi autorităţile locale, reglementarea strictă a dezvoltării în zonele de litoral, protejarea florei şi faunei, precum şi lupta împotriva eroziunii şi scufundărilor de teren. Documentul sugerează, de asemenea, măsuri speciale susceptibile să prevină deversările de deşeuri şi de substanţe nocive.

„Faceţi-i plinul!"

...SUNA noua reclamă pentru folosirea telefonului, publicată de revista americană **Business Week**. *Acum, cînd penuria de benzină devine mai acută, oamenii de afaceri trebuie să-şi pună întrebarea: este o călătorie cu adevărat necesară?". „Faceţi plinul telefonului, nu maşinii, propune revista. Un telefon poate fi la fel de eficient ca şi o convorbire la faţa locului".*

Frigul subminează tradiţiile

PENURIA de combustibil are efecte dintre cele mai neaşteptate asupra locuitorilor Marii Britanii. În urma restricţiilor anunţate de guvern în domeniul încălzirii instituţiilor şi locuinţelor particulare, preşedintele Înaltei Curţi de Justiţie din Londra le-a permis avocaţilor care pledează în instanţă să poarte pardesie în timpul şedinţelor şi să depună la vestiar roba şi peruca tradiţionale. Explicîndu-şi decizia, preşedintele Curţii a precizat laconic: „Este, cu adevărat, foarte frig".

Primii loviţi

MUNCITORII străini din ţările vest-europene riscă să fie primii loviţi de recesiunea care se anunţă. R. F. Germania a şi declarat că nu mai angajează noi imigranţi. În prezent peste 6 milioane lucrători străini asigură 7,3% din necesarul de forţă de muncă al celor nouă ţări membre ale Pieţei Comune.

DIN PRESA INTERNAŢIONALĂ

The Economist

Petrolul şi economia ţărilor în curs de dezvoltare

CRIZA energetică afectează în primul rînd ţările capitaliste dezvoltate, dar ea are efecte multiple şi asupra unor ţări în curs de dezvoltare, atît directe, ca urmare a scumpirii importului lor de combustibil, cît şi indirecte prin reducerea exportului lor de materii prime în ţările dezvoltate, ca urmare a recesiunii care se anunţă în acestea din urmă.

Revista The Economist scrie în această privinţă:

„Lumea a treia nu este un mare consumator de petrol. Importurile sale de petrol brut de abia se ridică la o cincime din consumul ţărilor industrializate, dar majoritatea acestui petrol este cumpărat pentru nevoi esenţiale şi importurile trebuie să sporească pentru orice creştere a produsului naţional brut. Nu există loc pentru lux, cum ar fi încălzirea centrală, aerul condiţionat, folosirea automobilelor pentru recreere. Consumul nu poate fi redus fără a afecta în mod nemijlocit producţia industrială. Cheltuielile suplimentare pentru petrol ale Indiei vor urca costul importurilor cu aproximativ 6%, ceea ce reprezintă dublul efectului pe care îl vor avea noile preţuri asupra importurilor Angliei. Brazilia va trebui să plătească în plus 100 milioane de lire sterline, iar Pakistanul 15 milioane lire.

Creşterea cheltuielilor pentru petrol ale ţărilor în curs de dezvoltare va echivala cu suspendarea întregii asistenţe publice acordată de exemplu de Statele Unite (25% din asistenţa primită din toate celelalte ţări). Ţările în curs de dezvoltare vor încasa cu 1,7 miliarde lire sterline mai puţin pe an... Darea înapoi a survenit tocmai atunci cînd lucrurile începeau să se îndrepte pentru o bună parte din «lumea a treia». Raportul de schimb se modificase în favoarea ţărilor producătoare de materii prime pentru prima oară după mulţi ani. Anul trecut preţurile exporturilor de materii prime au crescut mai repede decît acelea ale bunurilor industriale, mărind rezervele valutare ale ţărilor în curs de dezvoltare. Valoarea exporturilor de materii prime a sporit în acest an cu aproximativ 30%. «Lumea a treia» a obţinut chiar un excedent în balanţa comercială şi rezervele sale de devize aproape s-au dublat în ultimii doi ani. Această situaţie va dispare atunci cînd recesiunea care ameninţă ţările dezvoltate va duce la scăderea preţurilor materiilor de bază. Survenind la sfîrşitul boom-ului materiilor prime, noile preţuri la petrol vor lărgi disparităţile economice între ţările «lumii a treia». Cele 25 de ţări cele mai puţin dezvoltate vor rămîne şi mai mult în urmă, deoarece dispun de puţine mărfuri pe care le pot exporta pentru a contracara costul suplimentar al petrolului. Alte ţări au obţinut cîştiguri importante: Zambia, Zair, Chile şi Peru ar putea să încaseze în plus un miliard de lire sterline anul acesta, preţul cuprului situîndu-se acum la peste 1000 de lire sterline tona, ceea ce reprezintă peste dublul preţului mediu din 1972. Malaezia care încasează cu 150 milioane lire mai mult din exportul său de cositor şi cauciuc se situează acum în primele rînduri ale ţărilor în curs de dezvoltare, astfel încît decalajul între ea şi Occidentul industrializat se reduce, iar celelalte ţări în curs de dezvoltare rămîn şi mai mult în urmă. Brazilia, Camerun, Columbia şi Ghana au obţinut mai mult în ultimul timp din creşterea preţurilor la cafea şi cacao decît din toate încasările din asistenţă publică.

Majoritatea preţurilor materiilor prime se stabilesc în funcţie de valoarea ofertei marginale. Preţurile sînt ridicate acum din cauza insuficienţei de mărfuri după avîntul industrial din ultimul an. Dar ele nu se pot menţine la nivelul acesta decît în momentul prezent. Ele sînt de asemenea afectate, de problemele livrării. Un preţ ridicat al materiei prime, în cazul în care nu există petrol pentru ca marfa să poată fi expediată, nu este util lumii în curs de dezvoltare.

Cel mai mult vor avea de cîştigat desigur ţările producătoare de petrol. De exemplu, Nigeria va cîştiga în plus 320 milioane lire sterline anual, iar Indonezia 150 milioane lire".

mondorama

DE 24 ORI ANUL NOU

PENTRU marea majoritate a popoarelor lumii trecerea de la 31 decembrie la 1 ianuarie a marcat începutul unui an nou. Numai că datorită rotației diurne a Planetei noastre în jurul axei sale și împărțirii în consecință a suprafeței Terrei în 24 de fuse orare, momentul sosirii Anului Nou durează de fapt.. 24 de ore.

Cînd în seara zilei de luni 31 decembrie 1973 acele ceasornicelor noastre se împreunau în clinchet de pahare deasupra orei 24, evenimentul avea loc concomitent și în Finlanda, Bulgaria, Grecia, Turcia, Liban, Israel, Zair, Zambia, Mozambic, R. Sud-Africană. La Kiev, Moscova, Odesa, în Irak, Kuweit, Aden, Kenya, Madagascar petrecerea era deja în toi, atunci fiind ora 1 a zilei de marți 1 ianuarie 1974 ; la Volgograd și Tbilisi era ora 2, în Pakistan era ora 3, în R. P. Chineză, în U.R.S.S., la Irkutsk, în Filipine și în vestul Australiei era ora 6, în Japonia ora 7, la Vladivostok, în Noua Guinee și în estul Australiei ora 8, în Kamciatka și în Noua Zeelandă era ora 10, iar în peninsula Ciukotsk de la strimtoarea Bering — cea mai estică zonă a Uniunii Sovietice, era ora 11, marți 1 ianuarie 1974.

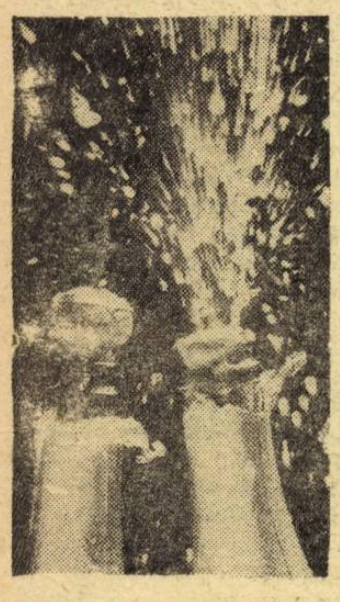

În clipa Anului Nou pe meridianele la vestul țării noastre pregătirile de revelion erau în toi : ora 23 (luni 31 decembrie) în toată Europa occidentală și centrală, inclusiv în Iugoslavia, Ungaria și Polonia, ora 22 pe coasta de vest a Africii, ora 21 în Islanda, ora 17 la Havana, New York, în Columbia și Ecuador, ora 16 la Chicago, ora 14 la San Francisco și 12 în Alaska și Hawai, luni 31 decembrie 1973.

STIMULAREA PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE

CARBUNELE vest-german, a cărui extracție a scăzut sistematic în ultimii opt-nouă ani, revine în actualitate în condițiile actualelor restricții în utilizarea altor combustibili.

Fără intervenția statului, extracția de huilă s-ar diminua substanțial, la 58 milioane tone în 1980 și la 50 milioane tone în 1985, față de 102 milioane tone pe an în prezent. În intenția de a acoperi cererea crescîndă de energie la prețuri rezonabile, guvernul federal își propune să garanteze industriei carbonifere vînzări de circa 83 milioane tone pe an, subvenționînd pentru aceasta, în continuare, prețurile atît la cărbunele cocsificabil destinat industriei siderurgice, cît și la cel destinat producerii energiei electrice. Paralel, programul consideră de dorit sporirea participării gazelor naturale, a energiei nucleare și a lignitului la echilibrarea balanței energetice vest-germane. Cota parte a gazelor naturale, acum sub 9%, ar urma să se dubleze, iar investiții de peste 70 miliarde de mărci ar urma să permită construirea într-un deceniu a circa 100 termocentrale mari, care să sporească puterea totală instalată în asemenea centrale de la 60 000 MW actualmente la 140 000 MW. Puterea instalată în centrale nucleare ar trebui să ajungă la cel puțin 40 000 MW în 1985.

PETROLUL ȘI TRANSPORTURILE MARITIME

UNUL din domeniile care vor fi probabil afectate de scăderea producției petroliere este acela al transportului maritim. Potrivit statisticilor publicate de „Lloyd's Register of Shipping", în prezent tancurile petroliere reprezintă aproape 40% din totalul flotei comerciale mondiale. În ultimii ani a avut loc o creștere continuă a tonajului navelor petroliere, numai în anul trecut înregistrîndu-se un spor de peste 10 milioane tone. Creșterea tonajului tancurilor petroliere este cea mai însemnată, în comparație cu alte tipuri de nave comerciale.

Deplasamentul flotei comerciale mondiale se cifrează la 289 927 000 tone, ceea ce reprezintă o creștere cu circa 8% față de 1972. 29 nave au un deplasament de 140 000 tone. Liberia deține primul loc pe lista mondială a navelor comerciale înregistrate cu un tonaj brut de 49 905 000. Ea dispune de asemenea de cea mai mare flotă petrolieră, tancurile petroliere navigînd sub pavilionul său totalizînd peste 39 milioane tone. Japonia ocupă locul al doilea cu 36 785 000 tone, adică cu 1 856 000 tone mai mult decît în 1972, iar pe locul al treilea se situează Marea Britanie, cu un tonaj brut de 30 160 000, în comparație cu 28 625 000 tone în 1972.

INTERPRETĂRI DIFERITE

DOUĂ INTERPRETĂRI diferite sînt date de economiștii americani fenomenului scăderii proporției șomajului înregistrat în ultimele săptămîni în Statele Unite. Într-adevăr, așa cum reiese și din graficul

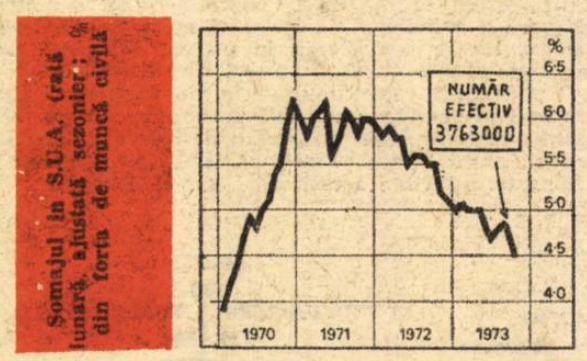

alăturat, în luna octombrie rata șomajului a scăzut la 4,5 față de 4,8% — nivel la care s-a situat din iunie încoace. În decursul ultimului an, șomajul a scăzut cu aproximativ o treime. Reducerea ratei șomajului în octombrie este interpretată de Herbert Stein, președintele Consiliului Economic al președintelui SUA, ca prevestind o reînviorare a economiei. Alți economiști înclină spre părerea că proporția mai redusă a șomajului reflectă mai curînd o încetinire a ascensiunii productivității. Există însă un consens la adepții ambelor puncte de vedere : indiferent de cauzele tendinței semnalate în evoluția șomajului, ea se va putea inversa în cazul în care criza energetică va continua.

ATITUDINEA FAȚĂ DE SUPERMAGAZINE

INSTITUTUL pentru sondarea opiniei publice I.F.O.P. din Franța a făcut investigații privind atitudinea cetățenilor față de supermagazine. Revista „Pourquoi Pas ?" publică unele concluzii : Un francez din patru frecventează cel puțin odată pe săptămînă un supermagazin și 55% dintre cetățeni cel puțin odată pe lună. Tinerii (sub 35 de ani) frecventează în număr îndoit aceste magazine față de cei vîrstnici, peste 65 de ani. Două treimi dintre salariați și liber-profesioniști și o treime dintre agricultori formează clientela acestui tip de comerț. Interesul exprimat în proporție de 47% în 1970 pentru înființarea unor asemenea magazine în vecinătatea domiciliului a sporit în 1973 la 65%.

CONSTRUCTORII DE MAȘINI-UNELTE

ANUL TRECUT nouă-zecimi din producția mondială de mașini unelte și exporturile respective au fost furnizate de unsprezece țări din lume, pe primele locuri situîndu-se R.F.G., U.R.S.S., Statele Unite și Japonia (vezi tabelul). Față de 1971, producția și exporturile au crescut în U.R.S.S., Japonia, Franța, R.D.G., Cehoslovacia și Polonia, în timp ce Italia, Anglia și Elveția au înregistrat scăderi la ambii indicatori.

Țara	Producție (milioane franci)	Export	Import
R.F.G.	8690	5540	885
U.R.S.S.	6900	650	1600
S.U.A.	5100	1250	535
Japonia	4335	715	505
Franța	2005	695	1185
Italia	1980	1115	665
Anglia	1830	880	560
R.D.G.	1700	1445	350
Cehoslovacia	1275	700	350
Elveția	1250	1000	400
Polonia	1040	425	650

Sursa : L'Usine Nouvelle, nr. 24/1973

CENTRALĂ ELECTRICĂ SOLARĂ

PRIMA CENTRALĂ electrică solară cu o putere instalată de 500 MW va fi dată în exploatare în S.U.A. în anul 1985. În acest scop, începînd din 1975 se vor aloca treptat fondurile necesare. Cheltuielile legate de construcția centralei — inclusiv cercetările — se vor ridica la 1 miliard dolari. Energia electrică astfel obținută va fi de două ori mai scumpă decît cea obținută la o termocentrală pe bază de cărbune. Cu toate acestea soluția centralei solare prezintă o serie de avantaje : sursa de energie este practic inepuizabilă, iar centrala nu poluează atmosfera.

CONFERINȚĂ O.N.U. ÎN PROBLEMA LOCUINȚELOR

ACUITATEA problemei locuințelor în diferite țări ale lumii va conduce O.N.U. la organizarea unei conferințe internaționale pe această temă. Potrivit datelor citate recent la Geneva de Janez Stanovnik, secretar executiv al Comisiei economice a O.N.U. pentru Europa, țările cele mai dezvoltate de pe continentul nostru numără 300—350 de locuințe la mia de locuitori, țările europene cel mai puțin dezvoltate 100 de locuințe la mia de locuitori, în vreme ce media mondială a țărilor în curs de dezvoltare este de 50 de locuințe la mia de locuitori. Amploarea problemei este evidențiată și de faptul că tocmai în aceste din urmă țări, în care ritmul de creștere al populației și de urbanizare este cel mai rapid, ritmul construcției de locuințe este mai lent. Faptul că la sfîrșitul secolului 51% din omenire va trăi în zone urbane evidențiază și mai bine acuitatea problemei.

ȘCOALA NU ESTE ÎNCĂ OBLIGATORIE PRETUTINDENI ÎN LUME

POTRIVIT datelor furnizate de UNESCO, există încă în lume 24 de țări și teritorii, în special din Africa, Asia și Oceania, în marea lor majoritate în curs de dezvoltare, care n-au promulgat o lege asupra școlarității obligatorii.

Conform Anuarului statistic al UNESCO 1972, avînd la bază răspunsurile furnizate de membrii organizației, lista acestor țări și teritorii include Indonezia, Pakistan, Somalia, Tanzania, Etiopia, Arabia Saudită, Bangladesh, Nigeria, Uganda, Sudan, Zambia ,Birmania, Coasta de Fildes, Kenya, Liban, Singapore, Camerun, Papua-Noua Guinee etc.

În afara acestora există încă destule alte țări în care, deși legea prevede obligativitatea școlarizării, realizarea acestui obiectiv nu este pe deplin posibilă, din lipsa mijloacelor financiare sau a personalului necesar în acest sens. În țările din ultima categorie, durata școlarității obligatorii este mult mai redusă decît în cele dezvoltate, unde tendința generală este de a o extinde, ridicînd limita de vîrstă la care tinerii termină școala.

NUMĂRUL BALENELOR, DIN NOU ÎN CREȘTERE

ÎN APELE mărilor Bering și Ciukotka se află circa 7000 de balene. Numărătoarea a fost posibilă datorită observațiilor făcute timp de 20 de zile în Oceanul Pacific de la bordul unor avioane, de către o expediție a Institutului sovietic de piscicultură. Pentru prima oară această activitate a fost efectuată în colaborare de către specialiști sovietici și americani pe baza unui acord semnat recent. Patria acestor balene se află în Golful California, dar după înmulțire uriașele mamifere migrează spre nord, în Mările Bering și Ciukotka, unde, după ce petrec cinci luni, se înapoiază „acasă".

Numărul balenelor a crescut în ultimii ani cu aproape o treime, ca urmare a reglementării strictă a vînatului și a măsurilor luate pentru protecția naturii.

Viața economică

Redactor șef : Ioniță OLTEANU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr 16 ● telefon 50.40.40 București

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție Cont I.S.I.A.P 64020153 B.N.R.S.R., filiala sect 1 Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia, București, Calea Griviței nr 64—66 P.O.B 2001

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

CABINET

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 3 (542)
VINERI 18 IANUARIE 1974
20 PAGINI 2 LEI

3

VOM CINSTI PRIN FAPTE MARILE EVENIMENTE ALE ACESTUI AN

ANUL 1974 are o semnificație politică deosebită pentru întregul nostru popor. Este anul în care sărbătorim trei decenii de la eliberarea patriei de sub jugul fascist și în care vor avea loc lucrările celui de-al XI-lea Congres al partidului. Totodată, acest an se înscrie ca o etapă importantă, decisivă, în realizarea angajamentului național: „Cincinalul înainte de termen". Însuflețiți de aceste obiective majore, mobilizatoare, oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării au pășit în 1974 cu hotărîrea fermă de a obține încă din primele decade, din primele luni, succese care să garanteze îndeplinirea exemplară și depășirea planului în acest an al eficienței economice și calității.

Desfășurată în spiritul dialogului viu, nemijlocit, al conducerii partidului și statului nostru cu făuritorii de bunuri materiale, vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu alți conducători de partid, în mari întreprinderi industriale din Brașov a constituit o însuflețitoare expresie a legăturii de nezdruncinat dintre partid și popor, a prilejuit examinarea detaliată, concretă, la fața locului, a posibilităților existente în fiecare întreprindere în parte pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor atît pe anul 1974 cît și pînă la sfîrșitul cincinalului, pentru dezvoltarea și modernizarea producției, pentru ridicarea întregii activități economice la un nivel calitativ superior, cerut de edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

În centrul analizei prilejuite de această vizită au stat problemele eficienței și calității întregii activități, folosirea mai deplină a posibilităților existente în direcția modernizării producției și realizării de noi utilaje cu înalte performanțe, obținerea de rezultate superioare în condițiile valorificării tot mai intense a capacității creatoare a muncitorilor și specialiștilor, a instalațiilor și spațiilor industriale existente — obiective definitorii pentru căile principale ale dezvoltării țării noastre în acest an. Astfel, la uzina „Electroprecizia" și la Întreprinderea „Rulmentul", secretarul general al partidului a analizat măsurile care s-au luat sau se au în vedere în ceea ce privește dezvoltarea și perfecționarea producției, folosirea mai eficientă a capacităților și utilajelor, diminuarea consumurilor de materiale, energie electrică și combustibil.

La Întreprinderea de autocamioane au fost examinate posibilitățile de dezvoltare într-un ritm mai rapid a producției de autocamioane și a asimilării întregii game de asemenea autovehicule, atît pentru nevoile economiei naționale, cît și pentru export.

Ca fiecare întîlnire a secretarului general al partidului cu făuritorii de bunuri materiale, și această vizită de lucru făcută în întreprinderi cu o însemnată pondere în producția materială a țării s-a înscris ca un moment de seamă în viața colectivelor respective, ea punînd în atenția oamenilor muncii probleme de o deosebită importanță și actualitate privind bunul mers al activității în toate domeniile construcției socialiste, îndeplinirea cincinalului înainte de termen, înaintarea accelerată a patriei pe drumul progresului și al bunăstării.

Entuziasmul, abnegația și devotamentul cu care întregul nostru popor traduce în viață politica partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate sînt elocvent ilustrate de noile chemări la întrecere socialistă, lansate de colectivele de oameni ai muncii din industrie, agricultură, transporturi, cercetare științifică, proiectare și din alte ramuri de activitate.

Continuînd o vibrantă și patriotică tradiție, noua întrecere socialistă reflectă hotărîrea întregului nostru popor de a întîmpina cele două evenimente istorice ale anului 1974 cu realizări deosebite în muncă. Este semnificativ faptul că, evaluîndu-și posibilitățile și rezervele în lumina sarcinilor stabilite de Hotărîrea Plenarei comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1973, a indicațiilor cuprinse în cuvîntarea rostită cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu, colectivele de oameni ai muncii au lansat chemări care, prin obiective, metode și criterii de apreciere, propun ridicarea întrecerii socialiste la un nivel nou, superior calitativ. Ecourile la aceste chemări s-au făcut deja auzite pe întreg cuprinsul țării, mobilizînd energiile și inteligența creatoare ale întregului popor. Toate acestea constituie o vie ilustrare a înaltei conștiințe a clasei noastre muncitoare, a atașamentului tuturor celor ce muncesc față de politica partidului, a hotărîrii lor de a cinsti prin fapte marile evenimente ale acestui an.

Spre cota finală... Foto : I. Cucu

ÎN ACEST NUMĂR:

3 **Agricultură.** O concepție unitară în folosirea fondului funciar (I).

6 **Comerț exterior.** Sistemul generalizat de preferințe vamale (I)

9 **Dezbatere „V.E.".** Producția netă, indicator care exprimă efortul propriu la crearea venitului național

10 **Ancheta „V.E".** Resursele dezvoltării (VII). Rolul consiliilor intercooperatiste în dezvoltarea cooperativelor agricole

12 **Conducere și organizare.** Adunarea generală. Condiții ale funcționării democratismului economic.

17 **Economie mondială.** Conjunctură valutară: Evoluția principalelor monede occidentale pe piețele valutare internaționale.

18 Criza energetică — problemă economică nr. 1 pentru țările occidentale.

În economia forestieră și industria materialelor de construcții

ACȚIUNI CONVERGENTE PENTRU RIDICAREA LA PARAMETRI MAI ÎNALȚI A EFICIENȚEI ECONOMICE

Vasile PATILINEȚ
ministrul economiei forestiere și materialelor de construcții

ANTRENATE în marea întrecere socialistă pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen, colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile economiei forestiere și materialelor de construcții au încheiat cu succes perioada primilor trei ani, îndeplinind planul la producția globală și marfă cu o lună înainte de termen. Aceasta înseamnă că, în fapt, la sfîrșitul lui 1973, **s-a obținut peste prevederile primilor trei ani ai cincinalului o producție marfă cu circa 2,5 miliarde lei,** materializată în sporuri de producție fizică la sortimente necesare dezvoltării economiei naționale.

Calitatea produselor fabricate s-a îmbunătățit continuu, conferindu-li-se însușiri tot mai competitive pe piața internațională. **Numai în 2 ani și 7 luni a fost îndeplinită întreaga sarcină de export cumulată pe primii 3 ani ai cincinalului.**

Unitățile silvice și-au îndeplinit și ele planul de producție cumulat pe primii 3 ani ai cincinalului cu aproape 4 luni mai devreme, **obținînd o producție suplimentară de circa 440 milioane lei.** Prevederile planului la împăduriri pe această perioadă au fost atinse încă de la 1 iulie 1973, **realizîndu-se,** în continuare, **pînă la sfîrșitul anului încă aproape 30 000 hectare împădurite, accentul fiind pus pe cultura speciilor repede crescătoare și cu valoare economică ridicată.**

Dezvoltarea producției în unitățile ministerului s-a axat, în principal, pe utilizarea mai bună a capacităților de producție existente; dar, în același timp, s-au alocat prin plan importante fonduri de investiții pentru construirea de noi capacități, dezvoltarea sau reutilarea unor capacități aflate în producție. **Numai în 1973 s-au dat în funcțiune fonduri fixe în valoare de peste 4 miliarde lei,** concretizate în numeroase obiective noi. Totodată, s-a acordat o atenție deosebită atingerii parametrilor proiectați la capacitățile noi date în funcțiune, reușindu-se ca **la un număr de 14 obiective să fie atinși toți indicatorii din proiecte, dintre care la unele cu 3—6 luni înainte de termenele planificate.**

(Continuare în pag. 2)

Semnate

Preluări în folosul... I.C.M.-ului ?

MULTE tractoare de tip agricol se repartizează în agricultură şi parţial în industrie, unde, în general, au o funcţionalitate deosebită. Industria preia de fiecare dată însă şi subansamble de ridicare, produse ce sînt deseori aruncate sau date la I.C.M. sub formă de deşeuri metalice.

De asemenea, cabinele nu sînt folosite de unele întreprinderi

Consider necesar ca Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele să nu oblige pe beneficiari să cumpere şi subansamble care nu le sînt de folos. Ministerele beneficiare să înscrie în contracte subansamblele pe care nu le solicită, deoarece nu sînt utilizate în condiţiile exploatării diferenţiate a tractoarelor.

ing. Micu ROMULUS
Cîmpina

Expertize

PENTRU evitarea unor incertitudini sau interpretări greşite în legătură cu aplicarea decretului nr. 79/1971 propun : la art. 1 în locul expresiei „organul în drept" să fie enumerate aceste organe ; la art. 7 în locul expresiei „au studii superioare de specialitate" să fie trecută „au studii superioare economice" (este mai precisă şi circumscrie în esenţă şi pregătirea de bază a unui expert contabil). Tot la acest articol în locul „candidaţii se bucură de o reputaţie neştirbită" să se scrie „să nu aibă antecedente penale". La acest capitol cred că ar trebui să se vină cu o precizare la punctul c. în ceea ce priveşte stagiul de 5 ani în sensul ca acesta să fie posterior obţinerii diplomei de licenţă.

Iosif SURULESCU
economist
jurist-Timişoara

S-a schimbat clima ?

Unii spun, atunci cînd nu au altceva mai bun de făcut şi au vreme, că s-a schimbat clima (motivele sînt cunoscute: cometa, eclipsa, experienţele etc.). Mărturisesc că aş mai fi ezitat încă să dau crezare unei asemenea păreri dacă nu mi-ar fi căzut din întîmplare ochii pe cîteva agende şi calendare pentrul anul care abia a început.

Am deschis mai întîi un calendar mare de perete editat de „Metalimportexport" şi minat de curiozitate, mai ales că fotografiile se anunţau frumoase, n-am mai avut răbdare să se termine luna ianuarie şi am dat pagina. Cînd colo ce să vezi: flori de toate culorile, frunze de un verde viu, iar oamenii îmbrăcaţi care mai de care cu mînecă scurtă. Normal mi-am zis, luna februarie la Curtea de Argeş nu e chiar aşa de friguroasă cum insinuează meteorologicu'.

Dacă în februarie explozia vegetală era în toi, nimic neobişnuit că în martie la Sighişoara frunzele au început să ruginească. Doar se apropie toamna, nu? În iulie, în jurul Peleşului deja cădeau frunzele, ceea ce iar nu e de mirare, avînd în vedere şi altitudinea. Pînă în noiembrie, însă, toate frunzele erau înapoi la locul lor, chiar şi la Voroneţ, făcînd concurenţă brazilor cu cetina tot verde. Zăpadă în decembrie? Era altădată ; acum culoarea verde a pomilor caracterizează chiar şi fortăreaţa de la Ardud, atît cît nu se vede din ea din cauza vegetaţiei.

Fericiţi românii ăştia, trebuie să-şi spună, zgribuliţi de criza energetică, vreun privitor de pe alte meridiane: nu tu zăpadă, nu tu ger, nu tu haine groase, soare şi verdeaţă peste tot.

Şi dacă totuşi nu eşti convins că aşa stau lucrurile, o agendă de birou editată de Ministerul Turismului poate spulbera ultima îndoială chiar a celui mai sceptic dintre privitori: la Piatra Neamţ, în faţa hotelului „Ceahlăul", începînd din martie, o veritabilă Expoflora, care la Tîrgoviste durează pînă în noiembrie, iar la Sighişoara chiar şi în decembrie

Cum să nu crezi atunci ce ne spune?

Dan ALEXANDRU
Făgăraş

N. R. : Ceea ce dovedeşte încă o dată justeţea observaţiilor critice făcute în dezbateri recent apărute în revista noastră privind modul defectuos în care se concepe uneori la noi publicitatea.

Rău platnici

MULŢI dintre beneficiarii noştri întîrzie cu regularitate plata facturilor. Sînt repetate situaţiile cînd, la finele unei luni, înregistrăm facturi neîncasate cu toate că au fost emise şi introduse la bancă în prima decadă a lunii respective. Sîntem obligaţi, în aceste condiţii, să calculăm penalizări de întîrziere la aproximativ 30% din numărul facturilor duse la bancă (900 —1 000 pe lună), lucrare ce solicită un volum mare de muncă, luînd în considerare şi unele divergenţe ce se nasc din aceste operaţiuni. Nu mai vorbim de faptul că nu ne realizăm principalii indicatori financiari.

Este adevărat că normele metodologice de creditare şi decontare dau posibilitatea furnizorilor să aplice şi unele interdicţii clienţilor, mergîndu-se pînă la suspendarea livrărilor. Trebuie să arăt însă că produsele întreprinderii noastre au o destinaţie specifică fiecărui client, producţia acestora avînd o importanţă deosebită pentru economia naţională.

Am scris aceste rînduri în speranţa că vor atrage unele opinii, cărora organele bancare le vor acorda atenţia cuvenită, pentru noi reglementări privind normele metodologice de creditare pe termen scurt şi efectuarea plăţilor între unităţi.

Petre MAVRODINEANU
contabil şef
Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Braşov

FILE DE ISTORIE ECONOMICĂ

Comerţul exterior al Moldovei

HRISOAVELE vremii atestă că în istoria economică a Moldovei, comerţul exterior era deosebit de activ. În secolul al XVI-lea, boii moldoveneşti erau căutaţi la export. Din Moldova, numeroase cirezi de boi ajungeau în Polonia, la Danzig, de unde erau transportate în Anglia şi în alte ţări europene. Din Danzig se importau diverse obiecte de metal şi mai ales stofe fine, iar din Veneţia se aduceau brocarduri şi hîrtie. În acele vremuri grîul nu era un articol de export — porumbul încă nu se cultiva —, iar producţia de grîu abia acoperea nevoile moldovenilor. Se mai exportau zeci de mii de porci, negoţ rentabil şi care era făcut şi de domnitor (Alexandru-Vodă Lăpuşneanu).

Că moldovenii nu erau numai producători de bunuri ne-o dovedeşte tratatul de comerţ încheiat la 19/29 iunie 1656 la Moscova, între ţarul Alexi Mihailovici al Rusiei şi Gheorghe Ştefan, domn al Moldovei, prin care s-a acordat negustorilor moldoveni libertatea de a face comerţ în toată Rusia.

În prima parte a secolului trecut, Moldova făcea comerţ cu numeroase ţări, astfel : în Anglia, Trieste şi Genova se exporta : grîu, sămînţă de in şi lînă ; în Franţa şi Belgia — lînă ; în Turcia — grîu, unt, brînză, sodă şi catarge ; în Grecia — unt şi brînză ; în Egipt — catarge.

Comerţul exterior era într-o înflorire continuă, cu toate că bunurile se transportau greoi, cu carele cu boi, necesitînd dese popasuri, ceea ce a influenţat şi înfiinţarea unor oraşe noi.

De regulă, importul era mai mic decît exportul (ca volum şi valoare), iar balanţele comerciale erau excedentare. Bugetele arareori erau deficitare. În 1839, în Moldova încasările din afară au însumat 10 468 709 franci (din care : 7 702 291 franci din impozite directe şi 2 766 418 franci din impozite indirecte), iar cheltuielile la export au totalizat suma de 7 669 368 franci, deci un plus în vistieria statului de 2 799 341 franci.

I. CIUTU
Bucureşti

CERCUL DE STUDII AL ECONOMIŞTILOR de la I.U.G. „Progresul" – Brăila

Tribuna economistului

Experienţă
- perfecţionare
- stil de muncă

ÎN CONTEXUL dinamizării dezvoltării noastre, al modificării permanente a condiţiilor de producţie, economiştii trebuie să găsească ambiţia şi resursele de-a înlocui tot mai mult activitatea de rutină de înregistrare a fenomenelor şi analiză „a posteriori", cu responsabilităţi directe în fundamentarea şi optimizarea deciziilor, în accelerarea dezvoltării şi creşterii eficienţei. Avînd în vedere cele de mai sus, **în cadrul întreprinderii de utilaj greu „Progresul" Brăila funcţionează de peste un an un cerc de studii al economiştilor alcătuit din 50 de economişti de diverse specialităţi**, salariaţi ai întreprinderii. Cercul are ca obiectiv principal rezolvarea eficientă a problemelor economice din activitatea întreprinderii, atît cele curente, cît mai ales cele ce vizează dezvoltarea în perspectivă.

Activitatea cercului de studii se desfăşoară sub forma **unor întîlniri de lucru periodice. Tematica dezbaterilor este variată şi se axează pe probleme actuale**, urmărindu-se aplicarea creatoare a acestora în cadrul activităţii economice a întreprinderii. S-a schimbat orientarea în munca economiştilor în I.U.G. „Progresul" Brăila, în sensul că, pe lîngă activităţi curente, aceştia efectuează şi o muncă de concepţie, participă cu toată competenţa şi capacitatea lor creatoare la elaborarea de studii care să permită stimularea creşterii economice. S-a reuşit — în parte — ca, printr-un nou stil de muncă al economiştilor, deciziile care se iau la diferite niveluri ierarhice să fie fundamentate economic.

O contribuţie de seamă o aduce activitatea cercului la **perfecţionarea pregătirii profesionale a economiştilor.** Economiştii cu experienţă au posibilitatea să-şi îmbunătăţească cunoştinţele teoretice şi metodologice, iar economiştii tineri, concomitent cu continuarea completării cunoştinţelor teoretice primite în facultate, vin, prin participarea activă la activitatea cercului, mai repede în contact cu problemele practice care frămîntă întreprinderea, contribuind efectiv, mai rapid, la rezolvarea eficientă a acestora.

Dintre problemele care vizează dezvoltarea în prespectivă a întreprinderii, probleme discutate în şedinţele de lucru de pînă în prezent ale cercului, atrag atenţia cele referitoare la perfecţionarea sistemului informaţional ; reducerea costurilor de fabricaţie ; analiza factorilor de creştere a productivităţii muncii ; utilizarea minicalculatoarelor electronice FELIX FC 15 şi FELIX FC 30 ; îmbunătăţirea structurii organizatorice, marketing şi dezvoltare etc. Astfel, în urma dezbaterii temei privind necesitatea perfecţionării sistemului informaţional a rezultat necesitatea creării unei bănci de date, sprijinirea biroului de informatică existent în întreprindere, precum şi de eliberarea unor salariaţi cu studii superioare (în special economişti) din munca de rutină şi concomitent trecerea lor în munca de concepţie şi analiză.

Cît de eficientă este această preocupare a cercului, rezultă dintr-un singur exemplu : analiza sistemului informaţional privind activitatea de control tehnic de calitate a osiilor montate în secţia „Rotărie" a permis proiectarea şi implementarea unui nou sistem, cu o economie anuală de 350 mii lei.

Reţine atenţia şi preocuparea membrilor cercului în direcţia realizării **unor studii de marketing** sau a unor elemente componente ale acestora, în special pentru creşterea competitivităţii produselor fabricate de întreprinderea noastră pe piaţa externă.

În cadrul cercului s-a discutat şi **rolul economistului în întreprindere** care alături de cadrele tehnice să contribuie la ridicarea eficientă a întregii activităţi, creîndu-se o atmosferă favorabilă colaborării între cadrele tehnice şi economice cu studii superioare, concretizată în discuţii şi analize comune la diferite niveluri ierarhice, în rezolvarea multor probleme economice, fapt ce a condus la schimbarea radicală a importanţei rolului pe care îl are economistul în I.U.G. Progresul Brăila.

În luna decembrie 1973, majoritatea membrilor cercului de studii **au completat chestionarele în legătură cu ancheta organizată de redacţia revistei „Viaţa economică"**, cu credinţa fermă că, prin această participare, contribuie la identificarea direcţiilor şi căilor de acţiune în vederea sporirii consistente a muncii economiştilor, a rolului lor în atingerea obiectivelor ce le stau în faţă.

În anul 1974, în cadrul şedinţelor de lucru ale cercului vor fi dezbătute teme ca : analiza, metodologia şi calculul indicatorului producţia netă : analiza rentabilităţii şi factorii de creştere a acesteia ; analiza pe bază de bilanţ a situaţiei financiar-contabile ; analiza eficienţei exportului ; analiza posibilităţilor de extindere a aplicării acordului global în secţiile productive ale întreprinderii ; ridicarea rolului economistului de secţie care să contribuie la îmbunătăţirea activităţii economice a acesteia etc.

Rezultatele obţinute de cercul de studii al economiştilor de la I.U.G. Progresul Brăila, **şi-au găsit ecou şi în rîndul inginerilor din întreprindere şi a economiştilor din alte întreprinderi din municipiu** (C.C.H. Brăila, Uzina Laminorul Brăila, I.D.D. Brăila, Presa locală) cu care s-a efectuat un schimb de păreri util atît pe linie teoretică, avînd în vedere problematica din literatura internă şi străină cît mai ales asupra posibilităţilor de aplicare în practică.

În vederea creşterii rolului cercului în cadrul judeţului Brăila, la unele dezbateri au participat şi cadre de conducere din activul comitetului judeţean de partid, secretarul comitetului de partid şi preşedintele comitetului sindicatului din întreprindere, care au reuşit să mobilizeze economiştii în transpunerea în practică a importantelor probleme ce trebuie avute în vedere în etapa imediat următoare.

Economiştii care activează în cadrul cercului de studii, ţinînd seama de utilitatea problemelor dezbătute în şedinţele de lucru şi a reflectării rezultatelor în viaţa uzinei, şi-au manifestat dorinţa de a se extinde înfiinţarea cercului de studii ale economiştilor în toate întreprinderile, acestea constituind baza creării ASOCIAŢIEI ECONOMIŞTILOR DIN ROMÂNIA, menită să contribuie la antrenarea mai deplină a economistului la creşterea şi dezvoltarea economică a patriei noastre socialiste.

drnd. D. PURICE
ec. T. POPA

PLEDOARII

IN FAVOAREA ENERGIEI EOLIENE

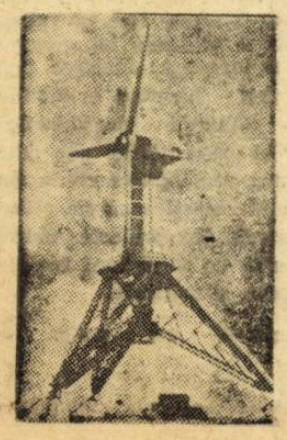

ŢARA NOASTRĂ, avînd o aşezare fericită pe glob, nu este expusă acţiunii vijeliilor şi uraganelor distrugătoare. Energia moderată a vîntului se face, totuşi, pretutindeni simţită, în tot cursul anului, într-o măsură mai mare sau mai mică.

Adevăratul potenţial al energiei eoliene de care dispune ţara noastră nu este bine cunoscut. Cauza trebuie căutată şi în împrejurarea că informaţiile privind mişcarea curenţilor de aer din atmosferă sînt obţinute de la staţiunile meteorologice din localităţi, care avînd o poziţie ocrotită nu înregistrează adevărata forţă a vîntului. Totodată, trebuie să recunoaştem că în afară de puţine excepţii, energia eoliană este în întreaga lume cu totul desconsiderată, uitîndu-se serviciile pe care le-a adus pînă în secolul trecut navigaţiei şi industriei morăritului. Într-adevăr, economia modernă nu poate concepe şi tolera nici o dependenţă faţă de forţele naturii şi de aceea face apel direct la energiile pe care ştiinţa a reuşit să le pună deja sub controlul său deplin, cum sînt : forţa electricităţii, a aburului, a unor carburanţi speciali etc.

Actuala criză de combustibili, care se intensifică într-o măsură tot mai mare, ridică cu acuitate problema descoperirii a noi şi noi surse de energie. Atenţia specialiştilor a fost atrasă rînd pe rînd de perspectiva utilizării energiei nucleare sau a mareelor, a căldurii solare şi a magmei sau lavei din craterele vulcanilor şi, desigur, şi a vîntului. Ne vom opri puţin asupra acesteia din urmă. Deplasarea maselor de aer este provocată, după cum se ştie, de diferenţele de temperatură şi presiune a aerului din diversele puncte ale uscatului şi ale atmosferei. Locul aerului cald este repede luat de cel rece. Punctele de presiune joasă sînt spontan invadate de îngrămădirile de aer din locurile unde presiunea este ridicată. Diferenţele de temperatură între uscat şi apă, ca şi între părţile ridicate şi cele mai joase ale solului sînt cauzele obişnuite ale frecventelor deplasări de aer sub formă de vînt. În natură, curenţii puternici de aer se fac simţiţi mai ales acolo unde nu întîlnesc obstacole naturale sau la marginea mării ori pe culmi şi în coridoarele libere dintre formele înalte de relief. După unele informaţii, în România, polul vînturilor s-ar situa la capătul nordic al culoarului format de Valea Oltului, între Călimăneşti şi Turnu-Roşu. Vîntul de Vest este puternic resimţit şi în defileele văilor Mureşului, ale Crişului şi ale Someşului din partea de apus a Transilvaniei. Dacă nu ar exista arcul munţilor Carpaţi, desigur, cu totul altul ar fi şi regimul vînturilor din ţara noastră.

Pornind de la faptul incontestabil că toate ramurile economiei noastre naţionale solicită an de an tot mai multă energie, considerăm că măcar o parte din necesităţile sectorului agricol şi ale localităţilor rurale ar putea fi în viitor parţial acoperite de curent electric obţinut prin folosirea energiei eoliene. Aceasta poate fi utilizată atît pentru pomparea apei necesare irigării culturilor legumicole, pentru udatul şi stropitul viilor, şi al livezilor de pomi, adăpatul şi pregătitul hranei animalelor din fermele zootehnice, cît şi pentru iluminat şi încălzit. Tot cu ajutorul energiei vîntului am putea îndepărta apa ce se adună pe terenurile joase ale căror subsol este impermeabil, de unde nu se mai poate scurge. Între Cluj şi Apahida întîlnim astfel de întinderi improprii culturilor agricole. În mod analog ar putea fi pompată şi apa provenită din precipitaţii ce se acumulează în locurile joase de-a lungul căii ferate sau a şoselelor din zonele deluroase. Este ştiut că Olanda recurge în mod curent şi la serviciile energiei eoliene pentru retrimiterea în mare a surplusului de apă de infiltraţie din numeroasele sale canale de colectare.

În cazul ţării noastre aceste ape stagnante ar putea fi utilizate şi pentru irigatul culturilor din apropiere. Energia eoliană transformată în energie electrică ar mai putea pune în acţiune cele mai diverse utilaje întrebuinţate în mod curent în fermele zootehnice cum sînt tocătoarele sau uscătoarele de nutreţuri fibroase, agregatele de muls ori de tuns etc. În felul acesta, am putea descongestiona întrucîtva reţeaua electrică de înaltă tensiune cînd aceasta este suprasolicitată. Totodată am putea suplimenta cu cît de puţin potenţialul energetic naţional în momentele de vîrf de consum.

Creşterea necontenită a consumului de energie ne va sili, fără îndoială, mai devreme sau mai tîrziu, să recurgem la folosirea energiei eoliene, mai ales că în viitorul apropiat forţa apelor noastre curgătoare va fi pe de-a-ntregul utilizată în cadrul sistemului naţional hidroenergetic. Scumpirea combustibililor clasici şi poluarea mediului înconjurător de către termocentrale favorizează în viitor utilizarea energiei eoliene.

Producerea utilajului tehnic necesar captării energiei curenţilor atmosferici va da un avînt industriei noastre constructoare de maşini. Nivelul său actual de dezvoltare constituie, de altfel, o excelentă premisă de punere în valoare a acestei rezerve de energie cu totul neutilizată.

Evident că folosirea pe scară largă a forţei vîntului în serviciul omului reclamă numeroase şi costisitoare studii tehnico-economice şi anumite investiţii.

Economia energiei eoliene se va impune pe măsură ce vor fi rezolvate unele probleme de proiectarea şi de construirea echipamentelor necesare.

Punerea în valoare a energiei eoliene ar putea fi făcută mai întîi în acele puncte şi scopuri care oferă o eficienţă certă ridicată, fiind, totodată, şi de o oportunitate imediată.

Petre DANCIU
Cluj

economie națională

ACTUALITATEA ● Hotărîrea întregului nostru popor de **a cinsti prin fapte marile evenimente ale acestui an** — cea de a XXX-a aniversare a eliberării patriei și cel de-al XI-lea Congres al partidului — își găsește o expresie elocventă în noile chemări la întrecere prin care, colectivele de oameni ai muncii, propun — prin obiective, metode și criterii de apreciere — **ridicarea întrecerii socialiste la un nivel nou, superior calitativ.** ● Obiective majore în întrecerea pentru realizarea cincinalului înainte de termen : **utilizarea deplină a capacităților de producție, înnoirea și modernizarea produselor, ridicarea eficienței.** ● În paginile revistei, un amplu articol privind **acțiuni convergente pentru ridicarea eficienței economice** în economia forestieră și industria materialelor de construcții. ● **Valorificarea optimă și conservarea fondului funciar** — condiție esențială a creșterii economice. ● **Dezbatere V. E.** — producția netă, un indicator care exprimă efortul propriu la crearea venitului național. ● **Ancheta V. E.** în 184 cooperative agricole : **resursele dezvoltării.** ● Adunările generale ale salariaților — **o manifestare a democratismului economic.**

AGRICULTURĂ

O concepție unitară în folosirea fondului funciar [I]

„...indiferent de proprietate, pămîntul aparține întregului popor, este o avuție națională și nimănui nu-i este admis să distrugă sub o formă sau alta, acest bun al națiunii noastre".

NICOLAE CEAUȘESCU

ÎN AMPLUL PROGRAM de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate un loc principal îl deține pămîntul. Pentru toate ramurile și activitățile pămîntul constituie spațiul de amplasare și desfășurare a oricărui proces de producție, iar în agricultură chiar principalul mijloc de producție. În același timp, faptul că pămîntul are o suprafață limitată, că nu poate fi substituit cu alt mijloc de producție, iar în procesul de producție agricolă însușirile sale pot fi ameliorate — impune o concepție unitară privind folosirea rațională a fondului funciar.

Prin sistematizarea teritorială se pot armoniza și valorifica resursele funciare

STUDIILE de sistematizare teritorială —încheiate și reactualizate pentru toate județele țării în 1973 — și-au concretizat funcția lor principală în raționala repartiție a forțelor de producție, zonarea funcțională a teritoriului, stabilirea unui sistem unitar de așezări populate, precizarea dezvoltării zonelor de tratament balnear, odihnă, recreere și turism, îmbunătățirea echipării tehnice a teritoriului (căi de comunicație, amenajări hidrotehnice, energetice etc.) subordonat funcțiilor economice și a rețelei de localități. În mod deosebit, subliniem că numai în contextul unor asemenea studii complexe care localizează dezvoltarea economico-socială (stabilită prin planurile de dezvoltare economico-socială în perspectivă, planurile cincinale, studiile de zonare, programele naționale) în profil teritorial, se poate asigura o folosire rațională a resurselor și în principal a fondului funciar.

A devenit o axiomă, că numai într-o viziune de ansamblu se poate realiza, în primul rînd, o inventariere completă a resurselor funciare indiferent de deținător, a restricțiilor de folosire pe care le impun diferite terenuri (eroziunea de diferite grade, alunecările stabilizate și active, terenuri cu aciditate, terenuri salinizate etc.) precum și a măsurilor de îmbunătățiri funciare necesare ameliorării (lucrări hidroameliorative, de combatere a eroziunii solului, măsuri agroameliorative) posibile de aplicat, a restricțiilor de atribuire pentru construcții a terenului fertil, în funcție de pretabilitatea terenurilor pentru diferite folosințe și a favorabilității pentru diferite culturi. În același timp este un fapt atestat că numai în condițiile în care se realizează redistribuirea fondului funciar între diferitele ramuri, concomitent cu aplicarea diferitelor măsuri ameliorative, fondul funciar agricol nu va fi substanțial diminuat, ceea ce implică unele consecințe economice și sociale.

În sensul celor arătate **se impun a fi împădurite, în prezent, minimum 500 000 ha.** Este în interesul economiei naționale a pune în valoare, în acest mod, terenuri puternic degradate care, altfel, vor spori suprafețele degradate prin alunecări (cum este cazul celor 70 000 ha inventariate în 1973), adesea cu grave consecințe materiale și sociale, ca urmare a distrugerii căilor de comunicație, așezărilor populate etc.

De asemenea, studiile elaborate au evidențiat că **însemnate suprafețe agricole sînt afectate de eroziune, alunecări, acerbitate, salinizare,** ceea ce evident impune elaborarea unor studii și proiecte de organizare teritorială și de îmbunătățiri funciare care să asigure adoptarea unor sisteme raționale de agricultură, plecînd de la studiul de zonare a producției agricole și continuînd cu planurile de profilare care, în contextul dezvoltării economico-sociale, trebuie să definească o structură a culturilor adecvată conservării și valorificării optime a fondului funciar. Analiza de ansamblu a tuturor sistematizărilor teritoriale poate constitui un instrument hotărîtor pentru organele de decizie în repartizarea investițiilor, pentru conservarea și amenajarea rațională a fondului funciar.

- Valorificarea deplină a fondului funciar — una din condițiile creșterii economice și sociale ;
- Cum se împletesc interesele generale cu cele individuale în cadrul sistemului convergent de restricții privind evitarea irosirii terenului ?

În același timp, sistematizarea teritorială complexă — așa cum se realizează la noi în țară — trebuie să devină un instrument coordonator pe treptele inferioare de proiectare, ceea ce de fapt nu se realizează în toate cazurile, cu implicații negative în amplasarea investițiilor și, respectiv, folosirea fondului funciar. Or, cu toată existența studiilor județene, lipsa unui studiu de sistematizare complexă trebuie „acoperită" în timp scurt.

Pentru că, în lipsa acestuia, rezolvarea concomitentă a amplasamentului diferitelor ramuri sau funcții economice coroborat cu gospodărirea resurselor funciare rămîne, din păcate, un deziderat care încă nu se realizează pe măsura condițiilor pe care le oferă proprietatea socialistă. Însăși amplasamentele complexelor agrozootehnice atestă lipsa unui studiu la nivel republican al amplasării acestora, în intercondiționarea lor vizînd atît integrarea cît și folosința rațională a resurselor funciare. De aceea, ar fi utilă crearea unei baze juridice unitare pentru întregul fond funciar prin unificarea diferitelor legislații (agricole, silvice etc.) **sub forma unui cod funciar** care să faciliteze și să impună o gospodărire unitară — subordonată cerințelor de ansamblu ale economiei naționale. O asemenea legislație ar permite elaborarea unui studiu de ansamblu privind folosirea fondului funciar în perspectivă care să armonizeze cerințele diferitelor ramuri cu condiția menținerii suprafețelor fertile.

Folosirea rațională a fondului funciar este condiționată de profilare

PROFILAREA agricolă, în funcție de cerințele economiei naționale, constituie — în condițiile specializării și concentrării producției — una din căile cele mai importante pentru folosirea rațională a terenurilor, asigurînd (cînd este făcută rațional) folosirea la maximum, cu minimum de investiții a rezervelor de care dispune solul. Ca atare, folosirea rațională a fondului funciar **este și o rezultantă directă a amplului proces de intensificare, concentrare și specializare a producției agricole.**

Aceasta se realizează în mod diferențiat, în fiecare zonă, județ, unitate agricolă, dezvoltîndu-se acele ramuri și culturi pentru care există cele mai favorabile condiții pedoclimatice și economice, astfel ca să se realizeze o eficiență economică ridicată a ramurilor și culturilor. De fapt, însăși principiul specializării și concentrării producției agricole creează premisele folosirii mai productive a pămîntului, a celorlalte mijloace de producție și a forței de muncă.

În țara noastră, există studii aprofundate privind zonarea producției agricole avînd în vedere cerințele economiei naționale față de produsele agricole (conform studiilor de prognoză și a planurilor de dezvoltare economico-socială), privind posibilitățile și necesitatea folosirii cu eficiență maximă a condițiilor naturale și social economice, ca bază a profilării raționale a fiecărei unități agricole. În corelare cu acestea, au fost elaborate studii de profilare a agriculturii de stat la nivelul tuturor trusturilor județene, s-au elaborat studii și proiecte de dezvoltare a producției și organizare

dr. ing. Ion BOLD
Institutul de geodezie, fotogrametrie, cortografie și organizarea teritoriului

(Continuare în pag 4)

În cinstea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a Congresului al XI-lea al P.C.R.

ENTUZIASTE CHEMĂRI LA ÎNTRECERE SOCIALISTĂ

ANIMAȚI de hotărîrea întregului nostru popor de a face din 1974 — anul celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei, sărbătoarea națională a poporului român, anul Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român — o etapă de sporită rodnicie în toate domeniile de activitate, cei ce muncesc desfășoară larg întrecerea socialistă pentru a înfăptui exemplar sarcinile de plan, cu hotărîrea nestrămutată de a adăuga noi succese la cele dobîndite în anii 1971—1973, de a comprima și mai mult timpul pentru a realiza angajamentul național : **cincinalul înainte de termen.**

Analizînd cu înaltă responsabilitate posibilitățile pe care le au de a valorifica într-un grad mai înalt în acest an rezervele interne, colective de muncă din diferite ramuri industriale, de construcții, transporturi, din agricultură, din cercetare științifică și proiectare etc., și-au stabilit angajamente mobilizatoare adresînd, totodată, entuziaste chemări la întrecerea socialistă unităților similare. Redăm, în cele ce urmează, principalele angajamente luate de unele colective de muncă, care au adresat chemări la întrecere pe 1974.

● COMBINATUL SIDERURGIC — HUNEDOARA

— depășirea sarcinilor de plan pe 1974 cu 6000 tone cocs metalurgic, 15 000 tone fontă, 20 000 tone oțel, 20 000 tone laminate, 500 tone de piese de schimb ;

— realizarea peste plan a 40 milioane lei la valoarea producției-marfă ;

— realizarea unui volum suplimentar la export în valoare de 10 milioane lei valută.

Angajamentul prevede măsuri concrete pe linia folosirii mai bune a capacităților și suprafețelor de producție, eliminarea locurilor înguste și îmbunătățirea indicilor de utilizare a agregatelor.

Siderurgiștii hunedoreni își propun să diversifice larg producția și să asimileze noi mărci de oțeluri cu caracteristici superioare, astfel încît producția de oțeluri aliate, slab aliate și carbon de calitate să reprezinte cel puțin 54% din totalul oțelului elaborat.

Pe linia **sporirii eficienței economice,** angajamentul prevede, printre altele :

— creșterea productivității muncii cu minimum 1000 lei pe salariat față de prevederi ;

— economisirea, pe baza reducerii normelor de consum, a 2000 tone cocs metalurgic, 4000 tone metal, 500 tone materiale refractare, 20 000 tone combustibil convenționi-

(Continuare în pag. 4)

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Dinamica productivității muncii în agricultură

PRODUCTIVITATEA muncii — indicator sintetic de mare expresivitate economică — a cunoscut în agricultură o dinamică ascendentă ceea ce reflectă sporirea eficacității cu care este cheltuită munca socială. Introducerea și extinderea progresului tehnic, dezvoltarea bazei materiale și intensificarea agriculturii s-au concretizat în ultimile două decenii în dublarea producției globale agricole și în triplarea productivității muncii (dinamismul agriculturii presupune o creștere mai rapidă a productivității muncii față de ritmul de creștere a producției globale, aspect pus în evidență în graficul alăturat).

Producția globală agricolă a avut un ritm de creștere mai accentuat în ultima perioadă cînd procesul de modernizare a agriculturii s-a ridicat pe o treaptă superioară. Totodată, populația ocupată în agricultură a manifestat o tendință de reducere, atît relativă cît și absolută, ceea ce a făcut ca ponderea acesteia să scadă de la 74% în 1950 la 44% în 1972, iar densitatea la 100 ha teren agricol să se reducă de la 43,3 persoane în 1950 la 29,3 persoane în 1972. Raportul între populația industrială și cea agricolă s-a redus, de asemenea, fiind, în 1972, de 1 : 1,7 față de 1 : 6,2 în 1950. Semnificativ pentru evoluția populației agricole este faptul că aceasta scade în condițiile efectuării într-un timp mai scurt și de mai bună calitate a tuturor lucrărilor, ceea ce contribuie la sporirea producției agricole.

Concluzii interesante se desprind din analiza productivității muncii pe produse. Cel mai înalt ritm de creștere s-a realizat la cereale și în special la grîu. La culturile tehnice, cu excepția florii soarelui, introducerea mai lentă a mecanizării menține un consum de muncă vie mai ridicat din care cauză productivitatea muncii este încă la un nivel scăzut. Situația este asemănătoare în legumicultură, pomicultură și viticultură datorită gradului redus de mecanizare, precum și a oscilațiilor anuale de producție. Productivitatea muncii este nesatisfăcătoare ca nivel și în zootehnie cu toate că în ultimii ani s-au obținut rezultate bune în întreprinderile agricole de stat și în asociațiile intercooperatiste prin extinderea metodelor intensive, de tip industrial, în creșterea și îngrășarea animalelor.

O. POPESCU

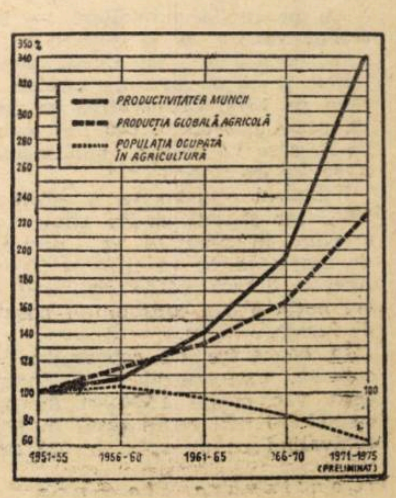

ÎNTRECEREA

(Urmare din pag. 3)

nal și 4 milioane kWh energie electrică ;

— economii la prețul de cost planificat de 12 milioane lei ;

— beneficii suplimentare de 25 milioane lei.

Angajamentul mai prevede realizarea mai devreme a planului de investiții, darea în folosință a 800 apartamente, un cămin muncitoresc cu 300 locuri și o grădiniță de copii cu 350 locuri.

● INSTITUTUL DE CERCETĂRI CHIMICE — ICECHIM — BUCUREȘTI

— punerea în funcțiune în anul 1974, pe baza cercetărilor proprii, a 8 obiective industriale care vor produce la atingerea capacității proiectate o producție în valoare de 450 milioane lei pe an ;

— valorificarea superioară a noi materii prime, produse intermediare și auxiliare din țară :

● prin încheierea cercetărilor necesare proiectării a 7 obiective industriale a căror producție anuală va reprezenta la atingerea capacității 670 milioane lei ;

● prin abordarea unor cercetări în scopul realizării a trei obiective industriale cu o producție anuală de 265 milioane lei ;

— eliminarea importului de licențe și tehnologii pentru 22 obiective industriale, prin aplicarea unor tehnologii bazate pe concepții originale ; prin aceasta se va realiza o valoare a producției de 3,15 miliarde lei ;

— încheierea cercetărilor privind 24 produse chimice a căror aplicare industrială va conduce la obținerea unei producții anuale de 400 milioane lei ;

— încheierea cercetărilor privind îmbunătățirea tehnologiilor la 4 instalații existente, ceea ce va contribui la obținerea unui spor anual de producție de 60 milioane lei ;

— efectuarea de cercetări pentru diversificarea producției prin obținerea a 12 noi produse în cadrul actualelor capacități industriale ;

— revizuirea unor tehnologii în vederea reducerii consumului anual de energie și combustibil cu o valoare de 18 milioane lei ;

— intensificarea lucrărilor și începerea unor cercetări fundamentale și aplicative privind descoperirea și utilizarea de noi surse de energie pentru economia națională.

— reducerea duratei de cercetare pe anul 1974 la 20 teme cu 10 000 ore de cercetare și efectuarea a 6 lucrări suplimentare ;

— realizarea în laboratoarele institutului a unei microproducții în valoare de 3,5 milioane lei ;

● COOPERATORII DIN SCORNICEȘTI — JUDEȚUL OLT

La producția vegetală. — La cereale, în cultură neirigată obținerea în medie la hectar a 3 500 kg de grîu, cu 400 kg peste prevederi, și 5 000 kg de porumb boabe, cu 1,2 tone peste plan.

În legumicultură, realizarea în cultură forțată a 2 800 tone față de 2 500 tone cît este planificat, revenind 180 tone de legume la hectarul de seră.

La vie, amplasată în întregime pe terenuri în pantă, improprii altor culturi, depășirea producției înscrisă în plan cu 1 000 kg de struguri la hectar.

La fructe, depășirea producției medie planificată cu 1 500 kg la ha.

La cultura inului, care va ocupa 150 hectare, depășirea producției planificate cu 20%.

La producția animalieră. — Numărul vacilor și al juncilor va spori cu 200 față de nivelul anului trecut și cu 50 față de sarcina de plan pe 1974. Cooperativa va crește, peste prevederi, 600 de ovine, de la care va obține, suplimentar, 2 100 kg de lînă.

Numărul porcilor va fi mărit cu 20%, iar sporul mediu zilnic de creștere în greutate în perioada de îngrășare, se va cifra la 500 gr. Aceasta în condițiile reducerii cu cel puțin 5% a consumului normat de furaje.

În cooperare cu cooperativa de consum, cooperatorii din Scornicești vor crește 1 200 000 de pui, cu 400 000 mai mulți decît în 1973, echivalînd cu un spor de 600 tone

(Continuare în pag. 5)

ÎN ÎNTREPRINDERI ȘI CENTRALE INDUSTRIALE

POTENȚIALUL PRODUCTIV — UTILIZAT LA ÎNTREAGA CAPACITATE!

ANGAJAȚI cu toate forțele în marea operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, oamenii muncii din județul nostru au raportat îndeplinirea sarcinilor de plan la producția globală din primii trei ani ai cincinalului cu 50 zile mai devreme, ceea ce le-a permis ca, pînă la sfîrșitul lunii decembrie 1973, **să obțină o producție industrială suplimentară de circa 3,8 miliarde lei, adică să atingă un ritm mediu de creștere a producției de 12% față de 8,8% cît era prevăzut inițial.** *Productivitatea muncii a sporit cu 24,9% față de 1970, iar ca urmare a reducerii cheltuielilor la 1000 lei producție marfă, volumul de economii s-a ridicat în anii 1971 — 1973 la aproape 400 mil. lei. Acțiunile întreprinse pentru îmbunătățirea calității produselor, pentru sporirea competitivității lor pe piața internă și externă, au condus la* **creșterea ponderii produselor noi și modernizate care, în 1973, s-a ridicat la 27% din totalul producției.** *La sfîrșitul anului trecut cîștigul mediu al salariaților a fost mai mare cu 11,3% față de 1970, iar, ca urmare a creșterii puterii de cumpărare a populației, volumul mărfurilor desfăcute pentru consum a sporit cu peste 270 mil. lei comparativ cu 1972.*

Al patrulea an din actualul cincinal pune în fața industriei județului Brașov sarcina **de a realiza o producție globală cu 13,8% mai mare decît cea realizată în 1973.** *Din totalul producției marfă,* **peste 20% se vor livra la export,** *deci un volum cu 48% mai mare decît realizările din 1973. Productivitatea muncii în industrie crește cu peste 11%, urmînd ca pe seama acestui indicator* **să se realizeze 80% din sporul producției globale.** *Sînt prevăzute reduceri importante a costurilor de producție în toate sectoarele de activitate, ceea ce va conduce la obținerea unui beneficiu de peste 5 miliarde lei, cu 17% mai mult decît realizările din 1973. S-au alocat însemnate fonduri de investiții pentru extinderea și dezvoltarea actualelor capacități de producție, iar prin comerțul socialist se vor desface cu aproape 11% mai multe mărfuri față de anul trecut.*

Dezbaterea pe larg cu colectivele de oameni ai muncii în adunările generale din lunile iulie—august 1973 a planului pe 1974 și analiza acestuia în comitetele și comisiile oamenilor muncii, unde au fost examinate în detaliu măsurile ce trebuie luate de către fiecare întreprindere pentru pregătirea corespunzătoare a producției, au stimulat gîndirea creatoare a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor pentru găsirea de soluții și stabilirea de măsuri concrete menite să asigure valorificarea într-un grad mai înalt a rezervelor interne existente și înlăturarea unor neajunsuri care s-au manifestat anul trecut.

UNA DIN PROBLEMELE MAJORE, de care depinde în mare măsură îndeplinirea planului pe acest an și, implicit, a planului cincinal înainte de termen, o constituie CREȘTEREA GRADULUI DE ÎNCĂRCARE A CAPACITĂȚILOR EXISTENTE ȘI FOLOSIREA INTENSIVĂ A ÎNTREGULUI POTENȚIAL TEHNICO-PRODUCTIV.

Analizînd în acest spirit modul de folosire a capacităților de producție în județul nostru, se constată o evoluție foarte lentă a indicilor de folosire a mașinilor și utilajelor. În 1973, de exemplu, deși trebuia să ajungem la un indice de utilizare a fondului de timp al mașinilor și utilajelor din secțiile de bază de 85%, s-a realizat numai 79,5%, iar la coeficientul de schimburi al muncitorilor în loc de 2,2 s-a obținut 1,82. Au fost unele întreprinderi la care indicii de folosire a mașinilor s-au situat cu mult sub media pe județ, așa cum a fost cazul la Întreprinderea de utilaj chimic-Făgăraș, Întreprinderea de mașini agricole-Codlea, Întreprinderea de șuruburi, unelte și scule-Brașov, 6 Martie-Zărnești și altele.

Tocmai de aceea, în aceste întreprinderi, **colective, formate din specialiști, au analizat în fiecare secție, atelier și pe locuri de muncă cauzele care au generat asemenea situații și au și stabilit măsuri complexe care să ducă la diminuarea locurilor înguste.** În același timp, alte colective de specialiști au analizat în fiecare întreprindere felul în care sînt **utilizate suprafețele de producție**, precum și cele ocupate cu numeroase utilaje defecte, descompletate sau inactive și proputse pentru casare, sau cele amplasate nerațional **și au stabilit, de asemenea, programe de măsuri corespunzătoare pentru integrarea cît mai rapidă a acestora în circuitul producției.** De altfel, numai în 1973 a fost dotată cu utilaje o suprafață nefolosită de peste 25 mii mp, urmînd ca, în cel mai scurt timp, și restul de peste 27 mii mp suprafață aflată în aceeași situație să fie redați producției.

> ● Realizările din 1973, confirmare certă a „comprimării" timpului de realizare a actualului plan cincinal.
>
> ● **Orientări prioritare în acest an în întreprinderile industriale :**
>
> — folosirea într-un grad înalt a întregului potențial tehnic și uman ;
>
> — modernizarea și creșterea fiabilității produselor ;
>
> ● **Întreaga activitate desfășurată sub imperativul creșterii eficienței economice**

Tot în scopul utilizării cît mai din plin a capacităților de producție se impune acordarea unei atenții deosebite ASIGURĂRII, PREGĂTIRII ȘI FOLOSIRII FORȚEI DE MUNCĂ, cu atît mai mult cu cît în anul 1974 urmează să fie atrași în producție circa 7000 noi salariați, iar un număr de 17 000 sînt prevăzuți a termina cursurile de calificare sau recalificare în diverse meserii. S-au întreprins încă din 1973 acțiuni de revizuire și îmbunătățire a programelor de măsuri privind recrutarea și pregătirea muncitorilor calificați, îndeosebi pentru noile dezvoltări de capacități, precum și pentru unele întreprinderi din ramura construcțiilor de mașini, chimice, industria ușoară și construcții, deficitare în forță de muncă. De asemenea, este imperios necesar să se pună un accent mai mare în fiecare întreprindere pe **întărirea ordinei și disciplinei în producție, respectarea programului normal de lucru, reducerea orelor suplimentare nejustificate, în raport cu indicii de folosire a mașinilor și a timpilor de lucru.**

ÎN SCOPUL îmbunătățirii calității și fiabilității produselor, colectivele de muncă din județ au acționat anul trecut pe multiple planuri, un loc important revenind ACTIVITĂȚII DE ÎNNOIRE A PRODUSELOR, DE MODERNIZARE A CELOR DIN FABRICAȚIA CURENTĂ, CÎT ȘI INTRODUCERII ȘI EXTINDERII TEHNOLOGIILOR MODERNE. Aceste preocupări s-au concretizat în realizarea pe **9 luni** din 1973 a peste 150 produse și articole noi și 1740 modele și poziții coloristice noi, făcînd ca la sfîrșitul anului, **ponderea produselor noi și modernizate să reprezinte aproape 30%.**

Cu toate acestea au mai persistat o serie de deficiențe legate de urmărirea realizării, în totalitate, a prevederilor planului tehnic și, îndeosebi, a sarcinilor ce privesc asimilarea și modernizarea produselor mai ales la Întreprinderea 6 Martie-Zărnești, Întreprinderea de unelte și scule, Întreprinderea de utilaj chimic-Făgăraș, Întreprinderea de scule-Rîșnov și altele. Tocmai de aceea în 1974 va trebui înlăturată optica întîlnită încă la unele conduceri de întreprinderi de a trata problemele planului tehnic ca pe o activitate auxiliară, în loc să fie urmărită rezolvarea lor favorabilă. În acest an, **înfăptuirea planului tehnic atît în ce privește asimilarea de produse noi cît și însușirea de tehnologii avansate, va da posibilitate fiecărei întreprinderi să-și poată înnoi în mai mare măsură producția, să poată obține, ca urmare a introducerii tehnologiilor noi, însemnate realizări pe linia sporirii productivității muncii și, în general, în direcția ridicării eficienței economice a întregii activități economice.**

Eforturile ce se fac pentru valorificarea superioară a potențialului tehnic și uman, pentru creșterea producției și productivității muncii, trebuie să se regăsească, în final, în **reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție marfă, indicator sintetic, hotărîtor în sporirea beneficiilor și a rentabilității întreprinderilor.** Deși în această privință s-au obținut în 1973 rezultate bune de către un șir de întreprinderi din județul nostru, totuși cheltuielile de producție, consumurile materiale sînt încă mari, atît față de cele atinse pe plan mondial, cît și în raport cu condițiile tehnice și tehnologice create. Un număr de 17 întreprinderi realizează o serie de produse nerentabile, iar Întreprinderea de zahăr Bod, Trustul de construcții industriale, Trustul de construcții Brașov și altele, continuă să funcționeze cu pierderi planificate. Cu toate măsurile luate nu s-a reușit încă să se formeze o opinie de masă, atotcuprinzătoare, împotriva risipei ; din această cauză, **deși în unele întreprinderi, secții și locuri de muncă se realizează economii, în altele se consumă încă mult metal, lemn, materiale de construcții și energie datorită menținerii unor tehnologii învechite, a nerespectării disciplinei de producție, a lipsei de spirit gospodăresc.** De aceea, pentru acest an s-au stabilit măsuri pentru utilizarea unor norme de consum fundamentate științific, raționalizarea tuturor cheltuielilor, întărirea disciplinei și controlului în acest domeniu. **În fiecare unitate s-au elaborat programe precise de reducere a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie, pe fiecare produs, astfel încît începînd din primul trimestru al anului 1974 să se lucreze cu norme și normative îmbunătățite.**

Marin STOIANOVICI
economist
Brașov

FONDUL FUNCIAR

(Urmare din pag. 3)

a teritoriului pentru numeroase întreprinderi agricole de stat și cooperative agricole de producție. Cu toate că proiectele stabilesc condițiile de dezvoltare (condiționate de folosirea rațională a fiecărei parcele de teren) adesea acestea nu-și găsesc aplicarea pentru că repartiția sarcinilor de plan și în primul rînd a structurii culturilor, ignorează condițiile în care se află diferitele suprafețe de teren. Un exemplu edificator este județul Vaslui unde porumbul se menține în structura culturilor în proporție de 35% și care, prin lucrările culturale pe care le necesită, contribuie la continua degradare a solului, iar producțiile medii la hectar sînt sub media pe țară. Deși un proiect elaborat în urmă cu 10 ani pentru zona Vaslui evidenția, pe bază de studii aprofundate, potențialul resurselor funciare, preconizînd un complex de măsuri, începînd cu stabilirea unor structuri de cultură adecvate condițiilor pedoclimatice și încheind cu măsurile de conservare a solului și apei, se constată că neaplicarea acestora a dus la degradarea unor însemnate suprafețe de teren, numai alunecările totalizînd aproape 20 000 ha.

Considerăm, totodată, că ar fi în interesul societății (din acest punct de vedere) ca sporirea efectivelor de animale, în special a taurinelor pentru lapte și carne, să se realizeze mai puțin în sistemele hidroameliorative (situate pe terenurile plane din sudul (țării) și în mai mare măsură în zonele de deal. De ce să nu cultivăm furaje, respectiv ierburi perene care, în cadrul unor asolamente stabilite rațional prin proiectele de organizare a teritoriului, să asigure baza furajeră pentru efectivele respective concomitent cu asigurarea conservării solului. Și, experiențele stațiunii experimentale de la Perieni — Vaslui atestă că se pot realiza constant producții de masă verde de 25 000 kg la ha. În același timp, dezvoltarea creșterii taurinelor în zonele de deal ar asigura — cum este cazul județului Vaslui — nu numai conservarea solului prin extinderea culturilor furajere dar ar contribui și la mai buna folosire a forței de muncă. Adoptarea acestor măsuri ar impune ca în sistemele hidroameliorative să se extindă cultura cerealelor în limite permise de rotația și eficiența diferitelor culturi.

În acest context, avînd în vedere că în mod curent nu se respectă studiile și proiectele elaborate chiar de organele de decizie, considerăm utilă stabilirea, prin lege, a obligativității respectării studiilor și proiectelor elaborate cu prevederea de sancțiuni în caz de nerespectare. Soluția este optimă sub aspectul conservării și utilizării raționale a pămîntului și, așa cum arată experiența din țările cu agricultură dezvoltată (SUA, Franța, Italia, Belgia etc). unde deși mica proprietate este dominantă, se respectă sistemul zonal de agricultură.

> **În partea a doua a studiului :**
> Consecințele integrării activității de organizare a teritoriului și a îmbunătățirilor funciare în ansamblul preocupărilor privind folosirea rațională a fondului funciar.

CADRE
ŞI RĂSPUNDERI

Convorbire cu ing. Cornel CAZAN, Erou al Muncii Socialiste, pe tema:

DURATA PLANIFICATĂ DE REALIZARE A INVESTIȚIILOR, „UN DAT IMUABIL"?

„Parte din viața mea, din tinerețea mea, cît și a altor constructori se află zidită în aceste mărețe construcții..."

EXISTĂ în toate profesiile oameni pasionați pentru meseria lor. Dar pentru un constructor, **pasiunea pentru profesie** *are mai multe valențe. Poate că această trăsătură este determinată de faptul că locul său de muncă nu este permanent același, sau poate pentru că meseria lui trebuie să înglobeze cunoștințe polivalente. Să manifeste cutezanță, îndrăzneală, să se adapteze condițiilor de lucru și de viață uneori foarte aspre, să-i placă riscul meseriei și, totodată, să aibă tăria de a-l înfrunta. El construiește uzine, locuințe, edificii social-culturale, de care — peste ani și ani — pot beneficia generații întregi, le pot aprecia „calitățile", arhitectura, utilitatea. Așadar, satisfacția profesiei, sentimentul datoriei împlinite, servește cauzei multor generații, civilizației, dezvoltării sociale.*

— Cînd privesc munca depusă de mine și tovarășii mei la înălțarea furnalelor din Reșița, Hunedoara, Galați sau a oțelăriilor de la marile combinate siderurgice ale țării, am sentimentul că parte din viața mea, din tinerețea mea, cît și a altor constructori se află zidită în aceste mărețe construcții" — *ne relata, deunăzi, cunoscutul constructor, *Erou al Muncii Socialiste, inginerul* **Cornel Cazan. *Întîlnirea noastră cu acest constructor experimentat, a prilejuit o interesantă discuție în jurul uneia din problemele actuale ale înfăptuirii politicii partidului în domeniul investițiilor și anume:* **Este posibilă reducerea termenelor de realizare a noilor capacități de producție, în ce condiții și cu ce consecințe? Durata planificată de realizare a investițiilor este „un dat" imuabil, o axiomă? Cum se împacă constructorul cu aceasta?** *Interlocutorul, pornind de la experiența proprie, cîștigată pe marile șantiere ale țării în calitate de muncitor, inginer și apoi cadru de conducere, ne-a răspuns la întrebări, evidențiind totodată unele probleme care vor trebui să fie mai adînc analizate de către cei ce au răspunderea deciziei.*

— Un imperativ, adeseori formulat, privind investițiile este punerea lor în funcțiune la termen și, pe cît posibil, chiar devansarea duratei planificate. Ce ne-ați putea spune în legătură cu aceasta, ținînd seama de vasta experiență pe care ați acumulat-o de-a lungul anilor în calitate de constructor?

— Punerea în funcțiune la timp sau chiar mai devreme a unor obiective atunci cînd devansarea este justificată de existența materiilor prime și de o desfacere asigurată a produselor etc., este O NECESITATE CATEGORICĂ deoarece reprezintă momentul înscrierii — ordonat — în circuitul economic a unui nou potențial productiv. La această problemă, deosebit de importantă și foarte mult dezbătută, aș dori să fac totuși o precizare: **termenul** de punere în funcțiune trebuie să fie stabilit și corelat **în funcție de necesitățile de producție**; în același timp însă **ciclul normat de execuție** trebuie să fie respectat cel puțin în planificare.

Fac această precizare întrucît în activitatea mea desfășurată de mulți ani pe șantiere am constatat că de fiecare dată — cu toate necazurile ivite pe parcurs — au fost date în funcțiune la termen sau chiar înainte, lucrările pregătite corespunzător și planificate în ciclul normat. Am fost, ce-i drept, de multe ori foarte „mobilizați" tocmai de acei ce „au uitat" să pregătească temeinic investițiile și nu au asigurat condițiile de deschidere a șantierelor în termen. Desigur, în această situație, ei au impus prin plan „cicluri de execuție" mai mici decît cele normale — reieșite din scăderea timpului pierdut — pentru a se înscrie în termenul de punere în funcțiune inițial.

— Ce înseamnă, de fapt, „scurtarea" ciclurilor de execuție sub cele normate, ce repercusiuni are aceasta asupra activității constructorilor?

— Dacă am vorbi numai despre necazul constructorului de a nu-și putea organiza șantierul, despre greutățile ce le întîmpină în asigurarea în timp rapid a forței de muncă calificate, despre neajunsurile în procurarea mijloacelor mecanizate etc. — cred că am ilustra principalele impedimente. Dar, din păcate nu sînt numai acestea. Ca o consecință directă a scurtării forțate a ciclurilor de execuție, apar nenumărate cheltuieli care scumpesc prețul de cost al investiției, se ajunge deseori la suprapuneri de etape în desfășurarea cronologică a unor procese tehnologice, care afectează nu de puține ori calitatea lucrărilor de construcții-montaje sau cele ale probelor tehnologice. Și apoi, constructorul lucrează încordat, sub tensiune, cu randament scăzut. Căci, înainte de toate, înainte de a spune beneficiar sau constructor, înainte de a spune pregătire sau execuție, trebuie să vedem **omul.** Ca urmare, omul-proiectant, omul-beneficiar și furnizor de materiale și utilaje pot, trebuie, ba chiar aș spune, au datoria de a pregăti omului-constructor, toate condițiile pentru a-și putea desfășura multiplele valențe.

— Ați putea concretiza cele afirmate?

— Evident. Îmi amintesc, de pildă, că la construcția furnalului nr. 1 de la Combinatul siderurgic-Galați, din cauza neasigurării la termen a utilajelor, am ajuns în perioada prevăzută în proiecte de probe și reglaje, iar noi ne aflam în faza de montaj. Pentru a ne încadra totuși în termenele prevăzute, dacă mai era posibilă aceasta (pentru că orice zi conta), am „comprimat" perioada de probe tehnologice cu consecințele de rigoare...

Am însă un exemplu și mai grăitor. La aceeași unitate, am fost puși în situația de a avea — pentru construcția turnătoriei de oțel — înainte de începerea lucrărilor de montaj, 80% din utilajele aferente. Fiind bine organizați, lucrarea a fost terminată într-un timp mai scurt cu 50% față de termenul prevăzut. Din păcate însă tot avansul cîștigat a fost pierdut, pentru ca atunci cînd urma să închidem hala, ne-am izbit de lipsa unor materiale corespunzătoare.

— Ați putea să ordonați factorii „propulsori" și rolul lor în scurtarea duratei de execuție?

— M-aș referi doar la cîțiva care, după mine, sînt hotărîtori în reducerea duratei de execuție, în punerea în funcțiune la termen sau în devans a unui obiectiv:

a) *pregătirea investiției.* Am în vedere aici asigurarea amplasamentelor, documentației tehnice cu toate avizele necesare, a proiectelor de execuție, deschiderea finanțării, contractarea de utilaje etc.;

b) *capacitatea de execuție a constructorului.* Acesta trebuie să fie de specialitate în executarea unui specific de lucrări, să aibă un fond de cadre de înaltă calificare, să-și organizeze astfel activitatea de șantier în funcție de importanța și mărimea diferitelor lucrări, să utilizeze metode industriale (mai ales de montaje), să-și creeze continuitate în activitate;

c) *pregătirea beneficiarului pentru a exploata investiția la parametrii proiectați.* Evident, aceasta presupune pregătirea din timp a cadrelor necesare, prin familiarizarea lor cu noile utilaje, asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale în mod ritmic.

— Dacă factorii și rolul lor sînt bine conturați, unde apreciați că se greșește de fapt? Ce trebuie făcut ca, în 1974, să se evite carențele în activitatea de realizare a investițiilor la termenele fixate?

— Sînt ferm în a susține că principala greșeală de care nu reușim să ne debarasăm încă, o constituie **începerea lucrărilor de execuție fără a fi pusă la punct, în amănunt, pregătirea investiției.** În legislația în vigoare sînt precis conturate condițiile în care trebuie pregătită o investiție și cînd trebuie introdusă în plan. Din păcate, nu în toate cazurile prevederile sînt respectate. De multe ori (exemple sînt numeroase) beneficiarii impun introducerea unor lucrări fără clarificarea multor probleme — nu au toate avizele, nu au asigurate amplasamentele, nu au contractate utilajele (în unele cazuri nici nu cunosc încă ce le trebuie) etc.

— Atunci de ce acceptă constructorul să preia lucrarea cînd legislația nu este respectată?

— Aici e „cuiul lui Pepelea". Cum să nu ia lucrarea, dacă ea îi este prevăzută în plan. El este obligat să acționeze într-un fel pentru a-și îndeplini obligațiile din plan. Apoi mai sînt beneficiarii care fac promisiuni „ferme" constructorului că problemele nepuse la punct vor fi rezolvate în termene scurte. De aceea mai asistăm și azi la începerea de lucrări care apoi, pentru o perioadă, sînt oprite. În acest timp, constructorul execută diferite alte lucrări cu caracter secundar.

— Nu pot fi evitate asemenea situații?

— Ba da! Cu condiția însă ca atît **Banca de Investiții cît și C.S.P. să nu mai permită în nici un fel introducerea în planurile constructorilor a unei lucrări de investiții care nu a fost pregătită conform legislației în vigoare.** S-ar evita astfel neajunsurile existente, iar toți factorii responsabili — proiectant, beneficiar, furnizor de utilaje plus constructorul — ar face totul ca activitatea să meargă de la început ca „pe roate".

— Să ieșim acum din sfera „pregătirilor" și să intrăm în conținutul lucrărilor. Este de necontestat, necesar, să fie redusă ponderea construcțiilor în favoarea sporirii volumului de utilaje tehnologice. Care sînt direcțiile în care trebuie acționat în acest scop?

— Sînt încă mulți aceia, care au ocolit adevăratul sens al indicațiilor date de partid, și au „schimbat" indicele prin simpla rocadă a cifrelor în deviz, de la coloana construcții-montaj la utilaje — cu toate că activitatea pe șantiere a rămas aceeași. Se practică încă sistemul că ceea ce nu s-a putut construi într-un an — să fie trecut pentru anul care urmează. Și astfel volumul de construcții se menține...

Trebuie să acționăm mai ferm și să reducem efectiv ponderea construcțiilor. Să utilăm mai rațional spațiile ce le avem în prezent construite evitînd „adausuri" și spații inutile generatoare de „locuri de muncă" care nu contribuie aproape cu nimic la producție. Să înlocuim risipa de spațiu cu o adevărată „risipă" de idei, de propuneri, de valorificare productivă a spațiilor goale. Se impune, totodată **reconsiderarea actualelor proiecte de construcții industriale,** ca încă din această fază să se pună capăt risipei, cheltuirii de spații inutile. Apoi, cei ce nu respectă indicațiile să fie aspru sancționați.

— De ce se mai construiesc totuși obiective supradimensionate, a căror suprafață rămîne adesea insuficient folosită?

— Cauza rezidă, după părerea mea, în așa-zisa „strategie a rezervei" care

Vasile BOESCU

(Continuare în pag. 14)

INTRECEREA

(Urmare din pag. 4)

carne. Pe lacurile de acumulare, amenajate în ultimii ani, vor crește 30 000 de rațe și gîște, cu 10 000 mai multe ca în anul precedent.

Îndeplinirea obligațiilor la fondul central. Anul acesta se vor livra: 1 300 tone grîu, depășind cu 500 tone sarcina contractuală; 2 500 tone porumb cu 1 100 tone peste prevederi: 168 tone de in pentru ulei, față de 140 cît este planificat; 2800 tone de legume de seră, față de 2 500 tone prevăzute; 3 800 hectolitri de lapte de vacă, față de 3 290, cît este prevăzut; 1 570 tone de carne de pasăre, cu 370 tone peste prevederi. Din această cantitate, 120 tone vor fi carne de gîscă și rață; 300 tone de carne de porc.

De asemenea se vor exporta produse în valoare de 5 750 000 lei valută, depășind cu aproape 2 milioane lei valută sarcina asumată prin plan.

Realizarea programului de investiții. — Pentru acest an s-au prevăzut investiții în valoare de 10,5 milioane lei. Cea mai mare parte a investițiilor, pentru realizarea cărora nu se va mai apela la credite, este destinată dezvoltării zootehniei: circa 1,5 milioane lei pentru modernizări în zootehnie, construcția unei bucătării furajere, alimentări cu apă și introducerea mulsului mecanic, 1,8 milioane lei pentru cumpărări de animale și 1,2 milioane lei pentru mărirea spațiilor de cazare. Investițiile în lucrări de îmbunătățiri funciare se vor ridica la 1,7 milioane lei

● ÎNTREPRINDEREA „AUTOMATICA" — BUCUREȘTI

— depășirea cu 2% a planului la producția globală, marfă și marfă vîndută și încasată;
— depășirea cu 5% a planului la export;
— creșterea productivității muncii cu 1% față de plan;
— realizarea de produse noi și modernizate, astfel ca acestea să reprezinte 86% din volumul total al producției.
— reducerea cheltuielilor materiale planificate la 1000 lei producție marfă cu 3 lei prin:
● diminuarea consumului de metal planificat cu 3%;
● realizarea unei economii de 2 milioane lei prin extinderea utilizării maselor plastice;
● reducerea consumului planificat de energie electrică cu 8% și a combustibilului convențional cu 4%;
— depășirea beneficiului planificat cu 2%.

ÎNTREPRINDEREA ELECTROCENTRALE — CRAIOVA

● punerea la dispoziția Sistemului energetic național a unei puteri medii anuale suplimentare de 10 MW;
● echivalentul unei producții de 75 milioane kWh produsă cu lignit;
● economisirea a 17 milioane metri cubi gaze naturale;
● economisirea a 10 000 tone combustibil convențional prin: reducerea cu un gram a consumului de combustibil pe kWh pentru producția netă de energie electrică, modernizarea supraîncălzitoarelor de abur, a preîncălzitoarelor de aer și a condensatoarelor grupurilor de termoficare;
● economisirea a 2 milioane kWh energie electrică prin reducerea consumului tehnologic, raționalizarea iluminatului și a consumurilor pentru activități auxiliare;
● creșterea productivității muncii cu 10 270 lei pe salariat față de prevederile planului;
● intrarea în funcțiune a grupului trei de 50 MW de la termocentrala Govora cu 30 zile mai devreme față de termenul din planul de stat;
● devansarea cu 15 zile a stadiilor fizice la lucrările de extindere a Termocentralei Craiova cu un grup de 55 MW față de graficele anuale și reducerea cheltuielilor de investiții față de devizul general cu 4 milioane lei;
● realizarea unor dispozitive și utilaje cu forțe proprii în valoare de 1 200 000 lei;
● producerea unor piese de schimb care să ducă la reducerea importului cu 550 000 lei valută etc.

comerț exterior

În atenția centralelor și întreprinderilor:
Noi oportunități pe piața internațională

SISTEMUL GENERALIZAT DE PREFERINȚE VAMALE (I)

DE LA 1 IANUARIE 1974, România beneficiază de preferințe vamale și din partea celor 9 țări membre ale Pieței Comune, ceea ce a făcut să crească simțitor numărul statelor care au înscris țara noastră printre beneficiarii sistemelor de preferințe. În prezent, exporturile de mărfuri românești, în special cele industriale, sînt admise în regim vamal preferențial într-un număr de 14 țări capitaliste dezvoltate : Austria, Australia, Japonia, Noua Zeelandă, Finlanda, Franța, R. F. Germania, Italia, Belgia, Olanda, și Luxemburg, Anglia, Danemarca, Irlanda. Este de așteptat, de asemenea, ca, în viitorul apropiat, și alte țări donatoare de preferințe din Europa — Suedia, Elveția, Norvegia — să includă România pe lista țărilor în curs de dezvoltare, beneficiare ale sistemului.

Cunoașterea aprofundată de către toți exportatorii români a caracteristicilor sistemului generalizat de preferințe, în formele specifice instituite de fiecare țară sau grupare economică donatoare, constituie o premisă indispensabilă a fructificării avantajelor sistemului, avînd un rol însemnat în promovarea exporturilor noastre, în condiții de eficiență sporită.

Pentru a familiariza pe cititorii noștri cu larga problematică a acestei teme, de mare actualitate pentru lucrătorii din sistemul de comerț exterior, vom publica, începînd cu acest număr, o serie de sinteze, realizate cu sprijinul specialiștilor din Ministerul Comerțului Exterior, referitoare la : caracteristicile esențiale ale sistemului generalizat de preferințe vamale, particularitățile și mecanismul de aplicare a schemelor de preferințe instituite de țările membre ale Pieței Comune și de celelalte state care acordă acest regim importurilor provenind din România, complexul de reguli de origine a mărfurilor — de a căror respectare depinde admiterea exporturilor în regim preferențial — clauzele de salvgardare în caz de perturbare a pieței, prezentarea de cazuri privind modul de valorificare în practica comercială a avantajelor sistemului de preferințe.

● Caracteristicile esențiale

INSTITUIREA de către țările dezvoltate din punct de vedere economic a unui sistem de taxe vamale preferențiale, aplicate importurilor provenind din țările în curs de dezvoltare, reprezintă una dintre măsurile concrete adoptate, pe plan internațional, în scopul ameliorării condițiilor de acces pe piețe ale produselor manufacturate originare din aceste țări, vizînd, implicit, stimularea producției lor industriale și a exportului.

Acordul asupra principiului preferințelor generale și nediscriminatorii în favoarea exporturilor de produse manufacturate și semifinite ale țărilor în curs de dezvoltare a fost realizat în cadrul celei de a II-a sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare (New-Delhi, 1968), care a încredințat unui organ subsidiar al Consiliului — Comitetul Special de Preferințe — sarcina elaborării sistemului. Pentru stabilirea țărilor beneficiare de preferințe a fost reținut criteriul autodefinirii potrivit căruia fiecare țară își apreciază nivelul de dezvoltare economică. În octombrie 1970, raportul final al Comitetului era adoptat la sesiunea Consiliului U.N.C.T.A.D., iar la 1 iulie 1971, Comunitatea Economică Europeană punea, pentru prima oară, în aplicare schema proprie de preferințe, urmată de Japonia, Norvegia, Finlanda, Suedia, Austria etc. Măsura importanței noului principiu instituit a fost dată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, care a inclus sistemul generalizat de preferințe în programul global și integrat de acțiune în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, denumit „Strategia internațională a dezvoltării".

Pentru a face posibilă aplicarea sistemului de către țările dezvoltate membre ale Acordului general pentru tarife și comerț (G.A.T.T.), Părțile Contractante au autorizat derogarea temporară (pentru o perioadă inițială de 10 ani) de la principiul de bază al Acordului, și anume de la clauza națiunii celei mai favorizate. S-a hotărît, ca instituirea lor să nu implice „înghețarea" taxelor vamale actuale între membrii G.A.T.T., care vor putea fi reduse, în continuare, deși aceasta ar diminua marja de preferințe în favoarea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare.

Sistemul generalizat de preferințe vamale constă din scutirea totală de taxe vamale la importul de mărfuri, în special cele industriale (cuprinse la capitolele 25—99 NVB. *) provenind din țările în curs de dezvoltare, sau din reducerea acestor taxe față de nivelul prevăzut a fi aplicat conform clauzei națiunii celei mai favorizate.

Preferințele au fost acordate ca un **act unilateral**, ele nefiind rezultatul unor negocieri.

Preferințele vamale sînt **nereciproce**, în sensul că, în schimbul acordării lor, țările în curs de dezvoltare nu fac nici un fel de concesii partenerilor lor dezvoltați din punct de vedere economic. Aceasta reprezintă, de fapt, consacrarea unui principiu care se afirmă în practica relațiilor economice internaționale : nereciprocitatea concesiilor în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, pentru sprijinirea eforturilor lor de dezvoltare.

Sînt unanim recunoscute necesitatea creșterii ponderii produselor manufacturate în structura exporturilor și importanța pe care aceasta o reprezintă pentru dezvoltarea economică a unei țări. În cazul țărilor în curs de dezvoltare, competitivitatea redusă a produselor industriale se asocia confruntării tarifare „la egalitate", acestea fiind supuse acelorași taxe vamale ca și mărfurile originare din țările dezvoltate, conform clauzei națiunii celei mai favorizate. Sistemul instituit răspunde cerinței de oferire a unei baze preferențiale importurilor de produse industraiale din țările în curs de dezvoltare, sporind „teoretic" competivitatea comercială a acestora, cu expresia valorică a marjei tarifare preferențiale (diferența dintre taxa vamală obișnuită și cea preferențială).

Preferințele sînt **generalizate**, deoarece toate țările dezvoltate le aplică sau urmează să le instituie în favoarea importurilor de produse industriale finite și semifinite, fără însă ca „generalizarea" lor să însemne o uniformitate de tratament preferențial.

În fine, **nediscriminarea** ar fi ultima caracteristică generală a sistemului de preferințe, avînd în vedere că de avantajele acestuia pot beneficia toate țările în curs de dezvoltare, care s-au autodefinit ca atare și al căror nivel de dezvoltare economică le îndreptățesc la un astfel de regim tarifar.

Sistemul generalizat de preferințe este chemat să contribuie la reducerea handicapului industrial și comercial al țărilor în curs de dezvoltare pe piețele internaționale. Avantajele oferite de un regim de import cu taxe nule sau considerabil reduse ar trebui să compenseze, într-o anumită măsură, costurile ridicate de producție, insuficiența rețelelor de comercializare, precaritatea căilor și mijloacelor de transport etc. Într-o accepțiune mai largă, sistemul de preferințe ar facilita diversificarea producției industriale și a exportului țărilor în curs de dezvoltare, contribuind la accelerarea industrializării lor și la sporirea încasărilor din export.

Constituirea sistemului de preferințe a presupus un proces laborios nu numai datorită noutății principiului pe care îl instaura — cel al nereciprocității concesiilor — dar și faptului că aplicarea lui ridica țărilor donatoare unele probleme legate de necesitatea unor reajustări structurale în perspectivă, care să răspundă uneia dintre cerințele majore formulate de țările în curs de dezvoltare în cadrul organismelor economice internaționale. Dacă țările dezvoltate au admis că, în general, produsele industriale provenind din țările în curs de dezvoltare au o competitivitate redusă și nu sînt de natură să perturbeze, printr-un acces liber, piețele internaționale, ele au considerat, totuși, că unele sectoare ale industriei lor, cum ar fi textilele și articolele de pielărie, trebuie „protejate", în continuare, pe seama așazisei sensibilități a acestora. Tot așa se explică de ce, marea majoritate a produselor agricole transformate nu au fost incluse în sfera de aplicare a sistemului de preferințe sau beneficiază numai de o marjă preferențială redusă, deși acestea prezintă o importanță deosebită pentru economia țărilor în curs de dezvoltare.

Totodată, trebuie reținut că schemele de preferințe ale anumitor țări donatoare cuprind un mecanism de limitare cantitativă a importurilor unor produse industriale, admise în regim preferențial și clauze speciale de salvgardare, a căror administrare și interpretare pot crea dificultăți exportatorilor din țările în curs de dezvolare. Țările donatoare au elaborat, de asemenea, un ansamblu de reguli de origină, prin care se atestă proveniența mărfurilor din țările beneficiare și se evită activitatea de reexport. Regulile de origină cuprind, de fapt, o serie de condiții care se referă atît la gradul de prelucrare, în țara beneficiară de preferințe, a materiilor prime și semifabricatelor importate în vederea elaborării unui produs complex destinat exportului, cît și la regimul de tranzit al mărfurilor, la modul de stabilire a valorii în vamă etc.

Complexitatea mecanismelor de funcționare a sistemului generalizat de preferințe vamale și particularitățile schemelor adoptate de țările donatoare fac necesare studierea acestora și acționarea, de către exportatorii noștri, în vederea valorificării cît mai depline a avantajelor oferite de exporturile în regim preferențial.

Cornel VASILIADE
Aurel ION

*) Nomenclatorul Vamal de la Bruxelles, folosit de marea majoritate a statelor în clasificarea mărfurilor pe grupe și poziții tarifare.

Într-un număr viitor al revistei noastre se va publica MECANISMUL SISTEMULUI DE PREFERINȚE VAMALE AL PIEȚEI COMUNE. În suplimentul „Viețiii economice" va apărea, sub formă de pliant, LISTA INTEGRALĂ A PRODUSELOR la care România beneficiază de preferințe vamale, în 1974.

AGENDA LUCRĂTORULUI DE COMERȚ EXTERIOR

SISTEMUL DE PREFERINȚE VAMALE AL AUSTRIEI

ÎN MARTIE 1972, Parlamentul austriac a votat legea referitoare la instituirea regimului tarifar preferențial la importurile provenind din țările în curs de dezvoltare, printre care și România. Legea de preferințe a Austriei a intrat în vigoare la 1 aprilie 1972. Principalele prevederi ale schemei austriece de preferințe tarifare se referă la :

1. PRODUSELE ADMISE LA IMPORT ÎN REGIM PREFERENȚIAL

PREFERINȚELE se aplică tuturor produselor industriale, cuprinse în capitolele 25—99 ale Nomenclatorului Vamal de la Bruxelles (N.V.B.), cu excepția a 55 de poziții și subpoziții, și anume :

a) produsele care fac obiectul Acordului pe termen lung privind comerțul internațional cu textile de bumbac, negociat în cadrul G.A.T.T. ;

b) produsele supuse, prin lege, prelevărilor variabile sau taxelor de egalizare (monitol, sorbitol, cazeine, albumine, dextrine, lianți de topitorie, produse chimice pe bază de amidon, plumb).

Spre deosebire de marea majoritate a schemelor preferențiale aplicate de celelalte țări dezvoltate, sistemul austriac include un număr mai important de produse agricole (54 poziții și subpoziții tarifare, cuprinse la capitolele 1—24 ale N.V.B.). Printre acestea, cele care fac obiectul exportului nostru sînt : fructe congelate, unele semințe oleaginoase, uleiuri animale, glicerină, ceară, caviar, pene, conserve de supe etc.

2. AMPLOAREA REDUCERILOR TARIFARE

LA PRODUSELE agricole care beneficiază de preferințe vamale, nivelul taxelor generale a fost redus, pe baza unor criterii de ordin economic, cu procente diferite de la un produs la altul. Astfel, dacă la produsul „ceară" taxa preferențială este de 3%, față de 5% taxa obișnuită, pentru „ienupăr" se achită la import 26% din valoarea mărfii, față de 35% cît este taxa convențională G.A.T.T. (Anexa „A" a documentului G.A.T.T.-L/3697/1972).

În raport cu reglementările altor țări donatoare, care prevăd reduceri ale taxelor vamale situate între 50 și 100% la produsele industriale, legea austriacă stipulează că, pentru prima etapă a aplicării schemei de preferințe, taxele vamale generale sau cele convenționale (stabilite în cadrul G.A.T.T.) vor fi reduse cu 30%. Cu alte cuvinte, nivelul taxelor preferențiale va reprezenta 70% din taxa generală sau convențională.

Dacă vom considera, de exemplu, produsul „sîrmă de fier sau oțel", calculul taxei preferențiale se va face conform tabelului nr. 1.

Pentru evidențierea marjei preferențiale, este necesar ca fiecare întreprindere exportatoare să identifice produsele din nomenclatorul propriu de export care sînt incluse în schema de preferințe și să procedeze la calcule asemănătoare celor de mai sus, pe baza Tarifului vamal austriac. Acesta se poate procura fie de la autoritățile vamale austriece, fie de la Biroul Internațional al tarifelor vamale, cu sediul la Bruxelles, Rue de l'Association 38.

Tabel nr. 1

Poz. vamală	Produsul	Taxa convențională G.A.T.T.	Taxa preferențială
73.14	Sîrmă de fier sau oțel	14%	$14 - \frac{30 \times 14}{100} = 9{,}8\%$

3. ȚĂRI BENEFICIARE

LISTA celor 158 de țări și teritorii dependente care beneficiază de preferințele vamale ale Austriei cuprinde membrii „Grupului celor 77", precum și un număr de alte țări care, potrivit principiului autoelecției, sînt îndreptățite la un tratament tarifar preferențial. Țările europene beneficiare ale preferințelor austriece sînt : Bulgaria, Cipru, Grecia, Iugoslavia, Malta, România, Spania, Turcia.

4. REGULI DE ORIGINE

CONFORM LEGII, taxele vamale preferențiale vor fi aplicate mărfurilor care sînt :

a) originare dintr-o țară în curs de dezvoltare ;

b) transportate direct din țară respectivă pe teritoriul vamal austriac.

În accepțiunea legislatorului, sînt considerate ca originare dintr-o țară beneficiară de preferințe : a) produsele obținute în întregime în țara respectivă ; b) mărfurile obținute în această țară, la fabricarea cărora au fost folosite materii prime și semifabricate originare din alte țări, cu condiția ca acestea să fi făcut obiectul unei „prelucrări suficiente".

La determinarea originii unui produs, nu se ia în considerare originea energiei, combustibilului, instalațiilor și utilajelor folosite pentru obținerea lui. Sînt considerate ca obținute în întregime în țara beneficiară : produsele minerale ale solului sau fundul mărilor și oceanelor ; produsele regimului vegetal ; animalele vii ; produsele provenind de la animale vii ; produsele pescuitului și ale vînătorii ; produsele pescuitului maritim și cele fabricate la bordul navelor — uzină (pește conservat, diferite conserve).

Prin „prelucrare suficientă" se înțelege că, materiile prime și semifabricatele importate de țara beneficiară în vederea realizării unui produs destinat exportului, trebuie să încorporeze o cantitate de muncă suficientă pentru a face posibilă trecerea lor de la poziția tarifară inițială, la o nouă poziție tarifară (vezi tabelul nr. 2).

Nu sînt considerate ca „prelucrări suficiente" și, prin urmare, nu conferă caracterul de produs originar, în măsură să beneficieze de preferințe, operații ca : manipulările destinate păstrării produselor în timpul transportului și depozitării (aerisirea, uscarea, refrigerarea), trierea, clasarea, sortarea, spălarea, vopsirea, decuparea, ambalarea, îmbutelierea, afumarea, congelarea, sacrificarea animalelor etc.

Atunci cînd nu a fost posibilă indicarea fiecărei materii prime sau părți componente importate care intră în compoziția unui produs finit, anexa „E" a documentului G.A.T.T. citat mai sus stipulează că, mărfurilor obținute în țara-beneficiară de preferințe li se conferă caracterul de produs originar dacă valoarea componentelor importate nu depășește un anumit procent din valoarea produsului finit. La cele mai multe din-

C. V.
A. I.

(Continuare în pag 14)

STABILIREA PREŢURILOR LA EXPORTUL DE MAŞINI (II)

Aplicarea metodei „celor 6 zecimi"

CONTINUĂM prezentarea metodelor de determinare a preţurilor la maşini şi utilaje cu aplicarea formulei lui Fischer. Faţă de prima metodă de „ajustare a seriilor de date preţ-capacitate" în cadrul aceluiaşi tip de utilaje, prin această a doua metodă se determină preţurile la tipuri similare de utilaje (din punct de vedere tehnic), pe baza corelaţiilor existente între unul sau mai mulţi parametri tehnici ce le caracterizează.

CUNOSCÎND preţul „P_1" al unei maşini de capacitate „C_1" se poate calcula preţul „P_2" al unei alte maşini de o construcţie similară, dar cu o capacitate „C_2" (diferită de cea a primei maşini). În acest scop se poate aplica formula :

$$P_2 = P_1 \left(\frac{C_2}{C_1}\right)^m \qquad (10)$$

care se deduce din formula (1), prezentată în numărul trecut al revistei noastre, aplicată unor perechi de valori preţ-capacitate de lucru ce se referă la două maşini distincte :

$$P_1 = a\,C_1^m \text{ şi } P_2 = a\,C_2^m$$

Împărţind cele două egalităţi se obţine :

$$\frac{P_1}{P_2} = \left(\frac{C_1}{C_2}\right)^m$$

şi de aici rezultă formula (10).

Întrucît mărimea exponentului „m" pentru diverse maşini şi utilaje variază în jurul valorii 0,6 — această metodă de calcul este cunoscută în literatura de specialitate şi sub denumirea de „regula celor şase zecimi" — „SIX TENTHS FACTOR". Această regulă deşi permite o evaluare rapidă a preţului unei maşini, nu asigură întotdeauna un grad ridicat de exactitate. Precizia calculelor creşte dacă sînt folosiţi coeficienţi de regresie diferenţiaţi în funcţie de particularităţile constructive şi de destinaţia maşinilor şi utilajelor şi care sînt publicaţi în literatura de specialitate din marile ţări producătoare şi exportatoare (S.U.A., R.F. Germania, Anglia) : Cost Engineering. Cost Engineering Quarterly, Petrol Refiner, Chemical Engineering, Oil and Gas Journal, Chemical Age etc.

Din analiza unui mare număr de liste cu astfel de exponenţi s-au tras cîteva concluzii deosebit de importante şi anume :

a) pentru maşinile şi utilajele similare din punct de vedere constructiv valorile exponenţilor de regresie calculaţi în diverse ţări sînt foarte apropiaţi. Se consideră că aceasta se datoreşte în mare măsură asemănării factorilor ce influenţează nivelul preţurilor în ţările capitaliste. Apare astfel pe deplin posibilă utilizarea acestor coeficienţi de regresie la calcularea preţului maşinilor sau utilajelor pe care le importăm din ţările capitaliste şi care nu publică liste cu astfel de coeficienţi ;

b) în perioade relativ mari de timp aceşti coeficienţi sînt invariabili. Dacă se consideră că preţurile luate ca bază de comparaţie au suferit modificări şi dispunem de coeficienţi de regresie corespunzători, actualizarea preţurilor se poate face cu ajutorul unei formule pe care o vom prezenta într-un număr viitor al revistei noastre.

În general, maşinilor rotative le corespunde un nivel al exponentului aproximat de raportul 2/3. Prezentăm lista exponenţilor de regresie pentru agitatoare şi transformatoare, extrasă din literatura americană de specialitate (tabelul nr. 1).

Folosirea datelor din tabel este relativ simplă. Iată un exemplu. Să presupunem că vrem să aflăm preţul unui agitator cu alimentare laterală, din oţel inoxidabil de 10 C.P. În tabel ni se indică preţul pentru un agitator (avînd caracteristicile menţionate) de 7,5 C.P. Introducînd în formula (10) datele din tabel obţinem :

$$P_2 = 1970 \left(\frac{10}{7{,}5}\right)^{0{,}54}$$

Prin logaritmarea şi antilogaritmarea acestei expresii se obţine :

$$P_2 = 2298\ \$$$

În cazul în care listele publicate în revistele de specialitate conţin numai exponenţii „m" pentru diverse tipuri de maşini şi utilaje, preţurile folosite ca bază de raportare sînt luate din documentaţia de preţuri.

De obicei, determinarea preţului folosind numai unul din parametrii tehnico-economici ai maşinilor luate în consideraţie se foloseşte în acele cazuri în care aceste maşini au o construcţie similară şi diferă numai prin capacitatea de lucru.

În practică însă, în scopul măririi gradului de exactitate, calcularea preţurilor cu ajutorul formulei (10), impune, luarea în considerare şi a altor determinanţi tehnico-funcţionali. De exemplu, în cazul turbogeneratoarelor în afara puterii luate în consideraţie, este necesar să se aducă unele corecţii legate de cantitatea de abur, de supraîncălzirea intermediară a aburului, de raportul între energia consumată şi efectul util, de viteza de rotaţie a turbinei etc. În cazul transformatoarelor de forţă, în afara puterii trebuie să se ia în considerare şi pierderile ce apar în cazul funcţionării în gol, calitatea conductorilor folosiţi pentru bobinaj, raportul între tensiunea primară şi cea secundară, modalitatea de răcire etc.

La motoarele electrice este necesar să fie aduse corective legate atît de puterea lor nominală cît şi de numărul turaţiilor, potrivit următoarei expresii :

$$P_2 = P_1 \left(\frac{N_2/N_1}{n_2/n_1}\right)^m = P_1 \left(\frac{N_2 n_1}{N_1 n_2}\right)^m \qquad (11)$$

unde : N = puterea nominală în kw
n = numărul de rotaţii/minut

Pentru cazane de construcţie similară şi care funcţionează pe baza aceluiaşi combustibil (exponentul de regresie oscilează în jurul lui 0,8) trebuie să se ţină seamă de energia calorică debitată :

$$P_2 = P_1 \left(\frac{D_2\,(i_{ab} - i_{ap})_2}{D_1\,(i_{ab} - i_{ap})_1}\right)^m \qquad (12)$$

unde : D_2 şi D_1 = debite abur (kg. abur/h)
i_{ab} = entalpia aburului la ieşirea din cazan (Kcal/kg)
i_{ap} = entalpia apei la intrarea în cazan (Kcal/kg)
$(i_{ab}-i_{ap})_2$ — diferenţa entalpiilor pentru cazanul ce urmează a i se determina preţul
$(i_{ab}-i_{ap})_1$ = diferenţa entalpiilor pentru cazanul luat ca bază de comparaţie

În cazul pompelor, calculele pentru determinarea preţului trebuie să ţină seama de următoarele elemente : presiune, debit, randament şi viteză de rotaţie (vezi formula 13).

unde : Q = debitul (în kg/h sau tone/h)
H = coloana de lichid (în m. coloană apă)
r = randamentul
n = viteza de rotaţie

Desigur, pentru fiecare clasă de maşini şi utilaje există indicatori specifici ce trebuie luaţi în consideraţie. Este necesar să menţionăm că mărimea corecţiilor ce sînt aduse preţurilor în funcţie de diverşi indicatori, se determină pe baza unui număr mare de cazuri analizate.

$$P_2 = P_1 \left(\frac{\frac{Q_2 \cdot H_2 \cdot r_2}{n_2}}{\frac{Q_1 \cdot H_1 \cdot r_1}{n_1}}\right)^m = P_1 \left(\frac{Q_2 \cdot H_2 \cdot r_2 \cdot n_1}{Q_1 \cdot H_1 \cdot r_1 \cdot n_2}\right)^m \qquad (13)$$

Numai prin cercetarea unui material vast obţinut din diverse surse de informaţii pot fi stabilite în mod corect corelaţiile dintre diferiţii indicatori tehnico-economici ai maşinilor şi utilajelor. Întrucît exponenţii de regresie „m" sînt diferiţi pentru diverse grupe de maşini şi utilaje ca urmare a particularităţilor constructive (materiale, capacităţi de lucru, randament etc.), pentru a mări precizia calculelor efectuate este foarte important să adunăm un număr cît mai mare de astfel de exponenţi.

În concluzie, trebuie să arătăm că estimarea preţurilor de comerţ exterior la maşini şi utilaje cu ajutorul formulei lui FISCHER nu dă întotdeauna rezultate satisfăcătoare, de aceea în multe cazuri este necesar să fie completată pe cît posibil cu unele analize comparative. În plus, trebuie să avem în vedere că rezultatele obţinute cu ajutorul acestei formule sînt deformate în cazul în care principalele caracteristici tehnico-economice ale celor două utilaje luate în consideraţie se află într-un raport mai mare de 10/1.

Tabelul nr. 1

Denumirea produsului	Mărimea	Unitatea de măsură (parametrul funcţional esenţial)	Preţul de listă în dolari	Gama de mărime	Exponentul „m"
1. AGITATOARE					
a) cu elice sau cu turbină elicoidală incluzînd motorul de acţionare					
— din oţel inoxidabil	1	C.P.	600	1— 7,5	0,78
	7,5	"	2740	7,5—15	0,51
	15	"	3900	15—25	0,19
b) cu alimentare laterală incluzînd motorul de acţionare tip TE cu transmisie prin curea					
— din oţel carbon	1	"	640	1— 5	0,21
	5	"	910	5—25	0,47
— din oţel inoxidabil, 304	1	"	680	1— 7,5	0,32
	7,5	"	1310	7,5—25	0,54
	1	"	1020	1— 7,5	0,32
— din oţel inoxidabil, 316	7,5	"	1970	7,5—25	0,54
2. TRANSFORMATOARE MONOFAZATE					
a) tensiunea primară 2400/4160 V, tensiunea secundară 120/240 V					
— uscate	3	Kva	140	3— 50	0,53
	50	"	630	50—250	0,82
— în ulei, clasa A, tipul S	5	"	105	5— 50	0,62
	50	"	440	50—500	0,78
b) tensiunea primară 600 V, tensiunea secundară 120/240 V, G.E., tipul Q H T					
— uscate	1	"	31	1— 67	0,79

Sursa : H. Carl Bauman, „Fundamentals of Cost Engineering in the Chemical Industry", New-York, 1968.

In numărul viitor : **Determinarea preţurilor la maşini şi utilaje prin metoda „analizei comparative" şi actualizarea preţurilor cu ajutorul indicilor de catalog**

STRATEGIA PROMOVĂRII

Ce este şi ce rol are

INSTITUTUL ITALIAN DE COMERŢ EXTERIOR

PROGRAMUL anual al Institutului italian pentru comerţ exterior (ICE) cuprinde obiective ca : rapoarte şi studii de marketing ; asistenţă tehnică ; misiuni comerciale şi contacte ; tîrguri şi expoziţii ; campanii publicitare, cursuri de instruire. Aceste obiective sînt realizate de birourile din centrală ale I.C.E., cele 16 oficii din străinătate ale institutului şi oficiile comerciale ale ambasadelor.

Prin ce diferă activitatea oficiilor comerciale ale Ministerului Afacerilor Externe de cea a oficiilor externe. Dacă primele au responsabilitatea de a informa, la nivel guvernamental, asupra politicii economice şi financiare, oficiile I.C.E. au sarcini legate de informarea sistematică a producătorilor şi comercianţilor asupra evoluţiei pieţei, asupra noilor oportunităţi apărute, participarea la studiile de piaţă, solicitate de aceştia, asistenţă în divergenţele comerciale pe piaţa respectivă şi pregătirea acţiunilor promoţionale pe respectivele pieţe.

Corespunzător obiectivelor de mai sus în cadrul centralei funcţionează birouri : merceologice — pe produse, grupe de mărfuri, legislaţie vamală, transporturi rutiere şi maritime, informaţii şi asistenţă comercială, propagandă comercială, publicitate prin film, publicaţii tehnice, tîrguri şi expoziţii (U.P.A.) etc.

— Pe lîngă I.C.E. funcţionează, de asemenea, Comitetul interministerial, care aprobă cererile de asigurare ale exportatorilor italieni pentru riscuri speciale ca : întîrzierea încasării contravalorii mărfii, revocarea livrării mărfii sau amînarea livrării la export.

CE INFORMAŢII FURNIZEAZĂ I.C.E. EXPORTATORILOR ITALIENI ?

I.C.E. se ocupă atît de informarea de piaţă cu caracter general, cît şi de cea specializată pe grupe de mărfuri, ce interesează pe exportatorii italieni. Aceste informaţii se pun la dispoziţie de către serviciile merceologice ale I.C.E., care le culeg din publicaţiile externe de specialitate precum şi din rapoartele serviciilor comerciale italiene externe.

Cercetări de teren în scopul cunoaşterii aprofundate a cererii pe ramuri, produse, sînt efectuate în strîns contact cu organizaţiile economice şi canalele de distribuţie de pe piaţa externă, de către oficiile externe ale I.C.E., în colaborare cu agenţiile specializate în cercetări de piaţă, cu experţi sau comisii de studii pe ramuri trimise la faţa locului. La terminarea cercetărilor, rezultatele sînt expuse în publicaţiile puse la dispoziţie gratuit de către I.C.E. oricărui exportator care solicită un astfel de studiu. Anual fiecare oficiu extern trimite la sediul central 4 pînă la 6 studii de piaţă, astfel ca, pe total, se obţin peste 200 asemenea studii pe produse sau grupe de mărfuri. În ţările în care nu există oficii I.C.E. se deplasează echipe speciale pentru studii de piaţă pe perioade de 6—8 săptămîni. La 1—2 ani, asemenea cercetări se reiau, pe piaţa respectivă, stabilindu-se, totodată, progresele înregistrate de exportatorii italieni pe piaţa locală. În programul anual al I.C.E. sînt cuprinse 10—20 de asemenea cercetări de teren.

Informaţii, aduse la zi privind **regimul importurilor şi exporturilor**, taxele vamale, dispoziţiile fiscale, controalele şi dispoziţiile valutare, diferite formalităţi în materie de importuri şi, în general, disciplina schimburilor comerciale şi de plăţi — sînt furnizate de compartimentul de resort al I.C.E.

Cu sprijinul I.C.E., o serie de firme producătoare şi exportatoare italiene organizează periodic, mai ales în ţările în curs de dezvoltare, **cursuri de şcolarizare şi formare de cadre tehnice autohtone**, care urmează să folosească maşinile şi utilajele importate de la firmele italiene. Această metodă de promovare a exporturilor se pare că are în prezent o mare eficienţă.

Prin I.C.E. se realizează informarea exportatorilor şi importatorilor italieni despre bonitatea exportatorilor, importatorilor şi intermediarilor străini. La cerere specială, se furnizează şi informaţii asupra firmelor străine (referinţe).

I.C.E., prin funcţionarii săi aflaţi în străinătate, desfăşoară şi o activitate de rezolvare pe cale amiabilă a diferendelor care ar putea apărea din executarea contractelor de import-export.

Informaţii şi asistenţă în materie de transporturi referitoare la căile de transport, formalităţile de expediere şi încărcare a mărfurilor, la tarifele şi serviciile necesare exportului de mărfuri.

Difuzarea informaţiilor se efectuează prin :

— buletinul săptămînal **Informaţii pentru comerţul exterior**, editat de către I.C.E., care cuprinde rubrici ca : studii de piaţă, acorduri probleme vamale, valutare, transporturi propagandă şi publicitate, burse şi licitaţii de mărfuri în străinătate, cereri şi oferte externe de mărfuri şi reprezentanţe etc. ;

— buletinul lunar **Informaţii cu privire la produsele agroalimentare**, care cuprinde o serie de date interesante pentru importatorul şi exportatorul italian ;

— diverse comunicări ale Asociaţiilor pe categorii de mărfuri, pe branşe economice şi ale Camerelor de comerţ;

— publicaţii speciale, neperiodice ca: monografii cu caracter economico-geografic, ghiduri practice pentru exportatori, studii de piaţă, cercetări sectoriale de piaţă ;

— publicaţii tehnice asupra unor probleme specifice ca: Tabelul „A-import" şi „B-import", tabelul „Export", care fac referire la restricţiile cantitative la importurile din ţările terţe, certificate de origine şi facturi consulare pe mărfuri de export etc.;

— reuniuni cu reprezentanţii diferitelor categorii de exportatori şi importatori în care se analizează rezultatele cercetărilor de piaţă efectuate.

Asistenţă acordată de I.C.E. exportatorilor italieni se poate împărţi în: asistenţă cu ocazia negocierilor comerciale, asistenţă pentru difuzarea în exterior a informaţiilor despre produsul italian de export şi asistenţă pe plan tehnico-productiv şi organizatoric.

În fiecare an I.C.E., din însărcinarea M.C.E.

I. G.

(Continuare în pag. 8)

RIDICAREA EFICIENȚEI ECONOMICE

(Urmare din pag. 1)

Grija manifestată permanent pentru valorificarea cît mai eficientă a resurselor de materii prime și materiale și de a realiza sortimente difersificate, înnoite prin reproiectarea și prin perfecționarea tehnologiilor, a luat forme concrete în toate sectoarele de producție. Spre exemplu, **în industria de exploatare și prelucrare a lemnului și în industria celulozei și hîrtiei s-a obținut în anul 1973 o creștere a producției globale cu 3,3 miliarde lei (17% față de nivelul anului 1970), în condițiile consumării unui volum de masă lemnoasă egal cu ambele perioade comparate. Un rol preponderent l-a avut în această direcție dezvoltarea într-un ritm foarte susținut în perioada primilor 3 ani ai planului cincinal, a producției de plăci din așchii de lemn și de plăci fibro-lemnoase (56%) și a producției de mobilă (43%).**

Latura calitativă a modului în care s-a muncit în primii 3 ani ai cincinalului este ilustrată și de **creșterea cu circa 20% a productivității muncii**, rezultat al eforturilor depuse pentru valorificarea superioară a resurselor materiale, utilizarea mai bună a capacităților de producție, ridicarea gradului de tehnicitate și a calificării profesionale a salariaților.

ÎN 1974, pe ansamblul ministerului, volumul global al producției industriale planificat este prevăzut **să crească cu 6,4% în comparație cu nivelul anului 1973.** Aceasta înseamnă o sporire a producției cu peste 2 miliarde lei. **ÎN INDUSTRIA DE EXPLOATARE ȘI PRELUCRARE A LEMNULUI ȘI INDUSTRIA CELULOZEI ȘI HÎRTIEI,** în condițiile în care masa lemnoasă alocată prin plan pentru anul 1974 este cu 5,2% mai redusă decît în 1973 (pe considerentul încadrării în posibilitatea normală anuală a pădurilor), **trebuie făcut un efort de creștere a producției ce revine pe unitatea de materie primă cu 7,6%, echivalînd cu peste 1,6 miliarde lei, care urmează să se obțină, în exclusivitate, pe seama valorificării în produse superioare, cu un grad avansat de prelucrare și valoare economică ridicată a fiecărui metru cub de masă lemnoasă.**

În calculele de plan pe anul 1974 s-a luat în considerare un volum de circa 4 000 000 metri cubi de masă lemnoasă, care se exploatează și se valorifică în condiții deosebite de cele ale masei lemnoase normale, între care: doborîturi în condiții greu și foarte greu accesibile, colectări de arbori din doborîturi dispersate, lemn provenit din exploatări cu firul etc. Prin măsuri de organizare mai bună a producției, perfecționarea tehnologiilor, extinderea exploatării arborilor cu coroană, selecționarea riguroasă a materiei prime lemnoase în toate fazele procesului de producție, valorificarea industrială a unui volum sporit de deșeuri de la prelucrarea lemnului (1 015 000 metri cubi pentru plăci din lemn, 510 000 metri cubi pentru celuloză și semiceluloză, 210 000 metri cubi pentru alte produse), precum și prin utilizarea mai bună a capacităților de producție, se vor obține în 1974 creșteri importante de producție fizică în comparație cu 1973, cum sînt: **31,3% la plăci aglomerate, 14,2% la plăci fibrolemnoase, 6,4% la mobilă, 22,9% la celuloză și semiceluloză, 11,4% hîrtie, 21,0% la cartoane și mucavale, precum și alte produse.**

ÎN INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII, volumul producției globale este prevăzut să crească în anul 1974 cu 12,4%, în primul rînd pe seama îmbunătățirii parametrilor proiectați la capacitățile intrate în funcțiune, folosirii mai depline a capacităților vechi de producție, a intrării în funcțiune de noi capacități, perfecționării tehnologiilor, reproiectării produselor și sporirii productivității muncii. Creșteri mai însemnate de producție fizică sînt prevăzute în planul pe 1974 la: **ciment cu 14,8%, plăci din azbociment cu 29,6%, var cu 32,3%, panouri mari prefabricate din beton armat cu 28,8%, blocuri de zidărie și plăci termoizolatoare din beton celular autoclavizat cu 33,6%, blocuri și cărămizi ceramice cu 9,3%, obiecte sanitare din porțelan cu 6,7% și altele.**

În cadrul acțiunii de sporire a **producției de materiale de zidărie eficiente,** s-au prevăzut măsuri de trecere la producția masivă de blocuri ceramice cu goluri mari. În ansamblul de măsuri pentru extinderea mecanizării lucrărilor în întreprinderile din industria materialelor de construcții s-a prevăzut mecanizarea fluxului tehnologic la o serie de întreprinderi, folosindu-se experiența dobîndită în acest domeniu la alte unități cu profil similar. Pentru înlăturarea dificultăților și îmbunătățirea cooperării între întreprinderile de construcții și cele producătoare de prefabricate din beton armat, acestea din urmă își vor crea echipe de montaj în cadrul planului producției de construcții-montaj, iar unitățile din sectorul producției de materiale izolatoare își vor organiza echipe de service.

În întreprinderile producătoare de mașini, utilaje și piese de schimb, aparținînd ministerului nostru **volumul producției din planul pe 1974 crește cu 26,6% față de nivelul anului 1973,** concretizat într-un spor cu 13,9% la utilaje și cu 17,1% la piese de schimb, în cadrul intensificării acțiunii de autoutilare. Acest spor de producție se va putea obține prin sporirea indicelui de utilizare a mașinilor-unelte de prelucrat metale, care trebuie să ajungă în 1974 la cel puțin 85%, prin **reducerea consumului de metale pe utitatea de produs pe calea reproiectării, perfecționării tehnologiilor, lărgirii cooperării și specializării unităților în producție și prin creșterea tehnicității, complexității produselor, a parametrilor de anduranță și fiabilitate.**

Ținînd seama de neajunsurile din anul trecut, cînd, datorită deficiențelor în întreținerea și repararea utilajelor, s-au produs dese defecțiuni și stagnări, care au cauzat nerealizări de producție, s-a luat măsura ca în fiecare întreprindere și secție să se **întocmească programe de revizii și reparații pe baza normativelor și să se respecte cu strictețe prevederile acestor programe, să se pregătească din timp materialele, piesele și echipele de muncitori.** S-a prevăzut, de asemenea, executarea de reparații de către unități specializate din cadrul Centralei pentru utilaje și piese de schimb, pe bază de program, pe zone geografice, arondate în funcție de amplasamentul acestor unități. Ca să se obțină utilizarea mai eficientă a bazei materiale și a forței de muncă, în prezent dispersată în multe ateliere și puncte de întreținere a utilajelor și mecanismelor din exploatările forestiere, s-a prevăzut **elaborarea și aplicarea unui program special și a unui grafic de concentrare a acestora în unități mari teritoriale, bine utilate, a căror capacitate de lucru să fie încărcată la maximum.**

ÎN SILVICULTURĂ, deși scade volumul masei lemnoase ce se predă întreprinderilor de exploatare a lemnului, totuși, prin eforturile ce se vor depune în direcția diversificării și valorificării mai bune a produselor pădurii, **se va obține în 1974 o producție de circa 130 milioane lei peste prevederile acestui an din cincinal.** De asemenea, pentru dezvoltarea, în continuare, a resurselor de materii prime, se vor efectua lucrări de împădurire în fondul forestier administrat de acest minister pe o suprafață de peste 75 mii hectare, din care circa două treimi cu specii rășinoase de valoare economică ridicată, iar în fondul forestier comunal se vor mai împăduri peste 11 mii hectare.

Calitatea produselor și îmbunătățirea continuă a acesteia va constitui una dintre preocupările majore ale conducerilor și specialiștilor din minister, centrale și întreprinderi, acționîndu-se cu mai multă eficacitate în domeniul controlului tehnic pe faze de producție, pînă la ambalarea și expediția produselor către beneficiari; va fi intensificat controlul dotării și funcționării normale a aparatelor de măsură și control, a dozatoarelor, SDV-urilor etc. Se va organiza încercarea și verificarea parametrilor utilajelor pe standuri de probă sau platforme exterioare; se va urmări comportarea în producție a utilajelor executate și se vor lua măsuri pentru îmbunătățirea continuă a acestora. O atenție deosebită va fi acordată reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, prin **continuarea acțiunii de revizuire și îmbunătățire a normelor de consum și normarea tuturor consumurilor, prin reproiectarea produselor și modernizarea tehnologiilor, folosirea de înlocuitori, optimizarea mărimii și structurii stocurilor tehnice, prin aprovizionarea ritmică și gospodărirea rațională a tuturor resurselor materiale.**

DEZVOLTAREA producției pe 1974 este fundamentată, în cea mai mare măsură, pe **utilizarea mai bună a capacităților de producție existente.** În acest sens se va urmări scurtarea duratei de atingere a indicatorilor tehnico-economici proiectați la obiectivele noi intrate în funcțiune; se va adînci specializarea întreprinderilor și, în cadrul acestora, specializarea secțiilor de producție; se va extinde cooperarea în producție cu alte unități sau secții în ce privește primirea sau livrarea de semifabricate, subansamble, piese croite la dimensiuni fixe, repere strunjite sau sculptate, folii și elemente decorative din mase plastice, piese de schimb și altele, în condiții de eficiență economică sporită. Totodată, **avem de realizat în 1974 un amplu plan de investiții în capacități noi, dezvoltări și reutilări, utilări ale unor spații disponibile de circa 49 000 metri pătrați, ca rezultat al acțiunii de îndesire a utilajelor.**

În cadrul volumului total al investițiilor, fondurile sînt alocate pentru obiective productive din industria cimentului (28%), industria de prelucrare a lemnului (13%), industria celulozei și hîrtiei (14%), industria materialelor de construcții (13,5%). De asemenea, fonduri însemnate de investiții sînt alocate dezvoltării sectoarelor de exploatare a lemnului, silviculturii și întreprinderilor Centralei pentru utilaje și piese de schimb.

Vom acorda o grijă deosebită asigurării integrale a volumului de utilaje conform graficelor pentru fiecare investiție în parte, grăbirii ritmului de montare a utilajelor existente — cu participarea lărgită a forțelor proprii ale beneficiarilor și urmăririi permanente a desfășurării lucrărilor pe fiecare șantier, pentru rezolvarea operativă și eficace a problemelor ce intervin pe parcurs, astfel încît să se asigure darea în funcțiune a noilor capacități la termenele prevăzute în plan.

VOLUMUL EXPORTULUI va spori în acest an cu **circa 24% în comparație cu 1973.** Accentul se va pune pe **mărirea exportului de produse cu un grad avansat de prelucrare și în condiții de eficiență maximă.** Ținînd seama atît de volumul exportului cît și de cel al importului, aprobat prin planul pe 1974, aportul valutar — per sold — (export minus import) reprezintă față de 1973, un efort de creștere cu 33% pe total și cu 52% pe relația devize libere. Față de aceste sarcini mobilizatoare, au fost declanșate încă cu cîteva luni în urmă acțiuni pentru nominalizarea integrală și contractarea fiecărui produs prevăzut la export. Se va urmări executarea riguroasă a producției în structura calitativă și tipodimensională, precum și livrarea la termenele asumate prin contracte. Pentru obținerea unor prețuri cît mai bune și a unor cursuri de revenire cît mai avantajoase și pentru cunoașterea nevoilor de export pe o perioadă mai îndelungată (pe cel puțin 2—3 ani înainte), **se vor extinde studiile de marketing pentru toate întreprinderile producătoare și se vor amenaja și organiza standuri și expoziții de prezentare a gamelor noi de produse, într-o formă cît mai atractivă, cu demonstrații practice cît mai convingătoare pentru beneficiari.** Ne vom strădui să lărgim mai mult activitatea de cooperare economică și tehnică externă, în care scop se va **intensifica exportul de tehnică nouă și se va urgenta constituirea societăților mixte, în conformitate cu acordurile internaționale încheiate.**

ANSAMBLUL de măsuri stabilite pentru întreaga activitate industrială, se va reflecta în **creșterea productivității muncii cu 6,5% față de nivelul înregistrat în 1973.** Creșteri mai importante sînt prevăzute în industria cimentului (8,4%), în industria construcțiilor de mașini (7,5%) și în industria materialelor de construcții (6,8%). De reținut că **întregul spor de producție globală planificat pe 1974, pe ansamblul ministerului, este prevăzut a fi obținut, în exclusivitate, pe seama creșterii productivității muncii.**

La atingerea nivelului de creștere planificat al productivității muncii, al încărcării schimburilor de lucru și al utilizării mai depline a capacităților de producție, va contribui în mod substanțial activitatea de calificare — ridicarea calificării, perfecționarea, specializarea și reciclarea cadrelor de muncitori, tehnicieni, ingineri și economiști prin măsurile de asigurare a recrutării cursanților, a instructorilor, crearea bazei materiale, organizarea și desfășurarea cursurilor conform programelor stabilite și prin repartizarea și utilizarea rațională a forței de muncă în domeniile în care au fost școlarizați.

Tot în cadrul eforturilor de creștere a eficienței economice se înscrie și sarcina **de reducere a costurilor de producție, și, îndeosebi, a cheltuielilor materiale,** prin continuarea acțiunilor de reducere a normelor de consum, prin ansamblul de măsuri pentru economisirea energiei electrice, combustibililor și carburanților pe baza bilanțurilor energetice prevăzute a se întocmi în fiecare întreprindere, prin creșterea eficienței exportului și a productivității muncii, prin acțiuni de rentabilizare a produselor și unităților care mai lucrează încă cu subvenții de la buget și printr-un sever control preventiv al tuturor cheltuielilor.

AVEM CONVINGEREA că, aplicînd cu rigurozitate sarcinile și măsurile pe care le-am preconizat, colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile economiei forestiere și materialelor de construcții, vor reuși să adauge noi succese la realizările de pînă acum și să aducă o contribuție valoroasă la înfăptuirea înainte de termen a prevederilor planului cincinal pe 1971—1975, întîmpinînd cu cinste cea de a XXX-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist și Congresul al XI-lea al P.C.R.

CITEVA DIRECȚII PRIORITARE DE ACȚIUNE:

— valorificarea superioară a fiecărui metru cub de masă lemnoasă și intensificarea acțiunii de îmbunătățire a normelor de consum;

— sporirea producției de materiale de construcții și, în special, a celor de mare productivitate și eficiență;

— o vastă acțiune de împăduriri; îndeosebi cu specii de valoare economică ridicată;

— utilizarea deplină a mașinilor și utilajelor, a suprafețelor de producție în fiecare întreprindere;

— reducerea costurilor de producție pe unitatea de produs;

— investiții — accentul pe asigurarea utilajelor și grăbirea ritmului de montaj al acestora.

● În perioada 1971—1973, o producție marfă suplimentară de 2,5 miliarde lei, iar la export — un plus ce depășește 1 miliard lei.

● În 1973 fonduri fixe date în funcțiune în valoare de peste 4 miliarde lei.

● Creșterea productivității muncii: în ultimii 3 ani — de 20%.

● Față de 1973, în 1974 o producție sporită cu peste 2 miliarde lei.

CE ESTE I.I.C.E.

(Urmare din pag. 7)

italian, și, în strînsă legătură cu organizațiile industriale de ramură și serviciile comerciale din exterior, organizează numeroase misiuni și contacte comerciale în scopul de a intensifica rapoartele directe și personale. Avantajele participării la aceste misiuni pentru exportatori sînt: un mai mare prestigiu pentru contactele care urmează după misiune; un număr mai mare de contacte eficiente; economisirea de fonduri pentru participanții la misiune (costul biletelor de voiaj se rambursează de către stat).

I.C.E. acordă participanților la tîrguri și expoziții un ajutor financiar pentru închirierea suprafeței de expunere, pentru deplasările tehnicienilor sau delegaților comerciali ai firmelor exportatoare, pentru transportul exponatelor care rămîn nevîndute la închiderea tîrgului sau expoziției.

Programul tîrgurilor și expozițiilor se publică în „Informații pentru comerțul exterior". Orice firmă italiană poate solicita să fie admisă la manifestația respectivă, cu condiția ca aceste cereri să parvină la I.C.E. în termenul anunțat în publicație.

I.C.E. organizează în exterior expoziții naționale italiene cu scopul de a concentra interesele firmelor străine asupra produselor italiene. Aceste expoziții pot fi cu caracter general, de tipul „Italia produce" sau pe ramuri.

Programul italian de manifestări pe piața externă mai cuprinde o serie de expoziții în marile magazine din străinătate. Adeseori, asemenea inițiative se includ în „săptămîni" sau „15 zile" italiene și cuprind o serie de manifestări care au scopul de a concentra atenția organizațiilor economice străine asupra produselor italiene. În cadrul acestor manifestări, o eficiență tot mai mare o dovedesc acelea din sectorul confecțiilor și a modei (prezentări de modele, parada modei etc.).

În scopul de a lărgi relațiile economice cu străinătatea, I.C.E., prin finanțarea cu fonduri de la M.C.E., italian, desfășoară o intensă activitate publicitară, editînd reviste de specialitate.

De asemenea, I.C.E., întreprinde și alte inițiative de informare cu caracter industrial, tehnico-comercial, de exemplu catalogul „Documentare tehnică", în multe ediții, specializate pe mărfuri. De asemenea:

— monografiile-catalog pe principalele sectoare industriale, editate în colaborare cu asociațiile industriale de ramură, în care sînt prezentate date despre firmele italiene cu activitate de comerț exterior;

— pliante și cataloage ilustrative, folosite, îndeosebi, la tîrguri și expoziții internaționale;

— ziare și reviste cu profil economic pentru străinătate, de mare tiraj.

Concluzii pe marginea unui experiment de la Combinatul de produse sodice—Ocna Mureşului

PRODUCŢIA NETĂ — indicator care exprimă efortul propriu la crearea venitului naţional

PERFECŢIONAREA sistemului de indicatori economici, a conţinutului şi metodelor de calculare a acestora constituie probleme de o deosebită actualitate, care se înscriu în contextul larg al preocupărilor pentru îmbunătăţirea conducerii şi planificării economiei naţionale. Cercetările făcute şi perfecţionările aduse în ultimii ani au fost îndreptate spre asigurarea unui sistem corelat de indicatori, care să permită măsurarea cît mai exactă a proceselor care au loc în economie, să constituie un mijloc mai eficient în planificarea şi stimularea activităţii economice, în vederea folosirii mai bune a capacităţilor de producţie şi a forţei de muncă, a tuturor mijloacelor de care dispun unităţile economice.

În cadrul acestor preocupări, un accent deosebit s-a pus pe găsirea unui indicator care să exprime cît mai exact eficienţa activităţii economice. Astfel, atenţia economiştilor şi statisticienilor s-a îndreptat spre studierea avantajelor pe care poate să le prezinte folosirea indicatorului „producţia netă" ca indicator de plan şi de fundamentare a planului, precum şi ca indicator statistic. Necesitatea folosirii unui asemenea indicator a fost subliniată încă în Directivele Conferinţei Naţionale din decembrie 1967, în care se arăta: **„Pentru a măsura mai exact eforturile întreprinderilor şi aportul acestora la creşterea venitului naţional este potrivit să se utilizeze şi alţi indicatori ca, de exemplu, «producţia netă»".**

Pornind de la considerentele de mai sus, în cursul anului 1973 s-a experimentat într-un număr de 64 de întreprinderi, calcularea indicatorului „producţia netă", în scopul de a cunoaşte mai bine, „pe viu", rolul şi funcţiile pe care acest indicator urmează să-l îndeplinească în cadrul mecanismului economic. Luîndu-se în considerare avantajele acestui indicator prin Hotărîrea Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale din noiembrie 1979 s-a stabilit introducerea indicatorului „producţia netă" ca indicator de plan în industria republicană, începînd cu anul 1974.

Una din unităţile economice la care s-a experimentat calcularea acestui indicator este Combinatul de produse sodice — Ocna Mureşului. Pentru a cunoaşte implicaţiile şi concluziile care se pot trage pe baza acestui experiment, revista „Viaţa economică" a organizat, cu sprijinul Direcţiei judeţene de statistică, o dezbatere cu specialiştii din această unitate, ale căror opinii, sugestii şi propuneri le publicăm în rîndurile de mai jos.

Eforturi şi rezultate

Combinatul de produse sodice din Ocna Mureşului este una dintre cele mai vechi unităţi chimice din ţară (înfiinţată în anul 1894) cu profil de produse sodice, producţia de bază reprezentînd-o soda calcinată şi caustică, la care s-au adăugat de-a lungul anilor bicarbonatul şi silicatul de sodiu.

De la naţionalizare, prin eforturile de investiţii făcute de către stat, capacitatea de producţie a crescut de 10 ori. Producţia globală din anul 1973 a crescut cu 20% faţă de cea obţinută în anul 1970. În prezent, produsele de bază ale combinatului — sodă calcinată şi caustică — sînt foarte solicitate pe pieţele externe datorită calităţii lor superioare.

Participanţii la dezbatere au arătat că eforturile depuse de colectivul de muncă în direcţia sporirii producţiei pe unitatea de timp, a folosirii întregului potenţial material şi uman n-au fost reflectate în totalitate de indicatorul „producţia globală", date fiind neajunsurile pe care acesta le prezintă. Analiza efectuată de-a lungul perioadei de experimentare a permis desprinderea unor concluzii interesante, care pun în lumină, în linii mari, avantajele „producţiei nete" în raport cu „producţia globală".

În etapa actuală cînd se pune un accent deosebit pe laturile calitative ale activităţii, **indicatorul „producţia netă" răspunde direct cerinţei de a reflecta aportul propriu al fiecărei unităţi la activitatea productivă, la crearea venitului naţional.** Prin conţinutul său, „producţia netă" este un indicator valoric al producţiei, care, spre deosebire de „producţia globală" sau „producţia marfă", cuprinde numai produsul nou creat, sub forma produsului pentru sine şi pentru societate. Ea exprimă valoarea nou creată în activitatea productivă a întreprinderilor, centralelor industriale, ministerelor, şi anume: salariile, contribuţiile pentru asigurări sociale, beneficiile, impozitul pe circulaţia mărfurilor cuprins în preţurile de producţie, precum şi alte elemente ale plusprodusului.

Luînd în discuţie conţinutul acestui indicator, participanţii la dezbatere au opinat pentru **excluderea impozitului de regularizare deoarece cuantumul acestuia nu depinde numai de volumul producţiei fabricate, ci şi de alţi factori** cum ar fi: modificarea structurii sortimentale, destinaţia producţiei (la intern sau la export) etc. Luarea în calculul „producţiei nete" a impozitului de regularizare duce la o denaturare a conţinutului acestui indicator, îl face să nu reflecte efortul propriu al întreprinderii la realizarea valorii nou create, avantajînd întreprinderile cu rate înalte ale rentabilităţii şi dezavantajîndu-le pe cele cu pondere mare la export (caz în care nu se percepe impozitul de regularizare)

Un alt element amplu dezbătut a fost acela al **cheltuielilor neeconomicoase.** Dintr-un sondaj de opinie, organizat pe plan local de către Sucursala judeţeană Alba a Băncii Naţionale, a reieşit că în proporţie de 93% subiecţii anchetaţi au menţionat drept cauză a apariţiei cheltuielilor neeconomicoase exercitarea în mod necompetent a atributelor conducerilor acestor unităţi.

În cursul discuţiilor a apărut ideea că **includerea cheltuielilor neeconomicoase în calculul producţiei nete ar conduce la un paradox şi anume că, pe măsură ce acestea cresc, creşte şi „producţia netă",** fapt care nu este de natură să stimuleze conducerea unităţii în reducerea acestora. După părerea unor participanţi, cheltuielile neeconomicoase umflă artificial mărimea producţiei nete, motiv pentru care **au propus trecerea acestora direct pe contul de beneficii şi pierderi.**

După părerea altor participanţi, excluderea acestor cheltuieli neeconomicoase din cheltuielile de producţie — evident pentru partea de muncă vie — şi înregistrarea lor direct în contul de „beneficii şi pierderi" n-ar influenţa mărimea producţiei nete. Această „transferare" a cheltuielilor neeconomicoase nu modifică efectul economic al acestor cheltuieli — diminuarea beneficiilor de bilanţ, fiind vorba de transferarea lor între două posturi componente ale producţiei nete: „alte cheltuieli băneşti" şi „beneficiul" (net de bilanţ), astfel că mărimea producţiei nete nu se modifică. După opinia acestor specialişti, ceea ce este esenţial de subliniat este faptul că creşterea cheltuielilor neeconomicoase nu poate duce la creşterea producţiei nete, pentru că concomitent are loc, pentru aceeaşi valoare, micşorarea beneficiilor de bilanţ — celălalt element al producţiei nete.

Concluzii practice

Creşterea absolută a producţiei nete faţă de plan nu poate avea loc decît fie pe măsura creşterii producţiei globale luate în calcul, în condiţiile menţinerii ponderii cheltuielilor materiale planificate, fie pe seama reducerii cheltuielilor materiale comparativ cu producţia globală realizată, ceea ce are ca efect realizarea pentru aceeaşi unitate de produs fizic efectiv fabricat a unor valori nou create mai mari. În acest fel, **indicatorul „producţia netă" permite măsurarea eficienţei economice a muncii sociale şi obligă întreprinderile să ia măsuri serioase pentru reducerea cheltuielilor materiale şi eliminarea cheltuielilor neeconomicoase,** în special a acelora determinate de lipsuri în organizarea şi conducerea procesului de aprovizionare şi producţie.

Reducerea cheltuielilor materiale, ca factor de creştere a „producţiei nete" prezintă o deosebită importanţă pentru Combinatul de produse sodice — Ocna Mureşului, unde în perioada experimentării aceste cheltuieli au manifestat o tendinţă de creştere. Depăşiri importante la cheltuielile materiale s-au înregistrat însă şi datorită unor cauze care nu depind de colectivul unităţii, ca de exemplu: calităţii materiei prime (calcar şi cocs), gradului de uzură a utilajelor din dotare şi altele.

Volumul producţiei nete este influenţat negativ de asemenea factori exogeni întreprinderii. Pentru evitarea unor astfel de situaţii **se impune ca unităţile economice să acţioneze pe linia dimensionării optime a consumurilor specifice, să determine furnizorii să respecte cu scrupulozitate clauzele de calitate pe care trebuie să le întrunească materia primă livrată, să ia măsuri pentru efectuarea în timp util a reviziilor tehnice. În dezbatere, s-a propus ca la stabilirea nivelului de realizare a „producţiei nete" să se ţină seama de abaterile provenite din modificarea calităţii materiei prime.**

- **Cu sau fără impozit de regularizare ?**
- **Controverse privind includerea cheltuielilor neeconomicoase**
- **Cointeresarea materială direct condiţionată de realizarea „producţiei nete".**

S-a considerat că introducerea „producţiei nete" ca indicator de plan va cointeresa mai mult colectivul de muncă în reducerea cheltuielilor materiale, precum şi în folosirea intensivă a capacităţilor de producţie.

Însemnătatea introducerii sale rezultă şi din aceea că dacă producţia globală, s-a apropiat mult de procentul de realizare de 100%, cel al producţiei nete a rămas neîndeplinit în primul semestru al anului 1973, numai în trim. III fiind realizată în proporţie de 109,8%. Acest fapt s-a datorat în primul rînd depăşirii nivelului prevăzut al cheltuielilor materiale, aspect care impune din partea conducerii combinatului o răspundere sporită în gospodărirea fondurilor încredinţate.

Analiza elementelor care definesc conţinutul acestui indicator relevă avantajul pe care-l oferă acest indicator în raport cu „producţia globală" sau „producţia marfă", deoarece se exclud din calcul cheltuielile materiale, element care influenţează negativ exactitatea rezultatelor obţinute; **prin conţinutul său, indicatorul „producţia netă" nu este supus influenţei schimbărilor care survin în organizarea producţiei şi în relaţiile de cooperare. Totodată, se elimină şi posibilitatea măririi artificiale a volumului „producţiei nete" prin circulaţia repetată a unui produs între unităţi în vederea prelucrării.**

Metode de calcul: avantaje şi dezavantaje

La Combinatul de produse sodice-Ocna Mureşului s-a folosit pentru calcularea „producţiei nete" **metoda de producţie.** Potrivit acestei metode, valoarea „producţiei nete" se stabileşte pornind de la producţia globală, din care se scade valoarea cheltuielilor materiale. S-a apreciat că această metodă presupune un volum mic de calcule şi asigură o cunoaştere a rezultatelor mai exactă; în plus, s-a putut utiliza evidenţa existentă în combinat privind producţia globală şi cheltuielile de producţie.

Dar, după părerea unor specialişti prezenţi la dezbatere, **„producţia netă" calculată prin metoda determinării acesteia din producţia globală în preţurile curente minus cheltuielile materiale nu reflectă întreaga activitate a unităţii.** Astfel, ea exprimă numai efortul depus pentru realizarea şi depăşirea planului de producţie industrială, fără a fi avute în vedere eforturile unităţii respective pentru realizarea altor activităţi neindustriale, cum ar fi activitatea de transport, de proiectare etc.

În acelaşi timp, modul de calculare a indicatorului **„producţia netă" după metoda de producţie nu asigură cunoaşterea operativă a eficienţei economice,** întrucît acesta nu se poate determina în cursul perioadei, ci numai la finele lunii, după încheierea dării de seamă contabile. Datorită acestui fapt, noul indicator nu poate furniza în mod operativ informaţii pentru conducere, în vederea luării unor decizii de fundamentare a strategiei economice.

Corelarea cu fondul de salarii

„Producţia netă" permite corelarea cu ceilalţi indicatori şi îndeosebi cu fondul de salarii. **S-a emis ideea ca „producţiei nete" să i se atribuie funcţia de indicator care să înlocuiască „producţia globală" şi care să stea la baza calculării şi recalculării fondului de salarii. În prezent însă, după cum am arătat anterior „producţia netă" nu poate fi calculată pînă la data plăţii salariilor, dat fiind faptul că toate elementele pentru determinarea ei se cunosc numai după încheierea dării de seamă contabile.** În această situaţie fondul de salarii admisibil ar putea fi stabilit numai după calcularea şi eliberarea salariilor.

Asigurînd toate condiţiile pentru realizarea producţiei planificate, **indicatorul „producţia netă" poate fi utilizat la recalcularea fondului de salarii cu condiţia modificării actualelor instrucţiuni, întrucît calcularea fondului de salarii pe luni (respectiv cumulat de la începutul trimestrului) implică probleme de corelaţie între indicatori şi o defalcare lunară exactă nu poate fi făcută. Iată de ce s-a apreciat că ar fi indicat ca salariile să fie eliberate sub formă de avans pe trei luni din trimestru, recalcularea făcîndu-se, pe baza dării de seamă, în prima lună din trimestrul următor. În acest fel, problema depăşirilor necorespunzătoare de salarii s-ar pune abia la finele trimestrului următor, dacă nu au fost recuperate între timp.**

O altă variantă ar consta în eliberarea fondului de salarii lunar prin recalcularea perioadei cumulate pe baza datelor „producţiei nete" calculate aferente lunii anterioare şi a preliminării „producţiei nete" la nivelul producţiei globale pentru luna pentru care se eliberează chenzina a II-a, urmînd ca regularizarea să se facă în luna următoare pe baza producţiei nete calculate corect aferente lunii pentru care se face calculul eliberării fondului de salarii.

În scopul sporirii cointeresării tuturor salariaţilor în reducerea cheltuielilor materiale şi sporirea beneficiilor, **s-a considerat că ar fi indicată stabilirea unui sistem de premiere care să aibă legătură directă cu realizarea indicatorului producţia netă. Astfel, s-a propus ca în condiţiile depăşirii acestui indicator, care stă la baza recalculării fondului de salarii, întreg fondul suplimentar de salarii rezultat din recalculare să fie atribuit colectivului de salariaţi, după aportul adus la depăşirea noului indicator, iar din beneficiul suplimentar să se acorde o cotă pentru acţiuni social-culturale şi sportive de cel puţin 30—40%, care să fie utilizată în interesul colectivului de muncă.**

Perfecţionarea sistemului de evidenţă tehnico-operativă

În dezbatere s-a mai apreciat că este necesar să se adapteze sistemul de evidenţă tehnico-operativă şi contabilă şi de calcul al preţului de cost la cerinţele noului indicator, în vederea eliminării unor evidenţe suplimentare. În acest sens, s-au formulat următoarele propuneri:

Dezbatere consemnată de
Maria IONIŢĂ

(Continuare în pag. 14)

La dezbatere au participat:

Victor MARTIN, secretar al comitetului orăşenesc P.C.R. — Ocna Mureş; ing. **Aurel BĂRLUŢIU**, membru al Consiliului judeţean de control muncitoresc; **Frincu FRANCHINI**, director al Sucursalei judeţene Alba a Băncii Naţionale; **Emeric HOYOS**, inspector la Filiala Aiud a Băncii Naţionale; **Ion BUZDUGAN**, şef de birou la Direcţia judeţeană de statistică; **Doina DORDEA**, economist la Direcţia judeţeană de statistică; **Sebastian TRUŢĂ**, seful secţiei economice a ziarului „Unirea". **Din partea Combinatului de produse sodice Ocna-Mureşului: Vasile CRISTEA**, contabil şef; **Ion SCHIAU**, şef de birou la serviciul financiar; **Ioan GHERMAN**, planificator — preţ de cost; **Ioan MATIEŞ**, contabil principal; **Dorina ODNAC**, planificator principal; **Vasile BUGNARU**, planificator birou plan-dezvoltare.

184 cooperative agricole participă la ancheta pe tema:

RESURSELE DEZVOLTĂRII [VII *]

Rolul consiliilor intercooperatiste în dezvoltarea cooperativelor agricole

CONSILIILE intercooperatiste au luat ființă cu trei ani în urmă, în contextul măsurilor privind îmbunătățirea organizării, planificării și conducerii agriculturii. În această perioadă, multe consilii au jucat un rol activ în economia cooperativelor agricole din raza lor de activitate, contribuind realmente la dezvoltarea acestora. Pentru a determina cît mai exact intensitatea cu care au acționat consiliile în cei trei ani de la înființare am adresat, prin intermediul formularelor de anchetă, următoarele întrebări președinților cooperativelor agricole incluse în eșantion :

• ÎN ACTIVITATEA SA, CONSILIUL DE CONDUCERE AL COOPERATIVEI PE CARE O CONDUCEȚI A FOST SPRIJINIT DE CONSILIUL INTERCOOPERATIST ?

• DACĂ RĂSPUNSUL ESTE AFIRMATIV, ÎN CE FEL A FOST SPRIJINIT ? MENȚIONAȚI PRINCIPALELE ACȚIUNI.

DE LA ÎNCEPUT precizăm că am acordat toată atenția activității consiliilor intercooperatiste, pe care le considerăm — datorită prerogativelor acordate la înființare — un real și important factor de progres în agricultura cooperatistă. Menționăm, totodată, că acest mod de abordare, constructiv, a rolului consiliilor intercooperatiste, a fost determinat și de importanța acordată de secretarul general al partidului la ședința de lucru de la Comitetul Central al P.C.R. din 23 noiembrie 1970, care arăta că : **„Prin constituirea consiliilor intercooperatiste se va ajunge la ridicarea în următorii 2—3 ani a cooperativelor slabe la nivelul celor dezvoltate, la apropierea veniturilor obținute de diferite unități“**[1].

Posibilitățile de a analiza activitatea consiliilor intercooperatiste, în cazul anchetei noastre, sînt multiple. De exemplu, pot fi evidențiate corelațiile dintre gradul de dezvoltare a cooperativelor agricole și intensitatea sprijinului acordat de consiliile intercooperatiste cu scopul de a determina rolul lor în dezvoltarea averii obștești. De asemenea, se pot stabili unele diferențieri zonale în ce privește activitatea consiliilor intercooperatiste, determinate de gradul diferit de dezvoltare a cooperativelor. În sfîrșit, o altă posibilitate de a analiza activitatea consiliilor intercooperatiste constă în prezentarea a ceea ce au făcut în acești trei ani față de ceea ce trebuiau să facă. De aceea, fără a diminua importanța vreunei modalități de analiză din cele trei menționate, precizăm că vom insista asupra ultimei posibilități, și anume asupra prezentării comparative a sarcinilor ce revin consiliilor intercooperatiste și a modului cum le-au îndeplinit.

Intensitatea sprijinului acordat

LA PRIMA ÎNTREBARE trebuia să se răspundă prin DA sau NU, ceea ce face ca din punct de vedere statistic rezultatul să se prezinte în felul următor :

— au fost sprijinite	— 110 C.A.P.
— n-au fost sprijinie	— 74 C.A.P.
Total :	184 C.A.P.

Rezultă deci că circa 60% dintre cooperativele agricole au resimțit, într-un fel sau altul, sprijinul consiliului intercooperatist, în timp ce 40% dintre acestea n-au putut menționa nici-o acțiune concretă realizată din inițiativa acestuia.

Considerăm, cu prilejul publicării acestei părți din ancheta noastră, că răspunsul primit din partea Direcției de fond funciar și de organizare, normare și retribuire în C.A.P. nu este cel așteptat. Elaborarea unui statut, potrivit practicii statornicite în ultimul timp, se bazează pe o largă consultare — prin intermediul presei și al celorlalte mijloace de informare — a specialiștilor, în acest caz a celor care lucrează în consiliile intercooperatiste, precum și a președinților și a celorlalți specialiști din cooperativele agricole. Or, în acest sens, nu cunoaștem să se fi întreprins o acțiune largă, cuprinzătoare pînă în prezent. De altfel, „...cînd statutul va fi definitivat și aprobat...“, o dezbatere, organizată chiar și de revista noastră, ar avea o eficiență redusă, discuțiile referindu-se la un document deja finalizat. Cu toate acestea, ținînd seama de importanța practică a unui asemenea statut pentru activitatea consiliilor intercooperatiste și de cele comunicate în răspuns, invităm specialiștii, pe cellalți lucrători, să-și spună părerea în legătură cu criteriile care ar trebui să stea la baza elaborării statutului, cu prevederile și sarcinile mai importante ce ar trebui să le cuprindă, cu conținutul acestuia.

Concluzia la care ajungem în mod firesc analizînd rezultatul anchetei noastre nu este nicidecum una favorabilă. Mai mult, unele cooperative din cele care au răspuns afirmativ au menționat că au fost sprijinite prin : îndrumări, sfaturi, recomandări, indicații etc., ceea ce făceau pînă acum și celelalte organe agricole județene sau centrale ; un număr destul de redus de unități au putut menționa acțiuni foarte precise, concrete care țin cu adevărat de natura atribuțiilor consiliului intercooperatist. Totodată, din comentariul rezultatului de mai sus nu poate lipsi aprecierea că unele răspunsuri au fost în mod subiectiv favorabile activității consiliilor intercooperatiste. Această concluzie este motivată tot de inconsistența unor răspunsuri privind activitatea concretă a consiliului intercooperatist.

Pe zone de activitate, concluziile se mențin, fără să putem aduce corective esențiale. Astfel, intensitatea sprijinului pe zone, se menține relativ la același nivel după cum rezultă din tabelul nr. 1. De asemenea, nu se poate aprecia că se manifestă un interes deosebit din partea consiliilor intercooperatiste pentru sprijinirea activității economice a cooperativelor mai puțin dezvoltate sau a celor dezvoltate. Deosebirile zonale în ce privește activitatea consiliilor intercooperatiste se manifestă îndeosebi prin formele de sprijin acordat și mai puțin sub aspectul intensității activității acestora.

Tabelul nr. 1

	Zona I	Zona a II-a	Zona a III-a
— Nr. cooperativelor cuprinse în eșantion	69	59	56
— Nr. cooperativelor care au fost sprijinite	40	37	33
Intensitate (%)	58	64	60

În vederea informării cît mai complete a celor preocupați de diversificarea modalităților și formelor de întrajutorare în legătură cu rezultatele anchetei noastre, am solicitat direcției de resort din cadrul M.A.I.A.A. (Direcția de fond funciar și de organizare, normare și retribuire în C.A.P. opinia asupra a două aspecte :

a) care este explicația faptului că sprijinul acordat cooperativelor de către consiliile intercooperatiste s-a menținut, în cei trei ani, la o intensitate redusă;

b) cum, în ce fel, prin ce mijloace poate fi intensificat acest sprijin.

Prin adresa nr. 66635, din 25 decembrie 1973, ni s-a răspuns astfel:

„Ca răspuns la adresa dv.... vă facem cunoscut că în prezent Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție lucrează la elaborarea Statutului consiliului intercooperatist de cooperare și specializare, pe baza experienței acumulate în perioada de la constituire precizîndu-se mai clar rolul, sarcinile și atribuțiile acestuia pentru activitatea cooperativelor agricole.

În momentul cînd statutul va fi definitivat și aprobat, vom putea participa la o dezbatere în cadrul revistei „Viața economică“.

Prerogative și realizări

ÎN ACEST CAPITOL ne propunem să reflectăm, prin comparații, direcțiile în care trebuiau să acționeze — și în care au acționat — consiliile intercooperatiste — din care fac parte cooperativele incluse în eșantion. Cu alte cuvinte, pornind de la sarcinile și prerogativele acordate acestora la înființare[2]), vom analiza modul cum au fost îndeplinite în primii trei ani de activitate. Pentru o prezentare cît mai completă vom reda, pe de o parte, sarcinile de natură economică și socială trasate consiliilor intercooperatiste și, pe de altă parte, acțiunile și frecvența cu care au fost organizate acestea în cooperativele agricole anchetate (vezi tabelul nr. 2).

1. Zonarea culturilor în funcție de condițiile pedoclimatice și economice ale cooperativelor. Consiliile intercooperatiste vor stabili, cu asentimentul cooperativelor componente, terenurile cele mai potrivite pentru grîu, porumb, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, cartofi și alte plante și vor asigura amplasarea corespunzătoare a culturilor, comasîndu-le în loturi mari de teren. Aceasta va determina o mai bună utilizare a fondului funciar, va asigura practicarea unei agriculturi intensive, creșterea producției agricole.

2. Consiliul intercooperatist va trebui să se preocupe de specializarea producției cooperativelor agricole, iar în cadrul acestora a muncii fermelor, brigăzilor și echipelor.

3. De asemenea, el va organiza ferme intercooperatiste, specializate în creșterea și îngrășarea porcilor, bovinelor, păsărilor, în legumicultură, pomicultură și viticultură, prin reunirea mijloacelor și forțelor mai multor cooperative.

4. Consiliul va trebui să asigure folosirea cît mai judicioasă a tractoarelor și mașinilor agricole ale întreprinderii de mecanizare care deservește grupul de cooperative respectiv, precum și a mijloacelor tehnice ale cooperativelor. El va stabili repartizarea utilajelor și mecanizatorilor pe unități, luînd măsuri corespunzătoare pentru executarea în bune condiții a tuturor muncilor agricole.

5. Consiliul se va îngriji de utilizarea rațională a specialiștilor din cooperative. După cum se știe, în prezent, inginerilor agronomi, din cauza marii diversități de culturi realizate în fiecare cooperativă, le revine sarcina de a se ocupa și de cereale și de plante tehnice, legumicultură și alte sectoare, iar practic, ei nu pot cunoaște în mod temeinic toate domeniile de care răspund. Consiliile intercooperatiste, odată cu zonarea culturilor, cu măsurile de specializare a producției pe loturi mari, vor asigura condiții ca și cadrele tehnice să se specializeze, ocupîndu-se îndeosebi de o anumită cultură sau de un anumit sector de creștere a animalelor.

6. O importantă îndatorire a consiliilor intercooperatiste va fi realizarea unor lucrări de investiții de interes comun, îndeosebi în zootehnie, legumicultură pomicultură și viticultură, organizarea executării unor sisteme comune de irigații, a altor amenajări funciare care prezintă interes pentru cooperativele respective.

7. Consiliul intercooperatist se va îngriji de organizarea tehnică-materială a cooperativelor și va organiza activități comune pentru valorificarea producției acestora.

8. Prin intermediul consiliului vor trebui să se organizeze lucrări de interes comun legate de sistematizarea și gospodărirea satelor, de dezvoltarea rețelei de drumuri, asigurarea unei mai bune deserviri a populației sătești. În același timp, consiliul va organiza o serie de activități anexe comune, în special în ceea ce privește prelucrarea unor produse agricole, producția materialelor de construcții și altele, contribuind la utilizarea mai rațională a resurselor și brațelor de muncă, la sporirea veniturilor unităților și ale țăranilor cooperatori.

9. Consiliului intercooperatist îi va reveni, de asemenea, obligația de a promova întrajutorarea cooperativelor, dezvoltarea schimbului de experiență, generalizarea metodelor ce s-au dovedit eficiente în organizarea producției și a muncii în cooperative.

Rezultă că sarcinile atribuite consiliului intercooperatist cuprind toate domeniile de activitate, între care o departajare sub aspectul rolului și importanței acestora este dificil de realizat. De aceea, concluzia potrivit căreia consiliile intercooperatiste au îndatoriri și posibilități largi de a sprijini — prin atîtea forme — dezvoltarea cooperativelor agricole este pe deplin întemeiată. Ce au făcut însă în cei trei ani de la înființare consiliile intercooperatiste ?

Fără a diminua cu nimic realizările de pînă acum, apreciem că consiliile intercooperatiste și-au îndeplinit sarcinile numai în linii mari. (Precizăm din nou că nivelul de generalizare a acestor concluzii se limitează la activitatea consiliilor intercooperatiste în raza cărora sînt situate cooperativele cuprinse în eșantion). Astfel, dacă ne referim la stilul și formele de activitate practicate de consiliile intercooperatiste, rezultă că între mijloacele tradiționale, constînd în îndrumări, sfaturi, indicații și cele noi, eficiente, cum ar fi identificarea unor spații de cazare a animalelor, disponibile la cooperativele din raza lor de activitate, precum și popularea acestora (care în tabelul nr. 2 apare pe ultimul loc) accentul continuă să se pună pe cele dintîi. Or, la înființarea acestora, prin natura atribuțiilor încredințate, s-a urmărit, în primul rînd, adoptarea unor forme noi de conducere impuse de faptul că urmau să fie reunite mijloacele și forțele mai multor cooperative în interesul cel mai general al acestora — dezvoltarea averii obștești, ridicarea cooperativelor slabe la nivelul celor dezvoltate, apropierea veniturilor obținute de diferite unități. Spre această concluzie conduce și componența conducerii consiliului intercooperatist, constituită din reprezentanții conducerii cooperativelor, din specialiști din cadrul acestora, directorul stațiunii de mecanizare, din reprezentanți ai consiliilor populare.

Din prima grupă de acțiuni organizate de consiliul intercooperatist (vezi tabelul 2) unele, cum sînt : schimburile de experiență, analizele de eficiență economică sau de pretabilitate a condițiilor de sol, de climă etc. pot fi apreciate ca utile, cu condiția de a satisface un anume scop, prestabilit. Între formele

de activitate a unui consiliu intercooperatist trebuie să se folosească și acestea, dezvoltarea schimbului de experiență, generalizarea metodelor ce s-au dovedit eficiente în organizarea producției și a muncii constituind chiar o obligație. Totuși, celelalte forme incluse aici au fost menționate cu o frecvență mult mai mare, ceea ce aduce în actualitate necesitatea reorientării activității acestor consilii într-un sens mai practic.

Profilarea producției, asociată ca noțiune — în cadrul anchetei noastre — cu specializarea producției, menționată pe locul doi ca frecvență în tabloul acțiunilor întreprinse de consiliile intercooperatiste, răspunde pe deplin cerinței adoptării unor forme concrete, de lucru. Și, în acest sens atribuțiile consiliului și posibilitățile de a acționa sînt dintre cele mai largi și, totodată, mai puțin valorificate. În prezent, nu există consiliu intercooperatist care să poată susține că, în acest domeniu, și-a finalizat programul de activitate.

Extinderea culturilor rentabile, precum și creșterea acelei specii de animale pentru care o cooperativă are condiții mai bune decît celelalte, reprezintă, pentru încă mult timp un domeniu prioritar de activitate, fiind condiționat, în mod nemijlocit, de specializarea producției. Așa cum rezultă din sarcinile consiliului intercooperatist, acesta trebuie să se preocupe de specializarea producției nu numai la nivelul cooperativelor, ci și în cadrul celorlalte subunități organizatorice sau de muncă : ferme, brigăzi, echipe. (Organizarea producției și a muncii se situează pe locul 3 ca preocupare, fiind menționată de 15 președinți de cooperativă).

Profilarea producției vegetale, specializarea acesteia în cooperativele din cadrul unui consiliu intercooperatist sînt continuate, și, într-un anume sens, finalizate prin amplasarea culturilor. Astfel, după stabilirea profilului producției, potrivit condițiilor de care dispune cooperativa și în care aceasta ar trebui să se specializeze, urmează activitatea concretă de amplasare, care solicită participarea consiliului intercooperatist, cu atît mai mult cu cît această activitate se efectuează anual, fiind determinată de necesitatea asigurării rotației culturilor. Din experiența multor unități, se cunoaște ce rol important poate să-l aibă pentru creșterea producției operația, în aparență simplă, de amplasare a culturilor. Ca și în cazul profilării producției, unde activitatea consiliilor intercooperatiste poate fi considerată, practic, la început, cu mari posibilități de dezvoltare, și în cazul amplasării culturilor pe considerente economice și pedoclimatice trebuie să se acționeze mai hotărît, cu atît mai mult cu cît, în prezent, culturile își ocupă locul cel mai potrivit în măsură redusă.

Nu ne referim aici la toate activitățile organizate de consiliul intercooperatist, lăsînd specialiștilor din acest domeniu de activitate posibilitatea de analiză și interpretare sau, eventual, dreptul de a nu fi de acord cu concluziile la care am ajuns. Totuși, despre intensitatea cu care s-au dezvoltat diferite acțiuni intercooperatiste de asociere, cooperare, întrajutorare etc., inițiate de consilii, trebuie să prezentăm cîteva concluzii.

Între cele 184 cooperative, care participă la ancheta noastră, 59 au participat cu fonduri proprii și (sau) împrumutate la construirea unor asociații intercooperatiste. Dintre acestea, 17 au arătat că n-au fost sprijinite în nici un fel de consiliul intercooperatist din care fac parte și deci asociația la care participă este ori efectul unor acțiuni organizate pe cont propriu între diferite cooperative din cadrul aceluiași consiliu ori între cooperative situate în mai multe consilii, ceea ce nu este de natură să sprijine dezvoltarea echilibrată a cooperativelor din raza aceluiași consiliu intercooperatist, cu o economie întrucîtva unitară. Celelalte cooperative, în număr de 42, constituite în diferite asociații intercooperatiste, au menționat că au fost sprijinite în organizarea acestora de consiliul intercooperatist, însă numai 8 din acestea au precizat că au organizat asociația cu sprijinul consiliului, celelalte arătînd că au primit sprijin în alte direcții. În concluzie, cooperarea intercooperatistă este extinsă încă în măsură insuficientă de către consiliul intercooperatist, în fapt singurul în măsură să coordoneze această activitate, pe baza cunoașterii realităților proprii fiecărei cooperative. Astfel, obligația de a realiza lucrări de investiții de interes comun, de a organiza activități anexe comune, de a promova întrajutorarea cooperativelor nu sînt înfăptuite pe măsura importanței economice a acestora.

Un domeniu important în care ar trebui să se afirme mai hotărît consiliul intercooperatist este cel privind valorificarea producției. Astăzi sînt destul de numeroase cazurile cînd cooperativele agricole livrează produse fără a cunoaște îndeajuns condițiile de valorificare, legate de preț, de perioada de desfacere, de condițiile de calitate etc. În cazul produselor zootehnice — lapte, carne, ouă —, care sînt preluate zilnic de diferite organizații de industrializare și comercializare, dificultățile întîmpinate la livrare de către cooperative sînt mai mari. Spre exemplu, în cazul lapelui, pe lîngă perioada de livrare și cantitatea livrată mai intervin impuritățile și procentul de grăsime ; în plus, preluarea se face de multe ori de către persoane nespecializate. Ca urmare, posibilitățile de interpretare diferă, uneori în defavoarea cooperativelor. Dacă pe lîngă aceste aspecte avem în vedere și diversitatea mare de produse realizate într-o cooperativă și numărul unităților de preluare, apare cu atît mai necesară intervenția consiliului intercooperatist în organizarea procesului de valorificare a producției.

Condiții ale îmbunătățirii activității consiliului intercooperatist

A CĂUTA SOLUȚII pentru intensificarea rolului său în dezvoltarea cooperativelor agricole este o sarcină pe cît de necesară pe atît de urgentă a fiecărui consiliu intercooperatist. Totodată, orice sprijin adus în acest moment activității consiliului intercooperatist este de natură să contribuie, implicit, la întărirea economică a cooperativelor agricole.

În primul rînd, considerăm că intensificarea activității consiliului intercooperatist nu este condiționată de permanentizarea activității unor salariați proprii cu excepția, poate, a președintelui și a economistului șef (acesta din urmă ar putea că îndeplinească, pe lîngă sarcini economice, și funcția de secretar al consiliului). Activitatea celorlalți membri ai consiliului este suficient motivată din punct de vedere economic. Spre exemplu, președinții cooperativelor din raza de activitate a consiliului intercooperatist, odată cu exercitarea mandatului încredințat de adunarea generală a cooperativei, devine și unul din membrii activi ai consiliului intercooperatist. Alături de aceștia, ceilalți specialiști, salarizați de stat sau de către cooperative, prin natura atribuțiilor de serviciu, trebuie să contribuie, pe măsura pregătirii lor, la întărirea activității consiliului intercooperatist. Astfel, interesul comun al membrilor consiliului intercooperatist gravitează în jurul dezvoltării averii obștești —scopul major în care au fost înființate acestea —, care, la rîndul ei, determină mărimea veniturilor acestora.

Pe lîngă efortul propriu (după părerea noastră cel mai important și eficient), întreprins de fiecare consiliu intercooperatist în vederea creșterii rolului său în viața economică a cooperativelor, organele agricole județene, reprezentate de Direcția generală județeană pentru agricultură, industria alimentară și ape și Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție au posibilități largi de a întări activitatea consiliilor intercooperatiste. Modalitățile de acțiune a acestora sînt multiple, începînd cu controlul asupra activității consiliilor intercooperatiste și încheind cu întărirea acestora fie cu cadre din aparatul propriu, fie prin redistribuirea și selecționarea cadrelor cu pregătire corespunzătoare, cu experiență și spirit de acțiune.

În încheiere, ne exprimăm convingerea că răspunderea consiliului intercooperatist față de îndeplinirea sarcinilor ce le revin ar crește odată cu răspunderea lui față de îndeplinirea indicatorilor economici ce revin cooperativelor a căror resurse le coordonează. În prezent, prin faptul că consiliul intercooperatist nu este titular de plan, răspunderea față de nerealizarea unor indicatori de către cooperativele agricole din raza lor de activitate sau pentru propria-i lipsă de activitate este diminuată. Mai mult, considerăm că pentru produsele principale — vegetale și animale — urmărite prin planul centralizat, consiliul intercooperatist poate să-și asume răspunderi proprii, alături de cooperativele agricole și de consiliile populare comunale. În felul acesta, acțiunile consiliului intercooperatist privind profilarea și specializarea producției, utilizarea rațională a fondului funciar, folosirea mai judicioasă a tractoarelor și mașinilor agricole ale stațiunii de mecanizare, utilizarea rațională a specialiștilor din cooperative, realizarea lucrărilor de investiții, valorificarea producției etc. vor fi determinate și corelate cu nivelul sarcinilor anuale și de perspectivă a cooperativelor agricole din raza lor de activitate.

dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI
Ion MANEA

1) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, Editura Politică, București, 1971, pag. 244.

2) Idem, pag. 242—244 (Principalele sarcini, ce revin consiliilor intercooperatiste, în 9 puncte, pe care le reproducem în această parte a anchetei, au fost prezentate la ședința de lucru de la Comitetul Central al P.C.R. din 23 noiembrie 1970.

*) Din ancheta „V. E." privind RESURSELE DEZVOLTĂRII au apărut, în 1973, următoarele teme : **Efortul propriu** (I și II nr. 27 și 29) ; **Creditul** (III — nr. 32) ; **Alocarea resurselor** (IV — nr. 38) ; **Intensitatea și direcțiile creșterii în profil regional** (V — nr. 43) ; **Retribuirea muncii și creșterea economică** (VI — nr. 47).

În partea a VIII-a a anchetei noastre :

CONCEPȚIA ECONOMICĂ CARE STĂ LA BAZA FORMĂRII ȘI UTILIZĂRII RESURSELOR

vom prezenta concluziile referitoare la modul de înțelegere a fenomenului de creștere. Aceste concluzii se referă la următoarele întrebări :

- **Care considerați că ar trebui să fie pentru cooperativa dv. rata optimă a acumulării ?**
- **Un fond de dezvoltare în creștere ar contribui la dezvoltarea cooperativei dv.?**
- **Același fond de dezvoltare, în creștere, ar contribui la sporirea retribuției cooperatorilor ?**

Tabelul nr. 2

PRINCIPALELE ACȚIUNI ORGANIZATE DIN INIȚIATIVA CONSILIULUI INTERCOOPERATIST ȘI FRECVENȚA ACESTORA

	Frecvența cu care a fost menționat răspunsul
1. Îndrumări, recomandări, sfaturi, orientări, control, indicații, instruiri, analize, schimburi de experiență, cursuri	29
2. Profilarea producției	25
3. Organizarea producției și a muncii	15
4. Amplasarea culturilor [1])	14
5. Aprovizionarea cu îngrășăminte chimice și semințe, schimburi de semințe între cooperative	9
6. Asistență tehnică	9
7. Acțiuni intercooperatiste	8
8. Redistribuirea mașinilor și utilajelor în timpul campaniei între unități	4
9. Specializarea și concentrarea producției	4
10. Transmiterea circularelor, a dispozițiilor, sprijin moral	4
11. Valorificarea producției agricole	1
12. Popularea cu animale a unor spații identificate ca disponibile în unitățile din raza consiliului intercooperatist	1
Total :	123 [2])

1) Jumătate din numărul unităților care au formulat acest răspuns au specificat, în mod impropriu, **„Zonarea culturilor"**. Or, după părerea noastră, zonarea nu se efectuează la nivelul unui consiliu intercooperatist și, ca urmare, am considerat că putem încadra aceste răspunsuri la **„Amplasarea culturilor"**.

2) Cîteva unități au formulat mai multe răspunsuri, în funcție de intensitatea și formele sprijinului acordat.

Efortul comun, cooperatist și intercooperatist — mijloc eficient de recuperare a terenurilor agricole.

conducere și organizare

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

A face tot ce este atît cît este cînd este POSIBIL

PÎNĂ ÎN 1944, **după o scurtă fază de ascensiune** (în 1904, cu 1000 de autoturisme fabricate, era primul constructor mondial!) firma „Renault" trece **într-o lungă perioadă de declin**, deoarece, deși bine plasată din punct de vedere tehnic și comercial, nu știa să ia la timp virajele producției industriale de mare serie. Drept urmare, în jurul anilor '30, societatea încetează a mai fi primul constructor european și strălucitorul secund mondial al lui Ford. DIN 1945, cînd firma este naționalizată, **începe însă o nouă etapă strategică a dezvoltării** sale. Este o fază de consolidare, de lărgire a capacităților de producție (500 000 autovehicule în 1959), de orientare prioritară spre piața internă și de lărgire a gamei de fabricație pe baza unei activități de cercetare proprie. Cu toate acestea **adevăratul salt strategic este făcut după 1962.** Principalele coordonate ale acestei **expansiuni în „stil japonez"** se consideră a fi următoarele :

a) AMPLOAREA PROGRAMULUI DE INVESTIȚII. În timp ce constructorii europeni investeau anual 5—9% din cifra lor de afaceri, „Renault" consacra dezvoltări peste 10% **orientarea predominantă spre construirea de noi capacități fiind secondată îndeaproape de modernizarea celor existente.**

b) LĂRGIREA CONSIDERABILĂ A GAMEI DE FABRICAȚIE, firma fiind astfel, alături de „Fiat", singurul constructor european cu o gamă completă de autovehicule.

c) O ATENȚIE DEOSEBITĂ SE ACORDĂ ACTIVITĂȚII DE CERCETARE — DEZVOLTARE. Dacă în 1968 în serviciile de studii și cercetări lucrau 1600 de salariați, în 1972 numărul lor este de peste 2700.

d) FORCING ASUPRA EXPORTURILOR ADUCĂTOARE DE DEVIZE. Primul producător francez de autovehicule este totodată primul exportator francez și al doilea în Europa după „Fiat", peste 53,4% din producția sa totală fiind destinată altor piețe (sau fabricată local).

Care sînt DIRECȚIILE DE ACȚIUNE ÎN VIITOR? Fără a avea loc considerabile reorientări, se apreciază că principalele probleme ce vor trebui rezolvate sînt :

a) continuarea ameliorării gestiunii. După 1975 vor trebui aplicate, progresiv, timp de 5 ani, recomandările cabinetului Peat Marwick Mitchell — numărul unu al consultingului mondial, avînd ca obiective esențiale: un mai bun control al prețurilor de vînzare, o eficacitate crescîndă a centrelor de profit și o reducere a cheltuielilor generale ;

b) pe planul cooperării externe. Fidelă politicii sale de implantare pe toate piețele principale, firma va căuta **întărirea implantărilor în țările neeuropene.**

c) se va continua politica de diversificare în activitățile conexe automobilului („de fiecare dată cînd o oportunitate se va prezenta și vom fi siguri că vom scoate un beneficiu suplimentar").

d) o atenție deosebită va fi acordată conceperii viitoarelor produse. Se caută punctul critic unde producția de tipuri sofisticate, cu prețuri ridicate, se poate îmbina eficient cu cea a tipurilor mai puțin complicate și ieftine și, în același timp, respectarea simultană a normelor internaționale de securitate și antipoluare. Faptul că firma nu a acordat credit motorului rotativ, pe considerentul consumului superior de benzină și că a accelerat cercetările pentru punerea la punct a motorului electric, îi dau, în contextul actualei crize a petrolului, un oarecare cîștig de cauză asupra concurenței.

e) deși nu prevede o încetinire durabilă a cererii și mai puțin o saturare a piețelor europene înainte de 1980, **firma își încetinește treptat cadența investițiilor** conștientă fiind de faptul că „nu se poate face forcing tot timpul" ;

f) pe planul gamei de fabricație se urmărește mai mult o completare decît o lărgire.

Și acest întreg mod de acțiune, concretizat în strategia de dezvoltare prezentată poate fi sintetizat în ideea: **„A face tot ce este posibil, atît cît este posibil, cînd este posibil".**

i. b.

ADUNAREA GENERALĂ

LA ÎNCEPUTUL acestui an de mărețe evenimente în viața partidului și a poporului — Congresul al XI-lea al partidului și a XXX-a aniversare a eliberării patriei de sub jugul fascist — în întreaga țară se desfășoară **adunările generale ale oamenilor muncii și ale reprezentanților acestora.** *Ele analizează dările de seamă, pe bază de bilanț, asupra activității unităților și a organelor de conducere colectivă, definitivează angajamentele în întrecerea socialistă și aprobă contractul colectiv de muncă.*

Legea nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat definește adunarea generală a oamenilor muncii ca **„formă superioară a conducerii colective, forul prin care clasa muncitoare, masele de oameni ai muncii participă în mod organizat la conducerea activității economico-sociale, la dezbaterea și soluționarea problemelor legate de îndeplinirea programelor de producție, exercită controlul asupra organelor de conducere".**

În baza atribuțiilor acordate de lege, adunarea generală a oamenilor muncii participă la conducerea unităților economice, atît direct cît și indirect. Participarea directă se asigură prin posibilitatea de analizare și, implicit, dreptul de a accepta sau a nu fi de acord cu modul de îndeplinire a sarcinilor de plan pe baza dării de seamă prezentată de organul de conducere colectivă, cît și prin posibilitatea de a sesiza conducerea organului căruia îi este subordonată unitatea despre activitatea nesatisfăcătoare a organului colectiv în întregul său sau numai a unor membri care îl compun.

Participarea indirectă se realizează prin alegerea reprezentanților săi, care vor face parte din comitetul oamenilor muncii, posibilitatea revocării acelora care nu au avut o activitate corespunzătoare, cît și prin propunerea angajaților care urmează a face parte din comitetul sau consiliul oamenilor muncii în urma numirii acestora de forul superior.

Expresie a democratismului orînduirii socialiste, adunarea generală constituie un mijloc de dezvoltare a conștiinței socialiste a oamenilor muncii, de întărire a disciplinei și responsabilității lor sociale, de stimulare a inițiativei creatoare a maselor în buna gospodărire a avutului obștesc.

Cu scopul de a desprinde condițiile ce trebuie create în unități pentru a se asigura exercitarea plenară a rolului adunării generale, redacția noastră a adresat unor specialiști, activiști de partid și sindicali, maiștri, muncitori, cercetători, următoarele trei întrebări :

1. Care sînt, după opinia dv., PRINCIPALELE TREI CONDIȚII ce trebuie asigurate în unitățile economice pentru ca ADUNAREA GENERALĂ, a oamenilor muncii să-și îndeplinească cu eficiență maximă ROLUL CE I-A FOST ÎNCREDINȚAT DE LEGEA NR. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, de a asigura mobilizarea plenară a maselor la dezbateri, pentru ca oamenii muncii să-și manifeste din plin calitatea de producători și proprietari ai mijloacelor de producție ?

2. DE CE considerați aceste trei condiții ESENȚIALE pentru realizarea obiectivului la care ne referim ?

3. Cui îi revine RESPONSABILITATEA și cum trebuie acționat pentru asigurarea celor trei condiții ?

În acest număr publicăm cinci din răspunsurile primite.

- **problematica supusă analizei**
- **responsabilitatea comitetului oamenilor muncii**
- **competența participanților**

1. Condițiile necesare pentru ca adunarea generală a oamenilor muncii să-și îndeplinească cu eficiență maximă rolul ce-i revine sînt, după părerea mea, următoarele :

a) **consiliile și comitetele oamenilor muncii să cunoască în detaliu resursele existente** precum și **mijloacele** prin care acestea pot fi valorificate ; să supună dezbaterii oamenilor muncii, pe baza unor studii și analize aprofundate, **problemele de fond** cu care se confruntă activitatea economică a întreprinderii ;

b) consiliile și comitetele oamenilor muncii să manifeste în permanență o **înaltă receptivitate și răspundere față de propunerile și sesizările oamenilor muncii**, făcute în adunările organizate, precum și cu diferite alte prilejuri ;

c) reprezentanții oamenilor muncii, aleși pentru a participa la adunările generale, să aibă **autoritate profesională, o bună pregătire politică și ținută morală,** astfel încît să poată manifesta o exigență sporită față de activitatea desfășurată de fiecare membru al consiliilor și comitetelor oamenilor muncii.

2. Consider că aceste trei condiții arătate sînt esențiale, deoarece :

a) de modul în care fiecare colectiv de conducere știe să-și fundamenteze sarcinile, să-și stabilească angajamentele, să asigure climatul necesar participării active a tuturor salariaților la procesul de conducere în calitatea lor de producători și proprietari ai mijloacelor de producție, depinde **eficiența adunărilor generale.** Există deci o relație directă între dezvoltarea pe ansamblu a economiei naționale și creșterea producției și eficienței economice în fiecare unitate, direcții în care adunarea generală a oamenilor muncii, ca formă superioară a conducerii colective, ca for prin care clasa muncitoare participă în mod organizat la conducerea activității economico-sociale, are un rol deosebit de important ;

b) participarea clasei muncitoare la organizarea și conducerea activității economice și sociale nu se realizează numai în adunarea generală a oamenilor muncii, ci permanent, zi de zi, atît prin reprezentanții lor în consiliile și comitetele oamenilor muncii cît și prin celelalte **forme diverse de sesizare și informare.** Creșterea interesului față de aplicarea propunerilor și adîncirea sentimentului oamenilor muncii că participă efectiv la procesul de conducere, sînt determinate în mod hotărîtor de receptivitatea celor chemați să rezolve și au răspunderi în domeniile respective.

Asigurînd în permanență, atît în adunările generale cît și în celelalte forme de organizare și întîlnire, un **climat** pentru **dezbaterea deschisă a problemelor, receptivitate față de propunerile valoroase, intransigență și fermitate față de fenomenele negative,** vom realiza o participare tot mai mare a muncitorilor la cadrul larg, democratic, conceput de partidul nostru, care oferă posibilitatea fiecărui cetățean să ia parte la conducerea societății.

c) exercitarea atribuțiilor ce revin adunărilor generale ale salariaților este condiționată, în bună măsură, de **compoziția participanților.** Numai acolo unde se asigură participarea la adunările generale a celor mai bune cadre, cu o temeinică pregătire profesională și politică, cu prestigiu și autoritate în colectivele în care lucrează, care sînt stimați și apreciați, se vor putea lua hotărîri bune, cu eficiență sporită. Participarea la adunare incumbă o mare răspundere întrucît adunarea este chemată să stabilească nivelul sarcinilor de plan, angajamentele, să aprecieze activitatea organului colectiv de conducere și a membrilor acestuia.

3. Principala răspundere pentru asigurarea unui conținut corespunzător adunărilor generale ale oamenilor muncii, astfel încît acestea să-și îndeplinească cu eficiență maximă rolul pe care-l au, revine **organizațiilor de partid** care trebuie să asigure mobilizarea plenară a tuturor salariaților în calitatea lor de producători și proprietari la dezbaterea și înfăptuirea sarcinilor încredințate de partid. Totodată, organizațiile de partid trebuie să ajute **organizațiile sindicale** pentru exercitarea răspunderilor pe care le au în pregătirea și desfășurarea adunărilor generale ale oamenilor muncii, în elaborarea materialelor ce se supun dezbaterii.

După adoptarea hotărîrilor în adunările generale ale oamenilor muncii, organizațiile de partid trebuie să instituie un control ferm, exigent asupra modului în care se înfăptuiesc hotărîrile adoptate, astfel încît să se asigure îndeplinirea integrală și la timp a tuturor obiectivelor propuse.

Nicolae MIHALACHE
economist
șef al secției organizatorice
a Comitetului municipal București
al P.C.R.

- **adunările pe secții și ateliere**
- **informarea participanților**
- **alegerea reprezentanților**

1. Principalele trei condiții ce trebuie asigurate în unitățile economice pentru ca adunarea generală a oamenilor muncii să-și îndeplinească cu eficiență maximă rolul ce i-a fost încredințat sînt, după părerea mea, următoarele :

a) **pregătirea** adunării generale **în cele mai bune condiții prin organizarea ireproșabilă a adunărilor pe secții și ateliere** în care să se dezbată principalele elemente ale analizei activității tehnico-economice și sociale a întreprinderii în anul 1973 și stabilirea măsurilor și angajamentelor pentru anul 1974.

b) **modul în care sînt pregătiți oamenii muncii pentru consultarea lor,** aceasta depinzînd în cea mai mare măsură de **materialele** care sînt prezentate, de conținutul acestora, de modul în care sînt prezentate ; cerința fundamentală este aceea de a fi pe înțelesul tuturor, avînd în vedere, în etapa actuală, gradul eterogen de pregătire al masei de salariați. Problemele puse în dezbatere trebuie să fie cele mai importante din activitatea întreprinderii.

c) **alegerea reprezentanților,** care trebuie să fie dintre **salariații fruntași,** bine pregătiți profesional, oameni pasionați, plini de dăruire pentru cauza colectivă și care, prin contribuția personală, să sporească răspunderea și competența în rezolvarea problemelor colectivului de muncă, să se înfăptuiască deci ceea ce legea prevede și să se transpună în practică pe deplin codul democrației economice, a cărei temelie o constituie dubla calitate a omului muncii și anume aceea de producător și proprietar al mijloacelor de producție și, în același timp, beneficiar al rezultatelor muncii sale.

2. Consider ca **esențiale aceste trei condiții** pentru că prin ele se **realizează** deziderатul că oamenii **sînt cei ce dau viață și dimensiuni reale proceselor de producție, deci activității întreprinderilor.**

3. Responsabilitatea înfăptuirii acestor deziderate le revine **prin lege** și deci de drept și de fapt **sindicatelor.** Ele sînt cele care, sub îndrumarea **organizațiilor de partid,** trebuie să pregătească, să vegheze la conținutul materialelor și deci a dezbaterilor și să contribuie efectiv la realizarea prevederilor legii, să asigure desfășurarea procesului de **democratizare a conducerii economice, de dezvoltare a personalității umane** prin atragerea oamenilor la rezolvarea problemelor cheie ale unităților, la folosirea cu pricepere a inteligenței colective în vederea maximizării eficienței. Toate acestea sînt importante în etapa actuală cînd oamenii muncii din unitățile economice sînt angrenați în îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Numeroasele propuneri făcute în precedentele adunări generale au căpătat viață, întreprinderile obținînd o eficiență economică crescîndă. În funcție de toate acestea se îmbunătățesc **stilul și metodele de conducere colectivă,** se elimină neajunsurile, se adîncește democrația în condițiile complexității industriei moderne.

Deci pregătirea temeinică a oamenilor muncii, contribuția masivă și activă, responsabilă a tuturor oamenilor muncii, manifestare pregnantă a participării efective și eficiente la conducerea unităților, reprezintă succesul acestei forme instituționalizate de conducere colectivă.

ing. Vasile ANGHEL
șeful Comisiei economice
a Consiliului municipal
al sindicatelor — București

- **reprezentativitatea adunării**
- **competența participanților**
- **rezolvarea propunerilor anterioare**

1. Rolul și atribuțiile adunării generale ale salariaților sînt precizate de Legea nr. 11 din 1971 privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat.

CONDIȚII ALE FUNCȚIONĂRII DEMOCRATISMULUI ECONOMIC

Cunoscînd că adunarea generală a oamenilor muncii constituie forma superioară a conducerii colective, forul prin care oamenii muncii participă în mod organizat la conducerea activității economico-sociale, în întreprinderea noastră adunarea generală a reprezentanților salariaților se organizează semestrial pentru analiza activității întreprinderii și dezbaterea cifrelor de plan pentru perioada imediat următoare.

a) Prima condiție care trebuie realizată pentru ca adunarea generală să-și îndeplinească rolul ce i-a fost încredințat este ca ea să fie **reprezentativă**, adică pentru ca la ea să participe reprezentanți ai oamenilor muncii din fiecare secție sau sector al întreprinderii ;

b) o altă condiție este aceea ca reprezentanții oamenilor muncii să fie **competenți** și în măsură să ridice **problemele majore** ale locurilor de muncă respective ;

c) cea de a treia condiție este ca **toate problemele ridicate** de participanți **să fie analizate** cu toată răspunderea de către cei în drept **și rezolvate** operativ.

2. Întrucît adunarea generală analizează activitatea întreprinderii, dezbate planurile anuale precum și măsurile ce se impun în vederea mobilizării cît mai depline a rezervelor interne în scopul asigurării creșterii productivității muncii, a eficienței economice, îmbunătățirii condițiilor de muncă și social-culturale ale oamenilor muncii, participanții trebuie să cunoască și să ridice **problemele specifice** pentru fiecare loc de muncă și, în același timp, să fie capabili să le soluționeze operativ și eficient.

3. Responsabilitatea asigurării acestor trei condiții revine, în primul rînd, **comitetului oamenilor muncii și comitetului sindicatului** care, sub îndrumarea **comitetului de partid**, acționează în sensul celor arătate mai sus. Astfel în ședințele pe secții și pe locuri de muncă se analizează, sub toate aspectele, activitatea depusă în perioada ce a trecut, se dezbat cifrele de plan pentru perioada următoare și se aleg reprezentanți prin vot deschis, care să participe la adunarea generală pe întreprindere.

Ana CHIRAN
ajutor de maistru
Filatura de lînă pieptănată
București

● calitatea pregătirii adunării
● conducerea dezbaterilor
● finalizarea propunerilor

1. Pentru ca adunarea generală a oamenilor muncii dintr-o întreprindere **să-și** îndeplinească cu maximă eficiență rolul său, consider că este necesar a se asigura trei condiții esențiale și anume : **calitatea pregătirii** adunării ; **modul de desfășurare** a acesteia ; **finalizarea propunerilor** prin stabilirea unui plan de măsuri cu termene și responsabilități, care să fie urmărit, în continuare, pentru realizarea întocmai a celor stabilite.

2. Consider că aceste trei condiții sînt definitorii, datorită următoarelor considerente :

a) **pregătirea adunării** prezintă o importanță deosebită fiindcă aceasta impune **redactarea unui material bun**, care să prezinte principalele probleme cu care este confundată întreprinderea, să aprofundeze cu responsabilitate deficiențele ce s-au manifestat, să stabilească cauzele care au generat asemenea deficiențe și modul în care trebuie înlăturate. Materialul nu trebuie să se piardă în amănunte neesențiale, căci numai astfel poate trezi interesul ședinței pentru audierea dării de seamă. De asemenea, consider de mare importanță și crearea posibilității pentru toți salariații de a aprofunda materialele ce se vor prezenta. În felul acesta se creează condiția necesară pentru declanșarea a cît mai multe intervenții la discuții, bine pregătite și fundamentate.

b) **desfășurării adunării generale** trebuie să i se acorde atenția cuvenită pentru ca aceasta să nu constituie o formalitate, ci să creeze, prin discuții pe marginea dării de seamă, o adevărată emulație. Consider că trebuie pus accentul nu atît pe numărul participanților la discuții, cît pe **competența** acestora, care să asigure calitatea acestor discuții. Nu trebuie limitat numărul participanților la dezbateri și nici timpul, dar aceasta impune orientarea din partea celui care prezidează adunarea pentru a orienta discuțiile spre problemele esențiale, la temă.

De asemenea, de mare importanță este și prezența la aceste adunări a **reprezentanților** centralei, ministerului și organelor teritoriale de partid, pentru ca acestea să ia cunoștință de cele discutate, să intervină prompt, fiindcă, în caz contrar, oamenii nu participă la dezbateri, deoarece unele probleme ridicate depășesc posibilitățile de soluționare ale întreprinderii ;

c) a treia condiție, enunțată de mine, prezintă importanță majoră pentru faptul că o adunare generală pregătită și desfășurată în condiții bune, nu atinge maximum de eficiență decît în măsura în care cele discutate, aprobate și trecute în planul de muncă vor fi **aplicate** în activitatea întreprinderii. În cazul în care propunerile prezentate de salariați — nu sînt valorificate prin aplicare în planul de măsuri acest fapt, va duce, la demobilizarea salariaților iar la adunarea următoare nu vor mai participa la discuții, adunarea fiind în acest fel lipsită de aportul lor.

3. **Responsabilitatea** pentru satisfacerea acestor trei condiții revine în întregime organului colectiv de conducere, respectiv **comitetului oamenilor muncii** sub îndrumarea **organizației de partid.**

Dumitru VOINESCU
muncitor
operator chimist specialist
Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice — București

● întărirea funcției de control
● calitatea informării
● competența participanților

1. Pentru ca adunarea generală a oamenilor muncii să-și exercite din plin rolul de for suprem de conducere în unitățile economice sînt necesare, după opinia mea, mai multe condiții dintre care voi menționa, în cele ce urmează, doar trei, importante, dar nu și suficiente :

a) **întărirea puterii de decizie și de control** a adunării generale a oamenilor muncii ;

b) **informarea cît mai completă** a adunării generale a oamenilor muncii asupra activității de ansamblu a unității respective ;

c) a treia condiție a instituirii în fapt a adunării generale ca for suprem de conducere se referă la **participanții** înșiși, la nivelul lor de pregătire profesională și politică.

2. Consider că aceste trei condiții sînt esențiale pentru că asigură prin existența lor o conducere rațională, la nivelul cerințelor producției moderne. Adunarea generală nu poate fi for suprem de conducere decît dacă îndeplinește funcția de decizie și de control la nivelul cerințelor producției actuale. Pentru aceasta trebuie să dispună și de o informație corespunzătoare care reprezintă, așa cum se spune de obicei, „materia primă" a deciziilor și controlului optim. De asemenea, o altă condiție a conducerii științifice este pregătirea oamenilor care exercită practic conducerea.

3. Pentru asigurarea celor trei condiții, se impun măsuri care pot fi rezolvate prin dispoziție și altele care nu pot fi decît rezultatul unui proces de maturizare a însuși organismului de conducere respectiv — adunarea generală. Astfel, cerința ca fiecare adunare generală să hotărască mai precis ce propuneri sînt judicioase, cine și pînă cînd să le rezolve și ce se întîmplă dacă n-au fost rezolvate pînă cînd a fost stabilit, este o condiție asigurată principial prin prevederile legii dar care trebuie concretizată prin organizarea practică a adunării generale. Practica își aduce contribuția mai ales în ce privește alegerea și operativitatea alegerii celor mai judicioase propuneri a termenelor optime de rezolvare sau a persoanelor responsabile cele mai potrivite.

Aceasta nu înseamnă că legiferarea unor obligații sau prescrierea științifică a unor procedee și tehnici pentru luarea deciziilor de grup cum este cazul cu cele emise de adunarea generală au o importanță minoră. Dimpotrivă, am putea spune că numai astfel învățămintele practicii sînt mai rapide și mai judicioase. Astfel, prevederile existente stabilesc un termen limită pînă la care conducerea operativă este obligată să dea răspuns la propunerile făcute dar nu precizează sancțiunile pe care le poate aplica adunarea generală, celor care nu respectă legea. Indicațiile precise în acest sens ar spori puterea de decizie și de control a adunării generale.

În ce privește sistemul de informație al adunării generale, ar trebui desigur îmbunătățit, după părerea mea, contribuția esențială avînd-o, din acest punct de vedere, specialiștii în teoria informației și în informatică.

În sfîrșit, calitățile culturale și spirituale, necesare participanților la adunările generale atît din rîndul salariaților cît și din cel al conducerii operative, nu pot fi decît rezultaul unui proces cultural-educativ precis orientat și bine organizat.

Maria POPESCU
cercetător științific principal
Institutul de Filozofie

Opinii consemnate de :
Stere POPESCU

Economiștii care nu au la dispoziție

Viața economică 50

în care am publicat chestionarul la ancheta privind

— ROLUL ECONOMISTULUI — ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ

sînt rugați să comunice la

adresa la care să le expediem imediat chestionarul respectiv, a cărui completare și restituire ne este utilă pînă la

IANUARIE
30
1974

Sesiune tehnico-științifică

● Marți, 15 ianuarie 1974, în sala de conferințe a Întreprinderii „Autobuzul" — București, a avut loc a VII-a Sesiune anuală de comunicări tehnico-științifice, organizată de M.I.C.M.G. — C.I.A.T., Întreprinderea „Autobuzul", Comisia de ingineri și tehnicieni de pe lîngă Comitetul sindicatului.

Programul a cuprins comunicări referitoare la îmbunătățiri constructiv-tehnologice ale produselor I.A.B. în vederea satisfacerii cerințelor beneficiarilor externi și interni.

VADEMECUM

Patru mijloace de cunoaștere a oamenilor

CONDUCEREA este o activitate care, prin excelență, presupune muncă directă cu oamenii ca indivizi avînd temperament, caracter, personalitate. A conduce mai bine înseamnă a acționa tocmai pornind de la cunoașterea ansamblului de atitudini și manifestări de care salariații, subordonați ai dv. sînt capabili într-o situație dată, adică tocmai de la cunoașterea și judecarea caracterului, temperamentului și personalității lor. Diverse mijloace se pot utiliza în acest scop, printre care și : intuiția, observația metodică, grafologia și morfo-psihologia. Nu ne propunem în continuare o tratare exhaustivă a acestora ci doar o succintă prezentare.

1. **INTUIȚIA.** *Este un procedeu pe care-l folosim în permanență fără a fi uneori conștienți. Rezultatele obținute pe baza utilizării ei sînt însă de multe ori prea îndoielnice pentru a nu fi tentați să o depășim. Mai ales că ea presupune experiență, multă experiență, pe care însă nimeni nu poate spune cu certitudine că vreodată o posedă îndeajuns.*

2. **OBSERVAȚIA METODICĂ.** *Diverse aspecte pot fi observate și servi drept bază unei aprecieri: fizionomia, expresia feței, vorbirea și modul de exprimare, mișcările și strîngerile de mînă. Cînd se practică această metodă nu trebuie uitat că :*

a. ea cere mult timp, nu dă rezultate imediate și nu este niciodată terminată (oamenii evoluează și sînt perfectibili) ;

b. trebuie să ne bazăm pe fapte precise și nu pe vagi opinii, să căutăm cauzele și să nu ne oprim la efecte ;

c. observatorul trebuie să se ferească de el însuși, de propria lui stare de spirit, de influența vreunui eveniment recent, de tendința noastră de a face judecăți definitive.

În practică, observația metodică se folosește la aprecierea personalului, în acest scop fiind necesară, în prealabil, fixarea unui anumit număr de criterii și, pentru fiecare dintre ele, gradarea care va merge de la maximum spre minimum.

3. **GRAFOLOGIA.** *Permite studiul caracterului unei persoane, la un moment dat al existenței sale, prin examinarea atentă a scrisului său. Notînd cîteva particularități ale scrisului, să vedem care sînt, de exemplu, trăsăturile de caracter pe care ele le indică :*

a. **aliniamentul :** *dă indicații asupra dispoziției individului, un scris descendent semnificînd o înclinație spre melancolie, iar unul ascendent — entuziasm, antren.*

b. **înclinarea :** *definește tipul de afectivitate al persoanei, scrierea aplecată indicînd un individ afectuos, iar cea dreaptă pe unul rece sau posedînd o afecțiune mascată.*

c. **dimensiunea :** *indică maniera în care individul știe să se comporte ; scrisul mic indică o persoană modestă, timidă, cel mare semnificînd dimpotrivă orgoliu sau compensarea timidității.*

d. **forma :** *stabilește calitatea comportamentului ; o scriere rotundă fiind echivalentă cu un comportament calm sau nesincer, una colțuroasă semnificînd dimpotrivă, duritate sau fermitate ;*

e. **continuitatea :** *dă indicații asupra formei de inteligență, scrisul legat indică un spirit logic, iar o scriere disjunctă un spirit intuitiv.*

f. **presiunea :** *definește gradul de vitalitate, o scriere lejeră echivalînd cu o vitalitate slabă, una fermă, dimpotrivă, semnificînd o vitalitate puternică, autoritate, agresivitate ;*

g. **Viteza scrisului** *indică ritmul de viață. Este foarte important aici, să se țină cont totodată de regularitate.*

4. **MORFO-PSIHOLOGIA.** *Reprezintă studiul caracterului individizilor în funcție de forma și structura corpurilor lor. Astfel, se apreciază că tipurile principale de temperament sînt, în general, următoarele :*

1. Tipul sanguin. *Indivizii din această categorie sînt, din punct de vedere al caracterului : energici, autoritari, lipsiți de sînge rece.*

2. Tipul coleric. *Are următoarele trăsături principale de caracter : sociabil, diplomat, are nevoie de activitate și de cheltuială fizică.*

3. Tipul nervos. *Persoanele sînt în general, neexpansive, apte pentru cercetare, predominant intelectuale.*

4. Tipul limfatic. *Este vorba, în majoritate, de oameni meticuloși, ordonați, sedentari, posedînd mult simț practic.*

Iulian BĂDIN

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

Măsuri operative pentru îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației

COLECTIVE formate din activiști ai Consiliului județean de control al activității economice și sociale, din județul Dolj împreună cu alți specialiști, au controlat depozitele, magazinele și unitățile de alimentație publică din mai multe orașe și comune, urmărind modul cum sînt aprovizionate cu mărfuri necesare populației. Au fost verificate 268 unități comerciale din rețeaua cooperației de consum. De subliniat că, în județul Dolj, cooperația de consum asigură aprovizionarea a 550 815 locuitori (74,5% din populație), pe raza a 382 localități.

Din controlul efectuat a reieșit că — deși organele și organizațiile de partid au avut o preocupare permanentă pentru îmbunătățirea activității de aprovizionare. (volumul vînzărilor în comparație cu anul 1972, a crescut cu peste 47,2 milioane) — există și unele deficiențe. S-a constatat, de pildă, că depozitele întreprinderilor comerciale cu ridicata ale Ministerului Comerțului Interior (I.C.R.A., I.C.R.T.I. și I.C.R.M.) nu onorează notele de comenzi conform cererilor (numai în două săptămîni ale lunii octombrie n-au fost onorate 340 de comenzi. O altă cauză a unei slabe aprovizionări în anumite perioade a fost și nerespectarea obligațiilor contractuale de către unele întreprinderi Pot fi menționate Fabrica de zahăr din Corabia, cele de conserve din Rîureni și Calafat, cea de ciorapi din Sibiu etc.

Și în unitățile de alimentație publică s-a resimțit lipsa unei aprovizionări corespunzătoare, a diversificării producției culinare, deficiențe în ceea ce privește păstrarea și întreținerea fondului de marfă, a utilajelor și mobilierului comercial.

Trebuie să menționăm că încă în perioada controlului membrii Consiliului județean au intervenit operativ la furnizori pentru livrarea mărfurilor comandate. A fost posibil astfel ca în decurs de cîteva zile depozitele M.C.I. să furnizeze mărfuri în valoare de 5 610 mii lei, autocamioanele să transporte cantitățile mari de ambalaje, să se instaleze agregate frigorifice în locul celor defecte.

Pentru o rezolvare corespunzătoare a problemelor ivite cu ocazia controlului, Consiliul județean a hotărît ca întreprinderile comerciale cu ridicata să ia măsuri pentru onorarea integrală a notelor de comenzi ale cooperativelor de consum. În același timp, întreprinderea de specialitate (IJECOOP) a primit indicația să întocmească un program de lucru pentru vizitarea depozitelor, pentru a rezolva operativ problemele care se ridică la unitățile subordonate. S-a indicat totodată să se elaboreze un program concret pentru dezvoltarea activității în cadrul laboratoarelor în scopul creșterii producției proprii și îmbunătățirii aprovizionării populației, precum și pentru pregătirea tehnico-profesională a lucrătorilor din toate unitățile.

Pentru o rezolvare cît mai completă a problemelor de aprovizionare ale populației din județul Dolj, este necesar însă și un ajutor substanțial din partea Centrocoop. Este vorba, mai întîi, de asigurarea unor mijloace de transport specializate pentru distribuirea preparatelor din carne, a produselor de cofetărie și patiserie la unitățile vînzătoare, a unor utilaje și mobiliere, pentru ca cooperativele să poată să înființeze și unități specializate de tip „Gospodina". Pentru această perioadă, Consiliul județean a indicat organelor corespunzătoare să ia măsuri urgente pentru aprovizionarea optimă a cooperativelor din comunele unde drumurile pot deveni impracticabile pe timp de iarnă.

L. EMIL

REALIZAREA INVESTIȚIILOR

(Urmare din pag. 5)

depășește limitele rezervelor științifice de ordin tehnic.

— În ce constă ea ?

— în primul rînd, *proiectanții sînt tentați să-și ia rezerve deoarece nu întotdeauna temelile de proiectare sînt clare ;*

— *nu se respectă întocmai legislația cu privire la pregătirea și realizarea lucrărilor de investiții* (proiectarea sau char lucrările încep fără a avea de fiecare dată toate datele, avizele și aprobările necesare, necunoscîndu-se în multe cazuri nici gabaritul nici detaliile de fundații ale utilajelor ce se montează) ; deci și constructorul își asigură „o rezervă" ;

— existența unor *normative depășite și „acoperitoare"* în privința distanțelor, înălțimii încăperilor, scărilor, utilităților etc. Acestea ar trebui reconsiderate în lumina noilor condiții pentru a pune la îndemîna proiectanților un instrument precis de lucru, căci asta este într-adevăr o „rezervă fortuită" ;

— în fine, sînt binecunoscute *tendințele unor beneficiari de a-și crea „rezerve" de spațiu* cu care să-și acopere eventualele deficiențe în organizarea producției în noile obiective...

— Mulți ani ați condus șantiere mari din ramura siderurgică. În prezent sînteți cadrul de conducere în activitatea de investiții din agricultură. Nu vă creează nici o dificultate schimbarea „cîmpului de acțiune" ? Aveți nostalgia siderurgiei ?

— Nu ! Am nostalgia construcțiilor ! Și doar a celor terminate și numai atunci cînd am timp. Și cum timpul...

Am lucrat mulți ani în șantierele din ramura siderurgică. M-am familiarizat cu acest gen de lucrări. Am avut însă ocazia să conduc lucrări și din ramura construcțiilor de mașini, materialelor de construcții. În ultimul timp, la Galați, am realizat și cîteva lucrări modeste pentru agricultură. Schimbarea „cîmpului de acțiune" nu mi-a creat dificultăți decît din punct de vedere al organizării unității pe care o conduc. Am trecut de la lucrări mari, concentrate, cu mare dificultate tehnică, la lucrări răspîndite în mai multe județe ale țării, cu posibilități mai grele de concentrare, fără un colectiv de muncitori foarte stabil.

Sarcina actuală este pentru mine frumoasă, întrucît în condiții mai grele de organizare *trebuie să clădim „colectivul-familia"* care să realizeze în cel mai scurt timp un volum de construcții-montaj cel puțin echivalent cu cel al altor unități de construcții mari din țară. În 1973 am făcut primul pas. Am realizat cu circa 40% mai mult decît în anul 1972. În 1974, fără a ignora latura cantitativă, vom pune un accent și pe *calitate, pe finalizarea lucrărilor mai vechi.* Cel mai important lucru este însă acela de a crea *un nou stil de lucru și organizare* care să răspundă cerințelor de realizare a investițiilor în agricultură. Sper ca, *în anul viitor, toate investițiile planificate în ramura agricolă, să fie înfăptuite integral.* Și mai vrem să creăm *un colectiv de „agricultori-constructori"* de clasă. Și după cum îmi cunosc oamenii, aceasta nu va rămîne o simplă dorință ! Am doar experiența marilor șantiere...

— În anii noștri și-au însușit meseria de constructor mii și zeci de mii de oameni. De ce calități deosebite trebuie să dea dovadă un constructor ? După cît timp de activitate i se poate da un „certificat de constructor" în adevăratul sens al cuvîntului ?

— Prima calitate a unui constructor este **dăruirea pentru meseria** ce o practică ; el trebuie să fie de asemenea foarte **ușor adaptabil, onest, neînfricat, sănătos, tenace** (în învingerea greutăților), **realist, cățărător** (pentru lucrări de înălțime), **clarvăzător, mobil** (pentru a se adapta la variația lucrărilor și condițiilor de șantier), **demn** (în viața de șantier și particulară), **răspunzător.**

Aceia ce nu posedă asemenea calități nu se pot integra repede în colectiv, fiind incapabili să învingă munca grea, dar foarte frumoasă, ce o oferă șantierul. Constructorul vine pe șantier în momentul cînd începe organizarea de șantier pe un teren de cele mai multe ori gol și pleacă atunci cînd — rod al muncii lui — în locul „țărușului" apare obiectivul finalizat.

Așadar, certificatul de constructor, este actul oficial pe care îl dobîndesc aproape toți constructorii după un timp de activitate pe șantier. „Certificatul de constructor" în adevăratul sens al cuvîntului nu este însă un act scris ; ai certitudinea că deții acest certificat doar atunci cînd trecînd prin locurile unde ai muncit — în țara noastră frumoasă unde se construiește la tot pasul — te oprești deodată instinctiv, amintindu-ți că aici ai pus și tu o cărămidă. Acesta este certificatul care dovedește, confirmă, întărește adevărul că o parte mai mare sau mai mică din munca ta se află încorporată în acel obiectiv. **Pentru obținerea acestui certificat de constructor nu este nevoie de un timp îndelungat, ci de o viață.**

SISTEMUL DE PREFERINȚE

(Urmare din pag. 6)

tre mărfuri, acest procent este de 50 % (vezi tabelul nr. 3).

În calcularea valorii adăugate, se ia în considerare valoarea în vamă a produsului importat, iar pentru produsul finit prețul franco-uzină.

Dovada originii mărfurilor se face cu ajutorul unui certificat de origină tip A, semnat de întreprinderea exportatoare și vizat de către Camera de Comerț și Industrie. Completarea certificatului se face în limbile germană, engleză sau franceză.

Cea de a doua condiție a regulilor de origine, care permite să se beneficieze de regimul tarifar preferențial, o constituie transportul direct al mărfurilor din țara beneficiară către țara donatoare de preferințe.

Condiția transportului direct se realizează atunci cînd :

a) cele două țări au frontieră comună;

b) mărfurile tranzitează pe teritoriul altor țări, cu sau fără transbordare sau depozitare pe teritoriul acestora, cu condiția să rămînă sub controlul autorităților vamale ale țării de tranzit și să nu fi suferit alte operațiuni decît descărcarea, încărcarea sau altele destinate conservării integrității lor.

5. **MECANISME DE SALVGARDARE**

Legea prevede posibilitatea suspendării aplicării regimului vamal preferențial la oricare dintre produsele cuprinse în schemă, în cazul în care :

a) creșterea anuală a importurilor unui produs pentru consumul intern depășește:

Tabelul nr. 2

Poziția tarifară	Produsul	Poziția tarifară	Produsul
50.02	Mătase brută nebobinată.	50.09	Țesături de mătase.
73.03	Fier și oțel în blocuri sau lingouri	73.18	Tuburi și țevi din fier sau oțel

— 25%, cînd produsul provine din ansamblul țărilor beneficiare ;

— 10%, cînd produsul provine dintr-o singură țară în curs de dezvoltare, dacă aceasta deține poziția de primul sau al doilea furnizor al produsului în cauză pe piața Austriei ;

b) producătorii interni de produse similare sau direct concurente au suferit, din cauza regimului preferențial, grave prejudicii.

Suspendarea regimului vamal preferențial este anulată în momentul cînd cauzele care au condus la aplicarea acestei măsuri încetează să mai existe.

Pentru a beneficia de sistemul de preferințe vamale este necesar ca personalul din activitatea de export al centralelor și întreprinderile cu activitate de comerț exterior să fie bine instruit în această direcție.

Tabelul nr. 3

Poziția vamală	Produsul	Operațiuni conferind caracterul de produs originar
85 15	Aparate de transmisie și recepție pentru radiotelefonie și radiotelegrafie ; aparate de emisie și recepție pentru radiodifuziune, televizoare, receptoare combinate etc.	Procesul tehnologic sau montajul în care sînt utilizate produse, părți și piese importate, a căror valoare nu depășește 40% din valoarea produsului finit, cu condiția ca : a) cel puțin 50% din piesele utilizate să fie „originare" ; b) toți tranzistorii să fie produse „originare".
76.10	Butoaie, bidoane, cutii și alte recipiente similare pentru transport și ambalare, din aluminiu	Procesul tehnologic pentru care se utilizează produse importate, a căror valoare nu depășește 50% din valoarea produsului finit

PRODUCȚIA NETĂ

(Urmare din pag. 9)

• Planul prețului de cost și realizarea acestuia, față de metodologia actuală, să se întocmească în două părți distincte : una care să cuprindă elementele de cheltuieli materiale și alta — elementele de cheltuieli cu munca vie, cu două analitice : cheltuieli cu forța de muncă și restul elementelor de cheltuieli cu caracter de muncă vie.

• Cheltuielile în evidența contabilă, respectiv în postcalcul, să fie evidențiate, de asemenea, pe analitice din care să rezulte cheltuielile materiale și cele cu munca vie. În această situație, analiticele conturilor de cheltuieli complexe ar urma să fie restrînse la un număr de 4—5 analitice în care să fie evidențiate toate cheltuielile, de așa natură încît să răspundă la determinarea cheltuielilor materiale și cu munca vie.

Pentru exemplificare, s-a propus ca cheltuielile comune ale secției (cont 520), care în prezent are 18 analitice, să fie evidențiate în numai 5 analitice, și anume :

— cheltuieli materiale pentru întrețineri și reparații de orice natură, materiale gospodărești, uzura S.D.V. și a altor obiecte din inventar ale secției ;

— amortizarea ;

— remunerarea forței de muncă plus contribuții pentru asigurările sociale ;

— alte cheltuieli materiale ;

— alte cheltuieli cu munca vie.

La fel pot fi simplificate și cheltuielile generale ale întreprinderii, cheltuielile de desfacere și altele.

Acestea sînt, succint prezentate, principalele probleme reieșite din experimentarea indicatorului „producția netă" la Combinatul de produse sodice — Ocna Mureșului, precum și părerile și soluțiile mai importante de perfecționare a acestui indicator propuse de specialiști în dezbaterea pe care am organizat-o în luna decembrie a anului trecut.

Începînd de la 1 ianuarie 1974 producția netă constituie indicator de plan pentru toate ministerele, centralele și întreprinderile din industria republicană, iar la întreprinderile care au experimentat în anul trecut calculul „producției nete", în sistemul de formare a veniturilor salariaților, se are în vedere gradul de realizare a acestui indicator de plan.

Ținînd seama de importanța și actualitatea folosirii noului indicator, INVITĂM PE ACEASTĂ CALE SPECIALIȘTII DIN MINISTERE, CENTRALE ȘI ÎNTREPRINDERI — îndeosebi din cele care au aplicat experimental acest indicator — SĂ NE COMUNICE PĂRERILE DESPRE PROBLEMELE ȘI SOLUȚIILE RIDICATE ÎN DEZBATERE, PRECUM ȘI PROPUNERILE PENTRU PERFECȚIONAREA, ÎN CONTINUARE, A INDICATORULUI „PRODUCȚIA NETĂ", în scopul creșterii rolului său de pîrghie în folosirea mai bună a mijloacelor materiale și bănești, în sporirea eficienței în întreaga activitate economică.

concepte-teorii

MATEMATICA ȘI DINAMICA ECONOMICĂ

ECONOMIA matematică contemporană este preocupată de a găsi modalitățile adecvate de aplicare a matematicii în cazul economiei dinamice.

Cine poate să dea **astăzi** un răspuns cu gradul cel mai ridicat de probabilitate la întrebarea : care dintre teoriile formulate în literatura matematică mondială va sta la baza economiei matematice dinamice de mîine ? Probabil că nici matematicianul în cauză care a creat o nouă teorie matematică nu poate să întrevadă întreaga sferă de aplicare a teoremelor demonstrate de el. Este pe deplin îndreptățită profunda remarcă a regretatului Gr. C. Moisil despre nebănuitele potențe de aplicabilitate a unor descoperiri matematice : „Noi, matematicienii, vedem cît de mult servește tuturor matematica pe care am făcut-o ieri și mai ales alaltăieri. Azi facem matematica ce va fi folosită mîine și mai ales poimîine... Matematica de azi eu cred că va folosi unor științe care se dezvoltă într-un stil nou ; e vorba de științele despre om și despre societate". [1]) Dacă matematicianul este cel care creează matematica ce ar putea fi aplicată în economie, economia matematică dinamică trebuie elaborată de economist, care trebuie să știe să mînuiască instrumentarul matematic.

Deci se pune problema : cum trebuie economistul să folosească matematica ? Economia matematică, în esență, înseamnă utilizarea metodei matematice în universul economic. Cum poate să devină matematica metodă în economie ? Este cunoscută reflecția lui Bertrand Russell precum că „matematica este știința în care nu se știe niciodată despre ce este vorba și nici dacă tot ce se afirmă este adevărat". [2]) Excesul matematizării gîndirii economice nu este lipsit de anumite riscuri. Se conturează pericolul de a transforma modelarea matematică a economiei într-un simplu joc al spiritului. Istoria matematicii cunoaște precedente în acest sens. O abordare a dinamicii economice printr-o astfel de optică nu ar duce la o mai bună înțelegere a naturii proceselor studiate.

Matematica actuală, elaborată în cea mai mare parte la „comanda socială" a tehnicii, nu satisface necesitățile modelării matematice în timp ale economiei. Economiștii nu pot însă aștepta ca matematicienii să rezolve problemele lor. Or, există o imensă „pată albă" în economia matematică, și anume dinamica economică, ale cărei probleme fundamentale de conținut și de metodă sînt departe de a fi elucidate.

John Maynard Keynes a fost un bun cunoscător al matematicii. Cred că nu i se poate nega competența cînd apreciază că „Economia matematică recentă constă într-o proporție prea mare din simple speculații, la fel de vagi ca și presupunerile inițiale pe care se bazează, permițînd autorului să treacă cu vederea, în labirintul lor de simboluri pretențioase și inutile, complexitatea și interdependențele lumii reale" [3]). Matematizarea keynesismului de către discipolii lui Keynes nu infirmă citatul de mai sus ; prin formalizare matematică, conținutul economic al keynesismului nu a suportat nici o modificare de fond. Pentru a înțelege și judeca potențele matematicii în abordarea dinamică a economiei nu este inutil de a recurge la învățămintele unui pionier al generalizării metodei matematice în toate domeniile științei.

ÎNCĂ în urmă cu secole, Descartes, în lucrarea sa neterminată **Regulae utiles et clares ad ingenii directionem în veritatis inquisitione,** [4]) și-a propus să expună o metodă universală de cercetare.

Această metodă nu este alta decît matematica. Schema carteziană de aplicat în toate domeniile de cercetare științifică ar putea fi astfel expusă succint: 1) orice tip de problemă investigată trebuie redusă la o problemă de matematică ; 2) problema de matematică, indiferent de tipul ei, trebuie redusă la o problemă de algebră ; 3) orice problemă de algebră trebuie redusă la rezolvarea unei singure ecuații.

Descartes nu a dezvoltat aceste idei în lucrarea lui ulterioară, **Discours de la Méthode,** în care sintetizează concepția sa metodologică. Se poate presupune că el și-a dat seama de dificultatea de a demonstra tezele sale și a abandonat proiectul inițial.

Exclusivismul metodologic cartezian contrazice tendința pluralistă din metoda științei contemporane. Totodată, nu se poate reduce matematica la algebră. Este dificil de acceptat schema carteziană nu numai ca o metodă universală, dar și ca metodă unică de cercetare. Mai realist ar fi de a încerca să răspundem în ce măsură este posibil de aplicat schema lui Descartes în cercetarea dinamicii economice și care ar fi semnificația ei euristică în acest domeniu.

S-ar putea ca aceste idei să pară simpliste, chiar anacronice, în comparație cu metodele sofisticate ale econometriei contemporane. Astfel, creația cea mai spectaculoasă a econometriei americane, modelul econometric trimestrial Brookings al Statelor Unite, este un sistem dezagregat în 35 de sectoare și cuprinde peste 1000 de ecuații [5]). Performanța unui model economico-matematic nu poate fi însă judecată după numărul ecuațiilor pe care le conține ; esențialul este ca modelul să simuleze corect realitatea. În numeroase domenii ale științei, mari adevăruri sînt exprimate într-o formă matematică simplă. Nu credem să greșim dacă vom emite următorul postulat: **cu cît un principiu științific are un conținut mai general, o sferă mai largă de aplicabilitate, cu atît formalizarea sa matematică își găsește o expresie mai simplă.**

În fizică, legile cele mai generale își găsesc o expresie matematică foarte simplă (ceea ce nu exclude ca ecuațiile fizice matematice să fie deosebit de complexe). Relația fundamentală dintre masă și energie este formulată printr-o ecuație elementară ; celebra lege a lui Einstein, a „echivalenței masă-energie", care atribuie energiei radiante „imponderabile" din fizica clasică o cantitate egală de materie ponderabilă obișnuită, este sintetizată în cunoscuta formulă:

$$E = mc^2.$$

În condițiile problemei noastre, ne-am permite reformularea schemei lui Descartes în felul următor :

1) Orice problemă de economie cu caracter cantitativ poate să fie transformată într-o problemă de matematică ; ceea ce nu înseamnă că toate fenomenele și procesele economice pot să fie integral cuantificate.

2) Problema de economie matematică trebuie să fie astfel formulată încît să poată fi soluționată cu metodele matematice cunoscute astăzi. Modelul de echilibru elaborat de John von Neumann nu are soluție matematică, astfel că nu poate fi utilizat în planificare, deși a generat o literatură voluminoasă (poate că datorită marelui prestigiu al autorului în domeniul matematicii).

3) Este preferabil să se reducă problema de economie matematică la rezolvarea unei singure ecuații ; ceea ce nu înseamnă că toate procesele economice pot să fie exprimate printr-o singură ecuație.

Și în domeniul dinamicii economice, mai înainte de a elabora modelele economico-matematice și econometrice complicate, care să descrie procese economice complexe și specifice, este necesar să tindem către exprimarea unor principii economice fundamentale, a unor relații economice cantitative de bază, într-o formă matematică simplă, printr-o singură ecuație. Dacă pînă în prezent nu am reușit să facem nici măcar acest prim pas, cum este posibil să trecem la cel de-al doilea pas ? A sări peste o etapă inerentă progresului cercetării este o absurditate, cu efecte deosebit de negative pentru întreaga evoluție a cercetărilor viitoare.

● Mai întîi exprimarea unor principii economice fundamentale într-o formă matematică simplă

● Înainte de a trece la construirea unui model economic dinamic general, să formulăm satisfăcător interdependențele majore

Se pare că, în prezent, ar trebui să fim mai puțin ambițioși și să renunțăm temporar la „gigantomanie" în studiul dinamicii economice. În etapa actuală, mai multă valoare practică are determinarea pe cale aritmetică a unui coeficient care să fundamenteze o decizie economică pentru viitor decît formularea unui model econometric sofisticat cu peste o mie de ecuații, a cărui utilitate s-a epuizat o dată cu elaborarea sa. Inexistența constantelor în economie îngreunează abordarea matematică a proceselor dinamice. Spre deosebire de fizică, unde coeficienții determinanți sînt ficși, în dinamica economică tocmai schimbarea lor este obiectul de studiu. Orice economist știe ce importanță uriașă ar avea desprinderea unei legități în ceea ce privește tendința coeficientului capitalului.

PRIMUL OBIECTIV al economiei matematice trebuie să fie deci aplicarea schemei carteziene, oricît de simplistă ar părea. Sarcina primordială este deci de a determina parametrii unor asemenea ecuații matematice cu conținut economic. Cel mai cunoscut exemplu este desigur schema reproducției lărgite formulate de Marx. În economia matematică contemporană nu lipsesc încercări de a cuprinde într-o singură ecuație procesul complex al dinamicii economice.

În teoria occidentală contemporană a creșterii economice a exercitat o mare înrîurire ecuația fundamentală a dinamicii economice formulată de Harrod și Dommar. Critica făcută acestui model de Joan Robinson pe motiv că ar fi „o simplă tautologie" este neîntemeiată. Problema constă în ce măsură ecuația se verifică în practica economică (ceea ce este o problemă controversată).

În economia socialistă este cunoscut modelul dinamic elaborat de economistul polonez M. Kalecki [6]) — care exprimă creșterea venitului național printr-o singură ecuație algebrică :

$$r = \frac{1}{m} \cdot \frac{I}{V} - a + u$$

în care : r — ritmul de creștere a venitului național ; m — coeficientul capitalului ; I — volumul investițiilor productive ; a — parametrul amortizărilor ; u — efectul perfecționărilor care nu depind de investiții.

Relația funcțională dintre creșterea venitului național și factorii care determină acest ritm, formalizată de Kalecki, comportă nu puține dificultăți de calcul. După informațiile noastre, acest model nu a fost încă calculat pentru condițiile economiei Poloniei. Doi economiști cehi, Goldman și Kouba, au întreprins o aplicare experimentală a modelului lui Kalecki la datele statistice ale Cehoslovaciei ; rezultatele la care au ajuns sînt controversate, însă disputa nu se referă la instrumentarul matematic, ci privește conținutul economic al modelului lui Kalecki.

Pentru soluționarea practică a numeroase probleme economice uneori este de mare utilitate a formula și inegalități matematice, expresii cantitative mai puțin precise ale unor relații dintre fenomene dar de mare semnificație economică.

De pildă ,expresia $\Delta R > \Delta S$ unde R = productivitatea muncii și S = salariile, constituie un principiu economic fundamental în politica de salarizare. Cu tot caracterul nedeterminat al acestei relații matematice, respectarea ei este considerată în unanimitate ca o condiție majoră a creșterii economiei socialiste. Totodată, menționăm că mult dezbătuta lege economică a creșterii cu precădere a mijloacelor de producție reprezintă o formulare sub forma unei inegalități matematice a unei legități economice caracteristice reproducției lărgite.

4) Determinarea unei relații de inegalitate certe este preferabilă unei absențe totale a unei expresii matematice în descrierea unui proces economic.

O contribuție majoră la dinamica economică ar fi dacă am putea demonstra cu certitudine una din următoarele trei relații posibile ale corelației dintre dinamica venitului național și a comerțului exterior :

$$1)\ \Delta E > \Delta V \quad \text{sau} \quad 2)\ \Delta E < \Delta V \quad \text{sau} \quad 3)\ \Delta E = \Delta V$$

unde E = comerțul exterior și V = venitul național.

Analiza statistică a creșterii economice din perioada postbelică susține prima relație ; această constatare empirică este în concordanță cu teoria economică contemporană a diviziunii internaționale a muncii. Cred însă că puțini economiști ar spune că este o axiomă a creșterii economice, valabilă pentru toate țările și pentru toate timpurile.

Desigur, ar fi temerar a afirma că pentru sfera economică este specifică predominanța inegalităților asupra ecuațiilor, dar să nu uităm că programarea matematică — pînă în prezent cel mai eficient capitol al matematicii aplicate în economie — este caracterizată ca o „matematică a inegalităților".

Ar fi eronat dacă s-ar trage concluzia că ar fi suficientă o singură ecuație pentru a exprima întreaga dinamică economică. Sistemul economic fiind un univers cu mai multe necunoscute, el nu poate fi formalizat matematic decît printr-un sistem matematic cu atîtea ecuații cîte necunoscute, pentru ca să rezulte o soluție unică, atît de așteptată de factorul de decizie. Evident, s-ar putea ca soluția să nu fie unică și atunci nu este necesară o egalitate strictă între numărul ecuațiilor și cel al necunoscutelor. Nu trebuie înlăturată posibilitatea unor „grade de libertate" în dinamica economică, care să ofere variante multiple pentru organele de decizie.

Studiul de față își propune un obiectiv limitat : ceea ce am dorit să relevăm este numai necesitatea de a formula mai întîi ecuațiile fundamentale ale dinamicii economice, care să formalizeze satisfăcător interdependențele majore ale proceselor economice înainte de a purcede la construirea unui model economic dinamic general. Este un imperativ primordial al economiei matematice care nu poate fi minimalizat. Soluționarea acestei probleme ar scoate din impas dinamica economică și ar deschide perspective largi eflorescenței prognozei economice.

O asemenea optică este — credem — în spiritul concepției despre posibilitățile de aplicare a metodei matematice în economie pe care a avut-o un mare matematician al secolului XX. Această problemă este abordată — scrie Norbert Wiener în celebra sa operă „Cibernetica sau știința comenzii și comunicării la ființe și mașini" din cauza marilor, și — cred — falselor speranțe pe care le-au clădit unii din prietenii mei pentru eficacitatea socială a noilor căi de gîndire pe care această carte le poate conține.

Pentru cei care nu înțeleg specificul metodelor din științele sociale Wiener precizează : „ei consideră că sarcina principală a viitorului imediat este de a extinde metodele științelor naturii la domeniile antropologiei, sociologiei, economiei, în speranța de a obține același succes în domeniile sociale. Crezînd mai întîi că aceasta este necesar, ajung apoi să creadă că este posibil. După părerea mea, ei arată aici un optimism excesiv și o greșită înțelegere a naturii oricărei realizări științifice". Avertismentul lui Wiener împotriva transpunerii mecanice a metodelor științelor naturii în cercetarea economică este pe deplin justificat de unele exagerări din gîndirea economică matematică contemporană.

dr. M. HOROVITZ

1) Gr. C. Moisil, Treaba matematicienilor, Contemporanul, 7 ian. 1972.

2) Bertrand Russell, Misticism and Logic, citat după Al. Froda, Eroare și paradox în matematică.

3) John Maynard Keynes : Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor, Editura științifică, București, 1970, pag. 305—306.

4) Descartes, Reguli utile și clare pentru îndrumarea minții în cercetarea adevărului, Editura științifică, București, 1964.

5) The Brookings Model : Some Further Results, 1969, North-Holland Publishing Company — Amsterdam, pag. VIII.

6) Michal Kalecki, Schiță a teoriei creșterii economiei socialiste, Editura științifică, București, 1972, pag. 41.

VITRINA CU CĂRȚI

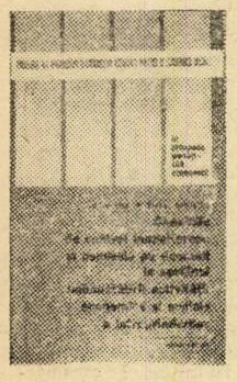

● Recent apărută în Editura Politică, lucrarea **Consiliile de control muncitoresc și comisiile pe domenii în sprijinul îmbunătățirii activității economice și sociale a întreprinderilor** semnată de **Cornel Iuga** și **Ștefan Cristescu,** prezintă atribuțiile și sarcinile care revin acestor organisme obștești pentru controlul aplicării hotărîrilor de partid și de stat.

După o examinare succintă a rolului consiliilor de control muncitoresc și a comisiilor pe domenii în conducerea unităților economice, autorii prezintă pe larg principalele probleme din domeniul economic și social care fac obiectul activității acestora, modalitățile concrete de planificare a muncii, pregătirea și efectuarea controalelor și analizelor, stabilirea măsurilor și soluțiilor pentru prevenirea și eliminarea lipsurilor și îmbunătățirea activității unității.

În lucrare sînt relevate trăsăturile care caracterizează activitatea consiliilor de control și comisiilor pe domenii : operativitate, sprijin concret în soluționarea problemelor, exigență și fermitate față de modul de înfăptuire a hotărîrilor de partid și de stat, a sarcinilor planului național unic de dezvoltare.

Scrisă într-un stil accesibil, lucrarea constituie un instrument util la îndemîna consiliilor de control muncitoresc și a comisiilor pe domenii de activitate.

● Jean, Piaget, **Structuralismul,** Ed. Științifică, București, 1973, 168 pag., 3,75 lei. Lucrarea reprezintă o valoroasă contribuție la definirea noii metode de gîndire ce își face tot mai mult loc în științele contemporane.

● H. Freudenthal, **Limbajul logicii matematice** (traducere din limba engleză), Ed. Tehnică, București, 1973, 152 pag., 5 lei.

● **Modelarea proceselor sociale** (traducere din limba rusă), Ed. Științifică, București, 1973, 276 pag., 9.25 lei. Culegere de articole de sociologie marxistă, consacrată problemelor modelării matematice a proceselor sociale.

● I.B. Ghermeier, **Introducere în teoria cercetării operaționale** (traducere din limba rusă), în seria „Bazele matematice ale cercetării operaționale", Ed. Tehnică, București, 1973, 384 pag., 21.50 lei. Despre formalizare și principiile de bază ale cercetării operaționale ; estimarea eficienței strategiilor ; strategii optime ; teoreme generale privind rezolvarea jocurilor antagoniste în strategii mixte ; jocuri cu funcții de plată de o formă particulară.

2 ● A. Kaufmann și M. Précigout, **Elemente de teoria mulțimilor și algebra modernă vol. II** (traducere din limba franceză), în seria „Matematici moderne aplicate", Ed. Tehnică, București, 1973, 240 pag., 10 lei. Sînt prezentate conceptele, limbajul și noțiunile generale ale algebrei moderne : noțiuni de logică matematică ; relații de ordine într-o mulțime ; mulțimi bine ordonate ; mulțimi infinite ; latice ; algebre booleene. Fiecare capitol se încheie cu interesante exerciții propuse spre rezolvare. Împreună cu primul volum, lucrarea reprezintă o traducere selectivă a primei părți din „Matematicile moderne pentru reciclarea inginerilor și cadrelor".

TEORII MAI VECHI ȘI MAI NOI ALE „CONVERGENȚEI SISTEMELOR“ [III]

● Evolutionism și negarea legilor obiective

O ALTĂ sursă gnoseologică a teoriilor convergenței o constituie absolutizarea formei evolutive de dezvoltare a societății, ignorarea saltului calitativ și a legilor istorice obiective după care o orînduire socială ia locul inevitabil alteia, chiar dacă o perioadă de timp se mențin rămășițe ale vechii societăți.

Într-o manieră sentențioasă R. Aron proclamă teza că „nimic nu îndreptățește presupunerile după care socialismul trebuie să succeadă, pretutindeni, regimului proprietății private. Ideea succesiunii fazelor dezvoltării economice și a înlocuirii unui regim cu altul, după R. Aron, „este contestată de o serie de evenimente“. Depinde însă cum sînt înțelese evenimentele. Dacă sînt înțelese științific — și așa le înțelege marxismul reluînd chiar din tradiția progresistă franceză elementele valoroase ale tabloului fourierist al succesiunii fazelor dezvoltării economice — ele confirmă valoarea și valabilitatea tezelor marxiste despre succesiunea modurilor de producție, ale orînduirilor sociale.

Evenimentele, legile istoriei acționează în direcția înlocuirii capitalismului cu socialismul, a dezvoltării și perfecționării acestuia pentru a răspunde cît mai bine marilor probleme economice, sociale, politice, științifice, ideologice etc. cu care este confruntată azi omenirea. De mai bine de o jumătate de veac, acest proces este o realitate majoră care de altfel i-a și obligat pe ideologii burghezi să treacă de la teoriile incompatibilității socialismului cu economia rațională, identificată cu capitalismul — la teoriile convergenței prin care se recunoaște rationalitatea socialismului alături de capitalism

● Relațiile economice internaționale — motiv de convergență ?

LUMEA DE AZI este o lume a interdependențelor în care schimburile de valori materiale și spirituale s-au intensificat enorm între țările lumii indiferent de orînduirea lor social-economică. Nici această realitate n-a scăpat din atenția susținătorilor convergenței sistemelor, folosind-o ca un argument forte în sprijinul teoriilor elaborate de ei.

Interdependențele comerciale în țări cu orînduiri diferite sînt socotite ca un fel de „nivelator“ al caracteristicilor celor două orînduiri. Se spune adesea că din moment ce mărfurile lumii capitaliste pătrund în lumea socialistă și invers, înseamnă că aduc cu ele ceva care obligă cele două lumi să evolueze în chip convergent.

În realitate lucrurile nu stau astfel. Epoca noastră, de coexistență a orînduirilor sociale diferite, a scos în evidență **o caracteristică a schimbului de mărfuri pe plan mondial și anume : cînd mărfurile trec dintr-o țară socialistă în una capitalistă și invers nu ele modifică natura societății în care au intrat ci relațiile de producție ale acesteia schimbă natura mărfurilor după chipul și asemănarea lor.**

Schimbările amintite, de natură, a mărfurilor nu au nimic misterios în ele ci se datoresc faptului că valoarea pe care mărfurile o conțin este un raport social și nu o însușire materială.

● False dileme și semnificații reale

TEORIILE convergenței sînt susținute numai de o parte a ideologilor lumii occidentale și aceștia de foarte variate orientări. Alții văd evoluții parțial convergente, concomient cu evoluții divergente [15]). Sînt și autori occidentali nemarxiști care văd realist problema convergenței oprindu-se doar la constatări fără a se lansa în considerații savante sau în preconizarea unor măsuri practice. Dar sînt și dintre cei care respingînd ideea de convergență promovează idei politice vetuste ca cele ale obligării prin forță a socialismului să dea înapoi. Ele amintesc de filozofia și politica rolle back de tristă amintire din vremea lui J. F. Dulles.

Demonstrarea inconsistenței teoriilor convergenței sistemelor se cere însoțită de aprecierea funcțiilor social-economice și politico-ideologice. Autori ca J. Fourastié, Fr. Perroux, G. Myrdal, K. Boulding, E. Benoit etc. au folosit teoriile convergenței în sprijinul coexistenței pașnice și al promovării destinderii internaționale. Alții le-au folosit pentru promovarea intensificării schimburilor economice între țări cu sisteme sociale diferite.

Nu putem să nu vedem însă și alte laturi legate de finalitatea obiectivă, de clasă, a acestor teorii. Pe plan politic ele acreditează ideea inutilității luptei clasei muncitoare, a forțelor progresiste din capitalism pentru a se trece la socialism sub pretextul fuzionării capitalismului cu socialismul într-o „societate a belșugului“. Pe plan filozofic, se încearcă înlocuirea înțelegerii dialectice a lumii contemporane cu evoluționismul plat și distragerea atenției de la acțiunea legității esențiale care guvernează dezvoltarea actuală și-i conturează viitoarea configurație. Ele alimentează miopia subiectivă care se exprimă mai întîi de toate în negarea inevitabilității istorice a înlocuirii capitalismului cu socialismul. Atenția este ațintită asupra faptelor, fenomenelor fără a coborî în esența lor. „Nu legitatea, nu esența fenomenului, ci faptul pur, analogia de suprafață, stau la baza“ [16]) susținerii ideilor convergenței. Pe plan social-politic teoriile convergenței au menirea să semene îndoială în rîndul maselor în ce privește certitudinea perspectivei comuniste a societății, să demobilizeze forțele revoluționare aflate în lupta pentru socialism și să le canalizeze energiile pe căi convenabile capitalismului.

Dezvoltările actuale nu trebuie judecate în termenii dilemici ai evoluțiilor convergente sau divergente, ci prin prisma proceselor majore care frămîntă epoca noastră, a acțiunii legilor care le ghidează, a forțelor și mișcărilor care-o brăzdează.

Dezvoltările de pînă acum, de azi și direcțiile profilate pentru viitor, aduc suficiente dovezi că socialismul este succesorul inevitabil al capitalismului, este o realitate majoră a zilei de azi, o predominantă categorie a zilei de mîine și o globalitate a viitorului. Evoluția către acest viitor are loc pe baza pregătirii condițiilor obiective, la a căror realizare contribuie, volens-nolens — capitalismul.

prof. univ. dr. I. Nicolae-VĂLEANU

15) Vezi Kurt Lopfer — West-Ost-Konvergenz, Zürich, St. Gallen, 1970

16) G.P. Davidiuc — Kritika teorii edinnovo industrialnovo obscestva. Ed. Nauka i tehnica, Moscova, 1968.

FIȘE

Sesiune științifică dedicată Academiei Române

● În Aula Academiei Republicii Socialiste România, se desfășoară, începînd de ieri, o sesiune științifică pe tema „Rolul și locul Academiei Române în evoluția societății românești „1866—1920“. Numeroasele comunicări prezentate de oameni de știință din institutele de învățămînt și cultură din întreaga țară alcătuiesc o amplă evocare a contribuției Academiei la dezvoltarea spirituală a societății românești, la progresul social-economic și cultural al României.

Șanse egale

● În lucrarea **L'éducation demain** (editura Abier-Montaigne, Paris 1973, 334 p) Bertrand Schwartz abordează o gamă foarte largă de probleme privind învățămîntul, inclusiv reciclarea, în perspectiva anului 2 000 în condițiile societăților occidentale.

Una dintre problemele abordate se referă la legătura dintre învățămînt și viața profesională, respectiv la rolul învățămîntului în pregătirea forței de muncă în condițiile societății moderne. În mod special autorul se preocupă de asigurarea „egalității șanselor“, respectiv de problema creării unor nuclee de pregătire la fel de bine încadrate cu cadre de predare.

Deosebirile actuale, după aprecierea autorului, determină o diferențiere între absolvenții diferitelor școli și, de aici, și șansele de angajare și apoi de avansare în carieră sînt diferite, școlile avantajînd pe unii și desavantajînd pe alții. În scopul „egalizării șanselor“, se apreciază că învățămîntul permanent este cea mai actuală și mai importantă cale.

Schemă a sistemului științelor economice

● **Cînd vorbim de „știința economică“, spune F. Mașev în articolul K** voprosu o klassifikații ekonomiceskih nauk **(În problema clasificării științelor economice), apărut în nr. 12/1973 al revistei** EKONOMICESKIE NAUKI, **avem, natural, în vedere nu numai economia politică, ci întregul sistem al științelor economice. Conform teoriei actuale a sistemelor, știința economică ar putea fi considerată un** macrosistem. **Acesta s-ar diviza în trei mari subsisteme :** științele economice generale ; științele economice de ramură ; **știința conducerii economice.**

Primul subsistem **ar fi constituit din următoarele subdiviziuni : economia politică, istoria gîndirii economice, istoria economiei naționale (istorie economică), geografia economică, economia mondială, economia muncii, demografie economică.**

Al doilea subsistem **s-ar divide în : economia sferei producției materiale, economia sferei circulației ; economia sferei neproductive ; economia sferei serviciilor.**

Al treilea subsistem — **știința conducerii, avînd ca obiect prelucrarea informației — ar cuprinde ca subdiviziuni de gradul întîi : știința planificării economiei, științe economice de evidență, științe economico-matematice, și ca subdiviziuni de gradul doi : cibernetica economică, statistica matematică, statistica economică, analiza economică, evidența contabilă.**

Educația sau creșterea economică ?

● **Analizînd date statistice din Franța, François Orivel constată în studiul** Les disparités régionales en matière de taux de scolarisation **(Disparități regionale în rata școlarizării), apărut în nr. 3/73 al REVUE D'ECONOMIE POLITIQUE, că probabilitatea de a obține o educație secundară variază foarte mult de la o regiune la alta. Aceste variații nu se explică prin diferențe de venit. Autorul a introdus în 14 modele de regresie multiplă 12 variabile, pentru a surprinde pe cele care sînt asociate cu variații în rata școlarizării. Au rezultat 5 variabile cu coeficienți de regresie importanți : nivelul de educație al părinților, urbanizarea, atitudinile față de mobilitate, echipamentul școlar și artizanatul.**

Aceste variabile, necorelate între ele, explică ceva mai mult decît 2/3 din variația ratelor de școlarizare departamentale. Deciziile de școlarizare sînt mai puțin rezultatul unui calcul economic de rentabilitate și mai mult consecința unui mediu favorabil, care se caracterizează în esență prin nivelul educației părinților, urbanității și poziția față de mobilitate, variabile care, la rîndul lor, spune autorul, sînt consecințe ale dezvoltării economice. Astfel, concluzionează F. O., rezultatele cercetării aduc un argument în plus în favoarea rolului determinant al creșterii economice.

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

Economia științei și obiectul ei

DEȘI EXISTENȚA economiei științei ca ramură nouă a științei economice nu mai poate fi negată, conținutul ei este încă insuficient definit, iar structura ei constituie încă un obiect controversat. În decursul anului 1973, revista **„Voprosî Ekonomiki“**, *la rubrica „Schimb de opinii“, a publicat mai multe puncte de vedere referitoare la obiectul economiei științei.*

Părerile expuse, atît în articolele menționate, cît și în alte lucrări apărute în U.R.S.S. pe această problemă, evidențiază faptul că precizarea structurii acestei discipline și a obiectului ei evoluează pe două căi : pe de o parte, prin stabilirea problemelor ce intră în preocuparea disciplinei (această părere este exprimată de L. Gatovschi în nr. 12/1965 al revistei „Voprosî Ekonomiki“, de V. S. Sominschi în „Ekonomiceskaia Gazeta“ nr. 10/1967, de V. G. Lebedev în volumul „Ekonomiceskie problemî effektivnosti nauki“, apărut în editura Misl, 1971, de L. Glazer și G. Lahtin în „Voprosî Ekonomiki“ nr. 5 și respectiv 6/1973, iar pe de altă parte, prin stabilirea structurilor și apoi întocmirea listei problemelor de cercetat — (S. A. Sarchisian și V. A. Pokrovschi în „Problemele conducerii cercetărilor științifice“, Editura Nauka 1973, și alții). Mai interesantă ni se pare opinia acelor economiști care apreciază că cele două căi nu se exclud ci, dimpotrivă, se completează reciproc. B. Zaițev **(„Voprosi Ekonomiki“** *nr. 11/1973) consideră că cele două căi exprimă diferitele laturi ale economiei cercetării și anume conținutul și forma ei și, tocmai prin aceasta, ele permit exprimarea completă a obiectului acestei discipline. Să urmărim varianta lui B. Zaițev privind structura economiei cercetării.*

Autorul pleacă de la necesitatea îmbinării organice a cuceririlor revoluției **științifice-tehnice cu superioritatea sistemului economic socialist,** *ceea ce implică cercetarea tuturor aspectelor pe care le cuprinde ciclul cercetare — producție, respectiv : de la problemele teoretice și practice ale conducerii acestui proces, la elaborarea de metode economice pentru aprecierea rezultatelor finale ale aplicării cuceririlor științifice și tehnice în producție. În această optică se apreciază că structura noii discipline trebuie să cuprindă :* **conducerea progresului științific, gestiunea economică în cercetare și eficiența progresului științific și tehnic.**

Conducerea dezvoltării activității științifice și tehnice *ridică în principal problema determinării raporturilor reciproce dintre „conducere“ și „organizare“ și drept consecință : funcțiile conducerii. În cadrul activității de cercetare tehnico-științifice, cele mai importante funcții ale conducerii, după aprecierea lui B. Zaițev, se referă la : organizarea conducerii, planificarea, prognozarea ca studiu premergător planificării, coordonarea, conducerea operativă inclusiv dispecerizarea, controlul, evidența și răspunderea.*

Gestiunea economică în cercetare *ar fi justificată prin aceea că rezultatele lucrărilor de cercetare științifică și de experimentare constituie produse ale muncii, au valoare, valoare de întrebuințare și preț. Trebuie avut în vedere însă că în cercetarea științifică toate aceste aspecte au particularitățile lor. Astfel, dacă în producția industrială valoarea mărfii poate fi determinată prin costul diferitelor părți componente, costuri ce se determină pe bază de normative, în cercetarea științifică astfel de normative încă nu există, iar stabilirea lor este foarte complicată, în primul rînd pentru considerentul că cercetarea științifică nu creează „produse“ în serie ci unicate. Gestiunea cuprinde determinarea costurilor și prețurilor cercetărilor științifice, stimularea economică a instituțiilor de cercetare și cointeresarea materială a lucrătorilor ei, aprecierea activității instituțiilor în ansamblu și a secțiilor, a colaboratorilor fiecărei secții importante etc. Dacă se introduce o gestiune economică totală în activitatea de cercetare științifică, aceasta atrage după sine relații specifice între instituțiile de cercetare și proiectare pe de o parte și întreprinderi pe de altă parte. Folosirea judicioasă a acestor raporturi poate avea o influență constructivă asupra calității lucrărilor de cercetare și proiectare și poate determina reducerea termenelor de valorificare, prin introducere în producție a rezultatelor obținute în cercetările efectuate, aceasta în special prin sporirea cointeresării materiale a lucrătorilor din cercetare și stabilirea unei legături mai strînse între munca lor și efectele economice ce se obțin de pe urma ei.*

Cel de-al treilea element component al structurii economiei științei se referă la **eficiența progresului tehnic și științific.** *Eficiența acestei activități este o categorie extrem de complexă și tocmai datorită acestui fapt ridică în primul rînd probleme de metodă privind comensurarea eficacității diferitelor rezultate obținute în activitatea de cercetare (științifică și tehnică) și calcularea influenței pe care noutățile obținute în cercetare o au asupra creșterii eficienței producției sociale. În această sferă se includ de regulă și aprecierile cu privire la consecințele sociale ale revoluției științifice și tehnice.*

Reflectînd asupra acestor trei componente, fiecare cu complexitatea ei, nu putem fi decît de acord cu aprecierea acelor economiști, inclusiv cu a lui B.Z., care susțin că aceste componente nu pot fi „strînse la un loc“ după canoanele actuale ale științei economice, după modelul economiilor de ramură. Determinarea obiectului economiei științei necesită în consecință studii în continuare, cercetări, încercări, și, în special, cunoașterea aprofundată a raporturilor economice dintre știință, tehnică și producție.

Conf. dr. E. PRAHOVEANU

EVOLUȚIA PRINCIPALELOR MONEDE OCCIDENTALE PE PIEȚELE VALUTARE INTERNAȚIONALE

ANUL 1973 s-a caracterizat prin evoluții foarte diferențiale ale principalelor monede occidentale pe piețele valutare internaționale.

După cum se știe începutul anului a marcat o nouă etapă a crizei sistemului valutar occidental, odată cu devalorizarea pentru a doua oară în decurs de 14 luni, a dolarului, căreia i-au urmat revalorizarea unor valute, recurgerea la fluctuări izolate sau în comun ale altor valute în raport cu dolarul și față de terțe valute, la schimbări esențiale în sistemul regularizărilor valutare etc.

Devalorizarea dolarului, reevaluarea altor monede, introducerea de măsuri de control valutar asupra mișcărilor de capital, au sporit atmosfera de nesiguranță și de incertitudini în domeniul relațiilor valutare internaționale, în efectuarea de tranzacții valutare, apărînd noi atacuri speculative contra dolarului, ceea ce a și dus în continuare la scăderea valorii monedei americane. La această evoluție o contribuție importantă a avut-o și situația balanței comerciale și a balanței de plăți a S.U.A., care continuau să înregistreze deficite importante, alături de fenomenul inflaționist care se menținea în economie. În afara factorilor economici, un rol important l-au avut și factorii politici și psihologici.

Dolarul S. U. A.

A DOUA JUMĂTATE a anului 1973 începe să marcheze o tendință generală de îmbunătățire a situației dolarului S.U.A. pe piețele valutare internaționale față de principalele valute occidentale. Această tendință este legată de faptul că balanța comercială americană a cunoscut un proces de redresare, înregistrînd în luna septembrie 1973 un excedent de 873,3 milioane dolari, — cel mai ridicat excedent lunar înregistrat de S.U.A. din luna martie 1965 (în octombrie 1973 excedentul a fost de 527,1 mil. dolari).

În general, pe primele zece luni ale anului trecut balanța comercială a S.U.A. s-a încheiat cu un excedent de 680,2 milioane dolari, față de un deficit de 5,2 miliarde dolari în aceeași perioadă a anului 1972, sperîndu-se ca pe întregul an să se realizeze un excedent global de 1 miliard dolari, conform declarațiilor făcute de Sidney Jones secretar adjunct la comerț.

A înregistrat o îmbunătățire și balanța de plăți a S.U.A. : balanța de bază (plăți curente plus mișcările de capitaluri pe termen lung) în trim. III/1973 a înregistrat un excedent de 2 539 milioane dolari față de un deficit de 609 milioane dolari în trim. II.1973. De remarcat că aceasta este primul excedent trimestrial înregistrat de balanța de bază a S.U.A. începînd din trimestrul IV.1969. Pentru primele 9 luni ale anului 1973 balanța de bază a S.U.A. a înregistrat un excedent de numai 989 mil. dolari, deoarece excedentul trim. III/1973 a compensat și depășit deficitul de 1550 mil. dolari din semestrul I/1973.

Schimbările intervenite în situația balanței de plăți a S.U.A. sînt în bună măsură o consecință a puternicii deprecieri a dolarului care s-a produs pînă la jumătatea anului 1973, depreciere care a mărit competitivitatea exporturilor americane, și a făcut ca investițiile străine în S.U.A. să devină mai rentabile, ducînd implicit la sporirea intrărilor de capitaluri în Statele Unite.

Redresarea balanței de plăți în ultima perioadă de timp și întărirea dolarului pe piețele valutare internaționale au permis guvernului S.U.A. ca înainte de anul nou să liberalizeze controlul asupra mișcărilor de capital, care a fost introdus acum 10 ani în scopul lichidării deficitului balanței de plăți.

Poziția monedei americane pe piețele valutare occidentale a fost mult influențată în ultima perioadă și de recentele majorări ale prețului petrolului de către țările producătoare precum și de măsurile luate de aceste țări privind reducerea producției, întrucît economia americană este mult mai puțin dependentă de importul de produse petroliere, în comparație cu celelalte țări capitaliste dezvoltate. Experții în problemele petrolului consideră că marile țări importatoare vor trebui să plătească în 1974 pentru petrolul de care au nevoie aproape 100 miliarde dolari ; defalcat pe țări, Europa occidentală va avea de plătit 50 miliarde dolari, comparativ cu 11 miliarde în 1972, Japonia 17 miliarde, față de 3 miliarde în 1972, S.U.A. 20 miliarde în loc de 4,5.

Se apreciază că toate țările industrializate vor trebui să aștepte anul acesta la înregistrarea unor deficite ale balanțelor de plăți din cauza creșterii prețului petrolului.

Un alt factor — legat de cel analizat mai sus — care în ultimul timp are o influență pozitivă întărind poziția dolarului pe piețele valutare internaționale îl constituie faptul că se cere ca tranzacțiile de petrol să se deconteze în special în dolari, ceea ce duce la sporirea cererilor de fonduri în valuta respectivă. Or, o parte din țările producătoare de petrol, ținînd seama de slăbiciunile pe care le prezenta dolarul american cu cîteva luni în urmă convertiseră deja o parte însemnată de fonduri în lire sterline și franci francezi. Se pare că slăbirea acestor valute a determinat în ultima perioadă de timp creșterea spectaculoasă a prețului metalului galben și, respectiv întărirea dolarului.

În sprijinul întăririi în continuare a poziției dolarului vin și indicatorii dezvoltării economice a S.U.A. Astfel, deși tendința generală din ultima parte a anului, a fost de răcire a conjuncturii în S.U.A., pentru anul 1974 se prevede o creștere a producției industriale numai cu 2,8% față de 8,9% în anul 1973.

Herbert Stein, președintele consilierilor economici ai Casei Albe, în cadrul unei conferințe de presă a preconizat o rată de creștere reală a P.N.B. inferioară cu 2% în 1974 față de 1973.

Tendința de întărire a cursului dolarului S.U.A. s-ar putea accentua pe măsură ce efectele programului antiinflaționist al guvernului american vor deveni mai evidente, iar tendința de îmbunătățire a balanței comerciale și a balanței de plăți se va accentua în cursul anului 1974.

Herbert Stein arată că după ce inflația a atins o rată medie de 8,4%, în perioada 30 noiembrie 1972—30 noiembrie 1973, aceasta „n-ar trebui să depășească o rată de circa 4,5% în cursul celui de al doilea semestru al anului 1974".

Autoritățile americane apreciază că la finele anului curent excedentul din comerțul exterior și serviciii ar fi posibil să se ridice la 9 miliarde dolari, ceea ce ar da posibilitatea înregistrării unui excedent al balanței plăților curente de circa 4 miliarde dolari.

Evoluția cursului dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale de la devalorificarea sa la 13 februarie 1973, și pînă la 8 ian. 1974 se prezintă așa cum reiese din tabelul nr. 1.

Așadar, în prima chenzină a lunii iulie cursul dolarului S.U.A. se situa la nivelul cel mai coborît de 1 $ = 2,28 mărci vest-germane și de 1 $ = 2,71 fr. elv. De menționat că la începutul anului 1973 cursul dolarului era de 1 $ = 3,20 mărci vest-germane și de 1 $ = 3,76 fr. elvețieni. La sfîrșitul lunii august cursul dolarului atinge nivelul de 2,46 mărci vest-germane și de 3,03 fr. elvețieni, în lunile septembrie și octombrie situîndu-se aproximativ la aceleași nivele. După aceea cursul dolarului începe să înregistreze noi și serioase urcări, ajungînd în noiembrie la 2,64 mărci vest-germane și respectiv 3,21 fr. elv., în decembrie la 2,69 mărci vest-germane deci peste cursul central, respectiv 3,23 fr. elv., înregistrînd apoi la 8 ianuarie 1974 cursul de 1 $ = 2,8875 mărci vest-germane, ceea ce înseamnă devalorizarea de fapt a acestei monede cu 7,56% și 1 $ = 3,4490 fr. elv., adică o devalorizare de fapt cu 1,84%.

Cele mai slabe cursuri față de dolar în toată perioada analizată le-a înregistrat lira sterlină care a avut în permanență un deport mare față de valuta americană, la sfîrșitul perioadei analizate procentul de devalorizare de facto fiind de peste 23% ; urmează lira italiană cu peste 17%.

Față de evoluția avută pînă în prezent și ținînd seama de perspectivele economiei S.U.A., precum și ale balanței comerciale și de plăți a acesteia se poate considera că valuta americană va continua să rămînă fermă pe piețele valutare internaționale, cel puțin în prima jumătate a anului 1974.

Dintre principalele valute ale țărilor occidentale, se pare că marca vest-germană întrunește premisele de a avea o poziție relativ mai puternică, deși în ce privește situația acestei valute în viitor părerile sînt contradictorii.

Ministrul de finanțe al R.F.G. și-a exprimat părerea că relația de curs marcă $ ar fi de dorit să se stabilizeze în jurul a 2,60—2,70.

Este de remarcat că după unele păreri la nivelul de 1 $ = 2,90 DM, dolarul ar fi supraevaluat, nivelul de 1 $ = 2,67 DM, adică paritatea dolarului după revalorizarea mărcii vest-germane în iunie 1973, fiind mai realistă.

EVOLUȚIA DOBÎNZILOR pe piața monetară din S.U.A., întărirea cursului dolarului S.U.A. în ultima perioadă a fost însoțită și de o creștere deosebită a dobînzilor atît pe piața monetară internă, cît și pe piața eurodolarilor.

Astfel, spre mijlocul lunii decembrie anul trecut, comparativ cu finele lunii octombrie dobînzile la bonurile de tezaur pe termen de trei luni au crescut de la 7,01% la 7,45% dobînzile la scontul acceptelor bancare pe termen de două la șase luni au crescut de la 8,75% la 9,0% ; iar dobînda la fondurile federale de la 9,62% la 10,05%.

Taxa oficială a scontului a rămas neschimbată la 7,5%.

Tendința de scădere a dobînzii preferențiale (prime rate) care apăruse în luna octombrie s-a inversat, avînd loc chiar o creștere a acesteia de la 9,50% la 10,0% în luna decembrie 1973.

Se poate aprecia,însă, că începînd cu luna ianuarie 1974 este de așteptat să apară treptat o tendință de scădere a dobînzilor pe piața monetară din S.U.A. pe măsură ce autoritățile vor considera necesar să intervină în vederea evitării unei descreșteri prea accentuate a conjuncturii economice.

Pe piața EURODOLARILOR dobînzile la depozite pe 1—3—6 luni au avut o evoluție ascendentă pînă spre sfîrșitul anului 1973 cînd au început să descrească pînă la începutul lunii ianuarie a.c. astfel (tabel nr. 2).

Creșterea dobînzilor pe piața eurodolarilor a fost influențată în principal de tendința generală de ridicare a nivelului dobînzilor pe plan mondial ca urmare a accentuării procesului inflaționist cît și de cererea ridicată de fonduri în eurodolari. Dobînzile la eurodolari au început în luna ianuarie 1974 să marcheze o scădere, deși se prevede că se va menține și în viitor o cerere sporită de fonduri pe plan mondial în această eurovalută.

Tabel nr. 2

la finele lunii	1 lună	3 luni	6 luni
ianuarie 1973	6,875 %	7,0%	7,2%
martie	8,625 %	8,875%	9,0%
mai	8,875 %	9%	9,0625%
iulie	11,125 %	11,75%	11,75%
septembrie	12,0%	11,1875%	11,3125%
octombrie	10,1875%	9,50%	9,0625%
decembrie	10,4375%	10,6875%	10,6875%
16 ianuarie 1974	9,50%	9,625%	9,5625%

Marca vest-germană

CONSIDERATĂ aproape în tot cursul anului trecut moneda cea mai puternică dintre monedele occidentale, începînd din a doua jumătate a anului trecut, marca vest-germană, a început să slăbească, în special în perioada noiembrie-decembrie 1973, cînd s-a apropiat de cursul paritar stabilit în urma ultimei revalorizări de la finele lunii iunie (2,6690 mărci = 1 dolar), ajungînd apoi să scadă sub acest nivel, odată cu sfîrșitul anului 1973 și începutul anului curent (1 $ = 2,3250 la 15.I.1974). În perioada anterioară, variațiile cursului mărcii vest-germane, nu corespundeau întotdeauna evoluției economice a R. F. Germania, ele fiind influențate și de neîncrederea față de dolar pe piețele valutare internaționale, de nivelul ridicat al dobînzilor pe piața monetară vest-germană etc.

Tendință de slăbire a cursului mărcii a fost influențată atît de întărirea monedei americane, cît și de o serie de factori legați de evoluția economiei vest-germane, mai ales de existența unor puternice tensiuni inflaționiste (indicele prețurilor cu amănuntul era în octombrie 1973 cu 6,6% mai mare față de nivelul acestuia din aceeași lună a anului anterior).

Pe măsură ce au început să se facă simțite efectele măsurilor restrictive, îndreptate spre stabilizarea dezvoltării economice prin intermediul politicii de impozite și de credite, în economia R.F.G. au început să apară semnele unei încetiniri a ritmurilor de dezvoltare. Creșterea prețului petrolului, mai ales al celui libian (Libia, care a ridicat prețul la 18,76 dolari barilul este principalul furnizor) influențează în mod negativ și economia vest-germană.

După previziunile făcute de experții guvernului federal, produsul național brut va putea să crească în prețuri constante în anul 1974 cu 2—3%, dacă nu vor exista restricții la exporturile de petrol. Dacă vor exista restricții se pare că rata de creștere va fi egală cu zero, în condițiile unei inflații de circa 7,5%.

În ce privește balanța comercială a țării, deși ea a continuat să înregistreze un sold activ de 3 216 miliarde mărci vest-germane în luna noiembrie 1973, (deci superior celui realizat în noiembrie 1972 cînd a fost de 1 704 milioane mărci) acest sold este însă inferior soldurilor active înregistrate în lunile anterioare ale anului trecut (aproape 4 miliarde, mărci vest-germane în octombrie, 3,8 miliarde în septembrie).

În felul acesta soldul activ al balanței comerciale a țării pe 11 luni ale anului 1973 s-a ridicat la 30.009 milioane mărci, față de 17.366 milioane în aceeași perioadă a anului 1972. Și balanța plăților curente pe primele zece luni ale anului 1973 s-a încheiat cu un excedent de 6.600 mil. mărci față de un deficit de 800 mil. în aceeași perioadă a anului 1972.

Deși balanța comercială are un sold pozitiv foarte mare, iar balanța serviciilor și a transferurilor necomerciale înregistrează un însemnat deficit, **soldul activ** al balanței globale de plăți a fost, de exemplu, în luna octombrie 1973 de peste 4 miliarde mărci vest-germane. De menționat că excedentul balanței globale de plăți realizat pe primele 10 luni ale anului 1973 a marcat o scădere evidentă, dacă ținem seama că pe perioada corespunzătoare a anului 1972 acesta a fost de 9.010 mil. mărci. Reducerea soldului activ al balanței de plăți s-a datorat atît unei scăderi deosebite a volumului hîrtiilor de valoare vest-germane cumpărate de către străini, cît și ieșirilor de capitaluri pe termen scurt.

Pentru anul 1974 se apreciază că balanța de plăți curente a R.F.G. va înregistra un deficit de circa 2 miliarde dolari.

Rezervele valutare ale Bundesbank-ului au continuat să se mențină anul trecut la un nivel ridicat. Ele au crescut de la 89,9 miliarde mărci la sfîrșitul lunii iunie 1973 la 95 miliarde mărci (35,5 miliarde dolari) la finele lunii noiembrie 1973.

dr. Mitică NĂSTASE

(va urma)

Tabel nr. 1

	Cursul paritar (central) la 12 februarie 1973	Curs la 15 februarie 1973	Abateri + rev. — dev. %	Curs la 19 martie 1973 2)	Abateri + rev. — dev. %	Curs la 16 iulie 1973 3)	Abateri + rev. — dev. %	Curs la 28 septembrie 1973	Abateri + rev. — dev. %	Curs la 28 decembrie 1973	Abateri + rev. — dev. %	Curs la 8 ianuarie 1974	Abateri + rev. — dev. %
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
marca vest-germană	1$=2,9003 DM	2,9400 DM	+ 1,35	2,8220 DM	- 0,22	2,3600 DM	+13,09	2,4150 DM	+10,52	2,6965 DM	-1,02	2,8875 DM	- 7,56
francul elvețian	1$=3,3859 fr.elv.	3,3550 fr.elv.	+ 0,91	3,2325 fr.elv.	+ 4,70	2,8440 fr.elv.	+19,04	3,0250 fr.elv.	+11,92	3,2390 fr.elv.	+ 4,52	3,4490 fr.elv.	- 1,84
francul francez	1$=4,6041 fr.fr.	4,7100 fr.fr.	- 2,24	4,5100 fr.fr.	+2,08	4,0725 fr.fr.	+13,05	4,2450 fr.fr.	+ 8,46	4,715 fr.fr.	- 2,35	5,01 fr.fr.	- 8,10
lira sterlină	1£=2,8952 $	2,46 $	-15,03	2,4585 $	-15,08	2,5461 $	-12,06	2,4125 $	-16,25	2,3168 $	-19,98	2,21 $	-23,69
lira italiană	1$=523,50 lit.	569,50 lit.	- 7,99	572,50 lit.	- 8,56	570,0 lit.	- 9,58	564 lit.	- 7,18	606,75 lit.	-13,72	634 lit.	-17,43

1) Abaterea cursurilor principalelor valute față de paritate (curs central) în raport cu dolarul S.U.A. (+ revalorizare de fapt ; — devalorizare de fapt).

2) La data de 19 martie 1973 marca vest-germană a fost revalorizată cu 3% ; noua paritate (curs central) față de dolarul S.U.A. a fost stabilită la 1$ = 2,8158 mărci.

3) La data de 29/1973 iunie marca vest-germană a fost revalorizată cu 5,5% ; paritatea (cursul central) față de dolarul S.U.A. a fost stabilită la 1 $ =2,66904 mărci.

CRIZA ENERGETICĂ –

NU ÎNCAPE NICI O ÎNDOIALĂ că pe plan economic problema numărul unu care preocupă țările occidentale încă de la sfîrșitul anului trecut o constituie criza energetică și implicațiile ei, imediate și de perspectivă, asupra creșterii economice, precum și asupra relațiilor dintre țările capitaliste dezvoltate, dintre acestea pe de o parte și cele producătoare de petrol pe de altă parte. Dacă la sfîrșitul anului trecut am fost martorii derulării unor măsuri foarte diferite ca arie de cuprindere și intensitate, dar în orice caz apreciate ca severe, pentru economisirea și raționalizarea petrolului și produselor petroliere în țările dezvoltate, în prezent se pare că pe primul plan începe să treacă problemele orientărilor mai de lungă perspectivă. Criza energetică a generat și generează preocupări nenumărate, de cele mai diferite feluri, ample dezbateri științifice și politice. Este greu de făcut un bilanț al tuturor implicațiilor ei asupra economiilor și relațiilor interoccidentale, date fiind amploarea și natura diferită a problemelor pe care le antrenează criza energetică de la țară la țară. Se poate însă spune cu certitudine că acțiunea ei va fi de durată relativ lungă, chiar dacă factorii politici care le-au dat acuitatea actuală își vor pierde puterea de acțiune. Faptul se explică prin aceea că actuala criză energetică se cocea mai de demult, pe fondul general al creșterii cererii de energie din partea civilizației contemporane acționînd factorii caracteristici unei creșteri economice spontane și suprapunîndu-se evenimentelor politice. Vom încerca în cele ce urmează să conturăm cîteva dintre direcțiile de acțiune a crizei energetice asupra economiilor occidentale, așa cum acestea reies din analizele și dezbaterile de presă de pînă în prezent.

„1973 – anul in care a apus era irosirii de energie".

CHIAR DACĂ această afirmație, cu caracter de sentință, aparținînd Agenției France Presse, poate fi privită cu anumite rezerve — știut fiind că o asemenea schimbare nu se poate realiza decît în timp — este însă pe deplin întemeiată concluzia că evenimentele și măsurile derulate cu atîta repeziciune și cu multiple implicații la sfîrșitul anului trecut și în prezent exercită și vor exercita o mare influență asupra dezvoltării economice mondiale și asupra orientărilor de politică economică ale diferitelor țări din lumea capitalistă. Această concluzie este cu atît mai îndreptățită cu cît dincolo de evenimentele și factorii politici care au dat acuitatea cunoscută în prezent a crizei energetice, aceasta are la originea sa factori de mai mare profunzime și de durată, legați de caracterul creșterii economice contemporane și cererea, în creștere rapidă, de resurse energetice, ieftine, înainte de toate de petrol. Acum cînd dezbaterile pe această temă au luat o mare amploare se reamintesc semnalele lansate încă înainte de izbucnirea crizei, în această toamnă, cu privire la perspectiva epuizării relativ rapide a resurselor de petrol și gaze naturale în cazul continuării actualului ritm de creștere a producției și consumului. Astfel, după ce consumul mondial de petrol ajunsese în 1970 la 3 miliarde tone combustibil convențional, iar cel de gaze la 1,3 miliarde, el ar fi urmat să se ridice, conform unor prognoze la circa 10 miliarde și respectiv 3,6, în anul 2000, aceste două resurse ocupînd practic circa 70% din balanța energetică mondială. Dacă consumul ar fi continuat în acest ritm, după unele calcule ar fi însemnat, după cum se știe, ca actualele resurse petroliere să se epuizeze în primele două decenii ale secolului următor. Nu este însă vorba numai de prognozele economiștilor, sociologilor și ecologilor, ci și de soluțiile tehnice avansate de specialiști pentru creșterea producției de energie atomoelectrică, pentru punerea în valoare a unor noi resurse de energie sau pur și simplu pentru intensificarea preocupărilor și investițiilor pentru prospectarea și exploatarea a noi zăcăminte din resursele clasice. Abordînd această problemă, cu referire la economia celor șase țări care au constituit Piața Comună, Maurice Delarue menționa, de exemplu, („Le Monde" din 6/7 ianuarie 1974) avertismentele din raportul lui L. Armand pentru O.C.D.E. în 1955, programul elaborat de Armand, Etzel și Giordani în 1956 privind instalarea unei puteri nucleare de aproximativ un sfert din capacitatea electrică a celor șase țări, soluțiile tehnice anvizajate pentru punerea în valoare a zăcămintelor Mării Nordului etc.

La aceste semnale n-au lipsit răspunsurile foarte optimiste, multe dintre ele provenite, după cum se menționează acum în dezbaterile din presa occidentală, din partea trusturilor petroliere occidentale, care apreciau că îngrijorarea ar fi justificată dacă actualele rezerve convenționale de petrol, care se cifrează la 80 miliarde tone, ar constitui limita reală a resurselor mondiale. Ele afirmau însă că mai există o rezervă de 140 miliarde tone de petrol brut ce urmează abia să fie recuperată, precum și 156 miliarde tone petrol brut recuperabil din sisturile bituminoase și nisipurile gudronifere.

Datele problemei s-au modificat însă relativ rapid. Se amintește că locul surplusului de petrol din anii '60 a fost luat de o situație de cvasipenurie sau penurie pentru multe țări, imprimîndu-se în același timp numeroase învățăminte atît pentru acestea, cît și pentru cele care se află mai puțin în această situație. Ceea ce făcea pe un comentator al A.F.P. să remarce în ultimele zile ale anului trecut, că deși toate economiile occidentale erau bazate pe certitudinea furnizării unei energii — petrolul — abundente și ieftine, „de acum înainte această energie fiind mai scumpă, ea va fi și mai rară, chiar dacă embargoul politic nu va dura prea mult".

Ca urmare, sînt de pe acum evidente preocupările pentru formularea politicilor energetice ale diferitelor țări. Ele comportă măsuri imediate dar și de perspectivă. Nu vor lipsi fără îndoială și reconsiderările în ceea ce privește orientările globale, de structură și nici cele referitoare la sursele de aprovizionare. În presa vest-europeană se menționează că întrucît dezvoltarea unor surse alternative de energie necesită timp, iar cererea continuă să crească în ritm rapid, gradul de dependență față de petrol al balanței energetice va continua să se acentueze „timp de încă un deceniu cel puțin". Dar măsurile severe de economisire a resurselor petroliere, (măsuri a căror acuitate variază de la țară la țară) au devenit cvasigenerale, o dată cu creșterea preocupărilor, în multe țări, pentru reîntoarcerea în mai mare măsură la cărbune, pentru intensificarea

- Accelerarea inflației
- Încetinirea creșterii economice
- Criză, dar și speculații cu petrol
- Dificultăți in domeniul ocupării forței de muncă
- Noi schimbări in paritatea monedelor

cercetărilor și prospecțiunilor geologice în alte zone și punerea în valoare, în mai mare măsură, a resurselor naționale și mai ales pentru perfecționarea tehnicilor și tehnologiilor de extracție și prelucrare și pentru accelerarea procesului de creștere a ariei de utilizare și a eficienței surselor noi de energie, înainte de toate a celei atomo-electrice. Nu vrem să ne oprim pe larg asupra acestora, cele mai multe dintre ele fiind cunoscute. Pentru a ilustra însă ideea unor posibile răsturnări care pot să intervină în domeniul bazei materiale a industriei petroliere amintim numai că după revista franceză „Entreprise" (Nr. 953/1973) nu este exclus să asistăm în viitor la o revanșă a petrolierelor de mic tonaj asupra supertancurilor petroliere, ca urmare a crizei energetice, sau că în orice caz turnura pe care o capătă relațiile dintre țările producătoare si țările consumatoare va schimba în profunzime structura transportului de petrol. În afara argumentului că imobilizarea unor petroliere de mare tonaj, fenomen frecvent în timpul actualei crize energetice, costă mult mai mult decît în cazul celor mici, revista amintește tendința instalării în țările producătoare a unor rafinării, ca revendicare a multor țări arabe care vor să facă din complexele petroliere instalate pe teritoriul lor centre ale industrializării, tendință care însă corespunde și intereselor unor țări consumatoare, ca de exemplu Franța, care speră să obțină în schimb contracte de aprovizionare pe termen lung din partea țărilor producătoare ; în aceste condiții, în optica revistei crește importanța petrolierelor de mic tonaj, care sînt capabile să asigure suplețea reclamată de livrarea produselor rafinate.

Comentariile merg pînă la a vorbi de modificări importante în însăși comportamentul indivizilor „o dată cu sfîrșitul abundenței" și despre o răsturnare „totală a regulilor internaționale". „Țările occidentale, se menționa într-un comentariu al Agenției „Reuter", par nevoite să-și schimbe stilul de viață și există destui oamenii care consideră că aceasta nu este un lucru rău, cu condiția să se evite dislocări economice și sociale de mari proporții". Și parcă pentru a întări convingerea despre caracterul mai puternic decît ar fi de așteptat al acestei orientări, A.F.P. reamintea nu de mult cuvintele președintelui R. F. Germania, Gustav Heineman, care anunțînd că „fiecare om trebuie să fie gata a face sacrificii și să accepte restricții" sublinia la sfîrșitul anului trecut că „acest lucru va fi valabil chiar dacă embargoul politic hotărît de țările arabe va lua sfîrșit într-un viitor apropiat".

„Criză industrială, sau in cel mai bun caz, adio dezvoltării economice rapide"

PE PLANUL DEZVOLTĂRII economiilor naționale criza energetică va afecta înainte de toate creșterea economică în acest an, pentru care încă de la sfîrșitul anului precedent prognozele prevesteau perspective de loc îmbucurătoare. Exprimînd foarte sintetic aceste perspective, un comentariu al Agenției „Reuter" intitulat foarte sugestiv „Criza petrolului — cel mai brutal șoc suferit (pe timp de pace) de țările industriale vest-europene din anii '30", opina că în cel mai rău caz țările occidentale vor avea de înfruntat „o criză în producția industrială și în domeniul comerțului mondial, cu consecințe sociale și politice imprevizibile", iar în cel mai bun caz „ele vor trebui să spună adio dezvoltării economice rapide" după un an în care expansiunea economică a fost vertiginoasă. Iar C.L. Sulzberger, într-un articol publicat la începutul acestui an în „International Herald Tribune", (intitulat „Sumbrul an care ne stă în față") menționa că „următoarele 12 luni nu vor putea să nu fie dificile pentru vestul industrializat, chiar dacă Statele Unite, din punct de vedere economic, pot supraviețui cu mai puține eforturi decît țările din Comunitatea Economică Europeană".

Prognozele făcute în această privință nu se situează pe poziții identice în ceea ce privește ritmul creșterii în anul 1974 — în timp ce Comisia de la Bruxelles apreciază că va avea loc o scădere cu 2—3% a produsului național brut al țărilor membre ale Pieței Comune, experții O.C.D.E. au prognozat un ritm mediu de creștere de la 2,5 pentru S.U.A. la 8,5% pentru Japonia (vezi „Viața economică" nr. 52/1973 pag. 20—21).

Aceste perspective sînt desigur legate de disponibilitățile și prețurile mult sporite ale petrolului, dar unii comentatori nu uită să amintească părerea experților O.C.D.E. după care embargoul și majorarea prețurilor au survenit deja într-un moment greu pentru economiile occidentale ; „chiar înainte de a fi izbucnit criza petrolieră — au subliniat experții O.C.D.E. — analiza perspectivelor trebuia făcută cu multă circumspecție, deoarece experiența din ultimele două decenii a dovedit cît este de greu să se treacă de la o expansiune rapidă la o dezvoltare trainică".

Implicațiile nu vor avea, desigur, aceeași intensitate asupra economiilor occidentale, rolul determinant avîndu-l aici gradul de dependență de raportul dintre resursele energetice interne și cele procurate prin import, (vezi „Viața economică", nr. 1/1974, pag. 18—19).

Nu se poate spune că previziunile făcute pentru acest an nu trebuie privite cu rezerve, mai ales că multe din datele creșterii economice, abia urmează a fi stabilite în viitor. Despre reducerile de activitate sînt însă cunoscute destule elemente, și alături de creșterea impresionantă a șomajului din Anglia, presa occidentală a făcut publice și alte date. Se menționează, de exemplu, că în S.U.A., criza energiei a mărit deja numărul șomerilor cu 50 000, dar, consecințele crizei energiei vor fi în mod sigur mai importante în luna ianuarie.

Nu este mai puțin adevărat că în multe cazuri reducerea activității și mai ales creșterea numărului celor care rămîn fără un loc de muncă nu sînt decît rezultatul indirect al crizei energiei, aceasta fiind folosită de către monopoluri drept mijloc pentru a proceda la reorganizările amînate de multă vreme și pentru creșterea profiturilor. Astfel, conform unor informații, în S.U.A. stocurile de carburanți pentru avioane erau la sfîrșitul lunii decembrie cu 14% mai mari în comparație cu anul precedent, dar prețurile carburanților evoluează ca și cum ar exista o penurie gravă, ceea ce i-a făcut pe unii economiști din aviația civilă să aprecieze că actuala criză a energiei este folosită de companiile aeriene pentru a suprima unele din zborurile nerentabile și pentru a-și redresa situația finaciară ; alți comenta-

TENDINȚE CONJUNCTURALE

SUBSTANȚIALE URCĂRI DE PREȚURI ÎN S.U.A. — *În decursul ultimelor două luni ale anului 1973, în S.U.A. prețurile unor produse de bază ca metalele, fibrele, cauciucul și pieile, precum și ale altor materii prime, au înregistrat creșteri de peste 11%. Revista „U.S.News" subliniază că s-au înregistrat ridicări de prețuri la plăci de oțel, țevi și conducte, lînă, zinc, cupru, aluminiu, piei și cauciuc, precum și la vite și porci vii, păsări, ouă, cereale, hîrtie. Penuria fibrelor sintetice a dus la sporirea prețului bumbacului al cărui preț s-a triplat în ultimul an. Prețurile îngrășămintelor chimice au sporit cu 40% de la 25 octombrie 1973 încoace.*

RECOLTĂ RECORD DE BUMBAC ÎN U.R.S.S. — *În U.R.S.S. a fost obținută în 1973 o nouă producție record de bumbac de 11 715 000 baloturi. Producția obținută în 1973 a fost cu 503 000 baloturi superioară producției anului precedent.*

CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE OȚEL ÎN PRINCIPALELE ȚĂRI OCCIDENTALE. — *Institutul internațional al fierului și oțelului a anunțat că producția de oțel brut a principalelor 24 de țări occidentale producătoare de oțel a fost în luna noiembrie de 41,3 milioane tone față de 37,2 milioane tone în luna noiembrie 1972. În primele 11 luni ale anului, producția s-a ridicat la 437,4 milioane tone metrice față de 385,7 milioane tone metrice în aceeași perioadă a anului 1972.*

■ **„Du Pont of Canada" reduce temporar livrările de fire de nylon.** *„Du Pont Canada Ltd. a anunțat că va reduce cu 15% livrările de fire de nylon din cauza unor dificultăți de producție ale furnizorului său de materii prime, „Gulf Oil of Canada".*

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● Cooperare

● UZINE CONSTRUITE ÎN COMUN DE SOCIETATEA POLONO-UNGARĂ „HALDEKS". *Societatea polono-ungară pe acțiuni „Haldeks" a construit în Silezia superioară cîteva uzine pentru prelucrarea și folosirea sterilului minier. Date fiind rezultatele bune obținute de aceste uzine, s-a hotărît construcția unor noi uzine. În baza metodelor elaborate de inginerii unguri, vor fi puse în funcțiune două uzine pentru prelucrarea sterilului minier și o uzină pentru producția de beton ușor. Noile întreprinderi vor produce elemente prefabricate din beton care vor fi folosite de combinatele pentru construcția de case.*

● PROTOCOL BULGARO-ITALIAN PRIVIND COLABORAREA TEHNICO—ȘTIINȚIFICĂ. *La Roma a fost semnat protocolul de colaborare tehnico-științifică între Centrul experimental de conserve alimentare din Parma, Institutul de cercetare științifică în domeniul industriei conservelor din Plovdiv și Institutul de cercetare științifică în domeniul bunurilor alimentare din Sofia. Protocolul prevede elaborarea în comun a 17 teme și tehnologii în domeniul conservării produselor alimentare, printre care noi metode pentru conservarea cărnii, fructelor și legumelor, liofilizarea, ambalajul conservelor, schimbul de publicații științifice și experți tehnici între institutele contractante.*

problemă economică nr. 1 pentru țările occidentale

tori argumentează că marile trusturi petroliere folosesc această conjunctură pentru a-și spori profiturile prin diminuarea livrărilor și micșorarea stocurilor declarate, prin devierea unor vase pe alte rute în scopul vînzării mai scumpe a petrolului.

Creșterea economică în Vest pare să aibă de suferit nu atît din cauza aprovizionării propriu-zise cu petrol, cît mai ales din cauza creșterii prețurilor la petrol, țările producătoare aliniindu-se tot mai mult hotărîrii adoptate la sfîrșitul lunii decembrie 1973 la Teheran, de către țările Golfului Persic producătoare de petrol. De altfel, ministrul economiei olandeze remarca acest fapt în mod expres într-o cuvîntare rostită în Camera de Comerț din Rotterdam, subliniind că aprovizionarea cu petrol reprezintă pentru țara sa o problemă mai puțin importantă decît creșterea prețurilor la petrol. Tendința de creștere a prețurilor care riscă să accentueze mult inflația nu este caracteristică numai petrolului și produselor derivate, ci unui cerc larg de materii prime și semifabricate, ceea ce justifică temerile că anul acesta creșterea economică va fi mai mult afectată de procesele inflaționiste.

Creșterea mare a prețului la petrol creează sarcini suplimentare deosebite pentru balanțele de plăți ale țărilor importatoare. Astfel, se crede că în acest an R.F.G. va avea de plătit circa 30 miliarde mărci vest-germane pentru importurile de petrol, ceea ce reprezintă dublul anului 1973. Experții O.C.D.E. au calculat că numai majorările de prețuri operate în luna octombrie ar urma să „devoreze întregul excedent al țărilor industrializate prevăzute pentru 1974". Pe această bază s-a apreciat în comentariile occidentale că majorarea prețurilor petrolului va fi una dintre temele conferinței monetare a grupului „celor 20" din Fondul Monetar Internațional, care se ține la 17 și 18 ianuarie la Roma. Se apreciază că alături de sarcinile suplimentare ce vor trebui suportate de balanțele de plăți ale principalelor țări importatoare, o problemă tot așa de preocupantă o constituie și excedentele în dolari ale țărilor producătoare de petrol, care, conform experților monetari de la Bonn, ar urma să ajungă în 1974 la circa 50 miliarde dolari, din care numai o parte mică vor fi utilizate pentru importurile de mărfuri. Capitalurile rămase disponibile, afirmă experții, s-ar putea angaja în concurența pentru plasamente remuneratorii și să hipertrofieze piața eurodolarilor, a căror masă de manevră este evaluată deja la 80 miliarde de dolari. De aceea, Karl Otto Poehl, secretar de stat la Departamentul finanțelor ale R.F.G. consideră că țările occidentale industrializate ar trebui să îndemne țările producătoare să încheie acorduri de cooperare pentru a înlesni plasarea acestor mase de capitaluri; el își exprima încrederea îndeosebi în oportunitatea unor împrumuturi din partea Băncii mondiale și investiții în centrale nucleare și prospecțiuni de petrol în Marea Nordului.

Opinia publică a fost pusă, desigur, și în fața unor declarații mai „aspre" la adresa țărilor producătoare de petrol, mai ales ca urmare a hotărîrii acestora de majorare a prețurilor. Răspunsul n-a întîrziat să vină, șahul Iranului subliniind într-un interviu acordat ziarului „Corriere della Sera" că majorarea prețului la petrol, adoptată ca urmare a faptului că „țările în curs de dezvoltare au devenit conștiente de drepturile lor suverane", s-a accelerat „în urma majorării prețurilor la toate produsele furnizate de țările industriale. Dacă, în urmă cu trei ani, prețurile la produsele fabricate ar fi fost majorate mai lent, prețul petrolului brut nu ar fi săltat atît de rapid. Majorarea pe care am fost siliți s-o efectuăm noi nu a fost decît o formă de autoapărare", a încheiat suveranul Iranului.

Majorările de prețuri la petrol afectează și balanțele de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol. După aprecierile O.C.D.E. plățile suplimentare ale acestor țări pentru importurile de petrol din acest an s-ar putea ridica la suma de 2,5 miliarde dolari, dar o dată cu majorările ulterioare, suma respectivă ar ajunge la 8,25 miliarde dolari, ceea ce aproape că egalează asistența publică acordată acestor țări în 1972.

Date fiind aceste implicații largi ale crizei energetice asupra creșterii economice și asupra relațiilor economice mondiale, tendința țărilor în curs de dezvoltare de a-și apăra bogățiile naturale este frecvent evocată astăzi. Se afirmă că țările pot să utilizeze toate mijloacele disponibile, inclusiv dispunerea suverană de bogățiile naturale în scopul înfăptuirii obiectivelor luptei de eliberare, și că problemele generate de criza energetică nu pot fi soluționate în cercuri și grupări înguste, închise și exclusive, ci cu participarea egală în drepturi a tuturor membrilor comunității internaționale, dat fiind că este vorba de probleme de interes vital pentru toate țările, în special pentru țările în curs de dezvoltare.

Implicații pe planul relațiilor interoccidentale

TOATE ACESTEA se răsfrîng asupra situației monetare internaționale și nu se poate nega faptul că șocul psihologic, provocat în țările capitaliste dezvoltate nu va avea consecințe și asupra investițiilor și consumului. Așa cum s-a subliniat deja în presa occidentală gradul scăzut de dependență al Statelor Unite de importul de petrol și situația inversă a celorlalte țări capitaliste dezvoltate, stimulii suplimentari care au apărut pentru investițiile de capital în S.U.A. și chiar pentru investițiile în exterior ale unor țări din Europa occidentală au fost cîțiva dintre factorii care au contribuit la răsturnările spectaculoase de pe piețele monetare din ultimul timp, la redresarea dolarului și la scăderea cursului unor valute care mai înainte se dovediseră mult mai stabile și fuseseră revalorizate.

Ca urmare, este de înțeles că însăși raporturile economice și politice interoccidentale au intrat sub unghiul de incidență al crizei energetice, fiind de așteptat, așa cum de altfel se remarcă în multe comentarii occidentale, că în lunile următoare vom asista la noi confruntări, înainte de toate între S.U.A. și țările Pieței Comune. În articolele și comentariile cu caracter bilanțier publicate în Occident referitoare la creșterea economică în 1973, s-a subliniat, ca una din concluziile de bază, că anul trecut și mai ales criza energetică a scos în evidență dependența totală a economiilor vest-europene și a celei japoneze de energie și situația total diferită a S.U.A. care produc cea mai mare parte a petrolului utilizat și pe măsură ce prețurile la petrol vor crește vor produce tot mai mult. Atunci cînd vine vorba de raporturile dintre Europa „celor 9" și S.U.A., comentatorii nu uită să amintească însă și mult disputata criză a soiei din 1973. „Interzicînd fără preaviz exportul de soia — sublinia A.F.P. —, Washingtonul a semănat tulburare în rîndurile agricultorilor europeni și a demonstrat Europei (de Vest) cît de dependentă este ea de străinătate din punct de vedere al aprovizionării sale cu proteine".

Iată de ce observatorii n-au putut să nu remarce afirmațiile președintelui Franței, George Pompidou, făcute la 10 ianuarie, care referindu-se la problema aprovizionării cu energie și cu materii prime, afirma că nu trebuie ca Europa occidentală „să se închidă în autosubzistență", dar trebuie făcut în așa fel ca ea „să depindă cît mai puțin posibil de exterior în ceea ce privește materiile prime vitale".

În aceste condiții scrisorile trimise de președintele Nixon guvernelor țărilor consumatoare de petrol, pe care le invită la o Conferință la 11 februarie la Washington și principalelor țări producătoare de petrol, „în care, după cum informa A.P. din San Clemente, le informează despre această întîlnire", precum și inițiativa S.U.A. de a convoca trei tipuri de întîlniri în problemele energiei în lunile următoare (una cu participarea principalelor țări industrializate consumatoare, o a doua vizînd concertarea între țările industrializate și țările în curs de dezvoltare consumatoare, și, în fine, o a treia ar urma să fie o conferință lărgită a țărilor producătoare de petrol) au stîrnit interes dar și reacții diferite. Sînt greu de prevăzut acum toate discuțiile ce vor urma dar mai ales semnificațiile acestor inițiative. Este însă clar înainte de toate că vom asista la noi forme de manifestare a contradicțiilor dintre țările industrializate din lumea capitalistă și țările în curs de dezvoltare producătoare de petrol și de materii prime.

Recent președintele Algeriei, Huari Boumediene, sublinia, de exemplu, că inițiativele care se iau pentru rezolvarea problemelor legate de petrol nu trebuie să împiedice „stabilirea unor relații directe între țările producătoare și cele consumatoare", între acestea urmînd să aibe loc un dialog pe baza unor relații de bunăvoință și ajutor reciproc.

Nu lipsesc nici părerile că Statele Unite urmăresc limitarea și mai ales prevenirea extinderii exemplului țărilor producătoare de petrol. A.F.P. transmitea foarte recent din Washington că S.U.A. se tem ca nu cumva țările subdezvoltate producătoare de materii prime să imite exemplul țărilor producătoare de petrol, grupîndu-se pentru a putea obține prețuri mai ridicate. Se menționa că autoritățile americane așteaptă cu îngrijorare viitoarea reuniune a principalelor țări producătoare de bauxită ce urmează să aibă loc în luna februarie în Guineea, S.U.A. importînd 85% din bauxita necesară.

Pe planul relațiilor dintre țările industriale ale Occidentului, unii comentatori n-au trecut cu vederea atitudinea critică a secretarului de stat Kissinger față de „atitudinea egoistă a unor țări industrializate care, încercînd să-și asigure aprovizionarea cu petrol pe termen scurt încheie acorduri bilaterale cu țările producătoare". Alături de implicațiile politice ale acestor afirmații, unii comentatori amintesc și faptul că realizarea echilibrului economic exterior în condițiile în care țările capitaliste industrializate vor avea balanțe de plăți „global deficitare", ar putea duce la războaie comerciale.

Toate acestea arată că în perioada următoare vom asista la intensificarea preocupărilor, a contactelor și luărilor de poziție în problemele crizei energetice, probleme care preocupă așa de mult țările occidentale și în general Comunitatea internațională.

Gheorghe CREȚOIU

ȘOMAJUL ÎN ASCENSIUNE

„Anglia traversează în prezent cea mai gravă criză pe care a cunoscut-o după război", declara luna trecută în Camera Comunelor ministrul britanic al finanțelor, Anthony Barber. De atunci situația nu s-a îmbunătățit. Ca urmare a adoptării planului de austeritate pentru a face față crizei de energie, Anglia se găsește în a treia săptămînă de lucru redusă la trei zile, cu scăderea corespunzătoare a salariilor. Producția industrială a scăzut în aceste condiții cu 30%, zeci de întreprinderi fiind nevoite să și închidă porțile chiar cinci zile pe săptămînă. Numărul șomerilor totali și parțiali, care în noiembrie scăzuse la aproape 500 000, a ajuns în prezent la un milion și jumătate. Pe plan social guvernul este confruntat cu nemulțumirea unor largi categorii de salariați legată de înrăutățirea nivelului lor de viață prin scăderea salariilor și sporirea prețurilor unor produse de primă necesitate.

Potrivit datelor oficiale, la începutul lunii ianuarie a.c., numărul șomerilor totali din R.F.G. se ridicase la 485 600, față de 331 800 cu numai o lună în urmă. Alți 161 300 de salariați erau loviți de șomaj parțial, față de 105 200 la începutul lui decembrie, reducîndu-se paralel și numărul locurilor de muncă neocupate de la 411 000 la 292 000.

În Statele Unite penuria de petrol a determinat luna trecută sporirea cu 100 000 de persoane a numărului șomerilor, informează Departamentul american al muncii. Șomerii au reprezentat în decembrie anul trecut 4,9% din totalul forței de muncă americane, față de 4,7% în noiembrie. Se așteaptă ca în ianuarie producția de automobile să fie cu 27% mai redusă decît în aceeași lună a anului trecut, ceea ce va antrena noi concedieri.

Economiștii danezi afirmă că anul acesta rata șomajului va spori în țara lor la 5%, față de 3,5% în decembrie anul trecut, ca urmare a reducerii activității în construcții și petrochimie.

La începutul noului an numărul șomerilor înregistrați în Irlanda era de 68 513, cu peste 4 400 mai mare decît la sfîrșitul lui noiembrie.

Auspiciile sub care debutează acest an se anunță așadar, puțin favorabile sub aspectul utilizării forței de muncă.

VIZOR

Au profitat de situație...

„ARGUMENTUL potrivit căruia prețul produselor manufacturate crește datorită ridicării prețului petrolului este în mare parte nefondat" — a afirmat secretarul general al Organizației Țărilor Exportatoare de Petrol (O.P.E.C.), A. Khene, într-un interviu acordat ziarului „Tribune de Genève". „Recenta sporire a prețului petrolului brut are o influență medie de 1 pînă la 2% în plus asupra prețurilor la produsele manufacturate. Pornind de la aceasta, nu poate fi justificată creșterea cu 200 sau 300% a prețurilor produselor manufacturate, cum este adesea cazul", a adăugat A. Khene.

În ceea ce privește formarea unui front unit al consumatorilor, A. Khene apreciază că „ar fi o eroare să se abordeze problema în termeni de confruntare. Eu nu văd, a spus el, cum constituirea unui bloc al țărilor consumatoare ar putea aduce o contribuție cît de mică la soluționarea problemei penuriei". În contextul crizei mondiale a energiei, arată el, pe de altă parte, interesele țărilor importatoare și exportatoare concordă: și pentru unii și pentru ceilalți se pune problema economisirii petrolului existent în lume, în așteptarea dezvoltării altor surse de energie".

Companiile petroliere occidentale, a menționat secretarul general al O.P.E.C., au profitat de situația existentă pentru a spori profiturile și prețurile, „în special, profiturile obținute din desfacerea produselor petroliere finite". De aceea, se impune ca țările consumatoare să exercite controlul asupra acestor companii.

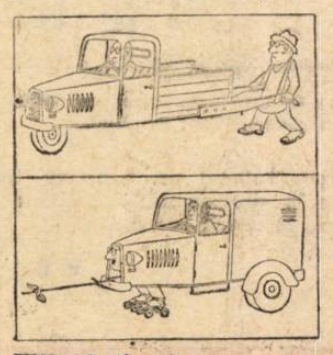

Ultimele tipuri...

Un an al „deficitelor generalizate"

UNA din principalele concluzii desprinse din dezbaterile reuniunii guvernatorilor celor mai importante bănci occidentale, care a avut loc la Basel, este că anul 1974 va fi un an al deficitelor generalizate ale balanțelor de plăți, precum și un an în care se vor accentua fenomenele inflaționiste în economia statelor industrializate.

Situația dolarului la băncile occidentale de schimb a fost, de asemenea, evocată în cadrul reuniunii relevîndu-se, în acest sens, că a venit momentul ca moneda americană să fie stabilizată în raporturile sale cu celelalte devize, și această operație trebuie efectuată într-un mod concertat. Flotarea dolarului, au precizat experții, poate determina oricînd dezordini monetare și, în acest sens, s-a exprimat opinia că noile reglementări trebuie efectuate în cadrul mai larg al unei reforme a sistemului monetar internațional.

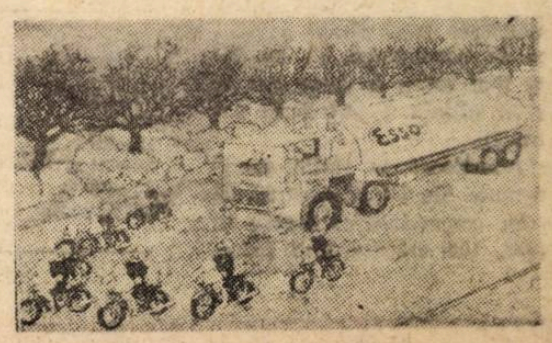

UN TRANSPORT TREȚIOS... (după *L'EXPRESS*)

mondorama

TRENUL DEVANSEAZĂ ALTE MIJLOACE DE TRANSPORT

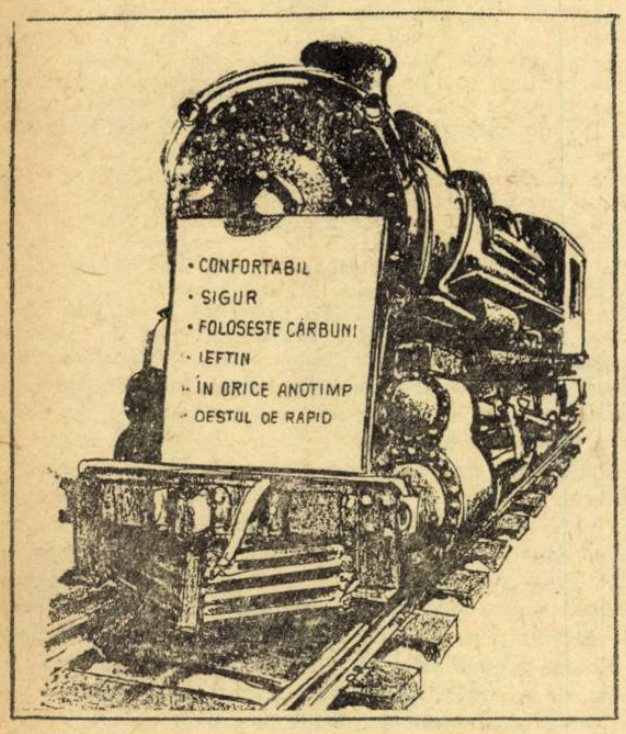

„Trecutul e un prolog" *(Shakespeare)*

ÎN CURSA dintre diversele forme de transport criza petrolieră aduce un element inedit. În Statele Unite transporturile feroviare, a căror pondere în total scăzuse radical, sînt pe cale de a căpăta o nouă dezvoltare. Ponderea căilor ferate în transportul de călători al S.U.A., care fusese de 28% la începutul anilor '60 a ajuns în prezent la 5%, iar în transportul de mărfuri traficul feroviar s-a redus în decurs de 30 de ani de la 62% din totalul traficului la 41%. Aceasta deoarece trenul era în general mai costisitor decît avionul sau automobilul, și mai ales mai lent. Dar criza petrolieră schimbă datele problemei. În prezent majoritatea companiilor feroviare înregistrează un trafic sporit de mărfuri și călători. Pentru a sprijini această ramură, astfel încît ea să devină rentabilă, guvernul Statelor Unite a alocat recent 1,5 miliarde dolari care urmează să „repună în circulație" companiile deficitare. De asemenea o comisie senatorială mixtă a aprobat un proiect de lege vizînd reorganizarea căilor ferate în unele regiuni din S.U.A.

POLARIZARE

SALARIAȚII ocupă în totalul populației active a Franței un loc din ce în ce mai important, în timp ce numărul nesalariaților (patroni, liberi profesioniști, agricultori independenți) scade. După date ale Institutului Național de Statistică și Studii Economice, în perioada 1968—1973 numărul salariaților a sporit în medie cu 250 000 pe an, ajungînd la 16 466 200 în martie 1973, față de 15 274 540 cu cinci ani în urmă. Astfel, ponderea salariaților a crescut în acest interval de la 76,3% din populația activă la 80%. Creșterea a fost foarte diferențiată : un regres în rîndul muncitorilor, de la 47,9% din totalul salariaților în 1968 la 43,9% astăzi, o scădere și mai pronunțată la salariații din agricultură, a căror proporție a scăzut de la 3,6% la 2,1%. În schimb, au sporit efectivele sectorului terțiar, de la 50,3% din populația activă cu cinci ani în urmă la 53% în prezent.

A scăzut în același timp ponderea nesalariaților, de la 23,7% în 1968 la 20% în 1973, reflectînd procesul permanent de polarizare ce are loc în țările capitaliste.

TENDINȚE ÎN ENERGETICA BULGARĂ

DEZVOLTAREA economică generală a Bulgariei determină creșterea consumului de energie și combustibili, care de la 26,7 milioane tone combustibil convențional, cît a fost în 1970, va ajunge în 1975 la 41 milioane tone. În prezent Bulgaria depinde în măsură importantă de importul de energie, ponderea resurselor energetice proprii în consumul total scăzînd de la 93% în 1952 la 42,5% în 1970, informează un recent buletin al B.T.A.

În perspectivă însă Bulgaria va pune accentul pe satisfacerea cerințelor în cea mai mare parte din rezervele proprii. Se are în vedere valorificarea, în primul rînd, a resurselor de lignit. În 1975 50% din necesarul de energie va fi furnizat de resursele hidroenergetice, dar în perspectivă ponderea lor va scădea, datorită disponibilităților limitate.

Anul viitor Bulgaria va produce circa 31 miliarde kWh, din care 75% în termocentrale. Pînă în 1990 producția de energie electrică se va tripla. La acea dată mai puțin de jumătate din această cantitate va fi asigurată de termocentrale, sporind totodată (la 40%) contribuția centralelor atomoelectrice. Prima centrală atomoelectrică se află deja în construcție.

PREȚUL BENZINEI ÎN EUROPA

AGENȚIA AFP informează despre prețurile practicate într-un număr de țări vest-europene în vigoare la 11 ianuarie, la benzina super pentru automobil :

Franța — 1,75 franci litrul ;
Belgia — 11,74 franci belgieni (1,02 franci francezi) ;
Spania — 13,5 pesetas (1,22 franci francezi) ;
Anglia — 9,3 pence (0,93 franci francezi) ;
Italia — 200 lire (1,57 franci francezi) ;
Olanda — 87,7 florini (1,47 franci francezi) ;
R. F. Germania — 0,79—0,85 mărci vest-germane (între 1,40 și 1,53 franci francezi).
Elveția — 85 centime elvețiene (1,20 franci francezi).

În Italia, după cum a declarat ministrul italian al industriei, prețul benzinei super raționalizată ar putea trece în curînd la 230 lire (1,70 franci francezi) litrul, în timp ce litrul de benzină super la vînzare pe piața liberă ar putea ajunge la 400 lire (2,95 franci francezi).

După cum remarcă observatorii, fiecare țară reflectă în mod diferit în timp efectul diverselor creșteri, factorii principali care determină deosebirile de prețuri la consum între țări fiind politica fiecărui guvern față de societățile petroliere și proporția impozitelor percepute de fiecare stat.

ALUMINIUL ÎN 1973

ÎN ANUL 1973 producția mondială de aluminiu primar a sporit cu 9%, metalul alb menținîndu-și astfel linia ascendentă în consumul de materii prime. Cel mai repede a crescut producția vest-europeană, cu 11,5%. Cea nord-americană a înregistrat și ea o creștere, de 7,8%.

OPTIMISM ÎN INDUSTRIA CANADIANĂ A HÎRTIEI

OPTIMISMUL este astăzi un sentiment rar la industriașii din lumea occidentală. Cu toate acestea el există la producătorii canadieni de hîrtie și pastă de hîrtie care consideră că în 1974 această ramură va cunoaște o cerere importantă, în pofida încetinirii generale a conjuncturii în lumea capitalistă. 16 milioane din cele 21 milioane de tone de hîrtie și pastă de hîrtie produse în Canada se exportă. 70% din exporturile în 1973 au luat calea Europei occidentale și a Japoniei.

În anul 1973 producția canadiană de hîrtie și pastă de hîrtie a crescut cu 7% față de anul precedent.

AUTOVEHICUL DE 480 TONE

ÎN FRANȚA, la Champs-sur-Yonne, a fost construit pentru Administrația suedeză a energiei electrice, un autovehicul, cu o capacitate de transport de 480 tone. Destinat transportului de transformatoare și alte echipamente electrice grele, vehiculul are 24 de osii și 96 de roți, avînd o lungime totală de 59 de metri. Încărcat, viteza sa de deplasare este de 5 km pe oră, iar descărcat — de 18 km pe oră. Vehiculul are cîte o cabină la cele două capete, șoferii aflîndu-se într-un permanent contact telefonic unul cu altul. Acest gigant rutier dispune de patru motoare Diesel Volvo Penta de 300 CP fiecare.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DEPLASĂRI ÎN STRUCTURA FLOTEI COMERCIALE MONDIALE

TRANSPORTURILE maritime internaționale cîștigă teren, an de an, în ceea ce privește numărul de nave nou construite, deplasamentul lor, lungimea liniilor maritime etc. Astfel, numărul total al navelor flotei comerciale mondiale a crescut, între 1960 și 1972 de la 36 311 la 57 391, deplasamentul lor (în mii t.r.b.) mărindu-se de peste două ori — de la 129 769,5 la 268 340,1. În numărul total al navelor comerciale a scăzut numărul vapoarelor acționate de forța aburilor (de la 14 276 la 6 799), crescînd în schimb numărul navelor cu motor Diesel (de la 22 035 la 50 592).

Analiza structurii flotei comerciale mondiale după vîrsta navelor conduce la constatarea că ponderea cea mai mare o dețin navele lansate în ultimii 4 ani (vezi tabelul nr. 1).

Date referitoare la țările socialiste membre ale C.A.E.R. arată că navele lor comerciale exploatau în anul 1972, 100 diferite linii internaționale, tonajul lor reprezentînd 21,5 milioane t.r.b. În același timp, flotele din țările socialiste se numără printre cele mai tinere din lume. De pildă, 3/4 din navele comerciale sovietice au o vîrstă sub zece ani.

Ca și celelalte mijloace de transport, flota comercială nu este nici ea scutită de avarii sau chiar naufragii. Tabelul nr. 2 ne dă o imagine a dimensiunilor acestor pierderi, la scară mondială.

Tabelul nr. 1

Flota comercială mondială după vîrsta navelor
(la 1 iulie 1972)

Grupe de vîrstă (ani)	Numărul navelor	Tonajul (mii t.r.b.)	Ponderea în tonajul total (%)
Total	57 391	268 340,1	100
0— 4	13 563	103 152,0	38,4
5— 9	12 426	61 967,1	23,1
10—14	10 364	43 715,6	16,3
15—19	7 855	28 500,9	10,6
20—24	4 399	12 252,9	4,6
25—29	4 047	12 791,7	4,8
30 și peste	4 737	5 959,9	2,2

Tabelul nr. 2

Pierderi și avarii de nave

Anii	Pierderi		Avarii	
	Număr de nave	mii t.r.b.	Număr de nave	mii t.r.b.
1960	171	358,2	830	3 285,1
1965	273	739,0	762	2 522,5
1966	312	822,5	651	2 578,5
1967	337	832,8	798	3 865,4
1968	326	760,4	866	3 747,1
1969	327	825,0	919	4 545,1
1970	352	612,6	1 030	4 310,6
1971	377	1 030,6	962	4 266,0

Sursa : B.I.K.I. — Supliment nr. 4/1973; „Mejdunarodnaia jizni nr. 5/1973.

V. B.

viața economică

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție. Cont I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R., filiala sect 1
Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia. București, Calea Griviței nr. 64—66. P.O.B. 2001

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr 36 • telefon 50.40.40 București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 4 (543)
VINERI 25 IANUARIE 1974
20 PAGINI 2 LEI

4

115 ANI DE LA UNIREA PRINCIPATELOR

UNIREA — EVENIMENT FUNDAMENTAL ÎN ISTORIA PATRIEI

SĂRBĂTORIM, în aceste zile, 115 ani de la Unirea Principatelor — eveniment ce a rămas înscris cu litere de aur în cartea de glorie a poporului român. Marcînd realizarea într-o primă etapă a unității statale — unitate ce avea să fie desăvîrșită cu aproape șase decenii mai tîrziu — acest eveniment a avut profunde implicații în ansamblul vieții societății românești, fiind punctul de plecare al unor transformări înnoitoare care au dus la constituirea, organizarea și consolidarea României moderne.

Epoca modernă a istoriei este pregnant caracterizată de afirmarea puternică a ideii naționale, avînd ca obiectiv realizarea unității pe plan statal, formarea unor state naționale unitare, suverane, independente. Poporul român și-a afirmat explicit acest obiectiv încă cu mult înainte de 1848, înscriindu-l pe frontispiciul tuturor mișcărilor sale sociale și naționale. Ideea de unitate națională avea străvechi și solide temelii : comunitatea de obîrșie și de limbă, omogenitatea structurii economice, sociale și culturale a întregului teritoriu locuit de români, consolidată continuu prin legăturile multilaterale dezvoltate de-a lungul secolelor între toate provinciile românești, în pofida fărîmițării statale proprii epocii feudale. Cînd mai tîrziu, în procesul dezvoltării relațiilor capitaliste, elementelor de unitate existente, materiale și spirituale, li s-au adăugat impulsul dinamic al progresului economic, nevoia lărgirii și asigurării unei piețe unitare, conștiința unității de neam s-a dezvoltat în conștiința națională, iar năzuința de unitate a devenit țel politic — țelul afirmării plenare a națiunii române, al unirii tuturor fiilor ei într-un stat național unitar.

Întreaga istorie a poporului nostru scoate în relief cu deosebită pregnanță caracterul obiectiv necesar al comunității economice de pe teritoriul patriei noastre, manifestat în primul rînd prin permanența legăturilor economice. Comunitatea economică, circuitul economic pe plan național, caracterizat prin legături multiple și dense între toate zonele țării, nu s-a creat „pe loc gol", ci a reprezentat continuitatea unor legături economice permanente, statornicită istorește de-a lungul timpurilor, în pofida multor opreliști impuse din afară. În nici o perioadă a istoriei patriei noastre schimburile de mărfuri între țările române n-au încetat. Stăpînirea străină, otomană și habsburgică, preocupată înainte de toate de jefuirea bogățiilor de pe teritoriul patriei noastre, a constituit o puternică frînă în crearea pieței naționale și în realizarea aspirațiilor de unitate ale poporului român. Dar ea nu a putut opri procesul obiectiv al dezvoltării social-economice a țării. La mijlocul secolului al XVIII-lea — în condițiile apariției germenilor destrămării orînduirii feudale, creșterii producției meșteșugărești, a producției agricole destinate exportului, existenței atelierelor bazate pe cooperația capitalistă simplă, a manufacturilor, dezvoltării unei rețele de drumuri etc. — s-au extins și întărit considerabil legăturile economice dintre Principatele Dunărene, extindere care a cunoscut o continuă intensificare în prima jumătate a secolului XIX. Ca urmare a acestui proces obiectiv, s-au desființat vămile dinăuntrul fiecărui principat, iar în ianuarie 1848 a fost desființată vama între Țara Românească și Moldova.

Pe măsura dezvoltării producției capitaliste și a diversificării ei pe teritoriul patriei noastre, a amplificării economiei în fiecare provincie, s-au consolidat relațiile de interdependență, a luat amploare procesul de unificare a pieței naționale. Datele privind comerțul exterior al Transilvaniei în prima parte a secolului al XIX-lea ilustrează cu prisosință intensitatea schimbului de mărfuri între locuitorii celor două versante ale Carpaților. Astfel, exportul Transilvaniei spre Ungaria și provinciile austriece reprezenta în anii 1837—1838 abia 2—3% din exportul spre Muntenia și Moldova, în timp ce importul din Ungaria și provinciile austriece varia între 4 și 8% din importul făcut din Muntenia și Moldova.

Desigur, legăturile economice dintre provinciile române au fost determinate de necesități obiective ce își au sursa în condițiile istorice, economice, geografice în care

(Continuare în pag. 2)

Nicolae Grigorescu — UNIREA PRINCIPATELOR

ÎN ACEST NUMĂR:

4 **Agricultură.** — O concepție unitară în folosirea fondului funciar (II) ; Sarcini majore, coordonate precise în dezvoltarea zootehniei.

6 **Comerț exterior.** — Planificarea și controlul îndeplinirii sarcinilor de export ; Sistemul generalizat de preferințe vamale ; Stabilirea prețurilor la exportul de mașini (III) ; Ce este și ce rol are oficiul elvețian pentru promovarea comerțului.

9 Consiliul de Ajutor Economic Reciproc — un sfert de veac de activitate.

10 **Dezbatere „V.E.".** — Scurtarea duratei de execuție a investițiilor — între necesitate și posibilitate (VII).

18 **Economie mondială.** Evoluția principalelor monede occidentale pe piețele valutare internaționale (II) ; Flotarea francului.

În cinstea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a Congresului al XI-lea al P.C.R.

PENTRU ACCELERAREA PROGRESULUI ECONOMIC AL ȚĂRII

CU GRIJA adevăraților gospodari, cu răspunderea față de împlinirea cuvîntului dat — **cincinalul înainte de termen** — oamenii muncii din industrie și agricultură, din institutele de cercetări și proiectări, din exploatările miniere, transporturi, construcții și servicii, și-au prevăzut și pentru 1974 însemnate angajamente pentru depășirea prevederilor de plan. **Cele 42 de chemări la întrecere lansate de întreprinderi și unități binecunoscute din diferitele ramuri ale economiei naționale către toate unitățile similare**, propunîndu-și să traducă în fapte sarcinile stabilite de Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1973, **sînt străbătute ca de un fir roșu de dorința de a valorifica cît mai din plin marile rezerve existente la locurile de muncă — potențialul productiv și uman, resursele materiale și financiare etc.** — pentru a înfăptui exemplar sarcinile de plan pe acest an la toți indicatorii, de a pune un accent deosebit pe laturile calitative ale activității, în vederea obținerii unei înalte eficiențe a întregii activități productive.

Dar amploarea întrecerii din acest an, angajamentele mobilizatoare luate, prezință și o altă semnificație : **fiecare colectiv de muncă este hotărît să întîmpine marile evenimente ale anului 1974 — a XXX-a aniversare a eliberării patriei și cel de al XI-lea Congres al P.C.R. — cu succese cît mai remarcabile în producție pentru accelerarea progresului economic al țării.** Dacă ar fi să consemnăm doar cîteva cifre din angajamentele celor 42 de unități care au lansat chemări (vezi tabelul nr. 1), putem avea o imagine vie a dimensiunilor pe care le va cunoaște în acest an întrecerea, proporția marilor realizări ce se vor înfăptui suplimentar prin eforturile, gîndirea creatoare și inițiativele tuturor celor ce muncesc. Amplificate la scara economiei naționale, cu angajamentele pe care și le vor lua în întrecere miile de întreprinderi mari și mici din toate ramurile de producție — ca urmare a răspunsurilor la chemări — înseamnă că 1974, cel de al 4-lea an din cincinal va deveni anul unor mari înfăptuiri și împliniri, fecund în realizări la cote tot mai înalte, în comprimarea timpului privind îndeplinirea și depășirea prevederilor actualului cincinal.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 3-a)

Semnale

Reclama este sufletul comerțului

...un șal P.N.A. pentru bunica

AM citit cu interes dezbaterile publicate în „Viața economică" în ultima vreme despre modul cum se face (sau ar trebui să se facă) la noi publicitatea. O scrisoare apărută în nr. 3 al revistei despre monotonia unor calendare mă îndeamnă să vă trimit și eu o mostră de reclamă pe care am întîlnit-o săptămîni în șir pe bulevardul Magheru din Capitală. Oare bunica o fi înțelegînd ce cadou o așteaptă?

Vintilă SIMIONESCU
București

Debite mici

UNITATEA noastră întîmpină dificultăți la încasarea unor debite mai mici. Somațiile, în majoritatea cazurilor, rămîn fără răspuns sau rezultat, iar noi depășim termenele de acționare în judecată. Nu mai vorbim de faptul că, de cele mai multe ori, cheltuielile cu somațiile, depășesc debitul urmărit. Propunem ca debitele între 0—50 lei, existente între unități socialiste de stat, să fie trecute pe costuri. În felul acesta s-ar descongestiona contabilitatea de o serie de debite de minoră importanță, ce se raportează de multe ori de la un an la altul.

ing. C. MOLDOVAN
director
ec. E. FLOROVICI
contabil șef
Țesătoria de mătase — Sighișoara

Ecouri

Inovație, participare și eficiență în conducerea economică

REFERITOR la rezultatele anchetei „Inovația, participarea și eficiența în conducerea economică" încercăm a ne exprima opinia asupra ideilor publicate în numerele 33 și 35/1973 ale revistei „Viața economică".

Considerăm că, dacă participanților li s-ar fi cerut să răspundă paralel la cele trei categorii de caracteristici ale conducerii, rezultatele ar fi fost sensibil modificate. Afirmăm acest lucru deoarece majoritatea subiecților testați, necunoscînd ansamblul problematicii, cu siguranță au avut tendința să situeze „cunoașterea rezultatelor economice ale unității" printre primele caracteristici necesare. De fapt și dv. ați ajuns la concluzia că cunoașterea rezultatelor economice constituie o condiție pentru așezarea procesului inovațional pe o bază sănătoasă, realistă. Această caracteristică este specifică conducerii, atunci cînd activitatea economică se desfășoară și se urmărește pe bază de mai mulți indicatori. De asemenea, concentrarea atenției conducerilor către cunoașterea rezultatelor economice derivă și din faptul că în sistemul informațional mai există deficiențe.

Sîntem de acord cu dv. că atît cunoașterea completă și operativă a rezultatelor, cît și controlul executării deciziilor nu sînt rerum natura, condiții prioritare ale promovării noului, însă caracteristicile amintite în etapa actuală sînt deosebit de importante. De asemenea, sîntem de acord și cu concluziile primei părți a analizei, apreciind însă, că investigația nu a reușit încă să clarifice și să fundamenteze conceptul conducerii dinamice, novatoare.

Referindu-ne la partea a doua a anchetei considerăm că mai există încă deficiențe, în sensul acordării unei ponderi mai mari ridicării gradului de competență și aderării cu mai multă fermitate la principiile favorabile participării. Opinia noastră asupra „cunoașterii evoluției mediului înconjurător în care acționează unitatea", este că această caracteristică trebuie să se situeze printre primele trei clasate.

În general, celelalte trei idei conținute în sinteza anchetei pe tema conducerii ni se par juste.

ing. Alexandru ROȘU
director general adjunct
Centrala industrială de utilaj tehnologic și material rulant

★

În legătură cu trăsăturile caracteristice ale unui cadru de conducere inovator, din inventarul publicat în tabelul nr. 1. ne alăturăm opiniei dv. în ceea ce privește calitatea conducerii de a fi un izvor permanent de idei noi, de a accepta rapid ideile noi ale colaboratorilor și de a insista în fața organelor ierarhice superioare pentru aplicarea lor. Trebuie să subliniem însă că această trăsătură se asociază cu altele ca : este bine informat asupra evoluției mediului înconjurător în care acționează unitatea ; cunoaște capacitatea colaboratorilor; are capacitatea de a-și asuma răspunderea.

Aceste trăsături trebuie să caracterizeze un cadru de conducere ce asigură un grad sporit de inovație, în societatea de azi cînd ritmul și amploarea schimbărilor se face cu viteze din ce în ce mai mari atît în domeniul tehnologic, economic și social.

În ceea ce privește calitățile conducerii, care au incidență mai directă asupra gradului de participare a membrilor colectivelor la conducere, opinăm ca și dv., că în primele 10 caracteristici ale unei conduceri participative trebuie incluse trăsăturile: dezvoltarea capacității colaboratorilor ; consultarea cît mai largă cu colectivul ; evidențierea rezultatelor bune ale colaboratorilor. Aceste trei trăsături ar urma să înlocuiască în tabelul nr. 3 alte trăsături mai puțin semnificative cum ar fi cele de la punctele 2, 8, 10.

Referitor la eficiența conducerii ne alăturăm observației dv. că în lista cu primele 10 caracteristici ale unei conduceri eficiente, nu trebuie să lipsească cunoașterea evoluției mediului înconjurător în care acționează unitatea, trăsătură care primează față de altele incluse în tabelul nr. 4 cum ar fi cele de la punctul 9 sau chiar 8.

ing. Dumitru STINGHE
director general adjunct,
Centrala industriei linii

Dialog

Ce înseamnă VADEMECUM...?

AM PRIMIT mai multe scrisori de la cititori prin care ni se solicită explicarea sensului cuvîntului VADEMECUM. Citățm, de exemplu, din scrisoarea tov. Ioan Sferlea — Oradea (calea Severinului nr. 49) : „Dețin o funcție de conducere într-o unitate economică. Sîntem abonați, eu și colegii mei de muncă, de mai mulți ani la revista «Viața economică», care ne este de un real folos în muncă pe care o desfășurăm zi de zi. Aș avea o întrebare și anume ce înseamnă VADEMECUM — rubrică care-mi place nespus de mult, atît mie cît și colegilor mei (mă refer la titlul pe care nu-l înțeleg)". Deci este vorba de titlul rubricii permanente ce apare în paginile de conducere-organizare ale revistei noastre.

Cuvîntul VADE MECUM este de origină latină, el avînd aici sensul de INSOȚITOR, CĂLĂUZĂ. Am intitulat astfel rubrica ce apare permanent în paginile de conducere-organizare ale revistei noastre, deoarece, prin conținutul ei, urmărim să oferim cadrelor de conducere din economie, un GHID PRACTIC de reguli, de CE, CUM, CÎND, UNDE, DE CE și CÎT trebuie sau nu trebuie să facă în activitatea dificilă pe care o au : aceea de A CONDUCE — în sensul cel mai larg al cuvîntului — OAMENI, antrenați în procesul muncii. Este vorba de REGULI, izvorîte din practica mondială, verificate în timp sau prin experimente științifice, confirmate de anchete și investigații, dar reformulate în termeni specifici cadrului nostru economic, și care ÎNCEARCĂ să ofere CONDUCĂTORILOR de la toate nivelurile cîteva linii directoare, orientative pentru ei, pentru activitatea lor de zi cu zi.

Curier

PETRU HADGIA, Petroșani — Cărțile la care vă referiți nu se află în biblioteca noastră. Vă recomandăm să vă adresați I.C.E. „Libri" din București pentru a vi le procura.

IORDACHI DIMITRIU, Iași — Vă mulțumim pentru urări și pentru semnalarea efectuată în legătură cu articolul din nr. 49/1973.

GHEORGHE OPREAN, Sebeș; ȘTEFAN BERBECARU, Drobeta Turnu Severin — Am primit scrisorile dv. și vă vom răspunde la rubrica „Întrebări și răspunsuri" din Supliment.

E. VICTOR, Craiova — Am transmis autorului articolului despre viitoarele legături fluviale din Europa (nr. 52/1973) opiniile dv.

ION FULGA, Craiova, STELA GĂICEAN, Arad; MARIA CHECIU, Timișoara; PAVEL HAJAS, Pecica; BLASIN BARTHA, Odorheiul Secuiesc; ELENA DANIEL, Arad; UN GRUP DE ECONOMIȘTI DIN JUDEȚUL OLT; DUMITRU CHIRIȚĂ, comuna Potcoava; MARCU SELINGHER, Galați — În Suplimentul revistei noastre din acest număr (4) veți găsi răspunsurile care vă interesează.

I. HURMUZACHI, Dumbrăveni — După ce vom primi răspunsul cuvenit, vă vom răspunde.

ERATA În numărul 1/1974 al revistei la pag. 12, col. 1, în rînd. 5 în loc de 2,5% se va citi 25,6%.

FILE DE ISTORIE ECONOMICĂ

PRIVILEGII COMERCIALE

RĂSFOIND documentele vremii, găsim numeroase dovezi de relații economice interstatale, de privilegii, îndeosebi comerciale, care apropiau popoarele între ele și le înfrățeau.

Ne vom referi la cîteva hrisoave :

— La 16 decembrie 1554, la Wilno, s-a semnat tratatul de alianță între Alexandru Lăpușneanu, domnul Moldovei și Sigismund al II-lea August, regele Poloniei și mare duce al Lituaniei, prin care — între altele —s-a acordat negustorilor moldoveni libertatea de a face negoț în Polonia și Lituania, precizîndu-se că : „negustorii din țara amicului nostru, domnul moldovenesc, pot umbla în bună voie și liberi pretutindeni în statele noastre, să facă comerț și să plece, plătind legitimele vămi".

— La 30 mai/9 iunie 1598, la Tîrgoviște, s-a încheiat tratatul dintre Mihai Viteazul, domn al Țării Românești și Rudolf al II-lea, împărat al Germaniei și rege al Ungariei, prin care se garanta negustorilor munteni libertatea de a face negoț în Transilvania și Ungaria, cum și celor din aceste țări de a umbla liberi cu mărfurile lor în Țara Românească. Articolul VI din tratatul comercial menționat, era formulat astfel : „Negustorii transilvăneni au voie slobodă de a aduce în Țara Românească sau de a exporta de acolo orice marfă vor voi, plătind vama dreaptă".

— La 27 februarie/9 martie 1784, la Iași, Alexandru Mavrocordat (Deli-bei), domnul Moldovei, a semnat hrișovul prin care se acorda privilegii negustorilor supuși austrieci de a face negoț în Moldova, însă respectînd unele obligații și achitînd taxele fixate. Se prevedea: „...orice alte lucruri ce cumpără în această țară (Moldova n.n.) și le duc peste graniță și pentru orice alt obiect adus dintr-o altă țară vor plăti taxa vamală de 3%".

La 26 iunie/8 iulie 1835, la Iași, domnitorul Mihai-Vodă Sturdza a semnat documentul care confirmă convenția dintre Moldova și Țara Românească, acordîndu-se o serie de libertăți în relațiile dintre românii celor două Principate. Astfel, locuitorii Țării Românești și Moldovei aveau dreptul „de a face negoț în ambele țări, de a dobîndi proprietăți, de a se deplasa de pe un teritoriu în altul pentru pășunatul vitelor, pentru morărit și de a fi scutiți de taxele vamale pentru cumpărăturile care nu erau destinate comerțului".

C. ILIE

UNIREA

(Urmare din pag. 1)

s-a format națiunea română. Factorul hotărîtor în menținerea și consolidarea legăturilor de schimb l-a constituit caracterul complementar al economiei acestor provincii — format istoricește. Datorită economiei lor complementare, legăturilor de schimb intense, pătrunderii și extinderii raporturilor de producție capitaliste, țările române puteau progresa numai într-un tot unitar, prin desființarea granițelor nefirești dintre ele. O dată cu destrămarea feudalismului și ascensiunea capitalismului, cu creșterea rolului noii clase burgheze și începuturile clasei muncitoare însăși, problema înfăptuirii statului unitar s-a impus ca una din necesitățile sociale cu caracter obiectiv, unul din obiectivele principale ale luptei poporului român. Dezvoltarea națiunii române a adus la ordinea zilei, ca o cerință inexorabilă, realizarea unui stat unitar, independent și totodată modern, în cadrul căruia națiunea trebuia să-și găsească condiții optime de manifestare.

Ideea unității devenise o uriașă forță materială pentru că ea cuprinsese masele poporului român. Cei mai înaintați conducători ai mișcării unioniste au înțeles bine că acest deziderat va putea fi înfăptuit nu prin bunăvoință sau prin jocul intereselor guvernelor străine, ci prin lupta proprie a poporului și, în consecință, s-au sprijinit și s-au folosit de presiunea maselor populare spre a impune îndoita alegere a domnitorului Cuza. Zecile de mii de meseriași, lucrători, comercianți, țărani, adunați pe Dealul Mitropoliei din Capitală în zilele de 22—24 ianuarie, au exercitat o asemenea presiune încît majoritatea covîrșitoare a Adunării a fost silită să accepte voința maselor. Sprijinul activ al maselor explică, de altfel, și caracterul ireversibil al actului realizat la 24 ianuarie 1859, faptul că în ciuda tuturor unităților, Unirea n-a mai putut fi clintită. Actul măreț de la 24 ianuarie 1859 a constituit un moment hotărîtor în procesul evolutiv al formării și consolidării României moderne,a deschis o nouă etapă în această evoluție, stimulînd progresul pe toate planurile.

Prin Unirea Munteniei cu Moldova s-a făcut primul pas pe calea înfăptuirii statului național unitar, proces ce a fost desăvîrșit în 1918. Actul Unirii a deschis căile unui amplu progres economic și social, unei epoci reformatoare de mare importanță istorică. Au fost unificate legislația, armata, principalele servicii, cursul monedelor etc. A început dotarea României cu legile și instituțiile care trebuiau să asigure înflorirea economică și culturală a noului stat. Prima lege a guvernului unic, condus de M. Kogălniceanu, a fost cea privind secularizarea averilor mînăstirești. Prin acest act, mai mult de un sfert din teritoriul țării a devenit un patrimoniu al statului. A urmat apoi o bogată acțiune legislativă concretizată — începînd din februarie 1864 — prin legea organizării puterii armate, legea pentru instituirea Consiliului de stat, legea comunală, legea consiliilor județene etc. Cea mai importantă dintre reformele care au succedat Unirii a fost reforma agrară din 1864, promulgată de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, prin care țăranii au devenit proprietari pe loturile de pămînt la care aveau dreptul conform legilor în vigoare, plătind — prin intermediul statului — o despăgubire moșierilor. În temeiul acestei legi , au fost, împroprietărite peste 500 000 de familii de țărani cu o suprafață de peste 2 milioane ha. Prin eliberarea țăranilor de servituțile feudale și împroprietărirea acestora, reforma agrară, deși nu a lichidat marea proprietate moșierească și relațiile feudale, a impulsionat evoluția României pe calea capitalistă.

Progresul determinat de Unire în viața economică și socială a țării s-a manifestat pe multiple planuri. În 1865 se încheie contractul de construire a primei căi ferate din Muntenia ; ia amploare navigația pe Siret și Prut ; se contractează cu o firmă engleză construirea a 19 poduri metalice ; rețeaua de telegraf crește de la 12 stații în 1859 la 46 în 1863, iar lungimea liniilor crește de aproape 3,5 ori ; au luat ființă o serie de societăți de asigurare. A continuat dotarea țării cu instituțiile necesare ridicării gradului ei de cultură și civilizație. „Am îndeplinit — scria, peste ani, domnitorul Cuza — punct în punct programul pe care-l trasasem : unirea Moldovei cu Muntenia, crearea unei oștiri naționale, trei milioane de clăcași făcuți proprietari și înzestrați cu toate drepturile politice, înapoierea către țară a unei cincimi din pămîntul uzurpat de un cler străin, promulgarea unui cod întemeietor al egalității civile, constituirea unei biserici naționale, instrucția publică făcută gratuită și obligatorie, concesia unor mari lucrări publice — drumuri, poduri, căi ferate, în sfîrșit, autonomia țării".

Relațiile economice între Transilvania și Principatele Unite s-au intensificat, de asemenea, substanțial în anii ce au urmat Unirii și reformei agrare de la 1864. Amploarea legăturilor economice dintre Transilvania și vechea Românie este grăitor reflectată de faptul că între **1867 și 1872 valoarea mărfurilor trimise din Transilvania** în România a crescut de la 4,6 milioane florini la 5,8 milioane, iar a celor primite, de la 8,2 la peste 15 milioane florini. Pentru românii din Transilvania existența statului național român a constituit un reazem și un stimulent puternic în lupta lor pentru emancipare și unitate națională. Realizată prin lupta neistovită a maselor populare de pe ambele versante ale Carpaților, unirea Transilvaniei cu România, la 1 decembrie 1918, a împlinit năzuința secular a poporului român de desăvîrșire a făuririi statului național unitar.

Se poate afirma pe drept cuvînt că, sub raportul măsurilor de ordin economic și social, primii ani de după Unire — și în special cei de guvernare a domnitorului Alexandru Ioan Cuza — au fost ani excepționali, nemaiîntîlniți pînă atunci în istoria noastră. Măsurile adoptate sub impulsul Unirii au asigurat baza statului modern al României, au făcut posibile realizările de mai tîrziu.

Actul de la 24 ianuarie 1859 a reprezentat o piatră de hotar în istoria poporului român, punînd bazele statului național modern, deschizînd drum larg progresului pe multiple planuri. Epoca ce a urmat Unirii este caracterizată de consolidarea statului național, de o însemnată dezvoltare a forțelor de producție, de înfăptuirea unei serii întregi de reforme economice, sociale, politice, administrative, școlare, care au modernizat țara, au creat condiții pentru afirmarea, într-o măsură tot mai mare, a capacității de creație a poporului, au deschis calea pentru ascensiunea unor noi forțe sociale. Întărind forța economică și militară a statului, Unirea a constituit o premisă necesară pentru dobîndirea independenței naționale în 1877, prin jertfele grele ale poporului pe cîmpul de luptă. Procesul istoric al făuririi statului național unitar avea să fie desăvîrșit cîteva decenii mai tîrziu, la 1 decembrie 1918, prin unirea Transilvaniei cu România, ca rezultat al voinței și luptei întregului popor român.

Astăzi, cînd aniversăm împlinirea a 115 ani de la Unirea Principatelor, România se înfățișează ca o țară socialistă înfloritoare, în care și-au găsit împlinirea cele mai înalte năzuințe ale înaintașilor, de eliberare socială și națională. În aceste zile întregul nostru popor, strîns unit în jurul partidului, își concentrează eforturile pentru a traduce în fapte angajamentele însuflețitoare privind accelerarea ritmului dezvoltării economice și sociale a patriei, pentru a da viață mărețului program de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României Socialiste. Astfel, poporul nostru aduce, prin fapte, cea mai înaltă cinstire luptei și jertfei înaintașilor săi.

economie națională

PLAN-ANGAJAMENTE

PENTRU ACCELERAREA PROGRESULUI ECONOMIC AL ȚĂRII

(Urmare din pag. 1)

O TRĂSĂTURĂ caracteristică, care se deprinde pregnant din angajamente este aceea de **a realiza exemplar în acest an sarcinile stabilite privind producția marfă, de a produce suplimentar însemnate cantități de produse fizice, în sortimentele solicitate de piața internă și externă.** De pildă, colectivele Combinatului siderurgic-Hunedoara și Întreprinderii metalurgice de metale neferoase-Baia Mare, ca să amintim doar cîteva din unitățile care au chemat la întrecere, s-au angajat să depășească valoarea producției marfă cu 40 000 000 și, respectiv, cu 30 000 000 lei. Înfăptuirea unor asemenea obiective este de natură să ducă la mai buna satisfacere a necesității beneficiarilor, la înfăptuirea și depășirea sarcinilor de plan în toate domeniile și la creșterea puterii economice a patriei, pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Paralel cu realizarea unei producții fizice sporite, în angajamente sînt pregnant conturate preocupările pentru **diversificarea largă a nomenclatorului de produse, prin asimilarea de noi și noi sortimente,** astfel încît produsele românești să țină pasul cu progresul tehnico-științific contemporan, să aibă parametrii tehnico-economici înalți, similare cu cele ale produselor realizate în țări dezvoltate din punct de vedere industrial, pentru a fi mereu mai competitive pe piața internă și la export. Pentru atingerea acestui obiectiv major, o susținută și fructuoasă activitate își propun să desfășoare atît compartimentele de concepție din întreprinderi și institutele de cercetări și proiectări departamentale, cît și fiecare om al muncii, hotărît să-și aducă întreaga contribuție și inițiativa creatoare.

Este, totodată, demn de relevat faptul că marea majoritate a celor 42 unități care au lansat chemări la întrecere, au prevăzut realizarea unui volum însemnat de mașini și utilaje prin **autodotare.** Concomitent, vădind grijă pentru **cheltuirea cu maximum de economicitate a fondurilor valutare** disponibile, ele și-au propus să realizeze prin efort propriu importante cantități de piese de schimb, piese pe care, în mare parte, le procurau din import.

DIN UNANIMITATEA chemărilor la întrecere, o altă trăsătură ce se desprinde este aceea de **a obține producțiile suplimentare, îndeosebi pe seama creșterii accentuate a productivității muncii.** Colectivele Intreprinderii „Dorobanțul"-Ploiești, Întreprinderii de foraj extracție-Brăila și Combinatului de celuloză și hîrtie-Suceava, s-au angajat să sporească în acest an productivitatea muncii cu 2500 lei/salariat. În domeniul sporirii productivității muncii deși au fost obținute rezultate remarcabile în primii 3 ani ai cincinalului, există încă mari rezerve ce se cer și pot fi mai intens fructificate, mai ales pe calea utilizării din plin a potențialului tehnic și uman, a folosirii din plin a timpului de lucru.

În această direcție, alături de măsuri concrete privind o **echilibrare mai bună a schimburilor, a organizării mai judicioase a producției și a muncii în vederea utilizării din plin a spațiilor de producție, a desfășurării unei producții ritmice,** sînt prevăzute acțiuni multiple în legătură cu creșterea răspunderii în muncă a fiecărui salariat pentru **folosirea productivă a întregului fond de timp de lucru.** Totodată, sînt prevăzute măsuri eficiente privind atingerea mai grabnică a parametrilor proiectați la noile capacități intrate sau care urmează să intre în funcțiune. Așa cum s-a subliniat la ultima plenară a C.C. al P.C.R., **sporirea numai cu un procent a gradului de folosire a capacităților de producție poate asigura în acest an o producție suplimentară de 5 miliarde lei, iar devansarea cu o lună a termenelor de realizare a parametrilor proiectați ar echivala cu un spor de circa 3 miliarde lei.**

La ritmurile înalte pe care le cunoaște economia noastră, la înfăptuirea sarcinilor de plan mobilizatoare din acest an, se pune cu o deosebită acuitate necesitatea de **a gospodări cît mai bine, cu maximum de economie, resursele materiale ale țării,** în așa fel încît din aceeași cantitate de materie primă să producem mai multe bunuri materiale, mai bune și mai ieftine. Tocmai de aceea, în fiecare angajament sînt stipulate acțiunile ce vor fi desfășurate pentru utilizarea cît mai bună a metalului, lemnului, pielii și a altor materiale, precum și a combustibililor și energiei electrice. Lucrătorii Combinatului petrochimic — Borzești și-au luat angajamentul să economisească în acest an 33 000 tone combustibil convențional și 4 100 000 kWh energie electrică, iar al întreprinderii Electrocentrale — Craiova 450 tone combustibil convențional și 1 000 000 kWh energie electrică. Factorul principal în reducerea cheltuielilor materiale, îl constituie — așa cum rezultă și din angajamentele asumate — **micșorarea normelor de consum în concordanță cu progresele tehnicii moderne,** atît prin reproiectarea unor produse, cît și prin perfecționarea tehnologiilor moderne. Intreaga activitate productivă se cere astfel desfășurată încît pe întreg fluxul producției **să se elimine risipa de orice fel și să se întroneze spiritul gospodăresc în utilizarea materiei prime și a materialelor.**

COROLARUL oricărei activități, sinteza modului în care sînt gospodărite fondurile materiale și bănești, îl constituie nivelul **prețului de cost, volumul economiilor și beneficiilor obținute.** Punînd un accent deosebit pe laturile de eficiență, în fiecare chemare la întrecere sînt specificate nu numai reducerile ce se vor obține la fiecare 1000 lei producție marfă, volumul economiilor și beneficiilor suplimentare (Combinatul pentru lianți și materiale refractare din Turda — 1 000 000 lei economii la prețul de cost și 5 000 000 lei beneficii suplimentare; Întreprinderea de transport auto din Cluj — 500 000 lei la prețul de cost și 500 000 lei beneficii peste plan etc.), dar și mijloacele de realizare a acestora, căile prin care colectivele de întreprinderi vor acționa în aceste deosebit de importante domenii. În acest sens, sînt specificate concret modul în care vor desfășura activitatea pentru reducerea costurilor de producție, măsurile pe care le vor lua îndeosebi pe linia micșorării consumului de materii prime, combustibil și energie — care, în majoritatea ramurilor industriale, au ponderea cea mai mare în elementele prețului de cost. În acest an, **în industria republicană, se estimează să se obțină un volum de economii de 9 milioane lei, din care aproape 8 milioane pe seama micșorării cheltuielilor materiale.**

Sporirea volumului economiilor și beneficiilor peste plan sînt însă indisolubil legate nu numai de **micșorarea cheltuielilor materiale,** ci și de **eliminarea tuturor cheltuielilor neeconomicoase** — rebuturi, plata locațiilor, amenzile și penalizările pentru nerespectarea prevederilor contractelor economice, stocuri supranormative etc. Iată, de ce, este nevoie ca, peste tot, pe întreg fluxul producției — de la intrarea materiei prime pînă la livrarea produsului finit — să se acorde maximum de atenție laturilor de eficiență pentru a se putea obține un volum cît mai mare de economii și beneficii peste plan.

DIN CHEMĂRILE la întrecere se desprinde încă un fapt, cu o deosebită semnificație economică și politică. **Fiecare colectiv de întreprindere și-a propus să depășească volumul exportului planificat, să-și lărgească legăturile comerciale externe, să cucerească noi piețe.** Colectivul Uzinei de strunguri — Arad, de exemplu, își propune să realizeze un volum suplimentar la export de 2 milioane lei valută, iar Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște — de 1,2 milioane lei valută. Acest fapt este de natură să ducă nu numai la echilibrarea balanței de plăți a țării noastre, ci și la participarea mai largă a României la schimbul de valori materiale pe piața internațională.

Neîndoielnic, sînt încă multe laturile ce se desprind din chemările la întrecere pe 1974. Principalul constă acum în organizarea de așa natură a activității încît, peste tot, în toate întreprinderile, fiecare angajament să fie îndeplinit exemplar și la termenele fixate. În curînd, atît în întreprinderi, cît și la nivel de centrale industriale vor avea loc **adunările generale ale oamenilor muncii** și ale reprezentanților acestora. Așa cum este prevăzut, concomitent cu dările de seamă asupra bilanțului activității pe 1973, se vor face ample referiri la posibilitățile ce vor trebui fructificate din plin în vederea îndeplinirii și depășirii prevederilor de plan pe acest an.

Firește, întreg ansamblul de măsuri ce vor fi stabilite ca urmare a dezbaterilor din adunările generale ale salariaților, va constitui o bază solidă pentru stabilirea de angajamente mobilizatoare ca răspuns la chemările la întrecere lansate pe 1974, întrecere ce trebuie să aibă ca țel suprem înfăptuirea înainte de termen a actualului cincinal.

ANUL ACESTA, an în care au loc evenimente remarcabile în viața poporului nostru — cea de a XXX-a aniversare a eliberării patriei și cel de al XI-lea Congres al P.C.R. — va trebui să fie anul cu realizări la cotele cel mai înalte în dezvoltarea economiei patriei, creînd astfel premisele necesare dobîndirii de noi victorii în întărirea patriei socialiste, în creșterea nivelului de trai al întregului nostru popor.

Tabelul nr.1

Sinteza principalelor angajamente la indicatorii comuni luate de cele 42 unități care au lansat chemări la întrecere pe 1974 *)

	Angajamente exprimate:					
	Valoric		Procentual în unități			
	Număr de unități	valoarea (lei)	spor 0,5—2%	spor 2,1—5%	spor 5—8%	spor peste 10%
1. Valoarea producției marfă	15	221.400.000	4	2	—	—
2. Economii la preț de cost	17	45.000.000	—	2	—	—
3. Beneficii suplimentare	20	69.900.000	3	2	—	—
4. Producție la export	13	23.100.000 lei valută	2	2	—	1
5. Economii de combustibil	15	38.322 tcc	—	1	—	1
	2	gaz metan m³ 4.650.000	—	—	—	—
	3	litri 300.305	—	—	—	—
6. Economie de energie electrică	19	kilowat ore 19.399.000	—	—	2	—
7. Productivitatea muncii	2	pînă la 1000 lei/ salariat	12	2	—	1
	2	1001—2000 lei/salariat	—	—	—	—
	4	2001—3000 lei/salariat	—	—	—	—
	1	peste 10.000 lei/salariat	—	—	—	—
8. Calificare și ridicarea calificării cadrelor		nr. cadre				
	5	50—1000	—	—	—	—
	3	1001—2000	—	—	—	—
	3	2001—3000	—	—	—	—
	4	3001—4500	—	—	—	—
9. Autodotare	8	9.179.000 lei	—	—	—	1

*) nu au fost totalizate angajamentele fizice și alte obiective specifice

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Creșterea ponderii femeilor în activitățile productive

PENTRU TRADUCEREA în viață a Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 privind creșterea rolului femeii în viața economică, politică și socială a țării, a fost elaborat un ansamblu de măsuri care urmează a fi aplicate, în mod eșalonat, începînd din acest an în toate domeniile vieții economice și sociale, în toate localitățile țării. O sarcină permanentă pentru toate organele centrale precum și pentru toate consiliile populare este să sporească ponderea femeilor în totalul salariaților, astfel ca, **pînă în 1980, să ajungă a reprezenta 39,5% față de 32% cît era în 1973,** diferențiat pe ramuri de activitate în funcție de specificul acestora (vezi graficul). În 1974 sfera productivă **va asigura locuri suplimentare de muncă pentru 177 mii femei, iar în anul 1975 la aproape 200 mii femei.** În scopul precizării domeniilor profesionale în care femeile obțin rezultate deosebite, **a fost elaborat un nomenclator cuprinzînd 640 meserii, specialități și funcții.**

În vederea transpunerii în viață a prevederilor acestui nomenclator, conducerile unităților economice, împreună cu organele Ministerului Învățămîntului și ale Ministerului Muncii, trebuie să acționeze în sensul creării condițiilor privind pregătirea pe meserii, specialități și funcții a femeilor, astfel încît fiecare să aibă asigurate premisele pentru promovarea în muncă, în societate. Totodată, s-au luat sau vor fi luate măsuri menite a veni în sprijinul femeii în multiplul ei rol de salariată, mamă, gospodină. Unele din aceste măsuri, de maximă importanță, se referă la **reglementarea timpului de lucru și a timpului liber al salariatelor,** în sensul stabilirii unui regim de lucru zilnic mai redus și a unui program săptămînal diferențiat (în cazul salariatelor cu greutăți familiale), a unor regimuri de lucru elastice (în funcție de programul redus al femeilor) ș.a.

Paralel cu aceste măsuri, pentru folosirea cît mai deplină a capacității de muncă a salariatelor și pentru asigurarea unui cadru adecvat activității lor, se va urmări **îmbunătățirea condițiilor de muncă** prin soluționarea unor probleme de ergonomie, proiectarea sau reproiectarea unor utilaje care să țină seama de caracteristicile antropometrice ale femeilor etc.

Pentru ușurarea muncii și vieții femeii — mame, statul va realiza din anul 1975 pînă în anul 1980 — încă **circa 100 000 locuri în creșe, 120 000 locuri în grădinițe, va dezvolta sistemul semiinternatelor pentru elevii cu mame salariate,** iar pentru ușurarea muncii casnice a femeilor salariate se va extinde și diversifica aprovizionarea la domiciliu și la ieșirea din schimb, meniurile-pensiune și cantinele-restaurant, mașinile casnice moderne.

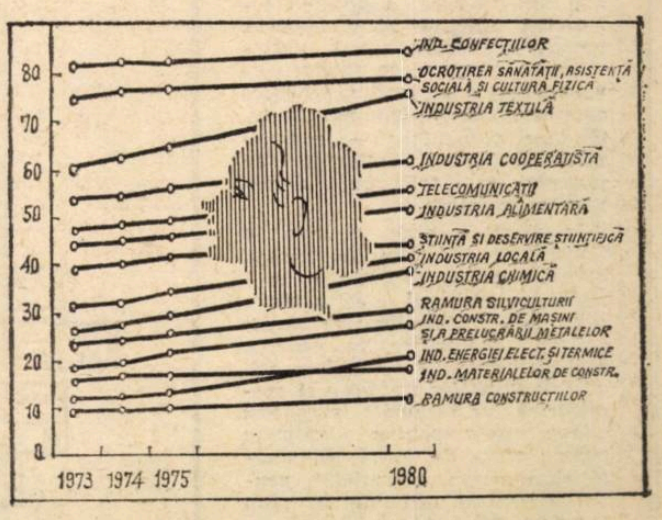

Creșterea ponderii **femeilor în numărul total de salariați în unele ramuri economice și activități sociale**

ec. P. CIOCLU

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

Comitetul județean P.C.R. — Bacău

RITMICITATE ȘI EFICIENȚĂ

CONSILIUL județean de control muncitoresc-Bacău a urmărit în ultimul trimestru al anului trecut modul în care au fost îndeplinite sarcinile de plan și angajamentele anuale asumate de colectivele de oameni ai muncii, stadiul realizării indicatorilor de plan pe primii trei ani ai cincinalului. Studiile efectuate au identificat resursele și posibilitățile existente în fiecare unitate economică pentru realizarea înainte de termen a cincinalului.

A fost controlată, în fiecare întreprindere, pregătirea condițiilor pentru realizarea planului pe 1974, desprinzîndu-se concluzia de a se intensifica eforturile pentru contractarea materiilor prime și materialelor necesare desfășurării ritmice a proceselor de producție încă din primele zile ale anului 1974, pentru contractarea și asigurarea desfacerii produselor, precum și în vederea pregătirii din vreme a investițiilor (întocmirii documentațiilor tehnice, contractării utilajelor tehnologice și a lucrărilor de investiții cu constructorul).

S-a urmărit, de asemenea, asigurarea tehnico-materială a desfășurării normale a proceselor de producție pe timp de iarnă (îndeosebi pe fronturile de lucru de pe șantierele de construcții), condițiile de cazare și de muncă corespunzătoare, în special în unitățile economice cu procese de producție în aer liber (extracția petrolului, exploatarea lemnului, construcții-montaj).

Îndeplinirea sarcinilor cu privire la economisirea combustibilului și energiei a constituit un alt obiectiv al acțiunilor întreprinse de Consiliul județean de control muncitoresc-Bacău, în cadrul cărora au fost controlate și sprijinite unitățile economice în întocmirea programelor de măsuri. Din analize a rezultat că pînă la sfîrșitul anului 1973 s-au economisit cel puțin 30 000 tone de combustibil convențional și 100 milioane KWh de energie electrică.

Împreună cu comitetele oamenilor muncii din întreprinderi, s-a trecut la identificarea spațiilor libere, la studierea posibilităților de reamplasare a unor mașini și utilaje, în vederea sporirii producției și productivității muncii. Din studiile efectuate în 6 unități din județ a rezultat un spațiu disponibil de peste 5 000 m.p.

Studiul privind creșterea eficienței exportului a avut în vedere toate produsele pentru piața externă, rezultatele economice obținute de unități în acest domeniu. Au fost identificate o serie de produse care aveau un curs de revenire nefavorabil și devistate cauzele eficienței scăzute a exportului la unele produse, fiind elaborate și aplicate o serie de măsuri vizînd diversificarea producției pentru export, reducerea cheltuielilor de producție, o mai strînsă colaborare a întreprinderilor cu unitățile de comerț exterior.

S-a efectuat un control asupra modului în care unitățile comerciale asigură aprovizionarea populației pentru iarnă, urmărindu-se constituirea fondului de mărfuri și a stocurilor specifice acestui sezon — legume, fructe, produse alimentare — repartizarea teritorială judicioasă a fondului de marfă, buna deservire a populației.

În sfîrșit, o altă acțiune a Consiliului județean de control muncitoresc a constat în controlul și sprijinul efectiv acordat întreprinderilor intercooperatiste zootehnice, în vederea realizării sarcinilor de plan, asigurării furajelor necesare și gospodăririi lor rațională, pregătirii adăposturilor pentru animale pentru timp de iarnă, îmbunătățirii îngrijirii animalelor, pentru a realiza sarcinile de plan la efectivele de animale, producția de carne și lapte.

P. STERE

AGRICULTURĂ

O concepție unitară în folosirea fondului funciar [II]

ÎMBUNĂTĂȚIRILE FUNCIARE ȘI ORGANIZAREA TERITORIULUI PENTRU VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A TERENURILOR

MAREA VARIETATE a condițiilor de climă, relief, geomorfologice, hidrologice și de sol determină o accentuată diversificare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare privind combaterea efectului secetei, a excesului de umiditate, a degradării prin eroziune. Avînd în vedere că lucrările de îmbunătățiri funciare se realizează cu investiții inițiale mari, este necesar ca acestea să se justifice din punct de vedere economic, astfel încît să ofere certitudinea utilității și eficienței lor. Unde investim, cum cheltuim fondurile și cu ce rezultate nu pot constitui simple întrebări, ci principii majore, de a căror rezolvare depinde folosirea rațională a fondului funciar și, desigur, rentabilitatea investiției.

Experiența atestă că numai lucrările care au avut la bază proiecte elaborate în urma studierii — în interconditionarea lor — a întregului complex de factori tehnici, economici și naturali au devenit instrumente de creștere a producției, acest lucru cerînd ca lucrările de îmbunătățiri funciare să se efectueze concomitent cu organizarea teritoriului.

Organizarea teritoriului își concretizează funcția (în condițiile lucrărilor de hidroameliorații) prin definirea unei **scheme hidrotehnice care să corespundă cerințelor de exploatare agricolă, subordonată posibilităților de dezvoltare a producției.** Or, deși experiența unor țări cu agricultură dezvoltată atestă că lucrările hidroameliorative nu trebuie executate singure, ci în complex cu lucrările de organizare a teritoriului, pedoameliorative și agroameliorative, uneori, lucrările de hidroameliorații continuă să fie concepute și realizate ca un scop în sine.

În concepția unor proiectanți și executanți faptul că apa nu trebuie adusă sau numai eliminată de pe o suprafață de teren este ignorată, ceea ce are ca efect degradarea acesteia. Este edificator și, pe măsură ce trec anii, va deveni mai convingător, că simpla îndiguire a luncii Dunării nu va asigura și menținerea sau ameliorarea fertilității solurilor, ferindu-le de procesele de degradare. De exemplu, în una din cele mai reușite incinte — Insula mare a Brăilei — analizele recente arată că 50% din terenuri sînt în curs de salinizare. Situația este asemănătoare în sistemele de irigații terasa Brăilei și Gălățui — Călărași, unde însemnate suprafețe de teren au fost definitiv degradate.

Schimbarea concepției de proiectare se impune de la sine, urmînd ca problema amenajării integrale a unui teritoriu să se efectueze cu luarea în considerare a unui scop esențial: **gospodărirea rațională a pămîntului**. De aceea, este edificator un exemplu recent privind modul cum nu trebuie gospodărit fondul funciar. Sistemul Izvoarele-Cujmir din Oltenia (proiectant: Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare — I.S.P.I.F.) a început cu proiectarea rețelei de irigare (prin aspersiune), apoi s-au proiectat canalele de desecare și abia în ultima etapă s-au proiectat perdelele de protecție. Deși s-a sesizat ne-

● De ce cunoașterea complexului de factori tehnici, economici și naturali trebuie concretizată în studiul tehnico-economic?

● Indiguirea incintelor nu menține — de la sine — și cu atît mai mult nu ameliorează necondiționat fertilitatea solurilor.

● Suprafețele agricole grupate — una din condițiile folosirii raționale a pămîntului. Cum poate fi materializată?

● Un fapt pozitiv: 85% din trupurile de teren deținute de I.A.S. au peste 50 ha. Cu ce efecte?

rațională a întregului astfel de sistem (cu atît mai mult cu cît perdelele de protecție sînt paralele cu conductele, ceea ce face imposibilă exploatarea chiar a sistemului) schema de desecare s-a proiectat ulterior celei de irigare, ceea ce creează condițiile pentru folosirea și exploatarea nerațională a terenului. Ca și în cazul unor soluții necorespunzătoare, adoptate în sistemele de desecare din zona Ialomița-Călmățui („Viața economică" nr. 48/1973) sau sistemul de irigații Giurgiu-Răzmirești zona 8 („Probleme economice" nr. 3/1973) proiectantul general (I.S.P.I.F.) nu a renunțat, din considerente administrative la această soluție total necorespunzătoare. În același timp, se impune ca modificările frecvente a soluțiilor adoptate la faza de STE și care adesea se efectuează în faza de elaborare a proiectelor de execuție să poarte avizul organelor de proiectare în organizarea teritoriului — Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului și de Oficiul de cadastru și organizarea teritoriului.

În concepția de amenajare integrală, în afară de regularizarea apei pe terenul amenajat, trebuie să se asigure condiții și pentru ameliorarea ulterioară a solului. Pentru că, altfel, nu poate fi folosit rațional fondul funciar (nu se realizează producțiile planificate și se degradează solul).

PRIN CALITĂȚILE sale naturale, pămîntul este și va rămîne principalul furnizor de produse agroalimentare ceea ce atrage după sine necesitatea obiectivă a folosirii intensive, integrale a fiecărei porțiuni de teren în conformitate cu calitățile sale. În acest context — organizarea teritoriului agricol — ca parte componentă a disciplinei de organizare a teritoriului — contribuie în cel mai înalt grad la folosirea rațională a fondului funciar. În afara studiilor de sistematizare teritorială (ca primă treaptă a organizării teritoriului), organizarea teritoriului se materializează prin proiectele de organizare interunități și în cadrul unităților agricole.

Organizarea teritoriului interunități se realizează prin comasarea terenurilor diferiților deținători în masive funciare compacte și prin rectificarea hotarelor, corelată cu echiparea tehnică a teritoriului (rețele de căi de comunicație, rețele hidroameliorative, energetice etc.). Deci, fie că se realizează independent, fie în cadrul marilor sisteme de hidroameliorații aceste lucrări au contribuit și contribuie în mod obișnuit la gruparea terenurilor tuturor C.A.P. într-un singur masiv funciar în apropierea centrelor de producție și a așezărilor populate, oferind baza pentru folosirea rațională a fondului funciar și amplasarea investițiilor. În același timp, ca urmare a repetatelor acțiuni întreprinse în cadrul I.A.S. încheiate cu recenta comasare pe baza hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1973, au fost lichidate toate trupurile mici și neeconomice, prin gruparea lor pe ferme, potrivit specializării acestora. Practic, în prezent, din totalul de 2 870 trupuri de teren deținute de I.A.S., 2 436 au mărimea de peste 50 ha. De fapt, au fost lichidate atît pentru C.A.P. cît și pentru I.A.S. principalele neajunsuri în amplasarea terenurilor (fărîmițare, întrepătrundere, dispersare), creînd folosințe optime ca dimensiune, amplasare și exploatare a fondului funciar.

Organizarea teritoriului în cadrul unităților agricole, cuprinzînd ansamblul măsurilor de organizare și amenajare a fiecărei categorii de folosință, dimensionarea și amplasarea eficientă a investițiilor, crearea condițiilor optime desfășurării procesului de producție (corelat cu profilarea), a contribuit direct la îmbunătățirea condițiilor de folosire a fondului funciar. În afara aspectelor enunțate, organizarea teritoriului a contribuit la atragerea în producția agricolă a noi suprafețe de teren. În acest consens, ceea ce se impune este includerea în legislație a respectării tuturor proiectelor elaborate și aplicate de teren. De mare importanță este în prezent elaborarea unui studiu general privind folosirea terenurilor, pornind de la bonitarea și aprecierea economică a acestora. În acest scop ar urma să se stabilească un sistem de evaluare codificat, care să permită elaborarea unor soluții optime de utilizare a fondului funciar (utilizînd tehnica modernă de calcul) pentru toate ramurile economiei naționale, în plus, pentru agricultură, repartiția optimă a producției. Aplicarea acestor măsuri și principii în practică face ca îndemnul: **„Pămîntul este al întregii națiuni și trebuie să-l tratăm ca atare"** să dobîndească noi valențe de ordin economic și social.

dr. ing. Ion BOLD

Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului

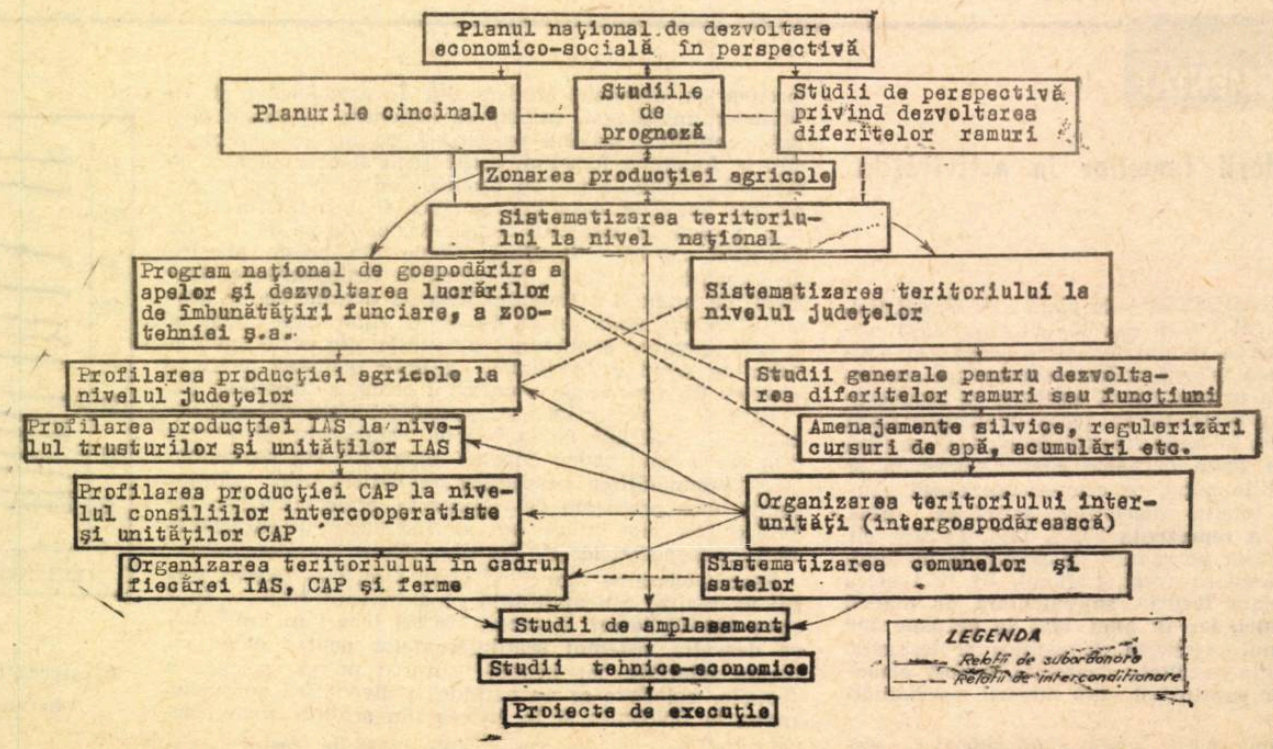

Relațiile funcționale între principalele activități care concură la folosirea rațională a fondului funciar.

SARCINI MAJORE, COORDONATE PRECISE ÎN DEZVOLTAREA ZOOTEHNIEI

ESTE UNANIM acceptat azi că gradul de intensificare a agriculturii este redat de nivelul de dezvoltare a zootehniei, de producțiile și eficiența ce se realizează în acest sector. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, arăta că: **„existența unui puternic sector zootehnic reprezintă unul din indicatorii cei mai caracteristici ai unei agriculturi intensive, moderne"**, subliniind prin aceasta, de fapt, politica partidului și statului nostru în ce privește orientarea producției zootehnice.

Așa cum se poate constata din graficul nr. 1, efectivele de animale au crescut în 1973 față de 1938 cu valori cuprinse între 6% și 248,5%, în anul 1973 obținîndu-se cele mai mari efective și cele mai ridicate producții zootehnice din istoria țării (graficul nr. 2).

Tabelul nr. 1

Ritmul creșterii efectivelor de animale
— în procente —

	Ritmuri anuale în perioada:			
	1938—1944	1944—1972	1970—1972	1973—1975
Bovine	—2,2	+ 2,8	+ 5,2	+ 7,1
Ovine	—5,8	+ 4,1	+ 2,2	+ 5,9
Porcine	—8,7	+22,5	+19,0	+ 5,0
Păsări	—7,6	+13,3	+ 9,3	+10.9

Din datele prezentate în tabelul nr. 1 rezultă că în 6 ani, care au precedat anul 1944, efectivele de animale au fost în scădere în timp ce în următorii 28 de ani, după 1944, s-au realizat ritmuri de creștere între 2,8—22,5%. Cifrele demonstrează că, de fapt, elementul principal care a determinat îmbunătățirea ritmului de creștere după 1944 îl constituie existența unei concepții clare, a unei politici orientate în direcția asigurării bazei tehnice, materiale și organizatorice, în măsură să favorizeze dezvoltarea efectivului la nivelul posibilităților, condițiilor și cerințelor unei societăți și economii dinamice.

Este semnificativ, în această privință faptul că ritmurile anuale realizate în perioada 1971—1973 sînt net superioare celor din perioada 1938—1972 și chiar celor din cincinalul 1966—1970. Față de anul 1938, în prezent, valoarea producției zootehnice reprezintă 246%, în timp ce valoarea producției vegetale — 185%, ceea ce demonstrează că a avut loc o creștere preponderentă a producției zootehnice și că sînt pe deplin realizabile prevederile planurilor de perspectivă în ce privește creșterea ponderii ramurii zootehnice în ansamblul producției și veniturilor realizate în agricultură, de la 35% la 50%. Astfel, în cuvîntarea rostită la Slobozia cu prilejul zilei recoltei — 1973, secretarul general al partidului arăta că: **„dinamica crescîndă a efectivelor și producțiilor zootehnice în perioada 1970—1973, a creat premisele ca sarcinile puse în fața zootehniei de Congresul al X-lea al P.C.R. să fie înfăptuite cu succes"**.

Preocuparea pentru obținerea unei producții zootehnice din ce în ce mai economice, prin exploatarea intensivă a efectivelor de animale este redată în tabelul nr. 2.

Rezultă că, în general, **ritmurile creșterii producției totale zootehnice sînt superioare ritmului creșterii efectivelor, ceea ce înseamnă că a avut loc o creștere a potențialului biologic al animalelor**

Tabelul nr. 2

Ritmul creșterii principalelor produse zootehnice
— în procente —

	Ritmuri anuale în perioada:			
	1938—1948	1948—1970	1970—1972	1973—1975
carne — total	—3,7	+10,0	+10,6	+12,6
lapte — total	—0,7	+ 4,1	+ 8,3	+13,9
lînă	+0,5	+ 3,9	+ 0,6	+ 9.6

și a randamentului cu care sînt exploatate efectivele.

Creșteri de efective și producții zootehnice s-au înregistrat în toate sectoarele, dar mai ales în sectorul socialist al agriculturii, ca urmare a condițiilor tehnico-materiale, financiare și organizatorice create, expresie a politicii economice a partidului nostru, de dezvoltare armonioasă, într-un ritm susținut, a tuturor ramurilor producției materiale.

Pentru etapa actuală, programul național de dezvoltare a zootehniei în perioada 1970—1980 cuprinde măsurile ce se întreprind pentru creșterea continuă a producției animaliere. Dintre acestea, menționăm, în primul rînd, **necesitatea acoperirii nevoilor mereu crescînde ale economiei naționale în produse zootehnice, valorificarea integrală a condițiilor naturale, sociale și economice existente în toate sectoarele de producție agricolă și a experienței acumulate de crescătorii de animale, necesitatea profilării, concentrării și specializării producției zootehnice, extinderea sistemului intensiv de creștere și exploatare a animalelor etc.** (Spre exemplu, dacă în urmă cu 7—8 ani păsările se creșteau în peste 4 000 de unități agricole, azi aproape întreaga producție de carne de pasăre se obține în 36 unități ,iar cea de ouă — în 35 unități).

Dezvoltînd zootehnia pe baza acestor cerințe se are în vedere ca efectivele de animale să crească în perioada 1973 — 1980 cu 26,6% la bovine, cu 26,9% la vaci și juninci, cu 21,2% la ovine, cu 37,8% la porci și cu 45,8% la păsări, iar producțiile zootehnice să sporească, în aceeași perioadă, cu 76,0% la carne — total cu 69,5% la lapte, cu 46,0% la ouă și cu 53,6% la lînă.

Așa cum se poate constata din tabelele nr. 1 și 2, ritmurile anuale ce se vor înregistra în perioada 1973—1975 vor fi net superioare celor din perioada 1970—1972, cu excepția sectorului porcin, care s-a dezvoltat intens în perioada ultimilor 3—4 ani și care își menține ritmul normal de creștere.

Sporirea intensă a efectivelor și, mai ales, a producțiilor în perioada 1973—1975 se bazează pe elemente concrete, definite de condițiile organizatorice și tehnologice. În rîndul acestora se situează, desigur, dezvoltarea tot mai intensă a zootehniei industriale, în unități de stat și cooperatiste, populate cu animale de mare valoare zootehnică și în care se aplică o tehnologie adecvată obținerii unei producții în creștere, de calitate, și din ce în ce mai eficientă, ca urmare a unor consumuri specifice tot mai scăzute.

În sectorul cooperatist al agriculturii, dezvoltarea zootehniei industriale are în vedere unirea eforturilor materiale și financiare ale unităților, prin dezvoltarea formelor de asociere și cooperare, consiliul intercooperatist urmînd să devină cadrul organizatoric al unor astfel de acțiuni.

Datele din tabelul nr. 3 demonstrează că organizarea sectorului de producție industrială și dezvoltarea formelor de asociere au asigurat și vor asigura, în continuare, o importantă sporire a producției zootehnice. În cadrul procesului de intensificare a producției zootehnice, o atenție deosebită se acordă modernizării sectorului gospodăresc, prin sprijinirea acestuia cu utilaje și instalații de deservire a animalelor, precum și cu animale din rase și hibrizi de înaltă valoare zootehnică.

O pîrghie hotărîtoare în atingerea nivelelor propuse o constituie complexul de acțiuni pentru modernizarea producerii, conservării și utilizării furajelor, în rîndul cărora dezvoltarea industriei de nutrețuri combinate și de deshidratare, granulare și brichetare a furajelor verzi, este considerată pivotul principal. Ajungîndu-se de la o producție de cîteva sute de tone (în 1961) la 2,8 mil. tone (în 1972) și la circa 10 mil. tone (în 1980), nutrețurile combinate vor acoperi, în întregime, nevoile tuturor speciilor de animale, ceea ce va asigura reducerea cu peste 30% a consumurilor specifice (față de utilizarea concentratelor ca atare) precum și obținerea unei producții zootehnice de calitate.

Îmbunătățirea nutriției animalelor are în vedere și diversificarea sortimentului de nutreturi de volum, prin extinderea în cultură a sfeclei, dovlecilor, a guliilor și pepenilor furajeri, dar mai ales prin aplicarea unor tehnologii noi de conservare a furajelor, cum ar fi producerea semisilozului, finului vitaminos, fulgilor de boabe de porumb și orz cu umiditate ridicată etc., tehnologii care permit reducerea aproape în întregime a pierderilor de substanțe nutritive înregistrate în condițiile tradiționale de conservare. De asemenea, preocuparea pentru generalizarea utilizării unor resurse ieftine dar eficiente de furaje, cum este cazul făinei de ciocălăi de porumb, a substanțelor azotate sintetice neproteice, a furajelor grosiere drojdiite etc. este de mare actualitate.

Importante investiții vor fi alocate pentru sporirea productivității pajiștilor naturale — resursă cu o însemnată pondere în asigurarea cantitativă și calitativă a nutrețurilor, în condiții de eficientă economică sporită. Mijloacele financiare și materiale, alocate în acest scop, vor fi folosite pentru lucrări radicale și de maximă eficiență, cum sînt: fertilizarea cu îngrășăminte naturale și chimice, drenări, captări de izvoare, irigații, combaterea eroziunii, defrișări, păsunat rațional-parcelar, amenajări în complex și organizarea de loturi semincere.

În 1972, a fost elaborat un program amplu de ameliorare a efectivelor de animale. Acesta jalonează liniile directoare care trebuie urmate în desfășurarea acțiunilor tehnice legate de asigurarea progresului genetic necesar, în vederea obținerii și exploatării unor efective pe măsura condițiilor tehnologice create. Pe baza programului menționat, au fost constituite primele 143 de ferme de elită, se generalizează utilizarea metodei însămînțărilor artificiale, în mod deosebit cu material seminal congelat, s-a început testarea reproducătorilor după performanțe proprii și descendență și s-a trecut la importul organizat al unor rase și tipuri de animale necesare grăbirii ritmului de ameliorare.

Alături de măsurile tehnice, atingerea indicatorilor planificați este garantată și de unele măsuri de organizare a producției și a muncii. Dezvoltarea și perfecționarea activității în fermele zootehnice concepute ca unități organizatorice de bază, cărora li se vor afecta suprafețele de teren necesare producerii furajelor, constituie numai cîteva dintre acestea. De asemenea, generalizarea acordului global, ca formă superioară de organizare și retribuire a muncii în zootehnie, atît în întreprinderile agricole de stat cît și în cooperativele agricole de producție, va cointeresa mai mult lucrătorii în aplicarea unor metode care să asigure valorificarea completă a bazei materiale, în scopul creșterii producției zootehnice.

Dată fiind ponderea sectorului gospodăriilor populației în producția globală zootehnică, urmează să sprijinim mai mult creșterea efectivelor și a producțiilor acestora. Organizarea asociațiilor de crescători este una dintre măsurile care creează cadrul desfășurării unor acțiuni corelate pentru asigurarea reproducției, folosirea pășunilor, valorificarea producției etc. De asemenea, se vor dezvolta acțiunile privind utilizarea mai rațională a bazei materiale existente în acest sector prin organizarea muncii la domiciliu, în cadrul căreia să se realizeze îngrășarea de animale, creșterea tineretului de prăsilă, producerea de tineret destinat îngrășării etc.

Dezvoltarea zootehniei potrivit coordonatelor menționate, odată cu respectarea principiilor stabilite în programul național de dezvoltare a zootehniei constituie garanția că sarcinile ce revin acestui sector vor fi realizate și depășite.

dr. ing. Stelian DINESCU
director în
Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor

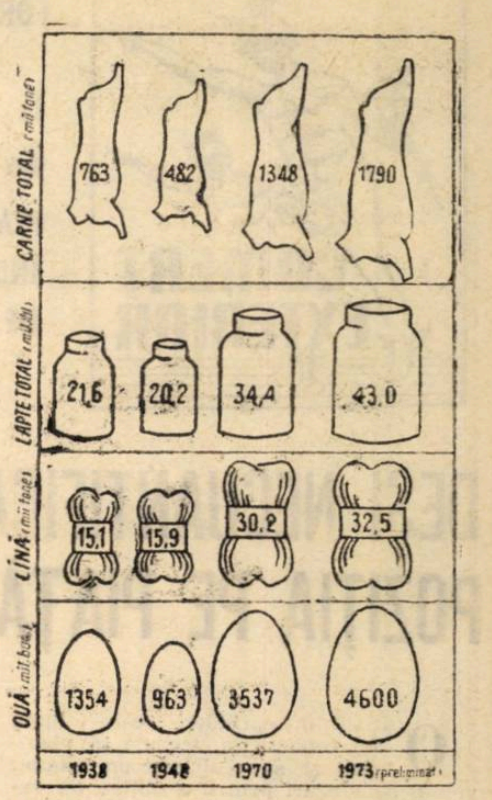

Graficul nr. 2: Dinamica producțiilor zootehnice

Tabelul nr. 3

Dezvoltarea capacităților de producere pe cale industrială a unor produse zootehnice în C.A.P.

Anul		Produsul: Carne de porc (mii t)	Carne de pasăre (mii t)	Carne de ovină (mii t)	Carne de taurină (mii t)	Ouă (mil. buc.)
1970	Total C.A.P.	89	8	37	130	72
	din care:					
	sect. gosp.	88	8	31	130	72
	sect. indust.	1	—	6	—	—
1972	Total C.A.P.	122	25	43	140	274
	din care:					
	sect. gosp.	84	19	27	139	154
	sect. indust.	38	6	16	1	120
1973	Total C.A.P.	198	26	55	192	274
	din care:					
	sect. gosp.	93	16	37	170	114
	sect. indust.	105	10	18	22	160

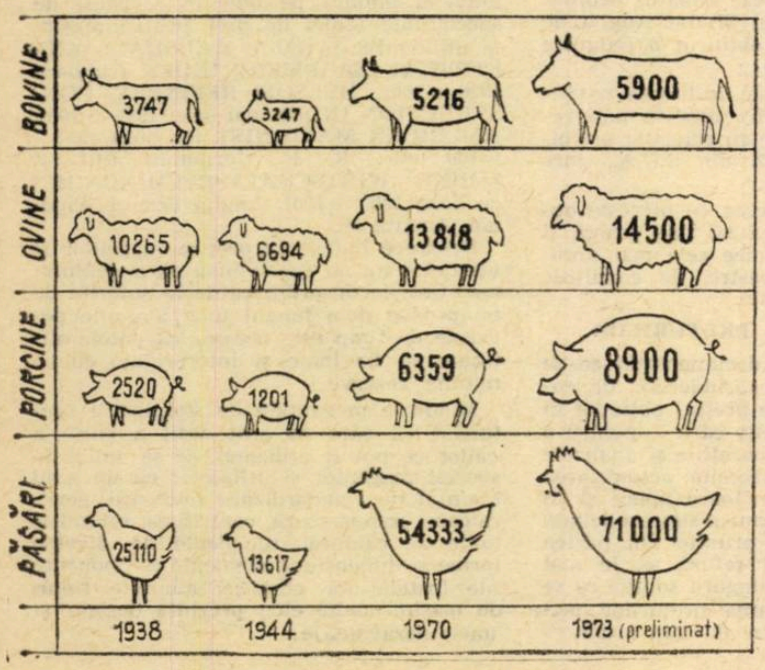

Graficul nr. 1. — Dinamica efectivelor de animale (mii capete).

FORUM

În dezbaterea specialiștilor din centralele industriale:

PLANIFICAREA ȘI CONTROLUL ÎNDEPLINIRII SARCINILOR DE EXPORT

DEȘI NECUANTIFICABILĂ — POZIȚIA PE PIAȚĂ ESTE DEFINITORIE

ORICE întreprindere care luptă cu concurența, trebuie să planifice și să realizeze un anumit volum de vînzări pentru a obține (în cadrul categoriei de preț la care vinde) **un** anumit beneficiu și a cîștiga pentru sine un număr cît mai mare de clienți de pe diferite piețe. Consider că, planul, privit din punct de vedere al pieței pe care vindem și nu numai ca o simplă cifră de volum, centralizată la nivelul întreprinderii, apare legat de o anumită structură a cererii, de anumiți clienți, de existența sau dezvoltarea unei rețele de distribuție, de renumele întreprinderii, de evoluția conjuncturală a pieței respective și a celorlalte piețe corelate cu aceasta și de multe alte aspecte care influențează volumul realizărilor. Numai astfel putem avea o imagine mai clară despre semnificația reală a planului de export. O simplă cifră de plan sau chiar evoluția ascendentă a acestuia, pe o perioadă de timp, oricît de impunătoare ar fi, nu reflectă în mod necesar și obiectiv o poziție de piață favorabilă sau o direcție care să ofere o perspectivă sănătoasă întreprinderii ca exportator. Astfel exporturile globale ale unei întreprinderi pot crește, fără ca aceasta să reprezinte în fapt o consolidare pe piața externă sau chiar, fără a reprezenta o prezență constantă pe o anumită piață. Nici cifrele privind repartiția geografică pe țări a exporturilor nu ne duc cu mult mai departe în analizarea strategiei de export a unei întreprinderi. Cunoaștem cu toții din practică situații în care, statistic, apărem cu un volum de export într-o ascendență constantă, fără ca în realitate noi să fi reușit să pătrundem și să dominăm efectiv piața. Cred că, la un studiu mai atent privind fundamentarea planului de export, ceea ce contează în primul rînd este clientela de care dispui, renumele și poziția acesteia pe piață, ponderea exporturilor noastre în totalul importurilor, pe categorii de produse și ponderea în totalul consumului țării respective. În situațiile în care din diverse motive (indicatorii de rentabilitate, echilibrarea balanței etc.), o marfă nu se poate stabiliza pe piața externă, — cu clienți bine aleși — apare riscul de a ne autocondamna la a rămîne exportatori periferici, de „ocazie", fără un fond stabil de clienți și fără a avea posibilitatea din aceste cauze de a avea acces la informațiile vitale de piață. Aceasta este valabil în special la piețele cu un înalt grad de competitivitate. Exemplu: piața confecțiilor.

În continuare, doresc să fac unele aprecieri asupra indicatorilor de eficiență care sînt luați în vedere la fundamentarea planului de export și cu care se măsoară la ora actuală rentabilitatea exporturilor noastre. Practic, se iau în considerație trei indicatori: **cursul de revenire brut, aportul net valutar** și **cursul de revenire net.** În condițiile în care prețurile la materiile prime de bază cunosc evoluții bruște și deosebit de rapide, indicatorul curs de revenire brut își pierde din semnificația sa, și nu mai poate reflecta realitatea economică. În activitatea noastră zilnică, **luăm în considerație cursul de revenire numai ca un indicator de nivel, calculînd pentru fiecare situație în parte** (comandă), **aportul net valutar pentru a vedea — la nivelul ultimelor prețuri — cum se asigură valorificarea materiilor prime.** Consider că, Ministerul Industriei Ușoare a fost unul dintre primele ministere care a dat indicații cu privire la punerea accentului pe acest indicator. În aceeași direcție, trebuie să menționez, ca specific industriei confecțiilor, există un alt indicator anume **valorificarea metrului pătrat de țesătură,** rezultat al raportului valorii F.O.B. a confecțiilor la totalul metrajului consumat. Astfel, se poate obține o imagine mai clară asupra modului în care este folosit fondul de materiale aflat la dispoziția noastră. Spre deosebire de aportul net valutar, **acest indicator are avantajul de a cuprinde și toate celelalte cheltuieli materiale sau de muncă vie.**

Calculul aportului net în valută presupune în general un volum de muncă mai mare din partea lucrătorilor din serviciile operative de export, cunoașterea unor elemente de tehnologie cît și existența unei documentații de preț mereu aduse la zi, pentru toate materialele folosite în realizarea produsului finit.

Vreau să atrag atenția asupra unor probleme de care ne lovim în practica noastră de export în legătură cu modul de calcul al acestui indicator. Indicatorul aport net valutar presupune existența unui catalog sau a unei liste de prețuri care să stea la baza întregului calcul. Întocmirea unor asemenea liste pune probleme practice deosebite nu numai în situația unor creșteri mari a prețurilor materiilor prime pe piața internațională, ca de exemplu aceea căreia trebuie să-i facem față în prezent. Chiar pentru aceeași materie primă în condiții de vînzare diferită pe piața internațională, nu există un singur preț uniform. Se pune problema dacă trebuie să luăm în considerație prețul de bursă (la bursa cea mai caracteristică), prețul efectiv de import al materiilor prime care se folosesc la comanda pentru care efectuăm calculul, prețul de export realizat sau realizabil la produsele similare care se exportă de industria noastră, prețul de export de catalog cu aplicarea unui rabat, etc. Cred că nu se poate da un răspuns general valabil pentru toate materiile prime din sectorul nostru de activitate și cu atît mai puțin pentru materiile prime din toate sectoarele.

Am întîlnit, de exemplu, situații în care prețurile de ofertă ale unor firme exportatoare din străinătate, au fost luate în considerare prin asimilare, în calculul aportului net valutar, pe cînd, în realitate, materia primă indigenă în cauză, pe care o foloseam noi, era exportată de o întreprindere aparținînd unui alt minister la un preț reprezentînd circa 53% din prețul de ofertă al firmei străine. Bineînțeles, aceasta nu înseamnă în mod automat că întreprinderea de comerț exterior română obținea un preț mai mic la export în comparație cu firma străină, întrucît la obținerea unui anumit nivel de preț concură o serie de factori printre care: volumul cantitativ al comenzii, serviciul ce însoțește marfa, condițiile de credit, termenul de livrare și respectarea acestuia de furnizor etc.

Nu se pot lua în considerație, ca nivel de preț obtenabil, cîteva cotații transmise prin telex unei întreprinderi importatoare, care solicită oferte fără a se angaja la importul unor cantități importante.

Existența unui **catalog de prețuri** bine fundamentat și studiat, necesar calculului aportului net valutar, constituie o condiție strict necesară pentru analizarea corectă de către forurile de decizie a eficienței unei tranzacții.

Doresc să mă opresc puțin asupra unui alt aspect, mai mult teoretic, dar cu mari implicații în viața practică, al sistemului de indicatori actuali, după care se face analiza eficienței economice a exporturilor noastre. O trăsătură comună a acestor indicatori o constituie faptul că, în cazul în care sînt calculați corect, ei reprezintă numai niște indicatori de rezultat imediat, indicatori ai activității financiare Deși activitatea economică nu ar avea sens fără obținerea unui beneficiu (care este în ultimă instanță reflectat de acești indicatori), simpla existență a unui anumit nivel al beneficiului nu poate da întreaga imagine a activității de piață a unei întreprinderi exportatoare. În cel mai fericit caz, aceasta ne indică „dimensiunea pașilor" dar nu și „direcția" în care trebuie acționat **O bună cifră de beneficiu la nivelul unui an, nu indică în mod necesar prosperitatea în afaceri a unei firme, mai ales dacă aceasta se află pe un teren de mare competitivitate.** Datorită marii complexități a piețelor de distribuție, **pentru analiza poziției de piață și perspectivei unei firme nu mai este suficient un simplu raport între încasări și cheltuieli.** Poziția reală și mai ales **perspectiva de dezvoltare este rezultanta unor serii de factori** printre care putem enumera: poziția concurenței, clienții de care dispune firma, rețelele de distribuție proprii sau rețelele de distribuție la care are acces, eforturile de marketing depuse și rezultatele acestora, stadiul de introducere pe piață a diferitelor produse din gama de export, cotă parte din piața de care dispune, conjunctura actuală și de perspectivă, marca de fabrică și prestigiul acesteia, relațiile de afaceri create etc. **Există, din păcate, tendința la unele întreprinderi de a exporta luînd ca singură orientare nivelul unuia dintre indicatorii financiari. Aceasta poate conduce la distrugerea poziției de piață a întreprinderii respective și la transformarea a ceea ce apare pentru moment a fi „succes tactic", într-o „înfrîngere strategică",** întrucît este afectată însăși politica comercială a exportatorului, politică care nu se poate realiza mergînd numai pe cifre globale, ci ea este menită a face față unor realități concrete, specifice fiecărui segment de piață, mergînd pînă la cele mai mici detalii.

Cele de mai sus presupun nu înlăturarea sau înlocuirea actualilor indicatori de fundamentare a planului de export, ci reducerea acestora la dimensiunea lor reală, mai degrabă completarea acestora cu o serie de **elemente care să determine poziția reală pe piață a exportatorului.** Elemente, dintre care multe nu sînt posibil de cuantificat ,pe care le-am enumerat mai sus pot fi cuprinse în rapoarte sistematice și periodice de piață transmise de Agențiile Economice ale R.S.R. în străinătate în care să analizeze piața fiecărui produs în parte. Astfel, atît forurile de decizie cît și organele de sinteză pot avea o imagine reală privind piața pe care urmează să ne desfășurăm activitatea. Bineînțeles, că aceasta presupune existența în cadrul agențiilor a unui personal calificat care, să aibă ca sarcină permanentă această activitate și care, să cunoască toate detaliile fiecărui produs în parte.

V. STOICA
Centrala industriei confecțiilor

● Ce presupune evidențierea corectă a aportului net valutar în industria confecțiilor.

● Cum poate fi distrusă poziția de piață a unității exportatoare, sau cum poate fi transformat un „succes tactic" într-o „înfrîngere strategică".

● Propuneri privind aportul actualilor indicatori la fundamentarea planului de export: înlocuirea, înlăturarea sau reducerea acestora la dimensiunea lor reală ?

TEHNICI ȘI METODE DE COMERȚ EXTERIOR

STABILIREA PREȚURILOR LA EXPORTUL DE MAȘINI (III)

Metoda „analizei comparative" și actualizarea prețurilor

ÎN ACTIVITATEA de comerț exterior deseori se pune problema stabilirii prețului unui utilaj ce urmează a fi exportat sau importat folosind în acest scop o serie de prețuri de care dispunem pentru utilaje de același tip, cu parametri tehnico-funcționali apropiați. Aceste prețuri sînt luate fie din lista ofertelor primite de la diverse firme (unele din anii trecuți) fie din contractele încheiate cu diverși parteneri externi. În acest caz, cea mai potrivită metodă de estimare a prețului la care oferim, sau urmează să achiziționăm utilajul respectiv, astfel încît să nu ne depărtăm de nivelul prețului practicat de marile firme furnizoare, o constituie analiza comparativă a prețurilor.

PENTRU prezentarea modului de aplicare a metodei „analizei comparative a prețurilor" vom lua un exemplu: presupunem că vrem să importăm o pompă hidraulică cu piston și dispunem de o serie de date cu privire la prețuri, extrase din contractele încheiate efectiv și din două oferte, pentru pompe cu parametrii tehnico-economici apropiați. Aceste date sînt cuprinse în tabelul nr. 1. Prin analiza comparativă pe care o efectuăm, urmărim să determinăm care sînt diferențele față de prețul unei pompe luate ca bază de referință (în cazul nostru prețul dintr-un contract efectiv încheiat cu o firmă K din R. F. Germania) și care import solicită cel mai mic efort valutar. Menționăm că datele din tabel au un caracter pur orientativ.

Analizînd rezultatele obținute și comparînd prețurile corectate se pot trage următoarele concluzii:

1) dintre toate prețurile cel mai avantajos pare a fi prețul efectiv la care s-a încheiat contractul cu firma L din Japonia. În vederea luării unei decizii va trebui să stabilim însă, pe baza unor calcule complementare, dacă influența majorării navlului, semnalată în ultimul an, nu anihilează avantajul pe care l-am putea obține în urma reînnoirii comenzii;

2) în cazul în care prețul din contractul cu firma japoneză L nu ne satisface, ne putem adresa pentru reînnoirea contractului, firmei K din R. F. Germania;

3) dacă această ultimă firmă nu ne mai poate onora comanda, ne vom adresa pe rînd firmei V din Italia, încercînd s-o determinăm să majoreze rabatul acordat pînă la 10%, și firmei M din Anglia de la care va trebui să obținem o reducere de preț de cel puțin 7%;

4) ținînd seama și de influența navlului asupra prețului, din analiză mai rezultă că în comparație cu celelalte posibilități, oferta firmei Z din S.U.A., pare complet neavantajoasă.

Desigur, decizia în ceea ce privește opțiunea finală va trebui să țină seama și de caracteristicile tehnice cele mai apropiate de cerințele noastre, de condițiile de livrare și de plată etc.

ACTUALIZAREA PREȚURILOR

Deoarece, adeseori, documentația ce se află la dispoziția întreprinderilor de comerț exterior cuprinde prețuri obținute în perioade diferite de timp care — pentru a le putea folosi în comparațiile și analizele curente de preț — necesită actualizarea lor. O situație asemănătoare apare și în acele cazuri în care firmele suprasolicitate de cererile de ofertă primite din partea aceleiași întreprinderi refuză să le mai onoreze. În acest caz singura soluție ce se impune este actualizarea prețurilor privind ofertele primite în anii din urmă.

Pentru aducerea la zi a prețurilor se folosește formula: $P_j = P_i \frac{I_j}{I_i}$ (14)

în care: P_j = prețul mașinii în anul „j" (de exemplu, în 1973) respectiv prețul actualizat

P_i = prețul mașinii în anul „i" (de exemplu în 1970)

I_j = indicele de preț în anul „j"

I_i = indicele de preț în anul „i"

În țările capitaliste dezvoltate mari producătoare de mașini și utilaje, organismele de stat sau instituțiile private calculează și publică periodic în revistele de specialitate indici de preț pentru mașini și utilaje (Ex. în S.U.A. MARSHALL AND STEVENS EQUIPMENT INDEX (cu baza 1926 = 100), NELSON REFINERY CONSTRUCTION INDEX (cu baza 1946 = 100), AMERICAN MACHINIST (cu baza 1967= =100 etc., R. F. Germania PREISE LÖHNE WIRTSCHAFTSRECHINUNGEN cu baza 1962 = 100), Anglia Franța, Japonia, Austria etc.

Deoarece indicii de preț ai mașinilor și utilajelor nu au capacitatea de a delimita modificările de ordin calitativ suferite de un produs de-a lungul unei anumite perioade de timp este necesar ca datele obținute să fie luate și interpretate cu anumite rezerve.

Metodele prezentate de stabilire a prețurilor (și care nu sînt decît o parte a căilor ce pot fi utilizate), ce se aplică în special mașinilor și utilajelor cu un grad înaintat de standardizare (motoare, generatoare, compresoare, centrifuge, schimbătoare de căldură, recipiente de diverse forme și dimensiuni, elemente componente ale instalațiilor chimice, anumite tipuri de mașini-unelte etc.) prezintă desigur și unele dezavantaje:

În atenția centralelor și întreprinderilor:

NOI OPORTUNITĂȚI PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ

SISTEMUL GENERALIZAT DE PREFERINȚE VAMALE (II)

ÎN NUMĂRUL ANTERIOR, în paginile revistei noastre am început publicarea caracteristicilor esențiale ale sistemului generalizat de preferințe vamale și a mecanismelor de aplicare a schemelor preferențiale de către țările dezvoltate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

Înscrierea României pe lista țărilor beneficiare de preferințe de către marea majoritate a țărilor dezvoltate face deosebit de necesară cunoașterea aprofundată de către exportatorii noștri a particularităților fiecărui sistem preferențial, a reglementărilor specifice și a modului de aplicare în practică — ca o premisă indispensabilă pentru folosirea avantajelor economice ale sistemului, de natură să sprijine eforturile noastre de a dezvolta și diversifica, pe o bază cît mai eficientă, exportul de mărfuri românești.

Sistemul generalizat de preferințe vamale al Pieței Comune

CARACTERISTICILE SISTEMULUI

SISTEMUL generalizat de preferințe vamale al Pieței Comune, care se aplică în mod unitar de către toate țările membre (Anglia, Belgia, Danemarca, Franța, R. F. Germania, Irlanda, Italia, Luxemburg și Olanda), are următoarele caracteristici principale:

se aplică la importul mărfurilor originare ce provin din țările în curs de dezvoltare, înglobînd toate produsele industriale, precum și unele produse agro-alimentare prelucrate;

facilitățile vamale acordate în cadrul acestui sistem constau în **scutirea totală de taxe vamale la importul de produse industriale și în reducerea parțială a acestor taxe la importul unor produse agro-alimentare prelucrate;**

exceptarea de taxe vamale la importul produselor industriale se face în limitele unor contingente cantitative sau plafoane valorice, în timp ce la importul **produselor agro-alimentare, incluse în acest sistem, reducerea taxelor vamale are loc fără limitări cantitative sau valorice;**

o țară în curs de dezvoltare poate exporta produse industriale în regimul preferințelor vamale generalizate, **pînă la concurența unui anumit procent din plafonul stabilit pentru fiecare poziție vamală, subpoziție vamală sau chiar la un singur produs.**

Admiterea cu scutire sau reducere de taxe vamale a importurilor, care cad sub incidența sistemului generalizat de preferințe vamale, se realizează **numai în condițiile respectării de către exportatorii din țările în curs de dezvoltare beneficiare a regulilor de origine a mărfurilor stabilite de Piața Comună și în baza unui certificat tip de origine a mărfurilor,** eliberat de autoritățile țării beneficiare.

Reglementările privind punerea în aplicare a sistemului generalizat de preferințe se adoptă anual de către Consiliul de Miniștri al Pieței Comune, pe baza propunerilor Comisiei Executive, și sînt publicate în Jurnalul Oficial al Pieței Comune.

Produsele industriale importate de Piața Comună, în cadrul sistemului de preferințe vamale, sînt clasificate, în funcție de așa numita „sensibilitate" pe care acestea o reprezintă pentru piețele țărilor membre, în următoarele categorii: a) produse „sensibile"; b) produse „semisensibile"; c) produse „nesensibile".

MECANISMUL SISTEMULUI

ÎN DESCRIEREA elementelor specifice ale mecanismului de aplicare a sistemului de preferințe vamale generalizate al Pieței Comune **ne vom ocupa, exclusiv, de reglementările privind produsele industriale „nesensibile" și a celor agro-alimentare transformate,** produse la care România beneficiază de preferințe vamale, de la 1 ianuarie 1974.

În aceste reglementări sînt incluse aproape întreaga gamă de mașini și utilaje (mașini-unelte, tractoare, mașini și utilaje agricole, autovehicule și alte mijloace de transport); majoritatea produselor chimice și farmaceutice; produse petroliere; unele produse din cauciuc și materii plastice; instrumente și aparatură de control; anumite produse siderurgice din fontă, oțel și neferoase; unele produse din lemn etc., la care se adaugă produsele agricole transformate, incluse în schema de preferințe a Pieței Comune (lista completă a produselor la care România beneficiază de preferințe vamale va fi redată în suplimentul numărului viitor al revistei).

Admiterea produselor industriale „nesensibile" în regim preferențial se face, așa cum am arătat, pînă la concurența unor **plafoane valorice,** calculate pe poziții sau subpoziții vamale.

Aceste plafoane valorice, pentru anul 1974, sînt calculate prin însumarea valorilor importurilor CIF ale Pieței Comune „a celor nouă" din anul 1971, provenind din țările beneficiare de preferințe, **minus** valoarea importurilor CIF realizate în același an din țările beneficiare care, în baza unor acorduri speciale (de exemplu acorduri de asociere), sînt scutite total sau parțial de taxe vamale, **plus** 5% din valoarea importurilor CIF efectuate de țările Pieței Comune, în 1971, din țările terțe dezvoltate, **inclusiv** valoarea importurilor provenind din țările beneficiare care, în baza unor acorduri speciale, sînt scutite total sau parțial de taxe vamale. **Plafoanele** sînt exprimate în **urități de cont** (1 u.c. = 1 dolar la paritatea de 0,88867088 g. aur fin).

Calculul de mai sus poate fi exemplificat astfel:

Determinarea plafonului valoric la poziția vamală 87.01

Tractoare — valori convenționale —

V1 = valoarea importurilor efectuate de Piața Comună în anul 1971 din țările în curs de dezvoltare 2 000 000 u.c.

V2 = valoarea importurilor efectuate de Piața Comună în anul 1971 din țări beneficiare de preferințe vamale care beneficiază de scutire sau reducere de taxe vamale la această poziție în baza unor acorduri speciale încheiate cu Piața Comună 2 00 000 u.c.

V3 = valoarea importurilor efectuate de Piața Comună în anul 1971 din alte țări terțe nebeneficiare de preferințe 100 000 000 u.c.

$$\frac{\text{Plafon valoric}}{\text{pentru poziția}} = V1 - V2 + 5\,\frac{(V3 + V2)}{100}$$

87.01 Tractoare adică:

$$2.000.000 - 200.000 + \frac{5(100.000.000 + 200.000)}{100} = 6.810.000 \text{u.c.}$$

O țară în curs de dezvoltare poate beneficia de scutire de taxe vamale în Piața Comună pînă la 50% din plafonul valoric (6.810.000 u.c.) respectiv 3.405.000 u.c.

Pentru un număr limitat de poziții sau subpoziții tarifare, procentul pînă la concurența căruia o țară în curs de dezvoltare poate să exporte în regim preferențial este limitat la 30% sau 20%. Exemplu:

La poziția vamală 2810 (anhidridă și acid fosforic), o țară în curs de dezvoltare poate beneficia de scutire de taxe vamale pînă la 30 din plafonul valoric, iar la poziția vamală 8504 (acumulatori electrici) poate beneficia de scutire de taxe vamale pînă la 20% din plafonul valoric.

Procentele mai mici de 50% sînt menționate, în mod expres, în anexa reglementării Pieței Comune, în subsolul fiecărei pagini în care este înscrisă poziția sau subpoziția vamală în cauză.

Dacă plafonul valoric este epuizat în întregime, numai de două sau cîteva țări beneficiare înainte de sfîrșitul anului, reglementarea Pieței Comune prevede revenirea la aplicarea taxelor vamale obișnuite pentru toate țările beneficiare, dacă o țară beneficiară a exportat în regim preferențial pînă la concurența procentelor de 50%, 30% sau 20% revenirea la taxele vamale obișnuite se face numai pentru țara care a folosit procentul de 50%, 30% sau 20% din plafonul valoric.

Aceste limitări în regim preferențial nu conduc, deci, la interzicerea importurilor din țările sau țara beneficiară după ce plafonul valoric a fost epuizat, ci numai la suspendarea regimului preferențial pînă la sfîrșitul anului.

Înregistrarea la punctele vamale a unui produs importat în regim preferențial începe la data de 1 ianuarie și continuă, pe măsura vămuirii mărfurilor importate în regim preferențial, pînă la publicarea în **Jurnalul oficial al Pieței Comune** [1]) a unei reglementări prin care **se face cunoscută epuizarea întregului plafon sau folosirea cotei părți din plafonul valoric, corespunzător procentului (50%, 30%, 20%) de către o singură țară.** În ultimul caz, suspendarea regimului preferențial la produsul în cauză are loc numai pentru țara care a epuizat cota parte din plafonul valoric afectat pentru o singură țară.

1) Orice exportator poate primi publicația printr-un abonament făcut la „Office des publications officielles des Communautes Europeennes" — Case poștale 1003, Luxemburg (lb. engleză, franceză, germană, italiană).

I. FOTA
C. VASILIADE
A. ION

STRATEGIA PROMOVĂRII

OFICIUL ELVEȚIAN PENTRU PROMOVAREA COMERȚULUI

OFICIUL elvețian pentru promovare, — O.S.E.C. — (de la inițialele în limba franceză), a fost creat în 1927 prin unirea „Oficiului Central de expoziții" din Zürich, fondat în anul 1908 cu sprijinul Confederației Elvețiene, cu „Biroul Industrial Elvețian" fondat în 1919 la Lausanne.

La început Oficiul de expoziții avea ca unică funcție să reprezinte Elveția la expozițiile internaționale: În 1914 și-a dezvoltat un nou serviciu — de a distribui liste ale furnizorilor elvețieni clienților externi și totodată liste ale clienților externi potențiali producătorilor elvețieni. Acest din urmă serviciu era în parte dublat de Biroul Industrial Elvețian, astfel că s-a reprofilat pe culegerea de documentație și efectuarea de studii privind piețele externe, ca și editarea de publicații speciale pentru promovarea exportului.

Aceste precedente istorice fac ca și astăzi funcțiile OSEC să fie încă divizate între Lausanne (zona de limbă franceză) și Zürich (zona de limbă germană).

OSEC, ca asociație privată, este finanțată din următoarele trei surse:

a) un subsidiu anual fix oferit de Confederație;

b) cotizația membrilor;

c) participarea directă a firmelor la diferite activități.

Consiliul coordonator al OSEC este format din 25 de membrii din care: 8 membrii ai Consiliului Federal Elvețian, 3 membrii ai Asociației Elvețiene pentru Comerț și Industrie, 2 membrii ai Asociației Elvețiene pentru Arte și Meserii, 2 membrii ai Asociației Fermierilor Elvețieni și 10 membrii ai OSEC. Consiliul coordonator este ales pe o perioadă de 3 ani, membrii săi neprimind nici un fel de remunerare pentru această funcție cu excepția cheltuielilor de transport pentru a participa la adunări. Președintele Consiliului coordonator este și președintele OSEC.

Personalul permanent al OSEC se ridică la circa 100 de persoane din care, aproximativ jumătate lucrează la Lausanne și jumătate la Zürich, în următoarele domenii:

Sectorul de Tîrguri și expoziții care a rămas în continuare la Zürich — se ocupă de organizarea și desfășurarea participărilor elvețiene oficiale la tîrgurile și expozițiile cu caracter economic. Deciziile pentru participările oficiale se iau de comun acord cu organizațiile de ramură și firmele interesate, care de altfel plătesc toate cheltuielile directe.

Rolul OSEC este de a pune la dispoziția exportatorilor „know-how"-ul organizării acestor expoziții colective sau oficiale prin specialiștii proprii care se ocupă de toate problemele începînd cu instalarea pavilionului și pînă la cele mai mici detalii. De regulă firmele plătesc între 3/4 și 4/5 din costul unei expoziții, restul fiind

I. G.

(Continuare în pag. 14)

Tabelul nr. 1

	CONTRACTE			OFERTE	
1 Țara	R.F.G.	Japonia	Anglia	Italia	S.U.A.
2 Firma	K	L	M	V	Z
3. Data încheierii contractului sau a primirii ofertei	1972	1970	1971	1972	1973
4 Tipul mașinii și principalele caracteristici tehnice					
5 **Pompă hidraulică cu piston**					
6 — debitul (în mii litri/h) Q	3420	3780	2520	3000	2430
7 — coloana de refulare (m. coloană de apă) H	4000	2000	2000	2100	2000
8 — randamentul r	0, 75	0, 73	0, 76	0, 72	0, 70
9. — număr de curse (curse/minut) n	1500	1500	1500	1500	1500
10 Prețul de import în dolari în condiția de livrare CIF	421	302	248	—	—
11 Prețul de ofertă în dolari	—	—	—	280	320
12 Indicele de actualizare a prețurilor.	1, 16	1, 02	1, 10	1, 12	1, 00
13 Indicele de corecție a prețurilor	1,000	1,506	1,916	1,713	2,072
14 Rabatul ce se acordă la prețul de ofertă	—	—	—	7%	15%
15 Indicele de corecție potrivit rabatului acordat	—	—	—	0, 93	0, 85
16 Prețul corectat	488, 36	463, 90	522, 68	499, 59	563, 58
17 Prețul în % față de nivelul luat ca bază	100, 00	95, 00	107, 02	102, 29	115, 40
18 Diferențe de preț în % față de nivelul luat ca bază					
L — K		—5,00			
M — K			+7, 02		
V — K				+2, 29	
Z — K					15, 40

— utilizarea lor dă rezultate satisfăcătoare numai în cazul în care dispunem de o serie de date preț-capacitate de lucru;

— transpunerea lor grafică (cunoscută sub denumirea de costograme) este indicată în cazul în care se produc și se comercializează un număr suficient de mare de mașini aparținînd uneia și aceleiași clase. Folosirea costogramelor la produse, utilaje sau agregate cu ciclu lung de fabricație și unicate este recomandabilă cu condiția analizei și verificării lor atente, rezultatele obținute urmînd să aibă numai un caracter orientativ;

— în unele cazuri abaterile ce apar din calcule față de datele de prețuri efective și care sînt considerate acceptabile în literatura de specialitate (± 5; ± 25%) deformează într-o anumită măsură imaginea asupra variației prețurilor.

Totuși, metodele ce iau ca bază de calcul parametrul funcțional esențial pot fi apreciate ca superioare celor care nu fac decît să stabilească prețul mașinilor și utilajelor în funcție de greutatea acestora. Utilizarea instrumentului matematic în determinarea prețurilor de comerț exterior ale mașinilor și utilajelor prezintă desigur incontestabile avantaje. Astfel: în cazul în care dispunem de o serie de date „preț-capacitate de lucru" pentru produse similare sau apropiate, expresiile matematice mai puțin complexe, de genul $f(x) = aX^m$, oferă o cale relativ simplă și rapidă de determinare a prețurilor;

— prin posibilitățile ce le oferă de a selecta din mulțimea ofertelor primite în special pe acelea în care elementul determinant în aprecierea nivelului de preț îl constituie performanțele tehnico-calitative ale mașinii, stimulează introducerea progresului tehnic în industria noastră;

— prin operațiile de comparabilitate și angajarea într-o mai mare măsură a elementului obiectiv ce le implică metodele matematice, se asigură, în cazul exportului, posibilitatea potențială de raliere a prețurilor noastre la prețurile practicate pe piața internațională de marile firme reprezentative, contribuind pe această cale la creșterea eficienței operațiilor de comercializare a mașinilor și utilajelor pe piețele externe;

— se creează premise favorabile pentru o apropiere mai realistă, ținînd seama și de raporturile de pe terțe piețe, de corelațiile ce trebuie să se stabilească între prețurile practicate pe piața internă și cele de comerț exterior.

În calculele efectuate am luat ca nivel al coeficientului de regresie: m=0,66.

Pentru calcularea indicilor de corecție a prețurilor, prezentați în rîndul 13 al tabelului, am efectuat cu ajutorul elementelor formulei (13) următoarele calcule:

1) R.F. Germania $\quad \frac{3420 \times 4000 \times 0,75}{1500} = 6840 \rightarrow \left(\frac{6840}{6840}\right)^{0,66}$

2) Japonia $\quad \frac{3780 \times 2000 \times 0,73}{1500} = 3679,2 \rightarrow \left(\frac{6840}{3679,2}\right)^{0,66}$

3) Anglia $\quad \frac{2520 \times 2000 \times 0,76}{1500} = 2553,6 \rightarrow \left(\frac{6840}{2553,6}\right)^{0,66}$

4) Italia $\quad \frac{3000 \times 2100 \times 0,72}{1500} = 3024 \rightarrow \left(\frac{6840}{3024}\right)^{0,66}$

5) S.U.A. $\quad \frac{2430 \cdot 2000 \cdot 0,70}{1500} = 2268 \rightarrow \left(\frac{6840}{2268}\right)^{0,66}$

Prin logaritmarea și antilogaritmarea expresiilor căpătate se obține:

1) R.F. Germania $\quad 0,66 \times 10 \text{ g } 1,000 = 1,000$
2) Japonia $\quad 0,66 \times 10 \text{ g } 1,859 = 1,506$
3) Anglia $\quad 0,66 \times 10 \text{ g } 2,678 = 1,916$
4) Italia $\quad 0,66 \times 10 \text{ g } 2,261 = 1,713$
5) S.U.A. $\quad 0,66 \times 10 \text{ g } 3,015 = 2,072$

Prețurile corectate, prezentate în rîndul 16, au fost calculate astfel:

1) R.F. Germania $\quad 421 \times 1,16 \times 1,000 = 488,36$
2) Japonia $\quad 302 \times 1,02 \times 1,506 = 463,90$
3) Anglia $\quad 248 \times 1,10 \times 1,916 = 522,68$
4) Italia $\quad 280 \times 1,12 \times 1,713 \times 0,93 = 499,59$
5) S.U.A. $\quad 320 \times 1,00 \times 2,072 \times 0,85 = 563,58$

Gh. NISTOR

creativitate · inovație

CUM PRODUCEM ȘI VALORIFICĂM IDEILE?

Își spun cuvîntul inventatorii

CONTINUÎNDU-NE preocupările îndreptate spre impulsionarea fenomenului inovațional în economia noastră, reluăm rubrica „Creativitate — inovație", în care ne vom strădui, pe de o parte, să prezentăm cît mai multe și mai elocvente aspecte din experiența unităților noastre economice, iar pe de altă parte, idei, metode, tehnici din gîndirea și experiența mondială în domeniul inovației.

În acest număr publicăm, o sinteză a discuției purtată la redacție prin colaboratorul nostru **George HAȘEGANU** *cu trei dintre autorii unora dintre cele mai importante invenții românești ale ultimilor ani.*

De ce inventăm? Ce nevoi satisfac invențiile?

R — Primul moment al procesului inovațional, al realizării unei noutăți tehnice, îl constituie sesizarea unei nevoi încă nesatisfăcute. Cum s-ar putea defini acest moment pentru invențiile la care ne referim?

● Eficiență și depoluare

T. Bota: — Povestea cu anilina a început, de fapt, cu 10—11 ani în urmă, cînd, în cadrul secției din institutul nostru s-a născut ideea de a începe o serie de lucrări pentru rezolvarea mai eficientă a sintezei anilinei. Noi aveam, la „Colorom" — Codlea, o producție de anilină, însă se făcea pe baza unui procedeu vechi, depășit, care consuma foarte mult span de fontă. În afară că era neeconomic, acest procedeu crea și mari probleme în legătură cu poluarea. Cred că principalul nostru merit este că am știut să integrăm foarte bine această linie de producție în situația existentă la Combinatul Chimic Făgăraș, adică, am știut să alegem materiile prime și însăși tehnicitatea și capacitatea noastră de creație, să le adaptăm la posibilitățile existente.

● Valorificarea bogăției naționale

Const. Drăgoi: Ideea realizării unui procedeu și a unei instalații românești pentru producerea stirenului datează de mai mulți ani. Ar trebui să mă întorc cam prin jurul anului 1960, cînd în țara noastră nu existau încă instalații pentru producerea polistirenului și a copolimerilor stirenici, a maselor plastice. În ierarhia maselor plastice, polistirenul ocupă locul 3, după pvc și polietilenă. Dată fiind importanța sa, s-a pus problema realizării, în țară, a acestei mase plastice. Pentru obținerea ei, trebuia plecat de la etil-benzenul impurificat cu izopropilbenzen materie primă existentă în țară. Atunci s-a format un colectiv de cercetători și proiectanți, care și-au propus ca obiectiv rezolvarea acestei probleme. Am lucrat timp de 4 ani, punînd la punct și procedeul și instalația pentru obținerea stirenului de înaltă puritate, pornind de la materiile prime, impure, care se găseau la noi, în țară. Cercetările noastre nu s-au oprit, însă, aici, pentru că, deși instalația dădea stiren de cea mai bună calitate, la exigențele mondiale, pornind de la materii prime impure — nu ne satisfăcea performanța de bază a instalației, și anume: conversia de trecere și randamentul în stiren. Conversia redusă — de numai 40% — îngreuna recuperarea etilbenzenului, în instalații — ceea ce ne-a impus căutarea de noi formule de rezolvare a situației, eforturi care s-au finalizat într-o altă invenție.

Prin aplicarea procedeului la instalațiile existente, se creează posibilități de economie de investiții, prin creșterea capacității cu 30—50%, cu eforturi bănești reduse de numai 5—10%. Pe lîngă economiile de investiții, de ordinul zecilor de milioane, rezultă și economii de valută — circa 20 milioane lei valută. Procedeele au început, de altfel, să se vîndă și în străinătate.

● Estetică

P. Constantinescu: — E știut că, în genere, construcțiile industriale sînt determinate, ca profil constructiv, de tehnologia respectivă. În plus, sînt anumite norme, care determină un anumit microclimat, anumite condiții specifice de lucru. În ce ne privește, am căutat să găsim posibilitatea de a îmbina elementul de construcție cu necesitatea tehnologică și viziunea estetică. Cam astea au fost punctele de plecare care cred că au stat la baza lucrărilor pe care le-am brevetat, inclusiv cea referitoare la sistemul pentru încălzire și ventilație.

● O comunitate de idei: echipa de azi

R. — Nu cred că mai este nevoie să subliniem atenția ce se acordă echipei în procesul inovațional. Unele aspecte concrete privind modul cum trebuie formată și condusă o echipă inovatoare mi se pare că ar prezenta interes.

T. Bota: La producerea unei instalații trebuie să concure foarte mulți oameni. Ei sînt — fiecare în parte — un unicat, în felul lor, și reușești să duci la bun sfîrșit această treabă doar din momentul în care se creează o comunitate de idei, o sudură între cercetător, proiectant și beneficiar, cînd fiecare începe să aibă încredere în celălalt. În momentul cînd am început instalația, lucrurile ajunseseră, din acest punct de vedere, atît de bine, încît nu mai exista „cercetător", nu mai exista „proiectant", nu mai exista „beneficiar". Lumea se împărțise, existau tabere, care susțineau — fiecare — un punct de vedere sau altul, în rezolvarea anumitor probleme. Atmosfera a fost extrem de constructivă, reieșită din acel ceva, subiectiv, care se cheamă spiritul de echipă.

Trebuie să subliniez, că din partea proiectării, noi — cercetătorii — am avut tot sprijinul. „IPROCHIM"-ul și-a adus un aport substanțial. Din partea combinatului chimic, un aport deosebit și-au adus inginerii care au concurat la pornirea instalației. Directorii au participat, efectiv, cu sfaturi tehnice. Toți acești oameni de care v-am vorbit s-au constituit mutual într-o mare echipă care a reușit să rezolve toate problemele ridicate — atît pe faze de lucru, cît și ulterior — așa încît, în final, s-a obținut atingerea, de către instalație, a parametrilor pe care i-am proiectat. Ba, mai mult, i-am și depășit.

● Drumul de la idee la unități

R. — Nu este o noutate că în ansamblul procesului inovațional nu producerea ideilor noi ci aplicarea lor consumă cel mai mult timp și efort. Vă propunem să ne oprim mai mult asupra factorilor prin care putem influența acest consum.

P. Constantinescu: În 1962, am propus cîteva aparate, care beneficiau de avantaje evidente față de cele existente, pe atunci, în lucru — concretizate în: economie de energie electrică, randament termic superior, greutate mai mică etc. Cu toate acestea, nu au ajuns să fie fabricate decît în cursul anului trecut. Pe parcurs, nimeni nu a fost sancționat. În vreun fel, pentru indolență sau mai știu eu ce. Nu în toate întreprinderile și nu oriunde există înțelegere. Din nefericire ea există mai ales la nivele superioare dar, pînă acolo... Pe filieră, există și anumiți negativiști care, de pe poziția scaunelor lor, adesea din subiectivism, își permit să amîne, să nege valori, să „taie", să emită păreri, care, de foarte multe ori, nu au o bază tehnică sau economică, doar așa pentru exercitarea rezonanței lui „NU".

C. Drăgoi: Eu aș vrea să spun un lucru: nu am văzut pe nimeni, care să fi fost sancționat pentru că nu a pus în funcție o realizare românească, că nu a respectat legislația privind aplicarea și remunerarea invențiilor. E ușor de spus „NU!" — să nu-ți asumi vreo răspundere — deoarece nimeni nu te sancționează.

T. Bota: Există o dificultate în a aplica invențiile românești, din cauza faptului că, din punct de vedere al interesului material imediat și direct, unui proiectant sau unui beneficiar îi este indiferent dacă primește o linie de import sau o tehnologie românească. Faptul că — indiferent dacă lucrează pe o tehnologie cercetată de noi, sau pe una din import — și proiectantul și beneficiarul primesc aceeași leafă este evident, o lacună, cu consecințele pe care le știm. Un om care proiectează după o cercetare proprie trebuie să fie altfel încadrat și privit în instituția respectivă, comparativ cu unul care reproduce instalații după licențe străine. Nu există, încă legiferat foarte clar, pentru tehnologiile românești, avantaje și recunoașteri pentru toți. Paradoxal, însă adevărat: efortul de cercetare propriu-zis este comparabil mai mic decît cel necesar pentru a convinge o serie de oameni că ce ai făcut este foarte bun și că ei pot avea toată încrederea ca să se apuce de proiectare și aplicare. Prin stimularea celor care le aplică efectiv, se protejează propriile invenții. O idee — indiferent de calitatea ei — genială chiar — se pierde dacă nu găsește practicieni buni și organizatori; ideea nu valorează, practic, nimic, dacă nu există omul care să știe și vrea s-o aplice.

P. Constantinescu: Perfect de acord. A cumpăra din străinătate înseamnă, deja, avantaje — înguste, uneori meschine — pentru părțile „interesate": garanțiile le asigură străinul, proiectantul pleacă în străinătate, spre documentare, beneficiarul pleacă în străinătate să se școlarizeze și ca un corolar răspunderea acestora este redusă. Pe cîtă vreme, ce înseamnă realizarea unui procedeu în țară? Pentru cercetător — bătaie de cap cu responsabilitățile privind parametrii, pentru proiectant — la fel. Mai zic și altceva: care proiectant cînd face un proiect, cu forțe proprii, nu trebuie să învețe și ei ceva nou? Un cercetător, cînd face o cercetare cu forțe proprii, nu trebuie să știe stadiul tehnicii mondiale? De ce în străinătate n-ar pleca în primul rînd „căutătorii"? Și asta nu pentru a aduce o documentație ci, dimpotrivă, tocmai **pentru a NU o aduce pentru a o face în țară?** Hotărît, trebuie găsite mijloace mai eficiente pentru a cointeresa cadrele tehnice românești să realizeze mai mult prin forțe proprii.

C. Drăgoi: Cred că pentru a impulsiona și mai mult, în viitor, aplicarea ideilor noi, românești, în industria noastră ar fi de făcut unele lucruri — îndeosebi pe linia creării unor condiții, care să permită aplicarea mai rapidă, la scară industrială, a ceea ce cercetătorii și proiectanții găsesc ca elemente noi și le transpun în brevete, în licențe și invenții.

T. Bota: Ar trebui făcute mai multe lucruri pentru ca să le poți aplica: de pildă, cercetătorul nu are întotdeauna, la dispoziția sa — în timp util — aparatajul necesar de laborator. Sîntem legați de niște planuri de aprovizionare, făcute pe etape anuale: un aparat de laborator nu costă foarte mult, însă se fac tot atîtea formalități pentru achiziționarea lui, ca și cum ai vrea să cumperi, de pildă, un utilaj care costă cîteva milioane. Se pierde mult timp cu scriptele. Mă întreb dacă uzinele producătoare n-ar putea primi dreptul de a livra, peste plan, — cercetării, aparatele de care aceasta are nevoie, în timp scurt și fără a mai trece prin filiera formularistică cunoscută. Și încă ceva: eu zic că unui centru de cercetări — care poate realiza lucruri care să valoreze milioane — poate să i se dea un cont deschis, ca să cheltuiască 20.000 lei pe an, de pildă, pentru a-și procura sculele de care ore nevoie.

În legătură cu aspectele economice ale determinării prețurilor de proiect, adesea apar situații cel puțin ciudate. O mai mare atenție trebuie acordată prețurilor practicate la evaluările noutăților tehnice; de pildă, la instalația noastră — economiștii ne-au calculat niște prețuri oare conduceau la niveluri de preț anormale — tehnic anormale — pe unitatea de produs. Căci, este universal știut că dacă construiești o instalație de 5000 t și alta de 20 000 t, automat la ultima trebuie să iasă un preț unitar mai mic. La evaluatorii noștri, prețurile ieșiseră, însă, mai mari.

P. Constantinescu: Alte sugestii: cred că întreaga mișcare de invenții din țara noastră ar avea de cîștigat, dacă s-ar înființa o asociație, **o uniune a inventatorilor**. An reuși, în acest fel, să deschidem uși mai ușor. Ar fi util, de asemenea, să se instituie și să se practice recompense morale — în paralel cu cele materiale: de pildă, medalii, instituirea și acordarea unui titlu similar cu „Ordinul Științific".

● **Teofil BOTA** — 41 ani, absolvent al I.P.G.G.-București, promoția 1956. Cercetător principal la ICECHIM. Are brevetate (în colectiv) 7 invenții, dintre care una — și la extern. Două brevete sînt deja aplicate industrial, iar altele două — în curs de aplicare.

● **Constantin DRĂGOI** — 40 de ani, absolvent al I.P.G.G. — București, promoția 1956. Coordonatorul activității de proiectare din Centrala Industrială de Prelucrare a Cauciucului și Maselor Plastice — București. Are brevetate (în colectiv) 7 invenții, și două — în curs de brevetare. Dintre acestea, — 6 sînt brevetate în străinătate. Toate invențiile sînt aplicate industrial. Trei sînt deja exportate. A obținut trei medalii în străinătate pentru patru invenții.

● **Petre CONSTANTINESCU** — 48 de ani, absolvent al Institutului Politehnic-București, promoția 1951. Proiectant la IPIU. Are brevetate (în colectiv) 13 invenții, dintre care 7 — la extern. Toate cele 13 invenții sînt aplicate industrial.

PROCEDEU ȘI INSTALAȚIE PENTRU SINTEZA MONOAMINELOR AROMATE

ECHIPA: Ana Pîrvulescu, Teofil Bota, Justin Herșcovici, Cornel Craiu, Mircea Dervalmă, Tudor Petrișor.

ISTORIC: **Căutările** de laborator **au început în 1962 — 1963. Instalația pilot a** fost terminată în **1966.** Încheierea proiectării — în **1969. Aplicare — realizare:** etapa I — **1971;** etapa a II-a — **1972;** etapa a III-a — 1976 (etapa a III-a va avea o capacitate de patru ori mai mare decît cea total existentă, în prezent).

ECONOMII: (Conform cifrelor antecalculate) **Etapa I** — beneficii: 19 milioane lei; etapa a II-a — beneficii: 30 milioane lei. Valoarea producției pentru etapa a II-a — 100 milioane lei (comparativ cu vechiul procedeu).

SE OBȚIN: **Anilină,** în principal, și alte cîteva produse derivate. Capacitatea nominală, în prezent, a instalației: valoarea producției — 6,5 mii tone pe an, dintre care circa două mii tone în țară și restul la export. **Comparativ cu cifrele mondiale medii,** rezultatele sînt apropiate (0,3 — 0,6 kg producție pe cap de locuitor).

Fabricată din petrol românesc, anilina este un produs intermediar **folosit în industria cauciucului** (anvelope), **a coloranților, a produselor farmaceutice** etc.

AVANTAJE: Reduce prețul de cost cu circa 40%. Crește cu circa 50% exportul românesc de anilină. Degrevează platforma Codlea de principalul său poluant.

★

PROCEDEU PENTRU OBȚINEREA STIRENULUI

ECHIPA: Constantin Drăgoi, Vladimir Mocearov, Alfons Polihoniade, Mihail Stănciulescu, George Calmuțiki, Georgeta Csomontanyi, Francisc Gothard, Gheorghe Mezincescu și Mihai Mihăilescu.

ISTORIC: **Cercetarea** a început în **1961.** A fost cuprinsă în proiect în **1963** și **1964.** Este **caracterizată ca invenție** (brevetată) în **1965. În același an a** și fost **aplicată,** prima dată, industrial.

ECONOMII: Între **1965—1969,** economii post-calculate de **124** milioane lei, dintre care peste **20** de milioane lei valută economie la import.

CAPACITATEA DE PRODUCȚIE: **1965** — 7 000 tone/an stiren; Noul procedeu permite obținerea lui ca produs secundar de la reformarea benzinelor. Costul unei tone de stiren circa 5000 lei.

Producție (valoric): circa 35 milioane lei producție pe an.

AVANTAJE: Prin noul procedeu și instalația corespunzătoare se obține stiren de o calitate deosebit de bună (puritate — peste 99,99%) prin folosirea de materie primă impurificată cu izopropilbenzen și xiren. Se obțin conversii și randamente foarte ridicate. La data lansării procedeului, realizatorii săi au obținut o conversie a etilbenzenului în reacție de circa 55—60%, comparativ cu numai circa 40% cît era atunci, pe plan mondial.

★

GRINDĂ-CANAL PREFABRICATĂ, PENTRU VENTILAREA SAU ÎNCĂLZIREA HALELOR INDUSTRIALE

ECHIPA: Petre Constantinescu, Mihai Popescu, Constantin Dumitrescu.

ISTORIC: În 1952—1956, au loc diverse perfecționări la combinatele de cauciuc (Jilava) și sticlărie și faianță de la Sighișoara, unde existau instalații pentru încălzirea cu aer cald prin recuperarea acestuia de la cuptoarele Dressler. În 1964—1965, se ajunge la soluția respectivă, pe bază de prefabricate industriale.

AVANTAJE: Posibilități de recuperare a energiei termice; consum mic de energie electrică; economie de metal (de ordinul sutelor de tone); economie de investiție; viteză de execuție; destinație universală (ventilație și refulate); posibilitatea de susținere a conductelor de transport aeriene (aer, lichide etc.).

CONSILIUL DE AJUTOR ECONOMIC RECIPROC

— Un sfert de veac de activitate —

Radu CONSTANTINESCU
vicepreşedinte al
Comisiei Guvernamentale de Colaborare
şi Cooperare Economică şi Tehnică

ZILELE ACESTEA se împlinesc douăzeci şi cinci de ani de la data publicării comunicatului Consfătuirii reprezentanţilor Bulgariei, Cehoslovaciei, Poloniei, României, Ungariei şi Uniunii Sovietice, prin care se aducea la cunoştinţa opiniei publice mondiale hotărîrea unanimă de a înfiinţa prima organizaţie internaţională constituită de către ţările socialiste — Consiliul de Ajutor Economic Reciproc. Dorinţa mărturisită a reprezentanţilor popoarelor din aceste ţări, a fost şi este aceea de a explora posibilităţile pe care le oferă organizarea în cadrul multilateral a colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice reciproc avantajoase. Raţiunea de a exista a Consiliului a constat în diversificarea modalităţilor şi formelor de colaborare menite să contribuie la adîncirea şi perfecţionarea colaborării nemijlocite, bilaterale care se statornicise deja între aceste ţări.

Consiliul de Ajutor Economic Reciproc reprezintă cadrul adecvat al examinării pe cale multilaterală de către ţările participante — membre cu drepturi egale ale acestei organizaţii — a tuturor problemelor colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice care prezintă interes reciproc.

Dezvoltarea continuă a activităţii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, cuprinderea în acest cadru, de către ţările membre, a noi sfere susceptibile să constituie domenii ale colaborării avantajoase pentru toţi participanţii, demonstrează lumii întregi superioritatea relaţiilor economice internaţionale socialiste, relaţii internaţionale de tip nou, ceea ce constituie o experienţă fără precedent în frămîntata istorie a dezvoltării societăţii omeneşti contemporane.

Caracteristicile acestei prime organizaţii, la activitatea căreia participă ţări socialiste, o situează pe o treaptă calitativ superioară altor organisme internaţionale apărute pe arena mondială, anterior înfiinţării Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, precum şi celor care s-au constituit după aceea. Dintre caracteristicile cele mai importante, care se impun a fi subliniate în mod deosebit, acum cînd sărbătorim un sfert de veac de la înfiinţarea CAER ne referim la următoarele :

În primul rînd, principiile puse la baza activităţii Consiliului : internaţionalismul socialist, respectarea suveranităţii, independenţei şi intereselor naţionale, neamestecul în treburile interne ale ţărilor, egalitatea deplină în drepturi, avantajul reciproc şi întrajutorarea tovărăşească, cu scopul declarat ca activitatea desfăşurată să contribuie, prin unirea şi coordonarea eforturilor ţărilor membre, la dezvoltarea planică a economiei naţionale, la accelerarea progresului economic şi tehnic al fiecărei ţări, la ridicarea nivelului industrializării ţărilor cu o industrie mai puţin dezvoltată, la creşterea continuă a productivităţii muncii şi la ridicarea neîncetată a bunăstării popoarelor ţărilor membre ale Consiliului.

În al doilea rînd, faptul că această organizaţie — Consiliul de Ajutor Economic Reciproc — a fost concepută ca o organizaţie deschisă în care pot fi primite şi alte ţări, care împărtăşesc principiile ce stau la baza activităţii Consiliului şi îşi exprimă dorinţa de a participa la activitatea de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică cu ţările membre, în cadrul CAER.

*

STATORNICIND raporturi sociale calitativ noi pe plan naţional, socialismul a creat premisele obiective pentru promovarea unui tip superior de relaţii între statele socialiste care, colaborînd în toate domeniile vieţii economice, sociale şi politice, urmăresc acelaşi scop — dezvoltarea şi înflorirea fiecărei ţări în parte — fapt care contribuie la creşterea forţei şi prestigiului întregului sistem mondial socialist.

Spre deosebire de ţările capitaliste, ale căror relaţii economice internaţionale sînt caracterizate prin dominaţia marilor puteri, promovarea unilaterală a intereselor unor state în detrimentul altora, folosirea constrîngerilor politice şi economice etc., ţările socialiste, repudiind formele de manifestare a relaţiilor economice internaţionale specifice modului de producţie bazat pe exploatarea omului de către om şi a unor naţiuni întregi de către altele, proclamă în faţa lumii şi promovează în relaţiile lor reciproce principiile care decurg din însăşi esenţa modului de producţie socialist. Noului tip de relaţii îi sînt proprii cîteva caracteristici principale, printre care :

— reglementarea relaţiilor de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică de către partidele comuniste şi muncitoreşti şi guvernele ţărilor participante ;

— definirea drept obiective finale ale acestor relaţii — aportul la accelerarea progresului economic şi social al fiecărei ţări socialiste, în concordanţă cu cerinţele revoluţiei tehnico-ştiinţifice şi, prin aceasta, la apropierea şi egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a ţărilor socialiste, prin ridicarea ţărilor mai puţin dezvoltate la nivelul statelor celor mai avansate economic pe plan mondial ;

— folosirea unor modalităţi şi forme noi, superioare, de colaborare economică, neîntîlnite încă în practica relaţiilor economice dintre celelalte ţări ale lumii, ca, de pildă, coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naţionale ale ţărilor membre pe o perioadă de cinci ani şi într-o perspectivă mai îndelungată.

Aceste caracteristici sînt de natură să confere relaţiilor economice dintre ţările socialiste o calitate nouă, aceea de relaţii prieteneşti, de solidaritate, pătrunse de spiritul echităţii şi egalităţii, al respectului intereselor reciproce, al liberului consimţămînt.

Privit la scară istorică, noul tip de relaţii dintre statele socialiste constituie un fenomen fără precedent, o experienţă nouă în viaţa internaţională. Făurirea acestui tip de relaţii nu s-a realizat şi nu se perfecţionează de la sine, ci constituie o problemă complexă şi de mare răspundere pentru conducerile de partid şi de stat din fiecare ţară socialistă. Ca orice fenomen nou, relaţiile economice dintre ţările socialiste au fost confruntate, în mod inevitabil, cu greutăţi inerente, reuşind să-şi găsească un făgaş favorabil dezvoltării şi diversificării lor.

*

O ANALIZĂ a factorilor care determină dezvoltarea economică, conduce în mod inevitabil la concluzia că principalul factor al progresului economic, tehnic şi ştiinţific al fiecărei ţări îl constituie valorificarea în mod cît mai eficient a resurselor materiale şi financiare interne şi mobilizarea intensă a resurselor umane proprii, prin folosirea deplină a avantajelor noii orînduiri, întrucît procesele fundamentale ale producţiei şi reproducţiei materiale au loc în cadrul economiei naţionale a fiecărei ţări, economie care constituie o entitate în mod precis delimitată. Alături de factorii interni, importanţa factorilor externi creşte pe măsura dezvoltării economice în general a fiecărei ţări şi, ca urmare a acesteia, pe măsura intensificării participării la diviziunea internaţională a muncii. Mobilizînd resursele interne şi folosind posibilităţile pe care le creează participarea la circuitul economic mondial, statul socialist creează astfel condiţiile necesare dezvoltării multilaterale a economiei sale naţionale.

Experienţa arată că, cu cît o ţară este mai dezvoltată şi dispune de o economie mai complexă şi multilaterală, cu atît sînt mai variate posibilităţile de a se înscrie în circuitul economic mondial. Dezvoltarea complexă a economiei naţionale conduce la diversificarea căilor de participare a fiecărei ţări la diviziunea internaţională a muncii.

Realizarea unei corelaţii armonioase între acţiunea factorilor interni şi a celor externi asupra creşterii economice şi asupra construcţiei socialiste, între politica internă şi externă a statului socialist trebuie considerată drept un principiu esenţial al edificării noi societăţi. Formulînd acest principiu, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta : **„Viaţa demonstrează — şi partidul nostru ţine permanent seama de această concluzie fundamentală a experienţei istorice — că edificarea cu succes a noii orînduiri depinde hotărîtor de eforturile fiecărui popor, de modul cum partidul asigură mobilizarea susţinută a tuturor forţelor naţiunii, valorificarea deplină a resurselor ţării. În acelaşi timp, se impune să avem permanent în vedere necesitatea participării intense a României la diviziunea internaţională a muncii, la extinderea colaborării internaţionale — economice, culturale, ştiinţifice şi politice — atît cu ţările socialiste, cît şi cu celelalte state ale lumii. Fără a ne încadra în mod activ în diviziunea mondială a muncii, fără promovarea unui larg schimb de valori materiale, tehnico-ştiinţifice şi culturale, cu celelalte popoare, nu putem asigura făurirea unei societăţi avansate — aşa cum trebuie să fie societatea socialistă şi comunistă“** [1]).

Participarea tot mai intensă şi eficientă a României la circuitul economic mondial, la cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică internaţională devine pe zi ce trece o condiţie din ce în ce mai importantă pentru transpunerea cu succes în practică a programului elaborat de partid de dezvoltare economico-socială a ţării noastre, de construire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, şi de creare a condiţiilor materiale în vederea trecerii la edificarea societăţii comuniste.

În aceeaşi ordine de idei, se impune remarcat şi faptul că întărirea şi dezvoltarea sistemului mondial socialist se realizează în primul rînd, prin dezvoltarea economico-socială a fiecăruia din statele socialiste, prin rezultatele concrete pe care ele le obţin în creşterea şi modernizarea economiilor lor naţionale, în ridicarea nivelului de cultură şi bunăstare a popoarelor lor. Tocmai de aceea, partidul nostru consideră că înfăptuirea cu succes a sarcinilor fundamentale ale construcţiei socialiste reprezintă aportul esenţial al fiecărei ţări la întărirea sistemului socialist mondial, la creşterea forţei şi prestigiului său în lume. **„Conducînd edificarea cu succes a orînduirii socialiste în România** — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **partidul nostru îşi îndeplineşte atît îndatorirea sa fundamentală faţă de poporul român, cît şi îndatoririle ce-i revin ca detaşament al mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale“** [2]).

În acelaşi timp, un factor al întăririi sistemului mondial socialist îl constituie dezvoltarea prieteniei şi colaborării dintre ţările socialiste pe baza principiilor pe care se sprijină relaţiile de tip nou statornicite între aceste state.

*

PARALEL şi în strînsă legătură cu dezvoltarea şi perfecţionarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice realizată pe cale bilaterală, dezvoltarea economică a ţărilor socialiste a pus în evidenţă necesitatea perfecţionării continue şi a colaborării multilaterale în cadrul organizaţiilor internaţionale sau în cadrul altor forme cu caracter organizat de conlucrare multilaterală. Intensificarea relaţiilor economice reciproce ale ţărilor socialiste a dus la apariţia treptată a unui număr important de organizaţii internaţionale economice şi tehnico-ştiinţifice, precum şi a altor forme de colaborare multilaterală. De aci o mare diversitate a formelor colaborării economice multilaterale.

Practica colaborării dintre ţările socialiste membre ale organizaţiilor internaţionale economice şi tehnico-ştiinţifice demonstrează existenţa unei strînse interdependenţe între activitatea de conlucrare desfăşurată de ţările membre în cadrul organizaţiilor respective şi cea nemijlocită între ele, de la ţară la ţară. De cele mai multe ori acţiunile de colaborare convenite între două sau mai multe ţări au fost declanşate ca urmare a examinării problemelor respective în cadrul multilateral, în organizaţiile internaţionale ale căror membri sînt ţările respective. În acelaşi timp, practica colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre ţările socialiste cunoaşte, de asemenea, o serie de situaţii în care, ca urmare a manifestării interesului mai multor ţări, acţiuni preconizate iniţial în tratativele bilaterale sînt transmise în cadrul multilateral, în organizaţiile internaţionale, urmînd ca, prin rezolvarea lor, să fie satisfăcute necesităţile mai multor ţări socialiste.

Din analiza desfăşurării acestei activităţi, se evidenţiază faptul că în ultima perioadă şi, îndeosebi, după adoptarea Programului complex al adîncirii şi perfecţionării în continuare a colaborării şi dezvoltării integrării economice socialiste a ţărilor membre ale C.A.E.R., asistăm la un proces de împletire a activităţii de colaborare desfăşurată de fiecare ţară membră a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc în mod bilateral, cu activitatea desfăşurată în cadru multilateral, proces ce se conturează din ce în ce mai pregnant. Sînt numeroase cazurile în care problemele de interes major, după ce se examinează iniţial, principial, în cadru multilateral, se tratează concret între parteneri pe cale bilaterală, convenindu-se în acest mod cele mai importante aspecte. De asemenea, sînt situaţii în care după ce se definitivează, în cadru bilateral, elementele cele mai importante ale înţelegerilor ca urmare a recomandărilor adoptate — se încheie convenţii multilaterale cu caracter de documente cadru, urmate de convenţii bilaterale care detaliază şi dezvoltă problemele specifice relaţiilor bilaterale între parteneri.

În mod deosebit în ultima perioadă sînt foarte multe situaţii în care organismele internaţionale ale ţărilor membre ale C.A.E.R., — prin programele de activitate convenite, ca urmare a acordului părţilor — organizează cadrul colaborării în domeniul respectiv, atribuţie convenită, de altfel, prin statutul Consiliului şi prin Programul complex. Pe măsură ce se adînceşte şi se extinde această practică, se realizează tot mai efectiv îmbinarea, împletirea activităţii de colaborare desfăşurată pe cale bilaterală cu cea care are loc în cadrul multilateral, în organizaţiile internaţionale ale acestor ţări.

În acest context se cuvine relevat rolul şi locul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, ţinînd seama de atribuţiile şi împuternicirile înscrise în Statut şi anume:

— organizează colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică multilaterală a ţărilor membre în direcţia folosirii cît mai raţionale de către fiecare ţară a resurselor lor naturale şi accelerării dezvoltării forţelor de producţie ;

— contribuie la perfecţionarea diviziunii internaţionale socialiste a muncii prin coordonarea planurilor de dezvoltare a economiei naţionale, specializarea şi cooperarea în producţie a ţărilor membre ale Consiliului şi prin adîncirea şi perfecţionarea continuă a altor modalităţi şi forme de colaborare reciproc avantajoase ;

— ia măsuri în vederea studierii problemelor economice şi tehnico-ştiinţifice care prezintă interes pentru ţările membre ;

— sprijină ţările membre la elaborarea şi înfăptuirea de măsuri comune menite să contribuie la dezvoltarea industriei şi agriculturii acestor ţări, la dezvoltarea transporturilor reciproce de mărfuri, la dezvoltarea între ele a schimbului de mărfuri şi prestări de servicii, a schimbului reciproc de realizări tehnico-ştiinţifice şi de experienţă înaintată în producţie ;

— întreprinde alte acţiuni convenite reciproc în vederea realizării obiectivelor Consiliului.

Recomandările care se elaborează cu acordul ţărilor interesate de către organele Consiliului şi sînt adoptate de către aceste ţări în conformitate cu legislaţia internă, sînt menite să contribuie la realizarea obiectivelor şi scopurilor înscrise în Statut.

În cadrul Consiliului s-au elaborat, în decursul anilor, prin conlucrarea tuturor statelor membre documente de mare importanţă pentru desfăşurarea activităţii de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică. Dintre acestea ne putem referi la Principiile generale ale diviziunii internaţionale socialiste a muncii precum şi la cel mai recent document — Programul complex al adîncirii şi perfecţionării în continuare a colaborării şi dezvoltării integrării economice socialiste a ţărilor membre ale C.A.E.R.

IN PROGRAMUL COMPLEX, alături de o serie întreagă de acţiuni concrete de colaborare în toate domeniile producţiei materiale, ale ştiinţei şi tehnicii şi în alte domenii, sînt caracterizate, de comun acord, fenomenele noi apărute în cadrul relaţiilor economice dintre ţările membre. Se acordă o atenţie deosebită caracteristicilor procesului de adîncire şi perfecţionare, în continuare, a colaborării şi dezvoltării integrării economice socialiste a ţărilor membre ale C.A.E.R. În accepţiunea Programului complex, acest proces este caracterizat în principal prin următoarele trăsături specifice :

a) **constituie un proces conştient şi planic — reglementat de partidele comuniste şi muncitoreşti şi guver-**

(Continuare în pag. 16)

investiții

În discuția specialiștilor, concluziile anchetei „V.E.“ pe tema:

SCURTAREA DURATEI DE EXECUȚIE – ÎNTRE NECESITATE ȘI POSIBILITATE [VII]

– Opinii și argumente despre CINE și CUM poate „comprima“ perioada de realizare a noilor obiective industriale –

ACȚIUNEA de sinteză, de confruntare și analiză, în care discuțiile cu argumente „pro“ și „contra“ s-au desfășurat la „masa rotundă“ organizată de V.E. în colaborare cu catedra de Eficiență economică a investițiilor și a fondurilor fixe de la A.S.E. pe tema „Scurtarea duratei de execuție — între necesitate și posibilitate“, a reunit specialiști din ministere, centrale, întreprinderi, din activitatea de cercetare și învățămînt. În dezbatere s-a analizat ce se poate și ce trebuie întreprins pentru:

- **ÎMBUNĂTĂȚIREA PLANIFICĂRII INVESTIȚIILOR;**
- **SPORIREA OPERATIVITĂȚII ÎN ELABORAREA ȘI ASIGURAREA DOCUMENTAȚIEI;**
- **CREȘTEREA CALITĂȚII ȘI A OPERATIVITĂȚII ÎN EXECUTAREA ȘI LIVRAREA UTILAJELOR TEHNOLOGICE;**
- **RIDICAREA EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII DE EXECUȚIE PROPRIU-ZISĂ A OBIECTIVELOR DE INVESTIȚII.**

Continuăm în numărul de astăzi al revistei noastre, publicarea acestei dezbateri, în vederea depistării de noi căi și mijloace concrete de acțiune, necesare pentru respectarea și devansarea termenelor planificate de punere în funcțiune a capacităților de producție.

V. În asigurarea utilajelor tehnologice: pregătirea producției mai bine... „pregătită“

● **V.E.:** *LOCUL I ÎN CLASAMENTUL FACTORILOR DE „DILATARE“ A DURATELOR DE REALIZARE, STABILIT DE ANCHETA NOASTRĂ PE ANUL 1973, A FOST OCUPAT DE MODUL ÎN CARE S-AU ASIGURAT UTILAJELE TEHNOLOGICE NECESARE NOILOR OBIECTIVE DE INVESTIȚII. ÎN PERFECȚIONAREA ACESTEI ACTIVITĂȚI COMPLEXE UN ROL IMPORTANT ÎL ARE NU NUMAI ÎMBUNĂTĂȚIREA MECANISMULUI DE PREGĂTIRE A PRODUCȚIEI, DAR ȘI DE EXECUȚIE A UTILAJELOR TEHNOLOGICE. CONCRET, CUM POATE FI IMPULSIONAT ACEST PROCES?*

● Propuneri:

ing. **Nicolae Vulcan:** „Economia modernă pune în fața furnizorului de utilaje tehnologice sarcini deosebit de complexe. Alături de experiența acumulată, din activitatea depusă în ultimii ani a rezultat ca necesar să se acționeze în continuare, cu eforturi sporite, în cîteva direcții prioritare:

● PREGĂTIREA FABRICAȚIEI, în sens larg, prin care înțeleg toate operațiile necesare pînă la execuția propriu-zisă a utilajelor. În ce constau propunerile?

În primul rînd **consider ca deosebit de necesar ca documentația** (proiectele de execuție) **să se depună cel mai tîrziu cu un an înainte de perioada prevăzută pentru livrarea lor, respectiv pentru cele din trimestrul II. 1975, pînă la 30 martie 1974, sau pentru cele din semestrul II anul viitor pînă la 30 iunie a.c.** Susțin aceasta deoarece perioada actuală de 6 luni, nu creează — după părerea mea — în toate cazurile intervalul necesar pentru realizarea unei aprovizionări și stabiliri a tehnologiei de fabricație corespunzătoare la producător. O problemă asemănătoare se ridică și în cazul unor materiale din import, pentru care mărirea normativului în așa fel încît aprovizionarea să poată fi făcută cu 3 luni înainte de începerea fabricației propriu-zise ar fi de natură să conducă la eliminarea unor carențe manifestate în 1973.

După părerea mea, **am avea de cîștigat și dacă am reuși să creăm unele „stocuri-tampon“ din materiale uzuale la producător.** Dat fiind profilul producției noastre, prezența permanentă în depozit și accesibilitatea operativă la aceste materiale — un stoc de 5 000 t de oțel inoxidabil spre exemplu — ar permite evitarea unor „stopări“ nedorite, impuse periodic de activitatea necesară pentru obținerea unor cantități mici din aceste materiale.

Desigur, în perfecționarea mecanismului aprovizionării tehnico-materiale, o contribuție importantă trebuie să aibă și producătorul. O acțiune care este necesar să stea în mai mare măsură în atenția tuturor producătorilor de mașini, instalații și agregate este **restrîngerea gamei de materiale** (sorto-tipo-dimensiuni) **folosită pentru fabricarea utilajelor tehnologice.** Centrala noastră a reușit să reducă numărul lor de la peste 1200 doar la 100. Deci și în această direcție, **tipizarea și unificarea, tehnologică, reprezintă prețioase instrumente de lucru, cu eficiență înaltă.**

● EXECUȚIA PROPRIU-ZISĂ, trebuie să reprezinte un alt factor de polarizare al atenției. Din întreaga gamă de acțiuni pe care le presupune această etapă aș dori să mă opresc la unul singur: **ridicarea calității produselor.**

În Centrala noastră, în această direcție, — ținînd seama de prevederile recentelor documente de partid, de exigențele sporite ale beneficiarilor — toate utilajele sînt verificate pe standurile de probă și acolo unde este posibil, montate. Un prețios ajutor în această direcție trebuie să-l reprezinte creșterea rolului maistrului, care, alături de activitatea serviciului C.T.C., să reprezinte adevărate bariere în calea unei producții necorespunzătoare“.

Conf. dr. **Rudolf Dootz:** „Tot la acest capitol, aș ridica și problema penalizării lor, a eficienței în practică a acestui instrument de respectare a prevederilor din contracte. În numeroase cazuri, se constată că în situația nerespectării de contracte — de materiale sau de utilaje tehnologice — beneficiarul încasează penalizări a căror contravaloare este neînsemnată față de prejudiciul produs. **Valoarea redusă a penalizărilor este** — după părerea mea — **și mobilul pentru care, așa cum se constată din practică, unii furnizori preferă să plătească penalizări, întrucît nu afectează prea mult eficiența întreprinderii lor.** De aceea consider necesar să fie revăzută această relație a pierderilor efective, pentru că, în ultimă instanță ceea ce primește beneficiarul ca penalizări și ceea ce se pierde în realitate, trebuie mai bine echilibrat, ținînd seama de interesele economiei naționale“.

VI. Dar livrarea și montajul?

● **V.E.:** *ÎN CONTINUARE, PE FILIERA „FLUXULUI DE DOTARE“ A NOILOR CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE CU MAȘINILE, UTILAJELE ȘI INSTALAȚIILE TEHNOLOGICE NECESARE, SE CER ADUSE ÎMBUNĂTĂȚIRI ȘI ÎN FAZELE DE LIVRARE ȘI MONTAJ A ACESTORA. CARE SÎNT ȘI DE CĂTRE CINE POT FI ELE EFECTUATE?*

ing. **Stelian Necula:** „Un răspuns — semnalat de altfel și de ancheta „V.E“. — îl reprezintă **extinderea funcției de furnizor general unic în contractarea instalațiilor și a utilajelor complexe“.**

● Pro:

— „Practica a demonstrat avantajele certe ale acestui nou mod de lucru. De altfel, putem menționa, că în calitate de furnizor general unic, Centrala noastră a livrat Combinatului de îngrășăminte azotoase — Slobozia, Fabricii de negru de fum de la Pitești, etapa II, celei de anhidridă ftalică de la Ploiești, toate utilajele aferente, pentru a nu menționa decît doar cîteva exemple. Rezultatele? Net favorabile atît pentru beneficiar cît și pentru constructor. Chiar și eforturile noastre au fost compensate de beneficiile obținute“ (ing. **Nicolae Vulcan**).

— „Este adevărat că funcția de furnizor general unic reclamă cheltuieli suplimentare, mai ales dacă se are în vedere, că în accepțiunea modernă ea include și montajul și punerea în funcțiune a instalațiilor tehnologice respective. De aceea pentru stimularea activității în acest sens cred că s-ar putea acoperi acest efort suplimentar cu un anumit procent în plus acordat furnizorului general, mai ales că beficiarul este recompensat — dublu și triplu — de faptul că obiectivul de investiții începe să producă mai devreme. Din păcate însă, nu avem pus la punct un sistem de calcule bine fundamentate, care în cazul unor avantaje, să permită alocarea unor fonduri suplimentare pentru îmbunătățirea activității sau stimularea organizării de furnizori generali unici, peste tot unde este necesar acest lucru“ (ing. **Ion Ștefănescu**).

● și... contra

— „Furnizorul general unic este totuși o verigă intermediară între producătorul direct și beneficiar. Și un alt aspect. Profilul de producție al viitoarelor obiective este foarte diferit și reclamă prin urmare o varietate mare de utilaje tehnologice complexe specifice. În acest caz, numărul furnizorilor generali „unici“ nu ar fi prea mare?“ (conf. dr. **Dumitru Pîrvu**).

● Propuneri:

ing. **Stelian Necula:** „În țările industrializate, ultimul deceniu a reprezentat o etapă de puternică afirmare a unor întreprinderi sau servicii organizate și specializate pentru anumite activități de studii și concepție, pentru livrarea complexă a echipamentelor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, pentru realizarea de unități de producție și punerea acestora în funcție la capacitățile și parametrii proiectați, la termenele planificate și în condițiile economice prevăzute. În R.D.G. de exemplu, interesele economiei și avantajele unei asemenea întreprinderii integrate au determinat concentrarea unui întreg și complex sector de construcții de mașini la ministerul chimiei, astfel că aceste întreprinderi „furnizor general“ au un număr mare de specialități diferite sub aceeași coordonare și pe această cale concentrează competențele, puterea de decizie și răspundere.

Forma cea mai evoluată a unei asemenea întreprinderi, cunoscută în prezent, este aceea a furnizorului general de obiective tehnologice complete denumite în țările puternic industrializate societăți de engineering-integrate, înglobînd activități de concepție de proces, studii de amplasament, proiectarea de instalații tehnologice complexe, proiectarea, execuția și livrarea de echipamente și utilaje, furnizarea ansamblului de materiale și

Au participat:

Conf. dr. **Eugen TOPALA, ASE**; ing. **Nicolae VULCAN,** director general Centrala industrială de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier; ing. **Radu NEGRU,** inspector șef, Inspectoratul General de Stat pentru Directivare și Control în Proiectarea și Executarea Construcțiilor; ing. **Stelian NECULA** director al Întreprinderii de utilaj chimic, „Grivița Roșie“; ing. **Ion ȘTEFĂNESCU,** director, Institutul de cercetări în construcții, ing. **Petre STAN,** director, Direcția de investiții și construcții, Ministerul Energiei Electrice; conf. dr. **Dumitru PÎRVU, ASE**; ing **Hercule MANESCU,** director general, Centrul de organizare și cibernetică în construcții; conf. dr. **Rudolf DOOTZ, ASE**; **Alexandru HRISTOFOROV,** inginer șef, Institutul de studii și proiectări energetice; conf. dr. **Florea STAICU, ASE**; ing. **Petre VERNESCU,** director Institutul de proiectări pentru construcții; **Ion IONIȚĂ,** asistent ASE.

Din partea redacției, au participat **Virgiliu ANGHELESCU,** redactor șef adjunct; **Vasile BOESCU,** secretar general adjunct de redacție și **Bogdan PĂDURE,** redactor.

servicii în perioada montajului, rodajelor și probelor de punere în funcțiune pînă la demonstrarea performanțelor garantate.

Cu toate greutățile întîmpinate la noi în această activitate, care are totuși condiții să fie îmbunătățită printr-o organizare corespunzătoare, rezultatele obținute prin realizarea unor instalații de anhidridă ftalică, negru de fum, sodă caustică prin metoda catodului de mercur, acid fosforic, amoniac, acid azotic, uree și azotat de amoniu, demonstrează că aceasta trebuie să fie bine organizată și extinsă în viitor. Concentrată pe acțiunea de reproducere a unor instalații model, cu măsuri adecvate pentru prelucrarea execuției în țară a unui volum cît mai mare de utilaje și echipamente, precum și coordonarea subfurizorilor, activitatea de furnizor general a Centralei industriale de utilaj chimic și rafinării a condus la obținerea de rezultate pozitive în comparație cu instalațiile model procurate din import de la furnizorii generali străini.

Pentru extinderea experienței favorabile și pentru sporirea eficienței acestei activități trebuie însă avute în vedere și o serie de alte aspecte. Deși fără îndoială, s-au înregistrat progrese însemnate față de trecut, **este necesar totuși ca și capacitatea de proiectare a „furnizorului general" să poată elabora într-o măsură mai mare întreaga gamă de proiecte de instalații pentru procedee noi, care să permită reducerea valorii investițiilor și diminuarea importurilor.** Aceasta va permite totodată într-o măsură crescîndă, ca prin realizarea furniturilor prin intermediul „furnizorului general" să se creeze posibilitatea cunoașterii nevoilor de ansamblu (utilaje și echipamente) și, ca o consecință favorabilă directă, stabilirea în perspectivă a căilor de perfecționare a produselor, asimilarea de utilaje, materiale și tehnologii noi, extinderea tipizării și standardizării, perfectarea tranzacțiilor de procurare a echipamentelor din țară și din import în termene utile, ș.a."

ing. **Nicolae Vulcan:** „Mai este încă o problemă. Dacă sînt furnizor general „unic" de utilaje chimice spre exemplu, înțeleg să efectuez și să răspund și de importuri. Este o condiție indispensabilă pentru buna coordonare a întregii activități. De aceea nu înțeleg poziția unor întreprinderi de comerț exterior, care insistă și fac ele importurile pentru utilajele mele complexe.

În ce privește **operațiunea de montaj**, desigur, atributele furnizorului trebuie să sporească substanțial. Este necesar, în primul rînd, ca înainte de ieșirea din întreprindere, utilajele să treacă neapărat pe platforma de montaj. Ar fi bine ca montajul să poată fi efectuat în întregime, pentru toate utilajele, la producător. Există însă, deocamdată, anumite limite... Astfel, se constată că, — în perioada actuală — există o limită economică determinată fie de capacitatea insuficientă a mijloacelor de transport de care dispune beneficiarul, fie de dotările existente la producător (capacitatea podurilor rulante, a platformelor și instalațiilor de preasamblare), precum și de posibilitățile de montaj de la fața locului. După cum se vede, nu sînt numai „cauze obiective..."

VII. Activitatea constructorului — între prevederile din contracte și realitatea de pe șantier

● **V.E.:** *FĂRĂ ÎNDOIALĂ, AȘA CUM DE ALTFEL A EVIDENȚIAT ȘI ANCHETA NOASTRĂ CELE MAI IMPORTANTE REZERVE DE REDUCERE A DURATELOR DE REALIZARE A NOILOR OBIECTIVE SE GĂSESC ÎN PERIOADA DE PREGĂTIRE A INVESTIȚIEI. EVIDENT, ÎN PREZENT, ȘI ÎN EXECUȚIA PROPRIU-ZISĂ A LUCRĂRILOR MAI SÎNT MULTE DE FĂCUT; ÎN ACEASTĂ DIRECȚIE, AȘA DUPĂ CUM REIESE DIN UNELE APRECIERI CONSEMNATE PE PARCURSUL INVESTIGAȚIILOR NOASTRE, CONSTRUCTORUL ESTE CU PRIORITATE VIZAT SĂ-ȘI MOBILIZEZE FORȚELE, SĂ CONTRIBUIE SUBSTANȚIAL LA REDUCEREA DURATELOR DE EXECUȚIE.*

● Pro:

— „Într-adevăr constructorul este factorul de bază în execuție. În măsura în care el va reuși să-și intensifice ritmul de lucru, să-și sporească preocupările pentru respectarea tuturor prevederilor din proiecte, pentru crearea din timp a bazei materiale necesare respectării stricte a termenelor din graficele de execuție, durata de realizare a capacităților de producție va putea fi realmente scurtată" **(ing. Alexandru Hristoforov).**

— „Cu toate rezultatele favorabile obținute pe multe șantiere, în cadrul organizațiilor de construcții se cere în continuare adoptat un complex de măsuri care să permită o utilizare sporită atît a utilajelor din dotare, cît și a forței de muncă" (asist. univ. **Ion Ioniță**).

● și contra:

— „Există din păcate și situații în care constructorul deși realizează planul anual în proporție de 114—115% are totuși întîrzieri la unele capacități! De ce?" (conf. dr. **Dumitru Pîrvu**).

— „La o analiză atentă se pare că ar fi necesară și o perfecționare a metodelor și instrumentelor de cointeresare a constructorului în scurtarea duratelor de execuție" (conf. dr. **Florea Staicu**).

— „Și o altă problemă! Mecanismul aprovizionării șantierelor cu materialele necesare încă nu funcționează, în toate componentele sale cu precizie și operativitate. Efectele? Acumularea la constructor a unor stocuri mari dar și a unor însemnate lipsuri de materiale. Consider că acesta este un domeniu important de acțiune" (ing. **Ion Ștefănescu**).

● Propuneri:

conf. dr. **Dumitru Pîrvu:** „Sarcinile importante care stau în fața organizațiilor de construcții, impun ca o soluție necesară concentrarea la maximum a forțelor și mijloacelor de care dispun, evitarea unor fronturi de lucru largi, și în ultimă instanță ineficiente. **Consider de aceea ca deosebit de importantă ideea punerii în funcțiune și a decontării pe etape a obiectivelor de investiții.** Fiecare „etapă" nu trebuie înțeleasă, bineînțeles, ca realizare doar a unei părți din construcție ci ea trebuie finalizată pînă la montaj și chiar punere în funcțiune. Pe lîngă avantajele certe pentru beneficiar, și pentru economia națională, această „strategie de acțiune" reprezintă o cointeresare sporită a constructorului în realizarea planului fizic, în punerea în funcțiune a capacităților de producție.

De asemenea, pe linia unei mai corecte dozări a eforturilor constructorilor, aș mai avea o propunere. Cunoaștem că în prezent tot ceea ce nu se realizează de la un an la altul ca obiecte de investiții se înscriu în raportarea statistică, restul fiind front de lucru pentru la anul... Dat fiind că nu tot ceea ce rămîne de la un an la altul este front de lucru, în unele țări, problema dimensionării acestuia se rezolvă plecînd de la capacitatea de pus în funcțiune. Iată de ce propun ca **în afara normării duratei de realizare a investiției să fie normat și frontul de lucru, pe baza unor normative realiste, științifice, mobilizatoare".**

ing. **Ion Ștefănescu:** „Specialiștii institutului nostru au făcut numeroase studii prin care au demonstrat realele avantaje și necesitatea pe care o reprezintă pentru perfecționarea activității constructorului, **aprovizionarea tehnico-materială a șantierelor în completuri.** Este de altfel, o metodă care, în alte țări și-a demonstrat din plin eficiența. În esență ea se referă la diverse seturi de materiale pe care trebuie să le adune în unele cazuri furnizorul de la mai mulți producători și pe care apoi să le livreze — complet — șantierelor.

Constructorul ar trebui să se transforme în acest caz, într-un „simplu" montor de elemente de construcție prefabricate care vin pe șantier în loturi sau seturi complete, parțial asamblate. **Este** de aceea **necesar ca cineva să-și asume responsabilitatea asigurării unor prefabricate și alte materiale în seturi complete.**

Aplicarea acestei propuneri, ar evita multe din situațiile prezente în care organizația de construcții trebuie să-și formeze și să-și completeze setul de utilaje necesare. Iată un exemplu. Pentru multe hale industriale pereții sînt din azbopan. La montarea lor sînt necesare o serie de ancoraje, de jgheaburi metalice și alte accesorii pe care constructorul nu le primește de la cel care-i livrează panourile respective, ci trebuie să „alerge" pentru a le obține de la un alt producător.

Cine ar putea să joace acest rol dificil de furnizor general? Întrevăd două alternative: ori **să se transforme și să se specializeze producătorii de materii prime și materiale în așa fel încît să fie „funcțională" activitatea unor „furnizori generali" care să poată livra materialul în completuri, ori funcția aceasta s-o preia o organizație economică intermediară între producător și constructor.** Acest „intermediar" va fi direct interesat în îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materială, deoarece el va suporta pagubele reale sau va realiza beneficii în funcție de felul în care va organiza această activitate din sursele și pe traseele cele mai eficiente.

Aș dori de asemenea, să propun pentru perfecționarea mecanismului aprovizionării șantierelor noastre ca stocurile de materiale necesare constructorului — pentru ca el să poată intra rapid în acțiune — să nu se găsească la el, ci la furnizor. După părerea mea, în acest fel s-ar rezolva unele din situațiile actuale, în care unele materiale — oțeluri-beton de pildă — deși există pe șantiere sînt inutilizabile pentru constructorii respectivi, deoarece nu au dimensiunile necesare. Avantajul ar fi dublu. Pe de o parte, ar putea fi diminuate substanțial stocurile existente de materialele „inutile" pe unele șantiere, de felul celor menționate, iar pe de alta, ar fi posibilă acoperirea unor lipsuri pe alte șantiere unde există cereri mari de materiale de dimensiunile respective".

conf. dr. **Florea Staicu:** „Așa după cum se știe, reducerea duratei de realizare a noilor capacități înseamnă producție mai devreme avantaje certe pentru beneficiarul de investiții. Întrebarea este dacă constructorul este suficient de cointeresat în această activitate".

Așa după cum a rezultat din ancheta „V.E.", pe șantierele noastre, a fost adoptat un complex de măsuri care au favorizat introducerea și extinderea muncii în acord global. Cu toate acestea, consider că nu sînt suficient folosite toate pîrghiile de cointeresare a organizațiilor de construcții. În acest sens, ar fi necesar, după părerea mea, **să se acționeze mai mult pe calea cointeresării prin beneficiu, pe întreg parcursul execuției.** Concret, cred că s-ar putea acorda organizației de construcții o participare la beneficiile pe care titularul le va obține mai devreme, prin devansarea punerilor în funcțiune".

VIII. Devansări de termene? Da, dar atenție la criteriul eficienței

● **V.E.:** *ÎNTR-ADEVĂR, „COMPRIMAREA" DURATELOR DE EXECUȚIE NECESITĂ IMPORTANTE EFORTURI SUPLIMENTARE. ATÎT DIN PARTEA CONSTRUCTORULUI CÎT ȘI A TUTUROR CELORLALȚI FACTORI CARE SÎNT IMPLICAȚI ÎN ACTIVITATEA DIN SECTORUL INVESTIȚII-CONSTRUCȚII. PROBLEMA ESTE CA, ÎN APRECIEREA EFORTURILOR, COMPARATIV CU DEVANSĂRILE DE TERMENE OBȚINUTE SĂ NU SCAPE NICI UN MOMENT DIN ATENȚIE CRITERIUL EFICIENȚEI...".*

● Propuneri:

ing. **Ion Ștefănescu:** „Ancheta „V.E." a demonstrat încă o dată, interdependența strînsă între diferitele activități ce concură la scurtarea duratelor de realizare a obiectivelor de investiții, a complexității de factori ce trebuie avuți în vedere și analizați cînd urmărim și eficiență maximă în activitatea de investiții.

Ca urmare, în cazul nostru, relația: reducerea duratelor — efort și cost suplimentar — eficiență pe ansamblul economiei naționale, trebuie tratată în toată complexitatea ei. Față de ce ar trebui să ne punem permanent întrebarea: compensează în fiecare caz punerea în devans în funcțiune a obiectivelor, efortul depus pentru aceasta? Pînă la ce limită este avantajos să acționăm în acest sens? Din păcate, în prezent este greu să faci o delimitare precisă în acest domeniu deoarece ne lipsesc unele instrumente de lucru. Toate studiile de eficiență a punerii în funcțiune noi le-am tratat printr-un singur cuvînt, al eficienței investițiilor, și asta de 12—13 ani! Însă acest cuvînt variază foarte mult ca tip de investiție, ca tip de ramură industrială, și sînt unele situații cînd eficiența este extraordinar de mare și pentru care nu e nevoie de nici o cheltuială în plus. Așa ar fi de pildă, investiția în industria alimentară, unde dacă se pierde recolta de toamnă obiectivul mai stă un an! Aici o scurtare de o lună are eficiența unei scurtări de un an!".

asist. univ. **Ion Ioniță:** „Apare deci, necesitatea stabilirii unei metodologii de calcul a efectelor pe care le generează punerea mai devreme în funcțiune, cu ajutorul unor eforturi suplimentare. Este vorba deci, de a cuantifica precis avantajele, dar și plusurile de activitate necesare, în vederea comparării lor. De exemplu, în industria chimică, scurtarea cu o lună a duratelor planificate la unele capacități a dus la reducerea cu 4—5% a prețului de cost. Este avantajos. Cum să procedez însă la alte investiții similare?

Multe din aceste probleme pot fi elucidate printr-o analiză temeinic fundamentată de cost-durată".

conf. dr. **Eugen Topală:** Reducerea duratelor de realizare a obiectivelor de investiții, nu este un scop în sine. Este necesar ca ea să se integreze organic în eficiența economică a programului de investiții, care — așa după cum știm — se desfășoară în timp. În această viziune dinamică, **consider ca incompleți indicatorii „statici" pe care-i folosim în prezent în determinarea eficienței investițiilor, factor** — după cum s-a subliniat **— primordial și în reducerea duratelor de realizare a noilor capacități.** În acest sens, aș dori să subliniez faptul că în urma studiilor întreprinse asupra realizării a numeroase obiective, în literatura economică au apărut o serie de propuneri, cum ar fi **utilizarea indicatorului „venit net actualizat" și „venit net actualizat specific"** care sînt în măsură să ilustreze o nouă latură a eficienței investițiilor".

conf. dr. **Dumitru Pîrvu:** „Cred că, în cadrul indicatorilor de fundamentare a deciziilor în investiții în general — și corespunzător în acțiunea de devansare a termenelor planificate de punere în funcțiune — **trebuie introduși indicatori referitori la eficiența absolută pe variante și pe intervale de funcționare, pe mase de beneficii ca mase de venit net, pe durata de folosire a tehnicii.** De fapt acesta e important iar nu indicatorul ca atare, în sine".

conf. dr. **Eugen Topală:** „Aș dori, de asemenea, să asociez toate aceste probleme cu necesitatea dezvoltării mai riguroase a studiilor de prognoză și marketing — puțin utilizate în prezent — care pot, și ele, să aducă o contribuție importantă în analiza eficienței investițiilor, respectiv într-o „radiografie" mai amănunțită și totodată de perspectivă a posibilităților de reducere a duratelor de realizare, a prețurilor, a beneficiilor. Ajungem în acest fel la necesitatea stabilirii unei strategii mai complexe cu subtrategii pe domenii și activități în realizarea investițiilor, problemă de mare importanță pentru stadiul de dezvoltare al economiei noastre.

Dezbatere realizată
Bogdan PĂDURE

● **Asigurarea documentațiilor de execuție pentru utilaje cu un an în devans față de fabricație: o acoperire cu prevederi „largi" pentru producător sau o necesitate practică?**

● **Și totuși se poate! Există o producție la fel de diversificată și cînd se reduc sortotipodimensiunile aprovizionate de la 1200 la 100.**

● **Prea mulți sau prea puțini furnizori generali „unici"?** În exercitarea funcției răspunderea sporește... dar eficiența generală și beneficiul unității?

● **Standul de probă: o necesitate pentru probitatea producătorului.** Ce condiționează viabilitatea ei?

● **Cît trebuie să „coste" o penalizare care își îndeplinește cu adevărat rolul?**

● **Aprovizionarea în completuri: avantaje certe. De ce nu se aplică?**

● **Preocupări dinamice pentru completarea indicatorilor „statici" ai eficienței investițiilor.**

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

ORGANIZAREA IMAGINAȚIEI

CONDUCEREA a numeroase întreprinderi moderne apreciază că unul din atuurile lor majore este creativitatea. Astăzi ele consacră peste 3% din cifra de afaceri cercetărilor aplicative, acordînd o atenție deosebită modernizării și înnoirii producției. Rezultatul: realizarea în laboratoarele de cercetare proprii a numeroase noi produse anual. Este vorba de produse complet noi, competitive pe piața mondială, și pe care alte firme nu le produc. Pentru a înțelege cum este folosit factorul creativitate în fundamentarea strategiei de dezvoltare a acestor firme este necesar a încerca să descifrăm modul în care este gîndită și organizată această activitate. Principalele deziderate urmărite sînt:

1. **Permanenta căutare a „faptului nou".** *Se apreciază că cercetarea implică multă răbdare, disciplină și mai întîi o doctrină definită concomitent prin două coordonate:*

- *trebuie ca produsele noi să prezinte, în toate cazurile, un avantaj pentru consumator;*
- *calitatea produselor trebuie să fie ridicată, urmărindu-se realizarea unui raport cît mai favorabil calitate/preț, posibil de atins numai în condițiile fabricației de serie mare;*

2. **Predeterminarea costurilor de fabricație.** *Punctul crucial asupra căruia nu există concesii privește predeterminarea costului de fabricație a viitoarelor produse. Se urmărește ca produsele noi să se realizeze în condițiile utilizării posibilităților tehnice existente, integrînd cît mai complex tehnologia întreprinderii, urmărindu-se ca costul de fabricație predeterminat să fie favorabil și în același timp mai puțin ridicat decît al concurenților.*

3. **De la concepție la fabricație.** *Studierea noilor produse se face într-un spirit pluridisciplinar; în acest scop cooperează birourile de cercetare, conducătorii diferitelor compartimente tehnice, economice și comerciale. Studiile supuse analizei sînt, dacă este cazul, reluate sau, cînd produsul cere investiții prea importante, momentan abandonate. Testarea pe diferite segmente de cumpărători permite definitivarea machetelor noului produs și începerea studiului de fabricație. Acum se urmărește definitivarea materialelor și utilajelor necesare, programarea unei serii de fabricație cît mai mari, punerea la punct a asamblajului astfel încît să se utilizeze la maximum automatizarea.*

4. **Un obiect urît nu se vinde.** *Funcție de specificul domeniului în care activează întreprinderea — în special în sectorul produselor vestimentare și menajere unde concurența este foarte mare și unde există o multitudine de produse de toate tipurile îndeaproape protejate — impune integrarea în echipele de cercetare a doi specialiști:*

- **specialistul în brevete:** *Prezența sa este necesară, deoarece, se impune, în primul rînd, să știi tot ceea ce au creat sau vor crea alții, și în al doilea rînd, să-ți protejezi la timp și în toate cazurile, prin brevete, produsele noi rezultate din cercetarea proprie;*
- **esteticianul industrial:** *Din experiența proprie, firmele au tras o concluzie: un obiect urît nu se vinde. Se consideră că prezența esteticianului în echipa de cercetare este indispensabilă. Și aceasta de la început, deoarece, dacă el ar interveni după studiul funcțional, ar putea să propună modificări care ar antrena eventual reluarea studiului, noi cheltuieli, deci:*

Prioritatea inovației este unul din punctele forte ale întreprinderilor moderne în optica lor această activitate avînd un caracter de permanență: imediat ce noul produs a fost lansat pe piață se încep cercetările pentru îmbunătățirea sau modernizarea sa.

i. b.

Studii ale absolvenților „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" în sprijinul creșterii eficienței

METODE MODERNE FOLOSITE ÎN PROGRAMAREA, LANSAREA ȘI URMĂRIREA PRODUCȚIEI

CONTINUÎND publicarea studiilor întocmite de absolvenții „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", prezentăm astăzi sinteza proiectului ing. **Ioan Dulf.**

Realizat la Combinatul minier din Baia Mare, în cadrul Exploatării miniere Suior, proiectul conține soluții valoroase de îmbunătățire a activității de programare, lansare și urmărire a producției, cu eficiență ridicată, pretabile la extinderea prin adaptare și la alte unități ale Centralei minereurilor din Deva.

● Obiective urmărite

IN ULTIMII ANI, preocupările pentru perfecționarea metodelor de conducere și organizare a unităților noastre economice s-au intensificat, în cadrul lor un loc important ocupîndu-l introducerea de metode și tehnici moderne de programare, lansare și urmărire a producției, bazate pe un riguros instrumentar matematic. Orientarea este explicabilă dacă se ține cont, pe de o parte, de rolul deosebit pe care aceste metode și tehnici îl au în sistemul complex de activități al întreprinderilor iar, pe de altă parte, de multiplele avantaje pe care le generează utilizarea metodelor cercetării operaționale.

În exploatările miniere, programarea și urmărirea producției se face pe baza preliminarului anual, trimestrial și a planului operativ lunar. O mare parte din elementele care definesc conținutul preliminarului de producție au făcut obiectul unor studii și au căpătat o rezolvare corespunzătoare prin utilizarea metodelor clasice. O altă grupă de probleme, în special programarea lucrărilor de pregătire și a celor de abataj, din cauza greutăților pe care le implică, nu au putut fi rezolvate pe această cale. Organizarea și conducerea lor în „sistem clasic" înseamnă practic acceptarea a numeroase neajunsuri, principalele fiind:

1. **Programarea cantităților** de minereu ce urmează a fi **extrase** din diferite panouri **prin metoda tatonărilor** nu permite o exploatare rațională a zăcămintelor.

2. **Extracția** minereului **nu poate fi privită în perspectivă** în vederea optimizării ei pe o perioadă mai îndelungată, ceea ce favorizează exploatarea preferențială.

3. **La baza determinării volumului lucrărilor de pregătire și a localizării lor nestînd un criteriu de optimalitate, în multe cazuri nu se poate păstra un decalaj optim între excavare și pregătire,** ceea ce afectează realizarea planului.

4. **Nu este posibilă stabilirea corelațiilor optime între diferitele activități, în vederea reducerii timpului de execuție.**

5. **Accesul conducătorilor direcți ai procesului de producție la preliminar și la programul lunar fiind greoi, nu este posibilă cunoașterea de către acestia a programului de desfășurare a lucrărilor decît la sfîrșitul lunii precedente pentru luna următoare.**

Toate aceste neajunsuri au repercusiuni nefavorabile asupra organizării practice a muncii, împiedicînd o viziune unitară, științifică, în conducerea și urmărirea lucrărilor. Ele au determinat recurgerea la metodele moderne ale matematicii — programarea liniară și drumul critic — singurele capabile să imprime un conținut științific programării și urmăririi lucrărilor de pregătire și abataj. În noua concepție întregul sistem de programare și urmărire a producției a căpătat noi valențe, dovedindu-și din plin eficacitatea și raționalitatea.

● Conținutul soluțiilor

ANALIZA critică detaliată a sistemului de programare și urmărire a lucrărilor de pregătire și de abataj, utilizat la Exploatarea minieră Suior, a constituit baza de pornire pentru proiectarea noilor soluții îmbunătățite, deoarece ea a însemnat concomitent depistarea și ierarhizarea deficiențelor constatate, ca și gîndirea depășirii lor. Și acest lucru a fost posibil, în primul rînd, prin utilizarea unui modern instrumentar matematic.

Astfel, **folosirea programării liniare** a permis introducerea unui sistem științific de determinare a numărului și poziției panourilor care urmează să intre în exploatare pe o perioadă mai lungă de timp. Aceasta a făcut posibilă determinarea pentru perioada 1973—1975 a cantităților de minereu care se vor extrage din fiecare panou și metalele aferente, în condiții de exploatare rațională a zăcămîntului. Pentru a se crea posibilitatea verificării gradului de asigurare cu rezerve și corelarea lucrărilor de pregătire cu exploatarea, s-a trecut la determinarea volumului și localizarea lucrărilor de pregătire și înmagazinare pe baza planului optim de exploatare. Au fost stabilite în acest scop toate lucrările de pregătire și excavare pentru anii 1973—1975, pe etaje și panouri.

Utilizarea metodei drumului critic în programarea anuală și trimestrială a activităților a permis proiectarea unui sistem unitar de conducere și organizare a lucrărilor. Se apreciază că programarea lucrărilor de pregătire și excavare cu ajutorul graficului rețea pentru perioada 1973—1975, conduce, în mod efectiv, la următoarele avantaje:

- **Permite păstrarea unui decalaj optim între săparea preabatajelor și înmagazinare,** eliminînd lucrările de întreținere și creînd posibilitatea realizării pe această cale a unor însemnate economii la manoperă și lemn de mină — în valoare de peste 700 mii lei/an.

- **Îmbunătățirea organizării muncii prin redistribuirea sondezelor și echipelor,** creîndu-se astfel condiții pentru terminarea înmagazinării în avans: cu două luni în panoul 858, cu patru luni la panoul 856 și cu cinci luni la 855. Prin aceasta sînt posibile evacuări suplimentare de minereu din magazin, asigurîndu-se pe această bază realizarea întregii producții din subteran și reducerea stocului de minereu înmagazinat.

CAZURI ÎN DEZBATERE

UN CAZ DE TREI MILIARDE

– Opinia cititorilor –

REFERINDU-MĂ la cazul celor 3 miliarde lei anual, publicat în nr. 48 din 30 noiembrie 1973 al revistei, doresc să-mi exprim punctul de vedere. Ca șef al laboratorului economic de conducerea întreprinderilor industriale, din cadrul Academiei de Studii Economice-București, cunosc bine aspectul problemei, deoarece tov. Filip Popovici, care a inițiat studiul încă acum doi ani, este membru al laboratorului nostru.

Vreau, în primul rînd, să apreciez inițiativa revistei „Viața economică" de a supune cazul dezbaterii opiniei publice. Desigur, articolul inițial, de proporții reduse, nu putea cuprinde toate aspectele problemei.

Precizez însă că studiul întocmit într-o formă clară și argumentată a fost înaintat forurilor superioare și sperăm că măsurile propuse vor fi aprobate și integrate în proiectul de H.C.M. care urmează a fi elaborat în luna ianuarie 1974, conform prevederilor art. 12 din Decretul nr. 620/1973.

Consider util să aduc cîteva precizări în legătură cu acest caz.

În primul rînd, valoarea mare a rezervei valorificabile șochează pe cititorul neavizat, care, probabil, își pune întrebarea dacă este posibil așa ceva. Aceeași întrebare ne-am pus-o și noi atunci cînd tov. Popovici ne-a sesizat cazul pentru a-l studia. **Dar analize detaliate și făcute pe mai multe căi au confirmat în mod convingător că situația se prezintă în felul arătat.**

În al doilea rînd, consider că **ne aflăm în fața unui sistem defectuos de planificare, organizare, evidență și control al activității de transporturi auto și nu în fața unor elemente defectuoase ale unui sistem care, prin retușare, ar putea fi folosit în continuare.**

Nu ne-am propus și nu am avut intenția de a identifica răspunderile pentru situația creată. Dacă ar fi să anticipăm răspunsurile pe care le-ar putea da cei patru factori principali implicați în problemă (cărăuș, client, șofer, controlor), și dacă am ține seama de motivările fiecăruia, am ajunge, probabil, la concluzia că nu există nici un vinovat, dar dacă analizăm sistemul în ansamblul lui, constatăm cu certitudine că se risipesc peste 3 miliarde lei anual.

De aceea consider că **ceea ce s-a propus reprezintă un nou sistem care nu poate fi mutilat și aplicat parțial, căci măsurile propuse se completează și se condiționează reciproc, sistemul lucrînd ca un întreg unitar.**

Ceea ce s-a propus în studiu pare modest, deoarece **vizează ca, în prima fază de aplicare, să fie valorificată doar jumătate din rezerva totală, doar 3 din cele 6 miliarde lei anual,** dar

• **Scoate în evidenţă o serie de probleme tehnice** legate de trecerea exploatării de la etajul 850 la etajul 800, **care trebuie rezolvate pentru a se asigura continuitate în realizarea planului.**

În acelaşi timp, introducerea unui **grafic reţea** pentru programarea şi urmărirea lunară a activităţilor de bază, creează posibilitatea programării unitare a puşcărilor, a lucrărilor de întreţinere a utilajelor, folosirea raţională a forţei de muncă, întărirea disciplinei tehnologice şi o conducere unitară în condiţiile în care fiecare schimb este condus de un şef de sector. Se mai prevede întocmirea trimestrială, de către fiecare sector, pe baza programului de lucru, a unei liste cu materiale necesare în vederea procurării lor în timp util şi evitării cererii de stocuri supranormative şi, totodată, folosirea diagramelor pentru determinarea numărului de echipe şi sondeze necesare pentru săparea preabatajelor şi înmaganizare, eliminîndu-se astfel calculele de rutină la stabilirea graficelor reţea.

De observat că, în noua concepţie, programul de producţie trimestrial, întocmit cum am văzut prin utilizarea graficului reţea, se înmînează la începutul perioadei de plan fiecărui maistru.

Astfel gîndit şi proiectat, noul sistem de programare şi urmărire a producţiei s-a dovedit deosebit de eficace, cu mult superior sistemului anterior ale cărui deficienţe le-a înlăturat complet.

• Avantaje şi eficienţă

IMPLEMENTAREA sistemului propus de programare şi urmărire a producţiei se materializează în obţinerea a numeroase avantaje de către unitatea minieră din Suior. În primul rînd, trebuie evidenţiate cele rezultate din introducerea sistemului ştiinţific de determinare a planurilor optime de exploatare : **se elimină extragerea preferenţială a minereului din subteran, se reduc cheltuielile de întreţinere şi aeraj şi concomitent se creează posibilitatea determinării volumului de lucrări de pregătire în vederea realizării ritmice a planului de producţie.** Nu trebuie neglijate însă nici avantajele deosebite oferite de introducerea metodei drumului critic în programarea lucrărilor miniere. Aceasta, pe lîngă faptul că **permite folosirea raţională a potenţialului material şi uman, depistarea rezervelor de creştere a gradului de utilizare a timpului de lucru şi eliminarea strangulărilor, face posibilă în acelaşi timp luarea celor mai bune decizii în organizarea activităţii prin consultarea largă a celor mai buni specialişti, motivarea acestor decizii şi o urmărire simplă şi eficace a muncii efectiv prestate.**

Vorbind despre avantaje, este necesar să vedem şi care este expresia cifrică pe care unele din ele — cele pretabile la evaluare — o iau. Vom observa astfel că aplicarea practică a programului stabilit înseamnă pentru E.M.-Suior anual :

• o producţie suplimentară de circa 41 300 tone de minereu extras ;

• economisirea a 257,9 m³ lemn de mină în valoare de 72 000 lei ;

• reducerea cheltuielilor cu manopera la întreţinerea preabatajelor cu 630 000 lei.

Avizată pentru aplicarea imediată de către conducerea Combinatului Minier din Baia Mare, date fiind avantajele sale deosebite, eficienţa sa ridicată, soluţia proiectului propus a început să prindă contururi clare încă din a doua jumătate a anului trecut, conform graficului de implementare întocmit, însă, adevăratele potenţe ea şi le va putea dezvălui abia de-a lungul acestui an, datorită în primul rînd faptului că acum sînt toate primul rînd faptului că acum sînt atacate concomitent toate obiectivele ceea ce face ca eficacitatea noului ansamblu să fie integral simţită.

Nu este de neglijat însă nici aspectul generalizării proiectului. Rezultatele deja obţinute prin aplicarea sa într-un caz concret fiind noi argumente în favoarea eficacităţii soluţiei propuse, au determinat colectivul de programare de la combinatul băimărean să stabilească un amplu şi fundamentat plan de generalizare a metodelor propuse la toate unităţile de exploatare a zăcămintelor de minereuri complexe.

Iulian BĂDIN

O lucrare utilă privind transportul intern

UNA DIN SARCINILE principale în domeniul transporturilor, trasată de Congresul al X-lea al P.C.R., este dezvoltarea şi modernizarea acestora, în concordanţă cu necesităţile economiei naţionale, pentru a satisface la timp şi în bune condiţii toate cerinţele de transport cu minimum de cheltuieli sociale.

Îmbunătăţirea activităţii în domeniul transporturilor din întreprinderi trebuie să se bazeze pe tehnologiile şi metodele moderne de organizare a transporturilor interne, prin asigurarea unei eficienţe economice sporite şi diminuarea efortului uman.

Literatura de specialitate din ţara noastră din domeniul organizării producţiei şi a muncii s-a îmbogăţit recent cu lucrarea **Organizarea transportului intern în întreprinderi**, de Corneliu Rebedea, apărută la sfîrşitul anului trecut în Editura ştiinţifică.

Abordînd în primul capitol principiile organizării ştiinţifice a transportului intern, autorul evidenţiază perfecţionarea organizării transportului intern ca o condiţie esenţială a creşterii productivităţii muncii, prezintă necesitatea şi scopul studierii acestei activităţi, defineşte acest concept, prezintă principiile organizării transportului intern şi organizarea fluxului, ca factor principal al amplasării mijloacelor de muncă.

După ce tratează studiul transportului intern ca o condiţie necesară pentru creşterea eficienţei producţiei, autorul continuă cu prezentarea metodologiei elaborării unui studiu de amplasare şi transport intern şi a metodelor grafice de analiză a organizării transportului intern.

Cititorul are posibilitatea, studiind această lucrare, să cunoască pe larg, metodele de stabilire a amplasării, de alegere a mijloacelor de transport, de analiză a cheltuielilor de transport intern şi manipulare, căile de perfecţionare a organizării şi planificării transportului intern.

Ultimul capitol al lucrării, cel de al 9-lea, a fost rezervat de autor eficienţei economice a transportului intern şi metodologiei determinării sale. După prezentarea calculului general al eficienţei organizării transportului intern, autorul tratează metodele de calcul a eficienţei economice a transportului intern, oprindu-se la metoda „raţio", folosită pentru determinarea eficienţei economice a acestui sector de activitate din întreprinderi.

Este de reţinut faptul că această carte a fost elaborată pe baza consultării unui număr important de lucrări de specialitate fundamentale, lucrări care sintetizează experienţa avansată dobîndită în acest domeniu pe plan mondial, precum şi pe baza unor studii de transport intern elaborate de autor într-un număr de întreprinderi din ţara noastră, privind aplicarea metodelor moderne de organizare a acestei activităţi. Calitatea lucrării ar fi sporit substanţial dacă din cuprinsul său nu ar lipsi un capitol special consacrat problemelor de ergonomie, mai ales ţinînd seama de faptul că ergonomia, în activitatea de transport, a înscris succese remarcabile.

Prin prezenta lucrare, Editura ştiinţifică pune la dispoziţia specialiştilor, care se ocupă de organizarea producţiei o metodologie practică de studiu şi analiză, care să poată fi aplicată în toate unităţile economice.

Aplicarea, în practica activităţii din întreprinderi a tehnicilor de studiu şi analiză prezentate de autor în această lucrare creează, fără îndoială, premise pentru perfecţionarea şi modernizarea proceselor de producţie în toate ramurile şi sectoarele de activitate ale economiei naţionale. Ea este utilă fiecărui specialist, inginer sau economist, care se ocupă de probleme legate de organizare în general şi de transportul intern din întreprinderi în special. Aprecierea noastră se pare că nu concordă cu posibilităţile de satisfacere a cerinţelor cititorilor, la mijloc interpunîndu-se inadvertenţe ale tirajului.

Stere POPESCU

prezintă avantajul că este realist. O situaţie care durează de atîţia ani nu poate fi schimbată dintr-o dată, ci treptat. **Realist vorbind, nu putem pretinde ca toate cursele să fie pline atît la ducere cît şi la întoarcere. Să folosim cît mai mult sistemul „plin-plin" şi să-l extindem treptat, dar atunci cînd necesităţile producţiei cer, iar condiţiile obiective nu permit sistemul plin-plin, să admitem şi sistemul plin-gol, pentru a evita aberaţii cum sînt cele cînd se simulează curse pline încărcînd pro forma cutii goale sau chiar încărcarea remorcii în autocamion.** Studiul admite şi o cursă goală la ducere sau înapoiere dacă se justifică economic, şi chiar şi încărcături incomplete la anumite cazuri justificate, căci altfel va spori eficienţa activităţii de transporturi, dar va scădea eficienţa în ramurile deservite de parcul naţional. Studiul întocmit preconizează un sistem de control care să permită menţinerea unui echilibru între eficienţa activităţii de transporturi şi eficienţa ramurilor deservite, iar acest sistem de control are caracter permanent, curent şi posterior, astfel încît să nu se mai manifeste risipa din trecut.

În faza a doua de aplicare a măsurilor, s-ar extinde treptat exigenţa şi asupra altor factori, tinzîndu-se spre valorificarea întregii rezerve. Studiul nu a abordat toţi factorii care permit sporirea eficienţei parcului naţional, dar a abordat factorii hotărîtori, determinanţi pentru creşterea eficienţei, pentru a nu cădea în greşeala de a cere prea mult dintr-o dată, acolo unde era prea puţin pînă în prezent.

Probabil cititorii se întreabă cum de a fost posibilă proiectarea şi menţinerea atîta timp a unui sistem defectuos generator de pagube? Consider că principala cauză constă în faptul **că actualul sistem a fost elaborat de pe poziţii unilaterale, acelea ale furnizorului de servicii auto. Deşi căraşul este factorul principal în această activitate,** şi, în mod normal, lui îi revine sarcina de coordonare a metodologiei în acest sector, **totuşi nu trebuie uitat că în această activitate intervine în mod direct şi clientul care influenţează eficienţa în aceeaşi măsură ca şi căraşul.** Actele normative fiind elaborate, practic, aproape numai de către căraş, ele nu puteau reflecta atît cerinţele căraşului, cît şi cele ale clienţilor şi cu atît mai puţin interesele generale ale statului.

Cu ocazia elaborării noilor acte normative, acţiune în curs de desfăşurare, nu trebuie să cădem în aceeaşi greşeală. **Trebuie să participe la această acţiune furnizorul, clientul şi reprezentanţii organelor centrale ale administraţiei de stat care, avînd rol de parteneri neutri, fără interese directe, ar veghea la asigurarea rolului preponderent al intereselor generale ale statului .**

Trebuie să fim realişti şi să analizăm cu obiectivitate şi cauzele care conduc la o anumită rezistenţă, sau, cel puţin, lipsă de entuziasm şi receptivitate din partea furnizorului. S-a arătat că între situaţia scriptică (raportările statistice) şi cea faptică, există un mare decalaj. Productivitatea scriptică exprimată în tone km pe tona capacitate în 1972 a fost de 20 348, iar cea reală aproximativ 10 000 (50%). Aplicarea noului sistem propus n-ar spori productivitatea scriptică, care, de data aceasta, ar corespunde celei reale, ar apărea mai mică ca cea raportată în anul precedent ,fapt care ar face datele din cele două perioade necomparabile. Ea ar putea crea neplăceri furnizorului în evaluarea efortului real depus. Aceasta este şi explicaţia faptului că Centrala de Transporturi Auto nu a manifestat receptivitatea necesară şi, deşi a acceptat unele măsuri propuse, totuşi a făcut acest lucru cu mare întîrziere şi în mod parţial, insuficient.

Aceste piedici trebuie înlăturate, asigurîndu-se şi căraşului condiţii care să nu-l prejudicieze. Studiul reflectă şi acest aspect în propunerile făcute.

Spaţiul nu ne permite să abordăm alte detalii, dar precizăm că, între altele, în demersul făcut către forurile superioare, s-a cerut o analiză temeinică a studiului depus, analiză la care să participe reprezentanţii organelor centrale interesate.

prof. univ. dr. Constantin PINTILIE
membru în Consiliul Organizării Economico-Sociale

VADEMECUM

Ce trebuie să ştiţi despre dinamica grupurilor

FIECARE unitate economică, în calitatea ei de colectivitate umană, poate fi definită ca un grup de indivizi-salariaţi, în interiorul căruia serviciile şi birourile, secţiile, atelierele, sectoarele şi echipele de muncă sînt de asemenea grupuri. Ce trebuie să ştie despre psihologia grupurilor cadrele chemate să dirijeze echipele de muncă, să fie elemente motoare ale acestora ?

În legătură cu STRUCTURA grupurilor, specialiştii în psihologia conducerii recomandă :

1. **Obiectivul.** — *Nevoia atingerii unui obiectiv comun a condus la crearea grupului, iar existenţa sa este condiţia vitalităţii acestuia. De altfel, succint, un grup poate fi definit ca un ansamblu de indivizi interdependenţi avînd un scop comun. Neprogresarea spre obiectivul stabilit naşte în sînul grupului conflicte, conducînd de multe ori la dezbinare.*

2. **Rolurile.** — *Sînt de fapt obiectivele parţiale în cadrul misiunii generale. Ele precizează, în special, ceea ce grupul aşteaptă de la fiecare membru al său.*

3. **Normele de funcţionare.** — *Fiecare grup are nevoie de reguli menite să asigure atît protecţia sa cît şi a indivizilor din cadrul său.*

4. **Metodele de muncă.** — *sînt mijloacele de a atinge scopul.*

5. **Mijloacele de acţiune.** — *Este vorba de resursele grupului.*

6. **Sancţiunile.** — *Deşi oferă mai puţină satisfacţie membrilor grupului, sînt indispensabile.*

7. **Sistemul de comunicare.** — *Fără el nu există grup, dar comunicaţiile nu trebuie să fie anarhice ci este necesar să se acţioneze astfel încît informaţia să circule prin reţelele bine stabilite.*

Legat de cel de al doilea aspect,

— DINAMICA GRUPURILOR — *se apreciază ca fiind necesară cunoaşterea de către cadrele de conducere a următoarelor aspecte :*

1. **Funcţionarea.** — *Un grup mai poate fi definit ca un ansamblu de tensiuni în continuă căutare de echilibru. Ca atare, funcţionarea unui grup este rezultanta unui ansamblu de forţe, grupate astfel :*

a) **Factorii de coeziune.** — *Sînt legaţi de nevoia de a aparţine unui grup pe care fiecare individ o posedă. Este vorba, în special, de : instinctul de colectivitate, nevoia de prestigiu, gustul rolurilor, necesitatea de a schimba idei, nevoia de relaţii, o anumită grijă pentru securitate (grupul asigură anonimatul), spiritul de conciliere.*

b) **Factorii de dezbinare.** *Ei sînt generaţi de nevoia de independenţă înnăscută la indivizi. Notăm cîteva dintre principalele tipuri de tensiuni reciproce posibile : individ — individ, individ — grup, individ — exterior, subgrup — subgrup.*

Aceste tensiuni sînt legate în special de psihologia indivizilor, de forţa şi statutul lor, dar şi de structura grupului, de imprecizia obiectivelor, de roluri, etc.

2. **Progresul.** *Este posibil numai dacă grupul a atins o anumită* **maturitate,** *adică* **dacă membrii săi ştiu să depăşească ceea ce îi separă şi dacă trăiesc realmente sentimentul de comunitate.** *Este necesar ca, în interiorul grupului* **fiecare membru să fie conştient de consecinţele actelor sale asupra celorlalţi membri,** *să se străduiască* **să întreţină relaţii bune şi mai ales să tragă învăţăminte din experienţele trăite.** *Fiecare trebuie să fie capabil* **să depisteze obstacolele, să le depăşească, să participe cu eficacitate la atingerea obiectivului comun.**

3. **Reacţiile.** *Se apreciază că reacţiile grupurilor sînt mult* **mai afective** *decît cele ale unui individ izolat şi* **se nasc mai repede** *(fie ca este vorba de entuziasm sau de pesimism). Din care cauză, rezistenţa unui grup este mai limitată decît cea a individului.*

În condiţiile conducerii colective, exercitarea dinamicii de grup capătă noi valenţe, competenţa acestuia reflectîndu-se în calitatea deciziilor emise.

I. B.

concepte-teorii

PERFECȚIONAREA STRUCTURII PRODUCȚIEI —

factor de bază al creșterii economice, al apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare a țărilor socialiste (I)

DEZVOLTAREA forțelor de producție a amplificat continuu, mai ales în perioada postbelică — sub impulsul revoluției tehnico-științifice contemporane — rolul și funcțiile perfecționării structurii producției materiale, în primul rînd a celei industriale, în creșterea economică a oricărei țări. Această tendință exprimă, în fapt, contribuția tot mai mare pe care o are modernizarea structurii producției în valorificarea superioară a resurselor materiale și a potențialului uman, precum și în adaptarea fiecărei economii la cerințele, în continuă creștere și diversificare, ale progresului tehnic, la modificările determinate de acesta în producția socială și în fluxurile economice internaționale.

Pornind de la cerințele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, Congresul al X-lea și Conferința Națională ale P.C.R. au subliniat necesitatea perfecționării structurii producției materiale ca direcție de bază a dezvoltării bazei tehnico-materiale în actuala etapă. **„Partidul** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congres — **va continua neabătut linia perfecționării structurii producției industriale, a dezvoltării rapide a ramurilor de bază care condiționează înzestrarea tehnică superioară a economiei, valorificarea eficientă a resurselor naționale".**

Structurile economice moderne presupun o combinare optimă a tuturor factorilor de producție și activităților economice care, în condițiile participării active la diviziunea internațională a muncii, asigură satisfacerea maximă a necesităților de producție și consum din economia națională a unui stat. Criteriile de optimizare a structurilor economice se exprimă în ultimă instanță, în obținerea unui volum maxim de venit național, într-o structură materială capabilă să satisfacă cît mai bine nevoile curente și de perspectivă ale țării. Structura economică apare deci ca un important factor al sporirii eficienței economice, constituind un element al forței productive a muncii și prin urmare al creșterii economice

● Dezvoltarea fiecărei economii naționale — cadrul formării și modernizării structurii economice

PERFECȚIONAREA structurii producției presupune modificări în repartiția forței de muncă și a mijloacelor de producție între ramurile economiei naționale și în cadrul acestora, inclusiv modificarea sortimentală a producției, a raportului dintre diferiți factori ai producției înglobați în produs cu condiția reducerii volumului lor total pe unitatea de produs.

Structurile economice au la baza evoluției lor multipli factori, dar asigurarea echilibrului dinamic al economiei naționale în cadrul complexului economic național apare ca o cerință de primă importanță față de factorii de formare și perfecționare a structurilor economice, ca o legitate a progresului social-economic al statelor

Complexul economic național presupune o structură multilaterală a economiei naționale în care se înfăptuiește o îmbinare rațională între industrie și agricultură, între industria grea și cea ușoară, între industria extractivă și industria prelucrătoare, între producția vegetală și cea animalieră, între agricultură și industria alimentară, între producția materială și servicii. Complexul economic național — ca îmbinare a ramurilor economice aflate într-o conexiune reciprocă — constituie premisa folosirii depline a resurselor materiale, de muncă, a atragerii în circuitul economic național și valorificării superioare a tuturor factorilor de creștere economică. El este chemat să asigure — în condiții de înaltă eficiență — majoritatea bunurilor și serviciilor necesare economiei naționale și încadrarea activă a țării în diviziunea internațională a muncii.

Gradul de diversificare a producției sociale în cadrul fiecărei economii naționale, ca și ponderea ramurilor dominante, care dau profilul economiei, au un caracter dinamic, depinzînd — în ultimă instanță — de nivelul dezvoltării forțelor de producție, potențialul economic, dotarea cu resurse naturale și umane, poziția geografică, locul pe care îl ocupă în diviziunea internațională a muncii etc. Din această cauză în economia mondială contemporană asistăm la o dublă tendință: pe de o parte la apropierea macrostructurilor economice, a structurilor de ramură și la diferențierea microstructurilor economice. Apropierea macrostructurală și diferențierea microstructurală imprimă complexelor economice naționale ale țărilor trăsături comune și particularități specifice, punîndu-și în același timp amprenta asupra evoluției diviziunii internaționale a muncii.

Printre trăsăturile generale ale complexelor economice naționale moderne se înscrie, în primul rînd, caracterul industrial al acestora, care se exprimă nu numai prin locul conducător al industriei, dar și prin utilizarea largă a metodelor industriale în construcții, agricultură, gospodăria comunală și casnică etc.

O altă trăsătură o constituie modificarea și perfecționarea permanentă a structurilor economice sub influența multiplilor factori generali și specifici, interni și externi, social-economici, istorici și geografici. Pe lîngă factorii obiectivi, un rol important în formarea și dezvoltarea complexelor economice în țările socialiste îl are activitatea factorilor de decizie din fiecare țară, care asigură organizarea științifică a producției sub aspect teritorial, de ramură și la nivelul complexului în scopul utilizării depline și eficiente a tuturor resurselor țării, ținînd seama de necesitatea asigurării echilibrului dinamic al fiecărei economii naționale, adaptării structurii producției, la necesități, dezvoltarea legăturilor economice stabile și profunde cu celelalte țări socialiste, precum și cu alte state.

Realizarea acestor transformări și apropierea structurilor economice și, înainte de toate, accentuarea caracterului industrial al economiilor naționale au loc pe baza industrializării și a unui ritm mai ridicat de dezvoltare a principalelor ramuri industriale în țările mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic. Progresele obținute de țările socialiste membre ale C.A.E.R. în acest sens, care deși nu au dus pînă în prezent la lichidarea diferențelor în nivelul și structura economiei, sînt în mod hotărîtor legate de ritmul mai rapid înregistrat pînă în prezent în dezvoltarea ramurilor principale ale industriei (vezi tabelul nr. 1).

La această vastă activitate de modernizare a structurilor economice se pornește de la o serie de criterii fundamentale de structurare economică, între care :

a) **Asigurarea echilibrului economic rațional și eficient în cadrul complexului economic național**. Complexul economic național optim presupune ca totalitatea ramurilor și subramurilor să se afle într-o interdependență economică și tehnologică fundamentată din punct de vedere științific, capabilă să asigure dinamismul și proporționalitatea dezvoltării economiei naționale, satisfacerea majorității necesităților de bunuri și servicii, participarea activă a țării la diviziunea internațională a muncii.

b) Structura economică urmează să se bazeze pe acele ramuri care asigură **accelerarea creșterii economice** ca o componentă fundamentală a reproducției socialiste lărgite. Ritmul accelerat al creșterii economice — ca expresie și a unei structuri economice de înaltă eficiență — constituie condiția hotărîtoare pentru apropierea și egalizarea nivelului de dezvoltare a țărilor mai puțin dezvoltate de țările dezvoltate, cu atît mai mult cu cît și aceste țări cunosc un ritm înalt de dezvoltare economică ;

c) O politică de structurare fundamentată științific ține seama de rolul deosebit al **progresului tehnic**. Perfecționarea structurii economice urmărește ca ramurile generatoare și cele propulsoare de progres tehnic să fie bine dezvoltate atît pentru autodotarea acestor ramuri, cît și pentru așezarea pe baza tehnicii noi a tuturor ramurilor economice. Experiența mondială contemporană demonstrează cu prisosință că asimilarea rapidă a cuceririlor științei și tehnicii nu este posibilă fără o structură modernă a industriei.

d) **Folosirea deplină și eficientă a potențialului uman**, a resurselor de muncă, cu implicații economice și sociale dintre cele mai favorabile, constituie un important criteriu în perfecționarea structurii economice. În condițiile unei țări mai puțin dezvoltate realizarea acestei sarcini ridică probleme deosebit de complexe ceea ce presupune ca politica de structurare economică să cuprindă priorități fundamentate din punct de vedere științific, economic, tehnic, social și politic.

e) Atragerea rațională în circuitul economic și **valorificarea superioară a resurselor naturale** — minerale, vegetale, animale — sînt, de asemenea într-o măsură hotărîtoare condiționate de structurarea economică. De aceea politica de structurare a economiei este îndreptată concomitent spre dezvoltarea resurselor și a ramurilor capabile de a realiza maximul de spor de venit național dintr-o unitate de resurse atît în prezent, cît și într-o perioadă de timp cît mai îndelungată.

f) Un alt obiectiv important al politicii de structurare îl constituie **asigurarea dezvoltării armonioase în profil teritorial**. O țară mai puțin dezvoltată trebuie să facă față nu numai unor disproporții profunde, moștenite în structura ramurilor economiei naționale, dar să înlăture și decalajele mari moștenite în repartizarea pe teritoriu a forțelor de producție. Atragerea la o viață economică civilizată a tuturor localităților pe baza industrializării socialiste este indisolubil legată de perfecționarea structurii economice, atît în profil de ramură, cît și în profil teritorial.

g) Structurile economice trebuie să asigure **participarea cît mai largă a țării la diviziunea internațională a muncii**, în domenii și ramuri de mare perspectivă și eficiență economică.

h) Întreaga activitate de perfecționare a structurilor economice urmărește **sporirea eficienței economice**, astfel ca o țară cu o economie mai puțin dezvoltată să ajungă țările dezvoltate într-un domeniu decisiv pentru progresul social-economic și anume în domeniul productivității muncii sociale. Prin aceasta se creează premisele sporirii nivelului de trai — scopul suprem al politicii P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Tabelul nr. 1

Ritmul mediu anual de creștere a producției globale în perioada 1951—1970

Țara	Industrie	din care : energie electrică și termică	combustibili	siderurgie	construcții de mașini		materiale de construcții	Agricultură
România	12,75	17,0	8,5	13,25	18,5	21,6	15,2	3,8
Bulgaria	13,25	17,2	14,5	25	19,6	21,25	17,5	4,7
Cehoslovacia	8,25	9,2	6,6	8,5	12,0	12,75	10,4	1,75
R. D. Germană	8,6	5,25	3,5	4,2 *)	7,2	5,8	6,4	3,0
Polonia	11,25	12,0	5,7	8,4	17,7	15,2	10,8	2,3
Ungaria	8,5	9,5	6,7	7,9	11,0	16,2	7,6	1,9
U.R.S.S.	10,1	12,2	7,4	9,2	13,7	13,25	13,25	4,0

* inclusiv metalurgia neferoasă.

Modificarea și perfecționarea structurilor economice se află sub influența unui complex de factori obiectivi și subiectivi, generali și specifici. În literatura de specialitate, se observă o diversitate de criterii utilizate pentru clasificarea factorilor de formare a structurilor economice. Fără a intra în problemele metodologice ale grupării factorilor, ne propunem să abordăm factorii obiectivi cei mai importanți. Mărimea și direcțiile influenței factorilor obiectivi asupra formării structurilor sînt în strînsă legătură cu deciziile adoptate la nivel macroeconomic. Conducerea de partid și de stat din fiecare țară este aceea care ia în considerare întreaga complexitate socială, multiplele posibilități de combinare și substituire a factorilor obiectivi în raport cu sarcinile fundamentale ale etapei istorice de dezvoltare social-economică, obiectivele imediate și de perspectivă ale construirii socialismului, particularitățile naționale și condițiile internaționale ale procesului de edificare a noii orînduiri.

Succesele obținute de România atestă faptul că în politica sa, P.C.R. a ținut seama de necesitatea atragerii și utilizării eficiente a factorilor de formare a unei structuri tot mai moderne care să contribuie la ridicarea nivelului de dezvoltare economică a țării.

prof. dr. C. MOISUC
Academia „Ștefan Gheorghiu"
cercet. științific R. CREȚOIU
Institutul de Cercetări Economice

OFICIUL ELVEȚIAN

(Urmare din pag. 7)

cheltuieli organizatorice suportate de OSEC. Ca sarcini speciale, departamentul de tîrguri și expoziții OSEC proiectează, construiește și administrează pavilionul elvețian la Tîrgurile Mondiale (Montreal, Osaka), cu concursul financiar al Confederației.

Sectorul de informații — cu sediul la Zürich oferă servicii importante pe linia informării cumpărătorilor externi sau interni asupra produselor oferite de diverse ramuri, firme. De asemenea, acest sector informează exportatorii elvețieni asupra impertatorilor și agenților din întreaga lume care ar putea fi interesați să cumpere bunuri de consum sau echipament industrial din Elveția. El oferă asistență tehnică exportatorilor în pătrunderea pe o piață nouă și în selecția reprezentanților și agenților peste hotare. Sectorul are o evidență permanentă a firmelor ce reprezintă interesele elvețiene în străinătate sau care și-au manifestat această dorință, ceea ce facilitează contractarea acestora la cererea exportatorilor.

A elaborat un „Catalog al producătorilor și furnizorilor elvețieni" (directory) din sectorul industrial, agricultură, servicii tehnice (o listă a tuturor experților consultanți) care face și o prezentare detaliată a mărcilor elvețiene de comerț.

Centrul de documentare — cu sediul la Lausanne — culege informații din întreaga lume cu caracter economic general și special ca : legislație economică, reglementări și uzanțe comerciale și de plăți, tarife vamale, cataloage de comercianți și producători și, bineînțeles, informații economice curente ce trebuie actualizate la intervale foarte scurte. Aceste informații formează de fapt materialul de bază pentru serviciul de informare de piață ce este oferit sistematic tuturor membrilor OSEC și exportatorilor.

Modul de difuzare a informațiilor economice este divers. Aspectele generale ale economiei diferitelor țări, inclusiv noi reglementări comerciale și vamale sînt publicate săptămînal în „Informations Economiques" publicație, distribuită gratuit tuturor membrilor OSEC, iar altor firme cu un tarif foarte accesibil. Informațiile și rapoartele cu caracter special sînt multiplicate sub formă de note și distribuite membrilor, ca scrisori cu caracter mai mult sau mai puțin confidențial

Prin contact personal cu conducătorii din industrie, OSEC se informează asupra necesităților de informații ale acestora, la cerere efectuînd „observări" și analize (studii) de piață.

Sectorul de publicații, din Lausanne, editează și distribuie publicațiile OSEC. Cea mai sofisticată, dar totodată cea mai scumpă publicație este „Textilele elvețiene" care apare de 6 ori pe an. Patru ediții se ocupă de țesături propriu-zise, iar două de confecții.

O altă publicație „Tehnica elvețiană" se editează de 4—5 ori pe an în 4—6 limbi, în strînsă colaborare cu fabricanții elvețieni de mașini.

Industria elvețiană cu excepția construcției de mașini, dispune de o altă publicație „Elveția industrială și comercială".

Săptămînalul „Informații economice", amintit mai sus, publică necesarul de import al diverselor țări, reglementări financiar-bancare, licitațiile din străinătate. Pentru diferite ocazii sînt publicate broșuri și pliante care pe lîngă informații economice prezintă și aspecte turistice culturale, menite să creeze o imagine asupra întregii țări.

ȘTIINȚĂ ȘI SOCIETATE

- **Rezervele subterane de apă termală — importantă sursă potențială de energie**
- **Sursele geotermale pot fi ușor explorate în zonele vulcanice**
- **Explorarea prin foraje de adîncime poate generaliza exploatarea acestei resurse**

O SURSĂ „CLASICĂ" — ENERGIA GEOTERMALĂ

DIN CALCULELE făcute de grupul de la Massachusets Institute of Technology, publicate acum cîțiva ani în senzaționala și mult disputata **The Limits to Growth**, rezultă că rezervele de petrol, gaze naturale și cărbune ar ajunge respectiv timp de 20, 22 și 111 ani, în condițiile unei creșteri economice exponențiale și respectiv 50, 49 și 150 de ani, în cazul aceleiași creșteri, presupunînd însă că rezervele cunoscute s-ar încinci între timp. Oricare ar fi corecturile ce s-ar putea aduce acestor cifre, este evident că limitele respective există. Sînt ele absolute ?

În măsura în care ne referim la combustibilii amintiți, răspunsul este probabil afirmativ. Se vor descoperi noi zăcăminte, dar aproape sigur ele vor implica foraje mai adînci și în roci mai sărace și, în consecință, prețuri de cost mai ridicate. Petrolul și gazele naturale devin neeconomice ca surse energetice nu numai din cauza rarefierii lor, dar și pentru că chimia a descoperit posibilitatea de a le utiliza incomparabil mai rațional și mai eficient în industria maselor plastice, a medicamentelor etc. Alte surse energetice „clasice" sînt căderile de apă, vînturile, mareele... Perspective mari le are energia solară, încă puțin utilizată. De asemenea, energia de fisiune a atomului de uraniu. Aceasta este o sursă „neclasică" deși producerea curentului electric se realizează indirect, ca și în cazul combustibililor fosili — prin transformarea energiei calorice în energie mecanică și a acesteia în energie electrică. S-ar putea ca reactorii „reproducători" să asigure, spre sfîrșitul secolului, preponderența energeticii atomice pînă în momentul cînd, în fine, folosirea reacțiilor termonucleare **va suprima total** problema limitării și epuizării resurselor de energie (B. G. Kuznețov. Știința în anul 2000. Editura enciclopedică română, 1971, pag. 64).

Potențial, teoretic, sursele de energie sînt deci nelimitate. Problema este dacă știința și tehnica se vor dezvolta suficient de repede pentru a da posibilitate surselor „neclasice" — energiei de fisiune și apoi celei de fuziune — să preia ștafeta combustibililor actuali. Pînă atunci vor mai trebui folosite sursele care nu au fost epuizate (cărbunele, șisturile bituminoase) și cele care au fost neglijate (energia eoliană, solară ș.a.). O sursă aproape neutilizată pînă în prezent este cea geotermică.

În cele ce urmează, vom prezenta, după un material din „Business Week", reprodus în „Za rubejom" nr. 31/1973, unele perspective potențiale ale utilizării acestei surse energetice. Este vorba de rezervele de apă fierbinte și vapori care se află, mai mult sau mai puțin, la diferite adîncimi în scoarța pămîntului. Tehnica utilizării acestor rezervoare subterane se află în momentul de față cam la același nivel la care se afla cea a extragerii țițeiului acum 100 de ani. Deși în Italia izvoare geotermale sînt folosite pentru producerea de energie de prin anul 1904, nu s-au elaborat încă metode sigure pentru detectarea și explorarea acestor surse subterane. Deocamdată, calea cea mai eficientă rămîne observarea geizerelor sau a izvoarelor termale la suprafața pămîntului. Cam în același mod se explora țițeiul acum 100 de ani. Cercetările se concentrează mai ales în zonele cu vulcani stinși sau cu frecvență mare a cutremurelor de pămînt. În aceste locuri, magma topită se află suficient de aproape de suprafață pentru a putea încălzi apa din straturile respective, sau pentru a o transforma în vapori în încăperile extistente la adîncimi între 600 și 2700 de metri. În explorare, se mai folosesc razele infraroșii, dar metoda pare deocamdată ineficientă. Mai promițătoare este considerată uneori analiza compoziției chimice a apei, în special în ce privește conținutul de silicați, sau detectarea schimbării conductibilității electrice a rocilor.

Tehnica extragerii apei și a aburului este cea a forajului petrolier. Acesta este încă cel mai sigur și cel mai răspîndit mod nu numai de exploatare, dar și de explorare a izvoarelor geotermale, deși este foarte scump. Forajul geotermal ar costa între 80 000 dolari pentru o sondă de 900 m adîncime și 125 000 de dolari la o sondă de circa 1500 m adîncime, ceea ce înseamnă cam 84 de dolari/metru de sondă, în timp ce forajul petrolier costă circa 60 de dolari pe metru de sondă. Explicația s-ar găsi în duritatea mai mare a rocilor ce trebuie forate pentru a ajunge la rezervoarele geotermale. În cazul geizerelor, însă, costul energiei electrice revine cam la același preț ca și în termocentralele pe bază de gaz natural. În afară de problema explorării, a forajului, mai este cea a transmiterii eficiente a căldurii și, în sfîrșit, a neutralizării substanțelor minerale dizolvate în apă, care pot deteriora utilajul și determina poluarea mediului înconjurător. De aceea, izvorul geotermal ideal este cel de vapori puri, care nu conțin substanțe minerale corosive, așa încît pot fi transmiși direct spre lopețile turbinelor. În Occident se exploatează în prezent doar două astfel de izvoare — la Larderello, în Italia, și la circa 120 km nord de San Francisco, în S.U.A. Cele mai multe izvoare geotermale, cunoscute în prezent, conțin însă săruri, sînt puternic mineralizate. Circa 20% din apa fierbinte a rezervoarelor subterane se transformă în abur, care mai trebuie purificat în separatoare speciale înainte de a fi îndreptat spre turbine.

În cazul izvoarelor de abur pur, care sînt însă foarte rare, schema de principiu a utilizării energiei geotermale este simplă. Aburul este îndreptat direct spre turbină, după care este trimis înapoi sub pămînt (vezi fig. 1).

În celelalte cazuri, apa este ridicată sub presiune pe conducte din oțel special, la suprafață, unde cam 15—20% din ea se transformă în abur. Aburul și restul apei mineralizate, răcite pînă la 180°C, trec printr-un transformator termic, prin intermediul căruia transmit căldura unei substanțe necorosive (izobutan). Dacă izobutanul, care se transformă în abur într-un circuit închis, va fi în stare să pună în mișcare o turbină de 80 de mil de kW, este încă o problemă în stadiu experimental. După ce aburul și apa mineralizată trece prin transformatorul termic, ea se întoarce prin sonde în pămînt la adîncimea de la care a fost extrasă. De o parte, se înlătură în modul acesta poluarea mediului înconjurător, de altă parte, prin reumplerea permanentă a rezervorului subteran, se prelungește viața puțului geotermal (vezi fig. 2). Dacă acest proiect experimental, realizat de „Magma Power" și „San Diego and Electric Company", va da rezultate bune, instalația experimentală va fi transformată într-o centrală electrică cu caracter comercial.

După unii experți, izvoarele geotermale din S.U.A. vor putea asigura pînă în anul 1985 circa 132 milioane kilowați energie electrică, iar pînă în anul 2000 circa 390 milioane kilowați. Această din urmă cifră depășește pe cea a puterii actuale a tuturor centralelor electrice din S.U.A. — 350 milioane kilowați.

A. S.

Fig. 1

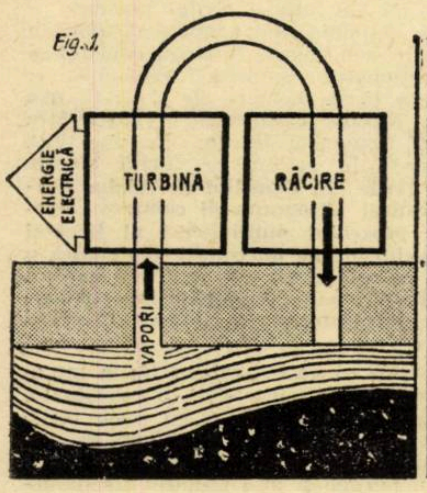

Fig. 2

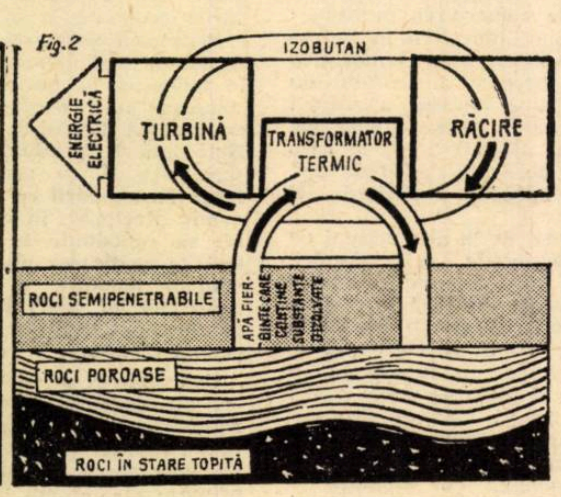

DEMOGRAFIE

O amplă manifestare științifică consacrată Anului Mondial al Populației

ÎN ZILELE de 22 și 23 ianuarie a avut loc la București simpozionul **Aspecte și tendințe ale fenomenelor demografice și factorii care le condiționează**, organizat de Direcția Centrală de Statistică, în colaborare cu Comisia Națională de Demografie, Ministerul Sănătății și Academia de Științe Sociale și Politice. Simpozionul reprezintă primul din seria de cinci manifestări științifice de acest gen preconizate în cadrul programului național pentru întîmpinarea Anului Mondial al Populației 1974 și a Conferinței Mondiale a Populației ce va avea loc la București în luna august a.c.

În ședința festivă de deschidere, după cuvintele de salut adresate participanților de către reprezentantul Centrului de Informare al Națiunilor Unite și din partea Comitetului Național de Demografie, au fost prezentate comunicările : Populația României sub semnul marilor transformări politice, economice și sociale, de I. Șalapa, director general al D.C.S. ; Evoluția demo-socială și starea de sănătate a populației R. S. România, de Mihai Aldea, adjunct al ministrului sănătății ; Probleme ale învățămîntului și cercetării în demografia românească, de prof. univ. dr. Vladimir Trebici și prof. univ. dr. George Retegan, precum și Aspecte cantitative și calitative în analiza și proiectarea fenomenelor demografice", de prof. univ. Valeriu Bulgaru.

În continuare, lucrările s-au desfășurat în două secții. În secția I — axată pe probleme privind „Numărul și structura populației după caracteristici demografice și socio-economice", previziuni demografice ; politica demografică, comunicările și discuțiile au fost grupate pe următoarele teme : evoluția numărului și structurii populației ; probleme de politică demografică și evoluția numărului și structurii populației în profil teritorial. În secția a II-a, intitulată „Factori determinanți ai evoluției numărului și structurii populației ; fertilitate, nupțialitate, mortalitate, migrație", au fost dezbătute comunicări ce au analizat diferite aspecte legate de fertilitatea populației, evoluția și factorii determinanți ai acesteia ; mortalitatea generală și infantilă, factorii de reducere a mortalității pe cauze de deces, precum și fenomenul migrației populației cu implicațiile sale socio-economice și demografice.

Cele circa 100 de comunicări expuse au prilejuit o multilaterală și vastă analiză a fenomenelor demografice, a profundelor mutații economice și socio-profesionale ale populației din țara noastră, au adus o contribuție la dezvoltarea cercetării demografice românești.

F. C.

FIȘE

„Treptele" planificării

■ „Planificarea reprezintă în aceeași măsură o artă, ca și o știință" — susține R. L. Ackoff în lucrarea **Méthodes de planification dans l'entreprise** (Metode de planificare în întreprindere), tipărită de Les Editions d'Organisation (Paris, 192 pag.). Examinînd metodologia elaborării diferitelor planuri în condițiile întreprinderii capitaliste, autorul discerne trei tipuri de planificare, și anume : „satisfăcătoare" — care tinde să neglijeze problema revizuirii structurilor existente în întreprindere, „optimizatoare" — care urmărește cea mai bună soluție posibilă și, în sfîrșit, „adaptativă" — cea mai eficientă, mai suplă, care ține cont de eventualitatea unor modificări în diferite domenii, prin elaborarea de variante corespunzătoare.

Principala utilitate a planificării, autorul o vede însă în faptul că ea reclamă din partea întreprinderii o riguroasă analiză a activității sale trecute, prezente și viitoare.

Sincronismul sau asincronismul ciclului capitalist mondial

■ G. Kumanin nu împărtășește opinia, destul de răspîndită în literatura marxistă, că ciclul mondial capitalist postbelic s-ar caracteriza prin asincronism. În articolul publicat la rubrica „Discuții" a revistei MEMO (decembrie 1973), sub titlul **Razorvannii ili edinii mirovoi țikl ?** (Un ciclu mondial fărîmițat sau unic ?), G. K. afirmă că asincronismul nu este specific doar pentru dezvoltarea postbelică și că în nici în caz nu poate fi vorba de o slăbire a mecanismului care leagă ciclurile industriale naționale într-un ciclu mondial unic. Sprijinindu-se pe date statistice, autorul arată că după război acest mecanism s-a dezvoltat și s-a întărit. În ansamblu, în raport cu perioada interbelică, în ultimele decenii a crescut sincronismul ciclurilor industriale. „În ansamblu", adică luînd ciclul în întregimea lui, nu numai în anumite faze. O interdependență mare a ciclurilor naționale se observă în special în faza de avînt. Deși în faza de criză coincidența este mult mai mică, creșterea sincronismului în faza de avînt depășește reducerea sa în perioada de criză. Problema unității ciclurilor naționale, spune G. K., este însă o problemă a ciclului mondial luat în totalitatea sa și nu numai în anumite faze.

„Creșterea zero" — o sursă de confuzii

■ Ideea „creșterii zero" este legată de amenințarea penuriei surselor actuale de energie și materii prime. Încetitind ritmul producției se poate spera să se întîrzie scadența, dar nu să se rezolve problema, afirmă Gilles Martinet în articolul **Le mot de passe de 1974** (Cuvîntul de ordine al anului 1974), publicat de revista franceză LE NOUVEL OBSERVATEUR (nr. 478, 7 ianuarie 1974). Adevărata problemă este de a ști în ce ritm, în ce termen vor putea fi dezvoltate noi surse de energie, puse la punct tehnologii care vor permite să se asigure un procentaj ridicat de recuperare a metalelor utilizate și descoperite noi procedee de obținere de materiale sintetice. Or, toate acestea, spune G. M., implică un imens efort de cercetare, de investiții și, finalmente, de producție și nu stagnarea acestor activități. În plus, „creșterea zero" nu suprimă degradările provocate mediului de sistemul economic dominant.

C.A.E.R. — un sfert de veac de activitate

(Urmare din pag. 9)

nele țărilor membre ale C.A.E.R. — al diviziunii internaționale socialiste a muncii, în contrast cu caracterul spontan al relațiilor economice din lumea capitalistă și cu disparitățile și contradicțiile pe care acestea le generează ; reglementarea planică de către partidele și guvernele țărilor membre ale C.A.E.R. a colaborării reciproce permite dezvoltarea acestei colaborări în condiții de avantaj reciproc, cu luarea în considerare a intereselor tuturor statelor participante și a necesităților acestora, atît a celor imediate cît și a celor de perspectivă întrucît problemele fundamentale ale dezvoltării pot fi rezolvate în mod corespunzător numai dacă partidul și guvernul țării respective își exercită pe deplin atribuțiile și răspunderile cu care sînt investite de popor — acelea de a conduce în mod efectiv întreaga viață economică, politică și socială a țării ;

b) **favorizează procesul de consolidare a economiei naționale a fiecărei țări, formarea unei structuri moderne de înaltă eficiență a economiilor naționale ale țărilor participante, folosirea cu maximum de eficiență a rezultatelor revoluției tehnico-științifice, creșterea eficienței producției sociale și a bunăstării poporului** — ca urmare a utilizării cît mai raționale a resurselor existente și a dezvoltării planice și complexe a forțelor de producție, corespunzător condițiilor concrete din fiecare țară, spre deosebire de formele integraționiste capitaliste care nu pot fi separate de dominația proprietății private a capitalului în orice formă s-ar manifesta aceasta — monopol privat sau de stat — și care, prin excelență, favorizează partenerii mai puternici în scopul obținerii de profituri mai mari pe seama partenerilor cei mai slabi ;

c) **se înfăptuiește în conformitate cu principiile internaționalismului socialist, pe baza respectării suveranității de stat, a independenței și intereselor naționale, neamestecului în treburile interne ale țărilor, egalității depline în drepturi, avantajului reciproc și intrajutorării tovărășești ;** așa cum, de altfel, viața o demonstrează, respectarea acestor principii constituie un factor de o covîrșitoare importanță pentru întărirea unității țărilor socialiste în general, este o condiție primordială a dezvoltării economico-sociale a fiecărui stat socialist ;

d) **se desfășoară pe baza liberului consimțămînt deplin și nu este însoțit de crearea unor organisme supranaționale, nu afectează problemele planificării interne, ale activității financiare și de gestiune economică a organizațiilor țărilor ;** la acțiunile de colaborare, inițiate și organizate în cadrul Programului complex, participă țările interesate în promovarea acțiunilor respective ; totodată, țările care inițial nu au dorit sau nu au fost în măsură să participe, dintr-un motiv sau altul, la anumite acțiuni ale Programului complex, au posibilitatea și dreptul, în orice moment, să-și declare interesul de a participa la acțiunea respectivă, în condițiile care vor fi convenite între țările participante și țara respectivă ; evident că neparticiparea uneia sau a cîtorva dintre țările membre ale C.A.E.R. la diferite acțiuni ale Programului complex nu împiedică țările interesate să realizeze acțiunile respective de colaborare, așa după cum neparticiparea unei țări la anumite acțiuni nu poate influența asupra colaborării și cooperării ei cu celelalte țări în alte domenii de activitate ;

e) **contribuie la accelerarea procesului de apropiere și egalizarea treptată a nivelurilor de dezvoltare economică a tuturor statelor participante,** fapt care se găsește în deplină concordanță cu unul din principalele scopuri ale activității C.A.E.R., acela de a atenua în mod treptat diferențele dintre nivelurile de dezvoltare economică a țărilor membre, diferențe istoricește constituite ;

f) **contribuie la adîncirea și perfecționarea permanentă a colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R. la dezvoltarea relațiilor lor economice, științifice și tehnice cu celelalte țări socialiste și cu alte țări ale lumii,** creînd astfel condiții necesare sporirii potențialului economic al țărilor membre, întăririi unității întregului sistem mondial socialist, dezvoltării relațiilor de colaborare cu toate țările lumii — necesitate obiectivă a realizării progresului și a păcii în lume ;

g) **se desfășoară într-un cadru istoric relativ îndelungat care se realizează treptat,** prin parcurgerea unui șir de etape succesive, într-o perioadă de 15—20 de ani, aceasta tocmai pentru a se asigura condiții normale de dezvoltare firească a relațiilor economice dintre țările membre ;

h) acțiunile de colaborare prevăzute în Programul complex a se realiza cu eforturile comune ale țărilor interesate au un **caracter deschis,** la înfăptuirea lor putînd participa — total sau parțial — și țări nemembre ale C.A.E.R. — în conformitate cu înțelegerile ce intervin între țările ce-și manifestă interesul în participare și țările membre ale C.A.E.R. ;

i) **contribuie la creșterea forței economice a sistemului mondial socialist, la întărirea unității acestuia, la creșterea autorității sale în lume și la asigurarea victoriei în întrecerea pașnică dintre socialism și capitalism.**

REPUBLICA Socialistă România participă intens la activitățile de colaborare în cadrul C.A.E.R., promovînd în relațiile sale cu statele membre formele și modalitățile de conlucrare convenite în comun. Astfel, coordonarea planurilor cincinale de dezvoltare a economiilor naționale a permis evidențierea din timp a principalelor probleme de interes comun, soluționarea cărora s-a putut realiza prin conjungarea eforturilor țărilor interesate, precizîndu-se direcțiile dezvoltării schimburilor reciproce de mărfuri pe perioade de cinci ani, condițiile de extindere a specializării și cooperării internaționale în producție în ramurile de bază ale industriei, precum și construirea cu eforturi comune a unor obiective industriale menite să satisfacă în mai mare măsură necesarul economiei noastre naționale și al partenerilor noștri, cu materii prime, energie, mașini și utilaje moderne.

Creșterea continuă a schimburilor comerciale reciproce demonstrează în mod elocvent dezvoltarea ascendentă a colaborării și cooperării economice a R. S. România cu celelalte țări care participă la activitatea C.A.E.R. Volumul acestor schimburi s-a mărit de la circa 2,3 miliarde lei valută în 1950, la aproape 5,5 miliarde în 1960 și a atins 14,1 miliarde în 1972, înregistrînd un ritm mediu anual de creștere de 9,1% în perioada 1951—1960 și de 8,1% în perioada 1961—1972. În această din urmă perioadă, volumul comerțului nostru cu U.R.S.S. s-a mărit de 2,15 ori, cu R. D. Germană — de 3,15 ori, cu R.S.C.S. — de 2,4 ori, cu R. P. Polonă — de 3,9 ori, cu R. P. Ungară — de 1,9 ori, cu R.S.F. Iugoslavia — de 8,6 ori, cu R. P. Bulgaria — de 5,6 ori, cu R. Cuba — de 5,7 ori (în anii 1966—1972), cu R. P. Mongolă — de aproape 15 ori.

Toate aceste creșteri au avut loc în condițiile în care asistăm la majorarea ponderii produselor industriale finite. Astfel, în perioada 1961—1972, ponderea produselor industriei constructoare de mașini s-a dublat, ajungînd să reprezinte aproape o treime, iar împreună cu mărfurile industriale de larg consum și produsele chimice — aproape două treimi din valoarea totală a exportului românesc în celelalte țări membre ale C.A.E.R. România livrează în celelalte țări membre ale C.A.E.R. aproape două treimi din valoarea exporturilor sale totale de produse ale industriei constructoare de mașini. În același timp, achiziționează din aceste țări o parte însemnată de materii prime și semifabricate industriale, livrînd în contrapartidă produse românești de importantă economică echivalentă.

ACTIVITATEA de colaborare în cadrul C.A.E.R. cunoaște în prezent o intensificare deosebită promovîndu-se modalități și forme de colaborare de o complexitate sporită, în domenii de care depinde accelerarea progresului țărilor membre. R. S. România participă activ la colaborarea în cadrul C.A.E.R., și este profund interesată în promovarea formelor și metodelor moderne, eficiente de conlucrare, inclusiv constituirea de societăți mixte și organizații economice și tehnico-științifice internaționale, pe teritoriul său. Așa, de pildă, țara noastră participă la acțiuni de cooperare menite să-i asigure acoperirea unor nevoi de importuri pe termen lung de combustibil și materii prime, cum ar fi construirea în Uniunea Sovietică, cu eforturile comune ale țărilor interesate membre ale C.A.E.R., a combinatului de celuloză de la Ust-Ilim și a combinatului minier de preparare a azbestului de la Kiembai.

De mare importanță este cooperarea româno-sovietică — convenită printr-un acord interguvernamental încheiat în anul 1970 — prin care România participă la lărgirea bazei de materii prime feroase în U.R.S.S. în vederea majorării, pe perioada pînă în anul 1990, a livrărilor de minereu de fier către România. Volumul total al livrărilor reciproce de mărfuri care se vor efectua în cadrul acestui acord va fi de circa 11 miliarde lei valută.

În același timp, au fost convenite acțiuni de cooperare vizînd dezvoltarea în România, cu participarea țărilor socialiste interesate, a unor capacități de producție — pe baza livrării de proiecte, instalații și utilaje și acordării de asistență tehnică de către țările partenere, precum și cu participarea industriei și construcțiilor românești — a unor obiective industriale complexe, de înalt nivel tehnic — pentru obținerea de energie electrică, sodă calcinată, cauciuc izoprenic, ciclohexanonă, cu scopul de a satisface atît nevoi proprii cît și de a furniza cantități din produsele astfel realizate, partenerilor noștri. Menționăm în acest sens acordurile încheiate cu Uniunea Sovietică pentru livrarea unor utilaje și acordarea de asistență tehnică la construirea în România, în perioada 1971—1975, a unor obiective în industria metalurgică, a construcțiilor de mașini, în industria chimică, a celulozei și hîrtiei, precum și acordul cu U.R.S.S. pentru construirea în țara noastră a primei centrale atomoelectrice, a unei uzine de sodă caustică, clor și produse clorurate. Numai ultimul acord la care ne referim va genera pentru o perioadă de 20 de ani, livrări reciproce în valoare de aproape 6 miliarde lei valută.

Țara noastră participă, de asemenea, la alte acțiuni de cooperare și specializare internațională a producției, convenite pe cale bilaterală și multilaterală în cadrul C.A.E.R. Astfel cu R. S.Cehoslovacă participă la acțiuni de cooperare și specializare internațională în producția de axe motoare pentru tractoare, cu R. D. Germană — obiective pentru aparate fotografice, cu Iugoslavia — locomotive Diesel și electrice, cu Polonia — unele tipuri de mașini-unelte, pompe și armături, aparate de măsură și automatizare pentru industria chimică, construcții navale, inclusiv nave de mare tonaj, oțeluri aliate și speciale, pesticide și medicamente, cu Ungaria — piese forjate și turnate, piese pentru turbine (rotori și generatori) pentru realizarea de microcentrale, mașini-unelte de diferite tipuri și mijloace pentru transportul conteinerizat ș.a

UN ALT DOMENIU în care țara noastră își exprimă în mod activ interesul este crearea, împreună cu celelalte țări membre ale C.A.E.R., de organizații economice internaționale specializate. Este bine cunoscut faptul că R. S. România participă la activitatea unor organizații economice internaționale ale țărilor membre ale C.A.E.R., cum ar fi Direcția generală de dispecerat a sistemelor energetice interconectate, Parcul comun de vagoane de cale ferată — cu sediile la Praga, Intermetal — cu sediul la Budapesta, Organizația de colaborare în domeniul industriei de rulmenți — cu sediul la Varșovia, Interchim — cu sediul în orașul Halle — R.D.G., băncile internaționale —de colaborare economică (B.I.C.E.) și de investiții (B.I.I.) — cu sediile la Moscova ș.a. Se știe, de asemenea, că țara noastră participă de mai mulți ani la activitatea unor organizații de colaborare care cuprind aproape toate țările socialiste, cum sînt cele din domeniul folosirii pașnice a energiei nucleare (Institutul unificat de la Dubna — U.R.S.S.), al căilor ferate, al poștei și telecomunicațiilor.

Nu de mult, R.S. România a semnat, alături de alte state socialiste din Europa, convențiile privind înființarea uniunilor economice internaționale „Intertextilmaș" — cu scopul organizării producției de utilaje tehnologice moderne pentru industria textilă, care se realizează prin cooperarea și specializarea întreprinderilor din țările participante, efectuarea de către acestea, în comun, a unor lucrări de cercetare științifică și de proiectare, organizarea asistenței tehnice — și „Interatomenergo" cu scopul organizării colaborării în domeniul producției de utilaje, aparate, piese de schimb și materiale pentru centralele nuclearoelectrice, promovarea specializării și cooperării internaționale a producției în domeniul menționat, formarea și specializarea cadrelor pentru exploatarea centralelor, acordarea de asistență tehnică la lucrările de dare în exploatare, punere la punct a instalațiilor și la alte categorii de lucrări.

De asemenea România a semnat, alături de alte state membre ale C.A.E.R., convenția privind crearea organizației internaționale „Interelectro", a cărei activitate va fi orientată în direcția intensificării colaborării — aducîndu-se, pe această cale, o contribuție importantă la satisfacerea cît mai deplină a necesarului de produse electrotehnice moderne al țărilor participante.

La rîndul ei, România a propus înființarea pe teritoriul său a unor asemenea organizații, în domenii care, după părerea noastră, prezintă interes reciproc și ar putea contribui la progresul său industrial și tehnico-științific, la apropierea de nivelul statelor socialiste dezvoltate economic și, totodată, la intensificarea colaborării și schimburilor economice cu statele partenere.

Țara noastră își manifestă, în același timp dorința — întemeiată pe posibilitățile reale din ce în ce mai largi ale economiei naționale — de a diversifica și majora volumul schimburilor comerciale cu Uniunea Sovietică și celelalte țări membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, de a-și intensifica participarea la diviziunea internațională socialistă a muncii, convinsă fiind că aceasta corespunde intereselor vitale ale poporului român, cauzei unității țărilor socialiste, a victoriei socialismului și păcii.

Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie—2 martie 1973 și Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 27—28 noiembrie 1973, au dat, în sensul celor arătate mai sus, indicații organelor și organizațiilor din țara noastră să se preocupe mai activ de finalizarea într-un termen scurt a acțiunilor de cooperare economică cu țările socialiste și cu alte state, manifestînd inițiativă și operativitatea necesară atingerii acestui obiectiv.

RELAȚIILE economice internaționale socialiste, colaborarea economică și tehnico-științifică dintre țările membre ale C.A.E.R., au perspective favorabile de adîncire și intensificare în perioada viitoare. La aceasta contribuie realizările remarcabile pe tărîm economic și social ale tuturor țărilor membre.

Republica Socialistă România este animată de dorința fermă de a-și aduce, în continuare, întreaga contribuție la adîncirea și perfecționarea conlucrării economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, din iulie 1972, țara noastră va acorda în continuare **„toată atenția lărgirii cooperării cu țările din Consiliul de Ajutor Economic. Reciproc, în cadrul «Programului complex», menit să contribuie la progresul multilateral al fiecărei țări, la egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică a statelor membre, la valorificarea tot mai eficientă a resurselor lor materiale și umane, în spiritul independenței, deplinei egalități, intrajutorării tovărășești și avantajului reciproc".**[3])

Concomitent cu extinderea cooperării cu țările membre ale Consiliului, țara noastră dezvoltă, în continuare, conlucrarea cu celelalte state socialiste, cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea lor social-politică, în scopul satisfacerii cît mai depline a necesarului de materii prime, combustibili, materiale și alte produse ale industriei moderne și propășirii generale a socialismului și comunismului, al întăririi păcii și colaborării internaționale.

1) Nicolae Ceaușescu — „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate" — vol. 7, pag. 37, Editura politică, București, 1973.
2) Nicolae Ceaușescu — „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate" — vol. 6, pag. 911—912, Editura politică, București, 1972.
3) Nicolae Ceaușescu — „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 7, pag. 489, Editura politică, București, 1973.

VITRINA CU CĂRȚI

● Theodor Marinescu, **Tehnocrație — democrație în capitalismul contemporan,** în colecția „Dezbateri ideologice". Ed. Politică, 1973, 62 pag., 2 lei. Originile fenomenului tehnocratic și domeniile de intervenție și influență tehnocratice ; raportul dintre tehnocrație și democrație.

● **Probleme actuale ale conducerii întreprinderii,** volum coordonat și îngrijit de Paraschiv Basturea, colecția „Organizare — conducere". Ed. Politică, București, 1973, 235 pag., 8 lei. Selecție a comunicărilor prezentate la Congresul al XV-lea al Consiliului internațional pentru organizare științifică, Tokio — 1969. Rolul conducerii în lumea modernă ; sisteme de conducere și sisteme informaționale pentru conducere ; planificarea și controlul prin metoda sistemelor ; folosirea eficientă a calculatoarelor electronice și modificările în organizarea întreprinderilor.

● Dr. ing. Ion Popescu, **Dialogul știință-producție,** Cabinetul pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii — județul Ilfov, 1973, 240 pag., 22 lei. Organizarea, conducerea și coordonarea activității de cercetare științifică : cuplul prognoză-planificare în cercetarea științifică ; valorificarea cercetării științifice.

● Dumitru Mareș, V. Crăciunescu, **Economia cercetării și dezvoltării produselor,** Ed. Facla, 1973.

● Florea Țuiu, **Japonia — un miracol ?,** Ed. Politică, 1973, 230 pag., 24 fotografii. La sursele „miracolului" japonez, călăuziți de un observator atent la fața locului timp de aproape șapte ani, corespondentul Agerpres la Tokio — Florea Țuiu.

● D. I. Pravdin, **Neproizvodstvennaia sfera : effektivnost i stimulirovanie** (Sfera neproductivă : eficiență și stimulare). Ed. Misl, Moscova 1973, 302 pag. O analiză metodologică a problemelor legate de caracterul muncii în sfera neproductivă.

● Dr. Mladen Kovacevici, **Faktori konkurentnosti jugoslavenskog izvoza** (Factorii de competitivitate ai exportului iugoslav), Ed. P.F.V. „Oeconomica", Belgrad, 1973, 170 pag.

● S.Ș.A. : **Sovramennie ekonomiceskie sviazi promislennosti s selskim hoziaistvom** (S.U.A. : Relațiile economice actuale dintre industrie și agricultură), sub redacția lui V. A. Martînov, Ed. Nauka, Moscova, 1972, 267 pag.

● Dr. Iván Meznerics, **Law of Banking in East-West Trade** (Regimul juridic al tranzacțiilor bancare în comerțul Est-Vest), Budapest-Leyden, 1973, 427 pag. Autorul, doctor în drept, este șeful Departamentului juridic al Băncii Naționale a Ungariei, profesor de finanțe la Universitatea din Szeged, fiind cunoscut pentru mai multe lucrări publicate pe teme monetare. Cartea poate fi procurată prin : „Kultura", Hungarian Trading Company for Books, 1389 Budapest, P.O.B. 149.

economie mondială

EVOLUȚIA ECONOMIEI ȚĂRILOR CAPITALISTE DEZVOLTATE ÎN 1973

ECONOMIA țărilor capitaliste a cunoscut în anul trecut o serie de evoluții interesante și foarte contradictorii, atît pe planul creșterii economice, cît și al relațiilor valutare intraoccidentale.

Încercînd să facă o analiză, transpusă pe verticală și orizontală, revista franceză **Entreprise**, într-un număr foarte recent, scoate la iveală cîteva trăsături importante ale evoluției economiilor occidentale în acest an, marcate, ca și în anii precedenți, de dichotomia creștere-inflație.

În materie de creștere economică anul 1973 a marcat un ritm de o amploare neașteptată. Astfel, față de previziunile din 1972, realizările pe 1973 privind produsul național brut au fost următoarele: R.F.G. — ritm de creștere prevăzut 5% și realizat 6,2%; Franța — 5,8% și respectiv 6,6%; Olanda — 4% și respectiv 4,5%; Anglia — 4,5% și respectiv 6%; S.U.A. — 5% și 5,9%. În Italia, Belgia și Franța rezultatele coincid în general cu previziunile, ritmurile atinse fiind de 5,1%, 5% și respectiv 6,5%. Această creștere are loc în contextul unui progres rapid al investițiilor în Franța și R.F.G., contrastînd cu cvasistagnarea lor în Marea Britanie și Italia.

În ce privește P.N.B. global primele locuri revin în continuare

Grafic 1. P.N.B. în 1973

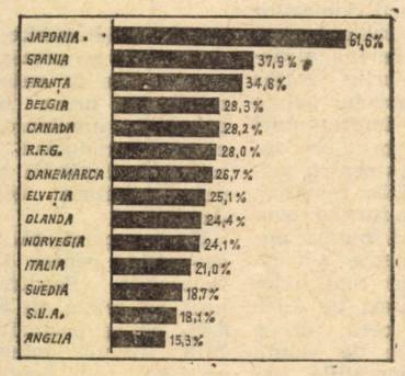

Grafic. 2. Ritmul creșterii P.N.B. 1968—1973

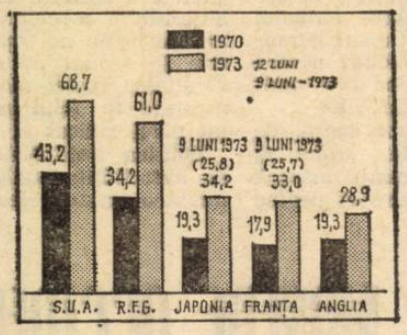

Grafic 3. Volumul exporturilor (miliarde dolari).

Statelor Unite, Japoniei, R.F.G. și Franței. (vezi graficul 1). Analiza creșterii P.N.B. pe ultimii cinci ani arată însă o ierarhie mult diferită: ritmul cel mai rapid l-a atins Japonia, urmată de Spania, Franța, Belgia, Canada, R.F.G. etc. (vezi graficul 2).

După cum reiese din graficul 3 un loc important în procesul creșterii l-a jucat în acești cinci ani ascensiunea rapidă a exporturilor care a devansat în general de 2—3 ori creșterea produsului național

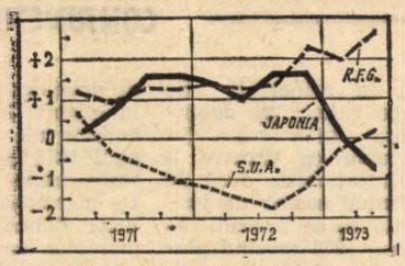

Grafic. 4. Balanțele comerciale (cifre trimestriale în miliarde dolari)

brut. Pe primele locuri se situează aici țările în care exportul ocupă o pondere însemnată și anume Franța, Olanda, Belgia, R.F.G.

Pe planul balanțelor comerciale dezechilibrele care au avut loc în acest domeniu în 1972 ca urmare a reajustărilor monetare din decembrie 1971 au început să capete alte aspecte în prima jumătate a anului 1973. A avut loc, în primul rînd, un salt important al exporturilor americane mai ales prin condițiile create de devalorizarea dolarului, în același timp excedentul japonez dispărînd treptat. Singură R.F.G. continuă să acumuleze un excedent important (vezi graficul 4). Franța, după ce a ajuns din urmă Anglia în ce privește volumul exportului în 1972, devenind a patra putere comercială a lumii capitaliste, aproape egalează Japonia din acest punct de vedere.

Continuînd paralela între creștere și inflație, anul care a trecut a consemnat noi recorduri ale creșterii prețurilor. În timp ce în anul 1972, în Statele Unite de exemplu, ritmul inflației nu a depășit 3%, în 1973 creșterea costului vieții a sălțat în mod brutal încă din primul trimestru, reflectînd mai ales urcarea prețurilor alimentare. Ascensiunea rapidă a prețului materiilor prime a relansat inflația în aproape toate țările vest-europene și în Japonia. Ritmul cel mai rapid al procesului inflaționist s-a remarcat în Franța, iar cel mai lent în R.F.G. În general prețurile au crescut în toate țările occidentale într-un ritm mediu de 8% pe an, extrema fiind atinsă de Japonia (15%) și ritmul cel mai scăzut de R.F.G și Belgia (6,6%).

Un factor important care a afectat creșterea economică din ultimele luni ale anului 1973 a fost criza petrolieră. Prima care a avut de suferit este industria automobilului cu multiplele ei ramificații în economie. Se consemnează că industria automobilului este un debușeu pentru 23% din producția siderurgiei, 12% din industria sticlei, 18% din metalurgie, precum și pentru cea mai mare parte a industriei cauciucului. În Franța și Italia, de exemplu, între 10% și 13% din populația activă este ocupată în industria automobilelor și proporția este cu mult mai mare dacă se ține seama de toate ramurile care furnizează produse sau materiale acestei industrii.

- **Ritmuri ale creșterii mai ridicate, dar inegale**
- **Inflația în ascensiune rapidă**
- **Criza petrolului, „efectul ei de ce antrenare" și inegalitățile dezvoltării economice**

Pe baza acestui loc pe care-l are această ramură și mai ales a implicațiilor energeticii pentru dezvoltarea economică, se apreciază că în 1974 creșterea economică va fi vital afectată. Astfel în Franța se prevede un ritm de creștere de 2,5% față de 5,5% prevăzut inițial, 2% în R.F.G. etc. Alte previziuni sînt cu mult mai pesimiste.

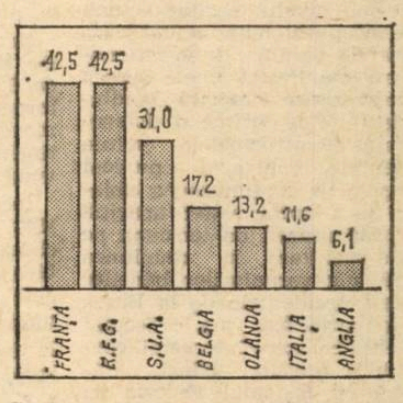

Grafic 5. Creșterea investițiilor (%) 1968—1973.

După toate așteptările recesiunea din 1974 va fi însoțită de un proces inflaționist de o amploare fără precedent în țările din Europa occidentală și din America de Nord, în primul rînd din cauza creșterii cu 400% în decurs de trei luni a prețurilor petrolului. Previziunile privind inflația sînt de exemplu de 8% în S.U.A., 10% în Franța. Se consideră că eroziunea inegală a monedelor care va rezulta de aici va zdruncina din nou precarul echilibru monetar din ultimele luni.

Urcarea prețului petrolului este înțeleasă ca acordînd Statelor Unite un avantaj în domeniul valutar și al comerțului, ceea ce desigur nemulțumește pe vest-europeni, căci cvasitotalitatea petrolului este achiziționată pe dolări, ceea ce înseamnă de fapt o și mai mare scumpire, pentru alte țări decît Statele Unite, a acestei materii prime. Toate acestea fac ca urcarea prețurilor să se accelereze și mai mult, ceea ce după unii observatori ar putea să împingă inflația pînă la ritmuri de tip latino-american.

Ileana VASILIU

VIZOR

Principalii importatori

ȚĂRILE Comunității Economice Europene sînt principalii importatori de petrol ai lumii. După cum a afirmat Comisia Executivă a C.E.E., „cei nouă" au cumpărat un sfert din producția mondială de petrol în 1972 (62% din petrolul produs în Africa și 40% din petrolul produs în Orientul Mijlociu).

În 1972, țările Comunității au cumpărat 560 milioane tone petrol brut, în timp ce producția lor nu a reprezentat decît 2% din consumul lor. Petrolul importat de țările C.E.E. provine mai ales din Africa și Orientul Mijlociu. În 1972, Arabia Saudită furniza 23% din aceste importuri, Kuweitul 14%, Libia 14%, Iranul 11% și Nigeria 9%. Dacă în 1964 cărbunele acoperea 64% din nevoile de energie, iar petrolul numai 26,5%, în 1973 s-a atins o proporție de 58,2% la petrol și 27,7% la cărbune. Pe baza cifrelor din 1972, cele nouă țări ale Pieței Comune importă necesarul lor de energie în următoarele proporții: Danemarca 99,6%, Luxemburg 99,5%, Belgia 82,8%, Italia și Irlanda 81%, Franța 75%. Germania federală și Anglia acoperă din import — respectiv 53,1% și 49,7% din nevoile lor de energie, iar Olanda 15,6%.

Și totuși, producția de petrol a crescut

ÎN CIFRE absolute, producția mondială de țiței a fost, anul trecut, de 2 820,5 milioane tone, față de 2 595 milioane, în 1972. Ea a crescut, în 1973, cu 225 milioane tone față de nivelul anului precedent. Această sporire, reprezentînd 8,6%, a fost obținută în contextul reducerii progresive a producției de petrol hotărîte de țările arabe la sfîrșitul anului trecut — precizează revista „Petroleum Economist". Fără restricțiile amintite, sporirea producției mondiale de petrol ar fi fost, în 1973, de 10%, față de 5,4% — în 1972, și de 7,4% în medie, în perioada 1967—1972.

Aproximativ două treimi din sporul de 225 milioane tone a fost obținut în țările Orientului Apropiat, unde producția de petrol a crescut cu aproximativ 16%, în special datorită accelerării extracției în primele nouă luni ale anului trecut.

O fază nouă

REFERINDU-SE la dezvoltarea comerțului dintre U.R.S.S. și țările Europei occidentale, Nikolai Patolicev ministrul comerțului exterior al U.R.S.S., subliniază într-un articol publicat în ziarul **Pravda**, *că schimburile de mărfuri cu aceste țări reprezintă în prezent 16% din comerțul exterior al U.R.S.S și 70% din volumul comerțului Uniunii Sovietice cu țările capitaliste dezvoltate.*

În ultimii ani, se relevă în articol, relațiile comerciale ale U.R.S.S. cu țările vest-europene au intrat într-o fază nouă, prin trecerea la colaborarea complexă, reciproc avantajoasă pe termen lung. Dezvoltînd relațiile economice cu Europa occidentală, U.R.S.S. „capătă posibilitatea de a-și folosi mai rațional resursele și capacitățile și totodată de a achiziționa mărfuri care nu se produc în Uniunea Sovietică sau a căror producție ar fi mai costisitoare decît importul", se subliniază în articol.

Ziarul mai relevă că o formă relativ nouă de legături economice externe o reprezintă acordurile de colaborare cu firme din Europa occidentală pentru valorificarea unor bogății naturale ale U.R.S.S. și crearea de întreprinderi industriale pe bază de compensare. Ca exemple, articolul citează livrările de gaze din U.R.S.S. către o serie de țări pe baza unor acorduri pe termen lung, construirea a șapte complexe industriale în domeniul chimiei în colaborare cu grupul italian „Montedison", construirea în colaborare cu firme finlandeze a unor complexe forestiere și altele.

Staturi în ofensiva pentru noi energii

UN important acord urmează să fie semnat în curînd între Statele Unite și Japonia privind coordonarea cercetărilor în domeniile energiei solare, geotermiei, lichefierii cărbunelui și energiei magneto-hidrodinamice, anunță publicația economică „Nihon Keizui". Acordul prevede, de asemenea, ca cercetători americani și japonezi să se întîlnească în reuniuni comune pentru a face schimburi de informații în aceste domenii.

Pe de altă parte, Ministerul Comerțului Internațional și Industriei al Japoniei a pus la punct un proiect „Shunshine" în valoare de 7,143 miliarde dolari, care va permite utilizarea de energie nepoluantă pînă la sfîrșitul acestui secol.

La rîndul lor, Statele Unite sînt pe punctul de a inaugura „Operațiunea Independența" — pe un termen de cinci ani — pentru dezvoltarea de noi resurse energetice. Valoarea proiectului este de 10 miliarde dolari. Acordul japono-american amintit este conceput să coreleze aceste două proiecte.

— Nu știu cum o fi cu celelalte penurii, dar de una sînt, în orice caz, sigură.
(după „International Herald Tribune")

EVOLUȚIA PRINCIPALELOR MONEDE OCCIDENTALE PE PIEȚELE VALUTARE INTERNAȚIONALE (II)

DOTRIVIT aprecierii specialiștilor occidentali, în anul 1974 este de așteptat să aibă loc o încetinire a ritmului de creștere a exporturilor (+ 9,5% față de 18% în 1973) și reducerea cu circa 50% a excedentului comercial față de anul trecut. În direcția frînării exporturilor va acționa și efectul creșterii prețurilor mărfurilor din R. F. Germania, în cursul anului 1973, ca urmare a faptului că marca vest-germană era supraevaluată datorită repetatelor revalorizări. Avînd în vedere tendința de întărire, în continuare, a poziției dolarului S.U.A., precum și influența nefavorabilă asupra economiei vest-germane a actualei crize de energie în condițiile accentuării inflației se poate aprecia că în anul 1974 relația de curs dolar/marcă se va menține probabil sub nivelul paritar actual.

La începutul lunii ianuarie a.c. pe piețele valutare internaționale s-au manifestat unele semne de nervozitate datorită tendinței de întărire bruscă a dolarului față de principalele valute occidentale. Pentru a preveni întărirea, în continuare, a dolarului și a evita astfel apariția unor noi situații de tensiune pe piețele valutare, la reuniunea lunară a guvernatorilor băncilor centrale occidentale de la Basel, din ianuarie a.c. s-a discutat posibilitatea unor intervenții concertate a acestor bănci, împreună cu Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A. pe piață în vederea stopării creșterii cursului dolarului.

Ulterior cursul dolarului față de marca vest-germană și francul elvețian a înregistrat o oarecare scădere, ca urmare a intervențiilor pe piață a unor bănci centrale occidentale. Astfel, Banca Federală Germană a făcut în primele zile ale lunii ianuarie unele intervenții pentru a opri creșterea cursului dolarului. Autoritățile vest-germane au luat, de asemenea, unele măsuri de relaxare a controlului mișcărilor de capitaluri, de suprimarea obligației pentru nerezidenți de a obține aprobări prealabile pentru a cumpăra hîrtii de valoare vest-germane, precum și a obligației pentru firmele vest-germane de a depune la Banca Federală Germană 50% din contravaloarea împrumuturilor contractate în străinătate.

În ceea ce privește situația pe piața monetară vest-germană, este de arătat că dobînzile au avut o evoluție neuniformă. În ultima parte a anului 1973, dobînzile pe această piață au înregistrat o creștere deosebită (dobînzile la împrumuturile de la o zi la alta au ajuns pînă la 30%), ceea ce a determinat intervenția băncii centrale în vederea sprijinirii pe termen scurt a băncilor comerciale prin oferirea în mod excepțional de credite pe gaj de titluri (lombard) la o dobîndă specială de 13%.

Creșterea dobînzilor pe piața monetară vest-germană s-a datorat reducerii deosebite a lichidității pieței, ca urmare a unor măsuri restrictive antiinflaționiste, precum și datorită scăderii rezervelor valutare oficiale în luna noiembrie.

Pentru a determina o reducere a tensiunilor pe piața monetară vest-germană și a evita noi creșteri ale dobînzilor, Bundesbank a luat unele măsuri de relaxare, printre care majorarea contingentelor de reescont a instituțiilor financiare cu 15%, măsură care a sporit lichiditatea pieței monetare cu circa 1.200 milioane mărci.

La anunțarea noilor măsuri, piața a reacționat favorabil, înregistrîndu-se o tendință de scădere a dobînzilor.

Dobînzile pe piața monetară vest-germană se așteaptă să înregistreze în viitor o anumită scădere, avînd în vedere măsurile suplimentare de relaxare a pieței monetare luate de Banca Federală Germană în condițiile unei răciri a conjuncturii.

La euromarca vest-germană dobînzile la depozitele pe termene de 1, 3 și 6 luni s-au caracterizat printr-o evoluție inegală, înregistrînd însă o tendință deosebită de creștere, după cum reiese din tabelul nr. 3.

Creșterea dobînzilor la euromarca vest-germană în a doua jumătate a anului 1973 a fost determinată, în principal, de nivelul foarte ridicat al dobînzilor pe piața monetară din R. F. Germania ca urmare a politicii antiinflaționiste dusă de autorități. Ținînd seama de tendința generală ce se preconizează pentru anul 1974 privind piața eurovalutelor, dobînzile pe termen scurt la euromarca vest-germană ar putea înregistra o tendință de scădere.

● Lira sterlină

VALUTA engleză a continuat să aibă o poziție slabă, în special în a doua parte a anului trecut, ca urmare, în principal, a dificultăților pe plan economic și social cu care este confruntată Anglia în ultimul timp. Cursul lirei sterline s-a caracterizat prin instabilitate și variații mari de la o perioadă la alta în raport cu dolarul.

Dacă la începutul lunii ianuarie 1973 cursul lirei sterline era de 1 Ł = 2,3464 $, ulterior s-a înregistrat o întărire a poziției monedei engleze, cursul său atingînd la un moment dat nivelul de 1 Ł = 2,5830 $.

Începînd cu luna noiembrie 1973 cursul lirei sterline marchează o tendință netă de slăbire, care s-a accentuat spre finele anului trecut și în cursul lunii ianuarie a.c. Astfel, dacă la începutul lunii noiembrie 1973, cursul lirei sterline era de 1 Ł = 2,4359 $., la 19 ianuarie a.c. cursul lirei sterline era de 1 Ł = 2,16 dolari, iar procentul de devalorizare a acestei valute față de cursul central — de 25,39%.

Scăderea deosebită a cursului lirei sterline pe piețele valutare în ultimul timp s-a datorat accentuării tendinței deficitare a balanței comerciale a Angliei, scăderii rezervelor valutare și deteriorării climatului social și politic din această țară.

Dezvoltarea economiei Angliei are loc în condițiile unor ritmuri de inflație deosebit de ridicate, comparativ cu alte țări capitaliste dezvoltate, costul vieții crescînd în perioada noiembrie 1972 — noiembrie 1973 cu 10,3%. Se apreciază că numărul șomerilor la sfîrșitul anului trecut a ajuns la un milion. Deficitul balanței comerciale a Angliei la finele anului 1973, a depășit 4,5 miliarde dolari.

Situația economică externă a Angliei se caracterizează prin înrăutățirea condițiilor comerciale, prețurile de import cresc de două ori mai repede decît cele la export, iar pasivul posturilor curente ale balanței de plăți pe anul 1973 se apreciază că ar atinge suma de peste 1 miliard Ł. De menționat că scăderea rezervelor Băncii Angliei s-a datorat mai ales operațiilor de sprijinire a cursului lirei sterline, a căror sumă s-a ridicat, începînd din luna martie 1973, pînă la finele anului trecut, la 2.048 milioane dolari.

Pentru a-și asigura fondurile necesare finanțării deficitului comercial și a evita o reducere deosebită a rezervelor valutare, autoritățile engleze au luat măsuri pe linia creșterii dobînzilor pe piața monetară internă pentru ca aceasta să devină atractivă pentru capitalurile străine și a încurajării sectorului public de a recurge la împrumuturi pe piețele externe, prin acordarea garanției de curs pentru asemenea împrumuturi. De remarcat că volumul împrumuturilor contractate de sectorul public englez pe piețele externe s-a ridicat, în perioada martie-decembrie 1973, la suma de 2.448 milioane dolari, ceea ce a compensat pierderile de valută determinate de operațiile de sprijinire a cursului lirei sterline pe piețele valutare.

Guvernul englez face, de asemenea eforturi să țină în mînă marile disponibilități de lire sterline deținute de țările arabe producătoare de petrol, cărora le-a garantat creșterea cursului de la o zi la alta. Cursul garantat este de 2,4213 dolari pentru 1 liră sterlină sau nu mai mult de 10% peste cursul zilei.

Autoritățile engleze speră, de asemenea, ca țările arabe să utilizeze în mai mare măsură încasările lor din export pentru majorarea importurilor din Anglia. Se consideră că Anglia va putea să evite o nouă criză a lirei sterline numai în cazul cînd statele arabe producătoare de petrol vor continua să alimenteze cu fondurile lor piața eurovalutelor, ceea ce va permite debitorilor englezi să angajeze împrumuturi în străinătate în condiții mai avantajoase decît cele existente pe piața engleză de capital.

În actuala conjunctură din Anglia, evoluția în viitor a lirei sterline este incertă pe piețele valutare internaționale, fiind influențată de rezultatele nefavorabile ale balanței comerciale și de deteriorarea, în continuare, a condițiilor de schimb, accentuate de tensiunile apărute în ultimul timp, ca urmare a crizei de energie care a ridicat probleme deosebite din punct de vedere economic și social și care a dus la reducerea săptămînii de lucru la 3 zile, la greve de amploare, etc., toate acestea producînd noi incertitudini în legătură cu perspectivele activității economice în Anglia.

Se apreciază că perspectivele economice pentru 1974 sînt nefavorabile. Produsul național brut va crește cu 5,5% față de 6,5% cît se preliminase în anul 1973. Inflația internă, limitată artificial prin controlul salariilor și prețurilor a avut drept principal efect accentuarea deficitului balanței comerciale engleze.

Ca urmare a înrăutățirii situației balanței de plăți a Angliei și a scăderii cursului lirei, autoritățile monetare au luat în ultimul timp noi măsuri restrictive în scopul de a reduce lichiditatea pieței monetare și a menține în felul acesta actualul nivel ridicat al dobînzilor.

Politica antiinflaționistă dusă de autoritățile engleze a determinat o creștere deosebită a **dobînzilor pe piața monetară internă.**

Dobînzile ridicate pe piața monetară internă din Anglia precum și incertitudinile legate de viitorul lirei sterline au determinat o creștere deosebită și a **dobînzilor la eurolira sterlină,** așa cum se vede din tabelul nr. 4.

De menționat că în toată perioada anului trecut cît și la începutul lunii ianuarie 1974, dobînzile la depozite pentru eurolire au fost și se mențin, în continuare, cele mai ridicate, comparativ cu principalele valute occidentale.

Tabel nr. 3

Dobînzile la euromarca vest-germană în %

la sfîrșit de lună	1 lună	3 luni	6 luni
ianuarie 1973	3,9375	4,25	4,50
martie	0,50	0,75	1,875
mai	1,25	2,75	3,625
iulie	8,875	8,875	9,00
septembrie	4,750	6,875	7,12
noiembrie	14,00	12,125	10,75
decembrie	13,3125	12,0625	11,25
15 ian. 1974	11,00	11,00	11,00
18 ian. 1974	10,0%	10,375	10,250

Tabel nr. 4

Dobînzile la eurolira sterlină în %

la sfîrșitul lunii	1 lună	3 luni	6 luni
ianuarie 1973	10,00	9,75	9,75
martie 1973	11,25	11,6875	11,6875
iulie 1973	14,50	14,5625	14,4375
august 1973	16,75	16,50	15,75
octombrie 1973	13,875	13,875	13,25
decembrie 1973	16,75	17,25	16,75
15 ian. 1974	16,5625	16,875	16,625
18 ian. 1974	19,250	17,825	16,875

Tabel nr. 5

Dobînzile la eurofrancul elvețian în %

la finele lunii	1 lună	3 luni	6 luni
ianuarie 1973	5,375	5,625	5,625
martie	2,75	4,00	4,875
mai	1,875	2,875	3,4375
iulie	4,875	5,375	6,125
octombrie	5,375	5,75	6,00
noiembrie	11,0	10,50	9,3125
decembrie	10,00	10,00	10,25
15 ianuarie 1974	11,00	10,875	10,750
18 ianuarie	14,750	12,8750	11,250

● Francul francez

MONEDA franceză a avut o evoluție neuniformă, fiind supusă unor puternice atacuri speculative „à la baisse" mai ales în cursul lunii septembrie 1973, cînd cursul său față de dolarul S.U.A. ajunsese la 4,2150 franci. Slăbirea bruscă a poziției francului francez a avut loc în special după revalorizarea florinului olandez (septembrie 1973) cînd au apărut presiuni puternice în direcția devalorizării francului.

Ca urmare a intervențiilor băncilor centrale ale țărilor participante la sistemul fluctuării în comun pentru sprijinirea francului francez în această perioadă, Franța a pierdut însemnate rezerve valutare.

Caracteristica principală a conjuncturii industriale în Franța în anul 1973 a fost existența unei stări de tensiune pe piața forței de muncă și a penuriei de capacități de producție și de materii prime. Programul antiinflaționist al guvernului nu a dat rezultatele așteptate, rata inflației fiind de circa 7,5%. Perspectivele unei atenuări a tensiunilor inflaționiste în anul 1974 sînt mult mai reduse în Franța decît în alte țări occidentale, dată fiind diversitatea structurii economiei franceze.

Balanța comercială a Franței a înregistrat un excedent de 818 milioane franci în luna noiembrie 1973, apreciindu-se că, la fel ca în anii 1971 și 1972, pe întreg anul 1973 balanța va fi excedentară. În cursul lunii octombrie rezervele valutare ale țării au înregistrat o nouă scădere însemnată, de peste 2 miliarde franci, situîndu-se la sfîrșitul lunii la 39.147 milioane franci. De subliniat că scăderea rezervelor valutare ale Franței a avut loc în condițiile cînd autoritățile monetare franceze au luat, în perioada respectivă, măsuri care să încurajeze intrările de capitaluri străine în Franța, pentru a compensa pierderile de rezerve suferite în luna septembrie, de circa 10 miliarde franci, datorită sprijinirii cursului francului francez pe piețele valutare.

Măsurile luate pentru apărarea francului (majorarea taxei oficiale a scontului, încurajarea intrărilor de capitaluri străine etc.) au dus la o redresare temporară a cursului monedei franceze pe piețele valutare, fără însă a restabili încrederea în această valută.

Întărirea cursului francului francez la începutul lunii octombrie 1973 față de dolarul S.U.A. în operațiile financiare a fost legată și de reluarea acțiunilor militare în Orientul Apropiat, ceea ce a determinat o cerere însemnată de valută franceză din partea țărilor arabe. În ce privește creșterea cursului francului francez comercial, în perioada respectivă, aceasta s-a datorat și participării acestei monede la sistemul de fluctuare în comun a opt valute vest-europene.

Începînd cu luna noiembrie a anului trecut, cursul francului francez a înregistrat o tendință de scădere permanentă atît față de dolarul S.U.A. cît și față de valutele cu care fluctuează în comun, care s-a accentuat în mod deosebit spre sfîrșitul lunii decembrie și, mai ales, în prima parte a lunii ianuarie 1974

Înrăutățirea poziției francului francez în ultimul timp s-a datorat mai multor factori, printre care :

— aprecierea că ridicarea deosebită a prețului petrolului va comporta pentru Franța un efort valutar de circa 4—5 miliarde dolari, care va avea drept consecință înregistrarea unui important deficit comercial pe anul 1974 ;

— rata inflației în Franța este superioară celei din majoritatea țărilor vest-europene (ritmul de creștere a prețurilor — calculat pe bază anuală — a depășit 12%) ;

— atmosfera de neîncredere în valuta franceză existentă pe piețele valutare, ceea ce a determinat trecerea disponibilităților posesorilor de franci la alte valute considerate mai sigure.

În ultimele zile tendința de slăbire a cursului francului francez atît față de dolar cît și față de valutele cu care această monedă a fluctuat în comun, s-a accentuat. Pentru a evita pierderea unor importante rezerve valutare cauzate de susținerea cursului francului în cadrul limitelor de fluctuare de 2,25% față de unele valute occidentale, limite stabilite în primăvara anului trecut și considerate ca un prim pas spre realizarea proiectatei uniuni economice și monetare în cadrul Pieței Comune, guvernul francez a hotărît ca, începînd cu data de 19 ianuarie a.c., să lase cursul monedei naționale să fluctueze liber pe piețele valutare internaționale.

Pe piața monetară franceză dobînzile au manifestat, în general, o tendință de creștere stimulată de măsurile luate de autorități în vederea reducerii presiunilor inflaționiste

FLOTAREA FRANCULUI

„O PARANTEZĂ DE ŞASE LUNI?"

ADOPTATĂ în contextul crizei petroliere, hotărîrea guvernului francez de a trece la flotarea francului, anunţată în seara zilei de 19 ianuarie, are la bază în primul rînd efortul de a asigura în continuare economiei naţionale mijloacele financiare pentru achiziţionarea petrolului, dar în acelaşi timp are implicaţii însemnate pe planul comerţului internaţional, pe plan valutar şi în ce priveşte perspectivele integrării vest-europene.

Adoptarea flotării francului intervine într-o perioadă de redresare a dolarului, începută în a doua jumătate a anului 1973 odată cu ameliorarea balanţei de plăţi a S.U.A., şi intensificată în ultimele luni ca urmare a situaţiei relativ mai favorabile, în raport cu alte ţări, a Statelor Unite în condiţiile crizei petroliere (după cum se ştie, Statele Unite au un grad de autonomie petrolieră de 89% după calculele O.C.D.E.). La finele anului 1973 cursul dolarului progresase cu 25% faţă de nivelul cel mai scăzut al cursului francului în acelaşi an. În prima jumătate a lunii ianuarie a.c., pentru a menţine cursul francului în raport cu dolarul, banca centrală a Franţei a fost nevoită să absoarbă cantităţi importante de franci. Renunţînd la intervenţia pe piaţă, declară oficialităţile, Franţa va reuşi să amelioreze situaţia balanţei sale de plăţi externe şi să-şi păstreze rezervele de aur şi dolari, care se ridică în prezent la echivalentul a 35 miliarde franci, ce îi vor fi necesari pentru a achita nota petrolieră.

Pe de altă parte, măsura guvernului francez, calificată de ziarul **La Nation** drept „o operaţiune de apărare naţională", are loc în contextul unei exacerbări a concurenţei între principalele ţări industrializate, care îşi văd brusc răsturnate poziţiile deţinute în comerţul mondial, ca urmare a dependenţei lor mai importante sau mai reduse de importul de petrol, produs al cărui cost îşi pune amprenta pe preţurile tuturor celorlalte mărfuri. Măsura franceză, care echivalează cu o devalorizare de facto a francului, măsură ce a fost de altfel precedată de un act similar al guvernului japonez la finele lunii decembrie, şi a fost urmată marţi, 22 ianuarie de flotarea pesetei spaniole, va afecta favorabil competitivitatea mărfurilor franceze pe piaţa externă. Cursul francului a scăzut îndată după introducerea flotării cu 4—5% în raport cu celelalte devize occidentale.

Pe planul echilibrului valutar internaţional flotarea francului are de asemenea implicaţii însemnate. Pînă nu de mult se considera că s-a ajuns la o perioadă de calm în acest domeniu şi că echilibrarea balanţei de plăţi a S.U.A. va înlesni atingerea unui consens în problema reformei sistemului valutar interoccidental. Dar criza petrolieră a răsturnat datele problemei şi se consideră că trecerea la flotarea francului este unul din primele simptome ale unor viitoare perturbări posibile pe scena monetară. Caracteristic actualului context al măsurii guvernului francez este faptul că scăderea cursului francului a avut loc în timp ce au crescut simultan cursul dolarului şi preţul aurului, ale căror evoluţii se aflau pînă în prezent întotdeauna în juxtapoziţie. (Preţul aurului la Paris ajunsese în preajma flotării francului la nivelul record de 162,31 dolari uncia). Această evoluţie, paradoxal simultană, oglindeşte, după părerea experţilor, îngrijorarea surdă ce persistă în cercurile financiare în ce priveşte dolarul, în pofida redresării sale din ultima perioadă. Deoarece în actuala interdependenţă internaţională a economiilor, o încetinire a conjuncturii în Europa occidentală şi în Japonia nu ar putea să nu afecteze pînă la urmă şi economia americană, şi deci dolarul. Aurul rămîne deci în continuare, în concepţia multora, plasamentul cel mai sigur în perspectivă mai îndelungată.

În sfîrşit, măsura unilaterală a guvernului francez încalcă acordul încheiat anul trecut cu unele ţări membre ale Pieţei Comune (Belgia, Olanda, Luxemburg, Danemarca, R.F.G.) de a „flota în comun" faţă de dolar, limitînd însă marjele de fluctuaţie între ele. „Comunitatea Europeană nu mai este decît o zonă a liberului schimb", comentează ziarul **France-Soir** arătînd că flotarea francului va întîrzia din nou realizarea uniunii monetare şi va complica şi mai mult funcţionarea pieţei comune agricole, fapt asupra căruia au atras atenţia şi miniştrii agriculturii din ţările membre C.E.E. reuniţi luni la Bruxelles pentru a dezbate consecinţele flotării francului. În schimb guvernul francez susţine că este vorba doar de „o paranteză de şase luni". Dar, judecînd după schimbările din ultima jumătate de an, după părerea multor comentatori este destul de dificil de spus ce va aduce următoarea jumătate de an şi dacă „paranteza" nu se va prelungi.

Dana ALEXANDRU

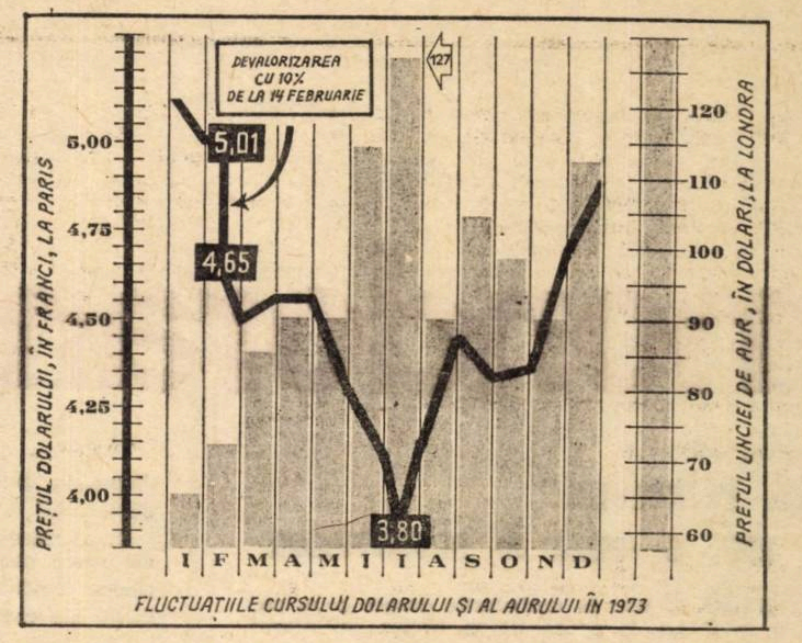

FLUCTUAŢIILE CURSULUI DOLARULUI ŞI AL AURULUI ÎN 1973

Din presa internaţională

CRIZA ENERGETICĂ

DINCOLO DE EFECTELE NEGATIVE PE TERMEN SCURT

DEŞI preocupate în continuare de implicaţiile imediate economice şi sociale negative ale crizei energetice, o serie de cercuri economice şi publicaţii occidentale discern dincolo de acestea şi unele aspecte pozitive, în special pe termen mediu.

Iată pentru început părerea dr. Edward E. David, vicepreşedinte al firmei americane Gould Inc., care a fost timp de doi ani principalul consilier al preşedintelui Nixon pentru problemele ştiinţifice, în special cele legate de energie. Părerile doctorului David sînt cuprinse într-un interviu acordat revistei franceze* Entreprise *(nr. 955).

CRIZA, spune dr. David, **era de fapt cu totul previzibilă**. Încă în 1965, un grup de experţi — President Advisory Science Committee — elaborase un raport numit „raportul Chambell". Acest raport arăta cu claritate, în termeni de ofertă şi de cerere, ceea ce era pe cale de a se întîmpla şi mai ales, ceea ce urma să se întîmple cîţiva ani mai tîrziu. El sublinia puternica creştere a consumului industrial, legată de avîntul producţiei, ca şi sporirea cererii particulare.

Astăzi, spune în continuare dr. David, politica economică care a determinat ca oferta de energie să nu urmeze creşterea cererii (menţinerea artificială a unui preţ foarte scăzut al gazelor naturale, reducerea consumului de cărbune, întîrzierea în dezvoltarea unor tehnici noi în domeniul energiei nucleare) este în curs de modificare. **Dar vor trece cîţiva ani pînă cînd eforturile actuale îşi vor vădi efectele.**

Întrebat cum crede că se va putea resorbi actuala criză energetică, dr. David şi-a exprimat părerea că timp de doi sau trei ani piaţa energiei va rămîne foarte tensionată în S.U.A., dar că, pe termen mai lung, S.U.A. vor găsi un nou echilibru energetic. **Creşterea generală a preţului energiei va fi un important factor de creştere a ofertei.** Astfel, se apreciază că rezervele de petrol (600 miliarde de barili) conţinute în sisturile bituminoase din vestul S.U.A. ar fi mai importante decît rezervele ţărilor arabe. Costul exploatării acestor zăcăminte este extrem de ridicat, căci pentru a obţine un milion de barili pe zi trebuie prelucrate peste 2 milioane tone de şisturi. Dacă pînă în prezent petrolul obţinut din ele era absolut necompetitiv, creşterea generală a preţului petrolului ar putea justifica, într-o măsură, punerea la punct a acestei tehnologii, petrolul introdus în circuit putînd constitui un factor important de sporire a ofertei.

Consecinţele imediate ale penuriei se vor menţine însă, în primul rînd în măsurile de economisire a energiei. Se apreciază, de exemplu, că încălzirea şi climatizarea birourilor reprezintă 25% din consumul total de energie şi că, în aceste condiţii economisirea energiei cheltuite în scopurile amintite se va dovedi, în continuare, necesară.

Deşi criza va provoca o serie de schimbări în industrie (închideri de uzine, reduceri de producţie), presupunînd din partea ei un efort de adaptare uneori destul de dureros, ea nu va antrena, după părerea experţilor americani, o diminuare foarte importantă a producţiei şi, implicit, nici un somaj cu mult mai ridicat. **Pe termen mediu, restricţiile de energie vor avea şi o serie de efecte pozitive asupra economiei americane.**

De pildă, în viziunea dr. David, ele vor duce la suprimarea liniilor aeriene mai puţin rentabile, a activităţilor cel mai puţin eficiente ale unor întreprinderi, degajînd astfel fonduri ce vor putea fi utilizate în alte sectoare, cu eficienţă sporită, inclusiv în cel al cercetării şi dezvoltării unor noi surse de energie. Deşi acest lucru presupune cheltuieli importante, expertul american este optimist în ce priveşte finanţarea lor: „Atunci cînd se observă că se poate obţine un profit dintr-o investiţie, se găseşte întotdeauna capitalul necesar". În plus, afirmă el, **procesul de cercetare şi dezvoltare a unor noi resurse energetice, declanşat anul trecut, este ireversibil. Chiar dacă o recesiune ar interveni în S.U.A., ea nu va putea stăvili acest proces".**

Taxa scontului a rămas neschimbată la 11%, iar dobînda la lombard de 12,50%. La bursa din Paris se vorbeşte de perspectiva majorării taxei scontului la cel puţin 12%.

Dobînzile pe piaţa monetară din Franţa se vor menţine, în continuare, la un nivel ridicat, avînd în vedere politica restrictivă în domeniul creditului dusă de autorităţile monetare.

● Francul elveţian

ELVEŢIA, ţară cu un potenţial economic redus, continuă să înregistreze un ritm ridicat de dezvoltare, în condiţiile menţinerii unui nivel deosebit de înalt al inflaţiei (peste 8%). Măsurile antiinflaţioniste luate de autorităţile elveţiene la începutul anului curent nu au dat rezultatele scontate. Recent, autorităţile au luat noi măsuri restrictive, în special în domeniul creditului, menite a atenua presiunile inflaţioniste care ar putea atrage după sine şi o răcire a conjuncturii. În perioada noiembrie 1972 — noiembrie 1973, preţurile cu amănuntul au crescut cu 10,8%.

Producţia industrială se apreciază că va înregistra în anul 1974 o creştere doar de 4% faţă de 5%, preliminat a se realiza în 1973. Produsul naţional brut ar urma să crească doar cu 3,8% în anul 1974, faţă de 4% în 1973 şi 4,7% în 1972.

Balanţa comercială pe primele zece luni ale anului 1973 a înregistrat un deficit de 5.745 mil. franci, ceea ce înseamnă o creştere de 5,7% faţă de deficitul din aceeaşi perioadă a anului trecut. În primele zece luni ale anului trecut importurile s-au ridicat la 30.025 milioane franci elveţieni (+12,8% faţă de aceeaşi perioadă a anului precedent), iar exporturile la 24.280 milioane franci (+ 14,6%).

Situaţia francului elveţian în tot cursul anului trecut a fost deosebit de solidă. Această situaţie, după cum este ştiut, nu este determinată atît de baza economică a Elveţiei, cît de rolul tradiţional al valutei sale în calitatea ei de „refugiu" pentru păstrarea mijloacelor băneşti în perioade de criză.

Este de subliniat,că din punct de vedere al dezvoltării economice, pentru Elveţia, care este într-o mare dependenţă atît de export cît şi de numărul de turişti care o vizitează, un curs deosebit de ridicat al francului elveţian pe pieţele valutare nu este de dorit.

După cum este ştiut, la începutul anului 1973, Elveţia, ca şi alte ţări vest-europene a fost confruntată din nou cu un aflux masiv de dolari S.U.A., ceea ce a determinat-o să renunţe la susţinerea monedei americane şi să lase francul elveţian să fluctueze în mod liber, începînd cu 23 ianuarie 1973. Pe pieţele valutare, în anumite perioade ale anului trecut, cursul francului elveţian a avut o poziţie puternică, procentele de revalorizare faţă de dolarul S.U.A. fiind între 4 şi 19% în lunile iunie, iulie şi o parte din luna august 1973, atingînd chiar un nivel destul de coborît de 2,66 franci, ceea ce a însemnat o revalorizare de 27,2%. De asemenea, în raport cu lira sterlină şi lira italiană, francul elveţian a înregistrat o revalorizare destul de apreciabilă, de peste 30—35%. Singura monedă faţă de care francul elveţian a înregistrat o uşoară depreciere a fost marca vest-germană.

Întărirea puternică a dolarului american, în special începînd cu luna ianuarie 1974, a dus la schimbarea situaţiei pe pieţele monetare, francul elveţian înregistrînd la 15 ianuarie o depreciere de 0,39% (3,3990 fr. elv. = 1 dolar S.U.A.).

La aprecierea evoluţiei francului elveţian trebuie să se aibă în vedere ponderea mare a schimburilor cu R.F. Germania, ceea ce face ca această monedă să fie legată de situaţia mărcii vest-germane.

Dobînzile la eurofrancul elveţian, care aproape în tot cursul anului 1973 au fost cele mai scăzute pe piaţa eurovalutelor, au înregistrat o creştere deosebită în special la începutul lunii ianuarie crt., cum reiese din tabelul nr. 5

ÎN CONDIŢIILE actuale conjuncturi de pe pieţele valutare occidentale cît şi ale evoluţiei în perspectivă a economiilor principalelor ţări occidentale, se poate aprecia că în cursul acestui an vor avea loc noi izbucniri ale crizei sistemului monetar occidental, care îndepărtează şi mai mult realizarea reformei monetare internaţionale, ceea ce va accentua şi mai mult instabilitatea şi incertitudinile în legătură cu situaţia diverselor valute occidentale.

dr. Mitică NĂSTASE

---

1) Dobînda pe care băncile comerciale o percep la creditele în cont curent acordate celor mai buni clienţi ai lor.

mondorama

CRIZA PETROLULUI NU ESTE O CRIZĂ A PROFITURILOR

UN ELEMENT nou în dezbaterile despre criza petrolului în S.U.A. îl aduce Ralph Nader, inițiatorul mișcării consumeriste. El afirmă că actuala criză energetică servește societăților petroliere, ajutîndu-le să „jefuiască pe consumator". Punctul de vedere al lui R. Nader a fost expus în fața unui subcomitet al Camerei Reprezentanților și Senatului întrunit pentru a verifica exactitatea statisticilor care se află la dispoziția guvernului cu privire la disponibilitățile de petrol.

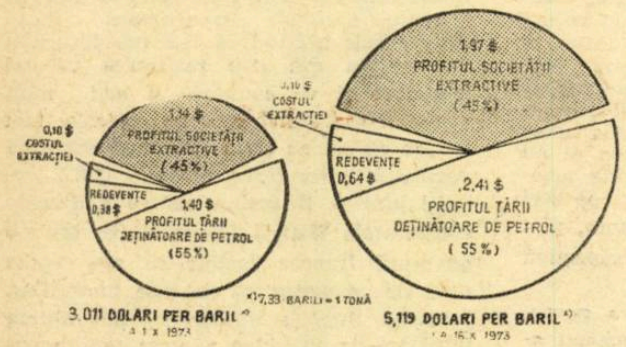

Structura prețului „afișat" al petrolului de la Golful Persic înainte și după majorarea din octombrie 1973

Date recente despre profiturile marilor concerne petroliere par să confirme punctul de vedere al lui Nader. Profiturile nu trec prin nici o criză, dimpotrivă, ele continuă să crească. Graficul alăturat, reprodus după **Süddeutsche Zeitung**, arată modul în care, încă după urcarea prețurilor din octombrie 1973, odată cu acestea au sporit și profiturile.

PUNCTE DE VEDERE PRIVIND FOLOSIREA FORȚEI DE MUNCĂ

REFERINDU-SE la problema migrării forței de muncă, delegatul iugoslav la Conferința regională europeană de la Geneva a Organizației Internaționale a Muncii a declarat, potrivit agenției **Taniug**, că în politica de folosire a forței de muncă în țară și în străinătate, Iugoslavia se pronunță pentru înfăptuirea următoarelor principii de bază : 1) menținerea unui caracter temporar al migrării forței de muncă ; 2) colaborarea în domeniul angajării forței de muncă cu toate țările interesate ; 3) crearea condițiilor pentru revenirea și angajarea productivă a muncitorilor în țara de baștină ; 4) crearea unor condiții care să favorizeze orientarea capitalului spre forța de muncă și nu invers ; 5) egalitatea în drepturi între muncitorii autohtoni și străini și renunțarea la toate formele de discriminare față de muncitorii imigrați.

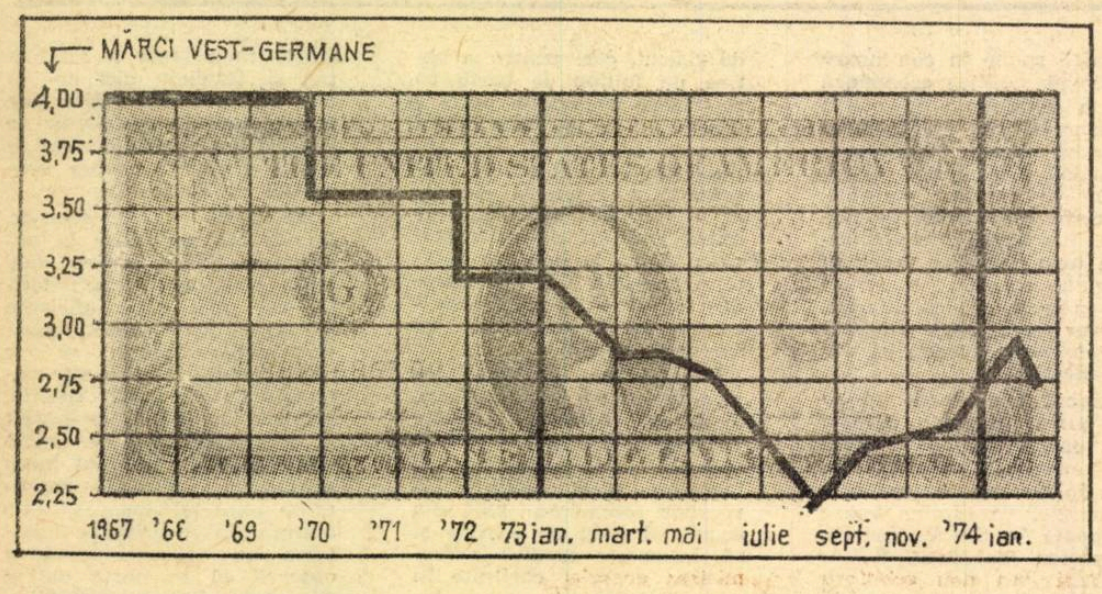

După trei ani de scădere, cursul dolarului a reînceput să crească.

Vînzătorii de dolari, de-acum 6 luni la cursul de 2,22 mărci pentru un dolar, au pierdut pînă în prezent 24%.

(După „STERN")

UN PROGRAM ENERGETIC VEST-GERMAN

POTRIVIT săptămînalului vest-german **Welt am Sonntag**, guvernul federal a pus la punct un program energetic pe o perioadă de cinci ani, menit să redea R.F.G. independența în domeniul surselor de energie.

Planul prevede, între altele, credite de peste 1 miliard de mărci pentru cercetări pentru o mai bună utilizare a resurselor de combustibil de uz casnic. Această sumă ar fi destinată, în special, producerii de păcură pe bază de huilă. Numai pentru 1974, relevă revista, ministrul vest-german al cercetărilor, Horst Ehmke, a solicitat suplimentar 120 milioane mărci pentru realizarea programului.

Aceste măsuri sînt menite să remedieze reducerea producției de cărbune din ultimii ani. Într-adevăr, în 1973, pentru prima oară în istoria R.F.G., volumul extracției de cărbune a scăzut sub 100 milioane tone. Tendința de reducere a nivelului extracției a fost însoțită de o acțiune de închidere a minelor și de concediere a minerilor. În perioada 1971—1973, numărul muncitorilor din minele vest-germane s-a redus cu 15 mii.

Programul amintit, pe lîngă creditele pentru producerea de păcură pe bază de huilă, alocă suma de 320 milioane mărci pînă în 1978 pentru cercetări în energetica nucleară.

DIFICULTĂȚILE REÎNTOARCERII LA CĂRBUNE

ACCENTUATĂ de recenta criză petrolieră, „redeșteptarea" cărbunelui găsește condiții de pornire diferite în principalele țări occidentale consumatoare de energie. S.U.A. în care, potrivit estimațiilor, cărbunele ar urma să acopere în 1985 aproape jumătate din nevoile energetice, par cele mai avantajate în această privință. În schimb Franța, scrie **Entreprise**, nu va profita de revenirea în arenă a cărbunelui în primul rînd pentru că înlocuirea petrolului consumat anual în Franța ar necesita 260 milioane tone de cărbune pe an, în vreme ce rezervele carbonifere franceze sînt de 1,5 miliarde de tone, iar producția anuală actuală de 25 milioane tone.

Dar principala diferență există în condițiile de exploatare. Productivitatea medie a unui miner american este de 13—14 tone pe zi, ea ajungînd la 30—40 tone în exploatările „la zi". În schimb în Franța ea este de 3 tone pe zi, nivelul cel mai înalt, de 4,5 tone, atins în Lorena fiind echivalent cu nivelul mediu al productivității în minele vest-germane. Se apreciază că în Franța prețul de cost al cărbunelui (în care cu 66% contează forța de muncă) este superior cu o treime prețului de vînzare.

DEPENDENȚĂ DE TEHNOLOGIA STRĂINĂ ?

LA O CONFERINȚĂ intitulată „Necesitățile statului și rolul inventatorului", care a avut loc recent în S.U.A. în statul California, s-a atras atenția că, dacă tendințele recente vor continua, Statele Unite ar putea depinde peste cîtva timp în anumite domenii de tehnologia străină. Richard Roberts, director al Biroului Național de Standarde, a arătat că are loc o creștere rapidă a importului de patente străine ; în industria textilă de exemplu 70% din patentele introduse recent sînt de origine străină, în domeniul forărilor de tunele — 69%, în acela al vehiculelor cu pernă de aer — 49%.

După părerea participanților la conferință, reducerea alocațiilor pentru cercetare și a ecompenselor pentru inventatori explică în parte aceste tendințe și duc la sporirea mai lentă a productivității și exporturilor americane în raport cu acelea ale partenerilor lor comerciali, mai ales francezi, vest-germani și japonezi. În acest context, un studiu al lui National Science Foundation din Washington arăta că, în ultimii ani, cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare au crescut mai lent decît cheltuielile bugetare generale ale statului. Ca urmare, dacă în 1965 cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare au reprezentat 12,6% din bugetul federal, în 1974, deși ele vor crește cu 2,5% față de 1973, ele nu vor mai reprezenta decît 6,5% din buget.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

INTENSIFICAREA COMERȚULUI INTERNAȚIONAL CU PRODUSE SIDERURGICE

PENTRU industria siderurgică mondială perioada postbelică a însemnat răspîndirea ei în mai multe țări și intensificarea comerțului cu produse din oțel, declara recent la Geneva Janez Stanovnik, secretarul executiv al C.E.E./O.N.U. De la 93% în 1950, ponderea țărilor membre ale C.E.E./O.N.U. (inclusiv S.U.A.) în producția mondială de oțel a scăzut la 75% în 1970, datorită apariției unor noi producători. Dacă în 1950 S.U.A. erau singura țară care producea mai mult de 400 kg de oțel pe locuitor, în 1970 numărul țărilor membre care atinseseră această cifră crescuse la 17. Sporul producției de oțel în țările europene s-a datorat, în proporție de 95% în vestul continentului și de 60% în estul său, creșterii productivității muncii.

Comerțul cu oțel a sporit în perioada amintită mai rapid decît producția, proporția exportului crescînd în toate țările, dar cu deosebire în țările mai mici (vezi tabelul).

Paralel, ponderea oțelului importat în consumul total ajunsese în 1970 la 20% în Austria, 36% în Ungaria, 40% în Suedia, 58% în Belgia, 81% în Olanda, 85% în Norvegia.

„Diviziunea internațională a muncii așa cum era ea cîndva înțeleasă nu mai există, declara la Geneva Janez Stanovnik. Acum ea nu mai este o problemă de specializare pe ramuri, ci pe produse. Țările tind să exporte anumite produse din oțel și să importe altele. Circa 53% din totalul comerțului cu oțel le formează schimburile de produse specializate".

Comerțul Est-Vest cu produse din oțel însumează acum circa 3,5 milioane tone în fiecare sens, gradul de complexitate al acestor produse fiind și el în creștere.

D. D.

Tabelul nr. 1

Exportul de oțel devansează creșterea producției

Țara	Producția de oțel (în milioane tone)		Ponderea exportului în producție (în %)	
	1950	1970	1950	1970
Austria	1	4	22	43
Belgia-Luxemburg	6	18	67	89
Olanda	0,5	5	49	79
Iugoslavia	0,5	2	0	18
Cehoslovacia	3	11,5	11	30
Ungaria	1	3	7	37

Sursa : Press Release ECE/Steel/134, 30 octombrie 1973.

viața economică

Redactor șef: Ionită OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție. Cont I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R., filiala sect 1 Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia. București. Calea Griviței nr. 64—66. P.O.B. 2001

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 5 (544)
VINERI 1 FEBRUARIE 1974
24 PAGINI 2 LEI

5

CONTROL EXIGENT – SPRIJIN CONCRET, EFICIENT

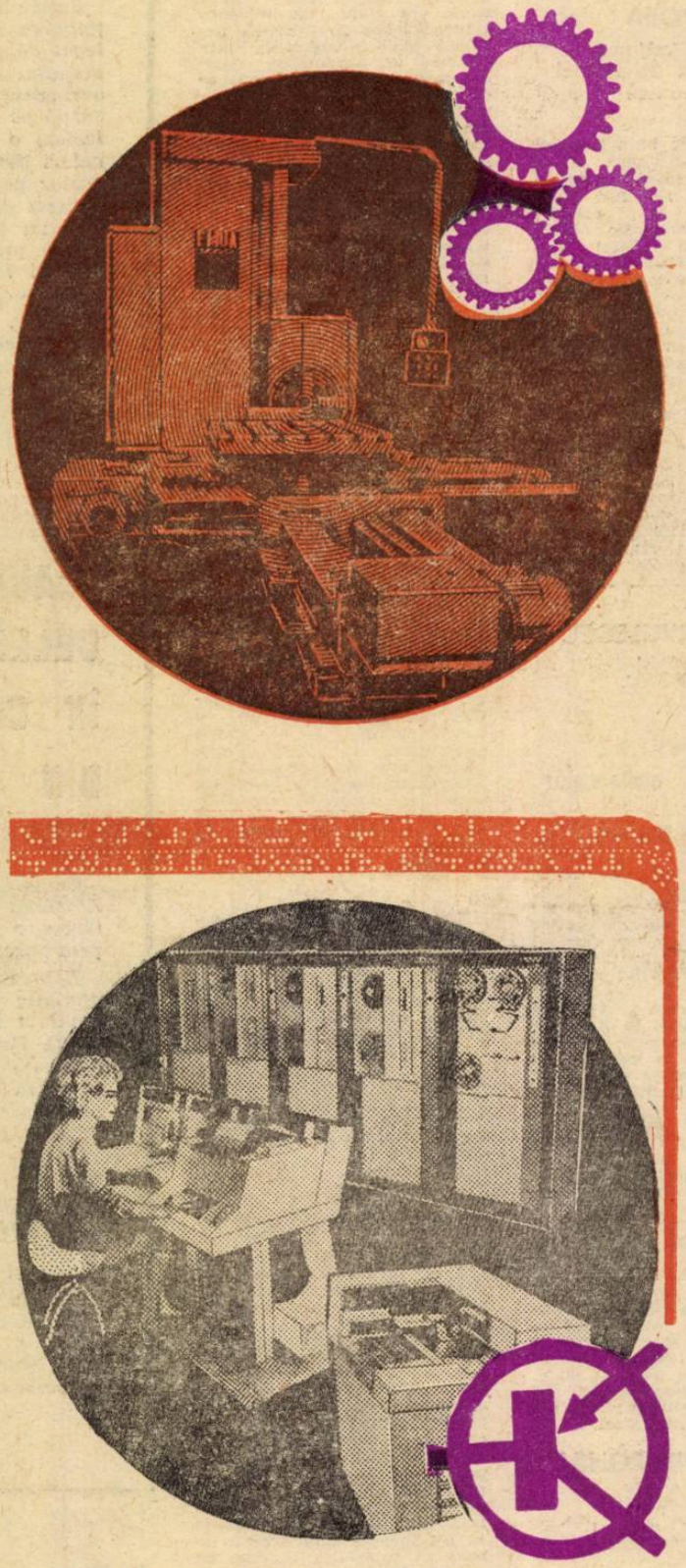

ÎN CADRUL MĂSURILOR elaborate de Congresul al X-lea și Conferința Națională a Partidului din iulie 1972 pentru perfecționarea conducerii întregii vieți economice și sociale, o atenție deosebită s-a acordat **îmbunătățirii controlului, organizării acestuia într-un sistem unitar, antrenării largi a oamenilor muncii la efectuarea și imprimarea în această activitate a unui puternic spirit militant, exigent și combativ.** *În acest scop, au fost lărgite funcțiile de control ale Marii Adunări Naționale și Consiliului de Stat, s-a creat Consiliul Central și consiliile județene, municipale, orășenești și din unitățile economice de control muncitoresc al activității economice și sociale, ca organe de partid și de stat, inspecțiile de control specializat ale statului au fost subordonate și Consiliului Central de Control Muncitoresc, a fost înființată Curtea Superioară de Control Financiar, au fost delimitate mai bine atribuțiile și responsabilitățile de control ale diferitelor organisme, s-au luat măsuri pentru eliminarea suprapunerilor și paralelismelor în activitatea de control.*

Cadrul instituțional perfecționat asigură condiții ca activitatea de control să contribuie în mai mare măsură la cunoașterea și urmărirea modului cum se aplică hotărîrile de partid și de stat în toate domeniile de activitate, la sprijinirea unităților economice și sociale în îndeplinirea planului național unic de dezvoltare, la creșterea responsabilității în gospodărirea cu eficiență sporită a tuturor resurselor materiale și financiare încredințate de societate.

ORGANIZAREA într-un sistem integrat a controlului muncitoresc — prin constituirea, începînd cu unitățile de bază și pînă la nivel central a consiliilor de control muncitoresc — **a lărgit în mod considerabil baza de masă a controlului, participarea directă și nemijlocită a oamenilor muncii la efectuarea controlului asupra înfăptuirii politicii economice și sociale a partidului și statului nostru.** În același timp, s-au creat posibilități reale pentru extinderea sferei de cuprindere a controlului, pentru verificarea complexă, cu competență, obiectivitate, exigență și fermitate a fenomenelor economice și sociale, astfel încît organele și organizațiile de partid, conducerile administrative să cunoască îndeaproape și în mod real mersul îndeplinirii sarcinilor de plan, rezultatele deciziilor și hotărîrilor adoptate, să sesizeze cu promptitudine neajunsurile existente și să întreprindă măsuri operative pentru îmbunătățirea activității. Mai mult, în îndeplinirea atribuțiilor conferite de lege, **consiliile de control muncitoresc sînt investite cu largi posibilități de acțiune.** Aceasta materializează în practică concepția partidului nostru potrivit

Drăguț LUCIAN
vicepreședinte

Cornel IUGA
șef sector
Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale

(*Continuare în pag. 4*)

DINAMISMUL INDUSTRIEI PURTĂTOARE DE TEHNICĂ DE VÎRF

ing. Virgil ACTARIAN
ministrul industriei construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnicii

ÎN LUMINA importantelor sarcini cuprinse în amplul program de acțiune stabilit la Congresul al X-lea și la Conferința Națională a P.C.R. privind așezarea industriei naționale pe baze moderne, colectivele de muncă din industria constructoare de mașini-unelte, de mecanică fină, electrotehnică și electronică au depus în ultimii 3 ani ai actualului cincinal o activitate fructuoasă. În această perioadă, **producția ramurii a crescut într-un ritm mediu anual de 21,4%, superior atît ritmului industriei, cît și al construcției de mașini în ansamblu.**

În 1973 s-a realizat un volum de producție de aproape 1,8 ori mai mare decît în 1970, obținîndu-se **suplimentar față de prevederile cincinalului, o producție de 2 miliarde lei.**

Concomitent cu creșterea volumului producției, a avut loc în aceeași perioadă un proces continuu de diversificare, modernizare și înnoire a producției, astfel încît, **în 1973 produsele noi și modernizate au reprezentat aproape jumătate din volumul total de producție.** Au fost asimilate în fabricație mașini-unelte cu comandă program numerică și cu afișaj de cote, familii noi de strunguri paralele și automate, mașini de găurit radiale. A fost completată cu noi tipodimensiuni gama mașinilor de frezat de producție și de sculărie, a mașinilor de rectificat și frezat roți dințate și a mașinilor de forjare-presare. De asemenea, **industria electrotehnică și electronică și-a înnoit și diversificat producția cu tipuri noi de motoare electrice, transformatoare, cabluri de energie și conductori electrici, echipamente electrice auto, bunuri de consum electrocasnice, aparate de măsură și control, elemente de automatizare, aparate de radio și televiziune, mașini electronice de calcul și calculatoare electronice etc.**

Creșterea volumului producției, diversificarea și modernizarea produselor, precum și îmbunătățirea calității, a făcut posibilă — pe lîngă satisfacerea în măsură sporită a nevoilor economiei naționale — și **creșterea exportului.**

Pe baza indicațiilor date de conducerea superioară de partid și de stat privind dezvoltarea prioritară a industriei de mașini-unelte, mecanică fină, electrotehnică și electronică, în perioada 1971—1973 au fost alocate acestei ramuri importante fonduri de investiții, echivalente cu valorile realizate în întreg cincinalul precedent. **Au fost puse în funcțiune 114 noi capacități de producție**, dotate la nivelul tehnicii mondiale, iar **numărul salariaților din activitatea industrială a crescut cu aproape 34 000.** Demn de remarcat este faptul că deși cheltuielile de investiții au fost mai mici cu circa 17% față de prevederile din cincinal, producția realizată a fost superioară prevederilor cu peste 2 miliarde lei.

(*Continuare în pag. 6*)

ÎN ACEST NUMĂR:

3 **Actualitate :** Diversificare, calitate, economicitate — alternative posibile sau simultan necesare ?

5 **Prețuri :** Reașezarea generală a prețurilor de producție și de livrare.

9 **Comerț exterior :**
Din strategia unei centrale : Creșterea rentabilității prin adîncirea prelucrării.

10 **Conducere și organizare :**
• Experiențe în actualitate : Utilizarea rațională a capacităților de producție.
11 • Cum programăm obiectivele ?

12 **Ancheta „V.E."**
184 cooperative agricole participă la ancheta pe tema : Resursele dezvoltării.
13

Economie mondială
20 • Economia țărilor socialiste în 1974 • Implicații ale instabilității monetare în Occident • Corespondențe speciale din Londra, Paris și Bonn : Efecte de durată ale crizei energetice.
23

I-VIII **Consultații, studii documentare în sprijinul celor ce studiază în învățămîntul de partid :**
• Indicatorii cantitativi și calitativi ai activității economice • Îmbunătățirea activității de aprovizionare tehnico-materială : Respectarea contractelor economice — obligație de bază a fiecărei întreprinderi • Documentar : Fluxurile internaționale ale forței de muncă în țările capitaliste, în perioada actuală.

ÎN SUPLIMENT :
Lista produselor industriale, la care România beneficiază de sistemul generalizat de preferințe vamale al Pieței Comune, începînd cu 1 ianuarie 1974 (partea I-a).

Semnale

Un truc sau o greșeală de... publicitate ?

ASOCIINDU-MĂ concluziilor „Vieții economice" privind modul în care se face publicitatea vreau să adaug un exemplu de... antipublicitate.

Imaginea este grăitoare : baie la ștrand, în aer liber, în bazin termal... în luna ianuarie. O fi surprins fotograful un asemenea grup de temerari pe gerurile lui ghenar ! Dar că și pomii erau în frunză nu pot crede... este un truc publicitar.

Trucul reprezintă fila pe ianuarie 1974 din calendarul editat de Ministerul Turismului. De, s-or fi ascuns de obiectivul fotografului peisagiile frumoase capabile să îmbie pe turistul român și străin, să-i facă pe aceștia să trăiască — să dorească — cel puțin printr-o filă de calendar, o zi de iarnă în „caldă" ospitalitate a meleagurilor noastre.

C. FELIX
Brașov

Prescripțiuni și răspunderi

CONFORM tarifului local de mărfuri, Stația C.F.R. Sebeș-Alba are obligația de a pune vagoanele la dispoziția întreprinderii noastre la punctul de joncțiune al liniei industriale cu linia C.F.R. și de a le ridica de la același punct. În loc să respecte aceste norme, stația respectivă a întocmit prescripții, obligînd o altă întreprindere să execute această prestație cu locomotiva sa. Unitatea noastră a fost deservită pînă la 1 ianuarie 1973, după care i s-a adus la cunoștință refuzul prelungirii contractului. Obligată de organele locale, unitatea posesoare de locomotivă ne mai aduce vagoanele, însă numai după posibilități, fapt pentru care plătim locații pentru neridicarea vagoanelor și netrimiterea lor în termen. Stația C.F.R. Sebeș consideră vagoanele ca fiind puse la dispoziția întreprinderii în gară, nu la punctul de joncțiune și are pretenția să le primească tot acolo. Din această cauză se percep locații care dau naștere la o serie de litigii între întreprindere, C.F.R. și centrala P.C.D.M.R. din București, care nu-și mai respectă angajamentul și prescripțiunile C.F.R.-ului.

Dar iată cum judecă arbitrajul această situație :

— C.F.R.-ul, deși are obligația de a pune la dispoziția întreprinderii vagoanele la punctul de joncțiune cu linia C.F.R. și, respectiv, de a le ridica de la acest punct, este totuși absolvită de această răspundere, sarcina de tractare a vagoanelor fiind dată prin prescripțiuni centralei amintite, prescripțiuni pe care le consideră legale și obligatorii.

— centrala respectivă, deși este obligată prin prescripțiuni să execute această prestație, dacă nu există contract, este absolvită de această răspundere.

Deși prescripțiunile sînt legale pentru C.F.R., ele îl absolvă de răspundere ; aceleași prescripțiuni nu au nici o valoare pentru centrala amintită, nu o obligă la nimic. În această situație, întreprinderea noastră rămîne să tot plătească locații. Care ar fi oare hotărîrea cea mai bună într-o asemenea situație ?

Dumitru TĂTARU
director comercial
Întreprinderea de hîrtie
Petrești Sebeș

Hărți

AM DORIT să-mi procur o hartă a țării noastre, cu împărțirea administrativă. La librăriile vizitate am primit, însă, același răspuns negativ. Oare cum aș putea procura o asemenea hartă de care am nevoie în activitatea mea.

Mircea DAN
Ploiești

Cu sau fără suport ?

COOPERAȚIA DE CONSUM a avut o inițiativă lăudabilă, punînd în consum o serie de condimente de bucătărie mult apreciate de cumpărători. Produse diverse, frumos prezentate, condimentele CECONA au o valoare de întrebuințare deosebită.

Apreciind punerea pe piață a unor asemenea produse, nu putem trece peste o mică nedumerire. Nu înțelegem, de pildă, de ce sîntem obligați să cumpărăm, de fiecare dată, și cîte un suport de lemn. În fiecare gospodărie este suficient un singur suport, celelalte fiind aruncate. Nu-i păcat ?

Victoria DRĂGUȚ
București

REVISTA „Viața economică" ne este de mare folos în documentarea noastră. Nu putem însă, înțelege de ce unele materiale documentare nu se tipăresc în ordinea paginilor, pe întreaga suprafață a acesteia, ci în formă de carte, care ne îngreunează cititul. Începi un articol și cînd se termină așa-zisa pagină (care nu reprezintă decît o pătrime din pagina revistei) trebuie să faci echilibristică ca să găsești continuarea.

B. POPA
Tîrgu Mureș

N.R. Vă mulțumim pentru atenția cu care ne urmăriți. Dar nu vă putem indeplini dorința. Sînt foarte mulți cititori care și-au exprimat dorința ca unele materiale să apară sub formă de fascicole.

Îndoiți sferturile de pagină, numerotate de la I la VIII și veți obține un caiet, care se poate citi „șnur".

Ecouri

Cadru perfecționat pentru întărirea controlului financiar-bancar

(„V.E." Nr. 44)

M.I.Ch. LA centralele și întreprinderile unde s-au constatat deficiențe în organizarea controlului financiar preventiv au fost luate măsuri de remediere imediată, prin cuprinderea în această formă de control a unor operațiuni și desemnarea unor salariați competenți să-l exercite.

În articolul citat, s-a criticat și faptul că salariații care au atribuții de control financiar preventiv nu le îndeplinesc cu simț de răspundere. Această deficiență s-a constatat și în unele unități din subordinea ministerului nostru ca, de exemplu, la Combinatul chimic Tîrnăveni unde s-au plătit nelegal unele sume drept alocație de stat pentru copii la Institutul de proiectări „IPROCHIM"-București, de asemenea, s-au plătit nelegal indemnizații pentru concediul de odihnă, valorile respective fiind de mărimi neesențiale. Sumele au fost recuperate operativ.

În unele unități, au fost constatate pagube ca urmare a acordării fără simț de răspundere a semnăturilor privind confirmarea legalității, necesității economicității și realității operațiilor, de către șefii compartimentelor tehnico-economice în conformitate cu prevederile articolului 3 din H.C.M. nr. 1047/1970, ca, de exemplu, la Întreprinderea pentru transportul și livrarea produselor petroliere Ploiești, care a plătit unei cooperative meșteșugărești suma de 695 673 lei, fără ca lucrările să fie executate în cuantumul pretins. Cazul a fost deferit organelor de cercetare penală și sumele achitate nelegal, recuperate.

Prin organele sale de control ministerul urmărește sistematic modul de organizare și executare a controlului financiar preventiv și ia măsurile ce se impun în funcție de natura deficiențelor constatate. Menționăm că semnalările din articolul respectiv și criticile aduse sînt de real folos pentru centralele și unitățile noastre, prin aceasta contribuindu-se la întărirea spiritului de răspundere în apărarea și buna gospodărire a avutului obștesc.

D. POPA
director adjunct
Ministerul Industriei Chimice

M.E.F.M.C. Pe linia întăririi activității de control, în cadrul ministerului nostru au fost luate măsuri în concordanță cu prevederile Legii nr. 5/1970. Prin ordinul ministrului nr. 1593/1973, privind organizarea și exercitarea controlului financiar preventiv la nivelul ministerului, s-a actualizat și adaptat controlul financiar preventiv la noua structură organizatorică, fiind desemnați salariații cu atribuții de control financiar preventiv, precum și operațiunile supuse acestui control. Precizăm că, recent la nivel de minister, s-a întocmit un plan de măsuri privind apărarea integrității avutului obștesc, gospodărirea rațională a mijloacelor materiale și bănești, precum și creșterea eficienței controlului financiar preventiv și a controlului financiar intern.

Șt. PÎRVULESCU
director
M.E.F.M.C.

Opțiuni pentru diversificarea ambalajelor

(„V.E." Nr. 44)

ÎN SCOPUL unei dezvoltări armonioase, pe baza unor cereri reale și în concordanță cu solicitările consumatorilor în ceea ce privește aspectul calitativ al detergenților, s-a comandat Institutului de Cercetări Comerciale un studiu de prognoză cu tema „Piața produselor de spălat în R.S. România". Concluziile acestui studiu vor sta la baza planurilor de dezvoltare și diversificare a detergenților românești.

Referindu-se la ambalarea detergenților în material plastic arătăm că, în prezent, sînt livrați astfel numai detergenții lichizi (tip Deval). Este în studiu extinderea ambalării în material plastic și la detergenții granulați, urmînd ca după studierea aspectelor legate de utilizarea acestui tip de ambalaj (comportarea granulei etc.) să se tragă concluziile asupra introducerii acestora. În prezent, detergenții românești se livrează pe piață în ambalaje de 200 g și 500 g, această ambalare putînd fi extinsă și la alte gramaje solicitate de consumatori.

Mihai GHEORGHIU
director tehnic
Centrala industrială
de medicamente, cosmetice,
coloranți și lacuri

Ce preferă consumatorii și ce se găsește în magazine

(„V.E." nr. 43/1973)

ÎN VEDEREA orientării contractărilor pentru anul 1974, în funcție de preferințele consumatorilor, cu ocazia expoziției de produse ce a avut loc la Complexul Expozițional din Piața Scînteii, Institutul de cercetări comerciale, a efectuat sondaje de opinie la unele produse, printre care și pantalonii pentru femei și adolescente, aspect de altfel susținut și de dv. în prima parte a articolului.

De rezultatul sondajului efectuat s-a ținut seamă și susținem că, pentru anul curent, începînd cu trim. I, pantalonii pentru femei și adolescente vor fi în majoritatea lor din jerse poliester texturat, în mare parte în culorile negru și bleumarin mult solicitate și în croială modernă (evazați la terminație).

Pentru a veni în întîmpinarea consumatorilor încă din trim. IV.1973, s-au dat pe piață cantități suplimentare de pantaloni din jerse în culorile negru și bleumarin.

Al. GROSSMAN
director
Ministerul Comerțului Interior

Curier

Salarizare

N. MAXIM, Videle. — În urma aplicării Decretului nr. 162/1973 și a celorlalte decrete de organizare a unităților, unii salariați au fost trecuți din categoria personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ în categoria personalului muncitoresc. După o perioadă de la încadrarea acestui personal ca muncitori, sau după o perioadă de la absolvirea cursurilor de recalificare într-o activitate productivă, ca urmare a unei vacanțe ivite între timp s-a creat posibilitatea reîncadrărilor în funcțiile deținute pînă la aplicarea decretelor de organizare susmenționate, sau în funcții echivalente. În asemenea situații Ministerul Muncii, de acord cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, au hotărît : unităților au dreptul ca, la stabilirea salariilor tarifare de încadrare ale angajaților, să acorde acestor angajați un număr de gradații, fără ca prin aceasta să se depășească salariul tarifar avut la funcția ocupată anterior organizării unităților.

★

TOADER BUGNAR, Tg. Mureș. — În ipoteza în care ați absolvit învățămîntul superior, cu examen de stat (de diplomă), fără a fi scos din producție, salarizarea dv. se stabilește în conformitate cu prevederile pct. 10 din anexa nr. IX la H.C.M. 914/1968. Potrivit acestei prevederi, absolvenții institutelor de învățămînt superior, cu examen de stat, care ocupă o funcție pentru care se cer studii medii și care își iau diploma la o formă de învățămînt superior, în specialitate, în cazul în care salariul lor tarifar pentru al doilea an de activitate este mai mic decît cel avut la funcția medie, pot fi încadrați pe o funcție la care se cer studii superioare în specialitatea pentru care s-au pregătit, la salariul de bază sau la o gradație care să le asigure salariul tarifar de încadrare avut sau o clasă de salarizare în plus.

★

NICU ȘTEFĂNESCU, București. — Întrucît salariul ce vi s-a stabilit în luna iulie 1973, ca urmare a absolvirii învățămîntului superior, cu examen de stat, și a trecerii din funcția de tehnician în aceea de economist reprezintă o majorare a salariului tarifar avut pînă la această dată, vechimea, în raport cu care vi se poate acorda o gradație superioară, se calculează de la data încadrării în funcția de economist.

★

OLIMPIA RACOLȚA, București. — Primele 30 de zile de concediu medical din anul 1972, se includ în calculul anului doi de activitate. Restul zilelor de concediu medical din anii 1972—1973, nu se includ în anii de activitate în funcție de care se stabilește salariul tarifar, la nivelul de bază, al funcțiilor ocupate de absolvenții învățămîntului superior (inginer, economist, chimist, fizician). Față de cele de mai sus și din datele ce ne-ați comunicat rezultă că ați împlinit doi ani de activitate — efectivi — la 30 iulie 1973, dată de la care trebuia să fiți încadrată la nivelul de bază al salariului funcției ce o deținеți.

★

GHEORGHE BĂLAN, Sibiu. — Întrucît cadrele de specialitate juridică fac parte din categoria personalului de specialitate, din serviciile funcționale ale unității, condițiile de acordare integrală a salariilor lor tarifare sînt cele care se aplică și la celelalte cadre de specialitate, cu studii superioare, din aceste servicii, și anume realizarea integrală a sarcinilor ce decurg din planul unității unde lucrează. Chiar și atunci cînd acești indicatori sînt realizați, acordarea integrală a salariilor este condiționată și de realizarea, în întregime, a sarcinilor proprii de serviciu.

Încadrare

EUGENIA DOSPINESCU, Bacău. — Cît timp n-ați promovat examenul de diplomă, unitatea nu vă poate încadra ca economistă, chiar dacă ați absolvit facultatea. După ce veți promova acest examen, avînd o vechime de peste 12 luni în cîmpul muncii, veți fi încadrată de la început cu salariul prevăzut pentru funcția de economist, în al doilea an de activitate.

Durata programului de lucru

AUREL ROH, Gherla. — Ca urmare a abrogării, de la 1 martie 1973, a vechiului Cod al muncii și a aplicării, de la această dată a art. 112 și 116 din noul Cod, Hotărîrea Consiliului de Miniștri și Instrucțiunile emise în baza acestora referitoare la regimul prelungit de lucru au fost abrogate. H.C.M. nr. 1 505/1954 (art. 4) mai este și în prezent în vigoare.

Timp liber în compensare

ȘTEFAN ZAMFIR, Sinaia. — Potrivit art. 124 din Codul muncii, personalul încadrat în muncă are dreptul, în fiecare săptămînă la un repaos de cel puțin 24 ore consecutive. Repaosul săptămînal se acordă, de regulă, duminica. Conducerea unității, cu acordul comitetului sindicatului, poate stabili o altă zi din săptămînă ca zi de repaos cu condiția ca cel puțin o dată în două luni să se asigure fiecărei persoane ziua de repaos săptămînal duminica. În cazuri excepționale, repaosul săptămînal poate fi acordat, prin cumulare, într-o perioadă mai largă. Zilele de repaos săptămînal nu pot fi compensate în bani întrucît, atît interesul societății cît și al fiecărui salariat în parte este ca repaosul să fie efectiv.

Concediul de odihnă

I. MIHALI, București. — Perioada de șase luni cît ați efectuat stagiul militar, după încadrarea — ca absolvent al învățămîntului superior — se socotește vechime utilă la acordarea concediului de odihnă. Dacă atunci cînd ați plecat din unitate, în vederea efectuării serviciului militar, vi s-a plătit compensarea în bani a concediului neefectuat, proporțional cu perioada lucrată de la angajare, puteți beneficia de un nou concediu de odihnă după împlinirea a 11 luni de activitate, în care se include și perioada de efectuare a stagiului militar. În ipoteza în care nu ați primit această compensare, sînteți îndreptățit să primiți oricînd concediul de odihnă, întrucît aveți însumată o perioadă mai mare de 11 luni de vechime neîntreruptă în muncă.

RADU COROERU, Caransebeș ; CORNELIU LATOȘ, Tîrgu Mureș ; ELISABETA BORZA, Deva ; URZIL, Urziceni — În nr. 4 al Suplimentului nostru am publicat și răspunsurile pentru dv.

FILE DE ISTORIE ECONOMICĂ

REFLECȚII DE ECONOMIE ÎN GÎNDIREA LUI B.P. HAȘDEU

POET, NUVELIST, dramaturg, istoric, etnograf, critic literar, filolog, poliglot desăvîrșit, o personalitate enciclopedică a vremii, de o cultură vastă și multilaterală prin studiile aprofundate în toate domeniile activității umane B. P. Hașdeu a avut și o gîndire economică de profunzime. În operele sale, se reflectă legătura organică cu realitatea, care prin mii de fire leagă creația de frămîntările umane, de drepturile muncitorilor, țăranilor și păstorilor iobagi umiliți, ca și profundul său dispreț pentru monarhie, burghezie și moșierime. Cu arma ascuțită a indignării și a satirei sale corosive, a înfierat afacerile monarhiei în complicitatea guvernului, cum a fost concesiunea concernului Stroussberg și altele, invederînd ruina economică și financiară a țării.

Sesizînd cursul vieții, și schimbările în funcționarea organismului social-economic și strîns legat de popor, B. P. Hașdeu scria : **„Creșterea manufacturii într-o țară aduce îmbunătățirea agriculturii și** *vice-versa scăderea celei dintîi surpă pe cealaltă și că Angiia prin dibăcie dialectică a economiștilor săi a zugrăvit cu niște culori ferice suprema beatitudine a plugăriei acelor popoare asupra cărora ea domnește în calitate de manufactură și pe care n-ar dori cu nici un preț să le vadă emancipate, dar este foarte greu de a șterge totodată din paginile istoriei învățămîntul propriului său trecut".*

„Mizerie și sclavie în agricultură, avuție și libertate, prin fabrici" (Economistul B. P. Hașdeu, București, 1963, pag. 8 și 9). Frazele sale, reflectă în plinătatea lor sărăcia țărănimii sub jugul strivitor al exploatării, și se detașează și pledarea pentru industrializarea țării, industria determinînd prosperitatea agriculturii.

Ion I. GHELASE

CLAUZA NAȚIUNII CELEI MAI FAVORIZATE ÎN CONVENȚII COMERCIALE DIN SECOLUL TRECUT

CONVENȚIILE COMERCIALE semnate de România în secolul al XIX-lea, sînt dovezi elocvente ale atenției statelor europene față de țara noastră.

Raporturile comerciale și aspectele juridice aferente dintre România și Germania reglementate la 14 noiembrie 1877, prin convenția de la Berlin, acordau libertate de comerț, de navigație, și exercitarea industriei, însă cu respectarea legilor țării respective. Ea prevedea : „Pentru un deceniu, și pe bază de reprocitate, se acordă clauza națiunii celei mai favorizate".

Pentru o perioadă de 7 ani, s-a semnat la Viena, la 30 martie 1878, convenția de comerț dintre România și Elveția, garantîndu-se „reciprocitatea tratamentului națiunii celei mai favorizate pentru toate operațiunile de import, export și tranzit".

Clauza națiunii celei mai favorizate și relațiile comerciale au format și obiectul tratativelor și a convenției care s-a încheiat la București, între România și Turcia, la data de 10 noiembrie 1887.

Ilie CIUTESCU

economie națională

ACTUALITATEA ● **INDEPLINIREA EXEMPLARĂ A SARCINILOR DE PLAN** ● Din experiența centralelor industriale : **diversitate, calitate, economicitate** ● Folosirea mai judicioasă a categoriilor valorice constituie o importantă componentă a procesului de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale. În paginile revistei, un studiu privind o acțiune cu ample implicații — **reașezarea generală a prețurilor de producție și de livrare** ● Experiențe în actualitate din centrale și întreprinderi : Din strategia de export a unei centrale ; Creșterea rentabilității prin adîncirea prelucrării ● Cum utilizăm capacitățile de producție ● Ancheta „V.E." : **resursele dezvoltării.**

● Structura producției și cerințele binomului eficiență la producător — satisfacerea deplină a solicitărilor la beneficiar.

● Ce „dimensiune" va avea în '74 reproiectarea unor produse și asimilarea de produse noi?

● Manopera, inteligența productivă, în locul materiei prime, sau cum să sporim „proporțiile eficienței"?

În îndeplinirea planului unei centrale industriale :

DIVERSIFICARE, CALITATE, ECONOMICITATE

alternative posibile sau simultan necesare?

DACĂ AR FI să caracterizăm ce înseamnă anul IV din actualul cincinal pentru colectivul centralei noastre, ar fi greu de găsit doar cîteva trăsături definitorii. El nu înseamnă numai o producție globală industrială cu 14,1% mai mare față de realizările anului 1973, dar marchează și substanțiale creșteri sortimentale, în special la produsele mult solicitate (încălțăminte — 13,6% ; talpă din cauciuc 20,6% ; bunuri de consum din mase plastice 26,6% ; materiale pentru fețe încălțăminte 41,6% ș.a.). De asemenea, nivelul productivității muncii pe centrală urmează să crească cu 8,55% față de anul trecut. Și totuși, din complexitatea sarcinilor și a acțiunilor care ne stau în față în 1974 ca prioritare se disting următoarele :

● anul celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și al Congresului al XI-lea al partidului, este o etapă „de maturitate" pe care o parcurgem în realizarea cincinalului înainte de termen. Dovada acestei maturități o vom putea face în primul rînd **prin CALITATEA muncii și a producției noastre ;**

● desigur sfera calității o privim în sens larg. În ea includem nu numai „cum producem", ci și cum satisfacem cerințele complexe și multiple ale beneficiarilor. Este vorba deci și de DIVERSIFICARE... Măsurile preconizate în această direcție vor conduce, în 1974, la creșterea față de 1973 cu 2% a livrărilor la fondul pieței, ceea ce se va concretiza într-un volum însemnat și o gamă largă de produse destinate consumului populației. Totodată nivelul exportului va depăși cu 23,2% pe cel realizat în 1973 ;

● în fine, modul „cum producem" are, după părerea mea, și o altă semnificație, deoarece include și cu ce efort, cu ce cheltuieli. Ne interesează, deci, cu prioritate, cu ce eficiență FOLOSIM MATERIILE PRIME ȘI MATERIALELE. O imagine despre amploarea acestor preocupări, o oferă nivelul cheltuielilor de 1000 de lei producție marfă, care se vor reduce în acest an față de 1973 cu 30 de lei, conducînd la realizarea unor economii în valoare de circa 23 de milioane de lei.

● Promovarea de tehnologii și produse noi — o primă direcție de acțiune

ÎN REALIZAREA unor produse de calitate superioară, colectivele din întreprinderile centralei noastre, au adoptat un complex de măsuri a cărui realizare pune pe prim plan efortul propriu, gîndirea creatoare a tuturor muncitorilor, inginerilor, economiștilor și tehnicienilor. Dacă pînă acum exigența era îndreptată în special în analiza factorilor externi de întreprindere (calitatea materiei prime, a utilajelor din dotare etc.), în prezent eforturile sînt concentrate pe linia **modernizării și adaptării structurii producției la cerințele binomului eficiență — satisfacerea solicitărilor reale ale beneficiarilor,** în special prin **introducerea de noi tehnologii la grupele de produse cu pondere mare**.

Printre acestea se numără, în primul rînd, **extinderea noului procedeu tehnologic de prelucrare a pieilor în butoi tip betonieră.** Avantajul acestui procedeu constă, printre altele, în reducerea ciclului de fabricație cu 2 zile, diminuarea consumului de utilități, a volumului de ape reziduale, calitate și eficiență înaltă. La ele se adaugă tehnologia de fabricare a cizmulițelor din cauciuc colorat, folosind finisaje superioare, cu lacuri pe bază de materiale speciale. În urma studiilor de prognoză și de marketing efectuate, o bună parte a producției a fost orientată spre noi structuri și tehnologii pentru cizme de protecție din cauciuc și p.v.c. cu utilizări în medii deosebite de lucru, realizarea unui nou înlocuitor de piele tip „lac" pentru încălțăminte ; de piele artificială cu greutate redusă și finisaje superioare. Nu mai puțin importante sînt și tehnologiile de fabricație a tălpilor microcelulare din cauciuc termoplastic și din p.v.c., precum și extinderea modernizării procesului de preformare a branțurilor la încălțămintea fabricată pe calapoade tipizate etc.

Adoptînd concepția etapei actuale privind factorii ce contribuie la creșterea nivelului calitativ al produselor, s-au stabilit programe concrete pentru **reproiectarea unor produse, asimilarea de produse noi, introducerea unor procese tehnologice moderne** prin efectuarea de studii și cercetări aplicative, practice. Prin aceste măsuri ponderea valorică a produselor noi și reproiectate va reprezenta 76% din valoarea globală a producției în 1974, ceea ce reprezintă reînnoirea unui volum de circa 3/4 din producția globală.

Numai pentru tr. I. 1974 se prevede **trecerea în fabricația de serie a unui număr de circa 900 sortimente și modele noi** create și asimilate în 1973 și începerea asimilării unui număr de circa 1 000 sortimente și modele noi. Dintre ele amintim : încălțămintea cu fețe din noi înlocuitori textili și textili combinați cu p.v.c. ; cea confecționată cu noi tipuri de tălpi din cauciuc realizate în diverse amestecuri ; cizme cu fețe din noi înlocuitori pentru femei și copii ; încălțăminte cu fețe din semifabricate noi ; diferite jucării superioare din punct de vedere al formei și aspectului, diverse produse realizate din mase plastice prin eliminarea operațiilor manuale de asamblare și folosirea unui sistem de sudură cu ultrasunete ș.a.

Concomitent cu lărgirea gamei de sortimente, aceste realizări vor constitui surse concrete de îmbunătățire a calității, durabilității și aspectului produselor. Aceste măsuri vor contribui la îmbogățirea colecțiilor de prezentare a produselor la contractările pentru sem. II. 1974.

● Producția la ora eficienței : „cît", dar mai ales „cum"?

DESIGUR PRODUCȚIA nu este un scop în sine. Pentru producător, este important, în primul rînd ca, concomitent cu onorarea prevederilor din contracte, activitatea productivă să se desfășoare cu o eficiență cît mai înaltă. În cadrul centralei noastre, o importantă resursă de reducere a cheltuielilor de producție și, implicit, a prețului de cost o reprezintă materiile prime care dețin o pondere mare în structura fiecărui produs. Și cum cerințele unei economii moderne în această direcție fac ca în alternativa materie primă — forță de muncă, inteligență productivă, balanța să se încline net în favoarea celei din urmă, rezultă că, cu toate rezultatele bune obținute pînă în prezent, reducerea cheltuielilor materiale reprezintă încă un „filon" insuficient explorat în unele din întreprinderile noastre.

Ca urmare, în acest an, rezultate deosebite se preconizează a fi obținute prin acțiunile de **îmbunătățire a normelor de consum, valorificarea superioară a materiilor prime, folosirea înlocuitorilor, reducerea și recuperarea superioară a deșeurilor inerente în procesele de fabricație.** Astfel, economiile ce urmează a se realiza prin reducerea cheltuielilor materiale vor reprezenta circa 13,6 mil. lei. Pentru obținerea acestora s-au efectuat studii amănunțite, stabilindu-se măsurile și acțiunile ce urmează a se desfășura, dintre care mai importante sînt :

● introducerea de noi tehnologii de prelucrare a pieilor, folosind materiale auxiliare din țară în locul materialelor din import (lianți tip Romacril pentru finisare, lianți tip Medacril, detergenți tip Romopal, tananți sintetici tip Cromsintan H.C.) ;

● introducerea de materiale, piese componente și tehnologii, care să conducă la ușurarea tălpilor din cauciuc și a încălțămintei, contribuind astfel la realizarea de economii și la obținerea unor produse mai flexibile și mai confortabile :

● realizarea de produse de încălțăminte și îmbrăcăminte prin valorificarea deșeurilor de piele și blană ;

● valorificarea superioară a produselor secundare în producția de articole de cauciuc și mase plastice ;

● elaborarea unor structuri și tehnologii adoptate la confecționarea încălțămintei din cauciuc din piese profilate etc.

Un accent deosebit se pune și în acest an pe **raționalizarea consumului de combustibil și energie electrică**, sarcinile centralei pe 1974 fiind deosebit de importante și anume : reducerea cu 6% a consumului de energie electrică, cu 3% a consumului combustibil și cu 18% a carburanților. Dintre măsurile preconizate în această direcție, cele mai eficiente se referă la încărcarea și folosirea rațională, la maxim, a capacităților de producție pe unitatea de timp, reproiectarea tehnologiilor ce necesită un consum mare de energie și combustibil, uniformizarea și extinderea în întreprinderi a proceselor tehnologice cu consum mic de energie și combustibil, reducerea pierderilor, verificarea și reglarea instalațiilor de măsură — aparatelor de control-automatizare — care permit controlul permanent al consumurilor energetice.

O altă direcție în care va fi orientată activitatea tehnică este **folosirea materialelor de origine minerală și limitarea consumurilor de materiale obținute din gaze naturale, petrol și derivații ale acestora.** Astfel se poate reduce, de exemplu, consumul de negru de fum utilizat în industria de prelucrare a cauciucului prin înlocuirea cu bioxid de siliciu activ sau șarje semiactive. Pe de altă parte, procesele de obținere a negrului de fum din gaz metan și petrol prezintă un randament scăzut de 4—10%, ceea ce impune înlocuirea parțială a acestuia cu materiale minerale active și semiactive, care trebuie asimilate în țară pentru a evita importul.

Toate aceste măsuri, precum și altele, generalizarea experienței bune acumulate de unele colective de muncă din întreprinderile noastre, vor permite ca în cinstea celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a Congresului al XI-lea al P.C.R., centrala noastră să se prezinte cu realizări bune, care să constituie o garanție reală a realizării cincinalului înainte de termen.

ing. Valeria COTOROBAI
director tehnic
Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

În unitățile Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții

PÎRGHII DE SPORIRE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ÎN 1974 în fața sectoarelor și întreprinderilor MEFMC stă sarcina de creștere, în continuare, a eficienței economice. Unul din factorii hotărîtori îl constituie **nivelul productivității muncii pe salariat și dinamica acesteia.** Din graficul alăturat reiese că în 1974 productivitatea muncii la MEFMC **va reprezenta o creștere de circa 27% față de anul 1970 luat ca bază, ceea ce înseamnă un ritm mediu anual de 6,1%.** Aceasta se va materializa într-o economie relativă, față de anul 1973, de circa **17 mii salariați.** Luînd ca bază nivelul productivității muncii din 1970, **economia relativă de salariați pentru perioada 1971—1974 este de circa 194 mii salariați.**

În fiecare din anii 1971—1973, peste 80% din sporul producției globale față de anul anterior, s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii ; același obiectiv se cere atins și în 1974. Cea mai mare parte din efortul de creștere a productivității muncii din acest an — respectiv cea mai mare parte din economia relativă de salariați — se va obține prin măsuri privind **dezvoltarea bazei tehnice a producției** (introducerea tehnicii noi și îmbunătățirea tehnologiei existente, perfecționarea organizării proceselor de producție ș.a.) și prin măsuri privind **organizarea conducerii, a producției și a muncii.** În acest sens se impune ca ministerul și centralele industriale să urmărească încă de la începutul anului concretizarea și realizarea, în termenele prevăzute, a fiecărei prevederi înscrise în programul de măsuri aprobat privind asigurarea creșterii productivității muncii planificate.

Una din aceste măsuri, capabilă să asigure un salt substanțial al productivității muncii în exploatările forestiere (la care pînă acum s-a înregistrat o productivitate stagnantă și redusă), este cea privind **exploatarea arborilor cu coronament și secționarea acestora în depozite centralizate.** Pentru ca această nouă tehnologie să dea rezultatele scontate, va trebui urmărită și sprijinită aplicarea și extinderea ei pe scară cît mai largă.

Un punct nevralgic, în 1973, l-a constituit nerealizarea repetată a productivității muncii planificate în sectorul **materialelor de construcții.** Este necesar ca, în 1974, să se elimine neajunsurile și lipsurile constatate, pentru ca rezultatele obținute să fie pe măsura potențialului productiv cu care sînt înzestrate unitățile acestui sector de activitate.

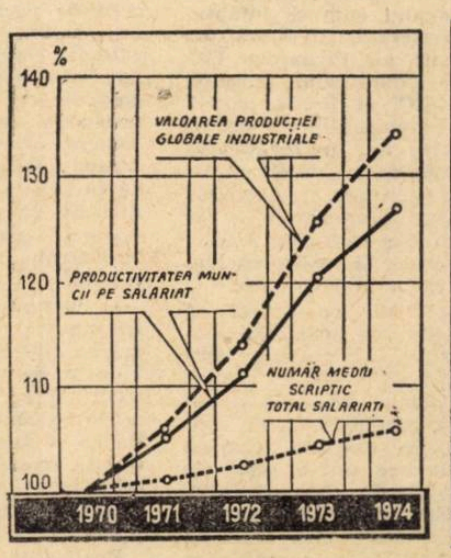

Evoluția productivității muncii pe salariat în activitatea industrială a M.E.F.M.C.

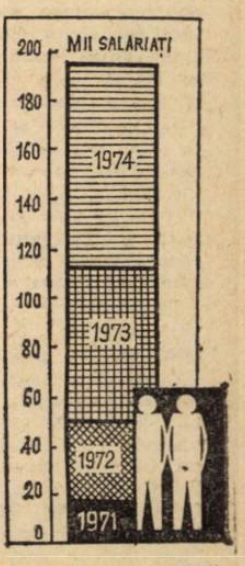

Economia relativă de salariați în perioada 1971—1974 (luînd ca bază anul 1970)

ÎN JUDEȚUL VRANCEA

DEZVOLTAREA POTENȚIALULUI ECONOMIC PRIN ACȚIUNI AMPLE DE VALORIFICARE A RESURSELOR

Simion DOBROVICI
prim-secretar
Comitetul județean Vrancea
al P.C.R.

ALĂTURI DE CELELALTE județe ale țării care au raportat îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor de plan pe primii trei ani ai actualului cincinal se numără și județul Vrancea. Planul producției industriale a fost realizat la 29 noiembrie, pînă la sfîrșitul anului 1973 fiind produse suplimentar mărfuri în valoare de peste 180 milioane lei (față de 50 mil. lei cît a reprezentat angajamentul asumat în întrecerea socialistă de oamenii muncii din industria județului).

Între primii factori care au contribuit la obținerea acestor rezultate, la utilizarea eficientă a capacităților de producție, la promovarea de tehnologii moderne, se află reducerea (absolută și relativă) a timpilor de muncă neproductivi, întărirea disciplinei etc. cît și activitatea politică al cărei obiectiv prioritar l-a constituit evidențierea și valorificarea permanentă a resurselor existente în fiecare întreprindere, la fiecare loc de muncă. Insist asupra acestui ultim aspect întrucît, în momentul de față, atribuim o importanță deosebită analizei acestei activități și, implicit, metodelor noastre de muncă, ele constituind o bază solidă pentru activitatea din acest an. Desigur, în procesul muncii politice trebuie găsite noi metode, care să îmbogățească experiența noastră. Totuși, realizările de pînă acum confirmă valabilitatea stilului de muncă adoptat, eficiența lui, precum și importante direcții și posibilități de perfecționare.

Planul pe 1974 cuprinde orientări și sarcini de a căror realizare depinde ridicarea potențialului economic al județului nostru. Comparativ cu 1973, prin plan se prevede o creștere cu peste 19% la producția globală industrială și cu 25% la producția marfă. De asemenea, volumul de investiții alocat depășește 850 mil lei, urmînd a fi puse în funcțiune noi obiective economice și social-culturale care, alături de cele puse în funcțiune în primii trei ani ai cincinalului (linia de PFL din cadrul Complexului de prelucrare a lemnului, Fabrica de dispozitive, ștanțe, matrițe și scule așchietoare, Fabrica de produse ceramice Odobești etc.), vor spori zestrea industrială a județului, înscriindu-se în politica generală promovată consecvent de partidul nostru privind repartizarea rațională, echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării.

Realizarea planului pe 1974 a început cu un avans substanțial în comparație cu anii anteriori. În primul rînd, considerăm că fiind deosebit de important faptul că sarcinile ce revin județului nostru au fost dezbătute și însușite cu mult timp înainte de către toate colectivele întreprinderilor. Pe această bază, au putut fi adoptate măsuri corespunzătoare care să permită folosirea mai bună a capacităților de producție, fructificarea condițiilor tehnico-materiale existente.

Pe linia evidențierii și valorificării resurselor, ca mijloc principal de sporire a producției și îmbunătățire a indicatorilor economici, menționăm **folosirea rațională a capacităților și a spațiilor de producție existente**, aceasta înscriindu-se în mod prioritar, în preocupările comitetului județean de partid. Prin studiile permanente efectuate în întreprinderi au putut fi depistate importante rezerve ce vor fi fructificate din plin în acest an. Spre exemplu, la Fabrica de confecții-Focșani, numai prin amplasarea mai judicioasă a utilajelor, s-a reușit să se obțină o creștere a producției globale, la nivelul primilor trei ani ai cincinalului, de peste 870 mil. lei, față de 450 mil. planificați. Pentru acest an, prin folosirea aceleiași suprafețe productive, sporul de producție urmează să atingă un miliard lei. Măsuri de aceeași natură au fost adoptate și la Complexul de prelucrare a lemnului-Focșani care, în final, vor asigura realizarea a 8000 garnituri de mobilă anual, peste capacitatea proiectată. Dimensiunile acestor resurse apar mai pregnant în evidență dacă menționăm că prin studiile desfășurate într-un număr de 6 întreprinderi din județ au fost depistate peste 12 000 mp suprafață de producție insuficient utilizată. Desigur, au fost luate măsuri corespunzătoare pentru folosirea acestor spații, fapt ce permite sporirea producției numai prin utilarea acestora cu un număr mai mare de mașini și instalații.

Îmbunătățirea activității economice în acest an, sub aspectul eficienței, este condiționată în mod hotărîtor și de **reducerea cheltuielilor materiale** și, în general, a costurilor de producție. În această direcție, studiile și analizele întreprinse au evidențiat posibilitatea reducerii consumurilor specifice de materii prime și materiale, în următorii doi ani ai cincinalului, cu peste 40 mil. lei. Și în acest caz, activitatea noastră politică și economică urmează să se concentreze în acele întreprinderi în care sînt depășite cheltuielile materiale planificate. Mă refer la complexele de prelucrare a lemnului din Focșani și Gugești, la Întreprinderea forestieră de exploatare și transporturi-Focșani în care depășirea cheltuielilor materiale reprezintă 80% din totalul depășirilor pe județ. Pentru reducerea cheltuielilor materiale în aceste unități se vor proiecta și asimila produse cu consumuri specifice reduse. Totodată, se va urmări mai îndeaproape modul cum sînt respectate normele și normativele de consum și, în general, felul în care sînt gospodărite materiile prime și materialele.

Folosirea cît mai rațională a energiei și a combustibililor, ca element important al prețului de cost și, deci, ca sursă de micșorare a cheltuielilor materiale s-a soldat în 1973, cu economisirea a peste 2800 tone combustibil convențional și a circa 400 000 kWh energie electrică. Pentru 1974 s-a prevăzut raționalizarea consumului de energie și combustibili, care se va concretiza în diminuarea acestuia cu 15% față de nivelul înregistrat în 1973. Economisirea combustibililor și a energiei se va realiza prin reducerea consumurilor tehnologice, diminuarea normelor de consum a produselor obținute din țiței, optimizarea traseelor și interzicerea curselor în gol, casarea autovehiculelor cu grad avansat de uzură etc.

Între acțiunile de bază, cu continuitate în acest an, merită menționată și cea privind **îmbunătățirea calității producției**, ca factor principal de valorificare mai bună a nevoilor economiei naționale și a cerințelor la export, de ridicarea în ansamblu a eficienței economice. În acest domeniu, în 1973, au fost obținute unele rezultate bune, între care și realizarea a peste 120 produse noi cu indici calitativi superiori, cum sînt: diverse tipuri de mobilă, confecții (la care se aplică procedeul nou de termocolare), produse ale industriei alimentare etc. Cu toate acestea, preocupările privind îmbunătățirea calității producției se cer intensificate întrucît se înregistrează încă refuzuri din partea beneficiarilor față de unele produse realizate la Combinatul de prelucrare a lemnului-Focșani, la Întreprinderea de industrie locală, la Fabrica de confecții. În aceste unități, și în celelalte, organizațiile de partid, comitetele oamenilor muncii vor fi sprijinite în intensificarea controlului de calitate, în efectuarea controlului pe faze de fabricație, în asigurarea cu scule, dispozitive și verificatoare, în calificarea și ridicarea calificării lucrătorilor, în întărirea ordinei și disciplinei în producție pentru a respecta întocmai prescripțiile tehnologice privind efectuarea fiecărui produs.

În 1974, **importante sarcini revin județului în domeniul investițiilor**. Cu toate progresele realizate în 1973, față de anii anteriori, la nivelul județului nu s-a realizat integral prevederile la acest important capitol de plan. Măsuri în vederea intensificării ritmului de construcții au fost și sînt în curs de aplicare. Dintre acestea, acțiunile vizînd întărirea disciplinei, a răspunderii fiecărui lucrător din acest sector de activitate pentru îndeplinirea îndatoririlor profesionale ocupă un loc important, la care se asociază și cele privind întocmirea la timp a documentației tehnice și aprovizionarea mai bună a locurilor de muncă cu cele necesare bunei desfășurări a activității pe șantierele de construcții. Aplicarea de metode avansate în construcții, ca și folosirea din plin a utilajelor și a timpului de lucru — sînt pîrghii importante de accelerare a ritmului lucrărilor, de scurtare a termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor planificate.

Realizarea întocmai a sarcinilor de plan pe 1974 impune multă inițiativă, dar și exercitarea unui control permanent, care ne va ajuta să cunoaștem la timp cum se înfăptuiesc măsurile stabilite, precum și direcțiile în care trebuie să ne concentrăm eforturile pentru a înfăptui angajamentul asumat de a realiza înainte de termen planul cincinal.

CONTROL EXIGENT – SPRIJIN CONCRET, EFICIENT

(Urmare din pag. 1)

căreia **rolul controlului constă nu numai și nu, în primul rînd, în sesizarea unor neajunsuri în gospodărirea avuției naționale, ci în luarea promptă a unor măsuri pentru prevenirea și eliminarea acestora, pentru îmbunătățirea activității economice și sociale**.

Avînd drept coordonată fundamentală în orientarea întregii sale activități hotărîrile de partid, sarcinile și indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **controlul muncitoresc — de la Consiliul Central și pînă la consiliile din unități — a inițiat și efectuat numeroase și variate acțiuni de control asupra modului cum se înfăptuiesc hotărîrile Congresului al X-lea, ale Conferinței Naționale, ale Plenarelor C.C. al P.C.R. cele ale Comitetului Executiv și Secretariatului C.C. al P.C.R.**, sprijinind organele și organizațiile de partid, de stat și economice în perfecționarea activității de conducere a vieții economice și sociale, în stabilirea și luarea de măsuri pentru îndeplinirea sarcinilor de plan și angajamentelor asumate, creșterea eficienței economice și realizarea înainte de termen a actualului cincinal.

Problematica activității de control a vizat aspectele majore ale activității economice din industrie, agricultură, construcții, transporturi și celelalte ramuri ale producției materiale. Brigăzile și colectivele organizate, din însărcinarea conducerii partidului, de Consiliul Central de Control Muncitoresc într-o serie de județe printre care Bacău, Caraș-Severin, Constanța, Olt, Teleorman, Galați, au evidențiat noi posibilități pentru folosirea mai bună a capacităților și suprafețelor de producție, creșterea productivității muncii, ridicarea calității și diversificarea gamei sortimentale a producției, reducerea consumurilor specifice și a cheltuielilor de fabricație. Pe baza concluziilor rezultate din controalele efectuate, împreună cu organele și organizațiile de partid, comitetele și consiliile oamenilor muncii, centralele și ministerele interesate, au fost supuse spre aprobare conducerii de partid, propuneri de măsuri politico-organizatorice și tehnico-economice care asigură condiții pentru realizarea unei însemnate producții suplimentare, în special prin intensificarea acțiunii factorilor intensivi ai creșterii economice și realizarea înainte de termen a actualului cincinal.

De asemenea, controlul muncitoresc a urmărit îndeaproape modul cum se înfăptuiesc hotărîrile și indicațiile conducerii de partid într-o serie de probleme importante, printre care îmbunătățirea calității produselor, mașinilor, utilajelor, instalațiilor și echipamentelor complexe, gospodărirea combustibilului și energiei, producția, depozitarea, transportul și comercializarea cărnii și produselor de carne, aplicarea prețurilor la mijloacele de producție și bunurile de consum etc., în urma cărora au fost adoptate de către organele competente măsuri pentru îmbunătățirea activității în domeniile controlate.

În urma sprijinului acordat, unele întreprinderi cum sînt Combinatul de îngrășăminte chimice din Turnu Măgurele, Fabrica de osii și boghiuri — Bals, Întreprinderea Oțelul Roșu, Întreprinderea metalurgică și cea de mașini-unelte din Bacău și altele, care au întîmpinat greutăți în realizarea planului, în urma aplicării unor măsuri stabilite în comun cu organele locale de partid, și-au îmbunătățit activitatea.

Realizarea programului de investiții a constituit, de asemenea, una din preocupările majore ale controlului muncitoresc, urmărindu-se îndeaproape derularea corespunzătoare a activității pe întreaga filieră — proiectare, începerea și executarea lucrărilor, asigurarea materialelor de construcții și a forței de muncă, contractarea și livrarea utilajelor — o atenție deosebită acordîndu-se aplicării măsurilor aprobate de conducerea superioară de partid privind intensificarea ritmului de execuție și de punere în funcțiune a capacităților de producție.

În vederea îmbunătățirii aprovizionării populației cu mărfuri și servicii, **Consiliul Central, consiliile județene, municipale și orășenești de control muncitoresc au organizat numeroase analize și controale privind modul de aprovizionare a piețelor, a unităților comerciale cu ridicata, amănuntul și de alimentație publică, pregătirea și desfășurarea activității turistice și comerciale de pe litoral, traseele turistice și stațiunile balneo-climaterice, aprovizionarea pentru perioada de toamnă-iarnă etc.** Măsurile întreprinse, împreună cu organele locale de partid, cu consiliile populare și organele centrale au vizat îmbunătățirea aprovizionării cu mărfuri și servicii, repartizarea mai rațională a fondului de marfă pe sisteme comerciale și unități, mobilizarea la desfacere a unor produse, întărirea disciplinei contractuale și a exigenței în recepția calitativă a produselor, sporirea și diversificarea gamei de servicii către populație.

EVIDENȚIIND cîteva din preocupările și realizările controlului muncitoresc, nu putem să nu menționăm și faptul că în activitatea unora din consilii și, în special, a celor din unitățile economice, s-au manifestat și neajunsuri. În cursul anului trecut în unele unități economice gradul de folosire a capacităților și suprafețelor de producție, productivitatea muncii, cheltuielile de producție și în special, cele materiale, nivelul stocurilor, ritmicitatea livrărilor și calitatea produselor nu s-au situat la nivelul stabilit prin plan. Cu toate acestea, au fost cazuri cînd unele consilii de control muncitoresc nu au abordat cu fermitate astfel de probleme, au inițiat puține acțiuni de analiză și control în domeniile menționate, ceea ce a făcut ca aportul lor la sprijinirea organelor și organizațiilor de partid, a comitetelor și consiliilor oamenilor muncii pentru luarea măsurilor de îmbunătățire a activității economice și sociale să fie relativ scăzut.

Totodată, din analiza activității a rezultat faptul că **nu întotdeauna și nu peste tot, consiliile județene și al municipiului București de control muncitoresc au sprijinit îndeaproape consiliile de control muncitoresc din unitățile economice** în organizarea și buna desfășurare a activității lor în adoptarea de măsuri concrete, în controalele efectuate care, urmărite pe parcurs, să fie materializate cu maximum de eficacitate în practică. Au fost și cazuri în care consilii județene au organizat acțiuni de control fără a antrena la efectuarea lor și consiliile de control muncitoresc din unitățile respective.

Or, consiliile de control muncitoresc nu-și pot rezuma activitatea numai la constatarea felului în care se îndeplinesc sau nu unele hotărîri sau măsuri, ci trebuie să inițieze acțiuni și să sprijine găsirea de soluții, căi și mijloace care să contribuie realmente la îmbunătățirea activității.

PLANUL PE ANUL 1974 prevede continuarea în ritmuri și mai înalte a dinamismului creșterii noastre economice, obținerea în toate ramurile producției materiale a unor însemnate sporuri de producție peste prevederile inițiale ale cincinalului. Măsurile stabilite prin Hotărîrea Plenarei comune a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1973 cu privire la îndeplinirea și depășirea prevederilor planului național unic pe anul 1974 și la economisirea combustibilului și energiei asigură premisele necesare unei bune desfășurări a activității economice. După cum se menționează în această hotărîre, **„consiliile de control muncitoresc — la nivel central, județean și la întreprinderi — vor intensifica controlul asupra transpunerii în viață a prevederilor prezentei hotăriri, orientînd activitatea de control pe toate treptele organizatorice într-un spirit de înaltă exigență, spre asigurarea creșterii eficienței economice, a îndeplinirii exemplare a sarcinilor stabilite prin planul de dezvoltare economică și socială pe anul 1974"**. Care sînt principalele direcții de acțiune, proble-

(Continuare în pag. 16)

PREȚURI

REAȘEZAREA GENERALĂ A PREȚURILOR DE PRODUCȚIE ȘI DE LIVRARE

— CONȚINUT ȘI SEMNIFICAȚII —

Nela IONESCU
vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Prețuri

- **Fundamentarea obiectivă a priorităților și deciziilor economice**
- **Desfășurarea pe baze echivalente a schimbului de mărfuri**
- **Mărimea venitului net pe ramuri determinată în funcție de valoarea fondurilor de producție**
- **Cote de beneficiu diferențiate pe ramuri**
- **Raționalizarea fluxurilor de transport prin generalizarea condiției de livrare „franco-vagon stația de încărcare".**

UNA DIN COMPONENTELE principale ale acțiunii de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale o constituie folosirea mai judicioasă a categoriilor valorice, în care scop este necesar, în primul rînd, un sistem de prețuri corespunzător cerințelor stadiului actual al dezvoltării economico-sociale a țării noastre. Pe această linie — potrivit sarcinilor trasate de Congresul al X-lea și de Conferința Națională a P.C.R. — la mijlocul anului trecut a început întocmirea lucrărilor necesare pentru reașezarea prețurilor de producție și de livrare.

Operațiunea de reașezare va cuprinde prețurile de producție și de livrare ale produselor fabricate în ramurile și subramurile industriei de stat, prețurile de deviz ale lucrărilor de construcții-montaj, tarifele privind transporturile de mărfuri, precum și cele pentru alte servicii prestate între întreprinderile de stat. Este cunoscut că — în conformitate cu reglementările adoptate de către Consiliul de Stat — cu începere de la 1 ianuarie 1974 au și intrat în vigoare prețurile de producție și de livrare reașezate ale produselor din ramurile: extracția și transportul țițeiului și gazelor naturale, industria prelucrării țițeiului, extracția și prepararea minereurilor neferoase, feroase, a substanțelor minerale nemetalifere, industria cărbunelui, energia electrică și termică, precum și tarifele reașezate pentru transportul de mărfuri pe calea ferată și mijloace auto. Lucrările de reașezare a prețurilor de producție și de livrare ale produselor din celelalte ramuri și subramuri vor fi efectuate în mod eșalonat.

Trebuie precizat de la bun început că, dat fiind faptul că prețurile de producție și de livrare deservesc exclusiv relațiile dintre întreprinderile și organizațiile socialiste, modificarea lor în cadrul acțiunii de reașezare nu atrage după sine schimbarea prețurilor cu amănuntul ale produselor destinate desfacerii către populație, care rămîn în continuare la nivelul lor actual. De altfel, așa cum se știe, problemele legate de nivelul prețurilor cu amănuntul — pentru a căror apreciere prețurile de producție și de livrare reașezate constituie un element mai obiectiv, cu mult mai concludent decît cele actuale — sînt abordate întotdeauna de către conducerea de partid și de stat în contextul sarcinilor planificate de creștere continuă a nivelului de trai material și cultural al populației.

Reașezarea generală a prețurilor de producție și de livrare are ca obiectiv esențial asigurarea reflectării — la un nivel mai apropiat de realitate — a cheltuielilor sociale de producție încorporate în diferitele produse, creîndu-se pe această cale un instrument de măsurare mai concludentă a rezultatelor economico-financiare ale unităților productive, de desfășurare pe baze echivalente a schimbului de mărfuri dintre întreprinderi, de fundamentare obiectivă a priorităților și deciziilor economice.

Ca urmare, cu prilejul efectuării reașezării prețurilor de producție și de livrare, se impune ca o necesitate absolută, să se acorde o atenție deosebită determinării riguroase a prețului de cost real pe produse — ce va servi ca bază pentru determinarea noilor prețuri — analizei critice sub toate aspectele a nivelului acestuia.

PENTRU a PREVENI **învechirea prematură a prețurilor reașezate, este evident necesar ca — la baza stabilirii lor — să fie luat în considerare un preț de cost de perspectivă.** După cum se știe, în planul cincinal pentru perioada 1971—1975, sînt prevăzute o serie de **măsuri care vor influența nivelul prețului de cost al produselor în ambele sensuri** (reduceri ale prețului de cost în majoritatea ramurilor și subramurilor industriale, îmbunătățirea salarizării, unificarea cotei de contribuții pentru asigurări sociale la un nivel de 15% față de fondul de salarii și altele).

Trebuie avut totodată în vedere că, în unele ramuri, în special în industria extractivă, un important volum de cheltuieli este determinat de acțiunile de descoperire de noi rezerve de substanțe minerale utile; în același timp, condițiile previzibile de exploatare permit a se estima că, în anii imediat următori actualului cincinal, pentru a se putea asigura valorificarea pe scară mai largă a resurselor naturale de care dispunem — inclusiv a zăcămintelor cu conținuturi mai sărace — va deveni necesară o anumită creștere a cheltuielilor ce revin pe unitatea de produs.

Firesc este deci ca prețul de cost, ce va fi luat ca bază la elaborarea noilor prețuri de producție și de livrare, să țină seama de toate elementele mai sus menționate, așa cum s-a procedat de altfel în ramurile la care operațiunea de reașezare a și fost efectuată pînă în prezent.

O CARACTERISTICĂ **esențială a actualei acțiuni de reașezare a prețurilor de producție și de livrare — care o deosebește principial de operațiunile similare efectuate în trecut — constă în aceea că, pentru prima dată în economia noastră, mărimea venitului net pe ramuri și subramuri este determinată în funcție de un element obiectiv, respectiv valoarea fondurilor de producție (fixe și circulante) cu care acestea sînt înzestrate și pentru a căror reproducție lărgită societatea este interesată în cel mai înalt grad.**

Desigur că, la dimensionarea concretă pe ramuri și subramuri și în special a ratelor de venit net pe ramuri și subramuri, stabilite ca atare în raport cu valoarea fondurilor de producție, a fost necesar a se lua în considerare **un complex de criterii economice:** cerințele specifice ale reproducției lărgite, ținîndu-se seama de tendințele existente pe plan mondial în acest domeniu; stimularea valorificării la nivel economic superior a resurselor și bogățiilor noastre naturale; lărgirea exportului de mărfuri; impulsionarea utilizării produselor de fabricație internă și limitarea importurilor la strictul necesar și altele.

Un alt element caracteristic actualei acțiuni de reașezare, îl constituie faptul că venitul net cuprins în prețurile de producție reașezate — dimensionat pe ramuri și subramuri potrivit criteriilor mai sus menționate — urmează a se realiza pe două canale și anume:

— o parte va căpăta forma taxei asupra fondurilor de producție, care de regulă este stabilită la un cuantum de 6% față de valoarea acestor fonduri. Pentru ca această taxă să poată servi ca pîrghie economică suplimentară — care în strînsă îmbinare cu celelalte pîrghii economico-financiare să contribuie la stimularea întreprinderilor în utilizarea mai eficientă a fondurilor de producție de care dispun — în conformitate cu prevederile Legii nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, ea se va include în prețul de cost al producției. Trebuie menționat că tot în prețul de cost se include și rezerva necesară pentru a face posibilă plata taxei asupra terenurilor, în măsura în care va fi legiferată introducerea unei astfel de taxe;

— cealaltă parte a venitului net constituie beneficiul unităților producătoare.

Pe ansamblul industriei de stat, se scontează ca, la încheierea acțiunii de reașezare, să se asigure în cadrul prețurilor de producție **obținerea unei rate medii de venit net de cca. 14% față de valoarea fondurilor de producție, ceea ce corespunde unui termen de reproducție lărgită (dublarea valorii fondurilor existente) în aproximativ 7,1 ani.**

LA APRECIEREA **activității unităților productive** (întreprinderi, centrale industriale, combinate) **și determinarea rezultatelor economico-financiare obținute, în mod firesc va trebui luat în considerare întreg venitul net realizat în cadrul prețurilor de producție,** adică atît cel care se realizează sub formă de beneficiu cît și partea inclusă în prețul de cost sub formă de taxă asupra fondurilor de producție și taxă asupra terenurilor.

Este de arătat că, spre deosebire de situația actuală, cînd ratele de beneficiu pe produse sînt foarte dispersate, mergînd de la pierderi pînă la rate de beneficiu exagerate, cu prilejul reașezării prețurilor de producție și de livrare **cotele de beneficiu pe ramuri și subramuri urmează a fi stabilite la un nivel apropiat, variind între 5—12%.** În funcție de necesități, cotele de beneficii pot fi diferențiate pe produse, bineînțeles în condițiile respectării stricte a cotei medii de beneficiu atribuită ramurii sau subramurii respective.

Este cunoscut că, în ramurile industriei extractive, se înregistrează în frecvente cazuri — ca urmare a acțiunii factorilor de ordin natural — prețuri de cost mult diferențiate pe întreprinderi. În astfel de condiții, cotele medii de beneficiu care sînt cuprinse în prețurile de producție reașezate ale produselor și care asigură rentabilitatea producției la nivel de ramură, nu pot asigura desfășurarea unei activități rentabile tuturor unităților producătoare, unele din acestea putînd fi puse în situația de a suporta pierderi însemnate, în timp ce altele înregistrează beneficii exagerate. Pentru a se preveni o astfel de situație și mai ales **pentru a se creea condiții stimulative tuturor unităților producătoare din industria extractivă în creșterea producției și punerea în valoare a rezervelor de care dispunem, cu prilejul reașezării prețurilor de producție și de livrare a fost reglementată și instituirea paralelă a unui sistem de prețuri la care unitățile își decontează producția cu centralele de care aparțin. Aceste din urmă prețuri sînt determinate pe bază costurilor de producție individuale ale fiecărei întreprinderi și a unei cote de beneficiu. Prețurile de livrare ale produselor către beneficiari sînt stabilite la nivel unic.**

Adoptîndu-se o astfel de soluție s-a asigurat obținerea concomitentă a mai multor **avantaje** și anume:

- **prețurile de producție din industria extractivă asigură acoperirea integrală a costurilor de producție stabilite ca medie la nivel de ramură, precum și a venitului net normat corespunzător cerințelor specifice ale reproducției lărgite ale fiecărei ramuri;**
- **unitățile producătoare au condiții pentru desfășurarea normală a activității lor, întrucît li se recunosc cheltuielile planificate de producție,** chiar dacă datorită unor factori ce nu țin de activitatea și calitatea gospodăririi lor, aceste cheltuieli depășesc în măsură însemnată nivelul costurilor la nivel de ramură;
- **beneficiarii primesc produsele la prețuri unice, corelate în funcție de valorile de utilizare,** ceea ce constituie un element stimulatoriu pentru raționalizarea consumurilor productive și utilizarea selectivă a diferitelor produse și sortimente care pot avea întrebuințări similare în producție sau se pot înlocui reciproc. În această ordine de idei, nu trebuie pierdut din vedere faptul că, pe lîngă pîrghia prețului, este necesară utilizarea în continuare și a altor pîrghii inclusiv măsuri administrative (stabilirea de limite de consum prin plan, repartiții, penalizări pentru depășiri de consumuri, bonificații pentru economii față de cantitățile contractate etc.).

În ramurile în care noile prețuri de producție și de livrare au intrat în vigoare de la 1 ianuarie 1974 a fost avută în vedere, concomitent cu introducerea noilor prețuri, aplicarea unor **măsuri specifice, în funcție de particularitățile fiecărei ramuri, pentru sprijinirea acțiunii de raționalizare a consumurilor materiale** (aplicarea de corecții de prețuri în funcție de puterea calorică a diferitelor sorturi de cărbuni, sau în funcție de valoarea metalurgică a sortimentelor de minereu de fier; aplicarea de penalizări în cazul depășirii consumurilor contractate, corespunzător normelor de plan, la gazele naturale; aplicarea, după caz, a unor reduceri de prețuri sau de majorări cu caracter penalizator în vederea stimulării utilizării raționale a puterilor electrice absorbite sau racordate, respectiv a debitelor termice și a consumurilor de energie electrică și termică în condiții care să asigure aplatizarea curbelor de consum).

Un fapt care merită a fi scos în evidență constă în aceea că, odată cu reașezarea prețurilor de producție și de livrare, se urmărește — și în ramurile în care au fost puse în aplicare noile prețuri s-a și realizat — generalizarea condiției de livrare „franco-vagon stația de încărcare" (sau a altor condiții similare), restrîngîndu-se implicit — cu tendință de eliminare totală — sfera de aplicare a condiției de livrare „franco-vagon stația de destinație". Trebuie precizat că, **adoptînd o astfel de orientare, nu este vorba doar de o schimbare pur tehnică, știut fiind că aplicarea condiției „franco-vagon stația de încărcare" este de natură de a contribui la raționalizarea fluxurilor de transport în economie, la cointeresarea beneficiarilor în a se aproviziona de la sursele cele mai apropiate, obținînd pe această cale și însemnate economii în cheltuielile de transport.**

ÎNTREAGA ACȚIUNE de reașezare a prețurilor de producție și de livrare se desfășoară în conformitate cu principiile de bază, normele generale și criteriile stabilite prin Legea nr. 19/1971. Semnificativ este faptul că, spre deosebire de operațiunile similare din trecut, **actuala acțiune se desfășoară pe baza macromodelului reașezării generale a prețurilor de producție și de livrare,** aprobat de către conducerea de partid și de stat. Prin natura și conținutul său, macromodelul este conceput de a servi ca instrument de coordonare a lucrărilor de reașezare pe ramuri, subramuri și produse, în condițiile unor proporții de ansamblu prestabilite și a unor influențe economico-financiare dinainte cunoscute ca ordin de mărime.

Este necesar ca la toate nivelele organizatorice să fie depuse toate eforturile necesare pentru respectarea riguroasă a termenelor de întocmire a lucrărilor de reașezare a prețurilor de producție și de livrare, **punîndu-se accentul principal pe analiza critică a costurilor de producție, pe folosirea mai intensă a factorilor de reducere substanțială a prețului de cost al produselor.**

DINAMISMUL INDUSTRIEI PURTĂTOARE DE TEHNICĂ DE VÎRF

(Urmare din pag. 1)

Un accent deosebit a fost pus în perioada primilor 3 ani ai cincinalului pe sporirea continuă a eficienței economice. Concludent în acest sens este faptul că **cheltuielile la 1000 lei producție marfă au fost reduse în această perioadă cu 105,8 lei, iar cele materiale cu 76 lei în comparație cu cele realizate în 1970, fapt ce s-a reflectat în creșterea cu 12,3% a ratei acumulării și în sporirea de aproape 1,9 ori a venitului net.** O contribuție importantă la creșterea substanțială a acumulărilor a avut-o creșterea productivității muncii, care în 1973 a fost cu peste 47 200 lei/salariat mai mare decît în 1970.

ANUL 1974 — în care întregul nostru popor va sărbători aniversarea a trei decenii de la eliberarea patriei de sub jugul fascist și va avea loc forumul suprem al comuniștilor din România, Congresul al XI-lea al partidului — pune și în fața colectivelor de muncă din ramura noastră sarcini deosebite ale căror realizări vor duce la înfăptuirea angajamentului național: **cincinalul înainte de termen.** Producția industrială planificată crește cu 28,1% față de cea realizată în anul 1973, contribuind astfel la accelerarea dotării economiei naționale cu mijloace de producție cu un grad superior de automatizare și productivitate sporită, precum și la creșterea ponderii produselor înalt prelucrate în schimburile noastre externe.

Creșterea planificată a producției industriale în 1974 depășește cele mai bune performanțe înregistrate pînă în prezent de industria constructoare de mașini, demonstrînd că în cursa pentru progres a României, asistăm la o spectaculoasă accelerare. Sînt prevăzute ritmuri superioare de creștere a acelor subramuri și grupe de produse care asigură valorificarea superioară a resurselor și contribuie în cea mai mare măsură la ridicarea nivelului tehnic și la sporirea eficienței economice în celelalte ramuri ale economiei naționale, (tabelul nr. 1).

Așa cum rezultă din tabelul nr. 1, **dinamica mai rapidă a industriei construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnicii, față de ramura construcțiilor de mașini în ansamblu înregistrată în etapa 1971—1973, se accentuează în 1974, iar în cadrul acesteia, mașinile-unelte pentru așchierea metalelor, mecanică fină și electronică sînt prioritare, ponderea lor în totalul producției urmînd să crească de la 4,1% în 1970 la 6,1% în 1974 la mașinile-unelte pentru așchierea metalelor, de la 2,7% la circa 3,5% la mecanică fină și de la 23,8% la 25,5% la electronică.**

Mutații asemănătoare vor avea loc și în interiorul acestor subramuri, urmărindu-se atît satisfacerea mai bună a necesităților economiei naționale cu anumite produse, cît și creșterea ponderii produselor care valorifică superior materiile prime și materialele înglobînd o cantitate mai mare de muncă și inteligență și asigură o eficiență economică sporită atît la producător, cît și la beneficiar. Astfel, în cadrul mașinilor-unelte pentru așchierea metalelor o creștere mai rapidă vor avea mașinile de rectificat, mașinile unelte-grele și mașinile cu comandă program numerică, iar în industria electronică ritmuri superioare sînt prevăzute la mijloacele tehnicii de calcul, mijloacele de automatizare și componentele electronice. La unele dintre aceste grupe de produse, valorificarea materialului va atinge cote foarte înalte.

1973 — AN DE FRUCTUOASE REALIZĂRI:

- **Un volum de producție de aproape 1,8 ori mai mare decît în 1970, obținîndu-se suplimentar față de prevederile cincinalului o producție de 2 miliarde lei.**
- **Aproape jumătate din nomenclator — produse noi sau modernizate.**
- **În 3 ani, 114 noi capacități de producție dotate la nivelul tehnicii moderne.**

SARCINI, OBIECTIVE ȘI DIRECȚII ÎN 1974:

- **Creșterea cu 28,1% a producției industriale.**
- **Dinamica mai rapidă a producției de mașini-unelte, mecanică fină și electrotehnică față de ansamblul ramurii construcțiilor de mașini.**
- **O nouă și accentuată diversificare a producției în pas cu progresul tehnic contemporan. Accent deosebit pe înnoirea și modernizarea fabricării echipamentelor energetice.**
- **Perspective largi cooperării între întreprinderi.**
- **Două obiective majore: reducerea cheltuielilor de producție și sporirea productivității muncii.**

PENTRU A ȚINE PASUL cu progresul tehnic contemporan, în 1974 va continua să se diversifice actualul nomenclator de produse, prin asimilarea unor noi tipuri de mașini-unelte cu comenzi numerice lineare, comenzi secvențiale, comenzi program de conturare, mașini-unelte cu afișaj de cote, noi tipuri de strunguri revolver, automate, mașini de rectificat specializate de mare precizie, tipuri îmbunătățite de mașini pentru industria textilă și industria lemnului, mașini pentru extrudat mase plastice, o mare diversitate de aparate de măsură și control din care o parte electrotehnice și pneumatice, elemente și aparatură hidraulică. Vor fi, de asemenea, asimilate noi tipuri de tehnică de calcul de înaltă performanță, componente electronice industriale și profesionale, echipamente electrice auto și tractor, motoare electrice, transformatoare etc. Întreaga activitate ce se va desfășura în domeniul diversificării produselor va avea drept efect **creșterea ponderii produselor noi și modernizate în totalul producției la aproape 60% și, implicit, asigurarea în proporție sporită cu utilaje și echipamente de nivel tehnic superior a noilor capacități industriale din celelalte ramuri ale economiei.**

Prin Decretul Consiliului de Stat cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a combustibililor și energiei, ministerului nostru îi revin sarcini deosebite. În acest sens, pe lîngă măsurile ce vizează reducerea consumurilor tehnologice și a pierderilor în rețelele și instalațiile consumatoare de energie din unitățile proprii (prin aplicarea cărora se prelimină economisirea în acest an a 18 milioane kWh energie electrică și aproape 12 000 tone combustibil convențional), atît în programele de asimilări cît și în cele de producție **se va acorda, cu precădere, atenție înnoirii, modernizării și fabricării echipamentelor energetice cu randamente îmbunătățite, a aparaturii de măsură, control și reglare, a echipamentelor destinate valorificării resurselor energetice secundare, precum și a aparaturii de automatizare a instalațiilor de ardere.**

În scopul scurtării termenelor de asimilare a noilor produse, conjugat cu participarea mai activă la diviziunea internațională a muncii, în anul 1974 **vom acționa cu mai multă operativitate pentru finalizarea acțiunilor de cooperare externă.** De asemenea, avînd în vedere volumul foarte mare de lucrări pentru executarea prototipurilor și a pregătirilor de fabricație, vom lua măsuri ferme care să conducă la utilizarea maximă a capacităților în atelierele de prototipuri, scule și modelării.

Pentru folosirea mai judicioasă a capacităților de concepție și creșterea eficienței producției, vom urmări aplicarea consecventă, începînd încă din acest an, a prevederilor din studiile elaborate pentru extinderea tipizării, specializării și profilării producției, care vor fi permanent completate și îmbunătățite, astfel încît să se asigure serii economice și o cooperare mai sistematică și mai stabilă între întreprinderi.

Sporirea producției, diversificarea și ridicarea nivelului de performanță a produselor, se reflectă în mod corespunzător și în **prevederile planului de export care, în 1974, urmează să crească de 1,6 ori comparativ cu nivelul realizat în 1973.** Pentru realizarea acestor prevederi, au fost concepute și sînt în curs de aplicare măsuri vizînd îmbunătățirea valorificării mărfurilor destinate exportului, a calității și fiabilității acestora, respectarea termenelor de livrare, asigurarea pieselor de schimb, adaptabilitatea mai rapidă la cerințele pieței externe.

CU TOATE CĂ în anul trecut au fost făcuți pași serioși înainte în domeniul ridicării eficienței economice, nu putem spune nici pe departe că au fost valorificate din plin toate posibilitățile, mai ales că prevederile de plan nu au fost realizate integral, atît în ce privește reducerea cheltuielilor de producție, cît și creșterea productivității muncii. Ținînd seama că, în 1974, **cheltuielile la 1000 lei producție marfă urmează a fi reduse cu 42 lei, iar cele materiale cu 32 lei** (care trebuie să conducă la o creștere cu peste 50% a volumului de beneficii și cu 38% a venitului net, comparativ cu realizările din anul 1973), am prevăzut și măsuri corespunzătoare pentru a înlătura, pe de o parte, neajunsurile manifestate, iar pe de altă parte, de a întrona în toate întreprinderile un înalt spirit de responsabilitate pentru gospodărirea mai bună a bazei de materii prime și materiale.

Pentru reducerea cheltuielilor de producție și, îndeosebi, a celor materiale, acțiunile cele mai importante vizează atît îmbunătățirea tehnologiilor și reproiectarea produselor, cît mai ales introducerea rapidă în producție a acestor perfecționări. Cîteva exemple sînt edificatoare în acest sens. Astfel, la seria unitară de motoare antiexplozive, antideflagrante, economiile de metal ce urmează a fi obținute vor fi de 10—14% față de tipurile produse anterior, iar la motoarele asincrone de peste 100 kW reducerile de consum sînt de 6—20%. Este de remarcat faptul că în activitatea de reproiectare a echipamentelor pentru instalațiile energetice și, îndeosebi, a motoarelor și transformatoarelor, se va urmări o corelare optimă între reducerea consumului de metal și a pierderilor energetice.

Prin îmbunătățirea tehnologiilor de turnare, care vor conduce la reducerea adaosurilor tehnologice și a rebuturilor, aplicarea unor noi procedee de deformare plastică în locul așchierii la fabricația sculelor, precum și prin alte procedee perfecționate, consumul de metal se va reduce continuu. Un rol important în această direcție va avea utilizarea materialelor cu caracteristici tehnice mai bune și a înlocuitorilor. De asemenea, în afara eforturilor proprii pe care le vom depune în întreprinderile constructoare de mașini unelte, avem nevoie de un sprijin mai mare și din partea întreprinderilor care ne livrează piese turnate, astfel ca acestea să fie de calitate corespunzătoare și cu adaosuri de prelucrare cît mai mici.

O altă direcție în care vom orienta eforturile tuturor întreprinderilor și centralelor industriale, este aceea a **valorificării într-un grad mai înalt a rezervelor de sporire a productivității muncii, care în acest an urmează să crească cu 14,5%.** În acest domeniu vom acționa — și măsurile tehnico-organizatorice cuprinse în programele speciale întocmite converg spre acest lucru — pe linia extinderii mecanizării și automatizării unor procese de producție, îmbunătățirii organizării fluxurilor de fabricație, folosirii rezervelor existente în utilizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor și a timpului de lucru, întăririi disciplinei în muncă.

Din analiza sarcinilor planului pe anul 1974 rezultă că pentru realizarea lor sînt necesare eforturi susținute la toate nivelele. Totul depinde de felul în care fiecare centrală și întreprindere se va mobiliza pentru utilizarea integrală a potențialului uman și material de care dispune, pentru materializarea în practică a măsurilor stabilite, de inițiativa și activitatea creatoare a maselor în desfășurarea marii întreceri socialiste pentru realizarea exemplară a planului pe acest an și a cincinalului înainte de termen.

Tabelul nr. 1

	Dinamica în etapele 1971—1973 și 1971—1974					Creșteri în 1974 față de 1973	
	1970	Creșteri		Ritmuri medii anuale — % —			
		1973	1974	1971—1973	1971—1974	1973	1974
Ramura construcții de mașini	100	160,6	193	17,1	17,9	100	120,5
Industria de mașini-unelte și electrotehnică — total	100	179	230	21,3	23,2	100	128,1
din care:							
Mașini-unelte aș-chietoare	100	198	334	25,6	35,2	100	169
Mecanică fină și optică	100	192	292	24,3	30,7	100	152
Electronică	100	187	245	23,2	25,1	100	131

CARNETUL CONSUMATORULUI

SE CONFIRMĂ ÎNCĂ O DATĂ CĂ „OMUL SFINȚEȘTE LOCUL"

MAGAZINUL „Gostat", situat în str. Cameliei din Ploiești, deservește cel mai mare număr de cumpărători, fiind amplasat în cel mai populat cartier al orașului (Ploiești-Nord). De asemenea, această unitate comercială este unul din cele mai mari și moderne magazine de acest tip din județul Prahova.

Pînă de curînd însă, la magazinul amintit se efectuau cele mai dese schimbări de personal (de deservire și administrativ) din care cauză indicatorii privind desfacerea mărfurilor înregistrau nivele dintre cele mai reduse în comparație cu „vadul" comercial, cu spațiul util și cu posibilitățile de aprovizionare și depozitare.

Ultima schimbare a gestionarului, efectuată în luna noiembrie 1973, a adus și o înviorare a activității comerciale. Din graficul alăturat rezultă că, într-un interval de 20 zile (în care s-a efectuat schimbarea gestionarului) valoarea zilnică a desfacerilor a crescut de 2—3 ori. La inventarul efectuat în vederea predării și primirii gestiunii, s-au găsit numai cîteva sortimente, în valoare de circa 130 mii lei. Noul gestionar, a aprovizionat — într-o singură zi — mărfuri în valoare de 168 mii lei, iar în cîteva zile valoarea mărfurilor aprovizionate a crescut la circa 1 mil. lei. Numărul sortimentelor aprovizionate a crescut la peste 100; în primele 15 zile de la preluarea gestiunii s-au vîndut produse agro-alimentare în valoare de peste 600 mii lei, iar în luna decembrie vînzările au atins cifra de 1,4 mil lei.

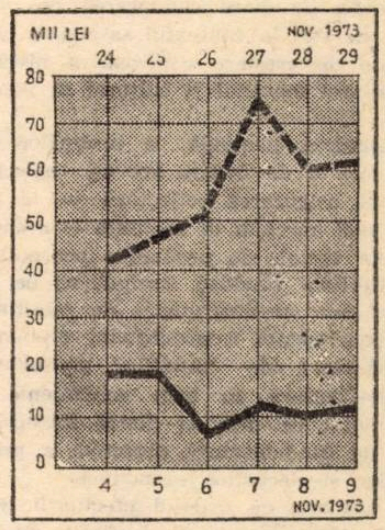

Variația volumului zilnic al vînzărilor

În **Franța**, deși oficial — după 1945 — imigrația este controlată de Oficiul Național de Imigrare, în atribuțiile căruia enumerăm selecția profesională, examenul medical, asigurarea transportului, găsirea unui loc de muncă etc., în mod practic importul forței de muncă a ocolit controlul efectuat de acest organism, spre exemplu în 1968, în proporție de 82% ! În acest context, datorită proporțiilor alarmante pe care le-a luat imigrația clandestină, din octombrie 1972, prin emiterea circularei „Fontanet" (poartă numele ministrului muncii), s-a elaborat un sistem de regularizare a importului de forță de muncă. Astfel, s-a trecut la plafonarea imigrației la 80.000 persoane, anual (exclusiv cetățenii din alte țări, membre ale C.E.E. și contingentul anual de 25000 imigranți algerieni, care nu sînt considerați forță de muncă străină) ; s-a impus patronatului să recurgă la serviciile O.N.I. ; s-a condiționat obținerea permisului de ședere de existența cărții de muncă, în caz de șomaj muncitorul străin fiind pasibil de expulzare ; în fine, s-a acordat un răgaz imigranților clandestini în vederea înregistrării lor, după care, în maximum 3 luni, dacă nu obțin o carte de muncă, le expiră permisul de ședere pe teritoriul Franței.

În **R.F.G.**, apreciindu-se că imigrația a atins „punctul critic", în toamna anului 1973, guvernul W. Brandt a decis interzicerea importului de forță de muncă din țările ce nu fac parte din C.E.E.

În **Olanda**, după același criteriu, recent, Oficiul central de planificare a limitat importul forței de muncă la nivelul înregistrat în 1972.

Ca urmare a acestor politici întreprinse de state asistăm la producerea a două fenomene mai semnificative —și anume — amploarea pe care o ia racolarea forței de muncă cu o înaltă calificare, precum și extinderea migrației clandestine.

● Racolarea forței de muncă străine cu o înaltă calificare

EXODUL INTELECTUALILOR, **ia proporții deosebite în perioada postbelică, mai ales, — sub impactul desfășurării revoluției tehnico-științifice contemporane.**

Acest „Brain-Drain" este drenat, într-o proporție covîrșitoare, de S.U.A. În această țară — comparativ cu perioada interbelică — după estimațiile Departamentului Muncii, în 1975 ponderea intelectualilor în totalul imigranților activi va fi de opt ori mai mare, reprezentînd aproape 20% din efectivul total. Ca urmare a amplorei acestui exod spre S.U.A., la începutul acestui deceniu, peste un sfert din personalul sanitar al acestei țări era constituit din imigranți ; mai mult de 1/10 din personalul ingineresc era format în alte țări ; din 700.000 de cercetători științifici ai laboratoarelor americane, 50.000 erau străini ; din membrii Academiei naționale de științe, 1/5 erau formați în afara S.U.A., iar 1/4 erau născuți în străinătate ș.a.m.d.

În prezent, jumătate din forța de muncă străină cu o înaltă calificare, racolată de S.U.A. provine din țările în curs de dezvoltare. În afara acestora, principalele țări furnizoare de intelectuali ale S.U.A. le constituie Canada, Regatul Unit și R.F.G. La rîndul lor, aceste 3 țări, la care se adaugă Franța, Suedia etc., recrutează intelectuali, fie din țările în curs de dezvoltare, fie din țările vecine — iar în ultimul timp — întreprind acțiuni de repatriere a propriei „elite critice", emigrate anterior.

Deoarece racolarea specialiștilor cu o înaltă calificare este deosebit de rentabilă, un aport deosebit la recrutarea „elitei critice" îl aduc monopolurile. Firma cea mai cunoscută în Occident, care se ocupă cu racolarea din străinătate a personalului de înaltă calificare necesar întreprinderilor din S.U.A. a fost întemeiată la începutul deceniului trecut și se intitulează „Careers Incorporated". Această firmă efectuează aproximativ 25.000 tranzacții pe an. În condițiile în care potrivit estimărilor experților, capacitatea intelectuală echivalează în medie, cu 230.000 de franci pentru un englez, 250.000 de franci pentru un francez, 300.000 de franci pentru un vest-german etc., rezultă că profiturile pe care le obțin monopolurile ce folosesc imigranți de înaltă calificare sînt apreciabile.

Ca o ripostă la agresivitatea manifestată de S.U.A. în domeniul racolării forței de muncă cu înaltă calificare din Europa occidentală, recent, la Bruxelles, a luat ființă primul „trust al creierelor" din C.E.E. Este vorba de „Asociația internațională pentru apărarea Europei științifice" creată — printre altele — cu scopul de a frîna „Brain-Drainul" din țările Pieței Comune și de a facilita repatrierea concetățenilor.

● Extinderea migrației ilicite

PREZENȚA în cadrul fluxului internațional al forței de muncă a milioane de imigranți, ce își desfășoară activitatea în mod ilegal, constituie una dintre marile probleme sociale cu care este confruntată lumea occidentală. Acest subproletariat al țărilor industrializate, ce provine din zonele mai puțin dezvoltate sau din țările unde sînt instaurate regimuri reacționare, este constituit — pe de o parte — din cei care trec fraudulos frontiera, fie a țării de imigrație, fie a țării de emigrație — iar pe de altă parte — din forța de muncă străină, imigrată anterior și care, fiind concediată, prin pierderea permisului de muncă, automat, îi expiră și permisul de ședere. Evitînd expulzarea imediată și optînd pentru o viață de solitudine printre milioanele de imigranți ilegali, ei devin, în cea mai mare parte, adevărate epave umane.

Cele mai „frecventate" trasee ale exodului clandestin le reprezintă Pirineii — pentru trecerea din Africa în Europa — și Rio Grande — pentru pătrunderea în S.U.A. din America Latină.

Alte două itinerare ale migrației ilicite pornesc din Europa și se îndreaptă, unul — spre S.U.A. și celălalt — spre America Latină. Este vorba, în primul rînd, de contrabanda organizată între „Mafia" siciliană și „Cosa Nostra". În mai puțin de un an, conform dezvăluirilor apărute în „Newsday", aceste două organizații au realizat — de pe urma traficului clandestin a mii de italieni — cîștiguri de ordinul a milioane de dolari. În al doilea rînd, este semnalată activitatea organizației secrete naziste „Păianjenul" care, în urma celui de al doilea război mondial, a facilitat fuga a 20 000 de criminali de război naziști spre diverse țări ale Americii Latine. Potrivit relatărilor din „France Soir", această organizație care grupează aproximativ 100.000 de membri, deține birouri clandestine în 22 de țări, dispune de resurse financiare considerabile — depuse de naziști în diverse bănci ale lumii occidentale — care sînt reinvestite în economia a numeroase țări, cu predilecție în Spania.

Extinderea migrației clandestine este semnificativă, îndeosebi, pentru Europa occidentală, unde — în prezent — se apreciază că aproximativ jumătate din efectivul de imigranți își desfășoară activitatea în mod ilicit.

Folosirea de către patronat a forței de muncă clandestine este deosebit de rentabilă. Acești „sclavi ai timpurilor moderne", atunci cînd găsesc de lucru, prestează muncile cele mai dificile, mai murdare, mai vătămătoare și mai periculoase pe care semenii lor refuză să le îndeplinească. Patronii, care angajează asemenea salahori, cu acte false, fără drepturi sindicale — își pot permite să-i manevreze după bunul plac — dîndu-le salarii înfime, exploatîndu-i un număr mai mare de ore pe zi și aruncîndu-i pe drumuri cînd nu mai au nevoie de ei. Această armată „mută" a muncii, înșelată de traficanți, misiți și escroci — care pretind sume de bani pentru procurarea pașaportului, a vizei de tranzit, a unui permis de muncă sau de sejur — căreia i se oferă condiții inumane de muncă și trai și asupra căreia planează pericole ce pot apare la fiecare pas, — reprezintă la ora actuală — principala sursă de alimentare a lumpenproletariatului în țările capitaliste occidentale.

Dan FOCȘA
Universitatea București

CONSULTAȚII · STUDII · DOCUMENTARE

În sprijinul celor ce studiază în învățămîntul de partid

Perfecționarea sistemului de indicatori

INDICATORII CANTITATIVI ȘI CALITATIVI AI ACTIVITĂȚII ECONOMICE

REZOLVAREA problemelor tot mai complexe ale etapei actuale a construcției socialiste în România ridică exigențe mult sporite în munca de conducere a vieții economice și sociale la toate nivelurile, în fundamentarea temeinică a deciziilor, adaptarea rapidă a producției la tot ce este avansat, sesizarea noilor tendințe care apar, o clară perspectivă asupra întregii activități, găsirea soluțiilor optime în dirijarea proceselor economice. Toate compartimentele procesului de conducere — prognoză, planificare, informație-decizie, organizare și control — impun astfel culegerea și prelucrarea permanentă a unui bogat material informativ care să reflecte în profunzime și operativ realitatea, mersul îndeplinirii tuturor capitolelor planului, sesizarea din vreme a aspectelor negative și neajunsurilor care se pot ivi, să permită fundamentarea temeinică a deciziilor pe toate treptele organizatorice, delimitarea cu precizie a sarcinilor ce revin fiecărei verigi în parte pentru valorificarea cu maximă eficiență a resurselor materiale și de muncă de care dispune. Toate necesită elaborarea unui sistem de indicatori expresiv și eficient, ca instrument de bază pentru cunoașterea și dirijarea științifică a activității.

INDICATORII activității economice sînt expresii numerice prin care se caracterizează și se măsoară fenomenele și procesele economice atît din punct de vedere cantitativ, cît și calitativ ; arată evoluția în timp a acestora, modificările structurale care se petrec sub impulsul a numeroși factori, relațiile de interpedendență din economie ș.a.m.d. Avînd un conținut informațional concentrat, ei reflectă unitatea de concept și exprimare cifrică a fenomenelor pe care le măsoară. Fiecare dintre indicatori are un conținut real și o formă adecvată de exprimare, sub forma valorilor absolute, medii, indici și altele. Ei sînt foarte numeroși, Astfel, volumul venitului național, valoarea producției marfă industrială sau pe ramuri, producția industrială, agricolă etc. în unități naturale, volumul investițiilor, al fondurilor fixe, cheltuieli totale și cheltuieli materiale la 1000 lei producție marfă, sînt doar cîțiva din multitudinea indicatorilor activității economice.

● Criterii de clasificare

INDICATORII pot fi grupați în funcție de mai multe criterii. Astfel există : **1) indicatori primari** obținuți fie prin înregistrare directă, fie prin însumarea datelor individuale de același fel, reflectînd nivelul diferitelor caracteristici ale fenomenelor și proceselor economice și avînd o formă de prezentare și de exprimare foarte concretă (producția industrială în unități naturale, numărul de salariați etc.) ; **2) indicatori derivați** obținuți ca rezultat al prelucrării datelor primare, prin folosirea unor procedee adecvate de calcul ; au un caracter abstract și de generalizare, o bună parte prezentîndu-se sub forma mărimilor relative și au calitatea de a exprima sintetic și sugestiv corelațiile, interdependențele dintre indicatorii comparați (așa sînt indicatorii care reflectă dinamica activității economice, nivelul productivității muncii, al rentabilității, indicatorii de structură etc).

Ținînd seama de **sfera de aplicare**, indicatorii activității economice se grupează în : **1) indicatori de plan** (care oglindesc în expresie cifrică sarcinile din planul național unic de dezvoltare economico-socială atît la nivelul întregii economii, cît și al fiecărei verigi în parte, în vederea realizării obiectivelor politicii economice a partidului și a statului, obiective care devin sarcini concrete la nivel microeconomic ; **2) indicatori de fundamentare** utilizați în procesul elaborării proiectelor de plan, a alegerii variantei optime a acestora ; **3) indicatori de urmărire statistică** a modului de înfăptuire a obiectivelor planului național unic de dezvoltare economico-socială, de control și evidență riguroasă a activității în toate verigile complexului economic național, a modului cum se utilizează resursele, a rezultatelor obținute.

După **unitățile de măsură întrebuințate** există : **1) indicatori în expresie valorică** (bănească), folosiți pentru cuantificarea proceselor și fenomenelor cu o anumită complexitate cum ar fi indicatorii de eficiență economică, indicatorii sintetici ai economiei naționale etc. ; **2) indicatori în expresie fizică, materială** (tone, metri, kWh, litri etc.) **sau naturali-convențională** (tone combustibil convențional, vagoane de marfă pentru linii magistrale echivalent 4 osii) care au o mare însemnătate pentru cunoașterea precisă a resurselor de bunuri materiale de care dispune societatea, pentru directa stabilire a corelațiilor din economie, a evidenței riguroase a modului de realizare a prevederilor de plan, a produselor de importanță deosebită pentru consumul productiv și individual, a sarcinilor de export etc. ; **3) indicatorii forței de muncă**, care dau expresie proceselor legate de ocuparea, pregătirea și repartizarea forței de muncă, a schimbărilor structurale care se manifestă în acest domeniu.

În sfîrșit, o grupare importantă a indicatorilor activității economice este aceea în : **indicatori cantitativi,** care se referă la volumul sarcinilor, resurselor și rezultatelor producției materiale și **indicatori calitativi**, care evidențiază laturile calitative ale activității economice. Aceștia din urmă se împart în **indicatori calitativi economici** cum ar fi, de pildă, indicatorii care reflectă eficiența activității economice și **indicatori tehnico-economici** ca, de exemplu, cei care oglindesc nivelul tehnic și progresul tehnico-științific, calitatea producției etc.

● Funcțiile indicatorilor activității economice

INDICATORII activității economice, ca instrumente pentru înfăptuirea conducerii pe baze științifice a economiei de la faza de prognoză și planificare pînă la

analiza realizărilor obținute, au importante funcții în cadrul acestui proces, funcții care se îmbogățesc și capătă noi accente. În construirea și folosirea indicatorilor trebuie să avem în vedere tocmai aceste roluri pe care ei trebuie să le îndeplinească.

O funcție importantă a lor este aceea **de a reflecta veridic și operativ volumul activității productive în fiecare verigă a complexului economic național, a ramurilor sale și a economiei în ansamblu, resursele existente ale patrimoniului socialist și evoluția lor, tendințele care se manifestă în mișcarea și utilizarea acestora sub toate aspectele**. Sistemul indicatorilor de plan are rolul de a orienta activitatea fiecărui colectiv de muncă, a tuturor unităților pentru înfăptuirea obiectivelor politicii economice cuprinse în ansamblul indestructibil al proporțiilor din cadrul planului național unic de dezvoltare economico-socială. De aici apare și necesitatea ca ei să fie **cuprinzători**.

Armonizarea întregului sistem de interese (generale, colective, sau de grup și personale) din societatea noastră, întărirea unității scopurilor și acțiunii tuturor membrilor societății, soluționarea corespunzătoare a contradicțiilor pentru ca ele să nu se adîncească și să nu provoace prejudicii, sînt obiective esențiale ale politicii economice, pentru înfăptuirea cărora folosirea judicioasă a sistemului de indicatori are un rol important.

Se desprinde, de asemenea, ca una din cerințele față de indicatori aceea ca ei să **impulsioneze toți factorii din economie în direcția accelerării circuitului fondurilor, înfăptuirii unui strict regim de economii, obținerii în final a unei eficiențe economice ridicate și satisfacerii la un nivel superior a cerințelor consumului productiv și individual**, să reflecte cu claritate aportul real al fiecărei întreprinderi, centrale și ramuri la crearea venitului național.

Cerințele funcționării unităților productive pe baza gestiunii economice se înfăptuiesc prin utilizarea unor astfel de indicatori încît aceste unități să fie stimulate și să acționeze în direcția valorificării din plin a potențialului de care dispun.

În strînsă legătură cu cele de mai sus, indicatorii activității economice trebuie în așa fel stabiliți încît să permită, o dată cu cunoașterea întregului rezultat economic și a influenței exercitate de fiecare factor, a cauzelor respective, descoperirea rezervelor nefolosite, a unor eventuale disproporții, reflectarea complexă a fenomenelor la nivelul întreprinderilor și centralelor, în profil de ramură sau teritorial, precum și la nivelul economiei naționale, deci **reflectarea procesului de ansamblu al reproducției în vederea fundamentării temeinice a deciziilor, anihilării și înlăturării unor tendințe nedorite.**

Ca instrumente ale sistemului de conducere un rol de seamă îl joacă indicatorii în **controlul activității economice** în toate verigile. În această calitate ei trebuie să permită o analiză profundă și să ofere dezvoltarea pe o bază largă a acestei analize.

Prin intermediul lor se poate pătrunde în procesul intim al fenomenelor social-economice, descifra noile corelații pozitive care se conturează și care trebuie influențate și folosite în deplină cunoștință de cauză.

Așadar, indicatorii activității economice ocupă un loc important în rîndul instrumentelor folosite de știința conducerii avînd, prin forța lor cognitivă, funcții și roluri de seamă în această calitate. Ei oglindesc principalele laturi ale reproducției, direcționează spre înfăptuirea intereselor majore ale țării activitatea tuturor verigilor ; **sînt astfel nu numai mijloace de cunoaștere, ci și de transformare a vieții economice conform cerințelor obiective din fiecare etapă.** Modul de luare a deciziilor și mai ales fundamentarea lor, pe baza cerințelor legilor economice depinde, în măsură hotăritoare, de capacitatea indicatorilor luați în calcul de a reflecta riguros și în profunzime procesul creșterii economice.

● Un sistem închegat expresiv și eficient

ÎNTRUCÎT procesele și fenomenele economice se desfășoară într-o strînsă conexiune, în mod inevitabil și **indicatorii sînt interdependenți.** Pentru a îndeplini funcțiile pe care le au ei nu pot fi folosiți de sine stătător, ci în cadrul unui sistem închegat, corespunzător sarcinilor etapei respective, în care fiecare ocupă un loc și are un rol bine precizat, în așa fel încît întregul sistem să asigure elementele necesare pentru înfăptuirea tuturor laturilor procesului de conducere. De asemenea, multitudinea elementelor de care trebuie să se țină seama în procesul conducerii necesită organizarea indicatorilor într-un sistem expresiv și eficient. Trebuie ținut seama și de faptul că economia națională fiind un sistem unitar, cu o ierarhie de subsisteme, cu grad diferit de complexitate și organizare, determină în mod obiectiv ca și indicatorii activității economice, indiferent de locul ce-l ocupă și de rolul pe care îl au, de domeniul în care sînt utilizați, să fie încadrați în sistemul unitar de indicatori, cu o structură armonios închegată. **Sistemul de indicatori ai economiei naționale nu poate fi conceput deci ca o ingrămădire mecanică de elemente care coexistă pur și simplu, ci ca un tot închegat, cu interacțiuni specifice, dînd conținut sistemului informațional.** Totodată, indicatorii specifici sferelor reproducției socialiste, ramurilor economiei, unor activități date, se prezintă ca subsisteme în raport cu ansamblul de indicatori din economia națională în întregul său. Aceste subsisteme se caracterizează prin independență relativă, au o anumită specificitate, permițînd oglindirea veridică a multitudinilor de laturi proprii diferitelor domenii. Așa există, de exemplu, în cadrul sistemului de indicatori ai economiei naționale, sistemul de indicatori ai industriei cu subsisteme privind producția industrială, calitatea producției, progresul tehnic, utilizarea capacităților de producție, situația energetică, balanța energiei electrice, termice și a combustibilului, prețul de cost al producției, prețuri etc. ; sistemul de indicatori ai agriculturii cu subsisteme privind producția unităților agricole, modul de folosire a terenului (fondul funciar), suprafețele cultivate, efectivele de animale, mecanizarea lucrărilor agricole, aplicarea măsurilor agrotehnice, cheltuieli de producție etc. ; sistemul de indicatori ai construcțiilor ș.a.m.d.

În cadrul discuțiilor ample și fructuoase din literatura economică din țara noastră cu privire la perfecționarea sistemului de indicatori, din dorința de a se înlătura unele neajunsuri serioase pe care le are acesta în prezent și din strădania de a găsi indicatori cu mare putere de expresie, cu un bogat conținut, unii autori, exagerînd o latură sau alta a proceselor și fenomenelor economice, neagă practic necesitatea unui număr mai mare de indicatori, grupați în sisteme adecvate pentru a măsura procese și fenomene complexe, activitatea din diferite domenii. Așa stau lucrurile, de pildă, cu unele propuneri privind exprimarea eficienței economice, a eficienței investițiilor, propuneri privind indicatorii de plan obligatorii la nivelul întreprinderilor etc. Or, în conducerea activității economice **nu trebuie uitat complexitatea de laturi și fațete care trebuie incluse în calcul, avute în vedere în procesul decizional. De aceea, un indicator sau altul, oricît ar fi de bogat în conținut nu poate cuprinde în amploarea sa procesele și fenomenele economice, nu poate înlocui sistemul respectiv de indicatori.**

În cadrul sistemului, indicatorii sînt ierarhizați ținînd seama de conținutul, funcțiile și aria lor de folosire, de procesele și fenomenele pe care le măsoară, de obiectivele politicii economice și cerințele folosirii pîrghiilor economice, a întregului sistem de cointeresare materială și stimulare morală. Indicatorii sintetici se îmbină cu cei analitici, indicatorii cantitativi cu cei calitativi, în așa fel încît să dea o imagine clară asupra întregii economii, a activității vegilor sale. Numai în acest cadru ei pot sluji cu eficiență funcționarea optimă a mecanismului economiei socialiste, sînt premisa actului decizional.

● Perfecționarea sistemului de indicatori — cerință a conducerii științifice a economiei

SISTEMUL de indicatori nu rămîne și nu poate rămîne imuabil. El trebuie continuu îmbunătățit, o dată cu dezvoltarea economico-socială a țării, cu perfecționarea mecanismului de conducere planificată ; trebuie abordat permanent pe baza noilor realități din economie, prin prisma obiectivelor făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Creșterea complexității proceselor economice din țara noastră în etapa actuală, rapiditatea mutațiilor social-economice ce au loc, promovarea în toate domeniile a

Canada, cu peste 200.000 ; Australia și Israel, cu peste 100 000 ș.a.m.d.

În perioada postbelică s-au produs mutații și în rîndul țărilor de imigrație transoceanică. Astfel, pe ansamblu, în ultimul secol, emigrația transoceanică din Europa a înglobat aproximativ 60 milioane de persoane și în proporție de aproape 50% s-a îndreptat spre S.U.A. ; Canada, 1/6 ; Australia, 1/10 ; Argentina și Brazilia, cîte 1/12 ; R. S. Africană, 1/30 ; Noua Zeelandă, Uruguay și Venezuela, cîte 1/60. Dacă în ajunul primului război mondial, S.U.A. beneficia de circa 3/5 din fluxul transoceanic, în prezent mai deține doar 1/5 din emigrația postbelică peste ocean, fiind depășită de Canada, care cu aproape 1/3 din fluxul transoceanic, a devenit principala țară de imigrație intercontinentală postbelică.

Fluxul internațional al forței de muncă se caracterizează și prin răsturnări ale curentului migratoriu. Se pot da numeroase exemple de state, care din țări de emigrație devin țări de imigrație. Astfel, Franța — dacă în secolele anterioare constituia o țară de emigrație, la ora actuală deține cel mai mare efectiv de imigranți din rîndul țărilor europene. O situație similară o întîlnim la Elveția. Belgia devine țară de imigrație în perioada interbelică ; R. F. Germania, din anii celui de al doilea război mondial ; Suedia, de la sfîrșitul deceniului șase ; Olanda, de la începutul deceniului șapte etc.

În fine, o altă caracteristică a redirecționării geografice o constituie **remigrarea**. Dacă pînă la al doilea război mondial, migrația definitivă deținea cea mai mare pondere din fluxul internațional al forței de muncă, depășind 2/3 și atingînd în ultimele perioade chiar 3/4, în anii postbelici devine predominantă migrația temporară. Ca atare, în perioada actuală, asistăm — în mod pregnant — fie la revenirea în țara de origine a forței de muncă emigrate anterior, fie la reemigrarea într-o terță țară. Măsuri de repatriere a forței de muncă, îndeosebi calificate și a „elitei critice" se întreprind de majoritatea țărilor furnizoare, care, însă pînă la ora actuală, nu sînt suficient de eficace. Pentru a doua ipostază exemple de țări — puncte de tranzit — constituie Spania și Mexicul, pentru migrația clandestină; Canada, pentru migrația intelectualilor etc.

● Intervenția statului

MIGRAȚIA internațională a forței de muncă se desfășoară într-un cadru juridic, fiind reglementată, în cea mai mare măsură, de legislațiile naționale. Majoritatea acestora cuprind o serie de prevederi preferențiale pentru unele profesii acoperite deficitar de populația autohtonă. Legislațiile naționale imprimă politicii de imigrație un caracter de „selecție" conținînd numeroase restricții și discriminări. Restricțiile pot fi cantitative, de esență rasistă, pentru populația inactivă, pentru forța de muncă necalificată etc.

Noile legi cu privire la imigrație, aplicate de țările capitaliste, scot în evidență, mai ales, incidențele revoluției tehnico-științifice contemporane asupra structurii forței de muncă, precum și preocupările guvernamentale, în actuala conjunctură economică, în vederea stăvilirii inflației.

În **S.U.A.**, legea elaborată în 1965 și aplicată integral de la 1 iulie 1968 — ce se referă la atragerea, în această țară, a forței de muncă străine — suprimă sistemul de cote creat prin legile din 1921 și 1924 și fixează un plafon global anual de 170.000 imigranți pentru țările din emisfera vestică și de 120.000 persoane pentru celelalte țări. Efectivul maxim anual dintr-o anumită țară nu poate depăși 20.000 persoane. Prin această lege, se acordă prioritate cîtorva categorii de persoane, printre care și celor care posedă o calificare înaltă. După aprecierile sociologului Th. Brinley, legea din 1965 înlocuiește criteriul originii geografice — aplicat anterior prin sistemul de cote — cu cel al calificării. Prevederile acestei legi se extind și asupra efectivului de studenți străini, veniți la studii în S.U.A. racolarea acestora este facilitată prin acordarea cu mai mare ușurință și după o perioadă mai scurtă (2 ani) a statutului de rezident permanent.

În **Regatul Unit**, pînă la apariția în 1962 a „Commonwealth Immigration Act", se permitea accesul liber al cetățenilor din această comunitate. Legea din 1962 prevede o primă serie de obstacole la intrarea persoanelor care nu posedă un contract de muncă sau care nu exercită anumite profesiuni deficitare și stabilește o ordine de prioritate în recrutarea imigranților, prin eliberarea de către Ministerul Muncii a unui permis de tip A, B sau C. Permisul „A" se acordă candidatului cu experiență și „savoir-faire" confirmat, avînd titluri echivalente cu ale solicitanților englezi, în condițiile existenței postului și a imposibilității de a găsi un rezident dispus să-l ocupe. Permisul „B" se obține de către candidatul cerut nominal de conducerea întreprinderii unde există postul liber, pe baza unei recomandări din partea imigranților ce lucrează deja. Permisul „C" se conferea acelor candidați — cetățeni ai Comunității — care nu erau nici destul de calificați pentru a putea pretinde un permis „A", nici destul de favorizați pentru a beneficia de o chemare nominală, necesară primirii unui permis „B". În 1965, pe lista de așteptare a obținerii unui permis „C" erau înscriși 300.000 candidați, din care 90% nu dețineau nici o calificare și, tot 90%, proveneau doar din India și Pakistan.

Cartea albă, din august 1965, impune noi restricții procesului de imigrație, prin reducerea plafonului de permise ce se pot elibera anual. Astfel, dacă în perioada 1963—1965 s-au acordat 20.000 permise, anual, în anii 1969—1971, numărul acestora s-a diminuat la 3.000. Totodată, prin stabilirea unei cote maxime de 15% din numărul total de permise eliberate într-un an, ce pot fi obținute de solicitanții dintr-o țară de emigrație, sînt dezavantajate marile state, cu o populație numeroasă, în special asiatice (India, Pakistan etc.), favorizîndu-se imigrația „albă" în detrimentul celei de „culoare". Politica de discriminare rasială este accentuată de legea din Februarie 1968 care interzice accesul, pe teritoriul Regatului Unit, al cetățenilor cu un caracter etnic de tip „exotic". Această lege afectează și imigrația cetățenilor Comunității — ascendenți sau descendenți ai celor „naturalizați" în Marea Britanie. Astfel, se mărește limita minimă de la 60 la 65 ani — pentru admiterea unui părinte chemat de fii săi — și se consideră că prezența în Regatul Unit doar a unuia din părinți nu mai este suficientă pentru a justifica intrarea copiilor mai mici de 16 ani. Noua lege din 1971, intrată în vigoare în ianuarie 1973, interzice — în mod practic — accesul în Regatul Unit al forței de muncă necalificate, deci în cea mai mare măsură se limitează accesul forței de muncă de „culoare" și, totodată, se acordă imigranților un regim de muncitori temporari, concretizat în limitarea termenului de angajare și reînnoirea anuală a permisului de muncă, indicarea locului de muncă și consimțămîntul direcției pentru eventuala schimbare a acestuia, expulzarea forței de muncă străine — în caz de concediere.

În **Elveția**, dacă legile din 1931 și 1948 promovau atragerea forței de muncă străine, începînd cu anul 1963 și culminînd cu anii 1966—1967, s-au luat măsuri energice de restrîngere a imigrației. În afara restricțiilor cu privire la acompanierea imigranților de familiile lor, au apărut dificultăți și în obținerea unui permis de ședere prelungită. În această țară există trei statute diferite pentru muncitorii străini. Muncitorii permanenți posedă autorizația de a locui mai mulți ani în Elveția și posibilitatea de a-și reînnoi contractul de muncă anual. Majoritatea acestora stau 2—3 ani în această țară și apoi se reîntorc în țara de origine. După 10 ani de ședere în Elveția — sau după 5 ani, conform acordului încheiat cu Italia, în 1965 — imigranții respectivi pot solicita un permis definitiv și chiar naturalizarea. Totodată se prevede posibilitatea ca după 3 ani de activitate neîntreruptă pe teritoriul Elveției — sau după 18 luni pentru italieni — să se încuviințeze și accesul familiei, în vederea regrupării ei. Muncitorii sezonieri angajați, mai ales, în sectorul hotelier, dețin un contract de muncă și un permis de sejur, ce nu depășește 9 luni. Dacă aceștia muncesc, în Elveția, 5 ani consecutiv, adică 45 de luni, pot obține autorizație de ședere nonsezonieră și li se permite a se încadra în condițiile impuse pentru regruparea familiei. În fine, frontalierii, au un statut special, nemodificat încă. În 1965, Consiliul Federal al Elveției a decis reducerea cu 10% — în doi ani — a numărului de lucrători străini în fiecare întreprindere. Această măsură a determinat expulzarea parțială a forței de muncă străine. În prezent, s-a trecut la plafonarea imigrației — prin stabilirea unor cote fixe pe fiecare canton.

DIN STRATEGIA UNEI CENTRALE INDUSTRIALE

CREȘTEREA RENTABILITĂȚII PRIN ADÎNCIREA PRELUCRĂRII

ÎN CADRUL Ministerului Industriei Chimice funcționează Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri rezultată prin comasarea recentă a 3 unități productive : Centrala de medicamente și coloranți, Grupul de lacuri și vopsele și Grupul de săpun și detergenți. Profilul acestei centrale este valorificarea superioară a materiei prime chimice, atît în cadrul producției interne cît și prin exportul de produse chimice.

Pe linia urmăririi indicatorilor de eficiență, centrala noastră are o situație favorabilă din punctul de vedere al posibilităților de informare. Pe de o parte pentru că prețurile produselor din profilul nostru de producție (într-un sortiment de peste 2000) se publică periodic — în țările cu industrie mai dezvoltată — chiar săptămînal, în diferite periodice la care avem acces. Pe de altă parte, pentru că în structura costurilor acestor produse predomină costurile materiilor prime (pe plan mondial) ceea ce ne permite **să urmărim** cu ușurință **cum crește gradul de valorificare odată cu avansarea prelucrării spre produsul finit** și prin comparație cu realizările interne să apreciem nivelul tehnic al producției.

În general se poate spune că ceea ce ne decalează față de țările cu industrie chimică puternică este că la un număr mare de faze prin care trecem de la un produs la altul (aspect caracteristic industriei chimice de mic tonaj) diferențele nefavorabile de preț (intern) se amplifică de la o fază la următoarea, conducînd uneori în final la un produs necompetitiv pe piața externă din punct de vedere economic. Cu alte cuvinte scara prețurilor interne, de-a lungul fluxului tehnologic este „dilatată" în comparație cu cea pe plan mondial și dilatarea exagerată a principalelor trepte face uneori inabordabile următoarele trepte.

Iată, spre ilustrare o comparație între prețurile interne și prețurile mondiale (1970) pentru produsul farmaceutic ben-

Tabelul nr. 1

	Preț lei/t	Preț lv/t
toluen	1,0	1,0
p-nitrotoluen	8,7	5,4
p-aminobenzoic	27,8	47,4
benzocaină	433,3	70,0

zocaina (vezi tabelul nr. 1) care comportă numai patru faze (una a fost omisă din tabel).

Este ușor de imaginat ce se întîmplă în cadrul produselor care comportă peste zece faze de prelucrare, cazuri frecvente în industria farmaceutică, de coloranți sau similare.

Cauzele acestui fenomen sînt : tehnologii necompetitive (consumuri specifice mai mari decît cele practicate pe plan mondial), cheltuieli de secție sau generale ale întreprinderii mari, acumulări exagerate la livrările în cooperare între două unități, insuficienta integrare a producției, și de aici imposibilitatea utilizării eficiente a fondurilor fixe, a forței de muncă etc.

Din fericire majoritatea produselor de mic tonaj au o rentabilitate, pe plan mondial, foarte mare : cu atît mai mare cu cît produsul este mai înalt prelucrat și aceasta ne permite, este adevărat cu anumite inconveniente, să asimilăm în continuare fazele următoare chiar pornind de la materia primă (sau intermediari organici) mai scumpi.

Pentru a depista rezervele de rentabilitate ale acestor produse și pentru a urmări totodată cantitativ gradul de valorificare ce caracterizează fiecare produs — lucru de incontestabilă utilitate dacă ținem seama de sortimentul foarte mare de produse obtenabile în ultimă instanță din aceeași resursă de materie primă, în principal petrolul, — am elaborat în cadrul centralei un indicator : **valoarea molară exprimată în lei valută per kmol** care se obține prin înmulțirea prețului unitar (lei valută/kg) cu greutatea moleculară a produsului (g/kmol.) caracteristic oricărui produs organic cu structură definită (și aceasta constituie în majoritatea cazurilor produsele din profilul centralei noastre). Acest indicator reflectă foarte bine gradul de valorificare ce caracterizează fiecare produs în cazul în care acesta s-ar obține cu un randament de 100% în fiecare fază de fabricație. Desigur că acestea sînt condiții ideale, nerealizabile în fabrică, unde randamentele sînt cu cîteva procente mai scăzute, recuperările de solvenți sau produse secundare incomplete etc. dar, după cum se va vedea, o astfel de aproximație este întru totul justificată față de ordinele de mărime cu care variază indicatorul caracteristic de la un produs la altul.

În comparație cu prețul unitar, acest calcul ne-a oferit avantajul că a evidențiat corelațiile tehnologice dintre sortimente.

De exemplu urmărind prețurile unitare ordonate ca din tabelul nr. 2 am putut deduce cu ușurință că produsul trei se fabrică din produsele 1 și 2 și că această fabricație este puțin rentabilă, chiar dacă se lucrează cu randament de 100%.

208 — (118 + 72) = 13 ; 18/208 9%

Tabelul nr. 2

	Preț lei val./tonă	Preț lei val./kmol.
1 alcool butilic	1600	118
2 acid acetic	1190	72
3 acetat de butil *	1790	208

* Produsul 1 se obține din unirea unui mol 2 cu un mol 3.

Nu același lucru a rezultat în cazul unui alt produs ftalatul de metil care este mult mai rentabil (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

	Preț lei. v./tonă	Preț lei v./kmol.
1. anhidridă ftalică	1260	188
2. alcool metilic	520	17
3. ftalat de metil *	2770	535

* ftalatul de metil se obține din 1 mol anhidridă ftalică și 2 moli alcool metilic.

535 — [188 + (2×17)] = 313 ; 313/535 58%.

Analizînd statistic din acest punct de vedere sortimentul de produse organice comercializate pe piața mondială am găsit că prețurile molare pentru majoritatea sortimentelor, pe clase de utilizare se situează în jurul limitelor de mai jos :

	mii lei val./kmol.		gradul de valorificare.
1. produse chimice de bază	0,025 — 0,05		1
2. intermediari organici	0,4 — 0,8	2^4 =	64
3. pesticide	3,2 — 6,4	2^7 =	270
4. substanțe pentru parfumerie și cosmetică	6,4 — 12,8	2^8 =	540
5. coloranți organici	12,8 — 25,6	2^9 =	1000
6. substanțe active farmaceutice	51,2 — 102	2^{11} =	4000

Sursă prețuri : Oil, Paint & Drug Reporter — U.S.A.

Această succesiune reflectă tocmai gradul de prelucrare a materiei prime de bază. După cum se poate remarca, medicamentele ridică valoarea acestora de mai multe mii de ori. Aceasta la majoritatea sortimentelor, existînd însă și unele ale căror prețuri molare depășesc 10 milioane lei val./kmol.

Scara de valori corespunzătoare procesului tehnologic pentru cîteva produse de acest gen derivate din benzen este redată în schema nr. 1.

Se observă că din benzen, materie primă de bază cu un preț molar de 35 lei val./kmol., trecînd prin intermediarii organici nitrobenzen, se pot obține anilină și acetanilidă, medicamentele sulfacetamidă și ftalilsulfacetamidă a căror valoare este mai mare de aproximativ 200 respectiv 500 ori decît a benzenului necesar teoretic pentru fabricația acestora.

Este evident acum de ce sînt acceptabile aproximațiile în definirea prețului molar și cum cu ajutorul lui ne-am putut crea o imagine de ansamblu foarte concretă asupra rentabilității pe sortimente și grupe de sortimente în domeniul vast al produselor de mic tonaj. Bineînțeles, în obținerea gradelor celor mai înalte de valorificare ponderea cea mai mare a cheltuielilor de producție o deține inteligența și munca de înaltă calificare.

Studiile efectuate în cadrul biroului nostru de conjunctură-marketing au avut o influență bună asupra activității comerciale de export și import a întreprinderii. Biroul nostru informează permanent compartimentele direct interesate asupra prețurilor externe, calculează eficiența economică a produselor și avizează toate referatele de import și de export. Prin studiile efectuate am contribuit în mare măsură la orientarea investițiilor centralei spre acele produse care au șanse maxime de desfacere la export în condiții avantajoase. Urmărirea corelațiilor și variantelor tehnologice ne permite să depistăm posibilitățile de utilizare optimă a bazei de materii prime deja creată în țară, să facem cu mai multă ușurință previziuni valorice, să identificăm tendințele de preț.

Pentru centrala noastră a fost foarte important, de urmărit și **raportul dintre produsele noi și cele vechi oferite la export.** Majoritatea medicamentelor nu se mențin cu succes pe piață mai mult de 5—6 ani, excepție făcînd produsele „clasice" care din momentul cînd au apărut și pînă cînd au devenit clasice au suferit scăderi masive de preț față de cel inițial. Așa a fost cazul vitaminei C, antibioticelor etc.

Această situație impune o mai mare atenție în orientarea structurii sortimentelor destinate exportului. Pentru a se asigura o eficiență corespunzătoare este necesar să se abordeze analizele economice încă din fazele prealabile cercetării, să aibă în vedere scurtarea fazelor de asimilare prin întărirea potențialului de cercetare și prospectare, asigurarea operativității investițiilor pentru pătrunderea pe piață la timpul oportun, să se îmbine armonios printr-o concepție unitară integrarea tehnologică, specializarea și diversificarea sortimentelor, capitole la care sîntem în prezent încă deficitari.

Aș vrea să sesizez importanța excepțională pe care o au produsele originale lansate pe piața externă. La astfel de produse (exemplu Gerovital), realizăm indicatori de eficiență cu mult superiori

ing. Pompiliu SCĂRLETE
Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri

(Continuare în pag. 16)

FLUXUL DE VALORIFICARE A MATERIEI PRIME ORGANICE (LEI VALUTĂ/Kmol)

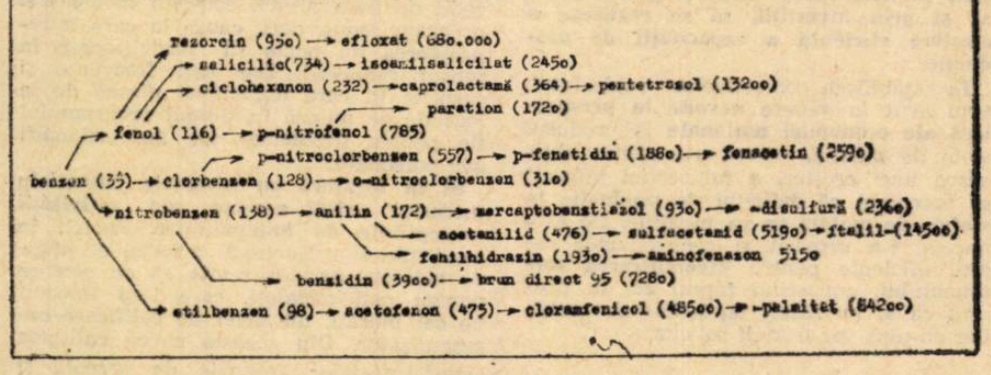

Schema nr. 1

În numărul viitor, **Agenda lucrătorului de comerț exterior**

Ultima parte

SISTEMUL GENERALIZAT DE PREFERINȚE VAMALE (III)

ÎN V.E. SUPLIMENT Nr. 5/1974 A APĂRUT :

Lista produselor industriale la care România beneficiază de sistemul generalizat de preferințe vamale al Pieței Comune, începînd cu 1 ianuarie 1974 (partea 1-a).

AGENDA LUCRĂTORULUI DE COMERȚ EXTERIOR

Nomenclatorul vamal de la Bruxelles (NVB)

La 1 aprilie 1951 un număr de 13 țări capitaliste au semnat un acord la Bruxelles, privind unificarea tarifelor vamale pe baza unei clasificări, grupări a mărfurilor, după criteriul gradului de prelucrare (materii prime, semifabricate, produse finite etc.).

Nomenclatorul vamal de la Bruxelles prezintă anumite caracteristici :

- totalitatea mărfurilor care fac obiectul comerțului internațional sînt cuprinse în 1907 poziții, repartizate în 99 capitole și 21 secțiuni ;
- numărul de clasificare constă din 4 cifre din care, primele două înseamnă numărul grupei, iar celelalte două numărul pozițiilor tarifare stabilite pentru fiecare țară în parte;
- clasificarea are un caracter sistematic, pornindu-se de la materii prime și detaliindu-se pozițiile pe produse provenite din prelucrarea acestor materii prime ;
- clasificarea oferă posibilități bune pentru tratative tarifare, creînd un limbaj comun, în baza căruia pot fi acordate avantaje tarifare reciproce fără dificultăți în ce privește determinarea exactă a produselor care fac obiectul tratativelor ;
- pentru evitarea oricăror confuzii, clasificarea este însoțită de note explicative, elaborate de țările membre în cadrul „Consiliului de cooperare vamală", asigurînd o uniformitate în folosirea acestui sistem ;

Marea majoritate a țărilor au adoptat Nomenclatorul vamal de la Bruxelles ca bază pentru tarifele lor naționale, cu excepția cîtorva țări, printre care Statele Unite și Canada.

Gh. CARAIANI

conducere și organizare

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

„Ascultarea pieței" și viteza de reacție

GRUPUL SUEDEZ „Sandvik" (creat în 1862, în prezent cu 21 000 de salariați și cu o cifră de afaceri de 2,3 miliarde de franci francezi) fabrică produsele în cele 57 de filiale din 37 de țări, realizează 88% — cifră de afaceri — pe terțe piețe.

Reușita integrării sale într-o piață înalt concurențială, cea a oțelurilor speciale și uneltelor de înaltă precizie, într-o succintă prezentare, poate fi considerată că rezidă în următoarele principii de bază ale strategiei dezvoltării :

1. **„Plusul" tehnologic.** — Sintetic, el înseamnă a respecta deviza : **lansarea într-un anumit domeniu trebuie să fie precedată de obținerea unui avans tehnologic în fața concurenților, iar, ulterior, menținerea competitivității prin protejarea și consolidarea acestuia.** Și acest „plus" tehnologic se referă concomitent la **procedee tehnologice noi** (firma a aplicat prima, de pildă, la scară industrială metoda Bessemer) și la **produse noi** menită să răspundă unor nevoi noi. Fidel acestui principiu, grupul acționează în direcția diversificării activității sau lărgirii gamei de fabricație **numai atunci cînd se pot încorpora produse de înaltă tehnicitate.**

2. **„Ascultarea" pieței. — Căutînd să nu depindă de distribuitori, să se apropie direct de consumatorul final,** firma a adoptat de la început o strategie comercială originală căreia i-a rămas fidelă de-a lungul anilor. Aceasta se concretizează în crearea de **filiale proprii pe toate marile piețe.** Este vorba de agenții regionale dotate cu resursele materiale, financiare și umane necesare, specializate pe tipuri de clientelă și nu pe piețe, dispunînd de o **mare autonomie administrativă și operațională** în cadrul obiectivelor societății, capabile deci de o intervenție rapidă pe lîngă o clientelă cu care au stabilit relații strînse. **Vînzătorul este în această optică un specialist al unei piețe și al unei clientele determinate.** Acest mod de acțiune indicînd faptul că pentru firmă „esențialul sînt clienții", conduce, în completare la **ideea de multiservice :** natura și calitatea produselor fabricate de firmă impun acordarea atît a unei asistențe tehnice ante cît și post vînzare. Fiind necesară, ea este și perfect posibilă în structura prezentată. **„Ascultarea pieței" este după cum se vede secondată îndeaproape de o viteză de reacție adecvată.**

3. **Progresul prin cercetare.** — Schimbul constant, direct și reciproc de informații între clienți — filiale — societate, această bancă uriașă de date, permite grupului să exploateze un capital unic de experiență. „Ascultarea pieței" permite să fie puse în discuție modificarea, abandonarea sau înnoirea produselor și, totodată, fabricația de mare serie în condiții de tehnicitate ridicată.

În sfîrșit, **capacitatea de inovație, fundamentează viitorul grupului,** deviza sa fiind, de altfel : „Progresul prin cercetare". În centrul de cercetare al firmei — unul dintre cele mai mari și mai dotate din lume — se urmărește concomitent : crearea de produse noi ; perfecționarea produselor existente ; punerea la punct și ameliorarea metodelor de producție ; specificarea și controlarea normelor de calitate a produselor. În domeniul înnoirii produselor sînt stabilite și respectate cu strictețe, concomitent, o serie de restricții, grupul nelansînd decît produse : de foarte înaltă calitate, de mare serie, complementare gamei existente și care pot fi distribuite prin canalele existente, restricții care de altfel permit să se atingă rapid o poziție dominantă pe piață. **Se observă că activitatea de cercetare este orientată în același timp, spre interiorul grupului** — procesele de fabricație — **dar și spre exterior, spre clienți.**

i. b.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE – Fabrica de stofe de mobilă — București

Studii ale absolvenților „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" în sprijinul creșterii eficienței

UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

CONTINUÎND PUBLICAREA STUDIILOR întocmite de absolvenții „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", prezentăm astăzi sinteza proiectului elaborat de **ing. Vintilă POPESCU.**

Realizat la Fabrica de stofe de mobilă-București, proiectul conține soluții originale, care permit creșteri substanțiale a capacității de producție a întreprinderii prin îmbunătățirea utilizării extensive și intensive a fondurilor fixe, posibil de extins în condiții ridicate de eficiență și la alte unități ale industriei ușoare, în general, și ale Centralei industriei mătăsii, inului și cînepii, în particular.

● Obiective și restricții

PREOCUPAREA pentru îmbunătățirea activității întreprinderilor industriale este o permanență. o coordonată definitorie a stilului cadrelor de conducere din economia noastră. Iar concentrarea tuturor eforturilor, a tuturor pîrghiilor de acțiune posibile are un singur sens, urmărește un singur obiectiv : sporirea continuă a eficienței economice. Și, în acest context, utilizarea rațională a capacităților de producție, creșterea lor continuă prin activizarea tuturor rezervelor, a ansamblului de factori intensivi și extensivi, capătă o semnificație deosebită, cu atît mai mult, cu cît ea are o pondere însemnată în atingerea obiectivului nostru numărul unu — realizarea cincinalului înainte de termen. De existența acestei preocupări la Fabrica de stofe de mobilă din București ne vorbesc faptele : în 1967, cu șase luni înainte de termenul prevăzut, au fost realizați parametrii proiectați, iar în 1973 s-a reușit să se producă cu aceleași utilaje o producție cu 26% mai mare din punct de vedere fizic și cu 65%. valoric. Un rol deosebit l-a jucat și faptul că, în 1969, prin îmbunătățirea amplasării, au putut fi montate noi utilaje care au mărit potențialul productiv cu încă 12% față de prevederile proiectului.

Intensificarea, în ultimul timp, a preocupărilor pentru creșterea substanțială a capacității de producție la întreprinderea bucureșteană, este reflectată de prezentul proiect care urmărește, în primul rînd, **găsirea de noi posibilități de îmbunătățire a utilizării mașinilor și clădirilor existente, în scopul creșterii nivelului producției realizate la capacitatea instalată**, iar, în al doilea rînd, **prin îmbunătățirea amplasării utilajelor, ca și prin investiții, să se realizeze o creștere eficientă a capacității de producție.**

În stabilirea obiectivelor proiectului, s-au avut în vedere **nevoile în perspectivă ale economiei naționale** la produsul stofe de mobilă. Astfel, s-a căutat obținerea unei creșteri a fabricației întrucît se apreciază că **deficitul de producție la stofele de mobilă se va menține.** De asemenea, s-a urmărit și găsirea unor soluții eficiente pentru **diversificarea sortimentului,** cunoscînd faptul că, în prezent ca și în viitor, tapițeriile de mobilier cu pluș vor fi mult solicitate.

● Consistența analizei critice – premisa eficacității soluțiilor

ÎN FUNDAMENTAREA și proiectarea soluțiilor îmbunătățite s-a pornit de la **cunoașterea situației existente** în unitatea bucureșteană în ceea ce privește modul de utilizare a capacităților de producție. Astfel, datele statistice au scos în evidență faptul că **gradul de utilizare a capacității de producție din veriga conducătoare este relativ redus, respectiv de 84%, iar gradul de utilizare a producției posibile de 88,4%.** S-a concluzionat, de asemenea, că este mai eficientă transformarea — prin amenajarea corespunzătoare — a unora dintre actualele spații de depozitare în secții de producție, construirea unei clădiri cu trei niveluri ca sector special destinat depozitelor putînd remedia actualele situații de sub sau supradimensionare. Este vorba de depozitele de materii prime, materiale, respectiv produse finite și chimicale.

Analiza critică detaliată, la care s-a recurs în continuare, **a scos în evidență faptul că există posibilități atît pentru creșterea propriu-zisă a capacității de producție și implicit a nivelului producției care se realizează cu utilajele existente, cît și pentru reducerea rezervelor potențiale de producție.**

Astfel, în legătură cu primul aspect, s-a constatat, în primul rînd, **o limitare a capacității datorită timpului de opriri pentru reparații planificate,** care este depășit, în mod deosebit la reparațiile curente de gradul I și II, în timp ce reviziile tehnice nu sînt efectuate. Deoarece echipele de reparații lucrează într-un singur schimb, nu poate fi utilizat decît 1/3 din timpul afectat reparațiilor planificate. De asemenea, **este depășit timpul planificat pentru opririle tehnologice.** În această din urmă situație, cauzele ar fi două : **starea necorespunzătoare a utilajelor și a calității urzelilor** determină dereglări tehnologice frecvente la operațiunea „tras urzeli", și **fluctuația ridicată a muncitorilor de bază** ai întreprinderii care face ca nivelul lor de calificare să fie redus.

În ceea ce privește cel de al doilea aspect — **rezervele potențiale de producție** —se apreciază că în proporție de **58% ele sînt de natură extensivă. Astfel, din totalitatea întreruperilor neprogramate, în ultimii cinci ani, 48—72% au constituit-o cele datorate lipsei de muncitori.** De menționat că ceea ce a determinat, în special, această situație a fost numărul mediu scriptic planificat care în permanență a fost prea mic comparativ cu necesitățile reale. Astfel, față de numărul muncitorilor necesar a fi prezenți la lucru conform numărului de locuri de muncă, numărul mediu scriptic prevedea un plus de circa 8% muncitori, iar în realitate, în ultimii cinci ani, din evidențele întreprinderii, a rezultat că numărul muncitorilor absenți de la lucru a fost de 13—21%. Iar din totalul absențelor, 46—62%, au constituit-o cele pentru concedii de maternitate, concedii medicale și program redus, deci, cauze la care întreprinderea nu poate să achiziționeze în sensul reducerii. Dar sînt frecvente și cazurile în care muncitorii pleacă de la locurile de muncă în timpul programului fie pentru probleme ale aprovizionării sau personale.

Și în legătură cu rezervele potențiale intensive există aspecte ale activității susceptibile de îmbunătățire. Astfel, în condițiile unei fluctuații a forței de muncă ridicate nu s-a reușit să se asigure pentru noii angajați, care i-au înlocuit pe cei plecați, un nivel de calificare corespunzător. Din această cauză calitatea semifabricatelor (sulurile de urzeală și canelele cu fire de bătătură) este necorespunzătoare ceea ce a făcut ca indicii de utilizare intensivă a mașinilor de țesut să fie relativ scăzuți.

● Conținutul și eficiența soluțiilor

Aplicarea studiului a fost concepută a se rezolva în două etape.

Prima, urmărește creșterea capacităților de producție prin activizarea rezervelor potențiale, fără investiții suplimentare, prin conținutul ei fiind prevăzute, în principal :

a) **Trecerea echipelor de reparații la lucru în două schimburi.** Se asigură astfel o reducere a timpului de staționare de la 120 ore/an/mașină la 88 ore/an/mașină.

b) **Reducerea duratei opririlor tehnologice** prin : trecerea operațiunii de năvădit la lucru în acord ; schimbarea galirelor uzate printr-un procedeu specific care reduce durata operațiunii de la 244—190 ore/mașină la 148—120 ore/mașină ; organizarea calificării muncitorilor nou angajați prin cursuri fără participare în producție, ceea ce ridică considerabil nivelul lor de calificare.

Cîțiva dintre indicatorii ce definesc eficiența acestei variante de soluții sînt necesar a fi amintiți : față de 1973 producția fizică, valoarea producției globale și marfă vor crește cu 106,6%, iar beneficiul cu 112,3%, rata rentabilității urmînd să atingă un nivel de 106,5% în condițiile în care cheltuielile la 1000 lei producție vor scădea cu circa 2%.

Cea de a doua etapă are ca obiectiv creșterea capacităților de producție prin investiții. Aplicarea ei este prevăzută în două sub-etape :

1. **În 1974,** se va realiza o construcție special destinată depozitării, în clădirile actualmente destinate depozitării urmînd a fi amplasate noi utilaje. Este vorba deci de investiții care nu necesită construcții.

II. **Începînd cu anul 1975,** se prevede achiziționarea de noi utilaje și construirea de noi spații industriale în care acestea să fie montate, **indicatorii care definesc eficiența** acestei etape sînt foarte semnificativi : **față de 1973 va crește producția fizică cu 68%, valoarea producției marfă cu 65,6%, productivitatea muncii cu 6,1% iar beneficiul cu 87,9%, rata rentabilității urmînd să înregistreze un nivel cu 17,2% mai mare. iar cheltuielile la 1000 lei producție marfă să scadă cu 3,4%.** Investițiile în utilaje vor face ca valoarea fondurilor fixe din dotare să crească cu 50,2% față de 1973. Trebuie arătat că se preconizează o recuperare a investiției din beneficiul suplimentar în 1,4 ani, iar din întregul venit net suplimentar în 0,25 ani.

Remarcăm astfel valoarea deosebită a proiectului atît prin eficiența ridicată a soluțiilor propuse cît și prin modul în care ele au fost concepute : s-au luat în considerare posibilitățile existente în întreprindere în fiecare etapă, corelîndu-se cu nevoile generale de perspectivă ale economiei naționale, gîndindu-se fiecare soluție în funcție de prioritățile stabilite. S-a întocmit totodată, pentru aplicarea lor, un plan eșalonat de măsuri, conținînd termene și responsabilități precise, care a fost supus discuției și aprobat de comitetul oamenilor muncii din întreprinderea bucureșteană.

DECIZIA ÎN CONCEPȚIA LUI M. K. STARR

PROCESUL decizional a constituit, în ultimele decenii, una dintre preocupările centrale ale specialiștilor în știința organizării și conducerii activității economice. Argumentele în favoarea acestei afirmații sînt multiple. Unul, deosebit de semnificativ, îl reprezintă numeroasele lucrări consacrate acestei probleme, editate în țările dezvoltate din punct de vedere economic.

În contextul literaturii de specialitate lucrările publicate sub semnătura lui Martin Keneth Starr, profesor la Universitatea Columbia-New York, dedicate amintitei probleme, ocupă un loc aparte, în primul rînd, datorită modalității originale de abordare propuse. Concepînd conducerea producției ca o sinteză a metodelor științifice și a criteriilor practice ce se pot aplica pentru optimizarea deciziilor, M. K. Starr pune în centrul concepției sale, pe prim plan, teoria deciziilor. Definirea producției ca un sistem pretabil la o analiză tip input-output, și înțelegerea conducerii ei ca un set coerent de obiective cuantificate, permite localizarea procesului decizional în acest

PROGRAMAREA OBIECTIVELOR (III)

CORESPUNZĂTOR complexității lor, pentru rezolvarea problemelor de decizie prin metoda programării obiectivelor se pot utiliza : metoda grafică ; metoda simplex ; analiza pe calculator (pe baza unui program fortran special). În numărul 2 din 11 ianuarie 1974 al revistei, arătam cum poate fi utilizată metoda grafică după ce în prealabil a fost formulat modelul programării obiectivelor, adică pornindu-se de la un caz concret se procedează la transcrierea sa în limbajul matematicii programării obiectivelor. Atunci cînd avem de rezolvat probleme de decizie cu mai mult de două variabile se poate utiliza cu succes metoda simolex. Și deoarece modelul programării obiectivelor este un model de minimizare, **criteriul simplexului va fi :**

$$| Z_j - C_j |$$

Am notat prin **C_j ansamblul de coeficienți de prioritate fixați și atașați variabilelor.** Deci, **$Z_j - C_j$ va fi o matrice reprezentînd ameliorările obiectivelor care se pot asocia și/sau atribui fiecărei variabile.** Se determină coloana optimum conform valorii lui $Z_j - C_j$ la nivelul cel mai ridicat de prioritate, care trebuie să fie întotdeauna P_1. Apoi, și numai atunci cînd nici o ameliorare nu mai este posibilă la acest nivel P_1, se trece la nivelul următor P_2, ș.a.m.d. De observat că nu este posibilă introducerea unei valori pozitive de $Z_j - C_j$ la un nivel de prioritate inferior atît timp cît mai există în aceeași coloană o valoare negativă la un nivel superior de prioritate.

Trebuie menționat totodată și faptul că **metoda simplex în aplicația programării obiectivelor prezintă o serie de particularități față de forma sa clasică din programarea liniară.** Este vorba de următoarele :

- se încep coloanele prin variabilele simple (X_1, X_2...) ;
- în continuare se înscriu variabilele deviaționale negative, începînd cu cele ale căror indice este simplu ;
- trecînd la variabilele deviaționale pozitive se urmărește ca ele să fie ordonate funcție de creșterea complexității indicilor (se trec mai întîi tot cele cu indice simplu) ;
- în capul coloanei, factorii de prioritate sînt indicați pentru fiecare variabilă deviațională conform atribuției lor în funcția obiectiv ;
- în josul tabelului aceeași factori de prioritate sînt în mod necesar trecuți în ansamblu. În această optică, alegerea deciziilor reprezintă efectuarea într-o succesiune stabilită, după anumite reguli a unor comparări și calcule complexe, fundamentate științific, care permite aprecierea rezultatelor prognozate pentru fiecare din variantele posibile de decizie. Prin utilizarea unui aparat matematic adecvat, sînt posibil de utilizat în procesul decizional complex al conducerii producției, o serie de modele de decizie, programare, comportare umană și de control, care de altfel facilitează procesul următor — de proiectare a sistemelor de producție ca și a sistemelor de control — ale mărimilor variabile intrate în proces, ale producției propriu-zise și ale produselor.

De notat că, modelele de rezolvare a problemelor care apar în domeniul decizional al conducerii producției, potrivit concepției lui Starr se sprijină pe cele mai noi realizări ale matematicii aplicate, pe practica conducerii întreprinderilor. Prin aceasta, demersul teoretic propus de acesta este fundamentat atît din punct de vedere științific cît și practic, iar, ceea ce de la început l-a facilitat, a fost îmbinarea organică a metodei analitice de cercetare cu cea sintetică, în concepția de ansamblu sistemic a conducerii producției.

Avantajele acestui mod original de gîndire a procesului conducerii activității economice, au impus, de altfel, și traducerea în numeroase limbi a lucrărilor profesorului american. În țara noastră, amintim că, una din lucrările sale de bază — „Conducerea producției. Sisteme și sinteze" — apărută în 1970 în Editura tehnică s-a bucurat de o bună apreciere în rîndul specialiștilor, cadrelor de conducere, cercetătorilor și cadrelor didactice.

prof. dr. P. VAGU
A.S.E.-București

Tabelul nr. 1

C_j						$4P_3$	$3P_3$			$3P_4$	$4P_4$	P_2
	V	C	x_1	x_2	P_1 d_1^-	d_2^-	d_3^-	d_{21}^-	d_1^+	d_2^+	d_3^+	d_{21}^+
P_1	d_1^-	180	2	3/2	1				—1			
$4P_3$	d_2^-	40	1			1				—1		
$3P_3$	d_3^-	40		1							—1	
0	d_{21}^-	5					1	1		1		—1
$Z_j - C_j$	P_4	0								—3	—4	
	P_3	280	4	3						—4	—3	
	P_2	0										—1
	P_1	180	2	3/2					—1			

Tabelul nr. 2

C_j					P_1	$4P_3$	$3P_3$			$3P_4$	$4P_4$	P_2
	V	C	x_1	x_2	d_1^-	d_2^-	d_3^-	d_{21}^-	d_1^+	d_2^+	d_3^+	d_{21}^+
P_1	d_1^-	100		3/2	1	—2			—1	2		
0	x_1	40	1			1				—1		
$3P_3$	d_3^-	40		1			1				—1	
0	d_{21}^-	5						1		1		—1
$Z_j - C_j$	P_4	0								—3	—4	
	P_3	120		3		—4					—3	
	P_2	0										—1
	P_1	100		3/2		—2			—1	2		

Tabelul nr. 3

C_j					P_1	$4P_3$	$3P_3$			$3P_4$	$4P_4$	P_2
	V	C	x_1	x_2	d_1^-	d_2^-	d_3^-	d_{21}^-	d_1^+	d_2^+	d_3^+	d_{21}^+
$4P_4$	d_3^+	20			2/3	—4/3	—1	—4/3	—1/3		1	4/3
0	x_1	45	1			1		1	—1/4			—1
0	x_2	60		1	2/3	—4/3		—4/3	—1/3			4/4
$3P_4$	d_2^+	5						1	—1/4			—1
$Z_j - C_j$	P_4	95			8/3	—16/3	—4	—7/3	—25/12			7/3
	P_3	0				—3	—3					
	P_2	0										—1
	P_1	0			—1							

ordinea P_4, P_3, P_2... Se ține deci cont de relația :

$$P_1 \gg P_2 \gg P_3 \gg P_4$$

Revenind la exemplul practic utilizat pentru ilustrarea conceptului de programare a obiectivelor, prezentat cu ocazia explicării folosirii metodei grafice de rezolvare, vom nota modelul programării obiectivelor în care el a fost tradus :

$$\text{Min } Z = P_1 d_1^- + P_2 d_{21}^+ + 4 P_3 d_2^- + 3 P_3 d_3^- + 4 P_4 d_3^+ + 3 P_4 d_2^+$$

cu restricțiile :

$$2x_1 + 1{,}5x_2 + d_1^- - d_1^+ = 180$$
$$x_1 + d_2^- - d_2^+ = 40$$
$$x_2 + d_3^+ - d_3^+ = 40$$
$$d_{21}^- + d_2^+ - d_{21}^+ = 5$$
$$x_1, x_2, d_1^-, d_2^-, d_3^-, d_{21}^-, d_1^+, d_2^+, d_3^+, d_{21}^+ \geq 0$$
$$P_1 \gg P_2 \gg P_3 \gg P_4$$

Rezolvarea prin simplex necesită șase iterații, din care prezentăm alăturat trei, primele două și ultima (vezi tabelele nr 1, 2 și 3).

Am ajuns astfel la un rezultat identic celui obținut prin aplicarea metodei grafice de rezolvare. Soluția optimă are următoarea structură :

x_1 = 45 ore — totalul orelor atelierului A ;

x_2 = 60 ore — totalul orelor atelierului B ;

d_2^+ = 5 ore — necesarul de ore suplimentare pentru atelierul A ;

d_3^+ = 20 ore — necesarul de ore suplimentare pentru atelierul B.

Soluția, după repartizarea diferențială a celor 20 ore suplimentare din atelierul B, permite atingerea celor patru obiective fixate, concomitent și în ordinea de prioritate stabilită.

Și metoda simplex ca și metoda grafică sînt posibil de utilizat în cazul unor situații nu prea complicate. Frecvent, în practica unităților economice, situațiile întîlnite sînt însă mult mai complexe. De aceea pentru rezolvarea lor se face apel la calculator, putîndu-se utiliza pentru rezolvarea problemei de programarea obiectivelor un program Fortran special.

Programarea obiectivelor fiind o tehnică recentă, aplicațiile sale cunoscute sînt încă puțin numeroase. Cele mai importante sînt pînă în prezent cele referitoare la : alegerea de mass media în publicitate ; gestiunea personalului ; previziunea financiară ; repartizarea acțiunilor de marketing ; gestiunea activităților publice.

În general, după cum se observă, este vorba de domenii cunoscute ca puțin pretabile la rezolvări prin programarea liniară. Un nou argument deci, în favoarea celor enunțate, care pledează pentru utilizarea cît mai largă a noii tehnici matematice, mai ales astăzi, cînd mai mult ca oricînd, întreprinderile sînt confruntate cu probleme tehnice, economice și sociale tot mai complexe, mai dificile, cînd este necesară stabilirea unor strategii de dezvoltare cît mai corecte care implică, în acest context, luarea în considerare a unor obiective dintre cele mai complexe. Programarea obiectivelor le ușurează mult sarcina prin aceea că permite afectarea mijloacelor economice nu numai ținînd cont, în măsura posibilului de opțiuni, ci și direct, conform factorilor de prioritate fixați acestor alegeri.

Iulian BĂDIN

VADEMECUM

Pentru ce categorie de decizii și decidenți optați ?

UN CADRU DE CONDUCERE este zilnic pus în situația să ia decizii. Dacă dorește să-și perfecționeze modul individual de a lua decizii, potrivit părerii specialiștilor, el trebuie să cunoască concomitent **modul în care se desfășoară procesul de decizie și modul în care el personal se comportă**

Se apreciază că procesul de luare a deciziilor se desfășoară în trei faze :

1. Faza cunoașterii problemei.

2. Faza culegerii de informații, *cînd se adună informațiile despre diferitele cauze care generează problema și despre posibilitățile de suprimare a acestor cauze.*

3. Faza alegerii variantei optime, *în care se apreciază critic diferitele alternative și se stabilește ordinea deciziilor posibile.*

Orice decizie fiind proiectată în viitor, este grevată de incertitudini cu privire la modul în care ea va evolua în perspectivă. Sarcina fazei informaționale este tocmai reducerea la minimum a „breșei" dintre consecințele alternativei alese și evoluția viitoare așa cum se poate ea prevede pe baza informațiilor culese. Dar calitatea deciziei nu este asigurată numai de volumul și exactitatea informațiilor, ci mai ales de modul de comportare a celui chemat să ia decizia în momentul de tensiune dintre nivelul de informare și risc.

Dacă am încerca să reprezentăm grafic procesul acestei ten-

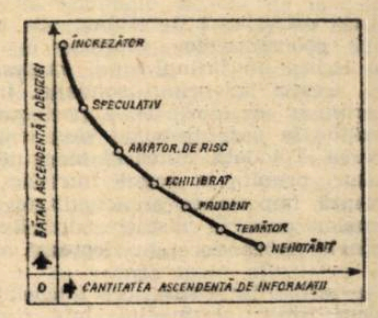

siuni cu ajutorul coordonatelor, pe una din axe reprezentînd distanța acțiunii („bătaia") deciziei, iar pe cealaltă gradul de informare (vezi figura), vom observa, între distanțele psihologice extreme, două tipuri de conducători (care nu sînt de loc rare în practica economică):

1. Individul indecis, *care cu tot gradul ridicat de informare nu se poate decide să încheie faza de informare și să aleagă o alternativă. Este tipul de om care mai speră să capete într-o zi o informație nouă care-l va scuti să ia vreo decizie. Nu rareori, dincolo de comportarea sa, se întrezărește individul care tînjește după decizii mecanice care să-l elibereze de stressul deciziei personale și de riscurile legate de ea.*

2. La antipodul nehotăritului se situează **cel cu prea mare încredere în sine.** *Este cel care disprețuiește orice informație, bazîndu-se pe intuiție, pe instinct. Trebuie însă să se facă deosebirea între omul prea încrezător în el însuși și cel care ia decizii, „fără cap". La acesta din urmă dincolo de modul degajat de a lua decizii se ascunde o importantă doză de neștiință și de necunoaștere a relațiilor. Pe acesta nu-l conduce numai necunoștința ci și teama că ceea ce face ar putea dăuna reputației sale personale.*

Între cele două extreme există multe trepte intermediare. Deși este greu să se găsească drumul de mijloc, sănătos și echilibrat, între necesarul de informare și importanța unei decizii, totuși se recomandă în acest scop ca în momentul de trecere de la faza de informare la faza de alegere optimă să încercați să vă puneți cel puțin două întrebări :

1. Cu adevărat nu dispun de informații suficiente sau sînt numai nehotărît ?

2. Dispun de informații suficiente, avînd prea multă încredere de sine din necunoașterea tuturor relațiilor ?

184 cooperative agricole participă la ancheta pe tema:

RESURSELE DEZVOLTĂRII [VIII*]

O concepție economică clară la baza formării și utilizării resurselor

DATELE recoltate prin intermediul chestionarului oferă posibilitatea evidențierii concepției economice care motivează deciziile adoptate de consiliul de conducere intr-un domeniu de maxim interes : formarea și utilizarea resurselor. Se subințelege desigur că acest lucru se poate realiza pentru fiecare cooperativă în parte (din cele cuprinse în eșantion). Totuși, cum suma acestora nu poate alcătui concepția economică de ansamblu existentă la un moment dat am simțit nevoia să încercăm în cele ce urmează să evidențiem, pentru cooperativele anchetate, gradul de înțelegere a fenomenului de creștere prin date și cifre medii.

În acest scop, am sondat opinia cadrelor de conducere din cele 184 cooperative agricole în legătură cu următoarele aspecte :

1. CARE CONSIDERAȚI CĂ AR TREBUI SĂ FIE — PENTRU COOPERATIVA DV. — RATA OPTIMĂ A ACUMULĂRII ?

2. CONSIDERAȚI CĂ O PONDERE RIDICATĂ A ACUMULĂRII CONTRIBUIE LA CONSOLIDAREA ECONOMICĂ A COOPERATIVEI ? CUM ?

3. O PONDERE RIDICATĂ A FONDULUI DE DEZVOLTARE ÎN FONDUL DE REPARTIZAT CONTRIBUIE LA RIDICAREA NIVELULUI RETRIBUIRII COOPERATORILOR ? PE CE CALE ?

• Rata acumulării — între necesitate și realitate

RĂSPUNSURILE formulate de președinții cooperativelor cuprinse în eșantion indică, în primul rînd, interesul cu care aceștia au primit sondajul, interes determinat, desigur, de importanța domeniilor în care trebuiau să-și exprime părerea. Totodată, numărul mare de răspunsuri primite la aceste întrebări, evidențiază importanța și actualitatea problemelor puse în discuție, dovedind că organele de conducere reflectează asupra lor.

La prima întrebare, cei anchetați au indicat (prin intermediul unui procent) proporția în care ar trebui să se împartă — în cazul cooperativei lor — fondul de repartizat pentru dezvoltare și pentru un consum. În acest fel, am încercat să determinăm, în mod concret, interesul cu care cadrele de conducere tratează pe planul conținutul lor economice problema dezvoltării averii obștești. Înainte însă, de a prezenta rezultatele anchetei referitoare la acest aspect trebuie să facem cîteva precizări.

Din prelucrarea celorlalte date a rezultat că efortul propriu, reprezentat de fondul de dezvoltare, a fost analizat în dinamică, atît în cifre absolute cît și în cifre relative. Ca urmare, se pot anticipa o serie de întrebări pe care cititorul și le pune în mod firesc : de ce a trebuit să fie sondată opinia cadrelor de conducere în privința ratei acumulării din moment ce a fost analizată evoluția fondului de dezvoltare pe o perioadă de trei ani, pe baza datelor efective ? Sau : consiliile de conducere nu stabilesc singure proporțiile în care se repartizează venitul global pentru acumulare și consum ?

Decizia consiliului de conducere privind proporțiile în care trebuie repartizat venitul global este una din cele mai importante. Decizia, în sine, este influențată de foarte mulți factori — favorabili sau nefavorabili — specifici fiecărui an, sau cu acțiune mai îndelungată, ceea ce face ca între cota efectivă a acumulării și cea considerată optimă să apară diferențe, uneori considerabile.

Astfel, o serie de factori, cum sînt : producția globală ridicată, numărul redus de norme de muncă convențională, volumul redus de credite pe termen lung, unele disponibilități în cont etc. favorizează stabilirea unei rate ridicate a acumulării. Pe de altă parte, însă, volumul redus al venitului global, ca urmare a fondului de înlocuire ridicat (din cauza cheltuielilor materiale exagerat de mari), un consum mare de norme de muncă (datorită, printre altele, modului defectuos în care sînt stabilite uneori acestea), condițiile nefavorabile de producție în anul respectiv etc., fac ca fondul de dezvoltare să fie necorespunzător față de sarcinile economice ce revin cooperativelor agricole în anul următor și în perspectivă.

Pe lîngă acești factori, dintre care unii acționează în mod obiectiv, mai sînt unii a căror acțiune este de natură subiectivă, cu alte cuvinte ține de concepția economică care stă la baza deciziilor privind dezvoltarea averii obștești. Intensitatea cu care intervin acestia în momentul adoptării deciziilor privind dezvoltarea cooperativei depinde de pregătirea cadrelor de conducere, de interesul nemijlocit cu care aceștia privesc la dezvoltarea ulterioară a cooperativei, de intervenția exercitată în procesul conducerii activității economice de către consiliul intercooperatist și organele agricole județene.

În cazul anchetei noastre, **diferențele existente între rata reală a acumulării, aplicată în 1972, și rata considerată optimă** sînt redate în tabelul următor.

Tabelul nr. 1

Gruparea răspunsurilor în funcție de rata acumulării propusă și cea aplicată

%	Rata acumulării	
	Considerată optimă	Aplicată în 1972
0	1	2
> 18	3	28
18—20	95	52
20—22	21	16
22—25	39	26
25—30	9	21
< 30	6	21
Total	173*)	164**)

*) 11 cooperative n-au precizat care ar fi rata optimă a acumulării ;
**) 20 cooperative n-au indicat rata acumulării aplicată în 1972.

Deosebirile dintre cele două grupe de cifre sînt evidente, concluziile care se desprind în urma interpretării acestora fiind interesante și utile. În primul rînd, **în cazul ratelor considerate optime pentru dezvoltarea cooperativelor (coloana 1), cea mai mare parte a răspunsurilor (circa 90%)** sînt concentrate între 18—25%, adică între limitele prevăzute în statutul cooperativei agricole de producție pînă la cel de al II-lea Congres al U.N.C.A.P. (După cum se știe, la acest congres — în februarie 1972 — s-a renunțat la menținerea unei limite superioare a ratei acumulării, păstrîndu-se însă limita minimă, de 18%).

Ca urmare, proporția în care se repartizează venitul global nu mai este influențată de plafonul celor 25 procente, cu toate că în multe cooperative acesta a fost depășit cu regularitate înainte de noua reglementare statutară, ceea ce a favorizat dezvoltarea averii obștești într-un ritm mai rapid. Totuși, mai mult de jumătate din numărul cooperativelor anchetate propun, în continuare, menținerea unei rate reduse a acumulării — între 18—20% din venitul global. Or, deși volumul absolut al fondului de repartizat este în creștere, ceea ce înseamnă că unui procent prelevat pentru acumulare îi corespunde o valoare în creștere de la un an la altul, reafirmăm ideea că **fără un efort susținut, necesar a fi depus în acești ani, averea obștească și veniturile cooperatorilor nu pot spori în viitor.**

În al doilea rînd, este semnificativ faptul că **consiliile de conducere ale cooperativelor tind către depășirea limitei** acela că **numeroase cooperative din cele cuprinse în eșantion au alocat în 1972 rate superioare celor considerate optime.** Din tabelul nr. 1 rezultă că, în timp ce într-un număr de 15 cooperative se apreciază că o rată a acumulării de peste 25% este optimă, în 42 unități s-a alocat mai mult în 1972, dintre care în 21 de cooperative s-a alocat pentru dezvoltare mai mult de 30% din venitul lor global. Explicația acestui fenomen (după părerea noastră pozitiv, cu toate că efortul pare că s-a făcut fără motivația personală pe planul concepției economice a cadrelor de conducere) constă în aceea că unitățile respective au de îndeplinit importante programe individuale sau comune (intercooperatiste) privind dezvoltarea unor sectoare care solicită un efort propriu sporit, într-un an sau în cîțiva ani consecutivi.

Dintre cele 164 cooperative între care se poate stabili **concordanța între rata acumulării efectivă (aplicată în 1972) și cea considerată optimă, numai în 13,4% dintre cazuri coincid răspunsurile,** adică se alocă cît se apreciază că ar fi necesar pentru dezvoltarea cooperativei. Grupînd răspunsurile după criteriul concordanței dintre ele, rezultă următorul tablou :

— rata propusă coincide cu cea efectivă :	22
— rata propusă este mai mică decît cea aplicată efectiv :	65
— rata propusă este mai mare decît cea aplicată efectiv :	77
Total	164

Punînd în evidență neconcordanța (și mai puțin concordanța) dintre modul în care se acționează și modul cum este concepută formarea fondului de dezvoltare — ca resursă principală a creșterii economice — ne exprimăm convingerea că între cele două noțiuni trebuie să se stabilească o carecare apropiere, mai accentuată decît cea existentă în prezent. Convingerea noastră vizează o apropiere între ele și nu o identitate perfectă, întrucît întotdeauna o conducere dinamică presupune fixarea unor obiective noi, care depășesc ca amploare și importanță pe cele în curs de înfăptuire.

• Opțiune hotărîtă pentru o rată ridicată a acumulării

CU EXCEPȚIA celor trei unități care au indicat că pentru dezvoltrea lor ar fi suficientă o rată a acumulării de sub 18% (vezi tabelul nr. 1), celelalte au optat clar pentru **o rată superioară** acestei limite. Mai mult, opțiunea este confirmată de răspunsurile formulate la cea de a doua întrebare privind modul de înțelegere a **corelației dintre nivelul ratei acumulării și ritmul de dezvoltare a cooperativei.** La nivelul eșantionului, răspunsurile au fost distribuite astfel :

— au apreciat că o rată ridicată a acumulării **contribuie** la dezvoltarea cooperativei : 177
— au apreciat că o rată ridicată a acumulării **nu contribuie** la dezvoltarea cooperativei : 6

total	183*)

*) La această întrebare nu a răspuns o cooperativă.

Situația statistică privind modul cum au fost distribuite răspunsurile — formulate prin DA sau NU — cere comentarea a cel puțin două aspecte. În primul rînd, se poate analiza gradul de înțelegere — din punct de vedere al concepției economice a cadrelor de conducere din cooperative — a rolului dinamic ce revine fondului de dezvoltare în creșterea economică. În al doilea rînd, trebuie făcută o apreciere asupra motivelor care au determinat totuși formularea a 6 răspunsuri negative la o întrebare al cărei răspuns, altfel, pare să nu aibă alternativă.

În legătură cu primul aspect, este cît se poate de evident că nu este înțeles pe deplin raportul dintre acumulare și consum în ce privește intensificarea creșterii economice. (Răspunsurile formulate la cea de a III-a întrebare dovedește mai clar că nu se înțelege îndeajuns nici importanța acumulărilor sporite ca sursă a unei retribuții în creștere). Pentru cadrele de conducere din unele cooperative nu este destul de clar că numai prin acumulări susținute se poate dezvolta averea obștească. **Așa cum rezultă din ancheta noastră majoritatea covîrșitoare a celor chestionați s-au pronunțat pentru menținerea unei rate ridicate a acumulării, convingerea izvorînd dintr-o experiență proprie.** Or, această experiență pozitivă nu există în toate cooperativele, de unde se poate deduce că, la nivelul unui an, sumele destinate acumulării diminuează posibilitățile de consum.

După părerea noastră, neînțelegerea deplină a rolului efortului propriu în dezvoltarea cooperativei se explică, în bună măsură, și prin nivelul pregătirii unor cadre de conducere și mai ales prin modul de propagare a cunoștințelor economice în rîndul lucrătorilor din agricultură. La aceste considerente trebuie adăugat și cel privind lipsa cadrelor economice de specialitate. Evaluarea exactă a efectelor unei decizii privind formarea și utilizarea resurselor nu se poate baza numai pe experiență.

Cele 6 unități care au deja o situație economică mai puțin favorabilă au apreciat că sporirea fondului de dezvoltare nu contribuie la dezvoltarea cooperativelor sînt situate, toate în zona I, ceea ce, trebuie să recunoaștem, este surprinzător. De aceea, considerăm că este mai utilă prezentarea în dinamică, a ratei acumulării și a evoluției fondului de dezvoltare înregistrat în aceste unități în perioada 1970—1972.

Tabelul nr. 2

Evoluția ratei acumulării (%)

Cooperativa *)	1970	1971	1972
1	21,2	18,2	18,1
59	18	20	25
74	26	22	23
80	18	18	20
154	4	28	23
174	18	17	17

Tabelul nr. 3

Evoluția fondului de dezvoltare (mii lei)

Cooperativa *)	1970	1971	1972
1	1521	1260	1664
59	280	759	1033
74	521	615	453
80	362	343	482
154	24	235	259
174	447	247	239

*) In această coloană apare numărul codificat al cooperativei.

Pentru a întregi tabloul, redăm nivelul ratei acumulării considerat optim de către cadrele de conducere din cele 6 unități : cooperativa nr. 1 — 18%, cooperativa nr. 74 — 22%, iar cooperativele : 59, 80, 154 și 174 — 20%. Deci, avînd deja un nivel de dezvoltare scăzut sînt consecvente convingerii că o rată ridicată a acumulării nu contribuie la dezvoltarea averii obștești.

Oscilațiile anuale ale procentului alocat din venitul global pentru dezvoltare demonstrează că, într-adevăr, nu există o convingere fermă în ce privește intensificarea efortului propriu. Rata acumulării aplicată într-un an în cele 6 cooperative diferă, ca procent, de la 4% la 26%, și chiar în cadrul acelelași cooperative diferă de la un an la altul cu 19—24%. Totodată, nivelul absolut al fondului de dezvoltare pune în evidență mai bine însuși nivelul de dezvoltare la care au ajuns aceste cooperative cu toate că, așa cum arătam, sînt situate într-o zonă cu condiții favorabile de producție. Nivelul extrem de diferit al fondului de dezvoltare atrage însă atenția și asupra altui aspect. Astfel, creșterea ratei acumulării nu trebuie înțeleasă ca un scop în sine. Sporirea proporției venitului global alocat pentru dezvoltare în condițiile în care volumul lui absolut scade, nu poate fi acceptat ca un fapt pozitiv. **Sporirea producției globale, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea venitului de repartizat și a proporției în care acesta se repartizează pentru dezvoltare sînt cu adevărat sarcini economice majore, care asigură efectiv dezvoltarea averii obștești și, pe această bază, creșterea economică a cooperativei.**

Cooperative reprezentative pentru concepția economică cu care conduc procesul dezvoltării

Cooperativa	Județul	Zona *)	Dinamica ratei acumulării (%)			Dinamica fondului de dezvoltare (mii lei)			Dinamica tarifului de retribuire lei/n.m.c.			Rata acumulării considerată optimă
			1970	1971	1972	1970	1971	1972	1970	1971	1972	
Movila „7 Noiembrie“-Vișina Tiream	Ialomița	a I-a	21,2	28,8	34	1324	1591	2118	39	40	35	25
	Dîmbovița	a II-a	14	22	24	414	1401	2241	13,5	20,9	28,2	20
	Satu-Mare	a III-a	53	55	47	3643	3880	4155	27,2	30,7	28,4	50

*) Criteriile care au stat la baza repartizării unităților pe zone au fost prezentate în „V. E.“ nr. 27, 1973.

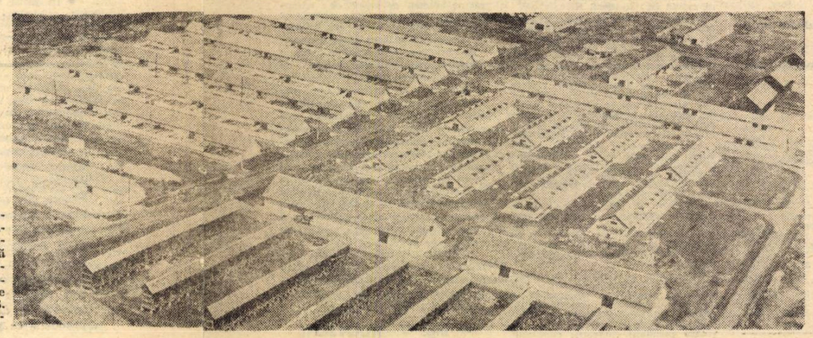

Amplasare rațională, dimensionare optimă, exploatare integrală și eficientă — elemente ale concepției economice moderne. (I.A.S. Utviniș, jud. Timiș).

• Cînd corelația este mai puțin evidentă...

...RĂSPUNSUL este rostit cu mai puțină convingere. Astfel, poate fi sintetizat rezultatul înregistrat prin centralizarea răspunsurilor acordate la ultima întrebare din cele trei analizate în acest capitol : **Considerați că o rată ridicată a acumulării duce la creșterea retribuirii cooperatorilor ?**

În urma centralizării răspunsurilor rezultatul este următorul :

— o rată ridicată **contribuie** la creșterea retribuției	158
— o rată ridicată **nu contribuie** la creșterea retribuției	25
Total	183 *)

*) La această întrebare nu a răspuns o cooperativă.

Aparent, o rată ridicată a acumulării nu contribuie la creșterea nivelului retribuției. Dacă corelația este analizată doar la nivelul unui an, acesta este, desigur, răspunsul. Or, cele 25 de răspunsuri negative la această întrebare au fost acordate în urma unei analize de acest gen. Prin calcule matematice simple se poate demonstra ușor că, prelevînd pentru dezvoltare proporții diferite din aceiași fond supus repartiției, rămîne pentru consum o sumă invers proporțională cu cea prelevată. După cum se știe însă, analizînd corelația ce se stabilește în timp între fondul de dezvoltare și cel de consum, rezultă că, cu cît acumulările anuale sînt mai mari (desigur, nu în dauna consumului) cu atît posibilitățile viitoare de retribuire a cooperatorilor cresc. (valoarea unei norme de muncă convențională exprimă nivelul de dezvoltare la care a ajuns o cooperativă și poate spori numai odată cu sporirea averii obștești). Astfel, ceea ce este evident pentru circa 86% din cei chestionați nu se cunoaște (sau nu se percepe) de restul subiecților (circa 14%).

Asemenea cooperatorilor care nu consideră că o rată ridicată a acumulării sprijină procesul dezvoltării, unitățile care au formulat un răspuns negativ la această întrebare pot fi analizate în mod distinct, desigur sub aspectul dinamicii tarifului de retribuire a unei norme de muncă convențională. (Pentru definirea conceptiei economice care stă la baza formării resurselor nu este lipsit de interes să arătăm că 3 unități au considerat că o rată ridicată a acumulării nu contribuie nici la dezvoltarea cooperativei, nici la creșterea posibilităților de retribuire). Cele 25 de unități care consideră că o rată ridicată a acumulării sînt situate astfel : 3 în zona I-a, 11 în zona a II-a și 6 în zona a III-a, ceea ce înseamnă că, în oarecare măsură, neînțelegerea rolului unei acumulări sporite există în toate zonele, indiferent de gradul de favorabilitate a condițiilor de producție.

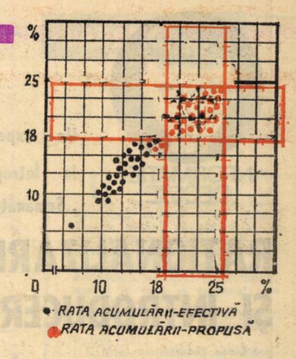

Gruparea ratei acumulării în cooperativele care au alocat — în 1972 — mai puțin de 18% din venitul global pentru dezvoltare

Tabelul nr. 4

Dinamica tarifului de retribuire în cooperativele care consideră că o rată ridicată a acumulării nu contribuie la creșterea posibilităților de cointeresare (lei/normă de muncă convențională)

	Nr. C.A.P.	1970	1971	1972
zona I-a	8	23,4	27,0	26,3
zona a II-a	11	18,4	21	22,8
zona a III-a	6	10,6	14,5	15,4

Tarifele medii de retribuire, înscrise în tabelul nr. 4, sînt calculate pe baza unor tarife nominale extrem de inegale ca nivel, cuprinse între 7 și 51 lei pe o normă de muncă convențională. În ansamblu, ele marchează o evoluție de la un an la altul și confirmă faptul că **posibilitățile de retribuire cresc chiar în condițiile în care se menține o rată constantă a acumulării.** Pentru o creștere rapidă, însă, a nivelului de trai al cooperatorilor, în concordanță cu creșterea nivelului de trai al celorlalte categorii de lucrători din agricultura, este necesar să se acorde toată atenția dezvoltării fiecărei cooperative agricole, ceea ce nu se poate realiza fără intensificarea efectivă a efortului propriu — individual și comun. În acest cadru, oscilațiile anuale care apar frecvent în nivelul tarifului de retribuire pot fi înlăturate. Astfel, siguranța și nivelul retribuirii — din ce în ce mai ridicat — va face să sporească încrederea și participarea cooperatorilor la dezvoltarea averii obștești.

IN CONCLUZIE, aspectele abordate în studiul de față evidențiază că concepția economică care stă în prezent la baza formării și utilizării resurselor, fără a fi atinsă, este favorabilă accelerării dezvoltării cooperativelor agricole. Totuși în urma prelucrării răspunsurilor formulate la cele trei întrebări, se poate afirma că modalitățile potrivit cărora ar trebui să se dezvolte o cooperativă agricolă nu sînt înțelese, în toate cazurile, îndeajuns de conducerea cooperativelor.

1. În urma prelucrării datelor rezultă că între rata acumulării considerată optimă și cea aplicată efectiv există diferențe.

2. Rata acumulării este influențată, pe lîngă factorii obiectivi (indeobște cunoscuți) și de o serie de factori subiectivi, determinați de gradul de înțelegere a mecanismului dezvoltării averii obștești. Această face ca în procesul adoptării deciziilor să nu se valorifice îndeajuns efortul propriu și (sau) creditul în numeroase cooperative, însă, în anii anteriori, s-a alocat mult de 25% din venitul global pentru dezvoltare. (13,4% dintre subiecți consideră ca optimă rata acumulării efectiv aplicată, iar 48% consideră că este optimă o rată superioară celei aplicată efectiv).

3. În majoritatea cazurilor se constată că este înțeles pe deplin raportul dintre acumulare și consum, pe de o parte, și ritmul de dezvoltare a cooperativei, pe de altă parte și că respectarea acestei corelații contribuie la accelerarea dezvoltării cooperativei. Cei care nu înțeleg corelația au, în general, și o situație economică nefavorabilă, reflectată de rata acumulării, scăzută, de tariful redus de retribuire a unei norme de muncă convențională, de modul de utilizare a fondurilor.

4. Mai puțin înțeleasă este corelația (interdependența) dintre creșterea ratei acumulării și creșterea posibilităților de retribuire a cooperatorilor (numai 85% dintre subiecți pun acești indicatori în relații de interdependență economică).

5. Cei care nu înțeleg legătura directă dintre creșterea fondului de dezvoltare și creșterea posibilităților de retribuire au folosit, în anii anteriori, tarife de retribuire scăzute.

În vederea adoptării unor decizii corespunzătoare privind orientarea dezvoltării (în special în domeniul formării și utilizării fondurilor) este necesară intensificarea pregătirii economice a cadrelor de conducere cît și creșterea rolului specialiștilor în viața economică a cooperativei, a consiliilor intercooperatiste și organelor agricole județene.

dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI
Ion MANEA

În numărul viitor, la sugestia unor specialiști din unitățile agricole și din organele județene și centrale de conducere a agriculturii cooperatiste, vom publica o sinteză a concluziilor și propunerilor privind căile de sporire a resurselor dezvoltării, formulate în cadrul acestei anchete.

*) În cadrul anchetei „V. E.“ privind Resursele dezvoltării au fost abordate, în 1973, următoarele probleme : **Efortul propriu** (I și II — nr. 27 și 29) ; **Creditul** (III — nr. 32) ; **Alocarea resurselor** (IV — nr. 36) ; **Intensitatea și direcțiile creșterii în profil regional** (V — nr. 43) ; **Retribuirea muncii și creșterea economică** (VI — nr. 47). În 1974 am analizat : **Rolul consiliului intercooperatist în dezvoltarea cooperativelor agricole** (nr. 2).

Un experiment valoros la Întreprinderea „Semănătoarea"—Bucureşti

RAŢIONALIZAREA EVIDENŢEI ŞI INTRODUCEREA S. P. A. D.

ÎN CADRUL preocupărilor susţinute şi ample ale unităţilor noastre economice pentru îndeplinirea programului de măsuri prevăzut în „Hotărirea C.C. al P.C.R. din aprilie 1972 cu privire la perfecţionarea sistemului informaţional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor şi dotarea economiei naţionale cu tehnica de calcul, în perioada 1971—1980", la Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele s-a constituit din prima jumătate a anului 1972 o subcomisie pentru perfecţionarea sistemului informaţional economico-social, precum şi grupe de specialişti în domeniul analizei de sisteme informaţionale, al conducerii şi organizării producţiei în fiecare unitate economică. În vederea organizării unitare a activităţii de informatică, a elaborării şi îmbunătăţirii sistemelor de conducere cu sisteme de prelucrare automată a datelor, întreprinderea „Semănătoarea" a fost desemnată ca reprezentativă pe Centrala industrială de maşini agricole, pentru activităţile de: programare, lansare, execuţie şi urmărire a producţiei şi activitatea financiar-contabilă. În cadrul acesteia din urmă îi revine şi sarcina de unitate coordonatoare responsabilă pe minister în elaborarea proiectului preliminar unic de raţionalizare a evidenţei.

LA ÎNTREPRINDEREA „Semănătoarea" Bucureşti acţiunea de raţionalizare şi tipizare a documentelor s-a materializat în reducerea substanţială a numărului de documente întocmite pentru diferite activităţi. Întocmirea în secţii pentru operaţiile de programare, lansare, urmărire şi raportare a producţiei, a unui număr de 10 formulare în loc de 22, se reflectă în primul rînd în folosirea mai judicioasă a forţei de muncă direct productivă. Reducerea fişelor tehnice, a desenelor şi borderourilor din documentaţia secţiilor şi a serviciului de control tehnic al calităţii, a avut ca efect reducerea cu 50% a cantităţii de ozalid consumată anual în întreprindere.

Lansarea pe bază de bonuri de lucru în loc de fişe de însoţire, reduce cu peste 50% numărul de rapoarte de salarizare întocmite lunar. Programarea, lansarea şi urmărirea producţiei se efectuează de către o grupă centrală de lansare, care foloseşte în acest scop un grafic şi un panou special construite în care se indică pentru fiecare atelier stadiul pregătirii şi al executării producţiei, reperele a căror producere este rămasă în urmă şi cauzele care o determină. Lotul de produse circulă însoţit de o diagramă, ceea ce face posibilă înfăptuirea controlului atît între operaţii cît şi în final.

Numărul formularelor folosite în activităţile: bilanţ-contabilitate, investiţii şi personal, a fost redus de la 136 la 106. Formularele ce se vor folosi în aceste activităţi sînt mai simple, tipizate şi fac posibilă reducerea cu 69% a consumului de timp şi cu 52,4% a consumului de hîrtie faţă de cel cheltuit anterior. Economia de manoperă obţinută prin reducerea, simplificarea şi tipizarea formularelor la serviciile de planificare, programare, secţia a II-a şi a VI-a, însumează, un volum de 26110 om/ore. Calculate valoric economiile de muncă, de hîrtie şi de ozalid se ridicau în anul 1973 la 400.000 lei.

Economiile cele mai importante obţinute prin acţiunea de raţionalizare a evidenţei provin însă din simplificarea în general a fluxului informaţional, prin accelerarea mişcării valorilor materiale purtătoare de informaţii, între magazin, secţii, ateliere şi diferite servicii aşa cum rezultă şi din schema nr. 1. A fost astfel posibilă o corelare mai bună a întregii activităţi, apropierea timpului de producţie a pieselor de momentul montării lor şi reducerea timpului de aşteptare la numai 2% din timpul total de lucru. Economia de timp obţinută a permis realizarea, pînă la sfîrşitul anului 1973, a unei producţii globale suplimentare de 5.900.000 lei şi sporirea beneficiului întreprinderii cu 1.670.000 lei. La acestea trebuie adăugată şi reducerea valorii producţiei neterminate prin apropierea timpului de execuţie a pieselor de momentul montării lor; reducerea procentului de rebuturi, ca urmare a creşterii timpului acordat de maistru pentru asistenţa tehnică la locul de muncă şi a controlului inter-operaţii etc.

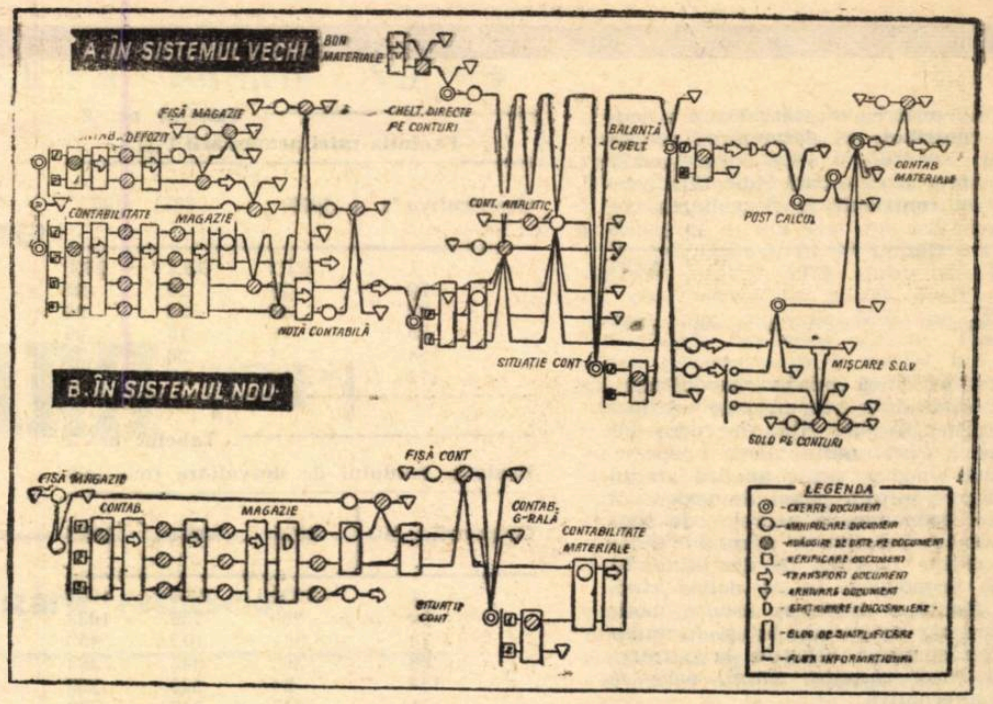

Schema nr. 1

Mişcarea internă a valorilor materiale (documentelor) între magazii şi între secţii şi magazii.

Comparînd cheltuielile cu economiile estimate, rezultă că întregul cost al noului sistem a fost recuperat în cursul anului 1973 şi în plus, s-a obţinut şi o economie de peste 1.500.000 lei. Remarcăm că atît cheltuielile de proiectare cît şi cele cu echipamentul periferic, care reprezintă 72,8% din costul noului sistem, trebuie repartizate pe mai mulţi ani. De asemenea, remarcăm şi faptul că la nivelul anului 1974, cînd acest sistem va funcţiona pe tot parcursul anului şi va fi extins pe întreaga întreprindere, economiile antecalculate se vor ridica la peste 5.000.000 lei. Rezultă că economiile aduse de noul sistem vor depăşi astfel de circa 10 ori, cheltuielile ce le-a ocazionat. Chiar şi cei sceptici la început, acum sînt susţinători ai acestui sistem.

Raţionalizarea evidenţei în activitatea de programare, lansare, execuţie şi urmărire a producţiei asigură realizarea sarcinilor de producţie în termen, ritmic, încărcarea uniformă a capacităţilor de producţie, întărirea disciplinei în muncă, etc. Reducerea şi tipizarea unor formulare, adoptarea unor machete de formulare, permite trecerea la prelucrarea automată a datelor folosind calculatoarele electronice. În întreprinderi există preocupări intense în automatizarea lucrărilor de aprovizionare şi gestiune a stocurilor, în extinderea sistemului de programare, lansare, execuţie şi urmărire a producţiei, printr-un sistem de balanţare anuală, trimestrială, lunară, a capacităţilor de producţie cu încărcarea pe fiecare sector, pe fiecare grupă de maşini.

Operaţiunile efectuate cu ajutorul calculatoarelor electronice ca de exemplu: salarizarea la secţia a II-a, emiterea bonurilor de materiale, gestiunea magaziilor de materiale, **vor fi extinse în anul 1974** şi asupra operaţiunilor de balanţare a aprovizionării producţiei, a gestiunii stocurilor, a evidenţei personalului, etc.

Programul introducerii şi prelucrării automate a datelor la întreprinderea „Semănătoarea" necesită un volum mare de muncă, o pricepere şi o perseverenţă continuă. El prinde viaţă prin activitatea a trei salariaţi ai întreprinderii, de la serviciul organizarea producţiei şi a trei-opt salariaţi de la Institutul central pentru conducere şi informatică care acordă asistenţă tehnică în această direcţie. În întreprindere există, de asemenea, doi muncitori specializaţi în pregătirea datelor, precum şi alţi salariaţi de la diferite servicii care sprijină această acţiune. Este necesar însă ca pe măsură ce se extinde sistemul de prelucrare automată a datelor şi a dotării cu tehnica modernă de calcul, întreaga activitate informaţională să fie concentrată într-un singur loc, la un singur colectiv.

Experienţa dobîndită de întreprinderea „Semănătoarea" poate fi extinsă şi în alte întreprinderi de profil. Prin aplicarea, eventual generalizarea acestei experienţe vor apare, evident, noi concluzii care vor contribui la perfecţionarea în continuare, coordonată, a sistemului de prelucrare automată a datelor în ramura construcţiilor de maşini, ceea ce contribuie aşa cum am văzut la sporirea eficienţei economice a întregii activităţi a unităţilor.

Teodor BUZATU
Institutul Politehnic-Bucureşti

INFORMATICA ÎN LUME

Dezvoltarea informaticii în R.F. Germania (I)

GUVERNUL R. F. Germania, recunoscînd importanţa dezvoltării informaticii pentru dezvoltarea generală a economiei naţionale, a elaborat — pe baza experienţei dobîndite prin realizarea primului Program privind prelucrarea automată a datelor pe perioada 1967 — 1970 — cel de al II-lea Program de dezvoltare a informaticii pe perioada 1971—1975.

Acest program, îşi propune realizarea următoarelor obiecte cu caracter general:

— utilizarea mai largă şi mai intensivă a informaticii în domeniul ştiinţei şi al economiei ca instrument al raţionalizării şi creşterii eficienţei activităţii în aceste domenii;

— utilizarea informaticii pentru raţionalizarea şi creşterea eficienţei activităţii în administraţia de stat şi în serviciile publice;

— dezvoltarea industriei tehnicii de calcul, considerată ca „tehnologie cheie" pentru economia naţională;

— asigurarea condiţiilor necesare pentru creşterea competitivităţii industriei naţionale de calculatoare electronice, atît pe piaţa internă, cît şi pe piaţa externă.

Cu toate că prin primul Program privind informatica, guvernul federal a luat o serie de măsuri pentru promovarea industriei naţionale de calculatoare electronice prin finanţarea parţială a lucrărilor de cercetare-dezvoltare şi a investiţiilor, acestea n-au fost în măsură să creieze o poziţie substanţial mai bună industriei autohtone pe piaţa R. F. Germania.

Astfel, la începutul anului 1971, repartizarea pieţei R.F.G. pe firmele producătoare de calculatoare electronice (clasificate pe criteriul preţului de vînzare P) se prezintă astfel: (vezi tabelul nr. 1)

Deşi, ca urmare a măsurilor luate, vînzările firmei Siemens au crescut de la 50 milioane DM în anul 1966 la 700 milioane DM în anul 1970, totuşi firmele din R.F.G. au acoperit numai 22,2% din necesităţile pieţei R.F.G., spre deosebire de alte ţări, în care ponderea industriei autohtone este mult mai ridicată (Japonia 50%, Anglia 40%).

Preponderenţa firmelor americane pe piaţa R.F.G. este accentuată în domeniul calculatoarelor electronice de mare capacitate (92,8%), în timp ce în zona calculatoarelor electronice de mică capacitate, firmele din R.F.G. deţin 53,8% şi exportă cca. 50% din producţie.

Ponderea firmelor din R.F.G. pe piaţa mondială este numai de 2,6%, pe cînd în domeniul industriei electrotehnice ponderea acestora este de 4 ori mai mare, reflectînd potenţialul ridicat al industriei electrotehnice vest-germane.

Dacă raportul dintre cifrele de afaceri ale celor mai mari firme producătoare de calculatoare electronice din S.U.A. şi R.F.G. (I.B.M. şi Siemens) este de 40:1, acelaşi raport dintre cele mai mari firme electrotehnice (General Electric şi Siemens) este de 3:1.

În dezvoltarea lor pe linia industriei de calculatoare electronice, marile firme electrotehnice din R.F.G. s-au orientat spre anumite domenii: AEG — Telefunken s-a specializat în fabricaţia calculatoarelor mari, Siemens în cea a calculatoarelor de capacitate medie şi de conducere a proceselor.

Domeniul calculatoarelor de capacitate mică de gestiune este dominat de firme a căror producţie de bază o constituie echipamentele de tehnică de calcul ca: Nixdorf, Kienzle etc.

Prognozele elaborate pînă în prezent conduc la concluzia că livrările de calculatoare electronice mari se vor situa în R.F.G. între 350 şi 420 milioane DM în 1975 şi între 420—600 milioane DM în 1978, iar cele de calculatoare electronice de capacitate medie la cca 3 000 milioane DM în 1975 şi 3800 milioane DM în 1978.

Se preconizează ca necesarul R.F.G. de astfel de calculatoare să fie acoperit în proporţie de 25% în 1975 şi 30% în 1980 de către firme autohtone.

Atingerea acestor obiective economice, prin promovarea unei politici de stimulare de către stat a industriei naţionale de tehnică de calcul, este impusă şi de o serie de considerente cu caracter general:

— efectele de antrenare pe care le exercită progresele în industria tehnicii de calcul asupra întregii dezvoltări tehnico-ştiinţifice, precum şi în producţia industrială, în învăţămînt, comunicaţii, medicină şi administraţia publică;

— în cazul unui volum de desfacere redus, industria naţională ar urma să renunţe în perspectivă la cercetare-dezvoltare, cu implicaţii negative în competitivitatea pe plan internaţional a sectoarelor care livrează instalaţii complexe conţinînd calculatoare electronice şi în realizarea unor sisteme informatice corespunzătoare specificului fiecărei utilizări;

— reţinerea în ţară a cadrelor de cercetare deosebit de calificate, prin crearea unui cadru de dezvoltare profesională, deci prevenirea fenomenelor de „brain drain" (exodul creierelor).

În acest context cel de al 2-lea „Program de dezvoltare a informaticii" al R.F.G. prevede o serie de măsuri pentru stimularea pe calea finanţării cercetării şi dezvoltării unor domenii prioritare considerate ca fiind determinante pentru progresul general al tehnicii de calcul ca: tehnologii avansate, structura sistemelor de calcul, interacţiunea om-calculator electronic, limbaje de programare.

În privinţa tehnologiilor, ţinînd seama de rolul hotărîtor pe care-l au în îmbunătăţirea indicatorilor performanţă/cost şi în realizarea unor sisteme de calcul puternice capabile să rezolve probleme din ce în ce mai complexe, vor fi promovate cercetările în tehnologia circuitelor de comutaţie ultrarapide din zona „picosecundei", a memoriilor cu viteze de acces de ordinul nanosecundelor, a memoriilor de foarte mare capacitate de ordinul Giga — caracterelor, realizabile pe baza tehnicilor mecanicii ultra-fine şi opticii prin utilizarea principiilor laserului.

Totodată, o atenţie deosebită urmează a fi acordată automatizării producţiei, folosirii calculatoarelor electronice în proiectare, simulare şi în controlul producţiei.

ing. V. ŢICOVSCHI

Tabelul nr. 1

Firme producătoare	Total	Calculatoare electronice de capacitate mare P ≥ 8 mil. DM	Calculatoare electronice de capacitate medie 0,2 mil. DM ≤ P < 8 mil. DM	Calculatoare electronice de capacitate mică 0,04 mil. DM ≤ P < 0,2 mil. DM	din care în: Administraţia publică	din care în: Ştiinţă cercetare şi învăţămînt
Valoare (miliarde DM)	11, 6	0,7 (6%)	9,7 (83,7%)	1,2 (10,3%)	0,84 (7, 2%)	0,86 (7, 4%)
I.B.M.	54, 9%	50,6%	61,2%	3,7%	63%	38, 9%
Alte firme din S.U.A.	19, 1%	42,2%	17,3%	20,7%	9, 5%	21, 8%
Total firme din S.U.A.	74%	92,8%	78,5%	24,4%	72, 5%	60, 7%
Siemens	14, 2%	—	16,9%	—	14, 5%	20%
Alte firme din R.F.G.	8%	7,2%	2,7%	53,8%	10%	11, 5%
Total firme din R.F.G.	22, 2%	7,2%	19,6%	53,8%	24, 5%	31, 5%
Alte firme europene	3, 8%	—	1,9%	21,8%	3%	7, 8%
Total firme europene	26%	7.2	21,5%	75,6%	27, 5%	39, 3%

planificare

- **Măsuri tehnice și organizatorice care să dea o mai mare stabilitate indicatorilor de plan;**
- **Îmbunătățirea sistemului actual de cointeresare care să asigure îndeplinirea integrală a sarcinilor pe întregul an;**
- **Repartizarea pe trimestre a efortului de reducere a prețului de cost — obiect de dezbatere în comitetul oamenilor muncii.**

RELAȚIILE DE INTERCONDIȚIONARE ÎNTRE ACUMULĂRI ȘI EȘALONAREA EFORTULUI DE REDUCERE A PREȚULUI DE COST

O PREMISĂ importantă a realizării și depășirii obiectivelor prevăzute în planul cincinal pentru rentabilitatea producției o constituie repartizarea judicioasă, în cadrul întreprinderilor, a efortului pentru reducerea cheltuielilor de producție pe toate perioadele anului. De aceea, defalcarea pe trimestre a indicatorilor anuali din planul de stat, care caracterizează reducerea prețului de cost, respectiv nivelul cheltuielilor totale și al celor materiale la 1000 lei producție marfă, considerăm că trebuie să țină seama în mod obligatoriu de o serie de elemente care condiționează îndeplinirea acestora.

● Factori determinanți

Printre factorii care pot să aibă o influență determinantă asupra cuantumului reducerii prețului de cost din fiecare trimestru al anului, menționăm în primul rînd **volumul de producție marfă planificat,** mărimea lui în cadrul unui trimestru putînd să fie hotărîtor în obținerea economiilor prevăzute și a acumulărilor băneștl înscrise în plan. Astfel, în trimestrul cu o pondere mai mare a producției marfă, față de celelalte perioade ale anului, se înregistrează, de regulă, un volum mai ridicat de economii atît ca urmare a reducerii normelor de consum la materiile prime și materialele directe, cît și ca urmare a reducerii ponderii cheltuielilor indirecte în prețul de cost și pe unitatea de produs dat fiind caracterul relativ constant al acestora.

Un alt factor de care depinde mărimea efortului de reducere a costului producției este constituit din **totalitatea măsurilor luate prin programele elaborate în cadrul întreprinderii** privind cercetarea științifică, introducerea progresului tehnic, revizuirea normelor și normativelor de consum, îmbunătățirea folosirii combustibililor și energiei, creșterea productivității muncii etc., ale căror efecte economice se reflectă în micșorarea cheltuielilor de producție.

De asemenea, la defalcarea sarcinilor de reducere a cheltuielilor pe trimestre, trebuie să se țină seama și de **celelalte secțiuni ale planului economic, tehnic și financiar** care influențează substanțial mărimea prețului de cost al produselor.

În sfîrșit, este necesar să se ia în considerare și **datele statistico-experimentale din anii precedenți,** pentru a vedea modul cum au evoluat economiile pe trimestre.

Din analizele ce au fost efectuate în cursul acestui an la un număr mai mare de întreprinderi din cadrul industriei republicane, a rezultat că în anul 1973 — ținînd seama de sarcinile deosebite cu care acestea se confruntă în prezent — a existat, în general, o preocupare sporită pentru așezarea cît mai judicioasă, pe toate perioadele anului, a efortului de reducere a prețului de cost și pentru ca aceasta să aibă loc într-un ritm cît mai accentuat, începînd cu primul trimestru al anului.

● Dimensionarea optimă a efortului pe trimestre

Posibilitatea eșalonării efortului în mod judicios pe tot parcursul anului este demonstrată cu prisosință de planul celor mai multe dintre unitățile industriale. Cu toate acestea, analizele au scos la iveală faptul că în unele unități de producție mai persistă și aspecte negative de eșalonare a efortului și implicit a volumului de beneficii pe trimestre.

Astfel, prin lucrările elaborate în cadrul unor întreprinderi s-a prevăzut ca o mare parte a volumului de economii din reducerea prețului de cost și respectiv de beneficii să fie localizat în a doua jumătate a anului și îndeosebi în trimestrul IV, fără ca o astfel de eșalonare să fie justificată și de desfășurarea indicatorilor din celelalte secțiuni de plan și în primul rînd a indicatorului de producție marfă.

Pentru a ilustra cele de mai sus, vom arăta modul cum se prezenta pentru anul 1973 defalcarea pe trimestrul IV a economiilor din reducerea prețului de cost și a beneficiilor comparativ cu eșalonarea volumului de producție marfă. Totodată, vom arăta și situația corespunzătoare a realizărilor din trimestrul IV al anului precedent privind ponderea beneficiilor și a producției marfă din total an.

Rezultă că în trim. IV.1972 exceptînd Uzina de utilaj chimic-Ploiești, unde ponderile sînt aproximativ egale și întreprinderea de industrializare a cărnii-Ploiești la care s-a realizat o pondere mai ridicată la beneficiu decît cea obținută la producția marfă, în toate celelalte cazuri analizate, ponderea producției marfă este mai mare decît ponderea beneficiului.

Relația dintre beneficiu și volumul producției marfă în trim. IV.1973 arată o situație contrară celei rezultată din realizările aceleiași perioade din anul 1972 în sensul că ponderea beneficiilor din total an la toate întreprinderile de mai sus este cu mult mai mare decît cea prevăzută pentru producția marfă și aceasta îndeosebi la Uzina de utilaj chimic-Ploiești și Combinatul de prelucrare a lemnului-Brăila.

În ce privește volumul economiilor din reducerea prețului de cost observăm că acestea se situează într-o pondere deosebit de mare — în unele situații peste 80—90% — în trim. IV. al anului 1973.

Considerăm că o asemenea defalcare a sarcinilor care să ducă la o încărcare excesivă a ultimului trimestru din an, nu este justificată, întrucît **acestea nu sînt susținute în primul rînd, de o masă corespunzătoare de producție marfă pe care să se fundamenteze.** Aceasta cu atît mai mult, cu cît nici datele statistico-experimentale din trimestrul IV al anului 1972 nu prezintă o argumentare în favoarea unei asemenea defalcări la întreprinderile respective.

Această repartizare a efortului cu precădere asupra trimestrului IV, nu este fundamentată nici prin măsurile propuse în programele elaborate în cadrul fiecăreia din aceste întreprinderi.

Desigur că, în legătură cu cele arătate mai sus, privind dimensionarea cît mai judicioasă a efortului pe trimestre, nu ne situăm pe poziția ca acesta să fie împărțit în mod liniar pe fiecare trimestru și nici nivelul de cheltuieli la 1000 lei producție marfă și respectiv beneficiul, întrucît pot interveni o serie de cheltuieli deosebite în unele trimestre, cum sînt cele pentru reparații, pentru pregătirea producției, precum și anumite influențe nefavorabile ale structurii producției etc. Dar nici nu putem accepta ca în primul trimestru al anului să se înscrie nivele de cheltuieli cu mult mai mari în unele cazuri față de media anuală realizată în anul anterior, iar în ultimul trimestru să se solicite eforturi cu totul deosebite a căror nerealizare periclitează adeseori chiar și îndeplinirea sarcinilor pe întregul an.

Prevederea unui nivel de cheltuieli mai mare începînd cu primul trimestru al anului de plan, conduce în unele întreprinderi la înscrierea unor sarcini nemobilizatoare față de realizările trimestrului IV ale anului trecut întrerupînd în acest fel ritmul ascendent al reducerii costurilor.

Trebuie arătat pe această linie că, planificarea unor nivele de cheltuieli mai ridicate îndeosebi în primele două trimestre, nu sînt justificate de regulă, de posibilitățile reale existente în cadrul unităților de producție. Ni se pare semnificativ în acest sens, faptul că, la Combinatul de prelucrare a lemnului-Brăila s-au obținut reduceri mult mai mari față de plan în trim. I. (7,4 lei la 1000 lei producție marfă) și trim. II (11,4 lei), în timp ce în trimestrul III se înregistrează depășiri (+14,2 lei).

O situație asemănătoare se întîlnește și la fabrica „Dorobanțul"—Ploiești, unde se realizează o economie în primele două trimestre (—3,4 lei în trim. I și respectiv de — 1,7 lei la 1000 lei în trim. II, iar în trimestrul III se depășesc costurile cu 14,6 lei).

Gheorghe MARCU
economist C.S.P.

(Continuare în pag. 16)

a = producția marfă
b = volumul de economii
c = volumul de beneficii la prod. marfă fabricată

		— în % față de total an — Realizat în tr. IV 1972	Planificat pe tr. IV 1973
Uzina de utilaj chimic-Ploiești	a	26,1	26,2
	b	—	52,7
	c	26,5	33,3
Fabrica de detergenți „Dero"- Ploiești	a	23,2	22,8
	b	—	89,0
	c	20,3	25,7
Combinatul de prelucrare a lemnului-Brăila	a	24,5	26,6
	b	—	70,9
	c	18,9	32,1
Fabrica de postav „Dorobanțul"- Ploiești	a	28.8	26.8
	b	—	75,9
	c	26,9	29,7
Întrepr. de industrializare a cărnii-Ploiești	a	30,4	28,4
	b	—	91,7
	c	39,0	43,7
Uzinele textile „7 Noiembrie"- București	a	25,4	26,1
	b	—	73,3
	c	22,4	30,4

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

Un economist iugoslav

ÎN ULTIMII ANI în publicațiile economice internaționale poate fi întîlnit numele lui Branko Horvat, fără îndoială unul din cei mai reprezentativi economiști iugoslavi. Născut în 1928, a participat, încă adolescent fiind, la războiul național de eliberare. A făcut studii de tehnică, economie și filozofie la Universitatea din Zagreb. Și-a luat doctoratul în 1955 în capitala croată și la Universitatea din Manchester, în 1959. A fost și este profesor la principalele universități iugoslave și la Universitatea din Washington. A fost profesor invitat la multe universități din Europa, Africa și în cele două Americi.

Caracteristică îi este sfera largă de interese științifice și varietatea de activități, în care se îmbină creația teoretică cu o bogată participare la diferite activități de cercetare aplicativă și la acțiuni politico-sociale. A participat la delegații de experți și a condus asemenea delegații. Astfel, a fost membru al unor delegații de planificatori iugoslavi care au vizitat Polonia și Uniunea Sovietică. A condus delegația iugoslavă la prima ședință ONUDI. Desfășoară și o susținută activitate editorială la revista EKONOMSKA ANALIZA și este membru al colegiului de redacție al EUROPEAN ECONOMIC REVIEW.

Este autor al unui număr mare de lucrări, printre care o serie de cărți.

Contribuțiile sale teoretice cele mai de seamă par a fi cele din domeniul analizei procesului de creștere economică. Astfel, într-un studiu publicat anul trecut **(Ekonomska analiza** 1—2/1973) Horvat pune în evidență unele analogii suprinzătoare dar plauzibile între sistemele inerțiale din fizică și sistemele economice care cresc în ritm constant. El consideră că fenomenele relativiste sînt caracteristice sistemelor în mișcare. Dimensiunea temporală nu este independentă de celelalte dimensiuni ale sistemului. Timpul este deci, după Horvat, o componentă esențială a sistemului în schimbare. Pentru ca acest lucru să fie adevărat, timpul trebuie să fie pozitiv și finit în raport cu schimbarea care este studiată de cercetător. Cu alte cuvinte, viteza de schimbare nu poate să nu fie supusă unei limitări inerente. Pentru sistemele economice această limitare ar proveni din faptul că activele fixe au o durată de viață limitată. Timpul nu poate fi considerat ca fiind absolut și uniform. Trecînd de la sistemele inerțiale la cele cu accelerație, autorul constată că, atît în fizică cît și economie, accelerația duce la apariția efectelor descrescînde. Ritmul de creștere nu poate fi infinit. El are o limită absolută. Studiul lui Horvat confirmă încă o dată, dacă nu utilitatea imediată, cel puțin caracterul stimulator al contactului economistului cu celelalte domenii de cunoaștere umană, contact care chiar dacă nu este suficient pus în concordanță de cursurile obișnuite de istorie a doctrinelor economice, are o tradiție îndelungată deși nu întotdeauna neapărat pozitivă în evoluția teoriei economice.

Dintre cercetările lui Horvat privind teoria creșterii amintim **Un model de creștere economică maximă** (1972), **Costurile fixe reale de capital în condițiile creșterii în ritm constant** (1973), **Costurile fixe de capital, multiplicatorul uzurii și rata dobînzii** (1973).

S-a ocupat recent, cu mijloacele analizei matematice, de teoria valorii-muncă.

Horvat a abordat importante teme de teorie economică a socialismului. Încă în 1961 a publicat o „Teorie a economiei planificate". Economia Iugoslaviei a constituit pentru el un obiect constant de preocupări, care s-au concretizat, printre altele, în cartea de proporții mai mari intitulată **Economia petrolieră iugoslavă.** A făcut studii econometrice privind progresul tehnic în Iugoslavia. A prezentat în unele studii evoluția politicii economice în țara sa. A studiat ciclurile economice în Iugoslavia.

Într-un studiu consacrat coeficientului de capital în economia țării sale, el constată o creștere pînă în anul 1955, după care se observă o îmbunătățire constantă simultan creșterea productivității muncii fiind continuă și o accelerare a acestei creșteri după anul 1955. Investigînd aceeași problemă în țările dezvoltate, el face observația că înainte de primul război mondial coeficientul de capital a crescut în toate țările denumite azi țări dezvoltate, atingînd punctul maxim în decursul anilor 1919—1929, de atunci observîndu-se pretutindeni o tendință de scădere a acestui indicator rezultat din relații economice complicate și atît de controversat în literatura economică.

Profund cunoscător al operei lui Marx, B. H. aplică în cercetările sale concepte marxiste, punîndu-le în contextul cercetărilor moderne ale unor probleme fundamentale. Astfel, în studiul progresului tehnic el pune în evidență însemnătatea noțiunii de compoziție organică și tehnică a capitalului pentru explicarea tendințelor progresului tehnic contemporan. Pentru aceasta el introduce în literatură conceptul de **neutralitate** în sensul lui Marx, demonstrînd înrudirea dintre neutralitatea lui Kalecki și cea a lui Marx.

Economistul iugoslav este un partizan convins al utilității instrumentului matematic în gîndirea economică și în studiul empiric al realității. El consideră că aplicarea modelului matematic a devenit posibilă abia după o îndelungată perioadă de elaborare și de precizare a categoriilor de **analiză** economică. Treptat, acestea s-au integrat în structuri complexe care nu mai pot fi manipulate decît cu ajutorul mijloacelor pe care matematica le oferă ca instrumente de lucru tuturor domeniilor de cunoaștere umană.

Branko Horvat este autorul unui excelent manual de analiză a producției și a progresului tehnic, un prim volum care promite să fie urmat de altele în care să fie expuse bazele analizei economice contemporane. Calitatea de bază a acestui text didactic este caracterul său aproape exhaustiv în cadrul tematic și temporal fixat de autor.

I. LEMNIJ

CONTROL EXIGENT —

(Urmare din pag. 4)

mele majore care trebuie să fie prezente pe agenda de lucru a consiliilor de control muncitoresc ?

În primul rînd, se impune **intensificarea controlului și sprijinului pentru asigurarea folosirii depline, cu eficiență sporită, a capacităților și suprafețelor de producție.** Aceasta cu atît mai mult, cu cît peste 2/3 din sporul de producție industrială față de 1973 urmează a se realiza prin mai buna folosire a capacităților existente. Controalele pe această temă vor trebui să urmărească concret în fiecare unitate, secție, atelier și loc de muncă încărcarea corespunzătoare a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor, măsurile luate pentru eliminarea locurilor înguste și organizarea rațională a lucrului pe schimburi. Consiliile de control muncitoresc au datoria să urmărească cu toată fermitatea modul în care se înfăptuiește sarcina trasată de partid de a se pune capăt cu desăvîrșire practicii dăunătoare a unor ministere, centrale și întreprinderi care, pentru a putea raporta statistic un coeficient ridicat de schimb, împrăștiau forțele de muncă în trei schimburi, deși schimbul II, iar uneori nici schimbul I nu era pe deplin încărcat. **„Trebuie să asigurăm ca fiecare schimb să funcționeze cu capacitatea deplină** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — **și aceasta începînd cu schimbul I și II. Numai acolo unde avem forța necesară să trecem la organizarea schimbului III. Să organizăm aceasta, în primul rînd, la mașinile de bază, la mașinile grele, iar apoi — așa cum se prevede în decretul din luna aprilie a acestui an — pe ateliere, sectoare, secții. Numai în măsura în care putem, să realizăm schimbul III complet pe întreaga întreprindere".**

În multe unități — în special din industria chimică, metalurgie, materiale de construcții, transporturi — o parte însemnată din timpul de lucru al mașinilor, utilajelor și instalațiilor este irosit ca urmare a deselor avarii și întreruperi accidentale, datorită întreținerii, reparării și exploatării necorespunzătoare a acestora. **Se impune ca organele și organizațiile de partid, conducerile administrative, consiliile de control muncitoresc să întreprindă acțiuni care să ducă la respectarea riguroasă a planurilor de întreținere și reparare, executarea ireproșabilă la timp și de calitate a tuturor lucrărilor, organizarea în acest scop, acolo unde specificul producției impune, de echipe speciale care să-și desfășoare activitatea în zilele de repaus.** Exploatarea, întreținerea și repararea corespunzătoare a fondurilor fixe — parte însemnată a avuției noastre naționale — trebuie să fie privită ca o problemă majoră de fiecare colectiv de muncă.

Folosirea la întreaga capacitate și cu randament sporit a mașinilor și utilajelor, calitatea producției, îndeplinirea întocmai a contractelor economice, este condiționată, în mare măsură de **ritmicitatea producției, de eliminarea tendințelor care se mai manifestă din păcate în unele întreprinderi ca în primele zile ale lunii „să se lucreze mai lejer" ca apoi în ultima decadă să se suprasolicite atît mașinile cît și oamenii, pentru recuperarea timpului pierdut și realizarea planului.** La actualul stadiu de dezvoltare a industriei noastre, un singur minut din timpul de lucru irosit zilnic, echivalează, la nivelul anului 1974, cu o producție pierdută de circa 360 milioane lei. Iată, de ce, consiliile de control muncitoresc, în special cele din unitățile economice, trebuie să urmărească permanent modul de organizare a producției și a muncii, asigurarea aprovizionării, a tuturor condițiilor pentru ca timpul de lucru să fie folosit integral și sesizînd organele de conducere asupra neajunsurilor constatate să le determine să întreprindă măsuri concrete care să asigure ca producția să se desfășoare ritmic.

Dezvoltarea economiei noastre naționale este nemijlocit legată de **realizarea întocmai, în cantitățile și la termenele stabilite, a tuturor produselor și sortimentelor prevăzute în plan.** Consiliile de control muncitoresc, prin analizele și controalele pe care le efectuează, trebuie să sesizeze operativ orice abatere de la sarcinile stabilite și să propună organelor de conducere colectivă măsuri care să asigure respectarea întocmai a structurii sortimentale planificate. În același timp, consiliile județene, municipale și orășenești de control muncitoresc, pe baza datelor sistemului informațional au datoria să întreprindă acțiuni care să prevină apariția unor restanțe în îndeplinirea fizică, pe produse, a planului, iar acolo unde totuși ele au apărut, să stabilească, împreună cu întreprinderile, centralele și ministerele, măsuri concrete pentru recuperarea lor.

PLANUL național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1974 pune un accent deosebit pe laturile calitative ale activității economice, pe folosirea cu o eficiență sporită a resurselor materiale și financiare de care dispunem. Baza materială pentru buna desfășurare a activității productive a fost dimensionată avînd în vedere măsurile hotărîte pentru reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie.

Prin acțiunile pe care le întreprind, **consiliile de control muncitoresc vor trebui să determine sporirea responsabilității, amplificarea preocupărilor pentru încadrarea strictă în normele de consumuri planificate,** eliminarea oricărei forme de irosire a valorilor materiale, utilizarea pe scară largă în producție a deșeurilor.

În această direcție o mare importanță prezintă, de asemenea, gospodărirea cu grije a combustibilului și energiei, domeniu în care planul pe 1974 prevede luarea unor măsuri riguroase pentru utilizarea rațională a acestora și recuperarea resurselor energetice secundare. Reducerea cheltuielilor de producție și, în special, a celor materiale presupune, în același timp, respectarea întocmai a prevederilor privind introducerea progresului tehnic, a asimilării de produse noi cu caracteristici tehnice funcționale superioare, reproiectarea și modernizarea tuturor sortimentelor cu consumuri materiale mari, ridicarea nivelului calitativ al produselor fabricate.

Consiliile de control muncitoresc, sub îndrumarea organelor și organizațiilor de partid, a comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, au datoria de a examina cu atenție și a declanșa rapid acțiuni concrete care să contribuie ca **activitatea** de investiții să se desfășoare potrivit **sarcinilor de plan, ca fondurile alocate pentru dezvoltarea și modernizarea unităților să fie utilizate, cu prioritate, pentru dotarea cu mașini și utilaje.** Modul de pregătire a investițiilor — începînd cu asigurarea documentațiilor tehnice și de execuție, contractarea utilajelor — desfășurarea lucrărilor de construcții, potrivit graficelor aprobate, livrarea și montarea utilajelor, respectarea cu strictețe a termenelor de punere în funcțiune și de atingere a parametrilor proiectați, asigurarea forței de muncă necesare la noile obiective, sînt cîteva din problemele principale la soluționarea cărora consiliile de control muncitoresc sînt chemate să-și aducă din plin contribuția lor.

Desigur, problematica activității controlului muncitoresc este mult mai cuprinzătoare. **Din agenda de lucru a consiliilor de control muncitoresc nu pot lipsi problemele legate de realizarea integrală, la termenele stabilite, a sarcinilor de export,** condiție esențială pentru echilibrarea în acest an a balanței de plăți externe. Paralel cu preocuparea pentru aspectele economice din unități **consiliile de control muncitoresc au datoria să inițieze acțiuni de control pe diferite probleme sociale** dintre care nu trebuie să lipsească cele privitoare la respectarea normelor legale de protecția și securitatea muncii, funcționarea cantinelor și grădinițelor, realizarea planului privind construcția de cămine pentru nefamiliști, modul de utilizare a fondurilor din beneficii destinate unor acțiuni social-culturale.

În aria de preocupări ale consiliilor de control muncitoresc județene, municipale și orășenești, un loc însemnat îl ocupă urmărirea permanentă și sprijinirea organelor locale de partid, a consiliilor populare în stabilirea de măsuri pentru **îmbunătățirea aprovizionării cu mărfuri și servicii a populației,** extinderea formelor moderne și eficiente de comerț, gospodărirea cu grijă a fondului de marfă, prevenirea și lichidarea stocurilor greu și lent vandabile, respectarea normelor generale de comerț și a celor igienico-sanitare, servirea mai bună și civilizată a cumpărătorilor.

CONSILIILE de control muncitoresc au acumulat o valoroasă experiență practică. Esențial este ca ele să-și îndeplinească pe deplin rolul conferit prin hotărîrile de partid și de stat, să abordeze cu curaj cele mai importante și actuale probleme care se ridică în viața economică și socială la un moment dat, să dovedească perseverență în finalizarea acțiunilor întreprinse, să conlucreze strîns, permanent, cu organele și organizațiile de partid.

CREȘTEREA RENTABILITĂȚII

(Urmare din pag. 9)

altor produse care sînt supuse concurenței pe piața internațională. Produsele originale recent descoperite care ca atare nu au corespondent, dau întotdeauna rezultate economice foarte bune. Spre exemplu firma HOECHST a realizat cu un singur produs „Lasex" o cifră de afaceri de peste 200 milioane mărci, deși din acest produs nu fabrică decît aproximativ 50 tone care totuși valorează cît 1,5 milioane tone de acid sulfuric. Situația favorizată pe piața internațională a produselor originale nu durează totuși decît o perioadă de cîțiva ani pînă la expirarea drepturilor prioritare, cînd produsul începe să intre în competiția dictată de producătorii ulteriori — prețul scăzînd rapid pînă la cîteva procente din prețul inițial.

În cele prezentate am încercat să subliniem importanța deosebită ce revine în cazul produselor din profilul centralei noastre **analizei amănunțite a structurii sortimentale** care face obiectul exportului. Mijlocul principal de cunoaștere a pieței, a aspectelor caracteristice ale fiecărui sortiment în parte îl constituie de fapt tranzacțiile comerciale respective cu aceste sortimente. De altfel, aceasta este ușor de realizat întrucît în domeniul acestor produse : medicamente, coloranți, cosmetice, intermediari organici, cererea internă pentru fiecare produs în parte este mică, ceea ce permite ca, folosind fonduri de import relativ reduse să se asigure pentru nevoile interne o gamă completă de produse prin care se păstrează totodată contactul cu piața mondială și cu nivelul tehnic al acesteia, ca sursă de comparație pentru producția internă.

În domeniul produselor farmaceutice centrala noastră controlează atît producția cît și exportul și importul ; aceasta ne-a facilitat cunoașterea mai bună a pieței mondiale farmaceutice. Nu același lucru se poate spune despre activitatea noastră în domeniul coloranților organici, al cosmeticelor sau reactorilor pentru care centrala controlează numai producția și exportul în timp ce importul se realizează de alte unități din cadrul M.I.U., și M.I.Ch. De exemplu IMECO (întreprinderea de comerț exterior a centralei noastre) exportă cîteva zeci de coloranți, în timp ce importul ce se face prin ARPIMEX (întreprindere de comerț exterior a M.I.U.) cuprinde un sortiment de peste 1000 produse. Informațiile de piață culese prin importul acestui larg sortiment rămîn astfel nevalorificate în activitatea noastră de export.

Aceeași cauză a determinat și profilarea defectuoasă pe sortimente a unor întreprinderi de comerț exterior. Astfel I.M.E.C.O. importă într-un volum însemnat stiren anhidridă ftalică, produse din nomenclatorul de export al Întreprinderii de comerț exterior Chimimportexport sau bioxid de titan — produs pentru care s-au prevăzut investiții la o altă centrală industrială. Considerăm că o profilare echivocă, inconsecventă a întreprinderilor de comerț exterior conduce la slăbirea eficienței tranzacțiilor acestora. De exemplu IMECO a fost în situația de a importa în acest an mărfuri cu specific foarte diferit de cel al micului tonaj (în care s-a specializat) și în condiții desigur mai puțin eficiente decît cele pe care le-ar fi realizat întreprinderile specializate (Ex. : Chimimportexport pentru stiren și anhidridă ftalică).

Chiar dacă o anumită centrală nu produce în prezent marfa „x" dar are în prevederile de perspectivă investiții pentru producerea acesteia, cred că ar fi indicat ca ea să asigure și importul pentru întreaga economie națională ceea ce-i va permite o bună cunoaștere a necesarului în vederea adaptării operative a capacităților. Pentru produsele din import cu pondere însemnată ar fi necesar să existe o specializare de perspectivă a centralelor care să preia și sarcinile efective de import.

Astfel de greutăți am întîmpinat în profilarea MICH sau MAIAA pentru fabricarea în țară a glucozei, problemă rămasă încă nerezolvată.

RELAȚIILE DE INTERCONDIȚIONARE

(Urmare din pag. 15)

Totodată, la întreprinderea „7 Noiembrie"—București s-au realizat sarcinile planificate pe primele trei trimestre, dar în cazul în care nivelul de cheltuieli pe întregul an rămîne cel stabilit la data cînd s-a efectuat analiza la care ne-am referit (trim. II 1973), efortul ce s-a făcut pe trim. IV este deosebit de mare.

● Asigurarea ritmică a acumulărilor la buget

Rezultă că prin localizarea unei mari părți din efort în a doua jumătate a anului și mai ales, în trim. IV, se ajunge la situația că, de modul în care se realizează sarcinile pe ultimul trimestru, depinde îndeplinirea indicatorilor de reducere a costurilor pe întregul an, situație care ar putea fi evitată printr-o mobilizare mai mare în primele trimestre, cînd eventualele rămîneri în urmă față de plan pot fi recuperate prin măsuri suplimentare în ultima perioadă a anului.

Aceste anomalii în **repartizarea inegală a efortului de reducere a costurilor pe lîngă faptul că determină incertitudini în ce privește posibilitatea realizării acestora în astfel de salturi, ridică și probleme în legătură cu asigurarea ritmică la bugetul statului a acumulărilor destinate finanțării acțiunilor prevăzute în planul de stat.**

Cauzele care conduc la o eșalonare necorespunzătoare a reducerii prețului de cost sînt, după părerea noastră, legate, în principal, de anumite **lipsuri în fundamentarea cu măsuri concrete a sarcinilor de reducere, precum și de înțelegerea și folosirea greșită a sistemului actual al cointeresării materiale.**

Astfel, în ce privește prima cauză, din lipsa unor măsuri bine precizate de la începutul anului, cu termene și efect economic, sarcinile se localizează în a doua parte a anului și îndeosebi pe trim. IV, socotindu-se că, între timp se vor identifica elemente pentru fundamentarea integrală a economiilor prevăzute.

Referitor la aspectul cointeresării materiale este cunoscut faptul că, neîndeplinirea unuia din indicatorii calitativi ai planului (nivelul de cheltuieli la 1000 lei producție marfă sau beneficiu, după caz), atrage după sine o anumită penalizare la salariu pentru personalul T.E.S.A. Or, în această situație, desigur că, se apelează uneori la eșalonări care să permită evitarea unor penalizări pe primele trimestre ale anului, mai ales, atunci cînd sarcinile anuale prevăd mobilizări însemnate.

La cele de mai sus, am putea adăuga și o anumită **instabilitate a indicatorilor defalcați de către centralele industriale ceea ce nu dă posibilitatea unei așezări mai corespunzătoare a sarcinilor pe trimestre.**

Astfel putem exemplifica cazul unor unități (Fabrica de postav „Dorobanțul"—Ploiești și Uzinele textile „7 Noiembrie"—București) unde indicatorii anuali ai prețului de cost defalcați în luna decembrie 1972, pentru anul 1973, de către centralele coordonatoare au fost modificați în mod substanțial la finele trimestrului I sau în cursul trimestrului II, fără ca respectivele modificări să fie justificate de schimbări în alte secțiuni de plan. La Fabrica de postav Dorobanțul-Ploiești, diferența dintre indicatorii inițiali și cei transmiși ulterior era de 29 lei la 1000 lei producție marfă, iar la Uzinele textile „7 Noiembrie"—București era de 14,1 lei.

Cele arătate mai sus nu trebuie să conducă însă la concluzia că planul inițial aprobat trebuie să fie „înghețat" pînă la finele anului, dimpotrivă, **el trebuie să fie flexibil, adaptabil la noile condiții care se ivesc, dar modificările ce survin trebuie făcute rațional, susținute de elemente obiective, nou intervenite pe parcursul executării planului și mobilizator.**

Trebuie luate însă toate măsurile care se impun, pentru ca **efortul să fie astfel dimensionat încît acesta să nu prezinte o încordare deosebită în unele trimestre, iar în altele ritmul de reducere al prețului de cost să fie încetinit** sau să fie cu totul neînsemnat.

Dintre măsurile pe care le întrevedem a fi luate în scopul unei defalcări cît mai judicioase pe toate perioadele anului a efortului de reducere a costurilor și odată cu aceasta și a volumului de beneficii, considerăm necesar a le sublinia pe cele mai importante.

● **Pregătirea elementelor de fundamentare a sarcinilor de reducere a prețului de cost să aibă loc înainte de începerea anului de plan, adică încă din ultima perioadă a anului precedent, prin stabilirea de măsuri bine delimitate pe trimestre, în deplină concordanță cu indicatorii defalcați de reducere a prețului de cost și care să acopere integral volumul economiilor planificate.**

● **Unitățile coordonatoare ale întreprinderilor să asigure acestora o mai mare stabilitate a indicatorilor aprobați pe parcursul întregului an,** iar modificarea lor să fie strict condiționată de punerea de acord cu schimbările ce intervin în celelalte secțiuni de plan.

● **Îmbunătățirea sistemului actual de cointeresare, astfel ca acesta să aibă în vedere îndeplinirea integrală a sarcinilor pe întregul an și nu numai pe o lună sau un trimestru.**

Avem în vedere în acest scop ca îndeosebi pentru trimestrul IV al anului stimularea sau penalizarea pentru îndeplinirea indicatorilor calitativi să țină seama de măsura în care realizările pe acest trimestru au condiționat îndeplinirea indicatorilor respectivi pe întregul an.

● **Repartizarea pe trimestre a efortului de reducere a prețului de cost să facă obiectul unui capitol separat al analizei comitetului oamenilor muncii din fiecare întreprindere.**

● **Sprijinirea în mai mare măsură a întreprinderilor de către centralele coordonatoare pe tot parcursul elaborării planului și al defalcării sarcinilor** pentru ca acestea să poată rezolva toate problemele care se ridică în legătură cu realizarea unor obiective legate de reducerea prețului de cost încă de la începutul anului.

lemn, textile, hîrtie — și asigurarea prelucrării industriale a acestora ;

— asigurarea aprovizionării ritmice cu materii prime și materiale prin luarea de măsuri severe pentru respectarea disciplinei contractuale și încadrarea în repartițiile acordate prin plan ;

—urmărirea operativă a stocurilor supranormative sau fără mișcare și repunerea rapidă în circuitul economic al acestora ;

— realizarea de produse care să asigure un grad ridicat de valorificare a resurselor de materii prime și materiale.

PERFECȚIONAREA activității de aprovizionare tehnico-materială constituie pentru fiecare întreprindere și fiecare centrală, o sarcină deosebită, căreia trebuie să i se acorde maximă atenție, întrucît îndeplinirea acesteia condiționează în mod direct și în principal realizarea sarcinilor de plan și odată cu aceasta, îndeplinirea însăși a obligațiilor asumate prin contractele economice încheiate.

Organelor și organizațiilor de partid, precum și conducerilor de întreprinderi și centrale, le revine sarcina de a mobiliza plenar toate forțele de care dispun, pentru ca activitatea economică să aibă asigurate toate condițiile materiale și tehnico-organizatorice, necesare realizării exemplare a prevederilor planului unic de dezvoltare economică și socială a țării pe 1974, cel de al patrulea plan anual al cincinalului.

dr. Mircea HERESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

SURSE BIBLIOGRAFICE

Nicolae Ceaușescu : „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate" vol. 6. București, Editura politică, 1972, pag. 871—873.

Nicolae Ceaușescu: „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 7, pag. 879—884; 915—916.

Ilie Verdeț: „Probleme actuale ale activității economice, în „Era socialistă", nr. 11/1973 pag. 7.

Dumitru Fundătură: „Organizarea aprovizionării și desfacerii în centrala și întreprinderea industrială", București, Editura politică, 1973, pag. 64—72.

Virgil Actarian: Aprovizionarea tehnico-materială în sprijinul realizării planului la parametrii maximali, în „Viața economică" nr. 2/1973.

Rudolf Dootz: Aprovizionarea văzută din întreprindere, în „Viața economică" nr. 37/1973.

DOCUMENTAR

FLUXURILE INTERNAȚIONALE ALE FORȚEI DE MUNCĂ ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE, ÎN PERIOADA ACTUALĂ

MIGRAȚIA internațională a forței de muncă a devenit un proces de proporții în capitalismul contemporan, determinat de un complex întreg de factori,) ce decurg, în esență, din legile caracteristice modului de producție capitalist. Consecințele politice, economice și sociale ale acestui proces pentru economia capitalistă ies în evidență, într-o măsură mare, și din analiza schimbărilor intervenite în perioada actuală în formele și, mai ales, în orientările proceselor migratorii.*

- **Modificări în ierarhia țărilor exportatoare și importatoare.**
- **Accentuarea restricțiilor și discriminărilor.**
- **Monopolurile, racolarea „elitei critice" și profiturile.**
- **„Sclavii timpurilor moderne".**

PRINCIPALELE puncte de reper folosite în clasificarea formelor îmbrăcate de migrație, se referă la direcția în care are loc transferul forței de muncă, durata migrației, cadrul în care se desfășoară și componența acestui flux. În acest context, fluxul internațional al forței de muncă este constituit din transfer de forță de muncă intercontinental sau intracontinental, migrație definitivă ori temporară-aceasta din urmă provocînd remigrația-racolare spontană sau dirijată, fie legal, fie clandestin și, în fine, exod de forță de muncă necalificată sau cu o înaltă calificare.

În anii dominației monopolurilor, pînă la al doilea război mondial, migrația internațională a forței de muncă a antrenat un transfer de populație de aproximativ 100 milioane de persoane și s-a caracterizat prin dimensiunile predominante ale exodului **intercontinental, definitiv și spontan — cu predilecție — al forței de muncă necalificate.**

În perioada postbelică, fluxul internațional al forței de muncă — din cadrul sistemului mondial capitalist — a fost alimentat cu un efectiv mediu anual de aproximativ 2 milioane de persoane. În aceste ultime trei decenii, ca urmare a importantelor mutații pe plan politic și economic produse pe mapamond, ce au provocat multiple implicații asupra pieței mondiale capitaliste, asistăm la redimensionarea formelor pe care le îmbracă migrația internațională a forței de muncă. **Tendințele actuale**, cele mai semnificative, care caracterizează acest flux internațional, în cadrul sistemului mondial capitalist, sînt următoarele : redirecționarea geografică ; politica selectivă, întreprinsă de stat, în recrutarea imigranților ; racolarea forței de muncă străine cu o înaltă calificare ; extinderea migrației ilicite.

● Redirecționare geografică

DACĂ PÎNĂ LA AL DOILEA război mondial, în fluxul internațional al forței de muncă, predomina migrația intercontinentală, cu predilecție — cea transoceanică — în perioada postbelică (și mai ales în deceniul 7), preponderentă devine migrația intracontinentală, cu precădere — cea intraeuropeană. Astfel, dacă pe ansamblu, în perioada imperialismului, migrația transoceanică din Europa a fost de circa 3 ori mai mare decît cea intraeuropeană, în ultimul deceniu (1960—1969), emigrația europeană spre alte țări ale continentului a fost de aproximativ 2 ori mai mare decît cea transoceanică.

Creșterea în amploare a migrației intraeuropene se reflectă și în **modificările produse în ierarhia țărilor importatoare de forță de muncă.** Dacă în perioada 1900—1914, cînd s-a atins apogeul în migrația internațională a forței de muncă, cele mai mari efective medii anuale de imigranți s-au înregistrat în S.U.A. (900 000 persoane), Canada (300 000), Argentina și Brazilia (cîte 1 000 000), în ultimul deceniu situația s-a schimbat substanțial. Pe locul prim se află R.F.G., cu un efectiv mediu anual de aproape 400 000 imigranți ; urmează Elveția, cu 330.000 ; S.U.A., cu circa 300.000 ; Franța, cu 232.000 ;

conducerii științifice, conform sarcinilor stabilite de Congresul al X-lea și de Conferința Națională ale partidului, impun ca parte inseparabilă a perfecționării conducerii planificate îmbunătățirea sistemului de indicatori. Față de exigențele actualei etape privind ridicarea calitativă a activității de conducere, sistemul de indicatori necesită o revizuire în legătură strînsă cu cerințele prezente ale finalității activității economice și ale calității actului de decizie. În conformitate cu concepțele economiei politice marxiste, se impune o definire cu mai multă precizie a unor indicatori, a funcției lor, determinarea locului și rolului lor în cadrul sistemului de indicatori și a subsistemelor respective, condensarea informației în indicatori sintetici cu o putere mai mare de expresie, creșterea gradului lor de reprezentativitate, elaborarea de noi indicatori mai ales în legătură cu ilustrarea proceselor intensive. Sistemul de indicatori trebuie adaptat cerințelor etapei actuale în fundamentarea și urmărirea îndeplinirii sarcinilor din planul național unic de dezvoltare economico-socială, în sesizarea noilor probleme, în stimularea cheltuirii cu eficiență maximă a resurselor. Cu alte cuvinte, cerințele unei economii în plin proces de modernizare, ale creșterii sarcinilor calitative o dată cu cele cantitative, ale folosirii mai din plin a categoriilor și pîrghiilor economice, solicită preocupări deosebite și continue pentru perfecționarea sistemului de indicatori și utilizarea lui eficientă pentru nevoile conducerii. La Conferința Națională a P.C.R. din iunie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în acest sens că **„va trebui ca, în cel mai scurt timp, să adoptăm indicatori care să reflecte mai bine aportul real al unităților economice la sporirea avuției naționale și care să elimine posibilitatea creșterii artificiale a producției prin circulația inutilă a produselor".** [1])

Perfecționarea sistemului de indicatori nu este, prin urmare, o problemă strict tehnică sau de importanță secundară, deoarece de structura lor, de conținut, funcții și mod de folosire este strîns legată utilizarea pîrghiilor economice, rezolvarea contradicțiilor din societatea noastră, îmbinarea organică a sistemului de interese și asigurarea priorității celor generale. **Sistemul de indicatori nu poate fi decît un sistem dinamic, supus continuu unui proces de perfecționare.**

Perfecționarea sistemului de indicatori cuprinde, ca parte componentă, îmbunătățirea și raționalizarea evidenței tehnico-operative contabile și statistice, reexaminarea lor critică, înlăturarea paralelismelor în circulația datelor, eliminarea formularelor și datelor inutile, depășite, a înregistrărilor paralele, stăvilirea fluxurilor informaționale nerationale și a volumului mare de informații spre verigile superioare. Este vorba de măsuri care să asigure reflectarea corectă a patrimoniului socialist și a proceselor economice, creșterea calității informației furnizate de evidență, concomitent cu reducerea substanțială a volumului de muncă consumat pentru aceasta. Așa cum sublinia secretarul general al partidului în expunerea la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății **„Eforturile pentru lichidarea birocratismului nu trebuie să ducă însă la slăbirea atenției pentru buna evidență economico-socială. Conducerea științifică cere într-adevăr o evidență simplă și clară, dar în stare să asigure cunoașterea precisă a realității, o evidență strictă și un control riguros"** [2]).

O etapă importantă în acțiunea de perfecționare și raționalizare — în urma unei analize profunde a sistemului informațional statistic în spiritul documentelor Conferinței Naționale a partidului, a prevederilor din documentele plenarelor C.C. din aprilie 1972 și februarie-martie 1973 — a sistemului de evidență economico-socială este reglementarea regimului dărilor de seamă statistice de stat și departamentale aprobată prin H.C.M. nr. 1250/1973. S-a realizat o reducere importantă a numărului dărilor de seamă, concomitent cu simplificarea acestora și cu renunțarea la indicatorii nesemnificativi, întărirea disciplinei și răspunderii tuturor organelor în transmiterea informațiilor statistice, asigurarea exactității și operativității, fără a genera noi evidențe în unități.

Perfecționarea sistemului de indicatori ai activității economice presupune continuarea eforturilor pentru îmbogățirea calitativă a fluxurilor de informații furnizate de evidența tehnico-operativă, contabilă și statistică, o dată cu reducerea volumului acestor informații la strictul necesar, valorificarea complexă a datelor furnizate de evidența prin utilizarea metodelor și procedeelor moderne de prelucrare și analiză. Aceasta reprezintă în același timp o condiție importantă pentru înlăturarea tendinței proliferării prea mari a numărului de indicatori, a complicării lor, tendință existentă în prezent cînd s-au introdus noi și noi indicatori, fără a se renunța la alții a căror utilitate s-a micșorat și care se referă la aspecte neesențiale. Se impune totodată corelarea lor strictă din punct de vedere al conținutului, păstrînd și introducînd indicatorii absolut necesari, iar indicatorii la nivelul unităților să reprezinte o demultiplicare a acelora de la nivel macroeconomic.

Paralel cu îmbunătățirea evidenței, perfecționarea sistemului de indicatori este concentrată spre evidențierea și stimularea laturilor calitative ale activității economice în toate ramurile și în toate verigile. Acest lucru corespunde stadiului actual al economiei românești aflată în plin proces de modernizare, de accentuare a acțiunii factorilor intensivi de creștere. De asemenea, potențialul existent în unitățile noastre concretizat, mai ales, în volumul utilajelor și instalațiilor de înalt nivel tehnic, în eforturile pentru pregătirea forței de muncă, pentru formarea unui număr mare de cadre din toate domeniile, posibilitățile oferite de progresul științific și tehnic contemporan, reprezintă premise reale pentru a realiza asemenea cerințe. Înfăptuirea obiectivelor etapei actuale a construcției socialiste depinde în mod hotărîtor de calitatea activității, de înrădăcinarea unei asemenea mentalități economice în care factorul eficiență să fie primordial. Rezervele care s-au acumulat în economie pentru manifestarea mai din plin a factorilor intensivi de creștere sînt însemnate, iar în unele unități chiar deosebit de mari. De aceea, planul pe anul 1974 concentrează eforturile în zona indicatorilor de eficiență, orientînd activitatea întreprinderilor, centralelor, a ministerelor, în direcția unei mai bune gospodăriri a potențialului productiv al țării.

Unii indicatori ai activității economice, prin conținutul lor și, mai ales, prin modul cum au fost utilizați au dus la o anumită exagerare a cantității și deci la trecerea, în fapt, pe plan secund în activitatea unor întreprinderi, a unor cadre, a parametrilor privind eficiența, valoarea nou creată. Indicatorul „producție globală" atît prin conținutul său cît și prin locul ce îl ocupa în aprecierea activității unităților economice avea o utilizare dominantă, manifestîndu-se tendințe de absolutizare a sa.

Introducerea, începînd din acest an, ca urmare a hotărîrii plenarei comune a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din noiembrie 1973 a indicatorului **„producție netă"**, va avea efecte importante în orientarea activității economice cu prioritate spre laturile calitative.

Maximizarea producției nete, ca indicator sintetic de mare importanță, trebuie să aibă loc prin crearea certitudinii îndeplinirii exemplare a producției în sortimentele planificate, deci prin respectarea intereselor generale ale societății. De aceea, considerăm că producția marfă vîndută și încasată detaliată pe sortimente trebuie să dubleze în cazul sistemului de indicatori producția netă. Totodată, autoritatea unor asemenea indicatori trebuie să se impletească, în mai mare măsură, cu aceea a pîrghiilor economice, pentru a crea un interes general, la toate unitățile, în vederea obținerii de planuri mobilizatoare și de a nu accepta planuri comode, ușor de depășit. O latură cu implicații multiple a perfecționării sistemului de indicatori este **extinderea indicatorilor în expresia naturală, atît ca indicatori de plan, cît și ca indicatori de fundamentare a programelor de perspectivă.** Cerințele majore ale economiei impun realizarea planului produs cu produs, subliniind locul și rolul indicatorilor în unități naturale. Nerealizarea planului la unele sortimente înseamnă neîncluderea unor valori de întrebuințare în circuitul economic, ducînd la serioase dereglări în asigurarea resurselor materiale, necesare consumului productiv cît și a mărfurilor pentru fondul pieței. De aceea, a crescut an de an numărul produselor nominalizate din planul de stat, iar pentru anul 1974 se realizează prin plan o nominalizare mai detaliată a producției planificate, pe produse și repere fizice cu destinații concret stabilite.

Un loc aparte îl ocupă acei indicatori care reflectă modul de cheltuire a resurselor, efor-

tul economic depus, putîndu-se astfel acționa pentru găsirea căilor și mijloacelor în vederea economisirii resurselor, exercitării unui control riguros de către societate și sesiza rezervele existente. Indicatorii care reflectă productivitatea muncii, micșorarea cheltuielilor de producție și îndeosebi a celor materiale, sporirea eficienței investițiilor, a utilizării fondurilor de producție, eficiența comerțului exterior, ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, a resurselor energetice etc. capătă o semnificație deosebită, duc la întărirea spiritului gospodăresc în utilizarea resurselor. Un loc important îl ocupă printre acești indicatori, producția netă și beneficiul la 1000 lei fonduri de producție, cheltuieli totale și cheltuieli materiale la 1000 lei producție marfă, productivitatea muncii calculată la producția netă și în unități fizice, sporul producției nete pe un leu investit etc. Astfel de indicatori corespund unei creșteri economice preponderent intensive, fiind stimulativ așezați în planul pe anul 1974 în vederea mobilizării mai intense a rezervelor existente.

O deosebită importanță o au în etapa actuală indicatorii care reflectă mai analitic și impulsionează valorificarea superioară a materiilor prime, a resurselor energetice, economisirea combustibililor și energiei electrice. În acest sens, în planul pe acest an, au fost introduși **indicatori ai gradului de valorificare** pentru unele materii prime, materiale sau semifabricate cu balanțe strîns echilibrate, indicatori cum ar fi : valoarea producției rezultată din tona de laminate, metal sau alte materiale. Se impune ca astfel de indicatori, în corelație cu cei care exprimă greutatea specifică a unor produse, să fie mai larg folosiți ca indicatori de plan la nivelul unităților. De asemenea, indicatorii care să exprime minimizarea consumului de energie și combustibil la 1000 lei producție netă se cuvine să-și găsească locul printre indicatorii calitativi ai activității economice, care să impună utilizarea strict judicioasă a resurselor energetice.

SISTEMUL indicatorilor de plan, financiari și statistici ai activității și dezvoltării economice, reprezintă un instrument esențial pentru conducerea științifică atît la nivel micro cît și macro economic. Urgentarea elaborării sistemului integrat de indicatori economico-sociali este o cerință pentru perfecționarea întregii activități de conducere a economiei.

conf. dr. Costinel LAZĂR
Institutul Politehnic București

1) Nicolae Ceaușescu : Raport la Conferința Națională a P.C.R. 19—21 iulie 1972, Ed. politică, 1972, pag. 15.

2) Nicolae Ceaușescu : Expunere la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, Ed. politică, 1972, pag. 29.

SURSE BIBLIOGRAFICE

Nicolae Ceaușescu, **Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român — 19—21 iulie 1972**, Ed. politică, 1972, p. 8—24.

Nicolae Ceaușescu, **Expunere la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății** Ed. politică, 1972, p. 13—20, 25—33.

Nicolae Ceaușescu, — **Cuvîntare la plenara comună a Comitetului Central al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României**, Ed. politică, 1973, p. 7—16, 49—53 și 61—65.

Manea Mănescu, **Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României**, în: Era socialistă 1973, nr. 15, p. 11—13.

St. Cristescu, C. Iuga, **Indicatori noi în planul pe anul 1974. Producția netă**, în Viața economică 1974, nr. 2

I. Capanu, **Principalii indicatori ai statisticii economiei**, Ed. didactică și pedagogică, 1971, p. 3—6.

Perfecționarea activității de aprovizionare tehnico-materială

RESPECTAREA CONTRACTELOR ECONOMICE — OBLIGAȚIE DE BAZĂ A FIECĂREI ÎNTREPRINDERI

ÎN ANSAMBLUL măsurilor stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R. și de Conferința Națională cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, un loc însemnat îl ocupă și acelea care privesc **îmbunătățirea organizării și realizării întregului proces de aprovizionare tehnico-materială.** *Importanța ce i se acordă acestui domeniu, este justificată de faptul că aprovizionarea tehnico-materială constituie una din laturile importante ale activității economice, fiind o premisă esențială pentru desfășurarea cu maximum de eficiență a întregului proces de producție. Orice subapreciere în acest domeniu, duce de cele mai multe ori, la perturbarea fluxului normal al producției, uneori chiar la stagnarea unor activități, influențînd negativ desfășurarea muncii altor unități economice.*

Perfecționarea conducerii, planificării și organizării activității de aprovizionare tehnico-materială, se impune ca o **necesitate obiectivă pentru toate unitățile economice.** *La nivelul întreprinderii, ea este concretizată prin obligativitatea realizării următoarelor* **sarcini :**

• determinarea riguroasă de către fiecare întreprindere a necesarului de materii prime și materiale, în concordanță cu programele de producție și pe baza unor norme de consum fundamentate științific ;
• elaborarea corectă a balanțelor materiale ;
• dimensionarea judicioasă a stocurilor de materiale, astfel încît acestea să asigure o desfășurare ritmică a producției și evitarea oricărei imobilizări de resurse ; gestionarea științifică a stocurilor ;
• respectarea întocmai a contractelor încheiate și livrarea produselor la dimensiunile și calitățile solicitate de beneficiari ;
• respectarea cu strictețe a normelor de consum stabilite și eliminarea risipei ;
• reducerea cheltuielilor materiale ;
• studierea pieței interne și externe, pentru determinarea surselor celor mai corespunzătoare, asigurarea dezvoltării și utilizării optime a capacităților de producție și a satisfacerii cererilor existente în sfera de consum ;
• efectuarea de studii și cercetări privind perfecționarea continuă a activității de aprovizionare.

● Cadrul legal

ORIENTATE permanent spre îndeplinirea acestor obiective, întreprinderile dispun în prezent de cadrul necesar realizării sarcinilor ce le revin în acțiunea de perfecționare a activității de aprovizionare tehnico-materială, cadru, creat prin îmbunătățirea formelor de organizare și conducere, înființarea centralelor industriale, instituționalizarea conducerii colective, a adunărilor generale ale oamenilor muncii, precum și prin **perfecționarea legislației** în toate domeniile vieții economice și sociale. Cadrul legal este constituit prin :

— Legea nr. 71/1969 cu privire la încheierea contractelor economice care a așezat pe baze noi relațiile dintre întreprinderi și a precizat obligațiile ce revin unităților economice în respectarea disciplinei de plan și contractuale, principalele elemente de fond ale acestui act normativ, care are multiple implicații în desfășurarea procesului de aprovizionare tehnico-materială, referindu-se la : a) caracterul de **instrument** de realizare a prevederilor înscrise în planul național unic de dezvoltare economico-socială și instrument de planificare ; b) reflectarea mai reală în plan și contracte a necesităților și posibilităților unităților economice ; c) o așezare nouă a competențelor și răspunderilor unităților economice în încheierea și executarea contractelor ; d) orientarea mai precisă a producției către satisfacerea nevoilor reale ale consumului.

—Legea nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, care : a) stabilește cadrul unitar de desfășurare și realizare a procesului de aprovizionare tehnico-materială și de gospodărire a fondurilor fixe și a resurselor materiale ; b) definește sarcinile și răspunderile ce revin în aceste domenii de activitate, tuturor organizațiilor socialiste, pe diferite trepte organizatorice.

— Decretul nr. 303/1971 cu privire la înființarea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, organ central de sinteză, care înfăptuiește politica partidului și statului în domeniul gospodăririi resurselor materiale, al realizării aprovizionării cu mijloacele de producție necesare, al controlului gospodăririi fondurilor fixe, în concordanță cu obiectivele și sarcinile stabilite prin planurile de dezvoltare a economiei naționale.

— Decretul nr. 162/1973 privind stabilirea normelor unitare de organizare a ministerelor, centralelor și întreprinderilor, care a asigurat îmbunătățirea structurii organizatorice la toate nivelurile, a apropiat conducerea de producție și a eliminat verigile intermediare și suprapunerile generatoare de birocratism.

● Orientări recente

IN ULTIMUL timp s-au luat în continuare măsuri de îmbunătățire a activității de aprovizionare tehnico-materială — expresie a unor noi orientări cu privire la metodele și tehnicile ce trebuie folosite în acest domeniu — măsuri a căror aplicare a contribuit în mod eficient la realizarea de către întreprinderi, a planului pe 1973 și creează condiții favorabile pentru îndeplinirea planului pe 1974. Iată cîteva dintre aceste măsuri :

• pentru unele materii prime și materiale care pun probleme de aprovizionare, s-a extins nomenclatorul balanțelor aprobate de Consiliul de Miniștri și de ministere fapt care a conferit o mai mare certitudine în corelarea și înfăptuirea prevederilor din balanțe ;
• programul de aprovizionare a fost elaborat în cadrul planului de stat, eșalonat pe trimestre, centralele efectuînd împreună cu ministerele, eșalonarea pe luni a fiecăreia din balanțele aprobate, în corelare cu sarcinile fizice de producție ;
• graficele de corelare a utilajelor pentru obiectivele de investiții au fost elaborate pe fiecare utilaj în parte, cu desfășurarea pe obiective și pe fiecare producător, pornindu-se de la termenele de punere în funcțiune aprobate prin plan ;
• s-au organizat înaintea începerii fiecărui trimestru, analize în județe și unități care au ponderea cea mai mare în producția industrială, în vederea prevenirii unor neajunsuri în activitatea de aprovizionare ;
• conducerea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, pornind de la însemnătatea ce o are reducerea consumurilor specifice de materiale în asigurarea echilibrului balanțelor, a inițiat consfătuiri de lucru la Reșița, Galați și Sibiu, analize la Combinatul siderurgic-Hunedoara și la fosta C.I.A.T. Brașov, în cadrul cărora s-au concretizat o serie de măsuri importante privind asimilarea unor noi materiale, unificarea și tipizarea unor subansamble pentru utilajele tehnologice, introducerea în consum a unor noi oțeluri superioare, care la nivelul producției anului 1973 au asigurat o economie de metal de circa 25 000 tone ;
• s-au înființat bazele județene și a municipiului București, de aprovizionare tehnico-materială, al căror obiect de activitate este asigurarea cu materii prime, materiale și produse de uz general, în cantități nevagonabile, a unităților socialiste de stat, precum și a unităților cooperatiste ;
• s-a dispus ca, în scopul eliminării paralelismelor, să se specializeze, în cadrul unor ministere și al altor organe centrale, un număr limitat de baze și depozite, care să aprovizioneze și desfacă numai produse specifice profilului lor de activitate, pentru care le revin obligația de a aproviziona toți consumatorii din economie, indiferent de subordonarea acestora ;
• pentru a cunoaște și reglementa mai operativ stocurile existente în economie în corelare cu cele avute în vedere la elaborarea balanțelor materiale, precum și pentru readucerea în circuitul economic a stocurilor disponibile de materiale și de produse fără desfacere asigurată, s-a elaborat un sistem informațional, aflat în curs de dezvoltare, care are la bază atît transmiterea datelor prin telex și teleconferințe cît și introducerea unor raportări statistice operative ;
• s-au luat de asemenea măsuri care să asigure la nivelul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, prelucrarea automată a datelor cu privire la nivelul stocurilor și redistribuirea acestora pe baza elaborării programelor pentru urmărirea curentă pe calculator, a evidenței stocurilor, prin realizarea prealabilă a unei codificări unificate a materialelor și sortimentelor ce intră în sistemul de urmărire la producători, consumatori și baze.

● Un mecanism complex, perfect sincronizat

ORICE abatere de la disciplina contractuală, disciplină al cărei principal obiectiv este respectarea obligațiilor asumate prin contracte, are largi implicații și multiple consecințe negative, care pot aduce uneori prejudicii grave în diverse unități economice, manifestate în nerealizări ale indicatorilor de plan, surse de apariție a disproporțiilor în economie, risipă a muncii sociale și scădere a eficienței activității economice. Referindu-se la aceste probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că **„obligațiile contractuale trebuie executate ca orice sarcină de plan ; neexecutarea lor trebuie să atragă după sine consecințe pentru cei vinovați".**

Din acest punct de vedere, nerespectarea disciplinei contractuale și de plan impune nu numai răspunderea morală, ci și pe cea materială. În acest context, Legea nr. 71/1969 prevede că răspunderea pentru nerespectarea clauzelor contractuale revine nu numai întreprinderii respective ca persoană juridică, ci și angajaților din a căror culpă nu s-a îndeplinit obligația respectivă. Prin aceasta se urmărește ridicarea simțului de răspundere a cadrelor economice, creșterea preocupării acestora pentru îmbunătățirea activității lor în sectoarele în care lucrează.

Prin Hotărîrea plenarei comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 27—28 decembrie 1973, cu privire la măsurile pentru îndeplinirea și depășirea prevederilor planului național unic de dezvoltare economică și socială a României pe anul 1974, problemele dezvoltării energetice și măsurile de economisire a combustibilului și energiei, s-au trasat sarcini concrete ministerelor, centralelor și întreprinderilor, referitoare la desfășurarea unei activități susținute pentru asigurarea tuturor condițiilor în vederea valorificării superioare a întregului potențial material și uman de care dispun.

Unele dintre aceste **măsuri** vizează direct îmbunătățirea activității de aprovizionare tehnico-materială ; astfel :

— reducerea mai accentuată a consumurilor de materiale, prin acțiuni hotărîte privind asigurarea unei concepții și execuții corespunzătoare a produselor, normarea consumurilor la toate materiile prime și materialele ;

— stabilirea de către întreprinderile constructoare de mașini a unor programe pentru reducerea consumului de metal prin îmbunătățirea structurii sortimentale a producției, reproiectarea produselor, folosirea în mai mare măsură a înlocuitorilor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație ;

— intensificarea colectării tuturor deșeurilor — metal,

concepte-teorii

PERFECȚIONAREA STRUCTURII PRODUCȚIEI — factor de bază al creșterii economice, al apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare a țărilor socialiste (II)

● Nivelul dezvoltării economice și structura producției sociale

ÎN ANALIZA factorilor ce determină structurile economice, literatura de specialitate își concentrează atenția asupra **factorilor-surse** (resursele materiale, de muncă, de fonduri, de potențial științific etc.) și mult mai puțin abordează structurile economice prin prisma **factorilor-scop.** Dar viața arată că în condițiile unor resurse date, proporția combinării lor depinde de **nivelul și structura** necesităților sociale, iar acestea depind de nivelul dezvoltării economice. **Deci nivelul dezvoltării economice apare ca factor primar determinant al structurilor economice.** La rîndul lor structurile economice se manifestă ca element al potențării factorilor de creștere economică și deci de ridicare a nivelului de dezvoltare.

Raportul dintre nivelul dezvoltării economice și structura economică exprimă complexitatea legăturilor ce există între nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și diviziunea socială a muncii.

Interdependența dintre nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, diviziunea (internă și internațională) a muncii și structura producției a fost remarcată încă de clasicii marxism-leninismului.[1]) Ei au subliniat că sistemul diviziunii sociale a muncii dintr-un stat este cu atît mai amplu cu cît nivelul dezvoltării economice este mai ridicat, că nivelul dezvoltării economice se manifestă pregnant în gradul de dezvoltare a diviziunii sociale a muncii. Adîncirea diviziunii sociale a muncii are drept rezultat apariția de noi produse, noi întreprinderi și noi ramuri, adică este însoțită de un proces de diversificare a producției și de deplasări structurale în cadrul producției. În ce direcție au loc aceste deplasări ?

Evident că aceste deplasări depind înainte de toate de **evoluția necesităților sociale.**

Este adevărat că volumul și structura necesităților se modifică mai rapid (cu deosebire în domeniul sortimentelor, dar nu numai în acest domeniu) decît posibilitățile de diversificare a structurii producției și a complexului economic național. Contradicția dintre tendința de universalizare a necesităților sociale și imposibilitatea universalizării structurii producției sociale (din rațiuni economice, tehnice sau avînd la bază resursele existente) se rezolvă în procesul diviziunii internaționale a muncii. Dar evoluția necesităților sociale este determinată în esență tot de nivelul dezvoltării economice.

Iată deci că intensitatea legăturii dintre volumul și structura producției și volumul și structura necesităților sociale depinde, înainte de toate, de nivelul dezvoltării forțelor de producție. Tocmai de aceea tendința de a cerceta problema egalizării nivelurilor de dezvoltare, în primul rînd, dacă nu exclusiv, prin prisma structurilor economice nu este justificată. A cerceta nivelul dezvoltării economice și egalizarea nivelurilor de dezvoltare economică — problemă centrală cuprinsă în Programul complex al adîncirii și perfecționării, în continuare, a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre C.A.E.R. — numai prin structuri înseamnă a situa cercetarea într-un domeniu derivat. În plus, trebuie subliniat că legătura dintre nivelul dezvoltării și structură, chiar dacă este puternică, ea nu este totuși directă, deoarece în acest raport se interpun și alți factori cum sînt potențialul economic, dotarea cu resurse etc. Apoi trebuie să avem în vedere că raporturile dintre activitățile economice — adică structurile economice — depind (cînd celelalte condiții sînt date) de raportul dintre nivelurile de productivitate a muncii sociale din diversele ramuri și domenii de activitate, ceea ce înseamnă a constata încă odată că structura economică depinde de nivelul dezvoltării economice (productivitatea muncii sociale fiind un indicator de seamă al nivelului dezvoltării economice). Această legătură poate fi urmărită și în tabelul nr. 2

După cum se vede din tabel, deși între nivelul dezvoltării industriale — ca factor al formării structurii venitului național — și structura venitului național există un raport de determinare foarte important, această dependență în comparabilitatea internațională nu este suficient de expresivă. Astfel, în timp ce aportul industriei la crearea venitului național în R. S. România este foarte apropiat de cel al industriei în R.D.G., producția industrială pe locuitor în țara noastră reprezintă doar 40% din cea a R.D.G.

Tabelul nr. 2

Țări	Anii	Producția industrială pe locuitor R.D.G. = 1	Ponderea industriei în crearea venitului național R.D.G. = 100
România	1950	0,2	92,4
	1970	0,4	97,3
Bulgaria	1950	0,27	78,3
	1970	0,53	80,6
Cehoslovacia	1950	1,0	133,0
	1970	0,87	101,9
R. D. Germană	1950	1,0	100,0
	1970	1,0	100,0
Polonia	1950	0,47	78,9
	1970	0,53	94,4
Ungaria	1950	0,53	103,4
	1970	0,53	71,6
U.R.S.S.	1950	0,67	122,4
	1970	0,67	83,9

Asupra structurilor economice își pune amprenta sistemul de prețuri din fiecare țară, adică sistemul privind modul de mobilizare în fondurile de acumulare a plusprodusului. Întrucît țările au niveluri și resurse diferite, statele socialiste stabilesc un sistem de priorități diferit în mare parte și prin intermediul prețurilor. De aici și posibilitatea ca structura pe ramuri a venitului național a două țări cu niveluri diferite de dezvoltare economică să nu reflecte fidel aceste deosebiri de nivel ca urmare a necomparabilității sistemelor de prețuri.

Iată de ce considerăm util și necesar a sublinia că cercetărilor în domeniul structurii economice urmează a li se acorda o valoare **subsidiară** atunci cînd dorim să emitem judecăți de valoare în domeniul comparabilității internaționale a **nivelurilor** de dezvoltare economică.

● Potențialul economic și gradul de diversificare a economiei

PRIN POTENȚIAL economic înțelegem volumul și structura resurselor materiale și umane, avuția națională, capacitatea de absorbție a pieței naționale etc. Unul dintre indicatorii principali care exprimă cu aproximație potențialul economic și valorificarea lui, așa cum a fost definit mai sus, poate fi volumul venitului național creat. Avînd în vedere această precizare, se constată că în țări cu nivel apropiat de dezvoltare economică, celelalte condiții fiind date, structura economică este cu atît mai diversificată cu cît potențialul economic este mai mare. Și invers, cu cît potențialul economic este mai mic, în condițiile precizate mai sus, cu atît structura economică (cu deosebire la nivel de subramură și nivel microeconomic) este mai puțin diversificată. Această corelație se explică prin faptul că potențialul economic mare creează condiții favorabile apropierii structurii producției de structura consumului, fără însă a putea fi identică. Existența unui volum important de factori de producție (resurse de muncă și materii prime, o rețea dezvoltată de cercetări științifice), a unei capacități mari de absorbție a pieței interne fac ca limitele economice, tehnologice și de altă natură care stau în calea asimilării și producției să aibă o forță mai restrînsă, astfel că posibilitățile de autosatisfacere din producția proprie să fie importante, fără ca aceasta să fie echivalentă cu autarhia.

Tabelul nr. 3

Produsul național brut și proporția utilizării sale pe piața internă în unele țări în 1970

Țara	Valoarea P.N.B. mild. dolari	Cota din P.N.B. consumată în țară (%)
S.U.A.	788,9	95,0
U.R.S.S.	520,7	96,0
Japonia	143,0	91,2
R. F. Germania	135,8	81,7
Franța	123,6	87,9
Anglia	104,0	33,9
Italia	71,0	90,2
Canada	56,9	78,8
Suedia	22,9	79,2
Olanda	22,9	62,4
Belgia	20,3	55,2*)

Sursa : Main Economic Indicators, martie 1973, L'observateur de l'OCDE nr. 56, 1972, pag. 25, Mir i planeta. Țifri i fakti. 1972, pag. 200.

*) Belgia + Luxemburg

Un alt indicator care exprimă influența potențialului asupra structurii economice este gradul de asimilare a nomenclatorului mondial în producția națională. La același nivel de dezvoltare gradul de asimilare a nomenclatorului mondial este mai ridicat în țările cu potențial economic mare, avînd o economie mai diversificată. Faptul că unele țări care au un potențial economic relativ mai mare, dar gradul de asimilare este mai mic în comparație cu alte țări se explică prin nivelul mai scăzut de dezvoltare economică. Astfel, România deși are un potențial economic mai mare decît al Cehoslovaciei, gradul de asimilare a nomenclatorului mondial de mașini și utilaje în România este mai mic (în Cehoslovacia acest indicator este de circa 80%, iar în România de circa 40%).

Ridicarea nivelului de dezvoltare a României va determina creșterea posibilităților de diversificare a producției de mașini și utilaje. Ritmul asimilării urmează însă a fi mult sporit — în comparație cu perioada trecută — întrucît însuși ritmul înnoirii și diversificării nomenclatorului mondial este — sub influența revoluției științifico-tehnice — foarte ridicat. Această dinamică accelerată a diversificării nomenclatorului mondial gradului de asimilare a nomenclatorului mondial a făcut ca indicele relativ al gradului de asimilare a nomenclatorului mondial să rămînă în ultimii zece ani aproximativ același (circa 40%), în ciuda eforturilor importante făcute de România în direcția diversificării producției.

Din cele de mai sus putem trage concluzia că atît creșterea potențialului economic al țărilor socialiste, ca urmare a dinamicii ridicate a creșterii economice, cît și ridicarea nivelului dezvoltării economice acționează ca factori ai diversificării structurilor economice și producției materiale. Aceasta nu înseamnă în mod necesar o tendință spre autarhie, întrucît însăși producția mondială cunoaște un ritm înalt de diversificare, ceea ce permite ca paralel cu diversificarea economiilor naționale și ca urmare a acesteia să se dezvolte necesitatea și posibilitatea specializării și cooperării economice internaționale. De aceea este justă și constatarea că pe măsura creșterii nivelului de dezvoltare economică sporește gradul de specializare internațională. Cele două teze nu se contrazic, întrucît prima are în vedere evoluția dinamică, istorică a gradului de diversificare, iar a doua ia în considerare raportul dintre structura consumului (productiv și personal) și structura producției, a căror evoluții au tendința de a nu coincide, ceea ce face posibilă și necesară creșterea permanentă a gradului de specializare și de participare la schimburile economice internaționale.

prof. univ. dr. C. MOISUC

cercet. științific R. CREȚOIU

1) K. Marx, Fr. Engels, Opere, vol. 3, Ed. politică, 1958, pag. 24.

FIȘE

Corelația dintre resursele energetice și exploatarea lor

● PUNÎNDU-ȘI, printre altele, întrebarea dacă sîntem amenințați de o penurie, a cărei origine ar fi o epuizare a resurselor petroliere, Bernard di Crescento consideră în articolul PÉTROLE ET CRISE POLITIQUE DU CAPITALISME, apărut în revista de economie marxistă ECONOMIE ET POLITIQUE (dec. 1973), că evident aceste resurse nu sînt inepuizabile, dar că a pretinde că resursele sînt în prezent în epuizare ar contrazice datele disponibile. Rezervele mondiale verificate se ridicau, spune el, la sfîrșitul anului 1972 la 90 de miliarde de tone. Aceasta înseamnă de două ori mai mult ca în anul 1965, evidențiind importanța explorărilor efectuate de atunci încoace. La extracția din anul 1972, care nu a crescut decît cu 75% față de același an 1965, aceste rezerve ar ajunge 35 de ani. După cunoștințele noastre actuale, afirmă B.d.C. rezervele progresează așadar mai repede decît extracția, în ciuda exceselor care au avut loc. După autor, situația s-ar fi degradat totuși în S.U.A., care nu ar mai avea în solul lor petrol și gaz decît pentru vreo 10 ani.

Factori motori ai inflației

● Comentînd cartea lui Victor Perlo THE UNSTABLE ECONOMY : BOOMS AND RECESSIONS IN THE UNITED STATES SINCE 1945 (Economie instabilă : boom-uri și recesiuni în Statele Unite din 1945 încoace). New York, International Publishers, 1973, S. Aukuționek se referă, printre altele în articolul KUDA IDEOT EKONOMIKA S.U.A. ? (Încotro se îndreaptă economia S.U.A. ?) apărut în nr. 1 /1974 al revistei MEMO, și la modul în care V. P. tratează problema factorilor motori și inflației în S.U.A. Anume, autorul cărții subliniază în mod deosebit influența creșterii mari, neproporționale a masei bănești asupra creșterii prețurilor, deși arată și alte cauze, printre care formarea monopolistă a prețurilor, cînd prețurile la unele produse cresc, deși cererea lor scade. În adevăr, din 1929 pînă în 1970 masa de bani a crescut de 2,75 ori mai repede decît producția reală și aproximativ tot de atîtea ori au crescut prețurile în aceeași perioadă. După S. Aukuționek, sporirea masei bănești și creșterea prețurilor sînt însă fenomene interdependente, funcționînd ambele atît în calitate de cauză, cît și de efect. În consecință, spune el, ar fi mai corect să nu se explice aceste două fenomene — creșterea masei bănești și a prețurilor — unul prin celălalt, ci ambele să fie privite ca rezultat al circulației monopoliste a capitalului. Aceasta, cu atît mai mult, cu cît inflația actuală nu este o simplă creștere a prețurilor, ci o creștere puternic diferențiată, care nu s-ar putea explica doar prin creșterea masei bănești în circulație.

Îndoiala în știință

● **Journal of Economic Literature** (iunie 1973) publică articolul cunoscutului economist american G.L.S. Shackle intitulat KEYNES AND TODAY'S ESTABLISHMENT IN ECONOMIC THEORY : A VIEW (Keynes și „establishmentul" de azi în teoria economică : un punct de vedere). Articolul este de fapt un comentariu pe marginea cărții lui Axel Leijonhufvud (Despre teoria economică și politica economică keynesistă) apărută cu cîțiva ani în urmă, care a stîrnit un mare interes și mai suscită și azi discuții. G.L.S.S. nu abordează decît un singur aspect, acela al deosebirilor dintre Keynes și reprezentanții de azi ai teoriei economice nemarxiste consacrate. El arată că, în știință, marea artă constă în capacitatea de a-ți pune întrebări și de a te îndoi chiar și asupra unor propoziții acceptate ca axiome. Astfel Keynes — se arată — s-a întrebat care sînt factorii care determină volumul investiției, care sînt factorii care determină rata dobînzii, care este deosebirea dintre investiția ex ante și ex post etc. Dimpotrivă, subliniază în continuare G.L.S.S. economiștii de azi s-au constituit într-un adevărat „establishment" care refuză să pună întrebări fundamentale și înnoitoare. Din acest motiv — se arată în încheiere — ei nu sînt capabili nici să ridice probleme, nici să le rezolve.

O infirmare

● **INEQUALITY** (Inegalitate) este titlul articolului semnat de P. A. Samuelson în revista **Newsweek** (17 decembrie 1973). El arată că o serie de aspecte legate de criza energetică au făcut ca inegalitățile în venituri să apară cu și mai multă pregnanță. În primul rînd, autorul subliniază faptul că distribuirea veniturilor a rămas în ultimele două decenii aproape neschimbată. În acest an au fost infirmate părerile după care, pe măsura dezvoltării economice, ar exista în țările capitaliste o tendință de nivelare, de reducere a inegalităților. În al doilea rînd, el arată că în unele țări în curs de dezvoltare „demarajul" economic a fost însoțit de o accentuare a inegalității. În fine, P.A.S. ia în discuție acele teorii conform cărora existența unei inegalități pronunțate în venituri reprezintă un factor stimulator pentru creștere. Astfel S.U.A. (caracterizate printr-o mare inegalitate) au rate de creștere mai mici decît țările cu inegalitate mai redusă (de exemplu Suedia). În ceea ce privește perspectivele inegalității pentru S.U.A. autorul se arată sceptic. După părerea sa, inegalitatea nu se va micșora într-un viitor previzibil.

economie mondială

DEZVOLTAREA ECONOMIEI ȚĂRILOR SOCIALISTE

REALIZĂRI '73 — JALOANE '74

ANUL TRECUT a marcat un nou și important pas pe calea dezvoltării și consolidării țărilor sistemului economic mondial socialist. Datele statistice publicate pînă în prezent relevă că, în general, indicatorii planurilor economiei naționale au fost îndepliniți și chiar depășiți, atestînd vigoarea cu care se desfășoară construcția socialistă, plenitudinea angajării resurselor lor materiale și a energiei creatoare a maselor, sub conducerea partidelor comuniste și muncitorești din țările respective. Sarcinile stabilite pentru anul în curs prin planurile de dezvoltare a economiei naționale ilustrează atît continuitatea dinamismului dezvoltării economice și sociale, cît și aprecierea chibzuită a potențialului de care dispune fiecare țară socialistă, realizarea unei corelații realiste între nevoile și posibilitățile sale.

În ambii ani examinați (1973 și 1974) ritmul dezvoltării economice — exprimat prin creșterea **venitului național** (sau a produsului social global) — este mai ridicat în România, Polonia sau Bulgaria decît, de exemplu, în Cehoslovacia și R. D. Germană, ca expresie a necesității obiective de apropiere și egalizare treptată a nivelului de dezvoltare economică a țărilor respective (vezi tabelul alăturat). Observația este valabilă și pentru alte țări socialiste, ca — de pildă — Cuba, unde creșterea produsului social global în 1973 este estimată la 12%.

Principalul factor determinant al ritmului susținut de dezvoltare economică l-a constituit, ca și în alți ani, creșterea rapidă a **producției industriale :** România a realizat în 1973 un spor al producției industriale globale de aproape 15%, Cuba — de 13% (pe primele 9 luni), Polonia — de 12%, Bulgaria — de 10,7%, Albania — de aproximativ 8%, U.R.S.S. — de 7,4%, iar în celelalte țări incluse în tabelul alăturat sporul a variat între 6 și 7%. În R. P. Chineză volumul global al producției industriale și agricole a depășit cu peste 8% nivelul atins în 1972. Nu mai puțin mobilizatoare sînt sarcinile stabilite prin planul pe 1974 în domeniul creșterii producției industriale în România (16,7%), Bulgaria și Polonia (11%), R. P. Mongolă (9,2%) ș.a.

Rezultatele obținute în **agricultură** în cursul anului trecut diferă mai mult de la țară la țară, ca urmare și a faptului că în unele dintre acestea (România, Iugoslavia) au fost afectate de condiții climaterice nefavorabile. Sporuri mai ridicate ale producției agricole globale s-au realizat în U.R.S.S., R. P. Mongolă și Polonia ; pot fi remarcate recoltele record obținute în 1973 de Uniunea Sovietică la cereale și bumbac, sporul (de 7—8%) al producției de grîu și de struguri în Ungaria, recolta superioară de trestie de zahăr în Cuba (care a permis depășirea cu 1 milion de tone a producției de zahăr din 1972) etc. Prevederile pe 1974 înregistrează niveluri ridicate în România, R. P. Mongolă, U.R.S.S. ș.a.

În ceea ce privește **investițiile** — cu excepția Iugoslaviei, unde planul pe 1973 a înregistrat o ușoară neîndeplinire — acestea au crescut sensibil, tendință care se afirmă pregnant și în 1974. Ca urmare, crește continuu valoarea fondurilor fixe în funcțiune, se desfășoară o amplă activitate de construcții în toate ramurile economiei. În acest cadru, de o atenție susținută se bucură construcțiile de locuințe : astfel, anul trecut s-au construit 156 000 de locuințe noi în Polonia, 117 500 în Cehoslovacia, 85 000 în Ungaria și circa 20 000 în Cuba, iar în R. P. Mongolă suprafața locativă s-a mărit cu 5,2% etc.

Pentru anul în curs se prevede darea în folosință a 246 000 de apartamente noi în Polonia, a 117 300 de apartamente în România, a 86 000 de apartamente în Ungaria, în timp ce în U.R.S.S. suprafața locativă nouă va însuma 113,4 milioane mp, în R.D.G. ea va crește cu 8,6% față de 1972, iar în Cehoslovacia alocațiile de la buget acordate în acest scop sporesc cu 18%.

În toate țările socialiste se extinde **volumul circulației mărfurilor cu amănuntul,** precum și al prestărilor de servicii către populație. Pe anul în curs, desfacerile de mărfuri cu amănuntul către populație vor cunoaște un ritm mai rapid de dezvoltare în Polonia și România (9,7%), în Bulgaria și Ungaria (circa 8%) ș.a.m.d. Ca expresie a creșterii potențialului economic al țărilor socialiste și a diversificării nevoilor lor, se intensifică și **schimburile comerciale externe.** În 1973, volumul comerțului exterior a crescut puternic în Iugoslavia (pentru mărfuri și servicii — cu 30% la export și cu 40% la import), Polonia, România, Bulgaria, Cehoslovacia, Ungaria, U.R.S.S., R. P. Mongolă, R. P. Chineză ș.a. Pentru 1974, se prevede o sporire mare a volumului schimburilor externe în cazul României, Uniunii Sovietice, R. D. Germane, Bulgariei etc.

Paralel cu dezvoltarea neîntreruptă a economiei naționale și condiționat de aceasta, asistăm la ridicarea **nivelului de trai** al populației țărilor socialiste, la satisfacerea la un nivel tot mai înalt a nevoilor lor materiale și spirituale.

LA FEL de importante sînt și aspectele calitative ale dezvoltării economice a țărilor socialiste. Perfecționarea organizării și conducerii economiei, diversificarea continuă a producției ramurilor sale și a ofertei atît pe piața internă, cît și la export, modernizarea aparatului de producție și a infrastructurii pe calea introducerii largi a progresului tehnico-științific, practicarea unui regim sever de raționalizare a consumurilor, atenția permanentă acordată ridicării calității produselor pînă la nivelul cerințelor pe plan mondial ș.a. — iată cîteva dintre trăsăturile esențiale, care caracterizează orientarea economiei țărilor socialiste în acest an. Ele se concretizează, printre altele, în accentuarea rolului factorilor intensivi și creșterea eficienței producției.

Astfel, de pildă, în 1974, **productivitatea muncii** urmează să crească în industrie cu 9,6% în România, cu 9,5% în Bulgaria, cu 8,1% în Polonia, cu 7% în R. P. Mongolă, cu 6% în U.R.S.S. și R. D. Germană ș.a.m.d. De remarcat că partea covîrșitoare a sporului de venit național se realizează în prezent pe seama creșterii productivității muncii. Semnificativ este și faptul că cele mai înalte ritmuri de creștere le înregistrează, în general, tocmai ramurile purtătoare de progres tehnic, cum sînt industria construcțiilor de mașini (îndeosebi cea electronică, de aparatură și instalații de automatizare etc.), cea chimică și petrochimică ș.a.

Merită a fi relevată, de asemenea, dezvoltarea continuă a **colaborării și cooperării dintre țările socialiste,** atît pe cale bilaterală cît și multilaterală, lărgirea relațiilor economice, tehnice și științifice dintre acest grup de țări și țările capitaliste industrializate, precum și cu cele în curs de dezvoltare. După cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din noiembrie 1973, țara noastră este preocupată de „intensificarea acțiunilor de cooperare cu țările socialiste, precum și cu alte state, în producție, în cercetarea științifică și în tehnică". Planul de dezvoltare a economiei naționale a României pe anul în curs cuprinde prevederi concrete în acest domeniu, care deschid noi perspective participării țării noastre la circuitul mondial de bunuri materiale și spirituale.

N. POPOV

Dinamica unor indicatori economici
(sporul în % față de anul precedent)

Țara	Venitul național		Producția industrială globală		Producția agricolă globală		Volumul circulației mărfurilor cu amănuntul		Veniturile reale ale populației	
	1973	1974 (plan)	1973	1974 (plan)	1973	1974 (plan)	1973	1974 (plan)	1973	1974 (plan)
Bulgaria	8,7	cel puțin 10,0	10,7	cel puțin 11,0	...	5,0	...	aproape 8,5	...	5,0
Cehoslovacia	5,2	5,0	6,3	5,8	4,2	3,8	5,6	5,6	6,2 [4]	...
R. D. Germană	5,5	5,4	6,8[2]	6,7[2]	4,9[3]	...	5,9	5,2	...	4,5[5]
Iugoslavia	4,0[1]	...	6,5	...	1,0	...	...	...	...	...
R. P. Mongolă	7,0	6,7	6,4	9,2	13,6	6,9	6,6	4,2	6,2[5]	4,8[5]
Polonia	10,0	9,5	12,0	11,0	7,8	4,3	12,6	9,7	13,0[4]	8,8[4]
România	...	14,6	aproape 15,0	16,7	...	21,5	...	9,7	...	8,6[5]
Ungaria	6-7,0	5,0	6,5-7,0	5,5-6,0	5-6,0	2-2,5	8-9,0	7-8,0	4,4[5]	5-5,5[5]
U.R.S.S.	6,8	6,5	7,4	6,8	14,0	6,4	...	6,3	4,5[5]	5,0

1) Produsul social global. 2) Producția marfă. 3) Producția animalieră. 4) Veniturile bănești. 5) Venitul real pe locuitor.
Sursa : Comunicatele organelor centrale de statistică din țările respective

VIZOR

Bilanțul pe 1973 al societăților petroliere americane

CEA MAI mare societate petrolieră americană, „Exxon", a anunțat la 23 ianuarie la New York că beneficiile sale au sporit cu 59% în 1973, în comparație cu 1972, în timp ce cifra sa de afaceri a sporit numai cu 27,2% în cursul aceleiași perioade.

„Mobil Oil Corporation", a doua societate petrolieră ca mărime din țară, a declarat că în 1973 beneficiile ei au crescut cu 47% — de la 574,2 milioane dolari în 1972 la 842,8 milioane dolari. Creșterea cifrei sale de afaceri în cursul anului 1973 a fost de 23%, iar în ultimul trimestru de 40%.

„Texaco", care se situează pe locul trei, a înregistrat o creștere a profiturilor de 45%, de la 889 milioane dolari în 1972 la 1 290 milioane dolari.

„Shell", pe locul șapte, a anunțat o creștere a profiturilor de 28%, de la 260,5 milioane dolari în 1972 la 332,7, milioane dolari în 1973.

Se așteaptă ca alte societăți petroliere mari să dezvăluie în curînd majorări de profituri la fel de substanțiale pe 1973.

În plină criză energetică și în timp ce prețul benzinei nu încetează să crească, era greu să se prezinte cu seninătate rezultate atît de strălucite. Vjamieson, președintele Consiliului de administrație al societății „Exxon", s-a prezentat în fața ziariștilor pentru a respinge unele dintre acuzațiile care sînt adresate de cîtva timp societăților petroliere americane. Această creștere a beneficiilor, a explicat Vjamieson, a fost realizată la vînzările în străinătate. În interiorul Statelor Unite, a afirmat el, beneficiile nu au crescut decît cu 16%.

Invocînd alte „scuze", Vjamieson a arătat că aceste profituri vin după mai mulți ani de „vaci slabe" (dacă pot fi astfel numite profiturile cifrate la miliarde de dolari — 1,53 miliarde dolari — „Exxon" în 1972). În același context el a arătat că penuria energetică este reală și că este necesar ca societățile petroliere să dispună de mijloacele financiare necesare pentru a o rezolva. În sfîrșit, a declarat Vjamieson, societățile au continuat să furnizeze guvernului statisticile lor și nu au făcut nimic pentru a încuraja creșterea prețurilor.

O țară a nefumătorilor ?

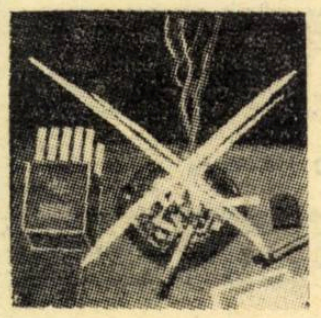

ÎN Suedia a fost elaborat un plan pe termen lung împotriva fumatului. Țelul final îl constituie lichidarea totală a fumatului de orice fel, astfel încît încă înainte de anul 2000 Suedia să devină prima „țară a nefumătorilor" din lume. Planul care a fost elaborat amănunțit pentru următorii 25 de ani cuprinde următoarele măsuri : prețurile la țigări și tutun vor spori automat în fiecare an cu 10% ; în presă, la radio și televiziune și în general pretutindeni se va interzice categoric orice reclamă pentru țigări și celelalte produse de tutungerie ; începînd din anul 1975 se va reduce numărul debitelor de tutun în întreaga țară și se va interzice vînzarea țigărilor la automate ; începînd din anul 1981 se va interzice vînzarea de țigări și alte produse de tutungerie persoanelor mai tinere de 16 ani.

Alte măsuri prevăd reducerea treptată a producției de țigări, o campanie permanentă și mai intensă împotriva fumatului etc.

Redescoperirea trenului

UNA din consecințele recentei crize petroliere o constituie în Statele Unite recurgerea din nou

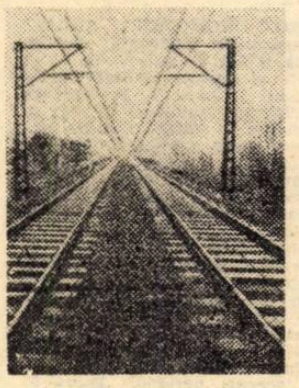

la tren ca mijloc de transport. Astfel „Antrak" cea mai mare companie feroviară americană, estimează pentru vara acestui an o sporire cu 30% a numărului pasagerilor care vor apela la serviciile sale. Pentru a face față acestei cereri crescînde, companiile feroviare au mărit numărul trenurilor și intenționează de asemenea să-și extindă rețeaua. Paralel, așa cum relatează **The Wall Street Journal**, *ele vor să ofere călătorilor atracția unui confort sporit : începînd din 1975 unele vagoane vor fi înzestrate nu numai cu bufete expres cu autoservire, ci și cu... dușuri.*

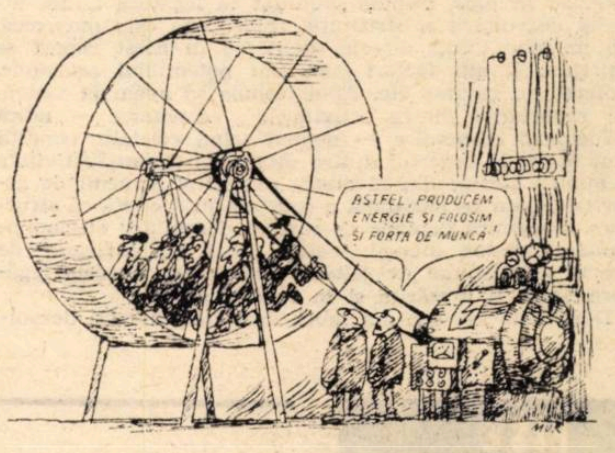

Astfel producem energie și folosim și forța de muncă !
(după *„Süddeutsche Zeitung"*)

Ferestre „sensibile" la zgomot

ÎN Marea Britanie se experimentează un model de ferestre care se închid automat, atunci cînd zgomotul făcut de avioanele ce zboară la mică înălțime se intensifică, deschizîndu-se imediat ce acesta s-a redus. Ferestrele „sensibile" vor fi instalate în școli, locuințe, întreprinderi situate în apropierea aeroporturilor. Ele au fost experimentate în școli situate în regiunea unui aeroport londonez, unde cursurile trebuiau mereu întrerupte din cauza zgomotului făcut de avioane.

DOCUMENTAR

PREȚUL „ACRILOR INERȚI" ÎN CONTINUĂ CREȘTERE

CREȘTEREA prețurilor constituie o caracteristică de bază a economiilor occidentale în perioada postbelică. Poate la prima vedere să surprindă, dar bunul care în ultimele decenii a cunoscut cele mai spectaculoase creșteri de prețuri nu sînt nici alimentele, nici benzina, nici clădirile, nici produsele industriale, ci **pămîntul**. *În ultimii 15 ani în S.U.A., de exemplu, prețul mediu al pămîntului a crescut într-un ritm de 7% anual, în vreme ce prețurile bunurilor de consum au crescut în medie cu 2,7%. În Anglia, unde spre deosebire de alte țări capitaliste, guvernul a impus numeroase restricții tranzacțiilor cu terenuri, prețul mediu al pămîntului este acum dublu față de 1970, iar în comparație cu 1967 s-a triplat.* **„Prețul acrilor inerți și insensibili** — *constată „Fortune" (iulie 1973)* — **sporește mai rapid decît orice altceva..."**

● Ritmuri diferențiate

ÎN ANSAMBLU foarte ridicat, ritmul de creștere a prețului pămîntului este diferențiat în funcție de destinația posibilă și, mai ales, de amplasamentul terenului, deși, așa cum constată revista americană „Time" (1 octombrie 1973), **„pămîntul este cumpărat și vîndut aproape făcînd abstracție de utilitatea lui"** (dovadă creșterea prețului terenului în zone mai vitrege precum deșertul Arizona din S.U.A.), amintind parcă de vremurile dinaintea revoluției industriale cînd pămîntul era considerat temelia oricărei bogății și, de fapt, cea mai apreciată dintre ele, o valoare palpabilă, generatoare de siguranță. Denumirea proprietății imobiliare în limba engleză — **real estate** — reflectă de altfel această concepție.

Prețul pămîntului agricol, în franci constanți, s-a triplat în Franța în ultimii 12 ani, în vreme ce la Paris prețul terenurilor a crescut și mai rapid, nu atît de mult însă ca în noile suburbii ale capitalei franceze. **Tendința ca prețurile terenurilor urbane să sporească mai rapid decît cele ale pămîntului agricol se regăsește în mai toate țările capitaliste.** În Italia prețul terenurilor la orașe s-a triplat între 1962 și 1972. Într-un singur an — 1972 — prețul terenului în orașele japoneze a sporit cu 30%, costul unui picior pătrat (1 picior pătrat = 0,093 mp) de teren depășind la periferia capitalei nipone suma de 2000 de dolari.

Cel mai rapid sporesc însă prețurile în zonele din preajma marilor orașe și aceasta cu mult înainte ca acolo să înceapă vreo construcție. În zonele suburbane din S.U.A. această creștere este estimată la 8% pe an, mai rapidă decît la orice altă categorie de teren. Hotărîrea anunțată de guvernul japonez de a construi noi orașe în încercarea de a reduce gradul actual extrem de ridicat de concentrare urbană a constituit semnalul unui veritabil boom al prețurilor terenurilor în toate zonele în care speculatorii — persoane particulare sau corporații — au considerat că aceste orașe vor fi amplasate. Astfel, în nordul insulei Hokkaido prețul pămîntului a crescut în numai 12 luni cu 37%. În Franța, pe cîmpia de lîngă Versailles — unde construcțiile sînt în prezent interzise — prețul terenului s-a triplat în ultimii ani, în speranța acordării unor derogări. În preajma Münchenului costul terenului viran a sporit de 900 ori din 1950 încoace. În S.U.A. prețul terenului în zonele industriale s-a triplat într-un deceniu, în vreme ce prețul pămîntului agricol s-a dublat, ajungînd la 247 dolari per acru (1 acru = 0,4047 ha). În Elveția, săracă în terenuri agricole, legea este foarte severă în privința lor, pentru afectarea pămîntului agricol altor destinații cum ar fi o reședință secundară fiind necesară aprobarea guvernului, astfel încît sînt tranzacționate în primul rînd terenurile neagricole, ale căror prețuri cunosc în consecință o ascensiune foarte rapidă. O parcelă de teren lîngă Zürich sau Geneva a ajuns să coste acum 100 000 dolari.

Faptul că vînzările și cumpărările de terenuri cunosc un asemenea avînt în țările capitaliste, ridicînd prețurile la niveluri record, nu trebuie să ducă la concluzia că toate terenurile respective sînt și utilizate. De foarte multe ori pămîntul este cumpărat pur și simplu pentru a-l deține un timp, fără cea mai mică intenție de a-l folosi pentru construcția de locuințe, vile, fabrici sau pentru agricultură, ci numai pentru a-l revinde ulterior, mizînd pe continuarea tendinței de creștere a prețului său. Revînzarea se face de preferință în loturi mai mici, ceea ce accelerează creșterea prețurilor.

„Multe obiecte își pierd din valoare dacă veniturile pe care le procură proprietarului lor se reduc, scrie „Fortune". **Dar pămîntul, ca și aurul, timbrele rare, armele vechi sau mobila stil poate să-și sporească valoarea fără a produce absolut nici un venit".** Un studiu efectuat de Allen D. Manvel estimează că între 1956 și 1966 „valoarea" pămîntului nepublic a crescut în S.U.A. de la 269 la 523 miliarde dolari, fără ca proprietarii săi să fi făcut alt efort decît acela de a avea răbdare.

În febra afacerilor cu terenuri s-au angrenat nu numai particulari „de profesie", ci și firme industriale dintre cele mai cunoscute. Astfel, în S.U.A. Chrysler Corp. a investit în terenuri 89 milioane de dolari, iar General Electric 15% din fondul său de pensii. La fel ca ele au procedat și I.T.T., Du Pont sau U.S. Steel.

● Prea scump pentru a mai fi risipit

CE EXPLICAȚII are această creștere vertiginoasă a prețului pămîntului ?

În căutarea lor trebuie ținut, în primul rînd, seama de faptul că pămîntul reprezintă o componentă importantă a avuției naționale a fiecărei națiuni, iar în agricultură chiar principalul mijloc de producție și că dimensiunile sale sînt, în mod obiectiv, relativ limitate. Cauzele sînt mai multe și de diverse naturi, depășind în mod cert cadrul purei speculații. În orice caz pe primul plan nu se situează, așa cum se încearcă uneori să se acrediteze ideea, creșterea demografică, deși, în ritmul actual al acesteia în S.U.A., de exemplu, în fiecare săptămînă se întemeiază 27 000 de familii care au nevoie de locuință. **„Dacă toți americanii** — scrie „Time" — **s-ar muta în Texas, densitatea populației care ar rezulta de aici nu ar fi mai mare decît cea actuală a Angliei. Dacă țara pare totuși aglomerată, acest lucru se datorește numai faptului că atît de mulți din locuitorii săi insistă în a se îngrămădi în orașe și suburbii".** Această distribuție extrem de inegală a populației pe teritoriu este oglindită de faptul că cele mai mari 20 de zone urbane ale S.U.A., cuprinzînd 32% din populația țării, ocupă mai puțin de 2% din suprafața ei. Ea își are la rîndul său, explicația în aceea că oamenii nu se așează acolo unde pămîntul este cel mai ieftin, ci în primul rînd, acolo unde găsesc de lucru, dar și școli, spitale, șosele etc., cu alte cuvinte în gradul, mai înalt sau mai scăzut, de dezvoltare economică, socială, culturală a diferitelor zone ale unei țări.

O populație în creștere presupune o producție agricolă sporită. Aceasta era asigurată însă în 1970 în S.U.A. de o suprafață cultivată cu 3 milioane acri mai mică decît în 1960, căci, de decenii, recolta la hectar sporește mai rapid decît populația. Nu este mai puțin adevărat că pămîntul sustras agriculturii și destinat locuințelor, autostrăzilor, aeroporturilor sau pur și simplu ținut necultivat n-a împiedicat creșterea prețului pămîntului.

Odată cu venitul național sporește și cererea de pămînt pe locuitor, în special pe seama rezidențelor secundare, în legătură cu care speculatorii sînt foarte activi, avînd în vedere interesul crescînd pentru ele în anumite straturi sociale odată cu poluarea mediului urban, aglomerația rutieră și sporirea criminalității.

Fiind ea însăși o sursă de inflație, creșterea rapidă a prețului pămîntului nu este deloc străină de inflația mai puternică din ultimii ani : dintre toate bunurile materiale palpabile în care sînt investiți banii în asemenea perioade — tablouri, monede rare, automobile noi, frigidere — pămîntul rămîne, de departe, cel mai apreciat. **„Lotul de pămînt** — constată revista pariziană „L'Express" (nr. 1172, 24—30 decembrie 1973) — **a devenit un plasament mai bun ca aurul... mijlocul de protecție cel mai eficace împotriva efectelor inflației".**

La rîndul său, specula cu terenuri, generatoare de prețuri ridicate, este facilitată de sistemul de impunere, care, în majoritatea țărilor capitaliste, favorizează pămîntul, mai ales cînd el este inutilizat. În Anglia, pentru pămîntul nefolosit nu se plătește de loc impozit, ceea ce face ca proprietarul să nu poată fi determinat să vîndă un asemenea teren. Fapul că, de regulă, impozitele, în cazul pămîntului, sînt mai reduse decît pentru alte valori, care ar putea fi procurate vînzînd un teren, limitează artificial oferta de pămînt, împingînd în sus prețurile.

O cauză a creșterii nestăvilite a prețului pămîntului o constituie și reținerea autorităților — din diferite considerente, inclusiv electorale — de a aplica o legislație care, în general, există, pentru a combate specula. Referindu-se la numeroasele planuri de sistematizare, scheme directoare sau reglementări pentru protecția mediului, rămase literă moartă, „L'Express" scrie : „Există un arsenal juridic și administrativ, dar nici un guvern (al Franței — n.n.) n-a avut curajul să se servească de el".

Firește, această sarabandă a speculei cu terenuri își are îmbogățiții, dar și păcălții săi.

Ceea ce interesează însă cel mai mult sînt efectele creșterii prețului pămîntului asupra masei populației. Ținînd seama că 12 milioane de francezi posedă un lot de pămînt sau că 64% din familiile americane posedă o casă și că într-un singur an, 1970, din cauza creșterii prețului pămîntului, „valoarea" locuinței lor a sporit în medie cu 14%, s-ar putea crede că proprietarii respectivi se numără printre beneficiari. Acest lucru este adevărat numai în măsura în care ei sînt dispuși... să-și vîndă proprietatea. În rest, boomul respectiv antrenează impozite sporite, care uneori devin insuportabile, constrîngîndu-i pe proprietari (care în unele țări, ca Elveția de pildă, sînt țărani, ale căror familii locuiesc de decenii și secole în acele locuri) la vînzare, cumpărătorii putînd fi speculatori avizi de cîștig. Adesea tocmai aceștia din urmă provoacă sporirea impozitelor prin ofertele ridicate pe care le fac pentru terenuri pînă atunci modest evaluate. În plus, creșterea prețului pămîntului se reflectă, direct sau indirect, în majorarea prețului a numeroase bunuri și servicii, începînd cu recolta și terminînd cu biletul de cinematograf și litrul de benzină, alimentînd astfel fenomenul inflaționist, care, la rîndul său, intensifică goana după pămînt.

Avînd printre cauze cererea mare de reședințe secundare a categoriilor cu stare, ascensiunea prețului pămîntului complică problema locativă pentru păturile mai modeste. Date citate de revista „Time" și referitoare la S.U.A. apreciază la 24% ponderea prețului terenului în costul total al unei locuințe obișnuite pentru o singură familie, față de 19% cu un deceniu în urmă. Pentru a-și menține profiturile, firmele constructoare de locuințe fie că mărește prețurile acestora din urmă, fie le simplifică alcătuirea în condițiile prețului vechi ; uneori cumpărătorii nu-și mai pot permite, după achitarea terenului, decît o așa numită „locuință mobilă".

Creșterea rapidă a prețului pămîntului contribuie la decăderea pe care o cunosc unele așezări urbane, prin aceea că, evitînd terenurile din raza orașului, slab utilizate, dar devenite adeseori în mod artificial extrem de scumpe, societățile investitoare construiesc locuințe departe de orașe, extinzîndu-le astfel exagerat limitele, uneori pînă pe pantele munților. Transportul în comun nefiind justificat de o densitate redusă, populația noilor suburbii este total dependentă de automobilul personal, care, în acest caz, mărește în mod nerațional necesarul național de benzină și alte materiale.

Pe lîngă atîtea implicații nefavorabile, boomului prețului pămîntului i se recunoaște însă și o „parte bună" : conștiința faptului că este necesară o atitudine nouă, mai responsabilă din punct de vedere social, față de pămînt. **„Prea multă vreme** — scrie „Time" — **am considerat pămîntul ca o resursă ieftină, care poate fi risipită. Astăzi pămîntul devine prea scump pentru a mai putea fi tratat în acest mod. Acum cînd plătim pentru el un preț ridicat, vom putea începe să tratăm pămîntul cu respectul pe care îl merită".**

Dinu DRAGOMIRESCU

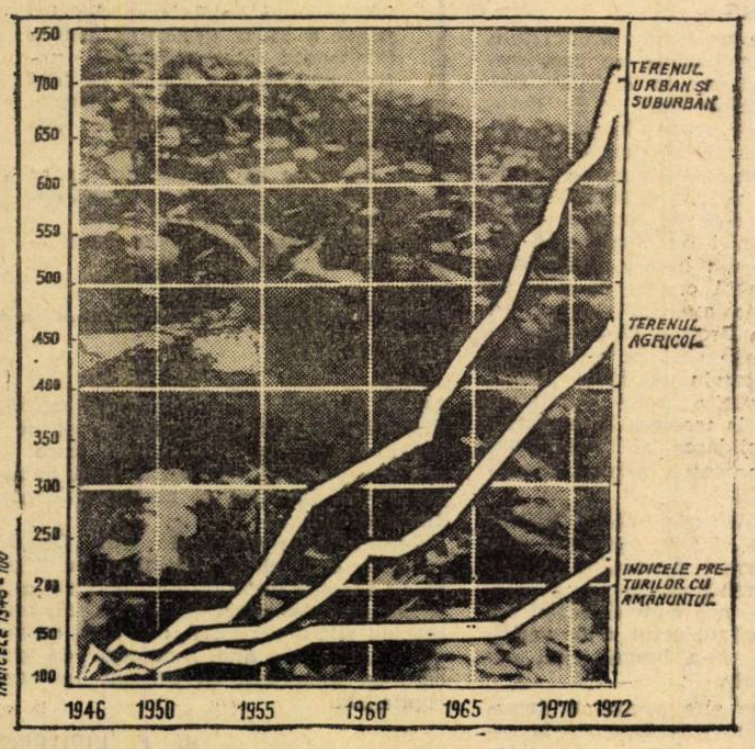

Pămîntul — un plasament mai bun ca aurul...

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Problema reală a energiei este cea pe termen lung

ÎN 1980 în S.U.A. 140 de centrale nucleare vor produce 21% din electricitatea consumată în această țară, iar în anul 2000 circa o mie de asemenea centrale vor produce 60%, a declarat la Washington Dixie Lee Ray, președintele Comisiei americane pentru energia atomică. În prezent centralele atomice produc 5,5% din curentul electric folosit în S.U.A.

Referitor la utilizarea energiei termonucleare, dr. Ray a precizat că reactoarele cu fuziune vor fi în măsură să producă electricitate comercială în primul deceniu al secolului viitor, astfel că în anul 2020 ele vor putea adăuga o cantitate substanțială de energie la producția americană de electricitate.

Energia solară, „pură și inepuizabilă", ar putea să reducă cu 30% consumul de carburant servind la încălzitul locuințelor și la funcționarea instalațiilor de condiționare a aerului. La rîndul său, energia geotermică ar putea să înlocuiască în 1983 circa 700 000 de barili de petrol zilnic.

„Un efort de cercetare care va dura decenii și va costa miliarde de dolari trebuie să înceapă de pe acum dacă se urmărește ca aprovizionarea cu energie să fie asigurată în secolul următor, a declarat dr. Ray. Problema reală este aceea pe termen lung".

● Consumul de apă al R.F.G.

ÎN 1970 familiile vest-germane consumau în medie 120 litri de apă pe zi. Pentru 1990 acest consum este estimat la 180 litri pe zi. În vreme ce consumul gospodăriilor și al industriei mici și mijlocii cunoaște o creștere constantă, cota parte a industriei grele se află într-un relativ regres.

Paralel, deși din 1950 pînă acum numai sectorul public a cheltuit aproape 20 miliarde mărci pentru construirea de stații de epurare și de canalizare, în fiecare zi circa 40 milioane mc de ape uzate sînt deversate în riurile vest-germane, iar numărul comunelor din R.F.G. dispunînd de o instalație de prelucrare biologică a apelor uzate nu depășește 5000. Ținînd seama de această realitate, programul pentru protecția mediului adoptat de guvernul federal prevede la capitolul prelucrarea apelor uzate investiții de peste 10 miliarde mărci. 150 milioane de mărci sînt alocate pentru depoluarea Rinului și a lacului Constanța, în cadrul unui program pe 15 ani.

IMPLICAȚIILE INSTABILITĂȚII VALUTARE DIN OCCIDENT

ACTUALA ETAPĂ a crizei relațiilor valutar-financiare internaționale se caracterizează printr-o mare instabilitate a raporturilor valorice dintre valutele țărilor occidentale. Alte etape au fost determinate în trecut de una dintre aceste valute : lumea capitalistă a cunoscut o criză a lirei sterline, o alta a francului francez, a lirei italiene, a dolarului. Etapa prezentă nu mai poate primi o asemenea etichetă. Ea este o criză globală.

Există în primul rînd o răsturnare a situației care își pusese amprenta pe începutul anului trecut. Pe atunci, dolarul S.U.A. era în declin, poziția lui privilegiată în cadrul sistemului valutar occidental era cu drept cuvînt contestată. În schimb, valutele țărilor vest-europene și yenul japonez erau în ascensiune, considerîndu-se singurele în drept să beneficieze de titlul de valute „forte". La începutul acestui an, dimpotrivă, dolarul are o poziție fermă redevenind cea mai puternică monedă a lumii capitaliste, în timp ce o serie de valute din Piața Comună și yenul dau semne alarmante de slăbiciune.

În afară de această trăsătură dominantă a etapei, există variații sensibile de curs între mai toate valutele occidentale. Ele au provocat de altfel curentul actual de trecere la cursurile fluctuante, deci de renunțare la limitele de intervenție pe piață a băncilor de emisiune, menite să restrîngă oscilațiile de cursuri. În prezent, fluctuația (sau „flotarea") este considerată în Occident drept cea mai bună soluție practică pentru rezolvarea actualelor probleme valutare internaționale și îndeosebi a mișcărilor dezechilibrante de capitaluri, vinovate de declanșarea multor faze acute ale crizei valutare în anii trecuți.

Lărgirea continuă a sferei de aplicare a cursurilor fluctuante, modelate de cererea și oferta liberă de valute pe piață, dovedește cît de departe se află relațiile valutare actuale de vechiul și multă vreme sacrosanctul principiu al „fixității" cursurilor, care a dominat întreaga concepție a sistemului valutar internațional între anii 1944 și 1971, ca de altfel și de noul principiu al cursurilor „stabile dar ajustabile" înscris la loc de cinste în anteproiectul de reformă a sistemului, elaborat de Comitetul celor 20.

Actuala instabilitate a cursurilor valutare este de natură să aibă adînci repercusiuni asupra activității economice internaționale, asupra diferitelor economii ale țărilor din Occident, precum și asupra proiectelor de organizare regională sau universală a relațiilor valutar-financiare.

● Efecte asupra comerțului mondial

ÎNCĂ de mai multă vreme s-a ajuns la concluzia că, indiferent dacă sînt stabile sau fluctuante, cursurile valutare au o importanță nu numai națională, dar și internațională. Fluctuația cursurilor valutare, de exemplu, se repercutează asupra orientării curentelor de mărfuri și capitaluri, deviindu-le în funcție de ieftinirea sau scumpirea valutelor.

În trecutul apropiat, slăbirea dolarului S.U.A. și întărirea corespunzătoare a valutelor din țările partenere ale S.U.A. au constituit unul din factorii principali de sprijinire a pătrunderii mărfurilor americane pe piețe inaccesibile lor înainte, obligînd țările concurente să-și replieze pozițiile și să-și orienteze produsele pe alte piețe. Actuala fermitate a dolarului pe piețele valutare în raport cu celelalte valute occidentale, dacă s-ar accentua, ar putea tempera acest curs și imprima din nou alte sensuri curentelor de mărfuri. În linii mari, deci, deprecierea unei valute — constituind o ieftinire a mărfurilor, serviciilor și capitalurilor din țara respectivă pentru beneficiarul extern — este susceptibilă de a devia curentele tradiționale din comerțul mondial.

Situația actuală prezintă din această cauză două mari pericole pentru comerțul mondial. Primul, este acela al „anarhizării" lui, al scoaterii mișcărilor de mărfuri de pe făgașurile normale, ceea ce poate constitui cu timpul o frînă în dezvoltare. Al doilea, este acela al încurajării politicii de dumping valutar, de depreciere și devalorizare a banilor în scopuri de concurență neleală, mai cu seamă din partea țărilor care sînt mari importatoare de produse petroliere și care își văd echilibrul balanțelor de plăți externe amenințat, ca urmare a majorării prețurilor la petrolul importat.

Tocmai asemenea pericole au fost invocate în 1944, la Bretton Woods, atunci cînd cele 44 de state participante la Conferința monetară și financiară a Națiunilor Unite au considerat necesar ca la baza sistemului valutar internațional să fie pusă fixitatea cursurilor valutare. După prăbușirea acestui sistem în 1971, actuala perioadă de tranziție, caracterizată prin lipsa de sistem, constituie un teren prielnic pentru înlocuirea spiritului de cooperare și a disciplinei liber consimțite în relațiile valutar-financiare internaționale cu manifestări unilaterale, centrifuge, pentru transformarea pericolelor potențiale într-o realitate.

● Repercusiuni asupra economiei țărilor occidentale

ACTUALA etapă a crizei valutare occidentale a confirmat dependența economiilor naționale de situația valutară internațională. Astfel, redresarea balanțelor comercială și de plăți ale Statelor Unite în urma devalorizărilor dolarului a avut un caracter spectaculos. La fel, dificultățile de balanță întîmpinate azi de țările care au procedat la revalorizări monetare, în primul rînd de Japonia. Totodată, o țară este cu atît mai sensibilă la fluctuațiile de valoare ale valutelor străine, cu cît economia ei depinde într-o mai mare măsură de schimburile cu străinătatea. În această privință, Statele Unite sînt avantajate, întrucît participarea comerțului exterior la formarea produsului social total este redusă, în timp ce țările Pieței Comune și Japonia sînt dezavantajate. Totuși, actuala întărire prea marcată și prea rapidă a dolarului îngrijorează cercurile oficiale de la Washington, care văd în ea un obstacol potențial în calea procesului de echilibrare a balanței de plăți a S.U.A.

Cu atît mai mult sînt periclitate țările vest-europene și Japonia. Anglia, de exemplu, oferă un caz tipic de înrăutățire a condițiilor în care se desfășoară comerțul cu străinătatea („terms of trade"), în sensul că — între altele — din cauza mutațiilor valutare, creșterea prețurilor la produsele importate este superioară celei a prețurilor la export, ceea ce a contribuit la deteriorarea balanței comerciale și a balanței de plăți externe, precum și la ineficiența măsurilor de echilibrare. Rezultatul a fost o scădere însemnată a cursului lirei sterline pe piață (lira sterlină are curs fluctuant), o îndatorare masivă a Angliei pe piața eurodolarilor (pentru obținerea de fonduri în vederea susținerii neoficiale a acestui curs), precum și o sporire costisitoare a volumului garanțiilor de curs în favoarea unor deținători externi de lire sterline.

De altfel, în ultima vreme, întreaga Piață Comună suferă în ansamblu de o înrăutățire continuă a condițiilor în care se desfășoară comerțul cu alte țări. Actualele raporturi de schimb („terms of trade") au și început să se repercuteze asupra situației economice în general. Și în această privință, țara cea mai afectată la ora actuală este, din nou, Anglia.

● Accelerarea inflației

ÎNTR-O perioadă de inflație generalizată, ca aceea pe care o străbate lumea capitalistă, actuala consolidare a dolarului constituie, alături de majorarea prețurilor la petrol, un factor principal de accelerare a ritmului de depreciere inflaționistă a banilor. Faptul că, în practică, efectele unuia dintre factori se cumulează cu cele ale altuia, face ca pentru viitorul apropiat, aprecierile cu privire la puterea de cumpărare a monedelor occidentale și îndeosebi vest-europene să fie pesimiste. Aceasta, cu atît mai mult cu cît prin structura lor și ponderea relațiilor cu străinătatea, economiile țărilor vest-europene și Japoniei sînt în general mai puțin apte decît cea a Statelor Unite să lupte împotriva inflației și să realizeze o stabilitate relativă a prețurilor.

Practic, consolidarea dolarului reprezintă pentru țările partenere ale Statelor Unite o scumpire a mărfurilor importate de acolo, deci un factor extern de intensificare a procesului inflaționist. Întrucît gradul diferit de participare a importului din S.U.A. la aprovizionarea tehnico-materială și la investiții implică un ritm diferit de inflație în țările partenere, consolidarea dolarului, ca de altfel și majorările de prețuri la petrolul importat, creează tensiuni inflaționiste diferite în aceste țări.

● Perspectivele uniunii economice și monetare a Pieței Comune

POATE că în nici un domeniu nu este mai evidentă influența actualei instabilități valutare decît în acela al procesului de realizare a proiectatei uniuni economice și monetare a Comunității economice europene. Această uniune presupune între altele ca monedele naționale ale țărilor membre să aibă relații valorice stabile unele față de altele.

Condiția stabilității cursurilor intervalutare nu a putut fi realizată un timp din cauza mișcărilor speculative care au dus la revalorizări ale unor monede „comunitare" și la devalorizări ale altora. Atunci cînd a apărut tendința trecerii la cursurile fluctuante, șase din țările Pieței Comune (Belgia, Danemarca, Franța, Luxemburg, Olanda, R.F.G.) au hotărît — în același spirit — ca monedele lor să fluctueze în mod coordonat între ele, respectînd limita maximă de fluctuare de 2,25% pe piețele valutare proprii, însă să lase cursul dolarului să fluctueze nelimitat față de monedele lor.

Dar nici de data aceasta, bunele intenții nu au putut rezista încercărilor și la 21 ianuarie a.c., Franța a luat hotărîrea „să suspende pentru o perioadă de șase luni" obligația Băncii Franței de a interveni pe piață pentru limitarea fluctuației cursului francului față de celelalte cinci valute. Această hotărîre a produs o reacție puternică nu numai în Piața Comună, dar și în restul lumii occidentale, din cauza poziției proeminente a Franței în „Comunitate", dar mai cu seamă din cauza faptului, menționat de ziarul „Le Monde", că de la începutul anului 1972, „Parisul se făcuse campionul menținerii cu orice preț a acestui minim de unitate monetară europeană și al necesității unei înapoieri prompte la un sistem monetar fundamentat pe o anumită fixitate a cursurilor valutare".

Astăzi, se consideră că același Paris a torpilat printr-o hotărîre unilaterală unitatea monetară zonală a Pieței Comune, atît cît era realizată, precum și ideea generală de stabilitate (Franța dorea încă și mai mult : fixitate !) a raporturilor valorice dintre monede. Prin hotărîrea de la 21 ianuarie 1974, Franța a accentuat caracterul de incertitudine al actualelor eforturi de realizare a uniunii monetare a Pieței Comune.

● Piața valutară și reforma sistemului valutar internațional

ESTE știut că la sesiunea anuală a Fondului Monetar Internațional de la Nairobi (septembrie 1973) a fost luată hotărîrea ca lucrările de elaborare a reformei sistemului valutar internațional în cadrul Comitetului celor 20 să fie încheiate pînă la 31 iulie 1974.

Această dată nu mai poate fi respectată în contextul evenimentelor de pe piețele valutare și al crizei petrolului. S-a arătat înainte că anteproiectul reformei cuprinde cerința realizării și menținerii de cursuri valutare „stabile dar ajustabile". Evoluția din ultima vreme a cursurilor a făcut ca această cerință să aibă cel puțin deocamdată un caracter nerealist, aceeași soartă fiind de altfel împărtășită și de alte idei asupra cărora se căzuse de acord în cadrul Comitetului celor 20.

Astfel, în anteproiectul reformei era prevăzută restrîngerea utilizării dolarului în relațiile internaționale prin introducerea pe scară largă a drepturilor speciale de tragere (DST). Consolidarea actuală a dolarului față de valutele concurente necesită însă reconsiderarea întregii relații dolar-D.S.T.

De fapt, situația prezentă prelungește în timp poziția privilegiată pe care dolarul o avea asigurată în cadrul sistemului valutar internațional de la Bretton Woods și care o vreme, în cursul declinului din ultimii ani al monedei americane, își pierduse fundamentarea psihologică, dacă nu pe cea materială (economia S.U.A., pe care se bazează dolarul, nu a încetat nici un moment să fie cea mai puternică din lumea capitalistă). Este știut, în această ordine de idei, că dolarul S.U.A. este moneda de rezervă a sistemului de la Bretton Woods și singura — sau aproape singura — monedă cu care țările intervin pe piețe pentru menținerea în anumite limite a cursurilor valutare (pînă la trecerea la cursurile fluctuante). Consolidarea ar reda dolarului prestanța necesară pentru menținerea acestei funcții.

Ca urmare problematica noilor instrumente de rezervă, D.S.T., propuse prin anteproiectul reformei sistemului valutar internațional va trebui să fie reanalizată, iar folosirea lor — așa cum de altfel s-a și decis — să facă obiectul unei verificări multilaterale, de-a lungul unei perioade experimentale.

Acestea și multe alte cauze au determinat hotărîrea, luată în ianuarie la sesiunea de la Roma a Comitetului celor 20, ca lucrările de reformă să fie continuate și după 31 iulie 1974, însă nu în cadrul actualului Comitet — care ar urma să-și încheie lucrările pînă la acea dată — ci în acela al Fondului Monetar Internațional.

Instabilitatea valutară din Occident produce deci efecte negative multilaterale. Această instabilitate, expresie a actualei etape a crizei valutare occidentale, este cu atît mai nocivă, cu cît ea coexistă cu o serie de alte fenomene de criză care se manifestă în prezent în lumea capitalistă.

dr. C. KIRIȚESCU

TENDINȚE • CONJUNCTURI

● Împrumuturi în creștere pe piața eurodolarilor

DUPĂ ce a cunoscut anul trecut o activitate relativ slabă — volumul împrumuturilor a scăzut cu 25% — piața eurodolarilor s-a înviorat din nou. Motivele care explică acest fapt sînt scăderea ratei dobînzii la împrumuturile pe termen scurt în S.U.A., relaxarea controlului asupra ieșirilor de capitaluri din

S.U.A. și nevoile considerabile de fonduri pentru finanțarea punerii la punct a unor noi surse de energie. Printre împrumuturile anunțate se numără cele făcute de „Eurofima" (organism interguvernamental pentru finanțarea cumpărării de material rulant) și de „American Motors Corporation", fiecare în valoare de 25 milioane de dolari.

● Înviorarea barter-ului în Japonia

BARTERUL — operațiune de compensație, de schimb direct de mărfuri fără transfer de valută — devine tot mai des utilizat în Japonia, atît în comerțul interior cît și în cel exterior, în cazul produselor petroliere și petrochimice. Informații recente fac cunoscute mai multe negocieri purtate de diferiți producători japonezi în vederea încheierii de contracte pe bază de barter. Astfel :

— firma Toray Industries, producător de fibre sintetice, negociază un acord pentru a livra la export polietilenă de densitate mică contra 1000—2000 t de caprolactamă ;

— ministrul pentru Comerț Internațional și Industrie, Yashuhiro Nakasone, a făcut cunoscut în luna decembrie 1973, că se intenționează să se aplice această politică a barterului și în cazul îngrășămintelor chimice în schimbul țițeiului. Ministrul a arătat că aceste schimburi se vor efectua între Japonia și oricare altă națiune producătoare de petrol, fără să menționeze care anume ;

— firma Showa Denko a început negocierile cu un mare producător de oțel din Japonia în vederea obținerii de țiței sau nafta în schimbul acidului sulfuric ;

— cîțiva producători caută să livreze oțel și produse petrochimice pentru a obține în schimb livrări suplimentare de țiței ;

— un purtător de cuvînt al Ministerului de Externe din Japonia a făcut declarații asupra interesului unor companii petroliere pentru schimbul de țiței în condiții de barter, contra unor mărfuri fabricate în Japonia.

Se pare că precizările unor specialiști de comerț privind declinul barterului se cer reconsiderate în actuala conjunctură a crizei de energie.

EFECTE DE DURATĂ ALE CRIZEI ENERGETICE

PENTRU a informa pe cititorii noştri asupra implicaţiilor economice şi sociale efective şi a celor posibile ale crizei energetice de la „faţa locului" ne-am adresat corespondenţilor de presă români acreditaţi în trei capitale vest-europene cu două întrebări :

1) Ce incidenţe se apreciază că va avea criza energetică în următoarele luni asupra economiei ţării respective şi în ce măsură se prevede posibilitatea unei recesiuni ?

2) Ce măsuri de politică economică sînt avute în vedere în contextul actualelor dificultăţi ?

Publicăm în cele ce urmează răspunsurile primite.

LONDRA

Criza energetică a accentuat dificultăţile economice

1. Se înţelege că Anglia, ţară care importă o mare parte din materiile prime necesare şi în primul rînd petrolul, resimte puternic efectele crizei energetice. Serioasele dificultăţi economice prin care trece în prezent Anglia (ministrul finanţelor Anthony Barber a declarat în Parlament că „ţara trece prin cea mai gravă criză de după cel de al doilea război mondial") nu se datoresc doar crizei energetice. Înainte chiar ca aceasta să se fi manifestat într-un fel, Anglia avea de făcut faţă unor grave tendinţe inflaţioniste. Criza de energie intervenind în acest context, doar a agravat şi complicat o situaţie economică aflată într-un proces galopant de înrăutăţire. Încercînd să redreseze balanţa energetică, guvernul a adoptat o serie de măsuri drastice, mergînd pînă la reducerea săptămînii de lucru în industrie şi comerţ la numai trei zile. Prin aceasta, ce-i drept s-a economisit combustibil în proporţie de circa 22—23%, dar în alte domenii au apărut rezultate deosebit de nefavorabile. Astfel, în perioada care a trecut de la 1 ianuarie 1974 ţara a pierdut o producţie de 1 miliard lire sterline prin şomaj, total şi parţial. Lira sterlină a coborît pînă la cea mai scăzută valoare cunoscută în istorie. Ca urmare deficitul balanţei de plăţi a ajuns la un nivel critic — peste 2 milioane de lire anual, încît se apreciază că periclitează stabilitatea întregii economii. Totodată, nivelul de viaţă al maselor este îngreunat de la o zi la alta. În ultimul buget prezentat de ministrul finanţelor s-a prevăzut reducerea sistematică a cheltuielilor publice, afectate fiind în primul rînd cele destinate învăţămîntului şi construcţiilor de locuinţe. Revista „Tribune" afirmă că „ţara a pornit pe calea recesiunii".

2. Este greu de precizat în acest moment care vor fi măsurile economice de lungă durată pe care le concepe guvernul pentru a face faţă situaţiei. Se vorbeşte foarte intens de elaborarea unui nou buget, care după cum scrie „Financial Times" va fi „cel mai auster din cîte a prezentat vreodată un guvern britanic în timp de pace", iar revista „Spectator" pledează pentru „strîngerea curelei". Măsurile de primă urgenţă par a fi acelea care urmăresc obţinerea la o dată cît mai apropiată posibil a petrolului din zona britanică a Mării Nordului. De asemenea, se preconizează creşterea producţiei de cărbune, care în ultimele două decenii a fost complet neglijată. Numai că în acest domeniu guvernul întîmpină dificultăţi cu minerii care ameninţă cu declanşarea grevei, din cauză că revendicările privind îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă şi muncă prezentate de luni de zile nu au fost satisfăcute. Aflat sub puternice presiuni din toate părţile, guvernul încearcă să cîntărească bine pe ce cale va merge. În cercurile guvernamentale se discută mai mult posibilitatea prin care să se oprească înrăutăţirea situaţiei economice. Săptămînalul „Observer" sugerează în această privinţă „să se anunţe o politică nouă şi mai austeră, care să ceară sacrificii nu numai de la mineri, ci de la toţi, în funcţie de averea lor".

Nicolae PLOPEANU

BONN

Perspectiva : stagflaţie

1. Republica Federală Germania, a resimţit din plin efectele recentei crize energetice. Problemele energeticii au devenit, dintr-o dată, o problemă centrală pentru opinia publică vest-germană. Deşi informaţiile sînt contradictorii, prognozele unora dintre oamenii politici ca şi ale unor foruri ştiinţifice economice sînt destul de pesimiste atunci cînd se referă la nivelul probabil al aprovizionării energetice a R.F.G. în următoarele două-trei luni. Estimaţiile, în ce priveşte aprovizionarea cu petrol, de exemplu, oscilează între un minus de 10 şi 20%.

Perspectivele de ansamblu ale economiei vest-germane sînt şi ele apreciate în mod contradictoriu. În mod oficial, guvernul R.F.G. şi-a formulat, în cîteva rînduri, propria prognoză privind evoluţia economiei vest-germane în anul 1974. Cancelarul Willy Brandt, în recenta sa declaraţie guvernamentală referitoare la „Starea Naţiunii", a arătat că economia R.F.G. va cunoaşte în anul 1974 o rată reală de creştere nulă sau aproape nulă. În schimb, rata nominală de creştere se situează, după aceleaşi aprecieri, la 6—7% de unde se poate deduce că se aşteaptă o creştere apreciabilă, în continuare, a preţurilor. De aceea, pentru 1974 se vorbeşte în mod curent nu despre posibilitatea unei recesiuni, ci despre acel fenomen cunoscut de cîţiva ani încoace sub numele de stagflaţie. Deci, o stagnare a producţiei şi comerţului dar, în schimb, o inflaţie ce devorează nu numai veniturile şi consumul populaţiei dar şi fondurile de investiţii. De aceea, unii specialişti vest-germani nu exclud posibilitatea unei recesiuni pentru sfîrşitul anului 1974 sau 1975, după ce stagflaţia îşi va fi făcut simţite efectele negative asupra economiei R.F.G.

Oricum, un fenomen tipic recesiunii şi crizelor economice şi-a şi făcut apariţia în economia vest-germană : şomajul. Considerată de către mulţi a fi „o excepţie de la regulile economiilor occidentale" R.F.G. absorbea pînă de curînd munca a circa 2 milioane şi jumătate de muncitori străini, folosiţi atît în domeniul serviciilor cît şi în industrie. În plus, permanent erau anunţate sute de mii de locuri de muncă libere în condiţiile în care şomajul intern avea rata cea mai scăzută dintre ţările occidentale. Începînd din toamna lui 1973 şomajul total şi parţial îşi face apariţia ca un fenomen ce afectează din ce în ce mai multe persoane. Cifrele cele mai recente ale statisticii oficiale vorbesc despre o depăşire a nivelului de jumătate de milion de şomeri totali, paralel cu o creştere substanţială a şomajului parţial şi o reducere a locurilor de muncă libere. Nu lipsesc acum previziuni care situează nivelul şomajului total la un milion de persoane pentru următoarele luni.

Întrebarea ce se pune e firească : dacă numărul persoanelor care muncesc scade, iar rata de creştere a economiei stagnează, paralel cu sporirea preţurilor nu are loc care o înrăutăţire a condiţiilor generale de muncă şi de viaţă ale salariaţilor din R.F.G. ? Multe articole şi comentarii publicate în presa vest-germană nici nu se mai îndoiesc de acest lucru şi afirmă în mod curent că „anii grasi au rămas în urmă şi acum vin anii slabi"

2. Guvernul şi-a enunţat direcţiile de acţiune în domeniul politicii economice. Astfel, în prezent, acţiunea se duce, paralel, pe două planuri : lupta împotriva inflaţiei şi pentru asigurarea locurilor de muncă. În ce priveşte programul antiinflaţionist, măsurile respective continuă să fie aplicate, iar obţinerea unei creşteri nule în 1974 se apreciază că va fi un rezultat deliberat al politicii de combatere a inflaţiei. Cu condiţia, desigur, a unei oarecari reduceri a exporturilor, pentru a nu se reduce oferta de mărfuri de pe piaţa internă. Totodată, în condiţiile în care şomajul ar atinge proporţii profund îngrijorătoare, guvernul prevede investiţii de stat importante care să creeze locuri de muncă noi. În faţa atacurilor opoziţiei coaliţia guvernamentală aminteşte de cunoscuta zicală : „dacă vrei să scapi de boală şi să devii sănătos trebuie să înghiţi şi medicamente amare". Starea conflictuală tot mai acută din viaţa politică a R.F.G. arată însă că salariaţii în genere şi muncitorii în special apreciază că o medicaţie prea amară poate deveni de nesuportat.

N. S. STĂNESCU

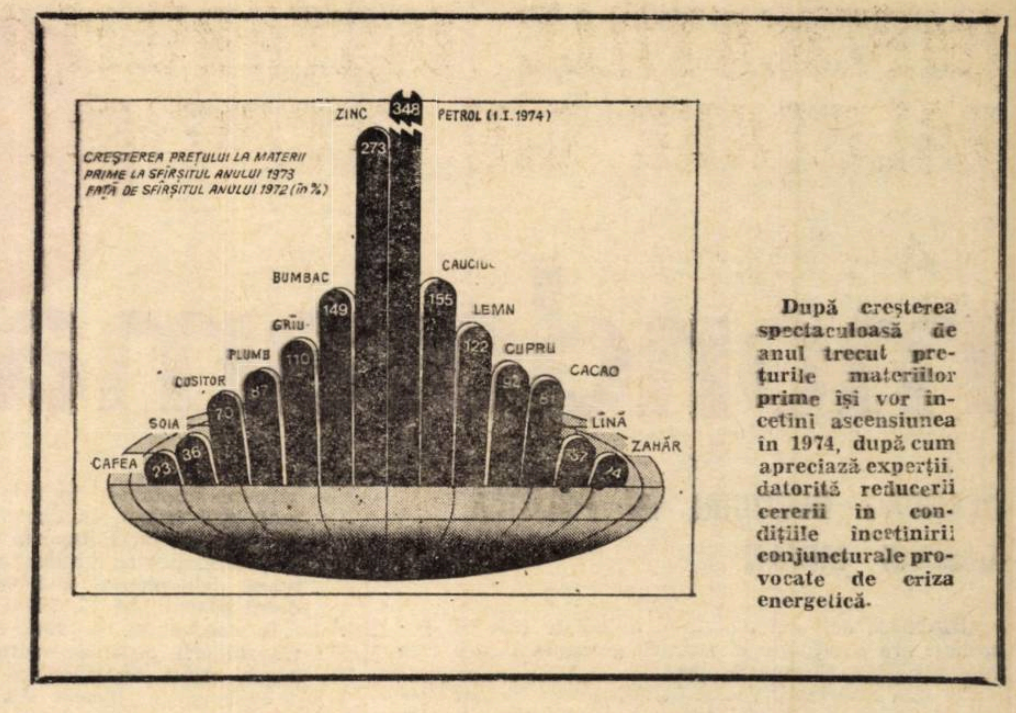

După creşterea spectaculoasă de anul trecut preţurile materiilor prime îşi vor încetini ascensiunea în 1974, după cum apreciază experţii, datorită reducerii cererii în condiţiile încetinirii conjuncturale provocate de criza energetică.

CORESPONDENŢE SPECIALE PENTRU „VIAŢA ECONOMICĂ"

PARIS

Încetinire a producţiei, însoţită de o creştere record a preţurilor

1. Între 5 şi 20 ianuarie a.c. Institutul Naţional de Statistică şi Studii Economice a întreprins o anchetă în rîndul a 2200 de întreprinderi franceze, de diferite dimensiuni, din toate domeniile, excepţie făcînd industria extractivă şi agricultura. Conform primelor rezultate, previziunile lor pentru următoarele luni sînt pesimiste, atît în privinţa producţiei cît şi a preţurilor. Prelucrarea şi analizarea răspunsurilor lasă să se întrevadă o încetinire globală a producţiei, cauzată în principal de scăderea producţiei bunurilor de consum, în care industria textilă, a confecţiilor şi mai ales industria automobilului au cunoscut scăderi notabile. Cît priveşte preţurile, se prevede o creştere de ansamblu cu o accelerare mai pregnantă în următoarele luni, mai ales la oţel.

Ulterior cotidianul economic „Les Echos" a adăugat, la 28 ianuarie, pronosticurile Camerei de Comerţ din Paris. Aceste pronosticuri confirmă şi concretizează tendinţele revelate de ancheta I.N.S.E.E. amintită mai sus, cu deosebirea că previziunile se referă la întregul an 1974. Analiza prevede o încetinire a ritmului de creştere a producţiei la aproximativ 4,4%, faţă de 6,7% în anul precedent. Dacă în acest domeniu pronosticul este mai curînd optimist în comparaţie cu alte ţări capitaliste, în schimb în domeniul preţurilor bunurilor de consum Camera de Comerţ anunţă un record, prevăzînd o creştere anuală de 12,5%. Aceeaşi analiză prevede o scădere a cererii din partea familiilor, cauzată de frînarea puterii de cumpărare, datorită creşterii preţurilor şi accentuării presiunilor fiscale, mai ales în primul semestru al anului curent. În domeniul comerţului exterior se remarcă aceeaşi tendinţă : creşterea în volum va fi limitată la 8%, atît la exporturi cît şi la importuri, din pricina încetinirii conjuncturale occidentale. În afara acestor pronosticuri generale care ţin seama de situaţia oarecum privilegiată a Franţei, în actuala criză petrolieră se manifestă însă la nivelul unor întreprinderi şi ramuri industriale unele fenomene îngrijorătoare.

Aşa de pildă, problema şomajului se resimte cu acuitate în industria aeronautică de stat, unde se prevede o reducere a efectivelor cu 8000 de persoane. Dificultăţi similare întîmpină uzinele de automobile. Dacă la ora actuală nu se poate vorbi de o recesiune în economia franceză, în schimb creşterea preţurilor şi problema şomajului provoacă nelinişte şi nemulţumire unor largi categorii de salariaţi.

2. Măsura cea mai importantă şi mai spectaculoasă a fost luată la 19 ianuarie a.c., dată la care, după cum se ştie, guvernul francez a decis o flotare „impură" a francului pe o perioadă de şase luni. Într-un discurs rostit joia trecută la Poitiers, preşedintele Georges Pompidou a explicat această decizie astfel : „Ea dă mînă liberă guvernului pentru a fi gata să acţioneze în funcţie de circumstanţe imprevizibile, înlătură riscul risipei rezervelor monetare într-o criză speculativă, devansează evenimentul evitînd surpriza". Totodată, şeful statului francez a amintit o serie de măsuri tehnice „de acompaniament" cum sînt : controlul mişcărilor de capital, apelul la economii, lupta împotriva creşterii preţurilor. În aceeaşi zi, primul ministru Pierre Messmer a cerut Comisariatului General al Planului să elaboreze pînă la 15 martie a.c. un raport asupra consecinţelor crizei petroliere pentru planul economic pe următorii trei ani. Conform indicaţiilor date de şeful cabinetului, de acum înainte prin plan se vor stabili obiective precise doar pentru sectoarele prioritare, iar pentru celelalte se vor propune preferinţe şi orientări suple.

O altă intenţie a guvernului, recomandată cu insistenţă în ultima vreme, este intensificarea exportului, considerată ca „prioritatea priorităţilor". Ţinînd seama de faptul că această prioritate şi-o propun şi celelalte state capitaliste afectate de criza petrolieră, această recomandare este privită cu un anumit scepticism de către numeroşi comentatori, care apreciază că în acerba luptă concurenţială alte ţări occidentale sînt mai bine situate decît Franţa.

Întrucît criza energetică are cauze complexe, care doar într-o de...l de mică măsură sînt de natură internă, Franţa încearcă, la fel ca şi alte state, să acţioneze pe planul politicii externe în sensul atenuării efectelor amintite mai sus. După cum se ştie, ministrul afacerilor externe Michel Jobert a propus o conferinţă mondială asupra problemelor energetice, organizată sub egida O.N.U. Această tendinţă de soluţionare globală şi de perspectivă merge mînă în mînă, în concepţia Parisului, cu relaţiile şi acordurile bilaterale între ţări consumatoare şi producătoare. Idee pe care Franţa a început s-o pună în aplicare prin vizitele întreprinse de Michel Jobert în Arabia Saudită şi Kuweit.

Paul DIACONESCU

Dimensiunile încetinirii conjuncturale în ţările occidentale

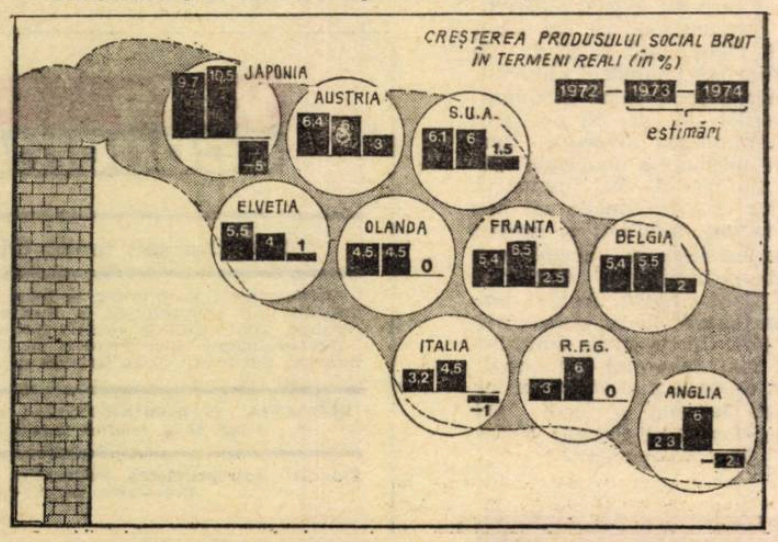

Criza energetică va mări acuitatea încetinirii conjuncturale ce se contura încă din a doua jumătate a anului trecut în mai multe ţări occidentale. Potrivit unor previziuni recente, cea mai ameninţată pare economia japoneză, care cunoaşte, de altfel, şi ritmul cel mai înalt al inflaţiei.

(după *Süddeutsche Zeitung*)

mondorama

OLANDA: REVIZUIRI ÎN POLITICA GAZULUI METAN

OLANDA, deşi cel mai greu lovită de boicotul petrolier, are o situaţie energetică generală dintre cele mai bune din Europa de Vest.

Cel mai important zăcămînt concentrat de gaz metan din lume se află în nordul ţării, în apropiere de Gronigen, Olanda ocupînd astfel locul patru în lume în ce priveşte volumul rezervelor de gaz metan. În 1973 s-au produs 83 miliarde m.c. din care s-au exportat 32 miliarde m.c. Dacă actualul ritm de extracţie se va menţine gazul metan va oferi Olandei suficient combustibil pentru a satisface jumătate din necesităţile energetice ale ţării pînă la sfîrşitul veacului. În condiţiile actualei penurii însă guvernul este pus în situaţia fie de a spori producţia, ceea ce ar periclita siguranţa aprovizionării pe următorii 26 de ani, fie să reducă exportul. În prezent Olanda are acorduri pentru livrarea gazului metan pe 20 de ani cu Franţa, Belgia, R.F.G. şi Italia. Deocamdată nu sînt renegociate cantităţile ce vor fi livrate, dar, în cazul primelor trei ţări s-a inclus recent în acorduri o clauză care leagă preţul actual al gazului metan de preţul altor combustibili pe piaţa mondială.

CREŞTEREA EFICIENŢEI PRIN REPROFILARE

UZINA „Vörös Csillag" (Steaua roşie) din Kisspest, **deşi cu o bogată experienţă acumulată în decursul celor cinci decenii de existenţă, producea pînă nu demult tractoare la un preţ de cost mult mai ridicat comparativ cu cel mondial. Costul unui cal putere produs aici era de 3 500 forinţi. Ungaria putînd să-şi** procure tractoare din alte ţări socialiste la un preţ mult mai scăzut. În uzinele moderne din străinătate, de unde Ungaria importă 90% din necesarul său de tractoare, pentru producţia unui cal putere se cheltuiesc echivalentul a 1 700—2 800 forinţi, arată **Moderni Rizeni** (nr. 12, 1973).

În consecinţă, în vederea asigurării eficienţei întreprinderii, organele centrale de stat au decis fuzionarea uzinei de tractoare „Vörös Csillag" cu uzina de vagoane şi maşini din Győr, paralel cu modificarea programului ei de producţie. Uzina „Vörös Csillag" a fost profilată pe producţia anumitor piese şi subansamble pentru mijloace de transport rutier (osii pentru autobuze), în condiţii de eficienţă.

Aceste măsuri s-au realizat în condiţiile menţinerii întregului colectiv de salariaţi, îmbunătăţirii organizării şi disciplinei şi ale unei investiţii de un miliard de forinţi recuperabili în decurs de trei ani.

EFORTUL BRITANIC PENTRU CERCETARE

ÎN EFORTUL SĂU de a-şi moderniza economia, Anglia consacră în ultimii ani cheltuieli sporite pentru cercetarea ştiinţifică. Un raport al Biroului Central de Statistică din Londra arată că în anii '60, suma cheltuită pentru cercetare şi dezvoltare a sporit cu 60%, de la 1,64 miliarde dolari în 1961—1962 la 2,7 miliarde dolari în 1969—1970, menţinîndu-se în jur de 2,8% din P.N.B. În prezent, suma cheltuită pentru cercetare se ridică la aproximativ 3,4 miliarde dolari. Principalul furnizor de fonduri pentru ştiinţă rămîne guvernul, raportul cheltuielilor guvernamentale faţă de cele ale industriei fiind de 3 la 1.

Din suma de 1,4 miliarde dolari alocată de guvernul englez pentru cercetare şi dezvoltare în anul 1970, 600 milioane au fost utilizate în institutele şi laboratoarele de cercetare ale statului şi 550 milioane au luat calea industriei, prin intermediul unor contracte pentru cercetare.

VENITURILE DIN PETROL ALE ARABIEI SAUDITE

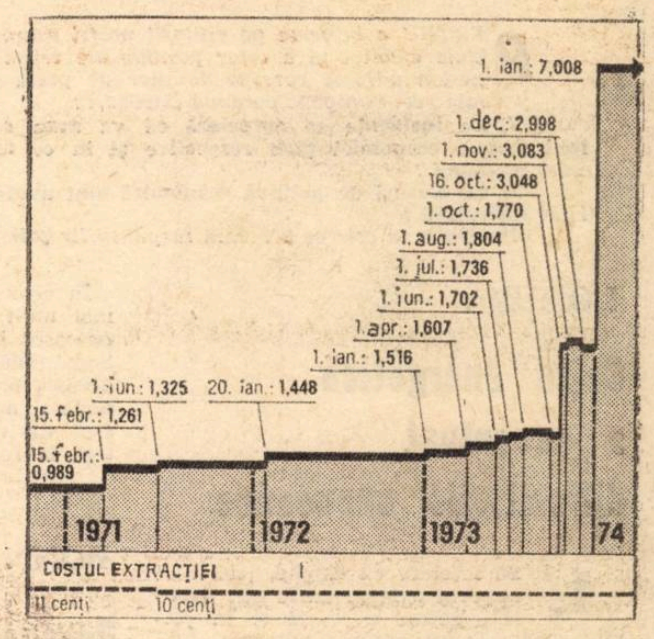

Veniturile din petrol ale Arabiei Saudite (în dolari pe barilul*) de petrol brut)

*) 1 baril = 159 litri

În ultimii ani, în cadrul majorării generale a preţului petrolului, au sporit veniturile ţărilor producătoare de petrol putînd fi puse în slujba dezvoltării economice. Încasările pe barilul de petrol brut ale Arabiei Saudite, de exemplu, ţară în care în 1972 s-au extras 285 milioane tone de petrol, au sporit de şapte ori în ultimii doi ani şi de patru ori faţă de 1 octombrie 1973.

FATĂ SAU BĂIAT — LA COMANDĂ

ÎN acest an al populaţiei s-a făcut o descoperire epocală: în viitor va fi posibil ca părinţii să aibă „la comandă" o fată sau un băiat. Fiziologul american, dr. R. Ericsson, arată că, în condiţiile însemnării artificiale a soţiei de către soţ, spermatozii pot fi filtraţi şi selecţionaţi — de o parte procreatorii de băieţi — încărcaţi cu cromozomi y şi de altă parte procreatorii de fete, purtători ai cromozomului x.

Experienţele, făcute pînă în prezent pe iepuri, arată absenţa pericolului unor malformaţii, asigurîndu-se chiar o mai bună selecţie. „Noul procedeu nu va ameninţa echilibrul populaţiei, afirmă dr. Ericsson. Chiar dacă la început mulţi părinţi vor prefera băieţi, totuşi ei îşi vor da seama că fetele sînt prea drăguţe pentru a se permite dispariţia lor"...

DEŞEURI ÎN LOC DE MATERII PRIME

ÎN CONDIŢIILE scumpirii materiilor prime, utilizarea deşeurilor îşi sporeşte şi mai mult actualitatea. În industria metalurgică a R.D.G. deşeurile reprezintă 70% din consumul anual de materie primă, în industria hîrtiei 35%, în a fibrelor 10%. Din cele aproximativ 12 milioane tone de zgură produse anual de industria energetică o mare parte se valorifică în industria materialelor de construcţie înlocuind cimentul. Cantităţi însemnate de zgură sînt folosite şi la acoperirea — în vederea recultivării — a suprafeţelor degradate de exploatările miniere. Uleiurile uzate sînt şi ele valorificate. După purificarea corespunzătoare, ele acoperă în proporţii între 27% şi 65% necesarul de ulei pentru motoare.

Apare, de asemenea, foarte eficientă valorificarea deşeurilor metalice. Utilizarea a 1000 de tone de deşeuri de oţel duce la reducerea importului de minereu de fier cu aproximativ 1 500 tone şi de cocs cu 200 tone. Costul unei tone de fontă obţinută din deşeuri reprezintă numai 1/3 din costul aceluiaşi volum de fontă obţinută din minereu.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

O IERARHIE A TENSIUNILOR SOCIALE

DACĂ MAJORITATEA statisticilor ce servesc la ierarhizările internaţionale ale ţărilor recurg la asemenea indicatori ca ritmul de creştere al P.N.B., pe locuitor, numărul diferitelor bunuri de uz îndelungat pe locuitor etc., revista **The Economist** încearcă o ierarhizare de tip diferit, pentru principalele ţări occidentale, ierarhizare care să oglindească nu numai aspectul cantitativ al existenţei într-o ţară sau alta, ci şi acela calitativ. Clasificarea se referă la „modul de a muri" (în tabelul 1) — numărul deceselor datorate unor cauze violente (accidente, omoruri, sinucideri) şi „modul de a trăi" (în tabelul 2), exprimat în numărul divorţurilor, al maladiilor nervoase, al poliţiştilor şi al celor închişi în închisori etc.

Datele culese trebuie privite cu oarecari rezerve, atrage atenţia „The Economist". Astfel, de pildă, proporţia mai mare de accidente de muncă are loc fireste, acolo unde industria are mai multe ramuri considerate „periculoase". Există unele dublări deoarece la rubrica „alte accidente" sînt incluse şi unele accidente din industrie, căci statisticile O.N.U. nu le menţionează separat. Din punctul de vedere al deceselor provocate de cauze violente, Anglia se prezintă cel mai bine, urmează Spania şi Italia. Ţara în care oamenii au cele mai puţine şanse de a deceda din cauze naturale este R.F.G., urmată de Canada şi Belgia. În cazul R.F.G., de exemplu, motivul principal al acestui „record" rezidă în accidentele rutiere şi sinucideri. Statele Unite îşi menţin în continuare trista hegemonie în domeniul criminalităţii.

Tabelul 2 se referă la „calitatea vieţii" şi cuprinde doar acelea dintre ţările menţionate în primul tabel pentru care au existat suficiente date. Este evident că cei cinci indicatori menţionaţi relativi la bolile infecţioase, numărul clinicilor de boli nervoase şi chiar la numărul poliţiştilor pe care îşi pot permite să-i plătească diversele ţări depind de mijloacele materiale disponibile. La rîndul său, numărul divorţurilor este în funcţie nu numai de factori familiali şi sociali dar şi de legislaţia în vigoare precum şi de posibilităţile materiale ale celor găsiţi vinovaţi de a-şi despăgubi partenerii, lucru obligatoriu în unele ţări. Cu rezervele amintite, locul cel mai favorabil îl ocupă, din punct de vedere al indicatorilor menţionaţi, Japonia şi locul cel mai puţin favorabil Statele Unite, conchide „The Economist".

Tabelul nr. 2

Cîţiva indicatori ai „calităţii" vieţii

Ţările în ordinea scorului obţinut în primul tabel	poliţişti	persoane în închisoare	divorţuri	internaţi în clinici de boli nervoase	decese din boli infecţioase	scor total
Anglia	2	3	3	4	2	14
Japonia	1	1	2	1	5	10
Franţa	5	2	1	3	4	15
S.U.A.	4	5	5	5	2	21
R.F.G.	3	4	4	2	3	16

Sursa ambelor tabele: „The Economist" nr. 6302, 5 ianuarie, 1974.

Tabelul nr. 1

DECESE (la 1000 locuitori)

Ţările, în ordinea speranţei medii de viaţă la naştere	CAUZE: accidente rutiere	omoruri	sinucideri	accidente în industrie	alte accidente	Scor total
Canada	9	9	4	10	6	38
Franţa	5	6	8	1	10	30
Japonia	3	3	6	5	2	24
Anglia	2	3	3	2	1	11
Elveţia	6	2	9	9	6	32
R.F.G.	10	7	10	8	8	43
Belgia	7	6	7	6	9	35
S.U.A.	8	10	5	3	7	33
Italia	4	4	2	4	4	18
Spania	1	1	1	7	3	13

viaţa economică

Redactor şef: Ioniţă OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poştale şi difuzorii din întreprinderi şi instituţii, precum şi la redacţie. Cont I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R., filiala sect. I. Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia, Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66, P.O.B. 2001

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 Bucureşti

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 6 (545)
VINERI 8 FEBRUARIE 1974
20 PAGINI 2 LEI

6

ASCENSIUNEA NEÎNTRERUPTĂ A ROMÂNIEI PE CALEA PROGRESULUI ȘI CIVILIZAȚIEI

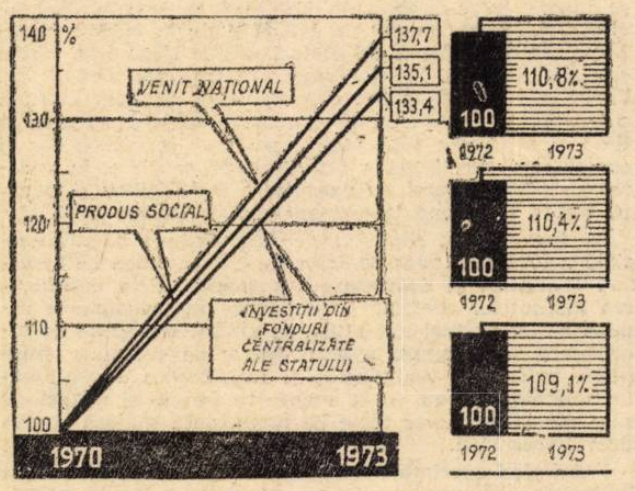

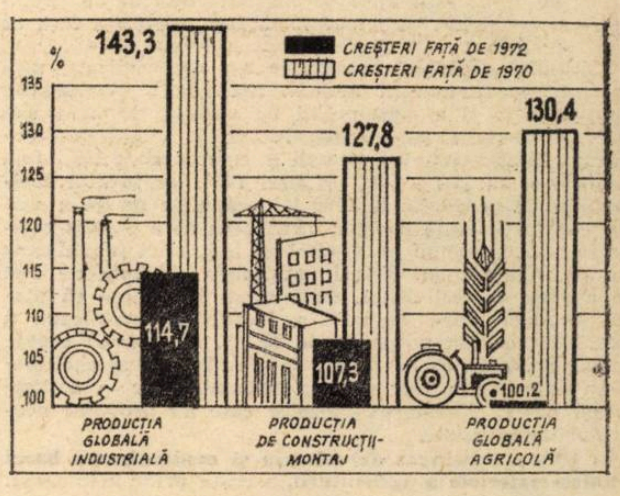

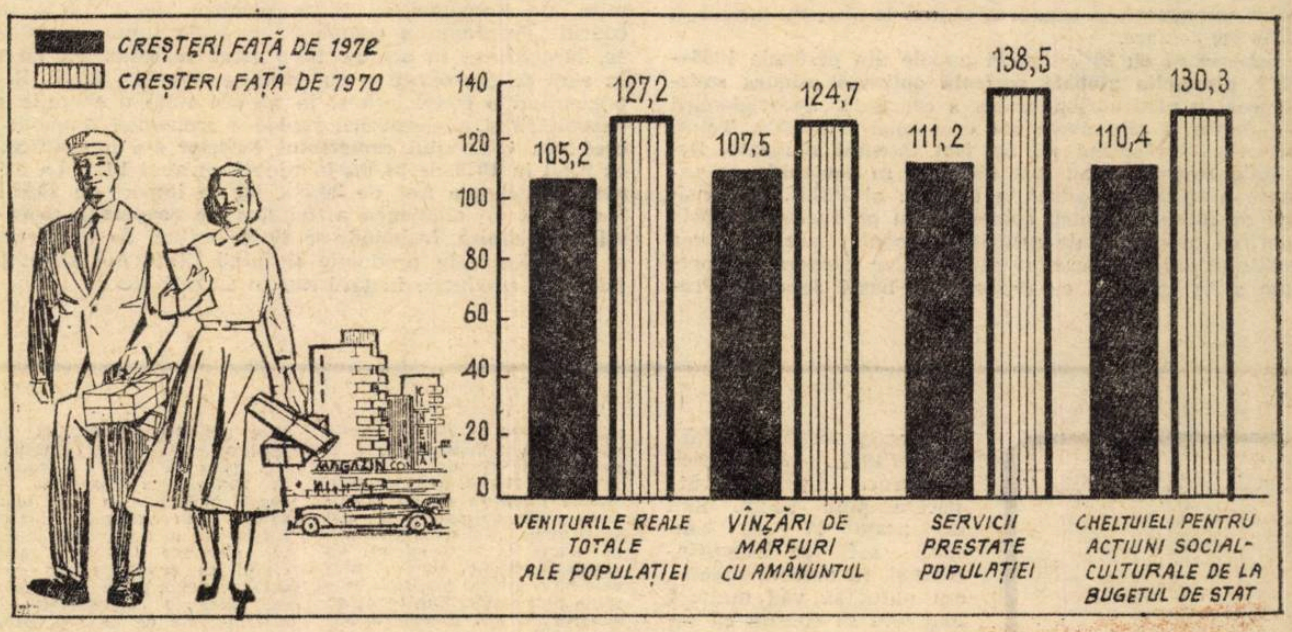

INDUSTRIA METALURGICĂ

DIMENSIUNI ȘI PRIORITĂȚI

ing. Neculai AGACHI
ministrul industriei metalurgice

ACUM DOUĂ ZILE a fost dat publicității Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a țării în anul 1973. Consemnînd că sarcinile fundamentale pe 1973, ca și pe primii trei ani ai cincinalului au fost îndeplinite în bune condițiuni, Comunicatul trece în revistă progresele importante realizate în 1973 în dezvoltarea și modernizarea industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale producției materiale, în creșterea venitului național și ridicarea pe această bază a nivelului de trai material și cultural al populației. Aceste noi realizări în dezvoltarea economico-socială a țării pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate constituie, așa cum se subliniază la loc de cinste în Comunicat, rodul activității entuziaste de zi cu zi desfășurate de oamenii muncii în frunte cu comuniștii, angajați plenar în marea întrecere pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al X-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R.

Limbajul concis, dat atît de expresiv, al cifrelor permite constatarea că și în 1973 **venitul național** a sporit mai rapid decît **produsul social**, respectiv cu 10,8% față de 10,4%, dovedind o eficiență sporită a producției sociale.

În ce privește principala activitate economică din țara noastră și anume **producția industrială**, creșterea realizată în raport cu anii precedenți este de 14,7%, corespunzînd unui spor absolut de 57 miliarde lei din care 954 milioane peste prevederile planului. În acest fel ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale în perioada 1971—1973 se ridică la 12,7%, fiind superior prevederilor cincinalului pentru această perioadă. Față de creșterea citată pe ansamblul industriei, cîteva ramuri se disting în mod deosebit prin sporurile mari de producție înregistrate în 1973: **construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor (20,7%), chimia (18,3%), industria ușoară** (16,1%), revelatoare pentru opțiunile românești în industrializarea țării.

Reflectînd preocuparea pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor României socialiste, creșterea producției industriale a unor județe a întrecut cu mult media pe țară: **Olt 41,2%, Buzău 31,3%, Vaslui 27,4%, Botoșani 23,1%** etc. Din bogata listă a realizărilor la **principalele produse industriale** se remarcă creșterile importante obținute la produsele industriei electrotehnice și electronice (26,8%), la mașini-unelte pentru așchierea metalelor (30%), la combinele autopropulsate pentru recoltarea păioaselor și porumbului (40,9%). Producția românească de oțel s-a ridicat anul trecut la 8,161 milioane tone.

Concomitent cu acțiunile de **lărgire a bazei de materii prime** s-a urmărit **ridicarea gradului de prelucrare** a acestora, accentul fiind pus pe obținerea unor cantități de produse de calitate superioară și cu valoare economică ridicată. Comparativ cu anul 1972 valoarea producției rezultate dintr-o tonă de metal a crescut cu circa 8%, iar cea obținută dintr-un metru cub de masă lemnoasă cu 10,5%; ponderea oțelurilor aliate în totalul producției de oțel a ajuns la 8% față de 6,4% în 1970. În întreaga țară s-a manifestat o intensă preocupare pentru transpunerea în viață a măsurilor stabilite de conducerea partidului și statului cu privire la dezvoltarea bazei energetice a țării și folosirea judicioasă a resurselor de combustibil și energie.

Anul 1973 a marcat și o accentuare a procesului de **înnoire și modernizare a producției**. Comunicatul precizează că anul trecut au fost asimilate 980 tipodimensiuni de mașini, utilaje și instalații precum și o gamă largă, diversificată, de produse și sortimente de bunuri de consum, concomitent cu creșterea calității lor. Dintre **mașinile, utilajele și instalațiile cu performanțe tehnice superioare** introduse anul trecut în fabricație se remarcă

(Continuare în pag. 2)

SARCINILE ȘI OBIECTIVELE dezvoltării industriei metalurgice în etapa actuală, stabilite de cel de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, pun un accent deosebit pe laturile calitative ale activității în care ritmurile înalte ale dezvoltării sînt însoțite de modernizarea rapidă a tehnologiilor, de creștere a capacității și de diversificare a producției pentru a satisface tot mai bine cerințele interne și exigențele pieței externe.

După trecerea celor trei ani ai cincinalului, bilanțul activității economice vine să confirme, prin rezultatele sale, atît justețea orientării politicii de dezvoltare a ramurii, cît și capacitatea ei de a răspunde la sarcinile mari ce îi revin. În etapa care s-a scurs, au fost realizate și date în funcțiune noi capacități moderne de producție pe platformele existente și s-au creat, totodată, platforme industriale noi.

Prin intrarea în funcțiune a unităților noi și ridicarea la un nivel superior a activității economice a celor existente, **ritmul mediu anual de creștere a producției în perioada 1971—1973 a fost de 11,4%, față de 10,5% cît s-a prevăzut în planul cincinal.**

În primii trei ani ai cincinalului, prin depășirea sarcinilor de plan, **s-au obținut sporuri însemnate la producția valorică și în unități naturale care reprezintă 2,5 miliarde lei la producția globală, 421 mii tone oțel, 417 mii tone laminate finite pline, 1620 tone cupru de convertizor, 490 tone laminate de cupru și alamă, precum și cantități importante din alte produse metalurgice.** Realizările anului 1973 depășesc rezultatele obținute în 1970 cu 22% la cocs metalurgic, 36% la fontă, 26% la oțel, 29,5% la laminate finite pline, 18% la țevi din oțel, 39,5% la aluminiu și 20% la cupru de convertizor. **În 1973 producția de oțel ce revenea la un locuitor a fost de 396 kg., marcînd o creștere cu peste 22% față de 1970.**

(Continuare în pag. 12)

ÎN ACEST NUMĂR:

Cincinalul înainte de termen.
3 Imperative de bază ale realizării planului: Producția fizică — ritmicitate — eficiență.
6 Comerț exterior.
7 Sistemul generalizat de preferințe vamale (III).
10 Ancheta „V.E.”
11 134 cooperative agricole participă la ancheta pe tema „Resursele dezvoltării” (IX). Sinteza concluziilor.
Economie mondială
16 Criza energetică - declanșator al unor reconsiderări multilaterale •
19 Perspectiva prețurilor țițeiului în 1974 • În 1973 creșterea a depășit toate previziunile • Cursa după materii prime.

PE CALEA PROGRESULUI ŞI CIVILIZAŢIEI

(U r m a r e d i n p a g. 1)

în mod deosebit cazanul de abur de 1035 t/oră funcţionînd cu lignit, linia tehnologică pentru ciment de 3000 t/24 ore, autocamioanele basculante de 25—28 tone, noile tipuri de aparate electronice de măsură şi control ş.a. La sporirea randamentelor şi îmbunătăţirea calităţii produselor a contribuit şi continuarea acţiunii de **introducere şi extindere a unor procedee tehnologice moderne.** Ca urmare a dotării cu maşini-unelte şi utilaje de înalt nivel tehnic **a crescut nivelul de mecanizare şi automatizare** al unor procese de muncă grele, iar în industria chimică unele produse au fost realizate integral în instalaţii automatizate.

Reflectînd preocuparea sporită pentru **mai buna utilizare a principalelor maşini, utilaje şi instalaţii tehnologice** pe ansamblul industriei, gradul de utilizare a fondului de timp disponibil al maşinilor-unelte de prelucrare a metalelor, de exemplu, a fost de 73,9% faţă de 68,9% în 1972.

Creşterea eficienţei economice s-a materializat prin sporirea productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor de producţie şi a consumului de materii prime, materiale, combustibil şi energie. Astfel, în industria republicană **productivitatea muncii** a crescut cu 9,1% faţă de 1972 şi cu 23,7% faţă de anul 1970, iar nivelul **cheltuielilor de producţie la 1000 lei producţie marfă** a scăzut cu 15,7 lei faţă de anul 1972, ceea ce a permis obţinerea unei economii pe ansamblul industriei republicane de 5,3 miliarde lei. Totuşi rezultatele obţinute nu sînt pe măsura posibilităţilor, dacă avem în vedere că planul productivităţii muncii în industria republicană a fost îndeplinit în proporţie de 99,4%, iar nivelul prevăzut al cheltuielilor de producţie şi îndeosebi al cheltuielilor materiale a fost depăşit, impunîndu-se o acţiune fermă pentru lichidarea cauzelor care au provocat neajunsurile semnalate.

În 1973 a continuat **dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii,** aceasta primind în cursul anului, 7500 de tractoare, 854 mii tone îngrăşăminte chimice, iar suprafaţa irigată ajungînd la sfîrşitul anului la 1 254 000 hectare.

Superioară cu 25% mediei anuale din perioada 1966—1970, **producţia globală agricolă** obţinută asigură satisfacerea în mod corespunzător a cerinţelor aprovizionării populaţiei şi alte nevoi ale economiei naţionale. Totuşi prevederile planului nu au fost integral realizate. Rezultate mai bune au fost obţinute în **zootehnie** ca urmare a măsurilor adoptate de C.C. al P.C.R. şi Consiliul de Miniştri pentru cointeresarea producătorilor prin sporirea preţurilor de achiziţie şi contractare, creşterea venitului minim garantat al ţăranilor cooperatori, precum şi în legătură cu dezvoltarea bazei furajere. Producţia animalieră obţinută în anul 1973 la principalele produse a depăşit realizările din anul precedent, pe această bază sporind cantităţile de carne, lapte, lînă şi ouă intrate în fondul de stat, ceea ce a contribuit la o mai bună aprovizionare a populaţiei, la satisfacerea necesităţilor industriei cu materii prime. Rezultatele obţinute în agricultură în anul 1973 nu sînt însă la nivelul potenţialului întreprinderilor agricole de stat şi cooperativelor agricole de producţie, ca urmare a unor neajunsuri care s-au manifestat în activitatea acestor unităţi.

La capitolul **transporturi** Comunicatul consemnează că 90,1% din volumul total al transporturilor de mărfuri şi de călători se efectuează cu tracţiune Diesel şi electrică ; transporturile auto au fost înzestrate cu noi tipuri de autovehicule ; a sporit de asemenea tonajul flotei noastre maritime şi capacitatea de transport a flotei aeriene.

Paralel cu o creştere cu 9,1% faţă de 1972 a volumului **investiţiilor din fondurile centralizate ale statului,** care face ca aceste investiţii să totalizeze în primii trei ani ai cincinalului 251 miliarde lei, au survenit modificări şi în structura acestor investiţii concretizate în creşterea ponderii utilajelor montate de la 19,8% în anul 1972 la 23,5% în anul 1973 şi reducerea ponderii lucrărilor de construcţii-montaj de la 45,6% la 44,8%. Anul trecut au fost date integral în exploatare 404 noi capacităţi de producţie industriale şi agrozootehnice şi 115 cu o parte din capacitatea prevăzută. Printre cele mai importante se înscrie primul grup de 210 MW la centrala termoelectrică Brăila, grupul de 170 MW de la Hidrocentrala Lotru, Întreprinderea de oţeluri aliate Tîrgovişte, Uzina cocsochimică de la Combinatul siderurgic Galaţi ş.a. Experienţa anului trecut demonstrează că este necesară o acţiune mai hotărîtă pentru asigurarea şi livrarea la timp a utilajelor tehnologice, pentru montarea lor şi organizarea mai bună a activităţii pe şantiere, în vederea scurtării duratei de execuţie a investiţiilor şi punerii lor în funcţiune la termenele planificate.

La îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a ţării şi-a adus contribuţia şi activitatea de **cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică.** Prin constituirea institutelor centrale de cercetare în principalele ramuri ale economiei naţionale, ca unităţi complexe de coordonare şi integrare a activităţilor de cercetare ştiinţifică, proiectare tehnologică şi introducere a progresului tehnologic, s-au putut concentra forţele şi mijloacele spre rezolvarea unor teme de importanţă majoră pentru dezvoltarea ţării.

Exprimînd sporirea participării României la diviziunea internaţională a muncii, s-au dezvoltat relaţiile economice ale României cu ţările membre ale C.A.E.R. în cadrul „Programului complex", cu toate statele socialiste, lărgindu-se în acelaşi timp sfera relaţiilor cu ţările în curs de dezvoltare şi cu celelalte state ale lumii. Reprezentînd o consecinţă şi în acelaşi timp o condiţie a dezvoltării şi modernizării rapide a economiei României, creşterea volumului **comerţului exterior** s-a intensificat, ea fiind în 1973 de 24,8% în raport cu anul 1972. La export creşterea a fost de 29,2%, iar la import de 20,4%. S-a lărgit de asemenea activitatea de **cooperare economică şi tehnică,** încheindu-se 49 de acţiuni de cooperare şi specializare în producţie şi luînd fiinţă noi societăţi mixte de producţie în ţară sau în străinătate.

Domeniu cu vaste posibilităţi de extindere, **turismul internaţional** a continuat să se dezvolte, ţara noastră fiind vizitată anul trecut de 3,3 milioane de turişti străini, cu 13,9% mai mulţi decît în 1972.

Progresul economic al ţării s-a reflectat nemijlocit în ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor — ţelul suprem al întregii politici a partidului.

Paralel cu creşterea **populaţiei ocupate** la circa 10 milioane de oameni, s-a modificat şi structura acesteia în sensul creşterii populaţiei ocupate în ramurile neagricole la 58% faţă de 50,9% în 1970. În cursul anului trecut s-au creat 200 000 de noi locuri de muncă, crescînd în acelaşi timp numărul cadrelor calificate.

Creşterea venitului naţional pe baza valorificării mai bune a resurselor materiale şi umane ale ţării şi sporirii eficienţei economice a făcut posibilă majorarea cu 9,3% în raport cu anul precedent a **veniturilor băneşti ale populaţiei** obţinute de la unităţile socialiste, dintre care **veniturile din salarii** au crescut cu 8,1%, pe baza aplicării între 1 august şi 1 noiembrie a măsurilor de majorare a salariilor tuturor categoriilor de salariaţi. A continuat să se îmbunătăţească şi structura repartizării salariaţilor pe grupe de salarii, în sensul creşterii ponderii salariilor de peste 1300 lei de la circa 59% în 1970 la 66% în 1973.

Ţinînd seama şi de sporirea **veniturilor băneşti ale ţărănimii** cu 11,2% şi de cea a **fondurilor de la bugetul statului pentru acţiuni social-culturale, veniturile reale** pe un locuitor au crescut cu 4,4% faţă de anul precedent, astfel încît sporul veniturilor reale obţinute de populaţie în primii trei ani ai cincinalului se ridică la circa 44 miliarde lei.

Reflectînd îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei, **volumul total al mărfurilor desfăcute** prin comerţul socialist a crescut cu 7,5% faţă de anul precedent, o sporire accentuată constatîndu-se la capitolul bunurilor de folosinţă îndelungată. Şi mai rapid decît volumul mărfurilor vîndute populaţiei a sporit **volumul prestărilor de servicii pentru populaţie** (cu 11,2%), reflectînd o tendinţă caracteristică pentru ridicarea nivelului de dezvoltare economică a ţării noastre.

Alte date privesc îmbunătăţirea **condiţiilor de locuit** (97 000 apartamente noi date în folosinţă, din care 55 000 din fondurile centralizate ale statului), **dezvoltarea bazei materiale a învăţămîntului,** pentru a răspunde necesităţilor celor 3,788 milioane de elevi şi studenţi, îmbunătăţirea **ocrotirii sănătăţii populaţiei** şi a condiţiilor de odihnă şi tratament.

Rod al muncii creatoare, pline de abnegaţie, a întregului nostru popor, care urmează neabătut politica partidului, înfăptuirile anului 1973, ca şi cele obţinute pe ansamblul primilor trei ani ai cincinalului, creează premisele îndeplinirii planului cincinal înainte de termen, pornind de la convingerea fermă că îndeplinirea acestei sarcini stabilite de Conferinţa Naţională a partidului este în interesul prosperităţii patriei socialiste, al ascensiunii ei neîntrerupte pe calea progresului şi civilizaţiei.

În prezent oamenii muncii din ţara noastră îşi consacră întreaga energie şi pricepere îndeplinirii în cele mai bune condiţii a planului pe 1974, hotărîţi să întîmpine cu noi şi remarcabile succese cea de a XXX-a aniversare a eliberării şi Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român

---

Semnale

În scopuri productive

ÎNTREPRINDEREA de colectare a metalelor Hunedoara dispune de un sediu corespunzător pentru desfăşurarea activităţii TESA ce se află la Hunedoara în imediata apropiere a Combinatului siderurgic. Anul trecut s-a proiectat un depozit (bază) de prelucrare a fierului vechi la şantierul de spargeri din Simeria unde urmează să se construiască şi un palat administrativ. După părerea mea această clădire nu are nici un rost, activitatea administrativă putînd să se desfăşoare şi în continuare la Hunedoara, unde se află şi acum baza activităţii de colectare şi unde există o clădire corespunzătoare pentru birouri, arhivă etc. proprietatea I.C.M. Fondurile prevăzute pentru clădire, ar putea fi folosite pentru mărirea capacităţii de prelucrare a instalaţiilor de la Simeria şi anume pentru prelungirea estacadei podurilor de rulare cu cel puţin încă o travee, cunoscînd faptul că, la ora actuală, capacitatea de depozitare este insuficientă.

Ce părere are conducerea centralei noastre ?

G. ZELD
secretar al B.O.B. — P.C.R.
I.C.M. — Hunedoara

Normative de personal pentru compartimentul financiar-contabil

AM CITIT cu deosebit interes interviul acordat de tov. Nicolae Pretorian, vicepreşedinte al Curţii Superioare de Control Financiar publicat în „Viaţa economică". („V.E." Nr. 46/1973). Am găsit adevăruri ignorate din păcate pînă acum. Sînt de peste 17 ani contabil şef de întreprindere şi, în această funcţie, am putut să văd multe şi mai ales să constat că resortului financiar-contabil i-a fost rezervat un loc pe la periferia schemei. În vederea îmbunătăţirii condiţiilor de muncă în acest domeniu, este necesar să se întocmească normative de personal pentru compartimentul financiar-contabil în funcţie de condiţiile concrete, în care-şi desfăşoară activitatea fiecare salariat din acest sector. Din lectura interviului publicat am speranţa că organele în drept vor analiza sarcinile care revin acestui compartiment în scopul îmbunătăţirii activităţii în acest domeniu şi apreciez valoroasa iniţiativă a „Vieţii economice".

Mihai HASIU
Sibiu

Ecouri

Nu stocaţi... stocurile disponibile

(„V.E." Nr. 46/1973)

PRIN ÎNTREGUL COMPLEX de măsuri iniţiat de conducerea de partid şi de stat cu privire la îmbunătăţirea sistemului de aprovizionare tehnico-materială, s-a avut în vedere să se acorde o importanţă deosebită activităţii de reintroducere în circuitul economic a materialelor şi produselor disponibile. Astfel, prin H.C.M. nr. 1285/1972, Bazele judeţene de aprovizionare tehnico-materială din subordinea ministerului nostru se ocupă în mod special de aceste probleme. Potrivit prevederilor acestei hotărîri, unităţile economice, indiferent de subordinea lor, comunică bazelor judeţene anual, pînă la 1 februarie, listele de materiale de uz general în stare bună, devenite disponibile şi care nu pot fi valorificate cu forţe proprii, în vederea redistribuirii şi valorificării lor către alţi consumatori din economie. În continuare, pînă la data de 15 a fiecărei luni, listele iniţiale se actualizează prin comunicarea modificărilor intervenite faţă de situaţia anterioară.

Bazele judeţene de aprovizionare au sarcina de a prelua efectiv stocurile disponibile de materiale în termen de 10 zile de la primirea listelor actualizate.

Desigur că, atenţionarea tovarăşului Emil Moldovan este utilă, rugîndu-vă a-i transmite mulţumirile noastre. Noi vom ţine seama în mod deosebit de problema ridicată.

dr. D. FUNDĂTURĂ
director
Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Fond de consolidare

(V.E." Nr. 44/1973)

REFERINDU-MA la scrisoarea „O propunere privind folosirea fondurilor de investiţii necentralizate" arăt că potrivit H.C.M. nr. 2930/1967 şi H.C.M. nr. 1482/1972, întreprinderile agricole de stat, institutele de cercetări şi staţiunile experimentale agricole îşi constituie din beneficiile realizate în cadrul planului şi peste plan, în anumite cote, fondul de consolidare care se utilizează pentru finanţarea investiţiilor necentralizate. Art. 105 din Legea Finanţelor este în concordanţă cu prevederile H.C.M. sus-amintite şi nu exclude posibilitatea executării de investiţii necentralizate din fondul de consolidare. În cadrul unităţilor agricole de stat fondurile pentru finanţarea investiţiilor necentralizate pot fi asigurate şi de către organul ierarhic superior al acestora. În cazul în speţă Academia de Ştiinţe Agricole şi Silvice, care are dreptul (H.C.M. nr. 2930) să redistribuie între unităţi pînă la 70% din fondul de consolidare constituit. Această măsură a fost luată tocmai în vederea utilizării fondurilor în acţiuni de investiţii necesare dezvoltării activităţii de producţie sau care satisfac nevoi reale ale acestora, inclusiv construcţii de locuinţe, iar pe de altă parte pentru a se da posibilitatea şi unităţilor agricole de stat mai puţin consolidate să poată executa astfel de lucrări.

Aspectul concret sesizat în scrisoarea publicată, ridică însă alte probleme. Nu era indicat, de pildă, ca din fondul de consolidare, la o singură unitate, să se execute lucrări de dezvoltare de asemenea proporţii şi un număr aşa de mare de obiective. Banca pentru Agricultură şi Industrie Alimentară, avea posibilitatea ca în cadrul sarcinilor ce-i revin pe linia controlului şi avizării S.T.E. să facă obiecţiuni la executarea lucrărilor respective inclusiv asupra asigurării anticipate cu fonduri.

I. ALFIRI
director, Ministerul Finanţelor

Curier

● Timpul de lucru

DUMITRU POP, Tîrgu Mureş — Precizările Ministerului Muncii nr. 65445 din 26 mai 1973, la care vă referiţi, au următorul cuprins :

1) În temeiul prevederilor referitoare la timpul de muncă din Codul Muncii intrat în vigoare la 1 martie 1973, cu începere de la această dată, unităţile nu mai pot folosi munca în program prelungit de lucru, în condiţiile reglementărilor anterioare (HCM nr. 128/1955; HCM nr. 127/1955; art. 1 din HCM nr. 1505/1954 etc.). Condiţiile şi limitele în care se vor putea fixa, în sectorul transporturi, programe de lucru cu durata inegală a zilei de muncă, potrivit art. 116 din Codul Muncii, urmează să fie reglementate prin Hotărîre a Consiliului de Miniştri.

2) Problemele privind munca prestată de personalul de execuţie a cărui activitate nu se poate încadra în programul normal de lucru şi indemnizaţia ce se plăteşte acestui personal, se soluţionează, în continuare, potrivit art. 4 din HCM nr. 1505, ale cărui prevederi corespund principiilor înscrise în Codul Muncii.

În completarea acestor precizări menţionăm că art. 4 din Hotărîrea citată mai sus, se referă la stabilirea indemnizaţiei pentru munca nenormată. Condiţiile de stabilire a indemnizaţiei şi funcţiile care pot lucra în programul prevăzut de art. 4 din HCM nr. 1505 sînt cele aprobate pe baza reglementărilor în vigoare anterior datei de 1 martie 1973.

● Încadrare

● **EMILIA TRUŞ, Focşani** — Dacă sînteţi absolventă, cu examen de stat, a învăţămîntului superior, la cursuri serale sau fără frecvenţă, iar în timpul cît aţi urmat aceste cursuri aţi continuat să ocupaţi o funcţie medie, la salarizarea ce vi se stabileşte, la funcţia ocupată după absolvire, se aplică prevederile pct. 10 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968. (Dacă salariul tarifar pentru al doilea an de activitate este mai mic decît cel avut la funcţia medie, absolvenţii pot fi încadraţi pe funcţia pentru care se cer studiile superioare absolvite, la salariul de bază sau la o gradaţie care să le asigure o creştere cu o clasă). Răspunsul publicat în revista noastră (nr. 35/1973), la care vă referiţi, se aplică în cazul absolvenţilor învăţămîntului superior la cursuri de zi. Soluţia cuprinsă în aceste acte este şi în prezent în vigoare.

● Concediu de odihnă

LAURENŢIU IUONAŞ, Suceava — În situaţia relatată de dv., durata concediului restant rămîne aceea corespunzătoare vechimii în muncă, avută în anul calendaristic cînd trebuia efectuat. Astfel, pentru salariatul care, în anul 1973, avea dreptul la un concediu de odihnă de 16 zile, durata concediului restant ce va fi efectuat în anul 1974 rămîne de 16 zile, adăugîndu-se cel cuvenit pentru anul 1974, cu o durată de 17 zile.

● Salarizare

FLOREA, IOAN, Tîrgu Mureş — Reglementarea în vigoare (art. 69 din Codul Muncii şi Legea nr. 1/1970) nu prevede menţinerea obligatorie a salariului tarifar al angajatului transferat într-o altă funcţie. În situaţia dv. trecerea la combinatul din Tg. Mureş, deşi înscrisă ca „transfer în interesul serviciului" a fost determinată, aşa cum ne arătaţi, de interesul de a urma cursurile secţiei serale ale facultăţii de subingineri. Datorită faptului că sînteţi absolvent al şcolii profesionale precum şi al liceului de cultură generală, aveţi vechimea în meserie necesară pentru a putea fi promovat în categoria a VI-a, pentru care se prevede cerinţa unei vechimi minime de 6 ani. Această posibilitate a fost precizată de Ministerul Muncii, de acord cu Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului, în sensul că muncitorii care au absolvit atît şcoala profesională, cît şi liceul de cultură generală, au aceleaşi condiţii de promovare dintr-o categorie în alta cu cele prevăzute în anexa I la Legea nr. 12/1971, pentru absolvenţii cursurilor de specializare post liceală.

● Gradaţii

MARIŢA SAMOILĂ, Buzău — Potrivit Circularei Ministerului Muncii cu nr. 170052/1970, şi în prezent în vigoare, la transferarea — în interesul serviciului — unui salariat pe aceeaşi funcţie pe care era încadrat sau pe una echivalentă, dar la o unitate în care are un nivel de salarizare superior, conducerea unităţii — ţinînd seama de calităţile şi aptitudinile profesionale, precum şi de vechimea în specialitate a salariatului, poate să-i acorde un număr de gradaţii, fără însă a depăşi pe cea avută la unitatea de unde a provenit.

economie națională

Cincinalul — înainte de termen

Imperative de bază ale realizării planului:

PRODUCȚIE FIZICĂ - RITMICITATE - EFICIENȚĂ

CU FIECARE AN ce îl parcurgem, economia noastră națională își amplifică valorile materiale, pentru o continuă ascensiune a patriei, a creșterii sale economice.

În 1974 — an hotărîtor prin dimensiunile sale în înfăptuirea cincinalului înainte de termen — am păşit viguros, cu satisfacţia unor însemnate împliniri (în cei trei ani care au trecut din actualul cincinal au fost dobîndite importante succese în toate domeniile de activitate), dar şi cu hotărîrea fermă de a continua şi amplifica eforturile pentru dobîndirea de noi şi prestigioase realizări. Dovadă stau angajamentele luate de cele 42 de întreprinderi care au lansat chemări la întrecere pe acest an, nivelul rezervelor depistate şi propuse a fi valorificate în vederea depăşirii prevederilor de plan. Tot în acest scop în întreprinderi au fost desfăşurate largi acţiuni, cu cîteva luni înainte de încheierea anului trecut, pentru a pregăti temeinic condiţiile tehnico-materiale pentru 1974. De asemenea, în adunările generale ale salariaţilor şi reprezentanţilor acestora ce au loc în prezent, concomitent cu analizele ce se fac asupra bilanţului activităţii din anul trecut, sînt evidenţiate noi rezerve de producţie ce urmează a fi atrase în circuitul economic, în scopul depăşirii planului pe 1974.

● Succese, pe măsura eforturilor

ACŢIUNILE DESFĂŞURATE pe multiple planuri, eforturile depuse, au făcut posibil ca, în multe întreprinderi şi centrale industriale, să se obţină în prima lună din cel de al 4-lea an al cincinalului realizări remarcabile. Merită reliefate pe această linie bunele rezultate obţinute de siderurgiştii hunedoreni, care au produs peste plan mai bine de 3000 tone fontă, 2 500 tone oţel şi 3 500 tone laminate. Asemenea rezultate pozitive au dobîndit şi siderurgiştii gălăţeni. Bilanţul activităţii primei luni din acest an s-a soldat cu producerea în plus a 872 tone cocs, 1880 tone fontă, 2700 tone oţel, 2206 tone tablă groasă, 1396 tone tablă şi bandă laminată la cald. etc. Deosebite realizări pe graficul întrecerii a înscris şi colectivul Întreprinderii forestiere de exploatare şi transport — Suceava, care a depăşit prevederile de plan pe ianuarie cu peste 5 milioane lei, creîndu-şi astfel posibilitatea de a livra suplimentar 10 000 mc buşteni de răşinoase, 3000 mc buşteni de fag, 3000 mc lobde pentru plăci fibrolemnoase şi aglomerate, 20 000 mc de cherestea. La rîndul lor, minerii din bazinul carbonifer Rovinari-Gorj au extras peste planul lunii ianuarie 50 000 tone de lignit, în timp ce minerii Văii Jiului au pus suplimentar la dispoziţia economiei naţionale mai bine de 15 000 tone cărbune — din care majoritatea pentru cocsificare.

Şi alte colective de muncă au încheiat luna ianuarie cu bune rezultate: Fabrica „Prutul" din Galaţi a livrat pieţei, în plus, 133 tone de ulei comestibil; energeticienii de la Centrala termoelectrică Luduş au reuşit să realizeze cu 5 zile înainte de termen reparaţia planificată la unul din grupurile de 100 MW, ceea ce echivalează cu livrarea în sistemul energetic naţional a 12 milioane kWh energie electrică; Fabrica de carburatoare Braşov a introdus în acest an în producţie de serie un nou tip de carburator — rod al colaborării între specialiştii Întreprinderii mecanice Muscel din Cîmpulung şi cei ai Institutului de cercetări şi proiectări pentru autovehicule şi tractoare — ceea ce permite reducerea consumului de benzină la autoturismele „Aro" şi autoutilitarele „T.V." cu 2,4 litri la 100 km etc.

Desigur, astfel de exemple ale hărniciei sînt multe. Ele reflectă **răspunderea** ce o manifestă fiecare component al colectivelor respective pentru a folosi din plin toate condiţiile ce le are la dispoziţie în scopul de a produce mai mult, mai bine, mai ieftin. Totodată, în cele mai multe întreprinderi **parte din măsurile tehnico-organizatorice stabilite au şi fost traduse în viaţă**, conducerile întreprinderilor manifestînd multă atenţie asigurării unei ritmicităţi în aprovizionarea tehnico-materială, promovării unor concepţii avansate în organizarea producţiei şi a muncii, introducerii şi generalizării de procedee tehnologice moderne, întreţinerii în bune condiţiuni de funcţionare a maşinilor şi utilajelor prin efectuarea de reparaţii la timp şi de bună calitate etc. La toate acestea trebuie adăugată, **iniţiativa creatoare a maselor** care, **au amplificat în acest an întrecerea socialistă,** pentru ca în întîmpinarea celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei şi a celui de al XI-lea Congres al P.C.R., să dobîndească realizări de prestigiu.

● Valoare... dar nu şi de întrebuinţare

ÎN acest context, nu putem trece cu vederea şi unele fenomene negative. Au existat şi întreprinderi în care, datorită unor deficienţe organizatorice, în activitatea productivă s-au manifestat şi unele neajunsuri: înfăptuirea zi de zi a planului nu s-a desfăşurat ritmic, unele produse nu s-au realizat la termenele prevăzute etc. Ce factori au determinat, o atare situaţie? Ce măsuri se impun?

Elementul definitoriu în aprecierea activităţii oricărei unităţi economice — întreprindere, centrală industrială, minister — îl constituie modul în care îşi realizează sarcinile de plan, în condiţiile economice stabilite. Or, sub aspectul îndeplinirii sarcinilor de plan, prima lună din an n-a debutat în toate unităţile, în toate ramurile industriale sub auspiciile cele mai favorabile. **În unele întreprinderi şi centrale industriale, planul a fost realizat doar valoric, dar nu şi fizic, în sortimentele planificate.** Din această pricină, o serie de produse de mare importanţă pentru economia naţională nu au fost realizate (vezi graficul nr. 1), producîndu-se astfel alter unităţi serioase neajunsuri prin nerespectarea contractelor economice.

Nerealizarea producţiei fizice planificate a fost înregistrată la unele unităţi ale Ministerului Industriei Chimice, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini-Unelte şi Electrotehnicii, Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii etc. Rămîneri în urmă mai mari s-au consemnat, printre altele, la maşini şi utilaje tehnologice pentru lucrări miniere, pentru industria materialelor de construcţii şi refractare, pentru industria chimică şi idustria alimentară, ceea ce a făcut imposibilă livrarea lor şantierelor. De asemenea, nu au fost realizate în întregime sarcinile de plan la frigidere cu compresor, sodă calcinată, îngrăşăminte chimice, fire poliesterice şi polinitrilacrilice, lacuri şi vopsele, plăci fibrolemnoase ş.a.

● De la cauză la efect

DACĂ încercăm să pătrundem în substratul argumentelor, constatăm că în unităţile cu rezultate slabe, ca un prim „motiv" dar care nu scuză, nu s-a făcut — sub toate aspectele — **pregătirea temeinică a producţiei pe acest an** (în unele cazuri n-a fost nominalizată în întregime producţia, nu au fost perfectate contractele economice privind aprovizionarea tehnico-materială şi cooperarea, măsurile preconizate privind organizarea producţiei şi a muncii nu au fost materializate la termen etc.). Toate acestea şi-au pus amprenta asupra ritmicităţii producţiei nu numai pe decade, ci şi în cadrul acestora, producţia pe zile marcînd oscilaţii extrem de mari (vezi graficul nr. 2).

Aşa, de exemplu, Întreprinderea „Tractorul" din Braşov nu a realizat planul la piese turnate din fontă pe sortimente, ca urmare directă a deficienţelor manifestate în organizarea producţiei. De asemenea, la Întreprinderea „Electroputere" — Craiova primindu-se cu întîrziere, în ultima parte a lunii decembrie 1973, conductorii de aluminiu de la Întreprinderea de cabluri şi materiale electroizolante — Bucureşti, nu s-a putut asigura o pregătire şi programare corespunzătoare a producţiei pe luna ianuarie 1974. În alte locuri, efectele nelivrării la termen a unor produse în cadrul contractelor economice puteau fi mult atenuate dacă ar fi existat o mai mare preocupare din partea centralelor industriale. Aşa au stat lucrurile, de pildă, la Întreprinderea „Electroaparataj" din Bucureşti, care n-a primit oţelul arc contractat cu Întreprinderea „Oţelul roşu" din judeţul Caraş-Severin. Deşi au existat stocuri supranormative din acest material la alte întreprinderi ale ei, Centrala industrială de electronică şi automatizări din Bucureşti nu s-a orientat însă din timp pentru a-l redistribui în funcţie de necesităţile planului pe luna ianuarie.

În general, **nerespectarea contractelor economice**, nelivrarea la termenele stipulate a unor produse, a creat, aşa cum era şi de aşteptat, o reacţie în lanţ, determinînd nerealizarea planului de producţie într-un şir de întreprinderi. Iată un exemplu concludent în acest sens: întreprinderea „Acumulatorul" — Bucureşti a rămas în urmă în primele două decade din luna ianuarie cu planul, ca urmare a faptului că nu a primit din partea Intreprinderii metalurgice de metale neferoase Copşa Mică cantitatea de plumb necesară care, şi ea, la rîndul ei, nu şi-a îndeplinit în întregime sarcinile de plan. Aceasta întrucît nu a primit cantităţile contractate de concentrate plumbo-zincoase de la Combinatul minier Baia-Mare care, la rîndul său, nu şi-a îndeplinit planul la aceste produse.

Graficul nr. 2

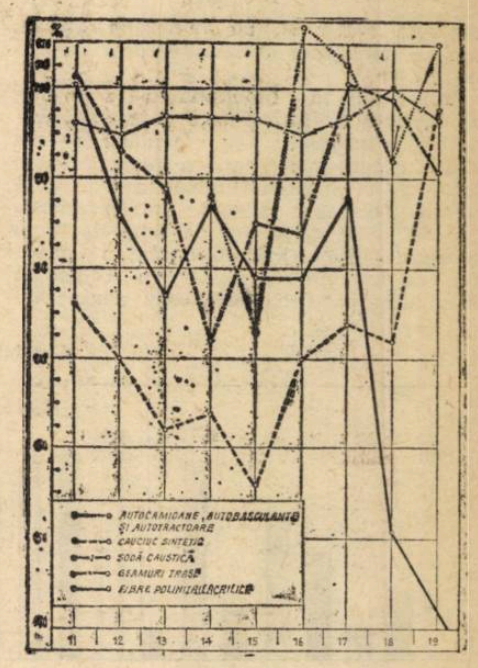

„Ritmicitatea" realizării planului pe unele produse în perioada 11—19 I 1974

Conducerea partidului a combătut cu tărie tendinţa de a realiza, în primul rînd, producţia globală şi de a ignora înfăptuirea planului la producţia fizică şi în sortimentele planificate, această practică fiind dăunătoare economiei naţionale, deoarece este lipsită de o serie de produse pe care a scontat prin plan.

Este imperios necesar ca, în toate întreprinderile şi centralele industriale, să se recupereze rămînerile în urmă din luna ianuarie — acolo unde ele s-au manifestat — şi să se asigure îndeplinirea echilibrată — pe zile, decadă şi luni — a producţiei fizice planificate.

ÎN CADRUL **acţiunilor de pregătire temeinică a planului pe 1974**, o mare importanţă se cerea acordată **asigurării bunei funcţionări a maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor,** prin efectuarea reparaţiilor la timp şi de bună calitate, prin pregătirea din vreme a pieselor de schimb şi a subansamblelor necesare.

Or, în unele întreprinderi, nu s-a respectat această cerinţă, fapt care a atras după sine nerealizarea sarcinilor de plan. De exemplu, la Întreprinderea de osii şi boghiuri din Balş s-au înregistrat în luna ianuarie frecvente întreruperi în funcţionarea utilajelor la secţiile de forjă, sutaj şi prelucrări mecanice. Din aceeaşi cauză, serioase rămîneri în urmă la producţia fizică s-au consemnat şi la Întreprinderea metalurgică din Bacău, respectiv la liniile tehnologice de la noua turnătorie de fontă. În sfîrşit, la Combinatul de îngrăşăminte chimice Tîrgu-Mureş a fost depăşită cu două zile reparaţia planificată în decada I la răcitorul de gaze de la instalaţia

V. BOESCU
L. ŢINTEA
ing. Fl. MIHALACHE

—→

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Dimensiunile creşterii forţei de muncă şi măsurile ce se impun pentru pregătirea ei

O EXPRESIE a dinamismului economiei noastre socialiste o constituie şi faptul că, an de an, creşte numărul de salariaţi cuprinşi în diverse ramuri şi activităţi productive. **Numai în acest an, ca rezultat al programului de investiţii, se vor crea 250 000 noi locuri de muncă, numărul total de salariaţi ajungînd în acest fel la peste 6 milioane.**

La calculul necesarului suplimentar de personal pe 1974 s-a ţinut seama atît de locurile noi de muncă create, cît şi de pierderile naturale, ceea ce a făcut ca acesta să se ridice la 520 000. Cea mai mare parte a acestui necesar se referă la muncitori calificaţi (peste 80%) şi cadre cu pregătire medie şi superioară şi doar în mică măsură la muncitori necalificaţi (vezi graficul). Din numărul total de 425 000 muncitori calificaţi necesari în 1974, circa 135 000 sînt pentru meserii specifice industriei construcţiilor de maşini, 45 000 pentru meserii din construcţii-montaj, 33 000 pentru meserii din industria textilă, 14 000 pentru meserii din transporturi şi telecomunicaţii, 25 000 pentru meserii din industria confecţiilor etc.

Pentru asigurarea necesarului suplimentar de muncitori calificaţi şi necalificaţi, va trebui să se facă din timp recrutarea unui număr corespunzător de oameni, în principal din populaţia ocupată în agricultura cooperatistă şi individuală, precum şi din rîndul femeilor casnice. Printre judeţele cu resurse de muncă potenţiale mai mari decît cele ce pot fi utilizate pe plan local, sînt de menţionat: Sălaj, Suceava, Maramureş, Neamţ, Iaşi, Năsăud ş.a.

În legătură cu pregătirea numărului necesar de muncitori calificaţi, titularilor de plan le revin sarcini importante şi imediate, în primul rînd de a urmări ca **centralele şi întreprinderile să-şi întocmească planuri proprii de măsuri pentru asigurarea pregătirii pe meserii şi funcţii a forţei de muncă prevăzută în plan pentru anul 1974.** De asemenea printre obiectivele care trebuie avute în vedere este şi **asigurarea, cu prioritate, a necesarului de muncitori calificaţi în meserii deficitare** cum sînt: minier, furnalist, cocsar, laminator, oţelar, forjor, cazangiu, sondor, strungar, zidar, tăbăcar ş.a. Paralel se cer luate măsuri, vizînd îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă (cazare, transport, asistenţă socială) şi de muncă (ergonomice, igienico-sanitare, de protecţie a muncii) pentru noile cadre, fapt ce va contribui din plin la realizarea în bune condiţiuni a sarcinilor de plan pe anul 1974.

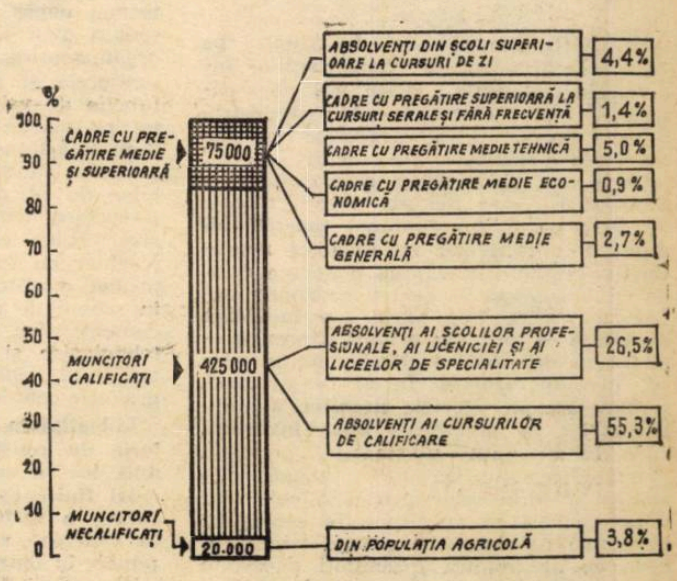

Necesarul de personal pe anul 1974 şi sursele de acoperire

←

de acid azotic II, iar în decada a II-a au apărut defecțiuni la schimbătorul de căldură.

Defecțiuni în funcționarea utilajelor, ca urmare a întreținerii necorespunzătoare, a întîrzierii sau efectuării de calitate necorespunzătoare a reparațiilor, a împiedicat nu numai folosirea deplină a tehnicii de care dispun întreprinderile respective, ci și fondul de timp de lucru al muncitorilor, într-un cuvînt a constituit un impediment serios în utilizarea întregului potențial productiv pentru înfăptuirea sarcinilor de plan. Iată, **de ce este necesar ca în activitatea de întreținere și reparații a parcului de mașini și utilaje să se întroneze o înaltă responsabilitate a fiecărui executant pentru îngrijirea exemplară a utilajului pe care îl deservește.**

REALIZAREA planului pe luna ianuarie a mai relevat și un alt aspect important: **în unele întreprinderi n-au putut fi lansate în fabricație o serie de produse noi planificate a fi realizate în acest an** pentru faptul că, încă din 1973, nu s-a acordat atenția cuvenită înfăptuirii prevederilor planului tehnic, mai ales în ce privește terminarea tuturor fazelor de asimilare. Orice rămînere în urmă în acest domeniu este profund dăunătoare nu numai pentru întreprinderile care se află în această situație, ci și pentru întreaga noastră economie națională. De aceea **centralele industriale și ministerele au datoria să impulsioneze activitatea de asimilare a produselor noi, să acorde acestei probleme întreaga atenție și, mai ales, să ia măsuri — acolo unde se constată rămîneri în urmă — ca noile produse sau sortimente planificate a fi realizate în acest an să intre în fabricație cît mai urgent, mobilizînd în acest sens toate forțele de creație și de producție.**

Sarcinile de plan pe acest an sînt astfel dimensionate încît necesită **folosirea din plin și cu maximum de eficiență a forței de muncă și a timpului de lucru.** Așa cum arată situația, în luna ianuarie în foarte multe întreprinderi s-a trecut la o mai bună echilibrare a schimburilor potrivit necesităților producției. Au fost însă și cazuri cînd în loc să se acopere, în primul rînd, schimbul I și II s-a trecut la pulverizarea forțelor prin organizarea, chiar și în condiții nepropice, a schimbului III. Iată, așadar, că în interesul folosirii cît mai judicioase a forței de muncă, organizarea schimburilor trebuie făcută în așa fel încît fiecare muncitor în parte și colectivul de muncă în ansamblu să poată realiza în cele 8 ore de lucru o productivitate înaltă și, prin organizarea unei asistențe tehnice corespunzătoare, să dea produse numai de calitate superioară.

Organizarea schimburilor, folosirea din plin a fondului maxim de timp de lucru, sînt nemijlocit legate de **întărirea disciplinei în muncă,** de respectarea riguroasă a regulamentului de ordine interioară. În luna ianuarie, în majoritatea întreprinderilor, timpul de lucru a fost judicios folosit. În altele însă (Exploatările miniere Bălan și Moldova Nouă, Întreprinderea textilă „Dunărea" — Giurgiu etc.) s-au semnalat pierderi importante din timpul productiv planificat ca urmare directă a absențelor nemotivate, a concediilor fără plată, ceea ce a afectat serios realizările zilnice de producție, înfăptuirea în ansamblu a sarcinilor de plan. **Este imperios necesar ca întreprinderile, centralele industriale și ministerele să analizeze amănunțit cauzele care au determinat absențele nemotivate, folosirea incompletă a timpului de lucru și să ia măsurile corespunzătoare.**

Faptul că sîntem doar la început de an, fiecare deficiență apărută trebuie să constituie un semnal întrucît menținerea și continuarea ei poate avea înrîuriri nefaste mai tîrziu. De aceea conducerile întreprinderilor, centralelor industriale consiliile ministerelor, sub conducerea organizațiilor de partid, au datoria să analizeze în amănunt situația înfăptuirii tuturor prevederilor de plan din luna ianuarie și în funcție de constatări să stabilească măsuri operative pentru recuperarea rămînerilor în urmă, pentru asigurarea unei ritmicități în execuție și livrări în fiecare lună și pe tot parcursul anului.

Graficul nr. 1

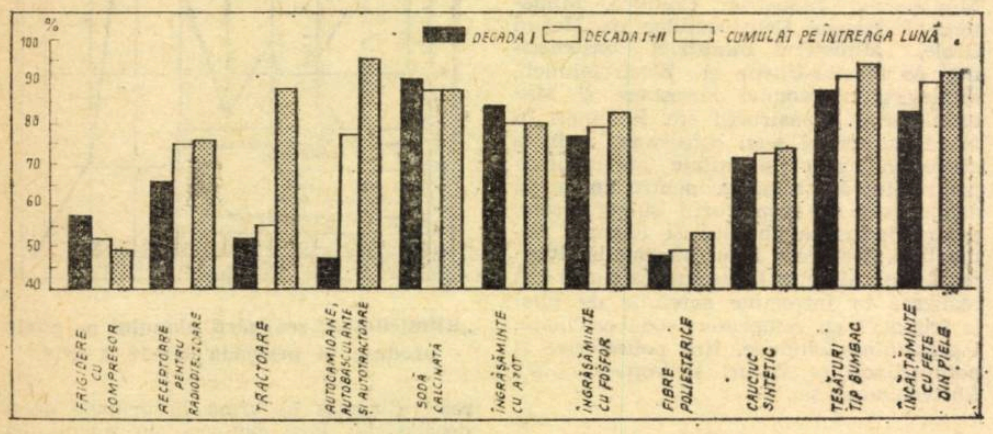

Exemple de produse la care realizările pe luna ianuarie 1974 (pe decade) s-au situat, în mod constant, sub plan

INVESTIȚII **O orientare fundamentală cu profunde implicații economice**

SCURTAREA DURATEI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR

ÎN ÎNFĂPTUIREA programului de investiții din 1974, sarcini importante revin Ministerului Construcțiilor Industriale, care execută peste 80% din obiectivele productive din economia națională.

Caracteristicile planului din acest an, în care crește considerabil ponderea pe care o dețin în totalul investițiilor echiparea cu utilaje moderne a întreprinderilor existente și se micșorează sporul producției de construcții-montaj, au determinat luarea unor măsuri menite să asigure folosirea optimă a potențialului tehnic și uman al unităților din subordinea ministerului, mărirea eficienței activității acestora. Astfel, din plan au fost scoase o serie de lucrări dispersate și de valori mici, care rămîn să fie executate de către organizațiile de construcții locale sau de către beneficiari, în regie. Ca urmare, numărul pozițiilor de plan s-a redus de la 1200 în anul precedent, la circa 800, ceea ce permite o mai mare concentrare a activității, cu efecte favorabile asupra ritmului de execuție, asupra nivelului productivității muncii și al cheltuielilor de producție. S-a trecut la extinderea metodelor moderne de programare, lansare și urmărire a producției, elaborate de Centrul de organizare și cibernetică în construcții, a căror experimentare a dat rezultate bune în ce privește optimizarea dimensionării fronturilor de lucru, a eșalonării pe perioade a sarcinilor, în funcție de condițiile tehnico-materiale și organizatorice. Un accent deosebit se pune pe promovarea tehnologiilor noi de lucru, cu caracter industrial, capabile să asigure nu numai reducerea duratei lucrărilor, ci și cea mai mare parte din sporul prevăzut al productivității muncii — de circa 13% față de nivelul atins în 1973 — și importante economii de materiale și forță de muncă.

Întrucît din rezerva Comitetului de Stat al Planificării urmează să mai fie introduse în planul ministerului, pe parcursul anului, o serie de lucrări totalizînd o valoare de investiții destul de mare, se acționează cu fermitate pentru realizarea în primul trimestru a cel puțin 24% din volumul anual de construcții-montaj, astfel încît să se atingă și mențină ritmul necesar pentru depășirea planului pe prima jumătate a anului și pentru preluarea fără perturbări a sarcinilor noi. Drept rezultat, **încă din luna ianuarie s-au realizat 7,6% din planul pe 1974, volumul lucrărilor executate depășind cu peste 17 milioane de lei planul lunar și cu peste 50 milioane lei realizările din perioada corespunzătoare a anului trecut.**

Orientarea fundamentală a tuturor acestor măsuri și acțiuni o constituie înfăptuirea sarcinii de scurtare a duratei de realizare a tuturor investițiilor planificate.

● Cuvîntul de ordine: „Înainte de termen!"

PLANUL punerilor în funcțiune pe 1974 al Ministerului Construcțiilor Industriale prevede peste 500 de capacități și obiective în industrie și agricultură. Cifra depășește cu puțin cea realizată în anul trecut, însă în structura acestei sarcini intervin modificări care-i măresc complexitatea. Pe de o parte, **s-a diminuat considerabil numărul obiectivelor cu caracter neproductiv,** crescînd în schimb ponderea celor de interes prioritar pentru economia națională. Pe de altă parte, **o încărcare deosebită — încă din primul trimestru — apare în domeniul lucrărilor de instalații, montaje, izolații.** În al treilea rînd, **trebuie anulate efectele negative ale deficiențelor în pregătirea unor investiții,** care au diminuat substanțial perioada afectată execuției. În sfîrșit, întrucît programarea termenelor grupează cele mai multe puneri în funcțiune în semestrul II și mai cu seamă în ultimul trimestru, ceea ce ar implica dificultăți deosebite prin suprasolicitarea în perioada de rodaje și probe tehnologice a unităților și efectivelor specializate, se impune diluarea acestei concentrări prin **finalizarea în devans a cît mai multor capacități.**

Dimensionarea și componența planurilor operative la nivelul ministerului, al trusturilor executante și al subunităților, ca și prioritățile în dirijarea mijloacelor, în asigurarea resurselor, au în vedere tocmai depășirea acestor dificultăți. Recent a avut loc o reașezare a structurii organizatorice a trusturilor, regrupîndu-se șantierele și grupurile de șantiere în funcție de volumele lucrărilor de executat pe marile platforme și pe teritoriu. S-au întărit asistența tehnică la loturi și șantiere, ca și potențialul compartimentelor de pregătire a producției și de proiectare tehnologică. În relațiile constructorului cu beneficiarii, proiectanții și chiar cu furnizorii de utilaje s-a imprimat o atitudine activă de colaborare, în scopul de a impulsiona obținerea documentațiilor restante, a echipamentelor tehnologice și materialelor speciale în timp util pentru încadrarea lucrărilor în graficele coordonatoare.

Îndeplinirea și depășirea planului valoric de construcții-montaj trebuie să aibă loc în condițiile realizării unor lucrări finite care să permită buna desfășurare a fazelor de execuție ulterioare, în vederea respectării termenelor de punere în funcțiune

Un exemplu de modul în care se acționează pentru imprimarea acestei mentalități, care condiționează obținerea unei eficiențe ridicate, îl oferă șantierul etapei a V-a de dezvoltare a **Combinatului de îngrășăminte chimice de la Turnu Măgurele.** Aici, nu numai programele de lucru, dar și unele soluții de execuție au fost modificate în ideea de a se asigura deschiderea în devans a unor fronturi de lucru cît mai largi pentru montarea utilajelor tehnologice, din care un volum important se află în stoc. La unele clădiri de fabricație s-a adoptat chiar sistemul de a termina pe nivele structura în stadii ce să permită montorilor intrarea la lucru în aceste spații, constructorii continuîndu-și activitatea la nivelele superioare. Grafice minuțioase — pe obiecte și chiar pe etaje — stabilesc data predării fronturilor de lucru, volumul utilajelor de montat și termenele intermediare pentru subantreprize la fabricile de amoniac, acid azotic și îngrășăminte complexe. În ședințe săptămînale, antreprenorul general și subantreprizele analizează modul în care sînt îndeplinite prevederile acestor grafice și procedează la reactualizarea lor în funcție de condițiile apărute pe parcurs — iar tot mai frecvent, aceste condiții modificate constau în devansarea termenelor pe faze. În mod similar se procedează la construcția oțelăriei și turnătoriei de la **Fabrica de osii și boghiuri din Bals,** unde reconsiderarea listei de urgențe, asigurarea posibilității ca montorii să-și desfășoare din plin forțele creează premise pentru punerea în funcțiune a acestor importante capacități cu cîteva luni înainte de datele prevăzute în plan.

● Ce nu înțeleg cei... neînțeleși

TREBUIE remarcat însă că **nu la toate șantierele, imperativul unei producții ritmice decadă de decadă, lună de lună, imperativul concentrării eforturilor pentru comprimarea timpului a fost înțeles cum trebuie.**

În ianuarie, **Trustul de instalații-montaj-Brașov** s-a situat pe locul ultim între unitățile ministerului, în ce privește proporția de realizare a planului anual: 5,9%, iar față de planul lunar a înregistrat o rămînere în urmă de 16,7%. În condițiile existenței unui stoc de utilaje de peste 2000 de tone, în decurs de două decade s-au realizat doar 35% din volumul de montaje programat pe întreaga lună. Această situație total nesatisfăcătoare se datorește în primul rînd faptului că antreprenorii generali, **trusturile de construcții industriale din Brașov și Cluj,** n-au asigurat la timp fronturile de lucru — hale închise, fundații gata turnate — pentru montori, îndeosebi la **șantierele de la Covasna, Miercurea Ciuc, Zlatna, Turda.**

Cu toate că menținerea ritmului de lucru din lunile precedente ar fi asigurat realizarea planului, trusturile de construcții industriale din Cluj, Craiova, municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej, Trustul de lucrări speciale — București au încheiat luna ianuarie cu însemnate nerealizări, la originea cărora se află deficiențe de neînțeles în organizarea execuției și în pregătirea din timp a șantierelor pentru iarnă, fenomene de indisciplină, dereglări în aprovizionarea tehnico-materială. Organele de conducere colectivă din aceste unități, ministerul sînt datoare să ia de urgență măsuri pentru remedierea acestei situații care poate pune în pericol respectarea termenelor de punere în funcțiune a unor obiective încredințate în antrepriză unităților respective.

În același timp, se cere intensificată și preocuparea titularilor și beneficiarilor de investiții pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare realizării normale a acestora. **Pentru o serie de lucrări noi, din rezervă, stadiul elaborării și aprobării documentațiilor tehnico-economice este întîrziat față de graficele stabilite.** Pe de altă parte, valorile stabilite prin plan pentru o serie de poziții (de pildă, unele capacități de pe **platforma petrochimică-Pitești)** sînt insuficiente pentru a asigura, conform devizului general, fonduri la nivelul celor necesare terminării lucrărilor și punerii în funcțiune. Există rămîneri în urmă și în contractarea utilajelor tehnologice din țară și din import, iar unele detalii de proiect nu pot fi precizate — și nu se poate trece la execuția lor — întrucît nu se cunosc caracteristicile echipamentelor respective. Această stare de lucruri este de asemenea greu de înțeles și mai ales de tolerat!

Mai mult ca oricînd, în condițiile exigențelor ridicate ale planului de investiții din acest al patrulea an al cincinalului este necesar ca toți factorii care concură la realizarea noilor obiective — beneficiari, proiectanți, constructori, furnizori de utilaje — să-și coordoneze eforturile și să colaboreze îndeaproape pentru a scurta durata de realizare a lucrărilor și a grăbi punerile în funcțiune. După cum arată calculele, **numai prin darea în exploatare și atingerea indicatorilor din proiecte cu o lună mai devreme la capacitățile din planul pe 1974 se poate obține un spor de producție în valoare de circa 3 miliarde de lei!**

● Cît se va prelungi predarea obiectivelor restante?

PE LÎNGĂ SARCINILE curente ale planului, unitățile ministerului sînt nevoite din păcate să utilizeze o bună parte din potențialul lor pentru **terminarea lucrărilor la un număr mare de capacități și obiective din planul pe 1973, care n-au fost predate la termen.** Unele dintre acestea au fost recepționate în ianuarie ori se află acum în recepție: instalația pentru produse de extracție vegetală de la **Iași,** instalația de alchilamine de la **Borzești,** instalația de albire de la fabrica de celuloză din rășinoase de la **Dej,** complexul avicol integrat de la **Băicoi** ș.a. Sînt însă mult prea puține pentru a putea conchide că se acționează cu toată fermitatea în vederea lichidării restanțelor.

Într-o serie de cazuri, pe lista factorilor care au determinat nerespectarea termenelor figurează încetineala, modul neorganizat în care a lucrat constructorul.

Întreprinderea **„Romlux" — Tîrgoviște,** de pildă, e pusă în situația de a nu realiza peste 2 milioane de tuburi fluorescente și 23 milioane de lămpi electrice normale, în parte din cauză că lucrările la turnul de amestec au întîrziat. Cu patru luni peste termenul din grafic s-a prelungit execuția secției de metalizare a rezistențelor de la **Fabrica de elemente electronice pasive de la Curtea de Argeș.** Constructorii n-au asigurat la timp frontul de lucru pentru montori la **instalația de rețele cord de la Săvinești, instalația de produse clorurate de la Rîmnicu Vîlcea etc.** Asemenea întîrzieri au împiedicat racordarea la circuitul economiei naționale și a **Întreprinderii de tîmplărie metalică și produse pentru construcții din materiale plastice de la Buzău a Întreprinderii de prefabricate din Timișoara.**

În condițiile în care Ministerul Construcțiilor Industriale și-a depășit planul pe anul trecut cu peste 300 milioane de lei, neexecutarea la timp a acestor lucrări este cu totul nejustificată și denotă o orientare greșită a unităților respective care au preferat să dea prioritate altor obiective, ce le asigurau realizarea lejeră a sarcinilor valorice.

→

ÎN UNITĂȚILE AGRICOLE

CONTROLUL — O COMPONENTĂ A EFICIENȚEI

Convorbire cu tovarășul Ion RUȘINARU, președintele Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară

PENTRU ADUCEREA LA ÎNDEPLINIRE *a sarcinilor ce le revin din documentele Plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale fiecare minister și instituție centrală — între care și Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară — a întocmit un plan de măsuri, adaptat condițiilor, cerințelor și specificului activității pe care o desfășoară. Pentru a cunoaște unele din principalele preocupări în această direcție ale conducerii și aparatului Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară, redacția revistei „Viața economică" a organizat o convorbire cu tovarășul președinte* **Ion RUȘINARU.** *Rezumatul convorbirii îl publicăm în cele ce urmează.*

V.E. : Sînt cunoscute rezultatele bune obținute de agricultura din țara noastră îndeosebi în ultimii trei ani. Sînt cunoscute, de asemenea, principalele neajunsuri și direcțiile de perfecționare a activității în această ramură importantă a economiei naționale, potrivit sarcinilor trasate. Vă rog, pentru început, să arătați ce își propun să facă conducerea și aparatul Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară și ce măsuri au fost întreprinse pentru creșterea eficienței economice în ramura agriculturii ?

— De la început, trebuie arătat că în susținerea procesului de producție din aceste ramuri ale economiei, contribuția creditului bancar este deosebită, dat fiind caracterul sezonier al acestuia. Soldul mediu al creditelor totale acordate în anul 1973 față de 1970 a crescut cu 60%.

Menționăm că, în aceeași perioadă, ponderea creditelor restante din totalul acestor credite a scăzut de la 7,4 la 6,2%, ceea ce reflectă și latura calitativă a procesului de creditare.

La unele unități economice din agricultură și industria alimentară se mai constată aprovizionări neraționale, peste necesar ca, de exemplu, cazul unor ambalaje la fabricile de conserve și unitățile de valorificare a legumelor și fructelor. De asemenea, în domeniul investițiilor, s-au constatat capacități de producție neutilizate sau utilizate nerațional. În această privință vom cita cazul întreprinderilor agricole de stat care la sfîrșitul lunii august 1973 aveau nepopulate 10,5 mii locuri de cazare pentru vaci și juninci, iar 18,7 mii locuri erau ocupate cu alte categorii de animale pentru care investiția specifică este mai redusă.

Măsurile luate în legătură cu operațiunile băncii vizează, în principal, întărirea controlului care să ducă la creșterea eficienței activității unităților care au cont la banca noastră în domeniul : aprovizionării, producției, desfacerii, reducerii cheltuielilor de producție și asigurării echilibrului permanent între încasări și plăți.

Datorită neluării măsurilor corespunzătoare de către unele conduceri de întreprinderi, fondul de salarii a fost utilizat — în unele cazuri — pentru plata unor munci efectuate manual deși erau prevăzute în plan a se realiza mecanic, pentru plata muncitorilor angajați peste numărul planificat și folosiți în activități administrative etc.

S-au dispus măsuri care să ducă la o mai bună folosire a capacităților de producție prin avizarea de noi investiții numai după ce au fost pe deplin folosite cele existente. În fața aparatului băncii a fost pusă sarcina de a sprijini unitățile economice în analizele ce le fac pentru stabilirea căilor de creștere continuă a eficienței economice a comerțului nostru exterior.

• V.E. : Avînd în vedere importanța deosebită pe care o are controlul pentru prevenirea, depistarea și înlăturarea pierderilor și risipei de orice fel, precum și rolul său în buna gospodărire a bunului și banului public, cred că ar fi bine să arătați ce rezultate s-au obținut, care sînt principalele carențe constatate și cum vedeți posibilă perfecționarea în continuare a controlului bancar și intern ?

— Dezvoltarea ascendentă în ritmuri înalte a economiei noastre face ca așa după cum este cunoscut, fiecare procent de depășire a planului, de reducere a costurilor, a consumurilor specifice de materii și materiale, să reprezinte sume absolute deosebit de însemnate. De aceea și rolul controlului în prevenirea neajunsurilor și în asigurarea gospodăririi eficiente a bunului și banului public trebuie să crească în mod corespunzător.

În ce privește cooperativele agricole de producție ne menținem opinia că efectuarea de către Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară atît a controlului bancar la acordarea creditului și la utilizarea lui cît și a controlului gestionar de fond prezintă evidente avantaje. Rezultatele obținute pînă în prezent justifică această opinie.

Astfel, în anul 1973, s-au verificat toate cele 4.484 cooperative agricole de producție, un număr de 406 asociații intercooperatiste cu profil de activitate agricol, cu peste 29.000 de ferme, brigăzi și alte sectoare de activitate și peste 60.000 de gestiuni, îndeplinindu-se astfel sarcina legală de control. Cu acest prilej, s-au încasat debitori de peste 30 milioane lei, s-au readus în circuitul economic imobilizări de aproape 4 milioane lei, s-au vărsat la buget sume cuvenite acestuia conform dispozițiilor legale de peste 8 milioane lei etc.

Creditul pentru producție a fost mai bine dimensionat, asigurîndu-se restituirea lui la scadență din valorificarea produselor.

În ce privește controlul gestionar, organele băncii au reușit să depisteze o serie de neajunsuri care au avut drept consecințe pagube aduse averii obștești a cooperativelor agricole de producție, imobilizări de valori materiale sau bănești, abateri de la disciplina financiară și de plan etc., pentru înlăturarea cărora s-au luat măsuri cu exigență și fermitate.

Cauza principală a multora din neajunsurile constatate este slaba calitate a evidenței contabile și operative din unele cooperative agricole de producție. **Este necesar ca Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, — care răspunde de îndrumarea contabilă în cooperativele agricole de producție și care în acest scop dispune de un număr de îndrumători contabili la fiecare județ — sprijinit și de Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară, să arate fiecărei cooperative care sînt principalele neajunsuri ale evidenței, să ia cele mai potrivite măsuri pentru îmbunătățirea evidenței contabile în aceste unități.** Aceasta este cu atît mai necesar cu cît, după cum este cunoscut, s-a extins introducerea evidenței prețului de cost în cooperativele agricole de producție.

Avem în vedere, de asemenea, unele măsuri pentru activizarea în mai mare măsură a comisiilor de revizie din cooperativele agricole, ceea ce va contribui în continuare la creșterea eficienței controlului. De altfel, pentru mai buna activitate a acestora, banca în colaborare cu Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție le-a pus la îndemînă norme de control care răspund obligațiilor ce le revin potrivit prevederilor statutare.

V.E.: Cunoscută fiind preocuparea conducerii Băncii pentru întărirea controlului exercitat la ghișeu, vă rog să detaliați cum a fost organizat acest control, în ce măsură a contribuit la depistarea unor nereguli și ce ar mai fi de făcut pentru mai buna lui desfășurare în viitor ?

— Pe această linie, s-a luat măsura de a se supune unei verificări mai atente documentele de plată și cele pentru ridicarea diferitelor sume care se prezintă la ghișeele băncii. Grăitor în ceea ce privește eficiența acestui control este faptul că în anul 1973 au fost respinse de la decontare documente în valoare de 763,5 milioane lei, reprezentînd plăți neoportune sau fără asigurarea prealabilă a fondurilor din credite, precum și plăți necuvenite din fondurile de investiții.

Numărul important al unor astfel de documente și valoarea lor atestă nu numai eficiența controlului dar și faptul că în unitățile economice din agricultură și industria alimentară mai există deficiențe care ar fi trebuit depistate și înlăturate la controlul financiar preventiv exercitat de aparatul contabil din unitățile respective.

Sîntem preocupați pentru întărirea în continuare a controlului bancar preventiv, în scopul prevenirii sau opririi înainte de a se efectua operațiunile ilegale, neeconomicoase, neplanificate etc.

V.E. : Ce părere aveți despre controlul preventiv exercitat de organele Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor în unitățile agricole și cum colaborați cu aceste organe de control?

— Din constatările organelor băncii rezultă că controlul preventiv în unitățile agricole s-a îmbunătățit, ca de altfel, activitatea în general a acestor unități.

Neajunsurile constatate la controlul financiar intern în legătură cu efectuarea unor aprovizionări neraționale, cheltuieli neeconomicoase, așa cum am mai arătat, dovedesc însă că în unele unități nu este organizat și nu acționează acest control în mod corespunzător.

Dar fiind faptul că controlul financiar preventiv ce se exercită la nivelul organizației socialiste este cel mai eficient, **apare necesar ca Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor să depună în continuare eforturi pentru întărirea acestuia.**

V.E. : Cum sprijină aparatul de control al băncii sectorul cooperatist al agriculturii și care este aportul direcțiilor generale din ministerul de ramură și al uniunilor județene ale cooperativelor agricole de producție în valorificarea constatărilor organelor de control ?

— Așa cum am mai vorbit, banca exercită un control multilateral asupra activității cooperativelor agricole de producție. Cuprinzînd sfera producției, a investițiilor gestiunile etc., banca este în măsură să cunoască toate intimitățile procesului economic și să acționeze în direcția înlăturării neajunsurilor constatate. Luarea unor astfel de măsuri depinde nu numai de conducerea cooperativei, ci și de forurile agricole județene (uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție și direcția județeană a agriculturii, industriei alimentare și apelor) și chiar de minister și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție.

Dacă organele tutelare județene și centrale în general manifestă receptivitate la sesizările băncii și acordă sprijinul solicitat, există și unele cazuri îndeosebi în valorificarea constatărilor din controlul gestionar cînd organele băncii nu sînt operativ și eficient sprijinite în recuperarea pagubelor constatate, precum și în activizarea comisiilor de revizie din cooperativele agricole de producție

V.E.: Calitatea muncii economico-financiare din cooperativele agricole de producție depinde și de exigența unor cadre financiar-contabile pregătite corespunzător, capabile să gestioneze competent, marile valori materiale și bănești din acest sector. După opinia dv., care este componența și nivelul de pregătire a acestor cadre ale cooperativelor agricole de producție ?

— Structura aparatului contabil din cooperativele agricole de producție s-a îmbunătățit sub raportul studiilor, însă acest proces este lent. Banca sprijină îmbunătățirea structurii aparatului contabil din cooperativele agricole colaborînd cu organele agricole pentru angajarea în funcția de contabil șef a unor cadre cît mai corespunzătoare. După situațiile pe care le cunoaștem din control, rezultă că în funcția de șef contabil la cooperativele de producție existau la 31 decembrie 1973 cadre cu studii medii și superioare în proporție de 65% față de 56% la 31 decembrie 1972.

După părerea noastră, ar trebui acordată o mai mare atenție angajării de către cooperative a absolvenților școlilor specializate de contabili agricoli, deoarece în prezent o parte dintre aceștia se plasează în alte sectoare de activitate.

V.E. : Cum este supravegheată de către organele băncii justa folosire, gospodărirea chibzuită, potrivit destinației, a fondurilor puse la dispoziția cooperativelor agricole de producție ?

— Controlul privind utilizarea creditelor pe termen scurt la cooperativele agricole de producție, vizează nu numai respectarea destinației, ci mai ales eficiența economică obținută cu ajutorul creditelor. **O atenție deosebită se acordă existenței bazei materiale** (suprafețe cultivate și starea de vegetație a culturilor, efective de animale, modul de întreținere a culturilor și de îngrijire a animalelor) **care garantează rambursarea creditelor la scadență.**

La creditele pe termen lung, se urmărește utilizarea lor de-a lungul întregului proces de finanțare — iar ulterior, pînă la rambursare, se controlează în mod atent cum sînt folosite mijloacele dobîndite pe calea creditului, eficiența economică a acestora etc. — cunoscînd că sursa de rambursare a creditului se formează pe seama veniturilor suplimentare ce se obțin prin intrarea în producție a noilor investiții.

V.E.: Cum se reflectă activitatea asociațiilor intercooperatiste în indicatorii bancari, cum le sprijină aparatul băncii, inclusiv cel de control ?

Activitatea asociațiilor intercooperatiste a fost controlată și analizată permanent de către organele băncii. În continuare, se va urmări mai îndeaproape cum sînt respectate hotărîrile de partid privind organizarea și funcționarea acestora precum și utilizarea cu eficiență a mijloacelor concentrate în patrimoniul lor.

V.E.: O ultimă întrebare: În ce constă rolul cooperativelor de credit, care este numărul acestora și ce fel de operațiuni efectuează ?

— Mă voi referi la relația bancă-cooperative de credit, deci numai la o parte din activitatea acestor unități. Ele, în calitate de mandatar al băncii, efectuează operații privind plata creditelor ce se acordă membrilor cooperativelor agricole și producătorilor cu gospodărie individuală și plata produselor livrate de aceștia organizațiilor socialiste contractante. Cele 924 cooperative de credit care au existat la sfîrșitul anului precedent constituie o rețea foarte importantă cu ajutorul căreia se apropie ghișeele băncii de domiciliul producătorilor. Lucrînd cu cîteva milioane de producători ele manipulează fonduri importante.

Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară împreună cu Centrocoop, unitățile teritoriale ale băncii și uniunile județene ale acesteia manifestă o grijă permanentă și deosebită privind activitatea cooperativelor de credit pe care le sprijină și îndrumă în organizarea cît mai corespunzătoare a acestei activități.

Convorbire consemnată de
Maria IONIȚĂ

REALIZAREA OBIECTIVELOR

←

Au fost și situații în care, **datorită nesatisfăcătoarei pregătiri a investițiilor, lucrările de construcție au început cu o mare întîrziere, ce n-a mai putut fi recuperată.**

Amplasamentul secției de țesături din fire de sticlă bitumată de la **Fabrica de materiale izolatoare-Lerceni** — cu o jumătate de an mai tîrziu și cu numai 6 luni înaintea termenului de punere în funcțiune; decalajul în predarea amplasamentelor pentru banda de transport al calcarului de la **Fabrica de ciment și var-Fieni** a fost de 8—12 luni, iar defrișarea terenului a fost prelungită, din această cauză, cu 7 trimestre.

Principala cauză a nerespectării termenelor, inclusiv la unele din capacitățile menționate, a constituit-o însă neasigurarea la timp a echipamentelor tehnologice.

Cu 3—6 luni se decalează punerea în funcțiune a **filaturii și țesătoriei de bumbac de la Calafat**, pentru care **„IMATEX" — Tîrgu Mureș** n-a livrat în termen 520 de războaie de țesut. La finele anului trecut, cînd unitatea de îngrășăminte complexe de la **C.I.A. — Tîrgu Mureș** trebuia să producă, lipseau sute de tone de utilaje care condiționează începerea probelor tehnologice. Utilaje (de la I.U.C. — Ploiești și alte uzine) care trebuiau livrate încă din 1972 au ajuns pe **platforma petrochimică din Pitești** abia în august-septembrie anul trecut, împiedicînd punerea în funcțiune a instalațiilor de polietilenă de joasă presiune, a celei de distilare în vid și a altor capacități. Din cauza unor deficiențe calitative la uzinare, a trebuit să se execute remedieri la coloanele de esterificare executate de uzina bucureșteană **„Grivița Roșie"** pentru instalația de **dimetiltereftalat de la Brazi**, la agregatele turbocompresoarelor de sinteză pentru noua unitate de **îngrășăminte cu azot de la Piatra Neamț** ș.a. Unele capacități restante sînt aproape complet echipate — lipsesc doar unele „amănunte", care condiționează începerea producției : omologarea cazanelor sosite cu întîrziere la **Fabrica de carton ondulat — București**, aparatajele pentru cuptorul de 3,5 tone de la **„Unio" — Satu Mare**, cuptorul-ciopot necesar trăgătoriei la rece de la uzinele bucureștene **„Republica"** (pentru care încă nu s-a găsit furnizor; uzina „23 August" l-ar contracta, dar cu termen în... trimestrul I 1975 !).

Cauzele restanțelor sînt bine cunoscute, dar simpla lor identificare nu servește nimănui decît, cel mult, ca învățătură de minte. Este necesar acum să se acționeze în modul cel mai energic pentru ca obiectivele rămase nepredate din 1973 să fie puse în funcțiune în acest trimestru și cel următor. Semnalăm că unele ministere titulare de investiții au propus ca la o parte din aceste capacități să se amîne intrarea în producție pînă către sfîrșitul anului și chiar pînă în ... 1975 ! Este o soluție, dar nu și economică.

Prin legea planului pe 1974 s-a stabilit ca lucrările de investiții să nu fie introduse în plan pînă nu au asigurate studiile tehnico-economice aprobate și utilajele contractate. Neajunsurile care au determinat restanțele din anul trecut confirmă necesitatea unei astfel de măsuri, care trebuie însă aplicată cu fermitate și răspundere. Beneficiar, proiectant, constructor, furnizor de echipamente tehnologice — cu toții sînt datori să nu precupețească nici un efort pentru a garanta realizarea cu succes a planului de investiții.

ec. Anca CONSTANTIN
ec. Elena FLORIAN

PUNCTE DE REFERINȚĂ FOLOSITE DE CENTRALE ȘI ÎNTREPRINDERI ÎN MIȘCAREA PE PIAȚA EXTERNĂ

COOPERARE — SOCIETĂȚI MIXTE

● Societatea poloneză de comerț internațional „DAL", specializată în operațiuni de barter și alte tranzacții speciale face parte în prezent din 15 societăți comerciale internaționale în care ea deține acțiuni. Printre ultimele două societăți de acest gen înființate se pot menționa „Trabalda" în Insulele Canare și „Dulinco" în Elveția. Din aceste 15 societăți, 12 au caracter comercial și trei — de comerț și producție.

Aceste societăți joacă un rol din ce în ce mai important în accelerarea comerțului exterior polonez și în sporirea volumului exporturilor poloneze prin faptul că : introduc și dezvoltă vînzarea de numeroase grupe de mărfuri pe piețele străine, organizează centre de service pentru mașinile și echipamentele poloneze livrate în străinătate ; participă la activități privind promovarea cooperării industriale dintre întreprinderile poloneze și partenerii străini.

● Colaborarea dintre Bulgaria și firmele japoneze în domeniul industriei chimice a înregistrat în ultimul timp importante salturi. Astfel, pe bază de Know-how și licențe achiziționate din Japonia, s-au construit cîteva uzine bulgare. Avînd în vedere că Bulgaria intenționează să investească considerabil în sfera industriei chimice și grele, în cursul următorilor zece ani, Japonia va fi una dintre țările cu care va colabora. Este vorba mai exact de a folosi experiența japoneză în producția de polivinilclorid, polipropilenă, cuzime etc.

● Compania americană „Kaiser Industries Corp", a semnat un acord preliminar de cinci ani cu Uniunea Sovietică. Acordul se referă la unele acțiuni de cooperare dintre cele două țări privind producția de aluminiu, fier, oțel, cărbune și ciment cît și la minerit și construirea de porturi.

PRINTRE PROBLEMELE stringente, care se ridică în acest an în fața centralelor și întreprinderilor cu sarcini de export, este și aceea privind modul actual de apreciere a rezultatelor activității de comerț exterior, direcțiile de perfecționare a acestuia. Consider că este inutil să subliniez importanța deosebită a acestei probleme și implicațiile pe care le are atît asupra operațiilor curente de comerț exterior ale centralelor și întreprinderilor, cît și asupra întregului edificiu macroeconomic, binecunoscute fiind efectele nemijlocite pe care dimensionarea corectă a rezultatelor valutare le are asupra orientării investițiilor, planificării producției și celorlalți indicatori principali de plan. Exportul se desfășoară în condiții cu atît mai favorabile cu cît produsele destinate schimburilor cu străinătatea înglobează o cantitate mai mare de muncă calificată, și sînt obținute cu cheltuieli materiale cît mai reduse și într-o structură optimă, care să asigure plasarea lor pe piețele externe cu maximum de eficiență.

Aceasta implică însă o măsurare cît mai exactă a tuturor elementelor de costuri.

În condițiile prețurilor interne, actuale, asistăm la o mare dispersie a cursurilor de revenire în cadrul aceleiași grupe de produse. Ex : la medicamente, variații de la 0,30 bani pînă la 80 de lei/leu v) adică oscilații de circa 250 ori, în funcție de diferitele sortimente luate în calcul pentru export. Oscilații atît de mari nu pot fi explicate numai prin productivități mai scăzute, consumuri materiale mai mari, sau prin acumulări bănești mărite la unele sortimente (deși și acestea deformează realitatea), ci își au explicația cu precădere, în modul de formare a prețurilor interne, care nu oglindesc real raportul dintre productivitatea muncii naționale și a celei mondiale.

Practica demonstrează că aplicarea fără discernămînt a indicatorilor actuali de măsurare a eficienței comerțului exterior, a căror rezultate sînt deformate de neajunsurile sistemului de prețuri interne, nu numai că nu stimulează întotdeauna întreprinderile și centralele industriale să se orienteze spre o structură de export bazată pe produse cu un grad cît mai înalt de prelucrare, ci le împinge uneori spre exportul unor produse semiprelucrate, care aparent par mai rentabile dar, a căror eficiență poate fi deformată datorită imperfecțiunii instrumentului de măsură folosit.

● Ne preocupă venitul net

NU DE PUȚINE ORI am constatat existența unor abateri de peste 1.000% a raportului materie primă/produs finit calculat în prețuri interne față de raportul existent pe piața mondială (la unele produse petrochimice).

De aceea, aș spune că este aproape inevitabilă concluzia care își face treptat loc în rîndul multor specialiști, că pînă la perfecționarea sistemului de prețuri interne — operație care în mod obiectiv va necesita un timp mai îndelungat, să se apeleze și la **calcule nemijlocite în valută pentru stabilirea eficienței reale** ale unei operații de comerț exterior.

Nu este suficient să calculăm venitul net valutar, sau beneficiul valutar, (între aceste două noțiuni există desigur deosebiri, dar nu aceasta ne interesează din punct de vedere al problemei abordate, ci trebuie neapărat să calculăm **rata venitului net în valută.**

Forma cea mai completă de exprimare a conceptului de eficiență o constituie raportarea rezultatelor economice finale — venitul net — la totalitatea fondurilor folosite pentru crearea lui. Or, calculîndu-se doar prețul de cost și respectiv venitul net, raportat la acesta ca rată a rentabilității se iau în considerare doar o parte a fondurilor fixe (amortizarea) care trec asupra prețului de cost, făcîndu-se abstracție de cea mai însemnată parte a fondurilor fixe care concură la realizarea produsului respectiv.

Spre exemplificare, iată două unități industriale A și B, — cazurile corespund unor realități — la care indicatorii sintetici principali sînt următorii :

Unitatea A

Fonduri fixe (F_f) = 140 mil lei
Fonduri circulante (F_c) = 44 mil lei
Costuri de producție (P_c) = 26,5 mil lei/an
Venit net (V_n) = 10,7 mil lei/an

$$\text{Rata rentabilității (r)} = \frac{V_n}{P_c} \times 100 = 40,4\%$$

$$\text{Rata venitului net (p)} = \frac{V_n}{F_f + F_c} \times 100 = 5,81\%$$

Unitatea B

Fonduri fixe (F_f) = 80 mil lei
Fonduri circulante (F_c) = 40 mil lei
Costuri de producție (P_c) = 24,0 mil lei
Venit net (V_n) = 9,8 mil lei/an

$$\text{Rata rentabilității (r)} = \frac{V_n}{P_c} \times 100 = 40,8\%$$

$$\text{Rata venitului net (p)} = \frac{V_n}{F_f + F_c} \times 100 = 8,17\%$$

Cele două unități (ce pot face parte din aceeași ramură sau din ramuri diferite) dau venituri nete anuale foarte apropiate, avînd o rată a rentabilității (foarte mare), practic de peste 40%. Dacă am judeca deci, așa cum s-a propus, pe baza acestor indicatori nu am avea nici un temei să contestăm oportunitatea unor asemenea investiții, acțiuni de cooperare sau exporturi obținute pe aceste instalații.

Dacă folosim însă rata venitului net, constatăm că, în pofida venitului net destul de mare, aceasta este mică în cazul unității A (5,81%) și acceptabilă în cazul unității B (8,17%), ceea ce este lesne de explicat, atunci cînd judecăm rezultatele obținute, raportîndu-le la totalitatea efortului material făcut de societate pentru obținerea lui și nu numai la o parte a acestuia.

Nu ne poate fi indiferent dacă venitul net, (indiferent dacă el a fost exprimat în lei sau în valută) a fost obținut cu o

---

AGENDA LUCRĂTORULUI DE COMERȚ EXTERIOR

SISTEMUL GENERALIZAT DE PREFERINȚE VAMALE (III)

Schema de preferințe vamale a Pieței Comune

(Urmare din nr. 4/1974)

SPECIFICUL PREFERINȚELOR PENTRU MĂRFURILE AGRO-ALIMENTARE: Sistemul de preferințe vamale ale Pieței Comune include și un număr relativ restrîns de produse agro-alimentare transformate provenind din țările în curs de dezvoltare, în general specifice celor situate în regiuni cu climă caldă.

Așa cum s-a arătat în descrierea de ansamblu a sistemului de preferințe al Pieței Comune, la produsele agro-alimentare ,spre deosebire de cele industriale, se acordă reduceri de taxe vamale, însă fără nici un fel de limitare cantitativă sau valorică (contingent sau plafon).

STABILIREA MARJEI PREFERENȚIALE

Pentru determinarea ordinului de mărime a marjei preferențiale, care rezultă din beneficierea de preferințele vamale ale Pieței Comune, trebuie avute în vedere următoarele:

Pentru produsele industriale, marja preferențială este egală cu nivelul taxei vamale aplicată de țările membre originare (Anglia, Franța, R. F. Germania, Italia, Luxemburg și Olanda), conform tarifului vamal extern al Pieței Comune, iar pentru Anglia, Danemarca și Irlanda cu nivelul taxei vamale aplicată de aceste țări la importul din țările terțe, de la 1 ianuarie 1974.

Conform Tratatului de aderare la Piața Comună a Angliei, Danemarcei și Irlandei, tarifele vamale aplicate de aceste țări sînt supuse unui proces de aliniere, pe etape, pînă la 1 iulie 1977, la actualul tarif vamal extern al Pieței Comune. O primă etapă de aliniere de 40% a fost realizată la 1 ianuarie 1974, ceea ce face **necesar ca pentru stabilirea marjei preferențiale la exportul în Anglia, Danemarca și Irlanda să se folosească tarifele vamale ale acestor țări, în vigoare pentru anul 1974.**

Pentru produsele agroalimentare, la care preferințele constau în reducerea taxei vamale, marja preferențială este egală cu diferența dintre taxa vamală aplicată față de țările terțe și taxa vamală aplicată în regim preferențial.

REGULI DE ORIGINĂ

CONFORM reglementării comunitare, sînt considerate mărfuri originare dintr-o țară beneficiară de preferințe și admise la importul în C.E.E., în scutire sau reducere de taxe vamale, următoarele categorii de mărfuri:

a) **Produsele obținute în întregime în țara beneficiară de preferințe vamale** (produsele solului și ale fundului mărilor și oceanelor, produsele vegetale, animalele vii și produsele derivate, produsele obținute din pescuit și vînătoare, produsele realizate la bordul navelor de pescuit-uzină, articolele uzate, servind numai la recuperarea materiilor prime incorporate, deșeurile provenind de la prelucrări industriale) ;

b) **Produsele obținute în țara beneficiară de preferințe vamale, la fabricarea cărora au fost folosite materii prime și părți componente provenite din import,** cu condiția ca aceste produse să fi suferit „prelucrări și transformări substanțiale".

Conform reglementării Pieței Comune, **nu sînt considerate ca prelucrări sau transformări substanțiale efectuate asupra mărfurilor importate** următoarele operațiuni:

— manipulările destinate să asigure conservarea mărfurilor în timpul transportului sau stocărilor (aerisirea, întinderea, uscarea, refrigerarea, punerea în saramură, adăugarea de sulf sau alte substanțe, îndepărtarea părților avariate și operațiuni similare);

— operațiunile simple de îndepărtare a prafului, trierea, clasarea, spălarea, vopsirea, decuparea;

— simpla îmbuteliere, ambalarea în flacoane, în saci, în cutii etc. și orice alte operațiuni simple de condiționare;

— aplicarea pe produse sau pe ambalajul acestora de mărci, etichete sau alte semne distinctive similare ;

— simpla amestecare a produselor, din momentul în care unul sau mai multe componente ale amestecului nu pot fi considerate ca originare;

— simpla reunire a părților componente ale unui articol în vederea obținerii unui articol complex;

— cumulul a două sau mai multe operațiuni prevăzute mai sus;

— sacrificarea animalelor.

Ca urmare, efectuarea asupra mărfurilor importate doar a operațiunilor menționate mai sus nu conferă produselor respective calitatea de „produse originare" și nu vor putea, deci, să beneficieze de preferințe vamale la importul în Piața Comună.

In vederea obținerii unui produs căruia să i se confere calitatea de „produs originar", operațiunile efectuate în țara beneficiară de preferințe asupra produselor importate sînt:

a) Prelucrările sau transformările care au ca efect schimbarea poziției tarifare, conform Nomenclatorului Vamal de la Bruxelles, a produsului de bază importat, indiferent de ponderea acestuia în valoarea produsului finit.

Exemplu : Dacă o țară în curs de dezvoltare importă petrol brut, care figurează în Nomenclatorul de la Bruxelles la poziția tarifară 27.09, pe care-l prelucrează și-l exportă sub formă de benzină, motorină sau păcură, ea beneficiază de preferințe vamale întrucît produsele obținute figurează în Nomenclatorul de la Bruxelles la altă poziție și anume 27.10.

b) Prelucrările sau transformările care au ca efect schimbarea poziției tarifare, cu condiția ca produsul să nu fie obținut din semifabricate importate sau, în alte cazuri, valoarea părților componente importate să nu depășească un procent variabil (40,50 sau 70%) din aceea a mărfii.

Exemplu : Pentru a beneficia de preferințe la produsele de la poziția 73.16 — elemente de cale ferată — fabricarea acestora trebuie să fi avut loc pe baza mărfurilor cuprinse la poziția 73.06 — fier și oțel în blocuri sau lingouri — și nu pe aceea a unor semifabricate intermediare.

În al doilea caz, dacă o țară x, beneficiază de preferințe vamale, produce și exportă tractoare în a căror componență intră și piese detașate importate valoarea, acestora[1]) nu trebuie să depășească 40% din valoarea[2]) produsului finit :

investiție totală de 100 mil lei sau de 1 mlrd lei. Numai raportul față de totalitatea fondurilor investite, fixe și circulante, ne poate da un răspuns corect, atunci cînd facem comparații sau judecăm eficiența absolută a unei operații de comerț exterior sau a unei investiții, mai ales cînd aceasta este destinată cu prioritate exportului.

Busola în mișcarea prețurilor

LA NIVELUL centralelor și întreprinderilor sînt întîmpinate încă dificultăți pentru a obține în mod operativ informațiile de prețuri externe necesare efectuării unor calcule de eficiență. În legătură cu aceasta mi se pare — ținînd seama de amploarea crescîndă a schimburilor noastre economice externe, și mai ales de situația actuală a fluctuației accentuate a prețurilor pe plan mondial — că este imperios necesar să se treacă fără întîrziere la realizarea în practică a unui catalog, sau a unor **cataloage de prețuri informative (documentare) în valută,** care să fie editate la intervale periodice foarte scurte de întreprinderile de comerț exterior pentru toate produsele din nomenclatorul acestora și care să fie puse la îndemîna tuturor întreprinderilor, centralelor, organelor centrale care au tangență cu activitatea de comerț exterior. Aceste cataloage răspund unei necesități incontestabile de ordin practic, fie chiar numai pentru caracterul lor documentar, nemaivorbind de utilitatea lor în orientarea specialiștilor preocupați de rezolvarea unor probleme care interferează cu sfera circulației mondiale a produselor, inclusiv cele legate de calcule de eficiență economică.

Importanța practică a unui astfel de catalog informativ de prețuri, pentru producători și exportatori, ar fi cu atît mai mare, cu cît acesta ar detalia pe cît posibil, prețurile materiilor prime și semifabricatelor care concură la calculul prețului de cost al produsului sau produselor fabricate și respectiv exportate.

Cred că ar fi de mare folos, de exemplu, pentru întreprinderile „Danubiana" sau „Victoria"-Florești dacă ar primi periodic evoluția prețurilor următoarelor elemente principale componente ale prețului de cost al anvelopelor : cauciuc natural, cauciuc sintetic (pe sortimente), negru de fum (pe sortimente) acceleratori de vulcanizare, antioxidanți, sulf, oxid de zinc, rețele cord, sîrmă pentru talon, plastifianți (pe sortimente), caolin, solvenți (benzină de extracție). La aceasta se adaugă desigur informații privind evoluția prețurilor la energia electrică și termică, respectiv a combustibililor exprimați în combustibili convenționali.

Informații de prețuri externe sînt difuzate în prezent de către compartimentele de marketing ale ministerelor (acolo unde funcționează astfel de compartimente) și prin sistemul de informare al Institutului pentru studierea conjuncturii economice internaționale.

Aceste informații, pe lîngă faptul că nu se pot referi decît la produsele de bază, nu au întotdeauna un caracter sistematic, specializat, furnizîndu-se la cerere specială. În absența unor astfel de date, multe întreprinderi și chiar și unii lucrători din organele centrale, efectuează diverse calcule, inclusiv de eficiență, folosind prețurile de plan ale anului respectiv. Or prețurile de plan constituie doar un instrument orientativ, pentru a se putea precalcula balanțele valorice sintetice (comerciale și de plăți) —în corelare cu ceilalți indicatori de plan, în faze de elaborare a acestuia și nu pot constitui din cauza caracterului lor static, instrumente de calcul, pe parcursul anului, pentru verificarea eficienței unor operații de comerț exterior. Folosirea lor fără discernămînt, poate conduce uneori la prejudicii economice importante și de aceea, orice exportator, trebuie, permanent, zi de zi, să verifice dacă prețul pe care-l realizează este corelat, cu prețurile zilei în valută ale materiilor prime, materialelor și altor consumuri care sînt înglobate în prețul de cost al produsului pe care-l exportă. Este evident că numai asemenea calcule pot orienta întreprinderile exportatoare și producătoare, în condițiile unor prețuri interne „înghețate" și a unor prețuri de plan, în valute statice, cel puțin timp de 12 luni, spre operații eficiente, spre realizarea sarcinilor de export ce ne revin. De aceea problema informării operative, complete a tuturor celor interesați, asupra oscilațiilor și nivelelor de prețuri pe piața externă, nu mai poate fi amînată.

Cînd producem și cînd vindem ?

CONSIDER totodată că ar fi mai indicat dacă exportul și importul unor produse similare ar fi efectuat și coordonat de aceeași întreprindere de comerț exterior. Deși, aceasta constituie tendința generală, preponderentă în economie mai există unele excepții, dintre care aș menționa cel al colaboratorilor. Exportul acestor produse se realizează de MICh, iar importul lor se face de către MIU. Cred că neajunsul principal al unei asemenea disjuncții de atribuții constă în aceea că, producătorul MICh și centrala industrială respectivă nu sînt suficient stimulate — prin pîrghii economice — să treacă mai repede la asimilarea unor sortimente care în prezent se importă la prețuri foarte ridicate. La aceasta, se adaugă desigur și faptul că importatorul — atunci cînd este reprezentant unic al beneficiarului — este uneori tentat să apeleze la sortimente mai scumpe din import sau chiar să renunțe la unele sortimente produse în țară, în dauna celor din străinătate, fără să existe posibilitatea unui control riguros și a unor stimulente economice care să evite eventuala apariție a unor astfel de tendințe păgubitoare.

În sfîrșit, o ultimă problemă, pe care o ridic din cele legate de eficiența activității de comerț exterior. Foarte mulți specialiști au arătat de multă vreme că eficiența exportului unor produse, este legat între altele și de momentul conjunctural în care se realizează operația respectivă. În legătură cu aceasta nu rareori a fost criticată împărțirea planului de export pe trimestre, arătîndu-se că aceasta poate constitui un element restrictiv în alegerea momentului optim de vînzare. În legătură cu aceasta trebuie spuse cel puțin două lucruri. Pe de o parte, în condițiile actuale, împărțirea planului de export pe trimestre, este un element de siguranță, de previziune în elaborarea planului și o necesitate izvorîtă din motive de corelare atît în ceea ce privește balanța de plăți, cît și balanțele materiale necesare pentru fundamentarea planului de producție și de aprovizionare tehnico-materială.

Necesitatea mobilizării judicioase a tuturor resurselor, pentru îndeplinirea și depășirea planului, pentru dezvoltarea într-un ritm susținut al economiei noastre naționale angajată în procesul de modernizare și de depășire treptată a decalajelor care ne despart încă de țările avansate din punct de vedere economic justifică asemenea prevederi minuțioase, chiar dacă uneori ele lasă impresia unei centralizări excesive. În același timp cred însă, că asemenea prevederi nu trebuie privite ca ceva imuabil și care nu poate fi, sau mai bine-zis, nu trebuie să fie, corectat pe parcursul realizării planului. Aici intervine rolul activ al întreprinderilor producătoare și de comerț exterior, și de ce n-am spune-o și a unor organe centrale, care, potrivit cu prevederile de prognoză, de marketing, de previzionare a conjuncturii, ar trebui să propună cu curaj unele modificări între trimestre, atunci cînd aceasta se justifică economic pe baza unor analize de prețuri comparative, cu cele inițiale, obtenabile în diverse perioade ale anului.

Desigur problema este complexă. Ea ar necesita o preocupare mai mare pentru analiza eficienței unor depozite tampon, pentru investiții care aparent par neproductive și care în realitate pot aduce mari venituri, dar implică bineînțeles și asumarea unor riscuri. Dar cum nu se pot presupune operații de comerț exterior, fără asumarea de riscuri, acest element apare ca încă insuficient luat în considerare în complexitatea mecanismului nostru economic.

În acest domeniu, ca și în multe altele, pîrghiile economice și elementele de stimulare materială, s-ar putea răsfrînge în mod pozitiv, contribuind în dublu sens atît la creșterea avuției naționale cît și la stimularea inițiativelor colective și individuale, menite să asigure, și pe această cale, un aport valutar suplimentar, care să contribuie la ridicarea gradului de eficiență a activității de comerț exterior și implicit a întregii noastre activități economice.

dr. Radu COMȘA

EXPORTURI ALE ȚĂRILOR SOCIALISTE

Ungaria

ÎN ACEST AN, Întreprinderea ungară de construcții de uzine metalurgice va construi în străinătate 24 de cuptoare complete. Printre beneficiari se numără Kenya cu care a fost semnat un acord privind livrarea unei instalații de turnat oțel în valoare de 400 000 dolari.

Alți beneficiari sînt R.D. Germană, Peru, Austria, Pakistan etc. Diferite subansambluri și automatică se vor livra Olandei, Greciei, Braziliei. Pentru o comandă olandeză, pînă în 1975 se va construi un cuptor cu arc cu o capacitate de 30 tone/șarjă. Pentru acest utilaj s-a manifestat un mare interes în multe țări din Europa occidentală, printre care Franța și R.F. Germania. În scopul perfecționării continue a acestor cuptoare cu arc și pentru creșterea competitivității lor pe piețele capitaliste, întreprinderea ungară are posibilitatea să colaboreze cu una dintre cele mai mari firme japoneze.

Polonia

PLANUL DE EXPORT al industriei poloneze constructoare de automobile prevede livrări în valoare de 1200 mil. zloți valută în 1974, din care 400 mil. pe piața țărilor capitaliste. Se vor exporta 73 000 automobile „Fiat —p", 13 000 de tip „Zuk", 14 000 de tip „Hys", 1100 autobuze „San — 09", 2 300 camioane și 10 000 remorci.

Atenția va fi concentrată asupra găsirii unor noi piețe de desfacere și, în primul rînd, în țările lumii a treia, ca de exemplu Pakistan, India, Indonezia, țările arabe.

Condiția de bază ce va permite extinderea exportului la această grupă de produse, o reprezintă dezvoltarea continuă a cooperării internaționale.

În afară de acordurile de cooperare de lungă durată cu U.R.S.S., Iugoslavia, Ungaria, au fost încheiate acorduri cu „Volvo" și cu Leyland și „Westinghouse". Înțelegeri privind livrarea unor elemente produse în Polonia au fost încheiate cu firme exportatoare de licențe din R. F. Germania, precum și cu firma „Testar".

— piese detașate (motor) — poziția vamală 84.06 — valoarea în vamă .... 500 dolari
— produsul finit (tractor) — poziția vamală 87.01 — preț ex. uzină .... 2000 dolari

% ponderea valorii pieselor detașate importate în prețul „ex uzină" al produsului finit

$$\frac{500 \times 100}{2000} = 25\%$$

În exemplul de mai sus, țara în curs de dezvoltare exportatoare de tractoare va beneficia de preferințele vamale, deoarece îndeplinește cele două condiții :

— are loc o schimbare a poziției vamale a pieselor detașate importate de la 84.06 la 87.01 (tractoare);

— valoarea pieselor detașate importate este de 25% din prețul „ex uzină" al produsului finit, deci sub 40% din valoarea tractorului exportat.

Dacă valoarea pieselor detașate importate ar fi fost de 42%, deși are loc o schimbare de poziție vamală de la 84.06 la 87.01, neîndeplinirea celei de a doua condiții face să nu se obțină preferințe vamale la exportul produsului respectiv (în cazul nostru tractor).

Pentru unele din produsele care intră sub incidența preferințelor vamale, sînt indicate în reglementarea Pieței Comune privind regulile de origină, unele prelucrări sau transformări care, deși conduc la schimbarea poziției vamale a produselor importate, nu conferă produsului obținut calitatea de „produs originar" și, în consecință, nu i se aplică scutirea sau reducerea de taxe vamale.

Exemplu : Apa distilată aromatică și soluțiile apoase din uleiuri esențiale, inclusiv medicinale, încadrate la poziția vamală 33.05, nu beneficiază de aplicarea preferințelor vamale dacă au fost obținute prin prelucrarea produselor importate figurînd la poziția tarifară 33.01 (uleiuri esențiale lichide sau concrete și rezinoide).

c) Sînt considerate, de asemenea, ca „produse originare" și beneficiază de acordarea preferințelor vamale și unele produse fabricate din produse importate care, în urma prelucrării, deși nu-și schimbă poziția tarifară în comparație cu produsele importate, îndeplinesc anumite condiții.

Exemplu : Dacă țara x, beneficiază de preferințe vamale, produce și exportă motoare cu explozie sau combustie internă cu piston (poziția vamală 84.06), în a căror componență intră părți și piese detașate importate (subpoziția tarifară 84.06 D), produsului finit (motor) exportat de țara respectivă i se conferă calitatea de „produs originar", dacă valoarea produselor importate (valoarea în vamă) nu depășește 40% din valoarea produsului finit (prețul ex. : uzină).

Din exemplul de mai sus rezultă că, deși piesele detașate importate figurează la aceeași poziție vamală cu produsul finit (84.06), faptul că valoarea pieselor detașate importate nu depășește 40% din valoarea produsului finit conferă acestuia caracterul de „produs originar" și, în consecință, beneficiază de preferințe vamale.

● **Controlul îndeplinirii condițiilor necesare,** care conferă produsului exportat de țara beneficiară de preferințe vamale calitatea de „produs originar", revine organului împuternicit de guvernul țării beneficiare de preferințe să elibereze certificatele de origine, organ care trebuie agreiat de autoritățile comunitare.

● La exportul în regim preferențial trebuie să se țină seama și de **condițiile cerute la transportul mărfurilor** din țara beneficiară de preferințe în țara membră a Pieței Comune importatoare. Conform reglementării, mărfurile al căror transport se efectuează prin tranzitarea unei țări terțe, justificat prin motive de ordin geografic, rămîn în permanență sub controlul vamal al țării de tranzit și nu vor trebui să sufere alte operațiuni decît, eventual, cele de descărcare și încărcare sau alte operațiuni care să le asigure conservarea. Dovada respectării acestor condiții se face prin titlul de transport întocmit de țara exportatoare sau printr-o atestare eliberată de autoritățile vamale din țara de tranzit sau, în lipsa acestora, prin prezentarea de alte documente probante.

● O condiție a beneficierii de regimul preferențial o reprezintă **producerea dovezii originii mărfurilor exportate,** prin prezentarea unui certificat tip de origină, care se eliberează de către autoritatea națională împuternicită, în acest scop, de către guvernul țării beneficiare.

În țara noastră, **certificatele de origine sînt eliberate de către Camera de Comerț și Industrie.** Certificatul de origine, redactat numai în limbile franceză sau engleză, poate fi completat fie în cele două limbi, fie în limba țării comunitare de destinație a mărfii.

Orice neconcordanță, constatată de către organele vamale ale țărilor membre ale Pieței Comune, între conținutul certificatului de origine și mărfurile pe care le însoțește antrenează, în mod automat, **neadmiterea lotului respectiv la beneficiul preferințelor vamale.** În cazul în care există dubii asupra autenticității documentului sau exactității mențiunilor privind originea reală a mărfurilor, autoritățile vamale comunitare își rezervă dreptul de a solicita autorităților țării beneficiare de preferințe colaborarea în clarificarea situației. În acest scop, **este necesar ca întreprinderile să păstreze, timp de cel puțin doi ani, copiile certificatelor de origine și ale documentelor de export.**

Certificatele de origine sînt imprimate pe o hîrtie specială, filigranată, purtînd fiecare un număr de ordine — permițînd identificarea lor — spre a se evita eventualele tentative de falsificare a documentului. **Orice greșeală, omitere sau ștersătură pe originalul certificatului de origine poate conduce la respingerea acestui certificat** de către autoritățile vamale din țările C.E.E.

Sînt de reținut **prevederile articolului 31, paragraful 2** din Reglementarea privind normele de origine, care se referă la România, ca țară inclusă pe lista beneficiarilor de preferință de la 1 ianuarie 1974. În sensul prevederilor acestui paragraf, se poate solicita exportatorului român eliberarea ulterioară, într-un termen (de una-două luni), stabilit de organele vamale ale țării importatoare, în perioada pînă la 1 iulie 1974, a certificatului tip preferințe, pentru următoarele situații:

— livrarea unor mărfuri înainte de 1 ianuarie 1974, dar care vor intra în Piața Comună, după această dată ;

— mărfuri livrate în 1973, dar care se găsesc în țările membre ale Pieței Comune, în România sau în zone vamale libere sub regim de depozit provizoriu, adică nevămuite.

● Mărfurile destinate expozițiilor și tîrgurilor internaționale, vîndute cu ocazia acestor manifestări, vor beneficia de preferințe pe baza unui certificat de origine preferențial, eliberat după încheierea acestor manifestări.

A. ION I. FOTA C. VASILIADE

1) Valoarea pieselor detasate importate — valoarea în vamă, conform Convenției de Cooperare vamală de la Bruxelles
2) Valoarea produsului finit — prețul „ex uzină" al unui tractor.

În „Suplimentul — V.E.", nr. 6 s-a publicat : **Lista produselor la care România beneficiază de preferințe vamale din partea Pieței Comune,** partea a II-a.

conducere și organizare

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE – Intreprinderea textilă „U.T.A." — Arad

Studii ale absolvenților „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" în sprijinul creșterii eficienței

SELECȚIONAREA ȘI INSTRUIREA PERSONALULUI

CONTINUÎND publicarea studiilor întocmite de absolvenții „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", prezentăm astăzi sinteza proiectului ing. **Romulus Parău.**

Realizat la Intreprinderea textilă „UTA"-Arad, studiul conține soluții valoroase de perfecționare a conducerii activității de personal, în special în ceea ce privește aspectele selecționării și instruirii muncitorilor, aplicabile și în alte întreprinderi cu același profil din cadrul Centralei Industriei Bumbacului.

● Obiective

O LATURĂ importantă a perfecționării organizării și conducerii activității unităților economice, legată în primul rînd de modernizarea în ritm accelerat a funcției lor de producție, o constituie îmbunătățirea conducerii personalului. Considerată a fi una din pîrghiile cu acțiune directă asupra sporirii eficienței economice, perfecționarea organizării și conducerii activității de personal, constituie, în special în ultimii ani, una dintre preocupările permanente ale tuturor factorilor de decizie din întreprinderile industriale ale economiei noastre. Despre actualitatea preocupării la întreprinderea arădeană „U.T.A.", cea mai mare unitate economică din subramura industriei bumbacului din țară, ne vorbește prezentul proiect, care are ca **obiectiv general analiza situației personalului calificat din întreprindere, formele de calificare utilizate, eficacitatea acestora și apoi, pe baza concluziilor rezultate, stabilirea unor măsuri pentru îmbunătățirea acestei activități.**

Caracterul de actualitate al problemelor de personal este determinat în cazul de față, pe lîngă alți factori de ordin general, de complexitatea și diversitatea activității desfășurate în întreprindere. Avem de-a face cu o unitate economică în care procesul tehnologic este integral (din fibrele de tip bumbac se produc mai întîi fire, apoi țesături crude care, în final, prin finisare devin bunuri de consum), unde se pot distinge trei secții principale de producție, cu procese tehnologice bine definite și care diferă radical de la una la alta. Numeroase secții și ateliere cu producție auxiliară vin să amplifice și mai mult complexitatea activității desfășurate. Diversitatea mare a activității întreprinderii determină o structură a personalului la fel de diferențiată și de complexă : în secțiile de bază își desfășoară activitatea 83,40% din numărul de salariați, practicîndu-se peste 30 de meserii, iar în cele auxiliare, restul de 16,6% din salariați execută circa alte 20 de meserii. Acest prim aspect, legat de complexitatea structurii personalului, trebuie completat cu o serie de alți factori, cum ar fi : vîrsta, sexul, nivelul de calificare al muncitorilor etc. Toate acestea justifică de ce preocuparea pentru recrutarea, selecționarea, pregătirea și folosirea judicioasă a personalului a devenit o necesitate de prim ordin pentru conducerea întreprinderii arădene, pentru întregul colectiv de muncă al acesteia.

Concretizate în conținutul studiului întocmit, aspectele principale care au stat în primul rînd în centrul atenției, sînt de fapt aceleași cu subobiectivele proiectului. Este vorba, în esență, de îmbunătățirea sistemului de instruire a muncitorilor, aceasta avînd numeroase implicații asupra procesului de selecționare, asupra fluctuației, asupra sporirii și ridicării calității producției, creșterii productivității muncii și îmbunătățirii folosirii utilajelor, contribuind, în ultimă instanță, la reducerea considerabilă a cheltuielilor întreprinderii pentru recrutarea, selecționarea și calificarea muncitorilor.

● Fundamentul

ÎN FUNDAMENTAREA obiectivului general ca și a subobiectivelor, a obiectivelor concrete propuse, rolul esențial l-a avut cunoașterea în detaliu a situației existente, ea permițînd depistarea cauzelor diferitelor fenomene nefavorabile și pe această bază înlăturarea lor, prin proiectarea unor soluții eficiente de înlocuire.

Un loc central în cadrul investigației întreprinse l-a constituit **analiza fluctuației personalului**, a cauzelor acesteia și a consecințelor ei asupra desfășurării activității întreprinderii. S-a constatat astfel că fluctuația personalului manifestă, în ultimii cinci ani, o ușoară tendință de creștere, în special în rîndul tinerilor muncitori. Explicațiile sînt multiple, majoritate însă converg spre ideea că nu există suficientă preocupare pentru integrarea rapidă a tineretului în colectivul de muncă, cauzele care încetinesc sau împiedică procesul fiind : selecționarea necorespunzătoare, repartizarea pe locuri de muncă nepotrivite cu calitățile și aspirațiile muncitorilor respectivi, condițiile de muncă din unele secții, preocuparea insuficientă din partea conducătorilor direcții ai locurilor de muncă etc. Pe primul plan se situează însă greutățile pe care le întîmpină muncitorii din cauza calificării insuficiente.

Analiza formelor de pregătire a muncitorilor calificați necesari întreprinderii evidențiază că dacă calificarea muncitorilor tineri prin școala profesională și ucenicie la locul de muncă, sînt forme de pregătire ce dau rezultate bune, faptul că ele nu acoperă întregul necesar anual de muncitori, determină să se facă apel pentru calificarea anuală a 500—600 muncitori, la **forma de calificare prin cursuri de scurtă durată de gradul I** care, așa cum este concepută în prezent, se dovedește a ridica unele probleme :

a) **cursul este prea lung**, muncitorii neputînd aștepta cinci luni cu indemnizația pe care o primesc ;

b) cei ce participă efectiv la procesul de producție nu sînt satisfăcuți de **încadrarea la categoria de salarizare a muncitorilor necalificați** atît pe parcursul celor cinci luni de școlarizare, cît și timp de șase sau șapte luni, ulterior ;

c) **programa de învățămînt este încărcată** cu prea multe elemente teoretice ;

d) **instruirea practică a muncitorilor conține elemente necorespunzătoare** (practica nefiind coordonată de către instructori, muncitorii nu au de la cine să învețe în mod sistematic și organizat meseria, muncitoarele pe lîngă care sînt repartizate cursantele nu le acordă sprijin în mod deosebit, nefiind stimulate pentru a le instrui) ;

e) **cheltuielile pentru calificarea muncitorilor sînt mari.**

Din cauza modului în care este organizată această formă de instruire, ca urmare a slabei calificări, nici după 6—7 luni de la terminarea cursului muncitorii din întreprindere nu reușesc să-și îndeplinească norma de producție și sarcinile de muncă (în 1972, din muncitorii care au lucrat în acord 32,4% nu și-au realizat normele de producție, pierderea rezultată pentru întreprindere ca urmare a acestui fapt estimîndu-se la 16,3 mil. lei producție marfă pentru întreprindere).

Alte concluzii care s-au desprins în urma analizei întreprinse se referă la **sistemul de recrutare și selecționare a muncitorilor,** care încă nu **se desfășoară** pe baza unor criterii științifice și conform unui plan riguros, **ci spontan, pe baza necesităților de moment,** generate de fluctuația și lipsa de personal sau la faptul că **laboratorul de psihologia muncii,** nu este utilizat suficient în activitatea de personal.

Toate acestea arată că organizarea și conducerea activității de personal prezintă numeroase defecțiuni atît la nivel de întreprindere cît și la nivelul diverselor compartimente, în special productive ale acesteia, și că elementul central care se impune a fi, în primul rînd perfecționat este sistemul de selecționare și instruire a muncitorilor.

● Soluții de îmbunătățire

ANALIZA critică detaliată, permițînd depistarea căii principale de acțiune pentru perfecționarea activității de personal, a făcut posibilă și proiectarea soluțiilor capabile să conducă la îmbunătățirea subactivităților de selecție și de instruire

În primul rînd, s-a elaborat un **plan fundamentat științific pentru pregătirea și asigurarea întreprinderii cu forța de muncă calificată pe anii 1973—1974 și în perspectivă ,pînă în 1980,** în care este determinat necesarul de muncitori calificați ,pe ani, meserii și forme de pregătire.

În al doilea rînd, **a fost perfecționată metodologia de selecție profesională a muncitorilor,** pe baza următoarelor elemente : a) o descriere detaliată a meseriilor practicate în întreprindere, a solicitărilor și cerințelor acestora ; b) stabilirea pe baza cunoașterii cerințelor meseriilor a psihogramelor acestora ; c) determinarea testelor necesare pentru calitățile candidaților, a modului lor de aplicare ca și a sistemului de măsurare a gradului de dezvoltare a calităților.

În sfîrșit, **s-a elaborat o metodă îmbunătățită de instruire a muncitorilor prin cursuri de scurtă durată.** Avînd ca premisă o selecționare științifică a cursanților, noul sistem de pregătire permite, prin îmbunătățirea programei analitice (ca urmare a degrevării lecțiilor teoretice de elemente inutile) a metodelor de predare și a organizării și coordonării stricte a practicii, **ca perioada de școlarizare să fie redusă la 60 de zile lucrătoare.** Pe baza planului de pregătire pentru perioada 1973—1975, s-a stabilit numărul de cursuri necesare (grupe de pregătire) care au fost eșalonate pe un an calendaristic, funcție de cerințele stabilite. S-a stabilit totodată conținutul lecțiilor teoretice și a instructajelor practice ca și modul lor de predare și, respectiv, desfășurare. Pe baza acestor elemente s-a întocmit programul de pregătire a muncitorilor, pe grupe de pregătire, stabilindu-se necesarul de lectori și instructori, precum și sistemul de verificare **a cunoștințelor cursanților.**

În noul sistem, elementul central îl constituie reducerea duratei de școlarizare fapt posibil ca urmare a perfecționării fiecăruia dintre elementele sale constitutive.

● Eficiență și aplicare

DATORITĂ elementului asupra căruia acționează în primul rînd (durata), noul sistem de pregătire a muncitorilor calificați permite înlăturarea principalului factor de fluctuație — cîștigul mic. O trecere succintă în revistă a principalelor avantaje ale noului sistem de selecție-pregătire, conduce la concluzia că el concură în mod direct la : reducerea fluctuației personalului prin grăbirea și facilitarea integrării noilor angajați în colectivul întreprinderii ; îmbunătățirea calificării muncitorilor angajați și la scurtarea perioadei lor de pregătire, mărindu-se prin aceasta stabilitatea personalului și sporirea cîștigurilor acestuia ; creșterea responsabilității lectorilor, instructorilor și conducătorilor direcți ai locurilor de muncă în ceea ce privește integrarea noilor angajați ; creșterea nivelului de calificare a noilor muncitori și implicit la ridicarea interesului lor pentru muncă. Este posibilă pe această bază asigurarea mai bună a secțiilor de producție cu muncitori calificați pentru toate cele trei schimburi și pe tot parcursul anului, creșterea indicelui de utilizare a utilajelor, îmbunătățirea calității produselor și reducerea cheltuielilor pentru calificare, sporirea beneficiilor întreprinderii.

Astfel, din calculele efectuate rezultă că prin aplicarea soluțiilor proiectului se vor reduce cheltuielile anuale de școlarizare suportate de întreprindere cu aproape 850 000 lei. Reducerea este posibilă prin scurtarea cu 60% a duratei de școlarizare. De remarcat că această scurtare a duratei de școlarizare se aplică diferențiat, adică numai la acele meserii care o fac posibilă ; și este vorba de majoritatea.

Avantaje suplimentare va obține întreprinderea și ca urmare a faptului că prin propunerile făcute nivelul de calificare a muncitorilor crește și deci și gradul de îndeplinire a normelor. Dacă se consideră că numărul muncitorilor ce nu-și realizează norma, se reduce numai cu 10%, prin aceasta producția marfă suplimentară va crește cu 16,3 mil. lei, iar beneficiul anual suplimentar cu circa 170 000 lei.

Analizat în ședința Comitetului oamenilor muncii, proiectul a fost aprobat stabilindu-se etapele de experimentare și aplicare a sa. Astfel, pînă la sfîrșitul lunii septembrie a.c. vor fi realizate toate măsurile prevăzute în vederea experimentării urmînd ca în continuare această fază să fie realizată efectiv pe două sau trei grupe de cursanți. După experimentare se vor stabili noile măsuri de îmbunătățire necesare, urmînd ca pînă la sfîrșitul a.c., metoda să fie aplicată la toate cursurile de țesători și filatori.

Este evidentă posibilitatea generalizării soluției și la alte întreprinderi cu profil similar din industria bumbacului, bineînțeles cu adaptările necesare impuse de fiecare caz în parte.

Iulian BĂDIN

VADEMECUM

CE TREBUIE să știe conducătorii despre subordonații lor? Multe, printre care și următoarele elemente privind nevoile și mobilurile acțiunilor acestora.

A : Cunoașterea NECESITĂȚILOR FUNDAMENTALE ALE OMULUI, *care pot fi grupate astfel :*

1. Subzistență, *sau instinctul de conservare și de întreținere.*

2. Creștere — *nevoia de dezvoltare și dorința de a deveni mai util și mai important, atît pe plan social cît și pe plan moral sau intelectual.*

3. Afirmare — *nevoia de a fi apreciat la justa valoare, a fi luat în considerare, și, de asemenea, de a se face remarcat, a influența, a conduce, a construi și a crea.*

4. Protecție, *sau nevoia de a se ști în siguranță.*

5. Dăruire — *nevoia de a iubi, de a se consacra unui ideal, unei cauze.*

B : Cunoașterea MOBILURILOR ACȚIUNII, altfel spus, a MOTIVAȚIEI. — *Motivația este o forță care ne împinge să acționăm, la originea sa găsindu-se nevoia. Nu trebuie pierdut din vedere faptul că același act realizat de persoane diferite poate să exprime mobiluri diferite. Reciproca este de asemenea adevărată : același mobil poate*

Nevoile fundamentale ale omului și motivația

să se exprime prin acte foarte diverse. În general, se apreciază că, motivele care îl determină pe om să acționeze se regăsesc în unul sau mai multe din următoarele imperative unele cu acțiune pozitivă, altele negative, ca : siguranță, orgoliu, ambiție, noutate, curiozitate, comoditate, amor-propriu, confort, bunăstare, bani, posesiune, simpatie, afecțiune.

C : Încercînd o sintetizare, putem spune că, în linii generale, COMPORTAMENTUL OAMENILOR — conducători sau conduși — ține de trei adevăruri fundamentale :

1. Este DETERMINAT : *căci omul este tributar eredității sale și mediului social în care trăiește.*

2. Este DIRIJAT spre ceva : *omul resimte dorințe pe care le convertește în obiective, punînd totul în mișcare pentru a le satisface.*

3. Este MOTIVAT prin mobiluri și nevoi profunde.

Luarea în considerare a acestor elemente poate fi de un real folos atît în procesul educațional, cît și conducătorilor în înțelegerea și aprecierea acțiunilor subordonaților, în organizarea muncii acestora.

EFICIENȚA PERFECȚIONĂRII CONTINUE A TEHNOLOGIILOR DE FABRICAȚIE (I)

SE VORBEȘTE tot mai mult de rolul și importanța pe care o are în activitatea productivă, alături de alți factori, în creșterea eficienței economice, promovarea continuă a tehnologiilor moderne. De altfel, în zilele noastre nu se mai pot concepe activități economice fără o analiză prealabilă a tehnologiilor ce se vor aplica. Aceasta deoarece, nivelul consumurilor materiale, al costului manoperei, al utilizării diferitelor mijloace de prelucrare, al organizării muncii și producției, nu sînt de conceput fără a avea determinate în amănunt metodele ce vor fi folosite, participarea acestora la finalizarea cît mai eficientă a unui produs.

Ținînd cont de aceasta, cît și de faptul că mai mulți cititori și-au manifestat dorința de a găsi în coloanele revistei materiale care să îmbrățișeze pe larg diferitele aspecte ale necesității promovării tehnologiilor moderne, redacția noastră publică, începînd cu acest număr, o suită de materiale pe tema respectivă, sub semnătura ing. I. CRIȘAN, Laureat al Premiului de Stat, director al Institutului de cercetări și proiectări tehnologice pentru construcția de mașini.

TEHNOLOGIE — ORGANIZARE — ECONOMIE

ATUNCI CÎND EXAMINĂM economia unui proces de producție aprofundăm de obicei relația tehnologie-economie. Într-adevăr, în condițiile fabricării unui anumit produs bine determinat, economia producției apare mai ales ca o funcție dependentă de metodele de fabricație. Se spune, îndeosebi, apreciativ : **„o tehnologie bună, de înaltă eficiență economică"**, sau depreciativ : **„costuri prea mari din cauza tehnologiei slabe"**. Deși de multe ori aceste aserțiuni sînt corecte, raționamentul este eliptic. În relația tehnologie-economie, există o a treia variabilă care condiționează rezultatele : **organizarea producției**. Interdependența acestor trei variabile e cu atît mai evidentă cu cît identificăm în noțiunea de „organizare" întregul sistem de legături, de relații, care condiționează circulația fiecărei piese de-a lungul „itinerariului tehnologic". **Organizarea producției reprezintă de fapt „logistica" procesului de producție, cu atît mai hotărîtoare pentru economia procesului, cu cît acesta e mai complex.**

Dacă tehnologia propriu-zisă, metodele de fabricație, mașinile-unelte, sculele, reprezintă într-un fel „hard-ware"-ul *) procesului de producție, **organizarea joacă rolul „soft-ware"-ului *)** din prelucrarea electronică a datelor. Influența „organizării" asupra economiei producției e prea evidentă ca să necesite demonstrații. Să notăm doar că :

— gradul de folosire (extensivă) a capacităților de producție :

— viteza de parcurgere a itinerariului tehnologic de la o operație la alta, sînt îndeobște influențate în măsură mai mare de factori organizatorici, decît de factori tehnologici.

SĂ DEFINIM mai corect sensul pe care îl atribuim noțiunii de „organizare" în cadrul sistemului schițat, de exemplu într-un atelier de prelucrări mecanice de tipul celor care există în orice întreprindere constructoare de mașini. Definiția rezultă din funcțiile care se cer îndeplinite și se referă pe de o parte la :

1. obiectul prelucrării
1.1. planificarea și programarea procesului de prelucrare (P)
1.2. lansarea și menținerea în circulație a pieselor (L)
1.3. urmărirea procesului, sesizarea perturbațiilor (U)
pe de altă parte la :
2. pregătirea prelucrării
2.1. documentație (D)
2.2. materiale (M)
2.3 scule (S)

Altfel spus, prin „organizare" în sensul acestei analize, înțelegem modul în care se îndeplinesc funcțiile prezentate în cadrul unui proces de producție, respectiv modul în care funcționează sistemele DMS și PLU în atelierul respectiv.

Din practica proiectării tehnologice sîntem obișnuiți să distingem mai multe trepte de tehnologie, să optăm pentru una și alta dintre aceste trepte, în funcție de caracteristicile constructive ale produselor fabricate sau de carcterul de serie al producției. În tabelul nr. 1 sînt prezentate, sintetic, aceste trepte în atelierul de prelucrări mecanice.

Tabelul nr. 1

Caracterul de serie al producției	Treaptă de tehnologie: tip atelier	tip celular	linii de prelucrare	linii automate
Unicate	x			
Serie mică	x	x		
Serie mijlocie		x	x	
Serie mare			x	x

În atelierele care prelucrează unicate sau serii mici predomină tehnologia de tip „atelier", denumire convențională pentru o dotare cu mașini universale, amplasate în grupuri de mașini cu funcționalități similare (strunguri, mașini de frezat, mașini de rectificat etc.). Odată cu creșterea seriilor de fabricație devine oportună trecerea la **tehnologia de tip „celular"**, caracterizată prin următoarele:

• toate (sau o parte) din piesele de prelucrat se clasifică în categorii similare din punct de vedere al itinerariului tehnologic și al caracteristicilor tehnologice de bază (forme, dimensiuni, precizie, netezime a suprafețelor ș.a.).

• pentru fiecare categorie de piese astfel definită, se dimensionează o „celulă" de producție, dotată cu mașinile necesare efectuării tuturor operațiilor de prelucrare necesare. În esență, tipul „celular" de tehnologie transformă atelierul mare într-un număr de „celule" specializate pentru anumite tipuri de piese ; fiecare celulă e integrată și posedă un grad avansat de autonomie. Pe măsură ce nivelul fabricației o permite, unele din celule se pot transforma în linii de fabricație. Spre deosebire de celule, liniile de fabricație :

• prelucrează aceeași piesă sau piese cu grad înalt de similitudine ;

• au mașinile așezate în ordinea procesului de prelucrare, ceea ce reduce la maximum distanța de transport de la o operație la alta și permite mecanizarea transferului de la o mașină la alta.

Odată cu mecanizarea transferului și cu automatizarea prinderii pe mașină, intrăm în domeniul **liniilor automate**, caracteristice producției în serie mare și în masă al cărei model este automobilul. Implicațiile economice ale acestor tipuri diferite de tehnologii pot fi sintetizate astfel : (vezi tabelul nr. 2).

PENTRU PRODUCȚIA în serie mică, care reprezintă o pondere importantă în industria constructoare de mașini, tabelul nr. 2 scoate în evidență avantajele tehnologiei de tip celular. Așa cum am definit-o mai înainte, este vorba în fond de o ediție modernă a binecunoscutei „tehnologii de grup", diferită de aceasta din urmă printr-o bună pregătire teoretică, combinată cu posibilitățile pe care le oferă prelucrarea electronică a datelor.

Față de tehnologia de tip atelier, în condițiile existenței celulelor, de fapt a unor „insule" echipate cu mașinile necesare prelucrării unui anumit tip de piese, manopera de prelucrare propriu zisă se reduce prin optimizarea alegerii mașinilor-unelte, precum și prin dotarea cît mai completă a acestora cu dispozitive și scule de mare productivitate. Totodată, se reduce timpul de reglaj, ca urmare a diferențelor relativ mici între diferitele repere care se execută pe aceleași mașini. E de semnalat, de asemenea, reducerea comparativă a cheltuielilor de conducere, deoarece în sistemul celular aparatul local de conducere a producției poate fi diminuat, fără ca aceasta să necesite o creștere a aparatului central de planificare, lansare și urmărire. O reducere însemnată a cheltuielilor de conducere se poate obține în cadrul acestui sistem prin folosirea tehnologiilor tipizate, despre care vom reveni în cele ce urmează.

Din tabelul nr. 2, rezultă, de asemenea, că utilizarea eficientă a liniilor de prelucrare cu grad mai scăzut sau mai înalt de automatizare, care reduce la minimum timpii de lucru, este condiționată de compensarea pe această cale a cheltuielilor mult mai ridicate pentru dotare, întreținere și echipare cu scule. Un factor hotărîtor în economia acestor tehnologii îl reprezintă timpul de reglaj, respectiv de pregătire a mașinilor pentru trecerea de la un reper la altul. Și asupra acestei probleme vom reveni cu aspecte cantitative, atunci cînd vom analiza mai în amănunt eficiența economică a tehnologiilor speciale de prelucrare

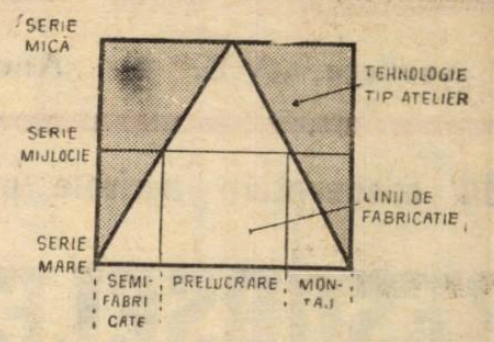

Fig. 1.

Integrarea operațiilor în linii de fabricație

UN ALT FACTOR important în comparația economică a diferitelor procedee îl reprezintă **cheltuielile pentru scule și dispozitive speciale.** Ele sînt ridicate atît în condițiile tehnologiei de atelier, pentru a obține o precizie ridicată a prelucrărilor, cît și în cazul liniilor specializate, la care pentru fiecare trecere de la un reper la altul e nevoie de un set important de scule. În aprecierea valorii acestor scule și dispozitive trebuie inclus și timpul necesar obținerii lor (proiectare-execuție), care lungește termenul de începere a fabricației unui produs nou. Ca aspect general, e de reținut că tendințele actuale în automatizarea prelucrărilor mecanice se referă, în principal, la obținerea unei productivități înalte în condițiile reducerii timpului de reglaj, precum și a reducerii echipamentelor de scule și dispozitive specifice necesare pentru trecerea de la un reper la altul. Se urmărește, deci, mărirea elasticității liniilor de fabricație. În mare măsură aceste cerințe sînt îndeplinite prin introducerea comenzii numerice a mașinilor-unelte și liniilor de prelucrare.

Se pot distinge cîteva trepte tehnologice și în ce privește gradul de integrare a prelucrărilor în liniile de prelucrare automatizate. Așa cum arată fig. 1, în timp ce la producția în serii mijlocii liniile de prelucrare execută de obicei exclusiv prelucrările prin așchiere, pe măsură ce seriile devin mai mari există tendința de a înlănțui în cadrul unor linii atît operații premergătoare pe semifabricate (de exemplu ștanțări, asamblări prin sudură etc.), cît și operațiile de montaj.

În întreprinderile industriei constructoare de mașini din țara noastră, care se dezvoltă într-un ritm impetuos, tehnologiile moderne se aplică pe scară din ce în ce mai largă. Eficiența economică a acestor „trepte tehnologice superioare" nu este însă întotdeauna pe deplin valorificată. În multe împrejurări cauza nu trebuie căutată în defectele tehnologiei propriu-zise, ci în ceea ce am putea numi „ambianța organizatorică" a procesului de producție. Există oare pentru anumite „trepte de tehnologie" anumite „condiții organizatorice" obligatorii ? Iată ce vom încerca să precizăm în articolul următor.

ing. I. CRIȘAN

*) În limbajul prelucrării electronice a datelor „hard-ware" se numește structura fizică a unității de calcul, iar „soft-ware" programul de calcul.

Tabelul nr. 2

	Timpul de lucru	Timpul de reglaj	Cheltuieli de conducere	Cheltuieli de întreținere	Cheltuieli pentru SDV	Cheltuieli de dotare
Tehnologie tip atelier	FN	B	M	B	M/N	M
Tehnologie tip celular	M	FB	B	B	B	M/N
Linii de prelucrare	B	N	M	N	N	N
Linii automate	FB	FN	B	FN	FN	FN

Legendă : FN = foarte nefavorabil, N = nefavorabil, M = mediocru, B = bun, FB = foarte bun.

ESTETICĂ INDUSTRIALĂ

IERI s-a încheiat în capitală **„Seminarul național de design"** organizat de Asociația Română de Marketing, în colaborare cu Ministerul Comerțului Exterior, Ministerul Comerțului Interior, Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, Uniunea Artiștilor Plastici, Academia de Studii Economice, Institutul de arhitectură „Ion Mincu", Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu". Acțiunea se înscrie pe linia eforturilor generale de promovare a calității și eficienței producției.

Seminarul a reunit specialiștii din domeniu, lucrători din comerț și cadre de conducere din industrie. Prin materialele prezentate și dezbaterile ce au avut loc s-au stabilit coordonatele în care estetica industrială poate și trebuie să contribuie la realizarea mai bună a sarcinilor actualului cincinal.

184 cooperative agricole participă la ancheta pe tema:

RESURSELE DEZVOLTĂRII IX*

SINTEZA CONCLUZIILOR

AȘA CUM AM PRECIZAT în numărul trecut, **Sinteza concluziilor,** *este prezentată la solicitarea unor cititori ocupați nemijlocit în producția agricolă sau chiar în alte sectoare. Este locul să menționăm că și autorii au simțit nevoia unei sinteze a concluziilor și propunerilor formulate pe parcursul publicării celor 8 capitole (care au abordat teme de mare actualitate și de un real interes pentru cadrele de conducere din agricultura cooperatistă).*

Cititorului care ne-a urmărit de la început, în mod consecvent, îi sînt — desigur — cunoscute concluziile fiecărui capitol al anchetei și punctele noastre de vedere, ceea ce i-a ajutat — sperăm — să-și formeze o opinie personală asupra ritmului în care se dezvoltă averea obștească a cooperatorilor, a cauzelor care favorizează sau îngreuiază acest proces, precum și a modalităților de intensificare a unui proces obiectiv: **creșterea economică a cooperativelor agricole.** *De aceea, invităm specialiștii și cadrele de conducere din agricultura cooperatistă să ni se alăture și să subscrie la efortul revistei noastre de a evidenția cum, în ce fel, cooperativele își pot spori averea obștească — sursa principală a unor venituri mai mari, mai stimulative.*

• Efortul propriu

ÎN ANCHETA NOASTRĂ am asimilat efortul propriu cu fondul de dezvoltare cu toate că efortul propriu este mult mai cuprinzător ca noțiune. Efortul propriu se constituie din totalitatea acțiunilor întreprinse într-o cooperativă cu forțe și mijloace proprii, concretizate — într-un fel sau altul — în sporirea averii obștești. Din punct de vedere valoric însă acestea se regăsesc în venitul global și deci în **fondul de dezvoltare care constituie expresia valorică a tot ce s-a întreprins prin efort propriu în direcția dezvoltării cooperativei de-a lungul unui an și în anii anteriori.**

1 ÎN cooperativele anchetate, în perioada analizată, se constată un **proces neîntrerupt de dezvoltare a averii obștești** pus în evidență în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

%

	1970	1971	1972
Evoluția venitului global	100	119	137
Evoluția fondului de dezvoltare	100	114	140

(Acest proces este caracteristic dealtfel întregii agriculturi cooperatiste: dacă în 1962 valoarea averii obștești era evaluată la circa 11 miliarde lei, în prezent valoarea acesteia a ajuns la peste 30 miliarde lei).

2 **FONDUL de dezvoltare crește chiar cînd rata acumulării regresează** (desigur în limite foarte strînse) **și crește cu atît mai mult cu cît crește rata acumulării:**

Tabelul nr. 2

	1970	1971	1972
Rata medie a acumulării (%)	22,4	21,9	23,4
Nivelul mediu al fondului de dezvoltare pe o cooperativă (mii lei)	840	955	1170

*) În cadrul anchetei „V.E.“ pe tema RESURSELE DEZVOLTĂRII au fost abordate, în 1973, următoarele probleme: **Efortul propriu** (I și II) — nr 27 și 29; **Creditul** (III) — nr. 32; **Alocarea resurselor** (IV) — nr. 38; **Intensitatea și direcțiile creșterii în profil regional** (V) — nr .43; **Retribuirea muncii și creșterea economică** (VI) — nr .47. În acest an am analizat: **Rolul consiliilor intercooperatiste în dezvoltarea cooperativelor agricole** (VII) — nr. 3 și modul de înțelegere a principalelor corelații economice ce se stabilesc la nivelul cooperativei de către cadrele de conducere, concluziile fiind prezentate sub titlul: **O concepție clară la baza formării și utilizării resurselor** (VIII) — nr. 5.

Această corelație stabilită între mărimea fondului de dezvoltare și rata acumulării reflectă un nivel relativ ridicat de dezvoltare, în ansamblu, a cooperativelor chestionate. În anii cu condiții de producție mai puțin favorabile, cînd în mod obiectiv se diminuează rata acumulării pentru a menține cît mai ridicat nivelul fondului de consum, o cooperativă mai dezvoltată resimte mai puțin influența negativă a factorilor climatici. Or, după cum se știe, perioada 1970—1972 s-a caracterizat prin asemenea condiții de producție, mai puțin favorabile. În acest caz, este cît se poate de evidentă concluzia că cu cît se accelerează dezvoltarea cooperativelor în anii cu condiții favorabile cu atît influența acestora (cînd sînt nefavorabile) descrește în intensitate.

De asemenea, trebuie remarcată tendința de creștere — la nivelul eșantionului — a valorii absolute ce revine unui procent din venitul global destinat dezvoltării de la circa 8 mil. lei în 1970, la 9 mil. lei în 1971 și la 11 mil. lei în 1972. Între cooperative situate în zone diferite, între valorile pe care le are acest indicator apar diferențe de la 1:25 la 1:64 ceea ce, privit prin prisma fondului de dezvoltare prelevat în 1972, poate fi acceptat ca raport elocvent între forța economică a unităților respective.

3 OSCILAȚIILE ratei acumulării, constatată în circa 40% dintre cooperativele anchetate, reflectă însă, **pe lîngă condițiile anuale de producție, și o structură necorespunzătoare a producției agricole,** axată prea mult pe producția vegetală. Dimpotrivă, cu cît sectorul zootehnic este mai dezvoltat cu atît producția globală este mai stabilă, iar veniturile obținute de cooperativă sînt mai frecvente și mai uniforme în timpul anului. Uneori, oscilațiile ratei acumulării reflectă un grad insuficient de înțelegere a importanței sale economice de către cei care-i decid nivelul.

4 **MENȚINEREA unei rate a acumulării inferioară limitei statutare — de 18% — imprimă un ritm lent de dezvoltare cooperativelor agricole.** Or, circa 17% dintre cooperativele chestionate au alocat în 1972, pentru dezvoltare, mai puțin de 18% din venitul lor global. Cele mai multe unități a căror rată a acumulării este de sub 18% sînt situate în zona a III-a (urmează, în ordine, cele din zona a II-a și cele din zona I). Deci tot cooperativele care ar trebui să se dezvolte mai mult resimt insuficiența fondurilor necesare dezvoltării.

5 **ÎNTRE ritmul de dezvoltare a cooperativelor situate în diferite zone există deosebiri însemnate.** Creșterea fondului de dezvoltare în perioada analizată, pe zone, redată în tabelul nr. 3 este elocventă în acest sens.

Tabelul nr. 3

Dinamica fondului de dezvoltare (mii lei)
(în medie pe o cooperativă)

	1970	1971	1972
Zona I	1200	1350	1800
Zona a II-a	730	870	1000
Zona a III-a	480	600	600

Se constată deci că posibilitățile de dezvoltare descresc de la zona I la zona a III-a, unde pot flota chiar de la un an la altul. În 1972, pe lîngă cooperative care au alocat peste 4 mil. lei pentru dezvoltare au fost și unități care au alocat 50—70 mii lei. Același fenomen este redat și de ritmul de creștere a venitului global și a proporției în care acesta este repartizat pentru acumulare și consum. Din graficul nr. 1 reiese că în timp ce în zona I și a II-a ritmul de creștere a fondului de dezvoltare devansează ritmul de creștere a venitului global, în zona a III-a acest raport economic normal este invers; deși venitul global a crescut, fondul de dezvoltare s-a menținut la același nivel, în schimb a crescut fondul de consum (vom arăta în concluziile referitoare la retribuirea muncii în ce condiții fondul de consum se constituie în dauna fondului de dezvoltare și invers, fondul de dezvoltare se constituie pe seama fondului de consum).

• Creditul

6 SURSELE împrumutate — **creditul — reprezintă,** ca importanță, **a doua resursă a dezvoltării** Creditul poate fi considerat ca a doua resursă atît prin faptul că nu egalează sau depășește — decît în cîteva cazuri — mărimea fondului de dezvoltare cît și prin aceea că unele cooperative n-au solicitat (primit) credite, ceea ce înseamnă că dezvoltarea s-a realizat exclusiv prin efortul propriu (în numai 5 cooperative creditul primit în perioada 1970—1972 s-a ridicat sau a depășit nivelul fondului de dezvoltare). Din cele 184 cooperative anchetate, 155 (84%) au beneficiat de credite, iar 19 (10%) — nu.

7 MĂRIMEA creditului solicitat diferă de la o cooperativă la alta. Pe lîngă unități care au primit credite de 15—13 mil. lei în cei trei ani sînt și unele care au beneficiat de numai 17—20 mii lei. De asemenea, **creditul a fost distribuit extrem de inegal pe zone:** din volumul total al creditelor acordate în perioada analizată, 77% au revenit cooperativelor situate în zona I; 21% celor din zona a II-a și numai 2% celor din zona a III-a. Concluzia care se trage de aici este că, în strategia lor de dezvoltare, cooperativele se bazează pe sursele proprii, și în mai mică măsură pe sistemul de împrumuturi.

În prezent, condițiile de acordare a creditelor favorizează dezvoltarea cooperativelor care dispun de surse proprii mai importante. După opinia noastră, creditul trebuie să contribuie în mai mare măsură la creșterea cooperativelor slab dezvoltate, dar respectarea unor condiții echitabile privind acordarea și restituirea creditelor devine dificilă în condițiile de producție în care sînt situate cooperativele din această categorie. Diferențierea modalităților de acordare a creditului în funcție de avantajul condițiilor de climă, sol (eventual, chiar cu nivelul de evoluție a cooperativelor agricole) etc. ar lărgi accesul unităților agricole cooperatiste mai puțin dezvoltate la acordarea creditelor. În perioada analizată, față de un credit mediu de 3,2 mil. lei, acordat cooperativelor din zona a I-a, cele din zona a III-a au primit, în medie, numai 120 mii lei, adică de circa 27 ori mai puțin. Considerăm deci că stimularea interesului cooperativelor mai puțin dezvoltate față de utilizarea creditului se poate înfăptui numai prin acordarea de credite pentru extinderea sectoarelor care îndeplinesc condițiile de eficiență și prin acordarea de credite în condiții mai avantajoase cooperativelor situate în zone cu condiții mai puțin favorabile de producție; anularea periodică a unor credite restante, deși degrevează economia cooperativelor de povara unor datorii „cronice“ nu poate stimula îndeajuns interesul economic al unităților pentru utilizarea planificată a acestei resurse.

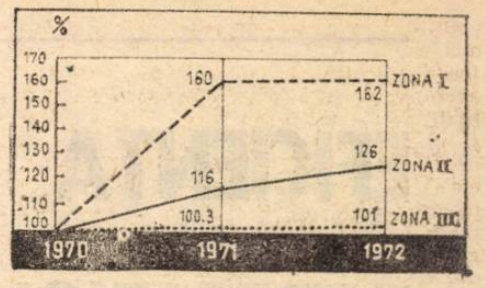

Graficul nr. 2: Variația restituirii creditelor, pe zone

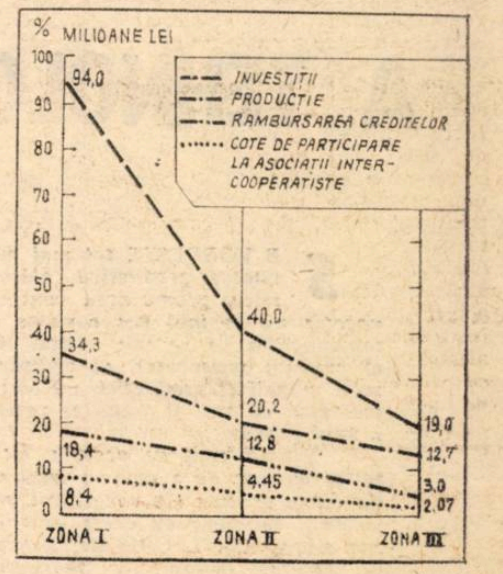

Graficul nr. 3: Alocarea resurselor în anii 1970—1972 (pe total zonă)

8 FAȚĂ de volumul creditelor primite în perioada 1970—1972, de circa 243 mil. lei, cooperativele incluse în eșantion au restituit 96 mil. lei. (În studiul referitor la credit arătam că, în mod normal, între cele două sume trebuie să existe unele diferențe deoarece cererea are un caracter dinamic mai pronunțat decît rambursarea creditelor primite în anii anteriori. Desigur că această explicație nu justifică, prin sine însăși, diferența de mai sus). Și în cazul restituirii creditelor pe zone își spune cuvîntul forța economică a cooperativelor (graficul nr. 2): în cooperativele situate în zona a III-a posibilitățile de rambursare a creditelor sînt cele mai reduse. Este foarte important de relevat faptul că **cooperativele din zona a III-a au restituit un volum de credite de aproape trei ori mai mare decît cel primit în perioada analizată** deoarece s-a restrîns accesul acestor unități la credite și s-a intensificat recuperarea sumelor acordate anterior.

• Alocarea resurselor

9 DECIZIILE privind formarea resurselor sînt continuate de decizii referitoare la utilizarea acestora. Astfel, prin modul de utilizare a fondurilor se pot corecta eventualele deficiențe cauzate de insuficiența resurselor sau de modul defectuos de constituire a acestora. Or, în cazul celor 184 cooperative, **direcțiile în care sînt alocate resursele pun în evidență că unitățile dezvoltate dispun și pe această cale de posibilități mai mari de creștere economică.** Față de cooperativele situate în zona I, posibilitățile de a investi și de a participa la construirea unor obiective economice intercooperatiste au fost reduse la jumătate în zona a II-a, iar disponibilitățile pentru investiții ale cooperativelor situate în zona a III-a au fost de circa 4 ori mai reduse.

10 RESURSELE au fost alocate, în ordine, pentru investiții, pentru producție, pentru rambursarea creditelor și pentru participarea la construirea unor obiective economice intercooperatiste. **În toate cele trei zone s-a alocat pentru investiții a cincea parte din resursele constituite** (fondul de dezvoltare + credit). Dar, în zona I, a cincea parte echivalează cu 94 mil. lei, în timp ce în zona a II-a a cincea parte din resurse reprezintă 40 mil. lei, iar în zona a III-a numai 19 mil. lei (graficul nr. 3).

11 PRINCIPALELE sectoare care s-au dezvoltat în unitățile anchetate au fost:

a. extinderea efectivului de animale;
b. extinderea plantațiilor.

Pe ultimul loc a fost menționată mecanizarea operațiilor în zootehnie.

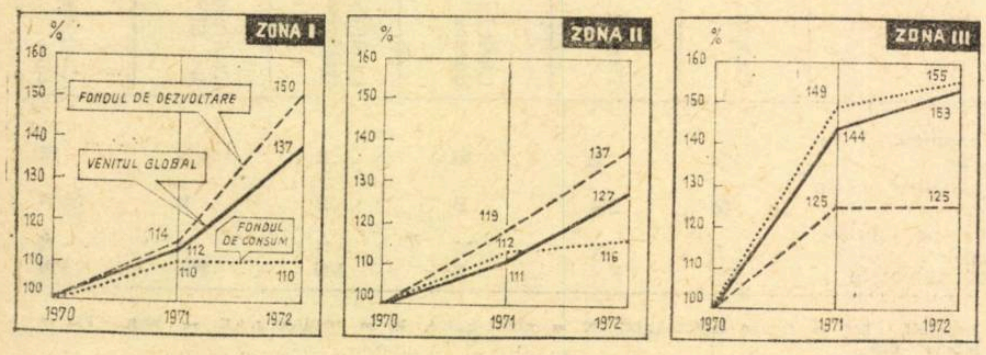

Graficul nr. 1:
Evoluția venitului global, a fondului de dezvoltare și a fondului de consum

Prima concluzie care se desprinde de aici este ca **consiliile de conducere orientează dezvoltarea cooperativelor extinzînd acele sectoare caracterizate printr-un grad înalt de intensificare,** cum sînt zootehnia și plantațiile viti-pomicole. Totodată, cea de a doua concluzie se referă la faptul că extinderea sectorului zootehnic nu este însoțită de introducerea utilajelor specifice, necesare mecanizării operațiilor în grajd. (După cum se știe, în prezent, gradul de mecanizare a operațiilor de furajare, de alimentare cu apă, de evacuare a dejecțiilor, de muls mecanic etc. este redus, cu mult rămas în urmă față de gradul de mecanizare realizat în producția vegetală).

Este necesar să menționăm și o altă concluzie, în legătură directă cu cele arătate la acest punct. Dacă „extinderea efectivelor de animale" se află pe locul 1, în schimb „procurarea unor animale de rasă" ocupă abia locul 5. De aceea, considerăm că există o preocupare mult mai accentuată față de completarea efectivului (pentru care se stabilește indicator de plan) decît față de ameliorarea efectivului aflat în producție. Rezultă de aici, în mod clar, propunerea de a se acorda mai multă atenție îmbunătățirii însușirilor morfo-productive a animalelor aflate în producție, acționînd asupra lor cu calitățile ameliorative ale animalelor de mare randament.

● Intensitatea și direcțiile creșterii în profil regional

12 PÎNĂ ACUM, în studiul nostru, principalii indicatori economici au fost analizați pe zone, iar deosebirile existente, sperăm, au fost reținute de către cititor. **Există însă deosebiri importante între rata acumulării și volumul resurselor constituite în cooperativele agricole situate în județe ale căror condiții pedoclimatice sînt similare.** Astfel, în același număr de cooperative din județul Ilfov s-au constituit, ca volum, numai 33% din resursele constituite de același număr de unități situate în județul Ialomița (am considerat că ambele județe pot fi incluse în zona I, cu condiții de producție dintre cele mai favorabile). În zona a II-a, o cooperativă din județul Prahova a alocat circa 3,4 mil. lei fonduri proprii (în perioada analizată) în timp ce o cooperativă din județul Gorj a alocat, în medie, numai 1,1 mil. lei. Sub aspectul modului de utilizare a resurselor se constată că în județul Prahova cooperativele au folosit pentru investiții sume de 4—6 ori mai mari decît sumele alocate în județul Gorj În aceste condiții posibilitățile de retribuire în județul Prahova s-au menținut în mod constant superioare celor din județul Gorj. (graficul nr. 4).

● Retribuirea muncii și creșterea economică

13 ÎN GENERAL, tariful de retribuire a unei norme de muncă convențională reflectă potențialul economic al unei cooperative. **În consecință, o majorare a tarifului de retribuire survine — de regulă — în urma îmbunătățirii tuturor celorlalți indicatori economici.**

Excepții : a) în cooperativele slab dezvoltate tariful de retribuire se menține la un nivel mai ridicat față de nivelul celorlalți indicatori economici ; reducerea lui corespunzătoare ar însemna un grad redus de cointeresare a cooperatorilor la activitatea obștească și deci o slabă valorificare a tuturor celorlalte resurse. În aceste unități fondul de consum individual se constituie pe seama fondului de dezvoltare deoarece venitul global nu poate asigura mărimea optimă a celor două fonduri ;

b) în cooperativele dezvoltate, angajate în înfăptuirea unor programe vaste de investiții, tariful de retribuire se menține sub limita resurselor economice de care dispun aceste cooperative, însă în aceste unități posibilitățile de retribuire sporesc mai rapid (tabelul nr. 4).

Graficul nr. 1 reflectă cele două aspecte. În zona I și a II-a, ritmul de creștere a fondului de dezvoltare devansează ritmul de creștere a venitului global și a fondului de consum. Dezvoltarea mai accelerată a economiei cooperativelor creează posibilități mai mari de retribuire. În zona a III-a, corelația este inversă : fondul de consum crește mai rapid decît venitul global și decît fondul de dezvoltare. Ca urmare, fondul de dezvoltare s-a menținut la același nivel în anii 1971 și 1972. În aceste condiții, posibilitățile viitoare de retribuire nu pot spori în mod corespunzător, ceea ce impune o reorientare a modului de formare și utilizare a resurselor.

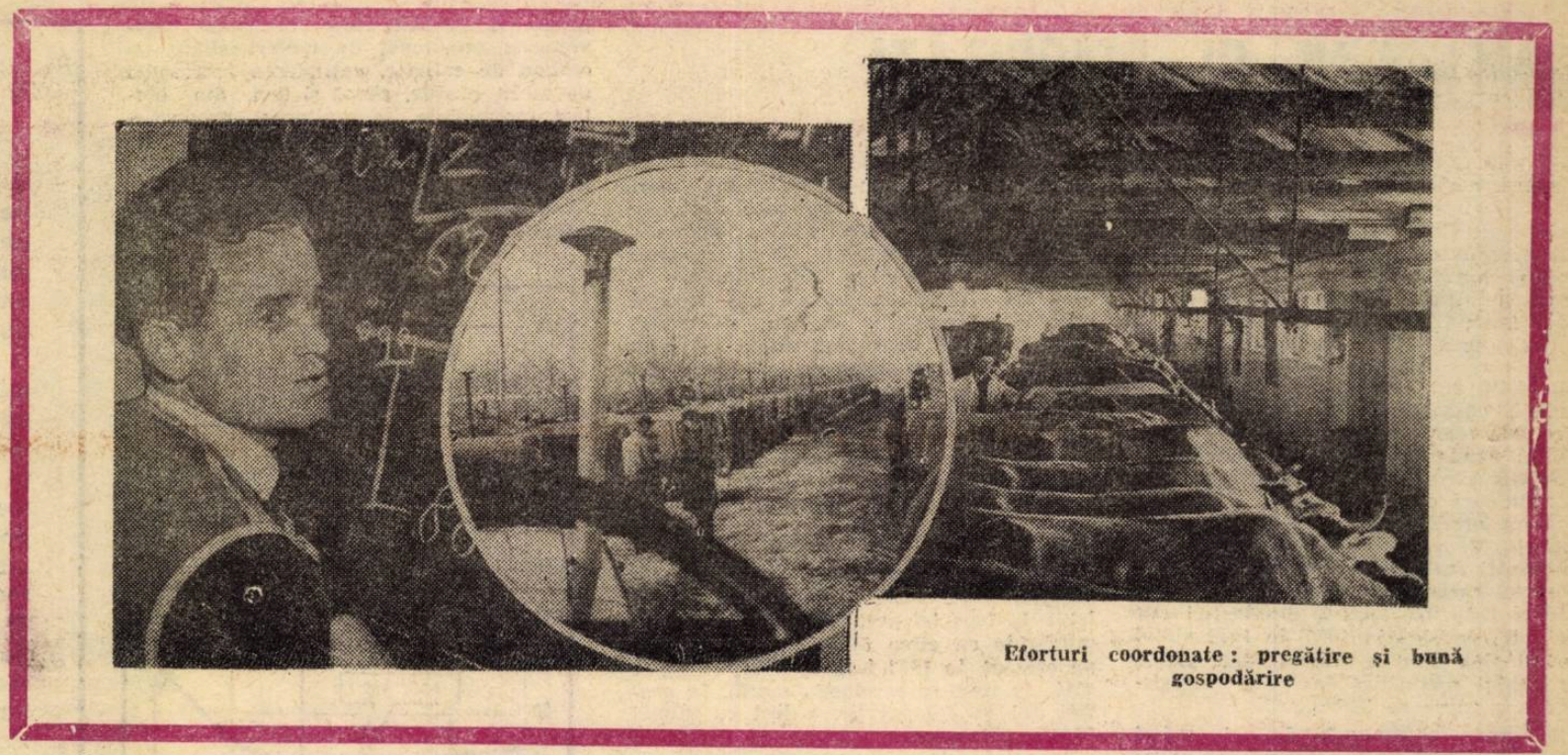

Eforturi coordonate : pregătire și bună gospodărire

14 **ESTE cît se poate de important pentru dezvoltarea economică a cooperativelor să se mențină un tarif de retribuire dinamic.** Participarea cooperatorilor la muncă este condiționată, în primul rînd, de perspectiva unei retribuiri în creștere. Oscilațiile tarifului de retribuire influențează ritmul de dezvoltare a cooperativelor tot atît de mult cît și promovarea unei politici inconsecvente privind constituirea și utilizarea resurselor.

15 **ORGANIZAREA și retribuirea muncii în acord global nu poate favoriza, prin sine însăși, creșterea nivelului retribuției fără dezvoltarea de ansamblu a unității.** În condițiile retribuirii în acord global, pe lîngă gradul de dezvoltare a cooperativelor mai intervin însă și rezultatele obținute în producție de către cooperator, ceea ce stimulează obținerea unor rezultate bune, precum și participarea la muncă a acestuia. Astfel, este exclusă posibilitatea unei retribuiri mari, care să nu țină seama de gradul de dezvoltare la care a ajuns cooperativa. În consecință, consiliul de conducere trebuie să folosească pîrghia stimulării prin intermediul acordului global atît în interesul imediat al cooperatorilor cît și al intereselor de perspectivă ale acestora.

16 ÎN perioada analizată, **tariful de retribuire a crescut,** indiferent de grupa în care a fost încadrată cooperativa din punct de vedere al nivelului retribuției în 1970. În acest sens, tabelul nr. 4 este edificator.

Este evident că unitățile care au retribuit o normă de muncă convențională cu un tarif mai mare au dispus și de condiții mai bune pentru dezvoltare Ca urmare, tariful de retribuire a crescut mai mult tot în cooperativele care au aplicat tarife mai stimulative în 1970.

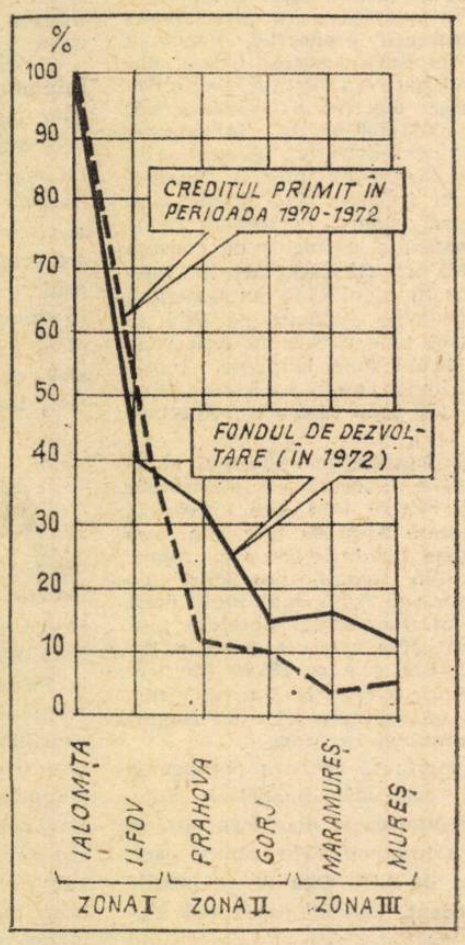

Graficul nr. 4 : Descreșterea, pe zone, a resurselor dezvoltării

● Rolul consiliilor intercooperatiste în dezvoltarea cooperativelor agricole

17 **SPRIJINUL acordat dezvoltării cooperativelor agricole cuprinse în eșantion de către consiliile intercooperatiste se menține, după părerea noastră, la un nivel redus, atît prin forme cît și prin conținut.** Singura explicație care s-ar putea da la această constatare ar fi aceea că noi am solicitat cooperativelor să menționeze sprijinul primit din partea consiliilor intercooperatiste în perioada 1970—1972, deci în primii trei ani de la înființarea acestora, cînd nu au intrat pe deplin „în rol", nu au funcționat după un statut propriu etc.

18 DIN cele 184 cooperative anchetate, 110 (60%) au resimțit sprijinul consiliului intercooperatist, iar 74 (40%) — nu.

19 PRINCIPALELE forme în care consiliile intercooperatiste au sprijinit activitatea cooperativelor au fost, în ordine, următoarele : (I) îndrumări, recomandări, sfaturi, orientări, control, indicații, instruiri, analize, schimburi de experiență, cursuri ; (II) profilarea producției ; (III) organizarea producției și a muncii ; (IV) amplasarea culturilor ; (V) aprovizionarea cu îngrășăminte chimice și semințe schimburi de semințe între cooperative ; (VI) asistență tehnică ; (VII) acțiuni intercooperatiste ; (VIII) redistribuirea mașinilor și utilajelor în timpul campaniei între unități ; (IX) specializarea și concentrarea producției ; (X) transmiterea circularelor, a dispozițiilor, sprijin moral ; (XI) valorificarea producției agricole ; (XII) popularea cu animale a unor spații identificate ca disponibile în unitățile din raza consiliului intercooperatist. Din lista completă a acțiunilor întreprinse de consiliile intercooperatiste se poate observa **un accent mai mare pus pe formele teoretice de sprijin decît pe cele practice, concrete.**

20 DIRECȚIILE în care trebuie să se intensifice activitatea consiliilor intercooperatiste, după părerea noastră, sînt : **valorificarea construcțiilor zootehnice existente** atît în cooperativele din raza lor de activitate cît și în gospodăriile individuale prin popularea acestora cu animale corespunzătoare din punct de vedere al randamentului, **sprijinirea cooperativelor în valorificarea producției** și în precizarea răspunderilor care apar în relațiile acestora cu organele de preluare a producției agricole, **adîncirea colaborării dintre cooperative și stațiunea de mecanizare a agriculturii** din raza lor de activitate etc.

● O concepție economică clară la baza formării și utilizării resurselor

21 PESTE 98% din cooperative consideră că o rată a acumulării de peste 18% contribuie la dezvoltarea lor economică. Totuși, în 1972, în 17% dintre unități rata acumulării a fost stabilită sub această limită (statutară), iar în circa 25% dintre unități s-a aplicat efectiv o rată superioară celei considerată optimă. Se deduce astfel, că decizia privind proporțiile în care se repartizează venitul global pentru acumulare și consum nu este aplicată suficient în practică și nici regăsită în concepția economică a cadrelor de conducere din C.A.P.

Tabelul nr. 1

Corelația dintre mărimea tarifului și sporurile înregistrate în perioada 1970—1972
(în medie pe cooperativă)

Gruparea cooperativelor după mărimea tarifului de retribuire realizat în 1970	>10 lei	10—20 lei	20—30 lei	30—40 lei	<40 lei
Creșterea tarifului mediu în 1972 față de 1970 (lei)	+1,1	+3,7	+4,1	+4,9	+4,5

22 **DIN 183 de răspunsuri** (o cooperativă agricolă nu a răspuns complet), **177 indică că o rată ridicată a acumulării contribuie la creșterea lor economică ;** celelalte 6 consideră că o acumulare sporită nu contribuie la dezvoltarea cooperativei. Proporția covîrșitoare a răspunsurilor favorabile unei rate ridicate a acumulării demonstrează că la baza formării resurselor stă o concepție economică clară.

23 **DIN 183 de răspunsuri** (o cooperativă agricolă nu a răspuns complet), **158 indică că o rată ridicată a acumulării contribuie la creșterea posibilităților de retribuire,** iar 25— nu. Deși între cei doi indicatori există o intercondiționare, în perspectivă, directă, clară, demonstrată de experiența cooperativelor dezvoltate, totuși, prin faptul că se consideră că, la nivelul unui an, fondul de dezvoltare diminuează fondul de consum, dovedește că nu se înțelege rolul ulterior ce revine unei acumulări sporite.

24 RĂSPUNSURILE negative formulate la întrebările analizate la pct. 22 și 23, deși puține la număr, atestă o oarecare doză de neînțelegere a unor corelații evidente și impun intensificarea aprofundării cunoștințelor economice de către cadrele de conducere din cooperative, punîndu-se mai mult accentul pe asimilarea lor deplină în formarea și promovarea cadrelor.

dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI
Ion MANEA

Evident că ancheta noastră nu a putut să abordeze, nici chiar superficial, multe din numeroasele aspecte și implicațiile pe care le ridică procesul complex al „resurselor dezvoltării". De aceea o considerăm doar un început, o primă parte a unui „serial", în care ne propunem obiective ambițioase de investigare a unor probleme complexe privind căile de sporire a eficienței utilizării fondului funciar, a zonării, amplasării și structurării producției agricole, a utilizării resurselor umane etc.

DIMENSIUNI ȘI PRIORITĂȚI

(Urmare din pag. 1)

Schimbări importante au fost înregistrate în această perioadă în tehnologiile de producție și structura sortimentală a produselor. Dezvoltarea producției de oțel a fost însoțită de o creștere continuă a ponderii procedeelor moderne de elaborare a oțelului. **Față de 1968, cînd 84,4% din producția de oțel era obținută în cuptoare Martin și numai 15,6% în convertizoare LD și cuptoare electrice, în 1973 ponderea oțelului de convertizor și electric a crescut la 44,3%.** Concomitent a cunoscut o îmbunătățire sensibilă structura producției de otel. **Anul trecut, producția de otel aliat s-a ridicat la 7% din totalul realizat, față de 4,8% în 1970, iar otelul carbon de calitate și slab aliat a atins 41% din totalul producției de oțel.** Față de 14% în 1970, în 1973 otelul aliat și slab aliat a reprezentat 20,2% din totalul producției de oțel, înregistrînd o creștere de 82,3%.

Realizarea unui număr de noi mărci de oțeluri, de metale neferoase și aliaje ale acestora au creat condiții pentru **asimilarea unei game largi de sortimente și tipodimensiuni de produse.** Aceasta a creat posibilitatea **ca, în 1973, 90% din necesarul de metal al economiei să poată fi asigurat din producția internă sau prin schimburi de laminate, iar 28% din întreaga producție să reprezinte produsele noi și reproiectate.**

Dinamica creșterii producției globale și a beneficiului

O CONTRIBUȚIE ÎNSEMNATĂ la obținerea acestor realizări, ca de altfel, în promovarea tendințelor noi în tehnologie, a avut-o **cercetarea și proiectarea proprie** din institute și uzine, sector care, în conformitate cu indicațiile conducerii de partid a fost dezvoltat și întărit. În cei trei ani care s-au încheiat, au fost experimentate și aplicate o serie de procedee tehnologice moderne cu deosebită eficiență economică. Dintre realizările notabile obținute în această perioadă de institutele de cercetări, pot fi menționate oțelurile și produsele realizate din ele destinate fabricației de autoturisme și autocamioane, țevile cu garanții privind rezistența la fluaj și cele inoxidabile, cercetările privind dezvoltarea producției de cocs brichete și utilizarea acestora în furnale, obținerea buretelui de fier, contribuția la turnarea semicontinuă a barelor din aliaje de aluminiu complexe și la definitivarea tehnologiilor de fabricație prin extruziune a barelor și țevilor cu diametre mai mari de 100 mm, aliajele neferoase destinate realizării unor piese pentru agregate siderurgice, autocamioane MAN, motoare Diesel de 400 CP și turbosuflante.

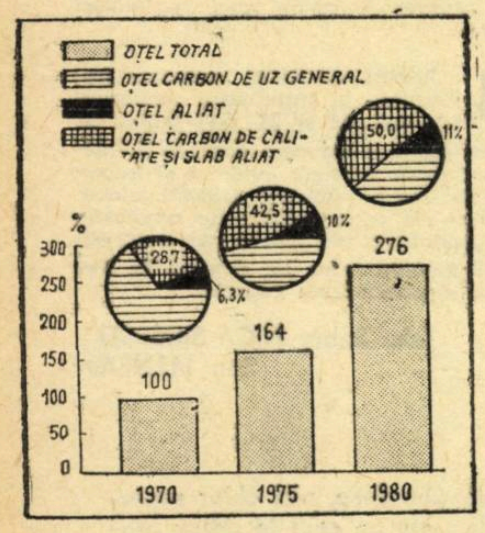

Dinamica producției de oțel a R.S.R. și îmbunătățirea structurii acesteia prin creșterea ponderii oțelurilor aliate și carbon de calitate

Dintre efectele economice ale acestei preocupări, amintim că, **în intervalul celor trei ani, consumul tehnic la cocs de furnal a fost redus cu 41 kg/tonă: economiile la consumul de laminate față de 1972** (exprimate în otel lingou) **au reprezentat numai în 1973, 108 mii tone.** Față de 1970, **indicii de utilizare au crescut în 1973 cu 6% la furnale și peste 7% la cuptoarele Martin.** În primii trei ani ai cincinalului sarcina de reducere a cheltuielilor de producție și de realizare a beneficiilor au fost cu regularitate înfăptuite. Pe întreaga perioadă, **cheltuielile la 1000 lei producție marfă au fost micșorate cu circa 56 lei, iar beneficiile au crescut, în 1973 față de 1970, cu peste 67%,** în timp ce producția marfă, în aceiași ani de comparație, a fost cu numai **31,3% mai mare.**

ANUL 1974 marchează, sub aspectul sarcinilor economice și al problemelor cu care este confruntată ramura industriei metalurgice, un moment hotărîtor pentru realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al X-lea și de Conferința Națională ale partidului în ce privește dezvoltarea și diversificarea producției de metal a țării, în concordanță cu cerințele actuale ale economiei.

Indicatorii planului de stat exprimă, de altfel, în mod elocvent, acest lucru. Față de realizările obținute în 1973, **producția globală în 1974 crește cu 14,8%, iar producția marfă cu 13,2%.** La principalele produse sporurile sînt, de asemenea, importante: 30,7% la cocs metalurgic, 5,3% la otel (din care 16,1% la oțelul aliat), circa 5% la laminate finite pline și 12% la țevile din otel. **În acest an, cînd metalurgia va depăși hotarul cifrei de 8 milioane tone, producția de oțel și cea de laminate a anului 1948 se va realiza în numai 16 zile.** În ce privește oțelul aliat, producția anului 1933 se va realiza în 1974 într-un trimestru.

Pentru a întregi tabloul sarcinilor, trebuie menționat că planul de investiții crește, față de realizările din 1973, cu 37,7% la total investiții și cu 17,6% la construcții-montaj. Aceste creșteri echivalează cu întregul plan de investiții din anul 1951. La rîndul lor, indicatorii sintetici prezintă sporuri însemnate. S-a prevăzut ca, **în acest an, cheltuielile la 1000 lei producție marfă să fie reduse cu 14,6 lei,** urmînd ca, în cadrul acestei reduceri, cheltuielile materiale să suporte o scădere mai accentuată — 18,4 lei.

Din ansamblul sarcinilor pe 1974, se detașează unele, asupra cărora aș dori să insist. Este vorba de faptul că **producția de metal prevede pentru acest an creșteri importante.** În afară că va trebui să punem un accent mai mare pe **folosirea mai bună a capacităților existente** — domeniu în care avem încă rezerve serioase — este necesar să asigurăm la termen sau în devans noile capacități prevăzute să intre în funcțiune.

Faptul că în anul 1974 vor trebui puse în funcțiune 125 capacități, din care 53 productive, constituie o sarcină cu totul deosebită și de cea mai mare răspundere nu numai pentru constructorii noștri ci, deopotrivă, pentru unitățile industriale, care vor trebui să asigure impecabil pregătirea intrării în funcțiune a acestora și să asigure din prima zi de funcționare ritmul de lucru și producția stabilită, cu alte cuvinte să grăbească realizarea parametrilor tehnico-economici aprobați. Dar în cadrul acestor obiective, **cea mai mare atenție se cere acordată realizării și devansării acelor obiective care trebuie să intre în funcțiune la finele anului 1974,** care garantează dezvoltarea producției de oțel: primele două convertizoare ale celei de a doua oțelării de la Galați, oțelăria electrică și turnarea continuă de la Oțelul Roșu, la care mai trebuie adăugate noul laminor de sîrmă de la Hunedoara și cel de al 4-lea furnal de 1700 mc de la Galați.

Un al doilea aspect care merită reținut este faptul că sarcinile de creștere a producției globale și marfă (14,8% respectiv 13,2% față de realizările din anul trecut), nu sînt fundamentate numai pe creșterea volumului fizic al producției ci, mai mult decît în anii precedenți, pe **creșterea valorii unitare a tonei de metal, ceea ce înseamnă sarcini deosebite pentru diversificarea și ridicarea nivelului calitativ al produselor, pentru asimilarea unor produse noi cerute de piața internă și la export.**

Pentru diversificarea largă a producției, în scopul asigurării cît mai complete a cerințelor ramurilor consumatoare, în cadrul ministerului au fost elaborate programe speciale care urmăresc **dezvoltarea producției de oțeluri aliate și carbon de calitate,** extinderea fabricației de table, profile, sîrmă și țevi din oțeluri inoxidabile, dezvoltarea producției de oțeluri cu granulație fină și limită de curgere ridicată, a oțelurilor destinate fabricației rulmenților, precum și a celor folosite în construcții la temperaturi scăzute.

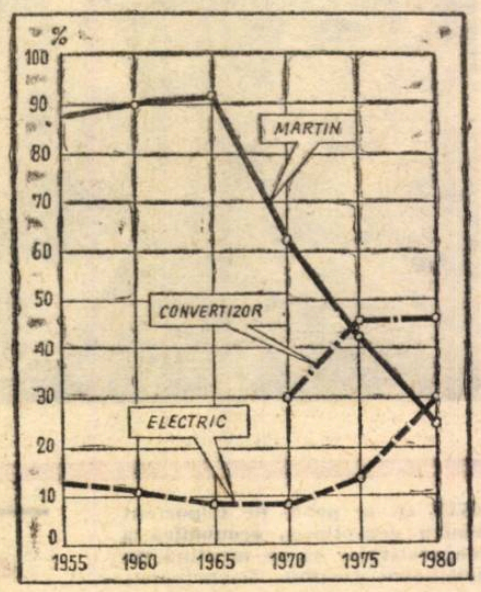

Dinamica ponderii procedeelor tehnologice de elaborare a oțelurilor

Concomitent cu procesul de asimilare și diversificare a producției, vom adopta o politică mai fermă de raționalizare a producției, procedînd cu hotărîre la reducerea numărului de mărci de oțeluri, prin eliminarea acelora care au caracteristici inferioare; în același timp, va trebui restrînsă gama foarte mare a tipodimensiunilor de laminate, care grevează productivitatea agregatelor fără a fi justificată din punct de vedere economic.

Una din sarcinile majore ale programului nostru de ridicare a nivelului calitativ al producției este creșterea gradului de fiabilitate a produselor, respectiv îmbunătățirea performanțelor acestora prin folosirea oțelurilor microaliate, a tratamentelor termice, dezvoltarea sectoarelor de ajustaje etc. Paralel cu aceasta, **se vor dezvolta mai accentuat capacitățile destinate microproducției,** în scopul asigurării unei game largi de produse cu valori ridicate, care sînt solicitate în cantități mici și în prezent se importă.

O ALTĂ CARACTERISTICĂ a planului pe anul 1974 este accentul mai mare pus pe **creșterea eficienței economice.** Cheltuielile la 1000 lei producție marfă vor trebui reduse în acest an cu 14,6 lei, iar cele materiale cu 18,4 lei față de realizările preliminate ale anului 1973. În principal, pe această cale, beneficiile cresc în 1974 cu circa 20% față de realizările anului trecut.

Desigur, în realizarea acestor sarcini o contribuție importantă o va avea **îmbunătățirea structurii producției.** Ponderea mare însă, respectiv aproape 70% din sarcina de micșorare a cheltuielilor, o deține reducerea efectivă a consumurilor specifice, a cheltuielilor de întreținere, reparații și administrativ gospodărești, creșterea productivității muncii. Programele elaborate în acest scop prevăd măsuri menite să asigure, în special, reducerea sistematică a normelor de consum realizate anul trecut. Raportate la normele de consum planificate în semestrul II 1973, economiile estimate pe 1974 se ridică la 78 000 tone cocs metalurgic pentru furnal, 40 000 tone laminate exprimate în oțel lingou, peste 1 100 tone feroaliaje, circa 950 tone cărămizi refractare etc.

Un capitol deosebit de important al acestor programe îl constituie **economisirea energiei.** Pentru 1974 este prevăzut să se recupereze 2 000 000 t.c.c. din care 1 900 000 t gaze reziduale, ceea ce reprezintă 95,5% din totalul producției de astfel de gaze, cu 5,5% mai mult decît în anul trecut. Economiile absolute planificate pentru 1974 în acest sector se cifrează la 176 000 t.c.c și 161 000 000 kW energie electrică. Există în această direcție întocmit un program vast de măsuri pe fiecare combinat în parte.

Foarte importantă pentru realizarea indicatorilor economico-financiari sintetici este **îndeplinirea și depășirea sarcinii de creștere a productivității muncii care, în 1974, este de 8,1% față de realizările anului precedent.** Sporul producției globale pe seama creșterii productivității muncii în 1974 față de 1973 este de 60,3%. Pentru realizarea acestei sarcini, în cadrul ministerului au fost stabilite o serie de acțiuni, s-au elaborat și aprobat de către fiecare întreprindere programe de studii și cercetări pe linia organizării producției și a muncii care totalizează circa 400 de acțiuni. Un program asemănător, pentru acțiuni de amploare mai mare a fost stabilit și la nivelul ministerului.

O altă direcție o constituie **înfăptuirea sarcinilor la export care cresc cu circa 20% față de realizările anului trecut,** deci mult mai rapid decît crește producția marfă. Îmbunătățirea structurală, calitativă a posibilităților metalurgiei de a dezvolta comerțul exterior al țării noastre este condiționată de modul cum vom asigura diversificarea producției destinate exportului, cum vom lărgi și consolida piața externă a oțelurilor aliate și, mai ales, cea a produselor din aluminiu: țevi, tîmplărie metalică etc.

SARCINILE PLANULUI de stat pe anul 1974 sînt complexe. Există însă condiții ca ele să fie realizate și chiar depășite, dacă în fiecare întreprindere, centrală și institut se va intensifica preocuparea cu care încă din prima zi o acestui an s-a trecut la înfăptuirea lor. O confirmare a acestor posibilități au dat-o comitetele și consiliile oamenilor muncii din întreprinderi și centrale care au analizat în luna decembrie anul trecut măsurile suplimentare care trebuie luate pentru îndeplinirea sarcinilor economice ale planului de stat pe anul 1974, subliniind în același timp hotărîrea tuturor colectivelor de muncă de a cinsti cu realizări deosebite cele două evenimente pe care le vom trăi în acest an: a XXX-a aniversare a eliberării patriei și cel de al XI-lea Congres al partidului.

CIFRE ȘI DIMENSIUNI SEMNIFICATIVE:

- În 3 ani, o producție suplimentară de 421 000 tone oțel, 417 000 tone laminate finite pline, 1 620 tone cupru de convertizor și alte importante cantități de produse metalurgice.
- Realizarea de noi mărci de oțeluri, de metale neferoase și aliaje ale acestora, ccea ce a creat condiții pentru asimilarea unei game largi de sortimente și tipodimensiuni de produse plate laminate la cald și la rece.
- Utilizarea mai bună a materiei prime prin reducerea normelor de consum — baza reducerii cheltuielilor materiale și a creșterii beneficiilor.

SARCINI ȘI DIRECȚII PRIORITARE ÎN 1974:

- **Anul acesta a demarat sub auspicii de bun augur: în ianuarie s-au produs peste plan — 9000 tone fontă, 8700 tone oțel, 10900 tone laminate finite pline, 1300 tone țevi etc.**
- **În 1974 creșterea producției globale cu 14,8% și a producției-marfă cu 13,2%.**
- **Accent deosebit pe realizarea și punerea în funcțiune a 125 capacități, din care 53 productive.**
- **Eficiența economică pe primul plan:**
  — reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă, îndeosebi pe seama diminuării cheltuielilor materiale prin micșorarea sistematică a normelor de consum
  — economisirea combustibililor și a energiei electrice

concepte-teorii

PERFECȚIONAREA STRUCTURII PRODUCȚIEI — factor de bază al creșterii economice, al apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare a țărilor socialiste (III)

● Acțiunea complexă a progresului tehnic

REVOLUȚIA științifico-tehnică contemporană a transformat știința într-o forță de producție, generînd un nou factor al creșterii economice — cercetarea tehnico-științifică și aplicarea ei în producție — cu implicații directe asupra structurilor economice. Progresul tehnic — ca factor al formării și dezvoltării structurilor — are un caracter deosebit de complex, general și chiar determinant în ce privește influența asupra modificărilor structurale în producție. Complexitatea progresului tehnic ca factor al creșterii economice și modernizării structurilor economice cere din partea țărilor mai puțin dezvoltate o politică a științei suplă și activă, îndreptată, pe de o parte, spre dezvoltarea bazei proprii a științei și tehnologiei și formarea de cadre capabile să asigure generarea, propagarea și asimilarea cuceririlor tehnico-științifice, iar pe de altă parte, spre participarea la colaborarea tehnico-științifică internațională, primind și oferind rezultatele creației științifice moderne.

Caracterul complex al progresului tehnic constă în aceea că el influențează structura atît prin efectele pe care le are asupra diversificării necesităților, cît și prin efectele asupra factorilor de creștere și formare a structurilor, modificînd gradul lor de combinare pînă la substituirea unora dintre aceștia. Progresul tehnic duce în primul rînd la apariția de noi ramuri, subramuri și produse. La nivelul produselor, gradul de înnoire și diversificare a producției este foarte ridicat, astfel încît se impun mari eforturi pentru a ține pasul cu ritmul de înnoire și diversificare a nomenclatorului mondial de produse. De exemplu pe plan mondial, cu deosebire în țările dezvoltate, în unele subramuri ale construcțiilor de mașini și chimiei se schimbă sau se modernizează aproape întreaga producție într-o perioadă de cinci ani, astfel că puține țări pot să facă față unui asemenea ritm.

În al doilea rînd, progresul tehnic influențează deplasările structurale ca urmare a perfecționării tehnologiilor și metodelor de fabricație, care deși nu determină neapărat o schimbare a structurii producției date, modifică substanțial structura producției ramurilor care asigură noile tehnologii. Perfecționările tehnologice influențează astfel raportul între ramurile deja existente. Cele mai multe și cele mai importante modificări structurale se produc în cadrul industriei, ceea ce se explică prin faptul că, în principal, această ramură determină nivelul, direcțiile și ritmurile progresului tehnic în întreaga economie și, totodată, ea însăși mai mult decît celelalte ramuri se află sub influența progresului tehnic.

Influența progresului tehnic asupra structurii procesului de reproducție are loc în două direcții :

a) în direcția „intrărilor" în producție, progresul tehnic determină, pe de o parte, reducerea necesarului relativ (coeficientului) de fonduri fixe, materii prime și energie, iar pe de altă parte, sporirea coeficientului de cercetări științifice și muncă calificată incorporate în produse ;

b) în direcția „ieșirilor" din producție, progresul tehnic determină perfecționarea proprietăților utile ale produselor existente sau/și apariția de alte produse, noi, care sînt superioare, fie din punctul de vedere al parametrilor tehnici și de exploatare, fie ca preț de cost mai redus, fie amîndouă concomitent.

Efectele conjugate ale progresului tehnic asupra „intrărilor" și „ieșirilor" din producție determină mutații importante în structura necesităților și a producției.

● Resursele de muncă și formarea structurii economice

MĂRIMEA și structura populației constituie un factor important de formare și dezvoltare a structurilor economice atît pe linia resurselor de muncă — potențialul uman constituie cea mai mare bogăție a unui stat, condiționînd fondul de timp de muncă de care dispune societatea — cît și pe linia consumului. Un volum mai mare, precum și o calitate mai înaltă a resurselor de muncă permit — cînd celelalte condiții sînt egale — o structură mult mai diversificată a producției sociale și o capacitate mai ridicată de adaptare a acesteia la cerințele și tendințele progresului tehnic și ale pieței internaționale.

Sursele principale de sporire a resurselor de muncă sînt, după cum se știe, următoarele : sporul natural, atragerea populației casnice și redistribuirea pe ramuri a populației ocupate. Datele arată că în România, Bulgaria, Mongolia și Polonia ponderea populației ocupate în agricultură și silvicultură este încă mare (în 1972 : 44,2%, 32,8%, 46,4% și respectiv 33,0%) în comparație cu R.D.G. și R. S. Cehoslovacă, unde această pondere era în 1972 de 12,1% și respectiv 16,7%. De aceea, trecerea unei mari părți a populației astăzi ocupate în agricultură în ramurile neagricole constituie un factor important al deplasărilor structurale în direcția modernizării economiei, al sporirii aportului industriei și a serviciilor productive la crearea venitului național, contribuind astfel, la creșterea economică.

Acest transfer presupune eforturi importante de investiții pentru crearea de noi locuri de muncă și de sporirea înzestrării tehnice a muncii — atît pentru forța de muncă rămasă în agricultură, cît și pentru cea care se îndreaptă spre ramurile neagricole, ținînd seama de faptul că sporirea productivității muncii fiecărui lucrător — din industrie și agricultură — cît și pe ansamblul economiei naționale constituie o premisă obligatorie a redistribuirii pe ramuri a forței de muncă. În același timp, este important de reținut că unele procese social-economice obiective și inevitabile ce se întrevăd în viitor, înainte de toate creșterea duratei de școlarizare și reducerea săptămînii de lucru, vor reduce în mod relativ timpul de muncă productiv, ceea ce subliniază necesitatea accelerării creșterii productivității muncii în sfera producției materiale, fără de care nu este posibilă asigurarea mutațiilor structurale determinate de progresul tehnic.

Nevoia de forță de muncă pentru o structură dată a producției se află în raport invers proporțional cu productivitatea muncii. Țările socialiste dezvoltate pot compensa lipsa de forță de muncă pentru dezvoltarea structurilor dorite sau necesare prin nivelul mai ridicat al productivității muncii. Pentru țările mai puțin dezvoltate ridicarea productivității muncii la un nivel înalt presupune investiții mai mari de fonduri pentru sporirea înzestrării tehnice a muncii și pentru calificarea forței de muncă. Aceste eforturi sînt însă absolut necesare pentru asigurarea unei structuri moderne.

Adîncirea diviziunii sociale a muncii și apariția de noi ramuri industriale, — electronica, electrotehnica, producția de mașini-unelte etc. — odată cu redistribuirea resurselor de muncă pe ramuri de producție, sporesc cerințele economiei față de forța de muncă de înaltă calificare, fiind în același timp, factori ai ridicării eficienței muncii sociale pe baza introducerii în producție a mijloacelor de muncă moderne. În același timp este necesar de menționat că tendința de a condiționa dezvoltarea unor ramuri sau subramuri moderne de existența, la un moment dat, a tradiției și a forței de muncă calificate se dovedește nejustificată. Evident că tradiția are un rol important, dar nu decisiv în asimilarea tehnicii noi. Ea se creează, se formează, se dezvoltă în cursul industrializării și modernizării economiei. Experiența României, ca și a altor țări socialiste, confirmă corelația strînsă ce există între industrializarea, modernizarea, asimilarea și diversificarea producției pe de o parte și formarea forței de muncă pe de altă parte. Fără a copia structura utilizării forței de muncă din alte țări, eforturile României converg spre realizarea unei structuri moderne, apropiate de structura țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. În această orientare producția materială nemijlocită rămîne domeniul decisiv al progresului economic și social, spre ea trebuind să se îndrepte în continuare principalele resurse materiale și umane. În același timp crește ocuparea forței de muncă în domeniul serviciilor, corespunzător posibilităților și necesităților creșterii producției și productivității muncii și ridicării nivelului de trai.

● Locul resurselor de materii prime în dezvoltarea structurilor economice

DUPĂ cum se știe, resursele naturale sînt repartizate pe glob inegal, ceea ce a făcut în trecut ca această repartizare să constituie temelia principală a diviziunii internaționale a muncii. Mutațiile ce au avut și au loc în structura schimburilor economice internaționale atestă că în prezent au loc deplasări și în diviziunea internațională a muncii, rolul determinant revenind produselor prelucrate. Progresul tehnic nu a putut însă modifica radical locul resurselor naturale în formarea structurii. În aceste condiții dezvoltarea economică a mers în patru direcții : exploatarea și prelucrarea propriilor resurse naturale ; valorificarea maximă a resurselor naturale și reducerea consumurilor specifice ; extinderea comerțului și cooperării economice internaționale în domeniul prospectării, exploatării și prelucrării resurselor naturale ; alocarea de resurse pentru cercetarea, proiectarea și dezvoltarea producției de înlocuitori, de noi surse de energie și materiale.

În cazul țărilor socialiste gradul de dotare cu resurse diferă de la țară la țară, la unele dintre ele, înainte de toate în U.R.S.S., raportul dintre producția de resurse și consumul intern fiind sensibil supraunitar, în timp ce altele trebuie să recurgă la acoperirea din import a unei mari părți din nevoile de materii prime. În procesul dezvoltării economice însă toate țările au urmărit și urmăresc făurirea unei structuri moderne a industriei, bazate pe prioritatea ramurilor prelucrătoare și pe afirmarea unor industrii moderne, chiar dacă gradul de înzestrare cu resurse naturale este mai scăzut. Este edificator în această privință faptul că unele ramuri, cum sînt construcțiile de mașini și petrochimia înregistrează un ritm ridicat de dezvoltare în aproape toate țările membre ale C.A.E.R., în condiții în care resursele naturale respective sînt foarte inegal repartizate și, ca urmare, gradul de acoperire din producția proprie a nevoilor de minereu și chiar de laminate este diferit (deși — așa cum se vede din tabelul nr. 4 — gradul de acoperire a nevoilor la laminate este mult mai ridicat ca urmare a importului de minereu și a dezvoltării unei producții siderurgice proprii).

Tabelul nr. 4

Dezvoltarea construcțiilor de mașini și prelucrării metalului și gradul de acoperire cu resurse metalurgice din producție proprie

Țări	Indicele de creștere a constr. de mașini în perioada 1960—1971	Pondere în prod. industrială		Gradul de acoperire din producția internă (%)			
				minereu de fier		laminate	
		1960	1971	1960	1971	1960	971
Bulgaria	550	16,0	23,3	100,0	56,1	31,4	95,4
Cehoslovacia	231	32,0	34,6	20,6	6,4	103,6	127,0
R. D. Germană	233	35,3	41,1	57,5	14,6	59,4	64,4
Polonia	389	23,7	29,7	18,0	9,3	105,5	101,9
România	528	24,0	26,8	60,0	21,6	71,0	94,3
Ungaria	250	26,0	29,1	20,4	11,8	82,6	104,0
U.R.S.S.	346	30,8	36,9	116,7	121,9	104,2	106,3

În anii socialismului s-a dezvoltat producția de materii prime și energetică în toate țările. Dinamica eforturilor făcute în această direcție este însă diferită de la o țară la alta, în funcție de potențialul și nivelul atins în dezvoltarea economică, precum și de alți factori (vezi tabelul nr. 5).

România a alocat resurse importante pentru explorări geologice precum și dezvoltarea producției de energie, materii prime minerale și agricole. În acest context s-au făcut investiții pentru prospectări de țiței și foraje la mare adîncime, deschiderea de exploatări de cărbuni și minereu, de regulă cu conținut util sărac. Cu toate acestea, România, ca și alte țări socialiste, este importator al unei mari game de materii prime minerale (cu excepția sării), satisfăcîndu-și nevoile atît pe calea comerțului exterior, cît și prin acțiuni de cooperare de lungă durată.

Dezvoltarea economică mondială mai ales din perioada actuală demonstrează, cu anumite excepții, că pe măsură ce o țară se află la un nivel mai înalt de dezvoltare scade influența condițiilor și resurselor naturale asupra structurii economice. Progresul tehnic și participarea activă la diviziunea internațională a muncii sînt factorii hotărîtori care contribuie la reducerea dependenței structurii economice de volumul și structura resurselor naturale proprii. Insuficiența de resurse proprii poate fi compensată prin efectuarea de investiții

Tabelul nr. 5

Dinamica investițiilor în industrie și în unele ramuri producătoare de materii prime și energie în perioada 1961—1972

1960 = 100

Țări	Indicele invest. în industrie	Indicele investițiilor în prod. de energie electrică și termică	Indicele invest. în prod. de combustibil	Indicele investiț. în metalurgia feroasă (inclusiv extracția)	Indicele investiț. în metalurgia neferoasă (inclusiv extracția)
Bulgaria	347,9	400,3	143,6	349,0	157,0
Cehoslovacia	160,7	164,1	88,4	72,7	78,3
Polonia	315,5	278,4	231,9	270,0	436,2
România	418,5	544,2	181,7	388,4	485,8
Ungaria	237,8	194,9	213,3	174,3	200,3
U.R.S.S.	217,4	214,5	217,7	159,9	...

atît în alte ramuri ale economiei naționale (în ramurile consumatoare de resurse, producătoare de înlocuitori etc.) cît și în alte țări care dispun de resurse și sînt interesate în a le pune în valoare în forme reciproc avantajoase de cooperare economică internațională.

prof. univ. dr. C. MOISUC

cercet. științific R. CREȚOIU

FIȘE

Mendès France despre știința economică

● Sub titlul **L'économie est-elle une science ?** (Este economia o știință ?). Claude Nicolet comentează în LE NOUVEL OBSERVATEUR (nr. 481-ian./febr. 1974), cartea lui Pierre Mendès France și a lui Gabriel Ardant **Science économique et lucidité politique** (Știință economică și luciditate politică), Gallimard, 1973, 382 p. După C. N., autorii denumesc „știință" economică „ansamblul de tehnici, metode, analize care permit mai întîi să cunoaștem tot mai exact realitatea — variabilă și multiplă — apoi să degajăm tot mai bine, cu un indice de aproximație rezonabil, evoluția ei previzibilă". Analiza economică concretă ar arăta că modelele teoretice ale celor două doctrine antinomice — capitalistă și socialistă — n-ar fi niciodată realizate : „capitalismul — de pildă — nu invocă legile sacrosancte ale pieței decît pentru că el le violează spre propriul său folos, și faza sa monopolistă a redus forța noțiunii de concurență". Autorii propun să se pună în schimb ca postulat al oricărui sistem economic „utilitatea generală". Evident, un punct de vedere generos. Este el și științific ? După ce propun această premisă autorii au totuși grija să remarce că principiul este bun cu condiția ca „politica să-l urmeze". Prin urmare nu este suficient să enunți un principiu — premisă. De altfel, orice sistem economic pretinde să urmărească utilitatea generală.

PUNCTE DE VEDERE

PRINCIPII ÎN ELABORAREA SISTEMULUI DE NORMATIVE ECONOMICE

CALITATEA dinamică a vieții noastre social-economice determină abordarea tuturor aspectelor acesteia cu o dublă viziune : de analiză calitativă a fenomenelor social-economice și de sinteză a raționamentelor, numai ambele asigurînd o dirijare, un control eficient la nivelul central de decizie pentru întreaga activitate economico-socială. Instrumentul de bază al deciziei, planificarea activității, este și ea supusă necesității dinamice. Dar dinamismul planificării se sprijină pe unele repere de tip constant — valabile un timp istoricește determinat, o etapă dată de dezvoltarea societății — care să asigure realitatea judecăților formulate, a opțiunilor și a deciziilor. Rezultă astfel că **orice încercare de modernizare a procesului de conducere, planificare și organizare economico-socială trebuie să-și asigure un instrumentar corespunzător, în cazul în speță, sisteme, mijloace și metode de planificare.**

NE PROPUNEM să luăm în discuție problema normativelor economice sintetice.

Ne raliem unor păreri recente din literatura de specialitate și considerăm că **normativele sînt mărimi sintetice care prestabilesc niveluri optime de folosire a resurselor pe perioade de mai mulți ani, cu luarea în considerare a progresului științific și tehnic și a politicii economice în etapa respectivă, servind ca instrument de planificare, de sporire a eficacității acesteia și drept criterii de apreciere a realizărilor.**

Fără îndoială, această definiție lasă posibilitatea de a gîndi normativele ca noțiuni suprapuse (identice) cu indicatorii. În fapt însă, noțiunea de indicator include o sferă mai largă de cuprindere, suprapunerea fiind numai aparentă. În plus, indicatorii constituie expresii cifrice ale fenomenelor reale cu delimitare în timp și spațiu, în **timp ce normativele pot constitui un ansamblu omogen și obiectiv capabil să reflecte interdependența și condiționarea reciprocă a fenomenelor economice luate în considerare.**

Respectarea condițiilor concrete în care are loc activitatea economică

ACEST PRINCIPIU trebuie înțeles ca acționînd pe două planuri : cel general, care are în vedere organizarea economiei în interiorul unui anume stat, și cel particular care are în vedere organizarea activității economice din fiecare unitate. Necesitatea ca formulările raționamentelor calitative ale faptelor și fenomenelor economice să fie istorice este viabile este pe deplin valabilă și în cazul elaborării unui sistem de normative destinate direcționării sintetice a fenomenelor și faptelor.

Astfel dacă la elaborarea normativelor s-a făcut analiza de detaliu a parametrilor și datelor fixe în care se desfășoară activitatea respectivă, este necesar ca și la gruparea lor să se țină seama de aceste condiții, fără de care rezultatele grupării ar fi alterate. Aceste condiții se referă la starea tehnică a utilajelor tehnologice, calificarea personalului, gradul de organizare pentru fiecare organizație și pe fiecare nivel la care se produce gruparea. Este necesar totodată, să se țină seama de aceste condiții concrete pentru că întreprinderile au fost construite în perioade diferite, au un grad de înzestrare tehnică diferit, folosesc forța de muncă cu calificare inegală.

În cazul în care s-ar stabili normative identice pentru toate întreprinderile unei ramuri sau unui sector ar apare **două tipuri de anomalii.** Într-o primă variantă, organizațiile cu productivitate superioară ar fi favorizate, întrucît li s-ar fixa normative ponderate cu factori de corecție aferenți întreprinderilor cu productivitate mai scăzută. În acest caz, gradul de încordare a indicatorilor unităților de nivel mai avansat ar scade în detrimentul rentabilității, productivității muncii sociale, planului de acumulări și chiar calificării cadrelor. În același timp, întreprinderile cu o productivitate inferioară ar avea, cel puțin o anumită perioadă, dificultăți în realizarea indicatorilor stabiliți, ceea ce ar duce fie la urmărirea unor rezultate formale, fie la demobilizarea lor. O a doua anomalie ar fi „fuga" de produse „inconsistente", deci cu rentabilitate scăzută, în favoarea produselor „consistente", cu toate consecințele nefavorabile cunoscute.

Asigurarea concordanței dintre sistemul normativelor și dezvoltarea economiei

ÎNTREGUL sistem al relațiilor de producție socialiste transformă întreprinderile și ramurile economiei din entități opuse unele altora, cum sînt în capitalism, în verigi și subsisteme ale unui organism, sistem economic unitar, în care activitățile economice sînt subordonate înainte de toate intereselor generale ale societății : proporțiile din economie se stabilesc și evoluează deci în raport cu aceste interese.

În acest context, principiul enunțat mai sus reflectă relația concordanței în timp între sistemul de normative pe de o parte și momentul sau etapa dezvoltării economiei naționale, pe de alta.

Principiul are rolul să imprime sistemului de normative caracterul dinamic necesar, deoarece concepția structurală a sistemului trebuie să țină seama de cuceririle social-economice și tehnico-economice care se reliefează atît în studiile de prognoză cît și în programele de dezvoltare pe 10—15 ani și se materializează, mai ales, prin planurile cincinale. Ca atare, aportul adus de un sistem de normative sintetice va avea în vedere, cu precădere, urmărirea realizării unor performanțe caracterizînd principalele fenomene economice, în strînsă legătură cu momentul (etapa) în care se produce și constituie, în același timp, un remarcabil argument pentru separarea de normative ca entitate distinctă în sistemul de indicatori.

Pe de altă parte, elaborarea sistemului de normative este înțeleasă ca un instrument principal de fundamentare a planurilor economiei naționale, cerința fundamentală fiind de a asigura concordanța maximă între metodele și tehnicile planificării generale cu metodele și tehnicile elaborării sistemului de normative.

Elaborarea unui nomenclator unitar al obiectivelor ce ar urma să se reflecte în normativele economice

NECESITATEA generală a repartizării proporționale a muncii sociale în economia națională se manifestă în socialism sub forma unei legi specifice, legea dezvoltării planice, proporționale.

În acest context sistemul de normative, ce ar urma să fie elaborat, ar putea contribui, printre altele, la **reglementarea dinamicii de dezvoltare a ramurilor, în funcție de necesitățile în timp ale economiei și de relațiile de schimb pe plan internațional.** Aceste normative vor trebui să ia în considerare, în cît mai mare măsură, condițiile viitoare ale activității sociale, ceea ce presupune **elaborarea lor pe baza unor materiale informative privind atît prezentul cît și considerarea integrală a informației cu privire la viitor.**

Pe de altă parte, proiectarea variantelor de dezvoltare economico-socială are în vedere dimensiuni diferite ale componentelor acestor variante, de la cele mai simple reprezentări prin extrapolare, pînă la cele mai complexe modele anticipative și, ca atare, sistemul de normative trebuie să asigure, prin varietatea soluțiilor oferite, o maximă adaptabilitate la scopurile propuse.

Reușita acestei activități conștiente depinde în mare măsură de instrumentele folosite de societate și considerăm că **modelele creșterii economice**, concepute pe baza unei idei logico-matematice, reprezintă unul din cele mai utile sisteme de aplicare a cercetării științifice în direcționarea economiei.

Corelarea subsistemelor de normative

CONCEPTUL DE SISTEM pe care este întemeiată elaborarea acestor normative nu presupune fixitate și uniformitate, flexibilitatea și adaptabilitatea la realitățile concrete prezente și viitoare fiind dimpotrivă imperios necesare. Aceasta nu exclude însă deloc necesitatea unei corelări generale a acestor normative, concepute ca subsisteme ale sistemului.

Grupajul principal al acestor normative, sau într-o etapă viitoare, totalitatea lor, trebuie astfel conceput încît să permită în mod direct sau cu ajutorul unor coeficienți de corecție, gruparea lor din ce în ce mai sintetic pe diverse nivele organizatorice, caracterizînd astfel un anumit fenomen economic.

Considerăm că principalele argumente în favoarea acestei concepții sînt.

- faptul că normativele se elaborează și acționează în cadrul unui sistem strict coordonat. În cadrul acestuia, există subsisteme care se referă la nivele sau sfere separate, la ramuri sau activități separate. Subsistemele separate din normative sînt de asemenea legate și coordonate strict între ele :
- se obține o îmbinare mai adîncită a centralismului democratic cu manifestarea inițiativei creatoare a colectivelor ;
- ajută la stabilirea competențelor diferențiate ale diferitelor organe, nivele de conducere și execuție, precum și ale colectivelor ;
- posibilitatea de a contribui la întărirea atitudinii conștiente a oamenilor muncii în toate sferele producției, inclusiv extinderea participării acestora la conducerea activității economico-sociale.

Prin natura lor, normativele trebuie să reprezinte mărimi (absolute sau relative), științific fundamentate și care să reflecte totalitatea laturilor proceselor și fenomenelor social-economice. **Scopul elaborării acestor normative este să se poată acționa la nivelul conducerii de stat, în favoarea menținerii și accentuării dinamismului economici.**

Stabilitatea în timp a normativelor economice

CONCEPȚIA GENERALĂ și practica confirmă că normativele au o durată de existență în medie relativ lungă. Acest aspect determină avantajul natural al unui sistem de normative, prin aceea că oferă perspective de anticipare, manifestare și verificare incluzînd elementul „consum timp" destinat atingerii lor.

Enunțarea și respectarea acestui principiu prezintă avantajul că va elimina tendința existenței unor întreprinderi de a obține indicatori de plan sub posibilitățile lor. Perspectiva anticipativă asigură și o bază obiectivă, am putea spune certă, pentru constituirea unui sistem de colaborare cu efecte de intercontrol între toate verigile care concură la elaborarea normativelor economice.

CONSTRUIREA unui sistem de normative (cu etapele respective) are la bază normativele sau datele fundamentale ale acestora, astfel cum se regăsesc ele în întreprinderi.

La prima vedere, difuzarea normativelor sau datelor fundamentale într-o multitudine de organizații economico-sociale ar putea să creeze falsa impresie a unei diversificări absolute și să constituie argumente aparente împotriva sistemelor globale, inclusiv conducerii centralizate a economiei. În realitate, diversitatea datelor fundamentale constituie un cîmp favorabil pentru elaborarea unui sistem de normative economice, tocmai prin elementele de comparabilitate pe care le oferă în mod permanent.

Fundamentarea normativelor trebuie să țină seama de subordonarea criteriilor economice unor anume obiective de perspectivă și nu imediate, pentru a asigura elaborarea corespunzătoare a subsistemelor de norme aferente normativelor. Este evident însă că elaborarea și fundamentarea inițială nu vor avea decît parțial sau incidental caracter științific. Numai o perioadă de testare (experimentare) concretă va asigura trecerea de la faza elaborării și fundamentării științifice. Este o restricție pe care trebuie să o acceptăm cu convingerea necesității ei.

Marcel PETRE

ȘCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

S. G. Strumilin

S-A STINS cu numai cîteva zile înainte de a împlini venerabila vîrstă de 97 de ani. S-a stins unul dintre pionierii științei economice a socialismului și economiei socialiste.

Născut la 29 ian. 1877, S. G. Strumilin intră de tînăr în mișcarea revoluționară. Arestat în numeroase rînduri și exilat reușește să emigreze la Paris unde îl cunoaște pe V. I. Lenin. Începînd din 1905 desfășoară o bogată activitate publicistică — științifică și propagandistică. Absolvent al Secției economice a Institutului Politehnic din Petersburg, își începe activitatea profesională în 1916 ca statistician. Din 1919 conduce Sectorul de statistică al Comisariatului poporului pentru muncă. Din 1921, începe să lucreze la Gosplan, pînă în 1937, îndeplinind numeroase funcții: membru al Prezidiului, vicepreședinte al Gosplanului sau conducător al diferitelor secții ale acestuia etc. Tot în 1921 își începe activitatea didactică. În 1931 este ales membru al Academiei de științe a U.R.S.S. Între 1948—52 conduce Sectorul de istorie a economiei naționale din Institutul economic al Academiei de științe a U.R.S.S.

În organică legătură cu munca sa de economist-practician, S. G. Strumilin desfășoară o extrem de bogată activitate științifică pe o imensă arie, problematică în domeniul științei economice — economia politică, economia muncii, teoria planificării, economia învățămîntului și progresului tehnic, finanțe etc. — precum și al statisticii, sociologiei economice. Trăsătura caracteristică dominantă a cercetărilor lui Stanislav Gustavovici Strumilin o constituie faptul că întotdeauna ele sînt legate de rezolvarea unor probleme noi sau foarte puțin cercetate, care s-au ridicat în fața gîndirii științifice marxiste în procesul făuririi noii societăți, reprezentînd contribuții majore la dezvoltarea științei. Așa cum se exprimă V. S. Nemcinov, „gîndirea sa științifică poate fi asemănată cu un puternic plug care pentru prima dată trage brazdă adîncă într-o țelină încă neatinsă".

Una din constantele tematice ale cercetărilor lui Strumilin o constituie tema muncii. Profund cunoscător al teoriei economice marxiste, Strumilin înțelege rolul hotărîtor pe care îl are în construirea și dezvoltarea noii societăți „legea economiei de timp" sau „legea productivității crescînde a muncii". După cum se știe Strumilin este fondatorul teoriei și inițiatorul practicii indicatorilor productivității muncii în Uniunea Sovietică. Unii din indicatorii săi sînt utilizați curent în practica statistică, iar observațiile sale asupra structurii și metodei de calcul ale unora dintre aceștia prezintă un cert și actual interes practic.

Importantă și deosebit de actuală este contribuția lui Strumilin la circumscrierea conținutului și sferei conceptului de muncă productivă. Cu peste patru decenii în urmă el susținea necesitatea considerării muncii științifice drept muncă productivă, creatoare de bogăție, încercînd și cuantificarea contribuției acestui factor la crearea venitului național. De asemenea, cu o jumătate de veac în urmă, în 1924, Strumilin argumenta în plan teoretic funcția productivă a învățămîntului, calculînd totodată, pe baza unui ingenios model numeric, analitic, contribuția concretă, în expresie valorică, pe care această sferă a activității societății o are la creșterea avuției națiunii. Se puneau astfel încă atunci bazele unei noi discipline — economiei educației — care abia în ultimul timp a devenit obiect al unor intense preocupări pe plan mondial.

Nu mai puțin importante sînt contribuțiile lui Strumilin în cercetarea unui factor esențial al productivității sociale a muncii — progresul tehnic.

Un loc de primă instanță în teoria și tehnica planificării socialiste îl ocupă contribuția lui Strumilin la elaborarea teoriei și schemei balanței economiei naționale. Lui îi aparțin încă din 1921, atît ideea cît și prima schemă a balanței economiei naționale ca bază metodologică a planificării științifice. Schema și metodologia elaborate de Strumilin au stat la baza balanței economiei naționale a U.R.S.S. din 1923/24, care de fapt a fost totodată și prima balanță a legăturilor dintre ramuri.

Problematica teoriei planificării a ridicat în fața savantului sovietic necesitatea elucidării unor probleme fundamentale ale mecanismului economiei socialiste și în primul rînd lămurirea locului și rolului acțiunii legii valorii în socialism. Ca formă de manifestare a legii mai generale a „economiei de timp", ea este concepută de Strumilin ca dînd de fapt conținut, în condițiile economiei socialiste, legii dezvoltării planice, proporționale. Descifrarea mecanismului de acțiune a legii valorii și orientarea politicii economice în funcție de exigențele acesteia constituie potrivit lui Strumilin unica garanție a eficienței economice maxime, exprimată în dimensiunile economiei de timp. Această premisă teoretică stă la baza analizelor lui asupra proporțiilor distribuirii muncii pe ramuri, schimbului echivalent, principiului repartiției, formării prețurilor, productivității sociale a muncii, acumulării ș.a. Și chiar dacă pentru numeroși economiști unele din concluziile sale sînt discutabile, indiscutabilă este justificarea și actualitatea apelului său de a se trage toate concluziile practice ce decurg din recunoașterea acestei legi.

Mari contribuții are Strumilin în dezvoltarea statisticii și în primul rînd a statisticii muncii. El este creatorul unei noi metode statistice — metoda calculului constructiv sau a modelelor cifrice — atît agregate (statice) cît și analitice (dinamice). Nu trebuie de asemenea uitat că Strumilin folosește pentru prima dată metoda cercetării bugetelor de familie — metodă utilizată și astăzi ca instrument de investigare sociologică și economică. Cercetările lui de istorie economică sînt lucrări clasice ale domeniului iar importanța lucrărilor sale sociologice este unanim recunoscută.

Prin vasta și valoroasa sa operă Strumilin rămîne o permanență vie în lumea de lumini a științei. Acestei permanențe, pe care timpul o va contura mai clar decît prezentul o poate face, îi aducem un omagiu plin de respect.

V. PILAT

știință și societate

OCEANELE ȘI MĂRILE — O AVUȚIE INESTIMABILĂ A OMENIRII

OMENIREA are cunoștință de milenii despre existența mărilor și oceanelor. Cu toate acestea, în zilele noastre se vorbește din ce în ce mai mult de „redescoperirea" mărilor și oceanelor, care ocupă nu mai puțin de 2/3 din suprafața planetei noastre.

Mai ales în ultimele două decenii se acordă o atenție din ce în ce mai mare cunoașterii mai îndeaproape a acestui vast imperiu, prin explorări și prospectări susținute. Acest interes se datorează mai ales faptului că pentru asigurarea dezvoltării economice și sociale este nevoie de cantități din ce în ce mai mari de energie, materii prime și hrană.

● Necesitatea unei concepții noi despre mare

„REDESCOPERIREA" mărilor și oceanelor a devenit posibilă datorită mijloacelor pe care știința și tehnica le-a pus la îndemîna omului, mulțumită cărora, încă de pe acum, omenirea dispune de uneltele necesare nu numai scrutării adîncurilor, suprafeței și subsolului fundului mărilor și oceanelor, dar și punerii în valoare, în condiții de economicitate, a resurselor uriașe pe care mediul marin le deține. Este vorba de fapt de formarea unei concepții noi despre ceea ce este marea, respectiv oceanul planetar. În primul rînd, mediul marin nu este cunoscut nici pe departe în întregime de om. Oceanele au zone vaste încă neexplorate, chiar și la suprafața apei, cum ar fi zona ecuatorială a Oceanului Atlantic, între insulele Azore și Bahamas, denumită Marea Sargasă, cu întindere de 2 milioane de mile², prin care ambarcațiunile nu pot trece din cauza vegetației acvatice deosebit de dense etc.

Dacă, pînă în prezent, din mediul marin a fost folosită, în principal, numai suprafața apei pentru navigație și un strat de apă relativ subțire în scopul pescuitului, pentru viitor se întrevede exploatarea bogățiilor ce se află pe fundul mării și în subsolul acesteia, chiar dacă acestea sînt la mari adîncimi. **Esența „redescoperirii" mărilor și oceanelor înseamnă înțelegerea faptului că, pe lîngă navigație și pescuit, mediul marin poate fi util omului în întregimea sa, constituind un imens rezervor de materii prime și de energie exploatabile și reprezentînd un vast teren în care omul își poate extinde activitatea sa de „ascensiune" spre noi culmi ale dezvoltării și progresului.**

Viitorologii sînt de părere că, în decursul unei generații, omul va ocupa mediul marin și va pune în valoare resursele acestuia, așa cum va proceda și cu alte regiuni ale Terrei, încă nevalorificate în suficientă măsură, cum ar fi regiunea ecuatorială, cea a deșerturilor, regiunile polare, precum și zonele marilor munți.

Interesul crescînd față de problemele legate de mări și oceane se reflectă în creșterea rapidă a numărului „oceanografilor" și în intensificarea cercetării științifice în ceea ce privește găsirea unor procedee cît mai eficiente și economice de a pune marea în serviciul omului. **În prognozele de viitorologie, problema valorificării resurselor „vii", minerale și de energie ale mărilor ocupă în mod constant un loc foarte important.** O serie de proiecte îndrăznețe au ca scop, între altele, perfecționarea procedeelor de valorificare a resurselor marine, prin crearea unor hidrocentrale, mine și uzine etc. la mari adîncimi ; cercetarea posibilității de folosire a forței curenților marini ; efectuarea unor observații biotelemetrice pentru urmărirea mișcării principalelor vietăți din mări și oceane ; studierea posibilității folosirii platformelor continentale pentru construirea unor orașe, locuri de agrement subacvatice etc.

Rezultatele cercetărilor întreprinse cu privire la posibilitatea prezenței omului în mediul subacvatic și desfășurarea unei activități susținute în acest mediu — sînt mai mult decît încurajatoare. În pavilioanele de viitorologie (futurama) ale expozițiilor internaționale și mondiale sînt prezentate, în mod curent, diferite forme ale viitoarei prezențe a omului în mediul subacvatic. În aceste **pavilioane „vizionare"** sînt prezentate, cu lux de amănunte tehnice, machetele unor uzine, care vor fi construite pe fundul mărilor și oceanelor, pentru extragerea și prelucrarea, la fața locului, a minereurilor ; se văd ferme subacvatice cu culturi de diferite plante și creșcătorii de animale marine ; se întrevăd așezări umane dispunînd de condiții social-culturale asemănătoare celor de pe uscat.

Încă de pe acum, pe lîngă navigația și pescuitul tradițional, o serie de noi activități atestă faptul că omul a și început să se instaleze și să exploateze cu succes vastul imperiu marin. Potrivit aprecierii unor savanți, valoarea produselor obținute în urma activității depuse de om în acest mediu se ridică la mai mult de 60 miliarde de dolari S.U.A.[1]) Principalele domenii de interes sînt următoarele : **pescuitul** (în perioada 1948—1970 pescuitul a crescut de trei ori, în 1970 recolta din mări și oceane reprezentînd peste 62 de milioane de tone) ; **acvacultura** — (activitate prin care se obțin plante și vietăți acvatice cu ajutorul metodelor practicate în agricultură și creșterea animalelor) ; **obținerea de medicamente din organisme marine ; extragerea de minereuri,** atît de pe fundul mărilor și oceanelor cît și din subsolul și apa acestora ; **obținerea de energie** în urma fluxului și refluxului, cît și a curenților marini etc.

Ritmul intens de valorificare a resurselor marine rezultă, în special, din **creșterea impetuoasă a exploatării în larg** (off shore) **a hidrocarburilor** (țiței, gaze naturale) **și a unor minereuri.**

Încă de pe acum, cantitatea de țiței exploatat din mediul marin reprezintă peste 18,50% din producția mondială de țiței, și se estimează că, în 1985, ea va fi egală cu producția mondială din 1969, ajungînd să reprezinte 40% din producția totală. Ritmul anual de creștere de 18% înregistrat de producția de țiței maritim dovedește că, în ciuda costurilor deosebit de ridicate, exploatările „off shore" au un grad mare de rentabilitate. În prezent, 42 de state au exploatări în larg, în 80 de zone ale lumii, în Asia, Africa, America și Europa. Unele regiuni marine sînt complet prospectate și împărțite în zone de interese. Aceasta este situația în Marea Nordului și în Golful Persic. Toate exploatările „off shore" se fac actualmente la adîncimi apropiate de 100 m. S-au făcut forări și la adîncimi de 1 000 metri cu scop experimental și s-au pregătit forări pentru 3 000 metri, dar se apreciază că exploatările se vor menține și în viitorii 20 de ani la adîncimi de pînă la 200 metri, nu atît din motive de fezabilitate tehnică cît datorită costurilor ridicate (3,5 milioane dolari la 35 m adîncime, 14,2 milioane dolari la 166 m) și faptului că există rezerve abundente în apropierea coastelor.

Rezultate importante s-au înregistrat și în domeniul **identificării rezervelor de minereuri** precum și în ceea ce privește posibilitatea de a le exploata și la mari adîncimi (2—3 000 metri). Diferite institute, firme și organizații naționale și internaționale au explorat în mod sistematic mările și oceanele întocmind hărți detaliate despre distribuția principalelor minerale de pe fundul și din subsolul mediului marin. Principalele zăcăminte de **noduli metaliferi** (compuși din cupru, nichel, cobalt și mangan) — cu un conținut bogat de metal și susceptibile de a fi extrase în condiții de rentabilitate economică, sînt situate în regiunea peninsulei Malacca, a mării Caraibilor, în largul Floridei, Californiei, Argentinei, sudul Africii etc., în apropierea coastei. Menționăm că procedeul de extragere a nodulilor de mangan a depășit faza de exploatare pilot.

Rezervele de minereuri din mediul marin sînt deosebit de mari. Astfel, după datele O.N.U.[2]), producția mondială de cobalt, mangan, nichel și cupru din anul 1968 s-ar putea realiza din exploatarea numai a unei infime părți a fundului mărilor și oceanelor, care are o întindere de aproximativ 361 milioane km². În felul acesta, producția mondială din 1968 de **cobalt** ar necesita exploatarea doar a 0,0014% din întinderea totală a fundului marin ; cea de **mangan** — de pe numai 0,0055% din suprafața totală ; de **nichel** numai de pe 0,0075% a suprafeței totale, iar de **cupru** a 0,0768% din suprafața totală.

Chiar și din aceste cîteva cifre rezultă că **mediul marin este unul dintre cei mai importanți deținători de rezerve de proteine, hidrocarburi, materii prime** etc. contribuind în mod substanțial la satisfacerea „foamei" crescînde a economiei mondiale pentru aceste materii și produse.

Desigur, penuria crescîndă de energie și de materii prime din zilele noastre atribuie „problematicii mărilor și oceanelor" o notă de actualitate adițională și acționează în direcția accelerării extinderii exploatării resurselor marine de hidrocarburi, în special, și a resurselor mărilor și oceanelor, în general. În condițiile noi de preț, exploatarea „off shore" a țițeiului devine și mai rentabilă și economică.

dr. Emeric DÎMBU
Institutul de conjunctură

Principalele depozite de mangan pe fundul oceanelor

1- PLATOUL BLAKE ; 2-ZONA DE ARGILĂ ROȘIE LA EST DE FLORIDA ; 3-DORSALA ATLANTICĂ ; 4-RIDICĂTURA RIO GRANDE ; 5-PLATOUL AGULHAS ; 6-BAZINUL MADAGASCAR ; 7-BAZINUL CROZET ; 8-PLATOUL MINIHIKI ; 9-CENTURA PACIFICULUI DE NORD

Sursa : După raportul Secretariatului general al O.N.U. despre „Importanța economică a diferitelor limite propuse pentru jurisdicția națională din punct de vedere al resurselor minerale ale fundului mediului marin" ; DOC. A/Ac. 138/87 din 4 iunie 1973.

Tabelul nr. 1

Produse de origine marină
(în mii tone metrice)

	1966	1967	1968	1969	1970
Pește de mare și oceanic	45980	49000	51710	50450	56420
Diverse animale acvatice	50	60	70	60	70
crustacee (languste, creveți etc.)	1280	1370	1480	1510	1620
Moluște (scoici, cefalopode etc.)	2920	3160	3480	3250	3300
Plante acvatice (alge etc.)	690	830	840	760	870

(După Anuarul statistic privind pescuitul — editat de F.A.O., vol. 31, 1970).

1) „Utilizarea mărilor" — studiu întocmit de Secretarul general O.N.U. ; doc. E/5320.

2) Datele sînt luate din Raportul Secretarului general al O.N.U., apărute în Doc. A/AC 138/36 din 28 mai 1971, pag 52.

VITRINA CU CĂRȚI

● Silviu Guiașu și Mircea Malița, **Triade**, Ed. Științifică, 1973, 228 pag., 11 lei. Prima prezentare în limba română a teoriei jocurilor strategice cu trei parteneri, cu elegante incursiuni în teoria generală a jocurilor strategice, dar și cu contribuții originale, mai ales în ceea ce privește organizarea, recunoașterea și predicția în cadrul unui joc cu trei parteneri, a consecințelor pe care le are modificarea strategiilor aleatoare (sau mixte) într-o triadă.

● George Thomson, **Inspirație și descoperire**, Editura enciclopedică română, seria Enciclopedia de buzunar, București, 1973, 208 pag., 6,25 lei. Autorul, laureat al premiului Nobel, împărtășește cititorului, într-un limbaj accesibil acestuia, părerile sale despre gîndirea și metoda științifică modernă, îi destăinuiește cum anume cugetă și cum lucrează omul de știință. Este descrisă totodată și geneza unor descoperiri majore ale fizicii contemporane.

● V. Cartianu, E. Farca și A. Popescu, **Dicționar de management și marketing. Englez-român și român-englez**, Ed. Tehnică, București, 1973, 416 pag., 26 lei. Prima lucrare de acest gen apărută în țara noastră.

● Semnalăm apariția în Editura Politică a unei utile colecții de „Probleme internaționale" axată pe prezentarea sub formă de documentar a organismelor și organizațiilor economice internaționale, a altor probleme internaționale de actualitate.
Spicuim din titlurile colecției :**R.S. România în organizații economice internaționale, România socialistă — factor activ al vieții internaționale contemporane, B.I.R.D., C.E.E., F.A.O., UNESCO, G.A.T.T., România și colaborarea balcanică, România la O.N.U.**

● **Contabilitate practică** de Gheorghe Gorincu. (Editura științifică, 1972 — 192 pag.) oferă celor care învață contabilitatea o abordare a principalelor activități financiare contabile din întreprinderile industriale sub forma culegerilor de probleme din alte discipline. În cadrul a 6 lucrări practice sînt prezentate 37 de operațiuni financiar-contabile din activitatea a trei întreprinderi diferite ca profil și activitate, ceea ce face mai accesibilă cunoașterea și interpretarea normelor și instrucțiunilor în vigoare.

● **Aplicațiile calculatoarelor în chimie**, de Mircea Gheorghiu și Petru Filip (Editura științifică, 1973, 268 pag.). Volumul prezintă în trei capitole distincte : sumar de limbaj Fortran și programare ; metode numeric aplicate ; aplicații în chimia cuantică și cinetică chimică. În final o bibliografie și un glosar al termenilor folosiți curent în lucrările privind utilizarea calculatoarelor.

● D.V. Valovoi, G.E. Lapșina, **Sotializm i tovarnie otnoșeniia** (Socialismul și relațiile de marfă), Ed. Ekonomika, 1972, 398 pag. Esența relațiilor marfă-bani în socialism și aplicarea lor în practica economică.

● Colectiv de autori, **Kadrovi i tehnicko-tehnoloski razvoj** (Cadrele și dezvoltarea tehnicii și a tehnologiei). Institut za ekonomska istrazivanja, Niș, 1973, 313 pag.

● U.B. Baimuratov, **Metodi analiza i otenki ekonomiceskoi effektivnosti kapitalnih vlojenii** (Metode de analiză și apreciere a eficienței economice a investițiilor), Ed. Nauka, Alma Ata, 1972, 319 pag.

● Victor Perlo, **The Unstable Economy : Booms and Recessions in the United States since 1945** (Economia instabilă : Boom-uri și recesiuni în Statele Unite după anul 1945), New York, International Publishers, 1973, 238 pag. Dezvoltarea S.U.A. în perioada postbelică, prin prisma îndeosebi a ciclului economic.

economie mondială

PERSPECTIVA PREȚURILOR ȚIȚEIULUI ÎN ANUL 1974

CRIZA ENERGETICĂ izbucnită la începutul trimestrului IV—1973 odată cu declanșarea ostilităților militare în Orientul Mijlociu a însemnat, în primul rînd, creșterea fără precedent a prețurilor țițeiului și reducerea concertată a producției de țiței a țărilor arabe membre ale OPEC. Legată de mulți comentatori occidentali de considerente de ordin politic, creșterea rapidă și apreciabilă a prețurilor țițeiului se înscrie de fapt în coordonatele noii politici promovată de țările membre OPEC, politică care a debutat odată cu acordurile de la Teheran și Tripoli din 1971. Această politică s-a caracterizat în primul rînd prin dorința țărilor exportatoare de țiței de a obține, cu ajutorul prețurilor sporite, fondurile necesare accelerării dezvoltării lor economice, și de a-și consolida, astfel, independența economică.

Majorarea prețurilor țițeiului în perioada 1971—1973 (de la 1,80 dolari la 31 august 1970 în cazul prețului afișat al petrolului arab ușor, de exemplu, la 5,119 dolari la 16 octombrie 1973 și la 11,651 dolari la 1 ianuarie 1974), a fost posibilă datorită atît acțiunii concertate a tuturor țărilor membre ale OPEC, cît și accentuării dependenței de importurile de țiței a economiei țărilor capitaliste dezvoltate, inclusiv S.U.A., după perioada de recesiune economică din 1970—1971.

Măsurile luate de țările OPEC prin care au mărit prețurile de comercializare ale țițeiului cu 70—140% în perioada 1 ianuarie — 1 decembrie 1973, precum și reducerea producției de țiței a țărilor arabe împreună cu embargoul aplicat S.U.A. Olandei și Canadei au demonstrat că piața țițeiului a devenit în ultimii ani, mai pregnant în 1973, o piață a vînzătorilor. Acest lucru este întărit și de faptul că în condițiile persistenței unei insuficiențe acute de țiței, țările exportatoare au adoptat sistemul de vînzare la licitații a cotelor din producția de țiței, ce li se cuvin pentru comercializare directă, la prețuri ce au depășit de 2—3 ori nivelurile prețurilor afișate *) (în perioada noiembrie-decembrie 1973). Nivelul înalt al acestora din urmă poate fi explicat și prin noul raport de 1,4 la 1, instituit între prețul afișat și cel efectiv de comercializare de către țările membre ale OPEC **).

În lunile decembrie 1973 și ianuarie 1974 au avut loc reuniuni ale OPEC la Viena, Kuweit, Teheran și Geneva. La întrunirea de la Geneva, de la începutul lunii ianuarie a.c., s-a adoptat decizia de înghețare a prețurilor țițeiului pînă la 1 aprilie 1974, cu condiția expresă ca țările occidentale să exercite un control strict asupra prețurilor de revînzare ale țițeiului, decizie care nu a fost respectată de Algeria și Venezuela. La această întrunire ministrul de finanțe iranian a arătat că companiile petroliere vînd la prețuri duble țițeiul cumpărat din țările OPEC iar stoparea creșterii prețurilor țițeiului trebuie să aibă la bază cooperarea între țările producătoare și cele consumatoare, invitînd astfel la un dialog deschis țările occidentale afectate de negocierea prețurilor țițeiului. Ținînd cont că în trecut unele majorări ale prețurilor țițeiului au fost determinate de devalorizarea dolarului, redresarea poziției sale în luna ianuarie a atras unele declarații oficiale privind posibilitatea scăderii prețurilor țițeiului. Această opinie exprimată îndeosebi de Ahmed Yamani, ministrul petrolului al Arabiei Saudite, considerat purtătorul de cuvînt neoficial al țărilor arabe exportatoare de țiței, a fost conexată și cu începutul dezangajării militare în zona Canalului Suez. Reducerea prețurilor țițeiului nu a fost însă acceptată de majoritatea țărilor membre ale OPEC, fiind combătută îndeosebi de Libia. Singurele concesii făcute țărilor occidentale au fost cele legate de înghețarea prețurilor și de abandonarea raportului între prețul afișat și cel efectiv de comercializare.

Pe de altă parte, S.U.A. s-au erijat în liderul țărilor mari consumatoare de țiței. Președintele Nixon, care a avertizat companiile petroliere de a fi încălcat legislația antitrust și care a declarat că nivelurile actualelor prețuri ale țițeiului sînt inacceptabile, a propus o reuniune a principalelor țări consumatoare de țiței, care să înceapă la Washington la 11 februarie. Această conferință ar urma să discute adoptarea unor măsuri concrete de către țările respective pentru a face față crizei energetice și creșterii prețurilor țițeiului.

Franța și alte țări (de exemplu Algeria) s-au declarat împotriva unui front al consumatorilor, împotriva discutării într-un cadru restrîns a acestei probleme și pentru o soluționare echitabilă a problemelor ridicate de criza energetică, propunînd organizarea unei conferințe mondiale în problema energiei sub auspiciile O.N.U.

La începutul acestei luni s-a întrunit, la Viena, Comisia Economică a OPEC, experții ei pronunțîndu-se ferm pentru prețuri fixe la țiței în schimbul unei stabilități similare a prețurilor bunurilor de investiții și materiilor prime importate de țările OPEC. În următoarele șase luni se va face un studiu care să fundamenteze strategia prețurilor țițeiului. Concluziile studiului vor trebui să asigure datele necesare pentru aplicarea unei noi structuri a prețurilor țițeiului pînă la sfîrșitul anului 1974.

Comisia Economică a OPEC se va întruni din nou în martie pentru a propune prețurile la țiței pe trimestrul II—1974. În aceeași lună se va întîlni în sesiune specială Conferința ministerială a țărilor OPEC pentru a decide dacă prețurile țițeiului vor fi sau nu majorate.

Aprecierea perspectivelor prețurilor la țiței trebuie să pornească de la faptul că propunerea Arabiei Saudite de reducere a prețurilor nu a fost acceptată, majoritatea membrilor OPEC considerînd că nivelul mediu actual al prețurilor de comercializare a țițeiului, de 7 dolari/baril ar fi nivelul minim acceptabil din punct de vedere economic. Desigur, posibilitatea unei scăderi a prețurilor depinde și de situația dolarului, cît și de evoluția situației militare și politice din Orientul Mijlociu. Pe de altă parte șansele unei majorări a prețurilor sînt apreciate drept incerte. Țările exportatoare membre ale OPEC condiționează însă stabilitatea prețurilor de faptul ca țările dezvoltate să nu majoreze prețurile de export la produse cum sînt oțelul, mașinile și utilajele, cimentul, grîul etc., invocînd sporirea costurilor. Mai mult ca oricînd factorii economici se împletesc cu cei politici fiind dificilă lansarea unei prognoze, chiar și pe termen foarte scurt.

Dorin MIEREANU

*) Prețurile după care se calculează impozitele și redeventele plătite de companiile petroliere.

**) Conform acestei măsuri prețurile afișate trebuiau să fie cu 40% mai mari decît cele efective de comercializare, în realitate, în cadrul licitațiilor ultimele au fost net superioare primelor.

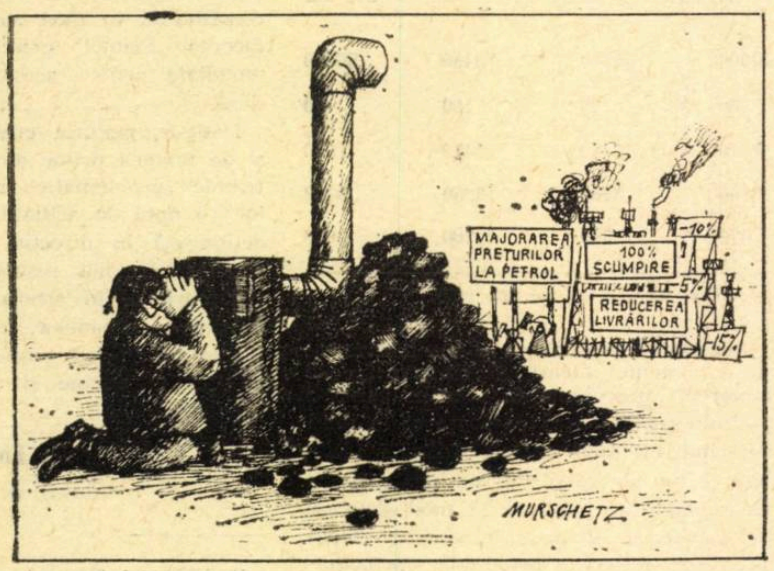

Statut de observator

(După DIE ZEIT)

IPOTEZE • PREVIZIUNI

● Pentru țările în curs de dezvoltare

ÎN cei zece ani de existență, Programul alimentar mondial, funcționînd sub auspiciile O.N.U. și F.A.O., a furnizat țărilor în curs de dezvoltare ajutoare în sumă totală de 1,3 miliarde dolari, repartizate pe circa 500 de proiecte. Bugetul său pe perioada 1973—74 se ridică la 340 milioane de dolari, iar proiectul pentru anii 1975—76 prevede o sumă globală de 440 milioane.

Pe de altă parte, Banca mondială (B.I.R.D.) prevede acordarea de credite pentru dezvoltarea agriculturii în valoare de 4,4 miliarde dolari în perioada fiscală 1974—78, față de 2,4 miliarde în perioada 1969—73 și 600 milioane de dolari în 1964—68. Aceste credite vor constitui principala sursă externă de finanțare a diferitelor proiecte agricole din țările în curs de dezvoltare, începînd cu valorificarea terenurilor necultivate și crearea de noi exploatări țărănești (inclusiv sistemele de irigare, dacă este cazul) și ajungînd pînă la prelucrarea și comercializarea producției agricole.

● Program japonez de prospecțiuni submarine

INCEPÎND din 1974, Japonia pune în aplicare un plan pe cinci ani de prospectare a mineralelor oceanice. Este cunoscut că subsolul acestei țări este, în general, sărac în zăcăminte metalifere. Or, — arată revista **L'Usine Nouvelle** *(nr. 44/1973)— cercetările efectuate de mai multe țări au dus la concluzia că pe fundul Oceanului Pacific, de pildă, la adîncimi de 4000—6000 de metri există aglomerări de nodule conținînd mangan, nichel, cupru, cobalt ș.a. Conform evaluărilor, prin exploatarea numai a unei zecimi din aceste zăcăminte ar putea fi obținute 13 miliarde tone de mangan, 600 milioane tone de nichel, 500 mil. t de cupru și 100 mil. t de cobalt.*

● Dinamici demografice diferențiate

O PROGNOZĂ mai recentă asupra creșterii populației mondiale, publicată de revista americană **Worldcasts** *(nr. 30/1973), estimează sporul mediu anual la 2% în deceniul 1970—1980. În comparație cu această medie, situația apare mult diferențiată între regiunile dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate ale lumii: evaluat la 0,7% în țările capitaliste și la 0,9% în cele socialiste din Europa, la 1% în America de Nord, sporul respectiv va atinge 1,9% în zona Oceaniei, 2,1% în țările Asiei și 2,8% în țările din Africa, Orientul Mijlociu și America Latină.*

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Le Monde diplomatique

PREȚUL MATERIILOR PRIME

În 1973, creșterea a depășit toate previziunile

„PREȚUL MATERIILOR PRIME pe plan mondial a cunoscut în 1973 o creștere fără precedent în ultimele două decenii. Cele mai mari creșteri au fost înregistrate la prețul zincului (300%), urmat de cauciuc (150%), cupru (100%), plumb (70%).

La capitolul textilelor, prețul bumbacului a crescut cu 130%, iar al linii doar cu 18%, după ce aceasta se scumpise cu 180% în 1972. Nici produsele agricole nu au rămas mai prejos. Prețul grîului a crescut cu 120%, al porumbului cu 62%, iar la cacao — cu 60%. Un asemenea fenomen nu era, desigur, imprevizibil. Pe piețele materiilor prime tendințele sînt, în general, ciclice. Astfel, după „boom-ul" din 1969, s-a înregistrat o depresiune în anii 1970 și 1971. În schimb, în 1972 a început să se manifeste o creștere netă a prețurilor și era de prevăzut că expansiunea masivă a producției pe plan mondial, în 1973, avea să accentueze acest fenomen. Dar amploarea lui a depășit toate previziunile, accelerînd inflația și făcînd să se nască, adesea, temeri în legătură cu o posibilă penurie de materii prime. Este drept că izbucnirea crizei petroliere și încetinirea producției mondiale riscă să calmeze, într-o anumită măsură, febra, piețelor, cererea trebuind, fără îndoială, să progreseze mai puțin rapid.

În 1973, pentru prima dată după 1969, expansiunea economică americană a fost în același ritm cu cea a țărilor industrializate occidentale, și această conjunctură a avut drept consecință logică o sporire a cererii de materii prime. Între altele, această cerere sporită s-a produs exact în momentul în care stocurile considerabile acumulate în anii «negri» (1970—1971) se epuizau, întrucît țările consumatoare începuseră deja să utilizeze aceste stocuri pe tot parcursul anului 1972. A rezultat o foarte mare tensiune pe piețele materiilor prime, mijloacele de producție fiind, practic, saturate și adesea insuficiente: așa este situația, în prezent, în privința hîrtiei, oțelului, benzenului, cimentului și, în general, la majoritatea produselor de bază.

La acești factori, legați direct de disponibilitățile de materii prime, s-a adăugat factorul monetar, care a jucat rolul de accelerator. Un impuls puternic s-a resimțit în iulie și august 1973, legat de căderea vertiginoasă a dolarului și lirei sterline. După aceasta a urmat o acalmie în septembrie, care a coincis cu redresarea dolarului și, fără îndoială, cu perspectiva unei încetiniri a producției mondiale în 1974. Dar ea avea să fie de scurtă durată. O nouă febră speculativă, declanșată de criza petrolieră, a determinat, în prima jumătate a lunii decembrie, o urcare masivă a prețului metalelor neferoase pe piața din Londra. Cele mai înalte nivele istorice au fost depășite într-o atmosferă de febră: au dispărut aproape complet stocurile de cupru și zinc, în fața unei cereri excesive, corijată, spre sfîrșitul lui decembrie de reglementări ale pieței, de teama unei crize mondiale.

În timpul anului 1973 s-au putut remarca evoluții contradictorii pe piețele mondiale. Reducerea producției de zinc, datorită exigențelor luptei împotriva poluării, a dus la creșteri foarte mari ale prețurilor acestui produs, întrucît, după părerea experților, penuria ar putea dura mai mulți ani. Prețul cuprului, care în decembrie 1972 era cel mai scăzut din ultimii opt ani, a urcat vertiginos către sfîrșitul anului. Se cere o mențione specială în legătură cu prețul cauciucului natural, care, după ce s-a dublat în primul semestru al anului, a început din nou să crească. Penuria de cauciuc sintetic, care se resimțea încă înainte de criza petrolieră, a devenit, cu adevărat, acută".

LE MONDE diplomatique „Cursa după materii prime"

ȚĂRILE INDUSTRIALIZATE, în primul rînd cele din Europa de vest, sînt mari importatoare de materii prime, amintește Pierre Jalée, autorul cărții intitulate „Le Tiers-Monde dans l'économie mondiale" (Lumea a treia în economia mondială), într-un articol publicat în **Le Monde diplomatique** *(ianuarie 1974). Aprovizionarea lor depinde adeseori, în fiecare domeniu, de un număr redus de țări în curs de dezvoltare din Africa, Asia, America Latină. Autorul analizează unele repercusiuni posibile ale acestei situații de fapt.*

...Ajunsă tîrziu la extracția de minereu de fier, «lumea a treia», care cu un sfert de secol în urmă nu reprezenta în producția lumii nesocialiste decît 9%, deținea în 1970 o pondere de 40% în

DOCUMENTAR

DIMENSIUNILE ECONOMICE ALE CANALULUI SUEZ

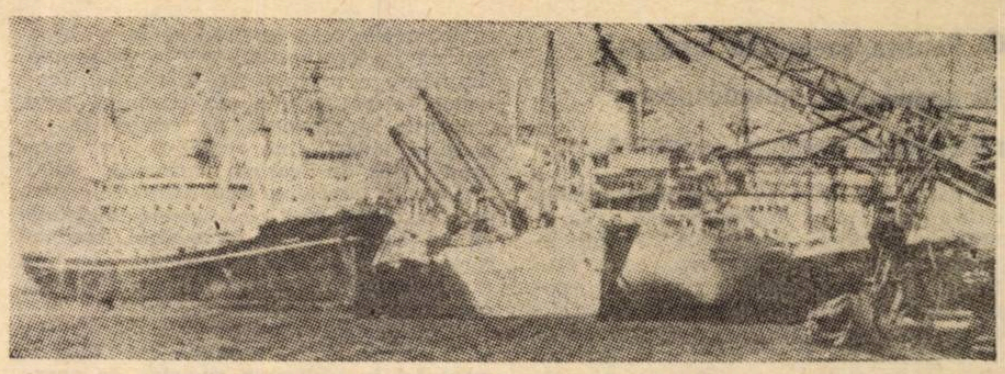

Pentru a reda Canalul Suez traficului maritim trebuie înlăturate şi cele 14 nave, dintre care 9 au fost abandonate, blocate între Suez şi Port Said de aproape şapte ani. Costul operaţiei este estimat la 45 milioane de mărci vest-germane.

CONFORM unei recente declaraţii a ministrului reconstrucţiei al R. A. Egipt, Ahmed Osman, prima fază a lucrărilor pentru curăţirea Canalului Suez în vederea redării lui traficului maritim va începe imediat după 5 martie a.c., data la care se prevede ca retragerea trupelor israeliene de pe malurile Canalului să se fi încheiat. În acest scop guvernul egiptean a alocat suma de 15 milioane lire egiptene, costul total al acestei operaţiuni fiind estimat la aproximativ 100 milioane lire egiptene, sumă ce depăşeşte cu puţin încasările Egiptului din tranzitul prin Canal în întreg anul 1966. Totodată s-a anunţat că Egiptul intenţionează să întreprindă, într-un viitor destul de apropiat, lucrări de reamenajare pentru a face Canalul accesibil vaselor cu un deplasament de pînă la 250 000 tone.

O şesime din traficul mondial de mărfuri

ÎNCEPUT în 1858, Canalul Suez a fost inaugurat la 17 noiembrie 1869, de acest eveniment fiind legată premiera operei „Aida" de Verdi. De la Vasco da Gama şi pînă la străpungerea istmului Suez singura legătură maritimă a Europei cu Orientul a fost cea ocolind Africa. Deschiderea Canalului Suez — pe care Karl Marx avea să-l numească „marea cale dual.

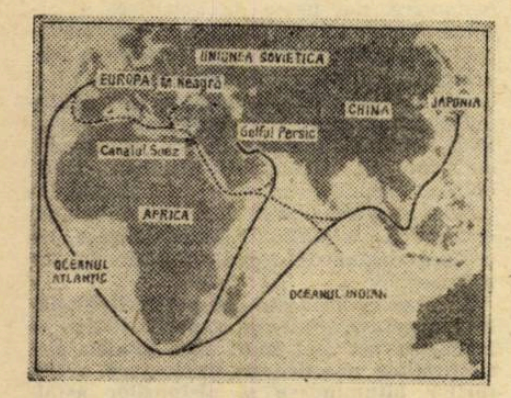

Prin construirea Canalului Suez distanţa dintre Londra şi porturile Peninsulei Arabice se redusese la jumătate, iar cea dintre porturile Mării Negre şi Bombay cu două treimi.

spre Răsărit" — scurta considerabil traseele maritime dintre Europa şi ţările de la Oceanul Indian, ceea ce a constituit un impuls important pentru comerţul mondial.

La 26 iulie 1956, cu 12 ani înainte de expirarea termenului de concesiune către Compania internaţională a Canalului Suez, Canalul este naţionalizat de statul egiptean, pe teritoriul căruia se găseşte. Egiptul a declarat atunci în mod solemn că recunoaşte şi va respecta întru totul Convenţia internaţională de la Constantinopol din 1888, afirmînd că va garanta libertatea de navigaţie prin Canalul Suez navelor aparţinînd tuturor ţărilor. La 5 iunie 1967, odată cu izbucnirea războiului, Canalul Suez a fost închis pentru navigaţie. De atunci pe fundul său s-au depus aluviuni, iar malurile au fost avariate în cursul luptelor.

Traficul prin Canalul Suez a cunoscut nu numai o rapidă creştere cantitativă, evoluţia sa constituind un fel de barometru al comerţului mondial, ci şi semnificative modificări de structură. Principalul trafic de mărfuri are loc în sensul de la sud spre nord, raportul faţă de mărfurile transportate în sensul invers accentuîndu-se de la 1,6 ori mai mare în 1924 la aproape 5 ori în deceniul al şaptelea. Evoluţia structurii acestor curente de mărfuri oferă o explicaţie asupra măririi decalajului amintit: petrolul reprezenta în 1913 doar 2% din mărfurile transportate spre nord; în anii '60 ponderea sa depăşise 80%, el fiind urmat de minereuri. Traficul nord-sud era mult mai diversificat, constînd în principal din produse ale industriei prelucrătoare, inclusiv produse petroliere (15% în 1963).

Lung de 173 km între Port Said la Mediterana şi Port Suez la Marea Roşie, avînd iniţial o adîncime de 7 m mărită ulterior la 13,50 m şi o lăţime la suprafaţă de 170—200 m. Canalul Suez, spre deosebire de Canalul Panama, permite circulaţia numai într-un singur sens pe cea mai mare parte a sa.

De la 53 de ore în 1883 durata traversării Canalului, care pînă la 1887 se putea efectua numai ziua, s-a redus la 15 ore, inclusiv opririle tehnice. Viteza maximă de deplasare prin Canal este de 13—14 km/oră.

Numărul vaselor care au trecut prin Canal a sporit de la 486 în 1870 la 6637 în 1938 şi 21 250 în 1966, dintre care aproape trei sferturi erau petroliere. După pavilionul pe care-l purtau, vasele care au traversat canalul în 1966 se repartizau astfel: Anglia 3691, Liberia 2721, Norvegia 2271, Grecia 1493, U.R.S.S. 1469, Italia 1236, Franţa 1108, R.F.G. 947, Olanda 864, S.U.A. 801, Panama 659, Suedia 484, alte state 3037 (Calendario Atlante De Agostini 1974, Novara, pag. 429).

Dacă în 1947 traficul de mărfuri prin Canal era de 36,5 milioane tone, în 1950 el se dublase, iar în 1966 atinsese 242 milioane tone (din care 176 milioane tone petrol, iar 66 milioane tone mărfuri uscate), reprezentînd circa o şesime din traficul mondial. De pe urma acestui trafic statul egiptean a încasat în anul 1966 peste 250 milioane de dolari. Tot în anul 1966 au traversat Canalul şi circa 300 000 de pasageri.

În 1966 prin Canalul Suez a trecut 36% din petrolul încărcat în porturile de la Golful Persic şi respectiv o treime din importul de petrol al Europei occidentale. Majoritatea mărfurilor solide tranzitate prin Canal în acelaşi an au fost încărcate sau descărcate în porturile europene sau nord-americane; ele reprezentau circa 5% din volumul activităţii acestora, dar 41% din mărfurile uscate încărcate sau descărcate în porturile Golfului Persic, 32% în cazul porturilor Mării Roşii şi Africii orientale şi 24% în al celor din Asia de sud şi de sud-est (**Perspectives**, 27 octombrie 1973).

Efecte imediate şi de durată

ÎNCHIDEREA Canalului Suez cu aproape şapte ani în urmă a avut numeroase consecinţe atît imediate cît şi de durată, dintre care unele nu vor mai putea fi înlăturate de redeschiderea sa pentru traficul maritim.

Un prim efect a fost prelungirea rutelor maritime care înainte străbăteau Canalul Suez. Acest fapt a determinat lungirea substanţială a termenelor de livrare, ceea ce la rîndul său a ridicat costul asigurării mărfurilor şi a majorat creditele comerciale necesare.

Prelungirea rutelor maritime a scumpit şi costul transportului, scumpire accentuată şi mai mult de cererea mare de capacităţi de transport imediat după iunie 1967, provocînd astfel modificări în curentele de schimburi tradiţionale prin diminuarea sau majorarea bruscă a competitivităţii unor produse. Astfel se apreciază că închiderea Canalului a contribuit la înlocuirea unor importuri de petrol (estimate în 1970 la 40 milioane tone) din Orientul Mijlociu cu importuri din ţările producătoare din nordul şi vestul continentului african ca şi din alte zone mai apropiate de pieţele Europei occidentale. S-a diminuat, de asemenea, cu circa 13% exportul spre Europa al unor ţări în curs de dezvoltare din Africa răsăriteană şi Asia de sud-est, iar în unele cazuri au fost afectate ramuri întregi de activitate, ca de exemplu cultura bananelor în Somalia, care ar putea însă renaşte în urma redeschiderii Canalului. Activitatea unor porturi ca Aden, Djibouti sau Port Sudan s-a redus şi ea în consecinţă. De asemenea, în cazul petrolului, prelungirea rutelor de aprovizionare a determinat un veritabil boom al comenzilor de petroliere, în special de mare capacitate. Rezultatul a fost însă că prin 1971 utilizarea pe scară largă a petrolierelor gigant eliminase, datorită economiilor de scară, costul adiţional faţă de 1967 rezultat din prelungirea rutelor de aprovizionare ocolind Africa pe la Capul Bunei Speranţe.

Redeschiderea Canalului Suez ar reduce costul transportului ţiţeiului cu petroliere normale din zona Golfului Persic, mai ales spre porturile mediteraneene, cu atît mai mult cu cît la dimensiunile din 1967 Canalul Suez ar rămîne inaccesibil superpetrolierelor de la 100 000 tone în sus, cînd sînt încărcate. Acesta este şi motivul pentru care autorităţile competente egiptene au în vedere un proiect de adîncire a Canalului la 21 m, care l-ar face utilizabil de multe dintre superpetrolierele existente. Costul operaţiei este estimat la 3 miliarde de mărci vest-germane, într-un şantier olandez fiind deja în construcţie în acest scop cea mai mare dragă aspiratoare din istoria tehnicii.

În sfîrşit, tot ca urmare a închiderii Canalului a fost mărită capacitatea conductelor petroliere spre litoralul estic al Mării Mediterane, alte proiecte fiind în curs de realizare.

Perspectiva redeschiderii Canalului Suez şi a reducerii cheltuielilor de transport decurgînd de aici este de natură să permită o ieftinire a mărfurilor transportate, inclusiv bunuri de consum. Astfel, se apreciază că transportul contează cu 5% în preţul de vînzare al televizoarelor japoneze pentru export. Armatorii occidentali privesc însă redeschiderea Canalului cu „sentimente amestecate", după cum se exprimă revista hamburgheză **Stern** (nr. 5, 24 ianuarie 1974), văzînd în aceasta perspectiva unei scăderi a profiturilor. Reducerea, de exemplu, a rutei maritime Rotterdam-Yokohama de la 27 500 la 18 500 km, spun ei, va face ca fiecare vas să transporte mai multă marfă între Europa şi Asia decît acum, de unde pericolul inutilizării unor nave.

Dincolo de aceste păreri, este incontestabil că în condiţiile creşterii rapide a producţiei mondiale din ultimele decenii şi ale sporirii încă şi mai rapide a comerţului internaţional, raţiunile pentru care a fost construit Canalul Suez în urmă cu mai mult de un secol sînt cu atît mai actuale în momentul de faţă, de redeschiderea sa urmînd să profite o mare parte a planetei noastre şi însăşi ţara pe care o străbate şi care îl administrează — milenarul Egipt.

Dinu DRAGOMIRESCU

---

această producţie. Dar producţia sa de oţel nu reprezenta decît 4,5% din totalul furnizat de această parte a lumii. Tot în anul 1970 ţările în curs de dezvoltare furnizau 64,5% din producţia de bauxită a lumii nesocialiste, dar participau doar cu 6,5% la producerea de aluminiu primar. Ţările respective extrăgeau 93% din concentratul de cositor al lumii capitaliste, dar consumau în scopuri industriale numai 11% din cositorul metal. Ele furnizau 48% din minereul de cupru, 89% din cel de mangan, 92% din antimoniu, 95% din crom, 84% din cobalt, 36% din fosfaţii naturali şi cvasitotalitatea diamantelor (preţioase şi industriale).

Dacă examinăm mai îndeaproape cifrele amintite în ce priveşte fierul, bauxita şi cositorul, cantităţile produse, pe de o parte, şi cantităţile transformate industrial pe de altă parte, sare în ochi că în medie 9/10 din cantităţile extrase sînt exportate în stare brută sau semibrută. Importanţa cifrelor care se dau în ce priveşte celelalte produse ale subsolului arată şi ele că o mare parte sau totalitatea cantităţilor extrase sînt destinate exportului. Or, în 1970, exporturile «lumii a treia» se dirijau în proporţie de 75% spre ţările capitaliste industrializate şi în proporţie de numai 6% spre ţările socialiste (19% spre alte ţări din «lumea a treia»). De aici se poate trage concluzia generală dar certă că cea mai mare parte a materiilor prime extrase din subsolul ţărilor «lumii a treia» iau calea uzinelor ţărilor dezvoltate, situate în trei poluri principale: Statele Unite-Canada, Europa Occidentală, Japonia (...).

Experţi ai I.N.S.E.E. au calculat recent că o dublare a preţului petrolului duce la o creştere generală a preţurilor de 1,2%. Extrapolînd, experţii au calculat că o dublare a preţurilor **tuturor** produselor de bază (alimentare şi materii prime) importate din «lumea a treia» ar provoca o creştere generală a preţurilor de ordinul a 2,7%. Desigur este vorba de o ipoteză absurdă — aceea că preţurile tuturor produselor solului şi subsolului s-ar pune în mişcare în acelaşi timp, dar care are meritul de a arăta că incidenţele unei asemenea acţiuni ar fi în ultimă instanţă modeste asupra inflaţiei noastre, ale cărei cauze fundamentale sînt interne, inerente creşterii capitaliste în condiţiile actuale. Nu trebuie să uităm că ansamblul exporturilor «lumii a treia» spre ţările capitaliste dezvoltate, care se cifra la 41 miliarde de dolari în 1970, nu reprezintă din punct de vedere valoric decît abia 2% din produsul naţional brut cumulat al acestor ţări.

Trebuie de asemenea să remarcăm că pieţele numite mondiale nu sînt în general decît nişte pieţe marginale (de aici sensibilitatea lor) nereprezentînd în medie, în ce priveşte metalele, decît 10% din tranzacţiile reale. Majoritatea acestora nu trec prin piaţa din Londra sau New York, fie deoarece ele se efectuează în cadrul unor contracte directe pe termen lung, fie deoarece adesea, acela sau aceia care exploatează minereul de peste mări şi acela sau aceia care le transformă pe plan industrial în ţările dezvoltate sînt fie una şi aceeaşi «persoană», fie societăţi care ţin de acelaşi grup financiar. Evident că preţurile practicate în aceste cazuri sînt influenţate adeseori de cursurile mondiale, dar nu întotdeauna, iar în cazul identităţii sau al înrudirii producătorului cu utilizatorul, compensaţiile cîştigurilor dintr-un loc cu pierderile din alt loc se regăsesc în totalitate sau în parte în bilanţurile consolidate. Într-un cuvînt, şi pentru a rezuma situaţia, o creştere generală şi substanţială a preţurilor la ansamblul produselor de bază, altele decît petrolul, ale ţărilor din «lumea a treia», departe de a zdruncina bazele sistemului economic în vigoare în ţările industrializate, ar putea fi absorbită fără tulburări excesive de către acest sistem.

Situaţia ar fi cu totul diferită în cazul unui război economic care s-ar exercita prin embargouri asupra unor produse de importanţă vitală (...)

Dacă întreprinderile extractive din ţările «lumii a treia» constituie aproape întotdeauna nişte insuliţe sau oaze oarecum extrateritoriale din punct de vedere economic, adică fără efect de dependenţă sau de antrenare, dacă efectivele muncitorilor şi salariile sînt în general reduse, la scara întregii ţări, dimpotrivă încasările pe care ele le procură sînt pentru multe ţări considerabile. Fierul contribuie cu cel puţin 85% la încasările din export ale Mauritaniei, cu 70% la cele ale Liberiei; aluminiul — cu peste jumătate din încasările Guineei; cuprul — cu 3/4 pînă la 4/5 din încasările Republicii Chile, aproximativ 70% din încasările Zairului, 95% din acelea ale Zambiei. Or, este vorba despre ţări a căror dezvoltare cere imperativ valorificarea resurselor. Sîntem foarte departe de Libia, de Arabia Saudită şi de microstatele Golfului Persic unde petrolul poate fi lăsat pe planul doi un timp, avînd în vedere aurul a cărui acumulare a permis-o (...).

Rezultă că este foarte improbabil că lumea va asista în curînd la declaraţii de război din partea ţărilor deţinătoare de materii prime, a căror industrie subdezvoltată nu s-ar putea lipsi de lumea industrializată. Cu toate acestea dependenţa vitală a ţărilor industrializate, şi mai ales a Europei celor nouă de aceste produse rămîne un fapt obiectiv. Şi în pofida eforturilor încununate de succes ale Australiei, dar care au eşuat în alte părţi, de a descoperi şi exploata noi zăcăminte susceptibile de a reduce sau a limita gradul dependenţei de «lumea a treia», în general acest grad, pe termen mediu pare mai curînd să crească decît să scadă...".

● Politica energetică înseamnă, în primul rînd, gospodărirea rațională a energiei existente

CRIZA ENERGETICĂ declanșată acum cîteva luni, prin reducerea selectivă a livrărilor de țiței către unele țări producătoare și majorarea de două ori a prețurilor la petrolul brut, a pus capăt epocii în care economia țărilor industrializate putea beneficia practic în mod nelimitat de o sursă de energie relativ ieftină și cu multiple utilizări. Ea a relevat opiniei publice mondiale un fapt, de altfel enunțat mai demult de specialiști, și anume că rezervele exploatabile de țiței nu sînt nici pe departe inepuizabile în condițiile ritmului actual de creștere a consumului, trebuind să fie gospodărite cu grijă. Ea a marcat deschiderea unei pagini noi în relațiile dintre țările producătoare și cele consumatoare de petrol, orientarea lor către asigurarea unor condiții reale pentru ca petrolul să fie pus în slujba dezvoltării economice și sociale.

Criza energetică a surprins și prin faptul că a evidențiat aproape totala nepregătire a majorității țărilor capitaliste dezvoltate de a face față — în prezent și în perspectiva imediat următoare — unei restructurări de amploare a balanței lor energetice.

În lunile care s-au scurs de la declanșarea crizei energetice au devenit însă evidente și alte implicații, faptul că ea a dat un mare impuls pentru reconsiderarea modului de a aborda problema energiei, de a concepe utilizarea și conservarea resurselor energetice. Măsurile de politică energetică adoptate recent sau în curs de adoptare în diferite țări vizează în primul rînd **gospodărirea rațională a energiei**, instaurarea unui regim complex de economii în valorificarea resurselor energetice, ca și în cazul altor materii prime sau materiale. Totodată, se urmărește **restructurarea și diversificarea balanței energetice,** prin includerea treptată în sfera consumului și a altor surse de energie, mai greu abordabile sau cu utilizări limitate.

Măsuri de reducere a consumului de energie, de gospodărire rațională a acesteia se aplică nu numai în țările din Europa occidentală sau Japonia — direct vizate de reducerea livrărilor de petrol — ci și în majoritatea țărilor de pe glob. În **Cehoslovacia,** de pildă, programul de măsuri concrete elaborat de Ministerul Energiei și Combustibililor și Inspectoratul energetic de stat prevede : sporirea gradului de eficiență a instalațiilor producătoare de energie ; scoaterea din funcțiune a instalațiilor și utilajelor energetice (industriale și de uz casnic) cu randament redus și consum mare de energie sau reproiectarea lor ; reprogramarea ciclurilor de producție în marile unități consumatoare de energie, în așa fel încît în perioada consumului de vîrf aceste unități să ia cît mai puțină energie din rețea ; accelerarea dieselizării și electrificării căilor ferate, comparativ cu ritmul prevăzut în planul cincinal ; o largă campanie educativă la nivelul întreprinderilor, instituțiilor și al gospodăriilor casnice, pentru a se folosi energia electrică cu maximum de economie.

Numeroase studii se efectuează pe această linie în ramuri industriale mari consumatoare de energie, cum ar fi — de pildă — industria metalurgică și de prelucrare a metalelor. După opinia Comitetului surselor de energie pentru **tratamentul metalelor** din S.U.A., majoritatea tratamentelor termice realizate în prezent depășesc cu mult exigențele mecanice reale, ceea ce conduce la o risipă enormă de combustibil și la ridicarea simțitoare a prețului de fabricație. Economii se pot obține, de exemplu, prin reducerea profunzimii de cementare a pieselor, substituirea oțelului cu conținut redus de carbon printr-un aliaj mai dur, înlocuirea cuptoarelor vechi prin instalații mai bine izolate și dotate cu un sistem optim de control, recuperarea energiei gazelor fierbinți care ies din cuptor (economii pînă la 10% din consumul total de combustibil) etc.

Un domeniu larg deschis perfecționărilor este cel al **îmbunătățirii randamentului în utilizarea surselor de energie.** După unele aprecieri, în țările industrializate jumătate din energia calorică cuprinsă în combustibilii fosili consumați este risipită. După calculele specialiștilor din cadrul Comisariatului general al planului din Franța, dacă la noile edificii de locuit s-ar aplica izolația termică corespunzătoare, consumul de energie pentru încălzirea lor ar putea fi redus cu 30—40% (față de clădirile vechi).

Lista posibilităților de economisire în consumul de energie este departe de a fi epuizată. Esențială ni se pare afirmarea crescîndă a unui punct de vedere mai realist asupra problemei, și anume că **eventualele economii inițiale de investiții la acest capitol sînt uneori mai mult decît anulate de consumul nerațional de energie în perioada următoare.** Este vorba de promovarea unei **noi concepții în sectorul „încălzire-energie"**, începînd de la proiectarea cît mai rațională a instalațiilor respective (sporirea randamentului, îmbunătățirea izolării termice, reducerea pierderilor pe rețea etc.) și terminînd cu renunțarea la instalații mai vechi, neeconomicoase.

Observația este valabilă atît în ceea ce privește extinderea prospectării și exploatării unor surse devenite clasice, ca petrolul, gazele naturale sau cărbunele, cît și energia nucleară sau alte surse, a căror valorificare n-a depășit pînă acum stadiul experimental. Paralel, se constată tendința de modificare a structurii balanței energetice prin depășirea specializării existente a combustibililor pe domenii și sectoare de utilizare. Astfel se urmărește **extinderea utilizării energiei electrice în transporturi, în încălzitul casnic** etc., **înlocuirea produselor petroliere cu gaze naturale la unele mijloace de transport** (autobuze, camioane) **sau instalații industriale, cu cărbuni la termocentrale** ș.a.m.d. O anchetă efectuată în rîndul societăților metalurgice din S.U.A. a relevat că 80% din comenzile de instalații pentru tratamentul metalelor, efectuate în semestrul II/1973, stabileau ca primă opțiune curentul electric, iar a doua — gazele.

De remarcat că dintre țările capitaliste dezvoltate, cel mai amplu sistem de măsuri pe planul asigurării balanței energetice există în S.U.A. Cunoscut sub denumirea de **„operația independență"**, programul prevede investiții guvernamentale de 10 miliarde dolari pentru ca S.U.A. să devină independente de importul de energie încă înainte de 1980 ; se apreciază că cea mai mare parte a cercetărilor, lucrărilor de dezvoltare și producției, necesare pentru realizarea programului, urmează a fi furnizate de firmele particulare. El vizează toate sursele de energie existente pe teritoriul S.U.A. : cărbune, petrol, șisturi bituminoase, energia nucleară, geotermică și cea solară. Or, rezervele de cărbune ale S.U.A. ar putea acoperi necesarul energetic al țării timp de un secol, zăcămintele de șisturi bituminoase permit extragerea a miliarde barili de țiței, iar resursele de gaze naturale sînt evaluate la 56 000 miliarde m³.

Conjuncturi energetică actuală se caracterizează, între altele, prin **revenirea în scenă a cărbunelui,** dată fiind elaborarea unor tehnici noi de transformare a sa în combustibili gazoși și lichizi, cu parametri superiori. Nu de mult, Armand Hammer, președintele lui Occidental Petroleum Corp., și-a exprimat părerea că gazeificarea cărbunelui ar putea constitui o soluție pentru criza energiei din S.U.A., adăugînd că în cadrul companiei respective a și fost pus la punct un procedeu de transformare a cărbunelui în gaz, iar apoi într-un carburant susceptibil să înlocuiască benzina. O altă societate americană (de asemenea petrolieră !) — Gulf Oil Corp. — a creat recent o diviziune care se va ocupa și de **aspectele comerciale ale noilor procedee proprii** pentru fabricarea unor carburanți de sinteză și produși chimici, pornind de la cărbune, nisipuri asfaltice și șisturi bituminoase. Mai multe societăți proiectează construirea unor instalații pilot, care ar permite perfecționarea procedeelor de gazeificare a cărbunelui, astfel încît — după opinia majorității specialiștilor — gazul combustibil produs pe această cale ar putea deveni competitiv cu gazele naturale în jurul anului 1980. După unele previziuni, la sfîrșitul anului 1990 un număr de 36 de uzine de diverse tipuri ar putea produce în S.U.A. uriașa cantitate de 30 000 miliarde mc de gaz pe an. De pe acum se prevede o înviorare a conjuncturii pentru industria cărbunelui din S.U.A., respectiv o creștere cu 11% a producției sale în acest an.

Inițiative similare se manifestă și în alte țări industriale. Conform declarației ministrului vest-german al cercetărilor, Horst Ehmke, în perioada 1974—1977 în R.F.G. vor fi alocate 1,5 miliarde mărci pentru **programul privind căile de utilizare a cărbunelui în locul petrolului,** precum și pentru dezvoltarea industriei carbonifere. Primele uzine de convertire a cărbunelui în combustibil ușor și greu urmează să intre în funcțiune în următorii cinci-zece ani. În Belgia se studiază posibilitatea construirii unei uzine care să transforme anual 2 milioane tone de cărbune într-un miliard de litri de benzină (30% din consumul țării) ; în R.S.A. organismul însărcinat cu comercializarea carburanților proiectează să extindă cu 40% capacitățile de extracție a gazului combustibil din cărbune ș.a.m.d.

Concomitent, se preconizează o mai largă utilizare a resurselor de **gaze naturale,** se extinde activitatea de prospectare a acestora se fac pregătiri pentru valorificarea zăcămintelor descoperite în ultimul timp, se proiectează ori se pun în construcție noi conducte și nave metaniere, noi uzine de lichefiere a gazului. Totodată, se tinde spre **promovarea unor noi sectoare de folosire a gazelor naturale drept combustibil,** pe lîngă domeniul gospodăriei casnice, cel al industriei (metalurgia și prelucrarea metalelor, chimia, materialele de construcții etc.) sau al centralelor electrice. După opinia specialiștilor, este de așteptat ca ponderea gazelor combustibili în balanța energetică a țărilor industrializate să crească destul de rapid în perioada următoare.

În ceea ce privește perspectivele **țițeiului** propriu-zis, atenția specialiștilor se îndreaptă tot mai mult spre **analiza posibilităților practice de exploatare a șisturilor bituminoase și nisipurilor asfaltice.** După cum semnala revista sovietică „Nefteanoe hozeaistvo" (nr. 9/1973), rezervele geologice de hidrocarburi conținute în roci bituminoase însumează — pe plan mondial — 600 miliarde tone. Avînd în vedere că eficiența extracției acestor zăcăminte crește pe măsura dezvoltării și perfecționării tehnologiilor respective, este posibil ca în viitor hidrocarburile provenite din zăcămintele bituminoase să capete aceeași importanță ca și țițeiul din zăcămintele obișnuite.

Exploatarea, la zi, începută în 1967 a celui mai mare zăcămînt de gresie bituminoasă din lume, aflat în regiunea Athabasca (Canada), permite extragerea a 90% din bitumul conținut și obținerea — în ultima fază — a unui țiței ușor (0,892 g/cm³). În ceea ce privește extracția din straturile aflate în adîncime, au fost experimentate mai multe metode (inclusiv prin efectuarea unor explozii nucleare) ; un procedeu economic (fără extracția șisturilor) va permite — după aprecierea companiei Occidental Petroleum, care l-a pus la punct — să se obțină petrol la un preț de cost mult mai scăzut decît nivelul acestuia la țițeiul livrat din Orientul Mijlociu sau Indonezia.

N. POPOV

(va urma)

CRIZA ENERGETICĂ — declanșator al unor reconsiderări multilaterale

PLANUL DE PERSPECTIVĂ AL POLONIEI PÎNĂ ÎN 1990

ELABORAREA PLANULUI DE PERSPECTIVĂ pînă în 1990 constituie una din recomandările celui de al VI-lea Congres al Partidului Muncitoresc Unit Polonez care a avut loc în anul 1971. În centrul programului de dezvoltare în perspectivă se situează, după cum arată revista **Gospodarka Planowa** *(nr. 10/1973) „problemele social-politice și sarcinile economice pe care acestea le generează". Prezentăm în cele ce urmează, după revista citată, principalele direcții de dezvoltare a Poloniei în perioada de un deceniu și jumătate care urmează :*

VENITUL NAȚIONAL urmează să sporească în perioada 1971—1990 de cel puțin patru ori, adică în medie cu 7,5% pe an. Se prevăd modificări structurale în economie în special pe seama creșterii participării industriei și serviciilor la crearea venitului național. Potrivit aprecierilor, producția industrială urmează să crească pînă în 1990 de cinci ori, deci cu mult mai repede decît venitul național, astfel că ponderea sa în crearea venitului național va depăși 60%. În concordanță cu cerințele progresului tehnic și cu nevoile țării industriile chimică și constructoare de mașini urmează să cunoască o dezvoltare mai accelerată, ajungînd ca în 1990 să reprezinte 55% din valoarea producției industriale totale (în 1970 — 34%). În cadrul acestor ramuri cea mai dinamică dezvoltare o vor cunoaște electronica, automatica, petrochimia, energetica nucleară și informatica. Valoarea producției realizate în aceste domenii va echivala cu valoarea totală a producției industriale din 1970. Aproape 1/3 din produsele anului 1990 vor fi articole noi, care azi încă nu se produc. Vor lua naștere ramuri noi ca industria ocrotirii mediului, industria construcție de locuințe, industria aparaturii medicale, a turismului etc.

Atingerea ritmului de dezvoltare propus ca și realizarea modificărilor structurale prevăzute depinde de soluționarea a trei probleme cheie. Prima se referă la aprovizionarea cu materii prime. Disponibilul național de materii prime nu este în măsură să asigure ritmurile de dezvoltare prevăzute, mai ales datorită rezervelor limitate pe petrol și gaze naturale. De aceea comerțului exterior îi revine aici un rol deosebit. Se preconizează pătrunderea mai largă pe piața țărilor în curs de dezvoltare cu care urmează să se lărgească și să se adîncească relațiile economice. De asemenea se are în vedere introducerea de metode tehnologice și de perfecționări tehnice care să ducă la reducerea consumului specific de materiale în economia națională.

Al doilea factor care condiționează dezvoltarea producției materiale prevăzută în planul de perspectivă este asigurarea necesarului de forță de muncă calificată, în concordanță cu cerințele progresului tehnic. Sporirea resurselor disponibile de forță de muncă va cunoaște o continuă descreștere, făcînd să apară necesitatea unei redistribuiri a forțelor de muncă. Astfel către sfera serviciilor va trebui orientat cel puțin 55% din sporul de forță de muncă (în deceniile trecute 40%). De asemenea va avea loc o reducere esențială a timpului de lucru, care în 1990 va ajunge să fie cu 200—300 ore de muncă mai scurt pe an și pe lucrător. Realizarea sarcinilor de plan în aceste condiții se va înfăptui pe seama creșterii productivității muncii.

Cel de al treilea factor care condiționează realizarea prevederilor planului de perspectivă îl constituie posibilitățile de investiții ale economiei. În condițiile creșterii generale a necesarului de fonduri pentru dezvoltarea economiei și ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii, se prevede și o sporire însemnată a investițiilor neproductive, inclusiv a celor pentru ocrotirea mediului înconjurător.

Realizarea scopurilor social-economice prevăzute în planul de perspectivă depinde în mare măsură și de valorificarea altor factori moderni, intensivi, ai dezvoltării cum sînt : amplificarea participării științei în procesul de dezvoltare economică și socială ; încadrarea largă în diviziunea internațională a muncii ; perfecționarea metodelor de planificare și conducere a economiei naționale.

M, M,

Corespondență specială pentru „Viața economică"

TOKYO O ETAPĂ DE TRANZIȚIE

DUPĂ ce în numărul trecut am transmis relatările corespondenților de presă români acreditați la Londra, Bonn și Paris despre perspectivele economice în lunile următoare în contextul crizei energetice, ne-am adresat acum corespondentului român din capitala Japoniei, țară care cu puțină vreme în urmă părea cea mai amenințată de o recesiune. Iată în cele ce urmează relatarea sa transmisă prin telefon.

IMPLICAȚIILE crizei energetice au fost resimțite într-o formă specifică în cazul Japoniei, țară puternic industrializată, dar extrem de săracă în resurse naturale și în consecință confruntată în permanență cu necesitatea de a importa 99,6% din petrolul destinat consumului intern. Ele au pus în evidență vulnerabilitatea dependenței de petrolul importat și implicit de fluctuațiile pe care prețul acestuia le înregistrează pe piața mondială,determinînd o accentuare a factorilor conflictuali ai economiei nipone, îndeosebi a inflației. În luna ianuarie nivelul prețurilor cu ridicata a crescut cu 30% față de aceeași perioadă a anului trecut, iar cel al prețurilor cu amănuntul cu 20%, dar se așteaptă ca intensitatea maximă a spiralei inflaționiste să fie atinsă în perioada cuprinsă pînă la sfîrșitul lunii martie, datorită faptului că livrările de petrol la noile prețuri de pe piața mondială urmează să ajungă în Japonia la jumătatea lunii februarie.

În ce privește perspectivele evoluției economiei japoneze, se consideră în general că vor exista diferențe sensibile între prima și a doua jumătate a anului în curs. Se așteaptă ca în primele șase luni inflația să se manifeste în continuare pregnant datorită prezenței în cantitate insuficientă a unor bunuri pe piață, concomitent cu reducerea ritmului creșterii economice pînă aproape de nivelul zero. Pentru a doua jumătate a anului se scontează că măsurile guvernamentale de reducere a cererii își vor face simțit efectul, astfel încît se va semnala o atenuare a tendințelor inflaționiste și se va înregistra o creștere economică în termeni reali de ordinul a 5 pînă la 8%.

Creșterea prețului petrolului va acționa însă oricum în viitor ca un factor de limitare a volumului importurilor și în consecință și a ritmului de dezvoltare economică, pînă cînd vor deveni disponibile alte surse de energie. Prognoza guvernului definește această perioadă drept o etapă de tranziție spre o economie mai puțin dependentă de petrol, care va fi caracterizată totodată de un ritm de dezvoltare mai redus cantitativ, stabilit pentru anul curent la nivelul mediu de 2,5%. Prețurile cu ridicata ar urma să crească cu 14,6%, iar cele cu amănuntul cu 9,6%, cifre inferioare celor înregistrate în ultimele luni. Volumul exporturilor este estimat la 47,1 miliarde dolari, iar cel al importurilor la 43,7 miliarde dolari. Cu toate acestea se apreciază că balanța de plăți ar putea înregistra un deficit de 4,850 miliarde dolari, fapt interpretat ca o posibilă slăbire a poziției pe care Japonia o ocupă în sistemul monetar internațional. După alte aprecieri deficitul balanței de plăți ar putea fi de 5 pînă la 6 miliarde dolari, ceea ce ar implica o accentuare a slăbirii yenului în raport cu dolarul și o revenire în viitorul apropiat la cursul oficial de schimb fixat în decembrie 1971 la 308 yeni pentru un dolar. În acest caz se așteaptă ca exporturile japoneze să devină mai competitive pe piața mondială.

Pentru a asigura trecerea cît mai rapidă a perioadei de tranziție și a evita eventuale perturbări majore în viața economică și socială, guvernul a recurs la un complex de măsuri fiscale și monetare de frînare a ritmului activității economice, de reducere a cererii și a consumului de energie. În baza legislației excepționale adoptate de Dietă au fost instituite restricții la consumul de energie electrică și de combustibil. În prezent se studiază aplicarea unor măsuri în vederea combaterii speculei practicate de o serie de firme și impunerea unui plafon maxim la prețurile anumitor produse. De asemenea, sînt în vigoare măsuri pentru protejarea yenului prin limitarea scurgerii de devize din țară, ca urmare a reducerii rezervelor valutare japoneze pînă la aproape 11 miliarde de dolari. Dieta dezbate în prezent proiectul de buget pe anul fiscal 1974 care începe la 1 aprilie, caracterizat drept un buget de austeritate. Guvernul își propune să evite o recesiune prin asigurarea unui echilibru între măsurile antiinflaționiste și cele antirecesioniste și să asigure astfel în a doua jumătate a anului o înviorare a activității economice.

Concomitent se are în vedere elaborarea unui program de restructurare a economiei japoneze pe baza diversificării surselor energetice. Se află în studiu proiecte de valorificare la nivelul condițiilor tehnologice actuale a resurselor de cărbune prin gazeificare sau lichefiere, utilizarea mai intensă a energiei nucleare, folosirea la maximum a potențialului hidroenergetic și geotermic, găsirea unor înlocuitori pentru benzina folosită drept carburant de autovehicule și avioane, trecerea centralelor electrice pe cărbune, precum și utilizarea energiei solare (proiectul „Sunshine").

În scopul asigurării bazei energetice necesare economiei sale prin diversificarea importurilor, Japonia a inițiat acțiuni diplomatice de anvergură. Într-un răstimp foarte scurt ea a încheiat o serie de acorduri și tranzacții și a oferit credite în schimbul livrărilor de petrol și alte materii prime. Astfel Japonia va acorda Indoneziei, pentru dezvoltarea resurselor energetice ale acesteia și realizarea unor obiective industriale, aproape 1 miliard de dolari, contractînd 7,5 milioane t de gaze petrolifere lichefiate, livrabile într-o perioadă de 20 de ani începînd din 1977. Tranzacții similare au fost încheiate cu Iranul (1,5 miliarde dolari), cu Irakul (1 miliard dolari). Luna viitoare va fi semnat un acord de cooperare cu Arabia Saudită, iar discuțiile cu Algeria se află într-un stadiu înaintat. Totodată firmele Mitsubishi Corp. și Nisshin Oil au constituit o societate mixtă cu mai multe corporații canadiene pentru construirea unor instalații industriale în vederea extragerii petrolului din zăcămintele de șisturi bituminoase din Canada. În politica energetică Japonia se orientează actualmente spre încheierea unor contracte bilaterale cu țările exportatoare. De asemenea ea are în vedere extinderea relațiilor sale economice cu țări din diverse zone geografice.

Paul DIACONU

GLOSAR

Cotațiile la bursa de mărfuri (I)

FIIND apreciate ca indicatori de mare sensibilitate ai conjuncturii economiei mondiale capitaliste, cotațiile de bursă constituie principalul parametru de referință la încheierea tranzacțiilor de vînzare-cumpărare a materiilor prime industriale și a produselor agro-alimentare. Așa cum s-a mai arătat (vezi „Viața economică" nr. 30 din 27 iulie 1973), cotațiile de bursă sintetizînd prin nivelul lor evoluția raportului cerere-ofertă pe principalele piețe reprezentative de mărfuri, sînt considerate prețuri mondiale pentru un mare număr de produse de bază (metale, cereale, bumbac, piei, cafea etc.).

Creșterea rolului funcției de informare-orientare a burselor se datorește faptului că deși o mare parte a tranzacțiilor efective cu mărfuri (fungibile) de bursă se realizează în afara acesteia, la încheierea contractelor se are în vedere cu prioritate, tocmai evoluția acestor cotații, tendința prețurilor la vînzător și cumpărător pentru diferite termene de livrare. Sînt foarte numeroase cazurile în care stabilirea prețurilor în contractele de comerț exterior pentru mărfurile comercializate la bursă este condiționată de nivelul cotațiilor de bursă la data încheierii tranzacției sau în momentul livrării efective a mărfii; pe această cale se cunoaște în mod nemijlocit valoarea și gradul de reprezentativitate al acestor indicatori.

Avînd în vedere cele de mai sus și ținînd seama de angrenarea tot mai activă a întreprinderilor noastre în fluxul comerțului internațional cu produse de bază se poate sublinia cu mai multă forță necesitatea cunoașterii și prelucrării tuturor informațiilor legate de activitatea bursieră și în primul rînd a prețurilor, respectiv a cotațiilor de bursă. În comparație cu informațiile asupra prețurilor de tranzacție practicate pe piața internațională, care sînt, în general, greu accesibile, difuzarea și consultarea cu regularitate (zilnic sau săptămînal) a cotațiilor de bursă sub forma unor serii complete constituie un avantaj și o necesitate.

De regulă cotațiile de bursă, transmise și preluate rapid prin intermediul agențiilor internaționale de presă, al telefonului, telexului etc., sînt însoțite de comentarii sintetice ce scot în evidență cu ajutorul unor termeni consacrați, principalele caracteristici ale tranzacțiilor încheiate în cadrul ședinței sau așa numita „ambianță". Dată fiind importanța lor pentru formarea unei imagini cît mai veridice asupra evoluției cotațiilor de bursă, prezentăm în mod selectiv cîțiva dintre acești termeni :

Strong = se semnalează o creștere rapidă și susținută a cotațiilor și o intensificare a activității tranzacționale.

Firm = ambianța pieței devine tot mai susținută.

Very steady = cotațiile s-au stabilizat la un nivel ridicat într-o ambianță susținută.

Buoyant = piața este activă, iar cotațiile ferme.

Dull = un interes foarte scăzut de comercializare, tendință de scădere a cotațiilor.

Nominal = lipsa interesului de comercializare, operatorii nu sînt pregătiți să lanseze cereri sau oferte.

TENDINȚE · CONJUNCTURI

Piața comună și concurența japoneză. *Piața comună a avertizat Japonia că va lua măsuri pentru a apăra industriile care suferă din cauza concurenței ca urmare a exporturilor japoneze la prețuri mai scăzute. Miniștrii de externe ai „celor nouă" au aprobat textul declarației care prezintă politica comercială a Comunității față de Japonia în perioada absenței unui acord comercial general. Convorbirile cu privire la acesta din urmă au fost suspendate acum doi ani și nu sînt perspective pentru reluarea lor într-un viitor apropiat.*

Cît va dura „boom"-ul agriculturii americane ? *Gale Johnson de la Universitatea din Chicago consideră că acesta își va încetini ritmul spre anii 1975—1976 sau mai tîrziu ; „O combinație neobișnuită de circumstanțe a contribuit la acest „boom" : condiții climaterice proaste în întreaga lume, două devalorizări ale dolarului care au dus la sporirea competitivității prețurilor produselor agricole americane. Aceste condiții anormale nu vor dura mult și cînd se va restabili situația ne vom putea aștepta la o reîntoarcere la importante stocuri și prețuri mai scăzute". Orville Freeman, fost secretar al Ministerului Agriculturii, a sugerat pentru viitor următorul tablou : ofertă limitată la prețuri ridicate pînă în 1975, apoi revenirea la o producție mare și excedente în 1977, urmînd o nouă schimbare de situație în 1980, cînd va fi penurie de produse alimentare pe scară mondială.*

VIZOR

Sfîrșitul unei limuzine

„VASUL amiral" al industriei franceze de automobile — Citroën S.M.— care costă aproape 40 000 de mărci, a eșuat. Potrivit informației producătorilor de automobile vest-germani, extravagantul „Coupé" nu se va mai fabrica deoarece se găsesc din ce în ce mai puțin interesați pentru această „culme a producției mondiale de automobile", după cum o numește publicația de specialitate „Auto, Motor und Sport". Înzestrat cu un motor Maserati, tipul Citroën S.M. s-a dovedit a fi deosebit de predispus la avarii.

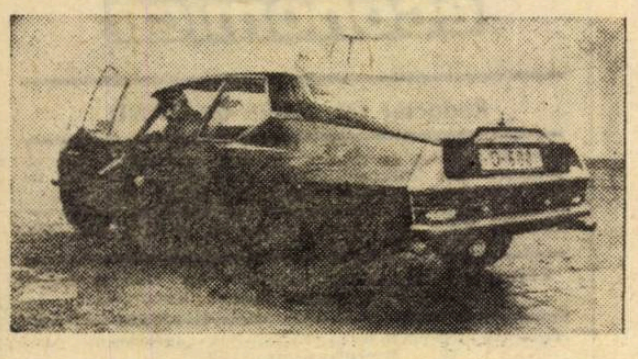

Amenajarea litoralului iugoslav al Adriaticei

ÎN ultimul deceniu, Iugoslavia a înregistrat un important salt în domeniul dezvoltării turismului, ceea ce i-a permis să se situeze, anul trecut, în ce privește capacitatea de cazare, pe locul opt în rîndul țărilor turistice, realizînd un venit în devize de circa 500 milioane dolari.

Dinamismul înregistrat pe planul turismului internațional a orientat necesitatea dezvoltării deosebite a acestei activități, în viitor. În acest scop, specialiști cu renume pe plan internațional, în colaborare cu specialiști iugoslavi, au conceput două proiecte internaționale „Adriatica Sud" și „Adriatica superioară" privind amenajarea litoralului adriatic pînă în anul 1985 care vor fi finanțate de către B.I.R.D., relatează agenția **Taniug.**

În comparație cu situația actuală, economia turistică iugoslavă va avea, în deceniul următor, cu 710.000 mai multe locuri de cazare în hoteluri de toate categoriile, atît pe coasta Adriaticii, cît și în interiorul țării. Un asemenea dinamism al construcțiilor presupune și dezvoltarea infrastructurii corespunzătoare : restaurante, spații pentru odihnă și divertisment, teleferice, servicii etc.

Apa minerală mai scumpă decît berea

DACĂ pentru Statele Unite, Marea Britanie și țările nordice consumul de apă minerală este mai mult o chestiune de excepție, pentru țările Europei continentale apa minerală îmbuteliată a devenit o problemă la ordinea zilei, fiind urmărită în egală măsură de medici, distribuitori și, de bună seamă, ... de consumatori . Veniturile realizate de aceste țări din desfacerea apei minerale au atins cifra de 1 miliard dolari anual. Folosite în consumul obișnuit sau ca factor terapeutic, apele minerale au ajuns pe piață într-o cantitate impresionantă : 10,6 miliarde litri. Cel mai mare producător de apă minerală a fost, în 1972, Franța, care a îmbuteliat 2,7 miliarde sticle. În unele țări apa minerală este mai scumpă decît berea, dar efectele ei asupra organismului o fac tot mai căutată și este de așteptat ca în rîndul populației încă nefamiliarizate cu apa minerală să crească numărul solicitanților

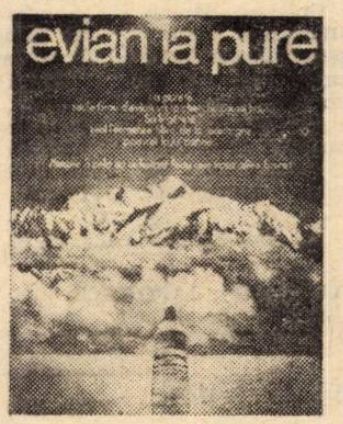

Alternativă

ÎNTR-UN **discurs televizat** *rostit recent la New York Robert McNamara, președintele* **Băncii Mondiale**, *a declarat că criza energiei nu este numai o chestiune de penurie, ci cel puțin în aceeași măsură o problemă de prețuri, în special pentru țările în curs de dezvoltare neproducătoare. Mc.Namara a subliniat că este mai probabil că aceste țări, în loc să plătească în 1974 cu 10 miliarde de dolari mai mult pentru importurile lor de petrol, își vor reduce probabil aceste importuri, privindu-și economia de energie, atît de necesară. McNamara a mai precizat că Banca Mondială nu va acorda împrumuturi pentru a finanța importurile de petrol, resursele băncii fiind destinate exclusiv pentru proiecte de dezvoltare precise.*

„Nu simt că-mi lipsește energia".
(după *INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE*)

mondorama

PÎNĂ CÎND AJUNG REZERVELE DE PETROL ?

IN prezent geologii estimează rezervele mondiale exploatabile de petrol la circa 300 miliarde de tone, din care pînă acum au fost descoperite 100 de miliarde. La prima vedere, comparînd această cantitate cu cele 40 miliarde de tone extrase pînă acum, rezervele rămîn importante. Totuşi în condiţiile unui spor anual al consumului de 8,5% (ritmul mediu al creşterii în ultimii zece ani), aceste rezerve ar putea fi epuizate încă în secolul nostru (curba A de pe graficul alăturat). Dar un astfel de ritm de exploatare nu este posibil de menţinut nici din punct de vedere economic şi nici tehnic. Potrivit prognozelor, extracţia de petrol va atinge cota maximă în jurul anului 1985, după care va începe să scadă lent (curba B).

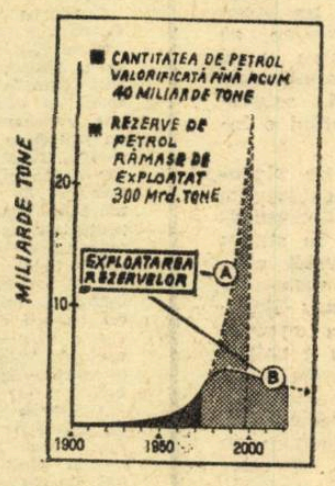

(după *DER SPIEGEL*)

IMPLICAŢII ALE CRIZEI ENERGETICE

PUBLICAŢIA vest-germană **Rheinischer Merkur** a publicat recent o listă cu unele modificări care vor interveni, în curînd, în producţie şi în alte domenii ale activităţii umane, modificări care decurg direct din criza energetică. Citäm dintre ele :

- Renunţarea la fabricarea unor produse cu durată de folosinţă mai scurtă şi înlocuirea lor cu produse de uz îndelungat (de pildă revenirea la mobila din lemn în locul celei din mase plastice).
- Revenirea la ambalajele clasice şi la produsele similare, care nu se sparg prin manipulare ;
- Produse de calitate mai bună care prelungesc viaţa produsului (de pildă, a automobilului) ; producerea de articole care se pot repara, în locul celor care în caz de lovire se sparg.
- Renunţarea la produsele care necesită un consum mare de materii prime ce nu se refac în natură.
- Reintegrarea deşeurilor în ciclul productiv.
- Metode de producţie prin care, în general, se economiseşte energie.
- Un nou sistem de transport în care scade ponderea transportului individual.

OŢELUL : CREŞTEREA PRODUCŢIEI, DAR ŞI A PREŢULUI

CU 695,8 milioane tone (din care 478 milioane pentru ţările membre ale Institutului internaţional al oţelului), producţia mondială de oţel a bătut toate recordurile în 1973, cu o creştere de 66 milioane tone (+10,5% faţă de aproape 8% în 1972). Acest salt înainte, menţionează **Les Echos**, reflectă destul de fidel creşterea consumului real mondial la oţel. Îndeosebi în domeniul investiţiilor în siderurgie s-a înregistrat un record absolut : pentru ţările I.I.O., de pildă, ele s-au ridicat la 11 miliarde dolari, faţă de 9,7 miliarde în 1972.

Dacă din punctul de vedere al aprovizionării, criza energetică nu loveşte prea grav siderurgia, mai puţin tributară petrolului decît alte ramuri, impactul ei va fi mai sensibil asupra preţului de cost. Printre altele, industria siderurgică va trebui să ţină seama de disponibilităţile de fier vechi (al cărui preţ în Piaţa Comună s-a dublat în 1973), precum şi de preţul minereului de fier, care se aliniază, pentru anul 1974, la un nivel cu 25% superior celui din anul trecut. Creşteri sensibile de preţuri se aşteaptă în lunile următoare şi la cărbune cocsificabil, cocs şi gaze naturale pentru siderurgie.

Iată (în milioane tone) producţia de oţel din 1973 în diferite ţări : S.U.A. (140), U.R.S.S. (131), Japonia (119,3), Piaţa Comună (150,1), din care R.F.G. (49,5) — o creştere de 13,3%, faţă de 7,9% pe total C.E.E., Franţa (25,3), Italia (21), Olanda (5,6), Belgia (15,5), Luxemburg (5,9), Anglia (26,6), Danemarca (0,5 — o scădere cu 9,6%), Irlanda (0,1).

DOUĂ TREIMI DIN REZERVELE MONETARE MONDIALE

LA LONDRA a avut loc recent un colocviu bancar organizat de cotidianul britanic **The Financial Times.** Participant la acest colocviu, dr. Naaman Azhari, preşedintele Băncii Libanului, a declarat că în 1980 principalele cinci ţări arabe producătoare de petrol de la Golful Persic vor deţine, probabil, două treimi (280 miliarde de dolari) din rezervele monetare ale întregii lumi.

Începînd din 1974, a adăugat Azhari, Orientul Mijlociu „va juca un rol determinant în evoluţia sistemului monetar internaţional". Investiţiile arabe, a mai precizat el, ar putea permite remedierea deficitelor balanţelor de plăţi care rezultă din majorarea preţurilor la petrol, cu condiţia ca ţările deficitare să găsească mijloacele de a atrage aceste capitaluri.

RAFINĂRIE GIGANTICĂ ÎN IRAN

ÎNTR-UN INTERVIU acordat revistei vest-germane „Der Spiegel" şahul Iranului a evocat proiectul de construire în cooperare cu firme din R.F.G. a unei rafinării gigantice de 25 milioane t pe malul Golfului Persic (cea mai mare rafinărie vest-germană are o capacitate de 10 mil. t). Costul proiectului se va ridica la 700 sau 800 milioane dolari din care Iranul ar suporta jumătate ; cealaltă jumătate ar urma să fie rambursată prin produse petrolifere prelucrate rezervate exclusiv R.F.G. Şahul a invitat R.F.G. să facă investiţii pentru industrializarea Iranului, arătînd că în 30 de ani rezervele petroliere ale ţării sale vor fi epuizate.

Totodată, societatea vest-germană „Ruhrgas" negociază cu Iranul exploatarea şi cumpărarea de gaze naturale. Şahul a indicat că dacă cele două noi foraje pentru gaze naturale în curs de executare în regiunea Kangum se vor dovedi fructuoase, Iranul ar putea foarte uşor să exporte spre Europa 40 miliarde m³. Şahul şi-a exprimat de asemenea intenţia de a dezvolta activităţile industriale derivate din extracţia petrolieră. „În 1935, voi vinde petrolul meu sub formă de produse petrochimice, vă voi vinde aspirină, proteine, atunci nu voi mai vrea să vă vînd ţiţei", a declarat şahul ziariştilor vest-germani.

Iranul va întrebuinţa sumele suplimentare obţinute prin creşterea preţului petrolului nu numai pentru a investi în industria naţională, ci şi pentru a participa în întreprinderile din ţările occidentale. „De ce n-aş cumpăra acţiuni de la Bayer sau de la Daimler-Benz ?" s-a întrebat Şahul. De altfel, se vorbeşte despre intenţia Companiei naţionale iraniene a petrolului (N.I.O.C.) de a obţine participaţii în construcţia de rafinării în R.F.G. Suveranul iranian a evocat în sfîrşit din nou proiectul său de creare a unei bănci internaţionale finanţată de anumite ţări producătoare de materii prime, care ar putea să contribuie la industrializarea ţărilor subdezvoltate.

CAMPIONII BEREI ŞI AI VINULUI

ÎNTR-UN studiu consacrat consumului de băuturi alcoolice în Europa de Vest, revista **The Economist** arată că : cei mai mari consumatori de vin sînt italienii, cu 111 litri pe an de locuitor. Cu toate acestea berea pătrunde şi ea treptat pe piaţa italiană, în folosul exportatorilor vest-germani.

Francezii rămîn campionii absoluţi ai consumului de alcool : diversele băuturi spirtoase consumate de un francez mijlociu în decurs de un an echivalează cu 17 litri de alcool pur. O altă constatare puţin măgulitoare pentru Franţa : aici se vînd cantităţile cele mai mari de whisky de proastă calitate. Cu toate cele arătate, studiul remarcă faptul că Franţa este singura ţară din Europa occidentală în care consumul de alcool are în ultimul timp o tendinţă de scădere.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

EXPANSIUNEA COMERCIALĂ JAPONEZĂ

ÎN POFIDA RESTRICŢIILOR „voluntare" adoptate începînd din 1972 la exportul a numeroase produse japoneze şi a reevaluării yenului, volumul exporturilor Japoniei a continuat să progreseze ; în semestrul I.1973 creşterea — calculată în yeni — a fost de 17,8%, comparativ cu un spor de 6,4% în 1972 faţă de 1971.

Concomitent, se constată o anumită reorientare geografică a exporturilor. Statele Unite — deşi rămîn primul beneficiar al mărfurilor japoneze — înregistrează creşteri mai lente decît ţările din Extremul Orient, în cazul cărora anul 1973 a marcat o sporire considerabilă a importurilor din Japonia ; această zonă tinde să devină primul client al industriei japoneze. O progresie spectaculoasă înregistrează exporturile japoneze în ţările vest-europene (îndeosebi cele de radioreceptoare, automobile, maşini de calculat, aparate foto, rulmenţi cu bile etc.) ; de notat că balanţa schimburilor comerciale Japonia-Piaţa Comună s-a încheiat în semestrul I.1973 cu un excedent de 700 milioane de dolari în favoarea celei dintîi. De altfel, conform intenţiilor declarate ale cercurilor de afaceri nipone, în 1980 Japonia ar urma să furnizeze 20—30% din importurile Pieţei Comune.

După cum se vede din tabelul alăturat, volumul exporturilor japoneze în ţările socialiste s-a dublat aproape în anii 1969—1972, crescînd sensibil şi în semestrul I al anului trecut.

Tabelul nr. 1

EVOLUŢIA EXPORTURILOR JAPONEZE
(medii lunare F.O.B., în milioane dolari)

Destinaţia	1969	1970	1971	1972	1973		
					Tr. I	Tr. II	Tr. III
Total	1332	1609	2001	2382	2520	2883	3256
din care :							
Statele Unite	418	501	633	747	690	785	841
Piaţa Comună („cei nouă")	115	155	191	275	303	341	...
Ţările socialiste	63	87	95	120	137	153	...
Extremul Orient (fără R. P. Chineză)	344	377	440	511	554	704	726

Sursa : L'Usine Nouvelle, Suplimentul din 15.XII.1973 — 15.I/1974, pag. 60.

viaţa economică

Redactor şef: Ioniţă OLTEANU

Abonamentele se primesc în toate oficiile poştale şi difuzorii din întreprinderi şi instituţii, precum şi la redacţie. Cont I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R., filiala sect 1 Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia. Bucureşti. Calea Griviţei nr. 64—66. P.O.B. 2001

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 Bucureşti

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 7 (546)
VINERI 15 FEBRUARIE 1974
20 PAGINI 2 LEI

7

ÎN SPIRITUL PRIETENIEI, COLABORĂRII ȘI PĂCII ÎN LUME

VIZITA pe care președintele Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o întreprinde în aceste zile într-o serie de state arabe constituie un eveniment de importanță deosebită, un nou și important act de politică externă a României, o reafirmare a interesului permanent și a inițiativelor întreprinse personal de șeful statului nostru pentru promovarea cursului spre destindere internațională și pace, pentru statornicirea unor raporturi de înțelegere și colaborare între popoare.

După cum bine se știe, desfășurînd o vastă și intensă activitate internațională, România și-a amplificat relațiile cu toate popoarele lumii, a acționat și acționează consecvent pentru afirmarea pe arena mondială a unor principii noi, democratice, de egalitate deplină în drepturi și respect al independenței și suveranității fiecărei națiuni, pentru crearea unui climat în care toate țările, indiferent de mărimea lor, să poată participa activ la soluționarea tuturor problemelor care confruntă omenirea, la dezvoltarea conlucrării pașnice dintre națiuni.

Înscriindu-se în contextul general al bunelor relații pe care România le întreține cu statele din Orientul Mijlociu, cu popoarele arabe, această vizită, cu profunde semnificații, corespunde dorinței comune de a intensifica contactele, inclusiv la cel mai înalt nivel, de a extinde în spiritul solidarității și prieteniei, colaborarea multilaterală, în interesul popoarelor noastre, al cooperării internaționale. De-a lungul unui itinerar de mii de kilometri, pe coordonatele căruia sînt înscrise Libia, Liban, Siria și Irak, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este oaspetele stimat și respectat al unor țări arabe cu care țara noastră are trainice legături de prietenie și colaborare. Pe drept cuvînt putem afirma că această vizită constituie un nou și important act al politicii externe a României socialiste, o manifestare grăitoare a solidarității active cu toate forțele care luptă pentru dezvoltarea independentă a popoarelor, pentru transformări economice și sociale înaintate, pentru progres și pace.

Convorbirile la nivel înalt cu conducători ai țărilor gazdă, prilejuite de această vizită, discuțiile cu oameni politici, cu reprezentanți de frunte ai vieții economice, culturale și științifice, contactul nemijlocit cu munca și realizările popoarelor respective contribuie hotărîtor — așa cum se desprinde chiar din primele etape ale vizitei — la reafirmarea voinței de a adînci și diversifica legăturile reciproce pe multiple planuri, în interesul mutual, al cauzei colaborării, destinderii și păcii în lume.

După vizitele istorice făcute în țări ale Asiei, Africii și Americii Latine, care s-au înscris în viața politică internațională ca evenimente de excepțională însemnătate, vizita în cele patru state arabe constituie o nouă afirmare a consecvenței politicii externe a partidului și statului nostru, a hotărîrii României socialiste de a-și aduce plenar contribuția la soluționarea problemelor majore care confruntă omenirea, la făurirea unei lumi mai drepte și mai bune.

Căldura și cordialitatea cu care este întîmpinat pretutindeni solul poporului român, convorbirile rodnice purtate, reflectă dorința comună a poporului român și a popoarelor arabe vizitate de a se cunoaște mai bine, de a ridica pe noi trepte colaborarea în toate domeniile de activitate, pentru progresul țărilor lor, spre binele păcii și colaborării internaționale.

Adunarea generală a oamenilor muncii — cadru și expresie a spiritului de angajare și responsabilitate socială

PLAN — ANGAJAMENTE

ÎNTRECEREA ÎN CIFRE, FAPTE ȘI SEMNIFICAȚII

— Un prim clasament —

ANUL 1974, reprezintă, prin proporțiile și dimensiunile la care a fost ridicată stacheta sarcinilor de plan, un an hotărîtor în înfăptuirea înainte de termen a actualului cincinal, în sporirea producției materiale a țării și ridicarea eficienței economice.

La baza sarcinilor sporite stau realizările remarcabile dobîndite în primii trei ani ai cincinalului actual și, mai ales, succesele obținute de marea majoritate a întreprinderilor, centralelor industriale și ramurilor de producție în anul 1973. Bilanțul rodnic, experiența acumulată au făcut ca un număr de 43 de întreprinderi industriale, institute de cercetări, unități agricole, întreprinderi din transporturi, construcții și servicii să lanseze chemări la întrecerea socialistă pe 1974, sub îndemnul de a spori succesele de pînă acum, cinstind astfel în mod deosebit cele două mari evenimente ce au loc în acest an: **cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei și cel de al XI-lea Congres al P.C.R.**

Urmînd exemplul acestor unități, numeroase colective de oameni ai muncii din toate ramurile economiei naționale, s-au angajat, la rîndul lor, ca prin valorificarea mai bună a rezervelor potențiale de care dispun, prin dezvoltarea largă a inițiativei creatoare, să aducă o contribuție tot mai mare la obținerea de produse peste plan, în special la acele sortimente de care economia națională are nevoie, să valorifice cu maximum de eficiență materiile prime și materialele, combustibilul și energia electrică, să obțină însemnate economii la prețul de cost, să ridice calitatea produselor, astfel încît bilanțul pe 1974, să fie cît mai rodnic.

● O activitate bine începută...

NE AFLĂM în cea de a doua lună din 1974 — lucru ce ne dă putința ca, pe baza primelor rezultate, să facem unele remarci asupra succesului întrecerii, asupra unor necesități ce se impun, pentru ca atît sarcinile de plan cît și angajamentele asumate să fie înfăptuite exemplar. În acest scop, ne-am propus să analizăm cîteva aspecte din activitatea desfășurată în luna ianuarie de cele 23 unități industriale care au lansat chemări la întrecere pe ramuri de producție. Din acestea un **număr de 20 au reușit să depășească prevederile de plan, per total la producția globală, cu peste 22,3 milioane de lei.** Desigur, la dobîndirea acestor rezultate și-a adus contribuția fiecare dintre întreprinderile amintite, depășiri mai mari fiind obținute de către co-

ec. A. NAZARIE
Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale

(Continuare în pag. 12)

ÎN ACEST NUMĂR:

3 Șantierele așteaptă utilajele tehnologice. Cum acționează centrala și întreprinderile producătoare ?

7 **Comerț exterior**
Conlucrarea producători și exportatori în realizarea planului de export ● Un domeniu prioritar ● O firmă cu tradiție.

10 **Ancheta „V.E."**
Centrala industrială și creșterea economică. Concepția directorilor generali asupra modalităților de accelerare a dezvoltării.
11

13 **Metodologie-planificare**
În dezbaterea specialiștilor : Conținutul și metodologia de calculare a indicatorilor producției industriale.

15 **Știință și societate**
Cu privire la teoria generală a revoluției științifice și tehnice. (III) Despre unele probleme teoretice controversate.

19 **Economie mondială**
Scumpirea petrolului. Cum vor fi onorate plățile suplimentare ?

ÎN SUPLIMENT :

Lista produselor industriale la care România beneficiază de sistemul generalizat de preferințe vamale al Pieței Comune, începînd cu 1 ianuarie 1974.

Semnale

Unele aspecte economice în asistența medicală

● Dimensionarea optimă a fondurilor alocate

PENTRU sectorul sanitar în general și pentru medic în special, nu este indiferent felul în care sînt utilizate sumele alocate de statul nostru, pentru ocrotirea sănătății populației. Aplicarea spiritului de economie nu trebuie să prejudicieze omul bolnav ca și toate acțiunile profilactice și de cercetare pe care zi de zi le desfășoară la diferite nivele unitățile noastre sanitare. Centrele universitare medicale trebuie să devină unități model de organizare și funcționare, de cheltuire judicioasă a fondurilor bugetare, cu atît mai mult cu cît spre aceste centre, se îndreaptă o serie de cazuri ce necesită o rezolvare diagnostică și terapeutică de un nivel superior.

În cazul centrului medical Cluj asistăm, zi de zi, la dirijarea unor bolnavi din județul Cluj, precum și din alte județe limitrofe. Din punct de vedere economic și financiar acest plus extra teritorial grevează bugetele noastre și de aceea la noi apar depășiri de fonduri la medicamente, alimente, materiale sanitare etc. În general aceste cazuri costă foarte mult. De exemplu, un bolnav de septicemie la un interval de trei zile are nevoie de medicamente și antibiotice în valoare de 2 000—2 500 lei și de o durată de spitalizare uneori pînă la 4—5 luni ; tratarea unei meningite grave purulente presupune aceleași interval de timp și necesită medicamente în valoare de 1 800 lei, iar un caz de terapie intensivă atinge valori între 2 500—3 000 lei. De asemenea, într-un trimestru, apar 15—25 cazuri de persoane grav bolnave provenind de pe teritoriul altor județe, iar într-un an numărul acestora depășește 150.

De aceea, considerăm necesar ca **bugetele centrelor medicale universitare ca și cele ale unor centre județene importante, să fie redimensionate**, în sensul de a putea fi acoperite în totalitate și nevoile de asistență medicală ale bolnavilor de pe teritoriul județului respectiv. O a doua concluzie ce se desprinde ar fi în ce privește **dotarea cu aparatură medicală și de laborator cu precădere a acestor centre.** În același timp, se impune a se efectua un **control sever asupra cazurilor care vin din alte județe ;** să se aibă în vedere gravitatea bolii și urgența tratamentului pentru a se evita pe cît posibil internarea unor cazuri ce vin din propria lor inițiativă. Există situații în care **deplasarea unor specialiști din centrele universitare la bolnavii din alte localități,** este mai puțin costisitoare și mai operativă decît aducerea bolnavului la centrul județean dar, această practică, grevînd bugetele județelor beneficiare, nu este practicată. De asemenea, propunem ca organele sanitare din județele care trimit astfel de bolnavi pentru tratament în centrele universitare, să aibă **obligația de a achita costul integral al tratamentului și asistenței acestora din bugetele lor** prin virarea acestor sume în conturile spitalelor și clinicilor unde aceștia au fost tratați. Aceste măsuri vizează o dimensionare optimă a fondurilor alocate în raport cu numărul de pacienți efectiv tratați. Prin adoptarea lor, județele care primesc bolnavi pentru tratament din afara teritoriilor n-ar mai apărea, cu unii indicatori economico-financiari nefavorabili, deși efortul de muncă a fost superior celui din alte județe la care — din motivele arătate mai sus — acești indicatori apar echilibrați și fără depășiri ale nivelelor din plan.

dr. Nicolae OPREAN
Spitalul de boli contagioase — Cluj

● Reducerea unor costuri în practica medicală

STATUL NOSTRU alocă sume uriașe pentru îngrijirea sănătății populației — pe anul curent sectorul sanitar fiind finanțat cu fonduri de peste 93 miliarde lei. Tocmai acest fapt pozitiv ne-a îndemnat să scriem aceste rînduri, deoarece, după opinia noastră, aceste fonduri pot fi mai judicios folosite.

De exemplu în **dezinfecție**, atît de necesară în secțiile spitalicești pentru prevenirea infecțiilor de interior, practic, de mulți ani, s-a renunțat la mijloace mai vechi, mult mai economice și tot la fel de efi@ente (apa caldă, la tradiționala sodă, la săpun, clorură de var și formol). Acum se utilizează detergenții, în special bromocetul pentru spălatul dușumelei, pereților, mobilierului și veselei care costă extrem de scump (50 lei un kilogram), anual cheltuindu-se milioane de lei cu bromocetul. Mai mult, în unele clinici de boli infecțioase, săpunul este folosit împreună cu soluția de bromocet, deși o asemenea folosire este contraindicată, unul fiind detergent anionic celălalt cationic, rezultatul lor anulîndu-se. De asemenea, apreciem că constituie o cheltuială de fonduri nejudicioasă și cea efectuată pentru **formolizarea locuințel bolnavilor** declarați ca suferinzi de hepatită epidemică.

Recent la o sesiune de comunicări într-unul din referate s-a subliniat faptul că numai într-un județ în decurs de cîțiva ani, au fost efectuate 12 000 apendicectomii pentru apendicită cronică. Subliniem însă că în apendicitele cronice intervențiile chirurgicale nu sînt în totalitate indicate, deoarece creează unele dezechilibre și îmbolnăviri ulterioare. O asemenea operație costă în medie 1 000 lei, la care se mai adaugă și riscul la care este supus bolnavul.

Menționăm și faptul că din observațiile îndelungate făcute de noi, actualul procedeu de **internare la domiciliu** nu se folosește pe măsura necesităților, fiind greoi din punct de vedere al formalităților care trebuie îndeplinite, neeficient. Deoarece este cu mult mai ieftin decît internarea în spital, se impun măsuri de simplificare a circuitului documentelor necesare pentru a fi posibilă extinderea lui, concomitent cu un control sever asupra corectitudinii aplicării sale.

Apreciem, de asemenea, că **modul de executare a controlului financiar intern** în unitățile din sectorul sanitar nu este suficient de analitic și operativ, fiind efectuat de echipe ale organelor teritoriale de control, care au o pregătire generală de control, dar care nu cunosc particularitățile activității unităților sanitare. Credem că ar fi util a se crea un corp de control financiar pregătit în acest domeniu, care să poată orienta și îndruma din punct de vedere economic unitățile sanitare.

dr. Fl. ANGHELESCU
medic primar interne
Policlinica Brăila

Economiile mecanizatorilor din Dolj

ANUL TRECUT în urma chemării adresate de către Stațiunea de Mecanizare a Agriculturii-Segarcea ca fiecare mecanizator din județul Dolj să execute lucrări agricole în valoare de 1 100 lei anual cu carburanți și lubrifianți economisiți, la nivelul trustului județean, s-a realizat o economie de aproape 200 tone motorină. Aceasta în condițiile în care volumul lucrărilor executate a fost mai mare decît prevederile de plan. Printre unitățile care au depus eforturi deosebite în economisirea carburanților amintim pe cele din Segarcea, Filiași, Melinești și Rojiște.

Analizele făcute au scos la iveală noi posibilități nevalorificate în privința economisirii de carburanți. Pentru punerea lor în valoare în acest an se vor alcătui agregate de mașini în vederea executării simultane a mai multor lucrări deodată cu un singur tractor, folosirea cuplurilor de mașini și utilizarea mai multor remorci la transportul produselor agricole, îngrășămintelor chimice etc.

Cornel HAȚEGANU
Craiova

Protehnica Sibiu '74

ANUL acesta manifestările Protehnica Sibiu '74, au fost onorate și de prezența unor personalități de seamă de la unele instituții centrale din București, care au prezentat interesante comunicări și referate.

Expunerile s-au axat pe probleme ca : reducerea substanțială a consumului de energie și combustibil, implicînd în această acțiune cele mai valoroase creații tehnice, rolul calității și informării tehnice rapide, în introducerea celor mai moderne și eficace metode tehnologice, în aplicarea invențiilor și inovațiilor din țară și străinătate, în toate sectoarele de activitate economică.

Cu această ocazie s-au deschis două expoziții în holurile Casei de cultură a sindicatelor din Sibiu ; pe teme ca : „Produse și machete de produse noi, invenții și inovații, brevete și materiale de propagandă tehnico-economică", : „Prezentarea de noi sisteme și tehnici de informare și documentare tehnico-științifică".

Ilie BERGHEZAN
Sibiu

Ecouri

Discuție de lucru a ziariștilor cu specialiști

(Nr. 46/1973)

CA URMARE a notei apărute cu privire la diversificarea cromatică a stofelor de mobilă pentru tapițerie și cristale pe care le produce industria ușoară, menționăm că Centrala industriei mătăsii nu a primit sesizări din partea Combinatului pentru industrializarea lemnului-Pitești, privind aspectul și calitatea stofelor de mobilă.

Industria ușoară acordă o atenție deosebită diversificării sortimentale din punct de vedere al contexturilor și tipurilor de materii prime utilizate și colaborează permanent cu creatorii de mobilier din Centrala industrială de prelucrare a lemnului-București, precum și cu acei din unitățile producătoare de mobilă.

Din cauza capacităților limitate față de cerințele crescînde ale fabricilor de mobilă, s-au produs unele întîrzieri în ceea ce privește livrarea în termen a produselor. Datorită măsurilor luate asemenea întîrzieri vor fi eliminate.

Programele de măsuri elaborate în scopul satisfacerii cerințelor beneficiarilor și în crearea unei concepții unitare în activitatea de diversificare, propune colaborarea permanentă între creatorii stofelor și cristalelor de mobilă cu specialiștii din cadrul Centralei prelucrării lemnului-București și cu întreprinderile în subordinea acestuia, pentru o continuă îmbunătățire a materiilor prime, paletei coloristice și diverselor materiale adaptate liniei modei în creația de mobilier.

dr. ing. V. RUSANOVSCHI
director
Ministerul Industriei Ușoare

Locuri virane pe magistrala calității

(Nr. 44/1973)

APRECIEM justețea celor arătate în „V.E." și sîntem în măsură să vă informăm că problema calității, a lichidării neajunsurilor existente, constituie pentru întregul nostru colectiv o preocupare susținută.

Referindu-ne la depozitarea și conservarea materiei prime (respectiv a bumbacului), menționăm că a fost stivuit sub formă de piramide pe traverse, la o distanță de circa 20 cm de la sol și acoperit cu prelate și folie din PVC. Situația constatată a fost determinată de intrarea, într-o perioadă scurtă, a unor cantități care au depășit spațiile existente din magaziile de depozitare. În ceea ce privește întreținerea și reglarea utilajelor care prelucrează această materie primă, s-au reorganizat echipele de întreținere, s-au stabilit grafice și termene de execuție pentru înlocuirea garniturilor uzate la cardă.

Cît privește calitatea țesăturilor livrate la beneficiarii noștri, dificultățile pe care le-am avut — ca urmare a unor sortimente și tehnologii noi — precizăm că în țesătorii s-au luat măsuri de grupare a acestor articole pe anumite utilaje, specializarea personalului care deservește aceste sortimente. De asemenea, s-au stabilit puncte obligatorii de control pe întreg parcursul tehnologic și s-a introdus controlul interfazic în preparația țesătoriei.

S-au luat și alte măsuri organizatorice care vor duce la îmbunătățirea calității producției și o mai bună gospodărire a materiei prime.

ing. Traian ȚÎRLEA
director
Întreprinderea „Textila"-Pitești

Precizări privind ATESTAREA CALITĂȚII

INSPECTORATUL General de Stat pentru Controlul Calității Produselor a elaborat precizări în aplicarea prevederilor Decretului 232/1973, ale căror dispoziții — luate de acord cu factorii interesați acoperă integral problemele ridicate de cititorii „Vieții economice".

Astfel la pct. 1 lit. d se menționează :

„Pentru produsele pe care unitățile cu ridicata le livrează din stocurile existente, înainte de intrarea în vigoare a Decretului 232/1973, se aplică o ștampilă care să ateste calitatea, cu semnătura conducerii unității cu ridicata, aceasta urmînd a răspunde de păstrarea caracteristicilor calitative ale produselor pe timpul depozitării și manipulării".

La lit. e se arată :

„Pentru diverse produse aflate în unitățile deținătoare (piese de schimb, accesorii etc.) — disponibile sau în stoc supranormativ — în cazurile cînd nu sînt existente certificate de calitate — atestarea calității o vor constitui procesele-verbale de recepție semnate de beneficiari care vor trebui să cuprindă confirmarea îndeplinirii parametrilor din documentația tehnică existentă avută în vedere la lansarea comenzii".

La pct. 6 se prevede expres :

„Pentru produsele provenite din import (art. 4 din Decret) în măsura în care documentele de certificare a calității de la partenerul extern sosesc peste termenul de recepție — respectiv refuz de plată — beneficiarii acestor importuri — în vederea respectării termenului prevăzut în metodologia bancară, pot da acceptul sau, după caz, refuzul de plată pe baza proceselor-verbale de recepție întocmite la primirea produselor care pentru a fi considerate documente de certificare a calității, vor trebui să ateste îndeplinirea parametrilor calitativi conform clauzelor contractuale".

Pentru ambalaje se va folosi certificatul de calitate emis de unitatea producătoare conform art. 1 și 3 din Decret.

V. IONESCU
director
Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor

FILE DE ISTORIE ECONOMICĂ

O INDUSTRIE ROMÂNEASCĂ CU TRADIȚIE

STICLA ȘI PORȚELANUL

DOMNITORUL Matei Basarab are și meritul că a încurajat dezvoltarea meșteșugurilor. În timpul domniei lui au apărut nu numai ateliere de tip manufacturier, ci și adevărate fabrici, ca cea de sticlă de la Tîrgoviște, despre care Dragomir Vornicul a comunicat brașovenilor că stăpînul său (Matei Basarab) are „aciastă sticlărie carea iaste de treaba Măriei Sale". Aci se producea și „sticlă albăstruie", cum o numește Del Chiaro în scrierile sale. Că fabrica de sticlă de la Tîrgoviște n-a avut o existență efemeră, ne-o dovedesc hrisoavele din 1791 care menționează renumiți sticlari ca Sava, Coman și Manea al căror nume este adesea amintit. În 1792 a luat ființă o fabrică de sticlă la Craiova, iar în 1794, în Dîmbovița s-a înființat încă o sticlărie. Prima fabrică de sticlă din Moldova e menționată documentar în 1786, la Hîrlău.

În 1806 a început să producă prima fabrică de porțelan din țara noastră socotită ca „un nou meșteșug, adică făcătorii de farfurii". Drept încurajare, i s-a dat un privilegiu de zece ani.

I. SĂLĂTRUC

Curier

● **NICOLAE TATULESCU, Țicleni** — Circulara Ministerului Finanțelor nr. 275.137/1953, precizează că nu se pot elibera abonamente de transport angajaților care au primit indemnizația de transferare.

● **FLORIAN DEMIAN, Oradea** — Decontarea cheltuielilor de transport pentru personalul trimis să urmeze cursuri profesionale în altă localitate, este prevăzută la art. 11 lit c din H.C.M. nr. 2105/1969 și H.C.M. nr. 129/1959. Nu este prevăzută și posibilitatea decontării cheltuielilor cu avionul.

● **F.B., Oradea** — Vechimea în funcția de tehnician principal nu poate fi luată în considerare la stabilirea perioadei necesare ocupării postului de șef birou economic. În afara cerinței de absolvire, cu examen de stat, a învățămîntului superior economic pentru acest post mai este prevăzută și condiția unei vechimi în specialitate economică de cel puțin 8 ani. Derogare de la condițiile de vechime prevăzute de Legea nr. 12/1971, se dă numai în limitele prevăzute de această lege.

● **ȘERBAN GH. OLTEANU, Gherla** — Drepturile acordate personalului transferat în interesul serviciului, în altă localitate decît a domiciliului său permanent, au fost prevăzute, în trecut, în art. 16[2] din Codul Muncii abrogat la 1 martie 1973. Conform Decretului nr. 612/1973, aceste drepturi acordîndu-se în continuare, în aceleași condiții cu cele prevăzute anterior aplicării noului Cod, sînteți îndreptățit, dacă îndepliniți condiția prevăzută în reglementarea sus-menționată (mutarea efectivă în localitatea noului loc de muncă) să beneficiați de ele.

● **MARIANA CHIRCA, Pitești** — Potrivit art. 29 din H.C.M. 252/1967, se recunoaște ca vechime în muncă perioada de concediu fără plată, numai dacă nu depășește 30 de zile într-un an calendaristic. Nu există nici o reglementare derogatorie pentru soția care și-a însoțit soțul trimis în străinătate în condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 79/1963. În consecință perioada cît ați fost în străinătate (mai puțin concediile de pînă la 30 zile înlăuntrul fiecărui an calendaristic) nu se ia în calculul vechimii neîntrerupte în muncă și în aceeași unitate, perioada lucrată anterior unindu-se cu perioada ce veți lucra după reîncadrare.

● **ALEXANDRINA GOIA, Toplița** — Avînd o vechime de peste 16 ani în funcții economice medii, conform art. 41 din Legea nr. 12/1971, puteți fi încadrată ca economist principal dacă în nomenclatorul unității unde lucrați este prevăzută această funcție și conducerea unității este de acord să dispună transformarea. Promovarea se poate face numai pe baza reușitei la examenul instituit în acest scop. În cazul în care veți ocupa această funcție, în condițiile sus-menționate, veți fi încadrată la nivelul de bază și nu ca economist în al doilea an de activitate.

● **GHEORGHE OPREA, Sebeș** — În situația dv., conducerea unității are dreptul — așa cum s-a precizat de Ministerul Muncii de acord cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor — ca la stabilirea salariului tarifar, la funcția ocupată în urma transferării, să vă acorde un număr de gradații, fără ca prin aceasta să se depășească salariul tarifar avut anterior organizării unității de la care ați fost transferat.

● **PAUL SLĂVESCU, Constanța** — Gimnaziul pe care l-ați absolvit, în anul 1947, se echivalează cu clasele V—VIII din învățămîntul elementar de cultură generală. Întrucît școala tehnică mixtă de administrație economică avea, în anul 1950, 4 clase iar dv. n-ați absolvit decît trei clase, nu puteți fi considerată ca absolventă a învățămîntului mediu economic. În ipoteza în care, la 1 ianuarie 1972, data aplicării Legii nr. 12/1971, ocupați, cu respectarea reglementărilor în vigoare pînă la aceea dată, o funcție economică medie, puteți ocupa, în continuare, aceeași funcție, echivalentă sau inferioară, cu derogare de la condiția de studii.

● **ALEXANDRU IONESCU, Iași** — Din datele comunicate în scrisoarea dv. nu rezultă condițiile în care ați fost încadrat în funcții pentru care era prevăzută cerința absolvirii învățămîntului superior economic, respectiv a învățămîntului mediu. Dacă, în anul 1960, vi s-a aprobat, nominal, derogarea de la condiția de studii și această aprobare nu v-a fost retrasă între timp, avînd vechime neîntreruptă în muncă, îndepliniți condițiile prevăzute de art. 63 din Legea susmenționată. Dacă încadrarea dv. s-a datorat unei erori în interpretarea actelor de studii pe care le-ați prezentat, nu puteți fi menținut sau încadrat în funcția de merceolog principal.

● **V. IONESCU, Craiova ; M. PANAIT, Timișoara ; I. BALDOVIN, Iași ; O. PUȘCARU, București ; GRUPUL DE ECONOMIȘTI din Constanța ; CORNEL VIDICAN, Ing. DAN PĂCURARIU, Brașov ; LIVIU COCIUBA, Siria, Arad.** — Pentru dv. oferim soluțiile în numărul viitor (8) al Suplimentului nostru.

economie națională

ACTUALITATEA ● Ritmul activității noastre cotidiene poartă amprenta dinamismului marii întreceri în care sînt angajați toți oamenii muncii **pentru accelerarea procesului de edificare socialistă, pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen** ● Realizarea la timp și în condiții optime a **investițiilor** — un element hotărîtor în ridicarea eficienței economice. **Investigații „V. E." : șantierele așteaptă utilajele tehnologice...** ● Noi file la dosarul utilizării optime a **bazei energetice a economiei : reducerea consumului propriu tehnologic în transportul și distribuția energiei electrice** ● Satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor mereu crescînde ale populației privind bunurile de larg consum constituie unul din **obiectivele esențiale ale activității întreprinderilor din industria ușoară.** În paginile revistei, o privire de ansamblu asupra obiectivelor majore ale acestei ramuri în 1974 : **realizarea de produse care să satisfacă mai bine gusturile și exigențele consumatorilor.**

ȘANTIERELE AȘTEAPTĂ UTILAJELE TEHNOLOGICE

Cum acționează Centrala și întreprinderile producătoare ?

● Toate cele 21 de întreprinderi ale Centralei au realizat producția globală... dar s-au înregistrat restanțe la 6 sortimente.

● Repartiții în ianuarie pentru trimestrul I sau cum se face uneori „aprovizionare"...

● Programele speciale de execuție și livrare, precum și fișele speciale de materiale și colaborări — instrumente de lucru utile în respectarea contractelor.

● Contractele — cadru de lungă durată: simplu deziderat sau necesitate practică?

● Ritmicitatea și disciplina producției și a muncii — o dualitate de factori interni incomplet valorificați.

*BILANȚUL activității din domeniul investițiilor încheiat pe anul 1973 a scos în evidență faptul că, alături de numeroasele capacități de producție realizate în devans față de prevederi, un număr important de obiective, deși aveau terminate partea de construcții propriu-zisă, nu au putut fi puse în funcțiune la termenele planificate datorită întîrzierilor în livrarea utilajelor tehnologice. Pornind de la aceste considerente rezultă că întreprinderile specializate în producerea de utilaje tehnologice, grupate în cadrul Centralei industriale de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier, au de făcut față nu numai unor sarcini sporite față de 1973 (18,3% la producție globală și 20,1% la producția marfă), **dar să și recupereze restanțele în livrări din anul trecut de circa 6000 tone utilaje,** reprezentînd comenzi pentru obiective cu termen de punere în funcțiune în perioada 1974—1975.*

*Realizările lunii ianuarie 1974 (vezi tabelul nr. 1) dovedesc că muncitorii, inginerii și tehnicienii din întreprinderile Centralei au depus eforturi să se încadreze în sarcinile planificate și angajamentele asumate. Dar dacă pe ansamblul Centralei, pe luna ianuarie, **planul producției globale a fost realizat în proporție de 100,7%, iar cel al producției marfă de 100,3%, în schimb din cele 16 sortimente raportabile, sarcina de plan a fost realizată și depășită fizic la 10 sortimente, înregistrîndu-se restanțe la 6.** La utilajul chimic, spre exemplu, care înglobează pe cel de prelucrare a țițeiului, stufului, celulozei și hîrtiei, din situațiile existente la 2 februarie a.c. rezultă o restanță de 1053 tone, la cel metalurgic de 81 de tone, iar la cel minier de 63 tone.*

● Întotdeauna există „cauze"...

INVESTIGAȚIILE noastre au relevat următoarele cauze care au determinat aceste întîrzieri în fabricare și livrare :

I. UTILAJUL CHIMIC — UTILAJUL METALURGIC.

Aceste sortimente sînt adevărate „puncte nevralgice" ale producătorilor, deținînd recordul restanțelor în livrare.

Cauze :

● **NEONORAREA PREVEDERILOR DIN CONTRACTELE ECONOMICE DE APROVIZIONARE,** în special cu metal reprezintă unul din principalele motive care au determinat crearea situației semnalate (la I.U.C.-Ploiești, I.M.U.T.-Moreni ș.a.). Astfel pot fi semnalate întîrzieri în livrarea unor sortimente de țevi (în special eliptice) de către Întreprinderea „Republica"-București, precum și a unor table de la Combinatul siderurgic din Galați. Situația semnalată este valabilă și pentru utilajul metalurgic. La ele se adaugă și întîrzierea în livrări a altor dimensiuni de țevi sau table — plăci cu o anumită structură, care trebuiau să sosească din import.

● **PRIMIREA CU ÎNTÎRZIERE A REPARTIȚIILOR** pentru unele materii prime și materiale a determinat „strangulări" pe fluxul de producție. Departe de a respecta prevederile legii contractelor, indicațiile date de forurile de resort, repartițiile de materiale au sosit abia în luna... ianuarie pentru trimestrul I.1974.

● **DISCIPLINA PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII** a variat în întreprinderile analizate direct proporțional cu cuantumul și calitatea realizărilor. Există în cadrul Centralei unități în care mașinile și utilajele nu au fost folosite din plin, intensiv, la nivelul indicatorilor de plan. De asemenea, în structura timpului de lucru, absențele nemotivate și învoirile au deținut o pondere importantă.

● ...dar și remedii

1. ÎN URMA analizei detaliate a situației din luna ianuarie 1974, conducerea Centralei, în colaborare cu colectivele de specialiști din întreprinderile ce-i aparțin, au elaborat **programe complexe de măsuri** care vizează recuperarea restanțelor în cel mai scurt timp și încadrarea în prevederile de plan în tot cursul anului. S-au întocmit **programe speciale de execuție și livrare, precum și fișe speciale de materiale și colaborări** pentru utilajele necesare obiectivelor cu termen de punere în funcțiune în 1974 și în trim.I.1975, a căror realizare și urmărire trebuie să constituie o preocupare principală pentru toți factorii implicați ;

2. EFORTURILE se cer îndreptate și în direcția transpunerii întocmai în practică a prevederilor din **graficele întocmite pe faze tehnologice de fabricație pentru recuperarea pozițiilor de plan restante, precum și pentru urmărirea zilnică, semidecadală, decadală a realizărilor ;**

3. ACȚIUNILE întreprinderilor și Centralei se cer sprijinite activ și efectiv de industria siderurgică pentru a fi facilitată în mai mare măsură **încheierea unor contracte — cadru de lungă durată pentru livrarea oțelurilor aliate și inoxidabile :**

4. PENTRU adaptarea mai adecvată a mecanismului aprovizionării tehnico-materiale la cerințele curente și operative ale producției, ar fi de asemenea necesar

B. PĂDURE

Tabelul nr. 1

Activitatea desfășurată în luna ianuarie 1974

	Realizarea producției globale (%)	Producția fizică, pe sortimente (tone)	
		principale depășiri	principale nerealizări
I.U.C. Grivița Roșie	100,8	—	—
I.U.C. Ploiești	103,0	—	619-ut. chimic
I.M.U.C. București	100,1	—	—
I.M.U.T. Moreni	101,2	—	260-ut. chimic
I.M.U.T. Buzău	104,2	—	—
I. de pompe București	100.3	—	—
I. de ventilatoare București	101,5	—	—
I. „1 Mai" Ploiești	100,1	385-oțel aliat	81-ut. met. 123-ut. chimic
I.U.P. Tîrgoviște	100,3	385-oțel aliat	—
I.„Unio" Satu Mare	100,2	32 utilaje pt. prelucrare lemn	—
IA.I.P.O. Zalău	101,4	78-oțel aliat	100-armături
I.M.U.M. Baia Mare	—	47-utilaje pt. refractare	63-ut. minier
Total Centrală	101,0	756-oțel aliat 47-utilaj pt. refractare 32-utilaje pt. prelucrare lemn etc.	1053-ut. chimic 81-ut. metalurg. 63-ut. minier 168-armături fontă și oțel

SĂPTĂMÎNAL UN GRAFIC COMENTAT

Proporții și tendințe în dezvoltarea producției agricole

POLITICA DE INTRODUCERE și extindere a progresului tehnic a imprimat un puternic dinamism producției agricole : ritmul mediu anual de creștere a producției a evoluat astfel : 2,7% în perioada 1956—1960, 2,8% între 1961—1965, 4,4% între 1966—1970 și 6,8% în primii trei ani din actualul cincinal.

O tendință caracteristică în evoluția producției agricole o constituie sporirea mai rapidă a producției animale pentru a putea satisface mai deplin nevoile de consum, în continuă creștere. Astfel, în 1973, comparativ cu 1938, producția animală a crescut cu 166% iar cea vegetală cu numai 75%. Ca urmare, s-a îmbunătățit structura producției globale agricole (redată în graficul alăturat) producția animală deținînd în 1973 peste 40% din total față de numai 30% în 1938. Dezvoltarea prioritară a zootehniei în perspectivă se realizează prin menținerea acestei tendințe, ponderea producției zootehnice urmînd să depășească 50% din totalul producției globale agricole în anul 1990.

Orientarea consecventă a agriculturii pe calea intensivă a produs modificări importante în structura suprafețelor cultivate. O dezvoltare mai accentuată au cunoscut-o legumele, plantele tehnice, leguminoasele boabe etc. În cadrul acestor grupe, s-au extins în mod deosebit unele culturi, cum sînt : floarea soarelui, sfecla de zahăr, soia, tomatele. Îmbunătățirea structurii culturilor intensive (tehnice și alimentare) a fost posibilă ca urmare a măsurilor luate privind introducerea unor soiuri și hibrizi noi, de mare productivitate, generalizarea unor tehnologii îmbunătățite, extinderea suprafețelor irigate și creșterea cantităților de îngrășăminte care au influențat, în mod favorabil, producția medie obținută. În primii trei ani ai actualului cincinal, față de perioada 1951—1955, producțiile medii anuale au crescut în proporții de aproape două ori la cereale și legume și de peste 3 ori la floarea soarelui și sfeclă de zahăr, așa cum rezultă din tabelul alăturat.

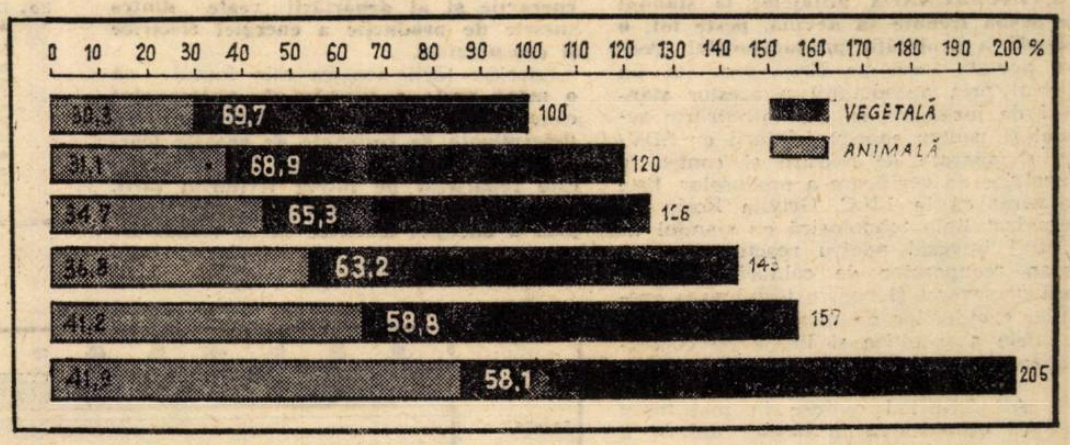

Dinamica producției globale agricole în anii 1938, 1955, 1960, 1965, 1970, 1973 (de sus în jos).

— mii tone —

	1951—1955	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1973
Cereale boabe	8232	9186	10387	12727	15023
Floarea soarelui	266	363	504	728	800
Sfeclă de zahăr	1293	2234	2637	3513	4640
Legume	1590	1524	905	2088	2624

←

după părerea specialiștilor din Centrală **— ca documentația de execuție să fie depusă de către beneficiarii de utilaje cel**

Tabelul nr. 2

Ritmicitatea producției (ianuarie 1974)

Decade	Planificată (%)	Realizată (%)
I	20	21
II	30	30
III	50	49

mai tirziu cu un an înainte de perioada prevăzută pentru livrarea acestora.

II. **UTILAJUL MINIER—ARMĂTURILE DIN FONTĂ ȘI OȚEL...**

...reprezintă alte categorii de produse, la care cererile beneficiarilor nu au fost satisfăcute în luna ianuarie din acest an la nivelul prevederilor din contracte.

Cauze :

• **UNELE CARENȚE ÎN ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII** au determinat necorelări între diversele sectoare ale producției. La întreprinderea mecanică de utilaj metalurgic Baia Mare, de pildă, nerealizarea celor 63 de tone de utilaj minier se datorește în bună măsură neasigurării la timp a unor piese turnate. Este adevărat că, potrivit aprecierilor specialiștilor, ele vor fi recuperate în luna februarie, dar în acest timp economia națională a fost privată de aceste produse necesare.

• **RITMICITATEA** cu care se desfășoară producția are o deosebită importanță în onorarea prevederilor din contracte. La nivelul Centralei, s-a realizat o defalcare judicioasă a sarcinilor de plan pe trimestre, ea înscriindu-se între 23,4% în trimestrul I și 26,3% în trimestrul IV. Desigur că aceasta presupune și o ritmicitate constantă pe luni și decade.

Numai că analizînd ritmul producției executate pe luna ianuarie, se observă oscilații mari între 21—49% de la o decadă la alta (vezi tabelul nr. 2).

• **EXECUȚIA DEFECTUOASĂ a unor procese și operațiuni tehnologice,** au avut efect direct asupra calității producției. Pot fi exemplificate în acest sens unele utilaje sau părți componente rebutate, sau de calitate necorespunzătoare.

Remedii necesare :

1. Pentru încadrarea grabnică în prevederile de plan și satisfacerea cerințelor beneficiarilor la un înalt nivel este necesară, în primul rînd, **studierea și adoptarea de procese tehnologice moderne,** specifice pentru fiecare produs și întreprindere.

2. O atenție sporită se cere acordată, în continuare, **ridicării calității produselor, întăririi răspunderii** privind respectarea strictă a tehnologiei pe tot parcursul execuției, pe fiecare produs în parte. Astfel, se cere extinsă și generalizată experiența valoroasă acumulată la I.U.C. Griviția Roșie unde,în urma unei dezbateri cu toți maiștrii, s-au elaborat instrucțiuni precise cu privire la modul cum trebuie efectuat controlul de calitate și s-au fixat răspunderi pe șefii de formații de lucru, maiștri și organele C.T.C., întărindu-se sistemul de verificare al calității prin autocontrol.

3. **ÎNCERCAREA utilajelor la standul de probă trebuie să devină, peste tot, o dovadă a probității producătorului.** Pentru aceasta însă, pe lîngă execuția (în special prin autodotare) a acestor standuri de încercare, se cer întreprinse acțiuni și pentru sporirea dotării cu SDV-uri și aparate de măsură și control a punctelor de verificare a produselor. Este adevărat că la I.U.C. Griviția Roșie s-a organizat linia tehnologică cu standul de montaj integral pentru reactoarele cu cazan recuperator de căldură. Se cere însă perseverat și pentru terminarea execuției standurilor de montaj greu pentru utilajele agabaritice și liniile de confecționare a fundurilor pe prese hidraulice ;

4. AR TREBUI extinse în mai mare măsură **organizarea în fiecare unitate a unor activități de service și de asistență tehnică și așa fel încît prezența furnizorului de utilaje tehnologice să devină o permanență pe fiecare platformă industrială, pe fiecare șantier.**

Toate aceste măsuri, precum și altele, sînt de natură să contribuie efectiv la recuperarea restanțelor, încadrarea în prevederile de plan nu numai pe ansamblul Centralei dar și pe fiecare întreprindere în parte, la livrarea la termenele stipulate prin contracte a utilajelor tehnologice atît de mult așteptate de șantierele de construcții.

BAZA ENERGETICĂ A ECONOMIEI (V)

REDUCEREA CONSUMULUI PROPRIU TEHNOLOGIC ÎN TRANSPORT ȘI DISTRIBUȚIE

DEZVOLTAREA judicioasă a bazei energetice a țării noastre și economisirea tuturor formelor de energie constituie în etapa actuală sarcini majore. Ținînd seama că în domeniul gospodăririi și utilizării raționale a resurselor energetice s-au manifestat deficiențe, pentru eliminarea acestora a fost adoptat Decretul cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a combustibililor și energiei, care creează cadrul propice în baza căruia urmează să acționeze toți factorii din economie.

Din dinamica de pînă acum și din prognozele întocmite cu privire la creșterea consumului de energie pe plan mondial rezultă că volumul și ritmul dezvoltării economici energetice capătă o nouă dimensiune, **ponderea consumului de energie electrică din totalul consumului de energie urmînd să crească de la circa 27% în 1970, la circa 50% în anul 2000.** *Legat de creșterea consumului de energie electrică se pune în mod acut problema* **producerii acesteia în tehnologii avînd randamente ridicate, iar transportul și distribuția ei să se facă în condiții cît mai economice.**

• „Pierderi în rețele" sau „consum propriu tehnologic" ?

ÎN TRANSPORTUL și distribuția energiei electrice de la centralele electrice producătoare pînă la consumatori, se înregistrează în elementele rețelei (linii electrice, stații și posturi de transformare) o diferență între energia electrică preluată de la centrale și cea utilizată de instalațiile consumatoare. Această diferență, raportată la energia vehiculată prin rețele, reprezintă randamentul procesului tehnologic al transportului de energie electrică și este denumită **„consum propriu tehnologic în transportul și distribuția energiei electrice"** sau cu un termen mai puțin adecvat **„pierderi în rețele electrice".**

Consumul propriu tehnologic poate fi defalcat în mai multe componente și anume :

a) energia tehnologică minimă necesară în procesul de transport al electricității prin elementele rețelei, a cărei valoare este dependentă de mai mulți factori și reprezintă pondere principală în totalul consumului tehnologic ;

b) energia tehnologică suplimentară ce se consumă în elementele rețelei electrice este determinată de necesitatea funcționării în regimuri de siguranță maximă;

c) energie ce se pierde efectiv și care se datorează mai multor factori, printre care cei mai importanți sînt: lipsa agregatelor de măsură la unii abonați la circa 10% din numărul de consumatori ; clasei de precizie necorespunzătoare a unor agregate de măsură din instalațiile sistemului energetic și de la consumatori; deficiențe în exploatare cu privire la alegerea schemelor optime de funcționare sau scoateri din funcțiune a instalațiilor pentru reparații cu durate mai mari decît ar fi necesar și altele.

Așa cum rezultă din cele arătate și cunoscînd faptul că procesul de transformare și de transport a energiei electrice necesită un consum propriu de energie cu anumit randament, este cazul ca termenul folosit și în acest domeniu să fie : **„consum propriu tehnologic în transportul și distribuția energiei electrice" și nu „pierderi în rețele".**

• Factori obiectivi...

MĂRIMEA consumului propriu tehnologic în transportul și distribuția energiei este influențată de factori multipli, printre care **cel mai important este acela al cantității de energie electrică ce trebuie transportată efectiv prin sistemul energetic și al depărtării reale dintre sursele de producție a energiei electrice și consumatori.**

Specific țării noastre este faptul că **o mare parte a surselor de putere sînt concentrate în zona de sud-vest a țării, determinate de resursele de energie** (cărbuni și exploatare hidro), **iar consumul este repartizat pe întreg teritoriul țării, ceea ce face ca prin rețelele de transport a energiei electrice să se vehiculeze puteri importante la distanțe mari, care conduc la consumuri proprii tehnologice ridicate în aceste rețele.**

Un alt factor care influențează mărimea consumului propriu tehnologic îl constituie **treptele de tensiuni utilizate în rețelele de distribuție.** În țara noastră, în primă etapă de electrificare a fost adoptată tensiunea de 6 kV, pe măsura creșterii consumului, tensiunile fiind prea reduse, s-au introdus noi tensiuni și anume cele de 10 kV și de 20 kV. Deși tensiunile sînt apropiate ca valori, **consumul propriu tehnologic în distribuția energiei electrice este mult influențat de diferența dintre acestea.** Astfel, consumul propriu tehnologic la aceeași putere distribuită, este cu circa 80% mai redus la tensiunea de 20 kV față de 15 kV. În vederea diminuării consumului tehnologic în distribuție se urmărește trecerea rețelelor la tensiuni superioare, îndeosebi de la 15 la 20 kV, în care scop s-au întocmit programe concrete, pe ani, iar trecerea de la 6 la 10 kV se va face în măsura în care investițiile în noile instalații sînt eficiente.

În procesul de transport și distribuție a energiei electrice rezultă ca eficientă producerea energiei reactive necesare pentru întreținerea cîmpurilor electromagnetice din receptoarele consumatorilor chiar la bornele acestor receptoare, **deoarece transportul energiei de la centralele electrice este neeconomică întrucît mărește consumul propriu tehnologic.**

Întrucît în baza instrucțiunilor și normativelor de calcul existente nu în toate cazurile rezultă ca oportun pentru consumatori ca să-și compenseze factorul de putere, în prezent se vehiculează cantități importante de energie reactivă prin rețele, cu consum propriu tehnologic suplimentar. În baza studiilor de specialitate întocmite în acest scop, a rezultat necesitatea instalării unor puteri importante de putere reactivă (condensatoare statice) pe barele stațiilor de transformare ale sistemului energetic și în nodurile de sistem (compensatoare sincrone), care vor putea contribui în mare măsură la reducerea consumului propriu tehnologic în transportul și distribuția energiei electrice.

Au fost stabilite și alte măsuri speciale, ca :

- **dezvoltarea corelată a sistemelor de rețele cu amplasarea noilor surse de putere și cu necesitățile de consum prin realizarea unor linii și stații de foarte înaltă tensiune în anii următori ;**
- **accelerarea ritmului de trecere a unor rețele la tensiuni superioare (208 V la 380 V în orașul București, 5 la 10 kV și 15 la 20 kV) ;**
- **devansarea trecerii la funcționarea la tensiunea de 400 kV a unor linii utilizate temporar la tensiunea de 220 kV ;**
- **reducerea consumului tehnologic prin treceri la tensiuni superioare în toate microzonele urbane și rurale (de la 6 la 10 sau 20 kV) ;**
- **optimizarea funcționării stațiilor de transformare pentru reducerea consumului propriu tehnologic ;**
- **instalarea de contoare la toți abonații, pentru desființarea consumatorilor în paușal;**

• ...și subiectivi

RELIEFÎND factorii obiectivi, care determină un consum propriu tehnologic ridicat, nu putem trece cu vederea faptul că și în condițiile date, **în rețelele noastre electrice se mai înregistrează, în unele cazuri, consumuri proprii tehnologice prea mari.** O deficiență cu caracter general constatată la toate întreprinderile, este aceea că **în momentul în care se retrage din exploatare o linie de medie tensiune pentru revizie sau reparație, nu se concentrează un număr suficient de echipe pentru a scurta, la minimum, timpul de indisponibilitate al acesteia, fapt care are efecte negative asupra consumului propriu tehnologic.**

Ca aspect pozitiv poate fi citată preocuparea unor întreprinderi, printre care **I.R.E.-Timișoara,** care a introdus o metodă de predeterminare a consumului tehnologic în rețelele de distribuție utilizînd calculatoarele electronice. **Există condiții ca toate întreprinderile de rețele electrice să se înscrie în sarcinile planificate privind nivelul consumului tehnologic.** Pentru aceasta este nevoie ca ele să acționeze ferm, să dovedească o mai mare preocupare în acest domeniu.

ing. Anibal BACIU

director general adjunct — Centrala industrială a energiei electrice și termice

TARA	Consum tehnologic (procente din energia consumată) în anul			
	1969	1970	1971	1972
1	2	3	4	5
1. Austria	12,13	8,73	8,18	–
2. Belgia	5,52	5,55	5,37	–
3. Cehoslovacia	7,64	7,53	7,41	–
4. Danemarca	10,94	10,70	10,78	–
5. R.F.G.	5,90	5,95	5,68	–
6. Finlanda	6,87	6,74	6,77	–
7. Franța	7,28	7,07	7,03	6,82
8. R.D.G.	7,23	7,78	7,03	–
9. Ungaria	8,81	9,00	8,72	–
10. Italia	8,58	8,41	8,35	–
11. Olanda	5,33	5,34	5,50	–
12. Norvegia	9,31	9,26	9,59	–
13. Polonia	8,63	8,92	8,90	–
14. Elveția	9,68	9,74	9,56	–
15. Turcia	11,15	10,95	18,88	–
16. U.R.S.S.	7,83	7,93	7,96	–
17. Anglia	7,82	7,63	7,87	–
18. Iugoslavia	21,88	11,93	11,56	–
19. S.U.A.	7,86	7,87	7,86	–
20. R.S.România (după Anuarul statistic)	–	11,09	10,80	11,45
R.S.România (cu excluderea pierderilor în rețelele proprii ale platformelor industriale, pt. echivalare cu toate celelalte țări)	–	–	–	9,95

Tabel nr. 1 — Date comparative privind consumul tehnologic pentru transportul și distribuția energiei electrice, *(după Annual Buletin of Electric Energy Statistics for Europe UNITED NATIONS 1972).*

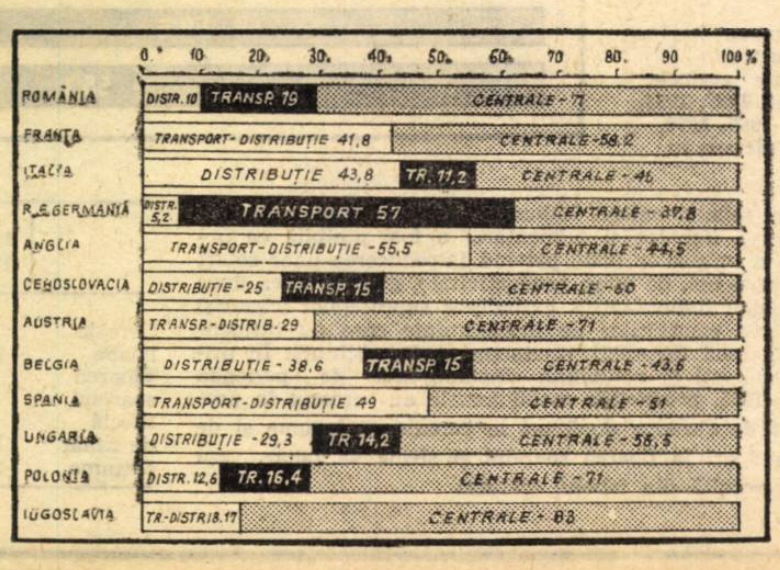

Fig. nr. 1.

Utilizarea fondului de investiții pentru rețele și centrale electrice.

(Situație comparativă cu alte țări europene, publicată în „Energie electrică și termică, producție și consum", — INID 1973).

(Continuare în pag. 6)

SATISFACEREA în condiții tot mai bune a cerințelor mereu crescînde ale populației privind bunurile de larg consum — în speță produse textile, de încălțăminte, articole din sticlă și de uz casnic etc. — a constituit și constituie unul din obiectivele importante ale activității întreprinderilor din industria ușoară. Anul acesta cînd întregul nostru popor se pregătește să întîmpine cu realizări cît mai însemnate cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei și cel de al XI-lea Congres al partidului, lucrătorii din ramura noastră alături de toți cei ce muncesc, și-au fixat obiective concrete privind **ridicarea întregii activități pe noi trepte ale eficienței,** *producînd totodată mai multe produse, de calitate superioară și într-o gamă larg diversificată, care să corespundă într-o mai mare măsură gusturilor și exigențelor consumatorilor interni, cît și celor din diferitele țări unde sînt exportate.*

La baza hotărîrii lor stau realizările din 1973 — realizări care, adăugate la cele dobîndite în perioada 1971—1972, le-a dat putința **să îndeplinească încă la 26 octombrie 1973 sarcinile de plan ce le reveneau pe primii trei ani ai cincinalului** *și să obțină pînă la sfîrșitul anului trecut,* **o producție suplimentară de 11 840 milioane lei.**

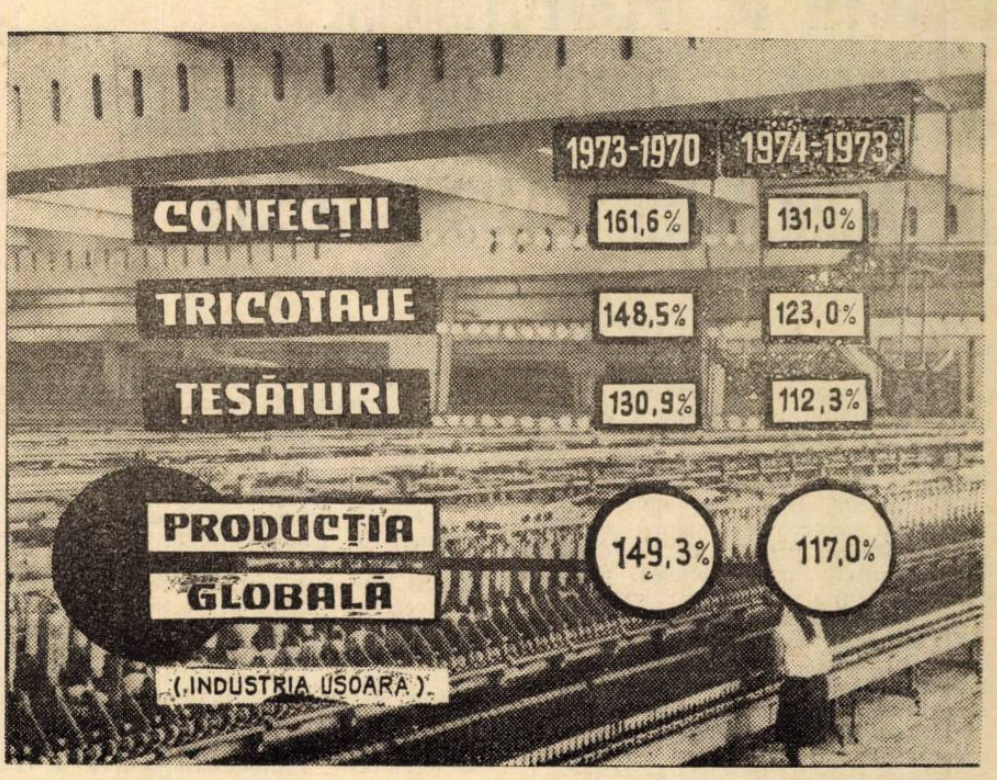

UN RAPORT INELUDABIL

În industria ușoară

CONFRUNTARE — CONCORDANȚĂ

cu exigențele consumatorilor

ing. Gh. CAZAN
ministru secretar de Stat la Ministerul Industriei Ușoare

ÎNTREAGA activitate a oamenilor muncii din industria ușoară în anul 1973 a fost profund influențată de atenția deosebită acordată acestei ramuri a economiei naționale de către conducerea superioară de partid și de stat și personal de tovarășul secretar general al P.C.R., Nicolae Ceaușescu. Analiza profundă a acestui sector a determinat noi orientări pentru MIU, care au stat la baza concepției planului pe 1974. Aceste orientări sînt menite să asigure ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului tehnic, modernizarea tehnologiilor de fabricație, ridicarea calității produselor, o diversificare mai mare a gamei de sortimente, mărirea eficienței economice a exportului, precum și o dezvoltare în mai mare măsură a bazei de materii prime din țară.

În acest an, planul prevede o creștere a producției de 17% față de realizările din 1973, sporirea, în principal, a producției acelor sectoare în care materia primă se valorifică superior și a căror produse sînt mult solicitate atît la consumul intern, cît și la export. Două cifre sînt semnificative în acest sens: **la confecții textile se va înregistra o creștere de 31% față de anul trecut, iar la produse tricotate de 23%.** Ținînd seama de baza de materii prime asigurată din țară, s-a prevăzut **o sporire a producției de țesături din in și cînepă de 22% față de 12,3% la total țesături și de 11% la țesături tip bumbac.**

Creșteri importante urmează să fie realizate în acest an și la alte produse. La **țesăturile tip lînă** la care se folosesc într-o proporție însemnată fibre chimice produse în țară, **producția urmează să crească cu 15%.** De menționat că ponderea fibrelor chimice în sectorul lînă va prezenta o pondere de 66,7% din totalul firelor utilizate. Sporuri în proporții însemnate se vor înregistra și la **produsele tricotate din fibre și fire sintetice** produse în țară (cu 20% comparativ cu creșterea de 14% la **tricotaje tip bumbac** la care se utilizează materie primă din import), **la încălțăminte** (cu 22% la cea cu fețe de înlocuitori: 19% la cea din cauciuc față de 8,5% creștere la încălțăminte cu fețe din piele). În 1974, se vor produce 3 milioane perechi încălțăminte cu fețe din piele sintetică, față de numai 1,5 milioane perechi cîte s-au realizat în 1973.

Tabloul ar fi însă incomplet dacă nu am menționa și creșterile prevăzute la **sticlăria de menaj** (26,5% față de 1973), **la piese de schimb** și, în special, la unele produse care anul trecut au avut un caracter deficitar. Astfel, la **livrările la fondul pieții de covoare plușate este prevăzută o creștere de 75%, la prosoape plușate (61%), perdele din fire sintetice (93%), broché pentru plăpumi (62,5%) etc.** În sfîrșit, o atenție deosebită este acordată în acest an **articolelor pentru copii ale căror livrări cresc cu 18% la confecții și 14,4% la produse tricotate.**

Paralel cu satisfacerea mai bună a pieței interne, sînt prevăzute **creșteri importante și la export, respectiv cu 46% pe total față de 1973.** La stabilirea sarcinilor la export s-a urmărit, în principal, livrarea acelor produse cu un grad ridicat de prelucrare (confecții textile, tricotaje, încălțăminte cu fețe din piele) care vor deține circa 63% din totalul exportului.

ÎN LUMINA îndrumărilor primite din partea conducerii superioare de partid și de stat au fost fundamentate și celelalte secțiuni din plan pe 1974, din care voi menționa, îndeosebi, cele referitoare la **investiții și introducerea progresului tehnic.** Planul de investiții al ministerului nostru prezintă **o creștere de 25,3%** față de realizările din 1973. Din totalul fondurilor alocate numai 28% sînt afectate lucrărilor de construcții-montaj. Dacă la aceasta adăugăm că abia 23,2% sînt lucrări noi, reiese pregnant că în acest an vom merge ferm pe linia de a folosi, pe de o parte, mai bine spațiile industriale existente, iar pe de altă parte, de a adopta soluții tehnice care să ducă la reducerea cît mai substanțială a lucrărilor de construcții-montaj. Pe lîngă unele capacități de producție care urmează să fie date în exploatare în acest an, se vor deschide alte șantiere privind fie construirea de noi unități textile și tricotaje tip lînă, fie dezvoltarea capacităților de producție la unele fabrici de confecții sau încălțăminte. În vederea îndeplinirii în bune condițiuni a planului de investiții, au fost asigurate documentațiile tehnice necesare și s-au întreprins acțiuni susținute pentru contractarea și primirea la termen a utilajelor din țară și din import.

În acest an în ramura noastră se urmăresc cîteva direcții prioritare. Este vorba, în special de sarcina ce ne revine **de a reduce cheltuielile totale de producție cu aproape 27 lei la fiecare 1000 lei producție-marfă,** din care cheltuielile materiale cu peste 20 lei față de realizările din 1973. Trebuie relevat că, anul trecut, deși am redus nivelul cheltuielilor totale planificate cu 15 lei la fiecare 1000 lei producție-marfă față de realizările din 1972, totuși la acest indicator sarcina nu a fost îndeplinită în întregime.

Analizînd căile de reducere a cheltuielilor de producție în acest an, am ajuns la concluzia că trebuie să acționăm cu mai mare fermitate pe linia **introducerii progresului tehnic,** respectiv de înfăptuirea consecventă a sarcinilor din planul tehnic, care vizează, mai ales, **valorificarea cît mai completă și superioară a tuturor resurselor materiale utilizate,** în scopul reducerii importurilor și folosirii pe scară mai largă a materiilor prime indigene. În acest sens, în plan sînt prevăzute măsuri pentru valorificarea intensivă a unor materii prime din țară — inul, cînepa, bumbac, gogoși de mătase, lînuri, piei porcine, extinderea utilizării înlocuitorilor de piele, a materiilor prime românești la fabricarea sticlei și ceramicii fine etc.

Sînt prevăzute, de asemenea, măsuri cu privire la stabilirea rețetelor optime cu precizarea domeniului de utilizare, revederea normativelor de pierderi tehnologice pe produse în condițiile tehnice actuale, reactualizarea sistemului de colectare și sortare, care să asigure reintroducerea în procesul de fabricație a materiilor prime secundare (deșeuri tehnologice), atît ca înlocuitori de materii prime, cît și pentru realizarea de noi articole tehnice sau de larg consum.

Atît în planul tehnic, cît și în cel de cercetări au fost cuprinse teme de studiu pentru sortimentele de deșeuri la care nu s-au găsit încă tehnologii de valorificare. Dintre temele mai importante menționăm: recuperarea deșeurilor de poliamidă din industria textilă, stabilirea de noi domenii de utilizare a deșeurilor textile cu conținut de fire sintetice, recuperarea deșeurilor din policlorură de vinil care conțin inserții textile, stabilirea tehnologiei de filare a fibrelor scurte de in în amestec cu fibre chimice etc.

CONCOMITENT cu aceste măsuri pentru gospodărirea rațională a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, au fost stabilite normele de consum îmbunătățite, precum și programe de măsuri la nivelul întreprinderilor, centralelor industriale și ministerului, care să asigure continua lor reducere. În ce privește gospodărirea mai bună a materiilor prime, se va merge pe linia extinderii croirii combinate în întreprinderile de confecții textile, tricotaje și pielărie și a completării dotării unor mașini și utilaje cu dispozitive și mecanisme care să limiteze producerea deșeurilor tehnologice. În domeniul reducerii consumurilor de combustibil s-a prevăzut înlocuirea arzătoarelor și instalațiilor de ardere cu randamente scăzute, extinderea termoficării și înlocuirea cazanelor de aburi cu randamente inferioare.

Tot în scopul valorificării într-un grad mai înalt a materiei prime și a materialelor vom persevera pe calea elaborării și aplicării de procedee tehnologice moderne, care să confere produselor calități îmbunătățite și alinierea acestora la cerințele beneficiarilor interni și externi. **Ne preocupă să realizăm produse cu greutate redusă, cu finisaje superioare, într-o gamă variată și cu caracteristici calitative superioare, parametrii care vor fi înscriși în actele normative de fabricație revizuite.** Se va extinde finisarea țesăturilor din lînă în vederea îmbunătățirii tușeului, tratare ignifugă a țesăturilor pentru echipamente de protecție și a țesăturilor tehnice folosite în construcția de mașini.

Pentru îmbunătățirea activității de cercetare științifică s-au selectat teme de importanță majoră care au fost incluse în planul institutelor (cercetări pentru folosirea intensivă a materiilor prime românești — in, bumbac, mătase, lînuri — fabricarea pielei sintetice etc.), iar sarcinile de cercetări aplicative imediate au fost incluse în planurile unităților de cercetare ale centralelor și întreprinderilor. S-a prevăzut, de asemenea, completarea bazei materiale a cercetării prin punerea în funcțiune a 8 stații pilot în industria textilă și 2 stații pilot în industria sticlei și ceramicii fine.

În scopul reducerii efortului valutar, asigurarea cu utilaje a noilor capacități ce vor fi date în funcțiune în anii viitori **s-a prevăzut asimilarea unui număr important de mașini, utilaje, instalații și piese de schimb** (37 poziții la mașini și 29 poziții la piese de schimb). Dintre acestea menționăm: mașini de tricotat cu cursă variabilă, instalații pentru vaporizat la temperaturi înalte pentru țesături, fularde, mașini de țesut fără suveică. Pentru realizarea în condiții optime a programului de asimilare prevăzut, s-au luat măsuri pentru asigurarea bazei tehnico-materiale din țară și import; folosirea judicioasă a atelierelor de proiectare și prototipuri; efectuarea probelor tehnologice și omologarea prototipurilor fără recomandări etc.

O ALTĂ DIRECȚIE prioritară spre care ne vom orienta eforturile va fi aceea a **sporirii productivității muncii** care, în acest an, urmează să crească, în medie, cu circa 8% față de realizările anului trecut. Este adevărat că, prin planul pe 1974, urmează să se creeze locuri de muncă pentru un număr suplimentar de circa 38 000 salariați față de realizările pe 1973. În afară de faptul că va fi nevoie să ne preocupăm temeinic de recrutarea și, mai ales, de pregătirea profesională a noilor cadre, sînt stabilite măsuri pentru utilizarea mai bună a întregii forțe de muncă și a timpului de lucru. În planurile tehnico-organizatorice elaborate de întreprinderi și centrale industriale — planuri care vor trebui materializate la termenele fixate — se urmărește, îndeosebi, mai buna organizare a producției și a muncii, sporirea gradului de specializare a producției, ridicarea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor. Merită de relevat faptul că, prin măsurile luate, ministerul nostru urmează să atingă la sfîrșitul acestui an nivelul productivității muncii prevăzut în planul cincinal pentru 1975. În activitatea ce o vor desfășura pentru realizarea întocmai a tuturor indicatorilor de plan, pentru ridicarea și perfecționarea măiestriei profesionale, lucrătorii din industria ușoară vor fi stimulați de creșterile de salarii din industria textilă, hotărîte la plenara comună din 1973 a C.C. al P.C.R., și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României.

AVEM DE ÎNFĂPTUIT în acest an sarcini deosebite pe linia sporirii producției și ridicării eficienței economice. Colectivele întreprinderilor din cadrul ministerului nostru, răspunzînd chemărilor la întrecere făcute de celelalte unități similare, sînt hotărîte să nu precupețească nici un efort pentru realizarea întocmai a prevederilor de plan pe 1974, pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

DIRECȚII DE PERFECȚIONARE A ACȚIUNII PÎRGHIILOR ECONOMICE ÎN AGRICULTURA COOPERATISTĂ

PROGRESELE înregistrate în sporirea producției agricole s-au îmbinat cu o preocupare consecventă privind perfecționarea continuă a pîrghiilor economice. Între acestea, sistemul de evidență a cheltuielilor de producție efectuate în cooperativele agricole a preocupat, de mai mulți ani, pe specialiștii în economie agrară, generalizarea calculării prețului de cost în 1974 fiind rezultatul unor cercetări teoretice susținute și a unor experimentări îndelungate. Astfel, în 1967, s-a introdus calcularea prețului de cost, în mod experimental, într-un număr de 100 cooperative pentru ca să se extindă la 1000 cooperative în 1972 și la 1500 în 1973. Creșterea numărului de cooperative agricole în care s-a introdus calcularea prețului de cost s-a făcut concomitent cu analiza situației economice a unităților, de natură să asigure reprezentativitatea acestora pe teritoriu. În acest scop, au fost cuprinse în eșantion toate zonele pedoclimatice astfel încît prețul de cost să fie calculat atît în cooperativele din zonele de șes, cu terenuri fertile și un grad de mecanizare mai ridicat, cît și în zonele colinare în care sînt încă multe cooperative cu greutăți financiare.

Aplicarea măsurilor de profilare, specializare și concentrare a producției și de introducere a tehnologiilor noi în cooperativele agricole a necesitat realizarea de noi capacități de producție ; unele din acestea, neputîndu-se executa de o singură cooperativă, a impus asocierea mai multor unități interesate în construirea obiectivelor respective. Primele acțiuni de asociere au început în anul 1968 prin construirea de sere și fabrici de nutrețuri combinate și s-au extins în anii următori cînd s-au constituit numeroase complexe pentru creșterea și îngrășarea porcilor, bovinelor, ovinelor, combinate avicole pentru ouă și carne și altele., astfel încît, în această perioadă, s-au constituit 533 asociații intercooperatiste. Experiența de pînă acum, arată că, prin crearea întreprinderilor intercooperatiste, s-au redus pierderile și s-au îmbunătățit rezultatele economice. Cu toate acestea, au fost cazuri cînd s-au construit unele obiective zootehnice intercooperatiste de dimensiuni prea mari (complexe de creștere și îngrășare a porcilor de 60 000 capete și complexe de pui pentru carne de 600 000 capete) la care participă un număr ridicat de cooperative, de pe raza mai multor consilii intercooperatiste și la care nu s-au putut asigura furajele concentrate cultivate de către cooperativele asociate, ceea ce a influențat negativ indicatorii de eficiență. Și în acest caz **sporirea eficienței economice este condiționată de repartizarea sarcinilor de investiții între cooperativele din raza aceluiași consiliu intercooperatist,** de corelare a razei de activitate a asociațiilor intercooperatiste cu cea a consiliilor intercooperatiste.

De asemenea, ținînd seama de nivelul de organizare și rezultatele obținute de unitățile agricole de stat, de experiența acumulată în acțiunile de cooperare dintre unitățile de stat și unitățile cooperatiste agricole, precum și de realizările înregistrate de asociațiile economice intercooperatiste, Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie 1973 a indicat ca, în funcție de necesități și condiții specifice, asociațiile intercooperatiste să organizeze unități economice, pe baza acelorași principii, în cooperare cu întreprinderile de stat. Transpunerea în viață a acestor indicații impune **asigurarea cadrului juridic al acestei forme de organizare a producției prin care să se reglementeze toate problemele legate de înființarea, organizarea și funcționarea acestora.**

Succesele obținute de agricultura cooperatistă sînt indiscutabil legate și de **dezvoltarea cointeresării materiale a cooperatorilor și a celorlalți producători.** Pentru stimularea cooperativelor în creșterea producției și valorificarea acesteia către stat, în ultimii ani au fost îmbunătățite prețurile de contractare la un număr însemnat de produse animale și vegetale. Prin îmbunătățirea prețurilor de contractare, în 1973, la carne, lapte de vacă, pește, tutun și ricin veniturile producătorilor au crescut anul trecut cu 1,5 miliarde lei. Pentru ca prețurile să fie folosite în mai mare măsură ca pîrghie eficientă de cointeresare a producătorilor în sporirea producției și consolidarea cooperativelor, poate fi analizată **posibilitatea de îmbunătățire a diferențierii prețului pe teritoriu,** pentru ca și unitățile situate în condiții mai grele de producție să-și poată recupera cheltuielile și să realizeze un anumit venit net care să le permită dezvoltarea producției.

Statul sprijină cooperativele și prin stabilirea unor prețuri stimulative la produsele industriale cu care se aprovizionează aceste unități, deoarece echilibrul dintre prețurile produselor agricole și cele industriale constituie o condiție fundamentală a dezvoltării continue a schimbului de mărfuri între oraș și sat. Pe această linie. tot în 1973, au fost reduse prețurile la unele tipuri de tractoare, mașini și utilaje agricole (combine de recoltat furaje, semănători, pluguri, cositori, greble etc.) ceea ce a permis producătorilor agricoli să economisească o sumă de aproape 300 milioane lei. Reducerea periodică a prețurilor mijloacelor de producție cu care se aprovizionează agricultura va trebui continuată și în viitor avînd în vedere că industria constructoare de mașini poate să-și reducă mai accentuat costurile de producție ca urmare a introducerii progresului tehnic și a extinderii automatizării. ceea ce face ca productivitatea muncii să poată spori substanțial.

	1967	1970	1971	1972
Producția globală la 1000 lei fonduri fixe (lei)	2579	1630	1841	1925
Producția netă la 1000 lei fonduri fixe (lei)	1339	734	884	895
Ponderea cheltuielilor materiale în producția globală în %	48,1	55,0	51,8	53,3

Cu toate că cooperativele agricole de producție au înregistrat îmbunătățiri esențiale în activitatea de producție și în folosirea pîrghiilor economice concretizate în creșterea producțiilor medii, a efectivelor, livrărilor la fondul de stat, totuși rezultatele economice nu s-au situat la nivelul eforturilor pentru dezvoltarea bazei materiale, ceea ce a influențat negativ indicatorii de eficiență economică.

Rezultă, din tabelul alăturat, că, în ultima perioadă s-au luat măsuri eficiente pentru lichidarea lipsurilor semnalate încă la Conferința Națională a partidului din 1972 și pentru valorificarea rezervelor de sporire a producției și eficienței economice. Astfel, se constată cum se creează treptat o mai bună corelație între producția globală, cheltuielile materiale și producția netă.

Obținerea unei eficiențe economice ridicate în agricultură, la nivelul eforturilor din ultimii ani, impune soluționarea corespunzătoare a unor probleme ale agriculturii cooperatiste. **Este necesar să fie continuată și adîncită zonarea producției agricole,** acțiune de mare însemnătate, subliniată în numeroase documente de partid. Repartizarea pe teritoriu a ramurilor de producție, a culturilor, speciilor și categoriilor de animale, potrivit cu condițiile ecologice din fiecare zonă contribuie nemijlocit la creșterea producției. În creșterea animalelor, ponderea cea mai mare în cheltuielile materiale fiind deținută de cele pentru hrana animalelor, raționalizarea acestora trebuie să stea în centrul preocupării unităților agricole. Reducerea costului hranei pe unitatea de produs se poate realiza pe mai multe căi, dintre care **scăderea consumului specific de furaje și reducerea costului la care se produce o unitate nutritivă** constituie direcții prioritare de sporire a eficienței economice. Un element esențial în acest sens îl constituie și folosirea mai deplină a celor 4 milioane hectare de pajiști naturale prin adaptarea unei **structuri corespunzătoare a plantelor de nutreț** cultivate pentru furaje de volum care să permită stabilirea unor rații furajere echilibrate, optimizarea rațiilor, în așa fel încît să se reducă consumul de unități nutritive ce revine pe unitate de produs.

În complexul de factori care concură la folosirea rațională și intensivă a pămîntului, un loc important îl ocupă irigațiile. Amplul program de lucrări de îmbunătățiri funciare impune găsirea de soluții care să permită reducerea apreciabilă a prețului de cost în care scop este indicat să se stabilească structura optimă a culturilor și cele mai eficiente culturi succesive. O problemă de deosebită importanță, ținînd seama de efortul financiar mare pe care statul și unele cooperative îl fac în domeniul extinderii suprafețelor irigate, o constituie darea în folosință la termen a suprafețelor amenajate **cu un cost sub cel prevăzut în proiect,** atingerea într-un termen cît mai scurt a parametrilor proiectați și folosirea integrală și cu eficiență sporită a suprafețelor irigate. **Investițiile destinate dezvoltării bazei materiale a agriculturii, impune orientarea activității în direcția extinderii ramurilor și sectoarelor cele mai eficiente.** Astfel, numai în măsura în care capacitățile existente nu satisfac nevoile de producție ale unității se poate analiza oportunitatea unei noi investiții care, paralel cu satisfacerea unei nevoi reale, să asigure și o eficiență economică ridicată. Reducerea investiției specifice și atingerea parametrilor proiectați, constituie în prezent măsuri prioritare în acțiunea de sporire a eficienței investițiilor. Renunțarea la finisajele inutile și realizarea unor construcții simple. ușoare, care să răspundă strict nevoilor funcționale, constituie posibilități certe care permit reducerea investiției specifice. Dimensionarea optimă a capacităților de producție și înlăturarea tendințelor de gigantism, de supradimensionare a construcțiilor constituie, de asemenea, o coordonată de bază a sporirii eficienței investițiilor.

Sporirea eficienței fondurilor fixe impune ca paralel cu realizarea unei înalte eficiențe a investițiilor să fie luate măsuri pentru **folosirea completă a capacităților de producție existente.** O mare importanță prezintă în acest sens întocmirea de programe de măsuri pentru atingerea parametrilor proiectați atît pentru investițiile noi cît și pentru cele realizate anterior și care nu funcționează încă la parametri tehnico-economici proiectați. Utilizarea mai deplină a capacităților de producție permite creșterea producției cu aceleași fonduri fixe, recuperarea mai deplină a valorii acestora, reducerea pierderilor provocate de uzura morală la utilaje, reducerea amortizării pe unitatea de produs și scăderea prețului de cost, factori care întăresc rolul pîrghiilor economice și impun perfecționarea continuă a acestora.

Ovidiu POPESCU
șef serviciu în M.A.I.A.A.

BREVIAR ȘTIINȚIFIC

Al treilea simpozion național de istorie agrară

ÎNTRE 31 ianuarie și 2 februarie s-au desfășurat la Timișoara lucrările celui de al III-lea Simpozion Național de istorie agrară a României, organizat de Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, în colaborare cu Institutul Agronomic din Timișoara, direcțiile agricole ale județelor Timiș, Arad și Caraș-Severin și cu Muzeul Banatului, Arhivele Statului și Biblioteca Municipală din Timișoara.

Simpozionul a reunit un mare număr de istorici, specialiști din agricultură, cadre didactice universitare, cercetători științifici în domeniul arhivisticii, etnografiei și muzeisticii, ale căror lucrări s-au desfășurat în patru secții : — Istoria agrară generală, Istoria agriculturii și silviculturii, Istoria instituțiilor, relațiilor și ideologiilor agrare, Istoria vieții rurale. Cele 130 de comunicări prezentate au abordat o largă și cuprinzătoare arie problematică, practic, imposibil de cuprins într-o informare. Demnă de relevat este ideea cu privire la direcțiile cercetării istoriei agrare, exprimate în comunicarea „Cercetarea istorică agrară din România“ (ing. Eugen Meweș). Această disciplină, conturată cu destulă claritate ca domeniu distinct, s-a arătat, trebuie să se îndrepte atît spre cunoașterea trecutului, cît și spre jalonarea unor soluții pentru prezentul și perspectiva agriculturii românești, văzînd în aceasta unul dintre indicii ei de eficiență. Eforturile depuse de către cei ce s-au dedicat acestei științe își găsesc o concretizare în creșterea numerică și valorică a studiilor de istorie agrară românească, s-a arătat în dezbateri. Existența unui organism coordonator, sub forma unei societăți de istorie agrară, ar putea realiza o mai judicioasă distribuire a eforturilor de cercetare, o mai bună acoperire a întregii arii problematice, cît și orientarea ei în direcții prioritare, de mai mare interes științific și practic.

BAZA ENERGETICĂ A ECONOMIEI

(Urmare din pag. 4)

● Corelarea mai judicioasă a fondurilor de investiții

ÎN DOMENIUL determinării consumului propriu tehnologic nu poate fi ignorată **corelarea cît mai bună a fondurilor de investiții pentru dezvoltarea centralelor electrice și pentru dezvoltarea rețelelor electrice.**

Situațiile întocmite după statistici (tabel nr. 1 și fig. nr. 1) **arată că în țările în care rețelele de transport și distribuție sînt mai dezvoltate și în care consumatorii sînt mai apropiați de centralele electrice, consumul propriu tehnologic în rețelele electrice este mult diminuat față de țările în care rețelele sînt mai puțin dezvoltate.** De exemplu, în R.F. Germania, deși producția și consumul de energie electrică sînt mai echilibrate pe zone, rețelele de transport de 400—110 kV sînt relativ mai extinse (raportat la producția de energie electrică, decît în țara noastră), iar consumul tehnologic este și el mai redus. Aceeași tendință se constată și în Belgia, Anglia, Franța etc. În aceste țări **pentru dezvoltarea rețelelor electrice este orientat un volum important de fonduri de investiții, între 50 și 62% din totalul investițiilor în ramura energiei electrice.**

În țara noastră, **în timp ce în centralele electrice se investesc fonduri de investiții reprezentînd circa 70—75% din totalul fondurilor, în rețelele electrice fondurile de investiții reprezintă numai 25—30%.** Într-o situație similară se află Polonia (în centrale 72%, în rețele 28%), Iugoslavia (83% în centrale, 17% în rețele), țări în care și consumul propriu tehnologic este ridicat (între 8,9 și 11,5%).

Prin faptul că în țara noastră centralele electrice importante se concentrează în zona de sud-vest a țării, îndeosebi în etapa următoare de dezvoltare, iar energia electrică este transportată la distanțe mari, **aceasta atrage după sine, inerent, consumuri tehnologice mai mari în rețelele de transport.** De aici se poate trage concluzia că **în perspectiva dezvoltării energeticii în țara noastră este bine să se orienteze un volum mai mare de fonduri de investiții pentru rețele.** În acest fel și țara noastră se va putea alinia în rîndul țărilor cu consum propriu tehnologic în rețelele electrice redus.

● O metodologie susceptibilă de îmbunătățire

BILANȚUL consumului propriu tehnologic în transportul și distribuția energiei electrice în România, denumit în anuarul statistic „pierderi în rețele“, în anul 1972, **arată un total de 11,45%.** Fără îndoială, procentul arătat exprimă o situație reală. Numai că, din aceste „pierderi“ — așa cum reiese din datele deținute de centrala noastră — **consumurile proprii tehnologice efective sînt de numai 9,95%** și ele se repartizează astfel :

- **6,22% în rețelele de distribuție de medie și joasă tensiune ;**
- **3,03% în rețelele de transport de înaltă și foarte înaltă tensiune ;**
- **0,7% în transformatoarele ridicătoare ale grupurilor din centralele electrice.**

Restul de 1,5% **reprezintă pierderi în rețelele interioare ale consumatorilor, mai ales a celor din domeniul industrial, care sînt măsurate prin agregatele de măsuri împreună cu restul consumului de energia electrică necesară acestora.**

De aceea, pentru a nu avea o imagine deformată a consumului propriu tehnologic din țara noastră în ansamblu și pentru a ne putea compara cu situația din alte țări, **considerăm necesar să se revadă metodologia actuală de raportare a consumului propriu tehnologic în diferitele elemente ale rețelei, evidențiindu-se cel specific din rețelele de transport și distribuție și ținîndu-se seama și de metodologiile ce se utilizează în alte țări cu care să ne putem compara.** În alte țări, de exemplu, în baza unor tarife mai reduse care se aplică unor consumatori li se facturează acestora și pierderile în transformatoarele de alimentare — situație în care aceste pierderi nu mai sînt luate în considerare în raportările statistice.

O comparație între situația din țara noastră și alte țări, fără cunoașterea în detaliu a metodologiilor de raportare folosite — care este, deci, susceptibilă de erori — este prezentată în tabelul nr. 1. Prin utilizarea unei metodologii îmbunătățite de înregistrare diferențiată a consumului tehnologic pe elemente de rețele, **am putea orienta mai bine eforturile lucrătorilor din centrala noastră pentru respectarea consumurilor proprii tehnologice planificate și diminuarea lor cît mai consistentă.**

CONLUCRAREA PRODUCĂTORI ŞI EXPORTATORI ÎN REALIZAREA PLANULUI DE EXPORT

● Un domeniu prioritar

● O firmă cu tradiție

Convorbire cu MIHAI BĂICUȘI, director general al I.C.E. „Mașinexport — import"

• Pentru început, vă rog, tovarășe director, să faceți cîteva referințe la stadiul contractărilor de export pe anul în curs, atins, în momentul de față, de către întreprinderea dv.

— Planul pe 1974, respectiv programul nostru de vînzări la extern propus — fiind cunoscut în urmă cu circa 9 luni — ne-a creat condițiile care să ne permită pregătirea, cît mai bună, a îndeplinirii sale cu succes. Noi cunoaștem în prezent, în totalitatea sa — pe structură, pe tipuri de mașini — fondul de marfă care urmează a lua calea desfacerilor pe piețele internaționale. Aceasta ne-a și permis, de altfel, ca volumul contractărilor realizate — am în vedere sfîrșitul lunii curente — să reprezinte circa 85% din totalul valoric al cifrei planificate. Pentru diferența de 15% nu există dificultăți de desfacere. Dimpotrivă, ca strategie, noi am preferat să ne asigurăm această rezervă de fond de marfă pe care să-l oferim, în timp util — respectînd sarcinile noastre calendaristice, de plan — însă în condiții conjuncturale — respectiv, de prețuri mai avantajoase pentru noi.

• Ce alte măsuri adoptați în vederea realizării acestui plan pe linia relațiilor dv. cu furnizorii interni ?

— În atenția noastră nu stau numai eforturile pentru contractarea fondului de mărfuri disponibil la export, ci și materializarea acestor eforturi prin livrarea produselor respective clienților din străinătate. Pe această linie, căutăm să oferim tot sprijinul uzinelor producătoare și furnizoare — ale căror interese de export le reprezentăm — astfel încît acestea să aibă permanent și în timp util, contracte cu termene de livrare cît mai bine corelate cu perioadele de producție. Respectarea acestor obligații — în afara faptului că sînt determinante în relațiile dintre furnizor și client — este de natură să creeze și o imagine bună furnizorului nostru și, implicit, casei noastre de export, pe piețele externe. Această manieră de a înțelege lucrurile creează premise pentru noi tranzacții, în perspectivă, pe piețele prezente — și nu numai pe acestea — seriozitatea în afaceri reprezentînd un „gir" dat clientelei pentru promovarea tranzacțiilor noastre.

După părerea mea, noțiunile „uzină-furnizoare" — „întreprindere pentru comerț exterior" nu pot fi despărțite, întrucît ele își desfășoară — și trebuie să-și desfășoare activitatea în deplină unitate de interese. Ele nu pot fi despărțite, cum nu poți concepe ruptura dintre desfacere și producție.

Planul de export al uzinelor furnizoare (Întreprinderea de strunguri-Arad, Întreprinderea de mașini unelte și agregate București, Întreprinderea Mecanică-Sibiu, Întreprinderea Înfrățirea-Oradea, Întreprinderea Mecanică-Roman, Întreprinderea Mecanică-Bacău, Întreprinderea „Balanța"-Sibiu), este identic ca nivele cu planul de desfacere la extern al I.C.E. „Mașinexportimport", iar realizarea indicatorilor economici ai întreprinderii noastre depind în modul cel mai direct de îndeplinirea sortimentală și valorică a planului de întreprinderile furnizoare.

• Succesele unei firme pe o piață sînt o consecință nemijlocită a gradului în care respectiva întreprindere este conștientă de situația sa reală — și nu cea dorită — pe amintita piață. Care este punctul dv. de vedere în legătură cu acest aspect ?

— Cred că „Mașinexportimport" poate fi considerată ca un vînzător cu tradiție, ceea ce i-a permis și îi permite ca ansamblul surselor de informații și a datelor pe care le posedă în legătură cu investigarea piețelor actuale și potențiale de mașini-unelte să ofere cadrul comparativ suficient pentru cunoașterea propriei situații pe o piață sau alta, atît în ceea ce privește necesarul țării sau zonei respective ca și potențialul nostru de acoperire a lui, firmele concurente și interesate în domeniu. Este subînțeles că ar fi o eroare de fond să ne gîndim că dacă ne cunoaștem poziția pe piață la o anumită dată — în prezent, de pildă — ar putea fi și suficient prin prisma perspectivei. Cînd afirm aceasta, mă gîndesc, la faptul că investigația pe piață — comparativă, retrospectivă și anticipativă — trebuie să constituie o activitate continuă și pe întreg perimetrul piețelor interesate și interesante, în egală măsură. Nu pot concepe o activitate viabilă și de durată în domeniul exportului, fără a dispune de un sistem informațional de piață, inteligent organizat, astfel încît să poți conta pe el ca pe o pîrghie esențială de lucru. Aș putea, chiar, să afirm că oricare ar fi volumul informațiilor disponibile din care să reiasă locul propriu pe piață, acestea pot fi considerate — la exigențele actuale competiționale și la mutațiile atît de neașteptate și rapide care au loc pe piață — ca nefiind niciodată suficiente. Automulțumirea și în acest domeniu — ca și în altele, de altfel — în activitatea noastră de negustori pe piețele străine, poate însemna, nu arareori, autocondamnarea la dispariție. Pentru că elementul „surpriză" este prezent, pe piața internațională azi, mai mult ca oricînd.

G. HAȘEGANU

(Continuare în pag. 12)

● Decizia de-a exporta nu este simplă

Topitoriile de cupru din Japonia nu au hotărît încă dacă vor exporta sau nu o parte a rezervelor lor de cupru evaluate la 70 000 tone.

În prezent, exportul de cupru pare posibil, deoarece actualul nivel de consum pentru cupru este în jurul a 100 000 tone și, potrivit unor aranjamente neoficiale intervenite între guvern și industria cuprului, topitoriile pot exporta atunci cînd stocurile lor depășesc 50% din consumul de cupru. Totuși, dacă se ia în considerare hotărîrea guvernamentală care permite exportul de cupru numai în cazul cînd prețul de pe piața internă este mai redus decît cel extern, exporturile de cupru nu vor fi permise în prezent deoarece actualul preț al cuprului pe piața internațională este de aproximativ 583 000 yeni, față de prețul de 660 000 al topitoriilor japoneze.

● S-a constituit consorțiul pentru construirea marii rafinării din Iran

Filialele vest-germane ale companiilor „British Petroleum" (B.P.) și „Shell" au aderat la un consorțiu sprijinit de guvern pentru negocierea unei importante tranzacții privitoare la construirea unei rafinării de petrol cu Iranul (vezi Mondorama VE nr. 6 a.c. „Rafinărie gigantică în Iran).

Celelalte trei firme ale grupului au semnat deja o tranzacție cu „National Iranian Oil Company", privind construirea rafinăriei la Bushire, în Iran. Aceasta va avea o capacitate de 25. mil. tone anual.

COOPERARE — SOCIETĂȚI MIXTE

● Combinatul industrial și forestier „Trvena Zastava" din Kruşevaț (Iugoslavia) împreună cu guvernul Ghanei vor înființa în curînd o întreprindere mixtă pentru exploatarea lemnului.

Acest proiect este legat de colaborarea pe care combinatul iugoslav o desfășoară cu specialiștii din Ghana încă din 1971, în cadrul întreprinderii mixte. „Timber and Transport Company" Kumassi-Kruşevaț. Întreprinderea se ocupă cu exploatarea și prelucrarea lemnului, precum și cu vînzarea produselor finite în propriile magazine. Ea exportă 94% din producție în țările din Africa și Europa, iar alte cantități importante sînt livrate pe piața iugoslavă

În prezent aceasta este principala companie din Ghana în ce privește volumul, sortimentul producției și exportul de cherestea. Cu sprijinul guvernelor celor două țări a fost adoptat un program de dezvoltare permanentă a companiei comune.

● În 1973 s-a dezvoltat cu succes **cooperarea polono-suedeză** în industria constructoare de mașini-unelte — în special cele de precizie, navală, energetică, de automobile, alimentară și de prelucrare a lemnului. Se prevede ca în cadrul cooperării dintre cele două țări, Polonia să livreze utilaj firmelor „SKF", „Malkus" (strunguri) „Fageretra" (scule), „ASEA" (produse electrotehnice). În ceea ce privește volumul comerțului cu Suedia, Polonia se situează pe primul loc în rîndul țărilor socialiste

● Între Ministerul Energeticii al **R.P. Bulgaria** și Ministerul Industriei Carbonifere al **U.R.S.S.** a fost semnat un protocol de colaborare tehnico-științifică pe anii 1974—1975 — prin care instituții de știință din cele două țări vor lucra împreună la problemele mecanizării complexe a exploatării unor straturi importante de cărbune, la perfecționarea tehnicii și tehnologiei în exploatările deschise. Se prevede de asemenea proiectarea și construirea în comun de mine cu exploatarea la zi, ca și proiectarea și introducerea de sisteme automatizate de dirijare a extracției cărbunelui.

U.R.S.S. este principalul furnizor de mijloace de mecanizare pentru industria carboniferă bulgară. Cu participarea U.R.S.S. au fost construite minele din complexul energetic „Maritza-Est", din complexul carbonifer „Marbas". Utilajul pentru cea mai mare mină subterană „Bobovsol" a fost livrat de U.R.S.S. Mina este construită de specialiști bulgari și sovietici care în prezent elaborează un nou tip de utilaj pentru extracția cărbunelui din straturi cu înclinație mare.

● Între reprezentanții Uniunii cehoslovace de comerț exterior **„Khirana"**, organizația de comerț exterior **„Tur"** din R.D. Germană și Uniunea de comerț exterior ungară **„Medicor"** a fost semnat un acord de colaborare tehnico-științifică în domeniul producției de tehnică Röentgen. În cadrul acestei colaborări, „Khirana" va produce amplificatoare pentru ecrane Röentgen. Datorită cercetărilor efectuate în comun, se va îmbunătăți calitatea tehnicii Röentgen produsă de aceste țări.

● **Nigeria** a semnat acorduri cu Italia și Iugoslavia pentru înființarea a două companii de construcții care vor realiza proiecte în valoare de aproximativ 38 mil. lire sterline.

Acordul semnat cu firma italiană „Impressa Angelo Farsura" este menit să formeze o companie națională „Nirocco" pentru construirea de drumuri în Nigeria — care va avea ca prim obiectiv construirea unui pod în regiunea de nord a țării în valoare de aproximativ 8 mil. lire sterline. A doua companie — „Nero" — va fi formată în urma semnării acordului cu „Energoprojekt Engineering and Constracting Company" din Iugoslavia. Guvernul nigerian va deține la fiecare companie o participație de 60%.

AGENDA LUCRĂTORULUI DE COMERȚ EXTERIOR

SISTEMUL DE PREFERINȚE VAMALE AL JAPONIEI (I)

SISTEMUL DE PREFERINȚE VAMALE al Japoniei a intrat în vigoare la 1 august 1971*). Ca și în cazul celorlalte țări donatoare de preferințe — conform hotăririi adoptate în cadrul UNCTAD — durata funcționării sistemului japonez este de 10 ani, valabilitatea acestuia expirînd în martie 1981. În cursul celui de al doilea și al treilea exercițiu financiar ce au urmat intrării sale în vigoare au fost aduse unele îmbunătățiri sistemului de preferințe japonez.

România beneficiază de facilitățile vamale acordate de Japonia la importul de mărfuri provenind din țările în curs de dezvoltare din luna aprilie 1972.

● Produsele cuprinse în sistem

Regimul tarifar preferențial al Japoniei se aplică, în general, tuturor produselor industriale (de la capitolele 25—99 ale Nomenclatorului vamal de la Bruxelles — N.V.B.), inclusiv materiilor prime industriale, precum și unui număr de 69 de produse agricole (capitolele 1—24 ale N.V.B.), figurînd pe așa-zisa listă pozitivă a sistemului.

Japonia a exclus de la preferințele acordate produselor industriale un număr de 10 poziții tarifare, și anume : 27.09 — uleiuri brute de petrol ; 27.10.1 — uleiuri de petrol, benzină, motorină, lubrifianți etc. ; 27.11 — gaz de petrol ; 35.03.1 — gelatină și uleiuri de oase ; 42.03 — confecții din piele naturală ; 44.15 — panouri din lemn ; 50.02.2 — mătase brută ; 50.09 — țesături de mătase ; 64.01 — încălțăminte cu talpă de cauciuc sau material plastic; 64.05 — părți de încălțăminte (fețe, căptușeală etc.).

● Reduceri tarifare preferențiale

Sistemul de preferințe japonez prevede importul în scutire completă de taxe vamale a majorității produselor industriale, de la care sînt excluse, bineînțeles, cele enumerate mai sus.

Pentru un număr de 51 produse industriale se prevede o reducere de numai 50% a taxei vamale obișnuite. Printre acestea, menționăm : alcooluri ciclice, uleiuri esențiale, țesături din fibre sintetice și artificiale continue și discontinue, țesături de lînă, țesături de bumbac cu urzeală de in sau de fibre sintetice, covoare tip Kelim, confecții, lenjerie, încălțăminte din piele, aluminiu brut, diode, tranzistori și elemente similare cu semi-conductori etc.

În cele 69 de produse agricole (capitolele 1—24 ale N.V.B.) care beneficiază de preferințe, reducerile tarifare ajung, în unele cazuri, pînă la scutirea completă de taxe. Intrarea în fransiză este prevăzută pentru 25% din cele 69 de produse agricole, iar pentru alte 40% taxa obișnuită este redusă la jumătate. Astfel, nivelul mediu al taxelor vamale obișnuite, aplicate acestor produse, care se situează la 16,8%, se reduce cu circa jumătate, devenind în condiții preferențiale 8,6%.

Majoritatea produselor agricole cuprinse în lista pozitivă a Japoniei sînt originare din zonele cu climă caldă ; printre produsele care ar putea interesa întreprinderile românești exportatoare, citățm : uleiuri animale și vegetale, acizi grași industriali, ceară de albine, biscuiți, conserve de tomate, conserve de fructe fără adaos de zahăr, vinuri, vermuturi, unele băuturi alcoolice etc.

● Măsuri de salvgardare

Comerțul în regim preferențial **cu produse agricole** intră sub incidența unei clauze de salvgardare care prevede suspendarea regimului preferențial la importul de astfel de produse, atunci cînd volumul acestora afectează sau riscă să afecteze considerabil interesele producătorilor japonezi de articole similare sau concurente. Pînă în prezent, însă, această clauză nu a fost invocată față de nici una dintre țările beneficiare.

● În ceea ce privește **produsele industriale**, controlul importurilor în regim preferențial este asigurat printr-un **sistem de plafoane**, în cadrul căruia toate produsele cuprinse în schema de preferințe sînt repartizate în 189 de grupe. Pentru fiecare grupă se stabilesc, înainte de fiecare exercițiu financiar (aprilie—mai), plafoane care corespund valorii sau volumului importurilor efectuate, în 1968, din țările beneficiare de preferințe (contingent de bază), la care se adaugă 10% din valoarea sau volumul importurilor originare din celelalte țări, efectuate în cursul celui de al doilea an care precede exercițiul pentru care se fixează plafonul (contingent suplimentar). Astfel, pentru exercițiul financiar 1974, contingentul de bază rămîne anul 1968, iar cel suplimentar va fi calculat pe baza datelor din anul 1972.

În cazul în care importurile ating plafonul fixat pentru o grupă sau alta de produse, regimul preferențial se suspendă pentru toate țările beneficiare. O singură țară beneficiară nu va putea exporta, în regim preferențial, decît pînă la concurența de 50% din plafonul fixat la fiecare grupă de produse. Din iunie 1973, însă, autoritățile japoneze au anulat limitele maximale, care se referă la o singură țară beneficiară, pentru un număr de 84 de grupe de produse, din cele 189 în care sînt clasate mărfurile industriale.

Valoarea, respectiv volumul plafoanelor se publică în Buletinul Oficial japonez la începutul fiecărui exercițiu financiar.

C. VASILIADE
A. ION

*) Pentru conformitate : a se vedea documentul GATT L/3559/1971.

conducere și organizare

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Responsabilitatea în procesul centralizării — descentralizării

APĂRUT în contextul eforturilor de industrializare a structurilor economiei nipone, **„Mitsubishi"**, reușește în perioada postbelică o deosebită ascensiune. Dominînd sectorul industriei grele japoneze, și-a fundamentat dezvoltarea pe o strategie originală, considerată de mulți ani a fi ilustrarea cea mai reprezentativă a ridicării economiei japoneze de după război.

Prima etapă a dezvoltării sale, cuprinzînd întreaga perioadă de 25 de ani de după război, **se intemeiază pe o strategie de creștere**, definită prin următoarele caracteristici :

a) **Lansarea într-o gamă foarte largă de activități.** S-a urmărit în permanență extinderea în toate domeniile de activitate, pornindu-se de la ideea că numai dintr-o foarte mare diversificare a activităților rezultă o excepțională stabilitate, o mare suplețe, în special în cazul instabilităților conjuncturale.

b) **Pe plan comercial**, societatea a dezvoltat în ultimii 10 ani, o vastă rețea de informații, care i-a ajutat să efectueze circa 9% din importurile și 13% din exporturile japoneze. Cucerirea de noi piețe externe reprezintă un sfert din volumul producției, fiind unul din principalele obiective ale societății. Arma de atac a firmei este prețul.

c) **Un sistem de conducere hipercentralizat** este considerat a fi stat la baza succeselor economice înregistrate, înscriindu-se în **tradiționalismul japonez**, principiul său fundamental și intangibil putînd fi formulat astfel : **decizia nu e luată niciodată în partea de jos a ierarhiei, ea vine obligatoriu din vîrful piramidei.** În schimb ea este pregătită cu grijă la cele mai de jos trepte și discuțiile pe care le provoacă această pregătire lasă conducerii superioare o marjă de manevră extrem de restrînsă. Ea implică totodată și numeroase precauții : cînd se tratează cu un nou partener se culeg despre el maximum posibil de informații, recrutarea unui colaborator este precedată de o testare intensivă și multilaterală a calităților sale personale, iar în ceea ce privește cadrele din străinătate, atunci cînd ele trebuie să ia o decizie este necesar să obțină totdeauna consimțămîntul de la Tokio. Această strategie vine să minimizeze riscurile și să sporească responsabilitățile.

Cea de **a doua etapă a dezvoltării**, evidentă de prin anii '70, poate fi definită ca **o strategie de rentabilizare.** Apreciind că dezvoltarea prin creștere a încetat să mai fie o necesitate, conducerea societății își îndreaptă tot mai mult atenția spre rentabilitate. Ca principale linii de acțiune se profilează :

a) **Reconversiunea activității.** Rămînînd în ramurile industriei grele, grupul preconizează orientarea în viitor spre industriile cu mare rentabilitate : (optică, electronică, mecanică fină, echipament electronic etc.) în care, chiar dacă se va vinde mai puțin, marja beneficiilor va fi mai ridicată.

b) **Impulsul investițional.** Grupul este conștient că atingerea obiectivului de reconversiune propus se poate face pe două căi : specializarea în domeniile în care este deja lansat și investiții în sectoarele în care este slab reprezentat. Marea majoritate a beneficiilor este destinată investițiilor.

c) **Prioritate dezvoltării în străinătate**, este deviza numărul unu a conducerii grupului. Ca forme de realizare se preconizează în special construirea de întreprinderi noi și cooperarea cu firme locale. Piața posibilă vizează întreaga lume, acolo unde investițiile sînt durabile și mai eficiente.

d) **Motorul dezvoltării** se apreciază că este **cercetarea,** în primul rînd cea proprie, în acest scop alocîndu-se fonduri însemnate. Nu se neglijează însă cumpărarea de licențe sau cooperarea, pornindu-se de la premisa că tehnica nu cunoaște frontiere naționale. Noul este aplicat cu tot mai multă acuitate și în domeniul conducerii, mai cu seamă datorită faptului că, în toate societățile grupului, media de vîrstă oscilează între 28—36 ani.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE – In unitățile NAVROM

EFICACITATEA UTILIZĂRII METODELOR MATEMATICE MODERNE ÎN ACTIVITATEA DE REPARAȚII

CONTINUÎND publicarea studiilor întocmite de absolvenții „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", prezentăm astăzi sinteza proiectului elaborat de **ing. Dumitru Constantinescu.**

Realizat în cadrul Comandamentului Marinei Civile „Navrom" din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, cu concursul unităților subordonate acestuia, a Șantierului Naval Constanța și a agențiilor de comerț exterior „Navlomar" și „Navimpex", proiectul, prin conținutul său, prin metodele propuse, permite îmbunătățirea substanțială a activității de reparații a navelor maritime, în special, prin reducerea considerabilă a duratelor de staționare și a costurilor lucrărilor de reparații, propunînd în același timp căi practice de reducere a eforturilor valutare

- **Un studiu cu eficiență de peste 60 milioane lei.**
- **Rezervă principală de acțiune : reducerea duratei de imobilizare.**
- **O soluție concretă pentru creșterea aportului valutar.**

● Obiectivele...

DEZVOLTAREA flotei maritime și fluviale românești în actualul cincinal și în continuare, pînă în anul 1980, cu mecanizările și automatizările adecvate, dezvoltarea traficului maritim mondial, vor ridica probleme deosebite în ceea ce privește întreținerea și repararea instalațiilor de la bordul navelor. Este vorba de creșterea cantitativă a volumului de reparații, de diversificarea acestora, de ridicarea nivelului lor calitativ.

Rezolvarea acestui complex de probleme. presupune examinarea organizării și a capacității actuale a activității de reparații la navele maritime de transport, perfecționarea sistemului de conducere a acestei activități, proiectarea unui sistem fundamental îmbunătățit față de cel actual, care să pună la dispoziția conducătorilor programe de acțiune, de necesar de resurse și de dirijare eficientă a acestora în scopul realizării sarcinilor cantitative și calitative planificate.

Preocuparea susținută în această direcție a unităților interesate este concretizată în prezentul proiect, care își propune pornind de la analiza critică detaliată a situației existente, luînd în calcul perspectiva, să ofere o soluție nouă capabilă să înlăture actualele deficiențe, permițînd performanțe superioare în desfășurarea activității de reparații, a folosirii raționale a resurselor și a măririi rentabilității unităților reparatoare de nave maritime. **Elementul central asupra căruia își propune să acționeze sistemul de reparații propus îl constituie REDUCEREA DURATEI DE IMOBILIZARE A NAVELOR.** Dar el nu este și singurul. Se mai urmăresc prin noua soluție : **a) reducerea cheltuielilor valutare, acordate în prezent pentru reparații în șantierele navale din străinătate ca urmare a motivării lipsei de capacitate în șantierele din țară ; b) reducerea duratei de staționare în reparații, care va conduce în final la obținerea de încasări valutare suplimentare ; c) creșterea posibilităților de încasări valutare, prin efectuarea unor categorii de reparații la navele străine solicitatoare.** S-a ținut cont, în elaborarea soluțiilor, de faptul că **exportul de reparații este foarte eficient**, el permițînd realizarea unui curs de revenire mai scăzut comparativ cu alte activități.

● ...și fundamentarea lor

ÎN PROIECTAREA noilor soluții îmbunătățite de reparare a navelor maritime s-a pornit de la analiza critică detaliată a sistemului actualmente practicat în această activitate. Este vorba de **sistemul de reparații periodice preventiv planificate,** caracterizat în special prin **scoaterea periodică a navelor din exploatare pentru executarea unor reparații într-un volum prestabilit, în conformitate cu planul anual.** În baza acestuia, anual, navele sînt supuse **categoriilor de reparații** din tabelul 1 în care intervalele sînt strict obligatorii. Ele sînt efectuate actualmente, diferențiat, în cadrul unităților din componența bazei de reparații a flotei maritime comerciale : șantierul naval Constanța, secția de reparații și utilaje portuare Constanța, atelierul de reparații navale Sulina, atelierul naval Tulcea și șantierul naval Brăila.

Analiza detaliată a activității unităților reparatoare, în ultimii ani, reflectă existența unor deficiențe, cauzele fiind multiple. **În primul rînd,** se observă că unitățile reparatoare de nave prestează și alte activități, apărînd necesară **înființarea unor ateliere și șantiere profilate numai pentru reparații de nave maritime. În al doilea rînd,** se constată că la repararea navelor nu sînt folosite utilaje de cea mai înaltă tehnicitate, productivitate și calitate. **În al treilea rînd,** se apreciază că se manifestă lipsuri și în ceea ce privește organizarea locurilor de muncă, calitatea lucrărilor, tehnologiei, precum și în legătură cu folosirea timpului de lucru al muncitorilor și a indicilor de utilizare a mașinilor. Forma de salarizare în regie, practicată de unele unități, se dovedește a nu fi stimulativă

În aceste condiții, obiectivele privind eficiența și dezvoltarea activității de reparații nu sînt în totalitate realizate. Este vorba de executarea lucrărilor în strictă concordanță cu interesele transportului pe apă, în totalitate și într-un interval de timp scurt, de cea mai bună calitate și la un preț care să facă rentabilă exploatarea navelor.

● Soluții de îmbunătățire

DEPĂȘIREA considerabilă a duratelor de staționare și a costurilor lucrărilor de reparare a navelor, ca principale concluzii rezultate din analiza situației existente, arată cu claritate că **lipsa unui program inițial bine fundamentat și a unui control continuu pe parcursul exploatării navei cît și în timpul execuției lucrărilor de reparații**, sînt principalii factori care permit sau generează fenomenele perturbatoare evidențiale.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri proiectantul a propus introducerea de noi metode de conducerea proiectelor și renunțarea la conceperea programelor prin procedee intuitive de tipul graficului Gantt. Printre metodele propuse citățm :

1) **Procedeul de conducere a lucrărilor de reparare a navelor prin metoda drumului critic.**

2) **Metoda de control planificat.**

3) **Procedeul reclasificării continue a navelor.**

S-a propus totodată folosirea pentru executarea operațiunii de carenaj — activitatea conducătoare în reparația navei, a unor dispozitive cu productivitate maximă. În același timp, s-a propus, în scopul reducerii cheltuielilor de transport prin deplasarea aparaturii și a altor agregate la diverse centre de reparații, a creșterii operativității în executarea lucrărilor, efectuarea la nivelul Șantierului naval din Constanța a unor lucrări anterior executate de diverse cooperative de prestări de servicii, organizarea lucrului la doc și cheiurile de armare în două și trei schimburi, ca și organizarea unei rețele de cooperare pe plan local la lucrările cu volum mare.

Tabelul nr. 1

Nr. crt.	Categoria de reparații	Periodicitatea	Durata de imobilizare anuală planificată (zile)
1.	Revizia tehnică — R.T.	anual	30
2.	Reparația curentă de gradul I — $R.C_1$	la doi ani	40—50
3.	Reparația curentă de gradul II — $R.C_2$	la patru ani	75
4.	Reparația capitală	12—18 ani	în funcție de timpul navei și durata de serviciu

● Eficiența economică și avantajele noului sistem

NOUL SISTEM de reparare a navelor maritime conține numeroase avantaje. Referindu-ne la **introducerea metodei drumului critic,** putem consemna ca efecte noi, pe care aplicarea ei le implică, următoarele :

a) **activitatea de programare și de control se desfășoară pe baze științifice și cu un înalt grad de precizie ;**

b) **prin întocmirea grafului rețea se creează posibilitatea formării unei concepții precise în legătură cu complexitatea proiectului (navei), la nivelul de detaliere dorit și se cunoaște interdependența diferitelor activități, precum și importanța fiecăreia pentru realizarea proiectului în ansamblul lui ;**

c) **cunoașterea activităților critice permite concentrarea atenției conducerii asupra factorilor hotărîtori, ceea ce mărește eficiența muncii de conducere ;**

d) **graful rețea asigură o descriere logică a diferitelor faze de execuție a proiectului (lucrărilor navei) și în consecință atacarea într-o ordine rațională a elementelor sale constitutive.**

În ceea ce privește **introducerea metodei de control planificat și a procedeului reclasificării continue a navelor,** principalul lor avantaj constă în **crearea posibilității efectuării lucrărilor de reparații, în cea mai mare parte, la danele de încărcare în timpul operațiunilor de descărcare-încărcare a navelor.** Calculele pentru anul 1975 arată că astfel **numărul zilelor de staționare a navelor se poate reduce prin ambele metode cu peste 90%.**

Este indiscutabil aportul direct și indirect pe care aplicarea celor trei metode îl aduce la reducerea costului reparațiilor navelor. Tot la capitolul eficiență notăm și **aportul valutar** pe care fiecare dintre cele trei metode îl poate aduce **la nivelul anului 1975 : 6,8 mil. lei valută prin metoda drumului critic, 21,8 mil. lei prin metoda controlului planificat și 22,8 mil. lei prin procedeul reclasificării continue.** De asemenea, prin reducerea timpului de staționare pe doc se **reduc cheltuielile generale de staționare cu aproximativ 5,8 mil. lei.** Aplicarea grafelor rețea permite totodată optimizarea activității docurilor de la S. N. Constanța, evidențiind importante rezerve de capacități nefolosite în prezent.

Cele arătate sînt doar cîteva din efectele economice pe care aplicarea sistemului propus de reparare a navelor maritime le poate aduce Este vorba de indicatori de eficiență ridicați, care recomandă fără rezervă soluțiile, în același timp acestea din urmă deschizînd posibilitatea rezolvării și a altor aspecte cum ar fi cele referitoare la : problema pieselor de schimb, activitatea de service la nave ș.a. Posibilitatea aplicării imediate și concomitente a soluțiilor oferă totodată posibilitatea fructificării în totalitate a avantajelor lor.

CARE SÎNT ȘI CUM ACȚIONĂM ÎMPOTRIVA PREJUDECĂȚILOR ÎN ORGANIZARE ?

APLICAREA METODELOR MODERNE de organizare științifică a producției prezintă încă serioase dificultăți, și în literatura de specialitate găsim deseori îndrumări pentru înlăturarea acestora. Din nefericire însă, această literatură este rareori înțeleasă în spiritul ei, adeseori chiar ignorată.

Care sînt cauzele acestei discordanțe ? În general, este vorba de o optică deformantă, prin care diverși organizatori, insuficient pregătiți, își construiesc o imagine simplistă asupra unor fenomene reale complexe. Fascinați de logica modelelor abstracte din literatură, ei confundă aceste modele cu un panaceu universal, simplu și ușor de aplicat, prin care se poate rezolva orice problemă practică.

Această optică greșită se datorește ignorării esenței și structurii conceptului de model, ceea ce a dus la apariția așazisului **mit al rețetei.** Organizatorul, confundînd metodologiile, formulele, coeficienții din literatură cu niște soluții-șablon cu aplicarea universală, cu niște „rețete". Asemenea „rețete" ademenesc pe acei organizatori-amatori, fiindcă le dau impresia că le acoperă răspunderea și că îi dispensează de efortul de gîndire și de asumarea de riscuri.

În realitate, un cercetător nu va dispune niciodată de totalitatea informațiilor necesare redactării acestor modele, informații extrem de numeroase și nu întotdeauna accesibile și măsurabile. Nicăieri el nu va putea găsi în literatură modele ideale, universal aplicabile, formulele din cărți fiind doar modele schematice, esențiale, reprezentative, cu valoare orientativă, incapabile să rezolve în totalitate problemele sale specifice.

Adevăratul avantaj al materialelor îndrumătoare, constă în aceea că pun în evidență structura de bază, **esența** unei familii de probleme și că-l ajută pe cercetător să gîndească, netezindu-i drumul spre găsirea soluției și evitîndu-i un număr de tatonări inutile, **parcurgerea** acestui drum se va efectua însă exclusiv cu resursele sale personale.

Să urmărim, în continuare, cîteva probleme uzuale care, din lipsă de aprofundare, au degenerat adeseori în formalism, fiind rupte de fapte.

1. **Problema lotului economic.** — Atunci cînd fabricarea în serie a unui obiect dat nu încarcă integral capacitatea mașinilor, el va trebui executat **în loturi.** Cît de mari vor fi însă aceste loturi ? Specialiștii consideră că cota parte din cheltuielile de pregătire ce revine unui singur obiect grevează puternic costul acestuia atunci cînd loturile sînt prea mici ; dacă loturile ar fi în schimb prea mari, apare un stoc ridicat de producție neterminată care ar greva puternic fondul de rulment. Ei deduc o formulă de optimizare a mărimii lotului, dar din cauza unui număr de factori de influență ce nu au putut fi cuprinși în calcule, modelul nu poate acoperi decît foarte puține cazuri reale. Există totuși numeroși organizatori-amatori care s-au lăsat seduși de simplitatea formulelor și au elaborat graficele pe bază de loturi optimale. Bineînțeles că aceste grafice au rămas simple piese de arhivă. Teoriile moderne recomandă astăzi sincronizarea fabricației prin **loturi periodice,** dar nici acest principiu nu trebuie aplicat fără discernămînt.

Niciodată deci, un model matematic, destinat să ilustreze aspectele generale ale unui fenomen, nu trebuie confundat cu o rețetă rigidă și aplicat fără discernămînt.

2. **Problema secvențială.** — Ordinea secvențială în care se lansează sarcinile unui program de fabricație poate căpăta numeroase forme, dar va exista desigur una, corespunzînd unei încărcări maximale a mașinilor și unui ciclu de producție minimal. Modelele matematice propuse s-au dovedit însă inoperante, necesitînd un volum de calcule ce depășește capacitatea celor mai puternice mașini electronice. Dar, numeroși organizatori amatori își pierd încă timpul căutînd modele simplificate care nu sînt însă aplicabile decît dacă se impun fluxului material un ansamblu de restricții care niciodată nu se vor întîlni în practică.

3. **Problema ierarhizării.** — Din cauza marelui număr de sarcini de fabricație, a resurselor materiale și a fondului de timp limitate, nu se poate acorda tuturor sarcinilor maximum de atenție și ar trebui să se dea cea mai mare importanță, celor cu ponderea cea mai ridicată. Metodele Pareto, ABC, 80/20 etc, permit ierarhizarea sarcinilor pe considerente de pondere. Organizatorul — amator va prefera însă fie să ierarhizeze sarcinile pe considerente subiective, fie să le trateze pe toate pe plan egal, rezolvîndu-le deci superficial, fie prin neplanificarea timpului, ajunge, la sfîrșit, în criză de timp, sacrificîndu-le poate tocmai pe cele mai importante. Acest exemplu ilustrează un alt aspect negativ : **mitul „bunului simț"** care respinge total efortul de documentare și de gîndire, invocînd un fel de calitate înnăscută, transcendentală prin care s-ar putea obține direct soluțiile optimale.

4. **Calculatorul electronic** scutește astăzi pe om de un volum ridicat de muncă de rutină, pregătindu-i toată baza informațională pentru luarea deciziilor. Calculatorul trebuie însă programat și alimentat cu informații de către **om** și tot omul este cel care ia, în final, deciziile pe baza datelor prelucrate de calculator. **Programarea** reclamă un volum serios de muncă de concepție, de înaltă calificare. Chiar și pachetele de programe livrate de firmele furnizoare trebuie adaptate și refăcute în raport cu specificul local. **Informarea** calculatorului reclamă un efort organizat pentru culegerea, transmiterea, sortarea și centralizarea datelor primare, sarcină grea și complexă prin ea însăși. În fine, **luarea deciziilor** implică asumarea de riscuri, sarcină cu atît mai delicată, cu cît baza informațională e mai complexă.

Toate aceste aspecte dărîmă prejudecata că simpla posesie a unui calculator echivalează cu rezolvarea problemelor. Ignorarea lor face ca posibilitățile calculatorului să nu fie, în general, exploatate în condiții care să justifice cheltuielile pentru achiziționarea, deservirea, întreținerea și mai ales informarea acestuia : calculatoarele ajung de obicei să fie utilizate numai pentru un număr restrîns de probleme, secundare (stocuri, salarii), ce s-ar putea ușor rezolva într-o stație de cartele perforate.

5. **Expertul** este un specialist angajat prin contract dinafara întreprinderii, căruia i se trasează o sarcină de organizare și apoi este lăsat să lucreze singur, fără a i se da nici un ajutor sau sugestie și fără ca măsurile propuse de el să fie investite cu autoritatea conducerii. În aceste condițiuni proiectele elaborate de el sînt în general inaplicabile, dar nici nu se ajunge la constatarea acestui fapt, deoarece destinația lor va fi de obicei arhiva.

Aceste cîteva aspecte au urmărit să arate că problemele complexe ale organizării moderne nu pot fi nici rezolvate, nici traduse în fapte, fără **un efort susținut de studiu și de gîndire** în primul rînd economic. Un bun organizator trebuie :

a) Să posede o solidă pregătire profesională și o îndelungată experiență, deoarece **nu poți organiza ceea ce nu cunoști ;**

b) Cunoștințele sale economice trebuie să se îmbine strîns cu cunoștințele tehnice ;

c) Să fie dotat cu anumite calități psihologice, deoarece problemele de organizare afectează direct și în primul rînd factorul uman. El va trebui să poată mobiliza interesele tuturor salariaților întreprinderii, începînd cu acelea ale organelor de cunducere.

d) Trebuie să aibă o gîndire clară, metodică dar simplă, și un nemărginit entuziasm.

e) El trebuie să țină permanent conducerea la curent cu rezultatele activității sale și să nu-și mascheze eșecurile ci, dimpotrivă, analizîndu-le critic să caute măsuri de îndreptare.

În fine, trebuie subliniat că problemele moderne de organizare depășesc posibilitățile unui singur om și vor trebui încredințate **unui colectiv,** compus din economiști, tehnicieni, matematicieni, statisticieni, programatori etc, în care rolul de coordonator trebuie să-l aibă economistul. La acțiunea de organizare trebuie de asemenea să participe fără excepție **toți salariații întreprinderii,** în care scop trebuie să existe un climat general, unanim favorabil și stimulativ pentru promovarea preocupărilor de organizare.

ing. Gabriel CULCER

CADRE ȘI RĂSPUNDERI

ing. Grigore STANA

directorul Întreprinderii miniere Dobrogea

● Vreți să ne spuneți, pentru început, ce funcții de conducere ați mai îndeplinit ?

— Am fost angajat în anul 1956 ca inginer stagiar la una din cele cinci unități productive ale Întreprinderii miniere Dobrogea, trecînd succesiv prin funcțiile de inginer dispecer, șef serviciu, inginer șef și în cele din urmă în funcția actuală.

● Care sînt principalele probleme cu care este confruntat colectivul de conducere ?

— Aș spune că toate problemele ce preocupă azi colectivul nostru de muncă sînt importante. În mod deosebit acordăm însă o atenție creșterii volumului de rezerve de substanțe minerale utile ; descoperirii de noi zăcăminte de substanțe minerale ; îmbunătățirii tehnologiilor de lucru și aplicării de tehnologii noi, capabile să permită recuperarea unor cantități tot mai însemnate de metal din minereurile supuse prelucrării.

● Vă delegați atribuțiile ? Cum ? Cui și cu ce rezultate ?

— Unele atribuții sînt delegate colaboratorilor care prin pregătirea lor și prin rezultatele obținute au dovedit că pot îndeplini unele activități cu rezultate foarte bune. Este și motivul pentru care întotdeauna am fost preocupat să cunosc cît mai bine pe toți membrii colectivului de conducere, îndeosebi colaboratorii apropiați și aceasta sub toate aspectele.

● Ce întreprindeți pentru stimularea spiritului de inițiativă în realizarea unor obiective mai dificile ?

— Pentru stimularea spiritului de inițiativă al colaboratorilor nu am folosit metode speciale. Deoarece întotdeauna au fost adoptate acele soluții care au prezentat cea mai ridicată eficiență, fiind totodată cele mai indicate din punct de vedere tehnic, fără a ține seama de cine le-a propus, am reușit să dau încredere și satisfacție colaboratorilor, stimulînd spiritul de inițiativă.

● Ce însemnătate acordați menținerii unei stări de spirit pozitive în cadrul colectivului de muncă ?

— Este necesar ca prin munca ce o desfășori să creezi în mijlocul colectivului un climat de satisfacție pentru succesele obținute și de nemulțumire pentru ceea ce ar fi fost posibil de realizat. Trebuie menținut în permanență în mijlocul colectivului un climat, de încredere că se pot obține, în fiecare zi, rezultate mai bune decît în ziua precedentă.

● Ce dificultăți generează faptul că exploatările întreprinderii dv. sînt dispersate pe teritoriul a două județe, la distanțe destul de mari una de alta ?

— Este adevărat că activitatea întreprinderii se desfășoară pe teritoriul a două județe, iar substanțele minerale supuse valorificării sînt diferite de la o exploatare minieră la alta. Profilul exploatărilor miniere din județele Constanța și Tulcea este legat de substanțele minerale utile extrase și prelucrate. Greutățile mai însemnate în desfășurarea activității noastre sînt legate de diversificarea substanțelor minerale pentru a căror extragere și valorificare sînt necesare tehnologii diferite, și de poziția geografică a fiecărei exploatări și a fiecărui zăcămînt, ceea ce necesită un studiu mai aprofundat în luarea unor decizii importante. Sînt greutăți și în repartizarea cadrelor, îndeosebi a celor cu pregătire superioară.

● Cît din timpul dv. de muncă acordați problemelor de organizare ?

— Întotdeauna am urmărit ca atît fondul de timp propriu cît și al colaboratorilor să fie folosit rațional și eficient. Nu am făcut o statistică a duratelor de timp acordate problemelor de organizare, dar pot aprecia că este vorba de circa 20% din timpul total de lucru.

● Și cît din timpul liber îl consacrați celorlalte preocupări ?

— În afara programului de lucru, am fost și sînt pasionat de excursii pe care le efectuez cu familia. Familiei îi consacru de altfel și cea mai mare parte din timpul ce-mi rămîne în afara activității pe care o desfășor în întreprindere.

Mircea POSTELNICU

VADEMECUM

Între nevoie și realitate

ÎN CUNOAȘTEREA omului salariat, psihologia conducerii aduce un aport substanțial. Una din problemele importante puse în discuție de ca în ultimii ani este și aceea a **dependenței** *și* **independenței.** *Cunoașterea acestor două tendințe între care omul oscilează în permanență și posibilitatea de a acționa pe această bază în cunoștință de cauză, presupune din partea cadrelor de conducere de la diferitele niveluri ierarhice ale întreprinderii, înțelegerea în timpul oportun atît a nevoilor fundamentale ale salariatului, privit ca om în general, cît și a nevoilor sale specifice. Este vorba în acest din urmă caz de următoarele :*

1. Nevoia de a ști, de a înțelege și de a se exprima. *Conducătorul, cunoscînd că subalternii săi au în permanență nevoie de a ști, de a înțelege și de a se exprima, trebuie, pentru a putea crea condiții de satisfacerea acestor nevoi, să știe : de ce mijloace dispun ei ?, dacă informațiile pe care le primesc sînt suficiente ? cum s-a realizat integrarea în întreprindere ?, ce anume cunosc ei în legătură cu obiectivele și mijloacele acesteia ?, dacă procesul integrării nu e decît unilateral ? și, în sfîrșit, dacă fiecare dintre salariați nu este redus numai la un rol ?*

2. Nevoia de structură. *Nu există grup fără șef ; acest fenomen declanșează în întreprindere un proces de „verticalizare" care se exprimă în organigrama de structură. Rezultă o suprapunere, „de etaje" și o dependență a fiecărei trepte de treapta precedentă. Verticalizarea implică specializare. Atunci cînd există o imprecizie în definirea funcțiilor, fiecare își atribuie un grad prea mare de independență. Cum se poate înlătura apariția acestor neajunsuri ? Printre altele, și printr-o structură bine stabilită în care fiecare să-și găsească locul.*

3. Nevoia de autonomie. *Este reversul, elementul compensator al dependenței și apare atunci cînd salariatul își îndeplinește sarcinile pe locul său de muncă. Ea se manifestă sub diverse forme, ca de exemplu, tendința de contrazicere, supraestimarea atributelor s.a.*

Întreprinderea fiind un ansamblu de grupuri umane, conducătorii trebuie să știe și reacțiile pe care dependența și independența le pot antrena în fiecare grup. Este vorba de :

a) Frica de risc *face — atunci cînd există — ca subalternii să aibă tendința de a nu întreprinde nimic din proprie inițiativă. Consecința imediată și fundamentată a unor asemenea situații : salariații care manifestă această tendință rămîn sub posibilitățile lor.*

b) Respingerea activităților de lungă durată. *Creează la salariați tendința de a se preocupa numai de probleme posibil de rezolvat în termene scurte, sau pur și simplu de a-și „face de lucru", căutînd să respingă activitățile de amploare, cu volum de muncă evaluat pe durate mari.*

c) Nevoia de a fi aprobat. *Subordonații doresc să fie înțeleși, să fie aprobați, vor să obțină notări bune la lucrările lor, fac eforturi pentru a „face plăcere" superiorilor lor.*

d) Conștiința de a suporta. *Există în cadrul activității evenimente suportate și evenimente provocate. O parte dintre subordonați sînt tentați să creadă că, în permanență, ei suportă mai mult decît provoacă. Prin compensație, ei caută să se compenseze provocînd la rîndul lor pe proprii subordonați.*

e) Supraestimarea. *Unii oameni au tendința să creadă că sînt rău folosiți, că valorează mai mult decît sînt estimați. Această stare de spirit — atunci cînd se manifestă — blochează inițiativa, antrenînd solicitări care nu în mod necesar și totdeauna sînt justificate.*

Conducătorii diverselor grupuri de muncă, cunoscînd aceste reacții și efectele lor, le pot atenua, căutînd să satisfacă nevoile care le-au generat, creînd un climat de cooperare, instaurînd un spirit de colectivitate, de echipă deci, de satisfacții reciproce.

CENTRALA INDUSTRIALĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

Concepția directorilor generali asupra modalităților de accelerare a dezvoltării

LA SFÎRȘITUL LUNII NOIEMBRIE 1973, redacția revistei „Viața economică" a adresat tuturor directorilor generali de centrale industriale și unități asimilate acestora, invitația de a participa la o anchetă pe tema : „Centrala industrială și creșterea economică". In scrisoarea adresată directorilor generali subliniam că pe lîngă facilitatea unui schimb util de idei, obiectivul esențial al anchetei era acela de a permite evidențierea concepției conducerilor de centrale asupra modalităților de accelerare a dezvoltării, a creșterii economice a centralelor. Cititorii își reamintesc desigur că o anchetă cu aceeași temă a fost inițiată la sfîrșitul anului 1972. Acest fapt ne permite acum să facem apel și la o analiză comparativă a răspunsurilor primite, la fiecare întrebare în parte și pe ansamblu. Iar pe această bază putem să evidențiem elementele de continuitate sau de discontinuitate prezente în concepția conducerilor de centrale despre creșterea economică, să sesizăm totodată cauzele care au generat eventualele mutații, sensul de acțiune și intensitatea acestora, să observăm dacă este vorba de elemente de conjunctură sau dimpotrivă de note definitorii a căror constanță tinde să se accentueze în timp.

De fapt, o parte a răspunsurilor primite la anchetă au fost publicate în revista noastră în numerele sale din 1973 (nr. 52 din 28 decembrie) și 1974 (nr. 1 și 2). Pînă la data de 1 februarie a.c. au sosit la redacție opiniile unui număr de 16 directori generali de centrale, reprezentînd aproape un sfert din numărul total al unităților cu statut de centrală din economia noastră (la ancheta din 1973 au răspuns numai circa 17% din conducătorii de centrale). Mărimea indicelui de reprezentativitate ne obligă la a atrage atenția că observațiile și concluziile noastre trebuie privite cu rezerva cuvenită, ele fiind uneori doar orientative. Faptul că este vorba de unități aparținînd unui număr de șase ministere economice ceea ce confirmă utilitatea efortului întreprins de sintetizare a răspunsurilor primite, permite însă comparații interesante și desprinderea, pe această bază, a unor elemente ce pot fi avute în vedere în definirea concepției de azi asupra creșterii economice a conducerilor de centrale industriale din economia noastră națională.

• O încercare de ierarhizare a deciziilor luate în 1973

NE VOM REFERI pentru început la prima din întrebările chestionarului trimis directorilor generali : **„Care considerați că a fost DECIZIA CEA MAI IMPORTANTĂ privind viitorul centralei PE CARE AȚI LUAT-O (în calitate de director general) sau la luarea căreia ați participat (în calitate de președinte al consiliului oamenilor muncii) ÎN ANUL 1973".**

Cum era de așteptat, ancheta relevă faptul că în anul care a trecut, procesul decizional la nivelul conducerilor de centrale industriale, a fost puternic marcat de preocupările legate de **aplicarea prevederilor normelor unitare de structură.** Este un element nou, care a polarizat în primul rînd atenția cadrelor din conducerea de vîrf a unităților cu statut de centrală din economia noastră, fapt explicabil atît prin efectele imediate pe care el le-a avut (este vorba îndeosebi de faptul că el a asigurat o structură organizatorică unitară, mai simplă și mai eficientă la toate nivelurile ierarhice, o mai eficientă apropiere a conducerii de producție) și mai cu seamă prin consecințele pe diverse planuri pe care le va avea asupra dezvoltării de viitor a centralelor noastre industriale. Că este vorba de **decizia numărul unu a anului 1973** ne-o demonstrează cu destulă convingere faptele. La peste 19% din directorii chestionați ea s-a situat departajat în partea cea mai de sus a agendei lor de lucru, la toți ceilalți ea fiind menționată ca făcînd parte din aria preocupărilor lor, cu titlu de problemă majoră.

Directori generali participanți la anchetă

Ion VELEA — Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri — București ; **Victor MAȚEȚEVICI** — Centrala Transporturilor Auto — București ; **Augustin ANGHELEANU** — Regionala de căi ferate — Craiova ; **Virgil PLATON** — Centrala producției și industrializării sfeclei de zahăr — București ; **Aron DUDAȘ** — Regionala de căi ferate — Cluj ; **Constantin NICOLAU** — Centrala producției și industrializării petrolului — București ; **Constantin CIOBÂNEL** — Regionala de căi ferate — Galați ; **Iosif STEINBACH** — Centrala industriei confecțiilor — București ; **Radu ANDARACHE** — Centrala industrială a celulozei și hîrtiei — Brăila ; **Constantin MIHAILESCU** — Centrala de mecanizare și utilaj minier-petrolier — Ploiești ; **Maria FLUCSĂ** — Centrala industriei bumbacului — București ; **Dumitru STĂNESCU** — Centrala industrială de fibre chimice — Săvinești ; **Gheorghe TĂNASE** — Centrala mecanică de material rulant — București ; **Constantin DĂSCĂLU** — Centrala „Delta Dunării" — Tulcea ; **Georgeta CRISTOLOVEANU** — Centrala industriei mătăsii — București ; **Dumitru STOIAN** — Centrala industriei sticlei și ceramicii fine — București.

Pe locul doi, ca și anul trecut, se situează deciziile având drept conținut fundamentarea strategiei de dezvoltare a centralelor industriale. Este un element de continuitate remarcabil. El evidențiază cu deosebită claritate faptul că atenția organelor de conducere din economia noastră, a directorilor generali de centrale industriale, este tot mai mult îndreptată spre consolidarea dezvoltării de perspectivă, spre **definirea cît mai precisă a unor strategii de dezvoltare proprii, fundamentate științific.** Menținerea timp de doi ani pe același loc de frunte al agendei decizionale, arată pregnant că este vorba de o preocupare cu caracter de permanență, de consecvență constantă. Consemnînd o realitate, faptul în sine, are, semnificația unei necesități împlinite.

Pe locul trei se situează problemele organizării producției, aceleași care anul trecut ocupau de abia locul 6, avînd acum un punctaj cu 40% mai mare decît cel obținut în anul precedent. Este vorba de **o accentuare a preocupărilor spre acele probleme care reprezintă condiția principală a ridicării eficienței astăzi și, în același timp, fundamentul eficacității de mîine.** Este o necesitate evidentă, resimțită din „interiorul" centralelor, de a relansa activitatea de organizare.

Pe următoarele două locuri, la egalitate de puncte — 12,5% — se situează alte două domenii decizionale :

• adoptarea de măsuri în vederea îndeplinirii planului pe anul în curs și îndeplinirii cincinalului înainte de termen ;

• organizarea activității de export.

Recurgînd la o comparație formală a clasamentului întocmit anul acesta cu cel din anul trecut s-ar părea că „faptele" ne contrazic : scad preocupările pentru conducerea curentă. Dar contrazicerea este numai aparentă, fenomenul „scăderii" unor astfel de preocupări avînd explicații multiple. Să ne oprim la exemplul deciziilor referitoare la îndeplinirea planului și realizarea cincinalului înainte de termen : anul trecut ele ocupau locul 1 în clasament, iar anul acesta locul 4. Care sînt explicațiile ? Ne vom opri la cele mai importante : la unii conducători de centrale acest domeniu decizional figurează încă pe locul 1 ; la alții el se menține în plutonul problemelor majore ale anului care a trecut ; în cele mai multe cazuri majoritatea aspectelor de bază pe care această acțiune le implică au fost rezolvate corespunzător în anii trecuți : multe din problemele din aria respectivă sînt împrăștiate în sfera celorlalte domenii decizionale, rezolvarea acestora fiind și propria lor rezolvare. Mai trebuie notat și faptul că din punct de vedere al ponderii răspunsurilor diferența nu este prea mare : 15% în 1972 și 12,5% în 1973. În compensație parcă, preocuparea pentru **îmbunătățirea activității de export ucă însă de pe locul șapte în 1972, pe locul cinci.**

Acest salt, deși îmbucurător, îl considerăm încă insuficient. Avem în vedere pe de o parte, rolul deosebit încredințat centralelor în realizarea exportului nostru, pe de altă parte, sporirea continuă atît a obiectivelor de export cît și a complexității condițiilor în care acestea trebuie atinse. Subliniem acest aspect cu atît mai mult cu cît și în clasamentul problemelor cu care vor fi confruntate centralele în 1974, exportul ocupă încă același loc 8 ocupat ca și în 1973. Centralele industriale, conducerile lor trebuie să-și concentreze mai mult atenția, energia, acțiunea spre acest domeniu important al ansamblului activității lor, factor hotărîtor pentru asigurarea unui ritm înalt de creștere economică.

Iar celelalte domenii decizionale, cuprinse în tabelul nr. 1, vin să completeze imaginea, urgențind totodată concluzia care se degajă din comentariul făcut : **în 1973 conducerile de centrale industriale și-au îndreptat într-adevăr atenția, cu prioritate către problemele de maximă importanță, către factorii esențiali ai dezvoltării, ai accelerării creșterii economice.** Spunînd aceasta ne gîndim și la ultimele domenii decizionale care completează clasamentul făcut : **organizarea conducerii, pregătirea cadrelor, perfecționarea metodologiei de planificare.**

Tabelul nr. 1

Clasamentul celor mai importante decizii luate în anul 1973 la nivelul conducerii centralelor industriale

Clasamentul în 1973	Domeniul decizional	Ponderea (%)	Locul ocupat în clasamentul din 1972
0	A	1	2
1	Aplicarea prevederilor normelor unitare de structură	19,00	x
2	Strategia de dezvoltare	19,00	2
3	Organizarea producției și a muncii	19,00	6
4	Adoptarea de măsuri în vederea realizării planului și îndeplinirii cincinalului înainte de termen	12,50	1
5	Organizarea activității de export	12,50	7
6	Organizarea conducerii	6,00	4
7	Pregătirea cadrelor	6,00	x
8	Perfecționarea metodologiei de planificare	6,00	x

TOTAL : 100%

*) Nu au figurat în clasamentul din 1972.

• Priorități în '74

„DINTRE PROBLEMELE cu care va fi confruntată conducerea centralei dv. în ANUL 1974, care apreciați că vor fi principalele trei și cum gîndiți să le rezolvați ?" Așa a fost formulată cea de a doua întrebare a anchetei noastre. Răspunsurile primite din partea directorilor generali chestionați fiind redate în tabelul nr. 2.

Sînt necesare, mai întîi cîteva explicații menite să faciliteze înțelegerea și interpretarea datelor inserate în clasamentul conținut de tabel.

S-a procedat, în primul rînd, la extragerea problemelor din formularele participanților, respectîndu-se, în măsura posibilului, enunțul original. În continuare, s-a efectuat o grupare în funcție de conținut obținîndu-se structura inserată în tabel. Deoarece problemele sînt menționate în mod diferit — unele o singură dată, altele de mai multe ori, **s-a stabilit pentru fiecare problemă un COEFICIENT DE GENERALITATE: raportînd numărul total de mențiuni al fiecărei probleme la numărul total posibil de mențiuni, adică la 48** (este vorba de tripla mențiune a celor 16 participanți, deoarece fiecare participant a avut de enunțat trei probleme). A mai apărut însă un aspect : o problemă putea fi menționată, de exemplu, de 20 de ori, dar de fiecare dată pe locul trei, iar alta de 10 ori dar de fiecare dată pe locul întîi. Această situație, determinată de faptul că directorii generali au fost rugați să enunțe dar și să ierarhizeze cele trei probleme, generează întrebarea cum putea fi stabilită stringența diferitelor probleme ? Am apelat pentru aceasta, ca și anul trecut, la indicatorul denumit de noi **COEFICIENT DE PRESIUNE.** Reamintim modul lui de calcul : **la fiecare menționare a problemei am acordat un număr de punete invers proporțional cu ierarhizarea făcută de fiecare director general** (am acordat : 3 puncte pentru locul întîi, 2 puncte pentru locul doi și 1 punct pentru locul trei), **făcînd în continuare suma punctelor pentru fiecare problemă în parte și raportînd acest număr la numărul total de mențiuni a problemei respective.** Evident, acest ultim coeficient variază între 1 și 3 apropierea de 3 indicînd faptul că respectiva problemă a fost menționată cu prepondere pe locul întîi. S-a făcut ierarhizarea în tabel după coeficientul de generalitate (coloana 1), alăturat (coloana 2) pentru ușurarea comparației, indicîndu-se locul ocupat în clasamentul anchetei de anul trecut.

Prezentăm — ca rezultat al calculelor — clasamentul obținut. Ancheta indică faptul că **problema numărul 1 a centralelor industriale în 1974 va fi realizarea planului de investiții.** Aceeași constatare o făcusem și cu ocazia anchetei de anul trecut. Putem spune deci că am „descoperit" din nou un **element de continuitate** deosebit de semnificativ. Și nu poate fi decît justificată această constantă dacă ținem seama de uriașul efort investițional în care țara noastră este antrenată pentru modernizarea structurilor sale economice.

Deschiderea tot mai acentuată a economiei noastre către piața mondială, în condiții de competitivitate sporită, cerințele tot mai diverse ale pieței naționale, înscrierea eficientă pe coordonatele de vîrf ale revoluției științifico-tehnice contemporane, sînt doar cîteva dintre factorii ce explică **uriașul salt pe care, problema înnoirii producției îl face : de la locul 9 în cadrul anchetei din 1973, la locul 2 în prezent.** Același lucru se poate spune și în legătură cu **preocuparea pentru utilizarea eficientă a capacităților de producție : ea face un salt de 8 locuri în clasament.** Locul 4 în clasament (față de locul 3 anul trecut) este ocupat, în continuare de **problemele realizării planului de producție.**

Rămînînd cu analiza la nivelul acestei prime treimi a clasamentului nostru, și urmărind concomitent natura și ierarhizarea problemelor, ceea ce ne frapează este **înlănțuirea de o logică perfectă a celor patru domenii problematice.** Ea definește cu destulă claritate ceea ce înseamnă producție în economia noastră : cît mai multe produse, în primul rînd, prin folosirea rațională, îndeosebi intensivă, a capacităților de producție, prin darea în folosință cît mai devreme posibil a noilor și modernelor investiții. Este în același timp definiția unei economii moderne, eficiente, competitive.

Că **activitatea de conducere este ancorată puternic în REALITATE,** ne-o demonstrează și faptul că **pe locul cinci** între preocupările organelor decizionale ale centralelor industriale se situează **problema reducri consumurilor specifice de combustibilii și energie.** Unul din elementele de referință care îndreptățesc aprecierea făcută, actualitatea preocupării, este semnificativ : în ancheta de anul trecut respectiva problemă nu apare.

Tabelul nr. 2

Aria și stringența problemelor cu care vor fi confruntate conducerile de centrale industriale în cursul anului 1974

După coeficientul de generalitate din coloana 3	Clasamentul înregistrat în cadrul anchetei de anul trecut	Domeniul problematic	1974 Coeficientul de generalitate	Coeficientul de presiune
0	1	2	3	4
1	1	Realizarea planului de investiții	20,00	2,0
2	9	Înnoirea producției	19,00	2,0
3	4	Utilizarea cît mai eficientă a capacităților de producție	10,40	2,4
4	3	Realizarea planului de producție	8,30	2,3
5	x	Reducerea consumurilor specifice de combustibil și energie	8,30	2,8
6	10	Profilarea și specializarea unităților ; dezvoltarea cooperării	8,30	1,8
7	4	Realizarea planului de aprovizionare	6,20	2,3
8	8	Realizarea planului de export	4,30	1,0
9	7	Valorificarea superioară a materiilor prime și reducerea cheltuielilor de producție	4,30	1,0
10	x	Ridicarea calității produselor	4,30	2,0
11	9	Modernizarea tehnologiilor de fabricație	2,30	2,0
12	2	Asigurarea necesarului de forță de muncă	2,30	1,0
13	13	Altele (întărirea disciplinei în muncă, generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III etc.)	2,30	3,0

Tabelul nr. 3

Ritmul mediu anual de creștere a producției marfă vîndută și încasată și rata medie a rentabilității în următorii 10 ani

— estimații făcute în decembrie 1973 de către directorii generali de centrale —

Nr. crt.	Centrala	Ritm anual de creștere	Rata medie anuală a rentabilității
0	1	2	3
1.	Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri — București	15,8%	10%
2.	Centrala transporturilor auto — București	6—8%	5%
3.	Regionala de căi ferate — Craiova	6,65%	6,9%
4	Centrala producției și industrializării sfeclei de zahăr — București	6%	7%
5.	Regionala de căi ferate — Cluj	6%	Nu a răspuns
6.	Centrala producției și industrializării petrolului — București	7—7,5%	Nu a răspuns
7.	Regionala de căi ferate — Galați	10%	Nu a răspuns
8.	Centrala industriei confecțiilor — București	10,4%	28—30%
9.	Centrala industrială a celulozei și hîrtiei — Brăila	7%	5,3%
10.	Centrala de mecanizare și utilaj minier-petrolier — Ploiești	10%	14%
11.	Centrala industriei bumbacului — București	4%	16%
12.	Centrala industrială de fibre chimice — Săvinești	20%	15—35%
13.	Centrala mecanică de material rulant — București	7,3%	23,5%
14.	Centrala „Delta Dunării" — Tulcea	15%	4%
15.	Centrala industriei mătăsii — București	12—15%	20%
16.	Centrala industriei sticlei și ceramicii fine	8—9%	4,5—5%

Tabelul nr. 4

Factorii de accelerare a creșterii economice a centralelor industriale
— așa cum au fost formulați de directorii generali de centrale —

Clasamentul 1973	Clasamentul 1972	Denumirea factorului	Punctajul (de cîte ori a fost menționat în cadrul anchetei)	Clasamentul 1973	Clasamentul 1972	Denumirea factorului	Punctajul (de cîte ori a fost menționat în cadrul anchetei)
1	x	Modernizarea tehnologiilor de fabricație	12	14	x	Înlocuirea actualelor motoare cu combustie internă	2
2	4	Asimilarea de produse noi și modernizarea celor existente	10	15	x	Rentabilizarea tuturor produselor	1
3	7	Diversificarea producției	5	16	18	Creșterea productivității muncii	1
4	2	Perfecționarea sistemului de conducere	5	17	x	Ridicarea gradului de electrificare a producției	1
5	2	Introducerea pe scară largă a informaticii	5	18	19	Ridicarea nivelului de competitivitate a exportului	1
6	9	Lărgirea bazei de materii prime	4	19	14	Realizarea în termen a investițiilor	1
7	5	Ridicarea gradului de mecanizare a producției	3	20	21	Consolidarea rolului centralelor industriale în conducerea subramurilor	1
8	x	Extinderea automatizării producției	3	21	24	Introducerea de metode moderne de organizare a producției și muncii	1
9	25	Introducerea de noi metode de conducere	3	22	6	Perfecționarea pregătirii profesionale	1
10	x	Găsirea de noi surse energetice	3	23	6	Introducerea de noi metode de control de calitate	1
11	x	Ridicarea nivelului calitativ al produselor	2	24	x	Restrîngerea folosirii hidrocarburilor drept carburanți	1
12	x	Introducerea de noi metode de conducere	2				73
13	18	Lărgirea cooperării internaționale	2				

*) Respectivii factori nu au fost menționați în ancheta făcută anul trecut.

Partea a doua a clasamentului oferă prilejul îmbogățirii afirmațiilor făcute. Atenția organelor de conducere a directorilor generali, din centralele noastre industriale este incontestabil orientată ferm spre probleme majore de care depinde viitorul economiei, spre factorii calitativi ai dezvoltării, ai creșterii, obiectivul ei final fiind în permanență, atît azi cît și mîine, sporirea eficienței economice. Și aceasta fie cînd este vorba de domenii problematice noi — cum este cel al ridicării calității produselor — locul 10, fie cînd întîlnim elemente de continuitate — același loc 8 este și anul acesta ocupat de preocuparea pentru realizarea planului de export, fie cînd, în sfîrșit, modificările de poziție în clasament nu sînt importante sau cînd sînt normale, justificate — cum este situația preocupărilor privind profilarea, specializarea și dezvoltarea cooperării unităților, realizarea planului de aprovizionare, valorificarea superioară a materiilor prime și reducerea cheltuielilor de producție, modernizarea tehnologiilor de fabricație.

Apare însă și un semn de întrebare în legătură cu locul ocupat (12) de **problemele asigurării necesarului de forță de muncă.** Sîntem ele de o importanță minimă ? Au fost ele deja rezolvate, în condițiile în care activitatea principală care le generează — investițiile — ocupă consecvent pe agenda directorilor generali, locul întîi atît în 1973 cît și în 1974 ? Reținem totuși că anul trecut ele ocupau încă un loc prioritar (2), „căderea" înregistrată anul acesta fiind de 10 locuri.

În linii mari, clasamentul după coeficientul de presiune are o configurație asemănătoare cu cel întocmit în funcție de coeficientul de generalitate. Totuși, notabil este faptul că **acest coeficient este mult mai sensibil la aspectul de actualitate al problemelor**, apărînd mult mai mare (valoric) atunci cînd o problemă este concomitent prioritară și de actualitate. Astfel, pe primul loc se situează, în acest caz, problema reducerii consumurilor specifice de combustibili și energie, apoi utilizarea cît mai eficientă a capacităților de producție, realizarea planurilor de aprovizionare, de producție și de investiții, înnoirea producției și ridicarea calității ei, modernizarea tehnologiilor de fabricație.

• Realismul ritmurilor creșterii

ESTIMAȚIILE făcute de directorii generali asupra ritmului creșterii (ritmul mediu anual de creștere a producției marfă vîndută și încasată și rata medie a rentabilității sînt realiste, ținînd prin luarea în considerare a valorificării tuturor posibilităților, a tuturor resurselor existente în unitățile productive componente. În tabelul nr. 3 sînt redate răspunsurile directorilor generali la întrebarea a treia din chestionarul din anchetă.

Numărul de răspunsuri primit, repartizarea lor pe ramurile economiei naționale, nu ni se par a fi încă destul de concludente, necesare dar nu și suficiente, pentru a face caracterizări cu ridicat nivel de generalitate, comparații elocvente între ramuri și subramuri. Totuși, unele concluzii, în condițiile rezervelor menționate, pot fi trase. **În primul rînd,** se observă că **ritmul creșterii economice a centralelor variază de la ramură la ramură, de la 4% — în industria ușoară la peste 20% — în chimie, iar în cadrul aceleiași ramuri de la subramură la subramură.** Se detașează, prin ritmuri foarte ridicate, ramurile și subramurile de vîrf ale economiei. **În al doilea rînd, se constată existența unor decalaje între centrale din cadrul aceleiași ramuri sau chiar subramuri.** Astfel, în domeniul transporturilor se înregistrează diferențe de ritm între subramura transportului auto și cea a transportului feroviar, în cazul ultimului însă deosebirile de ritm fiind prezente și la unitățile cu statut de centrală existente aci. Regionala de căi ferate — Galați, de exemplu, estimează că va înregistra un ritm anual de creștere de 10%, în timp ce Regionala de căi ferate — Cluj, previzionează doar 6%.

Tabelul nr. 5

Factorii sintetici de accelerare a creșterii economice
— gruparea elementelor din tabelul nr. 4 —

Clasamentul 1973	Clasamentul 1972	Grupa de factori	Punctaj
0	1	2	3
1	1	Înnoirea și optimizarea structurii produselor și tehnologiilor (1 + 2 + 3 + 6 + 7 + 8 + 10 + 11 + 12 + 14 + 17 + 24 + 25)	50
2	3	Optimizarea procesului de conducere la nivelul unităților economice (21 + 5 + 9 + 20)	10
3	4	Perfecționarea unor componente ale mecanismului economic național (4 + 18 + 13)	3
4	2	Optimizarea utilizării factorilor de producție (15 + 23 + 22 + 19 + 16)	5

Fără a contesta influența unei multitudini de factori asupra ritmului de creștere, analiza corelată a răspunsurilor primite la primele trei întrebări ale chestionarului de anchetă, ne permite o constatare deosebit de interesantă : **acolo unde preocuparea conducerii centralelor este mai favorabilă inovației, mai orientată către nou în general, și ritmul de creștere este sensibil mai ridicat.** Exemplul anterior din subramura căilor ferate este un argument dar nu singurul. Astfel, **în toate centralele investigate în care se estimează înregistrarea unui ritm anual de creștere economică de peste 9%, cu o singură excepție, factorul înnoirea producției figurează printre problemele enunțate ca fiind cele mai importante de pe agenda anului 1974. În centralele industriale cu un ritm de sub 8% același obiectiv nu apare menționat decît de două ori, iar atunci pe locul 2 și 3 din punct de vedere al importanței.**

În funcție de conținutul lor, în cadrul acestor patru grupe de factori, se pot distinge următoarele elemente definitorii ale unui mod intensiv de dezvoltare : modernizarea tehnologiilor de fabricație, asimilarea de produse noi și modernizarea celor existente, diversificarea producției, perfecționarea sistemului de conducere, introducerea pe scară largă a informaticii, ridicarea nivelului de mecanizare sau automatizare a proceselor de producție, introducerea de noi metode de conducere și găsirea de noi surse energetice. Din păcate, factorii situați în ultima parte a clasamentului (cei cu 1 punct) sînt mai puțin semnificativi, mai ales în ce privește comparația cu anul trecut, ierarhizarea lor fiind prea arbitrară. Ceea ce nu înseamnă că ei nu sînt importanți ; însăși enumerarea lor fiind ilustrativă pentru demonstrarea caracterului participativ, predominant inovațional, al concepției despre conducere a centralelor noastre industriale. Modificările față de anul trecut, atît în ceea ce privește ierarhizarea cît și însăși enunțarea factorilor acceleratori ai creșterii economice, evidente, în special, în prima parte a tabelului (pentru factorii cu mai mult de 1 punct), vin să confirme, întărindu-le, mutațiile consemnate a se fi produs în concepția despre conducere, fiind noi argumente în favoarea realității lor.

Evident este vorba despre factori intensivi, calitativi ai dezvoltării, specifici pentru o economie modernă, angajată într-un ritm accelerat de creștere. Tabelul nr. 5 oferă, de altfel, o imagine sintetică grupînd factorii din tabelul nr. 4 în funcție de conținutul lor. Și acum constatăm intervenția filtrului maturității conducerilor de centrale, care permite, comparativ cu anul trecut, decantarea mai netă a factorilor calitativi pe locurile fruntașe ; reierarhizarea între locurile din mijloc definind mai clar această tendință. În mod normal, numai factori ca înnoirea și optimizarea structurii produselor și tehnologiilor, optimizarea procesului de conducere la nivelul unităților economice, pot fi factori cheie, esențiali pentru dezvoltarea unei economii angajată într-un uriaș și intensiv proces de modernizare a structurilor sale.

Constantin COJOCARU
Iulian BĂDIN

ÎNTRECEREA

(*Urmare din pag. 1*)

lectivele de muncă din cadrul Combinatului chimic Făgăraș, Combinatului de prelucrarea lemnului Rîmnicu Vîlcea, Întreprinderii de stofe „Dorobanțul"-Ploiești s.a. (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

„CLASAMENTUL" celor mai importante sporuri obținute în luna ianuarie 1974 de către întreprinderile care au lansat chemări la întrecere

Clasament	Întreprinderea	Îndeplinirea planului producției globale (%)
1	Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Rîmnicu-Vîlcea	107,1
2	Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești Argeș	105,4
3	Întreprinderea poligrafică Cluj	104,4
4	Întreprinderea Electrocentrale Craiova	104,3
5	Întreprinderea de industrializare a cărnii Suceava	103,8
6	Combinatul de prelucrare a lemnului Sighetu-Marmației	103,0
7	Combinatul chimic Făgăraș	102,2
8	Întreprinderea de stofe „Dorobanțul"-Ploiești	102,1

Desigur, aprecierile globale pot indica unele caracteristici ale creșterii și dezvoltării activității productive în întreprinderile analizate. Dar economia națională are nevoie de produse fizice, deoarece numai în acest fel pot fi satisfăcute într-un grad corespunzător cererile beneficiarilor.

Conștienți pe deplin de acest lucru, colectivele de muncă din întreprinderile care au lansat chemări la întrecere, au adoptat planuri de măsuri complexe, astfel încît activitatea pe care o desfășoară să se materializeze concret în produse fizice. Aceasta a permis ca, în luna ianuarie, majoritatea colectivelor care au chemat la întrecere să obțină importante cantități suplimentare de cocs metalurgic, fontă, oțel, laminate, cherestea, copolimeri, mobilă, mangan, cupru, conserve de carne etc. — așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

● În analiză: experiența „inițiatorilor" întrecerii

CARE SÎNT pîrghiile prin care s-a acționat în aceste întreprinderi pentru obținerea de rezultate favorabile ?

● **folosirea într-un grad înalt a capacităților de producție,** a reprezentat o primă și principală preocupare. La Combinatul siderurgic Hunedoara, de pildă, perfecționarea activității desfășurate în fazele de pregătire a fierului vechi au condus la **o reducere substanțială a duratei de încărcare a cuptoarelor și, deci, de scurtare a perioadei de elaborare a șarjelor.** Folosirea din plin a tehnicii din dotare a permis ca la IFET Rîmnicu-Vîlcea **indicele de utilizare a utilajelor să crească la 73%.** Adoptarea unor măsuri complexe în acest sens au condus la creșterea indicilor de utilizare a capacităților de producție și la Întreprinderea metalurgică de metale neferoase Baia-Mare ;

● **introducerea tehnicii și a tehnologiilor noi, moderne** a constituit în multe locuri, o preocupare permanentă a colectivelor de muncă. Rezultate bune s-au obținut în acest sens la schela de foraj-extracție-Brăila, unde ca urmare a aplicării forajului cu jet în proporție de cca 30% din total metraj realizat, a fost posibil ca viteza de lucru să crească cu 17% față de prevederi.

Reorganizarea și modernizarea fluxului tehnologic la linia nr. 11 din cadrul întreprinderii de încălțăminte „Solidaritatea"-Oradea, a influențat favorabil atît cuantumul, cît și calitatea producției.

● **întreținerea și repararea utilajelor din dotare potrivit prevederilor din grafice** a reprezentat o altă permanență în preocupările acestor colective de muncă. La C. S. Hunedoara s-a mers pe linia pregătirii subansamblelor necesare, ceea ce a facilitat scurtarea reparațiilor la agregatele siderurgice. În activitatea de foraj, exercitarea la timp și de bună calitate a lucrărilor de intervenții și reparații capitale s-au dovedit de o importanță deosebită pentru menținerea în producție a întregului fond de sonde active. Totodată, se bucură de prioritate, între alte activități, întreținerea corespunzătoare — fără avarii tehnice — a tuturor utilajelor din stațiile de compresoare și degazolinare :

● în sfîrșit — și nu în ultimă instanță — o atenție deosebită a fost acordată **rezolvării unor probleme din domeniul aprovizionării tehnico-materiale.** Sînt de semnalat preocupările existente în cadrul IFET Rîmnicu-Vîlcea pentru asigurarea unui stoc de busteni, întreprinderii de încălțăminte „Solidaritatea" — Oradea, pentru ritmicitate în primirea materiilor prime și a materialelor necesare s.a.

● Cum să generalizăm acțiunile eficiente

SUBLINIIND rezultatele pozitive obținute de majoritatea colectivelor de muncă din unitățile care au lansat chemări la întrecere, nu se poate trece însă cu vederea faptul că s-au înregistrat și unele rămîneri în urmă față de prevederi. Combinatul chimic Borzești, de pildă și Întreprinderea de utilaj greu „Progresul"-Brăila nu au realizat prevederile planului pe luna ianuarie, la producția globală industrială.

Ce acțiuni se cer întreprinse pentru înlăturarea unor asemenea situații, ce măsuri sînt necesare pentru recuperarea restanțelor, realizarea întocmai a sarcinilor de plan la toți indicatorii precum și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă ?

● Pentru urgentarea recuperării rămînerilor în urmă în realizarea unor indicatori de plan, este necesară **stabilirea pe întreprinderi, secții sau ateliere, mergînd chiar pînă la produs a măsurilor ce trebuie luate în acest sens.**

● O deosebită însemnătate o are **întărirea relațiilor de cooperare, de ajutor și sprijin reciproc între întreprinderi,** pentru înlăturarea hotărîtă a deficiențelor ce se mai manifestă în cooperarea interuzinală și aprovizionarea tehnico-materială. În acest scop, este necesar ca Centralele industriale să coordoneze și să controleze mai îndeaproape modul cum se desfășoară aceste procese hotărîtoare pentru eliminarea asalturilor în realizarea sarcinilor de plan.

● **Încadrarea strictă în normele de consum stabilite,** reprezintă o altă cale de acțiune. În această direcție comisiile pentru economii și buna gospodărire a unităților trebuie să desfășoare o activitate mai susținută, să vină cu propuneri concrete, eficiente pentru înlăturarea neajunsurilor ce se mai manifestă în această direcție.

Inițiative valoroase în întrecerea socialistă

● „Fiecare cuptor electric să producă lunar o șarjă de oțel cu energie electrică economisită" (C. S. Hunedoara).

● „Fiecare tonă de laminate cu un consum minim de metal" (Combinatul siderurgic Galați).

● „Nici un kilowat irosit, nici un gram de combustibil risipit" (Întreprinderea „Progresul" — Brăila).

● „Nici o grupă sindicală sub realizările angajamentelor asumate" (Schela de foraj-extracție Brăila).

● „Contul de economii al grupei sindicale" (Întreprinderea metalurgică de metale neferoase Baia-Mare).

Tabelul nr. 2

Depășirea prevederilor planului fizic pe sortimente, pe luna ianuarie 1974, la unele întreprinderi care au lansat chemări la întrecere

Produsul	U/M	Depășirea	Întreprinderea
— cocs metalurgic	t	1104	
— fontă	t	4353	
— oțel	t	3142	Combinatul siderurgic Hunedoara
— laminate	t	4108	
— lemn rotund (buștenI)	mc	3059	IFET
— cherestea, diferite esențe	mc	237	Rîmnicu-Vîlcea
— țiței extras	t	328	Schela de foraj-extracție Brăila
— gaze	mii mc	1293	
— mobilă și mobilier	mii lei	974	CPL Sighetul Marmației
— furnir exotic	mii mp	18,7	
— mangan	t	390	Combinatul minier Suceava
— conserve de carne	t	165	Întreprinderea de industrializare a cărnii Suceava
— cupru electrolitic	t	66	
— plumb	t	47	
— acid sulfuric	t	110	Întreprinderea metalurgică de metale neferoase Baia Mare

● Cu toate rezultatele obținute pînă în prezent, mari rezerve mai există în **folosirea capacităților de producție.** De aceea, se cer întreprinse măsuri eficiente pentru **sporirea încărcării mașinilor și utilajelor la capacitate maximă, în toate schimburile.** Rezultatele obținute în folosirea utilajelor, mașinilor și instalațiilor pot fi mult îmbunătățite și prin cunoașterea de către toți muncitorii, a normelor de întreținere și exploatare a mașinilor și utilajelor, prin efectuarea la timp, conform graficelor, a lucrărilor de întreținere și reparații, în vederea reducerii întreruperilor în funcționarea acestora. Totodată, se cere intensificată munca politică educativă în vederea întăririi disciplinei în muncă și în producție.

● Peste tot se cer întreprinse acțiuni energice pentru **încadrarea în parametrii proiectați** și pentru punerea în funcțiune în cel mai scurt timp a capacităților de producție restante din 1973.

★

Orientarea eforturilor colectivelor din întreprinderi spre problemele cheie ale producției din fiecare unitate, elaborarea măsurilor celor mai corespunzătoare și, mai ales, urmărirea atentă a materializării lor la termenele stabilite, sînt de natură să ducă la obținerea de noi și importante succese în întrecerea pentru înfăptuirea și depășirea planului pe acest an și a cincinalului înainte de termen.

CONLUCRAREA PRODUCĂTORI ȘI EXPORTATORI

(*Urmare din pag. 7*)

● **Amintiți înainte cîteva elemente capabile, în concepția dv. de întreprindere, să vă ofere la extern o imagine favorabilă. Vă rog să aveți amabilitatea de a reveni cu detalii.**

— Faptul că în anul trecut am desfăcut mașini-unelte — dintre cele mai diverse tipuri în 44 de țări — este de natură, zic eu, să ne facă să credem că beneficiem de un prestigiu meritat în fața clienților noștri.

Pentru întreprinderea noastră au devenit tradiționale relațiile cu țări ca : Brazilia, China, R. D. Germană, R. F. Germania, Grecia, Italia, Polonia, Turcia, U.R.S.S. Totodată extindem aria relațiilor noastre comerciale în zone noi, din Asia și continentele americane. Ex. : de cîțiva ani sîntem prezenți, cu anumite tipuri de mașini unelte pe piața S.U.A.

În tot decursul activității noastre, ne-am străduit — fără a înceta să facem acest lucru, și în prezent — să ne întărim poziția pe piață în dublu sens : pe de o parte — pătrunderea pe o arie cît mai largă de piețe, iar pe de alta — cucerirea de noi poziții pe cele unde sîntem deja prezenți. Este evident că această strategie „pe orizontală" și „pe verticală" este în cea mai strînsă corelație cu programele pe care ni le-am fixat în domeniul fabricației și desfacerii de mașini-unelte, prin luarea în considerare a ofertei într-o anumită structură și a cererii existente pe o piață sau alta, pe un segment sau altul ; cerere rezultată din studierea atentă a programelor de dezvoltare a acestor țări, inclusiv a programelor de perspectivă existente în aceste țări, în legătură cu fabricarea propriilor lor mașini-unelte.

Sigur, cerințele și interesele existente pe fiecare dintre piețele interesante pentru noi nu ne pot crea certitudinea unei continuități a vînzărilor noastre, cu aceleași sortimente, cu care am intrat pe piață. Necesitatea de asigurare a continuității desfacerii pe piețele cîștigate impune o anticipare a nevoilor sortimentale și cantitative, ale piețelor respective. Trebuie, ca atare, să ne creăm din vreme disponibilul de mașini și utilaje care știm că vor fi cerute cu mare probabilitate — în următorii ani, dat fiind că la datele respective industria autohtonă, încă nu le va fabrica și că, în consecință, va exista o cerere de import de la noi, sau de la alții — a acestor mașini. Pentru piețele cu interes deosebit pentru noi, trebuie să oferim anticipativ produsele și sortimentele — la detaliu, interesante pentru ele. Seriozitatea în afaceri, continuitatea în livrări, ofertă în timp util și exactă a produselor care sînt stringent necesare la momentul respectiv. Iată, cred, coordonatele unei imagini favorabile de firmă, în condițiile exigențeolr actuale.

● **Exigențele noi impun și forme de distribuție noi. Este un adevăr dovedit. Cum îl concretizați ?**

— Considerăm că, în ceea ce privește maniera de desfacere a produselor noastre, nu există — și nici nu poate în fond exista o rețetă unică. Experiența anilor ne-a învățat că piața însăși este cea care decide, practic, în alegerea formelor de desfacere. Motiv pentru care am căutat, fără încetare, să cunoaștem cît mai bine clientela căreia ne adresăm, să îi cunoaștem obiceiurile de lucru. Utilizăm, de pildă, în acest sens — vînzarea pe calea firmelor de reprezentanță, rețelele de distribuție proprie — și bine-înțeles desfacerile directe către firmele beneficiare, cînd au loc vînzări masive sau de mașini grele. Fiind o întreprindere de export-import, o cale de promovare a exportului nostru o reprezintă și corelarea partizilor de import cu cele de export, aceasta permițîndu-ne să utilizăm adesea pe furnizorii noștri la import, ca intermediari pe piețele externe. Desfacerea mașinilor-unelte pe canalele societăților mixte la care sîntem coproprietari (Sotecom-Paris Vitama-Milano Socomex-Beirut) reprezintă, fără îndoială, o manieră frecventă de desfacere, avantajoasă și pentru noi și pentru parteneri. Reușim, cu ajutorul acestor societăți să ne apropiem și mai mult de consumatorii finali de echipamente, împletind mai strîns — și pe durate de perspectivă — propriile noastre interese de afaceri cu cele ale partenerilor. Cu titlu informativ vă pot spune că prin societățile mixte am realizat în 1973 circa 60 la sută din sarcinile de export pe relația devize libere.

● **Respectarea obligațiilor contractuale a termenelor de livrare stipulate în contracte reprezintă, pe bună dreptate, premisa pentru realizarea de noi afaceri. Cum procedați în cazul întîrzierilor în livrări, în vederea recuperărilor, în timp minim, a restanțelor ?**

— Satisfacerea stipulațiilor contractuale, la termenele stabilite este, fără îndoială, o obligație elementară a oricărui furnizor. Motiv pentru care, urmărim atent evoluția producției, perioadele de vîrf și ne străduim să contribuim, prin activitatea noastră, ca furniturile să fie livrate la termenele stabilite în contract. Fenomenele de restanță — întîrzierile în livrări care încă, mai apar — la mașinile de serie mică sau cele complexe, în general — sînt în atenția noastră în vederea reducerii lor numerice și ca amploare la minimum, cu dorința de înlăturare completă a lor.

Totuși, cînd — în pofida eforturilor — nu putem evita aceste fenomene (ele au totuși un titlu de excepție) stabilim împreună cu uzinele producătoare și cu centralele industriale coordonatoare programe detaliate în legătură cu fabricarea pieselor întîrziate, — atît pentru cele aflate în programul curent de fabricație cît și pentru cele realizate prin cooperări interuzinale sau import.

Ca o experiență pozitivă a I.C.E. Mașinexportimport în coordonarea eforturilor tuturor factorilor ce contribuie la livrarea ritmică și în termenele contractuale a mărfurilor la export se poate menționa faptul că am stabilit programe de lichidare a restanțelor la contractele încheiate cu furnizorii externi de componente pentru mașinile și utilajele pe care le desfacem.

ÎN V. E. SUPLIMENT Nr. 7/1974 AU APĂRUT :

— Lista produselor industriale la care România beneficiază de sistemul generalizat de preferințe vamale al Pieței Comune, începînd cu 1 ianuarie 1974 (urmare din nr. 6/1974).

— Precizarea condițiilor de organizare și desfășurare a cursurilor de specializare cu profil economic, de **I. Stoian.**

— Pîrghia creditului, mijloc de combatere a formării stocurilor supranormative, de **I. Kirmaier.**

— Paletizarea, de conf. dr. **A. Holan.**

metodologie-planificare

Conținutul și metodologia de calculare a indicatorilor producției industriale

PRODUCȚIA GLOBALĂ • PRODUCȚIA MARFĂ

ÎN URMAREA sarcinilor stabilite de Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972 referitoare la perfecționarea conducerii planificate a societății noastre socialiste, au fost inițiate pe plan național o serie de acțiuni concertate pentru îmbunătățirea în continuare a planificării activității economice.

În acest cadru, o atenție deosebită s-a acordat definirii conținutului și metodologiei de calcul a principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale, ca instrumente unitare folosite în practica de planificare la toate nivelele.

Pe baza unui program coordonat, colectivele de specialiști din instituții centrale de sinteză și ministere, din institute de cercetare și proiectare, cadre didactice din învățămîntul superior, au elaborat în anul 1973 proiecte privind definirea unitară a indicatorilor economico-sociali, sfera lor de cuprindere, modul de calcul, rolul și funcțiile acestora în economie, conturînd totodată și unele propuneri de îmbunătățire în viitor.

Invităm pe această cale specialiștii din ministerele economice și organele centrale de sinteză, din centrale și comisiile de planificare teritorială, întreprinderi, cadrele didactice și de cercetare, specialiștii din direcțiile județene de statistică, din unitățile teritoriale financiar-bancare etc., să-și expună părerile în legătură cu extrasele din proiectele elaborate și din propunerile de îmbunătățire a metodologiei de calcul și de folosire a indicatorilor „Producția globală industrială" și „Producția marfă industrială".

În legătură cu acești indicatori pe care-i punem în dezbatere publică interesează în mod deosebit, părerile și propunerile privind: apropierea sferelor excepțiilor cuprinse în calculul indicatorilor producție globală și respectiv producție marfă, urmărindu-se și facilitarea calculului producției nete; oportunitatea extinderii excepțiilor la calculul producției globale și marfă în vederea diminuării influențelor determinate de schimbările organizatorice și îngrădirii tendinței de majorarea circulației de semifabricate între întreprinderi; rolul și funcțiile acestor doi indicatori în viitor, în condițiile introducerii în planificare a noului indicator „Producția netă".

Indicatorul: PRODUCȚIA GLOBALĂ

1. Definiție, sferă de cuprindere, modul de exprimare

a) Producția globală este principalul indicator sintetic care exprimă, sub formă valorică, volumul activității întreprinderilor, centralelor, ministerelor, subramurilor sau ramurilor industriale, respectiv volumul producției industriale a acestora, pe o anumită perioadă de timp. În principiu, indicatorul se formează prin agregarea valorii tuturor produselor și lucrărilor cu caracter industrial, finalizate într-o perioadă și destinate desfacerii sau investițiilor proprii și valoarea corespunzătoare creșterii din aceeași perioadă a volumului stocurilor de producție neterminată și de produse terminate destinate consumului intern.

Cea de a doua componentă — creșterea, eventual descreșterea stocurilor de producție neterminată și de produse pentru consum intern — asigură ca indicatorul de producție globală să reflecte cît mai real volumul efectiv al valorilor create în perioada de plan sau raportare prin aceea că, valoarea înglobată în producția finalizată în perioada respectivă — care constituie prima și principala componentă a producției globale — este diminuată cu partea creată în perioade anterioare; se asigură în schimb cuprinderea valorilor create pentru pregătirea producției din perioadele care urmează.

b) Unitatea de observație în determinarea producției globale o constituie întreprinderea și în aceste condiții, de regulă, indicatorul de producție globală nu include valoarea produselor finite finalizate și consumate în cadrul aceleiași întreprinderi (cum este de exemplu cazul celei mai mari părți a producției de SDV-uri), însă cuprinde valoarea aferentă unor produse intermediare (ca de exemplu semifabricate) și anume a celor destinate livrării în exteriorul întreprinderii.

c) Metodologia actuală prevede o serie de excepții de la aceste principii generale de formare a indicatorului de producție globală, impuse în cea mai mare parte a cazurilor de cerințele de a se asigura comparabilitatea indicatorului în condițiile modificărilor mari care survin în decursul anilor în organizarea producției ramurii. În acest sens, o importanță deosebită prezintă procesul de concentrare pe verticală a producției în majoritatea ramurilor industriei, respectiv creșterea continuă a ponderii producției care se realizează în întreprinderi integrate, la care în producția globală nu se mai includ și rezultatele unor procese de producție intermediare — cum este cazul la organizarea producției pe întreprinderi specializate — ci numai rezultatele, respectiv produsele finale.

În situațiile de această natură, care prezintă implicații deosebite în ceea ce privește volumul producției și comparabilitatea datelor în timp, s-a admis ca prin excepție, valoarea unor produse fabricate pentru a fi consemnate în cadrul aceleiași întreprinderi, să fie inclusă în producția globală. Aceste excepții se referă la partea din producția consumată în scopuri productive sau drept combustibil de către producători la următoarele produse: cărbune, gaze și țiței extras, păcură și gaze de rafinării și din industria chimică, materiale refractare, cocs și calcar (numai la C. S. Hunedoara, C. S. Reșița și C. S. Galați), benzi laminate la cald și utilaje de turnare (la C. S. Galați), bușteni de cherestea, traverse, doage, cherestea de rășinoase și furnire estetice, semiceluloză și celuloză, carne (pentru producția de preparate sau conserve), drojdie de vin și făinuri (pentru producția de pîine, biscuiți și paste făinoase).

Se include, de asemenea, în producția globală, pentru comparabilitatea datelor cu trecutul, valoarea reparațiilor capitale ale utilajelor și mijloacelor de transport proprii, executate cu forțe proprii, așa cum se proceda și în anii trecuți cînd aceste lucrări se executau pe bază de fonduri speciale, separate de cele de producție (fonduri de reparații capitale).

În cadrul excepțiilor, un caz deosebit îl constituie piesele de schimb metalice, inclusiv subansamblele livrate ca atare, a căror producție se include integral în indicatorul de producție globală, indiferent de destinația lor. Măsura are în vedere o cît mai bună cointeresare a întreprinderilor în dezvoltarea producției acestor produse deficitare.

De asemenea, pentru creșterea gradului de valorificare a deșeurilor de lemn și a rumegușului, întreprinderile producătoare includ în producția globală valoarea deșeurilor și rumegușului livrat la alte unități.

Ținînd seama că în unele ramuri industriale ciclul de fabricație a produselor nu depășește perioada minimă de o lună la care se referă de regulă indicatorul de producție globală, la determinarea acestui indicator în întreprinderile din aceste ramuri, nu se ia în considerare variația stocurilor de producție neterminată. Acest corectiv este uzitat numai la întreprinderile cu ciclu de fabricație lung, cum sînt cele din industria construcțiilor de mașini, din exploatările forestiere, din industria medicamentelor și a preparatelor farmaceutice pentru producția de seruri și vaccinuri, cele care fabrică manual covoare și din industria de mobilă.

În ceea ce privește unitatea de observație, prin excepție de la metodologia actuală de determinare a producției globale, întreprinderile din industria locală de stat și întreprinderile de producție ale Centrocoop calculează acest indicator după metoda de secție.

d) Indicatorul de producție globală se calculează și se utilizează de regulă, în prețuri comparabile (1963) și numai în unele cazuri el se evaluează în prețuri curente.

2. Funcțiile indicatorului și corelații cu alți indicatori

Producția globală constituie principalul indicator folosit în prezent pentru a reflecta sintetic volumul producției, respectiv volumul și dinamica activității întreprinderilor, centralelor, ministerelor și ramurilor industriale. În aceste condiții, indicatorul este folosit pe scară largă în planificarea și urmărirea dezvoltării la toate nivelurile, atît pe plan central cît și la întreprinderi.

Prin producția globală se concretizează ritmurile și proporțiile dezvoltării industriei în ansamblu, teritorial, pe ramuri, subramuri și întreprinderi și modificările de structură; ea stă la baza calculului productivității valorice a muncii și a numărului de salariați, la determinarea fondului de salarii, respectiv a drepturilor cuvenite unităților, legat de gradul de îndeplinire a planului; servește de asemenea la stabilirea unor indicatori de eficiență cum sînt de exemplu producția globală la 1000 lei fonduri fixe și volumul exportului la 1000 lei producție globală.

3. Propuneri de îmbunătățire a metodologiei de calcul și de folosire a indicatorului

Ținînd seama de funcțiile pe care le îndeplinește în prezent indicatorul de producție globală, se consideră că nu se poate pune problema renunțării la folosirea lui în conducerea producției industriale. Pot fi avute în vedere unele îmbunătățiri în ceea ce privește conținutul său. Astfel, în vederea limitării în mai mare măsură a influențelor determinate de schimbările privind structurile organizatorice și gradul de integrare a producției, apare oportună extinderea excepțiilor prevăzute în prezent pentru calculul acestui indicator, în sensul includerii în producția globală și a altor produse și semifabricate care, urmare a acestor modificări, devin consum intern productiv.

Indicatorul: PRODUCȚIA MARFĂ

1. Definiție, sferă de cuprindere, modul de exprimare

a) Producția marfă este indicatorul sintetic care exprimă sub formă valorică volumul producției industriale finalizate într-o anumită perioadă de timp, pe întreprinderi, centrale, ministere, subramuri sau ramuri industriale. În principiu, producția marfă reprezintă valoarea tuturor produselor și lucrărilor cu caracter industrial, terminate în perioada la care se referă indicatorul — lună, trimestru, an — și destinate desfacerii sau investițiilor proprii. În aceste condiții, producția marfă cuprinde și valori create anterior perioadei respective, reprezentate de partea de producție neterminată și semifabricate din trecut, înglobată în produsele care o formează și nu cuprinde valorile aferente producției neterminate și semifabricatelor pentru nevoi interne realizate în perioada la care se referă. În principiu deci, acest indicator nu este destinat pentru comensurarea volumului activității pe o anumită perioadă, ci pentru a reflecta modul în care se finalizează pe etape, rezultatele unei activități productive.

b) Unitatea de observație în determinarea producției marfă o constituie întreprinderea. Ca urmare, în acest indicator nu se include valoarea produselor finalizate și consumate în cadrul aceleiași întreprinderi (cum este de exemplu cazul celei mai mari părți a producției de SDV-uri), însă se include valoarea aferentă unor produse intermediare (ca de exemplu semifabricate, subansamble etc.) și anume a celor livrate în afara întreprinderii.

c) Metodologia actuală prevede includerea în producția marfă, prin excepție de la principiile generale de formare a indicatorului, a următoarelor categorii de produse și lucrări: — valoarea reparațiilor capitale ale utilajelor și mijloacelor de transport proprii, executate cu forțe proprii și complet terminate; valoarea pieselor de schimb metalice, valoarea cărnii produse și consumate productiv pentru producția de preparate și conserve și valoarea materiilor prime și materialelor clienților externi. La stabilirea acestor excepții s-a avut în vedere în cea mai mare parte a cazurilor, asigurarea corelației cu indicatorii financiari în unele situații concrete. Este însă de menționat că în prezent menținerea acestor excepții în producția marfă nu mai constituie o necesitate în toate cazurile.

În ceea ce privește unitatea de observație, prin excepție de la metodologia actuală de determinare a producției marfă, întreprinderile din industria locală de stat și întreprinderile de producție ale Centrocoop calculează acest indicator după metoda de secție, justificat de sistemul de organizare a acestor întreprinderi.

d) Indicatorul de producție marfă se calculează și se utilizează de regulă, în prețuri curente și numai în unele cazuri el se evaluează în prețuri comparabile (1963).

2. Funcțiile indicatorului și corelații cu alți indicatori

Producția marfă industrială, reflectînd în principiu rezultate finale înregistrate în fiecare perioadă în întreprinderi, ministere, ramuri, etc., constituie indicatorul sintetic prin care se realizează legătura între dezvoltarea producției și rezultate și echilibrul financiar ale acestei dezvoltări. Pe de altă parte, referindu-se la un volum concret de valori cu utilizare finală în sensul acceptat, indiferent că acestea au fost create în parte în perioda anterioară, producția marfă permite planificarea și urmărirea economicității producției pe care o reprezintă, respectiv asigură corelații logice între valoarea creată și cheltuielile pentru realizarea acesteia pe produse, grupe de produse, subramuri, ramuri, precum și teritorial și departamental.

În aceste condiții producția marfă servește, atît în lucrările de plan cît și în cele de statistică, pentru corelare cu indicatorii prețului de cost, cu cei ai planului financiar precum și la elaborarea unor balanțe sintetice la nivelul economiei.

3. Propuneri de îmbunătățire a metodologiei de calcul și de folosire a indicatorului

După cum s-a arătat anterior, în calculul producției marfă se includ prin excepție de la conținutul de principiu al acestui indicator, unele categorii de produse și lucrări (reparații capitale, piese de schimb, materiale, clienți externi etc.), a căror menținere în producția marfă nu mai constituie în toate cazurile o necesitate.

Este, de asemenea, de menționat că în calculațiile de preț de cost se folosește o producție marfă care include și alte excepții decît cele arătate (valoarea semifabricatelor, — fire, talpă, piele —, consumate productiv în industria ușoară; consumul productiv de spirt la fabricile de spirt; tutunul fermentat consumat intern la fabricile de țigarete; făinuri consumate productiv la întreprinderile de morărit și panificație etc.).

Ținînd seama de funcțiile pe care le îndeplinește indicatorul de producție marfă, apreciem că este indicat să se treacă la unificarea conținutului său, stabilindu-se pe bază de analize aprofundate pentru fiecare caz în parte, excepțiile care ar urma să fie menținute în continuare în determinarea lui.

concepte-teorii

PERFECȚIONAREA STRUCTURII PRODUCȚIEI — factor de bază al creșterii economice, al apropierii și egalizării nivelurilor de dezvoltare a țărilor socialiste (IV)

● Factorul investiții și structura economică

RAPORTUL dintre investiții și structura economică este destul de complex, interferîndu-se aici atît politica de acumulare, de investiții cît și progresul tehnic. Punctul de pornire îl constituie volumul investițiilor care depinde de : volumul venitului național și cota de acumulare ; volumul fondurilor fixe și regimul de amortizare ; eficiența investițiilor și fondurilor fixe.

Datorită eforturilor pe care le cer progresul tehnic și mutațiile structurale, țările socialiste alocă o parte diferită dar importantă din venitul național dezvoltării economice (vezi tabelul nr. 6).

După cum se vede din tabel, țările mai puțin dezvoltate au dinamica investițiilor mult mai înaltă, ceea ce constituie o condiție necesară continuării proceselor de industrializare, de promovare a progresului tehnic și de egalizare a nivelurilor de dezvoltare cu cele ale țărilor avansate, cu efecte favorabile asupra structurilor economice.

Influența principală a investițiilor asupra structurilor economice rezultă din structura utilizării pe ramuri a investițiilor. Structura investițiilor pe ramuri decurge atît din stadiul dezvoltării economice, cît și din obiectivele politicii de investiții elaborată de către fiecare țară socialistă. Deosebirile dintre țări atestă specificitatea problemelor pe care acestea le au de rezolvat, dar la toate țările industria este ramura principală de alocare a investițiilor, ceea ce exprimă orientarea statelor socialiste pentru dezvoltarea caracterului industrial al structurii economice, propriu structurilor moderne.

În cadrul acestei orientări se reliefează prioritatea ce se acordă industriei grele, cu deosebire construcțiilor de mașini și chimiei, precum și dezvoltării bazei energetice și de materii prime.

Tabel nr. 6

Efortul de investiții în țările socialiste membre ale C.A.E.R. în perioada 1950—1972

1950 = 100

Țara	Anii	Dinamica venitului național	Dinamica investițiilor totale	Din care în sfera prod. materiale
Bulgaria		681,9	1232,0	1443,0
Cehoslovacia		350,9	525,5	517,5
R. D. Germană		438,9	956,5	1040,0
Polonia		441,3	722,2	797,9
România		748,7	1586,0	1612,0
Ungaria		336,0	459,8	498,7
U.R.S.S.		578,6	730,7	741,8

Se remarcă, totodată, structura tehnologică diferită ; o țară mai puțin dezvoltată a fost și este nevoită să dezvolte ramuri și localități în trecut neexistente sau lipsite de o bază industrială modernă. Crearea de noi ramuri și subramuri pe platforme industriale noi sau vechi, precum și insuficienta înzestrare tehnică se reflectă în aceste țări într-o structură de reproducție în care investițiile pentru obiective noi au o pondere ridicată, iar ponderea mașinilor și utilajelor în structura tehnologică are un nivel comparativ mai redus. Astfel, ponderea părții celei mai active a investițiilor — mașini, utilaje, instrumente — a fost în anul 1972 de 51,1% în R.D.G., 41,5% în Polonia, 40,4% în România, 34,6% în Bulgaria, 32,0% în Ungaria.

Această particularitate a structurii tehnologice și de reproducție s-a reflectat asupra eficienței investițiilor (corelația dintre dinamica investițiilor în sfera productivă și dinamica venitului național), ca și asupra ponderii cheltuielilor materiale în produsul social total.

După cum se observă din tabel, România și Bulgaria înregistrează un coeficient al investițiilor de 0,71 în condițiile unui ritm ridicat al acestora, datorită dinamicii înalte a venitului național.

Randamentul fondurilor fixe productive înregistrează valori supraunitare în aproape toate țările. Un randament mai ridicat al fondurilor fixe se observă în țările cu o structură tehnologică mai favorabilă a investițiilor, ca de exemplu în R.D.G. și Polonia. România, deși ocupă locul 3 după ponderea mașinilor și utilajelor în totalul investițiilor, se află pe locul 4 în ceea ce privește randamentul fondurilor. Rezervele existente în utilizarea capacităților productive în funcțiune au fost subliniate în documentele de partid și de stat. Astfel, după cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1973, sporirea cu numai un procent a gradului de folosire a capacităților de producție poate asigura o producție suplimentară de 5 miliarde lei, iar devansarea cu o lună a termenelor de realizare a parametrilor proiectați ar echivala cu un spor de producție de circa 3 miliarde lei.

Tabel nr. 7

Corelația ritmurilor medii anuale de creștere a venitului național, investițiilor și fondurilor fixe productive în perioada 1950—1972

Țara	Ritmul mediu anual de creștere a venitului național	Ritmul mediu anual al investițiilor în sfera prod. mater.	Ritmul mediu anual al fondurilor fixe productive	Corelația 2:3	Corelația 2:4
1	2	3	4	5	6
Bulgaria	9,1	12,9	8,1*	0,71	1,12
Cehoslovacia	5,9	7,75	4,25	0,76	1,39
R. D. Germană	6,9	11,25	4,3	0,61	1,60
Polonia	7,0	9,9	4,75	0,71	1,47
România	9,6	13,5	7,8	0,71	1,23
Ungaria	5,7	7,6	5,2	0,75	1,10
U.R.S.S.	8,3	9,5	9,3	0,87	0,89

*) 1952—1972.

În orientarea investițiilor pe ramuri ideal ar fi alocarea acestora preponderent în ramurile cu un coeficient redus al investițiilor. Sporirea eficienței economice deși este un criteriu fundamental al utilizării investițiilor, nu este însă singurul, mai ales pentru țările mai puțin dezvoltate. Criteriile de ordin social-economic (ocuparea industrială a populației, ridicarea la civilizație a tuturor localităților, dezvoltarea clasei muncitoare pe întreg teritoriul țării, asigurarea echilibrului economic al reproducției) ocupă un loc important în strategia dezvoltării economice și sociale a unei țări socialiste în curs de dezvoltare.

În același timp, participarea țărilor la fluxul internațional al investițiilor condiționează posibilitatea de a face față unor cerințe puse de insuficiența volumului investițiilor proprii.

● Diviziunea internațională a muncii și structurile economice

RELAȚIILE ECONOMICE EXTERNE ale unui stat constituie o componentă importantă a complexului economic național și un factor de formare a structurilor economice. Între nivelul dezvoltării, structura economică și diviziunea internațională a muncii există o legătură directă și dublă. Întreaga dezvoltare social-economică confirmă teza marxistă că raporturile dintre diferite națiuni depind de gradul în care fiecare dintre ele și-a dezvoltat forțele productive, diviziunea muncii și relațiile interne. Atît modelele creșterii economice, cît și experiența arată că, cu cît o țară este mai dezvoltată și dispune de o economie complexă și diversificată, cu atît sînt mai mari posibilitățile și mai presante necesitățile de a participa activ și eficient la diviziunea internațională a muncii, la circuitul economic mondial, într-un volum și o structură cît mai amplă (vezi tabelul nr. 8)

Deși comerțul exterior pe locuitor este determinat de mulți factori, nu putem să nu observăm legătura strînsă ce există între nivelul de dezvoltare economică și gradul de participare la schimburile economice internaționale. Această corelație arată, totodată, că premisa fundamentală și calea principală de adîncire, multiplicare și diversificare a relațiilor economice dintre state constă în dezvoltarea economiei naționale a fiecărei țări, înainte de toate în ridicarea gradului de industrializare.

Legătura nu este, însă, unilaterală întrucît la rîndul său gradul de participare la diviziunea internațională a muncii, în condiții de înaltă eficiență, influențează

Tabel nr. 8

Corelația dintre nivelul dezvoltării și gradul de participare la comerțul internațional

Țara	1961—1970		Coeficient de devansare 2:3	R.D.G. = 100 în 1970	
	Dinamica comerț. ext. pe locuit.	Dinamic venitului nați nal pe locuit.		Venitul național pe locuit.	Comerțul exterior pe locuit.
1	2	3	4	5	6
Bulgaria	295,1	195,0	1,51	61,0	81,8
Cehoslovacia	190,4	146,0	1,30	94,0	94,6
R. D. Germană	216,3	155,0	1,40	100,0	00,0
Polonia	230,9	163,0	1,42	60,0	39,9
România	253,8	203,0	1,25	54,0	34,1
Ungaria	253,2	164,0	1,54	65,0	83,8
U.R.S.S.	193,6	176 0	1,10	91,0	18,3

asupra dezvoltării și structurii forțelor de producție și a întregii economii naționale.

În primul rînd, participarea la diviziunea internațională a muncii permite o importantă diversificare a producției, fără ca lărgirea structurilor economice să fie blocată de limitele pe care le impune potențialul economic mai ales în cazul țărilor mici și mijlocii. Această diversificare structurală — odată cu participarea la diviziunea internațională a muncii — se explică prin evoluția pe care o cunosc mutațiile în diviziunea internațională a muncii. Analizele arată că în prezent asistăm la trecerea de la diviziunea internațională intersectorială și interramură, la diviziunea internațională intraramură care se realizează în multiple forme și modalități (produse finite, sisteme de mașini sau subansamble și detalii). Această diversificare a producției și a diviziunii internaționale a muncii permite armonizarea tendinței de specializare internațională cu cea a dezvoltării complexe și multilaterale a fiecărei economii naționale. Este adevărat că diversificarea necesităților și a producției în lume sub impulsul progresului tehnic și al ridicării nivelului de dezvoltare este mult mai puternică decît diversificarea producției într-o singură țară, ceea ce creează posibilitatea specializării internaționale. Deci nu există o contradicție între specializarea internațională și diversificarea structurilor economice, ci există o compatibilitate reciprocă, care însă necesită o politică activă de perspectivă. Pentru a face din specializarea și cooperarea economică internațională a producției un mijloc cît mai eficient de accelerare a progresului industrial al țărilor mai puțin dezvoltate este foarte important ca acestor țări să li se asigure — în cadrul colaborării economice internaționale socialiste — cele mai largi posibilități de a participa la acele modalități de conlucrare industrială care asigură o diversificare a structurii producției și exporturilor, o modernizare a acestor structuri.

În al doilea rînd, diviziunea internațională a muncii contribuie la sporirea dotării economiei cu factori de producție (tehnică nouă, resurse materiale etc.) ca urmare a posibilității de a obține resurse deficitare pe linia colaborării economice internaționale și de a valorifica pe piața externă o parte din resursele naționale. Comerțul cu brevete și licențe și colaborarea tehnico-științifică internațională, specializarea și cooperarea în producție, construirea în comun de obiective economice, livrări de mărfuri și servicii, creditele — toate concură, pe de o parte, la sporirea cantitativă a unor factori de producție și lărgirea debușeelor de desfacere a producției, iar pe de altă parte la potențarea calitativă a factorilor de producție. Ca urmare a colaborării economice internaționale se obține o modificare a structurii materiale a fondului național de dezvoltare în direcția transformării lui în acele valori de întrebuințare care sînt necesare modernizării și lărgirii aparatului de producție corespunzător necesităților și obiectivelor economice. Toate acestea arată că diviziunea internațională a muncii contribuie la o nouă combinare a factorilor de producție, ceea ce se reflectă inevitabil în structurile economice și de producție din economia națională.

În al treilea rînd, diviziunea internațională a muncii și colaborarea economică internațională contribuie la mai buna utilizare a factorilor de producție, ceea ce de asemenea se reflectă asupra structurilor economice. Astfel, participarea la diviziunea internațională a muncii favorizează : pregătirea și utilizarea mai eficientă a resurselor de muncă, atît prin crearea de noi locuri de muncă în ramuri moderne, cît și prin sporirea productivității muncii ; folosirea mai eficientă a resurselor materiale prin atragerea în circuitul economic a resurselor naturale, valorificarea lor superioară, utilizarea deplină și eficientă a capacităților de producție, reducerea cheltuielilor materiale ; asimilarea în producție a tehnicii noi prin intensificarea cercetărilor proprii și valorificarea angajamentelor pe care le oferă colaborarea tehnico-științifică internațională.

Deci, prin aportul pe care îl aduce la utilizarea eficientă a factorilor de producție, colaborarea economică contribuie la crearea de noi condiții de producție, superioare, ceea ce se materializează în creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, perfecționarea parametrilor tehnico-calitativi ai produselor cu implicații directe și favorabile asupra structurii economice, combinării optime a factorilor și resurselor, modificării necesarului relativ de muncă, mijloace de producție, resurse naturale etc. În același timp, diviziunea internațională a muncii permite sporirea structurilor dimensionale ale unităților economice prin crearea de capacități optime de producție, care are în vedere posibilitatea de desfacere atît pe piața internă, cît și pe piața externă.

Din analiza factorilor de formare și dezvoltare a structurilor economice se observă că influența lor nu numai că nu este liniară în timp și spațiu (pe țări), dar că acțiunea lor se realizează fie cu efecte reciproce contrare, fie în direcția combinării și substituirii reciproce. Astfel, putem împărți factorii în cîteva grupe :

a) Factori care cu timpul influențează în direcția diversificării producției (sporirea potențialului economic, ridicarea nivelului de dezvoltare, progresul tehnic și adîncirea diviziunii internaționale a muncii).

b) Factori care pun anumite limite naturale, tehnice sau economice procesului de diversificare a producției (volumul, structura și utilizarea eficientă a resurselor materiale, de muncă, de investiții, și de tehnică nouă).

c) Factori care în urma interacțiunii lor conduc la modificarea combinării resurselor pînă la substituirea reciprocă a unora dintre ele (diviziunea internațională a muncii — diverse resurse deficitare ; progresul tehnic — diverse resurse și factori).

Dezvoltarea obiectivă a forțelor de producție este însoțită — pe plan structural — de tendința de apropiere a structurilor economice ale diferitelor economii naționale, de formare a unor structuri simetrice pentru țări care se află la aceleași stadii de dezvoltare economică.

Tendința de apropiere a structurilor economice, de simetrie a macrostructurilor, ramurilor și a principalelor subramuri, în procesul apropierii și egalizării treptate a nivelurilor de dezvoltare ale țărilor socialiste, este determinată de influența analoagă a unor factori importanți care determină formarea și dezvoltarea structurilor economice, cum sînt : efectele comune ale progresului tehnico-științific, apropierea volumului și structurii necesităților ca urmare a apropierii nivelurilor de dezvoltare economică, a sporirii potențialelor economice ; reducerea dependenței dezvoltării economice de condițiile climaterice și resursele naturale.

prof. univ. dr. C. MOISUC
cercet. științific R. CREȚOIU

știință și societate

Cu privire la teoria generală a revoluției științifice și tehnice (III) *]

DESPRE UNELE PROBLEME TEORETICE CONTROVERSATE **)

LA ÎNTREBAREA dacă omenirea se găsește abia la **începuturile** revoluției științifice și tehnice, unii oameni de știință, în special marxiști, răspund în mod afirmativ. Alții, dimpotrivă, consideră că acest proces revoluționar se găsește în plină desfășurare.

Dacă pornim de la considerentul că trăsătura esențială a RST este trecerea la automatizarea, cibernetizarea proceselor de producție (cît și a conducerii acestor procese) — ceea ce se admite aproape în unanimitate de către toți specialiștii din acest domeniu —, și dacă aruncăm o privire, cît de sumară, asupra realităților de astăzi, se va putea constata fără deosebită greutate că începuturile acestui fenomen se situează cu vreo două decenii în urmă.

S-ar putea crede că a stabili dacă acest proces revoluționar este la începutul său sau se află într-o fază mai avansată nu ar avea o prea mare însemnătate. Dimpotrivă. Totdeauna și în toate este deosebit de important a ști, cu o cît mai mare precizie, **stadiul** de dezvoltare în care se găsește un anumit proces istoric. O apreciere falsă în această privință poate duce la desprinderea unor concluzii greșite în ce privește atît realizarea integrală a procesului respectiv cît și drumul și mijloacele de ales pentru a-i asigura mersul înainte.

Personal consider că RST, în ansamblu, se află într-o fază caracterizată printr-o dezvoltare impetuoasă, că faza inițială a acestui proces trebuie considerată depășită. Aceasta, firește, nu înseamnă că nivelul atins de fiecare țară ar fi același. RST nu poate fi apreciată numai pe plan național, căci ea este, eminamente, un proces internațional, care se desfășoară atît în țările capitaliste, cît și în cele socialiste și, într-un fel, și în „lumea a treia".

Problema începutului RST este strîns și organic legată de problema **sfîrșitului** acestui proces revoluționar. Elucidarea acestei probleme are, poate, o importanță teoretică și mai mare și care, într-un fel, poate ajuta și la înțelegerea adecvată a începuturilor sale. Dacă unii sînt de părere că sfîrșitul RST ar fi marcat prin producerea (în mod preponderent) a automatelor, cu ajutorul mașinilor automate, cibernetice, alții, contestă valabilitatea acestei teze.

Desigur, se pot emite orice păreri. Nu e suficientă însă o simplă negare, deși, firește, și acesta este un drept al fiecăruia. Problema constă însă în a lumina calea progresului. Și aceasta nu se poate face printr-o simplă negație.

A afirma, de exemplu, că în general nu s-ar putea vorbi despre sfîrșitul acestui proces revoluționar pentru că el s-ar prelungi continuu, înseamnă a pune, în fond, o cu totul altă problemă, respectiv problema unei revoluții cu caracter permanent și, dincolo de aceasta, marea problemă a inexistenței unor faze evolutive între două schimbări calitative, între două revoluții.

Fără a nega nimănui dreptul de a emite orice idei, deci și ideea unei **revoluții permanente în domeniul științelor** trebuie arătat totuși că istoria științelor (ca de altfel și a naturii și a societății) indică altceva. Cel puțin pînă acum. Ar interveni oare acuma o răsturnare categorică în acest domeniu ? În orice caz nu e suficientă o simplă afirmație în acest sens. Sînt necesare dovezi, argumente. Aceasta se referă și la savantul american T.S. Kuhn, care, în această privință, nu vorbește cu aceeași claritate cu care atacă problema paradigmelor. Acumularea cantitativă continuă să fie și astăzi o fază premergătoare, absolut necesară și inevitabilă, a oricărui salt calitativ.

Deși nu se poate confunda sau identifica RST cu prima revoluție industrială, totuși o anumită analogie ne-ar putea fi de folos în înțelegerea mai profundă dacă nu chiar în soluționarea problemei cu privire la sfîrșitul RST. Se cunoaște părerea lui Marx cu privire la începutul și sfîrșitul primei revoluții industriale. El considera că începutul primei revoluții industriale îl constituie folosirea mașinii-unelte (Working-machine), iar sfîrșitul ei, producția mașinilor cu ajutorul mașinilor. Prin analogie — așa cum am mai arătat în alte studii — s-ar putea deci enunța ideea că, dacă începutul RST este marcat prin apariția mașinilor automate (deși aceasta nu epuizează toate caracteristicile începutului), sfîrșitul ei poate fi considerat drept acea etapă cînd mașinile automate vor fi produse (preponderent) cu ajutorul mașinilor cibernetice (cu autoreglare).

S-ar putea obiecta că această caracteristică nu epuizează întreaga problematică a sfîrșitului RST. Fără îndoială că așa stau lucrurile. S-ar mai putea adăuga și altele. S-ar putea ca sfîrșitul RST să însemne — în afară de **automatizarea și cibernetizarea, chimizarea și electrificarea proceselor de producție — și biologizarea și cosmicizarea tehnicii și a producției**. În mod deosebit se pune însă problema **biologizării tehnicii de producție**, în legătură cu dezvoltarea tot mai accentuată a biochimiei, biofizicii, biociberneticii, a bionicii, geneticii, biologiei moleculare ș.a. Este evident că sfîrșitul RST va trebui să reprezinte și schimbări calitative în nivelul material al vieții și al vieții în general, va trebui să reprezinte un nou mod de viață, o altă calitate a vieții. Schimbările condițiilor materiale ale vieții vor include în sine și autoschimbarea revoluționară și a subiectului, în sensul dezvoltării forțelor creatoare ale omului în toate domeniile vieții materiale și spirituale. Între om și natură se vor situa procesele de producție autoreglate.

Ceea ce consider însă ca ceva anormal este teza care neagă posibilitatea sfîrșitului acestui proces revoluționar, care consideră că am avea de-a face cu un proces fără sfîrșit. S-ar putea, firește, vorbi despre o **nouă** revoluție științifică-tehnică (care, poate, va avea o altă denumire), diferită de cea actuală, s-ar putea, de asemenea, ca această **nouă** RST să se suprapună parțial cu cea actuală, dar în nici un caz, cred, nu se poate vorbi despre lipsa unui sfîrșit al vreunui proces de acest gen.

În ce privește **durata** RST, există unii care consideră că ea va dura sute de ani. Cred că este un punct de vedere eronat, exagerat. Singurul lucru ce s-ar putea spune fără teama de a greși prea mult este că această perioadă va dura mai puțin decît perioada primei revoluții industriale ; și aceasta datorită accelerației cu care se desfășoară astăzi toate procesele istorice. Dacă am lua perioadele evoluției istorice (din punct de vedere al duratei diferitelor formațiuni sociale), sau dacă am lua durata revoluțiilor tehnice, sau, mai bine zis, perioadele ce despart cele patru revoluții tehnice ce au avut loc în epoca modernă și contemporană, s-ar vedea că distanțele dintre ele se reduc continuu, că ritmurile de desfășurare ale acestor revoluții se accentuează. S-ar putea ca terminusul RST să cadă la începuturile secolului ce vine.

Există oare o **cale capitalistă și o cale socialistă** a RST ?

Ceea ce se poate spune cu certitudine este că nu există o RST **capitalistă** (burgheză) și una **socialistă.** Ar fi o absurditate cum, de altfel, ar fi o absurditate să vorbești de exemplu despre revoluția industrială **burgheză** (cum mai întîlnim la unii autori marxiști).

Se cunoaște că Marx și Engels n-au folosit niciodată expresia de revoluție industrială **burgheză**, ci, pur și simplu, **revoluția industrială**, fără nici un adjectiv. Ei nu ne-au lăsat considerațiile lor cu privire la această chestiune, dar apare evident că acest lucru nu este întîmplător. Caracterul schimbărilor de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea în domeniul forțelor materiale de producție, în domeniul tehnicii n-avea (și nici nu putea avea) caracter de clasă. Situația este identică (din acest punct de vedere) cu cea de astăzi. Firește e cu totul altă problemă impactul economic, social-politic și cultural al acestui proces revoluționar din tehnica și infrastructura societății, care diferă de la o orînduire la alta ; deși trebuie spus că și în această privință există și o serie de efecte similare în cele două formațiuni sociale. Orice absolutizări ne-ar duce la erori.

Constituie oare **RST o parte integrantă, organică a revoluției socialiste**, cum se afirmă de către unii autori ? Mi se pare că în acest caz, are loc o confuzie. Sînt confundate două procese cu caracter revoluționar, ambele desfășurîndu-se în epoca contemporană, dar care reprezintă totuși două procese revoluționare **diferite**, cu trăsături caracteristice și structuri distincte, cu cauze și obiective distincte.

Firește, ar fi greșit, totodată, să negi anumite corelații și interdependențe între cele două procese revoluționare. Dar RST nu poate fi identificată cu revoluția socialistă. Prima reprezintă răsturnarea revoluționară în sfera forțelor de producție, a doua reprezintă răsturnarea puterii burgheze, deci a relațiilor de producție, a întregului sistem al relațiilor sociale.

Cît de neîntemeiată este afirmația de mai sus rezultă și din simplul motiv că cele două procese revoluționare nu se manifestă concomitent pretutindeni. Problema revoluției socialiste în țările unde a fost răsturnată orînduirea burgheză nu se mai pune, dar se pune cu mare acuitate problema înfăptuirii sarcinilor RST. Firește, trebuie spus, că înfăptuirea RST nu poate menține neschimbat sistemul relațiilor sociale nici în țările socialiste ; adaptarea continuă a sistemului social socialist la nivelul tot mai ridicat al forțelor de producție (emanație a RST) se impune ca o necesitate imperativă.

Trebuie spus, pe de altă parte, că RST se desfășoară cu succes (în unele privințe prioritar și cu rezultate mai clare și mai eficiente) în țările capitaliste. Are loc și aci o anumită adaptare a sistemului social capitalist la noul nivel și caracter al forțelor materiale de producție.

Apare deci evident că RST nu poate fi privită ca parte integrantă a revoluției socialiste. Este cu totul altceva că societatea socialistă (și cu atît mai puțin ceea ce denumim societate comunistă) nu poate fi construită fără realizarea **integrală** a RST. S-ar putea spune chiar că dacă țările socialiste ar fi trebuit să construiască noua societate, fără ca RST să fi avut loc, ar fi fost, probabil, o sarcină istorică de nesoluționat. Realizarea RST constituie o parte integrantă a misiunii istorice a clasei muncitoare și o condiție a victoriei ei definitive pe plan mondial.

Se mai pune și următoarea problemă : **RST poate fi înfăptuită în fiecare țară luată separat** sau poate fi realizată **numai pe baze internaționale ?** Problema e destul de complexă.

Anumite analogii ar putea ajuta și în elucidarea acestei probleme cardinale. Revoluția industrială, precum se știe, a fost realizată, în primul rînd, în Anglia. Ea a fost înfăptuită ulterior în Franța, Germania, S.U.A., Italia și alte țări. Rezolvarea sarcinilor revoluției industriale nu a avut loc concomitent în toate țările. E cazul să remarcăm că dacă decalajul în ce privește începutul revoluției industriale a fost, într-un număr de țări, destul de mare, el s-a redus în ce privește sfîrșitul ei și aceasta, în primul rînd, datorită faptului că tehnica mașinistă a fost, în mare parte, importată din țările capitaliste avansate, că nu mai trebuia să se refacă exact același drum pe care a mers Anglia. Deși revoluția industrială a fost un fenomen internațional, sarcinile ei fiind identice în toate țările (trecerea de la manufactură la producția mașinistă), ea s-a realizat în fiecare țară luată în parte, cu toate că fiecare țară a folosit realizările țărilor mai avansate, avînd, în același timp, un specific al ei.

Situația de astăzi este diferită, din multe puncte de vedere, față de secolele XVIII—XIX. Fenomenele de interdependență s-au accentuat foarte mult ; există țări socialiste și capitaliste, ritmurile evoluției istorice sînt superioare etc. Înseamnă oare aceasta că numai pe baza unei integrări multilaterale se pot înfăptui sarcinile RST în diferite țări ?

Realitățile arată că RST reprezintă un proces pe scară mondială, se înfăptuiește în multe țări ale lumii : în U.R.S.S., în S.U.A., în țările Europei occidentale, în țările socialiste, în Japonia, Canada etc. Deși RST este fără îndoială un proces social internațional ea se realizează totuși în cadrul unor frontiere naționale. Firește, aceasta nu înseamnă că ea se realizează de către fiecare țară în mod izolat.

Problema realizării RST se pune cîte o dată și în felul următor : dacă prima revoluție industrială s-a putut realiza în cadrul unor anumite țări, RST, date fiind caracteristicile sale specifice diferite față de cele ale primei revoluții industriale, nu se va putea înfăptui decît pe bază internațională.

Firește, ar fi greu să ignorezi sau să negi anumite realități. Este evident că fenomenul interdependenței este mult crescut față de toate perioadele istorice anterioare. A afirma însă că RST se poate înfăptui numai pe o bază internațională, numai pe baza unei integrări **depline** sau a unei integrări **universale**, este, cred, exagerat și nu corespunde realităților. Evident diviziunea internațională a muncii acționează tot mai puternic, este un fenomen obiectiv. Este evident, de asemenea, că și procesul de integrare este ceva necesar, el poate și trebuie să fie realizat, însă ținînd cont, în mod real, de condițiile istorice specifice în care trăiește omenirea ; existența statelor naționale și existența a două formațiuni sociale diferite sînt realități inexorabile și pe care nimeni nu le poate nesocoti fără a greși profund. Este, în același timp, tot atît de evident că o **coordonare**, o **cooperare** strînsă — pe bază de egalitate și de respect mutual, și în domeniul realizării sarcinilor RST — între țările socialiste, între toate țările este, de asemenea, absolut necesară pentru toți.

Evident, ar fi un lucru deosebit de pozitiv dacă ar fi o realitate a zilelor noastre ceea ce marele savant marxist englez John Bernal a exprimat încă în 1939 : **„Posibilitățile oferite de știință pot fi realizate numai prin crearea unui nou sistem politic și economic unitar pe scară mondială"** [1]. Acest sistem nou unitar pe scară mondială, însă, deocamdată nu există. Iată de ce integrarea **universală** este, în condițiile actuale, doar un deziderat frumos dar ireal, RST înfăptuindu-se în condițiile istorice date. Existența țărilor socialiste, procesul istoric inevitabil de trecere a societății umane pe făgașul socialismului creează condiții tot mai favorabile pentru înfăptuirea integrală, planetară a RST în folosul întregii omeniri.

prof. dr. ing. Valter ROMAN

*) Primele două părți ale acestui studiu au apărut în nr. 47 și nr. 49 din 1973, ale acestei reviste.

) Unele probleme au mai fost abordate în cîteva rînduri și, în special, în articolul : **„Noi probleme teoretice ale revoluției științifice și tehnice". **„Contemporanul"**. Nr. 7—1972.

1) J.D. Bernal. The Social Function of Science. Londra. 1939. pag. 386.

FIȘE

Inconstanță friedmaniană

● În articolul **Economic Miracles** (Miracolele economice), NEWS WEEK, 21 ianuarie 1974, Milton Friedman se ocupă de fenomenul creșterii economice în R.F. Germania, Japonia și Brazilia, țări caracterizate la un moment dat prin ritmuri de creștere relativ mari. Scopul pentru care economistul din Chicago inițiază discuția este acela al căutării unor argumente favorabile concepțiilor sale neoliberale... puțin modificate. După părerea sa „miracolele" economice cunoscute în lumea occidentală s-au caracterizat prin următoarele trăsături : 1) au fost precedate de haos economic agravat de un control sever asupra prețurilor și salariilor ; 2) au fost posibile datorită unei politici monetare elastice, care a ignorat riscurile inflaționiste ; 3) s-au bazat aproape în întregime pe eforturile întreprinderilor private. Enumerarea acestor trăsături sui generis se încheie printr-o pledoarie în favoarea înlăturării controlului asupra prețurilor și veniturilor, instituit de actuala administrație a S.U.A. Lăsînd la o parte îndoielile ce le avem în legătură cu trăsăturile „descoperite" de M.F., nu ne putem împiedica a observa că „monetarismul" american se apropie azi de opiniile susținute de P.A. Samuelson, W. Heller etc., și pe care le-a combătut la timpul său. Economiștii dirijiști au părăsit pozițiile caracterizate prin ignorarea riscurilor inflaționiste, pronunțîndu-se pentru control. Iată că M.F. se grăbește să ocupe locul vacant în ciuda criticilor anterior enunțate.

economie mondială

PE CALEA PROGRESULUI ECONOMIC

REPUBLICA ARABĂ LIBIANĂ

SECTORUL PETROLIER — CHEIA DE BOLTĂ A ECONOMIEI

INDEPENDENTĂ din 1951 și proclamată republică la 1 septembrie 1969, prin preluarea puterii de către Consiliul Comandamentului Revoluției, Libia își concentrează eforturile în direcția principalelor opțiuni ale planurilor de dezvoltare, care privesc creșterea și diversificarea economiei și ridicarea nivelului de trai al populației.

Cheia de boltă a economiei libiene o constituie **extracția petrolului,** bogăție care, descoperită în 1959 și intrată în exploatare în 1962, asigură în prezent 99% din exporturi — contribuind hotărîtor la excedentul balanței comerciale — și permițînd prin veniturile obținute, plasarea Libiei în rîndul țărilor africane cu cel mai mare venit pe locuitor (2000 de dolari anual). Cu o producție de peste 150 milioane tone, Libia deține locul șapte în ierarhia mondială a producătorilor de petrol și locul patru în aceea a exportatorilor. Rezervele sale de petrol sînt apreciate la 4,2—5,5 miliarde tone (mai mult de jumătate din rezervele de petrol ale Africii), estimîndu-se că ele vor asigura extracția pe încă aproximativ 25—30 de ani, la nivelul ultimelor producții anuale.

Trecerea în proprietatea statului a acestei inestimabile bogății reprezenta deziderațul suprem al cuceririi independenței economice. Procesul recuperării zăcămintelor de petrol început în 1971, prin revizuirea și așezarea pe baze noi a raporturilor cu o serie de companii internaționale ce acționau în această țară, a avut drept corolar în 1973 preluarea controlului de către stat asupra întregii activități din sectorul petrolier. Explorarea, exploatarea, producția și distribuția revin acum „Companiei Naționale de Petrol — LINOCO". Petrolul — transportat printr-o rețea de conducte în porturile Marso el Bega și El Sidr — este exportat în diverse părți ale lumii. Ultimii ani au marcat o continuă creștere a producției și exportului de petrol. Se apreciază că în 1973 producția de petrol a depășit-o pe aceea a anului 1972, care atinsese, 106,7 milioane tone. În luna iunie 1973 producția de petrol atingea 2,29 milioane barili pe zi, crescînd cu 10,2% față de aceeași perioadă a anului precedent. Evoluția favorabilă a producției a permis creșterea exporturilor, care în condițiile unei majorări continue a prețurilor au contribuit la sporirea substanțială a veniturilor și a rezervelor de aur și devize. Se acordă o atenție deosebită creării și dezvoltării **industriei de rafinare a petrolului.** În afara rafinăriei de la Brega, va intra în funcțiune la Zawia cea mai mare rafinărie din Libia, cu o capacitate de prelucrare de 60 000 barili petrol brut pe zi. O altă rafinărie va fi construită la Tobruk. Totodată, în cadrul complexului petrochimic de la Merissa, lîngă Benghazi, va intra în funcțiune o uzină de metanol și amoniac, cu o capacitate de 1000 tone pe zi.

Pe lîngă petrol, Libia dispune de rezerve de **gaze naturale** estimate la 780 miliarde m³. Producția, nejudicios întrebuințată în anii din urmă în cadrul companiilor străine, va crește simțitor, în ideea extinderii exportului de gaze naturale lichefiate.

Guvernul libian acordă în aceeași măsură atenție explorării și exploatării zăcămintelor de **fier, fosfați, magneziu și calcar.** Recent, la Wadi Shatt s-au descoperit zăcăminte de minereu de fier estimate la 3,6 miliarde tone (aproximativ 5% din rezervele mondiale certe și potențiale).

Progrese simțitoare s-au înregistrat în ultimii ani și în cadrul **industriei prelucrătoare,** în special în industria alimentară, textilă și industria materialelor de construcții. Opțiunea principală a economiei libiene o constituie însă în prezent **agricultura.** Această ramură, care cuprinde 70% din populația activă a țării, va beneficia de cele mai mari investiții, ce vor fi orientate spre irigarea pămîntului, dotarea cu mașini și utilaje, formarea cadrelor etc.

Actualul plan de dezvoltare (1 aprilie 1973 — 31 decembrie 1975) are în vedere dezvoltarea tuturor sectoarelor economiei, prevăzînd pentru 1974 creșteri ale produsului intern brut de 10,5%, ale industriei prelucrătoare de 26%, industriei petroliere de 17,5% și agriculturii de 16%.

În scopul dezvoltării economiei, al punerii în valoare a noi zăcăminte de petrol și minereuri, Libia promovează încheierea de acțiuni de cooperare cu un număr tot mai mare de state. În acest context, ultimii ani au evidențiat o continuă dezvoltare a relațiilor economice între România și Libia. Vizita pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al României a efectuat-o în aceste zile în Republica Arabă Libiană reprezintă un moment de cea mai mare însemnătate în extinderea relațiilor dintre cele două state, în interesul păcii și al destinderii internaționale.

Marcel MOLDOVEANU

Așezare geografică : **Libia este situată în nordul Africii, la Marea Mediterană, între R. A. Egipt, Sudan. Ciad, Niger, Algeria și Tunisia.**

Suprafața : **1 759 540 km².**

Populația : **2 100 000 locuitori.**

Principalele orașe : **— Tripoli — capitala administrativă. El Beida — capitala rezidențială. Benghazi, Derna, Tobruk.**

P.I.B. : **1 266 milioane lire libiene (1972)**

Moneda : **lira libiană (0,328 lire libiene = 1 dolar)**

Șeful statului : **colonel Moamer El-Geddafi, președintele Consiliului Comandamentului Revoluției.**

REPUBLICA LIBAN

TINEREȚEA UNEI ȚĂRI CU O CIVILIZAȚIE MILENARĂ

DATORITĂ poziției sale geografice, placă turnantă a legăturilor economice dintre Europa, Asia și Africa, Libanul contemporan este o țară cu economie strîns legată de dezvoltarea sectorului terțiar-comerț și servicii, în care se obține circa 70% din venitul național. Sectorul bancar joacă un rol de seamă în economia țării. Beirutul a devenit, după cel de al doilea război mondial, un important centru financiar internațional. În prezent există în Liban circa 75 de bănci autohtone și internaționale în comparație cu numai patru înainte de obținerea independenței.

Deși celelalte sectoarele economice, agricultura și industria, au o pondere mai redusă în formarea produsului intern brut, importanța lor este în continuă creștere. În ultimii ani s-au făcut simțite eforturile poporului libanez îndreptate spre edificarea unei industrii naționale diversificate și a unei agriculturi capabile să acopere consumul intern al populației, furnizînd în același timp materiile prime necesare dezvoltării industriale, prin mobilizarea resurselor umane și materiale de care dispune țara.

Agricultura, unul din sectoarele tradiționale ale economiei libaneze, participa în anul 1972 la formarea produsului intern brut cu cca. 12%, concentrînd aproape jumătate din populația activă a țării. Suprafața arabilă a Libanului se ridică la 596.000 hectare, din care sînt efectiv cultivate 340.000 hectare.

Marea diversitate climatică determină o varietate a culturilor agricole, în țară producîndu-se alături de cereale (60 mii tone grîu și 15 mii tone orz în 1972), citrice (327 mii tone în același an) și fructe specifice zonei temperate (170 mii tone mere, 39 mii tone struguri), banane (23 mii tone), măsline (30 mii tone), sfeclă de zahăr (120 mii tone), tutun (9,4 mii tone) etc.

Încă din anul 1963 a fost elaborat de către guvern „Planul verde", care își propune în principal : transformarea, prin lucrări de irigație, în terenuri cultivabile a unor suprafețe întinse aride, îmbunătățirea randamentelor la principalele producții, introducerea mecanizării lucrărilor agricole și un program de împăduriri.

Eforturile de diversificare a economiei își găsesc materializare în politica de industrializare promovată în ultimii ani de guvernul libanez. **Industria** țării cuprinde în prezent peste 8000 de între-

Suprafața : **10 400 kmp.**

Populație : **2,6 milioane locuitori**

P.I.B. : **5 398,8 milioane lire libaneze în 1971 (în prețuri curente).**

Moneda : **lira libaneză (3,01 lire libaneze =1 dolar S.U.A.).**

Capitala : **Beirut (1 200 000 locuitori).**

Șeful statului : **Suleiman Frangieh, ales în 1970, pe șase ani.**

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

L'EXPRESS

WASSILY LEONTIEF

despre evoluția recentă și în perspectivă a economiei occidentale

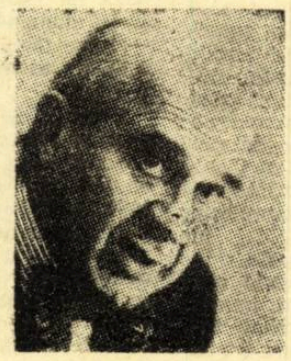

LAUREAT al Premiului Nobel pentru economie, profesor la Universitatea Harvard, cunoscutul economist american se află în prezent la Paris unde efectuează pentru O.C.D.E. un studiu privind „politica științelor sociale". Cu această ocazie a fost solicitat de săptămînalul **L'Express** *să acorde un interviu pe tema evoluției din ultima vreme a economiei occidentale din care reproducem extrase.*

• Întrebat ce crede despre hotărîrea de flotare a francului adoptată de autoritățile franceze, părintele metodei input-output a spus :

„Nu sînt monetarist ; ceea ce analizez eu nu este tehnica folosită pentru a reduce valoarea unei monezi, ci repercusiunile, consecințele acestei deprecieri asupra economiei unei țări. Or, o devalorizare înseamnă o prelevare din bogăția națională, un fel de impozit indirect care lovește fără discriminare pe toți producătorii. Iată deci un impozit deosebit de nejust, care apasă mult mai greu asupra celor săraci decît asupra celor bogați și care se cere corectat printr-o reformă a sistemului fiscal. Insistînd asupra progresivității impozitului pe venit.

• Admiteți totuși că deprecierea monedei stimulează exporturile.

— Da, desigur, dar cu condiția ca creșterea internă a prețurilor să nu depășească devalorizarea externă. În fața crizei energetice postulatul este că țările industrializate trebuie să-și diminueze consumul în aceeași măsură sau vor trebui să-și mărească exporturile. Or, este sigur că creșterea prețurilor este un mijloc de a frîna consumul. Dar este un mijloc periculos. Fără a uita că este și un factor de grave injustiții sociale.

• La întrebarea dacă se poate clădi o putere industrială pe o monedă care se „topește", economistul american a răspuns :

„Fapt este că lumea capitalistă, statele, iar cîteodată chiar întreprinzătorii și bancherii îndrăzneți au uzat și au abuzat de privilegiul de a bate monedă. În mod deosebit, guvernul Statelor Unite, care a inundat multă vreme celelalte țări cu dolari neconvertibili. Totul este de a avea destul credit — deci destulă putere — pentru a-ți permite acest procedeu".

• Nu este acesta modul în care occidentalii și japonezii vor încerca să plătească petrolul importat ?

— Cred că bancherii capitaliști sînt foarte abili. Dar, pe termen mai lung, creșterea costului materiilor prime nu este insuportabilă. Am calculat că pentru materiile prime extrase din sol — excluzînd produsele agricole — sarcina financiară globală pentru economia țărilor industriale nu depășește astăzi 2%. Chiar dacă se ajunge la 5%, nu acesta va fi motivul pentru care vom pieri. Ceea ce este necesar este o planificare a efortului care ne este cerut.

• Credeți că prețul petrolului poate scădea ?

— Pentru perioada imediat următoare nu trebuie să uităm că prin îmbogățirea unor țări producătoare de petrol vom avea de acum înainte două categorii de țări slab dezvoltate, bogate și sărace. Or, cele sărace, cele care nu au petrol, sînt interesate într-o scădere a prețurilor. Pe termen mai lung, în schimb, repet că eu cred într-o creștere a prețului materiilor prime, dar etalată în timp. Cred în acest lucru, căci este un mod de a redistribui puterea de cumpărare în lume — a cărei repartiție este astăzi la fel de nejustă ca aceea a veniturilor în Franța. Vă amintiți că după război Germania a fost obligată să plătească despăgubiri țărilor pe care le-a invadat. Ei bine, astăzi noi (țările capitaliste dezvoltate — n.n.) vom plăti despăgubiri țărilor sărace! Dacă economiile occidentale vor fi bine planificate pentru a se adapta noilor condiții, nu se va produce nici o dramă. Și, de altfel, despăgubirile nu se plătesc niciodată complet",

prinderi, în care lucrează circa 100.000 de salariaţi. În prezent, în ţară, există două rafinării, în localităţile Tripoli şi Saida, a căror capacitate totală se ridică la 2,5 milioane tone/an, fiind prevăzută realizarea, în următorii ani, a altei unităţi de acest fel. De asemenea, Libanul dispune de fabrici de ciment, alimentare şi textile, de şantiere navale, unităţi de prelucrarea metalelor, fabrici ale industriei chimice etc. Statul libanez, prin măsurile de politică economică promovate, urmăreşte, paralel cu întărirea ramurilor industriale considerate drept tradiţionale, atragerea investiţiilor spre acele sectoare aflate la început de drum, cum ar fi energetica, metalurgia şi petrochimia.

Leagăn al unei străvechi civilizaţii, Libanul dispune de condiţii favorabile practicării **turismului**, care a devenit o adevărată industrie, contribuţia sa la formarea venitului naţional fiind estimată la 11%. În anul 1972 Libanul a fost vizitat de 2 281 000 turişti. veniturile realizate ridicîndu-se la 610 milioane lire libaneze. Conform prevederilor planului şesenal de dezvoltare economică, investiţiile guvernamentale alocate turismului se cifrează la 45 milioane lire libaneze, din care 25 milioane vor fi afectate săpăturilor arheologice şi restaurării numeroaselor monumente istorice aflate pe teritoriul libanez. Obiectivul urmărit este realizarea cifrei de 3,5 milioane turişti străini în anul 1977, care să aducă încasări de 900 milioane lire libaneze.

Comerţul exterior joacă un rol important în cadrul economiei ţării. Ca structură, importurile libaneze cuprind în principal materii prime necesare industriei, maşini şi utilaje, echipament de transport şi produse alimentare. La export, în ultimii ani, pe lîngă produsele de origine vegetală şi animală, şi-au făcut apariţia produse ale industriei prelucrătoare, a căror valoare se ridica la sfîrşitul anului 1972 la 337 milioane lire libaneze, ceea ce reprezintă cca 30% din valoarea totală a exportului libanez din acel an. Deşi balanţa comercială a ţării este în general deficitară, balanţa de plăţi înregistrează excedente, ca urmare a veniturilor invizibile provenind din sectorul terţiar : turism, transporturi, operaţiuni de arbitraj internaţional etc.

Înscriindu-se în contextul bunelor relaţii româno-libaneze, în continuă dezvoltare, vizita pe care preşedintele Consiliului de Stat al României o va efectua în „ţara cedrilor", la invitaţia preşedintelui Republicii Liban, Suleiman Frangieh — prima vizită a unui şef de stat român în această ţară — reprezintă un moment de cea mai mare însemnătate. Ea va crea, fără îndoială, condiţii şi mai propice dezvoltării pe multiple planuri a legăturilor de prietenie româno-libaneze, corespunzător intereselor ambelor ţări şi popoare, cauzei păcii şi destinderii în lume.

Rodica RĂDULESCU

REPUBLICA ARABĂ SIRIANĂ

CREŞTEREA ŞI DIVERSIFICAREA PRODUCŢIEI AGRICOLE

AGRICULTURA, sector principal al economiei şi industria în plin proces de dezvoltare şi diversificare, reprezintă cele două opţiuni ale actualului plan sirian de dezvoltare (1971—1975), care prevede o creştere anuală a economiei de 8,2%. În această raţiune, investiţiile sporite în 1973 au fost destinate cu prioritate industriei (563 milioane lire), agriculturii şi irigaţiilor (532 milioane lire) precum şi transporturilor şi telecomunicaţiilor (375 milioane lire). Planul are în vedere în special creşterea şi diversificarea producţiei agricole şi animaliere, sporirea extracţiei petroliere, construcţia unor rafinării, a unor centrale electrice şi a noi unităţi în cadrul industriei prelucrătoare, construcţia marelui baraj pe Eufrat, construcţia căii ferate Haqui-Alep-Kamechlie etc.

Antrenînd participarea a 60% din forţa de muncă, contribuind, în medie, cu 40% la formarea produsului intern brut şi asigurînd peste 65% din totalul exporturilor, **agricultura** reprezintă sectorul dominant al economiei siriene. Întinderea şi calitatea terenurilor, posibilităţile de irigare şi potenţialul uman reprezintă factori care coroboraţi cu măsurile de organizare a producţiei şi cu investiţiile, în continuă creştere, contribuie în mod hotărîtor la dezvoltarea agriculturii siriene. Dacă cerealele deţin ponderea principală în producţia agricolă şi ocupă cea mai mare parte a suprafeţei cultivate, bumbacul deţine de departe primul loc în cadrul veniturilor obţinute din export. De altfel, recolta de cereale este orientată în cea mai mare parte spre consumul intern, în timp ce bumbacul este destinat exportului în proporţie de peste 80%. Se estimează că cele mai mari producţii la cereale în 1973, s-au obţinut la grîu (1,5 mil. tone) şi orz (651 000 tone), iar dintre plantele industriale la bumbac (410 000 t), sfeclă de zahăr (310 000 t) şi tutun (12 000 t). Se remarcă de asemenea, producţiile de legume şi fructe.

Aşezarea geografică: **în Orientul Apropiat, la Marea Mediterană, între Turcia, Irak, Iordania, Liban şi Israel.**

Suprafaţa : **185 180 km²**

Populaţia : **6 450 000 loc.**

Capitala : **Damasc (aproximativ 1 milion de locuitori)**

P.I.B. **8 639 milioane lire siriene (9172)**

Moneda : **lira siriană (4,32 lire siriene = 1 dolar)**

Şeful statului : **general Hafez El-Assad.**

Cu o producţie medie de 500 000 tone/an, bumbacul, care deţine o pondere de 37% în exportul ţării, asigură 50% din veniturile obţinute din export. O contribuţie deosebită la creşterea producţiei de bumbac a avut-o extinderea culturii în terenuri irigate, unde randamentul a sporit de la 1 800 kg la ha în 1971 la 1970 kg în 1972. În următorii ani se aşteaptă o producţie de peste 600 000 tone (50% din acesta ar urma să fie prelucrată în ţară) cu o valoare de un miliard lire. Alte culturi importante sînt sfecla de zahăr şi tutunul, exportat într-o proporţie însemnată. Un loc important în economia ţării îl ocupă creşterea vitelor care reprezintă 25% din producţia agricolă.

Întocmirea unor planuri de orientare a culturilor, crearea de centre pentru cercetare şi experimentare, redistribuirea terenurilor, crearea unor cooperative dotate cu mijloace de producţie mecanizate precum şi lucrările de irigare au contribuit decisiv la creşterea şi diversificarea producţiei agricole. Atenţia acordată lucrărilor de irigare este reflectată de cele peste 55 de baraje construite în diverse regiuni ale ţării (Ghab. Acharina, Ruj, Yarmuk etc). Cel mai important proiect priveşte construcţia barajului Eufrat, care va fi terminat în 1974, cu un an mai devreme decît era prevăzut şi va permite extinderea culturii bumbacului, orzului, sfeclei de zahăr etc.

Acordînd prioritate agriculturii guvernul sirian n-a neglijat celelalte sectoare ale economiei, în special **industria**. Paralel cu dezvoltarea industriei petroliere — principala ramură a industriei — au făcut progrese simţitoare industria de energie electrică, cea textilă şi cea a materialelor de construcţie. Producţia de petrol care s-a ridicat la peste 8 milioane tone în 1973 urmează să atingă 11 milioane tone în 1974 şi 15 milioane tone în 1975. Totodată, va creşte capacitatea de rafinare, de la 3 milioane tone la 4,5 milioane tone în 1977. Sînt în studiu o serie de proiecte de dezvoltare a industriei siderurgice şi metalurgice. un mare număr dintre acestea urmînd a fi realizate prin cooperare internaţională.

Un rol deosebit de important în economie va reveni **comerţului exterior.** Se are în vedere ca exportul, format în prezent în proporţie de 82% din materii prime agricole şi minerale, să atingă 1173 milioane lire siriene în 1974 şi 1270 milioane lire în 1975.

Republica Arabă Siriană promovează o politică de extindere a relaţiilor sale economice, în cadrul cărora cooperarea internaţională în industrie, agricultură, construcţii şi turism ocupă un loc de frunte.

Vizita oficială pe care o va întreprinde în curînd în Republica Arabă Siriană preşedintele Consiliului de Stat al României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — prima întreprinsă de un şef de stat român în această ţară — la invitaţia preşedintelui Hafez El-Assad va da un nou impuls relaţiilor româno-siriene, care în ultimul timp au cunoscut o intensificare evidentă pe toate planurile. Este suficient să amintim aici că volumul schimburilor economice româno-siriene s-a dublat în 1973 faţă de anul anterior, pentru anul în curs fiind prevăzută o creştere şi mai substanţială.

Vasile ANGELESCU

TENDINŢE • CONJUNCTURI

Este rîndul hîrtiei...

ÎN PLINĂ CRIZĂ a petrolului, marile cotidiene americane şi engleze au fost nevoite să-şi reducă numărul de pagini, victime ale unei noi penurii : cea a hîrtiei. La Londra, directorii unor publicaţii îşi dispută cîteva baloturi de hîrtie „la negru", la preţul de 1 600—1 800 franci tona. Este un nou episod al crizei materiilor prime ? — se întreabă săptămînalul **L'Express**, *căci pentru hîrtie, ca şi pentru petrol, marii consumatori nu sînt şi marii producători. Pentru viitorul deceniu perspectivele se anunţă sumbre pentru unele ţări vest-europene şi pentru Japonia, dependente în mare măsură de importul de hîrtie. În 1972, importul de articole de papetărie a costat Franţa tot atîtea devize cîte a realizat din exportul de automobile. De atunci creşterea preţurilor s-a generalizat. Canada, primul producător mondial de hîrtie de ziar, şi-a sporit preţurile la pasta de hîrtie cu 25% în semestrul II 1973, iar ţările scandinave cu 17—20%. Costul lemnului pe plan mondial este şi el cu 110—140% mai ridicat.*

O mai largă colaborare cu ţările situate la latitudinile calde, unde arborii cresc mai repede, ar fi o soluţie de moment, dar hîrtia viitorului aparţine de fapt geneticienilor care vor trebui să fabrice papirusul anului 2000 — poate o sinteză între trestie şi pin.

Alte resurse puţin exploatate sînt hîrtiile vechi, care în Franţa sînt redate în circuitul productiv numai în proporţie de 30%, iar în Japonia de 43%. Şi, în sfîrşit, un cuvînt de spus îl vor avea şi invenţiile în domeniul hîrtiei. Un prototip experimentat la Centrul de cercetări din Grenoble permite creşterea rezistenţei hîrtiei, fără să i se mărească gramajul, acţionînd numai asupra structurii, deci contribuind şi la economisirea de materii prime. Aceasta va trebui să fie „maşina" ideală nu numai pentru hîrtia de ambalaj, ci şi pentru materialele nefesute.

CORRIERE DELLA SERA

Dependenţa de rezultatele unui singur sezon agricol

„DIFICULTĂŢILE care, pe lîngă criza petrolieră, se manifestă pe piaţa multor produse alimentare de primă necesitate ne fac să simţim concret gravitatea uneia dintre cele mai mari probleme ale lumii contemporane : cea a producţiei alimentare insuficiente.

Astăzi, neaşteptata reducere cantitativă şi scumpirea unor produse alimentare de bază, ca făina, pastele, orezul, care se conturează într-un cadru de continuă creştere a preţurilor produselor alimentare, demonstrează suficient de clar faptul că dificultăţile pe care le întîmpinăm sînt mult mai legate de situaţia mondială decît se crede în general. Iar această situaţie rezultă a fi cu totul altfel decît liniştitoare. Dacă în prezent ea suferă de o criză conjuncturală mai curînd acută, ea dezvăluie, pe plan mai general, greutatea cu care agricultura reuşeşte să răspundă cererii de alimente a unei populaţii mondiale care creşte în proporţie de 70 de milioane de oameni pe an .

Data care exprimă în modul cel mai sintetic această dificultate trebuie raportată la ceea ce s-a întîmplat în anul cheie 1972, an în care producţia agricolă mondială — inferioară celei din 1971 (în timp ce pe planetă existau 70 de milioane de guri mai mult de hrănit) — a înregistrat, pentru prima oară de la sfîrşitul războiului încoace, o scădere în cifre absolute.

Încordările care încep să se constate astăzi pe piaţa alimentară trebuie puse în legătură directă cu cele două recolte proaste succesive din 1971 şi 1972, din cauza unei secete prelungite şi a altor adversităţi meteorologice. Aceşti doi ani de „vaci slabe" s-au desfăşurat în două moduri destul de diferite. Anul 1971 s-a dovedit a fi dezamăgitor numai în rîndurile ţărilor în curs de dezvoltare. Deşi înregistrase o producţie alimentară uşor superioară celei din anul precedent, anul 1971, întrerupînd seria de recolte bune obţinute în aceste ţări în perioada 1967—1970. nu a ţinut pasul cu creşterea populaţiei lor. Insuccesul agricol din «lumea a treia» în 1971 a fost de altfel compensat de rezultatul bun al recoltelor din lumea dezvoltată.

În 1972 criza producţiei alimentare nu s-a manifestat numai în rîndurile ţărilor «lumii a treia» ci şi în ţările dezvoltate (...) În ţările în curs de dezvoltare producţia alimentară pe cap de locuitor este astăzi în general inferioară nivelului din anii 1961—1965. În Extremul Orient ea a scăzut cu 8% în comparaţie cu nivelurile atinse în 1970. În regiunile din Africa, unde seceta a bîntuit în mod deosebit, supravieţuirea a circa şase milioane de oameni, asupra cărora planează spectrul foametei, este supusă la o încercare foarte grea.

În plus, în primul rînd din cauza achiziţiilor masive de grîu şi de orez făcute în 1972 pentru a acoperi deficitele recoltei proaste, rezervele de cereale disponibile în lume au scăzut la nivelul cel mai redus din ultimii 30 de ani. Aecst lucru explică în parte creşterea bruscă a preţurilor unor produse alimentare de primă necesitate pe pieţele internaţionale, de pe urma căreia se resimt în mod deosebit ţările «lumii a treia» şi clasele cele mai puţin avute ; ca şi dificultatea de a obţine cereale din ţările exportatoare (S.U.A., Canada) chiar şi de către ţările dezvoltate care îşi pot permite să le achiziţioneze datorită situaţiei favorabile a balanţei lor de plăţi cu străinătatea .

Reducerea rezervelor mondiale de cereale la nivelul cel mai scăzut din ultimii 30 de ani a pus întreaga lume într-o situaţie cu adevărat dramatică : aceea de a nu avea alte marje de siguranţă în cazul unui nou an agricol negativ. În cursul anului trecut, lumea a fost pusă în situaţia de a face să depindă soarta aprovizionării sale alimentare de rezultatul recoltei din 1973. Din fericire, se pare că producţia agricolă mondială din sezonul care abia s-a încheiat prezintă un cadru de ansamblu suficient de favorabil.

Răsuflarea de uşurare nu poate totuşi să facă abstracţie de sentimentul caracterului periculos al unei situaţii în care salvarea vine în ultimul moment pentru a ne scoate dintr-o încurcătură. Este alarmant faptul că populaţia planetei, pe care stocurile de alimente s-au redus în mod îngrijorător, în timp ce îşi continuă dezvoltarea demografică, se vede în situaţia de a face să depindă creşterea nevoilor sale alimentare de rezultatele unui singur sezon agricol. Aşa cum a afirmat directorul general al F.A.O. în raportul său anual, a cărui cerneală încă nu s-a uscat : «Situaţia alimentară de astăzi este cea mai critică de la perioada dificilă provocată de devastările celui de-al doilea război mondial încoace»".

DATE DE PROGNOZĂ

CRIZA ENERGETICĂ — declanşator al unor reconsiderări multilaterale (II)

Accelerarea construcţiei de centrale atomice

ÎN CONJUNCTURA ACTUALĂ, atenţia şi speranţele specialiştilor se îndreaptă, în primul rînd, către **energia nucleară.** Majorarea preţurilor la petrol determină ca — pe viitor — această formă de energie să devină singura alternativă avansată, din punct de vedere tehnologic, în raport cu combustibilul convenţional. În următorii şapte ani — arăta Sigvard Eklund, directorul general al A.I.E.A. — producţia mondială de energie nucleară va spori de aproximativ patru ori ; în timp ce în prezent, centralele atomice furnizează doar 3% din producţia mondială de energie electrică. În 1980 ele vor furniza 14%, iar în anul 2000 aproape 50% din aceasta.

Desigur, există şi unele frîne în calea expansiunii producţiei de energie nucleară, cum ar fi caracterul relativ limitat al resurselor de uraniu, punerea la punct încă insuficientă a tehnicilor legate de utilizarea eficientă a energiei degajate prin fisiunea atomului şi nedepăşirea stadiului experimental în dominarea proceselor de fuziune nucleară, precum şi faptul că — în general — energia nucleară nu este utilizată în prezent decît prin intermediul producţiei de energie electrică.

După cum scria revista „Entreprise" (nr. 950/1973), rezervele de uraniu cunoscute în lume (866 000 tone) fac posibile capacităţi anuale de producţie de 50 000 de tone în jurul anului 1980. În acel moment, însă, cererea va atinge 60 000 de tone, iar în 1985 va depăşi chiar 100 000 de tone. Este de prevăzut deci un deficit important, conchide revista, semnalînd totodată o febrilă activitate a diferitelor grupuri industriale din ţările capitaliste dezvoltate, axată pe prospectarea şi punerea în valoare a unor noi zăcăminte de uraniu (de menţionat că între descoperirea unui zăcămînt de uraniu şi darea lui în exploatare se scurg — în medie — aproximativ opt ani).

Potenţialul energetic utilizabil al resurselor de uraniu ar cunoaşte însă o creştere puternică prin modernizarea tehnologiilor folosite în prezent în centralele atomice. Actualmente, principalul tip de reactoare funcţionează pe bază de uraniu îmbogăţit şi apă uşoară. În U.R.S.S. şi Franţa funcţionează însă din anul trecut cîte un reactor-pilot pe bază de neutroni rapizi, constituind tipul supraregeneratorului. Acesta posedă extraordinara capacitate de a fabrica mult mai mult combustibil decît consumă, permiţînd multiplicarea de 60—70 de ori a energiei disponibile în uraniu. În timp ce un kg de uraniu consumat într-o centrală atomică „clasică" echivalează cu 9 tone de petrol (sau 15 tone de cărbune) şi furnizează 45 000 kWh, după aprecierea specialiştilor acelaşi kg de uraniu, „ars" într-un supraregenerator, va echivala cu 600 tone de petrol şi 3 milioane de kWh.

Pe de altă parte, se îmbunătăţeşte competitivitatea centralelor atomice, comparativ cu termocentralele bazate pe combustibili fosili. Chiar dacă investiţiile necesare pentru construirea unei centrale atomice sînt cu circa 50% mai mari, dacă se merge pe filieră pînă la capăt (prin fazele prospectării, exploatării, prelucrării şi utilizării combustibililor respectivi), ansamblul investiţiilor se ridică la acelaşi ordin de mărime. Se consideră că preţul de cost al unei centrale atomice pe bază de neutroni rapizi nu va depăşi — în cazul construcţiei în serie — decît cu 5—10% pe cel al centralelor de aceeaşi capacitate, dar bazate pe apă uşoară. Deoarece costul unui ciclu de utilizare a combustibilului este mult mai scăzut în centralele de tip supraregenerator, acestea vor putea deveni competitive, în condiţiile existenţei unei pieţe suficient de largi (după calculul specialiştilor francezi, preţul unui kWh livrat ar fi în jur de 4 centime). Paralel, oamenii de ştiinţă studiază şi tipul de reactor bazat pe uraniu îmbogăţit şi răcire cu gaz, care însă ar putea deveni utilizabil abia către 1985.

În pofida acestor dificultăţi şi a volumului ridicat al investiţiilor necesare (costul unei centrale atomice „clasice" este evaluat, în Franţa, la 1,2 miliarde franci, construcţia durînd 5—6 ani), asistăm în ultimul timp la accelerarea programelor de construire a acestor centrale în numeroase ţări ale lumii. Primul ministru francez, Pierre Messmer, a anunţat că încă din 1974 vor fi comandate anual cîte trei centrale atomice (în loc de două), plus o termocentrală clasică. În R.F.G. guvernul a hotărît extinderea programului de construire a centralelor atomice, astfel încît în 1985 ele să acopere 15% din nevoile energetice ale ţării (în timp ce alocaţiile pentru cercetare în acest domeniu pun accentul pe reactorul cu neutroni rapizi). Oficiul naţional al electricităţii din Italia (ENEL) a anunţat — la rîndul său — că va construi două noi centrale atomice (de circa 1000 MW fiecare), care se vor adăuga celor patru centrale în funcţiune. Construirea unei noi centrale atomice a fost hotărîtă şi în Spania, unde acest tip de centrale au furnizat anul trecut aproape 10% din producţia de energie electrică. Decizii similare au fost anunţate în ultimele luni în S.U.A., Filipine şi alte ţări.

O preocupare în perspectivă o va constitui asigurarea numărului crescînd de centrale atomice cu combustibilul necesar — uraniul îmbogăţit. În prezent, instalaţii de îmbogăţire posedă numai două ţări : Uniunea Sovietică şi Statele Unite, capacităţile acestora din urmă putînd deveni insuficiente în raport cu cererea către 1980. Recent consorţiul Eurodif (întreprindere comună a cinci ţări vest-europene : Franţa, Spania, Italia, Belgia şi Suedia) a anunţat că pe valea Rhonului urmează a fi construită o uzină de îmbogăţire a uraniului prin metoda difuziunii gazoase. Uzina (care necesită investiţii de ordinul a 7 miliarde franci) va putea alimenta, începînd din 1980, cu uraniu îmbogăţit 40 de centrale nucleare (de 1000 MW fiecare).

Recunoscînd faptul că utilizarea crescîndă a energiei nucleare, prin intermediul electricităţii, nu rezolvă problema balanţei energetice (în Franţa, de pildă, curentul electric reprezintă doar 22% din consumul global de energie), specialiştii subliniază totuşi că pe această cale se realizează economii la consumul de petrol, care poate fi îndreptat în alte ramuri (de pildă, chimia). Efect, care se va accentua pe măsură ce energia electrică se va substitui treptat petrolului în diverse utilizări energetice.

Orizonturi mai îndepărtate

ÎNTR-O perspectivă mai îndepărtată oamenii de ştiinţă îşi propun să stăpînească şi să utilizeze imensele resurse de energie care ar putea fi degajate din fuziunea nucleelor de deuteriu, conţinut în apa oceanului mondial (în proporţie de 1/6000). Atunci, dintr-un litru de apă obişnuită se va putea extrage echivalentul energetic a 300 litri de benzină.

Atenţia specialiştilor în domeniul energeticii este reţinută în prezent de posibilităţile pe care le oferă alte surse de energie, considerate pînă în prezent ca puţin importante sau neeconomicoase.

Energia solară, sursă practic inepuizabilă, poate fi utilizată atît sub formă de căldură (după unele previziuni, de pildă, circa 10% din clădirile ce se construiesc pînă în 1985 în S.U.A. vor fi echipate cu sisteme de climatizare solară), cît şi transformată în energie electrică *). Menţionăm că, deocamdată, un kWh obţinut pe baza energiei solare revine de 10—100 ori mai scump decît în centralele electrice clasice, iar în cazul bateriilor fotovoltaice (utilizate în cadrul zborurilor cosmice) — la circa .. 800 000 franci.

Cercetări efectuate în ultimii ani în Japonia converg totuşi către posibilitatea construirii în viitorul apropiat a unei centrale (de 1000 MW), care să funcţioneze pe bază de energie solară cu un randament de 60% şi să furnizeze curent electric la un preţ de cost competitiv. O altă filieră a cercetărilor efectuate de oameni de ştiinţă japonezi a ajuns la elaborarea procedeului de producere a hidrogenului din apă, cu ajutorul luminii solare. Perspectivele hidrogenului — considerat de numeroşi specialişti drept combustibilul viitorului — sînt direct legate de scăderea preţului de cost al producerii sale, condiţii în care va avea numeroase utilizări. De pe acum, de exemplu, s-a anunţat că în R.F.G. în 1980 va decola primul avion cu reacţie al cărui motor va utiliza hidrogen lichid în loc de kerosen.

O altă sursă de lungă durată şi cu perspective de competitivitate este **energia geotermică.** (Problemele fundamentale ale utilizării energiei geotermice au fost prezentate în paginile „Vieţii economice", nr. 50/1973 şi nr. 4/1974). Pe plan mondial, sub raportul capacităţii instalaţiilor de utilizare a energiei geotermice pentru producţia de energie electrică, în 1972 în frunte se situa Italia (cu 400 MW), urmată de S.U.A. (300 MW ; previziuni pentru 1975 — 650 MW), Noua Zeelandă (200 MW), Mexic (75 MW) şi Japonia (33 MW ; previziuni pentru 1975 — 200 MW). În ceea ce priveşte Europa occidentală, se apreciază că exploatarea raţională a resurselor de ape termale (cu reglarea debitului, prin reinjectarea apei în adînc) ar permite — în condiţiile efectuării a două sute de foraje anual — să se acopere 5—10% din consumul de energie primară al ţărilor din această zonă.

O serie de alte surse de energie rămîn — cel puţin deocamdată — pe planul al doilea, fie din cauza importanţei lor mai mult locale, fie din cauza perspectivelor reduse de competitivitate în stadiul actual de dezvoltare a tehnicii. Astfel, **energia mărilor şi oceanelor** (care apare sub forma mareelor, forţei vii a valurilor, curenţilor marini, diferenţelor de temperatură existente între straturile de suprafaţă ale apei şi cele din adînc) a fost pînă acum puţin utilizată, în principal din cauza costului ridicat al instalaţiilor necesare. În prezent, în Franţa şi U.R.S.S. funcţionează cîte o centrală electrică maremotrice, iar cîteva proiecte similare se află în studiu în S.U.A. ; se estimează că — la un volum egal de investiţii — o centrală atomică produce de 3—4 ori mai multă energie electrică decît una maremotrice. Utilizarea forţei valurilor şi curenţilor marini este limitată deocamdată la cazuri speciale, cum este, de pildă, instalaţia de alimentare cu energie a farului de pe insula japoneză Ashika (costul unui kWh fiind de circa 65 de centi).

Energia eoliană — folosită mai intens de om cu secole în urmă — nu este de neglijat nici acum, cu toată relativa sa inconstanţă. După calculele efectuate, pe teritoriul Franţei — de exemplu — forţa motrice a vîntului reprezintă (pe an şi mp) echivalentul a 800 de kWh, ajungînd în unele zone chiar de 4000 de kWh. Generatoarele eoliene experimentate au evidenţiat însă că preţul de cost al unui kWh obţinut pe această cale este cu pînă la 30% mai ridicat decît în cazul termocentralelor obişnuite.

Nu putem încheia fără a aminti de unele direcţii de căutări şi cercetări pentru utilizarea practică a noi surse de obţinere a energiei. Printre acestea se numără **utilizarea energiei magneto-hidrodinamice, conversiunea directă a energiei termice în electricitate, crearea de baterii electrice pe bază de combustibil** (hidrogen, hidrazină, metanol) ş.a., care n-au depăşit încă stadiul experimental sau de prototip. Studii privind efectul cîmpului magnetic asupra unui fluid bun conducător (în circulaţie) se efectuează în Uniunea Sovietică, Anglia, Franţa şi S.U.A., cu perspective de aplicare în primul rînd în domenii unde este nevoie de o cantitate mare de energie într-un interval scurt de timp.

Cercetări efectuate în U.R.S.S., S.U.A., R.F.G. şi Franţa au evidenţiat posibilitatea construirii de generatoare care transformă direct energia termică în electricitate (randamentul actual fiind de 10—15%), în condiţiile unui raport foarte favorabil între greutate şi performanţe. Asemenea generatoare urmează a fi folosite îndeosebi în activităţi spaţiale şi oceanologice, întrucît sînt caracterizate prin autonomia funcţionării şi durată lungă de viaţă. Astfel, societatea americană „Gulf Energy and Environmental Systems" a livrat acum cîteva luni marinei S.U.A. opt baterii pentru submarine ; utilizînd ca sursă de energie termică o cantitate redusă de stronţiu-90, fiecare baterie poate funcţiona circa zece ani.

PREZENTAREA sumară a cercetărilor şi realizărilor privind valorificarea optimă a surselor mai vechi sau mai noi de energie conduc în final la concluzii încurajatoare asupra viitorului energetic al societăţii umane. Aceasta cu atît mai mult cît cît organizarea ştiinţifică a prospecţiunilor pe plan mondial, utilizarea unei reţele de calculatoare pentru prelucrarea şi interpretarea datelor oferite de cercetările geofizice, ca şi alte măsuri similare vor lărgi — fără îndoială — orizonturile potenţialului energetic al planetei noastre.

N. POPOV

*) Expunerea amănunţită a problemei a fost făcută de prof. dr. Florin Ciorăscu, în nr. 52/1973 al „Vieţii economice".

ARGUMENTE PRO ŞI CONTRA ENERGIEI NUCLEARE ÎN S.U.A.

FOLOSIT în deceniile trecute ca o armă cumplită, atomul este considerat acum drept o mare soluţie pentru satisfacerea necesităţilor de energie. Dar chiar în state ca S.U.A. există încă obstacole mari ce trebuie depăşite pentru ca energia nucleară să ajungă să furnizeze de la cîteva procente din consumul de energie în prezent, la 20% în 1985. **Comisia S.U.A. pentru energia atomică (A.E.C.)** a estimat pentru acea dată funcţionarea a peste 250 reactori nucleari cu o putere de 300 000 MW faţă de cei 40 de reactori care funcţionează în prezent în S.U.A., cu 24 000 MW.

Un mic grup de oameni de ştiinţă americani este convins că energia nucleară este departe de a fi curată şi sigură. Ei afirmă că în prezent, sub supravegherea A.E.C., energia nucleară a devenit o tehnologie ultrariscantă care, dacă folosirea ei ar fi extinsă, ar putea ameninţa sănătatea şi siguranţa omenirii. Ei consideră că planificatorii în domeniul energiei fac o greşeală gravă atunci cînd urmăresc ca reactorii nucleari să dobîndească o pondere importantă în producţia de energie, propunînd, să se acorde precumpănire energiei solare.

Producţia de energie nucleară se loveşte încă de lipsa de echipament, de muncitori constructori şi de tehnicieni calificaţi. De asemenea, perioada necesară pentru proiectarea şi construirea de reactori este de aproape zece ani ; cam de două ori mai mult decît este necesar pentru centralele electrice care lucrează cu combustibili fosili.

„Nevoia de energie nucleară este mult prea mare, nivelul riscului este acceptabil de scăzut, iar consecinţele sociale şi economice ale pierderii opţiunii nucleare sînt mult prea supărătoare" pentru a se permite reducerea folosirii energiei nucleare, a avertizat un grup de atomişti energeticieni şi fabricanţi de echipament care au cercetat anul trecut „opţiunea nucleară pe termen scurt".

Dar „Uniunea oamenilor de ştiinţă interesaţi" (U.C.S.) din Cambridge (Massachusetts) care a început să efectueze în urmă cu doi ani un studiu cu privire la securitatea reactorilor nucleari nu împărtăşeşte acest optimism. Chiar A.E.C., care a început aceste consultări a recunoscut că sistemele de securitate ale marilor reactori nu au fost vreodată pe deplin verificate. Şi că este greu să se aprecieze probabilitatea unui accident „de cea mai mare gravitate" la un reactor sau numărul victimelor pe care le-ar putea provoca el într-o zonă metropolitană.

Criticii energiei nucleare se axează pe trei domenii :

Securitatea. Teama de scurgere printr-o conductă ruptă sau de accidente legate de apa care scaldă tuburile extrem de fierbinţi cu combustibil nuclear dinăuntrul reactorului. Dacă dispare apa care reduce temperatura, interiorul reactorului se poate topi iar presiunea aburului poate creşte pînă la un nivel de la care se produce o explozie nenucleară. Aceasta ar introduce cantităţi mari de radioactivitate în mediul înconjurător.

Deşeurile nucleare. Reactorii nucleari produc deşeuri radioactive mortale care rămîn otrăvitoare timp de mii de ani. Nu s-a găsit încă o soluţie pe termen lung pentru izolarea deşeurilor de mediul înconjurător. În prezent, ele sînt stocate în recipiente de oţel amplasate în mai multe puncte, situaţie care, afirmă A.E.C., este temporară. Anul trecut, o fisură la unul din recipientele amplasate la Hanford (Washington) nu a fost descoperită timp de mai multe săptămîni, timp în care o cantitate de lichid foarte radioactiv, evaluată la 115 000 galoni, s-a infiltrat în solul nisipos al regiunii. A.E.C. a iniţiat cercetări în domeniul solidificării deşeurilor lichide care pare să reprezinte „o rezolvare adecvată a problemei deşeurilor".

Bombele de „fabricaţie casnică". Atomiştii sînt de acord că dispunînd de cîteva livre de uraniu sau plutoniu de anumite forme — combustibilii de reactor nuclear — grupuri clandestine ar putea fabrica bombe atomice rudimentare. O verificare a securităţii la mai multe întreprinderi comerciale de servicii de utilitate publică care, în baza unei licenţe a A.E.C., folosesc materiale atomice de calitatea necesară bombelor, efectuată anul trecut a permis descoperirea unor zone fără paznici sau în care paznicii erau lesne ocoliţi. În unele clădiri în care se aflau recipiente cu material nuclear s-a putut pătrunde uşor prin efracţie.

SCUMPIREA PETROLULUI

CUM VOR FI ONORATE PLĂȚILE SUPLIMENTARE?

FĂRĂ A FI EXCLUS ca în următoarele luni să aibă loc unele reduceri, există însă o certitudine: prețul țițeiului nu va mai reveni la nivelurile relativ scăzute ale anilor 1970—1972. Oricum, pentru o bună parte a anului 1974, se vor practica niveluri de preț triple față de prima jumătate a anului 1973. În funcție de prognozele privind nivelul probabil al prețului și volumul fizic al importurilor din anul 1974, experții au apreciat suma totală a plăților din acest an pentru petrolul importat la 70—100 miliarde dolari S.U.A.). Aceste sume uriașe vor forma un flux monetar care se va îndrepta din țările mari consumatoare (țările vest-europene, Japonia și S.U.A.) spre țările producătoare (în special spre cele membre ale O.P.E.C.). Numai țările membre O.C.D.E. vor trebui să plătească, în 1974, în plus față de anul 1973, circa 56 miliarde dolari, din care peste 30 miliarde țările membre ale C.E.E. și peste 10 miliarde Japonia. În special datorită plăților petroliere, deficitul cumulat al balanțelor de plăți curente ale țărilor membre ale O.C.D.E. în anul 1974 este estimat la 30—40 miliarde dolari. Să notăm aici că produsul național brut cumulat al țărilor membre ale O.C.D.E. depășește 3000 miliarde dolari, din care S.U.A. le revin circa 1300 miliarde, iar totalul exporturilor lor se ridică la circa 300 miliarde dolari.*

De unde vor procura țările capitaliste mari consumatoare peste 50 miliarde dolari în plus pentru a onora nota de plată mult mărită a importurilor petroliere? Ce destinație vor da țările producătoare de țiței acestor uriașe fonduri de lichiditate internațională? Care sînt efectele probabile, cel puțin în acest an, pe care le generează aceste mutații ale plăților internaționale?

● Mutații în plățile internaționale

EXISTĂ mai multe posibilități de efectuare a plăților petroliere în anul 1974 și în anii următori, fiecare modalitate avînd alte efecte probabile asupra comerțului și conjuncturii economice internaționale.

1. O primă variantă care ar putea restaura echilibrul plăților internaționale în modul cel mai rapid și mai durabil este că **țările exportatoare de petrol și-ar majora corespunzător volumul valoric al importului din țările dezvoltate**, utilizînd astfel aproape integral surplusul de lichidități internaționale obținut din majorarea prețului țițeiului. Această variantă presupune ca țările capitaliste dezvoltate să dispună de fondul de marfă cerut de țările exportatoare de petrol, iar țările producătoare de petrol să cunoască o creștere susținută a cererii interne. Dacă prima condiție este într-o măsură realizabilă, în ceea ce o privește pe a doua experții O.C.D.E. apreciază că în anul 1974, țările exportatoare de țiței nu vor putea importa mai mult de 40—60 miliarde dolari din totalul contravalorii petrolului exportat de 70—100 miliarde dolari, astfel că vor dispune de peste 40 miliarde dolari fonduri lichide (active de dolari pe termen scurt) din care numai o parte se vor adăuga rezervelor monetare oficiale. Numai în cazul unor țări cu populație numeroasă și necesități de industrializare ca Iranul, Venezuela, Nigeria sau Algeria, importurile (constînd în special din echipament și cunoștințe tehnice, bunuri de consum industrial și alimente) vor utiliza aproape integral disponibilitățile rezultate din exporturi. În cazul celorlalte țări, importurile, în special de echipament pentru industria petrochimică, deși vor crește substanțial în anul 1974, nu vor absorbi decît o mică parte din aceste disponibilități.

2. O completare a primei variante o constituie **cumpărarea de către țările exportatoare de petrol de titluri de valoare** (acțiuni comune sau preferențiale, efecte guvernamentale, titluri de valoare imobilară etc.) **de pe piețele de capital occidentale.** În situația aceasta, echilibrul plăților ar putea fi astfel realizat: țările importatoare de petrol vor mobiliza de pe piețele monetare naționale și de pe piața eurovalutelor, eventual chiar din rezervele oficiale, fondurile lichide necesare plăților petroliere; țările exportatoare de petrol vor utiliza aceste fonduri în parte pentru importuri mai mari de bunuri și servicii, în parte pentru cumpărarea de titluri de valoare din țările capitaliste dezvoltate.

Cumpărarea de titluri de valoare de către țările producătoare de petrol a început prin participarea acestora cu cel puțin 51% la capitalul societăților petroliere care activează pe teritoriul național; această tendință va continua în mod firesc prin participarea totală a țărilor producătoare de țiței la capitalul societăților petroliere. Dar chiar dacă în anul 1974 țările producătoare de petrol vor achiziționa totalul acțiunilor companiilor petroliere străine care activează pe teritoriul național, se apreciază că ele nu-și vor utiliza întreg disponibilul lichid. În ceea ce privește posibilitatea ca țările producătoare de petrol să cumpere acțiuni ale altor companii occidentale, experții apreciază că în prezent, în lipsa unor garanții speciale, asemenea operațiuni nu sînt stimulate.

3. O soluție aflată în stare de proiect, prezentată și în cadrul ședinței Grupului celor 20 de la Roma la mijlocul lunii ianuarie a.c., constă în **stimularea țărilor cu surplusuri ale balanțelor de plăți** (deci țările producătoare de petrol, în principal) **de a-și plasa fondurile rămase disponibile** (după acoperirea importurilor și achiziționarea de titluri de valoare) **prin intermediul F.M.I.**, care acordă credite țărilor cu deficite ale plăților externe, **sau, prin intermediul B.I.R.D.**, în țările în curs de dezvoltare, care utilizează fondurile astfel primite pentru achiziții de mașini utilaje sau alimente necesare din țările capitaliste dezvoltate, realizîndu-se astfel echilibrarea plăților internaționale.

4. În situația în care mecanismele anterioare nu vor absorbi mai multe fonduri lichide decît în anul 1973, experții O.C.D.E. apreciază că țările producătoare de petrol vor dispune în anul 1974 de un excedent lichid de peste 30 miliarde dolari; aceste **fonduri de lichiditate internațională vor fi plasate aproape în întregime pe piețele monetare naționale și pe piața eurovalutelor,** ceea ce va restabili echilibrul plăților internaționale. Dar în timp ce soluțiile prezentate în cadrul primelor trei puncte ar fi dus, concomitent, și la sporirea cererii de bunuri și servicii pe plan mondial, stimulînd creșterea producției, această a patra variantă, care pînă în prezent pare a fi cea mai probabilă, contribuie la menținerea unui excedent de lichiditate în canalele monetare occidentale și astfel la menținerea potențialului inflaționist și al crizelor valutare.

Adevărate dispute se vor duce pentru atragerea acestor fonduri; fiecare țară, în special cele care așteaptă deficite substanțiale ale balanței plăților externe (Japonia, Franța, Angila, Italia, R. F. Germania) vor duce o politică monetară menită să creeze „magnetul" atragerii fondurilor lichide.

Deja măsurile de control valutar — care nu-și mai aveau rostul deoarece nu mai sînt de așteptat excedente ale balanțelor de plăți occidentale ci, dimpotrivă, deficite — au fost abolite aproape în totalitate de către S.U.A., Olanda, Belgia, R.F. Germania și alte țări în a doua jumătate a lunii ianuarie 1974. În acest an toate țările vest-europene vor stimula împrumuturile de fonduri din exterior; Franța deja a anunțat, încă din prima jumătate a lunii ianuarie, plasarea unui împrumut de peste 1,5 miliarde dolari pe piața eurodolarilor. În aceste condiții este de așteptat ca piața creditelor să fie foarte strînsă; probabil că multe cereri de împrumut, mai ales din țările în curs de dezvoltare, nu vor fi onorate.

În situația cea mai optimistă, în care fondurile care vor fi plătite țărilor exportatoare de petrol vor rămîne în întregime pe piețele monetare occidentale ca depozite bancare, sursa tuturor împrumuturilor va fi piața monetară cea mai atractivă. Se apreciază că piața monetară din New York urmată de piața eurodolarilor vor constitui principalul plasament al fondurilor lichide ale țărilor producătoare de petrol și deci sursa cea mai importantă a împrumuturilor din anul 1974. Piața din New York beneficiază, în mod tradițional, de plasarea fondurilor Arabiei Saudite, care în anul 1974 va înregistra încasări petroliere de 15—20 miliarde dolari; și alte țări exportatoare de petrol obișnuiesc să-și plaseze disponibilitățile pe piața new-yorkeză.

Reducerea taxei pentru egalizarea dobînzilor la achizițiile de obligațiuni străine de către rezidenții S.U.A., permisiunea ca băncile americane să-și majoreze plasarea de fonduri în exterior și alte măsuri vor deschide piața monetară din New York către luările de împrumut masive din străinătate. Deoarece condițiile de credit din S.U.A. sînt oarecum mai avantajoase decît cele de pe piața eurodolarilor (dobînzi mai scăzute), iar această situație probabil va continua, piața monetară americană va fi mai atractivă.

● Dezghețarea aurului monetar?

5. **PENTRU țările vest-europene și Japonia** care nu vor reuși să atragă fondurile lichide ale țărilor exportatoare de petrol, problema plăților în anul 1974 este mai serioasă, deoarece, în ultimă instanță, ele **vor fi nevoite să-și onoreze parțial plățile pentru importurile de petrol pe seama rezervelor monetare oficiale.**

Anglia este într-o situație mai favorabilă, deoarece mizează pe faptul că în anul 1974, ca și pînă acum, Abu Dhabi și Kuweit își vor plasa surplusul de fonduri la băncile londoneze, în lire sterline; în septembrie 1973 depozitele acestor țări la băncile londoneze se cifrau la peste 1,5 miliarde dolari. Veniturile din petrol ale Kuweit-ului se vor ridica în anul 1974 la peste 7 miliarde dolari și dacă acestea vor fi plasate în bonuri ale trezoreriei Angliei, atunci importatorii britanici vor găsi fondurile necesare importurilor de petrol; dar pentru aceasta Banca Angliei va trebui să acorde garanții privind cursul lirei sterline.

Celelalte țări vest-europene și Japonia se vor găsi într-o situație mai dificilă deoarece, în mod tradițional, țările exportatoare de petrol nu-și plasează disponibilitățile în aceste țări, ci cu precădere în dolari sau lire sterline (spre exemplu, în septembrie 1973, totalul depozitelor țărilor producătoare de petrol la băncile londoneze din circuitul eurovalutar ajungea la 3,5 miliarde dolari din care peste 3 miliarde dolari erau în valută americană). Este posibil ca aceste țări să acorde avantaje deosebite pentru a atrage fondurile disponibile. Plata din rezervele monetare oficiale va fi o soluție în extremis; aceste țări dispun de rezerve monetare (active în dolari, aur și drepturi speciale de tragere) de aproximativ 100 miliarde dolari, iar plățile suplimentare pentru importurile de petrol depășesc 35 miliarde dolari. În plus, va fi necesară convertirea rezervelor oficiale de aur în dolari, ceea ce va introduce în circuit aurul monetar „înghețat" pînă acum în seifurile băncilor centrale și, probabil, va acționa în sensul scăderii prețului metalului galben.

6. O ultimă variantă pe care o amintim ar fi **reducerea volumului fizic al importurilor de petrol** ca urmare a raționalizării consumului de petrol și a substituirii țițeiului cu alți combustibili. În această situație, plățile suplimentare pe care vor trebui să le efectueze țările importatoare de petrol se vor reduce substanțial. Varianta se bazează pe faptul că și în trecut evoluția deosebită a prețului diferiților combustibili a dus la apariția fenomenului de substituire, spre exemplu a cărbunelui cu țițeiul. Cu noile majorări ale prețului petrolului, cărbunele devine competitiv. Datorită mutațiilor tehnologice pe care le presupune, experții au apreciat că în anul 1974 fenomenul de substituire nu se va manifesta decît în mică măsură și prin urmare preocupările complexe determinate de plățile petroliere vor exista.

În concluzie nu este de așteptat ca țările exportatoare de petrol să tezaurizeze, sub forma rezervelor oficiale sau particulare, prea mult din această lichiditate internațională. Datorită distribuției inegale a importurilor de petrol și deci al plăților suplimentare, dificultățile vor apare mai pregnant în echilibrarea balanțelor de plăți ale cîtorva țări occidentale. O.C.D.E. a estimat deficite ale balanțelor de plăți curente pentru Japonia de peste 6 miliarde dolari, pentru Anglia de 5 miliarde dolari, pentru Franța și Italia de 3,5 miliarde dolari, pentru R. F. Germania de 2,5 miliarde dolari; se estimează că S.U.A. vor avea un excedent al plăților externe de 3 miliarde dolari în cel mai bun caz sau un deficit de 1 miliard dolari în cel mai rău caz.

Fiecare țară va căuta să-și reducă deficitul plăților externe și acest lucru va mări tensiunea monetară internațională; nu sînt excluse devalorizările competitive și practici protecționiste. Există posibilitatea unor noi modificări radicale în raporturile dintre principalele valute occidentale. Astfel, dacă plățile petroliere se vor efectua numai în dolari, atunci valuta americană va fi foarte cerută (se poate reedita „foamea de dolari") și, în consecință, se va revaloriza; acest proces s-a semnalat deja în luna ianuarie 1974, cînd dolarul „a șters" aproape în întregime devalorizarea oficială față de aur din februarie 1973.

Mugur ISĂRESCU

*) Alte estimări apreciază suma totală a plăților petroliere în anul 1974 la 120 miliarde dolari.

VIZOR

Grevă

CEI APROAPE 200 000 de mineri din Marea Britanie au declanșat la sfîrșitul săptămînii trecute o grevă națională — a doua de acest fel din 1926 — în sprijinul revendicărilor privind îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă. Greva minierilor are o semnificație deosebită în condițiile actuale cînd în țară a început campania pentru alegerile generale de la 28 februarie. Observatorii politici nu exclud posibilitatea declanșării în zilele următoare a unor acțiuni revendicative similare la căile ferate și în alte ramuri industriale.

Cît mergem pe jos?

MERSUL pe jos înseamnă sănătate. Pornind de la acest dicton, japonezii încearcă să facă față penuriei de energie. Potrivit datelor unei anchete efectuate recent de o companie de asigurări asupra unui număr de 180 de persoane din categorii diverse de salariați — funcționari, secretare, gospodine, comis-voiajori, șoferi — 90% au răspuns că mersul pe jos le face bine. Dar atunci cînd a fost vorba de distanța pe care o parcurg în mod obișnuit, 27,8% dintre bărbați au răspuns că nu ezită să meargă pe jos atunci cînd este vorba de o distanță care trebuie parcursă în mai puțin de 10 minute, în timp ce peste 45% dintre femei au apreciat distanța respectivă la.... 20 de minute.

Pe de altă parte, ancheta relevă că, în medie, femeile japoneze efectuează 15 000 de pași pe zi, iar bărbații — 9 800. Cel mai mare „mărșăluitor" a fost, evident, comis-voiajorul, cu o medie de 18 000 de pași, urmat de secretară și gospodină, pe ultimul loc aflîndu-se șoferul, care nu face decît circa 4 800 de pași.

Un efect neașteptat

Așa se știe în Suedia un milion de termometre de cameră. În aceste zile însă producția acestora nu mai face față cererii: criza de combustibil a suscitat în rîndul suedezilor o recrudescență a interesului față de temperatura ambiantă și în ultimele săptămîni magazinele și-au dublat vînzările de termometre de cameră, rămînînd cu rafturile goale.

Pompierii și benzina

PENURIA de combustibil a determinat pe mulți olandezi să-și facă — în ciuda interdicțiilor legale — rezerve de benzină la domiciliu. Cum era de așteptat, această depozitare periculoasă s-a soldat cu numeroase explozii și incendii. Pentru a preîntîmpina noi catastrofe, comandantul pompierilor din localitatea Almelo a promis tuturor cele ce s-au făcut vinovați de încălcarea legii că vor fi absolviți de amendă cu condiția să depună stocurile clandestine de benzină în depozitele pompierilor. Aceste stocuri vor rămîne la dispoziția proprietarilor lor care vor avea posibilitatea să se prezinte la cazarmă zilnic între orele 5 și 7 pentru a face plinul.

Esența disputei anglo-vestgermane privind Fondul european de dezvoltare regională, în viziunea ziarului *HANDELSBLATT* **din R.F.G. (caricatură reprodusă după săptămînalul londonez** *THE ECONOMIST*, **care a reluat-o)**

CABINET

mondorama

FLOTA PETROLIERĂ ARABĂ

TONAJUL tancurilor petroliere ale țărilor arabe exportatoare de petrol va spori de peste două ori pînă în 1976. Potrivit Institutului de economie maritimă din Bremen la 1 noiembrie 1973 erau comandate șantierelor navale din diverse părți ale lumii de către state membre ale Organizației țărilor arabe exportatoare de petrol 12 petroliere cu un tonaj total de 1,7 miliоane tone, livrabile pînă în 1976. Cele mai mari dintre ele, printre care un petrolier de 395 000 tone comandat la Mitsubishi Corp. și un altul de 328 000 t în construcție în Franța la La Ciotat, sînt destinate Kuweitului.

Actualmente flota petrolieră a țărilor arabe exportatoare de petrol totalizează 1,3 milioane t din cele 215,8 milioane t ale flotei mondiale. Pe primul loc se situează Kuweitul (cu 789 000 t), urmat de Irak (cu 279 000 t). În ce privește transportul gazelor naturale lichefiate, Algeria, care posedă deja un metanier de 35 000 m³, a comandat recent alte cinci tancuri metaniere a 125 000 m³ fiecare, în valoare totală de 600 milioane de dolari, unor șantiere navale franceze.

REVIZUIRI...

GRAFICUL pe care îl publică revista **L'Observateur de l'O.C.D.E.** pledează pentru utilizarea, în mai mare măsură, a trenului și autobuzului, ținînd seama de consumul de carburant necesar transportării unui pasager pe o distanță de 1 000 kilometri. Dar, menționează revista — citînd dintr-un discurs rostit de Emile van Lennep, secretar general al O.C.D.E. — nici o modificare importantă nu va putea fi operată în organizarea actuală a călătoriilor, dacă nu se vor revizui concepțiile în vigoare în acest domeniu. Adesea se constată că diferitele moduri de transport au între ele mai degrabă raporturi de concurență decît de cooperare. Iată de ce revista preconizează un sistem integrat de transporturi în care cooperarea să îmbrace diferite forme: sisteme de transport cu autobuzele și camioanele, servicii comune pentru reținerea locurilor, coordonarea orariilor, legături între gările feroviare și aeroporturi — toate vizînd o funcționare armonioasă. Referindu-se la ocrotirea mediului ambiant, E. van Lennep consideră necesară realizarea unui echilibru între nevoia de a face față unei cereri mereu în creștere a transporturilor și necesitatea de a proteja mediul ambiant, de a cruța resursele naturale, în constantă diminuare.

De notat că cifrele din grafic au în vedere ipoteza ideală a ocupării totale a respectivelor mijloace de transport, care în realitate se întîlnește foarte rar, mai ales în cazul vehiculelor mari consumatoare — avionul și automobilul.

Consumul diferitelor mijloace de transport (în ipoteza că toate locurile sînt ocupate)

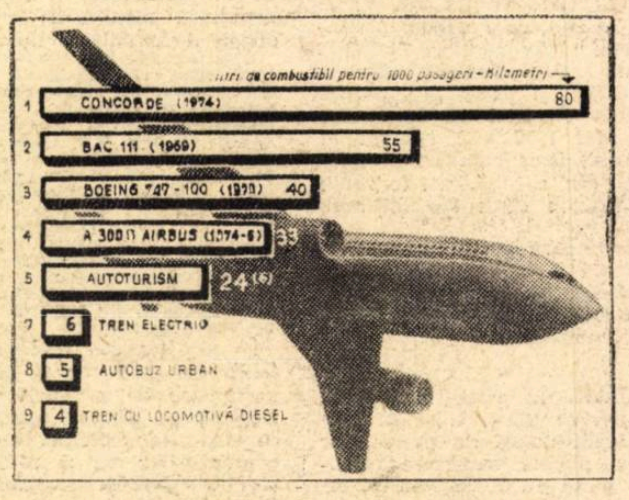

(1) 128 locuri, cu reacție, 2100 km/h.
(2) 69 locuri, cu reacție, cca 900 km/h.
(3) 490 locuri cu reacție, cca 900 km/h.
(4) 302 locuri, cu reacție, cca 900 km/h.
(5) 9,5 litri pentru 100 km (30 mile/galon) pentru 5 ocupanți
(6) 123 litri pentru 1000 pasageri-kilometri cu 1 ocupant
(7) 12 vagoane, 4 locomotive, 1090 locuri, teren de deservire urbană, consumînd 11,34 kWh/milă (28% din randamentul termic al unei centrale funcționînd cu petrol).
(8) 51 locuri, 26 litri/100 km (11 mile/galon)
(9) 12 vagoane, 770 locuri, 1,2 galon/milă.

Surse: pentru trenuri **British Rail Board Department**, pentru autobuze urbane **Commercial Motor.**

METAMORFOZE

ÎN ULTIMII doi ani, un fenomen ciudat și-a făcut loc în rîndul unui mare număr de firme americane: în 1972 și-au schimbat denumirea 130 de societăți, iar în primele 11 luni ale anului 1973 numărul lor a fost de 115. Drept motivare se invocă necesitatea de modernizare și de mai multă conciziune. Iată unele exemple: „Standard Oil of New Jersey" (Esso) s-a transformat în „Exxon", „Texas Gulf Sulphur" în „Texasgulf", „Nuclear Corporation of America" în „Nucor" etc. Exemplul cel mai clasic al acestor metamorfoze este cel al unei societăți constituite în 1670, „The Governor and Company of Adventurers of England Traders", care ulterior a devenit „Hudson's Bay", iar astăzi se cheamă „The Bay".

Aceste rebotezări sînt adeseori foarte costisitoare. Cînd societatea „Standard Oil" s-a schimbat în „Exxon", ea a cheltuit aproape 25 milioane de dolari pentru anunțurile cu noua sa denumire și aproximativ o sută de milioane de dolari pentru schimbarea firmelor și panourilor la cele 25 000 de stații-service ale sale.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

EVOLUȚIA UNOR BUNURI MOBILIARE

DEȚINATORII de capitaluri din țările capitaliste, ca și cetățenii care economisesc o parte din veniturile lor, sînt confruntați în permanență cu problema plasării sumelor respective în valori cît mai sigure, mai puțin supuse eroziunii sub efectul inflației. O extindere tot mai mare capătă investițiile în bunuri mobiliare, dintre care unele — obiecte de artă, antichități, timbre etc. — cunosc în ultimii ani o vogă nemaiîntîlnită în trecut.

Specialiștii Institutului național de statistică și studii economice din Franța s-au ocupat de trei forme mai importante ale bunurilor mobiliare și anume: obligațiunile de stat (aducînd dobîndă fixă), acțiunile societăților particulare (avînd dividende variabile, de la an la an) și aurul. Studiul a urmărit evoluția lor în economia franceză în decurs de șase decenii atît prin prisma dinamicii plasamentelor cît și prin cea a puterii lor de cumpărare, ținînd seama de faptul că — cotate la bursele de valori — aceste bunuri sînt supuse influenței unor numeroși factori micro și macroconjuncturali (inclusiv acțiunile speculative).

Chiar dacă autorii studiului n-au luat în considerare ansamblul influențelor, rezultatele — din care prezentăm o parte în tabelul alăturat — ilustrează anumite tendințe. Astfel, în perioada 1914—1973 (datele se referă la începutul fiecărui an) volumul capitalurilor investite în obligațiuni a crescut de circa 32 de ori, cel al capitalurilor investite în aur — de aproape 320 de ori, iar al capitalurilor plasate în acțiuni — de peste 787 ori. În timp ce plasamentele în valori cu venit fix au înregistrat — de-a lungul perioadei — o creștere lentă dar cvasipermanentă, volumul investițiilor în aur a fost supus unor frecvente oscilații conjuncturale (cu excepția anilor 1928—1935). Anul 1972 a cunoscut un adevărat salt în domeniul investițiilor în aur, tendință menținută și în cursul anului trecut. În ceea ce privește acțiunile, plasamentele respective au înregistrat o accelerare începînd din 1940, cu oscilații puternice îndeosebi în ultimul deceniu.

Desigur, atracția diferențiată pentru bunurile mobiliare menționate este condiționată și de evoluția în timp a puterii lor de cumpărare. Sub acest aspect cel mai mult au avut de suferit obligațiunile, puterea lor de cumpărare reprezentînd după șase decenii doar 8,5% din cea inițială; aurul — după ce a atins nivelul maxim de 208,7% în 1949 și cel minim de 57,4% în 1968 — și-a redresat într-o anumită măsură puterea de cumpărare la începutul anului 1973 (la 84,1%). Puterea de cumpărare a acțiunilor societăților particulare a oscilat și ea puternic, avînd nivelul cel mai scăzut în 1951 (38,3%), iar cel mai ridicat în 1963 (231,7%), anul 1972 aducînd o ameliorare sensibilă.

N. P.

Evoluția unor valori mobiliare (1914 = 100)

Anul	Valori producînd un venit fix		Valori producînd un venit variabil		Aur	
	capital nominal total	puterea de cumpărare	capital nominal total	puterea de cumpărare	capital nominal total	puterea de cumpărare
1919	108	43,8	142	57,7	105,0	42,7
1924	119	33,1	283	78,3	414,0	114,7
1929	203	35,5	799	140,0	492,5	86,3
1934	246	49,4	460	92,5	492,5	99,1
1938	239	44,7	492	76,1	960,0	148,4
1940	361	46,6	700	90,4	1420,0	183,5
194[illegible]	555		2822	...	...	...
195[illegible]	515	4,44	5244	45,2	16904,0	145,6
195[illegible]	847	5,40	17427	111,2	12395,0	79,1
1966	1304	6,19	38574	182,5	16351,0	77,4
1965	1883	7,27	44746	172,9	16206,0	62,6
1970	2375	7,53	66356	210,3	19028,0	60,3
1973	3190	8,49	78749	209,5	31626,0	84,1

Sursa: Economie et statistique, nr. 45/1973

SPRE REVALORIZAREA REZERVELOR DE AUR?

ÎN vreme ce băncile centrale continuă să-și evalueze stocurile de aur la cursul oficial de 42,22 dolari uncia (1 uncie = 31,1 g aur fin), prețul aurului pe piața liberă, pe care începînd din noiembrie 1973 ele au căpătat dreptul să vîndă și să cumpere aur, depășește în prezent 130 dolari uncia și are o tendință de creștere datorită interesului față de aur manifestat de deținătorii de capitaluri. Aplicarea ideii revalorizării acestor rezerve pentru a le pune de acord cu prețul aurului de pe piața liberă ar însemna în actualele condiții triplarea acestora. În acest caz, rezervele de aur ale Franței, de exemplu, s-ar ridica brusc la aproape 13 miliarde de dolari (vezi desenul alăturat), reprezentînd mai mult decît dublul costului anual al importurilor sale de petrol.

Stocurile de aur (în miliarde dolari)

(după *L'EXPRESS*)

viața economică

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție Cont I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R., filiala sect 1 Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia, București Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. 2001

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr 36 ● telefon 50.40.40 București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 8 (567)
VINERI 22 FEBRUARIE 1974
20 PAGINI 2 LEI

8

ÎN SLUJBA CAUZEI PĂCII, A COLABORĂRII ȘI ÎNȚELEGERII ÎNTRE POPOARE

Primire caldă, entuziastă, făcută pretutindeni, în toate țările arabe vizitate, solului poporului român — tovarășul Nicolae Ceaușescu

ÎNSCRIINDU-SE în coordonatele ferme și constante ale politicii externe a României socialiste, politică ce vizează concretizarea înaltelor idealuri de pace, colaborare și destindere în lume, vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Libia, Liban, Siria și Irak — la invitația conducătorilor acestor state — a constituit un eveniment de importanță deosebită, un nou și semnificativ act al politicii externe a României, o reafirmare a preocupării permanente și a inițiativelor întreprinse personal de șeful statului român pentru promovarea cursului spre destindere internațională și pace, spre statornicirea unor raporturi noi, de înțelegere și colaborare între popoare. Această vizită se înscrie în contextul amplu al preocupărilor permanente ale țării noastre de a dezvolta relații de prietenie și cooperare cu toate statele lumii, cu țările care au pășit pe calea dezvoltării independente, în rîndul cărora un loc deosebit îl ocupă legăturile cu țările arabe. Prin întreaga sa desfășurare, prin rezultatele cu care s-a soldat, vizita președintelui Nicolae Ceaușescu constituie un eveniment politic de mare importanță, deschizător de largi perspective pentru adîncirea și diversificarea relațiilor prietenești dintre țările și popoarele noastre.

Înalta considerație, interesul și căldura cu care a fost întîmpinat pretutindeni șeful statului român demonstrează încă o dată prestigiul de care se bucură România, stima și prețuirea cu care este înconjurat conducătorul ei, strălucit mesager al păcii și colaborării internaționale. Prin cordialitatea primirii, prin bilanțul fructuos al dialogului la nivel înalt, ca și prin interesul viu și simpatia cu care oficialitățile și opinia publică au întîmpinat înalta solie română, solie de pace și prietenie, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu însumează toate trăsăturile unui eveniment de referință în evoluția relațiilor dintre România și aceste state, constituind în același timp o contribuție însemnată la cauza păcii și înțelegerii internaționale. Emoționantele manifestări de stimă și prețuire pentru președintele României dovedesc respectul deosebit de care se bucură personalitatea politică proeminentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pe care, de exemplu, muncitorii și tehnicienii „Companiei comerciale industriale naționalizate" din Siria l-au salutat ca pe „un revoluționar dîrz, luminat, personalitate proeminentă a mișcării comuniste internaționale". Între momentele de aleasă prețuire față de șeful statului nostru se înscrie decernarea titlului de „Doctor Honoris Causa" al Universității Libaneze. Această manifestare a ilustrat în mod elocvent deosebita considerație de care se bucură tovarășul Nicolae Ceaușescu, activitatea sa neobosită pusă în slujba înfăptuirii unei lumi mai bune și mai drepte, ferită de spectrul războaielor, contribuția sa la așezarea pe baze noi a raporturilor dintre state, la crearea unei atmosfere de destindere și colaborare în lume.

Manifestările de înaltă apreciere față de personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, față de contribuția sa personală la dezvoltarea relațiilor României cu toate statele lumii, la statornicirea unui climat internațional de pace și colaborare — au caracterizat întregul itinerar al vizitei. **„Mulțumim României prietene** — declara președintele Libiei, Moamer El Geddafi — **pentru asistența acordată țării noastre și**

(Continuare în pag. 2)

APLICAREA ACORDULUI GLOBAL ÎN I.A.S.

UN EXPERIMENT ȘI MAI MULTE CONCLUZII

ing. Barbu POPESCU
șeful Departamentului agriculturii de stat

REALIZAREA sarcinilor stabilite întreprinderilor agricole de stat prin Directivele celui de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român privind creșterea producției și productivității muncii pe baza perfecționării și modernizării proceselor de producție și a raționalizării consumului de muncă, au impus îmbunătățirea unor elemente ale sistemului de cointeresare materială, astfel încît să se asigure o legătură mai directă între cîștigurile salariaților și îndeplinirea indicatorilor de plan.

Stabilirea de către Conferința Națională a partidului din iulie 1972 a sarcinii ca, pînă la sfîrșitul acestui cincinal, întreprinderile agricole de stat să se situeze la nivelul unităților agricole moderne din țările cu agricultură avansată în ceea ce privește organizarea și eficiența producției și folosirea forței de muncă, a constituit un nou și important impuls pentru găsirea celor mai adecvate forme de organizare și salarizare a muncii, în măsură să deschidă tuturor lucrătorilor din acest important sector al agriculturii, un cîmp larg de acțiune, care să le permită afirmarea competenței profesionale și a spiritului de inițiativă în folosirea cît mai eficientă a pămîntului și a celorlalte elemente ale bazei tehnico-materiale a agriculturii de stat.

În contextul acestor orientări a fost introdusă experimental, în 1973, forma de organizare și salarizare în acord global a lucrătorilor din întreprinderile agricole de stat, care, spre deosebire de celelalte forme aplicate anterior, se bazează pe următoarele principii :

(Continuare în pag. 4)

ÎN ACEST NUMĂR:

5 **Aprovizionarea tehnico-materială.** Pledoarie pentru organizarea unei centrale a metalului.

6 **Comerț exterior.** Ce înseamnă să acționezi pe un teren cunoscut.

8-9 **Conducere și organizare.** Maturizarea unui concept modern : Conducerea colectivă.

10 **Baza energetică a economiei (VI).** Unde și pe ce căi trebuie acționat pentru valorificarea resurselor energetice.

11

12 **Marketing.** O strategie dinamică în turismul internațional.

13 **Concepte • teorii.** Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste.

16 **Economie mondială.** Priorități în politica energetică. (Corespondențe speciale din Varșovia, Berlin și Belgrad)

Semnale

Organigrame unitare ?

IN URMA aplicării Decretului nr. 162/1973, au fost modificate organigramele întreprinderilor industriale. În această situație fiecare întreprindere din cadrul aceluiași minister are o organigramă proprie. Astfel, întreprinderile din cadrul unui minister, deși sînt de același grad și au aceiași indicatori economici, diferă totuși ca organigramă. Unele întreprinderi au 2—6 servicii și 4—5 birouri, pe cînd altele au 1—2 servicii și 7—8 birouri.

De asemenea, gruparea activităților pe birouri s-a făcut diferit. De exemplu, la unele întreprinderi activitatea de organizare și normare aparține de producție, pe cînd la altele aparține de biroul plan-salarizare. În acest fel forurile tutelare sînt puse în situația de a nu mai ști cui să se adreseze.

Considerăm că întreprinderile de același specific și grad să aibă aceeași organigramă, respectiv să existe o organigramă unitară.

cc. N. GIURESCU
Întreprinderea de industrializare a cărnii
Drobeta-Turnu Severin

Locul contabilului șef

CONSIDER foarte bună inițiativa revistei de a purta o discuție cu tov. Nicolae Pretorian, vicepreședinte al Curții Superioare de Control Financiar despre **Optica eficienței economice și disciplina financiară**. Utilizarea cu eficiență a fondurilor materiale și bănești, precum și întronarea unei discipline financiare ferme, menite să asigure realizarea acestui deziderat, trebuie să constituie preocuparea permanentă și de bază a fiecărei unități economice, nu numai a compartimentului financiar-contabil.

Răspunderea materială și spirituală pentru angajarea cu eficiență a fondurilor bănești pe care le folosesc întreprinderile, o are contabilul șef. Deși este investit cu o răspundere atît de mare, prin actualele structuri organizatorice contabilul șef este plasat la periferia conducerii, în optica multora el fiind persoana care îndrumă, coordonează și controlează activitatea compartimentului financiar-contabil. Această optică nu corespunde realității întrucît contabilul șef trebuie să fie persoana care să vegheze la respectarea legislației economice în toate compartimentele funcționale din cadrul întreprinderilor.

De aceea susțin ideea — din interviu ca acesta să fie omul nr. 2 din conducerea întreprinderii, lucru care devine posibil numai prin stabilirea locului potrivit în ierarhia funcțiilor de conducere. Procedîndu-se astfel s-ar crea posibilitatea exercitării în totalitate a prerogativelor de conducere, implicate de importanța acestei funcții.

Poate nu ar fi lipsită de interes discutarea, din nou, a însăși denumirii acestei funcții. După opinia mea, denumirea cea mai potrivită pentru persoana care îndrumă activitatea economico-financiară în cadrul unei întreprinderi ar fi aceea de director economic. Directorul economic ar urma să gireze toate activitățile care, prin natura lor, implică intervenția banilor. Ca atare el va deveni consultantul activ al directorului de întreprindere în toate problemele care generează relații cu alte întreprinderi și a căror comensurare se realizează în bani. Realizarea deziderateloor propuse ar necesita revizuirea normelor unitare de structură și, pe această bază, elaborarea unor organigrame adecvate, cu nomeclatoarele aferente.

ec. Mihai SUCIU
Întreprinderea de Construcții-Montaj a Județului Harghita

Ecoun

T.L.M. și prescripțiunile de funcționare

(„V.E." nr. 5/1974)

PE MARGINEA scrisorii intitulate „Prescripțiuni și răspunderi" semnate de tov. Dumitru Tătaru, director comercial al Întreprinderii de hîrtie Petrești-Sebeș, publicăm răspunsul Arbitrajului de Stat Central. Așteptăm, însă, o nouă corespondență de la primul semnatar pe marginea ultimei fraze din acest răspuns.

★

„Întreprinderea de hîrtie Petrești comentează o soluție a unui organ arbitral referitor la care, dacă este nemulțumită, are posibilitatea să folosească calea legală a rearbitrării. Din datele prezentate rezultă că Întreprinderea de hîrtie Petrești este beneficiară de linie industrială în Complexul CFR-Sebeș Alba și că, în baza unor „Prescripțiuni de funcționare a complexului de linii de garaj, ce se ramifică din stația Sebeș Alba", manevra vagoanelor de la și de la liniile stației CFR, la și de la locul lor de descărcare, trebuie executată de ICM Sermag cu locomotiva acesteia. Aceste prescripțiuni de funcționare au fost încheiate întrucît Întreprinderea de hîrtie Petrești nu avea locomotivă proprie, iar prin contractul nr. 8893/1970, pentru exploatarea liniilor industriale intervenit între aceasta și stația CFR-Sebeș Alba, la art. 4 s-a stabilit că introducerea și scoaterea vagoanelor se va face cu locomotiva beneficiarului.

Așa fiind, punerea vagoanelor la dispoziția întreprinderii la liniile 1 și 2 ale stației CFR Sebeș Alba, adică la locul stabilit prin susmenționatele prescripțiuni, s-a făcut corect, cu respectarea dispozițiilor art. 45 pct. 2 din Instrucțiunile nr. 153/1965 pentru primirea, manipularea și eliberarea mărfurilor transportate pe calea ferată, deoarece în această situație nu se aplică regula generală prevăzută de art. 27 pct. (5) 2 din T.L.M.

Faptul că ICM Sermag nu a mai acceptat să încheie contract pentru prestarea manevrei vagoanelor și după data de 31 decembrie 1972, cînd a expirat contractul încheiat anterior din cauza volumului mărit de transporturi, nu schimbă clauzele contractului încheiat cu stația CFR Sebeș Alba, potrivit cărora manevra privește pe beneficiar.

În ceea ce privește refuzul ICM Sermag de a încheia un nou contract pentru manevra vagoanelor, în cazul cînd un atare contract ar fi fost unica soluție posibilă de a-și realiza sarcinile de transport, Întreprinderea de hîrtie Petrești să se adreseze pe calea administrativă organului tutelar al ICM Sermag.

Începînd însă cu luna martie 1973, Întreprinderea de hîrtie Petrești are în dotare o locomotivă de 450 CP, avînd și aprobare de acces pe liniile stației CFR Sebeș Alba, astfel încît problema este rezolvată".

M. BARTOK
consilier

Un caz de 3 miliarde lei anual

(„V.E." nr. 48/1973)

SÎNT ECONOMIST și lucrez de mulți ani în cadrul unei stații de utilaje de construcții și mijloace de transport dotată cu un parc de autovehicule cu o capacitate de peste 3 mii tone, cu secții în mai multe județe. Ocupîndu-mă cu problemele de planificare și analize economice, am citit cu mult interes, articolul „Un caz de 3 miliarde lei anual". Aspectele arătate în articol sînt utile. Aplicarea lor ar contribui la sporirea eficienței economice a parcului național.

Actele normative actuale care reglementează activitatea în sectorul transporturilor auto conțin o serie de neajunsuri care fac, practic, imposibilă o delimitare clară a răspunderilor ce revin pe de o parte clientului și, pe de altă parte, furnizorului pentru utilizarea necorespunzătoare a capacității de încărcare a parcului. Este semnificativ faptul că folosirea a numai 60% din capacitatea de transport a autovehiculelor nu este un fenomen caracteristic numai unor organizații economice, ci este un fenomen generalizat, ceea ce denotă, în mod elocvent, că există cauze comune și generale care produc aceleași efecte peste tot. Sînt întrutotul de acord ca deficiențele sistemului însuși constituie cauza fundamentală care a generat nefolosirea a circa 40% din capacitatea parcului național de autovehicule de transportat mărfuri și dacă aceste deficiențe de sistem nu vor fi înlăturate, cauzele fundamentale vor persista și vor genera, în continuare, aceleași efecte. Măsurile propuse ar trebui luate neîntîrziat.

În analizele pe care le-am făcut în cadrul organizației economice în care lucrez am constatat de fiecare dată neconcordanța dintre datele rezultate din măsurători și cele raportate statistic și am încercat, cu succes parțial, reglementarea situației. Am întîmpinat însă dificultăți în aplicarea măsurilor propuse tocmai datorită faptului că, actualul sistem care reglementează evidența, urmărirea și controlul acestei activități, suferă de insuficiențe grave.

Nicolae DEFTU
București

Curier

● **STELA MARINAȘ, București** — Conducerea unității unde sînteți încadrată are competența să stabilească dacă, în aplicarea prevederilor art. 68 din Legea nr. 12/1971, puteți fi trecută din funcția de șef birou în funcția de economist. Condiția este ca ocuparea postului deținut anterior să se fi făcut cu respectarea reglementărilor în vigoare la data aplicării legii susmenționate.

● **VASILE C. AGACHI, București** — În cazul reducerii, cu pînă la 25% a programului de lucru, pe baza certificatului medical, indemnizația plătită pe linia asigurărilor sociale de stat acoperă integral diferența dintre salariul tarifar de încadrare lunar pentru 8 ore față de cel corespunzător programului de 6 ore și nu 85% din această diferență, cum arătați în scrisoarea dv. Indemnizația nu acoperă și diferența de spor de vechime deoarece se referă exclusiv la salariul tarifar de încadrare. (Citiți și răspunsurile date tov. C. Nicolae și Octavian Gheorghe).

● **C. NICOLAE, Slatina** — În perioada în care salariul tarifar de încadrare a angajatului este mai mic, ca urmare a unei sancțiuni disciplinare de retragere temporară a unei gradații, la stabilirea plafonului de venituri în funcție de care se acordă alocația de stat pentru copii se ia în considerare acest din urmă salariu (micșorat). În exemplul dat de dv. salariatul va avea, deci, dreptul la alocație pentru ambii copii.

● **OCTAVIAN GHEORGHE, Sibiu** — Salariata care, în timpul concediului de maternitate, beneficiază de trecerea la o gradație superioară, continuă să primească indemnizația lunară pe linia asigurărilor sociale, calculată la salariul tarifar nemaiorat

● **TR. GHEORGHIȚĂ, Timișoara** — La promovarea într-o funcție de execuție superioară, în cazul dv. din funcția de economist în aceea de economist principal, se aplică prevederile pct. 6 din anexa XI la HCM nr. 914/1968, asigurîndu-se o creștere a salariului tarifar echivalentă cu o clasă de salarizare. Fiind încadrat ca economist, la gradația I-a, la trecerea în funcția de economist principal nu puteți fi încadrat decît la nivelul de bază al funcției în care ați fost promovat. (Rețineți și răspunsul dat tov. I. Anghelache).

● **I. ANCHELACHE, Satu Mare** — Încadrarea greșită la aplicarea H.C.M. nr. 914/1968 nu mai poate fi îndreptată în prezent, deoarece conducerea unității n-a comis — propriu zis — o abatere de la prevederile legale, apreciind că sînteți just încadrat la nivelul de bază al noului salariu tarifar, creșterea principală a salariului fiind determinată de acordarea, pentru prima dată, a sporului de vechime. Numai în cazul în care salariul tarifar ce vi s-a stabilit ar fi fost mai mic cu pînă la 10% față de nivelul de bază al funcției, conducerea unității avea obligația ca, în decurs de 2 ani, să asigure reîncadrarea dv. la nivelul de bază.

FILE DE ISTORIE ECONOMICĂ

ÎNAINTAȘII ȚESĂTOARELOR DE AZI

DOCUMENTELE menționează că încă din anul 1632, pregătirea linii se făcea de „pieptănari". În timpul lui Grigore Alexandru Ghica, domnul Moldovei, la Chipereşti pe Jijia (jud. Iaşi), s-a întemeiat (în 1764) prima fabrică de postav, iar doi ani mai tirziu s-a înființat o postăvărie la Pociovalişte-Afumați, nu departe de București, unde lucrau 50 de meseriași : „pieptănari de lină, țesători, vopsitori, tunzători", plus „lemnarii, covacii și făcătorii de pive". Fabrica producea „trei felurimi" de postav, lat de „un cot, cinci rupi și un gref", care se vindea la prețuri fixe.

În 1794 se menționează documentar și existența unei fabrici de postav la Băltenii-Ilfov. Aici s-a introdus pentru prima dată torsul bumbacului. Tot aici este de reținut mișcarea țăranilor care, în 1799 preferau „să fie lăsați la muncile lor agricole în loc de a înlocui ca scutelnici pe străinii plecați". Mișcarea s-a produs din cauza contractului încheiat cu țăranii lucrători la postăvărie în care se prevăzuseră norme de muncă exagerate, în sensul că „întîia mînă să dea 40 de oca de lină (68,4 kg — n.n.), a doua mînă 36 oca (61,56 kg), a treia mînă 22 oca (37,62 kg). Țăranii răsculați au fost trimiși în judecată, procesul fiind judecat chiar de Vodă. Hotărîrea domnească s-a dat în favoarea proprietarului.

Cît de grele erau condițiile în care lucrau țăranii — muncitori în fabricile de postav, rezultă și din faptul că „săptămîna de lucru începea luni dimineață și se termina sîmbătă seara", după care se acorda o săptămînă liberă, însă fără plată, iar cei care lipseau de la lucru erau amendați cu cinci taleri.

Odată cu dezvoltarea industriei postavurilor s-a mărit și numărul vopsitorilor de lînă, ceea ce a dat naștere la breasla boiangiilor, care s-a înființat în 1781. În anii 1803, 1808, 1819 s-au deschis alte fabrici de „șaluri și cumășuri de mătase", de basmale turcești, iar în 1843 s-au adus primele mașini la fabrica de postav de la Tunari (București).

În înfiriparea industriei naționale, încă de la mijlocul secolului trecut, locuitorii Principatelor vedeau „singura perspectivă a ne scăpa de birul ce plătim străinilor exportînd produsele noastre ca să ni se întoarcă fabricate" („Vestitorul românesc", VII, 1843, p. 186).

C. ILIE

(Urmare din pag. 1)

experiența pe care ne-o împărtășește în domeniul dezvoltării economice. Considerăm că vizita președintelui Ceaușescu marchează o nouă etapă de impulsionare a relațiilor dintre țările noastre. Salutăm încă o dată sentimentele pe care le-am constatat la delegația română, preocupată ca această vizită să fie încununată de succes, să fie utilă. De asemenea, salutăm și sentimentul sincer pe care îl nutrește președintele Ceaușescu și întreaga delegație de a stabili relații bune între cele două țări ale noastre, care pot să constituie o mărturie a rolului statelor mici în viața contemporană".

La rîndul său, președintele Libanului, Suleiman Frangieh, sublinia : **„Fiți bine venit într-o țară a cărei istorie prezintă multe asemănări cu istoria țării dv., de-a lungul unui trecut îndelungat, în care am întîmpinat aceleași obstacole și dificultăți. Țara dv. a ales calea salvgardării libertății, suveranității și independenței sale și avea să cunoască aceleași încercări ca și țara noastră în apărarea libertății, suveranității și independenței".**

Președintele Siriei, Hafez Al-Assad, a relevat, de asemenea, sentimentele de aleasă stimă și prețuire ale țării sale, ale poporului sirian, față de România și conducătorul ei : **„Dăm o înaltă apreciere eforturilor sincere ale președintelui Ceaușescu, îndreptate spre adîncirea prieteniei dintre Republica Socialistă România și Republica Arabă Siriană, am salutat eforturile sale și dorim să le continue, ele fiind pentru noi o garanție sigură a dezvoltării, pe mai departe, a relațiilor dintre cele două țări, pe baza respectului egalității și a avantajului reciproc, ceea ce corespunde intereselor celor două popoare".**

De asemenea, în Republica Irak, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat cu cele mai înalte onoruri, cu cele mai alese sentimente de prețuire și stimă, președintele Ahmed Hassan Al-Bakr exprimînd în cuvinte pline de căldură satisfacția întregului popor irakian de a-l avea ca oaspete pe înaltul sol al României Socialiste.

Convorbirile la nivel înalt înscrise în programul întîlnirilor cu conducători ai țărilor gazdă, discuțiile cu oameni politici, cu reprezentanți de frunte ai vieții economice, culturale și științifice, contactul nemijlocit cu munca și realizările popoarelor respective, au constituit tot atîtea prilejuri pentru reafirmarea hotărîrii de a adînci și diversifica legăturile reciproce, pe multiple planuri, în interesul mutual, al cauzei, colaborării, destinderii și păcii în lume.

Această hotărîre a fost concretizată în numeroase acorduri și documente încheiate în cursul vizitei și care pun bazele unei continui dezvoltări și diversificări a relațiilor dintre țările și popoarele noastre, pe multiple planuri.

Astfel, Acordul General de colaborare între Republica Socialistă România și Republica Arabă Libiană, încheiat cu prilejul vizitei, consemnează hotărîrea celor două state de a extinde, întări și adînci relațiile lor de prietenie și colaborare în domeniile economic, științific, tehnologic, cultural etc., de a favoriza dezvoltarea contactelor și a schimburilor de experiență între instituțiile și organizațiile din țările lor, în toate domeniile de activitate. Au fost încheiate, cu acest prilej, acordul de cooperare economică și tehnică în domeniul agriculturii ; acordul de colaborare și cooperare economică și tehnică în domeniul petrolier ; acordul de cooperare în domeniul construcțiilor ; acordul de cooperare în domeniul transporturilor feroviare și drumurilor etc., convenindu-se, totodată, înființarea de companii mixte pentru pescuit și dezvoltarea producției de pește, pentru transporturi maritime, pentru reparații și construcții navale.

În Comunicatul Comun cu privire la convorbirile dintre președintele României, Nicolae Ceaușescu și președintele Libanului, Suleiman Frangieh, se subliniază că cei doi șefi de stat au evidențiat, posibilitățile de dezvoltare a relațiilor economice bilaterale și au convenit să se întreprindă noi măsuri pentru lărgirea cadrului de colaborare în domenii de interes reciproc, Apreciind importanța schimburilor culturale pentru o mai bună cunoaștere și apropiere între cele două țări și popoare, părțile au subliniat hotărîrea lor de a dezvolta și în viitor schimburile de delegații și informații între organisme de stat și alte instituții, cooperarea în domeniile învățămîntului, presei, televiziunii, cinematografiei, turismului și sportului. Totodată, în timpul vizitei au fost semnate : acordul de cooperare turistică, convenția sanitar-veterinară, programul de schimburi culturale și științifice, înțelegerea privind acordarea de facilități în domeniul vizelor.

De asemenea, Comunicatul Comun adoptat de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și de secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad, relevă voința celor două state de a lărgi, extinde și aprofunda cooperarea în domeniile politic, economic, tehnic, științific, cultural și turistic și de a întări această cooperare în toate sectoarele, pe baze stabile și de lungă durată, conform intereselor celor două țări. În acest scop au fost trecute în revistă aspecte și posibilități ale dezvoltării relațiilor în toate aceste domenii, precum și în domeniile industrial și tehnic, al creșterii și intensificării relațiilor pe linia transporturilor, amplificării schimburilor turistice, fiind însărcinați reprezentanții autorizați ai celor două țări să continue tratativele în vederea semnării de acorduri pe baza avantajului reciproc. În timpul vizitei au fost semnate un număr de nouă acorduri pentru construirea unor obiective economice în domeniile industrial și agricol, precum și convenția de colaborare în domeniul sănătății publice, programul de aplicare a acordului de cooperare culturală pe anii 1974—1975, înțelegerea privind facilitarea în acordarea vizelor. Cu aceleași rezultate rodnice s-a încheiat și vizita șefului statului român în Republica Irak.

După vizitele istorice făcute în țări ale Asiei, Africii și Americii Latine, care s-au înscris în viața politică internațională ca evenimente de excepțională însemnătate — adînc revelatoare ale personalității remarcabile a tovarășului Nicolae Ceaușescu ca om de stat — vizita în cele patru state arabe reprezintă un nou act politic și diplomatic, o strălucită acțiune a politicii externe promovate cu consecvență de partidul și statul nostru, în scopul întăririi raporturilor cu forțele progresiste, înaintate, în lupta comună împotriva imperialismului și neocolonialismului, în scopul de a contribui — în condițiile deplinei egalități în drepturi, ale respectării independenței naționale și suveranității, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — la soluționarea problemelor majore care confruntă omenirea, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

economie națională

PLAN – ANGAJAMENTE

Întrecerea în cifre, fapte și semnificații

VALENȚELE CĂRBUNELUI

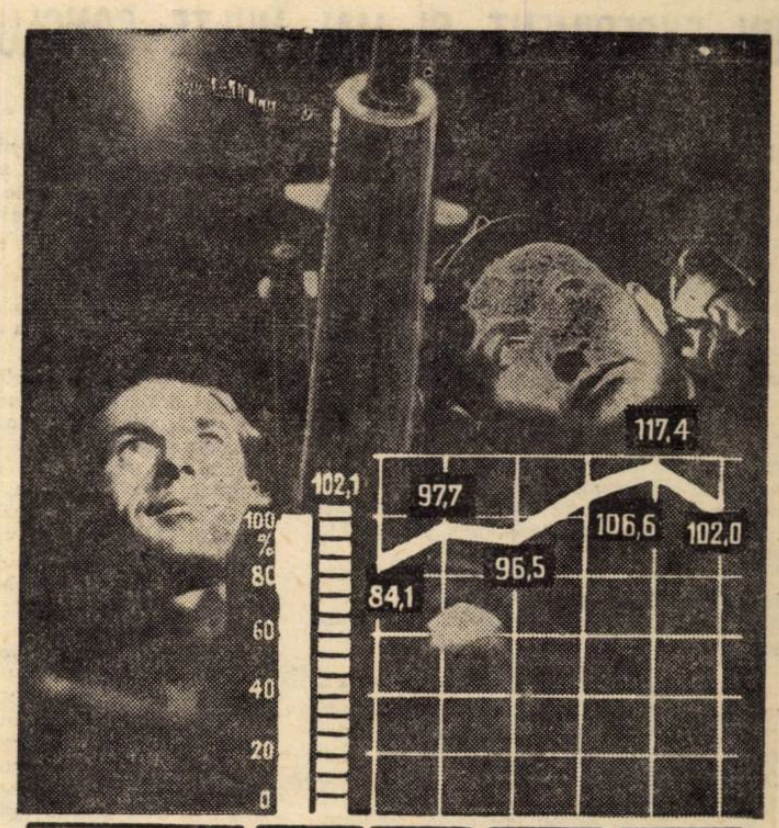

Realizarea planului pe luna ianuarie 1974, pe decade, comparativ cu aceeași perioadă a anului 1973 (%)

ÎNCĂ DIN 1973, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, centralele industriale și întreprinderile sale au elaborat cuprinzătoare programe de măsuri pe fiecare unitate în parte, pînă la veriga de bază — echipa — în vederea sporirii producției de cărbuni și a realizării integrale, lună de lună, a sarcinilor de plan ce le revin pe 1974. Ca urmare a materializării pe parcurs a măsurilor luate și a eforturilor depuse, **planul de cărbune net pe luna ianuarie a.c. a fost nu numai îndeplinit pe întregul minister, dar s-a și realizat peste plan o producție de 44,3 mii tone cărbune, echivalînd cu circa 20 mii tone combustibil convențional.**

Datorită unei defalcări echilibrate a sarcinilor de plan, pe feluri de cărbuni, corespunzător numărului de zile lucrătoare, a programului organizatoric și a procesului tehnologic din fiecare unitate, planul a fost realizat și pe decade, cu excepția decadei I, obținîndu-se rezultate mai bune decît în aceeași perioadă a anului trecut (vezi graficul).

Rezultatele bune obținute în prima lună a acestui an la producția de cărbuni au avut la bază :

- **o mai intensă folosire a utilajelor din dotare ;**
- **mai buna organizare a producției și a muncii ;**
- **folosirea mai din plin a timpului de lucru ;**
- **aprovizionarea mai corespunzătoare și la timp a locurilor de muncă ;**
- **repartizarea mai judicioasă a personalului tehnico-ingineresc pe schimburi, asigurîndu-se astfel la timp asistența tehnică necesară.**

În cadrul sarcinilor pe care le au, unitățile economice trebuie să realizeze planul atît pe total produs, cît și pe sortimente. În acest sens se poate sublinia că în luna ianuarie, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, **și-a îndeplinit planul la produsul cărbune net, atît pe total cît și pe sortimente.** La huilă netă planul a fost realizat în proporție de 103,6%, iar în cadrul acesteia la huilă spălată pentru cocs atît de necesară metalurgiei, în proporție de 101,2%. La lignit și cărbune brun sarcinile au fost îndeplinite în proporție de 101,8%.

DACĂ PE TOTAL MINISTER planul la producția netă de cărbune a fost îndeplinit și depășit, trebuie menționat că **nu toate unitățile producătoare de cărbune și-au realizat sarcinile de plan ce le-au revenit pe prima lună** (vezi tabelul nr. 1). Astfel, dacă Întreprinderea minieră Rovinari, care în 1973 nu și-a realizat prevederile de plan, a obținut în luna ianuarie din acest an, peste prevederi un plus de aproape 51 mii tone lignit din cariere, realizîndu-și planul în fiecare decadă, în schimb Combinatul minier — Oradea nu a realizat planul în această lună cu 23,9 mii tone lignit, iar Întreprinderea minieră — Cîmpulung cu 3,4 mii tone. **Dacă și aceste unități ar fi încheiat luna cu o realizare a planului, s-ar fi putut obține o producție suplimentară totală, ținînd seama de depășirile celorlalte unități, de 71 mii tone cărbune.**

Nerealizarea planului de către aceste unități miniere cu circa 8000 tone combustibil convențional, a avut o influență negativă în sectorul energetic, care fie că nu și-a putut realiza planul la producția de energie electrică în centralele pe lignit, fie că a fost obligat să consume cantități suplimentare, față de cele prevăzute în plan, din alți combustibili superiori (gaze sau păcură), contrar indicațiilor primite. Așa prezentîndu-se situația, **se impune luarea de urgență a celor mai eficiente măsuri și intensificarea eforturilor și de către colectivele acestor unități miniere, astfel încît sarcinile ce le revin în lunile următoare să fie îndeplinite și depășite.**

Tabelul nr. 1

Realizarea planului pe luna ianuarie 1974 pe unități și decade (%)

Produsul	Luna ian. 1974	Decada I	Decada II	Decada III
Cărbune net — total	102,1	97,7	106,6	102,0
din care :				
Huilă netă (Valea Jiului + Anina)	103,4	96,6	104,1	107,2
din aceasta :				
— spălată pentru cocs	101,0	87,3	112,2	101,4
Lignit + cărbune brun	101,6	98,3	108,8	100,1
din care :				
I. M. Motru	100,1	93,6	99,0	102,0
I. M. Rovinari	108,5	103,5	129,2	101,0
I. M. Ploiești	100,0	94,3	99,3	105,0
C. M. Oradea	89,9	88,0	91,8	90,0
I. M. Cîmpulung	96,0	93,3	91,0	96,5
I. M. Căpeni	100,8	92,8	102,5	106,0
Brichete de cărbune	73,0	72,8	70,0	75,6

I. M. = Întreprindere minieră
C. M. = Combinat minier

● În prima lună — o producție suplimentară de peste 44 000 tone cărbune.

● Planul îndeplinit și depășit nu numai pe total, ci și pe sortimente.

● Pe întreprinderi și combinate miniere — discrepanțe în realizarea ritmică a planului pe decade.

● Minusurile la calitate și implicațiile lor economice

PE LÎNGĂ ÎNFĂPTUIREA planului la producția de cărbuni din punct de vedere cantitativ, o deosebită importanță prezintă **realizarea prevederilor calitative ale planului.** În acest sens este de semnalat faptul că nu peste tot și în mod ritmic se îndeplinește planul calitativ al producției, **livrîndu-se uneori, beneficiarilor, cărbune cu un conținut ridicat de cenușă, peste cel prevăzut în STAS-urile în vigoare.** Nerespectarea calității producției de cărbune la unele întreprinderi miniere, anihilează efortul depus pentru realizarea și depășirea cantitativă a planului. Dacă la Întreprinderea minieră Rovinari planul calitativ nu a fost îndeplinit în luna ianuarie numai cu 50 kcal/kg, aceasta înseamnă că în combustibilul convențional s-a livrat la cantitatea fizică realizată — mai puțin cu circa 6000 t.c.c.

Pentru evitarea unor cheltuieli suplimentare cu transportul sterilului conținut în cărbune de la mină la consumator, precum și pentru asigurarea desfășurării în bune condițiuni a procesului tehnologic în sectorul energetic, este necesar ca întreprinderile și combinatele carbonifere și, în mod special, Întreprinderea minieră Rovinari, să întreprindă măsuri — **printre care cea mai importantă este aceea privind exploatarea selectivă a cărbunelui** — astfel încît să-i permită să realizeze producția la nivelul calitativ prevăzut prin plan.

O SARCINĂ care revine industriei carbonifere, pe lîngă extragerea și livrarea cărbunelui, este și **cea de a produce și livra brichetele de cărbuni, destinate în special pentru consumul la populație.** Dar în luna ianuarie a.c. planul la producția de brichete a fost realizat numai în proporție de 73%. Aceasta a avut drept efect folosirea altor combustibili care, prin plan, aveau o altă destinație. Pentru a remedia această situație, este necesar ca Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei **să urgenteze lucrările la instalația de brichetare a lignitului de la Căpeni, astfel încît aceasta să-și atingă în cel mai scurt timp parametrii proiectați asigurîndu-se în acest mod realizarea planului de producție și de livrare a unor cantități sporite la fondul pieței.**

Sînt condiții — și acolo unde nu există ele se cer create, ca în 1974, oamenii muncii din industria minieră să-și realizeze exemplar atît planul la producția de cărbune lună de lună, cantitativ și calitativ cît și restanțele la unele sortimente din primii ani ai cincinalului.

ing. D. POPESCU

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

Electrificarea rurală

LOCALITĂȚILE rurale din țara noastră au moștenit de la regimurile trecute o situație grea de înapoiere economică și culturală. Un aspect pregnant al acestei înapoieri era gradul redus de electrificare. În 1945, de binefacerile energiei electrice se bucurau doar circa 3% din numărul total de sate.

Pentru ridicarea satelor, pentru atragerea lor pe drumul civilizației, pentru introducerea energiei electrice în fiecare localitate, statul a alocat însemnate fonduri bănești și materiale. De asemenea, în scopul amplificării acțiunii de electrificare rurală, statul a sprijinit continuu și inițiativele pe plan local ale consiliilor populare și ale asociațiilor de săteni, care, prin contribuții directe, au înțeles să se alăture efortului statului, grăbind introducerea curentului electric în satele sau gospodăriile lor. Prin unirea efortului statului cu cel al locuitorilor satelor, s-a reușit ca pînă în 1960 să se electrifice peste 2800 sate.

Cu tot efortul depus, la sfîrșitul anului 1960 numărul de sate electrificate reprezenta doar 22%. În perioada următoare, printr-un program susținut, **s-a reușit ca, la sfîrșitul lui 1970, să se ajungă ca 80% din sate să fie electrificate** (vezi graficul).

În prezent, peste 90% din localitățile rurale sînt electrificate, iar conectarea tuturor satelor la rețelele de energie electrică se va realiza în următorii 2—3 ani. Desigur, electrificarea unui sat nu înseamnă, simultan, introducerea curentului electric în fiecare gospodărie țărănească, dar nu va trece prea mult timp și în fiecare casă, va străluci lumina becului electric. Odată cu aceasta, se vor înmulți aparatele de radio, aparatele de televiziune, mașinile de spălat, frigiderele și alte aparate casnice de trebuință îndelungată, schimbînd substanțial nivelul de viață, de confort și civilizație al locuitorilor satelor.

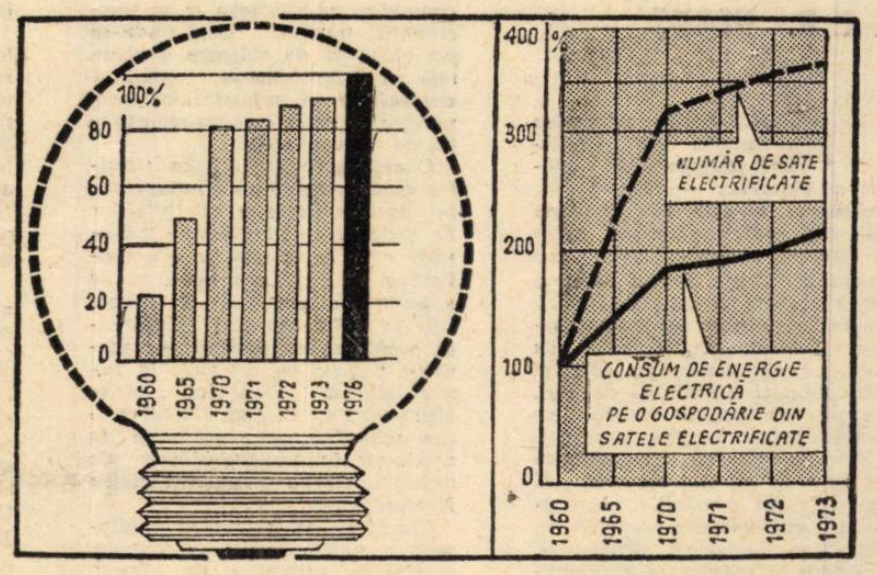

Evoluția proporției de sate electrificate din numărul total de sate *(situație existentă la sfîrșitul perioadelor respective).*

Situația efortului de electrificare a satelor și creșterea consumului de energie electrică *(luînd ca bază anul 1960)*

UN EXPERIMENT ȘI MAI MULTE CONCLUZII

(Urmare din pag. 1)

● creșterea răspunderii directe în folosirea integrală a fondului funciar și a bazei tehnico-materiale, prin preluarea pe bază de contract-angajament a unor suprafețe de teren și efective de animale, de la care să se obțină, prin aplicarea tehnologiilor moderne, rezultate de producție și economico-financiare superioare celor planificate ;

● reducerea continuă a consumului de forță de muncă și a fondului de salarii prin stabilirea de tarife de plată pe unitatea de produs sau la 1000 lei producție pe bază unor tehnologii elaborate în cadrul fondului de salarii planificat ;

● creșterea nelimitată a cîștigurilor realizate de lucrătorii angajați în acord global în corelare directă cu volumul producției obținute ;

● îmbunătățirea activității economice a unităților agricole de stat prin acoperirea eventualelor depășiri de cheltuieli din drepturile cuvenite lucrătorilor angajați în acord global ;

● înlăturarea fluctuației forței de muncă și legarea în mai mare măsură a muncitorilor de locurile de producție prin introducerea salariului minim garantat, atribuirea de loturi personale și vînzarea de produse agricole pentru consumul propriu ;

● extinderea și îmbunătățirea spațiilor de locuit, înființarea și creșterea numărului de locuri în grădinițele de copii și organizarea de puncte comerciale în incinta unităților.

Noua formă de organizare și salarizare a fost aplicată într-un număr de 32 întreprinderi agricole de stat pentru întreaga activitate și pentru tot personalul, precum și parțial în 153 de întreprinderi, care au cuprins în total 696 ferme agricole de producție și 31 formații de lucru.

Interesul manifestat față de noua formă de salarizare este evidențiat și de rezultatele de producție și economico-financiare obținute de unitățile care au aplicat acordul global în comparație cu media pe departament, cît și de cîștigurile medii realizate de lucrători, ceea ce reflectă legătura directă ce se stabilește între nivelul producției, al productivității muncii și veniturile salariaților (redate în tabelul alăturat.)

Sînt unități în care nivelul acestor indicatori este superior sarcinilor planificate, ceea ce dovedește că acordul global constituie o pîrghie economică dintre cele mai importante pentru realizarea și depășirea indicatorilor de plan. Dintre acestea pot fi evidențiate I.A.S. Insula Mare a Brăilei, I.A.S. Panciu, I.A.S. Ograda I.A.S. Segarcea și I.A.S. Avicola Băicoi.

Este important de relevat că producția globală realizată în anul 1973 de unitățile care au aplicat acordul global pe întreaga activitate este cu peste 188 milioane lei mai mare decît prevederile de plan. De asemenea, în aceste întreprinderi, beneficiul realizat a depășit prevederile de plan cu 36,2%.

Rezultatele obținute de salariații care au lucrat în acord global se reflectă direct în nivelul veniturilor acestora. În toate unitățile în care s-a experimentat noua formă de organizare și salarizare, salariile medii au fost superioare celor planificate cu circa 10%. La acestea se adaugă și alte avantaje, cum ar fi vînzarea de produse, acordarea de loturi personale și premii în cursul anului pentru rezultate deosebite. Astfel, în 1973, salariații din întreprinderile agricole de stat au cumpărat de la unitățile în care lucrează peste 328 tone grîu, circa 440 tone porumb boabe, peste 30 tone fructe etc.

De asemenea, de reglementarea privind atribuirea de loturi personale au beneficiat peste 500 muncitori din sectorul zootehnic, din care 376 (75%) au lucrat în acord global, revenind, în medie, un lot de 0,07 ha pe muncitor. Totodată, pentru realizări deosebite obținute în 1973 au fost premiați 7.592 salariați angajați în acord global, revenind, în medie, un premiu de peste 550 lei pe salariat.

Aplicarea acordului global deschide largi perspective de folosire, la întreaga capacitate, a mijloacelor de producție și mai cu seamă a pămîntului, a parcului de mașini și a forței de muncă, astfel că, în conjunctura condițiilor concrete de producție din fiecare fermă și întreprindere, se pot realiza producții sporite, o înaltă productivitate a muncii și reducerea cheltuielilor pe unitatea de produs. Totodată, prin faptul că nivelul cîștigului din salariu al personalului din întreprinderile agricole de stat este condiționat direct nu numai de volumul de lucrări efectuate, ci și de rezultatele muncii materializate în producțiile obținute, acordul global se dovedește a fi o formă superioară de retribuire a muncii.

Odată cu aceasta, aplicarea acordului global permite o mai bună selecție a lucrătorilor din toate verigile organizatorice, cei angajați în această formă de salarizare fiind interesați să mențină în cadrul formațiilor de lucru numai lucrători care muncesc efectiv și își îndeplinesc în bune condiții sarcinile de lucru.

Pentru ca organizarea și retribuirea muncii în acord global să ducă la obținerea unor rezultate superioare în acest an, este necesar însă să se aducă unele îmbunătățiri, mai importante fiind următoarele :

● simplificarea și îmbunătățirea rețelelor tarifare de salarizare pentru muncitorii din sectorul vegetal și zootehnic :

● reașezarea obiectivelor ce urmează a fi avute în vedere la încheierea contractelor-angajament pentru evitarea paralelismelor ce există în prezent între indicatorii prevăzuți în plan și cei cuprinși în contractul-angajament ;

● stabilirea anuală a tarifelor de plată pe unitatea de produs în sectorul zootehnic, luînd în considerare potențialul productiv al raselor și categoriilor de animale, condițiile de exploatare și salariile tarifare în vigoare :

● cointeresarea lucrătorilor pentru creșterea continuă a producției marfă și de furaje, prin acordarea unei părți din valoarea producției obținute în urma organizării, din inițiativă proprie, în afara contractului-angajament, a unor acțiuni noi, cum sînt : extinderea culturilor duble, triple, intercalate, creșterea și îngrășarea unor efective de animale și păsări cu resurse furajere locale ;

● îmbunătățirea posibilităților de vînzare a produselor agricole către lucrătorii din unități.

Odată cu aceste îmbunătățiri, factorii de conducere din unități trebuie să stabilească cu toată răspunderea lucrările ce urmează să se execute în cadrul tehnologiilor aprobate, fondul de salarii aferent acestor lucrări, consumurile reale de materiale etc. și apoi să treacă la stabilirea unităților de lucru și a tarifelor de plată, astfel încît pe tot parcursul procesului de producție să existe o conlucrare perfectă între toate categoriile de personal. De asemenea, este necesară o muncă susținută de însușire a tehnicii de aplicare a acestei forme de salarizare și de popularizare a ei în rîndul muncitorilor.

Aplicat cu discernămînt și în forme corespunzătoare particularităților de producție din unitățile agricole de stat, acordul global deschide posibilități largi pentru afirmarea inițiativelor în organizarea superioară a producției, în folosirea mai judicioasă a capacităților de producție, paralel cu introducerea unui regim sever de economii privind consumul de forță de muncă, de mijloace materiale și bănești la fiecare loc de producție și pe toate treptele fluxului tehnologic.

Produsul	% față de media pe departament			
	Prod. medie	Preț de cost lei/t	Consum de ore-om/t	Salarii pt. lucrări manuale lei/t
— grîu	121,0	85,5	96,8	80,6
— porumb boabe	135,8	72,1	75,5	69,8
— floarea soarelui	105,1	95,5	92,0	90,6
— soia pentru boabe	108,2	92,7	92,3	106,7
— legume cîmp total	113,7	85,3	77,9	78,6
— lapte de vacă (sistem gospodăresc)	113,2	86,2	80,2	95,3
— carne taurine (în complexe industriale)	120,2	64,0	72,3	65,0
— carne de porc (în complexe industriale)	112,7	88,8	54,1	126,7
— ouă consum	108,7	84,4	52,1	71,0

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

COMITETUL JUDEȚEAN P. C. R. NEAMȚ

ÎN ULTIMUL trimestru al anului 1973, Consiliul județean de control muncitoresc — Neamț și-a concentrat atenția în direcția realizării indicatorilor de plan pe 1973 și pregătirii condițiilor pentru producția anului 1974. A fost efectuată o amplă analiză a modului în care au fost asigurate premisele pentru realizarea sarcinilor de plan pe 1974 și fundamentați indicatorii de plan. S-a pus un accent deosebit pe nominalizarea întregii producții valorice planificate, aprovizionarea la timp cu materii prime și materiale (în condițiile încadrării în consumurile specifice), asigurarea desfacerii producției, utilizarea la maximum a capacităților de producție, analiza posibilităților de extindere a capacităților de producție existente.

A fost atent urmărită preocuparea conducerilor unităților economice și a organizațiilor de partid pentru îndeplinirea programelor de creștere a productivității muncii, analizîndu-se posibilitățile de ridicare a acesteia și solicitîndu-se sprijinul centralelor și ministerelor economice în soluționarea unor probleme mai dificile.

O altă preocupare a constituit-o analiza înfăptuirii programului de reducere a cheltuielilor de producție și stabilirea măsurilor care se impun pentru realizarea și depășirea planului de export și a sarcinilor de investiții pe 1974. Au fost soluționate probleme ca necorelarea planului valoric cu cel fizic la Întreprinderea mecanică „Ceahlăul"-Piatra Neamț, necorelarea planului cu capacitatea de producție la Întreprinderea de industrializarea cărnii-Piatra Neamț.

Consiliul de control muncitoresc a urmărit, de asemenea, realizarea sarcinilor de export, de către întreprinderile din raza județului. În acest domeniu se simte nevoia unui sprijin atent al centralelor și ministerelor economice în vederea asigurării cu materiile prime necesare, acoperirii cu contracte a planului de export, nominalizării acestuia din urmă.

O altă direcție a preocupărilor Consiliului județean de control muncitoresc a constituit-o mai buna utilizare a capacităților și spațiilor de producție. Studiul întreprins, de pildă, la Întreprinderea mecanică-Roman a urmărit luarea în calcul a fiecărei mașini și fiecărui utilaj, repartizarea judicioasă a forței de muncă.

S-a desfășurat, de asemenea, o amplă acțiune pe linia reducerii cheltuielilor de producție. Ca urmare, în primele 10 luni ale anului trecut, de pildă, Întreprinderea de țevi-Roman a redus cheltuielile la 1000 lei producție marfă cu 10,20 lei, Întreprinderea „Comuna din Paris"-Piatra Neamț cu 12,80 lei, Combinatul de fibre sintetice Săvinești — cu 5,80 lei, Întreprinderea de volvatir - Tg. Neamț — cu 6,10 lei, platforma industriei locale—Piatra Neamț — cu 12 lei etc.

Gheorghe Popescu

CONTROVERSE

LUCRĂTORII care își desfășoară activitatea în domeniul aprovizionării în întreprinderi depun eforturi pentru satisfacerea deplină a cerințelor producției cu materialele prevăzute în normele de consum, a celor solicitate pentru întreținere-exploatare, auto-utilări și alte nevoi. În munca lor însă întîmpină unele greutăți generate de o practică ce nu este de natură să faciliteze o aprovizionare corespunzătoare. Iată despre ce este vorba:

Întocmirea planului de aprovizionare pentru întreprinderea noastră pe anul 1974 a început în luna martie 1973 pe baza instrucțiunilor elaborate de Centrala industrială de mașini-unelte și mecanică fină-București Nr. A 63507 din 14 februarie : s-au întocmit specificații, pe trimestre, cu necesarul de scule pe sortimente, tipodimensiuni și cantități. Cu adresa nr. 3101447 din 28 august 1973, Centrala a trimis nivelele de scule alocate cu mențiunea să depunem imediat comenzi ferme la Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială din Cluj, cu specificarea sculelor pe sortimente și tipodimensiuni. Specificațiile au fost întocmite și depuse în mare grabă la data de 18 septembrie. Pe temeiul acestora, Baza de aprovizionare din Cluj a emis contractul nr. 532 în data de 9.IX, contractînd global toate sculele alocate prin nivel. Nefiind de acord cu acest procedeu, am întocmit proces-verbal de divergență, solicitînd contractarea sculelor pe sortimente și tipodimensiuni.

Unde se pierde timp, energie și materiale ?

Între timp însă, Centrala a emis repartiții pentru alte cantități de scule, indicînd de astădată ca furnizor Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Brașov. Pe baza repartițiilor respective am făcut comenzi și specificații, la care această bază a emis acte adiționale de livrare, dar nu întreprinderii noastre, ci bazei de aprovizionare din Cluj. Acest lucru l-am aflat cu ocazia concilierii divergenței susmenționate. Divergența cu baza din Cluj a fost conciliată cu mențiunea că ne va livra sculele repartizate și comandate la baza din Brașov. Consider că **această cale întortocheată de încheiere a contractelor economice nu este nici normală și nici legală.** *Timpul va confirma, de altfel, în ce măsură vor fi livrate sculele contractate după această metodologie necunoscută pînă în prezent.*

Vreau să mai relev un fapt. Cantitățile de scule repartizate și contractate în final, nu satisfac nici pe departe nevoile producției anului curent. De exemplu, din cantitatea de 64450 buc. burghie solicitate în planul de aprovizionare, ni s-au alocat prin nivel 45 000 buc., din care s-au repartizat și contractat doar o parte. În general din necesarul de scule solicitate pe anul 1974 ni s-a asigurat numai 50—60%.

De unde vom procura restul sculelor pînă la necesarul solicitat ? De ce au fost necesare atîtea specificații și comenzi, pentru ca pînă la urmă să ni se asigure doar o parte din cele necesare ?

Socot că **organele competente ar trebui să găsească căi mai simple de încheiere a contractelor economice în care să fie nevoie de mai puțină scriptologie pentru a nu se irosi timp și, mai ales, pentru a se asigura o aprovizionare corespunzătoare potrivit necesităților planului.**

Iosif NAGY

merceolog principal
Întreprinderea „Unirea"-Cluj

PUNCTE DE VEDERE

PLEDOARIE PENTRU ORGANIZAREA UNEI CENTRALE A METALULUI

CREȘTEREA RAPIDĂ și constantă a consumului de laminate, apariția în fiecare an a noi și noi puncte de consum pe teritoriul țării, impune o valorificare și gospodărire mai bună a resurselor de metal. Or, actualul sistem din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice de desfacere și, respectiv, de aprovizionare cu produse siderurgice în linii generale a rămas nemodificat de 20 ani și nu mai corespunde după părerea noastră exigențelor actuale. **De aceea considerăm util să se studieze oportunitatea luării unor măsuri menite să ducă la îmbunătățiri radicale în domeniul aprovizionării cu metal.**

În prezent, bazele de aprovizionare și desfacere ale Ministerului Industriei Metalurgice derulează o importantă parte din producția internă de metal și din import în cantități nevagonabile. **La cantitățile livrate din depozite bazele încasează o cotă de 4% ca adaos comercial.** La o serie de materiale din import care se tranzitează direct de la punctele de frontieră (terestre sau maritime și fluviale) la beneficiarii efectivi se **încasează o cotă de 2%.** Este vorba, în speță, de cărămizi refractare bazice, silică și șamot, mortar refractar, cocs, cărbuni cocsificabili, minereuri de fier și mangan, burlane și prăjini de foraj, șină C.F., țagle, țevi etc. **Volumul materialelor din import care se tranzitează direct la beneficiari, reprezintă cca. 60% din volumul total al planului de prelucrări și desfaceri al acestor baze.** Munca prestată de ele se rezumă la simpla refacturare a materialelor, întocmirea proceselor verbale de custodie și, evident, încasarea cotelor de adaos comercial.

Acest sistem de aprovizionare prin tranzitare directă de la punctele de frontieră are, în general, o serie de implicații economice negative : **încarcă prețul de cost al produselor la beneficiarii importurilor ; lungește termenul de imobilizare a materialelor pînă la darea lor în circuitul economic ; mărește considerabil termenul de formare și rezolvare a dosarelor de reclamații, cantitative și calitative, către partenerul extern** (uneori devenind chiar tardive, din cauza pierderii termenului alocat în acest sens prin actele normative interne și externe) ; **se interpune o verigă intermediară suplimentară ; se încasează cota de ados comercial** (cca. **150—160 mil. lei/an) pentru o muncă ne prestată care, pe lîngă faptul că încarcă prețul de cost al produselor în a cărei componență intră, denaturează volumul de activitate ; transformă beneficiarii acestor importuri în avandepozite ale bazelor de aprovizionare al M.I.M. care sînt obligate** (în aceste condiții de custozi) **să depoziteze și gestioneze separat aceste materiale ; mărește considerabil volumul de muncă pentru întocmirea scriptelor și crește numărul personalului ocupat cu acestea.**

Ar fi mai normal, mai eficient și operativ, ca **această aprovizionare din import să se realizeze direct** — așa cum prevăd actele normative în vigoare — **nu prin verigi intermediare, așa cum sînt bazele de aprovizionare și D.G.A.D. ale misisterului respectiv.** Aceasta cu atît mai mult cu cît D.G.A.D-ul nu are nici un plan propriu de aprovizionare și desfacere, nu are nici baze în subordine și funcționează în aceeași clădire cu Centrala industrială siderurgică care are o „direcție comercială" cu atribuții precise, stabilite prin lege, în sectorul aprovizionării și desfacerii.

FAȚĂ DE CELE ARĂTATE și ținînd seama de volumul mare de metal care se consumă la nivelul economiei naționale și de problemele complexe pe care le ridică, **SOCOT NECESARĂ** (propunerea este de altfel vehiculată de specialiști de mai multă vreme) **ÎNFIINȚAREA UNEI „CENTRALE A METALULUI", URMÎND CA ACEASTA SĂ FUNCȚIONEZE POTRIVIT PREVEDERILOR LEGII NR. 11/1971 CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA UNITĂȚILOR SOCIALISTE ÎN SUBORDINEA MINISTERULUI APROVIZIONĂRII.**

Această subordonare este necesară deoarece ministerele, de cîte ori a fost cazul, și-au manifestat dorința de a menține bazele lor proprii de aprovizionare

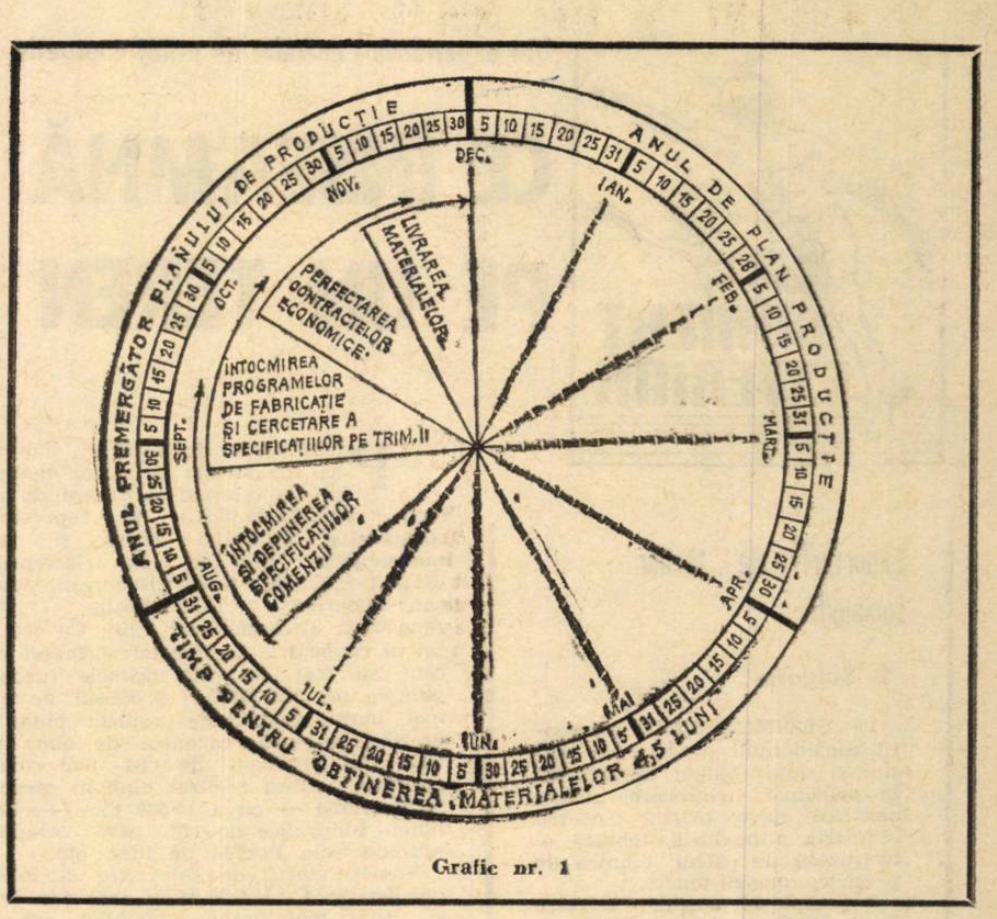

Grafic nr. 1

— deoarece prin ele „rezolvă" practic unele probleme, printre care : finanțarea stocurilor peste normativ a producției greu vandabile sau fără desfacere asigurată, achitarea utilajelor de investiții pînă la deschiderea finanțării (bazele avînd dotări de la buget), în timp ce întreprinderile trebuie să justifice toate creditele solicitate la bancă (notăm și faptul că bazele, fiind subordonate producătorilor, acționează cu precădere în favoarea furnizorilor și nu al beneficiarilor). În condițiile actuale, asemenea doleanțe se cer categoric abandonate !

PRINCIPALUL obiectiv al „Centralei metalului", organizată cu gestiune economică proprie și rețea zonală de desfacere, ar consta în a realiza, în mod unitar și eficient, **politica de desfacere a metalului în cadrul resurselor planificate, ceea ce va conduce la încărcarea mai bună a capacităților de producție, dimensionarea eficientă a stocurilor de metal, optimizarea operațiunilor de import, export și schimburi.**

Atribuțiile și responsabilitățile de bază ar putea fi schițate astfel : cumpărarea și vînzarea întregii producții de produse metalurgice din economie ; încheierea contractelor cu furnizorii și beneficiarii, urmărirea sistematică a livrărilor, atît a celor vagonabile directe cît și prin bazele specializate proprii sau prin rețeaua teritorială a bazelor județene, pentru micii consumatori ; gestionarea unitară și competentă a stocurilor pe economie, rezolvarea problemelor curente de aprovizionare ; orientarea necesarului în așa fel încît să influențeze introducerea în producție și consum a unor produse și sortimente noi, elaborarea de normative pentru folosirea lor ; răspunderea realizării importurilor și exporturilor, prin întreprinderile de comerț exterior din subordine.

Rețeaua proprie specializată de depozite s-ar preocupa de : preluarea de la producători și din import a produselor, asortarea loturilor de livrare și asigurarea livrării pe măsura nevoilor de consum, în scopul eliminării stocurilor pe termen lung a materialelor la consumatori și depozitarea și desfacerea către toți beneficiarii a unor sortimente speciale și utilizarea relativ restrînsă, a căror dispersare ar fi neeconomică. De aici ar rezulta multiple avantaje :

- **simplificarea relațiilor contractuale ce se vor reflecta în economisirea unui volum important de muncă și timp și reducerea considerabilă a personalului TESA** (prin încheierea contractelor economice de către centrală și nu la furnizori, baze și depozite) ;
- **raționalizarea fluxurilor de transport, deci economii de cca. 400—500 mil. lei/an ;**
- **încărcarea mai rațională a laminoarelor, prin eliminarea comenzilor mici, fapt ce se va reflecta prin creșterea producției și a productivității ;**
- **corelarea judicioasă a termenelor de livrare cu nevoile consumatorilor ;**
- **obținerea materialelor metalurgice în termen cît mai scurt și de la surse mai apropiate ;**
- **creșterea posibilităților de a interveni operativ în orice dereglări ivite în procesul de aprovizionare și acordarea de priorități după caz ;**
- **eliminarea sistemului de completare a comenzilor pînă la nivelul vagonabil, spre a putea obține unele materiale direct de la producător, evitîndu-se astfel importante imobilizări de mijloace materiale și bănești ;**
- **reducerea substanțială a intervalului de timp, de la data specificării sortimentelor de către beneficiari și data reală a livrărilor, care pînă acum varia între 6—12 luni** (vezi graficul nr. 1) ;
- **micșorarea considerabilă a volumului stocurilor la consumatori, cu posibilități de organizare a unui sistem, informațional unitar asupra cunoașterii și urmăririi stocurilor pe sortimente, precum și redistribuirea lor operativă.**

În cazul înființării „Centralei metalului" **schema de relații privind fundamentarea necesarului și încheierea contractelor economice, s-ar îmbunătăți și ea substanțial,** așa cum rezultă din schema alăturată, **în contrast cu situația actuală cînd relațiile privind aceste două etape importante în domeniul aprovizionării sînt anevoioase.**

De altfel, experiența dobîndită de Centrala pentru desfacerea produselor petroliere, care cumulează atît răspunderea de coordonator de balanță cît și de furnizor și contractant unic al produselor pe care le coordonează, demonstrează că, în acest mod, se asigură mai bine corelarea permanentă între balanțe — livrări, nevoile de consum, evitîndu-se o bună parte din anomaliile înregistrate anterior. Amintim că asemenea organisme mai funcționează pentru hîrtie și cartoane și pentru produse chimice.

EXISTĂ de altfel în majoritatea țărilor industrializate, organisme specializate ce ocupă o pondere tot mai mare în desfacerea produselor de largă utilizare. În R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă și R.P. Bulgaria există organisme economice de cumpărare — vînzare pentru metal. În U.R.S.S. sînt organizate uniuni de desfacere specializate pe grupe de mărfuri, în subordinea Comitetului de Stat pentru Aprovizionare, care cumpără și desfac întreaga producție prin numeroase baze și depozite din subordine. Și în țările capitaliste dezvoltate funcționează numeroase organizații de desfacere cu rețele largi de baze și depozite, care preiau producția și asigură desfacerea ei. În R.F. Germania, spre exemplu, cca 70% din producția metalurgică se desface prin organizații de acest fel : în Japonia 80% ; în Suedia 63%.

În concluzie, considerăm că propunerea noastră merită să fie analizată și să i se aducă corectivele care se consideră necesare.

Mihai SECHELI
economist principal,
Ministerul Aprovizionării
Tehnico-Materiale și
Controlului Gospodăririi
Fondurilor Fixe

N.R. — Întrucît aprovizionarea tehnico-materială a întreprinderilor ocupă un loc important în asigurarea condițiilor ritmicității producției, realizării exemplare a sarcinilor de plan, considerăm că propunerile făcute în articolul de față sînt de natură să suscite interes. Pentru a facilita un schimb de opinii cît mai larg în legătură cu propunerile făcute cît și cu alte probleme ce se impun în vederea perfecționării mecanismului aprovizionării, invităm specialiștii din întreprinderi, centrale industriale și ministere să-și exprime, în continuare, punctele de vedere în coloanele revistei.

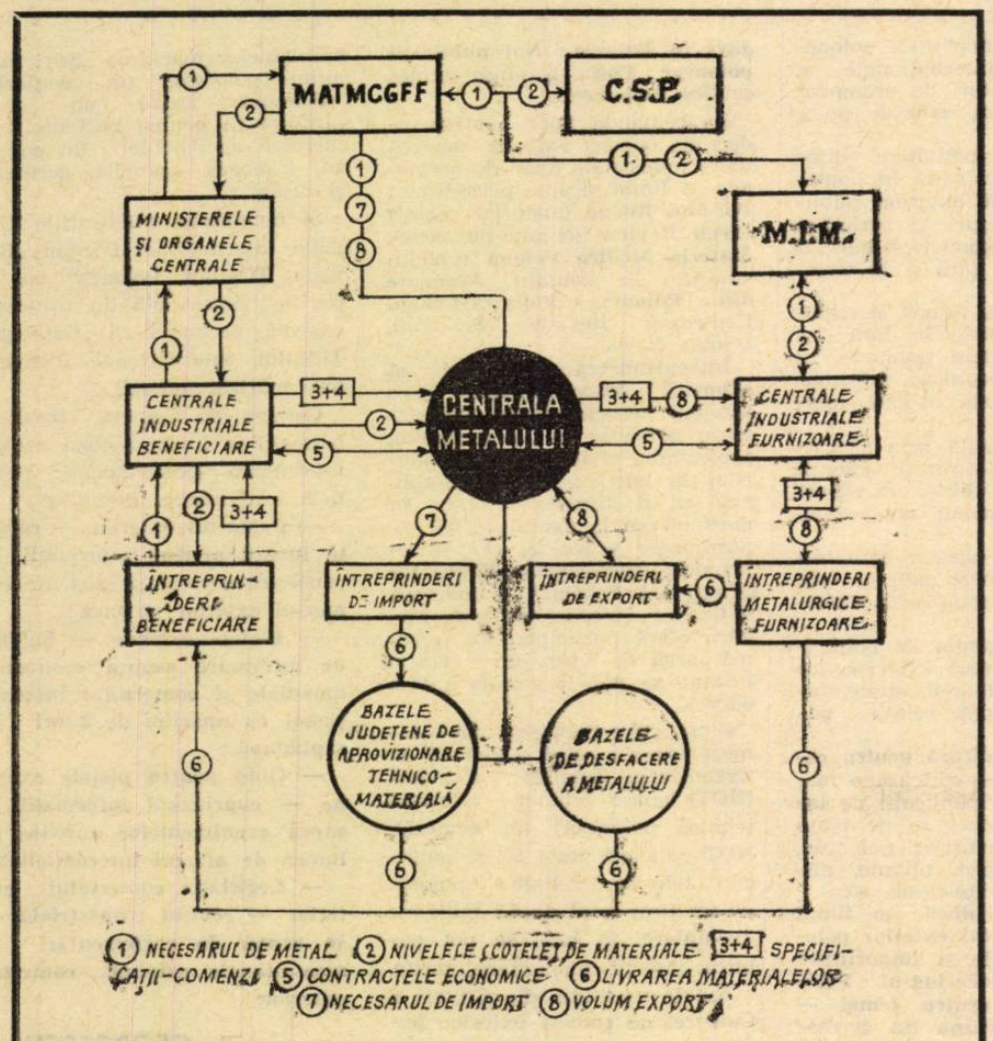

Schema relațiilor privind fundamentarea necesarului și încheierea contractelor economice

Din experiența Centralei de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat — București

CE ÎNSEAMNĂ SĂ ACȚIONEZI PE UN TEREN CUNOSCUT

PROFILUL de bază al Centralei industriale de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat (C.I.U.E.M.M.R.) îl reprezintă construcția utilajului hidro și termoenergetic realizat la întreprinderile ; „Mașini Grele"-București, „Vulcan"-București, I.C.M.-Reșița, „Cazane Mici și Arzătoare" Cluj. Ca rezultat al cooperării acestor întreprinderi recent au fost realizate primele turboagregate de 330 MW, produsul de cea mai înaltă tehnicitate realizat pînă în prezent în țară, cazanele de abur de 1035 t/h, produsul de cea mai mare greutate unitară realizat pînă în prezent în România — circa 10 000 tone —, turbinele hidraulice de 178 MW echipînd hidrocentrala Porțile de Fier. etc.

Nomenclatorul de fabricație al întreprinderilor C.I.U.E.M.M.R. cuprinde însă și utilaj metalurgic, alimentar, agricol, petrolier, chimic și refractar, mașini de ridicat și transportat etc., dovedind potențialul ridicat existent și în celelalte întreprinderi ale centralei.

Cu cîteva excepții de produse executate după licențe străine, marea majoritate a produselor din nomenclatorul de fabricație sînt executate după concepție proprie realizată în institutele de cercetări și proiectări ale Centralei industriale dispunînd de puternice baze proprii de cercetare.

Din acest bogat nomenclator de fabricație, numeroase produse sînt oferite și la export.

Pe linia creșterii ponderii exportul în totalul producției în 1973 realizările la export au fost de 2,76 ori mai mari decît cele obținute în anul 1970, la aceasta o contribuție deosebită aducînd întreprinderile Municipiului București care au realizat planul pe anul 1973 în proporție de 103% și în mod special Întreprinderea „Vulcan"-București a cărei pondere în întreg exportul C.I.U.E.M.M.R. a fost de circa 40%.

● Investigînd caracteristicile pieței...

REALIZĂRILE obținute au fost posibile datorită faptului că **în planificarea și dezvoltarea produselor pentru export s-a ținut seamă de unele particularități importante ale pieței acestor tipuri de utilaje**.

Astfel :

— Utilajele fabricate fac parte din **categoria echipamentelor industriale complexe, cu tehnicitate foarte ridicată,** achiziționarea lor antrenînd costuri ridicate de investiție inițială cît și de întreținere și exploatare pe durată relativ îndelungată; fabricația presupune cos-

● Opțiuni de înnoire și modernizare a nomenclatorului de produse în concordanță cu cerințele pieței.

● Diminuarea riscului unor decizii în stabilirea de obiective majore.

turi înalte pe perioade mari de timp datorate volumului de cercetare permanent implicată și mijloacelor fixe specializate de producție.

Din aceste cauze, **decizia achiziționării, respectiv a fabricării unor astfel de echipamente face parte din categoria deciziilor critice,** ea fiind ireversibilă în limite economice rezonabile.

— Ciclurile de fabricație sînt relativ lungi. cuprinse, în general, între 9 și 18 luni de la contractare, adeseori avînd tendința de a se prelungi datorită **caracterului de unicat** imprimat de necesitatea satisfacerii numeroaselor cerințe specifice ale fiecărui beneficiar legate de condițiile particulare ale locului de instalare și funcționare, respectării normelor și standardelor din țara cumpărătorului, modificărilor constructive impuse de posibilitățile de transport etc.

— **Necesitatea extinderii livrării serviciilor adiacente** în diferitele faze ale tranzacțiilor, antrenînd, pe lîngă tradiționalele „service"-uri, activități de consulting și engineering.

— **Existența unei puternice concurențe internaționale,** implicînd cunoașterea tendințelor tehnologice pe termen lung și realizarea cerințelor acestor tendințe printr-o activitate permanentă de cercetare aplicativă.

— Evoluția, adeseori sinuoasă a consumului, respectiv a cererii din considerente economice, financiare etc.

Tocmai cunoscînd aceste restricții specifice ale pieței și acționînd conștienți de existența lor, am reușit ca planul de export pe anul 1974 să fie acoperit cu contracte în proporție de 95% ; portofoliul de comenzi urmînd să fie completat pînă la sfîrșitul trimestrului I pentru produse de complexitate redusă, pentru parteneri cu care s-au stabilit deja relații oarecum tradiționale.

● ...diminuăm riscul deciziei de export

PE BAZA STUDIERII tendințelor tehnologice mondiale și a cererii pe segmentul de piață R.D.G., unul dintre principalii noștri beneficiari, a avut loc asimilarea și apoi o accentuată diversificare a utilajelor și echipamentelor destinate centralelor termice de vîrf ,pentru încălzirea urbană, echipate, cu cazane de apă caldă și fierbinte de 100 și 50 Gcal/h — în prezent aceste echipamente executîndu-se într-o multitudine de variante pentru export.

Din contractele perfectate în acest scop, în iarna 1974—1975 urmează să fie dată în funcțiune centrala Halle-Dieselstrasse (2×100 Gcal/h), urmînd ca simultan să înceapă livrările și montajul unor alte obiective similare.

In perfectarea acestor contracte un rol deosebit au avut **posibilitățile oferite beneficiarilor de a vizita, înaintea contractării, obiective similare aflate în exploatare** în țară, cît și elasticitatea în fabricație la întreprinderile furnizoare (în special, la „Vulcan — București) care au putut realiza relativ rapid cerințele specifice ale partenerului extern privind tehnologia execuției de înalt nivel tehnic. De asemenea organizarea existentă în cadrul Centralei industriale privind **livrarea simultană și a unor importante servicii privind montajul utilajelor, efectuarea probelor de funcționare și darea în exploatare** a centralelor a contribuit la alegerea centralei ca partener. În prezent se află în faza de organizare o rețea de „service complexe" pe toată durata garanției livrărilor la extern.

Avînd în vedere rezultatele studiilor de piață efectuate, din care a reieșit o sporire a cererii echipamentelor termo și hidroenergetice, Centrala industrială a hotărît **adîncirea specializării fabricației** acestor utilaje în viitor prin profilarea exclusivă a I.C.M. Reșița pe echipamente hidroenergetice și a I.M.G. — București pe echipamente termoenergetice, decizie a cărei aplicare eșalonată va permite crearea de posibilități sporite atît dezvoltării ambelor categorii de produse ,cît și satisfacerii prompte a beneficiarilor potențiali.

De o mare însemnătate va fi în acest sens și darea în funcțiune la Centrala

→

Exporturi ale țărilor socialiste

● Bulgaria

ÎN ULTIMUL TIMP au sporit considerabil livrările de mașini și utilaj bulgar în U.R.S.S. în principal electrocare, palane electrice, nave, mașini pentru industria alimentară, tehnică electronică de calcul, tehnică de precizie, mașini-unelte.

Exportul de mașini bulgare în R. D. Germană va depăși în actualul cincinal de peste două ori exportul din cursul celui de-al V-lea cincinal. Bulgaria va exporta în această țară electrocare, utilaj energetic.

Va crește considerabil exportul bulgar de mașini în Polonia. Este deosebit de semnificativ în această privință exportul de instalații pentru sere.

Bulgaria va livra Cehoslovaciei în principal mașini și utilaj specializat ca, de exemplu: elevatoare de mare capacitate, electrocare, strunguri pentru așchierea metalelor, mașini agricole. Între cele două țări a fost încheiat un contract comercial privind importul de subansamble și piese pentru autocamioanele „Skoda-Madara".

Ungaria cumpără electrocare, palane electrice, vagoane de mărfuri, acumulatoare, aparate de radio, mașini pentru legumicultură, viticultură și pomicultură, precum și pentru industria alimentară.

În Cuba, va livra obiective complete, elevatoare, piese de schimb pentru automobile, strunguri pentru așchierea metalelor, acumulatoare de automobile și mașini agricole.

În Mongolia funcționează o serie de obiective complete proiectate și utilate de specialiștii bulgari.

Strategia promovării

CAMERA POLONEZĂ DE COMERȚ EXTERIOR

CAMERA de Comerț Exterior a Poloniei (Polska Izba Handlu Zagranicznego) este o instituție creată prin asocierea unor organizații economice cu activitate de comerț exterior (de stat și cooperatiste, uniuni industriale de ramură sau înseși fabricile care produc pentru export, bănci, întreprinderi de servicii, companii de asigurări, organizații de transport și expediție). Conducerea camerei este asigurată de : Adunarea Generală, Consiliul Camerei, Prezidiul Camerei și Corpul de control.

Camera poloneză de comerț exterior are **filiale** în toate voivodatele și **centre de informare** în străinătate. Filialele din orașele voivodale își desfășoară activitatea în strînsă legătură cu producătorii de mărfuri pentru export, informîndu-i sistematic asupra cerințelor pe piața externă, participă la desfășurarea tratativelor comerciale în cadrul unităților economice, acordă asistență de specialitate în probleme de promovare a exporturilor.

Principalul obiectiv al Camerei este să promoveze și să dezvolte schimburile economice ale Poloniei cu străinătatea. Pentru a-și realiza acest obiectiv ea :

● inițiază și încurajează contacte cu organizații și instituții din străinătate sau internaționale privind schimburile economice. Camera poate deveni membră a acestora ;

● culege și publică informații privind uzanțele în comerțul exterior și transporturile maritime poloneze urmărind corelarea lor cu evoluția economică internațională ;

● veghează în numele clientelei externe asupra respectării spiritului tranzacțiilor comerciale ca fond și formă.

● cooperează cu camere de comerț,asociații și uniuni putînd înființa secțiuni speciale „mixte" Ex. Camera de comerț Indo-Polonă — care organizează pentru grupuri de oameni de afaceri indieni — în special din domeniul construcției de mașini — vizite la Tîrgul internațional Poznan și în alte centre industriale poloneze, paralel cu vizita unor conducători de uzine și specialiști de comerț exterior din Polonia la unități exportatoare din India ;

● promovează concilierea în litigiile legate de tranzacțiile de comerț exterior, cooperează cu instituțiile similare din străinătate și tutelează Curtea de Arbitrare proprie.

● introduce mărfurile poloneze pe piețele internaționale și desfășoară eforturi de promovare a comerțului exterior polonez ;

● desfășoară activitate editorială și de instruire în domeniul comerțului exterior publicînd cărți, broșuri și periodice și organizînd expuneri și cursuri de instruire în țară și în străinătate ;

● organizează tîrguri și expoziții internaționale în țară și participări oficiale poloneze în străinătate, precum și informarea internațională asupra acestor manifestări ;

● oferă asistență prin specialiștii săi și informează clienții externi asupra ofertei de export în diferite domenii ale economiei.

În realizarea acestor activități Camera de comerț exterior este sprijinită de următoarele întreprinderi :

Agpol. — Agenția de publicitate pentru comerț exterior (ce oferă servicii de publicitate, informare, asistență, relații publice).

Agenția de editură pentru comerț exterior — editează o mare varietate de publicații de informare și promovare pe piața externă a mărfurilor poloneze, inclusiv cataloage, pliante, afișe, calendare publicitare etc.

Editează periodicele în limbi străine : Comerțul exterior polonez ; Exporturile și importurile poloneze ; Engineering-ul Polonez : Reviste pentru femei — Barbara și **Cristina** (în germană) și **Wanda** (în rusă) ; **Holidays în Polonia ; Noi publicații poloneze ; Polfa** (Produse farmaceutice poloneze).

La comanda unor întreprinderi de comerț exterior sau ramuri industriale apar de asemenea în limbi străine periodicele: **Pol-Mot Revue** (material rulant) **Ciech Review** (chimie-farmacie), **Materia Medica Polonă** (buletin științific de noutăți), **Alimente din Polonia, Polimex-Cekop,** Centrozap Review, Elektrim, Bumar News.

Întreprinderea de tîrguri și expoziții internaționale, care sprijină întreprinderile exportatoare poloneze în organizarea, proiectarea și instalarea standurilor la participările internaționale ca și firmele străine în participarea la manifestările expoziționale poloneze. O întreprindere specializată **„Tîrgul Internațional Poznan"** — membră a Uniunii Internaționale de Tîrguri, oferă participanților o gamă largă de servicii. (Tîrgul Poznan se află la cea de a 44-a ediție).

Sub egida Camerei de comerț exterior, dar elaborată de Organizația Tehnică Centrală (NOT) apare bilunar „Revista tehnică poloneză" (în engleză). NOT editează peste 50 de publicații tehnice în limba polonă, cu un tiraj total de 5,5 milioane exemplare, în care se pot publica inserții publicitare, tarife.

Filiala maritimă din Gdynia a Camerei de comerț exterior publică o revistă lunară dedicată problemelor maritime „Știri maritime poloneze" (în engleză).

Bianual apare un ghid „Informații pentru partenerii comerciali ai Poloniei" (în engleză, franceză, spaniolă, germană și rusă).

Și bineînțeles publicațiile Tîrgului international Poznan „Revista Tîrgului Polonez" cu apariție trimestrială (în franceză, engleză, germană) și „Catalogul Tîrgului internațional Poznan" (cu apariția anuală).

Camera de Comerț Exterior editează în limba polonă pentru informarea exportatorilor polonezi următoarele periodice :

— Comerțul exterior — revistă lunară oferind informații, economice curente și știri din comerțul exterior polonez ;

— Piețele externe — buletin de informare asupra economiei mondiale și comerțului internațional cu apariție de 3 ori pe săptămînă ;

— Ghid pentru piețele externe — cuprinzînd informații asupra evenimentelor curente în lumea de afaceri internațională;

— Legislația comerțului exterior — revistă trimestrială ce se ocupă de reglementări și acte oficiale privind comerțul exterior.

I. GEORGESCU

termoelectrică — Rogojelu a primului turboagregat de 330MW și a cazanului de abur de 1 035 t/h, oferind partenerilor externi posibilitatea verificării parametrilor funcționali în exploatare, atît de importantă în perfectarea unor tranzacții de acest fel.

Analizîndu-se **caracteristica recentă a cererii de utilizarea preponderentă a combustibililor inferiori** au loc în prezent în institute de proiectare ale Centralei industriale lucrări de **dezvoltare a tuturor tipodimensiunilor de cazane pentru arderea cărbunilor,** cu deosebire a lignitului și a șisturilor bituminoase, în locul păcurii sau a gazelor naturale.

Cu toate tendințele contradictorii manifestate **în profilul cererii de utilaj petrolier,** se poate aprecia că, cel puțin pentru perioada imediat următoare, cererea de unități de pompare pentru extracția țițeiului se menține ridicată.

Totodată continuăm acțiunea de diversificare a acestor utilaje atît prin realizarea unei game complete conform normelor A.P.I. (American Petroleum Institut) începută odată cu unitățile exportate în India prin cîștigarea de licitație cît și prin **extinderea domeniului de utilizare** a acestor utilaje. Ex. pentru extracția apei, eventual prin adaptarea acțiunii lor tehnice (cu motor Diesel în loc de motor electric). Oportunitatea acestei orientări a fost confirmată recent prin cîștigarea unei licitații susținute în Irak.

Cercetările de piață ne-au arătat că există o certă **tendință de creștere a cererii de utilaje alimentare și frigorifice** în special în țările în curs de dezvoltare. Deoarece **această cerere se manifestă cu precădere pentru fabrici și linii complete și nu pentru utilaje disparate,** așa cum am fost obișnuiți pînă în prezent, a fost planificată pntru export cu precădere realizarea de astfel de fabrici și linii complexe pentru morărit și panificație, băuturi răcoritoare, producerea gheței și industria laptelui.

Acordăm o deosebită atenție liniilor de fabricare a pîinii la care Centrala industrială va organiza preluarea din 1974 a funcției de furnizor general pentru contractele externe, ceea ce implică o diversificare a activităților și răspunderilor ce ne revin în realizarea sarcinilor de export.

Deși cererile de construcții metalice se mențin ridicate s-au luat măsuri pentru o astfel de dezvoltare a acestor produse care să permită valorificarea lor superioară la export **prin livrarea de construcții metalice exclusiv în cadrul livrărilor complexe,** ceea ce va conduce la sporirea certă a eficienței.

In domeniul utilajelor de ridicat și transportat se realizează introducerea în nomenclatorul de fabricație și export de macarale turn portuare de mare capacitate pentru care există cerere atît la intern cît și export.

Un accent deosebit acordăm **promovării unor forme superioare de cooperare.** Astfel, pe lîngă operațiile curente de compensație, execuție după documentația partenerului, manufacturarea unor produse folosind semifabricatele beneficiarului etc., s-a trecut la organizarea unor forme superioare de societăți mixte de producție și desfacere.

In prezent este în curs de tratare înființarea și a altor societăți mixte în special pentru comercializarea produselor fabricate de întreprinderile centralei, în încercarea de apropiere a fabricantului de consumatorul direct prin eliminarea intermediarilor.

Ca urmare a extinderii formelor de cooperare internațională în anul 1974 planul de export al C.I.U.E.M.M.R. — urmează să fie realizat în proporție de 23% prin diferite acțiuni de cooperare.

● Și pentru utilajele complexe este necesară publicitatea

PENTRU PROMOVAREA exportului se folosesc atît mijloace specifice, ținînd seama de particularitățile instalațiilor complexe, îmbinate într-un program de promovare ale cărui elemente componente ar fi : reclama industrială prin **participarea la tîrguri și expoziții internaționale** în cadrul cărora accentul cade pe machete ale utilajelor complexe, însoțite de ample materiale documentare. Pentru turbine și cazane energetice s-a turnat, în colaborare cu studioul „Anima film", un film color cu versiuni în limbile engleză, rusă, franceză, germană și spaniolă ce urmează să fie proiectat la tîrgurile, expozițiile internaționale industriale ;

sensibilizarea liderilor de opinie (diverse delegații care vizitează România, persoane din conducerea instituțiilor guvernamentale de planificare-dezvoltare sau din conducerea marilor firme particulare) se urmărește a se realiza prin asigurarea unui înalt nivel tehnic al contactelor, personalul nostru însărcinat cu tratativele respective fiind de o competență profesională ireproșabilă ;

avem în vedere, de asemenea **reclamă prin „mass-media"** folosind suporturi publicitare diverse, **organizarea unor activități de „public-relations"** (transmiterea de cataloage și prospecte, oferte de principiu, invitarea unor specialiști pentru vizite documentare în R. S. România etc; **tratative comerciale directe** în scopul încheierii unor contracte cadru, contracte de specializare de lungă durată, contracte de cooperare etc. ; și în sfîrșit accentuarea laturii promoționale a compartimentelor „service" organizate.

● Mai multă elasticitate și receptivitate în propriul mecanism

INCADRINDU-NE în preocupările generale de creștere a eficienței întregii activități economice și a comerțului exterior în cadrul Centralei Industriale se urmărește formarea unui compartiment special de analiză economică a eficienței comerțului exterior prin calcularea indicatorilor de eficiență atît în faza precontractuală pentru analiza oportunității deschiderii operației cît și în faza postcontractuală pentru compararea rezultatelor realizate de fapt cu cele estimate inițial.

Aici este de remarcat că folosirea indicatorilor „curs de revenire" și „aport net valutar", a căror înlocuire nu se întrevede în prezent cel puțin în faza precontractuală pot conduce la erori datorită condițiilor diferite de formare a prețurilor interne față de cele externe.

In același timp considerăm recomandabilă **transmiterea unor astfel de sarcini de plan de către ministere la indicatori ca „cheltuieli la mia de lei producție marfă" și „producția marfă vîndută și încasată" încît să nu inhibe eforturile întreprinderilor pentru creșterea ponderii exportului în totalul producției.**

Apreciem, de asemenea, că rezultatele noastre vor putea fi îmbunătățite și **printr-o mai bună colaborare cu întreprinderile de comerț exterior,** în principal I.C.E. Uzinexport, Mecanoexport, Industrialexport privind navlosirea la timp a vaselor de transport și scurtarea depozitării în portul Constanța a mărfurilor expediate, asigurarea deschiderii în termen a acreditivelor evitînd stocarea mărfurilor în uzine, respectarea prevederilor ofertelor transmise atunci cînd se fac contractări fără participarea furnizorului etc.

Perfecționarea colaborării dintre întreprinderile și centralele industriale vor putea de asemenea evita situații ca cele întîlnite în 1973 la I. M. Timișoara cînd nu s-au putut finaliza la export unele vehicule speciale din cauza întîrzierii furnizării autoturismelor M461 de către I. M. Cîmpulung Muscel (cauzată de neprimirea de aceasta a cutiilor de viteză de la Întreprinderea Mecanică Colibași), în întîrzierea livrării pompelor centrifuge P 1 015—0 de către Întreprinderea de Pompe București, sau a autocamioanelor SR114 de la Întreprinderea de autocamioane — Brașov etc.

In același timp va trebui să ne concentrăm eforturile atît asupra **îmbunătățirii colaborării dintre diferitele compartimente ale Centralei industriale** cît și dintre acestea și întreprinderile productive din cadrul C.I.U.E.M.M.R. pentru respectarea mai strictă a disciplinei contractuale și evitarea nerespectării graficelor de fabricație antrenînd depășirea unor termene contractuale, situație ce poate prejudicia prestigiul mărcilor noastre de fabrică pe piața internațională.

De un real sprijin în desfășurarea activității noastre de comerț exterior ar constitui-o și **elaborarea unei legislații naționale unitare,** ținînd seama și de propunerile centralelor industriale, **privind proiectarea, fabricarea și comercializarea echipamentelor industriale complexe,** stabilind furnizori generali, sarcinile și atribuțiile acestora, precum și legiferarea legăturilor de cooperare necesare între furnizorii generali și subfurnizori.

ing. Sorin NEGREA
Centrala industrială de utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat — București

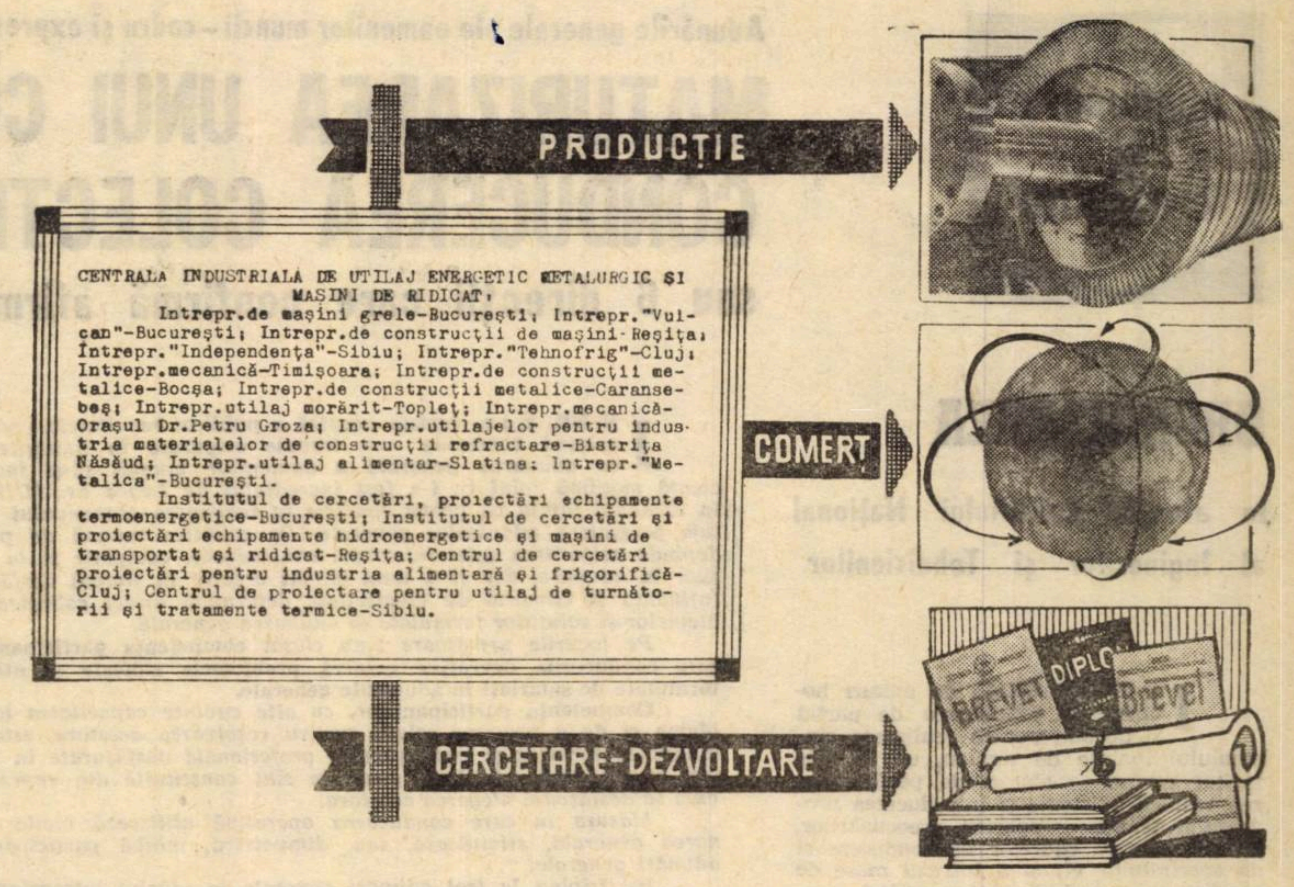

Agenda lucrătorului de comerț exterior

Sistemul de preferințe vamale al Japoniei (II)

SISTEMUL japonez de preferințe prevede că **administrarea plafoanelor** se face după una dintre cele trei metode aplicate în funcție de grupele de produse : control cotidian (la 63 de grupe), control lunar (la 115 grupe), licență de import prealabilă (la 11 grupe).

a) La produsele supuse **controlului cotidian,** regimul preferențial se acordă pe măsura efectuării importurilor. Valoarea sau volumul acestora se calculează zilnic, preferințele fiind suspendate în termen de două zile după data la care plafonul a fost atins. Aceeași metodă se aplică și atunci cînd importurile originare dintr-o singură țară în curs de dezvoltare ating limita de 50% din valoarea sau volumul plafonului. La un număr de 8 grupe de produse — din cele supuse controlului cotidian — au fost fixate și plafoane semestriale, pentru a se evita aglomerarea livrărilor într-o singură perioadă a anului (50.05 — fire de mătase; 50.06 — fire din deșeuri de mătase; 54 — in și rafie ; 60,02 — mănuși tricot ; 61.01 — confecții bărbătești; 61.03 — lenjerie de corp pentru bărbați; 61.05 — batiste; 62.02 — lenjerie de pat, de masă, de toaletă).

b) In cazul **controlului lunar,** valoarea sau volumul importurilor în regim preferențial se calculează lunar, preferințele fiind suspendate în prima zi a celei de a doua luni după data la care plafonul a fost atins. Același calcul este utilizat pentru controlul exporturilor unei singure țări beneficiare de preferințe.

c) Metoda **licenței de import prealabile** se aplică în cazurile în care autoritățile japoneze competente au atribuit importatorilor anumite cote din contingentele celor 11 grupe de produse supuse acestui tip de control (51.04 — țesături din fibre sintetice și artificiale continue ; 55.05.2 — fire de bumbac; 55.09 — alte țesături de bumbac; 56.07 — țesături din fibre sintetice și artificiale discontinue; 57.06 — fire de iută; 57.10 — țesături de iută; 58.05 — țesături de bumbac; 60.03 — ciorapi; 60.04 — lenjerie de corp; 60.05 — confecții din tricot; 61.01 — confecții). Contingentul global al fiecărei grupe de produse se repartizează postulanților în funcție de volumul importurilor lor anterioare.

Exemplificări în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Grupa de produse	Poziția tarifară	Control cotidian	Control lunar	Licență de import prealabilă	Plafoane exprimate: Valoric în mii yeni [1]	Plafoane exprimate: Cantitativ	Plafon semestrial	Importuri admise fără limită maximă pentru o țară beneficiară
10.	29.16—1.(3) Acid citric	x			79108			x
6.	28.42—1 carbonat de sodiu		x			42454115 kg		x
70.	51.04 Țesături din fire sintetice și artificiale continue			x	557.855			
68.	50.06 Fire din deșeuri de mătase	x			9.604 [2] 9.604 [2]		x	

1) 1 $ = 296 yeni, la 6 februarie 1974.
2) plafoane semestriale : total plafon în exercițiul financiar 1973 — 19 208 mii yeni.

● Țări beneficiare

LA 1 august 1971, 96 de țări în curs de dezvoltare, membre ale UNCTAD, beneficiau de regimul de preferințe al Japoniei. Astăzi, numărul acestora este de 137, printre care și România.

● Reguli de origine

CONFORM reglementărilor japoneze, trei condiții esențiale trebuie îndeplinite pentru ca produsele exportate să poată beneficia de un regim de import preferențial. Acestea se referă la : modalitățile de expediție,, prelucrarea „substanțială" și certificatele de origine. Principiile pe care se bazează aceste trei condiții nu diferă, în esență, de cele adoptate de Austria și Piața Comună, care au fost descrise pe larg în numerele 3, 5 și 6/1974 ale acestei reviste.

Întreprinderile de comerț exterior, interesate în determinarea exactă a procedeelor tehnice care conferă unui produs calitatea de „originar", pot consulta documentul GATT L/3559/1971.

C. VASILIADE
A. ION

conducere și organizare

ORGANIZAREA

în atenția Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor

ÎN COMPLEXUL de măsuri hotărîte de conducerea de partid și de stat pentru realizarea cincinalului înainte de termen, un rol hotărîtor revine — alături de perfecționarea tehnicii existente și introducerea progresului tehnic — sporirii preocupărilor, atît din partea cadrelor de conducere și de specialitate, cît și a întregii mase de oameni ai muncii din întreprinderi, centrale, institute de cercetare și proiectare, instituții de învățămînt și ministere, pentru **rezolvarea științifică a problemelor de conducere și de organizare a producției și a muncii.**

În condițiile producției moderne, desfășurată în mari unități economice, înzestrate cu mașini și utilaje de mare complexitate, concepția și pregătirea fabricației, conducerea proceselor de producție și a unității în ansamblu, folosirea integrală și cu maximum de eficiență a capacităților de producție și a forței de muncă, aprovizionarea cu materia primă și materialele necesare fiecărui loc de muncă, realizarea producției în cantitățile, sortimentele și de calitatea stabilite prin plan și desfacerea acesteia în conformitate cu contractele încheiate, impun atît utilizarea unor metode și tehnici care să permită primirea și prelucrarea cu maximum de operativitate a informațiilor pentru luarea celor mai eficiente decizii, cît și a unor metode corespunzătoare a fluxurilor de producție, a proceselor și locurilor de muncă, a măsurării cît mai exacte a muncii și a îmbunătățirii condițiilor și regimurilor de muncă și odihnă.

La propunerea Consiliului Organizării Economico-Sociale, de antrenare cît mai largă a tuturor cadrelor de specialitate din unitățile economice pentru a găsi cele mai bune soluții de rezolvare a acestor probleme, Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor a constituit în cadrul său o secție de specialitate pe probleme de conducere și organizare științifică a producției și a muncii.

Principalele direcții pe care și le-a propus în activitatea sa secția respectivă sînt următoarele :

● **Mobilizarea inginerilor și tehnicienilor**, precum și a celorlalte cadre de specialitate din unitățile economice, pentru perfecționarea conducerii și organizării proceselor de producție și de muncă ;

● **Asigurarea cadrului organizatoric** necesar schimbului de informații și de opinii între specialiștii în probleme de conducere și organizare a producției și a muncii din diferitele instituții și organisme specializate și din toate unitățile economice ;

● **Organizarea de consfătuiri** la nivel național pentru dezbaterea unor teme majore privind problemele conducerii și organizării științifice a producției și a muncii ;

● **Organizarea schimbului de experiență** în problemele conducerii și organizării științifice a producției și a muncii, prin consfătuiri organizate la nivel de municipii, județe sau ramuri industriale ;

● **Participarea la schimbul internațional de informații și de experiență** în domeniul conducerii și organizării științifice a producției și a muncii ;

● **Participarea la acțiuni de transformare a unor unități economice în unități model** din punctul de vedere al conducerii și organizării științifice a producției și a muncii.

Pentru cuprinderea cît mai bună a activității secția are constituite patru comisii : **organizarea conducerii ; informatică ; organizarea producției ; organizarea muncii și ergonomie.**

Propunîndu-și să promoveze cu consecvență cunoașterea, însușirea și aplicarea principiilor și metodelor științifice de conducere și organizare atît de către cadrele tehnice și economice, cît și de întreaga masă de oameni ai muncii ca participanți direcți la realizarea proceselor de producție, noul organism va putea contribui la găsirea celor mai bune soluții pentru folosirea cu maximum de eficiență a tehnicii cu care este dotată economia noastră națională.

Adunările generale ale oamenilor muncii — cadru și expresie a spiritului de angajare și responsabilitate socială

MATURIZAREA UNUI CONCEPT MODERN: CONDUCEREA COLECTIVĂ

sau 6 direcții care confirmă afirmația

ÎN NR. 3 a.c., revista noastră a publicat rezultatele unei anchete de opinie privind condițiile care trebuie asigurate în unitățile economice pentru ca adunarea generală a oamenilor muncii să-și îndeplinească cu eficiență maximă rolul ce i-a fost încredințat de Legea nr. 11/1971. Ancheta punea în evidență faptul că prima condiție în realizarea obiectivului menționat o constituie **pregătirea adunărilor generale.** *De calitatea muncii de pregătire a adunării depinde asigurarea unei informări concludente, complete și la timp a participanților la adunare, dar și a unui climat creativ în timpul desfășurării dezbaterilor. Influența și climatul de creativitate determină direct calitatea și cantitatea problemelor și soluțiilor formulate în adunarea generală.*

Pe locurile următoare s-au clasat **competența participanților și măsura în care conducerile operative rezolvă problemele ridicate și utilizează propunerile formulate de salariați în adunările generale.**

Competența participanților, *cu alte cuvinte capacitatea lor de a sesiza probleme și de a propune soluții pentru rezolvarea acestora, este rezultatul întregii munci de formare și perfecționare profesională desfășurate în unitățile economice, iar, atunci cînd adunările generale sînt constituite din reprezentanți, de modul cum se desfășoară alegerea acestora.*

Măsura în care conducerea operativă utilizează ideile exprimate în adunarea generală, stimulează, sau, dimpotrivă, inhibă participarea în următoarele adunări generale.

Participînd la trei adunări generale la nivelul întreprinderilor, am încercat să urmărim modul în care au fost realizate condițiile evidențiate de anchetă. Este vorba de următoarele unități : **Întreprinderea de metalurgie neferoasă „Laromet", Întreprinderea „Optica română" și „Bumbăcăria românească-Jilava"** *din București. Iată cîteva dintre observațiile culese cu această ocazie.*

1 PREGĂTIREA ATENTĂ ȘI COMPLEXĂ de către comitetele oamenilor muncii a adunărilor generale ale reprezentanților salariaților de la aceste trei unități economice din Capitală a fost evidențiată prin redactarea unor materiale bune care au fost prezentate participanților la dezbateri; ele cuprindeau principalele probleme cu care au fost **confruntate întreprinderile în anul trecut, aprofundau cu responsabilitate și cu un spirit analitic competent deficiențele** ce s-au manifestat, au arătat **cauzele** care le-au generat, precum și **modul în care ele au fost sau trebuie să fie înlăturate. Dările de seamă prezentate nu s-au pierdut în amănunte neesențiale, trezind interesul ședințelor pentru audierea lor.**

Dacă la Întreprinderea „Optica română" și la „Bumbăcăria românească-Jilava" au fost citite în adunarea generală toate materialele elaborate de comitetul oamenilor muncii, la Întreprinderea „Laromet", darea de seamă, proiectul contractului colectiv și planul de măsuri tehnico-organizatorice, au fost citite și dezbătute în secțiile de producție, pe grupe sindicale cu peste o săptămînă înainte de adunarea generală, pentru a-i da acesteia un plus de participare, de operativitate și eficiență.

Calitatea materialelor elaborate, conținutul lor și modul în care au fost prezentate au contribuit în mare măsură la pregătirea reprezentanților oamenilor muncii participanți la aceste adunări generale, pentru consultarea lor în vederea identificării problemelor majore cu care este confruntată activitatea unităților și a adoptării unor măsuri eficiente pentru înlăturarea deficiențelor și amplificarea rezultatelor pozitive.

Darea de seamă dezbătută la **Întreprinderea „Laromet"** a relevat, pe lîngă succesele obținute de întreprindere în 1973, și unele **deficiențe** apărute în **aprovizionarea tehnico-materială, întreținerea utilajelor, ritmicitatea producției, punerea în funcțiune a noilor instalații și utilaje, respectarea tehnologiilor, protecția muncii,** relevîndu-le ca domenii în care se impune luarea de măsuri eficiente pentru preîntîmpinarea apariției unor noi deficiențe în 1974.

La **Întreprinderea „Optica română"**, darea de seamă a evidențiat ca „**zone nevralgice**" : urmărirea de către compartimentele de concepție a **realizării planului tehnic** (termenele și calitatea lucrărilor), **folosirea utilajelor, ordinea și disciplina în producție, programarea și lansarea fabricației, calitatea produselor, calitatea slabă a reparațiilor, activitatea financiară** (apariția de stocuri supranormative). Aceste dificultăți au fost luate în considerare la elaborarea planului de măsuri tehnico-organizatorce și în formularea propunerilor de măsuri de către participanții la dezbateri.

De remarcat faptul că darea de seamă prezentată în adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii de la **Bumbăcăria românească-Jilava** a scos la iveală faptul că pe linia organizării și urmăririi producției s-au manifestat unele **deficiențe** privind **răspunderea unor cadre de conducere din sectoarele de producție, manifestări de pasivitate, delăsare în muncă, tratare cu ușurință a problemelor apărute, lipsă de colaborare și consultare între servicii.** Este drept că au apărut greutăți în domeniul forței de muncă care nu țin numai de activitatea întreprinderii cum ar fi distanța mare față de oraș, existînd dificultăți de transport pe I.T.B. și C.F.R., numărul mare de sortimente și frecventele schimbări ale acestora precum și greutăți în aprovizionarea unor materiale.

2 O condiție care a dus la realizarea unei certe eficiențe a acestor trei adunări generale ale reprezentanților salariaților a fost **exercitarea FUNCȚIEI DE CONTROL asupra activității comitetelor oamenilor muncii,** expresie a participării directe a oamenilor muncii la conducerea unităților economice. Astfel, din darea de seamă prezentată în adunarea generală de la **Întreprinderea „Laromet"** a reieșit că la această unitate comitetul oamenilor muncii a manifestat continuu preocuparea pentru îmbunătățirea **stilului său de muncă,** desfășurîndu-se activitatea pe baza planurilor trimestriale în care au fost incluse problemele majore ale activității întreprinderii, membrii comitetului avînd o participare activă, asigurînd în acest fel elaborarea și adoptarea celor mai eficiente măsuri care au dus la ob-

CONVERGENȚE

DIALOGUL CERCETARE — PRODUCȚIE

ÎN DORINȚA de a contribui la depistarea unor modalități concrete de perfecționare a relațiilor dintre cercetare **și** producție **în valorificarea economică a noutăților științifico-tehnice, redacția noastră deschide această nouă rubrică. Vom pune față-n față opinia conducerilor unităților de cercetare și de producție, alegînd, de fiecare dată, unități din aceeași ramură. La sfîrșit, vom încerca să facem o sinteză a acestor opinii. Iată primele două răspunsuri primite la întrebările noastre.**

ing. Ion CRIȘAN
director al Institutului de cercetări și proiectări tehnologice pentru construcțiile de mașini

PERSPECTIVA

1. *Referindu-mă în special la cercetarea tehnologică pentru industria construcțiilor de mașini, de care se ocupă institutul pe care îl conduc, cred că pe primul loc printre deficiențele la care se referă întrebarea, se găsește* lipsa de perspectivă în selecționarea și abordarea temelor.

Orice cercetare necesită parcurgerea unui ciclu, *care e cu atît mai lung, cu cît este vorba de o problemă mai complicată Cu toate acestea, atît noi cît și unitățile producătive ne alegem temele de cercetare mai mult sub imperativul unei obligații de moment, decît ca urmare a unei analize a problematicii viitorului. De multe ori situația relațiilor cercetare-producție se poate rezuma astfel : problema este foarte urgentă (trebuie rezolvată ieri !) ; cercetarea nu o poate rezolva la timp, deci trebuie să recurgem la alte soluții, de exemplu achiziționarea unei licențe, importul unei mașini speciale din străinătate etc*

Soluția este evidentă : să alegem întotdeauna temele de cercetare din vreme, pe baza studiilor de prognoză, a studiilor concrete de dezvoltare a capacităților de producție, a planurilor de modernizare și înnoire a produselor, de ridicare a nivelului calitativ al producției. Cercetarea să preceadă, cu decalajul necesar, obligațiile producției. Numai astfel se poate vorbi de un sincronism între cercetare și producție.

Pe locul doi, cred că trebuie să așezăm lipsa de încredere *pe care o manifestăm de multe ori față de posibilitățile cercetării tehnologice. Cu alte cuvinte exigența redusă pe care o avem uneori față de cercetare. Adesea acceptăm o situație dată, de exemplu o tehnologie cu eficiență economică redusă, cu consum mare de manoperă, cu abateri față de calitatea prescrisă, deoarece nu avem încredere într-o tehnologie mai bună. Există paradoxal cazuri cînd preferăm să cerem mai multe mașini, mai mulți oameni, suprafețe mai mari de producție, decît să ne propunem să cercetăm soluții tehnologice noi.*

In fine, apreciez că locul trei (sau poate primul !) revine faptului că unitățile de cercetare au posibilități prea reduse *de a-și* finaliza *lucrările. Orice tehnologie nouă înseamnă un utilaj nou, o instalație tehnologică sau o mașină care trebuie proiectată, apoi executată și încercată. Aici, în faza execuției și a încercărilor, se pierde timpul, deoarece atelierele de modele și prototipuri ale institutelor sînt prea slabe în raport cu capacitatea lor de concepție. Soluția ne-a fost indicată de către conducerea de partid : institutele de cercetări și proiectări să aibă în subordine ateliere puternice de modele și prototipuri, chiar întreprinderi, care să realizeze pe lîngă prototipuri și loturile mici necesare industriei. Pentru industria construcțiilor de mașini grele s-au făcut propuneri de* reprofilare a unor întreprinderi *în acest scop. Să sperăm că aceste propuneri vor găsi cît mai curînd audiența necesară.*

— 1. Care sînt principalele deficiențe care se resimt în prezent în relațiile dintre cercetare și producție ?

2. Ce nu fac încă și ar trebui să facă conducerile de unități de cercetare și de producție pentru eliminarea acestor deficiențe ?

CONDIȚII ALE EXERCITĂRII DE CĂTRE ADUNAREA GENERALĂ, A ROLULUI ÎNCREDINȚAT DE LEGE

1. Pregătirea atentă și complexă; calitatea informării participanților
2. Exercitarea funcției de control asupra activității comitetelor oamenilor muncii;
3. Conducerea desfășurării concrete a adunării;
4. Competența participanților;
5. Climatul favorabil dezbaterii deschise a problemelor;
6. Manifestarea caracterului de subiect decizional și motivațional.

ținerea rezultatelor bune în activitatea pe anul 1973.

Preocupări de îmbunătățire a stilului de muncă, de dinamizare și sporire a eficienței activității membrilor acestui organ de conducere colectivă au fost relevate și în dările de seamă prezentate la adunările generale de la „I.O.R." și „Bumbăcăria românească"-Jilava. Propuneri deosebit de eficiente în vederea perfecționării conducerii colective am remarcat în dezbaterile de la „I.O.R." De exemplu, o propunere preconiza ca în comitetul de conducere operativă să participe și un reprezentant al oamenilor muncii.

Comitetele oamenilor muncii cunoscînd în detaliu resursele existente precum și mijloacele prin care acestea pot fi valorificate au supus dezbaterii reprezentanților oamenilor muncii de la aceste trei întreprinderi problemele de fond cu care este confruntată activitatea lor economică.

3 **DESFĂȘURĂRII CONCRETE a acestor adunări generale — a fost acordată atenția cuvenită** lucru dovedit, printre altele, și de faptul că la ele **au participat și reprezentanți din afara unității:** ai comitetelor de partid municipal și de sectoare, centralelor și ministerelor coordonatoare, organelor sindicale, organelor de sinteză economică (C.S.P.).

4 O condiție pe deplin asigurată în desfășurarea eficientă a adunărilor generale ale reprezentanților oamenilor muncii de la aceste trei întreprinderi din București a fost **COMPETENȚA PARTICIPANȚILOR**. Întrucît adunările generale au analizat activitatea întreprinderilor, au dezbătut planurile anuale precum și măsurile ce se impun în vederea mobilizării cît mai depline a rezervelor interne în scopul asigurării creșterii productivității muncii, a eficienței economice, îmbunătățirea condițiilor de muncă și social-culturale, participanții la dezbateri au ridicat probleme care privesc, atît activitatea economică de ansamblu a întreprinderilor, cît și probleme specifice pentru fiecare loc de muncă, făcînd totodată propuneri judicioase pentru soluționarea lor operativă și eficientă.

5 În desfășurarea adunărilor generale, comitetele oamenilor muncii, care le-au pregătit și condus, au asigurat un **CLIMAT FAVORABIL** dezbaterii deschise a problemelor, manifestînd receptivitate față de propunerile valoroase și spirit critic, fermitate față de fenomenele negative, realizînd practic o participare largă a oamenilor muncii din aceste întreprinderi la cadrul larg, democratic, al acestei forme de conducere colectivă.

În adunarea generală de la **Întreprinderea „Laromet"** au luat cuvîntul 7 muncitori și maiștri și 4 ingineri și tehnicieni, fiind făcute peste **20 de propuneri** de măsuri, cum sînt: utilarea secției hala veche cu un ciocan de vîrfuit pentru a nu mai apare o gîtuire în capacitatea de producție, reorganizarea transportului intern, pregătirea pentru reparații capitale a laminorului de zinc, darea în folosință a laboratorului chimic pentru determinări urgente, corelarea planului de producție cu cel de reparații, îmbunătățirea dotării grupului social ș.a.

La dezbaterile pe marginea dării de seamă prezentată în adunarea generală de la **I.O.R.** au participat 5 muncitori și maiștri, 6 ingineri și tehnicieni și un economist, fiind formulate mai multe de **25 de propuneri** vizînd probleme cum sînt: mai rapida integrare profesională a tinerilor, întărirea disciplinei în muncă, asigurarea cadrelor pentru noua secție ce va fi pusă în funcțiune în acest an, mai buna colaborare între atelierele de proiectare și secțiile de producție, îmbunătățirea calității produselor, a programării și urmăririi fabricației, asigurarea cu materialele necesare, îmbunătățirea activității comitetului oamenilor muncii și a comisiilor pe domenii etc.

Cei 6 muncitori și maiștri, 3 ingineri și 2 economiști care au luat cuvîntul în cadrul dezbaterilor din adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii de la **Bumbăcăria românească-Jilava** au formulat, de asemenea, peste **20 de propuneri** concrete care au ca obiective soluționarea eficientă a unor probleme cum sînt asigurarea țesătoriei cu fusele și cablajele necesare, modernizarea sistemului de paletizare la dublat și bobinat, mai buna organizare a echipelor de levată, aprovizionarea cu piese de schimb și materiale a sectorului mecanoenergetic, construirea a încă unui cămin pentru muncitoarele nefamiliste, îmbunătățirea transportului asigurat de I.T.B. și altele.

6 Manifestînd în practică caracterul de **SUBIECT DECIZIONAL ȘI MOTIVAȚIONAL** adunările generale ale reprezentanților oamenilor muncii de la aceste trei unități economice au analizat în planul lor și au aprobat **angajamentul fiecărui colectiv de muncă** pentru realizarea cincinalului înainte de termen, angajament fundamentat pe rezervele interne identificate și pe potențialul de mobilizare a efortului creator al oamenilor muncii, și **răspunsul la chemarea la întrecere socialistă** în cinstea celei de a 30-a aniversări a eliberării patriei și a Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român.

În expresie fizică, angajamentul colectivului de la **„Laromet"**, de pildă, s-a concretizat într-o producție peste plan de **110 tone laminate de cupru** și **80 tone table de aluminiu**; reprezentanții oamenilor muncii de la **I.O.R.** s-au angajat pentru o **producție marfă suplimentară de 2,5 milioane lei** și un **export peste plan de 500 000 lei valută, economii de energie electrică de 400 000 kWh, și de 600 tone combustibil convențional.**

Adunarea generală de la **Bumbăcăria românească-Jilava** a aprobat un angajament peste prevederile planului pe acest an care include, printre altele, o **producție marfă suplimentară de 1,2 milioane lei, beneficii peste plan de 150 000 lei și economisirea a 750 000 kWh energie electrică și a 30 tone combustibil convențional.**

Manifestîndu-și **funcția decizională,** cele trei adunări generale ca forme supreme de conducere colectivă a activității unităților economice, **au adoptat contractul colectiv de muncă pe 1974, au stabilit titlul de „fruntaș în întrecere"** pe muncitori, ingineri, echipe, brigăzi, ateliere, secții și **au aprobat programele de elaborare și reexaminare a normelor și normativelor de muncă** în aceste unități economice precum și **cota din beneficii pentru acordarea gratificațiilor.**

Valorificînd posibilitățile oferite de Legea nr. 11/1971, adunările generale ale reprezentanților oamenilor muncii și-au concretizat participarea indirectă la conducerea activității întreprinderilor și prin **alegerea reprezentanților oamenilor muncii în comitetele oamenilor muncii** precum și prin **completarea consiliilor de control muncitoresc și a comisiilor pe domenii de activitate din întreprinderi.**

Abordînd cu competență responsabilitatea pregătirii și desfășurării adunărilor generale, organizațiile de partid, de sindicat și U.T.C. din aceste întreprinderi au valorificat din plin posibilitățile oferite de Legea nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, și au creat un ansamblu de condiții propice, realizînd în practică o funcționare eficientă a mecanismului acestuia de conducere colectivă, manifestare pregnantă a democrației economice socialiste.

Stere POPESCU

VADEMECUM

Știți de ce nu delegați și cum ați putea s-o faceți?

MULȚI CONDUCĂTORI găsesc că este foarte greu să delege o parte din propriile atribuțiuni, iar alții consideră acest lucru chiar imposibil și nedorit.

În cele mai multe cazuri, dacă cineva nu poate delega, vina este a lui însuși, el regăsindu-se într-unul din următoarele tipuri mai reprezentative:

1. **Anxietate:** *Un conducător poate fi atît de disperat în încercarea de a-și dovedi sieși și altora că poate îndeplini misiunea încredințată, încît este incapabil de a delega o parte din ea. El adună cu lăcomie toate lucrările, ia acasă, în fiecare seară, o servietă imensă cu lucrări și în general, își ține subordonații din scurt.*

2. **Incapacitate:** *Se regăsește de regulă la cei recent promovați în funcții de conducere. La aceștia apare temerea că, dacă împarte unele din responsabilitățile lor subordonaților, propria lor incompetență iese la iveală.*

3. **Rigiditate:** *Unii oameni sînt convinși că dacă un lucru trebuie făcut cum se cuvine, trebuie să-l facă ei înșiși. Singura cale corectă de a face un lucru, consideră ei, este numai calea lor. Foarte adesea, deviza acestor conducători este „nu depinde de altul — fă totul tu însuți".*

4. **Nerăbdare.** *Acest conducător simte că nu-și poate acorda timpul necesar pentru a explica subordonatului cum să facă o anumită lucrare. „Îmi ia mai mult timp să explic decît dacă l-aș face eu însumi" — spune el. Rezultatul este că subordonații săi vor învăța cu greutate și cu întîrziere să facă o muncă de un nivel mai înalt.*

5. **Nesiguranță:** *Este o boală familiară pentru un conducător nou promovat. De exemplu, un director de export promovat pe postul de director general. El manifestă o dorință irezistibilă de a se întoarce la vechiul loc de muncă pentru a da indicații noului director de export cum să lucreze — neglijînd coordonarea de ansamblu.*

6. **Pasiune:** *Este întrucîtva o situație similară cu precedenta, dar nu de o importanță identică. Acest conducător este foarte legat de un anumit aspect tehnic sau de creație al meseriei sale și, pur și simplu, nu poate să le încredințeze altuia.*

Delegarea ca și alte componente ale procesului de conducere, pentru a fi stăpînită, trebuie învățată. Reamintim cîteva dintre regulile de bază recomandate de specialiști pentru o delegare eficientă.

1. **Cunoașteți-vă propriile limite.** *Trebuie să fiți conștienți de punctele dv. slabe. Acest lucru vă va da posibilitatea alcătuirii unei echipe. Nu sînteți obligat să știți totul, dar trebuie să recunoașteți în alții priceperea sau talentul necesar echipei dv.*

2. **Comunicare eficientă.** *Dacă instructajul făcut subordonatului nu este clar, cum puteți aștepta ca el să-și îndeplinească îndatoririle corespunzător?*

3. **Acordați libertate de acțiune.** *Delegarea creatoare implică realizarea unui echilibru între o descriere exactă a cerințelor postului și acordarea libertății de acțiune, pentru ca fiecare să-și poată îndeplini sarcina în felul său propriu. Vorbiți cu persoana căreia i-ați delegat sarcini despre rezultatele pe care le așteptați, dar nu despre modul în care să le obțină. Lăsați-l să continue nestingherit și nu vă îngrijorați, nu trageți concluzii după prima greșeală, deoarece puteți trage concluzii eronate.*

Nu uitați că prin delegare cîștigați timp, pe care-l puteți afecta problemelor de perspectivă, mai dificile, ajutînd, în același timp, pe alții să se dezvolte și să-și valorifice potențialul creator.

Al. BLAGA

APLICABILITATEA

ing. Șerban TEODORESCU
director
Întreprinderea de mecanică fină

1. *De la început trebuie precizat că deficiențele respective nu reprezintă o generalizare în relațiile cercetare-aplicare industrială. Există suficiente exemple care demonstrează în modul cel mai pozitiv această colaborare. Aceste deficiențe sînt generate în principal de* partea formală *a realizării și valorificării lucrărilor de cercetare. În acest sens dintre* cauzele *constatate menționăm următoarele:*

a) Documentația rezultată din cercetare, *fie constructivă sau tehnologică, nu este redată sub forma tipică care se utilizează în întreprinderea destinată să aplice rezultatele cercetării. Acest aspect poate conduce la următoarele situații:*

- *necesitatea existenței în întreprinderi a unui personal tehnic numeros care să preia pentru adaptare la caracteristicile locale întreaga documentație de cercetare;*
- *posibilitatea omiterii unor rezolvări tehnice care la aplicare industrială se pot dovedi a fi greu sau complet nerezolvabile;*
- *întîrzierea aplicării, diminuarea sau chiar anularea eficienței economice.*

b) Unele teme de cercetare, *pe lîngă faptul că* nu au subiecte „de vîrf" în domeniu, nu aduc nici noutăți *în modul de rezolvare. Astfel se întîlnesc destule cazuri cînd subiectele tratate sînt rezolvate de mult timp în alte părți, sau soluționarea unor teme nu este tratată la modul concret, ci la nivelul literaturii tehnice de popularizare. Aceasta conduce la lipsa de interes din partea întreprinderilor de a aplica rezultatele unor astfel de cercetări.*

c) Unele cercetări nu sînt suficient fundamentate *ca necesitate tehnico-economică, ceea ce conduce la faptul că rezultatele obținute nu își găsesc o utilitate aplicativă pe măsura cheltuielilor investite în realizarea cercetării.*

d) Paralelisme *în rezolvarea integrală sau parțială a aceleiași probleme, între institute de cercetare sau chiar între institute și întreprinderi.*

2. *Măsurile care ar trebui luate de conducerea unităților de cercetare vizează în primul rînd selectarea cu grijă a* temelor de cercetare *care trebuie să aibă o fundamentare tehnico-economică și de perspectivă. Evident, această latură privește și forurile superioare responsabile cu programarea și coordonarea cercetărilor. În al doilea rînd măsurile ce trebuie luate să vizeze* latura calitativă și de extindere *a realizării cercetării. Acest proces depinzînd și de factorul uman ca pregătire și conștiinciozitate, presupune rezolvarea printr-o acțiune de perspectivă.*

Conducerile întreprinderilor industriale ca beneficiare ale rezultatelor cercetărilor și totodată ca inițiatoare, din necesitate, a lucrărilor de cercetare, au ca primă obligație să-și analizeze cu multă atenție *din toate punctele de vedere* necesitatea abordării temelor *de cercetare pe care le solicită spre rezolvare institutelor de cercetare. Se impune de asemenea ca întreprinderile industriale să dea toată* atenția și sprijinul realizării și introducerii *în fabricație a rezultatelor cercetării.*

UNDE ȘI PE CE CĂI TREBUIE ACȚIONAT PENTRU VALORIFICAREA RESURSELOR ENERGETICE SECUNDARE

Un exemplu: mai mult de 3,5 miliarde tone combustibil convențional, cu valoare de aproape 3 miliarde lei, ar putea fi economisite anual prin recuperarea în proporție de numai 40% din căldura gazelor de evacuare.

STUDIILE și calculele tehnicienilor și oamenilor de știință din țările cu economie dezvoltată sînt unanime în a constata că, datorită stadiului tehnic de astăzi al mijloacelor de producere, transport și utilizare a energiei primare, randamentul cu care este folosită energia nu depășește 35—40%. Aceasta înseamnă că mai puțin de jumătate din energia primară pe care omul o transformă în alte forme de energie este folosită util, restul fiind pierdut în mediul înconjurător. Conținutul combustibilior naturali transformat în energie termică, căldura convertită, în continuare, în lucru mecanic și de mișcare, energia mecanică transformată în energie electrică și alte forme de energie, constituie un lanț de transformări care se realizează cu pierderi succesive crescătoare, pînă la obținerea efectului final util. Iată de ce considerăm că este de o deosebită importanță cunoașterea principalelor randamente termoenergetice cu care funcționează instalațiile actuale care se folosesc pentru conversia diferitelor forme de energie, pe plan mondial, la nivelul tehnic cel mai înalt (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

	—%—
— locomotivă cu aburi	8—11
— centrale nucleare electrice cu reactori termici	23—28
— avioane cu motoare cu pistoane	25—28
— automobilul cu motor cu benzină	28—32
— grupuri energetice sau motopompe cu motoare Diesel	31—33
— centrale electrice cu cazane și turbine de abur de condensație	31—35
— instalații de producere și folosire de abur (randament global al ansamblului instalațiilor)	28—36
— turboreactoare	28—36
— motoare Diesel supracomprimate	38—42
— locomotiva Diesel electrică	40—45
— centrale electrice de termoficare	40—45
— fuzee (rachete)	45—47
— procedeul magnetohidrodinamic (randament teoretic)	50—55
— utilizarea energiei electrice în electromotoare pentru a se obține energie de mișcare	65—75
— pila de combustie (randament teoretic)	75—80
— transportul și transformarea energiei electrice	80—83
— turbine hidraulice pentru centrale electrice	80—90
— cazane de abur (agregatul însuși)	60—92
— motoare cu explozie funcționînd cu gaze sau carburanți lichizi	30—33

În aceste condiții este firească activitatea de cercetare tehnico-științifică care se desfășoară cu fervoare în toate țările pentru a se găsi **noi formule tehnice și noi tehnologii care să asigure o eficiență mai mare în transformarea energiei primare în energie utilă, ca și pentru căutarea unor noi căi și forme de transport și distribuție a energiei, superioare celor folosite astăzi.**

Mai mult de 90% din energia primară consumată anual în lume o constituie combustibilii clasici fosili, iar din acestia mai mult de 80% sînt folosiți prin ardere directă, adică prin combinarea carbonului și hidrogenului conținuți în combustibili cu oxigenul din atmosferă. Se obține astfel căldura, care este prinsă într-un fluid (aer cald, gaze de combustiune, abur-apă) pentru a putea fi transportată sau transformată în lucru mecanic, energie de mișcare, sau pentru a fi utilizată chiar în forma de energie termică. **Aceste procese de ardere și de utilizare a căldurii se produc cu mari pierderi în mediul ambiant,** datorite pe de o parte, nivelului tehnic al mijloacelor folosite, iar pe de altă parte neglijențelor, nefolosirii mijloacelor tehnice destinate să ridice randamentul termoenergetic cu care sînt utilizați combustibilii.

Din totalul consumului anual de energie primară al industriei, în țara noastră, ramurile industriei metalurgice, industriei chimice, industriei materialelor de construcții și producerea energiei electrice însumează 75%. **În aceste ramuri se localizează și pierderile de energie cele mai mari deci și posibilitățile ce trebuie cu prioritate valorificate pentru recuperarea în cît mai mare măsură a resurselor secundare energetice, care constau practic, în căldura ce se pierde în mediul înconjurător, adică în atmosferă și în apele de răcire.** Indicii de consum, consumurile specifice energetice, sînt cu atît mai ridicate, cu cît aceste pierderi sînt mai mari; ei reflectă direct preocuparea sau insuficienta preocupare a utilizatorilor pentru rațională folosire a combustibililor în procesele de producție industrială și în utilizările de încălzit și gospodărești, în locaturi și locuințe.

PRINCIPALELE **măsuri pentru creșterea randamentelor cu care sînt folosiți combustibilii în cazane, cuptoare și instalații cu flacără directă sînt acelea care reglează arderea.** În unele țări cu economie dezvoltată există institute de cercetare specializate în procesele de ardere. Perfecționarea arzătoarelor și a injectoarelor, introducerea și menținerea în stare normală de funcționare a instalațiilor automate de reglare și de supraveghere continuă a proceselor de ardere, chiar cu comandă electronică, sînt o necesitate imperioasă. **Experiența arată că la toate instalațiile de cazane și cuptoare, prin automatizarea reglajului arderii — a admisiei corecte de aer (oxigen) și de combustibil — se obțin scăderi cu 25—30% a consumurilor specifice de combustibili — indeosebi de gaze și lichide.** Este inadmisibilă tendința de a se justifica consumurile ridicate de combustibili și de acoperire a neglijențelor și lipsa de preocupare a unor utilizatori de combustibili, prin neasigurarea în instalații a unor aparatale de reglaj, comandă, măsură și control a proceselor de ardere, după cum nu mai poate fi tolerată mentalitatea că automatizarea acestor procese este indicată numai pentru cazanele și cuptoarele industriale de capacități mari, unitare. **Practica demonstrează că în toate instalațiile, indiferent de mărime, costurile aparatajului și automatizărilе se recuperează integral în 4—8 luni de la punerea lor în funcțiune, numai prin economia de combustibil ce se realizează în acest răstimp. De asemenea are o mare importanță practică asigurarea producerii aburului și a apei supraîncălzite la temperaturile și presiunile cerute de procesele tehnologice cărora aceștі purtători de căldură le sînt destinate.** Este evident o greșeală economică și tehnică să se producă abur la presiuni și temperaturi ridicate (sute de grade și zeci de atmosfere) în cazane care consumă mult combustibil în acest scop, pentru ca, apoi, temperaturile și presiunile aburului să fie coborîte în tot felul de instalații intermediare (de reducere — răcire, destindere etc.) pentru a fi aduse la nivelele inferioare, cerute în instalațiile de utilizare. **Asemenea instalații trebuie fără întîrziere înlocuite, deoarece funcționează cu randamente termoenergetice neeconomice și cauzează mari risipe de combustibili.**

Dacă o instalație produce abur industrial pentru utilizări la mai multe temperaturi și presiuni, asigurarea corespondentei corecte între sursele de abur și cosumuri trebuie să se facă numai prin destinderi intermediare în turbine de abur, judicios dimensionate în acest scop, obținîndu-se astfel și o producere de energie electrică, cu o crestere apreciabilă, de 10—12% la randamentul termoenergetic. **Se realizează astfel o termoficare — producere combinată de energie electrică și termică — cu ridicată eficiență economică. Acolo unde asemenea turbine intermediare nu există, dar procesul termoenergetic permite, în condiții tehnico-economice, această completare a instalației, ea trebuie să fie realizată fără întîrziere.**

Pentru a se putea acționa cu eficacitate în vederea înlăturării, în cît mai mare măsură, a cauzelor care provoacă pierderile de combustibili și energie este necesar ca aceste cauze să fie bine cunoscute. Această importanță are determinarea sectoarelor din instalații în care se produc pierderile.

Sînt trei categorii mari de pierderi de căldură, deci de combustibili, ce se manifestă în toate ramurile economiei, care constituie resursele secundare energetice și asupra cărora se poate acționa cu mare eficacitate: cele prin radiație, prin gazele de ardere care sînt evacuate în atmosferă (contribuind astfel și la poluarea acesteia) și prin apele folosite pentru răcirea instalațiilor termoenergetice.

Pierderile prin radiație în mediul înconjurător, indeosebi din cuptoarele industriale, sînt condiționate de suprafața exterioară a cuptorului, de nivelul temperaturii interioare de lucru și de calitatea izolațiilor termice. Mărimea acestor pierderi variază, în funcție de calitatea izolației, între 13 și 20% din totalul combustibililor utilizați în aceste instalații. La cuptoarele Martin aceste pierderi sînt de 13—14%, la furnale 4—5%, la cuptoarele de cocs 7—9%, la cuptoarele de clincher pentru fabricarea cimentului 15—20%, la cuptoarele din industria sticlei și materialelor ceramice 13—15%.

Se poate aprecia mai bine importanța energo-economică a micșorării acestor pierderi, dacă se are în vedere și faptul că instalațiile respective funcționează cu combustibilii superiori și foarte costisitori, cu puteri mari calorice — păcură, gaze naturale și cocs. Pe lîngă importanța economică a eliminării în cît mai mare măsură a acestor pierderi, trebuie să fie subliniată și necesitatea asigurării unor condiții raționale de muncă personalului care exploatează aceste instalații, prin asigurarea unei temperaturi normal suportabile în mediul înconjurător din sălile de cazane și cuptoare. Temperatura suprafețelor calde cu care omul poate fi în contact nu trebuie să depășească 50°C, iar temperatura aerului ambiant 25—30°C. Din păcate, sînt întreprinderi în care temperaturile măsurate ale zidăriei unor cuptoare industriale (sticlă, cuptoare Martin) ating 150°C și mai mult. Reducerea pierderilor de căldură prin radiație se realizează prin izolarea termică a pereților cuptoarelor și cazanelor, a conductelor de abur, aer fierbinte, apă supraîncălzită, a canalelor de aer și gaze, precum și a tuturor părților metalice din instalații la care se evidențiază pierderi. Între soluțiile ingenioase care, sub aspect tehnic, trebuie să fie luate în considerare poate fi prevăzută și aspirarea aerului de combustiune astfel încît acesta să se plimbe de-a lungul pereților ce constituie suprafețele exterioare calde ale cuptoarelor, realizîndu-se astfel o recuperare a pierderilor de căldură prin radiație și, în același timp, o preîncălzire a acestui aer, care mărește randamentul arderii.

Completarea și întreținerea în perfectă stare a tuturor izolațiilor termice constituie de asemenea a sursă foarte importantă de economisire a combustibililor, prin aceasta obținîndu-se micșorarea cu 70—80% a pierderilor prin radiații și o scădere accentuată a consumurilor specifice. Procesele în care se folosește energia termică se pot clasifica, prin mijlocul practic de măsurare a temperaturilor, în:

— procese la temperaturi joase, de pînă la 100—150°C: distilări în vid, degresări, încălziri de sere, locaturi și locuințe, folosințe ale apei calde în toate scopurile;

— procese cu temperaturi medii, între 150 și 500°C: distilări și fracționări, încălziri tehnologice și evaporări, în industria chimică și alimentară; procese de uscare în industria materialelor de construcții;

— procese cu temperaturi înalte de peste 500°C: producerea fontei și oțelului, încălzirea metalelor și aliajelor pentru prelucrarea acestora, fabricarea cimentului, producerea aburului în cazanele centralelor termice și termoelectrice, prelucrarea țițeiului fabricarea cocsului metalurgic, cracarea chimică, procesele de fuziune în industria metalurgică feroasă, neferoasă și în industria chimică.

Cantitățile de căldură care se pierd în atmosferă prin gazele de ardere sînt proporționale cu temperaturile și cantitățile de gaze care se evacuează la coș; la rîndul lor, ele sînt determinate de excesul de aer de combustiune. Un reglaj defectuos al arderii în cuptoare și în focarele cazanelor se poate constata prin cantitățile și compoziția gazelor arse care se evacuează în atmosferă. Mărimea pierderilor de căldură din totalul combustibilului introdus în instalație variază de la 7—8% în cazul temperaturii gazelor arse de 200—250°C și unui coeficient de exces de aer de 1,3—1,4, pînă la 50—60% în cazul temperaturii gazelor arse de 700—1000°C și al unui coeficient de exces pe aer de combustiune (α în graficul alăturat) de 1,6—1,8.

O **REALITATE care implică o activitate de mare răspundere pentru factorii de conducere din întreprinderile, indeosebi din ramurile industriale mari consumatoare de combustibili, o constituie faptul că mai mult de jumătate din cantitățile totale de combustibili care sînt introduse în instalațiile industriale sînt trimise în atmosferă prin gazele de ardere la coș, fără efect util.**

Iată procentele de căldură conținute în gazele de ardere care se evacuează în atmosferă din totalul căldurii conținute în combustibilii ce se introduc în cîteva din principalele instalații industriale: (vezi tabelul nr. 2).

Cel puțin 40—50% din cantitățile mari de căldură conținute în gazele care se evacuează în atmosferă sînt recuperabile în condiții de eficacitate economică foarte ridicată, și pot fi readuse în circuitele de utilizare termoenergetică. Temperatura gazelor de ardere care sînt evacuate din principalele instalații industriale și cantitățile de căldură, evaluate prin calcule, efectuate pentru nivelul consumurilor din anul 1974, care pot fi recuperate și valorificate în țara noastră, se prezintă astfel: (vezi tabelul nr. 3)

Tabelul nr. 2

	—%—
Cuptoare pentru cocs	15—25
Cuptoare Martin	40—50
Cubilouri folosite în turnătorii de metale	55—60
Cuptoare pentru clinchere (procedeul umed) de la fabricile de ciment	41—48
Cuptoare pentru fabricația varului	39—45
Cuptoare de forje în industria metalurgică	55—60
Cuptoare pentru tratamente termice	46—50
Cuptoare adînci pentru încălzire — laminoare	45—48
Cuptoare pentru topirea fontei	55—58
Cuptoare pentru arderea de cărămizi silicâ	44—48
Cuptoare pentru sticlărie și ceramică	30—35

Aşadar, mai mult de 3,5 miliarde tone combustibil convențional (echivalente cu 2,6 miliarde tone păcură, sau cu 3 miliarde m³, gaze naturale), în valoare de aproape 3 miliarde lei, ar putea fi economisite anual prin recuperarea în proporție de numai 40% din căldura conținută în gazele fierbinți care se evacuează în atmosfera din aceste instalații industriale. Se înțelege, avînd în atenție aceste cifre, deosebit de grăitoare, unde și pe ce căi trebuie acționat pentru a se creste randamentele termoenergetice ale instalațiilor, micșorîndu-se pierderile de căldură și deci de combustibili.

Pentru a se obține randamente termoenergetice mai bune și temperaturile ridicate cerute în procesele tehnologice ce se petrec în cuptoarele industriale este necesară o preîncălzire a aerului de combustiune și uneori chiar a combustibilului introdus în focar. În acest scop, gazele de ardere care sînt evacuate din aceste cuptoare, la temperaturi ridicate, cum s-a arătat, conțin o cantitate mare de căldură sensibilă, care, în loc să fie evacuată în atmosferă, este avantajos economic să fie recuperată în cît mai mare măsură și readusă în circuitele de utilizare, în primul rînd chiar pentru preîncălzirea aerului de combustiune și a combustibilului. **Această căldură poate fi preluată într-un fluid (apă sau aer), printr-un recuperator corespunzător dimensionat, pentru a se produce abur sau apă fierbinte destinate altor folosințe (sere, încălziri urbane, de hale industriale și locuințe, apă caldă pentru utilizări menajere).** Se obțin astfel, concomitent, mai multe foloase: **se ridică randamentul termoenergetic prin preîncălzirea aerului, se economisește combustibil primar prin recuperarea și valorificarea utilă a căldurii care se evacua în atmosferă și, în același timp, se îmbunătățesc parametrii tehnici și de productivitate prin creșterea temperaturii interioare de lucru a cuptorului (cazanului).**

Se folosesc astăzi în lume foarte multe feluri de instalații de recuperare, care mai de care mai ingenioase, și care funcționează cu randamente foarte ridicate. Se pot folosi schimbătoare de căldură și recuperatoare metalice, sau din materiale ceramice, combinate eventual cu instalații de pompe de căldură. Practica din numeroase țări, arată că, la recuperări de peste 5.000 tone comb. conv. pe an, cheltuielile de investiții și de exploatare anuală a instalațiilor de recuperare și valorificare a căldurii sensibile din gazele care se evacuau la coș reprezintă numai 30—35% din cheltuielile cu care se pot obține combustibili primari în echivalentul economiei anuale realizate. Exemple concrete, foarte valoroase de recuperare de resurse secundare energetice (cu valorificarea căldurii din gazele de ardere și obținerea în instalații adecuate a unui abur industrial de 40 ata și 450°C) pot fi întîlnite de tehnicieni interesați la combinatele industriei chimice de la Făgăraș și Roznov — Săvinești.

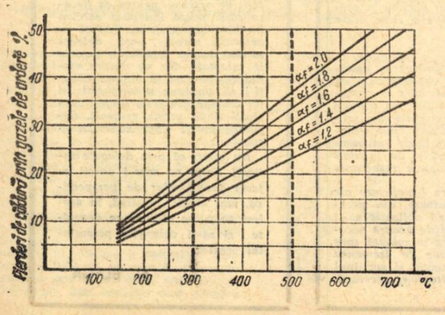

Pierderile de căldură prin gazele de ardere în funcție de coeficientul final de exces de aer și temperatura finală a gazelor de ardere (în % din combustibilul introdus în focar)

Tabelul nr. 3

	Temperatura medie a gazelor de ardere °C	Cantitatea de căldură calculată care poate fi recuperată anual din gazele care se evacuează la coșuri — mii tone comb. conv.
Cuptoare Martin cu încălzire cu gaze și păcură	430— 580	120
Convertizoare din oțelării	1150—1200	100
Cubilouri din turnătorii	360— 450	112
Cuptoare pentru topirea metalelor și aliajelor metalice	850—1150	80
Cuptoare de forje pentru oțel	900—1200	114
Cuptoare adînci pentru țagle și brame	1000—1100	96
Cuptoare de recoacere	600— 700	72
Cuptoare de cocs	250— 380	80
Secții de laminoare — ind. metalurgică	900—1000	320
Cuptoare de tratamente termice	400— 680	90
Cuptoare cu cuve de topire a sticlei	500— 800	120
Tratare termică geamuri și produse din sticlă	400— 500	35
Cuptoare pentru arderea porțelanului și faianței (procedeul umed)	300— 600	64
Cuptoare de clincher din fabricile de ciment	500— 550	440
Cuptoare de ardere cărămizi	250— 350	225
Instalații de uscare fabrici de cărămizi	180— 300	115
Cazane industriale de producere de abur	280— 380	1.100
Cuptoare rotative pentru pregătirea minereurilor	280— 380	85
Cuptoare pentru reîncălziri de țagle, blumuri, plăci, table și bare	385—410	80
Cuptoare de revenire pentru țagle și lingouri	350— 400	110

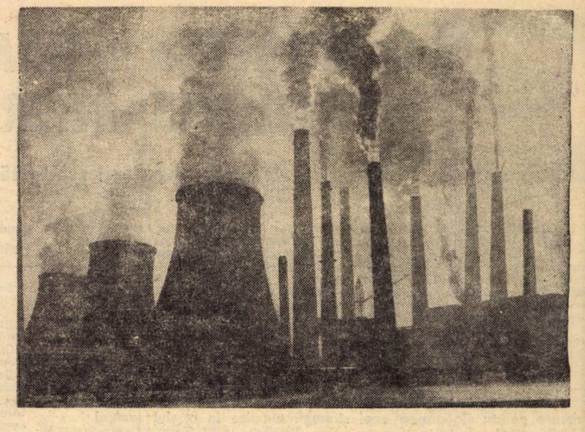

Peisaj industrial? Da! Dar și resurse energetice risipite, poluarea atmosferei. Pe cînd captarea și valorificarea acestor rezerve?

CANTITĂȚI importante de căldură se pierd prin apele de răcire, care sînt evacuate în albiile rîurilor și în canale. Evaluările calculate conduc la concluzia că 5—6% din consumurile totale anuale din cuptoarele industriale și instalațiile termoenergetice se regăsesc în forma de căldură evacuată prin apele de răcire. Dintre acestea unele sînt nerecuperabile, sau cer pentru valorificare investiții disproporționat de mari față de efectele economice. Sînt însă unele instalații la care recuperarea căldurii din apele de răcire prezintă eficiență economică. De exemplu: la producerea fontei în furnale se trimit în apele de răcire aproximativ 100 mii Kcal de fiecare tonă de fontă produsă. La un milion de tone de fontă produsă se pierd deci în apele de răcire 13 mii tone combustibil convențional din care cel puțin 6000—7000 tone combustibil convențional recuperabile.

La producerea oțelului Martin se pierd în apa de răcire aproximativ 220 mii Kcal pe tona de oțel; la un milion tone oțel corespund 28 mii tone combustibil convențional căldură evacuată în mediul ambiant, din care cel puțin 10 000—12 000 tone combustibil convențional recuperabile. În procesul de prelucrare primară a țițeiului în rafinării se elimină în apa de răcire aproximativ 8.000 t. combustibil convențional la fiecare milion tone țiței prelucrat, din care cel puțin jumătate pot fi recuperate prin schimbătoare și pompe de căldură. În industria chimică, indeosebi la producerea amoniacului, a produselor sodice, a acidului sulfuric, și alte procese, sînt eliminate cantități importante de căldură prin ape de răcire.

O cantitate mare de căldură este conținută în unele produse care les din procesul tehnologic la o temperatură ridicată, unele la mai mult de 400°C: cocsul metalurgic, zgurile din cuptoarele metalurgice, lingourile, clincherul în fabricarea cimentului. Bilanțul termic al cuptoarelor de cocsificare arată că ținînd seama de temperatura de peste 1000°C la care se produce cocsul, s-ar putea obține prin recuperarea a numai 70% din căldura sensibilă a cocsului proaspăt produs, răcindu-se cocsul de la 1 000 la 200°C, cîte 300 mii kilocalorii de fiecare tonă de cocs. La fiecare 1 milion tone cocs produs s-ar putea recupera, dacă răcirea nu s-ar face în atmosfera liberă, ci trecînd cocsul printr-o instalație de recuperare a căldurii, o cantitate echivalentă cu 43 mii tone combustibil convențional (echivalente cu 32 mii tone păcură, sau 38 milioane m³ gaze naturale).

Din unele procese metalurgice rezultă importante cantități de zguri la temperaturi ridicate. La obținerea unei tone de fontă în furnal rezultă 0,5 — 0,7 tone zgură la temperaturi de 1 300 — 1 400°C iar la producția de oțel se produc și 0,4—0,5 tone zgură la cca.1 500°C. Căldura antrenată de aceste zguri reprezintă 9—10% din căldura totală consumată în furnal și respectiv în cuptorul Martin. Dacă numai 50% din căldura conținută în aceste zguri ar fi recuperată anual și folosită pentru încălzire de aer sau apă s-ar putea economisi cel puțin 100.000 tone combustibil convențional în combustibili primari (echivalente cu 73 mii tone păcură, sau 87 mil. m³ gaze naturale).

O cantitate apreciabilă de căldură de aproximativ 20.000 tone combustibil convențional se poate recupera la fiecare 1 milion tone clincher, prin răcirea lui, de la 900°C pînă la 200°C, după o primă recuperare care se face chiar în spațiul cuptorului, într-un tambur recuperator de căldură, pentru preîncălzirea aerului de combustie insuflat în cuptor, la fabricile de cimenț.

ÎN ACESTE probleme energetice de determinări de randamente, măsurări ale consumurilor specifice, de reglare corectă a proceselor de ardere, de calculare a cantităților de căldură care se pierd în atmosferă și în apele de răcire, nu se poate lucra pe bază de aprecieri. **Este absolut necesar ca realitatea concretă să fie constatată prin măsurători și calcule termoenergetice, în cadrul bilanțurilor energetice care trebuie întocmite pe secții și pe ansamblul fiecărei întreprinderi.** Singurul mijloc cu adevărat eficace de determinare a cauzelor și a părților din instalații în care se produc pierderile și risipele de combustibili îl constituie BILANȚUL ENERGETIC, a cărui întocmire, obligatorie pentru toate întreprinderile, este stabilită prin lege.

Conducerile secțiilor, întreprinderilor și centralelor industriale trebuie să analizeze cu atenție și cu desăvîrșită competență științifică profesională aceste bilanțuri, și, pe baza acestor analize, să determine măsurile ce trebuie aplicate în scopul îndeplinirii integrale a sarcinilor stabilite prin Decretele Consiliului de Stat 620 și 680/1973 și prin legea care a aprobat planul unic de dezvoltare a economiei pe anul 1974.

ing. Ioan V. HERESCU

Tabelul nr. 4

Structura consumurilor interne de energie primară în diferite țări în anul 1972

— în % —

	Industrie* și construcții	Transporturi	Alte consumuri (inclusiv agricultura și consumurile pentru încălzit)
R. S. România	77,1	6,8	16,1
Austria	65,1	18,3	16,6
Anglia	59,6	12,8	27,4
Belgia	61,7	9,8	28,5
Franța	63	16	21
Italia	56,6	16,5	26,9
Olanda	67,3	13,9	18,8
Suedia	52,1	14,2	33,7
Elveția	44,8	24,5	30,7
R. F. Germania	62,8	13	24,2
S.U.A.	55,4	21,9	22,7
R. D. Germană	68,7	7,8	23,5
R. P. Ungară	70,3	8	21,7
R. P. Polonă	70,7	9,3	20

*) Inclusiv energia primară folosită pentru producerea energiei electrice.

Tabelul nr. 5

Structura consumurilor interne de energie primară — combustibili și consumurilor de energie electrică în R. S. România (— în % —

	Consumul de energie electrică	Consumul de energie primară
TOTAL CONSUM INTERN:	**100**	**100**
a) industria	**61**	**79**
din care:		
— ramura industriei extractive	5,3	3,6
— ramura industriei metalurgiei feroase și neferoase	13,4	12,7
— ramura industriei constructoare de mașini	8	4,8
— ramura industriei chimice	16,8	12,6
— ramura industriei materialelor de construcții	4,1	6
— ramura industriei lemnului și celulozei	4,5	3
— ramura industriei ușoare	3,3	2,9
— producerea energiei electrice	—	26
— alte ramuri industriale (inclusiv industria locală)	5,6	5,4
b) transporturi și telecomunicații	**1,9**	**5,4**
c) agricultura	**2,6**	**3,8**
d) șantierele de constr. — investiții	**1,3**	**1**
e) gospodăria comunală și iluminatul general (inclusiv cel din unitățile comerciale și iluminatul localurilor administrative)	**8,3**	**2**
f) consumuri în locuințe	**7,4**	**8**
g) consumuri proprii interne ale centralelor electrice	6,8	—
h) consumurile proprii tehnologice în rețelele electrice de transport și distribuție	**10,2**	—
Alte consumuri de încălzit	—	2,8

marketing-turism

O STRATEGIE DINAMICĂ ÎN TURISMUL INTERNAȚIONAL

12 întrebări, ale căror răspunsuri schițează direcțiile de acțiune

PROGRAMUL de perfecționare al cadrelor de conducere din turism, inițiat de Academia „Ștefan Gheorghiu", „Centrul de Perfecționare a Pregătirii Cadrelor de Conducere din Economia și Administrația de Stat", a reunit în anul 1973—1974 într-un cadru organizat directori din Ministerul Turismului, directori ai oficiilor județene, directori de mari unități turistice, etc. Responsabilul programului, tovarășul **Iulian BERBECARU**, *expert la Academia „Ștefan Gheorghiu", a inițiat, la încheierea cursului o anchetă privind problematica unei* **strategii dinamice de turism internațional.**

Ancheta, bazată pe un chestionar de 12 întrebări, a urmărit să identifice priorități de acțiune și analiză în acest domeniu, exprimate mai jos prin **ORDONAREA ÎNTR-UN CLASAMENT A RĂSPUNSURILOR.**

I. CARE APRECIAȚI că sînt factorii necesar a fi luați în considerare pentru elaborarea unei strategii turistice la nivelul ramurii și al unităților turistice ?

1. **complexitatea** mai mare a vieții economice contemporane ;
2. **cheltuielile** mai mari pe care le angajează deciziile unei conduceri (publicitate, cercetare-dezvoltare, amploarea cheltuielilor pentru investiții) ;
3. o concepție mai **activă** de conducere, care respinge un rol pasiv față de evoluția pieței turistice ;
4. apariția unor **teorii și tehnici** revoluționare, care permit formularea rapidă a soluțiilor în problemele complexe de decizie și de alegere între diferitele variante (teoria jocurilor, teoria deciziei, cercetarea operațională, informatica etc.)
5. evoluția **structurilor** întreprinderii ;
6. **costul** ridicat de oportunitate al oricărei strategii, care angajează inevitabil resurse importante.

II. CARE CREDEȚI că este tipul de strategie turistică, care favorizează realizarea unor obiective de afirmare a produsului turistic românesc pe plan mondial ?

1. **strategia de creștere,** caracterizată prin inițierea unui program de cercetare — dezvoltare, prin definirea unui program de marketing turistic agresiv, prin introducerea în axa de activitate a unor noi ansambluri de piețe — produse turistice, prin organizarea unor structuri înnoitoare ;
2. **strategia de adaptare,** concretizată prin alegerea unor investiții în funcție de nevoile clientelei turistice, prin organizarea promovării vînzărilor și prin urmărirea planului prețului de cost și al cheltuielilor de circulație.

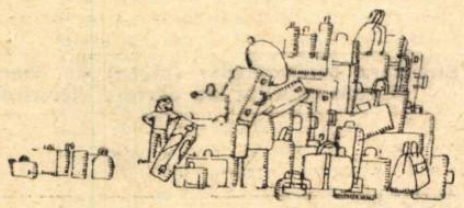

III. RELATAȚI elementele care, după părerea dv., asigură competitivitatea activităților turistice ?

1. **costurile medii** pe unitatea de produs (om/zile masă și cazări, cheltuielile la 1000 lei desfaceri, etc.) și raportul acestora cu productivitatea muncii ;
2. **structura prețului** de cost și a cheltuielilor de circulație ;
3. **prețurile** și tarifele practicate ;
4. **paritatea** de schimb ;
5. **performanțele** produsului turistic românesc ;
6. **politica** promoțională cu forță de șoc.

IV. ENUNȚAȚI factorii care contribuie la realizarea unui cost competitiv al „produsului turistic" românesc.

1. **adaptarea** unității turistice la cerințele pieței actuale și potențiale ;
2. **organizarea** judicioasă a structurilor sale tehnice și a resurselor umane ;
3. **capacitatea de inovație** în realizarea de noi modele de servicii turistice, etc. ;
4. **dimensiunea** rațională a unității turistice ;
5. **eficacitatea** conducerii și a spiritului de inițiativă ;
6. **condițiile** generale ale infrastructurii și ale dezvoltării noastre economice.

V. CONTURAȚI orientările care asigură, după părerea dv., avantajul concurențial în domeniul politicii „produsului turistic".

1. asigurarea unui evantai larg de **„produse turistice"** ;
2. oferirea unei game largi de **servicii turistice** în cadrul fiecărui produs turistic (mare, munte, stațiune balneoclimatică) ;
3. îmbunătățirea substanțială a **calității** serviciilor în funcție de cerințele clientelei turistice ;
4. valorificarea **potențialului de artă și cultură** al țării noastre în vederea dezvoltării unui turism cu valențe spirituale ;
5. organizarea unor **activități specifice** de agrement destinate unor categorii largi de turiști ;
6. punerea în valoare a **factorilor naturali** și de cură, pe care nu-i au concurenții sau îi au de o altă calitate (nămoluri, ape termale etc.) printr-o dezvoltare complexă a bazei materiale și stațiunilor ;
7. **îmbunătățirea drumurilor** și a comunicațiilor.

VI. ENUNȚAȚI direcțiile care ar contribui la realizarea unui avantaj concurențial în domeniul politicii promoționale.

1. crearea unei **imagini sugestive,** care să înglobeze produsele ofertei noastre turistice, accentuîndu-se particularitățile sale, reflectate în peisaj, cadrul natural nepoluat, neaglomerare, ospitalitate, elemente de cultură, folclor, monumente și obiceiuri ;
2. **acțiunile publicitare** să sublinieze originalitatea ofertei noastre turistice, concretizate de pildă în : tratamente balneare asociate cu condiții de vacanță, pictura naivă, serbările populare etc. ;
3. publicitatea să oglindească **conținutul și specificul ofertei** noastre turistice și nu ieftinătatea prețurilor, ca pînă acum ;
4. în mesajele publicitare să se reflecte **imaginea multilaterală a ofertei** noastre, care se poate adresa unor segmente foarte diferite de turiști din punctul de vedere al veniturilor ;
5. publicitatea să fie **particularizată** pe piețele turistice, iar în cadrul acestora să fie diferențiată pe segmente socio-economice, psihologice etc. ;
6. să se extindă sistemul de publicitate în **coparticipare cu firmele** partenere, stabilindu-se de comun acord programele promoționale ;
7. să se organizeze **acțiuni promoționale** care sensibilizează clientela turistică prin mărirea numărului de manifestări folclorice și culinare cu specific național ;
8. punerea în evidență a îmbunătățirii **calității serviciilor** turistice ;
9. realizarea unor mesaje **publicitare cu putere de șoc,** acordîndu-se o atenție deosebită conținutului, formei de prezentare, graficii și materialului ilustrativ al acestora.

VII. INDICAȚI măsurile de domeniul politicii prețurilor, care ar contribui la promovarea produsului turistic pe piețele străine.

1. **corelarea prețurilor** noastre cu cele practicate de parteneri, ținîndu-se seama de prețul total de revenire pentru un sejur ;
2. acordarea unor **facilități** în funcție de perioadele de sezon în care se oferă serviciile turistice ;
3. practicarea unor **prețuri mai scăzute** pentru noile stațiuni în vederea lansării acestora ;
4. aplicarea unor **tarife mai ridicate** pentru serviciile oferite în stațiunile care sînt lansate pe anumite piețe străine și exercită o deosebită atracție ;
5. o mai mare **diferențiere a prețurilor** și tarifelor în funcție de localitate, grad de atractivitate, sezon etc. ;
6. o mai accentuată **mobilitate a prețurilor** și tarifelor în funcție de conjunctura internațională și de solicitările turiștilor străini.

VIII. DE CE credeți că este importantă cunoașterea dinamicii fluxurilor turistice internaționale în elaborarea unor decizii strategice?

1. ne furnizează o măsură a **nivelului concurențial** al țării noastre în raport cu partenerii internaționali ;
2. ne oferă o imagine a **oportunităților** de pe piețele turistice care pot fi valorificate ;
3. ne dă o indicație a **ponderii comparative** a fluxurilor turistice din țările de origine și cele de primire.

IX. CE FUNCȚIUNI trebuie să realizeze unitățile turistice pentru a putea elabora și aplica o strategie dinamică în turismul internațional ?

1. activitățile **de marketing** (prospectarea piețelor turistice, modelarea ofertei în funcție de cererea turistică, probabilitatea etc.) ;
2. activitățile **de cercetare** — dezvoltare (în elaborarea unor modele de servicii turistice, amplasarea unor noi stațiuni etc.) ;
3. activitățile privind **selecția și instruirea** personalului.

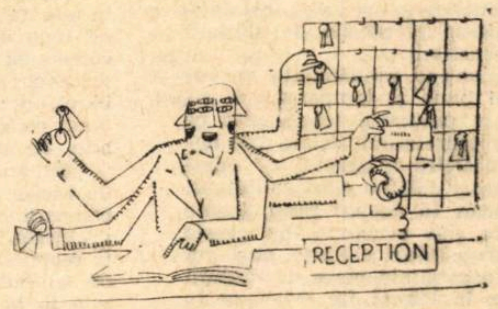

X. CARE CREDEȚI că sînt dificultățile mai importante pe care le întîmpinați în aplicarea unei strategii dinamice ?

1. **lipsa de informare** privind politicile practicate de parteneri și necunoașterea caracteristicilor ofertei noastre turistice în contextul unei competitivități internaționale ;
2. **structuri organizatorice** lipsite de suplețe și de activități care să permită adecvarea strategiei la cerințele turiștilor străini ;
3. **calitatea** unor servicii legate de pregătirea și perfecționarea cadrelor ;
4. stadiul actual al **bazei materiale** în anumite stațiuni, care nu asigură încă gama complexă a serviciilor solicitate de turiști ;
5. **cunoașterea insuficientă** a produsului turistic românesc în străinătate, ca urmare a unor activități promoționale reduse.

XI. CARE dintre indicatorii utilizați de dv. exprimă mai concludent rezultatele unei strategii dinamice ?

1. cursul de revenire ;
2. volumul de beneficii ;
3. volumul desfacerilor ;
4. încasarea medie pe zi turist ;
5. durata medie a sejurului ;
6. încasările valutare din prestațiile suplimentare ;
7. volumul încasărilor valutare ;
8. gradul de ocupare a capacității de cazare.

XII. DUPĂ PĂREREA dv., care considerați că ar fi piețele turistice străine, unde produsul turistic românesc ar găsi oportunitățile de afirmare cele mai favorabile ?

1. R.F.G., R.D.G., Italia, Anglia ;
2. Țările nordice (Suedia, Norvegia, Danemarca, Finlanda) ;
3. Polonia, Iugoslavia, U.R.S.S., Cehoslovacia, Ungaria ;
4. S.U.A. ;
5. Canada ;
6. Japonia ;
7. Țările Americii Latine.

(Desene de CIK DAMADIAN)

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ ȘI TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC (V)

PORNIND de la principiile generale care stau la baza colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările socialiste, țările membre ale C.A.E.R. au adoptat în cadrul domeniului tehnico-științific al colaborării o serie de forme și metode, cum sînt: efectuarea de cercetări științifice și tehnice prin coordonare sau coordonarea cercetărilor științifice și tehnice care prezintă interes reciproc, cooperarea în efectuarea cercetărilor științifice și tehnice, precum și efectuarea în comun de către țările interesate a cercetărilor științifice și tehnice fie pe baza unor acorduri, convenții sau contracte încheiate în mod nemijlocit între părți, fie în cadrul unor organisme internaționale sau al altor forme multilaterale de colaborare special constituite, cum ar fi institute internaționale de cercetare științifică și tehnică ca de exemplu laboratoare (secții comune) de cercetare științifică sau proiectare, centre coordonatoare, colective internaționale temporare de cercetare științifică etc. În ultima perioadă, se conturează ca formă nouă de colaborare, în acest domeniu, crearea unor uniuni tehnico-științifice organizate de către țările interesate.

Atît formele de colaborare folosite în toate domeniile conlucrării economice și tehnico-științifice, dintre țările membre ale C.A.E.R. cît și cele specifice colaborării în domeniul tehnico-științific își aduc contribuția lor la adîncirea și perfecționarea, în continuare, a colaborării în acest domeniu de activitate. Desigur că folosirea, în cadrul procesului de conlucrare a uneia sau alteia din formele și metodele prezentate, este determinată de natura și complexitatea problemei sau temei avută în vedere, de interesul și modul în care țările sînt pregătite, de stadiul de dezvoltare al științei și tehnicii în sectorul respectiv. În legătură cu aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: *perfecționarea formelor cooperării internaționale constituie o preocupare susținută și pe deplin justificată a numeroase țări. Pentru realizarea acestor deziderate se cere însă* **să nu se ia dorințele drept realități, să se evite orice încercare de a introduce forme care nu corespund actualului stadiu de dezvoltare economică și social-politică**".[41]).

Pentru a ne putea reprezenta într-un mod cît mai concret importanța fiecărei forme în parte, a posibilităților pe care le oferă, astfel ca să se poată trage concluzii cu privire la oportunitatea participării organizațiilor noastre la activitatea de colaborare în domeniul tehnico-științific, vom încerca, în cele ce urmează să evidențiem caracteristicile specifice ale fiecărei forme de colaborare enunțate mai sus. În același timp, considerăm că este necesar să se sublinieze importanța pe care o prezintă pentru țara noastră participarea cît mai intensă și cît mai eficientă la activitatea de colaborare științifică și tehnică internațională, pornindu-se atît de la **contribuția** pe care aceasta este destinată să și-o aducă, chiar în etapa actuală, **la promovarea progresului tehnic în dezvoltarea economiei noastre naționale,** cît și în ce privește **aportul pe care colaborarea în știință și tehnică realizată în prezent și-l aduce la prefigurarea premiselor dezvoltării — într-o etapă, mai mult sau mai puțin îndepărtată a colaborării economice internaționale.**

● Coordonarea cercetărilor științifice și tehnice care prezintă interes reciproc

CARACTERISTICA esențială a acestei forme de colaborare, ce se individualizează în programele de colaborare tehnico-științifică, constă în aceea că cercetările științifice și tehnice, precum și lucrările de proiectare și experimentare, care constituie obiectul colaborării se efectuează de către organizațiile de specialitate din țările membre ale C.A.E.R. pe baza unei tematici convenite. Preluarea unor părți ale cercetării de către organizațiile țărilor, de regulă, se convine în funcție de specificul cercetării, de existența bazei de cercetare în țări. În același timp, uneia dintre organizațiile participante i se atribuie funcțiile de organizație principală, căreia îi revine, în mod implicit, rolul de organizație coordonatoare. Între organizațiile coexecutante și între acestea și organizația coordonatoare, în procesul efectuării cercetărilor științifice și tehnice prin coordonare, se realizează un permanent schimb de informații referitoare la cercetările realizate, cu privire la stadiul lucrărilor, schimburi de informații și experiență, precum și schimburi de rezultate ale cercetărilor.

În cadrul coordonării cercetărilor științifice și tehnice, împreună cu celelalte organizații participante, organizația principală întocmește programul de lucru în vederea elaborării cercetărilor în cadrul temei respective program care acoperă întreaga perioadă necesară soluționării problemei de cercetare care face obiectul colaborării. De obicei acest program necesită în fiecare an precizări, în funcție de aspectele noi, nepreviizute inițial, de dificultățile apărute în procesul efectuării cercetării. După ce se convin, programele de lucru sînt aprobate de conducătorii organizațiilor participante din țări, avîndu-se în vedere că aceștia primesc, în conformitate cu modalitatea stabilită în țara respectivă, împuternicirile necesare aprobării progamului de muncă.

Programul astfel convenit și aprobat de către conducerile tuturor organizațiilor participante are nu numai importanță științifică, el stabilind etapele cercetărilor și modalitățile de realizare a scopului propus, dar mai are, de asemenea, importanța unui act juridic internațional, întrucît cuprinde angajamentele pe care toate organizațiile participante și le asumă în mod reciproc în vederea efectuării anumitor părți din complexul de cercetări la realizarea căruia participă, stabilind totodată drepturile ce revin organizațiilor participante, precum și obligațiile ce le revin în sarcina bunei lor desfășurări, intră, de asemenea, în sarcinile organizației principale.

Lucrările de cercetare științifică pentru temele care fac obiectul colaborării sub formă de coordonare, ca de altfel orice fel de lucrări în domeniul cercetării științifice, presupun elaborarea de prognoze care să permită conturarea locului pe care îl vor ocupa rezultatele cercetărilor în cadrul temei respective, în complexitatea dezvoltării științei și tehnicii în general sau în ramura respectivă. Organizarea elaborării prognozelor de către organizațiile calaboratoare constituie, de asemenea, una din problemele de bază ale colaborării în general.

Asupra desfășurării cercetărilor științifice în cadrul fiecărei teme înscrise în programul de colaborare științifică și tehnică, se prezintă de către organizațiile coexecutante informări periodice. Pregătirea, pe baza informărilor parțiale prezentate de organizațiile coexecutante, a unei informări de sinteză, care să cuprindă date privind stadiul atins de cercetări, precum și referiri la rezultatele cercetărilor realizate în cadrul temei respective, inclusiv concluziile științifice și tehnice referitoare la utilizarea rezultatelor cercetărilor finalizate, intră, de asemenea, în sarcina organizației principale.

Odată cu finalizarea lucrărilor de cercetări științifice, în cadrul temei respective, organizația principală, în colaborare cu organizațiile participante. pregătește un raport final privind rezultatele obținute, cu eforturile tuturor organizațiilor participante, precum și considerente sau propuneri de folosire a rezultatelor obținute, raport și propuneri ce se prezintă spre examinare țărilor.

Alături de aceste sarcini, ce-i revin în calitate de organizație principală, în contextul coordonării lucrărilor de elaborare a temei respective, organizației principale, la fel ca și celelalte organizații participante, îi revin sarcini concrete care decurg din programul de lucru privind efectuarea de cercetări științifice propriu-zise.

Pentru a putea îndeplini funcțiile ce-i revin, în calitate de organizație principală a coordonării lucrărilor de realizare a cercetărilor științifice din cadrul unei anumite teme, aceasta dispune de anumite drepturi convenite de comun acord de către țările membre ale C.A.E.R., drepturi care în cele mai multe cazuri constau în următoarele:

- să solicite de la organizațiile participante informări despre stadiul de desfășurare a cercetărilor, precum și despre rezultatele obținute în îndeplinirea prevederilor programului de lucru;
- să convoace și să organizeze, de comun acord cu toate celelalte organizații participante, consfătuiri științifice, conferințe și simpozioane avînd drept obiect problematica din tema care constituie obiectul coordonării cercetărilor științifice incluse în programul de lucru;
- să prezinte spre examinare organelor corespunzătoare ale C.A.E.R. prin delegația țării sale, propuneri privind problemele referitoare la dezvoltarea în continuare a colaborării în elaborarea temei respective.

Pornind de la principiile care stau la baza relațiilor de colaborare dintre țările socialiste în general, țările membre ale C.A.E.R. au convenit că îndeplinirea funcțiilor și sarcinilor de organizație principală în coordonarea lucrărilor de cercetare științifică și tehnică nu poate conduce și nici nu trebuie să conducă la situații care să creeze anumite avantaje sau privilegii pentru organizația principală sau pentru țara căreia organizația respectivă îi aparține, atît în ce privește efectuarea cercetărilor științifice și tehnice, cît și în ce privește folosirea rezultatelor cercetărilor obținute în comun.

Alături de organizația principală, în colaborarea tehnico-științifică pe baza coordonării, colaborează organizații participante. Funcțiile și sarcinile acestora decurg din necesitățile obiective ale colaborării în elaborarea temei și ele corespund întru totul principiilor care stau la baza colaborării dintre parteneri cu drepturi egale, indiferent de gradul lor de dezvoltare în domeniul științei în general sau într-o anumită direcție concretă. Astfel, organizațiile participante elaborează propuneri pentru întocmirea proiectului programului de lucru, precum și pentru măsurile necesare îndeplinirii prevederilor acestuia. Ele au sarcina să-și îndeplinească întocmai angajamentele asumate privind desfășurarea cercetărilor științifice, de proiectare sau experimentare, ori alte angajamente ce decurg din programul de lucru convenit, precum și sarcina de a prezenta organizației principale informări atît cu privire la stadiul de desfășurare al lucrărilor, cît și cu privire la rezultatele obținute în cercetările științifice sau alte date, necesare întocmirii raportului cu privire la finalizarea cercetărilor științifice pentru tema respectivă.

În același timp, participarea la efectuarea cercetărilor științifice și tehnice prin coordonare, asumarea unor angajamente ca acelea arătate mai sus, presupun, pentru fiecare din organizațiile participante, o serie de drepturi. Fiecare organizație are dreptul de a participa la consfătuirile științifice de coordonare, la conferințele tehnico-științifice, simpozioanele, consultațiile bilaterale sau multilaterale și celelalte manifestări științifice organizate în procesul elaborării temei științifice la care participă în conformitate cu programul de lucru convenit. De asemenea, fiecare organizație participantă are dreptul de a solicita organizației principale, precum și celorlalte organizații toate informările pe care le consideră necesare în vederea îndeplinirii obligațiilor ce și le-a asumat. De menționat că participarea unei organizații la elaborarea unei anumite cercetări prin colaborare conferă acelei organizații, deci și țării căreia îi aparține organizația respectivă, dreptul de a cunoaște și de a folosi rezultatele cercetărilor la care a participat.

Efectuarea cercetărilor științifice și tehnice prin coordonare, ca formă a colaborării în domeniul tehnico-științific, presupune organizarea unor consfătuiri de coordonare științifică. Organizarea acestor consfătuiri, obiectul lor, se convin de către organizațiile colaboratoare în conformitate cu normele în vigoare din fiecare țară membră a C.A.E.R. interesată în coordonarea cercetărilor pentru acea temă. Organizarea consfătuirilor constituie o condiție de mare importanță a desfășurării cercetărilor în colaborare și are loc pe măsura necesităților, rolul lor fiind, în principal, de a:

— constitui mediul organizatoric multilateral necesar convenirii sau precizării programelor de lucru;

— prilejui efectuarea nemijlocită a informărilor reciproce privind stadiul lucrărilor de cercetare în conformitate cu programul convenit, examinîndu-se diferitele aspecte apărute în procesul cercetării, la elucidarea cărora sînt interesate deopotrivă toate organizațiile participante;

— oferi organizațiilor participante posibilitatea examinării în cadru multilateral a prognozei rezultatelor posibile în cercetările pe care acestea le întreprind în contextul cercetărilor științifice efectuate pe plan mondial în tema respectivă, examinîndu-se, totodată, problemele mai deosebite ce se desprind în procesul cercetărilor științifice efectuate în legătură cu tema care face obiectul colaborării.

Prezența într-o țară sau alta, cu ocazia unor manifestări științifice, a unui mare număr de oameni de știință din toate celelalte țări participante la elaborarea prin coordonare a diferitelor teme de cercetare constituie, de fiecare dată, pentru țara gazdă, posibilitatea să beneficieze de utile schimburi de păreri care, în final, contribuie la stimularea forțelor de cercetare din țara respectivă în abordarea acelor teme de cercetare care contribuie într-o măsură cît mai eficientă la soluționarea problemelor ridicate de procesul de dezvoltare continuă a economiei naționale. De regulă, consfătuirile științifice de analiză și sintetizare a rezultatelor cercetărilor pentru temele realizate prin coordonare au loc în țara de reședință a organizației științifice principale pentru fiecare temă în parte.

Țara noastră care, după cum este cunoscut, în trecut a avut un nivel scăzut de dezvoltare științifică și tehnică, pune un accent deosebit pe accelerarea cercetărilor științifice și tehnice în diferite domenii, astfel ca rezultatele acestora să poată contribui mai eficient la dezvoltarea capacității sale economice, la ajungerea din urmă a țărilor dezvoltate din punct de vedere economic și tehnico-științific. În acest sens, colaborarea cu țările membre ale C.A.E.R., cu celelalte țări socialiste, precum și cu alte țări este chemată să-și aducă o contribuție din ce în ce mai sporită la efortul general în care poporul nostru este antrenat sub conducerea Partidului Comunist Român. Ca urmare, țara noastră participă la elaborarea prin coordonare a unui mare număr de teme, care reprezintă peste 60% din totalul temelor efectuate în cadrul C.A.E.R., în perioada cincinalului în curs, manifestîndu-și, în același timp, interesul să participe la peste 80% din temele prevăzute în programul de coordonare a cercetărilor științifice ce se vor realiza în perioada 1976—1980.

După cum s-a putut constata din cele prezentate anterior, preluarea de către organizația științifică a sarcinii de a coordona o anumită temă, creează pentru țara respectivă un plus de stimul în dezvoltarea cercetărilor științifice în direcția respectivă.

În acest context considerăm că va fi necesar ca, în procesul de convenire a organizațiilor coordonatoare ale temelor pentru perioada 1976—1980, să fie antrenate în mod cît mai echilibrat toate țările participante, astfel ca și pe această cale colaborarea să-și aducă o contribuție cît mai importantă la accelerarea procesului de apropiere și egalizare treptată a nivelurilor de dezvoltare economică, științifică și tehnică a țărilor membre ale C.A.E.R.

Radu CONSTANTINESCU

41) Nicolae Ceaușescu — „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. II, pag. 5 6 7. Editura Politică — București, 1968.

creștere economică

MODELUL DEMO-ECONOMIC OCTAV ONICESCU

DIN parcurgerea unei „panorame" generale a modelelor elaborate pînă în prezent aș începe prin a menționa cîteva concluzii privind stadiul actual și orientările în modelarea macroeconomică. **O primă caracteristică** a rezultatelor obținute pînă acum, după părerea mea, este **tratarea sintetică** a problemelor economice și sociale. În general, se pornește de la economia națională în ansamblul ei, oarecum detașată de suportul material (al resurselor) și de factorul demografic și, deci, reprezentată prin sectoare de producție, ramuri, sisteme de indicatori economici, și se urmărește apoi dinamica acestei economii, în condițiile în care resursele naturale și populația sînt, de regulă, variabile exogene modelului propriu-zis ; în același timp, realitatea socială este modelată tot cu ajutorul unor sisteme de indicatori (sociali) condiționați de structura parametrilor economici, și care nu reușesc totdeauna să surprindă, într-un mod operant și concret, o serie de caracteristici stricte ale vieții sociale (creația intelectuală, rolul științei și culturii, calitatea vieții sociale). **O a doua caracteristică** a rezultatelor obținute pînă acum în modelarea macroeconomică constă în **caracterul univoc** al considerațiilor, în general de la societate către natură (considerată cu resurse neprecizate, pasivă, „incapabilă" de reacții), și neglijînd deci „conexiunea inversă", de la natură către societate — nu numai sub forma „de soc" a problemei epuizării resurselor, ci și sub alte aspecte, ca influența creativității asupra vieții social-economice, abordarea de sistem a trecerii de la economia în sens unic la economia „cu ciclu", problemele cooperării în gestiunea rezervelor comune etc. Se înțelege de la sine că aceste observații nu urmăresc să diminueze marile realizări ale modelării macroeconomice moderne, ci să identifice acele trăsături a căror analiză și completare poate conduce la o lărgire a problematicii și la progresul domeniului.

Consecvenți unei autentice atitudini „de sistem", ar trebui să recunoaștem interesul pe care-l poate prezenta o altă abordare a vieții social-economice, completînd rezultatele atît de valoroase obținute pînă acum. În teoria sistemelor, se știe că un același sistem (de exemplu, sistemul național social-economic) poate fi modelat atît prin metode **sintetice** — adică pornind de la caracteristicile întregului către cele ale părților — cît și prin metode **morfologice** — plecînd de la componente către o viziune globală —, și că aceste abordări se completează reciproc, permițînd o mai bună cunoaștere a mecanismelor de funcționare ale sistemului și deci făcînd posibilă perfecționarea conducerii lui. După cunoștința mea, acest **punct de vedere morfologic** asupra dinamicii social-economice nu a fost încă dezvoltat sistematic în literatura de specialitate, și deci nici experimentat. O contribuție în acest domeniu are deci, de la început, meritul priorității pe plan mondial într-o problemă intens studiată pe toate meridianele.

Modelul demo-economic propus de acad. O. Onicescu urmărește să fundamenteze științific (teoretic și practic) punctul de vedere morfologic asupra dinamicii sismului național social-economic, constituind în același timp pentru conducerea socială un instrument util de analiză și perfecționare a vieții social-economice naționale.

CADRUL TEORETIC pe care îl propune acad. O. Onicescu pentru elaborarea unui nou tip de model al dinamicii social-economice, — numit, după elementele sale fundamentale, **model demo-economic** —, cuprinde încercarea de a descrie sistemul **național** social-economic pe baza unor parametri — factori elementari, inițiali, din care se „recompune" apoi structura sintetică, globală, a acestui sistem, îmbogățită însă printr-o serie de determinări care nu apar explicit în rezultatele obținute pînă acum prin alte metode.

Într-o primă formulare provizorie, acești parametri factori (sau „actorii" variantei de reprezentare a vieții economice naționale) sînt :

— persoanele (fizice, juridice etc.) P, care alcătuiesc mulțimea Π a persoanelor — morfele suportului modelului ; eventual, se poate imagina pe Π o structură ierarhizată.

— statul S — ca personalitate distinctă

— exteriorul **E** al statului (sau ambientul economico-social)

— resursele **N** (materiale și spirituale).

Se observă multi-structurile de sistem ierarhizat, în sensul lui M. D. Mesarovic, ce pot fi detaliate în acest cadru conceptual.

Starea acestor elemente la un moment dat t, **relațiile** (structura sistemului) și **dinamica** acestora sînt descrise cu ajutorul unor **conturi** (vectoriale) valorificate în moneda țării respective și a variațiilor acestor conturi.

Asociem, deci :

a) Persoanei $P \in \Pi$, contul vectorial $\bar{m}(P,t) = (m_0(P,t), \ldots m_s(P,t), \mu(P,t)]$, unde conturile componente $m_j(P,t)$, $j=0, \ldots$ sau semnificația descrierii stării persoanei P, la momentul t, în raport cu anumite categorii generale de venituri și cheltuieli (salarii, consum, impozite, economii etc.); contul

$$\mu(P,t) = \sum_{j=0} \alpha_j m_j(P,t), \text{ cu } \alpha_j \geqslant 0,\ j=0, \ldots s,$$

$$\sum_{j=0}^{s} \alpha_j = 1$$

— parametri reali (de pondere), are semnificația unui cont sumă, integrat, al conturilor componente. Populația π la un moment dat t poate fi deci descrisă prin fișierul general al conturilor.

$$m(\Pi,t) = [\bar{m}(P,t), P \in \Pi]$$

b) Statului S, la momentul t, contul $\bar{\mathcal{M}}(t) = M_0(t), \ldots, M_r(t)$ M(t) unde conturile componente $M_j(t)$, $0 \leqslant j \leqslant r$ pot avea interpretări diferite (de exemplu, fonduri fixe active, fonduri fixe pasive, fonduri circulante, investiții, rezerve de stat etc.), iar

$$M(t) = \sum_{j=0}^{r} \beta_j M_j(t), \text{ cu } \beta_j \geqslant 0,\ 0 \leqslant j \leqslant r,$$

$$\sum_{j=0}^{r} \beta_r = 1$$

are semnificația unui cont global de sinteză.

c) Ambientului economic-social E, la momentul t, contul vectorial $\Omega(t) = [\Omega_0(t), \ldots \Omega_l(t), \Omega(t)]$, unde conturilor componente $\Omega_j(t)$, $0 \leqslant j \leqslant l$ li se pot da interpretări diferite (de exemplu, import, export, credite etc.), iar

$$\Omega(t) = \sum_{j=0} \gamma_j \Omega_j(t), \text{ cu } \gamma_j \geqslant 0,\ 0 \leqslant j \leqslant l,$$

$$\sum_{j=0} \gamma_j = 1$$

are semnificația unui cont sintetic.

d) Resurselor N(naturii) la momentul t, contul vectorial $\mathbf{N}(t) = (N^0(t), \ldots, N_m(t), N(t))$, unde conturilor componente $N_j(t)$, $0 \leqslant j \leqslant m$, li se pot da interpretări diferite (de exemplu, resurse naturale, resurse intelectuale etc.) iar

$$N(t) = \sum_{j=0}^{m} \varepsilon_j N_j(t), \text{ cu } \varepsilon_j \geqslant 0,\ 0 \leqslant j \leqslant m,$$

$$\sum_{j=0}^{m} \varepsilon_j = 1$$

are semnificația unui cont sintetic. Trebuie menționat că prin restricții asupra stării (valorii) lui $\mathbf{N}(t)$ sau a unor componente ale sale, în model pot fi introduse aspecte **ecologice** (poluarea, conservarea mediului etc.).

În final, deci, modelul demo-economic va fi descris de **conturile** vectoriale

$$\{\bar{m}(\pi,t), \bar{\mathcal{M}}(t), \Omega(t), N(t)\}$$

și de **relațiile** între aceste conturi, modelate prin raporturi între variațiile respective (deterministe sau stohastice).

În cazul general, componentele conturilor pot fi obținute utilizînd iterat tehnici de arborescență (arbori logici, arbori de pertinență etc.) ; pentru identificarea legăturilor (structurii), poate fi folosită metodologia de analiză colectivă a sistemelor, experimentată la Laboratorul de cercetări prospective al Universității din București.

MODELUL DEMO-ECONOMIC propus de acad. O. Onicescu, permite astfel definirea unei concepții largi a analizei și proiectării proceselor și structurilor social-economice.

Citām astfel cîteva din problemele ce pot fi studiate pe această bază.

Cuprinderea factorului demografic ca factor endogen al unui model integrat, determinat de/și determinînd dinamica sistemului național social-economic. Într-adevăr, indicatorii globali ai sistemului se obțin combinînd convenabil diferite conturi-personale, ale statului, ale ambientului economico-social și ale resurselor, deci dinamica indicatorilor globali apare strîns legată de dinamica conturilor asociate. Din studiul conturilor ($\bar{m}\Pi,t$, se pot apoi deduce tendințele de variație în timp ale populației Π, deci se pot fundamenta ipoteze pentru evoluția factorului demografic. Implicațiile demografice ale strategiilor economice, ca și implicațiile economice ale mutațiilor demografice, își găsesc astfel un cadru natural de analiză și proiectare integrată.

● Analiza și proiectarea structurii populației și, mai general, a structurilor sociale pe baze demo-economice. Mărimile $m(\Pi, t)$ permit introducerea unor **distanțe** economice și sociale și a unor **topologii sociale** ce pot fi apoi analizate și chiar dirijate. **Distanța** economică-socială între persoanele P_1, P_2 poate fi definită printr-o distanță (convenabil introdusă) între conturile vectoriale $m(P_1, t)$ și $m(P_2, t)$. Se pot imagina astfel, de exemplu :

— **distanțe** referitoare la una sau mai multe componente ale conturilor ;

— **distanțe** globale ;

— **distanțe ponderate etc ;**

În acest cadru, se poate vorbi despre **vecinătăți** economico-sociale, despre convergențe, continuități etc. Structurile sociale și grupurile sociale pot fi analizate și proiectate utilizînd și aceste elemente. O serie de probleme privind dirijarea structurilor sociale, în sensul eticii și echității socialiste, își găsesc un

SCOLI · CURENTE · ECONOMIȘTI

„Societatea de consum", demitizată de autori burghezi

DEVENITA în ultimii ani unul din cele mai răspîndite mituri ale ideologiei burgheze, teoria „societății de consum" constituie o piesă nouă a arsenalului economiștilor burghezi. Supralicitînd rolul revoluției științifice și tehnice contemporane, autorii acestei teorii opun conceptului marxist de mod de producție pe acela de „stadiu al creșterii economice", care măsoară progresul societății exclusiv prin gradul de maturizare a forțelor de producție. În această viziune nedialectică, prospectologii burghezi consideră revoluția științifică și tehnică contemporană un fel de cale magică spre renovare socială spontană. Teoria „societății de consum" reprezintă o continuare a concepției lui W. Rostow despre „dezvoltarea stadială", expusă în 1961 în lucrarea al cărei subtitlu — „Un manifest ne-comunist" — îi evidențiază finalitatea ideologică. Acest pretins nou stadiu, al dezvoltării societății, situat dincolo de „perioada maturizării ei tehnice" ar fi caracterizat prin „suveranitatea consumatorului", prin tendința „de a se dirija tot mai multe resurse spre producția bunurilor de consum de folosință îndelungată și spre răspîndirea serviciilor cu o bază de masă" [1]*, prin dispariția sărăciei, șomajului și celorlalte flagele sociale ale capitalismului.*

Analizînd conținutul economic și politic al măsurilor întregului program guvernamental american de „securitate a veniturilor, J. Corson așează, totuși, în centrul „societății umane", ca factor motor și ca condiție a edificării sale, businessul, a cărui existență este inseparabilă de profit. „O diminuare a puterii businessului — spune el — ar avea consecințe sociale nefericite", astfel că „tocmai de aceea, și în rezolvarea problemelor de ordin social la care este antrenat, businessului trebuie să i se asigure, prin «suportul financiar de stat» condiții favorabile pentru obținerea profitului" [2]*).*

Așadar, înșiși economiștii burghezi care postulează „societatea de consum" sau a „relațiilor umane", invederează axioma marxistă că, atîta timp cît este conservată forma capitalistă de proprietate, sînt perpetuate și consecințele ei în plan economic și social, astfel că goana după profit continuă să constituie legea fundamentală a „societății de consum".

Confruntînd teoria „societății de consum" atît cu realitatea, cît și cu postulatele elementare ale științei economice privind primordialitatea producției asupra tuturor celorlalte sfere ale reproducției sociale, chiar și unii economiști burghezi au început să pună sub semnul întrebării veridicitatea acestui concept. „Se pare că expresia «societate de consum» — afirmă, bunăoară, Pierre Kende — ne readuce în atenție trei aspecte bine distincte ale realității și anume : 1. cantitatea bunurilor consumate ; 2. rolul consumatorului ; 3. statutul social al actului de consum. Primul aspect ne evocă ideea abundenței, al doilea — puterea sau supunerea consumatorului, iar al treilea — libertatea sau alienarea acestuia" [3]*). Este sugestiv că, încercînd o critică a conceptului de „societate de consum", acesta apreciază că „adepții prea entuziaști (ai teoriei menționate — n.n.) ... au vulgarizat concepția economică. ...Nu se pot trece sub tăcere argumentele care se înmulțesc, nu contra realității progresului tehnico-economic, ci contra susținerii unui raport cvasiautomat între progresul tehnic și bunăstarea generală"* [4]*).*

Pe de altă parte, însuși J. K. Galbraith, în lucrarea sa „The Affluent Society", remarcă, totuși, agravarea dezechilibrului dintre „opulența" consumului privat și „sărăcia" consumului public. Chiar și Jean Fourastié, unul din principalii susținători ai teoriei „societății de consum" (în varianta „terțiară"), este nevoit să recunoască persistența inechității sociale, a traumatismelor sociale, politice și psihice pe care progresul științific și tehnic le produce asupra oamenilor. „Probabil — spunea el — că centrul conflictului trebuie căutat în contradicția dintre aspirațiile pe care omul le poartă în sufletul său și deziluziile pe care realitatea i le impune trupului său, dintre ceea ce Rimbaud a denumit «viața adevărată» — astfel cum o dorim noi — și viața adevărată pe care trebuie să o suportăm. Drama care domină toate acestea este aceea a condiției umane. Se poate conta pe progresul tehnic pentru ca acesta să dea oamenilor aparate electrice de ras sau televizoare, dar pentru ca el să le dea dreptate, înțelepciune, fericire — aceasta este o altă chestiune" [5]*).*

Mărturii semnificative provin exact din țara în care s-a trîmbițat cel mai mult mitul „societății de consum". Lester Thurow, bunăoară, menționa, în 1969, că ponderea familiilor sărace în totalul familiilor din SUA nu s-a redus, ci a rămas tot la nivelul de 20% ca și acum două decenii [6]*). Robert Bendiner afirma și el deschis că „sărăcia în America tinde a fi o stare permanentă"* [7]*), iar cunoscutul apologet american al capitalismului, L. Kelso, scria : „Cu puține excepții, familiile care depind întru totul numai de muncă nu sînt în situația de a avea posibilități de cumpărare a obiectelor de consum ce le sînt necesare"* [8]*).*

Deși prospectologi burghezi ca Daniel Bell, A. Touraine, J. Wiener, H. Kahn etc. trîmbițează, în ciuda faptelor, depășirea erei exploatării omului de către om, este semnificativ că J. Corson, susținător al teoriei „societății umane", remarcă faptul că marile mișcări de masă din anii '60 au pus net în evidență gravitatea disparităților economice și sociale, creînd „o foame națională pentru o societate nouă, mai bună, o societate umană, în care viața să fie mai de trăit pentru orice individ" [9]*).*

N-am putea încheia aceste scurte considerații privind conceptul de „societate de consum" fără a invoca și părerea unui critic nemarxist american al acestei teorii, H. Marcuse, care, ca să zicem astfel, de la fața locului, infirmă teza dispariției claselor sociale antagoniste în societatea americană. Acesta apreciază, bunăoară, că „dacă muncitorul și patronul său privesc același program TV, dacă secretara se îmbracă la fel ca fiica patronului, dacă toți citesc același ziar, această situație nu indică dispariția claselor" [10]*).*

Acesta este cadrul social al „societății umane" și al „societății de consum" în optica înșiși autorilor lor. Nu numai că nu avem de-a face cu o „societate de consum", dar, sub această nouă titulatură, se ascunde aceeași esență social-economică, capitalismul. Acesta este, ce-i drept, altul decît cel clasic.

Gh. CIULBEA
Gh. MIRICĂ

1) W. W. Rostow, The Stages of Economic Growth, New York, 1961, p. 52

2) J. Corson, The Humane Society, New York, McGrow Hill 1971, p. 299

3) Vezi : „L'Esprit", Franța, dec. 1969 p. 851.

4) J. Corson, op. cit. p. 278.

5) Jean Fourastié și Claude Vimont, Historie de demain, PUF, Paris, 1968 p. 119—120.

6) L. Thurow, Poverty and Discrimination, Washington, 1969, p. 24.

7) R. Bendiner, Poverty is a Tougher Problem. În „Poverty and Wealth in America", New York, 1970

8) L. Kelso and P. Hetter Quality of Economic Opportunity through Capital Ownership. In : „Social Politics for America in the Seventies" New York, 1968 p. 5.

9) J. Corson, op. cit. p. 296.

10) H. Marcuse, L'Homme unidimensionnel. Paris, Les Editions de minuit, 1968, p. 10

cadru natural de studiu. Se remarcă interesul **prospectiv** al acestor considerații, capabile să fundamenteze strategii întemeiate pe înlăturarea unor eventuale disfuncții viitoare, identificate din tendințele de variație nedorită a structurilor sociale. Trebuie menționat totodată că introducerea și utilizarea **topologiilor sociale** permite analiza și proiectarea unor procese ca urbanizarea și evoluția balanței forței de muncă.

● Studiul integrat al resurselor materiale și spirituale ale sistemului național și proiectarea integrată a obiectivelor economico-sociale, după criterii de optimalitate ce țin seama de toate aceste resurse. Dintre implicațiile acestui punct de vedere, se remarcă :

— Noi perspective asupra raportului dintre creșterea economică și resursele materiale și spirituale ; într-adevăr, în sensul modelului demo-economic O. Onicescu, resursele integrate (materiale și spirituale) nu mai apar aprioric limitate, cel puțin una dintre aceste resurse — creativitatea științifică, tehnologică și socială — reînnoindu-se cu fiecare generație și poate chiar sporindu-și importanța. Întrebarea corect formulată privind limitele creșterii ar trebui să sune astfel : care este ritmul de utilizare a resurselor materiale finite, ce este compensat de creșterea creativității ? Cadrul problemei pare sensibil lărgit.

— Noi perspective asupra eficienței schimburilor (transferurilor) între sistemul demo-economic național și alte sisteme demo-economice externe, în scopul atingerii unor obiective naționale (prin explorarea tuturor strategiilor de cooperare, inclusiv în utilizarea pentru schimb a resurselor și produselor spirituale).

Problemele ridicării eficienței **creației** științifice, tehnice, cultural-artistice ca mijloace de atingere a unor obiective sociale își găsesc un cadru natural de studiu. Corelarea optimală a obiectivelor economice și sociale cu resursele naționale (materiale și spirituale), ca și stabilirea strategiilor și politicii științei sînt aspecte ce pot fi cercetate în acest context.

● Calitatea vieții sociale, analiza și proiectarea acestui indicator global, în mod concret, pentru întreaga populație, studiul extremelor și grupărilor după acest criteriu, în spiritul orînduirii socialiste. Dezvoltările propuse permit identificarea **modelelor individuale** asupra fenomenelor social-economice și **atitudinii** în fața diferitelor strategii.

Dezvoltarea acestui model, într-un cadru organizat, de către echipe multidisciplinare, ar permite obținerea unor rezultate concrete, legate de practica social-economică, care să sublinieze interesul unei contribuții românești într-un domeniu de mare interes al epocii noastre.

conf. dr. Mihai BOTEZ

FIȘE

Cursuri internaționale de management

● După cum a anunțat recent prof. German Wegmann, directorul Școlii superioare din Bielefeld (R.F.G.), instituția pe care o conduce a încheiat un acord cu Școala superioară de comerț și administrația întreprinderilor din Amiens (Franța) și cu Școala politehnică din Leeds (Anglia), în scopul organizării unor studii economice comune, sub denumirea de „Programul european de management", destinat țărilor vest-europene.

Cursanții vor avea posibilitatea să urmeze — timp de doi ani — un ciclu de studii complementare, ce se vor efectua succesiv în cele trei centre (fiind urmate de stagii în întreprinderi din țările menționate). Aceste cursuri, al căror obiectiv îl constituie formarea unor cadre de conducere deosebit de calificate, vor fi urmate deocamdată de un număr de 18 specialiști din fiecare țară participantă.

ȘTIINȚĂ ȘI SOCIETATE

Cu privire la teoria generală a revoluției științifice și tehnice [IV]

DESPRE UNELE PROBLEME TEORETICE CONTROVERSATE

EXISTĂ autori (foarte puțini la număr) care vorbesc despre **existența a două revoluții — revoluția științifică-tehnică și revoluția tehnică-științifică** — ca de două procese revoluționare **distincte** cu caracteristici și obiective **distincte**. Există unii (tot puțini la număr) care neagă, în fond, existența RST și vorbesc, în schimb, despre revoluția forțelor de producție. Consider că, la nivelul actual al elaborărilor teoretice în acest domeniu, asemenea afirmații nu sînt justificate și nu pot avea alte consecințe decît de a semăna anumite confuzii.

Este cunoscut și unanim sau aproape unanim acceptat și în orice caz reunind părerea celor mai cunoscuți gînditori și specialiști din lumea întreagă că, spre mijlocul secolului nostru, s-a produs o revoluție științifică de o amploare și profunzime necunoscută pînă acum, prelungire, într-un fel, a revoluției științifice care a avut loc la începutul acestui secol. Nu e cazul de a insista aci asupra acestei probleme, dar despre această temă s-au scris, în ultimele două decenii, numeroase studii și lucrări.

A avut loc, de asemenea, o nouă revoluție tehnică, caracterizată în special prin apariția automatelor, a mașinilor de calcul electronice la nivelul producției și și la nivelul conducerii proceselor de producție, cît și a proceselor decizionale.

Confuzia celor care vorbesc, pe de o parte, despre o revoluție **științifică-tehnică** și, pe de altă parte, despre o revoluție **tehnică-științifică**, ca despre două procese revoluționare distincte, deși complementare, provine, cred, de acolo că autorilor respectivi nu le e suficient de clară **corelația** ce există între știință și tehnică, între revoluția științifică contemporană și revoluția tehnică contemporană ; că nu analizează cu suficientă atenție **evoluția istorică a acestei corelații**, care n-a rămas neschimbată de-a lungul secolelor.

Este cunoscut (pentru a nu face aci o întreagă incursiune istorică) că revoluția tehnică de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea — baza, sîmburele primei revoluții industriale — n-a avut loc ca urmare a unei revoluții în domeniul științelor naturii. Ea a fost rodul — mai mult empiric — al muncii de creație a unor meseriași talentați, aproape fără nici o bază teoretică. Specificul situației contemporane constă tocmai în aceea că marea revoluție tehnică este fructul nemijlocit al unei revoluții în domeniul științelor teoretice ale naturii, că cele două procese revoluționare (în știință și în tehnică) se contopesc într-un singur șuvoi revoluționar, că știința, situîndu-se în fruntea progresului, a revoluției științifice-tehnice, indică calea dezvoltării tehnicii, a producției. Dacă revoluțiile științifice din trecut au avut loc fie într-una, fie în altă ramură a științei (în astronomie în secolul al XVI-lea, în chimie în secolul al XVIII-lea, în biologie în secolul al XIX-lea), dacă revoluția tehnică a avut loc la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, deci fără o legătură strînsă cu diferite ramuri ale științei, între știință și tehnică, RST ce se desfășoară sub ochii noștri are drept particularitate specifică faptul că revoluția are loc în știință și tehnică, că **revoluția din științele naturii și revoluția din tehnică reprezintă doar două laturi ale unuia și aceluiași proces revoluționar — RST.** Totodată se pune în relief faptul că descoperirea noilor legi ale naturii, elaborarea de noi teorii științifice devin o condiție prealabilă pentru crearea unor ramuri tehnice principial noi.

Firește nu se poate nega și influența inversă, a tehnicii asupra descoperirilor științifice, dar ceea ce constituie tocmai trăsătura specifică, preponderentă a procesului revoluției contemporane în știință și tehnică este rolul decisiv al științei, al marilor descoperiri științifice asupra schimbărilor radicale din tehnică. Mecanismul influenței reciproce dintre știință și tehnică este astăzi de asemenea natură, încît desfășurarea impetuoasă a RST depinde, aș zice în întregime, de felul în care sînt și vor fi abordate în continuare și, firește, descifrate fenomenele pînă acum necunoscute ale naturii, legile ei, esența acestor fenomene. Dezvoltarea cu succes a tehnicii și a producției este condiționată de realizarea cercetărilor teoretice din domeniile științelor **fundamentale.**

Ar fi greșit să se considere și astăzi ca just ceea ce a fost valabil în trecut și anume că hotărîtor în dezvoltarea științei ar fi „comanda" producției. Legătura dintre știință și producție are, în condițiile RST, un caracter mult mai complex. Legitățile interne ale dezvoltării științei au o pondere mult mai mare ; descoperirile principiale în domeniul cercetărilor fundamentale sînt acelea care au devenit sursa revoluționară a schimbărilor în condițiile materiale ale vieții.

Mai trebuie clarificată o chestiune. Ce este, în fond, revoluția științifică și tehnică (sau tehnico-științifică) ? Este o revoluție a forțelor de producție ? Este o revoluție în sistemul relațiilor sociale ? Fără a considera că epuizează problema, se admite, îndeobște, că **RST reprezintă schimbarea calitativă** (revoluționară) **în știință și tehnică, schimbarea radicală în structura și dinamica forțelor de producție, a producției societății contemporane, schimbarea radicală a situației omului în sistemul forțelor de producție și transformarea radicală a condițiilor materiale ale vieții societății** (aci nu este vorba despre consecințe economice și social-politice ale RST, ceea ce constituie o altă problemă, care nu poate face parte din definiția propriu zisă a RST. Revoluția forțelor de producție — deși tehnica face parte din forțele de producție —, schimbările în sistemul relațiilor sociale reprezintă, deci, nu esența, ci **consecința** revoluției contemporane în știință și tehnică).

Revoluția științifică-tehnică sau revoluția tehnică-științifică acoperă, exprimă deci **aceleași** conținut, sînt doi termeni pentru **aceeași** noțiune. Revoluția în știință, revoluția în tehnică, revoluția în producție nu sînt procese identice ; ele reprezintă **verigi diferite ale procesului unic revoluționar din domeniul științei, tehnicii și producției, organic și inseparabil legate între ele.** Depășirea ritmului progresului tehnic de către dezvoltarea științei nu este un fenomen întîmplător și temporar, ci reprezintă tocmai o trăsătură specifică a RST. Termenul de **științifică** stă pe primul loc în expresia „revoluție științifică-tehnică" și aceasta se explică prin însăși esența lucrurilor, căci știința are rolul factorului conducător în raport cu tehnica și producția.

Unii autori consideră că nu mașinile automate, ci **mașinile de calcul electronice** ar reprezenta **esența RST**, că calculatoarele (ordinatoarele) ar reprezenta ceva echivalent cu mașina-unealtă, esența, sîmburele primei revoluții industriale. Firește, ar fi greu de negat importanța deosebită a mașinilor electronice de calcul. Tot atît de greșită este însă și negarea importanței mașinilor automate în evoluția tehnicii de producție, negarea faptului că tocmai **mașina-automată** (la fel ca pe vremuri mașina-unealtă) reprezintă saltul calitativ în dezvoltarea tehnicii de producție.

Trebuie spus că în procesul secular al înlocuirii treptate a omului prin mașini (în primul rînd în procesele de producție) mașina automată reprezintă acel stadiu care duce la înlocuirea efortului fizic al omului : ea reprezintă în acest sens un salt calitativ. Mai trebuie subliniat că mașina automată intervine nemijlocit în procesul de producție.

Desigur, există diferite trepte ale însăși automatizării. Și este neîndoios că **cibernetizarea** (folosirea calculatoarelor în procesele de producție automatizate, unirea mașinilor electronice cu sisteme automatizate de mașini, pătrunderea tehnicii electronice în cele mai diferite sfere ale activității practice și de cunoaștere a omului) reprezintă etapa superioară a automatizării, căci ea permite și înlocuirea **anumitor** (nu a tuturor cum cred unii) funcții intelectuale ale omului.

Mașinile electronice de calcul intervin, în special, în **conducerea** proceselor de producție, intervin la nivelul **luării deciziilor.** Mașinile automate intervin, în special, în procesul de producție propriu-zis. Automatizarea și cibernetizarea reprezintă sîmburele RST. Probleme legate de **biologizarea tehnicii** și a producției, cît și probleme **psihologice** vor ocupa în viitor un loc tot mai important în procesul RST.

Clarificarea acestei probleme are nu numai o importanță teoretică, ci și una practică, căci de aceasta depinde și adoptarea unor hotărîri cu privire la promovarea unei anumite politici în acest domeniu, cu repercusiuni serioase asupra producției bunurilor materiale în general.

A considera că **industrializarea ar fi o sarcină a RST**, așa cum se mai întîlnește în unele texte, înseamnă a nu înțelege, pe deplin, nici esența industrializării, nici esența RST. Industrializarea a fost sarcina și emanația primei revoluții industriale. Revoluția industrială a reprezentat punctul de pornire al industrializării capitaliste. În multe țări ale lumii industrializarea economiilor a fost înfăptuită în condițiile relațiilor de producție capitaliste, creîndu-se, încă în decursul secolului trecut, marea industrie mecanizată (mașinistă). În multe țări ale lumii procesul de industrializare n-a fost terminat în condițiile capitalismului. Aceasta se referă și la majoritatea țărilor din estul Europei care au pășit pe calea socialismului.

Trebuie spus că, în concepția lui Marx, socialismul apărea ca o consecință a industrializării și nicidecum ca o metodă de industrializare. Industrializarea reprezintă, de fapt, condiția prealabilă, punctul de pornire pentru edificarea unei societăți socialiste. Țările democrat-populare din Europa s-au văzut obligate de a realiza industrializarea economiilor (pe care burghezia nu a dus-o pînă la capăt), căci fără industrializare nici nu putea fi vorba de socialism în adevăratul sens al cuvîntului. Aceasta (industrializarea) n-a fost considerată însă obiectivul final al marilor transformări materiale, sociale.

Industrializarea, respectiv **desăvîrșirea** procesului de industrializare, în aceste țări, s-a realizat, preponderent (dacă nu chiar în exclusivitate), prin metode **extensive** ale creșterii. Faptul că această etapă a coincis cu începutul RST pe plan mondial a impus, cu necesitate, aplicarea unor noi metode de dezvoltare a industriei (după rezolvarea sarcinilor industrializării propriu-zise). Este vorba de metoda dezvoltării **intensive** a industriei, a economiei. Mai precis se cer îmbinate metodele **extensive și intensive ale creșterii,** ceea ce nu este identic, cum mai cred unii, cu vechea concepție și metodă de industrializare.

Sarcina principală actuală în aceste țări nu mai este industrializarea sau continuarea procesului de industrializare (în concepția clasică), ci **trecerea de la metoda extensivă la cea intensivă de dezvoltare, dezvoltarea industriei prin folosirea marilor cuceriri ale RST.** Numai în acest fel își creează socialismul propria, adecvata sa bază tehnico-materială. Dezvoltarea socialismului prin folosirea marilor cuceriri ale RST (pe care trebuie s-o ducă la bun sfîrșit) reprezintă obiectivul strategic principal al progresului social contemporan. De felul cum se va dezvolta RST și cum vor fi folosite cuceririle ei în edificarea noii societăți depinde însăși soarta socialismului, căci viitorul omenirii nu este un dat dinainte, nu este predeterminat (teleologic), mișcarea socială nu are loc în mod automat, prin forța unei inerții, progresul nefiind un simplu mers liniar către o destinație cunoscută dinainte ; socialismul este, va fi rodul luptei noastre conștiente.

AU FOST ABORDATE aci doar unele probleme teoretice ale revoluției științifice și tehnice controversate pe plan internațional. Prezentul articol nu epuizează, nici pe departe, problematica, nu dă un răspuns complet problemelor puse în discuție și nici n-are pretenția de a fi spus ultimul cuvînt. În domeniul disputelor științifice așa ceva probabil nici nu există.

Este foarte important însă, a elucida aceste (și alte) probleme teoretice sub diferitele lor aspecte, căci ele au menirea de a lumina drumul care trebuie parcurs și, firește, nu este de loc indiferent cum și în cît timp va fi parcurs acest drum. Viitorul nu este un obiect predeterminat și nici nu poate fi cunoscut, așa cum cunoaștem, de pildă, trecutul. Viitorul depinde de condițiile sociale și de felul **cum vor fi folosite** cuceririle progresului științific și de justețea politicii științifice. Or, această politică, ca orice altă politică, este o artă a posibilului și fixarea unor obiective imposibile n-ar face altceva decît să ducă politica științifică la eșec. La aceasta mai trebuie, firește, adăugat neapărat că și posibilitățile cresc continuu, pe măsura înaintării RST și a experienței social-istorice a omenirii.

În acest context, trebuie amintit și faptul că, în condițiile RST, cînd știința are un nou rol social, se schimbă însuși caracterul activității științifice, activitatea oamenilor de știință reprezentînd un fel deosebit de producție — producția de noi cunoștințe. Problemelor logicii și metodologiei științei, structurii logice a gîndirii științifice li se acordă în aceste condiții o atenție mult mai mare ca înainte. Desfășurarea cu succes a RST, care este însoțită de schimbarea structurii logice a științei, este condiționată de noi elaborări ale problemelor filozofice ale științelor naturii, de ridicarea lor pe noi trepte calitative ale însăși filozofiei marxiste.

prof. dr. ing. Valter ROMAN

ECONOMIE MONDIALĂ

PRIORITĂȚI ÎN POLITICA ENERGETICĂ

Corespondențe speciale din Varșovia, Berlin și Belgrad

RĂSPUNZÎND interesului cititorilor noștri pentru preocupările existente în alte țări privind dezvoltarea bazei energetice și a cercetărilor în acest domeniu, ca și pentru asigurarea unui consum rațional de energie și combustibili, ne-am adresat corespondenților de presă români acreditați în cîteva țări socialiste europene, rugîndu-i să ne transmită aspectele cele mai actuale pe această temă. Publicăm în continuare relatările lor de la fața locului.

R.P. POLONĂ

DEZVOLTAREA BAZEI DE COMBUSTIBIL

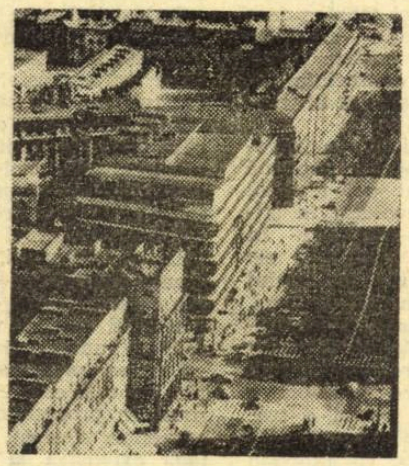

CÎND ȚĂRILE din Europa occidentală închideau minele de cărbuni, Polonia investea miliarde de zloți pentru dezvoltarea și modernizarea lor. Promovînd o asemenea politică, declara recent vicepremierul Jan Mitrega, Polonia a rezistat modei de a-și baza dezvoltarea potențialului energetic pe petrol și a dat dovadă de clarviziune. Și aceasta cu atît mai mult cu cît țara beneficiază de mari zăcăminte de cărbuni nu numai în regiunile tradiționale din vest, ci și în voivodatele centrale. În anul 1973 s-a obținut o producție de 156 milioane de tone lignit și 38 milioane tone cărbune brun. Anul 1974 va marca o creștere a acestei cifre, ca urmare a măsurilor de modernizare a minelor și de construire a altora noi, la 162 milioane tone de lignit.

În ierarhia mondială a producătorilor de cărbune Polonia ocupă locul cinci, iar în ceea ce privește cărbunele brun locul patru. Un asemenea nivel al producției — sublinia revista „Zycie Gospodarcze" — permite nu numai satisfacerea nevoilor proprii ale industriei și ale altor ramuri ale economiei, ci și sporirea exportului. Astfel, în anul 1973 Polonia a livrat pe piețele mondiale 34 milioane tone lignit, 7,5 milioane tone cocs și peste 4 milioane tone cărbune brun. În acest an exportul de cărbune se va accentua și mai mult pentru a obține fonduri suplimentare.

Cei aproape 30 de ani care s-au scurs de la instaurarea puterii populare au fost martorii unor creșteri impresionante a producției carbonifere poloneze. Imediat după război cărbunele, care constituia singura sursă de energie, era insuficient, atît pentru nevoile orașelor, cît și ale industriei. În același timp el reprezenta singura marfă de export, cu toate că producția era scăzută, iar oamenii evitau să lucreze în acest domeniu care implica mari riscuri și mari eforturi. Astăzi, datorită organizării proceselor de producție, munca a fost mult ușurată, și mai productivă; colective ca cele de la mina ultramodernă Jan au reușit să doboare recorduri mondiale. În ceea ce privește securitatea muncii, Polonia se mîndrește prin faptul că are unul din cele mai scăzute proporții de accidente (0,70 la 1 milion tone cărbune extras).

Dezvoltarea producției de energie electrică se află în strînsă interdependență cu dezvoltarea industriei carbonifere, întrucît centralele electrice poloneze sînt în proporție de 95% termocentrale pe bază de cărbune. Industria electroenergetică produce în prezent de 20 de ori mai multă energie electrică decît în perioada antebelică. În 1972 s-au produs 76,5 miliarde kWh energie electrică, iar puterea instalată este de 16 000 MW. Și aici se prevede intensificarea investițiilor. Potrivit prevederilor planului, în 1975 se va obține o producție de 97,5 miliarde kWh, iar în 1980 — 145 miliarde kWh, puterea instalată a centralelor urmînd a ajunge la sfîrșitul deceniului actual la 25 000 MW.

O asemenea dezvoltare se bazează pe bogatul potențial al industriei carbonifere, pe capacitatea industriei constructoare de mașini în plină dezvoltare, precum și pe existența unui detașament puternic de cadre tinere de specialiști cu o înaltă calificare. „Nu ascundem faptul — scria în buletinul său Agenția „Interpres" — că după război majoritatea instalațiilor destinate noilor centrale electrice erau importate. În prezent cota importului în construcția centralelor este numai de 5% și acest procent va cunoaște în viitorii ani o descreștere".

Uzinele mecanice poloneze și-au însușit într-un timp record tehnologia necesară producerii turbinelor cu o capacitate de 215 MW și produc în prezent turbine de 350 MW, urmînd ca în viitor să adopte și alte tipuri, de 500 și 600 MW. De pe acum în Polonia există centrale gigant cu o putere de peste 1000 MW, una de 2000 MW la Turoszef, iar nu peste mult timp cea de la Polinec va avea 2500 MW.

Referindu-se la programul de dezvoltare a energeticii poloneze, ing. Boleslaw Bartoszek, adjunct al ministrului industriei miniere și energetice, sublinia importanța noilor investiții alocate acestui sector al economiei naționale care vor permite îndeplinirea sarcinilor planului cincinal cu nouă luni înainte de termen. El releva că accelerarea lucrărilor de construcție a obiectivelor energetice „va avea drept rezultat satisfacerea nevoilor interne crescînde de energie, precum și sporirea livrărilor de energie în străinătate, inclusiv în unele țări vesteuropene".

Paralel cu dezvoltarea potențialului clasic de energie electrică, avîndu-se în vedere necesitățile viitoare ale economiei naționale, sînt studiate posibilitățile exploatării altor surse de energie. Printre acestea se numără și programul de construire de centrale atomice. Prima centrală atomică poloneză de 440 MW va fi dată în exploatare în 1982 ; în 1990 puterea instalată a centralelor atomice poloneze va ajunge la 3500 MW.

Revista „Perspektywy", într-un articol intitulat „Criza energetică și noi", sublinia că „fenomenele de criză din Occident nu pot să ne lase indiferenți, deși nu ne afectează direct". Săptămînalul amintit explica că Polonia importă din Occident o serie de carburanți lichizi, precum și materii prime necesare industriei chimice și constructoare de mașini. În total 13% din acest import se efectuează din țările capitaliste, astfel că se impune limitarea importului de materii prime din aceste țări datorită creșterii rapide a prețurilor pe piața mondială. Paralel, guvernul polonez, a adoptat la sfîrșitul anului trecut un program de folosire rațională a potențialului de materii prime și materiale, care vizează de fapt toate sferele economiei naționale.

Decizia guvernului cunoscută sub denumirea de „Program pentru economisirea carburanților, energiei, materiilor prime și materialelor" se înscrie, după cum sublinia „Trybuna Ludu", în mod armonios pe linia hotărîrilor Plenarei a VIII-a a C.C. al P.M.U.P., reprezentînd o expresie a îndeplinirii lor cu consecvență. Acționînd în baza acestui program, responsabilii ministerelor de resort și ai întreprinderilor au prezentat o analiză detaliată a dimensiunilor și structurii rezervelor de materii prime, urmînd ca, comerțul exterior să tragă concluziile necesare în vederea limitării importurilor de materii prime. În domeniul economisirii consumului de carburanți s-au adoptat o serie de măsuri, printre care citățm : reducerea parcului de mașini al întreprinderilor de stat, reducerea vitezei de circulație la 80 km/oră, limitarea curselor aeriene pe liniile interne. O ultimă măsură a vizat majorarea prețurilor la benzină și lubrifianți, care, după cum sublinia într-un comentariu agenția P.A.P., „a fost dictată și de necesitatea utilizării lor rționale și economicoase".

Aplicarea consecventă a acestui complex de măsuri, se apreciază la Varșovia, oferă o garanție pentru îndeplinirea cu succes a planului de 1974, al patrulea an al cincinalului polonez.

Gheorghe CIOBANU

R.D. GERMANĂ

FOLOSIREA RAȚIONALĂ A ENERGIEI

FOLOSIREA rațională a resurselor energetice este o problemă mereu în actualitate în R.D.G. Pentru a stabili coordonatele pe plan național ale imperativului economic — folosirea rațională a energiei — din 1970 Consiliul de Miniștri organizează anual un seminar pe această temă la care participă factori de răspundere din toate ministerele economice. Aceste seminarii sînt definite ca un eveniment de primă importanță în viața economică a țării.

Un aspect esențial al planificării pe termen lung a economiei energetice constă în folosirea maximală a resurselor proprii de energie electrică prin intensificarea procesului de exploatare și transformare a energiei. În actualul plan cincinal 1971—1975 baza energetică ocupă un loc deosebit de important în planul de investiții, avîndu-se în vedere că va trebui realizată o putere instalată de energie electrică de 5000 MW, prin construirea de mari termocentrale pe baza cărbunelui brun autohton ca și a unei centrale electrice nucleare de 880 MW.

Pînă în 1980 vor trebui deschise noi exploatări carbonifere însumînd 45% din actuala capacitate în vederea înlocuirii exploatărilor epuizate. Baza energetică a R.D.G. se completează cu exploatarea zăcămintelor proprii de gaze naturale. Producția lor a crescut de la 2,8 miliarde mc în 1972 la 7 miliarde mc în 1973. Principala contribuție care se așteaptă din partea tuturor compartimentelor economiei naționale constă în scăderea planificată la limita minimă posibilă a consumului specific de energie și în folosirea și transformarea rațională a energiei. De notat că două treimi din sporul planificat al producției de mărfuri urmează să fie realizat fără cheltuieli suplimentare de energie. O problemă esențială a aprovizionării cu energie a R.D.G. constă, printre altele, și în faptul că pînă în 1980 necesitățile crescînde de păcură și gaze naturale depășesc resursele existente. Aceasta impune criterii riguroase în folosirea acestui purtător prețios de energie. Combustibilii lichizi și gazele natu-

---

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

L'EXPRESS

Experiența monedelor flotante

„AȘADAR am intrat în lumea schimburilor flexibile. Sau flotante. Sau fluctuante. Adică într-o lume în care nici o monedă nu are paritate fixă în raport cu o alta și își găsește valoarea zilnic pe piața schimburilor valutare.

Flexibilitatea monedelor este o tradiție engleză. Se poate spune că ea își are originea în „Tratatul asupra reformei monetare" al lui John M. Keynes (1930). Aceasta era însă o teorie străină atît europenilor continentali, cît și americanilor. Abia în 1950, Milton Friedman, șeful școlii de la Chicago, a scris primul său articol în care preconiza flexibilitatea. Cîțiva ani mai tîrziu, el și-a dezvoltat ideea în lucrarea „Un program pentru stabilitate monetară".

În realitate, lumea a mai trăit experiența schimburilor flexibile. După crahul de pe Wall Street din 1929 a început marea criză cu cortegiul său de șomeri. Într-o primă perioadă guvernele au anunțat că ele vor apăra pînă la capăt paritatea monedei lor și echilibrul bugetului. Apoi, în septembrie 1931, Marea Britanie a hotărît ca lira sterlină să devină o monedă flexibilă. Statele Unite i-au urmat la mai puțin de doi ani, apoi au urmat toate celelalte monede. Franța a fost una din ultimele țări care s-a raliat, în 1936.

Această scurtă experiență a lăsat o impresie proastă tocmai pentru că ea s-a desfășurat în cel mai nefast climat economic de la apariția erei industriale.

Ne găsim într-o perioadă tulbure. În fața scumpirii produselor petroliere, balanțele de plăți ale țărilor occidentale vor fi în majoritatea lor deficitare. Va trebui găsit un nou echilibru care va permite, poate, paritățI fixe. Dar pînă atunci este nevoie de un sistem care să se adapteze împrejurărilor.

Primul avantaj al cursurilor flotante, într-o perioadă agitată, este frînarea mișcărilor speculative ale capitalurilor. În măsura în care, la 18 ianuarie se credea că marca nu va putea niciodată valora la Paris mai mult de 1,76 franci și că Banca Franței este gata să furnizeze mărci la acest preț în cantități nelimitate, acest curs de schimb fix era o incitare la speculă. Din momentul în care cursul mărcii a putut să crească, specula se corectează de la sine, întrucît vînzînd franci, speculanții fac să crească cursul mărcii.

Al doilea avantaj este legat de primul. El permite să se facă economii de rezerve. Este evident că institutul de emisiune nu mai trebuie să furnizeze monede străine la cerere. El poate deci folosi în alt mod rezervele sale. De acum înainte, Franța poate plăti în dolari și în aur importurile sale de petrol. În cartea citată mai sus, Milton Friedman propusese de altfel încă din 1962 ca Statele Unite să renunțe la stocurile lor de aur pentru a le vinde pe piața liberă.

Al treilea avantaj constă în reintroducerea mecanismelor automate de ajustare a schimburilor externe. Un deficit al balanței de plăți antrenează automat o scădere a valorii monedei pe piețele de schimburi. Deci, importurile sînt mai scumpe și se reduc ; exporturile devin mai ieftine și cresc în volum. Invers, un excedent al balanței antrenează o creștere : importurile se ieftinesc, deci cresc, iar exporturile se scumpesc, deci se reduc.

În sfîrșit, pentru țara respectivă nu mai este posibil să-și exporte șomajul și inflația, așa cum au făcut Statele Unite după 1960. Dacă dolarul s-ar fi aflat pe piața liberă, el ar fi scăzut mult mai devreme și și-ar fi pierdut prestigiul și puterea de cumpărare.

Principala obiecție legată de sistemul cursurilor de schimb flotante este formulată de industriași : cum poate fi dezvoltat comerțul internațional cînd nu se cunoaște valoarea monedei ?

În fapt, importatorii și exportatorii iau din timp măsuri de protecție. Economiștii din întreprinderi sînt echipați pentru a prevedea fluctuațiile monetare. Ei nu se înșeală decît rareori. În ultimii zece ani, din 75 de devalorizări sau revalorizări, experții companiei «Ford» au prevăzut cu precizie 69".

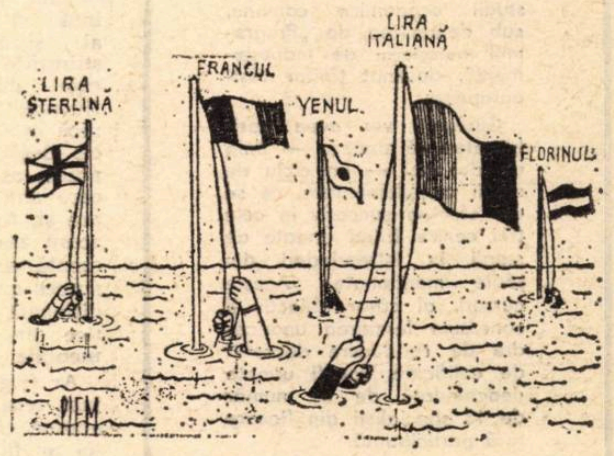

Regată monetară

(după *LE FIGARO*)

rale importate vor fi folosite în primul rînd ca materie primă pentru industria chimică și pentru procese tehnologice în domeniul temperaturilor înalte, îndeosebi în metalurgie, turnătorii și în industria sticlei și porțelanurilor.

O contribuție importantă în activitatea de raționalizare au adus-o serviciile de raționalizare și specialiștii întreprinderilor de aprovizionare. De pildă, numai în primul semestru al anului trecut, mijloace financiare în valoare de 351 mii mărci cheltuite pentru aplicarea de măsuri de raționalizare au adus foloase economice în valoare de 7,9 milioane de mărci. Deși au fost obținute rezultate remarcabile rata de scădere a consumului specific de energie nu este suficientă pentru a se realiza obiectivele fixate pe termen lung în domeniul gospodăririi resurselor energetice. În timp ce în ultimii ani s-a realizat o scădere medie de 4,1% anual, în viitor este necesară o rată anuală de scădere de 4,6%. La consumul specific de energie electrică rata de scădere trebuie să se majoreze de la 2,4% pe an la 2,75% pe an.

Măsurile în vederea raționalizării consumului de energie prevăd printre altele ca în faza cercetărilor pentru elaborarea de noi tehnologii în proiectare și în construcții să se acorde cea mai mare importanță folosirii eficiente a energiei. De o deosebită importanță pentru larga aplicare a cuceririlor tehnico-științifice în procesele de aprovizionare cu energie este activitatea desfășurată în domeniul gospodăriei energetice de către producători și consumatori, activitate concretizată în 251 de normative de stat privind consumul de energie. În toate domeniile economiei naționale au fost revizuite sau din nou elaborate procedee metodologice de ramură privind calcularea normelor și indicatorilor. O deosebită importanță se acordă încălzirii spațiilor, gosporăririi aburilor și condensului, precum și surselor secundare de energie. În acest sens au fost elaborate recomandări pentru păstrarea și reglarea căldurii în locuințe, clădiri publice și spații industriale. În domeniul resurselor energetice secundare, în primul rînd se urmărește scăderea pierderilor de căldură în instalații, recuperarea căldurii pierdute în procesele inițiale, folosirea căldurii recuperate pentru necesitățile de încălzire ale întreprinderii și ale altor consumatori din zonă.

C. VARVARA

R.S.F. IUGOSLAVIA

VALORIFICAREA RESURSELOR PROPRII

ÎN IUGOSLAVIA deficitul de energie electrică s-a manifestat cu toată acuitatea mai ales în ultima lună a anului trecut, iar consecințele se mai fac simțite și în prezent și probabil că vor dăinui și în anii următori. Întreprinderile industriale din Croația, Slovenia, Macedonia și regiunea Kosovo au fost nevoite să-și trimită muncitorii în concediu ca soluție de moment

paralel cu luarea altor măsuri pentru reducerea consumului casnic și comercial. Cu toate acestea, dat fiind faptul că din necesarul de energie electrică se acoperea numai jumătate, întreprinderile industriale din Slovenia au fost scoase pentru cîtva timp din producție.

În această situație s-a produs intervenția factorilor de cea mai înaltă răspundere, Biroul Executiv al Prezidiului Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia dedicînd problemei energetice o ședință specială, fiind analizate atît cauzele subiective, cît și cele obiective. Dintre cauzele subiective s-a menționat aproape în unanimitate lipsa unei politici clare și de perspectivă în domeniul energetic, afirmîndu-se că o greșeală fundamentală a fost neorientarea spre consumul combustibilului național — cărbunele — deoarece este știut că Iugoslavia nu dispune de mari rezerve de petrol, iar mijloacele valutare sînt necesare pentru importul de mașini și utilaje în vederea modernizării industriei.

Astfel, rezervele de cărbuni, sînt evaluate la 25 miliarde tone din care 95% lignit. Anul trecut s-au extras 32,5 milioane tone, din care 22,7 milioane tone lignit. Pentru anul acesta producția este planificată la 34 milioane tone, iar cererile de consum sînt evaluate la 38,5 milioane tone. Dată fiind situația celorlalți combustibili, este de așteptat o reorientare spre cărbune, rezervele existente asigurînd o producție anuală de 180 milioane tone pe o perioadă de peste 100 de ani. Însă, după cum afirmă specialiștii, capacitatea minelor este limitată, lipsește forța de muncă, iar industria minieră nu dispune pentru moment de suficiente mijloace materiale pentru modernizarea minelor și mecanizarea lucrărilor. În ultimii ani producția a fost concentrată în zăcămintele cu exploatare la zi, iar programul de perspectivă prevede creșterea ponderii exploatărilor la zi de la 50% la 70%.

În producția de energie ponderea cărbunelui a scăzut de la 88% în 1950 la 50% în 1970, datorită orientării spre centrale care folosesc derivatele din petrol. De altfel, petrolul a făcut ca cărbunele să fie abandonat și de consumatorii industriali și casnici. Creșterea ponderii petrolului și a derivatelor lui s-a făcut mai ales, prin contractarea unor mari cantități din import, care acoperă acum două treimi din necesar, deoarece Iugoslavia nu dispune de rezerve care să satisfacă nevoile de consum. Rezervele de țiței sînt evaluate la 225 milioane tone, iar cele de gaze naturale la 100 miliarde mc. În 1973 producția de țiței a fost de 3,2 milioane tone, iar cea de gaze de 1,1 miliarde mc. Rafinăriile iugoslave, cu o capacitate de 12 milioane tone, au prelucrat, în 1973, 9 milioane tone țiței. Deci importul nu a putut acoperi întregul necesar.

Situația de pe piața mondială a petrolului s-a răsfrînt și asupra Iugoslaviei.

Spre sfîrșitul anului trecut în Iugoslavia prețurile la benzină și alte derivate din petrol au sporit cu 40%, iar pe o perioadă de timp au fost instituite restricții la consum. Nu demult s-a hotărît construirea unei conducte petroliere de la Marea Adriatică pînă la Pancevo, care să aprovizioneze rafinăriile iugoslave și care în baza unui acord este folosită și pentru tranzitul petrolului spre Ungaria și Cehoslovacia.

Rezervele de gaze naturale nu au fost folosite în măsură suficientă. Se află în pregătire realizarea unei rețele de conducte de gaze în lungime de peste 1200 km care să cuprindă toată partea de est a Serbiei și va furniza 2,5 pînă la 3 miliarde mc de gaze unui număr de 144 întreprinderi industriale din 44 de orașe și localități din această republică.

Potențialul hidroenergetic al Iugoslaviei este apreciat la 65 miliarde kWh. Anul trecut s-a realizat o producție de 35 miliarde kWh, din care 2/3 au fost furnizate de hidrocentrale, iar o treime de termocentrale. Puterea instalată a centralelor Iugoslaviei este de aproape 8500 MW. Aceasta nu acoperă însă nevoile țării, fapt demonstrat convingător de criza de la sfîrșitul anului trecut cînd din necesarul zilnic de 110 milioane kWh se acopereau doar 90 milioane kWh. Situația aceasta a fost creată în bună parte de secetă — nivelul în lacurile de acumulare ajungînd la limita minimă — dar și datorită faptului că termocentralele existente nu au lucrat cu întreaga capacitate. În plus, surplusurile de energie dintr-o zonă a țării nu pot fi transportate în zonele deficitare datorită lipsei unui sistem energetic unic cu o rețea de linii de înaltă tensiune, care să permită intervenția la momentul oportun. În afară de aceasta, afirmă specialiștii iugoslavi, cînd se face balanța energetică a țării, marile întreprinderi consumatoare de energie electrică cum ar fi electrometalurgia, chimia și altele nu sînt luate în calcul deoarece își construiesc centrale proprii. Însă aceste centrale sînt date în funcțiune cu întîrziere sau nu funcționează la întreaga capacitate, ceea ce grevează balanța energetică. Insuficientele investiții în capacități producătoare de energie electrică au dus la această disproporție dintre cerere și consum. Un calcul privind necesarul pe anul în curs arată că acesta se cifrează la 41,4 miliarde kWh, în timp ce în condiții normale capacitatea de producție ajunge la 35,68 miliarde, ceea ce înseamnă în mod inevitabil un deficit de pînă la 5 miliarde kWh. În următorii doi-trei ani acest deficit va crește și mai mult, ceea ce face necesare măsuri pentru grăbirea dării în folosință a capacităților de producție aflate în construcție. Așadar, problemele energetice actuale își trag rădăcinile din ultimii cîțiva ani.

Pentru ieșirea din situația actuală Biroul Executiv a recomandat ca organele de stat și sociale la nivel federal, republican și provincial „să întreprindă acțiuni energice și să ia măsurile necesare pentru ca într-un timp cît mai scurt să se stabilească programe concrete și coordonate de dezvoltare a tuturor formelor de energie — hidro și termoenergetice, cărbune, gaze, petrol și derivate din petrol". Specialiștii iugoslavi și-au exprimat unanim părerea că dezvoltarea producției de energie electrică trebuie să se bizuie în perspectivă pe resurse energetice proprii (apă, cărbune, combustibili nucleari), iar în ceea ce privește termocentralele pe bază de combustibili lichizi să se reexamineze sursele de aprovizionare și prețul acestor combustibili : pentru toate obiectivele noi să fie adoptate soluțiile optime — investiții mici, cheltuieli de producție reduse, preț redus la consumator. În același timp noile obiective urmează să se realizeze pe concepția sistemului energetic unic al întregii țări, iar sporul consumului să fie prevăzut în funcție de posibilitățile de producție. De asemenea se urmărește să se asigure asemenea structuri ale capacităților electroenergetice pe categorii de folosire a energiei primare care să permită aprovizionarea sigură și continuă a consumatorilor cu energie electrică.

A fost adoptat un plan de dezvoltare a producției de energie electrică ; acesta prevede ca pînă în 1980 să fie construite centrale cu o putere instalată de peste 10 000 MW, care să permită o producție anuală de peste 41 milioane kWh. Programul prevede de asemenea construirea unor rețele de înaltă tensiune care să permită aprovizionarea ritmică a consumatorilor și să facă legătura între capacitățile energetice și consumatori, atît pe plan interregional cît și interrepublican. Concomitent cu acest program amplu care presupune investiții reprezentînd 2,5% din venitul național și 31% din investițiile pentru industrie, vor fi elaborate și traduse în viață programe privind dezvoltarea producției de cărbuni, precum și lucrările de prospectare în vederea descoperirii de noi zăcăminte de petrol și punerii în valoare a marilor rezerve de șisturi bituminoase de care dispune Iugoslavia, toate urmărind asigurarea surselor energetice necesare pentru dezvoltarea economiei țării.

Simion MORCOVESCU

VIZOR

Prea mari și prea lungi..

„GENERAL MOTORS", cea mai mare întreprindere din lume, a fost obligată încă de la finele lui 1973 să-și reducă săptămînă de săptămînă producția. În cea de a doua parte a lunii ianuarie săptămîna de lucru a fost redusă în șase din cele 22 de fabrici „General Motors", afectînd 37 000 de lucrători. Firma a prevăzut pentru începutul lui 1974 o reducere a producției de numai 20%, care însă a ajuns între timp la 33%. O scădere și mai accentuată înregistrează vînzările cu 42% în prima săptămînă a lunii ianuarie, datorită penuriei de carburanți.

Stocul de mașini noi, compus în special din „crucișătoarele șoselelor" de tipul Cadillac și Buick, a atins cifra record de 800 000 bucăți. Președintele firmei „General Motors", Edward N. Cole, explică cauza acestei situații : „În trecut mașinile au devenit mai mari și mai lungi decît am vrut noi".

În schimb, concurentul său „American Motors", unica uzină de automobile din S.U.A. cu un program de producție de mașini de dimensiuni reduse, și-a mărit vînzările cu 35% în primele săptămîni ale lunii ianuarie, relatează **Der Spiegel.**

Tăcerea nu e de... aur

PROFESORUL Williams de la Institutul de psihologie din Ohio afirmă că cei care vorbesc mult trăiesc... mult. După părerea sa, oamenii care vorbesc puțin suferă de anumite tipuri de „stress" și ei nu „eliberează" energia acumulată. Ca urmare, îmbătrînesc înainte de vreme.

Zgîrciții la vorbă, ar putea să-și dea seama că teoria profesorului american este adevărată întrucît, spun unii, femeile, mai vorbărețe decît bărbații, trăiesc mai mult...

Fuga de... criză

O NOUĂ consecință a crizei economice ce afectează Marea Britanie : crește rata emigrărilor. „La ambasada Noii Zeelande — scrie ziarul „Times" — s-au primit în acest sens peste 10 000 de scrisori, telefoane și solicitări de informații, față de 3 600 în aceeași perioadă a anului trecut. La ambasada Australiei numărul solicitanților s-a dublat. O mare afluență se înregistrează de asemenea în birourile ambasadei Canadei".

A cerut să fie congelat

LA Congresul de medicină de la Barcelona, profesorul italian Petruccio a comunicat că un pacient de-al său s-a oferit să fie „congelat" în scopuri științifice pe o perioadă de 20 de ani și „trezit" în anul 1994. Este vorba de un cismar din Roma, Guido Mancini în vîrstă de 50 de ani, care a precizat că îi absolvă pe medici de orice răspundere în caz că experimentul nu va reuși, în schimb a cerut să-i fie expus corpul într-o sală specială dintr-un muzeu și să se asigure accesul curioșilor... contra cost.

Evoluții în moda ochelarilor de soare

FABRICANȚII de ochelari de soare, care nu sînt nici ei scutiți de dificultățile energiei și a materiilor prime, în locul concurenței au revenit la soluții mai... cordiale : alianța. Casele de modă specializate Plastinax, Pittion și Pillet care însumează împreună o cifră de afaceri de 50 milioane fr. fr. s-au constituit într-un grup unic, cu un singur distribuitor — Hennert — pentru a fabrica și exercita o presiune de piață cu 10 milioane perechi ochelari de soare în acest an, din care 6 milioane pentru export, dominînd astfel o treime din piața franceză. Pentru a avea succesul asigurat și pe piața saxonă, ei tind spre adoptarea modelului „Modylook".

Această soluție nu este însă și o garanție că urcarea prețurilor ochelarilor datorită acetatului de celuloză și a sticlei — materii prime folosite pentru fabricarea ochelarilor — va întruni și acceptiunea celor amatori să țină pasul cu moda. Lansați într-o soluție și format unic, incertitudinea este dublă...

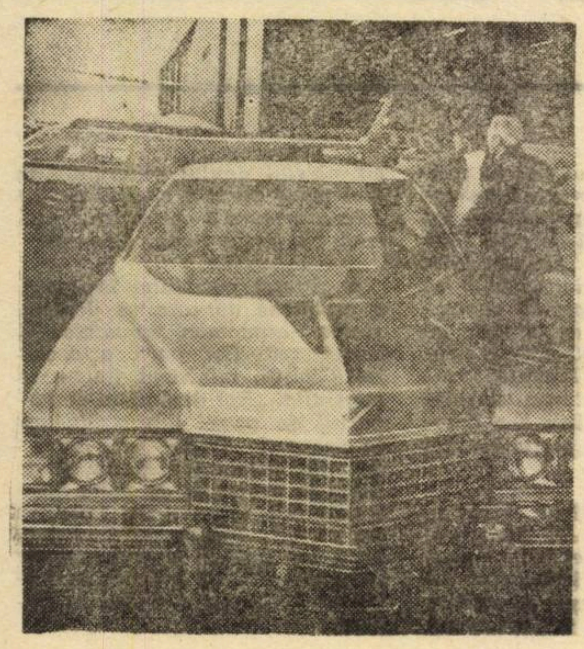

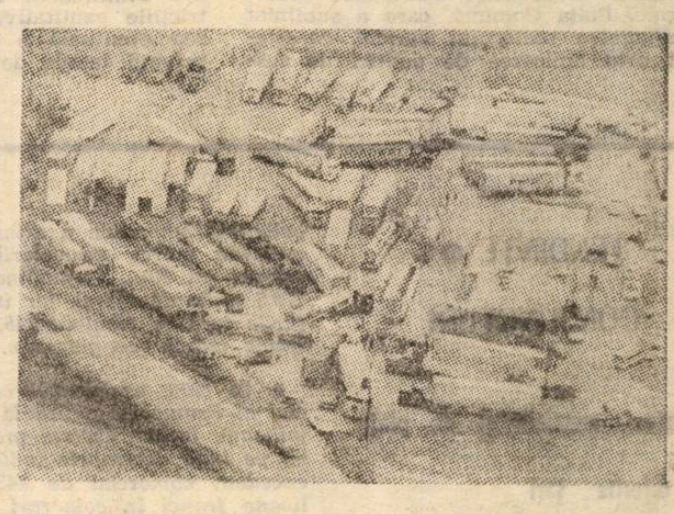

Greva celor peste 20 000 de șoferi de camioane din S.U.A. a afectat grav transportul de mărfuri și în special aprovizionarea cu alimente a marilor orașe. „Dacă această acțiune se va prelungi — a declarat senatorul Henry Jackson — națiunea va fi confruntată cu un dezastru". În fotografie, reprodusă după „International Herald Tribune", un parking blocat de camioanele greviștilor

G. A. T. T. — „RUNDA DE LA TOKIO"

— Obiective fundamentale: expansiunea și liberalizarea comerțului mondial —

REUNIUNEA ministerială a G.A.T.T., organizată în capitala niponă în perioada 12—14 septembrie 1973, a adoptat Declarația de la Tokio prin care s-a proclamat deschiderea oficială a unei noi runde de negocieri comerciale multilaterale, cea de-a șaptea rundă de acest fel care se desfășoară, în ultimul sfert de veac, sub auspiciile G.A.T.T. Noile negocieri G.A.T.T. — cunoscute și sub numele de „Runda de la Tokio" — se înscriu în tendința de liberalizare a comerțului mondial în perioada postbelică, reprezentînd o încercare de a se depăși dificultățile create de lărgirea Pieței Comune, multiplicarea acordurilor comerciale preferențiale și recidiva protecționismului în unele țări occidentale. În același timp, ele reprezintă un efort important al comunității internaționale în vederea sprijinirii creșterii și diversificării comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare.

Potrivit Declarației de la Tokio, noua rundă de negocieri G.A.T.T. vizează două obiective fundamentale: a) realizarea unei expansiuni și liberalizări mai largi a comerțului mondial, prin suprimarea progresivă a obstacolelor din calea schimburilor și prin îmbunătățirea reglementărilor comerciale internaționale; b) asigurarea de avantaje suplimentare pentru comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare, prin aplicarea unui tratament special și mai favorabil acestor țări, fără a li se cere, în schimb, contribuții incompatibile cu necesitățile lor de dezvoltare.

Dacă negocierile multilaterale precedente din G.A.T.T. s-au concentrat, în principal, asupra reducerii taxelor vamale, noua rundă de negocieri vizează, pe lîngă convenirea de concesii vamale, realizarea unei acțiuni de mare amploare pentru diminuarea și eliminarea barierelor netarifare, a căror importanță în comerțul mondial a crescut odată cu scăderea progresivă a taxelor vamale, grație negocierilor din G.A.T.T.

„Runda de la Tokio" este deschisă participării tuturor statelor interesate, indiferent de faptul dacă sînt sau nu membre G.A.T.T. Pînă la sfîrșitul lunii octombrie 1973 și-au anunțat participarea la rundă 83 de țări, dintre care 18 țări care nu sînt membre ale G.A.T.T. Este de menționat că la negocierile G.A.T.T. participă șapte țări socialiste: Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, Iugoslavia, Polonia, România și Ungaria. Participarea la „Runda de la Tokio" este considerabil mai largă decît la negocierile precedente din G.A.T.T., cunoscute sub numele de „Runda Kennedy", la care au luat parte 50 de țări.

Prin Declarația de la Tokio, s-a instituit Comitetul de negocieri comerciale, însărcinat cu elaborarea și punerea în aplicare a planurilor detaliate de negocieri, stabilirea procedurilor, inclusiv a procedurilor speciale pentru negocierile între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, precum și cu supravegherea desfășurării negocierilor. Comitetul, compus din țările participante la negocieri, a ținut reuniunea sa inaugurală la Geneva, între 24 și 26 octombrie 1973. Această reuniune a marcat deschiderea negocierilor la nivel tehnic. În cursul ei s-au manifestat divergențe în ce privește modul de abordare a problemelor agricole în cadrul negocierilor comerciale multilaterale. Piața Comună, care a subliniat specificitatea sectorului agricol, caracterizat prin aplicarea de politici de susținere a producției și exporturilor, precum și prin instabilitatea piețelor, a insistat ca problemele agricole să fie tratate în mod separat, în cadrul unui organ de lucru care să se ocupe în mod exclusiv de toate aceste probleme. Din contră, S.U.A. au exprimat punctul de vedere potrivit căruia problemele agricole trebuie să fie integrate cît mai deplin în negocierile de ansamblu, urmînd ca aspectele care nu sînt particulare agriculturii să fie tratate în cadrul negocierilor generale în diferite organe de lucru.

● Rundă deschisă tuturor țărilor interesate. O participare mai largă decît la „Runda Kennedy". Pînă în prezent și-au anunțat participarea șapte țări socialiste.

● În februarie și martie negocieri în cadrul a 6 grupe de lucru: negocieri vamale; obstacole netarifare, suprimarea tuturor obstacolelor, sistemul de salvgardare, produse agricole, produse tropicale.

La 7 februarie 1974 a avut loc la Geneva cea de-a doua reuniune a Comitetului de negocieri comerciale, în cadrul căruia s-a ajuns la un acord cu privire la programul de lucru și organizarea activității Comitetului. La această reuniune s-a realizat un compromis între S.U.A. și Piața Comună, potrivit căruia ansamblul problemelor agricole vor fi tratate într-un singur organ de lucru, precizîndu-se însă faptul că negocierile privind produsele agricole nu vor fi izolate de restul negocierii, desfășurîndu-se în conformitate cu obiectivele generale ale negocierilor.

Cu aceeași ocazie s-a hotărît crearea a șase grupe de lucru, care să examineze problemele enumerate la paragraful 3 al Declarației de la Tokio: a) negocierile vamale; b) reducerea sau eliminarea obstacolelor netarifare: c) diminuarea sau suprimarea coordonată a tuturor obstacolelor din calea comerțului în sectoare determinate, ca o tehnică complimentară de negocieri; d) îmbunătățirea sistemului multilateral de salvgardare în caz de perturbare a piețelor, în vederea facilitării liberalizării schimburilor; e) negocierile cu privire la produsele agricole; f) comerțul cu produse tropicale.

Grupele de lucru se vor reuni în cursul lunilor februarie și martie a.c., cu excepția celor menționate la punctele „c" și „d", care își vor începe lucrările ulterior.

În lunile următoare, se vor desfășura lucrări cu caracter analitic și statistic pentru pregătirea negocierilor și se vor continua lucrările deja angajate în acest scop (actualizarea și completarea documentației privind tarifele vamale, obstacolele netarifare și produsele agricole; continuarea studiilor privind: restricțiile cantitative, subvențiile, elaborarea eventuală a unui cod de conduită privind taxele de compensație folosite față de exporturile subvenționate, documentele de import, reglementările sanitare și fitosanitare, comerțul cu produse tropicale, începerea lucrărilor în domeniul ambalajelor și etichetajului etc).

Se apreciază că, probabil, negocierile propriu-zise nu vor începe mai devreme de toamna acestui an, cînd se așteaptă ca Administrația americană să dispună de mandatul necesar de negociere de la Congresul S.U.A., iar celelalte țări participante să fie, de asemenea, gata pentru negocieri detaliate.

Negocierile se anunță complexe și dificile, comportînd confruntarea unor interese și poziții divergente. Astfel, în domeniul vamal, țări ca S.U.A., Canada, Japonia și Suedia urmăresc să obțină eliminarea totală a taxelor vamale într-o perioadă de 10—20 de ani sau, cel puțin, reducerea lor substanțială: C.E.E. se opune unei astfel de abordări de natură să desființeze uniunea vamală dintre țările care o compun sau să diminueze considerabil semnificația acestei uniuni, pronunțîndu-se pentru armonizarea nivelului taxelor vamale între diferitele țări. În sectorul agricol, țări ca S.U.A. Australia și Noua Zeelandă se pronunță pentru liberalizarea cît mai largă a comerțului cu produse agricole, ceea ce presupune, printre altele, modificări importante în politica agricolă a „celor nouă"; Piața Comună se situează însă pe poziția că principiile și mecanismele politicii sale agricole nu pot constitui obiectul negocierilor.

În același timp, în cadrul negocierilor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare vor trebui rezolvate probleme dificile privind punerea în aplicare a principiilor generale stipulate în Declarația de la Tokio privind condițiile speciale de participare a țărilor în curs de dezvoltare la runda de negocieri.

De asemenea, trebuie avut în vedere că, dacă actuala criză energetică va atrage după sine reducerea ritmului de dezvoltare economică și balanțe de plăți deficitare, se vor intensifica tendințele protecționiste, ceea ce s-ar repercuta defavorabil asupra negocierilor din G.A.T.T.

Încheierea cu succes a „Rundei de la Tokio" necesită din partea țărilor participante la negocieri promovarea unui spirit constructiv de cooperare și înțelegere mutuală. Consensul realizat în cadrul G.A.T.T., în decembrie 1973, cu privire la textul Aranjamentului privind comerțul internațional cu textile, care prevede măsuri pentru eliminarea progresivă a restricțiilor cantitative la importul de textile, este de bun augur pentru desfășurarea „Rundei de la Tokio".

Inițial, s-a preconizat ca negocierile comerciale multilaterale să se încheie la sfîrșitul anului 1975. Avîndu-se însă în vedere întîrzierea survenită în angajarea efectivă a negocierilor se estimează că ele ar putea să se prelungească și în anul 1976.

România participă la „Runda de la Tokio", în calitatea sa de țară socialistă în curs de dezvoltare, înțelegînd să acționeze în vederea obținerii în cadrul negocierilor G.A.T.T. de rezultate cît mai importante în ce privește liberalizarea comerțului internațional și sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare vizînd eliminarea decalajului ce le desparte de țările avansate sub raport economic.

Victor ALDEA

GLOSAR

Indicele H.W.W.A.

IMPORTANȚA și necesitatea cunoașterii cotațiilor la bursele de mărfuri este evidențiată și de faptul că în cele mai multe țări angrenate în fluxul comerțului internațional au fost create instituții sau compartimente speciale ce urmăresc cu regularitate evoluția acestor indicatori, publicînd, în același timp, comentarii zilnice sau săptămînale în buletine și diverse publicații. Spre exemplu Oficiul de Conjunctură din Hamburg înserează în publicația bilunară „Konjunktur von Morgen" indicele H.W.W.A. (Hamburgisches Weltwirtschaftsarchiv) care reflectă evoluția cotațiilor de bursă pentru 47 mărfuri alimentare și materii prime industriale. Indicele H.W.W.A. sintetizează nivelul a 50 de serii de prețuri, rezultate din cotațiile burselor unde mărfurile respective sînt mai bine reprezentate: Winnipeg, Londra, New York, Copenhaga, Chicago, din Venezuela, Orientul Apropiat etc.

Dinamica acestui indice în perioada 1967—1973 este reprezentată în graficul de mai jos

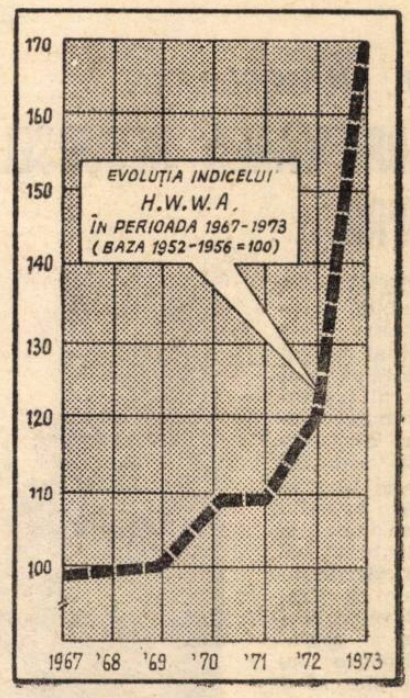

Indicele Moody

INDICELE Moody (Index of staple commodities), indice al produselor de bază, este calculat în S.U.A. ca medie aritmetică ponderată a cotațiilor zilnice de închidere, spot (marfa livrabilă imediat), la bursele americane de mărfuri. Indicele, care are ca bază 31 decembrie 1931 = 100, sintetizează nivelul cotațiilor pentru un număr de 15 materii prime, printre care: grîu, bumbac, zahăr, lînă, piei, mătase, cupru, plumb, cacao etc. Ca structură acest indice este orientat cu precădere spre structura exportului și importului american de produse de bază.

TENDINȚE ● CONJUNCTURI

Balanța comercială și de plăți în diferite țări

● Balanța comercială a R. F. Germania a înregistrat un excedent de 33 miliarde mărci vest-germane în 1973 adică o creștere cu 62,6% în comparație cu 1972. În 1972 soldul activ al balanței comerciale a atins 20,3 miliarde mărci. Exporturile au crescut cu 20%, ajungînd la 178,5 miliarde mărci, iar importurile cu 13%, fiind de 145,4 miliarde mărci vest-germane.

● În 1973, excedentul comercial al Franței se ridică la 6 683 milioane franci. Cifrele provizorii pe luna decembrie indică un excedent comercial de 847 milioane franci în comerțul exterior francez rezultînd din diferența dintre 15,113 miliarde la exporturi și 14,266 miliarde la importuri. Expunînd la televiziune situația economică a Franței, Valéry Giscard d'Estaing, ministrul francez al economiei și finanțelor, a explicat prin majorarea prețurilor la produsele petroliere deficitul de 500 milioane franci înregistrat în ianuarie de balanța comercială a țării. Giscard d'Estaing consideră că fără majorarea prețurilor la petrol, balanța comercială ar fi prezentat un excedent de 600 milioane franci. Ministrul a calificat deficitul drept „moderat" și a afirmat că el demonstrează „în momentul de față, problema Franței este de a exporta".

● În luna ianuarie 1974 Japonia a înregistrat un deficit record în balanța de plăți de 1 930 milioane dolari. Balanța comercială a avut, de asemenea, un deficit de 740 milioane dolari, primul deficit comercial în ultimii trei ani. Exporturile au totalizat 2 550 milioane dolari, cu 42% mai mult față de cele 1 796 milioane dolari în ianuarie 1973. Importurile s-au ridicat la 3 290 milioane dolari, marcînd o creștere de 85% față de situația de anul trecut de 1 716 milioane dolari. Ministrul de Finanțe japonez relevă că creșterea considerabilă a importurilor s-a datorat, în primul rînd, prețurilor mai mari la petrol.

● Potrivit datelor Departamentului Central de Statistică, balanța de comerț exterior a Austriei pe 1973 a înregistrat un deficit care depășește 35 miliarde șilingi, cu 16% mai mult decît nivelul anului anterior. Cea mai mare parte a acestui deficit este o urmare a comerțului Austriei cu țările Pieței Comune.

● „Prețul petrolului brut este o problemă de care va depinde soarta economiei mondiale în cursul viitorilor ani", a declarat Giolitti, ministrul italian al bugetului. „Noi depindem de importul de petrol din străinătate în proporție de 98—99%. Depindem de Orientul Mijlociu și de Libia în proporție de peste două treimi din importurile noastre de petrol". Pentru 1974 se prevede un deficit al balanței de plăți de ordinul a 6 000 de miliarde de lire (7,6 miliarde dolari).

VIZITA tovarășului Nicolae Ceaușescu în Libia, Liban, Siria și Irak a constituit un eveniment de importanță deosebită, un nou și semnificativ act al politicii externe a României, o reafirmare a preocupării permanente și inițiativelor întreprinse personal de șeful statului român pentru promovarea cursului spre destindere internațională și pace, spre statornicirea unor raporturi noi de înțelegere și colaborare între popoare. De-a lungul unui itinerar de mii de kilometri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost oaspetele stimat și respectat al unor țări arabe cu care țara noastră are trainice legături de prietenie și colaborare, bazate pe solidaritatea activă cu toate forțele care luptă pentru dezvoltarea independentă a popoarelor, pentru transformări economice și sociale înaintate, pentru progres și pace.

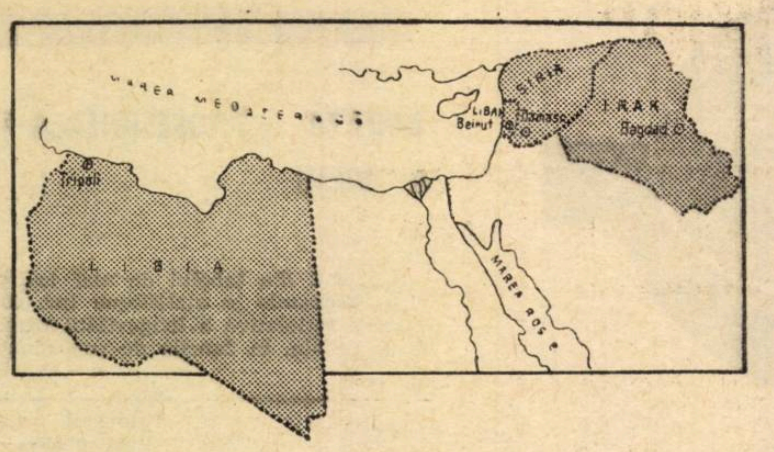

Interviul nostru cu N. V. TIMOFEEV, ministrul industriei forestiere și de prelucrare a lemnului din U. R. S. S.

VALORIFICAREA COMPLEXĂ A „AURULUI VERDE"

RECENT ne-a vizitat țara, la invitația Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, N. V. Timofeev, ministrul industriei forestiere și de prelucrare a lemnului din U.R.S.S. În timpul șederii în țara noastră ministrul sovietic a vizitat o serie de întreprinderi de mobilă și de industrializarea lemnului. Înainte de a pleca, domnia sa a răspuns cu amabilitate solicitării revistei noastre, căreia i-a acordat un interviu.

● Vă rugăm să expuneți pentru cititorii noștri, principalele modificări calitative care vor interveni în actualul cincinal, în ramura pe care o conduceți.

— Aș vrea să expun, pentru cititorii dintr-o țară prietenă, ca răspuns la întrebarea dv., următoarele. Industria exploatării lemnului se deplasează din raioanele centrale în raioanele Siberiei, ale nordului părții europene a U.R.S.S., ale Extremului Orient. În părțile europene ale U.R.S.S., unde s-a păstrat cea mai mare parte a speciilor de foioase, se construiesc mari întreprinderi pentru producția de P.A.L. și P.F.L. prin utilizarea speciilor de valoare redusă : brad, larice etc. Producția de plăci aglomerate din lemn în actualul cincinal trebuie să crească de 3—3,5 ori. Ca materie primă pentru plăcile aglomerate se vor folosi îndeosebi specii de foioase, precum și deșeurile de la fabricile de cherestea. În regiunea Arhanghelsk — unul din cele mai mari centre de exploatare a lemnului din U.R.S.S. — pe baza refolosirii deșeurilor lemnoase s-a asimilat producția de tocătură tehnologică pentru fabricarea celulozei. Practic, fiecare al cincilea metru cub de celuloză fabricat în U.R.S.S. se obține în prezent din deșeurile, în trecut nefolosite, de la întreprinderile de prelucrare a lemnului. Producția de P.F.L. și P.A.L. a găsit o largă utilizare în construcții, în producția de mobilă, iar tocătura tehnologică — în industria de celuloză și hîrtie, pentru producția de spirt de hidroliză, drojdii furajere etc.

În ceea ce privește plăcile aglomerate, se poate afirma cu certitudine că ele reprezintă principalul material pentru producția de mobilier cu diferite destinații : în locuințe, școli, spitale, case de odihnă etc. Industria mobilei capătă o largă dezvoltare în U.R.S.S., producția ei urmînd să crească, în actualul cincinal, de 1,6 ori. Ea se dezvoltă atît în partea europeană a U.R.S.S., cît și în Siberia, în Extremul Orient. O mare întreprindere de celuloză, de 500 mii tone se construiește cu participarea tuturor țărilor membre ale C.A.E.R.

● V-am ruga să ne vorbiți despre relațiile de cooperare dintre țările noastre.

— Avem stabilite relații bune între Ministerul Industriei Forestiere și de Prelucrare a Lemnului al U.R.S.S. și Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții din România. Colaborarea noastră constă nu numai în schimburi reciproce în problemele tehnice, realizate de ramurile noastre industriale, ci și în rezolvarea în comun a unor probleme tehnice, pe baza experienței comune.

● Ați vizitat, în țara noastră cîteva întreprinderi de mobilă și de industrializarea lemnului. Care sînt impresiile dv., ca specialist în acest domeniu ?

— Sînt pentru prima oară în România. Vizitînd o serie de întreprinderi, pot să afirm că conducerea ministerului urmează o linie avansată în ce privește folosirea complexă a materiei prime lemnoase. La Focșani a fost construită, după opinia mea, una din marile întreprinderi din Europa pentru producția de P.F.L. prin procedeul uscat metodă foarte avansată, deoarece exclude folosirea unor cantități mari de apă, construirea de instalații de purificare, preîntîmpinînd în mare măsură poluarea apelor reziduale ; este totodată și mai ieftină. La această întreprindere și-au adus o contribuție de seamă inginerii români care au perfecționat tehnologia de producție și utilajul, obținîndu-se produse calitativ superioare. Ca materie primă se utilizează masă lemnoasă de calitate inferioară, deșeuri de fag și chiar crăci, ceea ce confirmă atenția și grija pentru valorificarea superioară a materiei prime.

La Oradea am vizitat o uzină nouă, recent construită, pentru plăci aglomerate, pe baza unei tehnologii complet noi, cu folosirea presei monoetajate — mărturie a perseverenței cu care colegii noștri români urmăresc aplicarea progresului tehnic prin folosirea unor utilaje de înalt randament.

O impresie deosebită mi-a produs vizitarea întreprinderilor de mobilă. La combinatul de mobilă din Arad am văzut mobilă de calitate superioară, făurită de mîinile unor muncitori tineri, care au atins, aș putea spune, o înaltă măiestrie în sculptura în lemn, dovedind mult gust în execuție. Nu poți trece pe lîngă produsele acestui combinat fără să încerci un sentiment de mare admirație și rămîi impresionat atît în ceea ce privește forma, cît și calitatea execuției.

Interviu realizat de
V. BRĂNEANU

REPUBLICA IRAK

ÎNDELETNICIRI STRĂVECHI ȘI VOCAȚII MODERNE

Suprafața : 434924 km²
Populația : 9,75 milioane locuitori
Limba oficială : arabă
Capitala : Bagdad (2 mil. loc.)
Moneda : dinarul irakian (0,296 dinari irakieni = 1 dolar)
Produsul intern brut : 1,4 miliarde dinari irakieni.
Șeful statului : Ahmed Hassan al-Bakr.

O PRODUCȚIE anuală de peste 80 milioane tone plasează Irakul pe locul nouă în lume și pe locul patru în Orientul Mijlociu în ierarhia țărilor producătoare de **petrol.** Reprezentînd peste 90% din totalul exportului — veniturile obținute din exportul petrolului sînt evaluate la mai mult de 450 milioane dolari — petrolul a asigurat în 1973 aproximativ 80% din încasările în devize și 50% din veniturile bugetare, contribuind cu aproximativ 35% la formarea produsului intern brut. Rezervele de petrol, apreciate la 3,5 miliarde tone, sînt concentrate în special în regiunea Kirkuk și în zona Rumeilah.

Petrolul extras din zona Kirkuk, unde se obțin două treimi din totalul producției, este transportat de două mari conducte spre Tripoli, în Liban, și de o alta spre Banias, în Siria, în timp ce transportul țițeiului de la Rumeilah — producția obținută aici ar urma să se ridice la 18 milioane tone în 1976 — la Golful Persic se efectuează prin portul Fao. Creșterea continuă a producției petroliere, care urmează să treacă de la 2,1 milioane barili pe zi la 3,5 milioane barili zilnic în 1975, sporirea numărului de conducte pentru transportul petrolului și intensificarea prelucrării lui în țară reprezintă obiective constante ale politicii economice promovate de guvernul irakian.

Procesul naționalizării petrolului, început în 1972 prin naționalizarea bunurilor societății Irak Petroleum Company și continuat în 1973, contribuie hotărîtor la evoluția țării pe calea independenței economice. Sectorul petrolier este controlat în prezent de către societățile de stat „Iraq National Oil Company-INOC" și „Iraq Company for Oil Operation". Guvernul irakian are în vedere, totodată ca atribut esențial al creșterii gradului de independență economică, dezvoltarea industriei petroliere prin creșterea capacității de rafinare. În acest scop, pe lîngă cele șase rafinării existente sînt în curs de construcție alte două, la Bassra și Mossul. Se așteaptă ca rafinăria de la Bassra, cu o capacitate de 3,5 milioane tone, să intre în funcțiune în acest an.

Străveche îndeletnicire, **agricultura,** care ocupă 27,8% din suprafața țării și antrenează participarea a 57% din totalul forței de muncă, deține și astăzi un loc important în economia țării, concretizat printr-o pondere de 19% în formarea P.I.B. Redistribuirea terenurilor în cadrul reformei agrare, crearea unei rețele complexe de canale și baraje, introducerea unor culturi cu randament sporit, întrebuințarea pe scară mai largă a îngrășămintelor chimice și mai ales organizarea producției agricole în cadrul sistemului cooperatist, reprezentat de cele peste o mie de cooperative agricole și mai recent, de numeroase ferme agricole și zootehnice, constituie elemente esențiale ale unui proces constant de dezvoltare și modernizare a agriculturii.

Cîmpiile din nord-estul țării, terenurile irigate din sudul Bagdadului și zona din jurul Basrahului sînt binecunoscute, pentru culturile de orz, orez, grîu, porumb, sorg, bumbac, tutun și mai ales curmale. Irakul își dispută primul loc în producția mondială de curmale (17,5% din producția lumii, cu 400 mii tone) și deține, în același timp 5% din producția mondială de orz (509 mii tone), 0,1% din producția de orez (210 mii tone) și de bumbac (13 mii tone) și 0,2% din producția mondială de tutun (13 mii tone). Cultura plantelor industriale — sfeclă și trestie de zahăr, semințe oleaginoase — concentrează tot mai mult eforturile organelor specializate. O deosebită atenție se va acorda extinderii suprafețelor irigate — considerate cheia dezvoltării agriculturii țării.

Barajele existente (Wodi Thatha, Samarra, Dharbandi Khan, Dokan etc.) precum și cele potențial construibile (ESKI—Mossul, Dekhme și un baraj pe Eufrat) vor contribui în mare măsură la extinderea suprafețelor irigate, ce ating, în prezent, aproximativ 3 milioane ha.

Rolul important al creșterii animalelor în economie este evidențiat de ponderea de 40% pe care această ramură o deține în totalul producției agricole. Se apreciază că cele 60 milioane de dinari alocate în acest an de către Consiliul Agricol Suprem pentru dezvoltarea agriculturii vor contribui la creșterea producției ce se estimează că va atinge un ritm de 7%, care să permită satisfacerea într-o măsură sporită a consumului intern de cereale și materii prime pentru industrie, precum și creșterea exportului de produse agricole.

Ultimii ani au fost marcați de progrese simțitoare și în celelalte ramuri ale economiei, în special, în **industria prelucrătoare.** Astfel, eforturile guvernului de înlăturare a fenomenului de distorsiune dintre sectorul petrolier, dominat în trecut de companiile străine, și celelalte sectoare s-au concretizat printr-o serie de mutații în ansamblul economiei : creșterea producției industriei prelucrătoare într-un ritm de 12% pe an a fost generată de progresele înregistrate de industria textilă, industria construcțiilor și industria constructoare de mașini.

Fenomenul restructurării economiei este reliefat și de evoluția structurii balanței comerciale. În 1973 a crescut ponderea la export a produselor manufacturate și legat de efortul de industrializare, s-a înregistrat o evoluție rapidă a importurilor.

Dezvoltarea relațiilor de colaborare între România și Irak se reflectă în creșterea și diversificarea continuă a schimburilor comerciale — volumul schimburilor comerciale în 1973 a crescut de două ori față de 1972 —, în extinderea relațiilor de cooperare economică și tehnică. Vizita pe care președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a efectuat-o în aceste zile în Republica Irak la invitația președintelui Ahmed Hassan al-Bakr, reprezintă o contribuție esențială la extinderea relațiilor de prietenie dintre cele două state în spiritul păcii și colaborării internaționale.

Marcel MOLDOVEANU

IPOTEZE ● PREVIZIUNI

Investițiile marilor producători de petrol

PÎNĂ în anul 1980 veniturile din exportul de petrol a cinci mari producătoare din Orientul Mijlociu și Africa de Nord (Kuweit, Arabia Saudită, Abu Dhabi, Qatar și Libia) vor totaliza o sumă estimată între 35 și 75 miliarde de dolari. Potrivit unei recente declarații a ministerului saudit al petrolului, producătorii arabi ar intenționa să investească o parte din aceste fonduri în construirea de centrale atomo-electrice în Europa occidentală.

● Consumul de țiței și gaze al industriei chimice

DUPĂ unele aprecieri publicate în revista sovietică „Sovremennie problemî himii i himiceskoi promîșlennosti" (nr. 49/1973), consumul mondial de țiței și gaze în industria chimică va crește de la 150 milioane de tone în 1970 la 426 milioane în 1980. Deși ritmul acestei creșteri manifestă tendințe de încetinire, fiind — în medie anuală — de 18,2% pe perioada 1965—1970, de 12,1% pe perioada 1970—1975 și de 9,9% în 1975—1980, totuși ponderea industriei chimice în consumul global de gaze și țiței urmează să sporească de la 5% în 1970 la 8,5% în 1983.

● Penuria rezervelor de uraniu ?

UN RAPORT elaborat anul trecut de experți ai O.C.D.E. și A.I.E.A. conchide asupra insuficienței resurselor prospectate de uraniu, ținînd seama de creșterea continuă a necesarului pentru realizarea programelor energetice din diferite țări. Autorii raportului evaluează acest necesar la circa 60 000 tone pe an în 1980 și 100 000 tone în 1985, față de circa 18 000 tone în 1972.

mondorama

ÎN REFLECTOR: COMPANIILE PETROLIERE

DIN CE ÎN CE mai mult rolul și locul marilor companii petroliere în aprovizionarea țărilor consumatoare este pus în discuție. În Statele Unite, de exemplu, numeroase personalități se ridică împotriva poziției de monopol a acestora și a privilegiilor de care dispun pe tărîmul stabilirii prețurilor și al impozitelor, precum și în intermedierea negocierilor cu țările producătoare, privilegii ce le dau posibilitatea să-și sporească profiturile, plasînd greutatea creșterii prețurilor pe umerii consumatorilor.

La rîndul lor, companiile ripostează că ar fi lipsit de prudență ca ele să fie înlăturate ca intermediari în negocierile dintre țările consumatoare și cele producătoare, așa cum se propune din ce în ce mai des, deoarece aceasta ar duce la fricțiuni mai deschise cu caracter politic și ar îngreuna negocierile. Pentru orice eventualitate însă, firmele petroliere intenționează să-și creeze treptat rezerve în strategia lor și să-și diversifice activitatea, îndreptîndu-se spre cărbune, energie nucleară și explorarea petrolului în Marea Nordului și Alaska.

CANALUL PANAMA

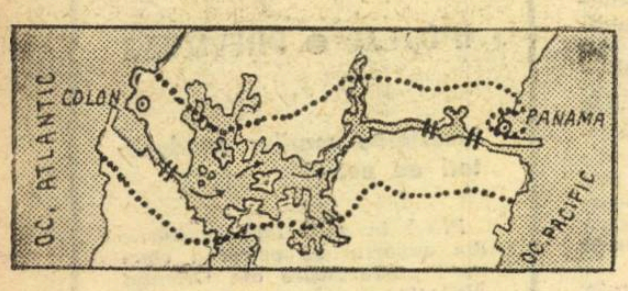

RECENT, canalul Panama a revenit în plină actualitate internațională, prin anunțarea încheierii unui acord între S.U.A. și Republica Panama asupra principiilor care vor sta la baza negocierii unui nou tratat asupra Canalului.

După cum se știe, acest canal, în lungime de 81,3 km, prezintă o importanță deosebită pentru traficul maritim dintre zona Atlanticului și cea a Pacificului. Din iunie 1971 și pînă în iunie 1972, de pildă, canalul a fost străbătut de 14 238 nave, cu un deplasament total de 121 milioane tone. Veniturile realizate de Panama Canal Company de pe urma tranzitului s-au ridicat, în aceeași perioadă, la 116 milioane de dolari. Din această sumă Republicii Panama nu-i revine decît o indemnizație anuală de 1,9 milioane dolari, pe care guvernul acesteia a refuzat-o, de altfel, în ultimii doi ani.

Viitoarele negocieri, menite să ducă la abolirea jurisdicției S.U.A. asupra zonei canalului, vor permite Republicii Panama s-o reintegreze în economia națională, să beneficieze în măsură sporită de avantajele pe care le oferă această importantă poartă maritimă (în prezent, de pildă, circa 15 000 de panamezi lucrează ca angajați ai administrației americane a zonei canalului).

DIMENSIUNILE REUNIUNILOR

NUMĂRUL reuniunilor naționale și internaționale (congrese, conferințe, simpozioane, colocvii etc.) este în continuă creștere în lume. Se estimează că anul trecut au avut loc circa 4000 de asemenea consfătuiri internaționale și 40 000 naționale, antrenînd un număr de 17—18 milioane de participanți.

Această activitate de amploare, botezată de unii comentatori „reunionită", începe să fie deservită de o rețea de unități tot mai specializate, incluzînd hoteluri, restaurante, magazine, precum și — bine înțeles — unități care se ocupă cu organizarea conferințelor propriu-zise și a timpului liber al participanților. Acest segment de piață era evaluat anul trecut la peste 10 miliarde franci (cifră de afaceri). În ceea ce privește localizarea geografică a reuniunilor, pe primul loc se situează Europa (Elveția, Anglia, Franța, R.F.G. etc.), cu 70% din numărul lor total, urmată de continentul american — cu 17%.

EXPORTURILE AGRICOLE ALE UNEI ȚĂRI INDUSTRIALE

CUNOSCUTE ca țara cu industria cea mai dezvoltată din lumea occidentală, Statele Unite ale Americii dețin cîteva poziții cheie și în exportul mondial de produse agricole. De notat că între 1963 și 1973 exporturile americane de produse agricole au sporit de la 5,6 la 17,1 miliarde de dolari. Datele care urmează reproduse după revista **U.S. News and World Report**, prezintă ponderea exportului american în totalul exportului mondial al cîtorva produse agricole: soia 89%, porumb 74%, grîu 53%, orez 62%, tutun 25%, bumbac 18%.

DURATA „PROFESIONALĂ" A VIEȚII

DATELE din tabelul de mai jos, publicate în revista **Economie et statistique** (nr. 49/1973), prezintă o scară estimativă a longevității persoanelor cercetate în Franța, în funcție de profesiunea lor.

Categoria social-profesională	Numărul supraviețuitorilor de 75 de ani din 1000 de persoane în viață la 35 de ani	Speranța vieții după 35 de ani (în ani)
Cadre didactice (sector public)	572	40,8
Persoane cu profesiuni liberale și cadre de conducere	555	40,3
Clerul catolic	518	39,2
Cadre medii (sector public)	507	38,9
Tehnicieni (sector privat)	517	39.2
Cadre medii (sector privat)	490	38,4
Muncitori calificați (sector public)	481	38,2
Maiștri (sector privat)	459	37,6
Agricultori	443	37,2
Funcționari de birou (sector privat)	465	37,7
Comercianți și meșteșugari	464	37,6
Funcționari de birou (sector public)	450	37,3
Muncitori specializați (sector public)	417	36,3
Muncitori calificați (sector privat)	374	35,2
Muncitori specializați (sector privat)	368	34,9
Salariați agricoli	366	34,9
Muncitori manuali	331	33,5
Ansamblul populației	407	36.0

AUTOMOBILUL A DEVENIT MAI SCUMP

SCUMPIREA recentă a benzinei în medie cu 10 pfennigi în R.F.G. va provoca un mare salt al cheltuielilor legate de automobil, după cum rezultă din

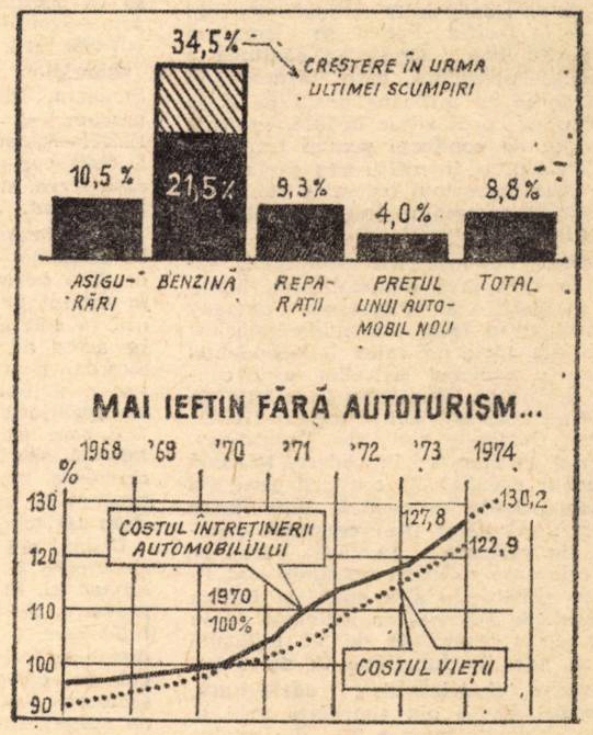

graficul alăturat reprodus după „Süddeutsche Zeitung", care prezintă evoluția diferitelor categorii de „cheltuieli auto" în ultimele 12 luni. (vezi partea de sus a graficului).

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PREMISE ALE COMPETITIVITĂȚII

DINAMICA rapidă a exporturilor japoneze, franceze, vest-germane și ale altor țări în ultimul deceniu, întărirea poziției țărilor respective pe piața mondială are la bază sporirea competitivității produselor exportate de ele. Aici, alături de nivelul tehnic al produselor, de calitatea lor (înțeleasă în sensul cel mai larg), un rol important îl joacă prețurile de export. Or, după cum se știe, acestea sînt influențate de evoluția productivității muncii și a salariilor în ramurile furnizoare la export, de situația monedei naționale, precum și de alți factori.

Tabelul alăturat oferă o ilustrație grăitoare în acest sens. În industria japoneză, datorită creșterii puternice a productivității muncii nivelul salariilor a avut o mică influență asupra prețului unei unități de produs, în comparație cu celelalte țări capitaliste examinate. În pofida creșterii lente a productivității muncii și a sporirii mai accentuate a costului unitar al salariilor, produsele industriei engleze și-au putut păstra competitivitatea la export, datorită devalorizării lirei sterline; situația se prezintă invers în cazul R.F.G. În ceea ce privește S.U.A., evoluția conjugată a indicatorilor amintiți în perioada 1965—1970 a condus la scăderea competitivității mărfurilor americane pe piața mondială, la accentuarea deficitului balanței comerciale externe a S.U.A., determinînd — alături de alți factori — devalorizarea dolarului.

N. P.

Dinamica unor indicatori în perioada 1965—1970
(1965 = 100)

Țara	Productivitatea muncii (producția pe om-oră în industria prelucrătoare)	Costul salariilor pe unitatea de produs (în monedă națională)	Prețul la export al produselor finite	
			calculat în monedă națională	calculat în dolari
Japonia	189	108	114	114
Franța	141	110	121	108
Italia	130	115	108	108
R.F.G.	130	110	104	114
Canada	121	118	118	122
Anglia	119	125	128	110
S.U.A.	113	114	119	119

Sursa: Economie et statistique, nr. 49/1973.

viața economică

Redactor șef: Ionița OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție. Cont I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R., filiala sect.1
Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia București, Calea Griviței nr. 64—66 P.O.B. 2001

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 9 (568)
VINERI 1 MARTIE 1974
20 PAGINI 2 LEI

9

UN AMPLU DIALOG, CU PROFUNDE SEMNIFICAȚII

CONFERINȚA pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste se înscrie ca un eveniment de importanță majoră în viața satului românesc, a întregului popor, constituind o nouă expresie elocventă a practicii profund democratice a conducerii partidului și statului nostru de a se întîlni și consulta cu cadrele de bază, cu oamenii muncii în problemele majore, fundamentale, care privesc accelerarea mersului înainte al societății noastre pe calea progresului și bunăstării.

Dezbaterile prilejuite de acest forum reprezentativ de lucru al țărănimii socialiste au semnificații și rezonanțe aparte, conferite de marile evenimente ale căror „depozitar" este acest an; 1974 este anul Congresului al XI-lea al partidului și anul în care aniversăm trei decenii de la insurecția națională antifascistă armată, ce a deschis calea înfăptuirii idealurilor de libertate și dreptate socială a maselor populare. **„Acest glorios jubileu prilejuiește întregului popor un amplu bilanț al drumului parcurs în cei 30 de ani, al remarcabilelor victorii dobîndite în făurirea vieții noi, socialiste — între care un loc important ocupă reorganizarea și dezvoltarea agriculturii, ridicarea nivelului de viață materială și spirituală a tuturor celor ce muncesc, a întregului popor".**

După cum sublinia secretarul general al partidului, este deosebit de semnificativ faptul că lucrările Conferinței se axează prioritar asupra perspectivelor de dezvoltare a agriculturii în preajma împlinirii a 25 de ani de la Plenara C.C. al Partidului Comunist Român din 3—5 martie 1949, care a marcat trecerea la o nouă etapă în revoluția agrară în țara noastră, **etapa revoluției agrare socialiste.**

Purtînd amprenta unui profund caracter de lucru, Conferința evidențiază rezultatele remarcabile obținute de oamenii muncii de pe ogoare în actualul cincinal, în dezvoltarea și modernizarea agriculturii, prilejuind un bogat și fructuos schimb de experiență, jalonează — într-un spirit de înaltă răspundere și exigență — sarcinile actuale, deosebit de importante ce revin oamenilor muncii din această ramură de bază a economiei naționale, mobilizînd puternic energiile și inițiativele lor creatoare în vederea înfăptuirii cincinalului înainte de termen, accelerării dezvoltării economice și sociale a țării.

DIMENSIUNILE ȘI DIRECȚIILE ÎNFĂPTUIRII UNUI PROCES ISTORIC

POLITICA AGRARĂ dusă cu consecvență de Partidul Comunist Român constituie unul din exemplele cele mai elocvente ale clarviziunii și hotărîrii cu care s-a asigurat dezvoltarea echilibrată a ramurilor de bază ale economiei și îndeplinirea cu tenacitate a progresului construcției societății socialiste în patria noastră.

Situația și evenimentele premergătoare istoricului act politic adoptat în 1949 — Rezoluția plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 martie — cu multiple influențe asupra dezvoltării ulterioare a întregii noastre economii naționale impuneau, în mod obiectiv, ridicarea agriculturii la nivelul de dezvoltare al celorlalte ramuri, și îndeosebi, a industriei, constituind o sarcină centrală a politicii economice a partidului.

Încheierea, în 1962, a amplului proces de transforma-

prof. univ. dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI

(Continuare în pag. 10 — 11)

ÎN ACEST NUMĂR:

3-4 **Plan ● angajamente.** Acțiunea factorilor dinamizatori și unele carențe mai vechi și mai noi. O radiografie a înfăptuirii planului angajamentelor pe luna februarie.

Investiții. Stadiul după două luni de la startul lui 1974

5 **Baza energetică a economiei** (VII). Un instrument activ de raționalizare a energiei: Bilanțul energetic

7 **Comerț exterior.** Noi piețe înseamnă inovație tehnică și organizatorică

8-9 **Conducere și organizare,** Conducere — participare — productivitate. — Ce corelații există între aceste trei concepte? ● O anchetă cu 750 de subiecți dă un rezultat elocvent. —

10-11 **Ancheta „V.E.".** „Pionieri" ai construcției socialismului la sate. Datele unei anchete care marchează „traiectoria" urmată de 25 cooperative agricole în 25 de ani

13 **Teorii ● idei:** Dialectica generalului și particularului în construcția socialismului și activitatea teoretico-ideologică

16-17 **Economie mondială:** Țările capitaliste în 1974; Perspective ale comerțului mondial: Impactul „crizei petrolului" asupra economiei țărilor occidentale

Semnale

Comenzi în raport de stocuri

ÎN conformitate cu art. 4 din Legea nr. 71/1969, furnizorul este obligat să-şi asigure portofoliul de comenzi încît să folosească integral şi în mod eficient capacitatea de producţie. În agricultură însă, unde nivelul recoltei este influenţat şi de factori imprevizibili, cum se poate acoperi integral repartiţia ? Într-o unitate de valorificare a cerealelor, de pildă, se primeşte o repartiţie de ricin, dar în stoc se află numai necesarul pentru însămînţare. În această situaţie, repartiţia mai poate avea caracter de ordin sau forul tutelar, luînd act de situaţia reală, va anula repartiţia ?

Pentru ca contractul economic să nu aibă numai caracter aleatoriu, opinăm ca, pe baza repartiţiilor de principiu ale forului tutelar, beneficiarii să lanseze comenzi ferme care se vor înscrie în evidenţa unităţii furnizoare pentru planul de perspectivă al acestuia în raport cu stocurile existente pentru realizarea imediată, iar — pentru viitor — în raport cu producţia înmagazinată la silozurile respective.

Se impun unele reglementări în acest sens întrucît întreprinderile de valorificare a cerealelor au fost obligate la plata unor penalizări masive pentru realizarea numai în parte a contractelor.

C. ASLAN
consilier juridic
Craiova

Pentru o analiză corectă — informaţii corecte

AM CITIT cu interes articolul semnat de dr. Radu Comşa „Puncte de referinţă folosite de centrale şi întreprinderi în mişcarea pe piaţa externă" — apărut în nr. 6 al revistei „Viaţa economică". Din acest material se desprind o serie de propuneri, care urmăresc să faciliteze analizele şi luarea deciziilor la nivelul centralelor industriale în privinţa tacticii comerciale pe pieţele externe.

Aş dori să mă refer la una din ele şi anume la necesitatea şi posibilitatea de a realiza „un catalog (sau cataloage) de preţuri externe informative în valută". Utilitatea acestui catalog nu mai trebuie demonstrată : pentru a face o analiză corectă sînt necesare informaţii corecte. Este vorba însă de gradul în care o asemenea informaţie poate parcurge un anumit circuit, îndeplinind, în acelaşi timp, condiţia de a fi corectă şi completă. Cred că modul în care a fost formulată propunerea nu este de natură să rezolve problema. Din punctul de vedere al autorului, apariţia „la intervale periodice foarte scurte" (s.n.) a acestor cataloage ar avea ca scop punerea la dispoziţia centralelor şi întreprinderilor interesate a tuturor elementelor de calcul a eficienţei exportului unui anumit produs. Acest lucru este foarte greu de realizat printr-un sistem general de circulaţie a informaţiei, întrucît preţurile necesare unor astfel de calcule trebuie să răspundă atît unor caracteristici calitative şi sortimentale specifice, cît şi condiţiilor concrete de livrare şi plată în care întreprinderile de comerţ exterior încheie contractele externe. Ar rezulta că aceste cataloage trebuie să cuprindă preţurile realizate efectiv la importul sau exportul materiilor prime sau materialelor care interesează. Or, circulaţia în bloc — în catalog — a acestor informaţii nu mi se pare realizabilă.

Îmbrăţişez însă ideea sub aspectul ei general. Publicaţiile noastre se ocupă prea puţin de problema mişcării preţurilor mondiale şi a conjuncturii internaţionale. Chiar „Viaţa economică" ar putea contribui mai mult la propagarea informaţiilor privind nivelul preţurilor pe piaţa internaţională. (Trebuie arătat că pagina externă — Mondorama — are mai mult un caracter de delectare, decît de informare). Este cunoscut faptul că atît cotidienele cît şi alte reviste de specialitate din străinătate publică în mod curent astfel de date. Cred că „V.E." şi-ar putea propune realizarea unei asemenea rubrici, în care să se reia informaţiile publicate în unele reviste specializate cu circulaţie prea restrînsă.

Mi se pare că pînă în momentul de faţă am făcut prea puţin pentru a oferi cititorilor interesaţi — şi chiar specialistului — o imagine de ansamblu şi dinamică privind nivelul preţurilor pe piaţa internaţională. A înţelege critic această lipsă nu trebuie să ne conducă la formularea de pretenţii sau propuneri irealizabile. Pentru cazurile concrete, datele necesare circulă, se cunosc şi se utilizează. Problema însă este de a forma cultura şi gîndirea economică a tuturor.

N. PANAITESCU
economist în M.C.E.

Hameiul nu poate fi cultivat la noi ?

ÎNTR-O DISCUŢIE purtată cu specialişti ai fabricii de bere din Piteşti am reţinut că, în anul 1973, au scăzut suprafeţele cultivate cu hamei, cereala ideală pentru fabricarea berii. În ultimul timp s-a constatat că orzul nu întruneşte parametrii de calitate prevăzuţi, are o greutate hectolitrică mai mică, o uniformitate şi o putere de germinaţie reduse, cu un conţinut de proteină ridicat. Toate acestea afectează procesul tehnologic, fierberile sînt prelungite, nu se produc limpeziri normale, produsul prezentînd tulburări.

Specialiştii au constatat că dacă s-ar primi orz-orzoaică exact la parametrii prevăzuţi, consumul specific de cereale pentru malţ s-ar reduce substanţial. La nivelul producţiei anului 1975, numai din malţul economisit prin reducerea consumurilor specifice, s-ar putea produce peste 20 milioane litri de bere. Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor ar trebui să reglementeze pe plan central suprafeţele ce ar urma să fie însămînţate cu orzoaică astfel încît, în 1975, acestea să reprezinte 70% din materia primă. Cercetarea ştiinţifică poate să-şi spună cuvîntul în îmbunătăţirea tehnologiilor de cultură. Prin organizarea unor ferme specializate în cultura hameiului se va putea renunţa la import.

Ion I. GHELASE
Bucureşti

Ecouri

Simplificări în munca de evidenţă : sînt posibile ?

POTRIVIT unui proiect de hotărîre avizat şi de ministerul nostru, se are în vedere simplificarea lucrărilor de planificare anuală şi de calcul lunar a amortizării efectiv datorată. Astfel, amortizarea urmează să se determine, în anumite condiţii, în raport cu valoarea medie anuală a fondurilor fixe şi cu o normă unică de amortizare. Deci, nu se vor mai întocmi calcule analitice decît în anumite situaţii. Rezultă astfel, că în situaţia în care hotărîrea se definitivează în forma respectivă, propunerea din articolul „Simplificarea muncii financiar — contabile în centrale şi întreprinderi corespunzător noilor structuri" va deveni aplicabilă.

Simplificarea evidenţei facturilor emise de întreprinderi şi a încasării acestora, în forma propusă, a constituit, de asemenea, o preocupare a ministerului nostru. Astfel, cu mai mult timp în urmă s-au transmis tuturor unităţilor din subordine, indicaţii metodologice detaliate pentru conducerea evidenţei analitice a produselor expediate, a lucrărilor executate şi a serviciilor prestate, cu ajutorul unei situaţii de solduri, eliminîndu-se astfel înregistrarea facturilor emise şi încasate în cursul aceleiasi luni. Considerăm că trecerea de la calculaţia lunară a preţului de cost efectiv al produselor realizate la sistemul de decontare trimestrial, propus de autorii articolului, ar aduce o simplificare substanţială în munca de evidenţă şi calcul din cadrul întreprinderilor constructoare de maşini.

În legătură cu metoda de evidenţă a produselor finite la preţ de producţie, ce prezintă avantaje faţă de înregistrarea la preţ de cost planificat, menţionăm că şi această propunere este în atenţia noastră. Pentru a stabili dacă această metodă de evidenţă va putea fi utilizată cu deplină eficienţă în toate întreprinderile, ea a fost supusă discuţiei în cercurile de studii ale conducătorilor compartimentelor financiar-contabile. Au rezultat, pe lîngă avantajele incontestabile, şi unele greutăţi ce apar în cazul produselor noi şi la întreprinderile producătoare de utilaje complexe. Cum astfel de situaţii apar în mod frecvent în cadrul întreprinderilor noastre, participanţii la discuţii au propus a se lăsa la latitudinea unităţilor de a adopta un preţ sau altul, în funcţie de specificul şi posibilităţile fiecărei întreprinderi.

C. PĂNESCU
director
Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini Grele

Elemente propulsoare în extinderea acordului global

ÎN conformitate cu prevederile H.C.M. nr. 1509/1972, în contractul-angajament care se încheie în vederea executării lucrărilor în acord global este obligatoriu să se prevadă, în afara elementelor referitoare la volumul sau cantitatea de lucrări de executat, şi condiţiile în care acestea vor trebui realizate, respectiv calitatea lucrărilor, cantităţile de materii prime, materiale, combustibili, energie, în care să se încadreze lucrările etc.

Modul de întocmire a contractelor-angajament, ca şi elementele pe care acestea trebuie să le conţină, respectiv condiţiile în care trebuie executate lucrările în acord global şi sumele cuvenite pentru acestea, se stabilesc de ministere şi celelalte organe centrale coordonatoare de ramuri economice, de comun acord cu uniunile sindicatelor de ramură în cadrul metodologiilor elaborate pentru aplicarea formei de salarizare în acord global, elaborat de fiecare organ central, conform Hotărîrii.

Trebuie precizat că problema calităţii producţiei care se realizează în acord global a fost avută în vedere la elaborarea însăşi a Hotărîrii Consiliului de Miniştri menţionată, care prevede ca din suma cuvenită pentru lucrările executate în acord global să se reţină 10—20% care se achită după recepţionarea lucrărilor respective, în funcţie de îndeplinirea condiţiilor prevăzute în contractele angajament şi la termenele convenite în cadrul acestora.

ing. A. BURLA
director
Ministerul Muncii

O CARTE A TRECUT PRIN LIBRĂRII... CA O COMETĂ

NU S-AR PUTEA SPUNE că editurile noastre nu au în vedere nevoile de informare ale specialiştilor de diverse formaţii. Ne-am obişnuit să consemnăm ca pe un fapt cotidian, chiar în revista noastră, diferite titluri de lucrări ce interesează atît pe economiştii şi inginerii din funcţiile de execuţie, cît şi cadrele de conducere tehnico-economice.

Exemplară din punct de vedere al utilităţii ni s-a părut şi lucrarea **„Organizarea transportului intern în întreprinderi"** *pe care am prezentat-o în nr. 4 al revistei noastre. Dar, prezentarea făcută de noi nu poate, în nici un caz, să satisfacă pe cei care se ocupă de problemele de organizare ale transportului intern în întreprinderi. Specialiştii doresc lucrarea, dar, din păcate, aşa cum a apărut, aşa a şi dispărut, imitînd parcă trecerea cometei Kohoutek.*

Aşa argumentează şi unii din cititorii revistei, în scrisorile lor către redacţie. Iată ce spune, de exemplu, **Emil Lazăr**, de la Întreprinderea de utilaj chimic din Făgăraş :

„O carte utilă, apărută recent, unde poate fi găsită ? Cu toate insistenţele mele nu am reuşit să mi-o procur de la nici-o librărie din Făgăraş, Braşov sau Bucureşti. Întrucît această lucrare îmi este extrem de utilă, mă adresez „Vieţii economice" în speranţa procurării ei".

„Fiind printre puţinele cărţi apărute în acest domeniu — ne scrie **Pintilie Mureş** din Ploieşti, str. Gh. Dimitrov, nr. 6 — *am dorit s-o procur din librăriile existente în oraşul meu. Mi-a fost imposibil. Cred că „Viaţa economică" ar putea să sprijine reeditarea acestei cărţi într-un tiraj suficient pentru a satisface cerinţele noastre".*

Eugen Virgil Tănăsescu din Bucureşti, şos. Olteniţei 61, bloc G 4, ap. 21, *ne arată : „Fiind foarte interesat de studiul problemelor expuse în cartea „Organizarea transportului intern în întreprinderi" am căutat să mi-o procur din librării, dar fără succes. Tirajul în care s-a tipărit este extrem de mic şi nu ne poate satisface".*

Un alt cititor ne scrie : „Interesat fiind, avînd preocupări de natura celor semnalate în lucrarea „Organizarea transportului intern în întreprinderi" am căutat-o în librăriile din Braşov şi negăsind-o am rămas dezamăgit. Mă adresez dv. în ideea că veţi putea interveni pentru retipărirea acestei lucrări (I. Neculoiu, str. 30 Decembrie nr. 8, Braşov).

Cele 1850 de exemplare, cît a fost tirajul lucrării amintite mai sus, — prima lucrare editată pe această temă în ţară — apreciem că sînt cu totul insuficiente. Credem, ca şi cititorii din ale căror scrisori am spicuit mai sus, că **Editura Ştiinţifică** *va ţine seama de doleanţa celor interesaţi în organizarea ştiinţifică a transportului intern în întreprinderi. N-ar fi rău ca, în asemenea situaţii, să se facă o prospectare mult mai temeinică în rîndul specialiştilor... dar înainte de ed.[illegible].*

Altfel, se tipăresc lucrări interesante cu un tiraj total nesatisfăcător, iar altele se îngălbenesc de colb în depozitele C.L.D.C.-ului.

Cît priveşte revista noastră, prin recenzia prezentată am urmărit să facem un serviciu cititorilor şi nicidecum să-i provocăm la un „maraton" al căutărilor prin librării. Dacă totuşi „finişul" ar fi încununat de succes...

Em. ZAMFIRESCU

Curier

● **V. IRIMESCU, Ploieşti** — Vă mulţumim pentru aprecierile făcute la adresa rubricii Curier. Şi la propunerea dv. conducerea revistei a hotărît să publicăm, în continuare răspunsuri de interes comun în supliment.

● **A. CONSTANTINESCU Ploieşti** — Conform reglementării în vigoare, funcţia de şef de fermă poate fi ocupată numai de salariaţii care sînt absolvenţi ai învăţămîntului tehnic.

● **IOSIF SURULESCU, Timişoara** — Problema drepturilor salariaţilor pe timpul cît sînt chemaţi ca martori, experţi sau interpreţi este în atenţia organelor competente în vederea unei reglementări corespunzătoare.

● **AUREL MAILAT, Tg. Mureş** — Pentru salariatul încadrat la ultima gradaţie prevăzută pentru funcţia ocupată, nu se poate pune problema trecerii într-una superioară. O asemenea gradaţie nu există. Posibilitatea prevăzută de lege de trecere într-o gradaţie superioară, se referă exclusiv la salariaţii încadraţi la nivelul de bază sau la una din gradaţiile prevăzute, minus, evident, ultima.

● **GEORGE BEJAN, Galaţi** — În profilul activităţii bazelor judeţene de aprovizionare tehnico-materială subordonate ministerului de specialitate intră numai materialele de uz general, în cantităţi nevagonabile, necesare tuturor unităţilor din judeţul respectiv. Din această categorie fac parte şi materialele electrice şi tehnico-sanitare ce se folosesc la lucrările noi, de reparaţii sau de întreţinere a clădirilor. Materialele şi aparatura electronică, frigorifică, medicală, avînd un caracter specific, se aprovizionează prin bazele specializate ale celorlalte ministere, sau prin relaţii directe cu întreprinderile producătoare.

N. MITREA, Bacău ; MIHAIL IORDACHE, Piatra Neamţ ; VASILE PAVEL, Constanţa — Soluţiile aşteptate de dv., sînt prezentate pe larg în Suplimentul nostru din această săptămînă.

● **IOAN CALADIEV, Iaşi** — În situaţia relatată de dv. — tehnician principal încadrat la gradaţia a V-a, în clasa 23 de salarizare, transferat în interesul serviciului în aceeaşi funcţie, însă la un şantier la care gradaţia V corespunde clasei 22 de salarizare, iar gradaţia VI, clasei 24, conducerea unităţii are competenţa să stabilească salariul tarifar de încadrare corespunzător uneia dintre cele două gradaţii.

● **IOAN NISTOR, Brăila** — În cazul transferării în interesul serviciului, în aceeaşi funcţie, însă la o unitate care aplică nivele de salarizare superioare conducerea unităţii, ţinînd seama de calităţile dv. personale şi de aptitudinile în muncă, precum şi de vechimea în specialitate, vă poate acorda acelaşi număr de gradaţii cu cel avut anterior, chiar dacă aceasta reprezintă o creştere a salariului tarifar cu mai mult de o clasă de salarizare. În cazul în care, ca urmare a reuşitei la examenul sau concursul instituit în acest scop, aţi fost încadrat într-o funcţie de execuţie superioară (din consilier juridic în aceea de consilier juridic principal), salariul cuvenit este cu o clasă de salarizare mai mare decît cel ce vi s-ar fi stabilit în cazul transferării în aceeaşi funcţie sau într-una echivalentă. (Soluţie precizată de Ministerul Muncii, de acord cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, în Circulara nr. 170052/1970).

● **MARIN DRAGOMIR, Petroşani** — Întrucît perioada de specializare la CEPECA se ia în considerare, la stabilirea anului I şi al anului II de activitate a absolvenţilor învăţămîntului superior, de la data de 7 august 1973, cînd aţi promovat examenul de stat, trebuia să fiţi încadrat la nivelul de bază al salariului tarifar al funcţiei ocupate şi nu să fiţi salarizat cu salariul prevăzut pentru cel de al doilea an de activitate. Încadrarea la nivelul de bază al salariului, după efectuarea celor doi ani de activitate, inclusiv perioada de specializare la CEPECA nu este supusă nici unei alte condiţii decît ca absolventul învăţămîntului superior să fi promovat examenul de stat. Această încadrare se face cu începere din ziua următoare celei în care se încheie cei doi ani de activitate, deci nu de la 1 al lunii următoare. Faţă de cele de mai sus, sînteţi îndreptăţit să cereţi încadrarea la nivelul de bază al salariului funcţiei ce deţineţi şi — în acelaşi timp — plata retroactivă a diferenţei cuvenite pe perioada 6 august 1973 — la zi.

● **NICOLAE N. MERIESCU, Ploieşti ; MIRCEA SCRABA, Cîmpulung Moldovenesc** — În situaţia arătată de dv., organul competent să aprecieze dacă puteţi fi trecuţi în funcţii economice de execuţie, pentru care este prevăzută cerinţa absolvirii studiilor superioare, este conducerea unităţii unde lucraţi. În cazul în care există unele neclarităţi în rezolvarea situaţiei puteţi solicita conducerii unităţii să se adreseze, în acest scop, organului ierarhic superior, sau Ministerului Muncii. Menţionăm că aceeaşi soluţie a fost publicată în suplimentul „Vieţii economice" nr. 4/1974, în care se arată mai detaliat temeiurile răspunsului dat.

● **O. BLĂNARU, Braşov** — Dacă, în aplicarea decretelor de organizare a întreprinderilor, un salariat a fost trecut din categoria personalului tehnic economic sau de altă specialitate, respectiv, în cazul dv. din funcţia de tehnician principal în aceea de muncitor, iar ulterior s-a creat un post vacant, similar funcţiei deţinute anterior conducerea unităţii are dreptul să stabilească, la reîncadrarea în funcţia deţinută anterior (de tehnician principal) un număr de gradaţii, fără să depăşească salariul tarifar avut înainte de reorganizare. Fiind vorba de o reîncadrare într-o funcţie superioară celei de muncitor, este necesar ca în aplicarea prevederilor Legii nr. 12/1971, salariatul în cauză să promoveze examenul sau concursul instituit în acest scop. Vechimea, în funcţie de care i se va putea acorda o nouă gradaţie, se calculează din anul 1969 cînd, potrivit scrisorii dv., a fost salarizat la gradaţia a 3-a a salariului prevăzut pentru funcţia de tehnician principal.

● **IOAN CHIRIACESCU, Cîmpina** — În cazul absolventului învăţămîntului mediu menţinut într-o funcţie pentru care era prevăzută, anterior, cerinţa alternativă a studiilor superioare sau a absolvirii studiilor medii (însă cu o vechime mai mare în specialitate) se aplică prevederile pct. 28 din anexa IX la HCM nr. 914/1968, potrivit cărora salariul tarifar se reduce cu două clase de salarizare faţă de cele prevăzute pentru salariaţii care îndeplinesc aceeaşi funcţie, însă au un nivel de studii superior. În cazul dv. nu se aplică soluţia comunicată tov. Alexandru Szeckeli în nr. 36/1973 care se referă la o situaţie deosebită.

● **NEUMAN NIEDERHOFER, contabil şef, Întreprinderea de Transport Ploieşti** — Vă mulţumim pentru sugestii. Interesîndu-ne în legătură cu taxa de rulare către Centrul de Calcul, am aflat că suma menţionată de dv. corespunde reglementărilor.

economie națională

ACTUALITATEA ● **Un eveniment de seamă în viața satului românesc :** Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste — o conferință cu un **profund caracter de lucru care a scos în evidență rezultatele obținute în actualul cincinal în dezvoltarea și modernizarea agriculturii** și a dezbătut — într-un spirit de înaltă răspundere și exigență — **sarcinile actuale, deosebit de importante ce revin oamenilor muncii din această ramură de bază a economiei** ● **Ancheta „V.E."** — Istorie și contemporaneitate în viața satului românesc : **25 de cooperative agricole după 25 de ani** ● **Intrecerea socialistă** în cifre și fapte. În obiectiv — **înfăptuirea planului și angajamentelor pe luna februarie** ● Sarcinile de amploare în domeniul **investițiilor** impun mobilizarea eforturilor tuturor factorilor responsabili pe coordonatele eficienței, ritmicității, calității. În paginile revistei, o analiză a stadiului realizării investițiilor în primele două luni ale anului.

PLAN — ANGAJAMENTE

ACȚIUNEA FACTORILOR DINAMIZATORI, DAR ȘI UNELE CARENȚE, MAI VECHI ȘI MAI NOI

— O primă radiografie a înfăptuirii planului și angajamentelor pe luna februarie 1974 —

INDEPLINIREA prevederilor de plan la producția fizică a constituit și în luna februarie „piesa de rezistență" care a concentrat atenția și eforturile tuturor colectivelor de muncă din întreprinderi. Dezbaterile cu caracter de analiză efectuate cu răspundere în adunările generale ale oamenilor muncii, transpunerea în practică a prevederilor din planurile de măsuri, au determinat o serie de modificări favorabile în cursul lunii februarie.

Deși este încă prea devreme pentru a putea prezenta un tabel sinoptic concludent asupra rezultatelor obținute în industrie, în luna februarie, putem totuși releva unele ASPECTE CARACTERISTICE care merită să fie evidențiate :

● **Sarcinile de plan pe luna februarie au fost îndeplinite și depășite la o gamă largă de produse de primă importanță pentru buna desfășurare a producției în ramuri cheie ale economiei.** Au fost obținute peste plan însemnate cantități de cocs metalurgic, fontă, oțel, laminate finite pline din oțel, uleiuri minerale etc.

● **O serie de restanțe din ianuarie au fost recuperate la un număr important de produse fizice, necesare economiei naționale :** plumb, cabluri de energie armate cu conductori din aluminiu, strunguri revolver și automate, diverse mijloace de automatizare. etc.

● **Se mai mențin încă multe rămîneri în urmă față de prevederile de plan la unele produse** cum ar fi transformatoare și autotransformatoare, mașini și utilaje pentru **lucrări miniere, unele** utilaje pentru industria chimică, sodă calcinată, plăci din așchii de lemn, confecții textile ș.a.

● Factori de influență în ianuarie

ANALIZÎND modul de realizare a prevederilor de plan și a angajamentelor asumate pe luna ianuarie, trecem peste factorii care le-au influențat pozitiv, încercînd să schițăm un „clasament" al principalelor cauze care au avut influențe negative pentru a ne concentra atenția asupra asanării lor.

1. **Insuficienta preocupare pentru perfectarea contractelor economice,** atît în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, cît și al cooperării între întreprinderi.

2. **Neritmicitate în realizarea producției pe decade,** practică generatoare de muncă în asalt.

3. **Organizarea propriu-zisă a producției a înregistrat o serie de deficiențe** cu implicații negative directe asupra costurilor de producție.

4. **Nerespectarea prevederilor contractuale.**

5. **Preocuparea insuficientă pentru asigurarea bunei funcționări a mașinilor și utilajelor.**

În ce stadiu se află eliminarea acestor carențe, ce rezultă din analiza activității pe linia înfăptuirii prevederilor de plan în luna pe care am încheiat-o recent ?

● Cauze în actualitate

CONSECVENȚI ideii pe care ne-am propus-o de a urmări cu perseverență și cît mai riguros modul în care „pulsează" mersul planului și al angajamentelor, încercînd pe cît ne stă în putință și ne permite spațiul să facem și o analiză „factorială" a rezultatelor, încercăm în cele ce urmează să prezentăm succint cauzele care au continuat să se manifeste și au influențat negativ nivelul realizărilor în unele întreprinderi.

1 **NEONORAREA prevederilor din CONTRACTELE ECONOMICE de aprovizionare tehnico-materială** și de cooperare, au trecut, în clasament de pe locul 4 pe locul 1. Nerealizarea planului fizic la poziția mașini și utilaje pentru lucrări miniere la Întreprinderea „Unio" Satu Mare de pildă a fost determinată în prima decadă a lunii februarie de lipsa diferitelor tipuri de blindaje de la Întreprinderea mecanică de mașini și utilaj minier-Baia Mare. La rîndul ei, întreprinderea din Baia Mare nu a primit motoreductoarele de la Întreprinderea mecanică-Cîmpina. Lanțul „slăbiciunilor" include și utilajul pentru industria chimică la care s-au înregistrat restanțe deoarece Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie"-București nu a primit unele materiale din import (tablă, țevi, plăci tubulare, flanșe forjate), iar la Întreprinderea mecanică de utilaj chimic-București au lipsit un număr de servomotoare contractate cu Întreprinderea „1 Mai" — Ploiești și tone de piese forjate nelivrate de Întreprinderea mecanică-Cîmpina. Și din păcate, exemplele nu se termină aici.

Tot în domeniul aprovizionării tehnico-materiale se înscriu, în continuare,. cu prioritate și **restanțele în încheierea contractelor,** atît cu furnizorii interni cît și cu partenerii externi.

2 **Rezerve importante în UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR de producție a mașinilor și utilajelor continuă să se mențină în actualitate și în luna februarie.** Mai mult, această

B. PĂDURE

→

SĂPTĂMÎNAL — UN GRAFIC COMENTAT

Asistența tehnică la locurile de muncă

PENTRU BUNA DESFĂȘURARE a producției, asigurarea asistenței tehnice pe schimburi este o necesitate vitală. La începutul anului 1973, cu toate rezultatele bune obținute pe ansamblu, la unele ministere productive situația proporției cadrelor tehnice pe schimburi de lucru era cu totul nesatisfăcătoare. În martie 1973 de pildă la M.I.M. în secțiile direct productive în schimbul I lucrau 87,3% din totalul inginerilor, 80,6% din totalul tehnicienilor, 55,2% din totalul maiștrilor, față de 44,5% din totalul muncitorilor, rămînînd insuficient acoperite cu cadre tehnice celelalte schimburi în care lucrau 55,5% din muncitori. În aceeași situație se afla și M.I.C.M.G. (cu procentele pentru schimbul I de 88,8% ingineri, 88,9% tehnicieni, 64,2% maiștri la doar 54,9% muncitori) M.I.U. (cu 82,3% ingineri, 80,0% tehnicieni, 54,3% maiștri. 48,6% muncitori), precum și alte ministere.

În urma măsurilor luate privind aplicarea normelor unitare de structură în unitățile economice conform Decretului nr. 162/1973, se constată o ameliorare a situației, cu tendință de îmbunătățire în continuare. Astfel, **dacă se compară situațiile existente în lunile martie și decembrie 1973 exprimate în numărul de muncitori ce revine la un cadru tehnic pe schimburile de lucru în secțiile direct productive din industria republicană** (vezi graficul), **se desprinde faptul că în decembrie 1973 asistența inginerilor pentru schimburile II, III și IV era îmbunătățită, la fiecare inginer revenind în schimbul II cîte 233 muncitori** (față de 350 în martie 1973), **iar în schimburile III—IV cîte 205 muncitori** (față de 354 în martie 1973). Această situație îmbunătățită se regăsește la M.M.P.G., la M.I.M., M.I.C.M.G., M.C. Ind.. M.I.C.M.U.E. ș. a.

Totodată, din grafic reiese că pe schimburi **repartizarea tehnicienilor continuă să fie necorespunzătoare,** cu toate că în decembrie față de martie 1973, proporția acestora în schimburile II, III și IV crescuse de la 15,3%, la 18,3% din totalul acestei categorii de salariați. Ca exemple necorespunzătoare, în această privință pot fi date situațiile din schimburile I de la unitățile M.I.M. (80% tehnicieni la 44,2% muncitori), la M.M.P.G. (80,5% tehnicieni și 45,0% muncitori). la M.I.C.M.G. (85,6% tehnicieni la 54,6% muncitori), la M.I.C.M.U.E. (86,4% tehnicieni la 58,6% muncitori), la M.I. Chim. (70,5% tehnicieni la 49,1% muncitori) ș.a.

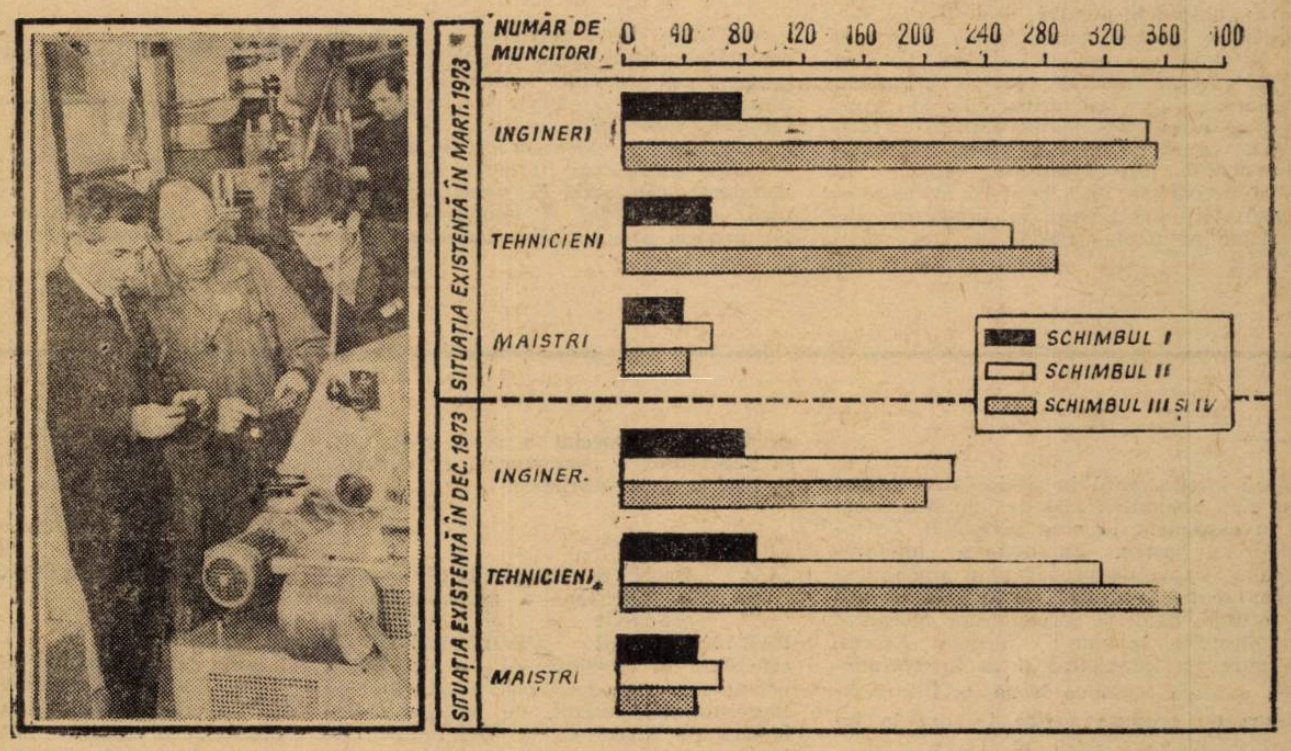

Numărul de muncitori, ce revine la un cadru tehnic pe schimburi de lucru, în secțiile direct productive.

În ceea ce privește **maiștrii,** situația asistenței tehnice pe schimburi atît pe total industrie republicană, cît și pe ministerele productive, se prezintă în general nesatisfăcătoare, — apreciată prin numărul de muncitori ce revin la un maistru pe schimburile II și III. Aceasta este ilustrat de faptul că în luna decembrie 1973. în schimbul I erau 59,5% maiștri față de 54,4% muncitori (în timp ce în luna martie 1973 erau 63,1% maiștri la 54,9% muncitori).

Pentru îmbunătățirea situației asistenței tehnice pe schimburile de lucru, este necesar ca ministerele, centralele, întreprinderile să acționeze cu fermitate în continuare spre a transpune în viață indicațiile cuprinse în acest sens în documentele de stat și de partid.

STADIUL DUPĂ DOUĂ LUNI DE LA STARTUL LUI 1974

- Noi obiective, dar și restanțe... la punerea în funcțiune
- Valențele noi ale unor carențe vechi: întîrzierea în montarea utilajelor tehnologice și pregătirea documentației
- Miliarde care așteaptă „conectarea" la circuitul productiv.

NUMĂRUL MARE DE CAPACITĂȚI de producție importante planificate a fi realizate în acest an — peste 450 în industrie și 85 agrozootehnice — la care se adaugă unele nepuse în funcțiune pînă la 31 decembrie 1973, reclamă măsuri deosebite, mobilizarea eforturilor tuturor factorilor responsabili în realizarea investițiilor. Analiza noastră urmărește să releve ce s-a făcut bine în acest sens, ce se cere întreprins în continuare.

● Analiza notează cu + și —

ÎN COMPARAȚIE cu anii precedenți, în acest an unele lucrări de investiții au fost mai bine pregătite. Proiectele de execuție au fost asigurate la începutul anului 1974, în proporție de 93,6% față de 91,0% la începutul lui 1973. De asemenea, utilajele fabricate în țară necesare realizării planului pe anul 1974 au fost contractate la aceeași dată într-o proporție mai mare (83,4), față de cele pentru anul 1973 (81,2%).

Pe economie, volumul investițiilor realizate în ianuarie 1974 depășesc cu 10% pe cele din aceeași lună a anului trecut, (unele situații sînt prezentate în tabelul nr. 1), **iar la structura construcții-montaj depășirea este de 2,4%.** Aceasta demonstrează că grosul depășirilor se datorează montării într-un volum mai însemnat a utilajelor.

Tabelul nr. 1

Ministerul	Investiții realizate — % din planul anual pe 1974	1973
— Industriei Construcțiilor de Mașini Grele	6,4	5,2
— Energiei Electrice	5,5	5,0
— Transporturilor și Telecomunicațiilor	6,0	5,9
— Consiliii populare	3,7	3,5

Subliniind aceste realizări, nu putem să nu relevăm însă și faptul că, față de nivelul planificat pe ianuarie a.c., **realizările sînt de numai 82,5%, iar la structura construcții-montaj — de 92,5%.** Raportat la planul anual, unele ministere se situează sub realizările lunii ianuarie 1973 (vezi tabelul nr. 2). Trebuie remarcat, de asemenea, că în condiții similare de temperatură, în luna ianuarie s-a realizat pe total economie numai 40% din investițiile realizate în luna decembrie 1973, ceea ce evidențiază existența unor lipsuri în pregătirea lucrărilor pe unele șantiere.

Tabelul nr. 2

Ministerul	Ponderea realizărilor în ianuarie față de planul anual de investiții (%) — 1974	1973
— Industriei Metalurgice	4,2	4,3
— Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii	4,7	4,9
— Minelor, Petrolului și Geologiei	5,8	6,3
— Industriei Chimice	3,9	4,3
— Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	4,5	4,8
— Agriculturii. Industriei Alimentare și Apelor	2,1	2,5

Pe linia convertirii investițiilor în noi mijloace de muncă, în acest an s-a reușit să se dea în exploatare **fonduri fixe în valoare cu 11,2% mai mare față de ianuarie 1973, reprezentînd 15,6% din planul pe trimestrul I și 1,5% din planul anual de punere în funcțiune.** Din cele 3 capacități de producție industrială planificate să intre în producție în luna ianuarie, au fost puse în funcțiune în întregime numai una singură și circa 40% dintr-o altă capacitate de producție. De asemenea, din capacitățile de producție industrială și agrozootehnice restante la 31 decembrie 1973, s-au pus integral în funcțiune 5 capacități.

● Din nou utilajele și...

ANALIZA în perspectivă a asigurării condițiilor create la un număr de 150 capacități de producție industriale cu termene de punere în funcțiune în perioada februarie-iunie 1974, arată că la aproape 1/4 din acestea există probleme care necesită o soluționare urgentă și anume: **lichidarea rămînerii în urmă în executarea construcțiilor și montarea utilajelor precum și a marilor întîrzieri în livrarea utilajelor tehnologice.** Ce factori determină o atare situație?

Și în acest an una din cauzele principale o constituie **neajunsurile care se manifestă în asigurarea utilajelor tehnologice atît în ce privește contractarea cît și livrarea lor de către furnizori la termenele stipulate prin graficele întocmite.** La începutul acestei luni, utilajele tehnologice nestandardizate necontractate reprezentau 7,9% din volumul necesar pe anul 1974 și, respectiv, 27,4% din necesarul de utilaje din import. Ministerele care dețin volumele cele mai mari de utilaje necontractate sînt: Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții etc. La începutul lunii februarie, furnizorii de utilaje și, în mod deosebit, cei din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, nu livraseră 6,5 mii tone utilaje tehnologice din care 4,4 mii tone pentru capacitățile de producție planificate să intre în funcțiune în acest an.

● ...documentațiile

O ALTĂ CAUZĂ, cu multiple implicații, o constituie **neajunsurile existente încă în asigurarea cu documentația tehnico-economică și de execuție pentru noile obiective de investiții prevăzute să înceapă în 1974.** La 1 februarie a.c. mai existau aproape 150 studii tehnico-economice aferente acestor obiective care nu erau aprobate, cu toate că la 36% din numărul lor termenele prevăzute în plan au expirat. Ministerele care au rămas datoare față de sarcinile de plan din acest punct de vedere sînt: Ministerul Industriei Chimice (26,4% din total), Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor (24,5%), Ministerul Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii (9,4%) etc. Pregătirea insuficientă în ce privește asigurarea cu utilaje și documentație a lucrărilor a făcut ca la majoritatea celor 26 obiective noi să nu poată începe execuția deși era planificată în ianuarie a.c.

● Evoluții „la zi"

PRIMELE DOUĂ DECADE din luna februarie au arătat că, **pe multe șantiere, s-a produs un reviriment, constructorii înscriindu-se nu numai în sarcinile de plan pe această perioadă, ci reușind chiar să recupereze unele restanțe consemnate în ianuarie.** În mod cu totul deosebit se impune însă **îmbunătățirea activității de pregătire, contractare, executare, livrare și montare a utilajelor, instalațiilor și aparatajelor** — factor hotărîtor pentru a se obține realizări superioare față de anul precedent. Este necesară o colaborare mai strînsă, mai directă între furnizorii de utilaje și șantierele de montaj, **o corelare mai bună a livrărilor cu termenele de montaj rezultate din graficele de execuție; o atenție sporită se cere acordată calității utilajelor, verificării acestora cu toată răspunderea de către furnizori** — în uzină sau pe șantier — **pentru a corespunde necesităților tehnologice proiectate și a înlătura timpii ce se pierd cu remedierile.**

În prezent, o atenție deosebită se cere acordată celor peste 200 de capacități de producție industriale, cu termene de punere în funcțiune în anul precedent și care au fost aduse, în general, într-un stadiu avansat de execuție. Dar din lipsa unora sau altora dintre utilajele necesare, ele nu au fost date în exploatare la termenele planificate, imobilizînd astfel importante fonduri materiale, de muncă și financiare. Printr-un efort concentrat la aceste obiective se pot obține în scurt timp efectele economice pentru care au fost înscrise în plan: valori noi de întrebuințare necesare consumului intern, la export, sau pentru reducerea importului, sporirea venitului național, satisfacerea necesităților în alte ramuri ale economiei și creșterea nivelului de trai al populației.

Sarcini deosebite pentru conectarea la circuitul productiv al valorilor imobilizate în lucrări care trebuiau să adauge mai multe **miliarde** la zestrea activă a economiei noastre încă din anul trecut revin beneficiarilor, furnizorilor de utilaje și constructorilor de pe șantierele aparținînd ministerelor industriei chimice sau aproape jumătate din totalul imobilizărilor, agriculturii, industriei alimentare și apelor (aproape o cincime), industriei metalurgice, economiei forestiere și materialelor de construcții și unui important număr de consilii populare, printre care, în primul rînd, cel al Municipiului București și al județelor Teleorman, Dîmbovița, Iași, Vaslui, Vîlcea, Brașov și Buzău.

Prin planul de stat pe 1974 s-au asigurat condițiile materiale în mod corelat și echilibrat. Rămîne ca buna organizare, operativitatea, colaborarea de zi cu zi a factorilor din domeniul investițiilor să-și spună cuvîntul pentru a se atinge, chiar de la început, nivelul necesar realizării integrale a sarcinilor de punere în funcțiune din acest an, care constituie condiția îndeplinirii a mai mult de o treime din sporul de producție planificat pe 1974.

ec. Gh. RUSCANU

←

cauză înregistrează în unele întreprinderi un curs ascendent față de ianuarie (locul 5 în clasament în acea perioadă). Exemplele nu lipsesc. Exploatarea minieră-Rodna, Uzina de preparare a zincului, a funcționat sub capacitate încă în decada I a lunii, datorită defecțiunilor mecanice și electrice la unele utilaje. Aceeași situație s-a înregistrat și la Întreprinderea minieră Moldova Nouă, la Întreprinderea de produse sodice Govora la instalația de sodă calcinată II etc.

3 **Unele carențe care se manifestă în ORGANIZAREA PRODUCȚIEI** se mențin și în această lună. La Întreprinderea „Tractorul"-Brașov, de pildă, datorită unor deficiențe de asemenea natură nu a putut fi realizat planul pe sortimente la turnătoria de fontă. Asemenea lipsuri organizatorice au făcut ca și în alte întreprinderi **depășirea cheltuielilor totale la 1000 de lei producție, în special a celor materiale, să reprezinte o „caracteristică" nedorită și pentru luna februarie.**

4 **Depășirea termenelor de punere în funcțiune a capacităților de producție și NEATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI la cele date în folosință,** este o altă cauză generatoare de nerealizări. Producția de îngrășăminte cu azot, de pildă, a fost afectată de faptul că la Combinatele de îngrășăminte chimice-Piatra Neamț și Slobozia nu au intrat în funcțiune instalațiile de amoniac și îngrășăminte cu azot care aveau termen de dare în folosință lunile iunie-august 1973. Aceeași situație s-a înregistrat și la CPL-Bistrița unde nu a intrat în funcțiune fabrica de PAL (termen planificat iunie 1973) etc. De asemenea producția de sodă calcinată, spre exemplu, a fost afectată și de faptul că la Combinatul de produse sodice-Govora, instalația de sodă calcinată III, în acest domeniu este de semnalat și intrată în producție la 29 decembrie 1973, nu funcționează la parametrii proiectați.

un alt fenomen. Din analizele efectuate reiese că **mulți dintre furnizorii de utilaje tehnologice și-au onorat prevederile din contracte.** Totuși, unele obiective nu pot fi predate „la cheie", deoarece **se întîrzie nejustificat, MONTAREA UTILAJELOR TEHNOLOGICE.**

5 **Reținem atenția și problemele legate de RITMICITATEA PRODUCȚIEI.** Dacă față de luna ianuarie, situația a cunoscut și din acest punct de vedere o îmbunătățire, totuși mai sînt întreprinderi unde realizarea planului continuă să se facă în salturi. Asemenea situații au fost înregistrate în întreprinderi aparținînd industriei petrochimice, a cimentului, în exploatările miniere etc.

Sîntem conștienți că în etapa actuală, din motive multiple, modul nostru de urmărire și analiză a mersului îndeplinirii planului și a angajamentelor nu este pe deplin satisfăcător și concludent. Din aceste rațiuni, vom încerca să perfecționăm modalitățile de urmărire mai riguroasă, în forme mai concrete, mai concludente, evoluția rezultatelor, a factorilor care le influențează pozitiv și negativ, pentru a încerca să transformăm unele din cauzele generatoare de restanțe, în pîrghii de sporire a eficienței economice, de îndeplinire și depășire a prevederilor de plan.

ÎN V. E. SUPLIMENT NR. 9/1974 AU APĂRUT:

- Clauze contractuale negociate sau impuse? de **H. Matei**
- Precizări privind taxele de locație, de **V. Atanasiu**
- Răspunderea angajatului care a executat un ordin eronat sau ilegal, de **Ionel Kirmaier**
- Termeni comerciali de uz internațional, de **N. Tudorache**
- Întrebări și răspunsuri

Un instrument activ de raționalizare a energiei:

BILANȚUL ENERGETIC

● Prin ce își dovedește „bilanțul energetic", calitatea de instrument de lucru în acțiune, pentru consumatorii de energie?

● Cît de extinsă poate să fie sfera de cuprindere a bilanțurilor energetice?

● Metodologia cu privire la întocmirea bilanțurilor energetice depășește sfera unor simple indicații, condiționînd succesul acțiunii. Care sînt factorii de prioritate?

PE BAZA HOTĂRÎRII PLENAREI C.C. al P.C.R. și a prevederilor Decretului nr. 620 din noiembrie 1973 cu privire la dezvoltarea bazei energetice și folosirea mai judicioasă a combustibililor și energiei, întreprinderile, centralele industriale, ministerele, consiliile populare, au întreprins unele acțiuni și au elaborat programe de măsuri specifice domeniului de activitate pe care o desfășoară, menite să conducă la aplicarea în practică a măsurilor privind gospodărirea cu maximum de eficiență a resurselor de combustibil și energie electrică și termică.

Prin aplicarea acestor măsuri, în perioada noiembrie 1973—ianuarie 1974 s-au realizat importante economii de gaze naturale, benzină, motorină. păcură, combustibili de calorifer, energie electrică și termică.

Unele combinate, mari consumatoare de combustibili și energie au acționat și acționează cu fermitate pentru economia de combustibil și energie. De exemplu, la Combinatul siderurgic-Galați, programul de măsuri pentru reducerea consumului de combustibil și energie cuprinde acțiuni cu un efect economic în 1974 de circa 75.000 tone combustibil convențional și 12,5 milioane kWh energie electrică, iar în 1975 nivelul economiilor va atinge 142.000 tone combustibil convențional și 17 milioane kWh. La acest combinat s-au stabilit utilajele, agregatele și instalațiile la care este necesară efectuarea măsurătorilor și întocmirea bilanțurilor energetice. Din cele 127 bilanțuri necesar a fi elaborate, s-au întocmit pînă în prezent 35. Ele pun în evidență posibilități de eliminare sau reducere a pierderilor de energie cu un efect economic de 42.600 tone combustibil convențional. Pentru restul de 92 bilanțuri energetice s-au asigurat condiții pentru a fi întocmite prin forțe proprii și cu ajutorul unor instituții de specialitate.

Măsuri similare au fost întreprinse și la combinatele chimice Rm. Vîlcea, Craiova, Brazi și alte unități mari consumatoare de combustibil și energie.

Din controalele efectuate la unele întreprinderi și centrale industriale a rezultat însă că în aplicarea măsurilor privind economia de combustibili și energie se înregistrează întîrzieri, mai ales în ce privește aplicarea în practică a uneia dintre măsurile complexe și cu termen de realizare pînă la finele acestui an și anume: **elaborarea bilanțurilor energetice.**

BILANȚUL ENERGETIC este un studiu care se întocmește pentru un utilaj, agregat, proces tehnologic, secție sau întreprindere cu scopul principal de a determina, pe bază de măsurători directe și calcule consumurile reale de energie și îndeosebi pierderile existente, cauzele și caracterul lor, constituind suportul tehnic concret și real de analiză a posibilităților de eliminare sau de reducere la nivel minim posibil de realizat în vederea obținerii unor indici tehnico-economici, tehnologici și energetici, optimi. **Ca studiu complex al transformării energiei în procesele de producție, ele reprezintă cea mai eficientă metodă de identificare a posibilităților de raționalizare și economisire a energiei de toate formele, constituind totodată baza tehnică reală de fundamentare a măsurilor tehnico-organizatorice pentru creșterea randamentului de utilizare a energiei pe ansamblul instalațiilor și în părțile lor componente.**

Blanțurile energetice servesc în principal pentru:

● **ridicarea calitativă a nivelului de exploatare energetică și tehnologică a instalațiilor** prin determinarea valorilor optime ale parametrilor care trebuie realizați în funcționarea instalațiilor (fișa de regim de exploatare) în vederea obținerii unor consumuri minime de combustibili și energie și stabilirea necesarului de aparate de măsură și control pe baza cărora se conduc procesele tehnologice în regim de economicitate ridicată;

● **fundamentarea elaborării științifice a normelor de consum de combustibili și energie** cu posibilitatea determinării concrete a influenței diferiților factori tehnologici și energetici;

● **determinarea pierderilor de energie pe fiecare utilaj, agregat și instalație**. pe secțiile de producție și în final pe întreaga întreprindere;

● **identificarea resurselor energetice secundare neutilizate** și alegerea variantelor optime de folosire a lor;

● **fundamentarea măsurilor tehnice și organizatorice** pentru creșterea randamentului de utilizare a energiei pe utilaje, agregate și instalații.

La proiectarea instalațiilor noi, precum și la modernizarea celor existente, bilanțurile energetice se folosesc pentru: fundamentarea alegerii celor mai raționali purtători de energie; alegerea schemelor optime de alimentare cu energie electrică și termică; identificarea resurselor energetice secundare și stabilirea soluțiilor optime pentru folosirea acestora; preliminarea consumurilor specifice de combustibili și energie; stabilirea performanțelor utilajelor de producere, transformare și utilizare a energiei cu prilejul omologării sau recepției acestora.

RECOMANDĂRI și indicații metodologice cu privire la întocmirea bilanțurilor energetice:

1. Stabilirea utilajelor, agregatelor, instalațiilor și secțiilor de producție la care urmează a se întocmi bilanțuri energetice. Pe baza acestui inventar complet este necesar să se fixeze ordinea de prioritate în elaborarea bilanțurilor energetice, ținînd seama în principal de trei factori:

● mărimea consumului de combustibili, energie electrică și termică urmînd ca bilanțurile să se facă începînd cu utilajele mari consumatoare de energie;

● starea tehnică a utilajelor și instalațiilor; în cazul în care o instalație are defecțiuni tehnice și urmează a intra în reparație bilanțul energetic va trebui întocmit înainte de efectuarea lucrărilor de reparații pentru a determina în mod cît mai cuprinzător pierderile de energie și cauzele acestora care să fie eliminate sau diminuate prin lucrările de reparații care se execută;

● pregătirea instalațiilor pentru măsurători; avem în vedere în primul rînd montarea din timp a unor elemente sau aparate de măsură care lipsesc în prezent cum ar fi diafragmele de măsură, unele debitmetre, manometre, termometre etc. O parte din aceste lucrări nu se pot realiza cu instalațiile în funcțiune; de aceea este necesară pregătirea lor din timp cu prilejul opririlor programate ale utilajelor și instalațiilor.

2. Organizarea și dotarea grupelor de măsurători și calcule pentru întocmirea bilanțurilor energetice. Pentru aceasta considerăm oportun să se actioneze pe mai multe căi în funcție de mărimea și specificul întreprinderilor și centralelor industriale.

La unitățile mari consumatoare de combustibili, energie electrică și termică la care numărul și complexitatea bilanțurilor energetice care urmează a se întocmi este mare. este necesară organizarea unei grupe proprii de măsurători formată din 2—3 persoane ingineri și tehnicieni energetici și tehnologi, dotată cu aparatele de măsură necesare. În cazul în care o singură grupă de măsurători nu poate efectua toate bilanțurile energetice pînă la finele acestui an așa cum prevede Decretul nr. 620/1973, vor trebui organizate pentru o anumită perioadă de timp mai multe grupe de măsurători.

La organizarea grupelor de măsurători este necesar să se țină seama și de periodicitatea întocmirii bilanțurilor energetice, care potrivit reglementărilor în vigoare este de 2—5 ani. Grupele de măsurători vor trebui să conlucreze cu compartimentele de reparații care la rîndul lor au datoria să contribuie la realizarea unor lucrări de pregătire a instalațiilor pentru măsurători.

Pentru întocmirea bilanțurilor energetice la unitățile economice cu consum redus de combustibil și energie, la care pe de o parte grupa de măsurători nu ar avea de lucru tot timpul anului, iar pe de altă parte ar fi dificil ca la fiecare unitate mică să se organizeze asemenea grupe de măsurători cu personal calificat și dotate cu aparatura necesară, grupele de măsurători să fie organizate prin grija și în cadrul centralelor industriale.

În acțiunea de întocmire a bilanțurilor energetice este necesară și participarea institutelor de cercetare și proiectare precum și a cadrelor din institutele de învățămînt superior fie sub forma întocmirii de către acestea a unor bilanțuri, fie prin participarea în grupele de măsurători de la unități.

3. Pe baza bilanțurilor întocmite, care nu constituie un scop în sine ci, un mijloc pentru identificarea pierderilor de energie, se impune stabilirea, pregătirea și execuția lucrărilor necesare pentru creșterea randamentului instalațiilor, valorificarea resurselor energetice secundare, eliminarea risipei și, în final, reducerea consumurilor de combustibili și energie.

4. Pentru sprijinirea unităților în elaborarea bilanțurilor energetice va trebui ca la **fiecare centrală industrială și minister să fie temeinic precizate responsabilitățile.**

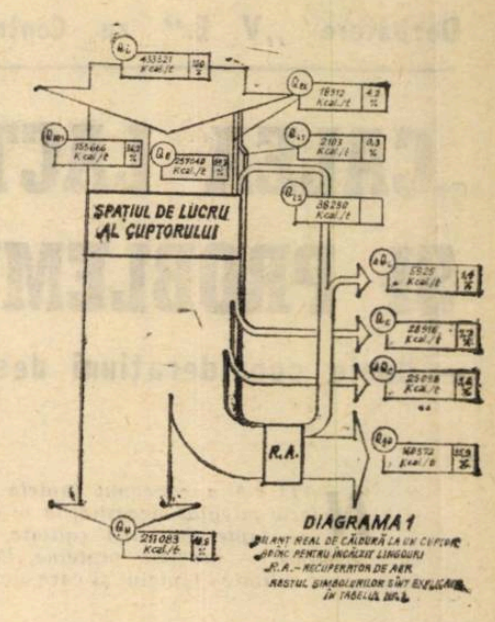

DIAGRAMA 1

BILANȚ REAL DE CĂLDURĂ LA UN CUPTOR ADÎNC PENTRU ÎNCĂLZIT LINGOURI
R.A. – RECUPERATOR DE AER.
RESTUL SIMBOLURILOR SÎNT EXPLICATE ÎN TABELUL NR. 1

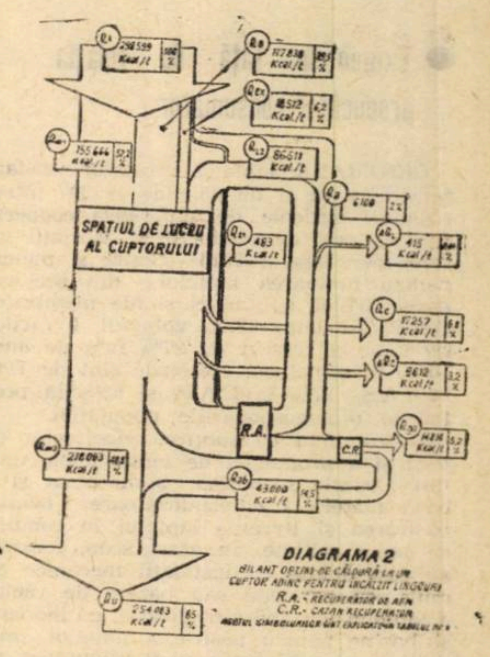

DIAGRAMA 2

BILANȚ OPTIM DE CĂLDURĂ LA UN CUPTOR ADÎNC PENTRU ÎNCĂLZIT LINGOURI
R.A. – RECUPERATOR DE AER.
C.R. – CAZAN RECUPERATOR.
RESTUL SIMBOLURILOR SÎNT EXPLICATE ÎN TABELUL NR. 1

5. Ținînd seama de faptul că instrucțiunile tehnice privind întocmirea bilanțurilor energetice specifice pentru principalele categorii de utilaje și agregate (cazane cu abur, cuptoare de oțel cu arc electric, cuptoare industriale. vaporizatoare etc.), au fost editate în perioada 1960—1970 și s-au epuizat, apare necesitatea reeditării acestor instrucțiuni prin grija Inspecției pentru Controlul Gospodăririi Combustibililor și Energiei din cadrul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, pe bază de comenzi din partea unităților.

ÎN SCOPUL EXEMPLIFICĂRII eficienței economice a întocmirii bilanțurilor energetice și aplicării în practică a măsurilor tehnice rezultate în urma analizei bilanțului, redăm în tabelul nr. 1, în diagramele 1 și 2, valorile reale și optime ale bilanțului de căldură efectuat pe un cuptor adînc de încălzit lingouri. Se poate observa ușor că prin analiza pierderilor reale de căldură ale cuptorului propriu-zis și echipamentelor auxiliare (canale de gaze, recuperator de aer, conductă de aer cald), pierderi determinate în bilanțul real, și a cauzelor care le-au generat, au putut fi stabilite măsuri tehnice și organizatorice care au permis pentru aceeași cantitate de metal încălzit, reducerea pierderilor de la 222.238 kilocalorii/tonă la numai 44.516 kilocalorii/tonă. creșterea randamentului termic al cuptorului de la 48,8% la 85% cu scăderea simțitoare a necesarului de combustibili — de la 257.040 kilocalorii/tonă la numai 117.838 kilocalorii/tonă. Printre principalele măsuri stabilite, amintim:

● modernizarea recuperatorului existent de preîncălzire a aerului care permite ridicarea temperaturii aerului cald de la 180°C la 400°C; în același scop concură și etanșarea corespunzătoare a canalelor de gaze arse;

● montarea unui cazan recuperator de abur înainte de coș, pentru recuperarea la maximum posibil a căldurii fizice din gazele arse. Acest cazan mărește randamentul termic al instalației cu 14,5%;

● eliminarea eșapării în atmosferă a aerului cald prin neetanșeitățile clapei de avarie;

● închiderea etanșă a capacului cuptorului și reducerea pierderilor prin radiație;

● stabilirea raportului optim aer-combustibil, asigurarea menținerii acestuia cu ajutorul instalației de automatizare.

ORGANIZAREA într-un timp cît mai scurt a acțiunii de întocmire a bilanțurilor energetice de către fiecare întreprindere cu sprijinul centralelor și ministerelor, va conduce la îndeplinirea acestei importante sarcini trasate de conducerea de partid și de stat cu însemnate efecte economice.

ing. Victor PARTENIE
șef sector la Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale

LISTA INSTRUCȚIUNILOR TEHNICE CU PRIVIRE LA ÎNTOCMIREA BILANȚURILOR ENERGETICE

1. Normativ privind metodica de întocmire și analiză a bilanțurilor energetice în întreprinderile industriale și similare, editat de Oficiul de documentare energetică al Ministerului Energiei Electrice, în anul 1970 cu indicativul E (2+7) — 70.
2. Îndrumător pentru întocmirea și analiza bilanțurilor termice ale cazanelor de abur, editat de fostul Oficiu de Stat pentru Energie, în anul 1961, cu indicativul E 6—60.
3. Îndrumător general privind întocmirea și analiza bilanțurilor termice la cuptoarele industriale ce folosesc combustibil, editat de fosta Inspecție energetică în anul 1963 cu indicativul E 30—62.
4. Îndrumător pentru întocmirea și analiza bilanțurilor termice la vaporizatoare, editat de fosta Inspecție Energetică în anul 1963 cu indicativul E 29—62.
5. Instrucțiuni pentru exploatarea economică a cuptoarelor electrice cu arc cu acțiune directă pentru topirea oțelului, precum și întocmirea și analiza bilanțului energetic la aceste cuptoare, editate de fostul Oficiu de Stat pentru Energie în anul 1961 cu indicativul E 12—61.
6. Îndrumător pentru întocmirea și analiza bilanțurilor termice ale schimbătoarelor de căldură, editat de fostul Oficiu de Stat pentru Energie în anul 1961, cu indicativul E 5—60.

Tabelul nr. 1

BILANȚUL DE CĂLDURĂ
pentru un cuptor adînc de încălzit lingouri cu o capacitate de 150 tone/șarje

Denumirea elementului de bilanț	Simbolul	Bilanț real Kilocalorii/tonă	%	Bilanț optim Kilocalorii/tonă	%
INTRĂRI ENERGIE					
— Căldura fizică a metalului	Qm1	155.666	36,2	155.666	52,2
— Căldura combustibilului	QB	257.040	59,3	117.838	39,5
— Căldura fizică a aerului rece	QL1	2.103	0,3	483	0,1
— Căldura reacțiilor exoterme	Qex	18.512	4,2	18.512	6,2
— Căldura apei de alimentare a cazanului recuperator	Qa	—	—	6.100	2,0
Total intrări	Qi	433.321	100,0	298.599	100,0
IEȘIRI ENERGIE					
a) **UTIL**					
— Căldura fizică a metalului încălzit	Qm2	211.083	48,8	211.083	70,5
— Căldura aburului produs	Qab	—	—	43.000	14,5
Total energie utilă	Qu	211.083	48,8	254.083	85,0
b) **PIERDERI**					
— Căldura fizică a gazelor arse	Qga	160.572	35.9	14.816	5,2
— Pierderi de căldură prin pereți și neetanșeități la cuptor	Qc	28.916	7,7	17.257	5,8
— Pierderi de căldură prin pereți și neetanșeități la canale	ΔQc	25.098	5,8	9.612	3,2
— Pierderi la recuperatorul de aer	QRA	1.727	0,4	1.410	0.5
— Aer cald eșapat în atmosferă	ΔQ1	5.925	1,4	415	—
— Pierderi la cazanul recuperator	QCR	—	—	1.005	0,3
Total pierderi de energie	Qp	222.238	51,2	44.516	15,0
Total ieșiri de energie	QE	433.321	100,0	298.599	100.0

Dezbatere „V. E." cu Centrala laptelui

„CALEA LACTEE" ȘI PROBLEMELE SALE ECONOMICE

— Unele considerațiuni despre „laptele aliment" și „laptele materie primă" —

NATURA a conceput laptele ca pe un aliment complet, capabil să satisfacă integral necesitățile organismului uman. De aceea, cînd vorbim despre lapte de bună calitate, înțelegem produsul care păstrează însușirile sale naturale — grăsimi, proteine, lactoză, vitamine etc. Ce probleme ridică încă în prezent calitatea laptelui și care sînt implicațiile economice ?

● Exigențele față de relația producător-consumator

CENTRALA laptelui recepționează laptele de vacă și de oaie de la 307 întreprinderi agricole de stat, 4095 cooperative agricole de producție și asociații intercooperatiste și 7910 centre și puncte pentru preluarea laptelui din sectorul gospodăriilor populației și ale membrilor C.A.P. În anul 1973, volumul livrărilor de lapte a crescut cu 27% față de anul 1970. În structură, creșterile sînt de 11% la I.A.S., 27% la C.A.P. și 62% la preluările din gospodăriile populației.

Concomitent cu sporirea efectivelor de vaci și a producției de lapte, unele unități agricole socialiste și-au creat și o bază materială corespunzătoare pentru păstrarea și livrarea laptelui în condiții de bună calitate. În acest scop, fermele au fost dotate cu instalații mecanice de muls, cu agregate sau bazine de răcire a laptelui (cu apă sau gheață), cu bidoane și bazine pentru păstrarea laptelui, precum și cu mijloace pentru asigurarea apei încălzite necesare spălării vaselor, utilajelor, ustensilelor folosite la mulgerea și manipularea laptelui.

În același timp, statul a alocat importante fonduri de investiții pentru ca procesul de industrializare să fie cît mai ridicat, corespunzător nivelului atins pe plan mondial. A sporit exigența controlului de calitate ; au fost calificați oameni care, în acest fel, au reușit să posede multe cunoștințe — atît tehnologice cît și de control. Periodic, aceștia sînt reciclați. S-au organizat cursuri de calificare cu toate categoriile de personal care lucrează în acest sector de activitate.

În total, timpul afectat recepției și transportului laptelui de la un singur furnizor este de minimum 30 de minute. Pentru completarea capacității unei cisterne sînt necesare preluări de la 6—7 furnizori. Deci transportul laptelui plus recepția durează între 3—4 ore. Faptul că temperatura mediului ambiant este ridicată circa 6 luni din an face ca aciditatea laptelui să crească peste limita normală, influențînd substanțial eficiența economică a procesului de industrializare. Deficiențele legate de igienă, de transportul și depozitarea laptelui în condiții de securitate sanitară (capacitățile frigorifice, grupurile social sanitare, apa și canalizarea, stațiile de spălare auto etc.), contribuie în mod determinant la deprecierea calității laptelui ca materie primă și a produselor obținute prin industrializare.

În scopul prevenirii și lichidării acestor aspecte negative, specialiștii prezenți la dezbatere au formulat unele sugestii și propuneri. Printre acestea menționăm :

● Înființarea unor ferme mari producătoare de lapte în preajma marilor orașe, a unor zone muncitorești, a fabricilor de prelucrare a laptelui și asigurarea lor cu pășunile necesare pentru a se evita transportul la mari distanțe.

● Pornind de la experiența pozitivă a unităților agricole din județul Ilfov, care, în proporție de 30%, au transportat laptele contra cost cu mijloace hipo proprii, s-a propus extinderea acestei metode în toate C.A.P-urile din țară.

● Extinderea sferei creditului bancar pentru dotarea unităților agricole, cu instalații frigorifice, a cărui rambursare să se facă eșalonat, într-o perioadă de 4—5 ani, din sumele cuvenite furnizorilor pentru laptele livrat.

● Pentru îmbunătățirea condițiilor de igienă la furnizori s-a propus organizarea, cu sprijinul unor cadre de specialiști din industrie, anual, a unor cursuri de instruire a mulgătorilor.

● În scopul obținerii unui lapte care să corespundă condițiilor cerute de igienă, s-a propus înlocuirea criteriilor de plată a laptelui, în sensul de a se ține seama mai mult de prospețimea lui (puritate, temperatură, aciditate etc.).

LA DEZBATERE AU PARTICIPAT : Constantin JUSTIN, director general al Centralei laptelui; **Gheorghe IMBREA**, contabil șef ; **Tiberiu POPESCU**, director comercial ; **Erika HOROVITZ**, inginer principal; **Constantin PETRE**, inginer principal ; **Alexandru ROMAN**, medic veterinar principal ; **Mariana GIURCĂ**, medic specialist ; **Mihaela TOFAN**, medic ; **Mircea BELU**, director comercial la I.I.L. București; **Alexandru VOINEAGU**, director adjunct la I.I.L. Ilfov; **George CORNESCU**, șef de serviciu la Sucursala județeană Ilfov a Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară.

● De ce pledăm pentru livrarea ritmică ?

O PROBLEMĂ larg dezbătută a fost necesitatea asigurării unei ritmicități în livrarea laptelui pe tot parcursul anului. Practica arată că există în aprovizionarea unităților industriale o perioadă de „vîrf" — în lunile de vară — după care se observă „o cădere" în livrări iarna. Astfel, în lunile caracterizate prin temperaturi scăzute se livrează circa 20—25%, iar în lunile călduroase între 75% și 80% din totalul anual. Aceste decalaje în livrări au influențe negative asupra eficienței economice în unitățile prelucrătoare, determinînd folosirea nerațională atît a capacităților de producție, cît și a forței de muncă, măresc costurile datorită cheltuielilor excesive legate de depozitarea și conservarea produselor, duc la creșterea cheltuielilor neeconomicoase și la mari pierderi datorită deprecierii calității. Livrările neritmice determină și o neacoperire a cererii de consum a populației, îndeosebi în lunile de iarnă, în timp ce în lunile de vară, cînd se fac livrări masive de materie primă, cererea scade aproape la jumătate.

Greutățile întîmpinate în anul 1973 în domeniul aprovizionării cu lapte a industriei au făcut ca planul de stat în acest sector să fie îndeplinit doar în proporție de 83% pe total centrală. În această situație, cheltuielile convențional constante s-au repartizat pe un volum de producție mai mic și deci au fost mai mari pe unitatea de produs. Pentru a se acoperi necesarul de lapte în anumite centre, s-au efectuat transporturi încrucișate — uneori la distanțe foarte mari — mărindu-se și pe această cale costurile.

De aceea, specialiștii participanți la dezbatere au propus ca **dirijarea montelor să fie astfel efectuată încît să ducă la aplatizarea „vîrfului de producție" înregistrat, în prezent, în perioada lunilor de vară, să asigure intrarea vacilor în lactație și în perioada lunilor septembrie-octombrie. Orientarea ciclului de fătări după cerințele de consum ale populației și ale producției industriale ar determina reducerea cheltuielilor de depozitare, a cheltuielilor neeconomicoase, ar asigura folosirea deplină a capacităților de producție și a forței de muncă în industria laptelui.**

● O relație pur economică : consumuri specifice, costuri, rentabilitate

INDICII de calitate ai laptelui — materie primă — respectiv compoziția sa, determină în mare măsură și eficiența economică a procesului de industrializare. În acest sens, este suficient să amintim relația directă care există între conținutul de substanță uscată și randamentele ce se obțin în producția de brînzeturi sau de lapte praf. În timp ce, de exemplu, pentru obținerea unui kilogram de lapte praf smîntînit sînt necesari 11,4 l lapte cu 8,5% substanță uscată negrasă, în cazul unei materii prime cu numai 8,2% substanță uscată negrasă se consumă 11,9 l lapte, adică cu 0,5 l lapte în plus pentru fiecare kilogram de produs finit.

Cînd aciditatea laptelui este ridicată sau se află la limita superioară admisă — chiar atunci cînd rezistă la pasteurizare — el devine impropriu prelucrării în unele sortimente a căror tehnologie reclamă temperaturi înalte, cum ar fi, de exemplu, laptele praf.

Pentru obținerea unei tone de brînzeturi fermentate sînt necesare 12 300 l lapte cu 8,5% substanță uscată negrasă. Dacă laptele are o substanță uscată negrasă de 8,0%, randamentul scade în mod corespunzător, pentru fiecare tonă de produs finit fiind necesari 13 000 l.

Este evident că, la scara industriei laptelui din întreaga țară, o diferență în plus sau în minus de numai o zecime de procent de substanță uscată se traduce în diferențe de multe sute de tone de brînzeturi sau de lapte praf, cu valorile aferente.

În vederea creșterii eficienței economice se impune din ce în ce mai mult extinderea căilor de valorificare superioară a subproduselor laptelui. De exemplu, zerul care rezultă din procesul de fabricație a brînzeturilor constituie materia primă pentru realizarea unei game de produse foarte valoroase în alimentația umană și în furajarea tineretului animal ; din zer se obține lactoza, care se produce pînă în prezent într-un număr restrîns de unități. Ea poate fi folosită în industria farmaceutică, fiind mediul de cultură pentru producția de penicilină. Zerul mai poate fi folosit ca materie primă în realizarea unor drojdii lactice furajere, cu un conținut proteic ridicat, necesare în hrana tineretului animal. De asemenea, laptele smîntînit, care rezultă în procesul de fabricare a smîntînii și untului, se valorifică sub formă da lapte praf smîntînit, sub forma unor brînzeturi dietetice, proaspete sau brînzeturi fermentate care, la rîndul lor, pot constitui materie primă pentru brînzeturile topite, etc.

Valorificarea superioară a subproduselor laptelui în totalitate ar lărgi și diversifica producția de produse lactate, ar reduce costurile și ar mări eficiența în acest sector industrial.

În anul 1973, în industria laptelui, care are menirea să satisfacă cererea de consum a populației la unul din principalele alimente, s-a obținut, în medie, pe ramură, o rentabilitate de 7%. Produsele din lapte de oaie asigură, în general, o rentabilitate aproape dublă față de cele din lapte de vacă, fiind foarte solicitate și pe piața externă. Asemenea criterii de eficiență economică atît pe piața internă cît și pe cea externă constituie argumente în favoarea creșterii producției de lapte de oaie și a ponderii produselor lactate obținute dintr-un asemenea lapte pentru consum intern și în structura comerțului nostru exterior. Pe lîngă acestea, trebuie să amintim că economia noastră dispune de condiții naturale favorabile creșterii oilor, precum și de o tradiție în industrializarea laptelui de oaie. În acest sens, amintim aprecierile pozitive unanime făcute de consumatorii interni și externi cu privire la calitatea brînzei telemea de Brăila sau cu privire la cașcavalul de Dobrogea, etc. Datorită producției de lapte de oaie, care a fost și a rămas staționară în ultimii ani, ponderea pe care o deține brînza telemea de oi este de numai 25% din volumul total al cantităților de brînză telemea fabricate.

● În loc de concluzii : PROPUNERI

ÎN VEDEREA obținerii unor produse lactate de calitate superioară și a diversificării gamei sortimentale, s-au formulat unele propuneri, dintre care amintim:

● Pentru asigurarea prelucrării laptelui în perioada de vîrf — respectiv a cantităților care depășesc posibilitățile de preluare ale industriei, să se organizeze acțiuni sezoniere de industrializare a acestuia la locul de producție.

● Diversificarea producției să țină în mai mare măsură seama de specificul gusturilor și preferințele populației din diferitele zone ale țării. În acest sens în contextul lărgirii gamei de sortimente, în general, să se realizeze o serie de produse tradiționale.

● Inițierea unor acțiuni de largă popularizare a sortimentelor noi de brînzeturi fermentate cu pasta semitare și moale, a băuturilor lactate, a tuturor tipurilor de înghețată.

● Asigurarea unui lanț frigorific neîntrerupt din momentul recoltării laptelui și pînă la desfacerea produselor către consumatori prin dotările cu mijloace de răcire ce se impun în gospodării, industrie și comerț. În acest sens, s-a propus ca, în viitorul cincinal, industria laptelui să fie dotată cu un număr de 30 depozite frigorifice cu capacitatea de 3000 tone.

În timpul dezbaterilor

● Dezvoltarea capacităților de producție de brînzeturi pentru consum intern și export și a celor destinate fabricării laptelui praf.

● Diversificarea producției interne de ambalaje pentru industria alimentară (folii sintetice, cartoane tratate, folii de aluminiu etc.) **care să permită o prezentare mai igienică, mai estetică și mai comodă a produselor lactate.**

● Aplicarea în toate unitățile a unor măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor igienico-sanitare în producție, în care scop, numai în ultimii doi ani ai actualului cincinal, au fost alocate fonduri de investiții de cca. 14 mil. lei.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

Din experiența Centralei industriale pentru utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier

NOI PIEȚE ÎNSEAMNĂ INOVAȚIE TEHNICĂ ȘI ORGANIZATORICĂ

DE UN BINEMERITAT SUCCES se bucură, la extern, produsele întreprinderilor de instalații pentru foraj, cunoscute ca fiind pe locul 2—3 în lume, cum sînt: Întreprinderea „1 Mai"-Ploiești, Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște, Întreprinderea mecanică Cîmpina, Întreprinderea pentru utilaj chimic „Grivița Roșie"-București, Întreprinderea pentru fabricarea pompelor-București, „Unio"-Satu Mare, „Armătura"-Cluj etc.

Concepute și fabricate în totalitate — sau în bună parte — conform concepției tehnico-constructive românești, *instalațiile pentru foraj petrolier, cele pentru forarea puțurilor de apă, rezervoarele pentru propan, utilajele și echipamentele pentru rafinării sînt, doar, cîteva dintre produsele oferite, cu succes, de către CIUTCPM, pe piețele internaționale.*

CONȘTIENȚI de necesitatea livrărilor ritmice și respectiv a pregătirii din timp a producției, colectivul centralei a urmărit cu multă atenție asigurarea încă din prima parte a anului 1973 a portofoliului de comenzi, la extern. În momentul de față, CIUTCPM are acoperit, cu contracte planul de export cu o rezervă pentru comenzi de completare, diferența urmînd a fi realizată în următoarele săptămîni. Notăm — de asemenea, cu titlu de exemplificare — cîteva din acțiunile de contractare deja finalizate: Rafinăria de petrol pentru Pakistan; Uzina pentru fabricarea clorului prin electroliză (pentru Ungaria), Instalații de foraj (pentru U.R.S.S.) etc.

Și activitățile post-vînzare, sînt un „produs" important de ofertă, în cadrul tranzacțiilor centralei. **Service-ul, asistența tehnică la montaj și exploatare, școlarizarea ș.a.** sînt activități curente, pe care reprezentanții centralei le desfășoară pe piețele din străinătate (Algeria, R.D.G., Turcia etc.).

Profilul de fabricație și export al centralei fiind, în bună parte, specific — circa 80% din producție fiind **unicate și prototipuri** — preocuparea pentru oferirea de produse noi către solicitanți este firească mai ales în condițiile actuale ale accentuării caracterului de „piață a cumpărătorului" a relațiilor comerciale internaționale. Eforturile vizînd **modernizarea producției, creșterea randamentului utilajelor, lărgirea și diversificarea gamei sortimentale** de produse ofertate au în vedere tocmai crearea premiselor necesare asigurării unei competitivități tot mai mari la extern. În anul în curs, de pildă, circa **68% din nomenclatorul de utilaje oferite la export, de către această centrală, sînt produse noi sau reproiectate** — sectorul chimic și minier beneficiind de cote de înnoire mult superioare mediei, în cadrul ramurii și, în speță, centralei.

Plecînd de la premisa evidentă că nimeni nu face înnoiri de dragul înnoirilor — și că, acest proces constituie, în exclusivitate, un mijloc necesar de menținere pe piață și pentru lărgirea relațiilor de afaceri cu partenerii din străinătate, de adaptare la cerințele concrete, particulare, ale diverșilor clienți din acest domeniu industrial — colectivul centralei și-a îndreptat atenția, în egală măsură și spre îmbunătățirea parametrilor tehnici și a performanțelor maxime atinse de produsele care fac obiectul ofertei la export. La utilajele petroliere, de pildă, preocupările de perfecționare au convers spre realizarea de adîncimi de foraj mai mari (sînt în curs de omologare echipamente pentru forarea la mari adîncimi) perfecționări la montarea demontarea instalațiilor (în prezent, de pildă, o instalație uriașă de foraj construită la „1 Mai"-Ploiești este montată cu ajutorul troliilor, în mai puțin de 5 minute). **Suplețe, rezistență, estetică, fiabilitate.** Este evident că siguranța în exploatare constituie, și ea, un punct „cheie" de atenție în preocupările constructorilor. Știut fiind că aceste echipamente pot fi solicitate de parteneri să funcționeze la parametrii de performanță, în condiții climaterice și de temperatură dintre cele mai diferite — de la frigul polar la atmosfera încinsă saharianăă — este de subînțeles că situația impune luarea în calcul de aspecte tehnico-funcționale și de exploatare specifice: folosirea de noi materiale, dispozitive special construite pentru o piață sau alta, repetate reproiectări și redimensionări.

Evident că elementul „competiție internațională" își are — în paralel cu eforturile de satisfacere a exigențelor pur tehnice — propria sa contribuție în viziunea strategică a centralei. Plecîndu-se de la o bază informațională capabilă să ofere suficiente elemente privitoare la nivelul tehnic al produselor similare, vîndute de către firmele internaționale concurente, s-au stabilit elementele tactice și strategice de ofertare la extern, în condiții conjuncturale particulare. La utilajele petroliere, de pildă, în procesul de modernizare a producției s-a urmărit ca reproiectarea să se alinieze condițiilor de exigență internațională, reducerea **consumului de metal, a consumului de energie** și altele. Este suficient să amintim că, anual, CIUTCPM fabrică și oferă la export utilaje de zeci de mii de tone, pentru a înțelege ce însemnătate primește, în ansamblul, general al factorilor de competitivitate, grija pentru economia de metal, de pildă. De asemenea nici un produs nu este livrat la export fără o testare temeinică în țară și consemnarea rezultatelor în procesul verbal de omologare întocmit de forurile competente românești.

Specializarea și cooperarea interuzinală și cu centralele cu profil adiacent sau complementar constituie un element de primă însemnătate în strategia dezvoltării centralei și oferirea de produse competitive la export. Contînd pe avantajele specializării în fabricație — organizare mai bună, volum de producție mai mare rentabilitate sporită, cu consecința reducerii prețului de cost — în cadrul unităților centralei s-a trecut la o masivă departajare a producției. Schimbătoarele de căldură tipizate și plăcile tubulare pentru ele, de pildă, se fabrică la Întreprinderea de utilaj chimic Pitești, flanșele — la uzinele de la Moroeni și Rm. Vîlcea, țevile cu aripioare la I.M.U.C.-București, fundurile pentru recipienții mari din industria petrochimică — la Ploiești și la noua uzină de specialitate de la Rm. Vîlcea etc. O atenție deosebită trebuie să acordăm în continuare furnizării pieselor de schimb.

Au fost strînse legăturile cu proiectanții, pe linia modernizării liniilor de fabricație. Faptul că pentru utilajul chimic, centrala este doar executant — proiectele fiind asigurate de Ministerul Industriei Chimice, nu anulează principiile colaborării de specialitate cu proiectanții acestui minister.

Astfel, pentru utilajele petroliere și miniere, centrala colaborează cu Institutul proiectări și cercetări utilaj petrolier I.P.C.U.P. și Centrul pentru proiectări miniere din Satu Mare.

În vederea lărgirii gamei sortimentale și a creșterii competitivității tehnice, CIUTCPM a abordat, **și forme de cooperare în producție cu firme străine specializate** — cu experiență și prestigiu în domeniu.

O cale interesantă și eficace, pentru lărgirea volumului desfacerilor este cea referitoare la cooperare în desfaceri, prin **înființarea de societăți comerciale mixte.** Apreciind însă utilitatea unor atari canale de distribuție, în programul de perspectivă imediată al centralei există intenții în acest sens. În prezent desfacerea la extern se face, în principal, prin întreprinderea, pentru comerț exterior, „Industrial-export", care a primit mandat deplin, din partea centralei, de adoptare a măsurilor oportune și necesare — în baza unei strategii comune, stabilită cu centrala.

H. GHEORGHIU

● Un „punct forte" al centralei: concepția tehnică a produselor.

● „Atuurile" organizării interne: specializare, cooperare interuzinală, colaborare cercetare-producție.

● Un mijloc de menținere pe piață: dinamismul inovațional (68% din nomenclatorul de export — 1974 sînt produse noi sau reproiectate).

● „Arme" folosite în cucerirea piețelor externe: parametrii tehnici, reducerea consumului de metal și energie, fiabilitatea, suplețea, rezistența, estetica, testarea produselor.

ÎNFIINȚATĂ în urmă cu un an — pe scheletul unei unități cu profil similar, însă mai îngust — CIUTCPM are un program de export diversificat care cuprinde circa 25% — din utilajul chimic și 50% — din instalațiile pentru foraj petrolier și piesele pentru schimb aferente — din totalul producției sale anuale. Exportă, de asemenea, o însemnată cotă din utilajul minier pe care-l fabrică.

Din gama deosebit de variată a produselor sale oferite la export, notăm — cu titlu de exemplificare — pe cele mai reprezentative: mașini și utilaje pentru instalații de foraj și exploatare a sondelor, piese de schimb aferente acestora, echipamente pentru industria materialelor de construcție și refractare, transportatoare, utilaj tehnologic pentru industria chimică, ventilatoare cu destinație industrială, pompe centrifugale, armături sanitare din fontă și alamă, automacarale, rulmenți speciali, mașini și utilaje pentru lucrări miniere, locomotive de mină, echipamente pentru industria metalurgică etc.

ROMÂNIA PARTENER ÎN COOPERARE

● H.C.M. 1721/1973 a aprobat Acordul referitor la colaborarea tehnică și economică în sectorul energetic încheiat între Ministerul Energiei Electrice din R.S. România și Ministerul Energiei și Minelor din Republica Peru. În baza acordului partea română va livra: asistență tehnică pentru executarea studiilor, proiectelor și cercetărilor necesare pentru producerea, transportul și distribuția energiei electrice, precum și instalații, echipamente, mașini și materiale fabricate în R.S. România pentru sectorul energetic.

● HCM nr. 1723/1973 a aprobat Acordul pe termen lung de cooperare economică, industrială și tehnică dintre guvernul R.S. România și guvernul Republicii Costa Rica. Cooperarea constă:

— în realizarea în Republica Costa Rica de fabrici, uzine și alte obiective industriale, prin livrarea de instalații complete, echipamente, mașini și utilaje produse în R.S. România în special în domeniile: industria petrolieră și petrochimică, minieră, energetică, a materialelor de construcții, lemnului și agrozootehniei; producția și comercializarea în comun de mărfuri; constituirea de societăți mixte de producție și comercializare; elaborarea de studii și cercetări economice și tehnice, furnizarea de proiecte și documentații etc.

Părțile contractante vor acorda scutiri de taxe vamale, impozite și alte obligații fiscale, conform dispozițiilor legale în vigoare în fiecare țară, precum și licențele și autorizațiile necesare.

COOPERARE

SOCIETĂȚI MIXTE

● Cooperarea științifică și tehnică între Comitetul sovietic pentru știință și tehnică și firma olandeză „Verenigde Machinefabrieken" (VME) cuprinde lucrări comune în următoarele domenii: procedee de mare randament pentru prelucrarea păsărilor; punerea la punct și perfecționarea materialului tehnic și a tehnologiei de fabricație a laptelui sterilizat și a lactatelor; punerea la punct a instalațiilor moderne de uscare pentru producția laptelui praf și a produselor lactate, inclusiv a produselor solubile și a produselor de alimentație pentru copii; utilizarea sistemelor continue pentru prelucrarea produselor de abator.

VMF vinde U.R.S.S. echipamente pentru întreprinderi de creștere la scară industrială a păsărilor și alte produse pentru industria alimentară. Ea achiziționează, la rîndul său, din U.R.S.S. produse ale industriei chimice, tractoare, mașini-unelte și alte echipamente.

● Firma americană „Chemtex", întreprinderea iugoslavă de fibre chimice „Organsko-Henigka Industrija (OHIS) și Asociația macedoneană pentru transformarea bumbacului („Intex") vor înființa o societate mixtă pentru construcția unei uzine de poliesteri lîngă Skoplie. Costul acestei construcții se ridică la cifra de 710 mil dinari și ea va produce anual 12 000 tone de fibre din poliester și 2000 tone de fibre filamentare.

● Industria poloneză de mașini pentru construcții ocupă locul șase în Europa și locul opt în lume după S.U.A., U.R.S.S. Japonia, R. F. Germania, Marea Britanie, Franța și Italia. În cursul anilor 1971—1975, producția în acest domeniu va crește în Polonia cu peste 50%, în vreme ce exporturile se vor dubla. Uniunea industriei de mașini de construcții „Bumar", care grupează 13 întreprinderi din acest sector, furnizează 70% din producția națională. La baza dezvoltării, în continuare, a acestei ramuri stau, printre altele, unele **acorduri de cooperare tehnică cu: Firma britanică „Jones Cranes"** — acord în valoare de 13 milioane de zloți valută pentru livrări reciproce și dezvoltarea producției comune de macarale automatizate pe șenile; **Firma britanică „Coles Cranes"** — acord pentru cooperare în domeniul producției și exporturilor de macarale hidraulice cu consolă telescopică montate pe automobil; **Firma americană „Koehring" și filiala ei vest-germană „Menck"** — acord privind cooperarea tehnică în domeniul producției de lopeți mecanice hidraulice; **Societatea „Clarc" (S.U.A.)** — acord privind fabricarea în comun a unei game de poduri pentru mașini de terasament și de macarale pentru construcții; **Firma „International Harvester" (S.U.A.)** — acord asupra producției de tractoare grele pe șenile și de echipamente pentru lucrări de terasament fabricate sub licență americană. Acest ultim acord va permite industriei poloneze să achiziționeze tehnologii și „know-how" moderne, precum și inovații tehnice care vor fi introduse în producția S.U.A. în următorii zece ani prevăzuți în contract. Printre altele, Polonia va beneficia de rețeaua de distribuție a firmei „International Harvester" în terțe țări.

conducere și organizare

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

CU CE SĂ ÎNCEPEM?

ANALIZA politicii comerciale a primelor 50 de întreprinderi industriale ale lumii capitaliste (clasate astfel de revista „Fortune") arată că în strategia lor de dezvoltare un loc deosebit de important îl ocupă **cunoașterea pieței,** *ale cărei elemente se pot grupa în patru mari categorii:*

1. **CEREREA.** *— Poate și trebuie să fie abordată sub aspectele următoare:*

a) **Volum.** *Nu se concepe întreprinderea unei acțiuni de lansare sau dezvoltare pe piață fără a cunoaște volumul cererii, ca volum vînzări și segment de piață. După caz, această cerere este evaluată, fie prin metode econometrice, fie prin anchete.*

b) **Caracteristici.** *Se urmăresc răspunsuri la întrebări de genul: Care sînt cumpărătorii? Vîrsta, sexul și nivelul lor de instruire? Caracteristicile psihologice și ale comportamentului lor? etc.*

c) **Proces.** *Este vorba, în principal, de a ști: în ce măsură cererea se va comporta în modul intuit de întreprindere, dacă sugestiile făcute cumpărătorilor au fost însușite de aceștia și care sînt persoanele avînd rolul major în luarea deciziei și influența probabilă, atunci cînd cumpărătorul este constituit dintr-un grup?*

d) **Tendințe.** *Perspectiva imediată asupra nevoilor actuale nu este suficientă pentru cunoașterea cererii, fiind necesară cunoașterea cantitativă și calitativă în evoluția trecută și probabilă în viitor a cererii.*

2. **PERSOANELE SAU ORGANISMELE SUSCEPTIBILE DE A SATISFACE CEREREA.**

Cunoașterea ofertei are aceeași importanță cu cea a cererii, urmărindu-se în principal

a) **Volum.** *Este oferta excedentară sau deficitară în raport cu nevoile actuale și de viitor? Acoperă ea în întregime nevoile pe toate segmentele cererii?*

b) **Structuri.** *Care sînt întreprinderile concurente? Care este importanța, puterea financiară și partea lor de piață? Ce alură va lua procesul de înnoire și diversificare a producției lor? Astfel spus: de ce atuuri poate și trebuie să dispună întreprinderea în contextul previzional al pieței.*

c) **Politică — acțiune.** *Cunoașterea concurenților nu se limitează la identificarea numelui, a cifrei de afaceri, sau a structurii și mijloacelor lor financiare. Elementul fundamental constă în a cunoaște: caracteristicile produselor vîndute, satisfacțiile aduse consumatorilor, creșterea vînzărilor, rețelele de distribuție folosite, prețurile practicate, promovarea și publicitatea etc.*

3. **ORGANIZAREA ȘI EXPRIMAREA CEREREI ȘI A OFERTEI** *se referă, în special, la cunoașterea:*

a) Formelor și scopurilor intervențiilor statului, îndeosebi în cazul pieței externe;

b) Acordurilor, înțelegerilor și convențiilor existente între firmele existente pe piață, pentru a se putea aprecia, intensitatea reacției la apariția pe piață a noilor întreprinderi.

c) Raporturilor dintre producător și distribuitor, de multe ori o concentrare a cererii nefiind un fapt real.

4. **SINTEZA ACESTOR ELEMENTE.** *Piața ne apare, prin integrarea elementelor anterioare, ca fiind constituită dintr-un ansamblu de forțe cu acțiuni diferite, care trebuie luate în considerare în pregătirea deciziilor și acțiunilor viitoare.*

I. BĂDIN

INVESTIGAȚII „V.E."

CONDUCERE - PARTICIPARE - PRODUCTIVITATE

— Ce corelații există între aceste trei concepte?. O anchetă cu 750 de subiecți dă un răspuns elocvent —

FIECARE SALARIAT, indiferent de locul pe care îl ocupă într-o unitate economică este, în același timp, și conducător și executant. Conducător, pentru că fiecare lucrător exercită direct sau indirect, prin intermediul diferitelor forme de conducere colectivă, funcții de conducere, participînd la procesul de elaborare a deciziilor; executant — pentru că fiecare acceptă subordonarea față de un organ de conducere.

În relația conducător-condus se manifestă în mare măsură calitatea întregii activități de conducere dintr-o unitate. De aceea, o analiză a calității acestei relații și a evoluției productivității muncii poate da informații utile privind influența conducerii asupra acestui indicator al eficienței activității. Acesta a fost, de altfel, și obiectivul urmărit în cadrul unei anchete efectuată pe un eșantion de 750 de salariați din două mari întreprinderi bucureștene. Iată succint rezultatele investigației.

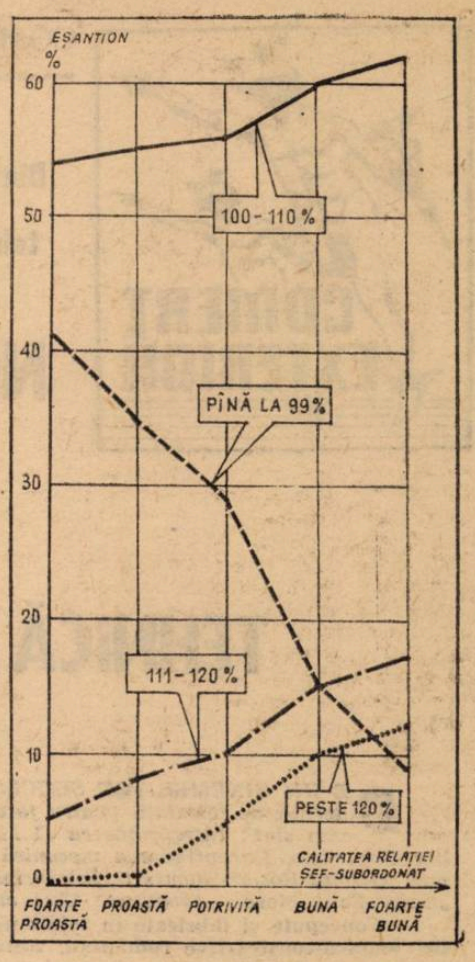

Fig. 1. — Variația gradului de îndeplinire a normei în funcție de calitatea relației șef-subordonat

Se observă că pe măsură ce crește calitatea relației șef-subordonat crește și procentul celor care îndeplinesc și depășesc normele (100—110%; 111—120%; peste 120%) și se reduce procentul celor ce nu îndeplinesc normele (pînă la 99%).

PENTRU a putea surprinde influența pe care raportul dintre conducător și condus o are asupra productivității muncii, am pus membrilor eșantionului investigat un set de întrebări ale căror răspunsuri sînt sintetizate în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Sînteți mulțumit de felul cum colaborați cu:	Unitatea	Foarte puțin	Puțin	Potrivit	Mult	Foarte mult	Total %
Șeful dv. direct	G. R. *)	4,4	1,8	19,7	42,2	31,9	100,0
	UMUC **)	7,1	3,2	26,2	30,5	33,0	100,0
Ceilalți șefi	G. R.	6,6	5,8	30,8	39,8	19,0	100,0
	UMUC	10,7	9,2	34,5	32,9	12,7	100,0
Subalternii	G. R.	2,5	2,1	18,2	45,0	32,2	100,0
	UMUC	1,6	2,4	22,3	43,1	30,6	100,0

*) Uzina de utilaj chimic Griviția Roșie — București
**) Uzina mecanică de utilaj chimic — București

Se observă că ponderea celor care au răspuns că sînt mulțumiți puțin și foarte puțin de felul cum colaborează cu șeful direct este destul de mică. Faptul că există și astfel de răspunsuri are mai multe explicații: fie salariații nu s-au integrat încă în colectivul de muncă, fiind la începutul activității și neavînd elemente precise de apreciere, fie au apărut unele neînțelegeri de moment, care nu erau rezolvate la data efectuării anchetei etc. Pozitiv este faptul că marea majoritate a lucrătorilor au apreciat existența unei colaborări bune și foarte bune cu șeful direct, deci existența unor relații de încredere a colectivului în competența conducătorului direct. În ceea ce privește relațiile cu ceilalți șefi, constatăm o creștere a ponderii celor care au apreciat că nu sînt mulțumiți de relațiile existente și o scădere a ponderii salariaților care au răspuns că sînt mulțumiți mult și foarte mult de colaborare. Acest fapt se explică, în primul rînd, prin existența unor legături permanente între conducătorii de la același nivel ierarhic dar de pe altă linie ierarhică și, în al doilea rînd, prin supraaprecierea, de către unii conducători, a poziției pe care o ocupă în cadrul ierarhiei din întreprindere.

Natura raportului conducător-condus se reflectă, ca de altfel și natura climatului de muncă, în nivelul productivității muncii. Ne bazăm această afirmație pe constatarea că muncitorii care au apreciat că relațiile lor sînt bune și foarte bune cu șeful direct și cu ceilalți șefi au

Tabelul nr. 2

Sînteți mulțumit de felul cum colaborați cu șeful dv. direct?	Unitatea	Indicele de îndeplinire a normei: pînă la 99%	100—110%	111—120%	peste 120%	Total %
Foarte puțin	G. R.	40,5	54,3	5,2	—	100,0
	UMUC	44,8	52,9	2,3	—	100,0
Puțin	G. R.	35,4	55,9	7,5	1,2	100,0
	UMUC	37,2	53,8	6,8	2,2	100,0
Potrivit	G. R.	29,1	56,3	10,1	4,5	100,0
	UMUC	27,3	59,8	9,2	3,7	100,0
Mult	G. R.	15,1	60,2	14,5	10,2	100,0
	UMUC	16,2	61,3	12,1	9,4	100,0
Foarte mult	G. R.	8,5	62,2	17,2	12,1	100,0
	UMUC	10,6	61,6	18,3	9,5	100,0

SINOPTIC

„Mentalitate internațională"

CREAREA și dezvoltarea societăților mixte, a organismelor internaționale și creșterea comerțului internațional impun cu necesitate formarea unor conducători care nu numai să cunoască țările străine și să vorbească limba lor, ci să aibă o adevărată „mentalitate internațională", să fie capabili să devină buni

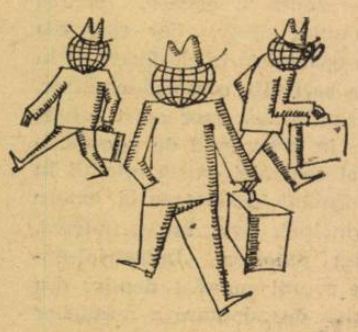

conducători ai întreprinderilor ce se află în alte țări.

Dintre mijloacele prin care se pot forma aceste cadre — afirmă Richard Zisswiller, director la H.E.C. (Franța) — cea mai eficientă este începerea studiilor în țară și terminarea lor în străinătate, deoarece aceasta dezvoltă la cursanți o înaltă capacitate de adaptare, capacitate foarte solicitată de procesul de conducere a unei întreprinderi într-o țară străină. Celelalte metode de formare a acestor cadre prezintă unele neajunsuri: stagiile și călătoriile de studii în străinătate, deși asigură luarea de cunoștință cu metodele și mentalitățile din acea țară, nu contribuie la formarea deprinderilor de conducători; cursurile pe probleme ale relațiilor internaționale asigură cunoașterea conceptelor și mediului din alte țări, dar nu direct; continuarea studiilor în străinătate după terminarea perioadei de școlarizare este costisitoare și prelungește durata studiilor.

Citiți gesturile colaboratorilor

„40% dintre comunicațiile dintre oameni sînt nonverbale" afirmă G. I. Nierenberg, autorul cărții «Cum să citim o persoană ca pe o carte» în care este examinată cu minuțiozitate așa numita comunicație nonverbală, altfel spus, comunicația prin gesturi. După Nierenberg, a ignora gesturile oamenilor, cu care venim în contact este ca și cum am citi numai jumătate din conținutul unei scrisori care ne este adresată.

Multe cadre de conducere își contrazic vorbele prin propriile lor gesturi. De exemplu, un director care spune „de acum încolo vom lucra în echipă" se autocontrazice cu siguranță dacă rămîne în continuare în fotoliu la biroul său. Acest gest semnalează că de fapt el este în fond insuficient de sensibil la opiniile subordonaților. Unele gesturi ne indică ce simt, de fapt, persoanele cu care intrăm în contact. De exemplu, spune Nierenberg, „oamenii deschiși care vă sînt prieteni sinceri apar frecvent deschiși la haină în prezența dv.".

De ce își schimbă locul de muncă cadrele de conducere

DIN numărul total al cadrelor de conducere din R.F.G. care își schimbă locul de

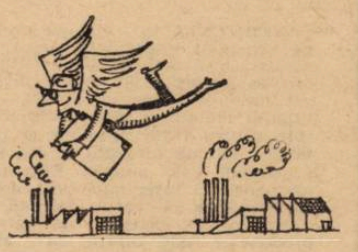

muncă, 50% o fac deoarece nu se împacă cu șefii lor. Acest lucru a reieșit dintr-o anchetă întreprinsă de Institutul de selecționare a cadrelor de conducere din economia R.F.G., la care au participat 3.400 de cadre.

Potrivit anchetei, 82% din grupa cadrelor de conducere între 34 și 44 ani își schimbă

înregistrat un indice de îndeplinire a normei mai ridicat decît ceilalți. Corelația dintre indicele de îndeplinire a normei în luna ianuarie a.c. și modul de colaborare a subordonaților cu șefii este prezentată în tabelul nr. 2 (vezi și graficul din fig. 1).

Evident că nivelul de îndeplinire al normelor este influențat de foarte mulți factori. Cu toate că o analiză riguroasă ar trebui să se bazeze pe o investigație factorială mai bogată, credem că ne putem permite să afirmăm, pe baza datelor din tabelul nr. 2, că există o legătură strînsă între felul colaborării și indicele de îndeplinire a normei. Ne bazăm această afirmație pe faptul că ponderea celor care nu au îndeplinit norma este mai mare la muncitorii care au dat răspunsul „foarte puțin" și „puțin" scăzînd substanțial la cei care au apreciat, că sînt mulțumiți „mult" și „foarte mult" de colaborare. Indici superiori de îndeplinire a normei au fost realizați îndeosebi de ultima categorie de muncitori.

În vederea desprinderii unor valențe noi ale relației amintite, am considerat utilă și o analiză a modului în care se realizează delegarea de atribuții în cadrul întreprinderilor investigate. Conducerea colectivă implică neapărat activitatea de delegare de atribuții către subordonații direcți. Acest proces are ca scop transmiterea de atribuții de lungă sau scurtă durată salariaților de pe diferite trepte ierarhice ale structurii întreprinderii. Delegarea autentică, atrăgînd un număr din ce în ce mai mare de oameni ai muncii în procesul de luare a deciziilor, presupune o lipsă de intervenție din partea celui care a delegat atîta timp cît realizările se găsesc pe linia obiectivelor stabilite. Ea este supusă conntrolului, prin faptul că cel căruia i se deleagă are obligația de a răspunde de activitatea desfășurată atît în fața organului care a delegat cît și în fața colectivului de muncă.

Procesul de delegare este în strînsă corelație cu gradul de participare a salariaților la conducere, în sensul că cu cît în întreprindere există o delegare mai largă de atribuții, cu atît gradul de participare va fi mai ridicat și invers. În același timp, o delegare largă presupune și existența unor relații bune și foarte bune între conducători și conduși și deci existența unui climat de muncă propice obținerii unei productivități a muncii ridicate. Relația dintre conducători și conduși, în acest caz, nu este numai de colaborare, ci de CONLUCRARE, îmbrăcînd valențe superioare.

Pentru a cunoaște modul cum se desfășoară procesul de delegare de atribuții și responsabilități în cadrul întreprinderilor cercetate, am înregistrat, pe de o parte, opiniile cadrelor de conducere de la diferite nivele, pe de altă parte, opiniile muncitorilor. Prelucrînd răspunsurile primite am obținut rezultatele consemnate în cele patru diagrame din fig. 2 și 3.

Pentru întrebarea: „Obișnuiți să delegați sarcini subalternilor" constatăm din diagramele 1 și 2 că ponderea celor care deleagă sarcini subalternilor „mult" și „foarte mult" este mică în cazul amberor întreprinderi. Cei mai mulți dintre cei chestionați au declarat că obișnuiesc să delege „puțin" și „foarte puțin" din atribuții subordonaților lor (39,9% la Griviția Roșie și 46,5% la UMUC). Dacă avem în vedere și ponderea celor care au dat răspunsul de „potrivit" rezultă o slabă delegare de atribuții și responsabilități în cazul celor două întreprinderi.

Înainte de a trage alte concluzii să vedem și părerea subalternilor, consemnată în diagramele 3 și 4. Cu diferențe destul de mici, constatăm o suprapunere a opiniilor subalternilor cu opiniile șefilor, ceea ce întărește concluzia noastră referitor la existența unei slabe delegări de atribuții și responsabilități.

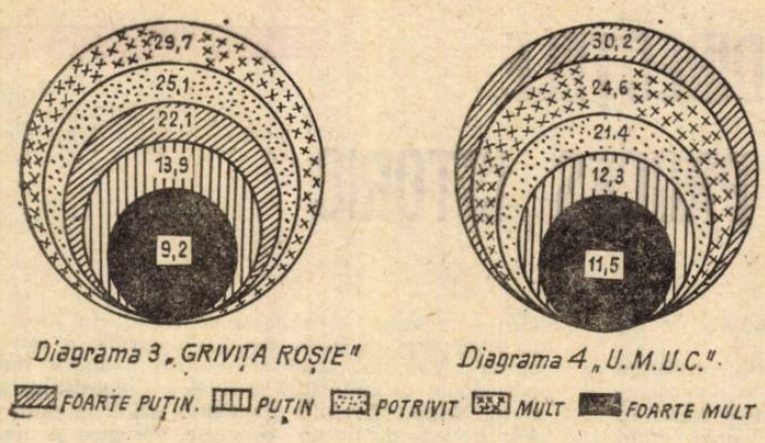

Fig. 3. — Cît se deleagă? (opinia subalternilor)

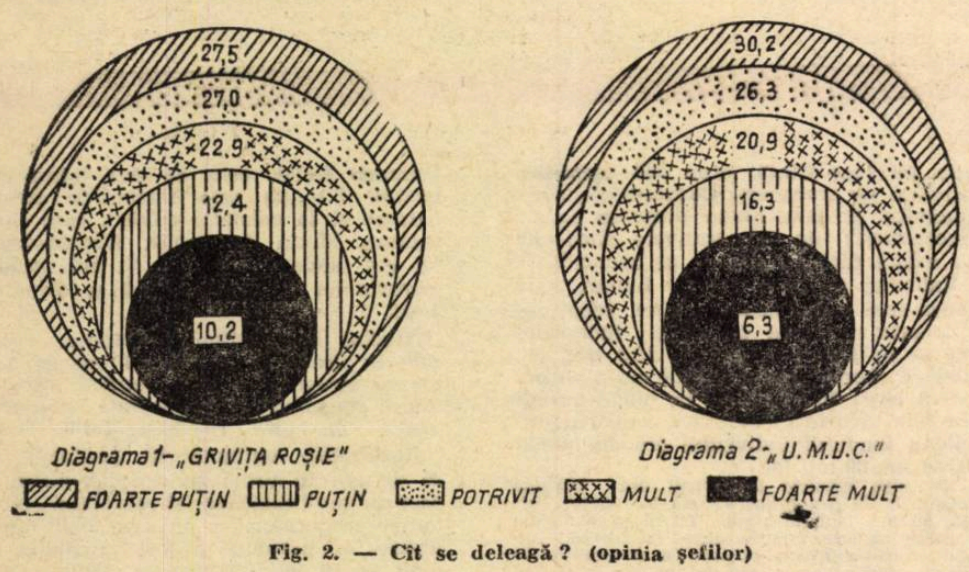

Fig. 2. — Cît se deleagă? (opinia șefilor)

Prin prisma acestei constatări putem afirma că în cadrul celor două întreprinderi se găsesc încă destule rezerve de creștere a productivității muncii. Trebuie depuse, în continuare, eforturi în vederea extinderii și lărgirii procesului de delegare de atribuții și responsabilități, proces care permite ridicarea gradului de participare la conducere a salariaților și implicit realizarea unei eficiențe economice ridicate.

Relația conducător-condus exercită o însemnată influență asupra individului și colectivelor de muncă, asupra eficienței activității acestora. Conducătorii colectivelor de muncă din cadrul întreprinderilor trebuie să asigure prin întreaga lor activitate constituirea unui climat psihosocial pozitiv capabil să mobilizeze toți salariații în vederea îndeplinirii și depășirii sarcinilor de plan, realizării unei eficiențe economice ridicate.

Climatul de muncă sănătos înseamnă satisfacții morale, profesionale și umane pe un plan mai larg, promovarea omului, asumarea de mai multe responsabilități, creșterea participării sale la decizii, ca o manifestare concretă, vie, a conținutului socialist al muncii. Într-un asemenea climat, munca începe să aibă noi valențe atît sub raport de satisfacții cît și ca rezultate „Climatul favorabil înseamnă moral ridicat; moral ridicat înseamnă capacitate sporită de muncă și creație; capacitate sporită de muncă și creație înseamnă producție mai multă (cantitate), mai bună (calitate) și mai ieftină (preț de cost redus); producție mai multă, mai bună și mai ieftină înseamnă rentabilitate mai mare; rentabilitate mai mare înseamnă succes industrial; succes industrial înseamnă succes în construirea socialismului; construirea socialismului înseamnă forme superioare de viață umană, promovarea omului, prin care se încheie ciclul, pentru că omul este valoarea supremă și scop în sine, dincolo de care axiologic și teleologic nu mai există nimic". *)

Cred că aceste cuvinte, aparținînd unuia dintre specialiștii noștri în psihosociologia muncii constituie concluzia cea mai adecvată a rezultatelor investigației întreprinse în cele două mari unități economice.

Viorel I. CORNESCU

*) Tr. Herseni — Psihosociologia organizării întreprinderilor industriale, Ed. Academiei R.S.R., București, 1969, pag. 229.

VADEMECUM

Iluziile debutanților și importanța stagiaturii

ÎNTEGRAREA tînărului absolvent al învățămîntului superior în viața profesională generează adesea numeroase probleme. Tinerii licențiați nu sînt întotdeauna pregătiți suficient pentru sarcinile și responsabilitățile care îi așteaptă în activitatea practică. Ei vin în întreprinderi, cel mai adesea, cu idei preconcepute și iluzii, iar sarcina cadrelor cu experiență care îi îndrumă este de a contribui la modelarea acestora. După unii specialiști ar fi vorba de idei false pe patru planuri:

1. **Sarcinile care trebuie să le fie încredințate.** *Obișnuiți din timpul studiilor să gîndească problemele doar teoretic, debutanții resimt multe dificultăți în trecerea de la abstract la concret. Ei se așteaptă să le fie încredințate sarcini importante, deosebite, or, în realitate, li se dau la început sarcini limitate, parcelate, uneori chiar ingrate.*

2. **Rolul stagiaturii.** *Majoritatea tinerilor așteaptă de la întreprinderi ca ele să le furnizeze ocazia și posibilitatea de a-și continua studiile teoretice în cadrul cursurilor de formare sau de perfecționare. Dar, spre deosebire de cursurile universitare, aceste cursuri vizează, în special, furnizarea de cunoștințe practice care să le permită să-și realizeze cît mai bine posibil sarcinile care le vor fi ulterior încredințate.*

3. **Sensul responsabilităților.** *Debutanții sînt intim convinși că cunoștințele teoretice le vor permite compensarea lipsei de experiență în exercitarea responsabilităților de comandament. Dar relațiile umane nu se învață la școală: pentru a conduce trebuie să fii capabil să-ți convingi colaboratorii, să-i înțelegi, să-i stimulezi, să le dai ordine. Toate acestea nu se învață decît în cursul experienței.*

4. **Maniera de a avansa profesional.** *Tinerii diplomați se văd în general toți directori generali la 30 de ani! Ei își imaginează că pentru aceasta este suficientă diploma, cunoștințele teoretice în general și mai ales, rămînerea în capitală...*

În afara funcțiunii psihologice, faza de integrare are și un al doilea scop: ea trebuie să permită cadrelor întreprinderii să detecteze, cît mai repede posibil, calitățile reale ale tinerilor debutanți, pentru a-i încadra în posturile care le convin cel mai bine, în funcție de capacitatea lor, de talentul și ambițiile lor. În acest sens, pentru ca **stagiatura** *să dea rezultate cît mai bune, se recomandă întrunirea mai multor condiții între care trei sînt de o importanță deosebită:*

1. **Să fie adaptată nivelului de formare a debutanților.** *Tînărul trebuie să cunoască toate compartimentele întreprinderii și să nu fie utilizat, de la început, prea mult timp, în nici unul din ele. Încadrarea timp îndelungat într-un compartiment de mică importanță, atelier de exemplu, îi creează o stare de insatisfacție, el simțindu-se subfolosit sau, dimpotrivă, menținerea timp îndelungat într-un compartiment dificil poate genera senzația de teamă, el simțindu-se incapabil să facă față sarcinilor deosebite.*

2. **Să prevadă un minimum de responsabilități.** *Stagiul nu trebuie să favorizeze tendința tinerelor cadre de a prelungi cît nu trebuie viața lor universitară. El trebuie să le permită să-și ia progresiv responsabilitățile la care aspiră, să dea dovadă de inițiativă și creativitate.*

3. **Să facă obiectul unor discuții periodice cu debutantul.** *Cel ce răspunde de formarea tînărului trebuie să discute la anumite intervale de timp cu acesta, să-l ajute în descoperirea punctelor sale forte și slabe, a caracteristicilor sale personale și a marilor linii de orientare. Numai astfel tînărul se va simți în largul său în întreprindere.*

locul de muncă în primii cinci ani. Dar, dintre aceștia, 31% își schimbă din nou locul de muncă în medie în decurs de 13 luni. Din categoria de vîrstă de 45—55 ani numai 8% își mai schimbă locul de muncă și dintre aceștia aproape jumătate caută din nou un alt loc de muncă în medie după 14 luni, o parte din ei „aterizînd" pe posturi de consultanți.

Specialiști... generaliști...

DIVIZIUNEA continuă a muncii — opinează specialiștii — a dus la o cerere sporită de specialiști. Învățămîntul s-a adaptat și el acestor tendințe, asigurînd o pregătire unilaterală, de îngustă specialitate. În prezent, începe însă să se resimtă tot mai mult nevoia de conducători coordonatori ai diferitelor domenii de activitate specializate ale întreprinderii. Aceasta reclamă cadre de conducere cu un profil mai larg — „generaliști" — care nu au nevoie de cunoștințele detaliate ale unui specialist, ci de aptitudini de conducere a oamenilor, de promovare a strategiilor corespunzătoare pentru dezvoltarea întreprinderii.

Totuși, „generalistul", pentru a se putea bucura de autoritate și a putea fi întotdeauna un partener competent în discuții, va avea nevoie de o profundă cunoaștere a problemelor fundamentale ale întreprinderii.

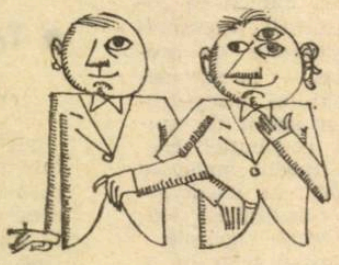

Ce nu învață în facultăți viitorii directori

PORNIND de la constatarea că o mare întreprindere din S.U.A. a oferit unui număr de absolvenți fruntași ai școlilor superioare șanse speciale de promovare și că după 5 ani peste două treimi din ei nu mai lucrau în întreprindere, specialistul E. Schwenzner dă următoarea explicație.

În școlile superioare se învață cum trebuie rezolvată o problemă, dar nu cum să se aplice o decizie potrivită într-o întreprindere. Tinerii „academicieni" se agață întotdeauna de un anume model de rezolvare, se entuziasmează de soluții prefabricate și evită dificultățile concrete.

Mult lăudata metodă a cazurilor induce adesea în eroare. În practică, concluzia la care se ajunge cel mai curînd este aceea că problema de rezolvat trebuie mai întîi s-o „simți" și apoi s-o formulezi concret în termeni ce asigură o rezolvare practică.

Prelucrarea soluțiilor de către studenți, adaugă Schwenzner — se desfășoară sub premisa că toate elementele problemei se comportă rațional. Dar, în practică, se întîlnesc destul de frecvent și elemente care nu se comportă rațional, acestea fiind mult mai dificil de rezolvat.

Analiză sociotehnică

ÎN Franța, la inițiativa Ministerului Muncii a fost constituit, pe lîngă Fundația națională pentru studierea gestiunii, un grup cuprinzînd sociologi, consilieri în organizare, profesori de gestiune și practicieni din întreprinderi avînd misiunea de a pregăti un program de inițiere în analiza sociotehnică (analiza sistemului tehnic al întreprinderii și sistemului social în intercondiționarea lor reciprocă) a cadrelor superioare și inginerilor.

Programul cuprinde o parte teoretică elaborată pe baza cercetărilor și experiențelor franceze și străine, precum și o parte practică și va fi realizat cu concursul unor personalități franceze și experți străini.

DIMENSIUNILE ȘI DIRECȚIILE ÎNFĂPTUIRII UNUI PROCES ISTORIC

(Urmare din pag. 1)

re socialistă a agriculturii a marcat victoria revoluției agrare socialiste, deschizînd calea soluționării problemelor agriculturii și a realizării unui progres rapid în această ramură de bază a economiei naționale. Anul 1962 a consfințit victoria socialismului în întreaga economie națională, a creat un cadru organizatoric, economic și social nou și a deschis posibilități largi, neîntîlnite în trecut, pentru dezvoltarea intensivă și modernizarea agriculturii.

Sublinînd rolul major al socializării agriculturii pentru rezolvarea în țara noastră a problemei agrare, pentru creșterea producției agricole, pentru sporirea contribuției acestei ramuri la dezvoltarea economică generală, a avuției naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în expunerea prezentată la Conferință că: **„Acum, cînd facem bilanțul a 25 de ani de activitate pe calea organizării socialiste a agriculturii, putem afirma — în baza faptelor, a realităților — că viața a demonstrat pe deplin justețea politicii marxist-leniniste a Partidului Comunist Român, de transformare socialistă a satului. Fără înfăptuirea revoluției socialiste agrare, fără organizarea pe baze noi a întregii agriculturi nu am fi putut obține nici realizările dobîndite în acești ani în dezvoltarea celorlalte sectoare de activitate, în ridicarea nivelului general de civilizație al țărănimii și al întregului nostru popor".**

Este caracteristică și deosebit de semnificativă pentru transformarea socialistă a agriculturii concepția partidului și a statului nostru potrivit căreia sporirea producției agricole a constituit întotdeauna o rezultantă nemijlocită a măsurilor și acțiunilor întreprinse atît în domeniul relațiilor de producție, cît și în cel al forțelor de producție. Conducerea partidului a subliniat în repetate rînduri că cooperativizarea, în sine, nu rezolvă problema agrară a sporirii producției și că, pentru aceasta, sînt necesare eforturi susținute pentru dezvoltarea și perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale, pentru asigurarea cu cadre de specialiști a unităților de producție, pentru îmbunătățirea continuă a organizării, planificării și conducerii producției. În condițiile țării noastre, procesul de socializare a agriculturii a fost precedat și determinat de dezvoltarea prealabilă a forțelor de producție, făurirea noilor relații socialiste de producție la sate desfășurîndu-se treptat, concomitent și pe măsura dezvoltării mijloacelor de producție și a pregătirii cadrelor.

Investițiile efectuate în agricultură — din fonduri centralizate și proprii — au cunoscut an de an o creștere accentuată, ceea ce a contribuit în mod hotărîtor la modernizarea bazei tehnico-materiale a întregii agriculturi. Volumul acestor investiții a sporit îndeosebi în perioadele înfăptuirii Directivelor Congresului al IX-lea și al X-lea: sarcinile deosebite stabilite după 1965 au fost însoțite de măsuri concrete, energice și mai eficiente privind utilizarea unei părți mai mari din venitul național pentru dezvoltare, iar la nivelul cooperativelor sporirea efortului propriu în scopul accelerării creșterii lor economice.

Dintre preocupările constante privind dezvoltarea bazei tehnico-materiale, extinderea parcului de tractoare și mașini agricole a avut prioritate. Astfel, primele stațiuni de mașini și tractoare agricole au luat ființă cu un an înaintea începerii procesului de cooperativizare a micilor gospodării, constituind unul din elementele care au favorizat și accelerat procesul transformării socialiste a agriculturii. În prezent, agricultura noastră dispune de 115 000 tractoare, aproape 44 000 combine, numeroase utilaje de mare randament. Dotarea în ritm rapid a agriculturii a avut, ca o consecință directă, reducerea suprafeței arabile ce revine pe un tractor de la 684 hectare în 1950 la 84 hectare în 1973 și executarea lucrărilor agricole în perioadele optime. Totodată, a sporit cantitatea de îngrășăminte chimice de la circa 6 mii tone în 1950 la circa 715 mii tone în 1973 (substanță activă).

Paralel cu sporirea parcului de mașini și tractoare, a cantităților de îngrășăminte utilizate în agricultura socialistă, s-a extins suprafața amenajată pentru irigat ajungînd la peste 1 250 000 ha la sfîrșitul anului 1973.

Prin măsurile luate de conducerea partidului cu privire la dezvoltarea învățămîntului agronomic de toate gradele, unitățile agricole au fost asigurate an de an cu un număr tot mai mare de cadre de specialiști cu pregătire superioară, numărul acestora ajungînd la 30 000 ingineri și alți specialiști cu studii superioare și la 25 000 cu pregătire medie.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, toate aceste realizări sînt reflectate de faptul că producția agricolă a sporit continuu, în 1972 obținîndu-se cea mai înaltă producție din istoria agriculturii românești. În 1973, producția de cereale a fost aproape dublă față de cea realizată în 1938, la celelalte culturi sporurile înregistrate fiind chiar mai mari. De asemenea, o puternică dezvoltare a cunoscut-o sectorul zootehnic, sub aspectul efectivului și a producțiilor înregistrîndu-se importante creșteri. Secretarul general al partidului arăta la tribuna Conferinței, că: **„...atît în sectorul vegetal cît și în cel animal s-au obținut în acești ani creșteri importante, care ilustrează în modul cel mai concret marile avantaje ale agriculturii socialiste, posibilitățile ei de a asigura o producție intensivă. Aceste succese sînt rezultatul politicii partidului de organizare socialistă și de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a agriculturii, precum și al muncii hotărîte a țărănimii, a tuturor oamenilor muncii de la sate".**

Politica de ridicare economico-socială continuă a satului a determinat modificarea radicală a condițiilor de viață ale țărănimii, creșterea nivelului său de trai, material și cultural. Astfel, în 1973, veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în agricultură au fost de 3,2 ori mai mari față de anul 1949.

În ce privește ridicarea nivelului de trai al țărănimii cooperatiste în primii trei ani din acest cincinal trebuie spus că retribuirea muncii acestora a fost cu peste 50% mai mare decît în cincinalul 1961—1965; o sporire mai accentuată s-a înregistrat la partea de contribuție în bani, care s-a dublat aproape în aceeași perioadă. Față de 1970, în 1973, veniturile bănești ale țărănimii avînd ca sursă retribuirea în cooperative și vînzarea produselor către unitățile socialiste, au crescut cu 23,4 la sută. Începînd cu 1971, s-a introdus venitul lunar garantat, care a fost majorat succesiv în 1972 și 1973, ceea ce oglindește grija permanentă a partidului pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale țărănimii.

Recent, Comitetul Executiv a hotărît să acorde venituri garantate unor cadre de conducere din cooperativele agricole, de 1 900—2 000 lei lunar, iar venitul garantat lunar al cooperatorilor din zootehnie crește de la 1 200 lei la 1 300 lei. În legumicultură, pomicultură și viticultură venitul garantat lunar va fi de 1 000 lei și 35 lei/zi lucrată la culturile de cîmp.

O expresie a preocupării partidului și statului pentru asigurarea unei bătrînețe lipsite de griji, o constituie introducerea sistemului de pensionare a țărănimii cooperatiste și dublarea pensiilor din 1971. În prezent, peste 1,3 milioane țărani cooperatori sînt pensionari. În ultimii ani s-a introdus sistemul de ajutoare pentru incapacitate temporară de muncă, ajutoare pentru sarcină și lehuzie, ajutoare pentru familiile de cooperatori cu copii pînă la 16 ani și a sporit apreciabil numărul cooperatorilor care beneficiază de tratamente în stațiunile balneoclimaterice.

Așa cum s-a arătat în cadrul acestei expuneri a tovarășului Nicolae Ceaușescu, rezultatele obținute în dezvoltarea agriculturii în perioada 1971—1973 dovedesc că obținerea unor producții mari, ridicarea eficienței în agricultură sînt condiționate de modul cum sînt aplicate regulile agrotehnice, de perioada în care sînt executate lucrările agricole și de calitatea acestora. În 1973, nu s-au realizat integral producțiile agricole planificate, nerealizări explicate, pe lîngă condițiile climatice mai puțin favorabile, și de existența unor lipsuri în activitatea unităților agricole, în activitatea lucrătorilor de pe ogoare, a organelor de coordonare a agriculturii. În zootehnie, spre exemplu, nerealizarea efectivului de animale s-a datorat modului nesatisfăcător

---

● ANCHETA „V.E." ● ANCHETA „V.E." ●

File de istorie contemporană

„PIONIERI" AI CONSTRUCȚIEI SOCIALISMULUI LA SATE

— Datele unei anchete care marchează, cu puterea de convingere a cifrelor, „traiectoria" urmată de 25 cooperative agricole în 25 de ani —

VARA ANULUI 1949... *În cinci localități diferite se constituie primele 5 cooperative agricole de producție din România.*

Astfel începe procesul revoluționar cu profunde semnificații sociale, politice și economice de transformare socialistă a agriculturii, stabilit prin rezoluția plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949, de înfăptuirea căruia se leagă o parte din activitatea și viața unui număr impresionant de comuniști, de activiști, de țărani cu vederi înaintate, atașați profund noii forțe politice.

Exemplul înființării primelor cooperative este urmat, cu intensitate, și de țăranii din alte localități, așa încît, pînă la sfîrșitul anului 1949, date istorice atestă înființarea a 50 cooperative agricole pe întreg cuprinsul țării, în aproape toate județele de astăzi. Urmărind în timp desfășurarea acestui proces, consemnăm că pînă în septembrie 1951 au luat ființă 1083 cooperative agricole, că în toamna anului 1957 Constanța devine prima regiune în care cooperativizarea agriculturii era practic încheiată iar, **în aprilie 1962, Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale consfințește — cu aproape 4 ani mai devreme — încheierea procesului de transformare socialistă a agriculturii în patria noastră.**

MOTIVAȚIA PRACTICĂ și teoretică a acestei microanchete, organizată de revista noastră în **25** cooperative agricole — jumătate din numărul celor înființate cu un sfert de veac în urmă — poate fi sesizată cu ușurință de cititorul interesat deopotrivă de trecutul nu prea îndepărtat și de realitățile cele mai actuale din agricultura cooperatistă. **Cu ce au început o nouă experiență, un nou mod de viață, cooperatorii din primele cooperative? Cum au evoluat, în cei 25 de ani, aceste cooperative? Cu ce eficiență utilizează astăzi cooperatorii din primele unități — în mare parte aceiași și totuși alții — factorii de producție? Ce-și propun aceștia la începutul celui de-al doilea sfert de veac?** Iată întrebări la care încercăm să răspundem în cele ce urmează, cu ajutorul cadrelor de conducere din aceste cooperative [1]).

● În urmă, cu un sfert de veac...

MIJLOACELE de producție, mai bine-zis bunurile cu care au început activitatea celor 25 cooperative agricole sînt extrem de reduse ca inventar și număr. În total aceste unități au început cu 147 vaci, 29 viței, 130 porci, circa 1 500 ovine și 1000 păsări. Dintre mijloacele de tracțiune cel mai bine era reprezentat... atelaiul: în cele 25 cooperative, în anul în care au luat ființă, erau 340 asemenea mijloace de transport. Celelalte mijloace, mecanice, se constituiau dintr-un singur autocamion; în cooperativele anchetate nu exista nici un tractor pe atunci [2]).

Valoarea totală a acestor bunuri, și a altora mai puțin semnificative, reprezentată prin valoarea fondului indivizibil era — în 1949 — de circa 12,3 mil. lei, ceea ce reprezenta, în medie pe o cooperativă circa 500 mii lei. În unele unități din cele incluse în eșantion, valoarea inițială a fondului indivizibil era de numai 10, 30 sau 80 mii lei.

...În 1949, primele 63 familii din comuna Ceamurlia de jos, astăzi situată în județul Tulcea, au pus laolaltă 8 vaci, 121 oi și 10 atelaje a căror valoare totaliza circa 43 mii lei. Astăzi, valoarea averii obștești a cooperatorilor din Ceamurlia de jos este de aproape 7 mil. lei.

În același an, 41 de familii din comuna Ion Corvin, județul Constanța, au pus laolaltă cîteva animale și 20 de atelaje, considerate principalele mijloace de producție, evaluate pe atunci la circa 150 mii lei. În primul an, tariful de retribuire a unei zile-muncă a fost de 4 lei iar venitul mediu anual al unui cooperator a fost de circa 2 300 lei. La sfîrșitul anului 1973, valoarea averii obștești era de peste 11 mil. lei, tariful de retribuire a unei norme convenționale a fost de 25 lei, iar venitul mediu al unui cooperator s-a ridicat la circa 12 mii lei.

În primul an, cele 37 familii din comuna Făcăieni, județul Ialomița, au livrat la fondul de stat, contra cost, circa 30 tone de cereale. În 1973, aportul cooperatorilor din Făcăieni la constituirea fondului centralizat a sporit considerabil. În plus, astăzi, cooperatorii din Făcăieni valorifică prin intermediul statului aproape 200 t carne și peste 2 800 hl. lapte anual.

Nivelul redus al bazei tehnico-materiale, inexistența specialiștilor, lipsa de experiență în organizarea muncii în comun, în condițiile instaurării proprietății obștești asupra mijloacelor de producție s-a reflectat direct — în sens negativ — asupra randamentului înregistrat la principalele culturi și specii de animale, asupra nivelului retribuției cooperatorilor, a venitului mediu anual al acestora, asupra gradului de participare a cooperativelor la constituirea fondului centralizat de produse agricole.

Din tabelul nr. 1, rezultă cam la ce nivel se situa, în 1949, randamentul la hectar al principalelor produse cerealiere: grîu și porumb. Mai mult, **la grîu, numai una dintre cooperativele înființate în 1949** (din cele anchetate) **a obținut producții de peste 2 000 kg/ha.** Din același tabel rezultă că **randamentul care constituia acum 25 de ani un record, în 1973, apare cu totul ca un fenomen izolat, ceea ce este totuși criticabil.** Situația este întrucîtva asemănătoare și la celelalte culturi, cum sînt: legume, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui etc. unde, în cei 25 de ani, randamentele au crescut de 2—3 și chiar de 4 ori.

Nivelul producțiilor zootehnice realizate în urmă cu 25 de ani era de asemenea extrem de redus: numai într-una dintre cooperativele anchetate producția medie de lapte depășea 1 000 l/cap.

Rezultatele obținute în producție cu 25 de ani în urmă se reflectă direct și asupra posibilităților și nivelului retribuției cooperatorilor. În cele mai multe unități, o zi-muncă a fost retribuită cu pînă la 10 lei. Ca' urmare, venitul mediu anual al unui cooperator a fost, în mod frecvent, mai mic de 3 000 lei.

Imaginea despre „forța" economică de acum 25 de ani a primelor cooperative se completează odată cu prezentarea unor cifre care reprezintă participarea acestora la constituirea fondului centralizat de produse agricole. De altfel, trebuie precizat că **singurele venituri bănești realizate de cooperative în primul an au fost cele obținute în urma livrării unei părți din produsele lor către stat.** Astfel, pe lîngă sprijinul intens acordat de stat sub forma asigurării mijloacelor mecanice, o formă tot atît de eficientă a constituit-o și sprijinul acordat noilor unități în valorificarea întregii producții, la prețuri avantajoase.

● Transformări profunde „condensate" în 25 de ani

TRANSFORMĂRILE care au survenit într-un sfert de veac în economia cooperativelor agricole, în modul de organizare a producției, în condițiile de viață ale țăranilor cooperatori sînt imense. Fiecare cifră, fiecare indicator reflectă aceste transformări, iar datele nu fac decît să ateste cu putere că linia pe care a fost condusă cu perseverență țărănimea este cea justă.

Din ancheta noastră **rezultă**, în primul rînd, **că a avut loc un proces intens de concentrare a producției, îndeosebi în sectorul zootehnic.** De la 8—10 vaci în

în care s-a urmărit realizarea indicatorilor de fertilitate, natalitatea și mortalitatea, al căror nivel este încă necorespunzător, din cauza menținerii unor deficiențe în furajarea și îngrijirea animalelor. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în legătură cu modul de realizare a sarcinilor în 1973, rezultatele bune obținute de o serie de întreprinderi agricole de stat și cooperative agricole în comparație cu recoltele slabe ale unor unități situate în aceeași zonă, avînd aceleași condiții de climă, nu pot fi explicate numai prin condițiile naturale, ci și prin existența unor lipsuri în modul de organizare a muncii, „în lipsa de conștiinciozitate și răspundere cu care s-a lucrat".

Perioada care urmează din acest cincinal impune intensificarea eforturilor privind realizarea sarcinilor de creștere a producției agricole stabilite la Congresul al X-lea și Conferința Națională a P.C.R. Satisfacerea, în continuare, în condiții tot mai bune, a necesarului de produse agroalimentare, a necesarului — în creștere — de materii prime a industriei depind de producțiile ce se vor realiza în agricultură. În același timp, această dependență pune în evidență concordanța care trebuie să existe între nivelul de dezvoltare a agriculturii și cel al economiei naționale. De asemenea, sporirea veniturilor lucrătorilor din agricultură și ridicarea nivelului lor de trai, depind — în primul rînd — de rezultatele muncii lor.

Sporirea producției vegetale și animale este condiționată, în măsură tot mai însemnată, de modul și răspunderea cu care este valorificat, gospodărit și conservat fondul funciar. Soluțiile de amplasare a unor obiective economice duc încă la scoaterea unor importante suprafețe de teren din circuitul agricol, de cele mai multe ori acestea fiind dintre cele mai fertile. La aceasta se adaugă importante suprafețe rămase anual necultivate. Pentru viitor, obligația ministerelor, a celorlalte organe beneficiare de a reda în compensație circuitului agricol suprafețe de pămînt echivalente, accentuată la Conferință, îngrădește, în măsură hotărîtoare, posibilitatea diminuării suprafețelor agricole.

Sporirea potențialului de producție al terenurilor agricole impune, din partea fiecărei unități agricole, a fiecărui lucrător, adoptarea de măsuri practice în vederea combaterii excesului de umiditate, a inundațiilor, a eroziunii solului și ameliorarea solurilor sărăturate sau acide. De asemenea, în 1974 și 1975 trebuie să se amenajeze pentru irigat peste 700 mii hectare, așa încît să se realizeze sarcina prevăzută pentru acest cincinal. Extinderea suprafețelor irigate trebuie urmată de folosirea, la întreaga capacitate, a sistemelor amenajate.

În domeniul utilizării mai eficiente a bazei tehnico-materiale a agriculturii, Conferința a apreciat că există importante rezerve. Parcul de mașini și tractoare existent asigură un grad ridicat de mecanizare a lucrărilor de bază și de întreținere a culturilor, la unele acesta atingînd chiar 100%. În mod deosebit se impune însă folosirea mai judicioasă a tractoarelor și mașinilor agricole indiferent de forma de proprietate a întreprinderii care le are în dotare. În sectoarele în care gradul de mecanizare este mai redus se prevede lărgirea și completarea sistemei de mașini și, de asemenea, o extindere însemnată a mecanizării lucrărilor în zootehnie.

În condițiile României, problema cerealelor constituie — așa cum s-a arătat — problema de bază a agriculturii, asupra căreia trebuie să ne concentrăm forțele pentru a obține producții cît mai mari. În 1975 trebuie să realizăm 19 mil. tone la această grupă importantă de culturi. Realizările obținute în ultimii trei ani confirmă că acest nivel este realizabil. Odată cu dezvoltarea culturii cerealelor trebuie asigurată, prin măsuri hotărîte, înfăptuirea programului de dezvoltare a culturii plantelor tehnice, îndeosebi a culturilor de in și cînepă. O mare atenție urmează a se acorda culturii de sfeclă de zahăr, de floarea soarelui, legumiculturii, precum și intensificării producției plantațiilor viti-pomicole.

Valorificarea deplină a celor 4,4 milioane ha de pășuni și fînețe naturale și dezvoltarea producției de furaje urmează să asigure o bază furajeră îmbunătățită sub aspectul structurii și volumului, suficientă pentru hrana efectivelor de animale, în continuă creștere. Valorificînd acest potențial imens de producere a furajelor, efectivele de bovine trebuie să sporească de la circa 5,9 mil. capete în 1973, la peste 8 mil. capete în 1980 și la 10—12 milioane capete în perspectivă.

Un rol important în realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de mare productivitate, revine unităților agricole de stat. Rezultatele obținute pînă acum însă, în comparație cu baza materială de care dispun, cu numărul și competența cadrelor sînt apreciate ca nemulțumitoare, atît ca randamente cît și sub aspectul eficienței. Ca urmare, în cel mai scurt timp, sub toate aspectele, întreprinderile agricole de stat trebuie să devină model de organizare a întregii noastre agriculturi. Sarcini sporite revin și stațiunilor de mecanizare pe linia folosirii cît mai intensive a parcului de mașini și tractoare, a operativității și calității cu care sînt executate lucrările.

Cooperativele agricole trebuie să ia măsuri ferme pentru sporirea producțiilor realizate, care constituie atît baza dezvoltării averii obștești, cît și a sporirii retribuției membrilor cooperatori. În acest sens, realizările de pînă acum, în unele cooperative reflectă posibilitățile mari de îmbunătățire a principalilor indicatori economici, și îndeosebi a reducerii cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție globală. Generalizarea calculării prețului de cost va permite urmărirea îndeaproape a costurilor efectuate, eliminarea cauzelor care duc la pierderi, la cheltuieli neeconomicoase.

Progresul agriculturii noastre este condiționat în tot mai mare măsură de activitatea specialiștilor, a tuturor lucrătorilor din agricultură, de preocuparea lor pentru transpunerea în viață a cuceririlor științei, a metodelor și tehnicilor înaintate de producție. Odată cu dezvoltarea economică a fiecărei unități, cînd problemele economice devin tot mai complexe, alături de ceilalți specialiști, economiștilor agrari le revin sarcini sporite pe linia îmbunătățirii activității economice în toate unitățile agricole, cooperatiste și de stat. Ei trebuie să-și orienteze activitatea în măsură mai mare spre practică, spre producție, să stabilească măsuri pentru utilizarea mai eficientă a bazei tehnico-materiale de care dispun întreprinderile, pentru reducerea cheltuielilor de producție pe unitatea de produs, îmbunătățirea continuă a organizării proceselor de muncă, a normelor de muncă, a evidenței cheltuielilor materiale și de muncă.

Experiența pozitivă acumulată în cei trei ani de activitate a consiliilor intercooperatiste a demonstrat că acestea au făcut un pas înainte pe calea perfecționării organizării și conducerii agriculturii cooperatiste. Nefiind însă sprijinite suficient, sarcinile ce reveneau acestora nu au fost aduse la îndeplinire în totalitate. Statutul cuprinzînd atribuțiile și răspunderile consiliilor intercooperatiste va duce la creșterea rolului acestora în coordonarea activității unităților cooperatiste ce le compun, în vederea concentrării și sporirii producției agricole, a organizării unor activități eficiente pentru cooperative.

Înlăturarea, într-un timp cît mai scurt, a neajunsurilor semnalate în modul de constituire a asociațiilor intercooperatiste, este de natură să accelereze dezvoltarea cooperativelor. Proiectul de statut al acestora prevede că asocierea se poate realiza numai la nivelul consiliului intercooperatist acordîndu-i-se atribuții largi pe linia producției, aprovizionării și desfacerii. Tot în favoarea dezvoltării agriculturii în general, și a celei cooperatiste în special, se înscrie sarcina de a se extinde cooperarea dintre întreprinderile agricole de stat și cooperative.

Aplicarea tuturor măsurilor adoptate la Conferință este condiționată de perfecționarea activității de îndrumare și sprijin desfășurată de organele agricole centrale și locale. Deficiențele semnalate în activitatea acestora, unele serioase, cum sînt lipsa de fermitate în urmărirea aplicării prevederilor statutare în cooperativele agricole, în dezvoltarea democrației cooperatiste, finalizarea acțiunilor întreprinse de unitățile agricole în producție sau cooperarea economică au redus eficiența muncii de conducere a acestora.

Înfăptuirea în cele mai bune condițiuni a sarcinilor trasate agriculturii impune sporirea rolului conducător al organelor și organizațiilor de partid în viața satului. Obiectivul central al activității acestora, după cum se sublinia în cadrul lucrărilor Conferinței, trebuie să-l constituie creșterea producției agricole ca o sarcină ce trebuie pusă pe primul plan în fața tuturor comuniștilor și, totodată, a tuturor oamenilor muncii de la sate.

1949, astăzi, în cooperativele analizate, sînt ferme de vaci cu efective ce depășesc 300—400 capete, în unele unități efectivele depășind chiar 700 capete. Același proces se constată și la specia porcine, unde predomină fermele care exploatează efective mari, cuprinse între 500—2600 capete[3]). De asemenea, sînt cooperative în care se cresc peste 4000 de oi (C.A.P. Cemurlia de Jos și C.A.P. Ion Corvin), precum și unități în care se cresc peste 15000 păsări (C.A.P. Sălciile, județul Prahova) și chiar 150 000 păsări (C.A.P. Castranova, județul Dolj).

Pentru producția vegetală, cantitatea de îngrășăminte chimice administrată la hectar poate constitui un indiciu important asupra gradului de concentrare a producției. Dacă în urmă cu 25 de ani într-o singură unitate se utilizau elemente chimice fertilizante, în 1973 toate cele 25 cooperative le-au utilizat în diferite proporții (gruparea unităților în funcție de dozele administrate este redată în tabelul nr. 2). Pe lîngă cantitățile însemnate de îngrășăminte chimice administrate la hectar trebuie menționat și aspectul legat direct de intensificarea rapidă a producției agricole. Astfel, dacă în 1973 majoritatea unităților (48%) administrau doze mai mari de 250 kg/ha, pentru 1974, 64% dintre cooperativele analizate au prevăzut, prin plan, să administreze cantități mai mari de 300 kg/ha.

Dispunînd de resurse financiare tot mai mari ca urmare a îmbunătățirii continue a întregii activități economice cooperativele agricole cuprinse în eșantion și-au putut dezvolta, cu fonduri proprii, sau credite, un parc propriu de mijloace de transport. Față de un singur autocamion cît exista în 1949, **în 1973, cele 25 cooperative dispuneau de 130 autocamioane, revenind, în medie, unei cooperative, mai mult de 5 autocamioane. La acestea se adaugă un număr de 46 tractoare,** utilizate de cooperativele agricole pentru transportul produselor.[4]) Vorbind de mijloacele de transport trebuie să arătăm că pe lîngă cele mecanice s-a extins și numărul atelajelor, zestrea de bază a cooperativelor agricole: de la 340 în 1949, numărul acestora a ajuns la peste 1 200 în 1973.

Între condițiile care au favorizat procesul de concentrare și intensificare a producției agricole în cooperativele analizate, o importanță deosebită o are, fără îndoială, și gradul de înzestrare cu cadre de specialitate. Dacă în 1949 nu exista nici un specialist cu studii superioare, în 1973 în cele 25 cooperative lucrau 86 cadre cu înaltă calificare, repartizate astfel pe unități:

— cu 1 specialist	2 cooperative
— cu 2 specialiști	4 cooperative
— cu 3 specialiști	7 cooperative
— cu 4 specialiști	7 cooperative
— cu 5 specialiști	3 cooperative
— cu peste 6 specialiști	2 cooperative
Total :	25 cooperative

Unul din cei mai importanți indicatori prin care se exprimă eficiența economică și care reflectă, în același timp, gradul de intensificare a producției agricole îl constituie producția medie la hectar sau pe cap de animal. Or, așa cum arătam mai sus, condițiile de producție sînt reflectate, în parte, de nivelul randamentelor realizate acum 25 de ani cît și de nivelul celor realizate în 1973 (vezi tabelul 1). Considerăm că aceste condiții (indiferent că sînt favorabile sau mai puțin favorabile) se reflectă numai în parte în nivelul producțiilor realizate în 1973 deoarece **există încă deosebiri mari între randamentele realizate în unități care au pornit pe același drum, în același timp, și în aceleași condiții grele.** Diferențele între randamentele realizate în 1973 nu pot reflecta altceva decît o valorificare inegală, de cele mai multe ori insuficientă, a condițiilor de producție. Dacă la producția vegetală s-au înregistrat sporuri însemnate în cei 25 de ani de la începerea procesului de cooperativizare, la toate culturile, în schimb, în zootehnie, sporurile realizate trebuie mult amplificate, în acest sector fiind încă multe de făcut.

Așa cum arătam și în ancheta efectuată cu puțin timp în urmă în 184 cooperative agricole, forța economică a cooperativei se reflectă direct și asupra posibilităților și nivelului retribuției. Această realitate este evidentă și în cazul celor 15 cooperative. Astfel, **în 1973, în marea majoritate a lor (în 14 cooperative) norma de muncă convențională era retribuită cu un tarif de peste 25 lei.** În urma creșterii tarifului de retribuire a unei norme de muncă convențională, venitul mediu anual al cooperatorilor se apropia, în 1973, în majoritatea unităților anchetate, de suma de 10 000 lei.

Nu putem încheia, însă, această succintă și desigur prea schematică reprezentare a unor modificări cantitative și calitative, fără să simțim nevoia să amintim că transformările structurale care au avut loc în viața și mentalitatea membrilor cooperativelor agricole de producție depășesc cu mult semnificația unor simple cifre. În fața unor transformări tumultuoase, care au schimbat radical fața satului românesc de acum 25 de ani, sub impresia pe care ți-o lasă miile și miile de case noi construite, a noilor edificii și construcții social-culturale și edilitare — cuvintele pierd din forța de expresie a imaginilor vieții reale. Satul românesc este angajat ferm pe calea unor mutații profunde, care îl situează continuu pe noi spirale de civilizație materială și spirituală. Și acest drum își găsește originea și în acel moment în care mulți țărani au înțeles să-și unească forțele și destinele pentru a păși pe un drum nou al altor idealuri, care se inspirau din dorința de a construi, sub conducerea Partidului Comunist Român, o nouă societate mai dreaptă, mai umană, mai bună.

Nu putem încheia aceste rînduri fără să aducem un omagiu activiștilor, muncitorilor, țăranilor care n-au precupețit nici un efort pentru a-și aduce contribuția la măreața operă de socializare a agriculturii românești, de transformare a vieții satului românesc.

Ion MANEA

Tabel nr. 1

Gruparea cooperativelor după producția medie obținută la ha 1949 — kg/ha —

	Nr. unități-lor cultiva-toare	din care: >1000	1000—1500	<1500
grîu	18	4	8	6
porumb	17	5	5	7

	1973 (1974*) Nr unit. cultivat.	>2000	2000—2500	2500—3000	3000—3500	<3500
grîu	22 (22)	0 (2)	3 (6)	3 (4)	4 (7)	3 (3)
porumb	21 (21)	4 (1)	2 (3)	1 (2)	5 (3)	9 (12)

*) prevederi de plan.

Tabel nr. 2

Gruparea cooperativelor anchetate după cantitatea de îngrășăminte chimice administrată la hectar

	1973	1974 *)
pînă la 200 kg/ha	9	5
200—250 kg/ha	4	1
250—300 kg/ha	6	3
peste 300 kg/ha	6	16
Total	25	25

*) prevederi de plan.

1) Mulțumim pe această cale tuturor celor care au sprijinit efortul revistei noastre de a prezenta chiar și o parte din realizările înregistrate în cei 25 de ani de aceștia „pionieri" ai construcției socialiste în satele noastre.

2) Pentru a înțelege situația, în general, a parcului de mașini și tractoare de atunci trebuie precizat că în octombrie 1948 au luat ființă 76 de stațiuni de mașini agricole și tractoare (S.M.T.). La sfîrșitul anului 1950 numărul S.M.T.-urilor ajunsese la 138, fiind dotate cu 5833 tractoare fizice.

3) Din cele 25 unități anchetate în 19 există acest sector. Dintre acestea, în 8 se exploatează efective cuprinse între limitele menționate. Există totuși 11 cooperative în care se cresc efective mai mici de 500 porci.

4) Lucrările agricole se execută cu mijloace mecanice ale S.M.A.

marKeting

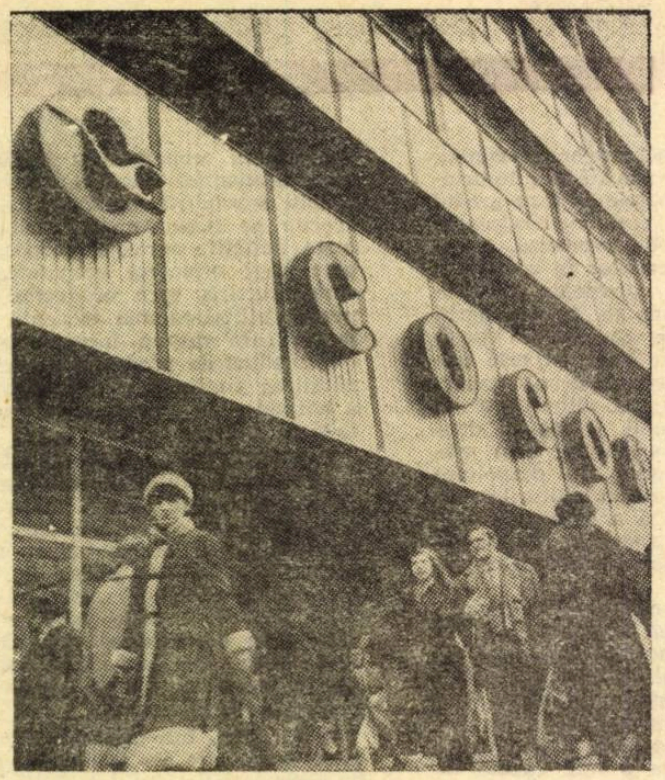

Ce sînt și ce-ar trebui să fie

MAGAZINELE PENTRU PREZENTARE

ÎN CONTEXTUL GENERAL al eforturilor pe care le depunem cu toții, în sensul creșterii nivelului de trai al întregului popor, producătorii de bunuri de consum au — și trebuie să aibă — o contribuție esențială. Ei sînt aceia care, avînd rolul de sursă de bunuri materiale pentru piață, reprezintă, în același timp, destinația sugestiilor și exigențelor noastre.

Magazinul pentru prezentare — veritabilă prelungire a sistemului informațional al producătorului în sfera consumatorilor — reprezintă un excelent element de tactică și strategie a producătorilor, în vederea achitării cu succes, de sarcinile care le revin — acelea privind adaptarea producției și desfacerii la criteriile de succes impuse pe piață. În legătură cu aceste aspecte am dorit să aflăm opiniile tovarășului G. TAMAȘ, directorul întreprinderii comerciale „Cocor" — discuție pe care o relatăm, succint, în cele de mai jos :

● Cum este privită la noi în țară această nouă formă de comerț care este magazinul de prezentare ?

— După părerea mea, noi nu am reușit încă să găsim acele forme și mijloace care să-l diferențieze, într-adevăr și totalmente, de comerțul obișnuit. Foarte adesea, aceste magazine — zise, „de prezentare" — nu fac altceva decît să vîndă marfă obișnuită, ca orice magazin obișnuit. De altfel, în prezent, funcția sa reală, și nu declarativă — este să desfacă mărfuri în sortiment obișnuit după plan, cu cifre fixate după aceleași criterii ca oricăror magazine aflate în reteaua de distributie.

● Diferă scopurile unui astfel de magazin de cele ale unuia obișnuit ? Prin ce ?

— Scopurile magazinului pentru prezentare — ca reprezentant al producătorului — trebuie să se afle undeva, la interferența dintre formarea gustului cumpărătorilor și influențarea ofertei producătorilor. Acest magazin trebuie să devină o prezență cotidiană, un mijloc de valorificare a unei anumite cantități de producție și, totodată, o pîrghie eficace pentru accelerarea penetrației modernului, frumosului și economicului în larga acțiune — deliberată — de formare a gustului populației, prin oferirea de produse accesibile și acceptate de cele mai diferite segmente de cumpărători. Misiunea majoră a magazinului pentru prezentare este aceea de a sesiza, prin toate mijloacele sale — și evident, prin produsele oferite, în primul rînd — pulsul pieței : dorințele, nevoile, gusturile, pretențiile și solvabilitatea pieței. Acest magazin trebuie să tragă semnalul de alarmă la producător, cînd un produs „nu merge" sau, dimpotrivă, este fabricat în cantități prea mici, comparativ cu cerințele.

Adaptarea la cerințele existente pe piață — și la schimbările curente ale acestora — este stringent necesară, fără a fi însă o treabă prea ușoară. Pentru a discerne tendința din noianul de evenimente și fapte întîmplătoare se presupune a avea abilitatea anticipării și a opțiunii.

● Influențează aceste magazine gusturile populației ? Cum ? Prin ce mijloace ? Care este experiența „Cocor"-ului în această direcție ?

— Conservatorismul gustului public poate fi un element de gîndire serios în acțiunea de studiu a pieței și, în orice caz, nu trebuie absolutizat. Am în vedere, în primul rînd, latura educativă a fenomenului. Noi nu am reușit încă — trebuie s-o recunoaștem — să rezolvăm prin mijloacele de care dispunem, comunicarea cu publicul consumator. Am în vedere o serie de aspecte referitoare la creșterea exigențelor, la nivel de masă — pe linia bunului gust și a modei, de natură să trezească dorința, iar mai apoi acțiunea de a solicita produse de calitate, după cerințele modei. Informația, pe această linie, fiind insuficientă, existența magazinelor pentru prezentare este mai mult decît oportună în rezolvarea acestor elemente subiective — formarea și modificarea gusturilor — ca factor de influență asupra programelor de fabricație ale producătorilor. Aceste magazine trebuie să fie un avanpost promovațional, utilizabil dar și utilizat pentru formarea cererii și transformarea acesteia în acte efective de vînzare-cumpărare.

● Ca intermediar între industrie și comerț cum contribuiți la realizarea unei comunicații eficiente între producător și consumatori ?

— În cadrul magazinului de prezentare al industriei ușoare „Cocor" din București, am procedat la găsirea unor forme variate de a ține legătura cu consumatorii. De pildă, avem un panel permanent al cumpărătoarelor format din 11 femei, de profesiuni și preocupări diferite, avem un buletin prin care difuzăm părerile cumpărătorilor — prelucrate — la fabricile producătoare spre informare și — în măsura în care este și posibil — conformare. Nu mai vorbesc de parăzile modei. La primăvară, de pildă, intenționăm să organizăm — în colaborare cu F.C.T.-București — o astfel de paradă, chiar pe porțiunea dintre cinematografele „Scala" și „Patria". Organizăm periodic, întîlniri cu consumatorii, în legătură cu serviciile pe care le oferim, notînd. cu atenție, opiniile lor.

În incinta întreprinderii noastre dispunem de un calculator, care ne permite să prelucrăm diferitele studii pe care le facem pentru determinarea nevoilor pieței și de influențare a producției. Prin prelucrarea mecanizată a datelor brute asupra vînzărilor, reușim să cunoaștem rapid evoluția stocurilor, legătura dintre acestea și desfacerile din magazin. Am reușit astfel să depășim faza testelor întîmplătoare, procedînd la selectarea de eșantioane reprezentative.

● De ce unele magazine de prezentare și-au modificat „statutul" ? De ce au ajuns simple unități de vînzare ? Cine este vinovat ?

— Magazinul pentru prezentare nu face excepție de la regulile comerțului. El trebuie să prezinte marfa nouă, dar să o și desfacă — iată cred, coordonatele de bază ale acestuia. Să nu uităm însă — esențialul ! — că acest comerț este de un fel cu totul deosebit ; el este, dacă vreți, „piatra de încercare" a producătorului. Acest magazin trebuie să vîndă produse aflate în plin proces de creație, anticipînd cererea — înțelegînd prin aceasta, latura activă a lui de influențare a contractărilor comerțului.

Magazinele pentru prezentare trebuie să aparțină exclusiv producătorului și să ofere, într-o proporție de sută la sută, produse noi. În astfel de magazine, creația nu trebuie să fie lipsă. Eu nu accept ideea de a vinde produse vechi. Ca lucrători în magazinul pentru prezentare și desfacere — nu avem voie să primim decît lucruri noi — de aceea se numește magazin de prezentare, și nu altfel. Lansarea de produse noi trebuie pregătită inteligent și tenace, prin comunicarea cu masa de cumpărători, atît înainte, cît și în timpul lansării. Animarea la locul de vînzare — demonstrația practică, la stand, în fața consumatorilor, privind maniera de comportare a produsului, modul de utilizare — este de natură să avantajeze atît pe producător, ale cărui intenții sînt descifrate, cît și pe consumator, care este suplimentar informat.

Croiala, culoarea, accesoriile, experiența profesională și argumentarea inteligentă — iată cîteva elemente de referință cînd este vorba de lansarea de noi produse pe piață. Demonstrația la locul de vînzare, graficele, propaganda la stațiile de amplificare, prezența unor vînzătoare amabile — care să răspundă prompt solicitărilor — sînt tot atîtea căi de trezire a interesului după care vine, de regulă, cumpărarea.

În evoluția activității magazinelor pentru prezentare **a fost înregistrată**, în ultimii ani, **o tendință total dăunătoare, care este de natură să compromită ideea de principiu**, în legătură cu menirea, obiectivele și sarcinile care incumbă unui astfel de magazin : în dorința de lărgire a desfacerilor, multe dintre centralele producătoare au transformat, „de facto", aceste magazine în unități de vînzare cu plan ferm — și consistent — de desfaceri. Principiul că prin aceste magazine să se vîndă, în exclusivitate, produse noi — pentru încercarea pieței — a fost și el abandonat. Sînt adesea cazuri cînd ele participă la contractări „cot la cot" cu magazinele O.C.L., în vederea realizării sarcinilor de plan de desfaceri. Personalul unor astfel de magazine se află în fapt, într-o situație mai mult decît neplăcută — pe de o parte, reprezentînd o firmă, trebuie să lanseze produse noi, operațiune specifică ca ritm al desfacerilor, datorită explicațiilor și eforturilor de prezentare suplimentare, iar pe de altă parte, trebuie să desfacă, masiv și ritmic, produse vechi pentru a-și îndeplini planul de desfaceri și a-și lua salariul. Stocurile nevîndute imobilizează creditele la bancă, producînd perturbări pe circuit — fără a mai vorbi de deserviciile unor atari stări de fapte aduse înnoirii sortimentale a producției. Sînt de părere că personalul din magazinele pentru prezentare trebuie să participe la contractări, nu însă în calitate de contractanți, ci de „consilieri" — de a cunoaște opiniile colegilor lor din comerț și a sugera noi produse. Este evident că cifrele de plan nu trebuie neglijate — însă, planurile pentru astfel de magazine trebuie să fie elastice și întocmite după o altă manieră de gîndire și realizare decît cele pentru magazinele O.C.L. Contrar, se riscă — cum, de altfel, se și întîmplă — ca frica de bancă — de penalizările impuse de către aceasta în cazul stocurilor nevîndute și nevandabile — să inhibe eforturile factorilor chemați să facă așa ceva și de la o idee mare se ajunge la un „rezultat" aproape nul.

● Avînd în vedere sarcinile specifice ale unui astfel de magazin există exigențe deosebite în recrutarea personalului ?

— În fapt, un magazin pentru prezentare poate fi apreciat ca fiind un veritabil „laborator de marketing" al producătorului — un loc de încercare a succesului pe piață a produselor pe care acesta le va oferi. Este evident că, la atari exigențe, se impune o pregătire generală și de specialitate la nivel ridicat. Eu văd pregătirea vînzătorilor pentru astfel de magazine la nivel de școală medie tehnică comercială și merceologică. 80% din prezentatorii noștri sînt absolvenți ai școlilor tehnice. Este adevărat, ei mai au, însă, de învățat în practica vînzării. Desfacerea de prezentare impune largi disponibilități de cunoștințe în legătură cu arta de a vinde. Cultura le impune, însă — firesc — o demnitate și ei se simt, pe bună dreptate. jigniți cînd sînt tratați jignitor și degradant de către unii cumpărători. Vînzătorii noștri pretind, și merită în fapt, **respectul nostru. Să nu** ezităm să-l acordăm.

Interviu realizat de
George HAȘEGANU

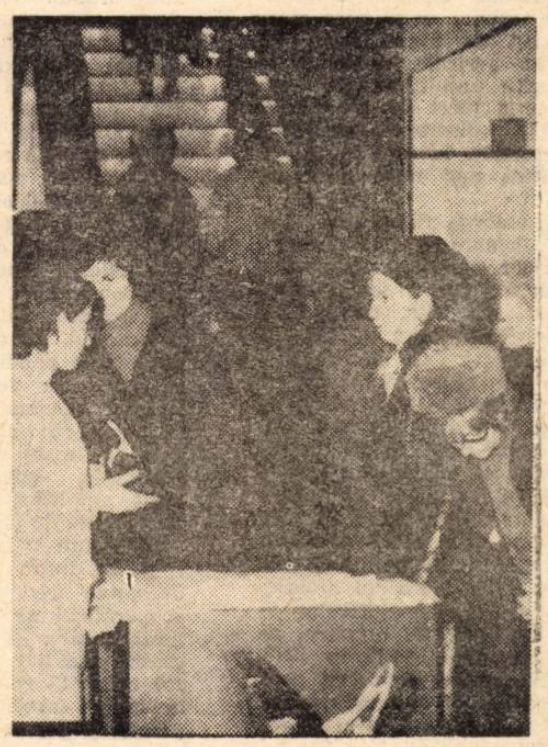

La „Cocor", — conducerea, vînzătorii, manechinele, în confruntare cu exigențele cumpărătorilor.

concepte-teorii

DIALECTICA GENERALULUI ȘI PARTICULARULUI ÎN CONSTRUCȚIA SOCIALISTĂ ȘI ACTIVITATEA TEORETICO-IDEOLOGICĂ

ÎN EVOLUȚIA sa neîntreruptă, viața economică se prezintă ca o complexitate de activități concrete și utile exercitate de către oameni sub impulsul unor factori diverși, pe fondul unor condiții în continuă transformare și cu implicații multiple asupra întregii societăți. Oricare ar fi, însă, stadiul sau nivelul dezvoltării sociale, activitatea economică se desfășoară nu ca acte izolate ale unor indivizi și nici ca fapte întîmplătoare, ci ca un sistem de raporturi sociale, obiectiv necesare și în strînsă corelație organică. Aceiași factori, cum ar fi dezvoltarea forțelor de producție, diviziunea socială a muncii sau creșterea continuă a nevoilor oamenilor, care determină diversificarea activităților economice, impun totodată și adîncirea și multiplicarea interdependențelor dintre ele. Dar, ceea ce imprimă sensurile, mobilurile și semnificațiile vieții economice este, nu atît gradul de diversificare a activităților sau intensitatea interdependențelor dintre ele, ci **capacitatea societății de a exprima și determina tendințele obiective ale progresului economic, ale cărui dimensiuni și conținut sînt date și de raporturile dintre general și particular, dintre legile generale și condițiile concrete istorice, particulare din economie și, implicit, din întreaga societate.**

Valoarea cognitivă a generalului și particularului decurge, mai întîi, din prezența lor **inseparabilă** în orice proces și fenomen economic, la nivelul întregii economii și în componentele structurale ale acesteia, în orice etapă a evoluției ascendente a societății. Din acest punct de vedere, atributul principal al legilor generale ale construcției socialiste și condițiilor concrete constă în faptul că acestea nu constituie poli opuși, cu acțiune contrarie, ci **un tot organic care funcționează simultan și care realizează atît unitatea cît și diversitatea vieții economice.** Locul și specificitatea existenței generalului și particularului în economie sînt determinate de însuși **conținutul unic al lor,** și anume, exprimarea acelorași necesități obiective ale dezvoltării economico-sociale. Altfel spus, generalul și particularul vizează aceleași relații esențiale ale componentelor fiecărui proces economic, ale economiei în totalitatea sa și ale transformărilor care au loc în cadrul ei. Elementele distinctive ale particularului de general (și invers) decurg din diversitatea condițiilor și factorilor care determină caracterul obiectiv al acelorași procese economice și ale economiei în întregul său. În această configurație structurală a realității vieții economice, generalul și particularul nu se confundă și nici nu se substituie. **Generalul** exprimă relațiile **necesare și inevitabile** care definesc apariția, existența și evoluția oricărui proces economic, **tendințele obiective** și **sensurile majore** ale activităților economice. **Particularul** reprezintă **formele concrete și posibile** ale existenței și manifestării generalului în funcție de specificitatea condițiilor care l-au generat. Deci, prin comparație, dacă generalul are ca esență **inevitabilitatea** unor relații funcționale ale economiei ca expresie a unui anumit grad de **maturitate** și **intensitate** a necesităților obiective, particularul este definit de **extensivitatea** și **diversitatea** formelor de înfăptuire a acelorași relații.

Toate acestea fac ca, așa cum sublinia V. I. Lenin, generalul să existe numai în și prin particular, iar particularul să fie o componentă a generalului, forma concretă de manifestare a acestuia. În realitatea economică nu există general în abstract și nici particular în afara generalului. Exemple pot fi oricare dintre procesele și fenomenele economice, din sfera micro sau macroeconomiei, atît din cadrul fiecărei orînduiri sociale, cît și în evoluția istorică a societății.

Pentru orînduirea capitalistă, generalul — definitoriu pentru economie — — are ca trăsături principale: exploatarea forței de muncă ca marfă, producerea de plusvaloare și însușirea acesteia de către clasa capitalistă. Dar acest general nu există decît prin diversitatea mare a proceselor particulare ale apariției, evoluției și funcționării relațiilor menționate din fiecare țară capitalistă.

Pentru economia socialistă, generalul este reprezentativ prin existența proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, prin relațiile de colaborare și întrajutorare dintre membrii societății, prin dezvoltarea armonioasă, proporțională a producției în scopul înfăptuirii bunăstării sociale și individuale etc. Dar, oricare dintre aceste componente ale generalului își exprimă funcționalitatea și semnificațiile numai pe fondul realităților concrete existente în fiecare țară socialistă, care sînt extrem de diverse atît în ce privește mărimea, structura și dinamica proprietății socialiste, proporțiile obiectiv necesare ale economiei și schimburile de activități corespunzătoare acestora, cît și volumul, structura și evoluția necesităților sociale și individuale care trebuie satisfăcute în fiecare etapă a construcției socialismului. Sau, creșterea eficienței muncii sociale constituie unul din factorii principali ai progresului economico-social, dar aceasta nu există decît ca expresie a intercondiționărilor eficienței diferitelor activități individuale, dependente de o serie de alte fenomene cum sînt: calificarea forței de muncă, gradul de înzestrare tehnică a muncii, formele cooperării și specializării în producție etc.

Așadar, după cum se observă, generalul și particularul în economie se găsesc într-o unitate dialectică, ceea ce le conferă și semnificații de o deosebită importanță pentru activitatea teoretică și practică. Generalul nu înseamnă uniformizarea vieții economice și nici existența unui model unic al desfășurării acesteia. La rîndul său, particularul nu poate epuiza generalul, oricît de important ar fi el. În orice etapă a evoluției societății socialiste, generalul exprimă necesitățile și tendințele obiective din economie, iar particularul reprezintă formele de satisfacere și materializare a acestor necesități și, respectiv, tendințe, în funcție de condițiile specifice existente în fiecare țară. Formele și particularitățile concrete ale construcției economice sînt extrem de diverse și ele îmbogățesc generalul, îi dau constanta caracteristică proceselor social-economice. De aceea, cunoașterea continuă a relațiilor care definesc generalul dar și a specificității condițiilor pe fondul cărora acesta se concretizează, constituie unul din imperativele permanente ale dezvoltării economice.

CONSTRUIREA socialismului în cele 14 țări care formează în prezent sistemul mondial socialist reprezintă nu numai confirmarea unității generalului cu particularul, dar exprimă și noi dimensiuni și trăsături specifice ale acestor forme obiective de existență și functionare a fiecărei economii naționale.

Sintetic formulat, generalul, în decursul edificării și dezvoltării economiei socialiste unitare, este reprezentat de legile economice obiective care, din punct de vedere al structurii și specificității necesităților și tendințelor pe care le exprimă, pot fi grupate astfel: a) legități ale apariției relațiilor de producție socialiste, cum sînt de exemplu, lichidarea proprietății capitaliste și instaurarea proprietății socialiste asupra principalelor mijloace de producție și transformarea socialistă a agriculturii; b) legi specifice vieții economice socialiste, de exemplu, dezvoltarea planică proporțională a economiei naționale, repartiția după cantitatea și calitatea muncii; c) legi care au acționat și în orînduirile precedente, dar care acționează acum cu un conținut radical schimbat, corespunzător raporturilor social-economice de tip socialist, cum sînt: legea concordanței relațiilor de producție cu nivelul dezvoltării forțelor de producție, legile dezvoltării bazei tehnice materiale a societății, legea valorii etc.

Realitatea demonstrează, în același timp, că oricare dintre aceste legi acționează numai pe fondul condițiilor obiective existente în fiecare țară care construiește socialismul, acestea determinînd însești formele concrete ale satisfacerii necesităților și tendințelor obiective generale. Astfel, lichidarea proprietății capitaliste și instaurarea proprietății socialiste s-a înfăptuit în modalități diferite, tocmai datorită condițiilor specifice din fiecare țară. În unele țări, unde a existat nu numai proprietate capitalistă, dar și forme ale relațiilor de producție feudale, a fost necesară parcurgerea unor etape prealabile, pregătitoare. Totodată, în funcție de condițiile istorice ale formării proprietății capitaliste, de gradul de dezvoltare ale acesteia, în unele țări naționalizarea principalelor mijloace de producție, s-a făcut prin răscumpărare, în altele, fără răscumpărare, în unele naționalizarea a fost înfăptuită treptat, în altele, printr-un singur act etc.

Tot astfel se prezintă situația și cu legile economice specifice socialismului. Dacă ne referim, de exemplu, la legea repartiției după cantitatea și calitatea muncii, aceasta definește, în esență, necesitatea obiectivă corespunzător căreia repartiția veniturilor tuturor membrilor societății să se facă după un criteriu unic — munca — derivat, printre altele, din dubla lor calitate, de producători și proprietari. Dar, formele concrete de satisfacere a acestei necesități sînt diferite în fiecare țară socialistă, în funcție de un complex de factori obiectivi, dintre care menționăm: nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, nivelul și structura populației ocupate, nivelul și structura nevoilor populației (fiecare dintre aceștia dependenți de un complex de alți factori) etc. Situații asemănătoare există și în ce privește oricare dintre legile comune mai multor orînduiri sociale. Astfel, înfăptuirea legilor dezvoltării bazei tehnice materiale a societății depinde de stadiul industrializării și nivelul de dezvoltare economică ale fiecărei țări, de condițiile naturale și locul agriculturii în sistemul general al economiei naționale etc. Evident că pentru țările în care nivelul de dezvoltare a industriei a fost mai ridicat în momentul declanșării revoluției socialiste, formarea și dezvoltarea bazei materiale a socialismului cunoaște procese diferite față de cele care au moștenit un grad de industrializare mai scăzut.

Toate aceste procese menționate, care nu epuizează ci numai exemplifică rolul deosebit și bogăția condițiilor concrete specifice din fiecare țară în construcția și dezvoltarea economiei socialiste, sînt tot atîtea forme ale particularului față de general, dar și unica modalitate de existență a acestuia. Ele confirmă pe deplin teza lui V. I. Lenin, corespunzător căreia: **„existența unei legități generale a dezvoltării în întreaga istorie mondială nu numai că nu exclude, dar, dimpotrivă, presupune unele faze ale dezvoltării, care reprezintă o particularitate fie a formei, fie a ordinii în care are loc această dezvoltare“** [1].

Dar, ceea ce se impune a se sublinia este faptul că **aceste raporturi obiective dintre general și particular nu se înfăptuiesc automat și spontan.** Ele există și își exprimă funcțiile numai prin activitatea conștientă, concretă, a oamenilor muncii din fiecare țară socialistă. Așa după cum cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare este opera forțelor progresiste conduse de partidul comunist din fiecare țară, tot astfel și dezvoltarea socialismului nu poate fi decît rezultatul activității poporului și partidului comunist din aceeași țară. Totodată, trebuie să se ia în considerație că legile obiective ale formării și dezvoltării economiei socialiste acționează **într-o strînsă și permanentă intercondiționare cu legile obiective ale politicului,** cum sînt: conducerea maselor de oameni ai muncii de către clasa muncitoare, al cărui nucleu este partidul marxist-leninist, înfăptuirea revoluției socialiste în domeniul ideologiei și culturii, realizarea egalității în drepturi și a prieteniei frățești dintre oamenii muncii indiferent de naționalitate, întărirea statului socialist, solidaritatea clasei muncitoare din fiecare țară cu clasa muncitoare din celelalte țări etc.

Înfăptuirea necesităților obiective exprimate de legile economice, sociale și politice în funcție de condițiile concrete, specifice este asigurată, în permanență, **de creșterea rolului conducător al partidului comunist din fiecare țară socialistă.** Înarmat cu concepția științifică, marxist-leninistă despre lume și viață, fiind singurul care cunoaște cel mai bine realitățile vieții social-economice din țara în care s-a creat și a condus întregul proces revoluționar, **partidul comunist din fiecare țară socialistă este și singurul în măsură să elaboreze întreaga politică a construcției socialismului și trecerii la comunism.** Toate aceste aspecte explică fundamentele științifice ale tezelor partidului nostru, corespunzător cărora **„trebuie să avem permanent în vedere că generalul se realizează și se confirmă prin particular, că numai în măsura în care un partid comunist știe să înțeleagă realitățile concrete în care-și desfășoară activitatea și să acționeze ca atare poate asigura succesul luptei revoluționare“.** [2]

prof. univ. dr. I. V. TOTU

(Continuare în pag. 14)

VITRINA CU CĂRȚI

Industria chimică în România socialistă

Apărută în Editura Meridiane, București 1973, lucrarea lui Mihail Florescu **Vingt ans d'essor de l'industrie chimique dans la Roumanie Socialiste** (Douăzeci de ani de avînt al industriei chimice în România Socialistă), 304 pag., evidențiază eforturile făcute de poporul român pentru realizarea în decursul ultimelor două decenii a unei industrii chimice moderne, rezultatele obținute în această ramură, cea mai dinamică, a industriei țării noastre, precum și perspectivele dezvoltării sale în viitor.

Principii ale contabilității

O nouă lucrare, **Principii ale contabilității,** apărută în Editura didactică și pedagogică, București, 1973, al cărei autori sînt Ștefan I. Dumitrescu și Dimitrie M. Toma, pune un accent deosebit pe aparatul modern din domeniul matematicii, cibernetică, informaticii și logicii, pe formarea gîndirii contabile. Se subliniază caracterul dialectic al contabilității. În accepția autorilor, contabilitatea urmărește, memorează, calculează și informează despre starea, mișcarea și rezultatele obținute din activitatea unei unități. Se analizează amănunțit noțiunea de patrimoniu pe care se grefează contabilitatea.

Printre altele, sînt tratate astfel de aspecte ale gîndirii specifice contabilității, ca: memorarea algebrică (clasică) și geometrică (matricială); conturile generatoare și conturile generate; funcția contabilă și funcția economică a bilanțului; documentul ca purtător de informație (conținut și suport); contul contabil (elementar) ca socoteală sui generis; relația de echivalență între conturi; codificarea simbolurilor conturilor; teoria mulțimilor (elementele patrimoniale considerate ca „mulțimi“, iar totalitatea elementelor patrimoniale ca „mulțime de mulțimi“); teoria informației (primirea, prelucrarea, conservarea și transmiterea informațiilor); controlul și informarea asupra întregului patrimoniu prin matricea contabilă; folosirea mecanizării și tehnicii electronice în contabilitate.

Autorii relevă importanța, uneori subapreciată, a profesiunii de contabil, pentru care se cer însă temeinice cunoștințe economice, matematice, juridice și tehnice.

● Kelvin Lancaster, **Analiza economică matematică,** Editura științifică, 1973, 473 pag., traducere din engleză de Andrei A. Popper. Lucrarea contribuie la dezvoltarea analizei economice matematice, deschide o perspectivă largă spre analiza economică calitativă, fundamental deosebită de analiza mecanicistă practicată de economiștii cu orientare matematică pînă în primele decenii ale secolului nostru.

● Tot în Editura științifică a apărut **Programarea la calculatorul Felix C 256,** de C. Crețu, C. Rupea Buc., 1973, 487 pag. Lucrarea introduce pe cititor în utilizarea calculatoarelor electronice, a limbajelor Fortran și Cobol (elementele limbajului, funcții și subprograme, lucrul cu fișiere, exemple de programe, posibilități de tratare a programelor în Fortan și Cobol).

● Jacques Arrac. **Informatica.** Editura enciclopedică română, București, 1973, 264 p., traducere și prefață de Constantin P. Popovici și Petru Năvodaru. Autorul, profesor de informatică la Facultatea de științe din Paris și conducător al Institutului francez de programare realizează, în această carte, o vedere de ansamblu a informaticii, știință constituită în ultimele decenii J.A. pornește de la distincția între „informație“ și „știre“. Prima este „recipientul“ — formula scrisă (un șir de caractere) — a doua „conținutul“ — cunoștința vehiculată.

● G. Vorwerg, **Führungsfunktion in sozialpsyhologischer Sicht. Theoretisches Modell und empirische Analysen zur Rolle des sozialistischen Leiters und des Führungskollektivs** („Funcția de conducere din punct de vedere social-psihologic. Modelul teoretic și analiza empirică a rolului conducătorului socialist și a colectivului de conducere“), Berlin, VEB Deutscher Verlag der Wissenschaften.

● Jean-Marie Conty, **Dynamique de la décision** (Dinamica deciziei), Paris, Ed. d'Organisation, 1973, 267 pag. Principii de studiu și acțiune în luarea deciziilor.

● Jacques Lobstein, **Organiser, commander, structurer. Les trois impératifs du gouvernement de l'entreprise** (A organiza, a comanda, a structura. Cele trei imperative ale conducerii întreprinderii), Paris, Ed. d'Organisation, 1973, 336 pag. Ediția a doua revăzută de autor, consultant în organizare, include și precizarea conținutului unor termeni frecvent folosiți cu numeroase sensuri, nu toate suficient de bine cunoscute, inclusiv din „franglează“.

● Henri Dougier, **L'entreprise moderne** (Întreprinderea modernă), Paris, Ed. Hachette, 510 pag. Carte și dicționar în același timp, lucrarea cuprinde zece capitole pe teme esențiale legate de preocupările întreprinderii (conducere, probleme financiare, producție, marketing, controlul gestiunii etc.), un dicționar de 300 de termeni de specialitate și un index prezentînd echivalentul francez a numeroase expresii consacrate englezești.

școli-curente-economiști

Revoluția socială nu poate fi substituită prin cea tehnetronică

ÎN AL. DOILEA deceniu de proliferare, literatura economică prospectivă nemarxistă nu-și dezminte statutul dublu, de rațional și fantezie, cu care l-au dotat autorii săi consacrați, începînd cu Gaston Berger și Bertrand de Jouvenel în Europa, cu Daniel Bell și cuplul A. Kahn — J. Wiener, în America. Evident, în traiectoria prospectivei economice nemarxiste se găsesc și consecvențe și contradicții, discontinuități. Liniile de consecvență rămîn, de pildă, în alternativele care se încearcă la perspectiva socialistă și comunistă a viitorului omenirii. Se pot, însă, găsi și „abateri" de la regula refuzului revoluției, cu condiția... substituirii acesteia cu pseudorevoluții de tipul celor „manageriale", „postindustriale", „tehnico-tehnologice" etc. Un astfel de specimen este „revoluția tehnetronică") *anunțată de Zbigniew Brzezinski în cartea intitulată „Between twoo ages" (Între două epoci), apărută în 1970.*

Lucrarea lui Z. B. are un caracter ostentativ de manifest — este deci primordial o lucrare politică, deși tema („revoluția tehnetronică") este pregnant economică sau tehnico-economică. Din acest punct de vedere atrage atenția filiațiunea cu lucrarea lui W.W. Rostow „Stadiile dezvoltării economice" subintitulată (expres !) un manifest necomunist, apărută la începutul deceniului trecut. Analogia cu W.W. Rostow ni s-a părut din multe puncte de vedere plauzibilă. Z.B. încercînd, parcă, să completeze și să continue pe W.R., acolo, unde acesta din urmă se întreba : ce va urma ?

Problema centrală pe care o pune cartea lui Z.B. este opțiunea sistemului social care va succede actualul sistem industrial, deci, într-un fel, o variantă pe tema societății pe care o cunoaștem deja din teoriile burgheze contemporane, ca societatea postindustrială, a serviciilor, scientică sau cibernetică (cuaternarizată), iar uneori chiar ca societatea posteconomică sau, pentru a rămîne la conceptul rostowian., societatea de „dincolo de consumul înalt de masă".

Așadar, nimic nou la Z.B. ? Nu ! Ceva nou este — implicarea revoluției. Dar nu a revoluției sociale, ci a „revoluției tehnetronice" produsul unei conștiințe planetare a omenirii, elaborat de „prima societate globală" din istorie, reprezentată de S.U.A.

Pentru a-și dezvolta discursul, autorul oferă cititorului multe date dintre cele mai semnificative pentru zilele noastre, de altfel cunoscute din literatură, toate pentru a demonstra starea tensională în care se află omenirea : între tendința, generată de avîntul științei și tehnicii/tehnologiei, de unificare a omenirii și fragmentarea, izolarea la care au împins omenirea civilizația industrială și ideologiile. Această tensiune a omenirii este, după Z.B., acut resimțită de S.U.A., care și-ar asuma misioneratul de propagator al revoluției tehnetronice, pe care ar fi parcurs-o ele însele imediat după cel de-al doilea război mondial. Prin aceasta, S.U.A. ne este prezentată ca societate „catalizatoare de schimbări". Această calitate s-ar exprima prin superioritatea mondială a S.U.A. în învățămînt, știință, tehnică, tehnologie. Oricît ar încerca să fie convingătoare argumentele lui Z.B., nu putem să nu observăm că sînt destule rezerve atît în cercuri oficiale, cît și în lucrări de specialitate apărute în Occident față de ostentația unei superiorități absolute a S.U.A., dar oricum aceasta este numai un aspect al problemei. Celălalt aspect este „prețul" acestui misionerat pe care și l-ar asuma S.U.A. în lumea actuală. Într-adevăr, pentru realizarea „revoluției tehnetronice" este necesară, după Z.B., nici mai mult nici mai puțin decît depășirea deosebirilor ideologice sau, cum le spune autorul nostru, a credințelor instituționalizate ale „vechii" societăți industriale : creștinismul, marxismul și naționalismul. Z.B. se simte chemat să judece lumea și să dea verdicte. Poate că nu el poartă vina unei asemenea întîmplări. Vinovată este „misiunea" însăși de a profera o astfel de revoluție de desideologizare pentru a face loc „revoluției" modului de viață american. Dar Z.B. poartă, evident, „vina" de a reuni în formula absurdă de „credințe instituționalizate" creștinismul și naționalismul cu comunismul. Sub această formulă recunoaștem însă, fără prea mare dificultate, anticomunismul notoriu al lui Z.B., obsesia sa de a propaga cu orice chip modelul de viață „made in U.S.A.". Într-adevăr, pentru realizarea „revoluției tehnetronice", Z.B. cere omenirii să accepte S.U.A. așa cum sînt : o societate modernă, demiurg de civilizație materială, dar cu administrație anacronică și care este, de fapt, factor de distrugere (prin cei circa un milion de militari americani, arată Z.B., S.U.A. apără în circa 3 400 baze militare mai mari sau mai mici... lumea care piere !). Și mai este ceva: cine să facă „revoluția tehnetronică", de vreme ce S.U.A. însele sînt, de fapt, trei... Americi — America tehnetronică — cea din laboratoarele electronice din jurul Bostonului și din conglomeratele universitare din jurul Los Angeles-ului și San Francisco-ului, cărora li se adaugă industria „de vîrf"; America industrială — cea din oțelăriile din Detroit și Pittsburgh, care visează, abia, la „pacea socială"; America preindustrială — cea a emigranților din delta Mississipi și a minerilor din „antedeluvianele" Appalaches ? Z.B. nu ne spune. El știe numai atît — că doar S.U.A. sînt capabile de această unică aventură (sic !) de inovare socială. Să nu încercăm să incriminăm lui Z.B. ceea ce nu vrea să spună, dar e prea vizibil că el substituie inovației sociale pe cea tehnico-economică.

Dacă logica ar fi însă... logică a realului sau posibilului, s-ar cuveni să relevăm programul de inovare al lui Z.B., fie și numai pentru intenția de a aduce întreaga Americă la nivelul Americii tehnetronice. Fără a fi o revoluție, în sensul social al cuvîntului, „ridicarea" Americii preindustriale și a celei industriale la nivelul celei tehnetronice este totuși — pentru capitalism — o perspectivă impresionantă. Dar ce ar dori apoi să facă poporul S.U.A. în stadiul tehnetronic propovăduit de Z.B., este o problemă prospectivă, nu însă de apologetică ! După Z.B. omenirea, inclusiv cea socialistă, care a făcut deja în lume revoluția socială, ar trebui să se „orienteze" spre ceea ce America însăși n-a realizat pentru sine ! Z.B. însuși recunoaște că înaintarea în era tehnetronică este condiționată de rămînerea în urmă din punct de vedere politic, drept pentru care inaugurează un program de ieșire a S.U.A. din izolarea politică în care se află, din cauza tendințelor lor hegemoniste.

Ce mai rămîne, așadar, din manifestul anticomunist al lui Z.B. ? Unei revoluții care să asigure popoarelor, pentru prima oară în mod plenar, condiția lor umană, i se substituie o revoluție a tehnologiei producției. Aceasta din urmă nu este, însă, și nu poate fi decît o premisă. Nu poți reduce la ea aspirațiile omenirii, care implică în special egalitatea economică, egalitatea socială. Comunismul nu poate fi contracarat în conștiința omenirii cu iluziile „revoluției tehnetronice".

dr. Ioan CRISTESCU

*) Tehnetronica este o combinație lexicală sui-generis din tehnică/tehnologie și electronică.

DIALECTICA GENERALULUI ȘI PARTICULARULUI

(Urmare din pag. 13)

Răspunderea istorică a fiecărui partid pentru realizarea cerințelor făuririi și dezvoltării noii orînduiri, pentru împlinirea aspirațiilor de progres și civilizație ale poporului nu se referă numai la domeniul acțiunii sociale, al mobilizării și conducerii maselor în direcția înfăptuirii transformărilor necesare ; ea cuprinde, înainte de toate, ca premisă și componentă inseparabilă a rolului conducător al partidului, domeniul activității teoretico-ideologice, al cunoașterii legilor și cerințelor generale și stabilirii strategiei generale, metodelor, formelor și măsurilor celor mai corespunzătoare condițiilor concrete ale țării și etapei în care se află construcția socialistă.

Studierea experienței construcției socialismului din celelalte țări socialiste este, fără îndoială, una din cerințele procesului cunoașterii realităților de către oricare partid comunist. Dar aceasta nu trebuie să conducă la copierea sau transpunerea mecanică a experienței unei țări în altă țară. Căci așa cum în realitate nu există un model unic al funcționării legilor obiective ale vieții sociale, tot astfel nu pot exista rețete în materie de politică economică și, prin urmare, de activitate teoretico-ideologică.

TABLOUL bogat al înfăptuirii raporturilor dintre general și particular în construcția socialismului este dimensionat și îmbogățit și de experiența țării noastre. Astfel, în politica de industrializare și modernizare a bazei tehnice materiale, Partidul Comunist Român urmărește ca obiective majore ale acesteia nu numai crearea și dezvoltarea industriei ca ramură conducătoare a economiei naționale, ci și formarea unui nou mecanism economic, complex, modern și multilateral dezvoltat în cadrul căruia să se îmbine armonios industria, agricultura, transporturile și celelalte ramuri ale vieții social-economice. Această concepție corespunzător căreia industrializarea trebuie să asigure funcționarea unei economii complexe, cu structuri și relații radical schimbate față de cele formate în decursul istoriei, este expresia cunoașterii profunde a caracteristicilor economico-sociale ale României în momentul cuceririi puterii politice de către clasa muncitoare — un nivel scăzut al dezvoltării forțelor de producție și o repartizare neechilibrată pe teritoriul țării, o industrie utilată în mare parte cu mijloace învechite, o agricultură rudimentară etc. — precum și a cerințelor societății socialiste, ale dezvoltării neîntrerupte a acesteia. Totodată, faptul că revoluția industrială din România a cunoscut limite puternice, iar în etapa contemporană se desfășoară revoluția tehnico-științifică a determinat și opțiunea pentru înfăptuirea industrializării pe fondul celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii naționale și mondiale, soluție sigură pentru creșterea eficienței întregii economii naționale.

Caracteristici specifice prezintă și procesul de formare, generalizare și perfecționare a relațiilor de producție socialiste în întreaga economie națională. Astfel, pornind de la particularitățile agriculturii românești exprimate, mai ales, de existența unui număr mare de mici gospodării țărănești, cu o înzestrare tehnică și productivitate slabă, dar și de la cunoașterea teoriei leniniste cu privire la formarea marii producții socialiste din agricultură, P.C.R. a elaborat un program al cooperativizării și modernizării agriculturii corespunzător specificului satului românesc. Pe baza acestuia, cooperativizarea s-a înfăptuit treptat, pe măsura convingerii țărănimii asupra superiorității marii producții agricole și cu sprijinul material permanent al statului pentru dezvoltarea forțelor de producție din agricultură. Ceea ce a avut însă o mare importanță pentru victoria socialismului la sate a fost și folosirea unor forme cooperatiste simple, de tranziție, diverse, inspirate din tradițiile de muncă și unire în producție a țărănimii din țara noastră.

Politica științifică a P.C.R. în toate domeniile vieții sociale a asigurat victoria deplină și definitivă a relațiilor socialiste, formarea economiei socialiste unitare și constituirea unei baze industriale naționale capabilă să asigure pe mai departe progresul neîntrerupt al țării noastre. Totodată, succesele obținute în această perioadă au permis trecerea la o nouă etapă a construcției socialismului — **făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate**. Valențele științifice ale concepției partidului nostru cu privire la necesitatea și sensul complex al actualei etape sînt date atît de definirea locului și rolului socialismului în cadrul societății contemporane, cît și de noile perspective pe care le deschide evoluția țării noastre. **„Societatea socialistă multilateral dezvoltată** — se precizează în Raportul la Congresul al X-lea al P.C.R. — **se va înfățișa din toate punctele de vedere superioară orînduirii capitaliste. Se vor pune astfel baze trainice trecerii treptate spre comunism — societatea care va ridica omenirea pe noi trepte de civilizație materială și spirituală"** [3].

Programul partidului nostru cu privire la etapa actuală a construirii socialismului este încă o expresie a folosirii conștiente a legilor generale corespunzător condițiilor concrete din România. Situația actuală a României de țară în curs de dezvoltare din punct de vedere economic, în condițiile existenței orînduirii social-politice dintre cele mai avansate din lume, impune această etapă pentru noi transformări în domeniul forțelor de producție și în întregul mecanism economic care să asigure consacrarea și confirmarea socialismului ca treaptă superioară a societății și din acest punct de vedere. Totodată, se impune să menționăm că aceasta reprezintă numai unul dintre obiectivele majore ale actualei etape. Căci socialismul, așa după cum rezultă din legile generale ale construcției societății comuniste, trebuie să asigure și crearea condițiilor obiective și subiective ale trecerii la comunism. De aceea, în concepția partidului nostru, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune nu simpla desăvîrșire sau dezvoltare a proceselor care au dus la formarea economiei socialiste unitare, ci profunde modificări cantitative și calitative în toate domeniile vieții sociale. Acestea se referă atît la ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului economic al țării, dar și la omogenizarea societății, organizarea relațiilor sociale pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste, perfecționarea conducerii științifice a întregii vieți sociale, înfăptuirea bunăstării întregii societăți, creșterea nivelului general al cunoașterii, dezvoltarea multilaterală a personalității fiecărui membru al societății.

Formularea programului pentru această etapă, stabilirea căilor și mijloacelor de realizare a acestui program și de asigurare a transformărilor profunde pe care le implică făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate sînt rezultatul unei vaste activități teoretico-ideologice și politico-organizatorice desfășurată de partidul nostru, singurul capabil să dea răspuns multiplelor probleme pe care le ridică acest proces complex pe baza studierii legilor obiective ale dezvoltării societății noastre, a condițiilor concrete în care acționează aceste legi.

1) V.I. Lenin, Opere complete, vol. 45, Ed. Politică, 1967, pag. 401.
2) Nicolae Ceaușescu. Expunere cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste — 3 noiembrie 1971 — Editura Politică, 1971, pag. 33.
3) Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 4, București, Ed Politică, 1970, pag. 256.

FIȘE

Orientarea structurilor economice

• Pentru optimizarea structurilor economiei naționale se arată în articolul **Reflecții asupra orientării structurilor economice naționale** de Maria Popescu (PROBLEME ECONOMICE nr. 1/1974) este necesară mai întîi o delimitare a domeniilor producției materiale în funcție de destinația lor. Domeniile producției materiale care asigură acoperirea cerințelor vitale strict necesare populației fiecărui stat — apreciază autoarea — trebuie considerate domenii nodale în strategia orientării structurilor economiei naționale. Un asemenea domeniu îl constituie agricultura, ale cărei sectoare de producție au devenit elemente ale strategiei statelor industriale, prin care acestea și-au asigurat aprovizionarea și posibilități de manevrare a pieței mondiale.

În zilele noastre, agricultura bazată pe cerințele științelor agrobiologice și ale tehnicii moderne este un sector vital pentru asigurarea cerințelor populației și, în același timp, pentru participarea la comerțul mondial. Ea exercită, totodată, un puternic stimulent pentru industriile tehnice și chimice menite să o aprovizioneze cu mașini, instalații și utilaje de înaltă tehnicitate, cu îngrășăminte și biostimulatori. În conceperea structurilor economice viitoare — se conchide — modernizarea unor domenii vitale — ca producția de materii prime vegetale și animale, producția unei game variate de materii prime energetice și minerale și industriale, de valorificare superioară a acestora — decurge ca un învățămînt prețios al istoriei ultimului deceniu.

Calificarea și crearea valorii

• Luînd parte la o controversă apărută între V. Kovîjenko și I. Gomberg privitoare la modul în care munca de calificare superioară produce mai multă valoare, V. Șetinin este de acord, în articolul **Stoimost rabocei sili i zatrati na obucenie** (Valoarea forței de muncă și cheltuielile pentru educație), apărut în MEMO nr. 1/1974, cu teza primului că nu se poate explica crearea unei cantități mai mari de valoare prin intensitatea mai mare a muncii superior calificate. V. S. nu este însă de acord nici cu teza lui V. Kovîjenko, după care, indiferent de nivelul de calificare, toți muncitorii creează în medie (la o intensitate egală a muncii) aceeași valoare, surplusul datorîndu-se la cei mai calificați doar faptului că ei transmit asupra produsului și costul (valoarea) calificării, în același mod în care se realizează în procesul muncii transmiterea muncii trecute asupra noului produs. Este adevărat, spune V.S., că cheltuielile pentru educație preced utilizarea muncii calificate în procesul de producție și, în acest sens, ele apar ca muncă trecută. Dar aceste cheltuieli nu se încorporează într-un element distinct, ci se reflectă asupra personalității muncitorului, asupra capacității sale de muncă, iar aceasta se realizează în procesul funcționării muncii vii, creatoare de valoare nouă. Prin calificare, muncitorul dobîndește capacitatea de a produce, în aceeași unitate de timp, mai multă valoare.

Optimizarea educației

• Referindu-se la modelele de optimizare a economiei educației, Jean Benard de la Universitatea din Paris, descrie pe larg, în studiul **Les modèles d'optimation économique de l'éducation**, apărut în REVUE D'ÉCONOMIE POLITIQUE (nr. 3/1973), logica și tehnicile existente și face o apreciere critică asupra lor. Comparînd trei modele ale optimizării educației, autorul arată că utilitatea lor este dublă : pedagogică și operatoare.

Un model relativ simplu poate furniza o serie de recomandări importante, valabile chiar dacă se ține seama de gradele plauzibile de eroare atît în ce privește datele, cît și ipotezele. Un model în care anumite rigidități ar fi eliminate, punînd de exemplu în competiție, pentru a ajunge la același nivel de educație, tehnici pedagogice și filiere educative diferite, chiar resurse mai variate (eventual, cursanți de formații și de origini diferite), ar fi probabil mai puțin inert, mai sensibil la stimulenții mediului înconjurător. Autorul este de părere că o analiză economică simplă a sectorului educativ, bazată pe modele de optimizare, poate oferi orientări neneglijabile în materie de eficiență economică.

CONSULTAȚIE

În sprijinul celor ce studiază în învățămîntul de partid

UTILIZAREA INTEGRALĂ CU MAXIMUM DE EFICIENȚĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE

EFORTURILE făcute de statul nostru pentru dotarea economiei naționale, în primul rînd a industriei, cu mijloace tehnice perfecționate și într-un volum crescînd s-au concretizat în creșterea continuă a capacităților de producție, atît pe seama construirii de noi obiective, cît și prin dezvoltarea, reutilarea și modernizarea celor existente. Ca urmare, în 1972 volumul fondurilor fixe productive se ridica la 610 miliarde lei urmînd să ajungă, pînă la sfîrșitul cincinalului, la aproape 900 miliarde, peste jumătate din acestea urmînd a fi create chiar în cursul acestui cincinal. **Acest însemnat potențial productiv oferă posibilități ample pentru creșterea și diversificarea producției, îmbunătățirea calității produselor, ridicarea productivității muncii și a eficienței economice.**

Importanța mare pe care o are folosirea cît mai bună a capacităților de producție, este pusă în evidență de faptul că sporirea cu numai un procent a gradului de folosire înseamnă o producție suplimentară de 5 miliarde lei.

Prin capacitatea de producție se înțelege producția maximă, de o anumită structură și calitate, ce poate fi obținută de o unitate de producție într-o perioadă dată — zi, lună, an — în condițiile folosirii depline — intensive și extensive — a fondurilor fixe productive, potrivit celui mai eficient regim de lucru și de organizare științifică a producției și a muncii*). Stabilită prin luarea în considerație a randamentului maxim al mașinilor, instalațiilor și suprafețelor de producție, a folosirii depline a timpului de lucru și a practicării celor mai bune tehnologii, capacitatea de producție se deosebește de nivelul producției — planificate sau realizate — întrucît ea nu este influențată de existența unor locuri înguste, a unor deficiențe în organizarea producției și a muncii, sau de efectele nefavorabile ale unor factori interni ori externi. De aceea **capacitatea de producție este o mărime de perspectivă, reprezintînd rezultatele maxime posibile a fi obținute pe seama mobilizării tuturor rezervelor existente la un moment dat, spre deosebire de producția planificată care reprezintă posibilitățile practice de mobilizare a rezervelor pentru perioada respectivă.**

Mărimea capacității de producție are caracter dinamic, fiind supusă unor modificări necontenite ca urmare a intrării sau ieșirii de fonduri fixe, a modernizării sau înlocuirii celor existente, a perfecționării tehnologiilor de fabricație, a optimizării structurii și calității producției etc. Aceasta impune **determinarea periodică** a capacității, care se face, de regulă, în primul trimestru al anului, respectîndu-se o anumită succesiune. Astfel, utilajul conducător determină capacitatea atelierului sau secției, secția conducătoare determină capacitatea întreprinderii.

Elementele principale, în funcție de care se determină capacitatea de producție sînt : numărul și caracteristicile tehnice ale utilajului sau mărimea suprafeței de producție (Kd), fondul de timp maxim disponibil sau norma tehnică de folosire extensivă a utilajului (Tmd) și indicatorul sau norma tehnică de utilizare intensivă a acestuia. (Iui), în funcție de aceste elemente, relația cea mai generală de calcul a capacității de producție, relație care se poate particulariza în raport cu un specific sau altul al procesului de producție, este dată de formula :

$$C_p = K_d \cdot T_{md} \cdot I_u$$

Factorul Kd cuprinde întregul parc de mașini și utilaje în funcțiune, inclusiv cele aflate temporar în stare de nefuncționare — indiferent de motiv — precum și cele care vor fi puse în funcțiune în cursul anului. Se scad utilajele care se scot din funcțiune în perioada respectivă.

Evident, capacitatea de producție este determinată într-o măsură și mai mare, de randamentul utilajelor exprimat în normele tehnice de folosire a acestora. Astfel norma tehnică de folosire extensivă — fondul de timp maxim disponibil — exprimă posibilitățile maxime de folosire în timp a utilajului și este diferită într-un proces de producție cu regim continuu și într-unul cu regim intermitent. În primul caz, timpul maxim disponibil (Tmd) se determină prin scăderea din timpul calendaristic (Tc) a duratei opririlor tehnologice (Tt) și a timpului necesar pentru reparații și revizii planificate (Tr).

$$T_{md1} = T_c - (T_t + T_r)$$

În cel de al doilea caz, trebuie luat în considerație și numărul zilelor nelucrătoare, (Zn) ca și numărul de schimburi (Ns) și durata fiecărui schimb (Ds).

$$T_{md2} = T_c - (Z_n + T_t + T_r) \cdot N_s \cdot D_s .$$

Norma tehnică de utilizare intensivă reprezintă cantitatea maximă de produse sau operațiuni care poate fi obținută pe o unitate de utilaj, într-o unitate de timp, cu asigurarea unui regim optim de funcționare și a calității superioare a produselor. Aceste norme trebuie să fie revizuite periodic, îmbunătățirea lor fiind una din căile principale pe care se poate acționa pentru ridicarea gradului de utilizare a capacităților.

ASUPRA CAPACITĂȚILOR de producție influențează o serie de factori, a căror acțiune, deși nu este cuantificabilă și inclusă în calcule, prezintă o mare importanță. Avem în vedere, în primul rînd, **structura sortimentală a producției ;** abaterea de la sortimentul optim, oricare ar fi cauza, nu afectează numai capacitatea, ci provoacă pierderi în folosirea timpului total al întreprinderii, un consum suplimentar de muncă vie, de materii prime și materiale etc., datorată unor pregătiri de fabricație nepreveăzute inițial în structura optimă. În al doilea rînd, e vorba de **numărul, structura profesională și gradul de pregătire a forței de muncă**, factor inclus, de fapt, în mod indirect, în determinarea capacității de producție, atît prin intermediul indicatorului de utilizare extensivă a utilajului, cît și prin **indicatorul utilizării intensive.** Baza de calcul a acestui ultim indicator o formează fie parametrii tehnico-productivi din fișa tehnică a utilajului, fie realizările efective maxime — cînd acestea depășesc parametrii — realizări condiționate tocmai de calitatea și structura forței de muncă. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara din noiembrie 1973 a C.C. al P.C.R. — **„formarea cadrelor, ridicarea nivelului profesional și tehnic al cadrelor constituie azi factorul hotărîtor al dezvoltării generale a țării noastre“.** Pe de o parte, extinderea producției necesită creșterea masivă a forței de muncă nou angajate — numai în anul în curs sînt planificați 230 de mii de noi salariați — din care o parte trebuie calificată în producție, pe de altă parte, ritmul și nivelul crescînd al progresului tehnic necesită actualizarea cunoștințelor și corelarea permanentă a nivelului general de pregătire și de calificare cu tehnica folosită.

În al treilea rînd, o influență multiplă asupra capacității este exercitată de **nivelul organizării producției și a muncii, de organizarea optimă a aprovizionării tehnico-materiale și a cooperării cu alte unități, extinderea metodelor avansate de lucru și a experienței înaintate, generalizarea inovațiilor și perfecționărilor tehnice etc.**

În unele domenii de activitate, în funcție de specificul producției, capacitatea poate fi influențată și de alți factori, ca natura și calitatea materiei prime — în siderurgie și industria textilă —, condițiile naturale — în industria extractivă etc. Numai luarea în considerație a tuturor acestor factori va putea asigura o determinare riguroasă a capacității reale de producție care să reflecte întregul potențial productiv existent la nivelul unităților economice și să asigure folosirea integrală a acestuia.

Dintre indicatorii folosiți pentru exprimarea capacității de producție, cea mai largă utilizare o are **capacitatea medie anuală** (Cpm), care se calculează în funcție de capacitățile existente la începutul anului, și care vor funcționa întregul an, capacitățile care vor fi puse în funcțiune și cele care vor fi scoase din funcțiune în timpul anului, ponderate în fiecare caz cu timpul corespunzător de funcționare. În mod obiectiv, capacitatea medie anuală trebuie să fie mai mare sau egală cu producția efectivă, o situație inversă fiind probabilă numai în cazul unor calcule incomplete, fără luarea în considerație a tuturor elementelor de determinare sau cînd acestea cunosc pe parcurs modificări neprevăzute.

GRADUL de folosire a capacităților de producție din industrie a crescut continuu în cei trei ani ai cincinalului actual, reprezentînd în 1973 circa 112% față de 1970 și un spor de producție, pentru 1973, de aproape 40 miliarde lei. Analizele efectuate în ultima vreme, la nivelul unităților economice sau pe ramuri ale industriei, au scos însă la iveală existența unor însemnate rezerve de capacitate atît pe seama mașinilor și utilajelor, cît și pe seama suprafețelor de producție. Rezervele de capacitate din industrie — apreciate, pe baza recensămîntului din anul trecut, la 10,4% din întregul potențial productiv — provin atît de la unități vechi, cu producție proiectată realizată, cît și de la cele noi care, pînă la atingerea parametrilor proiectați, se situează sub capacitatea nominală luată în evidență.

Datorită rolului important pe care-l joacă folosirea integrală a capacităților de producție în asigurarea dinamismului economiei noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia la plenara din noiembrie 1973 datoria de a face totul pentru a folosi în mod rațional capacitățile create, pentru a obține maximum de producție din fondurile fixe existente. Realizarea acestui deziderat impune măsuri pentru ridicarea gradului de folosire a capacităților de producție, atît pe cale extensivă, cît și pe cale intensivă.

Strîns legate de progresul tehnic și inepuizabile ca și acesta, căile de îmbunătățire a folosirii **intensive** a capacității privesc modernizarea și perfecționarea mașinilor și utilajelor existente, folosirea în producție a unor metode de lucru și tehnologii de fabricație avansate, creșterea gradului de calificare a lucrătorilor și asigurarea asistenței tehnice în toate schimburile, încărcarea corespunzătoare a mașinilor și respectarea prescripțiilor tehnice și tehnologice de funcționare etc. Dotarea cu mașini și utilaje a spațiilor incomplet folosite, organizarea mai rațională a tuturor spațiilor de producție, în așa fel încît să se asigure o încărcare maximă a suprafețelor de producție construite, reprezintă, cel puțin pentru anul în curs una din direcțiile principale de acționare pentru creșterea rapidă a producției și ridicarea eficienței economice.

Dintre rezervele potențiale de îmbunătățire a folosirii **extensive** a capacităților menționăm, în primul rînd, pe cele legate de grăbirea punerii în funcționare a noilor capacități de producție și atingerea în termen, sau în avans, a parametrilor tehnico-economici proiectați. Această rezervă sporește în importanță dacă avem în vedere, pe de o parte ritmul viu și volumul crescînd al construcției de noi obiective, că la nivelul anului 1974, devansarea cu o lună a termenelor de realizare a parametrilor proiectați se concretizează într-un spor de producție de circa 3 miliarde lei, iar pe de altă parte, faptul că la o serie de obiective noi, datorită întîrzierilor în realizarea parametrilor proiectați, gradul de folosire a capacității de producție este mai scăzut decît la cele vechi. Din rezerva de capacitate estimată la nivelul anului 1973, 20,2% provenea de la obiectivele noi, deși ponderea acestora în totalul capacităților reprezintă aproximativ 10%.

O deosebită atenție trebuie acordată acelor căi care duc la creșterea indicelui de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor și utilajelor. Acest lucru se impune cu atît mai mult cu cît, în industria noastră, indicele respectiv se situează încă la un nivel nesatisfăcător, cu toată evoluția lui ascendentă din ultimii ani. Astfel, pe ansamblul industriei republicane, indicele de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor unelte din secțiile direct productive a fost de 71,6% în 1971, 74,0% în 1972 și 77,1% în trim. I 1973, iar pentru secțiile indirect productive valorile respective fiind 57,5%, 60,7% și 66,9%.

Mijloacele concrete de acțiune pentru ridicarea acestui indice sînt, desigur, diferite de la o întreprindere la alta și chiar de la un gen de utilaj la altul ; totuși există direcții comune de acțiune asupra cărora documentele de partid atrag în mod deosebit atenția. Spre exemplu, îmbunătățirea indicilor de utilizare extensivă a mașinilor și utilajelor este strîns legată de ridicarea coeficientului numărului de schimburi. În industria noastră republicană, acesta a crescut în secțiile productive de la 2,04 în 1969, la 2,31 în trim. I 1973, iar în cele indirect productive de la 1,49 la 2,01. Mărirea coeficientului numărului de schimburi trebuie făcută însă — așa cum s-a arătat și la plenara din nov. 1973 — în condițiile **încărcării integrale a fiecărui schimb. Reducerea la minimum a întreruperilor normale și eliminarea celor nejustificate obiectiv,** realizarea la timp și în bune condiții a tuturor reparațiilor și lucrărilor de întreținere reprezintă, de asemenea, o cale importantă pentru ridicarea nivelului folosirii extensive a utilajelor. Alături de acestea, organizarea judicioasă, ca structură și ritmicitate, a aprovizionării tehnico-materiale, acoperirea cu comenzi a întregii producții în vederea asigurării unei desfaceri ferme a produselor, lichidarea absențelor nemotivate și a învoirilor de la lucru, întărirea disciplinei și folosirea integrală a timpului de muncă etc. contribuie nemijlocit la reducerea duratei întreruperilor, cu atît mai necesar de realizat cu cît astfel de întreruperi sînt total nejustificate.

Ridicarea gradului de folosire a capacităților de producție, concretizată în obținerea unei producții suplimentare cu aceleași mașini și utilaje, cu aceleași suprafețe construite, are o importanță economică polivalentă. Pe această cale se realizează importante economii la fondurile de investiții care pot fi dirijate spre alte obiective, spre ramuri și domenii noi de activitate; se obține reducerea prețului de cost, întrucît cotele de amortizare se repartizează asupra unei producții sporite, cu toate consecințele ei favorabile asupra creșterii rentabilității producției și sporirii venitului național ; permite recuperarea într-un timp mai scurt a investițiilor efectuate și constituirea unor resurse sporite pentru reînnoirea și modernizarea, la intervale mai scurte, a fondurilor fixe, contribuind astfel la evitarea efectelor negative ale uzurii morale. Prin toate acestea, se asigură condiții superioare pentru satisfacerea, în mai mare măsură și la un nivel mai înalt de eficiență, a nevoilor societății noastre, atît pentru piața internă, cît și pentru export.

lect. univ. Ana COJOL

*Vezi H.C.M. 846/1970

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII DE ÎNTREȚINERE ȘI REPARAȚII

ÎN CUVÎNTAREA secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la lucrările plenarei comune a Comitetului Central al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 27—28 noiembrie 1973, se arată, printre altele : **„O atenție deosebită trebuie acordată realizării la timp și în bune condiții a reparațiilor, întreținerii mașinilor, utilajelor și instalațiilor, asigurării pieselor de schimb necesare. Doresc încă o dată să atrag foarte serios atenția asupra necesității de a acorda mai multă atenție bunei întrețineri a utilajelor și mașinilor pe care le avem...“**

Realizarea **obiectivelor** activității de întreținere și reparații, de a asigura funcționarea continuă, fără defecțiuni a instalațiilor, menținerea stării lor de conservare constructivă și tehnologică, a capacității lor la parametrii proiectați, prin minimizarea uzurii fizice și morale, reducerea numărului și duratei defecțiunilor, a timpilor de staționare în reparație, și a cheltuielilor de materiale și manoperă presupun : ● **organizarea corespunzătoare a compartimentului de întreținere și reparații ;** ● **cooperarea strînsă cu celelalte compartimente** din activitatea de producție (programare, control tehnic de calitate), precum și cu celelalte compartimente ale unității (plan, preț cost, contabilitate, învățămînt) ; ● înțelegerea importanței și acordarea sprijinului necesar din partea conducerii unității ; ● dotarea corespunzătoare cu utilaje, mașini-unelte, SDV-uri, laboratoare, aparatură de control ; ● existența unui personal cu calificare superioară, adaptată continuu la specificul și complexitatea evolutivă a instalațiilor, a procesului de producție, progresului tehnic și tehnologic.

Realizarea principalelor obiective implică executarea unor lucrări înlănțuite logic și care pot fi obținute prin conceperea și aplicarea unui **sistem de întreținere preventivă**, destinat să deplaseze intervențiile „înainte“ de defectarea echipamentului.

Planificarea activității de întreținere preventivă se bazează pe **observarea directă** în timp a funcționării utilajelor, pe **analiza deficiențelor în funcționare**, care trebuie să se înregistreze în **fișa permanentă a utilajului.** Un sistem rațional de întreținere preventivă se bazează pe **metode eficiente de verificare (control) a stării utilajelor și echipamentelor** cum ar fi : examenul zilnic, examenul săptămînal, mica inspecție, inspecția generală și controlul de calitate.

Lucrările din cadrul sistemului de întreținere preventivă pot fi grupate în **lucrări de pregătire tehnică și lucrări de execuție.** Lucrările de pregătire tehnică se referă la stabilirea operațiilor de întreținere, a frecvenței lor, a materialelor și pieselor de schimb, la analiza accidentelor în funcționarea echipamentelor și clasarea lor pe cauze, frecvență, efecte și posibilitate de eliminare ; se referă de asemenea la planificarea, lansarea și urmărirea activității de întreținere (declanșarea operațiilor de întreținere preventivă, stabilirea programului, asigurarea aprovizionării etc.). Lucrările de execuție se referă la repartizarea sarcinilor și executarea propriu-zisă a operațiilor de întreținere în condițiile de calitate prescrise și de asigurare deplină a securității muncii.

Realizarea acestor lucrări presupune organizarea corespunzătoare a compartimentului de întreținere și reparații. Astăzi, întreținerea echipamentelor, utilajelor, instalațiilor de producție necesită, datorită complexității lor, o cooperare foarte strînsă a specialiștilor din domeniile mecano-energetic, A.M.C. etc. Se impune deci o organizare corespunzătoare, care să țină seama de grupele de lucrări pe care le cuprinde această activitate și anume organizarea în cadrul compartimentului de întreținere a **unui nucleu (birou) de metode** care să asigure pregătirea tehnică și tehnologică a activității de întreținere și reparații precum și a **unui nucleu de execuție** care să cuprindă lucrători calificați din domeniile care se regăsesc în această activitate (mecanici, electricieni, a.m.c. etc.).

Indiferent de sistemul de întreținere și reparații existent, planificat, scopul final al activității este economicitatea, obținută prin reducerea numărului și duratei opririlor, atît a celor planificate, cît, în special, a celor accidentale, cu cheltuieli minime. Realizarea acestui deziderat final se traduce prin analiza raportului cost întreținere-reparații/costul producției marfă.

Eficiența economică a activității de întreținere este influențată atît de cheltuielile directe (piese de schimb, materiale, manoperă etc.) cît și de efectele opririlor asupra volumului de producție. Costurile cu materialele și piesele de mare uzură pot fi reduse prin determinarea reală a consumurilor, îmbunătățirea fiabilității lor, determinarea stocurilor minime, asimilarea pieselor din import etc. Rolul compartimentelor de întreținere și reparații din unitățile industriale capătă o importanță deosebită în menținerea stării de funcționare constructivă și tehnologică, în modernizarea utilajelor existente și autoutilare, în ridicarea calității producției, reducerii cheltuielilor și sporirea eficienței tehnico-economice a activității, prin reducerea consumurilor specifice, economisirea metalului, reducerea consumului de energie, lubrifianți, materiale și piese de schimb.

ing. Ion UNGURU
ing. Emilian SĂDEANU
Academia „Ștefan Gheorghiu“

RECONSIDERĂRI: ÎNTRE OPTIMISM MODERAT ȘI PESIMISM

ÎNTR-UN STUDIU efectuat de un grup de experți ai Biroului de informații și previziuni economice din Franța [1]), asupra evoluției pe 1974 a conjuncturii economice în principalele țări capitaliste dezvoltate, situația este caracterizată astfel: „În toate țările industrializate, cu excepția Italiei, o încetinire a activității economice s-a manifestat mai mult sau mai puțin evident în ultimele luni, conjugată cu planuri de luptă împotriva inflației. La ora actuală inflația reprezintă un fenomen internațional, a cărui complexitate dezorientează lumea economică". Climatul de incertitudine din ultimul trimestru al anului trecut a fost accentuat odată cu declanșarea „crizei energetice", anul în curs anunțîndu-se ca o perioadă de frămîntări și perturbații, începînd cu evoluția prețurilor și a structurilor de producție, continuînd cu situația balanțelor de plăți și stabilitatea monetară și terminînd cu nivelul ocupării forței de muncă și alte probleme social-profesionale.

În aceste condiții previziunile recente asupra ritmului de creștere economică, pe care-l vor înregistra țările capitaliste dezvoltate în 1974, apar mult mai moderate (dacă nu chiar pesimiste), în comparație cu toamna anului trecut:

Țara	Creșterea P.N.B. (în %) în		
	1973	1974 (previziuni din)	
		toamna 1973	ianuarie 1974
S.U.A.	cca. 6	3	1—2
Japonia	cca. 11	8,5	—2—0
Anglia	5—6	3—4	0
Franța	6,6	cca. 5	2—3
R.F.G.	cca. 6	4	0—1
Italia	5	6	3
Belgia	6	4—5	2—3
Olanda	5	3—4	—1—0

Datele din tabelul alăturat ilustrează efectul „crizei energiei", ca încetinitor al ritmului dezvoltării economice, ritm care și fără influența acestui factor urma să scadă sensibil în cursul acestui an în toate țările examinate, cu excepția Italiei. În niciuna dintre aceste țări creșterea P.N.B. nu va depăși 3%, iar în Japonia și Olanda ar putea avea loc chiar reduceri absolute.

Se apreciază că dificultățile de aprovizionare cu energie și o serie de materii prime, restructurările previzibile ale producției în raport cu noile coordonate ale cererii, ascuțirea luptei de concurență în domeniul exporturilor, efectele reorientării unor investiții s.a. vor determina în aproape toate țările capitaliste dezvoltate (dar mai ales în Japonia, R.F.G., Olanda și Anglia) o aplatizare a curbei dezvoltării producției industriale (ori chiar de reducere absolută a acesteia). De fapt — după cum se vede în graficul nr. 1 — tendința de încetinire sau de scădere s-a manifestat încă din 1973.

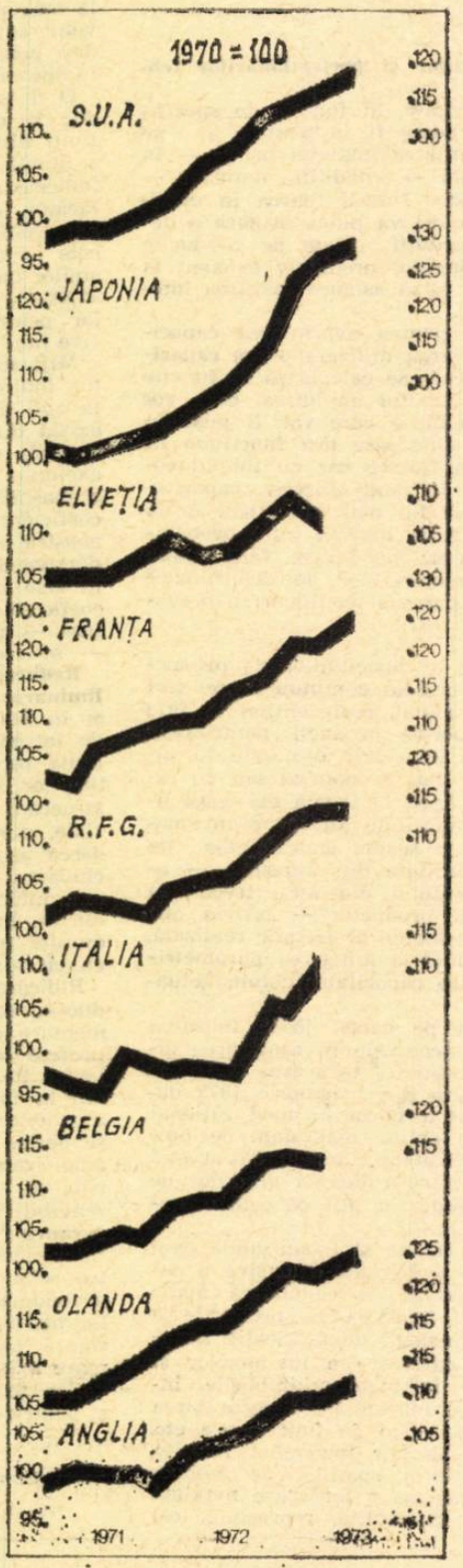

Graficul nr. 1

Dinamica producției industriale

O altă problemă acută cu care este confruntată lumea occidentală o constituie presiunea creșterii inflaționiste a prețurilor de consum (rata inflației din 1974 este evaluată la 12% în Franța, la un nivel ridicat — în ciuda aplicării unor programe de măsuri anti-inflaționiste — în Japonia, Anglia sau R.F.G.). Trebuie remarcată continuitatea existentă în acest domeniu, comparativ cu anii trecuți (vezi graficul nr. 2), în 1973 Japonia fiind țara cu cea mai înaltă rată de creștere a costului vieții (+14,4%, după date provizorii).

Nu mai puțin îngrijorătoare se profilează a fi extinderea șomajului, care — după opinia experților — va afecta în primul rînd tineretul, femeile și muncitorii-imigranți. Încă în decembrie anul trecut, ca urmare a închiderii unor întreprinderi și a introducerii săptămînii reduse de lucru, în Anglia practic șoma fiecare al zecelea salariat, în Olanda numărul șomerilor sporise într-o lună cu 18%, în R.F.G. un important număr de muncitori-imigranți rămăsese fără lucru ș.a.m.d. Noi contingente de șomeri potențiali vor apare în cursul acestui an și în perspectiva apropiată prin efectul restructurării unor sectoare de producție industrială, sub efectul politicii de austeritate bugetară pusă în aplicare în numeroase țări.

ȚĂRILE CAPITALISTE în 1974

O trăsătură caracteristică a conjuncturii anului 1974 este faptul că dificultățile economice afectează — desigur, în proporții variate — economia tuturor țărilor capitaliste dezvoltate. Ca atare, ieșirea din recesiunea sau „stagflația" instalată în economia unor țări nu va putea fi realizată mai ușor pe baza înviorării sau chiar a avîntului economic din altele. Programele de măsuri ale guvernelor respective cuprind prevederi similare: combaterea inflației (deci reducerea creșterii puterii de cumpărare a populației), asigurarea echilibrului balanței de plăți (restrîngerea importurilor, stimularea exporturilor), susținerea poziției monedei naționale etc. Prin însuși conținutul lor, aceste măsuri înmănunchează dificultățile existente, le transpun pe ansamblul lumii occidentale creează premisele amplificării tensiunilor sociale.

„Anul 1974 va constitui, așadar, o perioadă de cotitură pentru economiile țărilor vest-europene" — conchideau autorii studiului amintit la început, întrebîndu-se în același timp dacă aceste țări vor ști să-și coordoneze eforturile pentru a limita consecințele „crizei energiei" și dacă — pe termen mai lung — Europa occidentală va fi capabilă să-și reorienteze producția în raport cu un nou model de creștere. Independent de răspunsul pe care-l va da realitatea la această întrebare, mai sigură pare a fi constatarea făcută de unii comentatori că anul curent va marca consolidarea poziției Statelor Unite, față de celelalte două importante centre economice ale lumii occidentale — Piața Comună europeană și Japonia.

N. P.

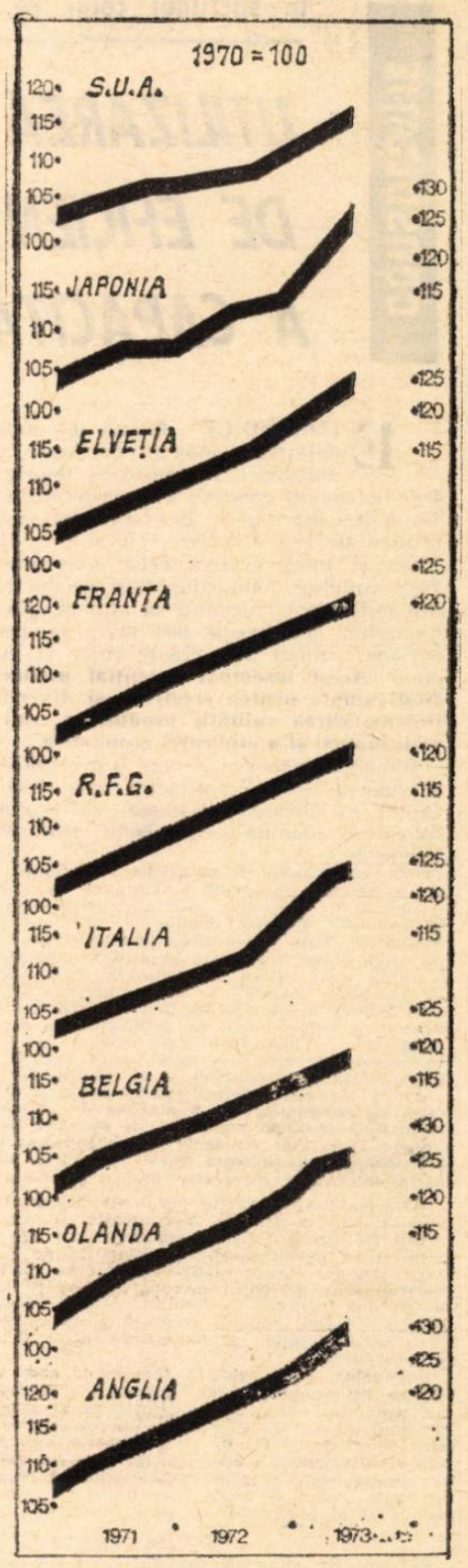

Graficul nr. 2

Evoluția prețurilor la bunurile de consum

1) Vezi „L'Usine Nouvelle", suplimentul pe ianuarie 1974.

PERSPECTIVELE COMERȚULUI MONDIAL ÎN ACEST AN

ÎN 1974 se va observa o încetinire a ritmului de dezvoltare a comerțului mondial sau chiar o reducere a volumului său fizic. La această concluzie ajunge săptămînalul „Business Week", într-un articol referitor la perspectivele dezvoltării comerțului mondial. Criza energetică actuală atrage după sine o reducere a activității în producție atît în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, cît și în țările în curs de dezvoltare, ceea ce va determina o reducere a volumului fizic al schimburilor comerciale între aceste țări — subliniază revista.

Exprimat în dolari, comerțul mondial va crește, însă, ca urmare a majorării simțitoare a prețului la petrol pe piața mondială și a creșterii inflaționiste a prețurilor la alte mărfuri.

Potrivit aprecierii autorului articolului, în 1974 exportul mondial va depăși pentru prima dată cifra de 500 miliarde dolari. Numai pe seama majorării prețului la petrol, exportul țărilor producătoare de petrol va crește cu 50 miliarde dolari, volumul cantitativ menținîndu-se la nivelul curent.

Aceleași proporții, arată „Business Week", le va atinge în 1974 deficitul general în comerțul exterior al principalelor țări capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial din Europa, al S.U.A. și Japoniei cu țările arabe producătoare de petrol. Excepție face Canada, care își acoperă necesitățile de petrol din resurse proprii. Acest deficit, adaugă autorul, nu poate fi înlăturat cu ajutorul unor măsuri tradiționale, cum ar fi — de exemplu — devalorizarea valutei în scopul intensificării exportului, dat fiind caracterul limitat al pieței arabe.

Ponderea diferitelor țări capitaliste dezvoltate în comerțul mondial va evolua în funcție de posibilitatea lor de a satisface cererile la mărfurile pe care le exportă. Potrivit cifrelor prezentate de săptămînalul citat mai sus, exportul R.F.G. a crescut în anul 1973 pînă la 65 miliarde dolari. După părerea unor specialiști în probleme de comerț exterior, în 1974 este de așteptat o extindere a exportului vest-german.

Din lipsă de materii prime, inclusiv în sectorul energetic, furnizorii japonezi nu au posibilitatea să satisfacă cererile din Asia de sud-est pentru mărfuri ca oțelul, îngrășămintele, materiile prime pentru masele plastice. Nu este exclus ca firme producătoare de automobile din Anglia, cum ar fi „Leyland" și „Ford", să fie nevoite să facă față unei penurii de oțel, ceea ce va încetini creșterea exportului de automobile de mic litraj în S.U.A.

La rîndul lor, S.U.A. — după părerea economistului american Bergsten — vor reduce exportul de avioane de pasageri și vor spori, în schimb, achizițiile de automobile de mic litraj.

În ceea ce privește situația de pe piețele mondiale de mărfuri, oamenii de afaceri de la bursa londoneză apreciază — scrie revista — că încetinirea ritmului de dezvoltare economică a țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial va determina, în primăvara acestui an, o anumită scădere a prețului la unele metale cum ar fi cuprul, cositorul, zincul, plumbul. Se consideră, totodată, că la alte mărfuri, printre care figurează zahărul și cafeaua, prețurile vor crește și mai mult.

Unele țări în curs de dezvoltare, ca — de pildă — India, vor fi serios afectate de tendința de majorare a prețului la petrolul importat. În schimb, țările care realizează cîștiguri suplimentare de pe urma urcării prețurilor la mărfurile lor de export (cum ar fi cauciucul, produsele forestiere și agricole), contează pe perspective favorabile în anul 1974.

IMPACTUL „CRIZEI PETROLULUI"

asupra economiei țărilor occidentale (I)

PERIOADA care s-a scurs de la izbucnirea „crizei petrolului" a fost marcată de un proces treptat de decantare a fenomenelor de lungă durată de cele cu caracter conjunctural. Alături de surpriza maselor de consumatori din țările capitaliste industriale (dar nu și a specialiștilor în materie !) care descopereau cît de fragilă este temelia energetică a dezvoltării lor industriale, iar pe de altă parte cît de fluctuant este raportul de forțe în cadrul economiei capitaliste mondiale, „criza petrolului" a provocat o anumită dezorientare și nervozitate în cercurile politice și de afaceri din țările respective ; pe acest fond, măsurile de austeritate adoptate la sfîrșitul anului trecut au accentuat „alergia" dar și dimensiunile problemei energetice.

Grefată pe perspectiva imediată a retaxării conjuncturii economice în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, amenințarea unei penurii în aprovizionarea cu țiței, gaze și energie electrică, conjugată cu efectele creșterii considerabile a prețului energiei, a creat mari dificultăți previziunilor economiștilor occidentali privind evoluția în 1974. Prognozele recente sînt mult mai modeste în ce privește ritmul de creștere economică în țările capitaliste dezvoltate, mărturisind totodată îngrijorarea în privința agravării tensiunilor sociale, în condițiile creșterii prețurilor, ale scumpirii pronunțate a energiei și materiilor prime.

Încotro se orientează efortul schimbărilor structurale ?

De fapt, scumpirea petrolului, urmată — inevitabil — de o tendință similară pentru ceilalți purtători de energie, se înscrie într-un amplu proces de reconsiderare pe piața mondială a raportului dintre prețurile produselor finite și cele ale materiilor prime agricole sau industriale, în favoarea acestora din urmă. Dacă în cazul petrolului șocul este resimțit mult mai puternic, luînd dimensiuni internaționale, faptul se datorează locului și rolului important pe care-l deține acest produs în contextul dezvoltării societății industriale contemporane, dublei sale funcțiuni — cea de purtător de energie (cu însușiri superioare) și de materie primă pentru numeroase domenii de utilizare.

De aceea, „criza petrolului" este examinată tot mai mult prin prisma reacției în lanț pe care o determină atît în ceea ce privește evoluția în perspectivă a ramurilor afectate cu prioritate, cît și mutațiile inerente în structura de ansamblu a economiei. Iar aici accentul se deplasează, în ultimul timp, de la factorul „penuria de energie" la factorul „modificarea competitivității" diferiților purtători de energie, materii prime sau produse finite în urma creșterii prețului la petrolul brut.

Evident, măsura în care „criza petrolului" afectează economia uneia sau alteia dintre țările capitaliste se află în raport direct cu ponderea țițeiului, a produselor petroliere, în balanța sa energetică și ca materie primă, cu dependența sa de aprovizionare din afară cu petrol, cu importanța altor resurse energetice proprii care pot înlocui în perspectiva apropiată petrolul în consum. Într-o situație mai dificilă se găsesc, de pildă, Japonia (unde 85% din necesarul de energie era acoperit anul trecut prin import de țiței și produse petroliere) sau majoritatea țărilor vest-europene, decît S.U.A. (care-și acoperă, în mare parte necesarul din producția internă) ori Canada (exportatoare de petrol).

În cadrul fiecărei țări impactul crizei este însă diferit de la o ramură la alta, și chiar în sînul aceleiași ramuri, în raport cu rolul pe care-l joacă petrolul în activitatea sa. În Franța, de exemplu, industriei îi revin 42,2% din întregul consum de produse petroliere ; apoi urmează sectorul casnic și al serviciilor — cu 28,5%, transporturile — cu 26,8% (din care numai cele rutiere cu 19,2%) și agricultura — cu 2,5%. La rîndul ei, industria unei țări este cu atît mai afectată cu cît sînt mai dezvoltate ramurile mari consumatoare de energie, precum și — direct sau indirect — de produse petroliere, sub formă de materie primă (chimia și petrochimia, metalurgia, industria energiei electrice, a materialelor de construcție, industria de automobile, unele sectoare ale industriei textile ș.a.).

În cazul economiei franceze, costul comparativ al energiei într-o serie de ramuri importante este cel din tabelul alăturat (în % din valoarea producției).

Producția de aluminiu	40,0
Siderurgia	21,0
Transporturile	12,6
Metalurgia neferoasă	8,0
Chimia	7,1
Ind. hîrtiei și cartonului	7,1
Producția de automobile	3,0
Industria textilă	2,8
Sectorul construcțiilor	2,7
Construcții de mașini	2,5
Prod. de echipament electric	2,1
Industria electronică	1,5
Industria confecțiilor	1,0

Sursa : l'Usine Nouvelle, nr. 3/1974.

PROBLEMA evaluării ansamblului repercusiunilor „crizei energiei" asupra prețului de cost al producției, serviciilor etc. este însă mult mai complexă, mai ales în cazul industriei, unde trebuie luată în considerare creșterea costului energiei consumate de ramura respectivă, a costului unor materii prime și semifabricate furnizate de alte ramuri, a costului transporturilor ș.a.m.d. În numeroase cazuri creșterea prețurilor se propagă în lanț pe filiera unei serii de subramuri (de exemplu : petrochimia — producția de mase plastice — de fibre chimice — de țesături — de confecții). În industria construcțiilor de mașini și prelucrarea metalelor, de exemplu, incidența costului energiei încorporate în totalitatea produselor consumate de această ramură depășește de 2—2,5 ori ponderea (de 2,5%) a costului energiei consumate în propriul său proces tehnologic.

De pildă, dacă ne referim la **industria chimică** — îndeosebi la cea de sinteză — aceasta a fost confruntată încă de la începutul anului trecut cu rarefierea unor materii prime de bază (cum este benzina ușoară sau benzenul) ; „criza petrolului" n-a făcut decît să agraveze situația (prețurile la benzina folosită de industria petrochimică au sporit de peste două ori în cursul anului trecut). Ca atare, în majoritatea țărilor capitaliste pentru 1974 se prevede o creștere mai puțin dinamică a producției chimice (sau chiar stagnarea ei). În Statele Unite, de pildă, cercurile de specialitate apreciază că producția de etilenă nu va depăși nivelul anului trecut (rămînînd cu circa 10% sub nivelul cererii previzibile) ; totodată, realizarea mai multor proiecte de uzine petrochimice a fost amînată din cauza incertitudinii asupra evoluției prețurilor și rentabilității investițiilor. Dificilă este și situația industriei maselor plastice ; creșterea rapidă a costului materiilor sale prime (în special rășinile), insuficiența acestora pe piețele occidentale a condus la utilizarea incompletă a capacităților de producție în ultimele luni, la închiderea temporară

N. POPOV

(Continuare în pag 18)

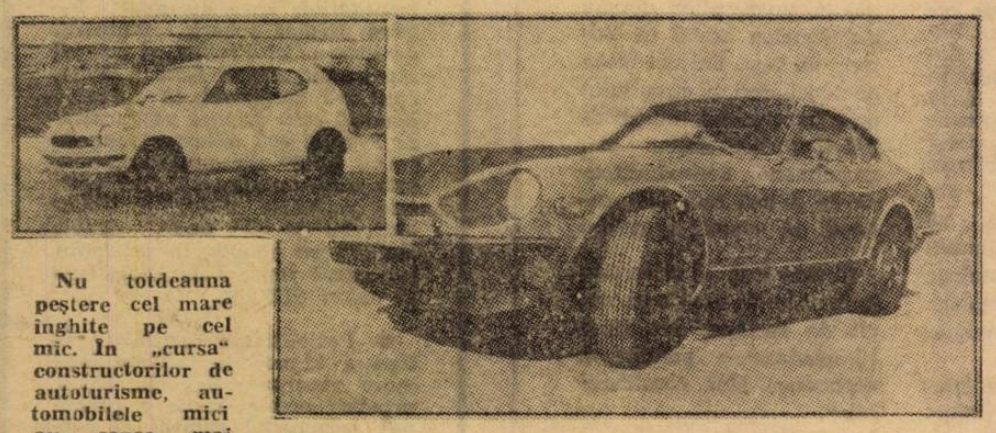

Nu totdeauna peștere cel mare înghite pe cel mic. În „cursa" constructorilor de autoturisme, automobilele mici au șanse mai mari

SOCIETĂȚILE PETROLIERE MULTINAȚIONALE ȘI „CRIZA ENERGETICĂ"

PRINCIPALELE acuzații lansate recent în întreaga lume împotriva societăților petroliere multinaționale se referă — după (A.F.P.) — în primul rînd la majorarea prețurilor petrolului brut care ar facilita căutarea unor forme noi de energie și ar spori profiturile, iar în al doilea rînd la crearea unei penurii artificiale, cu scopul de a obține maximum de beneficii din creșterile de prețuri la produsele finite, intervenite în majoritatea țărilor consumatoare, la începutul anului 1974.

În Italia, companiile petroliere sînt bănuite că i-ar fi „cumpărat" pe funcționari cu scopul de a disimula starea reală a stocurilor naționale de petrol. În Franța, C.G.T. a acuzat filiala franceză a societății „Exxon" de a fi încetinit ritmul sosirii vaselor sale petroliere în porturile franceze, fapt care a fost dezmințit de respectiva companie.

La 18 februarie, într-o cuvîntare rostită în Kent, fostul premier Harold Wilson a reafirmat angajamentul din platforma electorală a Partidului Laburist, de a naționaliza toate zăcămintele de petrol din Marea Nordului și Marea Irlandei, care, după cum se așteaptă, vor deveni productive la sfîrșitul anului 1975 sau la începutul anului 1976.

În sprijinul acestei poziții s-au reluat acuzațiile formulate de săptămînalul londonez „The Observer" potrivit cărora în 1972, șase mari companii petroliere care lucrează în Marea Britanie au obținut profituri de 241 milioane lire sterline (530 200 000 dolari) care au rămas exceptate de orice impunere fiscală. Wilson nu a numit cele șase societăți, iar „The Observer" a menționat numai „British Petroleum Corporation". „Observer" precizează că societățile petroliere nu au plătit impozite pentru profiturile lor pentru că au luat asupra lor toate cheltuielile legate de prospectarea petrolului în Marea Nordului și în Marea Irlandei.

În sfîrșit, în Japonia, președintele uneia din cele mai mari companii petroliere, „General Sekiyu", a demisionat după ce a recunoscut că a indus în eroare guvernul și publicul în legătură cu creșterea prețurilor la produsele petroliere, cu scopul de a profita de pe urma penuriei de carburant. Compania petrolieră a admis astfel că și-a amenințat clienții că nu li se va mai livra petrol dacă nu-l vor plăti mai scump.

În plus, companiile petroliere sînt acuzate în mai multe țări (Franța, R. F. Germania, S.U.A.) că au profitat de criza petrolieră și de embargo pentru a se debarasa de concurenți, în cazul de față de micii „independenți", în majoritate mici societăți de distribuție care cumpără de la marile societăți produse rafinate. Potrivit unui ziar vest-german, Oficiul federal al cartelurilor din Berlinul occidental ar fi avut dovezi că mai multe societăți petroliere internaționale ar fi vîndut la prețuri ridicate produse petroliere destinate unor importatori independenți.

Aceste acuzații multiple și diverse intervin într-un moment în care lumea petrolieră se află încă sub efectul șocului dublu al deciziilor luate în ultimul trimestru al lui 1973 de țările producătoare de petrol în totalitatea lor (majorarea prețului petrolului brut sau numai a țărilor arabe (embargo). Aceste decizii succesive au dezorganizat în întregime lumea petrolieră și în special strategia comercială a companiilor.

Paralel, anumite țări — producătoare și consumatoare — au exprimat ipoteza că rolul companiilor ar putea să fie limitat la tehnica petrolieră pură (explorare, producere, transport, rafinare, distribuție), negocierile privind aprovizionarea fiind apanajul statelor. Teza a fost susținută de către primul ministru francez Pierre Messmer și ea a fost sprijinită tacit de anumite țări producătoare, care văd în relațiile de la stat la stat un mijloc de limitare a rolului dominant al cartelurilor petroliere pe scena petrolieră internațională.

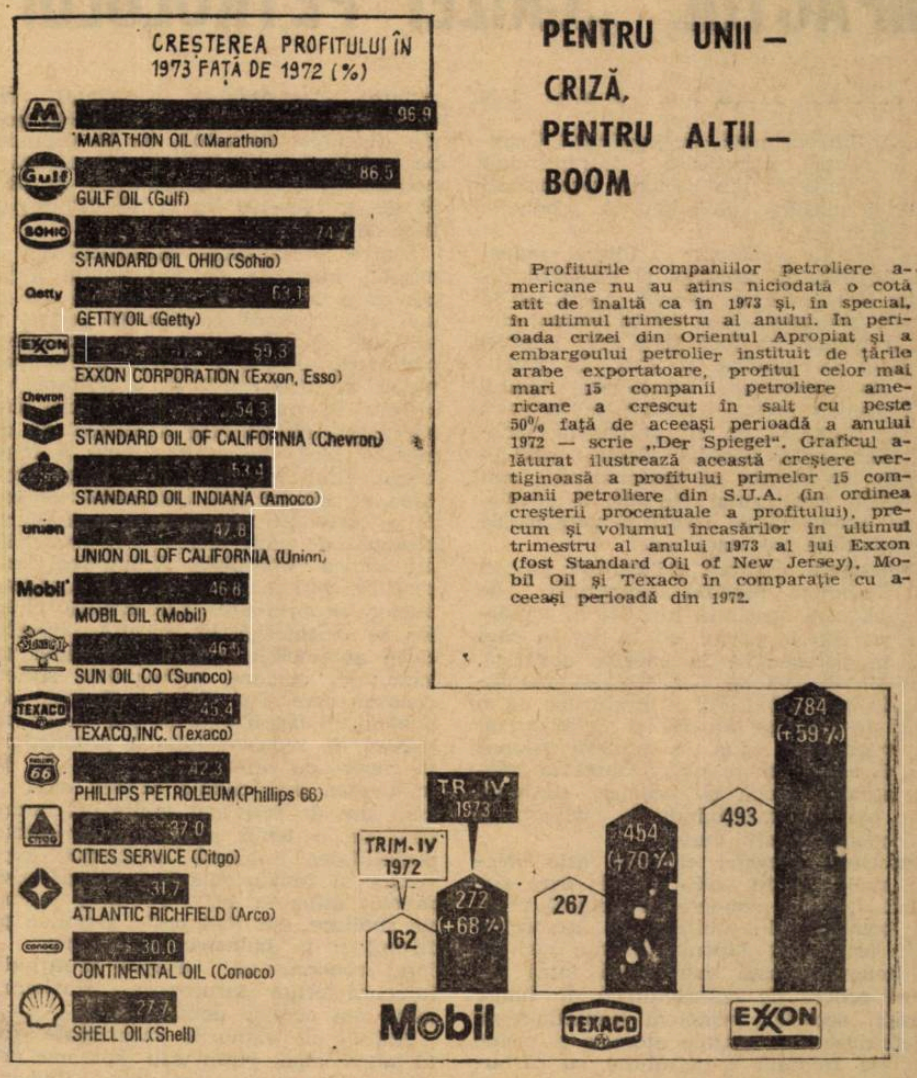

PENTRU UNII — CRIZĂ, PENTRU ALȚII — BOOM

Profiturile companiilor petroliere americane nu au atins niciodată o cotă atît de înaltă ca în 1973 și, în special, în ultimul trimestru al anului. În perioada crizei din Orientul Apropiat și a embargoului petrolier instituit de țările arabe exportatoare, profitul celor mai mari 15 companii petroliere americane a crescut în salt cu peste 50% față de aceeași perioadă a anului 1972 — scrie „Der Spiegel". Graficul alăturat ilustrează această creștere vertiginoasă a profitului primelor 15 companii petroliere din S.U.A. (în ordinea creșterii procentuale a profitului), precum și volumul încasărilor în ultimul trimestru al anului 1973 al lui Exxon (fost Standard Oil of New Jersey), Mobil Oil și Texaco în comparație cu aceeași perioadă din 1972.

Tocmai în acest sens trebuie înțeleasă crearea, atît în țările producătoare cît și în cele consumatoare, a unor societăți petroliere de stat. Franța a dat un exemplu între cele două războaie mondiale prin crearea companiei franceze a petrolului — controlată de stat — apoi a ERAP, pentru exploatarea petrolului în Anglia, exemplu urmat de Italia prin crearea lui ENI. La rîndul lor, țările producătoare au creat pe măsura „emancipării" lor politice societăți naționale. Aplicarea treptată a unei politici de participare prin care țările producătoare preiau controlul asupra societăților pentroliere care acționează pe teritoriul lor va diminua rolul „politic" al societăților. Aceasta nu se face însă fără reticențe, fapt care explică poate anumite activități care sînt în prezent reproșate companiilor multinaționale.

din presa internațională

EXPANSION

„O bombă atomică financiară"

„DE LA începutul anilor '60 balanțele de plăți între cele trei mari zone dezvoltate se caracterizau printr-un unic debitor, Statele Unite, celelalte mari zone geografice fiind în permanență în postură de creditoare. Începînd cu acest an modelul se va modifica : nu va mai exista un debitor unic, ci un creditor unic : statele producătoare de la Golful Persic, plus Libia ; cele trei mari ansambluri industrializate — America de Nord, Europa occidentală, Japonia — și restul țărilor în curs de dezvoltare vor fi debitoare pentru sume care vor crește an de an.

Considerînd chiar că în 1985 barilul de petrol va costa 10 dolari (în prezent. prețul mediu este de 7 dolari) după hotărîrea luată la Teheran, ajungem la următorul tablou al comerțului cu petrol în lume în 1972 și 1985 (lumea nesocialistă).

Viitorul balanței petroliere

În miliarde de dolari (F.O.B.)		1972	1985
Importuri	Europa de vest	8,9	91,2
	S.U.A. și Canada	3	33,3
	Japonia	3	42,8
	Alte țări	—	7,2
Exporturi	Orientul Mijlociu	13	174,5
	Alte țări	2,1	—

Cifrele referitoare la anul 1985 se bazează pe ipoteza — modestă — că petrolul va fi vîndut cu 10 dolari per baril. În acest caz, Orientul Mijlociu va încasa cam 175 miliarde dolari pe an, adică de 13 ori mai mult decît astăzi.

Chiar admițînd această ipoteză extrem de conservatoare și extrem de optimistă, se vede că problema balanței de plăți este redutabilă. La început cele trei ansambluri industrializate se vor concura aprig între ele pentru a vinde în primul rînd țărilor producătoare arabe și abia după aceea țărilor «lumii a treia», sau pentru a-și vinde unele altora cît mai multe bunuri și servicii în încercarea disperată de a-și echilibra balanța lor comercială și, în consecință, balanța lor de plăți.

Vînzarea de bunuri și servicii țărilor arabe producătoare are o limită ce va fi repede atinsă. Aceste țări au actualmente o populație de 52 milioane locuitori. Potrivit previziunilor O.N.U. în 1985 ele vor avea 80 milioane locuitori. Chiar dacă importurile acestor 80 de milioane de locuitori vor atinge cifra maximă imaginabilă, tot le mai rămîne un surplus de aproximativ 50 miliarde dolari în 1985, surplus care nu poate fi cheltuit în bunuri și servicii, banii respectivi trebuind deci să fie folosiți în plasamente financiare sau investiții directe.

Concurența comercială dintre America de Nord, Europa occidentală și Japonia va fi deci dublată (și este deja) de o concurență poate și mai aprigă pentru obținerea de plasamente financiare din partea țărilor arabe producătoare.

Este clar că dacă unul dintre cele trei ansambluri, Europa occidentală, de exemplu, nu reușește să atragă spre ea sub formă de vînzări comerciale sau de plasamente partea sa din excedentul Orientului Mijlociu — și această parte este cea mai importantă din cele trei — ea va cunoaște în permanență în cursul viitorilor zece ani devalorizări în cascadă, o creștere neîncetat stînjenită de problemele balanței de plăți și, în consecință, tulburări sociale și politice permanente.

Europa occidentală este desigur cea mai expusă, deoarece ea nu este o entitate cu un comandament unic, spre deosebire de S.U.A. și Japonia. De asemenea, deoarece deficitul ei probabil în cursul viitorilor zece ani este cel mai ridicat. Potrivit unei evaluări, evident insuficiente — deoarece ea se bazează pe o progresie regulată a prețului unui baril, mergînd de la 4 dolari, înainte de hotărîrea de la Teheran, pînă la 10 dolari în 1985 — cuantumul cumulat al sumelor plătite de Europa de vest țărilor producătoare din Orientul Mijlociu se va ridica în perioada 1 ianuarie 1973 — 31 decembrie 1985 la 750 miliarde dolari.

Două puncte trebuie subliniate :

1. Pentru a atrage plasamente pe termen scurt ale statelor producătoare de petrol din Orientul Mijlociu, Europa occidentală trebuie să dispună de o unitate monetară. Dacă unitatea monetară va exista („Europa"), plasamentele arabe se vor face cel puțin parțial în această monedă și balanța de plăți europeană va fi mai lesne echilibrată. În consecință, „Europa" va fi o monedă solidă și va atrage din ce în ce mai multe plasamente. Dacă nu există o „Europă", plasamentele arabe se vor face în dolari, balanța de plăți europeană va fi deficitară, monedele europene vor fi din ce în ce mai slabe ; plasamentele arabe le vor întoarce din ce în ce mai mult spatele. „Europa" este o condiție necesară, dar nu suficientă a echilibrului conturilor externe ale Europei.

2. Cealaltă idee majoră este că circuitul nu se poate închide direct între statele producătoare de petrol din Orientul Mijlociu și Europa occidentală (sau Statele Unite, sau Japonia). Plasamentele directe sfîrșesc întotdeauna prost. Este un adevăr pe care experții financiari avizați de la Riad și Kuweit îl cunosc bine și îl exprimă adesea. Este de prisos să se mai demonstreze sensibilitatea politică a investițiilor directe ale statelor arabe în Europa de vest. De aici ideea unei închideri a circuitului prin intermediul industrializării țărilor arabe sau musulmane, neproducătoare de petrol sau, mai general, al «lumii a treia».

Firește însă că ideea este mai ușor de exprimat decît de realizat, dat fiind că obstacolele politice și economice sînt considerabile".

TRATATIVE — ACORDURI — CONTRACTE

● *Franța și Iranul au anunțat că au semnat un acord întocmit de către Comisia tehnică franco-iraniană, în valoare de 5 miliarde de dolari. Ministrul francez de finanțe, Valery Giscard d'Estaing, a afirmat că acordul este cel mai mare de acest fel de la începutul crizei petroliere.*

Franța va construi cinci centrale electrice nucleare în Iran, o conductă petrolieră pentru transportarea gazului natural spre Europa. Cele două țări vor participa împreună la construcția unei uzine de lichefiere a gazului și la realizarea unei flote de tancuri pentru transportarea gazului.

Proiectele în valoare de 3 miliarde de dolari sînt ferme, și se află într-un stadiu deja avansat.

Ministrul iranian de finanțe, Houshang Ansary, care a condus delegația țării sale la tratativele de la Paris, a declarat că Iranul dorește să construiască uzine electrice nucleare de 5 000 megawați, deoarece șahul Iranului consideră că petrolul este prea valoros pentru a fi folosit în producerea electricității.

● *Un acord-cadru cu două obiective, și anume, petrol și cooperare, urmează să fie semnat la sfîrșitul lunii martie de către Franța și Arabia Saudită. Acordul este o consecință a întrevederilor care au avut loc între Michel Jobert, ministrul de externe al Franței, și colegul său saudit, Omar Sakkaf. În discuții s-a reafirmat că Arabia Saudită este dispusă să furnizeze Franței 800 milioane tone de petrol în 20 de ani, în schimbul utilajului industrial (petrochimie, rafinărie, utilaj petrolier etc.). Pe de altă parte, Arabia Saudită va adopta, în principiu, procedeul francez de televiziune în culori SECAM.*

● *Posibilitatea realizării în Iran a 22 proiecte industriale de mare anvergură de către întreprinderi vest-germane a constituit principalul subiect al convorbirilor vest-germano-iraniene, care s-au desfășurat recent la St. Moritz.*

Potrivit ministrului vest-german al economiei, Friderichs, convorbirile constituie „o etapă în cadrul unui proces". Acest proces ar urma să se încheie în luna mai prin întrunirea la Teheran sau la Persepolis a unei conferințe a întreprinderilor vest-germane susceptibile să facă investiții în Iran.

● *După cum informează ziarul „An Nahar", referindu-se la vizita ministrului de externe francez „Franța va oferi peste un miliard de dolari pentru finanțarea planurilor irakiene de industrializare. Formula de finanțare este asemănătoare recentului acord încheiat de Irak cu Japonia. Potrivit acestei formule, Irakul va prezenta, pe etape, liste privind necesitățile în domeniul asistenței industriale și tehnologice și în special în domeniul industriei petroliere. Irakul urmează să plătească în numerar la încheierea fiecărei etape și apoi să livreze petrol pentru care Franța va plăti la rîndul ei tot în numerar*

IMPACTUL „CRIZEI PETROLULUI"

(Urmare din pag. 17)

a unor întreprinderi, la implicații financiare pentru numeroase întreprinderi mici și mijlocii din sectorul prelucrării maselor plastice (de pildă, în producția de ambalaje).

Pe treapta următoare a filierei, **industria textilă, de tricotaje și confecții** resimte și ea efectul creșterii prețurilor la fibrele sintetice, după ce în ultimii doi ani a trebuit să facă față unei creșteri similare la bumbac și lînă. În cercurile de specialitate perspectiva anului 1974 pentru aceste industrii se încearcă să fie abordată cu un optimism moderat. Subramuri sensibil afectate prin legătura lor strînsă cu petrochimia sînt **industria cauciucului sintetic, a anvelopelor, producția de lacuri și vopsele, de îngrășăminte cu azot** ș.a.

Metalurgia, ramura industrială cu cel mai însemnat consum comparativ de energie, este sensibilă nu atît la creșterea prețului la petrol, cît la cea în curs sau în perspectivă la energie electrică, cocs și minereu de fier. Totuși, majorarea, în ultimul timp, a prețurilor la o serie de produse feroase și neferoase nu s-a repercutat pînă în prezent asupra cererii existente pe piața mondială pentru această grupă de produse, conjunctura oțelului menținîndu-se favorabilă la începutul anului curent.

Industria energiei electrice este afectată mai ales în acele țări în care petrolul deține o pondere importantă printre combustibilii utilizați în termocentrale (cum sînt Japonia, Franța ș.a.). De pe acum, această subramură intră într-un proces de restructurare de lungă durată, accentul principal punîndu-se pe construirea de centrale atomice și pe înlocuirea treptată a petrolului cu cărbune în termocentrale.

În cadrul **industriei materialelor de construcții,** producția de ciment, de cărămidă și țiglă, de sticlă ș.a. sînt mari consumatoare de energie, cu predominanța netă a petrolului și gazului metan ; în Franța, de pildă, această ramură se situează pe locul doi la consumul de petrol (după industria energiei electrice). Conform aprecierii cercurilor de specialitate, „criza petrolului" va constitui un impuls pentru modernizarea ramurii, urmărindu-se în primul rînd reducerea consumului specific de energie (trecerea, de pildă, de la procedeul pe cale umedă la cel pe cale uscată ar permite micșorarea consumului de păcură de la 140—160 kg la 90—100 kg per tonă de clincher produsă).

Dintre subramurile construcțiilor de mașini, **industria de automobile** a fost cea care a resimțit imediat și cu cea mai mare intensitate efectele „crizei petrolului". O primă „frînă" a venit de pe piață : ca urmare a raționalizării consumului de carburanți și a scumpirii acestora în numeroase țări, curba cererii pentru autoturisme a început să descrească încă din ultima lună a anului trecut, fiind însoțită de creșterea stocurilor de mașini noi, reducerea temporară a activității uzinelor și concedieri de personal de către principalii producători din lumea capitalistă. Scumpirea carburanților conjugîndu-se cu cea a automobilelor propriu-zise, preferințele clienților se orientează în măsură crescîndă către automobilele de litraj mic și mijlociu ; ca urmare, principalele societăți constructoare din S.U.A., Europa occidentală și Japonia au și pus în aplicare măsuri de reconversiune a producției lor în raport cu orientarea cererii. Cu toate acestea previziunile pentru anul în curs sînt de cele mai multe ori impregnate de o tentă pesimistă, evocîndu-se posibilitatea reducerii producției, exporturilor și înmatriculărilor, comparativ cu nivelul atins în 1973. Tendințe întrucîtva similare, dar mai puțin grave, se profilează și în **industria de avioane,** cu largi repercusiuni asupra multitudinii întreprinderilor furnizoare, subcontractante ale acestor două ramuri.

Alături de ramurile menționate, există altele mai puțin sau aproape deloc atinse de „criza petrolului" (industria electronică, industria alimentară, a încălțămintei, unele ramuri ale construcțiilor de mașini ș.a.) ; totodată, alte ramuri industriale — ce-i drept, mai puține la număr — au prins un suflu nou, ca urmare a reorientării investițiilor în anumite sectoare. Impulsul dat activității de prospecțiuni geologice, de foraj și extracție a hidrocarburilor lichide și gazoase stimulează acele subramuri constructoare de mașini care furnizează instalațiile și aparatele necesare, conductele pentru transportul hidrocarburilor etc. Dezvoltarea accelerată în perspectivă a producției de energie electrică deschide debușee lărgite pentru industria care furnizează elementele constitutive ale termocentralelor de tip clasic și nucleare. Alături de acestea trebuie menționat un anumit reviriment al industriei carbonifere, mai puternic, de pildă, în Statele Unite, unde printre obiectivele stabilite de Administrația Nixon se prevede și extinderea extracției cărbunelui de la 550 milioane de tone anul trecut la 1 miliard tone în 1985.

O consecință de ordin general, declanșată de actuala „criză a petrolului", o constituie revirimentul, atenția sporită, acordată practic în toate ramurile activității de cercetare și dezvoltare în vederea elaborării de procedee tehnologice mai economicoase, descoperirii și utilizării unor noi surse de energie, materii prime, înlocuitori sau produse finite mai ieftine, mai durabile și mai puțin poluante și chiar preocupării pentru restructurări de mai mari amplitudini în cadrul ramurilor și subramurilor (și îndeosebi a produselor) mari consumatoare de energie sau materii prime scumpe și deficitare.

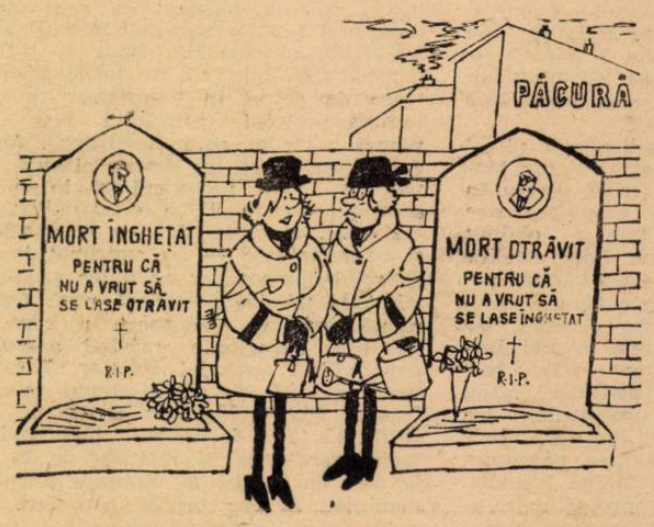

„În perioada de criză nu poți avea totul..."
(După *DER SPIEGEL*)

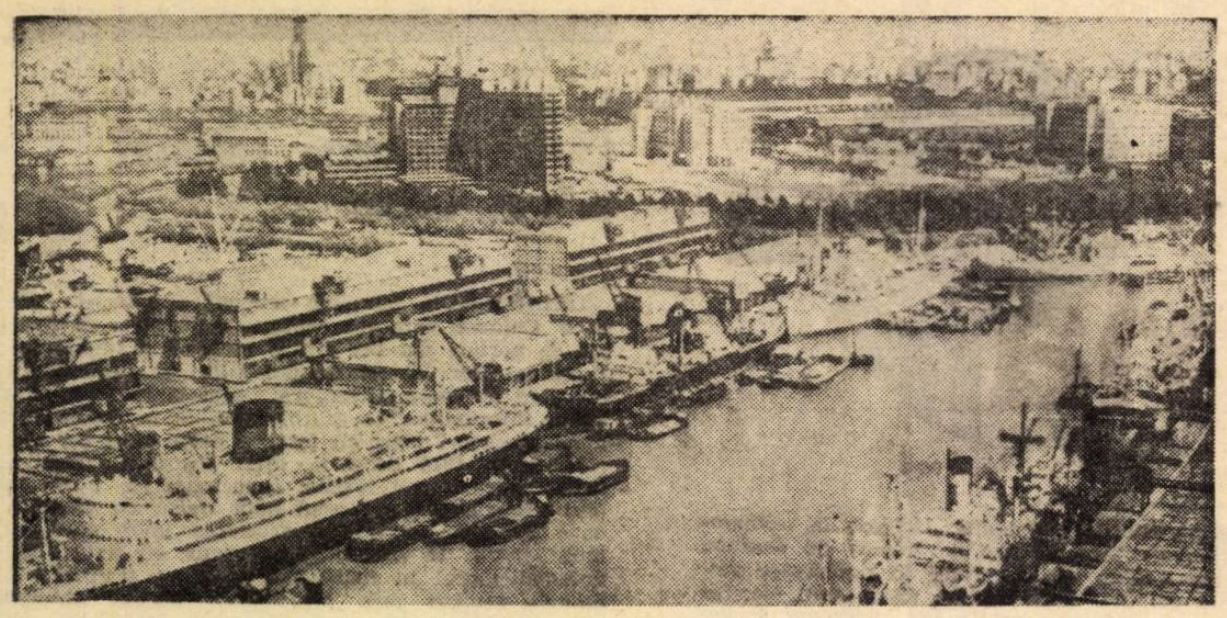

Un mare port al lumii — Buenos Aires

DOCUMENTAR

REPUBLICA ARGENTINA

DIVERSIFICAREA DEZVOLTĂRII ECONOMICE

Suprafața : 2 776 656 km².
Populația : 24 milioane locuitori (1973).
Capitala : Buenos Aires.
Orașe importante : Cordoba, Rosario, Tucuman, La Plata.
Limba oficială : spaniola.
Moneda : pesoul (5 pesos = 1 dolar).
P.N.B. : 24,8 miliarde dolari (1972).
Șeful statului : generalul locotenent Juan Domingo Peron.

AFLATĂ în plin proces de dezvoltare și modernizare, economia argentiniană are drept coordonate expansiunea industriei, creșterea agriculturii, lărgirea și diversificarea exporturilor, promovarea investițiilor în domeniile științific și tehnic etc. Opțiunile programelor de dezvoltare tind spre o economie industrial-agrară, flexibilă, cu o evoluție rapidă, bazată pe industria grea, pe o infrastructură corespunzătoare și pe cercetare științifică proprie.

Industrializarea este considerată pîrghie esențială a progresului economic și social. **Industria,** care a crescut în ultimul deceniu într-un ritm anual de 5—6%, contribuie cu 36% la formarea produsului intern brut. Cea mai mare dezvoltare cunosc industria metalurgică, energetică, petrochimică și industria construcțiilor de mașini și utilaje. Anii 1971—1973 au fost, de asemenea, marcați de creșteri importante ale producției industriale, cele mai însemnate progrese înregistrînd ramurile : extractivă, construcții de mașini, chimică și siderurgică. Se apreciază că în 1973 industria extractivă a înregistrat un ritm de creștere de 5%, iar industria prelucrătoare de peste 8%.

Dispunînd de numeroase resurse de materii prime necesare siderurgiei și metalurgiei neferoase (minereu de fier, plumb, cupru, cositor, zinc, tungsten, wolfram, crom), industria siderurgică s-a dezvoltat simțitor în ultimii ani. Unitățile industriale siderurgice au asigurat în 1973 o producție de aproximativ 2,5 milioane tone de oțel. În scopul obținerii unei producții sporite, respectiv de 6 milioane tone de oțel în 1977 și 15 milioane tone în 1985, se prevede construirea unor noi unități industriale și extinderea capacității celor existente. Astfel, în acest an, paralel cu extinderea capacității combinatului siderurgic de la San Nicolas (de la 2,8 mil. la 4 mil. tone), vor începe lucrările la oțelăria de la Ensenado, care urmează să intre în producție în 1980 cu o capacitate de 2,5 mil. tone. O altă întreprindere siderurgică importantă (cu o capacitate de 5 mil. tone) va fi construită la Puerto Madryn, urmînd a fi aprovizionată cu minereul de fier necesar din regiunea Sierra Grande.

O atenție deosebită se acordă sectorului energetic, care va avea darul să permită valorificarea superioară a resurselor naturale. Argentina proiectează construcția unor centrale nucleare la Atucha și în provinciile Cordoba și Mendoza, a căror inaugurare se așteaptă în 1980, 1982 și 1987.

O contribuție însemnată la dezvoltarea industrială a țării o va avea angrenarea mai intensă în circuitul economic a zonelor din sudul țării — regiunea Patagonia, cu importantele sale rezerve de cărbune (90% din total), petrol și gaze naturale (80%) minereu de fier (70%), cupru, plumb și wolfram (30—50%).

Urmînd o linie ascendentă, industria construcțiilor de mașini a înregistrat progrese simțitoare și în 1973. Se remarcă producțiile de tractoare, material feroviar, vase maritime, autovehicule (Argentina este al doilea mare producător de autovehicule din America Latină), mașini și aparate electrice. Stimularea industriei constructoare de mașini și utilaje își găsește treptat corespondentul în reducerea importului și chiar crearea unor disponibilități pentru export, opțiune dictată și de faptul că mașinile și utilajele dețin în prezent 50% din totalul importului.

Industria chimică, o altă ramură care a înregistrat o evoluție favorabilă, este reprezentată de producțiile de acid sulfuric, sodă caustică, îngrășăminte azotoase, mase plastice etc. Se va pune un mare accent pe dezvoltarea industriei petrochimice, rolul hotărîtor avîndu-l statul, a cărui participare va reprezenta în următorii ani aproximativ 40% din totalul investițiilor. În 1973 au fost aprobate noi proiecte în industria chimică și petrochimică și se așteaptă intrarea în funcțiune a rafinăriei din La Plata. Sporuri importante sînt prevăzute în sectorul materialelor de construcții producția de ciment și prelucrarea lemnului deținînd locul principal.

O ramură relativ recentă, dar care cunoaște importante progrese prin continua diversificare a structurii și prin calitatea producției, este industria electronică ; echipamentul electronic pentru prelucrarea datelor este utilizat pe scară tot mai largă în instituțiile de învățămînt, unitățile bancare și în industrie.

Evidențiind progresele simțitoare înregistrate de aceste industrii moderne, nu putem omite nici realizările obținute de către industriile alimentară și textilă, ramuri tradiționale ale economiei țării. În cadrul industriei alimentare pe primul loc se situează producția de carne și preparate din carne (40% din valoarea producției alimentare), Argentina fiind primul producător de carne din America Latină.

Un sector deosebit de important al economiei țării îl constituie **agricultura.** Deși participă în prezent cu numai 16% la formarea P.I.B., agricultura are un rol de seamă în ansamblul economiei țării, asigurînd aprovizionarea pieței interne cu materii prime și produse alimentare și furnizînd 70% din veniturile obținute din export. Locul principal în structura producției agricole îl dețin cerealele. Se obțin importante producții de grîu (Argentina este al 4-lea exportator mondial de grîu), porumb, orz, secară, ovăz și plante tehnice, cum ar fi bumbacul și floarea soarelui. Însemnătatea creșterii vitelor este ilustrată de primul loc pe care îl deține Argentina în exportul mondial de carne și de locul patru în producția mondială de lînă.

În ceea ce privește **comerțul exterior,** cerealele și carnea dețin, în continuare, principalele ponderi în exportul argentinian ; concomitent se remarcă creșterea exporturilor de produse industriale prelucrate. În structura importului predomină mașinile și utilajele (19,6%), metalele și produsele din metal (13,7%), produsele chimice organice, combustibilii și lubrifianții (6,7%), etc.

Urmărind dezvoltarea echilibrată a economiei argentiniene, guvernul președintelui Juan Peron are în vedere, ca opțiuni prioritare. frînarea radicală a procesului inflaționist, micșorarea deficitului bugetar, îmbunătățirea situației balanței comerciale și de plăți externe. Totodată, o atenție deosebită se acordă întăririi rolului statului în economie, prin extinderea proprietății de stat în principalele sectoare industriale, instituirea controlului asupra comerțului exterior etc. În cadrul planului trienal de dezvoltare, care prevede pînă în 1977 o rată anuală de creștere de 7,8%, se preconizează dezvoltarea cu precădere a industriei, asigurarea unor creșteri importante în agricultură, sporirea volumului comerțului exterior, extinderea relațiilor comerciale și de cooperare economică și tehnică cu toate țările lumii.

Ultimii ani au marcat activizarea și diversificarea relațiilor economice între România și Argentina, au evidențiat noi posibilități de amplificare a acestora. Vizita pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al R. S. România, o va efectua în zilele de 5—9 martie a.c. în Argentina — moment de cea mai mare însemnătate în istoria relațiilor dintre cele două state — va da, fără îndoială, un nou impuls dezvoltării relațiilor româno-argentiniene în domeniile politic, economic, tehnico-științific și cultural, va reprezenta o importantă contribuție la întărirea prieteniei dintre cele două popoare, la cauza păcii și colaborării internaționale.

dr. Gheorghe MARCU

vizor

Izvorul tinereții...

OAMENII care exercită o activitate cerebrală pînă la adînci bătrînețe, rămîn mai mult timp tineri decît cei care nu fac eforturi în acest sens. Aceasta este concluzia la care a ajuns, recent, o echipă de psihologi vest-germani. Într-un studiu publicat de ei în revista medicală „Munchener Medizinische Wochenzeitschrift" se afirmă că, odată cu trecerea anilor, capacitatea de înmagazinare a creierului nu se reduce, așa cum se credea pînă acum. Oamenii mai în vîrstă își însușesc mai greu doar acele informații care nu se mai potrivesc cu imaginea pe care și-au făcut-o ei despre lume. O dată ce au sesizat, însă, citind sau auzind, corelațiile și sensul informațiilor, ei și le amintesc adeseori mai bine decît cei tineri.

Arhimede și apărarea Syracuzei

ÎN 214 î.e.n., flota romană care asedia orașul grec Syracuza suferea un dezastru pus la cale de un singur om : Arhimede. Legenda spune că faimosul savant a incendiat navele cu ajutorul unor oglinzi care captau razele solare. Multă vreme, legenda a rămas... legendă. Recent, cercetătorului grec Sakkas i-a venit ideea să reconstituie evenimentul cu aceleași obiecte de care putea dispune pe atunci savantul.

Întrucît de oglinzi ca cele de astăzi nu putea fi vorba pe atunci, el a demonstrat că acestea erau făcute din plăci de metal polizat, care înlocuiesc foarte bine sticla. Sakkas este convins că Arhimede s-a servit în acest scop de scuturile ostașilor greci. Pentru a reconstitui experiența, Sakkas a folosit folii de cupru polizat cu dimensiunea 1,50/1 m. A așezat 70 de asemenea folii pe o jetelă, a plasat ținta la 50 m de mal. Era vorba de un vas din lemn, avînd aspectul unei galere romane. Manevrînd aceste oglinzi metalice, el a concentrat toată intensitatea luminoasă asupra unui punct al navei. Nu au trebuit decît — trei secunde !!! — pentru ca aceasta să ia foc. Cîteva clipe mai tîrziu, ea dispărea în flăcări.

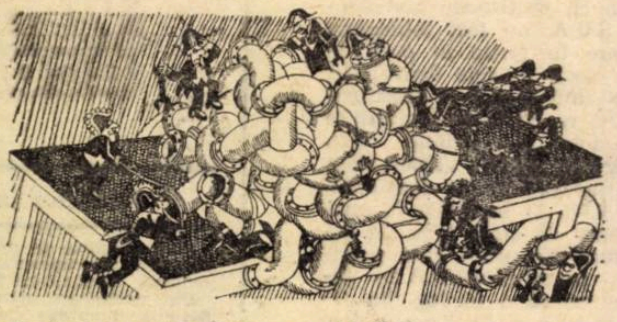

„Conferința petrolului" de la Washington în viziunea caricaturistului ziarului maghiar „Népszabadság"

Soarele așteaptă

OAMENII de știință sînt convinși de faptul ca posibilitățile energetice imense ale soarelui trebuie exploatate în vederea satisfacerii „foamei" de energie. Potrivit unor calcule recente, în cazul în care pe o porțiune de aproximativ 400 kmp de pustiu din statul Arizona (S.U.A.) ar fi dispuse focare solare de mare capacitate s-ar putea satisface necesitățile Statelor Unite la capitolul aprovizionării cu energie electrică. Anual, Soarele trimite pe pămînt de 100 de ori mai multă energie decît cea cuprinsă în toate zăcămintele pe plan mondial de cărbune, petrol, gaze și alți combustibili organici, luate la un loc.

În pofida bogăției deosebite de publicații din sfera prognozei, încă nu s-a dat un răspuns precis legat de momentul în care omenirea va apela la energia solară, depășind faza experimentelor. În ultimul timp, se aud tot mai insistent glasuri care exprimă optimism. Se vorbește chiar de elaborarea, sub aspect tehnic, într-un interval de trei pînă la cinci ani a unui sistem de încălzire a caselor prin folosirea energiei solare urmînd ca centralele electrice solare să poată fi construite în următorii 10—15 ani.

Oamenii de știință afirmă că un astfel de optimism nu este deloc lipsit de temei. Țările care au experiență în acest domeniu, cu succes în sfera folosirii rezervelor energetice ale Soarelui, — cum ar fi, de exemplu, Franța și Uniunea Sovietică — au angajat aici un potențial științific sporit. Statele Unite, printr-o recentă hotărîre a Congresului, au afectat suma de 20 miliarde dolari realizării unui program pe zece ani de cercetări asupra folosirii energiei solare.

Recycling

ACEASTA este denumirea americană a folosirii din nou a deșeurilor. Numeroase institute și laboratoare din lume se preocupă în ultima vreme tot mai mult de posibilitățile de valorificare a deșeurilor industriale și menajere.

mondorama

ENERGIA JAPONIEI

UNA DIN ŢĂRILE cele mai dependente de importurile de petrol, Japonia, nu a urmărit pasiv evoluţia evenimentelor ci, printr-o politică activă de relaţii bilaterale a încheiat sau este pe punctul de a încheia acorduri ce îi vor asigura o bună parte din necesarul său de energie pe anii următori. Revista engleză „The Economist" menţionează astfel :

Achiziţii de petrol şi gaz metan : 90 milioane tone ţiţei în decurs de 10 ani şi o mare cantitate de gaz metan din Iran ; 4.5 milioane tone ţiţei în decurs de 3 ani din Oman ; 200 000 tone gaz metan lichefiat, anual, din Noua Guinee ; 1,5 milioane tone ţiţei din China în 1974 ; continuă negocierile cu U.R.S.S. pentru achiziţionarea a 25 milioane tone de ţiţei, anual, din Siberia

Explorări şi investiţii : un contract pentru explorarea în comun cu U.R.S.S. a zăcămintelor de gaz metan din Siberia (urmează a fi semnat în martie ; s-au anunţat investiţii de 86 milioane lire sterline pentru explorări de gaz metan în Indonezia ; o societate japoneză participă la explorări în Nigeria şi poartă discuţii în acelaşi sens cu Libia ; firma Mitsubishi participă la explorarea nisipurilor bituminoase din Canada.

Sînt menţionate, de asemenea, acordul pentru achiziţionarea a 1000 tone (anual) de uraniu îmbogăţit din Franţa ; înfiinţarea unei societăţi mixte pentru explorarea uraniului în Nigeria, precum şi importuri sporite de antracit din Vietnamul de nord.

POZIŢIA FRANŢEI FAŢĂ DE CAPITALURILE STRĂINE

ÎNTR-O RECENTA declaraţie făcută în faţa membrilor Camerei americane de comerţ din Paris, ministrul dezvoltării industriale şi ştiinţifice al Franţei, Jean Charbonnel, a precizat că în prezent 10% din forţa de muncă şi 16% din cifra de afaceri şi investiţiile din industria acestei ţări se găsesc sub control străin. 41% din această pătrundere reprezintă interese americane, care sînt de acelaşi ordin cu cele ale partenerilor comunitari. Reduse în sectoarele tradiţionale producătoare de bunuri de consum, investiţiile străine sînt puternice în numeroase sectoare ale chimiei, construcţiilor de maşini, electrotehnicii şi electronicii, metalurgiei neferoase şi dominante în industria petrolului şi în construcţia de maşini agricole.

„Operaţiile de creare de întreprinderi străine sînt dorite în măsura în care ele contribuie la sporirea potenţialului de producţie în Franţa ; pe de altă parte, achiziţionarea unor întreprinderi existente este acceptată în măsura în care ele permit partenerului francez să dobîndească tehnici noi, să dispună de mijloace de producţie şi de posibilităţi de export suplimentare şi în care ele nu perturbează grav echilibrul sectorului în cauză" — a declarat ministrul francez.

Subliniind în acelaşi timp că transferul în străinătate al unei părţi semnificative din decizia de a investi se poate dovedi contrar politicii naţionale a statului, J. Charbonnel s-a pronunţat în sensul ca dezvoltarea societăţilor multinaţionale să nu aibă loc în sens unic.

O NOUĂ PERIOADĂ DE GLORIE...

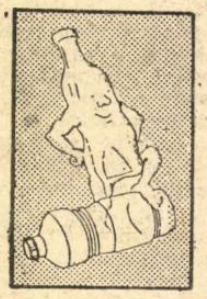

ASCENSIUNEA rapidă din ultimii ani a ambalajelor din mase plastice (15% din total în 1968, 30% în 1972 în Franţa) riscă să fie brutal întreruptă ca urmare a scumpirii materiei prime — masele plastice — cu 30%, precum şi a penuriei lor probabile în 1974. Conform previziunilor, va avea loc o reducere cu 20—30% a livrărilor de polistirenă şi cu 30% a celor de polietilenă. Deoarece are loc simultan o scumpire a pastei de hîrtie şi o penurie în acest domeniu, cartonul, care asigură în prezent 43% din ambalaje, nu va putea juca rolul de înlocuitor al maselor plastice. În această situaţie este probabil că sticla, utilizată relativ puţin în ultimul timp datorită diverselor ei dezavantaje, va cunoaşte o nouă perioadă de glorie în industria ambalajelor.

AMPLE CONSTRUCŢII PORTUARE ÎN R.P. CHINEZĂ

DINAMISMUL relaţiilor economice externe ale R. P. Chineze, care are contacte comerciale cu peste 550 de porturi din 140 ţări şi teritorii, a impus necesitatea unor lucrări de amenajări şi construcţii portuare de mare anvergură, consemnează revista **Pekin Information.** Investiţiile statului în construcţia a nouă porturi mari au fost de peste două ori mai ridicate în 1973 decît în 1972. Datorită cheiurilor nou construite sau lărgite, capacitatea de trafic în porturile chineze a crescut anul trecut cu 15 milioane de tone, permiţînd acostarea unor nave cu tonaj sporit. În prezent, comparativ cu anul 1950, volumul global al mărfurilor care au tranzitat în ambele sensuri prin principalele porturi chineze este de 12 ori mai mare. Porturile petroliere au fost prevăzute totodată cu instalaţii speciale pentru prevenirea poluării mării.

AVUŢIA ÎN R.F.G.

GRAFICUL de mai jos reflectă împărţirea avuţiei naţionale a R. F. Germania între sectorul de stat şi cel particular. Valoarea totală a avuţiei naţionale a reprezentat la sfîrşitul anului 1972 suma de 3700 miliarde mărci, din care proprietatea de stat se cifra 1360 miliarde, iar cea particulară la 2200 miliarde mărci vest-germane, restul fiind reprezentat de investiţii străine.

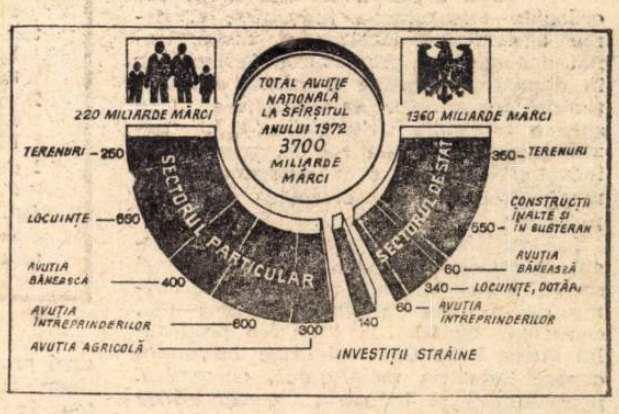

după : „SUDDEUTSCHE ZEITUNG"

GIGANTICA CONDUCTĂ SUMED

PROIECTATA redeschidere a Canalului de Suez va marca, fără îndoială, un eveniment important în transporturile maritime internaţionale, şi în special pentru acele ţări, pentru care canalul constituie o scurtare a căii spre Marea Roşie, Golful Persic şi Extremul Orient. Şi totuşi, în deceniul '70, Canalul Suez a pierdut mult din rolul său de răscruce a comerţului mondial. Schimbarea rezultă din doi factori esenţiali. Primul este apariţia superpetrolierelor, al doilea cel al conductelor de petrol. Odată cu introducerea „superpetrolierelor", nevoite să înconjoare continentul african, lungimea drumului nu va mai influenţa costurile, dat fiind volumul foarte mare al mărfurilor transportate. Tocmai pe baza acestor calcule (ce iau în considerare şi taxa pentru trecerea prin Canal) marile societăţi s-au îndreptat în grabă spre coloşii mării, lăsînd la o parte problema redeschiderii Canalului. Pentru a exploata mai bine avantajele Canalului Suez, Egiptul are posibilitatea lărgirii Canalului, potrivit unui proiect care prevede, în prima etapă, lărgirea lui de la 90 de metri la 144 şi adîncirea de la 14 la 20 de metri ; în a doua etapă, s-ar ajunge la 190 de metri şi, la respectiv 24 metri. Mai întîi ar putea trece petrolierele pînă la 150 000 de tone, apoi cele pînă la 250 000 de tone.

În acelaşi timp Egiptul a încheiat un acord cu un consorţiu american (era în concurenţă şi un consorţiu european, cu participare italiană) în vederea creării unei colosale conducte de petrol care — de-a lungul unui traseu de 320 de km — va pompa anual 120 de milioane de tone de petrol de la Suez pînă la ţărmul Mediteranei.

Noua conductă de petrol, care se va numi SUMED (Suez-Mediterana), se va alătura, în concurenţă cu Canalul, celor patru deja existente : două care au punctul terminus în Liban, una în Siria şi marea conductă petrolieră israeliană care porneşte de la Eilat şi care are un volum anual de 80 de milioane de tone petrol.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

EVOLUŢII ALE INVESTIŢIILOR S.U.A. ÎN STRĂINĂTATE

INVESTIŢIILE directe ale monopolurilor nord-americane în străinătate, au crescut în 1972 cu 7,8 miliarde dolari. Ca şi în anii precedenţi, ponderea cea mai mare a lor a fost dirijată spre ţările capitaliste dezvoltate.

În structura investiţiilor S.U.A. în ţările în curs de dezvoltare se constată o evoluţie extrem de inegală : astfel, în anul 1950, din totalul investiţiilor directe ale S.U.A. în ţările în curs de dezvoltare, ţărilor latino-americane le-au revenit 78%, iar din investiţiile în industria prelucrătoare 92%. În anul 1970, aceşti indicatori au fost de respectiv 57 şi 79%. (În ansamblu, ponderea industriei prelucrătoare în totalul investiţiilor S.U.A. în America Latină a crescut în anii 1950—1970 de la 17,5% la 35,4%). Aşadar, are loc o diminuare relativă a ponderii ţărilor acestei regiuni în totalul investiţiilor S.U.A. ; această diminuare se înregistrează exclusiv pe seama investiţiilor în ramurile producătoare de materii prime şi în infrastructură.

După cum rezultă din tabelul nr. 1, dacă în ţările dezvoltate investiţiile de capital american au crescut în perioada 1950—1972 de peste 11 ori, pentru ţările în curs de dezvoltare acest indice a fost de 4.4, fapt care se vădeşte şi în scăderea ponderii ţărilor în curs de dezvoltare în totalul investiţiilor de capital american în alte ţări, (vezi tabelul nr. 2).

Nu este lipsită de interes nici constatarea că profiturile investitorilor din S.U.A. au fost totdeauna mai ridicate în ţările în curs de dezvoltare decît în cele dezvoltate. Faţă de o rată medie a profiturilor de 11,2% realizate de investiţiile S.U.A. pe total ţări străine, rata profiturilor (în anii 1960—1970) pentru ţările capitaliste dezvoltate a fost de 8,7% şi în ţările în curs de dezvoltare de circa 17%. În cadrul acestora din urmă, rata profiturilor la investiţiile S.U.A. în industria petrolieră a ţărilor din Orientul Apropiat şi Mijlociu a fost de 64,1% în 1960 şi 79,2% în 1970.

V. B.

Tabelul nr. 1

Evoluţia investiţiilor de capital din S.U.A. în alte ţări (în milioane dolari)

	1950	1972
Total	11 788	94 000
Ţări capitaliste dezvoltate	5 727	64 110
Ţări în curs de dezvoltare	5 705	25 190
America Latină	4 445	12 978*)
Alte ţări în curs de dezv. din M. Caraibilor	131	2 785*)
Asia	982	4 705*)
Africa	147	2 869*)
Investiţii externe fără repartiţie pe ţări **)	356	4 318*)

*) Anul 1971.
**) Investiţiile de capital american cu precădere în societăţi de navigaţie şi în societăţi comerciale, înregistrate mai ales în Liberia şi Panama.

Tabelul nr. 2

Ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în investiţiile directe ale S.U.A., pe ramuri (în %)

	1950	1960	1971
Toate ramurile din care :	48,4	36,5	27,1
Extracţia minieră şi metalurgia	63,6	51,6	39,6
Petrolieră	63,5	48,7	37,8
Prelucrătoare	22,1	16,5	16,9
Alte ramuri	57,9	42,3	28,3

Sursa (ptr. ambele tabele) : B.I.K.I., 1973—1974.

viata economica

Redactor şef: Ioniţă OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poştale şi difuzorii din întreprinderi şi instituţii, precum şi la redacţie. Cont I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R., filiala sect 1
Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia, Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66 P.O.B. 2001

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 Bucureşti

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25
40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 10 (569)
VINERI 8 MARTIE 1974
20 PAGINI 2 LEI

10

O NOUĂ SOLIE A PĂCII, COLABORĂRII ȘI PRIETENIEI

O NOUĂ solie a păcii, colaborării și prieteniei, o nouă și strălucită acțiune politică internațională a României socialiste — astfel poate fi caracterizată vizita oficială întreprinsă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Liberia, Argentina și Guineea, vizită ce se înscrie pe linia consecventă a politicii partidului și statului nostru de promovare a prieteniei și înțelegerii între state, de întărire a solidarității cu țările angajate pe calea dezvoltării de sine stătătoare, a progresului economic și social, cu toate forțele democratice, antiimperialiste. Acest nou itinerariu se adaugă, astfel, vizitelor istorice întreprinse de șeful statului român în diferite state ale Europei, Asiei, Africii, Americii — manifestări de un amplu răsunet care au oglindit și oglindesc prezența deosebit de vie, rolul constant activ și dinamic al României pe arena mondială, marcînd contribuții de seamă la adîncirea cooperării bilaterale la promovarea înțelegerii și destinderii, la afirmarea principiilor de justiție și egalitate în raporturile dintre state.

Întregul nostru popor urmărește cu sentimente de stimă și prețuire această nouă misiune de pace și colaborare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, dînd o înaltă apreciere activității sale multilaterale, neobosite, contribuției sale hotărîtoare la elaborarea și realizarea întregii politici interne și externe a statului nostru. Recenta Hotărîre a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. a scos pregnant în evidență activitatea remarcabilă desfășurată de secretarul general al partidului ca sol al prieteniei și solidarității poporului român, pentru promovarea politicii internaționale a partidului și statului, a subliniat „rolul esențial pe care îl are în elaborarea și realizarea întregii politici externe a României secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, printr-o activitate dinamică, neobosită, plină de pasiune revoluționară, servește cu înaltă răspundere interesele poporului român, cauza socialismului, idealurile de pace și progres social, de colaborare și înțelegere între națiuni".

Primele etape ale actualei vizite a tovarășului Nicolae Ceaușescu au prilejuit o puternică reafirmare a respectului, prețuirii și stimei de care se bucură în lume țara noastră, politica ei externă, conducătorul ei. Sînt grăitoare în acest sens cuvintele adresate șefului statului român de către președintele Liberiei, William Tolbert: „Președintele Nicolae Ceaușescu, distinsul oaspete de onoare care se află printre noi, spre marea satisfacție a guvernului și poporului Liberiei, se preocupă intens să stabilească legături cu popoarele lumii — preocupare izvorîtă din dorința de apropiere și comprehensiune, pornind de la înțelegerea faptului că trăim într-o lume a interdependențelor. Nu încape îndoială că rezultatele acestei vizite vor fi bogate, multiple și dătătoare de satisfacție". Într-adevăr, rezultatele acestei vizite pot fi pe drept cuvînt caracterizate drept bogate și multiple. Astfel, Declarația Solemnă, semnată de șefii celor două state proclamă voința și hotărîrea comună de a lărgi și adînci relațiile prietenești și de cooperare în do-

→

ION IRIMESCU — Sudoriță

ÎN ACEST NUMĂR:

3 Plan • angajamente. Ritmicitatea este o preocupare „ritmică" ?

5 Femeii — deplina considerație economică, politică și socială.

7 **Comerț exterior.** Tehnica de vîrf trebuie comercializată cu tehnică comercială de vîrf.

8 **Conducere și organizare.** Metoda drumului critic în programarea producției miniere; 9 Strategia comportamentului economic al firmelor capitaliste moderne.

10 **Dezbateri „V.E.".** O deplină concordanță între optimizarea transporturilor și economisirea combustibilului. 11

13 **Concepte • teorii.** Constantele în creșterea economică.

15 **Știință și societate.** Supergeneratoarele — sau cum se poate „dilata" cantitatea de combustibil.

16 **Economie mondială.** Conjunctura valutară: Tensiuni și incertitudini pe piețele valutare occidentale; Tendințe — conjuncturi.

17 Impactul „crizei petrolului" asupra economiei țărilor occidentale; Automobilul: sfîrșitul unei epoci de glorie.

Pe marginea Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste

UN AMPLU PROGRAM DE DEZVOLTARE A AGRICULTURII ROMÂNEȘTI

Ion STANCIU
adjunct al ministrului agriculturii industriei alimentare și apelor

MARCAREA unui sfert de veac de la începerea procesului de cooperativizare, bilanțul realizărilor obținute și sarcinile de perspectivă ale agriculturii, analizate în Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Conferință pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste, jalonează cu clarviziune căile de dezvoltare a tuturor sectoarelor social-economice și ramurilor de producție pentru grăbirea procesului de intensificare a agriculturii și sporirea contribuției sale la formarea produsului social și venitului național în etapa actuală de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Sintetizînd direcțiile fundamentale de acțiune pentru înfăptuirea sarcinilor de creștere a producției agricole, stabilite de Congresul al X-lea și de Conferința Națională ale partidului, cuvîntarea la recenta Conferință arată cu o claritate deosebită și pe baza unei fundamentări științifice, necesitatea făuririi — în continuare — a bazei materiale a agriculturii, măsurile de aplicat pentru folosirea ei cu maximum de eficiență, sarcinile imediate și de perspectivă în producția vegetală și animală, contribuția pe care trebuie să o aducă toți cei ce lucrează în agricultură, precum și oamenii muncii din celelalte ramuri ale economiei pentru modernizarea agriculturii și pentru sporirea producției și productivității muncii la nivelul marilor resurse de care dispune această ramură și a condițiilor ce i-au fost create.

Înfăptuirea programului de creștere a producției agricole trasat la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din agricultură este condiționată, în tot mai mare măsură, de **modul cum este valorificat pămîntul.**

(Continuare în pag. 12)

Semnale

Acord între statut și... norme

CU deosebit interes am urmărit interviul acordat de tov. Nicolae Pretorian, vicepreședinte al Curții Superioare de Control Financiar (nr. 46/1973) și ecourile publicate cu privire la locul și rolul contabilului șef în schema unei unități economice și a compartimentului financiar-contabil.

A existat o perioadă cînd contabilul șef din cooperația meșteșugărească avea calitatea de vicepreședinte și făcea parte din conducerea operativă. Astfel, putea să-și exercite rolul de conducător al activității financiare pe unitate. În prezent, el conduce un comaprtiment asimilat unui șef de birou, neexistînd posibilitatea creării în cadrul compartimentului financiar-contabil a unui alt post de șef de birou, cu toate că se depășește numărul de lucrători prevăzut. Este foarte interesant că la un compartiment de plan-organizarea muncii sau aprovizionare, de pildă, unde numărul personalului este minim, există un șef de birou, iar la acest compartiment, care are un personal aproape dublu, nu există această posibilitate.

Consider o diminuare a rolului contabilului șef în cooperația meșteșugărească și prin trecerea acestei funcții în nomenclatura Comitetului executiv al cooperativei, respectiv subordonarea acestuia organului de conducere al unității în cadrul căruia funcționează. Aceasta înseamnă că nu mai poate să-și spună punctul de vedere, venind mereu în contradicție cu ceea ce dispune conducerea.

Mircea NICOLAE
Coop. „Meșteșugarul"
Mediaș

Control financiar, dar și îndrumare în unitățile sanitare

ÎN legătură cu articolul „Reducerea unor costuri în practica medicală" apărut în nr. 7/1974, la rubrica „Semnale", ne permitem să facem unele precizări. Potrivit Legii nr. 5/1970, republicată, controlul financiar intern se exercită la unitățile sanitare de Corpul unic de control financiar intern al Comitetului executiv al Consiliului popular județean. Conform structurii sale organizatorice, pentru unitățile bugetare, funcționează un serviciu specializat, iar organele repartizate pentru controlul unităților sanitare, sînt continuu și multilateral pregătite pentru sectorul respectiv. Se au în vedere atît actele normative cu caracter general, cît și cele specifice care sînt la timp primite de la Ministerul Sănătății.

Comitetul executiv al Consiliului popular județean Brăila a aprobat ca, ori de cîte ori se consideră necesar, echipele de control financiar intern să solicite sprijinul cadrelor medicale atunci cînd se efectuează verificări la unitățile sanitare. În consecință, nu putem fi de acord cu aprecierile autorului articolului sus-menționat, cu privire la organizarea controlului financiar pentru unitățile sanitare, deoarece controlul financiar se exercită de către organele Corpului unic în toate sectoarele economice și bugetare ale unităților subordonate Consiliului popular județean, cu multă competență și eficiență, iar unitățile sînt îndrumate corespunzător.

Ion TUDOREL
șef Corp unic C.F.I. — Brăila

Atenție la amplasări

AUTORUL articolului „Baza energetică a economiei" (nr. 48/1973), abordînd de pe poziții foarte originale modul de înlăturare al risipei de resurse energetice și de combustibil, opinează pentru o serie de măsuri care, în final, ar conduce la creșterea și valorificarea optimă a potențialului energetic al resurselor. Nu se desprinde însă situația actuală a termocentralelor existente în țara noastră, a cărei concepție de proiectare în vecinătatea locului de exploatare al materiei prime, creează dificultăți de ordin economic deoarece: conduce la investiții foarte mari (construcții și exploatare), dificultăți la folosirea judicioasă a potențialului termic (aburul supraîncălzit), necesită dezvoltarea unor noi așezări semi-urbanizate — orașele cu o populație sub 3 000 locuitori, sînt amplasate la distanțe foarte mari de zonele urbane deficitare în resurse termice necesare încălzitului industrial și casnic.

După părerea mea era indicat ca termocentralele gorjene de la Turceni și Rogojelu, foarte apropiate între ele, să fie construite la Piatra Olt deoarece, ceea ce permitea folosirea energiei termice de către orașele Slatina, mare centru industrial de aluminiu, Balș, Caracal și Drăgășani. Se rezolva o grea problemă legată de aceste centre urbane foarte deficitare în resurse termice, unde încălzirea industrială și casnică folosește încă soluții clasice.

Iată, de ce, consider că articolul publicat în revista dv. trebuia să fi abordat și cîteva probleme legate de amplasarea unor termocentrale create pentru a valorifica resurse de combustibil ieftin (lignit). Utile pentru economia națională, investițiile trebuie privite în viziunea economică și socială în timp.

A. STĂNESCU
economist, revizor contabil principal — Cluj

Un 15 forțat

ÎN CADRUL serviciilor economice, serviciul sau biroul aprovizionare-transport prezintă particularități distincte, lucru care impune criterii de normare specifice deoarece, în componența acestui compartiment, intră, de regulă, și un număr de avizieri C.F.R., muncitori necalificați) este considerat birou, la fel ca și un birou financiar-contabil care deține numai 10—12 salariați TESA. Problemele suplimentare care rezultă din conducerea personalului muncitoresc (ridicarea calificării, protecția muncii, P.C.I., siguranța circulației, productivitate etc. etc.) nu se reflectă însă în normarea diferențiată a compartimentului.

Pentru ca această discrepanță să fie eliminată, este necesară o revizuire a criteriilor de normare a compartimentului în cauză, sau a altora similare (desfacere-transport-aprovizionare). Unui actual birou aprovizionare-transport format din 10—12 salariați trebuie să-i revină drepturile cuvenite de serviciu. Acest lucru este cu atît mai necesar cu cît, cunoscîndu-se importanța și complexitatea acestor compartimente, „se forțează" de regulă atingerea numărului minim de 15 salariați TESA pentru constituirea unui serviciu, astfel că avantajul acestei revizuiri de normare va asigura un raport just și o rațională folosire a resurselor umane.

ec. Vasile BAȘA
șef serviciu aprovizionare Întreprinderea Electrocentrale Ploiești

Rezervele parcului național de autovehicule

AM CITIT cu interes ciclul de articole „Un caz de 3 miliarde lei". Ca economist, care lucrez de mulți ani în construcții-montaj, am avut ocazia să constat, în cadrul analizelor economice efectuate că, în activitatea de transporturi auto, se pot identifica rezerve interne mari. Datorită actualului sistem de evidență și urmărire a acestei activități, valorificarea acestor rezerve întîmpină greutăți. Măsurile propuse în revista dv. sînt binevenite și aplicarea lor ar contribui la sporirea eficienței economice a parcului național de autovehicule.

Horia RANCA
Cluj

REMANENȚĂ

ÎNTR-O ADUNARE, în care erau reprezentate, prin cadrele didactice respective, diferitele discipline — mai mult sau mai puțin fundamentale, mai mult sau mai puțin aplicative — și în care se discuta, printre altele, despre raportul dintre numărul de locuri de admitere atribuite fiecăreia în învățămîntul superior, cineva spunea că se acordă prea multe locuri disciplinelor economice.

S-ar putea. Nu avem de gînd să susținem o teză preconceputâ. Un studiu obiectiv poate asigura o soluție adecvată.

Argumentul, însă, suna cam așa: „Ce înseamnă economiști? Că le zicem contabili sau altfel, tot socotitori sînt. Ce facem? Îngroșăm numărul neproductivilor!".

Nu se poate nega efectul retoric. Reducerile utilizate sînt sugestive, evidente și pentru un profan. Ce-i mai simplu decît a pune semnul identității între economist, contabil și socotitor? Între toți aceștia și personalul așa-zis neproductiv?

Dar această evidență nu reflectă o stare de mult revolută? Efectul retoric pomenit nu este cumva de remanență? Cîndva, în capitalismul premonopolist dinainte de sfîșitul veacului trecut, termenului „economist" îi era pe bună dreptate asociată imaginea contabilului. Institutele nici nu erau „economice", ci „comerciale", economia era asociată cu dreptul. În unele țări această situație putea fi întîlnită și cîteva decenii mai tîrziu. Pe atunci activitățile economice erau în mod covîrșitor spontane și se reglau pe piață. Astăzi, nu numai în țările socialiste, dar și în cele capitaliste, o bună parte, și uneori prioritară, a activității economice este reglată conștient. Există numeroase discipline și tehnici economice — de prognoză, de cercetare a pieței, de statistică, de planificare, de reglare a creșterii, a echilibrului între sectoarele economiei, de programare, cu un aparat matematic foarte complicat. Pentru lucrările sale de „econometrie", Ragnar Frisch a primit premiul Nobel. Același premiu l-a primit Wassily Leontief pentru metoda sa „input-output". Ca să nu mai pomenim de faptul că și în veacul trecut, lăsînd la o parte pe alții, Marx făcuse în lucrarea lui „Capitalul" o cercetare economică, a cărei valoare, în ciuda unor adversități, este astăzi unanim recunoscută.

Tot o remanență pare a fi identificarea economist-neproductiv. Desigur există personal direct și indirect productiv. Dar, în condițiile actualei diviziuni a muncii, ale proporțiilor producției moderne, caracterului social al acesteia, planificatorul sau organizatorul nu poate fi oare foarte productiv atunci cînd printr-o metodă, tehnică sau soluție poate aduce cîteva sute de mii și de ce nu și milioane? Bineînțeles, în cadrul unor proporții raționale și neapărat în condițiile de folosire a economistului la nivelul competenței conferită de pregătirea sa.

S. ANGHEL

Curier

CLEMENTA GIREHDA, C.A.P. Trușești, Botoșani. — Vă mulțumim pentru aprecierile făcute la adresa revistei noastre. O parte din lucrările solicitate v-au fost expediate. Pentru a putea obține cărțile pe care le vom edita în 1974, vă rugăm să încheiați abonamente la cel mai apropiat oficiu poștal.

● **CRISTIAN MIHAI, Viperești, Buzău** — Avînd numai patru ani vechime ca muncitor calificat nu puteți ocupa funcția de tehnician, întrucît nu sînteți absolvent al liceului industrial. Puteți fi însă promovat, cu respectarea prevederilor art. 23 din Legea nr. 12/1971, în categoria a IV-a de calificare. Pentru absolvenții școlilor profesionale care sînt — în același timp — și absolvenți ai învățămîntului mediu, condiția de vechime în meserie pentru promovarea în categorii tarifare este aceea prevăzută în anexa I la legea sus menționată — pentru muncitorii din grupa a IV-a, respectiv pentru cei care au absolvit un curs de specializare postliceală.

● **ILEANA PETRUȚIU, Mediaș** — Cît timp îndatorirea de a ține evidența contabilă a cantinei-restaurant, și a chioșcului alimentar al întreprinderii în care lucrați face parte din sarcinile dv. de serviciu, n-aveți dreptul la o remunerare separată pentru această activitate pe care o desfășurați în timpul programului de muncă. Desigur că, la stabilirea celorlalte sarcini de serviciu în cadrul compartimentului de contabilitate, trebuie să se țină seama și de volumul suplimentar de lucrări.

● **VIRGIL TRIFA, Oravița** — Avizul Ministerului Muncii cu nr. 22.051/1970, s-a dat înainte de aplicarea Legii nr. 12/1971. Soluția adoptată în prezent în cazul absolvenților învățămîntului mediu care, la data aplicării decretelor de reorganizare, ocupau — cu respectarea prevederilor legale în vigoare — o funcție de conducere pentru care era prevăzută cerința absolvirii studiilor superioare și care au fost trecuți în funcții de execuție la care este prevăzută cerința studiilor superioare a fost publicată în suplimentul nostru nr. 4.

V. IORDĂCHESCU, Craiova; EUGENIU ENĂCEANU, București; LEPRI T. LIVIU, Drobeta Turnu Severin; F. ȚAPU, Argeș — În suplimentul nostru din această săptămînă prezentăm soluțiile la întrebările dv.

● **ION P. NICOLESCU, Davidești, Argeș** — Întrucît funcția de calculator principal nu se consideră economică, la data referatului prin care se propunea promovarea dv. în funcția de contabil principal nu îndepliniați condiția de vechime minimă în specialitate de 5 ani în funcții economice. Faptul că, în perioada în care ați fost încadrat în funcția de contabil principal, ați efectuat lucrări din resortul contabilității, nu justifică și nu dă posibilitatea conducerii unității să deroge de la condiția de vechime minim necesară. Întrucît, între timp, ați împlinit însă această condiție, puteți fi promovat, cu respectarea prevederilor Legii nr. 12/1971, prin examen sau concurs, în funcția de contabil principal.

● **GHEORGHE CRISTESCU, Titu** — Perioada în care ați activat ca lucrător cu muncă politică în domeniul economic se consideră desfășurată în funcții cu studii superioare, chiar dacă, în perioada respectivă, nu erați absolvent al învățămîntului superior, pe care l-ați terminat în anul 1973. Față de cele de mai sus, în urma eliberării din funcția de lucrător politic, în condițiile menținerii vechimii neîntrerupte în muncă (și în aceeași unitate), era posibil, astfel cum se prevede în art. 68 din Legea nr. 12/1971, să fiți încadrat într-o funcție economică pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare. Vechimea în activitatea desfășurată ca lucrător politic se consideră vechime în specialitate.

● **MIHAI D. ANTOCI, Iași** — Modificarea contractului dv. de muncă a fost efectuată în urma unei dispoziții normative, obligatorii atît pentru unitate cît și pentru salariați. Termenul de trei luni, de menținere a salariului tarifar lunar de încadrare avut, este prevăzut expres de lege și nu poate fi modificat în funcție de data comunicării măsurii luate în aplicarea dispozițiilor normative la care vă referiți.

PAMFIL Nicu, Arad — Salarizarea personalului de specialitate — de execuție — cu studii superioare și cu studii medii — este stabilită diferențiat, pe ramuri ale economiei naționale. Față de această reglementare, ca să vă putem comunica salariile tarifare prevăzute pentru funcția ce o dețineți, este necesar să ne comunicați ramura din care face parte unitatea unde sînteți încadrat sau anexa la H.C.M. nr. 914/1968 pe baza căreia sînt stabilite salariile în unitate. Salariile prevăzute pentru revizorul contabil — cu studii superioare — sînt mai mari cu două clase față de cele prevăzute pentru cel cu studii medii.

NICOLAE Stere, Iași — Organul de conducere a unității avea posibilitatea ca, odată cu încadrarea dv. ca economist de fermă, să vă acorde gradația I a salariului tarifar prevăzut pentru această funcție. Așa cum arătați, aveați vechimea necesară și, inițial, ați mai avut această gradație. Această posibilitate, întemeiată pe prevederile Circularei Ministerului Muncii nr. 170001/1970, nu constituia însă o obligație pentru unitate, astfel că, din acest punct de vedere, salarizarea la nivelul de bază nu contravine dispozițiunilor legale.

STERE Ion, Cluj — Pentru economiștii care lucrează în gospodăriile agricole de stat, salariul tarifar — la nivelul de bază — este stabilit, după ultima majorare, la 2 000 lei lunar. Întrucît numai contabilii șefi din cooperativele agricole de producție sînt retribuiți de stat, restul personalului economic fiind retribuit de cooperativele unde lucrează, organul de conducere are posibilitatea să vă stabilească acest salariu, fără însă să aibă obligația respectivă. Dacă ați fost transferat în interesul serviciului, îndeplinind atribuțiuni din specialitatea în care v-ați pregătit, perioada cît lucrați la contabilitatea cooperativei se include în stagiul de trei ani.

←

meniile politic, economic, științific, tehnologic și cultural; de a dezvolta, pe baze reciproc avantajoase, colaborarea economică în multiple domenii, de a extinde schimburile comerciale, perfecționînd metodele și instrumentele desfășurării acestora și de a extinde cooperarea industrială în scopul valorificării depline a resurselor lor naturale; de a facilita și încuraja dezvoltarea schimburilor și de a perfecționa căile de cooperare în domeniile învățămîntului, pregătirii de cadre, științei, culturii, artelor și sportului, promovînd, prin aceasta, înțelegerea și prietenia dintre popoarele celor două națiuni.

O primă concretizare a acestor intenții a constituit-o semnarea, cu prilejul vizitei, a mai multor acorduri și înțelegeri de cooperare economică între cele două țări, în domeniile minieritului, metalurgiei, industrializării lemnului, prelucrării cauciucului natural etc.

Aceeași atmosferă de cordialitate și stimă reciprocă, aceeași dorință comună de a contribui la adîncirea și extinderea relațiilor bilaterale, la consolidarea unui climat de pace, înțelegere și colaborare în lume au caracterizat și vizita șefului statului român în Argentina, vizită care — la închiderea ediției noastre — continuă. Sentimentele cu care a fost întîmpinat în această țară președintele Nicolae Ceaușescu sînt grăitor reflectate de cuvintele de bun sosit pe care i le-a adresat președintele Juan Domingo Peron: „Vă mulțumesc profund pentru amabilitatea pe care ați avut-o venind aci, pentru a vă putea îmbrățișa, ceea ce vă datorez de cîțiva ani. Vă rog să vă simțiți aici ca în propria dumneavoastră casă. Sîntem aici spre a face totul pentru dumneavoastră. Va fi pentru noi o imensă plăcere să vă arătăm puținul pe care îl avem și să vă acordăm atenția, cu totul deosebită, pe care dumneavoastră o meritați cu prisosință".

Înmînîndu-i înaltului oaspete cheia de aur a orașului Buenos Aires, primarul Jose Embrioni exprima, la rîndul său, în cuvinte calde, sentimentele de adîncă prietenie pe care poporul argentinian le nutrește față de poporul român: „Primindu-vă, cinstim la întreaga sa valoare înalta reprezentare pe care o exercitați într-o țară ca România, care este pămînt al latinității fixat în inima Europei, ca legătură între Orient și Occident. În aceste momente, cele două țări ale noastre se caracterizează prin faptul că au în fruntea lor conducători de popoare care luptă permanent pentru demnitatea omului și bunăstarea popoarelor lor".

Toate aceste momente, bogate în semnificații, cărora, fără îndoială, li se vor adăuga în zilele următoare multe altele, stau mărturie succesului deplin al acestei noi misiuni de pace și colaborare, dusă cu strălucire la îndeplinire de omul al cărui nume se identifică organic cu țara, cu destinul ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

economie națională

● Realizările constante — efect al organizării temeinice a producției.
● Propriile lipsuri se repercutează în lanț și asupra altor unități. În ce proporții?
● De ce nu se rezolvă problemele interne ale Centralei de către proprii ei factori de decizie ?

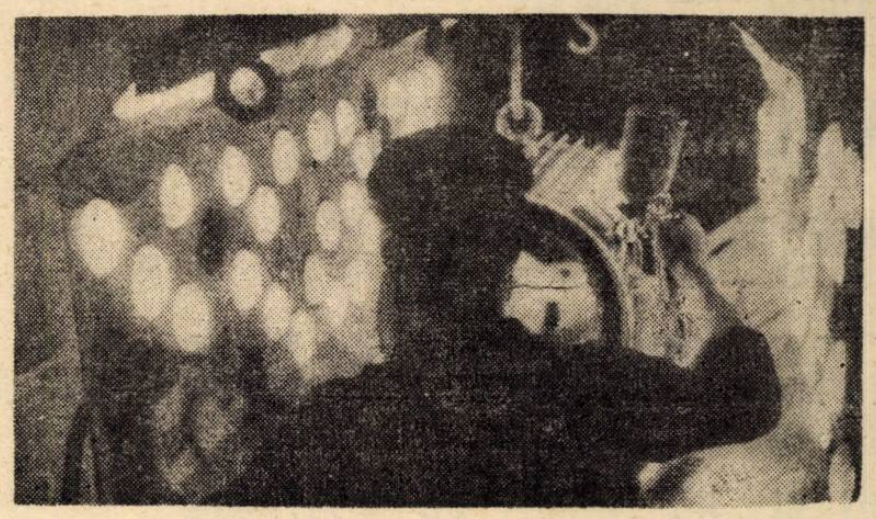

Răspunderea unanimă pentru respectarea strictă a cerințelor tehnologiilor de fabricație — condiție a realizării de produse de un nivel tehnic ridicat

PLAN — ANGAJAMENTE

RITMICITATEA ESTE O PREOCUPARE „RITMICĂ"?

ÎNDEPLINIREA ritmică a sarcinilor de plan constituind o cerință de prim ordin pentru fiecare colectiv, pentru fiecare om al muncii, ne-am propus să urmărim în cîteva întreprinderi industriale felul în care s-au realizat sarcinile de plan pe primele 2 luni ale anului 1974 și să desprindem factorii care au influențat — pozitiv sau negativ — rezultatele (vezi tabelele nr. 1 și 2).

Din situația prezentată rezultă că dacă în prima lună a anului numai două din cele 4 unități investigate **avea restanțe la producția fizică,** în februarie numărul unităților care au restanțe la acest indicator a crescut la trei. Întreprinderea „Dîmbovița" continuă și în februarie să aibă restanțe la producția fizică, deși avea planificată recuperarea integrală a rămînerilor în urmă. Faptul că și-a îndeplinit sarcinile la producția globală și pe luna în curs, nu constituie o circumstanță atenuantă pentru acest colectiv. Întreprinderea „Timpuri Noi" a înregistrat în februarie restanțe, anihilînd complet realizările bune ale lunii precedente. Întreprinderea de vagoane-Arad nu a recuperat restanța din ianuarie. Numai întreprinderea bucureșteană „Automatica" continuă cu consecvență îndeplinirea sarcinilor planificate.

De altfel și ceilalți indicatori — producție globală și producție marfă — arată că, în general, la aceste întreprinderi rezultatele sînt mai puțin bune decît în luna precedentă. Care sînt cauzele ?

NUMITORUL lor este comun : nerespectarea disciplinei tehnologice și a muncii. La întreprinderile „Timpuri Noi" și „Dîmbovița", de pildă, productivitatea muncii nu s-a îndeplinit decît în proporție de 94,5% și, respectiv, 98%, ceea ce, bineînțeles, a avut repercusiuni asupra realizărilor de plan. Această situație este generată de faptul că timpul de muncă nu a fost folosit în mod judicios, că utilajele au fost utilizate cu randament scăzut. Bunăoară, la „Timpuri Noi" numărul absențelor nemotivate a crescut în luna februarie cu 15% față de luna precedentă, iar la „Dîmbovița" cu 12%.

Un loc important îl ocupă și cauzele de natură **organizatorică.** Bunăoară, utilajele sînt insuficient folosite, deoarece nu se acordă atenția cuvenită întreținerii și reparațiilor periodice, fapt care conduce la o serie de „căderi" neprevăzute ale acestora. La întreprinderea „Dîmbovița", în zilele în care toate benzile funcționau la întreaga capacitate, se obțineau, peste planul fizic, un plus de 300—400 de perechi de încălțăminte, ca apoi imediat după o zi-două să se înregistreze un minus de 500—600 perechi față de programul zilnic.

ÎN LEGĂTURĂ cu restanțele înregistrate trebuie să scoatem în evidență și o serie de criterii **obiective.** Bunăoară, Întreprinderea „Timpuri Noi" are **greutăți în aprovizionarea cu unele piese și subansamble**

Tabelul nr. 1

Realizări în luna ianuarie

Întreprinderea	Producția fizică realizat (buc.)	± —	Producția globală %	Producția marfă %	Productivitatea %	Indicele de utilizare a utilajului %	Folosirea timpului maxim disponibil %
Timpuri Noi	20 motoare 100 CP	—	104,5	100,1	100,3	85,4	94
Automatica	—	—	102	101,5	101,1	75	91
Vagoane Arad	—	7 vagoane	100	97	97,3	71	80
Dîmbovița	—	15 000 perechi pantofi bărbătești	100	100	105	56	89

Tabelul nr. 2

Realizări în luna februarie

Întreprinderea	Producția fizică realizat (buc.)	± —	Producția globală %	Producția marfă %	Productivitatea %	Indicele de utilizare a utilajului %	Folosirea timpului maxim disponibil %
Timpuri Noi	— 15 motoare 115 CP		90	81	94,5	78,6	89,2
Automatica	—	—	103	102	100	74	91
Vagoane Arad	—	—	100	100	101	72,8	90
Dîmbovița	—	10 000 perechi pantofi bărbătești și damă	100	96	98	55	90

Dintre toate întreprinderile investigate, numai la „Automatica" s-a înregistrat o sensibilă constanță, fapt care dovedește o **preocupare susținută pentru pregătirea producției,** pentru **asigurarea tuturor condițiilor tehnologice și organizatorice necesare obținerii unei producții ritmice.** De exemplu, deși nu s-au înregistrat îmbunătățiri, indicele de folosire a utilajelor și a timpului de muncă au fost, în mod constant, factorii care au asigurat obținerea unei ritmicități a producției. Dar unitatea bucureșteană, care a lansat chemarea la întrecerea socialistă, trebuie să intensifice acțiunile pentru a folosi utilajele la cel puțin 85%, așa cum și-a propus, iar pentru întărirea disciplinei se cere desfășurată o mai intensă muncă politico-educativă, în așa fel încît să se obțină o folosire a timpului maxim disponibil în proporție de cel puțin 95—96%.

Îmbucurătoare este creșterea producției înregistrată la întreprinderea „Vagonul" Arad, creștere datorată, în special, sporirii productivității muncii prin eliminarea timpilor „morți", la uzinaj și montaj, organizării pe bază de grafice a alimentării punctelor de lucru. Deși începutul este bun, colectivul arădean mai trebuie să facă mult pentru a se situa în rîndul întreprinderilor fruntașe. Este vorba, în special, de **eliminarea definitivă a lipsurilor care se înregistrează încă la folosirea mașinilor-unelte printr-o mai bună întreținere a acestora.**

Este necesar ca factorii de conducere din centralele industriale interesate, conducerile unităților care întîrzie să-și îndeplinească obligațiile contractuale, să depună eforturi susținute pentru a se adopta soluții operative de rezolvare efectivă încît și aceste unități economice să-și poată îndeplini sarcinile de plan. Se impune, totodată, o angajare mai activă din partea colectivelor unităților restante pentru a rezolva problemele de natură internă, pentru a întări disciplina la locul de muncă, pentru a folosi utilajele și instalațiile la întreaga lor capacitate.

ec. A. VALAHU

SĂPTĂMÎNAL

un grafic comentat

Consumul de energie electrică în utilizări casnice

O REFLECTARE a drumului parcurs de poporul nostru pe scara civilizației o regăsim și în dinamica consumului de energie electrică pentru iluminat și utilizări casnice. Luînd ca bază anul 1955, se constată că, în intervalul de aproape 19 ani, **consumul a crescut de peste 18 ori, ceea ce reprezintă o creștere medie anuală egală cu întregul consum al anului 1955** (vezi graficul nr. 1). De altfel, evoluția numărului de abonați pentru consum gospodăresc este grăitor : **între 1960—1970 a crescut de peste 2 ori, iar între 1960—1974 de peste 3 ori** (vezi graficul nr. 2).

Creșterea consumului de energie pentru iluminat și utilizări casnice pe abonat, a urmat o linie ascendentă, **ajungînd la nivelul anului 1973 să reprezinte o creștere de 2,5 ori față de 1960.** Această creștere este urmarea directă a utilizării în număr din ce în ce mai mare în gospodării a unor aparaturi electrice de folosință îndelungată (frigidere, televizoare, mașini de spălat, aparate de radio, aspiratoare, mașini electrice, de cusut etc.). **Numai în decurs de doi ani** (1970—1972) **gradul de dotare cu aparatură electrică la 100 gospodării, a crescut cu 36% la televizoare, cu 23% la frigidere, cu 21% la mașini de spălat, cu 11% la aparate de radio.**

O asemenea creștere numerică a abonaților, a aparaturii folosite și a consumului lor de energie electrică nu putea avea loc fără asigurarea unei puternice baze energetice (hidrocentrale, termocentrale, linii de transport și distribuție, echipament energetic etc.), pentru care statul a alocat însemnate resurse materiale și financiare.

Cantitatea de energie electrică pe abonat va continua să crească și în anii viitori, pentru că va spori, în continuare, gradul de dotare a gospodăriilor. Măsurile luate în cursul anului 1973 privind raționalizarea consumului de energie electrică, se vor regăsi în folosirea unor becuri de putere corespunzătoare locului de iluminat, a unor aparate electrice casnice care să consume din ce în ce mai puțină energie electrică (de exemplu frigidere cu motor electric consumă de circa 3 ori mai puțină energie electrică decît cele cu rezistență, noi aparate de radio și televizoare cu un grad mai mare tranzistorizate al căror consum este mai redus cu 25—30% ș.a.).

Aducerea la îndeplinire și în domeniul utilizării casnice a prevederilor Decretului nr. 620/1973 în legătură cu folosirea mai judicioasă a combustibililor și energiei va contribui la amplificarea programului de electrificare a țării, cu consecințe favorabile în toate sectoarele de activitate.

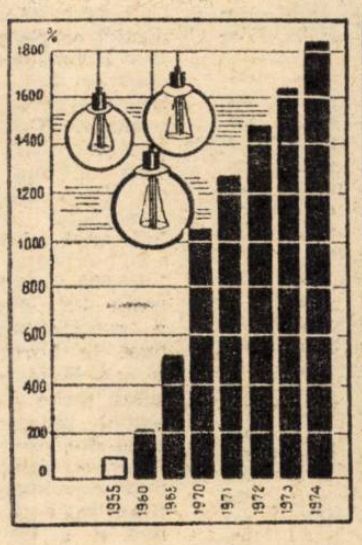

Graficul nr. 1. — **Dinamica consumului de energie electrică pentru iluminat și utilizări casnice (în KWh).**

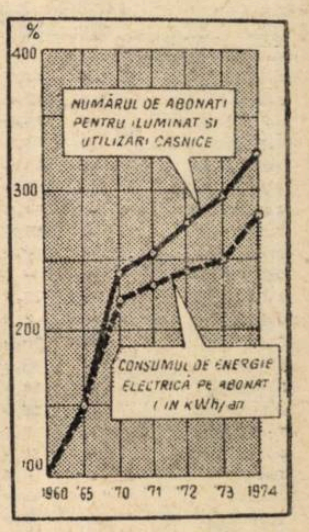

Graficul nr. 2. — **Evoluția numărului de abonați și a consumului de energie electrică pentru iluminat și utilizări casnice pe abonat.**

CUNOAȘTEȚI ADEVĂRATELE DIMENSIUNI ECONOMICE ALE MICROPARTICULELOR DE LEMN ?

P. A. L.-UL, UN PRODUS CU VERITABILĂ ASCENSIUNE ÎN PRODUCȚIE ȘI CONSUM

INDUSTRIA plăcilor aglomerate, ultima din familia produselor lemnoase stratificate, deși este cea mai nouă, totuși în ultimele două decenii a luat o dezvoltare extraordinară în lume, fiind caracterizată printr-un potențial foarte avansat de valorificare complexă a materiei prime lemnoase. Prima instalație pentru fabricarea industrială a plăcilor din particule aglomerate a fost construită la Bremen în anul 1941 și utiliza ca materie primă așchii de mold, aglomerate cu rășină fenolică, dînd o producție zilnică de 10 tone.

În anii de după cel de al doilea război mondial au urmat cercetări asidue pentru perfecționarea acestui nou produs, descoperindu-se posibilitatea de a se folosi rășini pe bază de uree, stabilindu-se totodată că se pot obține însemnate economii de liant dacă se utilizează particule omogene calibrate în locul așchiilor eterogene. S-a descoperit, de asemenea, că numeroase specii de foioase, printre care mesteacănul, fagul, salcia și plopul, pot fi utilizate cu aceleași rezultate calitative ca și speciile de rășinoase (pinul și molidul).

Începînd cu 1946 are loc o expansiune a industriei PAL-ului în R. F. Germania, Elveția, Marea Britanie, R. S. Cehoslovacă etc., folosind lemnul ca materie primă de bază. Între timp, cercetările și experimentările au arătat că pentru producerea plăcilor aglomerate se pot folosi și unele reziduuri agricole, cum sînt puzderiile de in și cînepă, spre a înlocui lemnul. Prima fabrică de plăci aglomerate pe bază de puzderii de in a fost pusă în funcțiune în Belgia în 1947. Acest exemplu a fost urmat repede și de alte țări, construindu-se noi fabrici în R. P. Ungară, Franța, R. P. Polonă, R. S. Cehoslovacă etc.

În 1956 numărul total al unităților producătoare de plăci din particule aglomerate era de aproximativ 175 din care 160 utilizau ca materie primă lemnul, iar 15 foloseau puzderiile de in și cînepă. Se remarcă, de asemenea, faptul că aproape întreaga producție europeană de PAL din acel an era concentrată practic în țările continentale, partea ce revenea Scandinaviei și Europei răsăritene era aproape neglijabilă în acea vreme. Republica Federală Germania deținea o treime din producția europeană și un sfert din producția mondială de atunci. Belgia, Danemarca, Republica Democrată Germană, Italia, Olanda, Elveția și Anglia — toate țări importatoare de lemn — dețineau în bloc o producție de 280 mii mc, adică un sfert din producția mondială de PAL.

DACĂ CEL CE PRIVEȘTE un obiect fabricat din cherestea sau din placaj, s-ar gîndi cît de mică este partea din arborele doborît în pădure care se regăsește în produsul finit, și-ar da seama de superioritatea pe care o prezintă din acest punct de vedere plăcile din particule aglomerate din lemn, care permit utilizarea aproape completă a acestei prețioase materii prime, pentru obținerea căreia se așteaptă multe decenii sau chiar secole.

Într-adevăr, randamentul de debitare a buștenilor de gater în cherestea este de 42—60%, iar cel al buștenilor de derulaj în placaj de 28—46%, materiile prime respective fiind și de calități foarte înalte. La rîndul său, coeficientul de utilizare al cherestelei de fag în producția de mobilă nu trece de 0,400, iar la cheresteaua de rășinoase pentru construcția de vagoane variază între 0,450 și 0,550. În schimb, **industria plăcilor aglomerate din lemn și cea a plăcilor fibrolemnoase conțin soluția mult căutată a utilizării lemnului de dimensiuni reduse, în special a celui de calități inferioare și oferă posibilitatea valorificării deșeurilor rezultate din prelucrarea lemnului, ieftinind în acest mod prețul de cost al produsului rezultat.** Expansiunea producției de PAL se explică prin rentabilitatea sa crescută cît și de investițiile relativ mai reduse pentru fabricile de PAL în comparație cu cele de PFL.

Producția mondială de plăci din particule aglomerate era de 2 000 000 tone în 1960. În anul 1972 numai producția europeană de PAL a crescut la peste 9 800 000 tone. Supremația producției în Europa este deținută în acest domeniu de R.F. Germania ca nivel absolut, care fabrică aproape o treime din producția europeană de PAL, iar ca nivel relativ, raportat la populație în anul 1972, primele țări sînt : Finlanda (98,3 kg/1 loc), Belgia (75,6 kg/1 loc), Austria (56,1 kg/1 loc) și Suedia (49,0 kg/1 loc), iar R.F. Germania se situează pe locul al V-lea (46,4 kg/1 loc). Media europeană a producției ce revenea la un locuitor în anul 1970 a fost de 15,9 kg adică de aproape cinci ori față de cea mondială. În tabelele 1 și 2 se prezintă producția și exportul de PAL în țările europene și pe total mondial în perioada 1950—1970.

În ultimul deceniu aceste plăci au făcut obiectul unui comerț internațional destul de activ. Astfel, în anul 1970 circa 1 000 000 tone s-au exportat din țările europene și 1 600 000 tone în anul 1972, adică aproximativ 16% din totalul producției de PAL a continentului nostru. Importatoare mari în Europa s-au menținut constant Marea Britanie, Olanda și Danemarca, adică țările sărace în păduri și cu potențial industrial ridicat. Consumul de plăci din particule a crescut în mod similar și paralel cu producția, cele mai mari consumatoare ca volum pe locuitori fiind în anul 1972 Finlanda (55,1 kg/1 loc), R. F. Germania (48,7 kg/1 loc), Danemarca (45,7 kg/1 loc), Suedia (38,8 kg/1

Tabelul nr.1

PRODUCȚIA DE P.A.L. (INCLUSIV PUZDERII DE IN ȘI CÎNEPĂ) A ȚĂRILOR EUROPENE

TARA	PRODUCȚIA - mii tone - 1950	1960	1970	1972
I. ȚĂRI EUROPENE				
Austria	1,0	40,8	299,4	420
Belgia	3,0	119,0	589,2	758
R.P.Bulgaria	-	14,0	130,0	138
R.S.Cehoslovacă	1,0	21,9	169,4	202
Danemarca	-	19,0	123,6	178
R.F.Germania	5,0	567,8	2238,0	2860
R.D.Germană	-	64,0	419,0	437
Finlanda	-	55,6	247,3	455
Franța	-	137,9	726,3	1023
Grecia	-	-	30,0	71
R.P.Ungară	-	13,1	76,1	72
Irlanda	-	2,0	39,6	86
Italia	-	30,0	570,0	1040
Olanda	-	39,0	67,3	43
Norvegia	-	18,0	129,0	182
R.P.Polonă	-	18,8	218,1	244
Portugalia	-	7,8	62,3	113
R.S.ROMÂNIA	-	31,3	204,1	325
Spania	-	4,9	234,0	275
Suedia	-	46,0	245,1	398
Elveția	-	52,0	196,7	199
Marea Britanie	-	35,3	191,2	175
R.S.F.Iugoslavia	-	5,2	126,4	173
TOTAL EUROPA (fără URSS)	10,0	1343,4	7332,1	9807
II. U.R.S.S.	-	105,0	1267,0	-
III. TOTAL MONDIAL	20,0	2005,0	12160,0	-

ing. Ilie DINCĂ
director adjunct
MATMCGFF

(Continuare în pag. 12)

BĂTRÎNII noștri spuneau: „Buturuga mică răstoarnă carul mare", CERCETĂTORII au dovedit : Așchiile de lemn se articulează într-un produs nou, de dimensiuni... impresionante !

LEMNUL LAMELAT ÎNCLEIAT

ÎN CONDIȚIILE penuriei de materiale generatoare de energie, **lemnul** *este din nou în atenția specialiștilor de pretutindeni — ca un potențial înlocuitor eficient, datorită multiplelor sale utilizări. Oțelul, cimentul folosite în construcțiile din beton armat, fiind mari consumatoare de energie în timpul procesului de fabricație, au provocat reconsiderări în lumea tehnicienilor, căutîndu-se soluții de înlocuirea lor cu sortimente noi pentru a căror producție necesarul caloric unitar este inferior materialelor clasice.*

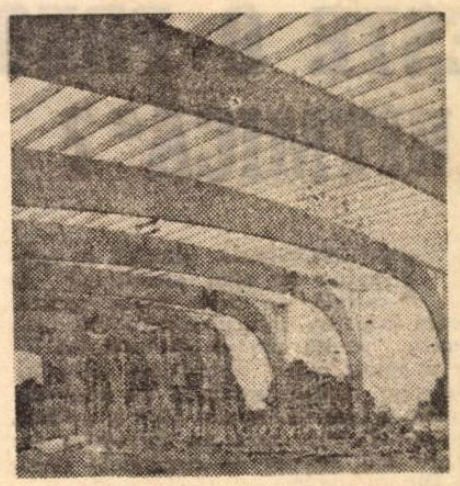

Cadre din lemn lamelat cu 4 articulații

ÎN CAZUL obiectivelor cu deschideri mari între punctele de reazem cuprinse în planurile de investiții, cum este cazul complexelor administrative și comerciale, social-culturale, hale industriale, agrozootehnice, lucrări speciale etc. — unde funcțional nu sînt recomandabile puncte intermediare de sprijin — lemnul s-a dovedit un material ideal de construcție. Pe plan mondial și național au fost concepute utilaje de mare productivitate și o tehnologie de producție corespunzătoare cu care s-au realizat diferite **profile din lemn lamelat încleiat, material nou cu proprietăți deosebite.**

În rezumat, tehnica de lucru constă în asamblarea în lung a cherestelei indiferent de dimensiune, prin intermediul îmbinării în „dinți pană" încleiați la cald sau la rece cu adezivi puternici, realizînd „panglici" de orice lungime; suprapunerea acestora după rindeluirea pe fețe, acoperirea lor cu același adeziv și presarea manuală sau mecanică în tipare de forme diferite sînt operații care conduc la obținerea unor elemente de rezistență, drepte (grinzi, stîlpi) sau curbe (semicadre, arce) avînd secțiuni dreptunghiulare, cu lățime constantă și înălțime variabilă (maximă în dreptul curbelor și minimă la vîrf), iar lungimea (deschiderea) conform calculelor

Introducînd sistemul constructiv articulat s-au realizat obiective cu 109 m distanță între punctele de reazem fără stîlpi intermediari ; utilizînd cabluri de oțel ancorate s-au montat „pînze" de acoperiș cu lungimea peste 120 m, iar în S.U.A se tinde spre 200 m.

Adezivul pe bază de fenol-rezorcin-formaldehidă aplicat la temperatura mediului ambiant a halei de fabricație, conferă lemnului lamelat o mare rezistență la solicitările normale ale construcțiilor, făcîndu-l competitiv față de betonul armat sau profilele metalice asamblate. Superioritatea cleiului utilizat elimină folosirea cuielor, șuruburilor, buloanelor cu care, altădată se realizau piesele de mare solicitare în construcțiile cu deschideri largi. Mașinile-unelte care intervin pe flux sînt puține ca număr și simple ca tehnicitate. Transportul pe distanțe mari este asigurat de căile ferate sau camioanele amenajate cu peridoc.

Simplitatea tehnologică a noului produs trebuie să fie compensată însă cu exactitatea execuției deoarece se impun toleranțe foarte strînse de fabricație fără ca această exigență să implice o calificare deosebită a muncitorilor. În țara noastră în funcție de nivelul tehnic proiectat, utilajele fixe se pot procura integral de la I.M. Roman, iar dispozitivele ajutătoare se confecționează în ateliere proprii ale oricărei fabrici, în cadrul acțiunii de autoutilare.

Substanțele chimice de prezervare a lemnului contra microorganismelor, focului, umidității, aciditații sînt în întregime de fabricație românească. Montarea elementelor lamelare în construcții se face folosind piese metalice îmbulonate la articulații sau ansamblările fixe, iar punctele de reazem sprijină pe fundații de beton armat, cuzineți sau tip „pahar" ; stîlpii de capăt, panele, pot fi din lemn masiv, lamelar sau din profile metalice : produsele cu care noul material stratificat se asociază în diferite structuri sînt : placajul, plăcile aglomerate și fibrolemnoase, azbocimentul, aluminiul, fibrele de sticlă pentru armare, etc.

Așa cum rezultă din tabelul nr. 1 în comparație cu soluțiile aplicate astăzi în construcțiile din beton armat, introducerea elementelor portante din lemn lamelat încleiat la anumite obiective ar reduce substanțial consumurile actuale necesare realizării unui cadru de rezistență și anume cu : 59% din volumul pieselor, 91% din greutatea lor, 31% din valoarea de procurare a materialelor, 69% din valoarea montajului, 51% din valoarea investiției

Greutatea proprie a pieselor (care scade cu 91%) influențează favorabil dimensionarea secțiunilor respective, al fundațiilor, transportul — la și în interiorul șantierului.

Astăzi, elementele de rezistență din lemn lamelat încleiat se utilizează pe toate meridianele globului, în țări cu și fără materie primă indigenă ca : Anglia, Australia, Austria, Africa de Sud, Belgia, Canada, Elveția, Finlanda, Franța, India, Japonia, Noua Zeelandă, Olanda, R.F. Germania, S.U.A., U.R.S.S. etc. unde au apărut în acest scop și standarde.

Folosind cherestea de orice specie, dimensiune, calitate, lemnul lamelat a preocupat și pe specialiștii din ICPIL — Institutul de cercetări și proiectări pentru industria lemnului — București, încă din 1961, realizînd în sectorul zootehnic peste 6 000 m² de construcții cu elemente lamelare destinate crescătoriilor de animale. Experimentările au fost reluate în 1973 în colaborare cu Întreprinderea de prelucrare a lemnului Gheorghieni, producîndu-se la fabrica Ditrău pentru prima dată în țara noastră cadre cu 3 articulații avînd deschiderea de 30 m fără stîlpi intermediari. Cercetările vor continua în 1974 dată fiind importanța economică a acestui nou sortiment a cărui tehnologie se poate organiza în suprafețele industriale existente ale fabricilor de cherestea sau ambalaje care își vor reduce activitatea ca

Tabelul nr.1

Date tehnico-economice comparative pentru un cadru portant de 36 m deschidere din beton armat prefabricat față de lemnul lamelat încleiat

Specificații	U/M	Beton armat prefabricat stîlp margi-nal total	stîlp central	grindă acoperiș total	Total beton armat (3+4+5)	Lemn lamelat încleiat total	Reducerea obținută % (col 6-7)x100
1	2	3	4	5	6	7	8
-- Piese necesare unui cadru	nr	2	1	2	5	2	60
- Simbolul piesei	-	-	S_3	G-26	-	-	-
- Catalogul	-	-	-	-	-	-	-
- Volumul pieselor	m^3	2,468	1,288	7,420	11,176	4,60	59
- Lungimea pieselor	m	11,80	5,90	36,00	53,70	46,00	15
- Greutate totală	kg	6420	3350	19360	29130	2760	91
din care:							
a) oțel rotund	kg	248	152	1528	1928	-	-
b) " laminat	kg	24	22	114	160	-	-
- Marca betonului	B	-	250	-	-	-	-
- Valoarea de procurare	lei	3130	1831	18336	23297	16100	31
- Valoarea montajului	lei	4188	2094	18200	4482	7670	69
din care:							
a) materiale	lei	1024	512	190	1726	1250	28
b) manoperă	lei	908	454	2458	3820	2120	45
c) utilaj	lei	2256	1128	15552	18936	4300	77
- Valoarea totală	lei	7318	3925	36536	47779	2377o	51

dr. ing. Nicolae GEORGESCU
ICPIL București

(Continuare în pag. 12)

CONCEPȚIA partidului nostru despre rolul femeii în societate derivă din ideologia sa, din programul său revoluționar, care urmărește crearea bazei materiale și spirituale pentru dezvoltarea multilaterală a personalității, emanciparea femeii fiind socotită ca o condiție a emancipării general-umane. Orînduirea socialistă a asigurat femeii un statut social-politic net superior celui existent în orînduirile sociale anterioare, a instituit cadrul economic, social, moral, care îi permite să-și afirme aptitudinile și capacitatea creatoare, aducîndu-și o contribuție remarcabilă în toate sectoarele de activitate. Femeile reprezintă 44,7% din populația ocupată în economia națională; în industrie proporția femeilor este de 32,4%, în agricultură 59,7%, în telecomunicații 46,4%, în circulația mărfurilor 48,5%, în învățămînt, cultură și artă 62%, în domeniul ocrotirii sănătății și asistenței sociale 71,6%. Există ramuri de activitate — mai ales în industria ușoară (textile, confecții) — unde femeile reprezintă 70—80% din totalul salariaților, avînd rolul hotărîtor în îndeplinirea planului de producție.

Documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 au indicat cu claritate **direcțiile de acțiune pentru creșterea rolului femeii în viața socială, politică și economică a țării.** *Reflectînd importanța pe care o acordă acestei probleme, însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea sa, a subliniat însemnătatea* **teoretică și practică, concepția** *științifică profund umanistă a partidului nostru cu privire la faptul că femeia, ca cetățean cu drepturi și răspunderi egale, trebuie să-și găsească locul în viața socială, politică și economică, în raport cu capacitatea și posibilitățile* **ei reale, iar societatea trebuie să-i creeze condiții favorizante** *care să-i permită să îmbine armonios rolul ce îi revine ca mamă și soție, cu acela de participantă activă la eforturile întregului popor pentru progresul rapid și necontenit al patriei noastre. Pe baza acestei concepții de principiu, s-au trasat sarcini concrete organelor și organizațiilor de partid, organelor de stat, organizațiilor de masă și obștești.*

În urma indicațiilor date de Secretariatul C.C. al P.C.R. în ședința din 21 august 1973, Ministerul Muncii, Ministerul Educației și Învățămîntului, Ministerul Sănătății, Uniunea Generală a Sindicatelor și Consiliul Național al Femeilor au întocmit un **program** *cuprinzînd un ansamblu de măsuri ce urmează să fie aplicat în mod eșalonat, începînd din acest an. Programul a fost aprobat de conducerea superioară de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu personal acordînd o mare atenție modului în care se înfăptuiește hotărîrea Plenarei din 18—19 iunie 1973.*

FEMEII — DEPLINĂ CONSIDERAȚIE ECONOMICĂ, POLITICĂ ȘI SOCIALĂ

prof. dr. ing. Suzana GĂDEA
președinta Consiliului Național al Femeilor

● Condiții favorizante pentru atragerea în muncă

DIN ANALIZA ocupării forței de muncă în întreaga economie, în profil teritorial sau pe diferite ramuri de activitate, a reieșit că pentru îndeplinirea programului de dezvoltare economică și socială a patriei noastre în anii următori, trebuie să crească substanțial ponderea femeilor salariate. Un element nou este acela că, începînd din 1974, se stabilește prin plan — deci capătă caracter obligatoriu — **numărul femeilor ce urmează a fi încadrate în diferite secții**, ținîndu-se seama de aptitudinile lor psihofiziologice. Orientarea se face pe baza unui nomenclator, care cuprinde 640 de meserii, specialități și funcții ce pot fi exercitate de femei; dintre acestea, circa 140 pot fi ocupate în întregime de femei; pentru celelalte se prevăd anumite proporții, care sînt cuprinse între 10% și 80%, potrivit condițiilor de muncă în care se lucrează. Proporțiile stabilite în nomenclator au un caracter minimal; de asemenea, se prevede de la început că el nu este static, că poate și trebuie să fie lărgit periodic, adică să fie pus de acord cu modificările ce apar în tehnică, tehnologie și organizarea producției.

Asigurarea locurilor de muncă pentru femei — așa cum a precizat secretarul general al partidului — se încadrează în programul general elaborat de Congresul al X-lea și perspectiva pînă în 1990, care prevăd modificarea, în continuare, a raporturilor dintre populația ocupată în agricultură și cea din industrie, pe calea dezvoltării industriale accelerate. Ritmul înalt de dezvoltare a economiei naționale va determina ca pînă în 1980 să fie atrase în producție peste un milion de femei, ceea ce va reprezenta 56% din numărul total de persoane ce urmează a fi încadrate. Se cere deci ca la proiectarea noilor investiții, documentațiile de execuție să prevadă pe meserii, funcții și specialități numărul femeilor din totalul personalului care trebuie recrutat și pregătit în vederea punerii în funcțiune a capacităților noi de producție.

După Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973, în județele unde se pune problema atragerii unui număr mai mare de femei în activități economice, comitetele femeilor, împreună cu sindicatele, U.T.C. și oficiile de repartizare a forțelor de muncă au organizat colective, care s-au deplasat în cartiere și au discutat cu casnice și tinere neîncadrate în producție, acțiune care s-a soldat cu angajarea și calificarea la locul de muncă a unui număr însemnat de femei. În județele în care există un excedent de forță de muncă feminină se manifestă o preocupare mai susținută pentru a le găsi locuri de muncă corespunzătoare — chiar în industriile tradițional considerate bărbătești — și de a le ocupa în sectoarele industriei locale, cooperației meșteșugărești și de consum, fie în ateliere, fie extinzînd munca la domiciliu.

După cum se știe, mai mult de o treime din sporul producției industriale urmează să se realizeze anul acesta pe seama intrării în funcțiune a noi capacități, numărul salariaților înregistrînd o creștere de 250 000 de persoane, dintre care 44,5%, femei. Creșteri importante ale ponderii femeilor se prevăd în industria construcțiilor de mașini, în industria chimică, ușoară și alimentară. Au fost construite sau sînt în curs, întreprinderi cu specific feminin în unele centre cu industrie grea — Baia Mare, Deva, Slatina, sau în localități mai puțin dezvoltate economic — Vaslui, Zalău, Bistrița etc. Ținînd seama că în 1974 o salariată din 10 va fi nou încadrată în muncă, o deosebită importanță au calificarea femeilor, educația lor în spiritul disciplinei muncitorești, crearea condițiilor pentru o rapidă integrare în profesie și în colectivul de muncă. Trebuie să remarc, de asemenea, necesitatea ridicării calificării muncitoarelor existente, deoarece majoritatea lor sînt formate la locul de muncă și au un orizont profesional îngust. Deși în unele județe un număr mai mare de fete se califică în școli profesionale, totuși proporția lor în aceste școli ca și în liceele de specialitate (mai ales în ramura construcțiilor de mașini), continuă să se mențină la un nivel scăzut.

Hotărîrea Plenarei din 18—19 iunie 1973 a trasat ca sarcină conducerilor unităților economice să asigure femeilor **condiții propice de muncă**, astfel încît să poată consacra un timp corespunzător creșterii și educării copiilor, îndeplinirii obligațiilor materne și casnice. Nu putem însă spune că s-a acționat cu hotărîre peste tot și întotdeauna, pentru o mai bună organizare a producției și a muncii, că s-a venit cu inițiative care să permită respectarea fermă a orarului de muncă normal. Aș dori să mai amintesc că Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 cu privire la creșterea rolului femeii în viața economică, politică și socială a țării conține o prevedere prin care se trasează ca sarcină ministerelor economice să creeze condițiile necesare organizării schimburilor de patru ore pentru angajarea cu o jumătate de normă a femeilor-mame, să extindă munca sezonieră sau alte forme care să înlesnească unui număr însemnat de femei să dedice un timp mai mare creșterii și educației copiilor.

Atragerea masivă a femeilor în circuitul economic se cere permanent **corelată cu procesul de creștere demografică**, ceea ce nu este deloc simplu. Direcția indicată de partid pentru realizarea unui echilibru între atribuțiile profesionale, politice, obștești și casnice ale femeii este aceea a dezvoltării mai rapide a serviciilor și a producției bunurilor de consum care să permită eliberarea femeii de o serie de atribuții gospodărești, mari consumatoare de timp. Din studiile efectuate în țara noastră rezultă că timpul real de muncă al femeilor salariate (incluzînd orele de producție, cele cheltuite cu transportul și cu activitățile casnice) este în medie de 80 de ore pe săptămînă. Solicitarea intensă a femeii poate avea influențe negative atît asupra randamentului ei în producție cît și asupra îndeplinirii rolului ei matern.

● Acțiuni complexe și conjugate pentru viața extraprofesională

LA INIȚIATIVA Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, cu participarea sindicatelor și a Consiliului Național al Femeilor, s-a efectuat o analiză a activității unor ministere, consilii populare județene și a municipiului București privind preocupările existente în vederea ușurării muncii casnice a femeii.

A reieșit că au fost întreprinse acțiuni pentru **extinderea și modernizarea rețelei comerciale**, dar, raportînd numărul și capacitatea magazinelor la numărul de locuitori din cartierele noi, constatăm că acestea sînt insuficiente, ceea ce creează dificultăți de aprovizionare. Fondul de marfă a sporit, dar diversificarea produselor alimentare și mai ales producția de alimente pentru copii, în special sugari, reprezintă încă un capitol deficitar. Preparatele și semipreparatele culinare nu constituie încă un sprijin real în economisirea timpului de pregătire a hranei în familie. La cele spuse pînă acum se mai adaugă persistența unor tradiții alimentare, a unui conservatorism în atitudinea cumpărătoarelor față de produsele noi. Nici

(Continuare în pag. 6)

(1970 — 1973)

FORȚA DE MUNCĂ A CAPITALEI

Desen de Cik DAMADIAN

- **feminizare pe ansamblu**
- **ponderi descendente în agricultură, știință, transporturi și telecomunicații**
- **feminizare accelerată în gospodăria comunală, prestări de servicii și circulația mărfurilor.**

Graficul alăturat pune în lumină cîteva fenomene cu semnificații dintre cele mai interesante.

1. În ultimii patru ani, în capitala României a avut loc o creștere accelerată a numărului populației ocupate: ritmul creșterii ia valori din ce în ce mai mari în ultimii ani.

2. Ritmul creșterii forței de muncă feminine este mai accelerat decît al totalului forței de muncă, ceea ce face ca, de la un an la altul, ponderea femeilor în ansamblul populației ocupate să crească. Are loc, deci, un proces de feminizare a forței de muncă a populației ocupate. Din acest punct de vedere, mai sînt rezerve: în 1973 ponderea femeilor în totalul populației ocupate nu depășea 41%, iar în 1973 ritmul de creștere la femei, comparativ cu 1972 și 1971 a fost, totuși, mai redus.

3. În unele ramuri a avut însă loc un proces invers, de creștere a ponderii bărbaților, cel mai ridicat ritm înregistrîndu-se în agricultură. Urmează știința și deservirea științei, apoi transporturile și telecomunicațiile.

4. Procesul de feminizare are cea mai mare intensitate în ramura gospodărie comunală și prestări de servicii. Urmează în ordine: construcțiile, circulația mărfurilor, ocrotirea sănătății, asistența socială și cultura fizică, industria, învățămîntul și cultura.

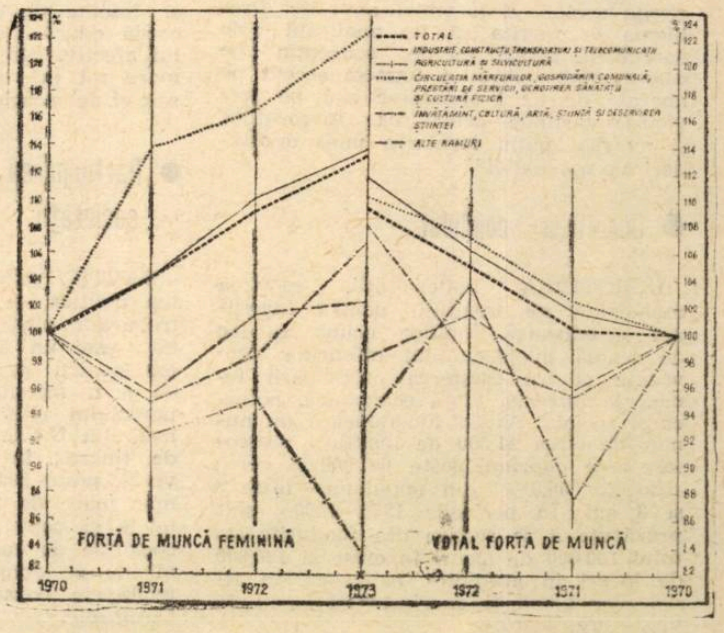

Dinamica numărului de persoane ocupate, femei și total, pe ramuri ale economiei în Municipiul București, în perioada 1970—1973

FINANȚE—CREDIT

CUM POATE CREDITUL INFLUENȚA DEZVOLTAREA UNITĂȚILOR ECONOMICE

— Condiții, practici, efecte —

● Adaptare operativă a creditului la condițiile concrete de aprovizionare.

● Fonduri suplimentare în trimestrele cu activitate scăzută.

● Un regim de finanțare normală a pierderilor din calamități.

MĂSURILE de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale instituționalizate prin Legea finanțelor, au condus la lărgirea rolului creditului bancar, ca factor activ de influențare a creșterii sectoarelor economice.

Participarea directă a creditului la acoperirea necesarului de mijloace circulante și a resurselor de finanțare a investițiilor a crescut continuu. La finele anului 1973 volumul creditelor pe economie a sporit cu circa 80% față de anul 1969, tendință prevăzută a se menține și pentru perioadele care urmează.

Înlăturarea automatismului în creditare a condus, de asemenea, la creșterea rolului activ al organelor bancare în analiza economico-financiară a unităților economice, la legarea mai strînsă a creditului de procesele și fenomenele concrete din economie. Ca urmare, s-a reușit să se cunoască în mod operativ, la toate nivelurile și treptele organizatorice, mersul activității unităților economice și îndeosebi a neajunsurilor ce se mai manifestă, putîndu-se stabili măsuri corespunzătoare pentru prevenirea și înlăturarea lor.

Lipsurile manifestate în 1973 în activitatea economico-financiară a întreprinderilor au condus, în cele din urmă, la **creșterea accentuată a volumului creditelor cu dobînzi majorate.** La finele anului 1973, ponderea acestor credite în totalul creditelor acordate pe economie era de 9,6%, față de 6,5% în 1969.

În cursul anului 1973 a apărut **fenomenul de blocaj în lanț a conturilor de decontare,** ceea ce a creat greutăți și întreprinderilor cu activitate bună. Așa de exemplu, la data de 15 noiembrie 1973, Întreprinderea „Automatica"-Mediaș nu-și achitase obligațiile față de 109 întreprinderi furnizoare, Combinatul de articole tehnice din cauciuc-„Pitești", față de 16 furnizori, întreprinderea „Sinteza"-Oradea, față de 21 furnizori ș.a. Volumul mare de plăți restante și apariția, ca urmare, a fenomenului de blocaj în lanț s-a datorat și faptului că unitățile economice, nu au fost cointeresate în **solicitarea în mai mare măsură a creditului special** care, în spiritul Legii finanțelor, a fost conceput ca o formă de elasticizare a creditului, pentru a veni în sprijinul întreprinderilor cu greutăți financiare, pe o perioadă limitată de timp, în care să se dispună măsuri pentru redresarea situației economico-financiare a întreprinderilor respective. La 31.XII.1973, creditul special reprezenta numai 16,9% din volumul creditelor cu dobînzi penalizatoare. Lipsa de cointeresare în solicitarea unui volum sporit de credite speciale a fost determinată, atît de procentul prea mare de dobîndă ce se percepe la această categorie de credite (10—12%, respectiv la nivelul creditelor restante ce se constituie în mod automat), cît și de faptul că, în sistemul de creditare, efectele negative ale neplății se localizează la furnizorii de produse și servicii și nu la beneficiari.

Pentru crearea disponibilităților necesare în conturile de decontare și evitarea apariției blocajului în lanț, sîntem de părere că ar trebui adoptate măsuri ferme care să meargă pînă la obligarea întreprinderilor cu greutăți financiare pentru a depune, în termene scurte, la unitățile bancare, documentația necesară pentru obținerea de credite speciale, cunoscîndu-se că, în caz contrar, băncile pot dispune blocarea fondurilor destinate plății salariilor pentru personalul cu funcții de conducere. Totodată, apreciem că **ar fi necesar să se revadă și nivelul dobînzii, deoarece din punctul de vedere al beneficiarului nu există nici o deosebire între creditul special și cel restant, întrucît după expirarea unei perioade de 3 luni, dobînda este aceeași, respectiv 12%.**

Unele greutăți în asigurarea fondurilor necesare desfășurării normale a procesului de producție. Îndeosebi la unitățile economice cu contul de decontare la Banca Națională, au apărut și ca urmare a **neadaptării operative a creditului bancar la condițiile concrete de efectuare a aprovizionărilor cu materii prime și materiale și de stabilire a normativelor de mijloace circulante.** Este cunoscut faptul că sarcinile trimestriale de plan de producție, în funcție de care se stabilesc normativele de mijloace circulante, prezintă diferențe destul de mari de la un trimestru la altul, mai ales în trecerea de la trimestrul cu activitate scăzută la cel cu sarcini sporite. Dacă din punct de vedere al planificării valorice se înregistrează astfel de salturi în nivelul normativului de mijloace circulante, în schimb activitatea de pregătire a producției necesită aprovizionări cu materii și materiale chiar și în trimestrul cu activitate mai scăzută care să asigure realizarea sarcinilor sporite de plan din trimestrul imediat următor. Dacă nu s-ar ține seama de astfel de situații obiective ar trebui ca întreprinderile, în trimestrele cu activitate scăzută, să valorifice o parte din stocuri și să ramburseze în mod corespunzător creditele bancare, iar în trimestrul următor să se aprovizioneze din nou cu aceleași materiale. În realitate, însă, în trimestrul cu activitate mai scăzută nu are loc lichidarea stocurilor devenite numai „scriptic" supranormative, deoarece întreprinderile nu consideră economic ca, pe de o parte, să valorifice stocurile respective, iar pe de altă parte, să se aprovizioneze cu aceleași sortimente în trimestrul imediat următor.

Ca urmare, **în trimestrul cu activitate mai scăzută apare, în mod obiectiv, necesitatea asigurării unor fonduri suplimentare, care să se pună la dispoziția întreprinderilor cu cont de decontare la Banca Națională, sub forma creditului bancar, urmînd ca rambursarea lor să se facă în trimestrul cu activitate sporită. Este de arătat că acest credit se practică, cu bune rezultate, în activitatea organizațiilor de construcții-montaj.**

O altă problemă care ar trebui să-și găsească rezolvarea se referă la acordarea de credite cu dobînzi penalizatoare pentru neconstituirea surselor proprii planificate pentru finanțarea investițiilor, Se știe că, în prezent, potrivit dispozițiilor legale, băncile pot acorda întreprinderilor astfel de credite cu condiția rambursării lor pînă la finele anului. În practică însă băncile refuză acordarea creditelor respective acelor unități la care se întrevede nerealizarea planului de beneficii, pe motiv că nu există garanția rambursării pînă la finele anului, cu toate că dispozițiile în vigoare prevăd că în astfel de cazuri creditele se pot rambursa din alte surse disponibile la nivelul unității sau al organului ierarhic superior.

Considerăm că în asemenea cazuri ar trebui să se acorde o mai mare atenție fundamentării planului de finanțare a investițiilor pentru a se cunoaște încă din această fază eventualele neajunsuri care ar putea apărea pe parcurs. Totodată ar trebui satisfăcute și cerințele întreprinderilor pentru astfel de credite, cunoscîndu-se că ele pot fi rambursate atît din sursele planificate, cît și din alte surse constituite la nivelul unității sau al organului ierarhic superior.

Analiza cauzelor care au condus la înregistrarea de credite cu dobînzi majorate în anul 1973 la unitățile economice ilustrează și unele greutăți determinate de **acoperirea cu întîrziere a pagubelor din calamități.** Pînă în prezent, problema acoperirii pagubelor din calamități a fost rezolvată ca și cea a pierderilor de mijloace circulante datorate altor cauze și anume după aprobarea activității economico-financiare a organului tutelar pe baza bilanțului de la sfîrșitul anului. Cum însă aceste aprobări se dau, de regulă, în trimestrul II al anului următor, aceasta înseamnă că timp de mai bine de un an, pierderile din calamități au ca sursă de acoperire creditele cu dobînzi majorate, care prin penalitățile ce se plătesc generează noi pierderi. **Pentru asigurarea unui regim de finanțare normală a pierderilor din calamități ar trebui, după părerea noastră, ca problema să fie tratată în mod diferențiat, prin delimitarea pierderilor de fonduri fixe de cele privind mijloacele circulante.**

În felul acesta **cheltuielile ce s-ar efectua de unități pentru refacerea mijloacelor fixe distruse de calamități ar fi oportun să se suporte din fondurile de investiții planificate, cu respectarea dispozițiilor legale privind executarea și finanțarea investițiilor, iar pierderile de mijloace circulante din credite bancare, care să se ramburseze din sursele prevăzute pentru acoperirea pierderilor de mijloace circulante, stabilite odată cu aprobarea bilanțului contabil de sfîrșit de an.**

Desigur, problemele ce se ridică din analiza creditelor cu dobînzi majorate pe anul 1973 sînt mult mai diverse, datorită specificului fiecărei unități economice. Dintre greutățile financiare care apar, am selectat pe acelea care au caracter mai frecvent și care pot fi soluționate pe calea elaborării sau completării normelor metodologice privind acordarea creditelor.

Adoptarea unor măsuri în acest domeniu este cu atît mai necesară cu cît perpetuarea greutăților existente la unele unități economice se pot extinde și la cele cu activitate bună. Pentru evitarea unor astfel de situații, apreciem că este oportun ca sistemul financiar și de credit să fie mai elastic, în măsură să localizeze deficiențele numai la întreprinderile care își gospodăresc în mod necorespunzător mijloacele materiale și bănești, pentru a putea fi ulterior înlăturate prin adoptarea de măsuri corespunzătoare.

Gh. ȚIPLICA
doctor în economie

Ungaria :

Politica creditelor pe 1974

Totalul de 14 miliarde forinți credit, prevăzut a fi acordat de Banca Națională a Ungariei în 1974, depășește cu 20% nivelul creditelor acordate anul trecut. Ele vor fi destinate, după cum arată săptămînalul economic „Figyelö" (nr. 3/1974), în primul rînd pentru terminarea investițiilor începute și pentru stimularea celor eficiente ; pentru dezvoltarea producției cerute la export ; pentru sprijinirea programului de dezvoltare a industriei în cel de-al IV-lea cincinal.

Astfel, anul acesta industria beneficiază de 5,5 miliarde forinți, din care se finanțează cu prioritate creditele pentru reconstrucția și modernizarea industriei textile, dezvoltarea industriei automobilelor și a tehnicii de calcul, precum și industria materialelor de construcție.

Pentru stimularea dezvoltării serviciilor — atît de asistență tehnică în industrie, cît și a serviciilor comunale — Banca Națională acordă un credit preferențial, rambursabil în 10—12 ani (cu o dobîndă de 6% în loc de 8%).

În plus, peste cele 14 miliarde forinți, Banca a prevăzut un disponibil de 1,5 miliarde forinți, din care poate acorda întreprinderilor credite suplimentare pentru înlocuirea echipamentului depășit și pentru stimularea importului din țările socialiste. În vederea finanțării lărgirii producției de bunuri cerute la export sînt alocate credite de aproape 2 miliarde forinți. Urmărindu-se dezvoltarea capacităților de producție, o mai bună utilare tehnică, ca și lărgirea fondului de mijloace circulante, s-a prevăzut acordarea de credite și pe termen lung.

Criza sistemului monetar capitalist, arată publicația citată, a impus luarea de măsuri de conservare a stabilității valutei naționale, mai ales pentru a preveni consecințele inflației din țările capitaliste, tradusă prin saltul prețurilor la materiile prime pe care le importă Ungaria. Pentru a para această situație întreprinderile pot recurge la credite de urgență, pentru a achiziționa materia primă necesară în momentul cel mai favorabil.

(Urmare din pag. 5)

industria și nici comerțul nu s-au străduit îndeajuns să impună aceste produse prin calitate, prezentare, aspect comercial, să influențeze și să orienteze consumul populației.

Cred că merită să discutăm și **înzestrarea gospodăriei cu utilaje și aparate.** În presă au apărut multe solicitări pentru producerea de roboți, mașini de spălat vase etc. Este, într-adevăr, aceasta calea spre ușurarea muncii casnice a femeii ? Există voci, nu numai la noi, ci și în străinătate, care se îndoiesc de eficiența socială a formulei amintite. Problema ar merita să fie analizată de specialiști, pentru că de concepția pe care o vom îmbrățișa (punem accent pe aparate de uz gospodăresc sau pe servicii ?) depinde orientarea investițiilor și nu mai puțin formarea unor deprinderi ale populației.

● Ocrotirea copilului

OCROTIREA maternității, sporirea numărului de instituții pentru îngrijirea și educarea copiilor, ocupă un loc de seamă în ansamblul măsurilor prevăzute pentru creșterea participării femeii la întreaga viață economică, politică și socială. Astăzi funcționează un număr de circa 11 500 de instituții preșcolare, care cuprind peste 691.000 de copii, respectiv 56,3% din populația între 3 și 6 ani. În perioada 1976—1980 sînt prevăzute a se realiza din fondurile statului 100 000 de locuri în creșe și 120 000 de locuri în grădinițe, astfel că, în final, vor putea fi cuprinși toți copiii de vîrstă preșcolară.

În multe județe, inspectoratele școlare și comitetele femeilor au acționat pentru **introducerea programului prelungit în școli** sub forma semiinternatelor, pentru a se da posibilitate școlarilor să-și pregătească lecțiile vegheați de cadrele didactice. Extinderea acestei metode foarte utile întîmpină însă dificultăți din lipsa spațiului necesar (mai ales în școlile unde se lucrează cu 2—3 serii de elevi). De asemenea, o problemă încă nerezolvată este aceea a **organizării bufetelor în școli,** unde copiii să poată servi un meniu la un preț acceptabil.

Măsurile pe care le-am amintit mai sus nu urmăresc diminuarea răspunderii familiei față de copii, ci, dimpotrivă, prin ușurarea sarcinilor gospodărești crește spațiul de timp pe care familia și, înainte de toate, mama, îl poate acorda educării copiilor, creării climatului afectiv, care, știm cu toții, joacă un mare rol în modelarea trăsăturilor morale și de caracter.

● Participarea la conducerea societății

PARTICIPAREA femeilor la activitatea politică, la dezbaterea și rezolvarea treburilor obștești, la conducerea societății este un fapt care atestă interesul lor pentru problemele majore, dorința de a fi folositoare țării. În rîndurile partidului sînt aproape 600 000 de femei, din U.T.C. fac parte peste 1 500 000 de tinere ; în consiliile populare activează peste 50 000 de deputate ; un număr mare de femei activează în comitetele și consiliile oamenilor muncii, în consiliile de control muncitoresc și comisiile pe domenii, din unitățile industriale, în consiliile de conducere ale C.A.P. etc.

Conducerea partidului a atras însă nu odată atenția că locul ce îl ocupă femeile în **forurile de decizie** nu este pe măsura contribuției ce o aduc în sfera producției materiale și spirituale. Desigur că și femeile au aici partea lor de vină, în sensul că au admis uneori să fie tratate doar ca „reprezentante" în unele comitete și nu s-au impus printr-o participare mai dinamică la viața socială. **„Dacă vorbim de crearea condițiilor de deplină egalitate între femei și bărbați** — spunea secretarul general al partidului — **aceasta înseamnă că trebuie să-i tratăm pe toți oamenii nu ca bărbați și femei, ci în calitatea lor de membri de partid, de cetățeni, pe care îi judecăm exclusiv după munca pe care o depun".** Plenara din 18—19 iunie 1973 a cerut să se facă o cotitură radicală în promovarea femeilor, dînd un exemplu elocvent prin alegerea în Comitetul Executiv, ca membre sau membre supleante, a patru tovarășe. Se poate vorbi azi de un progres evident în privința **promovării femeilor în organele și aparatul de partid, al sindicatelor, al altor organizații de masă și obștești.** În economie însă, preocuparea în acest sens este insuficientă, ba chiar se observă un anumit regres, atît la nivelul conducerilor de întreprinderi, cît și a ministerelor. Cauzele acestui fenomen sînt, evident, de natură **subiectivă,** pentru că în anii noștri s-au format și s-au afirmat numeroase femei, care întrunesc criteriile cerute la promovarea într-un for de decizie. Sperăm că ministerele, centralele, întreprinderile, vor dovedi în viitor mai multă preocupare în atragerea femeilor la conducere.

Sub conducerea nemijlocită a partidului, milioanele de femei, integrîndu-se cu entuziasmul lor nețărmurit în eforturile generale ale poporului, își vor spori și mai mult aportul la realizarea importantelor și avîntatelor obiective ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Pentru că, niciînd, în istoria țării, femeia nu s-a bucurat de o mai deplină și binemeritată considerație pe plan social, politic și economic.

Din experiența Centralei industriale de mașini-unelte, mecanică fină și scule

TEHNICA DE VÎRF TREBUIE COMERCIALIZATĂ CU TEHNICĂ COMERCIALĂ DE VÎRF

● Elementele de confruntare ale industriei românești de mașini-unelte pe piața internațională

● Creșterea incasărilor din export depinde în primul rînd de innoirea nomenclatorului de export și apoi de creșterea volumului exportului

● Mobilitatea de acțiune pe piață o conferă elasticitatea ofertei față de cererea diverșilor parteneri. Cum s-a realizat aceasta în construcția de mașini-unelte?

● Cum contribuie specializarea și cooperarea interuzinală la creșterea competitivității la export?

● Avantaje ale cooperării internaționale în producția și desfacerea mașinilor-unelte pe piața externă.

COMPLEX DE UNITĂȚI DE PRODUCȚIE, cercetare, proiectare și desfacere, Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule — CIMUMFS-București — are un profil de fabricație axat, în principal, pe producerea de echipamente pentru așchierea metalelor, presare și forjare, precum și accesorii și piese de schimb, pentru echipamentele respective.

Consecință a aplicării politicii partidului de dezvoltare prioritară a sectorului mașinilor-unelte și a eforturilor conjugate ale colectivelor de muncă din cadrul unităților centralei, în ultimii ani, ritmul de creștere a ramurii mașinilor-unelte a fost superior, în țara noastră, mediei industriale — tendința urmind a se menține și în perspectivă. În 1975, de pildă, cota producției de mașini-unelte, în totalul producției de mașini românești, va crește — comparativ cu cea din 1971 — de circa 2,2 ori. În cadrul politicii de dezvoltare a ramurii de mașini-unelte, o atenție cu totul deosebită va fi acordată mașinilor pentru forjat, cota cărora va crește — în aceeași perioadă de 3—4 ori.

Preocupările centralei pentru lărgirea relațiilor cu piețele externe se reflectă prin înnoirea și diversificarea continuă a nomenclatorului de export. Față de 1970 = 100, **lista produselor de export s-a îmbogățit**, de la an la an: 118% în 1973, 176% în 1974. Ritmul de creștere al exportului a depășit constant pe cel al producției (vezi tabelul nr. 1); **cota de mașini-unelte exportate a crescut** de la un an la altul, în totalul producției (vezi tabelul nr. 2); **a crescut valoarea incasărilor la export, schimbările structurale intervenite, în ultimii ani, în programele de desfaceri la export**, au contribuit la creșterea eficienței exporturilor (vezi tabelul nr. 3).

Produsele CIMUMFS devin tot mai cunoscute, apreciate și căutate de către clienții din străinătate.

Pe lîngă oferta de utilaj standard — centrala își adaptează operativ propunerile de produse la export conform cerințelor particulare ale diferiților clienți — în funcție de segmente, tradiții de piață sau condiții de lucru. Strungul carusel AF, pentru alezat și frezat, de pildă, este astfel conceput, încît să permită adaptarea lui la normele de lucru existente pe piețele din S.U.A., Brazilia, Canada și Australia. Strungurile Carusel, spre exemplu — fabricate în prezent, într-o gamă largă de dimensiuni, pe lîngă echiparea standard pot fi completate, la cerere, cu o varietate de dispozitive printre care și cu cele electromagnetice pentru copiere. Mașinile de alezat și frezat (tipul AF 85) pot fi executate la cerere, pe verticală mărită (de la 1 000 la 1 250 mm), în gamă lărgită a turațiilor axului principal etc. În fapt, toate mașinile produse pot fi dotate, la cerere, cu dispozitive și instalații speciale. Aceasta creează **premise de abordare mai elastică — și, deci, mai eficace — a piețelor externe.**

În ideea de **„promovare la maximum, a capacității de creație tehnică românească — în paralel cu folosirea realizărilor de vîrf, specifice ramurii, de pe plan internațional — în centrală"**, se depun eforturi constante în vederea **lărgirii gamei de produse de concepție și fabricație proprie.** Sînt de notat, cu titlu exemplificativ, reușitele colectivului privind noua familie de strunguri paralele, cu dimensiuni variind între ∅ 250— și 800 mm. Programul de perspectivă imediată al centralei prevede masive schimbări în programul de fabricație, realizate fie pe cale de asimilări — pe bază de licențe străine — fie prin folosirea resurselor de cercetare și proiectare românești. Astfel, sînt prevăzute realizarea de 250 tipodimensiuni — prin efort propriu, 55 — prin cooperări externe și peste 30 — prin achiziții de licență.

Specializarea și cooperarea interuzinală s-a dovedit — și în acest domeniu — eficace. Uzinele cu mari ponderi în programul general de export, al centralei — cum sînt: Întreprinderea de strunguri Arad (39%), IMUAB (20%), „Înfrățirea" din Oradea (circa 15%) — își bazează producția pe conlucrarea cu uzinele subfurnizoare și celelalte centrale din minister.

Avantajele specializării — și cooperării pe plan intern — pe linia reducerii prețului de cost și, în consecință, a creșterii competitivității pe piețele internaționale, nu au fost încă suficient valorificate. În cazul CIMUAMFG a apărut necesitatea ca centrala să producă — în cadrul propriilor sale uzine — mai puține piese (pe care să le procure de la uzine strict specializate, sau de pe piață) apreciindu-se că gradul de integrare al producției este, încă, mult prea mare, comparativ cu cel existent, de pildă, la firmele cu tradiție internațională. Dacă în R.F.G., spre exemplu, gradul de aprovizionare prin cooperare al întreprinderilor specializate ajunge pînă la 60% — adică, 60% din producție este preluată de la furnizori, de pe piață — IMUAB construiește mai toate piesele de care are nevoie, în cadrul uzinelor sale. Pe lîngă piesele specifice, mai fabrică și organe mărunte și nespecifice de asamblare în loc să se ocupe cu cercetări, prospectări și prototipuri.

Cooperarea cu firmele din străinătate în vederea fabricării și desfacerii în comun are și ea o pondere însemnată în ansamblul eforturilor depuse de către centrală în sensul dezvoltării exporturilor sale. În prezent, de pildă, există acorduri de conlucrare — pe bază de specializare de fabricație, pe subansamble — între CIMUMFS și întreprinderi din R.F.G., în domeniul producției mașinilor pentru debitat și frezat, precum și a celor pentru prelucrarea lemnului, centrala a încheiat contracte de cooperare în producție cu firme din R.F.G. și Elveția. Contracte de cooperare pe linie de fabricație și vînzare s-au încheiat cu întreprinderi de specialitate poloneze (pentru producerea mașinilor pentru găurit G25 și G40), cu întreprinderi estgermane pentru fabricarea strungurilor revolver, orizontale, automate) cu firma „WOTTAN" — R.F.G., pentru producerea mașinilor de rectificat interior produse care, începînd din acest an au început să fie oferite și contractate la export etc.

Strategia și tactica abordării piețelor externe și promovării propriilor produse pe aceste piețe, au avut la bază un program de „marketing" judicios pregătit. **Îmbinîndu-se factorii tehnici de ofertă cu cei de valoare comercială, s-a reușit pătrunderea pe noi piețe și întărirea pozițiilor pe cele unde produsele centralei erau, deja, prezente.** Apelarea la căi diverse de desfacere, corespunzătoare fiecărei piețe — **contactul direct cu utilizatorul, utilizarea de intermediari, conlucrare pe bază de societăți mixte** — „Vitama", „Socomex", „Sotecom" — precum și lansarea de campanii de publicitate și promovare oportune și eficace desfășurate — sînt cîteva din practicile folosite cu succes la export, de către centrală, în ultimii ani. **Prezența la tîrguri și expoziții** este o condiție a constituirii și menținerii imaginii de firmă. În 1973, produsele centralei au fost prezentate la diferite manifestări expoziționale de specialitate și generale.

Toate aceste eforturi au fost de natură să conducă la situația ca la sfîrșitul lunii februarie a.c. planul de export al centralei să fie acoperit, cu contracte, într-o proporție de 84% — diferența fiind în curs de tratare cu diverși clienți sau așteptînd momentul conjunctural favorabil de contractare. Pe relația „clearing" — țări socialiste, contractările au depășit cu circa 42% prevederile de plan.

Nu aceeași situație favorabilă este, însă și la livrările pentru export. La aceeași dată — sfîrșitul lunii februarie a.c. — aceste livrări erau efectuate doar într-o proporție de o TREIME (!)

Aceste întîrzieri sînt datorate atît unor cauze interne — de tip eroare de proiectare, organizare, ineficiență, cît și altora, cu caracter exogen. Deficiențele pe filieră ierarhică conduc la întîrzieri în lanț pînă la banda de montaj. Spre exemplu, I.M. Cugir a livrat cuplaje electromagnetice necorespunzătoare. Există, ca atare, **serioase rezerve nefolosite în colaborare cu subfurnizorii care afectează negativ promovarea produselor noi.**

Factori interesați din centrală au procedat cu operativitate prin măsuri de natură să răspundă, în timp util, obiectivelor contractuale și de plan. Reținem cîteva: reanalizarea proiectelor și a soluțiilor constructive și eliminarea tuturor deficiențelor legate de concepție, întărirea disciplinei tehnologice la prelucrare și montaj, îmbunătățirea tehnologiilor de pregătire a subansamblurilor, finisare și vopsire, efectuarea de recepții mai severe a produselor la subfurnizorii interni, urmărirea exigentă a comportării mașinii la clienți externi și înlocuirea — prin echipe de „service" — a pieselor care, defectate în timpul perioadelor de garanție și postgaranție, efectuarea mai frecventă a probelor de fiabilitate a produselor etc.

În vederea accelerării ritmului de înnoire a producției s-au luat măsuri pentru invitarea, în țară, a licențiatorilor străini — acolo unde este cazul — în vederea clarificării problemelor curente, accentuarea laturii de investigație și cercetării științifice în vederea ridicării performantelor tehnice ale echipamentelor.

Anton GHEORGHIAN

Tabelul nr. 1

Ponderea cotei de export în totalul producției de mașini-unelte
(% din total producție)

1970	1973	1974 (plan)
16,3	22	29

Tabelul nr. 2

Ponderea cotei de export în totalul producției de mașini-unelte grele
(% din total producție)

1970	1972	1973
29,3	30,4	43,29

Tabelul nr. 3

Evoluția volumului valoric și fizic al producției de mașini-unelte
(1971 = 100)

	1972	1973	1974	1975
volum fizic	105	130	156	188
volum valoric	130	160—180	210—240	270—310

ROMÂNIA, — PARTENER DE COMERȚ ȘI COOPERARE

● Maroc

● La Ouansimi, se construiește o uzină de prelucrare a minereurilor de cupru prin cooperare între specialiștii români și marocani în cadrul asociației în participație „Somima". Uzina, care va fi construită după un proiect românesc întocmit de „Ipromin", este executată în prezent în proporție de circa 80 la sută. Utilajele cu care va fi înzestrată poartă emblemele unor uzine românești bine cunoscute peste hotare în domeniul construcțiilor de mașini: „Timpuri Noi" — București, „Independența"-Sibiu, „Unio"-Satu Mare, „Urum"-Orașul Dr. Petru Groza, „Uzina Metalică"-Cugir. Uzina va intra în funcțiune în trimestrul doi, concomitent cu mina de cupru al cărei zăcămînt, prospectat de specialiștii români, este evaluat la circa 1,6 mil. tone. Mina este și ea proiectată de țara noastră, urmînd să fie dotată cu utilaje românești.

● Republica Africa Centrală

Întreprinderea de comerț exterior „Romagrimex" București, împreună cu Camera de Agricultură din Republica Africa Centrală, au înființat Societatea mixtă româno - centrafricană „SOMCAROM" — societate de economie mixtă pe acțiuni.

O PONDERE INSEMNATĂ — și în continuă creștere, de la un an la altul — o au, în totalul producției centralei, mașinile-unelte grele. În fabricarea acestora s-au specializat cîteva dintre marile unități: IMUAB din Capitală, Întreprinderea de mașini-unelte — Bacău (recent dată în funcțiune, al cărui profil de lucru a fost orientat, în principal, pe fabricarea mașinilor de alezat și frezat, precum și a celor de frezat longitudinal portale) și Intreprinderea mecanică Roman (o altă unitate nouă, modern utilată, dată parțial în fabricație în anul trecut, capacitatea finală urmînd a fi atinsă în acest an). Strungurile — fabricate la uzinele de specialitate din Arad și Tîrgoviște — sînt produse într-o gamă în permanentă lărgire. Notăm, cu titlu exemplificativ, cîteva: strungurile normale, paralele, revolver, automate ș.a.m.d. În perspectiva apropiată, această gamă va fi completatată cu strungurile automate monoax, de cele cu comandă numerică etc. Mașinile pentru rectificat, de diferite tipodimensiuni — produse ale fabricilor IMUAB și „Unirea"—Cluj — sînt alte produse cu mare pondere în totalul producției centralei.

Dintre unitățile specializate ale CIMUMFS, mai reținem: pentru mașini de frezat și găurit și mașini de rabotat cu cuțit mobil „Înfrățirea" — Oradea, pentru mașini de forjare și presare Întreprinderea mecanică Sibiu) pentru accesorii mașini-unelte Întreprinderea cu același nume din Blaj, mașinile pentru industria lemnului „Întreprinderea mecanica" Roman, produsele mecanicii fine (SDV-uri, unelte de mînă, balanțe-cîntare, AMC-uri neelectrice), „Întreprinderea de mecanică fină" — București, „Întreprinderea de unelte și scule" — Brașov „Întreprinderea de scule" — Rîșnov.

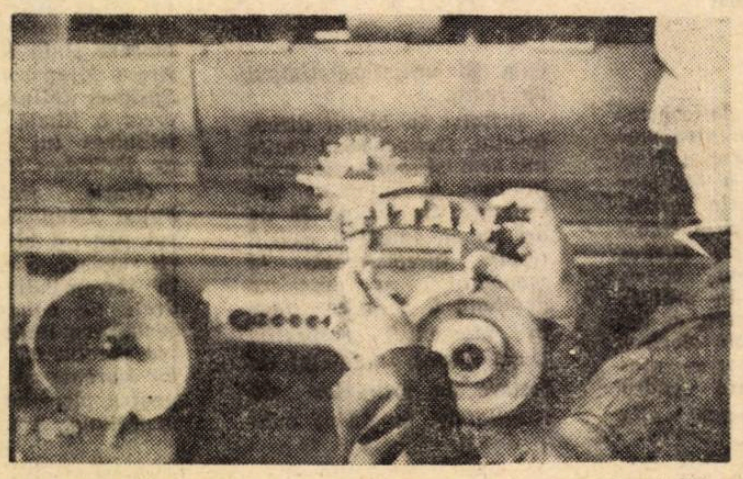

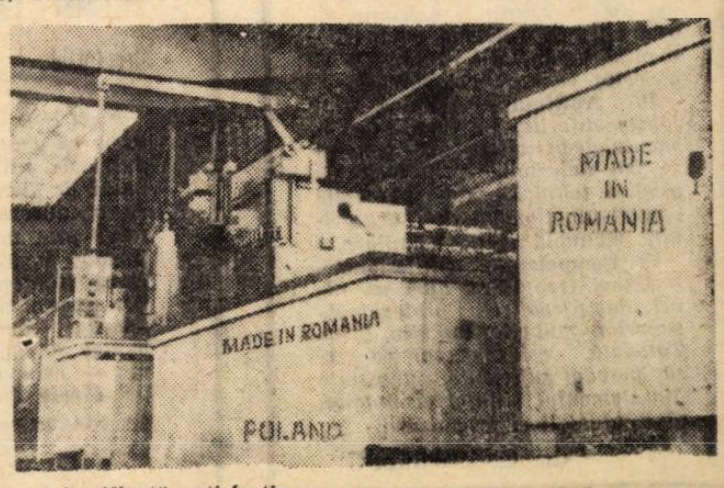

O carte de vizită, pusă cu justificată satisfacție

conducere și organizare

VADEMECUM

Din calitățile unui maistru eficient

IN ECONOMIA MODERNĂ conducătorul direct al activității productive, maistrul, joacă un rol din ce în ce mai important. De calitatea muncii maistrului depinde în mare măsură realizarea obiectivelor de producție ale întreprinderii.

Ce trăsături, ce însușiri trebuie să posede o persoană pentru a putea fi maistru în adevăratul sens al cuvîntului? Literatura de specialitate enumeră următoarele categorii de calități:

A. **Însușiri de conducător și de autodominare (stăpînire de sine) în confruntare cu diverse situații** *și anume:*

1. **Capacitatea de gîndire** *logică, clară, cuprinzătoare și creatoare. Ea nu se confundă cu inteligența.*

2. **Capacitatea de planificare și organizare a activității altora:** *prevederea tuturor operațiilor în detaliu, stabilirea listei de priorități, asocierea colaboratorilor într-o echipă, cu tact și îndemînare, fără a renunța la combativitatea și simțul răspunderii, sînt de asemenea calități care definesc rolul de maistru.*

3. **Capacitatea de a lua decizii** *practice care să demonstreze perceperea factorilor semnificativi, evaluarea scopului mai important, a priorităților, bazîndu-se atît pe metode de analiză, pe inteligență cît și pe o rezonabilă asumare a riscului.*

4. **Interesul și priceperea de a învăța pe alții** *presupun în același timp dorința de a identifica talentele și dorința dar și capacitatea de a le împărtăși din experiența acumulată. Acestea sînt însușiri care nu se pot diagnostica prin teste, dar pot fi apreciate prin diferite metode specifice, ca de pildă: convorbirea liberă, foaia de apreciere, ancheta socială etc.*

5. **Stabilitate emoțională.** *Maistrul trebuie să fie obiectiv în aprecierea fiecărei situații și în folosirea criticii, să aibă stăpînire de sine, să fie calm cînd dă și primește ordine, constant în acțiuni, deschis în recunoașterea și elucidarea greșelilor sale, cu încredere în sine în asumarea răspunderilor, reacționînd stabil la impulsuri exterioare. El trebuie să aibă capacitatea de control emoțional atît a sa cît și a membrilor din grup.*

6. **Abilitate în a trata cu oamenii.** *Această calitate se exprimă prin: claritatea ideilor în cadrul discuțiilor, entuziasm în contactul cu colaboratorii, capacitatea de a aborda într-o manieră amicală convorbirile, nivel ridicat de adaptabilitate socială și capacitatea de a antrena pe alții la acțiune.*

7. **Capacitate de interiorizare și înțelegere a comportamentului uman.** *Aceasta presupune însușirea de a „vedea" comportamentul în relație tridimensională, adică atît din punct de vedere al acțiunii, al cauzei și sensului sau scopului. Maistrului i se cere totodată, un ridicat spirit intuitiv, capacitate de a analiza și înțelege comportamentul uman, atît al său cît și al celor cu care colaborează.*

B. **Aptitudini tehnice.** *Sînt foarte diferite, în funcție de domeniul de activitate și în general se pot determina prin teste de gîndire tehnică, de percepție spațial-funcțională, de dexteritate manuală și de asimilare.*

C. **Competență profesională.** *Maistrul trebuie să aibă un nivel de pregătire profesională superior muncitorilor din grup. Totodată, este necesar ca el să posede suficiente cunoștințe din domeniul științei economice, al conducerii și organizării.*

dr. C. ZAHIRNIC

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE — Centrala Cărbunelui - Petroșani

METODA DRUMULUI CRITIC ÎN PROGRAMAREA PRODUCȚIEI MINIERE

- **O premieră în industria minieră: utilizarea metodei drumului critic în programarea lucrărilor**
- **Prin aplicarea studiului: economii la prețul de cost de circa 1,5 milioane lei și un spor de 1 milion lei beneficii**
- **Largi posibilități de aplicare și generalizare**

CONTINUÎND prezentarea studiilor întocmite de absolvenții „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat" din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", prezentăm astăzi sinteza proiectului ing. **Ioan DUMITRAȘ.**

Realizat la Centrala Cărbunelui din Petroșani, în cadrul Exploatării miniere Aninoasa, proiectul conține soluții valoroase de îmbunătățire a activității de programare a lucrărilor miniere, cu eficiență ridicată, posibil de generalizat la toate exploatările miniere din bazinul Văii Jiului.

● Direcțiile perfecționării...

ÎN CONTEXTUL efortului general de modernizare continuă a structurilor economice, o atenție deosebită se acordă industriei extractive, îndeosebi extracției cărbunelui cocsificabil și semicocsificabil din Valea Jiului, unul din cele mai puternice bazine carbonifere ale țării, principalul producător de huilă pentru siderurgie.

În cadrul Exploatării miniere Aninoasa, unitate importantă a Centralei Cărbunelui din Petroșani (a realizat în 1972 cu cei circa 2500 muncitori o producție de peste 1 000 000 tone cărbune extras) preocuparea pentru îmbunătățirea metodelor de conducere, organizare și planificare a fluxului tehnologic s-a materializat în **elaborarea unei metodologii noi, moderne de programare a lucrărilor cuprinse în preliminarul anual de producție, avînd la bază metoda drumului critic.** Este vorba despre **o premieră în industria minieră**, dacă ținem seama de faptul că pînă în prezent, aici, teoria grafelor s-a aplicat numai pentru rezolvarea unor probleme de planificare a construirii de mine sau de urmărire a investițiilor.

Prolectarea unei metodologii noi de programare a producției a fost determinată de deficiențele pe care vechea metodologie le conținea, de efectele pe care acestea le generau. Succint, analiza critică întreprinsă a evidențiat următoarele deficiențe principale:

a. **Lipsa unui criteriu de optimizare în elaborarea și repartizarea sarcinilor de plan.** În prezent, ca metodă de evaluare a condițiilor de desfășurare a proceselor de producție, se folosește **metoda extrapolării.** Or, este știut că rezultatele pe care ea le permite nu sînt prea corecte nici pentru termene foarte scurte; cu atît mai mult pentru termene de 1 an și peste. Este evident că cea mai importantă insuficiență a actualului sistem de planificare, care justifică necesitatea abandonării lui, o constituie **lipsa unui criteriu unic de optimizare a activității.** În condițiile utilizării metodei extrapolării se iau în considerare o multitudine de criterii, prioritate avînd, în general, cele cantitative (volumul producției, volumul lucrărilor de deschidere și pregătire etc.).

b. **Elaborarea sarcinilor de plan nu are la bază o eșalonare corectă a capacităților de producție.** Și în prezent se face o estimare sumară a capacităților înainte de repartizarea sarcinilor de plan. Dar, **se analizează**, de obicei, **verigile fluxului tehnologic cele mai stabile**, care dispun, de regulă, de rezerve de capacitate. Este vorba de capacitatea de transport și extracție, linia de front și capacitățile de aeraj. **Celelalte verigi ale procesului tehnologic rămîn însă necorelate cu sarcinile de plan.** Se remarcă în mod deosebit faptul că la verificarea capacităților după linia de front persistă alegerea subiectivă a avansărilor care viciază tot calculul ulterior. Lipsa unei metodologii corecte și unice de calcul a capacităților de producție duce, în final, la repartizarea subiectivă a sarcinilor de plan, la o încărcare nerațională a sectoarelor.

c. **Necorelări între formele de planificare.** Cauza cea mai importantă care le generează o constituie lipsa unor reguli precise care să facă posibilă corelarea judicioasă a planurilor. O astfel de legătură între planificarea de perspectivă și cea curentă ar trebui să se refere la un număr redus de indicatori, cărora să li se fixeze un anumit domeniu al abaterilor posibile după o perioadă oarecare de timp. Or, unul din elementele de bază ale planificării de perspectivă, **studiul tehnico-economic** (care eșalonează dezvoltarea minei într-o perspectivă de 5, 10, 15 ani, sau chiar mai mult) **prezintă un grad de detaliere foarte pronunțat**, exagerat chiar, mergînd, de exemplu, pînă la stabilirea întregii dotări tehnice, iar sub aspect economic stabilind toți indicatorii, inclusiv prețul de cost și productivitatea muncii. Iar gradul avansat de detaliere face ca perisabilitatea STE-ului să fie rapidă, după un număr redus de ani concordanța sa cu realitatea fiind îndoielnică, ceea ce determină reluarea lui în vederea actualizării. Or, STE-urile stau la baza elaborării în continuare a planurilor cincinale și anuale, inclusiv deci a preliminarelor.

d. **Necorelarea în timp a ansamblului de lucrări.** Preocuparea pentru corelarea în timp a lucrărilor planificate, în realitate, există. Dar, este vorba de **o corelare empirică**, bazată pe experiența și intuiția celui care o face, care deci neavînd la bază un instrument matematic riguros, este în fond subiectivă și ca atare arbitrară.

Planul conceput după vechea metodologie nu poate constitui întotdeauna un etalon precis de urmărire a realizărilor obținute și de apreciere a personalului. El influențează uneori negativ procesul de luarea deciziilor pe parcursul perioadei de plan, cu implicații asupra relațiilor umane. Totodată, el **nu permite folosirea echipamentelor moderne de transmitere și prelucrare a datelor, frînează aplicarea metodelor de automatizare a proceselor de conducere.** În condițiile actualului sistem de planificare, metodologia practicată în programarea producției necesită, după fiecare trimestru și chiar fiecare lună, o nouă reprogramare a activităților

● Criteriul de optimizare: timpul

CELE ARĂTATE evidențiază cu pregnanță faptul că elementul central ce necesita, în primul rînd, îmbunătățiri, îl constituia **sectorul programării producției.** Perfecționarea activității de programare a lucrărilor miniere cuprinse în preliminarul anual al minei Aninoasa constituia punctul de plecare pentru îmbunătățirea ulterioară a întregului sistem de conducere planificată a activității unității. Așa s-a și acționat, **criteriul de optimizare ales** constituindu-l **factorul timp.**

În scopul proiectării noii soluții de pro-

sinoptic

Un computer pentru gestiunea timpului directorilor

PLECÎND de la constatarea că determinarea modului de utilizare a timpului de lucru a cadrelor de conducere este costisitoare prin metodele tradiționale, inginerul suedez Hans Hindersson, consilier specializat în probleme de conducere, a inventat un aparat electronic — Frekvensor — grație căruia fiecare cadru de conducere poate afla cum își utilizează timpul de lucru.

Instalat în biroul directorului, frekvensorul emite un semnal sonor și unul luminos la intervale neregulate, în jur de 30 de ori pe zi. Imediat, cadrul testat înregistrează la magnetofon o descriere detaliată a ceea ce face în momentul respectiv. După cîteva săptămîni de testare un ordinator dă rezultatele, care sînt analizate fie de director, fie de un „consultant".

Frekvensorul este deja larg utilizat: în jur de 150 întreprinderi suedeze, engleze, vest-germane și elvețiene au supus cadrele lor unui astfel de test. Aparatul este în curs de lansare și în S.U.A., unde firma Minnesota Research Systems (Minneapolis) a creat o filială pentru distribuirea lui sub numele de DATA—CHRON.

Grație frekvensorului, Folke Bengtsson, directorul general al unei oțelării suedeze, a constatat că, în întreprinderea sa, cadrele de conducere foloseau prea mult timp pentru rezolvarea problemelor curente și prea puțin pentru planificarea pe termen lung. Acum, pentru a elimina greșelile scoase în evidență de test, însuși Bengtsson deleagă în mai mare măsură atribuțiile, participă la mai puține reuniuni și are mai multă legătură cu terenul.

Ce dăunează autorității conducătorilor ?

POTRIVIT rezultatelor unor anchete întreprinse în întreprinderile din R.F.G. și publicate în revista vest-germană „Plus", autoritatea conducătorilor este afectată în ordine descendentă de:

— cunoștințe de specialitate limitate și practică insuficientă (18%);

— încăpățînare, eschivare, nerespectarea promisi-

gramare a lucrărilor miniere s-a procedat, **în primul rînd, la urmărirea evoluţiei acestora în cadrul minei Aninoasa, pe o perioadă mai lungă de timp.** Este vorba de **intervalul 1960—1971**, scopul urmărit fiind acela de identificare în timp a diferitelor game de lucrări miniere şi de stabilire a indicilor şi relaţiilor de legătură între diferitele genuri de lucrări, între acestea şi producţia de cărbune realizată. Datele statistice au evidenţiat **existenţa a trei categorii de lucrări miniere în funcţie de factorul timp : a) lucrări cu caracter ciclic pronunţat** (puţurile, rampele, transversalele principale) ; b) **lucrări cu caracter ciclic mai atenuat** (direcţionalele în steril) ; c) **lucrări care nu prezintă oscilaţii prea mari** (suitori şi direcţionalele în cărbune).

Prima concluzie arată **că de la un an la altul există o neuniformitate destul de mare a volumelor de lucrări**, mai ales la cele de deschidere, din care cauză pentru asemenea lucrări **este necesară o programare pe termene mai lungi de un an**, ceea ce impune **utilizarea în acest scop a metodei drumului critic.**

S-au stabilit în continuare elementele necesare programării efective a lucrărilor miniere prin noua metodă. Este vorba, între altele, de situaţia rezervelor, capacitatea de producţie şi sarcina de plan. Referitor la primul element, **situaţia rezervelor**, s-a căutat prin noua soluţie de programare să se respecte relaţia obiectiv necesară între rezerva deschisă, pregătită şi cea în exploatare. Altfel spus, s-a căutat respectarea regulilor ce condiţionează existenţa acestui raport : la ieşirea din producţie a unui abataj cu o anumită producţie să existe deja pregătit pentru exploatare un abataj echivalent ; în paralel cu menţinerea şi extinderea exploatărilor existente, să intre în producţie unităţi noi care să asigure sporul de producţie planificat. În legătură cu cel de al doilea aspect, **capacitatea de producţie**, s-a căutat stabilirea unei metodologii noi de determinare a **capacităţii reale la un moment dat.** S-a luat în considerare faptul că la deschiderea şi dezvoltarea minei nu s-a procedat la stabilirea capacităţii ei optime, că datorită modificărilor conjuncturale economice şi tehnice, interesează capacitatea minei la un moment dat şi că pentru calculul acesteia din urmă **metoda „după linia de front"** este greoaie şi nu conduce totdeauna la rezultate exacte. Pentru calcularea capacităţii minei la un moment dat, în noile condiţii, este necesară cuantificarea următoarelor mărimi : lungimea frontului de abataj, înălţimea abatajului, avansarea zilnică şi greutatea volumetrică a cărbunelui. În acelaşi timp, elaborarea programării lucrărilor miniere şi a producţiei anuale a minei, după noua metodologie, ia ca bază metodele de producţie indicate de centrală, ţinîndu-se seama şi de modificările intervenite în situaţia capacităţilor de producţie.

Pentru rezolvarea problemelor legate de noua metodologie **s-au** utilizat datele din preliminarul anului 1973 al minei Aninoasa. Deoarece codificarea utilizată nu satisfăcea cerinţa prelucrării automate a datelor s-a proiectat şi o nouă variantă de codificare potrivit căreia se pot regăsi localizarea în spaţiu şi principalele elemente ale tehnologiei de lucru, în ceea ce priveşte **evaluarea duratei activităţilor**, s-a apelat la normativele stabilite de centrală pe genuri de lucrări şi funcţie de tehnologiile aplicate.

Pentru **construirea graficelor reţea** s-a întocmit **tabelul centralizator care cuprinde toate lucrările miniere** din preliminar şi datele necesare programării efective, iar după **alcătuirea listei de activităţi** s-a procedat la **elaborarea schemelor logice ale desfăşurării lucrărilor miniere**, ţinîndu-se seama de restricţiile impuse de succesiunea tehnologică, de cele impuse de rezervele disponibile ca şi de restricţiile de aşteptare. În **graficele reţea elaborate în sistem C.P.M.**, activităţile (lucrările miniere) sînt reprezentate prin arce, iar evenimentele (iniţiale şi finale) prin noduri. Numerotarea nodurilor s-a făcut după metoda rangurilor, fiecare activitate primind un nou cod.

Calculul graficelor reţea are la bază coordonarea în timp a activităţilor (accelerarea selectivă şi verificarea încadrării în timpul calendaristic) folosindu-se pentru aceasta un algoritm de determinare a drumurilor critice fără a calcula parametrii graficelor reţea. **Faza de calcul** în care se stabilesc parametrii (termenele evenimentelor, durata activităţilor şi eşalonarea pe date calendaristice) **s-a efectuat cu ajutorul calculatorului electronic IRIS-50**, pe baza unui program Pert-Corail-2. Prin program, calculatorul ordonează activităţile după valorile crescătoare ale rezervei de timp.

Pentru eşalonarea lucrărilor miniere în timp s-a întocmit în continuare **graficul Gantt**, acesta reprezentînd de fapt o transpunere a termenelor rezultate din calculul graficelor reţea şi realizîndu-se tot cu ajutorul echipamentului electronic de calcul. El permite urmărirea cu precizie a execuţiei lucrărilor miniere, care au fost grupate pe blocuri, strate şi sectoare.

Durata fiecărei activităţi este dată în zile ordonanţate în funcţie de resursa producţie, cu precizarea datei începerii şi terminării lucrării miniere, în limita rezervei de timp şi a nivelului producţiei. Ordonanţarea s-a făcut avînd în vedere condiţiile temporare şi de încărcare folosind un algoritm de calcul special, programat pe calculator. Iar pentru a se obţine o imagine a producţiei zilnice din lucrările de cărbune, funcţie de intrările şi ieşirile din lucrări, s-a procedat la o însumare a acestora.

Programul lucrărilor miniere, în forma iniţială, se stabileşte pe întregul an c defalcarea pe trimestre, luni şi săptămîni. În cazul în care se produc decalaje datorită unor factori interni (tehnologici, organizatorici, avarii) sau externi (modificarea sarcinilor de plan, schimbarea politicii de valorificare a diferi sorturi de cărbune), se impune reactualizarea programării iniţiale. Ea se poate face rapid utilizînd echipamentul electronic de calcul. De remarcat că modificarea schemei logice nu este necesară în cazul întîrzierii sau devansării de lucrări, ci numai în situaţia neexecutării totale a unor activităţi.

Efecte şi eficienţă

NOUA METODOLOGIE proiectată de programare a lucrărilor miniere, permiţînd o evaluare precisă a duratelor activităţilor, realizînd o repartizare raţională a sarcinilor de plan între lucrările de pregătire, deschidere şi exploatare, creează condiţii pentru : **pregătirea şi organizarea temeinică şi din timp a producţiei ; o judicioasă programare operativă a producţiei ; defalcarea raţională şi la timp a sarcinilor pe sectoare, raioane şi brigăzi ; asigurarea ritmicităţii producţiei şi stabilităţii indicatorilor de plan ; urmărirea operativă a producţiei.**

Este vorba, deci, de **o metodologie realistă de programare a producţiei**, superioară metodologiei anterioare bazată pe intuiţie şi experienţă. Ea nu mai necesită reactualizări lunare, cum se întîmpla anterior, ci numai în cazuri bine determinate, obiective.

Ca urmare a sporului de producţie pe care implementarea noii metodologii de programare îl generează, de circa 44 000 tone cărbune/an, **economiile la preţul de cost se ridică la 1 440 000 lei** (în condiţiile considerării tuturor cheltuielilor variabile, în afara amortismentelor), **iar volumul beneficiilor creşte cu 967 mii lei.**

Nu este de neglijat nici **aspectul generalizării** proiectului. Metodologia **poate fi aplicată**, cu adaptările de rigoare, **la toate exploatările miniere din bazinul Văii Jiului**, avîndu-se în vedere specificul lor comun. Trebuie subliniat printre virtuţile ei şi faptul că poate fi aplicată **chiar în condiţiile lipsei prelucrării automate a datelor şi fără o reproiectare a sistemului informaţional existent.**

Iulian BĂDIN

Strategia comportamentului economic al firmelor capitaliste moderne (I)

SUB TITLUL „Despre strategia comportamentului economic al unei firme capitaliste moderne", *publicat în nr. 12/1973 al revistei „Mirovaia ekonomika i mejdunarodnie otnoşenia", specialistul sovietic R. I. Tvilev evidenţiază unele aspecte actuale ale strategiei economice a întreprinderilor capitaliste.*

Strategia comportamentului — apreciază Tvilev — trebuie considerată ca o încercare a monopolurilor de a planifica pe o perioadă mai mult sau mai puţin îndelungată de timp o linie stabilă de comportare care nu este nici pe departe realizabilă în condiţiile complicate ale luptei actuale de concurenţă.

În capitalism, în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice care a dus la o diferenţiere rapidă a producţiei în contextul extinderii şi înnoirii continue a nomenclaturii mărfurilor, centrul de greutate al luptei de concurenţă se deplasează tot mai vădit în direcţia valorii de întrebuinţare a mărfii. În condiţiile îmbunătăţirii aparente a deservirii cumpărătorilor, are loc o creştere generală a preţurilor.

Modificarea caracterului luptei de concurenţă a dus treptat la elaborarea unei tipologii noi a comportamentului economic al firmei capitaliste. În realitate, concurenţa în jurul spezelor de producţie sileşte societăţile capitaliste particulare să-şi concentreze principala atenţie asupra creşterii productivităţii şi accentuării caracterului intensiv al muncii şi, în ansamblu, asupra creşterii eficienţei activităţii în cadrul organizaţiilor lor.

Prognoza pe termen lung (economică şi socială) a devenit o condiţie indispensabilă a conducerii cu succes a multor firme.

Multiplicitatea obiectivelor apare cel mai bine sub forma ierarhiei obiectivelor interdependente, printre care pot exista şi obiective între care există situaţii de conflict. Aceasta înseamnă că realizarea acestor obiective poate fi efectuată numai pe seama altor obiective concurente (de exemplu, menţinerea echilibrului necesar între acumularea de numerar şi activitatea de investiţii). Orice multiplicitate de obiective — şi acest lucru trebuie avut în vedere — contribuie, în final, în egală măsură, în diferitele etape ale dezvoltării societăţii capitaliste, la realizarea obiectivului principal — asigurarea unui nivel ridicat de rentabilitate pentru firmă, ceea ce condiţionează supravieţuirea şi capacitatea sa de expansiune. În legătură cu aceasta, ar fi, evident, mai just ca tendinţa spre un profit mai ridicat să fie examinată în condiţiile admiterii existenţei a numeroase obiective particulare care nu întotdeauna sînt o expresie directă a obiectivului general (profitul maxim); dar care contribuie pe termen lung la realizarea acestui obiectiv principal.

Asemenea obiective particulare pot fi : creşterea stabilă a volumului vînzărilor, creşterea fondurilor băneşti pentru investiţii, diversificarea producţiei, asigurarea unui nivel ridicat al dividendelor pentru atragerea capitalului de împrumut, diminuarea oscilaţiilor sezoniere şi ciclice în vînzări şi profituri şi, ca urmare a acestui fapt, creşterea eficienţei în folosirea resurselor interne ale firmelor etc. Din punctul de vedere al perspectivelor expansiunii continue, un rol de seamă l-au jucat următoarele măsuri de consolidare a eficienţei interne a firmei : îmbunătăţirea componenţei cadrelor, inclusiv a celor ştiinţifice, modernizarea resurselor de producţie şi folosirea metodelor moderne de conducere şi planificare, accelerarea circulaţiei resurselor şi folosirea mai completă a capacităţii de împrumut.

S-a dovedit, de exemplu, că este mai avantajos ca activitatea firmei să fie orientată nu în direcţia unei producţii profilate, ci în direcţia îndeplinirii unei mai ample funcţii sociale — de producţie. În acest sens, conducerea „I.B.M." subliniază, de exemplu, că business-ul său constă nu atît în fabricarea de computere, cît în punerea la dispoziţia firmelor a unor sisteme informaţionale.

Pentru a supravieţui şi a domina, monopolul trebuie să depăşească „caracterul limitat" al intereselor oamenilor. Acest proces de depăşire se materializează în înţelegerea de către conducătorii monopolurilor a obiectivelor „superioare" pe termen lung care stau în faţa societăţilor lor. Această înţelegere a obiectivelor „superioare" determină pe conducătorii monopolurilor moderne să folosească pe scară largă metodele de planificare şi elaborare a diverse sisteme de planificare care, în esenţă, urmăresc un singur obiectiv — asigurarea unei expansiuni economice permanente. Acest scop se realizează în cele din urmă prin intermediul unui sistem de măsuri interconectate pe termen lung şi pe termen scurt. În forma lor cea mai generalizată, aceste măsuri pot fi prezentate sub forma ierarhiei tip, prezentată în schema nr. 1.

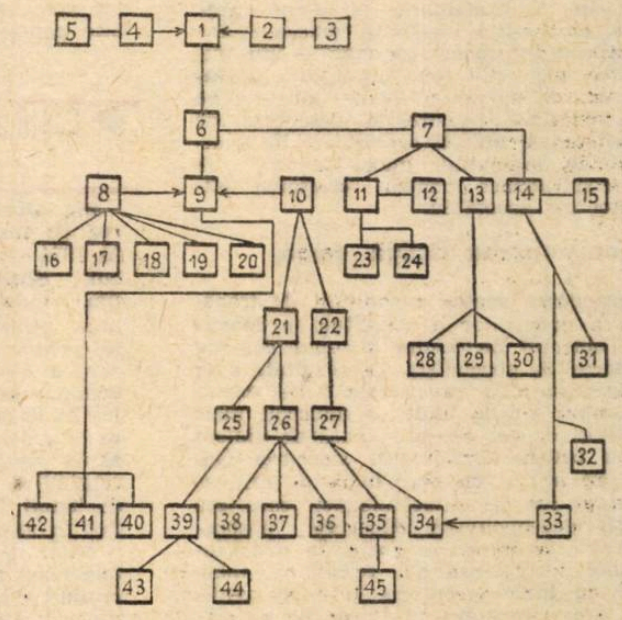

Schema nr. 1 — Ierarhia tip a obiectivelor multiple ale unei firme : 1 — expansiunea economică; 2 — îngrădiri; 3 — mediul economic; 4 — îngrădiri; 5 — mediul neeconomic; 6 — asigurarea poziţiilor de concurenţă; 7 — eficienţa internă; 8 — asigurarea creşterii cantitative (tehnologia şi producţia nu se schimbă); 9 — stabilitate pe termen lung; 10 — supleţea reacţiei la concurenţă; 11 — creşterea activurilor fizice; 12 — durata stocurilor; — 13 — calificarea personalului; 14 — viteza de rotaţie a mijloacelor circulante; 15 — stocurile; 16 — volumul vînzărilor ; 17 — veniturile; 18 — producţia; 19 — cota de participare pe piaţă; — 20 — creşterea numărului consumatorilor; 21 — mobilitatea externă; 22 — mobilitatea internă ; 23 — vîrsta edificiilor; 24 — vîrsta utilajului; 25 — tipul ofensiv de comportament; 26 — tipul defensiv de comportament; 27 — gradul înalt de lichiditate; 28 — cercetări ştiinţifice şi lucrările de proiectare; 29 — producţia; 30 — personalul de conducere; 31 — capitalul circulant; 32 — capitalul propriu; 33 — raportul dintre fondurile împrumutate şi cele proprii; 34 — capacitatea de împrumut; 35 — raportul dintre fondurile circulante şi cele fixe; 36 — noile tipuri de tehnologie; 37 — noile regiuni geografice de desfacere; 38 — creşterea numărului noilor grupuri de consumatori; 39 — lucrările de cercetări ştiinţifice; 40 — gradul de încărcare a capacităţilor de producţie ; 41 — volumul veniturilor; 42 — volumul vînzărilor; 43 — elaborarea noilor tipuri de tehnologie; 44 — elaborarea producţiei noi; 45 — volumul fondurilor băneşti.

unilor şi a declaraţiilor (17%) ;

— atitudine jovială, credulitate, obiceiuri caraghioase, curiozitate pentru viaţa particulară a salariaţilor, înclinaţie la flecăreală (16%) ;

— explicarea insuficienţă a sarcinilor trasate şi indicaţii greşite în muncă (14%) ;

— intrigile şi aprecierea necorespunzătoare a insuficienţei unor colaboratori (7%) ;

— chefuri cu personalul în subordine (6%) ;

— alte cauze (6%).

Ce face Institutul de praxeologie din Polonia ?

Este unul din cele şapte institute ale Academiei Polone de Ştiinţe. Principalele obiective : studiul organizării şi conducerii, pregătirea de candidaţi în ştiinţa organizării şi conducerii, popularizarea rezultatelor cercetării în domeniul organizării şi conducerii. Efectivul său : aproximativ 60 de oameni de ştiinţă şi 20 de candidaţi în ştiinţe.

Tematica activităţii pentru perioada 1971—1975 se referă, în principal, la: sistemul de organizare a conducerii ; organizarea cercetării ştiinţifice şi metodologia proiectării factorilor progresului tehnic ; problemele conducerii teritoriale.

În perspectivă, conducerea institutului şi-a propus lărgirea sferei sale de activităţi prin efectuarea de studii referitoare la conducerea marilor sisteme (studiul conducerii economiei naţionale), eficienţa conducerii, studiul muncii cadrelor de conducere.

O DEPLINĂ CONCORDANȚĂ ÎNTRE OPTIMIZAREA TRANSPORTURILOR ȘI ECONOMISIREA COMBUSTIBILILOR

DINAMISMUL, continuu al economiei noastre socialiste este direct proporțional cu activitatea, rezultatele mereu mai bune obținute în înfăptuirea planurilor anuale de stat de către fiecare ramură de producție. Nu puține îndatoriri revin în acest sens transporturilor, nervura vitală în satisfacerea cerințelor crescînde din toate domeniile de activitate.

În acest an, atît transportul pe căile ferate, rutier cît și cel naval au de făcut față, concomitent, la sarcini directe specifice ramurii, dar și unora calitative generale, de creștere a eficienței, de diminuare a consumurilor de energie și combustibili. Cum acționează în acest sens centralele industriale, întreprinderile din această ramură — iată întrebarea căreia am căutat să-i găsim răspuns în cadrul unei dezbateri în jurul mesei rotunde organizată la Galați, cu sprijinul Comisiei de control muncitoresc a Comitetului județean al P.C.R.

● Capacitatea de a... „capacita"

● „V. E." : De o deosebită importanță pentru economia modernă este modul în care transportul reușește, în prezent, dar și în perspectivă, să satisfacă cerințele crescînde ale dezvoltării pe care le cunosc și le vor cunoaște, în continuare, toate sectoarele de activitate. În acest sens, de o însemnătate majoră este modul în care sînt folosite capacitățile mijloacelor de transport din dotare. Care este, din acest punct de vedere, „strategia" pe care ați elaborat-o ?

Dr. ing. **Ion Iosefide** : — „Față de sarcinile sporite ce revin unităților de transport din raza județului nostru (cale ferată, rutier și fluvial) a trebuit, în primul rînd, să găsim acele soluții care să asigure **o mai bună folosire a tuturor capacităților disponibile**, în funcție, desigur, de specificul fiecărui gen de transport. În toate acțiunile ce le-am întreprins, am avut și avem în vedere — într-un concept macroeconomic — nu numai cerințele din zona de acțiune a Galațiului, ci și ale celorlalte județe pe care unitățile noastre le deservesc pe beneficiari și unități prestatoare de transport, în ansamblul unor legături de interconditionare pentru creșterea eficienței pe ansamblu.

Containerizarea cîștigă teren

Extinderea acestei modalități de transport a mărfurilor a constituit și constituie obiectul de studiu al unui colectiv numeros de specialiști. Ce rezultate s-au înregistrat pînă în prezent ? De exemplu, pînă nu de mult se aduceau mari cantități de var de la Fabrica de ciment Bicaz pentru Combinatul siderurgic-Galați. Se utiliza un parc mare de mijloace auto (60 de autocamioane), care era folosit neeconomicos, deoarece autocamioanele se întorceau goale. În urma acțiunilor întreprinse s-a reușit ca, începînd cu luna decembrie 1973, să realizăm acest transport în întregime pe sistemul containerizării. Eficiența ? **Trecerea de la transportul auto al varului la cel containerizat pe calea ferată, aduce o economie anuală estimată la 18 milioane de lei**, la care se adaugă și economia de combustibil obținută prin neutilizarea autocamioanelor. Desigur, este doar un început. În curs de aplicare se află și un alt studiu privind transportul containerizat al dolomitei de la Hunedoara la Galați, a cărei eficiență se ridică la 15 milioane lei anual.

Box-paletizarea în extindere

Folosim și dorim să extindem această modalitate de transport. Deocamdată ea este utilizată la deplasarea unor materiale refractare. Este vorba de dopurile și orificiile de la oalele de turnare și alte materiale refractare care pînă acum se aduceau de la unitățile specializate la Combinatul siderurgic în vrac. **Economia anuală estimată prin aplicarea noii metode se ridică la 4 milioane lei.**

Pachetizarea se dezvoltă

Este vorba de transportul cherestelei. Problema are însă o importanță deosebită deoarece aproape 80% din exportul țării cu acest produs se face prin Galați. Studiul acestui mod de transport a fost realizat de specialiști din județul nostru, în colaborare cu cei de la M.E.F.M.C. Prin această metodă se economisesc cîteva milioane de lei. Pentru viitor vom extinde utilizarea metodei și la alte categorii de materiale".

● Cadența inițiativelor

Ing. **Dumitru Matric** : — **„Întreprinderea de transporturi auto** are de realizat în 1974 sarcini sporite față de anul trecut. Sporul planificat se va realiza îndeosebi pe baza unei mai bune utilizări a parcului de autovehicule, prin creșterea coeficientului de utilizare a capacității lor. În acest sens am acționat pe linia **folosirii autobasculantelor în două și trei schimburi.** Pînă la ora actuală, 120 de autobasculante lucrează în acest fel la principalii beneficiari, reușind să realizeze un volum important de tonaj într-un timp mult mai scurt. Tot în scopul utilizării eficiente a capacităților de transport am pus un număr **important de mijloace de transport — de ordinul sutelor — la dispoziția beneficiarilor.** În acest fel, sînt înlăturate parcursurile în gol de la autobază la beneficiar, mijloacele de transport fiind amplasate direct acolo unde au de satisfăcut servicii. Se economisesc, totodată, mari cantități de combustibil.

Am luat **măsuri și pentru întărirea rolului agențiilor de colectare și expediere a mărfurilor** pentru executarea transporturilor interurbane în condiții raționale prin folosirea intensivă a autovehiculelor în tranzit și a celor de capacități mari. Totodată, s-a luat legătura cu toate întreprinderile din cele 4 județe pe raza cărora acționăm și s-au încheiat contracte cu **eșalonarea transporturilor pe luni.** Pînă în prezent s-au încheiat contracte pentru 63% din planul anual de tone transportate.

În fine, am intensificat activitatea controlului tehnic pentru **îmbunătățirea calității reparațiilor curente și reducerea perioadelor de imobilizare a autovehiculelor în reparații".**

Ing. **Iulian Simionescu** : — „Și în fața **flotei fluviale** stau în acest an sarcini complexe pe linia utilizării eficiente a capacității de transport cît și de economisire a combustibililor. O primă direcție în care acționăm o reprezintă **folosirea la maximum a capacității flotei fluviale atît în transportul de mărfuri, cît și de pasageri.** Avem sarcina de a utiliza la maximum flota la „dus" și la „întors". În acest scop am **sectorizat în așa fel activitatea începînd cu 1973, încît vasele care circulă pe anumite distanțe, să fie în permanență încărcate.** Bunăoară, vasele care pleacă cu cărbuni la Orșova se reîntorc încărcate cu pirită de la Moldova Veche pentru Turnu-Măgurele ; apoi de la Turnu-Măgurele ele se încarcă cu balast pentru Tulcea, Medgidia etc.

Cea de a doua direcție în care ne-am concentrat eforturile este **perfecționarea activității portuare.** În prezent, ne preocupă, în principal, **extinderea procesului de mecanizare în porturi.** Acum, 60% din operațiunile necesare se fac mecanizat și sînt create condiții ca, la sfîrșitul anului, să ajungem la 90%. În acest sens avem întocmite planuri de măsuri, urmînd ca, eșalonat, să fie mecanizate diversele operațiuni".

Ing. **Constantin Roșu** : — **„Regionala de cale ferată-Galați** are multe sisteme de lucru, multe raporturi, relații și tipuri de industrii de servit. Dată fiind complexitatea problemelor pe care le avem de rezolvat, am stabilit încă din 1973 un program amplu de măsuri, menit să asigure folosirea deplină a capacității în condiții de maximă eficiență.

În primul rînd, **am urmărit o devansare a volumului de transport de la finele anului către primul semestru.** Am reușit aceasta, în ciuda practicii unor întreprinderi de a se abține de la efectuarea de transporturi în primele luni ale anului. Am reușit în acest an să transportăm în devans în semestrul I, cca 330 mii tone încărcate și expediate suplimentar față de planul inițial depus de întreprinderi, realizînd în ianuarie un plus de 100 mii tone în comparație cu aceeași lună din anul trecut. Analizele efectuate împreună cu marile întreprinderi de pe raza Regionalei noastre, s-au soldat, de asemenea, cu atragerea prin plan, la transport în luna februarie a.c. a 470 mii tone în plus față de cel depus de întreprindere în luna anterioară (2370 mii față de 1906 mii tone).

Am urmărit și ne îndreptăm și în prezent eforturile spre **concentrarea traficului de marfă, prin desființarea unor puncte de staționare, a unor stații-haltă unde opreau un vagon-două pe lună sau pe săptămînă.** Am realizat o **circulație a mărfurilor mult mai rapidă, eliberînd o serie de vagoane și mărind astfel gradul de utilizare a capacităților de transport cu 15—20%".**

Costică Constantin : — „Transportul intern și interurban al călătorilor, dezvoltat în raport cu creșterea nevoilor fiecărui oraș sau comună, are un anume specific. Întreprinderea noastră are de efectuat mai multe categorii de transporturi : numai transportul de pasageri industriali, înseamnă vehicularea a 35 000 de salariați pentru toate schimburile. În acest domeniu, am realizat **grafice de circulație pentru toate schimburile** și rezultatele sînt încurajatoare.

Prin studii de optimizare am reușit ca în transportul în oraș, la orele de vîrf, să mărim capacitatea față de realizările anului 1973, iar printr-o rețea de stații de emisie-recepție, bine pusă la punct, să dirijăm operativ, în funcție de nevoi, mijloacele necesare".

● Implicațiile unor... „Dacă"

● „V. E." : Rezultă că realizările în domeniul utilizării capacităților de transport față de anii trecuți, sînt meritorii. Ce ar trebui întreprins pentru o mai bună utilizare a capacităților de transport? Ce apeluri au fost și sînt încă lansate pentru a fi recepționate de forurile de resort ?

ÎN TRANSPORTUL NAVAL, s-ar putea obține rezultate mult mai bune în acest an DACĂ :

1 „organele de resort, care planifică aducerile de mărfuri și livrarea lor prin porturi, ar acorda atenție sporită posibilităților de care dispune portul Galați nu numai pentru transportul fluvial, ci și pentru cel maritim. Or, în prezent, este solicitat mai mult portul maritim Constanța. Supraaglomerat, acesta face față cu greu volumului mare de trafic, unele mărfuri staționînd la dane peste timpul planificat ;

2 transportul fluvial, care are încă însemnate capacități disponibile (în anii din urmă a sporit necesarul de vase în dotare, dar nu a crescut în aceeași proporție volumul de mărfuri transportate) **ar putea prelua toate materialele de construcții pentru a le vehicula către județele care au orașe la Dunăre. Sînt și alte produse care se pretează la transportul pe apă. Combinatul chimic Tr. Măgurele, de pildă, are instalații portuare de descărcare și încărcare a produselor chimice direct și din nave. Cu toate acestea, pentru produsele sale ocolește utilizarea transportului pe apă. Este atît în interesul combinatului, cît și al economiei naționale de a se interveni și stabili măsuri pentru valorificarea instalațiilor portuare din dotare și a se trece la utilizarea pe scară largă a transportului fluvial al materiilor prime și a produselor finite. Ministerul Industriei Chimice și Ministerul Transporturilor au datoria să intervină și să rezolve cît mai operativ această situație" ;** (Marcel Costin).

3 „s-ar lua măsuri pentru întreținerea în bune condiții de exploatare a Canalului Sulina. Importanța lui pentru dezvoltarea industrială a unor zone întregi nu trebuie minimalizată (în 1973 mijloacele de dragare au fost transportate la Constanța). Este necesar ca Ministerul Transporturilor să asigure mijloacele de dragare necesare pentru a se efectua lucrări de întreținere a canalului, asigurîndu-se

Au fost prezenți în jurul „mesei rotunde".

Dr. ing. **Ion IOSEFIDE**, secretar al Comitetului județean Galați, al P.C.R.; ing. **Dumitru BRATOSIN**, sectorul transport, Comitetul județean Galați al P.C.R. ; ing. **Iulian SIMIONESCU**, comandantul Comandamentului flotei fluviale; **Costin MARCEL**, secretarul comitetului de partid al Comandamentului flotei fluviale: tehnician **Constantin COSTICĂ**, director, Exploatarea transporturilor în comun, **Marin COSTICĂ**, șef sector auto, secretarul comitetului de partid din cadrul Exploatării transporturilor în comun ; ing. **Dumitru MATRIC**, director Întreprinderea de transporturi auto ; ing. **Marin POTOP**, contabil șef, Întreprinderea de transporturi auto ; ing. **Constantin ROȘU**, director, Regionala C.F. economist **Zamfir HANGANU**, secretarul comitetului de partid al Regionalei C.F.

astfel posibilitatea de circulație a unor nave de mare capacitate dinspre mare spre portul Galați și Brăila ;

4 s-ar asigura pentru sporirea „capacității" activității portuare **o serie de utilaje pentru efectuarea activității de încărcare-descărcare mecanizate.** Este vorba de autostivuitoare de 2,5 tone, mototransportoare etc. Aplicarea unor procedee de transport de mare productivitate (paletizare, pachetizare etc.) necesită mijloace corespunzătoare de manipulare a mărfurilor. Deși se cunoaște situația, întîrzie procurarea lor, cu toate că mijloacele respective ar putea fi amortizate complet în maximum doi ani (ing. Iulian Simionescu).

ÎN TRANSPORTUL AUTO capacitatea autovehiculelor ar putea fi mai bine utilizată DACĂ :

1 **„planul ar fi în mai mare măsură acoperit cu contracte, decît în prezent** (60% la anual și 57% la cel trimestrial). Aceasta ne-ar permite să programăm mai bine traseele, evitînd cursele în gol, să marșrutizăm și transportul auto. Pentru aceasta, ar trebui, în primul rînd, să sporească activitatea ce o desfășurăm pentru a face mai bine cunoscute beneficiarilor prestațiile pe care le putem executa. Ar trebui totuși să fim mai mult sprijiniți și de forurile competente ;

2 **s-ar asigura în cantitățile necesare piesele de schimb.** Pierdem foarte mult timp, stăm zile întregi cu o mașină de mare capacitate, datorită lipsei unor piese mărunte. Solicitările noastre nu s-au soldat cu o rezolvare concretă. Problema este cunoscută la nivelul ministerului nostru, însă practic, nu s-a găsit, pînă acum, nici o rezolvare corespunzătoare" (ing. Dumitru Matric).

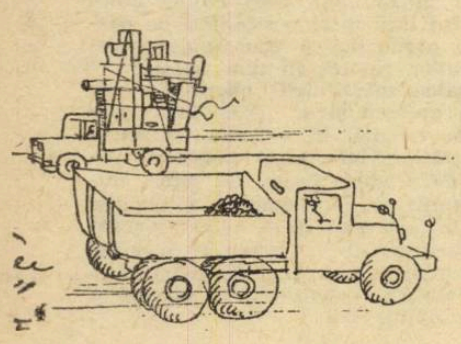

ÎN TRANSPORTUL C.F.R. o eficiență sporită se poate obține DACĂ :

1 **„se vor elimina cu hotărîre toate „locurile înguste" create pe fluxul circulației mărfurilor,** datorate mai ales faptului că **nu toate stațiile C.F.R. sînt pregătite și dotate cu mijloace mecanizate pentru a prelua containerele ;**

2 **mijloacele de tracțiune pe care le dețin întreprinderile cu linii industriale ar fi folosite rațional.** Pentru aceasta este necesară o mai bună colaborare între unitățile C.F.R. și beneficiarii deținători de locomotive. Preluarea activității totale de transport — în uzină și în afara lor de către unitățile C.F.R. — va conduce la economisirea de mijloace, combustibil și personal, la desfășurarea unei activități mai eficiente". (ing. Constantin Roșu).

TRANSPORTUL ÎN COMUN prezintă, de asemenea, însemnate rezerve de capacitate. Situațiile paradoxale — supraaglomerația la orele de vîrf — gol de transport în restul zilei — ar putea fi evitate DACĂ :

1 **„ar fi înlăturată, cu argumente solide, concepția „anti-tramvai".** Optica celor ce nu doresc să extindă tramvaiul în transportul orașului Galați este greșită sub raport economic, deoarece toate calculele dovedesc că la capacitatea sa de transport, comparativ cu consumul, acest mijloc rămîne cel mai economic și în plus, noile soluții constructive îl fac și mai silențios ;

2 **în extinderea liniilor de tramvai de mare capacitate ar fi înlăturat și cercul vicios care s-a luat naștere : nu se poate face dezvoltarea transportului, fiindcă nu este aprobată schița de sistematizare a întregului oraș și nu este aprobată schița de sistematizare a orașului fiindcă nu este aprobată prognoza sa de dezvoltare economică pe următorii douăzeci de ani** etc., etc., dacă pentru orașul Galați s-ar pune la dispoziție autobuze cu capacități mai mari, față de cele pe care le avem în prezent. Acestea, pe lîngă asigurarea unui transport mai confortabil, permite și realizarea de economii de combustibil, cît și de personal". (Costică Constantin)

● Combustibilul și... „energia" de a-l economisi

● „V. E." : Transportul este pus în fața unor sarcini, a căror deplină realizare reclamă, pe lîngă o utilizare intensivă și o diversificare a parcului de vehicule din dotare, și o sporire a numărului de trasee. Cum se împacă această dezvoltare a bazei materiale a întreprinderilor de transport — în fapt, mari consumatoare de combustibil și energie — cu necesitatea de a le economisi ?

Dr. ing. **Ion Iosefide :** — „Contradicția este doar aparentă. Este adevărat că parcul de transport se extinde, iar în perspectivă fenomenul se va manifesta vertiginos, însă nu este vorba despre orice fel de creștere. Ea se va realiza în perfectă corelație cu imperativul devenit stringent — de a economisi la maximum combustibilul și energia. Concret, cîteva explicații :

— în prezent și în perspectiva apropiată, o importantă cale de acțiune va fi **perfecționarea structurii parcului de vehicule,** prin creșterea accentuată a mijloacelor de transport moderne, cu consumuri reduse, funcționînd cu combustibili inferiori și mai ieftini ;

— o altă direcție de acțiune o reprezintă **intensificarea studiilor, precum și a cercetărilor directe, aplicative, pentru folosirea la maximum a „forțelor motrice" naturale,** a apelor, energia eoliană etc., domeniu în care, cu toate succesele înregistrate pînă în prezent, sîntem abia la început ;

— o atenție sporită se cere acordată, în continuare, **revizuirii traseelor, a stațiilor de oprire a vehiculelor.** În acest fel, se vor putea evita pe viitor în mai mare măsură nu numai cursele inutile, „în gol", dar și traseele paralele, încrucișate, neeconomicoase, generatoare de cheltuieli nejustificate de combustibili și energie ;

— **întreținerea în bune condițiuni a parcului din dotare,** în așa fel încît funcționarea vehiculelor să se încadreze cu strictețe în consumurile planificate".

● Cadența acțiunilor

ing. **Aurel Matric :** — „Planul pe 1974 este fundamentat în condițiile realizării unui parcurs mediu zilnic mai mic de 1,3% (ceea ce corespunde 1,9 km zilnic) norma de consum specific reducîndu-se cu 1,7% de fiecare tonă/km față de cea realizată, adică la nivelul anului **un consum redus cu 663 tone benzină față de anul trecut.** La aceste prevederi ne-am angajat să economisim încă 100 tone.

Pentru aceasta, folosind diverse **instrumente** de lucru între care și analiza traseelor și eficiența lor economică, am ajuns la concluzia că pentru acest an trebuie să renunțăm la 20 trasee, ceea ce înseamnă **peste 500 l benzină economisiți pe zi.**

O altă măsură este și aceea că **mașinile care ies din reparațiile capitale trec prin unitățile noastre cele mai apropiate și se încarcă cu marfă.** De asemenea, cînd ducem mașini la reparații capitale s-a luat măsura ca ele să fie remorcate de un autovehicul încărcat. Prin acest sistem reușim să economisim cantități însemnate de combustibil. Tot pentru a gospodări mai bine combustibilul, **la finele anului trecut, am casat circa 500 mijloace de transport (autocamioane, autobasculante care aveau ciclul de funcționare îndeplinit și care generau consumuri foarte mari la benzină".**

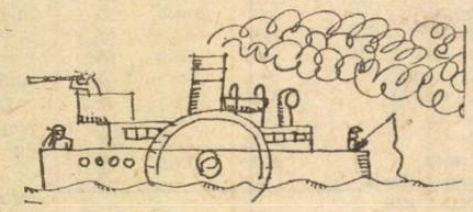

Ing. **Iulian Simionescu :** — „În scopul unei mai bune utilizări a combustibililor, **o primă măsură aplicată de noi a fost aceea a scoaterii din funcțiune a vaselor foarte vechi și cu un grad mare de uzură.** Aveam nave care fiinșau de o sută de ani și care consumau mari cantități de combustibil.

O altă măsură prin care înregistrăm economii de combustibili lichizi se referă la **perioada în care navele staționează în porturi.** Dacă pînă la finele lui 1973, ele se alimentau în perioada de staționare direct cu energie electrică de la motoarele vasului — acum ele **sînt alimentate cu energie de pe uscat.** Ca urmare, reușim să economisim importante cantități de combustibil lichid, iar pe de altă parte, evităm și uzura prematură a motoarelor".

Ing. **Constantin Roșu :** — **„Regionala C.F.R.-Galați** realizează în transport cel mai scăzut preț de cost din țară. Aceasta mai ales datorită gradului înalt de economisire a combustibililor. **Pe luna ianuarie am reușit să economisim 510 tone combustibil convențional față de normă,** care este și ea mai redusă cu 13% față de anul trecut. Succesul se datorește organizării de trenuri marș-rute, diminuării timpului de staționare pe trasee și în gări, colaborării strînse cu beneficiarii în sensul reducerii timpului de manevre, încărcare-descărcare a mărfurilor etc. O altă realizare — care ne ajută în obținerea de economii este **punerea în funcțiune a liniei electrificate pe traseul Adjud-Ghimeș.** Și tot anul acesta, dorim să transportăm toate mărfurile numai cu locomotive Diesel electrice și hidraulice."

Constantin Costică : — **„Și în transportul în comun** avem realizări frumoase în acest domeniu. **În 1973, am realizat o economie de 400 000 litri benzină.** Prin optimizarea transportului făcut pe baza unui amplu studiu am reușit ca, la orele de vîrf, să mărim capacitatea față de anul 1973, iar în cursul zilei reducem pînă la 40—50% din capacitate. Acest fapt ne-a permis, pe lîngă o folosire rațională a capacităților, **să realizăm și o economie de benzină de circa 3 000 litri de benzină pe zi.** Ne-am angajat pe 1974 să obținem o economie de 500 000 litri. Și aceasta, fără a prejudicia bunele servicii pentru pasageri".

● Transporturile combinate — către ce destinație ?

● „V. E." : Eficiența economică nu poate fi privită separat pentru fiecare fel de transport. Circulația combinată a mărfurilor și a călătorilor — rutieră, navală, pe C.F.R. — este singura în măsură să releve adevărata dimensiune a eficienței activității de transport. Care sînt problemele care se ridică în această direcție ?

Dr. ing. **Ion Iosefide :** — „Fără îndoială, privind prin prisma eficienței, viitorul aparține transporturilor combinate, bine sincronizate, pentru care distanțele sau obstacolele naturale nu vor prezenta nici o problemă. Am întreprins în ultimul timp o serie întreagă de acțiuni, de studii comune cu unitățile de transporturi, pentru a conjuga eficient diversele forme de transport, pentru a optimiza traseele pentru a spori eficiența.

— un prim obiect de studiu l-a constituit **realizarea unei îmbinări armonioase între transportul C.F.R. și cel „auto" prin preluarea unor transporturi pe distanțe scurte.** Eficiența se manifestă în creșterea vitezei comerciale a trenurilor cu mărfuri, prin eliminarea unui număr mare de stații intermediare devenite nefolositoare. Calculele specialiștilor efectuate pentru linia **Galați-Tecuci estimează, de pildă, obținerea în acest fel a unor economii anuale de peste două milioane de lei.** În urma aplicării concluziilor acestui studiu de către forurile în drept, graficul de circulație a trenurilor care se modifică în luna mai, va include acest nou sistem de transporturi.

— această nouă optică aduce un aport substanțial și la rezolvarea favorabilă a unei alte probleme și anume aceea a **transportării mai rapide a navetiștilor.** Studiile întreprinse, avînd ca tematică această problemă, au relevat că se impune, în primul rînd, creșterea vitezei de transport la trenurile de navetiști care, în medie, este acum de trei ore pe zi. Cu ajutorul regionalei C.F.R., s-a găsit posibilitatea de a mări numărul de vagoane pe marș-rut, de a spori viteza de tracțiune, ajungîndu-se la o economie potențială de o oră pe zi de fiecare navetist."

Ing. **Iulian Simionescu :** — „Și **pentru transporturile fluviale** „integrarea" deplasărilor de mărfuri efectuate pe apa, pe uscat și pe calea ferată este o problemă de primă mărime. Pentru rezolvarea ei, conducerea Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor a luat măsuri ca, o dată pe lună, în fiecare sector sau centru mare, unde sînt întreprinderi de transporturi, să se organizeze întîlniri între directorii de cale ferată, auto, aviație și de transport naval. **Întîlnirile de lucru** desfășurate în județul nostru **analizează toate cererile de transport și, în funcție de eficiență, delimitează precis contribuția ficărui fel de transport.** Așa se face alimentarea cu tablă a șantierelor navale, cu materiale de construcții a unor întreprinderi de construcții etc. Am reușit să realizăm în acest fel o bună cooperare la o serie întreagă de mărfuri, cum ar fi, spre exemplu, unele cantități de cocs, laminate, etc."

Ing. **Zamfir Hanganu :** — „După părerea mea, cooperarea între diverse categorii de transport este absolut necesară, dar pentru a spori eficiența acțiunii, **legătura directă și sincronizarea cu activitatea întreprinderilor industriale este indispensabilă.** În județul nostru, în urma unei consfătuiri cu principalele întreprinderi, s-a pus la punct mecanismul transportului containerizat „din poartă în poartă". Acest lucru a fost posibil prin organizarea lucrului în întreprinderi în trei schimburi. Ca urmare, la orice oră sosesc mașinile noastre, ele sînt primite la întreprindere și, în acest fel, este mai bine utilizată și capacitatea magaziei acesteia".

● Alte apeluri... necodificate

● „V. E." : Desigur, problema colaborării complexe între diferite forme de transporturi a înregistrat unele rezultate promițătoare. Pentru dezvoltarea și transformarea ei într-un sistem de lucru curent, cu o eficiență înaltă, se cer aduse unele perfecționări atît în activitatea practică a fiecărui sector, cît și la „terminalele" acestui ciclu care sînt, pe de o parte, întreprinderea, iar pe de altă parte, comerțul. Ce acțiuni se cer întreprinse în continuare ?

1 **„Întreprinderile de comerț exterior ar trebui să analizeze mai îndeaproape eficiența diferitelor variante de transport combinat,** în așa fel încît să favorizeze în mai mare măsură decît pînă în prezent, porturile maritime fluviale — Brăila, Galați, Tulcea" (ing. **Iulian Simionescu).**

2 „De o deosebită însemnătate în rezolvarea problemelor semnalate este și **pregătirea corespunzătoare a unor cadre — de conducere și execuție** — capabile să pună în aplicare aceste programe complexe de utilizare deplină a posibilităților proprii, precum și de colaborare cu alte forme de transport" (ing. **Dumitru Matric).**

3 „Se cer analizate în continuare cu mai multă exigență **traseele de transport,** pentru a se evita și acele paralelisme care mai există în unele locuri, între cel auto și C.F.R. De asemenea, ar trebui supuse analizei capacitățile disponibile mari din cadrul flotei fluviale a căror utilizare ar putea fi sporită și printr-o mai bună sincronizate cu transportul C.F.R. și auto". (Marin Costică)

4 „În fine, la punctele de legătură cu industria, fluxul transportului ar putea fi mai bine dirijat și prin **perfecționarea transportului în comun.** Dotarea Galațiului cu tramvaie silențioase de mare capacitate, „injectarea" unor noi trasee care să raționalizeze fluxul călătorilor și să eficientizeze capacitatea de transport, ar fi nu numai în avantajul edililor orașului, dar și al industriei, prin asigurarea unor condiții de confort sporite în transportul forței de muncă. (Marin Potop).

Dezbatere realizată de
V. BOESCU
B. PĂDURE

UN AMPLU PROGRAM

(Urmare din pag. 1)

Unitățile agricole socialiste ce asigură exploatarea acestei avuții naționale au datoria de a lua măsuri care să ducă nu numai la menținerea ci și la creșterea suprafeței agricole și îndeosebi a celei arabile. Ele sînt obligate să nu accepte scoateri din circuitul agricol pentru alte destinații, să amplaseze propriile obiective de investiții în perimetrele construite, reducînd distanțele mari de neadmis între construcțiile existente și să cultive fiecare metru pătrat pe care-l dețin, respectînd structura culturilor prevăzute în plan și o amplasare a acestora care să ducă la rezultate de producție și economice maxime.

Organele agricole județene și cele centrale au luat în ultimii ani măsuri care au dus la diminuarea suprafețelor scoase din circuitul agricol. În același timp însă multe avize au fost date cu ușurință, pentru suprafețe mai mari decît cele necesare, fără obligativitatea recuperării și nu s-a controlat modul în care au fost redate în cultură terenurile scoase temporar, precum și cele ce trebuiau recuperate — în compensare — prin diferite lucrări. Sarcinile trasate de recenta Conferință sînt deosebit de precise în acest domeniu, iar legislația existentă, cu îmbunătățirile ce vor fi aduse, constituie un instrument eficient în gospodărirea mai chibzuită a fondului funciar al țării.

Menținerea și totodată sporirea suprafeței agricole și arabile trebuie să se îmbine armonios cu măsurile concrete care să ducă la creșterea continuă a potențialului de producție al pămîntului. În înfăptuirea acestui obiectiv a fost adoptat, dealtfel, programul național pentru executarea irigațiilor, îndiguirilor, desecărilor și altor lucrări de îmbunătățiri funciare. Așa cum s-a subliniat la recenta Conferință, în îndeplinirea acestui Program s-au înregistrat rămîneri în urmă în primii ani ai actualului cincinal mai ales în ce privește executarea amenajărilor pentru irigații, care trebuie recuperate în acest an și anul viitor cu participarea activă a unităților de proiectare, de execuție și a celor beneficiare.

Suprafața irigată va ajunge la circa 2 milioane hectare la sfîrșitul actualului cincinal, reprezentînd unul dintre cei mai importanți factori pentru creșterea producției agricole. Se impune ca întreprinderile specializate în întreținerea și exploatarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, împreună cu unitățile agricole, să asigure programul de lucrări în corelare cu cerințele fiecărei culturi și să fie create și celelalte condiții de la semințe și hibrizi, cu potențial de producție ridicat, îngrășăminte și pesticide pînă la mijloacele de recoltare, transport și depozitare spre a se realiza parametrii proiectați în fiecare sistem, înlăturînd neajunsurile ce s-au înregistrat în anii anteriori cînd pe unele terenuri irigate s-au obținut producții mai mici decît cele prevăzute, sau chiar sub nivelul celor de pe terenurile neirigate, situație reieșită în lucrările recentei Conferințe, cu indicații concrete asupra acțiunilor de întreprins în viitor.

Sarcinile trasate la Conferință privind dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii sînt însoțite de măsuri eficiente privind îmbunătățirea organizării producției și a muncii în toate întreprinderile socialiste — de stat și cooperatiste. În ansamblu, acestea trebuie să se concretizeze, încă din acest an, în nivelul indicatorilor de eficiență economică, superiori calitativ, la nivelul celor realizați în țări cu agricultură dezvoltată. Pentru întreprinderile agricole de stat, din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rezultă că trebuie să se asigure un **echilibru între ritmul de creștere a bazei tehnico-materiale a acestora cu ritmul de creștere a producției globale.** În condițiile unei dotări din ce în ce mai însemnate cu mijloace de producție moderne, efectul economic în urma utilizării acestora trebuie să se reflecte în mod corespunzător în creșterea producției și în reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs.

Și în agricultura cooperatistă eficiența economică, producția agricolă trebuie să crească la nivelul posibilităților de care dispune acest important sector social-economic. Pentru aceasta, fiecare cooperativă trebuie să realizeze producții sporite pe baza cărora să crească avuția obștească și posibilitățile de retribuire ale cooperatorilor. În fiecare unitate agricolă cooperatistă **trebuie să fie gospodărite rațional mijloacele materiale și financiare, să se evite cheltuielile neeconomicoase, să se urmărească corelarea cheltuielilor cu veniturile realizate.** Generalizarea, în acest an, a calculării prețului de cost în agricultura cooperatistă este de natură să limiteze, prin însăși evidențierea lor, cheltuielile materiale la 1000 lei producție globală care, în ultimii trei ani, au crescut în dauna veniturilor cooperativelor.

Un rol deosebit revine în următorii 2—3 ani ministerului nostru, organelor județene de partid și de stat pentru **sprijinirea cooperativelor a căror situație economică este grea, în vederea îmbunătățirii radicale a activității de producție și economico-financiare a acestora.** Obiectivele amintite, fiind în primul rînd rezultatul eforturilor proprii, depuse în fiecare cooperativă, trebuie să preocupe în cel mai înalt grad adunările generale ale cooperatorilor, cadrele de conducere, care să răspundă pe baza principiului muncii colective și a răspunderii individuale în fața cooperatorilor și statului pentru modul cum își respectă disciplina de plan.

Statutul asociațiilor intercooperatiste, sintetizînd experiența pozitivă dobîndită pînă în prezent, stabilește cu claritate condițiile în care trebuie să se desfășoare procesul de asociere a cooperativelor agricole, necesitatea respectării stricte a principiului autonomiei cooperativelor agricole, legătura directă dintre acestea și noul obiectiv creat pe calea asocierii, care impun delimitarea razei de activitate a asocierii cu cea a consiliului intercooperatist. Totodată, se statornicesc drepturile și obligațiile cooperativelor asociate, rolul și răspunderea consiliului intercooperatist de cooperare și specializare pentru modul în care își desfășoară activitatea și rezultatele obținute de asociațiile din raza sa.

Pornind de la necesitatea aplicării unor tehnologii unitare și desfășurarea anumitor acțiuni comune care să ducă la sporirea producției și creșterea eficienței economice în anumite ramuri de producție din cooperative, statutul prevede posibilitatea asocierii unităților interesate în vederea realizării unor asemenea obiective. În astfel de situații pămîntul, construcțiile, animalele și celelalte fonduri fixe rămîn în proprietatea fiecărei cooperative, parte integrantă a planului lor de producție și financiar.

Dezvoltarea cooperativelor ca mari unități agricole înzestrate cu o bază materială puternică, sporirea producției și a veniturilor lor au creat premise pentru trecerea la acțiuni largi de cooperare și asociere între acestea și întreprinderile de stat pentru crearea unor **capacități de producție proprietate comună,** realizată pe seama fondului de dezvoltare al cooperativelor asociate și prin investiții de stat. Asocierea dintre cooperativele agricole cu întreprinderile de stat, precum și cooperarea dintre ele, creează noi premise pentru dezvoltarea agriculturii cooperatiste, pentru consolidarea economică a fiecărei cooperative și ridicarea pe o treaptă superioară a producției și eficienței pe ansamblul sectorului socialist din agricultură. Se impune ca în concordanță cu cerințele din diferite ramuri de producție, zone și unități și cu interesele cooperativelor agricole să se treacă la aplicarea noilor forme de asociere și cooperare reglementate de statutul recent adoptat.

Creșterea producției agricole, întărirea economico-organizatorică a cooperativelor agricole sînt condiționate și de **aplicarea justă a sistemului de cointeresare a cooperatorilor.** În acest sens, introducerea acordului global potrivit principiilor stabilite la plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1970 a deschis perspective deosebite. Noile îmbunătățiri aduse în aplicarea acordului global și venitului garantat realizează o stimulare substanțială pentru participarea cooperatorilor la muncă, executarea la timp și de calitate a lucrărilor, sporirea producției și reducerea cheltuielilor materiale care duc în mod direct și nemijlocit la creșterea veniturilor fiecărei cooperative. În cazul în care cooperatorii depășesc producția angajată în acord global sînt retribuiți pe baza acelorași tarife fără nici o plafonare. Drepturile de retribuire sînt plătite din veniturile cooperativelor agricole și în cazul în care acestea sînt insuficiente se acordă credite speciale de către stat atît pentru producția și veniturile obținute pînă la nivelul angajat în acord global cît și pentru cele cuvenite ca urmare a depășirii acestor nivele.

Pentru aplicarea cît mai corectă a acordului global se impune să fie revăzute normele de muncă și de producție aplicate în anii anteriori, să se stabilească în mod diferențiat, cît mai just, **sarcinile pe formații de lucru în funcție de condițiile concrete de lucru** astfel încît rezultatele finale să reflecte efortul individual și condițiile de producție asigurate.

În realizarea producției agricole din cooperative, o contribuție din ce în ce mai hotărîtoare, mai ales la unele culturi de cîmp, o au mecanizatorii. De altfel, dezvoltarea în perspectivă a agriculturii va duce la o structură a forței de muncă ce se va caracteriza prin muncitori care vor fi în măsură să conducă tractoare, mașini și utilaje perfecționate, executarea manuală a unor lucrări devenind excepție în desfășurarea procesului de producție.

Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste a subliniat necesitatea ca în organizarea muncii și în aplicarea acordului global în cooperativele agricole să fie constituite **formații mixte de mecanizatori și cooperatori** care să execute toate lucrările și să fie retribuiți în acord global cu tarife pe unitate de produs obținut. Această indicație, subliniată și în anii precedenți de conducerea partidului, s-a aplicat însă într-un număr redus de cooperative.

Extinderea, pînă la generalizare, a unei asemenea forme de organizare a muncii și de retribuire atît pentru mecanizatori cît și pentru cooperatori va duce treptat la funcționarea unei **cooperări reale între stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și cooperativele agricole deservite precum și la o mai strînsă dependență dintre veniturile stațiunilor de mecanizare a agriculturii pentru lucrările executate și producția realizată de cooperative.**

În ansamblu, hotărîrile adoptate la recenta Conferință privind dezvoltarea bazei materiale, perfecționarea tehnologiilor de producție, creșterea răspunderii cadrelor de conducere și specialiștilor față de rezultatele obținute de cooperativă și legarea mai directă a veniturilor acestora de aceste rezultate, reprezintă factori ce vor permite ca într-o perioadă scurtă agricultura cooperatistă să înregistreze creșteri cantitative și calitative în domeniul producției și al eficienței.

Succesul aplicării ansamblului de măsuri stabilite la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole depinde însă de modul în care fiecare lucrător, la fiecare loc de muncă, va participa la înfăptuirea deplină a acestora, sporind contribuția individuală la progresul întregii agriculturi.

P. A. L.-ul

(Urmare din pag. 4)

loc), Elveția (37,2 kg/1 loc) etc. Consumul mediu european a fost în 1970 de 16,1 kg/1 loc, adică de 5 ori mai ridicat față de cel mondial în același an, iar în 1972 a sporit la 21,4 kg/1 loc, **prezentînd o creștere de șapte ori față de consumul realizat în anul 1960.**

Dacă în perioada dintre cele două războaie mondiale producția pădurilor europene satisfăcea integral nevoile continentului nostru, după cel de al doilea război mondial a apărut o discrepanță între necesarul de consum și resurse, balanța lemnului întrînd astfel într-un deficit cronic ce se accentuează permanent.

Spectrul lipsei lemnului se conturează destul de puternic în Europa, unde consumul înregistrează o creștere remarcabilă, ceea ce va da un nou impuls producției și consumului de PAL.

ROMÂNIA a apărut în Europa ca producător de PAL relativ mai tîrziu — în 1958 — cînd din cele 26 țări Europene, 17 produceau deja cantități însemnate. Acordarea unor fonduri importante de investiții și importuri a permis construcția unor fabrici echipate cu tehnica cea mai modernă din lume, **înregistrîndu-se un ritm rapid de dezvoltare a producției și consumului de PAL, recuperîndu-se astfel rămînerea în urmă și întrecînd chiar nivelul multor țări europene dezvoltate.** Producția internă de PAL a crescut de la 1000 tone în 1958 la 124 000 tone în 1965, iar în anul 1972 a înregistrat un nivel de 325 000 tone, așa cum se arată în tabelul nr. 1. Producția de PAL în volum absolut realizată de România în anul 1972 se situează pe locul al IX-lea în Europa, după R. F. Germania, Italia, Franța, Belgia, Austria, R. D. Germană, Finlanda și Suedia. De subliniat că fabricile românești de PAL sînt integrate în complexe industriale de prelucrare a lemnului și utilizează importante cantități de deșeuri lemnoase rezultate de la celelalte fabrici prelucrătoare din aceste complexe, cu toate avantajele pe care le conferă integrarea verticală în marile combinate construite în România în ultimele două decenii.

Tabelul nr. 2

EXPORTUL DE P.A.L. DIN ȚĂRILE EUROPENE

	EXPORT — mii tone —		
	1960	1970	1972
I. ȚĂRI EUROPENE			
Austria	0,4	77,8	183
Belgia	54,0	283,5	464
R.P.Bulgaria	-	10,3	8
R.S.Cehoslovacă	-	18,1	19
Danemarca	1,1	11,7	10
R.F.Germania	29,4	141,3	146
Finlanda	25,9	104,8	200
Franța	19,0	64,4	113
R.P.Ungară	0,1	4,5	5
Irlanda	1,0	11,3	30
Italia	1,5	104,5	45
Olanda	1,3	12,8	23
Norvegia	-	29,8	68
R.P.Polonă	-	25,4	13
R.S.ROMÂNIA	8,0	29,4	86
Spania	-	0,1	2
Suedia	12,1	59,9	125
Elveția	0,2	18,9	23
Marea Britanie	-	-	5
TOTAL EUROPA (fără URSS)	150,0	1019,8	1600
II. U.R.S.S.	-	87,8	90
III. TOTAL MONDIAL	172,0	1200,0	-

LEMNUL ÎNCLEIAT

(Urmare din pag. 4)

urmare a micșorării volumului de masă lemnoasă ce se va exploata în anii următori.

Pe plan intern apare **util să se stabilească nomenclatorul produselor unde lemnul îmbinat în lung sau lamelat poate înlocui piesele masive, să se treacă apoi la derogările respective de la standardele și normele interne în vigoare, astfel ca, treptat, lemnul lamelat încleiat să se introducă în circuitul economic; ca materie primă sînt vizate mai ales speciile cu valoare redusă de întrebuințare** (plop, mesteacăn, salcie, anin etc.) și **cheresteaua de mici dimensiuni** (fag, rășinoase etc.); **se vor mobiliza astfel stocurile cu mișcare lentă, se va obține o creștere a vitezei de rotație a fondului de rulment al mijloacelor circulante micșorîndu-se normativul în zile a tehnologiei de fabricație și desfacere a cherestelei de toate speciile.** Pe măsură ce și acolo unde metalul și cimentul pot fi înlocuite justificat economic cu lemnul lamelat, se vor proiecta obiective de investiții cu elemente de rezistență din acest nou material, care permite scurtarea timpului de montaj și de punere în funcțiune a construcțiilor, contribuind la realizarea cincinalului înainte de termen, sarcina majoră a economiei naționale.

Elementele lamelate pot constitui și un produs de export cu eficiență sporită cu montaj peste hotare fapt confirmat de solicitările unor parteneri străini făcute ca răspuns la ofertele Tehnoforest-exportului, întreprinderea de comerț exterior a MEFMC care împreună cu Centrala de prelucrare a lemnului au avut inițiativa promovării acestei idei.

concepte-teorii

● Acceptarea apriorică a constanței coeficienților într-un model econometric dinamic nu este științifică

● Inexistența constantelor în economie nu înseamnă imposibilitatea prognozei economice

CONSTANTELE ÎN CREȘTEREA ECONOMICĂ

PROGNOZA macroeconomică este posibilă datorită unui instrumentar matematic din ce în ce mai sofisticat ; aceasta nu înseamnă că previziunea economică ar fi o operație de natură pur cantitativă, care poate face abstracție de specificul proceselor și fenomenelor economice. Orice prognoză economică presupune acceptarea (implicită sau explicită) a unei anumite concepții teoretice despre evoluția sistemului economic ; în primul rînd, se admite postulatul că „economia" reprezintă un **sistem dinamic complex**. În studiul comportării sistemelor dinamice complexe prezintă un deosebit interes modul de evoluție în timp a parametrilor sistemului ; în cazul sistemului economic apare o problemă majoră : coeficienții acestui sistem sînt constanți sau variabili într-o perioadă îndelungată de timp ? De răspunsul la această întrebare depinde modelarea dinamică a sistemului economic.

Pentru a simplifica problema, evident, se poate face prezumția că coeficienții sistemului economic sînt invariabili în timp. Dacă ne gîndim că în modelarea matematică a economiei sîntem adeseori puși în fața unor condiții care fac abstracție de elementele determinante ale sistemului economic real, de ce să nu se admită încă o prezumție, chiar dacă ar fi dezmințită ulterior de comportarea în timp a sistemului economic ? Astfel, atunci cînd se utilizează balanța legăturilor interramuri pentru prognoza economică, există tentația de a se considera constanți coeficienții tehnologici, deși variabilitatea acestora exercită o influență considerabilă asupra structurii sistemului economic.

Simularea matematică a economiei dinamice pe computere necesită o clarificare prealabilă a problemei constantelor sistemului economic. Acceptarea apriorică a constanței coeficienților într-un model econometric dinamic contrazice rigurozitatea științifică și diminuează gradul de certitudine al unei prognoze efectuată pe această bază. O asemenea atitudine este o expresie a unei comodități științifice, reprezentînd un tribut nejustificat pe care știința economică îl plătește preluării necritice a metodelor utilizate în așa-numitele „științe exacte".

Existența — confirmată de experiență — a constantelor în procesele fizice și chimice a permis omului să prevadă cu exactitate evoluția în timp a acestor procese și să acționeze în viitor în condiții de certitudine. Chiar și variațiile în aceste procese dau naștere tot la constante. În aceste condiții, formalizarea matematică a proceselor dinamice nu a întîmpinat dificultăți deosebite și a constituit un instrument atotputernic de dominare a lumii fizice de către om.

Trecînd în domeniul economic, în fiecare clipă sîntem confruntați cu obsedanta întrebare : în ce măsură datele pe care le posedăm astăzi își vor păstra valabilitatea într-un viitor mai îndepărtat ? Ar fi suficient să menționăm aici dramaticele reevaluări, ale politicilor economice în statele occidentale determinate de urcarea recentă a prețului petrolului pe piața mondială.

Propunîndu-ne să investigăm existența constantelor în economie, ne vom orienta cercetarea în sfera creșterii economice, încercînd să abordăm sub acest aspect două din cele mai controversate probleme ale dinamicii macroeconomice:

a) raportul dintre fondurile de producție și volumul producției (coeficientul capitalului) ;

b) repartizarea venitului național pentru dezvoltare, acumulare și consum.

SE PARE că economistul englez **R. F. Harrod** a introdus pentru prima oară noțiunea „coeficientul capitalului" în teoria creșterii economice. Sînt posibile mai multe definiri conceptuale și determinări statistice ale acestui raport cantitativ ; pentru simplificare, vom considera coeficientul capitalului ca fiind un raport matematic între valoarea fondurilor de producție în funcțiune și venitul național creat în perioada respectivă.

Mărimea acestui raport este influențată de un mare număr de factori — și în sens divergent. Numai în cazul cînd puterea factorilor ce acționează în sensul creșterii sale este egală cu cea a factorilor care acționează în sens contrar, acest raport se poate menține constant. Aceasta nu poate fi însă decît o simplă întîmplare.

Preocupat de a introduce un element constant în dinamica economică, Harrod arată că „Dacă nu există progres tehnic, iar rata dobînzii nu se schimbă, raportul dintre valoarea capitalului în funcțiune și venitul unei perioade, pe care putem să-l denumim coeficientul capitalului, va rămîne constant" [1]).

Prezumțiile pe care le face Harrod sînt mai mult decît îndrăznețe, chiar făcînd abstracție de omisiunile implicate. Dacă înghețara ratei dobînzii este practic posibilă (fără a insista asupra dificultăților de a menține această rată fixă în condițiile pieței capitaliste), eliminarea progresului tehnic din ecuația creșterii economice este o prezumție neverosimilă, abandonată în orice model economic, dinamic. Este deci iluzorie încercarea de a argumenta în favoarea unui coeficient al capitalului constant, chiar dacă am avea în vedere dependența sa numai de progresul tehnic.

Calculele statistice privind evoluția coeficientului capitalului pe termen lung confirmă aceeași teză. După cunoscutele calcule efectuate de Simon Kuznets pentru economia S.U.A., evoluția coeficientului capitalului, pe o perioadă de aproape un secol, a fost următoarea : 1879—1889 : 2,9 ; 1889—1899 : 3,4 ; 1899—1909 : 3,4 ; 1909—1919 : 3,4 ; 1919—1929 : 3,6 ; 1929—1939 : 3,5 ; 1946—1955 : 2,5.

Deci, inițial se constată o tendință de creștere a coeficientului, urmată de o perioadă de constanță, după care urmează o creștere, urmată de o scădere spectaculoasă sub nivelul inițial. Calculele efectuate după 1955 arată că, în prezent, se manifestă iar o tendință accentuată de creștere a coeficientului capitalului.

ÎN MODELAREA dinamică a economiei naționale se admite în mod unanim că rata acumulării este un parametru de comandă fundamental al creșterii economice. În majoritatea modelelor de optimizare a creșterii economice se încearcă a se determina acea rată a acumulării care asigură o traiectorie optimă a economiei naționale în orizontul de timp proiectat. În condițiile economiei planificate, determinarea conștientă a ratei acumulării de conducerea economiei naționale face posibilă traducerea în practică a celor mai îndrăznețe construcții teoretice, dacă ele se întemeiază pe o bază solidă. Rata constantă a acumulării reprezintă o atracție pentru planificatori, ceea ce și explică rezonanța așa-numitei „reguli de aur a acumulării", care echivalează — în esență — cu menținerea unei rate constante de acumulare începînd dintr-un anumit punct al traiectoriei optime a creșterii economice ; din punct de vedere tehnic, nu există dificultăți insurmontabile pentru a menține constantă rata acumulării, în cazul în care factorul de decizie își însușește această opțiune. În mod abstract, este posibilă creșterea economică atît în condițiile unei rate variabile cît și ale unei rate constante a acumulării. Din analiza situației țărilor socialiste europene, se desprinde concluzia evidentă privind variația continuă a ratei acumulării, cu tendință de creștere pe ansamblu perioadei 1950—1972.

Sînt argumente — mai ales de ordin etic — pentru a pleda în favoarea unei rate constante a acumulării ; aceasta ar însemna, într-adevăr, o anumită participare egală a generației în viață în vederea asigurării viitorului generațiilor următoare. Totuși, această constanță nu rezultă din elemente obiective ce ar decurge din procesul creșterii economice, ci ar fi o opțiune a factorului de decizie. Practica economică nu a confirmat însă pînă în prezent o asemenea situație — ceea ce nu exclude posibilitatea apariției acestei situații în viitor.

DACĂ AM DORI să încheiem printr-o butadă, am putea spune că ceea ce este constant în dinamica economică este numai... inconstanța. De aici, derivă marile dificultăți ale previziunii economice pe termen lung, care trebuie să țină seama de variabilitatea continuă a coeficienților sistemului economic.

Modelarea matematică a dinamicii economice trebuie să învingă greutățile generate de specificul sistemului economic. Rezultatele numerice ale econometriei se referă totdeauna la o anumită economie națională și la o anumită perioadă istorică trecută.

Inexistența constantelor în economie nu înseamnă imposibilitatea prognozei economice, dar pune în lumină necesitatea studiului aprofundat al tendințelor proceselor economice. Referindu-se la valoarea previziunilor meteorologice, Norbert Wiener afirmă că în acest domeniu „tot ceea ce putem prevedea în viitor este o distribuție de probabilitate a constantelor sistemului" [2]). Desigur că orice asemănare între fenomenele meteorologice și cele economice este lipsită de obiect. Din cele exprimate mai sus de Wiener dorim să reținem numai ideea introducerii „distribuției de probabilitate a constantelor sistemului" în tehnica prognozelor. După cum am văzut, în domeniul economic nu dispunem nici măcar de anumite constante care să le luăm ca puncte de reper în previziunea economică pe termen lung. În economie totul este în continuă mișcare. În aceste condiții, este cu atît mai indicată necesitatea introducerii distribuțiilor de probabilitate în prognoza economică pe termen lung. Elaborarea mai multor variante, fiecare însoțită de un anumit grad de probabilitate, este menită să aducă un plus de cunoaștere factorului de decizie la orientarea creșterii economice pe o perioadă mai îndelungată. Aceasta nu exclude — ca un caz particular — existența de prognoze economice cu coeficientul de probabilitate 1 — cu alte cuvinte, previziuni certe ; măsura în care acest tip de prognoze poate să devină predominant în condițiile economiei socialiste constituie un obiect de studiu de importanță majoră.

dr. M. HOROVITZ

1) R. F. Harrod, Towards a Dynamic Economics, London, Macmillan, 1963, pag. 22.
2) Norbert Wiener, Cibernetica, Edit. Științifică, București, 1966 — pag. 61.

SESIUNE EXTRAORDINARĂ A ADUNĂRII GENERALE A ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

ÎNTRE 28 februarie și 2 martie 1974, a avut loc Sesiunea extraordinară a Adunării generale a Academiei Republicii Socialiste România, cu următoarea ordine de zi : 1. Prezentarea dării de seamă asupra activității desfășurate de Academia R.S. România în perioada 1970—1973 ; 2. Prezentarea planului de activitate al Academiei R.S. România pe anul 1974 ; 3. Discutarea și aprobarea noului statut privind organizarea și funcționarea Academiei R.S. România ; 4. Alegerea de noi membri ai Academiei R.S. România ; 5. Alegerea organelor de conducere ale Academiei R.S. România ; 6. Decernarea premiilor Academiei R.S. România pe anii 1969, 1970, 1971 și 1972.

La lucrările adunării generale au luat parte tovarășii Manea Mănescu și Miron Constantinescu.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de acad. Miron Nicolescu, președintele Academiei R.S. România, care a prezentat ordinea de zi și programul de desfășurare a lucrărilor. În continuare, președintele Academiei R.S. România a prezentat darea de seamă pe perioada 1970—1973 ; acad. Șerban Țițeica, vicepreședinte al Academiei, a prezentat planul de activitate pe anul 1974, iar acad. Radu Voinea, secretar general, a prezentat proiectul noului statut. La discuții a participat un număr mare de membri ai Academiei, precum și invitați, care au prezentat numeroase aspecte din activitatea celui mai înalt for de știință și cultură al țării în ultimii patru ani și au făcut propuneri în legătură cu planul de activitate pe 1974 și cu proiectul noului statut.

În a doua zi a lucrărilor, au fost aleși noi membri ai Academiei Republicii Socialiste România. În cadrul Secției de științe economice și sociologice au fost aleși următorii membri titulari : **Miron Constantinescu, Manea Mănescu, Gheorghe Zane** ; membri corespondenți : **Nicolae N. Constantinescu, Emilian Dobrescu, Tudorel Postolache, Henry Stahl.**

Membrii secției de științe economice și sociologie au ales, în prima lor ședință, următorul Birou de conducere : președinte : acad. **Manea Mănescu**, membri : acad. **Alexandru Bârlădeanu**, acad. **Vasile Malinschi** secretar : prof. **Tudorel Postolache.**

În a treia zi a lucrărilor au fost alese organele de conducere ale Academiei Republicii Socialiste România și au fost decernate premiile Academiei pe anii 1969, 1970, 1971 și 1972.

Președinte al Academiei a fost reales acad. **Miron Nicolescu** ; ca vicepreședinți au fost aleși : acad. **Ion Anton**, acad. **Ștefan Peterfi**, acad. **Cristofor Simionescu** și acad. **Șerban Țițeica** ; secretar general a fost ales prof. **George Ciucu** — membru corespondent.

În domeniul științelor economice au fost premiate următoarele lucrări :

1969.
— Progresul tehnic și dezvoltarea economică (Editura Academiei R.S. România), autor Ihon Lemny.
— Structuri organizatorice ale întreprinderii (Editura Politică, București), autor Ioniță Olteanu.

1970.
— Conducerea științifică în comerț (Editura științifică, București), autor Constantin Florescu
— Modelul economic optim (Editura Academiei R.S. România) autor Marcu Horovitz.

1971.
— Metode moderne de determinare și analiză a prețului de cost (Editura Politică, București), autor Constantin Iacobovici — Boldișor.
— Modernizarea proceselor tehnico-economice în industria petrolului (Editura Academiei R.S. România), autor Rudolf Dootz.
— Prețurile. Principii și politică socialistă (Editura Politică, București), autor Ion Blaga

1972.
— Eficiența economică maximă (Editura Politică, București) autor Aurel Iancu.
— Circulația bănească în România (Editura Științifică, București), autor Dionisie Patapievici.
— Comportamentul procesului de formare a prețurilor (Editura Academiei R.S. România), autor Constantin Ionete.

Participanții la sesiune au adresat o telegramă Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, în care și-au exprimat recunoștința profundă față de prețuirea și încrederea pe care partidul și statul nostru le acordă slujitorilor științei și culturii.

T.M.

metodologie

AVUȚIA NAȚIONALĂ — definire, posibilități de comparare a indicatorilor

AVUȚIA națională constituie un indicator sintetic fundamental pentru caracterizarea complexă a potențialului și posibilităților de dezvoltare a fiecărei țări. Comparabilitatea acestui indicator pe plan internațional capătă o mare însemnătate mai ales în etapa actuală cînd cresc eforturile popoarelor pentru înlăturarea decalajelor economice față de țările dezvoltate. Ca urmare, această problemă preocupă tot mai mult organismele internaționale specializate în vederea stabilirii unor posibilități și principii metodologice care să fie utilizate în calcule, astfel ca rezultatele obținute să fie comparabile pe plan internațional. În acest context de preocupări, Comisia de statistică O.N.U. și Comisia economică pentru Europa, în conformitate cu hotărîrile celei de a XXI-a sesiuni a Conferinței statisticienilor europeni, a organizat a 8-a reuniune de lucru pentru conturile și balanțele economiei naționale, în vederea elaborării unor indicații metodologice generale privind calculul elementelor componente ale avuției naționale.

Ținută în luna decembrie a anului trecut, la Geneva, cu participarea unor delegații din 18 țări și a 4 organisme internaționale (F.A.O., U.N.C.T.A.D., O.E.C.D. și C.E.E.), reuniunea a avut pe agenda de lucru discutarea următoarelor documente : 1. Propunerea de balanțe ale avuției naționale și conturile de reevaluare din sistemul conturilor naționale. 2. Balanțele avuției naționale în țările socialiste, (care aplică Sistemul Producției Materiale. 3. Statistica unidimensională a fondurilor fixe ca factor de producție.

Documentele prezentate sesiunii au fost elaborate de Biroul de Statistică al O.N.U. — New York și Comisia de Statistică pentru Europa — Geneva. Urmează ca, pe baza îmbunătățirilor aduse ele să se concretizeze într-un supliment la principiile de bază ale Sistemului Conturilor Naționale (S.C.N.) și ale Sistemului Producției Materiale (S.P.M.).

Din analiza materialelor prezentate se desprinde, ca o trăsătură definitorie, corelarea indicatorilor avuției naționale cu cei ai venitului național, atît în conceptul producției materiale, cît și în cel al conturilor naționale pentru realizarea integrării pe verticală a sistemului de indicatori statistici în cadrul sistemelor informaționale naționale. Această integrare, asigură nu numai unitatea sistemului, dar și un control riguros asupra calculului unei părți importante a avuției naționale care privește mijloacele de producție din sfera producției materiale, bineînțeles cu excepțiile care derivă din însăși concepția definitorie a problemei.

Reuniunea a evidențiat necesitatea de a face distincție între **concepția teoretică largă,** care acoperă toate elementele componente ale avuției naționale și **conceptul restrîns,** adoptat din necesități practice de calcul și, respectiv, de comparabilitate a unor elemente ale avuției. Astfel, majoritatea țărilor prezente la sesiune utilizează în calcule definirea comparabilă a avuției naționale, diferențele de conținut ale indicatorilor sintetici — în acest caz — fiind determinate numai de evaluarea, culegerea și prezentarea componentelor în funcție de specificul statisticii fiecărei țări. În cadrul S.C.N., avuția națională este definită ca *„sumă a activelor materiale tangibile, a activelor financiare nemateriale și a creditelor (sau a altor cereri) financiare către nerezidenți, din care se scade suma obligațiilor financiare și a acțiunilor (societăților naționale) aparținînd nerezidenților. Valoarea obținută se completează cu soldul activităților peste granițe al rezidenților".* În S.P.M. avuția națională este definită ca *„sumă a bunurilor materiale acumulate, respectiv, fondurile fixe, mijloacele circulante, rezervele și bunurile materiale de folosință îndelungată plus soldul mijloacelor financiare".*

Evident că cele două definiții prezintă generalizări care, în cazul unor țări concrete, se vor abate fie prin includerea, fie prin necuprinderea unor elemente. Trebuie însă subliniate diferențele între definițiile utilizate în sistemul producției materiale, care reflectă însăși concepția despre modul de producție.

Comparînd atît cele două definiții cît și clasificările utilizate, se remarcă următoarele diferențe :

— Bunurile materiale de consum de folosință îndelungată sînt cuprinse în definirea avuției naționale după S.P.M. și nu sînt cuprinse în definiția dată după S.C.N.

— Activele nemateriale, nefinanciare de genul patentelor, drepturile de autor, mărci comerciale, cuprinse în definiția S.C.N., nu sînt incluse în definiția S.P.M.

— Investițiile neterminate reprezintă în cadrul S.P.M. element al stocurilor materiale iar în S.C.N. — fonduri fixe.

În ceea ce privește diferențele dintre sisteme în domeniul fondurilor financiare ca parte a avuției naționale, ele sînt determinate de conținutul diferit al sistemului financiar în țările cu economie planificată și în cele cu economie de piață. Această diferență determină clasificări diferite ca amploare ale fondurilor financiare, prezentînd unele grupări mai restrînse în cadrul S.P.M., unde, datorită determinării avuției naționale numai la nivelul întregii economii nu este necesară detalierea unor grupe sau elemente componente, pe cînd în S.C.N. amploarea operațiunilor financiare, a instituțiilor specializate, precum și ponderea foarte ridicată a acestor fonduri în totalul avuției naționale, impune detalierea lor după conținut și formă de tranzacție.

Prezentarea stocurilor financiare ale avuției naționale în cadrul S.C.N. se realizează sub forma unei **balanțe de activ — pasiv** pentru fiecare element al avuției. Astfel, sînt prezentate în activ elementele componente ale avuției, iar în pasiv acoperirea financiară a acestora, ambele pe unități deținătoare.

S-a apreciat că aceste diferențe în domeniul fondurilor financiare nu creează dificultăți esențiale în vederea comparării internaționale a indicatorilor avuției naționale, deoarece indicatorii se pot agrega la nivel macroeconomic(.

EVALUAREA unor elemente ale avuției naționale reprezintă o problemă deosebită, fiind menționate unele dificultăți valabile pentru toate țările, legate de estimarea valorică a pămîntului, a resurselor naturale ale solului și subsolului, a pădurilor. Dacă, de exemplu, ca mijloc de evaluare pentru țările care aplică S.C.N. este folosită „valoarea tranzacțiilor" de bunuri și mijloace financiare, pentru țările socialiste datorită volumului restrîns al actelor de vînzare-cumpărare a pămîntului și pădurilor, ca și a particularităților în definirea acestora ca factori de producție, evaluarea va îmbrăca forme diferite, ținînd seamă de productivitatea și producția obținută de pe o anumită suprafață de teren, de îmbunătățirile aduse în timp acestora etc.

Din punct de vedere metodologic, asigurarea comparabilității se va putea realiza, admițînd că metoda de evaluare, folosită în S.C.N., a acestor elemente componente ale avuției se poate aplica și în S.P.M. și bineînțeles, invers.

Problema prețului utilizat în evaluare, a constituit obiectul unor vii dezbateri, deoarece, pe de o parte, exprimă unele particularități ale fiecărei țări, iar pe de altă parte, el variază de la o perioadă la alta. Atenția a mai fost reținută de instabilitatea cursurilor monetare și, respectiv, de procesul de inflație existent, care poate altera rezultatele evaluărilor și comparabilitatea internațională a datelor.

După părerea noastră, comparabilitatea se poate asigura prin adoptarea unei metodologii unice de evaluare pe baza unor prețuri medii anuale, calculate pentru fiecare țară și, respectiv, prin utilizarea unui indice de inflație (sau deflație) a monedei naționale.

Un loc important în discuții l-a ocupat definirea **unității de observare,** care va fi utilizată în teoria și practica de calcul a avuției naționale. În materialele prezentate au fost definite teoretic ca unitate de observare „familia de unități", ca bază în elaborarea calculelor pe sectoare, admițînd însă ca în practica statistică să se poată utiliza și „unitatea juridică" (simplă), aceasta fiind întreprinderea sau organizația de producție sau din sfera serviciilor nemateriale.

Cele trei materiale prezentate sesiunii a 8-a a grupei de lucru, au evidențiat anumite situații cînd stabilirea conținutului și a practicii de culegere a datelor trebuie lăsată la latitudinea organelor naționale, acesta fiind un fapt pozitiv, deoarece practica statistică a țărilor reflectă în mod direct specificul economiei naționale.

Datorită noutății lor, unele probleme ca explicarea și prezentarea în detaliu a metodelor de evaluare a diverselor elemente ale avuției naționale ; modul de cuprindere și evaluare a resurselor naturale aflate în subsol ; tratarea și, corespunzător, evaluarea pămîntului nefolosit în scopuri de producție ; modul de corelare a datelor în statistica avuției naționale cu cele ale sistemului conturilor naționale și ale balanțelor economiei naționale ; modul de elaborare a indicatorilor avuției naționale în prețuri constante necesită încă aprofundări și reformulări.

PRACTICA țării noastre în calculul avuției naționale este legată de numele lui Xenopol care a evaluat avuția națională pentru anul 1916, I. N. Angelescu (evaluări pentru anul 1929), I. Georgescu Roegen (evaluări pentru anul 1939), L. Turdeanu (evaluări pentru anul 1940), lucrările respective reprezentînd punctul de vedere al autorilor.

Preocupările actuale din țara noastră sînt reglementate prin Legea Finanțelor nr. 9/1972 care prevede că evidența generală a avuției naționale trebuie să asigure cunoașterea situației tuturor bunurilor materiale de care dispune societatea, a celorlalte elemente componente ale avuției naționale. Obiectul principal al evidenței avuției fiind bunurile care se află în fondul unitar al proprietății de stat și creanțele statului, precum și bunurile proprietatea organizațiilor cooperatiste și a altor organizații obștești, evidență ținută în expresie bănească.

Considerăm că trebuie precizat că avuția națională — așa cum reiese din lege — va cuprinde toate elementele care constituie patrimoniul socialist evaluat și luat în evidența contabilă. Considerăm însă necesar ca, din punctul de vedere al metodologiei statistice al calculelor elaborate de Direcția Centrală de Statistică, definirea avuției naționale să fie formulată și în sens larg, pentru a cuprinde și elementele componente care nu sînt luate în evidența contabilă. Un cadru general pentru definiție poate fi formulat astfel : bunurile materiale din sfera producției materiale (fonduri fixe și stocuri materiale), bunuri materiale în sfera neproductivă (fonduri fixe, stocuri materiale), bunurile de consum de folosință îndelungată în gospodăriile personale ale populației, rezervele, mijloacele financiare, avuția națională naturală (fond funciar, fondul forestier, fondul de vînătoare și pescuit, potențialul hidroenergetic, rezerve de roci și minerale utile), avuția spirituală (opere de artă, colecții, patente, invenții, drepturi de autor) și avuția umană.

Bineînțeles, în etapa actuală, calculul pentru elementele avuției naturale va avea un caracter general, aproximativ, iar în cele privind avuția umană, deocamdată, nu sînt decît în faza de definire a sferei de cuprindere, dar principalul constă ca pe lîngă elaborarea calculelor posibile, în atenția specialiștilor să rămînă abordarea acestor probleme care se cer rezolvate, atît din punct de vedere teoretic, cît și practic.

dr. Gheorghe ȘERBAN
ec. Ștefan MATEESCU
Direcția Centrală de Statistică

fișe

Sindromul energetic

● În articolul **Ipoteze cu privire la incidențele crizei petroliere în Occident** apărut în PROBLEME ECONOMICE nr. 2/1974, L. Stroja apreciază că termenii folosiți pentru caracterizarea situației actuale din domeniul energiei sînt adesea imprecizi sau lacunari. Criza petrolieră, susține autorul, poate fi considerată ca o manifestare acută, parțială a fenomenului mai cuprinzător cunoscut sub numele de criză energetică, mai propriu putînd fi numită și sindrom energetic. Privit multilateral, acest sindrom e redus la o dispută asupra suficienței sau insuficienței resurselor energetice ale planetei. Mai puțin superficial, este vorba de neajunsuri ale structurii resurselor folosite, de o rămînere în urmă a cercetărilor științifice, tehnice, economice pentru adaptarea acestei structuri la necesitățile crescînde. Criza petrolieră își are originea tocmai în structura unilaterală a resurselor de energie primară pe care se bazează țările dezvoltate : unilaterală atît prin dependența accentuată de un singur produs, cît și prin dependența de importul acestora. Este deci vorba, conchide autorul, de o criză de aprovizionare cu perturbări — efective sau potențiale — de volum și de prețuri care pot lăsa urme adînci și durabile în viața economică a unor națiuni și în ansamblul relațiilor economice internaționale.

Reuniune internațională : Analiza valorii

● Analiza valorii, ca metodă ce permite punerea în evidență a posibilităților de reducere a costurilor de producție pornind de la funcțiile produsului și ale diferitelor sale componente, capătă extindere tot mai mare în diferite țări. Ca urmare, ea constituie, tot mai frecvent obiectul unor reuniuni științifice. Astfel, în R. S. Cehoslovacă au avut loc trei asemenea conferințe pe țară cu participare internațională, organizate de Institutul de Cercetări Tehnico-Economice în Construcții (VUSTE) din Brno, iar între 5—7 iunie 1974 va avea loc cea de-a patra Conferință (la Dum Techniky CVTS, Tr. Miru 113, 53227 Pardubice) la care specialiști din țara gazdă și din alte țări sînt chemați a face un util schimb de experiență și de opinii, cu privire la avantajele, căile și posibilitățile de extindere a analizei valorii la diferite sectoare de activitate.

Teoria modernă a planificării

● Lucrarea **The Theory of Economic Planning** (Teoria planificării economice), North Holland, Amsterdam-London, 1973, 408 pag. „scrisă de economistul englez G. M. Heal, reprezintă o trecere în revistă amplă și relativ completă a teoriei planificării care folosește un aparat matematic avansat. Lucrarea este divizată în două părți : planificarea pe termen scurt și planificarea pe termen lung. În prima parte accentul cade asupra folosirii mecanismului prețurilor, în timp ce în aceea consacrată planificării pe termen lung se acordă atenție problemelor optimizării. Ultimul capitol al lucrării examinează o serie de probleme încă nesoluționate. G.M.H. consideră că dilemele încă nerezolvate care confruntă teoria planificării sînt : aproximarea planurilor optime, integrarea planurilor pe termen scurt cu cele pe termen lung, utilizarea efectivă a prețurilor umbră.

Bazele modelului Fifi

● În studiul **La theorie des „économies concurrencées" fondument du modèle Fifi** (Teoria economiilor în concurență, bază a modelului Fifi), apărut în REVUE ECONOMIQUE nr. 6/1973, Raymond Courbis, unul din principalii coautori ai modelului fizico-financiar (denumit „Fifi") tratează bazele teoretice ale acestui model, care a constituit instrumentul principal al explorării viitorului și al elaborării sintezelor planului actual francez. Modelul a fost formalizat și programat pe calculator. Esențialul, spune R. C., constă în faptul că el corespundea unei viziuni noi a dezvoltării într-o „economie deschisă". Deși s-a plasat în cadrul unei economii deschise, de subocupare a forței de muncă (competitivitatea economiei nefiind suficientă pentru a asigura automat un nivel înalt de ocupare), modelul Fifi, spune R.C., nu se bazează pe abordarea tradițională a teoriei keynesiene într-o economie deschisă, ci pe a economiilor „în concurență", elaborată de autor. La baza acesteia din urmă stau patru ipoteze : 1. paritățile monedei naționale sînt exogene în raport cu monedele țărilor străine ; 2. economia luată în considerare este în concurență, în sensul că anumite sectoare „expuse" înfruntă o intensă concurență străină ; 3. întreprinderile se autofinanțează ; 4. creșterea salariilor nominale depinde de situația pieței muncii

SUPER-GENERATOARELE—

sau cum se poate „dilata" cantitatea de combustibil

SE CONSIDERĂ astăzi că perspectiva epuizării resurselor energetice fosile, în special de țiței și gaze naturale, este, la orizontul mileniului nostru, relativ acută. După unii autori, acest orizont este și mai apropiat. „Pe baza evaluărilor din 1972 — spune în **l'Express** din 28.I—3.II. *Louis Puiseux, autorul cărții „Energie et désarroi postindustriel" — rezervele mondiale verificate sînt de ordinul a 100 miliarde tone, rezervele posibile poate de 600 miliarde tone... cu un ritm de creștere al consumului de 6 sau 7% pe an, ne-am apropia de fundul bazinului spre anii 1985—1990".*

STĂM OARE mai bine cu materia primă a energiei atomice — uraniul ? Prognozele arată că problema devine, și din acest punct de vedere, acută, dacă se menține procedeul care predomină astăzi, de utilizare, în procesul fisiunii nucleare, a unui singur izotop al uraniului, anume uraniul 235. În acest caz, rezervele existente de uraniu, exploatabile în mod eficient, pot asigura în decurs de 20 de ani centrale atomice cu o putere totală ceva mai mare de 100 000 de megavați sau, altfel spus, 100 mil. kW. Dacă în 1980 centralele atomice ce se vor construi vor atinge această putere totală, toate zăcămintele rentabile de uraniu cunoscute în prezent se vor epuiza pînă la sfîrșitul secolului nostru. Pentru anul 1980 se proiectează o putere a centralelor electrice de două-trei ori mai mare, urmînd ca aceasta să crească pînă în anul 2 000 încă de 15—20 de ori (B. G. Kuznețov, Știința în anul 2000, București 1971).

Iată de ce tehnologia cea mai răspîndită în prezent, de utilizare, în procesul fisiunii atomului de uraniu, a unui singur izotop al acestuia, anume uraniul 235, în principiu și astăzi extrem de risipitoare, devine cu totul inacceptabilă. În adevăr, în zăcămintele naturale de uraniu, acest izotop se află doar într-o proporție de 1 la 140. (aprox. 7 kg per tonă). Evident că, dacă în procesul fisiunii atomice ar putea fi antrenați toți atomii diferiților izotopi ce se află în zăcămîntul de uraniu natural, din care cea mai mare parte o deține izotopul de uraniu 238, cantitatea de uraniu combustibil de care am dispune ar fi de 140 de ori mai mare. Nu este ceva care să aducă a abundență, dar de natură să asigure din plin dezvoltarea puterii energetice proiectate pînă în anul 2000 și încă o bună perioadă în continuare. Aceasta și este, se pare, **orientarea primordială în domeniul energeticii atomice în prezent.**

DAR SĂ VEDEM în ce constă reacția în lanț de fisiune a atomului de uraniu, de ce s-a utilizat pînă în prezent mai ales izotopul 235 și ce probleme ridică transformarea întregului zăcămînt de uraniu în combustibil atomic.

În 1939 s-a constatat că, bombardat cu neutroni, nucleul de uraniu se scindează în două jumătăți aproape egale, care reprezintă nuclee atomice ale unor elemente situate la mijlocul tabelului lui Mendeleev. În acest proces se degajează energie sub forma energiei cinetice a fragmentelor de nuclee scindate și sub formă de radiații. Totodată, din nucleele scindate sînt expulzați neutroni, care ajung în alte nuclee și pot provoca, în anumite condiții, reacția în lanț, cu alte cuvinte, fisiunea întregii mase de uraniu. Aceasta — **în principiu.** În realitate, lucrurile nu sînt chiar atît de simple. Cele spuse mai sus se petrec cu uraniul 235. În cazul în care avem izolat acest izotop, este necesar doar ca bucata de uraniu 235 să nu fie prea mică (nu mai mică decît o anumită masă, numită **masă critică),** deoarece în caz contrar cea mai mare parte a neutronilor emiși o va părăsi, fără să provoace reacția în lanț, adică fisiunea tuturor nucleelor. Uraniul natural obișnuit este alcătuit însă, în general, din doi izotopi : uraniul 238 (cu 238 particule nucleare — protoni și neutroni) și uraniul 235 (cu 235 astfel de particule). Mai există și un al treilea izotop — uraniul 233, și el combustibil —, dar acesta se află în cantități foarte mici în uraniul natural.

Și iată ce se întîmplă cu uraniul 238. În timp ce nucleul de uraniu 235, captînd un neutron, se scindează, nucleul de uraniu 238, în aceleași condiții, se transformă într-un nucleu al unui izotop nou — uraniu 239 —, fără deci să se dezintegreze. Fiecare neutron are în uraniul natural șanse cu mult mai mari să fie captat de un nucleu de uraniu 238 (dat fiind raportul amintit de 140 la 1), decît de un nucleu 235. Practic în uraniul natural nu are deci loc reacția în lanț. Pentru a obține totuși această reacție — în afară de cazul cînd avem de-a face cu uraniu îmbogățit în izotopul 235 — trebuie reduse șansele de captare a neutronilor de către uraniul 238. Neutronii care dispun de șanse reduse de captare sînt cei foarte lenți, de numai cîțiva electronvolți sau și mai puțin. Pentru a micșora viteza neutronilor relativ rapizi, care se formează prin fisiunea uraniului 235, se introduce în masa uraniului natural apă grea — apă în care hidrogenul natural este înlocuit cu deuteriu (hidrogen conținînd în nucleul atomului, în afară de un proton, un neutron) — care joacă rolul de moderator. Această funcțiune o poate îndeplini și apa obișnuită, dar în aceasta nucleul de hidrogen, fiind compus doar dintr-un proton, nu numai frînează viteza neutronilor, dar îi și poate capta. Or, de neutroni liberi este nevoie pentru a realiza fisiunea izotopului 235. Moderatorul permite așadar reacția în lanț chiar în cazul uraniului natural, dar fără fisiunea izotopilor 238.

ACESTA nu înseamnă însă că încetinirea neutronilor înlătură complet captarea lor de către uraniul 238. Nu însă în așa măsură încît să pericliteze procesul esențial — fisiunea în lanț a izotopului 235. Iată însă că acest proces de captare, a deschis calea unei răsturnări spectaculoase în tehnica energeticii atomice. Anume, atomii de uraniu 238, deși în condițiile expuse nu participă la reacția în lanț, nu rămîn pînă la urmă inactivi, în măsura în care captează cîte un neutron. După cum s-a arătat mai sus, în acest caz ei se transformă în uraniu 239. Acesta este un izotop instabil, care se dezintegrează foarte repede, transformîndu-se în neptuniu, primul dintre elementele transuranice (mai grele decît uraniul). Neptuniul se dezintegrează transformîndu-se într-o perioadă de înjumătățire de 2, 3 zile într-un izotop al **plutoniului,** care fisionează, sub incidența neutronilor, întocmai ca nucleele de uraniu 235. Dar, în condițiile neutronilor încetiniți, procesul care începe cu captarea neutronilor de către izotopii 238 este sporadic și lent.

Dacă așa stau lucrurile, reactorul atomic ar putea să conțină în centrul său, în **zona activă,** numai (sau aproape numai) uraniu 235, sau numai plutoniu. Pentru ca reacția să se producă aci în lanț, neutronii nu ar mai trebui încetiniți. Neutronii fiind rapizi, indicele lor de reproducere este cu mult mai mare decît este necesar pentru întreținerea reacției. Zona activă, cu uraniu 235 sau plutoniu, ar putea fi înconjurată cu un strat gros de uraniu natural, în care predomină uraniul 233. O parte suficientă din neutronii rapizi, produși în partea activă a reactorului, vor ajunge în acest strat înconjurător și vor determina treptat transformarea, despre care am pomenit : uraniu 238 — uraniu 239 — neptuniu — plutoniu. Acest plutoniu va înlocui uraniul 235 sau plutoniul inițial din zona centrală. Reactorul va putea funcționa. deci, și după terminarea uraniului 235 sau a plutoniului inițial **și cantitatea de combustibil nuclear reprodusă (plutoniu) va fi chiar mai mare decît cea inițială (plutoniu sau uraniu 235).** Acest reactor poartă denumirea de reactor cu neutroni rapizi, reactor reproducător sau supergenerator.

ÎN PREZENT, principalul tip de centrale atomoelectrice utilizate în întreaga lume îl reprezintă cele cu neutroni termici (neutroni lenți). Dar există de pe acum și centrale atomoelectrice cu neutroni rapizi. Acestea pot folosi în focar nu numai uraniu 235, dar și toriu, zăcămînt care se află în cantitate mai mare. Aceste centrale reprezintă direcția strategică a dezvoltării energeticii atomice. Nu este, după toate probabilitățile, o cale ușoară. Este vorba de o tehnică greu de stăpînit, căci, cum spunea Louis Puiseux, în cartea sa mai sus-menționată, plutoniul este „obiectul cel mai murdar și mai periculos pe care omul l-a creat vreodată". După același autor, abia în 1982—1983 supragenerătorii vor fi suficient de cunoscuți și testați, pentru ca să se poată lansa programe masive de centrale de acest tip, care vor intra în funcțiune în 1988—1990.

A. S.

școli-curente-economiști

Sistemul tehnologic modern — între alarmă și adaptabilitate

ÎN ULTIMII cîțiva ani s-a produs aproape pe neașteptate o explozie de stări de spirit pesimiste în legătură cu viitorul creșterii economice. Consecință sau cauză a atitudinii investigatoare a viitorului, și ea o apariție recentă în dimensiunile și în forma sa actuală, pesimismul a devenit omniprezent în considerațiile economice, sociologice și tehnologice exprese, în studii solide și în articole ziaristice, în texte vorbite la radio sau televiziune sau în fața auditorilor unor săli de conferințe. Referirile la viitor se fac de obicei vizîndu-se anul 2000, ceea ce, vrînd nevrînd, ne îndeamnă să asociem accentele sumbre ale unor prevestiri actuale cu panica ce a cuprins Occidentul Europei atunci cînd s-a apropiat sfîrșitul primului mileniu al erei noastre.

Sîntem departe de a subaprecia semnalele de alarmă pe care le dau numeroși cercetători ai unor sisteme tehnologice parțiale și ai sistemului în ansamblu. Faptul că tehnica modernă este, de o parte din ce în ce mai lacomă de resurse și, de altă parte, deterioratoare de mediu sugerează concluzia că **sistemul tehnologic modern nu trebuie să se mai dezvolte pe făgașul actual,** că este nevoie de o schimbare a direcției. de o reorientare care să afecteze profund funcționarea lui. În acest sens și în această măsură pesimiștii au dreptate.

Dacă însă este vorba de o cursă care să ne ducă în mod inevitabil la prăpastie, atunci nu avem motive să credem pe propovăduitorii unei asemenea viziuni catastrofice. Cei ce se lasă cuprinși de asemenea anxietăți și încearcă să contamineze și pe alții cu spaima lor, nu au înțeles evoluția sistemului tehnologic al omenirii. În timpurile mai vechi s-au mai creat situații istorice, cînd epuizarea resurselor accesibile la momentul respectiv și cu tehnologia respectivă au provocat evenimente de anvergură, cu consecințe triste.

Ceea ce deosebește în mod fundamental sistemul tehnologic din timpurile noastre de cele mai vechi este adaptabilitatea la condiții variabile. Că adaptabilitatea sa nu este perfectă se explică prin faptul că o mare parte a acestuia este guvernată de sistemul economic capitalist, care, în goana sa după profit, preferă efectele imediate celor de mai lungă perspectivă. Miopia întreprinzătorului capitalist a fost adeseori relevată în literatura economică.

UNUL DIN ECONOMIȘTII contemporani reputați, care încearcă o evaluare lucidă a sistemului tehnologic contemporan este Simon Kuznets, care timp îndelungat a supus unei analize meticuloase dezvoltarea forțelor de producție moderne. Într-un studiu publicat nu prea de mult [1]), autorul pune în balanță efectele negative și cele pozitive ale tehnologiei. El scrie. printre altele : „Orice tehnologie solicită componentele finite ale mediului natural și ca atare perturbează ceea ce ar putea fi socotit ca mediu natural. Dar dacă această intervenție a manipulării umane pradă sau înrăutățește mediul, tehnologia poate să-l și îmbogățească. Resursele sînt o funcție a tehnologiei și progresul tehnologic se poate muta de la cărbune la țiței mult timp înainte de a se fi epuizat resursele de cărbune, de la țiței el se poate deplasa spre energia atomică etc. Admitem că mediul în care operează omul este finit, dar limitele sale sînt o funcție a tehnologiei, adică o capacitate de a pătrunde mai adînc în oceane, în pămînt și în spațiu. Dacă orice progres tehnic are în mod inevitabil unele efecte negative, avem toate temeiurile să presupunem că atunci cînd apar aceste efecte, aptitudinea omului de a le face față nu va fi mai mică decît în trecut. Nu este probabil ca soldul să fie atît de negativ încît inovația tehnologică care a produs efectele nedorite să fie chiar abandonată".

Pentru a ilustra tezele sale, Kuznets reamintește fapte economice relativ recente, binecunoscute, dar date uitării. „Astfel, la mijlocul secolului al nouăsprezecelea, atunci cînd industrializarea și urbanizarea s-au desfășurat într-un ritm rapid în multe țări vest-europene, mutarea populației în orașe însemna, în condițiile de atunci ale serviciilor medicale personale și publice, că o parte crescîndă a populației era supusă la o mortalitate și o morbiditate mai ridicate decît cea existentă în mediul rural. A fost necesară o revolutie în modul nostru de a înțelege bolile contagioase și un secol de luptă pentru a reforma condițiile sanitare din orașe, precum și de un program de substanțiale investiții pentru adaptarea la această deteriorare a mediului și pentru a face balanța pozitivă".

Progresul tehnic este un proces, în sensul dat acestui cuvînt de profesorul Georgescu-Roegen [2]), unul din marii pesimiști ai gîndirii economice occidentale contemporane. Evoluția lui este opusă deplasării mecanice ușor extrapolabile și predictibile. Din acest punct de vedere, pesimismul roegenian este paradoxal. Căci tehnologia noastră asigură, de pildă creșterea resurselor naturale într-un dublu sens : în sens extensiv, atunci cînd se inventează noi mijloace care fac căutările de zăcăminte să fie mai eficiente sau mijloace pentru a antrena în procesul tehnologic substanțe noi, și în sens intensiv, ceea ce înseamnă că, din aceeași cantitate de substanță se obține, cu timpul, o cantitate mai mare de valori de întrebuințare. Desigur că această din urmă cale are un cost : acela al cantității de informație necesară pentru a compensa economia de substanță.

În orice caz, dacă tehnologia modernă ar fi evoluat pe baza consumurilor specifice de substanțe cu care a operat în perioada copilăriei sale, creșterea economică s-ar fi blocat de mult, într-un mod dramatic.

Ihor LEMNIJ

1 Simon Kuznets, Innovations and Adjustments in Economic Growth, **THE SWEDISH JOURNAL OF ECONOMICS,** 4/1972.

2 Vezi Nicholas Georgescu-Roegen. The Entropy Law and the Economic Process. Harvard University Press, Cambridge (Massachusetts) 1972.

ECONOMIE MONDIALĂ

CONJUNCTURA VALUTARĂ

TENSIUNI ŞI INCERTITUDINI PE PIEŢELE VALUTARE OCCIDENTALE

PIEŢELE valutare occidentale continuă să cunoască evoluţii şi fluctuaţii dintre cele mai diferite, manifestare a instabilităţii economiei multor ţări capitaliste dezvoltate şi a unor factori cu acţiune mai largă, cum sînt criza energetică, şi a marilor dereglări survenite în sistemul monetar internaţional. În primele două luni ale anului 1974 au apărut noi manifestări de tensiune şi incertitudini, caracterizate în principal prin oscilaţii puternice ale cursurilor unor valute cum ar fi lira sterlină, francul francez, lira italiană, ale căror deprecieri faţă de dolarul S.U.A. au înregistrat proporţii deosebit de ridicate. Astfel, devalorizarea de fapt a lirei sterline s-a situat la 17 ianuarie a.c. la circa 25%, iar la 15 februarie la circa 22%, a lirei italiene la circa 19% şi, respectiv, 20%, iar a francului francez la circa 8%.

Marca vest-germană, după o scădere pronunţată a cursului în luna ianuarie a.c. cînd a înregistrat o depreciere care a oscilat între 3,5—5,35%, în februarie a.c. a cunoscut o întărire a cursului faţă de dolar, depăşind cursul paritar la finele lunii respective.

Francul elveţian a continuat să aibă o poziţie fermă, cursul său faţă de dolarul S.U.A. marcînd o întărire evidentă, procentul de revalorizare fiind la începutul lunii ianuarie de circa 5,0% iar la sfîrşitul lunii februarie a.c. de circa 10%.

ÎMBUNĂTĂŢIREA situaţiei balanţei comerciale şi a balanţei de plăţi americane din a doua jumătate a anului trecut, precum şi menţinerea ratei inflaţiei în S.U.A. la un nivel relativ mai scăzut comparativ cu principalii săi parteneri occidentali au determinat o întărire a poziţiei dolarului pe pieţele valutare internaţionale. Relativa independenţă a S.U.A. în ceea ce priveşte asigurarea necesarului de energie a adăugat noi elemente de încredere în moneda americană în contextul crizei de energie. În aceste condiţii, spre finele anului trecut abaterea cursurilor principalelor valute occidentale faţă de cursurile paritare (centrale) în raport cu dolarul se situa în medie la — 7%.

Totul părea să indice că atmosfera de neîncredere în moneda americană care a dominat piaţa valutar-financiară occidentală din ultimii patrusprezece ani s-a sfîrşit, că moneda americană îşi va recîştiga, dacă nu în întregime cel puţin în parte strălucirea de odinioară. Nu au lipsit nici aprecierile că lumea ar putea să traverseze din nou o perioadă de aşa zisă „foame de dolari" specifică primilor ani postbelici.

Dar mai presus de aprecierile cercurilor de specialitate, de pronosticurile operatorilor, spre finele lunii ianuarie a.c. apar noi manifestări de neîncredere faţă de unele valute occidentale care s-au repercutat şi asupra monedei americane. Atacurile speculative asupra francului francez declanşate în primele săptămîni ale lunii ianuarie a.c. au dat o puternică lovitură ultimei oaze de aşa zisă ordine monetară constituită din grupul a opt valute vest-europene, care fluctuau în comun în cadrul unor limite stabilite la 2,25%. Deşi supus unor puternice încercări încă în ultima jumătate a anului trecut, sistemul fluctuării în comun a rezistat cu preţul unor mari pierderi de rezerve valutare din partea unor ţări, cum ar fi Franţa, care numai în cîteva zile în cursul lunii septembrie 1973 a pierdut circa 10 miliarde franci.

În contextul noii conjuncturi economice şi a influenţei negative pe care criza de energie şi recentele majorări ale preţului petrolului o au asupra economiei tuturor ţărilor occidentale, Franţa nu a mai fost dispusă să accepte pierderea unor importante rezerve valutare.

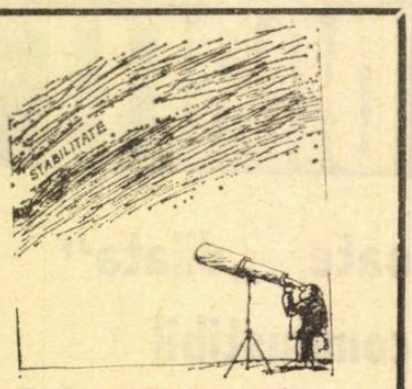

Cometa secolului se pierde în depărtare...

(după DIE ZEIT)

Pentru a-şi asigura o mai mare libertate de acţiune în condiţiile noii situaţii apărute, guvernul francez a renunţat, după cum se ştie, la tradiţionala politică a unor cursuri valutare fixe şi începînd de la 19 ianuarie a.c. francul este lăsat să fluctueze liber pe pieţele valutare. Concomitent cu trecerea la fluctuarea liberă a francului, guvernul francez a luat măsuri pe linia restringerii ieşirilor de capital şi totodată stimulării intrărilor de capitaluri străine în Franţa prin încurajarea rezidenţilor de a recurge la împrumuturi pe piaţa internaţională de capital. Însuşi guvernul francez a lansat un împrumut pe piaţa internaţională de capital în sumă de 1,5 miliarde dolari pentru acoperirea deficitului plăţilor curente.

Se părea că acţiunea guvernului francez ar putea determina contra-măsuri din partea celorlalte ţări occidentale şi în primul rînd declanşarea unor devalorizări în lanţ cu consecinţe negative asupra economiei ţărilor capitaliste. În cercurile financiare occidentale nu lipseau aprecierile că lumea occidentală ar putea fi atrasă într-o situaţie similară celei care a dus la marea criză economică din 1929.

Pentru a evita o asemenea situaţie a avut loc o serie de reuniuni la diverse nivele ale autorităţilor monetare din principalele ţări occidentale. Nu lipsesc chiar unele atitudini ferme în această direcţie, cum ar fi avertismentul dat partenerilor occidentali, de către ministrul finanţelor al S.U.A., George Shultz, împotriva oricăror devalorizări în scopuri concurenţionale.

Deşi au fost evitate măsurile care puteau crea noi dificultăţi pe planul relaţiilor valutar-financiare şi comerciale între ţările occidentale, măsura luată de guvernul francez a constituit preludiul unor noi tensiuni şi convulsii monetare care se manifestă de data aceasta sub forma unei neîncrederi generale nu numai într-o valută sau alta, ci în ansamblul valutelor occidentale.

ANALIZA cauzelor care determină actuala neîncredere generală în valutele occidentale scoate în evidenţă mai multe aspecte, printre care trebuie menţionată, **în primul rînd, adîncirea procesului inflaţionist pe ansamblul ţărilor capitaliste**, care diminuează an de an puterea de cumpărare a monedelor ţărilor respective. Anul 1973 a constituit din acest punct de vedere un record, rata inflaţiei atingînd nivele nemaiîntîlnite în ultimii ani. Nivelul mediu al ratei inflaţiei pe ansamblul ţărilor membre O.C.D.E. s-a ridicat în anul 1973 la 9%.

Pentru anul în curs se pare că perspectivele unei atenuări a presiunilor inflaţioniste par cu totul excluse ca urmare a marilor probleme cu care sînt confruntate economiile principalelor ţări capitaliste la care se adaugă consecinţele nefaste ale declanşării crizei de energie.

În al doilea rînd, menţinerea unei stări de neîncredere generală în valutele occidentale se datoreşte faptului că în cadrul măsurilor de politică economică luate de autorităţile din diverse ţări s-a ignorat una din supapele care alimentează în mod permanent instabilitatea valutară internaţională şi anume stăvilirea mişcărilor speculative de capitaluri. Existenţa unei mase uriaşe de fonduri pe piaţa eurodolarilor apreciată în prezent la circa 100 miliarde dolari S.U.A. creează premisele ca prin mişcarea doar a unei fracţiuni a acestor uriaşe disponibilităţi de pe o valută pe alta să se declanşeze o criză de neîncredere într-o valută sau alta.

Un al treilea factor care contribuie la crearea actualei crize de neîncredere în majoritatea valutelor occidentale îl constituie perspectivele incerte în legătură cu evoluţia economiei principalelor ţări capitaliste. Se pare că punctul vîrf al ciclului conjunctural în majoritatea ţărilor occidentale a fost atins în prima parte a anului trecut, fiind de aşteptat o încetinire a activităţii economice în 1974. Această tendinţă ar urma să fie accentuată de declanşarea crizei energetice.

	Marca vest-germană	Francul elveţian	Francul francez	Lira sterlină $ pt.£	Lira italiană
Cursul paritar(central) al dolarului	2,66904	3,3855	4,60414	2,8952	523,50
Curs la 28.12.1973	2,6965	3,2390	4,715	2,3168	605,75
abatere % ± x)	-1,02	+4,52	-2,35	-19,98	- 13,72
Curs la 17.I.1974	2,8200	3,3780	4,9725	2,1800	642,50
abatere % ±	-5,35	+0,46	-7,04	-24,7	- 18,52
Curs la 31.I.1974	2,7770	3,2800	5,0900	2,2700	660,00
abatere % ±	-3,88	+3,21	-9,04	-21,52	- 20,68
Curs la 15.2.1974	2,7232	3,1890	4,9935	2,2797	654,75
abatere % ±	-1,98	+6,1	-7,79	-21,2	- 20,00
Curs la 28.2.1974	2,6560	3,0940	4,8700	2,3120	643,00
abatere % ±	-0,4	+9,4	-5,4	-20,14	- 18,58

x) + revalorizare de fapt
- devalorizare de fapt

tendinţe · conjuncturi

Şi argintul urcă

CURSUL argintului pe pieţele din Londra şi New York

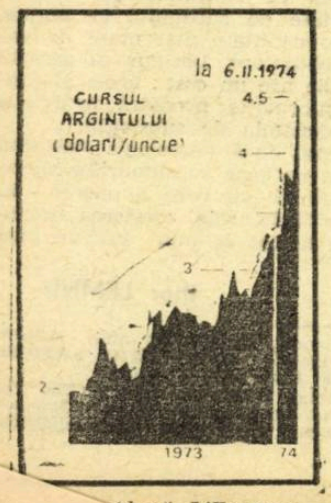

(după L'Express)

a înregistrat în ultimele săptămîni creşteri spectaculoase, atingînd şi depăşind chiar cifra record de 5,28 dolari uncia „troy" (31,10 grame). În 1972 preţul argintului a crescut cu 65%, iar în 1973 el a cunoscut acelaşi „boom" ca şi aurul.

Cum vor folosi noile lor resurse principalele 11 state exportatoare de petrol

PRINCIPALELE 11 ţări exportatoare de petrol din lume: Abu Dhabi, Algeria, Indonezia, Irak, Iran, Kuweit, Libia, Nigeria, Quatar, Arabia Saudită şi Venezuela, vor obţine anul acesta beneficii de 100 miliarde de dolari, mărindu-şi profiturile lor de patru ori faţă de 1973, după cum afirmă experţii în domeniul petrolului în revista „Business International".

Cîştigurile pe care le vor obţine cele 11 state se vor ridica anual, pînă în 1980, la suma de 150 miliarde de dolari.

Algeria, Iranul şi Irakul vor folosi noile lor resurse pentru a cumpăra uzine, utilaje şi tancuri petroliere. În ceea ce priveşte Arabia Saudită, micile state din Golful Persic şi Libia, se pare că acestea vor acumula mari surplusuri şi nu intenţionează să facă imediat achiziţionări din Occident.

S.U.A.: Penuria de optimism

„AMERICA nu trebuie să prevadă o recesiune, ea o trăieşte" — afirma recent Albert Sommers, consilier economic al Conferinţei industriei, organism care grupează 4000 de întreprinderi din S.U.A. După opinia sa, rata creşterii economiei va coborî în decursul primelor trei trimestre sub zero, urmînd să redevină pozitivă abia către sfîrşitul anului.

Nu e de mirare că agenţii de bursă din Wall Street manifestă, în prezent, multă prudenţă, în pofida dorinţei lor de a atrage noi capitaluri. După părerea lui Philip Clark, vicepreşedinte al societăţii Drexel Burnham, chiar dacă unele sectoare (e-electronică, prospecţiunile petroliere şi industria armamentului) vor cunoaşte o conjunctură favorabilă, principalul pericol pentru economia S.U.A. îl constituie în acest an creşterea din ce în ce mai greu de controlat a preţurilor.

Impacturi

ÎN RAPORTUL „Situaţia economică a comunităţii", dat publicităţii zilele trecute de Comisia C.E.E., se subliniază că, dacă la începutul crizei energetice a fost resimţită esenţialmente ca un fenomen de penurie, foarte repede această formă de manifestare a cedat locul aspectelor financiare şi problemei preţurilor. „Creşterile spectaculoase ale preţurilor au antrenat o modificare imediată şi substanţială a ratei schimbului, fiind previzibilă o bulversare a schimburilor comerciale şi a mişcării de capitaluri în întreaga lume".

Autorii raportului îşi exprimă părerea că nivelul actual al preţurilor la petrol ar putea să nu fie definitiv. „Indiferent, însă, dacă nivelul actual rămîne sau nu cel cunoscut, este lucru cert că se va ajunge în curînd la o sensibilă majorare a preţurilor în diverse sectoare de activitate. Impactul crizei se va resimţi în domeniul producţiei şi cererii, va avea repercusiuni asupra balanţei de plăţi şi rezervelor monetare". Se face, între altele, precizarea că chiar în ipote-

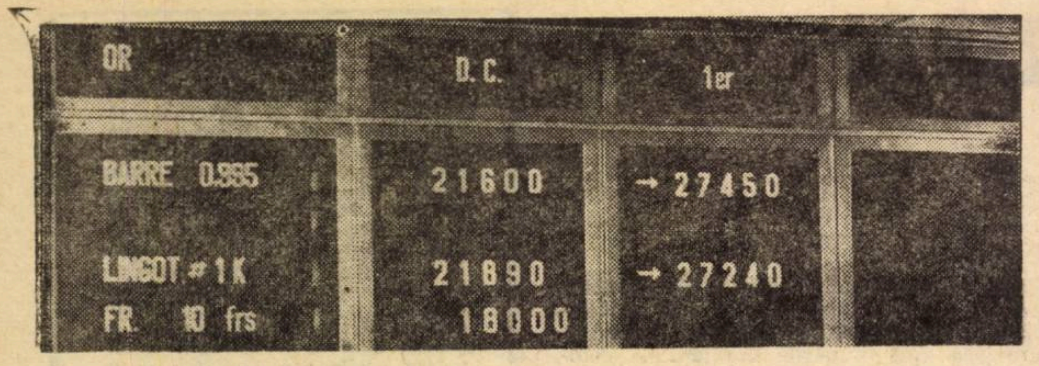

Specialiștii „scrutează" cu înfrigurare evoluții nu totdeauna ușor de pătruns...

ÎN CONTEXTUL celor arătate mai sus, în ultimele săptămîni pe piețele valutare occidentale s-au înregistrat oscilații deosebite ale cursurilor principalelor valute (vezi tabelul din pag. 16).

Cursul DOLARULUI S.U.A., după puternica ascensiune înregistrată spre finele anului trecut și aproape în tot cursul lunii ianuarie a.c., începînd cu primele zile ale lunii februarie a.c. a înregistrat o permanentă scădere față de principalele valute occidentale și în primul rînd față de marca vest-germană și francul elvețian.

Slăbirea poziției dolarului pe piețele valutare în această perioadă se datorește mai multor factori printre **care, în primul rînd, accentuarea din ultimul timp a presiunilor inflaționiste în economia americană.** După ce în cursul anului 1972, și în prima jumătate a anului trecut, autoritățile americane, datorită unor măsuri de control al prețurilor, salariilor, dividendelor etc. au reușit să reducă rata inflației, în comparație cu alte țări capitaliste în ultimele luni ale anului trecut economia S.U.A. a înregistrat cea mai ridicată rată a inflației din ultimii douăzeci de ani. Deși autoritățile au luat o serie de măsuri menite a reduce presiunile inflaționiste din economie, după unele aprecieri mai optimiste, rata inflației se va situa la finele anului curent la un nivel asemănător celui de anul trecut, adică de cinca 9%. După alte aprecieri, ce-i drept mai pesimiste, rata inflației ar putea atinge în acest an chiar nivelul de 20%.

Un alt factor care a contribuit la crearea unei atmosfere de neîncredere în dolarul S.U.A. îl constituie perspectivele puțin încurajatoare privind evoluția economiei americane. În cercurile de specialitate occidentale se apreciază că economia americană se află deja la începutul unei perioade de „stagflație", nelipsind aprecierile în legătură cu posibilitatea ca în cursul primului semestru al acestui an economia americană să traverseze chiar o recesiune.

Aceste perspective sînt recunoscute, de altfel, într-o formă sau alta, chiar de autoritățile americane. Astfel, Roy Ash, directorul bugetului S.U.A., declara recent: „Ca urmare a perspectivelor incerte, președintele (Nixon — n.r.) ne-a cerut să studiem, cu titlu de precauție, măsurile care ar putea fi luate în ipoteza în care scăderea activității (economice — n.r.) ar depăși previziunile".

Referitor la măsurile care ar urma să fie luate, Roy Ash arăta că acestea au în vedere creșterea cheltuielilor bugetare și anumite măsuri specifice care afectează cheltuielile bugetului.

Unele cercuri financiare occidentale apreciază că **slăbirea cursului dolarului în ultimele săptămîni s-ar datora, printre altele, și intervenției pe piețele valutare internaționale a unor bănci centrale inclusiv a sistemului Federal de Rezervă** [1]), deoarece un dolar slab permite țărilor vest-europene — preocupate de problema inflației, creșterii prețurilor materiilor prime, în primul rînd a petrolului — să importe mai ieftin, în timp ce pentru S.U.A. un dolar slab menține competitivitatea exporturilor americane și va influența favorabil balanța comercială.

SLĂBIREA cursului dolarului a avut loc în condițiile în care pe **piața monetară** din S.U.A., s-a înregistrat o scădere a dobînzilor sub influența măsurilor de relaxare a politicii de credit și de emisiune luate de autorități în ultima perioadă la timp, care și pe această cale urmăresc încurajarea expansiunii economice. Spre mijlocul lunii februarie a.c., dobînzile pe piața monetară americană se situau la nivelul de 6,91% la bonurile de tezaur pe termen de trei luni ; la 7,125% la scontul acceptelor bancare pe termen de trei luni ; la 7,75% la scontul efectelor comerciale pe termen de trei luni ; la 9% dobînda preferențială (prime rate) [2] ; la 7,50% taxa oficială a scontului.

dr. Mitică NĂSTASE

(Va urma)

1) Aceste intervenții au forma cumpărărilor de diverse valute occidentale din partea băncilor centrale (mărci vest-germane, franci elv., etc.) contra dolari. Prin mărirea ofertei de dolari a sporirii cererii de alte valute, băncile centrale creează o scădere artificială a cursului dolarului și o creștere a cursului celorlalte valute.

2) Dobînda percepută de băncile americane în creditele acordate în cont curent celor mai buni clienți ai lor.

GUINEEA

OPȚIUNI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI

VALORIFICAREA importantelor resurse ale solului și subsolului, restructurarea și dezvoltarea echilibrată a economiei în scopul creșterii nivelului de trai al poporului, reprezintă coordonatele principale ale noilor opțiuni de politică economică a statului guineez.

Actualul plan de dezvoltare (1973—1978) acordă prioritate dezvoltării industriei extractive — exploatării intensive și rationale a marilor rezerve de bauxită și minereu de fier — creșterii și diversificării producției agricole. Într-adevăr, Guineea dispune de cele mai mari resurse de bauxită din lume (peste 20%) și de resurse de minereu de fier estimate la 4,5 miliarde tone. Cele mai mari zăcăminte de bauxită, apreciate la mai mult de două miliarde tone (cu un conținut în alumină de peste 65%) sînt situate în regiunea Boké. „Operațiunea Boké" declanșată în 1960 — piatră de hotar în dezvoltarea industrială a Guineei — care prevede punerea în valoare a zăcămintelor din această zonă, s-a încheiat în august 1973, odată cu intrarea în exploatare a instalațiilor miniere de la Sangaredi și a celor industriale și portuare de la Kamsar. Calea ferată de 136 km ce leagă orașul Kamsar de zona minieră, cele două termocentrale (de 4000 kW și 2000 kW), precum și ansamblul de locuințe evidențiază odată în plus dimensiunile acestui complex, unul din cele mai mari obiective industriale realizate în Guineea. Ca urmare a intrării în exploatare a zăcămintelor de la Boké și — parțial — a celor de la Kindia, Guineea a obținut în 1973 o producție de aproximativ 4 milioane tone de bauxită. Se estimează că în perspectiva anului 1980 se va putea obține o producție de bauxită de aproximativ 26 mil. tone, Guineea ocupînd în acest fel primul loc în lume.

Guineea dispune, totodată, de o importantă uzină de alumină calcinată, a cărei producție (peste 700 000 tone în 1973) urmează să crească în scurt timp la peste un milion tone anual. În scopul valorificării bogățiilor naturale în folosul poporului, statul guineez și-a asigurat o participare tot mai importantă la capitalul societăților mixte create în ramura minieră. Astfel, exploatarea zăcămintelor de bauxită de la Boké, precum și producția și comercializarea aluminei revin societăților mixte „Compagnie des bauxites de Guinée" și, respectiv, „Friguia", în care statul guineez obține 49% din capital și 65% din beneficii. Totodată, în vederea exploatării importantelor zăcăminte de minereu de fier din munții Nimba și Simandou — situate la sud-est de Conakry, în apropierea frontierei cu Liberia —a fost creată societatea Minfergui, în care Guineea are o participație de 50%. Exploatarea intensă a acestor minereuri are ca obiectiv — în prima etapă — o producție de 15 mil. tone minereu de fier.

Se acordă o atenție sporită valorificării importantelor resurse hidroenergetice, dezvoltării transporturilor rutiere și feroviare. Totodată, în ideea acoperirii în mai mare măsură a necesarului intern de produse finite din producție proprie, se are în vedere și dezvoltarea industriei prelucrătoare, reprezentată în special de ramura alimentară, cea textilă și industria materialelor de construcție.

Urmărind dezvoltarea armonioasă a economiei, guvernul guineez consideră diversificarea și modernizarea agriculturii drept principala opțiune economică în actuala etapă. În cadrul dezvoltării agriculturii — cel mai de seamă sector economic al țării — care ocupă 80% din populația activă și participa cu mai mult de o treime la formarea produsului intern brut, se prevede creșterea producției cerealiere (în special de orez), a producției de legume și fructe (ananas, banane), a celei de cafea, tutun, arahide și palmist. Totodată, se va acorda o importanță deosebită creșterii animalelor, în care scop vor fi organizate unități de cercetare, stațiuni zootehnice experimentale și se vor înființa — pe linia cooperării — societăți mixte. În agricultură, măsurile privind introducerea unor metode agrotehnice avansate și dezvoltarea sectorului cooperatist vor fi coroborate cu cele referitoare la creșterea gradului de dotare cu mașini și utilaje din import și de pregătire a cadrelor calificate.

Un obiectiv important al politicii economice promovate de statul guineez îl reprezintă dezvoltarea comerțului exterior, extinderea relațiilor economice cu un număr sporit de state, în cadrul cărora țările socialiste se situează la loc de frunte. În acest cadru, prin adoptarea politicii de industrializare, asociată cu dezvoltarea bazei agricole, guvernul guineez are în vedere diversificarea nomenclatorului de export și îmbunătățirea balanței comerciale.

Manifestîndu-și permanent solidaritatea cu lupta dusă de popoarele africane pentru dobîndirea independenței, România a sprijinit și sprijină poporul guineez în efortul său de dezvoltare economică și socială. Ultimii ani au evidențiat extinderea continuă a relațiilor comerciale și de cooperare între țara noastră și Guineea.

Vizita pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al R. S. România, o va efectua în aceste zile în Republica Guineea va contribui în mod deosebit la evoluția ascendentă a relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări, la consolidarea păcii și înțelegerii internaționale.

Marcel MOLDOVEANU

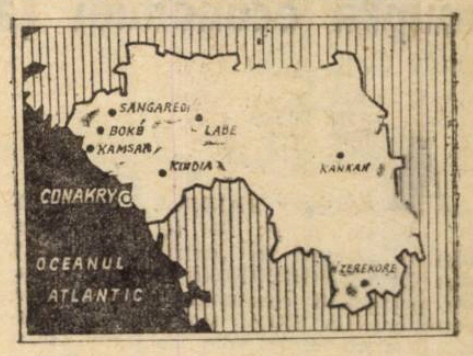

REPUBLICA GUINEEA
Suprafața : **246 mii km p**
Populația : **4,1 milioane locuitori (1972)**
P.N.B. : **400 milioane dolari**
Moneda : **sily (100 sily = 4,495 dolari)**
Capitala : **Conakry (230 000 locuitori).**
Alte orașe importante : Kankan, Kindia, Labé.
Șeful statului : președintele Ahmed Seku Ture.

Permanențe inflaționiste

DUPĂ ultimele previziuni oficiale, creșterea inflaționistă a prețurilor va continua în cursul acestui an în țările capitaliste dezvoltate, accelerîndu-se chiar în unele dintre ele față de anul trecut (vezi graficul). Raportul consilierilor economici ai președintelui Nixon evaluează rata inflației în S.U.A. la 7%, iar experții Comisiei Pieței Comune Europene avansează (pentru cele nouă țări membre) o creștere medie a prețurilor de 9,5 — 10%. Dacă în cercurile guvernamentale din R. F. Germania creșterea prețurilor pe 1974 este evaluată la 8—9%, în cele din Franța se avansează cifra de 10—12%. Experiența arată că în domeniul inflației realitatea depășește — de regulă — previziunile.

(după STERN)

Investiții străine în S.U.A.

DUPĂ CE a fost multă vreme deficitară, balanța de plăți a S.U.A. a înregistrat anul trecut un excedent de 2 miliarde dolari. Această redresare se datorează, printre altele, și amplificării investițiilor directe de capital străin : 2 miliarde de dolari în 1973, față de 700 milioane în 1972. Totalul investițiilor străine în S.U.A. se ridică în prezent la 16,5 miliarde dolari (în timp ce activul american în străinătate totalizează 94 miliarde dolari).

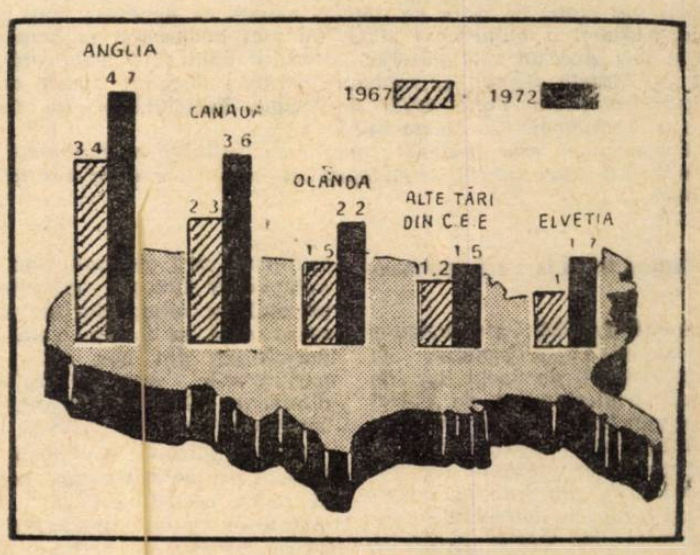

Investiții străine în S.U.A. (miliarde dolari)
(după „L'EXPRESS"

Graficul de mai sus prezintă cota parte a principalilor investitori străini în S.U.A.

IMPACTUL „CRIZEI PETROLULUI"

asupra economiei țărilor occidentale (II)

Asociația internațională a transporturilor aeriene a anunțat acum cîteva zile că societățile de transporturi aeriene și guvernele țărilor din Europa, Orientul Mijlociu și Africa au căzut de acord asupra sporirii cu 7% a tarifului pentru transportul de mărfuri și pasageri. Majorarea, care a devenit necesară din cauza scumpirii carburanților, intră în vigoare de la data de 1 martie a.c. Prețul transporturilor aeriene a fost deja sporit cu 6% de companiile aeriene în luna februarie din aceleași motive. Se așteaptă o majorare similară a tarifelor și în alte zone de pe glob.

A DOUA RAMURĂ economică, direct — și chiar imediat — afectată de „criza petrolului", sînt TRANSPORTURILE, ca unul dintre principalii consumatori de produse petroliere (în S.U.A. transporturilor aeriene le revin 7% din consumul total de produse petroliere, iar în Franța transporturilor navale — 4% ș.a.m.d.). Embargoul stabilit în toamna anului trecut de o serie de țări arabe producătoare de țiței și perspectiva penuriei (exagerată, de altfel, prin acțiunile speculative ale societăților petroliere internaționale) în acest domeniu au declanșat adoptarea unor măsuri de limitare și raționalizare a traficului.

De atunci a devenit evident că, în perspectiva apropiată, toate genurile de transport sînt confruntate nu atît cu problema penuriei de produse petroliere, cît cu cea a majorării radicale a prețului acestora, fapt care a condus pînă la dublarea ponderii combustibilului în ansamblul cheltuielilor de exploatare. Desigur, problema se pune în mod diferențiat : în cadrul transporturilor de mărfuri — de pildă — un camion greu consumă (per tonă/km) de peste trei ori mai mult carburant decît trenul, iar în domeniul transporturilor de pasageri, un avion zburînd cu o viteză de 900 km consumă (per pasager/km) de 12—16 ori mai mult decît trenul.

În transporturile maritime, care joacă un rol deosebit de important în circuitul internațional de mărfuri, creșterea cu 20—25% a costului transportului se va repercuta treptat asupra prețurilor produselor importate pe această cale, influențînd asupra dinamicii dezvoltării traficului însuși, asupra orientării diferitelor curente de mărfuri. O situație similară găsim în **transporturile aeriene** ; după aprecierea societății „Air France", de exemplu, costul carburanților reprezenta la începutul acestui an 14—15% din volumul total al cheltuielilor de exploatare, față de aproape 10% cu cîteva luni mai înainte. Companiile consideră că măsurile de raționalizare adoptate de diferitele societăți aeriene naționale și internaționale — cum sînt reducerea vitezei de zbor și a numărului curselor (companiile aeriene din S.U.A. prevăd reducerea cu 20% a numărului zborurilor în 1974), comprimări de personal, utilizarea unor nave mai „economicoase" ș.a. — nu vor putea compensa creșterea costului carburanților. Pe de altă parte, se apreciază că majorările de tarife (în curs și în perspectivă) ar putea frîna dezvoltarea traficului turistic, a zborurilor de tip „charter", ar influența în general traficul pe liniile interne. În ceea ce privește **transportul autorutier**, există posibilitatea preluării unei părți din traficul său de mărfuri de către mijloacele feroviare, iar în traficul de pasageri se prevede o deplasare de la automobilul personal către mijloacele de transport publice.

În această perspectivă, **transporturile feroviare** apar indirect avantajate de creșterea prețurilor la petrol, cu atît mai mult cu cît în unele țări rețeaua se află într-un stadiu avansat de electrificare. Totuși, după opinia unor specialiști, competitivitatea transporturilor feroviare este în parte anihilată — comparativ, de exemplu, cu cele auto — prin lungirea rutei (în medie, cu circa 10%), prin necesitatea unui transport terminal suplimentar, a operațiunilor de manipulare și depozitare etc.

Este de așteptat, deci, ca în următorii ani să se producă unele modificări ale echilibrului existent în repartizarea traficului pe genuri de transport. În cercurile de specialitate se apreciază că aceste transferuri nu vor fi de mare amploare, ținînd seama de caracterul complementar al diferitelor genuri de transport, de faptul că soluția cea mai rațională, optimă pentru beneficiar constă, deseori, în combinarea lor chibzuită.

De altfel, în fiecare domeniu al transporturilor se depun intense eforturi de cercetare și experimentare pentru lansarea și punerea în circulație a unor vehicule mai competitive. Un interes sporit se manifestă, de pildă, pentru propulsia nucleară a navelor maritime, socotită pînă acum cîteva luni ca fiind prea costisitoare. În birourile unor societăți americane, engleze, franceze sau vest-germane se elaborează proiectele unor supertancuri (de peste 400 000 tone), ale unor port-containere (de 60 000 tone) și altor nave nucleare de mare tonaj. După cum menționa revista „Les informations", costul lor mai ridicat (cu 40—50%) va fi compensat de viteza mai mare (posibilitatea efectuării unui număr sporit de rotații), de costul redus de funcționare și alte avantaje.

În sînul societăților occidentale de transporturi aeriene speranțele se îndreaptă spre noua generație de avioane (Boeing 747, DC 10, Airbus ș.a.), care consumă cu 20—30% mai puțin carburant per pasager/km decît tipurile precedente. În ceea ce privește automobilul, aici perspectiva oferă o gamă largă de îmbunătățiri, începînd de la inovații tehnice la tipurile actuale (de pildă, utilizarea injectării electronice și a cauciucurilor cu carcasă radială) în scopul reducerii consumului de benzină și mergînd pînă la automobilul care funcționează pe bază de gaz lichefiat sau cel electric.

Diverse activități din sectorul prestărilor de servicii resimt, la rîndul lor, repercusiunile „crizei petrolului". Astfel, o atmosferă de incertitudine persistă în domeniul TURISMULUI ; se estimează că interdicțiile privind utilizarea autoturismelor în zilele de sărbătoare au redus la jumătate încasările rețelei hoteliere din țările respective, iar reducerea numărului curselor aeriene a avut și ea un efect defavorabil. Specialiștii în materie consideră totuși că, chiar dacă anul turistic internațional 1974 va fi afectat de o recesiune, sînt de scontat anumite compensări între fluxurile turistice (creșterea, de pildă, a numărului turiștilor americani în Europa).

Mai problematică rămîne, în virtutea legăturii sale strînse cu evoluția diferitelor ramuri ale industriei sau a construcțiilor, dinamica activității unei serii de servicii specializate, cum sînt publicitatea, engineering-ul, consulting-ul ș.a., în timp ce informatica, ca și comerțul interior, nu par a fi atinse direct sau indirect de „criza petrolului".

În ceea ce privește AGRICULTURA, se opinează că ea va cunoaște o sporire a costurilor de producție în țările cu un nivel mai ridicat al agrotehnicii (prin creșterea prețurilor la carburanții necesari funcționării mașinilor agricole, iar în perspectivă — și a prețurilor la îngrășăminte chimice, ierbicide, pesticide etc.).

O evoluție nuanțată este de așteptat în COMERȚUL INTERNAȚIONAL. Pe de o parte, reducerea relativă a exporturilor de țiței și produse petroliere este însoțită de creșterea celor de cărbune și gaze naturale. Pe de altă parte, după opinia experților se profilează o intensificare a schimburilor între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare (mai ales cele exportatoare de petrol) ; este vorba de extinderea cu precădere a curentului de mașini, echipament și alte bunuri industriale către acestea din urmă, în condițiile unei posibile relaxări a creșterii volumului de materii prime importate de țările capitaliste dezvoltate.

ANALIZA efectelor „crizei petrolului" asupra economiei țărilor capitaliste ar rămîne însă incompletă dacă n-am examina, fie și sumar, impactul său asupra a doi factori cheie : forța de muncă și investițiile de capital.

O primă repercusiune a constituit-o scăderea gradului de ocupare a FORȚEI DE MUNCĂ. În ianuarie a.c. numărul somerilor s-a ridicat în S.U.A.

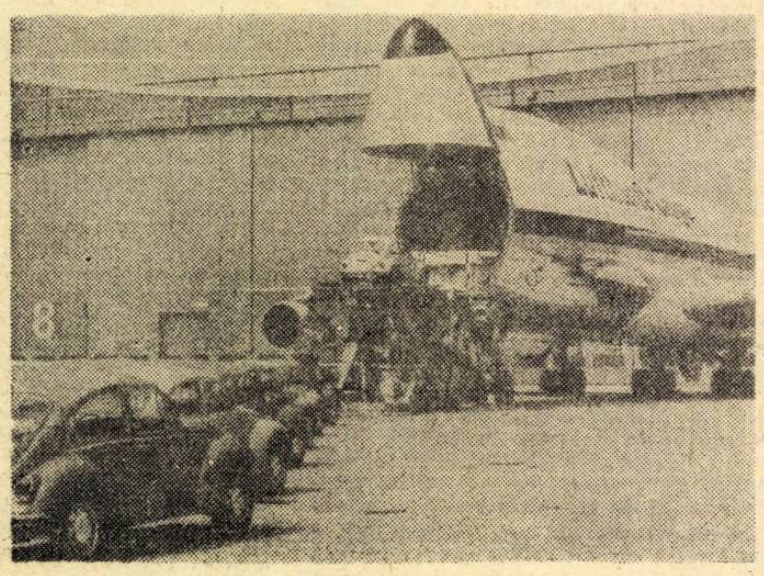

Asemenea transporturi continuă să fie... rentabile

AUTOMOBILUL

SFÎRȘITUL UNEI EPOCI DE GLORIE ?

MAREA CRIZĂ (I)

CRIZA energetică a precipitat evenimentele, dar ea nu a adus cu sine una din schimbările fundamentale ale anilor '70 în Statele Unite : automobilul, considerat mult timp de americanul mijlociu drept un simbol al bunei stări și al statutului său social, un mijloc indispensabil de existență, începe să fie considerat nepractic, o povară costisitoare. Atotputernica industrie a automobilului, care a dat naștere celor mai mari corporații din lume, cu cifre de afaceri anuale ce depășesc mult produsul național a numeroase state, nu mai avansează, ci bate pasul în loc. Aceasta este părerea autorului unei cărți publicată recent în Statele Unite : „Paradisul pierdut : declinul epocii autoindustriale" (New York, 1973) de Emma Rotschild, de la Institutul de Tehnologie din Massachusets.

Diagnosticul este pesimist : pierderea suflului se datorează în primul rînd unei inerții tehnologice și unui sistem de marketing perimat.

● O uriașă risipă la scară națională

MAJORITATEA americanilor sînt navetiști : ei locuiesc la distanțe mari de locul lor de muncă, deplasîndu-se de obicei cu automobilul. În centrul New Yorkului, în timpul săptămînii, se circulă cu viteză de 11 km pe oră. 55% din întreaga energie utilizată de automobile este consumată în marile orașe și 30% din traseele lor din orașe au mai puțin de 16 km. Coeficientul mediu de ocupare a automobilelor americane este de 1,4 persoane. Pe un întreg subcontinent zeci de milioane de automobile luxoase dormitează pe străzile suburbiilor de la 7 seara pînă la 8 dimineața și dormitează din nou apoi în parkingurile orașelor de la 9 dimineața pînă la 6 seara, contra unor taxe prohibitive.

Automobilistul american a început să se sature de această risipă costisitoare, cu atît mai mult cu cît automobilele se strică adeseori și trebuie înlocuite piesele uzate, iar coeficientul de securitate este cu mult prea redus. Ralph Nader, inițiatorul mișcării consumeriste, a fost acela care a dat glas primul acestui sentiment.

Pe lîngă risipa de timp pe care o implică acest mod de deplasare, o altă problemă se pune consumatorilor : aceea a prețului. Căci automobilele americane sînt an de an mai scumpe și întreținerea lor costă și ea din ce în ce mai mult. Americanul mijlociu cheltuiește în medie a zecea parte din venitul său pentru a-și întreține automobilul, și aceste cheltuieli cresc mai repede decît indicele general al costului vieții. Aceasta deoarece piesele de schimb se scumpesc și trebuie înlocuite permanent. Ralph Nader a arătat de asemenea existența unor serioase defecte de fabricație. Dovadă faptul că din 1966 pînă în prezent 30 milioane de automobile și camioane au trebuit să fie aduse din nou în uzină pentru modificarea unor piese care periclitau securitatea pasagerilor. Numai firma General Motors a trebuit să corecteze modul în care a fost fixat motorul la 6,5 milioane Chevrolet-uri iar automobilul Vega — care trebuia să constituie răspunsul lui General Motors la concurența străină, a trebuit să fie retras de 3 ori de pe piață pentru grave vicii de construcție.

În prezent, industria automobilului este atacată de apărătorii mediului ambiant, de aceia ai drepturilor consumatorilor, de cei ce propovăduiesc oprirea dezvoltării tehnologice din cauza penuriei resurselor naturale, în așa măsură încît se vorbește la marile firme despre o „conspirație națională", despre „un sindrom xenofob anti-Detroit", pe care magnații industriei îl consideră însă drept un fenomen trecător.

Aceasta este o iluzie, este de părere autoarea cărții amintite. Adevărul este, susține dînsa, că perioada de glorie a industriei americane a automobilului a trecut ireversibil

● Detroit-ul și banda rulantă

FIECARE mare industrie a cunoscut o perioadă de creștere spectaculoasă în decursul căreia vînzările, producția și productivitatea cresc rapid. În Japonia pentru industria automobilelor perioada de expansiune rapidă a fost aceea a anilor '60, în Europa occidentală — a anilor '50. În Statele Unite, după opinia conducerii firmei Fiat, boomul automobilului a avut loc între sfîrșitul primului război mondial și marea criză din anii 1929—1933. Din 1918 pînă în 1928 și în măsură ceva mai mică în anii '30, vînzarea automobilelor americane a progresat în mod senzațional. În întreaga Americă, a poseda un automobil era dovada unei reușite personale.

Pe atunci Detroit-ul era gloria Statelor Unite. Milioane de vizitatori veneau să viziteze uzinele Ford. Între aceștia era italianul Pininfarina, viitorul rege al caroseriei, francezul L. F. Celine, care s-a inspirat de acolo în ce privește viziunea sa sumbră despre lume și pictorul mexican Diego Rivera, ale cărui fresce celebrează atît forța cît și oroarea benzilor rulante.

Ucenic mecanic la 16 ani, președintele lui Ford Motor Company la 40 de ani, în 1903 Henry Ford lucra cu înfierbîntare la crearea unui automobil care să fie în același timp robust, ușor și ieftin, atît ca preț cît și în ce privește cheltuielile de întreținere. În 1908 el a început să fabrice renumitul „model T" care trebuia să se vîndă în 15 milioane de exemplare pînă în 1928, dată la care fabricația acestuia s-a oprit. Extrem de rezistent, modelul T avea de asemenea avantajul de a costa din ce în ce mai puțin în fiecare an. Prețul său a scăzut de 6 ori între 1921 și 1925 : în 1924 acesta era de 290 dolari (echivalentul a 700 dolari astăzi).

Între anii 1910 și 1920 uzinele Ford au constituit simbolul dezvoltării industriei naționale și al epocii mașinismului. Febra națională a industrializării a provocat un uriaș aflux de capitaluri. Industria americană a automobilului se dezvolta mai repede decît producția industrială națională și spre ea se îndreptau investiții din alte sectoare. Din 1914 pînă în 1919 valoarea capitalului investit în industria automobilului a crescut cu 300%, în timp ce ansamblul capitalului investit în uzinele

la circa 4,8 milioane (respectiv 5,2% din forța de muncă, previziunile pentru lunile următoare oscilînd între 6 și 7%) ; în Anglia — la mijlocul aceleiași luni — se numărau 2,3 milioane de șomeri (din care 1,66 milioane temporari) ; în R.F.G., locul insuficienței forței de muncă, resimțită anterior, a fost luat de un efectiv de șomeri evaluat la 600.000 de persoane (în ianuarie șomau parțial 850 000 de salariați din industria de automobile) ; evoluții similare au loc în Italia, Franța, Olanda, Belgia și alte țări. Afluxul de muncitori-emigranți (îndeosebi din țările mediteraneene) a fost stopat, conturîndu-se tendința de reîntoarcere a acestora în patrie.

Pe lîngă industria de automobile (și întreprinderile furnizoare, care lucrează pe bază de subcontractare), șomajul se manifestă cu prioritate în chimie și prelucrarea maselor plastice, în industria pescuitului, transporturile aeriene ș.a. — ramuri în general dinamice pînă în ultimul timp. Totodată, el lovește toate categoriile de salariați, de la muncitorii necalificați pînă la cadre cu înaltă calificare. Ca atare, pe plan național, regional și sectorial se ridică ample și dificile probleme, legate de reconversiunea profesională a forței de muncă disponibile, în vederea transferării sale în ramuri și domenii neafectate de „criza petrolului".

În sfîrșit, atmosfera de incertitudine generată de această criză s-a repercutat și în domeniul INVESTIȚIILOR DE CAPITAL. Dacă cercurile de afaceri manifestă o prudență sporită, exprimată prin amînarea punerii în aplicare a multor proiecte de investiții, se constată în schimb o accentuare a politicii de finanțare de la bugetul statului. Urmărind prin aceasta înviorarea conjuncturii economice, caracterizată printr-o recesiune mai mult sau mai puțin profundă, statul sprijină totodată capitalul monopolist autohton, prin faptul că preia pe seama fondurilor publice o parte substanțială a poverii reconversiunii economiei în raport cu imperativele energetice. Astfel, în S.U.A., Franța, Anglia, R.F.G. etc. alocațiile guvernamentale se orientează cu precădere în domenii care necesită investiții mari, dar cu recuperare lentă și cu un nivel incert al profiturilor (cum ar fi energetica nucleară sau industria cărbunelui), permițînd capitalului particular să-și întărească selectiv pozițiile în cadrul concurenței crescînde pe piața internațională.

În S.U.A., pe baza programului lansat anul trecut de Administrația Nixon, perspectivele industriei cărbunelui sînt radical revizuite. Un organism oficial (Office of Coal Research) studiază în prezent zeci de proiecte, a căror aplicare ar asigura dotarea treptată a Statelor Unite (începînd din a doua jumătate a acestui deceniu) cu o industrie modernă de prelucrare a cărbunelui în gaz combustibil, benzină sintetică, cocs, produse chimice etc. ; asemenea unități industriale de mare capacitate ar urma să fie amplasate în preajma importantelor zăcăminte de cărbune.

Interesantă este și politica desfășurată în acest domeniu de marile companii petroliere americane. Exxon, Standard Oil of California, Gulf Oil, Texaco, Mobil Oil ș.a. au anunțat un amplu program de investiții pe seama uriașelor profituri obținute în ultimii ani. Dar aceste investiții nu sînt orientate numai în prospectarea și exploatarea țițeiului și gazelor, în construcția unor noi rafinării sau uzine petrochimice, ci și în domeniul cărbunelui. Or, după cum releva nu de mult revista „Fortune", încă în prima parte a deceniului trecut — cînd „robinetele" petrolului erau larg deschise — majoritatea acestor companii petroliere au achiziționat în mod discret însemnate zăcăminte de cărbune pe teritoriul S.U.A., iar Exxon — cu același simț al prevederii — a început din 1966 să efectueze cercetări asupra tehnologiilor de tratare a cărbunelui și posibilităților de utilizare a produselor ce se obțin.

Un program similar de realizare a „independenței energetice" a fost pus în aplicare de guvernul conservator din Anglia. Se prevăd ample investiții pentru relansarea industriei carbonifere, accelerarea valorificării resurselor de țiței și gaze din Marea Nordului, construirea unei serii de centrale electronucleare, raționalizarea sistemului național al transporturilor pe baza celui feroviar etc. În Franța, Comisia consultativă pentru producția de electricitate de origină nucleară a recomandat accelerarea, dublarea programului guvernamental în acest domeniu, respectiv lansarea construcției a treisprezece centrale nucleare în următorii doi ani. Concomitent, guvernul francez pregătește un program pe perioada 1974—1976 menit — conform declarației președintelui G. Pompidou — să organizeze redistribuirea activității industriei franceze atît pe plan intern (economisirea energiei și dezvoltarea noilor surse de energie, orientarea spre tehnici de vîrf și tehnologii care realizează o considerabilă valoare adăugată), cît și pe plan extern (expansiunea pe noi piețe și cu noi produse). Programe de același gen se află în curs de elaborare sau aplicare în R.F.G., Japonia, Italia și alte țări occidentale.

CARACTERIZÎND momentul conjunctural actual drept o „sfidare a energiei", Otto Wolff von Amerongen, președintele camerelor de comerț și industrie din R.F.G., a invitat pe industriașii vest-germani să se specializeze în acele producții care necesită o calificare înaltă și ating perfecțiunea tehnică, iar producțiile mai puțin calificate să le transfere în țări cu un nivel mai modest al salariilor — scria nu demult „Die Welt".

Se pare, însă, că „criza petrolului" a constituit — între altele — revelatorul altei tendințe, care nu se conjugă cu aspirațiile unor cercuri din țările capitaliste dezvoltate de a menține în continuare supremația științifică și tehnologică a industriilor respective. Ultimele luni au marcat hotărîrea țărilor arabe exportatoare de petrol de a utiliza veniturile crescînde obținute din acest export pentru industrializarea și modernizarea economiilor lor, pentru valorificarea superioară a bogățiilor lor naturale. Au fost încheiate la nivel guvernamental ori sub egida statului acorduri, care prevăd că în următorii ani, într-o serie de țări arabe și Iran vor fi construite mari rafinării (pentru a înlocui exportul de țiței cu cel de produse petroliere), uzine petrochimice și chimice etc. Țările arabe își constituie o flotă proprie de petroliere, iar unele dintre ele și de metaniere.

Desigur, aceste comenzi — totalizînd miliarde de dolari — dau un impuls activității ramurilor industriale furnizoare din Franța, Japonia etc., asigurînd totodată — în contrapartidă — aprovizionarea economiei țărilor respective cu produse petroliere. Dar mai importante se anunță a fi deplasările ce se profilează pe harta economică a lumii, încheierea într-un viitor nu prea îndepărtat a unor noi centre regionale industrial-financiare, precum și avansul calitativ înregistrat în relațiile dintre țările capitaliste industrializate și țările denumite tradițional „în curs de dezvoltare". Se poate afirma că, în perspectiva deceniului următor, asigurarea necesarului crescînd de energie pe plan mondial va antrena nu numai un volum uriaș de investiții (de 1 400 miliarde dolari, conform estimației formulate de D. Rockfeller, președintele lui First National City Bank), ci și mutații structurale raționale în producția, circulația și consumul de bunuri materiale pe plan mondial, modificări progresiste în caracterul și orientarea relațiilor economice dintre țările și popoarele lumii.

N. POPOV

americane au crescut doar cu 25%. Din 1914 pînă în 1929 capitalul industriei de automobile sporește de 3 ori mai repede decît întregul capital din industrie, de 4,5 ori mai repede decît capitalul din industria construcțiilor de mașini și de 6 ori mai repede decît acela din metalurgie.

Lucrul a devenit posibil datorită „fordismului" pe care Emma Rothschild îl definește astfel : tehnologia producției de masă la bandă rulantă. Această nouă tehnologie se bazează pe utilaje noi și pe o reorganizare „rațională" care permite muncii să se adapteze la noile mașini. În noua concepție a producției, inspirată din teoriile lui Frederick Taylor, lucrătorii erau simple mașini. Ford exprimă cu cinism această concepție în cartea sa, „Viața și munca mea" : „O întreprindere este alcătuită din oameni și mașini uniți în producerea unei mărfi ; și unii ca și ceilalți au nevoie să fie reparați și înlocuiți... Mașinile se uzează și trebuie reparate. Oamenii devin revendicativi, leneși și nepăsători..." Introdusă de la început, această concepție inumană va marca întreaga istorie a conflictelor de muncă din industria automobilului.

Marea criză economică din 1929 a frînat brutal expansiunea acestei industrii. Automobilele fiind un obiect de lux, americanii au încetat să le cumpere și milioane de cetățeni au înapoiat mașinile lor rentinînd la creditul pe care îl aveau. În 1930 o treime din creditori dau faliment. La Detroit, din 475 mii muncitori, 125 000 sînt concediați în 1929 și alți 100 000 în 1931. 2/3 din populația orașului (din care o proporție de 80% negri) sînt șomeri totali sau parțiali. La Ford se constată că muncitorii sînt slăbiți de foame și vulnerabili la infecții. În 1932 la Detroit un școlar din 5 este recunoscut oficial ca fiind grav subalimentat.

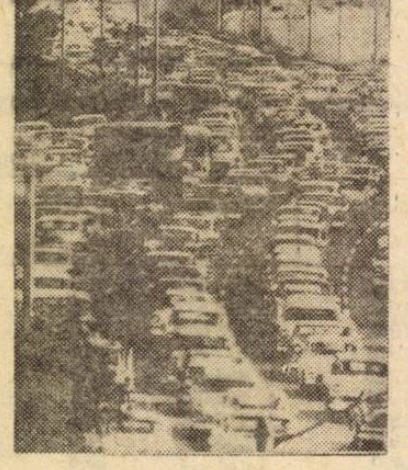

...cu 11 km pe oră

Ileana VASILIU

vizor

Medicina contra... modei

MERITĂ oare să te îmbolnăvești din cauza modei ? Întrebarea aceasta a constituit tema reuniunii Uniunii naționale pentru viitorul medicinei din Franța. Îmbrăcămintea foarte strîmtă, în special cămășile bărbătești la modă, afirmă specialiștii, împiedică respirația normală. Tinerii se dezarticulează încercînd

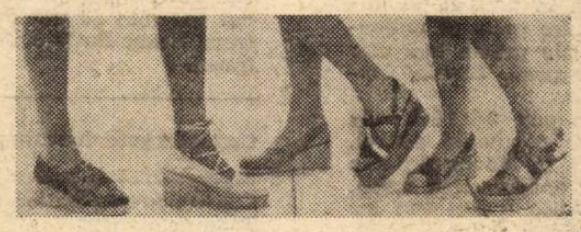

să intre în blue-jeans, să se așeze sau să se servească de buzunare. Medicii francezi afirmă că îmbrăcămintea strîmtă deformează, slăbește, îmbolnăvește corpul. Cazurile de deformare ale coloanei vertebrale se înmulțesc, în special scolioza, respirația superficială se află la originea atrofiei plămînilor. Pantofii cu talpă groasă provoacă artroze la genunchi.

Vinee...!

PROPRIETARUL unui restaurant din California a inventat un

mijloc ingenios care să-i calmeze pe consumatorii nerăbdători în așteptarea chelnerului. În meniul restaurantului au fost tipărite... cuvinte încrucișate, în fiecare zi altele, însoțite de o notă cu rugămintea de a le dezlega pînă vine ospătarul. Dacă a reușit, consumatorul primește o recompensă-surpriză oferită de conducerea restaurantului. Urmarea : clientela respectivului restaurant s-a... dublat.

Copiii și reclamele TV.

A DEVENIT de notorietate publică faptul că copiii privesc tocmai acele programe de televiziune care nu le sînt destinate. Studiile efectuate de un grup de specialiști din München sînt de-a dreptul alarmante ; emisiunile care fac obiectul alarmei nu sînt însă filmele polițiste, așa cum ar înclina să creadă multă lume, ci... „injecțiile" publicitare. În urma unui sondaj reiese că 6,5 milioane telespectatori între 3—13 ani îi depășesc chiar și pe părinții lor în asiduitatea cu care urmăresc programele pe micul ecran. Ei petrec la televizor, în medie, 20 de ore săptămînal.

Copiii, precizează studiul respectiv, sînt victime ale televiziunii în mai multe feluri : ei se află în fața televizorului tocmai cînd ar trebui să se joace și privesc filme publicitare pentru ca apoi să le ceară părinților să cumpere anumite produse. Specialiștii sînt unanim de acord că tinerii consumatori ai publicității la televiziune sînt amenințați de pericolul ingurgitării, fără discernămînt, a ideilor publicitare. Grupul de specialiști afirmă chiar că „televiziunea publicitară violează însăși lumea imaginației infantile și prezintă forme de viață adesea foarte diferite de cele cu care sînt obișnuiți copiii".

Manageri în locație !

ÎN Franța a fost creat nu demult Centrul de asistență în administrarea afacerilor ; clienții săi potențiali sînt societățile cărora le lipsește temporar un cadru important de conducere sau care caută o persoană cu experiență pentru a înfăptui o reorganizare internă sau a crea noi servicii.

Centrul amintit „închiriază" în acest scop, pe un termen stabilit, manageri competenți din rîndul celor ieșiți la pensie (dar care-și mențin capacitatea de muncă) sau al celor care — deși angajați în altă parte — dispun de timp liber. Un ajutor prețios, desigur, dar — de regulă — contra unor onorarii pipărate.

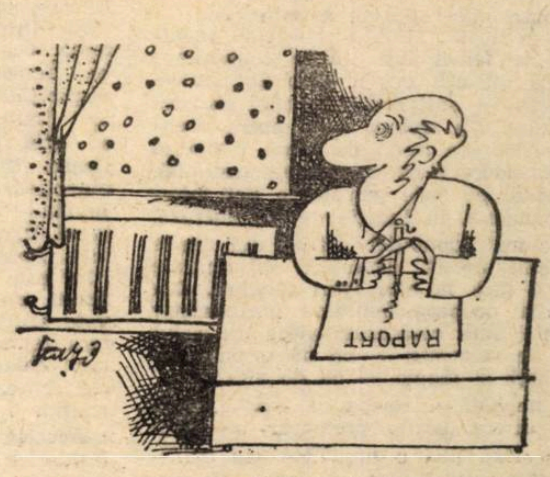

...Iată și cauzele obiective
(din *Ikonomiceski jivot*)

mondorama

COMERȚUL CU LICENȚE AL CEHOSLOVACIEI

ÎN ULTIMA PERIOADĂ Cehoslovacia a încheiat anual aproximativ 30 de acorduri de cumpărare de licențe și alte 40 pentru vînzarea de licențe. În 1970, venitul realizat de Cehoslovacia de pe urma exportului de licențe era de trei ori mai mare față de anul 1965, iar în 1972 de 4,5 ori mai mare. Se apreciază că în 1971 aportul pentru economia națională de pe urma vînzării de licențe în valută liber convertibilă se cifra la aproximativ 500 milioane coroane.

Din licențele achiziționate în ultimii doi ani, jumătate privesc construcțiile de mașini, dar în ultima vreme se observă o anumită reorientare. Potrivit datelor publicate de **Svet Hospodarstvi,** în primul semestru din 1973 aproape 50% din licențele cumpărate au fost orientate spre industria chimică și numai 1/3 spre industria construcțiilor de mașini. Paralel, scrie revista citată, în sursa de achiziții a sporit ponderea licențelor achiziționate din S.U.A., de unde s-au procurat anul trecut majoritatea licențelor pentru industria chimică.

După cum subliniază publicația citată, dintre licențele achiziționate de Cehoslovacia cele mai rentabile s-au dovedit cele privind tehnologia producției de cristal (din Anglia) și pentru fibre sintetice (din Olanda). În ceea ce privește exportul de licențe, cea mai avantajoasă a fost vînzarea de documentații privind mașinile și tehnologia producției unor fibre sintetice, în S.U.A., Japonia și R.F.G.

MUNCITORII IMIGRANȚI DIN EUROPA

ÎN Europa occidentală lucrează în prezent 14 milioane de muncitori străini (din care peste 10 milioane în țările Pieței Comune). Aceștia provin mai ales din Algeria, Portugalia, Italia, Spania, Grecia, Maroc, Tunisia, Iugoslavia și Turcia.

În R.F.G. anul trecut erau ocupați 2 345 000 de muncitori străini (8% din totalul populației active), în Franța 1,8 milioane (circa 8%), în Marea Britanie — în 1972 — aproximativ 1,8 milioane (circa 7,3%), în Belgia în același an circa 225 000 (peste 7%) iar în Olanda 125 000 (3,2% din populația activă a țării).

Statutul acestor muncitori este caracterizat prin discriminare comparativ cu muncitorul autohton, în ceea ce privește salarizarea, condițiile de locuit, asigurările sociale ș.a. Dacă salariul plătit unui muncitor străin este, de regulă, mai mic decît cel plătit muncitorilor autohtoni, în schimb, recrutarea și formația profesională a unui muncitor străin devine tot mai scumpă. Acest fapt, iar pe de altă parte dificultățile conjuncturale generatoare de șomaj în țările vest-europene, determină în prezent tendințe de reconsiderare a problemei angajării mîinii de lucru străine.

„MIGRENELE" AUTOMOBILULUI

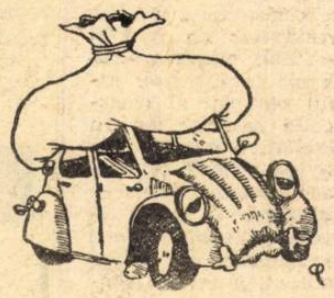

FELUL în care penuria de petrol a afectat industria automobilului poate fi ilustrat prin evoluția producției și a vînzărilor în Franța. Deși această țară este una din cele mai puțin afectate de conjunctura energetică actuală, numai în primele 3 luni ale crizei petroliere producția de autovehicule s-a redus de la 332 934 automobile în octombrie la 305 018 în noiembrie și la 323 000 în decembrie, iar exporturile au coborît în aceleași 3 luni de la 175 633 la 159 770 și 116 000 bucăți.

COMPETITIVITATE COMPARATĂ

O SOCIETATE franceză, care a expediat din Paris acum cîteva luni unui beneficiar din Detroit — S.U.A. 16,8 tone de instrumente electronice și piese de schimb (în 44 de lăzi), a efectuat și un calcul al costului comparativ al transportului acestora cu avionul (pe ruta directă Paris — Detroit) sau cu vaporul (ruta Havre-Boston). Rezultatul a fost următorul (în franci) :

Costuri legate de transport	Cu avionul	Cu vaporul
Confecționarea lăzilor	24440	40320
Taxa de transport	55940	24500
Asigurarea	6066	42125
Costul în timp al investiției	3792	20955
	4 zile	22
Cheltuieli suplimentare de transport și manipulare	9511	18888
	99749	146788

Lăsînd la o parte taxele de import (aproximativ egale), a rezultat — prin expedierea cu avionul — o economie de 1,3% din valoarea mărfii exportate, ceea ce confirmă competitivitatea transportului aerian față de cel maritim la mărfurile cu volum mic și valoare ridicată.

PONDEREA CHELTUIELILOR DESTINATE CERCETĂRII

CHELTUIELILE PENTRU CERCETARE și dezvoltare ocupă un loc destul de însemnat în cheltuielile globale ale industriei țărilor dezvoltate. După cum arată **„Business Week"** în 1972 ponderea acestora în prețul de realizare a producției finite a fost în S.U.A. de 2,55%. Pe ramuri și subramuri, însă, diferențele sînt remarcabile, ca — de pildă — între producția aeronautică și cea de textile, produse alimentare sau oțel.

Subramura	Ponderea cheltuielilor pentru C-D (%)
Producția aeronautică	22,17
Instalații electrice	8,45
Instalații științifice	7,43
Produse chimice	3,36
Producția generală de mașini	3,06
Automobile și alte mijloace de transport	2,87
Produse petroliere	1,88
Produse de cauciuc	1,08
Hîrtie	0,73
Materiale de construcții, sticlă	0,72
Produse metalurgice laminate	0,56
Oțel	0,34
Produse alimentare, băuturi	0,21
Textile, îmbrăcăminte	0,10

viața economica

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții precum și la redacție Cont I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R filiala sect 1 Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia București Calea Griviței nr 64—66 P O B 2001

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str Nicolae Iorga nr 36 ● telefon 50.40.40 București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 670

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

CREȘTEREA PONDERII FEMEILOR ÎN PRODUCȚIA CAPITALISTĂ — INEGALITĂȚI ÎN MUNCĂ ȘI REPARTIȚIE

FEMEILE, care reprezintă mai bine de jumătate din populația totală și circa o treime din populația ocupată a globului — pe lîngă menirea lor de soții și mame — își aduc o contribuție din ce în ce mai mare în cele mai diferite ramuri de activitate economică și socială. Și, cu toate acestea, realități evidente din lumea capitalistă atestă dificultățile cu care sînt confruntate femeile în munca lor ca salariate.

Pe baza unei anchete asupra condiției femeii în țările C.E.E. a reieșit că 10 milioane de femei din țările comunitare muncesc tot atît cît și bărbații, dar — în general — sînt retribuite mai slab decît aceștia. Ele trebuie să-și apere drepturile, deoarece mîna de lucru feminină este considerată ca o rezervă instabilă, fluctuantă, pe care patronii o pot folosi sau abandona, în funcție de conjunctură.

Structura populației active din țările capitaliste atestă deosebiri substanțiale de la o țară la alta (vezi tabelul). Din populația ocupată feminină aproximativ jumătate sînt căsătorite, deci au rolul dublu de salariate — pe de o parte — și de soții și mame — pe de alta.

Din anchetă a reieșit că există fete foarte tinere, sosite prematur pe piața muncii, fără nici o pregătire sau calificare. 10% din femeile franceze și 11% din cele italiene, care lucrează, au între 14 și 18 ani.

În țările C.E.E. se proclamă principiul enunțat prin tratatul de la Roma : „la muncă egală — salariu egal", dar care este eludat în diferite moduri. Discriminarea se produce chiar la angajare, cînd are loc o delimitare între profesiunile masculine și cele feminine, delimitare categorică în favoarea bărbaților, care sînt cel mai bine plătiți. Ele sînt de obicei angajate în micile întreprinderi care plătesc, în general, salarii mai mici ; sînt menținute la un nivel scăzut de calificare, iar promovarea femeilor în cadrul întreprinderilor este aproape inexistentă. Unele dispoziții vizînd să protejeze femeile sfîrșesc prin adîncirea disparităților între salariul lor și al bărbaților, chiar atunci cînd se află în aceeași categorie de salarizare. Nivelul general de pregătire al muncitoarelor este foarte scăzut : peste jumătate din salariatele din R.F.G., Franța și Italia nu au decît școala elementară. Promovarea în cadrul întreprinderilor este o cale aproape închisă pentru femei, deoarece concursurile sînt rezervate aproape exclusiv bărbaților sau oferă femeilor un număr limitat de posturi chiar și în întreprinderile în care ele reprezintă marea majoritate a salariaților.

Această tendință, de plafonare a profesiunilor feminine la un nivel scăzut se regăsește în toate sectoarele. În urma anchetelor întreprinse pe planul țărilor C.E.E. s-a recunoscut că femeile sînt plasate cu prioritate în categorii inferioare și că munca lor este apreciată în funcție de efortul fizic pe care îl implică, ignorîndu-se asemenea calități specific feminine cum sînt îndemînarea, agerimea, minuțiozitatea ș.a.

În care sectoare predomină forța de muncă feminină ? În primul rînd în industrie, cu o mare concentrare în sectoarele tradițional feminine : textile și confecții. Aproape jumătate din salariatele din patru țări — 51% în Italia, 46% în R.F.G., 45% în Franța și 42% în Belgia (dar numai 28 și 27% în Olanda și Luxemburg) — lucrează în ramurile menționate ale industriei.

Un fenomen de altfel caracteristic țărilor dezvoltate este deplasarea tot mai accentuată a forței de muncă feminine spre sectorul terțiar, dar cu diferențe sensibile pe ramuri de activitate și țări.

V. B.

Structura populației active pe sexe, în unele țări capitaliste

Țările	Anul	Populația activă — bărbați	ponderea în total %	femei	ponderea în total %
Austria	1971	1 853 000	61,2	1 174 000	38,8
Belgia	1971	2 562 537	67,3	1 293 744	32,7
Danemarca	1972	1 458 600	60,4	955 600	39,6
Spania	1972	9 637 000	74,4	3 320 300	25,6
Franța	1972	13 383 100	63,5	7 972 700	36,5
R.F.G.	1972	17 148 000	65,1	9 654 000	34,9
Italia	1972	13 918 000	73,1	5 110 000	26,9
Olanda	1971	3 524 000	74,0	1 238 000	26,0
Elveția	1970	1 973 313	65,6	1 031 826	34,4
Canada *)	1973	6 173 000	66,1	3 162 000	33,9
S.U.A.	1972	55 671 000	62,5	33 320 000	37 5
Japonia	1972	32 010 000	61,8	19 810 000	38.2

*) Evaluări.
Sursa : B.I.T., Year Book of Labour Statistics, 1973.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 11 (570)
VINERI 15 MARTIE 1974
20 PAGINI 2 LEI

11

O CONTRIBUȚIE ACTIVĂ LA EDIFICAREA UNEI LUMI A PĂCII ȘI COLABORĂRII

NOI ȘI TRAINICE prietenii poporului român, stimă și prestigiu României socialiste, importante acorduri de colaborare multilaterală, viguroase afirmări ale ideilor de pace și legalitate internațională — astfel pot fi sintetizate rezultatele deosebit de fructuoase ale vizitei efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Liberia, Argentina și Guineea. De-a lungul unui itinerar de mii de kilometri, conducătorul partidului și statului nostru a purtat solia de pace și colaborare a întregului nostru popor, și-a adus o strălucită contribuție la traducerea în viață a năzuințelor spre o lume mai dreaptă, mai bună. Această acțiune politică internațională de prestigiu constituie o nouă contribuție concretă la înfăptuirea programului elaborat de Congresul al X-lea, care a scos cu claritate în evidență unitatea dialectică dintre sarcinile naționale și internaționale ale partidului și statului nostru. După cum se știe, în politica sa externă, România pune pe primul plan, în mod constant, dezvoltarea continuă a colaborării multilaterale cu toate țările socialiste — aceste relații având un rol de mare însemnătate în dezvoltarea economico-socială a țării noastre, ca și a tuturor țărilor socialiste, în afirmarea unor raporturi noi în viața internațională. În același timp, România extinde larg relațiile sale cu țările care înaintează pe calea dezvoltării economico-sociale independente, își aduce din plin contribuția la lupta împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale. Pornind de la realitățile lumii contemporane și acționînd în spiritul principiilor coexistenței pașnice, statul nostru promovează, de asemenea, relații largi cu țările capitaliste dezvoltate în toate domeniile de activitate, considerînd că participarea activă la diviziunea internațională a muncii constituie o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea economico-socială a fiecărei țări, pentru înfăptuirea unei politici noi de colaborare și pace în lume. La baza relațiilor sale internaționale, România așează, în mod constant, principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, principii care — după cum putem constata cu satisfacție — se afirmă tot mai viguros, devin tot mai larg recunoscute pe plan internațional.

Opinia publică din țara noastră, întregul popor român apreciază că vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Liberia, Argentina și Guineea a marcat, prin convorbirile fructuoase purtate, prin documentele semnate, prin acordurile și înțelegerile încheiate, un moment de excepțională însemnătate pentru dezvoltarea relațiilor dintre România și aceste state, spre binele și prosperitatea lor, în interesul promovării ideii de cooperare între popoare. Am relatat în numărul trecut al revistei noastre despre primirea cordială, entuziastă, făcută șefului statului român în Liberia, despre importantele documente încheiate cu acest prilej. Etapele următoare ale vizitei au fost caracterizate de aceeași atmosferă de caldă prietenie și deplină înțelegere, de aceleași manifestări de înaltă stimă și prețuire față de solul poporului român. Apreciind vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Argentina drept un eveniment istoric, președintele Juan Domingo Peron sublinia: **„Domnia sa a dovedit, în propria-i țară, preocupările care îi identifică pe oameni cînd au o profundă vocație pentru destinul țării și a făcut-o consolidînd ființa națională și per-**

→

„Vă rugăm să transmiteți salutul nostru frățesc muncitorilor din România". Muncitorii argentinieni — ca, de altfel, oamenii muncii din toate țările vizitate — au făcut președintelui Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu o primire plină de cordialitate și afecțiune.

CALITATEA

UNDE ȘI CUM STABILIM „STACHETA" CALITĂȚII

— Opiniile unui specialist despre relația calitate-competitivitate și direcțiile de acțiune —

DISPUNEM de un arsenal inepuizabil de resurse pentru a realiza, în condiții optime, cerințele impuse de competitivitatea din ce în ce mai înaltă care se manifestă în comerțul exterior, precum și de cerințele ineluctabile ale impulsionării progresului economic și social la nivel național. În zilele noastre concepem calitatea ca unul din factorii determinanți ai progresului economic și social; ea constituie prima „barieră vamală" în circulația externă a mărfurilor, deoarece fără o calitate competitivă, nici un produs nu poate fi promovat în schimburile internaționale.

În anii actualului cincinal au fost luate în țara noastră o serie de măsuri care au asigurat, pe întreg circuitul producției, o răspundere sporită pentru crearea tuturor condițiilor tehnico-materiale în vederea fabricării de produse de calitate sporită. Ca urmare, realizăm în prezent produse cu tehnicitate ridicată, la cel mai înalt nivel al exigențelor. Ne preocupă însă — și este firesc să fie așa — acei factori, acele cauze care mai determină, în unele cazuri, posibilitatea apariției de produse de o calitate necorespunzătoare.

ing. D. NICULESCU
inspector general de stat al Inspectoratului general de stat pentru controlul calității produselor

(Continuare în pag. 6)

ÎN ACEST NUMĂR:

● **Spre ce orientăm cu prioritate eforturile de marketing: spre a vinde ce se produce sau spre a ști ce cere piața ?**

● **— Ce fel de informații ?**
— În ce cantitate ?
— La ce termene ?

așteaptă centrala industrială de la marketing...

● **Cine stabilește necesarul de informații de marketing și cine are nevoie de ele ?**

Pentru a răspunde la aceste întrebări VIAȚA ECONOMICĂ a efectuat o anchetă în 32 de centrale industriale pe tema **„INFORMAȚIILE DE MARKETING ȘI DECIZIILE ÎN ACTIVITATEA DE COMERȚ EXTERIOR"** (vezi comentariul din p. 10—11).

←

sonalitatea internațională a țării, iar pe plan intern, printr-o dezvoltare industrială fermă, cheia unei transformări prodigioase pe care România o dovedește astăzi cu mîndrie în fața lumii".

„Dumneavoastră, excelență — declara, de asemenea, prim-vicepreședintele Senatului argentinian, José Antonio Allende — sînteți conducătorul unei lupte revoluționare continue, ceea ce răspunde unei ferme vocații de slujire a voinței populare prin creșterea permanentă a gradului de participare a poporului în beneficiul culturii și economiei". O mărturie grăitoare a stimei și prestigiului de care se bucură astăzi România în lume a fost prilejuită de întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu membrii coloniei române din Argentina, care au avut pentru conducătorul statului nostru cuvinte pline de caldă afecțiune : „Ați înălțat faima țării atît de sus, cum niciodată nu a fost în întreaga existență a poporului nostru. Ne simțim mîndri că facem parte, din rîndurile acestui popor, mîndri că destinele sale sînt conduse de un asemenea om ca dumneavoastră".

Marcînd un moment istoric în dezvoltarea prieteniei româno-argentiniene, această vizită a deschis ample perspective colaborării reciproce, în interesul ambelor popoare, al păcii și înțelegerii în lume. Astfel, Tratatul de prietenie și cooperare încheiat între cele două țări stipulează hotărîrea de a dezvolta și întări relațiile de prietenie și cooperare, lărgindu-le și aprofundîndu-le în toate sferele de interes comun, dezvoltînd — la diverse niveluri — o cooperare reciproc avantajoasă în domeniile economic, cultural, științific și tehnic. În Comunicatul Comun semnat cu prilejul vizitei, cei doi președinți au constatat cu satisfacție că relațiile bilaterale româno-argentiniene au cunoscut o evoluție favorabilă și au evidențiat existența unor noi posibilități pentru lărgirea și diversificarea lor în domeniile politic, economic, social, tehnic, cultural și științific, în folosul reciproc al celor două țări și popoare. A fost scos în evidență rolul pozitiv al contactelor bilaterale care au avut loc în domeniul economic, reliefînd sporirea schimburilor comerciale între cele două țări, care se desfășoară în baza acordului comercial încheiat în anul 1969.În legătură cu aceasta, ambii președinți au reafirmat dorința lor de a amplifica relațiile economice, diversificînd structura acestora, prin cooperare economică și tehnică, în care scop, în timpul vizitei, s-a semnat „Acordul general de cooperare economică și tehnică între guvernul Republicii Socialiste România și guvernul Republicii Argentina". Totodată, cei doi președinți și-au exprimat satisfacția pentru semnarea recentă la București a acordurilor generale de cooperare în domeniile industriei siderurgice, industriei de telecomunicații, explorării, exploatării și prelucrării petrolului și industriei petrochimice, precum și pentru cele semnate la Buenos Aires, în timpul vizitei, în domeniile agrozootehnic și minier. Cei doi șefi de stat au apreciat pozitiv cooperarea dintre România și Argentina în domeniul folosirii pașnice a energiei nucleare, precum și convenția de colaborare dintre Institutul național de cercetări agrozootehnice și Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice-Fundulea. Ei au subliniat importanța unor asemenea acorduri pentru dezvoltarea relațiilor bilaterale.

Aceeași ambianță cordială, aceeași dorință de a dezvolta și extinde pe multiple planuri relațiile dintre cele două țări, au caracterizat vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Guineea. **„Noi cunoaștem istoria țării dumneavoastră** — sublinia președintele Sekou Toure — **și dăm o înaltă apreciere contribuției decisive pe care dumneavoastră, tovarășe Ceaușescu, ați adus-o la dobîndirea numeroaselor sale victorii. Această contribuție v-a adus încrederea totală a poporului român, manifestată succesiv prin responsabilitățile ce vi s-au încredințat și pe care vi le-ați îndeplinit întotdeauna cu onoare și eficacitate. Nu este de mirare că sînteți astăzi deopotrivă conducătorul Partidului Comunist Român și al statului socialist român".**

Din dorința de a răspunde aspirațiilor de justiție, pace, colaborare și înțelegere ale popoarelor român și guineez, de a dezvolta, în continuare, pe toate planurile, relațiile de prietenie între cele două state, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și președintele Republicii Guineea, Ahmed Sekou Touré, au semnat un tratat de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Guineea, prin care proclamă principiile pe care cele două țări sînt hotărîte să le pună la baza relațiilor reciproce, ca și a relațiilor lor cu toate celelalte state.

În legătură cu relațiile economice bilaterale — se relevă în comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei — cei doi președinți au afirmat hotărîrea de a extinde și diversifica schimburile comerciale, cooperarea economică, industrială și tehnico-științifică în domeniile minier, cercetărilor geologice, extracției și prelucrării bauxitei, metalurgiei, construcției de mașini, agricol și pescuitului.

Pentru traducerea în viață a acestor obiective, cele două părți au procedat la semnarea unor importante acorduri și contracte, printre care : protocolul privind prima sesiune a comisiei mixte de cooperare economică și tehnico-științifică ; acord pentru exploatarea și transformarea în alumină și aluminiu a bauxitei din zona Boke ; acord privind deschiderea unei linii de credit ; protocolul privind schimburile de mărfuri pe anul 1974 ; acord de cooperare în domeniul sănătății publice ; convenția sanitar-veterinară.

Cetățenii României socialiste au însoțit cu inima și gîndul această nouă și importantă solie de pace, colaborare și prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, exprimîndu-și deplinul acord și via satisfacție față de roadele bogate ale vizitei, față de fructuoasa activitate desfășurată și cu acest prilej de conducătorul partidului și statului nostru, sentimentele de mîndrie patriotică față de acest nou act de politică externă a României ce reprezintă o contribuție activă la edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, o lume a păcii și colaborării, în care fiecare națiune să-și poată făuri destinul în conformitate cu propriile sale năzuințe.

FILE DE ISTORIE ECONOMICĂ

MIHAIL KOGĂLNICEANU ȘI GÎNDIREA ECONOMICĂ

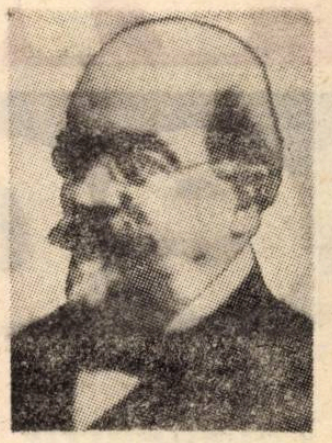

MARELE om politic și istoric român din secolul trecut. Mihail Kogălniceanu, deși nu a fost un economist prin formație, și-a înscris numele și în istoria gîndirii economice românești. În lucrările sale, în discursurile din parlament etc., găsim idei prețioase referitoare la căile și problemele progresului economic al României, aceste idei ocupînd un loc important în marile confruntări social-politice privind orientarea dezvoltării economice a țării.

Totodată, el a fost autorul legii rurale din 14 august 1864, care a proclamat desființarea prestațiilor feudale și improprietărirea clăcașilor și tot el a militat pentru înfăptuirea secularizării averilor mănăstirești. Mihail Kogălniceanu a relevat necesitatea sporirii și diversificării producției agricole și stimularea creșterii animalelor, punînd în cel mai serios chip problema dezvoltării agriculturii și ridicării nivelului ei tehnic.

În același timp, Mihail Kogălniceanu s-a situat în rîndul celor mai luminați gînditori ai timpului său care au militat pentru crearea unei industrii naționale puternice, ca bază a asigurării independenței naționale pe plan economic. Ca și alți gînditori români, el sublinia că „națiunile care se lasă a fi cucerite pe tărîmul economic, în curînd vor fi cucerite și pe tărîmul politic".

Ca reprezentant al burgheziei industriale, Mihail Kogălniceanu a susținut necesitatea promovării unor măsuri de ocrotire și încurajare a industriei, din partea statului, atît sub forma unui regim vamal protecționist, cît și sub formă de comenzi pentru nevoile statului. El a arătat permanent că fără introducerea sistemului protecționist, industria națională nu putea progresa în acea perioadă. Totodată el a apreciat necesitatea strîngentă a valorificării bogățiilor noastre naționale, precum și a resurselor de muncă existente și a pus în discuție problema constituirii capitalurilor industriale, declarîndu-se împotriva acordării de concesiuni firmelor străine.

În politica comercială internă el a susținut principiul libertății comerciale, al liberei concurențe, în scopul desființării monopolurilor feudale. În ce privește relațiile comerciale externe, el a admis acest principiu numai pentru exporturi. El a combătut convenția comercială încheiată cu Austro-Ungaria, arătînd consecințele ei dezastruoase asupra economiei noastre naționale.

Concepțiile social-economice ale lui Mihail Kogălniceanu și activitatea sa politică, socială și economică, au fost subordonate în mod prioritar idealului realizării unității naționale, constituirii poporului român ca națiune unitară, liberă și independentă.

Personalitatea sa a ilustrat galeria oamenilor de știință și cultură din țara noastră, fiind ales în 1868 membru al Academiei Române, iar ulterior președintele celui mai înalt for de știință al țării.

T. MALACOPOL

Semnale

Crap de la... termocentrală

O LEGĂTURĂ organică între producția de energie electrică a termocentralelor și producția de... crap poate părea multora destul de bizară. De ce ridicăm această problemă ? La termocentrale se scurge în mod inutil o mare cantitate de apă încălzită care ar putea fi utilizată cu folos îndeosebi, la creșterea crapului. În acest scop, trebuie efectuate unele mici investiții în bazinele de ciment conducte etc. Avantajele sînt însă considerabile. Trebuie să arătăm că în apa încălzită la temperatura optimă, unii pești se dezvoltă de cîteva ori mai repede decît în mediul lor natural. Se știe că la +10°C crapul nu se mai alimentează și nu mai crește. Astfel, în cursul anului, temperatura minimă este asigurată doar 4—5 luni.

Creșterea crapului pe lîngă hidrocentrale (în apropierea termocentralei de lîngă Luduș — județul Mureș — există unele terenuri joase, inundate aproape în fiecare an, pe care s-ar putea amenaja o crescătorie de crap) și pretutindeni unde există condiții similare pe care ni le relevă mai ales voluminoasele turnuri de răcire a apei industriale, ar putea contribui la ameliorarea și diversificarea alimentației populației. Trebuie să admitem însă că nu chiar peste tot există și suficient spațiu pentru amenajarea de bazine piscicole, mai ales în cadrul înghesuitelor incinte (zone) industriale de la marginea orașelor noastre. O altă dificultate rezidă și în faptul că întreprinderile piscicole de stat nu pot fi direct interesate de activități economice de importanță pur locală. Ar revenî, deci, organelor județene și comunale, sau chiar întreprinderilor industriale, preocuparea de a coopera cu termocentralele și alte unități industriale posesoare ale unor surplusuri de căldură, în scopul utilizării acesteia, acolo unde este posibil, la creșterea crapului pentru cantinele proprii sau la încălzirea unor sere pentru legume timpurii, flori etc.

În heleșteu, pentru a obține un crap de 1,2—1,5 kg, este nevoie de minimum 2—3 ani. În apa încălzită la 22—28°C acest pește repede crescător se dezvoltă în mai bine de 6—10 luni. Ca și oricare vietate în stare juvenilă, creșterea la crap este mult mai accentuată decît în perioada de după starea de maturitate care intervine după circa 3 ani (la femele la 4). Carnea de crap crescut în apă caldă este tot atît de gustoasă ca și a celui din lacuri și rîuri; în plus, conține mai puțină grăsime și un spor de proteină de unul sau două procente.

Crapul fiind omnivor valorifică bine furaje de origină vegetală și animală. De la mori și alte unități ale industriei alimentare rămîn, de asemenea, însemnate cantități de subproduse care sînt consumate de crap. O parte din rămășițele de la masa cantinelor ar putea fi și ea cu folos valorificată pentru furajarea crapului mai ales în amestec cu nutreturile de bază.

P. DANCIU
Cluj

Simplificare U / M

PRODUSELE PETROLIERE se livrează și se facturează de depozitele „Peco" în litri, cum este și normal, fiind lichide, iar repartițiile, justificarea necesarelor, specificațiile pentru unitățile subalterne se fac, conform nomenclatoarelor, în tone. Pot fi citate și spirtul sanitar, alcoolul etilic rafinat etc, livrate de depozitele „Vinalcool" în litri, în timp ce repartițiile, contractele, sînt în mgd (mii grade decalitri). Acumulatorii se facturează în bucăți, în timp ce repartițiile și contractele sînt în kWh (kilovați-amperi oră). Și această listă ar mai putea continua.

Pentru eliminarea unor greșeli ar fi necesar ca unitățile de măsură ce se practică efectiv să fie prevăzute și în nomenclatoarele produselor, editate de Ministerul Aprovizionării Tehnico Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe. Este o măsură așteptată de lucrătorii sectoarelor de aprovizionare.

ec. George BEJAN
Galați

Condimente...

AM REȚINUT sugestia cititoarei Victoria Drăguț făcută în nr. 5 al „Vieții economice". Paralel cu stativele de condimente pe care le vom livra în continuare, pentru fondul pieței, vom asigura seturi separate cu cele șase sortimente fără suportul de lemn. Pentru operativitate, cu adresa nr. 3504, s-a cerut întreprinderilor I.P.M. din Timișoara și Brăila, precum și Comprodcoop din București, furnizorii acestor produse, să continue livrările de condimente în seturi cu și fără stative.

G. GROZEA
șef serviciu
Centrala de contractări—achiziții

Contabilul-șef și disciplina financiară

MI-A PLĂCUT mult discuția din „V. E". asupra acelor oameni care poartă, practic, principala răspundere față de avutul obștesc la nivelul întreprinderilor. Trebuie să se știe că o disciplină financiară fermă nu poate fi instaurată și menținută fără aportul permanent al omului specializat, pregătit în acest sens, respectiv contabilul șef.

Următoarele măsuri ar aduce multe foloase statului: contabilul șef să fie subordonat forului tutelar ; să se apropie limitele de salarizare ale acestora de cele ale șefilor de unități ; toate dispozițiile verbale sau scrise date de șefii de compartimente financiar-contabile să fie obligatorii pentru toți salariații ; personalul acestor compartimente să fie încadrat și eliberat numai cu avizul șefului contabil ; să fie găsită o soluție pentru a repartiza prin lege sectoarele de activitate de care răspunde contabilul șef.

Virgiliu CRISTEA
Focșani

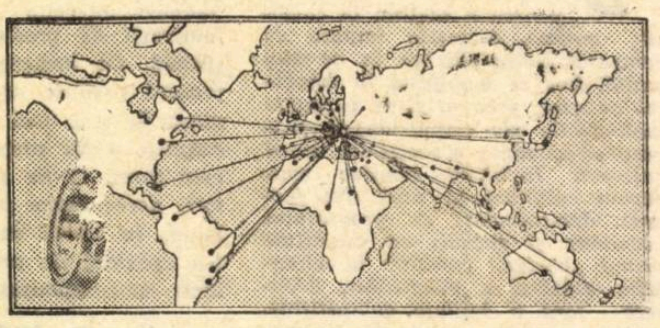

PESTE cîteva zile se vor împlini 21 de ani de la fabricarea primului rulment produs la Birlad. În curînd vom sărbători și 800 de ani de existență a orașului nostru, atestată documentar.

Evoluția ascendentă, rezultatele remarcabile obținute de-a lungul anilor de colectivul de muncă de la Întreprinderea de rulmenți din Birlad m-a determinat să vă trimit o hartă cu direcțiile principale de export ale acestei unități. 53 de țări din lume folosesc rulmenții românești. Este un succes de necontestat.

I. BUCUR — Birlad

Curier

● **ADRIAN COROIU, Hoghiz, Brașov** — Perioada cît ați lucrat ca funcționar tehnic principal la Întreprinderea de Gospodărie comunală și locativă, nu se consideră ca fiind efectuată în funcții tehnice.

● **CAROL KEREJI, Brăila** — Ocuparea funcției de tehnician principal se poate face — prin examen sau concurs — numai cu respectarea condițiilor de studii și vechime prevăzute la pct. 66 și 67 din anexa II la Legea nr. 12/1971. Ar fi indicat să cereți organului de specialitate din întreprinderea unde lucrați să verifice dacă sînt îndeplinite condițiile susmenționate, pentru a evita ca, în viitor, să se pună în discuție legalitatea încadrării. Verificarea ce v-o sugerăm este cu atît mai necesară cu cît Ministerul Muncii a avizat în mod constant că activitatea în funcția de planificator principal, care este o funcție economică medie, nu se poate considera înrudită cu aceea desfășurată într-o funcție tehnică.

E. FLOROVICI, Sighișoara ; CONSTANTIN PREDESCU, Rîmnicu Vîlcea; GHEORGHE VINTILĂ, MIRCEA DOBRESCU, București; „ELECTROCERAMICA", Turda — În numărul de azi al suplimentului nostru răspundem pe larg la întrebările dv.

Erată. — În numărul 10 al revistei noastre, în pag. 9, la rubrica „Strategie și acțiune", col. 1, rînd 5, 6, 7, în loc de «nr. 12/1973 al revistei „Mirovaia ekonomika i mejdunarodnie otnoșenia"» se va citi «nr. 6/1973 al revistei „S.S.A. — ekonomika, politika, ideologhia"».

economie națională

ACTUALITATEA • Un imperativ al actualității: să facem din bilanțul primului trimestru o izbîndă a eforturilor noastre îndreptate spre îndeplinirea și depășirea planului și a angajamentelor pe acest an

PLAN — ANGAJAMENTE

BAROMETRUL ÎNTRECERII

— O nouă radiografie după prima decadă a lunii martie 1974

• Semnificații • Implicații —

NE DESPARTE PUȚIN TIMP de încheierea primului trimestru din 1974 cînd — în întîmpinarea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și Congresului al XI-lea al P.C.R. — urmează a se face un prim bilanț al întrecerii ce o desfășoară toți cei ce muncesc în vederea dobîndirii în acest an, a unor realizări cît mai consistente.

Ce indică bilanțul activității pe perioada ce a trecut din acest an cu privire la modul în care se înfăptuiesc angajamentele asumate de întreprinderile industriale care au lansat chemări la întrecere pe 1974 către colectivele similare din ramură ?

Unitatea economică	Angajament pe 1974 (mii lei) producție globală	Îndeplinirea planului producției globale (%)	Îndeplinirea planului de investiții din fondurile centralizate (%)
– Combinatul siderurgic Hunedoara	4o ooo	1oo,8	1o3,2
– Intrep.Electrocentrale-Craiova	–	1o2,3	–
– Combinatul minier "Suceava"-Gura Humorului	2o ooo	1o4,6	8o,2
– Schela de foraj extracție-Brăila	2 5oo	1o1,o	1o1,o
–Intrep.de stofe "Dorobanțul"-Ploiești	15 ooo	1o2,8	185,1
– C.P.L.Sighetul Marmației	8 ooo	1o2,7	115,o
– Intrep.rețele electrice-Timișoara	–	116,3	1o8,4
– Intrep.forestieră de exploatare și transport Rm.Vîlcea	–	1o6,3	128,4
– Intrep."Automatica"-București	14 ooo	1o1,3	–
– Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești – Argeș	5 2oo	1o4,3	–
– Intrep.poligrafică – Cluj	1 2oo	1o3,4	–
– Intrep.de utilaj petrolier-Tîrgoviște	–	1oo,2	72,6
– Combinatul chimic – Făgăraș	3o ooo	1o1,9	1o9,3
– Combinatul de lianți și produse refractare-Turda	3 1oo	1o1,2	1o7,3
– Intrep.de metal neferoase – Baia Mare	3o ooo	1o1,8	12o,5
– Combinatul de celuloză și hîrtie-Suceava	1o ooo	1oo,7	1o5,9
– Intrep.de strunguri-Arad	–	1oo,o	2o3,o
– Intrep.județeană de ind.locală-Brăila	–	1o5,2	–
– Intrep.de utilaj greu "Progresul" Brăila	–	95,7	1o9,9
– Combinatul petrochimic Borzești-Bacău	5o ooo	94,6	1o3,4

Tabelul nr. 1.

Realizări ale unor unități industriale care au lansat chemări la întrecerea socialistă pe anul 1974.

Sensuri concrete la o analiză

• Cifrică...

ȘI ÎN PERIOADA ce a trecut din martie eforturile tuturor colectivelor de muncă au fost orientate, în primul rînd, spre îndeplinirea planului fizic în sortimentele și calitățile solicitate de către beneficiari. Din analiza situațiilor prezentate în tabelele nr. 1 și 2, se conturează, comparativ cu datele din bilanțul încheiat pe luna care a trecut, cîteva trăsături caracteristice :

• CONTINUITATE — DINAMISM. Atît în luna februarie cît și pe prima decadă din martie, se amplifică succesele înregistrate de la începutul anului în realizarea unor sporuri de producție peste prevederile de plan, mai ales de către ramurile furnizoare de materii prime, produse de o deosebită importanță pentru economia națională. Printre ele se numără cărbunele net, huila, cocsul metalurgic, fonta și oțelul brut, laminatele finite pline, tractoarele, autoturismele de oraș ș.a.

• RECUPERARE — INTEGRALĂ ȘI PARȚIALĂ. — În prima decadă a lunii martie au fost recuperate integral o serie de nerealizări de la sfîrșitul lunii februarie, executate o serie de produse care, introduse în circuitul economiei naționale, satisfac mai bine cerințele interne și cele de export (din industria petrochimică, utilaje tehnologice, economia forestieră, industria extractivă etc.).

Recuperări parțiale au fost obținute și la o serie de alte produse, chiar dacă decalajul față de prevederile din plan nu a fost în întregime lichidat, ca de exemplu produsele industriei construcțiilor de mașini grele, electrotehnice, mobilă, bunuri de consum.

• RESTANȚE CE SE MENȚIN LA UNELE PRODUSE. — Cu toate rezultatele bune obținute de numeroase colective de muncă la indicatorul producția globală, se constată totuși că, din punct de vedere fizic, se mențin unele nerealizări la diferite sortimente. În această situație se află unele întreprinderi producătoare de fibre poliesterice și fibre nitrilacrilice, fire textile de relon, policlorură de vinil, compresoare, strunguri, sodă calcinată, țesături tip bumbac, confecții textile etc.

AȘA CUM REZULTĂ din tabelele prezentate, aportul diferitelor unități economice la dobîndirea de produse peste plan a fost diferit.

• CLASAMENTUL RAMURILOR DE PRODUCȚIE. — Analiza factorială permite stabilirea — după criteriile complexe avute în vedere — a unor priorități în ce privește aportul diferitelor ramuri ale economiei naționale la depășirea sarcinilor de plan :

Priorități în depășiri

1. INDUSTRIA SIDERURGICĂ are un aport substanțial la obținerea unei producții suplimentare. Elocvent în această direcție este faptul că oțelarii care deservesc cuptoarele Martin din Hunedoara, de pildă, au produs zilnic, în ultimul timp, între 200 și 300 tone de oțel peste prevederi. Ca ecou al chemării la întrecere lansate de hunedoreni, furnaliștii reșițeni au obținut pînă la 5 martie a.c. o producție suplimentară de 4900 tone fontă și o economie de peste 1000 tone cocs. Totodată, combinatele și întreprinderile siderurgice au introdus în circuitul producției noi sortimente cu performanțe tehnice ridicate. Întreprinderea de oțeluri aliate — Tîrgoviște, de pildă, a elaborat și livrat beneficiarilor interni 19 noi mărci de oțeluri. În paralel, a fost dezvoltată gama de oțeluri cu caracteristici superioare, printre ele aflîndu-se și cele aliate, destinate confecționării rulmenților și diferitelor mașini-unelte.

2. INDUSTRIA EXTRACTIVĂ se situează și în această lună în fruntea clasamentului ramurilor care au obținut importante sporuri de producție. Mari și însemnate depășiri de plan au dobîndit minerii Văii Jiului — peste 30 000 tone cărbune. Din rîndul exploatărilor de aci — o notă în plus pentru minerii de la Vulcan care, în perioada 1 ianuarie — 28 februarie a.c., au extras suplimentar 13 000 tone cărbune. De asemenea colectivul de petroliști de la Întreprinderea de foraj extracție-Brăila a extras în plus 553 tone țiței. La gazolină, față de 100 tone pe an, au realizat 30 de tone, iar angajamentul anual de 1500 metri forați a fost de pe acum îndeplinit și depășit cu 509 metri forați.

3. PRODUCĂTORII DE TRACTOARE ȘI MAȘINI AGRICOLE, CIMENT ȘI MATERIALE DE CONSTRUCȚII, AUTOTURISME ȘI ANVELOPE, ARTICOLE DE STICLĂRIE ȘI MENAJ etc. au înregistrat și ei realizări peste prevederile de plan. Eforturile susținute pentru mai buna utilizare a potențialului întreprinderilor, au fost materializate în producții fizice suplimentare, onorarea la termen a obligațiilor contractuale, reducerea cheltuielilor materiale prin economisirea materiilor prime, a energiei și combustibilului etc.

Priorități la recuperări

1. ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ, alături de rezultatele bune ale multor colective de muncă, se înscriu în această lună și unele nerealizări. În această ramură importantă de activitate este necesar să fie concentrate cu prioritate eforturile în direcția recuperării, pînă la sfîrșitul lunii în curs, a nerealizărilor din producția de fibre poliesterice, polinitrilacrilice, policlorură de vinil, îngrășăminte azotoase etc.

2. ÎN INDUSTRIA CONSTRUCTOARE DE MAȘINI luna martie va trebui să însemne o mai rațională dozare a eforturilor în vederea atingerii prevederilor la o serie de produse restante față de plan — vagoane, strunguri, frigidere, autocamioane cu motor Diesel, motoare electrice, transformatoare etc. Totodată, este necesară desfășurarea unor acțiuni convergente ale tuturor factorilor implicați în vederea eliminării neajunsurilor ce mai persistă, depășirii prevederilor de plan la toate produsele.

3. INDUSTRIA UȘOARĂ reprezintă un beneficiar direct al furnizorilor „marii industrii". Îndeosebi unitățile chimice au o pondere importantă în acest proces. Nerealizările unor întreprinderi chimice (melană + fibre chimice) au declanșat o reacție în lanț cu efecte negative și în unele unități din industria ușoară. Pentru accelerarea cadenței realizărilor în toate întreprinderile din acest sector de activitate, pe lîngă eliminarea neajunsurilor de cooperare, se impune și o intensificare a efortului propriu, mobilizarea tuturor colectivelor de muncă pentru o mai eficientă valorificare a materiilor prime, ridicarea calității etc.

• Cauzală

ÎNCERCĂM și în această lună, după un bilanț sintetic al rezultatelor, să evidențiem cauzele care au determinat unele nerealizări, în comparație cu dinamica lor din perioadele precedente (vezi tabelul nr. 3).

1. DEFICIENȚE ÎN ORGANIZAREA PROPRIU-ZISĂ A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII. În luna martie față de februarie a.c. această cauză „a urcat" 2 locuri în clasament, exercitînd cea mai puternică influență nefavorabilă. Explicația ? Se resimt consecințele activității „în asalt" desfășurate în ultima decadă a lunii trecute pentru realizarea sarcinilor de plan. Eforturile încordate depuse atunci au pricinuit în unele întreprinderi dereglări în organizarea producției și a muncii în prima decadă a lunii martie.

O astfel de „non-ritmicitate" a generat și generează, în continuare, însemnate cheltuieli suplimentare. Ca urmare, și în această lună **CHELTUIELILE TOTALE DE PRODUCȚIE,** respectiv cele materiale, au înregistrat în numeroase întreprinderi substanțiale depășiri față de prevederi. Excelează în această privință întreprinderile din județele Olt, Gorj, Teleorman, Tulcea, Argeș și Bihor unde, spre exemplu, depășirea este de ordinul a zeci de lei la 1000 lei producție marfă.

2. NEAJUNSURI ÎN MECANISMUL DE APROVIZIONARE TEHNICO—MATERIALĂ ȘI DE COOPERARE, constituie o cauză care se menține și în luna martie cu influențe acute. Există cauze ale cauzelor ?" În ce se manifestă, cum pot fi ele înlăturate ?

• DEFINITIVAREA BALANȚELOR, nu este efectuată nici în prezent în toate cazurile. Mai există neclarități în acoperirea necesarului, spre exemplu,la balanța pieselor turnate, fapt ce a produs și produce greutăți în desfășurarea procesului de producție la Întreprinderea de autoturisme de teren — Cîmpulung Muscel. Întreprinderea de mașini-unelte și agregate-București, Întreprinderea „Strungul"-Arad. etc. Și din păcate exemplele nu se opresc aici.

• NEONORAREA INTEGRALĂ DE CĂTRE FURNIZORI A REPARTIȚIILOR,

V. BOESCU
B. PĂDURE

(Continuare în pag. 5)

Tabelul nr.2

MODUL DE ÎNDEPLINIRE A PLANULUI FIZIC în perioada 1 ianuarie – 1o martie LA UNELE PRODUSE PRINCIPALE

▪ PESTE PREVEDERI			▪ SUB PREVEDERI
Produsul	U/M	Realizări la 1o martie	Produsul
– cărbune net	mii tone	79,4	– fibre poliesterice
– cocs metalurgic și în brichete	"	3,6	– fibre polinitrilacrilice
– fontă brută	"	21,4	– fire relon textile
– oțel brut	"	38,3	– policlorură de vinil
– laminate finite pline	"	24,9	– cauciuc sintetic
– tablă mijlocie și groasă	"	11,7	– sodă calcinată
– țevi de oțel	"	2,8	– îngrășăminte cu fosfor
– tractoare	buc.	94	– frigidere cu compresor
– autocamioane, autobasculante, autotractoare	"	585	– receptoare pentru televiziune
– anvelope	"	14 ooo	– strunguri universale, revolver, automate
– ciment	mii tone	11,o	– vagoane marfă
			– confecții textile
			– plăci din așchii de lemn și fibre-lemnoase

Tabelul nr.3

CLASAMENTUL "DINAMIC" al PRINCIPALELOR CAUZE care au determinat unele nerealizări în perioada 1 ianuarie – 1o martie 1974

Cauze:	Loc în clasament în luna ianuarie	în luna februarie	în luna martie (prima jumătate)
– deficiențe în organizarea producției și a muncii;	3	3	1
– neajunsuri în mecanismul de aprovizionare tehnico-materială și de cooperare;	1	1	2
– utilizarea necorespunzătoare a capacităților de producție;	4	2	3
– întîrzieri în punerile în funcțiune și în atingerea parametrilor proiectați;	5	4	4
– calitatea necorespunzătoare a produselor la unii producători	–	–	5

ÎN PERSPECTIVA ÎNCHEIERII TRIMESTRULUI I

RESPECTAREA CONTRACTELOR DE COOPERARE DEVINE MAI ACUT O OBLIGAȚIE... OBLIGATORIE

IN ACTIVITATEA fructuoasă ce se depune pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan alături de acțiuni care dinamizează eforturile și inițiativa creatoare, se manifestă altele ce frînează valorificarea marilor rezerve potențiale existente. Unul din aceste fenomene — cu largi implicații nefavorabile — reprezintă **modul uneori defectuos în care funcționează mecanismul cooperării între întreprinderi.**

În decursul ultimilor ani, pe baza experienței acumulate, au fost făcute unele progrese în perfecționarea mecanismului cooperării, cea mai importantă măsură fiind aceea a **includerii comenzilor de cooperare în sarcinile de plan ale unităților furnizoare de piese, subansamble sau ansamble.** Acest fapt a avut drept rezultat creșterea răspunderii întreprinderilor pentru respectarea prevederilor contractelor economice încheiate între parteneri. Și totuși... Nu sînt puține cazurile în care activitatea unor întreprinderi continuă să fie serios stînjenită tocmai din pricina faptului că cele cu care cooperează la realizarea unui produs **nu-și onorează obligațiile din contracte la termen, cantitativ sau calitativ.** Fenomenul apare evident, mai ales în cazul cooperării între unități care aparțin de centrale industriale sau ministere diferite ; paradoxal este însă faptul că el se manifestă adesea și la întreprinderile din aceeași centrală sau minister

CELE MAI MARI neajunsuri ivite în cele două luni ce au trecut din acest an s-au înregistrat în industria de vagoane, la Centrala de tractoare și mașini agricole, Centrala de autocamioane și autoturisme, Centrala de confecții etc. Datorită neprimirii unor cantități însemnate de subansamble în cadrul cooperării, multe din întreprinderile care aparțin centralelor respective nu și-au putut îndeplini planul producției marfă, nu au putut să pună la dispoziția economiei naționale cantitățile de produse fizice planificate. Fenomenul, deși se petrece în întreprinderi sau centrale industriale cu specific diferit de producție, poartă aceeași amprentă : **unitățile producătoare de un anumit tip de produs, ansamble, subansamble sau piese, fie că întîrzie livrările, fie că permit să iasă pe poartă unele produse de calitate necorespunzătoare.** În această postură se situează Fabrica de boghiuri-Balș, Întreprinderea „Progresul"-Brăila, Uzina de vagoane-Arad (întîrzieri, lună de lună, în livrarea unor subansamble prevăzute în programul de cooperare).

Uneori „lanțul slăbiciunii" în cooperare pornește de pe piste mai îndepărtate — așa cum este, de pildă, situația Centralei de confecții. Ei nu îi sînt onorate contractele de către întreprinderile producătoare de stofe și diferite alte țesături deoarece combinatele chimice din Săvinești și Brăila nu livrează acestora melană și fire chimice ; la rîndul lor, acestea din urmă reclamă nelivrarea de către Combinatele petrochimice din Pitești și Ploiești, a materiilor prime la cotele prevăzute în contracte etc.

Justificări de o parte și de alta, mai mult sau mai puțin plauzibile, se găsesc de fiecare dată. Cert este că, în prezent, mai mult ca oricînd, este nevoie de fapte care să conducă la **instaurarea unei stricte discipline în respectarea obligațiilor asumate, de acțiuni și inițiative, care să înlăture operativ orice obstacol ivit în calea unei activități fructuoase, pline de răspundere.** De altfel, ori de cîte ori factorii de răspundere au acționat operativ, ori de cîte ori întreprinderile furnizoare s-au întîlnit cu colaboratorii lor, cînd au analizat încă în fază incipientă apariția unor neajunsuri, au găsit mijloace de prevenire a acestora, au putut pune stavilă unor fenomene ale căror consecințe se reflectă în nerespectarea obligațiilor contractuale.

PORNIND tocmai de la o asemenea experiență, socotim că, la ora actuală pentru asigurarea unui cadru ferm de cooperare, este necesar — atît în interesul întreprinderilor respective cît și al economiei naționale — să se acționeze operativ prin următoarele pîrghii :

a) stabilirea la nivel de centrale și întreprinderi a sarcinilor de cooperare pe baza cunoașterii realității și a posibilităților de fabricare și stabilirea de termene ferme a livrărilor de piese, subansamble și ansamble în vederea realizării produsului finit ;

b) implementarea între comitetele județene de partid a unor legături mai trainice, astfel încît să fie facilitată, după caz, intervenția mai operativă pe plan local pentru impulsionarea comenzilor în cooperare ;

c) necesitatea ca toate ministerele și centralele industriale să exercite un rol permanent, dublat de un sprijin concret, eficient, pentru ca întreprinderile din subordine să-și realizeze sarcinile proprii de plan, dar în aceeași măsură să se achite corect de obligațiile ce derivă din contractele de cooperare ;

d) folosirea mai fermă decît pînă acum a pîrghiei penalizărilor în cazul întreprinderilor care nu-și onorează stipulațiile din contracte, provocînd astfel serioase prejudicii economice întreprinderilor beneficiare care sînt puse în situația să nu poată realiza produsele comandate și, deci, la rîndul lor, să fie pasibile de penalizări.

Numai introducîndu-se o disciplină fermă, o înaltă responsabilitate pentru onorarea obligațiilor asumate în domeniul cooperării, se va putea asigura realizarea în bune condițiuni, de către toate întreprinderile, a sarcinilor de plan pe trimestrul I din acest an și a cincinalului înainte de termen.

L. ȚINTEA

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

ÎNCHEIEREA CU SUCCES A BILANȚULUI TRIMESTRIAL PRESUPUNE

MOBILIZAREA TUTUROR RESURSELOR PRODUCTIVE

● Creștere substanțială a gradului de folosire a parcului de mașini în 1973 față de cei doi ani precedenți, dar și multe alte rezerve nevalorificate.

● În acest an un obiectiv clar : atingerea unui indice de utilizare de 86%. Dar nu în medie...

● Măsuri sînt, dar aplicarea lor se cere urmărită cu maximum de perseverență. Există un sistem organizat ?

PENTRU A REALIZA exemplar sarcinile ce le revin pe acest an, colectivele de muncă din întreprinderile industriale ale județului Caraș-Severin pun un accent deosebit pe **folosirea cît mai din plin a capacităților de producție și, îndeosebi, pe ridicarea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor. În 1973, indicele mediu de utilizare a parcului de mașini și utilaje a fost, pe ansamblul unităților industriale, de numai 77,3%, situîndu-se cu mult sub prevederile planificate.**

O analiză făcută asupra gradului de exploatare a mașinilor-unelte, agregatelor și instalațiilor în 1973 a evidențiat încă mari disponibilități pentru obținerea de producții suplimentare cu aceleași mijloace tehnice. Pierderile rezultate ca urmare a neutilizării integrale a fondului de timp disponibil **însumează, la nivelul industriei județului, o valoare de producție de peste două miliarde de lei.** *Cauzele sînt complexe și diferențiate de la o întreprindere la alta.*

CELE MAI IMPORTANTE rezerve se regăsesc la unitățile constructoare de mașini, care dețin și cea mai însemnată pondere din totalul parcului de mașini și utilaj din județ. Deși pentru anul 1973 era prevăzută atingerea unui indice de utilizare în secțiile productive de 85%, acesta nu a fost înregistrat decît la I.C.M. Caransebeș (86,9%), la I.C.M. Reșița fiind de numai 80%, la I.U.M. Topleț 79,8%, iar la I.C.M. Bocșa 75,8%. Datele din tabelul nr. 1 ilustrează evoluția indicelui de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor din aceste întreprinderi în perioada 1971—1973, atît pe total, cît și pe secții.

Așa cum rezultă din tabelul nr. 1, deși în 1973 s-a înregistrat o rată de creștere substanțială a gradului de folosire a parcului de mașini față de primii 2 ani anteriori, totuși nivelul atins reflectă existența unor importante rezerve potențiale de creștere a volumului producției pe seama acestui factor, atît la secțiile direct productive, dar mai ales la cele indirect productive.

Printre cauzele care au determinat staționarea mașinilor și instalațiilor, cele datorate **întreruperilor neprevăzute, „accidentale"** (întreținerea și exploatarea necorespunzătoare, deficiențe în asigurarea cu forță de muncă, absențe, învoiri), **au influențat cel mai mult asupra neutilizării complete a fondului de timp disponibil.** La I.C.M. Bocșa și I.C.M. Reșița, de exemplu, aceste cauze au reprezentat în 1973 peste 60% din totalul timpului neutilizat. Așa cum se poate observa și din tabelul nr. 2, lipsa forței de muncă a determinat, la toate întreprinderile, serioase „goluri" în funcționarea mașinilor. Este vorba însă nu atît de lipsa forței de muncă ci, mai ales, de neasigurarea corelației necesare între pregătirea muncitorilor calificați și gradul de complexitate a lucrărilor, factor cu repercusiuni nefavorabile, în special în întreprinderile de construcții metalice din Caransebeș și Bocșa, ca și numărul ridicat al absențelor nemotivate și al învoirilor fără plată.

În al doilea rînd, rezerve substanțiale de sporire a potențialului tehnic productiv rezultă din **încărcarea insuficientă a mașinilor și instalațiilor pe schimburi.** În 1973, la I.U.M. Topleț, de exemplu, peste 60% din timpul nelucrat al parcului tehnic s-a datorat schimburilor neprogramate, la I.C.M. Caransebeș — 51%, la I.C.M. Reșița — 43%. Or, raportul necorespunzător între această situație și înregistrarea, pe totalul unităților constructoare de mașini, a unui coeficient de schimburi doar de 1,81, arată existența unor deficiențe în organizarea și programarea schimburilor, în repartizarea corespunzătoare a lucrărilor și efectivelor de muncă.

Cele consemnate în tabelul nr. 2, subliniază odată mai mult necesitatea de a se întreprinde acțiuni concrete, operative, pentru eliminarea deficiențelor manifestate, pentru fructificarea importantelor rezerve de creștere a volumului producției pe seama utilizării, extensive și intensive, a capacităților de producție.

Tabelul nr. 2

Repartizarea fondului de timp neutilizat al mașinilor și utilajelor (pe cauze)

%

Întreprinderea	schimburi neprogramate	reparații accidentale	lipsă materie primă, energie, comenzi	lipsă forță de muncă	alte cauze
I.C.M. Reșița	43,2	15,9	1,3	36,7	2,9
I.C.M. Bocșa	5,6	5,9	28,9	56,6	3,0
I.C.M. Caransebeș	51,0	0,7	—	44,5	3,8
I.U.M. Topleț	61,3	4,9	—	33,1	0,7

PENTRU ACEST AN, întreprinderile constructoare de mașini din județ și-au propus **realizarea unui indice de folosire a mașinilor și utilajelor de 86%.** Este un nivel pe deplin posibil de atins. De altfel, analizele efectuate încă din anul trecut, concretizate în noi măsuri reieșite cu ocazia desfășurării adunărilor generale ale oamenilor muncii, dau siguranța obținerii rezultatelor scontate. La I.C.M. Reșița a fost stabilit un plan de acțiuni de o deosebită eficiență în această direcție, preconizîndu-se ca, în 1974 și în 1975, să sporească substanțial gradul de utilizare a capacităților de fabricație. La întreprinderile din Bocșa și Caransebeș, s-a trecut la reorganizarea fluxurilor tehnologice pentru utilizarea celor peste 1000 m.p. de spații nefolosite în fiecare din aceste unități. Măsurile concretizate și în celelalte unități vizează **întărirea disciplinei în muncă și în producție, aprovizionarea judicioasă cu materii prime și materiale a locurilor de muncă, încărcarea cît mai ridicată a mașinilor și utilajelor, creșterea gradului de calificare a muncitorilor, precum și sporirea interesului fiecărui colectiv pentru ca nici o mașină și nici un utilaj să nu funcționeze sub randamentul planificat.**

Angajamentul muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor, economiștilor din întreprinderile județului de a realiza peste planul de producție al acestui an produse în valoare de 300 milioane de lei, se bazează și pe folosirea mai bună, extensivă și intensivă, a potențialului tehnic din dotare, organizare judicioasă a activității pentru creșterea eficienței economice.

ec. Constantin RĂDUȚ

Tabelul nr. 1

%

Întreprinderea	1971 total	1971 secții direct productive	1971 secții indirect productive	1972 total	1972 secții direct productive	1972 secții indirect productive	1973 total	1973 secții direct productive	1973 secții indirect productive
ICM Reșița	69,5	73,7	58,2	71,3	74,8	60,4	78,3	80,0	64,3
ICM Bocșa	68,8	67,7	72,5	66,5	64,2	75,5	76,2	75,8	79,1
ICMC Caransebeș	58,5	65,7	39,3	66,4	63,9	68,9	85,1	86,9	77,3
IUM Topleț	70,5	73,5	59,8	71,4	73,9	62,9	76,8	72,1	46,5

PLEDOARIE PENTRU ORGANIZAREA UNEI CENTRALE A METALULUI

NOI ARGUMENTE PRO ȘI CONTRA

ÎN VIAȚA ECONOMICĂ (nr. 8 din 22 februarie 1974) a apărut articolul: „Pledoarie pentru organizarea unei centrale a metalului", în care erau subliniate unele avantaje ce ar decurge dintr-o asemenea măsură organizatorică. Articolul a stîrnit un viu interes în rîndurile specialiștilor din domeniul aprovizionării tehnico-materiale. Publicăm în numărul de față o parte din materialele sosite la redacție pe această temă, ai căror autori nu numai că se raliază propunerii făcute, dar aduc noi și importante argumente în favoarea organizării unei Centrale a metalului.

ELIMINAREA VERIGILOR INTERMEDIARE...

RECENT, Ministerul Industriei Metalurgice a solicitat completarea nomenclatorului produselor ce intră în activitatea de depozit a bazelor specializate cu unele materiale neferoase provenite din producția internă. Aprobarea acestei cereri ar conduce la manipulări și cheltuieli suplimentare, precum și la transporturi încrucișate de materiale, deoarece Ministerul Industriei Metalurgice nu are baze specializate în subordinea lui pentru desfacerea producției interne, decît depozitul de laminate Peștișul Mare și, parțial, baza de aprovizionare și desfacere Caransebeș, restul derulînd materiale din import în funcție de poziția geografică a acestora. În plus, fără a se prezenta vreo fundamentare sau argumentare tehnică sau economică s-a cerut ca șina de cale ferată de tip greu și electrozii din grafit din producția internă să se deruleze prin baze. O situație asemănătoare se observă și la mărfurile din import, care se tranzitează de la punctele de frontieră direct la beneficiari pentru care bazele încasează o cotă de adaos comercial, fără a presta un volum de activitate cu această derulare.

Pentru o perfecționare a mecanismului de derulare a aprovizionării tehnico-materiale **mă raliez propunerii făcute în articolul din „Viața economică" cu referire la necesitatea organizării unei Centrale a metalului.** Apreciez că ar fi bine venită reorganizarea actualului sistem de aprovizionare-desfacere pentru a se putea ține pasul cu ritmul impetuos de dezvoltare a industriei, care solicită un volum din ce în ce mai mare de metal.

O mare parte din avantajele preconizate de autorul articolului sînt reale. Aș vrea să reținatenția asupra unor elemente în plus la care ar conduce varianta organizatorică propusă de autorul articolului:

— directivarea introducerii în producție și consum a unor produse și sortimente noi, precum și elaborarea de normative pentru folosirea lor;

— întărirea răspunderii privind realizarea integrală a planurilor de export-import a metalului și a produselor din metal pentru nevoile de consum, prin întreprinderile de comerț exterior;

— îmbunătățirea extensivă a procesului de aprovizionare;

— utilizarea mai eficientă a personalului TESA și a personalului de manipulare și transport în condițiile creșterii rulajului;

— lichidarea diferitelor forme de centralism excesiv, paralelisme, verigi intermediare etc..

Avînd în vedere avantajele menționate în articol precum și factorii pozitivi care derivă din ele, **consider oportun ca Centrala metalului să treacă în subordinea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe.**

Aș mai propune ca materiile prime și de masă (minereuri, cocs, cărbuni, cărămizi refractare), care se livrează și se consumă în cantități vagonabile să fie dirijate de către ministerul coordonator direct spre unitățile consumatoare fără a se mai interpune veriga intermediară — baza — pentru aceleași considerente.

prof. C. CHIORĂSCU

...ȘI A IMOBILIZĂRILOR DE MATERII PRIME

PENTRU realizarea acestei sarcini, organele în drept au trecut la înfăptuirea unor măsuri concrete de perfecționare a sistemului de aprovizionare-desfacere și de specializare a unor rețele de bază și depozite. Aceste măsuri au fost concretizate prin prevederile H.C.M. 569/1973 și au avut drept efect **eliminarea, în mare parte, a paralelismelor existente între bazele și depozitele subordonate diferitelor ministere.**

După părerea mea, însă, aceste rezultate puteau fi și mai bune, dacă, o dată cu elaborarea H.C.M. 569/1973, se trecea și la **reorganizarea sistemului de aprovizionare-desfacere a Ministerului Industriei Metalurgice,** care nu mai corespunde actualelor exigențe ale industriei românești în plină dezvoltare. De aceea, dînd curs solicitării revistei „Viața economică" nr. 8 din 22. II. 1974, **țin să-mi exprim aderiunea la propunerile formulate în articolul „Pledoarie pentru organizarea unei Centrale a metalului",** permițîndu-mi cu această ocazie să arăt unele avantaje în plus pe care le-ar aduce noua structură organizatorică preconizată și anume:

— eliminarea imobilizărilor de materiale, create prin sistemul expedierilor în vagoane colective, — sistem practicat foarte mult — **care nu face altceva decît să producă manipulări și cheltuieli suplimentare, blocarea spațiilor și utilajelor principalului destinatar al vagonului;**

— eliminarea sistemului de expediții în coletărie care s-a dovedit a fi mai scumpă (aproape de cinci ori) **și foarte anevoioasă, deoarece întreprinderile de expediție și camionaj, de pe lîngă stațiile C.F.R. nu au suficientă capacitate de lucru și nu sînt dotate suficient cu utilaje de manipulat și ridicat;**

— prin cele două sisteme de expediție arătate mai înainte sîntem obligați să achităm marfa fără a fi făcut măcar recepția cantitativă, deoarece, documentele prin bancă (afișaj) ajung mult mai repede decît marfa expediată prin vagoane colective sau coletărie. În caz de nepotriviri cantitative la sosirea mărfii, nu mai avem un mijloc de constrîngere asupra furnizorului;

— încheierea contractelor la Centrala metalului, pe lîngă reducerea volumului de lucru și a personalului T.E.S.A. mai prezintă și următoarele avantaje:

- asigură o concepție și asistență științifică mai mare contractelor încheiate;
- permite mai bine și mai repede introducerea codificării materialelor și prelucrării cotelor la mașinile de calcul;
- urmărirea mai operativă și competentă a livrărilor;
- obținerea unor termene de livrare mai apropiate de nevoile consumatorilor;
- întocmirea și depunerea, o dată cu comanda, a specificațiilor direct la Centrala metalului de către centralele beneficiare, fără a mai trece prin filiera ministerului, prezintă avantaj foarte mare cu timp și volum de muncă. Lăsînd ministerele și aparatele centrale să se ocupe de problemele majore ale producției, investiției, cercetării, asimilării, organizării, sarcini care sînt cu adevărat de competența organelor centrale.

ec. Maria SMOCHINĂ

(Urmare din pag. 3)

a constituit pentru Întreprinderea de motoare electrice și Combinatul petrochimic-Pitești, Trustul Energo-montaj București etc., cauza principală a unor nerealizări.

● **LIPSA DE COOPERARE ÎN DOMENIUL... COOPERĂRII** a făcut ca Întreprinderile de vagoane Drobeta-Turnu Severin și cea din Arad să nu primească la timp, eșalonat, osii și boghiuri de la Întreprinderea de boghiuri Balș și de la Întreprinderea „Progresul" Brăila etc. În aceeași situație se află Întreprinderile de confecții din Focșani, Vaslui, Arad etc., cărora furnizorii din industria ușoară nu le livrează întreaga cantitate de stofe și țesături contractate. Toate acestea prejudiciază ritmicitatea în realizarea planului, atrag cheltuieli neeconomicoase, concomitent cu nesatisfacerea cerințelor economiei naționale cu unele produse.

3. **UTILIZAREA NECORESPUNZĂTOARE A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE** devine o problemă de o mare actualitate în unele întreprinderi, ca urmare a unor insuficiențe în organizarea fabricației, a lipsei de comenzi, de materii prime, a neajunsurilor manifestate în disciplina muncii etc. La Întreprinderea de utilaj chimic-București, Întreprinderea de geamuri-Buzău, Întreprinderea metalurgică-Bacău etc. mașini și instalații moderne — continuă să aibă un coeficient de utilizare extrem de redus — fapt ce se reflectă și în nerealizările planului la zi.

4. **ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI la toate unitățile intrate în funcțiune la termen sau în devans.** Sînt numeroase unități care sînt în funcțiune de 3—5 ani și nu se încadrează încă în parametrii prevăzuți (anul trecut 67 nu au atins nivelul la producție). Aplicarea unor măsuri corespunzătoare poate asigura dobîndirea în acest an a unei producții de sute milioane lei. Asemenea unități se află, mai ales, în județele Olt, Teleorman, Bihor, Brașov, București etc.

5. **CALITATEA NECORESPUNZĂTOARE A UNOR PRODUSE.** Se mai practică în unele întreprinderi trecerea la fabricația de serie fără punerea la punct a prototipului, fără probe prealabile de funcționare, fiabilitate etc. De asemenea, sînt cazuri de indisciplină, care conduc la nerespectarea în execuție a cerințelor tehnologice, fapt ce conduce la livrări de produse cu deficiențe calitative. Asemenea manifestări au costat mult eforturile unor colective ca cele de la Întreprinderea de utilaje chimice-Ploiești, „Electromureș"-Tîrgu Mureș, Întreprinderea de celule prefabricate-Băilești, Combinatul de articole de cauciuc-Pitești etc. Este în interesul fiecărui colectiv de a acționa prin toate mijloacele astfel încît pe poarta uzinelor lor să nu mai iasă produse necontrolate, de slabă calitate.

PRIN TABLOUL PREZENTAT, prin orientările și direcțiile reieșite din analiză, nu ne propunem decît să mobilizăm eforturile fiecărui colectiv pentru realizarea angajamentelor asumate, iar acolo unde există încă rămîneri în urmă, pentru a găsi resursele necesare în vederea recuperării restanțelor. Trimestrul I 1974, prin obiectivele și nivelele de plan fixate, poate fi un exemplu de realizări, dacă peste tot se vor depune eforturile necesare, dacă neajunsurile semnalate vor fi operativ înlăturate. Realizările de pînă acum dau certitudinea că sînt reale condiții pentru a obține însemnate depășiri la toți indicatorii de plan, fapt deosebit de important în menținerea unui ritm înalt în dezvoltarea economiei noastre socialiste.

SĂPTĂMÎNAL

un grafic comentat

Pădurile — o mare avuție națională

PĂDURILE au cunoscut în trecut o exploatare prădalnică mai ales în bazinele accesibile de rășinoase, la care s-au adăugat pășunatul abuziv și distrugerile războiului. Consecințele acestei stări de lucruri au dus la epuizarea multor bazine forestiere (Vrancea, Munții Apuseni, Mureș, Valea Oltului, Valea Trotușului, Valea Sadului ș.a.), la extinderea fenomenelor de eroziune a solului (în Vrancea, Valea Buzăului, Valea Lotrului, Valea Argeșului), la scăderea potențialului productiv al pădurilor țării. La naționalizare, fondul forestier cuprindea circa **700 mii ha terenuri despădurite și peste 600 mii ha păduri degradate și brăcuite.** Ca o consecință a gospodăririi neraționale a fondului forestier, **circa 700 mii ha terenuri erau complet distruse prin eroziune și scoase din producția agricolă, iar 2300 mii ha erau în curs de degradare.**

Începînd din anul 1949 s-a trecut la o refacere planificată a fondului forestier, împădurindu-se, pe de o parte, suprafețele rămase dezgolite din trecut, iar pe de altă parte, urmărindu-se ameliorarea pădurilor degradate sau slab productive. Din graficul alăturat rezultă că în intervalul 1951—1965 s-a depus efortul cel mai mare în acțiunea de împăduriri, pentru a se ajunge în timpul cel mai scurt la lichidarea restanțelor rămase din timpul burgheziei. În intervalul menționat **s-a plantat și completat o suprafață totală de peste 1,1 mil. ha, revenind, în medie, peste 77 mii ha anual.** În acest fel, s-a putut termina, încă acum 10 ani, împădurirea parchetelor dezgolite prin tăierile nerationale din trecut. În ultimul deceniu, suprafețele ce se împăduresc anual, sînt în general egale cu întinderea pădurilor exploatate în fiecare an. Pentru îmbunătățirea structurii pe specii a pădurilor, **un accent deosebit s-a pus pe împăduririle de rășinoase, acestea reprezentînd 50% din total.**

Față de nevoile mereu crescînde de lemn și, în special, de lemn pentru producția de celuloză și pastă mecanică, în scopul obținerii de material lemnos în termen cît mai scurt, **s-a intensificat împădurirea cu plopi repede crescători,** ajungîndu-se ca, din anul 1951 pînă în prezent, să se realizeze peste 100 mii ha. Prin ansamblul de măsuri luate și care se vor lua în continuare, se urmărește ca pădurea să-și îndeplinească cît mai deplin rolul său multiplu: economic, ecologic, sanitar, peisagistic, cinegetic.

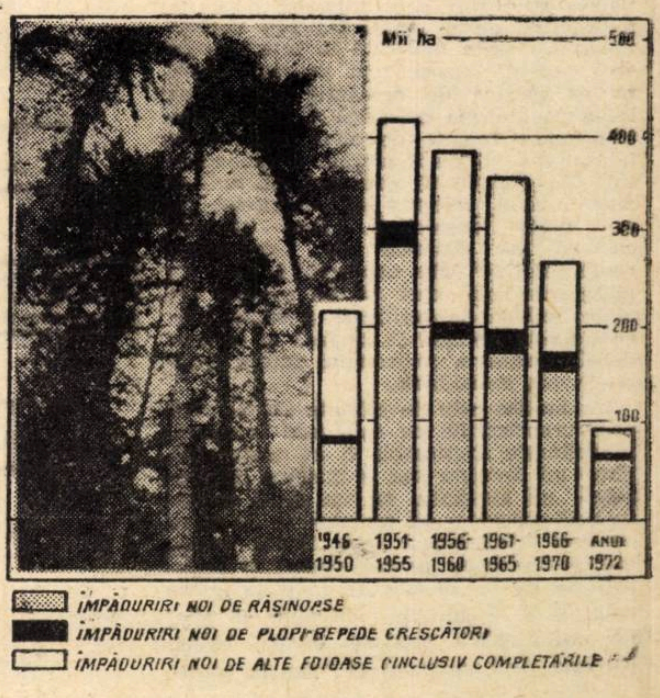

UNDE ȘI CUM STABILIM „STACHETA“ CALITĂȚII

(Urmare din pag. 1)

Etiologia a 50 000 de cazuri (din 1973) a dus la stabilirea următoarelor cauze — pe factori de influență — care pot determina o calitate necorespunzătoare a unor produse, împărțită pe nivele de responsabilitate (vezi fig. 1)

Pornind de la cauzele identificate sîntem de părere că atenția producătorilor va trebui îndreptată, în prezent, spre cîteva direcții hotărîtoare :

- **nivelul tehnic al calității ;**
- **omologarea produselor ;**
- **recepția produselor de către beneficiari și întărirea rolului și exigenței inspectoratelor de control al calității.**

Nivelul tehnic — o cerință de... calitate

ATUNCI CÎND SE HOTĂRĂȘTE, de exemplu, să se organizeze un concurs de sărituri în înălțime, colectivul de organizare fixează „nivelul“ la care trebuie să fie montată ștacheta. Prin aceasta, colectivul de organizare caută să asigure concursului un nivel rațional de desfășurare și, totodată, să alinieze în „bătălie“ pe cei mai buni participanți. Societatea noastră cere și consiliilor oamenilor muncii din centralele industriale și comitetelor oamenilor muncii din întreprinderi aceeași „răspundere“ pentru stabilirea — în urma efectuării unor verificări corespunzătoare a realizărilor pe plan mondial — a „nivelului de calitate“ al produselor pe care le fabrică.

Cu toate acestea, sînt încă unii conducători de întreprindere și comitete ale oamenilor muncii care consideră că nivelul calitativ al produselor este numai de competența Comitetului de Stat al Planificării, rezervîndu-și „dreptul“ de a critica atunci cînd unitatea respectivă nu are acoperit cu comenzi planul de producție datorită, în principal, nivelului calitativ scăzut al produselor realizate. Aș cita unele exemple, nu puține la număr, care reflectă flagrant lipsa de responsabilitate a unor factori din întreprinderi în asigurarea unui nivel tehnic corespunzător produselor ce le asimilează sau le modernizează. Bunăoară, Uzinele „23 August“ din București au realizat prin turnare cutii de unsoare pentru boghiuri — avînd multe sufluri, incluziuni, o duritate mai mare decît cea prevăzută, fapt ce nu le asigura un nivel tehnic corespunzător. Întregul lot fabricat a fost respins la controlul de calitate. Întreprinderea de pompe-București, prin alegerea greșită a calității oțelului necesar, a fabricat un lot de pompe pentru industria chimică, care a fost, de asemenea, respins, întrucît produsele nu rezistă la acțiunea corozivă a acidului azotic etc. Cît au cheltuit aceste întreprinderi, cît și altele pentru aplicarea unor soluții care să le permită aducerea la calitatea corespunzătoare a unor astfel de produse ? Nu era mai economic dacă factorii responsabili controlau din timp modul în care se respectă la locurile de muncă deciziile cu privire la asigurarea nivelului tehnic al produselor ?

În acest ultim pătrar al secolului XX, ritmul de „uzură morală“ a produselor a devenit extraordinar de rapid. Revoluția tehnico-științifică contemporană duce la necesitatea de a moderniza sau perfecționa produsele fabricate la intervale de 4—5 ani și, uneori, mai devreme. Asemenea măsuri de precauție trebuie să le ia conducerea colectivă a fiecărei întreprinderi înainte de a se antrena în lansarea pe o piață străină a producției sale. Ea trebuie să cunoască cît mai exact nivelul calitativ al produselor de pe piața respectivă. Este necesar ca ea să dispună de „exemplare reprezentative“ ale concurenței de pe piața mondială, care să fie supuse la toate probele de verificare a calității. Aceasta este necesar să se facă și la produsele destinate consumului intern (productiv sau individual).

Un produs este de calitate atunci cînd prin proprietățile cu care este înzestrat, îndeplinește ireproșabil și cu costuri minime un serviciu sau o misiune. Interesează, de exemplu, ca un grup cazan-turbină-generator să funcționeze un timp cît mai îndelungat (cca. 20 000 ore), indisponibilitatea pentru revizii și reparații să fie de 10 zile pe an și la intervale de 5—6 ani de maximum 45 zile, iar costul kWh produse, cît mai redus. Nu este, deci, suficient să luăm în considerare numai costul de achiziție al unui produs, ci și cheltuielile de exploatare și mentenanță (costul pieselor de schimb, al reparațiilor), precum și pagubele cauzate de nefuncționarea utilajelor. Interesează ca receptorul de televiziune să aibă nu numai o imagine clară și stabilă, sunet plăcut și aspect estetic, dar să și funcționeze o perioadă cît mai lungă (de exemplu 10 ani), fără defecțiuni majore.

Definirea calității se face prin precizarea valorii parametrilor : funcționali, tehnico-economici, fiabilitate, mentenabilitate, estetici, ergonomici, ecologici etc. Din definiția dată trebuie reținut faptul că, la urma urmei, ceea ce se cumpără este „serviciul“ îndeplinit de produs. În acest sens calitatea se poate exprima foarte simplificat prin raportul :

$$\frac{\text{serviciu}}{\text{cost de achiziție} + \text{cost de mentenanță}}$$

De altfel, de-a lungul istoriei, civilizației omenești fiziologie unei, societăți este reconstituită pe baza produselor lăsate de aceasta. Așadar, bunăstarea rezultă atît din satisfacerea necesităților de consum individual, cît și de calitatea mijloacelor de producție (productivitate, fiabilitate, mentenabilitate etc.).

Omologarea produselor — un „filtru“ indispensabil

OMOLOGAREA unui produs nu este o formalitate sau o chestiune pur tehnică, ci acceptarea oficială prevăzută de lege, aprobarea de trecere la fabricația de serie a produsului respectiv. **Omologarea are o importanță deosebită în viața unei întreprinderi, deoarece prin acest act se dispune mobilizarea tuturor resurselor materiale și umane pentru fabricarea unui anume produs, legînd de succesul acestuia prosperitatea întregului colectiv.** În fig. 2 este reprezentat ciclul de realizare a unui produs nou.

Cercetarea și dezvoltarea noului produs are la bază modelul funcțional și structural. Prin încercări funcționale și de fiabilitate se confirmă dacă desenele elaborate permit realizarea unor produse care să îndeplinească misiunea cerută. Aparatul de creație din întreprinderi — constructori și tehnologi — prezintă la omologare : desenele de fabricație ; instrucțiunile tehnologice de fabricație ; instrucțiunile tehnologice de control tehnic ; buletinele de încercare prin care se probează că prototipul și seria zero corespund sarcinii stabilite.

Omologarea nu se reduce la aspectele sale tehnice, ci ea este de fapt un fenomen social cu vaste implicații în viața oamenilor, deoarece include :

- **responsabilitatea socială a proiectanților și relațiile dintre ei și restul colectivului de muncă al întreprinderii ;**
- **responsabilitatea socială a executanților și relațiile dintre ei și proiectanți ;**
- **responsabilitatea socială a conducerii întreprinderii și relațiile dintre ea și întregul colectiv ;**
- **responsabilitatea socială a întreprinderii formată din totalitatea celor care au conceput și fabricat produsul față de societate, față de cei care vor beneficia de el.**

De omologare depinde eficiența utilizării resurselor materiale și umane ale întreprinderii și, în final, ale societății.

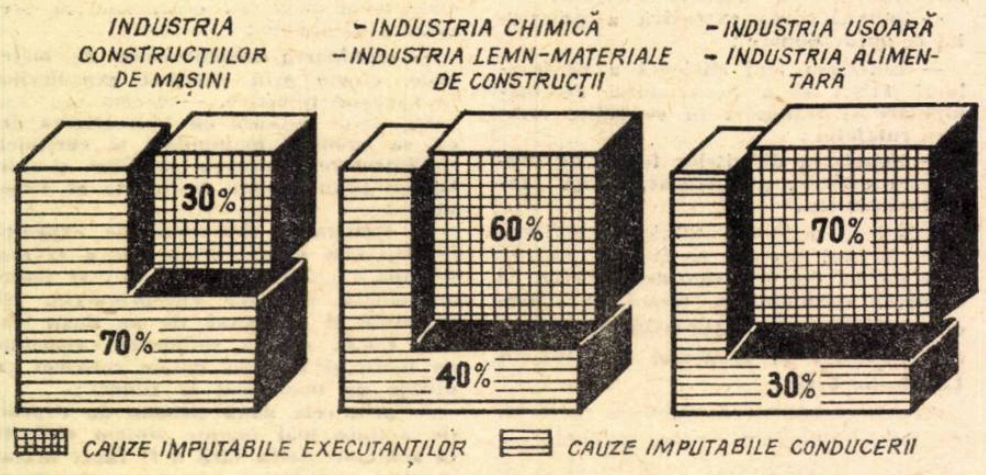

Fig. 1.

Atunci cînd durata utilă a becurilor electrice este, de pildă, de 500 ore în loc de 1 200 ore, este păgubită societatea, fiecare om care cumpără becurile respective. Același lucru se poate spune și de compresoarele de aer realizate de Întreprinderea mecanică-Reșița, care a trecut la fabricație de serie fără a efectua probele de fiabilitate a prototipului. Consecința : un lot de 150 bucăți expediate la diferite întreprinderi din țară, a trebuit să fie înapoiate producătorului pentru a li se înlocui unele repere care, la controlul de calitate, s-au dovedit a fi supradimensionate etc. La fel, Fabrica de încălțăminte-Bacău a confecționat 50 000 de perechi cizmulițe pentru femei din mase plastice fără să verifice, în prealabil, comportarea materiei prime. Urmarea : la temperaturi sub zero grade pielea a crăpat, întreaga cantitate de cizmulițe fiind rebutată.

Fiabilitatea are o importanță deosebită în cazul utilajelor și instalațiilor tehnologice. **Trecerea la fabricația de serie a unui nou tip de produs fără o verificare riguroasă a prototipului conduce la cheltuieli păgubitoare, care afectează atît întreprinderea, cît și economia națională.** Adeseori, în timpul probelor mecanice apar deficiențe de concepție sau de fabricație, a căror eliminare duce la întîrzierea punerii în funcțiune a unor capacități de producție, cu pagubele aferente aduse societății. Omologarea din cazurile menționate nu poate fi privită numai ca o contravenție la prevederile legale, ci ca o abatere de la etică, de la relațiile sociale normale. Dacă executantului i se cere să realizeze lucrări conforme cu desenele și instrucțiunile tehnologice, el are datoria de a se achita de sarcinile ce-i revin. Această răspundere se exprimă lapidar prin așa-numita TEOREMA A CELOR 5 M.

Calitatea execuției depinde de calitatea :

Materiilor prime

Mașinilor-unelte și a dispozitivelor, sculelor etc.

Metodologiei, adică dotării cu aparatură de măsură și control

Microclimatului fizic, psihic și social

Muncitorului calificat.

Pentru a obține de la un produs serviciul dorit și beneficiarilor le revin răspunderi în ceea ce privește montarea lor corespunzătoare, solicitate în limitele stabilite, exploatare și întreținere rațională, reparații la timp etc.

1. CAUZE IMPUTABILE UNOR CONDUCERI DE ÎNTREPRINDERI ȘI PROCESELOR DE PRODUCȚIE :

— trecerea la fabricația de serie înainte de punerea la punct a produsului, fără probe funcționale și de fiabilitate asupra prototipului și seriei zero ; nu s-au asigurat scule, dispozitive și verificatoare ; toate acestea au condus la cheltuieli mari pentru remedierea defectelor apărute la producția de serie ;
— livrarea unor produse fără a fi fost supuse la probe în fabrica furnizoare datorită lipsei standurilor de probe și încercări ; din această cauză, în exploatare, au apărut deficiențe de calitate care au atras după sine cheltuieli pentru reparații și pierderi de capacități de producție ;
— preocupare insuficientă pentru calificarea și instruirea periodică a executanților, astfel că volumul rebuturilor și remanierilor la unele piese și operații s-a menținut la un nivel ridicat ; volumul rebuturilor în 1973 s-a situat la circa 1,2 miliarde lei ;
— influențarea personalului de control tehnic de calitate și dispoziții de livrare a unor produse de calitate necorespunzătoare și aprobarea unor derogări cu efecte negative asupra calității ;
— livrarea de produse finite fără preasamblare la fabrica producătoare și fără probe de verificare a parametrilor de calitate și fiabilitate, care a dus la întîrzierea montajului ;
— neaplicarea de către maiștri a prevederilor legale privind remunerarea după cantitatea și calitatea lucrărilor efectuate.

2. CAUZE IMPUTABILE EXECUTANȚILOR :

— neglijențe și indisciplină la locul de producție, abateri de la normele de calitate ;
— introducerea în loturile de produse livrate a unor exemplare cu defecte de calitate (în special în industria ușoară și alimentară) ;
— folosirea unor materiale cu deficiențe de calitate, asamblarea (montarea) unor piese și subansamble defecte.

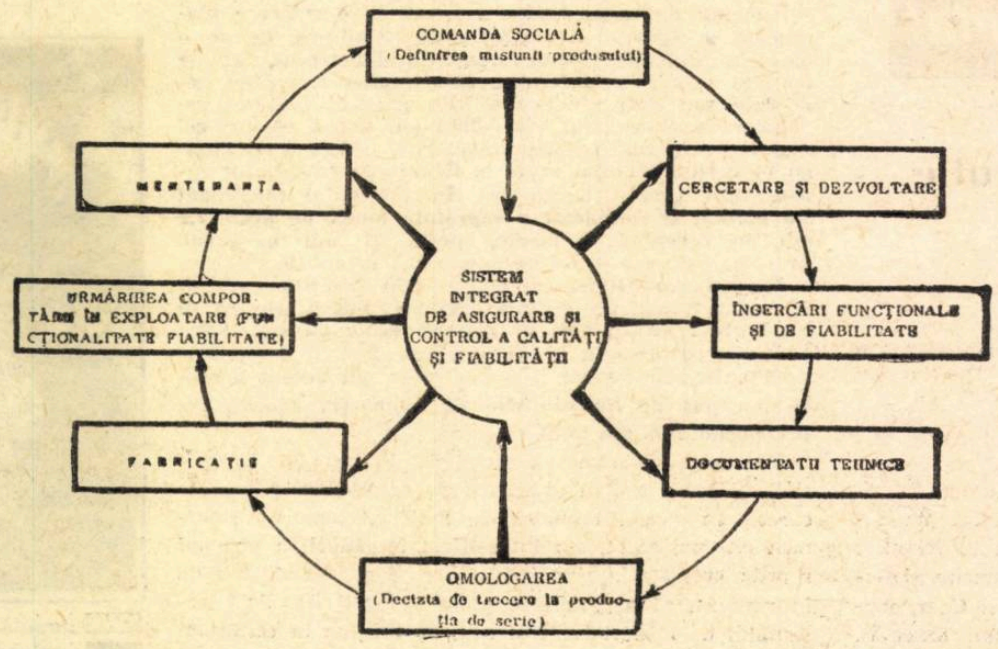

Fig. 2 — Ciclul realizării unui produs nou.

ȘADAR, ridicarea nivelului tehnic al produselor, asigurarea veridicității respectării prescripțiilor tehnologice prin controale și încercări ale prototipului și obținerea calității de „produs omologat“ sînt obiective permanente, de care trebuie să țină seama în promovarea produselor noi sau modernizarea celor existente, toate colectivele de oameni ai muncii din întreprinderi.

Pe marginea Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste

COORDONATELE EFICIENȚEI ÎN UNITĂȚILE DE MECANIZARE A AGRICULTURII

Dimensiunea cîtorva dintre resursele de creștere a eficienței economice în sectorul de mecanizare a agriculturii cooperatiste.

CÎT REPREZINTĂ 1% DIN...

... consumul de motorină și lubrifianți :	5,3 mil. lei
... prețul de cost :	63 „
... cheltuielile pentru reparații :	16 „
... venituri realizate prin prelungirea cu 1% a timpului de lucru efectiv al tractoarelor	62 „

ÎN CADRUL programului de dezvoltare a agriculturii stabilit pentru 1974 și 1975 la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste, exploatarea deplină, eficientă a acestui imens potențial tehnic de producție ocupă un loc deosebit. Dintre măsurile care contribuie la înfăptuirea acestei sarcini **utilizarea deplină a parcului de mașini și tractoare** rămîne, în continuare, o resursă valorificată insuficient. La tractoare, spre exemplu, cele 1 600 ore de funcționare realizate, în medie, în 1973, reflectă că sub aspectul utilizării extensive stațiunile de mecanizare dispun încă de un potențial tehnic insuficient valorificat. În legumicultură, deși utilajele au fost utilizate mai intens în 1973 față de ceilalți ani, totuși, la unele lucrări, gradul de folosire a capacităților a fost de numai 65—70%.

Odată cu utilizarea mai deplină a parcului tehnic, **organizarea activității în acord global, constituirea de formații alcătuite din mecanizatori și cooperatori,** contribuie la obținerea unor indicatori economici superiori. Prin angajarea lucrărilor în acord global de către un mecanizator sau o formație de mecanizatori crește răspunderea acestora față de calitatea și perioada în care sînt executate lucrările, se asigură o cointeresare directă a mecanizatorilor în rezultatele de producție obținute. Astfel, dacă anul 1973 a constituit anul de extindere a acordului global în activitatea de mecanizare, în acest an cadrele de conducere din aceste unități vor urmări stabilirea diferențiată, mai analitică, a sarcinilor de producție pe formații și mecanizatori în funcție de fertilitatea terenului și de dotarea lor tehnică.

Avantajele angajării lucrărilor în acord global rezultă clar din producțiile suplimentare realizate în 1973 de unele unități. De exemplu, secția de mecanizare care își desfășoară activitatea la C.A.P. Topalu, județul Constanța, a realizat 4 490 kg de grîu la ha, față de 3 100 kg planificate, pe baza căreia cei 40 de mecanizatori au primit drept retribuție suplimentară 268 mii lei și 50 tone de grîu. În afara avantajelor directe, atît pentru cooperatori cît și pentru mecanizatori, **aplicarea acordului global a condus și la o folosire mai intensă a tractoarelor și mașinilor agricole.** Astfel consumurile specifice au fost mai scăzute, iar cheltuielile pentru mecanizarea lucrărilor au fost cu mult sub media realizărilor obținute de alte unități.

În scopul introducerii în producție și folosirii mai depline a unor mașini, acolo unde aportul mecanizării este cu mult sub posibilități, începînd cu anul trecut s-a pus în aplicare măsura ca **mecanizatorii, tractoarele și mașinile agricole să se organizeze în formații specializate, puse la dispoziția fermelor, pe toată durata campaniilor agricole.** În acest sens, s-au constituit și funcționează aproape 1 500 formații de mecanizare specializate, permanentizate la locul de muncă, din care peste 400 formații în legumicultură, 200 în pomicultură, 170 în viticultură, 580 pentru producerea furajelor și aproape 100 la combaterea dăunătorilor. Deoarece aplicarea acestei măsuri a dat rezultate corespunzătoare, în privința folosirii mai bune a bazei tehnice și deci a extinderii mecanizării în aceste sectoare, ea va fi extinsă și perfecționată.

Pentru a demonstra eficiența aplicării tehnologiilor moderne în toate ramurile de producție, în condiții de economicitate ridicată, **stațiunile pentru mecanizarea agriculturii au sarcina de a organiza cel puțin cîte o fermă model în raza lor de activitate.** Stațiunile de mecanizare Padina — județul Buzău, Pecica — județul Arad, Jimbolia — județul Timiș și altele au înțeles importanța acțiunii, transformînd fermele model într-o școală a producțiilor record, a agrotehnicii înaintate, pentru toți cooperatorii și mecanizatorii din sfera lor de activitate. Pe de altă parte, S.M.A. Cerna și Topolog — județul Tulcea, S.M.A. Făget și Recaș — județul Timiș etc. au transformat această importantă acțiune, într-una formală.

O răspundere mai mare revine în acest an stațiunilor de mecanizare în **executarea lucrărilor hidroameliorative, a întreținerii, a exploatării depline, integrale a acestora.** Rezultatele nesatisfăcătoare obținute de unele cooperative în valorificarea suprafețelor irigate se datoresc și activității insuficiente depusă de stațiunile de mecanizare în aplicarea udărilor la timp, cu normele de apă corespunzătoare, în întreținerea sistemelor amenajate. În acest an conducerea stațiunilor, a cooperativelor trebuie să treacă în mod hotărît la preluarea activității de exploatare a grupurilor de irigat, de randamentul cărora răspund secțiile de mecanizare.

Îmbunătățirea radicală a activității stațiunilor de mecanizare, și odată cu aceasta a rezultatelor economice ale cooperativelor agricole, **este condiționată de întărirea disciplinei în muncă, de creșterea sîpiritului de răspundere față de calitatea lucrărilor executate de către mecanizatori.** În acest sens, cadrele de conducere din stațiunile de mecanizare și din cooperative urmează să se preocupe mai îndeaproape de calitatea lucrărilor executate, de încadrarea lor în perioade optime, de respectarea tehnologiei impuse fiecărei culturi. Unele trusturi județene, printre care Constanța, Ialomița, Brăila au imprimat lucrătorilor din sectorul de mecanizare un puternic spirit de răspundere față de calitatea lucrărilor executate, ceea ce explică, de altfel, și nivelul ridicat al producțiilor obținute.

Pe de altă parte, în multe unități, datorită lipsei de control și a insuficientei îndrumări tehnice a mecanizatorilor de către specialiști, s-au constatat **deficiențe serioase în modul de executare a lucrărilor, în special la pregătirea terenului și la semănat, la operația de recoltare,** fapt ce a contribuit la diminuarea producțiilor. Lucrările necorespunzătoare au fost refăcute și imputate celor care le-au executat în mod necorespunzător, însă cu prețul unor cheltuieli suplimentare, ceea ce a afectat rezultatele economice. Așa cum se sublinia la Conferință, fiecare cadru tehnic, de conducere, din stațiunile de mecanizare și din cooperative trebuie să participe efectiv la executarea tuturor lucrărilor, să controleze calitatea acestora așa încît să se înlăture orice abatere de la normele de calitate.

În acest an, **stațiunile de mecanizare, împreună cu cooperativele agricole, trebuie să treacă în mod hotărît la extinderea mecanizării operațiilor în zootehnie** : factorii de răspundere din aceste unități au depus eforturi reduse, fără continuitate, în acest domeniu. Această realitate se oglindește în faptul că, în prezent, adăpatul mecanizat s-a introdus în numai 35% din adăposturile pentru vaci, în circa 23% din adăposturile pentru taurine la îngrășat și în 16% din adăposturile pentru porcine în sistem gospodăresc. Prin eforturile financiare și organizatorice ale cooperativelor agricole și stațiunilor de mecanizare această situație se poate îmbunătăți în mod radical pînă la sfîrșitul anului 1975, mecanizînd într-o proporție crescîndă nu numai operația de adăpare ci și de furajare în grajd, de evacuare a dejecțiilor etc.

O mare importanță pentru creșterea eficienței activității stațiunilor de mecanizare o are și modul de exploatare a mașinilor și utilajelor. Menținerea în exploatare a parcului de mașini agricole cu cheltuieli și imobilizări cît mai reduse determină și o folosire rațională a mijloacelor mecanice și reducerea costurilor de producție. De aceea, încă din 1972 s-au concentrat reparațiile în ateliere specializate pentru executarea unor reparații de calitate și recondiționarea unui sortiment mai larg de piese de schimb. Aplicarea acestui sistem, care modifică concepția tradițională privind executarea reparațiilor, trebuie extinsă și generalizată în acest an. **Prin aplicarea noului sistem de executare a reparațiilor în 1973,** deși s-a lucrat în condiții grele, **s-au redus cheltuielile cu reparațiile cu 24 lei la 1 000 lei venituri.** La executarea reparațiilor în ateliere specializate s-au manifestat însă și unele abateri de la calitate, ceea ce a dus la prelungirea imobilizărilor unor utilaje.

Pentru a executa mai operativ operațiile legate de întreținerea utilajelor din dotarea secțiilor de mecanizare, precum și a utilajelor și instalațiilor din proprietatea cooperativelor, s-au construit la secțiile de mecanizare peste 3 000 de ateliere în cadrul cărora se execută întreținere și reparații de mai mică complexitate, evitîndu-se cheltuielile suplimentare legate de transportul acestora la sediul stațiunilor de mecanizare. Numărul atelierelor, precum și posibilitățile materiale privind executarea unor lucrări mai complexe, de calitate superioară vor spori însă în acest an. Cu o asemenea bază tehnică, realizată din fondurile statului, la care s-a asociat baza tehnică de care dispun cooperativele s-a **consolidat funcția secției de mecanizare ca sector mecanic al cooperativei.** Odată create, aceste condiții trebuiesc exploatate cu un randament cît mai ridicat, în noua formă de organizare raza de activitate a secției extinzîndu-se la mai multe cooperative.

Prin specificul activității lor, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii sînt mari consumatoare de carburanți. În ultimii ani, atît cheltuielile efective cît și ponderea acestora în prețul de cost al lucrărilor executate s-au redus continuu. Astfel, cheltuielile pentru carburanți și lubrifianți au scăzut de la 126 lei la 1000 lei venituri în 1970, la 108 lei în 1973. **Trebuie remarcat, de asemenea, că an de an s-a obținut o producție mai mare pe o tonă de motorină consumată :** consumul de motorină raportat la 1000 lei venituri s-a redus cu peste 14% în 1973 față de nivelul acestui indicator realizat în 1970.

Înfăptuirea sarcinilor trasate sectorului de mecanizare și cooperativelor agricole privind creșterea producției agricole pot fi înfăptuite cu bune rezultate în condițiile unei colaborări strînse între cele două mari sectoare de activitate. Or, așa cum s-a subliniat și la Conferință, sporirea producției agricole reprezintă o sarcină de cel mai mare interes, care impune perfecționarea continuă a formelor de colaborare economică dintre unități.

ing. Gheorghe MANCIU
secretar general în Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor.

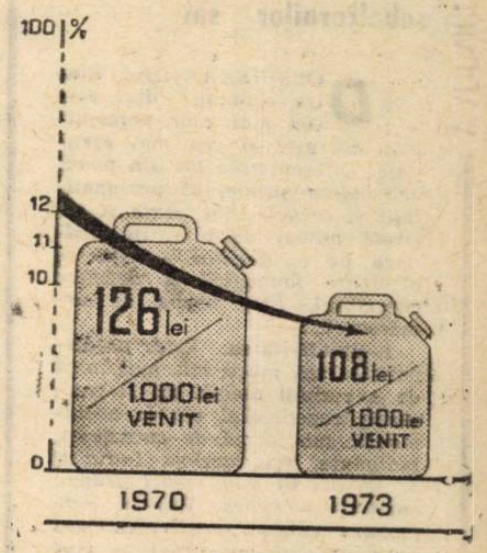

Reducerea consumului de carburanți și lubrifianți.

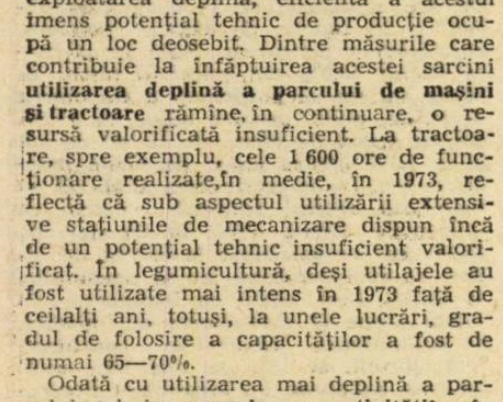

Dinamica fondurilor fixe în unitățile de mecanizarea agriculturii.

R.P. BULGARIA

INTEGRAREA AGRO-INDUSTRIALĂ

CERINȚELE sporirii rapide a volumului producției agricole și îmbunătățirii calității sale, atingerii unui nivel superior de rentabilitate în agricultura bulgară, ale întăririi competitivității pe piața internațională impun introducerea pe scară largă a tehnologiilor moderne, industriale, concentrarea producției sale.

Forma organizatorică de bază din agricultura bulgară a devenit, în etapa actuală, complexul agro-industrial (C.A.I.), definit ca o mare organizație agricolă socialistă, puternică din punct de vedere economic, dispunînd de un înalt grad de concentrare a producției și cu o adîncă specializare pe ramuri.

În prezent, în Bulgaria există 172 de complexe agro-industriale, cu o suprafață medie a terenului cultivat de peste 26 000 ha (față de circa 4 000 ha, cît avea — în medie — înainte o unitate agricolă de stat sau cooperatistă) ; ele cuprind patru-cincimi din suprafața agricolă a țării. Există trei forme de complexe agro-industriale, și anume : a) C.A.I. care includ numai unități cooperatiste ; b) C.A.I. care cuprind numai gospodării de stat și c) forma mixtă.

CONSTITUIREA complexelor agro-industriale s-a făcut pe principiul teritorial și nu pe cel al specializării într-o anumită subramură a producției agricole. Concentrarea culturii diferitelor culturi în masive, iar a activităților zootehnice în complexe mari permite intensificarea producției în raport cu nivelul existent anterior în gospodăriile componente. Astfel, C.A.I. „Trakiisko pole" se orientează spre producția de legume, cu dezvoltarea concomitentă a culturii cerealelor și a zootehniei. La sfîrșitul anului trecut sectorul zootehnic dispunea de 6000 capete vite cornute mari (din care 3000 de vaci), 20000 capete oi, 2500 capete porcine, 56 000 găini ș.a.

În ceea ce privește randamentele medii la hectar în 1972 s-au recoltat 7650 kg de porumb, 4630 kg de orez, 50000 kg de roșii timpurii și 45000 kg de roșii pentru industrializare, 3200 kg de ardei, 9200 kg de lucernă (masă uscată), iar la grîu și orz recolta medie din anul trecut a fost de 3600 kg/ha.

Baza legumicolă, care a necesitat crearea unui sistem de irigații de înalt randament, amenajări funciare, constituirea unor masive de culturi etc., se întinde pe teritoriul a trei cooperative agricole, care furnizează și forța de muncă specializată. Anul trecut ea avea o suprafață de 2 100 ha, iar pînă în 1975 se prevede să se extindă pe 3 200 ha.

După organizarea complexului agro-industrial a devenit rentabilă și cultivarea orezului, care dă (valoric) o producție de 2,6 ori mai mare decît grîul, de pildă. Gradul ridicat de mecanizare permite — de exemplu — ca pe tarlaua de 700 de ha, cultivată cu orez pe terenurile cooperativei agricole Pișcigovo, toate lucrările agricole (inclusiv recoltarea) să fie executate cu ajutorul mașinilor de o brigadă formată din 26 de oameni. Un calcul sumar evidențiază că cheltuielile pentru forța de muncă reprezintă doar circa 5% din încasările realizate de către C.A.I. în urma predării către stat a recoltei de orez de pe tarlaua respectivă.

Transformările structurale prin care trec unitățile agricole reunite în cadrul C.A.I. „Trakiisko pole" se reflectă pozitiv în condițiile de muncă ale celor 5300 de persoane, care constituie colectivul de muncă al complexului (inclusiv 30 de specialiști cu studii superioare).

N. POPOV

conducere și organizare

VADEMECUM

Conducătorul și caracterul subalternilor săi

DOSEBIREA fizică dintre oameni, deși este cea mai ușor perceptibilă, nu este și cea mai esențială. Diferențierea lor din punct de vedere psihic, al personalității și caracterului poate fi sesizată numai dacă — în misiunea de conducător — știi ce elemente identifică și definesc caracterul. Este vorba de următoarele :

1. **Emotivitatea.** *Este predispoziția mai mare sau mai mică de a resimți emoții vii și frecvente, reacționînd viu la evenimente, sub formă de entuziasm, indignare, ris, lacrimi. Indivizii se împart în două mari grupe :* **emotivi** *— trăiesc într-un permanent contact cu lumea ce-i înconjoară și* **neemotivi** *— sînt mai autonomi și mai izolați de ceilalți, de colectivitate.*

2. **Activitatea.** *Se deosebesc indivizi* **activi** *de cei* **inactivi.** *— Primii resimt nevoia instinctivă și permanentă de a modifica ceea ce-i înconjoară, de a imprima o tentă nouă lor înșiși, altora, lucrurilor și evenimentelor cu care vin în contact. Inactivii, dimpotrivă, iau lucrurile și oamenii așa cum sînt, adaptîndu-se relativ ușor situațiilor existente și neîncercînd să le modifice.*

3. **Reactivitatea.** *Indică gradul de persistență a impresiilor. Unii oameni trăiesc aproape în întregime timpul prezent, reacțiile lor fiind predominant* **primare,** *adică legate de primele momente, în general instabile și superficiale, ușor de trăit. Alții, dimpotrivă, rămîn mult timp sub efectul impresiilor lor, acestea amplificîndu-se.*

În legătură cu comportamentul ce trebuie adoptat față de diferitele tipuri de caracter posibil de întîlnit în realitate, literatura de specialitate recomandă :

1. Față de indivizii de **tipul emotiv, activ, primar :** *să le satisfaci nevoia de activitate, dîndu-le în permanență sarcini de îndeplinit ; activitățile ce le încredințezi să solicite, în general, un efort peste medie ; să le remarci realizările ; să cultivi în grupurile din care fac parte spiritul de întrecere.*

2. Față de **tipul emotiv, activ, secundar,** *este indicat : să le oferi sarcini dificile cerîndule perseverență ; să le acorzi încredere ; să colaborezi cu ei cu simpatie și loialitate.*

3. In cazul indivizilor din cadrul **tipului emotiv, neactiv, primar,** *se cere : să le oferi ocazia să se afirme ; să ai față de ei o comportare calmă ; să eviți a le șoca susceptibilitatea.*

4. **Tipul emotiv, neactiv, secundar,** *cuprinde indivizi față de care trebuie să ai încredere, să le previi schimbările, să nu le remarci crizele de indispoziție.*

5. **Tipul neemotiv, activ, primar** *— cuprinde indivizi cărora trebuie să le încredințezi sarcini precise, să nu le soliciți efort creator deosebit și să le direcționezi acțiunile.*

6. **Tipul neemotiv, activ, secundar,** *include indivizi cărora trebuie să li se dea sarcini regulate, să li se încredințeze activități ce nu presupun risc, să nu li se dea în gestionare fonduri materiale sau bănești.*

7. **Tipul neemotiv, neactiv, primar** *cuprinde indivizi pe care trebuie să-i încadrezi în echipă pentru a lucra eficient, în activități individuale, dînd randament scăzut ; este necesar să-i conduci, întronînd o disciplină fermă.*

8. **Tipul neemotiv, neactiv, secundar** *preferă : activități rutiniere, fără eforturi speciale sau suplimentare, care nu pretind inițiativă.*

Iulian BĂDIN

Investigații „V. E."

CONDUCERE — PARTICIPARE — PRODUCTIVITATE (II)

— Noi aspecte ale corelațiilor existente între aceste trei concepte, puse în evidență de o anchetă cu 750 de salariați din două mari unități industriale bucureștene —

UN OBIECTIV principal al investigației noastre, l-a constituit evidențierea amploarei fenomenului de participare a salariaților la luarea de măsuri și hotăriri privind activitatea pe care o desfășoară fiecare la locul său de muncă. În acest sens, am pus membrilor eșantionului investigat un set de întrebări ale căror răspunsuri sînt sintetizate în tabelul nr. 1.

Constatăm că, deși majoritatea salariaților sînt informați și li se cere părerea, participarea lor nemijlocită la luarea deciziilor nu este întotdeauna concludentă. Pentru problemele care privesc activitatea desfășurată la locurile de muncă, hotărîrile, de regulă, aparțin celor care coordonează și conduc formațiile de lucru (șefi de echipă, șefi de brigadă etc.). Acest fapt scoate în evidență că, deși la nivel de întreprindere funcționează eficient organismele instituționale prin care se realizează conducerea colectivă (vezi concluziile publicate în numărul trecut al revistei) la nivelul locurilor de muncă sînt suficiente rezerve pentru lărgirea participării salariaților la elaborarea deciziilor.

Pe categorii profesionale, gradul de participare cel mai ridicat este înregistrat la maiștri, respectiv 80,0% dintre acestea participă deseori și întotdeauna, în cazul întreprinderii „Grivița Roșie" și 87,2% la U.M.U.C. La categoria muncitori, ponderea celor care participă la elaborarea deciziilor este, la ambele întreprinderi, în jur de 65,0—70,0%. Acest lucru, confirmă concluzia că la nivelul echipelor sau brigăzilor de muncă elaborarea deciziilor se situează mai ales la nivelul șefului formației de lucru.

Între nivelul de participare și productivitatea muncii, reflectată prin intermediul indicelui de îndepliniri a normei, există o legătură directă (vezi tabelul nr. 2).

Un indice superior de depășire a normei este realizat de muncitorii care participă nemijlocit la luarea deciziilor. În cunoștință de cauză ei depun toate eforturile pentru transpunerea lor în viață, gradul lor de responsabilitate este ridicat, sînt pe deplin conștienți de rolul pe care-l au de producători, dar în același timp și de proprietari ai mijloacelor de producție. La acești muncitori spiritul de inițiativă este ridicat, din rîndurile lor se desprind fruntașii în producție, inovatorii și raționalizatorii.

Putem desprinde o idee importantă și anume : **cu cît gradul de participare la conducere este mai mare, cu atît și nivelul productivității muncii realizat de muncitori este mai ridicat.** Participarea largă a muncitorilor la conducere reprezintă și un factor de seamă care stă la baza formării și dezvoltării conștiinței socialiste a acestora, a asigurării unei discipline noi în muncă, la împletirea intereselor personale cu cele ale colectivului și ale societății.

În mod logic, pe măsura înaintării în vîrstă, crește ponderea celor care participă deseori și întotdeauna la luarea deciziilor. Dacă analizăm gradul de participare a salariaților la elaborarea deciziilor în funcție de vîrsta acestora, constatăm următoarele. Dacă la „Grivița Roșie" 43,0% din salariații pînă în 20 de ani nu au participat la elaborarea deciziilor, acest procent scade la 17,5% pentru grupa de vîrstă de 31—40 de ani și la 7,5% pentru grupa de vîrstă peste 50 de ani. La întreprinderea U.M.U.C. se manifestă aceeași tendință, numai că procentele diferă. Pînă la 20 de ani, 35,7% nu au participat la luarea deciziilor, ca apoi ponderea lor să scadă pînă la 10,7%. Deci, odată cu înaintarea în vîrstă crește și maturitatea de gîndire, se cristalizează elementele conștiinței muncitorești, se înțelege mai bine rolul pe care societatea l-a încredințat fiecărui lucrător, nu numai de producător, dar și de proprietar al mijloacelor de producție și al bunurilor produse. Lucrătorii tineri, manifestă, uneori, dezinteres pentru activitatea de conducere. Aceasta nu este o caracteristică generală pentru toți tinerii lucrători, dar ea se manifestă la o parte din ei.

Înainte de a analiza cauzele principale care îngreunează, uneori, participarea nemijlocită a muncitorilor la elaborarea deciziilor, să vedem în ce fel participă salariații la conducere și să prezentăm la ce fel de decizii, măsuri au participat imediat înainte de momentul efectuării cercetării. Ne-am oprit la două nivele organizatorice, locul de muncă și secție. Astfel, la primul nivel, 51,5% din salariații care au declarat că participă la luarea deciziilor, iau parte la discuții **în ședințe de producție,** în cadrul cărora participă și la elaborarea **hotărîrilor :** 22,4% fac **propuneri și sugestii în ședințe ;** 10,7% sînt **consultați de șefii ierarhici** direcți înainte de a lua o măsură sau hotărîre, 7,3% sînt numai **informați,** iar 9,2% participă prin diferite alte modalități. La U.M.U.C., 41,6% participă prin discuții și hotărîri în cadrul ședințelor ; 41,0% fac propuneri, sugestii în ședințe ; 8,1% sînt consultați de șefii ierarhici direcți, 41% sînt informați și 5,2% participă prin alte modalități. Se observă că cea mai mare parte a salariaților participă la elaborarea deciziilor privind locul de muncă în mod organizat, în cadrul ședințelor de producție. Din acest punct de vedere, situația se prezintă ca bună, stilul de muncă al organelor de conducere din cele două unități este cu adevărat democratic.

La nivel de secție, se produc unele modificări în modul concret de participare. Așa cum se vede în diagramele de mai jos, la ambele unități a scăzut ponderea celor care participă la elaborarea hotărîrilor prin discuții și decizii în ședințe, crescînd în mod corespunzător ponderea celor care vin numai cu propuneri și sugestii în ședințe, sau care sînt consultați de către șeful ierarhic superior.

Tabelul nr. 1

Cînd se iau unele hotărîri privind activitatea pe care o desfășurați la locul dv. de muncă	Unitatea	Intensitatea			
		Niciodată	Uneori	Deseori	Întotdeauna
Sînteți informat ?	G.R.	7,6	13,5	19,9	59,0
	U.M.U.C.	11,9	14,7	30,2	43,2
Vi se cere părerea ?	G.R.	16,9	25,9	21,9	35,3
	U.M.U.C.	26,2	23,8	29,8	20,2
Se ține seama de părerea dv.?	G.R.	19,9	37,2	22,7	20,2
	U.M.U.C.	29,3	30,6	23,4	16,7
Participați la elaborarea acestor hotărîri ?	G.R.	29,1	27,1	18,3	25,5
	U.M.U.C.	36,1	24,6	25,8	13,5

Tabelul nr. 2

Participați la elaborarea hotărîrilor privind activitatea pe care o desfășurați la locul dv. de muncă ?	Unitatea	Indicele de îndeplinire a normei (februarie)			
		pînă la 99%	100—110%	111—120%	peste 120%
Niciodată	G.R.	37,4	51,3	7,0	4,3
	U.M.U.C.	52,7	38,2	9,1	—
Uneori	G.R.	21,3	49,5	17,5	11,7
	U.M.U.C.	52,7	37,3	8,2	1,8
Deseori	G.R.	18,3	48,3	18,3	15,1
	U.M.U.C.	28,0	30,3	21,0	20,7
Întotdeauna	G.R.	14,4	51,2	15,2	19,2
	U.M.U.C.	15,5	41,1	21,1	22,3

sinoptic

De ce nu sînt și cum ar putea fi eficiente ședințele ?

CONFORM unui studiu întocmit la Chicago de către firma de consultanți „Associated Management Engineers Inc"., pe un eșantion de 600 de cadre de conducere (directori, vicepreședinți, directori generali), două treimi din anchetați au arătat că, în general, ședințele sînt necesare și utile. Uneori, ședințele constituie însă un „mijloc" de pierdere a timpului. Cauzele care fac ca o ședință să fie sortită eșecului sînt, în ordinea rezultată din anchetă : participanții se abat de la subiectul aflat în discuție (83% din anchetați) ; nepregătirea participanților pentru subiectul respectiv (77%) ; îndoiala asupra eficienței intervenției lor în discuții (74%). Alți factori, dar de importanță mai mică, relevați de anchetă, sînt : nu se ascultă cu atenție cele dezbătute, durata prea mare și monotonia ședinței.

Ancheta evidențiază că succesul și eficiența ședințelor depind, în ordine, de următorii factori : precizia și concizia ordinei de zi ; durata (nu mai lungă de o oră) ; locul de desfășurare (să nu fie ținută într-un birou obișnuit) ; numărul participanților (nu mai mult de șase).

Percepeți reacțiile emoționale ale celor din jur ?

MULTE CADRE de conducere chiar înzestrate cu o mare capacitate intelectuală

— se afirmă într-un articol publicat în revista vest-germană „Plus" — nu sînt în stare să înțeleagă un simțămînt emoțional nemărturisit. Ei nu reușesc să percapă sentimentele celor din jur, așa cum unii oameni nu percep unele culori. Fără capacitatea de percepere a reacțiilor emoționale a celor din jur, nici un șef nu poate să se aștepte ca cei care îi sînt colaboratori să coopereze cu el.

În Suedia, — cei mai tineri directori

UN SFERT din numărul total al directorilor de întreprinderi din țările scandinave au sub 45 ani. În Suedia, numai 10% din directori au 60 și peste 60 de ani. În schimb în Franța, Belgia și R.F.G. — 45% din conducătorii de întreprinderi au peste 60 de ani. Aceste diferențe se pare că se datoresc, pe de o parte, sistemului de pregătire, cadrele de conducere tinere din Suedia posedînd

● Distincția între a ți se cere părerea și a ți se cere votul ;

● Cei care participă mai mult la luarea hotărîrilor sînt și mai productivi (vezi tabelul 2) ;

● Tinerii participă mai puțin la conducere? de ce?

● Există o principală cauză a non-participării ? în ce măsură aceasta se datorează atenției acordată de conducere propunerilor salariaților ?

● Omul participativ este un om competent, cu solidă pregătire profesională și de cultură generală.

Dacă încercăm a vedea la ce fel de hotărîri au participat salariații din cele două întreprinderi, în perioada dinaintea efectuării cercetării constatăm că, cu mici diferențe, la ambele unități salariații s-au preocupat de problemele majore care interesează activitatea oricărei întreprinderi. La elaborarea sarcinilor de producție au participat 33,1% din salariați la G.R. și 23,3% la U.M.U.C., iar la perfecționarea organizării muncii 27,2% la G.R. și 32,3% din salariați la U.M.U.C.

Investigînd natura cauzelor principale care îngreunează participarea muncitorilor la activitatea de conducere, răspunsurile se grupează în următoarele aprecieri (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Cauze	G.R.	U.M.U.C.
Nu există astfel de cauze	34,2	23,7
Unii șefi nu acordă o atenție cuvenită opiniilor colaboratorilor	15,5	24,6
Nivelul de pregătire profesională al colaboratorilor	12,6	13,5
Sistem informațional defectuos	12,6	11,9
Lipsa de timp a salariaților (naveta)	9,7	9,9
Lipsa de interes a unora	7,3	3,6
Condițiile de muncă	2,4	3,6
Nu au răspuns	5,7	9,2

Un număr mare de salariați au răspuns că nu există cauze care îngreunează participarea lor la conducere. În calitatea lor de proprietari colectivi ai mijloacelor de producție aceștia au înțeles că trebuie să fie preocupați permanent de gospodărirea cît mai rațională a fondurilor de producție, a patrimoniului întreprinderii, de realizarea planului de producție, de creșterea eficienței economice etc. Ca atare, nu pot exista piedici în calea angajării muncitorilor față de rezolvarea diverselor probleme cu care se confruntă zi de zi întreprinderile. Pentru aceasta trebuie schimbată și mentalitatea unor conducători de la diverse niveluri ierarhice din întreprindere care nu înțeleg încă să militeze pentru realizarea unei participări reale și cît mai largi a salariaților la conducere. Nu întîmplător apare ca o cauză ce deține o pondere ce nu trebuie neglijată (15,5% la G.R. și 24,6% la UMUC), neacordarea unei atenții cuvenite opiniilor muncitorilor. O asemenea practică demobilizează masa de salariați, avînd repercusiuni asupra rezultatelor obținute în producție, asupra nivelului productivității muncii.

Printre cauzele menționate se înscriu și nivelul, uneori redus, de pregătire al salariaților din punct de vedere economic și tehnico-științific, precum și sistemul informațional defectuos, mai ales în ce privește canalele de circulație a informațiilor.

Iată, prezentată sintetic, și opinia salariaților privind căile prin care poate fi sporit gradul participării lor la conducere (vezi tabelul nr. 4).

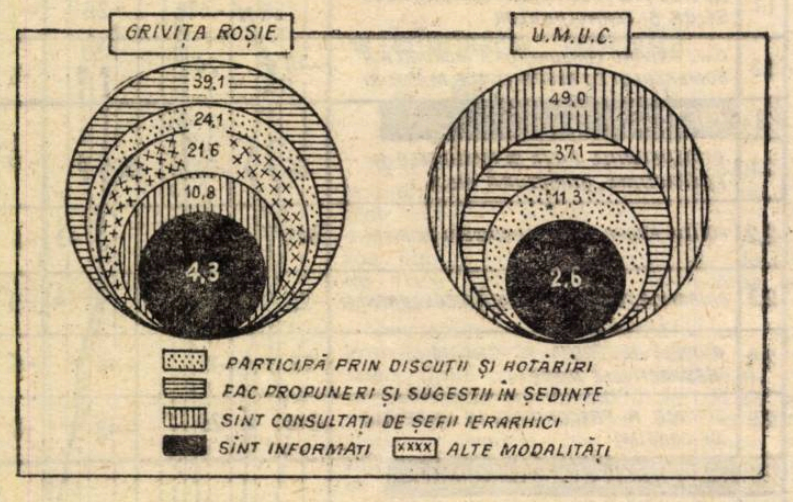

Tabelul nr. 4

Ce trebuie făcut pentru a crește gradul de participare a masei de salariați la conducere	Unitatea G.R.	Unitatea U.M.U.C.
Creșterea nivelului de pregătire profesională a salariaților	27,6	21,7
Perfecționarea sistemului de circulație a informației către subordonați	21,7	26,1
Îmbunătățirea sistemului de comunicare între nivelurile ierarhice.	19,2	19,0
Extinderea și lărgirea formelor de consultare a subordonaților	13,3	19,0
Extinderea orizontului de cunoștințe economice a salariaților	5,4	4,6
Ridicarea permanentă a nivelului de pregătire politică	7,6	4,3
Altele	3,2	5,1
Nu au răspuns	2,0	2,2

Direcțiile de acțiune sesizate de salariați, în vederea creșterii gradului lor de participare la conducere, se corelează cu cauzele puse în evidență mai sus și ele pot constitui un cadru de acțiune eficient pentru conducerea acestor întreprinderi.

Viorel I. CORNESCU

mai multe cunoștințe față de cei din celelalte țări menționate, iar pe de altă parte, mult mai marei încrederi acordate în Suedia în promovarea tinerelor cadre în funcții de conducere.

Directorii anilor '80 nu vor avea secretare

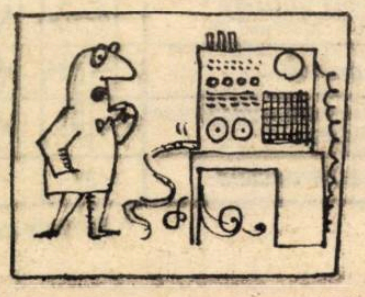

CABINETELE directorilor anilor '80 nu vor mai avea secretare, prognostichează Oliver Standingfor în cartea sa „Office". Tăcănitul mașinilor de scris va fi înlocuit de zumzetul calculatoarelor și de difuzoare, iar informațiile și rapoartele nu se vor mai scrie la mașină, ci vor fi imprimate pe benzi magnetice — putînd fi folosite printr-o simplă apăsare pe buton. Comenzile, facturile vor circula de la un calculator la altul fără a trece prin mîna vreunui funcționar. Cadrele de conducere se vor adresa calculatoarelor pentru a se informa în orice moment de situația producției, putînd lua măsuri operative pentru valorificarea optimă a resurselor materiale, umane și bănești. Rapoartele de activitate ale întreprinderilor vor fi standardizate pentru a putea fi folosite concomitent și pentru informarea organelor de stat și în relațiile dintre întreprinderi, fără a fi necesară intervenția omului.

Rubrică realizată de
Nicolae MANOLE

STRATEGIA COMPORTAMENTULUI ECONOMIC AL FIRMELOR CAPITALISTE MODERNE (II)

CONTINUĂM publicarea articolului apărut în revista „S.Ș.A. — ekonomika, politika, ideologhia" nr. 6/1973 cu titlul „Despre strategia comportamentului economic al unei firme capitaliste moderne" sub semnătura specialistului sovietic R. I. Țvilev, în care sînt evidențiate unele aspecte actuale ale strategiei economice a întreprinderilor capitaliste.

SISTEMUL de măsuri interconectate pe termen lung și termen scurt, avînd ca scop asigurarea unei expansiuni economice permanente, măsuri prezentate în schema nr. 1 (publicată în numărul 10 al „V. E."), trebuie interpretat în sensul unor variante ale unei consecutivități logice a acțiunilor în vederea realizării unui obiectiv principal — profituri cît mai ridicate. În funcție de prioritățile stabilite, ordinea succesiunii acțiunilor se poate schimba și poate varia de la o societate la alta. În aceste condiții, caracterul priorităților stabilite este influențat de multe procese social-economice, în primul rînd de lupta de clasă a muncitorilor și păturilor exploatate, de particularitățile luptei de concurență și de presiunea grupărilor dominante în uniunile monopoliste care urmăresc țelurile lor îngust egoiste, de creșterea conștiinței sociale a maselor populare care cer să se pună stavilă rapacității monopolurilor.

Toate aceste procese, așa cum s-a subliniat mai sus, sînt tratate de către monopoluri ca fiind îngrădiri impuse activității lor. Însemnătatea acestor „îngrădiri" poate fi atît de mare încît societățile sînt uneori nevoite să le prezinte drept „obiective sociale" independente, a căror realizare ar fi urmărită de bună voie de către monopoluri. Astfel, neliniștea crescîndă a opiniei publice față de poluarea mediului înconjurător determină unele societăți să acorde o atenție specială factorilor ecologici. În unele cazuri, societățile sînt nevoite să schimbe tehnologia și să instaleze utilaje suplimentare pentru captarea deșeurilor industriale. Toate cheltuielile pentru realizarea acestui gen de măsuri sînt trecute în cele din urmă pe umerii consumatorilor. În alte cazuri, pentru ridicarea „prestigiului lor social", societățile participă la diferite proiecte de dezvoltare socială și locală (ocrotirea resurselor naturale, construcția de școli, drumuri etc.).

Pe plan practic, stabilirea obiectivelor și căutarea mijloacelor potrivite de realizare a acestor obiective reprezintă un proces de precizare care se repetă de nenumărate ori, proces cu legături inverse (așa-zisul proces de explorări adaptive). În cursul acestor explorări se precizează definitiv regulile individuale de comportament pentru fiecare societate.

În principiu, în ierarhia țelurilor multiple, orice obiectiv de nivel inferior poate fi considerat întotdeauna drept o strategie în vederea realizării unui obiectiv de nivel superior. Există însă două linii principale de comportament al societăților capitaliste, și anume: continuarea și perfecționarea mai departe a unui business deja organizat și trecerea la un domeniu nou de activitate.

Schema nr. 2 ușurează înțelegerea procedurii de alegere a strategiei firmei în diferite situații. Fără să intrăm în amănunte concrete, vom încerca ca, în linii generale, să descriem procedura de alegere a strategiei pentru care optează multe societăți capitaliste moderne.

În condițiile unei piețe de desfacere constante (tipul consumatorului nu se schimbă), extinderea sortimentului produselor fabricate nu prezintă de obicei greutăți pentru o firmă. De exemplu, producția de bază de autoturisme poate fi completată cu una de microautobuze, ba chiar și de aparate electrice de uz casnic (A—B). În ambele cazuri, consumatorul și metodele de desfacere rămîn în linii generale aceiași. Cazul următor este posibil atunci cînd principial producția nu se schimbă, adică producția principală de autoturisme se completează, de exemplu, cu producția de locomotive Diesel (variante ale mijloacelor de transport), dar caracterul consumatorului acestor produse se schimbă esențial (A—C). Acesta este un caz mai complex, care poate fi definit drept o diversificare a pieței. În condițiile schimbării concomitente a tipului de consumator (a pieței de desfacere) și a produsului are loc o diversificare în domeniul producției și pieței care înseamnă de fapt trecerea la un domeniu cu totul nou de activitate, fenomen generător de eventuale pierderi și scăderi ale profitului (A — diversificare).

PRODUCȚIA / DOMENII DE DESFACERE	EXISTENTĂ	NOUĂ
EXISTENTE	CREȘTEREA B	B
NOI	C	DIVERSIFICAREA

Schema nr. 2. Strategiile principale ale unei firme capitaliste.

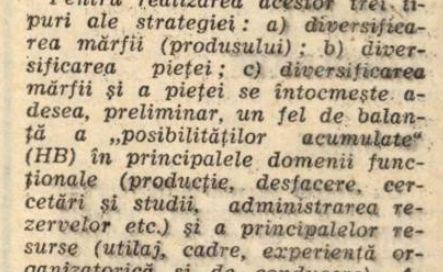

Schema nr. 3 — Procesul de selectare a strategiei

1 — strategia diversificării pieței ; 2 — efectele sinergetice pe fiecare tip de piață ; 3 — compararea ; 4 — balanța HB ; 5 — balanța HB a concurentului în domeniul său ; 6 — comparare ; 7 — balanța HB a unei societăți puternice într-un alt domeniu ; 8 — comparare ; 9 — efectele sinergetice pe fiecare produs și fiecare tip de piață ; 10 — efectele sinergetice pe produse luate în parte ; 11 — strategia diversificării piață-produs ; 12 — strategia diversificării produselor.

Pentru realizarea acestor trei tipuri ale strategiei : a) diversificarea mărfii (produsului) ; b) diversificarea pieței ; c) diversificarea mărfii și a pieței se întocmește adesea, preliminar, un fel de balanță a „posibilităților acumulate" (HB) în principalele domenii funcționale (producție, desfacere, cercetări și studii, administrarea rezervelor etc.) și a principalelor resurse (utilaj, cadre, experiență organizatorică și de conducere). Această balanță reprezintă un tabel detaliat în care sînt enumerate toate posibilitățile existente ale societății pe funcții și resurse (de exemplu, în domeniul cercetărilor și studiilor, în domeniul utilajelor se poate indica efectivul utilajului special de laborator, efectivul computerelor etc.). Cînd este vorba, de exemplu, de realizarea strategiei diversificării mărfurilor (produselor), atunci balanța „proprie" este comparată cu balanța HB pentru fiecare produs din alte ramuri. Dacă se observă o eventuală precumpănire a cîștigurilor în raport cu pierderile, această depășire este calificată drept efect sinergetic). Operînd comparativ pe diferite grupuri de produse și evidențiind efectele sinergetice, societățile au posibilitatea să evidențieze căile optime de diversificare a mărfurilor. Comparații analoage, însoțite de evidențierea efectelor sinergetice, sînt efectuate pentru selectarea și evaluarea strategiei pieței si a diversificării în sectorul produse-piață. În ansamblu, această desfășurare a acțiunii de optare pentru o strategie anume poate fi prezentată sub forma schemei nr. 3.*

*) Efectul sinergetic este definit ca un efect combinat al părților întregului — mai mare decît suma simplă a efectelor separate.

În 32 de centrale industriale

INFORMAȚIILE DE MARKETING ȘI DECIZIILE ÎN ACTIVITATEA DE COMERȚ EXTERIOR (I)

„Ar fi greșit să se creadă despre firmele mari că ele fac marketing pentru că sînt bogate. Dimpotrivă, ele sînt bogate pentru că fac marketing. Numai dacă întreprinderea are mai puțin de un om ea poate să nu se ocupe de marketing“.

GUY SERRAF

• De la concept la instrument

DEZVOLTAREA funcției de marketing în structura întreprinderii industriale moderne este urmarea unor impasuri — deloc plăcute — ale multor producători, care lăsînd cercetarea pieței și consumului pe seama comerțului, s-au convins că acest sector economic nu poate să realizeze această funcție la nivelul cerințelor de orientare a producției.

Această tendință manifestată pe plan mondial a fost resimțită și în unitățile economice din țara noastră. În cadrul Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. din septembrie 1972, analizînd direcțiile de acțiune pentru înfăptuirea hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din același an, tovarășul Ion Gheorghe Maurer arăta: „Concurența internațională este fără îndoială aspră; acest fapt real trebuie să stimuleze însă pe producătorii noștri în a anticipa cererea de pe diferite piețe și a studia specificul lor, în a-și elabora pe această bază politici proprii de export și a oferi apoi cu continuitate produsele de înaltă calificare, care să răspundă nevoilor cumpărătorilor... Fără să asigure producătorului beneficii, exportul și-ar pierde sensul. Sub acest aspect ridicarea eficienței exporturilor impune — concomitent cu ridicarea calității produselor — o cunoaștere mai temeinică a tendințelor conjuncturale și a evoluției prețurilor pe fiecare piață și la fiecare produs în parte, îmbunătățirea rețelelor și practicilor comerciale potrivit exigențelor actuale, promovarea unor forme moderne de lansare și comercializare a produselor, inclusiv practicarea mai largă a serviciilor post-vînzare“.

Deși aplicarea marketingului nu se limitează la activitatea de comerț exterior, centralele industriale trebuind să desfășoare marketing și pentru elaborarea strategiei lor pe piața internă, din motive dictate de specificul abordării pieților externe, am circumscris problematica prezentei anchete la marketingul internațional.

Acest specific se referă la amploarea sistemului informațional de marketing pe care trebuie să-l dezvolte întreprinderea, centrala, pentru a putea controla pulsul pieței internaționale, la varietatea de forme de organizare a vieții socio-economice în diversele țări și diferențierea obiectivelor pe care și le propune întreprinderea pe diversele piețe.

• Cum este acoperită nevoia de informații?

ANCHETA desfășurată pe baza unui amplu chestionar a urmărit să identifice nevoia de informații de marketing pe diferitele nivele de decizie, implicate direct sau indirect în desfășurarea activității de comerț exterior.

Concomitent am urmărit să **modul în care este asigurată în prezent această nevoie de informații** (Δi). În tabelul nr. 1 este redată numai diferența dintre **existentul de informații** (E_i) și **nevoia de informații** (N_i) exprimată de centrale.

$$\Delta i = E_i - N_i$$

Am ales pentru comparare nevoia de informații de marketing pe care au declarat-o participanții și existentul de informații în cadrul centralelor, tocmai pentru a înlătura posibilitatea judecării după scheme preconcepute și deci inadecvate nevoilor de informații din aceste unități economice.

Valoarea aproape invariabil negativă a diferenței Δi exprimă fără echivoc **gradul nesatisfăcător de acoperire a necesarului de informații** de toate tipurile, pe toate nivelele de decizie din centrale. Amplitudinea medie mai ridicată a lipsei informațiilor ($-\Delta i$) pe nivele de decizie ca: șef serviciu import-export, director comercial, director general, director tehnic — factori implicați în deciziile fundamentale de comerț exterior — dovedește că **practic în unele centrale nu există un sistem organizat de obținere și circulație a informațiilor de marketing**. Lucru de altfel recunoscut de 21 din cele 32 de centrale ale eșantionului, care la întrebarea „Considerați că în cadrul centralei dumneavoastră există un sistem informațional de marketing?“ au răspuns negativ.

O privire de ansamblu asupra tabloului diferențelor Δi ne permite să constatăm că **există încă o optică unilaterală asupra rolului marketingului în cadrul centralei.** Dacă cei mai mulți participanți la anchetă recunosc nevoia de informații de marketing (N_i) pentru funcții ca: director general (60%), director comercial (69%), director tehnic (44%), șef serviciu import-export (100%), deci pentru cei implicați direct în comercializarea producției, **este mai puțin cunoscut rolul marketingului de orientare a producției, și ca urmare recunoscută necesitatea de informații** (N_i) pentru nivele de decizie ca: director institut cercetări-proiectări (27,1%), șef serviciu investiții (28%), șef laborator uzină (19%), șef uzină (31%).

Ca urmare și amplitudinea diferenței (Δi) este mai mică pentru aceste din urmă nivele de decizie. De aceea se poate aprecia că **proporția deficitului de informații de marketing în cadrul centralelor industriale este oglindită la dimensiunile sale reale numai în legătură cu comercializarea producției.**

I. Șef serv. import-export $\overline{\Delta i} = -51\%$
II. Director comercial $\overline{\Delta i} = -47\%$
III. Director general $\overline{\Delta i} = -37\%$

Tabelul nr. 1

$\Delta i = E_i - N_i$ PE NIVELE DE DECIZIE (în procente)

	INFORMAȚIA	DIRECTOR GENERAL			DIRECTOR TEHNIC			DIRECTOR COMERCIAL			DIRECTOR PERSONAL	DIRECTOR INSTITUT CERCETĂRI-PROIECTĂRI	ȘEF SERVICIU PLAN	ȘEF SERVICIU IMPORT-EXPORT			ȘEF SERV. INVESTIȚII	ȘEF SERV. FINANCIAR	ȘEF SERV. APROVIZ.	ȘEF SERV. TRANSPORT	ȘEF UZINĂ	ȘEF LABORATOR UZINAL	ȘEF SECTOR ASIST. TEHN.	ȘEF SECTOR PIESE SCHIMB	$\overline{\Delta i}$ PE CAPITOLE DE INFORMAȚII
		Z	L	T/A	Z	L	T/A	Z	L	T/A				Z	L	T/A									
I.	DATE GENERALE																								
1.1	DATE DE PROGNOZĂ A DEZVOLTĂRII PRODUSELOR ȘI TEHNOLOGIILOR		-50	-44			-28		-6	-46	-25			-37			-34	-19	-21	-19	-26	-15	-12	-9	-31
1.2	DATE PRIVIND CONJUNCTURA MONDIALĂ A COMERȚULUI CU RESPECTIVELE MĂRFURI		-40	-24			-50		-5	-22	-28			-53			-22	-13	-35	-17	-19	-8	-15	-5	
II.	PIEȚELE																								
2.1	DIMENSIUNILE PIEȚII ȘI TENDINȚELE EI (CAPACITATE, STRUCTURĂ etc.)		-56	-24			-53		-6	-28	-25			-60			-26	-15	-32	-52	-26	-9	-12	-16	
2.2	POZIȚIA PROPRIEI ÎNTREPRINDERI PE PIAȚĂ		-34	-27			-43		-6	-15	-7			-50			-10	-10	-10	-8	-22	-9	-5	-5	
2.3	DINAMICA POZIȚIEI PE PIAȚĂ A CONCURENȚEI		-28	-21			-46		-9	-5	-3			-47			-6	-10	-12	-8	-28	-8	-8	-5	-21
2.4	MODELE DE CONSUM PRACTICATE PE RESPECTIVELE PIEȚE		-25	-18			-46		-6	-5	-6			-31			-9	-5	-8	-5	-12	-5	-2	-2	
2.5	SCHIMB RI PRECONIZATE ÎN MODELELE DE CONSUM		-31	-28			-43		-6	-5	-12			-49			-13	-3	-12	-5	-5	-2	-2	-2	
III.	PRODUSELE SAU SERVICIILE																								
3.1	POZIȚIA ÎN COMPARAȚIE CU CONCURENȚA A NOMENCLATORULUI ACTUAL		-37	-28			-47		-6	-18	-14			-38			-8	-6	-6	-18	-8	-8	-6	-6	
3.2	ESTIMAREA DEZVOLTĂRII PRODUSELOR CONSUMULUI		-28	-30			-47		-6	-12	-18			-44			-12	-4	-8	-6	-16	-6	-6	-2	
3.3	NEVOIA DE PRODUSE NOI PE PIEȚELE DE INTERES		-34	-37			-53		-6	-14	-15			-68			-19	-12	-12	-8	-14	-18	-8	-6	
3.4	BENEFICIARII ACTUALI AI PRODUSELOR ACTUALE		-47	-27			-44		-8	-19	-3			-65			-21	-10	-10	-12	-24	-12	-8	-6	-21
3.5	NOI BENEFICIARI PENTRU PRODUSELE ACTUALE		-38	-27			-56		-16	-12	-11			-47			-9	-15	-10	-10	-24	-8	-8	-6	
3.6	APRECIEREA NOILOR PRODUSE LA EXTERN		-34	-34			-53		-16	-12	-15			-51			-16	-12	-8	-6	-24	-24	-18	-6	
3.7	CERINȚELE PRIVIND CONDIȚIONAREA (AMBALAJ etc.)		-40	-41			-50		-16	-22	-19			-41			-15	-19	-12	-18	-21	-19	-12	-12	
IV.	PREȚURILE																								
4.1	CONCURENȚA		-40	-22			-50		-6	-25	-13			-53			-13	-31	-19	-19	-25	-6	-12	-6	
4.2	FACILITĂȚI ACORDATE		-34	-15			-63		-6	-15	-19			-65			-12	-31	-19	-19	-6	-6	-6	-10	
4.3	VARIAȚII SEZONIERE		-28	-22			-40	+4	-19	-28				-54			-6	-21	-16	-16	-22	-4	-6	-10	-22
4.4	EVOLUȚIA RENTABILITĂȚII		-40	-22			-16	-6	-19	-12				-53			-10	-29	-12	-16	-19	-6	-16	-10	
4.5	STRATEGIA		-38	-24			-44		-6	-18	-19			-7			-12	-19	-16	-16	-19	-16	-10	-1	
V.	DISTRIBUȚIA																								
5.1	CANALE		-34	-15			-57	-6	-10	-10				-51			-13	+7	+7	-16	-16	-6	-6	-6	
5.2	UZANȚE		-38	-19			-47	-6	-12	0				-51			-12	-12	-10	-6	-16	-3	-3	-3	-18
5.3	STRATEGIE		-41	-29			-51	-6	-12	-10				-51			-12	-12	-12	-16	-12	-3	-3	-3	
5.4	DISTRIBUȚIE FIZICĂ (TRANSPORTURI INTERNAȚIONALE)		-34	-18			-40	-10	-12	-10				-40			-12	-16	-8	-43	-16	-3	-3	-3	
VI.	PROMOVARE																								
6.1	IMAGINEA ÎNTREPRINDERII ȘI A PRODUSELOR SALE LA EXTERN		-50	-35			-60	-6	-16	-6				-53			-12	-22	-12	-12	-28	-12	-10	-6	
6.2	METODELE ȘI FONDURILE UTILIZATE DE CONCURENȚĂ		-37	-22			-53	-3	-12	-6				-56			-12	-18	-10	-10	-19	-6	-10	-6	
6.3	METODELE ȘI FONDURILE UTILIZATE DE ÎNTREPRINDERE		-31	-18			-47	-6	-12	-8				-63			-12	-28	-10	-10	-22	-10	-10	-6	-18
6.4	STRATEGIA PUBLICITARĂ		-34	-12			-40	-3	-12	-2				-44			-12	-21	-10	-6	-19	-10	-6	-6	
6.5	STRATEGIA DE PROMOVARE A VÎNZĂRILOR DE PUBLIC (RELATIONS)		-34	-16			-38	-3	-10	+1				-34			-12	-18	-6	-6	-19	-10	-6	-6	
	$\overline{\Delta_L}$ PE NIVELELE DE DECIZIE		-37			-25			-47		-7	-17	-15	-51			-14	-18	-19	-14	-19	-14	-8	-6	

* Perioada de actualizare: Z = zilnic, L = lunar, T = trimestrial, A = anual

— actualizarea necesară
... actualizarea în prezent

• ROMÂNIA, — PARTENER DE COMERȚ ȘI COOPERARE

• U.R.S.S.

Cu ocazia semnării în februarie a.c. a protocolului privind schimburile de mărfuri pe 1974 între Ministerul Comerțului Interior din țara noastră și Ministerul Comerțului din U.R.S.S., prin care s-a prevăzut dublarea volumului față de anul precedent și lărgirea nomenclatorului, s-a analizat problema deschiderii magazinului de mărfuri românești „Bucur“ la Moscova și reamenajării restaurantului „București“ din capitala sovietică.

• Kuweit

Volumul schimburilor comerciale româno-kuweitiene a înregistrat în 1973 dublarea sa comparativ cu anul precedent. Sortimentul de mărfuri românești solicitat pe această piață este destul de larg: cherestea, plăci aglomerate, hîrtie, armături sanitare, încălțăminte, confecții textile, produse zaharoase, autoturisme etc.

Expoziția de produse românești, organizată anul trecut în Kuweit de Camera de Comerț și Industrie a R. S. România, a contribuit într-o măsură însemnată la creșterea exporturilor noastre în această țară, cu prilejul acestei expoziții încheindu-se noi contracte comerciale.

Dar și în acest sector, este semnificativ — dar nu și pozitiv — faptul că pentru șeful serviciului aprovizionare s-a apreciat ca necesar să primească informații de marketing numai de către 24% din eșantion, ceea ce reflectă o optică greșită asupra atributiilor acestui compartiment.

Nevoia de informații de marketing (N_i) pentru compartimente ca: serviciu financiar, transporturi, asistență tehnică, piese schimb, este recunoscută de și mai puține centrale — între 14—18% din eșantion.

Urmărind în continuare gradul de asigurare a necesarului de informații de marketing pe principalele capitole ale cercetării de marketing (respectiv pe liniile tabelului 1) și **ordonînd după amplitudinea nevoii neacoperite** ($\overline{\Delta i}$) vom obține următorul clasament:

I. Date generale — $\overline{\Delta_i} = -31\%$
II. Informațiile privind prețurile — $\overline{\Delta_i} = -22\%$
III. Informațiile privind piețele — $\overline{\Delta_i} = -21\%$
Informațiile privind produsele (serviciile) — $\overline{\Delta_i} = -21\%$
IV. Informațiile privind distribuția — $\overline{\Delta_i} = -18\%$
Informațiile privind promovarea — $\overline{\Delta_i} = -18\%$

Deficitul de informații este cel mai pronunțat în legătură cu datele generale (conjuncturale și de prognoză tehnologică), acestea avînd aria de interes cea mai largă, iar lipsa este resimțită cel mai intens. Este pozitiv faptul că subiecții resimt importanța unor asemenea categorii de informații, dar este negativ faptul că nu dispun într-un volum satisfăcător de asemenea informații indispensabile.

• Informația potrivită la timpul potrivit

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE frecvența de actualizare a informațiilor, deși ea a fost urmărită pentru toate nivelele de decizie, prezentăm în tabelul 1 diagrame numai pentru 4 nivele de decizie, de mare importanță în conducerea activității de comerț exterior.

Constatăm din tabel că alura diagramelor reprezentînd nevoia de actualizare (linie continuă) nu coincide de cele mai multe ori cu modul actual de actualizare a informațiilor de marketing (linia întreruptă). Din 28 de puncte comune posibile, pentru cele 2 linii, ele se realizează în cazul director general în numai 8 puncte, în cazul directorului tehnic în 7 puncte, în cazul directorului comercial în 13 puncte, în cazul șef serviciu import-export în 16 puncte. Deci **și în ce privește frecvența cu care parvin informațiile trebuie restudiat sistemul, întrucît perioadele la care se actualizează în prezent informațiile nu corespund în aproximativ jumătate din cazuri, perioadelor de actualizare declarate ca necesare.**

Este interesant de urmărit nevoia de actualizare și pe tipuri de informații.

Spre exemplu, nevoia de actualizare a informațiilor privind conjunctura mondială și tendințele pieței pentru directorul general, se apreciază de 47 la sută din eșantion că apare numai trimestrial. Sau nevoia de actualizare a informațiilor privind poziția față de concurență și nevoia de noi produse, pentru directorul comercial se apreciază că nu apare decît anual, ca și pentru... strategia distribuției (!?). Pentru șeful serviciului import-export datele privind prognoza dezvoltării produselor și tehnologiilor se apreciază că este suficient dacă sînt actualizate... anual (?), ca și tendințele consumului și produselor proprii sau poziția față de concurență.

Reiese din aceste exemple, care ar putea fi mult extinse, pe lîngă insuficienta înțelegere a opticii de marketing în centrale și un alt aspect foarte interesant de menționat și anume: **corelația între cercetare-dezvoltare (prognoză tehnologică) și marketing nu a fost încă descifrată în cele mai multe centrale.**

Această concluzie este verificată și sub aspectul calității informației, prin răspunsurile primite la întrebarea: „Cum apreciați că este în prezent informarea centralei asupra pieței externe“. **Calificativul „nesatisfăcător“ a fost acordat de 53% din eșantion,** calificativul „satisfăcător“, de 23%, din eșantion, calificativul „bun“, de 12% din eșantion, cu 6% abțineri.

• Cine stabilește necesarul de informații?

DUPĂ DETERMINAREA gradului de acoperire a necesarului de informații de marketing în cadrul centralei, ancheta a continuat, cu **urmărirea modului de stabilire a necesarului de informații de marketing pe nivele de decizie** analizate mai înainte. În tabelul 2 sînt prezentate alternativele de stabilire („Cine stabilește nevoia de informații?“) pentru fiecare nivel de decizie, indicîndu-se prin cifrele romane ordinea de prioritate exprimată de eșantion. Pe total (acordînd la clase următoarele note: I = 3; II = 2; III = 1 și totalizînd) se constată — potrivit răspunsurilor — că există următoarea ordine de prioritate:

I. Directorul de resort
II. Directorul general
III. Regulamentul de funcționare.

Interesant este aici de remarcat că în toate cele 3 alternative **hotărîrea nu se ia în afara centralei, și deci perfecționarea sistemului informațional de marketing este o problemă care de cele mai multe ori se poate rezolva fără nici o intervenție din afară.**

Și, în acest fel am ajuns de fapt la **cheia problemei și anume: raportul dintre marketing și conducerea întreprinderii.**

Conducerea trebuie să recunoască caracterul specific al activității de marketing, să înțeleagă și să sprijine dezvoltarea opticii de marketing în întreaga întreprindere.

Tabelul nr. 2

Nivele de decizie / Cine stabilește nevoia de informații	Director general	Director de resort	Șeful de serviciu	Ministerul tutelar	MCE	Tradiția	Nevoia întîmplătoare	Propunerile de raționalizare a eficienței	Analiza SPAD	Regulamentul de funcționare
Director general	II			I	III					
Director tehnic	I	III		II						
Director comercial	I			II	III					
Director personal	I			II		III				
Director institut cercetări-proiectări		II		I		III				
Șef serviciu plan	I	II								III
Șef serviciu import-export		I	II				III			
Șef serviciu investiții	III	I								II
Șef serviciu financiar	II	I								III
Șef serviciu aprovizionare	III	I								II
Șef serviciu transporturi	II	I	III							
Șef uzină		I		II						III
Șef laborator uzinal		I	II							III
Șef sector asistență tehnică		III	I							
Șef sector piese schimb		III	I							II
TOTAL	II	I								III

Caracterul specific al activității de marketing față de activitatea de producție se poate exprima plastic prin **faptul că dacă o problemă de producție se poate pune și rezolva în limitele pereților fabricii, problemele de marketing nu se pot rezolva numai în acest cadru.** Conducătorul compartimentului de marketing lucrează în mijlocul unor schimburi continui de informații cu mediul, mult mai mult decît își poate permite conducerea întreprinderii, centralei. În activitatea de marketing se valorifică informații abstracte uneori, pe baza cărora se fac însă previziuni, se apreciază tendințele, se analizează problemele întreprinderii, corelat cu mediul extern, din care cauză trebuie ca și particularitățile psiho-sociologice ale lucrătorilor să fie necesarmente distincte.

Un director de producție de obicei urmează un raționament logic, ce dă rezultatele cele mai bune în situații concrete, faptice. Schimbările continui ce se produc pe piețele externe, pe canalele către piață, fac ca o strategie de marketing, un plan de marketing să se perimeze frecvent. Neînțelegerea caracterului dinamic al problemelor de marketing, pasivitatea în activitatea de comerț exterior poate să aducă mari prejudicii economice.

Deciziile în activitatea de comerț exterior trebuie luate prin cîntărirea cu egală atenție a criteriilor de producție și de marketing, incluzînd aici și deciziile de producere pentru export.

Credința unor întreprinderi că avînd un grup de oameni valoroși pot proiecta izolați în laborator produse cu performanțe deosebite, valorificînd înzestrarea tehnică, este sfărîmată de multe ori dureros de lovitura pe care le-o dă realitatea pieței.

Abordarea unilaterală, din punctul de vedere al producției sau eficienței financiare a problemelor de export duce de cele mai multe ori la dificultăți în funcționarea întreprinderii, la cheltuieli generale ridicate, la stocuri fără mișcare.

Ioan GEORGESCU
Victoria OLARIU

DECI...

■ Compararea curentă și sistematică cu piața mondială nu este inclusă în sistemul de referință al deciziilor pe unele nivele de conducere ale unităților.

■ Există un mare deficit de informații, la unele nivele de decizie și tipuri de informații, mai accentuat în ceea ce privește datele generale — conjunctură și prognoză tehnologică.

■ Tendința de identificare a marketingului cu un instrument destinat exclusiv stimulării vînzărilor; de aici atenția mai redusă acordată racordării unor activități ca: planificare, cercetare-dezvoltare, investiții, transporturi, service, la sistemul informațional de marketing.

■ Cea mai mare lipsă de informații de marketing (față de necesar) prezintă tocmai compartimentul de import-export.

■ Deciziile în activitatea de aprovizionare sînt considerate uneori că au puțin de-a face cu marketingul.

■ Compartimentul financiar trebuie mai mult antrenat în analiza diferitelor probleme de marketing și deci integrat mai mult în fluxurile informațiilor de marketing.

■ Multe centrale acordă calificativul „nesatisfăcător“ actualului mod de informare în domeniul marketingului internațional.

■ Descrierea necesarului de informații de marketing pe posturi se face în cadrul centralei, însă aproape niciodată printr-o analiză de sistem.

■ Pentru ca informațiile de marketing să fie valorificate în elaborarea deciziilor de comerț exterior trebuie ca toate centralele să adopte o optică de marketing și în primul rînd conducerile lor.

Într-un număr viitor al revistei, partea a II-a a anchetei, pe tema „FUNCȚIA DE MARKETING A CENTRALEI“

INFORMATIE-DECIZIE

STABILIREA NECESARULUI DE PIESE DE SCHIMB ÎN UZINELE DE REPARAȚII

ÎN CONTEXTUL existenței unui volum tot mai mare de fonduri fixe, problema asigurării unei continuități în funcționare a acestora prin executarea la timp și în bune condițiuni a reparațiilor necesare apare tot mai pregnantă. Ea este riguros condiționată de asigurarea pieselor de schimb. Aceasta preocupă majoritatea întreprinderilor, dar mai ales pe cele specializate (uzine de reparații). Cu atît mai mult se impune la acestea o previzionare exactă a necesarului de piese de schimb pe un nomenclator de piese și repere considerabil extins.

Introducerea sistemului de prelucrare automată a datelor în întreprinderi, acordă atenție planificării materialelor. Or, în cazul uzinelor specializate, materialele constau din însăși piesele de schimb.

Prezentăm mai jos una din metodele de stabilire a necesarului de piese de schimb, utilizată de Centrul de calcul electronic-Ploiești și proiectul SPAD elaborat pentru Uzina de reparații Ploiești.

Pentru a înțelege de la început de ce am ales acest mod de rezolvare și nu altul precizăm că fenomenul pe care îl studiem, defectarea unei anumite piese dintr-un anumit utilaj, este un proces aleator, depinzînd de factori întîmplători.

Întrucît ea nu urmează în evoluție o lege matematică stabilă, ci una statistică ce se poate determina pe baza unor experiențe anterioare, implică folosirea metodelor statistico-matematice la studierea fenomenului respectiv.

Pentru intervale de timp scurte este indicat a se aplica tehnica extrapolării tendinței cu ajutorul mediei mobile ponderat exponențiale, iar pentru intervale mai lungi se recomandă folosirea teoriei corelației și regresiei.

● Extrapolarea tendinței

ACEASTĂ metodă efectuează o estimare a necesarului pe o perioadă următoare, considerînd o medie ponderată între necesarul din perioada curentă și necesarul estimat pentru perioada precedentă. Estimarea pentru perioada curentă va consta pentru început într-o **medie mobilă.**

În cadrul acestei metode (a mediei mobile) în loc să se ia în considerare numărul de piese folosite într-o perioadă precedentă pentru a se obține o estimare se face o medie a numărului de piese ce au fost necesare în cîteva perioade imediat anterioare. Perioadele incluse în mediere se schimbă în timp, pentru fiecare perioadă nouă ce se adaugă renunțîndu-se la una veche (trecută). Luînd în considerație anumiți factori sezonieri se constată că procedeul nu este aplicabil decît pentru un număr relativ mic de perioade de timp. Cu cît sînt incluse mai multe perioade cu atît tendința de a elimina influența fluctuațiilor întîmplătoare este mai mare.

Ponderile folosite în mederea ponderată sînt numere fracționare a căror sumă trebuie să fie 1. Formula utilizată este :

$$\overline{E}_t = \alpha E_t + (1-\alpha)\,\overline{E}_{t-1}$$

unde $\overline{E}_t$ este noua estimare a necesarului de piese de schimb pentru perioada t+1.

E_t este numărul real de piese folosite în perioada t.

E_{t-1} este estimarea pentru perioada t calculată la sfîrșitul perioadei t—1.

α este factor de pondere. Alegerea factorului de pondere este esențială în această metodă.

Dacă $\alpha \approx 0$ situația reală actuală va avea o influență mică asupra estimării, în schimb situația din trecut care se reflectă în situația precedentă va avea o influență mare.

Dacă $\alpha \approx 1$ atunci orice fluctuație întîmplătoare în numărul de piese folosite în momentul actual se va reflecta în estimarea pentru perioada următoare.

Experiența a dovedit că alegerea pentru α a unei valori între 0,1 și 0,2 duce la rezultate corecte.

Metoda s-a aplicat la o întreprindere înființată în urmă cu doi ani, unde ca unitate de timp a fost folosit trimestrul.

Pentru a nu se manevra cu un număr mare de date s-a ales pentru aplicarea mediei un set de piese de schimb care constituie un eșantion semnificativ. Corespunzător acestor piese din eșantion s-au stabilit și utilajele cărora le sînt necesare.

Pentru edificarea asupra modului cum a fost aplicată metoda vom face unele precizări :

— fie P_i i=1... n piesele pentru care e necesar să calculăm estimarea ;

— fie U_j j=1... m tipuri de utilaje la care se folosesc piesele P_i ;

— fie K k=1,2... p numărul de subperioade dintr-o perioadă T (decade dintr-un trimestru).

p= număr de subperioade/trimestru (p=9).

— fie 1 numărul de perioade T din urmă.

Media va fi dată de :

$$T(i,j) = \sum_{k=1}^{p} \frac{Q_k(i,j)}{p} \quad \text{unde}$$

$$Q_k(i,j) = \frac{\text{numărul de piese 'i' folosite la utilaje 'j' subper 'k'}}{\text{numărul de utilaje 'j'}}$$

● Aplicarea metodei

Folosindu-ne de aceste formule aplicăm metoda medierii exponențiale pentru a obține o estimare a folosirii unui număr mare de piese de tipul 'i' la utilajul 'j'. Deci avînd o situație de piesă/utilaj, cunoscînd numărul de utilaje de tipul 'j' ce se vor repara în perioada imediat următoare aflăm numărul de piese necesar (de tip 'i'). Prin însumarea necesarului de piese tip 'i' pentru utilajele de tip j=1,... m, vom obține necesarul total pentru piesa 'i'.

Formula aplicată conține și constanta $0{,}1 \geqslant \alpha \leqslant 0{,}2$.

Pentru a vedea care valoare este mai potrivită pentru calculul estimării, îi vom da o creștere lui α pornind de la valoarea inițială $\alpha = 0{,}1$ cu pasul 0,01, calculăm estimarea cu aceste valori ale lui α și facem diferențele dintre situația reală și estimare aflînd minimul dintre ele. Valoarea lui α corespunzătoare minimului diferențelor va fi cea căutată.

Experimentarea metodei s-a făcut cu ajutorul unui program scris FORTRAN, program a cărui organigramă (schemă bloc), o prezentăm alăturat.

Printr-un calcul precis al necesarului de materii prime și materiale, prin determinarea termenelor și a cantității economice de comandat, precum și prin verificarea comenzilor curente pe baza modificărilor survenite în ceea ce privește necesarul, se pot lua măsuri pentru minimizarea cheltuielilor de depozitare și a imobilizărilor de fonduri bănești datorate existenței stocurilor de materiale fără mișcare. Rezolvarea tuturor problemelor începe cu determinarea corectă a necesarului de aprovizionat. Programul rezolvă în mare aceste obiective. Calculul se face la nivelul unui trimestru, lucru condiționat de faptul că întreprinderea, la care s-a aplicat, este nouă, în arhivă neexistînd date decît de 2 ani în urmă și deci acestea nu au permis estimarea la nivel de an.

Datele necesare se obțin ușor existînd în situațiile ținute de contabilitate, biroul plan și compartimentul tehnologic din cadrul atelierului de proiectare.

Utilitatea programului constă în faptul că în cazul folosirii unei piese la mai multe utilaje (și aceste cazuri sînt foarte frecvente) se poate obține necesarul total la reperul respectiv prin însumarea necesarului pe toate utilajele.

Ca urmare a implementării acestui program se poate spune că prin stabilirea cantităților de aprovizionat și a termenelor de livrare s-a asigurat atît ritmicitatea aprovizionării la nivelul necesarului și implicit dispar divergențele cu furnizorii.

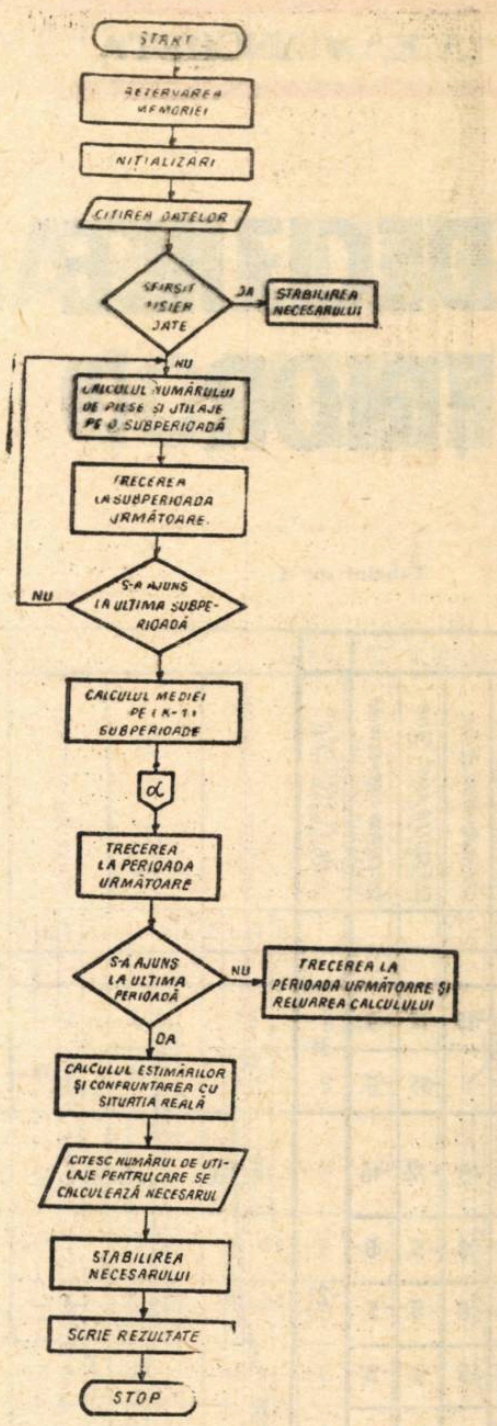

Aplicarea programului asigură încadrarea planului de aprovizionare în normativele stabilite, eliminînd posibilitatea apariției stocurilor supranormative.

Avantajele rezultate în urma aplicării metodei de stabilire a necesarului de piese de schimb utilizată de Centrul de calcul electronic-Ploiești pentru Uzina de reparații-Ploiești conduc la concluzia utilității aplicării metodei și pentru alte asemenea uzine, prin prelucrarea acesteia de către centrele teritoriale și departamentale de calcul din raza de activitate a uzinelor respective.

Corneliu DUMITRESCU
CTCE-Ploiești

DEZVOLTAREA INFORMATICII ÎN R.F. GERMANIA [II]

SUB ASPECTUL dotării, R.F.G. se află cu circa 5 ani în urma S.U.A., fapt pus în evidență de indicatorul sintetic K (definit prin raportul dintre valoarea chiriilor anuale plătite pentru calculatoarele electronice instalate în țară și valoarea produsului social total brut) care în cazul S.U.A. era în anul 1970 de cca 6%, iar în cazul R.F.G. cca 3,5%, preliminîndu-se să atingă cca 7% abia în anul 1976.

Sub aspectul dotării cu echipamente terminale, deci al stadiului dezvoltării teleinformaticii, R.F.G. se află în urma celorlalte țări europene, indicatorul.

I = număr echipamente terminale

număr calculatoare electronice

fiind în : Anglia — cca 2.2; Franța — cca 1,0 ; Benelux — cca 0,9; Elveția — — cca 1,3; iar în R.F.G. numai 0,6.

Fondurile afectate pentru perioada 1971 — 1975 sînt aproape de 3 ori mai mari decît cele care au fost consumate în perioada 1967 — 1970, fapt care reflectă importanța pe care guvernul R.F.G. o acordă dezvoltării industriei naționale de calculatoare electronice.

În scopul promovării industriei naționale de calculatoare electronice sînt ayute în vedere și alte măsuri, printre care :

— finanțarea centralizată a operațiunilor de închiriere a calculatoarelor electronice, determinată de următoarele considerente :

a) degrevarea firmelor producătoare de un important efort financiar (pentru perioada 1971—1975 se prelimină un necesar de mijloace financiare de 2,5—4,5 miliarde DM) care ar limita procesul de dezvoltare al acestora ;

b) necesitatea de a face față politicii comerciale a firmelor americane ;

— impunerea unor standarde naționale obligatorii pentru hardware și software în vederea asigurării compatibilității echipamentelor și programelor ;

— preferarea firmelor naționale, în condiții tehnico-economice egale, la achizițiile de echipamente de calcul pentru organismele de stat și publice ;

Dintre cele 15 000 de întreprinderi mari și mijlocii din R.F.G., cca 42% folosesc calculatoare electronice ; majoritatea acestora le folosesc însă în prezent pentru aplicații în gestiuni individualizate.

În determinarea domeniilor de utilizare intensivă și pe scară largă a informaticii care urmează să fie promovate prin afectarea fondurilor prevăzute în cel de al 2-lea „Program de dezvoltare a informaticii", guvernul R.F.G. are în vedere următoarele criterii :

— obținerea unor foloase importante pentru societate, în ansamblul ei;

— creșterea eficienței serviciilor publice și ale administrației de stat;

— posibilitatea generalizării rezultatelor obținute la un mare număr de utilizatori ;

— obținerea unui efect de standardizare ;

— acțiunile finanțate de stat să fie continuate de utilizatori cu mijloace financiare proprii ;

— fondurile necesare puse la dispoziție de stat să conducă la rezultate eficiente.

Acțiunile vor fi orientate către elaborarea de pachete de programe modulare generalizabile, de sisteme de bănci de date și către realizarea de sisteme de conducere integrate, urmînd ca acestea să fie axate pe proiecte pilot, care să servească și ca elemente de demonstrație în scopul generalizării rezultatelor obținute în economie.

Ca urmare, în învățămînt, în afara utilizării calculatoarelor electronice în planificarea și gestionarea activităților acestui sector, în cercetările efectuate în instituțiile de învățămînt, se va pune accentul pe învățămîntul programat asistat de calculator.

În medicină vor fi promovate diagnosticarea automată, supravegherea bolnavilor, creșterea eficienței asistenței medicale pe calea consultării directe de către medic a sistemelor de calcul.

Un rol sporit îl va avea utilizarea calculatoarelor în proiectare, în special în sectoarele electrotehnice, construcțiilor de mașini, construcțiilor civile și industriale precum și în pregătirea tehnologică a fabricației.

De asemenea, sînt prevăzute fonduri pentru stimularea aplicațiilor de conducere cu calculatoare a proceselor tehnologice, respectiv pentru elaborarea de tehnici și metode de analiză, descriere a proceselor, modelare matematică etc,

Avînd în vedere efectul de multiplicare pe care-l are utilizarea în economie a unor pachete de programe eficiente, atît cu caracter general cît și orientate pe sectoare specifice de aplicații, guvernul a prevăzut fonduri pentru finanțarea organismelor, și în special a societăților de software, care se angajează pe această linie.

Cel de al doilea „Program pentru dezvoltarea informaticii", precizează o serie de alte acțiuni, a căror finanțare urmează însă să fie asigurată din alte fonduri, neprevăzute în Program.

Dintre aceste acțiuni menționam :

— introducerea informaticii în întreprinderile mici și mijlocii prin acordare de credite pentru investiții în calculatoare și pentru constituire de centre comune de calcul, prin consfătuiri organizate pe problemele cu care sînt confruntate aceste întreprinderi ;

— introducerea pe scară largă a teleinformaticii prin finanțarea lucrărilor de perfecționare a liniilor de comunicații pentru transmisie de date, de creare a rețelelor specializate de transmisie de date cu viteze de pînă la 48 kbit/sec. de cercetare în tennica telecomunicațiilor optice etc.;

— coordonarea acțiunilor pe plan informatic în administrația de stat prin stimularea colaborării între organele federale, ale landurilor și locale utilizarea în comun și corelat a capacităților de calcul, aplicarea unei politici unitare de investiții, realizarea registrului populației, a sistemului informatic de documentare juridică și în final a sistemului informatic al administrației federale.

În cadrul diverselor ministere federale și pentru uzul acestora se va avea în vedere realizarea unor proiecte ca :

— Banca de date privind documentele Parlamentului R.F.G.

— Sistemul de regăsire a informațiilor bazat pe banca de date a informațiilor cu conținut politic al Agenției de presă a guvernului federal.

— Sistemul informatic social pentru fundamentarea hotărîrilor cu caracter politic-social.

— Sistemul informatic al comunicațiilor aero-navale și rutiere.

— Sistemul informatic pentru gestiunea brevetelor și patentelor.

— Sistemul informatic pentru documentarea juridică.

— Sistemul informatic statistic.

— Sistemul informatic al economiei agrare.

Aceste acțiuni se finanțează din bugetele proprii ale instituțiilor care realizează și utilizează sistemele respective.

Se are în vedere sprijinirea cercetărilor pentru realizarea unui calculator universal de mare capacitate, pornind de la modelul TR 440 realizat de firma AEG — Telefunken. Noul calculator de mare capacitate, cu performanțe ridicate, ce va fi denumit TR-550, urmează să fie livrat în a doua jumătate a deceniului 1970—1980 la acest proiect lucrînd în prezent 400 de cercetători ai firmei Telefunken.

Totodată, vor fi subvenționate cercetările întreprinse de firma Siemens pentru elaborarea unei noi serii de calculatoare de proces și a unei familii compatibile de calculatoare electronice de gestiune de generația 3½, precum și a unei serii de calculatoare de gestiune specializate de mică capacitate de către firma Nixdorf.

ing. V. ȚICOVSCHI

concepte-teorii

Colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică dintre țările socialiste

DOMENIUL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC (VI)

PARTIDUL Comunist Român desfășoară o activitate intensă de stimulare continuă a capacității de creație științifică, în strînsă concordanță cu cerințele actualei etape de dezvoltare a țării. Pe această bază, gîndirea inginerească românească ai cărei reprezentanți sînt cunoscuți în lumea întreagă își aduce o contribuție din ce în ce mai mare la perfecționarea proceselor de producție în diferite ramuri ale economiei naționale, la crearea de noi utilaje și mașini capabile să ducă la creșterea substanțială a productivității muncii. Numai în anul 1973 România a fost în măsură să producă o serie de produse noi, cu parametri tehnico-economici la nivel mondial, printre care se pot evidenția : turbine de condensație de 330 MW (în componența căreia intră cca. 30.000 repere), autobasculante de 25 tone, două tipuri de mașini electrice de calcul, vagonul cu patru osii cu acoperiș culisant, cazanul de 1 035 tone/oră (pe lignit) — cel mai mare fabricat pînă acum în țara noastră, linia automată de extrudere adiabatică pentru folii de polietilenă, strungurile automate monoax de 16 și 25 mm, familiile de motoare asincrone de uz general cu puteri cuprinse între 90—250 kW, echipamentele electrice pentru tramvaiele de mare viteză. La acestea se adaugă cca 1 200 sortimente noi produse în industria ușoară. Dezvoltarea industrială a României a permis, de asemenea, să se realizeze numai în anul 1973 o serie de tehnologii noi, dintre care semnalăm : creșterea durabilității sculelor pentru extruziunea profilelor de aluminiu — care a căpătat o recunoaștere deosebită pe plan mondial, extruziunea la rece a pieselor din oțel și din metale neferoase, durificarea la suprafață a materialelor pentru laminate de aluminiu și aliaje de aluminiu, fabricarea circuitelor electronice integrate, introducerea impregnării prin picurare la motoare electrice asincrone etc.

Obținerea unor produse și tehnologii noi constituie un indicator al eficienței activității de cercetare. De altfel, și în viitor, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu **„dezvoltarea industriei noastre socialiste se va realiza pe baza tehnicii celei mai avansate, a introducerii continue în producție a celor mai noi cuceriri ale științei — aceasta fiind condiția hotărîtoare a obținerii unei productivități inalte, a satisfacerii nevoilor societății în plin avînt** [42]).

Un alt element de apreciere al stadiului de dezvoltare a cercetărilor științifice, a capacității de care dispune în acest domeniu o țară sau alta, îl poate constitui numărul de invenții omologate pe plan mondial. Bucurîndu-se de grija permanentă a partidului nostru, știința românească, oamenii de știință din România, prin rezultatele pe care le obțin, demonstrează întregii lumi capacitatea și forța lor de creație. Dintre domeniile în care România dispune de invenții omologate, putem aminti pe cel al polimerilor acrilici filabili, ai produșilor biologici pentru diagnosticare în virusologie, rodajul chimic al motoarelor ; procedee pentru aditivarea uleiurilor de transformatoare ; pentru utilizarea cenușilor de termocentrale ; elaborarea unor tehnologii noi pentru fabricarea stirenului, fabricarea fenolului, sinteza amoniacului ; metode și procedee noi pentru producția traverselor de cale ferată din beton precomprimat, epurarea gazelor din halele industriale, regenerarea uleiurilor uzate, combaterea umezelii în construcții, o serie de îmbunătățiri substanțiale aduse în producția mașinilor agricole, construcția motoarelor cu ardere internă și a motoarelor electrice, construcția halelor industriale pentru industria textilă, construcția de poduri, conducte și pasarele suspendate pretensionate stabile la vînt ș.a.

Bineînțeles că lista domeniilor sau problemelor în care țara noastră dispune de confirmare, pe plan mondial, a priorității în soluționarea unor aspecte complicate, respectiv a invențiilor, poate fi continuată. Important este de reținut faptul că toate aceste realizări ne îndreptățesc să pretindem din partea organizațiilor care sînt investite cu drepturi de a participa la activitatea de colaborare în cadrul C.A.E.R., în domeniul tehnico-științific, să depună eforturi mai susținute pentru obținerea coordonării colaborării în efectuarea cercetărilor pentru o temă sau alta.

Este adevărat că România datorită unui complex de împrejurări cu caracter istoric se găsește — cu tot efortul său susținut ce a fost și este în continuare depus în dezvoltarea sa economică și tehnico-științifică — pe o treaptă de dezvoltare economică, în general, în urma multor state membre ale C.A.E.R. În același timp, țara noastră dispune, așa cum am arătat mai sus, de însemnate rezultate pe plan științific, fapt care constituie un argument demn de luat în seamă atunci cînd se convine coordonatorul unei teme sau alta de cercetare științifică care se elaborează prin coordonare.

Cooperarea în efectuarea cercetărilor științifice și tehnice, în cadrul multilateral

DE CELE mai multe ori **efectuarea cercetărilor științifice și tehnice, în cadrul multilateral, prin cooperare, presupune crearea** de către țările interesate **a unor centre coordonatoare** ca formă organizatorică a colaborării.

Din punct de vedere juridic, centrul coordonator este o formă organizatorică multilaterală în cadrul căreia, pe baza înțelegerii dintre țările participante, se efectuează coordonarea elaborării și înfăptuirii programului de colaborare în cercetarea temei alese. Acest program se adoptă de reprezentanții tuturor țărilor participante, de reprezentanții împuterniciți ai organizațiilor de cercetare științifică din aceste țări. Stabilirea funcțiilor și a sarcinilor care revin centrelor coordonatoare în general a fost convenită pornindu-se de la ideea asigurării condițiilor necesare pentru desfășurarea acestei forme noi de colaborare internațională astfel ca prin unirea eforturilor țărilor interesate, prin unirea forțelor de cercetare — potențial uman și bază tehnico-științifică — să poată fi soluționate problemele științifice a căror aplicare în practică să ducă la dezvoltarea științei și tehnicii, la creșterea eficienței producției materiale.

În convenirea funcțiilor și atribuțiilor, a drepturilor și obligațiilor ce revin participanților la această formă de colaborare internațională desfășurată în cadrul multilateral, se impune soluționarea tuturor aspectelor ce pot interveni în cadrul colaborării, pornindu-se de la principiile care stau la baza colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R., principii consfințite în Statutul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și reafirmate în Programul complex. De altfel, aceste principii își găsesc expresia în toate convențiile multilaterale de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică încheiate între țările membre ale C.A.E.R., interesate în soluționarea diferitelor probleme ale colaborării.

Elementul esențial al organizării colaborării în cercetarea științifică prin organizarea centrelor coordonatoare constă în aceea că întreaga problematică a colaborării în vederea soluționării temei alese este coordonată de un organism internațional constituit din reprezentanții împuterniciți ai tuturor părților contractante, respectiv ai tuturor țărilor, denumit **Consiliul împuterniciților.** Numai un asemenea organism reprezentativ poate dispune de toate prerogativele pentru a putea adopta măsuri cu privire la aspectele cele mai importante ale activității centrului coordonator și pentru a realiza coordonarea propriu-zisă a activității complexe și a laturilor fundamentale ale procesului de soluționare a unor probleme de amploare în cercetarea științifică.

Consiliul împuterniciților răspunde de întreaga activitate a centrului coordonator, lui revenindu-i, drepturile și obligațiile, atribuțiile centrului coordonator. În baza competențelor și funcțiilor sale — stabilite prin convenția de înființare a centrului coordonator — Consiliul împuterniciților aprobă planul anual de lucru al centrului, precum și programul de cercetare științifică cu detalierile necesare, respectiv modificările și completările ulterioare impuse de procesul de cercetare. Pentru asigurarea succesului cercetărilor propuse, Consiliul împuterniciților convine asupra formelor organizatorice celor mai eficiente de colaborare, dintre institutele participante la cercetări, în soluționarea diferitelor aspecte ale cercetării în cadrul programului convenit. Modul în care pot fi folosite rezultatele obținute prin cercetările științifice și tehnice efectuate în cadrul programului adoptat, posibilitățile și perspectivele acestora, de asemenea, constituie un obiectiv al dezbaterilor în cadrul Consiliului împuterniciților. Pentru a putea beneficia de consultații competente privind problemele științifice pe care le ridică activitatea unui centru coordonator în realizarea programului de cercetare, Consiliul împuterniciților poate înființa **consilii științifice** (tehnico-științifice) pe probleme formate din cercetători reprezentanți ai organizațiilor tehnico-științifice din țări care participă la îndeplinirea programului, precum și din oameni de știință desemnați de acestea. Consiliile științifice sînt organe **consultative** ale Consiliului împuterniciților. Principalele sarcini ale consiliilor științifice constau în examinarea problemelor științifice și tehnice care apar în cursul efectuării cercetărilor, a propunerilor îndreptate spre soluționarea acestor probleme, precum și a analizelor și prognozelor ce se elaborează, în examinarea și aprecierea științifică a rezultatelor obținute în procesul cercetărilor, pe baza informărilor și a materialelor prezentate de organizațiile participante, precum și în examinarea propunerilor cu privire la efectuarea în continuare a cercetărilor și folosirea rezultatelor.

O altă prerogativă a Consiliului împuterniciților constă în examinarea concluziilor care rezultă din analizele și prognozele privind evoluția cercetărilor în domeniul respectiv. Consiliul împuterniciților examinează toate propunerile privind soluționarea diferitelor aspecte pe care le ridică brevetarea rezultatelor obținute, cumpărările și vînzările de licențe și „know-how" de către organizațiile participante interesate, toate acestea, în strînsă legătură cu elaborarea problemelor de cercetare ce decurg din programul adoptat.

Fiind organ reprezentativ, Consiliul împuterniciților se convoacă de regulă atunci cînd problemele din competența sa se cer a fi soluționate. În principiu sînt stabilite întruniri periodice, de regulă o dată pe an. Pornind de la principiile care stau la baza colaborării dintre țările membre ale C.A.E.R. și în special de la principiul egalității depline în drepturi, lucrările Consiliului împuterniciților se pot desfășura numai în prezența reprezentanților tuturor părților participante la convenția de înființare a centrului coordonator. Tot ca o expresie a respectării principiului egalității depline în drepturi dintre participanții la activitatea de colaborare în cadrul C.A.E.R., o constituie și faptul că fiecare parte la convenția de înființare a unui centru coordonator dispune în Consiliul împuterniciților de cîte un vot deliberativ.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

42) Nicolae Ceaușescu — „Expunerea cu privire la îmbunătățirea organizării și îndrumării activității de cercetare științifică" în lucrarea „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. I, București, Editura politică, 1968, pag. 219.

METODOLOGIE

NOI CONSIDERENTE ÎN FUNDAMENTAREA CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

PRODUCTIVITATEA muncii poate fi analizată atît din punct de vedere al consumului de muncă vie prestată, cît și prin prisma totalității cheltuielilor de muncă omenească, vie și trecută, materializată într-un anumit produs.

În condițiile dezvoltării intensive a mijloacelor de producție și a utilizării raționale a forței de muncă, cantitatea de produse, obținută în unitatea de timp, crește ca urmare a reducerii consumului de muncă — vie și trecută — pe unitatea de produs. Productivitatea muncii este, așa dar, pe de o parte expresia eficienței cu care este utilizată forța de muncă, respectiv munca vie, iar pe de altă parte expresia eficienței cu care sînt utilizate mijloacele de producție ca muncă trecută.

Ca urmare, în determinarea concretă a nivelului productivității muncii pentru o anumită perioadă, trebuie avut în vedere faptul că modificarea procentuală a acestuia exprimă de fapt raportul în care s-au schimbat cheltuielile privind forța de muncă și cele generate de fondurile fixe (amortizări, reparații capitale etc.), pe o unitate de producție, față de cheltuielile pentru aceeași unitate de producție înregistrate într-o perioadă anterioară.

Acest lucru se poate exprima cu ajutorul relației :

$$(1)\quad IW_i = \frac{\frac{F_{Ao}}{Q_o} + \frac{F_{So}}{Q_o}}{\frac{F_{A1}}{Q_1} + \frac{F_{S1}}{Q_1}}$$

în care :

IW_i = indicele productivității muncii în general — vie și trecută
F_A = valoarea muncii trecute (amortismente, reparații capitale etc.)
Q = valoarea producției
F_S = Fond salarii anual total salariați și alte costuri legate de munca vie
„o" = perioada de referință
„1" = perioada de plan

Un asemenea mod de înțelegere a productivității muncii conduce la necesitatea fundamentării acesteia în funcție de cheltuielile de muncă vie și trecută, ceea ce ar lărgi sfera de analiză și fundamentare, **restrînsă în prezent de practica de planificare care se limitează la stabilirea nivelului productivității ca un raport între volumul producției și numărul de salariați.** Pentru aceasta este necesar de acceptat ideea că aportul muncii trecute se regăsește în valoarea fondurilor fixe productive transferată pe produs și care este reprezentată prin amortismentele calculate și a altor cheltuieli specifice acestora, iar cel al muncii vii, în valoarea fondului de salarii necesar pentru plata personalului și a altor cheltuieli legate de munca vie, toate stabilite pe perioada unui an calendaristic.

Se poate afirma deci, că, din punct de vedere economic, mărimea cheltuielilor privind introducerea de utilaje, mașini-unelte etc., se justifică numai în măsura în care, efectuînd aceleași cheltuieli cu forța de muncă, se obține o productivitate a muncii echivalentă.

Pentru a se putea determina productivitatea totală a muncii — ca rezultat al acțiunii conjungate a forței de muncă și a fondurilor fixe — pe baza unor elemente omogene de calcul, se poate folosi relația :

$$(2)\quad W_i = \frac{S_m}{C_t + C_v}$$

în care :

S_m = costul mediu anual al unui salariat
C_t = cheltuielile de muncă trecută pe unitatea de producție
C_v = cheltuielile de muncă vie pe o unitate de producție

$$C_t = \frac{FA}{Q}\ ;\ C_v = \frac{F_s}{Q}$$

Legat de aceasta, se poate spune că sporirea maximă a productivității sociale poate fi atinsă numai atunci cînd economia de muncă la nivelul unei unități coincide cu economia totală de muncă vie și trecută, iar creșterea eficienței economice a acesteia coincide cu creșterea venitului național. Ca urmare repartiția după muncă va atinge cel mai înalt grad de perfecționare, atunci cînd indicatorii economici ai rezultatelor muncii, la nivel de întreprindere, vor reflecta cît mai exact ceea ce dă fiecare om al muncii, societății.

Considerarea productivității muncii, avîndu-se în vedere cheltuielile de muncă vie și materializată, poate indica noi laturi de fundamentare a nivelului de creștere în practica curentă de planificare a acestui important indicator, legînd direct sporirea fondurilor fixe de realizarea unui anumit nivel de productivitate a muncii și corelînd mai strîns indicatorii de plan ai unităților productive de cei stabiliți pe ansamblul economiei naționale.

Petre FRUJINĂ

SCOLA ECONOMISTULUI

P. Samuelson și teoria inegalității veniturilor în capitalism

Dilemele „grupului de mijloc"

UNII DINTRE ADERENȚII teoriilor „convergenței" sistemelor social-economice, sau apologeți de altă școală ai ordinii burgheze, se referă la existența unei așazise tendințe contemporane ce s-ar manifesta în cadrul societății capitaliste de natură să ducă la atenuarea disparităților în venituri — și, în general, a inegalităților sociale. Din acest punct de vedere, unele constatări și sublinieri făcute într-un articol recent în revista „Newsweek", de profesorul american Paul A. Samuelson, laureat al premiului Nobel pentru economie, prilejuiesc referințe interesante.

În publicistica de limbă engleză este folosită adesea o imagine plastică pentru a desemna noțiunea de venit național: the pie (plăcinta). Totalul „plăcintei", scrie autorul vorbind despre starea lucrurilor în S.U.A., a crescut fără îndoială, dar împărțirea porțiilor a rămas, aproape neschimbată, din anul 1950. Faptul e neplacut, observă el, și încercăm să-l eliminăm din conștiința noastră. Ne consolăm cu speranța că permanenta creștere a „plăcintei de împărțit" va scoate pe tot mai mulți „din abjecta sărăcie care a caracterizat cea mai mare parte a omenirii și a istoriei sale".

Fără a se declara de acord cu ea, Samuelson amintește totuși o teză a economistului italian Vilfredo Pareto „un liberal dezamăgit, care a flirtat cu fascismul musolinian pînă cînd și acesta i-a răpit orice iluzie" — și potrivit căreia „nici o societate nu poate scăpa de inegalitate", deoarece „guvernele pot face foarte puțin pentru a schimba lucrurile". Samuelson, mai puțin sceptic, proclamă că „o reducere treptată a inegalității, precum și dezvoltarea egalității șanselor, este și de dorit și posibilă". Majoritatea sistemelor de valori etice, religioase și filozofice, în fond, privesc lucrurile astfel, arată el.

Dar calea spre atingerea acestui scop nu este indicată de autorul articolului menționat. Profesorul Samuelson nu se declară de acord cu marxiștii, care, după părerea sa, de asemenea, nu ar vedea posibilă egalitatea, deoarece, după aceștia „o societate bazată pe dominația de clasă n-ar voi și n-ar fi în stare să ajungă pe calea unei evoluții economice pașnice la o lărgire a repartiției prosperității". Samuelson se referă încă o dată la societatea întemeiată pe proprietatea privată, altminteri ar fi trebuit să precizeze că marxiștii nu consideră posibilă înfăptuirea egalității în societatea veche, menținută în țările capitaliste și că ei consideră ca prealabile și neapărate mutații profunde în conducerea și în formele de conducere ale societății, în structurile social-economice, fără de care o evoluție spre egalitatea adevărată într-adevăr n-ar putea avea loc.

Profesorul Samuelson declară că el aparține unui grup de mijloc, care consideră că e de dorit și se poate realiza o ameliorare în standardul minim de trai al celor de la capătul de jos al scării sociale. Ar fi de observat mai întîi că una este „ameliorarea" nivelului de trai, și alta lichidarea inegalității. Dar, chiar și în privința „ameliorării" perspectivele nu par atît de sigure, lucru pe care, de altfel, profesorul însuși îl arată. Trecînd la aspectul practic, el simte chiar obligația morală de a nu hrăni cititorii cu iluzii deșarte. Experiența mea de cercetător al economiei și istoriei, spune el, nu-mi permit să cred că sarcina ar fi ușoară. Nu e pur și simplu o chestiune de a convinge Congresul să ridice salariul minim, sau ca sindicatele să reclame în favoarea salariaților o parte mai mare a „plăcintei" pe socoteala profiturilor obținute de proprietari.

Și atunci?! Ceea ce se recomandă este ca cititorul... să se adreseze unui studiu publicat de Analele Academiei Americane pentru Științele Politice și Sociale în luna septembrie 1973 și din care rezultă, în mod consolator, că „inegalitatea în țările înaintate tinde să fie mai mică în comparație cu aceea din țările mai puțin dezvoltate". La temă, profesorul explică lucrurile astfel: atunci cînd o țară ia startul dezvoltării, poate avea loc acolo o agravare a inegalității. „Revoluția verde" în Orient a favorizat astfel mai ales pe fermierii care posedau capitalul necesar procurării apei și a îngrășămintelor. Nu se face nici o mențiune despre acele țări în curs de dezvoltare care au ales altă cale a dezvoltării decît aceea capitalistă.

Pînă la urmă, deși o condamnă, profesorul Samuelson nu pare să se dezică total de amintita „lege a conservării gradului general de inegalitate" a lui Pareto. Menționînd că „S.U.A. nu se mai află în fruntea belșugului", el se întreabă chiar dacă nu cumva „creșterea noastră rapidă, și prosperitatea noastră, nu depind în mod crucial de inegalitate". Subtilitățile de limbaj nu ascund propriile îndoieli ale reputatului economist și publicist care este profesorul Samuelson dar nu permit de aceea nici cititorilor revistei „Newsweek" să iasă din nedumeririle în care îi plasează autorul.

Alexandru ANCA

GÎNDIRE ECONOMICĂ

PARE PLAUZIBIL să se creadă că printre primele REPREZENTĂRI de conștiință ale omului au fost cele care COMPARAU costurile — în efort — ale dobîndirii produselor necesare existenței elementare. Pe măsura diversificării producției, și în sprijinul ei, schimbul pe piață a constituit motiv de REFLECȚII asupra valorii RELATIVE (de piață) a mărfurilor schimbate. Numai o treaptă superioară de SINTEZĂ a putut permite REGULI privind alocarea resurselor materiale (inclusiv monetare) și distribuirea rezultatelor activității — pe care, într-un anume consens, cel mai adesea implicit, o numim ECONOMICĂ. Pe asemenea trepte s-a putut constitui — de la rudimentele primitive, pînă la rafinamentele multidisciplinare actuale — ceea ce numim GÎNDIREA ECONOMICĂ, reflectare a vieții economice reale.

Numai spre ultima treime a secolului XVIII s-au consacrat studii de specialitate acestui domeniu al gîndirii sociale. Dar nu e mai puțin adevărat că PROBLEMATICA ECONOMICĂ, a fost reflectată în numeroase opere beletristice (astfel, încît E. Wageman putea să afirme că cea mai bună lucrare economică franceză ar fi... „Banii", de E. Zola!), filosofice (în particular etice, morale, dar nu mai puțin, cel puțin originar, la Adam Smith — logice), matematice, politice, sociologice...

Ideea de **economicitate** *a fost sugerată de Pierre-Louis Maupertuis (1699—1759) — pentru lumea fizică de Ernst Mach (1838—1916) — pentru gîndire. În accepțiunea machistă „economia de gîndire" înseamnă 1) reducerea cunoașterii la aspectele ei senzoriale și 2) reducerea raționamentelor la cele de dependență funcțională. Nu se poate spune că aceste accepțiuni nu sînt încă, oricum implicit, în circulație — nu numai printre specialiștii neeconomiști, dar și printre economiștii „de specialitate", întrucît orice s-ar spune au calitatea de a fi comode... O gîndire economică modernă nu se mai poate însă reduce la repetarea „după ureche" a unor refrene, chiar dacă ele sînt pe laitmotivul „eficiență", sau la raționamente elementare despre primatul producției în ansamblul proceselor economice. O gîndire economică modernă este în aceeași măsură ecologică, politică, psihologică, sociologică, implicit etică, filosofică, logică, operațională, prospectivă — măsura ei este OMUL, iar pentru o gîndire economică marxist-leninistă umanismul este o trăsătură funciară. De aceea gîndirea economică marxist-leninistă este multidisciplinară. Dar dacă multidisciplinaritatea ar fi o simplă operație de agregare, de complicare, gîndirea economică ar deveni curînd o simplă prelungire a combinatoricii sau cel mult a logicii matematice — putînd fi încredințată automatelor, calculatoarelor, perspectivă nu mai puțin comodă decît cea machistă!*

Gîndirea economică marxist-leninistă a timpurilor noastre este o investigare rațională a supramaximului de satisfacere a necesităților sociale cu minimum de entropie (pînă cînd se va putea vorbi de negentropie) în universul ecologic și social. Este ceea ce se numește uneori optimul, dar care, în cazul de față, trebuie înțeles ca optim eco(logic/nomic)-social. Aceasta ar fi posibila accepțiune a gîndirii economice pe care ar avea misiunea s-o consacre comunismul. CONTINUÎND accepțiunea inițială de eficiență, DEZVOLTÎND-O cu elementele operaționale generate de științele „exacte" în procesul creației ECONOMIEI POLITICE COMUNISTE.

dr. Ioan CRISTESCU

FIȘE

Determinism tehnologic și progres social

● Sub titlul de mai sus, François Hetman, administrator delegat al OCDE publică un articol în ziarul LE MONDE din 30 ianuarie 1974. Autorul își exprimă părerea că cei care afirmă, simplist, că dezvoltarea tehnicii și tehnologiilor este motorul progresului, au numai pe jumătate dreptate. Progresul tehnicii trebuie, după opinia autorului, să fie pus sub controlul social. Altfel apare riscul ca „succese" ale tehnologiei să ducă la distrugerea globului, sau la barbaria mecanicistă. Oamenii trebuie să poată stăpîni sistemele pe care ei le-au construit, ceea ce presupune o selecție a cercetării științifice și a inovațiilor tehnologice, în funcție de obiectivul lor social. Autorul critică fatalismul tehnologic și teza autonomiei tehnicii. Desigur, schimbarea tehnologiei, evoluția ei pozitivă, sub control social, spune el, antrenează progresul umanității. De aci necesitatea de a se evalua, din punct de vedere social, orice nouă tehnologie, orice inovație.

Efecte

● În articolul **Au secours de l'Angleterre** (În ajutorul Angliei) ENTREPRISE nr. 954, 1973, Henri Lepage, scoate în evidență cîteva din aspectele crizei economice engleze și atrage atenția asupra faptului că aceasta nu este numai o problemă a „insularilor", ci una ce afectează și deci interesează întreaga Europă occidentală și cu deosebire Comunitatea Economică Europeană. După aprecierea lui H. L., două evenimente economice — creșterea extraordinară a prețurilor la petrol și instituirea flotării lirei sterline — constituie premise sigure ale evoluției economiei engleze spre... faliment, lucru ce ar putea declanșa o criză în întregul Occident. Iată de ce, după economistul francez, apare necesară elaborarea și aplicarea, de urgență, a unui plan internațional de ajutorare a Angliei, prin care în primul rînd să se instituie un mecanism de partajare efectivă a costului crizei energetice. În caz contrar, consideră H. L., Anglia va fi nevoită să se izoleze prin protecționism, să recurgă la o deflație interioară etc. și în această situație nimic nu va mai putea opri o reacție în lanț a efectelor crizei economice, reacție ce va lovi pe toți partenerii occidentali.

Contradicții în retrospectiva istoriei

● Analizînd, printre altele, contradicția dintre organizarea producției la nivelul întreprinderilor și anarhia producției la nivelul societății, L. Leontiev în studiul: **Rol gosudarstva v ekonomike sovremennogo kapitalisma** (Rolul statului în economia capitalismului contemporan) MEMO nr. 2/1974 constată că, în ultima sută de ani (timpul ce s-a scurs de la formularea acestei contradicții de către Fr. Engels) au intervenit schimbări importante în ceea ce privește noțiunea de întreprindere capitalistă și nivelul societății capitaliste. Aceste schimbări, însă, nu numai că nu au diminuat însemnătatea acestei contradicții, ci dimpotrivă au amplificat-o. Referindu-se la întreprindere, autorul menționează că în prezent problemele organizării se pun la nivelul unor corporații gigant, alcătuite din zeci și chiar sute de întreprinderi. În ceea ce privește cadrul social în care domnește anarhia, acest cadru s-a lărgit de la nivel național la un nivel internațional, pe măsura creării sistemului mondial al economiei capitaliste, respectiv a internaționalizării vieții economice ca urmare a expansiunii economice externe a capitalismului contemporan. Ca urmare L.L. ajunge la concluzia adîncirii contradicției analizate.

Inegalitate

● Sub titlul **La sociologie des inégalités dans l'impasse** (Sociologia inegalităților în impas), Raymond Boudon face în ANALYSE ET PRÉVISION (ianuarie 1974) o analiză critică a cărții lui Christopher Jencks **Ineguality, A Reassessement of the Effect of Family and Schooling in America** (Inegalitatea, o reanaliză a influenței familiei și școlii în America). Ch. Jencks ar fi ajuns la concluzia existenței unei nedeterminări a legăturii dintre diferitele forme de inegalitate. Anume, o diminuare a inegalității, de pildă, în domeniul accesului la învățămînt, nu antrenează, după cum rezultă din datele statistice, o diminuare a inegalității economice și sociale. Jencks ar interpreta această constatare în sensul inexistenței vreunui determinism în acest domeniu. Boudon admite acest indeterminism la nivelul individului, totuși consideră că nu ne putem opri aici dacă vrem să înțelegem și să acționăm asupra fenomenului inegalităților, că nu putem să nu ne punem problemele în fața cărora Jencks se declară neputincios. În ce ne privește, rezultatele lui Jencks ni se par de la sine înțeles. Nu poți înlătura inegalitatea fără să te atingi de sursele ei.

VITRINA CU CĂRȚI

ENERGIA ATOMICĂ

LUCRAREA Energia atomică, elaborată de acad. dr. doc. Ioan Ursu, prezintă în mod gradat și într-o remarcabilă unitate de concepție și expunere tot ce este mai semnificativ, din domeniul fizicii atomice și nucleare, aplicațiile tehnice, implicațiile sociale, politice, juridice și economice ale acestor aplicații.

Interesul economiștilor față de domeniul nuclear a progresat lent; putem remarca totuși o creștere bruscă a preocupărilor în contextul actualei crize mondiale de energie. Autorul dezvoltă problema satisfacerii cererii de energie, în continuă creștere, condițiile economice ale acestei rezolvări.

Lectura cărții ne convinge, încă o dată, de nevoia resimțită de oamenii de știință de a preciza permanent în caracterizarea unor aplicații de fizică nucleară semnificația economică a acestora. Autorul lucrării apelează astfel la categorii economice cum sînt: prețul de cost, productivitatea, investițiile, competitivitatea, prognozează latura economică a domeniului nuclear etc. Principalele efecte care trebuie puse în evidență la crearea modelelor de decizie în domeniul nuclear, asupra importanței cărora nu este cazul să ne oprim sînt: efectul de mărime sau de scară, efectul de evoluție al performanțelor tehnice, efectul de evoluție al proceedeelor de fabricație, efectul de optimizare, efectul de evoluție în contextul economic, efectul de confruntare a ofertei și cererii, probleme în legătură cu care lucrarea furnizează suficiente informații.

Lucrarea se încheie cu prezentarea problemelor cooperării internaționale în domeniul nuclear, inclusiv aspectele naționale ale cooperării nucleare internaționale, cauzele obiective de natură variată, inclusiv cele economice, sporind prin aceasta interesul lucrării nu numai pentru economiștii specializați în domeniul nuclear, ci al economiștilor în general.

conf. ing. dr. Gh. PREDA
Academia de Studii Economice

ŞTIINŢĂ ŞI SOCIETATE

● Deşeul = { produs la origine dorit, victimă a uzurii / subprodus nedorit }

● Noţiunea de deşeu implică factorul timp: dincolo de durata lor de serviciu util, bunurile devin deşeuri; o invenţie le poate descoperi o utilitate, transformîndu-le chiar într-o resursă „rară".

● Reciclarea deşeurilor = reintegrarea lor în circuitul (ciclul) natural sau economic.

„RECICLAREA" DEŞEURILOR

– Posibilităţi şi limite –

SE CREDE uneori că tehnologia reciclării produselor constituie o preocupare cu totul nouă, apărută în legătură cu pericolul actual al poluării mediului nostru terestru şi cu secătuirea, ce se întrevede la orizont, a resurselor tradiţionale. Este adevărat că împrejurările menţionate dau acestei preocupări o mare acuitate, dar o anumită reciclare — naturală sau tehnică — există în orice proces de producţie. Dat fiind pericolul poluării şi al secătuirii unor resurse importante, astăzi se pune problema dacă se poate obţine o reciclare tehnologică integrală sau, pe cît posibil, apropiată de aceasta. În momentul de faţă, unii autori consideră reciclarea impracticabilă din cauza costului ei ridicat. Nu se pot nega dificultăţile rezolvării acestei probleme. Ele sînt şi tehnice şi economice. Dar şi potenţele tehnicii sînt imense. Actualizarea lor cere însă concentrarea eforturilor şi... timp.

PRODUCEREA oricărui bun este mai întotdeauna însoţită de producerea de deşeuri şi acest bun însuşi este sortit să devină, după perioada sa „de serviciu util", un deşeu. Greutatea totală a deşeurilor solide a fost estimată, de pildă în Statele Unite, în 1969, la 3,3 miliarde de tone. Creşterea deşeurilor ar putea să ducă la o viziune apocaliptică — prăbuşirea civilizaţiei noastre sub greutatea deşeurilor ce le produce.

Într-o altă optică, însă, deşeurile pot fi considerate ca **resurse neutilizate** în aşteptarea utilizării (reciclării). Reciclarea pe scară mare ar avea un dublu efect : s-ar combate diminuarea resurselor naturale şi totodată, s-ar evita, în bună măsură, poluarea mediului înconjurător.

Chiar în condiţiile unei reciclări absolute, trebuie să admitem că, în unităţi fizice şi în măsura în care este vorba de una şi aceeaşi resursă, creşterea nu se poate autoalimenta. Referindu-se, de pildă, la crom, autorii cărţii despre limitele creşterii, patronată de Clubul de la Roma, au calculat că, şi în ipoteza reciclării sale integrale (ceea ce practic este probabil imposibil), epuizarea acestui element s-ar prelungi, în condiţiile unei creşteri anuale a consumului de 2% de la 154 la 235 de ani. Este o extindere apreciabilă, dar totuşi o limită. Bineînţeles, este probabil ca ştiinţa şi tehnica să descopere sau să creeze între timp materiale de înlocuire. Cum în circuitul economic intră în orice an mai multe materiale decît au ieşit în anul precedent, într-o economie în creştere ritmul de restituire nu poate fi decît inferior celui de prelevare.

O parte din deşeurile producţiei sînt relativ uşor reintegrate în ciclul natural. Deşeurile activităţii agricole, de pildă, care reprezentau în S.U.A., în 1969, 2,3 miliarde de tone, adică mai mult de jumătate din deşeurile produse în acelaşi an, sînt materii organice fermentabile, a căror descompunere este relativ rapidă şi a căror dispersare favorizează reintegrarea lor în ciclul biologic. Este acţiunea bioreductorilor — vietăţi microscopice, care asigură mineralizarea progresivă a materiei organice şi reîntoarcerea ei în lumea anorganică.

În sectorul primar, mai avem subprodusele extracţiei miniere, care reprezentau şi ele, în aceeaşi ţară şi în acelaşi an, 1,7 miliarde de tone, adică aproape 40% din totalul deşeurilor. Acestea se reintegrează foarte greu în circuitul natural.

Deşeurile industriale şi urbane constituie o parte relativ mică din deşeurile produse (aproximativ 8%) ; dar ea se loveşte de ceea ce Bertrand de Jouvenel a numit „incoruptibilitatea legăturilor chimice ai căror autori sîntem noi".

Deşeurile menajere, după colectare, prelucrare sumară şi plasare în anumite spaţii, sînt supuse reciclării naturale. Materiile organice intră în fermentare aerobă sau anaerobă. Procesul este, în general, foarte lent, dar el poate fi întrucîtva accelerat prin procedee simple. Aici apare însă, în ultimul timp, o tendinţă defavorabilă. Anume, conţinutul în substanţe fermentabile al deşeurilor menajere descreşte, datorită ponderii, deşi încă modeste, dar în creştere, a materialelor plastice. În această privinţă diferite cercetări au drept obiectiv punerea la punct a unei materii plastice foto-helio şi biodegradabile prin acţiunea conjugată a soarelui, oxigenului şi microorganismelor. În Anglia aceste cercetări au dat, se pare, rezultate pozitive, urmînd să fie introduse pe scară largă în producţie în anii viitori.

Este evident că reciclarea produselor industriale are anumite limite, unele tehnice, altele tehnico-economice. O reciclare integrală presupune reversibilitatea proceselor. Progresul tehnic poate, în principiu, să extindă limitele reciclării. Dar, dacă în natură materia nu se pierde, circuitul economic este, în termeni fizici, un circuit cu pierdere. Aceasta se produce mai ales în primele stadii ale procesului, cînd dintr-o cantitate mare de materie se extrage o cantitate şi mai mică de produs util. Prin uzură, dispersare se pierde o altă cantitate de materie, în genere, neutilizabilă. De pildă, o parte din cauciucul anvelopelor automobilelor se pierde prin frecare. Un sfert din producţia anuală de oţel a S.U.A. înlocuieşte doar produsele distruse de rugină. Chiar dacă s-ar reintroduce în proces tot ce a ieşit din el, are loc un fel de degradare a materiei.

Produsele sînt reciclate sub forme mai mult sau mai puţin apropiate de forma lor iniţială, intervenind, de obicei, o degradare a calităţii utile a produselor. Nu toate anvelopele uzate sau defecte pot fi reutilizate pentru producerea aceluiaşi tip de anvelope. Produsele regenerate au, de multe ori, o calitate inferioară. Altă parte rămîne neutilizată şi se distruge în aer liber sau este incinerată. Se fac studii care au drept obiectiv utilizarea cauciucului regenerat în locul asfaltului sau în combinaţie cu acesta. Cuprul folosit în electrotehnică (aceasta consumă mai mult de jumătate din producţia acestui metal) este, aproape în exclusivitate, cel rezultat dintr-un prim ciclu de producţie, cuprul recuperat fiind rezervat utilizărilor neelectrice.

Degradarea calitativă este uneori şi mai puternică : la o serie de deşeuri se utilizează proprietăţi relativ banale, ca puterea calorică pentru producerea de vapori şi electricitate cu randamente scăzute, sau caracteristicile lor spaţiale pentru a umple carierele părăsite, sau alte excavaţii. Valoarea redusă a unor utilizări face destul de labilă distincţia, în aceste cazuri, între utilizarea deşeurilor şi înlăturarea lor. Dispersarea materiei generează un cost de colectare, compus dintr-un cost de informare şi un cost de transport.

Lupta împotriva poluării mediului, precum şi eforturile pentru economisirea resurselor se caracterizează în prezent prin numeroase invenţii care urmăresc aceste scopuri. Deocamdată, însă, multe dintre ele nu sînt decît într-un stadiu experimental, departe de a putea fi aplicate pe scară mare.

Se studiază, în unele ţări, posibilitatea de a încorpora sticla sfărîmată, care provine din gunoaiele menajere, în pavajul rutier ; greutatea specifică a sticlei în acoperămîntul rutier ar putea să treacă de 50% şi acest adaos ar atribui pavajului importante proprietăţi antiderapante durabile.

„Betonul-plastic" este un procedeu de reciclare a materiilor plastice, avînd drept obiectiv producerea de blocuri şi cărămizi cu mare rezistenţă mecanică, practic nealterabile şi cu mare capacitate izolantă, pentru construcţia de clădiri şi drumuri. După sfărîmarea şi încălzirea materialelor plastice, li s-ar încorpora o anumită cantitate de sticlă pisată şi de nisip.

Reciclarea pe scară mare se loveşte încă de obstacole importante, mai ales din cauza costului. Reciclarea deşeurilor, spune J. Vernier în „La bataille de l'environnement" (Paris, Laffont, 1971) este uneori imposibilă, de cele mai multe ori posibilă, adesea impracticabilă din punct de vedere economic : „O civilizaţie fără deşeuri, spune el, este o utopie economică, nu o imposibilitate tehnică" (p. 111). Dificultăţile sînt reale — deşeurile trebuie găsite, selectate, transportate înainte de a fi supuse unor prefaceri tehnologice. În momentul de faţă toate acestea determină un cost ridicat. Dar, dacă aşa cum afirmă Jacques Vernier, reciclarea nu este o imposibilitate tehnică, este evident că ea va înceta să devină şi o utopie economică.

A. S.

RECICLAREA APEI

DINTR-UN interviu al directorului Comitetului bielorus pentru protecţia mediului, reprodus parţial în l'EXPRESS, aflăm că doi oameni de ştiinţă de la Academia de ştiinţe din Bielorusia au pus la punct o metodă pe baza căreia se speră să se rezolve definitiv, pînă în 1980, problema poluării apelor. Metoda ar consta în **electrocoagulare**. *Particulele de deşeuri, „coagulate" prin acţiunea curentului ce trece prin nişte electrozi cufundaţi în apa poluată, se îngreunează şi cad la fundul bazinelor de epurare. Metoda descrisă ar fi de şapte ori mai ieftină şi mult mai eficace decît instalaţii complexe care mobilizează un personal numeros. Aceasta în ce priveşte deşeurile* **neorganice**. *În ce priveşte deşeurile* **organice**, *se experimentează utilizarea unor alge.*

MOTORUL CU APĂ

SUB titlul **J'ai vu tourner le moteur à hydrogène** *(Am văzut motorul cu hidrogen în mişcare), PARIS MATCH nr. 1295, din 2 martie 1974, prezintă eforturile şi esenţa realizării lui Eugène Tabouret, inginer, inventator, care încearcă din nou să-şi pună speranţa în motorul său cu apă, inventat mai de mult.*

Acesta îşi prezintă astfel invenţia : „Principiul motorului meu este elementar — nu este nevoie să se transforme motorul clasic cu piston. Degajarea de gaz care rezultă din electroliza apei, înlocuieşte pur şi simplu benzina utilizată drept carburant".

„Laboratorul" lui Eugène Tabouret este un mic hangar pe lîngă locuinţa sa într-un cartier foarte calm din Argentène, în Orne. Aci şi-a pus el la punct motorul său, dar i-au lipsit întotdeauna cele cîteva mii de franci necesari pentru a-l adapta unui vechicul. Deocamdată propria sa maşină — cu peste 100 000 km înregistraţi la kilometraj — ţine loc de banc de probă. Pe pămînt — o baterie, legată de nişte electrozi cufundaţi într-o găleată de material plastic. În găleată, apă amestecată cu apă oxigenată pentru a compensa energia prea mare degajată de hidrogenul din apă. Din găleată iese o ţeavă care evită carburatorul pentru a ajunge direct la lăcaşurile de admisie ale motorului. Eugène Tabouret se aşează la volan, demarează, motorul său porneşte. Mai rămîne să facă din el un vehicul.

FIŞE

Modelele creşterii şi fetişul calculatorului

● În lucrarea **Thinking about the future** (Gîndind la viitor) patru cercetători englezi : H.S.D. Cole, Ch. Freeman, M. Jahoda şi R.L.R. Pavitt analizează în mod critic o serie de aspecte privind limitele creşterii economice. Fără a nega seriozitatea cu care au fost elaborate lucrările **The Limits to Growth şi World Dynamics**, C. F. susţine că modelele privind dezvoltarea lumii nu se pot rezuma numai la modele matematice destinate computerelor. Astfel de modele prezintă o serie de avantaje indiscutabile, cum ar fi numărul variabilelor ce pot fi luate în consideraţie, complexitatea interacţiunilor, viteza cu care se pot obţine rezultate etc. Aceste avantaje însă, după aprecierea lui C. F., se pot transforma şi în dezavantaje deoarece ele conţin în sine pericolul „fetişizării calculatorului". Modelele existente în lucrările menţionate sînt criticate tocmai din acest punct de vedere şi anume că ele absolutizează o serie de informaţii pe care le analizează în timp fără a lua în consideraţie şi alte elemente pe care computerul nu le poate calcula. Iată de ce, fără să excludă valoarea modelelor matematice, militează şi pentru un model mental, care, cu toate lipsurile sale (informaţie, experienţă, capacitate, subiectivism) îşi are valoarea sa, fără de care nu se pot face aprecieri privind evoluţia în timp a omenirii.

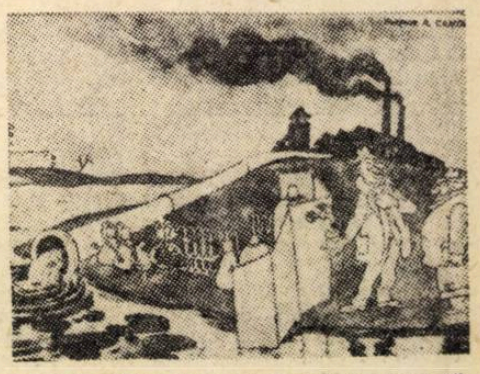

— Apa noastră este perfect epurată. Uite, beau din ea !

(După KROKOD'')

Indicii HWWA – materii prime

Anul 1973 va rămîne în analele economiei mondiale ca anul materiilor prime. Nu numai petrolul, dar majoritatea materiilor prime de bază au cunoscut o creștere accentuată a prețurilor.

Creșterea mai redusă a producției industriale în S.U.A., Japonia și unele țări vest-europene dezvoltate în cea de a doua parte a lui 1973 nu a condus la declinul așteptat al cererii de materii prime. Ba dimpotrivă, un număr de factori specifici au stimulat cererea, încît o escaladare a prețurilor materiilor a fost inevitabilă. Dintre acești factori enumerăm : cumpărările masive de cauciuc natural, bumbac, neferoase, pericolul unei limitări a livrărilor de materii prime din S.U.A. (bumbac) și un factor cu o amploare deosebită în perioadă — pierderile din producție și respectiv desfacere datorate grevelor și conflictelor politice (cupru, plumb, zinc, aluminiu). Conturarea pentru viitor a unei producții limitate de materii prime sintetice datorită „crizei energiei" a stimulat din nou cererea pentru produsele naturale (bumbac, lînă, cauciuc natural). Pe piețele metalelor neferoase restricțiile apărute în S.U.A. cu privire la vînzările de metale din rezervele sale strategice, ca și cumpărările speculative pe piața Londrei datorate temerii de un nou declin al lirei sterline au condus la escaladarea prețurilor.

În 1973 subindicele HWWA pentru materii prime alimentare și alimente calculat în dolari a înregistrat o creștere cu 52% față de decembrie 1972,

Această creștere spectaculoasă reflectă insuficienta expansiune a ofertei, comparativ cu cererea. Actuala politică în acest domeniu adoptată de numeroase țări, va duce se pare la o normalizare.

În 1974 prețurile materiilor prime pe piața mondială vor fi influențate decisiv de evoluția embargoului asupra petrolului. Pe de o parte însăși dezvoltarea economică a țărilor vest-europene depinde de aprovizionarea cu petrol condiționînd deci și cererea altor materii prime. Pe de altă parte, producția și costul unor materii prime vor fi influențate de „criză".

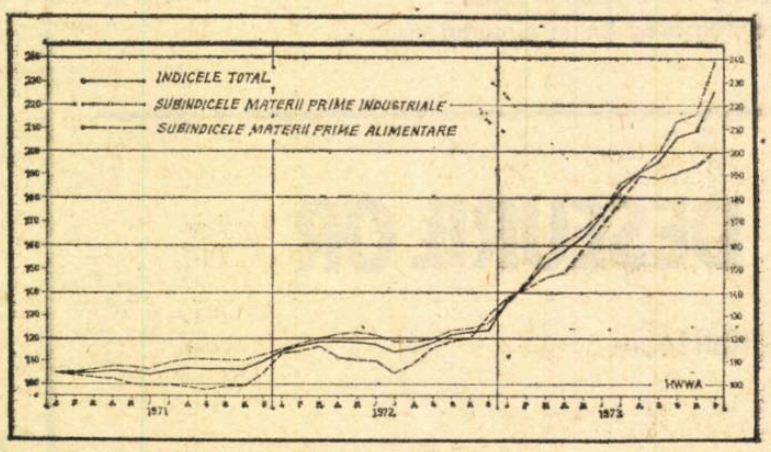

×) A SE VEDEA ȘI „VIAȚA ECONOMICĂ" Nr. 8/1973 (INDICH HWWA)

Indicele HWWA ×) al prețurilor internaționale pentru materii prime industriale și agricole.

Ce se întîmplă cu eurodolarii ?

PIAȚA eurodolarilor este foarte solicitată, — scria recent revista **ENTREPRISE.** *În cursul următoarelor luni, vor fi prelevate de pe ea trei miliarde dolari : mai întîi de trezoreria franceză (prin împrumutul lansat de 1,5 miliarde dolari), apoi de organismul ELECTRICITY COUNCIL OF BRITAIN, care va colecta 500 milioane de dolari și — în fine — de Italia, care își propune să împrumute 1 miliard de dolari.*

Pe de altă parte, revista **LES ECHOS** *relatează despre interesul sporit, manifestat de cercurile de afaceri industriale și bancare japoneze, pentru piața*

CONJUNCTURA VALUTARĂ

TENSIUNI ȘI INCERTITUDINI PE PIEȚELE VALUTARE OCCIDENTALE (II)

NIVELUL mai scăzut al dobînzilor pe piața monetară americană comparativ cu nivelul acestora pe piețele monetare din țările vest-europene a determinat — în condițiile în care autoritățile americane au anulat măsurile restrictive privind mișcările de capitaluri luate în ultimul deceniu pentru a contribui la redresarea balanței de plăți — ieșiri de capitaluri din S.U.A. în căutare de plasamente avantajoase la dobînzi mari existente în țările C.E.E. care au influențat la rîndul lor slăbirea cursului dolarului pe piețele valutare occidentale.

Preocupate de evitarea unei recesiuni economice și implicit de reducerea șomajului care în prezent se ridică la peste 6% din totalul forței de muncă, autoritățile americane vor căuta să folosească din plin și politica de credit și de emisiune pentru încurajarea creșterii economice. În aceste condiții, se poate aprecia că dobînzile pe piața monetară americană vor continua să înregistreze o tendință de scădere și în viitor.

Pe **piața eurodolarilor** s-a înregistrat, de asemenea, o reducere a nivelului dobînzilor atît sub influența scăderii dobînzilor pe piața monetară internă din S.U.A., cît și ca urmare a creșterii disponibilităților de fonduri pe această piață.

Evoluția dobînzilor la eurodolari în ultimele două luni se prezintă astfel :

	28.XII.1973	28.I.1974	28.II.1974
1 lună	10,4375%	9,3125%	8,5625%
3 luni	10,6875%	9,3125%	8,5625%
6 luni	10,6875%	9,3125%	8,5625%

MARCA VEST-GERMANĂ, care în ultimii ani a constituit principala valută occidentală supusă unor puternice atacuri speculative „à la hausse", în ultimele săptămîni, deși a continuat să înregistreze o creștere de curs față de moneda americană, (la 28 februarie a.c. cursul mărcii a fost cu 6,17% mai ridicat față de cel înregistrat la 17 ianuarie a.c., depășind ușor cursul central în raport cu dolarul S.U.A.) nu a mai constituit totuși punctul de atracție al capitalurilor speculative, acestea îndreptîndu-se de data aceasta spre alte valori mai sigure, și, în primul rînd, spre aur.

În aceste condiții, autoritățile monetare vest-germane au renunțat în luna ianuarie a.c. la unele măsuri restrictive luate în ultimii ani în ce privește mișcările internaționale de capitaluri, ceea ce a contribuit desigur alături de alți factori, la întărirea cursului mărcii vest-germane pe piețele valutare.

Printre factorii care au jucat un rol important în menținerea, în ultimul timp, a unei poziții relativ mai bune a mărcii vest-germane pe piețele valutare occidentale comparativ cu celelalte valute occidentale, se numără, în primul rînd, situația deosebit de favorabilă a balanței comerciale și a balanței de plăți a R.F. Germania, precum și volumul deosebit de mare al rezervelor valutare ale acestei țări. Excedentul comercial al R.F. Germania s-a ridicat în anul 1973 la 33 miliarde mărci vest-germane față de 20,3 miliarde în 1972 ; excedentul balanței de plăți a R.F.G. a fost în 1973 de 2,6 miliarde mărci vest-germane față de 8,7 miliarde în 1972.

Rezervele valutare ale R.F. Germania se ridicau la circa 32 miliarde dolari la finele anului trecut, această țară ocupînd primul loc în lume din acest punct de vedere, la o distanță apreciabilă de S.U.A. (circa 14 miliarde dolari) și Japonia (circa 12 miliarde dolari), situate pe locul doi și respectiv trei în lumea capitalistă.

Situația sa financiar-valutară permite R.F. Germania să facă față relativ mai ușor, comparativ cu partenerii săi occidentali, actualelor dificultăți cu care este confruntată economia capitalistă în ansamblul ei. Inflația, care în anul 1973 a atins nivelul de 7,4%, constituie încă principala preocupare a autorităților, măsurile luate în vederea reducerii acesteia avînd puține șanse de succes.

Pe **piața monetară vest-germană**, deși dobînzile au înregistrat o scădere în ultimele săptămîni, nivelul acestora se menține încă relativ ridicat, avînd în vedere politica autorităților de a nu încuraja o accentuare a inflației pe calea ieftinirii creditelor. Spre mijlocul lunii februarie a.c., dobînzile pe piața monetară vest-germană se situau la nivelul de 7,50% la bonurile de tezaur pe termen de trei luni, 10,225% la scontul acceptelor bancare pe termen de trei luni, 11% la depozitele bancare, pe termen de trei luni (numai pentru rezidenți) și la 7% taxa oficială a scontului.

La **euromarca vest-germană** dobînzile au înregistrat o evoluție descendentă începînd cu finele anului trecut, după cum urmează :

	28.XII.1973	28.I.1974	28.II.1974
1 lună	13,125%	11,75%	10,375%
3 luni	12,0625%	11,125%	10,375%
6 luni	11,25%	10,3125%	9,875%

LIRA STERLINĂ a fost confruntată în ultimele luni cu probleme deosebite, cursul său înregistrînd oscilații importante de la o zi la alta. Scăderea cursului lirei sterline pe piețele valutare occidentale — de la —19,98%, față de dolarul S.U.A. la 29 dec. 1973, la —24,4% la 17 ian. 1974, respectiv o scădere medie în perioada menționată de 5,90% — se datorește dificultăților multiple pe care le întîmpină economia engleză, agravate odată cu izbucnirea crizei de energie.

Rata inflației în anul 1973 s-a situat la nivelul de 10,3%, unul dintre cele mai ridicate din țările capitaliste dezvoltate. Ritmul scăzut de creștere a economiei datorită reducerii producției și săptămînii de lucru la 3 zile, a determinat menținerea șomajului la un nivel ridicat, respectiv la peste un milion de șomeri la finele anului trecut.

Balanța comercială a înregistrat în anul 1973 un deficit record de cca 5 miliarde dolari, iar balanța de plăți un deficit de 3,5 miliarde dolari.

Se apreciază că în actuala conjunctură economică și social-politică din Anglia, cursul lirei sterline va continua să înregistreze oscilații importante pe piețele valutare internaționale.

Pe **piața monetară engleză** dobînzile s-au menținut la un nivel ridicat ca urmare a politicii urmate de autoritățile engleze de atragere a capitalurilor străine pe piața engleză prin oferirea de dobînzi ridicate. Spre mijlocul lunii februarie a.c., dobînzile pe piața monetară engleză se situau la 11,9375% la bonurile de tezaur pe termen de trei luni, 13,98% la scontul efectelor comerciale la termen de trei luni, 13,5625% scontul acceptelor bancare pe termen de trei luni ; 12,50% dobînda minimă de împrumut a Băncii Angliei (în fapt taxa oficială a scontului).

La **eurolira sterlină** dobînzile s-au menținut la nivele deosebit de ridicate avînd în vedere atît dobînzile pe piața internă engleză, cît și perspectivele incerte ale valutei engleze pe piețele valutare, astfel :

	28.XII.1973	28.I.1974	28.II.1974
1 lună	16,75%	22%	17,625%
3 luni	17,25%	19,125%	17,75 %
6 luni	16,75%	17,50%	16,75%

FRANCUL ELVEȚIAN constituit una din valutele care, în ultimele două luni, a avut o poziție fermă, comparativ cu celelalte valute occidentale, dată fiind poziția acestei monede ca instrument de refugiu în perioadele de instabilitate pe plan monetar internațional. Cursul acestei valute a cunoscut, totuși, în primele două luni ale anului curent, oscilații relativ mari, de la +4,52%, în raport cu cursul central față de dolarul S.U.A. înregistrat la 28 dec. 1973, la numai +0,46% la 17 ian. crt. crescînd apoi treptat la 9,4% la 28 febr. a.c.

Dobînzile la **eurofrancul elvețian** au avut o evoluție ascendentă în ultimele luni, în prezent conturîndu-se o tendință de scădere astfel :

	28.XII.1973	28.I.1974	28.II.1974
1 lună	10%	13,50%	10,125%
3 luni	10%	11,625%	10,125%
6 luni	10,25%	10,625%	9,75 %

FRANCUL FRANCEZ a manifestat o tendință fermă de scădere în luna ianuarie a.c. în raport cu luna decembrie a anului trecut, cursul acestei monede scăzînd treptat de la —2,35% în raport cu paritatea sa față de dolarul S.U.A. înregistrat la 28 dec. 1973, la —7,04% în zilele premergătoare trecerii francului la fluctuarea independentă (19.II.1974) continuînd spre —9,04% înregistrat la 31.I.1974. În luna februarie a.c. francul francez cunoaște o tendință ascendentă, rămînînd însă sub nivelul de la sfîrșitul anului precedent (—5,4% la 28 febr. 1974 față de —2,35% la 28 dec. 1973).

Atmosfera de neîncredere în principalele valute occidentale manifestată pe piețele valutare internaționale, oscilațiile puternice ale cursurilor acestor valute au determinat, la rîndul lor, apariția unei puternice **febre a aurului,** manifestată, în primul rînd, printr-o permanentă și accentuată creștere a prețului acestui metal. Triplarea prețului aurului pe piața liberă într-o perioadă de numai paisprezece luni (28 decembrie 1972 — 28 februarie 1974), respectiv de la 63,65 dolari uncia de aur fin la circa 185 dolari uncia, este, credem, unul din cele mai grăitoare semne ale crizei de încredere în valutele principalelor țări capitaliste, determinată de existența unor profunde contradicții atît pe plan intern în fiecare țară capitalistă în parte, cît și de puternicele contradicții care se manifestă cu o deosebită intensitate între principalele țări și grupări de țări capitaliste.

dr. Mitică NĂSTASE

europeană a devizelor. În acest scop, recent a fost creată în Luxemburg. instituția financiară THE INDUSTRIAL BANK OF JAPAN (Luxemburg) S.A., avînd ca obiectiv drenarea de capitaluri de pe această piață, sub forma creditelor pe termen lung și mediu. Totodată, societatea TOKYO ELECTRIC POWER Co. Ltd. a lansat un împrumut în valoare de 80 milioane de mărci vest-germane, care urmează a fi plasat pe piața eurodolarilor de un consorțiu bancar internațional, avînd în frunte WESTDEUTSCHE LANDESBANK GIROZENTRALE.

Evoluții pe piața grîului

DUPĂ opinia specialiștilor în materie, campania cerealieră 1973—1974 nu se anunță a fi la nivelul prevederilor inițiale. Consiliul internațional al grîului evaluează recolta de grîu a principalilor cinci exportatori din lume (Argentina, Australia, Canada, C.E.E. și S.U.A.) la 122 milioane de tone, față de 111 milioane în anul agricol precedent. Și totuși, se prevede că — întrucît Statele Unite urmăresc să-și reconstituie stocurile aflate la un nivel deosebit de scăzut — cantitățile exportabile vor rămîne sub nivelul cererii de pe piață.

Această situație a condus la creșterea spectaculoasă a prețurilor la grîu, stimulată și de creșterea costurilor în agricultură. În concluzie, specialiștii

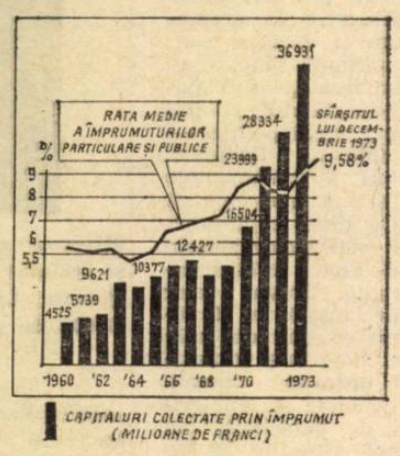

apreciază că nu este de așteptat o destindere pe piața mondială a grîului în următorii trei-patru ani.

Și dobînzile urcă

ÎNTR-UN comentariu recent cu privire la creșterea dobînzilor pe piața franceză a obligațiunilor, revista „L'Express" relevă că la emisiunile de obligațiuni din ianuarie-februarie a.c. acestea au depășit 10%, nivel fără precedent în istoria financiară a Franței. Ca și la aur sau materii prime, este vorba de un proces continuu, deoarece în cursul anului 1973 dobînzile la obligațiuni au înregistrat o creștere medie de 1,3% și este posibil să atingă 11—12% pînă la sfîrșitul acestui an. Cauza fenomenului amintit o constituie — după opinia revistei — puternica activizare a pieței obligațiunilor, determinată, la rîndul ei, de intensificarea inflației și sporirea nevoilor de capital ale marilor societăți (particulare sau de stat).

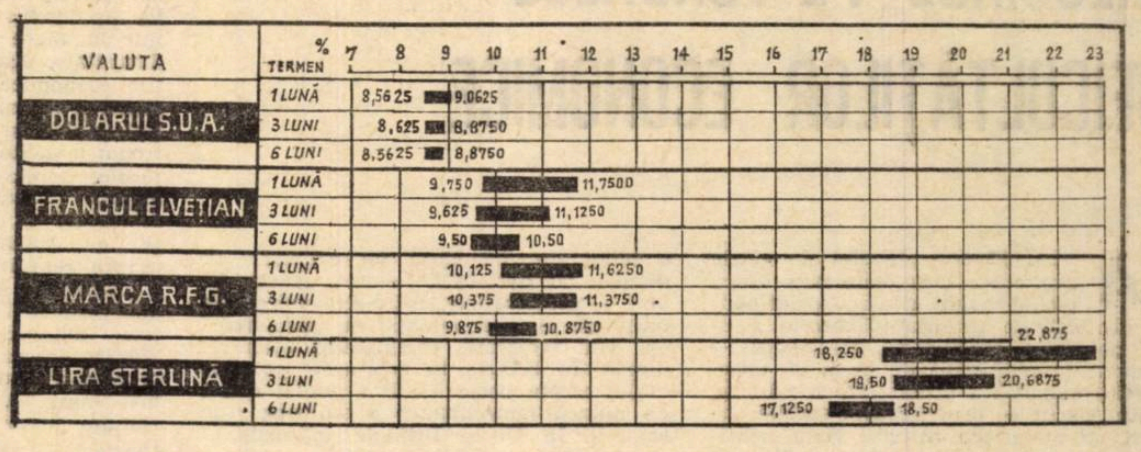

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 5—11 martie 1974 (niveluri minime și maxime).

PREȚUL PETROLULUI, ÎNCOTRO?

ÎNTR-UN COMENTARIU al agenției de presă U.P.I. se aprecia că stabilirea prețului la petrolul brut este de mulți ani o știință înrudită cu alchimia. Pentru cumpărarea unui baril de petrol din deșert se plătesc 15 cenți. La o stație de benzină, același baril se vinde pentru 50 de dolari.

Din anii '20 pînă la o perioadă foarte recentă principalele companii petroliere au fost cele care au hotărît în mod solidar prețurile. De la cel de-al doilea război mondial prețul petrolului nu a scăzut decît o singură dată. La începutul anilor '60 principalele companii petroliere au redus prețul petrolului brut, fără a consulta țările din care extrăgeau petrolul. Reacția acestora a condus direct la formarea O.P.E.C., consorțiu al producătorilor. De atunci O.P.E.C. fixează prețurile.

În 1971, principalele companii petroliere și O.P.E.C. au semnat la Teheran un acord pentru reglementarea prețurilor pînă în 1976. „La începutul anului 1973, acest acord era deteriorat", susținea un specialist.

Ministrul petrolului din Kuweit, Rahman Atiki, afirma într-un interviu la începutul anului 1973 : „Ne aflăm în plină inflație galopantă a prețurilor la mărfurile pe care le importăm — cel puțin 6% pe an și, mai probabil, 8%. În orice caz, mult mai mult decît procentajul de 2,5% prevăzut în acordul de la Teheran". El a arătat că țările industrializate occidentale trebuie să înghețe prețurile la exporturile lor, dacă doresc ca prețul la petrol să rămînă la un nivel scăzut. „Dar este deja prea tîrziu", afirma un diplomat occidental.

La 16 octombrie, țările membre ale O.P.E.C. s-au întrunit în Kuweit și au abandonat ideea unor noi negocieri cu companiile petroliere. Ele au anunțat în mod unilateral majorarea cu 70% a prețurilor afișate. Următoarea lovitură a intervenit în decembrie, cînd o nouă reuniune a țărilor producătoare din Golful Persic fixează prețul afișat la petrol la 11,561 dolari per baril.

În 1973 prețul per baril la petrolul brut ușor arab — „etalonul" după care se calculează prețurile la celelalte sortimente de petrol brut — a crescut de la mai puțin de 2 dolari la aproape 12 dolari. În panica generată de reducerile producției arabe de petrol, companiile petroliere au plătit pînă la 25 dolari per baril pentru cantități limitate.

Emiratul Abu Dhabi a oferit spre vînzare — în cadrul unei licitații — cantitatea de 250 000 barili de petrol, ceea ce reprezintă redevențele sale zilnice. Agenția „Associated Press" informează că săptămîna trecută reprezentanți ai mai multor companii au sosit în Abu Dhabi pentru a participa la licitație.

Pe de altă parte, surse petroliere arabe afirmă că licitația organizată anterior de Kuweit pentru petrolul reprezentînd redevențele sale (462 000 barili zilnic) a fost suspendată, deoarece guvernul n-a reușit să obțină un preț mai mare decît cel afișat în mod obișnuit în Golful Persic. Se anunță că o delegație din Kuweit se află în Abu Dhabi pentru acțiuni de „coordonare" în cadrul noii licitații.

Într-un interviu acordat recent ziarului „La Croix", primul ministru iranian, Amir Abbas Hoveida, aprecia că este puțin probabil ca prețurile la petrol să fie reduse în viitorul apropiat. Totuși, experții în petrolul arab afirmă că există toate șansele ca nivelul actualelor prețuri, să coboare.

S. E.

Noi tendințe și...

PE PIAȚA MONDIALĂ prețurile la petrolul brut în cadrul tranzacțiilor izolate și licitațiilor (care la sfîrșitul lui 1973 au depășit substanțial nivelul prețurilor informative în vigoare de la 1 ianuarie 1974), au început să scadă în februarie, scrie revista „Petroleum Intelligence Weekly". Această tendință a fost generată de o serie de factori, printre care revista citează : scăderea bruscă a prețurilor la produsele petroliere cu livrarea imediată pe piețele vest-europene și pe alte piețe, introducerea în S.U.A. a unui program de reglementare a livrărilor de petrol pe piața internă, reducerea achizițiilor de petrol de către alte țări consumatoare din considerente determinate de situația balanțelor lor de plăți.

După cum subliniază publicația amintită, pe piață a sporit oferta de petrol nigerian, libian etc. cu livrarea imediată la prețuri apropiate de cele informative (afișate) și într-o serie de cazuri chiar sub nivelul lor. În același timp, clienții care înainte au fost gata să achiziționeze petrol la prețuri ridicate la licitații au început să se abțină de la încheierea de contracte.

„Refluxul prețurilor, modest fără îndoială — scrie la rîndul său revista „L'Express" — se confirmă aproape pretutindeni. El poate prevesti dacă nu o reducere masivă, cel puțin o stabilizare a prețurilor".

...noi dezbateri

MINIȘTRII petrolului din principalele țări producătoare de petrol urmează să se întîlnească la Viena, în cea de-a doua jumătate a lunii martie, pentru a discuta noile prețuri la petrolul brut produs în zona Golfului Persic, — informează agenția „Associated Press". Actualele prețuri afișate au fost majorate anul trecut cu aproximativ 400%, ajungînd la 11,65 dolari barilul de petrol, iar apoi au fost „înghețate" pînă la 1 aprilie.

Conferința ministerială extraordinară a Organizației țărilor exportatoare de petrol (OPEC) urmează să aibă loc după o întîlnire a comisiei economice a experților financiari ai organizației. Atrage atenția faptul că, indiferent de prețurile care vor fi stabilite de conferința ministerială, decizia în speță nu va afecta decît țările din Golful Persic, membre ale OPEC, și nu — cel puțin imediat — țări cum ar fi Libia și Algeria.

Se așteaptă ca pe agenda discuțiilor pe care le vor avea miniștrii petrolului din statele membre ale OPEC să se afle proiectul unei Bănci de investiții a organizației, recenta conferință de la Washington consacrată problemelor energiei, precum și „studii științifice, cu care să se ocupe consultanți selecționați în acest scop". (Obiectivul urmărit constă în punerea la punct a unui sistem de prețuri pe termen lung).

Se apreciază că printre sarcinile majore ale comisiei economice figurează elaborarea unui sistem stabil, care să pună de acord prețurile la petrol cu o serie de indicatori, cum ar fi : schimbările monetare, modificările la prețurile produselor industriale furnizate de țările occidentale, prețurile la sursele de energie avînd caracter de substituție, întregul sistem de comercializare a produselor petroliere în țările consumatoare de petrol, ca și veniturile petroliere și profiturile companiilor.

CURSURI ȘI TAXE DE SCONT PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. și prețul aurului pe perioada 5 - 11 martie 1974

Data la cotații la Londra	Cursul paritar (central) 5.III		Abaterea [1] cursului valutelor față de cursul paritar (central) 11.III	
	a	b	c	d = $(\frac{a}{c} - 1)100$
Marca vest-germană	2,669o4	2,664o	2,647o	+ o,83
Francul elvețian	3,3855	3,1475	3,o9oo	+ 9,56
Francul francez comercial	4,6o414	4,845o	4,835o	- 4,77
Lira sterlină [2]	2,8952	2,32oo	2,319o	-19,9o [3]
Lira italiană	523,5o	648,o	646,o	-18,96
Prețul aurului în dolari/uncie [4] (prima fixing)	42,22 [5]	16o,o	163,5o	-

1) + revalorizare (apreciere) de fapt
- devalorizare (depreciere) de

2) dolari pentru 1 £

3) $d = (1 - \frac{c}{a})100$

4) uncia troy = 32,15o742 grame au...

5) prețul oficial al aurului în dolari S.U.A.

Taxa oficială a scontului în vigoare la data de 11.III.1974

Anglia x	12,25%	Israel	6,oo%
Austria	5,5o%	Italia	6,5o%
Belgia	8,75%	Japonia	9,oo%
Canada	7,25%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	1o,oo%	Norvegia	4,5o%
Elveția	5,5o%	Olanda	8,oo%
Finlanda	9,25%	Suedia	5,oo%
Franța	11,oo%	S.U.A.	7,5o%
R.F.Germania	7,oo%		

x Dobînda minimă de împrumut

O.P.E.C.

ORGANIZAȚIA țărilor exportatoare de petrol (OPEC) a luat ființă în septembrie 1961 la inițiativa a cinci țări — Venezuela, Irak, Arabia Saudită, Iran și Kuweit — cărora li s-au alăturat Qatarul, în același an, Libia și Indonezia în 1962, Abu Dhabi în 1967, Algeria în 1969, Nigeria în 1971, Gabonul a devenit membru asociat în 1972.

Aceste 12 țări furnizează 85% din exporturile mondiale de petrol. OPEC nu este o instituție supranațională ci (așa cum se definește ea însăși), „o organizație guvernamentală internațională permanentă". Sediul ei este la Viena. Organigrama sa are forma unei piramide. La bază, secretariatul general : funcția sa este de a asigura aplicarea hotărîrilor și de a efectua studii asupra tuturor aspectelor folosirii hidrocarburilor.

Pe treapta imediat superioară se află Consiliul de guvernatori. El este format din reprezentanți desemnați de statele membre și se reunește de două ori pe an. Dar forul suprem al OPEC este Conferința care îi reunește pe miniștrii în cauză de două ori pe an — într-una din capitalele lor, la mijlocul anului și la Viena la sfîrșitul anului. În cadrul acestor conferințe se votează bugetul (1,2 milioane dolari, fiecare cotizînd în mod egal) și se definește politica generală. Statele membre au drept de vot egal și dreptul de „veto" deoarece hotărîrile lor trebuie luate în unanimitate.

Carta OPEC, adoptată în 1968, exprimă intenția statelor membre de a dezvolta cît mai mult resursele de hidrocarburi în folosul propriu, de a participa la capitalul societăților care le exploatează, de a prelua controlul asupra zonelor concesionate companiilor a căror activitate contravine intereselor naționale, de a negocia prețurile la petrol brut și de a introduce o clauză de renegociere în acordurile încheiate etc.

DIN LUMEA CAPITALULUI

TENSIUNI SOCIALE CRESCÎNDE PE FUNDALUL DIFICULTĂȚILOR ECONOMICE

ANUL 1974 a debutat în țările capitaliste dezvoltate sub auspiciile unui climat social-politic deosebit de încordat. Expresie a unor puternice contradicții economice — agravate și mai mult de criza de energie și combustibil, declanșată la sfîrșitul anului trecut — confruntările sociale domină cu intensități diferite viața politică a numeroase țări capitaliste. Persoane oficiale, comentatorii de presă, de radio și televiziune, reprezentanți ai unor institute specializate sînt unanimi în aprecierea că 1974 va fi un an cu multe dificultăți economice, ceea ce va determina și creșterea efervescenței sociale a maselor muncitorești. Revista nord-americană **„Fortune"**, de exemplu, remarca recent situația social-economică deosebit de contradictorie a țărilor capitaliste dezvoltate, conchizînd : **„La orizont apare tot mai evident amenințarea unei iminente depresiuni". „International Herald Tribune"** arăta că **„următoarele 12 luni nu vor putea să nu fie dificile pentru Occidentul industrializat. Indisponibilitatea și prețul petrolului constituie, desigur, elementul major care contribuie la caracterul sumbru al anului ce ne stă în față".**

Spre deosebire de alte țări vest-europene, afectate de penuria de energie, Marea Britanie — sublinia ziarul **„Times"**, într-un număr al său din ianuarie — **„a fost cuprinsă simultan de trei crize : una economică, una de energie și alta în relațiile sociale".** Premierul Pierre Messmer a declarat, la începutul lunii martie, **„că anul 1974 va fi un an dificil pentru Franța".**

Deteriorarea conjuncturii favorabile, care s-a făcut simțită în numeroase țări capitaliste, reducerea utilizării capacităților de producție, ca urmare a penuriei de energie, noile dimensiuni ale crizei monetare s-au repercutat puternic asupra situației maselor largi de oameni ai muncii, au declanșat — ca o reacție în lanț — noi conflicte social-economice. S-a înrăutățit simțitor situația pe piața muncii, rata șomajului înregistrînd valori ridicate. În S.U.A., în februarie a.c., șomajul afecta peste 5% din totalul forței de muncă (aproximativ 5 milioane de șomeri). În Marea Britanie, măsurile adoptate de guvernul conservator, la începutul acestui an, au făcut ca numărul șomerilor să atingă 1,5 milioane de oameni, iar trecerea la săptămîna de lucru de 3 zile (cu reducerea corespunzătoare a salariilor) afecta în ianuarie 15 milioane de salariați, care au pierdut 40% din cîștigul obișnuit. În Belgia, în luna februarie, au fost înregistrate 106 000 de persoane „fără ocupație", cifră superioară celei din anul trecut. În R.F. Germania, în aceeași lună, existau 600.000 de șomeri, respectiv 2,8% din forța de muncă, față de 2% în 1973. În luna ianuarie, în Franța existau 430 000 de cereri pentru serviciu, numărul real al șomerilor fiind însă mult mai ridicat. Rata șomajului s-a stabilit la cote înalte și în Olanda, Italia, Japonia, Danemarca.

În condițiile reducerii simțitoare a locurilor în producție, s-a complicat și mai mult situația celor aproximativ 10 000 000 de muncitori emigranți din Europa occidentală ; unele țări au limitat accesul forței de muncă străine, au eliberat din procesul de producție zeci de mii de muncitori străini.

Situația maselor largi de salariați, și în primul rînd a muncitorilor, este de asemenea afectată de creșterea prețurilor la produsele de primă necesitate, de tendințele de inflație și devalorizare a monedelor naționale. În Japonia s-au înregistrat cele mai înalte ritmuri în acest domeniu ; în ultimele 5 luni majorările de prețuri la bunurile de consum s-au cifrat între 30 și 200%. La Londra, într-o singură zi (5 ianuarie) a avut loc o creștere a prețurilor la 200 de produse alimentare și industriale. Herbert Stein, președintele Comitetului consilierilor economici de pe lîngă Casa Albă, prevedea că în Statele Unite în prima jumătate a anului 1974 prețurile la bunurile de consum urmează să înregistreze „o creștere rapidă", fapt confirmat — de altfel — de președintele Nixon, la ultima sa conferință de presă televizată.

Dificultățile economice actuale, aspectele noi intervenite în situația maselor de salariați au agravat raporturile sociale, au deschis noi fronturi revendicative într-un mare număr de țări capitaliste dezvoltate. Este semnificativ că greutățile economice, precum și evoluția conflictelor sociale din ultimul timp, nu s-au redus la confruntarea „clasică" patronat-muncitori, ci s-au răsfrînt, cu puternice implicații, asupra vieții politice — alegeri anticipate (Marea Britanie), schimbări și remanieri guvernamentale (Franța, Italia) ; ele își pun amprenta și asupra relațiilor dintre țările capitaliste.

„Capul de afiș" al conflictelor sociale din primele luni ale anului 1974 îl deține, indiscutabil, Anglia. Greva celor 280 000 de minieri, declanșată la 10 februarie a.c., se înscrie ca una din cele mai mari bătălii de clasă ale proletariatului britanic din ultimele decenii. Declanșarea grevei generale a minierilor a fost sprijinită de muncitorii din transporturile feroviare, care de la începutul acestui an au declarat numeroase greve perlate, și „însoțită" de acțiuni greviste ale salariaților din porturi, transportul aerian etc.

În Japonia, „campania de primăvară" — SHUNTO '74 — declanșată încă în ianuarie, se caracterizează prin acțiuni revendicative de mare amploare, care vor culmina cu o grevă generală programată în jurul datei de 10 aprilie. Unitatea de acțiune între principalele centrale sindicale, stabilită pentru prima oară, va conferi luptei oamenilor muncii niponi pentru apărarea intereselor lor social-economice, șanse considerabil sporite de succes. În Italia, în luna februarie, peste 1 milion de muncitori din industria metalurgică, textilă, chimică și alimentară au declarat o grevă menită să apere puterea de cumpărare a italianului de rînd. La 27 februarie, întreaga țară a fost cuprinsă de o grevă generală, la care au participat 13 milioane de lucrători din industrie, comerț, agricultură și instituții de stat.

Apropiata acțiune de încheiere a unor noi contracte de muncă în R.F. Germania, care vizează peste 12 milioane de salariați, a creat un climat social agitat. Valul de greve de avertisment, care a cuprins — în februarie — landurile Renania de Nord-Westfalia, Hessen, Schleswig-Holstein și Baden-Wurttemberg, precum și alte regiuni, demonstrează hotărîrea muncitorilor de a impune o majorare a salariilor, care să compenseze creșterea costului vieții. Greva salariaților din servicii și transporturi, care a paralizat transporturile publice vest-germane timp de trei zile, s-a încheiat cu victoria parțială a greviștilor.

Mișcarea grevistă din Franța a cuprins și sectorul bancar. În imagine, grevă la „Crédit Lyonnais", unde lucrează peste 40 000 de salariați, în majoritate femei.

În Franța, conflictul de muncă de la uzinele de ceasuri „Lip", declanșat în aprilie 1973, a reprezentat un episod important în lupta oamenilor muncii francezi împotriva acțiunilor arbitrare ale patronilor. Mișcare cu un profund ecou în opinia socială și publică franceză, acest conflict s-a încheiat după 10 luni în favoarea muncitorilor. Pe de altă parte, minierii din bazinul Lorenei s-au angajat de la începutul acestui an într-o puternică confruntare cu patronatul.

Agenda revendicativă a acestui început de an mai consemnează importante confruntări sociale în Spania (grevele de la șantierele navale „Astando", de la uzinele companiei „Standard Electrica Espanola" ș.a.), în Belgia (greva salariaților companiei aeriene belgiene „Sabena"), în Bolivia (greva minierilor și lucrătorilor agricoli), precum și în alte țări.

Analiza sintetică a situației economice și a confruntărilor sociale de la începutul acestui an demonstrează, cu noi aspecte, caracterul obiectiv al luptei de clasă dintre masele largi de oameni ai muncii și marile monopoluri, conferă semnificații sporite rolului clasei muncitoare în schimbarea radicală a societății capitaliste contemporane. Evident, ca orice proces social-politic, lupta antimonopolistă nu are o evoluție rectilinie, poate cunoaște, pe lîngă perioade de avînt, ca aceea care se conturează la începutul anului 1974, și retrageri temporare. Privită însă în ansamblu, pe coordonatele sale generale, în pofida unor sinuozități, lupta maselor muncitoare din țările capitaliste evoluează pe o linie ascendentă, clasa muncitoare exercitîndu-și rolul de forță dinamizatoare în frontul forțelor progresiste contemporane.

conf. dr. Traian CARACIUC

„Alimentele se scumpesc, toate se scumpesc și sfîrșitul nu se întrezărește; problema este fundamentală și nu va putea fi soluționată astăzi sau mîine sau... „poimîine" — scrie revista „Newsweek", publicînd graficele de mai jos privind dinamica creșterii prețurilor în S.U.A.

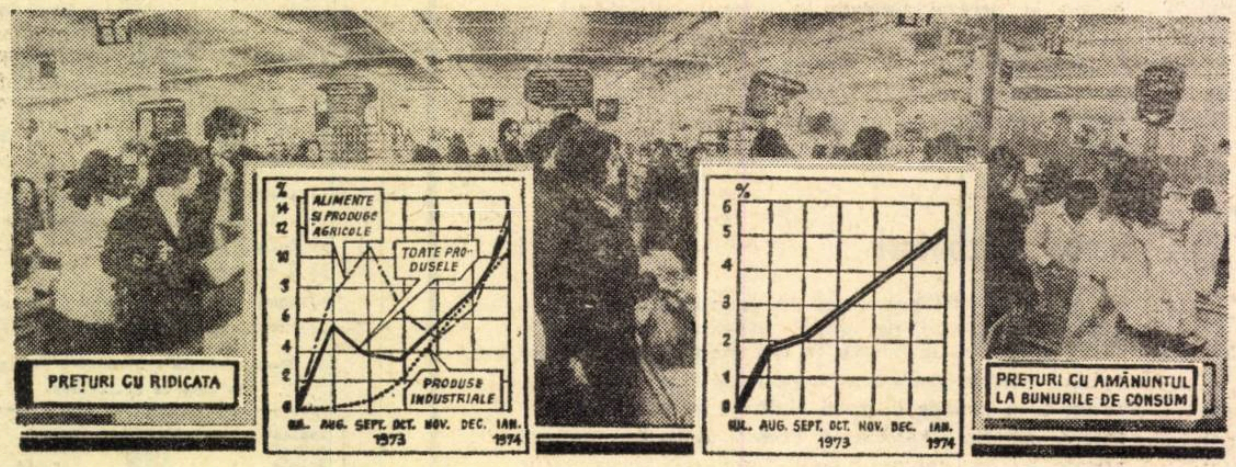

AUTOMOBILUL

SFÎRȘITUL UNEI EPOCI DE GLORIE ?

SLOAN ȘI PLANIFICAREA PERIMĂRII (II)

„MĂCAR o singură dată în viață aș dori să posed un lucru înainte ca el să se fi stricat ! Deabia încetez să plătesc ratele pentru automobil și el se strică. Ei programează durata acestor obiecte. Ei le programează astfel încît atunci cînd termini să le plătești, s-au uzat".
(Willy Loman în piesa lui Arthur Miller „Moartea unui comis-voiajor".)

DUPĂ CE A TRECUT CRIZA, capitalurile nu au revenit cu același entuziasm în industria automobilului ; cu toate acestea, industria începe să se redreseze. Desigur, rata șomajului rămîne ridicată la Detroit pînă la intrarea în război a Statelor Unite, atunci cînd uzinele au început să producă tancuri, tunuri și alt armament și deabia în 1949 vînzările de automobile vor atinge din nou nivelul anului 1929. Epoca de aur a automobilului a trecut.

Atunci a început o nouă eră, denumită „sloanism" de către Emma Rothschild, după numele lui Alfred Sloan, președinte și director general al firmei General Motors. Încă din anii '20, în timp ce Ford reducea prețurile automobilelor sale, Sloan se exprima deja în favoarea unei creșteri sistematice a calității, a luxului și pentru o diversitate a prețurilor. Îndată după criza economică, tehnica sa de vînzare, care urma de altfel să constituie un model pentru întreaga industrie americană a bunurilor de consum, va consta în a crea la americanul mijlociu nevoia și dorința de a cumpăra în fiecare an un automobil „superior". Din acel moment, General Motors se va situa în fruntea industriei automobilului și va vinde peste jumătate din automobilele americane — față de Ford care va vinde un sfert din aceste automobile — tocmai inversul proporției care exista înaintea crizei.

Sloan este creatorul metodei moderne a marketingului. El știe că este posibil să se fabrice pe aceleași benzi rulante — cele care i-au servit lui Ford să pună pe piață modele identice — automobile de aceeași formă și chiar de aceleași dimensiuni, fabricate pe temeiul acelorași elemente de bază, dar deosebindu-se prin detalii de echipare și de culoare care vor servi drept pretext pentru disparitatea prețurilor de vînzare. Din punct de vedere al modelului, al construcției și fabricației, este posibil să se producă două automobile care se aseamănă, în general, prin volumul, greutatea și structura lor, dar diferă foarte mult ca aspect. De îndată ce publicul s-a obișnuit cu ideea că automobilele trebuie să-și schimbe aspectul, lucru ce s-a întîmplat la începutul anilor '30, Sloan a lansat ideea „modelului anual". Mecanismul suraconsumului a fost pus în mișcare. Urmînd exemplul industriei automobilului, toate celelalte ramuri industriale vor învăța să creeze și să alimenteze cererea : în fiecare an se vor lansa pe piață frigidere, radiouri, mașini de scris, televizoare mai moderne, mai atrăgătoare, mai scumpe.

În pofida unor dări înapoi periodice, sistemul va funcționa din plin pînă în 1950, un an de vînzări excepționale, dar care marchează, în același timp, înce-

UNDE ÎȘI VOR PLASA COMPANIILE PETROLIERE PIONII ?

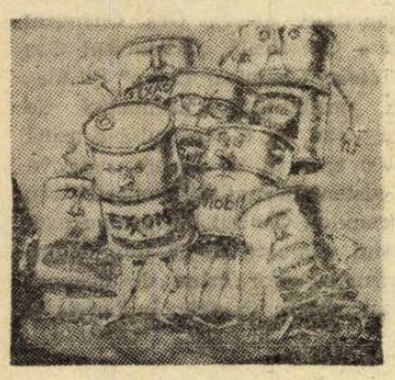

Marile societăți energetice	Cifra de afaceri din 1972. fără impozite (mlrd. dolari)	Sectorul energetic în care își desfășoară activitatea					
		petrol	gaze	șisturi bituminoase	nisipuri asfaltice	cărbune	energie atomică
Exxon	20,3	+	+	+	+	+	+
Shell	14,6	+	+	—	+	+	+
Texaco	8,6	+	+	+	+	—	+
Gulf Oil	6,2	+	+	+	+	+	+
SOCAL	5,8	+	+	+	+	+	—
Atlantic Richfield	3,3	+	+	+	+	+	+
Continental Oil	3,3	+	+	+	—	+	+
Ashland Oil	1,8	+	+	+	—	—	+
SOHIO	1,4	+	+	+	—	—	+
Kerr Mc Gee	0,7	+	+	—	—	—	+

ÎN MOD PARADOXAL, cărbunele, după ce a fost detronat de petrol, încearcă să se „răzbune" detronindu-l la rîndul său. Sigur, nu se mai pune problema de a exploata cărbunele ca altădată, ci de a-l distila pentru a obține din el fie gaz sintetic, fie petrol sintetic. Două țări din lume — S.U.A. și U.R.S.S. — posedă uriașe cantități de cărbune : rezervele lor certe reprezintă de patru și — respectiv — zece ori echivalentul rezervelor mondiale de țiței cunoscute în prezent.

După cum arată ziarul „Le Monde", societățile petroliere internaționale sînt nerăbdătoare să pună mîna pe acest imens potențial energetic. Ele au achiziționat, progresiv, mai mult de o treime din rezervele americane de cărbune și asigură o treime din producție.

Ținînd seama de majorarea prețului la petrolul brut — mult mai importantă decît s-a prevăzut — marile societăți par în prezent să se orienteze către exploatarea automatizată a cărbunelui. Ar urma să se efectueze distilarea cărbunelui chiar în interiorul zăcămîntului, adică fără a-l extrage. Combustia ar putea fi obținută prin explozie nucleară subterană. Societatea Gulf Oil, prezentă atît în domeniul nuclear cît și în cel al cărbunelui, intenționează să cupleze cele două tipuri de energie.

Concomitent cu cărbunele american, nisipurile asfaltice din Canada vor prelua fără îndoială ștafeta de la țiței. Criza din anii 1970—1971 a resuscitat interesul pentru nisipurile asfaltice : Shell și Amoco efectuează în colaborare studii tehnologice asupra proceselor de recuperare, Exxon, Cities Services, Atlantic Richfield și Gulf Oil au creat o filială comună — Syncrude, iar o uzină cu o capacitate de 125 000 barile pe zi urmează să intre în funcțiune în 1976. Great Canadian Oil Lands Ltd (creație a companiei americane Sun Oil) caută, la rîndul ei, să-și sporească capacitatea de producție.

Alte societăți petroliere urmăresc cu atenție experiențele în curs și posedă de pe acum permise de exploatare : este vorba de Shell, Gulf, Union Oil, SOCAL, Texaco și Japex.

În ceea ce privește șisturile bituminoase, se pare că jumătate din rezervele mondiale, recuperabile pe baza tehnicii miniere actuale, sînt situate în S.U.A. (pe teritoriul statelor Colorado, Utah și Wyoming). Prin utilizarea celor mai bogate zăcăminte s-ar putea extrage din șisturi 600 miliarde barile de petrol, respectiv echivalentul rezervelor mondiale de țiței, cunoscute în 1973.

Societățile petroliere se interesează îndeaproape de evoluția problemei. Unele dintre ele studiază procesele de recuperare, altele au achiziționat deja zăcăminte. Totuși, studiile sînt mult mai puțin avansate decît în cazul cărbunelui și nisipurilor asfaltice.

Societățile petroliere urmăresc de mulți ani și cu cea mai mare atenție dezvoltarea energiei nucleare : unele au și dobîndit o poziție care le permite să influențeze această dezvoltare. Strategiile de penetrație s-au deosebit mult : unele societăți s-au implantat în ciclul combustibilului, altele în construcția de centrale. Societățile petroliere s-au orientat mai întîi către controlul uraniului natural ; în 1970 în S.U.A. se evalua că șaptesprezece societăți petroliere efectuaseră 55% din lucrările de cercetare întreprinse în anul respectiv și controlau 48% din rezervele cunoscute de uraniu natural. Criza din 1971 n-a făcut decît să accelereze această evoluție.

O altă soluție pentru asigurarea controlului asupra energiei nucleare constă în a se lansa în construcția de centrale, domeniu mult mai costisitor și prezentînd cele mai mari riscuri financiare. O singură societate petrolieră — Gulf Oil — a ales această cale. Ea și-a făcut destul de repede loc alături de cei doi mari constructori de centrale — Westinghouse și General Electric.

Cele zece societăți menționate în tabelul de mai jos pot fi considerate, de pe acum, ca mari companii energetice. Fiecare dintre acestea s-a implantat deja în cel puțin patru surse diferite de energie și ele sînt gata să „cartelizeze" energiile care se vor dezvolta în ritmul cel mai rapid. Două dintre societăți sînt cele mai avansate în privința diversificării : Exxon și Gulf Oil.

Pentru înțelegerea strategiei lui Gulf Oil, este necesar să nu se piardă din vedere că este vorba de o societate aparținînd grupului Mellon și că din același grup face parte și Westinghouse. Gulf obține majoritatea resurselor sale din extracția și vînzarea țițeiului din Kuweit. Totuși, începînd din 1963 societatea pătrunde în sectorul carbonifer, iar în 1967 începe să mizeze pe energia nucleară ; în anii 1970—1971 se decide să se implanteze în industria șisturilor bituminoase și nisipurilor asfaltice. Pentru a finanța această reconversiune Gulf are nevoie de mari disponibilități financiare: societatea se debarasează progresiv de activele sale petroliere mai puțin rentabile, lichidîndu-și participațiile din Franța, R.F.G., Spania, Finlanda și Columbia. Asistăm astfel la un veritabil transfer de capital dintr-un sector a cărui rentabilitate scade în perspectivă către alte sectoare, mai promițătoare. Gulf Oil constituie în prezent prototipul marii societăți cu profil energetic, care operează pe piața mondială capitalistă.

Exxon este de asemenea prezent în majoritatea noilor sectoare energetice, inclusiv energia solară. Atitudinea sa este totuși mai prudentă decît a societății Gulf și — înainte de a efectua investiții masive — ea caută să cunoască cu mai multă certitudine sectoarele care se vor dezvolta cu cea mai mare rapiditate.

Este interesant de notat că — contrar lui Gulf Oil, care pune accent pe producția energetică — Exxon tinde să-și axeze eforturile pe tehnologia producției energetice, lansîndu-se în tehnologiile cele mai avansate. Această specializare costă scump, însă ajutorul primit pe seama fondurilor federale este important. Societatea își procură, de altfel, fonduri prin lichidarea unei însemnate părți din activele sale petroliere tradiționale. Ne putem întreba dacă Exxon nu intenționează să abandoneze progresiv procesul de producție pentru a deveni o societate de holding tehnologic, care va deține în domeniul energeticii o poziție dominantă de tip nou — scrie ziarul amintit.

N. P.

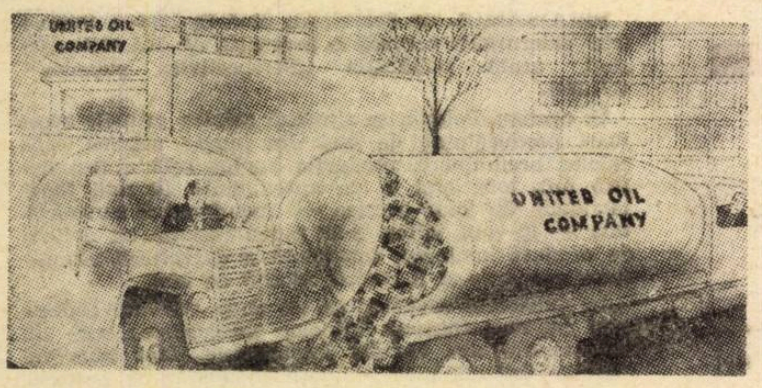

Accident de circulație...
(După *DER SPIEGEL*)

Vizor

Rabat pentru nefumători

UNELE societăți de asigurare oferă conducătorilor auto nefumători, condiții mai avantajoase decît celor fumători, cu ocazia încheierii contractelor de asigurare.

„Nu o putem demonstra — justifică reprezentantul companiei de asigurări din Hanovra acordarea unui rabat de 7,5—23% conducătorilor auto nefumători — dar sîntem convinși că cineva care este capabil de atîta autodisciplină încît să se abțină de la fumat, acela se comportă astfel în viață încît să dea loc la cît mai puține situații de accident".

O altă societate acordă rabat numai dacă conducătorul auto s-a lăsat de fumat și și-a menținut în continuare greutatea corporală.

„Retro"

NIMIC nu e întîmplător, nici moda „retro" care, a cucerit în prezent Parisul și care constă într-o revenire la modelele

vestimentare de acum 40 sau chiar 60 de ani. „Cînd viitorul este incert, ai tendința să te refugiezi în trecut. Marele val al nostalgiei a cuprins și Franța", scrie revista „L'Express" publicînd acest eșantion al noii (sau vechii) mode.

Spune-mi cum mănînci, ca să-ți spun cum... lucrezi

RECENT, în librăriile din Marea Britanie a apărut un îndreptar destinat conducătorilor de întreprinderi, volum care, în cîteva zile, a devenit best-seller. Explicația : indicațiile sale sui generis pentru alegerea salariaților. El propune testarea viitorului salariat pur și simplu în cel mai apropiat... restaurant. „Dacă omul se aruncă, înfometat, asupra mîncării — se spune în îndreptar — e clar că avem de-a face cu un irascibil ; dacă mănîncă repede, dar ordonat, înseamnă că așa

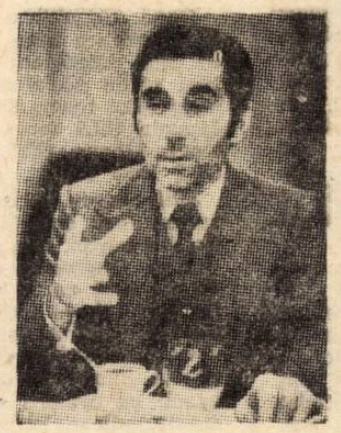

va și munci. Oamenii care se îngrijesc ca hrana lor să conțină vitamine, de obicei se îngrijesc, în activitatea lor și de cele mai mici amănunte. Cei înceți, ordonați, cu poftă de mîncare sînt buni organizatori. Dacă se delectează mîncînd, înseamnă că este un om încrezător în forțele sale. Cei care, în timpul mesei, fac pauze regulate, sînt oameni de acțiune. Oamenii lipsiți de poftă de mîncare, și în activitatea lor vor munci „pe toane"...

Cinematografia și... publicul

STUDIOURILE cinematografice din Franța au produs în 1972 un număr de 169 filme de lung metraj, din care doar 71 sînt integral franceze, restul fiind coproducții.

În ceea ce privește numărul spectatorilor în sălile de cinema, acesta a scăzut de la 354,6 milioane în 1970 la 183,1 milioane în 1972. Dacă totuși încasările au sporit în aceeași perioadă cu peste 60%, aceasta se datorează creșterii costului biletelor de intrare în sălile de cinematograf, respectiv (în medie) de la 1,18 franci în 1960 la 5,84 în 1972 și la 6,52 franci anul trecut. Unul din efectele acestor evoluții îl constituie închiderea numai în Franța a zeci de săli de cinematograf în fiecare an.

O țară pentru mașinile mari...

SOCIETATEA de transporturi aeriene Kuweit Airways intenționează să exploateze penuria de benzină din țările occidentale într-un mod original. Ea a lansat o campanie publicitară în revistele turistice din S.U.A., prin care invită pe pasionații americani ai automobilului în paradisul benzinei de pe țărmul Golfului Persic. Sub titlul „Benzină, benzină, benzină !", se spune : „Kuweit Airways vă aduce într-o țară unde circulația cu automobilul este ieftină — în Kuweit. Acolo benzina costă numai 12 cenți galonul".

---

puțul unei situații de saturare a pieței, îngrijorătoare pentru industria automobilului. În următorii 20 de ani, perfecționarea metodelor de vînzare va permite să se sporească gradul de saturație pînă la situația sa actuală.

Această suprasaturare a devenit posibilă datorită diverselor procedee de vînzare, din care unele, consideră autoarea, frizează gangsterismul, cum este sistemul „perimării planificate". În acest context Brooks Stevens, proiectant de frunte în industrie, spunea : „întreaga noastră economie se bazează pe perimarea planificată... noi facem produse bune, convingem oamenii să le cumpere, iar anul următor introducem special un element care face ca aceste produse să devină demodate, perimate... aceasta este o risipă organizată. Este, după unii, o contribuție importantă la bunul mers al economiei americane". (Vezi „The Waste Makers" — Producătorii de risipă — de Vance Packard).

Într-adevăr, dacă, în primele decenii de dezvoltare, industria automobilului introducea de fiecare dată inovații tehnologice importante, utile publicului, la începutul anilor '50 industria automobilului introduce din ce în ce mai puține ameliorări tehnologice, și, în consecință, producătorii au început să depindă din ce în ce mai mult de proiectarea modelelor. Preocuparea sporită pentru perimare pe calea introducerii de modele noi a acordat puteri deosebite proiectanților modelelor, în defavoarea inginerilor. La firma Ford, de exemplu, proiectarea modelelor a fost despărțită de secția de inginerie și a devenit un sector aparte. În 1959, președintele lui General Motors, Frederick G. Donner, se pronunța în favoarea „perimării artificiale". Revista „Sales Management" relata următoarea părere a acestuia : „dacă nu ar fi avut loc schimbarea anuală a modelelor, automobilul, așa cum îl cunoaștem astăzi, nu ar mai fi produs în masă... clienții noștri nu ar avea stimulente sau motive să cumpere un nou automobil pînă ce acela, vechi nu s-ar fi uzat". În această perioadă marile firme de la Detroit cheltuiau mai mult de un miliard de dolari anual pentru a crea o înfățișare nouă automobilelor lor. Cu alte cuvinte, deoarece consumatorul este acela care plătește pînă la urmă, el este acela care, atunci cînd cumpără un automobil nou, suportă 200 de dolari peste prețul vechi pentru a acoperi cheltuielile legate de lansarea unor modele noi de automobile în fiecare an.

Ileana VASILIU

(Va urma)

mondorama

CEHOSLOVACIA SE PREGĂTEŞTE SĂ PRODUCĂ REACTOARE ATOMICE

LA ORA ACTUALĂ problema cheie a economiei R.S.C.S. este asigurarea cu energie, deoarece nu se va putea continua la nesfîrşit acoperirea necesarului ei cu resursele clasice. De aceea, Cehoslovacia se grăbeşte să construiască baza sa proprie de energie nucleară.

În prezent, în peste douăzeci de ţări există circa 300 de centrale atomo-electrice, cu o capacitate totală de aproape 170 milioane kW. În anul 1980 ponderea energiei electrice obţinute în centrale atomo-electrice în totalul producţiei de energie electrică urmează să fie de aproximativ 15%, iar în 1990 ar putea urca la 30%.

Prima centrală atomo-electrică în Cehoslovacia a fost construită cu ajutorul U.R.S.S. şi a produs pînă în prezent aproape 200 milioane kWh. Participarea ei este neînsemnată în producţia totală de energie electrică, care atinge anual peste 50 miliarde kWh ; prezintă însă o importanţă fundamentală pentru pregătirea cadrelor în acest domeniu şi pentru crearea de condiţii materiale, fără de care dezvoltarea energeticii nucleare este de neconceput. Are, de asemenea, o importanţă esenţială pentru iniţierea producţiei de reactoare atomice proprii.

Producţia de reactoare atomice proprii va fi iniţiată în Cehoslovacia în 1975 ; începînd din 1980 ea va produce anual cîte patru reactoare atomice. Se prevede că în anul 1977 capacităţile pe bază nucleară vor însuma 440 MW, iar după anul 1980 — 1000 MW. (comparativ cu cei 150 MW ai primei centrale atomo-electrice).

Realizarea programului nuclear a fost încredinţată uzinelor „Skoda-Plsen". Acest program nu priveşte numai R.S.C.S., ci toate ţările comunităţii socialiste. La asigurarea cu tehnica deosebit de pretenţioasă va participa atît industria cehoslovacă (în primul rînd metalurgia şi construcţiile de maşini), dar şi întreprinderi din alte ţări socialiste, în cadrul unei strînse cooperări.

J. VLCEK

INDUSTRIA DE AUTOMOBILE: PENETRAŢIA ALUMINIULUI

CONFORM unei declaraţii făcute la Detroit de W H. George, preşedintele cunoscutei Aluminium Company of America (ALCOA), livrările de aluminiu către industria de automobile din S.U.A. ar putea să se dubleze în decurs de un deceniu (de la 500 000 tone anul trecut, la peste un milion în 1983). Această tendinţă se datoreşte în principal necesităţii realizării de economii la consumul de energie (în transporturi) şi micşorării gradului de poluare a atmosferei de către circulaţia autovehiculelor. Aluminiul se impune pe această linie atît prin greutatea sa specifică redusă şi rezistenţă ridicată la coroziune, cît şi prin relativa sa abundenţă.

OBIECTIVE INDUSTRIALE ÎN ORIENTUL MIJLOCIU

• Ministerul Turismului din Egipt şi Banca Arabă Mondială au încheiat un acord cu firma americană „Sheraton Hotels International". Acordul prevede construirea a trei hoteluri de tip „Sheraton" la Cairo, Alexandria şi Luxor. Construcţia celor trei hoteluri va necesita investiţii de circa 70 mil. dolari care vor fi finanţate de firma americană, urmînd ca ele să fie administrate în comun de reprezentanţii acestei firme şi Banca Arabă Mondială. Lucrările de construcţie vor fi încheiate peste doi ani.

• „Sumitomo Shoji Kaisha" şi „Sumitomot Metal Industries Co" au primit în comun, din partea companiei „Irak National Oil" o comandă pentru 40 000 tone ţevi de oţel trase, necesare construirii unei conducte petroliere de 300 km. Ţevile vor fi produse de „Sumitomot Metal Industries Co" şi vor fi livrate Bagdadului în perioada aprilie-decembrie prin intermediul companiei Sumitomo Shoji Kaisha. Valoarea contractului nu a fost dezvăluită. Aceasta va fi a doua conductă petrolieră construită în Irak cu ţevi trase de fabricaţie japoneză.

• În urma studiilor efectuate de către reprezentanţi ai companiilor japoneze, „Keva Gas Chemical Industrie", „Sumitomo Chemical", „Mitsubishi Gas Chemical", „Mitsui—Toatsu Chemical Comp" şi „Marubem Corp", asupra posibilităţilor producţiei de metanol pe insula Harg-Iran, va fi construită o uzină cu capacitatea de 2 000 tone în 24 de ore, care va folosi gazul natural, existent în cantităţi importante în regiunile sudice ale Iranului. Cheltuielile pentru executarea construcţiei sînt evaluate la 50 mil. dolari. Proiecte pentru construcţia unor uzine de metanol sînt în studiu, de asemenea, în Canada, Indonezia şi Arabia Saudită.

ANGLIA: COBORÎND TREPTELE CONSTRUCŢIILOR NAVALE

STATISTICILE publicate recent la Lloyds Register of Shipping arată că anul trecut s-au produs noi modificări de poziţii în ierarhia constructorilor de nave din lumea capitalistă.

Japonia şi-a menţinut în 1973 avansul faţă de alte ţări constructoare, lansînd 15,8 milioane t.r.b., respectiv aproape jumătate din tonajul mondial. Ea este urmată de Suedia (cu 2,51 mil. tone), R.F.G. (1,98 mil.), Spania (1,56 mil.) şi Franţa (1,13 mil. tone), care a progresat de pe locul şase pe locul cinci.

În ceea ce priveşte industria construcţiilor navale din Anglia, odinioară prima în lume, ea a regresat anul trecut de pe locul patru pe locul şapte, lansînd doar 1,01 milioane t.r.b.

MARKETINGUL ŞI INOVAŢIA

IMPORTANŢA marketingului în procesul vital de înnoire a produselor, caracteristic societăţii moderne şi imperativ al industriei, reiese odată mai mult, dintr-o analiză făcută recent de trei autori americani — Booz, Allen şi Hamilton. Ei au arătat că originea ideilor pentru produse şi procese noi se repartizează astfel pe diverse sectoare de activitate ale firmei : marketing — 32% ; cercetare şi dezvoltare — 26,5% ; conducerea superioară — 13,1% ; clienţii — 10,6% ; departamentul pentru produse noi — 6,7% ; producţie — 3,7% ; celelalte — 7,0%.

PERSPECTIVA SIDERURGIEI POLONEZE

PROGRAMUL de dezvoltare pînă în 1990 a industriei siderurgice prevede o investiţie de 545 miliarde zloţi, arată publicaţia „Perspectives polonais" (1/1974).

În prezent Polonia se situează printre primele zece mari producătoare de oţel din lume ; potrivit calculelor preliminare, producţia anului 1973 a fost de 14,5 mil. tone oţel şi de aproximativ 10 mil. tone laminate. Cu toate acestea — menţionează sursa citată — în anii viitori s-ar putea resimţi un deficit de produse laminate, consecinţă a dezvoltării economice susţinute şi a cererii sporite de oţel.

În cincinalul următor se va pune accentul îndeosebi pe modernizarea uzinelor siderurgice ; vor fi reconstruite din temelie laminoarele, fapt care va permite îmbunătăţirea calităţii produselor şi lărgirea sortimentului lor. Prin aceste investiţii se urmăreşte reducerea pînă în 1990 a consumului de oţel pe unitatea de produs şi realizarea de oţeluri superioare, rezistente, a căror producţie urmează să crească de două ori şi jumătate. Se apreciază că, prin îmbunătăţirea calităţii şi lărgirea sortimentului de produse siderurgice, se va putea ajunge la o reducere cu 10—15% a consumului de oţel de întreaga economie naţională.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

AURUL: DIN NOU PE PRIMUL PLAN

ÎN ULTIMELE LUNI aurul şi-a recăpătat rolul de „vedetă" nu numai pentru cei care doresc să-şi plaseze capitalul în valori mai sigure, dar şi în dezbaterile diferitelor reuniuni internaţionale pe probleme economico-monetare. Motivul imediat este dublarea aproape a preţului aurului pe piaţa liberă din a doua jumătate a lunii noiembrie 1973 pînă la sfîrşitul lui februarie a.c. (de la 90 la cca. 180 dolari, pe piaţa londoneză, cu tendinţă oscilatorie de scădere în săptămînile următoare).

După cum se poate vedea din graficul alăturat, este vorba de cea mai spectaculoasă ascensiune a preţului aurului din ultimele patru decenii. Aceasta se datorează şi faptului că — începînd din martie 1968 (de cînd cursul oficial al aurului pe piaţă nu mai este susţinut de băncile centrale ale ţărilor capitaliste) — aurul este supus, ca orice marfă, jocului cererii şi al ofertei. Producţia de aur a crescut continuu. Dacă în perioada 1850—1933 s-au produs 30 580 tone aur, între 1934 şi 1957 (deci numai 24 de ani) o cantitate de 20 900 tone, iar în următorii opt ani (1958—1965) — 11 250 tone. Ultima perioadă de opt ani (1966—1973) s-a soldat cu circa 13 600 tone aur. Producţia anuală de aur în ţările occidentale a fost, după 1963, de 1200 pînă la 1400 tone.

După Republica Sud-Africană, care produce peste 850 tone anual, cei mai importanţi producători — fără ţările socialiste — sînt : Canada (63,2 tone), S.U.A. (44,4 tone), Japonia (27,7 tone), Australia (24,9 tone), Ghana (22,5 tone) Filipine (20,2 tone ş.a.

Mai repede decît producţia a evoluat însă cererea pentru aur atît din partea industriei, cît şi din partea cumpărătorilor particulari. Pe de altă parte, creşterea preţului aurului — exprimat în dolari sau într-o altă valută — nu face decît să exprime eroziunea puterii de cumpărare a acestora din urmă, ca urmare a inflaţiei (rata ei situîndu-se în jurul a 10% pe an, în ţările capitaliste industrializate).

În ultimul timp, tot mai numeroase sînt în Occident opiniile care se pronunţă pentru majorarea (dublarea sau triplarea) preţului oficial al aurului, în prezent de 42,22 dolari uncia. După opinia altor specialişti, însă, chiar dacă această măsură ar contribui la „dezgheţarea" stocurilor de aur acumulate

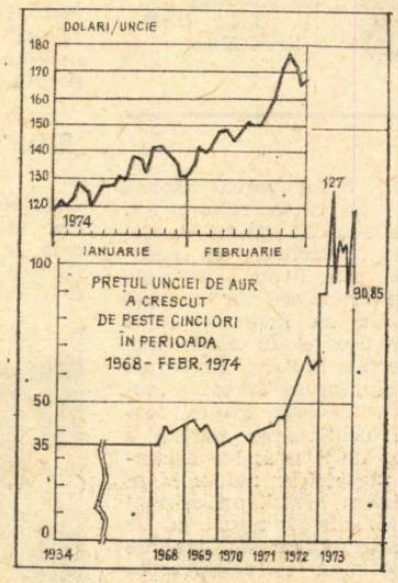

de o serie de bănci centrale şi la atenuarea febrei pe piaţa aurului, totuşi ea ar dezavantaja ţările care nu sînt producătoare de aur şi nici nu posedă asemenea stocuri (cum este de pildă, cazul Japoniei sau al unui mare număr de ţări în curs de dezvoltare).

viaţa economică

Redactor şef: Ioniţă OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poştale şi difuzorii din întreprinderi şi instituţii precum şi la redacţie Cont. I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R. filiala sect. 1 Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia Bucureşti, Calea Griviţei nr. 54—66 P.O.B. 2001

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 Bucureşti

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 12 (571)
VINERI 22 MARTIE 1974
20 PAGINI 2 LEI

12

SĂ ÎNCHEIEM PRIMUL TRIMESTRU CU PLANUL INTEGRAL ÎNDEPLINIT!

AU MAI RĂMAS doar cîteva zile din primul trimestru și, în mod firesc, în centrul atenției tuturor colectivelor de întreprinderi stă sarcina — și îndatorirea — îndeplinirii integrale a planului pe primele trei luni ale anului. Îndeplinirea integrală a planului pe primul trimestru, recuperarea grabnică a restanțelor care au apărut la unele produse, prezintă, la ora actuală, o cerință primordială pentru toate colectivele de întreprinderi și șantiere, pentru toate organele și organizațiile de partid. Dezvoltarea dinamică, continuu ascendentă a economiei naționale impune ca planul să fie îndeplinit zi de zi, în fiecare unitate industrială, la toate produsele necesare altor întreprinderi, fondului pieței și exportului, ca pe șantiere să se lucreze ritmic, respectîndu-se riguros termenele de finalizare a investițiilor.

Angajamentul „La scadență — fără restanță!" pe care și l-au luat oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei reflectă concludent hotărîrea acestora de a-și aduce neprecupețit contribuția la realizarea marilor obiective care stau în fața economiei noastre naționale în acest an. Rod al muncii susținute, pline de entuziasm, desfășurată în întreprinderi pentru realizarea planului pe 1974 și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă în întîmpinarea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a celui de-al XI-lea Congres al partidului, rezultatele obținute în perioada care a trecut de la începutul anului și pînă în prezent demonstrează pregnant, încă o dată, dinamismul dezvoltării economiei noastre, caracterul profund realist al sarcinilor de plan. Există, deci, toate premisele să facem din acest trimestru o primă izbîndă hotărîtoare a eforturilor noastre îndreptate spre îndeplinirea și depășirea planului și a angajamentelor pe acest an.

PREOCUPAREA constantă a partidului și statului nostru vizînd perfecționarea neîntreruptă a întregii vieți economice și sociale și-a găsit în aceste zile o profundă reflectare și în lucrările ședinței Comitetului executiv al C.C. al P.C.R. A fost luat în discuție și aprobat Programul pentru cercetarea și valorificarea de noi surse de energie.

Totodată a fost examinat proiectul Programului național privind eliminarea excesului de apă de pe terenurile agricole și combaterea inundațiilor. Adoptînd orientările generale ale programului, Comitetul Executiv a stabilit să ia măsuri energice pentru oprirea proceselor de eroziune și degradare a terenurilor agricole, să se treacă la realizarea unui număr cît mai mare de bazine de retenție prin construcția de baraje, cu mijloace cît mai economicoase, să se continue acțiunea de regularizare a rîurilor existente. În ce privește excesul de apă, Comitetul Executiv a stabilit să fie concepute sisteme care să poată fi folosite atît pentru combaterea excesului de apă, cît și pentru irigații în sezoanele secetoase.

În cadrul ședinței, Comitetul Executiv a examinat modul în care sînt utilizate fondurile pentru cercetare și introducerea tehnicii noi în întreprinderile industriale. Scoțînd în evidență rezultatele bune obținute, Comitetul Executiv a stabilit să se ia măsuri ferme pentru întărirea ordinii și disciplinei în cheltuirea fondurilor destinate tehnicii noi, să se urmărească mai îndeaproape introducerea mai operativă în producție a rezultatelor cercetărilor, să se asigure o eficiență maximă a acestora.

În aplicarea consecventă a hotărîrilor Congresului al X-lea și Conferinței Naționale privind perfecționarea conducerii și organizarea diferitelor sectoare ale vieții sociale-politice, Comitetul Executiv a examinat proiectul Legii privind controlul financiar, preventiv, proiecul Legii remunerării după cantitatea și calitatea muncii, proiectul Legii privind sistematizarea teritoriului și localităților.

În pag. 10—11 : **Dezbateri V.E.**

Transporturi auto

„UN CAZ DE 3 MILIARDE"

• La masa rotundă, față-n față, factorii de răspundere și autorul unui studiu care cu 3 ani în urmă punea în evidență pierderi însemnate în sectorul transporturi auto. • După îndelungi dezbateri se acceptă că pierderile există din cauza sistemului de evidență și că nu sînt de neglijat. • Factorii de răspundere sînt de acord că deficiențele semnalate de autor au existat și apreciază favorabil unele din măsurile propuse (care au și fost aplicate. Autorul consideră că măsurile propuse dar neaplicate încă sînt aceleași „nimicuri" esențiale care au generat și vor mai genera risipă.

PLAN — ANGAJAMENTE

ONORAREA CONTRACTELOR ECONOMICE — ÎNTRE PREVEDERI ȘI REALIZĂRI

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MAȘINI-UNELTE, MECANICĂ FINĂ ȘI SCULE *ocupă prin profilul de producție și sarcinile ce-i revin, unul din cele mai importante locuri în industria românească. Eforturile depuse de toate întreprinderile Centralei, în anii ce au trecut din acest cincinal, sînt evidente, mai ales dacă avem în vedere gama largă a noilor mașini-unelte, scule ,AMC-uri asimilate și introduse în producția de serie, calitatea și randamentul ridicat al acestora. Cum se prezintă situația în acest an?*

• Semnificații dincolo de „capcana mediilor"

ÎN ANALIZA DE FAȚĂ ne-am propus să descifrăm din activitatea Centralei industriale de mașini-unelte, mecanică fină și scule, stadiul înfăptuirii planului pe trimestrul I 1974 și să stabilim un „clasament" al întreprinderilor din componența ei, în funcție de realizările obținute, al participării la satisfacerea nevoilor economiei naționale cu produse fizice. În acest sens am urmărit :

• evidențierea și gradualizarea eforturilor și a rezultatelor fiecărei întreprinderi în parte ;

• consemnarea unor aspecte și semnificații generale, a unor direcții de acțiune necesare, care interesează și activitatea celorlalte centrale industriale, în întrecerea pentru obținerea unui loc fruntaș în clasamentul realizărilor pe ramuri de producție.

B. PĂDURE

(Continuare în pag. 3)

ÎN ACEST NUMĂR:

• În pagina 15 : argumente teoretice privind importanța afirmării principiilor de bază în relațiile dintre țările socialiste pentru întărirea sistemului mondial socialist.

• În paginile 16—19 : prezentarea selectivă a unui bogat material informativ care surprinde unele din principalele tendințe și fenomene conjuncturale ce au loc în prezent în economia mondială. Ce se întîmplă pe piața materiilor prime de bază și pe cele de capital? Încotro evoluează prețurile, cursurile valutare, rata scontului și nivelul dobînzilor? Ce corective trebuie aduse în optica prognozării creșterii economice? sînt probleme la care se încearcă descifrarea unor sensuri și semnificații

Semnale

Răspuns eronat ?

DE PESTE 30 de ani prestez numai munci economice, deținînd și trecînd prin diferite funcții și, în cele din urmă, am obținut și carnetul de expert contabil.

Ca orice cetățean conștient de aportul ce trebuie să-l aducă la rezolvarea problemelor ce iau naștere, m-am străduit întrucîtva să țin pasul cu documentarea și autoinstruirea în ce privește actele normative. Acolo unde modul propriu de înțelegere nu a reușit să identifice corect punctul de vedere al legiuitorului — cum este și firesc — m-am folosit de relațiile date de Revista de contabilitate, Finanțe și credit, Gazeta finanțelor, iar de doi ani mă folosesc — fără nici o exagerare — de prețioasele soluții din paginile revistei „Viața economică", atît pentru diversitatea problemelor unde-mi desfășor munca cît și atunci cînd sînt solicitat de organele jurisdicționale pentru efectuarea unei expertize contabile judiciare.

Dacă pînă în prezent, soluțiile date în paginile revistei (în cazul de față este vorba de rubrica „Curier") au fost de natură să atragă încrederea în conținutul lor, cel puțin unul din răspunsurile din nr. 10/1974 al revistei, pune această încredere sub semn de întrebare — după părerea mea în mod flagrant. Este vorba de răspunsul cu totul eronat dat subsemnatului.

(Fragment din scrisoarea tov. Mihai D. ANTOCI-Iași)

N-R. Răspunsul ce vi l-am dat este corect. În 10 ani de la apariția rubricii „Curier" avem cunoștință de existența unui singur răspuns neclar. Pentru a vă ajuta să înțelegeți mai exact sensul răspunsului nostru v-am expediat o scrisoare cu lămuriri suplimentare.

Oxigen la zeci de kilometri

DACĂ pînă în urmă cu cîtva timp aveam o serie de alte probleme în sistemul nostru de aprovizionare începînd cu acest an am început să ne confruntăm și cu... oxigenul. De ce ? Este mai simplu să mergem la Roman cale de 85 km pentru procurarea oxigenului, decît să-l luăm de peste drum de la Întreprinderea pentru prelucrarea maselor plastice sau Întreprinderea de ulei „Unirea" de unde ne aprovizionăm de peste 10 ani.

Am făcut corespondența cuvenită la Oficiul oxigenului de pe lîngă Grupul de uzine specializate pentru repararea utilajelor industriei chimice din București dar n-am primit nici un răspuns. Poate că, pentru scrisoarea noastră din 26 ianuarie (nr. 2003) mai este timp. După atîta studiu cred că ni se schimbă și repartiția.

ec. I. CHELARU
șef birou aprovizionare
Întreprinderea metalurgică
Iași

Nomenclatoarele și... reperele

CITIND articolul „Organizarea în atenția Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor (nr. 8) m-am gîndit să ridic o problemă foarte importantă și actuală. După părerea mea aplicarea ei va contribui la îmbunătățirea muncii în domeniul organizării producției. Este vorba deci de stabilirea unei responsabilități unice în întocmirea nomeclatorului reperelor pe produs, lucrare care, în prezent, este întocmită paralel, atît de institutele de proiectare, cît și de secțiile de proiectare din întreprindere.

În ramura construcțiilor de mașini, întreprinderile primesc de la institutele de proiectare desenele de execuție a unui produs, inclusiv nomenclatorul reperelor cuprinse în desen. Pentru stabilirea consumurilor de materiale — lucrare cu volum foarte mare de muncă, ce se execută manual — se întocmește lista de consumuri și după ea, centralizatorul de materiale, necesar serviciului aprovizionare, serviciului preț de cost etc. Se mai întocmesc, de asemenea, liste separate de rulmenți, arcuri, garnituri de cauciuc, produse din import etc., iar simpla comparare a anexei 1 cu 2, partea înscrisă de secția de proiectări a uzinei, ne indică o perfectă asemănare de conținut.

Propunem, de aceea, întocmirea unui singur nomenclator de repere pe produse, separat și nu inclus în desenele de execuție de către institutele de proiectare, nomenclator care să fie transmis întreprinderii odată cu desenele, completarea acestui document cu informații făcîndu-se, ca și pînă în prezent, de către institutul de proiectare — partea care îi revine și de către întreprindere — proiectarea tehnologică (anexa 2).

Eficiența economică a acestei măsuri este de necontestat și nu cred că este nevoie să mai fac demonstrații.

ec. M. TULEA
Întreprinderea de utilaj petrolier „1 Mai"-Ploiești

Pregătirea economistului pentru construcții

AM STUDIAT cu mult interes articolul privind „Forța de muncă în centrale și întreprinderi" publicat în nr. 2/1974 al revistei „Viața economică", dar constat că problemele specifice ale ramurii construcții-montaj nu sînt relevate.

În această ramură se resimte o mare lipsă de cadre economice superioare, specializate pentru această activitate. Cunoștințele pe care le primesc toți studenții de la Facultatea de economia producției din ASE sînt insuficiente ; profilul construcțiilor diferind de cel al industriei, numărul de ore afectate disciplinei fiind insuficient (36) le oferă numai noțiuni generale.

Pentru creșterea eficienței generale a investițiilor este necesar a se pregăti cadre de specialitate în conducerea, organizarea și planificarea construcțiilor, ramură deosebit de complexă și cu particularități distincte, în care economistul de specialitate poate să-și aducă o contribuție substanțială la creșterea eficienței economice a acestei ramuri.

Consider necesară o revizuire a planului de învățămînt al facultății mai sus menționate prin acordarea importanței cuvenite în pregătirea viitorului economist ce va lucra în construcții-montaj.

ec. Ion DUMITRESCU
Trustul Energo Construcții
București

Curier

● **MIRCEA Stan, Galați** — Înlocuitorul unui salariat care ocupă o funcție de conducere — temporar absent din unitate — are dreptul la salariul tarifar la nivelul de bază prevăzut pentru funcția deținută temporar, sau la încadrarea într-o gradație a acestuia, care să-i asigure o creștere cu 1—2 clase (pct. 6 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968). În exemplul dv., economistul principal încadrat la gradația a treia (salariul 2 425 lei) care înlocuiește temporar un șef de serviciu, poate fi încadrat la 2 675 lei. El are dreptul și la îndemnizația de conducere, stabilită între limitele prevăzute de reglementările în vigoare.

● **NICOLAE Stănescu, Craiova** — Ținînd seama de precizările cuprinse în adeverința anexată, comisia tehnică de încadrare poate aprecia dacă perioada lucrată de dv. poate fi luată în considerare în proporție de 50%, pentru promovarea în funcția de economist principal sau în funcții de conducere.

● **MARIA Dan, Tîrgu Mureș** — Cu o vechime în funcții economice de peste 3 ani, puteți ocupa — prin examen sau concurs — (Legea nr. 12/1971), funcția de contabil șef la secția P.A.L.

● **NICULINA Antonescu, Tg. Jiu** — Conform Circularei Ministerului Muncii cu nr. 270.001 1970, pentru salariații transferați în interesul serviciului în alte unități unde pentru aceleași funcții sînt aprobate nivele de salarii mai mici, organele de conducere a unității le pot stabili un număr de gradații care să le asigure salariul tarifar avut.

ANTONEL STOICA, București — Ne pare rău, dar nu vă putem indica o posibilitate de a intra în posesia lucrării „Organizarea transportului intern în întreprinderi". Așteptăm răspunsul Editurii Științifice la semnalarea noastră.

● **MARIA Istrate, Tîrgu-Jiu** — Avînd studii medii și o vechime în funcții economice de peste 20 de ani, puteți ocupa, în afara funcției de contabil principal, și unele funcții de conducere (șef birou, șef serviciu), la care este prevăzută cerința absolvirii învățămîntului mediu și un anumit stagiu în funcții economice medii.

● **GHEORGHE Anghel, Cluj** 1969 (4 luni și jumătate) și 1970 (5 luni și 20 de zile) cu contracte de muncă pe durată determinată se include în vechimea salariatului, însă nu se ia în calculul vechimii neîntrerupte în aceeași unitate, pe baza căreia se acordă sporul la salariu corespunzător. Dat fiind faptul că — așa cum arătați în scrisoarea dv. — v-ați încadrat în muncă, cu contract pe durată nedeterminată, la 1 august 1971, rezultă că veți putea beneficia de spor la 31 iulie 1976, cînd veți împlini cinci ani vechime în aceeași unitate.

● **EMILIA Bucureșteanu, Ploiești Vest** — Din scrisoarea dv. rezultă că la 1 mai 1969 ați fost încadrată ca inginer, la gradația I, cu salariul tarifar de 2 300 lei, la o întreprindere din ramura prevăzută la anexa III/4 la H.C.M. 914/1968. La data de 1 iulie 1972, ați fost transferată în interesul serviciului într-o întreprindere la care salarizarea se face potrivit Anexei III/3, unde — la aceeași funcție și gradație — vi s-a stabilit salariul de 1 425 lei.

MATEI MINOCI, FLORIN URSU, București ; EMIL CIUTĂ, Zalău ; LUCIAN MUREȘAN, Baia Mare ; ECATERINA ȘANDRU, Ghidiceni, Galați ; MIOARA JORJA, Alba Iulia — În suplimentul nostru din această săptămînă prezentăm soluțiile la întrebările dv.

● **MARIA — ANA Laszlo, — Cluj** — Decretul nr. 158/1970, stabilește — la art. 12 — obligația organizației socialiste de a asigura absolvenților o activitate corespunzătoare specialității pentru care au fost repartizați. Numai în cazul cînd unii absolvenți nu reușesc ca, în curs de trei sau, după caz, doi ani de stagiu, să promoveze examenul de stat, ei pierd dreptul la ocuparea postului ce li s-a stabilit la repartizare. Față de aceste dispoziții exprese ale legii, sînteți îndreptățită să vă adresați comisiei de judecată din întreprindere cerînd aplicarea reglementării în vigoare. De asemenea, ar fi indicat să sesizați și comitetul sindicatului pentru a vă sprijini în rezolvarea justă a cererii dv.

● **VICTOR Stănciulescu, București** — Ținînd seama de studiile absolvite de dv. și de funcția ce ați ocupat, nu puteți fi încadrat ca tehnician și, cu atît mai puțin, ca tehnician principal. Faptul că lucrați în cadrul unui compartiment tehnico-economic și că unele lucrări au acest dublu caracter, nu dă posibilitatea luării în considerare ca vechime în specialitate tehnică a perioadei lucrate ca statistician sau statistician principal.

SUCCESE CONDIȚIONATE

COLECTIVUL de muncă de la Întreprinderea de utilaj chimic din Făgăraș a obținut lăudabile succese atît anul trecut, cît și în primele două luni ale lui '74. Un suflu general îl animă, dar el se asociază totuși cu o întrebare ce îi preocupă pe oamenii de aci : vor reuși oare să fie la înălțimea sarcinilor din acest an ? Vor avea posibilitatea să raporteze, așa cum au mai făcut-o, îndeplinirea angajamentelor luate, dar care acum sînt în cinstea aniversării a 30 de ani de la Eliberarea patriei noastre ?

Ei sînt hotărîți să-și ducă la bun sfîrșit sarcinile asumate dar, au totuși nevoie și de un sprijin substanțial al forului tutelar. Nu, să nu fim înțeleși greșit. Și pînă în prezent colectivul de muncă făgărășan s-a bucurat de atenție din partea centralei și ministerului. Acum, însă, sarcinile sînt multiple, imperativele mai multe și este necesară o înțelegere deplină. Cu toate greutățile întîmpinate în asigurarea necesarului de materiale din import, planul pe luna ianuarie a fost depășit cu 0,3% la producția globală și 3,9% la producția marfă. Nu s-a realizat însă, sortimentul de utilaj tehnologic, înregistrîndu-se o restanță de 180 tone.

Începînd cu această lună Întreprinderea de utilaj chimic din Făgăraș are de realizat, de exemplu, o creștere a producției globale de 24%. Sînt necesare deci, o serie de materiale întrucît, cele acordate nu vor acoperi întreaga producție ce trebuie livrată. Amintim doar cîteva : **țevi din oțel pentru construcții, motoare electrice, nisip cuarțos de Văleni, vopsea refractară etc.**

Sînt și altele ce aveau **termene de primire în magazie lunile decembrie 1973 și ianuarie 1974 — 500 tone tablă inoxidabilă, 20 tone țeavă inoxidabilă — pentru utilaje contractate în acest trimestru.**

Harnicii muncitori din Făgăraș mai au nevoie și de o **mașină de echilibrat, de agitatoare pentru reactoare necesare pieselor de un diametru pînă la 2000 mm și o greutate de 300 kg. Un strung carusel cu un diametru de 4000 mm** *este, de asemenea, așteptat cu nerăbdare mai ales că a fost prevăzut într-o serie de documente anterioare. Sînt și alte doleanțe care mai trebuie amintite :* **completarea capacităților de producție la secția de utilaje cu 1400 tone ce condiționează realizarea planului cu 72 milioane lei ; la emailări cu 540 tone (50 milioane lei) și, în fine, la sectorul de cauciucări cu 20 000 mp.**

Pentru ca activitatea făgărășenilor să se deruleze, din zi în zi, mai bine, cu mai mult spor, apare limpede, credem, necesitatea unor acțiuni ferme. Serviciile competente ale Centralei trebuie să contribuie prin măsuri operative la înlăturarea unor greutăți în activitatea susamintitei întreprinderi, ce se pot amplifica, afectînd îndeplinirea integrală a tuturor obiectivelor înscrise în programul acestui an de către respectivul colectiv făgărășean.

Emil ZAMFIRESCU

ECONOMISTUL — azi și mîine

Reflecțiile unui stagiar confruntat cu profesiunea sa (I)

A FLAT la aproape un an de la primul contact cu producția după absolvirea Facultății de economia producției, mi-am propus să aștern pe hîrtie cîteva gînduri legate de problematica integrării în profesiune, **în speranța că și alți colegi își vor exprima opiniile și că vom putea să dăm astfel, unele sugestii utile pentru factorii de răspundere.**

În structurarea opiniilor am pornit de la următoarele idei :

1. definitoriu pentru integrare consider a fi relația bivalentă dintre subiectul integrării și sistemul integrator sub auspiciile motivației, necesitînd corelarea și reciprocitatea schimbărilor.

2. esențiale în reușita acțiunii de integrare a absolventului cu studii superioare ni se par a fi, în ordine : alegerea profesiunii ; răspunsul potrivit al programelor și formelor de învățămînt la cerințele producției ; repartizarea în producție ; capacitatea de receptivitate și inițiativă a subiectului integrării ; condițiile create de sistemul integrator pe linia finalității sale.

Alegerea „întîmplătoare" a profesiunii (procentul celor astfel „orientați" e determinat în anchetele lui O. Bădina la circa 25%) nu constituie totdeauna un echivalent al lipsei de atașare ulterioară, putînd, dimpotrivă, să constituie un teren de receptivitate fertil, neafectat de păreri preconcepute.

Orientarea profesională ca și momentul repartiției rămîn însă module ce nu sînt controlate și executate în măsura posibilităților pe care le oferă. Pledează spre această concluzie acel numai 88% populație activă din totalul existent al absolvenților, acel 56% din totalul cadrelor economice cu pregătire superioară ce lucrau în specialitate în 1972, concentrarea absolvenților cu studii superioare în mediu urban (89%) în anul 1966) etc.

Încadrarea în producție pe o funcție care cere numai parțial profesiunea pentru care m-am pregătit subliniază, de asemenea, accidentele de repartiție și alimentează o oarecare indiferență față de profesiune, dublată de accentele unei căutări care se prelungește în mod firesc din alegerea „întîmplătoare".

Necorespondența dintre profesiunea pentru care te-ai pregătit și cea în care lucrezi îngreunează aprecierea unor alte aspecte ale integrării ca, de exemplu, corespondența dintre gradul de pregătire și nivelul lucrărilor executate sau modul de percepție de către subiect a supra sau subsolicitării.

Continuitatea procesului de instruire devine o necesitate obiectivă, fără de care situația expusă nu poate avea durabilitate. Însă indicatorul exprimat, de exemplu, prin numărul de ore acordat în continuare pregătirii profesionale, exprimă o situație artificioasă, lipsită de eficiență socială, în care simpla schimbare de profil (recalificare) sugerează o perfecționare.

În plus, priviți de conducere prin prisma necesităților de perfecționare, subiecții ieșiți din traiectoria profesională normală apar prioritari pentru participarea în cadrul sistemului național de perfecționare a pregătirii cadrelor, la „împrospătarea" și „aprofundarea" cunoștințelor legate de funcția pe care o exercită, îndepărtînd acest sistem de la menirea sa.

Pentru realizarea unei integrări profesionale trebuie avute în vedere însă nu numai aspectele de eficiență profesională, ci și cele privind satisfacțiile subiectului.

Ierarhizarea factorilor de satisfacție profesională este însă indisolubil legată de componența grupului de muncă, și de natura acestuia.

Atelierul cu profil de proiectare (sisteme informaționale) din care fac parte prezintă o medie de vîrstă de circa 25—26 de ani și cuprinde colective de circa 5—6 persoane, care lucrează împreună 2—3 luni pentru rezolvarea unei teme, colectivele formîndu-se uneori spontan în baza afinității reciproce dintre membri. Coeziunea colectivelor este întărită prin deplasări comune, de faptul că majoritatea membrilor sînt absolvenți cu profesiuni diferite și cu statut de stagiari, relațiile de colaborare devenind esențiale.

Cunoștințele în domeniul în care lucrez au un grad foarte înalt de perisabilitate, ceea ce stimulează perfecționarea neîncetată. Este de remarcat însă că deși există diferențe între volumele de cunoștințe ale indivizilor din grup, cei deficitari în acest sens nu sînt respinși de la participare datorită unei difuzări și uniformizări a cunoștințelor de bază și lipsei aspectelor concurențiale.

În aceste condiții, ierarhia factorilor satisfacției profesionale ar fi pentru mine : pasiunea pentru meserie ; relațiile cu colegii ; salariul ; îndeplinirea zilnică a sarcinilor de muncă ; recunoașterea capacității profesionale de către cei din jur ; atitudinea conducerii ; prestigiul întreprinderii.

Factorii insatisfacției profesionale i-aș ierarhiza astfel : distanța față de domiciliu ; insuficienta solicitare a pregătirii ; absența timpului liber.

Pasiunea pentru meserie este un factor prim de satisfacție, deoarece profesiunea este variată, oferă autonomie și posibilitatea identificării rezultatului concret.

Consider că ierarhizarea primilor patru factori de satisfacție caracterizează mai ales munca în profesiunile de mare atracție pentru tineri.

Adrian MARIN

„V-E." invită tinerii cititori ai revistei să-și spună opinia pe tema abordată în acest articol.

economie națională

ACTUALITATEA

Apropierea sfîrșitului primului trimestru marchează intensificarea ritmului de dezvoltare a economiei românești, ca și efortul orientat spre îndeplinirea riguroasă a planului fizic și valoric, a contractelor economice, avînd tot timpul în vedere exigențele eficienței economice. Un factor de bază al dinamismului economic : efortul investițional, orientat cu precădere spre creșterea ponderii lucrărilor de construcții-montaj și accelerarea punerii în funcțiune a noilor obiective economice. Creșterea susținută a exportului nostru asigurată prin mobilitate sortimentală, produse competitive și strategii eficiente de promovare.

PLAN — ANGAJAMENTE

ONORAREA CONTRACTELOR ECONOMICE — ÎNTRE PREVEDERI ȘI REALIZĂRI

(Urmare din pag. 1)

Clasamentul întreprinderilor a fost întocmit în urma unei analize care a luat în considerare realizările obținute de întreprinderile Centralei la trei indicatori principali : **producția marfă, productivitatea muncii și gradul de realizare a contractelor de livrare** (vezi tabelul nr. 1). La comensurarea eforturilor și a rezultatelor obținute de fiecare întreprindere și în evitarea „capcanei mediilor" **s-a avut în vedere și realizarea planului fizic**, pe sortimente (vezi tabelul nr. 2). Ținînd seama și de acest corectiv, rezultă pregnant faptul că, realizările peste medie, obținute de colectivele de muncă din întreprinderile fruntașe au fost diminuate de rezultatele obținute de ultimele clasate. Care au fost cauzele care au determinat asemenea oscilații în realizări, ce trebuie întreprins pentru înlăturarea și prevenirea lor ?

● „Ierarhia"

1. **DEFICIENȚELE EXISTENTE ÎN MECANISMUL DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ ȘI ÎN DESFĂȘURAREA ACȚIUNII DE COOPERARE ÎN PRODUCȚIE** reprezintă — cu prioritate — cauza care a produs departajările vizibile din tabelul nr. 1.

2. **ORGANIZAREA PROPRIU-ZISĂ A PRODUCȚIEI ȘI MUNCII** care ocupă un loc fruntaș în acest clasament, evidențiază faptul că alături de cauze „externe", la unele nerealizări concură și factori interni, care țin de responsabilitatea directă, de întreprindere. Spre exemplu, Întreprinderea mecanică-Roman nu și-a realizat planul producției marfă pe luna februarie și datorită unor deficiențe organizatorice pe fluxul producției. La Întreprinderea mecanică-Suceava și la Întreprinderea de strunguri-Tîrgoviște nerealizările se datoresc insuficientei preocupări pentru asigurarea și pregătirea forței de muncă necesară.

3. **UTILIZAREA INCOMPLETĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE** ocupă de asemenea un loc important, fiind o permanență atît în luna ianuarie cît și în februarie în majoritatea întreprinderilor analizate (Întreprinderea de unelte și scule-Brașov, Întreprinderea de mașini-unelte din Bacău, Întreprinderea „Strungul"-Arad și chiar la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate-București).

● Activitatea bazelor de aprovizionare — o problemă... „de bază"?

ÎNTRUCÎT aprovizionarea tehnico-materială reprezintă „problema nr. 1",

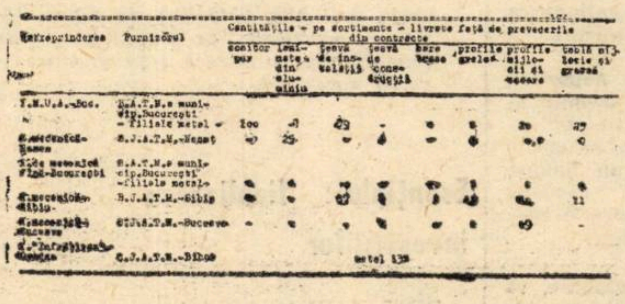

Tabelul nr. 3 — Funcționalitatea mecanismului de aprovizionare tehnico-materială cu metal, în cantități nevagonabile, necesar pentru trim I a.c., în unele din întreprinderile din cadrul CIMUMFS (situație la 13 martie 1974). Principalele sortimente (%).

pentru multe din întreprinderile analizate, am considerat necesar să detaliem cauzele acestui proces, pentru a putea desprinde direcțiile de acțiune necesare.

I. **APROVIZIONAREA CU MATERII PRIME ȘI MATERIALE ÎN CANTITĂȚI VAGONABILE**, realizată prin „contact direct" cu furnizorii se desfășoară în general conform prevederilor. Cu toate rezultatele bune înregistrate în funcționarea acestui mecanism, există totuși și unele carențe care necesită o concentrare sporită a eforturilor factorilor implicați.

— nu s-au primit la nivel de centrală repartiții față de necesarul aprobat (repartiții care trebuiau emise încă înainte de începerea trimestrului I) la următoarele poziții : profile grele și tagle pentru 253 t ; profile ușoare 83 t ; oțel pentru pile 166 t ; tablă subțire și decapată 178 tone ș.a.

— nu au fost onorate, pe luna februarie, un număr de contracte la electromotoare mari, vopsele, chituri, grunduri ș.a.

II. **APROVIZIONAREA CU METAL, ÎN CANTITĂȚI NEVAGONABILE, prin bazele județene de aprovizionare tehnico-materială subordonate MATMCGFF nu a corespuns nici în luna februarie necesităților întreprinderilor Centralei** (vezi tabelul nr. 3). Deși bazele județene de aprovizionare tehnico-materială trebuiau să livreze — conform contractelor încheiate — pînă la sfîrșitul lunii februarie a.c. aproximativ 2/3 din cantitățile contractate cu întreprinderile, — pînă în

(Continuare în pag. 4)

Loc în clasament	Întreprinderea	Angajament pe 1974 prod. globală -mii lei (peste plan)	Realizarea planului producției marfă	Realizarea planului productivității muncii	Realizarea contractelor de desfacere ianuarie-februarie cumulat
1	I.M.U.A.-București	-	109,1	100,3	100,0
2	Întreprinderea "Balanța"-Sibiu	-	100,3	100,1	100,0
3	Întreprinderea "Unirea"-Cluj		101,7	100,0	100,0
4	IDSMSA-Focșani	3000	108,5	100,9	100,0
5	I.M.U.-Bacău	1500	262,7	104,8	100,0
6	Întrepr.mecanică-Sibiu	-	100,9	100,1	100,0
7	Întrepr.mecanică fină-București	6000	105,7	100,3	80,0
8	Întrepr. "Înfrățirea"-Oradea		101,3	100,2	92,0
9	Întrepr.de strunguri-Tîrgoviște		117,7	100,2	100,0
10	Întrep."Strungul"-Arad		88,7	100,1	100,0
11	Întrepr.mecanică-Suceava	1000	82,9	101,0	100,0
12	Întrepr.mecanică-Roman	-	70,5	100,5	100,0
13	I.U.S.-Brașov	600	104,4	102,1	87,0
14	Întrepr.de scule-Rîșnov	5000	100,7	100,2	79,0
-	I.A.M.U-Blaj		-	-	-
Total Centrală		17100	100,2	100,9	95

Tabelul nr. 1 — Clasamentul întreprinderilor din cadrul CIMUMFS, în funcție de realizările obținute în luna februarie 1974. (%).

Produsul și întreprinderea	Realizări față de prevederile de plan
- MAȘINI-UNELTE DE PRELUCRAT METALE PRIN ASCHIERE ȘI PRIN ALTE PROCEDEE DE DESPRINDERE A METALELOR	
IMUAB	96,4
Întreprinderea "Strungul"-Arad	96,4
Întreprinderea "Înfrățirea"-Oradea	99,6
Întreprinderea mecanică-Roman	14,8
Întreprinderea de strunguri-Tîrgoviște	73,2
I.M.U.-Bacău	204,5
Întreprinderea mecanică-Suceava	86,5
Întreprinderea mecanică-Sibiu	185,6
Total Centrală	94,5
- MAȘINI ȘI UTILAJE PENTRU INDUSTRIA DE EXPLOATARE ȘI PRELUCRARE A LEMNULUI	
Întreprinderea mecanică-Roman	112,1
Total Centrală	103,2
- MAȘINI ȘI UTILAJE PENTRU INDUSTRIA UȘOARĂ	
Întreprinderea "Unirea"-Cluj	68,1
Întreprinderea "Balanța"-Sibiu	134,4
Total Centrală	70,4

Tabelul nr. 2 — Realizarea planului fizic pe luna februarie 1974 (%).

SĂPTĂMÎNAL

un grafic comentat

Creditarea și finanțarea agriculturii

AGRICULTURA, ramură de bază a economiei naționale, înregistrează în acest cincinal un ritm înalt de dezvoltare. În primii trei ani s-au obținut succese deosebite care au depășit cu mult realizările din perioadele precedente : în 1972 cea mai mare producție de cereale din istoria țării, iar în 1973 cele mai mari producții de legume și struguri. Politica economică a statului nostru sprijină dezvoltarea ei în ritmuri susținute.

Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară acordă în anul 1974 un volum sporit de credite pentru creșterea producției agricole potrivit sarcinilor de plan stabilite. În primele două luni ale anului curent, organele băncii au acordat unităților agricole de stat și cooperatiste credite mai mari cu 13% decît în aceeași perioadă a anului precedent.

Întreprinderile agricole de stat au beneficiat de credite în creștere cu 11% din care s-a asigurat efectuarea unui volum mai mare de lucrări agricole și aplicarea unor cantități sporite de îngrășăminte chimice, reușindu-se să se fertilizeze 87% din suprafața planificată pentru semănăturile de grîu și secară.

Cooperativele agricole au primit credite mai mult cu 18% pe baza contractelor încheiate cu statul pentru livrarea unor cantități mai mari de produse vegetale și animaliere. Generalizarea acordului global și sprijinirea prin credite pentru plata sumelor cuvenite va contribui la cointeresarea membrilor cooperatori în participarea activă la muncă și în obținerea unor producții sporite.

Sprijinul acordat de stat prin credite, precum și prin alte măsuri financiare impune ca atît unitățile de stat, cît și cele cooperatiste să utilizeze cît mai rațional fondurile materiale și bănești prin gospodărirea cu grijă a pămîntului, bun de interes național, folosirea la întreaga capacitate a tractoarelor și mașinilor agricole, furajarea și întreținerea în cît mai bune condiții a animalelor. Numai în aceste condiții creditele acordate se vor putea reflecta într-un spor corespunzător de producție care să asigure creșterea veniturilor și restituirea integrală a împrumuturilor.

Un domeniu în care trebuie să se acționeze în mai mare măsură de către minister, organele județene și cele din unitățile agricole este acela al **investițiilor** unde în primele două luni din acest an s-au înregistrat rămîneri în urmă în începerea și efectuarea lucrărilor. Pentru recuperarea într-un timp cît mai scurt a rămînerilor în urmă, este necesar ca organele de resort să ia măsuri corespunzătoare pentru aprovizionarea șantierelor la timp cu materiale și utilaje și să asigure o colaborare mai strînsă între beneficiari și constructori și să se acționeze în mod operativ pentru înlăturarea unor greutăți care apar pe parcurs.

O atenție deosebită trebuie să se acorde efectuării lucrărilor de amenajări pentru irigații și în special a celor în sisteme locale, avînd în vedere volumul sporit al acestora pe anul 1974, precum și suprafețele rămase restante din anul precedent. Ținînd seama de unele neajunsuri existente în exploatarea amenajărilor în anii precedenți, se impun măsuri hotărîte pentru întreținerea și funcționarea acestora în mod corespunzător în toate unitățile și efectuarea numărului necesar de udări.

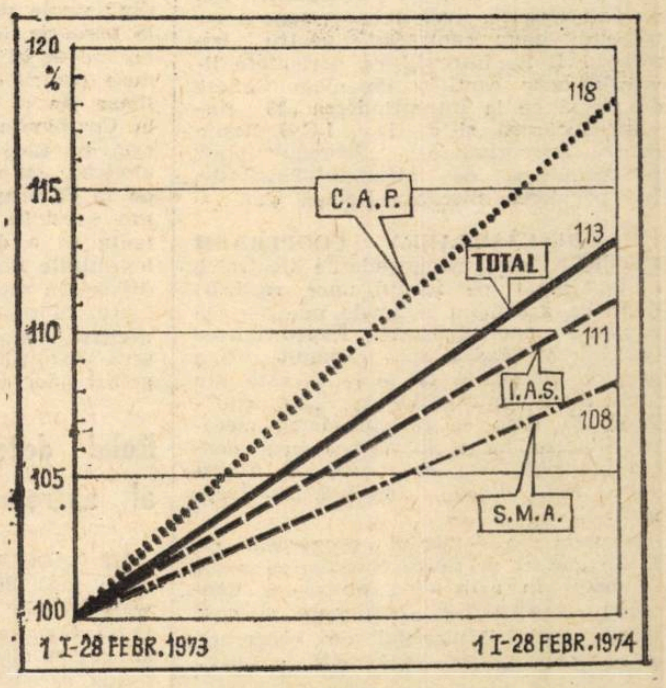

Dinamica creditelor acordate unităților agricole

ONORAREA CONTRACTELOR ECONOMICE

(Urmare din pag. 3)

prezent nu s-au livrat decît cantităţi foarte mici.

Pentru îmbunătăţirea situaţiei creată pe primele două luni din acest an, şi care se menţine şi în luna martie, se cer întreprinse acţiuni energice cu prioritate în următoarele direcţii :

— bazele judeţene de aprovizionare să sporească operativitatea în recepţionarea materialelor primite de la furnizori.

— o mai bună organizare în depozite ; chiar de la primire produsele trebuie aranjate, sortate pe categorii şi tipodimensiuni în aşa fel încît să se evite situaţiile actuale cînd pentru a găsi un anume material trebuie literalmente răvăşite grămezi şi stîve întregi — operaţie care consumă timp, energie şi fonduri.

— bazele judeţene de aprovizionare, să nu accepte de la furnizori termene de livrări care depăşesc prevederile din contractele pe care le-au încheiat cu întreprinderile beneficiare. Un singur exemplu : baza de aprovizionare tehnico-materială a municipiului Bucureşti — filiala metal — a acceptat ca tabla găurită să-i fie livrată de Întreprinderea Tehnometal-Timişoara în iunie 1974, deşi avea încheiat, contract de livrare cu I.M.U.A.-Bucureşti pentru trimestrul I al anului.

— bazele să dirijeze toate produsele direct la întreprinderile beneficiare. În acest fel s-ar evita ca unele întreprinderi beneficiare să mai efectueze transporturi costisitoare, pentru a-şi ridica materialele de la alte unităţi, mai „norocoase".

● Scadenţa cooperărilor fără scadenţă

ÎN FLUXUL realizării producţiei finite un loc important îl joacă cooperarea dintre întreprinderi. **Pentru trimestrul I a.c., pe ansamblul centralei, peste 95% din necesarul de colaborări şi cooperări a fost contractat din vreme.** Există însă în acest mecanism o serie de fenomene, care au o influenţă negativă asupra bunului mers al activităţii în unele întreprinderi.

I. **SÎNT ÎNCĂ UNELE POZIŢII NECONTRACTATE.** Pentru piesele turnate din fontă spre exemplu, care trebuiau realizate şi livrate de către I.C.M. Reşiţa pentru Întreprinderea „Strungul"-Arad ; deşi prin balanţa M.I.C.M.G. sînt alocate 3500 de tone, furnizorul a încheiat contracte numai pentru 1570 de tone.

II. **RITMUL ÎNCĂ LENT DE MATERIALIZARE A PREVEDERILOR DIN CONTRACTELE DE COOPERARE DIN LUNILE IANUARIE ŞI FEBRUARIE** a.c. nu dau garanţia livrării la termene a întregului volum contractat pentru trimestrul I. Se întrevăd ca periclitate livrările unor cantităţi de piese turnate din fontă de la Întreprinderea „23 August"-Bucureşti şi de la I.C.M.-Reşiţa pentru Întreprinderea „Strungul"-Arad, Întreprinderea de strunguri-Tîrgovişte, Întreprinderea mecanică-Roman ş.a.

III. **DESFĂŞURAREA COOPERĂRII INTERNE** între întreprinderile Centralei, a înregistrat pe fondul unor realizări bune de ansamblu şi unele minusuri la capitolul operativitate. Întreprinderea „Înfrăţirea"-Oradea, spre exemplu, nu a asigurat necesarul de piese turnate din fontă către întreprinderea „Strungul"-Arad, în timp ce Întreprinderea mecanică-Roman nu a livrat necesarul pentru Întreprinderea de strunguri Tîrgovişte, I.M.U.-Bacău şi I.M.U.A.-Bucureşti.

Situaţia din domeniul cooperării reflectă alături de cauze obiective şi unele minusuri în activitatea proprie a Centralei de urmărire, coordonare şi control a realizării planului de cooperare. Preocupată de eliminarea lor pe viitor, **Centrala a elaborat şi adoptat un program concret, cu termene şi responsabilităţi precise de recuperare a unor rămineri în urmă, pînă la sfîrşitul trimestrului I şi al trimestrului II a.c.**

INVESTIŢII

Orientări ale primului trimestru :

INTENSIFICAREA RITMULUI LUCRĂRILOR ŞI A PUNERILOR ÎN FUNCŢIUNE

COLECTIVELE *unităţilor de execuţie ale Ministerului Construcţiilor Industriale şi-au creat premise pentru încheierea cu un bilanţ fructuos a primului trimestru din 1974.* **Producţia de construcţii-montaj din primele două luni** *(mai mare cu circa 70 milioane de lei decît cea din perioada corespunzătoare a anului trecut),* **a depăşit cu 3,7 procente nivelul planificat ; s-au creat condiţii pentru ca pînă la finele lui martie să se realizeze peste 23% din sarcina anuală.** *Un avans substanţial a fost cîştigat în executarea lucrărilor pe mari platforme industriale cum sînt cele de la Tîrgovişte, Slatina, Săvineşti, Făgăraş ş.a., unde se înalţă obiective de deosebită importanţă pentru ramuri de bază ale economiei naţionale, cu metalurgia, industria chimică. Este o bună premisă pentru îndeplinirea cu succes a programului pe 1974, a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă.*

Esenţialul: finalizarea investiţiilor

REALIZAREA planului valoric al producţiei de construcţii-montaj nu este însă un scop în sine. Consumul de mijloace materiale şi financiare pentru executarea investiţiilor trebuie transpus în obiective productive care să intre în funcţiune la termenele prevăzute ; astfel, el înseamnă numai o păgubitoare imobilizare de resurse. Încă din perioada de pregătire a planului pe acest an, ministerul, unităţile subordonate au pornit de la premisa că sporul de producţie industrială al ţării în 1974 depinde într-o măsură hotărîtoare de finalizarea investiţiilor, de aportul noilor capacităţi. Tocmai de aceea — ţinînd seama şi de faptul că sarcinilor fizice dificile li se adaugă un număr de poziţii din anul precedent care, neputîndu-li-se asigura punerea în funcţiune la termen, au fost reprogramate — s-a stabilit, împreună cu titularii şi beneficiarii, o eşalonare ce solicită încă din trimestrul I o maximă încordare a eforturilor.

Pînă la jumătatea acestei luni au fost racordate la circuitul economiei naţionale 44 de capacităţi şi obiective, prin care au fost valorificate fonduri de multe sute de milioane de lei ; fiecare zi ce trece completează acum această listă. La Combinatul de fibre sintetice — Iaşi de pildă, şi-a început activitatea, cu 120 de zile înainte de termen, o secţie de fibre poliesterice care prin acest devans, va putea realiza peste prevederile cincinalului, numai anul acesta, o producţie suplimentară de 2850 tone. Au intrat în producţie, de asemenea instalaţia de dimetiltereftalat de la Combinatul petrochimic — Brazi, care va asigura mari cantităţi de materie primă pentru fabricile de fire şi fibre sintetice ; instalaţia de fire tehnice din relon de la I.F.S. Săvineşti (unde se pregăteşte acum începerea activităţii instalaţiei de fire cord) ; instalaţia de alchilamine de la Combinatul chimic — Borzeşti ; noi capacităţi de plase sudate şi sîrmă la I.S.P.S. — Buzău ; secţia de saci din polipropilenă de la ţesătoria Negreşti ; Fabrica de prefabricate de la Timişoara ; Fabrica de produse pentru construcţii de bază de polimeri de la Buzău ; secţia de gresie de la Combinatul de produse din ceramică fină din Cluj ; Centrala electrică de termoficare, cu o putere instalată de 6 MW, de la Făgăraş ş.a. Chiar dintr-o asemenea succintă enumerare rezultă importanţa ce o deţin pentru economia ţării investiţiile din acest an, prin intercondiţionarea reciprocă a unora din ele, prin faptul că producţia noilor capacităţi este decisivă pentru realizarea sarcinilor unei serii de alte fabrici şi uzine, pentru progresul unor ramuri întregi.

Rolul determinant al antreprenorului general

ÎN CADRUL orietării generale imprimate încă de Plenara comună din noiembrie 1973 a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, măsurile luate în vederea realizării sarcinilor fizice sporite din acest an vizează, ca un element decisiv ce garantează respectarea termenelor de punere în funcţiune, **creşterea rolului şi răspunderii antreprenorului general.** Întrucît acest rol revine de regulă organizaţiilor de construcţii, acestea sînt datoare să se îngrijească nu numai de evoluţia satisfăcătoare sub raport valoric a propriilor lucrări, ci mai cu seamă de aducerea lor în stadii fizice care să ofere din plin posibilităţi de desfăşurare a activităţii şi pentru ceilalţi executanţi — subantreprizele de specialitate pentru montaje tehnologice, instalaţii electrice, izolaţii şi lucrări speciale. Ideea călăuzitoare, scopul final şi obiectivul măsurilor operative trebuie să fie nu atît acela de a permite fiecărei unităţi de execuţie realizarea planului valoric, cît, în primul rînd, **respectarea unei ordini normale şi raţionale de desfăşurare a lucrărilor pe o platformă.** Altfel spus, caracterul însuşi al lucrărilor — şi nu interesele înguste ale unui executant sau altuia — să hotărască programul concret, ţinînd seama de durata realizării fiecărui obiectiv, de timpul necesar pentru montaje, pentru probe tehnologice etc., încît să se obţină, în ansamblu, încadrarea în termene şi chiar devansarea lor.

Întrucît această mentalitate dirijată de criteriul eficienţei economice se cere imprimată la toate nivelele ierarhice, pînă la şeful de şantier şi de lot, întărind-o prin însăşi disciplina de plan, s-au luat măsuri ca **pe fiecare platformă să fie stabilite grafice detaliate de evoluţie a ansamblului lucrărilor, cu stadii corelate între antreprenorul general şi subantreprize.** Urgenţele stabilite cu acest prilej ţin seama de prioritatea ce trebuie acordată obiectivelor cu termene de punere în funcţiune în trimestrele I şi II şi celor care, deşi programate să intre în producţie în a doua jumătate a anului sau chiar în 1975, au în prezent pe şantier stocuri mari de utilaje tehnologice încă nemontate care grevează asupra economiei naţionale prin faptul că blochează valori, materiale, muncă încorporată (nemaivorbind de faptul că generează şi plata de dobînzi) fără a-şi materializa utilizarea.

Prioritatea cuvenită priorităţilor reale !

SÎNT NUMEROASE EXEMPLE care ilustrează aplicarea judicioasă a acestei directive. Ne vom referi însă la un caz negativ, pentru a sublinia implicaţiile nerespectării ei, provenită dintr-o concepţie care şi în trecut a generat dificultăţi în realizarea planului de investiţii.

Şi în 1973, şi în prezent **şantierul Combinatului de îngrăşăminte chimice din Arad** prezintă situaţii — la prima vedere — excelente în ce priveşte mersul lucrărilor de construcţii : 10-20 de procente peste planul valoric. Analizîndu-se însă stadiile fizice în lumina ordinei raţionale a execuţiei pentru garantarea punerii în funcţiune în anul 1975, se constată rămîneri în urmă tocmai la obiectivele principale — turnul de granulare, hala de fabricaţie, estacadele pentru reţelele de conducte — importante atît prin faptul că trebuie să ofere fronturi de lucru subantreprizelor, cît şi prin aceea că montajele şi probele tehnologice comportă o complexitate deosebită şi o durată lungă.

Şi fiindcă a venit vorba despre noile capacităţi în industria îngrăşămintelor chimice, e de relevat şi efectul negativ al unor măsuri neraţionale la nivelul beneficiarilor investiţiilor respective. Se află, în prezent, în execuţie la Tîrgu-Mureş, Arad, Craiova, Turnu Măgurele patru fabrici de îngrăşăminte complexe NPK. Începute la date diferite, ele au termenele de punere în funcţiune eşalonate din acest an pînă în 1976. Stocul de utilaje existent pentru aceste capacităţi se ridica, la finele lunii trecute, la circa 6300 de tone. Ce se observă însă ? Pe de o parte, volumul echipamentului tehnologic în stoc la fiecare din cele patru fabrici nu corespunde cu ordinea stabilită prin plan pentru intrarea în producţie (de pildă, la Tîrgu Mureş — cu termen în 1974 — 1300 de tone ; la Turnu Măgurele — cu termen în 1976 — 1200 de tone), iar pe de altă parte, pe fiecare din aceste şantiere se regăsesc în aşteptarea montajului aceleaşi feluri de utilaje, chiar dacă pentru unele din ele frunturile de lucru nu vor putea fi asigurate, într-o ordine normală de execuţie, decît peste un an. Explicaţia e simplă : echipamentul ce urma să fie fabricat în ţară a fost contractat, pentru toate cele patru capacităţi, cu acelaşi termen de livrare — condiţie sugerată de interesul îngust al unor furnizori cărora le e mai comod să execute acelaşi utilaj în patru exemplare deodată, cu toate că, din acestea, două vor sta fără să producă vreme îndelungată. Este încă un argument în favoarea ideii că **în stabilirea pe baze ştiinţifice, raţionale a graficelor de execuţie trebuie cuprinse cu aceeaşi exigenţă şi obligaţiile furnizorilor.** Cu atît mai mult, cu cît încărcarea actuală a industriei constructoare de maşini nu permite să se irosească o parte din capacitate, producîndu-se pentru... stoc.

Obiective sub semnul incertitudinii

CEA MAI RECENTĂ trecere în revistă a poziţiilor de plan cu termen de punere în funcţiune în trimestrele I şi II arată că o serie de obiective se află încă sub semnul incertitudinii. Trebuie spus, că — în afară de unele excepţii limitate ca număr şi importanţă — neajunsurile nu provin din nerealizarea sarcinilor ce reveneau constructorilor. La instalaţia de fibre de sticlă de pe platforma Bucureşti — Militari, de pildă, lucrările de construcţii-montaj au fost terminate, s-a făcut — încă de la 20 februarie — şi recepţia lor preliminară. Dar la jumătatea lunii acesteia, cu două săptămîni înainte de termenul de punere în funcţiune, beneficiarul încă nu trecuse la efectuarea probelor tehnologice ! Şi doar e vorba de un proces de fabricaţie destul de complex, care cere o minuţioasă punere la punct.

Alt caz : secţia de ţevi trase la rece de la Întreprinderea de ţevi — Roman, care trebuie să intre în funcţiune pînă la 30 iunie a.c. Stadiul lucrărilor de construcţii la hale permite aici, începerea montajului. Ce să se monteze însă ? Majoritatea utilajelor n-au sosit încă pe şantier ; unele dintre ele (de pildă, cuptoarele cu atmosferă neutră) au termenele de livrare eşalonate pînă la finele anului. Sau : trăgătoria de oţel tare de la „Industria sîrmei" — Cîmpia Turzii are termen în trimestrul II, însă subansamblele unui cuptor a cărui montare durează 7-9 luni vor sosi abia începînd de luna viitoare.

Oricît s-ar strădui constructorii să comprime timpul (şi să nu uităm că aceasta se face uneori în dauna economicităţii producţiei de construcţii-montaj, atunci cînd pentru recuperarea întîrzierilor faţă de grafic se recurge la soluţii ce nu mai pot ţine seama de folosirea judicioasă a forţei de muncă şi a mijloacelor tehnice), asemenea dereglări nu vor putea fi compensate la nivelul şantierului. Şi, în multe cazuri, nici eforturile excepţionale ale uzinelor furnizoare nu vor putea da înapoi filele calendarului, pentru a anula efectele defecţiunilor în pregătirea unor investiţii. Astfel de situaţii nu trebuie să mai apară la restul obiectivelor din acest an. Este încă timp pentru a se acţiona energic în vederea corelării stricte a tuturor etapelor de realizare a investiţiilor, astfel încît să fie puse în funcţiune toate capacităţile planificate pe 1974, iar cît mai multe dintre ele să-şi înceapă producţia chiar înainte de termen !

ec. Anca CONSTANTIN

O RADIOGRAFIE PRELIMINATĂ LA ÎNCHEIEREA PRIMULUI TRIMESTRU DIN 1974

- Succese certe : **44 de capacităţi şi noi obiective puse în funcţiune.**
- **Un instrument de lucru necesar : întocmirea de grafice detaliate cu stadii de execuţie corelate între antreprenorul general şi subantreprize**
- Trimiterea eşalonată de către furnizori a instalaţiilor, precum şi montarea lor urgentă — cerinţe obligatorii ale factorilor implicaţi

Din experiența Centralei industriale pentru prelucrarea cauciucului și maselor plastice — București

OPȚIUNI ÎN FINALIZAREA ACȚIUNILOR DE EXPORT

ÎNFIINȚATĂ în urmă cu trei ani, Centrala industrială pentru prelucrarea cauciucului și maselor plastice-București (CIPCMP) — aparținînd M.I.Ch. — are, în prezent, o largă paletă de produse oferite la export, **pe care le putem grupa în trei mari categorii,** și anume : **masele plastice prelucrate** (polietilenă, PVC și polistiren), **anvelope și articole tehnice din cauciuc** (benzi transportoare, unele de transmisie, covoare, garnituri etc.). Intensificîndu-și eforturile, de la un an la altul, în vederea creșterii eficienței desfacerii la extern a propriilor produse, factorii de decizie și de execuție din cadrul centralei s-au preocupat permanent de lărgirea gamei sortimentale a articolelor de ofertă. Mai mult de jumătate (55—60%) din producția maselor plastice prelucrate (produse ale întreprinderilor specializate din București, Iași, Buzău și Orăștie) și circa un sfert din producția de anvelope (producători : Întreprinderile „Danubiana" și „Victoria") sînt destinate piețelor externe. La articolele tehnice din cauciuc cota de export este comparativ mică — doar 5—6% din totalul producției acestor produse — fapt explicat, însă, prin grija acordată promovării, cu prioritate, a produselor cu grad crescut de execuție. Polietilena românească, de pildă, nu mai este valorificată la export sub forma sa brută, ci ca pelicule, saci, pungi, sacoșe etc. și injectată (obiecte de uz casnic). O bună parte din produse iau forma reperelor auto. În cîțiva ani valoarea acestora este de așteptat să crească de circa 10 ori.

Finalizarea eforturilor depuse s-a concretizat **în dezvoltarea și diversificarea producției,** care s-a dublat — practic — de la un an la altul. Cu titlu de exemplificare : — dacă în 1965 erau livrate la export anvelope doar într-un număr de 40 tipuri și variante constructive — acest număr este în prezent, de 120. Mai mult de 60% din producția maselor plastice a unităților specializate din București și Buzău este destinată desfacerilor la extern, circa 50% a celei de la Iași și peste un sfert — a Întreprinderii de anvelope „Victoria".

Orientîndu-se **cu mai multă mobilitate față de cerințele piețelor externe** în ultima perioadă, unitățile producătoare din cadrul centralei au lansat în fabricație anvelopele radiale auto, în construcția normală și „tube-less", în rețea „rayon" — urmînd ca, într-o perspectivă apropiată să treacă la producerea tipurilor cu rețea de cord metalic care are rezistență sensibil mărită la temperaturile ridicate rezultate din frecarea prin rulare la viteze mari și care va constitui un plus de argumente în asigurarea unei competitivități sporite la extern. În producerea unor astfel de anvelope va fi specializată o nouă unitate — expres construită la „Victoria" — Florești.

> ● „Șocul crizei energetice" a impus tactici specifice de încheiere a contractelor externe. În ce au constat ele ?
>
> ● Mobilitatea în afaceri a depășit faza dezideratului. Ea a devenit o necesitate de neevitat. Dar sortimentul de fabricație permite ?
>
> ● Oferta tehnică competitivă — dublată de oferta comercială competitivă.

Produsele noi, impun noi exigențe în procesul de fabricație și testare. Sortimentul de anvelope — pentru a ne referi doar la produsele cu grad ridicat de prelucrare — nu este de natură să acopere parametrii ceruți de o serie de automobile de fabricație străină, cu mare desfacere și circulație la extern (de pildă tipurile „Mercedes", „Toyota", „Peugeut" etc.) limitează, apriori, sfera lor de desfacere.

Volumul exportului de produse al centralei a crescut — adesea spectaculos — de la un an la altul, în condițiile înăspririi exigențelor de piață a cumpărătorului. Aceasta presupune ca **oferta tehnică competitivă să fie dublată de oferta comercială competitivă.**

În ansamblu eforturilor strategice, elementele conjuncturale nu sînt deloc neglijate. Să reamintim, spre exemplu, nu mai departe, „șocul crizei energetice" din ultima parte a anului trecut — cu consecințele sale atît de puțin previzibile asupra evoluției producției și desfacerii produselor brute și prelucrate, pe bază de petrol și derivate. Acest șoc a impus — și practica comercială internațională o confirmă — producătorilor și oamenilor de afaceri o atitudine — activă — de expectativă, în desfacerea unor astfel de produse : salturile de prețuri surpriză au necesitat **tratarea contractelor într-o manieră specifică — și anume, încheierea de „contracte-cadru", cu clauze de retratare trimestrială a prețurilor etc.**

Întreg arsenalul operativ de lucru — de la sistemul informațional, pînă la cel de tratare și persuasiune — este mobilizat în acțiunea de minimalizare a riscurilor ce decurg din amplitudinile conjuncturale neobișnuite. Uzînd de antenele „clasice" de contactare a pieței — delegații permanenți de la agențiile comerciale din străinătate, cei temporari, consultarea presei de specialitate externă și internă, cererile de ofertă ale clienților externi, discuțiile la tratative etc. — centrala acționează în sensul racordării rapide — pe bază de „feed-back" — a posibilităților de producție la cererile clienților. **Mobilitatea în afaceri** a depășit, deja, faza dezideratului și a bunelor intenții, ea a devenit o necesitate stringentă și de neevitat — adevăr pe care factorii de decizie de la CIPCMP se pare că l-au înțeles și îl au în vedere în permanență. Conlucrarea apropiată dintre proiectant, centrul de cercetări și dezvoltare și factorii de producție și comerț, este de natură să dea elemente de adaptare, în timp util, a ofertei conform schimbărilor intervenite pe piață.

Comunicația cu piața este elementul de prezentare și persuasiune de neevitat, în condițiile competitive existente în prezent, pe piețele internaționale. Firmele de specialitate din străinătate nu ezită să aloce cote importante — care, nu arareori, ajung chiar și pînă la 15% din sumele încasate din dever — pentru reclamă și publicitate. Adevăr care nu pare, însă, să găsească rezonanțe prea mari la CIPCMP (aceasta nu-i mai puțin adevărat — și datorită unui complex de factori exogeni). În ultima perioadă, la această centrală au fost alocate pentru **propaganda comercială** — și în genere, pentru comunicarea cu clienții externi — sume destul de mici din cifra valorică a planului de livrări la export. Să nu uităm că, la extern, produsele „Victoria" au de făcut față unor mărci cu „vechi statute de reputație" pe piețele de specialitate. Faptul că se fac campanii publicitare — pe calea prospectelor, cataloagelor, inserțiilor, panourilor publice, filmelor, diapozitivelor etc. — este util, dar nu și suficient. Esențial este ca aceste eforturi să fie depuse la scara — și cu eficacitatea care să permită un plasament al produselor noastre la nivele competitive.

În ciuda sumelor mici alocate acestor acțiuni publicitare, la CIPCMP există, totuși, preocuparea eficacizării la maximum, a acestor fonduri. În anul trecut, de pildă au fost executate — prin studioul „Al. Sahia" — **2 filme color** (cu copii de 16 și 32 mm), pe teme specifice („anvelopele pentru turism" și „anvelopele pentru camion și tractor"), în limbile franceză, engleză și germană. Prezentate la 5 tîrguri internaționale, în 1973, și la OSAKA în acest an, aceste filme s-au bucurat realmente de succes. Există, în proiect, filme pentru anvelopele radiale cu cord metalic. Pe linia folosirii cît mai eficiente a „mass-mediei" din diferite țări, centrala și-a făcut bunul obicei de a face reclama — pe aceste căi în colaborare cu firmele (intermediare) locale, cumpărătoare. Panouri cu inscripțiile firmei — „Victoria", nume de marcă — sînt remarcate pe drumurile publice și în incinta stadioanelor (unul este patinuarul din Praga, de pildă).

Folosirea **„leader"-ilor** de opinie este o cale de promovarea exporturilor de către centrală. Buna imagine creată la extern, s-a transmis și prin faptul că, din 1970, „Danubiana" a reușit să se impună pe piața Olandei, Belgiei, Iranului etc.

„Service-ul constituie și el — pe lîngă un punct operativ, și un element de reclamă folosit în cadrul CIPCMP.

Participarea la tîrgurile și expozițiile internaționale este un mijloc eficient de marcare a prezenței centralei pe piețele externe. În 1973, de pildă, CIPCMP a participat la 56 de atari manifestări expoziționale dintre care, — la 4 cu organizare proprie (Ungaria, Belgia, Anglia și Norvegia).

Eforturile de promovare și adaptare a ofertei la cererile pieței nu au încetat să se fructifice în prezent. De pildă, anvelopele fabricate la „Victoria"-Florești și „Danubiana" sînt desfăcute în prezent în peste 40 de țări, dintre care : Italia, Olanda, R. F. Germania, Iran, Grecia, Liban, Danemarca, Finlanda, Norvegia etc.

În contextul acestor eforturi ale întregului colectiv de lucrători ai centralei — antrenați în dificila activitate de export — s-a reușit, păstrarea ritmului cerut și totodată impus de actualele condiții ale exigenței tot mai sporite ale pieței externe.

Conștienți, însă, de faptul că în condițiile de competitivitate ale perspectivei relațiilor comerciale internaționale — păstrarea ritmului nu înseamnă în fond, decît o sarcină minimă, salariații centralei au în vedere intensificarea eforturilor depuse — atît pe orizontală cît și pe verticală — în pătrunderea pe noi piețe și întărirea pozițiilor pe cele unde produsele centralei sînt, deja, prezente. Finalizarea acestor eforturi printr-o politică mai elastică — și, în consecință, mai eficientă — în domeniul lansării de noi produse, a căutării de noi maniere de desfacere, prin aplicarea unei tactici de preț și publicitate corespunzătoare, reprezintă obiectivul major avut în vedere de către întregul colectiv al centralei, în acțiunea de lărgire a exportului românesc.

H. GHEORGHIU

EFORTURILE DE MARKETING ÎN PERFECȚIONAREA COMERCIALIZĂRII

— Interviu cu ing. I. ANANIA, directorul general al ICE „Impexmin" —

● Vă rog tovarășe director general să punctați principalele elemente de influență — ca urmare a specificului mărfurilor cu care se ocupă „Impexmin" — asupra eforturilor dv. de realizare a prevederilor de plan, pe anul în curs.

— Specificul produselor noastre — volum mare cu valoare, comparativ, mică — ne impune, evident, o manieră specifică de tratare și realizare a cifrelor de plan. Fiind, în general, materii prime, aceste produse trebuie să ia calea piețelor externe doar cînd și în măsura în care ele constituie — atît în prezent, cît și în perspectivă — mari excedente, pentru nevoile economiei românești. Un al doilea aspect al specificului activității noastre se referă la eforturile de creștere a eficienței exporturilor, pe calea creșterii valorii lor — și, în consecință, a prețurilor de desfacere — ca urmare a creșterii gradului lor de prelucrare. Proces care este, de altfel, în plină ascendență.

● Care este nivelul cifrelor de plan, din acest an, comparativ cu perioada precedentă și ce măsuri vă propuneți să adoptați, în vederea realizării lor ?

— Cifrele de plan de export, în acest an, au fost majorate — comparativ cu realizările din anul trecut — cu 10,4%, per total export.

O primă caracteristică care este de luat în considerație în eforturile de realizare a cifrelor curente de plan de export o constituie, eficiența — mai precis, posibilitatea de obținere de prețuri mai avantajoase la export, ca urmare a fenomenelor conjuncturale internaționale — deosebit de favorabile, în prezent, pentru exportatorii de materii prime. La această dată, planul de export, pe 1974, este asigurat cu contracte într-o proporție de circa 90%. Diferența urmează a fi realizată — trecîndu-se la contractare — după clarificarea situației balanței interne la anumite produse.

Principalul accent pentru creșterea rentabilității în continuare, a vînzărilor noastre la extern trebuie pus, însă, pe factorul „prelucrare". Să iau, de pildă, situația nisipului : acesta, prelucrat destul de sumar — în principal, prin dubla spălare etc. — beneficiază de prețuri de vînzare mult mai avantajoase ca urmare a posibilității de a fi utilizat în turnătorii. La fel, talcul ș.a.

● Faza prospectării este esențială în acțiunea de abordare și pătrundere pe noi piețe. Care este strategia dv., în acest sens ?

— O cale — imediată pentru noi — este aceea privind delegațiile temporare, care pe lîngă sarcinile concrete de contractare, au și misiunea de prospectare, fie pe piața respectivă — pentru alte produse din nomenclatorul nostru de export — fie pe piețele conexe. O altă cale este conlucrarea temporară cu angrosiștii locali. Aici, cred, este cazul să insist.

Pentru început, nu arareori ești obligat — mai mult sau mai puțin — să lucrezi alături de aceștia pe piețele respective. Ei au relații, canale de distribuție proprii etc. — au un „vad" format — elemente care nu pot fi neglijate în acțiunile întreprinse de noi. Evident că, adoptăm strategia contactării utilizatorilor finali. În Grecia de pildă, am contractat direct pe „Esso Papas" din Salo-după ce intrăm pe o anumită piață, nic. Eliminarea intermediarilor trebuie tratată, însă, nuanțat — de la caz la caz. Piața africană, de pildă, este tipică — cel puțin în faza actuală — de conlucrare prin intermediari. Aceasta, întrucît debușeele africane sînt extraordinar de diversificate și dispersate.

În vederea lărgirii sferei noastre de vînzări — în acest an, ne propunem să pătrundem pe piața americană și canadiană — ne gîndim și la abordarea variantei „societăți mixte". Mai precis, în prezent, studiem, cu toată seriozitatea, oportunitatea și posibilitatea de înființare a două astfel de societăți.

În vederea lărgirii gamei sortimentale a produselor oferite la export, noi am pregătit — în colaborare cu principalii noștri furnizori interni — un program larg — de diversificare a producției de export și de creștere a sortimentelor de produse noi exportate — scule și aparatură, diverse produse cu un grad de prelucrare îmbunătățit. Ex: alabastru prelucrat în obiecte (și nu brut), flori de mină, dacit, articole de cauciuc etc. Aceste eforturi sînt de natură să contribuie la creșterea valorii exporturilor noastre pentru acest an.

G. H.

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

CONSILIUL de control muncitoresc al activității economice și sociale din județul Brașov a urmărit în tot cursul anului trecut — cu ajutorul unor activiști și specialiști din Comisia județeană financiar-bancară și întreprinderi industriale — modul cum sînt folosite mijloacele materiale și bănești pe care le au în dotare unitățile economice, stabilind împreună măsuri pentru lichidarea deficiențelor constatate. În lunile septembrie și octombrie 1973 au fost efectuate controale la un număr de 20 de întreprinderi industriale și de construcții pentru depistarea imobilizărilor de mijloace circulante. Cu această ocazie s-au evidențiat o serie de cauze care au generat imobilizări, s-au stabilit măsuri pentru lichidarea și prevenirea formării acestora în viitor. Concluziile controlului au fost prezentate și discutate cu comitetul oamenilor muncii și comitetele de partid din întreprinderile respective; s-au fixat, de comun acord, termene pentru lichidarea imobilizărilor și a cauzelor care au fost depistate.

În cadrul biroului Comitetului județean de partid a fost dezbătut referatul privind preocuparea organelor și organizațiilor de partid, a comitetelor oamenilor muncii din întreprinderile industriale și de construcții

Comitetul județean Brașov al P. C. R.

Lichidarea stocurilor supranormative de materii prime și materiale

pentru lichidarea stocurilor supranormative de materii prime și materiale, hotărîndu-se luarea a numeroase măsuri în cadrul întreprinderilor. În general, s-a prevăzut pentru consiliile și comitetele oamenilor muncii obligația de a analiza periodic situația stocurilor supranormative, propriile programe întocmite și de a lua măsuri pentru lichidarea lor; de a întocmi liste nominale cu toate materiile prime și materialele care se află în stocuri supranormative și disponibile și a le înainta Bazei județene de aprovizionare tehnico-materială, altor baze specializate, centralelor industriale și altor întreprinderi (în vederea valorificării materialelor respective).

De asemenea, consiliile și comitetele oamenilor muncii vor urmări ca modificările ce intervin în planul de producție să fie corelate cu celelalte secțiuni de plan, în scopul evitării aprovizionărilor peste necesar, și vor stabili — la încheierea contractelor economice și îndeosebi a celor de cooperare — clauze în conformitate cu legislația în vigoare. Au fost luate și măsuri pentru redistribuirea unor materii prime și materiale către întreprinderi — astfel încît odată cu diminuarea stocurilor supranormative să se satisfacă operativ și unele cerințe justificate.

Pentru evitarea unei aprovizionări neraționale sau folosirii ineficiente a mijloacelor materiale și bănești, consiliile și comitetele oamenilor muncii și-au intensificat și în acest an — prin intermediul consiliilor de control muncitoresc și comisiilor pentru economii și buna gospodărire — controlul operativ și curent și controlul preventiv. În același timp, biroul Comitetului județean de partid a stabilit ca organele financiar-bancare să acorde tot sprijinul necesar întreprinderilor pentru executarea în cele mai bune condiții a planului de credite și a sarcinilor de plan, urmărindu-se creșterea exigenței în folosirea pîrghiilor financiare în cadrul activității economice a întreprinderilor astfel încît în acest an să se asigure condiții pentru o creștere însemnată a eficienței economice.

ec. S. MARIN

CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

UN EXEMPLU CONCLUDENT DESPRE

CE ÎNSEAMNĂ CREȘTEREA RANDAMENTULUI SUPRAFEȚELOR INDUSTRIALE

O CARACTERISTICĂ a planului de investiții din acest an o reprezintă **reducerea investițiilor în construcții industriale și agricole și orientarea fondurilor spre dotarea cu mașini și utilaje a spațiilor existente**, ceea ce asigură creșterea eficienței economice a investițiilor. Organele și organizațiile de partid din Capitală, s-au preocupat în mod deosebit de identificarea tuturor suprafețelor productive folosite necorespunzător. Colective special constituite, împreună cu organele de conducere din întreprinderi, au analizat și au sprijinit elaborarea unor programe de măsuri pentru utilizarea mai bună atît a suprafețelor existente, cît și a suprafețelor productive ce vor fi create în viitor.

În cadrul acțiunii **au fost identificate într-un număr de 103 întreprinderi suprafețe de producție însumînd aproape 142 000 mp neutilate sau insuficient utilate, stabilindu-se modalități și termene de dotare în vederea folosirii lor productive.** Într-un număr de 16 unități din sectorul 6, de exemplu, au fost depistate suprafețe de aproape 14 000 mp, urmînd ca pe ele să fie montate 257 mașini și utilaje urmînd să se obțină o producție suplimentară de peste 200 mil. lei. În întreprinderile sectorului 3 au fost, de asemenea, depistate suprafețe de aproape 80 000 mp din care circa 74 000 se vor ocupa în semestrul I a.c. prin montarea a peste 500 mașini și utilaje, precum și instalații și linii tehnologice noi, urmînd să se obțină un spor de producție industrială în valoare de circa 300 000 mil. lei. La întreprinderile din sectorul 2 au fost găsite posibilități de montare în semestrul I a.c. a 84 mașini-unelte, atît prin ocuparea unor suprafețe însumînd peste 1500 mp, cît și prin creșterea densității în dotarea cu utilaje a spațiilor existente, echivalînd cu un spor de producție de peste 190 mil. lei.

CEEA CE ESTE POZITIV în această acțiune în curs de desfășurare la toate întreprinderile din Capitală e și faptul că, în multe din ele, **măsurile stabilite au și început să fie realizate**. Pînă în prezent au fost utilate suprafețe productive însumînd aproape 44 000 mp. ceea ce va conduce la sporirea mai rapidă a producției și creșterea mai mare a eficienței economice. La **Întreprinderea „Tînăra Gardă"**, de pildă, prin examinarea atentă a fluxului tehnologic s-au găsit posibilități pentru o amplasare mai judicioasă a utilajelor, eliberîndu-se astfel o suprafață de 300 mp pe care s-au montat un număr de 65 de mașini de tricotat circulare și rectilinii, ce vor asigura o producție suplimentară de 300 mii buc. tricotaje și 250 mii mp tricot pe an. La **Întreprinderea „Policolor"**, prin amplasarea mai rațională a utilajelor pentru fabricarea cernelurilor, s-a creat un spațiu excedentar în care s-a instalat secția de lacuri și vopsele II, iar în spațiul neocupat din secția rășini I s-a montat instalația de „polistral" pe seama cărora se va obține o producție suplimentară de aproape 80 mil. lei pe an. Asemenea situații există și la **Întreprinderea de medicamente, „Timpuri Noi", „Tricodava", „Flacăra Roșie"** și altele.

O atenție sporită se acordă perfecționării fluxurilor tehnologice, concomitent cu creșterea densității mașinilor și utilajelor. Pe această cale, la Întreprinderea **„Vulcan"**, la secțiile cazangerie, tevărie și montaj s-a obținut o suprafață de 320 mp pe care s-a prevăzut să se monteze în anul 1974 un număr de 26 diverse utilaje (prese, dispozitive de sudat, instalații de sablat, vopsit și uscat, mașini de tăiat, șanfrenat, polizat etc.), **care vor fi executate în parte prin autoutilare**, conducînd la un spor de producție de peste 10 milioane lei anual. Din acestea, mai mult de jumătate urmează să se pună în funcțiune pînă la sfîrșitul semestrului I 1974. La Întreprinderea de utilaj chimic **„Griviția Roșie"**, ca urmare a reprofilării producției s-a reorganizat întregul flux tehnologic, crescînd spațiul de montaj, în special la cazangerie, iar necesitățile de utilaje și instalații pentru dotare vor fi satisfăcute în bună parte din autoutilări (32 mașini în valoare de peste 35 milioane lei, din care aproape 22 milioane lei în anul 1974, iar în semestrul I a.c. peste 12 milioane lei). Rezultate bune se anticipează și la întreprinderile **„Danubiana", „Electroaparataj", I.R.A. „Griviția", „Electromagnetica", I.P.R.S.** și altele.

Pe linia folosirii intensive a suprafețelor de producție semnalăm **inițiativa unor întreprinderi pentru înlocuirea unor mașini și utilaje avînd randamente scăzute cu altele cu performanțe superioare și care să contribuie la creșterea eficienței economice.** La Întreprinderea **„Adesgo"**, de pildă, în acest semestru vor fi înlocuite 36 mașini Cotton cu uzură înaintată și randament scăzut, cu mașini pentru finisat blănuri, cu o productivitate sporită prin care se va obține o producție suplimentară anuală de 3,3 mil. lei. La **Întreprinderea de medicamente și coloranți „Sinteofarm"** spațiul devenit disponibil prin dezafectarea instalațiilor pentru produsul metil urmează să fie folosit pentru creșterea cu 60% a capacității la rășini epoxidice, lucrare ce se va executa prin fonduri de mică mecanizare.

Pentru folosirea eficientă a actualelor spații de producție, **un accent deosebit se pune în unele întreprinderi pe crearea de condiții care să asigure montarea mai devreme a unor utilaje și instalații și, prin aceasta, devansarea punerilor în funcțiune a unor noi capacități de producție.** Astfel, la **Întreprinderea de mașini grele** se vor devansa termenele de punere în funcțiune la capacitatea de subansamble sudate, de oxigen și piese forjate. Întreprinderea de mașini-unelte și agregate va devansa termenul de punere în funcțiune a capacității de mașini-unelte grele echivalente tip A.F.85, iar **la Întreprinderea de mecanică fină** se va devansa cu 153 de zile termenul de creștere a capacității de scule, dispozitive și verificatoare. Totodată, urmează să fie devansate parțial termenele de punere în funcțiune a unor capacități la întreprinderile **„Autobuzul", „Semănătoarea", Întreprinderea de mașini grele, „Stela"** ș.a.

PE ALOCURI, acțiunea se desfășoară încă lent. Așa de exemplu, la **Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante**, continuă să fie folosită necorespunzător suprafața depistată în luna mai 1973 de 5400 mp, care nu era utilizată productiv, deși pentru circa 60% din această suprafață au fost stabilite măsuri cu termene de realizare pînă la 31 decembrie 1973, iar pentru restul suprafețelor pînă la 31 martie a.c.. La întreprinderea **„Metalica"** s-a ocupat pînă în prezent numai jumătate din suprafața de 600 mp depistată în anul trecut ca fiind neutilizată, deși măsurile preconizate au avut termene scadente pînă la sfîrșitul anului 1973. Cazuri similare există și la **Întreprinderea mecanică de utilaj chimic, Întreprinderea de protecții anticorozive** etc. La alte întreprinderi, **măsurile stabilite pentru ocuparea tuturor suprafețelor productive au termene de realizare foarte largi, ceea ce conduce la menținerea unor importante suprafețe slab utilizate sau nefolosite.** Astfel, la **Întreprinderea de articole de sticlărie**, pentru ocuparea celor 4010 mp identificați cu prilejul analizei în anul 1973, s-au stabilit măsuri cu termene de realizare în 1976 pentru secția fiole (2500 mp) și în anul 1978 pentru secția articole de menaj (1510 mp).

Ținînd seama că unul din factorii luați în calcul la fundamentarea realizării actualului cincinal în patru ani și jumătate de către industria Capitalei îl constituie folosirea mai bună a suprafețelor de producție, în centrul activității tuturor colectivelor de muncă din întreprinderi și centrale industriale trebuie să stea, în continuare, preocuparea ca toate măsurile prevăzute în acest sens să fie realizate integral și la termenele stabilite, iar la noile obiective industriale să se prevadă și să se asigure indici sporiți de ocupare cu utilaje în vederea creșterii producției specifice pe unitatea de suprafață.

Aurelian PROȘCANU
Emilian MIHAI
membri ai Consiliului de control muncitoresc al activității economice și sociale al municipiului București

● În peste 100 de întreprinderi din Capitală s-au identificat aproape 142 000 mp insuficient utilizați, de pe care se pot obține sporuri de producție de circa 1 miliard lei.

● În ce mod perfecționarea fluxurilor tehnologice sporește indicele de folosire a spațiului productiv?

● Autoutilarea poate acoperi spațiile eliberate. Cu ce efecte?

● Planuri și termene sînt, dar unele sînt... expirate. Cine răspunde de... actualitatea implicațiilor nefavorabile?

AGRORAMA

● Grîu masă-verde

O FERMĂ de 2000 ha din statul Kansas — S.U.A. a realizat o eficiență maximă, terenul acesteia fiind cultivat cu plante furajere: sorg, lucernă și... grîu pe următoarele suprafețe: 900 ha, 320 ha și, respectiv, 800 ha.

În luna august, grîul (din soiul Scout) a fost semănat în fișii late de 1 m, irigate prin brazde (s-au folosit 67 kg de sămînță la hectar). În octombrie începe pășunatul intens pînă în primăvară cînd terenul se ară și se seamănă cu sorg. Toamna grîul primește o udare de aprovizionare, iar primăvara pășunea se fertilizează fazial cu 55 kg. azot/ha.

În felul acesta tăurașii cumpărați toamna la greutatea de 180—200 kg ajung în primăvară la greutatea de circa 340 kg. În cazul cînd tăurașii sînt cumpărați în luna mai, ei sînt hrăniți cu iarbă de Sudan, irigată, la care se adaugă porumb măcinat și lucernă granulată.

● Mașina de fumat

ÎN URMA unor cercetări efectuate la unul din sorturile de țigări din Australia s-a reușit să se utilizeze lîna drept... filtru. Unul din avantajele reale ale acestei noi utilizări ale lînii este aceea că înlocuiește acetatul de celuloză, care se importă. (De mai mulți ani, se examinează și în cadrul altor cercetări, diferite tipuri de lînă pentru a determina capacitatea acesteia de a filtra fumul).

Miile de teste, efectuate în decursul cercetărilor, s-au realizat cu ajutorul unei „mașini de fumat", care trage fumul din țigarete la intervale diferite. Astfel, particulele de fum sînt reținute, în parte, de filtrul din țigaretă, iar restul de filtru principal din portțigaretul mașinii. În urma măsurării cantităților de fum captate de cele două filtre s-a ajuns la concluzia că filtrul din fibre de lînă răsucită, de formă cilindrică, este de preferat. Acest prim rezultat permite ca cercetările ulterioare să se axeze pe mărirea capacității de filtrare a lînii. (Dacă experiențele dv. nu reușesc nu disperați. Perspectivele fumatului nu sînt prea încurajatoare).

PLEDOARIE PENTRU ORGANIZAREA UNEI CENTRALE A METALULUI

AMENDAMENTE LA O PROPUNERE VALOROASĂ

DE LA ÎNCEPUT precizez că sînt de acord cu autorul articolului **„Pledoarie pentru organizarea unei centrale a metalului"** (apărut în nr. 8/1974 al „Vieții economice") asupra a două puncte esențiale și anume: 1. **Necesitatea luării unor măsuri menite să ducă la îmbunătățiri radicale în domeniul aprovizionării cu metal**; 2. **Necesitatea înființării unei centrale a metalului, menită să preia funcția de satisfacere a cererilor din economia națională și de echilibrare a stocurilor la consumatori și producători.**

Socot însă că în pledoaria sa autorul nu a reușit să susțină în mod prea convingător necesitatea organizării centralei specializate în aprovizionarea cu metal, după cum nu a reușit să scoată puternic în evidență avantajele sistemului propus. Aceasta datorită mai ales faptului că el s-a axat numai pe avantajele generale, fără să se refere în concret și la cele ale consumatorilor, la etapele ce trebuie parcurse pentru pregătirea noului sistem. În plus, din schema de relații prezentată a rezultat o ruptură între consumatorul direct și producător, din aceasta derivînd faptul că întreprinderea, care răspunde de realizarea planului de producție, nu are în mînă instrumentul de creare a echilibrului material al planului. De altfel, chiar din punct de vedere juridic, această problemă nu a fost reglementată pînă în prezent, întreprinderea, avînd personalitate juridică, trebuie să-și contracteze atît desfacerea producției proprii cît și baza materială necesară realizării producției. Personal consider că pentru organizarea unei centrale a metalului, se cer parcurse, în prealabil, patru faze obligatorii și hotărîtoare:

— înființarea unor baze zonale de aprovizionare cu metal și pregătirea acestora în vederea preluării în trepte a aprovizionării cu metal a unităților din zonă;

— introducerea unui sistem informațional capabil să preia în trepte problemele de planificare a aprovizionării în mod agregat și în detaliu, precum și urmărirea realizării aprovizionării și a stocurilor la producători și la consumatori;

— determinarea consumurilor specifice unei zone economice și crearea stocurilor în baze pe consumul specific zonei, capabile să preia orice dereglare în aprovizionarea unităților;

— cîștigarea încrederii consumatorilor din zonă prin demonstrarea potențialului bazei de a satisface prompt cererile acestora.

Analizînd pe rînd cele patru faze, precum și stadiul măsurilor luate pînă în prezent, rezultă următoarele:

1. Au fost înființate bazele județene de aprovizionare tehnico-materială, care urmau să preia aprovizionarea cu metal a unităților din zona respectivă, dar **nu s-a preluat în trepte această aprovizionare cu metal ci s-a luat în întregime încă de la început, depășind capacitatea organizatorică și de depozitare a bazelor, creîndu-se în unele cazuri perturbări în buna desfășurare a aprovizionării unităților din zonă.** Acest lucru a făcut ca încrederea în noul sistem de derulare a aprovizionării să nu fie de la început consolidată ci să se pună chiar sub semnul întrebării eficacitatea sistemului. Este necesar ca acestor baze **să li se asigure din resursele din balanță stocuri suficiente cu care să înceapă să preia rupturile în aprovizionarea unităților consumatoare din zonă, cîștigîndu-se în acest fel încrederea lor, încredere care poate conduce la diminuarea stocurilor, la eliminarea tendințelor de supraaprovizionare.**

2. În privința introducerii unui **sistem informațional**, capabil să preia în trepte probleme de planificare a aprovizionării, precum și urmărirea realizării aprovizionării și a stocurilor la producători și la consumatori, începutul făcut de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe în anul 1974 de întocmire a specificațiilor pe semestrul II pe caiete comandă codificate, în vederea centralizării lor pe calculatorul electronic, este foarte bun. Acțiunea însă se cere continuată pentru a se putea obține și emiterea repartițiilor pe calculator, apropiind în acest fel termenul de depunere a specificațiilor de perioada de plan la care se referă acestea. În paralel **trebuie începută acțiunea de implementare pe calculator a planului de aprovizionare tehnico-materială în mod agregat sau pe linii de laminare, apoi, în detaliu, pe sortotipodimensiuni pe an și trimestre** — la început pentru marii consumatori — **și extins acest program la restul consumatorilor din economie.** Urmărirea pe calculator a realizării aprovizionării tehnico-materiale, trebuie gîndită și proiectată urgent.

Posibilitatea producătorilor și a consumatorilor de a prelucra pe calculator aprovizionarea, trebuie privită și prin prisma **urmăririi stocurilor existente** la un moment dat, comparativ cu stocul normat mediu ponderat, determinat în funcție de perioada medie între livrările din intern și din import. Urmărirea stocurilor la producători și consumatori, trebuie făcută etapizat — în prima perioadă axate pe stocurile la consumatori, — urmărind mărimea acestora la un moment dat în funcție de stocul critic stabilit. Pe măsură ce în baza zonală se creează stocuri pe specificul consumului zonei, respective, stocurile consumatorilor vor fi transferate treptat în bază, ea avînd posibilitatea satisfacerii consumatorilor din intrările programate și din stocurile proprii.

3. În privința **determinării consumurilor specifice** zonei respective și asortarea stocurilor în baze în funcție de consumuri, acest lucru apare necesar pentru a crea posibilitatea bazei respective să preia toate rupturile în aprovizionarea cu metal. Crearea de stocuri, în funcție de specificul consumului din diferite zone are avantajul de a satisface operativ cererile consumatorilor. Numai din această acțiune, după părerea mea, ar rezulta o reducere de stocuri la nivelul economiei naționale — de minimum 30—40 mii tone metal.

4. **Cîștigarea încrederii consumatorilor din zonă** prin demonstrarea potențialului bazei de a satisface prompt cererile acestora este faza hotărîtoare ce trebuie parcursă, de reușita ei depinzînd reducerea stocurilor la consumatori și înlăturarea tendințelor de supraaprovizionare a acestora.

După părerea mea, aceste faze sînt obligatorii, sistemul neputînd fi impus prin metode organizatorice sau printr-o legislație drastică. Odată parcurse aceste faze, **înființarea centralei metalului apare ca o necesitate obiectivă.** În privința subordonării ei, este greu de precizat dacă este bine sau nu să aparțină de Ministerul Aprovizionării sau producătorului. Consider însă că nu acesta este lucrul cel mai important, ținînd cont de faptul că, indiferent de subordonare, ea trebuie să răspundă prompt cererilor beneficiarilor, să fie suplă și mobilă. Apreciez că subordonarea centralei este o problemă a etapei înființării ei și că aceasta depinde, în primul rînd, de schema de relații cea mai convenabilă care se va impune în timp, de posibilitatea de luare a deciziilor la nivel central și zonal și de o serie de alți factori care se vor impune pe parcurs.

În privința avantajelor ce ar rezulta din înființarea acestei centrale a metalului, personal încerc să fiu mai ponderat, arătînd că **cel mai important dintre acestea este avantajul de a satisface prompt cererile beneficiarilor, de a înlătura orice posibilitate de stagnări în producția lor, stagnări care, de multe ori, pot fi calculate în zeci și sute de milioane lei, prin faptul că se pierd capacități de producție care nu mai pot fi recuperate.** În plus trebuie să recunoaștem că dezvoltarea în ritm rapid a producției nu ne mai permite să planificăm și să controlăm mersul aprovizionării cu mijloace empirice, că în prezent, pentru a lua decizii corespunzătoare ne trebuie un volum cît mai mare de informații, pe care nu-l putem avea decît prin introducerea sistemului informațional.

ing. Ștefan NUȚICĂ
director general adjunct
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii

NOI ARGUMENTE PRO ȘI CONTRA

REFLECȚII ASUPRA POSIBILITĂȚII DE PERFECȚIONARE A METODOLOGIEI ACTUALE

ÎN CÎTEVA ARTICOLE apărute în numerele 49, 50 și 51 ale „Vieții economice" din anul trecut se semnala faptul că, la data de 1 decembrie a aceluiași an, erau încă contracte neîncheiate și chiar repartiții neemise, deși termenul stabilit de reglementările în vigoare era 30 septembrie 1973. Printre cauzele întîrzierii, se menționau: depunerea cu întîrziere a specificațiilor, nerespectarea de către coordonatori a graficului-cadru elaborat de MATMCGFF, primirea cu întîrziere a repartițiilor ș.a.

La o analiză atentă, apare originea comună a cauzelor și anume: **nerespectarea în toate cazurile a metodologiei elaborate, unele imprecizii ale metodologiei după care s-a elaborat planul de aprovizionare pe anul 1974, precum și unele neclarități în anumite acte normative, dînd loc la interpretări diferite.** Este cunoscut faptul că necesarul fundamentat și verificat de către ministerele și organele centrale tutelare nu s-a transmis pînă la 30.IV.1973 la coordonatorii de balanțe, așa cum prevede „Programul de măsuri" elaborat de MATMCGFF, ci s-a depus la ministerele tutelare ale coordonatorilor de balanțe. Ca urmare, balanțele nu s-au elaborat de către coordonatori, ci de ministerele lor tutelare. Aceștia au întocmit balanțe sintetice, **cuprinzînd numai resursele și destinațiile pe ministere** (similari) **și pe total produs, dar nu pe sortimentele pe care, de fapt, se încheie contractele și nici pe contractanții nemijlociți.** H.C.M. 720 a fixat termen data de 15 august pentru emiterea repartițiilor dar fără să prevadă cine și pînă cînd va depune specificațiile la coordonatori și nici termenul de întocmire a balanțelor analitice, documente indispensabile și obligatorii pentru optimizarea transporturilor și emiterea repartițiilor. Rezultatul este cel cunoscut: **la 30 noiembrie nu erau încă emise toate repartițiile.**

Ca imprecizii ale metodologiei, am în vedere faptul că nu se face distincție între balanța sintetică și cea analitică și că noțiunea de „coordonator de balanță" poate fi interpretată și ca minister tutelar al coordonatorului și ca organul care elaborează efectiv balanța analitică și emite repartițiile. **Este necesar să se facă o distincție netă între aceste două foruri, avînd în vedere că activitatea celor două organe este cu totul diferită**

În ce privește neclaritatea unor acte normative, mă refer la prevederile art. 5, al. 3 și 5, din Legea nr. 71/1969 și la art. 1, al. 1 din H.C.M. 1011/1972. Art. 5 Legea nr. 71 precizează: „La produsele la care în anumite etape resursele sînt insuficiente, prin balanțele materiale, aprobate odată cu planurile cincinale și anuale, se vor stabili repartiții pe beneficiari și furnizori, care vor sta la baza încheierii contractelor economice de către unitățile socialiste nominalizate în repartiții. Repartițiile vor preciza cantitățile, caracteristicile tehnico-economice de identificare a produselor și anul de livrare, iar cele ce decurg din balanțele materiale anuale vor preciza și trimestrul de livrare".

Pentru a nu se naște confuzii, apreciez că al. 3 ar trebui redactat: **„La produsele cu repartiții, prin balanțele materiale aprobate odată cu planurile anuale și cincinale se vor stabili cote pe titularii beneficiari, care le vor defalca pe unități economice subordonate și pe specificații, pe baza cărora coordonatorii de balanțe vor emite repartiții pe contractanții nemijlociți".** Motivare: în prezent se emit repartiții la produsele prevăzute într-un nomenclator și nu numai la cele la care resursele sînt insuficiente; balanțele materiale aprobate prin plan sînt balanțe sintetice în care, la capitolul „Destinații", se prevăd cantitățile totale ce se alocă fiecărui minister, (similari), fără a nominaliza nici o unitate componentă a acestora. Pentru a se putea emite repartiții, **este nevoie ca aceste cantități să fie defalcate pe unități componente și specificații, iar ele să ajungă la coordonatorul de balanță, care să întocmească balanțele analitice pe sortimente, să optimizeze transporturile și numai după aceea să emită repartițiile.** Am ținut să fac această precizare, deoarece am asistat la diferite analize făcute la MATMCGFF în lunile iulie-august 1973, cînd unele ministere au cerut repartiții numai pe baza balanței sintetice.

Art. 1, al. 1/H.C.M. 1011 stipulează că „pentru produsele ale căror balanțe se aprobă de Consiliul de Miniștri, coordonatorii de balanțe — pe baza cantităților aprobate prin balanțe pe titulari de plan și defalcate de aceștia pe unități economice subordonate — vor emite repartiții pe unitățile beneficiare... în limita cărora se vor încheia contractele economice între unitățile socialiste". Neclaritatea provine de acolo că unii titulari de plan (ministere și alte instituții de nivel similar) interpretează că unitățile economice subordonate, cărora sînt obligate să le defalce cantitățile aprobate prin balanțe, ar fi centralele. Dar, pentru a se respecta precizarea art. 1 că, pe baza defalcării făcute de către titularii de plan, se încheie contractele economice între unitățile socialiste, rezultă că aceștia trebuie să dea defalcatoare pe contractanții nemijlociți.

Personal sînt de părere că **titularul de plan trebuie să-și defalce cota pe centrale și unități subordonate nemijlocit, să primească de la acestea defalcatoarele pe unități și specificații, să verifice dacă se încadrează în cota alocată pe an și trimestre, apoi, centralizat, să le trimită la coordonatorul de balanță.** În acest sens, trebuie precizat termen prin metodologie. În caz contrar, ministerele se dezinteresează, centralele trimit desfășurătoarele cu mari întîrzieri, neclare, imprecise, iar coordonatorul e obligat să facă munca de verificare a încadrării în cotă, pe care ar trebui s-o facă toate ministerele la un loc, să constate greșeli, să ceară precizări, într-un cuvînt, să întîrzie emiterea repartițiilor din cauze independente de voința lui.

Așa stînd lucrurile, consider că acum, cînd ne găsim în pragul începerii acțiunii de elaborare a planului pe anul 1975, este bine **să se emită o metodologie mai clară și care să asigure tuturor factorilor posibilități de lucru favorabile.** De aceea, propun ca toate etapele de lucru **să fie delimitate precis în timp, cu termene fixe de încheiere.** În plus, metodologia prevăzută pentru anul 1973, s-ar îmbunătăți prin intercalarea, acolo unde este cazul, a următoarelor etape, care, de asemenea, să aibă prevăzute termene precise de încheiere:

— actualizarea și nominalizarea planului de producție în unitate;

— transmiterea la coordonatori a planurilor de producție pe an și trimestre;

— elaborarea balanțelor sintetice de către coordonatori și înaintarea lor la ministere cu propuneri de echilibrare;

— transmiterea defalcatoarelor — verificate de către ministere — la coordonatorii de balanță, odată pentru toate unitățile din compunerea ministerului respectiv (inclusiv din subordinea centralelor);

— elaborarea balanțelor analitice de către coordonatori, optimizarea transporturilor și emiterea repartițiilor.

Pentru producția nominalizată ulterior calculului necesarului sau pentru modificările survenite în planul de producție, urmează a se interveni ierarhic pînă la forul în drept pentru a se opera modificări în cotele alocate inițial.

ec. Cornel SUCIU
CALPC — București

- **Instrumentele sînt distincte: balanța sintetică și cea analitică. Dar elaborarea?**
- **Specificații depuse la coordonatori: de către cine și pînă cînd?**
- **Cine este și cine ar trebui să fie coordonatorul de balanță?**
- **Completări și delimitări în timp la elaborarea planului de aprovizionare.**

conducere și organizare

VADEMECUM

I. Știți să vă comportați cu tinerii absolvenți ?

NUMEROȘI TINERI, absolvenți de facultăți sau școli medii, sînt repartizați în fiecare an în unitățile noastre economice. Primul contact cu noul mediu declanșează numeroase implicații asupra modului lor ulterior de comportare, condiționînd intensitatea și rapiditatea integrării.

Un rol deosebit în integrarea rapidă a tinerilor absolvenți revine șefilor lor direcți. Cum trebuie să se comporte un șef pentru a-și îndeplini mai bine această sarcină ? Literatura de specialitate oferă numeroase recomandări dintre care am reținut următoarele :

1. Încercați să vă puneți în locul tînărului sosit, amintiți-vă ce ați simțit cînd ați trecut pentru prima oară pragul întreprinderii. Faceți tot posibilul și înlăturați cît mai rapid sentimentul de timiditate pe care-l resimte tînărul dv. subaltern.

2. Căutați să înlăturați sentimentul de îngrijorare, de neliniște, creat, pe de o parte de mediul necunoscut și raporturile ierarhice pe care le implică, și, pe de altă parte, de noile îndatoriri și aptitudinile pe care acestea le solicită. El poate crea, cînd nu este neutralizat la timp, un complex de incapacitate la tînărul angajat, o senzație de teamă față de postul de muncă, toate cu efecte negative asupra evoluției sale personale viitoare.

3. Procedați periodic la discuții cu tinerii dv. subordonați, avînd totdeauna grijă ca acestea să fie bine pregătite, să se poarte într-un spirit liber, deschis. Scopul acestor dialoguri este acela de a facilita o mai bună cunoaștere a evoluției subordonatului și de a-i direcționa eficient efortul în viitor.

4. Urmăriți, în permanență, modul de manifestare a tînărului salariat, căutînd să înțelegeți :

- *cum controlează și stăpînește reacțiile sale emoționale în contactele cu colaboratorii din alte servicii ;*
- *cum se afirmă : are* **gustul acțiunii** *independente sau este pasiv ? îi este frică de responsabilități ?*
- *cum se manifestă : are sau nu suficientă* **autoritate** *? este susceptibil ? care-i sînt motivațiile ?*
- *prin ce se definește voința sa : impulsivitate, raționalitate în deciziile și judecățile sale, răbdare, dinamism.*

5. Căutați să observați în ce măsură nivelul intelectual al tînărului este cel atestat de diplomă și dacă corespunde muncii sale. Căutați să desprindeți dacă și în ce măsură are imaginație, inteligență, atenție și memorie, cît și cum se concretizează aceste calități în rezultatele muncii sale.

6. Totodată, căutați să fiți cît mai obiectiv și circumspect în aprecieri :

- *nu comiteți eroarea de a construi o apreciere pornind doar de la fenomenele vizibile ; căutați să mergeți dincolo să înțelegeți mobilurile, motivațiile, altfel spus „de ce"-ul ;*
- *nu uitați că atunci cînd apreciați o persoană sau o situație, sînteți în mai mică sau mai mare măsură tributari și unor elemente de natură afectivă ; este un factor perturbator, a cărui influență trebuie, în măsura posibilului decelată din rezultatul final.*

De justețea aprecierilor făcute de primii șefi depinde în mare măsură traiectoria profesională a tinerilor absolvenți, viitori specialiști și cadre de conducere.

I. BĂDIN

ATITUDINILE ȘI CAPACITATEA DE PRODUCERE ȘI VALORIFICARE A IDEILOR

— Care sînt și cum formăm, la oameni, atitudini propice creativității și inovației —

PRINTRE GRUPELE MARI de **factori ai creativității** (aptitudini, motivații etc.) se numără și cei definiți generic prin categoria de **atitudini.** Nu există în prezent o unanimitate a opiniilor specialiștilor în ceea ce privește numărul și definițiile date atitudinilor de creativitate. Pe baza consultării literaturii de specialitate și a rezultatelor unei anchete proprii, am întocmit însă o listă de șapte trăsături care, după opinia noastră, definesc în mare măsură această componentă a personalității și a creativității : atitudinile. Cercetarea, ale cărei rezultate le prezentăm în acest articol, a avut ca obiectiv să stabilească în ce măsură trăsăturile alese de noi sînt considerate ca factori de creativitate, atît de către creatori și inovatori, cît și de indivizi care n-au obținut încă rezultate în acest domeniu.

Printr-un set de întrebări cu variante de răspunsuri date de noi, cu un sistem adecvat de ponderare și de calcul au fost întocmite o serie de grafice din care redăm pe cele mai semnificative pentru cei ce răspund de conducerea și organizarea activității de creativitate și inovație în unitățile economice și sociale.

Eșantionul investigat este împărțit după două caracteristici : a) bărbați — femei ; b) persoane cu și fără rezultate în domeniul creativității și inovației.

Urmărind graficele nr. 1 și nr. 2 observăm că persoanele creatoare la 5 din cele 7 atitudini au acordat note foarte mari și relativ apropiate ca mărime. În ordinea mărimii notelor, deci a gradului în care influențează facultatea de creativitate, atitudinile se ierarhizează astfel: materializarea ideilor, autoperfecționare, interes, asumarea riscului, inițiativă și independență. Din punct de vedere al mărimii notelor date de subiecții fără performanțe creatoare se disting, în ordine, următoarele patru grupe de atitudini : a) încrederea în forțele proprii, independența și inițiativa ; b) materializarea ideilor, interes ; c) atracția față de nou ; d) autoperfecționarea, asumarea riscului.

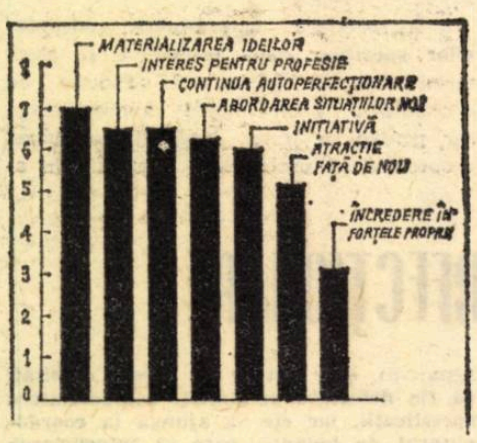

(Graficul nr. 1. — Ierarhia atitudinilor ce favorizează creativitatea și inovația (opinia inovatorilor)

Pentru fete se disting 2 mari grupe de atitudini, între care există diferențe semnificative. Din prima grupă fac parte atitudinile : inițiativă și independență, încrederea în forțele proprii, materializarea ideilor, interes, din a doua grupă : atracția față de nou, autoperfecționarea, asumarea riscului. Răspunsurile date de băieți se grupează în trei categorii : din prima fac parte atitudinile : încrederea în forțele proprii, independența și inițiativa, din cea de-a doua — atracția față de nou, materializarea ideilor, interes, și din a treia : autoperfecționarea și asumarea riscului.

Se constată că persoanele creatoare, față de cele fără performanțe creatoare, și băieții, comparativ cu fetele, acordă note mai mari atitudinilor propuse de noi.

Faptul că persoanele creatoare la 5 din 7 atitudini acordă note înalte și relativ apropiate ca mărime ne îndeamnă să afirmăm că este vorba de o atitudine general-inovativă, că diferitele atitudini creative se intercondiționează reciproc presupunînd un anumit nivel de dezvoltare al tuturor, manifestarea unora dintre atitudini bazîndu-se pe existența celorlalte. De exemplu, încrederea în forțele proprii se constituie și se manifestă prin curajul abordării situațiilor noi și asumarea riscurilor corespunzătoare, prin învingerea dificultăților și realizarea obiectivelor propuse, prin formularea independentă a ideilor și demonstrarea lor. În aceste condiții, existența unor diferențe foarte mari între răspunsurile date de subiecții fără performanțe creatoare ridică următoarea întrebare : notele mari acordate unor atitudini atestă prezența lor ? În principiu, răspunsul este negativ. Cu toate acestea credem că un răspuns corect nu se poate da decît pornind de la analiza felului în care este concepută atitudinea respectivă de subiect. În funcție de aceasta se va putea determina dacă notele mari la unele atitudini constituie premise pentru structurarea lor, sau se datorează unei înțelegeri și abordări inadecvate.

Subiecții fără performanțe creatoare

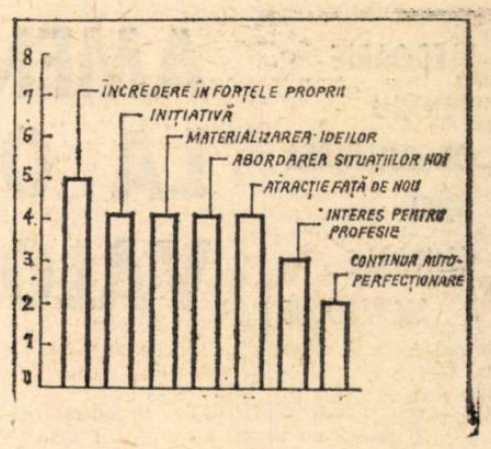

Graficul nr. 2. Ierarhia atitudinilor ce favorizează creativitatea și inovația (opinia subiecților noncreatori)

dau note relativ mari (comparativ cu celelalte) la următoarele atitudini : încrederea în forțele proprii, materializarea ideilor, inițiativă și independență în activitate.

Notele mari acordate **încrederii în forțele proprii** se explică prin felul obiectivelor pe care și le propun de regulă, acești subiecți. Într-adevăr, ei se orientează de cele mai multe ori spre îndeplinirea unor acțiuni cu caracter rutinier, obișnuite. Obținerea rezultatului propus, reușita, este într-o mare măsură, garantată de sîrguința, acuratețea cu care sînt utilizate metode experimentate, verificate de alții. Frecvența mare a reușitelor alimentează încrederea în forțele proprii. Se pune întrebarea (la care subiecții nu se gîndesc), în situații noi, care solicită asumarea de riscuri, în care reușita este condiționată de felul în care subiectul știe să-și restructureze experiența pe care o are conform noii situații, acești subiecți ar dovedi aceeași încredere în forțele proprii ? Pe de o parte notele mici acordate la atitudinile privind asumarea riscului nu ne conduc la un răspuns pozitiv. Pe de altă parte, practica, realitatea ne arată că, în multe cazuri, un asemenea subiect, aflat în situații noi, se dezorientează ușor. Unicul element care susține încrederea în forțele proprii este reușita în situații comune, obișnuite.

Pentru stimularea încrederii în forțele proprii, ca atitudine creativă, foarte important este nivelul obstacolului care se depășește. De aceea pentru formarea acestei atitudini este necesar ca tinerii să fie orientați spre abordarea unor situații noi, complexe (desigur pe măsura competenței, pregătirii lor) chiar din momentul în care își încep activitatea profesională. Este foarte dăunătoare concepția, uneori practica unor colective, de a rezerva tinerilor specialiști rolul de executanți, conform părerii că la început, ei trebuie să învețe de la alții. După părerea noastră, în primul rînd, tînărul trebuie să învețe să aibă responsabilități, să-și asume riscuri, să se lovească personal de greutățile abordării unui lucru nou — să știe cum să înlăture dificultățile și să-și formeze forța necesară pentru aceasta.

În ceea ce privește **inițiativa și independența** am constatat, pe baza unor discuții directe, individuale și colective, cu o parte din subiecți, că răspunsurile date exprimă dorința lor și nu opinia că așa stau lucrurile în fapt. În legătură cu

sinoptic

„Boom" pentru cadrele de conducere de peste 40 de ani

ÎN Franța, în 1974, după cum indică o anchetă a Societății europene de consultanți — „Eurosurvey" — „cadrele în vîrstă de peste 40 de ani vor fi din ce în ce mai solicitate.

Acest „boom" se datorește, în primul rînd, faptului că cererea pentru această categorie de cadre este puternică. Se pare că, în prezent, printre atribuțiile directorilor generali, dezvoltarea cu orice preț cedează locul prioritar grijii de raționalitate. În acest context, inginerii de gestiune, cadrele experimentate în probleme de control și reducere a costurilor se bucură de o atenție asemănătoare celei de care s-au bucurat tehnicienii de marketing în Franța, în 1964.

Pe de altă parte, oferta este redusă : bărbații între 40—55 ani sînt născuți între 1918—1933, adică într-o epocă cu o slabă natalitate și care a furnizat generația celui de al doilea război mondial. În plus, cadrele de 40 de ani, care găseau dificil de lucru acum zece ani, s-au reciclat între timp, ridicîndu-și substanțial nivelul pregătirii profesionale

Incompetența directorilor — principala cauză a insuccesului unor intreprinderi americane

PORNINDU-SE de la studierea cauzelor care au făcut ca în 1972 să dea faliment un număr de 10 326 de companii americane, într-un recent studiu publicat de Bank of America se apreciază că în 90% din cazuri acest lucru s-a datorat incompetenței și lipsei de experiență a conducătorilor.

În raport sînt prezentate ca principale, următoarele greșeli de conducere, precum și modalitățile de a le evita.

1. Minimalizarea rolului experienței — înainte de a prelua conducerea viitorii conducători trebuie să cunoască particularitățile muncii de conducere și să posede o bogată experiență în domeniul ce urmează să-l conducă sau să-l coordoneze.

2. Evidența contabilă și financiară defectuoasă — conducătorul trebuie să consulte din timp un expert contabil care să pună ordine în scriptele întreprinderii.

3. Cheltuirea neeconomicoasă a fondurilor — o întreprindere nu va avea datorii dacă va vinde produsele sale cît mai repede și mai rentabil.

4. Lipsa unei strategii de dezvoltare în perspectivă — orice conducător

trebuie să-și găsească timp pentru stabilirea acestei strategii, chiar dacă lucrează seara acasă sau în zilele libere.

5. Folosirea ineficientă a timpului de lucru — acuta problemă a lipsei de timp se poate rezolva prin

aceasta, credem că ar fi util ca tinerii să fie încurajați atunci cînd formulează idei, opinii despre activitatea profesională. Este favorabilă formării spiritului inovator, dorința de a contribui cu ceva nou la bunul mers al activității. Dacă nu se manifestă receptivitate față de această calitate — proprie vîrstei — cu timpul ea regresează și optimismul legat de recuperarea ei este nejustificat. Literatura de specialitate dovedește, prin cercetări, că este mult mai dificil să reactivezi această calitate, decît să o valorifici la momentul oportun.

Referitor la **materializarea ideilor,** a proiectelor de activitate, remarcăm același lucru ca și în cazul încrederii în forțele proprii, faptul că se bazează pe o interpretare neadecvată. Adică a finaliza o acțiune nu înseamnă numai a obține un produs. Foarte important este felul produsului pe care dorești să-l obții, noutatea lui. De asemenea, calitatea unui rezultat nu se măsoară numai prin proporția în care corespunde cu modelul dat. În aprecierea calității intră noutatea, ingeniozitatea realizării unui produs, elaborarea unui nou model, a unei noi căi de obținere a lui. Aceasta implică, în plan subiectiv, existența ideii că orice lucru este susceptibil de perfecționare. Or, noi am constatat că se apreciază modelul dat ca fiind unicul perfect și ideea inutilității intervenirii în modificarea lui.

Notele acordate de subiecții fără performanțe creatoare la **autoperfecționare** sînt foarte reduse. Ele se datorează, în parte, faptului că nu întotdeauna tinerilor specialiști li se arată că orice mod de a lucra este susceptibil de a fi îmbunătățit și nu li se solicită contribuția în această direcție. În aprecierea reușitei trebuie să fie inclusă și această contribuție. O altă piedică în formarea dorinței de autoperfecționare este cerința care se exprimă față de o idee nouă, aceea de a reuși de prima dată în toate cazurile ; teama ca noul model, procedeu să nu fie respins, face pe unii să renunțe la conceperea unor lucruri noi. Aprecierea realizării unui lucru nou după aceiași parametri ca și un lucru repetitiv, obișnuit este frenatoare pentru formarea spiritului inventiv. Foarte mulți dintre subiecții creatori declară că elaborarea unui produs nou solicită încercări și verificări multiple care duc la depășirea termenelor prevăzute pentru realizarea produsului respectiv, determinînd ca, uneori, persoana respectivă să fie penalizată, apreciată negativ. De aceea, foarte mulți oameni care au idei, se gîndesc că

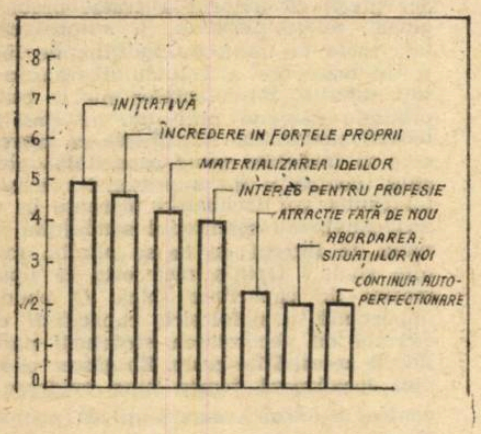

Graficul nr. 4. — Ierarhia atitudinilor ce favorizează creativitatea și inovația (opinia fetelor)

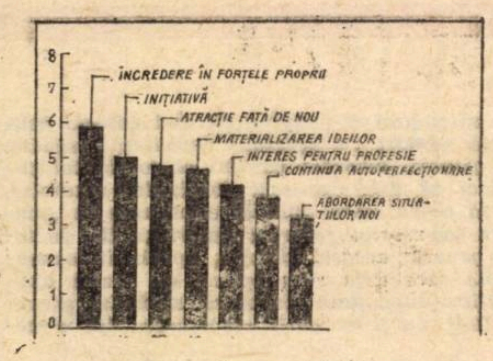

Graficul nr. 3. Ierarhia atitudinilor ce favorizează creativitatea și inovația (opinia băieților)

e mai bine să să execute lucrările după modele standard, decît, în final, să fie apreciați mai puțin decît ceilalți, deși au depus eforturi mult mai mari.

Propriu persoanelor creatoare este **prezența unui interes deosebit pentru profesie.** Acest lucru l-am constatat, mai ales, pe baza răspunsurilor date la întrebările libere ale chestionarului. Astfel 90% din subiecți își propun pentru viitorul imediat ridicarea nivelului profesional, în timp ce dintre subiecții fără performanțe creatoare am constatat că numai 15% din ei au în vedere, pentru viitorul imediat, perfecționarea pregătirii profesionale prin frecventarea unor cursuri de specialitate.

Referitor la **factorii și condițiile care frînează, împiedică activitatea creatoare** — răspunsurile date de persoanele creatoare și cele fără performanțe creatoare se aseamănă foarte mult. Au fost consemnați următorii factori frenatori ai creativității : **lipsa de încredere manifestată față de persoanele care au idei noi ; insuficientă înțelegere și sprijinire** (în definitivarea unei inovații, inventii, există numeroase dificultăți datorate îndeosebi formalismului) ; **condiții materiale insuficiente pentru realizarea invențiilor, inovațiilor** (bibliotecile nu au literatură de specialitate modernă, nu sînt înzestrate suficient laboratoarele — atunci cînd există) ; **solicitarea unor rezultate imediate,** timp insuficient de concepere și experimentare a ideilor noi ; **lipsa de pasiune și perseverență** necesare învingerii dificultăților ; **neîncrederea în forțele proprii ; recompensă materială insuficientă.**

Încheiem acest studiu cu sugestiile și propunerile persoanelor creatoare și ale celor fără performanțe creatoare, privind dezvoltarea mișcării de inovație și creație : 1. cultivarea interesului pentru ceea ce este nou, prin popularizarea lucrărilor originale realizate în întreprindere ; 2. încurajarea, sprijinirea celor care sînt la început, care nu au obținut încă rezultate, dar au idei noi, se frămîntă să caute soluții noi ; 3. înființarea unor cercuri, laboratoare tehnice care să dispună de literatură de specialitate modernă și să fie dotate tehnic corespunzător ; 4. în stabilirea modului în care se brevetează lucrările originale să fie consultați într-o mai mare măsură inventatorii și inovatorii ; 5. înlăturarea birocratismului ce se manifestă în brevetarea lucrărilor originale.

Mihaela ROCO
cercetător științific —
Institutul de Psihologie

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

STRATEGIA COMPORTAMENTULUI ECONOMIC AL FIRMELOR CAPITALISTE MODERNE (III)

ÎNCHEIEM, în acest număr, publicarea articolului „Despre strategia comportamentului economic al unei firme capitaliste moderne" apărut în revista „S.S.S.A. — ekonomika, politika, ideologhia" nr. 6/1973 sub semnătura specialistului sovietic R. I. Țvilev.

Efectele sinergetice estimate se exprimă uneori, dacă acest lucru este posibil, în următoarele variabile : creșterea venitului de pe urma vînzărilor, reducerea cheltuielilor curente, reducerea volumului investițiilor necesare și viteza de modificare a celor trei indicatori enumerați.

Indicatorul efectului sinergetic general se exprimă în formula venitului global rezultat din investițiile la toate produsele noi programate să intre în fabricație.

Numeroase firme au ales o cale relativ simplă de estimare calitativă a posibilităților firmei privind tipul respectiv de activitate. În acest scop, după cum s-a mai subliniat, au fost întocmite tabele speciale amănunțite ale efectelor sinergetice privind principalele direcții funcționale — conducere, cercetări științifice și lucrări de proiectare — experimentare, controlul asupra rezervelor etc. Efectele sinergetice au fost stabilite potrivit indicatorilor arătați mai sus (veniturile de pe urma vînzărilor etc.) și au putut fi concretizați în expresie numerică — parametri numerici — („reducerea suprafețelor de producție necesare cu atîtea și atîtea mii de metri pătrați"), cît și în definiții pur calitative („elaborarea unor reguli și proceduri noi pentru noul tip de activitate economică"). În acest din urmă caz, cheltuielile suplimentare sînt luate în considerare la capitolul „cheltuieli curente în perioada incipientă de activitate".

În numeroase cazuri, în baza acestor estimări globale ale efectelor sinergetice firmele au ales drept mijloc de înfăptuire a diversificării o cale mult mai sigură : înghițirea și acapararea firmelor deja în funcțiune.

Alegerea unei strategii de comportament și deci alegerea planului din punctul de vedere al estimării comparării eventualelor pierderi și cîștiguri (efectele sinergetice) presupune întotdeauna existența unui cerc dinainte strict delimitat de alternative de planificare. Se presupune că problemele de planificare au fost deja evidențiate cu ajutorul experților și că nu se pune decît chestiunea ca, recurgînd la criterii special stabilite, să se aleagă comportamentul cel mai acceptabil, lucrurile fiind privite în perspectivă. În fiecare caz concret, alegerea strategiei de planificare depinde nu numai de criteriile de selectare, ci și de tabelul strategiilor alternative. Alcătuirea acestui tabel depinde în mare măsură de modul de abordare a problemei date.

Să admitem că pentru sporirea veniturilor unei societăți pînă la nivelul planificat experții propun în cele din urmă un plan orientat spre expansiunea externă. Acest plan se bazează pe o analiză preliminară amănunțită a tuturor „laturilor slabe și tari" ale firmei și el lasă o impresie convingătoare conducerii firmei. Dacă se ia în considerare un punct de vedere opus atunci se poate ajunge la un contraplan fundamental și nu mai puțin convingător, plan orientat spre dezvoltarea pieților interne și perfecționarea tehnologiei. În acest moment survine etapa evidențierii și confruntării propunerilor („harta lumii") aflate în fiecare din planurile prezentate și sintetizarea la un nivel mai înalt a unei noi variante a planului. Această modalitate de abordare a procesului de elaborare a strategiei de planificare a fost testată la o firmă americană care produce și vinde materiale abrazive. Ca urmare a fost elaborat un plan mult mai fundamentat, a fost prevăzut și îmbunătățit sistemul informațional al firmei.

În S.U.A. se desfășoară cercetări intense în domeniul elaborării unor sisteme om-mașină folosite la elaborarea planurilor strategice în stadiul stabilirii obiectivelor concrete și a mijloacelor de realizare a lor. Scopul principal al acestor cercetări îl constituie elaborarea unei proceduri detaliate de tip competițional pentru întocmirea planului strategic optim de dezvoltare a firmei capitaliste. Această procedură reclamă o mare detaliere și de aceea presupune folosirea calculatoarelor electronice pentru efectuarea numeroaselor operațiuni în stadiul planificării strategice.

În practică, efectul sinergetic se obține în cazul în care materia primă, utilajul, experiența de producție, experiența în organizare și conducere acumulate într-un tip anume de producție se realizează într-o măsură mai mare sau mai mică și într-un alt tip de producție. De exemplu, trecerea ramurilor specializate în producția militară-spațială (ramuri privilegiate) la producția unor mărfuri de consum pur nu dă efectul sinergetic necesar și de aceea monopolurile nu consideră această acțiune drept o strategie avantajoasă pentru ele.

delegarea unei părți din atribuții subordonaților.

6. Lipsa de atenție pentru problemele de marketing — trebuie păstrate și dezvoltate piețele cucerite, studiate conjunctura și concurența, cunoscuți beneficiarii actuali și potențiali (70 % din clienții pierduți se datoresc neatenției salariaților din rețeaua de distribuție și lipsei de servicii).

7. Conducătorii nu se autodepășesc, nu evoluează și nu se dezvoltă odată cu întreprinderea.

8. Practicarea unor munci de rutină — un conducător trebuie să se consacre problemelor esențiale cu care este confruntată întreprinderea, dînd deoparte problemele zilnice mărunte ce pot fi rezolvate de colaboratorii săi.

Managerii americani se vor pregăti în Europa ?

POTRIVIT opiniei lui John Marsh, vicepreședinte la Institutul Britanic de Management, în deceniul următor se va produce o profundă mutație în ceea ce privește locul de formare a cadrelor de conducere din economie. După ce a beneficiat din plin de experiența americană, a adaptat și preluat creator tehnicile și metodele moderne de conducere elaborate în Statele Unite, Europa se găsește astăzi în situația de a furniza ea concepte și tehnici de vîrf în conducerea și organizarea activității economice.

Conducătorii din Statele Unite și din alte părți ale lumii — afirmă Marsh — își îndreaptă astăzi privirea spre Europa pentru perfecționarea în domeniul conducerii. De exemplu, în Suedia, Norvegia și Italia anumite întreprinderi au înlocuit „demodatele linii de producție" cu un concept modern asupra muncii în „grupuri omogene mici", concept care a început să intereseze multe întreprinderi americane. Tot mai puțini studenți europeni vor absolvi școlile de management din S.U.A., în timp ce tot mai mulți studenți americani vor veni la asemenea școli în Europa.

Pentru ce și cum „cheltuiesc" directorii timpul lor de muncă

ÎN URMA efectuării unei anchete, la care au participat directorii a 25 de mari întreprinderi industriale din R. S. Cehoslovacă, dr. Ladislav Svatuska, specialist în probleme de conducere și organizare, ajunge la concluzia că un director lucrează, în medie, în întreprindere și în afara ei circa 12 ore. În plus, el mai lucrează acasă (seara sau în zilele libere) încă 1—2 ore.

Graficul alăturat redă sintetic structura timpului de muncă al directorilor de întreprinderi după natura acțiunilor desfășurate, așa cum a rezultat din anchetă. Comparînd, pe fiecare fel de activitate, timpul efectiv afectat cu cel care ar trebui afectat, considerat „model" — stabilit de autor pe baza propriilor cercetări — Svatuska arată că, reducînd timpul alocat unor activități și organizînd mai bine munca, un director poate reduce timpul petrecut în întreprindere și în afara ei cu circa 4 ore — 1½ ore prin suprimarea unor lucrări și delegarea lor și 2½ prin raționalizarea altora. Afectînd în plus două ore pentru activitățile deficitare, rezultă o economie netă de două ore— deci directorul poate lucra 10 ore pe zi în întreprindere și în afara ei.

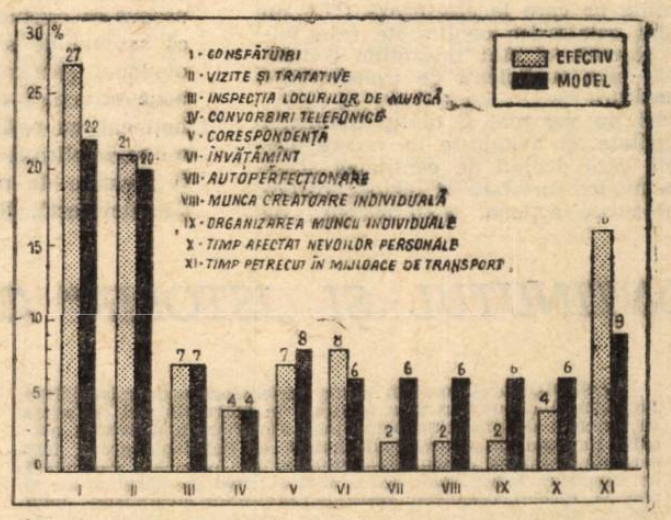

DEZBATERE „V. E." • DEZBATERE „V. E." • DEZBATERE „V. E."

UN „CAZ" DE 3 MILIARDE

• În convergența mesei rotunde: autorul studiului, specialiști și factori de răspundere

În nr. 43/30.XI.1973 al revistei noastre am publicat, sub titlul „Un caz de trei miliarde de lei anual", conținutul și „istoria" studiului „Eficiența economică a parcului național de autovehicule de transportat mărfuri". În numerele 49, 50 și 51 din 1973 și 2, 4 din 1974 am redat opinia unora dintre numeroșii cititori care ne-au scris cu referire la acest caz.

Avînd în vedere importanța temei tratate, precum și interesul manifestat de cititori, redacția a organizat recent o dezbatere la care au participat reprezentanți a șapte ministere economice, ai Băncii Naționale ai unei centrale industriale, a unui trust de construcții și Academiei de Studii Economice (Laboratorul de conducere a unităților industriale).

Pentru ca cititorii să-și facă o imagine cît mai corectă asupra cazului și să poată urmări cu ușurință dezbaterea, redăm, succint, în caseta din pagină, evoluția cazului și conținutul studiului. Presupunînd deci că este cunoscut conținutul studiului, îi invităm pe cititori să urmărească opiniile exprimate la „masa rotundă" cu privire la nivelul rezervei valorificabile, factorii și cauzele care au generat această situație, oportunitatea măsurilor propuse, soluțiile care deja s-au aplicat cu ocazia aparației unor acte normative după data elaborării studiului și care sînt problemele care încă nu și-au găsit rezolvarea, dar o necesită.

Redăm ideile esențiale din intervențiile participanților.

S. NIȚĂ
Centrala de Transporturi Auto

„Soluțiile date de autor se confundă cu cele puse în practică".

„Grija pe care autorul a avut-o în tratarea temei este și grija celor care se ocupă de transporturi. Căile și soluțiile date de autor sînt foarte apropiate, uneori se confundă și ca titulatură cu cele pe care le-am pus în practică. Am simțit și noi că undeva lucrurile nu sînt în regulă și mă refer la statistica operativă sau definitivă a producției realizată de factorul de producție — șoferul. Sigur că autorul a pus bine problema în ultima parte a materialului și a făcut legătura între cointeresarea individului și sistemul informațional pe care îl foloseam noi și care nu era în măsură să rezolve dezideratul studiului, acela de a avea un sistem de evidență clar, neechivoc, simplu".

Din partea CTA au mai participat la dezbatere și Constantin Dobrică și Marius Cae. Reprezentanții CTA au subliniat în luările lor de cuvînt că pentru sporirea eficienței parcului național de autovehicule, în afară de acțiunea majoră de centralizarea parcului național, acțiune întreprinsă de organele conducătoare centrale, la nivelul ministerului și al CTA s-au întreprins o serie de măsuri vizînd eliminarea unora dintre deficiențele semnalate de studiu.

S-a introdus, începînd cu 1.I.1974 un nou sistem de tarifare, bazat pe principii noi, care-l vor obliga pe client să folosească mai bine capacitatea de transport pusă la dispoziție. Noul tarif abandonează elementul cantitativ (numărul de tone și distanța de transport) și îl înlocuiește cu doi factori, timpul de folosire a autovehiculului și parcursul. Dacă clientul nu va folosi bine timpul și parcursul va suporta consecințele.

Pentru transporturile în partizi mici, s-a creat un tarif nou „pentru expediția parțială" care stimulează combinarea rațională a partizilor și organizarea centrelor de colectare în scopul folosirii mai bune a capacității de transport.

Vechiul sistem de urmărire care — după opinia reprezentanților CTA — „crea teren foarte prielnic pentru fel de fel de abuzuri și pentru deturnarea realizărilor" a fost înlocuit cu unul nou în care foaia de parcurs a fost degrevată de datele comerciale, care au fost preluate de noul bon de transport tipizat, devenit obligatoriu și din care un exemplar rămîne acum la dispoziția clientului pentru verificări și control posterior, trecut prin filiera contabilă. Pentru distanțe lungi se folosește scrisoarea de transport în care figurează și numărul documentului însoțitor.

Odată cu introducerea noului tarif, prestațiile pe care le efectuează CTA nu mai sînt cele fizice confirmate prin foile de parcurs, ci sînt prestațiile deduse, stabilite prin coeficienți de transformare din venituri.

Șoferii nu vor mai fi plătiți în funcție de cantitate, ci avîndu-se în vedere elementele care depind de cantitatea și calitatea muncii prestate și asupra cărora șoferul poate acționa. Noul sistem de plată este mult mai stimulativ în folosirea sistemului plin-plin, folosirea mai bună a timpului și eliminîă interesul șoferului pentru denaturarea volumului real transportat. Salariul va depinde de parcursul total efectuat și venitul specific pe km.

În încheiere, tov. director tehnic S. Niță a arătat că singura problemă care mai rămîne în divergență constă în faptul că CTA nu acceptă introducerea în bonul de transport a „chenarului 5", chenar suplimentar cerut de autor și care reflectă capacitatea de încărcare a mașinii nefolosită, redată pe cauzele care au generat-o. Această măsură nu este necesară, ea „ar conduce la neînțelegeri între șofer și expeditor.

L. VOINEA
Inspectoratul General al Miliției

„Neregulile semnalate sînt cunoscute de mulți ani".

„Toate neregulile semnalate în studiu sînt cunoscute de noi și de C.T.A. de mulți ani. Eu cred însă că problema controlului privind încărcătura trebuie să rămînă ca un atribut al organelor create în acest scop în exclusivitate. Organele de miliție, firește, vor acționa în cazul cînd constată astfel de neconcordanțe, dar să nu le revină în exclusivitate această sarcină pe traseu, pentru că nu au posibilitatea și timpul necesar să o îndeplinească. Vă rog să vă imaginați ce perturbații s-ar provoca dacă ar fi oprite autocamioanele unul după altul. Apoi, agentul de circulație poate face numai o apreciere aproximativă a tonajului încărcat, deci el nu poate să-și asume răspunderea exactității".

M. GRĂJDAN
Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

„Ar trebui introdus în mod experimental sistemul propus".

Subliniind importanța problematicii abordate, în studiu, îndeosebi pe linia economisirii carburanților, tov. director Grăjdan și-a exprimat opinia că înființarea întreprinderilor județene unice de transporturi auto va elimina una din cauzele principale ale deficiențelor semnalate în studiu. Apreciind că în ultimul timp s-au adus unele îmbunătățiri sistemului informațional în economie, inclusiv în activitatea de transport, el a propus ca organele de sinteză să primească sarcina de a revedea sistemul informațional „pentru a-l pune de acord cu noua structură organizatorică a parcului național, cu noile cerințe, căci vor apare multe implicații și multe probleme vor fi preluate de noile organizații județene de transport". Referindu-se la problema tirii sistemului informațional și mai ales a economisirii surselor de energie, ca de exemplu, modul de decontare de către șofer a carburanților etc. Centrala de Transporturi Auto s-a ținut o legătură permanentă cu tovarășii care au studiat aceste probleme".

T. RACU
Centrala de Prelucrare a Lemnului

„Mi-am făcut planul valoric, în rest vă privește!"

„Studiul tratează o problemă foarte importantă și sînt convins că datele din studiu corespund realității. O cauză principală a folosirii incomplete a capacității, mă refer la cursele lungi, o constituie deficiențele sistemului de aprovizionare. Un exemplu. Centrala noastră distribuie anual circa 30.000 tone lăcuri unităților sale din toată țara prin baza București. Furnizorul materialului prelinde în contract să se prevadă obligația clientului de a le transporta. Dacă 20 clienți trimit 20 mașini de la sute de km și furnizorul nu are atunci decît 20 tone, fiecare mașină pleacă cu cîte o tonă. Sarcina de transport ar trebui să revină furnizorului care cunoscînd disponibilitățile sale ar putea folosi mai bine mașinile.

Problema promptitudinii este foarte importantă pentru buna desfășurare a procesului industrial și nu e totuna dacă primesc mașina peste o zi sau peste o săptămînă. Propun practicarea unui sistem tarifar prioritar pentru urgențe. În schimbul unei taxe majorate care ar limita abuzurile, urgențele ar fi mai bine rezolvate. În ceea ce privește indicatorul valoric de plan, deja practicat de CTA, atrag atenția asupra posibilității apariției unor situații în care cărăușul să spună : mi-am făcut planul valoric, în rest vă privește".

C. BIDIAN
Ministerul Construcțiilor Industriale

„Sistemul tarifar elaborat de C.T.A. nu rezolvă problema".

„N-aș contesta cu nimic datele prezentate privind folosirea capacității. Capacitatea este folosită în proporție mică. Este adevărat că unele din cauze sînt cele arătate de autor, dar în nici un caz ele nu reprezintă totalitatea. Consider greșit că autorul a tratat problema global, autocamioanele cu autobasculantele luate la un loc. Condițiile de lucru și de măsurare a volumului transportat sînt diferite. Basculantelor nu le putem pretinde sistemul plin-plin, pe cînd autocamioanelor, da. Atenționez că neavînd voie să încărcăm peste capacitatea nominală, pentru a nu suprasolicita mașina, totdeauna vor fi abateri inerente în minus. Analizînd eșantionul sondajului statistic, te întrebi de ce se plimbă mașinile goale ? Opinia mea este că lipsesc mașini de capacitate mică. O pondere importantă a nefolosirii capacității este cauzată de necorelarea structurii parcului cu necesitățile reale. Eu găsesc că studiul localizează foarte bine evidența și controlul folosirii capacității la primitor. Eu nu poate fi la cărăuș. În privința completărilor cerute la bonul de transport, mi se pare că încarcă evidența și ar fi cam greu s-o rezolvăm cu personalul existent. Dar afirm că nici pe calea „fortării" clientului prin sistemul tarifar elaborat de CTA problema nu se rezolvă. Noi am experimentat aceasta cu automacaralele unde aveam deficit de capacitate și nu am obținut rezultate. Studiul ne pune în față cifre care arată că 30% din capacitatea de transport nu este folosită, care oricum ai lua-o, este proastă și cu nu pun la îndoială cifrele respective, dar consider că studiul trebuie să abordeze și problema organizării și a programării.

În privința centralizării parcului, eu consider că nu e bine să fie centralizate acele autovehicule care lucrează în flux tehnologic".

M. PANCHIOS
Ministerul Finanțelor

„Foile de parcurs conțin într-adevăr date ireale".

„Studiul abordează cu curaj o problemă de mare importanță, care preocupă și ministerul nostru. Aș vrea să vă informez că, din dispoziția Comisiei pentru industrie a Marii Adunări Naționale, în semestrul II. 1973, a fost întreprinsă o analiză în 62 unități și s-a constatat că foile de parcurs conțin într-adevăr date ireale, se „umflă" realizările. Ca urmare a dezbaterilor ce au urmat s-au elaborat propuneri de măsuri, care vor contribui la valorificarea unei părți importante din cele trei miliarde lei, cît se apreciază că ar fi rezerva valorificabilă. Fără îndoială că acțiunea de centralizare a parcului național și înființarea unităților județene unice de transporturi auto vor influența pozitiv rezultatele obținute în această activitate. Se află în studiu de circa 2 ani problema introducerii obligatorii a contractelor de transporturi auto care vor obliga beneficiarii la o planificare riguroasă, anuală, trimestrială, lunară cu penalizarea amîndor părți pentru nerespectarea clauzelor, nu ca pînă acum cînd comenzile ocazionale aveau o pondere foarte mare.

Studiul pe care-l discutăm emite o idee originală, demnă de atenție, la care sînt sigur că M.T.Tc. nu s-a gîndit și anume deplasarea răspunderii pentru utilizarea rațională a capacității la client. La client trebuie asigurat autocontrolul și aceasta în mod curent prin control operativ și preventiv. Eu opiniez pentru acest gen de control, căci controlul pe calea centralizării bonurilor de transport necesită personal suplimentar.

Trebuie arătat că organele de control ale M.F. și cele de control financiar intern din întreprinderi sînt foarte încărcate cu controlul gestionar și nu pot asigura controlul propus în studiu. Nu ne putem asuma obligația legală ca c.f.i. să verifice o dată pe an această problemă. S-a arătat că nu este perfectată corelația dintre bonul de transport, avizul de expediție și factură. Să căutăm neapărat să facem această legătură ; poate ne ajută și Academia de Studii Economice în acest sens. Consider că la această discuție ar fi trebuit să fie invitate și alte organe centrale : C.S.P.-ul, D.C.S-ul, Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale".

I. CEAN
Banca Națională a Republicii Socialiste România

„Autocontrol și control preventiv la beneficiar".

„Am citit atent studiul și cred că autorul este pe drumul cel bun, dar afirm cu toată răspunderea că speranțele lui în intervenția unui control organizat al Ministerului Finanțelor și al aparatului bancar nu se poate realiza. Eu consider că această problemă este de natura controlului financiar intern și practic nu are nici o legătură cu profilul controlului bancar. Trebuie să găsim un sistem de autocontrol și de întărire a controlului preventiv la nivelul unităților beneficiare, al clientului".

I. SAVA
Ministerul Muncii

„Problemele revin întreprinderilor respective și ministerelor".

„Șoferii au contribuit în bună parte la neajunsurile din transporturi. Noi am găsit că studiul este interesant și se pare că problema cointeresării șoferilor, cerută încă în prima variantă a studiului de acum trei ani, este pe cale de rezolvare. Problemele la care se referă studiul revin, aș putea spune, completamente, întreprinderilor respective și ministerelor, care stabilesc normativele și normele în baza metodologiei date de Ministerul Muncii, care asigură numai asistența necesară. Trebuie analizat și în ce măsură se justifică personalul operativ cerut de studiu pentru urmărirea activității auto. Pentru acest personal trebuie elaborate normative fundamentate pe volumul de muncă ce trebuie prestat. Cu privire la cointeresarea șoferilor noi sîntem de acord cu cele arătate în studiu. În privința evidenței, consider că nu trebuie să se ajungă la evidențe duble".

Gh. PANAITESCU
Trustul de Construcții și Montaje Miniere

„Găsirea de explicații pentru a nu participa".

„Noi am cunoscut ambele variante ale studiului, am cules datele care ne interesau, am făcut analize proprii și ne-am convins că cele arătate în studiu sînt reale. Îmi face impresia că seriozitatea problemei a fost sesizată, iar reprezentanții organelor invitate au recunoscut că studiul este foarte util, iar practica actuală defectuoasă. Din discuțiile purtate am dedus că o serie de aspecte se vor rezolva. Pentru restul problemelor la care încă nu s-a ajuns la un consens, sperăm că se vor găsi soluții. Aș vrea să fiu înțeles că pe noi, utilizatorii parcului auto ne interesează mult și cantitatea reală transportată și posibilitatea controlării realității datelor, precum și cauzele care au generat nefolosirea integrală a capacității, care pot fi obiective, dar pot fi și subiective. Această problemă însă n-a fost rezolvată de CTA. Aș remarca totuși că deși toți cei prezenți au recunoscut existența deficiențelor, importanța problemei abordate de studiu ; în ceea ce privește participarea efectivă la rezolvarea problemei, se pare însă că atenția este orientată mai degrabă spre găsirea de explicații pentru a nu participa, sarcina revenind altora..".

C. PINTILIE
Academia de Studii Economice

„Pericolul să ne mai întîlnim peste alți trei ani, cu pierderi triple".

„Cred că sînt în asentimentul dv. felicitînd revista „Viața Economică" pentru inițiativa și prilejul pe care ni l-a dat să purtăm acest dialog. Este vorba de a recupera o pierdere ce pare incredibilă și totuși pe deplin reală, de cel puțin 3 miliarde lei anual ce are loc într-un sector al economiei noastre naționale din cauza slabei organizări și evidente, așa cum se recunoaște azi de toți vorbitorii. Așa cum au confirmat unii tovarăși, problema se cunoaște de acum trei ani, ceea ce înseamnă că în acest timp s-au pierdut miliarde de lei și dacă nu vom dovedi operativitate și competență în rezolvarea ei, va apare pericolul — aș vrea să anticipez — să ne mai întîlnim peste alți trei ani și să reluăm problema de la început, dar între timp pierderile totale să ajungă la peste 10 miliarde (dacă avem în vedere creșterea volumului de transport). Este adevărat că Centrala de Transporturi Auto ne face cunoscut că, în sfîrșit, a luat o serie de măsuri, dintre cele propuse în studiu și că altele sînt în curs de perfectare și că ele vor îmbunătăți situația. Atrag însă atenționarea că studiul propune o serie de măsuri care se completează și se condiționează reciproc, constituie un sistem unitar și care nu poate da rezultatele scontate decît dacă este aplicat cu consecvență și în întregime. Cînd spun asta nu mă refer numai la elementele de studiu rămase în suspensie (completările ce trebuie aduse bonului de transport, care ni se pare că este documentul esențial, necesitatea centralizării sistematice a lor pentru a permite controlul operativ ulterior, deplasarea controlului de la cărăuș la client, controlul pe parcurs etc.), ci și la celelalte măsuri luate în acest sens. Se spune că acel chenar 5, care evidențiază capacitatea nefolosită pe cauze, încarcă evidența ? Nu mi se pare. În acest chenar s-ar înscrie date numai în cazul cînd capacitatea de încărcare nu ar fi folosită complet, deci cei ce o vor folosi complet nu completează această parte. Pentru cei ce nu folosesc complet capacitatea de transport intervine într-adevăr, ceva în plus, obligația de a explica nefolosirea capacității mașinii, deoarece numai cunoscînd cauzele se poate acționa pentru înlăturarea lipsurilor.

Eu subscriu la cele spuse de tov. Panaitescu. Recunoscîndu-se realitatea pierderilor, se constată un entuziasm redus cînd este vorba de asumarea de răspunderi pentru înlăturarea acestora. Și este vorba nu de o sumă oarecare, ci de 3 miliarde lei anual. Posibilități de a rezolva această problemă există iar studiul le oferă din plin. Pentru aceasta este necesară o participare activă a tuturor, de pe poziții responsabile.

Aș sugera redacției revistei, care a jucat pînă acum un rol important, să nu se oprească aici, să urmărească în continuare evoluția problemei.

Mulțumesc pe această cale cadrelor didactice și altor membri ai laboratorului precum și celor 18 studenți care au ajutat autorului la realizarea studiului în forma lui finală. Mulțumesc și participanților la această dezbatere care au apreciat pozitiv activitatea Laboratorului de conducere din A.S.E., promițînd că vom continua acțiunea începută".

F. POPOVICI
autorul studiului.

„Nimicurile" rămase sînt identice cu „nimicurile" neglijate în trecut".

„Mi-am spus punctul de vedere în studiu și nu-l voi mai repeta. Este adevărat că, așa cum a arătat și tov. director S. Niță, CTA a aplicat deja sau este în curs de aplicare a unora dintre măsurile propuse. Insist totuși asupra aspectelor subliniate de tov. prof. Pintilie cu privire la caracterul de sistem al măsurilor propuse și care reclamă o aplicare consecventă și integrală, căci aplicat fragmentar, nu ne vom atinge scopul, cel mult vom avea rezultate parțiale. Aș sublinia, de asemenea, cele spuse de tov. Panaitescu cu privire la rolul controlului și al participării tuturor organelor competente la aplicarea măsurilor. Bineînțeles, în limitele rezonabil posibile. Deși s-ar părea că lucrurile merg bine, majoritatea propunerilor făcute în studiu fiind acceptate, consider că acele „nimicuri" care au rămas în suspensie, sînt apropiate, dacă nu chiar identice cu „nimicurile" neglijate în trecut și care au condus la pierderea miliardelor.

Constatînd dorința de participare la soluționarea problemei, ca și faptul că punctele noastre de vedere sînt, dacă se poate spune astfel, mai convergente astăzi, decît acum 3 ani, aș vrea să mulțumesc revistei VIAȚA ECONOMICĂ și colectivului laboratorului A.S.E., pentru sprijinul și îndemnul dat de a nu abandona problema".

LA DEZBATERE au participat : ing. **Sergiu NIȚĂ**, director tehnic în Centrala de Transporturi Auto ; ec. **Ion CEAN**, director în Centrala Băncii Naționale a R.S.R. ; ec. **Marin GRĂJDAN**, director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăriii Fondurilor Fixe; ing. **Corneliu BIDIAN**, director adjunct în Ministerul Construcțiilor Industriale; ec. **Teodor RACU**, director comercial în Centrala de prelucrare a lemnului ; colonel **Laurian VOINEA**, locțiitorul șefului secțiorului circulației, inspectoratul General al Miliției etc. **Gheorghe PANAITESCU**, contabil șef la Trustul de Construcții și Montaje Miniere; ec. **Matei PANCHIOS**, șef serviciu în Ministerul Finanțelor; ec. **Barbu SAVA** din Ministerul Muncii ; ing. **Marius CAE** și ec. **Constantin DOBRICA** din Centrala de Transporturi Auto ; ec. **Filip POPOVICI**, Trustul de Construcții Montaje Miniere, prof. dr. **Constantin PINTILIE** șeful Laboratorului de conducere a Unităților industriale din A.S.E. și studenții **Elena IVAN, A. PROCA** și **C. FLOACĂ**, de la Facultatea de economia producției.

Din partea redacției au participat **Constantin COJOCARU**, șef de secție și **Stere POPESCU**, redactor.

CONȚINUTUL ȘI „ISTORIA" CAZULUI

IN STUDIUL elaborat în prima variantă de economistul Filip Popovici și depus forurilor în drept în februarie 1971, se arăta că sistemul de urmărire, evidență și raportare a activității parcului național de autovehicule suferă de deficiențe grave, fapt care nu permitea cunoașterea gradului de folosire a capacității de transport a autovehiculelor, nici la nivelul executanților și nici la nivelul organelor centrale, împiedica exercitarea unui control eficient și ascundea rezerve interne de ordinul miliardelor de lei anual.

Studiul arăta că din analize multiple efectuate în cadrul mai multor organizații economice mari rezultă că se pierde 33—40% din capacitatea de încărcare a autovehiculelor și că experimentările făcute arată că circa jumătate din această rezervă poate fi valorificată numai printr-un efort organizatoric, fără a fi necesar personal, fonduri sau alte cheltuieli suplimentare peste nivelul actual.

Studiul arăta factorii și cauzele care generează această situație și propunea o serie de măsuri de reglementare.

Centrala Transporturilor Auto (CTA) în răspunsul scris, contestă existența rezervei valorificabile precum și faptul că situația scriptică nu ar reflecta realitatea, afirmînd : „Cantitățile de marfă se determină prin cîntărire..., personalul autocoloanelor verifică exactitatea și realitatea datelor, ...în acest fel fiind asigurate condițiile necesare efectuării acestor operațiuni în pînă concordanță cu realitatea...".

În septembrie 1971 autorul aduce cazul la cunoștință secției pentru scrisori și evidențe a Consiliului de Miniștri, de la care primește răspunsul în care se arată că „Ministerul Transporturilor ne-a comunicat că în urma indicațiilor date de noi a analizat detaliat propunerile și și-a însușit o parte din ele". După un an, văzînd că întîrzie aplicarea măsurilor, în aprilie 1972, în calitate de membru al Laboratorului de conducere a unităților industriale din ASE, autorul reia problema, sesizînd conducerea Laboratorului, defecțiunile, în utilizarea capacității de transport auto de mărfuri, arătînd că toate demersurile făcute nu au dus la nici un rezultat. Laboratorul preia problema și organizează o largă acțiune la care antrenează specialiștii săi și un număr mare de studenți punînd în centrul atenției această problemă în cadrul acțiunii de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția, organizată de acest laborator. Se organizează un sondaj statistic pe arterele cu cel mai intens trafic auto din și spre Capitală. Nouă echipe de studenți înregistrează timp de 8 zile, cursă cu cursă, gradul de încărcare a unui eșantion de peste 26 000 de mașini. Prelucrarea rezultatelor sondajului a permis îmbunătățirea și definitivarea studiului care ulterior a fost trimis forurilor în drept.

Rezultatele sondajelor au evidențiat în mod clar că autovehiculele au un grad mediu de încărcare de 20% în sistemul plin-plin, echivalent cu 60% în sistemul plin-gol. Reiese că se pierde 40% din capacitatea de încărcare chiar și în cazul cînd admitem sistemul plin-gol. Datele sondajului din mai 1973 confirmă concluziile la care ajunsese autorul încă din 1963—1964.

Pierderea de 40% din capacitatea de încărcare a mașinilor (admițînd sistemul plin-gol) extrapolată la capacitatea înregulat pare națională și ținînd cont că 89% din cheltuielile de exploatare a parcului cu caracter constant și numai 20% cresc proporțional cu gradul de încărcare, conduce la o valoare de peste 6 miliarde lei, anual, din care, autorul afirmă că se pot valorifica practic circa 2 miliarde lei (15% din valoarea producției de prestări de servicii a parcului național), adică atît cît s-a putut realiza în experimentările practice.

La această situație necorespunzătoare își aduc contribuția toți cei trei factori implicați în procesul de transport, adică clientul, șoferul și furnizorul. Cel care lucrează în genere în acord caută să influențeze pe cei ce confirmă transporturile, pentru a li se atesta de fiecare dată că au executat o cursă plină, indiferent de gradul real al încărcăturii, pentru a putea încasa integral drepturile de salarii ce li se cuvin, invocînd pe bună dreptate că nu este just să li se reducă din salariu dacă clientul nu folosește întreaga capacitate de încărcare. Clientul, conștient de culpa sa, acceptă, căci nici lui nu-i convine să înscrie în documentele de transport tonajul real transportat, pentru ca organele de control să nu îi depisteze culpa. Furnizorul (proprietarul autovehiculului) acceptă această practică, pe de o parte pentru că este acoperit cu documentele semnate de client, iar pe de altă parte pentru că în acest fel își realizează mai ușor planul fizic. Cei trei factori își armonizează reciproc interesele, dar în dauna intereselor statului.

Aceasta a fost posibil, deoarece sistemul de evidență, urmărire, raportare și control a activității auto este defectuos conceput. El nu permite nici cunoașterea situației reale și nici identificarea celor ce se fac vinovați de proasta folosire a capacității care le-a fost pusă la dispoziție.

Studiul propunea, în esență, următoarele măsuri :

1. Reglementarea sistemului de salarizare al șoferilor plătiți în acord, în așa fel încît nivelul salarial să fie determinat de elementele care depind de cantitatea și calitatea muncii depuse de șofer și nu de elemente care depind de alții, cum ar fi gradul de folosire a capacității de încărcare a mașinii de către client.

2. Șoferul sau șeful de coloană, ca reprezentanți ai furnizorului (proprietarul autovehiculului) să aibă obligația legală de a nu admite înscrierea de date nereale în documentul de transport. Pentru a fi scutit de amendă, trebuie să înscrie obiecțiunile sale într-un spațiu special rezervat în bonul de transport. În acest fel, șoferii ar deveni autocontrolori, căci nu ar accepta riscul de a fi penalizați — din vina clientului — la primul control întîlnit în cale.

3. Bonul de transport să fie tipizat, întocmit în 2 exemplare, din care unul să rămînă obligatoriu la client pentru centralizare și control ulterior și să cuprindă neconditional numărul documentului însoțitor al mărfii (avizr de expediție sau factură) precum și cauzele nefolosirii integrale a capacității de încărcare. În acest fel s-ar da posibilitate organelor de control să poată exercita atît controlul preventiv, cît și controlul posterior periodic.

4. Să fie obligatorie centralizarea bonurilor de transport pe cele 15 categorii de mărfuri indicate de instrucțiunile în vigoare și raportate nu pe linia furnizorului, căci, practic, proprietarului mașinii nu-i folosește la nimic aceste date, ci pe linia clientului, căci numai aici se poate exercita controlul prin întocmirea situațiilor comparative între volumele real transportate și cele raportate, pentru cunoașterea situației reale și luarea măsurilor ce se impun.

5. Autorizarea clientului de a folosi și el personal operativ pentru centralizarea, urmărirea și analiza activității de transporturi auto, în aceleași condiții și în cadrul aceluiași normativ (adaptate) permise actualmente furnizor.

6. Instituirea obligației legale organelor care controlează circulația rutieră, de a controla, prin sondaj, nu numai modul cum sînt respectate regulile de circulație, ci și corectitudinea datelor înscrise în documentele de transport, să amendeze pentru falsurile evidente atît clienul care le-a înscris, cît și șoferul care nu a înscris obiecțiunile prevăzute de lege, pe bonul de transport în spațiul special alocat.

7. Organele de control financiar intern ale centralelor, trusturilor, întreprinderilor și după posibilități organele de control bancar și al băncilor centrale de control, să controleze periodic, cel puțin o dată pe an modul de folosire a capacității de transport la organizațiile economice care folosesc (client) peste un milion t—km anual.

8. Să se elaboreze instrucțiuni clare privind tehnica analizelor economice și a controlului în acest sector de activitate.

9. Indicatorul ilicit al planului de transport să rămînă, în continuare, tonele și tonele-km, dar efortul și calitatea activității organizațiilor de transporturi auto să nu fie analizate funcție de acești indicatori, ci după gradul de realizare a planului valoric de prestări de servicii.

10. Să se elaboreze și difuzeze instrucțiuni de detaliu privind principiile și tehnica de aplicare a ansamblului de măsuri propuse.

MARKETING

PRODUCĂTORUL FAŢĂ ÎN FAŢĂ CU CONSUMATORUL

— O anchetă cu 1400 de consumatori încearcă să descifreze „Mirajul" produselor cosmetice şi de parfumerie —

• În informarea publicului, nu publicitatea este pe primul loc, ci expunerea în vitrine şi rafturi (24,5%) sau recomandarea altor persoane (24,1%). Presa (18%), radioul sau TV (14,25%) sînt mai rar onorate cu cîte o reclamă sau un film publicitar pentru cosmetice şi articole de parfumerie. De ce ?

• Consumatorii nu cunosc marca producătorului (circa 50%). E şi firesc cînd există atîtea mărci de produse cosmetice româneşti (?!).

• Articolele cele mai solicitate dacă nu se găsesc în magazine permanent, în ce cantităţi se produc ? Vezi cazul deodorantului „Spray" sau a rujului „ABC".

• Produsele cosmetice şi de parfumerie sînt căutate de toate categoriile socio-profesionale şi de toate grupele de vîrstă. Pe primul loc (peste 50%) consumatori între 20 şi 34 ani. Şi printre ei atîtea femei...

• Numai prin analiza structurii vînzărilor, nu putem obţine structura reală a cererii. Un exemplu concludent îl oferă rujul de buze „ABC" — care după volumul vînzării ocupă locul III (37%), iar după preferinţe, primul loc (43,3%).

• Gama sortimentală este încă redusă. Unii gîndesc că nu-i bine să învăţăm pe consumatori cu prea multe produse de la început.

• Produsele cosmetice subliniază în principal personalitatea (26,7%), iar cele de parfumerie accentuează feminitatea (32,8%). Dar cînd nu se găsesc în magazine, ce efecte are asupra personalităţii întreprinderii ?

ADAPTAREA producţiei la nevoile pieţei interne devenite mai complexe şi mai mobile ca urmare a creşterii gradului de urbanizare şi schimbărilor socio-demografice intervenite în ultimii ani, face tot mai stringentă pentru producători de bunuri de consum necesitatea realizării unor studii privind structura ofertei proprii de produse, a structurii cererii etc. În acest context se înscrie şi problematica prezentei anchete realizată de Întreprinderea „Miraj"-Bucureşti, care încearcă să determine în ce măsură structura ofertei de produse cosmetice corespunde cu structura cererii.

PRODUSELE COSMETICE şi de parfumerie, altădată produse de lux, sînt azi produse de uz curent pentru cele mai diverse categorii de consumatori. Deşi au o poziţie minoră în structura mărfurilor nealimentare, ponderea lor este în continuă creştere : 1,5% din total în 1960 şi 1,9% în 1972.

Ancheta a avut ca principale obiective **determinarea nivelului relativ al cererii interne de tip urban pentru articole cosmetice şi de parfumerie pentru diferite sortimente, a motivaţiei consumatorilor** de pe piaţa internă faţă de rolul, calitatea şi modul de comercializare a produselor cosmetice şi de parfumerie, **formularea unor recomandări** privind politica de marketing a întreprinderii „Miraj", principalul producător de produse cosmetice şi parfumuri.

Desfăşurată prin sondaj în trei magazine din Bucureşti, pe o durată de două săptămîni, ancheta a cuprins în eşantionul aleatoriu format din 1440 persoane, cele mai diverse grupe de vîrstă şi categorii socio-profesionale din mediul urban.

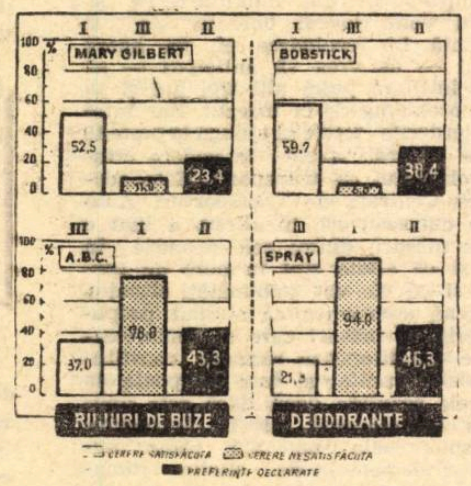

Graficul nr. 1.

Au fost anchetaţi : 690 subiecţi pentru produse cosmetice ; 750 subiecţi pentru produse de parfumerie.

Din analizarea rolului atribuit de cumpărătorii acestor două grupe de produse, a rezultat că în principal acestea subliniază personalitatea şi accentuează eleganţa, atribute comune ale omului modern (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

%

Produse cosmetice	%	Produse de parfumerie	%
— subliniază personalitatea	26,7		
— accentuează eleganţa	26,3		
— accentuează feminitatea	17,5	— accentuează feminitatea	32,8
		— accentuează eleganţa	23

Apariţia în ultima vreme a unei game sortimentale tot mai diverse de produse de parfumerie şi cosmetică a făcut ca şi exigenţa consumatorilor să fie în continuă creştere. La produsele de parfumerie şi pentru cele de parfumerie, lipsa lor din magazine : 96,8% pentru primele, respectiv 79,2% pentru a doua grupă. Urmează apoi criteriul preţului (4,2%, respectiv 11,3%).

În al doilea rînd, consumatorii potenţiali din cadrul eşantionului cercetat n-au devenit toţi — în timpul anchetei — cumpărători efectivi sau solicitatori ai produselor pe care le utilizează în mod curent.

A fost deci necesar ca înregistrările privind cererea satisfăcută să fie corelate cu cele privind cererea nesatisfăcută şi de asemenea cu cele privind preferinţele declarate ale consumatorilor.

Exemplu elocvent în acest sens îl constituie cererea de rujuri de buze şi deodorante. (Vezi histogramele în care se reprezintă separat proporţiile înregistrate prin anchetă pentru cererea satisfăcută, nesatisfăcută şi preferinţele declarate graficul nr. 1).

Este evident că luarea în considerare numai a cererii satisfăcute într-o perioadă cînd s-a făcut resimţită lipsa din magazine a unor sortimente, ar fi dus la o concluzie falsă privind structura reală a cererii.

O problemă de primă importanţă în cadrul anchetei a fost **determinarea cauzelor de insatisfacţie** faţă de produsele indigene

Apărute pe piaţă cu cîţiva ani în urmă, calitatea unora din ele nu a suferit îmbunătăţiri sensibile pentru a răspunde exigenţelor sporite ale consumatorilor. De aceea, de multe ori, produsele din import, deşi mai scumpe, au fost preferate celor indigene,, mai ales cînd acestea din urmă nu se găseau în magazine. Iată şi principalele cauze de insatisfacţie (vezi tabelul nr. 4).

Altă cauză de insatisfacţie a reprezentat-o formă de prezentare a ambalajului exterior şi interior. Cumpărătorii au arătat că acesta nu este destul de sugestiv, materialele din care este alcătuit sînt necorespunzătoare.

Rezultatele anchetei au demonstrat că publicitatea organizată (jurnale, reviste, radio, TV) a avut o eficienţă destul de scăzută, comparativ cu alte surse (vezi tabelul nr. 5). Probabil şi datorită faptului că această publicitate nu a fost concepută în cadrul unei campanii de promovare mai ample care să cuprindă şi prezentări de mostre, încercări în magazin, consultaţii în magazinul de prezentare — aşa cum se face în ultimul timp la „Farmec", magazinul de prezentare al întreprinderii din Bucureşti.

Există unele păreri precum că noile produse n-au nevoie de o campanie publicitară susţinută. Pe ce se fondează siguranţa că ele se vînd singure, dacă aproape jumătate din cei chestionaţi nici n-au auzit de numele fabricii „Miraj" ? Dar acest fapt nu trebuie să ne mire. Notorietatea relativ redusă a mărcii „Miraj" se datoreşte, printre altele, folosirii neraţionale a diverselor denumiri de firmă, de produs, de magazin de prezentare. Astfel, denumirea „Miraj" este firma întreprinderii, magazinul el de prezentare se numeşte însă „Farmec". Dar, „Farmec" este şi numele unei întreprinderi de produse cosmetice din Cluj, precum şi numele unor produse cosmetice fabricate de „Miraj". Credeţi că un cumpărător se poate descurca în faţa acestor confuzii ?

Acesta este un subiect de reflecţie interesant pentru centrală de a corela acţiunile unităţilor din subordine.

Tabelul nr. 2

Clasament	Criterii de apreciere	%
1	— nuanţa mirosului	51,7
2	— discreţia	39,8
3	— persistenţa	6,5

Pentru că principalii beneficiari ai acestor „accesorii" sînt femeile, ancheta a relevat un aspect oarecum surprinzător. În cazul fardurilor, ponderea cea mai mare de cumpărători pe grupe de vîrstă o au tinerele sub 20 de ani. Şi noi care credeam că tinereţea nu are nevoie de asemenea adausuri (!) (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Ponderea fardurilor solicitate pe grupe de vîrstă

%

— sub 20 de ani	29,2
— 20—34 de ani	15,2
— 35—45 de ani	10,2
— peste 45 de ani	12,8

Un aspect distinct avut în vedere în cadrul anchetei a fost acela al **structurii cererii nesatisfăcute** (produse cerute dar necumpărate, din diverse motive de vînzare calitatea produselor este determinată de atribute ca : miros, persistenţă, discreţie (vezi tabelul nr 2).

Tabelul nr. 4

Clasament	Cauze de insatisfacţie	
	Produse de parfumerie	Produse cosmetice
1	mirosul nu-i de ajuns de fin	calitatea nu corespunde exigenţelor
2	nu se găseşte mirosul preferat	gama sortimentală prea restrînsă
3	mirosul nu-i de ajuns de persistent	nu inspiră aceeaşi încredere ca şi produsul de import

zitatorii magazinelor), abordată în mod similar cu **cererea satisfăcută** (pe grupe de produse, sortimente, categorii socio-profesionale etc.), cercetîndu-se în plus motivele de necumpărare. Principalul motiv rămîne şi pentru produsele cosmetice şi de parfumerie, lipsa lor din magazine : 96,8% pentru primele, respectiv 79,2% pentru a doua grupă. Urmează apoi criteriul preţului (4,2%, respectiv 11,3%).

Tabelul nr. 5

Căile prin care au aflat consumatorii de existenţa produselor

%

— expunerea în vitrine sau rafturi	24,5
— recomandarea altor persoane	24,1
— jurnale sau reviste	18
— radio, T.V. etc.	14,2

Rezultatele de ansamblu ale anchetei au pus în evidenţă o serie de aspecte vizînd în primul rînd raportul producător-consumator, care ar trebui să constituie puncte de reflecţie însă şi pentru comenzile comerţului.

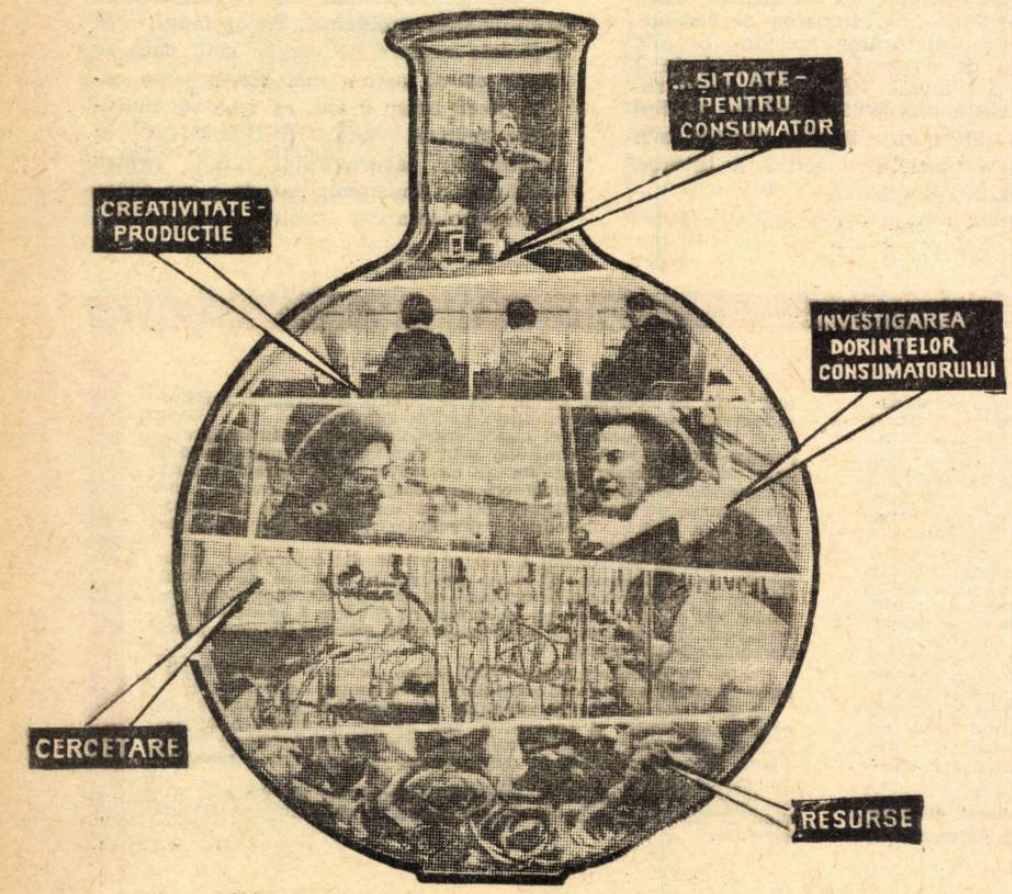

• Concluziile pentru producător

Politica de produs :

• o corelare mai directă a sortimentelor în funcţie de cerere

• diversificarea gamei sortimentale, îmbunătăţirea calităţii şi a ambalajelor

• asimilarea în fabricaţie a noilor produse cerute de consumatori şi a unor ambalaje adecvate

Politica de marcă :

• noi forme de acţiuni publicitare pentru creşterea notorietăţii mărcii „Miraj"

• subordonarea mărcii produsului la marca întreprinderii

• proiectarea unui nou semn de marcă „Miraj" (Centrala de medicamente de care depinde fabrica „Miraj" este bine să proiecteze un semn de marcă, care să se impună consumatorilor).

Politica de promovare :

• conceperea mesajelor comerciale ţinînd seama de reacţia consumatorilor faţă de produse

• îmbunătăţirea cataloagelor de produse (Dacă au existat astfel de cataloage de ce ele nu pot fi găsite în magazine ?).

Politica de distribuţie :

• adaptarea unor strategii diferenţiate de distribuţie intensivă, selectivă şi exclusivă

• şi în sfîrşit, dar nu la urmă, fixarea şi determinarea precisă a atributelor compartimentului de marketing.

ing. Mihai BERINDE
expert, Academia „Ştefan Gheorghiu"

Meteorologie — planificare

Două laturi inseparabile ale conducerii planificate a economiei naționale:

● PLANIFICAREA ÎN PROFIL TERITORIAL ● SISTEMATIZAREA TERITORIULUI

PENTRU A DEFINI mai clar relația care există între planificarea teritorială și sistematizarea teritoriului, avantajele pe care le prezintă colaborarea dintre toate organele din teritoriu la stabilirea opțiunilor și priorităților în cadrul lucrărilor privind elaborarea Planului național unic pentru anul 1975 și fundamentarea Proiectului de Directive referitoare la dezvoltarea economico-socială a României în perioada 1976—1980, pentru identificarea tuturor problemelor care se ridică la nivelul județelor, revista „Viața economică" a organizat o dezbatere pe tema: „Planificarea în profil teritorial și sistematizarea teritoriului — laturi inseparabile ale conducerii planificate a economiei naționale". În rîndurile de mai jos, publicăm rezumatul acestei dezbateri, principalele opinii și propuneri formulate.

Necesitatea colaborării strînse, permanente, între organele de planificare și cele de sistematizare

Elaborarea proiectelor planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial are la bază o largă participare a maselor, o amplă concertare între organele centrale și locale, o colaborare strînsă și permanentă între specialiști din diferitele domenii, un rol deosebit în acest domeniu revenind Comitetului de Stat al Planificării. În realizarea amplului program de investiții, organele de proiectare și sistematizare, concură — prin schițele și detaliile de sistematizare — la stabilirea amplasamentului concret al obiectivelor economice și social-culturale, în cadrul localităților.

În acest domeniu organele de sistematizare teritorială au repurtat succese importante, aducînd o contribuție deosebită la pregătirea condițiilor tehnico-teritoriale necesare îndeplinirii planului. Totuși, privind retrospectiv, specialiștii prezenți la dezbatere (dr. Aneta Almășan, C. Sandu, ing. A. Leucuția, Ion Pielescu) au reliefat faptul că organismele respective au lucrat disparat, prevederile din studiile de sistematizare nefiind în toate cazurile corelate cu posibilitățile economiei și cu programele de dezvoltare a unor sisteme naționale. Aceasta a determinat refaceri repetate ale studiilor și schițelor de sistematizare, uneori în perioada aceluiași cincinal. Se resimte nevoia unei mai strînse colaborări între organele de planificare și cele de sistematizare atît în teritoriu cît și pe plan central.

Activitatea unică, subordonată unui singur organ de decizie.

După părerea altor specialiști (dr. Ioan Ciobotaru), problemele planificării în profil teritorial și ale sistematizării teritoriului se suprapun atît ca scop și conținut, cît și ca metode de lucru (vezi schemele alăturate). Sistemul organizatoric actual separă această activitate, pe care acești specialiști o consideră unică, în două activități distincte: **economică și tehnică**, ceea ce creează premisele pentru discutarea lor ca despre două discipline separate. De asemenea, practica actuală a planificării în profil teritorial să rezolve probleme pe durate scurte (de 3-5-7 ani), iar sistematizarea teritoriului punînd accentul în principal pe probleme de largă perspectivă, a făcut să fie mai viu susținută ideea unor discipline separate, deși **activitatea de planificare în profil teritorial trebuie să cuprindă și aspectele tehnico-economice și sociale** pe care le tratează în prezent sistematizarea teritoriului. De asemenea, această activitate complexă trebuie să fie organizată într-un sistem unic, subordonat unui singur organ de decizie. Numai în acest mod se vor elimina **studiile necoordonate, tratarea incompletă a unor probleme complexe.** În același timp, se vor crea condiții favorabile de a se elabora prevederi comune pentru etape de realizare imediate, de scurtă durată, dar înscrise într-o viziune de largă perspectivă. Prin aceasta s-ar crea condiții ca **planificarea teritorială și sistematizarea teritoriului să se consolideze ca o știință unică.**

Participanți la dezbatere:
dr. sociolog **Aneta Almășan-Radu** din Institutul de studii și proiectare pentru sistematizare, arhitectură și tipizare.
dr. ing. **Ioan Ciobotaru,** șeful sectorului de sistematizare din Institutul „Proiect"-București.
Sandu Constantin, economist la I.S.A.R.T.
ing. **Adrian Leucuția,** director adjunct în Comitetul de Stat al Planificării.
Ion Pielescu, matematician la Centrul de informatică și cibernetică pentru planificare.

Schemele elementelor pe care în prezent le tratează planificarea în profil teritorial și sistematizarea teritoriului sînt concludente pentru a demonstra paralelismul de probleme ce există între cele două activități și care pot fi eliminate, înlăturîndu-se astfel risipa de forță de muncă de înaltă calificare. În sprijinul acestei păreri s-a adus și argumentul că în unele țări avansate din punct de vedere economic, acest punct de vedere este însușit de tot mai mulți specialiști, folosindu-se termeni unici pentru a exprima aceste activități, printre care s-au amintit: „regional planning" „l'aménagement du territoire", „phisical planning" etc. De altfel, Legea nr. 8/1972, reglementînd elaborarea prognozei macroeconomice prin care se va prefigura concepția unitară de dezvoltare economico-socială a țării pe termen lung, abordează studiile de sistematizare ca o parte integrantă a planificării în profil teritorial și nu ca ceva de sine stătător.

Studiile de sistematizare — instrument de fundamentare a planificării în profil teritorial.

Elaborarea studiilor privind dezvoltarea ramurilor în perspectivă necesită o largă participare a specialiștilor din întreprinderi, centrale și ministere, precum și din aparatul organelor locale de partid și de stat, din cadrul comisiilor de planificare teritoriale.

În același timp, studiile privind situația repartizării teritoriale a forțelor de producție sintetizează concluziile ce se desprind din cele elaborate pe ramuri și le analizează coordonat cu potențialul material și uman al teritoriului, cu posibilitățile și necesitățile de dezvoltare ale fiecărui județ, oraș sau comună, ca părți integrante ale complexului unic al economiei naționale.

Un loc particular, deosebit de important pentru fundamentarea proiectului de plan în profil teritorial, trebuie să îl ocupe **prognoza sistematizării teritoriului național, studiile și schițele de sistematizare teritorială urbană și rurală.** Ele reprezintă sinteze generale ale tuturor studiilor de ramură, a programelor naționale și balanțelor teritoriale, transpunerea pe teritoriu a coordonatelor majore ale dezvoltării economiei naționale într-un cadru corelat la scara județelor și orașelor. Ele trebuie să constituie totodată și un riguros inventar al potențialului material și uman al teritoriului național într-o perspectivă de 20—30 ani, cu actualizări periodice pentru perioada fiecărui plan cincinal, și să prefigureze, într-o concepție unitară, dezvoltarea în mai multe variante a unităților administrativ-teritoriale, într-o perspectivă largă, armonioasă oferind organelor de planificare datele și elementele principale care caracterizează potențialul teritoriului privit în dinamică. Studiile și schițele de sistematizare teritorială, urbană și rurală, trebuie să pună la îndemîna organelor de decizie elemente de comparație pentru analiza condițiilor de amplasare a obiectivelor industriale. Pentru fiecare județ și oraș în parte este necesar să se determine resursele de muncă posibile de atras ca salariați, modul de asigurare a necesarului suplimentar de energie electrică și termică, combustibil, apă potabilă și industrială, caracteristicile zonelor industriale, legăturile lor de transport precum și alte caracteristici care influențează volumul investițiilor și cheltuielile de exploatare pentru noile obiective de investiții ce urmează a se realiza.

Definirea sferei, conținutului și ierarhizarea indicatorilor folosiți — cerință de actualitate.

Realizarea unei apropieri treptate între județe cît și între orașe în ceea ce privește nivelul de dezvoltare și înzestrare, prin evitarea concentrării excesive de populație și activități industriale în anumite zone și centre, se rezolvă prin luarea în considerație a potențialului pe care îl oferă teritoriul. Aceasta presupune o mai largă colaborare între planificarea și sistematizarea teritorială, pentru a se asigura o valorificare superioară a întregului potențial material și uman de care dispunem.

Din discuțiile multiple și deseori contradictorii, a rezultat necesitatea coordonării indicatorilor sintetici care exprimă dinamica soluționării diferitelor probleme specifice teritoriului. Indicatori există, ei sînt destul de numeroși, însă definițiile lor nu sînt puse la punct, fiecare indicator fiind înțeles diferit de foarte mulți specialiști. În același timp, nu este asigurată o coordonare și ierarhizare a acestor indicatori. Prin stabilirea unor indicatori specifici, cu definiții concrete, care să dispună de capacitatea de a caracteriza soluțiile posibile din punct de vedere economic, social și tehnic ar crea posibilitatea utilizării lor în toate studiile de planificare și sistematizare a teritoriului și ar favoriza, pe de o parte, o mai bună organizare a fondului de date necesar cunoașterii și aprecierii situației actuale, iar pe de altă parte ar evita interpretări diferite ale acelorași date.

Colective de lucru pluridisciplinare.

În raport direct cu sarcinile referitoare la dezvoltarea teritoriului mult discutată a fost problema pregătirii cadrelor necesare.

Planificarea teritorială și activitatea de sistematizare a teritoriului ridică probleme complexe care nu pot fi rezolvate de un număr restrîns de specialiști, oricît de calificați ar fi aceștia. Practica actuală de a nu antrena în elaborarea studiilor și proiectelor decît un număr redus de specialități, de regulă cu profil tehnic, fără participarea celor de profil social, economic, demografic, cultural, etnografic, mediu ambiant etc., nu poate asigura elaborarea celor mai favorabile soluții problemelor complexe sus-amintite.

De altfel, în activitatea practică, multe din schimbările aduse studiilor elaborate sau dificultățile ivite după aplicarea acestora se datoresc faptului că inițial nu au fost abordate și soluționate toate variantele posibile, din diferite și variate unghiuri de vedere, cu implicațiile complexe pe care le generează anumite acțiuni în teritoriu. De asemenea, nesesizarea unor consecințe a favorizat adoptarea unor decizii care ulterior au generat fenomene nedorite, cum ar fi: navetism excesiv, lipsă de forță de muncă, capacități de producție nefolosite, lipsă de spații de cazare și de locuire, poluări nedorite și dăunătoare în aer, apă și subsol, circulații și transporturi nerezolvate etc.

Lipsa unor colective pluridisciplinare din acest domeniu complex de activitate se datorește, în principal, următoarelor două cauze:

1. disciplina de planificare teritorială, și de sistematizarea teritoriului, nu face parte din programa de învățămînt superior în forma complexă necesară activității de cercetare, studii și proiectare. Elementele predate parțial la unele institute nu sînt nici suficiente și nici coordonate.

2. nu s-a consacrat încă o profesie a planificatorului teritorial sau al sistematizatorului care să contureze drepturile și obligațiile sale și care să-i confere acestei profesiuni o recunoaștere din partea societății.

Din dezbatere au reieșit ca fiind mai importante, următoarele probleme, pe care le punem în atenția organelor centrale de sinteză și a specialiștilor din teritoriu.

Schema legăturilor principale între capitole de activități ale planificării teritoriale și sistematizarea teritoriului.

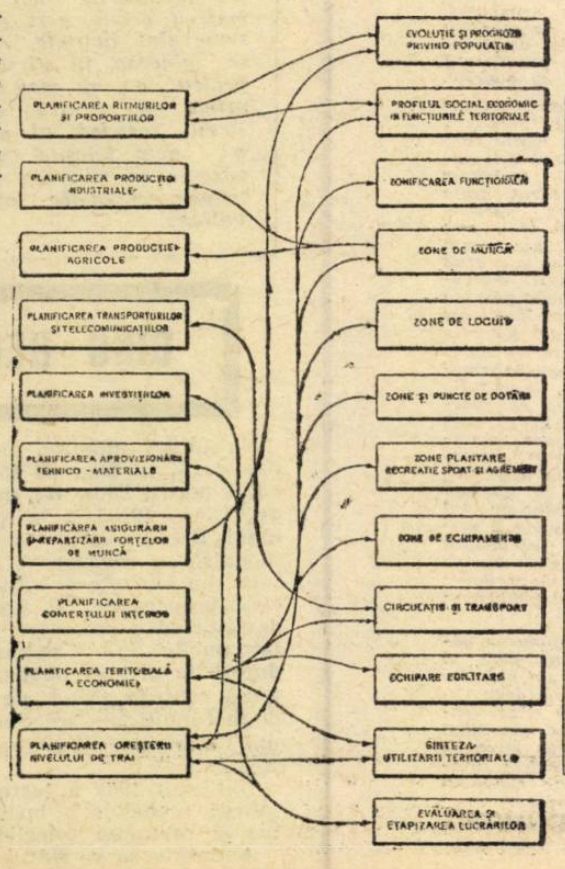

Schema principalelor acțiuni în planificarea teritorială și în sistematizarea teritoriului.

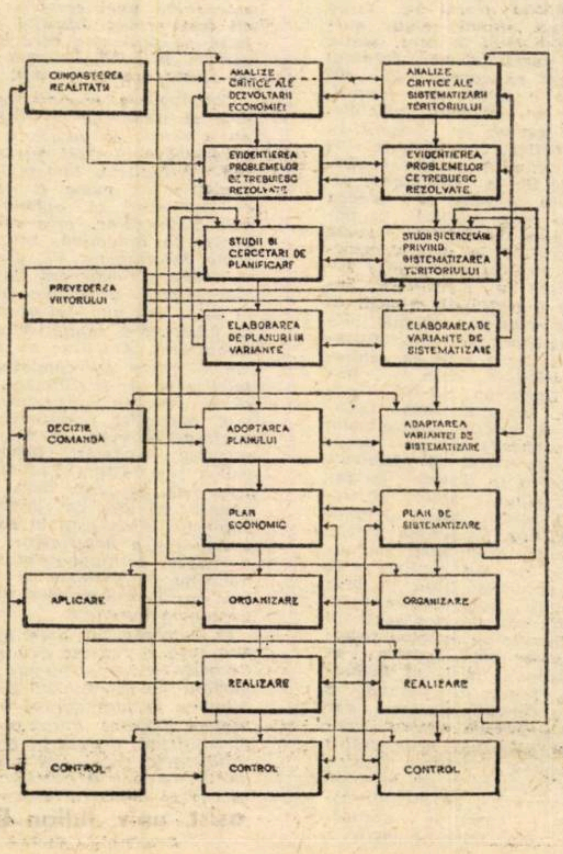

● Făurirea unei structuri cît mai eficiente, care să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, precum și apropierea între județe în ce privește nivelul de dezvoltare și înzestrare economică și socială și nivelul de trai al populației.

● Importanța studiilor și prognozelor teritoriale în orientarea și fundamentarea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial și în primul rînd în amplasarea obiectivelor industriale.

● Prognoza și dezvoltarea teritorială, certitudinea și incertitudinea soluțiilor, artă și știință în planificarea teritoriului, decizie și risc etc.

Chiar și numai această sumară enumerare relevă complexitatea problemelor, motiv pentru care invităm specialiștii din acest domeniu să participe, în continuare, la această dezbatere în coloanele revistei.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

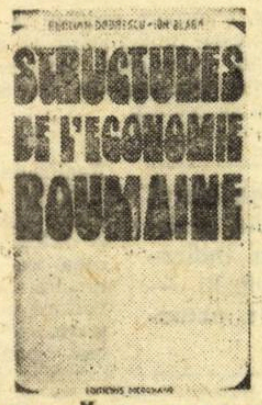

O SINTEZĂ REMARCABILĂ A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

ÎN ULTIMA VREME a crescut numărul și adîncimea investigațiilor, privind mutațiile profunde, tendințele și legitățile creșterii economice a României în anii postbelici. În acest cîmp de analiză se înscrie și lucrarea *), elaborată recent de prof. Emilian Dobrescu și prof. Ion Blaga, autori a căror personalitate este binecunoscută printre economiștii români, și nu numai printre ei.

Se spune despre o carte economică că este completă și poate fi pusă „în funcțiune", dacă expresia e permisă, atunci cînd îndeplinește cel puțin trei condiții: se sprijină pe un bogat material faptic; conține fundamentări teoretice și folosește un aparat statistico-matematic corespunzător. Lucrarea amintită, nu greșesc dacă afirm, se înscrie din plin în acest cadru. De fapt ce caracteristici stau la baza lucrării recenzate?

În primul rînd, o structură logică, închegată: se analizează succesiv, pornind de la direcțiile principale de dezvoltare a economiei prevăzute în programele noastre naționale stabilite de partid, direcțiile pe ramuri și subramuri, în profil teritorial, corelarea modificărilor în structura economică cu cea socială, modul în care partidul a folosit pîrghiile economice, în primul rînd pîrghiile acumulării pentru fundamentarea politicii de investiții în perioada de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Lucrarea își adaugă un spor de substanță și prin aceea că economia este analizată pe perioada care marchează anumite etape specifice ale dezvoltării noastre, cu ajutorul unor calcule interesante de cuantificare, prin instrumente statistico-matematice, cum ar fi de pildă coeficientul modificărilor de structură, corelațiile dintre venitul național, fonduri fixe, populația ocupată și producția materială pentru cele patru perioade cincinale ale dezvoltării noastre care au fost luate în calcul. O serie de comparații internaționale evidențiază ritmul rapid de dezvoltare, dar și măsura decalajelor ce ne mai despart încă de țările avansate economic, de unde concluzia cu privire la necesitatea menținerii, și în anii ce vin, a unor ritmuri rapide de dezvoltare.

În al doilea rînd, un bogat material faptic, din surse oficiale, orînduit cu grijă și prelucrat cu competență de către autori, pentru a desluși și măsura direcțiile și sensul dezvoltării noastre economice și sociale. Acest mod de abordare dă o mare consistență lucrării. Dacă mi-aduc bine aminte, H. Poincaré spunea că știința se face cu fapte după cum se face o casă cu pietre; dar o acumulare de fapte nu este știință, după cum o grămadă de pietre nu este o casă. Parafrazînd cele evocate mai sus, în lucrarea profesorilor Dobrescu și Blaga, printr-o îmbinare competentă a faptelor, se face știință. Examinînd schimbările petrecute în economie în contextul realităților concrete românești și ale lumii contemporane, autorii au reușit să pună în lumină realizările remarcabile ale economiei noastre — în cadrul unor generalizări teoretice de mare importanță pentru activitatea practică.

Considerăm util, pentru ilustrarea celor de mai sus, să ne oprim sumar asupra conținutului celor șapte capitole ale lucrării.

După ce în cap. I se prezintă principalele direcții ale dezvoltării economiei naționale, pe fondul structurii înapoiate a economiei românești antebelice, lucrarea abordează în cap. II probleme legate de modificările survenite în structura pe ramuri a economiei (raportul dintre grupa A și grupa B în cadrul industriei, evoluția balanței energiei, a combustibilului, utilizarea resurselor energetice, dezvoltarea principalelor ramuri industriale, structura producției agricole, transporturile, intensificarea legăturilor dintre principalele ramuri ale economiei naționale). Interesante pentru analiza economică sînt unele calcule de corelații între dinamica producției diverselor ramuri industriale și ale produselor materiale și dinamica produsului social (pag. 69). Dacă o asemenea corelație s-ar fi făcut nu la produsul global (deși e mult mai dificil) ci la producția netă și venitul național, rezultatele ar fi putut probabil să dea un caracter ceva mai nuanțat semnificației economice.

În capitolul III se examinează influența modificărilor în structura pe ramuri asupra eficienței economiei naționale, autorii oprindu-se la probleme privind: creșterea înzestrării tehnice a muncii, corelația dintre industria extractivă și prelucrătoare, structura economiei naționale și comerțul exterior. Prin calcule interesante lucrarea reușește să pună în lumină un șir de corelații importante între dinamica produsului net pe ramuri, industrie și agricultură. Din analiza datelor, autorii ajung la concluzia, nu lipsită de interes, că stabilitatea creșterii venitului național va fi asigurată și în viitor nu numai de întărirea poziției conducătoare a industriei în economia națională, dar și de dezvoltarea însăși a agriculturii (pag. 93). Tot aci se analizează corelația dintre industria noastră extractivă și cea prelucrătoare. De bună seamă, autorii nu și-au propus să examineze pe larg resursele naturale — ar fi depășit cadrul preocupărilor lor. Dar lucrarea evidențiază noi probleme care se cer a fi studiate. Este vorba de evaluarea resurselor noastre naturale, mai întîi elaborarea metodologiei și apoi calculul valoric al resurselor naturale — resurse energetice, materii prime, resurse forestiere, hidroenergetice, resurse agricole, domeniu de cercetare în care din păcate există o mare rămînere în urmă.

Analizînd în capitolul IV repartizarea teritorială a forțelor de producție, modificările pe teritoriu în structura producției industriale și agricole, a transportului, dezvoltarea social-culturală, structura și gradul de utilizare a forței de muncă în cadrul județelor, autorii formulează o concluzie interesantă. În perioada actuală, deplasarea problemelor dezvoltării teritoriale de pe planul provinciilor istorice și a județelor în limitele fiecărui județ în parte, subliniază autorii, constituie principalul aspect esențial nou al acestei politici.

Printr-o analiză complexă, fundamentată, autorii redau în cap. V și VI, dimensiunile reale ale tendinței valorificării raționale a forței de muncă și importanța acestei probleme, forța de muncă fiind considerată azi pe drept cuvînt ca cea mai mare avuție națională. În legătură cu una din căile de redresare a echilibrului între grupele de vîrstă și sexe pe ramuri ale economiei (industrie-agricultură) autorii consideră că principalul mijloc va fi în viitor transferul prioritar al populației feminine din agricultură către ramurile neagricole (pag. 175). Această idee este interesantă, numai că — după părerea noastră — ea cere o examinare mai largă, deoarece, și în prezent, așa cum o atestă datele statistice, majoritatea soldului migratoriu din rural îl reprezintă persoanele de sex feminin. Faptul că la muncile agricole predomină femeile este adevărat, dar tot așa de adevărat este și faptul că ele aparțin unor grupe de vîrstă înaintate, ceea ce pune sub semnul întrebării posibilitatea de a constitui principala rezervă de aprovizionare cu forță de muncă pentru ramurile neagricole în anii ce vin. Oricum, ideea merită să fie luată în seamă și îndeamnă la un dialog între economiști.

În final, autorii analizează principalele repercusiuni sociale ale dezvoltării economiei naționale, deplasările în structura socială, creșterea nivelului de viață a populației, ca o încoronare a întregii noastre dezvoltări economico-sociale.

Prezentată într-o înaltă ținută științifică, cu un bogat material faptic însoțit de calcule variate și fără abuz de formule matematice, lucrarea singură se prezintă pentru cititori, ca o contribuție de seamă la cunoașterea realizărilor poporului nostru și la căile ce se deschid în fața economiei românești în cadrul etapei actuale pe care o străbatem, de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

prof. univ. Mircea BULGARU

*) Emilian Dobrescu și Ion Blaga, **Structures de l'Économie Roumaine**, Editions Meridiane, București, 1973.

Criza energetică în optica futurologiei

Într-un interviu publicat de ziarul vestgerman „Süddeutsche Zeitung", futurologul R. Jungk a afirmat, între altele, că criza energetică ar putea afecta ceea ce el numește „falsa bunăstare" (în cadrul căreia nu domnește abundența, ci lucrurile de prisos: bunuri de consum care se demodează după scurt timp, mărfuri cu valoare calitativă redusă și care nu pot fi reparate). În ceea ce privește adevărata bunăstare (bunăstarea multora), aceasta n-a fost realizată, după părerea sa, nici în așa numitele „țări bogate".

Restructurarea necesară va fi însoțită de dificultăți deoarece — înainte de a se fi instalat un nou stil de viață — are loc o perioadă de tranziție plină de impedimente. „Discern — afirma R. Jungk — îndeosebi două genuri de probleme cu care vom fi confruntați. În primul rînd, este vorba de faptul că planificatorii și factorii de decizie au omis în trecutul apropiat să reflecteze serios și la timp unde anume ar putea fi utilizate forțele de muncă eliberate în perioade de criză și cît de repede ar putea fi ele recalificate, reciclate. În al doilea rînd, a fost neglijată pregătirea psihică pentru noi situații". Mult prea tîrziu s-a atras atenția opiniei publice occidentale asupra caracterului extravagant și limitat al modului său de viață. Din acest motiv Jungk este de părere că acum este strict necesară o dublă pregătire: cea în materie de planificare — pentru restructurări economice — și cea psihologică — pentru noi deprinderi, pentru noul destin ce se oferă oamenilor.

Referindu-se la atmosfera în care se plasează criza energetică, Jungk este de părere că omenirea suportă de mai mult timp unele „crize" succesive a căror interdependență nu este încă sesizată. Criza înarmării, criza învățămîntului, criza mediului înconjurător n-au fost încă lichidate, deși — datorită crizei energetice acute — ele nu se mai află în centrul atenției. Toate acestea sînt strîns legate, la rîndul lor, de criza orașelor și cea alimentară, care se agravează în țările lumii a treia, în pofida așa-numitei „revoluții verzi".

Din punctul de vedere al materiilor prime, criza petrolului reprezintă doar un aspect parțial. În curînd heliul, nichelul, cuprul vor deveni și ele rare. Chiar dacă vor fi descoperite noi zăcăminte de materii prime, cert este că aceste surse sînt limitate. Acum oamenii se gîndesc, în sfîrșit, ce să facă pentru a nu mai irosi materiile prime și pentru a le reutiliza. Acest „reciclaj" al materiilor prime deja folosite constituie după părerea sa una din marile sarcini tehnico-economice ale deceniilor viitoare.

ECONOMIA CONTEMPORANĂ

JOAN ROBINSON DESPRE CRIZA ECONOMIEI POLITICE BURGHEZE

CRIZA ECONOMIEI politice burgheze, care se manifestă prin îndepărtarea de la cercetarea esenței fenomenelor economice, concomitent cu încercarea de a găsi soluții practice pentru a perpetua funcționarea sistemului economic capitalist, este sesizată, în unele aspecte ale ei, nu numai de cercetătorii marxiști, ci și de unii reprezentanți de seamă ai gîndirii economice burgheze.

Printre aceștea, un loc de seamă îl ocupă cunoscuta economistă engleză Joan Robinson, ale cărei ultime lucrări au provocat vii comentarii în literatura occidentală. În cele ce urmează ne propunem să urmărim unele aspecte ale crizei economiei politice burgheze contemporane în opera economistei engleze, așa cum ele au fost formulate în articolul „The Second Crisis of Economic Theory" (The American Economic Review, mai 1972), dar și în alte lucrări cum sînt „Economic Philosophy" (1970), Economic Heresies, Some Old-Fashioned Questions in Economic Theory" (1971).

Dacă „prima criză" consta în faptul că teoria economică susținea, în contradicție cu realitatea, posibilitatea funcționării automate a economiei, „a doua criză", a apărut ca urmare a faptului că, o dată stabilită necesitatea statului de a interveni pentru a asigura folosirea aproape deplină a forței de muncă, „neo-neoclasicii" nu s-au mai preocupat de conținutul folosirii forței de muncă, de modul în care sînt utilizate resursele societății. Susținătorii doctrinei „neo-laissez-faire" n-au găsit astfel loc în lucrările lor pentru discutarea unor probleme acute, cum ar fi menținerea sărăciei în cadrul celor mai bogate națiuni, decăderea orașelor, poluarea mediului, manipularea cererii consumatorilor prin mijloacele moderne de promovare a vînzărilor, folosirea unor resurse importante în domeniul înarmărilor. Joan Robinson surprinde conținutul principal al crizei economiei politice burgheze — evitarea cercetării esenței vieții economice reale (Economic Heresies, pag. VII). Keynes — consideră Joan Robinson — și-a concentrat atenția nu asupra unor axiome și modele abstracte, ci asupra unor situații reale, încercînd să înțeleagă cum funcționează economia capitalistă în realitate. Principalele consecințe ale atacului lui Keynes asupra teoriei ortodoxe sînt, după părerea sa, descoperirea inconsistenței teoriei care încerca să justifice inegalitatea, apărînd astfel clară monstruoasa absurditate a sistemului capitalist și sublinierea faptului că nu există un mecanism de ajustare automată în sistemul „laissez-faire", care să asigure folosirea deplină a forței de muncă. Sînt de asemenea, sesizate și restructurările metodologice. Este vorba, în primul rînd, de trecerea de la microanaliză, la macroanaliză. Dar, Keynes nu a făcut deosebire între investițiile rentabile pentru capitaliști și cele utile societății și a evitat să se ocupe de problemele legate de distribuirea veniturilor. Teoria keynesistă a pus capăt doctrinei „laissez-faire". Joan Robinson recunoaște, însă, că însuși Keynes lasă deschisă o poartă destul de largă acestei doctrine, atunci cînd susține că, în momentul în care statul a reușit să restabilească volumul producției care să corespundă folosirii depline a forței de muncă, teoria clasică ar redeveni valabilă. Inovațiile lui Keynes au devenit, în perioada postbelică, ortodoxe, la rîndul lor. Așa cum în trecut economiștii porneau de la acceptarea legii lui Say, în prezent, se pleacă de la premisa că o politică keynesiană, bine pusă la punct, poate menține investițiile la nivelul necesar pentru a absorbi economiile societății în condițiile menținerii folosirii depline a forței de muncă. În acest cadru se reiau ca valabile doctrinele neoclasicilor, cu toate lipsurile lor. Acest lucru face ca „sinteza neo-neoclasicilor", cum o numește Joan Robinson, să fie nesatisfăcătoare. Joan Robinson subliniază faptul că în condițiile actuale societatea (burgheză) nu se poate dezvolta fără ca statul să efectueze investiții masive în domenii de interes general. Keynes a sesizat necesitatea unui control social general asupra investițiilor în scopul menținerii stabilității economiei. Dar această situație nu s-a realizat în nici un stat capitalist pînă în prezent. În realitate, „așa-numita politică keynesiană constituie o serie de expediente menite să rezolve situațiile de recesiune cînd acestea apar" („The Second Crisis of Economic Theory"). Teoria keynesiană a distrus iluziile vechilor doctrine, dar a ridicat noi probleme pentru economia politică burgheză. Una dintre aceste probleme o constituie presiunea spre inflație, care se mărește pe măsura apropierii de nivelul folosirii depline a forței de muncă. Joan Robinson [illegible] că viața a confirmat concluziile mai puțin optimiste ale lui M. Kalecki, care a descoperit „teoria generală" independent de Keynes. Kalecki a prevăzut formarea unui bloc al marilor industriași și al marilor rentieri, care exercită presiuni asupra guvernului ori de cîte ori șomajul este prea redus. Prin revenirea guvernelor la politica ortodoxă de reducere a deficitelor bugetare, economia reintră într-o perioadă de depresiune.

Forța de muncă disponibilă și resursele financiare ale guvernelor s-au îndreptat spre cel mai convenabil sector — cel al înarmărilor. Absurditatea acestui sistem de evitare a crizelor economice confirmă starea de criză a teoriei economice (burgheze). Un alt semn al crizei economiei politice burgheze îl constituie, după părerea lui Joan Robinson, preocuparea aproape exclusivă pentru asigurarea unei creșteri economice cît mai rapide, însoțită de credința falsă că problema sărăciei va fi rezolvată în mod automat pe măsură ce crește gradul general de bogăție.

Convingerea economistei engleze este că economia politică burgheză nu a reușit să creeze o teorie care să justifice în mod rațional orînduirea capitalistă. Sistemul economic capitalist ar putea fi apărat, arată ea, susținînd că, aplicînd corectivele keynesiene, este cel mai bun sistem la îndemînă, sau, așa cum arată Schumpeter, că, deși este crud și nedrept, furnizează totuși mărfurile de care este nevoie. După părerea ei însă, nici una din aceste încercări de apologie a capitalismului nu pare întemeiată. Autoarea nu merge însă mai departe cu condamnarea capitalismului. Ar fi suficient, după J.R., să se renunțe la premisa că sistemul capitalist funcționează în prezent, astfel încît, să asigure maximizarea bunăstării tuturor membrilor societății (Economic Heresies, pag. 144). Se poate deci, cu ușurință observa că ceea ce propune de fapt Joan Robinson este în esență o restructurare a doctrinelor economice burgheze, de tipul celei efectuate de doctrina keynesiană, și nu o depășire a cadrului general al gîndirii economice burgheze.

În lucrările lui Joan Robinson găsim însă o reflectare a neliniștii și dezorientării unui număr tot mai important de economiști din țările capitaliste în fața agravării crizei economiei politice burgheze. Exemplul ei confirmă, o dată în plus, ideea că problemele economiei politice burgheze nu pot fi rezolvate rămînînd în cadrul îngust al acestela.

asist. univ. Iulian DUMITRU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

DINU HERVIAN

Cu adîncă mîhnire, anunțăm încetarea din viață, în ziua de 15 martie, a colegului nostru Dinu Hervian (născut la 31 decembrie 1913, în orașul Moinești, județul Bacău), șeful secției Economie mondială a revistei „Viața economică". Încă din tinerețe a activat intens în cadrul propagandei și presei de partid, desfășurînd o rodnică și apreciată activitate publicistică. A deținut funcții de conducere la diverse publicații și organe de presă centrale, fiind, de asemenea, timp de mai mulți ani, secretar general al Uniunii Ziariștilor din Republica Socialistă România.

Din anul 1965 a lucrat în colectivul „Vieții economice", bucurîndu-se de stima și prețuirea colegilor săi.

Amintirea sa va stărui în redacția noastră, în inimile tuturor celor care l-au cunoscut și stimat pentru calitățile sale.

concepte-teorii

AFIRMAREA CONSECVENTĂ A PRINCIPIILOR DE BAZĂ ÎN RELAȚIILE DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE, CHEZĂȘIA ÎNTĂRIRII SISTEMULUI MONDIAL SOCIALIST

FĂURIREA și dezvoltarea sistemului mondial socialist, care reprezintă cea mai importantă cucerire a forțelor revoluționare și progresiste din lume în perioada postbelică, au determinat o cotitură de dimensiuni istorice în economia mondială contemporană și în ansamblul evoluțiilor pe plan internațional. Influența crescîndă exercitată de sistemul mondial socialist este indisolubil legată înainte de toate de forța pe care țările socialiste o reprezintă pe toate planurile — economic, politic și social. Țările socialiste au repurtat și repurtează succese tot mai importante în dezvoltarea economiei, în domeniul tehnico-științific, în înflorirea culturii și în ridicarea nivelului de trai al poporului. Pe această bază ele dețin astăzi o forță economică puternică, dînd circa 40% din producția industrială mondială și ocupînd o pondere crescîndă în comerțul mondial.

Odată cu constituirea sistemului mondial socialist s-a pus, pentru prima dată în istorie, problema făuririi unui nou tip de relații economice între state, elaborarea unor principii și norme care să stea la temelia întregului sistem de relații dintre statele socialiste, bazate pe deplina egalitate în drepturi și stima reciprocă, așezarea acestor relații pe baza principiilor marxism-leninismului, ale internaționalismului proletar: respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, respectarea integrității teritoriale, egalitatea deplină în drepturi, avantajul reciproc, întrajutorarea tovărășească. Respectarea neabătută a acestor principii reprezintă, așa cum a demonstrat și demonstrează dezvoltarea țărilor socialiste, cheia de boltă a unității țărilor socialiste, cerința cea mai imperioasă a întăririi sistemului mondial socialist, unul din factorii fundamentali de care depinde mersul înainte al orînduirii socialiste și comuniste și creșterea influenței socialismului pe plan internațional.

România, ca țară care și-a legat definitiv și irevocabil soarta, viitorul de orînduirea socialistă, pentru care a optat cu peste un sfert de veac în urmă, pune în centrul politicii sale externe relațiile cu țările socialiste. **„În mod constant** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Conferință pe țară a cadrelor de conducere din agricultură, — **punem în primul plan dezvoltarea continuă a colaborării multilaterale cu toate țările socialiste — aceste relații avînd un rol de mare însemnătate în dezvoltarea economico-socială a țării noastre, ca și a tuturor țărilor socialiste, în afirmarea unor raporturi noi în viața internațională. Considerăm că extinderea relațiilor între țările socialiste, întărirea colaborării și solidarității lor reprezintă un factor determinant pentru progresul fiecărei țări socialiste, pentru afirmarea puternică a ideilor socialismului în lume, pentru o politică de colaborare și pace internațională".**

Din însăși natura și conținutul principiilor relațiilor de colaborare dintre țările socialiste rezultă o serie de trăsături esențiale, determinante care caracterizează relațiile dintre țările socialiste.

a) Înainte de toate trebuie subliniat că aceste principii au o determinare obiectivă, ele rezultînd din faptul că sistemul mondial socialist se dezvoltă ca un ansamblu de state libere, independente și suverane, ale căror legături de solidaritate internațională se bazează pe ideologia marxist-leninistă comună, pe identitatea țelurilor fundamentale: făurirea noii orînduiri sociale, întărirea forțelor socialismului și păcii în întreaga lume.

Colaborarea tovărășească dintre statele socialiste înseamnă participarea la relațiile economice a unor parteneri egali în drepturi, fiecare țară participantă la colaborare beneficiind de roadele acestor relații. În acest fel, echitatea apare și ea ca un principiu esențial, relațiile internaționale de tip socialist afirmîndu-și superioritatea asupra celor capitaliste pe plan internațional. Rezultă, deci, că a milita pentru afirmarea acestor principii pe plan internațional reprezintă o dovadă a internaționalismului proletar.

Această concluzie se impune cu atît mai mult acum cînd, pe baza dezvoltării forțelor de producție în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane are loc ridicarea gradului de interdependență economică dintre țări. Realitățile zilelor noastre arată însă că această tendință de creștere a interdependenței economice, nu eludează, nu slăbește, așa cum afirmă unii economiști sau politologi occidentali, necesitatea respectării principiului suveranității de stat. Atît timp cît va exista națiunea, și ea va juca mult timp încă un rol determinat în potențarea energiilor creatoare ale întregului popor, premisa esențială a unei colaborări economice internaționale rodnice dintre țările socialiste, între toate statele lumii, o constituie respectarea independenței depline a fiecărei țări.

b) Principiile de bază ale relațiilor dintre țările socialiste formează un tot unitar, neputîndu-se renunța la nici unul din ele fără a denatura substanțial esența acestor relații. De asemenea, nu se poate contrapune un principiu altuia, colaborarea și întrajutorarea tovărășească făcînd corp comun cu respectarea suveranității, a egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne. Colaborarea tovărășească dintre statele socialiste pornește de la premisa că fiecare țară beneficiază de avantajele relațiilor economice între țările socialiste și, pe această bază, are loc întărirea sistemului mondial socialist. Subaprecierea sau neluarea în considerare a unuia dintre aceste principii în practica colaborării economice internaționale n-ar putea decît să afecteze esența relațiilor economice dintre țările socialiste.

c. Principiile și normele relațiilor internaționale dintre țările socialiste au caracter atotcuprinzător, sfera lor de cuprindere vizînd în aceeași măsură relațiile economice, politice, culturale, științifice, ideologice etc. dintre țările socialiste. Este și firesc să fie așa întrucît între laturile economică, politică, culturală etc. ale construcției socialiste există legături indestructibile.

Pornind de la raporturile de intercondiționare dialectică dintre funcțiile interne și externe ale statului socialist, de la teza marxist-leninistă că forul suprem de decizie în toate problemele construcției socialiste în orice țară socialistă nu poate fi altul decît partidul clasei muncitoare, ca forță politică conducătoare a societății, rezultă că întreaga politică în domeniul activității teoretico-ideologice, economice, cultural-educative, organizatorice trebuie să fie atributul suveran al fiecărui partid și al statului socialist, ca emanație a intereselor și cerințelor concrete ale dezvoltării poporului. Aceasta înseamnă că partidul stabilește direcțiile politicii externe pe toate planurile economic, politic, științific, cultural etc. Întrucît fiecare națiune constituie o entitate de sine stătătoare în ansamblul relațiilor internaționale, partidul din fiecare țară este cel care realizează împletirea strînsă a patriotismului socialist cu internaționalismul proletar, îmbinarea organică a îndatoririlor asumate față de propria clasă muncitoare, față de propria națiune, cu îndatoririle internaționaliste, ca cerință a afirmării cauzei socialismului în lume.

Revoluția tehnico-științifică contemporană determină desigur apariția unor forme noi de colaborare economică internațională, de cooperare economică și tehnico-științifică, lărgirea specializării internaționale în producție etc. În toate cazurile, dreptul suprem de decizie aparține forurilor supreme de partid și de stat din țara respectivă, care sînt în măsură să stabilească direcțiile de dezvoltare economică ale țării socialiste respective, să hotărască asupra oricărui act de participare a țării respective la orice formă de colaborare internațională, fie bilaterală, fie multilaterală.

Dialectica dintre suveranitatea națională și colaborarea internațională, nu trebuie înțeleasă static, ci în sensul că atunci cînd un stat consideră că o formă sau alta de colaborare și cooperare este în interesul propriu al dezvoltării economice și nu afectează suveranitatea în esența sa, poate deci, fără nici un fel de constrîngeri din exterior, pe bază de reciprocitate, să adopte orice forme de colaborare economică. Stabilirea de sine stătătoare a formelor de colaborare internațională la care participă fiecare țară este o formă de manifestare a suveranității naționale.

De aceea, partidul nostru consideră că o colaborare multilaterală și trainică între țările socialiste, cuprinzînd toate sferele producției materiale, se poate realiza în condițiile sporirii rolului conducător al partidului comunist, rolului organizatoric și răspunderii statului socialist în construcția economico-socială.

ELABORAREA unui concept nou al principiilor și normelor de bază ale relațiilor dintre țările socialiste, reprezintă, pe de o parte, rodul eforturilor colective ale tuturor țărilor socialiste, fapt reflectat în documentele comune adoptate, iar pe de altă parte, contribuția fiecărui partid, a fiecărui stat socialist pentru găsirea acelor forme de colaborare care să corespundă integral atît propriilor necesități, cît și sistemului socialist mondial în ansamblul său. Relațiile de colaborare economică, politică, științifică, culturală etc., trebuie să fie astfel așezate încît să devină o forță motrică a unității și coeziunii întregului sistem mondial socialist, un factor stimulator de primă importanță al lărgirii continue, sub toate formele, pe toate planurile a relațiilor dintre statele socialiste. Este un adevăr de necontestat că baza restabilirii unității țărilor socialiste, în condițiile unei varietăți a formelor și metodelor de edificare a noii orînduiri, o constituie respectarea cu strictețe a principiilor și normelor de bază ale relațiilor dintre statele socialiste. Pentru a milita activ pentru întărirea unității țărilor socialiste nu-i suficient să recunoști aceste principii, ci să acționezi cu toată fermitatea pentru găsirea celor mai adecvate soluții de traducere a lor în practică.

În promovarea noilor relații dintre statele membre, un rol activ a jucat C.A.E.R., care în decursul a 25 de ani de existență a adus o contribuție importantă la găsirea unor forme și metode de cooperare, corespunzătoare etapelor prin care a trecut construcția socialistă și colaborarea economică între țările membre. Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice a țărilor membre C.A.E.R. este rezultatul efortului depus de toate statele membre în direcția căutării de forme și metode care să corespundă intereselor țărilor membre și s-a ajuns la soluții unanim convenite în problema de deosebită însemnătate pentru viitorul colaborării în cadrul C.A.E.R. În programul complex adoptat la cea de-a XXV-a sesiune a C.A.E.R. la București principiile relațiilor de colaborare dintre țările socialiste sînt din nou reafirmate cu toată tăria, acestea urmînd a sta și pe viitor la baza adîncirii și perfecționării colaborării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R., subliniindu-se: **„Experiența istorică a confirmat pe deplin forța vitală a acestor principii marxist-leniniste ale relațiilor interstatale de tip nou, care corespund cerințelor obiective ale construcției socialiste în fiecare țară și condițiilor dezvoltării sistemului mondial socialist, contribuie la crearea unor baze trainice pentru o colaborare internațională largă și fructuoasă".**

Numai promovarea fermă a acestor principii fundamentale, așa cum se arată în documentele partidului nostru, ale relațiilor de tip nou dintre țările socialiste, conlucrarea tovărășească, pe această bază, chezășuirea, rodnicia colaborării și cooperării, demonstrează convingător superioritatea socialismului în domeniul relațiilor interstatale și poate oferi lumii contemporane un model de colaborare economică, de conviețuire echitabilă între națiuni.

Raportul dialectic dintre factorul intern — efortul propriu — și cel extern — colaborarea internațională — în construcția economică, care stă la temelia colaborării și cooperării internaționale dintre țările socialiste, cere în mod obiectiv ca în stabilirea direcțiilor și criteriilor diviziunii internaționale socialiste a muncii să se aibă în vedere interesele economice ale tuturor statelor socialiste, necesitatea punerii în valoare cu maximum de eficacitate a întregului potențial material și uman al fiecărei țări, crearea unei economii moderne, complexe și competitive pe plan internațional, în toate țările socialiste. Trebuie arătat că cu toate progresele realizate în dezvoltarea social-economică a țărilor socialiste, între ele continuă să existe inegalități mari în privința nivelului de dezvoltare a forțelor de producție. Unele țări socialiste se află deja în rîndul statelor industrializate, altele în cel al țărilor agrar-industriale, ceea ce face din apropierea și egalizarea nivelului de dezvoltare o cerință cu caracter legic a dezvoltării sistemului socialist mondial. De asemenea, viața impune ca în stabilirea formelor și metodelor de înfăptuire a relațiilor de colaborare dintre țările socialiste să se țină seama de asemenea diferențe de dezvoltare social-economice. Încă în „Ideologia germană" Marx și Engels au atras atenția că **„raporturile dintre națiuni depind de gradul în care fiecare dintre ele și-a dezvoltat forțele de producție, diviziunea muncii și relațiile interne".** Superioritatea relațiilor care caracterizează sistemul economic mondial socialist constă tocmai în aceea că el creează cadrul necesar pentru dezvoltarea complexă și multilaterală a fiecărei economii naționale, pentru transformarea industriei în ramură hotărîtoare în fiecare țară socialistă, pentru lichidarea decalajelor economice care mai există între statele socialiste.

România prin întreaga sa politică internă și externă militează pentru dezvoltarea și întărirea sistemului economic mondial socialist. Ritmul său rapid de dezvoltare, rezultatele obținute în industrializarea socialistă a țării, progresele realizate în crearea unei economii moderne, succesele obținute în domeniul științei și tehnicii sînt o contribuție la dezvoltarea sistemului economic mondial socialist, la sporirea prestigiului său în lume.

ACORDÎND prioritate relațiilor economice reciproce, țările socialiste membre C.A.E.R. își extind continuu colaborarea cu țările în curs dezvoltare și cu țările capitaliste dezvoltate. Participarea țărilor socialiste la circuitul mondial constituie un imperativ al revoluției tehnico-științifice contemporane, o cale de a beneficia de roadele progresului tehnic și științific realizat de toate popoarele lumii.

Diviziunea internațională socialistă a muncii exercită o influență tot mai puternică asupra diviziunii internaționale a muncii, precum și asupra naturii și caracterului relațiilor dintre toate statele lumii, imprimîndu-le noi trăsături.

Fundamentînd și în viitor colaborarea economică și tehnico-științifică pe principiile marxist-leniniste ale internaționalismului socialist, statornicite în relațiile dintre țările socialiste — și asigurînd o largă și fructuoasă conlucrare tovărășească în spiritul stimei și încrederii reciproce, țările socialiste vor oferi un model înaintat de colaborare internațională și vor demonstra superioritatea socialismului și în domeniul relațiilor dintre state și națiuni. În acest fel, colaborarea economică dintre țările socialiste tinde să devină tot mai mult prototipul colaborării economice internaționale, mai ales dacă se are în vedere democratizarea relațiilor dintre țările socialiste. Promovarea unei astfel de diviziuni internaționale a muncii, care să creeze cadrul necesar lichidării decalajelor economice, extinderea și generalizarea noului model de relații economice internaționale la scara întregii economii mondiale reprezintă un imperativ al vremii, o cerință a stimulării colaborării și cooperării internaționale, o condiție a unei conviețuiri pașnice și trainice dintre popoarele lumii.

Aceasta își găsește expresia în faptul că principiile respectării suveranității și independenței, neamestecului în treburile interne și dreptului popoarelor de a-și alege căile dezvoltării, egalitatea în drepturi etc. devin din ce în ce mai mult recunoscute ca norme care trebuie să stea la baza relațiilor de colaborare și cooperare între țări, indiferent de natura orînduirii sociale. Se poate aprecia că astăzi se pot dezvolta cu succes relațiile de colaborare internațională numai pe baza principiilor și normelor de bază ale relațiilor internaționale bazate pe egalitate și echitate.

În legătură cu perspectiva noului tip de relații internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-un interviu acordat anul trecut unui grup de ziariști din R.F.G., a subliniat: **„În ce privește problema noului tip de relații dintre țările socialiste, trebuie să declar că acest nou tip de relații se înfăptuiește mai de mult, — desigur, cu unele greutăți, așa cum se întîmplă cu tot ce este nou. Se poate spune că, realmente între țările socialiste se construiește un nou tip de relații — care pornește de la necesitatea excluderii inegalității și asupririi unei națiuni de către alta și, totodată, de la necesitatea întrajutorării și colaborării active. După părerea mea, perspectiva viitorului o reprezintă tocmai un asemenea tip de relații, bazate pe o colaborare egală și liberă între națiuni egale și libere".**

România ca țară socialistă, a adus un aport substanțial la introducerea unor asemenea principii în relațiile dintre state la crearea unui climat care să permită tuturor statelor lumii posibilitatea de a participa activ la schimbul mondial de valori materiale, de a beneficia de avantajele diviziunii internaționale a muncii.

O contribuție deosebită în acest sens o aduce tovarășul Nicolae Ceaușescu, militant neobosit pentru afirmarea și aplicarea în viața internațională a noilor principii, pentru crearea unui climat favorabil păcii, înțelegerii și colaborării internaționale. Respectarea principiilor fundamentale ale relațiilor dintre state constituie o condiție sine qua non atît pentru dezvoltarea multilaterală a fiecărei națiuni, a punerii în valoare a tuturor potențelor sale materiale și umane în slujba progresului și bunăstării întregului popor, cît și pentru intensificarea schimburilor de bunuri materiale și spirituale dintre state și asigurarea păcii și securității internaționale.

Sistemul mondial socialist, țările socialiste fiecare în parte au menirea istorică, care decurge din principiul internaționalismului proletar, de a promova pe toate căile normele democratice ale relațiilor internaționale în spiritul eticii, echității și respectului mutual între popoare. România, ca stat socialist, prin întreaga sa politică externă, nu precupețește nici un efort pentru a-și aduce din plin contribuția la așezarea pe noile principii și norme a relațiilor internaționale dintre toate statele lumii.

prof. univ. dr. Mihai PĂRĂLUȚĂ

CE SE ÎNTÎMPLĂ PE PIEȚELE INTERNAȚIONALE DE CAPITAL

EVOLUȚIA pieților internaționale de capital în cursul anului 1973 și în primele luni ale anului curent relevă două aspecte importante, și anume: pe de o parte, menținerea la un nivel ridicat sau chiar creșterea volumului creditelor acordate comparativ cu anii precedenți, iar pe de altă parte, creșterea deosebită a nivelului dobînzilor. Volumul creditelor pe termen mijlociu pe piața eurovalutelor a ajuns în anul 1973 la 22,9 miliarde dolari S.U.A., comparativ cu 8 miliarde de dolari în 1972 și 4,1 miliarde dolari în 1971. La un nivel ridicat s-au situat și creditele pe termen lung contractate pe piața internațională de capital, al căror volum a atins la finele anului 1973 cifra de 5 miliarde dolari, față de 4,4 miliarde dolari în 1971.

Conjunctura economică favorabilă în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate în anul 1973 a stimulat afacerile și investițiile, ceea ce a sporit cererile de credite atît pe termen scurt cît și pe termen mijlociu și lung.

Creșterea cererii de credite în cursul anului trecut și în primele luni ale anului curent a fost stimulată și de puternicele seisme valutare, care s-au manifestat pe plan internațional și au generat o atmosferă de neîncredere generală în valutele țărilor capitaliste, alimentînd mișcările speculative de pe o valută pe alta, precum și operațiile speculative cu metale prețioase și materii prime. Speculatorii au contractat împrumuturi masive pe care le-au utilizat apoi pentru cumpărările de aur, provocînd o creștere deosebită a prețului metalului prețios, respectiv de la 64,70 dolari uncia la finele anului 1972 la 112,50 dolari/uncia la sfîrșitul anului 1973 și la 185 dolari /uncia la finele lunii februarie a.c.

O situație similară a apărut pe piața materiilor prime, speculatorii procedînd la cumpărări masive pentru ca apoi să caute să dicteze prețurile pe piața mondială, care au înregistrat creșteri deosebite.

De remarcat că țările în curs de dezvoltare au recurs, în ultimii ani, într-o măsură tot mai mare la credite pe piețele internaționale pentru a-și finanța deficitele balanțelor de plăți și unele proiecte de dezvoltare. Această tendință a fost stimulată de condițiile de dobîndă, termene, etc relativ mai avantajoase în comparație cu alte surse de finanțare (credite comerciale, bancare etc.), precum și de faptul că unele măsuri restrictive, adoptate de țările capitaliste dezvoltate în condițiile crizei valutare intervenite în relațiile occidentale prelungite, au împiedicat pe unii debitori occidentali să recurgă la credite pe piața internațională.

În aceste condiții posesorii de fonduri, tentați și de rentabilitatea mai ridicată a plasamentelor în țările în curs de dezvoltare, au acordat credite într-o măsură mai mare acestor țări. După estimările Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare volumul creditelor contractate de țările în curs de dezvoltare pe piața eurovalutelor s-a ridicat de la 2,5—3,5 miliarde dolari în 1971, la 7—8 miliarde dolari în 1972 și la 10—12 miliarde dolari în 1973.

UN ALT ASPECT important care a caracterizat evoluția pieților internaționale de credit în cursul anului trecut și în primele luni ale anului curent este creșterea deosebită a dobînzilor, a căror nivel la împrumuturile pe termen lung (în dolari S.U.A.) se situează în prezent la peste 9%, față de 8,4% la mijlocul anului trecut și 7,38% la finele anului 1972. La creditele pe piața eurovalutelor dobînzile se ridică în prezent la circa 10%, față de 8,50% la mijlocul anului trecut și 8% la finele anului 1972.

Creșterea dobînzilor pe piețele internaționale este atît consecința firească a sporirii cererii, stimulată de conjunctura favorabilă din anul trecut în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate (la care s-a adăugat cererea din partea țărilor în curs de dezvoltare), cît și urmarea acțiunii altor factori, între care accentuarea procesului inflaționist în toate țările capitaliste. Dacă în decurs de un deceniu (1961—1971) rata inflației în țările membre ale O.C.D.E. s-a situat la 3,7%, în anul 1972 aceasta s-a ridicat la 5,5%, pentru ca în 1973 să atingă nivelul record de 10,5% (în unele țări, rata inflației a fost mult mai mare, ca — de pildă — în Japonia 19,1%, în Italia 12,5%, etc.) [1].

Accentuarea presiunilor inflaționiste, respectiv creșterea prețurilor și deci scăderea puterii de cumpărare a monedei unor țări capitaliste, s-a repercutat în mod automat asupra nivelului dobînzilor, creditorii căutînd în asemenea situații să-și conserve puterea de cumpărare a fondurilor date cu împrumut prin majorarea dobînzilor. Pe plan internațional se apreciază că la acordarea de împrumuturi pe termen mijlociu și lung se are în vedere — la stabilirea nivelului dobînzii — o majorare a acesteia cu pînă la 70—75%, măsură justificată prin inevitabila depreciere a banilor ca urmare a inflației.

Creșterea dobînzilor pe piețele internaționale în ultimul an, ca — de altfel — și în prezent, nu poate fi înțeleasă în afara seismelor valutare care s-au manifestat deosebit de violent în această perioadă. Creșterea cererilor de fonduri pentru operațiile speculative cu valute, metale prețioase, materii prime, precum și măsurile restrictive adoptate de unele țări pentru protejarea valutelor proprii și a pieților naționale de credit au contribuit din plin la menținerea unei atmosfere de tensiune și nesiguranță pe piețele internaționale de credit, ceea ce a determinat în mod firesc accentuarea creșterii dobînzilor.

REPERCUSIUNILE pe care le are criza energiei și sporirea deosebită a prețului petrolului asupra economiilor țărilor capitaliste adaugă noi elemente de tensiune și instabilitate, atît pe piețele valutare, cît și pe piețele internaționale de capital. Conform estimărilor experților O.C.D.E. cele 24 țări capitaliste membre la acest organism vor înregistra un deficit al balanțelor de plăți curente [2]) de circa 40 miliarde dolari în anul 1974. Țări puternic excedentare în ultimii ani vor fi confruntate în acest an cu deficite importante. Se estimează că R.F. Germania va înregistra un deficit de circa 2,5 miliarde dolari, Franța de 3,5 miliarde dolari, iar Japonia de 6,5 miliarde dolari. Situația este și mai îngrijorătoare pentru unele țări cu balanțe de plăți deficitare încă înainte de declanșarea crizei de energie, cum ar fi Anglia și Italia. Nu este exclusă posibilitatea ca înseși S.U.A. să înregistreze un deficit al balanței de plăți curente în 1974.

Pentru acoperirea deficitelor balanțelor de plăți, majoritatea țărilor capitaliste au în vedere recurgerea masivă la credite pe piețele internaționale. Anglia și Italia, care încă anul trecut au recurs la împrumuturi importante în special pe piața eurovalutelor (Anglia contractînd circa 4 miliarde dolari, iar Italia circa 3 miliarde dolari) pentru acoperirea deficitului balanței lor de plăți, au anunțat continuarea pe scară largă a acestei politici; alte țări — și în primul rînd Franța, Japonia, Spania, Austria — li s-au alăturat în acest an. De remarcat că volumul creditelor contractate pe piața eurovalutelor de țările capitaliste începînd de la finele lunii ianuarie a.c. și pînă în prezent se ridică la peste 6,5 miliarde dolari. Franța a contractat deja credite în valoare de circa 3,5 miliarde dolari, apreciate ca suficiente pentru a acoperi deficitul balanței plăților curente pe acest an, iar Anglia și Italia au contractat fiecare peste un miliard dolari.

Pentru a evidenția și mai clar modificările survenite pe piețele internaționale de capital în cursul ultimelor luni este interesant de arătat că, dacă în ultimii ani Japonia a fost învinuită de o concurență neloială în politica de acordare a creditelor [3]), în prezent se constată o tendință inversă; autoritățile din această țară adoptă chiar măsuri de încurajare a firmelor și băncilor japoneze să recurgă ele însele la credite pe piețele externe, încît acestea au devenit în ultimul timp cei mai activi solicitanți de credite pe piața eurovalutelor.

Deteriorarea balanțelor de plăți ale țărilor occidentale, în condițiile creșterii galopante a inflației și ale stagnării activității economice în majoritatea acestor țări, va accentua și mai mult neîncrederea în valutele capitaliste în cursul acestui an, ceea ce va determina — fără îndoială — noi și importante mișcări de capitaluri mai ales spre valori mai sigure (metale prețioase și materii prime); se va contribui astfel și pe această cale la menținerea unei atmosfere de tensiune pe piețele internaționale de credit și — implicit — la creșterea dobînzilor.

Lipsa unor acțiuni coordonate pe plan internațional din partea țărilor cu balanțe deficitare și a celor cu balanțe excedentare ar putea crea noi și ample dificultăți desfășurării normale a relațiilor comerciale și de plăți internaționale. Unele soluții avute în vedere pînă în prezent, departe de a crea condițiile necesare rezolvării problemelor, arătate mai sus, au adăugat noi elemente de instabilitate în dezechilibrul deja existent.

Teodor GIURGIU

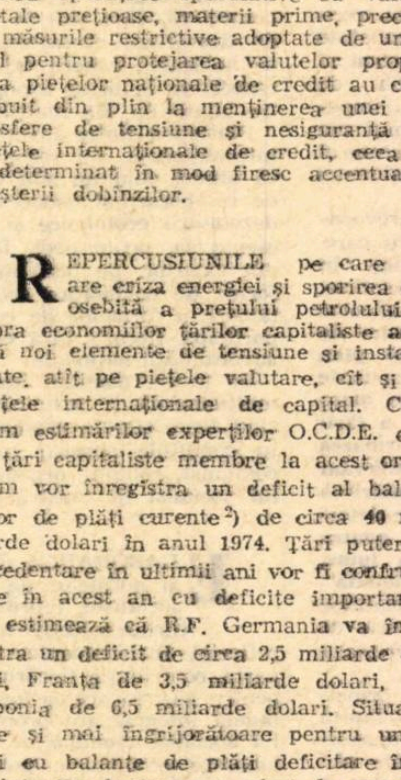

1) The Financial Times 16 februarie 1974.
2) Balanța de plăți curente = sold balanță comercială, plus sold balanța serviciilor (transport și turism internațional, navlu etc.).
3) Este vorba de acordarea de credite de către bănci cu dobînzi mai reduse, datorită unor subvenții guvernamentale. În 1972 volumul creditelor pe termen lung în valută, acordate de băncile japoneze, s-a ridicat la 1,5 miliarde dolari, iar în 1973 la 2,7 miliarde dolari.

Ascensiunea comparată a prețurilor

CEA DE-A DOUA jumătate a anului trecut și începutul acestui an au cunoscut un ritm accelerat de creștere a prețurilor cu amănuntul în marea majoritate a țărilor capitaliste dezvoltate. Graficul alăturat ilustrează

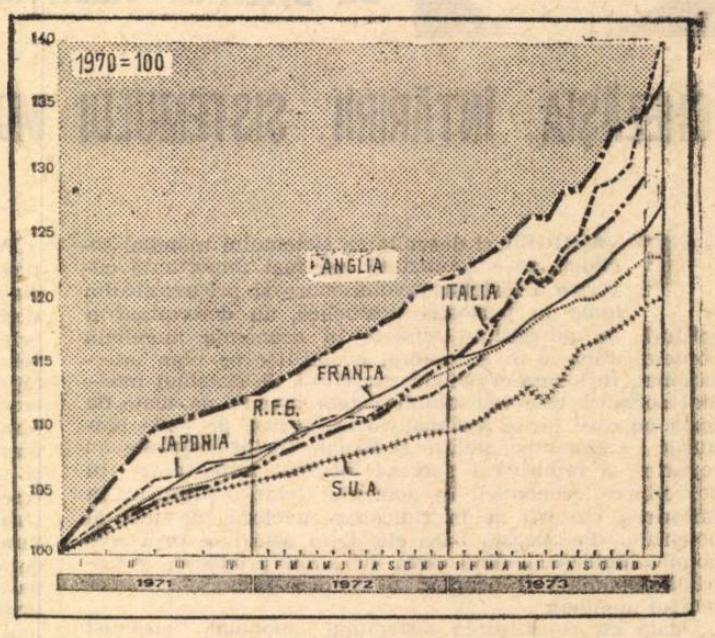

că — dintre principalele țări capitaliste — acest proces a fost mai rapid în Japonia (unde creșterea cumulată a prețurilor începînd din 1970 a depășit pe cea înregistrată în Anglia), pe locurile următoare ale „spiralei prețurilor" situîndu-se Anglia, Italia, Franța etc. În ceea ce privește S.U.A., în al doilea semestru al anului trecut curba prețurilor a „recuperat" în parte decalajul care o despărțea de cea a R.F.G. și altor țări vest-europene.

Prețurile, moneda și aurul

CREȘTEREA prețului aurului nu constituie un fenomen izolat în ultima perioadă de timp. În timp ce la aur creșterea este — comparativ cu nivelul atins la 1/I.1973 — de 300%, ea atinge 400% la petrol, 300% la cositor, zinc sau zahăr, 200% la cauciuc, porumb ș.a.

Achizițiile de aur (se apreciază că numai în Franța 6 000 tone de aur sînt tezaurizate, sub diverse forme, de persoane particulare) sînt provocate de aceleași motive ca și achizițiile de bijuterii, blănuri, apartamente, tablouri semnate de pictori consacrați etc. — scrie „Le Nouvel Observateur", respectiv de teama scăderii puterii de cumpărare a monedei, de spirala continuă a prețurilor.

Or, aceasta a devenit o problemă mondială. În S.U.A., ca și în Anglia sau Franța, cetățeanul de rînd consideră că creșterea costului vieții va avea în 1974 un ritm fără precedent în ultimele trei decenii. În Franța, de pildă, el ar putea depăși 15%. Fapt care explică de ce francul flotant suferă o devalorizare progresivă și de ce „negustătorii" de aur sînt asaltați de clienți.

„Boom" în construcțiile navale

CONSTRUCȚIILE navale cunosc pe plan mondial un adevărat „boom". În 1973 tonajul navelor lansate a crescut cu 17% (adică cu 4,8 milioane de tone) față de anul precedent.

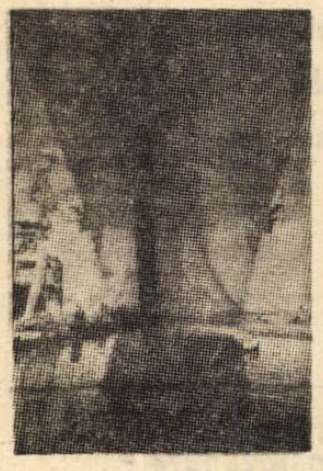

„Statu-quo" în prețul petrolului

DUPĂ ce prețurile la petrolul brut au fost deja înghețate în perioada ianuarie-martie a. c., recenta conferință extraordinară (de la Viena) a O.P.E.C. a hotărît menținerea actualelor prețuri (de 11.56 dolari/baril) în cursul trimestrului II; s-a subliniat totodată că la stabilirea în viitor a prețurilor la petrol urmează să se țină seama de nivelul ratei inflației în țările occidentale. În acest sens, comisia economică a O.P.E.C. își va continua studiile asupra prețului petrolului pe termen lung, iar mai mulți experți au fost însărcinați cu studierea modificării ponderii diferitelor surse de energie în viitorii ani.

Conferința a hotărît de asemenea, ca în luna aprilie să fie convocată o reuniune, care va analiza aspectele concrete ale creării unui fond special al O.P.E.C. pentru finanțarea proiectelor economice ale țărilor în curs de dezvoltare.

În aceeași perioadă, la Viena a avut loc și reuniunea miniștrilor petrolului din țările membre ale Organizației țărilor arabe exportatoare de petrol, la care s-a adoptat hotărîrea de a ridica temporar (pînă la 1 iunie a. c.) embargoul asupra exportului de produse petroliere către S.U.A. și de a trata Italia și R.F.G. drept țări prietene.

TREBUIE REVIZUITE PROGNOZELE ANULUI 1980?

ÎNTR-UNUL din studiile de prognoză elaborate în primăvara anului 1973 de un cunoscut institut de cercetări din S.U.A. se aprecia: „În ciuda temerilor exprimate în Occident, este improbabil ca țările exportatoare de petrol să hotărască limitarea ofertei de petrol din motive politice; embargoul petrolier va avea drept scop majorarea prețului țițeiului... dar chiar atunci nu este de așteptat un front comun al țărilor producătoare de petrol[1])."

În mai puțin de o jumătate de an de la apariția acestui volum, evenimentele au infirmat prognoza de mai sus. Așa-numita criză energetică a repus în discuție toate prognozele macroeconomice occidentale, atît cele pe termen scurt, cît și cele pe termen mediu și lung.

● Delimitări în optica 1974 și 1980

EXISTĂ deosebiri vizibile între efectele crizei energetice asupra economiilor occidentale pe termen scurt (anii 1974 și 1975) și pe termen relativ lung (pînă la sfîrșitul actualului deceniu).

Prognozele pe termen scurt au fost complet revizuite. Astfel, la începutul toamnei 1973, experții O.C.D.E. au elaborat prognozele anului 1974 pentru țările membre; ele anunțau o anumită încetinire a creșterii economice, dar recesiunea prevăzută era mai blîndă decît cea din 1970. La începutul anului 1974, avînd în vedere creșterea de 3—4 ori a prețului țițeiului și reducerea livrărilor, prognozele O.C.D.E. au devenit mai sumbre; în noua viziune anul 1974 marchează apariția unei recesiuni mult mai severe, în multe țări occidentale creșterea economică urmînd să fie zero sau să aibă loc scăderea producției comparativ cu 1973.

Revizuirea totală a prognozelor pe termen scurt este normală. Majorarea prețului țițeiului și embargoul sînt fenomene care nu pot trece fără efecte imediate asupra economiei țărilor occidentale, întrucît acestea nu se pot adapta imediat și pe deplin noilor condiții.

Se poate pune problema în același mod și pentru prognozele anului 1980? Evident, previziunile privind stadiul economiei mondiale la sfîrșitul deceniului în curs, așa cum au fost ele elaborate înainte de declanșarea crizei energetice, nu mai sînt valabile; ele trebuie corectate și întregite cu noile elemente care decurg din perspectivele balanței energetice mondiale, din efectele de durată ale majorării prețului țițeiului. Dar este greu de presupus că ele vor fi complet refăcute deoarece, chiar în noile condiții date de criza energetică, o parte din tendințele anterioare, care au stat la baza elaborării lor, se vor menține într-o anumită măsură.

Întrucît, pînă în prezent nu au fost publicate nici un fel de prognoze pe termen lung care să țină seama de noile date, analiza care urmează pornește de la prognozele elaborate înainte de declanșarea crizei energetice.

Se poate face o primă remarcă privind prognozele pe termen mai lung, și anume: în perspectiva anului 1980 consecințele crizei energetice asupra economiei mondiale vor fi diferențiate pe principalele țări capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. Experții O.C.D.E. au calculat, de pildă, că S.U.A. pot accepta, fără perturbări serioase, o reducere relativ mai importantă a consumului lor de energie, deoarece în economia americană o pondere însemnată în consumul de combustibil, în general, și de petrol, în special, dețin iluminatul, reclamele, transporturile rutiere, încălzitul, adică domenii în care este posibilă o restrîngere a consumului fără a se afecta pulsul economic.

A doua remarcă este că în perspectiva anului 1980 se va asista la o modificare a raportului de forțe pe plan mondial în favoarea țărilor care dispun sau își vor asigura resursele energetice necesare dezvoltării economice. Pornind de la acest considerent, se poate aprecia că prognozele pe perioada respectivă vor trebui modificate mai ales în ceea ce privește schimbările structurale, reorientările, ponderile în economia mondială și relațiile economice internaționale.

● Evoluția creșterii economice

ÎN deceniul 1960—1970 ritmul mediu anual de creștere a produsului național brut la scară mondială a fost de 5,2%[2]); înaintea declanșării crizei energetice, majoritatea prognozelor au menținut acest ritm și pentru deceniul actual (în jurul cifrei de 5%). În aceste condiții, produ-

Mugur ISĂRESCU
Mircea Ioan PAȘCU

(Continuare în pag. 18)

CURSURI ȘI DOBÎNZI PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ

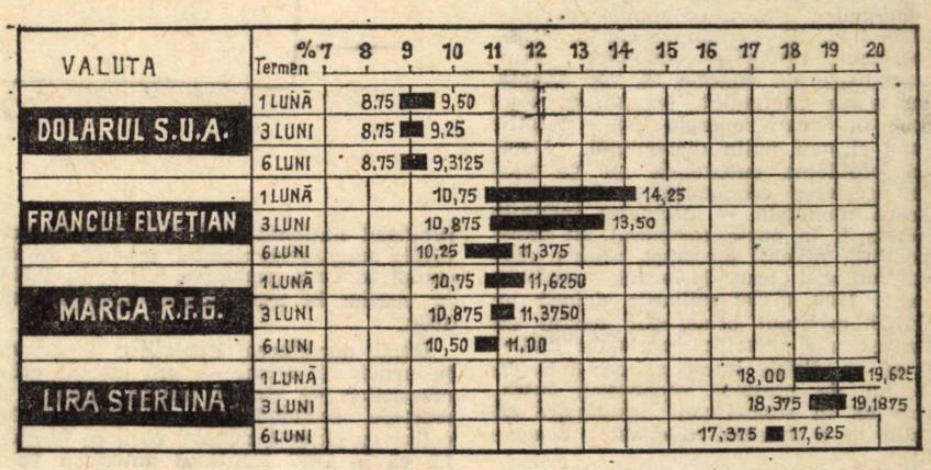

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor pe perioada 12—18 martie 1974 (niveluri minime și maxime).

DATA / COTAȚII LA LONDRA	CURSUL PARITAR (CENTRAL)	28 XII 1973	12 III 1974	18 III 1974	ABATEREA CURSULUI VALUTELOR FAȚĂ DE:[1] CURSUL PARITAR (CENTRAL)	NIVELUL DIN ZIUA DE 28 XII 1973
	a	b	c	d	$e=(\frac{a}{d}-1)\cdot 100$	$f=(1-\frac{d}{b})\cdot 100$
MARCA VEST-GERMANĂ	2,66904	2,6990	2,6320	2,6490	+0,75	+1,88
FRANCUL ELVEȚIAN	3,3855	3,2500	3,0820	3,1065	+8,98	+4,61
FRANCUL FRANCEZ COMERCIAL	4,60414	4,7025	4,7925	4,8625	-5,31	-3,29
LIRA STERLINĂ[2]	2,8952	2,3250	2,3260	2,3210	-19,83[3]	-0,17[3]
LIRA ITALIANĂ	523,50	607,00	640,0	639 25	-18,10	-5,04
PREȚUL AURULUI ÎN DOLARI/UNCIE[4] (PRIMUL FIXING)	42,22[5]	103,87	163,0	162 50	—	—

1) + Revalorizare (apreciere) de fapt
—Devalorizare (depreciere) de fapt

2) Dolari pentru 1 £

3) $e=(1-\frac{d}{a})\cdot 100$; $f=(1-\frac{d}{b})\cdot 100$

4) Uncia troy = 31,1035 grame aur

5) Prețul oficial al aurului în dolari S.U.A.

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. și prețul aurului pe perioada 12—18 martie 1974.

Taxa oficială a scontului, în vigoare la data de 18.III.1974

Anglia[x]	12,50%	Israel	6,00%
Austria	5,50%	Italia	9,00%
Belgia	8,75%	Japonia	9,00%
Canada	7,25%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	10,00%	Norvegia	4,50%
Elveția	5,50%	Olanda	8,00%
Finlanda	9,25%	Suedia	5,00%
Franța	11,00%	S.U.A.	7,50%
R.F.Germania	7,00%		

x) Dobînda minimă de împrumut

TREBUIE REVIZUITE PROGNOZELE ANULUI 1980 ?

(*Urmare din pag. 17*)

sul național brut ar fi crescut de la 3 560 miliarde dolari în 1970 la aproximativ 5 800 miliarde dolari în 1980 (la puterea de cumpărare a anului 1970), ceea ce reprezintă o creștere totală de circa 2/3.

Este posibil ca această apreciere să-și mențină valabilitatea chiar în condițiile crizei energetice ; țările cu balanță energetică deficitară vor înregistra, probabil, o încetinire a ritmului de creștere economică, dar este la fel de probabil ca o parte dintre țările în curs de dezvoltare să-și accelereze creșterea.

În domeniul creșterii economice pot exista, teoretic, două moduri deosebite de abordare, și anume :

a) În primul rînd, actuala criză energetică poate fi concepută ca **o problemă permanentă** pentru economia mondială în următorii 10 ani, constituind pentru unele țări **un factor nefavorabil cu acțiune continuă** asupra creșterii economice. În această variantă, pentru perioada 1974—1980 doar țările cu resurse energetice suficiente vor putea să mențină un ritm de creștere ridicat, celelalte trebuind să se mulțumească cu o creștere anuală sub 4%. În concluzie, pe plan mondial ritmul mediu de creștere a produsului național bruat ar urma să fie sub 5%, criza energetică avînd drept efect instituirea unui decalaj între PN.B.-ul mondial care ar fi rezultat din continuarea (proiectarea) tendinței deceniului 1960—1970 în deceniul actual și între P.N.B.-ul mondial afectat de criza energetică.

b) Al doilea punct de vedere, mai optimist, **limitează influența negativă a crizei energetice** asupra economiei mondiale la 3—4 ani. Se presupune că, în această perioadă, ramurile economice mari consumatoare de energie se vor adapta noilor surse energetice, precum și condițiilor în care energia este relativ scumpă și mai puțin disponibilă. După aceea problema energetică nu va mai greva creșterea economică, astfel că — la scară mondială — decalajul instituit va putea fi în parte recuperat. În aceste condiții, nivelul proiectat pentru produsul național brut la scară mondială în anul 1980 (5 800 miliarde dolari) ar putea fi eventual atins, dar modul de realizare va fi diferit : perioada 1974—1980 se va divide într-o subperioadă de 3—4 ani de creștere economică lentă, pentru ca în subperioada următoare să asistăm la o creștere economică accelerată.

Pe baza acestui al doilea mod de a privi perspectiva anului 1980 se poate aprecia că prognozele privind produsul național brut la scară mondială nu vor fi modificate prea mult comparativ cu cele făcute înainte de declanșarea crizei energetice [3]).

● Modificări de ponderi în economia mondială

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE distribuția P.N.B., respectiv modificarea ponderii diferitelor țări în cadrul economiei mondiale, aceasta va fi influențată de criza energetică.

Statele Unite ale Americii au avut în deceniul 1960—1970 un ritm de creștere economică de 4% (sub media mondială), deținînd la sfîrșitul acestuia 27,5% din produsul național brut mondial ; în condițiile menținerii acestei tendințe în deceniul în curs, ponderea S.U.A. în P.N.B. ar scădea la aproximativ 25% în anul 1980.

După aprecierea experților americani, în următorii 3 ani — sub efectul crizei energetice — ritmul mediu anual de creștere economică în S.U.A. se va încetini cu circa 2 puncte, ceea ce înseamnă că în 1977 P.N.B.-ul american va fi de numai 1400 miliarde dolari (în prețuri curente), comparativ cu peste 1500 miliarde dolari cît se prevăzuse anterior [4]). Dar pe termen mai lung (peste 5 ani) perspectivele energetice ale S.U.A. se consideră că vor deveni mai favorabile, estimațiile bazîndu-se pe rezervele de purtători de energie.

În cazul S.U.A., dacă se realizează premisele necesare recuperării pînă în anul 1980 a decalajului generat de acțiunea crizei energetice, ponderea în P.N.B-ul mondial ar putea să se mențină chiar în jurul cifrei de 27% în anul 1980.

Japonia a înregistrat în deceniul 1960—1970 un ritm mediu anual de creștere de peste 11%. Pentru deceniul actual, s-a prevăzut, anterior declanșării crizei energetice, scăderea ritmului de creștere a economiei japoneze la 8%, datorită — printre altele — următorilor factori : în Japonia se dezvoltă tot mai mult sectorul terțiar (de servicii) : economia ei ar putea fi „supraîncălzită" de investițiile excesive în echipament ; se accentuează dificultățile legate de găsirea pieței de desfacere ; infrastructura țării este relativ demodată. Situația energetică precară a Japoniei constituie un factor esențial care va contribui la o reducere mai importantă a ritmului dezvoltării sale economice, astfel încît este de așteptat ca — în următorii ani — ponderea sa în cadrul economiei mondiale să se plafoneze.

O situație relativ asemănătoare din punct de vedere energetic au țările vest-europene. Creșterea economică în aceste țări a fost în deceniul 1960—1970 ceva mai dinamică decît media mondială, pentru deceniul actual fiind așteptat — mai ales în condițiile crizei energetice — o scădere sub media mondială. În aceste condiții, ponderea Europei occidentale în P.N.B.-ul mondial va scădea de la circa 24% în anul 1970 la 21—22% în 1980.

În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare, încă înainte de declanșarea crizei energetice prognozele indicau că ele vor înregistra un ritm de creștere superior mediei mondiale (6—7%). În noile condiții, evoluția va fi diferențiată ; este de așteptat ca țările care dispun de resurse energetice bogate, în special de zăcăminte de petrol (Iran, Nigeria, unele țări arabe), să înregistreze o creștere economică accelerată. Pe ansamblu este posibil, mai ales în cazul unor aranjamente internaționale pentru facilitarea investițiilor în țările în curs de dezvoltare care nu posedă petrol, ca ritmul mediu anual de creștere a P.N.B.-ului țărilor în curs de dezvoltare să depășească media mondială, astfel încît ponderea lor pe plan mondial să urce cu cîteva procente.

Problema esențială pentru economia mondială este dacă dificultățile generate de criza energetică vor împinge sau nu pe participanții la schimburile economice internaționale spre practici protecționiste, afectînd astfel colaborarea și cooperarea internațională. Avînd în vedere caracteristicile epocii contemporane, dominată de revoluția tehnico-științifică, de creșterea gradului de interdependență economică între națiuni, de rolul pozitiv crescînd al organismelor internaționale, trebuie să prevaleze spiritul de cooperare. În prezent se manifestă unele practici protecționiste în lumea occidentală, ca : impasul negocierilor comerciale multilaterale, introducerea unor cursuri de schimb fluctuante, amînarea reformei sistemului monetar internațional ș.a.

Consensul realizat asupra propunerii prezentate de țările în curs de dezvoltare privind convocarea unei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U., consacrată problemelor energiei, materiilor prime și dezvoltării, constituie un factor încurajator pe linia eforturilor depuse pentru găsirea unor soluții echitabile, reciproc avantajoase pentru toate țările, atît cele exportatoare, cît și cele importatoare.

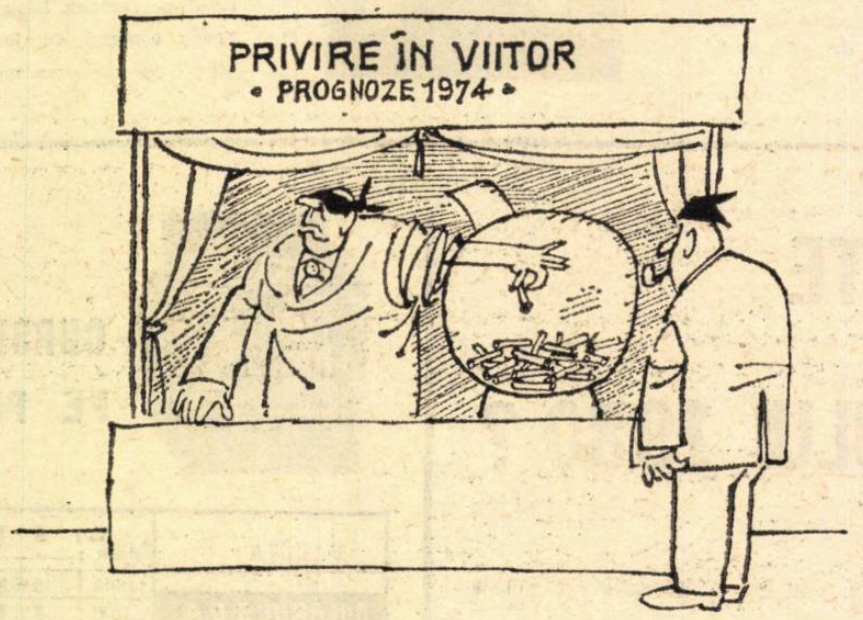

(după **DER SPIEGEL**)

1) Brookings Institution, The Phase Next in Foreign Policy, Washington, 1973, pag. 82.

2) În afară de situațiile în care se va specifica altfel, creșterea economică este reală (curățată de factorul inflaționist), iar produsul național brut este luat în prețuri constante.

3) S-a exclus abordarea altor două variante extreme, care ni se par neconvingătoare, și anume : criza energetică este o problemă falsă, rodul numai al conjuncturii internaționale ; criza energetică va determina o criză de mari proporții în lumea occidentală.

4) Vezi U.S. News and World Report, 7 ianuarie 1974.

AUTOMOBILUL

SFÎRȘITUL UNEI EPOCI DE GLORIE ?

EȘECUL LUI „VEGA" (III)

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că marile firme din industria americană a automobilului își dau seama că se află pe un teren periculos. Ele știu că de la un an la altul riscă să depășească limitele credibilității. O revistă atît de serioasă ca „Fortune" mărturisește că nu poate să prevadă creșterea prețului automobilului ci consideră că în anii '70 forțele care vor afecta cererea vor fi greu de stabilit, ele fiind „politice, sociale, medicale (ecologice), precum și tehnologice". În ce privește piața pentru „un al doilea automobil", care a constituit la un moment dat speranța constructorilor, această piață s-a risipit.

La dificultățile create de piața internă se adaugă concurența agresivă a constructorilor străini, mai ales vest-germani și japonezi. Din 1968, pînă în 1970 vînzările de Volkswagen-uri s-au dublat, iar acelea ale firmei japoneze Toyota s-au triplat. De la sub 10% din piața internă în 1969, automobilele de import au reprezentat 15% din această piață în 1972. Pentru a răspunde „invaziei", cei doi uriași ai automobilului au lansat automobilul „Pinto" (al firmei „Ford") și „Vega" (al lui General Motors). Și unul și celălalt au suferit eșecuri spectaculoase.

Istoria automobilului „Vega" este elocventă în acest sens. Toate mijloacele de cercetare a pieții ale lui General Motors — studii de motivație înainte de punerea în vînzare a produsului finit etc. — au fost puse în mișcare la scară uriașă. Cu ce rezultat ? Procentul importului de automobile străine a scăzut doar cu 0,1% la doi ani după lansarea lui „Vega" și în afară de aceasta produsul finit, „Vega", a trebuit să fie retrimis de trei ori în uzină datorită unor grave vicii de construcție, astfel încît s-a creat o neîncredere ireversibilă față de acest automobil în rîndurile marelui public.

Pînă în 1970 constructorii americani nu aveau un automobil de dimensiuni mijlocii pe care să-l poată opune invaziei Volkswagen-ului, Toyotei și Datsunului. Începînd din 1968 General Motors lansează ideea unui „răspuns pozitiv" la nevoia unui automobil mic, economic, durabil și sigur, confortabil și elegant, „construit în America, pe gustul americanilor".

„Vega" urma să constituie un asemenea răspuns, dar în același timp ea urma să satisfacă și numeroase alte doleanțe ale consumatorului, pe care echipe de specialiști de marketing au încercat să le stabilească. În aprilie 1970, după o uriașă campanie publicitară, noul automobil este lansat. Intenția era evident „exotică" : „Vega" avea o denumire cu răsunet italienesc.

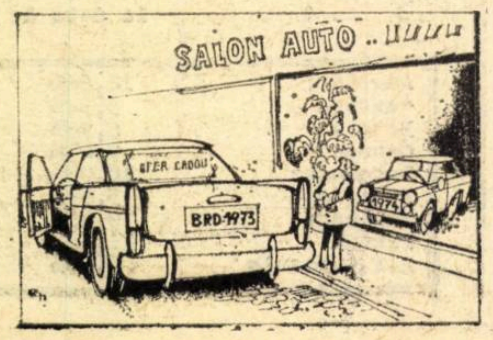

S-a lucrat intens în departamentele de proiectare, de mecanică, de psihologie și sociologie de la General Motors. Cui se va adresa „Vega" ? La Detroit metodele de brainstorming sînt intens folosite. Se fac sondaje de opinie. Sînt anchetați 8600 consumatori, 400 vînzători cu amănuntul ai automobilului Chevrolet și alții. Trebuie să se stabilească care sînt motivele pentru care americanul cumpără sau a cumpărat un automobil care nu este conform modelului clasic. Ce calități dorește el ? Să fie un automobil mic, un model sport, comod, sau exotic ? Poate că există o oarecare nostalgie a artizanatului ? Conducerea lui General Motors este convinsă că dacă atît de mulți americani cumpără Volkswagen-uri aceasta se datorează „imaginii unui meșteșugar care construiește un automobil cu propriile sale mîini în mijlocul „pădurii negre" !

Toate aceste date au fost digerate de calculatoare și rezultatul a fost „Vega". Publicitatea, contradictorie, și urmărind să satisfacă toate gusturile, a prezentat noul automobil ca fiind în același timp mic dar încăpător, ieftin dar luxos, feminin dar masculin, tînăr dar tradițional. Ce părere își putea face publicul ? El este din ce în ce mai obosit de hiperbolele publicitare precum și de creșterea continuă a prețurilor într-un domeniu de primă necesitate. Primele vînzări au fost modeste : 323 000 de „Vega" în 1971, 307 000 în 1972.

Pe lîngă deficiențele de publicitate care explică volumul relativ redus al vînzărilor, deficiențele de construcție sînt acelea care mențin nivelul lor scăzut. În aprilie 1972, 130 000 de „Vega" au trebuit să fie trimise din nou în uzine pentru corectări. Defecte ale carburatorului și ale țevii de eșapament duceau uneori

IPOTEZE • PREVIZIUNI

Perspective în tehnologia prelucrării

POTRIVIT părerii specialiștilor, pînă în 1980 se vor produce modificări fundamentale în prelucrarea materialelor — scrie „Hospodarské noviny". Se apreciază că actualele mașini unelte (tradiționale) au atins apogeul, importanța lor în viitor urmînd să scadă. O confirmă stagnarea crescîndă a cererii de aceste mașini, care se va menține și în viitor. Aceasta se datorează faptului că în industria construcțiilor de mașini și în alte ramuri industriale se utilizează tot mai mult piese din mase plastice, la a căror producție nu se folosește prelucrarea mecanică. Astfel se prevede că în viitorul apropiat în industrie se vor utiliza pe scară tot mai largă tehnologii nemecanice, ca: metoda de prelucrare electrofizică, electromecanică, electronică, pe baza ultrasunetelor, a laserelor etc. Între acestea capătă tot mai mare importanță metoda metalurgiei pulberelor. Potrivit aprecierii unor specialiști, pînă în 1990 în producția de automobile cel puțin 50% din ansamblul pieselor automobilului (socotit la greutate) se va produce pe baza metodei metalurgiei pulberelor. Utilizarea acestei metode va contribui de asemenea la creșterea productivității muncii și la reducerea prețului de cost în medie cu 15—20%.

● Flota petrolieră arabă

TONAJUL flotei petroliere a țărilor membre ale Organizației țărilor arabe exportatoare de petrol urmează să crească de peste două ori în perioada 1974-1976. Se prevede că în acești ani vor intra în serviciu 12 nave petroliere, cu un deplasament total de 1,7 milioane de tone (unele dintre ele vor avea peste 200 000 de tone). La sfîrșitul anului trecut aceste țări dispuneau de o flotă de 33 de unități, cu un tonaj total de 1,3 milioane de tone.

● **Navele spre portul Alexandria vor fi supuse unor suprataxe.** *Conferința companiilor navale din Malta și Alexandria a anunțat că, datorită creșterii prețurilor la combustibil, a introdus o suprataxă de 5% pentru încărcăturile navelor efectuate în porturile britanice pentru Alexandria.*

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

ORIENTĂRI VIITOARE ÎN EXPORTUL S.U.A.

CARE VOR FI direcțiile exportului celei mai mari puteri industriale a lumii capitaliste în anii viitori? În mod paradoxal — produsele agricole. Redăm în continuare o serie de argumente, expuse în revista americană **Forbes** *care pledează pentru asemenea orientare.*

„Pot grîul, porumbul și boabele de soia să rezolve dificultățile balanței de plăți a Statelor Unite? Ele singure, desigur că nu. Dar Administrația S.U.A. mizează pe un ajutor important, în perspectivă mai îndelungată, din partea celor 3 milioane de fermieri din Statele Unite.

Motivul este simplu. Statele Unite dispun de pămîntul, clima și de excedentul agricol potențial, pentru a deveni grînarul lumii (capitaliste — n.n.), o lume în care populația crește rapid și capacitatea de cumpărare, de asemenea. În timp ce atît țările europene cît și Japonia reduc decalajul eficienței în producție dintre ele și Statele Unite, mai de mult uriaș, și în timp ce nota de plată pentru importul Statelor Unite de petrol și de alte produse crește rapid, Administrația se bazează pe potențialul veniturilor din exportul agricol pentru a menține puterea dolarului pe piețele monetare internaționale...

Exporturile agricole reprezintă de cîtva timp încoace un capital important în comerțul exterior american. După estimări preliminare, Statele Unite au exportat în anul fiscal 1973 produse agricole în valoare de aproximativ 11,1 miliarde dolari. Importurile agricole în același an fiscal au fost de aproximativ 7,8 miliarde dolari.

Cifrele privind exporturile agricole americane au crescut continuu în ultimii ani. Numai în anul fiscal 1973 **totalul exporturilor alimentare ale Statelor Unite a fost egal, în linii mari, cu valoarea în dolari a exporturilor industriale, a depășit de peste trei ori totalul exporturilor de produse chimice și de patru ori totalul exporturilor de bunuri de consum (s.n.).** *Productivitatea agricolă în Statele Unite este cea mai ridicată din lume. Producția obținută în medie de un fermier american este suficientă pentru a-l hrăni pe el și încă 51 de oameni, iar productivitatea a crescut cu aproximativ 6% pe fermier pe an (în comparație cu 2,6% în alte ramuri decît cele agricole). Acest fapt stă la baza unor raționamente ce se fac în prezent cu privire la perspectivele politicii agricole și comerciale a Statelor Unite.*

În timp ce japonezii și vest-europenii pot produce mărfuri industriale la fel de eficient ca și firmele americane, ei nu pot furniza produse agricole la fel de eficient ca fermierul american care se bazează pe o industrie și tehnologie foarte dezvoltată, agricultura beneficiind de investiții masive.

Statele Unite „produc" mai mult șeptel decît orice altă țară și de asemenea mai mult nutreț necesar pentru creșterea animalelor. De exemplu, Statele Unite dispun de potențialul pentru a exporta 27 milioane tone metrice de semințe de soia anual. Este nevoie de 8 kg de asemenea semințe pentru a produce un kg de carne de vacă, 7 kg. de semințe pentru 1 kg de carne de porc și deci nutrețul pentru animale reprezintă unul din punctele forte ale comerțului internațional american.

Potențialul exporturilor agricole explică unele din acțiunile recente ale guvernului S.U.A. Printre acestea, pregătirile pentru negocierile dificile cu Comunitatea Economică Europeană și devalorizarea dolarului. Faptul că Anglia Irlanda și Danemarca (care cumpără din Statele Unite anual produse agricole în valoare de 550 milioane dolari) au devenit membre în C.E.E. pune în pericol viitorul acestui export.

Pe de altă parte consumul japonez de carne se va dubla în acest deceniu. Ca urmare, Japonia ar trebui să continue să fie un bun client pentru nutrețurile pe care le exportă Statele Unite.

Uniunea Sovietică ia de asemenea măsuri pentru a-și spori efectivele animaliere și a obține o creștere a producției de carne cu 25% în decurs de cinci ani. Mai multe animale vor avea nevoie de mai multe nutrețuri. Consumul potențial de grăunțe pentru nutrețuri și de semințe de soia în Uniunea Sovietică și în Europa de vest este estimat de Departamentul agriculturii din Statele Unite la 21 milioane, respectiv 26 milioane tone metrice anual, ceea ce reprezintă o piață anuală de 2,5 miliarde dolari.

În februarie 1973 președintele Nixon a prezentat Congresului o lege care va limita subvențiile nemijlocite către fermierii americani în următorii 4 sau 5 ani: se reducea astfel programul în baza căruia fermierilor li se plătește o sumă pentru a nu cultiva anumite terenuri, politică urmărind să împiedice excedente care ar reduce prea mult prețurile. În 1973 Statele Unite, care dispuneau de aproximativ 97 milioane hectare de terenuri agricole, aveau un program de asistență pentru fermieri pentru ca aceștia să nu cultive alte 24 de milioane hectare. În primăvara anului 1973 aproximativ 16 milioane din aceste hectare necultivate au devenit productive...

Avînd în vedere toți factorii amintiți există condiții ca în 1980 Statele Unite să poată realiza exporturi agricole în valoare de 16 miliarde de dolari, din care cerealele și semințele de soia vor reprezenta aproximativ 12 miliarde dolari. În această eventualitate importurile de alimente ale S.U.A., în primul rînd de produse agricole, vor ajunge la 9 miliarde dolari, ceea ce va însemna totuși un excedent în comerțul agricol de 9 miliarde dolari".

UZINA

O săptămînă de pace pe pămînt

AMIRALUL Thomas H. Moorer, președintele Comitetului șefilor de stat major din S.U.A. prezintă, printre altele, săptămînal în fața membrilor acestui organism, o trecere în revistă a conflictelor în curs de desfășurare în lume. În urmă cu cîteva săptămîni el a făcut o afirmație inedită: între 17 și 24 februarie „nimeni nu a tras asupra nimănui". „Lumea — a adăugat el — nu a fost niciodată atît de liniștită de cînd deține această funcție, adică de trei ani și jumătate".

Pacea pe pămînt nu a fost însă de durată. În săptămîna următoare, amiralul a menționat în raportul său reluarea ostilităților în Cambodgia, violente lupte aeriene și tiruri de artilerie în Vietnamul de Sud, etc.,etc...

Un gigant al aeroporturilor

AEROPORTUL internațional Roissy — Charles-de Gaulle, din apropiere de Paris, inaugurat săptămîna trecută, este unul din cele mai mari și mai moderne din lume. Capacitatea sa finală pentru traficul de mărfuri este estimată la 1,4 milioane tone/an (pînă la 50 milioane de pasageri).

Pentru comparație, prezentăm volumul traficului de mărfuri realizat de principalele aeroporturi din lumea occidentală, în 1972 (în mii tone).

New York	*832*
Chicago O'Hare	*591*
Los Angeles	*499*
Londra Heatrow	*403*
Frankfurt	*351*
San Francisco	*293*
Miami	*291*
*Tokyo **	*250*
Atlanta	*230*
Paris Orly	*231*
Amsterdam	*195*
Detroit Metropol.	*150*
Copenhaga	*125*
Filadelfia	*113*
Roma	*109*
Zürich	*105*
Montréal	*104*

**) Evaluări*

Nu-și refuză nimic

DIFERITELOR cluburi sui generis existente în lume, li s-a adăugat recent încă unul: „Clubul celor care fac tot ceea ce interzic medicii". Înființat la Londra cu scopul de a dovedi că se poate foarte bine trăi fără regim alimentar și medicamente, clubul este frecventat de persoane care nu-și refuză nimic. Președintele clubului are 84 de ani, iar adjunctul său 82...

Simbol spațial

ACADEMIA SOVIETICĂ de științe și Administrația Națională pentru aeronautică și cercetarea spațiului cosmic (NASA) au căzut de acord asupra ur-

mătoarei embleme pentru misiunea spațială comună sovieto-americană care urmează să aibă loc în iulie 1975.

Cine sînt... falițiii ?

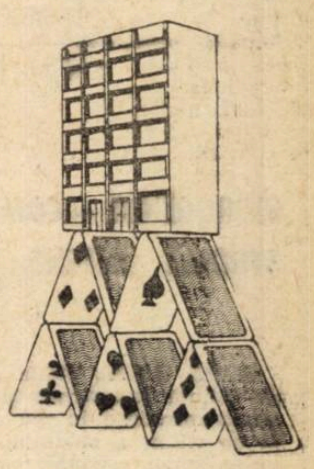

UN STUDIU întreprins recent de autorități franceze precizează că din cele 10.000 de întreprinderi care dispar în fiecare an în Franța, peste jumătate sînt întreprinderi de construcții sau de lucrări publice. În lista „sectoarelor fragile" urmează apoi transporturile, presa și editurile, întreprinderile de prelucrarea lemnului etc. Studiul precizează că în toate sectoarele „mortalitatea infantilă" este foarte ridicată: jumătate din falimente afectează firmele foarte tinere (născute după 1967) sau de dimensiuni mici (80% din falimente revin firmelor cu un capital sub 20 000 de franci).

Falsuri

ÎN ORAȘELE elvețiene au apărut următoarele inscripții: „Turiști, nu cumpărați ceasuri pe stradă!". Astfel încearcă întreprinderile elvețiene de ceasuri să-și apere produsele de concurența firmelor clandestine. Presa informează că turiștii scot anual din Elveția ceasuri în valoare de peste 900 milioane franci elvețieni. Majoritatea ceasurilor „Omega", „Longines" cumpărate de pe stradă, mai ieftine decît în magazine, s-au dovedit a fi falsuri. Specialiștii afirmă că asemenea produse false sînt vîndute de producătorii lor la jumătate din prețul produselor originale.

---

la aprinderea rezervorului de benzină. Evident acest lucru a produs panică. La numai o lună după aceea, alte 350 000 automobile echipate cu un motor standard au trebuit să fie de asemenea revizuite. Au fost astfel imobilizate 86% din totalul automobilelor „Vega" produse.

De fapt, după părerea lui E. Rotschild, peripețiile lui „Vega" au dramatizat doar o realitate care poate părea surprinzătoare: lipsa de durabilitate pare să fie de cîtva timp încoace o caracteristică a automobilelor americane. În 1971, industria automobilului a rechemat în uzină un total de 9,4 milioane vehicule din cele 110 milioane existente în țară.

După Ralph Nader, aceste vicii de construcție se datorează faptului că, în dorința de a vinde cu orice preț, constructorii au obligat pe ingineri să se conformeze deciziilor creatorilor de modele. Aceasta este unul din aspectele cele mai nefavorabile ale curentului sloanist.

La acesta se adaugă automatizarea extremă a uzinelor unde se produce „Vega" și care a dus la alienarea muncitorilor. Uzinele din Lordstown au dus la extrem principiile fordismului taylorist. Mîna de lucru trebuia să atingă un nivel de creativitate zero, muncitorul era prezent numai pentru a primi comenzi de la mașinile-robot. Dar încă din primele zile muncitorii s-au revoltat și la doi ani după deschiderea uzinei ei au declarat grevă împotriva condițiilor de muncă, punînd în fața întregii țări problema contradicției între o productivitate legată de o supra-automatizare și o suprasolicitare, concomitent cu tratamentul arhaic al mîinii de lucru. Presa financiară a vorbit chiar despre „sindromul Lordstown". Wall Street Journal scria că Uzinele din Lordstown au devenit „un paradis pierdut". La Lordstown s-a urmărit să se reducă practic la zero elementul uman, de exemplu efectuîndu-se toate sudurile de către 26 roboți numiți „Unimates". Acești roboți au nevoie la rîndul lor de mașini subsidiare care să-i servească. Aceste mașini se defectează adeseori din cauza intensității efortului care li se cere. Și în mod paradoxal muncitorii necalificați trebuie să le vină în ajutor cu riscul de a fi accidentați.

Dacă General Motors fabrica Chevroleturile „Impala", în ritm de 60 automobile pe oră, în cazul automobilului „Vega", în fiecare oră 102 automobile ies de pe banda rulantă. În fața lucrătorilor, la locul lor de muncă la banda rulantă, trece o „Vega" la fiecare 32 de secunde, ceea ce înseamnă 800 automobile într-o zi de muncă de 8 ore. Secretarul general al sindicatului automobiliștilor declara ziarului The New York Times: „aceasta este banda cea mai rapidă din lume. Muncitorul dispune de aproximativ 40 de secunde pentru a-și executa operația. Conducerea elaborează o nouă metodă și ne spune că trebuie să adăugăm ceva la sarcinile noastre. Pe hîrtie acest lucru pare posibil. Dar băieții nu dispun de cît de 40 de secunde. Dacă se adaugă o sarcină suplimentară ei nu mai rezistă"

Povestea lui „Vega" reflectă impasul în care a ajuns industria americană a automobilului. Două soluții există astăzi pentru marii industriași astfel încît ei să poată supraviețui. Prima constă în a ieși din imobilismul fordist și a renunța la sistemul de marketing al lui Sloan. Nu va fi posibil să se lărgească piața interioară decît căutîndu-se și găsindu-se soluții radicale, mergînd de la construirea unor noi tipuri de automobile (nepoluante simple) pînă la crearea unei infrastructuri uriașe a unor servicii de transport în comun.

Ileana VASILIU

(Va urma)

mondorama

EVOLUȚIA ȘEPTELULUI MONDIAL

POTRIVIT statisticilor Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.), șeptelul mondial de bovine cunoaște o creștere foarte lentă : mai puțin de 10% într-un deceniu. În plus, acest total include și cele 177 milioane de vaci sacre din India. Graficul alăturat ilustrează dinamica șeptelului (în milioane de capete) într-o serie de țări, importante producătoare de carne de vită în lume fără țările socialiste. În ceea ce privește exporturile, dacă cele argentiniene cunosc o cvasi-stagnare, în schimb Australia și Brazilia înregistrează progrese însemnate.

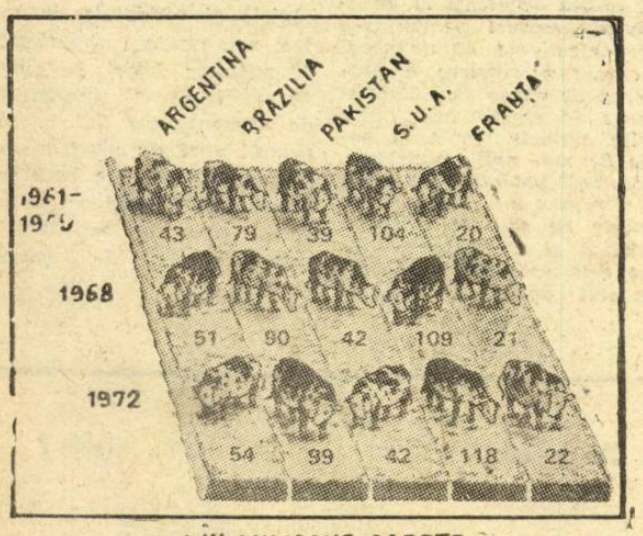

(IN MILIOANE CAPETE

HIDROGENUL – COMBUSTIBIL STUDIAT INTENS ÎN JAPONIA

DUPĂ S.U.A., Italia, Franța etc. acuma Agenția de Știință Industrială și Tehnologie (ASIT) din Japonia introduce în planul său tema mult discutată și de viitor, a studiului hidrogenului în cadrul programului de cercetări energetice — începînd cu noul an fiscal (aprilie-mai).

Primele două faze de cercetare se vor ocupa de obținerea, în instalația pilot de hidrogen pe cale electrolitică și studii fundamentale pentru producerea hidrogenului din apă pe cale termochimică.

Societatea Mitsubishi Heavy Industries a dat publicității, că se ocupă de tehnologia obținerii hidrogenului pe cale termochimică.

Alte firme japoneze se interesează de hidrogen și anume : Hitachi Ltd., Hitachi Shipbuilding and Engineering. Fuji Electric, Toray Industries, Sumitomo Shipbuilding and Machinery, Idemitsu Kosan și Tokyo Gaz. Aceste firme sînt membre ale unui nou grup japonez denumit Societate pentru Sistemul Energetic al Hidrogenului.

RADIOGRAFIA PREȚULUI PETROLULUI

CE FACTORI au determinat și totodată au beneficiat de creșterea prețului la petrol ? Un răspuns la această întrebare furnizează tabelul de mai jos, care înfățișează structura prețului din 1973 și 1974 al produselor finite obținute în Franța dintr-o tonă de țiței.

Jean-Marie Chevalier, profesor la Universitatea de științe sociale din Grenoble, care a efectuat calculele respective, pune în evidență că — paralel cu creșterea considerabilă a veniturilor țărilor producătoare de petrol — au sporit valoarea taxelor fiscale (cu 18,4%), supraprofiturile *) societăților petroliere (cu circa 26%), precum și costul transportului petrolului. Rezultă că, chiar dacă ponderea lor s-a redus întrucîtva, supraprofiturile și taxele fiscale reprezintă în 1974 nu mai puțin de 56% din prețul final plătit de consumatorul produselor petroliere finite.

	1973		1974	
	franci/t	%	franci/t	%
Supraprofitul societăților petroliere	115,8	22,2	145	17,7
Taxe fiscale	262,7	50,6	315	38,4
Încasările țărilor producătoare	58,0	11,2	263	32,1
Costul distribuției	35,0	6,7	35	4,3
Costul rafinării	25,0	4,8	25	3,0
Costul transportului	17,5	3,4	31	3,8
Altele	6,0	1,1	6	0,6
Total	520,0	100,0	820	100,0

1) Sumele ce rezultă după scăderea din beneficiile nete a unui dividend de 10% la capitalul investit.

DE DOUĂ ORI ȘI JUMĂTATE

ÎN ULTIMA PERIOADĂ, Anglia a constituit frecvent scena unor ample conflicte de muncă între patroni și salariați. În cei trei ani și jumătate de guvernare a partidului conservator (1970—1973) numărul total al zilelor de grevă a depășit de aproape două ori și jumătate pe cel înregistrat în decursul precedentei guvernări laburiste (1966—1970). Nivelul cel mai ridicat din întreaga perioadă se situează în anul 1972 — respectiv 23 909 mii zile de muncă nelucrate, ca urmare a grevelor (vezi graficul de mai jos).

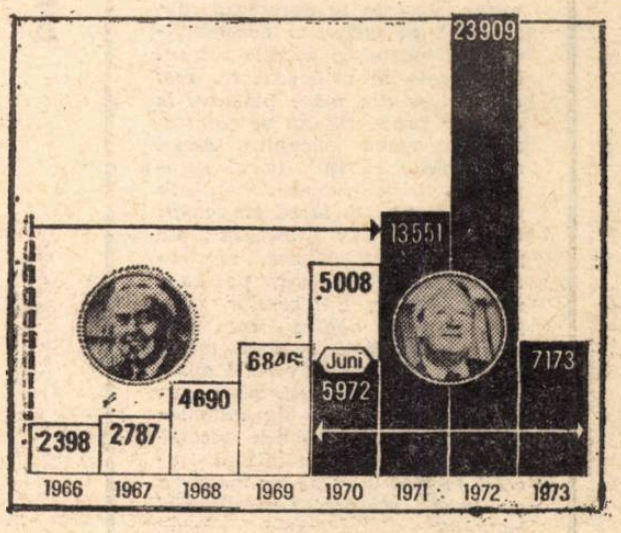

(după DER SPIEGEL)

BICICLETA : DIN NOU LA MODĂ

PRINTRE efectele crizei energetice, ale majorării prețurilor la produsele petroliere, se numără și revenirea în forță în atenția publicului a modestului vehicul de un om-putere, denumit altădată și „mica regină" a transporturilor. Într-adevăr, în ultimele luni ale anului trecut magazinele de biciclete din țările occidentale au cunoscut un aflux deosebit de cumpărători, iar uzinele respective și-au utilizat la maximum capacitățile de producție. Pentru principalele țări vest-europene (care exportă masiv biciclete, în primul rînd în S.U.A.), producția națională de biciclete a fost în 1973 următoarea :

	mil. buc.
R.F.G.	3,25
Franța	2,4
Anglia	2,25*)
Italia	2,0

*) Vînzările pe piața.

Fabricanții de biciclete din aceste țări, tentați să-și extindă capacitățile pentru a face față cererii susținute, sînt însă confruntați cu întrebarea : Oare cît va dura acest „boom" al bicicletei ?

PETROCHIMIA ÎN ȚĂRILE C.A.E.R.

ÎN PREZENT industria petrochimică a țărilor membre ale C.A.E.R. prelucrează anual aproximativ 360 milioane tone țiței — un volum egal cu cel prelucrat de Anglia, R.F.G., Franța și Olanda la un loc. În privința producției de derivate din petrol pe un locuitor însă, încă nu s-a atins nivelul din aceste țări. Astfel, în timp ce în țările membre ale C.A.E.R. acest indicator este de aproximativ 1 tonă, în Anglia și R.F.G. el este de 1,7 tone, în Japonia de 1,8 tone, iar în Franța de 2 tone.

Planurile de investiții ale țărilor socialiste privind construcția de obiective moderne de mare capacitate confirmă că în anii șaptezeci producția lor de derivate din petrol urmează să crească substanțial, arată revista cehă **Planovane hospodarstvi** (nr. 12/1973). Astfel se va ajunge ca în 1975 să se prelucreze în țările C.A.E.R. pînă la 550 milioane tone țiței, ele dispunînd totodată și de cea mai vastă rețea de conducte de petrol și gaze din lume, însumînd 120 000 km.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

TENDINȚE ÎN COMERȚUL MONDIAL

STUDIILE efectuate în cadrul O.C.D.E. au arătat că, schimburile comerciale externe capătă o importanță tot mai mare în economia națională a aproape tuturor țărilor capitaliste dezvoltate. Din tabelul de mai jos rezultă că, în cursul deceniului trecut, contribuția comerțului exterior la formarea produsului intern brut a sporit în cazul a cincisprezece țări capitaliste dezvoltate (scăzînd în altele două). Totodată, participarea la diviziunea internațională a muncii și a producției, dependența de piața externă este mai accentuată în cazul țărilor mici și mijlocii, mai redusă îndeosebi în cazul S.U.A. și Japoniei.

Crescînd ca volum, comerțul exterior al țărilor capitaliste dezvoltate nu se extinde însă armonios și pe plan geografic. Dimpotrivă, în deceniul trecut și la începutul deceniului actual valoarea exporturilor reciproce în sînul acestui grup de țări a sporit mult mai rapid decît — de pildă — valoarea exporturilor lor către țările nesocialiste în curs de dezvoltare.

Ponderea comerțului exterior în activitatea națională (%)

Țara	1960—1962	1968—1970	Variația
Olanda	50,2	49,2	— 1,0
Belgia	35,5	43,9	+ 8,4
Norvegia	40,0	42,6	+ 2,6
Irlanda	38,5	40,6	+ 2,1
Elveția	28,3	34,9	+ 6,6
Danemarca	31,9	30,2	— 1,7
Austria	24,3	28,2	+ 3,9
Finlanda	24,4	26,8	+ 2,4
Canada	21,2	25,3	+ 4,1
Suedia	24,3	25,1	+ 0,8
Anglia	22,3	23,5	+ 1,2
R.F.G.	18,8	21,9	+ 3,1
Italia	15,6	19,0	+ 3,4
Australia	15,4	15,9	+ 0,5
Franța	12,8	15,6	+ 2,8
Spania	10,9	15,3	+ 4,4
Japonia	10,5	10,7	+ 0,2
S.U.A.	4,9	5,9	+ 1,0

Pe de altă parte ambele fluxuri comerciale menționate au cunoscut o dezvoltare mai accentuată decît cea a exporturilor țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare destinate țărilor capitaliste dezvoltate și — mai ales — a exporturilor ce au loc în sînul primului grup de țări.

În cercurile de specialitate se apreciază că anul în curs va aduce unele modificări ale tendințelor examinate. Ca urmare a creșterii prețurilor la materii prime și mai ales la petrol, va spori atît valoarea exporturilor respective realizate de țările nesocialiste în curs de dezvoltare către țările capitaliste dezvoltate ; concomitent, este de prevăzut o extindere considerabilă a livrărilor de mașini, utilaje și bunuri de consum din țările capitaliste dezvoltate îndeosebi către unele din țările în curs de dezvoltare.

N. P.

viața economică

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții precum și la redacție Cont. I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R. filiala sect. 1
Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia București, Calea Griviței nr. 54—66 P.O.B. 2001

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 50.40.40 București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 13 (572)
VINERI 29 MARTIE 1974
20 PAGINI 2 LEI

13

BĂRBAT AL CUTEZANȚEI ȘI OMENIEI, PRIMUL PREȘEDINTE AL ROMÂNIEI, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

„Jur să slujesc cu credință patria, să acționez cu fermitate pentru apărarea independenței, suveranității și integrității țării, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului și comunismului în Republica Socialistă România!

Jur să respect și să apăr Constituția și legile țării, să fac totul pentru aplicarea consecventă a principiilor democrației socialiste, pentru afirmarea în viața societății a normelor eticii și echității socialiste!

Jur să promovez neabătut politica externă de prietenie și alianță cu toate țările socialiste, de colaborare cu toate națiunile lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza deplinei egalități în drepturi, de solidaritate cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni, de pace și prietenie între popoare!

Jur că îmi voi face întotdeauna datoria cu cinste și devotament pentru strălucirea și măreția națiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România!"

ȚARA ÎNTREAGĂ a trăit ieri o zi de vibrantă sărbătoare cînd, înconjurat de dragostea și încrederea nemărginită a întregului popor, cel mai bun fiu al ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost proclamat președinte al Republicii. Votul unanim al Marii Adunări Naționale este — în expresia sa cea mai grăitoare — votul întregului nostru popor care vede în activitatea și viața tovarășului Nicolae Ceaușescu o întruchipare a năzuințelor sale cele mai fierbinți de libertate, bunăstare și fericire. Știm cu toții — dintr-un neîntrerupt șir de exemple din viața de fiecare zi — că la fundamentarea științifică a politicii partidului și statului nostru o contribuție hotărîtoare a adus-o și o aduce secretarul general al partidului care, cu o neasemuită putere de muncă și creație, este un strălucit exemplu de dăruire și pasiune revoluționară. Iată de ce este o mare bucurie pentru noi toți că funcția, nou instituită, de președinte al Republicii va fi îndeplinită de personalitatea cea mai remarcabilă a patriei noastre, de numele căreia este legat cursul politicii revoluționare a partidului nostru, prestigiul de care se bucură România în lume. Întregul nostru popor vede în personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu întruchiparea modelului de conducător de partid și de stat comunist, devotat cu trup și suflet cauzei poporului, a patriotului înflăcărat și internaționalistului consecvent, omul care militează fără preget pentru cauza socialismului, pentru cauza păcii în lume.

„**Doresc să asigur încă o dată Marea Adunare Națională partidul, întregul popor** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită după ceremonia investiturii, cuvîntare ce a constituit un vibrant **credo** al vieții sale de militant neobosit pentru cauza poporului român și a patriei noastre socialiste — **că voi face totul pen-**

(Continuare în pag. 2)

(Urmare din pag. 1)

tru a fi demn de cinstea și încrederea ce mi s-au acordat. Voi servi întotdeauna, în orice împrejurare, interesele poporului, voi acționa pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru întărirea independenței și suveranității sale, pentru triumful socialismului și comunismului în România. Exprimînd mulțumiri pentru încrederea acordată, pentru urările adresate, doresc să vă adresez dumneavoastră, întregului partid și popor, cele mai bune urări de succes în activitatea de înflorire a României socialiste. Vă doresc tuturor, întregului popor, multă sănătate, fericire, viață îmbelșugată și pace".

STĂRUIE încă în noi emoția, sentimentul că am fost martorii unui moment de seamă al istoriei noastre naționale. Am ascultat, împreună cu întregul popor, vibrantul legămînt al președintelui izvorît din înălțătoarea sa dragoste față de popor, din credința mereu afirmată prin faptele luptei și vieții sale că suprema satisfacție, supremul ideal este de a sluji neabătut, cu exemplar devotament, ideile de progres și prosperitate ale patriei, demnitatea și libertatea ei. De peste patruzeci de ani, încă din anii tinereții, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a identificat cu lupta clasei muncitoare împotriva exploatării, cu aspirațiile celor mulți, a luptat pentru libertatea și dreptatea socială, pentru eliberarea națională a poporului român, a militat pentru progresul și prosperitatea națiunii, pentru triumful adevărului și dreptății, pentru ca oamenii muncii din țara noastră, fără deosebire de naționalitate, să devină stăpîni pe munca și destinul lor, pentru triumful cauzei socialismului și comunismului.

Toate realizările României de astăzi sînt indisolubil legate de vasta și fructuoasa activitate desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Activitatea neobosită de fiecare zi a conducătorului poporului și partidului, abnegația cu care se dedică idealurilor națiunii noastre socialiste sînt un exemplu și un îndemn pentru noi toți cei angajați în opera de edificare a României socialiste. Prin activitatea sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu se identifică cu năzuințele întregii națiuni — și cea mai concludentă expresie a acestei realități este atmosfera entuziastă cu care este întîmpinat pretutindeni, cu prilejul vizitelor de lucru, cînd cuvintele „Ceaușescu și poporul" sînt scandate de mii și zeci de mii de glasuri, ca un simbol al unității indestructibile dintre partid și popor, al stimei și recunoștinței oamenilor muncii pentru grija deosebită ce o poartă destinelor țării, pentru principialitatea și devotamentul fără margini cu care slujește interesele supreme ale poporului, cauza socialismului și păcii în lume.

În fruntea partidului și statului, desfășurînd o vastă activitate pentru construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru ridicarea României pe noi trepte ale progresului și civilizației, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus și aduce o importantă contribuție la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste, a gîndirii marxist-leniniste. Flacăra vie a încrederii în justețea politicii partidului, în clasa muncitoare, în izbînda ideilor socialiste a făcut ca întreaga viață a tovarășului Nicolae Ceaușescu să devină un impresionant și puternic exemplu de curaj și omenie comunistă. Îndeplinind misiuni de înaltă răspundere, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dobîndit un inegalabil prestigiu, ca un militant clarvăzător, curajos, dîrz, ca un conducător al partidului, a devenit, așa cum simte întreaga țară, cel mai de seamă, cel mai iubit fiu al țării.

Cu competență și pasiune, tovarășul Nicolae Ceaușescu conduce în mod nemijlocit întreaga activitate de stabilire a direcțiilor de dezvoltare a țării, de fundamentare a prevederilor și soluțiilor în măsură să asigure creșterea impetuoasă a economiei naționale, progresul multilateral al societății noastre socialiste. În această laborioasă muncă de concepție se manifestă cu pregnanță trăsăturile ce-i sînt proprii — clarviziunea politică, capacitatea de a previziona, pe baza unei analize științifice, tendințele dezvoltării viitoare a societății noastre, inepuizabila energie și putere de muncă, contopirea sa cu aspirațiile supreme ale națiunii, cu interesele cauzei socialismului și comunismului.

Studiind cu deosebită profunzime fenomenele și procesele care au loc în societatea noastră, realitățile și problemele concrete ale construcției economice și sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu întreprinde numeroase vizite de lucru în uzine, pe șantiere, în unități agricole, în toate județele țării, se sfătuiește permanent cu muncitorii, cu țăranii, cu specialiștii, cu activiștii de partid și de stat. Dialogul cu poporul a devenit un atribut primordial al întregii sale activități.

Putem spune că nu există domeniu de activitate — în sfera vieții economice, ideologice, a culturii, învățămîntului, științei, a politicii interne și externe a partidului și statului — care să nu fi format obiectul unor preocupări nemijlocite ale conducerii partidului, ale secretarului general al P.C.R. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a desfășurat o intensă activitate pentru perfecționarea stilului și metodelor de muncă ale partidului, pentru plămădirea trăsăturilor de caracter ale unui om nou, pentru perfecționarea întregii vieți sociale și economice a patriei, dezvoltarea și adîncirea democrației socialiste, pentru lărgirea cadrului instituțional în vederea asigurării participării tuturor celor ce muncesc la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului.

ACȚIONÎND cu principialitate, în spiritul ideilor călăuzitoare ale partidului nostru, ale marxism-leninismului, pentru întărirea unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești, pentru solidaritatea tuturor forțelor democratice și progresiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a impus ca internaționalist consecvent și militant de seamă al luptei anti-imperialiste, pentru socialism, pace, pentru libertatea și egalitatea tuturor popoarelor, ca o personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane. Avînd în fruntea partidului și statului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, România s-a afirmat viguros pe arena internațională ca un promotor consecvent al prieteniei și colaborării cu țările socialiste, cu toate țările lumii, și-a adus o contribuție substanțială — care se bucură de o largă recunoaștere — la eforturile pentru asigurarea păcii și securității în Europa și în lume, militează cu fermitate pentru dreptul sacru al popoarelor de a-și hotărî de sine stătător destinele, pentru statornicirea unor relații între state pe baza principiilor dreptului și echității internaționale.

Gîndirea și activitatea conducătorului partidului și statului nostru au adus o inestimabilă contribuție la situarea teoriei și practicii social-politice a partidului nostru pe un loc de frunte în cadrul circuitului internațional de idei, la sporirea considerabilă a prestigiului partidului nostru, al poporului român, al politicii interne și externe a României socialiste.

În cadrul intensei activități desfășurate de partid în abordarea problemelor teoretice actuale, de cea mai mare însemnătate în sintetizarea teoretică a experienței revoluției și construcției socialiste în România, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a distins prin spirit înnoitor, prin gîndire originală, printr-o temeinică cunoaștere a istoriei, a nevoilor și posibilităților de progres ale României, prin capacitatea deosebită de a valorifica experiența și înțelepciunea maselor populare, prin înțelegerea marilor realizări ale științei pe plan mondial, a experienței mișcării comuniste și muncitorești, a tendințelor dezvoltării social-economice contemporane. De numele și activitatea sa sînt legate afirmarea, în conducerea țării, a unui spirit realist, științific, înlăturarea subiectivismului, întronarea adevărului, criteriu fundamental al socialismului.

Poporul român a știut din totdeauna să-și prețuiască pe propriii săi fii, pe marii săi oameni. Prin votul său, prin investirea tovarășului Nicolae Ceaușescu ca președinte al Republicii, Marea Adunare Națională nu a făcut altceva decît să consacre votul unanim al tuturor conștiințelor națiunii noastre.

În aceste momente solemne, care prilejuiesc o adevărată sărbătoare pentru țară, ne alăturăm gîndurilor și sentimentelor întregului nostru popor, transmițînd primului președinte al României, tovarășului Nicolae Ceaușescu — fiu eminent al partidului și al țării, patriot și internaționalist înflăcărat, — ani mulți, fericire și sănătate pentru a conduce spre noi trepte de progres și civilizație patria noastră socialistă. Îi urăm din adîncul inimilor, împlinirea tuturor idealurilor și năzuințelor sale, care sînt idealurile și năzuințele acestui popor.

Semnale

Acord deplin

SÎNT DE ACORD cu opiniile și propunerile făcute în „Viața economică" în legătură cu utilizarea parcului de autocamioane folosite la transportul mărfurilor. După părerea mea au existat acte normative care stabileau norme general-valabile, dar n-au fost respectate.

Și pe noi ne-au preocupat problemele dezbătute în articolele „Un caz de 3 miliarde lei", le-am adus la cunoștința celor în drept dar, au rămas pe mai departe nerezolvate. Sînt convins că propunerile de introducere a bonului tipizat care să cuprindă date complete asupra mărfii și provenienței ei, conducătorii auto să nu mai fie plătiți la tone km, un corp de control să se ocupe permanent de acest domeniu, își vor aduce eficiența dorită în cazul că vor fi legalizate și executate întocmai.

Corneliu CRISTIAN
Filatura de lînă pieptănată
Ghimbav

Catalog... risipitor

ÎN URMĂ cu cîteva zile am fost nevoiți să apelăm la o mașină pentru a transporta la sediul întreprinderii noastre cataloagele comandă trimise de Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe. Pentru a completa o rubrică sau chiar mai multe dintr-un singur catalog nu cred că sînt necesare asemenea imprimate. Se face, după părerea noastră și risipă de hîrtie pentru a nu mai vorbi de alte greutăți. Aceste cataloage au un format de 43/30 cm și numai coperta cîntărește 30 grame.

Cei care lucrează în domeniul aprovizionării sînt convinși că editarea unui catalog — comandă sub formă de carte, așa cum a fost de altfel în urmă cu ani, ar satisface pe deplin.

I. BARBU
Iași

O inițiativă binevenită — rubrica „CURSURI ȘI DOBÎNZI PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ"

Instrument de lucru

INIȚIATIVA revistei dv. de a publica anumite date privind situația pe piețele monetare și valutare, precum și taxele de scont în principalele țări occidentale o găsesc binevenită și foarte utilă, constituind un instrument eficace de lucru, mai ales pentru cei care lucrăm în activitatea de comerț exterior.

Totodată, rugăm redacția să inițieze publicarea în paginile revistei a unor articole care să explice mai pe larg, pentru întreaga masă a cititorilor, atît noile evenimente monetare și valutare ce se produc, cît și modul cel mai indicat de interpretare, în contextul modificărilor monetare arătate mai sus, a datelor prezentate în indicatorii sintetici săptămînali.

Un asiduu cititor al revistei
ec. **Nicolae RADIAN**
București

Sînt necesare unele completări

CA CITITOARE constantă a revistei dv., am constatat în ultimul timp publicarea unor materiale interesante despre evenimentele care au loc pe piețele valutare internaționale.

Recenta inițiativă a dv. de a publica unii indicatori cum ar fi: dobînzile, cursurile valutelor și abaterile acestora la anumite intervale de timp o găsesc foarte interesantă și utilă mai ales pentru noi, lucrătorii din comerțul exterior. Nu ar fi lipsit de interes dacă aceste date ar fi însoțite de unele explicații mai detaliate privind evoluția cursurilor valutelor și a dobînzilor și a unor alte evenimente care pot influența într-un fel sau altul relațiile comerciale.

Ecaterina VULPE
București

Curier

● **NIC. IONESCU, Oltenița.** Orele prestate de salariați peste programul de lucru, în scopul asigurării serviciului pe unitate, cu excepția celor care îndeplinesc funcții de conducere a unității, se compensează cu timp liber corespunzător în următoarele 60 de zile (art. 123 din Codul muncii). Prin timp liber corespunzător se înțelege un număr egal de ore cu cel prestat în cadrul serviciului pe unitate. În situația arătată de dv. ar fi indicat ca acest serviciu să fie fracționat în mai multe schimburi, pentru a se evita acordarea unui timp liber corespunzător care să depășească 8 ore.

● **GHEORGHE AMANCEI, Iași** — În suplimentul „Viața economică" nr. 4/1974 s-a publicat răspunsul la problema ridicată de dv., privind legalitatea trecerii șefului de serviciu sau șefului de birou, cu studii medii, într-o funcție de execuție, pentru care este prevăzută cerința studiilor superioare (spre pildă, economist sau economist principal). Răspunsurile publicate în „Viața economică" (nr. 36, 39 și 42/1973) referitoare la întrebările unor cititori care, în anul 1960 au avut aprobări nominale de derogare de la condițiile de studii, nu contrazic soluția publicată ulterior, la care facem trimitere mai sus, soluție comunicată de Ministerul Muncii cu nr. 1186 din 17 octombrie 1973.

● **MARIA LAZĂR, Piatra Neamț** — Concediul de maternitate, precum și concediul pentru incapacitate temporară de muncă, mai mare de 30 zile, nu se include în calculul anului I sau II de activitate a absolvenților învățămîntului superior.

● **ANGELA GALAN, Titu** — Cursul de specializare cu profil economic se organizează în condițiile prevăzute în regulamentul-cadru, elaborat de Ministerul Educației și Învățămîntului și trimis tuturor organelor centrale și comitetelor executive ale consiliilor populare județene și municipiului București. Amănunte cu privire la cuprinsul acestui regulament s-au publicat în suplimentul nr. 7 din acest an al „Vieții economice".

● **NICA IULIAN, SIDONIA TOTH, București** — Așteptăm rezultatul semnalării noastre în legătură cu „Organizarea transportului intern în întreprinderi".

„VIAȚA ECONOMICĂ" în colaborare cu AROMAR organizează un CONCURS NAȚIONAL DE PUBLICITATE ECONOMICĂ (ediția 1974)

MANIFESTAREA este închinată celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și celui de al XI-lea Congres al partidului. Concursul și colocviul național de publicitate economică, internă și externă, își propun analiza realizărilor înregistrate în domeniu pînă în prezent ca și jalonarea principalelor direcții de dezvoltare a acestuia pe viitor.

Organizatori: revista VIAȚA ECONOMICĂ, în colaborare cu AROMAR — Comisia de Estetică Industrială (design). Colocviul național de publicitate se va desfășura în ziua de 30 mai 1974 la Sala mică a Palatului R.S. România. Cu această ocazie materialele selecționate din cadrul concursului se vor prezenta într-o expoziție exemplificativă, supusă discuției participanților la colocviu.

Concursul este deschis tuturor întreprinderilor industriale, comerciale, financiare, de construcții, transporturi, unităților agricole de stat sau cooperatiste, uniunilor de creație, precum și altor organizații cu activitate economică. Participanții sînt invitați a trimite pe adresa Comisiei de Estetică Industrială (design) a AROMAR din București, Calea Victoriei 91—93,: AFIȘE PUBLICITARE, PLIANTE sau CATALOAGE DE PREZENTARE cu mențiunea „Pentru concurs" pînă la data de 15 mai 1974.

Fiecare participant poate prezenta la concurs 3 lucrări din fiecare gen de tipăritură (afișe publicitare, pliante, cataloage) împreună cu un borderou anexat la cererea de înscriere în concurs. Cererea va cuprinde toate datele de identificare a participanților la concurs (vezi pct. a, b, c, d de mai jos).

Aprecierea lucrărilor se va face de către un juriu alcătuit din specialiști în domeniul publicității pe baza următoarelor criterii:

1. Mesajul economic
2. Efectul psiho-sociologic
3. Creație estetică
4. Realizare poligrafică.

Pentru cele mai valoroase lucrări prezentate, juriul va acorda **premii** și **distincții** pentru fiecare din cele trei categorii de instrumente publicitare conform regulamentului de concurs, următorilor:

a) Creatorului machetei;
b) Întreprinderii tutelare pentru care s-a creat instrumentul publicitar;
c) Întreprinderii specializate (agenție publicitară) prin care s-au executat;
d) Întreprinderii poligrafice executante.

Stabilirea locului ocupat în concurs de fiecare lucrare se face pe baza punctajului acordat de juriu, însumat cu numărul de puncte acordat de public în ziua desfășurării colocviului. După concurs cele mai bune lucrări vor fi expuse în cadrul unei expoziții la Galeriile ART'IND din Calea Victoriei 91-93 București.

Informații suplimentare se pot obține de la sediul Comisiei de Estetică Industrială (design) a AROMAR din Calea Victoriei nr. 91—93 — București, telefon 14.80.10.

economie națională

ACTUALITATEA ● În industrie, transporturi și construcții — o activitate avîntată pentru înfăptuirea înainte de termen a actualului cincinal, a angajamentelor luate în întîmpinarea celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și Congresului al XI-lea al P.C.R. Numeroase colective raportează îndeplinirea planului pe trimestrul I.1974 ● În acest număr — o analiză în întreprinderile Centralei materialelor de construcții — cu privire la modul de utilizare a capacităților de producție, ca mijloc principal în realizarea planului și angajamentelor

PLAN — ANGAJAMENTE

ÎN UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR ACȚIONEAZĂ DOAR FACTORI EXOGENI?

CENTRALA MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII produce și furnizează, în principal, întreaga materie primă necesară realizării investițiilor din economia românească. În cinstea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a Congresului al XI-lea al P.C.R., colectivele de muncă din întreprinderile acestei Centrale sînt angajate în acțiunea de îmbunătățire continuă a calității și de diversificare a producției. Ce rezultate au fost obținute în perioada ce-a trecut din acest an ?

● Explicații și implicații micro...

PE PRIMELE DOUĂ LUNI din 1974 atît pe ansamblul Centralei, cît și în fiecare întreprindere în parte, planul producției marfă a fost îndeplinit și depășit. Realizări bune, peste prevederi, au fost obținute de majoritatea întreprinderilor componente, atît în îndeplinirea productivității muncii cît și în înfăptuirea prevederilor din planul fizic, pe sortimente (vezi tabelul nr. 1 și 2).

Dacă la aceste constatări se adaugă și modul în care are loc desfacerea producției reiese că realizările pe fiecare sortiment și întreprindere, au fost diferențiate, în principal în funcție de următorii factori :

1. GRADUL DE UTILIZARE A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE. Din tabelul nr. 3, ca și din realizările obținute în perioada ce a trecut din acest an, reiese că deși în multe întreprinderi zestrea tehnică din dotare este în 1974 utilizată la nivel sensibil mai ridicat față de anul trecut, există și unele diminuări.

2. ORGANIZAREA PROPRIU-ZISĂ A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII. Eficiența acțiunilor în acest domeniu a fost determinată de complexitatea problemelor legate de modificarea structurii producției la unele din unitățile economice analizate, de reorganizarea unor procese și linii tehnologice, de **tendința de creștere în aceste cazuri a cheltuielilor de producție.**

3. APROVIZIONAREA TEHNICO-MATERIALĂ a reprezentat „factorul exogen" de influențare a rezultatelor obținute de diferitele întreprinderi. Onorarea contractelor economice, la termenele și în cantitățile prevăzute, a reprezentat în acest an, în unele cazuri, o problemă nesoluționată.

Loc în clasament	Unitatea	Realizarea planului producției marfă	Realizarea planului productivității muncii
1	Intrep.de materiale de construcții Oradea	114,5	111,1
2	Intrep.de materiale de construcții Deva	105,8	101,8
3	Intrep.de materiale izolatoare Berceni	104,8	100,8
4	Intrep.de materiale de construcții Cesarom - București	100,3	100,2
	Intrep.de prefabricate "Progresul"-București	103,2	90,9

Tabelul nr. 1. — Clasamentul întreprinderilor din cadrul centralei materialelor de construcții (primele 5 locuri) în funcție de realizările obținute pe primele 2 luni din 1974 (%).

● ...și macroeconomice

APRECIERILE asupra realizărilor obținute de către Centrală în perioada ce a trecut din acest an, nu pot fi privite exhaustiv, orice unitate economică fiind angrenată în mecanismul economiei naționale, în satisfacerea nevoilor beneficiarilor. Modul de utilizare a capacităților de producție oglindește în întreprinderile Centralei materialelor de construcții interdependența strînsă între cerințele beneficiarului și producția furnizorului. Cum acționează „in vivo" această interconexiune, ce consecințe are ea la producător ?

● Relația reversibilă a unor intercondiționări

I. DEZVOLTARE-MODERNIZARE. În dezvoltarea economiei, un accent deosebit se pune pe construirea unui număr însemnat de noi obiective, atît pentru industrie cît și pentru agricultură. Aceasta a făcut ca în anii actualului cincinal Centrala materialelor de construcții să depună însemnate eforturi pentru a acoperi cererile beneficiarilor. Și în lunile ianuarie și februarie au fost obținute unele cantități însemnate de materiale termo, hidro și fono izolatoare, produse din ceramică brută și fină, tuburi din beton armat precomprimat ș.a.

B. PĂDURE

(Continuare în pag. 4)

DIN CRONICA ÎNTRECERII

NE MAI DESPART cîteva zile de încheierea primului trimestru din 1974, dar numeroase colective de muncă și județe, angrenate în marea întrecere socialistă pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen, raportează partidului că în întîmpinarea celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a celui de al XI-lea Congres al P.C.R., prevederile de plan pe primele trei luni au fost îndeplinite și depășite.

● **Cu 6 zile înainte de încheierea trimestrului** *I 1974, au îndeplinit planul producției marfă industrială și la export* **oamenii muncii din județul Vrancea.** *Pînă la sfîrșitul lunii martie ei vor produce peste sarcinile de plan o producție suplimentară în valoare de 54 milioane lei, iar la export vor livra în plus produse de 3,1 milioane lei valută.*

● **Colectivele exploatărilor miniere Bocșa, Ocna de Fier și Dognecea** *au realizat încă la 23 martie sarcinile pe primul trimestru. Pînă la sfîrșitul trimestrului, minerii de la Bocșa vor livra, peste plan, mai bine de 3000 tone minereuri feroase și neferoase.*

● **Muncitorii și tehnicienii Întreprinderii forestiere de exploatare și transport din Piatra Neamț și Fabrica de produse ceramice din Roman** *au anunțat și ei îndeplinirea planului pe primele 3 luni ale anului. Pînă la sfîrșitul lunii martie ei vor să înscrie pe graficul întrecerii o producție marfă suplimentară de peste 24 milioane lei.*

● *Obiectivele primului trimestru au fost îndeplinite și de multe întreprinderi bucureștene. Colectivul* **Întreprinderii „Vulcan"** *anunță la 23 martie obținerea unei producții globale suplimentare în valoare de 2,6 milioane lei, cel de la* **„Electromagnetica"** *— 3,5 milioane lei, iar cel de la* **„Tînăra Gardă"** *— 1,4 milioane lei.* **Întreprinderea de încălțăminte „Pionierul"** *a dat la rîndul ei o producție marfă suplimentară de 1,8 milioane lei ș.a.*

● *Și în domeniul investițiilor succesele marchează în acest prim trimestru îmbogățirea potențialului productiv al țării :*

— Ca urmare a efortului constructorului și beneficiarului, încă din ziua de 23 martie, **a început să producă noua Întreprindere de rulmenți din Alexandria.** *Avînd o capacitate finală anuală de 30 milioane rulmenți, ea va produce, în prima perioadă, 13 milioane bucăți pe an. Privitor la rulmenți, trebuie menționat că tot zilele acestea a intrat în funcțiune — cu o lună și jumătate mai devreme — o nouă unitate pentru 5 milioane bucăți la Bîrlad.*

— La **Termocentrala Brăila** *a intrat în funcțiune, înainte de termen, al doilea grup energetic de 210 MW Constructorii continuă într-un ritm sporit lucrările și la cel de-al 3-lea grup de 210 MW care are termen de punere în funcțiune în septembrie a.c., precum și la celelalte două grupuri de cîte 330 MW fiecare.*

SĂPTĂMÎNAL

un grafic comentat

Se extinde sistemul de retribuire în acord global

ÎMBUNĂTĂȚIREA CONTINUA a formelor de organizare și retribuire a muncii, de cointeresare a cooperatorilor, a constituit o preocupare permanentă a partidului. În vederea obținerii de producții ridicate, în condiții economice superioare, începînd cu 1971 s-a trecut la aplicarea acordului global ca formă perfecționată de retribuire, care permite corelarea mai strînsă a veniturilor cooperatorilor cu producția obținută. În vederea obținerii de producții cît mai mari, aplicarea corespunzătoare a acordului global a impus ca tarifele de retribuire a muncii să fie stabilite pe tonă, hectolitru, 1000 lei producție etc. pentru ca fiecare cooperator să fie retribuit în raport direct cu eforturile făcute, cu rezultatele dobîndite în producție, ceea ce a sporit răspunderea și interesul pentru executarea corespunzătoare a tuturor lucrărilor.

Ca urmare, cooperatorii care au depus o muncă de calitate și au realizat producții ridicate, au obținut cîștiguri mai mari ; în cazul depășirii producțiilor angajate, pe baza tarifelor stabilite, cooperatorii au obținut drepturile ce li se cuvin, fără nici o plafonare. Experiența arată că adoptarea de către toate cooperativele agricole a unor forme cît mai variate ale acordului global, în funcție de particularitățile procesului de producție și condițiile economice, a condus la o participare mai activă la muncă a cooperatorilor, cu repercusiuni pozitive asupra întregii activități de producție și economică a cooperativelor.

Avantajele sistemului de organizare și retribuire a muncii în acord global au făcut ca acesta să se aplice în toate cooperativele și să se extindă la un număr tot mai mare de culturi și pe suprafețe tot mai mari. De exemplu, anul trecut, angajarea în acord global s-a făcut pe 90% din suprafața de porumb, floarea soarelui și sfeclă de zahăr, pe 80% la legume și cartofi, pe 75% la viță de vie. În sectorul creșterii animalelor, angajarea în acord global a cuprins 80% din efectivele de vaci cu lapte, 73% din bovinele la îngrășat, 72% din scroafele gestante, 74% din ovine, 74% din găini ouătoare și 100% pui de carne. Așa cum rezultă din graficul alăturat, anul acesta, pînă la 22 martie au fost angajate, în acord global, însemnate suprafețe.

În sectorul zootehnic, efectivele angajate pentru a fi întreținute în acord global sînt de 850 mii vaci de lapte, 350 mii taurine la îngrășat, 1070 mii capete porci la îngrășat, peste 4340 mii ovine, peste 1 850 mii găini ouătoare și peste 8 mil .pui de carne, deci efective cu mult mai mari decît cele angajate pînă la aceeași dată în anul trecut. Totuși, **este necesar ca în perioada următoare să fie intensificată acțiunea de angajare a ultimelor suprafețe și efective, pentru a se încheia această acțiune cît mai urgent și pentru a realiza suprafețele prevăzute a fi angajate în acord global.**

Retribuirea muncii în acord global, pe bază de venit garantat este aplicată de un număr tot mai mare de cooperative în tot mai multe sectoare de activitate, fiind stimulată de recenta hotărîre a Comitetului Executiv care a majorat în mod substanțial nivelul venitului garantat lunar.

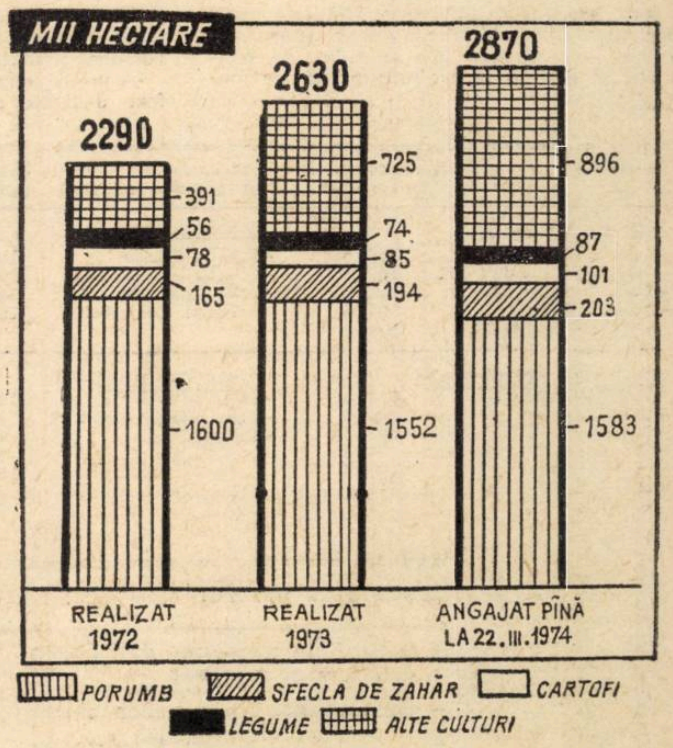

Suprafața lucrată și angajată în acord global

COORDONATELE EFICIENȚEI ÎN ÎNTREPRINDERILE AGRICOLE DE STAT

ing. Barbu POPESCU
șeful Departamentului Agriculturii de Stat

POTRIVIT prevederilor planului pe 1974, în întreprinderile agricole de stat nivelul cheltuielilor la 1000 lei producție marfă trebuie să se reducă cu cel puțin 10%, productivitatea muncii să crească cu 32%, iar volumul beneficiilor trebuie să fie superior realizărilor din perioada 1971—1973 cu circa 900 milioane lei. De asemenea, producția globală va trebui să sporească cu 21% față de cea obținută în 1973, iar la cereale, fructe și struguri, carne, lapte sporurile de producție prevăzute a se obține în acest an sînt superioare cu 26—36% față de media realizărilor din perioada **1971—1973.** Pentru realizarea acestor sarcini se prevede și modernizarea, în continuare ,a bazei tehnico-materiale, volumul investițiilor alocate întreprinderilor agricole de stat fiind în acest an de peste 3,5 miliarde lei.

Realizarea acestor indicatori, a sarcinilor puse de recenta Conferință pe țară a cadrelor de conducere din agricultura de stat și cooperatistă este condiționată de modul cum este gospodărit principalul mijloc de producție din agricultură — **pămîntul.** Resursele de care dispun întreprinderile noastre în acest sens pot fi puse cel mai bine în evidență de realizările obținute în primii trei ani ai actualului cincinal față de mediile anuale realizate în perioada 1966—1970.

Deși rezultatele obținute în acest cincinal sînt superioare, trebuie arătat totuși că există posibilități de satisfacere mai deplină a cerințelor economiei naționale. De exemplu, în ultimii trei ani, în întreprinderile noastre, au rămas unele suprafețe neînsămînțate, îndeosebi la trusturile Ialomița, Timiș, Ilfov, Teleorman și Brăila. **Un calcul al pierderilor rezultate prin necultivarea întregii suprafețe arabile în cei trei ani ai actualului cincinal** — în echivalent porumb boabe — **arată că acestea se ridică la circa 250 mii tone.** În numeroase cazuri, în întreprinderile agricole de stat s-a manifestat fenomenul de scoatere a unor suprafețe de teren din circuitul agricol, adesea din categoria de cea mai bună calitate. Numai în 1973 s-a scos din circuitul agricol o suprafață de circa 2300 ha. De aceea, începînd cu acest an, s-a hotărît ca **orice metru patrat de teren arabil afectat altor destinații decît cele agricole să nu se atribuie decît în cazuri cu totul excepționale și numai cu obligația compensării la nivelul unității sau al trustului.** În același timp se impune intensificarea sistematizării interioare a teritoriului, desființarea unor drumuri secundare, restrîngerea suprafețelor neproductive.

Un alt aspect important în legătură cu folosirea eficientă a fondului funciar îl reprezintă **extinderea culturilor intercalate și a celor succesive.** În acest sens, întreprinderile agricole de stat dispun de mari posibilități: în anii anteriori, culturile intercalate au ocupat numai 50% din suprafața favorabilă acestor culturi, iar culturile succesive pe circa 60% din suprafața posibilă a fi cultivată cu astfel de culturi, diminuînd cantitatea de furaje de volum necesară sectorului zootehnic cu circa 1 300 mii tone masă verde. De aceea, valorificarea cît mai deplină, intensivă, a fondului funciar al unităților agricole de stat impune din partea fiecărui cadru de răspundere — tehnic și economic — obținerea a două și chiar trei recolte de pe aceeași suprafață de teren.

Lărgirea și diversificarea acțiunilor de chimizare au constituit în ultimii ani, pe lîngă utilizarea mai rațională a pămîntului, o caracteristică esențială a dezvoltării pe baze moderne a producției agricole: **a sporit an de an consumul de îngrășăminte chimice și odată cu consumul, ponderea acestui element în cheltuielile materiale de producție.** Cu toate acestea, îngrășămintele chimice pot fi utilizate cu mai mare eficacitate. Sporurile de producție obținute de către trusturi la 1 kg substanță activă variază în limite largi. De aceea, în etapa actuală, cînd sporesc cantitățile de îngrășăminte folosite în agricultură, se impune utilizarea diferențiată a acestora, pe baza unor criterii stabilite în mod științific. Începînd cu acest an vom trece la utilizarea lor numai pe baza lucrărilor de cartare agrochimică și de bonitare, lucrări care urmează să se efectueze periodic în fiecare unitate. În același timp, deoarece agricultura irigată se caracterizează printr-un nivel avansat de dirijare a factorilor de producție și ținînd seama că **în condiții de irigare cerințele plantelor față de îngrășăminte se modifică atît cantitativ cît și ca structură,** este necesar ca acestea să fie administrate cu prioritate pe terenurile irigate: folosirea îngrășămintelor chimice fără apă determină sporuri scăzute sau chiar diminuarea recoltei așa cum folosirea numai a irigațiilor, fără îngrășăminte, nu asigură sporuri ridicate de producție. Pentru aceasta este important să se asigure **sortimentul optim de îngrășăminte** care trebuie să se încorporeze în sol în cantități corelate cu ceilalți factori, în special apa, care în acest an reprezintă factorul minim.

Utilizarea îngrășămintelor naturale s-a dovedit a fi un mijloc sigur de corectare, de ameliorare și de menținere a fertilității solului. Totodată, folosirea îngrășămintelor naturale este și economică: 1 kg substanță activă asigurată prin gunoi de grajd revine la un preț de cost de 2,5 ori mai mic decît cel asigurat de îngrășămintele chimice. Mai mult, fiecare milion de tone de gunoi de grajd, transportat și administrat în cîmp, reduce cheltuielile efectuate cu îngrășămintele chimice cu circa 36 milioane lei. Rezultă de aici economiile mari posibile a fi utilizate la nivelul departamentului nostru prin utilizarea efectivă a celor peste 8 milioane tone de gunoi de grajd, din care numai 50% sînt folosite pentru fertilizare.

Tractoarele și utilajele agricole reprezintă peste o pătrime din valoarea mijloacelor fixe de care dispun întreprinderile agricole de stat, iar cheltuielile pentru exploatarea acestora reprezintă, anual, peste 20% din totalul cheltuielilor materiale de producție din acest sector.

Resursele privind utilizarea mai eficientă a acestei importante forțe mecanice constau în folosirea completă a zilei de lucru în perioada campaniilor, în extinderea schimbului doi, în reducerea staționărilor, în acoperirea vîrfurilor sezoniere prin angajări de acțiuni de cooperare între ferme cu structuri diferite de producție. De asemenea, ținînd seama și de sarcina de a spori încărcătura pe un tractor și de a reduce prețul de cost, în toamna anului trecut s-a trecut la **redimensionarea dotației cu tractoare a întreprinderilor, rezultînd din aceasta o creștere a încărcăturii pe un tractor fizic de la 50 ha la 74 ha,** diminuînd parcul de tractoare cu 5000 bucăți. În aceste condiții, pentru a executa volumul total de lucrări în perioada optimă, durata de folosire, în medie, a unui tractor, trebuie să fie de cel puțin 2500 ore anual. De aceea, organizarea schimbului 2 pe toate tractoarele a devenit o măsură obligatorie.

Cu toate că în primii trei ani ai acestui cincinal s-au obținut unele rezultate bune în **zootehnie,** întreprinderile agricole de stat trebuie să depună eforturi mai susținute pentru a gospodări mai deplin baza materială existentă în acest important sector de activitate. În zootehnie, s-au investit an de an sume sporite, s-au construit numeroase complexe. Totuși, o bună parte din capacitățile construite nu sînt încă complet populate sau uneori locurile sînt ocupate cu material al cărui potențial biologic nu justifică eforturile de investiții și cheltuieli de exploatare.

O atenție sporită va trebui acordată **zonării producției animale** pentru a evita concentrări mari de taurine și ovine în zona favorabilă culturii cerealelor, unde furajarea — operația cea mai costisitoare — se face la grajd. Trebuie extinsă creșterea animalelor în zonele de deal și munte, cu întinse suprafețe de pășuni și fînețe naturale, astăzi insuficient valorificate, care ar permite obținerea de producții suplimentare, la prețuri de cost scăzute. Programele elaborate cu privire la îmbunătățirea activității în creșterea taurinelor au în vedere ca dezvoltarea noilor capacități să se facă în principal în ferme, întreprinderi și zone specializate pentru a folosi rațional toate resursele furajere, accelerarea progresului genetic urmînd să se bazeze pe folosirea intensivă a animalelor de rasă importate; acestea vor dezvolta calitativ fermele de elită, programele de ameliorare în profil teritorial bazîndu-se pe activitatea acestor unități model.

Pe măsura extinderii tot mai accentuate a progresului tehnic și biologic în toate ramurile de producție agricolă, consumul de muncă vie a scăzut, iar **productivitatea muncii a înregistrat creșteri.** În anul care a trecut, un salariat a realizat în medie o producție globală cu 27% mai mare decît în anul 1970.

Cu toate acestea consumul de muncă vie în comparație cu realizările din țările cu agricultură avansată este încă ridicat.

Pentru raționalizarea și reducerea continuă a forței de muncă s-au luat măsuri de **îmbunătățire, în continuare, a tehnologiei de producție,** extinderea mecanizării și chimizării tuturor verigilor tehnologice care necesită un consum mare de muncă. Pe această bază considerăm că în anul 1974 avem create condiții să producem tona de grîu la un consum de cel mult 4 ore-om, porumbul boabe cu 15 ore-om, floarea soarelui cu 17 ore-om, soia cu 14 ore-om, strugurii cu 175 ore-om, hl. de lapte cu 5 ore-om, tona de carne de porc cu 40 ore-om, iar 1000 de bucăți de ouă cu 1,8 ore-om.

În ultimii trei ani, deși s-au înregistrat însemnate sporuri de producție, rezultatele economice realizate în agricultura de stat nu s-au concretizat în acumulări suplimentare corespunzătoare. Eforturile financiare făcute pentru intensificarea agriculturii n-au fost urmate întotdeauna de o creștere corespunzătoare a producției globale și, în același timp, de reducerea costurilor de producție. Astfel, în timp ce baza tehnico-materială a sporit cu 23% în 1973 față de 1971, producția globală a crescut, în aceeași perioadă, cu 17%. De aici se desprinde concluzia că sporirea absolută a producției nu s-a realizat întotdeauna pe seama procesului de intensificare și în paralel cu reducerea cheltuielilor materiale, ceea ce a diminuat în bună măsură valoarea nou creată, aspect subliniat la Conferința cadrelor de conducere din agricultură. Ca urmare, pentru 1974, se prevede și îmbunătățirea nivelului indicatorului producție globală la 1000 lei fonduri fixe prin limitarea investițiilor la cele strict productive, amplasarea lor în centre de producție echipate cu utilități anexe, reducerea investiției specifice, utilizarea la întreaga capacitate a fondurilor fixe în funcțiune, sporirea producției în ritm superior creșterii investițiilor etc.

În continuare, agricultura de stat trebuie să se integreze cît mai organic în dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale, să contribuie cît mai substanțial la progresul României socialiste. Pentru aceasta, realizarea sarcinilor pe 1974 are un rol hotărîtor și impune perfecționarea continuă a cadrului organizatoric, a formelor de cointeresare, a condițiilor de lucru.

(Urmare din pag. 3)

II. CONCENTRAREA SPRE ESENȚIAL SAU DIMENSIUNILE CERERII

● În sporirea eficienței prin utilizarea capacităților de producție, este pregnantă **necesitatea concentrării eforturilor în special spre producerea și montarea** în hale a **utilajelor tehnologice,** spre „popularea" cu mașini a tuturor spațiilor insuficient folosite. Corespunzător apare necesară o reducere a volumului de construcții, deci o cerere diminuată de materiale.

● Adaptarea rapidă la cerințe — caracteristică necesară pentru un furnizor modern...

ÎN CONTEXTUL situației prezentate, din analiza utilizării capacităților de producție din Centrală, pentru produsele din beton armat și celular autoclavizat, se remarcă următoarele:

— unele capacități de producție au fost utilizate sub posibilități la obținerea de elemente prefabricate pentru construcții industriale (sub 70%) la Întreprinderea de prefabricate din Galați, la întreprinderile de materiale de construcții din Deva, Buzău, Oradea etc. Pentru această categorie de produse (chesoane, grinzi) la 20 martie a.c. nu existau comenzi pentru aproximativ 40% din volumul producției pe total Centrală.

— în aceeași situație se găsea la acea dată și desfacerea stîlpilor de beton armat pentru linii electrice aeriene. La această poziție, beneficiarii au renunțat la aproape jumătate din cantitatea prinsă în balanța din decembrie 1973, ceea ce a făcut ca în perioada ce a trecut din acest an Întreprinderile de materiale de construcții Progresul — București, cele din Roman, Craiova, Brașov, Buzău, Oradea, Timișoara să lucreze sub capacitate. Ce trebuie întreprins pentru utilizarea la indici ridicați a capacităților de producție?

1. Ca furnizori, întreprinderile Centralei, trebuie să știe să se adapteze la cerințele beneficiarilor ,să realizeze doar produse cu desfacere asigurată. Pentru a se putea înscrie pe această orbită, **este necesară,** în primul rînd, **o reprofilare a capacităților de producție pe acele sortimente care sînt cerute de un număr mare de beneficiari.** Un început s-a făcut pe această linie prin reprofilarea unor capacități care produceau diverse prefabricate pentru construcțiile industriale, către producția de panouri mari pentru locuințe — produse mult solicitate.

O altă acțiune a specialiștilor din Centrală o reprezintă **reprofilarea capacităților care realizau stîlpii pentru liniile electrice pe producția de stîlpi pentru culturile de hamei sau pentru realizarea de traverse din beton pentru liniile de tramvai.** S-a acționat, de asemenea, pentru **preluarea executării integrale a unor comenzi.** Dacă pînă acum se executau doar acoperișurile, în prezent se realizează la Roman, Deva, Buzău și stîlpii necesari susținerii etc. Date fiind proporțiile încă modeste ale acestor realizări, **se impune adoptarea unor măsuri complexe care să permită generalizarea acestor experiențe.**

2. **Este necesară, totodată, o mai mare preocupare** pentru asimilarea de produse și tehnologii moderne, de mare productivitate, care să ușureze munca pe șantiere.

3. Se impune ca o necesitate vitală **efectuarea unor studii de marketing și de prognoză** pentru adaptarea producătorului la cerințe. În acest sector, ai Centralei, „spațiul alb" este evident și se cere acoperit.

● ...și dependența de beneficiari „tradiționaliști"

ACTIVITATEA CENTRALEI fiind conjugată cu beneficiarii, este dependentă și de alți factori.

Capacitățile de producție ar putea fi mai bine utilizate dacă și beneficiarii ar înțelege avantajul unor noi produse realizate de întreprinderile Centralei. În prezent nu există desfacere completă la folia de aluminiu bituminată și nici la blocurile ceramice — în pofida avantajelor pe care le oferă aceste materiale — fiind încă preferate materialele „tradiționale". Ce acțiuni se cer întreprinse?

1. **Este necesar ca producătorul să-și popularizeze în mai mare măsură produsele sale noi, într-o varietate de forme și mijloace.** Și în această direcție există în cadrul Centralei inițiative valoroase ca, de pildă, editarea de cataloage și broșuri cu produsele fabricate și trimiterea lor la institutele de proiectare de specialitate. Această acțiune trebuie să constituie și în viitor o preocupare permanentă.

2. Calitatea înaltă a execuției poate reprezenta de asemenea un argument în favoarea adoptării acestor noi materiale.

Produsul și întreprinderea	Realizarea planului	Produsul și întreprinderea	Realizarea planului
BLOCURI CERAMICE		PANOURI MARI	
-I.M.C.Turda	103,0	-I.M.C. Roman	103,2
-"Cesarom"-București	102,5	-I.M.C.Călărași	100,6
-I.P.C.Sighișoara	101,5	-I.M.C.Oradea	108,9
-I.P.C.Sibiu	91,0	Total Centrală	103,7
Total Centrală	101,9		
TUBURI DE BETON ARMAT		TIGLE CERAMICE	
-I.M.C.Călărași	111,4	-I.P.C.Jimbolia	120,4
-I.P.Craiova	109,5	-I.P.C.Sighișoara	99,6
-I.M.C.Roman	96,3	-I.M.C.Iași	68,6
-"Progresul"-București	94,5	-I.P.C.Sibiu	59,5
Total Centrală	106,5	Total Centrală	104,4

Tabelul nr. 2. — Realizarea planului fizic pe primele 2 luni—1974

Instalații pentru:	Realizări 1973	Planificat 1974
- tuburi de presiune din beton armat precomprimat	98,5	98,7
- panouri mari din beton armat	93,0	93,2
- cărămizi și blocuri ceramice	80,7	90,8
- țigle și coame	82,0	87,4
- obiecte sanitare de porțelan și semiporțelan	83,8	97,8
- tepet semilavabil (Turda)	42,0	86,77

Tabelul nr. 3. — Utilizarea capacităților de producție (total Centrală)

PLEDOARIE PENTRU ORGANIZAREA UNEI CENTRALE A METALULUI

- Modificări în schema de relații
- Studierea și proiectarea sistemului cere timp
- Opțiuni favorabile ideii, dar nu și... denumirii : sarcinile nu corespund „centralei", dar orientează către o „direcție".
- O rezolvare favorabilă a problemei stocurilor normate
- Ideea poate fi extinsă și la alte grupe complexe de produse.

MOTIVAȚII LA UN „DA" HOTĂRÎT

ÎN CALITATE de salariat al unei Centrale industriale mare consumatoare de metal, **mă raliez propunerii referitoare la înființarea unei Centrale a metalului,** care ar urma să funcționeze potrivit prevederilor Legii nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste în subordinea Ministerului Aprovizionării. Înfăptuirea acestei Centrale a metalului ar rezolva printre altele :

- **mult dezbătuta problemă a stocului normat ;**
- **aprovizionarea cu materiale din import** cu ritmicitatea necesitată de procesul de producție al întreprinderilor din componența centralei noastre ;
- **degrevarea spațiilor de depozitare** de materii prime și materiale care la unele întreprinderi, ocupă, în momentul de față, circa 30% din spațiul amenajat. În plus, unele baze de aprovizionare și-au făcut depozite proprii din depozitele întreprinderilor noastre. In cazul înființării Centralei metalului, sperăm să nu mai fie folosită o asemenea practică ;
- întreprinderile noastre nu vor mai fi nevoite să plătească diverse procente ca adaos comercial. De fapt, în prezent, bazele județene de aprovizionare tehnico-materială încasează substanțiale adaosuri comerciale pentru unele materiale, pentru simpla eliberare a unei delegații cu care să meargă la furnizori, să-și aducă materialele cum știu și cum pot.

Referitor la schema de relații privind fundamentarea necesarului și încheierea contractelor economice, propunem o îmbunătățire și anume ca relația 1 și 2 pentru centralele industriale beneficiare să nu mai treacă ascendent-descendent prin ministerul de ramură. Ar fi util și eficient ca, pentru aceste relații, centrala industrială beneficiară să trateze direct cu Centrala metalului și prin aceasta cu M.A.T.M.C.G.F.F. și C.S.P.

ec. Aristide DOBRESCU
Direcția comercială, Centrala industrială de autocamioane și tractoare — Brașov

AVANTAJE ECONOMICE — NECESARE ȘI POSIBILE

OPORTUNITATEA organizării unei forme moderne de desfășurare a procesului de desfacere a metalului se înscrie printre problemele actuale ale economiei românești, atît datorită sporirii cantitative a consumului intern, cît și, mai ales, creșterii gradului de complexitate a structurii sorto-tipodimensionale solicitate de o industrie constructoare de mașini în plină dezvoltare. Soluția propusă în articolul „Pledoarie pentru organizarea unei centrale a metalului" prezintă avantaje economice certe față de actualul sistem de desfacere a metalului, constînd din :

1 **Centrala metalului,** căreia urmează să i se acorde și prerogativele de coordonator al balanțelor de metal pe întreaga economie, fiind subordonată unui organism neutru — Ministerul Aprovizionării — **va reuși să coreleze obiectiv necesitățile beneficiarilor interni cu posibilitățile capacităților de producție** ale Ministerului Industriei Metalurgice și cu sarcinile de export.

2 Acest organism va avea posibilitatea să materializeze, încă din faza de elaborare a planului, politica economică a statului în legătură cu **folosirea mai judicioasă a metalului,** cu stabilirea de priorități pentru anumite ramuri sau obiective deosebite și cu dimensionarea și gospodărirea mai bună a stocurilor.

3 Ar urma să fie înlăturată, de asemenea, în mare măsură încă de la elaborarea planului, **contradicția între tendința furnizorului** — respectiv Ministerul Industriei Metalurgice — **de a realiza un plan în tonaj mare și sortimente reduse, de mare productivitate și nevoia consumatorilor de a obține o gamă largă de sortimente în cantități relativ mici.** Aceasta presupune, evident, elaborarea unui plan de producție pentru unitățile producătoare de metal bazat pe folosirea unor coeficienți de echivalare a sortimentelor ce se fabrică, pe productivități orare și prețuri de desfacere corelate.

4 Avantaje deosebite prezintă soluția propusă și în faza de specificare, comandare, contractare și livrare, respectiv în sfera derulării efective a planului de aprovizionare-desfacere. Se va putea obține **o degrevare a unităților mari producătoare de metal de obligația de a încheia un număr mare de contracte** (3000—6000 pe unitate și semestru) și de a efectua în programul de fabricație un număr însemnat de modificări, datorită schimbărilor sortimentale cerute de beneficiari (analize efectuate în sem. I. 1972 arată că numai la Combinatul Siderurgic — Galați au fost cerute de beneficiari cca 2400 modificări sortimentale la un număr de cca 5500 contracte încheiate), prin **încheierea de contracte cu un cumpărător unic.**

Ca observație la schema de relații propusă de autor este de arătat că „Bazele de desfacere a metalului" prezentate în schemă în relații de livrare numai cu producătorii interni sînt, de fapt și „baze de frontieră", respectiv baze prin care se asigură preluarea și asortarea loturilor din import în vederea livrării către consumatorii interni, situație de care propunem să se țină seama.

Avînd în vedere complexitatea problemelor pe care le ridică eventuala reorganizare a desfacerii metalului și pentru a putea studia în profunzime implicațiile aplicării sistemului propus, considerăm oportun să se treacă la proiectarea sa de detaliu cunoscînd că, potrivit părerii specialiștilor, implementarea și buna funcționare a unui astfel de sistem în economie pot fi asigurate într-o perioadă minimă de 2-3 ani.

Ovidiu Marius IDRICEANU
economist principal-București

SUBORDONAREA : LA PRODUCĂTOR SAU LA UN ORGAN NEUTRU ?

ÎNCONTESTABIL că asigurarea cu metal a economiei naționale ridică o serie de probleme complexe, datorită atît numărului mare de consumatori, cît, mai ales, numărului mare de sortimente. Ca urmare, **existența unui organ organizat corespunzător, care să se ocupe nemijlocit de această problemă, ar fi binevenită.**

Referitor la denumirea propusă — „Centrala metalului" —, care să funcționeze potrivit Legii nr. 11/1971, trebuie arătat că un asemenea organ nu cuprinde toate compartimentele pe care le are o centrală organizată conform prevederilor acestei legi. Spre exemplu la art. 16 se prevede : „Centrala este o unitate economică autonomă de producție, care cuprinde mai multe întreprinderi, fabrici, uzine, exploatări, șantiere de construcții-montaj, secții și alte unități de producție". Or, centrala propusă este similară numai cu serviciul de desfacere al unei centrale tip, sau cu o direcție de desfacere căreia i se subordonează depozite teritoriale. De aceea, mi se pare că denumirea adecvată sarcinilor acestui organ ar fi : DIRECȚIA DE DESFACERE A METALULUI.

În legătură cu **subordonarea** unui asemenea organism, consider că **locul său este la ministerul for tutelar al furnizorilor de metal, adică la Ministerul Industriei Metalurgice.** În sprijinul acestei păreri aduc argumentele ce urmează :

1 **Este necesar să existe responsabilitate unică atît pentru producție, cît și pentru import-export, precum și pentru desfacere.** Producătorului nu i se pot da dispoziții decît pe linie ierarhică atît referitor la planul de producție, cît și la programul de fabricație. A subordona acest organ la M.A.T.M.C.G.F.F., ar însemna că pentru planul de producție furnizorul să primească dispoziții de la M.I.M. prin centrala tutelară, iar pentru programele de producție — de la M.A.T.M., fie direct, fie prin M.I.M. În primul caz se încalcă principiul conducerii unice, ceea ce, în mod cert, aduce greutăți în asigurarea economiei naționale cu metal, iar în al doilea caz, M.A.T.M.C.G.F.F. apare ca o verigă în plus.

2 După părerea mea **organismul propus este cu profil comercial** și, ca urmare, **nu are autoritatea necesară acupra centralelor tip** — care dispun de toate compartimentele — cărora li se subordonează furnizorii. Fiind subordonat la M.I.M., autoritatea i-o dă ministerul care are toate compartimentele pe care le are și centrala tip. Să ne gîndim ce s-ar întîmpla dacă nu s-ar realiza resursele planificate ? Ministerul titular de plan ar găsi mult mai ușor soluții decît un organ din afara acestuia.

3 Atîta timp cît structura economică rămîne cea existentă **nu este bine să se separe responsabilitatea producției de aceea a desfacerii.** Deci, locul organului care ar realiza „în mod unitar și eficient, politica de desfacere a metalului în cadrul resurselor planificate", consider că trebuie să fie la M.I.M.

APRECIEZ că în privința **atribuțiilor acestui organism,** mai trebuie adăugată una de fond **și anume : întocmirea balanțelor materiale, sintetice și analitice, fără de care nu este posibilă emiterea repartițiilor și nici încheierea contractelor.** Experiența arată că, în decursul executării planurilor aprobate, survin modificări atît la furnizori, cît și la consumatori. Toate acestea se apreciază în prealabil în balanțele analitice, apoi în repartiții și contracte. Ca urmare, organul care s-ar ocupa de desfacerea metalului ar trebui să devină neapărat coordonator de balanță pentru toate sortimentele de metal.

Printre atribuțiile propuse în articol, se prevede și aceea a cumpărării și vînzării „întregii producții de produse metalurgice din economie". Asupra acestor propuneri ar trebui să ne gîndim mai profund. Este de la sine înțeles că operațiile scriptice necesitate de acest sistem implică unele cheltuieli, deci majorarea costului produselor, ceea ce pentru marii consumatori de metal, a căror aprovizionare s-ar face prin tranzit, poate să reprezinte sume importante care să le modifice anumiți indicatori, în special prețul de cost. De aceea, **apreciez că trebuie cumpărate numai produsele destinate micilor consumatori. Pentru marii consumatori, aprovizionarea să se facă direct, pe baza repartițiilor emise, așa cum se procedează și astăzi.**

Activitate încă necorespunzătoare în unele baze județene de aprovizionare : se caută în stiva de metal diferite sortimente solicitate de beneficiari.

NI SE PARE INTERESANT și următorul aspect : autorul critică aprovizionarea în tranzit din import, dar, indirect, o propune pentru intern și import. Cred că nimeni nu concepe că ar fi economic să se introducă în baze întreaga producție de metal, iar de aici să se transporte la marii consumatori. Cu această ocazie doresc să precizez că aprovizionarea din import prin tranzitare directă este o necesitate ca urmare a neritmicității importului, ceea ce impune ca cineva să urmărească și să aducă la timp corectivele necesare prin modificarea dirijărilor. La acest sistem nu va putea renunța nici organul propus, căruia, prin atribuții, i se dă „răspunderea realizării importurilor și exporturilor".

Pare confuză atribuția de urmărire a livrărilor vagonabile directe, a celor făcute prin bazele specializate proprii, precum și prin bazele județene. Cu alte cuvinte, se recunoaște oficial tranzitul de la furnizorii interni, deși este combătut cel din import. De asemenea, rezultă că se preconizează activitatea acestei propuse „Centrale a metalului" cu baze proprii și cu baze subordonate altcuiva. Aceasta este în contradicție cu propunerea de cumpărare a întregii cantități de metal, deoarece și bazele județene cumpără și vînd produsele, percepînd un adaos comercial. Altfel spus, Centrala metalului ar cumpăra produsele, din care o parte le desface prin bazele proprii, încasînd adaosul comercial, iar altă parte le vinde din bazele proprii la bazele județene care, și acestea, mai încasează o cotă atunci cînd le vînd la unități. Deci ar exista un dublu adaos comercial și o încărcătură sporită.

Ca urmare, după părerea mea, ar trebui modificată și schema relațiilor (Schemă publicată în nr. 3/974 al V.E.) astfel :

- punctul 3 se separă de 4 și rămîne numai cu specificațiile ;
- punctul 4 ar urma filiera inversă și ar reprezenta repartițiile ;
- punctul 5, comenzile, care se transmit de către consumatori la baze sau direct la furnizori — după caz — și de la baze la furnizori ;
- punctul 6 — contractarea, iar punctul 7 — livrarea.

În concluzie, apreciez necesitatea unei „Direcții de desfacere a metalului", fiind coordonator de balanță — subordonată la M.I.M. —, care să aibă în subordine baze teritoriale specializate. Asemenea organisme ar trebui extinse și la alte produse, sau grupe de produse, de mare complexitate.

ec. Cornel SUCIU
C.A.L.P.C. — București

NOI ARGUMENTE PRO ȘI CONTRA

FINANȚE — CREDIT

La Centrala industrială de electronică și automatizări

CE PRESUPUNE GESTIUNEA ECONOMICĂ

și cum asigură centrala mecanismul de funcționare al acesteia

ÎN LEGEA cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, gestiunea economică este înscrisă ca un principiu general de organizare și funcționare a tuturor unităților economice de stat. În același timp, Legea finanțelor subliniază răspunderea care revine conducătorului unității economice, față de stat și colectivul de muncă, pentru organizarea judicioasă a întregii activități, pentru îndeplinirea integrală și la timp a sarcinilor de plan, asigurarea integrității avutului obștesc și buna gospodărire a resurselor materiale și bănești, precum și respectarea normelor privind disciplina de plan, contractuală și financiară.

Pentru a analiza modul în care funcționează gestiunea economică la nivelul unei centrale industriale, redacția a organizat o dezbatere la sediul Centralei industriale de electronică și automatizare, la care au participat specialiști din unitățile componente și din cadrul Inspecției financiare de stat București a Ministerului Finanțelor. În rîndurile de mai jos redăm succint principalele aspecte dezbătute, precum și părerile, propunerile și sugestiile formulate în cadrul dezbaterii.

Centrala „grefată" este o formă avansată de integrare economică, condiționată de exercitarea deplină a gestiunii economice

După părerea tov. **Ion Constantinescu**, director general, centrala sus-amintită „grefată" pe uzina „Automatica", s-a dovedit a fi o formă superioară de integrare economică. În linii mari, fiecare unitate economică dispunînd de autonomie în gospodărirea resurselor materiale și bănești, a asigurat, pe baza deciziilor luate, recuperarea cheltuielilor sociale, desfășurînd o activitate economică rentabilă. Pe ansamblul centralei, în anul 1973 indicatorii economici și financiari au fost îndepliniți. Totuși îndeplinirea acestor indicatori este la limită; participanții la dezbatere au reliefat o serie de rezerve care n-au fost valorificate de către colectivele de muncă și de conducerile unităților componente.

În activitatea centralei s-au manifestat și o serie de deficiențe care s-au materializat într-un număr ridicat de rebuturi, într-un volum mare de cheltuieli neeconomicoase și de imobilizări, toate acestea dovedind o insuficientă preocupare în cheltuirea cu grijă a fondurilor materiale și bănești. Deși volumul pagubelor n-a crescut în anul 1973 față de anii precedenți, totuși el se menține la un nivel destul de ridicat, datorită faptului că nu peste tot au fost luate cele mai eficiente măsuri cu privire la apărarea integrității avutului obștesc, unei insuficiente preocupări pentru organizarea în cît mai bune condiții a activității de gospodărire a mijloacelor materiale și bănești. Avînd în vedere aceste laturi negative, participanții la dezbatere au apreciat că au fost unități componente, la care conducerile respective n-au considerat problema gestiunii economice ca fiind majoră, de o importanță covîrșitoare pentru bunul mers al activității economice.

Atribuțiile și stilul de muncă al unor compartimente

Dintr-o serie de analize și controale efectuate de către Inspecția financiară de stat București a reieșit că apariția și menținerea unor deficiențe pe linie de producție și financiară se datoresc stilului defectuos de muncă al unor compartimente ale centralei și unităților componente. Astfel, existența rebuturilor se datorează nerespectării proceselor tehnologice în fabricație, folosirii de scule, dispozitive și verificatoare cu grad avansat de uzură, calificării necorespunzătoare a unor muncitori. Deși au trecut 2 luni și jumătate de la începutul anului, totuși compartimentele de concepție, care au ca sarcină principală elaborarea proiectelor de execuție ale produselor, organizarea și urmărirea tipizării subansamblelor și pieselor pentru toate produsele din planul întreprinderilor, compartimentele tehnologice, care au ca sarcină pregătirea tehnologică a proceselor de producție bazate pe cele mai moderne procedee și pe metodele de maximă eficiență economică, precum și compartimentele economice nu au analizat în mod operativ posibilitățile reale. Ele nu au întreprins întotdeauna acțiuni concrete pentru folosirea integrală și cu rezultate maxime a potențialului economic în continuă dezvoltare și modernizare de care întreprinderile dispun, pentru introducerea în fabricație a unor procedee și tehnologii moderne, a unor soluții constructive îmbunătățite, atît în vederea utilizării cît mai raționale și mai complete a utilajelor, mașinilor și a instalațiilor cît și în vederea economisirii materialelor, a creșterii productivității muncii și reducerii cheltuielilor de producție.

O parte din cheltuielile neproductive sînt consecința plăților de dobînzi majorate pentru credite speciale și restante, penalizărilor pentru plata cu întîrziere a facturilor către furnizorii de materii prime și materiale pentru nerespectarea prevederilor contractuale etc. Toate aceste laturi negative existente antrenează răspunderea specialiștilor pe linie de gestiune economică din compartimentele respective din unitățile componente și de la nivelul centralei. Indiscutabil, ele nu puteau să se manifeste dacă compartimentele centralei ar fi acordat la timp sprijinul și îndrumarea necesară unităților componente.

PARTICIPANȚI LA DEZBATERE

Din partea Centralei industriale de electronică și automatizări: ing. **Ion CONSTANTINESCU**, director general; **Ion BOCOIANIS**, contabil șef; ing. **Vasile SCHÖNBERGER**, din serviciul de organizare, control și protecția muncii; **Nicolae PANDELE**, șeful compartimentului de control financiar intern; **Doina NEGRU**, jurisconsult.

Din partea unităților componente: **Dumitru DUMITRESCU**, contabil șef la „Electronica"; **Vasile IONIȚA**, șeful serviciului de contabilitate la „Automatica"; **Constantin GEORGESCU**, contabil șef la „Electroaparataj"; **Gheorghe FLOREA**, contabil șef la Baza de aprovizionare și desfacere.

Din partea Inspecției financiare de stat a municipiului București: **Emil CIOFLAN**, director; **Vasile PÎSLARU**, director adjunct; **George VASILESCU**, inspector general; **Mișu KALMAN**, șef de serviciu.

Cum asigură centrala condițiile tehnico-materiale pentru realizarea integrală și ritmică a planului de producție?

Datorită necorelării planului de aprovizionare cu cel de producție, — arată tov. **Florea Gheorghe**, contabil șef la Baza de aprovizionare și desfacere —, la nivelul unităților componente se creează posibilitatea apariției de stocuri supranormative, care conduc la grevarea gestiunii economice, fie a Bazei de aprovizionare, fie a unităților componente. Viteza medie a mărfurilor care se derulează prin Bază fiind planificată la 90 de zile, orice depășire a acestui termen grevează gestiunea acesteia și nu permite realizarea indicatorilor săi cantitativi și calitativi, antrenînd totodată dificultăți în onorarea obligațiilor financiare. În aceste situații, Baza este silită să forțeze conducerile de întreprinderi să ridice materiile prime și materialele chiar dacă nu le mai sînt necesare în perioada de plan, creîndu-se stocuri supranormative la nivelul unităților economice. Și într-o situație și în cealaltă, gestiunea economică a centralei este afectată. Pentru remedierea acestei carențe **s-a propus ca planul de producție să fie definitivat cu cel puțin un an înainte și să se admită modificări ale acestuia numai cu titlu de excepții. Această măsură ar conduce în mod sigur la eliminarea stocurilor supranormative și la o corelare mai bună a planului de aprovizionare cu cel de producție.**

Cooperarea între întreprinderile componente ale centralei industriale și unele implicații financiare

Tov. **D. Dumitrescu**, contabil șef la uzina „Electronica", a arătat că deși indicatorii economici de plan sînt judicios defalcați și corespund posibilităților reale ale uzinei, indicatorul „cheltuieli la 1000 de lei", atît în anul 1973, cît și în anul în curs nu a fost și nu este așezat corespunzător cu posibilitățile concrete. Uzina „Electronica" primește prin cooperare unele piese de la I.P.R.S. Băneasa, fabrica de cinescoape, fabrica de ferite etc., toate fiind unități ale centralei.

Anterior aceste piese le primea din import iar acum, fiind în curs de asimilare, sînt livrate la costuri efective de fabricație, care preluate de uzina „Electronica" — unitate finală — nu-i mai permite încadrarea în indicatorul „cheltuieli la 1000 de lei". Aceste colaborări reprezentînd 80% din totalul cheltuielilor la 1000 de lei, chiar dacă s-ar reduce la zero cheltuielile neeconomicoase în uzină, tot nu s-ar asigura îndeplinirea indicatorului sus-amintit, ceea ce împietează și asupra eficienței economice a produselor destinate la export.

Din acest motiv la uzina „Electronica", pentru anul în curs, se prevede o neîncadrare în nivelul de cheltuieli planificat în sumă de 50 milioane de lei și cum indicatorul „producția netă" a devenit indicator de plan, implicațiile financiare sînt iminente, antrenînd totodată și neplata integrală a salariilor. De aceea, s-a opinat pentru revizuirea mecanismului de defalcare a sarcinilor pe unități astfel încît fiecare unitate economică din centrală să primească indicatorii bine dimensionați, care să-i asigure eficiența economică pe măsura efortului depus. În cazul de față se impune redimensionarea indicatorului mai sus-amintit. De asemenea, s-a propus revizuirea prețurilor la produsele primite prin colaborare.

Pe același exemplu al uzinei „Electronica" s-au scos în evidență unele neconcordanțe care există între contractele economice încheiate și planul de producție, volumul de producție asigurat prin contractele economice de către centrală fiind sub capacitățile de producție în funcțiune ale unității în cauză. Aceasta silește conducerea uzinei, ca în trimestrele I și II să lucreze în avans, iar în trimestrele III și IV să se facă o anumită compensare, încît pe întregul an, să se poată încadra în fondurile alocate. Or, aceasta presupune, pentru primul semestru al anului, credite restante și dobînzi penalizatoare, fapt care grevează substanțial echilibrul financiar al unității. Specialiștii au supus atenției conducerii centralei varianta de a revedea dimensionarea actuală a indicatorului „producția marfă vîndută și încasată" în raport cu nivelul contractelor economice încheiate.

Dimensionarea optimă a compartimentelor financiar-contabile

După opinia tov. **Emil Cioflan**, directorul Inspecției financiare de stat — București a Ministerului Finanțelor, sensul fundamental atribuit gestiunii economice este ignorat sau neînțeles de unii conducători din cadrul centralei amintite. Prevederile legale atribuie întreaga răspundere cu privire la gestiunea economică, conducătorului centralei industriale — respectiv al unității economice componente — care, sprijinit de toate compartimentele, nu numai de cel financiar-contabil, trebuie să asigure folosirea cu eficiență a fondurilor aprobate, precum și integritatea avutului obștesc. Pentru aceasta trebuie bine organizate: sistemul informațional, evidența contabilă și controlul sub toate formele sale. Dacă așa erau înțelese normele legale în vigoare, nu ar fi fost slăbit compartimentul financiar-contabil, atît la nivelul centralei cît și al unităților componente. Practic, numărul salariaților din aceste compartimente a fost redus substanțial; unele compartimente financiare au fost aproape desființate; activitatea de verificare a gestiunilor s-a redus simțitor. Numai pe anul în curs se prevede ca sarcinile de control financiar intern să nu poată fi realizate într-o proporție însemnată, în condițiile în care controlul financiar intern este organizat numai în 2/3 din numărul unităților componente, iar în numeroase unități nu este prezent nici controlul preventiv.

Rezultatele controalelor efectuate au scos la iveală că mai sînt conducători de unități din centrală care nu au acordat atenția cuvenită acestei probleme, asigurarea gestiunii economice figurînd în subsolul agendei preocupărilor lor.

Pentru a face aprecieri și a trage concluzii cu privire la modul în care centrala se preocupă de crearea condițiilor necesare pentru asigurarea gestiunii economice la nivelul său și al unităților subordonate, considerăm că ar trebui pusă în discuție problema dezvoltării în perspectivă a activității de cercetare-dezvoltare și, în legătură cu aceasta, elaborarea unei strategii proprii care să definească structura și profilul producției, perspectivele integrării în circuitul schimbului pe piața mondială, etapele și conținutul perfecționărilor tehnologice, formarea cadrelor de specialitate, etc.

În concluzie, redăm **principalele măsuri formulate de către participanții la dezbatere** puse în atenția conducerii centralei spre a fi studiate și adoptate:

- Corelarea planului de aprovizionare cu cel al producției și a acestuia cu capacitățile de producție în funcțiune și cu contractele economice încheiate;
- Redimensionarea compartimentelor financiar-contabile, în raport cu necesitățile și proporțiile gestiunii economice;
- Asigurarea posturilor care reclamă luarea unor decizii care implică și eficiența economică cu economiști cu pregătire superioară;
- Asigurarea verificărilor gestionare pînă la nivelul secțiilor de producție;
- Urmărirea recuperării pagubelor în dauna avutului obștesc la toate nivelele ierarhice;
- Crearea conditiilor favorabile pentru exercitarea efectivă a controlului ierarhic operativ-curent și a celui preventiv;
- Analiza semestrială în cadrul organelor colective de conducere a felului cum s-au gospodărit fondurile materiale și bănești.
- Dispersarea teritorială a unităților componente, volumul mare al fondurilor materiale și bănești care sînt gestionate au constituit unele din argumentele aduse de participanții la dezbatere în susținerea propunerii ca actuala centrală să fie divizată în două centrale: una, care să includă unitățile care produc elemente și instalații de automatizare: a doua, care să cuprindă unitățile cu profil din domeniul electronicii și tehnicii de calcul.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

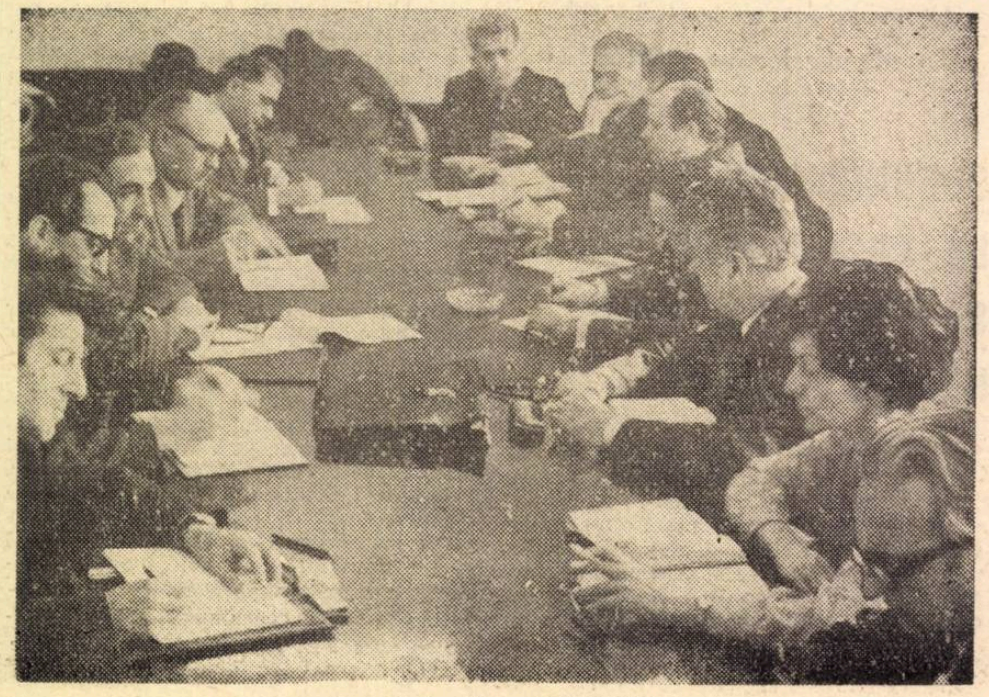

Aspect din timpul dezbaterii

STABILITATEA PREȚURILOR — UN BAROMETRU AL STABILITĂȚII ECONOMICE

ÎN DEZVOLTAREA economică și socială, România a obținut succese remarcabile care oglindesc eforturile făcute de întregul popor pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale, pentru ridicarea la un nivel calitativ superior a activității economico-sociale. Reflectînd politica generală de edificare a unei economii prospere, sistemul național de prețuri constituie una dintre pîrghiile și totodată o dovadă elocventă a consolidării noastre economice

ÎN 1973, confirmînd realismul prevederilor planului cincinal cît și posibilitățile și resursele de care dispune economia noastră, s-au accentuat laturile calitative ale proceselor economice, ale creșterii eficienței întregii activități, ceea ce se reflectă în aceea că venitul național a marcat, în continuare, un ritm de creștere superior produsului social, respectiv o creștere de 10,8% comparativ cu realizările anului 1972, față de 10,4% ritm de creștere înregistrat de produsul social.

Realizările de prestigiu obținute de economia românească au contribuit printre altele și la întărirea sistemului de prețuri, la stabilitatea prețurilor, cu consecințe favorabile asupra întregului mecanism economic și financiar, crescînd rolul prețurilor în înfăptuirea obiectivelor prevăzute în plan și în primul rînd a celor legate de nivelul de trai al populației. Aceasta a avut o contribuție efectivă la *întărirea continuă a monedei naționale și realizarea unei circulații bănești sănătoase.*

Stabilitatea prețurilor din economia noastră, caracteristică esențială sistemului de prețuri care decurge din caracterul planificat al economiei are *o bază trainică: scăderea continuă a cheltuielilor de producție.* Numai în anul 1973 cheltuielile la 1000 lei producție marfă au scăzut cu 15,7 lei față de anul 1972, realizîndu-se pe această cale, pe ansamblul industriei republicane, un volum de economii de 5,3 miliarde lei; volumul de economii realizat în anii 1971—1973 s-a ridicat la peste 25 miliarde lei. Aceasta nu înseamnă însă că au fost epuizate toate posibilitățile de scădere a cheltuielilor de producție și în primul rînd a celor materiale. Conducerea de partid și de stat a atras în repetate rînduri atenția asupra marilor posibilități care mai există la fiecare loc de muncă pentru reducerea prețului de cost. Planul pe anul 1974 prevede realizarea unei reduceri a costurilor în industria republicană de peste 9 miliarde lei din care aproape 8 miliarde lei pe seama cheltuielilor materiale.

● Un cadru riguros de stabilire și control al prețurilor

ASIGURAREA stabilității de ansamblu a prețurilor **constituie în țara noastră o obligație decurgînd din lege,** pentru toate organele care participă la amplul proces de elaborare, stabilire și aplicare a prețurilor. În acest scop, Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor prevede că **un produs nou cu valoare de întrebuințare egală sau superioară celui existent, destinat înlocuirii acestuia, nu poate avea un preț mai mare decît cel al produsului înlocuit.** Totodată s-au stabilit **limite maxime de preț** a căror depășire este posibilă numai în anumite condiții.

De asemenea, pentru încadrarea în nivelul de preț planificat, **s-a luat măsura de a se stabili prin plan cantitățile de produse cu prețuri mici, care satisfac cerințele categoriilor de consumatori cu venituri mai reduse,** a căror producere și livrare este obligatorie.

În același scop, legea prevede că **majorările de prețuri cu amănuntul și tarife pentru populație se aprobă numai de Consiliul de Stat,** ceea ce scoate în evidență importanța pe care o acordă conducerea de partid și de stat stabilității de ansamblu a prețurilor, modificării acestora numai într-un cadru strict delimitat și controlat.

Politica partidului și a statului în domeniul prețurilor și tarifelor se înfăptuiește sub controlul Marii Adunări Naționale și Consiliului de Stat. Totodată, **Consiliul de Miniștri controlează aplicarea dispozițiilor legale privind regimul prețurilor și tarifelor.** Potrivit legii, **toate ministerele, în plus, răspund de modul de stabilire și aplicare a prețurilor și tarifelor, precum și de concordanța dintre calitatea produselor și prețurile stabilite de unitățile și subunitățile pe care le conduc,** îndrumează sau coordonează. În același scop s-a înființat **Inspecția de stat pentru controlul prețurilor** care are în subordine organe de control a prețurilor și tarifelor în cadrul fiecărui județ.

● Neutralizarea încercărilor de încălcare a legii

INTENSIFICAREA acțiunilor de control în domeniul prețurilor a dat rezultate pozitive, scoțînd la iveală **unele încălcări și abuzuri** în aplicarea dispozițiilor cu privire la prețuri.

Astfel, din controalele efectuate s-a constatat că unele unități economice, în dorința de a realiza cu mai multă ușurință sarcinile de beneficii recurg la sistemul introducerii pe piață a unor noi sortimente, cu un preț mai ridicat, fără o îmbunătățire reală a valorii de întrebuințare. Stabilirea unor prețuri mărite în mod nejustificat are loc și **pe seama supraevaluării, în antecalcul, a cheltuielilor materiale sau a manoperei.** În consecință controlul în domeniul prețurilor a fost axat și pe depistarea elementelor de costuri supraevaluate și obligarea unităților economice în cauză de a vărsa la buget beneficiul suplimentar astfel realizat în anul curent, ca fiind necuvenit, **reducerea prețurilor greșit stabilite și recalcularea pe anul în curs a realizării sarcinilor de plan economic și financiar.**

Eliminarea posibilității de a se modifica prețurile în mod necontrolat rezultă și din prevederea legală potrivit căreia **prețurile produselor noi se reexaminează, pe bază de post calcul, în cel mult 12 luni de la prima livrare.** În cazul în care creșterea rentabilității nu se datorește efortului propriu al unităților de reducere a prețului de cost, **prețurile se reduc, de regulă, cu aplicare de la 1 ianuarie a anului următor, iar în anul de plan, sumele reprezentînd diferența între prețul vechi și prețul nou se varsă la bugetul de stat.**

● Indicele prețurilor și veniturile populației

MĂSURILE convergente luate pentru asigurarea stabilității prețurilor, controlul exercitat asupra modului de aplicare a dispozițiilor legale în domeniul prețurilor au dus la **realizarea unui indice de preț care s-a încadrat în prevederile de plan. Indicele general al prețurilor cu amănuntul și tarifelor pentru populație, realizat în anul 1973 a fost de 100,6 la sută față de 1972 și 100,9 la sută față de 1970. Pentru anul 1974 se prevede ca indicele prețurilor cu amănuntul să fie de 102,2 la sută față de 1970 — care se înscrie în prevederile planului cincinal — în condițiile în care pe piața internațională prețurile au suferit creșteri mari.**

Necesitățile de dezvoltare a economiei naționale impun anumite modificări de prețuri care au loc însă sub un strict control și în cadrul prevederilor de plan privind creșterea salariului real. Se cunoaște necesitatea stimulării producătorilor pentru creșterea producției zootehnice. Întrucît din prețurile încasate aceștia nu-și acopereau costurile, a fost necesară o stimulare prin preț a creșterii producției respective. Pentru a nu muta pierderile din sectorul zootehnic în cel al prelucrării industriale, s-au modificat în mod corespunzător și prețurile cu amănuntul.

Această operațiune a fost însoțită însă de **compensarea de la bugetul statului a cheltuielilor suplimentare suportate de populație** atît sub forma acordării unei alocații speciale, neimpozabile, tuturor salariaților și pensionarilor, cît și a majorării alocației de stat pentru copii. În total, **la nivelul unui an, compensațiile acordate au depășit cu peste 300 milioane lei cheltuielile suplimentare suportate de populație în urma majorării prețurilor la carne și produse animaliere.**

Separat de aceasta, începînd cu 1 august 1973 s-a trecut în mod eșalonat la **acordarea unor noi majorări de salarii,** care, la nivelul unui an, reprezintă 6,5 miliarde lei. În anii 1974—1975 se va trece **la cea de a doua etapă a majorării salariilor,** în care, la unele categorii de salariați, sporurile vor fi mai mari decît prevederile din cincinal. În ansamblu, numai în anul 1974 veniturile reale totale ale populației vor fi cu circa 20 miliarde lei mai mari decît în 1970. **Trebuie subliniat că sporul veniturilor reale obținute de populație în primii trei ani ai cincinalului se ridică la circa 44 miliarde lei.**

Aceste cifre demonstrează cu prisosință politica partidului și statului nostru de creștere permanentă a bunăstării populației, de ridicare a nivelului de trai material și cultural, soluțiile adoptate fiind posibile numai într-un stat socialist cu o economie sănătoasă, care se dezvoltă în mod ascendent.

● Creșterile vertiginoase de prețuri din statele capitaliste

CU TOTUL altfel se petrec lucrurile **în statele capitaliste în care convulsiile economice, însoțite de procesul recesiunii economice, afectează în mod direct nivelul de trai al clasei muncitoare.** Cu toate încercările de stăpînire a prețurilor, de control al acestora, procesul de inflație a progresat într-un ritm ce a depășit cu mult previziunile economiștilor occidentali. Așa cum remarcă cotidianul francez „Le Monde" anul 1974 a început cu o intensificare a inflației care a ajuns la „cadențe încă niciodată înregistrate după al doilea război mondial".

Astfel, în Statele Unite ale Americii, în anul 1973 prețurile cu ridicata au „progresat" cu 20,8%. Fenomenul este cu atît mai neliniștitor cu cît urcările de prețuri cu ridicata sînt însoțite de majorări substanțiale ale prețurilor bunurilor de consum și ale serviciilor prestate pentru populație. Numai în luna ianuarie 1974 prețul mărfurilor alimentare a crescut în S.U.A. cu 5,1%, în Anglia cu 2,9% etc; în Anglia din iunie 1970 și pînă în acest an costul vieții a crescut cu 37% și riscă să crească și în anul curent cu 15%.

De altfel, previziunile experților occidentali pe acest an sînt în continuare îngrijorătoare: prețurile ar urma să crească în 1974 cu 8 — 10% în S.U.A., Canada și R. F. Germania, cu 12 — 15% în Franța, Anglia și Italia etc.

Barometrul prețurilor indică realitatea, respectiv instabilitatea economiilor occidentale, agravată de criza energiei și a sistemului monetar interoccidental.

● Stabilitatea și reașezarea prețurilor

SPRE DEOSEBIRE de economiile occidentale care fac față tot mai greu procesului inflaționist, în care, cu toate încercările și măsurile luate, prețurile cresc vertiginos, economia României se dezvoltă în ritm accentuat, în condițiile stabilității prețurilor, a unui control eficient asupra modificării acestora.

Totodată, dezvoltarea economică a României face posibilă o participare tot mai activă a țării noastre la schimburile internaționale, atît sub forma importurilor, în principal de materii prime, materiale cît și a exporturilor de produse prelucrate. Aceasta face ca în mod obiectiv să se țină seama și de condițiile concrete în care mărfurile noastre se realizează pe piața internațională sau se importă de pe această piață.

După cum se știe, stabilitatea prețurilor în economia noastră nu poate fi confundată cu **imobilismul prețurilor,** cu menținerea neschimbată, o perioadă relativ îndelungată, a prețurilor de producție și livrare. De aceea, periodic, prețurile de producție și de livrare se pun de acord cu noile condiții din economie, operațiune cunoscută sub denumirea de **„reașezare a prețurilor de producție și de livrare".** Stabilirea prețurilor pe baza cheltuielilor naționale de producție, în cadrul operațiunii de reașezare are în vedere ca **materiile prime și materialele care provin din import să fie luate în calcul la un preț care să acopere costul valutei necesare realizării importurilor.** Aceasta nu înseamnă însă a „importa" elementele de instabilitate de pe piața mondială, introducerea în economia noastră a unor prețuri fluctuante, oscilante, fenomen devenit cronic în ultima perioadă pe plan mondial, la materii prime și materiale, deoarece un astfel de sistem ar face ca unii indicatori (preț de cost, beneficiu etc.) să sufere influențe importante în cursul realizării planului, în funcție de evoluția prețurilor pe piața externă și nu ar mai asigura comparabilitatea realizărilor cu indicatorii de plan. În același timp nu poate fi ignorată nici realitatea: la o serie de produse importate, care acoperă în mare parte necesarul intern, prețurile externe au crescut și probabil vor înregistra și în perioada următoare creșteri, astfel încît costurile interne trebuie să țină seama de noul raport de prețuri existent pe plan mondial.

De aceea, în cadrul perfecționării sistemului de prețuri se are în vedere o adaptare mai operativă a prețurilor la condițiile noi din economie, acțiune care presupune reexaminarea concomitentă și a prețurilor produselor provenite din import.

Modificările izolate de prețuri, efectuate sub un strict control, fundamentate economic și care se înscriu în limitele prevăzute în plan, precum și operațiunea de ansamblu a reașezării prețurilor de producție și de livrare nu afectează principiul stabilității prețurilor.

Experiența țării noastre și a altor state socialiste demonstrează în mod elocvent că stabilitatea prețurilor, caracteristică esențială a sistemului de prețuri din economia socialistă, constituie un factor important al dezvoltării sănătoase, ascendente, a economiei, contribuie la realizarea obiectivelor înscrise în plan, în care un loc important îl ocupă creșterea planificată a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

G. NICOLESCU
director în Ministerul Finanțelor

SIMPOZIONUL „MARKETING INTERNAȚIONAL"

IAȘUL a găzduit în zilele de 22—23 martie a.c., primul simpozion național cu tema „Marketing internațional" organizat de Academia de științe sociale și politice a R.S. România — Secția de științe economice (București — Iași) Asociația română de marketing — Secția teorie, metode, învățămînt (București — Iași) și Cabinetul județean pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii.

Din comitetul de organizare au făcut parte: prof. Costin Murgescu — președintele secției de științe economice a Academiei de științe sociale și politice, prof. Petre Milcomete — membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, prof. Mihai C. Demetrescu — președintele secției Teorie a AROMAR, prof. Dumitru Rusu, președintele Filialei AROMAR — Iași.

Lucrările simpozionului au reunit în vechiul centru universitar specialiști din cercetare și învățămînt, din ministere, centrale și întreprinderi, realizîndu-se prin intermediul comunicărilor prezentate un tablou de ansamblu asupra aportului pe care marketingul îl poate aduce la perfecționarea activității de comerț exterior.

Direcțiile principale pe care s-au axat dezbaterile simpozionului au fost: Fundamentarea deciziilor în activitatea de comerț exterior; Strategii de reacție promptă la mișcările pieței; Implicațiile specializării și cooperării în industrie asupra eficienței exportului; Analiza ciclului de viață al produselor — metodă a marketingului internațional. Analiza valorii și calitatea mărfii de export; Forme noi de comerț exterior (cooperarea, leasing, engineering, consulting, etc.); Urmărirea sistematică a diminuării riscului în activitatea de comerț exterior: Strategia pieței; Strategia prețurilor; Strategia distribuției; Corelația obiectivă cercetare-dezvoltare-marketing; Planificarea eforturilor de marketing; Marketingul și decizia de investiții.

În discuțiile finale din cadrul panelului „Cum introducem o marfă românească pe piețele străine" s-au subliniat imperativele desfășurării unei activități științifice de comerț exterior, cum ar fi: Crearea de centre de cercetări de marketing pe ramuri de activitate; Crearea de sisteme diferențiate de pregătire de marketing a cadrelor pe specificul mărfii, Dezvoltarea funcției de marketing și a sistemului informațional de marketing în unitățile economice cu activitate de comerț exterior.

I. G.

conducere și organizare

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Inovația și cooperarea folosite ca forțe de penetrație

PRINTRE principalele elemente strategice care explică reușita unora dintre marile întreprinderi din țările capitaliste dezvoltate, în ordinea importanței lor, se numără și următoarele :

1. **Creativitatea** — *este tot mai mult considerată elementul fundamental al dezvoltării întreprinderilor moderne. Firma „Polaroid", de exemplu, care a apărut în 1937 dintr-o inovație — filtrul polarizant, — a făcut noi și noi salturi, fiecare salt fiind marcat de o inovație deosebită.*

Creativitatea nu este un scop în sine, ci apare în permanență „orientată" spre piață : acesta este punctul ei de plecare, dar și cel de verificare și finalizare. Politica inovațională se dovedește a fi deosebit de eficientă, ea permițînd realizarea de produse competitive și deci învingerea barierei prețurilor.

2. **Subantrepriza.** — *Mulți conducători de mari întreprinderi industriale preferă să încredințeze fabricația unor antreprenori specializați, ei concentrîndu-și atenția spre cercetare, unele întreprinderi fiind transformate în adevărate „societăți științifice". Antreprenorii realizează produsele după brevetele, caietele de sarcini și normele fixate de întreprinderile creative, controlul intern fiind de asemenea asigurat de tehnicieni ai acestora. Se poate acorda astfel o deosebită atenție cercetării, în toate cele trei forme ale sale — fundamentală, aplicativă, de dezvoltare — prin aceasta obținîndu-se o permanentă suplețe în intervenție.*

3. **„Ce nu fac alții".** — *Sensul strategiei multor întreprinderi moderne constă în a nu face ceea ce alții pot să facă, sau fac bine, în a încerca să desprindă un domeniu în care să poată pătrunde prin cercetare fundamentală, și, după aceasta să-l lărgească, pentru a face din el un cîmp de aplicații extins la limite necunoscute pînă atunci.*

4. **Marketing.** *Fabricînd și lansînd produse noi, întreprinderile inovatoare nu pot fi practic considerate concurente directe ale altora. Ca atare, ele nu procedează la cucerirea unor segmente de piață în detrimentul altor întreprinderi, ci caută să-și creeze singure pietele cărora să le răspundă prin produsele lor.*

5. **Piața externă** — *Marilor întreprinderi din țările dezvoltate le este caracteristică și o puternică expansiune pe pietele externe. În acest sens, studiile de piață, marketingul internațional, care permit delimitarea nevoilor, gusturilor și posibilităților de cumpărare ale viitorilor clienți, arătînd întreprinderilor cum trebuie să acționeze, se bucură de tot mai bună apreciere, fiind considerate un foarte puternic instrument în conceperea strategiilor de dezvoltare. Expansiunea rapidă pe pietele străine este favorizată în mare măsură și de atenția acordată cooperării, îndeosebi prin crearea de societăți mixte pe principalele piețe.*

Iulian BĂDIN

CREATIVITATE — INOVAȚIE

CONVERGENȚE **DIALOG**

CERCETARE – PRODUCȚIE

CONTINUĂM publicarea opiniilor conducătorilor de unități de cercetare și de producție privind acțiunile ce trebuie întreprinse pentru valorificarea cu operativitate și eficiență maximă a rezultatelor cercetării științifice. Reamintim întrebările adresate de redacție la care așteptăm răspunsuri din partea tuturor specialiștilor interesați :

1. Care sînt, după opinia dv., principalele deficiențe care se resimt în prezent în relațiile dintre cercetare și producție și care reduc operativitatea și eficiența aplicării rezultatelor cercetării ? Enumerați deficiențele și motivați opțiunile dv.

2. Ce nu fac încă și ar trebui să facă conducerile de unități de cercetare pentru eliminarea acestor deficiențe ? Dar conducerile unităților de producție ?

dr. ing. Florin TĂNĂSESCU
director al Institutului de Cercetare și Proiectare pentru Industria Electrotehnică

- **Unele institute nu sînt suficient pregătite pentru soluționarea problemelor tehnologice**
- **Planurile de cercetare și asimilare a noilor produse nu sînt deplin corelate cu cel de investiții**
- **Stimularea institutelor și echipelor de cercetare.**

1. Durata unei cercetări s-a scurtat simțitor în ultimii ani — fiind în medie de ordinul a 2—3 ani. Nu putem însă să nu remarcăm faptul că cercetarea nu a reușit să dea întotdeuna soluții — complet verificate pe loturi mici — care să meargă „ca pe roate" în fabrică.

În acele situații în care pe partenerul din întreprindere l-a interesat problema, a „simțit" ce îi poate aduce, timpul de aducere la parametrii maximi a fost minim ; în altele, problema s-a rezolvat, dar într-un timp mai lung, punerea în valoare, afectînd obținerea efectului economic scontat pe o anumită perioadă.

A ieșit în evidență **mai slaba pregătire a unor institute pentru soluționarea problemelor tehnologice** care, după experiența ultimilor ani a I.C.P.E., devine decisivă. Faptul că institutul nostru colaborează cu peste 300 de unități, participînd direct la realizarea unui spor de producție ce depășește 600—700 milioane lei, ne-a impus crearea unui cadru care să ușureze accesul soluției spre industrie. De aceea am și realizat o **bază tehnologică proprie, nouă** începînd din anul 1972 — microateliere avem încă din 1956 — iar lucrările realizate aici, foarte apropiate de condițiile de fabricație, la „impactul" cu industria au cunoscut tot mai puține modificări. Trebuie să remarc însă că pentru translarea tot mai rapidă a noului produs în producția industrială se impune creșterea gradului de dotare tehnologică a institutelor, cel puțin la nivelul utilajelor de care dispun fabricile.

Dacă **planurile de cercetare și asimilare de produse noi** s-au corelat între ele, evoluînd pozitiv de la un an la altul, pot menționa că o deficiență pe care o mai întîlnim, este aceea a **necorelării în frecvente cazuri a acestor planuri cu cel de investiții.** Există încă forme puțin mobile care să permită ca pentru un produs pentru care ai realizat o devansare de termen și poți să-l introduci în fabricație, să nu poți realiza rapid o investiție care să-ți permită o valorificare rapidă și eficientă a cercetării — numai pentru faptul că nu ai putut s-o prevezi în planuri. Cred că institutele și fabricile vor trebui ca în perioada imediat următoare, legat de sarcinile sporite pe care le au de înnoire a producției, să aibă **competențe sporite** — evident în limita unor plafoane minime — care să le dea mobilitatea de a devansa unele investiții sau dotări, planuri de aprovizionare, importuri.

În sfîrșit, cred că **stimularea introducerii mai rapide a progresului tehnic în industrie,** poate juca rolul unui „accelerator", știut fiind că începutul fabricației unui produs nou înseamnă, printre altele, norme de timp relativ mai mari, dificultăți sporite. Stabilirea unor indicatori economici favorizanți la început și reduși succesiv la atingerea nivelului cantitativ și calitativ dorit, ar fi un sprijin pentru fabrică și un îndemn la curajul de a aborda noul. Totodată stimularea echipei mixte cercetare-industrie, ce introduce un produs nou, ar „concentra" echipa pentru finalizări rapide.

2. Sîntem încă deficitari la elaborarea pe etape a prognozelor tehnice. Dacă un director de fabrică știe cu exactitate indicatorii economici pe care îi va atinge pe global peste un cincinal, mai puțin cunoaște prognoza nivelului calitativ și al performanțelor produselor sale la acea perioadă, ponderea lor valorică probabilă în economia unității ce o conduce.

Cred că directorii de institute și de fabrici vor trebui să-și găsească mai mult timp pentru a discuta ce să facă în viitor. Experiența bună pe care am acumulat-o în această direcție în relațiile cu directorii de la „Electroaparataj"-București, „Electroprecizia"-Săcele, „Electroceramica"-Turda, IMEN, FAE-Titu, cu care în comun „am privit viitorul", dovedesc că este începutul pe care trebuie mers și perseverat.

Găsirea unor posibilități mai rapide de dezvoltare a instalațiilor pilot, cedări de fonduri valutare și utilaje pe căi mai simple, directe, ar simplifica lucrurile și ar conduce la intensificarea cooperării.

Consider și pe linia prospectării pieței, a prognoza cum se va găsi produsul tău în timp pe diverse piețe, este o activitate de o importanță deosebită ; colaborarea spontană de astăzi trebuie să capete un caracter de permanență în viitor, cu atît mai mult cu cît țara noastră va participa la un larg program de cooperări internaționale

ing. Dumitru IONESCU
director, Întreprinderea „Electrotehnica"

- **Paralelisme în cercetare**
- **Fiabilitatea și estetica produselor — studiate incomplet**
- **Prețul relativ ridicat pentru temele de cercetare.**

1. Pe lîngă rezultatele pozitive obținute în colaborarea dintre institutele de cercetări și întreprinderi, mai persistă încă o serie de deficiențe care reduc operativitatea și eficiența aplicării rezultatelor cercetărilor, din care menționăm unele, pe care le considerăm esențiale în relațiile noastre cu institutele de cercetări cu care colaborăm :

a) **Paralelismele**, deși reduse la număr, mai există în unele sectoare, ceea ce duce la irosirea unor importante capacități de cercetare, prin repetarea perioadei de documentare, imposibilitatea folosirii pe deplin a experienței cîștigate, încărcarea nejustificată a laboratoarelor și altele. Ca exemplu putem menționa că atît IPA cît și ICPE au în plan instalații de acționări cu tiristoare, primul pentru ma-

sinoptic

Directorii — cercetarea, producția și personalul

PE BAZA rezultatelor anchetei la care ne-am referit la această rubrică în numărul trecut al revistei noastre, specialistul cehoslovac dr. Ladislav Svatuska ajunge la concluzia că directorii afectează, după cum se remarcă și din grafic, prea puțin timp problemelor ce privesc dezvoltarea întreprinderii, relațiile cu partenerii, evidența și controlul, selecționarea, pregătirea și promovarea cadrelor necesare unității, acordînd atenție exagerată problemelor de conducere generală și producției. Trebuie remarcat — arată Svatuska — că în viitor va crește rolul directorului ca reprezentant politic, economic și social al întreprinderii, deci va crește și timpul afectat acestor activități, conducătorului cerîndu-i-se tot mai mult să se desprindă de problemele neesențiale, mărunte ale întreprinderii, acordînd atenția cuvenită celor importante și de perspectivă.

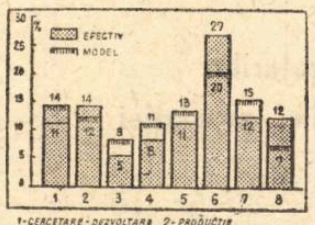

Nevoia de secretare capabile

„UN SIMPLU APEL telefonic sau o vizită inoportună poate întrerupe logica unui raționament pentru cel puțin 20 sau 30 de minute" se afirmă în lucrarea „Numărătoarea minutelor" elaborată de către două firme de consultanți din S.U.A. — „Associated Management Engineers, Inc." și „Smart & Associates" — care are la bază răspunsurile a 635 de conducători din Chicago— Ilinois.

Pierderea de timp se datorește — potrivit opiniei conducătorilor — următoarelor cauze :

— apelurile telefonice— 57% din anchetați dau acest răspuns ; de remarcat că 46% din conducători apreciază că secretarele lor nu au capacitatea de a selecta apelurile importante de cele banale ;

— întrevederile și discuțiile inopinate — 30% din conducători apreciază că, de multe ori, acestea au o eficiență mică în raport cu timpul consumat ;

— rezolvarea corespondenței — 56% din conducătorii anchetați au declarat că le face plăcere să-și redacteze singuri scrisorile și doar 19% folosesc echipament modern de dictare, o parte însemnată dictînd încă scrisorile direct secretarelor.

Ca măsuri pentru eliminarea pierderilor de timp, autorii lucrării propun implicarea unui număr minim de persoane în relațiile cu conducătorul și delegarea unor sarcini, de mai mică importanță, colaboratorilor și secretarelor.

Tehnica „bilanțurilor succesive" în conducerea marilor proiecte

„PUBLIC ACCOUNTS COMITEE", organism britanic omolog „Curții de Conturi" din Franța, a apreciat că, din marile depășiri bugetare ale programului „Concorde", numai aproximativ două miliarde franci francezi sînt datorate unei subestimări a devizelor. Fenomenul de

șini-unelte, laminoare etc. iar al doilea pentru tramvaie, de asemenea redresoarele de încărcat acumulatoare intră în preocuparea ambelor institute.

b) **Problema fiabilității** produselor electrotehnice deși a fost cuprinsă în planul ambelor institute, ea este studiată, după părerea noastră incomplet, cercetările rezumîndu-se la schemele funcționale și la fiabilitatea elementelor componente, fără să fie analizat efectul tehnologiei aplicate asupra fiabilității produselor.

c) Considerăm, de asemenea, că **problema tehnologiilor este insuficient tratată** de institutele noastre de cercetări. Sînt încă foarte frecvente cazurile cînd proiectele conțin soluții tehnologice necorespunzătoare unei fabricații de serie în condiții economice, de ex.: redresorii de sudură de 500 și 1000 A. Aceasta, deoarece în institutele de cercetări, există încă un număr mare de cercetători cu practică foarte redusă în producție sau chiar fără practică, fiind repartizați direct după absolvirea facultăților în activitatea de cercetare.

Cunoașterea insuficientă a posibilităților concrete de care dispun întreprinderile, amplificată de lacunele în pregătirea tehnologică a cercetătorilor, constituie, după părerea mea cauza principală care face ca în partea economică a proiectelor, cheltuielile de asimilare și prețul de cost antecalculat al produselor să nu fie corect stabilite, ceea ce viciază rezultatul eficienței antecalculate.

d) O altă problemă tratată insuficient de către institutele de cercetare este **estetica industrială.** Avînd în vedere sarcina actuală, cu privire la extinderea exportului, această problemă trebuie să-și găsească locul cuvenit în planurile institutelor noastre de cercetare.

e) **Prețurile relativ mari stabilite de către institute** pentru elaborarea unor teme de cercetare (studii, proiecte, asistență tehnică etc.) devin în multe cazuri greu de acceptat pentru uzine, care pentru a nu greva prețul de cost, renunță să apeleze la institute, cu toate că rezolvarea problemelor respective ar avea eficacitate economică într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat.

2. În scopul completării pregătirii tehnologice a tinerelor cadre de cercetători, ni se pare interesantă metoda aplicată de către Institutul Politehnic-București, la care **reciclarea cadrelor didactice tinere** se face **în unități productive,** aceștia fiind absolviți pe o perioadă de timp de sarcinile profesionale de la locul lor de muncă, lucrînd nemijlocit în producție în uzine. Această metodă s-ar putea aplica și la cercetători fără o suficientă practică în producție, în vederea realizării unei mai bune cunoașteri a posibilităților uzinelor colaboratoare în problemele pe care institutul le are de rezolvat cu uzina.

În scopul dezvoltării bazei materiale de cercetare precum și în vederea îmbunătățirii dotării uzinelor cu utilaje specializate, pentru a putea realiza în condiții și mai bune produsele noi ca rezultat al cercetărilor, propunem ca o cotă parte din economiile de valută obținute ca rezultat al aplicării cercetărilor respective, să fie alocate unităților de cercetare în scopul procurării aparatelor și utilajelor necesare. Menționăm că există un precedent în acest sens, la realizarea unor instalații complexe pentru Combinatul de aluminiu-Slatina de către uzina noastră pe baza cercetărilor efectuate la Institutul de Proiectare pentru Automatizări.

Opinii consemnate de
Stere POPESCU

PUNCTE DE VEDERE

PROTEJAREA INVENȚIILOR ÎN DOMENIUL CHIMIEI

CARACTERUL DINAMIC al industriei chimice se reflectă nu numai în creșterea vertiginoasă a producției ci și în utilizarea largă a cuceririlor tehnico-științifice contemporane, ponderea brevetelor chimice reprezentînd circa 47% din numărul total de brevete de invenții din toate ramurile producției materiale.

Cu toate succesele obținute, trebuie observat că în domeniul examinării și acordării brevetelor de invenții se resimt încă unele neajunsuri.

După cum se știe, în țara noastră brevetele de invenții pentru produse chimice noi se pot acorda numai întreprinderilor de stat ale R.S.R. deoarece chiar dacă brevetul de invenție conferă un drept exclusiv asupra unui produs chimic nou, întreprinderile de stat — proprietatea întregului popor — utilizează acest drept în folosul întregii societăți. Totodată, politica de brevete din țara noastră stimulează și elaborarea proceselor tehnologice noi, singurul criteriu de aplicare fiind avantajele economice oferite de procedeul brevetat.

● Cum pot beneficia unitățile cooperatiste de avantajele sistemului socialist de acordare a brevetelor pentru produsele chimice?

● Protejăm concepția inventivă sau realizarea ei tehnică?

● Aceeași instituție respinge o propunere și tot ea rezolvă contestațiile.

Altfel se pune însă problema în cazul întreprinderilor cooperatiste care nu pot beneficia de avantajele oferite de brevetele de invenții avînd ca obiect produse chimice noi. Deoarece pentru dezvoltarea armonioasă a economiei naționale este necesar să fie mobilizată întreaga capacitate creatoare a intelectualității noastre tehnico-științifice, soluția care se impune este ca **brevetele pentru produsele chimice noi care prezintă noutate și progres față de stadiul tehnic mondial și care din diferite motive nu se pot încadra în profilul întreprinderilor de stat să fie cedate, respectiv acordate, întreprinderilor cooperatiste.**

După cum se cunoaște, o invenție se compune din două elemente principale: din concepția inventivă, ca rezultat al muncii creatoare și din realizarea tehnică a invenției, la îndemîna oricărui specialist în materie. De aici urmează că brevetul de invenție trebuie astfel formulat ca să asigure în primul rînd protecția concepției inventice, fără posibilitate de ocolire a brevetului. Contrar acestui principiu de bază, care constituie una din prevederile principale ale politicii de brevete din țara noastră, în practica de analizare a cererilor de brevete de invenții s-a adoptat părerea potrivit căreia protejarea concepției inventive ar însemna o protecție indirectă a produselor chimice noi obținute prin procedeul brevetat. Această practică înlesnește ocolirea brevetelor de invenții chimice acordate pentru procese tehnologice noi.

Practica actuală de acordare a brevetelor de invenții care limitează protecția numai la exemplele de realizare tehnică a invenției și nu la concepția inventivă nu stimulează găsirea unor soluții noi originale cu contribuție reală la progresul tehnic al societății și oferă numai posibilitatea de elaborare a unor variante ale invenției pentru care numește necesară o contribuție inventivă, fiind la îndemîna oricărui specialist în materie. De aceea **pentru ca brevetele de invenții pentru procese tehnologice noi să poată constitui un factor eficient în stimularea progresului tehnic al industriei chimice, trebuie astfel formulate încît o suprapunere între concepția inventivă și elementele de realizare tehnică a invenției să fie complet înlăturate.**

Probleme specifice se ridică și **în domeniul brevetării substanțelor chimice utilizate ca antidăunători în agricultură,** pentru care brevetul de invenție trebuie să protejeze nu numai substanța activă respectiv procedeul de fabricație a acestei substanțe, ci, totodată și forma sa de întrebuințare, compoziția.

Alte aspecte în legătură cu practica actuală de acordare a brevetelor de invenții s-ar putea rezolva și prin măsuri organizatorice. În prezent litigiile în probleme de brevete de invenții se rezolvă în prima treaptă la Comisia pentru soluționarea contestațiilor privind invențiile, comise care în prezent se compune din specialiștii aceleiași instituții care a examinat și rezolvat cererea de brevet de invenție cu privire la care s-a făcut contestația. Subliniem: contestația nu este examinată de același specialist care a elaborat contestația, ci de specialiștii aceluiași serviciu din aceeași instituție. Pentru înlăturarea acestei situații — nesatisfăcătoare — ar fi indicat ca respectiva comisie să funcționeze în afara instituției, care a elaborat hotărîrea de acordare (sau de respingere) a cererii de brevet de invenție. Ar putea fi luată în considerare sugestia ca această comisie să funcționeze la forul tutelar al Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, adică la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, cu menținerea în continuare a dreptului de recurs la Tribunalul Capitalei R.S.R., prin constituirea unor comisii jurisdicționale pe tipuri de invenții, care, asistate de specialiști în legislația de brevete, ar putea arbitra litigiile și din punct de vedere juridic. Această situație ar prezenta și avantajul că împreună cu specialiștii în legislația de brevete ar putea analiza mai temeinic obiectul litigiilor de invenții din punct de vedere tehnic, fapt ce ar permite prevenirea lor cît și o rezolvare mai operativă a acestora.

Rezolvarea acestor probleme ar crea treptat condiții ca majoritatea problemelor legate de invenții destinate dezvoltării industriei chimice să fie rezolvate, ceea ce ar contribui la accelerarea progresului tehnic, la intensificarea schimburilor de informații tehnico-științifice și la creșterea prestigiului științific al industriei noastre chimice pe plan internațional.

Em. HOLBAN
A. GLÜCK

VADEMECUM

Componența și trăsăturile echipei de analiză a valorii

TEHNICA de analiza valorii, se dovedește a fi o metodologie eficace în conducere.

Implementarea ei în viața întreprinderilor echivalează cu instaurarea unui nou climat deoarece ea implică munca de echipă. Eficiența activității acestei echipe presupune o unitate de acțiune și gîndire, în fiecare dintre fazele activității ei. Succint, pentru fiecare fază în parte, trebuie ținut seama de următoarele:

1. Faza analitică — *constă în culegerea și clasificarea informațiilor ce conduc la definirea în ordine și cu precizie a nomenclaturii funcționale (structura materială a produsului — construită funcțional și ordonată progresiv de la funcțiile elementare pînă la funcția finală, de ansamblu), a funcțiilor (definite de la general spre particular pentru fiecare element material), a criteriilor și imperativelor de respectat în scopul asigurării lor, ca și a caracteristicilor de identificat (pentru toate elementele ce compun produsul). Pentru realizarea acestei faze, membrilor echipei li se cere să posede următoarele* calități: *spirit de investigație, spirit de analiză, încredere, răbdare, putere de convingere, obiectivitate, simț logic.* Starea generală *de spirit se caracterizează printr-o înțelegere parțială, ceea ce generează o oarecare senzație de „timp pierdut", existînd riscul apariției dezinteresului la participanți. Prin dezvoltarea calităților umane cerute aici, în această fază, cît și prin cultivarea celor cerute de faza următoare pot fi depășite impedimentele respective în comportamentul echipei.*

2. Faza dubitativă. — *În această fază toate relațiile cost-funcție sînt puse sub semnul întrebării. Parcurgerea ei presupune, în plus, de la membrii echipei* calități *cum sînt: spirit științific, luciditate, scepticism și sinceritate. Evoluția generală a COMPORTAMENTULUI ECHIPEI conduce spre o cunoaștere reciprocă a membrilor echipei și începe o mai bună colaborare.*

3. Faze imaginativă. — *Se cere ca membrii echipei să posede, în mod special,* calități *cum sînt: imaginație, spirit deschis, spontaneitate.* În starea de spirit *a echipei apar elemente noi: exteriorizare, participare activă, gîndire în grup, concepție de echipă.*

4. Faza sintetică. — *Implică trasarea unei linii pentru stabilirea bilanțului și înțelegerea variatelor legături logice între elementele concrete ale ansamblului studiat în scopul restructurării sale eficiente. Calitățile umane ce trebuie dezvoltate, în special, la participanți: gîndire concretă, cunoaștere de sine, onestitate, loialitate. Ele permit o stare de spirit caracterizată prin colaborare activă și solidaritate.*

5. Faza realizatoare. — *Se concretizează în definirea noii soluții ca punct de convergență a celorlalte faze. Este necesar ca membrii echipei să posede, în mod deosebit,* calități *cum sînt: vigilență, perseverență, franchețe, tenacitate, spirit sintetic.* Comportamentul general *al echipei se definește printr-o puternică unitate de acțiune și o responsabilitate comună.*

Reunirea în comun, coordonată, a cunoștințelor profesionale, a capacităților intelectuale și a calităților umane ale fiecăruia, ca și a responsabilităților pentru reușita acțiunii, presupune un puternic spirit de colaborare, singurul capabil să facă din fazele enunțate un tot unitar, logic, cu rezultate eficiente.

I. B.

inflație sau schimbarea parității dintre monede a generat o depășire de 3,5 miliarde franci, iar problemele tehnologice care n-au putut fi prevăzute la demararea proiectului— 3,5 miliarde.

Această experiență, costisitoare pentru guvernele britanic și francez, a determinat definirea unei noi tehnici utilizate în conducerea marilor proiecte. Este vorba de așa numitul procedeu al bilanțurilor succesive care constă în aceea că desfășurarea proiectelor este fracționată într-un anumit număr de etape succesive, iar la sfîrșitul fiecărei etape se întocmește un bilanț cu obiectivele realizate și cele care au rămas de îndeplinit. Aceste „bilanțuri succesive" servesc la fundamentarea deciziei de continuare, revizuire sau abandonare a programelor în curs. De remarcat faptul că această procedură va fi aplicată la continuarea lucrărilor tunelului de sub Marea Mînecii.

Dinamica structurii de specialitate a cadrelor de conducere din intreprinderile americane

În GRAFICUL de mai jos este redată dinamica structurii cadrelor din conducerea superioară a celor mai mari companii industriale din S.U.A.

Graficul pune în evidență, în primul rînd, reducerea continuă a ponderii conducătorilor fără pregătire superioară. Destul de mare, și relativ constantă, este ponderea conducătorilor licențiați în științe juridice.

O schimbare esențială, survenită între anii 1964—1972, este marcată de apariția unui număr mare de conducători cu pregătire superioară în economie și administrație și reducerea ponderii personalului de conducere cu pregătire tehnică superioară. De remarcat că un studiu întocmit în 1972 arăta că din 1 240 de conducători promovați în acel an, aproximativ 40% erau specialiști în economie și administrație.

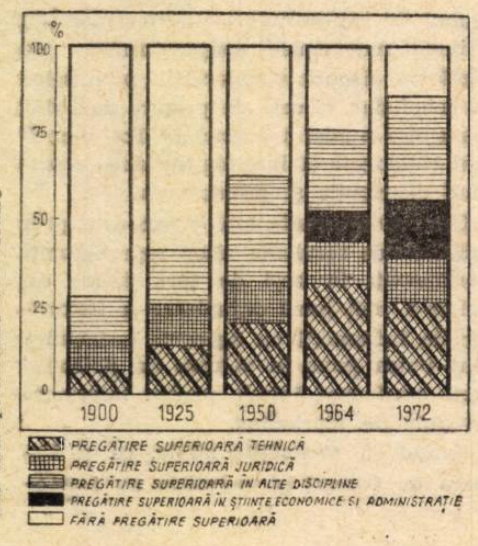

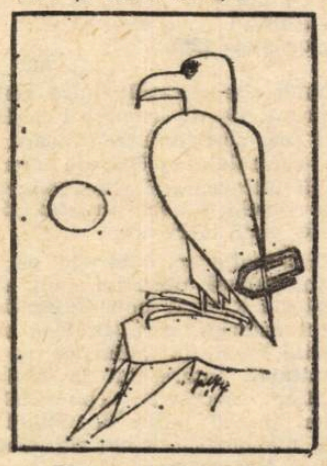

Puterea birocrației
(după revista bulgară „Ikonomiceski jivot")

Rubrică realizată de
Nicolae MANOLE

În 32 de centrale industriale

Informațiile de marketing și deciziile în activitatea de comerț exterior (II)

FUNCȚIA DE MARKETING A CENTRALEI INDUSTRIALE

„De fapt funcțiile intreprinderii ar putea fi reduse la două : cercetare-dezvoltare și marketing".

Peter DRUCKER

DACĂ ÎN PRIMA PARTE a anchetei (Vezi „V.E." nr. 11/1974) ne-am ocupat de cererea de informații de marketing (cine sînt beneficiarii informațiilor și ce vor ei), în partea a doua ne vom ocupa de oferta de informații de marketing (cine sînt producătorii de informații și ce produc ei). Se poate constata deci, odată mai mult, necesitatea gîndirii de marketing chiar atunci cînd e vorba de procurarea de informații.

Pornind de la concluziile primei părți a anchetei care sublinia structura cererii de informații :

- **tipurile de informații necesare ;**
- **nivelele de decizie beneficiare ;**
- **gradul de satisfacere a cererii ;**
- **cine ia decizia procurării și distribuirii informațiilor**

Vom încerca, în continuare, pe baza datelor furnizate de anchetă să stabilim caracteristicile ofertei. Respectiv :

- **cine și cum furnizează informațiile de bază ;**
- **sub ce formă sînt prelucrate informațiile de marketing ;**
- **fluxurile principale ale sistemului informațional de marketing ;**
- **gradul de valorificare a informațiilor de marketing.**

● În centrale : cine și de la ce nivel ?

FUNCȚIA de marketing în cadrul centralei,conform datelor anchetei, este realizată de cele mai multe ori în mod implicit — prin desfășurarea activității comerciale — și nu explicit — de către un compartiment de marketing. **Numai 34% din eșantion declară că au în structura lor organizatorică un compartiment sau cel puțin un responsabil cu probleme de marketing.**

Că marketingul, ca activitate, este o preocupare nouă, o dovedește faptul că responsabilități pe această linie au fost date începînd din anul 1971, procesul continuînd în 1972 și 1973, dar fără să se fi extins mai larg această acțiune, deși nevoia de informații de marketing este generală.

Și să ne oprim, în continuare, cu analiza asupra segmentului din eșantion, care a declarat că are în structura organizatorică un compartiment responsabil de marketing. În ceea ce privește subordonarea compartimentului de marketing, ordinea de prioritate constatată este :

I. șef serviciu (import-export, tehnic, investiții) ;
II. director tehnic, director comercial ;
III. director general.

Apreciind această poziție în organigramă prin prisma experienței mondiale în utilizarea marketingului, avem o oarecare rezervă asupra accesului pe care marketingul ar putea avea pentru influențarea deciziilor majore, în cazul în care este subordonat unui compartiment cu activitatea de bază diferită (cazul I) poziția sa optimă în organigramă fiind în cadrul statului major al unității, deci subordonat direct conducerii, astfel încît să poată furniza curent evaluări de marketing pentru diversele probleme pe care le are de rezolvat conducerea (cazul II și III).

Ancheta a semnalat și cazuri în care centralele au desființat compartimentele de marketing (Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri ; Centrala industrială pentru prelucrări metalurgice, etc.). Aceste măsuri par a fi în contradicție cu timpul, cu realitățile economiei noastre, orientată tot mai mult spre creșterea și diversificarea schimburilor comerciale externe, și în orice caz trebuie restudiate asemenea decizii cel puțin pripite.

● Cu ce pregătire ?

PERSONALUL compartimentelor de marketing este format din ingineri, economiști, cadre medii în proporție aproximativ egală. Această structură nu spune prea mult prin ea însăși. Dar, corelată cu modul de dobîndire a cunoștințelor de marketing indicat în următoarea ordine de priorități ;

I. studiu individual ;
II. cursuri de specializare ;
III. facultate.

ne îndreptățește să apreciem că noțiunile de bază pentru înțelegerea marketingului le dețin într-o mai mare măsură economiștii, și ca urmare își pot însuși cu mai multă ușurință cunoștințele de marketing.

Pe de altă parte se impune extinderea cursurilor de specializare și universitare în marketing astfel încît aceste modalități de formare să devină predominante.

● În comerțul exterior : poziție mai favorizată

IN INTREPRINDERILE de comerț exterior ce efectuează operațiuni de import și export în unele centrale, numărul compartimentelor de marketing este mai mare, 68% din eșantion declarînd existența acestora în întreprinderile specializate de comerț exterior din sfera lor de activitate. Ca formă organizatorică, marketingul se desfășoară în aceste din urmă unități, după cum urmează :

— serviciu 12% ;
— birouri 32% ;
— grupe 12% ;
— responsabili 12%.

În schimb comunicațiile între centrale și întreprinderile de comerț exterior se apreciază că sînt nesatisfăcătoare. Majoritatea centralelor (56% din eșantion) declară că întreprinderile de comerț exterior, de regulă, nu le furnizează informațiile de piață necesare.

Această situație se datorește pe de o parte unor **factori obiectivi** cum ar fi : nomenclatorul vast al unor întreprinderi de comerț exterior, ceea ce face să nu fie posibile studii în adîncime pe produs ; limitarea interesului la obținerea informațiilor necesare comercializării produselor și mai puțin la studii de prognoză tehnologică, ciclu de viață al produselor, diversificarea și înnoirea nomenclatorului în cadrul restricțiilor de înzestrare tehnică și de forță de muncă a centralelor.

Dintre **cauzele subiective** pot fi menționate ; lipsa unui sistem informațional organizat între întreprinderile de comerț exterior și centralele industriale, lipsa din contractul de comision a unor clauze clare privind prestări de servicii de informare de către întreprinderile de comerț exterior centralelor, lipsa în structura organizatorică a multor centrale a unui corespondent pentru compartimentul de conjunctură — marketing din întreprinderea de comerț exterior.

● Pentru centrale : canale de informație

PRINTRE SURSELE de informare de marketing ale centralei pe lîngă informațiile primite de la întreprinderile de comerț exterior, sursă clasată pe primul loc mai figurează : rapoartele asupra deplasărilor în străinătate (II), informările delegaților pe lîngă agențiile economice (V), participările la tîrguri și expoziții (III), publicațiile de specialitate, inclusiv materialele difuzate de ministerele economice și Ministerul Comerțului Exterior (IV), buletine Agerpres (VI), informații primite de la partenerii externi. Demn de comentat în acest clasament este **locul V ocupat de agențiile economice.** S-ar părea că aici nu a fost prea bine înțeles mecanismul descentralizării activității de comerț exterior, funcțiile pe care le au în prezent centralele, în privința comercializării la extern a produselor.

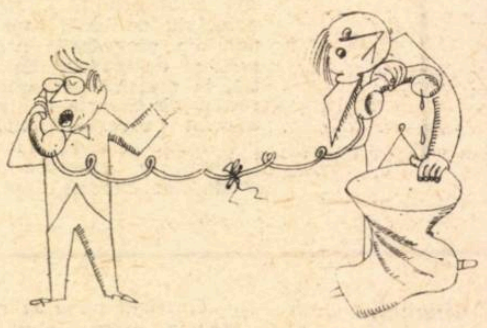

În ceea ce privește pertinența, informațiile furnizate de agențiile economice au fost apreciate conform tabelului nr. 1.

Fără a comenta calitatea acestor informații, care, în general, sînt „bine" apreciate, cu excepția informațiilor de prețuri, să ne oprim asupra periodicității furnizării lor. Vom constata contradicția dintre calificativul de calitate acordat și ritmul de transmitere a informațiilor (!?) privind fenomenele conjuncturale, de piață, și asupra comportării produselor la beneficiar, și cele de prețuri care sînt transmise numai trimestrial ! Tot „bune" sînt catalogate și informațiile anuale privind distribuția și promovarea (!?).

Centralele beneficiază direct sau prin minister de serviciile unor reprezentanți permanenți în zeci de țări, astfel că, printr-o mai bună organizare a fluxurilor de informații cu agențiile economice s-ar putea pune în valoare un potențial încă insuficient folosit pentru informare pe linie de marketing.

Faptul că **societățile mixte**, ca și **Camera de Comerț și Industrie** au fost omise dintre sursele de informații de marketing internațional declarate de centrale, semnifică faptul că ele nu s-au făcut prea mult simțite pe această linie în viața centralelor. Este adevărat că numai circa o treime din eșantion sînt participanți la societăți mixte, din care numai jumătate la societăți mixte de comercializare. Acest din urmă segment apreciază în felul următor informațiile furnizate de societățile mixte. (tabel 2). Aceste date pot fi comentate similar cu cele privind informațiile primite prin delegații la agenții. S-ar părea că în acest caz, de vină este însăși convenția realizată privind furnizarea de informații și nu furnizorul, care este direct interesat în reacția promptă a partenerului său pe piață. Ba mai mult cooperarea cu firme care au sisteme informaționale de marketing bine organizate, poate constitui o experiență utilă pentru centralele industriale.

● Ierarhia surselor... publicate

DINTRE PUBLICAȚIILE interne utilizate de centrale în documentarea asupra pieței externe primul loc îl deține „Informațiile de comerț exterior" editat de MCE, Camera de Comerț și Industrie și INSCIN. Urmează apoi, revista „Viața economică" (locul II), diferite publicații ale INSCIN, printre care „Piața internațională" și Buletinul zilnic dețin locurile III și respectiv IV. Alte surse de documentare sînt : Buletin AROMAR (clasat pe locul V), Buletinele informative de conjunctură și prognoză ale ISCE-urilor (VI). Dacă în ceea ce privește prima categorie de publicații am putut stabili un clasament în funcție de frecvența utilizării acestora, pentru publicațiile externe la care fac apel centralele în informarea lor nu am putut stabili o ordine de prioritate în funcție de frecvența utilizării acestora. Din cauză că publicațiile externe la care are acces centrala sînt procurate în marea lor majoritate... accidental.

● Prospectarea terenului

PE BAZA INFORMAȚIILOR de mai sus se poate organiza cercetarea de birou. Însă aceste informații nu sînt suficiente fără o cercetare de teren care să investigheze motivația consumatorului, caracteristicile psiho-sociologice ale acestuia, obiceiurile de consum din diversele țări. **Mai puțin de jumătate din eșantion a declarat că efectuează cercetări de teren** (teste de piață, studii motivaționale, anchete și sondaje), ceea ce denotă o atitudine încă pasivă în activitatea de comerț exterior, sfera încă redusă a muncii de prospectare. Și de aici explicația acelor discrepanțe ce apar între cererea și oferta de mărfuri la export, dificultățile de aliniere la condițiile de livrare ce sînt aparent complet noi pentru producător, dar care îi provoacă greutăți în competiția eficientă pe piețele insuficient cunoscute.

● Cum este dominată „Inflația informațională" ?

TOT ATÎT DE IMPORTANTĂ ca și găsirea de informații este și regăsirea lor în momentul, calitatea și cantitatea necesară actului de decizie. De aceea informațiile brute obținute trebuie selectate, clasificate și transformate în instrumente

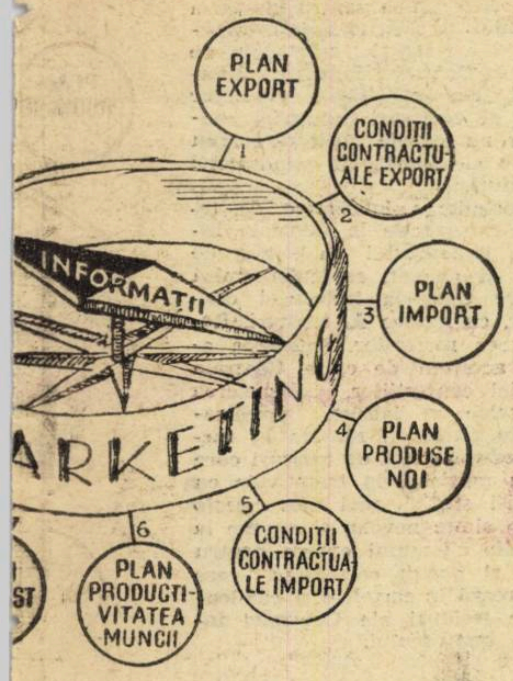

de documentare curentă, periodică sau ocazională. Ancheta a relevat că cele mai utilizate instrumente de documentare sînt, în ordinea de prioritate :

I. notele informative operative ;
II. notele informative periodice ;
III. dosarele tehnice pe produse ;
IV. dosarele generale (pe produs sau țară) ;
V. studiile elaborate pentru centrală, uzine, rețea de service, institute de cercetări și proiectări ;
VI fișierele pentru clienți, prețuri, performanțe tehnice produs.

Dar încă o mare parte din informații se irosesc fără a fi preluate din sursele disponibile și înregistrate într-un sistem de evidență. Se apreciază astfel că **aproximativ 50% din informații se transmit verbal, în ședințe.** Totodată creșterea și diversificarea exportului și importului produce o inflație informațională care nu mai poate fi stăpînită cu mijloace manuale. Se constată însă că în prelucrarea informațiilor de marketing progresele sînt puțin vizibile.

Gruparea răspunsurilor după modalitatea de prelucrare minimă a informațiilor în centrale este următoarea :

manual	**69% ;**
mecanizat	**9% ;**
automatizat	**1% ;**
nu au răspuns	**21%.**

Uneori se recurge direct la obținerea de informații prelucrate sub formă de **studii de conjunctură sau marketing.** Printre furnizorii de astfel de studii pe primul loc se situează, mult detașat, Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale-București, apoi institutele de cercetări ale centralelor, întreprinderile de comerț exterior, și — pe un loc distinct în cadrul acestora din urmă — ISCE Romconsult. Ceea ce trebuie precizat la acest punct este că deși **INSCIN furnizează circa două treimi din studii,** el nu este organizat pentru a face cercetări de marketing, ci numai conjuncturale. Ca urmare, studiile INSCIN se apreciază că nu pot acoperi decît capitolul I (Date generale) și, parțial, capitolul II (Piețele) din cadrul cercetării de marketing (vezi tabelul nr. 1 la Partea I a anchetei). Considerăm că numai centralele, împreună cu centrele lor de cercetare și documentare pot să realizeze cercetarea de marketing internațional la dimensiunea sa reală și să elaboreze, pe această bază, strategia de marketing proprie. Ele sînt cele care își cunosc cel mai bine nivelul dotării tehnice, gradul de calificare al personalului, nivelul tehnologiilor folosite, posibilitățile financiare de dezvoltare, adică restricțiile interne. Confruntarea permanentă a acestora cu oportunitățile din mediul extern le poate permite să-și elaboreze obiective viabile în acțiunile pe piața externă.

● Valorificarea informațiilor de marketing

INFORMAȚIILE de marketing sînt, de fapt, niște cărămizi pentru construirea edificiului strategic al întreprinderii, respectiv centralei.

Funcția de marketing este chemată să traducă în cadrul unității economice, potrivit specificului acesteia, cerințele mediului extern, să jaloneze prin fluxuri de informații de marketing căile de întîlnire a producătorului cu consumatorul, în condiții reciproc avantajoase. Altfel spus, funcția de marketing contribuie la stabilirea obiectivelor pentru cea mai mare parte a secțiunilor de plan.

Am urmărit modul în care informațiile de marketing (simple sau prelucrate) sînt transformate în instrumente de conducere, în planurile de activități ale centralei. În cadrul anchetei, am investigat în acest sens ordinea de importanță acordată informațiilor de marketing în fundamentarea celorlalte secțiuni de plan și, respectiv, acțiuni de contracte. Rezultatele sînt prezentate în schema alăturată construită în sensul acelor de ceasornic (ora 1 = locul I ș.a.m.d.). După cum se vede din acest grafic, **maximum de utilizare capătă informațiile de marketing în fundamentarea planului de export și stabilirea condițiilor contractuale de export.** Pe locul trei — fundamentarea planului de import și cinci — stabilirea condițiilor contractuale de import. Pe locul patru — planul produselor noi etc. Ceea ce apare surprinzător și, totodată, un semnal de alarmă, este faptul că fundamentarea planului de cercetare-dezvoltare, a planului de investiții și de producție sînt pe ultimele locuri (9, 10, 11) ceea ce reflectă din nou optica unilaterală a unor cadre care consideră marketingul ca „metodă de vînzare" fără a înțelege rolul deosebit pe care îl are în orientarea producției.

Tabelul nr. 1

Informația	Calitatea [1]	Periodicitatea [2]
I. date generale	bun	T
II. piețele	bun	T
III. produsele sau serviciile	bun	T
IV. prețurile	satisfăcător	T
V. distribuția	bun	A
VI. promovarea	bun	A

1) prin calificative : f. bun, bun, satisfăcător, nesatisfăcător
2) prin simbolurile : anual (A), semestrial (S), trimestrial (T), lunar (L), decadal (D), zilnic (Z)

Tabelul nr. 2

Informația	Calitatea [1]	Periodicitatea [2]
I. date generale	bun	T
II. piețele	bun	T
III. produsele sau serviciile	bun	T
IV. prețurile	satisfăcător	T
V. distribuția	satisfăcător	T
VI. promovarea	satisfăcător	T

1) și 2) idem tabel nr. 1.

Dacă aceasta este regula, modul de gîndire tradițional asupra marketingului și deci răspunsul la o întrebare directă, o întrebare indirectă care solicită o retrospectivă a experienței, o evaluare proprie a aportului marketingului se soldează cu rezultate complet inverse.

La întrebarea dacă au existat cazuri în care informațiile furnizate de compartimentele de marketing au dus la o modificare în sens pozitiv a deciziei, ordinea de prioritate este :

I. investițiile ;
II. repartizarea pe relații a sarcinii de export ;
III. stabilirea nomenclatorului de export ;
IV. stabilirea prețurilor externe ;
V. publicitatea ;
VI. transporturile internaționale ;
VII. alte domenii.

Și sînt date chiar și unele cazuri concrete, cum ar fi : stabilirea prețurilor la masele plastice prelucrate pentru 1974 în funcție de tendințele conjuncturale, cunoscute din timp ; cunoașterea din timp a cererii pe piața externă pentru mașini de frezat cu două mese în tandem (portal) care a permis orientarea proiectării spre realizarea de astfel de mașini ; modificarea ambalajului și introducerea de „boxpalete" și containere metalice. Acestea sînt fapte care arată că, deși activitatea de marketing se află la început, ea capătă tot mai multă audiență și apreciere în centralele industriale, că are forța de a rupe tradițiile și principiile învechite de „producere de dragul producției".

Deci...

● Poziția activității de marketing în organigrama centralei condiționează întotdeauna accesul acestei activități la elaborarea deciziilor de comerț exterior.

● În cadrul centralelor industriale funcția de marketing, fiind încă insuficient dezvoltată, produce o subalimentare cu informații de marketing internațional.

● Eficiența soluției de a lăsa marketingul pe seama întreprinderii specializate de comerț exterior este contestată de experiența actuală a centralelor industriale.

● Avanposturile centralei pe piața internațională — reprezentanții permanenți, societățile comerciale, etc., — au fost prea puțin antrenate în furnizarea informațiilor de marketing.

● Chiar atunci cînd se furnizează din exterior informații „bune", ele sînt „perimate" pentru strategia de acțiune.

● „Regăsirea" informațiilor de marketing la timpul și locul potrivit presupune organizarea prelucrării, depozitării și circulației lor.

● Unitățile de cercetare și documentare ale centralelor trebuie mai mult antrenate în procurarea informațiilor de marketing.

● Informațiile de marketing se cer introduse într-un sistem integrat de gîndire asupra „obiectivelor" producției, începînd cu planul de cercetare-dezvoltare și investiții.

● Formarea specialiștilor în marketing este — în prezent — eterogenă ca formă, și ca nivele de pregătire. Prioritate are studiul individual — deci pasiunea.

Ioan GEORGESCU
Victoria OLARIU

Interviu cu tov. Maximilian VARDAN, directorul Pavilionului românesc de la Tîrgul de primăvară din Leipzig 1974

PARTICIPARE JUBILIARĂ, CATALOG VIU DE EXPORT

● Fiecare manifestare de acest gen, are, desigur, coordonate specifice care o individualizează — prin permanența lor— în ansamblul tîrgurilor și expozițiilor internaționale. În ce constă „specificitatea" Tîrgului de la Leipzig și — în acest context — ce elemente noi, ce tendințe noi s-au afirmat la ediția de primăvară din acest an a tîrgului ?

— Tîrgul de la Leipzig — cu o tradiție de peste 800 ani — este unul din tîrgurile cele mai mari din Europa. Iată cîteva cifre : 350 000 mp suprafețe de expunere, acoperiți de standurile a 4200 firme expozante din R.D.G. și aproape 5000 firme din alte 59 de țări.

Specificitatea tîrgului este exprimată de mai multe elemente, dintre care mai distincte sînt : cel mai mare loc de întîlnire a comerțului est-vest în sectorul expozițional, contribuție la promovarea comerțului dintre R.D.G. și R.F.G., (R.F.G. a ocupat o suprafață de expunere de peste 20 000 mp.).

Ca tendință s-a remarcat o afluență a țărilor în curs de dezvoltare nesocialiste din America Latină, Asia și Africa.

● România este prezentă pentru a 25-a oară la acest tîrg, deci — o participare jubiliară. Care sînt dimensiunile participării noastre din acest an și, mai ales, care sînt noutățile ?

— România este prezentă la Tîrgul de la Leipzig, mai precis la tîrgurile de la Leipzig — el avînd anual două ediții : de primăvară și de toamnă — de 25 ani. Organizatorii au onorat acest jubileu, acordînd Camerei de Comerț și Industrie a R. S. România o diplomă de onoare.

Noi am participat în 10 sectoare ale tîrgului pe o suprafață totală de expunere de 2600 mp, cu o gamă variată de exponate din domeniile construcții de mașini, metalurgie, electrotehnică, electronică, chimie etc.

Exponatele românești de vîrf au fost : **în sectorul mașini-unelte** strungul automat SARO 25, mașina de găurit cu comandă numerică GP-45 NC, mașina de filetat interior MFIV—16 (realizată în cooperare cu R.D.G.). **În sectorul utilajelor petroliere,** instalația de foraj F.A.—12. Gama variată de **mașini agricole** a fost în atenția publicului. Au trezit de asemenea un deosebit interes convertizoarele de sudură, seria de motoare electrice și elemente de automatizare.

În două cuvinte : un catalog viu de export, o foarte concentrată ilustrată a stadiului atins de industria României socialiste, a ritmului înalt de dezvoltare a producției industriale din țara noastră.

● Asemenea manifestări nu sînt, desigur, limitate la simple expuneri „informative" de produse, ci vizează, în primul rînd, înlesnirea contactelor și schimburilor comerciale internaționale. Cum contribuie Tîrgul de la Leipzig — implicit participarea noastră amplă și constantă — la intensificarea relațiilor economice dintre România și R. D. Germană ?

— Participarea întreprinderilor românești de comerț exterior la tîrgurile de la Leipzig contribuie la dezvoltarea continuă a schimburilor de mărfuri între cele două țări, la realizarea prevederilor acordului de lungă durată încheiat între țările noastre. R.D.G. ocupă locul 3 în comerțul exterior al României și locul 2 în comerțul cu țările socialiste.

● Cum apreciați amploarea contactelor și contractelor perfectate în cadrul actualei ediții de primăvară a Tîrgului ?

— Despre amploarea contractelor încheiate nu putem vorbi încă pe bază de cifre. Putem spune însă că participarea noastră la ediția de primăvară a tîrgului de la Leipzig a corespuns așteptărilor atît în privința colaborării cu întreprinderile din R.D.G., cît și din punct de vedere al contactelor stabilite cu expozanți din alte țări prezente la Leipzig.

Standurile noastre s-au bucurat de un interes mărit din partea specialiștilor din R.D.G. și din multe alte țări.

V. P

MARKETING

PRODUCĂTORUL ANTRENAT MAI DIRECT ÎN CUNOAȘTEREA PIEȚEI EXTERNE

ÎNTREPRINDEREA „Țesătura"-Iași unitate cu o îndelungată activitate în cadrul ramurii bunurilor de larg consum are un loc bine definit în cadrul economiei județului Iași, prin volumul producției destinate consumului intern cît și în mod deosebit pentru export. Peste 65% din volumul producției de țesături este destinat atît exportului direct și exportului de confecții.

Simbioza în fabricație

PROFILUL fabricii este determinat de integrarea producției de fire cu cea de țesături tip bumbac. Sortimentele principale sînt destinate țesăturilor pentru lengerie de pat și de corp, iar începînd din anul 1973, prin punerea în funcțiune a unei capacități de finisare a țesăturilor din amestec (bumbac cu fire de poliester), întreprinderea și-a lărgit sortimentul producînd țesături destinate îmbrăcămintei exterioare pentru adulți și copii.

Baza tehnico-materială a întreprinderii permite realizarea țesăturilor vopsite în bucată și în fir, în dungi și în carouri cu finisaje superioare, tratate neșifonabil, cu contracție scăzută, impermeabilizabile, în raport cu destinația produsului finit. Totuși lipsa unei imprimerii restrînge posibilitatea extinderii gamei de desene și a celei sortimentale în concordanță cu solicitațiile consumatorilor.

Contactul permanent cu noul, prospectarea cerințelor și **stabilirea unei simbioze depline între orientarea fabricației și necesitățile pieții** au condus la realizarea a peste **80 din articole în 260 desene și 800 poziții coloristice la finele anului 1973**, la care se vor adăuga altele noi care în prezent sînt în faza de concepție sau de definitivare.

Prezența la tratative

CA întreprindere componentă a Centralei industriei bumbacului, „Țesătura"-Iași, beneficiază în mod permanent de un sprijin calificat în ce privește prospectarea pieții externe, din partea centralei industriale din București în cadrul sarcinilor ce revin pe această linie centralelor industriale.

În cele ce urmează intenționăm a arăta că pe lîngă formele clasice de participare a întreprinderii, alături de Centrala industrială la prospectarea pieții externe, cum sînt : participarea la expoziții și tîrguri internaționale, editarea de prospecte, pliante, texte de reclamă, cataloage comerciale, etc. — există încă o formă, la îndemîna oricărei întreprinderi, dar insuficient folosită. Este vorba despre participarea întreprinderii producătoare la tratativele comerciale.

Munca de creație a țesăturilor destinate confecțiilor (cămăși, bluze, alte articole de îmbrăcăminte) necesită o serie de căutări și acțiuni legate de realizarea unor desene, combinații de culori de o mare varietate, menite să satisfacă gusturile și preferințele — fără a exagera — a milioane de indivizi. De aceea nu arareori partenerii noștri străini solicită articole și desene în afara colecției întreprinderilor producătoare.

Și este adevărat că într-un desen — dungi sau caro — înlocuirea unei nuanțe la numai o componentă de culoare schimbă aspectul articolului. De asemenea, sînt solicitări numeroase pentru reproducerea unor culori și desene de pe mostre procurate de client în condițiile în care articolul solicitat este produs pe o țesătură în a cărei componență intră să zicem fibre de poliester în amestec cu bumbac iar articolul care se contractează este din altă compoziție, de pildă bumbac cu celofibră. Este știut din experiența pe plan mondial, că pînă la ora actuală culorile din amestecurile sus arătate nu pot fi reproduse identic de pe o compoziție de materie primă a unui articol pe altă compoziție. — De asemenea, chiar în cadrul aceleiași compoziții, în raport de finețea firului sau desimea în urzeală și bătătură a țesăturilor, vopsirile oricît de perfecte ar fi, nu pot asigura o reproducere identică.

În mod normal **întreprinderilor producătoare trebuie să li se repartizeze spre executare** de către centrala industrială, care încheie contracte cu beneficiarii externi, **comenzi pentru articolele pe care acestea le au în profilul de fabricație ilustrate în cartelele și cataloagele de mostre.** De cele mai multe ori, încheierea contractelor cu partenerii străini așa se face. Sînt situații, și nu puține la număr, cînd oferta centralei contractante nu satisface toate pretențiile beneficiarilor, aceștia solicitînd articole sau desene care nu figurează în cartela întreprinderii, fie ca articol, fie în cadrul unui articol, ca desen sau poziție colloristică. — În aceste situații delegații centralei industriale consultă întreprinderile producătoare asupra posibilităților de executare a comenzilor respective.

Din practica noastră de întreprindere reiese clar faptul că **atunci cînd a fost posibil ca la discuția cu partenerul extern să participe și reprezentanții întreprinderii au putut fi rezolvate în raport de posibilitățile tehnice ale fabricii cererile pentru articolele care nu existau în cartela întreprinderii** — o serie de aspecte diverse legate de dorința clientului extern. Comenzi importante, care la prima discuție între centrală și partenerul străin, erau în situația de a nu fi acceptate de centrală, au putut fi clarificate, comenzile preluate și realizate, părțile avînd satisfacția unei bune colaborări.

Contactul cu partenerii, sursă de inspirație

ASEMENEA contacte între reprezentanții fabricii producătoare și beneficiarul extern au făcut ca întreprinderea noastră să cunoască în cele mai mici amănunte preferințele unor clienți cu care avem relații contractuale ani în șir (firma Luber-Canada, de exemplu și alții). Chiar acești clienți în situații mai deosebite solicită prezența reprezentanților noștri la încheierea unor contracte pentru articole noi ce nu figurează în catalogul de mostre al centralei noastre.

Înțelegînd mai bine cerințele clienților externi și venind în întîmpinarea lor, întreprinderea Țesătura și-a asimilat în producție un număr de articole noi în poziții coloristice și desene care au îmbogățit colecția fabricii. Pe lîngă acest avantaj, unul dintre cele mai importante îl constituie **cunoașterea mai bună a pieței externe.** Simțim în acest fel mai direct pulsul cerințelor în o serie de țări cu ale căror firme beneficiare am colaborat și colaborăm. Ba chiar venind de multe ori în întîmpinarea clientului cu o serie de articole, în mod deosebit cu desene care știm că sînt cerute pe piața respectivă, pe care clienții noștri le acceptă imediat.

În această direcție aș dori să ilustrez cu o țesătură pentru pijama, „Fabius", care pe piața Austriei este solicitată în anumite desene.

Cooperarea... prin catalog

AȘ DORI să mai menționez că același principiu și metodă de tratare a comenzilor beneficiarilor ar trebui dezvoltate și în relațiile cu beneficiarii de confecții prin centrala industriei confecțiilor. Contractarea țesăturilor pentru confecții export se efectuează la nivelul centralelor industriale, în urma tratativelor pe care Centrala industriei confecțiilor le duce cu partenerii străini, tratative la care însă Centrala industriei bumbacului nu participă. Un cadru de relații elaborat de M.I.U. reglementează atribuțiunile și sarcinile celor două centrale — a bumbacului și a confecțiilor — în asigurarea materiei prime pentru industria confecțiilor. Și aici, **la baza contractelor stă cartela și catalogul de mostre al Centralei industriei bumbacului, dar solicitările clienților externi ai centralei industriei confecțiilor nu coincid decît rareori cu mostrele și cataloagele industriei de țesături.**

Întreprinderea furnizoare de țesături primește de la Centrala industriei bumbacului un extras de balanță și anexat, comanda emisă de către Centrala industriei confecțiilor, cu mostre de țesături. Reproducerea mostrelor, obținerea avizării acestora de către Centrala industriei confecțiilor, încheierea contractelor cu fabrica producătoare de confecții, rămîne în sarcina producătorului de țesături care însă nu participă la tratativele cu partenerii străini, mai ales acolo unde se simte nevoia, și anume la solicitările clientului extern pentru articole și poziții coloristice care nu figurează în cartelele și cataloagele de țesături ale Centralei industriei bumbacului.

„Contradicțiile" confecțiilor și țesăturilor

ÎNTERPUNEREA Centralei industriei confecțiilor între furnizorul de țesături și solicitantul de confecții — **ingreunează operativitatea în realizarea materiei prime pentru industria de confecții,** pentru că pînă la urmă avizarea mostrelor de țesături reproduse, o face de cele mai multe ori partenerul străin. — Se impune deci ca și la încheierea contractelor între furnizorul de confecții și beneficiarul său, să participe, în cazul în care se solicită articole, desene sau poziții coloristice în afara colecției de mostre, reprezentanții fabricilor de țesături, pentru a elimina o perioadă destul de lungă și neplăcută de discuții și contradicții între furnizorii de țesături și producătorii de confecții.

Și în această direcție experiența „Țesăturii"-Iași, demonstrează **posibilitățile de adaptare mai rapidă a clientului extern la posibilitățile tehnice ale producătorului de** țesături, pe de o parte precum și o posibilitate în plus de cunoaștere și asimilare de cunoștințe asupra pieței externe a confecțiilor cu efecte pozitive în îmbogățirea colecției de țesături a fabricii.

Putem exemplifica în această direcție relații bune de colaborare între „Țesătura" și firme din străinătate ca : ORION din Olanda, Waltrade — R.F.G. și altele pentru care întreprinderea „Țesătura", furnizează țesături pentru perioade mai mari de timp (2—3 ani) și cu perspective de durată.

Din experiența de pînă acum se poate afirma chiar că în condițiile în care contractul extern se încheie între centrală și partener sau între două centrale, **prezența activă la tratative a fabricii producătoare constituie un instrument eficace în clarificarea unor elemente de mare importanță, în realizarea unor economii de timp, în menținerea și consolidarea bunelor relații între părțile contractante, iar pentru fabricile producătoare un prețios ajutor în cunoașterea și prospectarea pieței externe.**

Virgil VICOL
Director comercial
Întreprinderea „Țesătura"-Iași

Stejarul și... moda

ACUM cîteva săptămîni, colecțiile marilor case franceze de modă au „plonjat" asistența obișnuită într-o adevărată „baie" de trecut. Crêpe de Chine, crêpe georgette, dantele spumoase : faimoșii ani '30 — cu secvențe variabile 1925—1935 — au reînviat. Și asta nu numai în vestimentație, ci și în amenajarea interioarelor, spectacole, artă etc.

La mobilă „moda" e marcată printr-o reîntoarcere la stejar, motiv pentru care europenii se grăbesc să-și lichideze ultimele păduri.

Stejar — mit al cununilor și al vîrstei de aur. Nostalgie a pădurii primitive. Refuz al civilizației urbane, mecanizate și poluante. Refugiu contra deprecierii monetare...

Toate aceste motivații unite și mobila din lemn de stejar devine valoarea supremă și quasimistică ; voga rusticului subminează tot ceea ce înseamnă artificial : întreaga Europă este la ora stejarului.

Paradoxal, triumful genului rustic a consacrat victoria concepției modulare, specifică mobilei moderne :

— elemente de mobilă juxtapozabile, superpozabile, ușor de asamblat ;

— elemente de mobilă de ședere făcute din miniblocuri superpozabile și reversibile, sau carcase din lemn, masiv, demontabile și transformabile etc.

Lemn, lemn, lemn (și pe ici pe colo imitații clandestine).

Stejar de culoare deschisă, ceruzat, înnegrit, afumat, antichizat, patinat. Pin de toate felurile, comun sau maritim, autohton sau din Carolina. Frasin vopsit în culorile pădurii.

Și de asemenea mahon și cîțiva înlocuitori ai palisandrului. Cădere vertiginoasă a rucului, sfîrșitul teak-ului. „Lignolatria" își are cerul, dar și infernul său.

La modă : montanții în lemn masiv, juluzele pe fațade și uși, unghiuri rotunjite. Tot ce poate să-i confere lemnului netezime și relief.

S-au făcut multe și pentru ameliorarea calității : materiale superioare, finisări superioare, asamblaje superioare. Cuvîntul de ordine : soliditate.

Mobila întoarce extrem de vizibil spatele efemerului și redevine — ceea ce n-a încetat în fond niciodată să fie — un bun durabil.

La greutatea și la prețul stejarului, iată-ne mobilați pentru mai bine de douăzeci de ani. Deci abia anul 2000 va fi anul memorabil al „mobilei de aruncat".

Mobila a fost, este și va fi întotdeauna imaginea și semnul societății care a produs-o.

Haus, home, domus, maison... refugiu în mijlocul oamenilor, refugiu pentru oameni. Mobila din ziua de azi răspunde unei duble necesități, de natură și de libertate.

Natura, un lux al epocii moderne, în care a deține mobilă din stejar este un semn al solidității. Mobila din lemn restituie oamenilor fertilitatea pămîntului și bucuria naturalului ; mobilele din elemente modulare conduc la reproducerea spațiului, la crearea sentimentului de rezistență contra opresiunii pereților și a rigorilor dimensiunilor...

Și iată-ne din nou etalînd cununa victoriei din frunze de stejar pe frontispiciul sălașelor omului, împodobite cu lemnul dens și dur ce dăinuiește chiar dincolo de veacuri.

A.R.C.

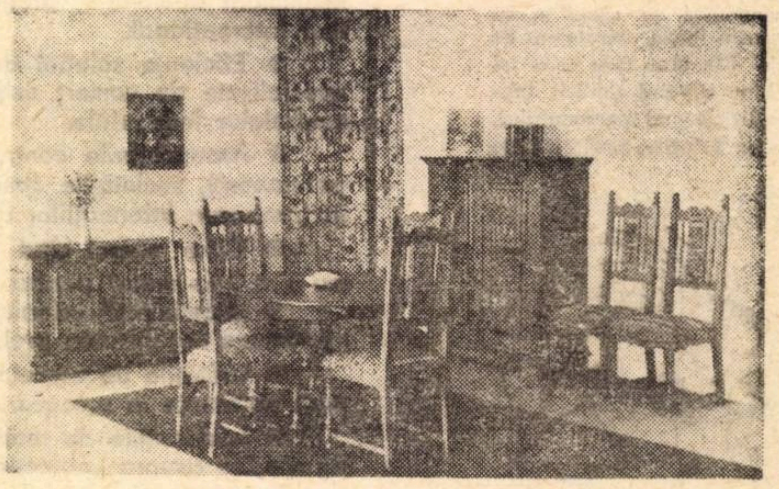

Mobilă de stejar... și iată-ne mobilați pînă în anul 2000

concepte-teorii

Colaborarea și cooperarea economică și tehnico – științifică dintre țările socialiste

DOMENIUL TEHNICO – ȘTIINȚIFIC (VII)

MODUL în care Consiliul împuterniciților adoptă hotărîri asupra problemelor examinate se stabilește în convenția de înființare. Practica de pînă acum demonstrează ca viabilă forma de adoptare a hotărîrilor potrivit căreia în problemele cele mai importante, problemele esențiale de soluționarea cărora depinde însăși realizarea programului convenit, hotărîrile consiliului se adoptă numai în cazul în care este întrunit acordul reprezentanților tuturor părților, respectiv în condiții de unanimitate. Prin convenția încheiată sînt precizate grupele de probleme a căror soluționare se poate realiza numai prin voința unanimă a reprezentanților tuturor părților.

Prezidarea ședințelor consiliilor împuterniciților, centrelor coordonatoare se efectuează prin rotație de către fiecare reprezentant.

Atribuțiile, respectiv competențele Consiliului împuterniciților al centrului coordonator se realizează în mod concret, în practică, în cadrul activității centrului coordonator. La rîndul său, sfera de activitate a unui centru coordonator decurge în mod obiectiv din problematica temei de cercetare pentru soluționarea căreia a fost constituit. Prin convenția de înființare a centrului coordonator sînt stabilite funcțiile și sarcinile acesteia, care îmbrățișează, de regulă, domenii largi de activitate, cum ar fi pregătirea, împreună cu organizațiile participante, a programului, precum și a completărilor și precizărilor la acest program. Este de la sine înțeles că la elaborarea programului se iau în considerare analizele și aprecierile de prognoză ale tendințelor dezvoltării științei și tehnicii în domeniul respectiv, în scopul obținerii de rezultate la nivel mondial. Centrul coordonator pregătește și organizează colaborarea pe întregul complex al lucrărilor prevăzute în program și efectuarea urmăririi operative a stadiului cercetărilor și elaborărilor pe baza informărilor organizațiilor participante sau într-un alt mod, prevăzut în convenție.

Participarea diferitelor institute naționale de cercetări la activitatea centrului coordonator presupune perfectarea unor acorduri sau convenții între aceste instituții prin care se precizează angajamentele organizațiilor participante în ce privește îndeplinirea programului, centrului coordonator revenindu-i ca sarcină acordarea de asistență în perfectarea unor asemenea documente.

Sfera de activitate a centrului coordonator se extinde și asupra organizării, în conformitate cu programul, a muncii de elaborare a analizelor și prognozelor, de organizare a informării tehnico-științifice în domeniul respectiv împreună cu organizațiile țărilor care participă la colaborarea în cadrul programului, folosind, în cazurile necesare, serviciile Centrului internațional de informare științifică și tehnică, precum și a organizării, în caz de necesitate, a lucrărilor privind standardizarea, care se efectuează în cursul realizării programului, în conformitate cu documentele normative în vigoare în cadrul C.A.E.R.

Informarea în mod operativ a reprezentanților împuterniciți ai părților despre stadiul îndeplinirii convenției, despre greutățile care apar în cursul îndeplinirii programului, precum și elaborarea de propuneri care vizează înlăturarea acestor greutăți, constituie, de asemenea, o preocupare concretă a centrului coordonator.

Așa cum de altfel se precizează în Programul complex, centrelor coordonatoare, ca și altor organizații internaționale, nu li se conferă funcții cu caracter supranațional, ele exercitîndu-și funcțiile strict în limitele convenției și pe baza programelor de lucru aprobate de Consiliul împuterniciților părților.

De regulă, se convine ca sediul centrului coordonator să fie atribuit unui institut de cercetări științifice sau unei anumite organizații științifice similare, dintr-o țară sau alta, care este recunoscută că dispune de baza tehnico-științifică și materială corespunzătoare, de cadre de cercetări în măsură să-și poată aduce o contribuție importantă la activitatea de cercetare în domeniul sau tema respectivă, de rezultatele cercetărilor putînd beneficia toate țările participante.

Este de la sine înțeles că stabilirea sediului centrului coordonator la o instituție de cercetare sau alta nu poate fi făcută numai pe baza unei analize de date statistice. În acest sens și în cadrul colaborării în domeniul tehnico-științific dintre țările membre ale C.A.E.R. se pornește de la principiile de bază ale colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările socialiste în general. Ca urmare, se are în vedere dorința recunoscută a statelor membre de a contribui, prin unirea forțelor lor, la ridicarea economică și tehnico-științifică a tuturor țărilor participante, la accelerarea procesului de apropiere și egalizare a nivelurilor de dezvoltare economică și tehnico-științifică a acestora. Cu cît o țară se găsește mai în centrul preocupărilor colaborării economice sau tehnico-științifice, cu atît mai mult beneficiază de roadele binefăcătoare ale acestei colaborări. De aici **necesitatea antrenării cît mai echilibrate**, cît mai echitabile **a tuturor țărilor**, a organizațiilor lor, la organizarea sediilor centrelor coordonatoare constituite de către țările membre ale C.A.E.R., așa cum, de altfel, s-a precizat la Sesiunea a XXVII-a a Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. Antrenarea, în mod cît mai proporțional, a tuturor părților contractante în convenirea atribuirii — pe baza interesului manifestat — a sediilor centrelor coordonatoare capătă o importanță cu atît mai mare, cu cît coordonarea activității ce se desfășoară în perioada dintre ședințele Consiliului împuterniciților revine, în mod normal, organizației de cercetare la care centrul coordonator își are sediul și care are, în fapt, principalul rol în întreaga activitate de coordonare a activității desfășurate de către centre.

Partea română și-a manifestat în nenumărate rînduri dorința de a găzdui sediile unor centre coordonatoare, pînă în prezent, însă, din cele treizeci centre la care participă, nici unul nu-și are sediul în România, acestea fiind cincisprezece în Uniunea Sovietică, cinci în Cehoslovacia, cîte trei în Bulgaria, R.D. Germană și Polonia, precum și unul cu sediul în Ungaria. Întrucît în prezent sînt în stadiu de finalizare examinări cu privire la constituirea de noi centre coordonatoare la care partea română și-a manifestat interesul de a participa, iar pentru unele de a asigura sediul lor, specialiștii români nădăjduiesc că se vor putea conveni aceste propuneri care sînt de natură a-și aduce o contribuție la concretizarea, pentru țara noastră, a rezultatelor colaborării.

Pentru buna desfășurare a activității centrului coordonator, directorul organizației științifice care exercită funcțiile de centru coordonator poate să organizeze un aparat de lucru, format din cetățenii țărilor interesate participante. Dacă însă în convenție nu se prevede altfel, aparatul de lucru al centrului coordonator se formează din cetățeni ai țării de reședință a centrului coordonator. În acest caz, părțile contractante, la dorința lor și cu acordul directorului organizației naționale care exercită funcțiile de centru coordonator, pot trimite, pe contul lor, specialiști la centrul coordonator, în vederea participării la elaborarea materialelor în acele probleme ale programului, la care participă partea contractantă respectivă.

În cazul exercitării funcțiilor de centru coordonator de către o organizație internațională, funcțiile de aparat de lucru le va îndeplini aparatul executiv al organizației internaționale respective.

Organizarea centrelor coordonatoare constituie o formă practică de realizare a cercetărilor științifice prin unirea eforturilor țărilor interesate, prin cooperare în efectuarea cercetărilor științifice și tehnice.

● Efectuarea în comun a cercetărilor științifice și tehnice

PE LÎNGĂ coordonarea cercetărilor științifice și tehnice care prezintă interes reciproc și cooperarea în efectuarea cercetărilor științifice și tehnice asupra cărora m-am oprit în numerele trecute, o formă de colaborare în acest domeniu, între țările membre ale C.A.E.R., este **efectuarea în comun de către țările interesate a cercetărilor științifice și tehnice**, fie pe baza unor acorduri, convenții sau contracte încheiate în mod nemijlocit între părți, fie prin unirea eforturilor pe lîngă o organizație națională de cercetare și crearea unor colective temporare internaționale de cercetare științifică sau a unor laboratoare comune (secții, birouri de construcții), fie în cadrul unor institute de cercetări științifice și organizații de proiectare internaționale constituite ca organizații interstatale sau ca organizații economice internaționale de tipul uniunilor științifico-productive internaționale.

Desigur că astfel de forme de colaborare își vor dovedi cu atît mai mult eficiența cu cît vor contribui în mai mare măsură la sporirea eficienței economiei naționale a fiecărei țări participante. Conducerea superioară de partid și de stat a țării noastre acordă o mare importanță faptului că în promovarea progresului tehnic, în creșterea productivității muncii și sporirea eficienței economice, sarcini însemnate revin cercetării științifice. „**Cercetarea trebuie** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **să contribuie mai mult la dezvoltarea și valorificarea superioară a bazei energetice și de materii prime, la perfecționarea tehnologiilor și la modernizarea produselor din toate ramurile, la crearea de noi materiale și a unor aparaturi de înalt nivel tehnic**". [43])

Prin contribuția pe care și-o poate aduce la valorificarea, prin intermediul relațiilor de cooperare dintre țările participante, a eforturilor depuse de fiecare țară pentru sporirea aportului cercetării științifice la dezvoltarea în ritm susținut a capacității sale economice, efectuarea în comun de către țările interesate a cercetărilor științifice și tehnice ca formă nouă de colaborare care presupune participarea în comun a statelor interesate în elaborarea unor anumite teme de cercetare, întrunește toate condițiile să-și dovedească eficiența. Modalitățile de organizare și de efectuare a lucrărilor prin intermediul acestei forme de colaborare sînt multiple și sînt abordate în funcție de condițiile specifice ale cercetărilor, de complexitatea temelor adoptate a fi elaborate în comun.

● Colectivul temporar internațional

CA O MODALITATE incipientă, dintre cele mai simple, este **Colectivul temporar internațional de cercetare științifică**. Se creează pe baza unui acord între organizațiile de cercetare din țările interesate în vederea elaborării unor anumite lucrări concrete de cercetare științifică, potrivit unui program convenit între participanți. Colectivul temporar se înființează pe lîngă una din organizațiile naționale de cercetare pentru un termen în funcție de timpul necesar epuizării programului de cercetare convenit și își încetează activitatea după semnarea, de către organizațiile participante, a actului prin care se confirmă că prevederile acordului sau convenției au fost îndeplinite, scopul activității colectivului temporar internațional de cercetare științifică respectiv fiind atins. De regulă, asemenea colective temporare se constituie în vederea elaborării unor referate științifice, modele experimentale, scheme descriptive ale tehnologiilor industriale noi etc.

După cum se constată, colectivul temporar internațional de cercetare științifică are un caracter pronunțat lucrativ, activitatea lui limitîndu-se strict la îndeplinirea obiectivelor prevăzute în programul de cercetare convenit. Colectivul său este format din cercetători științifici trimiși de fiecare parte semnatară, ca delegați ai organizațiilor participante.

Pe baza înțelegerii între reprezentanții organizațiilor participante se numește un conducător al colectivului temporar internațional de cercetare științifică — de regulă din țara de sediu — în ale cărui atribuții se înscrie conducerea operativă a activității colectivului.

Acordul de înființare a Colectivului temporar precizează relațiile dintre conducătorul acestuia și conducerea organizației pe lîngă care s-a constituit colectivul internațional.

Radu CONSTANTINESCU

(va urma)

43) Nicolae Ceaușescu — **România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste**, Editura politică — București, 1972, vol. 6, pagina 386.

fișe

Modernizarea predării economiei politice

● O contribuție la depășirea caracterului abstract, descriptiv al predării economiei politice a socialismului, susține prof. I. Rachmuth în articolul **Probleme ale modernizării economiei politice a socialismului** (ERA SOCIALISTĂ, nr. 5/1974) ar putea s-o aducă tratarea largă, substanțială și sistemică a problemelor creșterii economice în socialism. Pentru aceasta s-ar putea porni de la teoria marxistă a reproducției lărgite. Tezele lui Marx cu privire la reproducție — afirmă autorul — conțin două elemente esențiale oricărei teorii a creșterii economice : a. un factor global fundamental al creșterii economice — acumularea ; și b. ideea despre necesitatea unui echilibru global în economia națională. Teoria creșterii economice în socialism trebuie să mai ia în considerare o serie de elemente. Pe scurt acestea ar fi: rezolvarea problemelor legate de stabilirea ratei acumulării, utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială, investițiile — ca factor global de creștere economică, implicațiile progresului tehnic asupra economisirii de muncă vie și materializată. În ceea ce privește aspectul global al echilibrului dintre cererea și oferta celor două mari sectoare, A și B, avut în vedere de Marx, acesta trebuie completat cu echilibrul dintre ramuri de producție dezagregate, pentru care metoda balanței legăturilor dintre ramuri, reprezintă un instrument excelent de analiză economică.

Galbraith acuză

● Noua lucrare a lui J. K. Galbraith, **Economics and the Public Purpose** (Știința economică și interesul general), Houghton Mifflin Company, Boston, 1973, 334 pag., încheie o trilogie din care mai fac parte **Societatea abundenței**, și **Noul stat industrial**. Cele trei lucrări alcătuiesc un tot unitar și reflectă concepția sa de ansamblu asupra capitalismului american contemporan. Dacă Noul stat industrial spune J.K.G., prezenta dezvoltarea marilor corporații și noile caracteristici ale acestora, de această dată este studiat modul în care aceleași mari corporații transformă mecanismul pieței. În această măsură, cartea are un dublu scop. Pe de o parte, ea își propune să descrie implicațiile economice ale apariției marilor centre de putere — cum sînt denumite corporațiile. Pe de altă parte, aici se realizează o critică ascuțită a teoriei economice „oficiale", care refuză să ia cunoștință de rolul jucat în economie de marile corporații.

Dileme

● În articolul **Prospective** publicat în suplimentul nr. 1 al revistei l'USINE NOUVELLE, Maurice Blin, plecînd de la realitatea după care petrolul devine o raritate, prevede cîteva urmări imediate și anume : dezvoltarea sau relansarea cercetării științifice în direcția găsirii înlocuitorilor de petrol ca materie primă ; dominația materialelor plastice ca produse considerate aproape ideale pentru condiționarea altor mărfuri va fi pusă sub semnul întrebării ; lupta împotriva risipei, care pînă în prezent a lîncezit, se va accentua ; tehnicile de recuperare a deșeurilor se vor dezvolta etc. Toate, acestea, constată M. B., ar putea fi progrese în domeniul tehnic, ele însă, oricît de însemnate ar fi, nu pot împiedica urmările economice imediate ale creșterii prețurilor la combustibil, respectiv relansarea unei inflații galopante. În această perspectivă urmările prezentate nu vor împieta asupra ritmului de dezvoltare economică ? Dacă prețurile vor continua să crească simțitor, conchide M. B., țările capitaliste ar fi dificil să pretindă ritmuri susținute de dezvoltare

NICOLAE GEORGESCU-ROEGEN

„Georgescu Roegen este un savant printre savanți, un economist printre economiști".

Paul A. SAMUELSON

SPRE MIJLOCUL acestui secol, școala economică de la Harvard depășise faza barometrului economic și frămînta idei noi sub proaspătul impuls al lui Joseph Schumpeter. Erau vii încă unele resentimente pentru insuccesele pe care le încercase economia, această importantă disciplină, ce privește direct pe om, ca urmare a folosirii prea facile de forme, concepte și relații abstracte. Trei erau principalii tineri actori ai acestei frămîntări: Paul A Samuelson, premiul Nobel pentru Economie de acum cîțiva ani, Wassily Leontief, recentul Nobel pentru aceeași disciplină (de la W. L. deținem informațiile) și Nicolae Georgescu-Roegen — matematicianul grupului.

Cu acesta din urmă bătrînul lor maestru, Joseph Schumpeter, dorea să colaboreze la un Tratat de Economie. „A fost pentru mine un izvor de părere de rău că acest vis nu s-a putut împlini", scria P. Samuelson în cuvîntul înainte cu care prezenta, în 1965, cînd N. Georgescu-Roegen împlinea 60 de ani, selecția binecunoscută a operelor acestuia, sub titlul **Analytical Economics.**

Viitorul pionier al unei noi Economii s-a născut la Constanța, pe malul Mării Negre, în 1906. A fost elevul celui ce ișcălește aceste rînduri, la colegiul de la Mînăstirea Dealu, în 1918 sau 1919, l-am regăsit, ca student în Matematici la Universitatea din București și de atunci am stat aproape pe diverse platforme științifice fără întrerupere.

Nici cînd și-a făcut o teză de statistică, la Institutul cu acest titlu al Universității din Paris, nici cît a stat pe lîngă Karl Pearson la Londra și nici cînd a lucrat la Harvard, cu Schumpeter care l-a îndrăgit pentru acuitatea inteligenței lui față de fapte și pentru pregătirea matematică cu care era înarmat și nici mai tîrziu, nu ne-am depărtat.

Începînd din 1932 a fost profesor de Metodologie Statistică la Institutul de Statistică, Actuariat și Calcul de pe lîngă Universitatea din București și multă vreme membru al conducerii științifice a Direcției Centrale de Statistică, unde a avut ocazia să aprofundeze, la izvoarele lor, faptele economice la care a luat parte un număr de ani și în mod direct.

Teoriile economice pe care le-a publicat sub influența directă a lui Schumpeter, după ce s-a retras în activitatea pur științifică, la Harvard întîi și apoi, ca profesor de economie matematică la Universitatea Vanderbilt, unde este și acum, au fost clădite pe un material de fapte pe care le-a trăit și le-a asimilat cu pasiunea pe care a pus-o totdeauna în toate acțiunile sale.

Ceea ce nu l-a împiedicat ca în timpul profesoratului său la Institutul de statistică să dea acel volum intitulat **Metoda Statistică** *(București 1933) care poate servi și azi, după aproape o jumătate de secol de amețitoare noutăți, ca un excelent îndrumător pentru oricine vrea să intre în Statistică pe poarta mare a științei.*

Ultima carte a lui Roegen, care a trezit atît în America, cît și în Europa, un interes răscolitor, pentru că repune știința economică în mijlocul dinamic al vieții, cu revalorificarea pregnantă a principiului universal al entropiei ca expresie teoretică a degradării energetice ce întovărășește nu numai fenomenele fizice dar și cele economice, este o continuare naturală pe firul unei logici interioare specifice a gîndirii sale, așa cum se profilează în succesiunile studiilor publicate între 1935 și 1960 și retipărite de Samuelson în „Analytical Economics" (Harvard University Press, 1966). Această gîndire a început să ia corp și o coloratură filozofică în cele peste o sută de pagini masive de Introducere la „Analytical Economics" care ar fi putut fi intitulată Principii ale economiei științifice, precum și în cartea care a extins-o.

Introducerea este foarte caracteristică pentru poziția pe care a luat-o Georgescu-Roegen o dată cu publicarea principalelor sale contribuții la știința economică. Sosise pentru el momentul revizuirilor principiale ale acestei științe și, așa cum am constatat și în conversațiile ce am avut cu el în ultimii ani, la București și la Roma, avea un sentiment profund, nemărturisit nici lui însusi, al răspunderilor pentru drumurile ce ia știința economică în general. Nu mă pot opri să citez, în sprijinul acestei afirmații succesiunea capitolelor acestei introduceri: O scurtă analiză a evoluției științei (în genere): Concepte, Numere și Calitate; Cîteva învățăminte de la știința fizicii (în care entropia ocupă un loc semnificativ); Evoluția către Mecanică (în care însăși problema evoluției este prezentată cu multă adîncime). Capitolul final este intitulat Concluzii generale pentru economist, parcă pentru a dovedi afirmația noastră de mai sus.

Acest capitol poate și trebuie cunoscut bine și de specialiștii noștri, pentru a da economiștilor sentimentul exact al științei lor ca știință a naturii și societății (a naturii societății umane desigur) cu aceleași obligații ca științele de mai multă vreme constituite și cu aceleași responsabilități.

Pentru ca unele judecăți asupra omului să nu fie văzute în lumina unui subiectivism ce ar părea natural față de cineva ce mi-e atît de apropiat, voi lăsa din nou să vorbească Paul Samuelson.

„Profesorul Georgescu-Roegen, spune el, este mai mult decît un „mathematical economist"; este mai întîi un economist și anume cel dintîi care a demitizat (aceasta este termenul nostru) unele formalisme simbolice. Nu au scăpat îndoielilor sale subtilitățile rafinate ale teoriei productivității marginale sau ale teoriei utilității. Un economist, care este și un expert în matematică, este în general nu nu numai entuziast pentru matematica economică dar adesea excesiv de pretențios cu rezultatele acestei discipline. Georgescu-Roegen este o excepție. Superlativ pregătit ca matematician și ca statistician, el este imun la farmecul seducător al matematicii, în stare să-și mențină o atitudine obiectivă, credincioasă experienței".

Ceea ce nu vrea să zică, recunoaște mai departe biograful citat, că critica adînc matematică a lui Georgescu-Roegen n-a fost de un adînc folos unei teorii ca aceea reprezentată de analiza input-output a lui Wassily Leontief, care a fost consacrată în anul 1972 cu premiul Nobel pentru economie.

Modelul lui Leontief (ceea ce noi numim balanța legăturilor dintre ramuri) era fundat pe ideea că orice produs este rezultatul unui singur tip de proces.

Georgescu-Roegen ca și P. Samuelson, dar independent de acesta, a renunțat la restricția limitațională și a construit un model Leontief generalizat. Teoria matematică a acestui model, deosebit de interesantă și nouă la epoca corespunzătoare, a dat ocazia matematicianului nostru să stabilească mai multe teoreme originale și să dea, pentru altele deja cunoscute ale programării liniare, demonstrații complet noi și deosebit de simple. Transpunerea economică a teoremelor astfel stabilite își găsește formularea între altele în acea teoremă de independență, de lipsă de interacțiune între procesele care conduc la produse diferite, care caracterizează modelul simplu al lui Leontief și care pune în relief limitele de folosire ale acestui model.

Problema echilibrului economic, pornind de la formularea matematică a lui Walras, asociată de teoria productivității marginale, trecînd și prin generalizările lui Wald, sînt supuse de Georgescu-Roegen unei critici acute care îl conduce la reflecții deosebit de caracteristice pentru punctul său larg de vedere. El ajunge, la un moment dat în cursul acestui examen, să spună: nu văd o societate care, nereușind să-și programeze existența în cadrul teoriei walrasiene, să prefere să se sinucidă decît să caute o altă teorie.

Și nu i-a fost greu, dată fiind întinsa sa experiență economică să găsească exemple elocvente de Economii în care teoria productivității marginale nu reușește să formuleze o distribuție valabilă a venitului național. Aceste economii aparțin societăților suprapopulate, care începeau încă la epoca publicării acestei cercetări (1955), a trezi un special interes al științei și care azi constituie un grav început de criză. Noțiunea de suprapopulație nu se referă numaidecît la întreaga societate, ci putea fi relativizată la un cîmp economic determinat, de pildă, la agricultură.

Economist cu formație matematică, era natural ca, de cîte ori se poate, să folosească limbajul matematic pentru expresia mărimilor, și a relațiilor economice. Dar matematica poate doar da formule, ea este o știință de formule și de teoreme, nu este o știință de legi. Numai științele naturii cunosc legi. Din ele poate lua economistul modele pentru elaborarea de legi. Georgescu-Roegen a înțeles aceasta din primii ani ai cercetărilor sale, poate și din felul cum unii dintre noi gîndeam aceste lucruri și a aprofundat apropierea fenomenelor economice de cele fizice pînă a fi stabilit o deschidere categorică între cele două categorii de fenomene.

Îmi amintesc cu oarecare emoție o conferință a lui la București, în 1970 cred, în care demonstra, cu numeroase și convingătoare exemple că în fiecare proces economic o parte din energiile componentelor procesului se degradează în forme de energie neutilizabilă. Este pentru prima oară că o atare constatare este ridicată la rangul de principiu.

Cîtă vreme ideea echilibrului economic a dominat știința, atari observații pe care le vor mai fi făcut și alții, nu puteau fi reținute. Dar intrat pe drumul dinamicii economice, care este de acum înainte singurul drum valabil al științei, constatarea învățatului nostru devine capitală, și înseamnă o piatră de hotar pentru știința viitoare. De aici și răsunetul pe care ideile actuale ale acestui deschizător de drumuri le are în lumea în care știința, cu adevărurile ei, măcar întrevăzute, dinamizează practica economică.

În lumina acestor idei, problema poluării mediului va fi gîndită în forme mai aproape de realitate și nu doar prin procente cărora să li se poată fixa, prin arbitrara noastră decizie limite oricît de reduse. Sub anume limite, pe care încă nu le cunoaștem, pentru feluritele categorii de procese economice, nu putem spera să coborîm degradarea energiilor ce manipulăm. Rămîne sarcina științei să cerceteze pînă unde poate merge manipularea noastră a acestor energii, fără să tulburăm echilibrul natural care condiționează existența noastră.

acad. Octav ONICESCU

ECONOMIA CA PROCESUALITATE

IN ACCEPȚIUNEA ei cea mai directă, perceptibilă senzorial, economia se prezintă ca procesualitate, ca succesiune de acte, date, fapte, fenomene — posibile de sintetizat într-o suită de procese. Este de necontestat că procesul primordial al unei economii constituite, fluxul vital al existenței sociale îl reprezintă procesul producției, respectiv al reproducției.

Definind în Anti-Dühring economia politică, fondatorii marxismului se refereau la **producție, schimb și repartiție** pentru a-i defini obiectul de studiu. Este evident că acestea sînt procesele economice fundamentale, prin care se satisfac necesitățile diferitelor societăți omenești. Aici apare un moment de meditație: este economia un mijloc de satisfacere a necesităților sau scopul însuși — satisfacerea acestor necesități? Din capul locului nu încape nici o îndoială că satisfacerea necesităților este ea însăși un proces social. Oamenii s-au deprins în timp să-și satisfacă diferitele necesități personale, familiale, de grup social — consacrînd acest proces complex din punct de vedere social, care este consumul, folosirea, întrebuințarea produselor, serviciilor, valorilor, „experiențelor", care într-un termen comun se numesc pur și simplu „de consum" sau „consumabile neproductiv". Aceasta pentru a le deosebi de produsele, serviciile etc. cu destinație productivă. Este interesant că, parafrazînd pe W.W. Rostow, societățile capitaliste occidentale cele mai industrializate și-au zis „economii "sau „societăți de consum", acreditînd consumul ca parte a economiei sau altfel spus ca proces economic. Dar, oare, este justificat ca, invocîndu-se faimoasa „suveranitate a consumatorului" să identificăm **mijlocul** de satisfacere a necesităților (economia) cu **scopul** acestei activități, cu satisfacerea însăși a necesităților (consumul neproductiv)? Mi se pare că nu este cazul. Economia este o procesualitate prin care se „consumă", într-adevăr, resurse din sfera ecologică sau din propria sferă pentru a le „transfera" altei procesualități; altfel, economia ar fi un autentic Leviathan, existînd doar pentru a-și consuma produsele, serviciile, valorile, experiențele... Economia ar deveni, astfel, un scop în sine, și-ar pierde semnificația de mijloc pentru satisfacerea necesităților. Și, dacă este cazul să invocăm cum gîndea K. Marx, încă în „Introducerea" din 1857-8, vom putea să spunem că la el consumul ca „punct final și scop final" se află în afara economiei. Pentru a vedea dacă scopul final al procesualității economice se află în sfera economicului însuși sau nu ar trebui analizată mai mult problema consumului neproductiv; acest studiu scoate în evidență probleme ale cererii și satisfacerii ei pe piață, probleme ale puterii de cumpărare a monedelor și veniturilor, probleme ale determinării sociale istorice a condițiilor și mijloacelor care definesc nivelul sau standardul de viață al unor indivizi, familii, grupuri sociale sau societăți, dar NU ce, cît, cum, respectiv dacă aceste entități umane consumă ceea ce le revine pe calea repartiției din economia societății. În sfîrșit, este cazul să amintim că de problema consumului uman bio-fiziologic se ocupă disciplinele culinar-merceologice, de problema consumului medico-farmaceutic — disciplinele biochimice corespunzătoare, de problema culturii, instrucției — disciplinele pedagogice ș.a.m.d. Nu e însă mai puțin adevărat că asistăm la proliferarea unor expresii ca economia învățămîntului, științei sau chiar de economia loisirului (petrecerii timpului liber) ș.a. Dar, aici este vorba de folosirea sau despre mijloacele de obținere a acestora? Sau, într-un alt sens, se vorbește despre studiul pieței, ca despre studiul complex-economic al consumului și, eventual, despre orientarea lui, într-un context economic dat. Aici este însă o substituire evidentă între cererea solvabilă a pieței și consumul propriu-zis, dacă nu cumva una dintre dovezile peremptorii ale multiplei CONDIȚIONĂRI a economicului de ansamblul complex al necesităților materiale și spirituale ale societății.

Dacă viața economică reală se dovedește fluxul vital pentru existența socială și **nu** existența socială însăși, atunci și reflectarea ei adecvată trebuie să distingă partea de întreg, mijlocul de scop, posibilitățile, resursele de necesități.

dr. Ioan CRISTESCU

CĂRȚI

Populația României

IN STUDIUL adresat cititorului de peste hotare „La population de la Roumanie"*) prof. Ion Blaga, prezintă, pe baza unor analize minuțioase, schimbările care au avut loc în structura populației României în anii construcției socialiste, în interdependență cu dezvoltarea economică și social-culturală a țării, precum și principalele tendințe ce vor caracteriza evoluția populației în următoarele decenii.

Din tematica abordată de autor, se desprind, în mod deosebit, aspectele referitoare la dinamica și structura populației ocupate pe cele trei sectoare: primar, secundar și terțiar, în strînsă legătură cu repartizarea teritorială și cu pregătirea ei profesională. Analiza modificărilor în dinamica și structura populației ocupate este făcută — așa cum era și firesc — în interdependență cu crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a țării. Procedînd astfel, autorul surprinde cele mai importante modificări cantitativ-calitative ce au avut loc în structura populației ocupate, ca urmare a efectului de antrenare provocat de procesul industrializării socialiste a țării, inclusiv principalele tendințe ce vor avea loc în următoarele decenii: creșterea rapidă a populației ocupate în industrie și construcții, accentuarea ritmului de creștere a populației ocupate în sfera serviciilor, atît în cele productive cît și în cele de consum, scăderea populației ocupate în agricultură, tendințe care converg spre o structură modernă a populației ocupate, spre o folosire eficientă a forței de muncă.

În structura socială a populației, autorul subliniază tendința netă de creștere rapidă a muncitorilor în totalul populației ocupate, evidențiind pe această bază consolidarea poziției clasei muncitoare de forță socială conducătoare a țării în strînsă legătură cu omogenizarea societății românești și dezvoltarea unității moral-politice a poporului. O caracteristică a procesului de omogenizare — subliniată de autor —, este marea mobilitate socială, adică, trecerile rapide și substanțiale dintr-o clasă socială în alta.

Într-un capitol se analizează interdependența dintre creșterea economică rapidă a României, pe de o parte, și modificarea numărului și a structurii populației școlare, ca și dezvoltarea, în genere, a vieții culturale și științifice, pe de altă parte. Este subliniată ridicarea generală a nivelului de instruire, atragerea la o viață culturală intensă a unor pături noi ale populației, dezvoltarea fără precedent a artelor, literaturii și științei.

Pe baza unei ample documentări, autorul pune în evidență cercetările științifice îndreptate spre perfecționarea bazei tehnico-materiale precum și cercetările ce se fac în domeniul științelor medicale, microbiologiei, matematicii, în domeniul economiei, istoriei, valorificării moștenirii spirituale, sociologice etc.

O parte a lucrării este consacrată studiului condițiilor de trai ale populației, sub aspectul evoluției veniturilor reale ale populației, al modificărilor în nivelul și structura consumului, al condițiilor de locuit și al serviciilor comunale.

Poate că nu ar fi fost rău ca în acest eseu să-și fi găsit un spațiu mai mare problemele modificărilor determinate în structura populației de perfecționarea repartizării teritoriale a forțelor de producție, ale legăturii dintre procesul de optimizare continuă a structurii economiei și deplasările în structura populației, ale direcțiilor creșterii populației ocupate în sfera serviciilor etc.

Considerăm cartea „La population de la Roumanie" un instrument deosebit de util pentru toți cei care doresc să cunoască realizările și perspectivele României socialiste în acest pasionant domeniu care este populația.

asist. C. POPESCU
asist. V. ROȘU

*) Ion Blaga, „La population de la Roumanie". Editura Meridiane. 1972.

Cu privire la teoria generală a revoluției științifice și tehnice [V]*

DESPRE UNELE PROBLEME TEORETICE CONTROVERSATE

ÎN CE PRIVEȘTE **durata RST** ar mai fi cazul să spunem următoarele : așa cum **nu** se poate confunda **revoluția industrială** cu **industrializarea**, care a fost o consecință a revoluției industriale, o continuare a ei (revoluția industrială reprezentînd punctul de pornire pentru industrializare), la fel, cred, **n-ar fi just să extindem RST dincolo de ceea ce ea reprezintă în realitate**. Așa cum revoluția industrială și industrializarea reprezintă două procese **distincte**, despărțite între ele în timp și prin obiectivele de realizat, deși organic legate între ele, la fel și RST și ceea ce urmează după înfăptuirea ei (am putea denumi — o scientizare**) sînt, neîndoielnic, două procese distincte separate și ele în timp și prin obiectivele urmărite, deși ele sînt organic legate între ele. Ar fi greu de precizat cînd se termină RST și cînd începe procesul de **scientizare** a tuturor proceselor de producție. Acest proces va avea o durată mai lungă decît însăși RST (la fel cum industrializarea a durat mai mult decît însăși revoluția industrială propriu-zisă), deși s-ar putea ca lucrurile să evolueze altfel, avînd în vedere accelerarea proceselor istorice din epoca contemporană ; după cum e posibil, de asemenea, ca, într-un fel, **procesul de scientizare** să coincidă parțial **cu procesul revoluției științifice și tehnice** propriu-zise.

În legătură cu **automatizarea proceselor de producție și calculatoarele electronice** ar mai fi de spus că, firește, ar fi o greșeală să tragem niște limite categorice, rigide între automatizarea proceselor de producție și folosirea tehnicii de calcul electronic sau, cu atît mai mult, de a le contrapune una celeilalte. Deja în etapa actuală și cu atît mai mult în viitorul apropiat cînd va fi vorba de o automatizare bazată pe procese tehnologice nemecanice și de calculatoare din a treia (sau a patra) generație, cu greu se va putea vorbi separat (cînd va fi vorba de procese automatizate de producție) despre automate și despre calculatoare. Elementul caracteristic principal al acestei etape de automatizare constă în trecerea la **sisteme autoreglate** în care **calculatorul reprezintă o verigă de nedespărțit** (organic integrată) a acestui sistem : calculatorul nu mai reprezintă (în aceste condiții) o mașină de calcul oarecare, ci o parte integrantă a uneltelor de muncă, organic inclus în complexul dispozitivului automatizat.

Problema **industrializării** poate fi abordată și în următorul fel : în condițiile RST se poate vorbi despre industrializare și anume în sensul „industrializării" tuturor ramurilor economiei naționale. Se poate vorbi despre „industrializarea" agriculturii, construcțiilor, transporturilor ; se poate vorbi chiar despre „industrializarea" ramurilor neproductive, cît și despre „industrializarea" cercetărilor științifice. Acest proces de „industrializare" se înscrie în aria a ceea ce denumim a doua revoluție industrială care, de fapt, cuprinde atît automatizarea și cibernetizarea producției **industriale** propriu-zise, procesul de industrializare a celorlalte ramuri ale economiei și, implicit, impactul acestor mutații asupra economiei și structurii sociale a societății. A confunda însă termenul de industrializare, în accepțiunea clasică a noțiunii, adică crearea marii industrii mecanizate, cu o „industrializare" a celorlalte ramuri ale economiei, ar fi o eroare categorică. E vorba, de fapt, de două procese diferite, care se desfășoară în perioade **diferite** și cu obiective **diferite**. Identificarea sau confundarea acestor două procese ar duce la aprecieri greșite și la fixarea unei politici economice eronate, cu consecințe negative. Industrializarea (cea clasică, primară) a avut și are, peste tot, un început și un sfîrșit. Folosind astăzi termenul de industrializare, fixînd ca secințe negative.

Revoluția științifică și tehnică determină, în mod legic, inexorabil **mutații în structura producției moderne,** la fel cum revoluția industrială a determinat pe vremuri anumite mutații. Ar fi suficient să amintim un singur aspect : baza primei revoluții industriale o reprezentau mașina-unealtă, mașinile cu aburi, respectiv cărbunele și producția de textile ; spre sfîrșitul secolului al XIX-lea, în țările unde se încheiase procesul de industrializare (capitalistă), această bază au constituit-o motoarele cu ardere internă, electromotoarele (generatoarele), respectiv oțelul ; astăzi centrul de greutate economic este reprezentat de mijloacele automatizate și tehnica de calcul electronic, mașinile de mare precizie, producția unor materiale ultrapure ș.a. La care mai trebuie adăugate problema calității producției și existența unui număr mare de cadre calificate.

Este uneori exprimată părerea că RST ar duce la dispariția completă a omului (a forței sale de muncă) din procesul de producție propriu-zis ; iar cunoscuta teză a lui Marx, potrivit căreia o dată cu automatizarea proceselor de producție omul, în loc să fie un apendice al mașinii, principalul său agent, se va situa alături de producție, va deveni supraveghetor și reglator al proceselor de producție, nu și-ar mai păstra valabilitatea în condițiile RST.

Cu tot aspectul original, s-ar putea spune, senzațional al acestei afirmații pe care cei ce o enunță „uită" însă s-o argumenteze, cu toate că fac totuși referiri ample tot la Marx, apare evident că o asemenea concepție pune, nolens-volens, pe tapet o cu totul altă problemă și anume aceea a subordonării omului față de tehnică, a dispariției complete a omului din orice proces de producție, problema înlocuirii totale a omului prin tehnică.

Trebuie spus că acest mod de abordare a problemei nu este nou, ci constituie de mai mulți ani obiectul unei discuții. Persistența unor asemenea idei, la unii gînditori marxiști, ne îndeamnă însă la noi reflecții.

Oare, în condițiile RST, rolul omului de **„supraveghetor și reglator"** va dispărea cu desăvîrșire ? Omul va dispărea complet din orice proces de producție ? Cred că este o afirmație mult prea hazardată. Cu ani în urmă (în 1962) într-un studiu („Omul și mașinile cibernetice"), referindu-ne tocmai la această problemă, scriam : **„Oricît de adînci vor fi schimbările intervenite în activitatea omenească în condițiile folosirii dispozitivelor ciberneticii, omului îi va rămîne întotdeauna rolul conducător în toate domeniile. Oricît de perfecte ar fi mașinile electronice, ele nu vor putea exista niciodată fără om. Istoria științelor arată că tehnica nu l-a dominat niciodată pe om. Mașina a fost, este și va fi mereu o parte a tehnicii create de om. Ea a fost creația omului, ea l-a înlocuit pe om într-o măsură tot mai mare, rămînînd însă totdeauna dependentă de el. Dacă n-ar fi fost așa, omul n-ar fi creat tehnica, el n-ar avea nevoie de ea nici astăzi"[1]).**

Teza amintită ar avea o oarecare justificare în cazul cînd „timpul liber" — despre care vorbește Marx în sensul că el ar fi **„cel care măsoară bogăția"** — ar deveni o realitate **absolută,** dacă n-ar mai exista decît „timp liber". Numai în cazul cînd omul ar dispărea complet ca **„supraveghetor și reglator" (în sensul larg al cuvîntului),** „timpul liber" ar deveni o realitate **absolută, unică.** Autoreglarea (posibilă în special datorită tehnicii electronice) nu poate și nici nu trebuie să aibă înțelesul pe care unii i-l atribuie și anume că omul, aflîndu-se în fața unor procese „autoreglate", n-ar mai fi pus în situația de a „regla" aceste procese, n-ar mai avea nici o legătură cu aceste procese, dat fiind că ele sînt „autoreglate". Ar fi o interpretare mult prea simplistă a lucrurilor. Trebuie spus că previziunea genială a lui Marx cu privire la apariția automatelor (a mașinilor automate) n-a însemnat, totodată, și faptul că el a prevăzut și forma **concretă** sub care vor apărea aceste mașini-automate. Cu toate acestea, valoarea acestei previziuni nu este cu nimic diminuată. Cred, prin analogie, că putem spune același lucru și despre previziunea lui Marx cu privire la rolul și locul omului în procesele automatizate de producție. Poziția omului de **„supraveghetor și reglator"** nu poate fi înțeleasă într-un sens îngust. Sînt, de asemenea, de părere că nu întîmplător vorbește Marx și despre rolul de „supraveghetor" al omului și nu numai despre funcția sa de „reglator" în procesul de producție. Dacă dispare și funcția de „supraveghetor" (tot în sensul larg al cuvîntului), atunci, într-adevăr, ce rol ar mai avea omul într-un viitor sistem autoreglat ? Ar însemna, în fond, că societatea s-ar putea dispensa de om. Și atunci ? O societate fără oameni ? Se va mai putea vorbi atunci despre societate ? S-ar putea obiecta că forțez demonstrația pentru a justifica poziția contrară celei adoptate de unii (foarte puțini la număr) marxiști. Recunosc că această asertiune ar avea un oarecare fundament. Caricatura servește, de multe ori, pentru a scoate în relief o anumită esență, fără ca tot restul să fie adevărat. În cazul de față această „forțare" servește însă pentru a arăta netemeinicia afirmației, la care m-am referit mai înainte.

Abordarea în acest fel a chestiunii pune, însă, dincolo de aspectul ei tehnic propriu-zis, problema **dezvoltării „automate" a societății însăși,** contestarea tezei fundamentale a materialismului dialectic și istoric cu privire la procesul **istoric** ca un proces **conștient.** A accepta ideea — justă — că RST va duce la o situație în care între om și natură se vor situa **procesele de producție autoreglate,** nu înseamnă deloc negarea rolului omului în procesele de producție ale viitorului mai îndepărtat sau mai apropiat. Poate că și această asertiune va apărea unora forțată, putînd fi invocat argumentul că o teză n-ar avea nimic comun cu cealaltă. Totuși, această reflexie se impune aproape inevitabil. Fără nici o intenție de a jigni pe cineva, apare cu evidență că tocmai spre o asemenea viziune a lucrurilor împinge sociologia burgheză, căreia i-ar conveni de minune o astfel de abordare mecanicistă, metafizică.

Probleme **psihologice** vor ocupa în viitor un loc tot mai important în procesul RST. În **psihologie,** după părerea multor specialiști, e de așteptat o adevărată revoluție. Psihologia, ca știință despre comportarea umană — care se situează, într-un fel, la granița dintre științele naturii și științele umanistice — și care cercetează legitățile gîndirii euristice, se ocupă, tot mai mult, de studierea **proceselor de creație.** Acest proces (de creație) nu mai poate fi privit ca o simplă întîmplare, fără nici o determinare, deși, la nivelul actual al cercetărilor, încă e departe de a fi clar cum anume se produce o descoperire. Ceea ce este clar însă este că trebuie renunțat, cel puțin în mare parte, la teoria hazardului și descoperite legile (fără îndoială existente) care vor permite dirijarea proceselor de educație, formarea capacităților umane, „programarea" descoperirilor științifice. Creația intelectuală trebuie să înceteze de a mai fi un proces aleator. Elaborarea unei teorii generale a descoperirilor științifice se găsește pe ordinea de zi a cercetărilor științifice fundamentale.

Clarificarea acestei probleme are nu numai o importanță teoretică, ci și una practică, căci de aceasta depinde și adoptarea unor hotărîri cu privire la promovarea unei anumite politici în acest domeniu, cu repercusiuni serioase asupra producției bunurilor materiale în general.

prof. dr. ing. Valter ROMAN

*) Articolele precedente au apărut în nr. 47 și 49 din 1973 și în nr. 7 și nr. 8 din 1974 ai acestei reviste.

) Am mai folosit acest termen (pentru a desemna ceea ce urmează după R.S.T.) în comunicarea **„Pentru o teorie științifică a R.S.T.", la 1 noiembrie 1968, publicată în **„Contemporanul"**, în 3 ianuarie 1969.

1. — **V.Roman:** „Contemporanul", nr. 17 (18) — 1962; reprodus în lucrarea „Revoluția științifică și tehnică. Eseuri". București, Editura politică, 1970, p. 68—69.

● Hidrogenul — combustibilul viitorului

În ENTREPRISE din 31.I.—6.II.1974 citim sub titlul de mai sus :

Utilizat în pile electrice în calitate de combustibil sau chiar într-un motor cu combustiune internă, hidrogenul pare a fi carburantul anului 2000.

Americanii investesc 42 milioane de dolari în pilele electrice. Obiectivul constă în a realiza în 1978 o centrală electrică de 25 megawați alimentată de o pilă cu hidrogen. Semnalăm că acest sistem a fost utilizat la bordul stațiunilor spațiale americane. În Franța există programe orientate în această direcție. Obstacolul principal : costul combustibilului sau catalizatorului necesar pentru a obține reacția chimică. În cea de-a doua direcție a cercetări — utilizarea hidrogenului într-un motor cu ardere internă, — Citroen studiază problema. Dar hidrogenul trebuie să fie lichefiat la minus 260 grade pentru a putea fi stocat, dificultatea fiind aici asigurarea condițiilor de securitate. Această problemă de stocaj ar fi în parte rezolvată dacă hidrogenul ar fi amestecat cu hidruri (hidrogen cu nichel sau pămînturi rare). Această soluție pare a fi cea mai promițătoare.

● „Geografia mondială a energiei"

O UTILĂ și foarte actuală lucrare enciclopedică a apărut recent la Paris în editura Masson sub semnătura lui Donald W. Curraut. Este vorba de „Geografia mondială a energiei", care oferă cititorului, cu ajutorul unui impresionant număr de hărți, tabele și grafice, localizarea diverselor forme de energie după țările sau principalele regiuni. Ea permite celor interesați conturarea unor idei asupra problemei substituirii parțiale a petrolului cu alte forme de energie. În același timp, lucrarea conține date tehnice privind metodele de producere a fiecărei forme de energie.

● Electricitatea atmosferică și catastrofele aviatice

CÎȚIVA specialiști americani — aflăm din ZA RUBEJOM, care reproduce știrea după **Boston Globe** *— au emis ipoteza că una din cauzele posibile ale catastrofelor aviatice este electricitatea atmosferică. Pe timp senin apar în aer unde electrice, cu o frecvență de 5-15 Hertz, apropiate de frecvența semnalelor electrice alfa și beta ale creierului. Cu creșterea umidității, apar unde cu frecvențe de 3—5 Hertz, apropiate de frecvența semnalelor electrice ale creierului omenesc aflat în transă. Creierul omului ar putea fi comparat cu un aparat de recepție radio, care se autoacordează la frecvența undelor electrostatice din atmosferă, rezultînd astfel modificarea stării psihice a omului. Ca mijloc de luptă împotriva acestor unde periculoase se propune utilizarea unui aparat care să determine descărcarea sarcinilor electrice din atmosferă prin crearea unui nor defensiv de ioni negativi. Experimentarea dispozitivului a arătat că el diminuează oboseala aviatorilor și ameliorează reacțiile lor.*

● Brichetă „solară"

O FIRMĂ vest-germană, informează NEW SCIENTIST, Londra, a construit o brichetă cu gaz, a cărei piatră (cremene) este înlocuită cu un sistem electronic care acționează pe bază de energie electrică. Patru elemente „solare" așezate în brichetă încarcă un acumulator

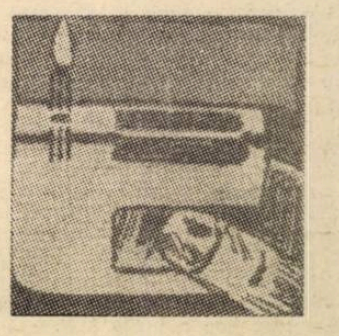

miniatural interior. La apăsarea unei clape, o scînteie electrică aprinde butanul, care arde cît timp clapa rămîne apăsată. În condițiile obișnuite din timpul zilei sau la o luminare artificială echivalentă, elementele „solare" asigură aproximativ 50 de aprinderi ale brichetei.

ECONOMIE MONDIALĂ

tendințe - conjuncturi

Cel de-al șaselea preț al țițeiului ?

AU EXISTAT 3 apoi 5 prețuri și piețe diferite ale țițeiului care constituie cocteilul aprovizionărilor occidentale. Va exista oare și al șaselea : cel al țițeiului în troc ? Există și unele argumente pentru asemenea ipoteze :

a) țițeiul este oferit cu insistență de către țările producătoare, în frunte cu Iran și țările arabe, cu livrări pe termen lung contra bunurilor industriale, agricole și serviciilor culturale furnizate țărilor producătoare de către țările consumatoare, fiind necesare acorduri de la stat la stat ;

b) trocul pare logic și simplu. Unii au de vîndut un țiței indispensabil și alții au de vîndut bunuri industriale considerate azi căutate în Orientul Mijlociu și în zona Mediteranei ;

c) trocul pare să rezolve cel mai bine formidabila problemă pusă de la 1 ianuarie 1974 ; a repune în circulație „dolarii arabi" pe care producătorii de țiței îi vor colecta altfel în cantități și ritmuri vertiginoase. Se consideră că astfel s-ar evita o criză financiară și economică de mare amploare care ar bîntui lumea întreagă.

Franța, R.F.G., Belgia, Italia Anglia, Japonia, încearcă de cîteva luni de zile să definească acorduri bilaterale cu partenerii cei mai activi : Arabia Saudită, Iranul, Irakul, Kuweitul etc. Cu toate că modalitățile diferă, finalitatea urmărită este aceeași : asigurarea aprovizionării cu țiței pe termen mediu sau lung, plătind cel mai bun preț posibil prin instituirea mecanismului trocului.

Acordurile bilaterale de la stat la stat ar putea înlocui serviciile monopolurilor ostile unui asemenea sistem, punînd în același timp în discuție întreaga problemă a mecanismelor și a prețurilor la care „țițeiul de stat" va fi retrocedat societăților de rafinare și distribuție ale țărilor contractante.

Pe linia acordurilor bilaterale există deja o serie de realizări. Se poate conchide că deși crearea de curente comerciale de asemenea amploare nu se poate face într-o singură zi, nici în cîteva luni, totuși există semne serioase că se poate „pune pe picioare" acest nou mecanism de schimburi internaționale, deși „jocurile nu sînt încă făcute".

„Aurul galben" în competiție cu „aurul negru"

POTRIVIT publicației americane „Spear Market Report", rezervele oficiale de aur ale țărilor membre ale F.M.I. — în care nu sînt incluse transele aur deținute de aceste țări la Fond — au fost evaluate, în luna septembrie 1973, la mai puțin de 40 miliarde dolari SUA.

Ținînd seama de creșterea masivă a prețului pe piața liberă a acestui metal, care a intervenit în ultimele luni, valoarea acestor rezerve s-ar ridica în prezent — după cum arată în continuare publicația de mai sus — la circa 170 miliarde dolari S.U.A. În consecință, între țările occidentale, S.U.A. — care dețin peste un sfert din aceste rezerve — ar fi primele beneficiare ale unei reevaluări fiind urmate, în ordine descrescîndă, de R.F. Germania, Franța, Italia și Elveția.

Publicația „Spear Market Report" remarcă de asemenea că, în ce privește rezervele de aur, țările occidentale importatoare de petrol au o situație relativ satisfăcătoare în raport cu țările exportatoare de petrol. Emiratele arabe au înregistrat cu îngrijorare recenta creștere a prețului aurului, întrucît, începînd de la instituirea embargoului petrolier, această creștere a fost superioară creșterii veniturilor suplimentare realizate de aceste țări din exporturi de petrol (peste 50 miliarde dolari S.U.A.).

Perspectivele inflației

ANUL TRECUT creșterile de prețuri au înregistrat niveluri record în numeroase țări ale lumii, nu numai în cele în curs de dezvoltare, dar și în cele dezvoltate, ca de exemplu în Japonia sau chiar în S.U.A., pentru care creșterea de 9,4% a prețurilor bunurilor de consum în 1973 (datorită mai ales scumpirii energiei și alimentelor) este cea mai mare din ultimii 23 de ani. După ce a înregistrat o majorare a prețurilor cu 12% în 1973, Anglia — nevoită să importe 45% din alimente și 70% din materiile prime necesare — depinde în mare măsură de evoluția prețurilor pe piața mondială, previziunile relative la creșterea prețurilor în acest an fiind de ordinul a 15%. Comentînd actualul puseu inflaționist, fostul ministru vest-german al economiei Karl Schiller declara

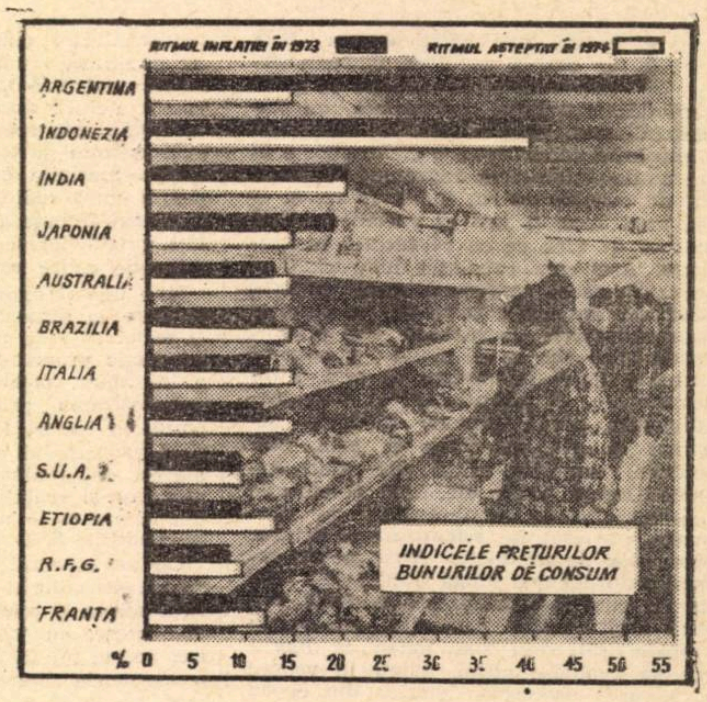

EVOLUȚII PE PIEȚELE VALUTARE OCCIDENTALE

CARACTERISTICA dominantă a actualei etape a crizei valutare occidentale o constituie atmosfera de neîncredere generală în valutele occidentale caracterizată printr-o instabilitate pronunțată a cursurilor acestora, prin creșterea deosebită a prețului metalelor prețioase, precum și a prețurilor materiilor prime.

În ultimele săptămîni atmosfera de tensiune și instabilitate pe piețele valutare s-a accentuat, cursurile principalelor valute occidentale înregistrînd oscilații importante la intervale scurte de timp. Francul elvețian și marca vest-germană au continuat să înregistreze nivele ridicate de revalorizare față de cursul central în raport cu dolarul, respectiv de 11,47% și de 4,01%. Lira sterlină și lira italiană, deși în perioada 1—22 martie a.c. au înregistrat o creștere a cursului de 4,06% și respectiv de 4,74%, rămîn totuși printre valutele cu poziția cea mai slabă pe piețele valutare internaționale : la data de 22 martie a.c. cele două valute prezentau încă o devalorizare de fapt față de cursurile centrale teoretice în raport cu dolarul S.U.A. de 18,62% și, respectiv, de 15,97%.

Instabilitatea economică accentuată care caracterizează evoluția economiilor principalelor țări capitaliste în ultimele luni constituie unul dintre factorii principali ai actualei incertitudini și instabilități pe plan valutar internațional. După faza de relativ avînt care a caracterizat evoluția economiilor principalelor țări capitaliste în cea mai mare parte a anului 1973, spre finele anului și mai ales în primele luni ale anului curent economia acestor țări a traversat o perioadă de stagnare sau chiar de scădere în unele ramuri. Declanșarea crizei de energie prin consecințele sale negative asupra țărilor mari consumatoare și în același timp importatoare de combustibil a accentuat în mod deosebit fenomenele de instabilitate din economia lor.

Accentuarea procesului inflaționist în majoritatea țărilor capitaliste contribuie de asemenea la crearea unei atmosfere de neîncredere în valutele principalelor țări capitaliste. Dacă în decurs de un deceniu (1961—1971) **rata medie a inflației** în țările membre ale O.C.D.E. s-a situat **la 3,7%**, în 1972 aceasta s-a ridicat la circa 5,5%, iar în 1973 la 10,3%. Perspectivele unei atenuări a inflației în anul 1974 par cu totul excluse în actuala conjunctură economică din majoritatea țărilor capitaliste, astfel, că pe ansamblul țărilor membre O.C.D.E. rata inflației ar putea atinge 12—13% (în unele țări cum ar fi Japonia putînd să se ridice pînă la 16,5%, în Italia 13%, în Franța 12,7%, în Anglia 12,5%).

Una din cauzele principale ale actualei instabilități accentuate de pe piețele valutare occidentale o constituie lipsa oricăror măsuri de îngrădire a mișcărilor speculative de capitaluri — forța de șoc în fața căreia nu a rezistat nici un edificiu de apărare valutară construit de autoritățile monetare occidentale în ultimii ani și curea de transmisie a tuturor manifestărilor de neîncredere în valutele occidentale. Existența unei uriașe mase de fonduri pe piața eurovalutelor apreciată la circa 100 miliarde dolari și a unor impresionante active lichide la dispoziția monopolurilor multinaționale apreciate la peste 268 miliarde dolari, sume aflate în întregime în afara controlului autorităților din diversele țări, creează premisele ca în orice moment prin deplasarea doar a unei fracțiuni din aceste disponibilități de pe o valută pe alta sau spre metalele prețioase (în special spre aur) lucru care de altfel a devenit uzual în prezent, să apară o stare de tensiune care în condițiile actuale ale fluctuării libere a valutelor se transformă într-o adevărată criză.

În condițiile în care perspectivele realizării reformei sistemului monetar internațional s-au îndepărtat, ca urmare a problemelor ridicate de declanșarea crizei de energie, iar neîncrederea în moneda de hîrtie s-a generalizat, atenția speculatorilor s-a îndreptat tot mai mult spre aur și argint, precum și spre materiile prime determinînd o creștere a prețului acestora. Prețul aurului în decurs de numai 14 luni (28 decembrie 1972 — 28 februarie 1974) s-a triplat, atingînd la 27 februarie a.c. nivelul record de 185 dolari/uncia ; în același interval de timp prețul argintului a crescut de la 65,31 dolari/kg la 207,77 dolari/kg.

După o scădere de scurtă durată la 158,25 dolari uncia la 7 martie a.c. prețul aurului a început să crească din nou pentru a se situa în jurul nivelului de 180 dolari uncia la finele zilei de 22 martie a.c., unii experți vorbind chiar de posibilitatea ca prețul aurului să atingă nivelul de 200 dolari uncia în lunile următoare. În același timp s-a înregistrat și o creștere a prețului argintului de la 161,08 dolari/kg la 6 martie a.c. la 180,07 dolari/kg la 20 martie a.c.

Creșterea deosebită a prețului aurului se datorește atît neîncrederii generale în valutele occidentale cît și contradicțiilor puternice care se manifestă între principalele țări occidentale în legătură cu rolul acestui metal în cadrul viitorului sistem monetar și cu eventuala utilizare a rezervelor de aur ale țărilor occidentale pentru rezolvarea problemelor financiare generate de declanșarea crizei de energie.

De pe urma pozițiilor contradictorii ale principalelor țări occidentale în ce privește rolul aurului în cadrul viitorului sistem monetar internațional și în rezolvarea dificilelor probleme financiare cu care sînt confruntate aceste țări profită în primul rînd speculatorii, care au posibilitatea să manevreze prețul pe piață în funcție de interesele proprii, determinînd în același timp permanente convulsii pe piețele valutare internaționale.

Tensiunea și instabilitatea pronunțate care s-au manifestat în cursul anului 1973 și în primele luni ale anului curent pe piețele valutare occidentale și neîncrederea generală care s-a creat în acest context în ansamblul valutelor occidentale au determinat, alături de alți factori, o creștere deosebită a prețurilor materiilor prime, speculatorii îndreptîndu-și tot mai mult atenția nu numai spre metalele prețioase, ci și spre materii prime de bază. Contractînd împrumuturi masive pe piața internațională de capitaluri, speculatorii le-au investit în materii prime pentru ca ulterior să determine o creștere a prețurilor acestora. Prețurile unor materii prime de bază cum sînt cuprul, cositorul, zincul, plumbul etc. au crescut de peste două ori în ultimele 15 luni (30 decembrie 1972 — 19 martie a.c.), respectiv de la 374,89 dolari/tonă la 1 624,71 dolari/tonă la zinc, de la 3 759,52 dolari/tonă la 8 298,36 dolari/tonă la cositor, de la 1052,13 dolari/tonă la 2 843,62 dolari/tonă la cupru etc.

În afara unor cauze de fond, care influențează poziția de ansamblu a valutelor occidentale, tensiunea și instabilita-

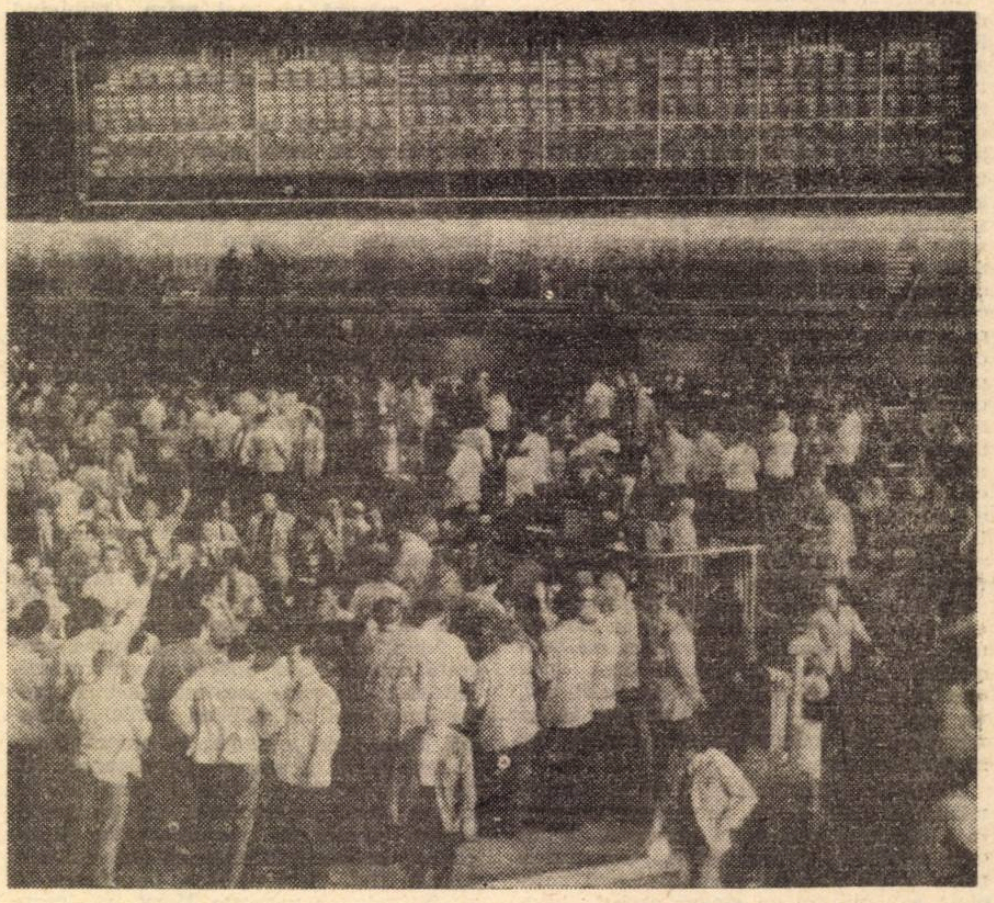

Agitație la Bursa de mărfuri din Chicago, cea mai mare de acest fel din lume, la care se tranzacționează în special cereale, dar și argint, pe o perioadă de pînă la 18 luni. Anul trecut aici s-au realizat tranzacții în valoare de 269 miliarde de dolari. În sala tranzacțiilor, telexuri aduc în permanență știri din întreaga lume, care pot influența mult cursurile.

— *într-un interviu — revistei* Newsweek: *„Asistăm la o accentuare a procesului prin care diferite grupuri ale societății încearcă să obțină pentru ele o parte mai mare dintr-un produs național brut mic sau în creștere lentă. Acesta are ca urmare venituri nominale mai mari, dar un cîștig real foarte mic. Iar astăzi această luptă pentru o parte mai mare din total nu mai este numai națională, ci a devenit internațională, în special odată cu criza petrolieră. În momentul de față există poziții comerciale cu totul noi între țările industrializate și țările producătoare de materii prime".*

Intervenția Sistemului Federal de rezervă al S.U.A. pe piețele valutare

POTRIVIT Agenției Reuter, Banca Federală de Rezerve din New York, acționînd ca agent al Sistemului Federal de Rezerve al S.U.A., a început să intervină, într-o măsură „considerabilă", pe piețele valutare. Această acțiune a fost luată — după cum arată Agenția Reuter — pentru ca S.U.A. să poată începe să achite datoriile în valută elvețiană și belgiană și să obțină valute pentru a rambursa datoriile către Fondul Monetar Internațional (F.M.I.). După cît se pare, S.U.A. proiectează să cumpere, în cursul lunilor viitoare, valute străine reprezentînd echivalentul a aproximativ 400 milioane dolari S.U.A., în vederea rambursării primei tranșe din fondurile pe care această țară le datorează F.M.I.

Deși dorința S.U.A. de a-și rambursa datoriile poate constitui un motiv determinant pentru intervențiile pe piețele valutare, acțiunea Băncii Federale de Rezerve din New York — subliniază Reuter — va fi interpretată, în mod aproape sigur în țările vest-europene ca o încercare de a frîna creșterea cursului dolarului S.U.A.

Materii prime

CREȘTEREA producției la țiței a țărilor arabe în lunile ianuarie și februarie, abolirea embargoului asupra livrărilor de țiței către SUA cît și înghețarea prețurilor afișate, hotărîre a miniștrilor petrolului din țările OPEC la Viena, au contribuit la menținerea tendinței de scădere a prețurilor la vînzare ale țițeiului pe piața liberă *(la licitații și la disponibil). În schimb prețurile produselor petroliere manifestă tendințe diferite specifice sezonului de primăvară, prețul benzinei pe piața vest-europeană fiind în creștere ca urmare a cererii ferme a cumpărătorilor americani, în timp ce prețul motorinei a rămas aproape neschimbat iar prețul păcurei a scăzut.*

Pe piața metalelor neferoase *tendința prețurilor a fost în general ascendentă, fiind determinată atît de raportul cerere-ofertă, de diminuarea stocurilor la bursă, cît și de fermitatea prețului aurului. Pe* piața cauciucului natural *s-a menținut tendința de declin a prețurilor în pofida faptului că marile firme americane constructoare de automobile au renunțat să mai reducă producția.*

Piața îngrășămintelor se *caracterizează în continuare printr-o ofertă restrînsă; există perspectiva ca SUA să efectueze importante importuri de îngrășăminte atît în acest an cît și în anii următori.*

Prețuri la produse agroalimentare

CONSILIUL Ministerial agricol al Pieței Comune și-a încheiat simbătă seara lucrările. Miniștrii au adoptat ansamblul noilor prețuri la produsele agroalimentare *pe 1974—1975, precum și măsurile speciale cerute de anumite țări membre ale C.E.E.*

Prețurile asupra cărora au convenit sînt următoarele:

— grîu moale: +6% preț de orientare (±4% preț de intervenție); grîu tare: +15% (regimul de ajutor acordat producătorilor italieni va fi menținut pînă la sfîrșitul perioadei); secară: +5%; orz: +6% preț de orientare (±4% preț de intervenție); porumb: +6,5%; orez: +6% preț de orientare (±4% preț de intervenție); zahăr: +7% preț de intervenție; sfeclă +5,5%; carne de vită: +12% preț de orientare; carne de vițel: +9%; carne de porc: +8% preț de bază; vin: +11%; tutun: +9%; lapte +8%.

Șomaj în continuare ridicat în S.U.A.

IN luna februarie ponderea șomerilor (5,1 milioane de oameni) în totalul forței de muncă americane a rămas la fel de ridicată ca în ianuarie, 5,2%. Pierderea de locuri de muncă după noiembrie 1973 s-a concentrat în special în industria aeronautică și la stațiile de benzină, afectînd sensibil și activitatea hotelieră. (În categoria șomerilor sînt incluși și noii veniți pe piața muncii în această perioadă care nu au găsit de lucru, între care fetele trebuie să fi împlinit 16 ani. Dacă se ține seama numai de muncitorii calificați, ponderea șomajului este de circa 3%). În schimb a crescut numărul celor lucrînd cu program parțial. De notat totuși că numărul celor care lucrează — 86 milioane — este cel mai ridicat din istoria S.U.A. Linia din grafic este trasată pe baza mediilor lunare, corectate de variațiile sezoniere.

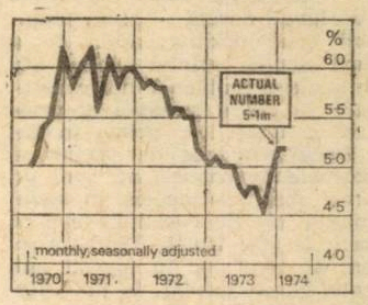

CURSURI ȘI DOBÎNZI PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ

Pe parcursul a numai cîteva zile dolarul S.U.A. a înregistrat o nouă deteriorare a poziției sale comparativ cu valutele vest-europene; această tendință se înscrie pe curba descrisă de cursul dolarului în ultimele săptămîni. Procentul de devalorizare a monedei americane față de principalele valute occidentale a fost în perioada 18—22 martie de circa 2,50%. Declanșator al acestei ultime evoluții a monedei americane au fost speculațiile privind posibilitatea unei viitoare revalorizări a mărcii vest-germane. Alți factori care au contribuit la această tendință au fost aprecierile pesimiste privind evoluția economiei americane în lunile următoare, precum și nivelul mai scăzut al dobînzilor pe piața monetară americană comparativ cu nivelul acestora pe piețele monetare din țările vest-europene.

In perioada 19—26 martie a.c. dobînzile pe piața eurovalutelor au înregistrat o creștere sensibilă stimulată atît de tensiunea existentă pe piețele valutare, cît și de menținerea la un nivel ridicat a cererilor de credite din partea băncilor și firmelor din diverse țări occidentale, în special din Japonia, Italia, Franța și Anglia. Tendința de creștere a dobînzilor pe piața monetară americană, apărută recent, a influențat dobînzile pe piața eurodolarilor, imprimîndu-le o evoluție similară.

Politica restrictivă în domeniul creditului dusă de autoritățile monetare din diverse țări capitaliste în scopul de a frîna inflația constituie, de asemenea, una din cauzele principale care determină menținerea dobînzilor la un nivel ridicat, atît pe piețele monetare interne cît și pe piața eurovalutelor.

Deosebit de ridicate se mențin încă dobînzile la eurolira sterlină (vezi graficul alăturat) datorită, atît neîncrederii care se manifestă în această monedă pe piețele valutare internaționale, cît și nivelului ridicat al dobînzilor pe piața monetară din Anglia. De menționat că, în ultimii ani, autoritățile engleze au dus în mod constant o politică a „banului scump" atît pentru a atenua presiunile inflaționiste, cît și mai ales, pentru a menține atractivă piața monetară engleză pentru capitalurile străine. Prin atragerea de capitaluri străine în căutare de plasamente rentabile se asigură finanțarea importantelor deficite ale balanței de plăți engleze.

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. și prețul aurului în perioada 19—26 martie 1974.

DATA / COTAȚII LA LONDRA	CURSUL PARITAR (CENTRAL)	28 XII 1973	19 III 1974	26 III 1974	ABATEREA CURSULUI VALUTELOR FAȚĂ DE: 1) CURSUL PARITAR (CENTRAL)	ABATEREA CURSULUI VALUTELOR FAȚĂ DE: 1) NIVELUL DIN ZIUA DE 28 XII 1973
	a	b	c	d	$e=(\frac{a}{d}-1).100$	$f=(1-\frac{d}{b}).100$
MARCA VEST-GERMANĂ	2,66904	2,6990	2,6350	2,5400	+5,08	+5,89
FRANCUL ELVEȚIAN	3,3855	3,2500	3,0770	3,00	+12,85	+7,69
FRANCUL FRANCEZ	4,60414	4,7025	4,8500	4,7680	-3,43	-1,39
LIRA STERLINĂ 2)	2,8952	2,3250	2,3330	2,3655	-18,29 3)	+1,74
LIRA ITALIANĂ	523,50	607,00	633,0 4)	621,0	-15,70	-2,30
PREȚUL AURULUI ÎN DOLARI/UNCIE 5) (PRIMUL FIXING)	42,22 6)	103,87	167,50	174,25		

1) +Revalorizare (apreciere) de fapt;
— Devalorizare (depreciere) de fapt;
2) Dolari pentru 1 liră;
3) $\left(1-\frac{d}{a}\right)100$;
4) Cursul din 20.III.1974;
5) Uncia Troy = 31.1035 grame aur;
6) Prețul oficial al aurului în dolari S.U.A.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor, în perioada 19—26 martie 1974 (Niveluri minime și maxime).

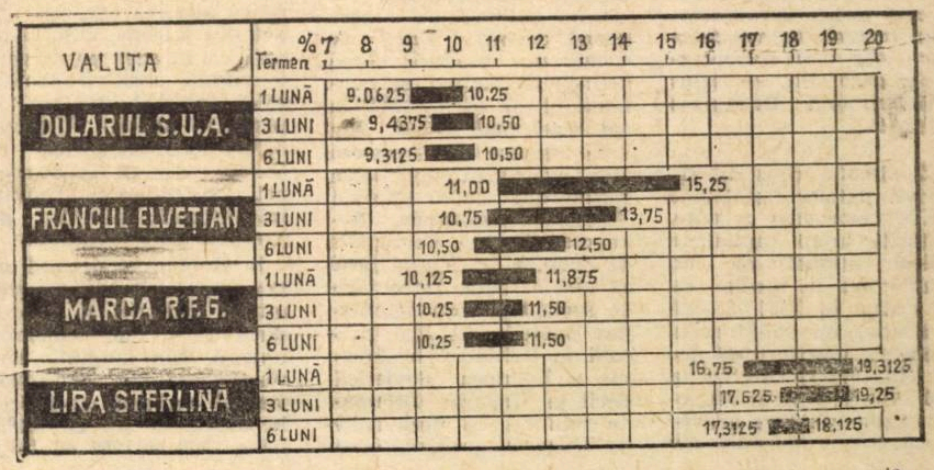

Taxele oficiale ale scontului în vigoare la 26 martie a.c. erau identice cu cele de la 18 martie a.c., publicate în nr. 12/1974 al revistei noastre.

tea pronunțate pe piețele valutare care s-au manifestat în ultimele săptămîni s-au datorat și unor factori conjuncturali de moment care au influențat situația uneia sau alteia din valute.

Speculațiile în legătură cu o posibilă nouă revalorizare a mărcii vest-germane, care au apărut în ultimele săptămîni, au adus din nou în prim plan această valută, determinînd puternice speculații „à la hausse" asupra acesteia și o slăbire în primul rînd a poziției dolarului S.U.A. În decurs de trei săptămîni (1—21 martie 1974) cursul mărcii vest-germane s-a întărit cu circa 4,43%. Noile speculații privind revalorizarea monedei vest-germane, în condițiile unei instabilități accentuate pe plan economic și social în țările occidentale inclusiv în R. F. Germania, se datoresc atît unor factori economici între care competitivitatea mai mare a exporturilor acestei țări comparativ cu ceilalți parteneri ai săi occidentali, cît și unor factori politici legați de realizarea proiectatei uniuni monetare a țărilor membre ale Pieței Comune.

Efectele negative ale crizei de energie se manifestă deosebit de acut și asupra economiei R.F.G., dar competitivitatea mult mai ridicată a exporturilor vest-germane comparativ cu a celorlalte țări vest-europene permite acestei țări să facă față mai ușor actualelor dificultăți financiare cu care sînt confruntate țările occidentale. După ce la finele anului trecut R. F. Germania înregistrase un excedent record al balanței comerciale, de 40,3 miliarde mărci, în luna ianuarie a.c. excedentul s-a situat din nou la un nivel ridicat, circa 3,5 miliarde mărci, în condițiile în care partenerii săi vest-europeni au înregistrat deficite însemnate ale balanțelor comerciale. Rezervele valutare ale R.F.G. în sumă de 87,9 miliarde mărci (circa 32,5 miliarde dolari) — numai în săptămîna 1—7 martie a.c. au crescut cu 200 milioane mărci — situează această țară pe primul loc în rîndurile țărilor capitaliste din acest punct de vedere, la o distanță apreciabilă de S.U.A., cu rezerve valutare de circa 14 miliarde dolari și Japonia cu circa 11 miliarde dolari.

Pe lîngă acești factori de natură economică întărirea poziției mărcii vest-germane pe piețele valutare în ultimele săptămîni și speculații privind o revalorizare a acestei valute au fost alimentate și de declarațiile unor personalități ale vieții publice vest-germane, respectiv ale lui Helmut Schmidt, ministrul finanțelor al R. F. Germania, în sensul că nu va ezita să procedeze la o revalorizare a monedei vest-germane dacă necesitățile luptei contra inflației (care în prezent pare să depășească 10%) o vor cere. Desigur că în afara realizării unor obiective pe plan economic intern (atenuarea inflației, ieftinirea importurilor și în primul rînd a celor de petrol, în sensul că importatorul vest-german va plăti mai puține mărci pentru petrolul importat al cărui preț este exprimat în dolari), se apreciază că o eventuală nouă revalorizare a mărcii ar prezenta și un interes politic pentru R.F.G. creînd un echilibru mai just între valutele care alături de marca vest-germană fluctuează în comun și implicit ar reduce, într-o anumită măsură și pentru o perioadă de timp, sarcina R.F.G. de a sprijini cursurile acestor valute, situate mereu la nivelul minim în raport cu marca.

În același timp, există opinia că o revalorizare a mărcii vest-germane ar crea un nou raport de curs între această valută și lira italiană și francul francez, creînd premisele unei eventuale reintegrări a celor două valute în sistemul fluctuării în comun, lucru care prezintă o importanță deosebită pentru integrarea monetară a țărilor membre în Piața Comună.

Francul elvețian a avut și el în ultimele săptămîni o poziție fermă, cursul său față de dolar întărindu-se cu 3.74% în perioada 1—22 martie a.c., consecință, în primul rînd, a încrederii pe care o manifestă deținătorii de fonduri în moneda elvețiană în perioadele de criză pe piețele valutare. Pe plan intern Elveția, ca de altfel toate țările occidentale, este confruntată cu o serie de probleme, cum ar fi accentuarea inflației, indicele prețurilor de consum la finele lui februarie a.c. înregistrînd o creștere de 10% față de aceeași lună a anului trecut, iar indicele prețurilor cu ridicata o creștere de 15,4%. Balanța comercială a Elveției a înregistrat un deficit de 970 milioane franci elvețieni în cursul lunii ianuarie a.c.

În condițiile accentuării instabilității pe piețele valutare internaționale și ale întăririi accentuate a unor valute în special a mărcii vest-germane și a francului elvețian, s-a înregistrat o slăbire a poziției dolarului S.U.A., influențată și de faptul că în ultimele luni dobînzile pe piața monetară din S.U.A. au fost mult mai scăzute comparativ cu nivelul acestora pe piețele monetare vest-europene, ceea ce în condițiile liberalizării mișcărilor de capitaluri internaționale de către autoritățile americane a determinat ieșiri de capitaluri din S.U.A. și mărirea ofertei de dolari cu consecință directă asupra cursului acestei monede. Măsurile restrictive luate de autoritățile americane pe linia creditului și a emisiunii spre mijlocul lunii martie a.c. și care au dus la imprimarea unei tendințe de creștere a dobînzilor pe piața monetară din S.U.A., precum și dependența mai mică a acestei țări de importul de combustibil comparativ cu țările vest-europene ar putea influența favorabil evoluția dolarului pe piețele valutare internaționale.

Teodor GIURGIU

REVANȘA MATERIILOR PRIME

RECENTA criză energetică a avut — pe lîngă o serie de repercusiuni imediate sau de lungă durată — și un indiscutabil efect pozitiv: acela de a impune atenției opiniei publice din toate țările o problemă mai cuprinzătoare — cea a situației și perspectivelor materiilor prime în lume. Dacă creșterile de prețuri și fenomenele de penurie au avut un caracter mai spectaculos în cazul petrolului, ele nu constituie nici pe departe un caz izolat. Tendințe similare au avut loc în ultimii ani, accentuîndu-se treptat, în majoritatea grupelor de materii prime agricole și industriale.

Trebuie menționat că, atunci cînd abordează problema materiilor prime în ansamblul ei, specialiștii sînt — în general — mai puțin alertați de perspectiva instalării unei penurii de resurse, care să frîneze ritmul expansiunii economice. Se apreciază că potențialul existent atît în sectorul agricol, cît și în cel minier permite amplificarea în continuare a producției mondiale la marea majoritate a produselor. Iar acolo unde posibilitățile pe care le oferă natura sînt mai limitate (de pildă, la materii prime textile, cauciuc ș.a.), fluxul continuu al descoperirilor tehnico-științifice a permis și va permite să se umple golurile, în condițiile convietuirii concurențiale între natural și sintetic, convietuire generatoare de perfecționări calitative reciproce.

De cea mai strictă actualitate este în prezent problema dacă, la materii prime, creșterea prețurilor înregistrată în ultima perioadă constituie un fenomen „ciclic", deci limitat la un anumit interval de timp, sau dacă ea se va transforma într-o tendință cvasipermanentă, provocînd mutații structurale nu numai în cadrul industriei, ci și în circuitul internațional de bunuri materiale.

Chiar și atunci cînd adoptă teoria economistului Clément Juglar cu privire la ciclicitatea cursului materiilor prime, comentatorii occidentali opinează că epoca materiilor prime ieftine (și abundente) trebuie considerată depășită. „Poate tocmai astăzi — scria nu de mult revista „L'Usine Nouvelle" — trăim momentul în care «ciclul» fluctuațiilor prețului la materii prime va începe să nu mai fie simetric și cînd consumatorii industriali din lumea întreagă trebuie să se pregătească a plăti de acum încolo energia și metalele de care au nevoie mereu ceva mai scump decît anterior. Este posibil ca era «soldării» periodice a materiilor prime să fie pe cale de a se încheia".

Alți experți în acest domeniu consideră că nu e vorba decît de o „criză" trecătoare, care se explică prin anumite erori de previziune și politică economică (necorelarea justă a unor prețuri, rămînerea în urmă a capacităților de producție față de progresul cererii, umflarea stocurilor la anumite materii prime — generată de nesiguranța aprovizionării sau de inflație ș.a.) prin calamități naturale etc.

O privire retrospectivă arată că **în deceniul al șaselea și în primii ani ai deceniului trecut, prețurile mondiale la materii prime au urmat — în medie — o tendință oscilatorie, uneori chiar descendentă, angajîndu-se apoi treptat pe panta creșterii.** Aceasta a fost o **perioadă de accentuare a foarfecii prețurilor** între produsele finite, pe de o parte, materii prime și semifabricate — pe de alta. A fost perioada „terms of trade"-ului tot mai preocupant defavorabil pentru țările în curs de dezvoltare, în exporturile cărora materiile prime și semifabricatele dețineau ponderea absolută; perioada în care s-au instituționalizat o serie de organisme, măsuri și metode practice, urmărind stabilizarea nivelului prețurilor la numeroase materii prime importante (zahăr, cafea, cacao, cupru etc.) și apărarea intereselor țărilor exportatoare.

Desigur, pe grupe de mărfuri prețurile au înregistrat tendințe mult diferențiate în perioada examinată. După cum rezultă din tabelul de mai sus, o evoluție mai favorabilă au cunoscut — în cadrul grupei „Alimente" — prețurile la carne, iar în grupa „Materii prime minerale" — metalele neferoase; scăderi însemnate de prețuri au avut loc mai ales în grupa „Materii prime agricole nealimentare". Pe ansamblul materiilor prime, însă, în perioada 1950—1969 nivelul mediu al prețurilor s-a redus cu 6 puncte.

Dinamica indicelui prețurilor la materii prime în comerțul internațional (1963 = 100)

Grupa de produse	1950	1955	1960	1965	1969	Diferența 1969/1950 (± puncte)
Ansamblul produselor de bază	110	108	99	103	104	- 6
Din care:						
Produse alimentare	100	105	94	103	106	+ 6
- Cereale	107	101	93	99	102	- 5
- Cafea, ceai, cacao	127	149	106	111	121	- 6
- Carne	61	85	101	125	123	+62
- Zahăr	79	62	58	53	66	-13
- Produse lactate	98	109	99	113	107	+ 9
- Alte alimente (fructe, pește, vin etc.)	86	89	92	104	104	+18
Materii prime agricole nealimentare	122	113	105	103	101	-21
- Grăsimi, uleiuri și semințe oleaginoase	118	107	99	114	101	-17
- Fibre textile	139	111	93	92	88	-51
- Lemn și pastă de lemn	83	112	106	108	107	+24
- Alte produse nealimentare (cauciuc, tutun etc)	127	119	126	103	105	-22
Materii prime minerale	90	102	100	104	104	+14
- Minereu de fier	59	93	103	99	92	+33
- Minereuri neferoase	102	107	98	131	137	+35
- Combustibili	94	103	100	101	102	+ 8
- Îngrășăminte minerale	85	103	100	109	107	+22
- Metale neferoase de bază	86	123	106	135	175	+89

Sursa: United Nations, Price Movements of Basic Comodities in International Trade: 1950—1970, New York, 1971.

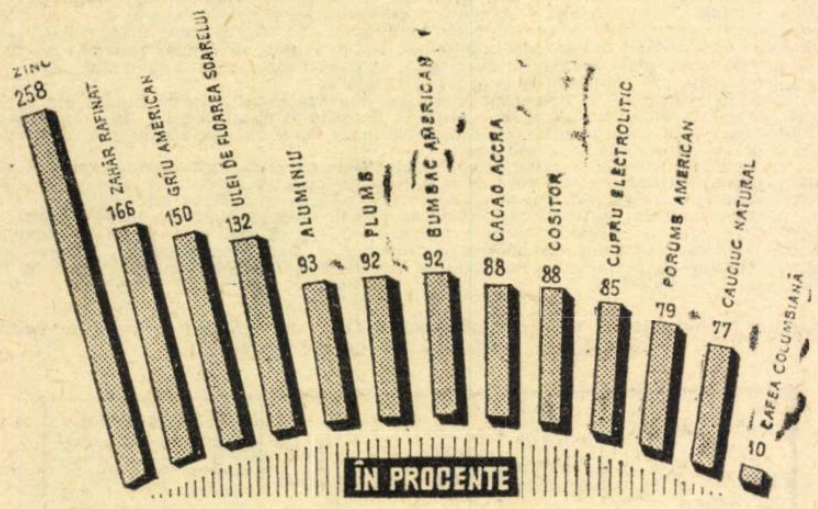

Ascensiunea prețurilor la o serie de materii prime

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Evoluția productivității muncii în Ungaria

„TÁRSADALMI SZEMLE" (Revistă socială, publicație teoretică lunară a P.M.S.U.) publică în numărul său din noiembrie 1973 un studiu semnat de Zoltán Román, candidat în științe, directorul colectivului de cercetare în economia industriei de pe lîngă Academia ungară de științe, intitulat „Unde se află productivitatea". Textul care urmează reprezintă un rezumat al constatărilor celor mai importante ale autorului, reprodus după buletinul **Budapress** *nr. 48.1973.*

„Z. Román constată că, potrivit datelor statistice O.N.U. celor mai recente, în țările lumii capitaliste venitul național pe un locuitor era în medie de 800 dolari în 1968 și că în același an în Ungaria el era de aproape 900 dolari (în 1972 el se cifra la 1200 dolari — nota redacției maghiare). Este adevărat că crizele succesive ale dolarului impietează asupra preciziei calculelor.

În continuarea studiului său Z. Román stabilește comparații pe baza cărora ajunge la concluzia că în Ungaria ponderea populației active reprezintă 50% din totalul populației fiind deci printre cele mai ridicate din lume, dar că în același timp venitul național pe un locuitor nu depășește nivelul mediu. Aceasta se datorește în ultimă instanță nivelului scăzut al productivității muncii (adică venitului național pe o persoană activă). Dacă se urmărește productivitatea muncii în Europa, se constată că ea se situează la un nivel mai scăzut sau este aproape egală cu cea din Ungaria în majoritatea țărilor din sudul Europei (Bulgaria, Iugoslavia, România, Grecia, Portugalia și Spania), în Turcia fiind și mai scăzută. Între țările socialiste productivitatea muncii este mai ridicată în R.D.G., Cehoslovacia și Uniunea Sovietică, decît în Ungaria. Diferențe minime, în dezavantajul Ungariei, prezintă comparația cu Irlanda și Finlanda. În Austria productivitatea muncii este cu o treime mai mare, în Italia cu 50%, în timp ce în R. F. Germania și Franța ea este de două ori mai mare decît în Ungaria. În industrie rămînerile în urmă diferă de la ramură la ramură, cele mai mari fiind, în general, în sectoarele industriei grele.

Bazîndu-se pe date statistice Z. Román constată că aceste diferențe se datoresc în parte «moștenirii istorice». După ce examinează situația din 24 de țări din Europa, autorul arată că în ceea ce privește ritmul creșterii produsului național brut pe o persoană activă, Ungaria ocupă locul al 14-lea în Europa, dar că în ceea ce privește creșterea venitului național, situația se prezintă mai favorabil.

Z. Román analizează apoi amănunțit evoluția venitului național și a productivității în economia ungară. Din studiul său rezultă că între 1950—1958 venitul național a crescut în medie pe an cu 5,4%, între 1958 și 1967 cu 5,8% și între 1967 și 1972 cu 5,9%. Creșterea venitului național pe un locuitor în aceleași perioade a fost respectiv de 4,7%, 5,4% și de 5,5%. În ceea ce privește productivitatea muncii, în perioadele menționate ea a înregistrat ritmuri de creștere de 3,8%, 5,6% și respectiv de 5,1%.

În legătură cu aceasta, autorul subliniază că în viitor nu se va mai putea conta pe o creștere apreciabilă a efectivelor de forță de muncă și nici a cantității totale de muncă a salariaților, în special în industrie. Aceasta înseamnă că sporurile de producție și creșterea venitului național vor putea fi realizate, în general, numai pe seama și în funcție de creșterea productivității muncii. În industrie, productivitatea muncii tinde, în general, să se amelioreze, aceleași tendințe putînd fi observate, deși într-o măsură mai mică, și în agricultură. În industrie rata creșterii productivității în medie anuală a fost în perioada 1950—1958 de 2,6%, între 1958 și 1967 de 5,3% și între 1967 și 1972 de 5,6%. În agricultură pentru aceleași perioade rata creșterii productivității medii anuale a fost respectiv de 2,6%, 3,3% și de 4%. În ultimii cinci ani, producția industrială a înregistrat un spor de 6% în medie pe an și pentru a putea fi menținut acest ritm de creștere va fi necesar ca în viitor să se asigure o rată a creșterii productivității muncii de 5,6—6%, în condițiile menținerii aceluiași efectiv de forță de muncă și de mijloace de muncă.

«În prezent structura industriei ungare, în interiorul căreia construcțiile de mașini și industria chimică marchează o tendință de creștere, este aproape identică cu cea din țările dezvoltate», precizează Z. Román, care continuă:

«Modernizarea viitoare a structurii industriei se bazează mai puțin pe modificări ale proporțiilor dintre diversele ramuri cît mai ales pe schimbările ce urmează să fie aduse în structura producției din interiorul diferitelor sectoare. Aceste schimbări urmează să fie efectuate în conformitate cu tendințele prin care se urmărește reducerea ponderii produselor demodate a căror producție este puțin sau deloc rentabilă și care-și găsesc cu greu cumpărători atît pe piața internă cît și pe cea externă. Se are în vedere creșterea ponderii produselor moderne pentru care există în Ungaria condiții favorabile de fabricație și care sînt căutate pe piața internă și externă» (...)

Perfecționarea conducerii conține importante rezerve de creștere a productivității muncii, arată Z. Román, care conchide precizînd că «este necesar să se examineze cu regularitate și într-un mod mai aprofundat evoluția productivității și a factorilor care o influențează, precum și cerințele de creștere a productivității în cadrul politicii economice, a dezvoltării sistemului nostru de conducere a economiei»".

Revirimentul prețurilor la materii prime s-a extins în ultimii ani, iar din 1973 a căpătat o amploare fără precedent în perioada postbelică, primind un nou impuls odată cu declanșarea crizei energetice. De menționat că, dacă în perioada septembrie 1931—septembrie 1971 (respectiv în decurs de patruzeci de ani) cunoscutul indice al prețurilor publicat de agenția Reuter a urcat de la 100 la 501 puncte, în următorii doi ani și jumătate el a sărtat la nivelul de 1450—1470 puncte.

Creșterea prețului la **petrolul brut** a determinat o majorare a prețurilor și la produsele rafinării acestuia, ele însele materii prime pentru un șir întreg de subramuri ale petrochimiei. De pildă, în timp ce în perioada ianuarie 1969 — ianuarie 1973, prețul fracțiunii cunoscută sub denumirea de „**naphta**" *) a sporit cu 25%, el se dublează apoi în următoarele douăsprezece luni. În același interval, prețul unui alt semifabricat (materie primă de bază pentru industria chimică) — benzenul — a crescut de circa 4 ori.

O atmosferă similară domnește pe piața metalelor neferoase de bază. În cursul anului trecut, **prețul cuprului** a urcat — pe piața londoneză — de la 430 la 1085 lire sterline per tonă ; în același ritm a progresat prețul zincului. Ceva mai puțin impunătoare a fost creșterea prețurilor la **plumb, cositor, aluminiu** etc.

Proporțiile diferite ale creșterii prețurilor la materii prime în cursul unui an (februarie 1973 — februarie 1974) sînt ilustrate de graficul de mai sus. Ele trebuie privite mai mult ca ordin de mărime, ținînd seama că reprezintă nivelul atins la tranzacțiile efectuate într-un centru important (Londra, Anvers, Rotterdam, Chicago ș.a.), în condiții de livrare deosebite de la un produs la altul.

Concomitent, creșteri considerabile înregistrează și **materialele de substituție** a unor materii prime de bază „recrutate" din categoria deșeurilor. Această explică **situația pe piața foarte activă a deșeurilor metalice** : de metale feroase, aluminiu, cupru ș.a. În cazul fierului vechi, de pildă, prețurile au crescut de 3,1—3,5 ori (în diverse țări) în intervalul ianuarie 1972—februarie 1974.

N. POPOV

(Va urma)

*) Se află la originea maselor plastice, a fibrelor sintetice, cauciucului, unei serii de produse farmaceutice, cosmetice, vopsele etc.

ÎN EXCLUSIVITATE PENTRU „VIAȚA ECONOMICĂ"

Interviu cu Herbert STEIN, președintele Consiliului consilierilor economici ai președintelui S. U. A.

REAJUSTĂRI ȘI RECONSIDERĂRI ÎN ECONOMIA AMERICANĂ

• Domnule președinte, într-o discuție avută la Chicago cu cîteva săptămîni în urmă cu profesorul Milton Friedman, acesta contesta existența unei crize energetice *), considerînd-o drept o concluzie eronată decurgînd din greșita extrapolare a unui fenomen incidental. Credeți că se mai poate vorbi de criză energetică și după ridicarea embargoului petrolier arab ? Ce reconsiderări așteptați în politica energetică și în consumul de energie ?

— Cred că atunci cînd profesorul Friedman afirmă că nu există o criză energetică, el consideră numai că nu avem o penurie care să nu poată fi acoperită prin procesele de pe piață și eu sînt de acord cu el în această privință. Dar cred că este de asemenea adevărat că în viitor prețul energiei, ca și al altor lucruri, va fi mai ridicat decît în trecut și că prețul sporit al energiei va determina un număr de ajustări în economia americană în sensul utilizării unei cantități relativ mai reduse de energie, cu alte cuvinte consumul de energie nu va mai crește atît de rapid ca în trecut ; va trebui să consacrăm o parte mai mare a resurselor noastre pentru prospectarea unor noi zăcăminte de petrol și gaze și pentru noi investiții în vederea producerii de energie sau a conservării ei. Astfel, consider că situația actuală va avea un mare efect asupra economiei americane, chiar dacă nu avem de-a face cu o criză. Aceasta va necesita o schimbare în structura consumului și producției noastre de energie.

• Care preocupare o considerați prioritară în actualul moment conjunctural al economiei americane : combaterea inflației sau reducerea șomajului ?

— Pentru moment, avem ambele probleme — șomajul și inflația — dar problema noastră fundamentală este inflația. În vreme ce șomajul ridicat este temporar, inflația continuă și se înrăutățește tot mai mult. Dacă ne vom orienta către combaterea șomajului de fiecare dată cînd rata șomajului se ridică puțin, nu vom reuși să reducem ritmul inflației, astfel încît chiar dacă este necesar să ne moderăm politica antiinflaționistă avînd în vedere rata în creștere a șomajului, trebuie să fim totuși foarte atenți la inflație.

• O recentă întîlnire la Washington cu Nat Goldfinger, șeful Departamentului de cercetări economice al sindicatelor americane (A.F.L.—C.I.O.) mi-a permis să constat puternica opoziție a acestora față de activitatea în străinătate a companiilor multinaționale americane, care — afirma el — „exportă locuri de muncă americane și erodează treptat baza industrială a S.U.A.". Care este punctul dv. de vedere în această privință ?

— În ce privește corporațiile multinaționale, consider că se exagerează cînd se vorbește de influența lor. Există un număr de studii, dintre care multe au arătat că existența corporațiilor multinaționale americane tinde să sporească exporturile americane și utilizarea forței de muncă în S.U.A. Mulți oameni cred că dacă n-am avea corporații multinaționale americane producînd, să spunem, automobile sau calculatoare sau echipament electric în alte țări, aceste lucruri n-ar fi produse în alte țări. Realitatea este că ele ar fi produse în alte țări, dar de companiile lor naționale. A avea companii americane acolo este un lucru bun pentru S.U.A., multe din componentele sau accesoriile pe care aceste companii le utilizează în străinătate vin din S.U.A. În plus, este un mod de utilizare mai productivă a capitalului.

Trebuie, în același timp, să recunoaștem că corporația multinațională și fluxul de capital nu sînt străzi cu sens unic ; există mari companii eficiente în alte părți ale lumii, inclusiv în Japonia și R.F.G., există mult capital și în alte părți ale lumii, din care o mare parte va fi arab și noi vom avea de cîștigat dacă aceste capitaluri și corporații vor veni aici (în S.U.A. — n. n.), astfel încît eu nu cred că ar fi înțelept să adoptăm o politică de restrîngere a mișcărilor capitalurilor și corporațiilor noastre în întreaga lume.

• Considerați că intervenția Administrației în economia americană se va reduce sau va crește în anii următori, de exemplu în legătură cu o eventuală insuficiență a unor materii prime de bază importate sau cu o accelerare a inflației ?

— Este o întrebare la care este foarte greu de răspuns. Propria noastră experiență privind controlul prețurilor și salariilor a fost foarte clarificatoare în această privință, în sensul că am văzut că aceste controluri nu reprezintă de fapt o soluție pentru problema inflației și că ele provoacă o serie de dificultăți. Cred că există un suport larg pentru înlăturarea controlului prețurilor și salariilor.

Consider că vom avea o intervenție suplimentară rezultînd din chestiunile energetice, dar sper că aceasta va fi limitată. Totodată, ne orientăm spre reducerea intervenției în alte domenii ; astfel, încercăm să reducem reglementările din industria transporturilor și din cea a gazelor, am redus deja reglementările privind agricultura, astfel încît nu ne îndreptăm cu totul într-o singură direcție.

• Domnule președinte, ați vizitat nu demult România, țară cu un sistem economic total diferit de cel american. În ce a constat interesul acestei vizite pentru dv. ?

— Vizita mea în România a fost foarte scurtă și n-aș putea spune că pot realmente să evaluez efectele sistemului românesc de planificare sau ale oricărui alt sistem de planificare centralizată. Dar unul din lucrurile care m-au impresionat cel mai mult a fost fluxul mare și prompt de date, de informație statistică care ajunge la Direcția Centrală de Statistică și la Comitetul de Stat al Planificării. Desigur, România este o țară mult mai mică decît Statele Unite și are mult mai puține unități economice, dar am impresia că dispuneți de mijloace mult mai bune pentru a vă ține la curent în mod corespunzător, despre mersul economiei decît avem noi. Dincolo de aceasta, îmi este foarte greu să judec, după cîte am văzut în numai cîteva zile, eficiența cu care sistemul dv. utilizează resursele, fapt pentru care am nevoie să știu mai mult decît acum.

• În ultimii ani S.U.A., țară pentru care comerțul exterior a reprezentat multă vreme o activitate marginală în raport cu mărimea produsului național brut, au început să se angreneze crescînd în comerțul mondial. La ce evoluție vă așteptați în continuare ?

— Cred că participarea S.U.A. la comerțul mondial se va intensifica, pentru că economia noastră crește, la fel și economia altor țări, care devin capabile să producă lucruri de care avem nevoie. Sîntem tot mai conștienți de necesitatea pentru noi de a importa produse din alte țări, și credem că vom face noi pași în sens pozitiv pentru a reduce barierele din calea comerțului, pentru a extinde comerțul. După cum știți, noi am propus negocieri internaționale în acest scop și sperăm că vom obține legislația autorizînd acest lucru și că vom merge mai departe pe calea amintită.

— Domnule președinte, vă mulțumesc foarte mult pentru amabilitatea de a acorda acest interviu revistei noastre.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU
Washington, martie

*) O convorbire pe această temă cu prof. Milton Friedman va fi publicată ulterior.

vizor

„Mini-motorizare" în India

UN autoturism la 580 persoane — aceasta este proporția motorizării transportului individual în India ; la cele 1 milion de automobile existente se adaugă aproximativ jumătate de milion de motociclete, din care o mare parte au fost transformate în „ricșa-scooter".

În orașele mici și mijlocii mijlocul de transport cel mai uzitat este „ricșa" — un vehicul pus în mișcare de om, pe bicicletă sau pe jos. Conform unor statistici oficiale, în India circulă 5 milioane de asemenea „mini-taxiuri". Se preconizează organizarea producției în serie de „ricșe", care să fie puse în mișcare de biciclete cu motor de 2 cp. Unitățile Băncii de stat au primit dispoziția să acorde credite cu dobîndă de numai 4% pentru cumpărarea acestora. Se crede, însă, că vor trebui să treacă cîteva decenii pentru ca cei 5 milioane de „wallach" (conducători de ricșe) să fie înzestrați cu vehicule motorizate.

Disproporții

POTRIVIT statisticilor U.N.E.S.C.O., în întreaga lume există o jumătate de milion de oameni de știință. Doar 14 la sută din acest număr se află în țările în curs de dezvoltare în care trăiește peste 70 la sută din populația globului.

Orașul congreselor

ANUL trecut, Viena și-a reafirmat vocația de oraș al congreselor întrecînd de departe, în acest domeniu, orice altă metropolă. Aceasta reiese dintr-o anchetă efectuată în rîndul a 13 000 experți de către Biroul internațional al congreselor de la Paris. În 1973 s-au desfășurat la Viena 233 congrese specializate, naționale și

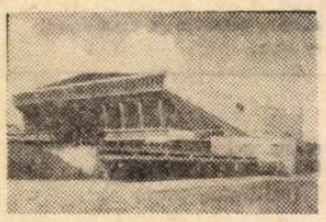

internaționale, care au avut ca invitați peste 3,9 milioane de participanți.

Obiecte primejdioase sau neglijență ?

ÎN Statele Unite a fost constituită o Comisie pentru securitatea produselor, menită să contribuie la diminuarea numărului de accidente. Comisia a întocmit o listă care cuprinde 369 surse de accidente : automobilul conduce detașat pe această listă, urmat de bicicletă, de scările și intrările clădirilor, ușile și porțile de la garaje, detergenții, mesele, paturile, fotbalul, leagănele, toboganele și alte obiecte de joacă pentru copii, lichidele inflamabile, ușile glisante, aparatele de tundere a gazonului, căzile de baie și dușurile, precum și ventilatoarele și sobele. Această succesiune a gradului de periculozitate pe care îl implică diversele obiecte a rezultat din analizarea a 119 cazuri de accidente din spitalele americane. Comisia dispune de atribuții pentru a mări securitatea obiectelor potențial primejdioase, este însă îndoielnic dacă va putea fi eliminată și neglijența oamenilor, care constituie de fapt principala cauză a accidentelor.

Intrarea liberă

NOUL ministru britanic al artelor, Hugh Jenkins, a anunțat în Camera Comunelor că, începînd de la 29 martie, se va reintroduce gratuitatea vizitării muzeelor. La Londra se subliniază că această decizie constituie o revenire la vechea tradiție britanică privind gratuitatea intrării în muzee. Se reamintește că introducerea pentru prima dată în istoria Angliei, la începutul acestui an, de către precedentul guvern con-

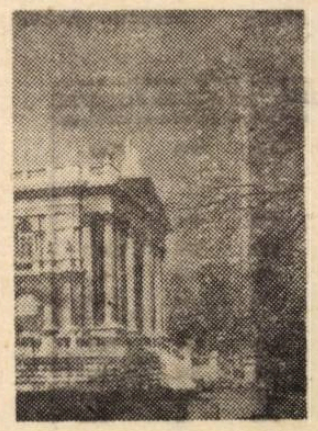

servator, a sistemului de taxare la intrarea în muzee, a avut ca efect reducerea bruscă și substanțială a numărului de vizitatori ai acestor lăcașe de cultură pe întreg cuprinsul țării.

Electromobilul englez „Enfield 8000"

FIRMA engleză „Enfield" a construit electromobilul „Enfield 8000" pe care îl va pune în vînzare inițial într-un ritm de 5000 de bucăți anual, pentru a ajunge ulterior la 30 000 bucăți. Electromobilul are două locuri și o viteză maximă de 70 km/h, fiind destinat mai ales deplasărilor în oraș. La fiecare 100 km parcurși bateriile autovehiculului trebuie reîncărcate. Costul electromobilului „Enfield 8000" — de 1300 lire sterline — va fi cu mult mai ridicat decît al automobilelor obișnuite cu același gabarit. Electromobilul este în schimb silențios, ușor manevrabil și nu emană gaze de eșapament.

mondorama

CÎT DE RAPID SE DEZVOLTĂ ŢĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE?

ÎNTRE 1960 şi 1972 produsul naţional brut al ţărilor în curs de dezvoltare a crescut în termeni reali cu 5,8%, faţă de 4,6% în ţările Pieţei Comune, de exemplu. Ţinînd seama însă de creşterea demografică rapidă, pe locuitor rezultatele sînt cu mult mai modeste, după cum rezultă şi din graficul de mai jos, reprodus de revista **Jeune Afrique** după un săptămînal din Hamburg (de aceea şi cifrele absolute de mai jos sînt exprimate în mărci vest-germane).

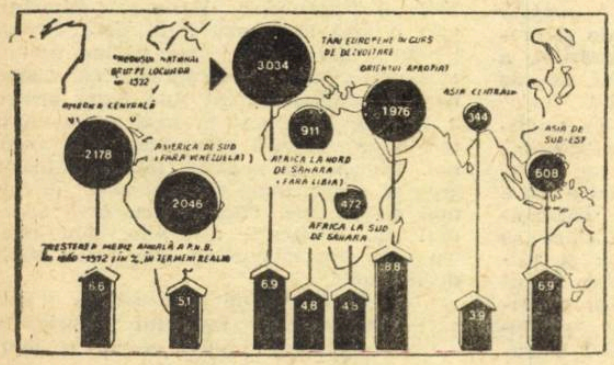

LIVRĂRI „JAPONEZE" DIN EUROPA

AFECTATĂ puternic de caracterul galopant al inflaţiei pe piaţa japoneză, firma Mitsubishi a hotărît să reducă producţia de echipament industrial pentru fabricile pe care această firmă le construieşte în străinătate. Avînd în vedere că în Europa preţurile la aceste echipamente sînt cu 20% mai mici decît în Japonia, firma a hotărît deschiderea la Rotterdam a unor centre de achiziţii. Pe de altă parte însă această hotărîre va afecta în mod serios veniturile japoneze din exportul de echipament industrial. Firma operează deja potrivit acestei decizii la livrările sale destinate Greciei, Portugaliei, şi Irakului, livrări a căror valoare se ridică la peste 30 milioane de dolari.

R.F.G.: UN NOU PROGRAM DE CERCETĂRI ENERGETICE

GUVERNUL vest-german a adoptat recent un program-cadru vizînd promovarea cercetărilor energetice în perioada 1974—1977, pentru care se prevede alocarea sumei de 1,5 miliarde mărci. Programul cuprinde în principal următoarele obiective: hidrogenarea şi lichefierea huilei (616 milioane mărci), tehnica exploatării şi afinării produselor miniere (330 milioane), tehnologiile de prospectare şi de exploatare a petrolului şi gazelor naturale (174 milioane), transformarea, transportul şi stocarea energiei (270 milioane) şi utilizarea raţională a energiei (56 milioane). Se apreciază că în perioada următorilor cinci-zece ani vor fi date în funcţiune instalaţii care vor fi în măsură să acopere parţial cerinţele R.F.G. în combustibili uşori şi grei, datorită lichefierii huilei, dar că perspectivele sînt mai puţin promiţătoare în ceea ce priveşte fabricarea carburanţilor din huilă. În schimb, înlocuirea produselor de distilare uşoară — ca materii prime ale industriei chimice reprezentînd în prezent 25% din consumul de carburanţi — cu gaze sintetice obţinute din huilă reprezintă un sector de cercetare cu viitor, astfel că 10 sau chiar 15% din necesarul de petrol va putea fi acoperit prin produse obţinute din huilă. Se preconizează, pentru materializarea acestui program, o largă cooperare, îndeosebi pe plan european precum şi cu S.U.A.

Pînă în anul 1985, 15% din necesarul de energie primară al R.F.G. va fi asigurat de centralele nucleare. Fotografia prezintă centrala nucleară de 662 MW de la Stade, pe Elba.

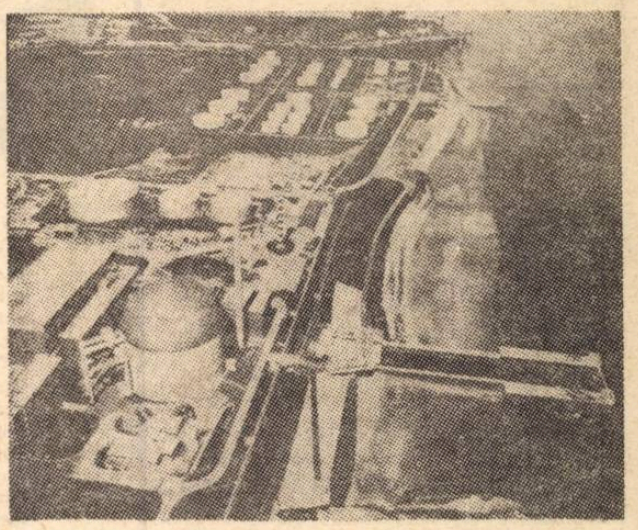

VÎNATUL — SURSĂ DE VENITURI

ÎN Ungaria fondul cinegetic este gospodărit în proporţie de 18% de către exploatările silvice şi fermele de stat, iar restul de 82% de cele 800 de asociaţii de vînătoare.

Speciile cele mai răspîndite de vînat mare ce compun acest fond sînt cerbii, căprioarele şi mistreţii, care au marcat în ultimii ani o adevărată „explozie numerică". Ţinînd seama de necesitatea menţinerii echilibrului ecologic, ele reprezintă un important fond de vînătoare. Lor li se adaugă cerbii lopătari, muflonii, precum şi vînatul mic (iepuri, vulpi, fazani şi potîrnichi).

Resursele cinegetice ale Ungariei atrag în fiecare an 6—7 mii de vînători din străinătate. Cei proveniţi din R.F.G. şi Austria manifestă cu predilecţie interes pentru vînatul mare, iar francezii şi italienii — pentru vînatul mic, subliniază Buletinul Budapress. În 1972 sumele încasate pentru permisele de vînătoare acordate, ca şi premiile obţinute pentru trofee au totalizat 11 milioane de dolari.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

DISCREPANŢE ÎN TRAFICUL MARITIM INTERNAŢIONAL

ÎN ULTIMUL sfert de veac, **după ce a recuperat scăderea înregistrată în anii războiului, traficul maritim internaţional de mărfuri s-a extins continuu, dar într-un ritm intermitent. Ca urmare, în perioada 1950—1972 volumul său global (îmbarcările, plus debarcările) a crescut — pe plan mondial — de circa 5,2 ori, mai rapid, de pildă, decît traficul feroviar de mărfuri. Pe grupe de ţări sau zone geografice creşterea apare net diferenţiată. În cadrul grupului ţărilor capitaliste dezvoltate ea a fost de aproape 5,3 ori (de 4,6 ori în cazul Europei occidentale, de 3,8 ori în cel al S.U.A., de 35,6 ori în cazul Japoniei); în aceeaşi perioadă, traficul maritim al ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare s-a mărit de 5 ori, iar cel al ţărilor socialiste — de peste 6 ori.

Ceea ce frapează la prima vedere este decalajul considerabil între volumul mărfurilor îmbarcate şi al mărfurilor debarcate în ţările capitaliste dezvoltate şi în ţările nesocialiste în curs de dezvoltare, decalaj care — de altfel — s-a accentuat în ultimele decenii. În 1972 raportul între cele două categorii de mărfuri era de 2/5 pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate (de circa 3/10 în cazul Europei occidentale şi ceva mai mult de 1/10 în cazul Japoniei). În schimb, acelaşi raport atinge valoarea de 3,5/1 pe ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare, ajungînd la 21/1 în cazul ţărilor din Orientul Mijlociu (vezi tabelul nr. 1). Ca volum, fluxul de mărfuri transportate din cadrul acestui ultim grup de ţări către ţările capitaliste dezvoltate depăşeşte cu mult curentul invers; în multe cazuri navele maritime — de pildă, petrolierele — parcurg unul din trasee în gol.

Exportul masiv de materii prime minerale şi agricole (îndeosebi petrol) face ca o serie de ţări în curs de dezvoltare — Iranul, Venezuela, Arabia Saudită sau Libia — să se plaseze printre primele zece ţări din lumea nesocialistă, din punctul de vedere al traficului maritim internaţional.

Această evoluţie a condus şi la dezvoltarea — într-o perioadă destul de recentă — a unor porturi moderne, deseori specializate într-un anumit export de anvergură. Datele din tabelul nr. 2 ilustrează că porturi prin excelenţă petroliere — cum sînt Kharg (din Iran) şi Ras Tanura (Arabia Saudită) — au depăşit cu mult, ca volum al traficului (îmbarcări), porturi cu tradiţie din ţările capitaliste dezvoltate (de exemplu, Anvers, Londra, New York ş.a.).

N. P.

Regiunea sau ţara	Mărfuri îmbarcate 1950	Mărfuri îmbarcate 1972	Mărfuri debarcate 1950	Mărfuri debarcate 1972
Total mondial	550	2861	549	2847
din care :				
Ţări capitaliste dezvoltate	215	892	380	2241
- Europa occidentală	124	367	226	1243
- S.U.A.	57	209	88	341
- Japonia	4	53	12	517
Ţări nesocialiste în curs de dezvoltare	308	1809	154	510
- Africa	35	379	24	78
- America Latină	165	586	90	263
- Orientul Mijlociu	78	862	6	41
- Alte ţări din Asia	30	172	34	182
Ţări socialiste	27	160	15	96

Sursa: U.N., Monthly Bulletin of Statistics, January 1974

Tabelul nr. 1. — Traficul maritim internaţional (milioane tone).

Rotterdam (Olanda)	229,4
Kharg (Iran)	177,2
Ras Tanura (Arabia Saudită)	169,8
Anvers (Belgia)	72,3
Marsilia (Franţa)	71,7
Singapore (Singapore)	58,0 x)
Iokohama (Japonia)	57,3
Londra (Anglia)	56,0
Bonny (Nigeria)	54,9
Le Havre (Franţa)	54,9
New York (S.U.A.)	51,6
Aruba (Antilele olandeze)	51,2 xx)

x) Anul 1972. xx) Anul 1970

Sursa:
U.N., Monthly Bulletin of Statistics, February 1974.

Tabelul nr. 2
Porturile cu cel mai mare trafic internaţional de mărfuri, în 1971
(milioane tone)

SUEDEZII — CAMPIONI LA EXPORT

ÎN Suedia exportul pe locuitor se apropie de 1100 de dolari pe an, ceea ce, potrivit calculelor efectuate de ziarul suedez „Veckans Affärer" pe baza ultimelor statistici complete ale O.C.D.E., reprezintă un record mondial. Graficul alăturat, reprodus după „L'Express", scoate în evidenţă că ponderea exportului în produs naţional brut al ţărilor scandinave depăşeşte o cinci-

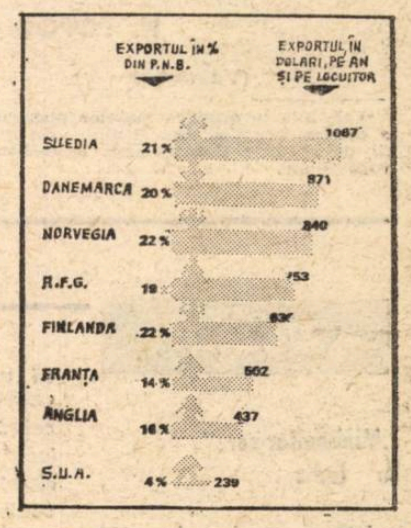

me. Exportînd numai 4% în 1972 din produsul lor naţional brut (dar 7,5% în 1973, corespunzînd unei orientări sporite spre piaţa externă) Statele Unite ale Americii reprezintă principalul exportator mondial în cifre absolute: 70,8 miliarde de dolari în 1973, cu 44% mai mult decît în 1972.

viaţa economică

Redactor şef: Ioniţă OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poştale şi difuzorii din întreprinderi şi instituţii precum şi la redacţie Cont. I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R. filiala sect. 1
Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia Bucureşti, Calea Griviţei nr. 54—66 P.O.B. 2001

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 Bucureşti

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 14 (573)
VINERI 5 APRILIE 1974
16 PAGINI 2 LEI

14

PLAN — ANGAJAMENTE

RITM ACCELERAT ȘI DINAMISM ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI

— Radiografie de ansamblu la încheierea primului trimestru din 1974 —

AM ÎNCHEIAT recent un prim trimestru din 1974, an, după cum se știe, hotărîtor în realizarea actualului cincinal înainte de termen. Pe ansamblul industriei au fost obținute rezultate remarcabile — **ritmul de dezvoltare menținîndu-se ridicat, el fiind în această perioadă de circa 13,5%.** Progresele însemnate în direcția utilizării mai depline a potențialului existent din întreprinderi s-au conjugat cu diversificarea și ridicarea accentuată a nivelului calitativ și de eficiență a producției. Bune rezultate au fost dobîndite și în ce privește **planul de investiții, realizările din primul trimestru 1974 fiind mai mari cu circa 21% față de cele obținute în aceeași perioadă din 1973.**

Rezultatele superioare consemnate în acest prim trimestru în producția materială, evidențiază **realismul programului de dezvoltare economică și socială conceput de partid,** hotărîrea fermă a oamenilor muncii ca în întîmpinarea celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a celui de al XI-lea Congres al P.C.R. să obțină realizări de cît mai înalt prestigiu în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. Pentru ilustrarea dinamismului economiei elocvent este faptul că **producția globală industrială obținută în primul trimestru din 1974, echivalează cu întreaga producție realizată în anul 1965.**

Dezvoltarea potențialului economic al României socialiste continuă să aibă loc în condițiile perfecționării și modernizării structurilor economice, a accelerării procesului de diversificare și înnoire a producției, a valorificării tot mai eficiente a resurselor materiale și umane de care dispune țara noastră.

● Noile dimensiuni ale creșterii

• PRINCIPALELE DEPĂȘIRI DE PLAN — ÎN SECTOARELE HOTĂRÎTOARE. Caracteristic pentru etapa pe care am parcurs-o din acest an, sînt **creșterile viguroase înregistrate nu numai pe ansamblul industriei, ci și în fiecare ramură de producție.** Se remarcă realizările sectoarelor vitale în dezvoltarea economiei — industria extractivă, metalurgia, industria construcțiilor de mașini, economia forestieră și a materialelor de construcții, industria chimică etc. (vezi tabelul nr. 1).

• ECONOMISIREA COMBUSTIBILILOR ȘI A ENERGIEI : O PROBLEMĂ ÎN ACTUALITATE ÎN ÎNTREG TRIMESTRUL. Față de aceeași perioadă a anului trecut, **s-a consumat cu aproape 11% mai puțin combustibil și energie electrică, deși producția materială realizată a fost mult mai mare.**

• APORTUL CRESCÎND AL COMERȚULUI EXTERIOR LA PROGRESUL ECONOMIEI se oglindește în aceea că **volumul total al comerțului exterior a fost în primul trimestru mai mare cu 40% față de perioada corespunzătoare din anul trecut.** O atenție deosebită a fost acordată creșterii în structura exportului a ponderii produselor cu înalt nivel de prelucrare, în special a exportului de mașini și utilaje, produse chimice și altele.

• OSCILAȚII CU PLUS ȘI MINUS ÎN REALIZAREA PLANULUI FIZIC. **La unele produse,** cu toate că s-au obținut importante sporuri față de perioada corespunzătoare a anului trecut, **prevederile din plan nu au fost îndeplinite integral.** (vezi tabelul nr. 1). Cele mai serioase rămîneri în urmă se înregistrează la Ministerul Industriei Chimice (în unitățile producătoare de fibre chimice, îngrășăminte), la Ministerul Industriei Ușoare (în întreprinderile producătoare de țesături de bumbac și fibre chimice, confecții), în Industria Construcțiilor de Mașini (la unele tipuri de produse).

Cauzele acestei stări de fapt trebuie căutate, în special, în neajunsurile ce se mai manifestă în organizarea muncii și producției, în aprovizionarea tehnico-mate-

V. BOESCU
B. PĂDURE

(Continuare în pag. 3)

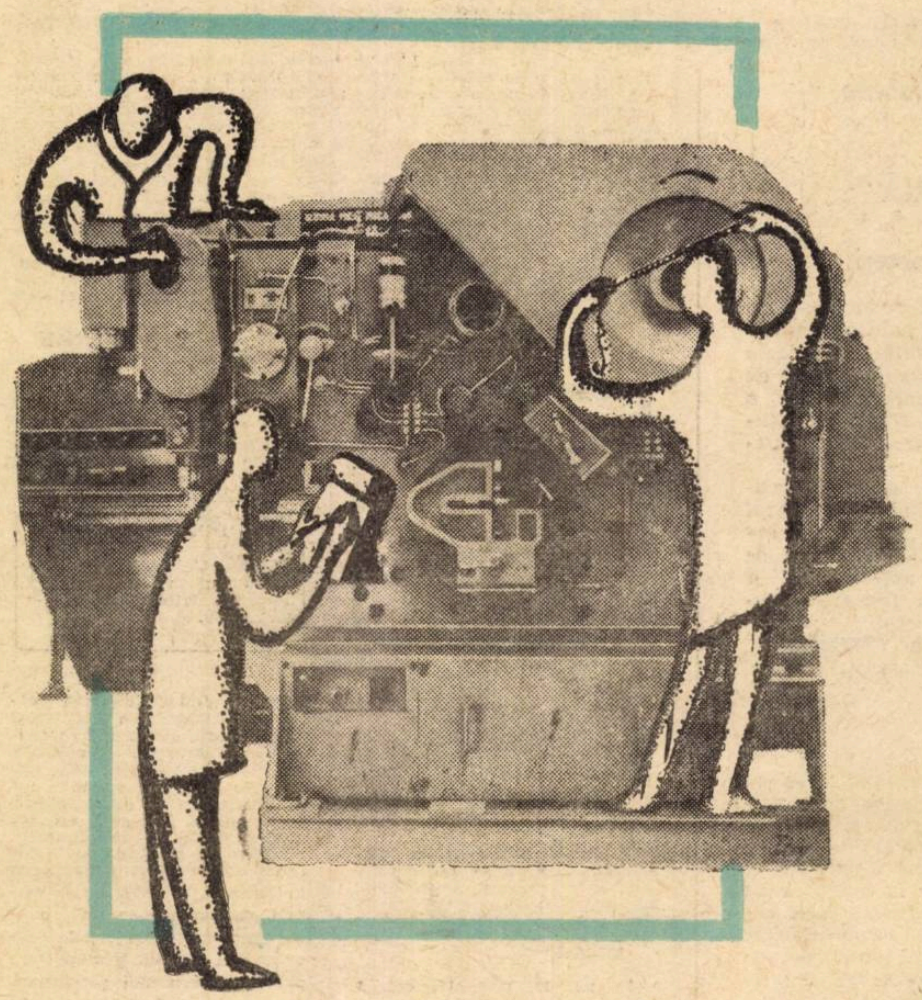

Fotomontaj : T. IOANEȘ

ÎN ACEST NUMĂR :

• Discernămîntul de astăzi în fixarea obiectivelor planului tehnic înseamnă eficiența și competitivitatea de mîine.

• De ce îmbătrînesc produsele noi în fază de prototip ?

• Să nu uităm că înnoire înseamnă și ameliorarea producției din fabricația actuală.

Acestea sînt cîteva idei desprinse din

DEZBATEREA „V. E."

pe tema

ÎNNOIREA PRODUSELOR

prin confruntarea de opinii ale unui număr mare de specialiști din întreprinderi, centrale industriale, institute de cercetări și proiectări din cele două ministere constructoare de mașini.

(pag. 8—9)

INTERVIUL NOSTRU PE TEMA

PERFECȚIONAREA CONTROLULUI FINANCIAR PREVENTIV ȘI CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICO-SOCIALE

Interlocutor : tovarășul EMIL HATOS, prim — vicepreședinte al Curții Superioare de Control Financiar

• *De curînd Marea Adunare Națională a votat Legea privind controlul financiar preventiv. Vă rugăm, stimate tovarășe prim-vicepreședinte, să vă referiți la importanța și locul acestui act normativ în activitatea economico-socială.*

— După cum este cunoscut, în lucrările Conferinței Naționale a partidului nostru din iulie 1972 a fost subliniată necesitatea întăririi controlului, a sporirii contribuției acestuia la utilizarea eficientă a mijloacelor materiale și bănești, introducerea unui climat de ordine și disciplină riguroasă în administrarea fondurilor, la creșterea răspunderilor tuturor celor ce administrează valori materiale și bănești. În realizarea acestor sarcini, un rol de seamă revine controlului financiar în toate formele sale și, în mod deosebit, controlului preventiv, care trebuie să participe activ la creșterea eficienței în toate unitățile socialiste și la toate nivelurile de decizie din economia națională și administrația de stat.

Legea privind controlul financiar preventiv, adoptată de Marea Adunare Națională, reprezintă un moment important în activitatea de control financiar preventiv. Legea pevede o astfel de organizare a controlului financiar preventiv încît acesta să fie în măsură să prevîntîmpine neajunsurile în activitatea unităților socialiste, să poată interveni înainte de a se produce efectele negative ale acestora, să identifice cauzele care le generează și, pe această bază să se stabilească măsurile cele mai eficiente pentru înlăturarea lor, pentru creșterea eficienței activității economico-sociale.

Importanța deosebită ce se acordă astăzi controlului financiar preventiv rezidă în însăși eficiența acestei forme superioare de control care răspunde cel mai bine cerințelor noii etape de dezvoltare social-economice, întărirea lui fiind o consecință firească a măsurilor de perfecționare ce au fost luate în sistemul de conducere a vieții economice și sociale.

Vorbind despre noua reglementare a controlului preventiv, trebuie să arătăm că necesitatea unor măsuri de îmbunătățire a controlului financiar preventiv decurge și din faptul că în organizarea și exercitarea acestei forme de control existau unele neajunsuri care se reflectau, în principal, în efectuarea unor cheltuieli care nu erau

Interviu consemnat de
Maria IONIȚĂ

(Continuare în pag. 4)

Semnale

Cum văd eu „V.E."?

SÎNT un cititor pasionat și statornic al revistei „Viața economică". În fiecare număr sînt probleme interesante și, totuși după părerea mea, sînt insuficiente. Nu sînt analizate toate aspectele din economie. O structurare mai organizată a problemelor dezbătute ar fi bine venită.

Iată cum văd eu cuprinsul „Vieții economice" în ordinea secțiunilor: 1) Aprovizionări cu materiale și energie = strategii, perspective valorificări; 2) Creație și organizare în producția de bunuri materiale = creația tehnologică, introducere în producție, organizări în producție; 3) Organizare și conducere în desfacerea de bunuri materiale = marketing și practici. România și comerțul exterior, estetică — ambalare — transport; 4) Sesizări în valorificări de energie și materiale = din partea redacției; din partea colaboratorilor, din partea cititorilor; 5) Probleme și schimburi economice internaționale = ale României, ale celorlalte țări socialiste, ale țărilor capitaliste; 6) Mondocama internă și externă.

Cu această organizare a paginilor, cred că cititorii revistei vor putea să se documenteze mai mult.

M. NICOLAE
Constanța

N.R. — Mulțumind cititorilor pentru sugestiile făcute, așteptăm, în continuare, opinii și propuneri privind revista noastră.

Raționalizare promisă, dar...

DIN lectura interviului acordat de tov. Nicolae Pretorian (nr. 46/1973) am înțeles că este și rămîne în perspectivă analiza îmbunătățirii activității compartimentului financiar-contabil. Fiind în inferioritate față de celelalte compartimente, compartimentul financiar-contabil trebuie să depună serioase eforturi pentru îndeplinirea sarcinilor ce i se cer.

Din experiența pe care o am numai în munci de răspundere financiar-contabile, pot să-mi dau seama și afirm cu tărie că, compartimentul financiar-contabil are condiții de muncă mai grele și obligații multiple. La ora actuală este absolut necesară o normare a activității comparativ pe diverse unități, pentru a nu trebui să fie încărcat un salariat de la o fabrică cu obligații care la o întreprindere sînt făcute de doi salariați.

După părerea mea această normare trebuie neapărat făcută și în strînsă legătură cu raționalizările din formularistică și evidență promise, dar...

Gheorghe AUR
contabil-șef
F.M.M.P.—Birlad

O inițiativă binevenită — rubrica „CURSURI ȘI DOBÎNZI PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ"

● Un mic dicționar de termeni

SALUT inițiativa colectivului redacțional al prestigioasei dv. reviste de a publica în coloanele sale rubrica „Bursa", tratînd probleme de ordin financiar-bancar; aceste date sînt de un real folos informării economiștilor și a altor categorii de lucrători din sfera comerțului exterior cu privire la „mișcarea" pieței valutare occidentale.

Dat fiind că revista dv. este citită nu numai de către economiști, dar chiar și în cazul lor, ar fi poate util ca rubrica „Bursa" să includă din cînd în cînd și un mic dicționar de termeni care să explice unele noțiuni cu o circulație mai largă în practica financiar-bancară internațională.

ec. **Gh. COTIRIGĂ**
București

● Dar cauzele ?

CA LUCRĂTOR în domeniul comerțului exterior găsesc utilă și interesantă publicarea de către revista dumneavoastră a unor date privind dobînzile pe piețele monetare și cursurile valutelor occidentale. Publicarea acestor date, eventual, însoțite de unele explicații în legătură cu cauzele care au dus la modificările lor, precum și cu practici utilizate pe plan internațional pentru protejarea exportatorilor contra riscurilor fluctuațiilor destul de accentuate ale valutelor ar prezenta o deosebită importanță pentru cei care, într-o formă sau alta, sînt angrenați în activitatea de comerț exterior.

Petre IUNCU
economist
București

Controlul statistic al calității — puteri „miraculoase"

ÎN ULTIMA VREME, pe planul aprecierii oportunității aplicării și valorii metodelor moderne de control al calității se pot remarca o serie de mutații; mulți din cei care se situau pe poziția negării totale a acestor metode acceptă azi și doresc aplicarea lor în întreprinderile ce le conduc. Se produce însă în această deplasare de opinie și atitudine și o eroare, metodele statistice fiind de multe ori considerate ca niște „metode minune", care permit și de la care se așteaptă chiar redresarea activității întreprinderii, rezolvarea automată a multora din problemele spinoase ale acesteia. Plasarea în această extremă este, cel puțin, tot atît de greșită și de periculoasă ca și respingerea totală, deoarece, deziluziile, sigure în acest caz, îi plasează cu rapiditate în tabăra celor ce neagă valoarea și de aici utilitatea acestor metode și tehnici.

Rolul și posibilitățile metodelor statistico-matematice în dirijarea, testarea și controlul calității produselor este bine determinat, ducînd la obținerea efectelor scontate numai atunci cînd sînt înțelese și temeinic stăpînite, corect aplicate pe terenul potrivit. Ce înțelegem prin „teren potrivit" ? Asigurarea din timp a documentației tehnico-economice ; rezolvarea tuturor problemelor de aprovizionare ; rezolvarea tuturor problemelor de pregătire a fabricației etc. ; asigurarea cu forța de muncă calificată a tuturor locurilor de muncă, eliminarea fluctuațiilor.

Dar expresia sintetică a tuturor acestor cerințe este **constanța, stabilitatea** procesului de fabricație.

Tehnicile și procedeele statistico-matematice utilizate în conducerea calității permit și conduc la alegerea unor variante optime de lucru, reduc sau elimină incertitudinea și hazardul în luarea deciziilor.

Ele oferă : economii, comparativ cu metodele de control total ; sferă de aplicare întinsă, comparativ cu metodele clasice, rapiditate în luarea deciziilor ; scurtarea timpului de control ; personal redus ; deși, în general, au fundament matematic puternic, finalizarea lor este relativ simplă, necesitînd o calificare mult mai redusă decît se crede îndeobște.

O problemă ce trebuie să stea în atenția personalului de conducere este crearea unui sistem de urmărire, centralizare, sistematizare și stocare a tuturor informațiilor privitor la deficiențele de calitate, sistem care să poată fi rapid și comod folosit, în așa fel încît aceste informații să stea la baza planurilor de măsuri pentru îmbunătățirea calității produselor.

Aparatul statistico-matematic nu este așadar, un panaceu universal și nici un simplu instrument ; pentru a deveni eficient el se cere integrat în ansamblul sistemului informațional — decizional al întreprinderii

A. Isaic MANIU

Curier

● **H. F. Rm. Vîlcea** — Potrivit art. 67 din H.C.M. nr. 729/1960 (republicată în 1969), restituirea impozitului pe salarii reținut în plus se poate face pe un an în urmă de la data depunerii cererii în acest sens.

● **SORIN ȘTEF, IOSIF SEBEȘAN, Deva** — Dispozițiile actelor normative menționate de dv. sînt în vigoare și se aplică pe tot cuprinsul țării.

ERATĂ

În nr. 13, pag. 15, col. I, de la rîndul 13 de jos în sus se va citi :

„...termenul de industrializare, în cazul unor țări în care acest proces s-a terminat, înseamnă a confunda obiective diferite. „Industrializarea celorlalte ramuri ale economiei (agricultură, construcții, transporturi, servicii, cercetare științifică) este justificată, necesară ; în ce privește industrializarea în sens clasic, aci termenul just ar fi nu „industrializarea în continuare", ci întărirea continuă a bazei industriale prin dezvoltarea industriei, pe baza îmbunătățirii structurii sale, în concordanță cu tendințele de dezvoltare a tehnicii moderne : prin creșterea mai accentuată a unor ramuri moderne în concordanță cu progresul tehnico-științific contemporan, dezvoltarea industriei pe baza folosirii marilor cuceriri ale RST".

● **CELINE PROKOPECZ, Timișoara; DIONISIE KISS, Tîrgu Mureș; ANDREI DINACI, Giurgiu; D. CONSTANTINESCU, București; GABRIEL POPOVICI, Baia Mare; DUMITRU CHIRIȚA, Potcoava, Olt ; DORINA MATEI, Galați** — În suplimentul nostru nr. 13 am răspuns detaliat la întrebările dv.

ECONOMISTUL — azi și mîine

Reflecțiile unui stagiar confruntat cu profesiunea sa [II]

Aș insista asupra a două aspecte frapante pentru începutul de drum al unui absolvent în producție și care pot prelungi durata de integrare.

Este vorba, în primul rînd, de schimbarea modului de apreciere a rezultatelor. Perceperea aprecierilor emise de șefii ierarhici este direct influențată de diferența de statut dintre emitent și receptor, însă afectează, peste această diferență, comportarea stagiarului, datorită, pe de o parte faptului că acesta devine conștient pentru prima dată de dependența prelungită față de un șef ierarhic, iar pe de altă parte datorită intervalului de separație mult superior al statusurilor informale față de cele formale.

Un alt aspect sesizabil pentru absolvent este dezorganizarea vieții ca urmare a unei acute lipse de timp. Bugetul de timp este puternic grevat de cele 12 ore săptămînale de orar în plus și de necesitatea unor rapide asimilări, care să-l aducă pe subiect la situația de a prelua lucrări în mod independent.

Integrarea socioprofesională a absolventului pentru condițiile expuse, pune sub semnul întrebării o serie de factori care-i condiționează eficiența, făcînd posibilă o serie de sugestii în vederea instituționalizării unor măsuri menite a accelera acest proces.

Este vorba în primul rînd de alegerea profesiunii : reducerea numărului celor care o aleg întîmplător sau sub o îndrumare necompetentă, este posibilă astăzi printr-o activitate de instructaj în cadrul liceelor, prin programe completate cu informații asupra conținutului diferitelor profesiuni, activarea interesului prin cercuri științifice, prelegeri.

Este de remarcat tendința învățămîntului superior de a pregăti pentru producție oameni cu un profil larg, capabil de a face față problemelor complexe ale specialității lor, pe care le impun actuala etapă de dezvoltare a economiei noastre. Consider însă că un astfel de profil nedublat cu adîncite cunoștințe de specialitate comportă o lungă perioadă de adaptare și asimilare de cunoștințe după repartiție, pune absolventul într-o situație de inferioritate temporară față de cadrele cu experiență, inhibîndu-i relațiile ulterioare, și împinge spre instabilitate profesională și fluctuație.

O soluție ar constitui-o, pentru facultatea pe care am absolvit-o, prelungirea cursurilor cu încă 2 ani, după examenul de diplomă. Această formă de învățămînt postuniversitară s-ar putea face prin autogestiune, selecționîndu-se după anumite criterii absolvenți care să fie apoi repartizați spre institutele de cercetare sau care să desfășoare o muncă de concepție în cadrul întreprinderilor industriale.

Cheltuielile de școlarizare (inclusiv un cuantum mai ridicat al burselor) ar urma să fie acoperite prin efectuarea contra cost, pe baza unor contracte, a unor lucrări de specialitate pentru întreprinderile solicitatoare. Absolvenții cuprinși în această formă de învățămînt ar putea urma cursuri intensive de adîncire a cunoștințelor, punîndu-li-se la dispoziție și consultațiile necesare pentru onorarea contractelor. La sfîrșitul acestei școlarizări ar urma repartizarea spre unitățile productive cu suprimarea perioadei de stagiatură.

De altfel, problema duratei de stagiatură, indicată nediferențiat ca fiind de 3 ani, nu este stimulatorie pentru accelerarea integrării. și aceasta mai ales deoarece evitarea unor răspunderi personale în această perioadă pentru lucrările încredințate duce la crearea unei inerții în perfecționare și la scăderea spiritului participativ, inventiv.

Mobilitatea profesională la absolvenți, fluctuația și insatisfacția profesională sînt, de cele mai multe ori, o reacție la atitudinea unităților productive al căror spirit integrator se manifestă asimilativ și nu corelat cu plusul de vitalitate al celor proveniți de pe băncile școlii. Acționînd rigid și restrictiv, se caută nu adaptabilitatea reciprocă, ci înglobarea noilor absolvenți pe lucrări bine reglementate, evitînd răspunderile suplimentare ce le-ar crea un act de încredere.

Nu numai lipsa de atenție și discernămînt în acordarea lucrărilor dar și atitudinea protecționistă privind calitatea lucrărilor executate sînt dăunătoare în formarea spiritului de muncă și de echitate al noului lor colaborator.

Adrian MARIN

EVALUĂRI

PROBITATE ȘI DEONTOLOGIE

Octav ONICESCU

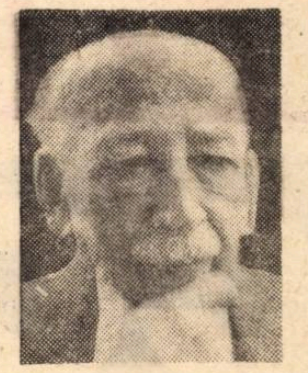

NU EXISTĂ estimație numerică a unei mărimi (care nu rezultă dintr-o simplă numărătoare directă) fără eroare.

Un fizician îmi spunea, de mult, că prima ședință de laborator într-un renumit institut de chimie sub conducerea unui și mai renumit maestru a fost pentru el prima mare lecție de deontologie științifică în legătură cu adevărul afirmat mai sus. I se ceruse să efectueze o experiență destul de complicată, cu rezultate previzibile după teoria fenomenului. Fizicianul nostru își știa bine teoria, iar rezultatele pe care le-a prezentat, după experiență, erau reprezentate exact de numerele așteptate. Maestrul le-a respins pe loc, obligîndu-l să-și refacă experiența cu reînnoită grijă, explicîndu-i că nu era probabilă o coincidență așa de perfectă între cifrele date de teorie și rezultatele măsurătorilor experimentale. Tînărul nostru a verificat apoi singur cîtă dreptate avea maestrul. Fără să-și dea limpede seama ajustase în cîteva locuri cifrele rezultate din experiență, crezînd că el n-o realizase suficient de corect.

Simpla afirmație a existenței erorilor ar fi demobilizatoare. Ea trebuie întovărășită de precizarea limitelor între care aceste erori se cuprind, pentru fiecare categorie de estimație. Aparatele de măsură sau instrumentele de observație de mare precizie ale astronomului sau fizicianului își au fiecare un carnet al limitelor de precizie pe care le dau.

Se poate spune că progresul tehnic al științelor experimentale constă în micșorarea continuă a limitelor erorilor de măsurare. Secunda pentru timp și milimetrul pentru lungimi sînt de multă vreme depășite în măsurătorile de precizie.

Calculul numeric impune și el aceeași regulă deontologică cerută imperios și de faptul că într-un calcul se suprapun fără compensație succesiuni de erori al căror rezultat global este indispensabil. Într-un calcul de programare liniară de pildă, unde mulțimea de operații este lungă, erorile se propagă pas cu pas și unul dintre aspectele tehnice importante ale acestui calcul este estimația erorilor finale. Fără această completare calculul nu promite nici o utilitate, nici practică necum teoretică.

Regulile de mai sus sînt cunoscute și aplicate în toate științele și tehnicile experimentale. Ele sînt mai puțin aplicate în statisticile economice și sociale. Sînt totuși reguli deontologice, reguli de morală științifică, fără aplicarea lor nu știm între ce limite de credibilitate se găsesc afirmațiile unei cercetări statistice.

La baza folosirii metodelor statistice stă în general, legea numerelor mari. Ea ne dă o imagine inferioară pentru probabilitatea ca frecvența unui eveniment care se repetă în condiții identice să difere foarte puțin de probabilitatea sa. Dar tot legea numerelor mari ne spune că marginea probabilității deci a siguranței noastre, se micșorează rapid cînd cerem ca frecvențele mai multor evenimente independente să difere toate în aceeași măsură de probabilitățile respective.

Dacă asimilăm numărul indice al unui fenomen economic cu o frecvență și dacă este suficient de stabil în jurul unei valori ce poate fi considerată ca o probabilitate, putem rafina construirea indicelui pînă la o precizie cît vrem de bună față de probabilitatea considerată. Dar dacă avem mai mulți indici și le cerem tuturor precizii tot așa de bune, probabilitatea de a le obține scade ca produsul probabilităților respective. Acest fapt obligă la micșorarea erorilor probabile ale indicatorilor individuali. Dar, mai ales ne obligă să le estimăm.

Indicatorii au fost doar un exemplu. Obligația se impune la orice date statistice. Stabilirea erorii de estimație probabilă pe care o reprezintă o dată statistică directă este o regulă de Deontologie a Statisticii și a statisticianului, cu atît mai mult este o regulă pentru rezultatele prelucrărilor acestor date. O eroare de 30% este mai puțin gravă, mai ales că nu e o raritate în unele domenii, decît neprecizarea erorii, care aduce cu ea neîncrederea totală...

Natura nu face în general erori, dar uneori face și ea. Aspecte patologice ale unor fenomene naturale se întîlnesc. Cum să le deosebim și mai ales să le studiem, dacă nu diferențiem cît mai exact erorile noastre statistice de cele ale naturii. Erorile noastre sînt și ele naturale, sînt în firea lucrurilor dar nu sînt ale naturii însăși și obligația noastră este să le deosebim și să le studiem separat. Ce să mai spunem de patologia unor procese economice sau sociale chiar dacă nu prea frecvente, dar importante pentru semnificațiile ce ele pot căpăta. După cum medicul trebuie să distingă eventualele erori ale termometrului sau ale unui tratament, de abaterile de la normalitate pe care le reprezintă o maladie, tot așa statisticianul să distingă, estimînd cît mai exact erorile de înregistrare și de calcul statistic, de normalitatea sau anormalitatea proceselor ce studiază.

economie națională

RITM ACCELERAT ȘI DINAMISM

(Urmare din pag. 1)

rială, în insuficiențele pregătirii planului pe 1974, mai ales în privința introducerii în fabricație a noi produse, în integrarea unor sortimente, în asigurarea de contracte ferme cu beneficiarii în derularea relațiilor de cooperare, în atingerea parametrilor proiectați la unele capacități, etc.

● Cadențe în înfăptuirea planului de investiții

ÎN TRIMESTRUL I 1974 au fost puse în funcțiune un număr de 60 de noi capacități de producție, din care unele de mare importanță pentru economia națională. La Alexandria a intrat în funcțiune una din cele mai moderne întreprinderi de rulmenți din țară. La Bîrlad, prin punerea în exploatare a unei noi secții tot de rulmenți, producția întreprinderii s-a dublat. Au intrat, de asemenea, în producție instalația de dimetiltereftalat de la Combinatul Petrochimic Brazi, instalația de fire tehnice din relon de la I.F.S. Săvinești, noi capacități de plase sudate și sîrmă la I.S.P.S. Buzău, Fabrica de prefabricate Timișoara, Centrala electrică de termoficare de la Făgăraș și altele. Merită relevat, de asemenea, faptul că **la unele obiective termenele prevăzute au fost nu numai respectate, dar și devansate :** al doilea grup de 210 MW de la Termocentrala din Brăila, o linie de țevi sudate realizată prin autodotare la Întreprinderea metalurgică Iași ș.a.

Alături de aceste importante realizări au fost consemnate și **o serie de rămîneri în urmă**, mai ales în punerile în funcțiune la unele investiții ale MICh, MICMUE, MEFMC etc.

Cauzele dar nu și explicațiile sînt :

— Restanțe în livrarea și montarea utilajelor. La începutul lunii martie utilajele tehnologice nestandardizate restante reprezentau 7,9% din volumul necesar pe 1974 și 27,4% din necesarul de utilaje din import. Pe ministere, volumele de utilaje necontractate pînă la acea dată erau localizate la MICh, MIU, MEE, MICMUE, MEFMC etc.

— Creșterea gradului de asigurare cu documentația tehnico-economică și de execuție pentru noile obiective. Era și de așteptat aceasta, dacă ne amintim că la 1 februarie a.c. existau aproape 150 STE aferente acestor obiective care nu erau aprobate, iar la 36% din numărul lor, la acea dată termenele prevăzute erau expirate. Ministerele restante erau MICh, MAIAA, MICMUE etc.

În repartiția teritorială pot fi enumerate ca restante în îndeplinirea planului de investiții Consiliile populare ale municipiului București și județelor Teleorman, Dîmbovița, Iași, Vaslui, Brașov, Buzău etc.

● Reflecții la o analiză plurifactorială

• Fapte • Cauze • Direcții de acțiune

• **CAPACITĂȚILE DE PRODUCȚIE. Îmbunătățirea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor, precum și a utilizării mai raționale a suprafețelor de producție,** randamentul sporit al agregatelor, ca și folosirea tehnologiilor eficiente de lucru în procesul de topire și elaborare a șarjelor, au permis **oțelarilor de la Reșița să lucreze de pe acum la nivelul indicilor de utilizare a agregatelor prevăzuți pentru 1975,** să realizeze planul pe primul trimestru al anului curent încă de la 28 martie. La **Exploatarea minieră Lupoaia au fost înregistrați cei mai înalți indici din cadrul bazinului de lignit Valea Motrului, extrăgîndu-se în plus zilnic, în medie 130 tone cărbune, minerii Văii Jiului au dat în primele 3 luni ale anului în curs peste 40 000 tone cărbune energetic și cocsificabil, iar cei din bazinul carbonifer Rovinari mai bine de 50 000 tone de lignit.** În acest trimestru s-au intensificat acțiunile pentru **identificarea suprafețelor de producție neutilate** și ca atare neeficient folosite. Numai **în întreprinderile municipiului București, o asemenea acțiune s-a soldat cu depistarea unei suprafețe nedotate de peste 140 000 mp.** Punerea ei în valoare prin dotări corespunzătoare a mărit capacitățile de fabricație — asigurînd în acest fel un plus de producție pe 1974 de cîteva zeci de milioane lei.

Au existat și există încă, din păcate, și situații opuse, privind folosirea capacităților de producție. La **Exploatarea minieră Radna,** (unitatea de preparare a zincului), **Întreprinderea de produse sodice-Govora** (instalația de sodă calcinată), **Întreprinderea de utilaj chimic-Borzești, Întreprinderea de geamuri-Buzău, Întreprinderea metalurgică-Bacău, Întreprinderea „Strungul"-Arad, Întreprinderile de materiale de construcție din Deva, Buzău, Oradea, mașini și instalații moderne continuă să aibă un coeficient de utilizare sub cotele prevăzute.**

• **FORȚA DE MUNCĂ — PRODUCTIVITATE. Și în acest an a continuat să crească numărul celor încadrați în activitatea direct productivă.** Centralele industriale și întreprinderile au primit noi absolvenți de institute de învățămînt superior, școli tehnice, școli profesionale. Totodată, **s-a intensificat preocuparea pentru calificarea la locurile de muncă și ridicarea calificării profesionale a celor ce activează de mai mulți ani în producție.** Numai în **trimestrul I numărul cadrelor din industrie a sporit cu cîteva zeci de mii.** Trebuie remarcată, de asemenea, creșterea calitativă a celor aflați în producție prin cîștigarea unei mai bogate experiențe practice, prin preocuparea de însușire a mai multor meserii înrudite cu cea practicată. **Oglinda acestor eforturi este nivelul realizat al productivității muncii.** Pe ansamblul industriei, la **capătul primului trimestru din 1974, productivitatea muncii a cunoscut o creștere simțitoare față de aceeași perioadă din anul trecut.** Aceasta înseamnă de fapt un progres real în utilizarea capacităților de producție și al forței de muncă, confirmă pe deplin dinamismul economiei noastre socialiste.

Pe seama creșterii productivității muncii — față de realizările din perioada similară din anul trecut — pe **ansamblul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei s-a obținut peste 90% din sporul producției pe primele 3 luni din acest an, iar pe ansamblul Ministerului Energiei Electrice și Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții — aproape 60% și, respectiv, 65%.** În profil teritorial depășiri ale planului productivității între 1—2,5%, au înregistrat județele Constanța, Hunedoara, Gorj, Alba, Maramureș, Galați etc.

Mai există și colective de muncă unde productivitatea muncii nu se ridică la posibilitățile existente, nu valorifică pe deplin condițiile tehnico-materiale asigurate. Și în trimestrul I a.c. asemenea minusuri și-au manifestat înrîurirea negativă, mai ales în unele întreprinderi ca cea de Unelte și scule Brașov, Întreprinderea de frigidere-Găești, Întreprinderea de motoare electrice-Pitești, Întreprinderea de utilaje și piese de schimb pentru utilaj forestier-Miercurea Ciuc, Întreprinderea de dispozitive, stanțe, matrițe și scule aschietoare-Focșani etc.

Întreprinderile au astăzi la dispoziție în marea lor majoritate **programe special întocmite pentru ridicarea productivității muncii** în cadrul actualului cincinal și pentru fiecare an din acesta. Din păcate, unele prevederi nu se înfăptuiesc întocmai, altele deloc, iar planurile respective nu sînt îmbunătățite în funcție de condiții și cerințe etc.

• **CALITATEA.** Așa cum se remarcă din situațiile încheiate pe primul trimestru, **ponderea produselor de calitate superioară** (produse metalurgice, chimice, materiale de construcții, produse din lemn, bunuri de larg consum), **prezintă o creștere sensibilă.** Au fost îmbunătățiți prin modernizare sau asimilare indicii parametrilor funcționali și de durabilitate la o serie de produse (locomotive, tractoare, autoturisme, compresoare, electromotoare, mașini-unelte etc.). Progrese însemnate s-au înregistrat și în **însușirea și introducerea în fabricație a noi produse cu nivel calitativ competitiv** (mașini unelte cu comandă numerică lineară și secvențională, cauciucuri sintetice speciale ; îngrășăminte agrominerale, uleiuri minerale adetivate pentru turbine, placaje blindate și armate etc.). **Programele de calitate au devenit în marea majoritate a colectivelor de muncă un instrument permanent de lucru.**

Se poate aprecia și **rolul activ al controlului de calitate** pe diferitele trepte ale producției ca și al **introducerii și promovării de tehnologii înaintate.** Au fost făcute progrese însemnate în acest sens la turnarea pieselor de fontă, prelucrarea cauciucului, fabricarea furnirelor de mobilă unde, datorită noilor tehnologii adoptate, s-a ajuns la reducerea substanțială a rebuturilor și cheltuielilor pentru remanieri. **În trimestrul I 1974 a scăzut numărul reclamațiilor, în raport cu perioada carespunzătoare din anul trecut.**

Se mai menține pe alocuri practica de a se trece la producția de serie fără a se pune la punct fabricația produsului (lipsa probelor funcționale și de fiabilitate asupra prototipului și seriei zero), neasigurarea unor scule, dispozitive, verificatoare și bancuri de probă pentru controlul calității produselor, **greșeli în întocmirea de STE-uri,** indisciplină privind respectarea tehnologiilor prescrise etc. Fenomenele amintite au o mai mare frecvență în unele unități ale industriei construcțiilor de mașini și industriei chimice.

• **COSTURILE DE PRODUCȚIE.** Pentru 1974 conform sarcinilor trasate prin planul de stat urmează să se realizeze o economie, prin reducerea costurilor de producție, în valoare de 9 miliarde lei, din

Peste prevederi Produsul	Unitatea de măsură	Cantitatea	Sub prevederi Produsul
– cărbune net preparat din care :	t	171 700	– fibre poliesterice
– huilă netă	"	51 300	– fibre polinitrilacrilice
– cărbune brun sortat + lignit	"	120 400	– îngrășăminte cu azot și fosfor
– fontă	"	25 100	– frigidere
– oțel brut	"	54 000	– strunguri normale
– laminate finite plane din oțel	"	35 600	– sodă calcinată și caustică
– tablă și foi de oțel	"	1e 200	– plăci din PFL și PAL
– țevi oțel	"	6 900	– țesături din bumbac
– ciment	"	37 900	– aluminiu
– tractoare	buc	600	– acid sulfuric
– autocamioane, autobasculante, autotractoare	"	900	
– autoturisme de oraș	"	400	
– rulmenți	"	24 000	
– anvelope	"	28 200	
– aparataj electric de joasă tensiune	mii lei	60,4	
– mașini și utilaje tehnologice pentru industria metalurgică	"	1 247	
– utilaj tehnologic pentru prelucrarea țițeiului	"	375	
– medicamente	mil. lei	18,3	
– fire și fibre artificiale	t	129	
– cherestea	mii mc	42,5	
– hîrtie	t	438	
– țesături de lînă și tip lînă	mii mp	506	
– produse tricotate	mii buc.	467	
– uleiuri comestibile	t	144	
– unt	"	621	

Tabelul nr. 1 — Realizarea prevederilor planului fizic, la principalele sortimente, pe trim. I/1974.

care 8 miliarde pe seama diminuării cheltuielilor materiale. Iată, de ce, concomitent cu măsurile luate pe diferite planuri, centralele industriale, întreprinderile, au prevăzut măsuri care să asigure în acest an o **utilizare mai rațională a materiilor prime, materialelor și combustibililor reducerea la minimum posibil a cheltuielilor neeconomicoase.**

In trimestrul I 1974, în comparație cu perioada corespunzătoare din anul trecut, după date preliminare pe care le deținem, rezultă în general, pe ansamblul industriei, o îmbunătățire sensibilă, mai ales, în ce privește diminuarea cheltuielilor materiale. Sînt încă întreprinderi care continuă să realizeze unele produse scumpe, fapt ce are repercusiuni asupra propriilor beneficii și rentabilități. Nu peste tot s-a pus ordine în privința introducerii de norme de consum tehnico-științifice, se fabrică încă unele produse supradimensionate ca greutate, se mențin uneori risipa în gospodărirea materiilor prime și materialelor (la unele întreprinderi din Centrala de autocamioane și autoturisme, Centrala industriei bumbacului, Centrala de confecții, Centrala de îngrășăminte chimice, Centrala de material rulant etc.). De altfel, problema reducerii costurilor de producție și a cheltuielilor materiale rămîne o problemă pe prim plan pentru toate unitățile noastre productive.

Indicatorul **cheltuieli la 100 lei producție marfă,** ilustrează, de asemenea, că deși în anul trecut în numeroase județe sarcinile prevăzute la acest indicator nu au fost atinse, a continuat să se mențină aceeași stare de fapt și în trimestrul I din 1974. Este necesar să se orienteze, în continuare, atenția colectivelor de muncă spre direcțiile hotărîtoare pentru atingerea acestui obiectiv : reproiectarea unor produse vechi, costisitoare, utilizarea mai deplină a capacităților de producție, sporirea eficienței investițiilor, întronarea unui înalt spirit de răspundere în gospodărirea tuturor materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei etc.

AM ÎNCERCAT, să prezentăm cîteva coordonate ale activității din industrie la încheierea primului trimestru din 1974. Rămîne ca, în continuare, centralele și întreprinderile, bazate pe cunoașterea profundă a necesităților și posibilităților producției, pe eliminarea operativă a neajunsurilor semnalate să acționeze în așa fel, încît în noul trimestru în care am intrat atît planul cît și angajamentele să fie realizate întocmai, iar rămînerile în urmă — recuperate.

SĂPTĂMÎNAL

un grafic comentat

Măsuri agrotehnice speciale în condițiile hidro-meteorologice din acest an

REDUCEREA REZERVEI DE APĂ utilă din sol impune adoptarea unor măsuri speciale de ordin agrotehnic fie pentru conservarea resurselor de apă existente, fie pentru compensarea deficitului de apă prin utilizarea, la întreaga capacitate, a sistemelor de irigații. În aceste condiții, sistemele de irigații au de trecut un serios examen.

Lipsa precipitațiilor din ultima perioadă a determinat însă condiții de executare a lucrărilor agricole favorabile în toată țara, ceea ce face ca viteza de lucru să fie mare și odată cu aceasta să urgenteze executarea lucrărilor agricole, tocmai pentru a se economisi apa utilă existentă în sol. De asemenea, în condițiile acestui an, pe lîngă reducerea la maximum a perioadei în care se execută lucrările se impune și efectuarea numai a lucrărilor strict necesare. Tot ca o măsură de economisire a apei trebuie considerată și aceea a revizuirii raionării hibrizilor (la culturile prășitoare) în favoarea celor cu sistem foliaceu mai puțin abundent.

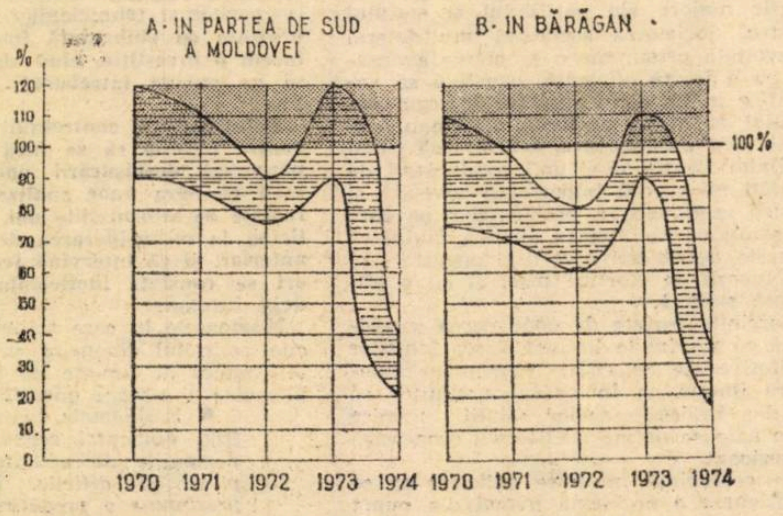

100% = capacitatea maximă de reținere a apei (limită peste care apare fenomenul de băltire).

Variația cantității de apă din sol, pe adîncimea 0—100 cm., în ultimii 5 ani (la 31 martie).

Succint, principalele patru caracteristici hidro-meteorologice ale lunii martie din acest an care atrag, de la sine, și alte măsuri ce trebuie întreprinse în aceste zile sînt următoarele :

— scăderea rezervei de apă din sol pînă la 20—30% din capacitatea sa de a reține apa utilă ;

— variații mari de temperatură, cu instalarea — pentru scurt timp — a unor temperaturi neobișnuit de ridicate ;

— intensificări de vînt ;

— scăderea excesivă a umidității din aer, ceea ce afectează chiar randamentul cu care este utilizată apa în sistemele de irigații (datorită evaporației ridicate).

Reducerea cantității de apă din sol (fenomen redat în graficul alăturat pentru două dintre zonele agricole cu cele mai mari fluctuații ale rezervei de apă) poate fi compensat, acolo unde este posibil, prin utilizarea integrală a sistemelor de irigații, a tuturor resurselor de apă existente. Cu atît mai mult trebuie adoptate măsuri eficiente în acest sens pentru cultura grîului și pentru efectuarea udărilor de aprovizionare pe suprafețele destinate culturilor prășitoare. Întîrzierea udărilor la cultura grîului, pe lîngă faptul că duce la pierderi de recoltă, duce și la o valorificare din ce în ce mai redusă a apei pe măsura dezvoltării plantelor. De asemenea, pentru toate culturile, utilizarea tuturor posibilităților de irigare este impusă și de necesitatea valorificării cantităților sporite de îngrășăminte chimice administrate în acest an.

INVESTIȚII

Cum se respectă

TRIPTICUL RITMICITATE, CALITATE, FIABILITATE

în livrările de utilaje pentru

NOILE OBIECTIVE

● Intirzieri în predarea unor proiecte tehnice și de execuție. Cine poate preîntîmpina riscurile și greutățile ce vor apărea în pregătirea fabricației și în aprovizionarea tehnico-materială ?

● Suită de implicații generate de nerespectarea calității.

REALIZAREA la termen a noilor capacități de producție stabilite prin planurile de investiții, impun **ca** întreprinderile constructoare de mașini **să ridice pe o treaptă superioară calitatea și fiabilitatea utilajelor tehnologice, să fabrice produse cu parametrii tehnico-funcționali ridicați, să acorde o atenție deosebită realizării cantitative și calitative a acestora potrivit obligațiilor contractuale, precum și livrării lor în ordinea succesiunii la montaj, pentru a nu afecta termenele de punere în funcțiune a obiectivelor economiei naționale.**

Dacă la începutul anului trecut pe ansamblul economiei Capitalei restanțele la utilaje tehnologice reprezentau 8 487 tone (în condițiile în care planul pe 1973 a cunoscut o creștere de 48,4%), prin urmărirea pe bază de grafice a fiecărui utilaj în parte, prin buna aprovizionare tehnico-materială din țară și din import și printr-o mai activă colaborare s-a reușit ca, la sfîrșitul anului trecut, **nivelul restanțelor să se reducă la jumătate.**

Pentru 1974, principalele întreprinderi furnizoare de instalații complexe din Capitală (IUC „Griviția Roșie". Întreprinderea „23 August", I.M.U.C., I.M.G.B., „Vulcan") au de realizat un volum sporit de utilaje tehnologice. Cu toate măsurile luate încă de la începutul anului pentru cunoașterea din timp a condițiilor necesare realizării fiecărui utilaj în parte, unitățile industriale producătoare au întîmpinat și continuă să întîmpine unele greutăți generate, în principal, de **lipsa ritmicității în aprovizionare și neasigurarea unor colaborări. Deși pe primele două luni din acest an s-au realizat 9 970 tone utilaje tehnologice, din care 3 775 tone în avans** (care au avut asigurate condiții materiale), **totuși prevederile din graficele de livrare de 8 224 tone nu au fost respectate, înregistrîndu-se la 1 martie a. c. o restanță de 2 029 tone.** De asemenea, întreprinderile se confruntă, în continuare, cu neajunsurile generate de producția de unicate.

Cu toate că, în repetate rînduri, s-a subliniat **necesitatea tipizării reperelor, subansamblelor și produselor, la majoritatea întreprinderilor, cu excepția celor din ramura industriei metalurgiei, situația nu prezintă îmbunătățiri față de perioadele anterioare.** Institutele de cercetări și proiectări de utilaje tehnologice complexe trebuie să acționeze imediat în această direcție, cu atît mai mult cu cît **stadiul asigurării cu documentații de execuție pentru acest an și anul viitor este nesatisfăcător.** La nivelul Centralei industriale de utilaj tehnologic, chimic, petrolier și minier, pînă la 1 martie a. c., **erau restante la IPROCHIM proiecte pentru un volum însemnat de utilaje tehnologice din planul pe 1974, din care unele cu termene de punere în funcțiune în trimestrul II a. c.**

Situația **pentru anul 1975** este, de asemenea, nesatisfăcătoare, din volumul total al utilajelor tehnologice prevăzute în plan, **existînd proiecte de execuție numai pentru 5,6% și 13,9% pentru proiecte tehnice.** Deși potrivit prevederilor legale documentația aferentă planului pe 1975 trebuie asigurată pînă la 30 iunie a. c., IPROCHIM a **eșalonat predarea a 40% din documentație și după această dată, cu termene pînă la sfîrșitul anului.** Aceasta va genera, fără îndoială, greutăți în pregătirea fabricației și, mai ales, în aprovizionarea tehnico-materială.

PARALEL cu activitatea desfășurată pe linia realizării sarcinilor de plan, o atenție deosebită s-a acordat și se acordă de către întreprinderile bucureștene **îmbunătățirii calității produselor.** În acest sens, în toate întreprinderile constructoare de mașini, **au fost elaborate programe de măsuri foarte cuprinzătoare.**

Exigența în efectuarea controlului de calitate a crescut. S-au realizat o serie de standuri de probă (la întreprinderea „23 August" pentru verificarea debitului și presiunii pompelor de ungere ale atacurilor de osii și reductoarelor la locomotive ; pentru verificarea utilajelor cu mecanisme cu agitator la „Griviția Roșie" și IMUC, pentru verificarea funcționării în timp a releelor de la „Electromagnetica", bancurile de rodaj pentru cutiile de viteză și avans de la strungurile Carusel de la IMUAB etc.) De asemenea, **a sporit gama de produse supuse probelor de fiabilitate** prin metode și utilaje moderne de control la „Electroaparataj".

Persistă să nu fie aplicate unele măsuri stabilite datorate, în principal, **insuficientei preocupări a factorilor de răspundere din unele întreprinderi, a lipsei de sprijin și control din partea centralelor industriale sau a ministerelor de resort.** Astfel, la „Electronica" nu s-a definitivat norma de control statistic a calității, nu s-a extins autocontrolul la secțiile de componente, iar **valorificarea informațiilor de „service"** și reparațiile efectuate în rețeaua comercială, nu se fac încă la un nivel corespunzător.

Din neaplicarea integrală a măsurilor privind îmbunătățirea calității rezultă :

● **abateri de la legislația în vigoare prin lansarea în fabricație a unor utilaje și S.D.V.-uri neomologate** (Întreprinderea „23 August" și Întreprinderea de pompe „AVERSA") ;

● **frecvente deficiențe de proiectare** (cazul ventilatorului de gaze arse tip AET, proiectat de ICPET și executat de întreprinderea „Vulcan") ;

● **deficiențe în execuția unor produse** (la „Electrotehnica" s-au străpuns jugurile unor transformatoare tip macarale TMAM la izolație datorită execuției neîngrijite ; la motorul combinei C-12 de la „Semănătoarea" țeava de eșapament nu este protejată și din această cauză pătrunde apa în galerie în timpul degresării în tunelul de vopsire pe bandă).

De mai multă exigență și inițiativă ar trebui să dea dovadă consiliile de control muncitoresc și comisiile de calitate din întreprinderi, compartimentele de control a calității și, îndeosebi, organele Inspectoratului pentru controlul calității. Intervenind la timp pe fazele de fabricație, veghind la respectarea întocmai a procesului tehnologic, pentru eliminarea deficiențelor de calitate care, de multe ori se depistează abia în faza finală sau în exploatare. Totodată, în fiecare întreprindere, atelier, loc de muncă, trebuie întărită responsabilitatea față de calitatea produselor fabricate.

ec. P. AURELIAN

PERFECȚIONAREA CONTROLULUI FINANCIAR PREVENTIV

(Urmare din pag. 1)

necesare, eficiente, ceea ce ducea în final la irosirea unor importante valori materiale și bănești.

● *Vă rugăm, tovarășe prim-vicepreședinte, să arătați care sînt elementele noi pe care le aduce actuala lege privind controlul financiar preventiv, îndeosebi acele prevederi de natură a preîntîmpina neajunsurile ce au existat în activitatea unor unități socialiste.*

— Pentru eliminarea neajunsurilor existente și preîntîmpinarea celor care pot apărea în activitatea economico-socială, noua lege cuprinde o serie de îmbunătățiri esențiale față de reglementările anterioare, care dau un conținut nou, calitativ superior controlului financiar preventiv.

În esență, prevederile sînt de natură să creeze un climat favorabil pentru întărirea ordinii și disciplinei în utilizarea cu mai multă grijă și cu o eficiență superioară a mijloacelor materiale și bănești. În spiritul noii legi, de pildă, **controlul financiar preventiv se execută obligatoriu nu numai asupra legalității, ci și asupra necesității, oportunității și economicității operațiilor. Prin aplicarea acestor prevederi, va crește rolul și răspunderea conducătorului compartimentului cu atribuții financiar-contabile, respectiv a contabilului șef și, implicit, a celor care angajează, administrează sau mînuiesc mijloace materiale și financiare.**

Legat de aceasta, legea prevede exercitarea unui asemenea control, atît în faza de angajare a cheltuielilor cît și în faza care precede efectuarea plăților. Spre deosebire de vechea reglementare, **noua lege pune un accent deosebit pe faza angajării cheltuielilor, cînd controlul financiar preventiv poate și trebuie să acționeze operativ în sensul preîntîmpinării neajunsurilor și risipei.**

Elemente noi aduce legea și în ceea ce privește întărirea poziției conducătorilor cu atribuții financiar-contabile, a celorlalte persoane care conduc activități financiar-contabile, precum și directorilor administrațiilor financiare județene, în exercitarea cu exigență și fermitate a controlului financiar preventiv. De pildă, pentru ca aceștia să nu poată fi puși în condiții care ar permite eventuale influențe, sau opinii subiective din partea conducerii unității, **legea adoptată stabilește că numirea și eliberarea din funcție a cadrelor menționate se va face numai cu acordul Ministerului Finanțelor, ministerelor, comitetelor executive ale consiliilor populare sau administrațiilor financiare, după caz.**

● *Am înțeles că o problemă de deosebită importanță, care se degajă din cuprinsul legii, este aceea, că orice operație trebuie să îndeplinească concomitent cu legalitatea și condiția de eficiență. Vă rugăm să vă referiți la necesitatea îndeplinirii acestei condiții în angajarea și efectuarea cheltuielilor.*

— După cum se știe, creșterea eficienței economice constituie una din preocupările majore ale partidului și statului nostru. Societatea socialistă multilateral dezvoltată presupune o economie avansată cu o înaltă eficiență, capabilă să valorifice la un nivel superior întregul potențial științific, material și uman al țării. Din păcate, în practică, însă mai întîlnim situații cînd unii conducători de unități nu acordă importanța cuvenită și laturii economice a problemelor pe care le soluționează. Așa se explică faptul că o serie de obiective și deci operații se efectuează cu eforturi mari și cu o eficiență scăzută.

Sarcinile trasate de conducerea superioară cu privire la îmbunătățirea laturilor calitative ale activității economico-financiare impun ca în cadrul unităților să se dea întîietate acelor soluții tehnice prin care se obține o eficiență economică superioară.

În consecință, nu este suficient să se soluționeze o problemă numai din punct de vedere tehnico-științific, ci și din punct de vedere economic, adică să se aleagă calea cea mai avantajoasă pentru economia națională. Tocmai de aceea, în noua lege **se prevede în mod expres obligația de a se urmări, concomitent cu legalitatea, și eficiența economică a operațiilor supuse vizei de control preventiv.**

● *Prin noua reglementare se acordă o deosebită importanță exercitării controlului financiar preventiv încă din faza de angajare a cheltuielilor. Care sînt de fapt momentele în care trebuie să se exercite controlul financiar preventiv ?*

— Luarea unor decizii fundamentate și în timp util, precum și a unor măsuri care să prevîntîmpine și să elimine neajunsurile și consecințele negative ale acestora, constituie, după părerea mea, elemente esențiale în obținerea unei eficiențe cît mai înalte de pe urma fondurilor cheltuite. Într-adevăr, practica demonstrează că în orice activitate este necesar ca, încă înaintea înscrierii în plan sau angajării unei cheltuieli, cît și în toate celelalte faze, pînă la efectuarea plăților, să se analizeze cu cea mai mare atenție eficiența ce se obține. Preocuparea pentru eliminarea cheltuielilor nelegale, neoportune și neeconomicoase, trebuie să fie prezentă încă înaintea cheltuirii primului leu. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, în cuvîntarea rostită la lucrările Conferinței pe țară a inginerilor și tehnicienilor : **„Trebuie să utilizăm cu chibzuință fiecare leu. Cînd facem o investiție, cînd cheltuim un leu să ne punem întrebarea : cît vom realiza ?".**

Rolul activ al controlului financiar preventiv trebuie să se facă simțit pe tot parcursul desfășurării operațiilor astfel încît pe baza unor analize de fază, în funcție de informațiile noi, să poată participa la reconsiderarea deciziilor luate anterior, și să intervină ferm ori de cîte ori se constată ineficiența unei acțiuni deja începute.

Momentele în care trebuie să se exercite controlul financiar preventiv diferă bineînțeles în funcție de specificul problemelor și natura operațiilor.

● *Problemele controlului și analizei eficienței economice în toate domeniile de activitate sînt complexe și dificile. Rezolvarea lor presupune o pregătire temeinică și măsuri care să asigure aplicarea întocmai a prevederilor legii.*

În legătură cu acest aspect, am dori să cunoaștem, tovarășe prim-vicepreședinte opinia dv.

— După cum se știe, una din problemele importante care condiționează exercitarea la un nivel calitativ superior a controlului financiar preventiv o constituie **selectarea cadrelor împuternicite cu aceste atribute.** În ultimă instanță, acestea sînt cele care hotărăsc eficiența activității de control financiar preventiv. Ca urmare, ele trebuie să fie bine pregătite profesional, să aibă o experiență suficientă în activitatea economică și financiară, să cunoască bine fenomenele economice și în plus să-și însușească un minimum de cunoștințe tehnice din domeniul în care activează.

Legat de aceasta, trebuie să menționăm că, o decizie nepotrivită poate afecta eficiența economică a unui obiectiv, a unei întreprinderi, sau competitivitatea pe piața externă a unor produse etc. Subliniem acest lucru, deoarece astăzi o serie de deficiențe care se manifestă încă în activitatea de control financiar preventiv sînt determinate și de faptul că uneori, din păcate, exercitarea acestuia este încredințată unor cadre cu o pregătire mai puțin corespunzătoare.

Pentru aplicarea cît mai corectă a legii, este necesar ca **ministerele să imprime conducătorilor unităților socialiste, precum și compartimentelor de specialitate, grija și răspunderea deosebită ce se cere în gospodărirea cu maximum de eficiență a mijloacelor materiale și financiare pe care le administrează și acolo unde este necesar să se ia măsuri pentru organizarea corespunzătoare a compartimentului financiar-contabil.**

De asemenea, este necesară o largă acțiune de instruire a întregului aparat care participă la angajarea și efectuarea cheltuielilor și a celor care răspund de însăși organizarea acestei activități.

Aplicarea cu strictețe a prevederilor noii legi va contribui la creșterea răspunderii celor care angajează sau decid utilizarea fondurilor, la ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a activității de control financiar preventiv.

ÎN „V.E." — SUPLIMENT NR. 14/1974 AU APĂRUT :

● Ofertarea mărfurilor exportate, de dr. **Al. Puiu** și drd. **V. Gilgău**

● Compensarea în bani, a Concediului de odihnă neefectuat, de **I. Stoian**

Programele de promovare și specializare pot fi folosite ca

INSTRUMENTE DE PENETRARE PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ

PĂTRUNDEREA cu un anumit produs pe o piață este o operațiune destul de complexă, a cărei reușită depinde de modul de îndeplinire a unor acțiuni prealabile, ca : **pregătirea introducerii pe piață și întocmirea planului de promovare ; — producerea unor cantități limitate de marfă ; — testarea vînzării produsului pe piața respectivă ; — reexaminarea și eventualele ajustări aduse produsului în funcție de cerințele consumatorilor ; — adaptarea producției la cererea unei anumite piețe.**

În vederea realizării unei economii de timp, două sau mai multe din etapele menționate mai sus pot fi abordate simultan, cu condiția să se realizeze progrese cît mai rapide, menținîndu-se un risc minim posibil.

„Tehnoforestexport", întreprindere de comerț exterior care se ocupă cu exportul de mobilă, a utilizat în mod curent în activitatea sa de pătrundere pe diverse piețe occidentale factorii menționați mai sus, dintre care și-au dovedit eficacitatea — cu deosebire — **promovarea produsului și adaptarea producției la cererea înregistrată pe diferite piețe.**

● Promovarea produsului — un instrument de introducere pe piață

ACTIVITATEA de promovare constă, în general, în transmiterea pe diferite căi de mesaje menite să informeze pe importatori asupra produselor ce urmează a fi exportate, să le dezvolte o atitudine pozitivă față de produsele spre vînzare și față de întreprinderile producătoare, să provoace modificări favorabile în mentalitatea și preferințele cumpărătorilor potențiali.

Sfera activității de promovare este deosebit de vastă și cuprinde instrumente variate, însă pentru exportul de mobilă mai utile și eficiente sînt propaganda, reclama comercială și participarea la tîrgurile și expozițiile internaționale.

Activitatea de publicitate și reclamă pe piața externă a Tehnoforestexport este realizată prin mai multe mijloace și pe mai multe căi, dintre care menționăm : **inserțiile publicitare** incluse în publicațiile de specialitate străine (Révue de l'Ameublement, Made in Europe, Home Furnishing, Journal of Commerce, Möbelworlden, Casa Vogue, ș.a.) sau în cele românești cu circulație în străinătate (Mobila, Moda, Informații economice românești, Foresta ș.a.) și **editarea de cataloage și pliante** conținînd cele mai reprezentative modele de mobilier oferite la export.

Participarea la manifestările comerciale cu caracter internațional se face fie în cadrul unor tîrguri sau saloane specializate (Köln, Milano, New York, Göteborg, Viena, Lyon), fie în cadrul unor pavilioane naționale (Leipzig, Damasc, Tripoli, Klagenfurt) sau a unor expoziții proprii, cum au fost cele de la Rotterdam 1972, Moscova 1971, Leningrad 1973 ș.a.

La acestea se adaugă un alt mijloc important de promovare și anume expoziția permanentă de la București, care constituie un instrument de lucru cotidian.

În cadrul expozițiilor și tîrgurilor menționate au fost expuse modele de mobilier din producția curentă. Aproximativ 30% din totalul exponatelor l-a constituit mobila de prestigiu, stil sau rustică, mobilă cu un înalt grad de prelucrare.

Eficacitatea acțiunilor de promovare întreprinse de Tehnoforestexport s-a reflectat în creșterea spectaculoasă a exporturilor de mobilă. Dacă în anul 1950 pe relația devize libere s-au exportat numai cîteva modele de scaune (în Anglia) în anul 1955 s-a ajuns la aproximativ 400 modele de mobilier divers, livrate la 25 firme, urmînd ca în prezent numărul de modele să depășească 2 500, iar partenerii noștri circa 300 din 30 de țări de pe toate continentele.

● Programele de specializare a producției pe segmente — un instrument de menținere pe piață

MENȚINEREA în continuare a pozițiilor cîștigate pe piața internațională a fost condiționată de **diversificarea ofertei, de producerea de mobilă într-o sortimentație specifică fiecărei țări în parte, uneori chiar fiecărei firme.**

Aceasta a impus ca o necesitate stringentă, **specializarea producției de mobilă destinată exportului.**

Specializarea s-a efectuat în mai multe direcții principale și anume :

1 **specializarea unor unități de producție pe anumite tipuri sau grupe de mobilier** care înregistrează cereri mari din partea mai multor piețe externe (mobilă stil, mobilă colonial, mobilă din rășinoase, mobilă din stejar) ;

2 specializarea producției unor unități pentru **fabricarea anumitor programe de mobilă** solicitate de către principalii clienți (programele Parisot, Comex, IKEA, Fembo, Prisma, Hep, Pixbo, Pop și altele) ;

3 specializarea unor fabrici pe **producerea în exclusivitate de scaune** (tîmplărești, curbate, pliante).

● DE LA „STEJAR" LA „LUDOVIC AL XVI-lea"

CATEGORIA mobilă stil — cea mai pretențioasă — se produce în prezent, în proporție de mai mult de 30% din total producție mobilă stil — în cadrul **CPL-Arad**, unitate cu îndelungată tradiție în producerea acestui gen de mobilier. Dintre reușitele acestei întreprinderi producătoare menționăm **programul Ludovic al XVI-lea** (sufragerie, dormitor, hol, piese separate de mobilier), **sufrageria renaștere spaniolă „Rado"** care a întrunit recent, la Salonul internațional de mobilă de la Köln — ianuarie 1974 — aprecierile unanime ale specialiștilor din Europa. Această mobilă își găsește plasament în principalele țări importatoare și cu deosebire în Franța, Belgia-Luxemburg, R.F.G., Japonia etc.

Un exemplu tipic de utilizare a specializării producției de mobilă ca instrument de penetrare pe o piață l-a constituit **pătrunderea pe piața Olandei.**

În anul 1967 s-a executat — după modelele firmei Intracent — un lot de probă de mobilă din stejar în stilul Altdeutsch. Bucurîndu-se de o bună primire și de aprecierile unanime ale consumatorilor olandezi, în anul următor (1968) alte două firme — Raket și Boll & Scharp — au solicitat mobilier Altdeutsch și flamand din stejar, ca în anul 1969 o altă mare firmă — Vlessing — să se adauge clienților anteriori.

În prezent s-a ajuns la **fabricarea programului stejar** — cu exporturi însumînd cîteva zeci de milioane lei valută anual numai în Olanda. O singură întreprindere producătoare și anume **CPL-Tg. Mureș** — s-a specializat în această direcție, ajungînd să fabrice în prezent mobilier de un mare rafinament, care își găsește plasament — în afara pieței tradiționale — și în R.F.G., Belgia,Danemarca ș.a.

Un istoric asemănător îl are **mobila „Colonial".** De inspirație nord-americană, după stilul Early American, acest gen de mobilier cunoaște în prezent o mare cerere pe piața internațională.

Începuturile mobilei coloniat la noi în țară se situează în anii 1966—67 cînd, la solicitările firmei Revel din Anglia, și după modelul acesteia, s-au fabricat primele scaune și schelete de mese, în cantități mici, și care au fost preluate integral de firma amintită.

Debutul la scară industrială poate fi considerat a fi avut loc în anul 1969 cînd s-au încheiat contracte însemnate cu firmele ISARCO (RFG) și Placzek (Austria) pentru garnituri complete de mobilă Bonanza : biblioteci cu trei sau patru corpuri (ABC și ABCD) mese și scaune.

Anul 1970 a fost anul impunerii mobilei coloniat românești pe piețele vestice.

În prezent sînt încheiate numeroase contracte cu clienți din R.F.G., Austria, Italia, Franța, Finlanda, S.U.A. și Danemarca, pentru garnituri complete sau piese separate de mobilier colonial.

Pentru a răspunde mai bine numeroaselor solicitări ale clienților externi **Întreprinderea de mobilă „Libertatea" din Cluj** este orientată în proporție de peste 97% pe fabricarea acestui gen de mobilier, care a ajuns să cuprindă în prezent 16 piese exportate către 21 de firme din 13 țări. De asemenea **Întreprinderile de mobilă „Bihorul", „Oradea" și CPL-„Caransebeș"** au început să producă mobilier colonial în cantități tot mai mari.

Începînd cu anul 1972 pe piața europeană a început să se impună **mobila rustică**, construită din lemn de rășinoase. Receptivă la noutățile care apar pe piață, unitățile de prelucrare a lemnului au fost orientate înspre producerea acestui gen de mobilier mai precis **Întreprinderea de prelucrarea lemnului-Reghin** și-a specializat producția de mobilă pe fabricarea unui întreg program de mobilă rustică din molid, inspirat în parte din tradițiile artizanale românești. Această mobilă — pentru care cererea este într-o continuă creștere — își găsește un bun plasament pe majoritatea piețelor europene.

Probleme stringente de specializare a întreprinderilor producătoare de mobilă s-au pus, cu deosebire, pentru **mobila modernă**, deoarece la această categorie **fiecare piață în parte solicită un gen al ei propriu, cu alte finisaje, în culori agreate de propria clientelă, adaptată dimensiunilor locuințelor etc.**

Soluția a fost găsită în specializarea anumitor fabrici, dotate cu linii tehnologice de mare capacitate, la nivelul tehnicii mondiale, pe producerea unor programe de mobilă modernă, solicitate de anumite mari firme importatoare.

În această direcție, **Întreprinderea de mobilă — Codlea** din cadrul CPL-Brașov este profilată în proporție de 100% pe **fabricarea programelor de mobilier contemporan** Hep, Pop și Pixbo destinate Suediei și celorlalte țări nordice. **IPL-Iași produce programul Prisma** (diverse corpuri separate de mobilier care se pot grupa rezultînd fie o cameră de zi, fie hol, cameră de tineret, colț pentru studiu și odihnă etc.) pentru firma IKEA din Suedia, cu sucursale în toate țările nordice.

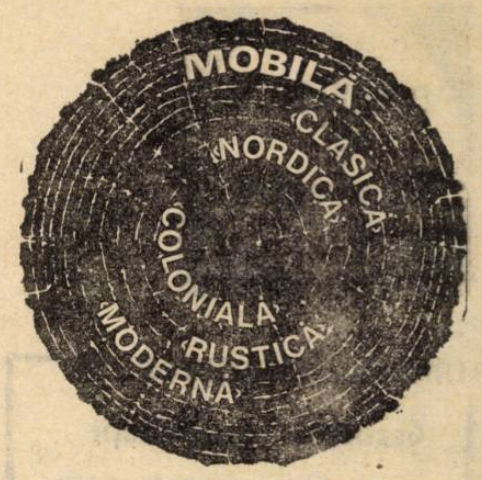

De asemenea **programul Parisot** — la care se întrebuințează ca înlocuitor de furnire, folia din material plastic — se produce într-un număr de 250 000 de piese de mobilier la **IPL-Dej** și este preluat în întregime de firma Parisot-Franța, iar la **Întreprinderea de mobilă Mediaș** din cadrul IPL-Sibiu — se produce programul de **birouri utilitare** — peste 20 000 bucăți — destinat firmei Schieder din R.F.G.

O situație similară se înregistrează și în domeniul producerii de **scaune.** Cele cîteva sute de modele care se fabrică anual se pot grupa — după materia primă utilizată, metodele de prelucrare, durata ciclului de fabricație etc. — **în trei mari categorii :** scaune curbate, scaune tîmplărești și scaune pliante.

Pentru a putea răspunde numeroaselor solicitări înregistrate din partea majorității piețelor externe, s-a decis specializarea pe producerea în exclusivitate de scaune curbate a întreprinderilor **„Răsăritul" „Pincota"-Arad, „Bihorul" Oradea, întreprinderilor de scaune de la Sighet, Comănești** ș.a. De exemplu toate scaunele destinate exportului înspre Statele Unite se produc — conform unor programe — la Întreprinderea Răsăritul, Pîncota-Arad, cele destinate pieței Angliei la Sighet și Pîncota-Arad etc.

Producția de scaune tîmplărești este concentrată în trei mari unități și anume : Gherla, cea din cadrul CPL-Satu Mare și CIL-Pipera, Fabricile de scaune, din cadrul IPL-Timișoara, Sighet și Iași sînt specializate pe producerea de scaune pliante. Subliniem că producția unităților menționate mai sus este specializată în proporție de 100% pe fabricarea categoriei de scaune respective.

Care sînt avantajele acestei specializări a producției :

- specializarea producției de mobilă a contribuit, în multe cazuri, la pătrunderea produselor românești pe anumite piețe, sau a determinat consolidarea pozițiilor pe piețele deja cucerite.
- creșterea productivității muncii, o mai bună organizare a fluxului tehnologic, reducerea consumurilor specifice și a costurilor de producție.
- o mai bună ritmicitate atît în aprovizionarea cu materii prime și materiale a unităților producătoare, cît și în livrările către clienți, putîndu-se respecta graficele contractuale.
- crește experiența în execuție (același tip de mobilă se produce în aceeași unitate un timp relativ mai îndelungat) și se ajunge la produse superioare din punct de vedere calitativ, produse competitive pe piața externă.
- se poate interveni — în funcție de cererea înregistrată — din partea anumitor piețe — în sensul apropierii ofertei de cerere chiar în cadrul unuia și aceluiași tip, adăugîndu-i-se sau scoțîndu-i-se anumite piese.

dr. ing. Petre SUCIU
director general-„Tehnoforestexport"

Strategia de promovare a „S.T.C. of India"

SOCIETATEA DE STAT pentru comerț a Indiei (The State Trading Corporation of India S.T.C.) a fost fondată de către guvernul Indian în 1956 ca un instrument al politicii guvernamentale de comerț exterior. deși, în ultimii ani, ea a funcționat — după aprecierea unui reprezentant oficial al său — ca „brigadă de pompieri a guvernului".

Obiectivele sale inițiale „de a organiza și efectua exporturi (din) și importuri (în) India pentru toate categoriile de mărfuri, cu drept de a se angaja în vînzări, cumpărări și transporturi de mărfuri în întreaga lume, au fost mult lărgite. În prezent ele se referă la : dezvoltarea comerțului exterior indian, în special a exportului, prin întărirea poziției pe piețele actuale și explorarea altora noi; organizarea relațiilor comerciale cu țările în care există monopol de stat asupra comerțului exterior ; coordonarea exportului și importului în vrac, în special pentru tranzacțiile importante, pe termen lung ; echilibrarea raportului dintre cerere și ofertă la categoriile de mărfuri esențiale pentru dezvoltarea economică și industrială prin sistemul de barter și operațiuni paralele ; încurajarea comerțului privat în domeniile în care funcționează insuficient sau se produc fenomene de autoconcurare la export și import; sesizarea organelor guvernamentale de import și de distribuție internă asupra dificultăților de aprovizionare în vederea stabilizării prețurilor și raționalizării distribuției ; acordarea de sprijin financiar pentru prețuri și formarea de stocuri-tampon în operațiunile de export de mare importanță.

Această societate (S.T.C.) are statut identic cu toate celelalte societăți particulare indiene (reglementat de „India Companies Act"), deși președintele și membrii consiliului de administrație sînt numiți de guvern, iar acțiunile asupra capitalului sînt deținute integral de guvern pentru care primește dividende

S.T.C. are filiale regionale în toate porturile și orașele comerciale mari ale Indiei. În străinătate ea are filiale la Rotterdam, Montreal, Nairobi, Beirut, Chicago și alte cîteva orașe europene.

Activitatea de promovare a exportului este elementul fundamental al activității S.T.C. Cele două obiective de bază în promovare sînt :

- introducerea de noi produse pe piețele externe ;
- creșterea nivelului desfacerilor la produsele de export deja introduse.

Instrumentele și tehnicile de promovare utilizate de S.T.C. — cuprind: participarea la tîrguri și expoziții internaționale; coordonarea participării la astfel de manifestări internaționale a exportatorilor indieni și a acțiunilor complementare; deschiderea de centre comerciale, depozite și birouri în străinătate : asistență calificată exportatorilor indieni pe piețele externe prin filialele comerciale ale S.T.C. din străinătate; negocierea unor aranjamente speciale ca : operațiuni de barter, operațiuni legate, etc.; investiții în societăți cu profil de export; orientarea și formarea producătorilor industriali pentru a deveni exportatori ; preluarea, pentru desfacere prin birourile proprii a produselor dificile de comercializat.

În 1965 conducerea S.T.C., cu ocazia unei analize periodice a „exportului" său, a hotărît ca pe viitor să se pună accent pe exportul de mașini și echipamente în detrimentul mărfurilor tradiționale.

Reorientarea spre exportul de produse ale industriei constructoare de mașini a fost concepută după un plan alcătuit din două faze :

Faza I — de pregătire, a cuprins studii amănunțite de teren de circa trei luni, efectuate de experți din centrala S.T.C. de la New Delhi pe piețele de interes cu ajutorul reprezentanților comerciali de la Ambasadele respective.

Faza II — Pe baza evaluării rapoartelor la sediul central s-a stabilit potențialul de vînzare pe țări. La un an de la începerea studiilor au fost create la sediul din New Delhi direcții de vînzări pe zone : Europa de est, Europa de vest, Asia de vest, Asia de sud — est și America de nord, conduse de directori de marketing, care să poată să exploateze potențialul de vînzări relevat de studii. Totodată la filialele din străinătate au fost numiți ingineri consultanți pentru probleme de construcții de mașini. În Europa de est are astfel de filiale la Moscova, Budapesta, Berlinul de est, Praga, Varșovia și Belgrad. România și Bulgaria sînt girate de filialele din Budapesta și respectiv Belgrad.

Aceste filiale pe lîngă asistența acordată exportatorilor indieni urmăresc creșterea vînzărilor pe piața respectivă, noile produse ce pot fi introduse. Spre exemplu: ce produse sînt cumpărate în Europa de est de la firme vest-europene, nord-americane sau japoneze și care ar putea fi livrate de India.

I. G.

conducere și organizare

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Gestiunea creativității

RITMUL din ce în ce mai accelerat al inovației obligă întreprinderea modernă să-și facă din lansarea pe piață a noilor produse una dintre preocupările permanente, o componentă esențială a strategiei dezvoltării sale.

Elaborarea strategiei produselor noi *poate fi împărțită în trei nivele, fiecare reprezentînd un tip de activitate distinctă de conducere :* **concepția și evaluarea ideilor, realizarea fabricației, comercializarea.** *Esențială, din punct de vedere strategic, este prima fază : drumul parcurs de la apariția ideii pentru un produs nou pînă la etapa realizării sale. Această etapă este cea care prezintă cele mai mari dificultăți pentru conducerea întreprinderii.*

De aceea, în ultimul timp, s-a manifestat o preocupare tot mai susținută pentru punerea la punct a unor principii și metode cît mai adecvate sporirii operativității și eficienței activităților desfășurate în această fază.

Cîteva dintre rezultatele obținute în această direcție sînt redate în continuare :

Climatul organizational — *Crearea unui climat organizațional care să susțină ideile noi a constituit totdeauna o direcție de acțiune importantă deoarece salariații unei întreprinderi pot fi o sursă valoroasă de informații numai dacă există o atmosferă prielnică, o structură organizatorică adecvată pentru facilitarea acestui proces, și, cel mai important, dacă angajatul consideră că efortul respectiv merită consumul lui psihologic*

Sistemul I.D.E.A. — *Multe idei mor înainte de a se naște, dar foarte multe mor pe drumul transformării lor în produs datorită nu atît nonvalabilității lor cît lipsei de interes a celor de care depinde această transformare.*

Un mod de rezolvare eficient adoptat de unele întreprinderi, este cel denumit : Sistemul I.D.E.A. (identifică, dezvoltă, expune, acționează). În cadrul acestui sistem, experții întreprinderii pentru fiecare fază de activitate (cercetare, elaborarea produsului, marketing, producție, finanțare) acționează ca „consilieri de idei", estimînd meritele ideilor care le sînt prezentate. Orice angajat are dreptul să primească asistență tehnică de la oricare expert al întreprinderii.

Marketing-cercetare. — *Adesea, cadrele tehnice se ocupă de asimilarea unui produs nou numai din punct de vedere tehnic și uită să consulte serviciul de marketing pentru a afla perspectivele (șansele) produsului pe piață.*

Pentru a îmbunătăți comunicarea între marketing și engineering, unele întreprinderi au inclus, din punct de vedere organizatoric, engineeringul și asimilarea de produse noi în cadrul compartimentului de marketing.

În acest scop, alte întreprinderi folosesc o diagramă a costurilor încă din faza de elaborare a ideii, spre a evidenția ideile ce aduc beneficii. Diagrama urmărește continuu corelația dintre cheltuielile de cercetare, asimilare, fabricație și desfacere și prețul de vînzare pe care directorul comercial îl motivează ca fiind acceptabil (accesibil) pentru consumator. Corelația trebuie să asigure în permanență un decalaj între cele două mărimi, iar în momentul în care beneficiul este pus în pericol, cercetarea sau dezvoltarea este oprită, reanalizate perspectivele și, eventual, se renunță parțial sau integral la idee, la proiectul respectiv.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE — Întreprinderea de rețele electrice — Bacău

NOI ARGUMENTE PENTRU FOLOSIREA FIRELOR DE AȘTEPTARE ȘI CERCETĂRILOR MORFOLOGICE CA INSTRUMENTE ÎN ORGANIZARE

CONTINUÎND publicarea studiilor valoroase întocmite de către absolvenții Institutului central de pregătire a cadrelor din economia și administrația de stat din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", prezentăm astăzi sinteza proiectului elaborat de ing. Dumitru Popescu.

Realizat în cadrul Întreprinderii de rețele electrice-Bacău, proiectul, prin conținutul său, prin metodele propuse, permite îmbunătățirea substanțială a activității de exploatare a rețelelor electrice, obținerea a numeroase avantaje economice. În același timp, soluțiile propuse avînd largi posibilități de generalizare — ele pot fi practic aplicate, cu adaptările adecvate, în toate întreprinderile de rețele electrice din țară.

● Convergența obiectivelor; îmbunătățirea organizării

ACTIVITATEA de exploatare și întreținere a rețelelor electrice de transport și distribuție ocupă locul central în ansamblul activităților ce definesc profilul Întreprinderii de rețele electrice-Bacău. Afirmația făcută are în vedere dimensiunile acestei activități de bază a întreprinderii, faptul că ea furnizează energie electrică unui număr mare de consumatori dispersați pe teritoriile a trei județe — Bacău, Neamț și Vrancea. Este vorba de mari consumatori de energie electrică, de unități economice de o deosebită importanță pentru economia națională cum sînt platformele chimice Borzești, Săvinești și Iași, Combinatul siderurgic Galați, instalațiile petroliere din zona Moinești etc.

Buna exploatare și întreținere a rețelelor electrice este hotărîtoare, în aceste condiții, pentru realizarea unor indici de continuitate ridicați, pentru că, trebuie să subliniem, alături de realizarea sarcinilor cantitative, secțiilor de rețele de transport și de rețele de distribuție ale întreprinderii le revine ca sarcină deosebită și aceea de a furniza energie electrică în mod continuu și la parametrii nominali tuturor consumatorilor dar, în special, celor ale căror procese tehnologice nu admite, prin natura lor, nici un fel de perturbații din acest punct de vedere.

Cerinței de continuitate în funcționarea rețelelor electrice i-au fost de altfel subordonate multe din preocupările cadrelor de conducere și specialiștilor întreprinderii, în ultimii ani, majoritatea eforturilor depuse pentru perfecționarea organizării activității de exploatare a rețelelor electrice, urmărind tocmai realizarea în cît mai bune condiții a acestui obiectiv. Punctul culminant al acestei preocupări s-a concretizat, recent, în elaborarea prezentului proiect, care, pornind de la analiza amănuntită a situației existente, a căutat să depisteze și să valorifice prin soluțiile pe care le-a propus, posibilitățile existente pentru perfecționarea organizării activității de exploatare a sistemului de rețele electrice din gestiunea întreprinderii.

În primul rînd, s-a urmărit ca **pe baza analizei statistice a continuității, să se fundamenteze în mod științific cerințele actuale și de perspectivă privind organizarea activității de exploatare, luîndu-se în considerare totodată și experiența unor țări avansate în acest domeniu.**

În al doilea rînd, pe baza cercetării rezultatelor obținute de întreprindere în ultimii ani, **s-a căutat să se desprindă principalele căi de acțiune posibile, în acest context proiectîndu-se sistemul de măsuri concrete pentru perfecționarea organizării activității de exploatare a rețelelor electrice.**

Totodată, s-a urmărit **găsirea și analiza tuturor variantelor posibile de organizare pentru remedierea avariilor și deranjamentelor, în cadrul subsistemului energetic dat, alegîndu-se apoi dintre acestea pe cele optime, adică pe acelea care, în condițiile specifice ale întreprinderii, fac posibile intervențiile în cel mai scurt timp.**

În afara acestor obiective, vizînd îmbunătățirea organizării actuale a activității de exploatare a rețelelor electrice, proiectul, în ansamblul său, a urmărit să propună o metodologie originală, fundamentată teoretic, pentru cercetarea statistică a defecțiunilor și rezolvarea problemelor de organizare specifice sectorului energetic, în ansamblul său.

● De ce este rămasă în urmă organizarea actuală ?

EXPLOATAREA rețelelor electrice presupune executarea, cu sau fără periodicitate, a unui ansamblu de lucrări, dintre care mai importante sînt cele de remediere a avariilor — în rețelele de medie și înaltă tensiune și a deranjamentelor în rețelele de joasă tensiune — care se execută, de regulă, în condițiile în care consumatorii racordați la rețelele afectate sînt temporar întrerupți, ceea ce implică pentru ei înregistrarea de pagube. Iar odată cu dezvoltarea electrificării țării, volumul acestor pagube crește. Or, **principala deficiență a organizării actuale a activității de exploatare a rețelelor electrice constă în faptul că ea ține cont prea puțin de această realitate.** Astfel, întreprinderea nu are organizate formații de intervenție pentru remedierea avariilor în schimburile II și III în rețelele de medie și înaltă tensiune, deci acolo unde se distribuie cei mai importanți beneficiari. În aceste condiții, s-a ajuns la o situație paradoxală : în timp ce rețelele de joasă tensiune sînt slab încărcate, nejustificînd cheltuielile pe care în prezent le ocazionează, **lipsa formațiilor de remediere a avariilor la rețelele de medie și înaltă tensiune conduce, an de an, la înregistrarea unor pierderi de valori apreciabile pe ansamblul economiei naționale.** Este vorba deci de existența unei optici de interpretare a eficienței economice, numai din punct de vedere al furnizorului. Se impunea cu tot mai mare acuitate o înțelegere complexă a noțiunii de eficiență, o viziune care să îmbine armonios interesele micro cu cele macroeconomice, condiție sine qua non a proiectării unui sistem rațional, perfecționat de organizare a activității de exploatare a rețelelor electrice. O altă carență a sistemului actual de organizare : pentru remedierea avariilor echipele de întreținere se constituie cel mai adesea ad-hoc pentru avariile intervenite după orele de program, ceea ce duce la întîrzieri în constituirea echipelor ca și la executarea de lucrări de remediere incomplete sau de slabă calitate.

Sintetizarea concluziilor analizei critice întreprinse a permis evidențierea următoarelor principale aspecte susceptibile de îmbunătățire :

a. Lipsa unor formații de intervenție pentru remedierea avariilor care apar în schimburile II și III.

b. Numărul relativ mare de personal care se ocupă în prezent cu remedierea deranjamentelor în rețelele de joasă tensiune, ținînd seama de frecvența acestora (în scădere rapidă în ultimii ani).

c. Întrucît frecvența avariilor este mult diferită, în diferitele perioade ale anului se impune ca și organizarea exploatării să țină seama de acest fapt.

d. La majoritatea centrelor de rețele de distribuție nu este asigurată permanența comunicării cu consumatorii, mai ales în schimbul II, în vederea primirii de la aceștia a informațiilor privind întreruperea alimentării cu energie electrică.

● Fundamentele unei perfecționări de anvergură

PRIN folosirea modelelor matematice din teoria firelor de așteptare, în primă fază a studiului, **au fost stabilite 24 variante pentru organizarea intervenției** în vederea remedierii avariilor în rețelele de medie și înaltă tensiune, singurele care necesitau perfecționări. **Pentru analiza fiecărei variante în parte și în comparație cu toate celelalte, în cea de a doua fază a proiectării noii soluții, s-a utilizat metoda cercetării morfologice.**

Considerînd întreprinderea furnizoare și pe toți consumatorii de energie ca un subsistem economic, în cadrul economiei naționale, **s-a determinat eficiența economică ce se realizează în fiecare variantă de organizare,** alegînd în final pe cea mai bună pentru fiecare categorie de rețele.

Astfel s-a ajuns la următoarele concluzii :

a. Pentru rețelele de joasă tensiune se

sinoptic

Însușirile necesare unui maistru pentru a fi un bun conducător

O ANCHETĂ efectuată în rîndul maiștrilor de la Combinatul chimic din Făgăraș pune în evidență însușirile pe care aceștia consideră că trebuie să le aibă orice maistru (ierarhizarea acestor însușiri a fost făcută în funcție de frecvența răspunsurilor la fiecare însușire) :

1. pregătire profesională ;
2. cunoștințe generale ;
3. să fie un exemplu personal ;
4. bun organizator ;
5. principialitate ;
6. impunerea punctului de vedere ;
7. apropierea față de oameni ;
8. exigența față de sine și ceilalți ;
9. dorință de a învăța și a se perfecționa.

Este de remarcat faptul că toți cei anchetați au considerat că nu este suficientă cunoașterea domeniului propriu de activitate, ci trebuie cunoștințe și din alte domenii pentru a face față, în orice moment, unor sarcini accidentale. De asemenea, trebuie remarcat că majoritatea maiștrilor au relevat necesitatea de a avea o serie de calități personale pentru a putea conlucra fructuos cu colaboratorii. În schimb, dorința de a învăța este situată numai pe locul nouă, ceea ce înseamnă că mulți consideră suficient ce au învățat odată, fără a avea în vedere ritmul rapid al schimbărilor din tehnică și tehnologie.

Ce este de preferat : experiența sau cursurile de pregătire ?

„DACĂ climatul într-o firmă este propice, conducătorii se pot autoperfecționa" afirmă Hawdon Hague, director asociat al unui Institut de consultanți și perfecționare a conducătorilor din Marea Britanie.

Trimițînd conducătorii la cursuri de perfecționare în afara firmei — arată Hague — efectele sînt minore și neglijabile, conducătorii amintindu-și foarte puțin din prelegerile audiate, iar cînd se pune problema implementării în practică a anumitor cunoștințe, lucrurile se complică și mai mult.

După părerea lui Hague, cele mai eficiente sînt căile de perfecționare la locul de muncă al fiecăruia, unde se observă direct ce se poate aplica și ce nu. În acest sens, el enumeră următoarele modalități de perfecționare :

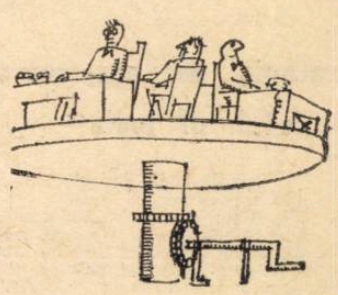

1. Rotația cadrelor de conducere în diferite posturi de conducere.

2. Pregătirea conducătorilor de către șefii direcți. Mulți conducători, afirmă însă Hague, manifestă o anumită reținere pentru această acțiune de perfecționare, din motive personale sau pentru a nu își pune în pericol propriul post. Multe firme rezolvă această problemă angajînd

- **O condiție a saltului calitativ în organizare: folosirea metodelor matematice moderne**
- **Profunzimea analizei critice — premisă a optimalității soluțiilor propuse**
- **Eficiență economică parțială: 780–950 mii lei**
- **Vaste posibilități de generalizare a metodologiei propuse**

impune reducerea personalului din formațiile pentru remedierea deranjamentelor cu 32 posturi. Personalul disponibil va fi redistribuit în scopul constituirii formațiilor de intervenție pentru remedierea avariilor, care lipsesc în prezent. Reducerea afectează centrele la care prin analiză statistică s-a dovedit că personalul respectiv este folosit nerațional.

b. Pentru rețelele de medie tensiune este necesară organizarea de formații de intervenții pentru remedierea avariilor pe zone geografice. Întrucît această variantă prevede consemnarea personalului la domiciliu, care nu este încă reglementată legal la noi în țară, s-a propus înaintarea documentației, rezultată din proiect, forurilor competente de decizie. Pînă la rezolvarea integrală a acestei probleme s-a trecut la constituirea formațiilor de intervenție pe zone geografice, cuprinzînd 1—3 centre de rețele apropiate, în funcție de repartiția și intensitatea fenomenului de avarie. Astfel s-au organizat trei formații la Secția de rețele de distribuție Bacău, toate urmînd să lucreze în schimbul II în tot cursul anului: două formații la Secția de rețele de distribuție Vrancea, care să lucreze în schimbul II, numai în perioada 1.V-31.VIII a fiecărui an, deoarece, în această zonă, intensitatea de avarie este maximă în această perioadă.

c. Pentru rețelele de înaltă tensiune s-a trecut la organizarea, începînd cu semestrul II al anului 1973, a unei singure formații de intervenție, la sediul secției, lucrînd în schimbul II în tot cursul anului.

Pentru remedierea avariilor care apar în schimbul I, proiectul a menținut ca bună soluția actuală, folosind formațiile care execută lucrările de întreținere în timpul programului normal de serviciu.

Ansamblul variantelor alese în final, diferențiate pe zone geografice, sezon și schimb, reprezintă de fapt noul sistem de organizare a activității de exploatare a rețelelor electrice care, prin modul în care a fost conceput și realizat, a permis înlăturarea integrală a deficiențelor pe care vechiul sistem de organizare le conținea

● Avantaje și eficiență

Cuantificarea integrală a avantajelor este dificil de realizat dat fiind complexitatea situației cît și multiplele efecte propagate pe care fiecare dintre soluții ca și sistemul de organizare a activității de exploatare a rețelelor electrice privit în totalitatea sa, le conține. Totuși cîțiva indicatori sînt semnificativi. Se apreciază că timpul mediu de remediere scade considerabil și proporțional cu acesta scad daunele provocate de întreruperile în alimentarea cu energie electrică la consumatori. Ținînd seama și de reducerea celor 32 posturi ocupate în prezent pentru remedierea deranjamentelor a fost determinată în continuare, eficienta economică globală. Ea a fost exprimată prin economia totală anuală (avînd caracterul unui venit net suplimentar) realizată în sistemul economic, furnizor-consumatori de energie electrică din județele Bacău și Vrancea. Astfel, în condițiile actuale, ea se ridică la peste 780 mii lei/an, urmînd ca după reglementarea plății consemnării la domiciliu să atingă 950 mii lei/an.

● Preocupări pentru implementarea rapidă a noului sistem de organizare

O ATENȚIE deosebită s-a acordat de către conducerea întreprinderii împreună cu autorul studiului, definitivării rapide a noului sistem perfecționat de organizare a activității de exploatare a rețelelor electrice, creării condițiilor necesare unei raționale implementări. S-au prevăzut cu rigurozitate măsurile și etapele de realizare, în cadrul fiecăreia o atenție deosebită acordîndu-se rezolvării diferitelor probleme specifice care pot să apară.

În cursul trimestrului III al anului 1973, s-a înaintat proiectul centralei industriale coordonatoare atît pentru susținerea reglementării legale a plății consemnării la domiciliu a personalului de intervenție, cît și pentru analiza și generalizarea măsurilor propuse în proiect.

În vederea pregătirii aplicării în bune condiții a măsurilor preconizate s-au prevăzut și inițiat o serie de acțiuni dintre care mai importante sînt:

a) discuții cu consumatorii asupra consecințelor economice și sociale ale întreruperilor în alimentarea cu energie electrică;

b) publicitate în rîndul consumatorilor pentru a cunoaște modul de organizare a intervenției;

c) instruirea ofițerilor de serviciu pe întreprindere pentru coordonarea intervenției după orele de program.

S-a propus totodată ca perioada 1.V-31.VIII, a fiecărui an, să fie pregătită corespunzător ținînd seama că în aceste patru luni se înregistrează circa 60% din numărul total anual de intervenții. Aceasta presupune — așa cum s-a subliniat — inițierea unor măsuri specifice, suplimentare care nu erau avute în vedere în trecut. Este vorba în principal de programarea reviziilor astfel încît terminarea lor, la toate instalațiile, să poată fi făcută nu pînă la 31 decembrie ci pînă la 30 aprilie; programarea judicioasă a concediilor personalului de intervenție și de conducere; pregătirea materialelor și utilajelor necesare pentru intervenție etc.

S-au luat concomitent măsuri pentru îmbunătățirea prelucrării statistice a defecțiunilor în cadrul întreprinderii. Astfel, s-a inițiat cercetarea amănunțită, în mai multe etape, în ceea ce privește daunele specifice înregistrate de consumatorii întreprinderii de rețele electrice Bacău (cazul întreprinderilor) în alimentarea cu energie electrică. S-a preconizat totodată ca analiza statistică să se facă pe baza timpilor de intervenție (așa cum au fost definiți în proiect) și nu pe baza duratei medii a avariilor (cum se făcea anterior) deoarece în ultimul caz se denaturează rezultatele, situația evidențiindu-se acum ca fiind mai bună, dar numai în aparență.

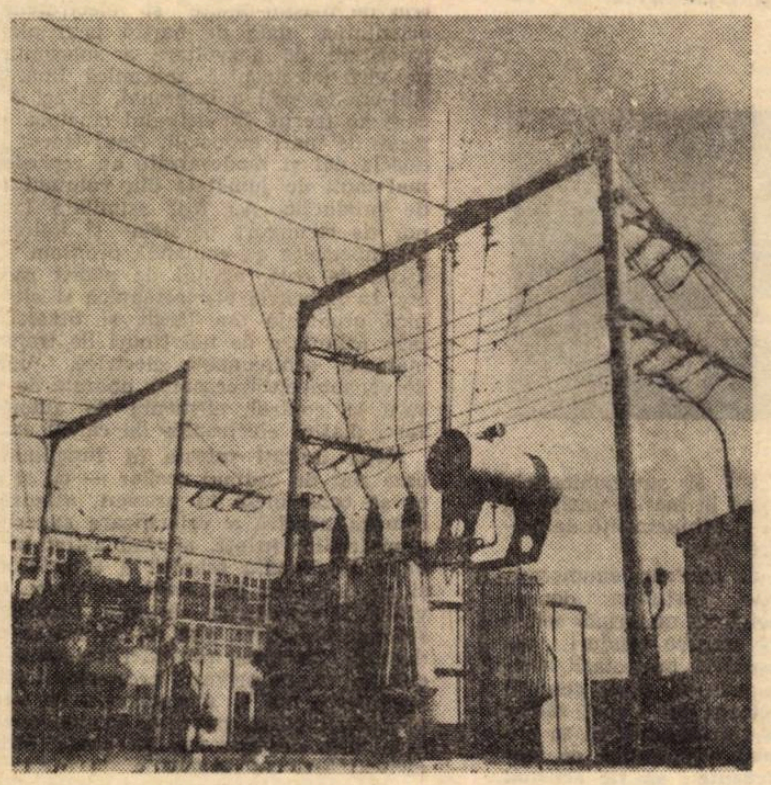

...în așteptarea „...firelor de așteptare"

● În loc de concluzii...

...ne permitem să semnalăm conducerii unității coordonatoare — Centrala industrială a energiei electrice și termice — București, aparatului de conducere și specialiștilor de la celelalte întreprinderi de rețele electrice din țară, deosebitele posibilități de generalizare pe care proiectul le conține. Considerăm că soluțiile propuse interesează în aceeași măsură toate întreprinderile menționate cel puțin din trei motive:

- toate întreprinderile de rețele electrice din țară au, în linii mari, același sistem de organizare;
- metodologia propusă de autor este pretabilă la aplicare pentru condiții foarte diferite, deci se caracterizează printr-o mare capacitate de adaptare;
- eficiența economică și avantajele aplicării sînt considerabile.

Iulian BĂDIN

VADEMECUM

Gîndiți și decideți rapid, dar și corect?

CAPACITATEA de a judeca și a decide rapid este deseori considerată o trăsătură esențială a unui director bun. Directorii pot obține însă succese și făcînd ca timpul necesar reacțiilor lente să lucreze în favoarea lor. Specialiștii dau în acest sens mai multe recomandări, din care am reținut pentru dv. cîteva.

Pentru a cunoaște în ce măsură aveți capacitatea de a judeca și decide rapid, căutați să răspundeți la întrebările următorului autotest:

1. Încercați întotdeauna să aflați despre ce va fi vorba la o ședință la care veți lua parte, înainte de începerea ei?

2. Doriți deseori să reluați conversațiile, după ce s-au încheiat, pentru a putea să mai spuneți ceva?

3. Vă considerați introvertit?

4. Vă displac surprizele?

5. Considerați deseori că un lucru este evident, ca apoi să aflați că alți oameni nu l-au observat?

6. Aveți tendința să insistați asupra micilor incidente și să extrageți sensuri majore din ele?

7. Aveți nevoie de un timp oarecare pentru a vă purta lejer cu oamenii pe care i-ați cunoscut recent?

8. Încercați să înțelegeți de ce o altă persoană vorbește și acționează într-un mod anume?

Dacă ați răspuns „nu" la toate sau majoritatea acestor întrebări, atunci, într-adevăr aveți reacții rapide.

Dacă ați răspuns „da" la multe sau la toate întrebările înseamnă că vă este greu să luați decizii rapid. Și, deși această calitate poate, la suprafață, să pară contrară modelului directorului bun, ea poate fi de fapt secretul succesului dv. Pentru că astfel puteți înțelege și puteți să acționați conform complexității oamenilor și evenimentelor.

Dar, deseori, mulți directori, care de obicei reacționează lent, încearcă să lucreze contrar propriei lor naturi, de teama de a nu fi considerați nehotărîți. Iată cîteva moduri de a evita o judecată pripită fără să păreți nehotărît.

1. **Cereți mai multe informații.** *— Rareori vi se prezintă toate datele unei probleme. Deseori, datele suplimentare pe care le veți obține vă vor fi într-adevăr folositoare. În orice caz, în timp ce se culeg datele, aveți posibilitatea să vă gîndiți.*

2. **Nu vă obligați.** *— Reacționați neutru, pronunțînd cuvinte ca: „ar putea fi interesant". Puteți lua astfel o decizie reală mai tîrziu, cînd veți fi în măsură să o faceți.*

3. **Creați un releu participativ.** *— Cel puțin pentru moment lăsați pe altcineva să reacționeze. Întrebați ce au spus deja alții despre acest lucru, sau sugerați interlocutorului să consulte pe încă cineva și apoi să revină la dv. Aveți însă grijă să nu lăsați impresia că ați „pasat mingea".*

4. **Faceți o întrerupere.** *— Dacă nu există un alt mod de a folosi timpul în favoarea dv., retrageți-vă pur și simplu, cu cuvinte ca: „Aș dori să mai vorbim despre acest lucru, în liniște, acum sînt așteptat la..." precizînd cu onestitate ceea ce veți face în continuare (interlocutorul poate verifica și vă poate judeca în consecință) sau „Vreau să mă mai consult în această chestiune; am putea reveni la ea peste cîteva ore?"*

După un timp, colaboratorii vor începe să înțeleagă că nu pot obține un răspuns spontan de la dv. Oricît de plictisitor ar fi acest lucru pentru ceilalți, el va fi compensat de faptul că reacțiile dv. finale, deși lente, vor fi corecte și la obiect.

Fl. ROBESCU

Stilul de muncă și capacitatea de creație și inovație a cadrelor de conducere

INGINERUL St. Gulas, de la Institutul de cercetare a muncii din Bratislava, a întreprins o anchetă privind modul în care se pentru o perioadă limitată un asemenea „antrenor" din afară, care pregătește o echipă de conducători timp de circa o săptămînă, prezentîndu-le alternativele în care se poate rezolva o anumită problemă, precum și efectele economice în fiecare caz în parte.

3. Programe scurte de perfecționare în unitate cu durata de 1—2 ore pe zi numai pe probleme specifice din cadrul firmei.

4. Abordarea și întocmirea anumitor proiecte. Hague recomandă însă multă atenție în alegerea și selecționarea temelor pentru proiecte, astfel ca ele să intereseze atît conducătorul în cauză cît și întreprinderea respectivă.

exercită influența stilului de muncă asupra capacității de creație și inovație a cadrelor de conducere și de execuție. Ancheta a cuprins 54 cadre de conducere și 39 cadre de execuție. El a pornit de la 14 factori care, după opinia lui, definesc stilul de muncă al cadrelor de conducere, solicitînd eșantionului investigat să aprecieze puterea de influență a fiecărui factor asupra capacității de creație și inovație a cadrelor. Aprecierea s-a făcut prin acordarea de puncte de la 1 la 5, 5 desemnînd un factor cu efecte maxime.

Rezultatele anchetei sînt redate în graficul alăturat. Cîteva constatări se desprind din urmărirea acestui grafic.

1. Unii factori ai stilului de muncă sînt considerați, atît de cadrele de execuție, cît și de cele de conducere, deosebit de propice creativității și inovației: specializarea și universalizarea, dificultatea și varietatea sarcinilor, relațiile cu colaboratorii, modul de rezolvare a sarcinilor, ritmul de muncă.

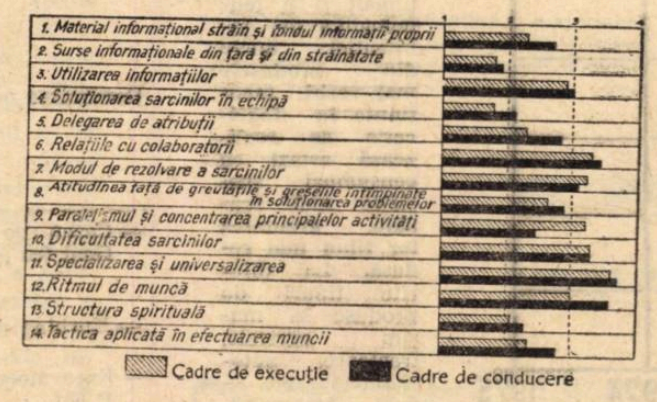

2. Un alt grup de factori aleși de autor, se plasează pe planul secundar al scării: sursele informaționale, soluționarea sarcinilor în echipă, structura spirituală.

3. La unii factori există diferențe sensibile între notele acordate de către cele două categorii de cadre investigate (conducere, execuție). După opinia cadrelor de conducere, sînt mai propice creativității și inovației factorii: ritmul de muncă, fondul informațional propriu, delegarea de atribuții, tactica aplicată, stimularea colectivului de muncă. Cadrele de execuție apreciază mai mult decît cele de conducere: modul de rezolvare a sarcinilor, paralelismul și concentrarea activităților.

Rubrică realizată de

Nicolae MANOLE

PLANURILE TEHNICE ȘI VITEZA DE ÎNNOIRE A PRODUSELOR (I)

• Viteza de asimilare și înnoire a produselor și tehnologiilor, trebuie corelată cu cea în care evoluează tehnica mondială, cu cerințele de diversificare ale economiei naționale și ale exportului.

• Caracteristici actuale ale industriei construcțiilor de mașini :
— înaltă tehnicitate — modernizare
— competitivitate — specializare — cooperare

• Creșterea valorii producției dintr-o tonă de metal — un indicator al progreselor obținute în construcția de mașini privind îmbunătățirea structurii producției, însușirea de produse cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate.

• Activitatea de marketing : o necesitate recunoscută, dar în unele întreprinderi o formalitate. Cum se prezintă situația în cercetare ?

• Există și cum se materializează legătura cercetare-producție ? Cu ce operativitate ?

• Pendulind între o destinație „oficială" și alta reală, fondurile pentru tehnica nouă pun cercetarea și creativitatea sub atracția grațiilor.

Înnoirea și modernizarea produselor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație constituie, în zilele noastre, unul din marile atu-uri ale progresului tehnico-științific, cu influențe multilaterale asupra creșterii eficienței economice. De altfel, propria experiență a României ca și a altor țări, evidențiază faptul că în timp ce unele produse se găsesc în fabricație de serie, altele se află pe planșetele proiectanților prevenind pericolul „îmbătrînirii" lor sau al uzurii morale.

Acest proces continuu creează posibilitatea ca economia națională să țină pasul cu tot ceea ce pune la dispoziție la un moment dat tehnica înaintată, asigurînd în permanență competitivitatea produselor noastre pe piața externă, în confruntarea cu cele pe care le realizează țările cu tradiții industriale recunoscute. **Înnoirea și modernizarea produselor și a tehnologiilor sînt indestructibil legate de fiabilitatea acestora, de modul în care sînt concepute planurile tehnice la nivel de întreprindere, centrală industrială și minister, de prevederile pe care le conțin ele și, mai ales, de respectarea întocmai a termenelor stabilite pentru fiecare fază și în esență de termenul și condițiile efective de finalizare a produsului.** *Și în această privință industria românească a acumulat multă experiență, rezultatele dobîndite în anii din urmă fiind pe deplin concludente. Ținînd însă seama de ritmul rapid în care evoluează tehnica, de cerințele diversificate ale economiei naționale cît și de cele ale exportului, se pune întrebarea :* **Este suficient de mare viteza la care s-a ajuns în ce privește înnoirea și modernizarea produselor ? Încotro trebuie acționat pentru ca prevederile actualului cincinal în acest important domeniu să fie nu numai înfăptuite, ci chiar depășite ?**

Pentru a cunoaște preocupările factorilor implicați în înfăptuirea planurilor tehnice, pentru stimularea procesului și perfecționarea mecanismului existent în direcția sporirii vitezei de înnoire și modernizare a produselor, **redacția „V.E.", în colaborare cu Uniunea sindicatelor din metalurgie și construcțiile de mașini, a organizat recent, cu participarea unui număr însemnat de specialiști o dezbatere la „masa rotundă" pe tema : „Planurile tehnice și viteza de înnoire și modernizare a produselor, precum și de perfecționare a tehnologiilor de fabricație".**

• Convergență între prevederi și realizări

„V.E." — Am încheiat nu de mult o perioadă importantă din actualul plan cincinal. Nivelul realizărilor dobîndite în acest răstimp în direcția înnoirii și modernizării produselor este de natură să asigure înfăptuirea sarcinii ca în 1975, peste 65—70% din producție să o reprezinte produsele noi și modernizate ? Pe ce considerente vă bazați atunci cînd apreciați că *da*, sau dacă socotiți că *nu*, de ce ?

Ing. **Nicolae Moraru :** „În elucidarea problemei ar putea fi luați în analiză mai mulți factori. Eu aș porni de la unul cu o deosebită semnificație : **cum a crescut în anii din urmă valoarea producției** (și am în vedere complexitatea produselor) **realizate dintr-o tonă de metal ?** Consider că acest indicator exprimă în modul cel mai convingător progresul înregistrat în construcția de mașini în ultimii ani, ca urmare a îmbunătățirii structurii producției, a însușirii de produse cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, într-un cuvînt, a modernizării întregii activități productive. Concret, **în 1970 creșterea valorii producției dintr-o tonă de metal față de 1965 se ridica la 36%, iar la sfîrșitul lui 1973 ea reprezenta, față de 1970, mai bine de 30%. La sfîrșitul lui 1974 urmează a se realiza o creștere de 38%, ceea ce reprezintă mai mult decît întreg cincinalul trecut.**

În privința înnoirii producției, situația este următoarea : **la începutul acestui an, valoarea produselor noi și modernizate față de cele aflate în fabricație în 1970, a reprezentat peste 50% din totalul valorii producției realizate de cele două ministere constructoare de mașini, față de 43,6% cît era prevăzut inițial pentru primii 3 ani ai cincinalului.** Așadar, din compararea datelor prezentate rezultă că, pe ansamblu, sarcinile prevăzute pentru perioada ce a trecut din actualul cincinal se înfăptuiesc cu succes. **Au avut loc, de asemenea, mutații calitative importante, reușindu-se să se producă mașini și utilaje complexe de înaltă tehnicitate, competitive,** de la locomotivele

electrice de 5100 kW și autocamioanele cu motor Diesel, pînă la mașini-unelte cu comandă numerică și echipamente de calcul și automatizare etc.

Întreg evantaiul de realizări enumerate, reprezintă eforturile susținute depuse pentru crearea unei baze materiale solide prin alocarea unor masive fonduri bănești destinate cercetării, proiectării, execuției. **Sînt,** după părerea mea, **condiții propice ca, în perioada ce a mai rămas pînă la încheierea cincinalului, să se obțină realizări și mai consistente, ca sarcinile inițiale prevăzute să fie sensibil depășite".**

Ing. **Alexandru Neamțu :** „Referindu-mă la procesul de înnoire a produselor în unitățile industriei construcțiilor de mașini grele, vreau să subliniez că **la sfîrșitul anului 1973, aproximativ 49%, din totalul producției a fost alcătuit din produse noi și modernizate** (față de 43,6% cît era prevăzut pentru primii 3 ani din actualul cincinal). La obținerea acestor rezultate au contribuit următorii factori :

• asimilarea unor produse noi, de mare complexitate tehnică, printre care : noua familie de motoare Diesel într-o gamă pînă la 4000 CP pentru transportul feroviar, motoare navale de mare putere, instalații de foraj cu acționare electrică pentru adîncimi de 6—10 mii metri, basculante grele, tractoare de 180 CP, sisteme de mașini agricole pentru tractoare de 180 CP, fiind asimilate și 65 tipodimensiuni de rulmenți, cuzinești etc.

• însușirea unor noi produse a fost întregită prin modernizarea celor existente. Reproiectarea unora dintre acestea a condus la îmbunătățirea parametrilor funcționali și a tehnologiilor de fabricație ; **unele din produsele mai vechi menținute în fabricație se realizează astăzi cu consumuri specifice mai scăzute, greutatea lor fiind mai redusă.** La diferite tipuri de produse — mașini agricole, tractoare, autocamioane etc. — prin îmbunătățirile constructive aduse, consumurile specifice au scăzut în medie cu 15—20%, iar coeficientul de utilizare a metalului a sporit de la 0,65 la 0,80 ;

• modernizarea proceselor tehnologice, extinderea procedeelor avansate de lucru. La o serie de unități, prelucrarea metalelor se face cu diamante industriale, care fiind de aproape 15 ori mai rezistente decît sculele clasice, influențează favorabil eficiența. Toate acestea, arată că cercetătorii în tehnologia construcțiilor de mașini depun o activitate fructuoasă.

Prin promovarea consecventă a unei concepții constructive și tehnologice moderne, s-a asigurat o valorificare superioară a metalului, concretizată atît în greutatea mai mică a produsului raportat la caracteristica sa principală de funcționare, cît și printr-un raport mai ridicat între greutatea metalului încorporat în produs și cea a metalului introdus în procesul de producție. Iată doar cîteva exemple (vezi tabelul nr. 1).

Alături de aceste realizări care ne onorează, mai există și unele produse care vor trebui să comporte în acest an, cît și în 1975, perfecționări de fond, pentru a se încadra în parametrii moderni".

Ing. **Ștefan Constantin :** „Pentru industria de mașini-unelte și electrotehnică, orientarea dată de partid prin planuri prioritare de dezvoltare a subramurilor de vîrf (electronică, mecanică fină, mașini-unelte etc.) a însemnat, în cei 3 ani care au trecut din actualul cincinal, progrese de mari proporții. **Anul trecut produsele noi și modernizate au reprezentat mai mult de jumătate din volumul total de producție.** Au fost asimilate familii noi de strunguri paralele și automate, mașini-unelte cu comandă program și cu afișaj de cote, mașini de găurit radiale etc. În industria electrotehnică și electronică producția s-a lărgit și diversificat prin asimilare de noi tipuri de transformatoare, echipamente electrice, bunuri de consum electrocasnice, aparate de măsură și control, elemente de automatizare, mașini electronice de calcul etc.

Noile unități intrate în funcțiune — care sînt de ordinul zecilor — cît și cele ce se construiesc în prezent, asigură în ramura noastră o valorificare superioară a materiilor prime, punînd astfel în valoare inteligența tehnică a cercetătorilor și specialiștilor autohtoni. Dinamica activității și rezultatele obținute, programele speciale existente, sînt de natură să conducă la depășirea prevederilor actualului cincinal în ce privește creșterea ponderii produselor noi și modernizate în totalul producției ce o realizăm. Pentru aceasta este însă necesar ca, în unele direcții care privesc producția de mare serie să se intensifice preocuparea pentru înnoirea și modernizarea producției, prin aducerea tuturor produselor la nivelul impus de cerințele actuale ale tehnicii și științei".

• Criterii prioritare în selecționarea oportunităților

„V.E." : În ce măsură planurile tehnice care pentru construcția de mașini sînt incluse în planurile de stat, au rolul de mobilizare, a eforturilor spre cele mai esențiale aspecte ale progresului tehnico-

științific, care este cadența realizării lor la nivel de întreprinderi, centrale, institute de cercetări, proiectări și minister ?

Ing. **Alexandru Neamțu :** „În dorința ca dezbaterile să fie cît mai fructuoase, aș încerca să prezint cîteva din criteriile generale de care trebuie să se țină seama atunci cînd se trece la întocmirea planurilor tehnice — la capitolul înnoirea, modernizarea produselor și perfecționarea tehnologiilor de fabricație. Ca obiective prioritare, trebuie avute în vedere :

• MAȘINILE, UTILAJELE ȘI INSTALAȚIILE NOI PROPUSE A FI ASIMILATE SĂ AIBĂ UN NIVEL TEHNIC RIDICAT, SĂ INFLUENȚEZE PRIN PERFORMANȚELE TEHNICO-FUNCȚIONALE SPORIREA EFICIENȚEI ÎN TOATE RAMURILE CARE LE VOR UTILIZA ;

• PRODUSELE NOI DE ASIMILAT SAU CELE CE SE VOR MODERNIZA SĂ EXERCITE O INFLUENȚĂ ÎN LANȚ ÎN DIFERITE RAMURI ȘI SECTOARE, FIECARE PRODUS PRIMAR PERFECȚIONAT SĂ DETERMINE SPORURI DE PRODUCȚIE ȘI PRODUCTIVITATE ÎN TOATE CELELALTE SECTOARE ALE ECONOMIEI, EFICIENȚĂ ÎN EXPLOATARE ALĂTURI DE RENTABILITATEA FABRICAȚIEI ;

• MAȘINILE, UTILAJELE ȘI INSTALAȚIILE CE SE VOR ASIMILA SAU MODERNIZA, SĂ AIBĂ PARAMETRII TEHNICO-FUNCȚIONALI CARE SĂ ȚINĂ PASUL CU CUCERIRILE TEHNICO-ȘTIINȚIFICE CONTEMPORANE, valorificînd superior resursele de muncă și inteligență autohtonă, asigurîndu-se prin aceasta participarea țării noastre la diviziunea internațională a muncii prin exporturi eficiente ;

• înnoirea și modernizarea produselor și tehnologiilor să creeze premise propice pentru IEFTINIREA CONTINUĂ A PRODUCȚIEI, reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, valorificarea într-un grad mai înalt al acestora, paralel cu RIDICAREA CONTINUĂ A POTENȚIALULUI TEHNIC ÎN EXECUȚIA ȘI FABRICAȚIA UTILAJELOR".

Ing. **Lazăr Pistovjan :** „Desigur, ținînd seama de criteriile enumerate, în fiecare unitate se are în vedere ca în planurile tehnice să se înscrie temele, produsele, tehnologiile de cercetat, asimilat și modernizat, care să asigure dezvoltarea continuă și eficientă a economiei țării. **Planurile tehnice se întocmesc pe baza necesităților directe de producție privind modernizarea produselor din fabricația curentă și asimilarea altora noi și urmăresc, în principal, satisfacerea mai bună a cerințelor interne și la export.**

Pe linia asigurării calității mașinilor tinem o legătură permanentă cu institutele noastre de specialitate (C.P.M.U.A. și C.C.P.M.P.S.), cu firme străine de specialitate, folosind experiența acumulată de acestea pe baza unor schimburi de delegați sau a vizitării tîrgurilor internaționale. **Toate pozițiile cuprinse în planul tehnic au la bază S.T.E.-uri pe produs sau grupe de produse cu justificare asupra necesității și economicității lor.** Aceste S.T.E.-uri sînt avizate în consiliile de minister, centrală, institute și întreprinderi, în funcție de categoria și tehnicitatea mașinilor sau utilajelor. Consider că **actualul mecanism de elaborare și urmărirea planurilor tehnice este bun, dă siguranța înfăptuirii prevederilor de introducere continuă a progresului tehnic în economie".**

Tabelul nr. 1

Denumirea produsului	Consum specific de metal		Coeficient de utilizare a metalului	
	caract. funcț. principală			
	la prod. nou	la prod. înlocuit	la prod. nou	la prod. înlocuit
— Cazan de apă fierbinte de 25 Gcal (cu pereți membrană)	4,08 t Gcal apă fierbinte	4,82 t Gcal apă fierbinte	0,83	0,90
— Turbina de aburi de 330 MW	7,9 t MW	17,1 t MW	0,53	0,50
— Excavatorul hidraulic pe pneuri P 601	31,0 t m^3 cap. cupă	40,2 t m^3 cap. cupă	0,3	0,8
— Autocamionul de 8 tone cu motor Diesel	620 kg. t încărc. maximă	780 kg. t încărc. maximă	0,70	0,72

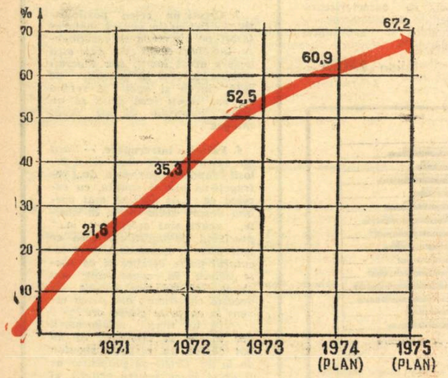

Ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției în întreprinderile ministerului industriei construcțiilor de mașini grele.

Ing. **Teodor Patean :** „La nivel de întreprindere, se poate aprecia că în prezent planurile tehnice corespund scopului pentru care se întocmesc. Aș avea un singur amendament și anume : **nu există întotdeauna un discernămînt în ce privește ordinea și urgența lucrărilor apărute ca urmare a unor cooperări internaționale și a unor programe prioritare în economie".**

• Nu numai cercetări și studii cu caracter tehnic, ci și economic

Ing. **Eugen Nicolescu :** „În sectorul construcției de mașini electrice, periodicitatea în care se cer modernizate produsele este de 3—7 ani, intrucît în acest timp tehnica acumulează elemente noi, care să justifice schimbarea produselor existente. De regulă, noi ne orientăm spre modernizarea structurală a produselor deoarece aceasta aduce mari avantaje economiei naționale.

Am însă de făcut o remarcă asupra modului în care se întocmesc S.T.E.-urile și se fac asimilările. **Sînt,** după părerea mea, **prea puține produse ce se asimilează pe baza unor S.T.E.-uri corect întocmite, adică pe baza unor aprecieri tehnice și economice fundamentate.** Sînt uneori situații cînd ni se trasează sarcina să asimilăm unele produse — e drept, absolut necesare — fără a se ține seama și de condițiile tehnice în care produsele respective pot fi însușite. Aceasta este o cerință a eliminării unor importuri. Capacitatea de asimilare a unei întreprinderi și cea a unui institut fiind limitate, sîntem puși în situația de a nu putea moderniza, de exemplu, unele produse ce se fabrică în cantități importante, care ar avea efecte economice mai favorabile, sau pe care le neglijăm pentru că trebuie să ne ocupăm de asimilarea unor produse pe care le vom multiplica într-un număr mult mai mic. Poate că în asemenea cazuri ar trebui să se țină seama în mai mare măsură la stabilirea priorităților de criteriul economicității.

Și un alt aspect. Cel puțin **la nivelul întreprinderii noastre NU AM SIMȚIT EFECTUL ACTIVITĂȚII DE MARKETING deșiașurate atît de centrală cît și de întreprindere.** Or, aceasta ar trebui să-și spună cuvîntul atît asupra nevoilor interne ale țării, dar mai ales asupra cerințelor externe, asupra posibilităților de desfacere a anumitor produse, a cererilor prezente și, mai ales, viitoare ale pieței externe. A rămîne la simple imprimeuri sau la date culese din reviste, tehnice sau economice, fără realizarea unor studii practice de marketing cu aplicație concretă nu constituie o metodă pentru dezvoltarea activității de asimilare".

Ing. **Dragoș Cîrțu :** „Față de neajunsurile care s-au manifestat în cincinalele anterioare în ce privește modul de întocmire a planului tehnic, **în acest cincinal ne-am propus să introducem o nouă metodologie care sper că va da roade.** Despre ce este vorba ? Institutul, împreună cu centrala și o serie de alți factori, a făcut studii de dezvoltare pe ramură, care au fost aprobate în acest an, rămînînd ca, ulterior, să aducem unele corective la eventualele necesități ce mai pot apare. Se vor efectua studii tehnico-economice pe familii de utilaje în care se vor determina tipurile și modul de asimilare, atît pentru cele noi cît și pentru cele ce se vor moderniza, determinînd astfel temele de cercetare pe care va trebui să le abordăm.

De ce greutăți ne lovim ? **Institutul nostru concepe mașini destinate a fi introduse în întreprinderile care prelucrează metal. Faptul că în prezent avem două ministere constructoare de mașini face ca să nu existe o coordonare precisă a felului cum se concep noile întreprinderi și cum vor fi ele dotate, încît să se poată crea pentru ele utilaje și tehnologii corespunzătoare. În acest domeniu ar trebui întreprinse acțiuni în cîteva direcții : S.T.E.-urile, de pildă, ar trebui redactate împreună sau — ca o propunere concretă — să existe un consiliu coordonator unic sau programele LP.C.M. și ale Institutului de mașini-unelte să fie unificate.** Sigur că între noi și electroniști există o înrudire : ar trebui să găsim însă **un mod de coordonare mai bună a planurilor noastre,** dacă nu ar fi cazul să ne gîndim chiar la **crearea de echipe mixte".**

Ing. **Constantin Coltoș :** „În activitatea Institutului nostru, problema înnoirii producției ocupă un loc important, o contribuție substanțială aducînd-o cercetarea aplicativă pe care o efectuăm. Valorificarea lucrărilor de cercetare încheiate se face prin introducerea rezultatelor obținute sub formă de **soluții de concepție și constructive în proiectele prototipurilor și modelelor experimentale din planul institutului".**

Ing. **Fl. Tănăsescu :** „Comparînd acțiunile și rezultatele dobîndite în anii din urmă pe linia introducerii progresului tehnic, trebuie să arăt că s-a făcut un important salt înainte. **Există o mai bună conlucrare între cercetarea pe care o efectuează institutele specializate și nevoile curente și de perspectivă ale întreprinderilor.** De asemenea, alegerea temelor, studiul adoptării variantei celei mai economice are loc în condiții net superioare trecutului, fiecare fază necesară de la alegerea temei — pînă la materializarea ei, constituie o preocupare a cadrelor cu cea mai înaltă pregătire. În institutul ce-l conduc — alături de cercetători, tehnicieni — **o contribuție importantă la asigurarea eficienței în asimilarea de produse noi o aduce laboratorul economic. Înființat în urmă cu aproape 4 ani, acest laborator în care lucrează economiști cu înaltă pregătire, asigură prin cercetări și calcule aprofundate alegerea variantelor cele mai eficiente pentru a asigura noului produs o rentabilitate cît mai mare.**

Aș mai sublinia faptul că **pentru a avea o legătură mai directă cu întreprinderile, am stabilit ca pentru fiecare produs — unitatea care-l va realiza în serie — să pună la dispoziția echipei de cercetare — asimilare și 1—2 cadre — care să poată urmări în continuare respectarea în fluxul producției a tuturor indicațiilor tehnologice.** S-a creat astfel o sudură mai trainică cu întreprinderea, specialiștii acesteia, avînd posibilitatea să facă din timp observațiile pe care le consideră utile în vederea asigurării condițiilor cele mai favorabile pentru trecerea de la realizarea prototipului la seria de masă.

Am de făcut și cîteva observații critice. Din practica anilor ce au trecut, resimțim totuși unele neajunsuri care nu au putut fi înlvinse. În principal, este vorba de cîteva probleme :

• lipsa de capacitate a unor întreprinderi în asimilarea produselor noi. Cînd se pune problema preluării prototipurilor și documentației tehnico-economice de către unele întreprinderi pentru producție — adesea timpul de realizare a notar produse se prelungește la 2—3 ani. Or, această stare de lucruri duce la „învechirea" produsului încă în stare de prototip. Motivul invocat : lipsa de capacitate. **Este necesar,** după părerea mea, ca **întreprinderile să găsească soluții pentru a crea capacități speciale pentru însușirea produselor noi, pentru scurtarea minimum posibil a duratei de la execuția prototipului la cea de serie.**

• insuficiența fondurilor materiale. Este știut că pentru însușirea unor produse noi sînt necesare cheltuieli pentru materiale (unele din import) pentru execuție de S.D.V.-uri, pentru cercetări etc. **Faptul că, pe alocuri, fondurile pentru tehnică nouă se cheltuiesc pentru alte scopuri, face ca unele unități să nu mai aibă banii necesari pentru activitatea de asimilare sau pentru promovarea de tehnologii moderne.** În asemenea cazuri se recurge la amînări, lucru ce are consecințe nefaste pentru producție, pentru asigurarea unei dinamici continui în promovarea progresului tehnic.

• sînt și situații, cînd din lipsa unor fonduri pentru importuri de materiale strict necesare în asimilări, se întîrzie punerea în practică a unor cercetări utile atît pentru întreprindere, cît și pentru economia națională. **Ambele situații pot fi evitate, dacă se va întrona peste tot o răspundere mai mare în cheltuirea fondurilor pentru tehnica nouă, dacă centralele industriale și direcțiile de dezvoltare și investiții din minister vor fi mai receptive la cererile întreprinderilor de a li se asigura cu promptitudine fondurile necesare pentru importuri de materiale destinate cercetării pentru noi produse".**

Ing. **Maxim Croitoru :** „Reluînd ideea cu privire la modul în care se întocmesc planurile tehnice și cum se fundamentează unele S.T.E.-uri, socot că mai sînt multe de făcut. **În ce privește fundamentarea S.T.E.-urilor găsesc necesar ca ele să fie elaborate cu răspundere de beneficiari și în strînsă corelare cu sarcinile și etapele de dezvoltare a sectoarelor economice.** Neexistînd uneori această corelare, sînt produse care intră în cercetare, se execută prototipurile ca, pînă la urmă, să se constate că nu au fost necesare, că nu există beneficiari, deși s-au cheltuit cu aceste faze mari sume de bani. Și întreprinderea noastră se află în această situație. Se confirmă deci una din afirmațiile anterioare privind insuficientele pe care le generează lipsa unei activități de marketing corespunzătoare".

Dezbatere realizată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

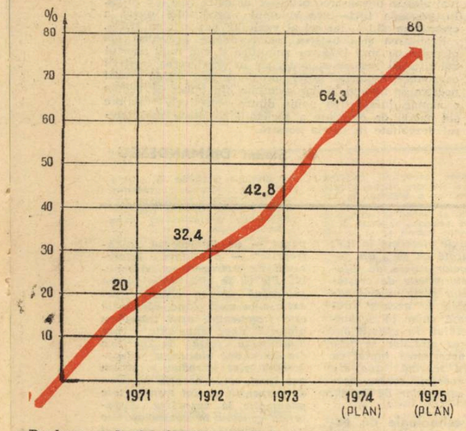

Ponderea produselor noi și modernizate, în totalul producției, în întreprinderile ministerului industriei construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnicii

CNZLPE

VIAȚA ECONOMICĂ și AROMAR
vă invită să participați la
CONCURSUL NAȚIONAL DE PUBLICITATE ECONOMICĂ

Amănunte în „V.E." nr. 13 din 29 martie și în Suplimentul „V.E." nr. 14 din 5 aprilie 1974

concepte-teorii

În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A RESURSELOR MATERIALE — ACCELERATOR AL CREȘTERII ECONOMICE

CREȘTEREA economică în general și mai ales accelerarea acesteia este condiționată în măsură hotărîtoare de volumul resurselor de materii prime și energetice primare disponibile, de modul utilizării lor. Două aspecte esențiale confirmă această concluzie. Pe de o parte, volumul producției materiale, — masa valorilor de întrebuințare și nivelul producției globale, — se află într-un raport direct cu cantitatea materiilor prime supuse prelucrării și invers proporțional cu nivelurile consumurilor specifice pe unitate de produs finit. Pe de altă parte, progresul tehnic și modernizarea structurii economiei naționale, a industriei în ansamblu și a produselor fabricate sînt condiționate de disponibilul de energie electrică și raționalitatea consumării acesteia.

Valorificarea superioară a resurselor naturale reprezintă procesul de obținere a unei producții cu valoare cît mai ridicată din aceeași cantitate de materii prime, datorită sporirii volumului valorilor de întrebuințare și producerii unor produse cu indici tehnico-economici superiori, în urma prelucrării industriale din ce în ce mai complexe a materiilor prime. **„A obține din aceeași cantitate de materie primă și materiale o valoare de cîteva ori mai mare,** — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu **— aceasta este una din problemele esențiale de care depinde creșterea eficienței economiei noastre".**

Valorificarea superioară a resurselor naturale este nemijlocit legată de gradul de dezvoltare a forțelor de producție, de existența unei puternice industrii moderne, în care dezvoltarea prioritară a ramurilor hotărîtoare ale industriei grele asigură progresul tehnic al întregii economii, prelucrarea cît mai complexă a materiilor prime.

În zilele noastre, adaptarea resurselor naturale la cerințele avîntului rapid și progresului multilateral al producției materiale presupune ca în fiecare activitate productivă specială, cum o numea Marx, să fie folosită tehnica înaintată, să se aplice cele mai noi procedee de prelucrate.

Cele arătate mai sus, avînd valabilitate pentru prelucrarea tuturor bogățiilor naturale, conduc la concluzia că progresul tehnic reprezintă calea hotărîtoare, fundamentală și generală de valorificare superioară. În același timp, în funcție de: caracterul specific al fiecărei resurse naturale și al valorilor de întrebuințare ce se obțin prin prelucrarea sa; direcțiile principale în care sînt folosite produsele astfel fabricate, într-o anumită perioadă; cerințele diferitelor sectoare consumatoare ale acestora; noile descoperiri și perspectivele ce apar pentru folosirea în viitor a respectivelor bogății naturale; stadiul atins în prelucrarea diverselor materii prime în raport cu cele mai înaintate realizări pe plan mondial ș.a., există diferite căi concrete, specifice, prin care se pot asigura maximum de efecte pozitive.

În această accepțiune, reducerea consumurilor specifice de materii prime și micșorarea pierderilor de prelucrare a lor sînt presupuse implicit ca aducîndu-și contribuția la o valorificare tot mai înaltă. Prima — asigurînd un volum sporit de valori de întrebuințare, în condițiile date ale cantității de materii prime utilizate și gradului de complexitate atins în prelucrarea lor, cealaltă — contribuind la prelucrarea complexă a unei proporții tot mai însemnate din aceeași unitate de materie primă.

Cu particularitățile determinate de specificul ramurii, valorificarea superioară a resurselor naturale include și domeniul agriculturii. Volumul sporit al valorilor de întrebuințare, valoarea în creștere a producției la aceleași dimensiuni ale fondului funciar sînt astăzi tot mai mult legate de amplificarea gradului de industrializare a procesului de producție în agricultură. Rolul crescînd al mecanizării și chimizării agriculturii, importanța sporită a lucrărilor de irigații în cultura plantelor de cîmp și a complexelor industriale pentru dezvoltarea zootehniei și mărirea producției de carne evidențiază întrutotul tendința procesului menționat.

Valorificarea superioară reprezintă un proces continuu, susceptibil de o perfecționare neîntreruptă. Elaborarea și extinderea deosebită a programelor speciale de dezvoltare a celor mai moderne subramuri industriale, orientarea susținută a cercetării științifice spre rezolvarea problemelor privind valorificarea superioară a metalului, a materiilor prime de care dispunem pentru industria chimică, prelucrarea pe cale petrochimică a hidrocarburilor etc., evidențiază atît posibilitățile de amplificare a procesului menționat, cît și atenția crescîndă pe care partidul nostru o acordă acestui factor intensiv al dinamismului economic.

PRIN multiplele efecte pozitive pe care le implică, valorificarea superioară exercită o puternică influență asupra dezvoltării economice. Într-un plan mai general, prelucrarea din ce în ce mai complexă a resurselor naturale determină intensificarea ritmului de creștere a producției materiale, în general, a ramurilor industriale prelucrătoare în special.

Reținînd, în cadrul în care abordăm această problemă, numai **influența directă a valorificării superioare asupra accelerării creșterii economice,** trebuie menționat că aceasta se concretizează și poate fi ilustrată atît prin **creșterea valorii produselor,** — obținute din aceeași cantitate de materie primă — **pe măsura ridicării gradului de prelucrare** a resurselor utilizate, cît și prin **dezvoltarea mult mai rapidă a subramurilor producătoare de vîrf ce valorifică superior resursele materiale disponibile.**

PRIMUL aspect poate fi ilustrat de următoarele date. Valoarea produselor obținute dintr-o tonă de țiței, după o primă etapă de prelucrare — piroliză — este de 4—5 ori mai mare decît cea a materiilor prime supuse transformării; adîncind prelucrarea pînă la producerea de monomeri, valoarea acestora este de 12—15 ori mai mare decît a materiilor prime supuse prelucrării. Continuînd transformările, polimerii, firele și fibrele chimice depășesc de 30—40 ori valorile inițiale. Valorificarea gazului metan prin producerea negrului de fum asigură o valoare de peste 3 ori mai mare, iar prin producerea acidului azotic de peste 6 ori. Cracarea gazului metan permite fabricarea de îngrășăminte chimice azotoase a căror valoare este de aproape 14 ori mai ridicată decît cea a respectivei resurse folosite drept combustibil.

Imperativele accelerării creșterii economice, caracterul general limitat al resurselor materiale energetice corelat cu necesitatea stringentă a utilizării lor cît mai rationale, impun ca **principale căi** de valorificare superioară a resurselor naturale: **adîncirea gradului de prelucrare industrială a materiilor prime; ridicarea nivelului de modernizare și al calității produselor; diversificarea susținută a producției materiale; reducerea substanțială a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil; utilizarea la maxim a deșeurilor ș.a.**

Adîncirea gradului de prelucrare a materiilor prime se particularizează în funcție de specificul ramurii. Astfel, pe ansamblul industriei constructoare de mașini, metalul va fi superior valorificat în 1974 prin intensificarea producției tehnicii de calcul și electronice profesionale. În ceea ce privește prelucrarea țițeiului accentul va cădea, în acest an, pe majorarea producției de monomeri și polimeri — produse rezultate în cea de a doua și a treia etapă de prelucrare a acestei resurse naturale. În petrochimie tendința la care ne referim se va realiza prin dezvoltarea mult mai rapidă a produselor de sinteză — cu înaltă valoare economică — mase plastice, fire și fibre sintetice etc. Drept rezultat, la finele anului **1974 ponderea valorii firelor și fibrelor sintetice se va ridica la 17% din totalul valorii producției industriei chimice, față de 8% cît reprezenta în 1970.** Pe ansamblul producției din industria de prelucrare a lemnului această cale de valorificare superioară se va concretiza în majorarea ponderilor pentru produsele semifinite superioare și a celor mai valoroase produse finite, concomitent cu diminuarea ponderii semifabricatelor.

Date fiind condițiile concrete ale producției industriale din țara noastră, în prezent, **reducerea substanțială a consumurilor specifice de materii prime și materiale** se impune ca o cale de bază prin care se poate ridica gradul de valorificare a resurselor naturale. În construcția de mașini, de exemplu, reproiectarea motoarelor electrice și a transformatoarelor va asigura atît diminuarea consumului de metal pentru respectivele produse, cît și reducerea pierderilor de energie în funcționarea lor, iar extinderea procedeelor noi de deformare plastică și a turnării de precizie va asigura o valorificare mai înaltă a metalului în producția sculelor aschietoare, produselor de mecanică fină și elementelor hidropneumatice. Introducerea tehnologiilor noi de fabricație în turnătorii va reduce la minim adaosul de prelucrare a pieselor turnate creînd premisele necesare unei valorificări superioare a metalului în întreaga producție de mașini unelte. La plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1973, tovarășul Nicolae Ceaușescu, indicînd economiile importante ce vor trebui realizate pe seama scăderii cheltuielilor materiale — care se mențin încă la un nivel ridicat — sublinia: **„Aceasta impune sporirea preocupărilor generale pentru reducerea consumurilor de materii prime și materiale, indeosebi pentru economisirea metalului, prin reproiectarea produselor și perfecționarea tehnologiilor de fabricație, precum și prin revizuirea normelor actuale în concordanță cu progresele tehnicii moderne. Trebuie, de asemenea, acționat hotărît pentru reducerea consumului specific în metalurgie, în industria chimică, industria ușoară, a lemnului, în construcții".**

Angajată mult mai serios pe o asemenea cale de valorificare a resurselor materiale, metalurgia va asigura numai în anul 1974 — prin diminuarea consumurilor specifice — economisirea a peste 78 000 tone cocs metalurgic de furnal și aproape a 40 000 tone laminate feroase, creînd implicit, noi rezerve pentru accelerarea creșterii producției industriale. Industria chimică, numai ca urmare a scoaterii din funcțiune, în trimestrul II 1974, a instalației de negru de fum tip canale la Uzinele Copșa Mică — instalație cu consumuri specifice ridicate — și înlocuirea respectivului sortiment cu negru de fum tip modificat, va asigura economisirea a cca 200 milioane m.c. gaz metan ce va putea fi valorificat superior prin producerea altor produse petrochimice, favorizînd astfel accelerarea creșterii, atît a respectivelor producții, cît și a celor consumatoare ale unor astfel de materii prime.

În condițiile necesităților imperioase de rapidă dezvoltare economică și ale unor resurse energetice limitate, folosirea judicioasă a energiei electrice și a combustibililor reprezintă, atît o cale importantă de valorificare superioară a resurselor energetice ale țării, cît mai ales o problemă esențială a dezvoltării economiei noastre naționale în general. Semnificative pentru efectele favorabile deosebite pe care le antrenează și rezervele însemnate de accelerare a creșterii economice pe care le implică reducerea consumului de energie electrică și combustibili, sînt prevederile pentru anul 1974 care — pe ansamblul economiei naționale — se vor concretiza în economisirea a peste 4 miliarde kWh energie electrică și cca. 1.5 milioane tone de țiței.

DIVERSIFICAREA producției, asimilarea de noi produse cu parametri tehnico-economici ridicați sau de calitate superioară, precum și modernizarea produselor existente în fabricație, — conducînd la obținerea unor produse tot mai valoroase, concomitent cu reducerea absolută sau relativă a consumurilor specifice de materii prime și materiale — asigură ridicarea continuă a gradului de valorificare a resurselor materiale.

De exemplu, diversificarea producției de mașini-unelte cu comenzi numerice și a aparatelor de automatizare și de control — prevăzută pentru acest an — va determina o creștere mai rapidă a valorii producției, pe ansamblu ramură, în raport cu metalul consumat. Totodată, modernizarea motoarelor asincrone și fabricarea unor asemenea motoare de peste 100 kW va permite diminuarea consumurilor specifice de metal, la aceste produse, cu 6—20%. Vizînd aceleași obiective industria chimică va asimila în 1974 cca 240 de noi produse chimice și aproape 700 noi repere de cauciuc sintetic și mase plastice. În industria metalurgică vor fi asimilate noi sortimente cum sînt benzile de oțel inoxidabil, bare trase pentru rulmenți, țevi rezistente la temperaturi înalte, se va majora ponderea oțelurilor aliate și a oțelurilor carbon de calitate.

Îmbunătățirile pe acest plan și implicit creșterea aportului acestei căi la valorificarea superioară a materiilor prime se va concretiza în importante modificări ale structurii producției industriale. La finele anului 1974 ponderea **produselor noi și modernizate, cu performanțe îmbunătățite,** va crește în industria chimică la 25% față de 15,6% cît a reprezentat în anul 1973, se va ridica la aproape 34% în industria metalurgică, la 60,9% în industria mașinilor-unelte și electrotehnice, va depăși 63% în industria construcțiilor de mașini grele.

O importantă rezervă pentru valorificarea mai înaltă a resurselor materiale o reprezintă și **utilizarea în scopuri productive a deșeurilor.** Dacă ar fi să ne referim numai la industria de prelucrare a lemnului, în acest an se prevede utilizarea unui volum sporit de deșeuri și transformarea acestora în însemnate valori de întrebuințare.

Rezerve însemnate, în această direcție, există și în industria metalurgică avînd în vedere faptul că dispunem în prezent de însemnate cantități de fier vechi, ce echivalează cu aproape 50% din volumul producției noastre de oțel.

Merită a fi menționat și faptul că ramurile care valorifică superior resursele materiale își aduc contribuția la accelerarea dezvoltării economice și prin importantele sporuri absolute de producție pe care le vor asigura în acest an.

Orientarea fermă dată de partidul nostru, în această direcție și aportul procesului de valorificare la asigurarea accelerării creșterii economice își găsesc o concludentă și sintetică ilustrare a efectelor, în ritmurile înalte de creștere a produsului social și venitului național și mai ales în devansarea primelor de către cele din urmă. În perioada 1971—1973 volumul produsului social a crescut cu 35,1%, iar cel al venitului național cu 37,7%.

Realizarea și depășirea remarcabilelor prevederi ale planului pe anul 1974 vor amplifica și mai mult aportul valorificării resurselor materiale în accelerarea creșterii economice, asigurînd astfel apropierea mai rapidă a țării noastre de nivelul țărilor avansate din punct de vedere economic, înfăptuirea unuia dintre obiectivele majore ale operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

dr. Ștefan DIAMANDESCU

ȘTIINȚĂ ȘI SOCIETATE

● Înflorire la comandă

SE ȘTIE că între două sezoane de activitate florală, plantele vivace au nevoie de anumite condiții ca temperatură scăzută, durată mai mică a zilei, cantitate diminuată de apă — specifice fiecărei specii în parte. Un grup de oameni de știință de la Gif-sur Yvette (Franța), au descoperit — după cum ne informează Yvonne Rebeyrol în „Le Monde" din 27 martie a.c. — că mugurii capabili de a da flori (muguri „sensibili") au un conținut crescut de acizi nucleici și de hormoni specifici, conținut care crește în perioada de frig. După trecerea frigului, doar acești muguri generează lăstare florale.

Deși nu se poate interveni încă direct la nivelul mugurilor, administrînd acizii și hormonii respectivi, cercetătorii au reușit, modificînd corespunzător conținutul substanțelor nutritive, condițiile termice și de lumină, să declanșeze activitatea florală a unor plante la cerere. Nu numai atît, s-au obținut zeci de mii de frunze și flori pe o plantă care nu face în mod natural decît cîteva zeci. Prin acțiunea hormonilor și acizilor nucleici, se obține, de asemenea ca celule epidermice obișnuite, supuse în mod normal unei diviziuni simple, care produce celule de același tip cu cele originare, să genereze celulele capabile să dea flori.

● Împotriva poluării sonore

DUPĂ „Süddeutsche Zeitung din München, o an-

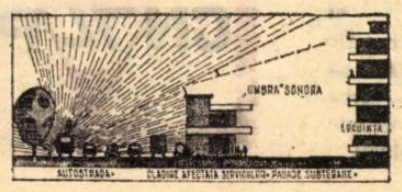

chetă de opinie efectuată în R.F. Germania arată că 60% din locuitorii orașelor suferă de diferite boli determinate de creșterea zgomotelor peste nivelul admis. Zgomotele ar avea o anumită influență chiar în declanșarea infarctului. În ultimii ani la construirea străzilor se ține seama de necesitatea luptei cu zgomotul. În schemă: una din variantele apărării contra zgomotului a cartierelor de locuit.

● Nouă tehnologie de extragere a cărbunelui

SYRACUSE University Research Corp. (S.U.A.) a pus la punct — ne informează „L'Entreprise" — o tehnică interesantă de extragere a cărbunelui. Fie că se află într-o pătură subterană sau în blocuri mari extrase în mod clasic, cărbunele este fragmentat, apoi tratat cu ajutorul unor substanțe care diminuează forța de coeziune din interiorul blocurilor. Fragmentele sînt introduse într-un gaz inert, unde se află în stare de suspensie, și sînt transportate pneumatic la suprafață. Avantajele constau în consumul mic de energie, reducerea cantității de praf, ușurința transportului, simplificarea procesului de eliminare a impurităților minerale.

creștere economică

MOBILITATEA forței de muncă nu este doar o consecință a sistemului productiv, ea este concomitent și o premisă a dezvoltării și funcționării eficiente a acestuia. În acest sens, unii economiști includ — alături de progresul tehnic și creșterea populației — mobilitatea forței de muncă printre factorii creșterii economice.

Demn de remarcat, din analiza datelor existente în ceea ce privește mobilitatea profesională, este faptul că ea se prezintă considerabil mai ridicată în ultimele două decenii ca urmare a marilor progrese tehnice și tehnologice. În S.U.A., mobilitatea profesională reprezintă în general 4/5 din numărul celor care și-au schimbat ramura de activitate, iar în interiorul ramurii ea reprezintă 10%. Pentru R. F. Germania, unele surse par să indice valori relativ apropiate. În schimb în Franța, potrivit unei anchete efectuate în perioada 1959—1964, se apreciază că mobilitatea profesională este considerabil mai mică ; ea atinge doar un nivel de circa 10—11% din totalul anchetaților. Așadar, în condițiile intensificării ei generale, mobilitatea cunoaște totuși diferențe destul de mari de la o țară la alta.

În ansamblu, mobilitatea ca și diferitele ei forme sînt dependente de o multitudine de factori : momentul sau perioada cînd s-a declanșat creșterea, stadiul și proporțiile revoluției tehnico-științifice, mărimea potențialului uman, material și financiar disponibile, ritmul creșterii economice etc. Sinteza acestora, la care trebuie adăugați și alții de natură social-politică, se reflectă în datele de mai jos, destul de caracteristice pentru stadiul de dezvoltare atins de fiecare din țările menționate (Vezi tabelul nr. 1).

Pentru a pune în mod sintetic în evidență legătura nemijlocită dintre ritmul creșterii economice și mobilitatea forței de muncă este suficient să analizăm comparativ ritmul de creștere a P.I.B. per capita și scăderea ocupării forței de muncă în sectorul primar (vezi tabelul nr. 2).

Cu toate că datele privind deplasările structurale cuprind diferitele forme ale mobilității, proporțiile acestora sînt oarecum estompate întrucît ele nu includ mobilitatea din interiorul fiecărui sector. În ansamblu însă, este de observat o corelație strînsă între ritmul de eliberare din sectorul primar și de creștere a P.I.B. ; în oarecare măsură această corelație este valabilă și pentru celelalte două sectoare.

Desigur, nici unul din factori nu poate — privit izolat — să explice pe deplin proporțiile și dinamica mobilității și creșterii economice. Dar, ceea ce este important este măsura în care fiecare dintre ei explică aceste procese. Efectele evoluției populației active asupra creșterii economice pot fi mai bine elucidate dacă vom analiza în mod comparativ evoluția istorică a situației din S.U.A., R.F.G. — țări cu o creștere demografică sensibilă — și Franței — una din țările tipice în ce privește caracterul cvasistaționar al populației active.

Este știut că progresul tehnic are efecte diferite, după cum el se realizează într-o economie cu populație activă crescătoare sau într-o economie cu populație activă staționară. Astfel, în timp ce S.U.A. le-au trebuit doar 45 de ani (1880—1925) pentru a trece de la 50% la 25% forță de muncă ocupată în agricultură, Franței i-au trebuit 83 de ani (1876—1959) pentru a parcurge aceeași evoluție. Explicația rezidă în aceea că în timp ce în S.U.A. populația a crescut cu rate medii anuale de 1,5—2%, în Franța în întreaga perioadă 1896—1963 populația totală în medie pe an a crescut cu 0,35%, iar populația în vîrstă de 15—64 ani cu un ritm anual și mai mic, de 0,25%.

Tipul diferit de creștere a populației explică și evoluția ocupării în sectorul primar după cel de-al doilea război mondial. Astfel, în perioada 1940—1970 populația agricolă a S.U.A. s-a redus cu 31%, reprezentînd astăzi doar 3% din populația ocupată, în timp ce în Franța populația agricolă reprezenta în 1970 încă 14%. Evoluția reducerii populației agricole în R.F.G. a fost, de asemenea, mai rapidă, ajungînd în 1971 la 10%. Aceeași cauză explică și ritmul de ocupare a forței de muncă și de asimilare a progresului tehnic în sectorul secundar. Astfel, dacă Franța a atins nivelul maxim de 39% în anul 1968, în R. F. Germania acest nivel fusese atins încă în 1929 (41%), iar nivelul maxim de 49% în anul 1960, după care această pondere a început să scadă.

Această particularitate a evoluției forței de muncă pare să confirme opinia după care **atunci cînd populația este staționară, creșterea ocupării în sectorul secundar întîmpină serioase dificultăți, în timp ce ea sporește prematur în sectorul terțiar :** în 1971 în R. F. Germania sectorul terțiar ocupa 44% din populație, pe cînd în Franța reprezenta 51 %.

Într-o seamă de calcule, A. Sauvy demonstrează că, dacă populația Franței între anii 1921—1954 ar fi sporit cu numai 20%, atunci, deși populația agricolă ar fi sporit și ea cu 10%, cea neagricolă beneficiind și de un spor migrator al tinerilor din mediul rural ar fi sporit cu 24% ; în acest mod demograful francez demonstrează că ponderea ocupării în sectorul secundar ar fi fost mai mare, ceea ce ar fi însemnat un stadiu de creștere economică mai avansat decît cel existent în 1954 în Franța.

Importanța creșterii populației active poate fi confirmată și astăzi, în epoca revoluției tehnico-științifice. În primul rînd, în acest fel se explică faptul că în anii 1950—1970 au fost posibile schimbări atît de importante în ce privește repartizarea forței de muncă între sectoarele economice — aspecte la care ne-am referit mai înainte. Însă rolul creșterii populației active poate fi evidențiat și în mod nemijlocit în legătură cu creșterea economică. (vezi tabel nr. 3).

În baza unei legături atît de strînse între creșterea ocupării și sporirea venitului național putem oare să considerăm că creșterea economică ar fi fost mai rapidă dacă s-ar fi dispus de resurse de muncă mai numeroase ? Răspunsul nu poate fi decît afirmativ.

În legătură cu lipsa de forță de muncă, cu evoluția nesatisfăcătoare a populației și epuizarea resurselor „marginale" specialiștii O.N.U. apreciază că în viitor acestea vor avea efecte „dramatice", vor mări considerabil tensiunile pe piața muncii și vor afecta serios mobilitatea forței de muncă și ritmul creșterii economice.

Așadar, în condițiile penuriei de forță de muncă nici eficiența economică nu evoluează suficient de favorabil. Progresul tehnic, pe cale de consecință, nu numai că nu poate fi suficient valorificat, dar nu poate să se substituie unei creșteri a populației cerută de un ritm înalt de dezvoltare economică.

Relația dintre ritmul creșterii economice și mobilitatea forței de muncă prezintă un deosebit interes în contextul sarcinii pe care țara noastră și-a propus-o de accelerare a creșterii economice și lichidare a decalajelor care o separă încă de țările dezvoltate.

Tabelul nr. 1

Distribuirea populației ocupate pe sectoarele economiei în cîteva țări capitaliste dezvoltate (în anii 1950—1970)

— în % —

	Sectorul primar			Sectorul secundar			Sectorul terțiar		
	1950	1970	Diferența (±)	1950	1970	Diferența (±)	1950	1970	Diferența (±)
Anglia	5	3	— 2	49	45	— 4	46	52	+ 6
S.U.A.	13	5	— 8	37	30	— 7	50	65	+15
Suedia	21	9	—12	41	38	— 3	33	53	+15
R.F.G.	24	10	—14	44	46	+ 2	32	44	+12
Franța	29	14	—15	35	35	0	36	51	+15
Italia	42	19	—23	32	42	+10	26	39	+13
Japonia	46	20	—26	23	33	+10	31	47	+16

Tabelul nr. 2

Corelația dintre scăderea populației ocupate în sectorul primar și ritmul creșterii economice (pondere 1950—1970)

	Populația ocupată în sectorul primar (în %)		Diferența (—)	Ritmul de creștere medie anuală a PIB/cp. (în %)
	1950	1970		
Anglia	5[1]	3 [2]	— 2	2,2
S.U.A.	13	4,9[3]	— 8	2,3
Suedia	21	9 [3]	—12	2,6*)
R.F.G.	24	10 [2]	—14	5,3
Franța	29[1]	14 [3]	—15	5,2
Italia	42[1]	19 [3]	—25	5,6
Japonia	46[1]	20	—26	8,3

1) 1951 ; 2) 1966 ; 3) 1971 ; 4) 1949 ; *) 1950—1956.

Tabelul nr. 3

Creșterea ocupării forței de muncă și contribuția ei la sporirea venitului național

	1950	1962
	Rata creșterii ocupării	Contribuția la creșterea venitului național
R.F.G.	2,0	1,5
S.U.A.	1,1	0,9
Olanda	1,0	0,8
Danemarca	0,9	0,7
Anglia	0,7	0,5
Italia	0,6	0,4
Norvegia	0,2	0,1
Franța	0,1	0,1

Sursa : Date prelucrate după E. Denison „Why Growth rates differ", „The Brookings Institution Washington, D.C. 1967, pag. 46—50, 52.

Pentru România care încă nu a epuizat sursele dezvoltării extensive, care se află în plin proces de modernizare a întregii sale structuri, tipul de populație crescătoare apare cu o mai mare necesitate. Acest lucru este indiscutabil dacă se ține seama că, în general, fazelor de acumulare extensivă le este specifică o creștere mai mare a nevoilor de forță de muncă — proces care prin el însuși generează o mai mare inelasticitate a forței de muncă.

Gh. RĂBOACĂ
Steliana PERȚ

fișe

Esența nemodificată

● Intervenind în mult disputata temă privind rolul amortizării în formarea fondului național de dezvoltare, la rubrica Puncte de vedere, revista FINANȚE ȘI CREDIT nr. 1//1974 publică sub semnătura lui N. Săvoiu articolul **Considerații teoretice privind conținutul și rolul unor surse de formare a fondului național de dezvoltare economico-socială.**

Între amortizare și partea din venitul net destinată fondului național de dezvoltare economico-socială — apreciază autorul — există deosebiri de esență, de conținut, în calitatea lor de componențe ale valorii, în sens de raport social ; în această calitate, amortizarea este o sursă a reproducției simple, iar venitul net o sursă a reproducției lărgite. În același timp, sistemul nostru de prețuri determină analogii de rol între amortizare și partea din valoarea nou creată care devine venit net, destinat fondului național de dezvoltare economico-socială, ca urmare a faptului că și una și cealaltă dintre surse, în calitatea lor de componente de prețuri, se îndepărtează în anumite limite de conținutul lor ca părți ale valorii. În această situație nu numai amortizarea devine parțial o sursă a reproducției lărgite — precizează N. S., — ci și venitul net poate deveni parțial o sursă a reproducției simple. Faptul că rolul lor se întrepătrunde în anumite privințe ca surse de reproducție socialistă nu le modifică esența de părți componente ale valorii.

O necesitate inexorabilă ?

● Un punct de vedere original asupra fenomenului inflaționist actual din țările capitaliste îl emite J. Heptostall în articolul **L'inflation et ses theoriciens** (Inflația și teoreticienii săi), apărut în suplimentul pe luna ianuarie 1974 al cotidianului JOURNAL DE GENÈVE.

J. H. îi clasifică pe teoreticienii inflației în două categorii. Prima cuprinde pe economiștii „clasici", care propovăduiau un echilibru economic incompatibil cu inflația, ea constituind o formă de manifestare a dezechilibrului economic. Cea de a doua grupă îi cuprinde pe adepții keynesieni ai „echilibrului inflaționist".

Insistînd asupra celei de a doua categorii, J. H. dezvoltă raționamentul lui Keynes după care, dacă un excedent al cererii nu poate fi acoperit de creșterea producției, cu toată intervenția extraeconomică, prețurile vor cunoaște o urcare pentru a absorbi diferența. Tocmai această diferență — diferența inflaționistă — însistă autorul, trebuie completată pentru a asigura folosirea deplină a brațelor de muncă. Acest gen de inflație, prevăzut de Keynes, autorul îl apreciază a fi, „rezultatul presiunii surplusului în domeniul cererii". Raționamentul prezentat îl face pe J. H. să fie tolerant față de fenomenul inflaționist și să conchidă chiar asupra necesității de a se intensifica studiul acestui proces pentru a se ajunge la obișnuința de a trăi în inflație și de a trage din ea foloasele posibile

școli-curente-economiști

Dispute în jurul indicatorilor creșterii

ÎN ULTIMII ANI conceptele cu care operează analiza venitului național — în special produsul național brut (P.N.B.) — au fost supuse unei ascuțite critici. Principalele argumente aduse se leagă de: înregistrarea în P.N.B. deopotrivă a risipei și producției de bunuri materiale, amîndouă fiind privite drept contribuții la creșterea economică; ignorarea de către statistica venitului național a costurilor sociale ale creșterii (de exemplu poluarea); numeroasele erori statistice ce apar în calculul concret al mărimilor agregate. Prin urmare, se argumentează, P.N.B. nu este un indicator real al creșterii, al bunăstării și, în fine, al... fericirii.

Indiscutabil, o parte din criticile aduse sînt justificate. Foarte sugestivă este, de pildă, observația lui O. Morgenstern că un automobilist, prins la o barieră și în așteptarea ridicării ei cu motorul aprins, contribuie la creșterea P.N.B., spre deosebire de cel care așteaptă cu motorul stins și nu consumă benzină. În același sens, un alt economist arăta că o calamitate naturală ce aduce pagube materiale este un factor de creștere căci obligă la activități suplimentare, socialmente utile.

Un antidot, cu efecte însă nu totdeauna sigure, pentru aspectul înșelător al P.N.B. îl constituie calculul separat al unei mărimi agregate care privește doar producția materială așa cum, în mod salutar, se procedează în țările socialiste. Un asemenea tip de mărime agregată are avantajul de a exclude din calcul o parte din risipa privită altminteri drept o contribuție pozitivă. Astfel stricarea unui automobil sau creșterea numărului hoților de buzunare (și, deci, a acelora angajați să-i prindă) încetează a fi privite ca fericite evenimente ce potențează creșterea. Dar chiar o asemenea mărime agregată nu exclude înregistrarea pozitivă a unor forme de risipă (de exemplu, benzina consumată la barieră).

O soluție, atrăgătoare la prima vedere, ar fi aceea a acordării unor „note" cuprinse, să spunem, între 0,1 și 1,5. Ar urma ca activitățile privite ca deosebit de utile să fie indexate cu 1,5, iar cele foarte puțin utile sau provocate de inadvertențe cu 0,1. De exemplu, dacă repararea unui televizor aflat în primele luni de garanție costă 100 lei, vom privi contribuția operației ca 100 × 0,1 = 10 lei. O asemenea soluție se ciocnește însă de două mari dificultăți. În primul rînd, de probabilul subiectivism în acordarea notelor. În al doilea rînd, de fabuloasele dificultăți de calcul ce le-ar genera.

În acest caz, se poate propune acordarea unei „note" întregului P.N.B., în funcție de ceea ce se numește **calitatea vieții.** *sau corectarea prin calcul a P.N.B., scăzîndu-se activitățile considerate inutile sau dăunătoare și, eventual, adăugîndu-se activitățile social-utile pe nedrept excluse. O asemenea mărime agregată, obținută prin corectări, este denumită de P. A. Samuelson N.E.W. (bunăstare economică netă). Tot el, într-un articol [1]) publicat nu de mult, face cunoscute încercările a doi economiști americani — W. Nordhaus și J. Tobin — în această direcție. Ei au recalculat P.N.B. al S.U.A., ținînd seama de o serie de principii de corecție, ajungînd la concluzia că N.E.W. este mai mic decît P.N.B. — fapt datorat unor aspecte negative ale calității vieții.*

Fără a minimaliza importanța unor asemenea eforturi trebuie să observăm, totuși, că ele nu ne pot feri de un anumit arbitrar în delimitarea oportunității sociale a activităților.

Să privim acum problema costurilor sociale pe care creșterea le implică, dar pe care P.N.B. nu le înregistrează. Este vorba, de exemplu, de poluarea generată de un complex industrial. Fără îndoială că bunăstarea celor ce respiră aerul viciat sau consumă apa poluată este afectată, totuși P.N.B. nu indică acest fapt. Este interesant că soluția problemei reale este, în același timp, și o soluție a problemei înregistrării fenomenului. Cea mai realistă abordare, ni se pare, este aceea de a obliga pe cel care poluează (în speță, complexul industrial) să repare ceea ce strică, să curețe ceea ce murdărește. Cheltuielile implicate vor apărea de această dată în bugetul întreprinderii și, în ultimă instanță, vor contribui la creșterea P.N.B. De aici, părerile economiștilor încep a fi împărțite. Unii consideră o asemenea creștere artificială și o privesc ca o dovadă în plus a inutilității conceptelor agregate. Alții, și subscriem la această opinie, cred că un asemenea tip de creștere este reală și reflectă o sporire a bunăstării. Dezvoltarea industrială este o necesitate și ea atrage inevitabil unele fenomene neplăcute în mediul ambiant, dar nici un om serios nu poate propune renunțarea la industrie din acest motiv. Ceea ce se propune, cu drept cuvînt, este o dezvoltare inteligentă, care ține seama și de efectele colaterale. Or, remedierea — care costă — a aspectelor negative înseamnă tocmai o dezvoltare inteligentă, la un nivel superior. De aceea, ni se pare, creșterea P.N.B. pe seama unor asemenea cheltuieli reflectă o creștere reală a bunăstării.

Nu ne vom opri asupra erorilor statistice ce apar îndeobște în calcularea mărimilor agregate. Indiscutabil, ele există și sînt importante, dar pot fi treptat remediate și nu afectează, decît în parte, posibilitatea unor **comensurări** *ce constituie obiectivul principal al analizei venitului național. În orice caz, erorile statistice nu sînt un argument principal împotriva analizei agregate.*

Instituirea unei noi mărimi agregate sau reformularea celor existente nu este o simplă chestiune academică, ci are largi implicații în definirea obiectivelor economice ce constituie substanța deciziilor politice. Pe bună dreptate, ne atrage atenția economistul englez E. Mishan [2]), punerea în circulație a teoriilor pledînd pentru rata de creștere zero (Z.E.G.) impune cu atît mai mult găsirea unui indicator care să exprime mai precis realizările reale ale unei națiuni. Atît timp cînd indicatorii existenți ridică mai multe sau mai puține semne de întrebare, Z.E.G.-iștii vor avea un plus de argumente. Dimpotrivă, un nou indicator, care să răspundă exigențelor amintite, este de natură să stimuleze orientarea creșterii în așa fel încît ea să devină mai rațională și mai îndreptată spre satisfacerea nevoilor omului și, deci, să indice caracterul precar al pledoariei pentru stagnare.

Ce rămîne din această critică trecere în revistă? În primul rînd, observația că mărimile agregate cu care operează analiza venitului național sînt imperfecte, dar că perfecționarea lor este deosebit de dificilă. În orice caz, pentru moment, ele sînt unicele disponibile. În al doilea rînd, reiese că ele trebuie folosite cu precauție și suspiciune, evitîndu-se fetișizarea lor. În al treilea rînd, apare că, folosite cu atenție, ele pot da o măsură reală (fie ea și aproximativă) a creșterii și chiar a bunăstării. În al patrulea rînd, se impune observația că nu este de competența economiștilor să măsoare acea stare subiectivă cunoscută sub numele de fericire.

Andrei A. POPPER

1) Vezi: **Newsweek**, 9 aprilie 1973.
2) Vezi: Can Britain Survive ed. de E. Goldsmith, Sphere Books, 1971, pag. 28 și următoarele.

O NOUĂ MONEDĂ?

PIERRE MENDÈS FRANCE a propus mai de mult, în afara încasărilor în aur, încasări în produse de bază. Dintr-un volum de „conversații" între Mendès France și Jean Bothorel, în curs de apariție sub titlul **Choisir** (A alege) din colecția Les grands leaders, Editura Stock, Le Monde din 26 martie a.c. extrage paginile referitoare la moneda marfă.

„Se ridiculizează înadins — spune P.M.F. — moneda cauciuc și moneda ciocolată; este totuși vorba de o soluție imparțială, obiectivă și neutră și care poate, tocmai de aceea, să fie acceptată de toți, capitaliști și socialiști, industrializați și subdezvoltați".

Iată cum prezintă P.M.F. banul marfă și modul său de funcționare: O instituție internațională ar primi misiunea de a supraveghea piețele mondiale la vreo 20 sau 30 de produse bine cunoscute și definite, materii prime (plumb, cositor, cupru, fontă, fibre textile, cauciuc etc.) sau bunuri de consum (grîu, porumb, carne, zahăr, cafea etc.) Ea ar avea misiunea de a stabiliza cursurile lor, procedînd la cumpărări cînd aceste cursuri scad sub un anumit minim și, dimpotrivă, la vînzări cînd ar avea tendința să depășească un plafon. Circa douăzeci și cinci de produse de bază, bine definite din punct de vedere tehnic, stocabile, fungibile și de larg consum, constituie un ansamblu care ar traduce fidel variațiile comerțului internațional ca volum și valoare. Este evident că fiecare din aceste produse nu va avea aceeași greutate în indicele global, care va fi ponderat în funcție de tonajul fiecăruia pe piețele mondiale.

Organismul creat în acest scop va trebui, îndeplinindu-și rolul său de stabilizator, să cumpere și să vîndă, după caz, mărfuri, ținînd seama de aceste ponderi. Pentru fiecare produs vor putea avea loc fluctuații de curs. Ceea ce în schimb, nu va varia, va fi puterea de cumpărare globală a lotului. Se va realiza un indice agregat al diferitelor cursuri. Cînd cursurile mondiale scad, agenția internațională ar cumpăra și ar constitui stocuri. Pentru aceasta, ea va putea emite bonuri, un fel de monedă internațională (ce va fi un fel de monedă de rezervă) care să corespundă exact stocurilor stabilizatoare, a căror compoziție ar fi publică și verificabilă. Dacă prețurile cresc peste un anumit plafon, agenția ar vinde mărfurile din stoc, pentru care ar primi ca plată bonurile anterior emise.

Nu este vorba de o stocare efectivă de mărfuri. Aceasta a fost presupusă doar pentru simplificare. Este suficient să se cumpere certificate emise de cei care stochează efectiv (organisme statale naționale, organisme cooperative sau private).

După P.M.F acesta nu este „sistemul său". Ar fi luat poziție pentru aceasta Jan Timbergen, Albert Hart, John Galbraith, Nicholas Kaldor, Raul Prebish ș.a. Nu este vorba de a elimina aurul complet. Aurul nu ar mai fi cheia de boltă a edificiului monetar, dar ar rămîne un element al acestuia.

A. S.

fișe

Ce este ideologia?

● Recent a apărut lucrarea **Theories of Value and Distribution since A. Smith. Ideology and Economic Theory** (Teorii ale valorii și distribuției de la A. Smith Ideologie și teorie economică) Cambridge University Press, 1973, 215 pag., semnată de economistul marxist britanic **Maurice Dobb.** Cartea tratează teoriile valorii așa cum apar ele la A. Smith, D. Ricardo, J. S. Mill, K. Marx și W. S. Jevons. Ultimele

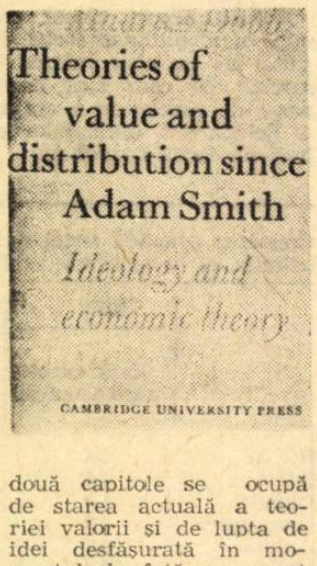

două capitole se ocupă de starea actuală a teoriei valorii și de lupta de idei desfășurată în momentul de față pe acest teren. Încă în partea introductivă, M. D. precizează concepția sa față de ideologie. El amintește că Hegel considera ideologia drept falsă conștiință destinată să limiteze viziunea individului asupra propriului eu. Ideologia își exprimă autorul părerea, trebuie privită drept un sistem amplu și integrat de gîndire, drept un ansamblu corelat de convingeri și idei, care formează un cadru propice formulării unor noțiuni particulare, desfășurării analizei concrete, realizării unor aplicații și desprinderii unor concluzii.

Petrolul și creșterea

● H. Wallich în articolul **Oil and Growth** (Petrolul și creșterea) apărut în NEWSWEEK 25 febr. 1974, consideră că actuala criză poate fi înlăturată de țările dezvoltate din punct de vedere economic și îndeamnă spre a privi latura favorabilă a actualei situații. Un prim fenomen asupra căruia atrage el atenția este apariția unor noi ocazii de a investi, fenomen de natură să stimuleze creșterea; pe de o parte, apar noi cerințe de capital pe piața internă, iar pe de alta va avea loc o creștere a cererii de mărfuri din partea țărilor exportatoare de petrol. Toate acestea, crede H. W., vor determina introducerea în circuitul economic a capacităților de producție azi nefolosite. În ceea ce privește deficitele balanțelor comerciale și de plăți pe care țările dezvoltate le vor înregistra probabil, consideră ca o mare greșeală încercarea de a evita cu orice preț apariția acestora, încercare ce ar ruina — prin concurență acerbă — economia țărilor dezvoltate. Dimpotrivă, susține H. W., acceptarea deficitului — în condițiile unei politici financiare subtile și inteligente — va duce, în ultimă instanță, la reîntoarcerea capitalului în țările dezvoltate datorită ocaziilor bune de a investi aci.

Locul istoric al C.M.S.

● L. Dubinski în studiul **K. voprosu ob istoricescom meste G.M.K.** (Referitor la locul istoric al capitalismului monopolist de stat) apărut la rubrica „Discuții" în revista MEMO nr. 3/1974, se întreabă care este locul istoric al C.M.S. și dacă poate fi interpretat ca un nou stadiu în dezvoltarea capitalismului. Apreciind că în istoria capitalismului, ca și în istoria oricărei orînduiri social-economice, pot fi deosebite stadii de dezvoltare, iar în cadrul stadiilor diferite trepte sau faze, L. D. consideră capitalismul monopolist de stat ca o treaptă istorică în dezvoltarea imperialismului. Această treaptă se caracterizează prin creșterea proprietății monopoliste de stat și intensificarea controlului C.M.S. asupra întreprinderilor naționalizate și denaționalizate, prin unificarea forței capitalului financiar particular și de stat și creșterea rolului C.M.S. în procesul reproducției, sporirea exportului de capital de stat, formarea de blocuri monopoliste interstatale și lărgirea procesului de integrare imperialistă prin participarea crescîndă a C.M.S. în politica neocolonialismului. În concluzie — susține L. D. — trăsăturile C.M.S. nu înlătură și nu se substituie caracteristicilor imperialismului.

Viitorul aurului

● În articolul **L'avenir de l'or** (Viitorul aurului) apărut în revista L'EXPANSION, martie 1974, cunoscutul monetarist francez Jean Denizet, plecînd de la faptul că actualmente sînt două piețe ale aurului și două prețuri la aur (de 42 și de 170 de dolari uncia) constată că băncile centrale, cu depozitele lor, reprezintă o uriașă forță economică, cu atît mai mare cu cît tendința prețului la aur pe piața liberă este în continuă creștere. Acest lucru iese cu atît mai mult în evidență dacă avem în vedere că depozitele băncilor sînt de 25 de ori mai mari (31 000 tone) decît producția anuală de aur (1 200 tone) În consecință, deduce autorul, dacă prețul la aur continuă să crească, se pot întrevedea următoarele aspecte mai importante: stocul de aur la bănci capătă o valoare mai mare, ceea ce le permite să aibă un control tot mai puternic asupra pieței; șansele de a se realiza demonetizarea aurului scad, pentru considerentul că nici băncile și nici statele nu vor să se debaraseze de rezervele lor în aur care întruchipează bogăția; perspectivele de a se pune capăt cursei inflaționiste se îndepărtează deoarece aceasta atrage după sine discreditarea tuturor monedelor și o creștere generală a prețurilor

Reorientări

● În articolul **De la société de consommation à la société d'économie** (LE MONDE, nr. 5,6 și 7 martie a.c.) Edmond Lisle, analizează implicațiile crizei de combustibil asupra economiilor occidentale. Trei implicații sînt considerate a fi majore: un nou stil de viață în care predomină preocupările de a economisi; nevoia de a revizui aparatul de producție și preocupările de a găsi soluții la noile probleme pe care le ridică criza de combustibil.

E.L. consideră că una din problemele cheie se referă la găsirea celor mai bune procedee de economisire a energiei și la recuperarea pierderilor. Întrucît în prezent se pierde aproximativ 50% din energia consumată. Această reflecție îl face pe autor să considere că, în viitor, nivelul tehnic atins de o

țară nu se va mai măsura prin numărul de tone de cărbune convențional consumat pe locuitor, ci prin unitatea de produs intern brut ce revine la o kilocalorie consumată. Este, după aprecierea lui E.L., o formă de exprimare a eficienței cunoștințelor și a tehnologiilor viitoare. Conștient de faptul că această nouă concepție de eficiență nu se poate introduce instantaneu autorul atrage atenția că este vorba desigur de o tendință.

ECONOMIE MONDIALĂ

DOCUMENTAR

REVANȘA MATERIILOR PRIME [II]

LISTA materiilor prime sau semifabricatelor, ale căror prețuri au sporit considerabil în ultima perioadă de timp, ar putea fi continuată cu ciment sau lemn, fosfați sau cauciuc sintetic ș.a. Este necesar însă să ne oprim ceva mai pe larg asupra resurselor agricole — materii prime industriale sau alimente — întrucît aici evoluția prețurilor are un caracter mai complex, fiind condiționată direct sau indirect de un mare număr de factori (aria de producție mai mult sau mai puțin limitată, variația recoltelor sub influența condițiilor climatice, introducerea în cultură a unor soiuri cu productivitate superioară, concurența înlocuitorilor sintetici, dinamica demografică, modificarea gusturilor populației etc.).

Inegalitate după... origine

SE CONSTATĂ că inegalitatea între creșterea prețurilor la materiile prime de origine minerală și la cele de origine agricolă se menține în continuare. După calculele experților lui „Kredietbank" de la finele anului 1971 și pînă la sfîrșitul lui 1973 indicele general al prețurilor la materii prime a sporit cu aproximativ 286%; totodată, la materiile prime minerale majorarea a fost de 335% iar la cele agricole de aproape 64%. În cadrul acestei din urmă grupe dinamica este de asemenea diferențiată: indicele prețurilor de export (publicat de buletinul lunar F.A.O.) pe ansamblul produselor agricole înregistrează —în perioada 1963 — trim. II/1973 — o creștere de 68%, față de 74% pentru produsele alimentare și 59% pentru cele nealimentare.

În cursul anului trecut prețurile la cereale s-au dublat practic (continuînd să crească în primele luni a.c.), mai ales sub efectul scăderii recoltei în anul agricol precedent, al mișcării stocurilor și al evoluției susținute a cererii (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Modificarea prețurilor la export
(ianuarie 1972 — septembrie 1973)

Produsul (și proveniența)	Creșterea (+) sau scăderea (—), în %
Grîu	+227
Porumb (S.U.A.)	+124*
Secară (Canada)	+229
Ovăz (Canada)	+127
Sorg (Argentina)	+98
Carne de vită (Argentina)	+50**
Carne de oaie (Noua Zeelandă)	+70***
Unt	—19—23
Brînzeturi (Noua Zeelandă)	+6
Ouă (Danemarca)	+14*
Zahăr	+13—27****
Lămîi (Italia)	+91****
Grapefruit (Israel)	+52****
Mere (Italia)	+4
Curmale	—
Soia (S.U.A.)	+122
Arahide (Nigeria)	+71
Ulei de măsline (Spania)	+103
Ulei de arahide (Nigeria)	+36
Ulei de in	+282
Cafea	+22—58
Cacao (boabe)	+217—236
Ceai	+26—41
Tutun	—
Bumbac (S.U.A.)	+117
Lînă	+152—179
Cauciuc (Singapore)	+90

*) Iulie 1973. **) August. ***) Iunie ****) Octombrie

Sursa: Prelucrat după F.A.O., Bulletin mensuel — Economie et statistique agricoles.

Ce se întîmplă cu „foarfeca prețurilor"?

ÎN CE RAPORT se situează creșterea mai rapidă a prețurilor la materii prime agricole și neagricole, înregistrată în ultimii ani, față de dinamica prețurilor la produsele finite? S-a redus oare foarfeca prețurilor, amintită în prima parte a expunerii, și-au luat în acest sens revanșa materiile prime? Un răspuns concludent sugerează calculele efectuate de experții O.N.U. asupra evoluției indicelui mondial al prețurilor de export la materiile de bază (produse agricole alimentare și nealimentare, produse minerale). Datele statistice vădesc că, în timp ce între anii 1963—1970 acest indice a marcat o creștere de numai 8 puncte, în următorii doi ani și jumătate sporul a fost de 64 puncte. În aceeași perioadă, valoarea unitară — la export — a produselor industriale finite s-a majorat cu 17 și, respectiv, 36 puncte. Ținînd seama de accelerarea tendinței de creștere a prețurilor la marea majoritate a materiilor prime în semestrul II 1973 și în primele luni ale acestui an, se poate afirma că unghiul de deschidere al foarfecei prețurilor a început să se reducă.

Desigur, procesul nu s-a desfășurat ritmic. În S.U.A., de pildă, pînă în 1972 nivelul indicelui prețurilor cu ridicata la produsele finite a fost superior sau cel puțin egal cu nivelul indicelui prețurilor la materii prime; acesta din urmă a început să se distanțeze — cu unele oscilații — abia de la jumătatea anului 1972. În Suedia aceeași tendință se conturează abia în ultimul trimestru al anului trecut.

O predominantă certă: incertitudinea

COMENTARIILE apărute în ultimul timp asupra evoluției ulterioare a prețurilor la materii prime au ca notă predominantă incertitudinea, încît pînă și autorii cei mai calificați ai unor prognoze pe termen relativ scurt atestă pronunțata lor relativitate.

În primul său buletin săptămînal pe acest an, „Kredietbank" opina că nivelul ridicat al prețurilor la materii prime de la sfîrșitul lui 1973 nu se va menține mult timp; el va fi influențat fie de creșterea ofertei, fie de scăderea cererii ca urmare a relaxării conjuncturii economice. Această evoluție probabilă va provoca, o atmosferă de destindere pe piața metalelor neferoase, precum și pentru majoritatea materiilor prime agricole destinate industriei. În ceea ce privește cerealele, se prevede o stabilitate a prețurilor, sub influența latent stimulatoare a „rarefierii" produselor alimentare în lume. Este puțin probabilă revenirea la un nivel scăzut al prețurilor — conchid autorii buletinului.

Pe o perioadă mai lungă — scrie, la rîndul său, ziarul englez „The Financial Times" — se poate prevedea că reducerea cererii pentru produsele de bază va depăși restrîngerea ofertei disponibile, ceea ce va determina, poate, apariția unei situații curioase, caracterizată concomitent printr-o scădere a prețurilor și o micșorare a ofertei de materii prime. Chiar dacă evoluția prețurilor la materiile prime a fost influențată la sfîrșitul anului trecut și începutul acestui an de puternicul aflux al capitalurilor speculative pe piețele corespunzătoare, de amploarea tranzacțiilor speculative, totuși — afirmă publicația amintită — creșterea cursurilor respective constituie un fenomen de lungă durată.

Corelația „natural — sintetic"

ÎN situația actuală, corelația „natural-sintetic" — abordată pînă acum mai mult prin prisma concurențială — ar putea oferi numeroase posibilități complementare. Perspectivele sînt, însă, și aici incerte deoarece criza petrolului a determinat o bruscă accentuare a tendinței ascensionale a prețurilor la numeroase materii prime sintetice, însoțită de încetinirea creșterii (sau chiar reducerea absolută) a producțiilor respective. Autorii studiului „Raport et perspectives sur les produits, 1972—1973", apărut anul trecut sub egida F.A.O., remarcau că pînă la începutul deceniului actual prețurile majorității înlocuitorilor sintetici derivați din petrol au oferit avantajul stabilității absolute pe termen scurt; în plus, competitivitatea lor s-a îmbunătățit pe măsură ce intrau în funcțiune uzine noi. Se pare că această conjunctură extrem de favorabilă materiilor prime sintetice ia acum sfîrșit, sub cvadruplul efect al creșterii prețurilor la petrolul brut, al inflației accelerate în principalele țări capitaliste dezvoltate, al cheltuielilor pe care riscă să le antreneze legislațiile privind combaterea poluării, precum și considerațiile legate de prezervarea mediului ambiant (care determină atitudini de ezitare în folosirea materialelor sintetice în locul produselor naturale). Este necesar totuși — subliniază autorii studiului — să nu se supraestimeze avantajele care ar putea decurge pentru materiile prime agricole din acțiunea acestor patru factori, deoarece previziunile actuale ar putea fi complet răsturnate.

O nouă orientare: produse superioare, durabile, cu consum redus de materiale

NU PUTEM ÎNCHEIA expunerea acestor „prognoze ale incertitudinii" fără a menționa și părerile cu nuanțe concrete mai optimiste ale unor comentatori de specialitate. În viziunea lor, industria modernă va găsi suficiente resurse și modalități proprii de adaptare la condițiile schimbate de pe piața materiilor prime și a combustibililor. Este vorba de o gamă largă de reconsiderări, de orientări către producerea de articole care încorporează mai puține materii prime, sînt calitativ superioare și durabile; către reducerea risipei cauzate de extinderea exagerată a gamei produselor dintr-un anumit sortiment; către selectarea mai riguroasă a materiilor prime utilizate; către reciclarea maximă a deșeurilor industriale etc. În ultima analiză, este vorba de un proces de care va beneficia atît industria însăși — supusă unei reorganizări în pas cu cerințele epocii, cît și consumatorul final al produselor „reconsiderate".

Pînă în prezent, stabilirea unor prețuri echitabile la materii prime a fost cerută în primul rînd de țările exportatoare, echilibrul balanței comerciale a acestora avînd mereu de suferit de pe urma accentuării foarfecii prețurilor. Au avut loc numeroase dezbateri, inclusiv la foruri internaționale de prestigiu, ca U.N.C.T.A.D. sau G.A.T.T., au luat ființă organizații ale țărilor exportatoare (de petrol, de cupru ș.a.), au fost elaborate și puse în aplicare o serie de acorduri pe anumite materii prime (cafea, cacao, zahăr, cositor etc.), vizînd o corelare a politicii principalelor țări producătoare și consumatoare în domeniul producției-exportului, precum și în cel al prețurilor. Dar atît aplicarea acestor acorduri, cît și reînnoirea lor periodică au fost confruntate cu numeroase dificultăți, ținînd seama de interesele deseori contrare ale celor două grupuri participante la acorduri, în condițiile modificării conjuncturii pentru produsele respective.

Elemente noi de clarificare și de stabilizare în perspectiva apropiată vor fi furnizate de dezbaterile apropiatei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. cu privire la problemele energiei, materiilor prime și dezvoltării. Printre prevederile majore ale proiectului de cartă, difuzat recent de grupul celor 77 de țări în curs de dezvoltare, figurează și stabilirea unui raport just și echitabil între prețurile materiilor prime și ale produselor exportate de țările în curs de dezvoltare, pe de o parte, și prețurile echipamentelor industriale importate de ele, pe de altă parte.

N. POPOV

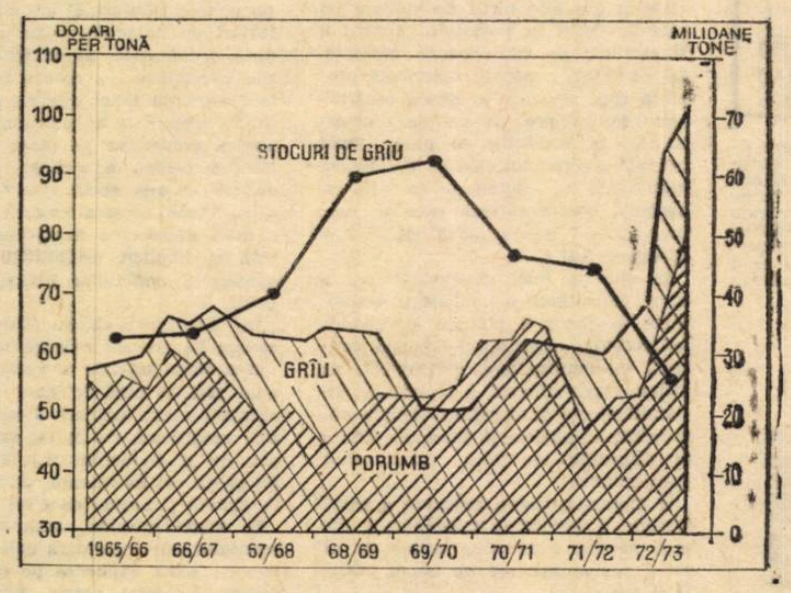

Cînd prețurile cresc, stocurile scad. — Acest adevăr, valabil nu numai pentru cereale, este clar ilustrat de evoluția curbelor din grafic.

ÎN DEZBATEREA O.N.U.

SESIUNEA extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. asupra problemelor energiei, materiilor prime și dezvoltării, care urmează să se desfășoare între 9 și 30 aprilie a.c., va avea de dezbătut — în principal — două proiecte-program, elaborate de experții „grupului celor 77" (de fapt, din acest grup fac parte în prezent 96 de țări în curs de dezvoltare).

Este vorba, în primul rînd, de „Declarația cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale"; aceasta cuprinde principiile pe care va trebui să se fundamenteze noua ordine economică internațională — egalitatea suverană a statelor, autodeterminarea tuturor popoarelor, inadmisibilitatea acaparării de teritorii prin forță, neintervenția în treburile interne ale altor țări, cooperarea și participarea pe bază de egalitate la soluționarea problemelor economice mondiale, libertatea fiecărei țări de a adopta sistemul economic care corespunde necesităților proprii.

Al doilea document supus dezbaterii sesiunii este „Programul de acțiune" în vederea eliminării dezechilibrului crescînd de pe urma căruia suferă economiile țărilor în curs de dezvoltare. Programul se referă la problemele legate de: materii prime, produse alimentare, comerțul mondial și sistemul monetar internațional, finanțarea dezvoltării, măsurile care trebuie adoptate pentru a face față crizelor ce afectează balanța de plăți a țărilor în curs de dezvoltare; apoi de transferul tehnicii și tehnologiei moderne, reglementarea și controlul activității societăților multinaționale.

Se preconizează ca acest program să fie executat într-un termen prestabilit, pe baza realizării cooperării economice și înțelegerii între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, subliniindu-se necesitatea întăririi rolului Organizației Națiunilor Unite în stimularea cooperării economice internaționale.

CURSURI ŞI DOBÎNZI PE PIAŢA INTERNAŢIONALĂ

Cursurile principalelor valute occidentale faţă de dolarul S.U.A. şi preţul aurului în perioada 27 martie — 1 aprilie 1974

Cotaţii la Londra / Data	Cars paritar (central)	28 XII. 1973	27 III. 1974	1.IV 1974	Abaterea cursului valutelor în ziua de 1.IV.1974 faţă de: Cursul paritar (central)	Nivelul din ziua de 28.XII. 1973	Abaterea cursului dolarului faţă de diversele valute în. perioada 28.XII. 1973 - 1.IV. 1974
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5150	2,5315	-5,43	-6,61	-6,20
Francul elveţian	3,3855	3,2500	2,9875	3,0245	-11,93	-7,45	-6,93
Francul francez	4,90414	4,7025	4,8050	4,7700	- 4,18	-1,41	+1,43
Lira sterlină[2]	2,8952	2,3250	2,3960	2,3990	-17,13	-13,18	-3,08
Lira italiană	523,50	607,0	622,40	624,25	-16,13	-2,76	+2,84
Preţul uncii în dolari/uncie la Londra (primul fixing)	42,22[4]	103,87	175,0	173,0	-	-	-

1) + Revalorizare (apreciere) de fapt
- Devalorizare (depreciere) de fapt
2) dolari pentru 1 liră sterlină
3) Uncia Troy = 31,1035 grame aur
4) Preţul oficial al aurului în dolari $US

TENDINŢA de slăbire a cursului dolarului pe pieţele valutare internaţionale a continuat şi în perioada 27 martie — 1 aprilie a.c. Persistenţa zvonurilor privind o posibilă revalorizare a mărcii vest-germane în condiţiile în care balanţa comercială a R.F. Germania a continuat să înregistreze excedente ridicate (circa 8 miliarde mărci în primele două luni a.c., după ce la finele anului trecut înregistrase un excedent record de 40,3 miliarde mărci), reducerea excedentului comercial al S.U.A. la circa 213 milioane dolari în luna februarie a.c. de la 644 milioane dolari în ianuarie a.c., precum şi accentuarea presiunilor inflaţioniste în S.U.A. au determinat slăbirea poziţiei dolarului pe pieţele valutare internaţionale.

De menţionat că spre finele perioadei analizate cursul dolarului mai ales faţă de marcă s-a întărit uşor, lucru datorat intervenţiilor Băncii Federale Germane pe piaţa valutară pentru sprijinirea cursului dolarului. Această intervenţie a luat forma unor cumpărări de dolari pe piaţa valutară de către Banca Federală Germană, ceea ce a creat în mod artificial o creştere a cererii de dolari şi implicit a cursului acestei valute. Aceste intervenţii au şi o influenţă psihologică pe piaţa valutară.

Măsurile de politică economică adoptate de guvernul francez în scopul de a reduce presiunile inflaţioniste în jur de 10% în cursul acestui an şi de a se asigura redresarea balanţei comerciale într-o perioadă de timp relativ scurtă prin reducerea deficitului comercial de la circa 18 miliarde franci francezi estimat a se realiza în 1974 la circa 10 miliarde franci în 1975 şi asigurarea unei balanţe comerciale echilibrate în 1976 au contribuit la întărirea în continuare a cursului francului francez faţă de dolar. Faţă de valutele occidentale care fluctuează în comun în raport cu dolarul S.U.A. (marca vest-germană, florinul olandez, francul belgian, francul luxemburghez, coroana daneză, suedeză şi norvegiană) francul francez a slăbit.

Lira sterlină s-a întărit faţă de dolar ca urmare a măsurilor luate de guvernul englez pe linia reducerii deficitului balanţei de plăţi, a limitării creşterii inflaţiei şi a preţurilor (indicele costului vieţii în perioada februarie 1973 — februarie 1974 a înregistrat o creştere de 13,2%), a reducerii şomajului şi a restabilirii încrederii pe pieţele valutare internaţionale în moneda engleză. Printre măsurile luate de autorităţile engleze citâm restricţiile asupra investiţiilor rezidenţilor englezi în străinătate (acestea vor trebui de acum înainte finanţate prin împrumuturi contractate în exterior), majorarea liniilor de credit acordate Băncii Angliei de către Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A. de la 2 la 3 miliarde dolari, contractarea unui important credit, circa 2,5 miliarde dolari, pe piaţa internaţională etc.

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piaţa eurovalutelor, în perioada 27 martie — 1 aprilie 1974 (Niveluri minime şi maxime).

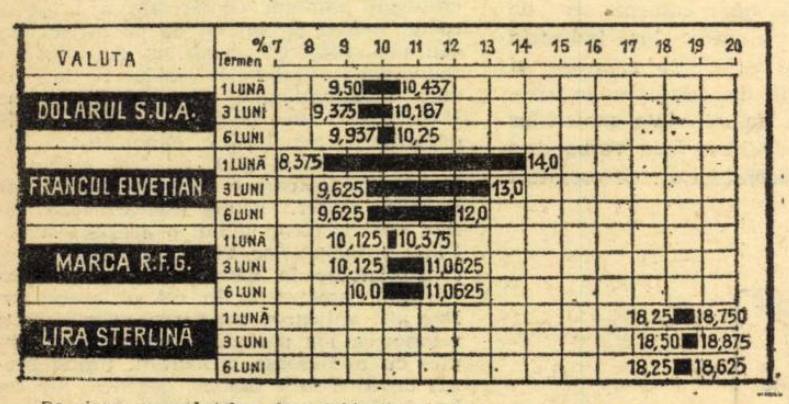

Pe piaţa eurovalutelor, deşi dobînzile rămîn în continuare ridicate, spre finele lunii martie a.c. a apărut o uşoară tendinţă de scădere mai ales la euromarca vest-germană şi la eurofrancul elveţian. Măsurile luate de către Banca Federală Germană pe linia sprijinirii băncilor şi firmelor vest-germane în ce priveşte acoperirea necesităţilor lor de fonduri la dobînzi relativ mai scăzute prin reintroducerea în mod temporar a sistemului de avansuri pe gaj de titluri (lombard) şi a reescontului de efecte comerciale la o dobîndă specială au determinat o scădere a dobînzilor pe piaţa monetară internă din R.F.G., ceea ce a a influenţat la rîndul său dobînzile la euromarca vest-germană imprimîndu-le o evoluţie similară.

Taxa oficială a scontului în vigoare la 1.IV.1974 în următoarele ţări:

1. Anglia[x].	12,50%	10. Israel	6,00%
2. Austria	5,50%	11. Italia	9,00%
3. Belgia	8,75%	12. Japonia	9,00%
4. Canada	7,25%	13. Luxemburg	8,75%
5. Danemarca	10,00%	14. Norvegia	5,50%
6. Elveţia	5,50%	15. Olanda	8,00%
7. Finlanda	9,25%	16. Suedia	5,00%
8. Franţa	11,0%	17. S.U.A.	7,50%
9. R.F.Germania	7,00%	x) Dobînda minimă de împrumut	

Rubrică realizată de
Teodor GIURGIU

tendinţe · conjuncturi

Regimul actual al fluctuării monedelor va continua

O reîntoarcere la sistemul monetar cu parităţi fixe pare destul de îndepărtată, însă cîteva retuşuri făcute mecanismelor actuale ar putea fi adoptate în cursul acestei luni, prefigurînd viitorul sistem monetar. Acesta este rezultatul modest — comentează agenţia France Presse *— al reuniunii de trei zile de la sediul F.M.I., a experţilor Comitetului celor 20, însărcinat cu reforma sistemului monetar.*

Regimul actual al flotării monedelor va continua şi experţii nu au putut decît să preconizeze un regim interimar, pe o durată nedeterminată, în care unele elemente ale reformei asupra cărora ei lucrează de un an şi jumătate ar putea fi puse la punct.

În luna iunie miniştrilor de finanţe ar urma să li se propună de către supleanţii lor următoarele etape:

1) adoptarea unui cod de conduită, care să guverneze intervenţiile băncilor centrale pe pieţele valutare, în regimul actual de flotare generalizată;

2) să se aprobe crearea unui comitet interimar în cadrul F.M.I., prefigurînd instituirea unui comitet permanent care va conduce sistemul monetar. Acest comitet permanent ar putea începe să funcţioneze la toamnă, cînd Comitetul celor 20 va fi dizolvat;

3) să se prevadă supravegherea de către F.M.I. a evoluţiei rezervelor ţărilor membre, în aşa fel încît să fie evitată creşterea lor excesivă. Ar fi vorba despre punerea în aplicare a principiului „indicatorilor obiectivi", reţinut ca unul din punctele de bază ale noului sistem monetar. Totuşi această supraveghere riscă să fie fără obiect atîta timp cît flotarea monedelor va continua;

4) definirea drepturilor speciale de tragere şi fixarea ratei dobînzii, în aşa fel încît acestea să-şi găsească o utilizare normală.

Cauze perene ale deficitului

ŢINÎND seama de faptul că balanţa de plăţi a Japoniei a devenit deficitară de mai bine de un an, Ministerul de Finanţe a iniţiat o serie de măsuri urmărind frînarea exportului de capital japonez pe termen lung şi favorizarea investiţiilor străine în ţară. În acelaşi scop, firmele japoneze au fost autorizate să efectueze — în cursul trimestrului II a.c. — împrumuturi în străinătate, în valoare de circa 400 milioane de dolari.

Comentatorii apreciază că aplicarea acestor măsuri a avut pînă în prezent un efect limitat. Astfel, volumul net al ieşirilor de capital a fost în luna februarie de 490 milioane de dolari (faţă de 654 milioane în februarie 1973), anunţîndu-se totodată o serie de noi participări ale societăţilor japoneze în străinătate.

Consecinţele crizei petroliere asupra transportului maritim

LA sfîrşitul anului 1973, în numeroase ţări, dificultăţile de aprovizionare cu carburant a vaselor erau aşa de mari încît vasele care plecau la anumite destinaţii şi îndeosebi spre Extremul Orient, nu mai erau sigure că vor putea reveni. Cu toate că vasele sînt obligate în continuare să circule cu viteze reduse, situaţia prezentă scoate în evidenţă în mod clar că adevărata problemă de ieri şi de azi este mai degrabă una de preţ decît una de cantitate.

În linii mari pentru un vas mediu de transport în vrac, pentru un cargou clasic convenţional sau pentru un petrolier mediu, ponderea buncărului reprezintă înainte de creşterea preţurilor produselor petroliere 8—10% din preţul de cost, în timp ce pentru un petrolier de mare tonaj ajungea pînă la 15% sau mai mult. Avînd în vedere creşterea preţului la buncăr între primul semestru 1973 şi începutul anului 1974 de 3—4 ori, totul se petrece ca şi cum combustibilul ar reprezenta acum o pondere de 40—50% din preţul total de 130—140 dolari t. Cu alte cuvinte, preţul de cost al transportului maritim s-a mărit cu 20—25%, ceea ce este considerabil.

O creştere a costului transportului maritim de ordinul a 25% scumpeşte mult atît importurile cît şi exporturile şi există limite pînă la care o marfă poate să suporte aceste creşteri.

În ceea ce priveşte tendinţa pe termen mediu, cu precauţie

GLOSAR FINANCIAR—BANCAR

FENOMENELE DE INSTABILITATE acută care au caracterizat evoluţia economiilor principalelor ţări capitaliste în ultimii ani, seismele valutare cu care au fost confruntate aceste ţări au făcut tot mai necesară intervenţia statului capitalist pentru reglarea anumitor procese economico-financiare al căror dezechilibru a creat dificultăţi serioase desfăşurării normale a procesului reproducţiei capitaliste. Printre instrumentele folosite de autorităţile din diferitele ţări capitaliste pe linia reglării proceselor economico-financiare un loc important l-au ocupat instrumentele oferite de arsenalul politicii monetare.

Utilizarea unor instrumente clasice cum ar fi manevrarea taxei oficiale a scontului şi gestiunea datoriei publice sau a altora mai noi cum ar fi operaţiunile de „open market" (operaţii pe piaţa deschisă) sau constituirea de depozite obligatorii de către băncile comerciale la banca centrală etc. s-au dovedit simple peleaţi. Evenimentele care au avut loc pe pieţele valutare, precum şi dezechilibrele care au apărut în economie nu au făcut decît să demonstreze incapacitatea statului capitalist de a găsi soluţii viabile unor probleme care confruntă societatea occidentală contemporană. Prezentăm astăzi două dintre aceste instrumente.

TAXA OFICIALĂ A SCONTULUI

PRIN taxa oficială a scontului se înţelege dobînda aplicată de banca centrală la operaţiile sale de scont de efecte comerciale etc. Aceste operaţii fiind limitate la raporturile dintre institutul de emisiune şi băncile comerciale sînt denumite şi operaţii de reescont, taxa numindu-se şi taxă de reescont.

Deci numai băncile comerciale au posibilitatea ca în situaţia în care disponibilităţile lor sînt insuficiente, la un moment dat, pentru desfăşurarea activităţii, să recurgă la fondurile institutului de emisiune. În această situaţie băncile comerciale prezintă o parte din efectele comerciale şi din alte hîrtii de valoare pe care le deţin în portofoliu pentru a fi scontate de către banca centrală. De exemplu, o bancă comercială prezintă spre scontare la banca centrală trate în valoare de 100 de dolari S.U.A., în condiţiile în care taxa oficială a scontului este de 7%. Banca comercială va obţine de la banca centrală contravaloarea tratelor sale mai puţin 7 dolari, adică 100 — 7 = 93 dolari S.U.A.

În situaţia unei expansiuni sau a unei restrîngeri a activităţii economice — datorită politicii economice aplicată de autorităţi — banca centrală va majora sau, dimpotrivă, va reduce taxa oficială a scontului, încurajînd sau descurajînd băncile comerciale să apeleze la fondurile aflate la dispoziţia lor prin intermediul reescontului.

O majorare sau o reducere a taxei oficiale a scontului influenţează direct nivelul dobînzilor active şi al celor pasive aplicate de bănci clientelei lor.

Sincronizarea între mişcările taxei oficiale a scontului şi mişcările dobînzilor este asigurată uneori de unele acorduri încheiate între bănci sau chiar de dispoziţii administrative.

Independent de influenţa directă a taxei oficiale a scontului asupra dobînzilor de pe piaţa monetară o majorare sau o reducere a acesteia este întotdeauna interpretată ca un avertisment din partea băncii centrale în sensul că intenţionează să urmeze, cu toate mijloacele care-i stau la dispoziţie, o politică de expansiune sau de restricţii monetare şi de credit. Evident că un asemenea avertisment influenţează asupra hotărîrilor băncilor şi ale oamenilor de afaceri.

În ultimii ani, în condiţiile unor accentuate fenomene de instabilitate pe pieţele valutare şi ale unor manifestări de neîncredere în unele monede occidentale, autorităţile din ţările capitaliste au recurs foarte des la majorarea taxei oficiale a scontului în scopul de a determina o creştere a dobînzilor pe piaţa monetară internă pentru a atrage capitaluri străine şi a-şi spori rezervele valutare. Toate acestea evident pentru a mări încrederea în moneda naţională şi implicit posibilităţile de finanţare a deficitelor balanţelor de plăţi.

De menţionat că nu toate ţările recurg în aceeaşi măsură la modificarea taxei oficiale a scontului. Din anul 1945 şi pînă în anul 1968, de exemplu, taxa oficială a scontului a fost modificată de 38 de ori în Belgia, de 31 de ori în R.F. Germania, de 26 de ori în Olanda, de 21 de ori în Franţa şi numai de 4 ori în Italia.

În mod normal, taxa oficială a scontului este inferioară dobînzilor pe termen scurt existente pe piaţa monetară. În felul acesta, băncile comerciale au tot interesul de a recurge la fondurile care le stau la dispoziţie, prin intermediul reescontului, la banca centrală şi pe care le folosesc ulterior, fie pentru creditarea economiei, fie pentru procurarea de titluri de stat purtătoare de dobînzi superioare dobînzilor plătite de ele institutului de emisiune (banca centrală).

Băncile comerciale nu pot recurge în mod nelimitat la facilităţile de reescont oferite de banca centrală.

CONTINGENTELE SAU PLAFOANELE DE REESCONT

PENTRU a putea controla şi menţine la un nivel relativ adecvat lichiditatea pieţei monetare, băncile centrale stabilesc pentru fiecare instituţie de credit **contingente** sau **plafoane de reescont**, care nu pot fi depăşite. Acest instrument de reglementare a lichidităţii pieţei monetare este în mod special utilizat în Franţa, R.F. Germania şi Italia. Modificarea plafoanelor de reescont la banca centrală influenţează în mod direct lichiditatea sistemului bancar, determinînd fie o expansiune fie o reducere a posibilităţilor de creditare din partea acestuia. În felul acesta măsurile adoptate de către autorităţile monetare influenţează activitatea întreprinderilor, care în mod obişnuit, recurg la creditul bancar, fie printr-o majorare a nivelului dobînzilor pe care acestea trebuie să le plătească pentru creditele primite, fie pur şi simplu printr-o reducere a volumului creditelor acordate acestora de către bănci în cazul unei reduceri a plafonului de reescont.

Să exemplificăm cazul unei reduceri a plafoanelor de reescont. Dacă acestea erau utilizate în întregime, măsura poate constrînge băncile în cauză, fie să reducă volumul creditelor acordate, fie să reducă procentul rezervelor libere pentru a-şi menţine neschimbată activitatea de creditare. În cazul unei sporiri a plafonului de reescont băncile vor avea posibilităţi suplimentare de a credita economia, ţinînd seama desigur de randamentul creditelor în condiţiile date.

Reducerea sau sporirea plafonului de reescont a băncilor comerciale la banca centrală va influenţa nivelul dobînzilor pe care băncile le vor percepe de la clientela lor: în cazul reducerii plafonului de reescont băncile vor tinde să majoreze dobînzile, iar în cazul unei sporiri a plafonului de reescont, acestea, date fiind fondurile suplimentare de care pot dispune, vor căuta să încurajeze clientela să recurgă la creditele bancare în primul rînd prin scăderea dobînzilor.

T. G.

se poate degaja ideea că în privința vaselor cursa spre gigantism se va menține și chiar va crește, mai ales pentru marile petroliere, pe de-o parte pentru a compensa creșterea prețului combustibilului, iar pe de altă parte pentru a se situa într-o gamă de puteri care să permită rentabilizarea propulsiei nucleare. În același timp tot în domeniul petrolului, datorită probabilității hotărîrilor țărilor producătoare de țiței de a construi rafinării la fața locului, se va crea peste cîțiva ani o piață de transport pentru produsele rafinate cu vase între 60 și 100 mii dwt.

Creșterea prețului energiei și al celor mai multe materii prime va crea paralel surplusuri de putere de cumpărare în numeroase țări, care vor fi compensate în mod foarte inegal prin scumpirea pentru ele a costului importului de produse consumatoare de energie.

Spre un preț oficial mai suplu al aurului?

ÎN CERCURILE de afaceri internaționale, transmite agenția Reuter, crește convingerea că spre sfîrșitul anului în curs prețul oficial al aurului, fixat actualmente la 42,22 dolari uncia, va fi modificat, stabilindu-se un preț fluctuant controlat bazat pe valoarea de piață a acestui metal. Stabilirea concertată a unui preț oficial mai suplu al aurului presupune elaborarea pe plan internațional a unor reguli de intervenție în operațiunile pe piețele aurului, pentru a preîntîmpina o fluctuație prea mare a prețului acestuia.

Economia americană în 1974

PRODUCȚIA industrială, care contează cu circa o treime în P.N.B. american, a scăzut în februarie cu 0,6% pentru a treia lună consecutiv (vezi graficul de mai jos), anunță Biroul Federal de Rezerve, rămînînd totuși cu 1,1% peste nivelul de acum un an. În aceeași lună costul vieții a sporit cu 1,3%, a doua creștere lunară ca mărime din 1951, prețurile cu amănuntul fiind cu 10% mai mari decît în urmă cu 12 luni.

Privind perspectivele pentru anul în curs, o părere foarte răspîndită nu numai în cadrul Administrației, dar și în cercurile academice este că „1974 nu va fi anul unei recesiuni, deși va fi o perioadă de frustrare, pentru că inflația va rămîne foarte ridicată" (prof. Walter Fackler de la Universitatea din Chicago). După încetinirea în curs se așteaptă o înviorare în al doilea semestru, pe ansamblul anului P.N.B urmînd să crească în termeni reali cu circa 1,5%. După o scădere, în cazul lui „General Motors" pînă aproape de jumătate, producția de automobile, în plin proces de readaptare, a reînceput să crească o dată cu înviorarea cererii.

Încetinirea activității se anunță temporară, nu însă și rata ridicată a inflației

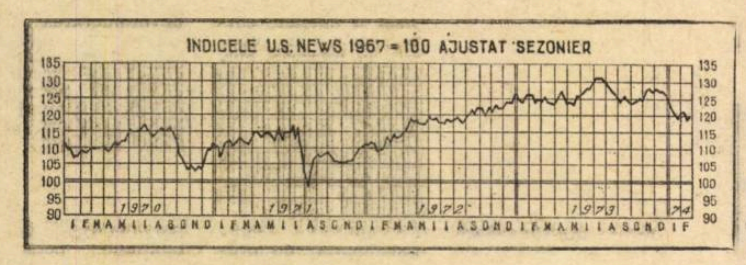

Extinderea suprafețelor cultivate cu porumb...

ÎN anul agricol 1973—1974 producția mondială de porumb (fără R. P. Chineză) ar urma să fie cu 5% mai mare decît cea de 265 milioane tone realizată în precedentul an agricol, estimează un studiu al Secretariatului Commonwealthului. Pentru anul 1974—1975 în emisfera nordică se prevede o creștere a suprafețelor însămînțate, dar o reducere a cantităților de îngrășăminte chimice disponibile datorită crizei petroliere, ceea ce ar putea afecta randamentele la hectar, mai ales în țările în curs de dezvoltare. În același an agricol recolta americană de porumb ar atinge 150—165 milioane de tone, față de 141 milioane în actualul sezon, grație extinderii cu 10% a suprafețelor cultivate cu porumb. În Franța se are în vedere sporirea cu 30% a suprafeței cultivate, pentru a face față cererii în creștere. Suprafața cultivată se va extinde și în U.R.S.S., țară a cărei ultimă recoltă de porumb a fost cea mai ridicată din întreaga sa istorie.

...și cu bumbac

SUPRAFAȚA cultivată cu bumbac în 20 din cele mai mari țări producătoare, care reprezintă circa 90% din suprafața mondială cultivată cu bumbac, va crește în sezonul 1974/75 cu circa 6,2 milioane de acri, respectiv cu 3,3%. Se prevede că reducerea ofertei de fibre sintetice datorită crizei energetice va antrena o creștere a cererii pe piața mondială cu 2,5—5 milioane de baloturi.

R.P. BULGARIA — SARCINA nr. 1: CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ÎN AL TREIZECILEA AN al dezvoltării sale socialiste, economia bulgară continuă să se dezvolte în ritmuri înalte, creșterea (planificată) a producției industriale în 1974 față de 1973 fiind de 11%, în timp ce în 1973 ea atinsese 10,7%, iar media pe primii trei ani ai cincinalului 1971—1975 se ridicase la 9,4%.

Pentru o țară ca Bulgaria, cu resurse umane și de materii prime limitate, menținerea acestor ritmuri este, printre altele, și dovada posibilităților de care dispune ea pentru o continuă creștere a productivității sociale a muncii. În decurs de zece ani (1961—1970), în Bulgaria, productivitatea socială a muncii crescuse de 2 ori ca numai după trei ani ea să înregistreze față de 1960 o creștere de 2,5 ori, 95% din creșterea venitului național fiind asigurată pe această bază.

Și, totuși, ritmurile de creștere a productivității sociale a muncii nu reușesc să satisfacă pe deplin nevoile economiei bulgare. **„Cu aceste ritmuri**, se spunea la Conferința națională a P.C.B. din 20—22 martie a.c. consacrată în întregime problemei productivității sociale a muncii, **vom ajunge foarte tîrziu din urmă țările avansate, atît cele socialiste cît și cele capitaliste".**

Cerințele noii etape de dezvoltare a țării aflată pe drumul construirii societății socialiste dezvoltate au îndreptat atenția Partidului Comunist Bulgar asupra acestei mari rezerve pe care o reprezintă creșterea în ritmuri rapide a productivității muncii. Cu atît mai necesară s-a dovedit această orientare cu cît, astăzi, marea majoritate a unităților economice bulgare, atît cele din industrie, cît, mai ales, din construcții și agricultură, consideră că există o lipsă de forță de muncă. Paralel cu aceasta, însă, analiza multilaterală și profundă făcută în înaltul for de partid a scos la iveală și aspecte ale neutilizării raționale a forței de muncă existente. Legat de aceasta, problema întăririi disciplinei în toate domeniile de activitate s-a impus ca o sarcină urgentă în activitatea organizațiilor de partid din economie, a ministerelor și uniunilor economice de stat, a tuturor colectivelor de muncă. Numai în prima jumătate a anului trecut, din cauze subiective, în industrie s-au pierdut 25 de milioane ore-om, iar în construcții și transporturi alte 14 milioane. Aceasta în timp ce 12% din muncitorii din industrie n-au reușit să-și realizeze normele de muncă.

Lupta pentru economisirea timpului, respectiv pentru economisirea forței de muncă — una din direcțiile principale indicate de Conferința Națională a P.C.B. — vizează atît timpul de lucru al muncitorilor cît mai ales al cadrelor de conducere. Reducerea numărului de ședințe și consfătuiri în pregătirea, organizarea și desfășurarea cărora mulți dintre specialiștii cu muncă de răspundere își pierd o mare parte din timpul pe care ar trebui să-l consacre organizării și conducerii producției, îmbunătățirea radicală a întregului sistem de informare, ridicarea calificării și perfecționarea continuă a cunoștințelor tuturor celor antrenați în producția materială sînt tot atîtea posibilități pe care le are astăzi economia bulgară și pe care, după cum s-a arătat, trebuie să le folosească ea pentru a asigura creșterea rapidă a productivității sociale a muncii, factor intensiv al dezvoltării. Factorii extensivi între care se numără și creșterea efectivului forței de muncă, își pierd treptat însemnătatea în economia bulgară. Programele elaborate în acest domeniu prevăd ca în perioada cincinalului următor (1976—1980) resursele de muncă în industrie să crească într-un ritm de 3 ori mai mic decît între anii 1973—1976. O mare parte din mîna de lucru va fi îndreptată spre sfera producției nemateriale — comerț, știință și artă (conform prognozelor bulgare, la sfîrșitul secolului în această sferă va lucra 23% din populația aptă de muncă din Bulgaria).

În această perspectivă, calea reconstrucției și a modernizării întreprinderilor industriale — acțiune care tinde să atragă de cîțiva ani o tot mai mare parte din fondurile de investiții ale țării, introducerea de noi metode și tehnologii cu ajutorul cărora să se asigure o reducere a consumului de materii prime și materiale înglobate în produsul finit, sînt soluțiile cele mai eficiente care se impun a fi mai larg aplicate în întreaga economie bulgară. Odată cu acestea, se cere ca atenția acordată calificării muncitorilor și perfecționării permanente a cunoștințelor specialiștilor să fie mult mai mare decît cea de pînă acum. Astăzi în economia bulgară peste 700 000 de persoane, adică 82% din muncitorii din industrie pînă la vîrsta de 35 de ani, au o calificare considerată ca scăzută. De aceea, una din indicațiile Conferinței naționale a fost ca „fiecare întreprindere să se transforme într-o școală, într-un centru pentru pregătirea muncitorilor și asigurarea unei înalte calificări a lor".

În același timp, în învățămîntul superior și mediu de specialitate se vor asigura condiții pentru pregătirea unui număr mult mai mare de specialiști, astfel încît la sfîrșitul cincinalului din cei 675 000 absolvenți, 210 000 să fie cu studii superioare.

„Problemă cardinală", „problemă cheie" a construirii societății socialiste dezvoltate în Bulgaria, așa cum a fost definită la Conferința națională a P.C.B., problema luptei pentru creșterea productivității sociale a muncii este, astăzi, sarcina numărul unu a tuturor colectivelor de muncă și a specialiștilor bulgari, sarcina care concentrează toate eforturile și capacitatea lor creatoare.

Svetlana AMARIȚEI

VIZOR

Concorde în pericol

DIN NOU supersonicul franco-britanic de pasageri este în pericol. Tot mai multe voci de o parte și de cealaltă a Canalului Mînecii atrag atenția asupra implicațiilor financiare dezastruoase ale continuării construcției acestor atît de moderne și de frumoase păsări ale cerului. Potrivit estimărilor ministerului industriei al Marii Britanii, prețul de vînzare al Concordeului se va situa între 40 și 47 de milioane dolari, sumă care nu va putea acoperi costul de fabricație. Un comunicat al Companiei British Airways — singura care, alături de Air France, a făcut comenzi ferme de achiziționare a noilor aparate — exploatarea acestui avion va antrena un deficit de 26 milioane lire pe an, „ceea ce semnifică că cele două state, după ce au suportat costul construcției Concorde-ului, vor trebui să suporte în continuare și costul exploatării acestuia".

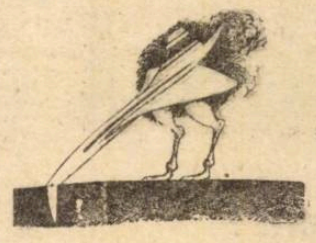

Comportamentul și... culoarea ochilor

CULOAREA ochilor ar fi asociată cu un anumit tip de comportare — afirmă dr. Morgan Worthy, psiholog la Universitatea din Georgia (S.U.A.). Cercetătorul american a ajuns la această concluzie în baza unor statistici privind comportamentul jucătorilor de baschet. El a constatat că, jucătorii cu ochi de culoare închisă reușesc mai bine în postul în care se cer reflexe rapide, în timp ce jucătorii cu ochii de culoare deschisă obțin rezultate mai bune în acțiunile calculate.

Aceeași asociere se poate constata, după afirmațiile psihologului american, și la animale: cîinii de pază selecționați pentru reacțiile lor rapide au ochi de culoare închisă, pe cînd cîinii de vînătoare, cunoscuți pentru rezistența lor, au ochii deschiși la culoare. Desigur, nu este vorba de o legătură de la cauză la efect, ci de o asociere genetică.

Vreți să trăiți peste 100 de ani?

ÎN Gruzia (U.R.S.S.) au fost înregistrați aproximativ 2 000 de oameni în vîrstă de peste 100 ani. Majoritatea trăiesc în sate de munte și pe litoralul Mării Negre. Colaboratorii Centrului republican de gerontologie consideră că cele mai bune condiții pentru a atinge vîrsta lor se găsesc într-o localitate situată la 500—1 500 m înălțime unde se întîlnește climatul montan cu cel marin. Se remarcă faptul că toți s-au îndeletnicit, încă din tinerețe, cu o muncă fizică, nu fumează și mănîncă așa cum mănîncă gruzinii — multe legume, fasole, miere, grăsime, produse lactate și beau în special lapte și vin natural din struguri.

Un joc detronat

CAMPIONATUL mondial de biliard, desfășurat la Nisa, a prilejuit revistei „L'Express" constatarea că acest joc devine din ce în ce mai puțin răspîndit. Roland Dufetelle (primul din dreapta, în fotografie), de 28 de ori campion al Franței, explică acest fenomen cu argumente economice: „un bun biliard costă cel puțin 10 000 de franci, el ocupă prea mult spațiu și raportează doar 3 franci pe oră. Bowling-ul a detronat biliardul nu pentru că ar fi un joc mai inteligent sau mai pasionant, ci pur și simplu pentru că este de 10 ori mai rentabil".

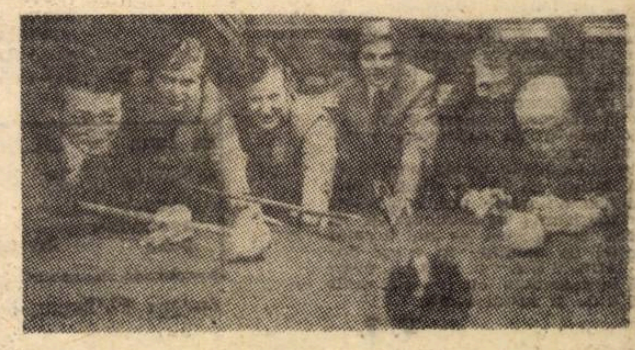

MONDORAMA

„LUMEA A PATRA" ŞI COOPERAREA INTERNAŢIONALĂ

ACCENTUAREA diferenţierilor pe care „criza energetică" le-a produs în rîndul ţărilor considerate în curs de dezvoltare i-a determinat pe directorul general al UNESCO, René Maheu, să afirme într-un recent raport adresat tuturor statelor membre că „se impune o distincţie între anumite ţări — denumite deja «lumea a patra» — care nu sînt în măsură să reziste singure concurenţei dure" şi „alte ţări ale «lumii a treia» care au dobîndit — graţie avantajelor economice pe care li le conferă exploatarea anumitor surse de energie şi de materii prime esenţiale — mijloacele nu numai pentru a-şi finanţa propria dezvoltare, ci şi pentru a participa activ la un sistem renovat de cooperare". Paralel René Maheu are în vedere ca pe plan politic aceste din urmă ţări „să-şi asume o parte mai mare a responsabilităţilor cooperării în organismele de finanţare".

DEZVOLTAREA COLABORĂRII BULGARO-VEST-GERMANE

POTRIVIT reprezentanţei bulgare de la Bonn exportul Bulgariei în R.F.G. în 1973 a atins 91 308 mii leva valută, cu 20% mai mult faţă de anul precedent. În acelaşi timp importul a crescut la 89 527 mii leva, adică cu 48%. Sporul remarcabil în ambele sensuri depăşeşte creşterea medie a comerţului exterior vest-german. De asemenea şi structura exportului bulgar cunoaşte o importantă îmbunătăţire. Ponderea produselor industriilor constructoare de maşini, electrotehnică şi electronică a crescut şi există posibilităţi de consolidare a acestei tendinţe.

O îmbunătăţire esenţială a structurii exportului bulgar în R.F.G. poate fi realizată, arată sursa citată, prin cooperare în industrie. Pînă la finele anului trecut au fost încheiate şi se află în curs de înfăptuire 25 de acorduri de cooperare între întreprinderi bulgare şi firme vest-germane. Se apreciază că acest rezultat este bun, pentru început, dar se află mult sub posibilităţi şi departe de nevoile crescînde de adoptare de forme moderne de colaborare interstatală economică şi comercială.

SFÎRŞITUL UNEI ROMANŢE ?

SALONUL automobilului de la Paris, desfăşurat pe fundalul unei crize de desfacere în această, pînă nu de mult,

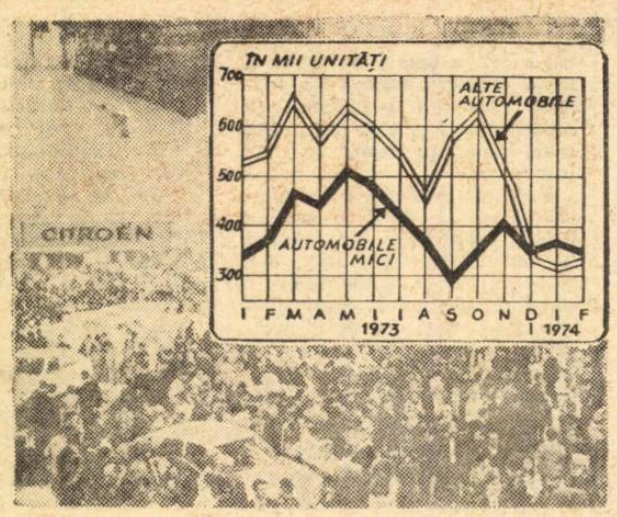

infailibilă industrie, a prilejuit revistei **Newsweek** o neliniştitoare întrebare : „Vor merge lucrurile mai rău înainte de a ajunge într-o situaţie şi mai proastă ?"

Graficul alăturat scoate în evidenţă tendinţa inedită în S.U.A. spre achiziţionarea de maşini de mică capacitate. Din decembrie şi pînă în prezent s-au cumpărat în S.U.A. mai multe maşini mici decît orice alte tipuri de automobile, ceea ce pare să indice sfîrşitul pasiunii americanilor pentru marile limuzine.

FORMA IDEALĂ ESTE CEA DE PORTOCALĂ

IN DOMENIUL construcţiilor problema majoră pusă de necesitatea economisirii energiei este cea a unei mai bune izolaţii termice. Se apreciază că imobilele construite în ultima vreme, cînd combustibilul era foarte ieftin, au o izolaţie termică în medie cu 25—30% mai redusă decît nivelul optim în cazul încălzirii cu păcură sau gaze şi cu 40—50% în cazul încălzirii electrice. Un proiect de lege actualmente în discuţie în Franţa vizează tocmai îmbunătăţirea izolării clădirilor pentru a reduce risipa de energie.

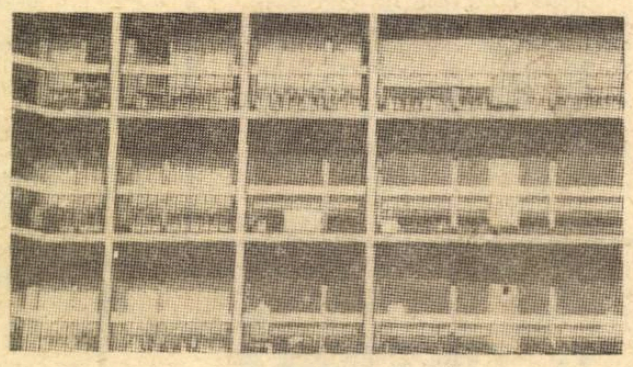

Principalii beneficiari se anunţă firmele care desfac (şi produc) materiale izolante şi în primul rînd grupul Saint-Gobain-Pont-à-Mousson, care controlează 80% din piaţa materialelor izolante şi peste 50% din cea a sticlei pentru ferestre. Tîmplarii se bucură şi ei de perspectiva dublării ferestrelor. Antreprenorii de instalaţii de încălzire centrală în schimb au înţeles imediat că reducerea încălzirii în locuinţe va însemna mai puţine radiatoare şi tuburi, reducerea cifrei lor de afaceri la nivelul întregii ţări fiind estimată la 10—15%. Costul construcţiilor va spori însă ca urmare a noilor reglementări cu 4 pînă la 7%, creştere ce ar putea fi recuperată prin diminuarea efortului de inovaţie arhitecturală. Din punct de vedere strict al izolaţiei termice, forma ideală de construcţie ar fi cea de portocală cu cîteva orificii în loc de ferestre sau de pereţi de sticlă; autorităţile publice şi-au exprimat însă speranţa că raţionalitatea nu va fi împinsă pînă la această limită extremă.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

CALCULATOARELE ELECTRONICE ÎŞI CONTINUĂ ASCENSIUNEA

INDUSTRIA calculatoarelor electronice se dovedeşte a fi una dintre industriile cele mai dinamice ; marcînd în cursul anului 1972 un ritm de creştere a livrărilor de circa 15% în raport cu 1971, ea l-a menţinut şi în 1973 (conform rezultatelor provizorii).

Datele din tabelul nr. 1 ilustrează că în perioada 1965—1973 ritmul expansiunii producţiei de calculatoare în principalele şapte ţări capitaliste industriale a fost depăşit de ritmul extinderii exportului acestora (creşteri medii anuale de peste 17% şi — respectiv — 24%).

Parcul mondial de calculatoare electronice utilizate în economie se cifra la 1 ianuarie 1973 la 172 760 unităţi, în valoare de circa 50 miliarde dolari. Livrările efectuate în anul 1972 reprezintă circa 20% din valoarea parcului mondial în funcţiune, fapt care reflectă tendinţa marcantă de înnoire continuă a acestuia.

În tabelul nr. 2 figurează parcurile de calculatoare electronice existente la 1 ianuarie 1973 în lume, în Europa occidentală şi în S.U.A., precum şi repartizarea procentuală (numerică şi valorică) a acestor parcuri pe calculatoare de capacitate mică, medie şi mare.

Datele din ambele tabele pun în evidenţă faptul că — în ciuda efortului depus de unele ţări capitaliste pentru fabricarea calculatoarelor şi echiparea cu acestea — un decalaj substanţial se menţine în acest domeniu între S.U.A. şi Europa occidentală în ansamblu, cu atît mai mult între S.U.A. şi restul lumii.

V. Ţ.

Tabelul nr.1

Producţia şi exportul de calculatoare electronice din principalele ţări capitaliste

Ţara	Producţie (mil dolari)			Export (mil dolari) [1]		
	1965	1970	1973 [2]	1965	1970	1973 [2]
S.U.A.	2830	5232	6000	326,6	1442,4	1840
R.F.G.	299	966	2000	150,7	368,2	820
Japonia	103	857	2000	12,2	257,2	500
Franţa	204	611	1800	147,4	305,7	560
Anglia	69 [3]	536 [3]	600 [3]	92,7	308,4	690
Italia	90 [4]	200 [4]	405 [4]	100,0	306,8	260
Olanda	10 [4]	60 [4]	157 [4]	16,2	60,1	60
Total	3605	8462	12962	845,8	3048,8	4730

1 Inclusiv instalaţiile de perforat, piesele de schimb etc.
2 Evaluări. 3 Livrări. 4 Vînzări pe piaţa internă

Sursa: "Vnesneaia torgovlia", nr.1/1974

Tabelul nr.2

	Numărul calculatoarelor instalate pînă la 1.I.1973	Repartizarea calculatoarelor în funcţie de capacitatea de calcul (în %)					
		mică (sub 0,3 mil dolari valoare unitară)		mijlocie (sub 1,6 mil dolari valoare unitară)		mare (peste 1,6 mil dolari valoare unitară)	
		ca număr	valoric	ca număr	valoric	ca număr	valoric
In lume	172 760	70	30,5	25,8	42	4,2	27,5
- S.U.A.	106 350	68	28,0	27,0	42	5,0	30,0
- Europa occidentală	40 530	75	32,0	21,0	43	4,0	25,0

Sursa: "L'Expansion", nr.65/1973

ARMA SPIONAJULUI ECONOMIC ŞI LUPTA DE CONCURENŢĂ

ODATĂ cu creşterea cantităţii de informaţii, (masa critică necesară unui salt inovaţional) şi respectiv cu explozia cheltuielilor, orice inovaţie, orice invenţie, orice proiect nou şi orice secret de producţie devin mai scumpe. De aceea, pe plan internaţional toate acestea devin şi din acest punct de vedere mai rentabile ca obiecte de spionaj. În consecinţă pentru conducerile unităţilor economice apărarea secretului activităţii trebuie să devină mai necesară.

Ce este de făcut ?

Sistemul de securitate al unei întreprinderi cuprinde mult mai multe sarcini decît serviciile de portari, de prevenire a accidentelor şi de pază contra incendiilor. Un sistem integral de securitate intră în sfera de sarcini a conducerii superioare a întreprinderii. În tabel se prezintă domeniile principale ale spionajului economic ce poate fi utilizat" oarecum ca o listă foarte generală de control pentru elaborarea unui dispozitiv de apărare. Apărarea împotriva spionajului economic este un pilon esenţial al capacităţii competitive a unei ţări pe plan internaţional.

Prezentare sumară a domeniilor spionajului economic, precum şi a surselor de spionaj şi a informatorilor potenţiali

Domenii	Surse de spionaj	Informatori potenţiali
1	2	3
Informaţii referitoare la obiectivele întreprinderii (conducerea superioară)	Obiective economice, planificarea de perspectivă, directive de conducere, acorduri între întreprinderi	Conducerea superioară şi medie, precum şi personalul de planificare şi auxiliar, consultanţii de întreprindere, bănci, asigurări, jurisconsulţi, servicii publice servicii de informaţii, secretariate ale asociaţiilor, îngrijitori, personal de pază
Informaţii despre persoane	Biroul de personal, compartimentul de prelucrare electronică a datelor, cartele de pontaj (control la intrare), evidenţele caselor de asigurări sociale şi societăţilor de asigurări, registre şi procese-verbale ale sindicatelor, instituţiile de petrecere a timpului liber ale firmelor, etc.	Compartimentul de personal, personalul intern şi extern de la prelucrarea electronică a datelor, membri de familie, colegi de serviciu, colegi de asociaţie, colegi în timpul liber, îngrijitori, personal de pază
Informaţii financiare	Contabilitate, compartimentul de prelucrare electronică a datelor, documente de revizie	Personalul de contabilitate, personalul de la prelucrarea electronică a datelor, consultanţi de întreprindere, bănci, birouri de informaţii, revizori, îngrijitori, personal de pază
Informaţii privind organizarea	Manuale de organizare, indicaţii de lucru, instrucţiuni, regulamente de organizare, organigrame	Personalul de planificare, personalul de la prelucrarea electronică a datelor, consultanţi de întreprindere, îngrijitori, personal de pază
Informaţii referitoare la producţie, respectiv productivitate	Documente de marketing, documente privind activitatea de dezvoltare şi proiectare, ateliere de dezvoltare, laboratoare, înscrieri de brevete, cercetări de brevete	Personalul compartimentului de marketing, personalul compartimentului de cercetare şi dezvoltare, oficii de brevete, oficii de cercetare a brevetelor, furnizori de materiale şi instalaţii, personal de întreţinere, personal de transport, curieri, îngrijitori, personal de pază, consultanţi în probleme de publicitate
Informaţii referitoare la fabricaţie	Instrucţiuni referitoare la procedee, instalaţii de producţie, planificarea producţiei, prelucrarea electronică a datelor, cartoteci de depozit	Personalul de producţie, personalul de la transporturi, cedantul de licenţă, cesionarul de licenţă, curieri, furnizori de materiale şi instalaţii, consultanţi de întreprindere, personal de întreţinere, îngrijitori, personal de pază
Informaţii referitoare la desfacere	Idei de marketing, registrul de clienţi, material de publicitate (în faza de elaborare), acte de vînzare	Compartimentul de vînzări, reprezentanţii, clienţii, asociaţiile consultanţi de marketing, tipografii pentru material de publicitate, firme de cercetare a pieţei, personal intern şi extern de la transporturi, personal de pază, îngrijitori
Informaţii referitoare la aprovizionare	Registrul de clienţi şi actele de vînzări ale furnizorilor potenţiali	Furnizori, achizitori, asociaţi, personal intern şi extern la transporturi, îngrijitori, personal de pază

(După „Industrielle Organisation" Nr. 9/1972)

viata economica

Redactor şef: Ioniţă OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poştale şi difuzorii din întreprinderi şi instituţii, precum şi la redacţie Cont. I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R. filiala sect. 1.
Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia Bucureşti, Calea Griviţei nr. 54—66 P.O.B. 2001

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 Bucureşti

Tiparul : Intreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ !

viața economică

ANUL XII Nr. 15 (574)
VINERI 12 APRILIE 1974
16 PAGINI 2 LEI

15

OPERATIVITATEA ȘI CALITATEA – TRĂSĂTURI ESENȚIALE ALE ACTIVITĂȚII PE OGOARE

- Caracteristica acestui anotimp fiind umiditatea redusă a solului, se impune adoptarea unor măsuri energice ;
- Irigațiile — acțiune eficientă în confruntarea omului cu natura ;
- Ce regim de irigare aplicăm grîului ? Cum alegem hibrizii de porumb ce urmează a fi cultivați ?
- Tehnologiile specifice trebuie să valorifice deplin toți factorii de producție. În ce constau acestea ?

ÎN ACEST AN, spre deosebire de cei precedenți, primăvara s-a instalat mai timpuriu, ceea ce a permis ca pînă la această dată să se încheie însămînțarea culturilor din epoca I și să se treacă în multe zone agricole la semănatul porumbului, cultura de bază a celei de a doua epoci a însămînțărilor de primăvară.

Caracteristice pentru această primăvară sînt condițiile climatice excepționale, determinate de umiditatea redusă a solului în aproape întreaga țară și cu deosebire în Moldova, Dobrogea, nord-estul Bărăganului și Podișul Transilvaniei, unde cantitățile de precipitații căzute în perioada septembrie 1973 — aprilie 1974 reprezintă 30—50% din media multianuală. Mai mult ca oricînd, în condițiile acestui an se cere din partea specialiștilor din agricultură o mai mare atenție în **adaptarea tehnologiilor de cultură la condițiile specifice menționate**, astfel ca umiditatea existentă în sol să garanteze continuarea vegetației culturilor de toamnă (grîu, orz, secară), a lucernei și trifoiului și răsărirea culturilor semănate în primăvară, pentru ca precipitațiile care vor cădea să fie bine valorificate.

Principalele direcții de acțiune în condițiile acestei primăveri sînt :

● Culturile de toamnă

ANALIZA atentă a stării de vegetație a grîului permite specialiștilor să se orienteze în stabilirea măsurilor agrotehnice și mai ales în ceea ce privește perspectiva producției. Dintre lucrările de strictă actualitate, mai importante sînt **efectuarea corectă a udărilor și aplicarea erbicidelor.**

În zonele cu sisteme mari sau amenajări locale pentru irigații, de foarte mare actualitate este irigarea grîului. Acum este momentul să se treacă din plin la irigarea grîului, administrînd norme de udare de 300—500 mc apă la hectar, în funcție de natura solului și deficitul de umiditate al stratului de la suprafață pînă la adîncimea de 100 cm. Cunoașterea exactă, pe sole și parcele, a desimii actuale a culturilor de grîu, permite specialiștilor să se orienteze asupra producțiilor posibil de realizat în condițiile unei evoluții normale a precipitațiilor în viitor.

● Culturile de primăvară

PERIOADA ACTUALĂ găsește însămînțările de primăvară din prima epocă (lucernă, trifoi, plante medicinale, mazăre, borceag, ovăz, grîu de primăvară, or-

dr. ing. Teodor MOSCALU
director adjunct în M.A.I.A.A.

(Continuare în pag. 2)

Semnele primăverii și ale muncii entuziaste...

ÎN ACEST NUMĂR :

■ Marea sărbătoare a muncii — 1 MAI — este întîmpinată printr-o largă desfășurare de forțe în întreaga economie în realizarea cincinalului înainte de termen. În analiză : **DIMENSIUNI ȘI IMPLICAȚII ALE ACTIVITĂȚII ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ** pentru realizarea planului pe trimestrul I a.c. Cum se desfășoară procesul investițional în chimie, care sînt direcțiile de acțiune în sporirea eficienței acestui mecanism (pag. 3)

■ Sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. : **OPȚIUNI PENTRU UN NOU TIP DE RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE** (pag. 13). La 18 aprilie încep la București lucrările celei de-a 29-a sesiuni a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, prima organizată în afara sediului acesteia de la Geneva. În paginile 14—15 : **DEZVOLTAREA COLABORĂRII ECONOMICE EUROPENE.** Simptome săptămînale ale economiei mondiale : **TENDINȚE și CONJUNCTURI** pe piața materiilor prime de bază, evoluții ale **CURSULUI VALUTAR, RATEI SCONTULUI, NIVELULUI DOBÎNZILOR**

Județele țării la granița a două cincinale de eficiență și civilizație

DÎMBOVIȚA

Interviu cu ION STĂNESCU, prim-secretar al Comitetului județean Dîmbovița al P.C.R.

● În anii socialismului, viața economică și socială a județului Dîmbovița a cunoscut un puternic dinamism. Care sînt, tovarășe prim-secretar, după opinia dv., principalii factori care au asigurat acest dinamism ?

— Aș așeza pe primul loc un factor care a acționat, de fapt, în același sens în toate județele țării. Este vorba de **strategia dezvoltării vieții economice și sociale a țării elaborată de conducerea partidului și statului nostru.** Am în vedere aici, în primul rînd, strategia acumulării, a investițiilor, a repartizării acestora în teritoriul țării. Nu este nevoie de o prea lungă demonstrație pentru a convinge că, avînd în vedere principiul fundamental ce stă la baza organizării conducerii vieții noastre economice și sociale — acela al centralismului democratic — ritmul, dinamica economiei, a industriei, a agriculturii, a transporturilor, a tuturor ramurilor și subramurilor economice — și, în consecință și a întregii vieți sociale — sînt o urmare directă a deciziilor strategice de amplasare în teritoriu a noilor obiective economice, decizii luate de conducerea superioară de partid și de stat.

Constantin COJOCARU

(Continuare în pag. 4)

Semnale

Semnificația unui sfert de veac

DATORITĂ modernizării și dezvoltării capacităților de producție, exploatării rațională a posibilităților existente, Întreprinderea de strunguri Arad a devenit una din importantele unități producătoare de strunguri din Europa.

În graficul alăturat este prezentată modificarea permanentă a structurii fondului de marfă de-a lungul celor cinci cincinale de existență. Ponderea exportului de strunguri înregistrează o linie mereu ascendentă. Astfel, dacă în anul 1955 au fost exportate 12 strunguri, între '56 — '60 exportul era de 17% din totalul fondului de marfă, în cincinalul '66 — '70 de 41%, pentru ca în cel actual să atingă 52,4%.

Numărul statelor în care livrăm strungurile noastre a ajuns la 65, ponderea avînd-o livrările în țări socialiste ca : U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă, R. P. Chineză, precum și în alte state ca, de pildă, în R.F.G., Italia, Belgia, Grecia, Suedia, Danemarca, Australia ș. a.

Întreprinderea de strunguri Arad a participat, de asemenea, efectiv la echiparea unor obiective complexe construite de țara noastră în Iran, Cuba, Egipt, Zambia, Chile Brazilia, R. D. Vietnam, R.P.D. Coreeană, etc., aducînd și pe această cale, contribuția sa la extinderea relațiilor de cooperare.

N. MILEA
Arad

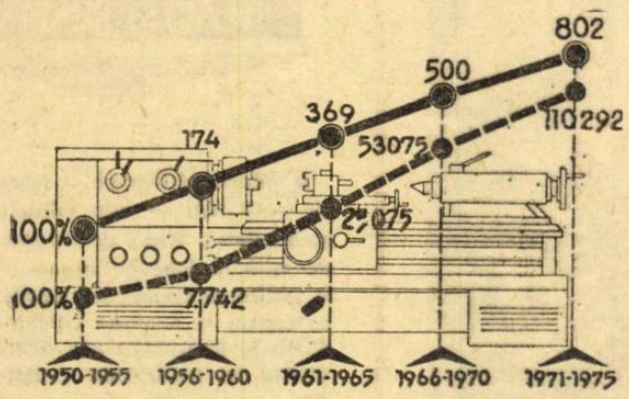

Dinamica fondului de marfă — total — și export ---

SALUTĂM NOUA RUBRICĂ A „V. E."

● Dinamică retrospectivă

APRECIEZ ca binevenită inițiativa revistei de a introduce în paginile ei date referitoare la „Cursuri și dobînzi pe piața internațională". Cred, însă, că rubrica este susceptibilă de îmbunătățiri în sensul creșterii conținutului său informațional și al conciziunii. Mă gîndesc la includerea în sistem a yenului japonez, la eliminarea din tabel a constantelor (cursul central, explicațiile de calcul), la prezentarea evoluției zilnice pe întreaga săptămînă și la o dinamică retrospectivă periodică pe intervale semnificative de timp.

P. SCĂRLETE
București

● O informare largă

INIȚIATIVA de a publica periodic cursurile valutelor și variațiile lor precum și dobînzile pe piețele de capital ni se pare foarte interesantă. Publicarea — unor asemenea indicatori la intervale de timp regulate, însoțiți de o informare mai largă asupra evoluției piețelor, mi se pare a fi deosebit de utilă. Salutăm, deci, inițiativa revistei. Aștept noi materiale în legătură cu criza sistemului valutar internațional, consecințele acesteia, precum și în legătură cu soluțiile care se iau în vederea rezolvării ei.

Ofelia BĂLBĂRĂU
București

Osteneală eficientă pentru recuperarea ambalajelor

DORESC să vă scriu de mai mult timp despre o temă care mă preocupă. S-ar putea ca unii cititori să zîmbească, gîndind că recuperările de ambalaje nu-și merită osteneala. Nu este adevărat. Pentru stat ar însemna foarte mult. Socotiți cîte ambalaje duce un gospodar acasă cu zahăr, paste făinoase și zeci de alte produse ambalate frumos în pungi de hîrtie, plastic etc. Toate acestea sînt aruncate deși, așa cum le despachetez eu ar putea fi refolosite. Poate cineva să spună că nu s-ar realiza economii însemnate prin recuperarea lor ?

Aceasta presupune, însă, o serie de măsuri, cum sînt : conceperea și folosirea unor ambalaje de hîrtie și carton, ușor de despachetat, educarea personalului comercial și a consumatorilor pentru manipularea cu grijă a acestora, precum și construirea unor stații de dezinfecție a ambalajelor recuperate în cadrul fabricilor beneficiare.

Eu unul aș avea o satisfacție deosebită dacă organizațiile comerciale și producătorii ar organiza un sistem de primire a acestor ambalaje, fără nici o pretenție bănească. În actuala criză mondială de hîrtie, soluția nu este decît în avantajul economiei.

Stere BUZOIANU
București

De acord

AM CITIT cu interes articolul „Un caz de 3 miliarde lei" din nr. 48/1973 al revistei și ca economist care lucrez de mulți ani în activitatea de construcții-montaj, am avut ocazia să constat în cadrul analizelor economice efectuate, că în activitatea de transporturi auto se pot identifica rezerve interne mari. Datorită actualului sistem de evidență și urmărire a acestei activități, valorificarea acestor rezerve întîmpină greutăți. Măsurile propuse în articol sînt bine venite și aplicarea lor ar contribui la sporirea eficienței economice a parcului național de autovehicule.

Horia BANCA
Cluj

Pe... „sprinceană"

CA UNUL care mă deplasez frecvent în localitățile din țară pentru îndeplinirea obligațiunilor profesionale, apelez, cum este și normal, la serviciile unor unități locale printre care și la hoteluri. În legătură cu cazarea am o nedumerire care încă n-am reușit să mi-o clarific. De ce oare dacă ajungem la un complex de cazare la orele 6 sau 7 dimineața sîntem nevoiți să așteptăm pînă la orele 12 cînd începe ziua de plată. Sigur, este normal ca, în cazul cînd hotelul este ocupat să așteptăm plecarea unor pasageri, dar atunci cînd sînt posibilități de găzduire de ce să mai așteptăm ? În loc să cîștigăm o zi de lucru prin sosirea noastră în primele ore ale programului, trebuie să așteptăm în holul hotelului și la orele 12 să vedem cum sîntem aleși pe „sprinceană" de către recepționeri.

Sper că m-am făcut înțeles de cei în drept să pună lucrurile la punct.

Em. FLORESCU
București

Curier

● **GABRIEL TEODORESCU** — Potrivit art. 68 din Legea nr. 12/1971, personalul încadrat în unitățile socialiste de stat înainte de aplicarea acestei legi (1 ianuarie 1972) — cu respectarea normelor legale în vigoare pînă la această dată — care nu îndeplinește condițiile de studii sau de vechime prevăzute în lege, poate ocupa, în continuare, aceleași categorii, respectiv funcții sau altele echivalente, dacă își îndeplinește în mod corespunzător sarcinile ce îi revin. Cei aflați în această situație nu pot fi însă promovați, de pildă, din contabili sau planificator în funcțiile de contabil principal ori planificator principal.

● **M. TULEA, Ploiești** — Funcția de tehnician principal face parte din categoria personalului tehnic, deci dintr-o altă categorie decît personalul de specialitate, din care fac parte economiștii. Perioada lucrată ca tehnician și tehnician principal nu poate fi considerată înrudită cu aceea de economist.

● **ȘERBAN NICOLESCU, București** — Continuarea studiilor absolvenților secțiilor de subingineri la învățămîntul de ingineri este în studiu. Absolvenții secțiilor de subingineri, care doresc să-și continue studiile la învățămîntul superior, se pot prezenta la concursul de admitere la facultatea preferată, în condițiile stabilite în broșura „Admiterea în învățămîntul superior", după efectuarea stagiului de doi ani la locul de muncă, la care au fost repartizați la absolvire (Ministerul Educației și Învățămîntului).

● **LAZĂR ȘAICU, Timișoara** — Întrucît dreptul la alocația de stat, pentru cel de al doilea copil, s-a ivit — în cazul dv. — de la data de 15 mai 1973, cînd ați fost trecut într-o altă funcție cu un salariu tarifar de 2950 lei lunar, la 1 august 1973, în baza prevederilor H.C.M. nr. 890/1973, v-ați păstrat în continuare, acest drept. Faptul că, temporar, ați avut un salariu mai mare, corespunzător funcției deținute anterior, nu poate determina pierderea beneficiului aplicării art. 4 din hotărîrea sus citată.

ION C. NISTOR, Bălcoi; NICOLAE D. MATEI, ION N. BUTARU, București — În numărul 14 al suplimentului nostru am răspuns și la întrebările dv.

NICOLAE COSTEA, Brașov; TEODOR DEDIU Roman; VICTOR PUNCIU, Constanța ; MARIA NICOLAE Brănești, Ilfov — Pentru dv. am dat soluțiile corespunzătoare în nr. de azi al suplimentului.

● **ADRIAN RADCA, Iași** — La întrebările referitoare la situații similare cu aceea a dv. — a posibilității încadrării ca economist a absolvenților învățămîntului mediu, care ocupau funcții de șef serviciu respectiv șef de birou, pentru care era prevăzută cerința exclusivă a studiilor superioare — s-a răspuns detaliat în suplimentul „Viețli economice" nr. 4/1974.

● **FLORIAN IOVAN, Balotești** — Conform avizului Ministerului Muncii nr. 65821 din 21 august 1973, indemnizația de instalare, prevăzută de art. 17 din Decretul nr. 158/1970, poate fi acordată și în situația în care absolventul învățămîntului superior îndreptățit s-a stabilit în localitatea în care a fost repartizat, dovedită prin aplicarea pe actul de identitate a mențiunei de stabilire a reședinței.

EVALUĂRI

CU PRIVIREA SPRE VIITOR...

Octav ONICESCU

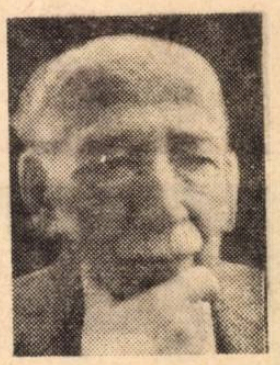

CADRUL SOCIAL economic al majorității activităților umane de azi este mult schimbat față de cel al trecutului nu prea depărtat. Cele mai numeroase activități au căpătat caracter colectiv, cu responsabilități crescînde, apărate de lege. În același timp, o anume maturitate morală și de gînd este cîștigată, în genere, de către copiii vremilor noastre, mult mai repede decît în trecut. Vasta experiență în care sînt antrenați oamenii de azi, cu copiii împreună, le dă acestora o maturizare timpurie. Intensa informație prin școală, prin ziare, reviste și cărți, prin cinematografe, radio și televiziune, prin sport, prin densitatea în continuă creștere a relațiilor umane, prin perspectivele ce li se oferă asupra unui univers în fiecare zi mai larg, duc pe tînărul încă fragea la frămîntarea obligatorie de idei mereu înnoite și deseori la necesitatea de a lua decizii în probleme ce nu le cunoștea în trecut.

Mulți tineri simt azi puternic, și mai de vreme ca în trecut, că pot, uneori că trebuie, să-și ia răspunderea unor activități, chiar dacă încă limitată. Dar în aceeași vreme trebuie să avem grijă ca organizarea societății să nu-i țină ancorați numai în cercul riguros al școlii, încetinindu-le avînturile. E ca și cum s-ar lega aripile puilor de rîndunică ce vor să se avînte cu îndrăzneală în afara cuibului în care căpătau încă hrană, pentru a și-o agonisi singuri.

Chiar actele informative, de la cele mai simple pînă la cele mai complicate, se cer împlinite printr-un răspuns, deci printr-un act deliberat și semnificativ al celui care le primește. Școala pasivă nu mai este justificată în conștiința educatorilor de azi. Dar școala activă, în care cel ce primește informație trebuie să și reacționeze la ea, e încă pe cale de constituire. Ea, nu se va putea izola de viață.

Recunoașterea noii situații a tineretului este reflectată în preocupările susținute de modernizare a procesului educațional, printre care, generalizarea în țara noastră a primei trepte a învățămîntului liceal, începînd cu anul școlar 1974—1985, de perfecționare a tipurilor ei de organizare, legarea mai strînsă de viață, de practică, care se cer nemijlocit resistematizate, pentru a nu uita, dincolo de profesionist, omul, care este totuși ținta cea dintîi și cea din urmă a oricărei școli.

Implicațiile sociale și economice sînt importante. Intrarea în viață a tinerilor adaugă un puternic flux de capacități active, numărului mereu crescut al bătrînilor în plină putere de muncă, adeseori deosebit de valoroși și cărora societatea nu le mai poate refuza serviciile decît în dauna ei. Dacă adăugăm acestor fluxuri pe acela natural, al unor societăți tinere care cheamă la activități noi diferențiate straturi adînci ale unei populații atîta vreme limitată la anume forme tradiționale de știință, de gîndire și de producție și în genere de viață, ne dăm repede seama de situații care vor face ca noul statut organic al tineretului, al școlilor sale, ca și al activității sale sociale și economice să se constituie încet, fără a înceta să pedaleze cu putere din ce în ce mai mare asupra progresului societății umane. Acest nou statut se va conjuga desigur, în mod natural și cu acea problemă a „creșterii economice", care trebuie să ne fie prezentă nu în forma excesivă pe care ne-o prezintă „Casandrele" alarmiste. „Creșterea" cu elementele ei constitutive critice și anume creșterea exponențială a populației, consumul de asemenea, exponențial al materiilor prime, poluarea mereu sporită a mediului, va impune o revizuire a formelor activității umane care va îngloba și cerințele statutului tineretului al cărui aspect moral este principala noastră preocupare pe lîngă imperativele economice care-l condiționează.

←

zoaică, ovăz, in, cînepă, cartofi, floarea soarelui) în fază de încrucișare, unele din aceste culturi fiind deja răsărite, mai ales în sudul și vestul țării, unde rezervele de apă ale solului au fost în măsură să asigure umiditatea necesară germinării și răsăririi culturilor.

Pe culturile nerăsărite, **tăvălugirea**, acolo unde nu s-a aplicat imediat după semănat, este o lucrare de foarte mare importanță, pentru grăbirea germinării semințelor și răsărirea plantelor.

După cum se știe, primăverile secetoase oferă condiții favorabile pentru dezvoltarea nestingherită a insectelor și atacul de proporții mari a acestora. Pentru a preveni pagube care pot merge pînă la anularea oricărui efect economic, **aplicarea la timp a tratamentelor chimice este o condiție hotărîtoare a viitoarei recolte.** De aceea, orice cheltuială efectuată acum cu aplicarea tratamentelor chimice este pe deplin justificată. Dacă tratamentele vor avea caracter preventiv, ele vor fi mai ieftine și mai eficiente.

Trăsătura de bază a lucrărilor pregătitoare semănatului ce trebuie executate în condițiile acestui an este **mărunțirea perfectă a solului numai pe adîncimea de încorporare a semințelor și pe cît posibil în ajunul sau chiar în ziua semănatului.** De asemenea, trebuie să se acorde o atenție majoră reglării desimii de la semănat. Este suficient să precizăm că o economie de 0,5 kg de sămînță de porumb la hectarul de porumb reprezintă pe țară o rezervă de sămînță de cel puțin 1500 tone de porumb. Această economie minimă are la bază cerința ca **în condiții de umiditate redusă a solului să se realizeze pragul inferior al intervalului desimii optime.**

În anii cu deficit sezonier de umiditate, ca acesta, o garanție a recoltelor mari este **alegerea corespunzătoare a hibrizilor,** hibrizii timpurii și semitimpurii de porumb avînd șansele cele mai mari de a da producții mari. Acest lucru a fost verificat în anul 1972 în zona Hîrșova, județul Constanța, unde hibrizii grupei 200 au dat producții normale, în timp ce hibrizii grupelor 300 și 400 au dat producții foarte mici, iar în unele cazuri nu au reușit nici măcar să lege rod. Iată de ce, în condițiile acestei primăveri, în zonele în care luna aprilie nu a echilibrat deficitul de apă al solului, **hibrizii timpurii și semitimpurii trebuie să precumpănească,** astfel ca ploile lunii mai, care în acest an se prevăd a se încadra în limitele anilor normali, să poată suplini deficitul existent și să asigure o dezvoltare optimă, posibilă în special pentru soiuri și hibrizi cu consumuri de apă mai reduse.

Pentru toate culturile de primăvară, o cerință majoră și în același timp o condiție hotărîtoare a producțiilor mari este **intensificarea, prin toate mijloacele, a irigației.** Pe suprafața de peste un milion hectare, care se poate iriga în prezent, trebuie să obținem în acest an producțiile maxime.

Mai mult ca oricînd, aplicarea corectă a udărilor, în sensul respectării normelor de udare și a intervalului de timp dintre două udări, sînt cerințe majore. Nu trebuie să se uite că **o udare pe vreme secetoasă înviorează plantele, dar întîrzierea udării următoare duce la pierderi ireparabile.** De aceea, funcționarea zi și noapte a stațiilor de pompare și a agregatelor de distribuire a apei constituie cerințe majore, reprezintă stare de necesitate și trebuie să subordoneze toate activitățile scopului de a asigura, pe toate căile, realizarea programului de sporire a producției pe terenurile amenajate pentru irigat.

Un loc important în activitatea de pe ogoare din această perioadă trebuie să-l ocupe **cultivarea integrală a terenurilor din luncile rîurilor,** cu apa freatică la mică adîncime, unde în anii secetoși se pot obține producții sporite. Identificarea acestor terenuri, pregătirea acestora pentru cultură trebuie să continue în toate unitățile agricole, adăugînd orice suprafață, oricît de mică ar fi, la patrimoniul arabil al țării.

O altă cerință importantă a producției agricole a acestui an este grija pentru **asigurarea semințelor și a materialului săditor necesar producției agricole a anului 1975.** Grija pentru recoltele sporite de semințe și material săditor trebuie să se mențină permanent, neprecupețind nici un efort pentru pregătirea din timp a recoltelor viitoare.

economie națională

PLAN — ANGAJAMENTE

În cinstea zilei de 1 Mai, în întrecere pentru realizarea cincinalului înainte de termen

INVESTIȚIILE — FACTOR DINAMIZATOR AL CREȘTERII ECONOMICE

INDUSTRIA CHIMICĂ, **realizare de prestigiu a anilor construcției socialiste, aduce o contribuție substanțială în afirmarea produselor românești în circuitul economic internațional, în definirea unor structuri dinamice și eficiente ale economiei autohtone.** *Înscrise activ în întrecerea desfășurată pentru realizarea cincinalului înainte de termen, colectivele de muncă din întreprinderile chimice se află angajate în înfăptuirea unui amplu program care vizează atît perfecționarea laturilor cantitative cît și a celor calitative ale întregii activități.*

În concretizarea acestor programe de acțiune, trimestrul I din acest an a reprezentat o etapă importantă, privită desigur, ca o continuitate a realizărilor de seamă obținute în primii trei ani ce au trecut din actualul cincinal. Care au fost coordonatele pe care s-a înscris activitatea desfășurată de colectivele de muncă din unitățile economice ale chimiei în această perioadă ?

● Dimensiuni dinamice în 1974

• STRATEGIE DE DEZVOLTARE PRIORITARĂ • RITMUL CEL MAI ÎNALT DIN ECONOMIE. — Impactul chimiei asupra celorlalte ramuri ale economiei, contribuția ei la realizarea unui important dinamism de ansamblu și rolul stimulator și de impulsionare au recomandat-o ca ramură cu dezvoltare prioritară în economia națională. Grăitor în acest sens este **ritmul creșterii producției chimice propriu-zise în anul 1974 în raport cu 1973 :** 35%, cifră ce nu mai necesită nici un comentariu.

• CERCETARE DE PRESTIGIU — ÎNNOIREA PRODUCȚIEI, O CARACTERISTICĂ FUNDAMENTALĂ. — Dezvoltarea de amploare, realizările și succesele indubitabile obținute de sectorul de cercetare din ramura chimiei în satisfacerea exigențelor beneficiarilor interni și externi, aplicarea lor în procesele de fabricație au făcut ca **înnoirea și modernizarea produselor să reprezinte coordonata principală de dezvoltare în 1974 cît și în perspectivă.** Din acest punct de vedere, 1974 înseamnă, înainte de toate, 25 de tehnologii noi și îmbunătățite, asimilarea de noi produse. În acest fel, **în 1974 ponderea produselor noi în totalul producției va fi de 25,4%.** Un aport substanțial la aceste realizări a adus colectivul Institutului de cercetări chimice — ICECHIM — care a obținut, pentru a patra oară consecutiv, titlul de fruntaș —, fiind distins cu Ordinul Steaua Republicii Socialiste România, clasa I. Steagul roșu și Diploma de onoare pentru locul I ocupat în întrecerea socialistă pe 1973.

• SPORIREA EFICIENȚEI — O ACȚIUNE DE... CALITATE. — Întreaga gamă a preocupărilor se desfășoară sub semnul unei continue ridicări a gradului de valorificare a materiilor prime, a combustibililor și energiei, a reducerii costurilor de producție. Pe baza bogatei experiențe acumulate, prin contribuția permanentă adusă de fiecare colectiv de muncă, sînt numeroase exemplele în care cheltuielile materiale și cele totale sînt diminuate față de anul trecut. Cum s-a desfășurat concret în trimestrul I a.c. activitatea din industria chimică, care sînt realizările obținute de unitățile economice componente ?

● De la efecte la cauze prioritare

DIN ANALIZA întreprinsă, reiese că, la nivelul Ministerului Industriei Chimice, în trimestrul I a.c. realizarea principalilor indicatori de plan prezintă creșteri față de perioada corespunzătoare a anului trecut. **La indicatorul producția globală,** spre exemplu, **realizările obținute în trimestrul I 1974 sînt cu 17,6%, iar la productivitatea muncii cu 8,2% mai mari față de trimestrul I.1973.**

La această dinamică aportul adus de centralele industriale componente este însă diferit, fapt care se reflectă de altfel și în realizarea planului fizic (vezi tabelul nr. 1).

În ordinea priorității, factorii care au determinat oscilații cu plus și minus au fost :

• **PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE — ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI.** Întîrzierile, înregistrate încă din anul trecut și care s-au menținut în unele cazuri și în trimestrul I a.c. în **realizarea la termen a obiectivelor de investiții au reprezentat cauza nr. 1** care a determinat situația semnalată. Anumite produse macromoleculare, spre exemplu, nu au putut fi fabricate la nivelul sarcinilor de plan deoarece nu au intrat în funcțiune la termenul planificat (1973), instalația de piroliză II la Combinatul petrochimic — Pitești. Aceleași cauze au dus la nerealizarea producției de îngrășăminte chimice : neintrarea în funcțiune la termen a unor obiective din cadrul Întreprinderii de îngrășăminte chimice-Slobozia, a instalației de azot IV de la Combinatul de îngrășăminte chimice-Piatra Neamț etc. În fine, realizările la firele poliesterice au fost diminuate de întîrzierile în punerea în funcțiune a unor instalații de la Combinatul petrochimic-Ploiești. Este drept că aceste obiective au fost reprogramate cu puneri în funcțiune în 1974, dar efectele rămîn...

Realizarea planului fizic pe trimestrul I.1974

PESTE PREVEDERI			SUB PREVEDERI		
Produsul	UM.	Cantitatea	Produsul	UM.	Cantitatea
anvelope AT3	buc.	282co	sodă calcinată	tone	44o
negru de fum	"	44o	sodă caustică	"	728
butanol	"	728	acid sulfuric	"	635
octanol	"	635	unele produse macromoleculare	"	129
fire și fibre artificiale	"	129	îngrășăminte chimice	"	65
fețele cord viscoză	"	65	fire și fibre chimice	"	18
medicamente	milioane lei	18			

• **UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE.** Folosirea sub potențial a unor instalații a reprezentat, de asemenea, un factor de diminuare. Producția de sodă calcinată și caustică, spre exemplu, s-a resimțit, ca urmare a neexploatării la capacitatea prevăzută, din cauza unor defecțiuni mecanice, a instalațiilor de la Întreprinderea de produse sodice-Govora. Și în producția de fire polinitrilacrilice s-au înregistrat pierderi deoarece instalațiile de la Combinatul chimic-Pitești și Săvinești au funcționat defectuos etc.

Situația utilajelor tehnologice în stoc și în curs de montaj la 31 martie 1974

(%)

Centrale industriale	Stoc în tone	Stoc desfășurat pe cauze (tone)				
		În curs de montaj	Fără front de lucru	Livrate în avans	Livrate incomplet sau cu defecte	Necorelat cu ordinea de montaj
C.ind.de rafinării și petroch.-Ploiești	1oo	12,16	65,32	3,51	1,4o	13,86
C.ind.de îngrăș.chim.Craiova	1oo	21,52	5o,57	4,58	7,13	14,9o
C.ind.de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri-București	1oo	3,38	12,69	6,48	-	87,oo
C.ind.de fire și fibre chimice-Săvinești	1oo	23,61	8,32	21,o6	-	-
C.ind.de prod.anorganice-Rm.Vîlcea	1oo	6,66	87,53	11,71	o,2	8,13
C.ind.de prel.cauciuc și mase plastice-Popești Leordeni	1oo	5o,68	48,51	-	-	-
C.de utilaje,automatizări și reparații pt.ind. chimică.-București	1oo	96,87	1,46	2,22	4,42	-
C.pt.comitionarea, livrarea și transport.produse petroliere "PECO"-București	1oo	28,58	-	1,41	-	-
C.de aprov.și livrare a prod.chimice-București	1oo	39,46	42,69	5A,2o	-	-

palilor indicatori de plan prezintă creșteri față de perioada corespunzătoare a anului trecut. **La indicatorul producția globală,** spre exemplu, **realizările obținute în trimestrul I 1974 sînt cu 17,6%, iar la productivitatea muncii cu 8,2% mai mari față de trimestrul I.1973.**

La această dinamică aportul adus de centralele industriale componente este însă diferit, fapt care se reflectă de altfel și în realizarea planului fizic (vezi tabelul nr. 1).

În ordinea priorității, factorii care au determinat oscilații cu plus și minus au fost :

• **PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE — ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI.** Întîrzierile, înregistrate încă din anul trecut și care s-au menținut în unele cazuri și în trimestrul I a.c. în **realizarea la termen a obiectivelor de investiții au reprezentat cauza nr. 1** care a determinat situația semnalată. Anumite produse macromoleculare, spre exemplu, nu au putut fi fabricate la nivelul sarcinilor de plan deoarece nu au intrat în funcțiune la termenul planificat (1973), instalația de piroliză II la Combinatul petrochimic — Pitești. Aceleași cauze au dus la nerealizarea producției de îngrășăminte chimice : neintrarea în funcțiune la termen a unor obiective din cadrul Întreprinderii de îngrășăminte chimice-Slobozia, a instalației de azot IV de la Combinatul de îngrășăminte chimice-Piatra Neamț etc. În fine, realizările la firele poliesterice au fost diminuate de întîrzierile în punerea în funcțiune a unor instalații de la Combinatul petrochimic-Ploiești. Este drept că aceste obiective au fost reprogramate cu puneri în funcțiune în 1974, dar efectele rămîn...

• **UTILIZAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE.** Folosirea sub potențial a unor instalații a reprezentat, de asemenea, un factor de diminuare. Producția de sodă calcinată și caustică, spre exemplu, s-a resimțit, ca urmare a neexploatării la capacitatea prevăzută, din cauza unor defecțiuni mecanice, a instalațiilor de la Întreprinderea de produse sodice-Govora. Și în producția de fire polinitrilacrilice s-au înregistrat pierderi deoarece instalațiile de la Combinatul chimic-Pitești și Săvinești au funcționat defectuos etc.

● „Comprimarea" duratei de realizare a noilor obiective

DEOARECE punerile în funcțiune la termenele planificate au reprezentat un „condițional" esențial pentru realizările obținute la nivelul ministerului în trimestrul I a.c., am considerat necesar să aprofundăm modul de realizare a planului de investiții. În această perioadă trebuiau puse în funcțiune 52 de capacități de producție (inclusiv cele reprogramate din 1973). Au fost realizate devansări de termene la un număr de 9 capacități (instalația de granulare p.v.c. de la Întreprinderea de mase plastice-Buzău, instalație de fibre poliesterice la C.F.S.-Iași etc.). Un număr de 29 au fost puse în funcțiune la termen integral, iar două parțial. Nu au fost puse în funcțiune unitățile de majorare a producției de paraxilen de la C.P.-Brazi, cea de azot și oxigen de la I. „Chimpex" — Constanța etc. Măsurile ce trebuie întreprinse cu prioritate pentru ca toate capacitățile industriei chimice să fie puse în funcțiune la termenele planificate pot fi grupate în :

• **ASIGURAREA CU DOCUMENTAȚIE TEHNICO-ECONOMICĂ ȘI DE EXECUȚIE.** Proiectele de execuție aferente lucrărilor de investiții din 1974 erau asigurate la 30 martie a.c. în proporție de 95,3%. La sfîrșitul lunii martie, STE-urile pentru lucrări prevăzute să înceapă în 1974 nu erau predate în întregime, nefiind încă realizate 10, care aveau termen de aprobare în trimestrul I a.c. (pentru Întreprinderea de îngrășăminte chimice-Tecuci, instalația de cauciuc poliizoprenic-Ploiești, instalația de amoniac la Combinatul chimic-Craiova etc.). Pentru impulsionarea acestei activități, se cer întreprinse :

1 Sporirea operativității în elaborarea graficelor de livrare a utilajelor tehnologice din țară de către MICMG și MICMUE. În acest fel, vor putea fi evitate situații de genul celor semnalate la instalația de cauciuc poliizoprenic sau cele din cadrul Combinatului petrochimic-Timișoara, unde graficul-cadru a fost întocmit și semnat între 15.X și 28.XII.1973 și, respectiv, 20.X.1973 și 22.I.1974 ;

2 Scurtarea duratelor de perfectare a protocoalelor privind realizarea investițiilor conexe de către alți beneficiari. Un exemplu : în prezent, pentru instalația de amoniac-Craiova protocolul semnat cu CPJ-Dolj la 12.IX s-a primit la 16.X.1973 ;

3 Încadrarea duratei de avizare a STE de către organele competente în intervalul de timp legal (30 de zile) ;

4 Definitivarea operativă a unui executant care să realizeze lucrările termomecanice. Aceasta deoarece în perioada actuală, Ministerul Construcțiilor Industriale, conform unei instrucțiuni din iunie 1973, nu le mai execută, iar MICMG nu realizează decît cazanele și montajul.

5 Creșterea responsabilității cu care se efectuează analiza STE la nivelul centralelor industriale. Problema este perfect valabilă și pentru elaborarea proiectelor de execuție dacă menționăm că la asemenea documentații la 30 martie, pentru lucrările din competența Centralelor industriale, planul era acoperit doar în proporție de 80%.

• **ASIGURAREA UTILAJELOR TEHNOLOGICE.** Furnizorii de utilaje tehnologice, au înregistrat la 30 martie față de obligațiile contractate cu M.I.Ch. pentru trimestrul I a.c. restanțe în livrări care se ridicau la peste 2 800 tone. Este adevărat că au livrat în avans peste 2 900 tone în contul obligațiilor din trimestrul II, III și IV, dar în nici un caz aceasta nu acoperă obligațiile contractate pentru trimestrul I. Multe datorii, au în acest sens, I.U.C.-Ploiești, IMUT-Buzău, IUC „Grivița Roșie", Întreprinderea „Vulcan". Tot atît de adevărat este însă și faptul că la 31 martie pe șantierele chimiei erau stocate, din diferite cauze, un însemnat tonaj de utilaje tehnologice (vezi tabelul nr. 2). Se cer deci întreprinse și în această direcție acțiuni complexe pentru montarea și instalarea utilajelor tehnologice.

ANALIZA întreprinsă ne-a permis să evidențiem unele căi de acțiune necesare ce pot și trebuie avute în vedere pentru recuperarea în cel mai scurt timp, a restanțelor, realizarea și depășirea sarcinilor de plan. O primă dimensiune a veridicității acestor prevederi : specialiștii din cadrul ministerului apreciază ca posibilă încadrarea în prevederile de plan încă din luna aprilie...

Bogdan PĂDURE
Adrian MARIN

SĂPTĂMÎNAL

un grafic comentat

În centralele și întreprinderile MEFMC

De ce cheltuielile la 1000 lei producție-marfă se mențin încă ridicate ?

PENTRU ANUL 1974, sarcina de plan fixată Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții la indicatorul cheltuieli la 1000 lei producție marfă se situează cu 4,7 lei sub nivelul realizărilor din anul 1973. Căile principale pentru obținerea unor rezultate care să facă posibilă atingerea nivelului planificat sînt multiple.

Din analiza realizărilor pe anul 1973, rezultă că în cadrul unităților MEFMC, nu au fost puse peste tot în valoare posibilitățile privind gospodărirea superioară a materiilor prime, a materialelor, combustibilului și energiei, respectarea sau chiar reducerea normelor de consum industrial, evitarea oricărei forme de risipă. **Numai la 10 principale norme de consum de materii prime și materiale** (cherestea, fibră azbest, oțel beton, metal etc.) de pildă, **depășirea consumurilor au însumat valoarea totală de aproape 40 mil. lei, iar la alte 4 norme de consum de combustibili, cheltuielile suplimentare datorate depășirii consumurilor planificate au valoarea de peste 13 mil. lei.** Totodată, ca urmare a nerealizării productivității muncii industriale la unele centrale (a cimentului, a materialelor de construcții) și pe total MEFMC, au fost grevate cheltuielile totale cu peste 60 mil. lei.

Un nivel deosebit de mare au reprezentat **cheltuielile neproductive — peste 160 mil. lei — din care 56 mil. lei pierderi din rebuturi.** Numai la Centrala materialelor de construcții cheltuielile neproductive au depășit 36 mil. lei (din care amenzi și penalizări 12,1 mil. lei, rebuturi 16,6 mil. lei, casări și declasări de materii prime și materiale 2,1 mil. lei etc.). **Și în acest an, cu toate măsurile luate, lucrurile nu se prezintă prea bine : în primele două luni cheltuielile la 1 000 lei producție-marfă au fost mai mari cu 12,1 lei, iar cele materiale — cu 25,5 lei.**

Pentru realizarea întocmai a prevederilor planului pe anul 1974, MEFMC are la îndemînă suficiente mijloace

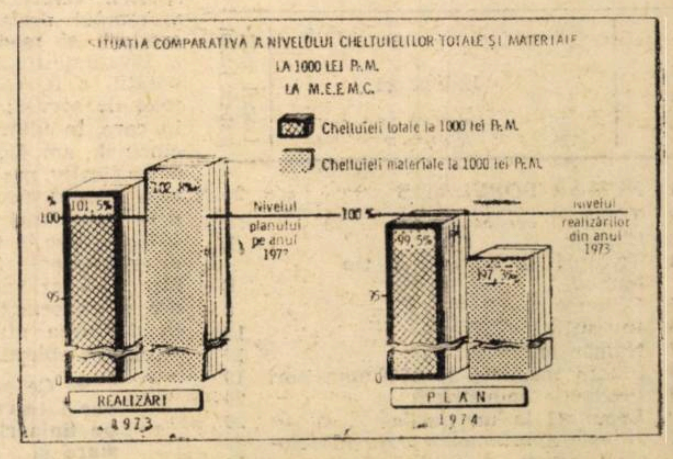

și căi, cu condiția ca prevederile din planul de măsuri întocmit în acest sens să fie transpuse în practică la fiecare întreprindere și centrală industrială.

DÎMBOVIȚA

(*Urmare din pag. 1*)

● Cum pe bună dreptate ați afirmat, acest factor a acționat în același sens în toate județele țării. Care au fost factorii interni, specifici județului Dîmbovița ?

— Județul Dîmbovița a beneficiat de două mari avantaje. Poate și alte județe le-au avut. Sau, unele județe au, cu siguranță, alte avantaje. Mă gîndesc la forța de muncă și la așezarea geografică a județului. În ce privește **forța de muncă**, am în vedere faptul că pe teritoriul județului a existat o bogată tradiție industrială. În multe comune ale județului s-a format, în timp, un număr mare de meseriași care a facilitat trecerea la producția industrială de largi dimensiuni din anii socialismului. Aș mai adăuga și faptul că aceste comune sînt așezate în apropierea centrelor în care au fost construite marile obiective industriale. De aici, facilități în asigurarea necesarului de forță de muncă, în rezolvarea problemei locuinței etc.

Spunînd **așezare geografică**, mă gîndesc și la faptul că județul Dîmbovița, de ce să n-o recunoaștem, este „prins" între cîteva mari și vechi zone industriale ale țării : București, Prahova, Brașov și mai recent, Pitești.

● Asta pentru trecut. Pentru viitorul mai apropiat — am în vedere cincinalul următor — pe ce factori contați, pe ce „pedale" vă gîndiți că trebuie apăsat, în primul rînd, pentru susținerea unui ritm accelerat de dezvoltare ?

— Cu siguranță, toți factorii menționați vor continua să-și exercite influența. Vor apărea însă factori noi, corespunzători etapei. Nu este deloc ușor să-i ierarhizăm. Aș opta, totuși, pentru următoarea ordine : **progresul tehnic și organizatoric** — introducerea rapidă a noului în ceea ce privește produsele, tehnologiile, metodele de organizare a activității în toate domeniile și la toate eșaloanele ; perfecționarea pregătirii profesionale, ridicarea continuă a **calității forței de muncă** : utilizarea cît mai judicioasă a suprafețelor și **capacităților de producție** de care dispunem în această perioadă.

● Să revenim la actualul cincinal. Prin ce va rămîne el în istoria județului Dîmbovița ?

— Cincinalul 1971—1975 este pentru Dîmbovița, în primul rînd, **un cincinal al accelerării dezvoltării**. Concret : în perioada 1965—1970, ritmul mediu anual de creștere a producției industriale județene a fost de 8,8%. În perioada 1970—1972, ritmul aproape s-a dublat — 15,1%. Ritmul mediu pe cincinal se ridică la 22,6%, cu mult peste media pe economie. Acest cincinal este, apoi, **un cincinal al construcțiilor de mașini și al siderurgiei**. Au intrat în funcțiune și s-au dezvoltat importante capacități în aceste ramuri. De dată recentă, cum bine știți, am intrat în rîndul marilor producători de oțel ai țării. Și încă un proces care consider că prezintă importanță : aș aminti aici „difuziunea" industriei în mai multe centre în cadrul județului : Găești, Moreni, Titu, Fieni, cu implicațiile pozitive asupra acestor centre și a zonelor apropiate.

● Ce elemente noi, semnificative, pe plan economic și social, vor interveni în cincinalul următor ?

— Cerința dezvoltării rapide și armonioase a întregii vieți economice și sociale a județului ne va obliga, cu siguranță, să continuăm și în viitorul cincinal **extinderea dimensiunilor industriei constructoare de mașini**. Ca o trăsătură specifică a acestui viitor cincinal aș menționa însă o puternică dezvoltare a **industriilor ușoară și alimentară**. Aceasta

Tabelul nr. 1

Dîmbovița între județele țării

— locul ocupat de județul Dîmbovița în ansamblul județelor țării prin prisma unor indicatori sintetici

Nr. crt.	Indicatori	Locul ocupat de județ
1	NUMĂR POPULAȚIE	24
2	Țiței	1
3	Ciment	5
4	Țesături de bumbac și tip bumbac	6
5	Cărbune	8
6	Investiții	18
7	Număr salariați	19
8	Putere instalată la 1000 muncitori	19
9	Producție industrială	20
10	Locuitori la un medic	20
11	Număr apartamente date în folosință anual	22
12	Volum total desfaceri de mărfuri	22
13	Volum desfaceri ulei	23

● Un județ al cărui viitor va fi modelat de progresul tehnicii, al organizării și al calificării forței de muncă ;

● Feminizarea forței de muncă și urbanizarea — două procese economico-sociale marcante ale viitorului imediat al județului ;

● „Problema problemelor" forței de muncă este cunoașterea ei.

întrucît se fac deja simțite unele discrepanțe în echilibrul populației ocupate. Mă refer la faptul că avem un mare disponibil de forță de muncă feminină, pentru ocuparea căreia va trebui să creăm un număr sporit de locuri de muncă adecvate.

Cincinalul următor va fi marcat, în al doilea rînd, de o intensificare nemaiîntîlnită a procesului de **urbanizare**. Am în vedere, pe de o parte, faptul că vor primi statutul de orașe încă 13 localități rurale, iar pe de altă parte, un ritm foarte accelerat de creștere a indicatorilor ce definesc gradul de urbanizare al centrelor urbane propriu-zise : canalizare, apă, modernizări de străzi, transport în comun, edificii social-culturale etc.

La aceste două procese menționate — de feminizare a forței de muncă și de urbanizare accentuată — aș ține să adaug mutațiile mari ce se vor produce în viața socială, din care trebuie menționată, în primul rînd, dezvoltarea unei **clase muncitoare cu o tot mai înaltă pregătire tehnică, economică și organizatorică**, ceea ce o va întări și mai mult și o va face mai aptă să-și exercite rolul de clasă conducătoare în societate.

● Spuneați că, din punctul de vedere al asigurării cu forță de muncă, județul a beneficiat de unele avantaje. Știm însă că nu întotdeauna a existat forța de muncă de calitatea și la timpul cerut.

— Așa este și aceasta se datorește unor deficiențe în sistemul de recrutare și de pregătire. Minuirea utilajului de înaltă tehnicitate cu care au fost dotate noile întreprinderi construite în județ a solicitat un număr mare de cadre calificate în meserii diverse, unele necunoscute prin aceste locuri și nici chiar în țară. Or, noi a trebuit să asigurăm cea mai mare parte a forței de muncă pentru aceste obiective din rîndul populației rurale, al cărei contact cu utilajul modern nu s-a soldat întotdeauna cu rezultatele cele mai bune. „Problema problemelor" a fost cunoașterea amănunțită a forței de muncă disponibile în județ și care putea fi atrasă spre noile obiective industriale. Ca urmare a unei ample investigații, dispunem în prezent de o situație detaliată pe vîrste și profesiuni a întregii populații apte de muncă din județ, ceea ce ne permite să acționăm mai eficace pentru recrutarea, pregătirea și stabilirea efectivelor de muncitori.

Ceea ce este caracteristic nu numai județului nostru, ci și altor perimetre de țară, trezite la o viață industrială intensă, este așa-numitul fenomen al întoarcerii la matcă. Numeroși fii ai acestor ținuturi, cu o înaltă și variată calificare, care au lucrat în alte colțuri ale țării, s-au reîntors în ținuturile natale unde au azi posibilitatea să-și valorifice din plin priceperea și capacitatea.

● Dintre sectoarele sau elementele prin care caracterizăm gradul de bunăstare și civilizație, în care apreciați că județul Dîmbovița a realizat cel mai important și semnificativ salt în ultimii ani ?

— S-au făcut progrese mari pe linia sporirii veniturilor oamenilor muncii, a volumului desfacerilor de mărfuri, a creșterii și modernizării bazei materiale a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, a dezvoltării și diversificării rețelei de servicii către populație. Sectorul în care, în ultimii ani, îndeosebi în acest cincinal, am făcut cel mai important și semnificativ pas îl constituie însă **locuințele**. Făcînd această apreciere am în vedere nu numai faptul că în anii 1972—1973 s-a dat în folosință un număr dublu de apartamente față de anii 1968—69 ci și faptul că rezolvarea problemei locuințelor are o importanță primordială nu numai în definirea nivelului de trai, ci și în atingerea obiectivelor creșterii economice.

● Ce schimbări mai importante vor interveni în cincinalul următor pe linia ridicării nivelului de bună stare și civilizație al populației ?

— Locuințele vor continua să ocupe un loc prioritar pe agenda noastră de lucru atunci cînd ne vom gîndi la gradul de bunăstare și civilizație al populației județului. Un element nou, caracteristic, pentru următorii ani, îl va constitui dezvoltarea mult accelerată a ceea ce numim în mod curent **servicii pentru populație**. De modul cum vom rezolva această problemă depinde și participarea la muncă, și participarea la viața politică, și participarea la actul de cutură.

● Tovarășe prim-secretar, niciodată ca în acest cincinal, cerința de a fi eficienți în tot ceea ce facem n-a fost subliniată cu atîta putere de factorii de răspundere din conducerea vieții economice și sociale a țării. Cum acționează și cum trebuie să acționeze organele de conducere de partid de la nivelul județului pentru atingerea obiectivului de eficiență ?

— În modul concret în care acționăm se materializează, de fapt, propria noastră concepție despre cum trebuie să acționăm, astfel că spunîndu-vă cum acționăm vă spun și opinia mea în ceea ce privește modul cum trebuie acționat.

Eficiența — categorie mai generală — se realizează, în fond, prin numeroși indicatori : termene de punere în funcțiune a investițiilor, productivitate, costuri de producție etc. Noi acționăm asupra acestor indicatori dacă vreți, indirect, acționînd asupra oamenilor, factorul de care depinde direct îndeplinirea lor.

● Cum se concretizează, în principal, acțiunea dv. asupra oamenilor ?

— Printr-un larg efort colectiv, cu ajutorul diferitelor organisme constituite pe lîngă comitetul județean de partid, ne străduim să cunoaștem cît mai exact realitățile și să ajutăm conducerile de unități să-și definească mai clar ce trebuie și cum trebuie să facă.

Apoi, în atingerea obiectivelor de eficiență, în mobilizarea energiei creatoare a oamenilor la realizarea lor, un rol esențial îl joacă utilizarea experienței valoroase cîștigate într-o unitate sau alta, într-un loc de muncă sau altul. Munca de **organizare a generalizării, a extinderii acestor experiențe** nu este deloc ușoară. Popularizarea inițiativelor, organizarea schimburilor de experiență pentru cunoașterea și impulsionarea aplicării lor reprezintă tot atîtea modalități concrete prin care comitetul județean acționează în direcția sporirii eficienței activității economice și sociale.

● Locuințele — factor de bază în sporirea gradului de bunăstare și civilizație al populației ;

● Responsabilitatea — un indicator esențial al calității oricărui sistem de conducere.

● Pasiunea și dăruirea în muncă — calități fundamentale ale conducătorului politic.

● Nu poți conduce cu succes dacă nu iubești munca și oamenii.

● Foarte sintetic, v-aș ruga să precizați care a fost consecința cea mai importantă a adoptării actualei împărțiri administrativ-teritoriale a țării ? Din punct de vedere al actului de conducere, evident.

— Actuala împărțire administrativ-teritorială a însemnat, în primul rînd, o apropiere a unui important factor de decizie — organele județene — de nivelul de execuție. De aici au rezultat două avantaje : o mai bună cunoaștere a realităților, deci o îmbogățire a informațiilor implicate în deciziile luate la acest nivel ; o întărire a controlului și, prin aceasta, sporirea responsabilității organelor de conducere de la bază, de la nivelul unităților economice și sociale. Or, gradul de responsabilitate mi se pare a fi un indicator esențial al calității oricărui sistem de conducere.

● Ce elemente noi au intervenit în relațiile dintre organele centrale de partid și de stat și cele locale, mai concret, județene ?

— Se leagă cu ce am spus mai înainte. Organele locale, județene, cunoscînd mai bine realitățile, fiind mai „pe față" decît erau fostele organe regionale, sînt mai competente, au mai multă autoritate. Prin aceasta, au un rol mult mai important în luarea hotărîrilor prin care se stabilește ce se face, de fapt, în județe. Ministerele sînt mult mai receptive astăzi la punctul nostru de vedere. Trebuie subliniată această schimbare. Datorită ei s-a redus considerabil posibilitatea producerii de greșeli în luarea unor decizii hotărîtoare pentru viața economică și socială a județelor. Mă refer, de exemplu, la deciziile privind amplasarea în teritoriu a obiectivelor economice noi.

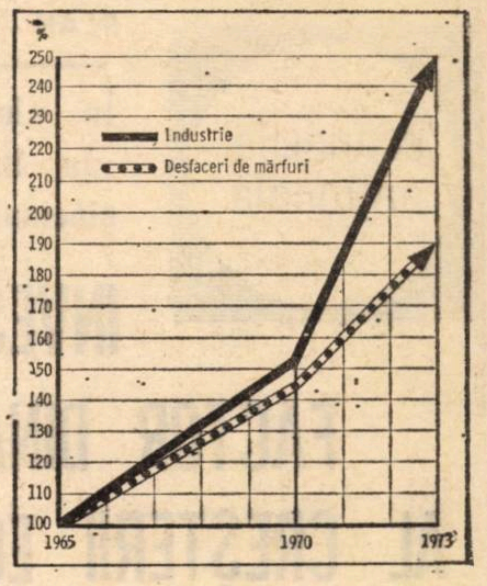

„Un cincinal al accelerării"...

● Aș mai insista asupra acestui punct. În ultimii ani s-au făcut eforturi mari pentru perfecționarea întregului nostru sistem de conducere. În domeniul relațiilor organe centrale — organe județene, care considerați a fi elementul spre care trebuie îndreptată acum atenția ?

— Legile pe care le-am adoptat în ultimii ani definesc foarte clar aceste relații, cine ce trebuie să facă. Acum se cere să le aplicăm întocmai. Pentru aceasta este nevoie de o competență și o mentalitate corespunzătoare noii legislații. Legea o ia uneori însă înaintea competenței și mentalității.

Să exemplific. Legea, ca de altfel și indicațiile conducerii superioare de partid și de stat, ne cer operativitate, rezolvare rapidă a problemelor ridicate de viață. Mai sînt însă organe centrale care nu acționează în acest spirit nou, fiind datoare încă, în mai mică sau mai mare măsură, stilului de muncă birocratic, care acționează mai mult asupra hîrtiei decît asupra realității. Se acționează încă prea puțin, direct, concret, asupra oamenilor.

Un alt aspect. Cunoaștem cu toții rolul ce i-a fost încredințat centralei industriale în conducerea vieții economice. Ei bine, trebuie spus că nu toate centralele sînt ceea ce trebuie să fie. Unele nu-și exercită încă în totalitate atribuțiile conferite de lege. Nu sînt rare cazurile cînd, deși ar trebui — și din punctul de vedere al legii și din punctul de vedere al cerințelor vieții — nu putem rezolva anumite probleme cu centrala, fiind necesar să ocolim centrala și să luăm contactul cu ministerul.

● Aveți o bogată experiență în munca politică, în conducerea vieții economice și sociale. Dacă ar trebui să întocmiți o listă a calităților unui conducător politic eficient, pe care ați așezat-o pe primul loc ?

— Alături de o solidă competență politică și profesională, capacitate de a înțelege just cerințele mersului înainte al societății, ale colectivității în care trăiește și de a alege căile și mijloacele cele mai potrivite satisfacerii acestor cerințe, o calitate fundamentală o constituie **pasiunea și dăruirea în muncă**. Nu poți conduce cu succes dacă nu iubești munca și oamenii pe care-i conduci, dacă nu-ți faci din satisfacerea nevoilor oamenilor prima ta nevoie, obiectivul central al tuturor acțiunilor tale. Nu este suficient să știi să faci ceea ce trebuie făcut. Din această cauză cred că la numirea oamenilor în funcții trebuie să se țină seama de pasiunea pentru muncă și de capacitatea lor de creștere, de adaptare la dinamica vieții. Automulțumirea și atitudinea de suficiență sînt elemente potrivnice progresului.

Tabelul nr. 2

Primele 10 unități industriale din județul Dîmbovița

— ierarhizarea după numărul de salariați (în paranteză locul ocupat în funcție de indicatorul producție globală industrială)

1.	Întreprinderea de utilaj petrolier-Tîrgoviște	(1)
2.	Întreprinderea textilă „Bucegi"-Pucioasa	(3)
3.	Întreprinderea „Steaua electrică"-Fieni	(8)
4.	Combinatul de lianți și azbociment-Fieni	(2)
5.	Exploatarea minieră-Sotînga	(14)
6.	Întreprinderea de utilaj chimic Găești	(6)
7.	Schela extracție-Moreni	(12)
8.	Schela extracție-Tîrgoviște	(9)
9.	Întreprinderea de frigidere-Găești	(5)
10.	Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic Moreni	(7)

Deosebiri de strategie desprinse din ancheta „V. E." privind

ROLUL SOCIETĂȚILOR COMERCIALE MIXTE ÎN PROMOVAREA EXPORTURILOR

PLECIND de la necesitățile de adaptare dinamică a ofertei la cerințele — în permanentă schimbare — ale consumatorilor finali pe piețele din străinătate precum și de lărgire a debușeelor deja existente, de la nevoia dezvoltării unor relații comerciale stabile, pe termen lung și de depășire a unor bariere tarifare și netarifare pe diverse piețe, factorii de decizie din cadrul Ministerului Industriei Chimice au procedat la înființarea în străinătate, de societăți comerciale cu capital mixt.

Dintre activitățile specifice realizate de aceste societăți trebuie evidențiate: desfacerea produselor românești, prin rețelele proprii ale societății direct către consumatorii și utilizatorii finali; îmbunătățirea formei de prezentare și ambalare, în condițiile specifice piețelor locale respective; organizarea de depozite pentru mărfurile cu consum sezonier, în vederea valorificării lor la momentele conjuncturale optime; preluarea de reprezentanțe pentru alte întreprinderi de comerț exterior românești sau străine; efectuarea de operații „swich" etc.

Deși după o perioadă relativ scurtă, de la înființare, suficientă, însă, pentru a permite tragerea unor prime concluzii în legătură cu eficiența funcționării lor, revista noastră și-a propus să organizeze o anchetă în rîndul societăților cu capital mixt, începînd cu cele ale Ministerului Industriei Chimice, în ideea de a identifica măsura în care au reușit acestea să se integreze în ansamblul de sarcini ce revin în cadrul comerțului nostru exterior.

Interlocutorii noștri, directori — reprezentanți ai părții române în societățile mixte, — ne-au răspuns, sub forma unor microinterviuri, structurate pe următoarele întrebări:

1 **Ca avanpost, pe piețele externe, a uneia dintre principalele ramuri industriale, ale economiei noastre naționale, cum ați acționat în vederea promovării exportului de produse chimice românești?**

2 **Ce elemente de tactică și strategie ați folosit în vederea adaptării la cerințele pieței locale?**

3 **Cum apreciați rezultatele cooperării privind „know-how"-ul de conducere și organizare, în domeniul în care activați?**

DECOFRA

(Paris)

1 Societatea noastră a reușit să-și creeze relații bune pe piața franceză inițiind și întreținînd contacte de afaceri utile cu marii utilizatori în condițiile în care industria chimică locală este concentrată în mîinile cîtorva concerne. Pot afirma că, la ora actuală, sîntem bine introduși pe această piață. Datorită eforturilor pe care le depunem pentru respectarea angajamentelor pe care ni le asumăm, am reușit să ne cîștigăm o poziție favorabilă, în rîndul furnizorilor francezi, concentrîndu-ne atenția — cu totul particular — asupra **stabilirii și întreținerii de relații cît mai strînse cu utilizatorii produselor noastre.** Faptul că am livrat marfa la timp și în calitatea cerută a contribuit la creșterea prestigiului produselor chimice românești, pe această piață (de pildă: fenolul, azotatul de amoniu, medicamentele, coloranții, fibrele sintetice etc.). Mai avem, încă, greutăți la sortimentul lacuri și vopsele — aceasta, datorită unor factori de producție interni și competiției deosebit de puternice, existentă pe piața acestor produse.

2 La început — imediat după înființarea societății — cifra de afaceri a fost, comparativ, modestă. Motiv pentru care a trebuit să acordăm o atenție cu totul particulară, **studierii segmentelor de piață care ne interesau, în vederea adaptării ofertei noastre la nevoile și exigențele lor.** Am lărgit apoi, de la un an la altul, gama produselor desfăcute, îmbogățind concomitent și structura ofertei de articole cu grad de prelucrare tot mai ridicat. Activitatea noastră a evoluat în funcție de progresele industriei chimice românești, ceea ce a permis — spuneam — îmbunătățirea continuă a nomenclatorului nostru de ofertă. Deși nu arareori vindem „ce avem", depunem eforturi tenace în vederea orientării măsurilor luate de către fabricile producătoare din țară, în sensul satisfacerii cerințelor specifice piețelor pe care lucrăm. Am avut, de pildă, unele consultări cu furnizorii noștri interni, în legătură cu îmbunătățirea calității și ambalajului etc. Am înlesnit, în aceeași idee și **contacte între acești furnizori și o parte dintre principalii noștri consumatori francezi.** (Este cazul — spre exemplificare — îngrășămintelor chimice).

Cît privește comunicarea cu publicul consumator local, cred că mai avem, încă destule de realizat. Deși sîntem prezenți la tîrguri și în presa locală etc., am impresia că **nu sîntem încă suficient de elastici în adoptarea căilor concrete — cele mai eficace — de legătură cu piața.**

3 Conlucrarea continuă între producător și vînzător mi se pare elementul de bază, în acest context. În genere, întreprinderile din țară ne-au acordat tot sprijinul în vederea realizării sarcinilor concrete pe care ni le-am asumat și în ce ne privește am purtat discuții permanente cu acestea, atît prin deplasarea în Franța a cadrelor de conducere din întreprinderile furnizoare pentru mai buna înțelegere a modului de lucru pe piața locală, prin contacte nemijlocite cu clienții noștri — cît și prin organizarea de vizite în țară la sediile unităților noastre economice a unora dintre marii cumpărători francezi. Toate aceste contacte au fost de natură să permită **o mai bună înțelegere și reacție mai promptă a întreprinderilor noastre la cererile concrete ale clientelei franceze.** Această atitudine, dublată de existența — în ultima perioadă, mai ales — a unei **conjuncturi deosebit de favorabile pentru produsele noastre** au contribuit la creșterea eficienței eforturilor noastre de contractare.

Arcode Limited

(Londra)

1 Ne-am preocupat, în primul rînd, de lărgirea paletei de produse oferite clienților, reușind, de pildă, ca în 1973, să desfacem, în Anglia, mai mult de 50 de grupe de produse (fibre sintetice, coloranți, medicamente ș.a.). Am realizat beneficii, an de an, **acordînd atenție creșterii continue a eficienței desfacerilor noastre.** Fiind în **contact continuu cu clienții finali,** am reușit să le cunoaștem, în timp util, necesitățile și să operăm — corespunzător — mutații structurale în ofertele noastre. Păstrînd legătura nemijlocită cu aceștia, **am atins — în fapt — și un alt deziderat, acela al venirii noastre în întîmpinarea intereselor acestor utilizatori, pe calea controlului nivelului prețurilor.**

2 Încă de la înființare, noi am funcționat în nume propriu. În prezent, circa 70% din produsele exportate prin intermediul societății noastre sînt desfăcute pe cont propriu, către utilizatorii finali. **Efectuăm importuri de la întreprinderile românești, distribuind produsele respective, în Anglia, clientelei.** Navlosim vase, luăm marfa românească, o aducem în Anglia, și o depozităm în depozite așezate în funcție de locurile unde se află consumatorii, facem un „service" egal cu cel oferit de către firmele britanice. Să mă explic: transportăm marfa pe camion la domiciliul clientului — atunci cînd acesta o cere astfel etc. Subînțeles, că efectuînd aceste operații, noi cunoaștem precis — anticipat — nivelul cheltuielilor de transport, al taxelor vamale și comisioanelor etc. ceea ce ne permite să determinăm cu destulă exactitate venitul atribuibil societății exportatoare românești.

Ne ocupăm, **într-o oarecare măsură, și de importuri** — aceasta, în sensul satisfacerii cerințelor întreprinderilor românești de asigurare a unei serii de materii prime, necesare realizării producției.

Sîntem de asemenea, antrenați în **afaceri cu marfă străină** — mai exact, cumpărăm, de pildă, din Rotterdam și vindem în Italia sau S.U.A. etc. Este o sursă suplimentară de venituri pe care — desigur — nu o ignorăm.

Comunicarea cu piața locală se află permanent în atenția noastră. Reclama cea mai importantă o considerăm, însă, cea decurgînd din contactul direct cu consumatorii finali. În afară de aceasta, sîntem prezenți — ca nume și nomenclator de produse — în anuarele locale, în presă, în cărți de referințe, cataloage P.T.T. etc. Evident, la toate acestea trebuie să adaug propria noastră literatură de propagandă, pe care o trimitem interesaților și interesanților.

3 Ca să vinzi, în Anglia, trebuie să vinzi de pildă, ca „British Petroleum" sau oricare alt furnizor local: **în loturi mici și la consumatori. Nu pretindem că am făcut altceva decît să ne adaptăm condițiilor de piață.** Clienții britanici sînt învățați să dea telefon vineri pentru a li se livra, luni sau chiar vineri, două loturi de marfă de 5 tone, direct la fabrică. Ca să putem vinde așa — la exigențele pieței — a trebuit să ne adaptăm acestor condiții, **a trebuit să conlucrăm atent împreună cu partenerul, în vederea organizării eficiente a stocurilor.** A trebuit, în fapt, **să ne construim piața, pentru produsele noastre.** A trebuit, apoi, **să ne organizăm distribuția după principiul că fiecare consumator nu trebuie să fie la o distanță mai mare de o zi de livrare cu camionul — respectiv, la peste 80 mile de depozit.** Am realizat, în felul acesta, în întreaga Anglie vreo 12 depozite mari.

Pentru produsele chimice, în genere, și **pentru toată gama de articole pe care le oferă societatea noastră, în special, există — în momentul conjunctural actual — o cerere mare.** Societățile cu capital mixt au posibilitatea, în acest sens, de a trata de la egal la egal — comparativ cu maniera de lucru a firmelor concurente, condițiile de ofertă și contact. **Motivația pentru aceste societăți în introducerea și menținerea pe piața locală de produse românești este mult mai puternică decît în cazul intermediarilor.**

VICTORIA-REIFEN

(Stuttgart)

1 Societatea noastră a fost înființată în vederea desfacerii produselor finite, din cauciuc — în principal anvelope și articole tehnice cu mare grad de prelucrare. Anvelopele, de pildă, se vînd în 110 variante de tipodimensiuni iar articolele tehnice — în număr de 50. Acest specific, ca și contactul direct cu consumatorul final — populația, — ne-a impus, apriori, **respectarea strictă a principiului de a oferi „ce se cere".** Ca să convingi pe cineva să cumpere o anvelopă, trebuie să-i dai o anume siguranță, încrederea clientului față de marca ta fiind esențială, în condițiile pieței concurențiale de astăzi. Iar această încredere nu o poți cîștiga cu marfă depășită sau de calitate inferioară. În prezent, de pildă, se cer anvelopele radiale cu cord metalic — iată, ca atare, marfa pe care nu trebuie s-o ignorăm în oferta noastră. **A trebuit, să ne schimbăm partenerul inițial — dovedit, ca necorespunzător, atît sub aspectul seriozității în afaceri cît și sub cel al autorității morale pe piață. A trebuit apoi să ne integrăm în maniera de lucru uzuală** în acest domeniu **pe piața vest-germană.**

Dispunînd de un capital relativ mo-

● **„DECOFRA" (Paris).**
Director — partea română: **Mircea Negoescu.**
Anul înființării: 1967; Obiect de activitate: desfacerea de produse chimice românești, pe piața franceză. Capital: 750 000 FF (500 000 FF — la înființare). Evoluția cifrei de afaceri: în 1973, față de 1966 (anul precedent înființării societății) desfacerile au fost de 10 ori mai mari, iar față de 1972 — o creștere cu 50%.

● **„ARCODE" (Londra).**
Director — partea română: **Virgil Popescu.**
Anul înființării: 1968; Obiect de activitate: desfacerea de produse chimice românești, pe piața britanică. Capital: 25 000 lire.

● **„VICTORIA — REIFEN" (Stuttgart)**
Director — partea română: **Ion Nanu.**
Anul înființării: 1971; Obiect de activitate: desfacerea de anvelope românești pe piața vest-germană. Evoluția cifrei de desfacere 1971 — 50 000 buc. anvelope; 1972—1973 — circa 80 000 buc.

dest, **relațiile noastre cu băncile sînt deosebit de însemnate.** Pot afirma că, în ce ne privește, societatea noastră, se bucură de o bună reputație pe piața locală, fapt care ne facilitează evident relațiile de afaceri.

2 Anii 1972 și 1973 au fost caracterizați printr-o conjunctură nu tocmai favorabilă—pe piețele din străinătate — pentru anvelope, fapt care a și determinat, de altfel, **concentrarea eforturilor noastre, în mod special, asupra asigurării propriei noastre existențe de firmă și a dezvoltării, pe mai departe, a cifrelor de afaceri, în condiții mai mult decît dificile.** Multe concerne internaționale au trebuit — și ele — să facă, cu greu față acestor condiții. În 1972, de pildă, firma „Continental" a înregistrat pierderi evaluate la 60 mil. DM; în perioada 1971—1972, concernul „Pirelli" a pierdut circa 175 mil. DM. A fost o conjunctură neprevăzută de nimeni, iar aceasta — fără a avea vreo legătură cu „criza petrolului".

Dat fiind această situație deosebit de grea, **a trebuit să ne luăm propriile noastre măsuri de precauție, în vederea preîntîmpinării riscului instabilității și a neachitării mărfurilor pe care le livrăm. Am încheiat, ca atare contracte de asigurare, cu „Hermes" asigurîndu-ne, astfel, vînzările și diminuînd — la 20% — riscul** (restul fiind suportat după cum se știe de către asiguratorul local).

Începînd, însă, cu ultima parte a anului 1973, fenomenele conjuncturale au marcat o redresare — o înviorare, chiar — prețurile urmînd o curbă permanent ascendentă. Motiv pentru care sperăm ca situația societății noastre să se îmbunătățească sensibil, în perspectiva imediată.

Un element esențial, în dezvoltarea vînzărilor îl constituie **comunicația cu utilizatorii.** Și noi — pe lîngă presa scrisă — participăm la tîrguri specializate (anuale, cu profil auto).

3 Ca element de strategie de „management" în afaceri, pot menționa **experiența pe care ne-am format-o, în domeniul comercializării cu amănuntul, prin intermediul stațiilor de montaj proprii.** Experiența ne arată că prețul cel mai mare se obține tocmai la aceste stații. De pildă, montajul unei anvelope — fără prețul acesteia — costă 4 DM, la care se mai adaugă 5 DM, pentru centrare. Iată, deci, 9 DM — pentru fiecare anvelopă, încasați numai pentru „service" în unele cazuri. La stația de montaj, prețul ajunge aproape dublu, comparativ cu cel „en gros". Iată pentru ce **dotarea tehnică și cu personal foarte calificat trebuie asigurată cu atenție și promptitudine,** mai ales în perioadele de sezon — vara și iarna — cînd toți trebuie să fim pregătiți să întîmpinăm cît mai bine clienții.

Cu centrala din țară ținem în permanență, legătura, primind **ajutor material, tehnic și personal competent** — mai ales, în perioadele de vîrf. Spre deosebire de firmele locale, putem modifica formația de service în cursul anului, în stații, la un nivel corespunzător fiecărei perioade de lucru.

George HAȘEGANU
Victoria OLARIU

conducere și organizare

ÎNTREPRINDERILE ŞI CENTRALELE confruntate cu NOUL în conducere şi organizare

— E.P.O.S.E.T. — evaluarea priorităţii obiectivelor sociale, economice şi tehnice —

CONDUCEREA oricărei unităţi economice este confruntată, de regulă, cu îndeplinirea simultană a mai multor căror influenţă asupra rezultatelor macro şi microeconomice este de mărimi diferite şi care, în consecinţă, reclamă o prioritate anumită de înfăptuire. În fiecare moment, în fiecare situaţie, diversele obiective — funcţie de stadiul lor de înfăptuire — capătă deci şi o importanţă distinctă, exercitînd o forţă mai mică sau mai mare de influenţare a **obiectivului cel mai general al oricărei unităţi economice: dezvoltarea sa proprie — ca nivel micro — şi a întregii economii naţionale — ca nivel macro.**

Înainte de elaborarea deciziilor care să asigure realizarea diferitelor obiective impuse de o situaţie sau alta, conducerea trebuie să hotărască, să decidă ierarhizarea acestor obiective, să răspundă la întrebarea: **care este obiectivul prioritar al acţiunii?** *În ultimul timp mulţi specialişti şi-au îndreptat atenţia spre punerea la punct a unor metode şi tehnici de lucru care să ajute conducerile în luarea acestui tip de decizii. Prezentăm una dintre acestea, denumită* **„Evaluarea priorităţii obiectivelor sociale, economice şi tehnice" (EPOSET).**

Metoda în sine se bazează pe relaţiile trigonometrice, pe posibilitatea de transformare reciprocă a acestora în mărimi echivalente, ca şi pe posibilitatea de proiectare pe o dreaptă a funcţiilor unghiurilor de mărimi variabile.

Nu vom insista pe fondul demonstrativ teoretic al relaţiilor trigonometrice ce stau la baza metodei, ci vom explica posibilitatea de folosire practică a acesteia în activitatea curentă a oricărei unităţi economice.

● Esenţa metodei şi etapele aplicării ei

FOARTE frecvent, atunci cînd avem de luat o decizie de alegere a unui obiectiv, sîntem puşi în situaţia de a realiza în prealabil o ierarhizare a multitudinii de obiective pe care ni le propunem, folosind ca argumente anumite informaţii — diferite de la caz la caz — şi stabilind criterii cu mai multă sau mai puţină obiectivitate. De cele mai multe ori acestea intră sub incidenţa subiectivismului, pentru că — de ce să nu o recunoaştem — fiecare din noi avem o predilecţie anumită pentru un anumit gen de obiective ca şi pentru rezolvarea unor anumite probleme. Cercetătorul este înclinat să creadă că o anumită temă este „nodul gordian" al existenţei, conducătorul unităţii crede în cutare obiectiv prioritar, specialistul argumentează că soluţia de organizare cerută de el lichidează toate necazurile. Frămîntarea cea mai acerbă a fiecărui cadru de decizie este cum să discearnă mai bine, mai raţional, mai corespunzător, natura şi prioritatea obiectivă a problemelor.

În fiecare etapă, pentru fiecare unitate economică, prioritatea obiectivelor sale trebuie conjugată cu obiectivele majore ale dezvoltării întregii economii naţionale. În acelaşi timp, aportul fiecărei unităţi la înfăptuirea acestora este diferit ca ordine de mărime şi deci însăşi influenţa activităţii unităţii asupra atingerii obiectivelor macro-economice este distinctă. Prioritatea obiectivelor trebuie ierarhizată întotdeauna funcţie de puterea lor de influenţă — de implicaţiile lor — asupra dezvoltării întregii economii naţionale.

Pentru a şti întotdeauna **unde şi încotro** trebuie să acţionăm cu prioritate, răspunsul îl vom obţine uşor, şi cu obiectivitate, dacă vom proceda în succesiunea următoarelor etape:

1. Stabilim **o listă completă a obiectivelor generale ale dezvoltării** unităţii în funcţie de importanţa ce se acordă acestora în politica economică generală stabilită pentru etapa respectivă. Pentru aceasta, directivele documentelor de partid şi a legii planului de stat sînt foarte concludente.

2. Procedăm la o **grupare a obiectivelor funcţie de implicaţiile şi natura lor,** de trăsăturile specifice prin care ele se definesc, în obiective cu implicaţii directe: **macroeconomice, microeconomice, sociale şi economico-sociale, tehnice şi tehnico-economice.**

De exemplu: în etapa actuală, pornind de la amplul program stabilit de Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român din 1967, de la directivele de o puternică semnificaţie ale Congresului al X-lea al P.C.R., cît şi pe baza hotărîrilor Conferinţei Naţionale a partidului din 1972, putem stabili în etapa actuală

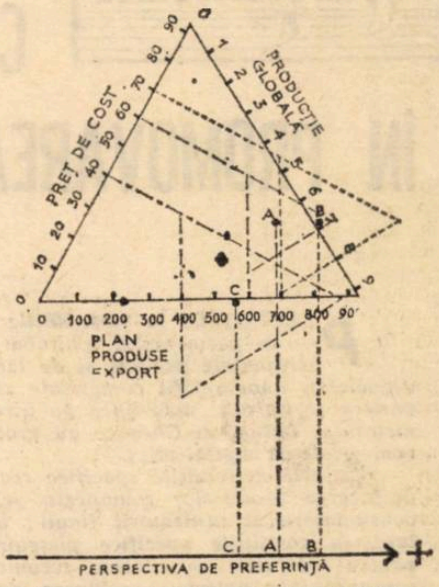

Fig. 1 — DIAGRAMA CRITERIILOR DE PRIORITATE ÎN ALEGEREA SECŢIEI SUPUSĂ STUDIULUI
A=– – – – B=------ C=–·–·–·

care sînt direcţiile hotărîtoare în care trebuie acţionat **pentru creşterea eficienţei economice, a productivităţii muncii sociale.** După opinia noastră — grupate pe cele patru categorii — ele sînt cele din tabelul nr. 1.

3. **Comparăm obiectivele asupra cărora avem de decis în cazul particular dat** (situaţia pe care o avem de rezolvat) — **cu lista obiectivelor generale grupate pe cele patru categorii, identificîndu-ne propriile noastre obiective,** adică stabilindu-le locul în cadrul acestei ierarhizări pe categorii de influenţă.

4. **Alegem din aceste obiective** care definesc situaţia pe care o avem de rezolvat (identificate în lista grupată) **pe primele trei.** De regulă acestea se vor regăsi în grupa obiectivelor macroeconomice (grupa A — obiective economice generale).

5. **Facem o primă evaluare a priorităţii lor.** În acest scop:

a) reprezentăm valorile celor trei obiective alese, la scară, pe un triunghi

Tabelul nr. 1

Gruparea obiectivelor economice pe categorii

A. Obiective economice generale (macroeconomice)	B. Obiective economice specifice (microeconomice)	C. Obiective tehnice şi tehnico-economice	D. Obiective sociale şi economico-sociale
1. Creşterea venitului net (producţia netă) 2. Creşterea rentabilităţii 3. Scurtarea ciclului de realizare a producţiei 4. Creşterea valorii de întrebuinţare a produselor 5. Creşterea volumului producţiei 6. Reducerea importurilor şi dezvoltarea exportului în condiţii de eficienţă 7. Creşterea productivităţii muncii 8. Organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii 9. Concentrarea, specializarea, cooperarea 10. Folosirea mai eficientă a mijloacelor circulante 11. Creşterea vitezei de rotaţie a banilor (fondurilor) în producţie şi circulaţie	1. Eficienţă sporită stabilită prin calculele previzibile şi efective 2. Competitivitate pe piaţa externă 3. Creşterea ratei de rentabilitate a soluţiilor 4. Reducerea termenelor de recuperare a fondurilor alocate 5. Reducerea cheltuielilor materiale 6. Înlăturarea pierderilor şi risipei 7. Amortizarea cît mai rapidă a fondurilor fixe 8. Organizarea conducerii	1. Extinderea mecanizării şi automatizării 2. Aplicarea tehnologiilor moderne 3. Utilizarea intensivă a maşinilor şi instalaţiilor 4. Modernizarea permanentă a fondurilor fixe 5. Organizarea deservirii producţiei 6. Raţionalizarea muncii de aprovizionare 7. Raţionalizarea muncii de fabricaţie 8. Raţionalizarea muncii de desfacere	1. Ridicarea nivelului de trai 2. Folosirea mai deplină a potenţialului activ al populaţiei 3. Intensificarea muncii de concepţie 4. Creşterea calificării muncitorilor 5. Reducerea efortului fizic, morbidităţii şi accidentelor 6. Întărirea disciplinei în muncă 7. Folosirea integrală a timpului de lucru

STRATEGIE ŞI ACŢIUNE

Consumatorul în optica producătorului (I)

RAPIDITATEA cu care se schimbă structura pieţelor şi caracteristicile lor, reducerea progresivă a duratei de viaţă a produselor, apariţia de ramuri şi subramuri industriale noi, alături de pierderea treptată a importanţei celor tradiţionale, accentuarea competiţiei internaţionale sînt cîteva din caracteristicile cele mai marcante ale lumii industriale contemporane. Apariţia acestor elemente a determinat resimţirea de către conducerea întreprinderilor din toate ţările, în special a celor cu o accentuată deschidere biunivocă spre pieţele externe, a **unei nevoi relativ noi:** *cea a unei informări mai detaliate, complete, rapid exploatabilă şi posibil de actualizat într-o manieră continuă. Necesitatea de a fundamenta toate deciziile prin formaţii fiabile, de a elabora strategii globale de dezvoltare raţionale şi strategii de marketing realiste a impus alocarea de către majoritatea întreprinderilor din ţările dezvoltate a unor importante resurse în scopul studierii aprofundate a pieţelor.*

Analiza modului de acţiune în această direcţie a mai multor **firme industriale,** *a permis ca, în finalul efortului de generalizare, să se poată defini* **principalele trei etape pe care studierea riguroasă a pieţei,** *în special externe,* **le presupune:**

I. DEFINIREA OBIECTIVELOR. Dacă prezentarea unei liste exhaustive a scopurilor ar părea irealistă, evidenţierea succintă a domeniilor principale este incontestabil utilă:

1. **Măsurarea stării actuale a anumitor parametri cantitativi:** *dimensiunea pieţei potenţiale; segmentarea pe produse, pieţe, canale etc.; nivelul preţurilor.*

2. **Analiza elemeutelor calitative privind natura pieţei:** *natura distribuţiei; criteriul alegerii produselor; nivelul şi natura concurenţei; circuitul prescris. Aceşti factori pot fi consideraţi ca explicativi pentru anterioarele elemente cantitative.*

3. **Evoluţia previzibilă a tuturor elementelor cantitative şi calitative** *enumerate.*

4. **Elementele de strategie:** *dozajul elementelor de „marketing mix"; determinarea unei politici de penetraţie.*

Studierea ulterioară a pieţei porneşte de la cunoaşterea acestor obiective, stabilite de conducerea întreprinderilor prin luarea în considerare a restricţiilor de timp şi resurse (în special băneşti), diferite de la obiectiv la obiectiv, în funcţie de mai mulţi parametri, în special de natura elementelor cuplului piaţă—produs. Cea mai frecventă şi mai dificilă situaţie care se întîlneşte pe pieţele externe este cea de **tipul produse existente — pieţe noi.** *Atunci cînd este vorba de* **produsele industriale** *şi de* **piaţa lor,** *celelalte etape de studiere a pieţei au, în general, menirea de a furniza elemente de informaţie fie asupra modificărilor tehnice de adus eventual produselor pentru a le adapta la pieţe, fie asupra serviciilor anexe cerute, pe această bază putîndu-se în continuare elabora politica de produs, politica de preţuri, activităţile de promovare şi sistemele de distribuire, în final, proiectîndu-se* **strategia de penetraţie** *cea mai eficientă.*

Iulian BĂDIN

sinoptic

O comparaţie cu rezerve: structura şi specialitatea cadrelor de conducere din întreprinderile industriale

GRAFICUL alăturat redă comparativ structura cadrelor de conducere din întreprinderi industriale în România şi Statele Unite ale Americii, cadrele fiind grupate în funcţie de nivelul şi specialitatea pregătirii profesionale. Cele două structuri sînt comparate după datele unei anchete întreprinse în S.U.A. în care au fost cuprinse cadre de conducere din industria americană şi ale unei anchete întreprinse de revista „Viaţa economică" care a cuprins 250 de directori de întreprinderi industriale româneşti. Evident, graficul trebuie citit cu multe rezerve, printre care: reprezentativitatea celor două eşantioane investigate, diferenţele existente în sistemele de pregătire a cadrelor de conducere a întreprinderilor în cele două ţări, particularităţile economice şi sociale în care acţionează întreprinderile în cele două ţări.

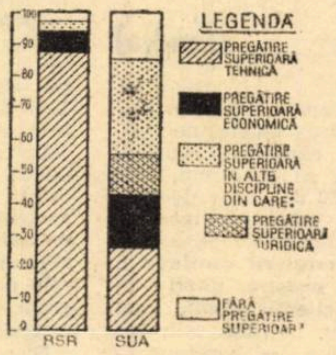

Comparaţia nu este însă lipsită de interes. Cel puţin două constatări se impun: ponderea foarte redusă a cadrelor fără pregătire superioară în numărul total al directorilor de întreprinderi industriale româneşti (de 5 ori mai redusă decît în întreprinderile americane); ponderea foarte ridicată a cadrelor tehnice în România (de aproape 3,5 ori mai mare decît în S.U.A.) şi ponderea mult mai mare a economiştilor în conducerea întreprinderilor americane (de aproape 3 ori) decît în a celor româneşti. Repetăm însă, comparaţia trebuie interpretată cu foarte multe rezerve.

Muncitorul instruit este mai eficient

STUDII efectuate de laboratoarele de socio-economie din Moscova şi Harkov asupra muncitorilor din uzinele de tractoare confirmă că eficienţa acestora se află în raport direct cu nivelul de pregătire şcolară. S-a constatat astfel că productivitatea sculerilor avînd la bază opt clase elementare şi 5 ani practică este cu 35% mai mare decît a colegilor lor cu numai cinci clase elementare, iar a celor cu 10 clase este cu 15—20% mai ridicată decît a sculerilor cu 8 clase. Fiecare an de pregătire şcolară în plus aduce o creştere

Tabelul nr. 2

INDICATORI	SECȚIA A	SECȚIA B	SECȚIA C
Producția globală (%)	— 7	— 8	— 9
Prețul de cost planificat (mii lei)	+ 60	+ 70	+ 40
Productivitatea muncii (%)	— 3, 5	— 2, 0	— 1, 0
Plan produse export (mii lei)	—600	—700	—400
Indeplinirea normelor de muncă	0,85	0,90	0,95
Consumul specific (mii lei)	+100	+150	+ 30
Indic. utiliz. capacit. instal.	0,78	0,75	0,65
Accidente de muncă (nr.)	0	2	3
Indice mediu de calif muncitori (categorie medie)	3, 5	4	4, 5
Zile incapacitate de muncă pentru îmbolnăviri	35	27	20
Absențe nemotivate (zile)	25	20	15

echilateral în care fiecare latură va reprezenta un obiectiv ;

b) sub triunghiul respectiv paralel cu baza vom trasa o dreaptă pe care o denumim **„perspectiva de preferință"** sensul priorității fiind în partea dreaptă (+) ;

c) **fiecare latură va fi împărțită** într-un număr corespunzător de diviziuni care să ne permită marcarea mărimii tuturor obiectivelor pe care le comparăm și a căror prioritate vrem să o stabilim. Trebuie subliniat că atunci cînd avem de decis prin confruntarea unor influențe negative, **întotdeauna numai la partea din stînga a fiecărei laturi se va situa valoarea cu sensul cel mai puțin negativ de influență ;**

d) după ce am reprezentat pe cele trei laturi parametrii și gradarea lor, **marcăm pentru fiecare dintre aceste criterii „momentul"** (mărimea, valoarea sa) **caracteristic pe fiecare latură.** Din dreptul fiecărui moment ducem cîte o perpendiculară pe latura respectivă, astfel încît cele trei perpendiculare ale celor trei laturi se vor întîlni într-un nou triunghi ; din mijlocul fiecărui triunghi astfel trasat, vom cobori o perpendiculară pe dreapta „perspectiva de preferință" iar locul de intersecție cu aceasta va fi marcat cu un simbol al obiectivului respectiv ;

e) vom obține, corespunzător obiectivelor adjudecate, tot atîtea momente — proiectate din centrul triunghiurilor trasate — pe dreapta „perspectiva de preferință". Cu cît momentele respective de pe această dreaptă sînt deplasate mai spre dreapta, către semnul plus (+), cu atît ele ne vor indica o mai mare intensitate în alegere, altfel spus de la dreapta spre stînga se vor ordona prioritățile.

6. Deoarece cu ajutorul acestei prime selecții nu am putut lua în considerare decît un număr de trei criterii sau parametri (este adevărat, cei principali), procedăm în continuare la aprofundarea evaluării priorităților cu ajutorul unui **grafic special** în care de regulă vom reține numai primele trei obiective prioritare (reprezentate prin primele trei momente de pe dreapta de priorități considerate de la dreapta la stînga). **În acest grafic putem introduce pentru comparație un număr nelimitat de criterii (parametri).** Cele trei obiective vor fi comparate pe rînd pentru fiecare parametru în parte, acordîndu-se un punctaj de la 1 la 3 (punctajul cel mai mic (1) se acordă obiectivului care la parametrul respectiv reclamă prioritatea cea mai acerbă). Procedăm astfel pentru fiecare criteriu în parte.

Fiecare criteriu va fi deci caracterizat concomitent pentru cele trei obiective reținute, printr-un punctaj diferit (de la 1 la 3) în fiecare caz în parte.

Punctajul respectiv se transpune pe un graf (vezi fig. 2), în care pe abscisă sînt criteriile stabilite ca obligatorii de analizat pentru determinarea avantajului considerat iar pe ordonată scara de puncte. După înscrierea punctajului în acest grafic se adună punctele obținute de către fiecare obiectiv, înscriindu-se totalul în ultima coloană. Se apreciază apoi că au avantaj obiectivele care însumează cel mai mic număr de puncte. În caz de punctaj egal se stabilește ordinea de preferință în funcție de o serie de criterii suplimentare anterior stabilite, sau rezolvînd „balotajul" prin comparație și cu ordinea de prioritate rezultată din diagrama triunghiulară. Pentru a definitiva ordinea de prioritate a obiectivelor, stabilită cu ajutorul diagramei triunghiulare și a graficului, se introduc în calculul grafic și cei trei indicatori cu care am făcut selecția în cadrul diagramei triunghiulare, adunînd valoarea tuturor criteriilor pentru fiecare obiectiv în parte.

Pentru înțelegerea mai clară a acestei tehnici, o vom aplica la etapa dificilă de alegere a priorității întocmirii unui studiu de organizare, cu aplicație la studiul muncii.

● Un exemplu practic: alegerea studiului muncii

1. Obiectivele: ierarhizarea și gruparea lor

PENTRU realizarea obiectivelor majore de creștere a eficienței și sporire în ritm susținut a productivității muncii, unitățile economice pot acționa în mai multe direcții.

În actuala etapă, potrivit structurii prezentate în tabelul nr. 1, obiectivele obligatorii sînt grupate în următoarele categorii mari :

A. Obiective economice generale ;

B. Obiective economice specifice unității ;

C. Obiective tehnice și tehnico-economice ;

D. Obiective sociale și economico-sociale.

Precizăm că în cea de a doua categorie (B), deși soluțiile afectează și eficiența economică pe ansamblul economiei, ele trebuie căutate în funcție de specificul unității, cuantificarea și aprecierea efectelor trebuind să se facă prin prisma condițiilor sale specifice (ramură, nivel tehnic, produs etc.).

2. O aplicație de selectare și evaluare

CONSIDERÎND că la întreprinderea X situația pe secții în trimestrul III.1973 era cea prezentată în tabelul nr. 2, pentru a răspunde la întrebarea : la care secție trebuie făcut, cu prioritate, studiul muncii ?, vom aplica E.P.O.S.E.T.

În primul rînd, vom alege un număr de trei parametri principali, alegînd în ordinea cronologică din tabelul nr. 1 pe primii trei indicatori dintre cei de care dispunem. În cazul nostru, ei se regăsesc toți în grupa A și deci vom alege :

a) **Prețul de cost** (echivalentul obiectivului „creșterea rentabilității") ;

b) **Producția globală** (corespunzător obiectivului „creșterea volumului producției") ;

c) **Plan produse export** (corespunzător obiectivului „dezvoltarea exportului").

Valorile obiectivelor respective le vom reprezenta la scară pe un triunghi echilateral, ca în figura nr. 1. Din această reprezentare rezultă că în ordinea implicațiilor economice ale principalelor obiective este necesar să studiem în primul rînd secția B, care se regăsește pe dreapta „perspectiva de preferință", cel mai aproape de semnul „+".

În continuare, dacă vom adjudeca selecția primară cu ajutorul celui de al doilea grafic vom obține o altă ordine de prioritate (figura nr. 2).

Deci, iată-ne în următoarea dilemă : pe baza graficului din figura 1 ar rezulta că trebuie să începem studiul, în primul rînd la secția B ; graficul de calcul din figura 2 ne conduce la concluzia (potrivit celui mai mic punctaj) că trebuie să începem studiul întîi la secția A (13 pct.).

În acest caz, pentru a ne verifica, introducem în calcul și primii trei indicatori cu care am făcut selecția în graficul din figura 1. Deci, vom mai adăuga la punctajele din coloana „Total" figura 2 : A+7, B+4, C+7.

Prin această verificare ajungem tot la prima concluzie din graficul figura 1 și anume că prima secție la care trebuie să începem un studiu integral al muncii este secția B, care însumează 19 puncte, față de secția A cu 20 puncte. Deci vom începe studiul la secția B.

3. Recomandări pentru operativitate

CÎND avem de ales inițial dintr-un număr mare de obiective, vom folosi selecția în două etape : cu ajutorul figurii 1 și apoi folosind figura 2.

● Dacă selecția privește mai multe probleme sau trebuie să fie mai riguroasă, se folosește tot alegerea în două trepte.

● Dacă avem de decis prioritatea numai pe baza a trei parametri, folosim numai selecția pe baza diagramei triunghiulare (figura 1).

Metoda poate fi folosită în mod analog și în celelalte etape ale studiului muncii, dar mai ales în alegerea variantei optime.

● În loc de concluzii...

TEHNICA prezentată poate fi folosită în toate sectoarele de decizie a unităților economice.

Avantajele sale mai importante ni se par :

a) face posibilă luarea în considerare a mai multor obiective, concomitent ;

b) presupune selecția pe baza analizei concomitente cantitative și calitative ;

c) permite elaborarea mai multor variante de soluții și selectarea variantei optime ;

d) facilitează definirea rapidă a optimului variantelor, funcție de specificul întreprinderii, a domeniului în care trebuie luată decizia ;

e) poate fi aplicată în toate domeniile de activitate socială, economică și tehnică, atît în faza de proiectare a unor variante, de orientare a priorității obiectivelor de strategie.

Cu unele și neesențiale adaptări, E.P.O.S.E.T. permite să se stabilească clasamente în rezultatele unităților, în comparații și clasamente între unități, ca și clasamentul cauzelor sau influențelor (pozitive sau negative).

Virgiliu ANGHELESCU

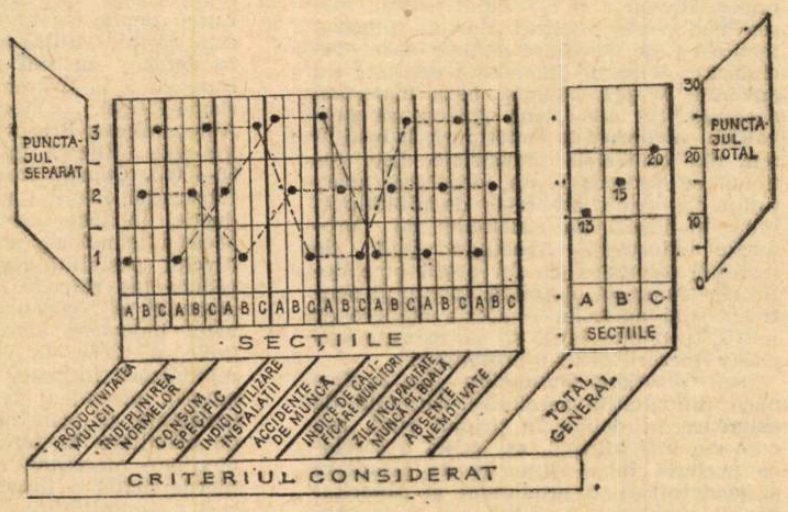

Fig. 2

---

a productivității muncii în medie cu 1,5—2,0% în construcția de mașini, cu 0,4—0,7% în siderurgie, 1,5—2,2% în industria ușoară. În același timp, un lucrător cu 10 clase are nevoie cu 50% mai puțin timp pentru dobîndirea măiestriei profesionale decît un absolvent a 6 clase. Pe de altă parte, un muncitor cu pregătirea școlară insuficientă adesea nu este în măsură să-și repare nici propriile sale greșeli, avînd nevoie să recurgă la ajutorul altora.

Pe baza observațiilor culese din practica uzinelor, studiul constată că 75% din rebuturi și 30% din defectările utilajelor au loc din vina muncitorilor slab pregătiți.

Factori pentru succesul cadrelor de conducere din întreprinderi

DUPĂ opinia a 177 de președinți și vicepreședinți ai unor mari întreprinderi din industria prelucrătoare din șapte state ale S.U.A., succesul lor în cariera de manageri a fost determinat, în ordine, de următorii factori :

1. Inteligență — minte ascuțită, raționament, înțelegere, bun simț ;

2. Aptitudini retorice — exprimare eficientă, capacitate de a exprima adevărul ;

3. Integritate — înaltă ținută etică, valori morale, onestitate ;

4. Abilitate de conducător — capacitate de a face să se facă și de a construi echipe, abilitate de a lucra cu oamenii ;

5. Părerea despre sine — încredere în forțele proprii, autoacceptare, îndrăzneală, siguranță, atitudini nondefetiste ;

6. Adaptabilitate — abilitate de adaptare la condiții și cerințe în continuă schimbare, de adaptare la sau de imitare a ceea ce i se opune, preocupare continuă pentru dobîndirea de cunoștințe și deprinderi, progresivitate ;

7. Aspirații — dorință de realizare, ambiție, aspirație de ridicare deasupra altora, de a obține bogăție sau cîștiguri personale ;

8. Capacitate de efort — hotărîre, tenacitate, hărnicie, efort susținut și orientat pe termen lung ;

9. Angajare — clarviziune în stabilirea obiectivelor de perspectivă, capacitate de a-și asuma riscuri, autoangajare în realizarea scopurilor și obiectivelor organizațiilor în care lucrează, autoangajare în sprijinirea altora ;

Factori accidentali — sănătate, întîmplarea de a fi la timpul și locul potrivit, a fi într-o organizație prosperă, încrederea și ajutorul altora, mediul educațional, social, familial, influența părinților, circumstanța propice sau nefavorabile.

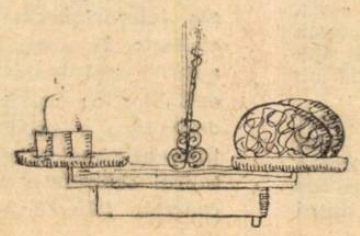

Rubrică realizată de
Nicolae MANOLE

VADEMECUM

De ce și cine participă la manifestări științifice

TRIMITEREA colaboratorilor la diverse manifestări științifice — cursuri, seminarii, simpozioane, expoziții etc. — în țară sau străinătate, a devenit în zilele noastre o practică obișnuită.

Fructificarea cu maximă eficiență a acestor manifestări științifice depinde în mare măsură de modul în care conducerile unităților reușesc să-și precizeze : avantajele întreprinderii de pe urma unei astfel de manifestări ; măsura în care motivele trimiterii corespund cu intențiile și interesele întreprinderii ; criteriile de selectare a manifestărilor ; posibilitatea evaluării efectelor care, în final, vor trebui să compenseze cheltuielile făcute. Un lucru este evident : la orice manifestare științifică vor fi trimiși numai specialiști în problemele abordate în cadrul acesteia.

Prima întrebare pe care trebuie să și-o pună un cadru de conducere la trimiterea unui colaborator la perfecționare sau specializare privește **scopul** *urmărit. Pot fi avute în vedere:*

1. Prezentarea succeselor unității într-un anumit domeniu, în scopul promovării relațiilor economice prin cele mai competente și reprezentative cadre.

2. Schimbul de experiență cu salariații de la întreprinderi similare din țară sau străinătate. Pe această cale pot fi cunoscute dificultățile cu care sînt confruntate întreprinderile similare, putîndu-se lua măsuri pentru evitarea lor.

3. O desprindere mai mare de munca de rutină a salariaților foarte capabili și care s-au evidențiat în activitatea productivă.

4. Schimbarea temperamentului unui subaltern foarte capabil, dar foarte timid, prin confruntări directe și schimburi de idei cu alți specialiști ; un asemenea cadru va merge ca al doilea sau al treilea membru al echipei de reprezentare.

În **optarea** *pentru una sau alta dintre asemenea manifestări, un conducător poate apela la următoarele căi și mijloace de informare :*

1. Studierea atentă a pliantelor, invitațiilor și, în general, a materialelor care prezintă acțiunea respectivă.

2. Analizarea reputației, renumelui și tradiției manifestării științifice și a „cărții de vizită" a instituției organizatoare.

3. Discuții cu salariații care au participat la ediții precedente ale aceleeași manifestări sau la unele similare.

Un moment important îl constituie discuția cu cel programat să reprezinte instituția, în care trebuie urmărit, în principal :

1. Să se arate participantului ce se așteaptă de la el. Acest lucru este foarte important, întrucît salariatul va ști spre ce probleme să-și îndrepte atenția, ce lucruri să rețină, ce trebuie să-și clarifice, ce întrebări să pună etc.

2. Se va urmări atent reacția celui în cauză. Este posibil ca el să aibă anumite idei și sugestii care au scăpat conducerii. Astfel, salariatul va avea posibilitatea să hotărască dacă problematica manifestării îl interesează sau nu. Dacă are anumite obiecții nu trebuie obligat să participe.

Rezultatele participării se pot valorifica *în două moduri :*

1. Întocmirea la întoarcere a unui raport de activitate care să cuprindă problemele esențiale care au fost dezbătute la manifestare și care să fie prezentate și celorlalți specialiști interesați din întreprindere.

2. Întocmirea raportului de activitate după o anumită perioadă de timp — de pildă, după 6 luni — perioadă care îi va da prilejul salariatului să analizeze felul în care noile cunoștințe sau noile soluții dau rezultate în întreprindere.

În sfîrșit, foarte important : dacă conducătorul dorește ca anumite soluții sau idei noi să fie aplicate în practică, trebuie să stabilească compartimentul sau salariatul care dispune de posibilități reale și să asigure baza materială necesară.

Al. BLAGA
M.I.C.M.G.

ÎNNOIREA PRODUCȚIEI RITM ȘI CERINȚE

ÎNNOIREA și modernizarea producției și a tehnologiilor de fabricație, un „punct forte" al dezvoltării economiei românești, antrenează în toate ramurile economiei naționale, un mare număr de specialiști: cercetători, ingineri, economiști, tehnicieni și muncitori de înaltă calificare. Dimensiunea și complexitatea problemelor ce le ridică realizarea planurilor tehnice în fiecare centrală și întreprindere, pot fi desprinse din dezbaterea organizată la „masa rotundă" de „Viața economică", în colaborare cu Uniunea sindicatelor din metalurgie și construcții de mașini. În paginile de față prezentăm noi aspecte și implicații ale acestui complex proces, indispensabil asigurării dinamismului și creșterii competitivității economiei noastre.

„Pulsul" de la cercetare la prototip și producție de serie

„V.E." : **Modul de întocmire a planurilor tehnice și conținutul lor constituie elemente de bază în înnoirea și modernizarea produselor și tehnologiilor. Esențialul este ca cele prevăzute să se materializeze riguros, în termenele stabilite. Cum se desfășoară, concret, activitatea de înfăptuire a planurilor tehnice, cui îi revine răspunderea și ce impedimente se cer eventual înlăturate ?**

Ing. **Lazăr Pistovjan** : „Răspunderea materializării planurilor tehnice o au în mod gradat și pe competențe toți factorii, respectiv: Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, C.S.P., ministere, centrale și întreprinderile. **În cadrul centralei noastre, în fiecare întreprindere componentă, există un tehnolog care lucrează în serviciul tehnic și răspunde de înfăptuirea planului tehnic. De fapt, în întreprinderi, toate cadrele care lucrează în serviciile de concepție se ocupă, pe compartimente, de acest lucru.** Există responsabili pentru fiecare produs din cadrul atelierului de proiectare sau tehnologic, care urmărește atît fazele de proiectare, de tehnologie și SDV-uri, cît și realizarea fizică a prototipului sau a seriei zero.

În general, se poate spune că se respectă termenele planificate pe fazele de asimilare în întreprinderi, în special la acele produse care sînt înglobate în planul de producție pe anul respectiv sau în anul următor. Uneori se scurtează chiar timpul de asimilare. Dar asta nu înseamnă că nu avem și situații cînd termenele de asimilare planificate nu se respectă. De ce ?

În primul rînd, pentru faptul că **nu avem toate condițiile tehnico-materiale necesare.** În acest an de pildă, avem nevoie de o capacitate mare de proiectare. Cu forțele existente putem acoperi numai o parte din lucrări, rămînîndu-ne un deficit de peste 1 400 000 ore. Și la proiectarea tehnologiei și a SDV-urilor avem un minus de capacitate de aproape 950 000 ore, iar la modelărie — de circa 100 000 ore. **Întîmpinăm greutăți și în asigurarea colaboărilor cu alte întreprinderi ca și la unele importuri de materiale.** În special la produsele de mare tehnicitate (mașini cu comandă numerică) metodologia de aprovizionare este foarte greoaie.

După opinia mea, **termenele din planurile tehnice privind înnoirea produselor și a tehnologiilor ar putea fi peste tot respectate, și chiar scurtate, dacă :**

- **insușirea unui produs s-ar face într-un ciclu cît mai scurt și în condiții tehnice optime pentru a se putea verifica operativ modul în care a fost realizat și condițiile ce trebuie asigurate pentru fabricație ;**
- **aprovizionarea cu materiale pentru realizarea prototipului și a seriilor zero ar fi asigurată la timp conform cerințelor. Aceasta ar influența ciclul de execuție și condițiile tehnice în care se fabrică prototipul ;**
- **s-ar organiza un sistem de aprovizionare „pe stoc" exclusiv pentru activitatea de asimilare. Aceasta ar prezenta avantaje din anumite puncte de vedere".**

Ing. **Teodor Patean** : „Și la **Întreprinderea „Strungul"-Arad multe termene planificate din planul tehnic, nu se respectă, datorită capacității de proiectare care nu este corelată cu cerințele întreprinderii. Nu avem amenajate capacități speciale destinate executării lucrărilor de asimilare, cu excepția sculăriei unde avem afectată 30% din sarcina de producție nominalizată, în acest scop.** Restul de capacități pe care le reclamă înfăptuirea planului tehnic sînt privite ca sarcini în afara planului de producție și tratate ca atare. Este în interesul asigurării ritmului de înnoire a producției să se treacă la asigurarea de capacități corespunzătoare volumului de activități, altfel viteza despre care vorbim în asimilare nu este de loc vie și compromițătoare, lucru ce aduce mari prejudicii".

Ing. **Maxim Croitoru** : „Vorbind de accelerarea ritmului de asimilare, **socot că trebuie rezolvată problema realizării prototipurilor.** În întreprinderi, pentru ca producția să nu fie deranjată, **este absolut necesar să se înființeze ateliere de prototipuri bine dotate cu mașinile-unelte de specialitate.** Apoi, cînd produsul respectiv intră în fabricație, întreprinderea să fie utilată complet, să nu fie pusă în situația de a nu respecta tehnologiile prescrise. **Organizarea de standuri de probă, ateliere de prototipuri, pregătirea fabricației și dotarea corespunzătoare cu scule și verificatoare, constituie** — după părerea mea — **condiții esențiale pentru grăbirea ritmului de asimilare și pentru calitatea noilor produse".**

Ing. **Vladimir Hofnanian:** „O subliniere în completare. **Atelierele de prototipuri să aibă un statut bine definit,** pentru ca în ele să nu se execute piese din planul de producție curentă a întreprinderii, așa cum se întîmplă frecvent astăzi cu secțiile de sculărie. Secția de prototipuri trebuie să aibă statut independent. Totodată, **ar fi necesar ca sarcinile de asimilare a noilor produse să nu fie prevăzute, mai ales, pentru trimestrul IV al anului, ci în primul semestru.** Aceasta ar aduce mari avantaje economiei naționale".

Ing. **Alexandru Neamțu** : „În structura organizatorică a ministerului nostru, marea majoritate a centralelor au integrat institutele de cercetare și proiectare specializate. O parte din aceste institute nu au însă, la ora actuală, **baza materială necesară.** De aceea, mă gîndesc **să dezvoltăm atelierele de prototipuri la institutele din centralele industriale.** Este rațional să procedăm așa, deoarece, aparținînd de uzine, atelierele de prototipuri intră în jurisdicția sistemului de producție industrială. Aparținînd însă de institute integrate, cu un profil bine definit — cum este, de pildă, Institutul pentru mașini agricole — aceste ateliere ar putea fi dotate bine și să execute exclusiv lucrări pentru prototipuri".

Ing. **Gheorghe Gutunoiu** : „Eu aș împărți dificultățile accelerării ritmului de asimilare în două : în primul rînd, așa cum s-a mai afirmat, **nu există o corelare perfectă între ritmurile de asimilare și modernizare a produselor și capacitatea de proiectare de S.D.V.-uri și de execuție.** Pentru atenuarea efectelor negative ce decurg dintr-o asemenea situație, **propun ca Institutele de proiectare — I.C.P.M.A. și I.C.P.A.T. — să dea produsele omologate cu documentația valabilă execuției seriei zero.**

În al doilea rînd, apar greutăți după faza de asimilare a unor noi produse pentru că **nu există o concordanță între necesarul de mașini arătat în S.T.E.-uri și comenzile ce le fac ulterior beneficiarii.** Acest lucru se manifestă mai ales în domeniul mașinilor agricole. Iată un caz concludent : pentru motocositoarea carpatină s-a făcut o pregătire pentru fabricația de circa 15 000 bucăți pe an. În realitate însă, în 3 ani s-au executat în total doar 1 500 bucăți. Or, dacă avem în vedere **economicitatea — și aceasta trebuie să fie un obiectiv major al fiecărei unități productive** — lucrurile nu se prezintă deloc bine".

Ing. **Constantin Coltoș** : „Încă un aspect de extremă importanță constă în **felul cum se face definitivarea și avizarea S.T.E.-urilor și a proiectelor tehnice de fundamentare a asimilării de noi tipuri de mașini-agricole.** În prezent avizarea are loc în Consiliul tehnico-științific comun al M.I.C.M.G. și M.A.I.A.A. Aceasta duce, de multe ori, la mari întîrzieri legate de convocarea și ținerea efectivă a ședințelor, definitivarea și semnarea procesului verbal de membrii relativ numeroși ai consiliului și apoi de către conducerile celor două ministere. Uneori trec 3—6 luni de la ținerea ședinței consiliului și pînă la transmiterea procesului verbal. În multe cazuri, procesul verbal apare chiar după definitivarea și lansarea în execuție a prototipului. De aceea **am propune ca, în cazul utilajelor agricole, care nu depășesc, de exemplu, o valoare unitară de 50 000 lei/produs și un volum anual mediu de fabricație** (pe 5 ani) **de 1000 buc./an, asimilarea să se facă conform H.C.M. nr. 900/1970 în baza S.T.E.-urilor, inclusiv tema de proiectare".**

Ing. **Nicolae Alexandrescu** : „Pentru realizarea planului tehnic nu se pune peste tot problema lipsei de capacitate la cercetare ci, poate mai cu seamă, aceea a **utilizării judicioase a capacității existente.** La întreprinderea noastră, potrivit Decretului 162/1973, activitatea de proiectare de produse noi, tehnologia de fabricație, proiectarea echipamentului tehnologic nestandardizat și de autoutilări a fost reorganizată într-o secție de cercetare-proiectare, care depinde de Centrala industrială de autocamioane și tractoare-Brașov. Secția funcționează în cadrul întreprinderii noastre pe baza unui program de cercetare-proiectare aprobat de organul tutelar. În practică, conducerea întreprinderii folosește adesea capacitatea de proiectare nu pentru elaborarea de proiecte, ci pentru acordarea asistenței tehnice în secțiile de producție, deși avem de asimilat, în acest an, îndeosebi în semestrul II, numeroase produse. Cred că și în această direcție ar trebui să se ia măsuri de către centrala noastră".

Modernizarea tehnologiilor — în creștere de viteză

Ing. **Armand Vasiliu** : „S-au accentuat, în cadrul dezbaterii, mai multe căile de accelerare a vitezei de înnoire și modernizare a produselor. Tot atît de important este — și cu influențe directe asupra creșterii capacităților de producție, asupra sporirii vitezei de asimilare a produselor noi — **introducerea și modernizarea tehnologiilor de fabricație.** S-au făcut și în această direcție pași înainte în majoritatea întreprinderilor din industria construcțiilor de mașini grele.

Cu toate aceste progrese, încă nu se face totul pentru ca tehnologiile înaintate să poată fi generalizate. M-aș referi, în special, la două procedee : **extinzuirea la rece a pieselor și prepararea mecanizată a miezurilor și formelor din turnătorii.** De exemplu, primul procedeu se aplică în prezent în multe întreprinderi, dar nu este extins pe măsura posibilităților de motivul că **lipsesc unele dotări.** Lucru deplin adevărat, dar tot adevărat este că nici **utilajele specifice existente în dotare nu sînt pe deplin utilizate.** Bunăoară, la Întreprinderea de autoturisme-Pitești, Mecanică fină-Sinaia, Autocamioane-Brașov, capacitățile preselor este utilizată în proporție doar de 50—60%. Cauza : insuficienta pregătire a fabricației, neajunsuri în organizarea producției în toate cele 3 schimburi. Dacă această tehnologie ar cîștiga extinderea la nivelul posibilităților create, s-ar putea reduce (ne referim numai la o latură a efectului ei), consumul de metal la nivelul industriei constructoare de mașini grele, cu 30%. În ce privește utilizarea mecanizării formelor și miezurilor în turnătorii, procedeul întîmpină și el unele rezistențe. O principală frînă este : lipsa de asimilare în țară a unor materiale auxiliare necesare acestor operații. Se pierde astfel o însemnată sursă de sporire a capacităților în turnătorii, iar activitatea manuală cu consecințele sale se menține la nivel ridicat. **Dacă s-ar lua măsuri pentru mecanizarea activităților în turnătorii și s-ar produce materialele auxiliare necesare pentru aceasta, s-ar ajunge la o creștere a capacităților cu 15—20%, concomitent cu o însemnată economie de forță de muncă.**

Introducerea și extinderea tehnologiilor moderne este însă legată și de felul în care este folosit personalul tehnic de concepție din întreprinderi și centrale industriale. Ar fi utilă, după părerea mea, **trecerea sectorului de concepție tehnologică din atelierele de fabricație ale întreprinderilor spre serviciile specializate.** În acest mod se va putea asigura o mai mare răspundere în luarea deciziilor cu privire la problemele de dezvoltare a producției, stabilirea soluțiilor cele mai eficiente. De asemenea, **în cadrul centralelor industriale organizarea cadrelor tehnice în grupuri specializate**

cu sarcini precise — detaliate de concepție și urmărire **s-ar solda cu rezultate mai consistente ca pînă acum".**

Aspecte relevante în zona COLABORARE și COOPERARE

Ing. **Ioan Lutaș** : „Pentru centrul nostru de cercetare **o greutate mare în respectarea termenelor de asimilare o constituie felul în care unele unități înțeleg să respecte planurile de colaborare.** Colaborarea cu unele unități ale M.I.C.M.U.E., de pildă, nu este la înălțimea așteptărilor, mai ales în domeniul utilajului minier și de transport în comun. Întîmpinăm refuzuri în asimilarea sau livrarea unor subansamble specializate, ceea ce ne obligă la un import ridicat la acest capitol. **Se manifestă,** de asemenea, **o lipsă de preocupare pentru realizarea la termen a unor faze de asimilare a produselor de completare** (motoare și panouri de comandă pentru locomotive electrice de mină, motoare pentru electropalane etc.) Acest lucru este pe deplin valabil și pentru unitățile Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei. **După părerea mea, atîta timp cît unitățile productive, centralele industriale și ministerele respective nu vor controla felul în care funcționează mecanismul colaborărilor nu vom putea face pași serioși înainte în respectarea termenelor prevăzute în planurile tehnice privind asimilarea produselor noi și modernizarea celor existente".**

Ing. **Maxim Croitoru** : „Întreprinderea noastră avînd un bogat program de asimilare, nu apelează la licențe, ci caută să rezolve problemele prin forțe proprii Produsele pe care le realizăm au o tehnicitate înaltă și la ele cooperează zeci și zeci de întreprinderi. **Pentru ca această cooperare să funcționeze bine, este nevoie să existe un for coordonator, așa cum a fost în anii trecuți, care să impună anumitor întreprinderi obligația de a asimila anumite subansamble.** Există un program complex în ce privește asimilarea motoarelor navale. Dar avem greutăți din partea unor întreprinderi din cadrul M.I.C.M.U.E. La întreprinderile de motoare nu putem să obținem pompe de injecție, filtre radiatoare. Eu socot că trebuie să existe **o mai mare responsabilitate din partea ministerului în ce privește funcționarea mecanismului cooperării.** Altfel vor continua să persiste neajunsurile, să se prelungească mult fazele de asimilare".

Ing. **Petre Șerbănescu** : „Și întreprinderea în care lucrez are de asimilat o serie de produse, producția urmînd să fie modernizată în proporție de 90%. Înfăptuirea acestor sarcini cere o capacitate sporită la proiectare, sculărie, în secțiile de fabricație. Neavînd aceste condiții, am apelat la diferiți colaboratori, **dar, încercările noastre de a coopera cu alte întreprinderi care dispun de capacități în domeniile amintite nu s-au soldat cu înțelegerea cuvenită. De aceea, ar fi util ca ministerul nostru să intervină obligînd pe cei ce au capacități disponibile — să colaboreze cu toți solicitanții în rezolvarea unor probleme de ramură sau de interes republican".**

Ing. **M. Sîrbu** : „După părerea mea, ciclul de asimilare în domeniile de virf ale tehnicii este încă nefiresc de lung. Iată cîteva cauze :

- **asigurarea importului pentru cercetare și asimilare de produse noi se face anevoios, fondurile de import fiind alocate cu întîrziere, iar importul propriu-zis durează de cele mai multe ori 12—18 luni,** aprovizionarea internă pentru cercetare și asimilare de produse noi fiind mai dificilă decît pentru producția de serie ;
- **institutele și întreprinderile sînt insuficient de receptive la organizarea de colective mixte de concepție care să asigure continuitatea procesului de la cercetare și pînă la introducerea în fabricație a produsului nou.** Institutul consideră, de obicei, că trebuie să se oprească la realizarea prototipului omologat, iar întreprinderea socotește că trebuie să înceapă activitatea din momentul preluării acestui prototip omologat. În sfîrșit, baza materială a institutelor din acest profil și capacitatea de asimilare în fabricație a întreprinderilor (sectoarele de tehnologie, S.D.V.) sînt insuficiente față de volumul deosebit de mare al produselor noi pe care vrem și trebuie să le asimilăm.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri, cred că se cuvin adoptate următoarele măsuri :

— fondurile de import pentru cercetare și realizarea planului tehnic să fie alocate cu prioritate, iar materializarea acestor importuri să se facă printr-o metodologie mult simplificată, la termene obligatorii pentru întreprinderile de comerț exterior, corelate cu termenele planului de asimilare, astfel încît întreg ciclul de import să nu mărească termenul oferit de firma furnizoare decît cu maxim 20% ;

— aprovizionarea internă pentru cercetare și planul tehnic să fie asigurată printr-o metodologie specială, deosebită de aprovizionarea pentru producția curentă, la termene foarte scurte corelate cu termenele de asimilare ;

— să se asigure, cu prioritate, dezvoltarea bazei materiale a institutelor, inclusiv dezvoltarea capacităților de microproducție ale acestora, care să permită accelerarea valorificării cercetărilor încheiate sub formă de fabricații pilot ;

— să se pună un accent mai mare pe dezvoltarea sectoarelor de pregătire a fabricației (tehnologii, S.D.V., construcție de standuri de încercări) **atît în întreprinderi cît și în institute".**

Ing. **Nicolae State** : „Referindu-se la cauzele care determină întîrzieri în respectarea fazelor din planul tehnic, majoritatea celor care au luat cuvîntul s-au oprit asupra capacităților de proiectare. În unitățile și institutele ministerului nostru există aproximativ 10 000 de salariați, din care ceva mai mult de jumătate își desfășoară activitatea în institute. Or, din experiența pe care o am în domeniul asimilării, greutatea cade mai ales asupra întreprinderilor. De aici **necesitatea unei mai bune gospodăriri a capacității de concepție.** În prezent nu toate institutele noastre de specialitate au o bază tehnico-materială corespunzătoare nivelului potențialului de concepție. Soluțiile constructive și tehnice oferite de ele întreprinderilor nu se pot însuși în producție în măsura prevederilor, tocmai din lipsa posibilităților tehnologice de execuție și experimentare. **Consider că nici la nivelul conducerii ministerului nostru, problema dotării institutelor cu o bază tehnologică puternică nu este suficient de bine înțeleasă pentru că nici în prezent nu se acordă prioritate acestei dotări față de totalul investițiilor.**

O altă problemă ridicată în discuții s-a referit la **asigurarea importurilor.** Industria electrotehnică și electronică are nevoie de unele piese sau materiale din import, a căror, valoare nu este mare. La C.I.E.-A., de pildă, raportat la ceea ce se importă pentru producție, ponderea pentru planul tehnic și de cercetare este de 2—2,5%. Totuși, fondurile pentru import se pun cu greu la dispoziție. Uneori, așa cum bine s-a subliniat în discuții, de la elaborarea fișelor, pînă la contractarea și sosirea importurilor trec 6—12 luni, As vrea să arăt însă că o asemenea fișă trece prin 27 de faze, prin diverse locuri, necesită foarte multe semnături și confirmări. Socot că aceasta este un anacronism și este nevoie ca factorii de decizie să găsească soluții de simplificare.

Industria electrotehnică și electronică a asimilat un sortiment larg de produse, pe care continuă să-l lărgească. În această situație **ponderea efortului tehnic este îndreptat tot mai mult către modernizare,** fără a neglija produsele noi pe care industria modernă le însușește. Trebuie să arăt însă că **sustinerea tehnică la nivel competitiv a unui sortiment mare de produse, care se cere să sporească în continuare cu articole a căror eficiență economică se argumentează numai prin prisma reducerii importului, fără o corelație cu cerințele indicatori de plan** (în primul rînd cu capacitatea de concepție și asistență tehnică), **este de natură să conducă la reducerea ritmului de înnoire, să influențeze negativ calitatea producției.** După părerea mea, scăderea ponderii personalului tehnic, va avea ca rezultat atît scăderea ritmului de inovare, cît și diminuarea nivelului calitativ al producției. **Propun ca și necesarul de cadre tehnice, reprezentînd capacitatea tehnică de concepție a unităților, să devină indicator de plan, care să se coreleze cu ceilalți indicatori, astfel încît să se determine o creștere a ritmului de inovare".**

Cum accelerăm creșterea randamentului capacității tehnice ?

Ing. **Ioan Lutaș** : „Consider justă orientarea ca atelierele de prototipuri să fie afectate în special institutelor sau centrelor de cercetare și proiectare din cadrul centralelor. Dar, pentru ca măsura să-și atingă scopul, este necesar ca aceste ateliere să fie dezvoltate și dotate sau asigurate cu colaborări (pentru operațiile și lucrările la care dotarea nu e rentabilă) la nivelul cerințelor. Reglementările în vigoare nu prevăd această formă de structură organizatorică a institutelor și centralelor care să integreze și activitatea de execuție și omologare a prototipurilor și nici personalul de conducere și TESA aferent acestei activități. Socot însă că în cazul integrării activității de execuție și omologare a prototipurilor în unitățile de cercetare și proiectare, este nevoie să se și asigure personalul respectiv".

Ing. **Maxim Croitoru** : „Se vorbește de insuficienta capacitate de proiectare. Situația se prezintă relativ așa. Din unificarea și centralizarea forțelor de proiectare, pentru întreprinderea noastră ca și pentru altele, au decurs unele greutăți. La noi, de pildă, cadrele de proiectare nu sînt plătite de întreprindere, ci de institutul din care facem parte. Ce înseamnă însă, practic, acest lucru ?

Cel puțin 15% din capacitatea tehnică a cadrelor de proiectare este utilizată în prezent pentru contracte economice, STE-uri, pentru o serie de lucrări birocratice, în loc să se ocupe efectiv de proiectare. În acest fel s-au creat două situații : pe de o parte, conducerea unității consideră necesar — și socot că în mod just — să ne traseze anumite sarcini pe care trebuie să le înfăptuiască întreprinderea, iar pe de altă parte, institutul respectiv ne cere anumite situații, ne cheamă la diferite ședințe etc. De aceea simt nevoia ca în această direcție să se dea o indicație clară din partea ministerului".

Ing. **Ioan Lutaș** : „**Eu cred că este momentul să discutăm și despre statutul unităților de cercetare și proiectare din cadrul centralelor industriale și relațiile cu întreprinderile alături de care funcționează.** Eu trebuie să evite dubla subordonare a acestor unități de concepție și utilizarea capacității acestora — și așa destul de limitate pentru lucrările curente".

Ing. **Eugen Nicolescu** : „În organizarea unor unități de proiectare se fac simțite și alte anomalii. **În întreprinderi care, deși execută practic toate produsele pe bază de proiecte proprii, cadrele de proiectare au un alt sistem de salarizare decît cadrele din institute, deși uneori ele rezolvă lucrări importante și la nivel conceptual foarte ridicat.** Cred că aceste deosebiri cer o rezolvare în favoarea proiectării".

Ing. **Gheorghe Gutunoiu** : „Lucrez în domeniul preocupării de 20 de ani în mașini-unelte, în linii automate și SDV-uri. Am constatat că unii tineri ingineri nu sînt prea tentați să vină la această muncă. De ce ? După părerea mea, pentru că **sistemul actual de salarizare nu face o diferențiere între munca de concepție și cea de execuție, respectiv de urmărire a lucrărilor din atelier".**

Ing. **Fl. Tănăsescu** : „Aș insista în cuvîntul meu asupra necesității găsirii unor mijloace care să stimuleze mai mult întreprinderile pentru a spori viteza actuală de înnoire și modernizare a producției. Referindu-mă la costurile noilor produse de pildă trebuie să arăt că de

obicei acestea sînt mai ridicate în comparație cu produsele vechi. Aceasta, pe de o parte, din cauza utilizării unor materiale mai scumpe, iar pe de altă parte, a lipsei de experiență, a cheltuielilor ridicate, pentru crearea condițiilor necesare fabricației etc. Firește, această situație este nefavorabilă, ea fiind schimbîndu-se odată cu maturizarea colectivului ce lucrează la noile produse.

Dacă luăm însă în calcul și implicațiile pozitive pe care le are noul produs la beneficiar, lucrurile se schimbă fundamental, în sensul că acesta mijlocește obținerea unui însemnat volum de economii. Ținînd seama de eficiența pe care o aduce la beneficiar noul produs, **întreprinderea producătoare ar trebui stimulată cu o anumită cotă în acoperirea cheltuielilor suplimentare tocmai din economiile sau beneficiile ce se obțin la utilizator.** Există, de asemenea, posibilitatea ca în primul an furnizorul să beneficieze de prețuri mai ridicate la unele produse și apoi, în anii următori acestea să fie scăzute de așa **natură** încît în întreaga perioadă de fabricație a unui produs, să se asigure un minimum de rentabilitate".

Ing. **Nicolae Moraru** : „Atît la realizări cît și la deficiențele semnalate își au partea de răspundere și organele sindicale din întreprinderile, centralele industriale pendinte de cele două ministere, cît și Uniunea pe ramură. În multe locuri sindicatele se vădesc preocupări multiple și variate pentru promovarea noului, pentru stimularea eforturilor de înnoire și modernizare a producției. Analizele pe care le fac, împreună cu comitetele oamenilor muncii, sprijinul concret ce îl acordă pentru rezolvarea unor cerințe, popularizarea și generalizarea experienței înaintate etc., toate aceste acțiuni **s-au soldat și se soldează cu bune rezultate.**

Din păcate — așa cum s-a arătat în dezbatere — **nu peste tot este urmărit modul în care se înfăptuiesc planurile tehnice, pe faze și termene, neajuns care a scăpat și scapă încă din vederea activității multor comitete ale sindicatelor.** Chiar la noi, la Biroul Executiv al Uniunii, în rare cazuri am analizat felul în care comitetele sindicatelor se interesează de realizarea planurilor tehnice, de stimularea activității celor care sînt chemați să le materializeze. **Este o serioasă lipsă în activitatea noastră, pe care va trebui s-o înlăturăm cît mai grabnic posibil.**

În acest an, mai mult ca oricînd, sindicatele, ca organizatoare ale întrecerii socialiste, au datoria să urmărească și să sprijine realizarea întocmai a angajamentelor asumate, iar înfăptuirea prevederilor planului tehnic să se bucure de aceeași atenție și responsabilitate din partea lor, ca și planul de producție. În acest sens, ne propunem de altfel, să orientăm activitatea organelor sindicale ce aparțin de Uniunea noastră".

Dezbatere organizată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

MARKETING

DIN NOU PRIN PRISMA CONSUMATORULUI, PENTRU CONSUMATOR

— Cu ce, unde și cum ne stă la dispoziție alimentația publică? —

O PRIVIRE retrospectivă pune în evidență o dezvoltare însemnată a activității de alimentație publică. Acest fenomen este firesc, deoarece întreaga noastră economie are un caracter dinamic, ceea ce presupune armonizarea tuturor ramurilor și subramurilor, dezvoltarea și perfecționarea acestora.

În acest context, alimentația publică, ca urmare a măsurilor luate pe parcurs, a înregistrat realizări notabile.

După cum se poate constata (tabelul nr. 1) numărul unităților de alimentație publică, pe total și pe tipuri, a înregistrat creșteri sensibile, variind între + 21,9% și + 261,3%, în 1972 față de 1955.

Dezvoltarea într-un ritm superior a rețelei de cofetării și patiserii, precum și a celei de chioșcuri de alimentație publică, se explică prin însuși profilul activității (produse solicitate de populație într-o frecvență mai mare, prețuri mai accesibile, amplasare mai apropiată de unele categorii de consumatori, cheltuieli de întreținere mai scăzute etc.).

Deși pe total, rețeaua de alimentație publică înregistrează o creștere cu 89,3% în 1972 față de 1955, creșterea cea mai lentă o are rețeaua de restaurante, de numai 21,9%. Această remarcă trebuie apreciată și prin următoarele aspecte : numărul restaurantelor în anul de referință era de numai 1190, iar, restaurantele, prin profilul activității lor, corespund cel mai bine cererii populației.

De altfel, înfățișarea rețelei de alimentație publică sub raport structural completează imaginea dezvoltării acesteia (tabelul nr. 2).

	1972
Total unități de alimentație publică	189,3
din care :	
Restaurante	121,9
Bufete și bodegi	160,2
Cofetării și patiserii	361,3
Chioșcuri de alimentație publică	305,9

Sursa: Anuarul statistic al R.S.România, 1973

Tabelul nr. 1. — **Dezvoltarea rețelei de alimentație publică % față de 1955**

	1955	1972
Total unități de alimentație publică	100	100
din care:		
- Restaurante	14,0	9,0
- Bufete și bodegi	71,6	60,5
- Cofetării și patiserii	8,0	15,2
- Chioșcuri de alimentație publică	6,4	15,3

x) Sursa: idem.

Tabelul nr. 2. — **Structura rețelei de alimentație publică *) (în %)**

Denumirea unităților	numărul unităților	numărul județelor în care există unități (inclusiv municipiul București)	numărul mediu de unități pe județe
Total unități	16 070	40	401,8
din care :			
- Restaurante	1 382	40	34,6
- Cantine-restaurant	282	38	7,1
- unități "Gospodina"	122	38	3,1
- Bucătării de bloc	57	19	1,4
- Unități cu linie de autoservire	152	36	3,8
- Unități "Lacto"	58	30	1,5
- Pensiuni pentru elevi	56	19	1,4
- Unități "Expres"	80	28	2,0
- Birturi și ospătării	69	28	1,7
- Bodegi și bufete	9 109	40	227,7
- Cofetării	1 967	40	47,7
Patiserii, plăcintării, gogoserii, simigerii	468	39	11,7

Tabelul nr. 3. — **Numărul unităților de alimentație publică și dispersia teritorială *)**

Constatăm salturi pozitive în cazul rețelei de cofetării și patiserii, a cărei pondere din total unități crește de la 8% în anul 1955, la 15,2% în anul 1972 și a rețelei de chioșcuri de alimentație publică, care în aceeași perioadă de timp crește de la 6,4% la 15,3%, în timp ce ponderea rețelei de restaurante și a celei de bufete și bodegi scade; în primul caz, de la 14% în anul 1955 la 9% în anul 1972, iar, în al doilea caz, de la 71,6% la 60,5%.

Sub aspect economic și social, scăderea ponderii rețelei de bufete și bodegi reprezintă un fenomen pozitiv, pe cînd scăderea ponderii restaurantelor reprezintă un fenomen care nu se încadrează într-o funcționalitate optimă a alimentației publice, din punctul de vedere al consumatorilor.

La restaurante, în comparație cu bufetele și bodegile, au pondere mai mare

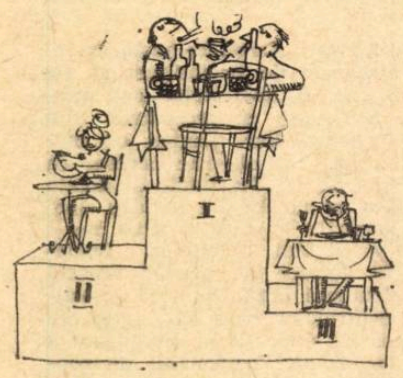

preparatele culinare, ceea ce motivează din capul locului dezvoltarea acestora în limitele nevoii sociale. Or, după datele oficiale, numărul de restaurante crește în cei 17 ani cu numai 261 unități, pe cînd al bufetelor și bodegilor cu 3654 unități. S-ar putea motiva de specialiștii ramurii că au urmărit creșterea rentabilității acesteia însă pe calea minimei rezistențe : investiții minime cîștig maxim. Dar să vedem realitatea și sub alte unghiuri.

Această discrepanță în ce privește ritmul de creștere a unităților de alimentație publică analizate se reflectă în însăși **amplasarea lor pe teritoriul țării**, pe județe. Nu trebuie pierdut din vedere un criteriu esențial, și anume, acela de apropiere cît mai mare de consumatori, fie că este vorba de cartierele de locuințe, fie că este vorba de locurile de muncă.

Sînt cît se poate de ilustrative unele date referitoare la numărul de unități de alimentație publică, pe tipuri, răspîndirea acestora în profil teritorial, numărul mediu de locuitori ce revin la o unitate de alimentație publică etc.

Tabelul nr. 3 reflectă rețeaua unităților de alimentație publică pe principalele tipuri, și dispersia lor în 1972, din care rezultă că exceptînd cîteva tipuri de unități (restaurante, bodegi și bufete, cofetării), care se întîlnesc în toate județele, celelalte tipuri de unități se găsesc numai în unele județe, numărul acestora variind între 19 — pensiuni pentru elevi și 38 — cantine restaurant. Chiar și situația unităților „Expres" nu este decît în foarte mică măsură acoperitoare (80 unități în 28 județe). Prin urmare, la sfîrșitul anului 1972, **într-o serie de județe lipseau practic tipuri de unități de alimentație publică de o deosebită importanță pentru consumatori, pentru satisfacerea cererii acestora.**

De altfel, în sprijinul celor afirmate, se înscrie și **numărul mediu de unități pe județe**, care, la majoritatea dintre tipurile analizate, oscilează între 1,4—7,1. Cele mai mici valori, din acest punct de vedere, se înregistrează la : bucătării de bloc (1,4), pensiuni pentru elevi (1,4), unități lacto (1,5), birturi și ospătării (1,7) unități „Expres" (2,0), unități „Gospodina" (3,1), unități cu linie de autoservire (3,8), cantine restaurant (7,1), față de bufete și bodegi al căror număr mediu pe județe era de 227.

Datele prezentate atestă cu tărie necesitatea îmbunătățirii structurii teritoriale și pe ansamblu a unităților de alimentație publică.

Spre aceeași concluzie converg și alte date cu privire la **structura rețelei de alimentație publică și la numărul de locuitori ce revin la o unitate de alimentație publică.** (vezi tabelul nr. 4).

Semnificativ este faptul că greutatea specifică a unor tipuri de unități față de numărul total al unităților de alimentație publică nu atinge nici 1%. Din această categorie fac parte următoarele tipuri de unități : pensiuni pentru elevi (0,3%), bucătării de bloc — (0,4%), unități lacto (0,4%), birturi și ospătării (0,4%), unități „Expres" (0,5%), unități „Gospodina" (0,8%), unități cu linie de autoservire (0,9%).

Ca o consecință directă a acestei stări de lucruri, la aceleași genuri de unități numărul mediu al locuitorilor ce revine la o unitate este exagerat de mare.

Pe ansamblu, cu excepția rețelei de bodegi și bufete care înregistrează o pondere de 56,7%, marea majoritate a tipurilor de unități luate în studiu ocupă un loc scăzut, ceea ce demonstrează, printre altele, încă o insuficientă diversificare a rețelei de alimentație publică, aceasta în concordanță directă cu cerințele diferitelor categorii ale populației.

Cele relatate mai înainte reprezintă, după opinia noastră, argumente puternice care pledează pentru **intensificarea preocupărilor, în continuare, cu privire la dezvoltarea, diversificarea și perfecționarea alimentației publice.**

În această ordine de idei, o grijă deosebită se impune a fi acordată **asigurării spațiului corespunzător activității de alimentație publică.** Chiar dacă printre unitățile de alimentație publică existente funcționează și unități cu o capacitate de servire mai mare, totuși, atît numărul, cît și modul de distribuire în profil teritorial, evidențiază necesitatea sporirii spațiului de producție culinară și de desfacere.

Denumirea unităților	Ponderea față de total unități (în %)	Numărul mediu de locuitori pe o unitate
Total unități	100	1286
din care :		
- Restaurante	8,6	14 951
- Cantine-restaurant	1,8	72 563
- Unități "Gospodina"	0,8	169 366
- Bucătării de bloc	0,4	362 503
- Unități cu linie de autoservire	0,9	135 925
- Unități lacto	0,4	356 253
- Pensiuni pentru elevi	0,3	365 404
- Unități "Expres"	0,5	258 283
- Birturi și ospătării	0,4	299 459
- Bodegi și bufete	56,7	2 268
- Cofetării	12,2	10 505
- Patiserii, plăcintării, gogoserii și simigerii	2,9	44 151

Tabelul nr. 4. — **Greutatea specifică a unităților și numărul mediu de locuitori pe unitate**

Este edificator, din acest punct de vedere, numărul mediu de locuitori ce revin la o unitate de alimentație publică (1286). Scăderea numărului mediu de locuitori pe o unitate de alimentație publică, pînă la limitele unei funcționalități optime, presupune, după cum este și firesc, folosirea tuturor posibilităților care să permită, în condiții de economicitate, **creșterea spațiului destinat activității de alimentație publică** prin : redarea unor foste localuri cu această destinație, deschiderea de noi unități la parterul blocurilor de locuințe, extinderea spațiilor de deservire a consumatorilor în unele unități existente, printr-o mai bună organizare și amenajare a acestora, construcția de complexe de alimentație publică etc.

Pe fondul extinderii spațiului de alimentație publică, în conformitate cu normele în vigoare de organizare și dezvoltare a rețelei de desfacere cu amănuntul, o importantă și mai mare o are **adîncirea diversificării rețelei de alimentație publică.**

Printre rezervele importante în acest sens, sînt de menționat : reprofilarea în bună parte a bufetelor în tipuri de unități cu o notă de intimitate mai mare prin care să se desfacă în proporții sporite produse culinare din producția proprie, sporirea numărului de unități cu un caracter culinar pronunțat, (unități „Gospodina", cantine-restaurant, bucătării de bloc, unități cu linie de autoservire, unități lacto-vegetariene, pensiuni pentru elevi, unități „Expres", ospătării, unități cu caracter familial, bufete de incintă, hanuri turistice etc.).

De altfel, sînt elocvente măsurile pe care și le propun factorii de răspundere, pe baza cărora să se ajungă în anul 1975 la realizări din ce în ce mai bune. De exemplu, se preconizează ca să se ajungă **în anul 1975, în comerțul de stat și cooperație la un număr de 720 unități cu linie de autoservire, 1320 unități și secții (raioane) „Gospodina", 155 case de comenzi etc.**

După cum este și firesc, prin optimizarea rețelei de alimentație publică, se creează un cadru adecvat de sporire a ponderii produselor obținute din producția proprie în total desfaceri alimentație publică, diversificarea gamei sortimentale de preparate și semipreparate culinare, concomitent cu îmbunătățirea calitativă a acestora. La sfîrșitul anului 1975, pe baza unor calcule estimative, se prevede obținerea unei ponderi a producției proprii din total desfaceri de 30,2%, din care Ministerul Comerțului Interior de 35%, Ministerul Turismului de 53,3%, în Centrocoop de 16,3%.

Sînt semnificative aceste cifre, deoarece pun în evidență eforturile susținute pe linia ridicării pe o treaptă și mai înaltă a activității de alimentație publică în țara noastră, capabilă să răspundă unor cerințe și exigențe crescînde, nu numai din partea populației indigene, ci și din partea turiștilor de peste hotare.

conf. dr. Ion PĂUNESCU
A.S.E.—BUCUREȘTI

● Ce argumente au pledat pentru creșterea numărului de bufete și bodegi de la 6 000 în 1955 la circa 10 000? Numărul lor va crește în continuare ?

● Numărul unităților cu caracter culinar crește cu multă modestie și inegal pe teritoriu. Este o cerință a consumatorilor sau o preferință a... întreprinzătorilor ?

● Bucătării de bloc și pensiuni pentru elevi numai în 19 județe. Pot servi acestea cîteva sute de mii de cetățeni fiecare?

● Cei peste un sfert de milion de consumatori ce revin în medie la o unitate „Expres" așteaptă să fie serviți... expres. Oare vor reuși ?

Trifoiul cu ghinion

INTRE paginile programului difuzat la spectacolul magnificului „Național" bucureștean în seara lui 6 aprilie 1974, am primit și cîteva file detașate de reclamă comercială. Acum, deci în aprilie, săgetătoarea „Diana", „Eva" cu ispitele ei, aureolata „Aurora", ingenua „Julieta" și alte semene au catadicsit să-și înscrie numele pe petalele simbolice ale norocului pentru a ne invita bărbații la „consultație" prealabilă examenului exigent al cadoului de mărțișor.

Să fie oare „à propos"-ul unui grup de consoarte pentru partenerii lor de viață, cărora li s-a defectat calendarul... de la ceas? Sper — unitatea feminină mă obligă să cred — că pentru asemenea cazuri „exigența feminină" ce ne caracterizează — de altfel invocată și în reclama cu pricina — a reacționat prompt și dacă da, atunci vă pot asigura: cu efect !

Oricît sînt eu de pasnică — nici vecinii nu mă pot contrazice — nu am

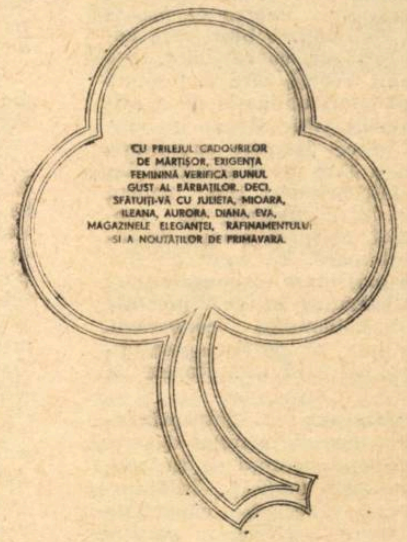

reușit să mai urmăresc spectacolul din cauza trifoiului cu pricina. Mă tot gîndeam cui servește asemenea reclamă „post facto"? Unde este mesajul său economic, psiho-social, educativ? Și cînd mă gîndeam cîtă ceartă am zilnic cu șeful meu pentru că zice el — risipesc hîrtie pentru articole. Abia tîrziu, cînd Florin Piersic conchidea în rolul său, ingratitudinea gravă în care se afla, mi-am dat și eu seama cît de ignorantă eram: nu mă pricepeam între ale reclamei, nu-mi dădeam seama că întîrzierea pentru care le acuzam pe „fetele" care s-au semnat pe frunza norocului pentru a ne instrui bărbații, printr-un mesaj publicitar, priveau către viitorul an. Numai eu — tocmai eu — am rămas o retrogradă, o ignorantă, o nepricepută. Așa sînt eu, o ghinionistă !... sau alții ?

A. M. GHINESCU

concepte-teorii

COLABORAREA ȘI COOPERAREA ECONOMICĂ ȘI TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ DINTRE ȚĂRILE SOCIALISTE

DOMENIUL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC (VIII)

● Laboratoare internaționale

O ALTĂ MODALITATE de desfășurare în comun a cercetărilor științifice constă în efectuarea acestor lucrări în cadrul **laboratoarelor sau secțiilor internaționale,** constituie pe lîngă una din organizațiile naționale de cercetare științifică ale țărilor participante. Spre deosebire de colectivele temporare internaționale de cercetare, laboratoarele internaționale, cărora li se mai atribuie denumirea de laboratoare comune, constituie o modalitate mai complexă atît în ce privește forma de organizare, cît și în ce privește posibilitățile pe care le oferă pentru desfășurarea colaborării reciproce.

Activitatea de colaborare în cadrul unor astfel de laboratoare nu se limitează numai la soluționarea din punctul de vedere al cercetării științifice a problemei care face obiectul programului de cercetare convenit așa cum se întîmplă în cadrul colectivului temporar internațional de cercetare. Organizarea laboratoarelor comune presupune lărgirea limitelor preocupărilor în sfere privind obiectul activității, modalitații de finanțare, repartizării între participanți a veniturilor și cheltuielilor, folosirii rezultatelor tehnico-științifice obținute, inclusiv problemele folosirii acestor rezultate, problemele privind posibilitățile de transmitere către țările terțe a rezultatelor cercetărilor științifice obținute, problemele protecției juridice a proprietății industriale asupra invențiilor și descoperirilor obținute de cercetătorii din cadrul laboratorului — în limitele obligațiilor lor de serviciu — problemele privind conducerea laboratorului, retragerea din activitatea acestuia a unora dintre participanți, modalitatea de soluționare a litigiilor ce pot apărea în decursul activității, precum și alte aspecte care apar în activitatea desfășurată de laboratorul comun și a căror soluționare impune consensul general al participanților la activitatea acestei forme de organizație internațională.

Din simpla enumerare a principalelor preocupări ce se convin a intra în sfera de cuprindere a laboratoarelor comune reiese că această modalitate de organizare a cercetărilor generează o serie de probleme și de relații de ordin economic, juridic sau de altă natură.

O primă evidențiere, în acest sens, se poate referi la durata activității. Cu toate că nu este subiect de drept — în relațiile juridice care se creează între participanți, în numele laboratorului comun, acționează organizația națională în cadrul căreia acesta a fost constituit — totuși durata activității unei astfel de modalități de colaborare, prin însăși complexitatea activității sale, este, de regulă, de mai mare extindere decît cea a colectivului temporar.

O altă particularitate, care, de asemenea, situează problematica laboratorului comun pe o treaptă superioară în ierarhia complexității formelor de colaborare științifică și tehnică, constă în forma de conducere a laboratorului comun care este realizată de către un organ colectiv, format din reprezentanții tuturor participanților la activitatea laboratorului comun. Convenția de constituire sau regulamentul de funcționare are competența de a stabili modul în care se constituie organul de conducere. O dată cu precizările privind constituirea organului de conducere, se prevăd și modalitățile de adoptare a hotărîrilor, precizîndu-se că în problemele esențiale, cele de care depinde îndeplinirea programului, hotărîrile organului colectiv se adoptă numai în cazul în care se întrunește acordul tuturor reprezentanților părților participante, cu alte cuvinte în condițiile respectării principiului unanimității. În ce privește problemele pentru a căror soluționare nu este necesară hotărîrea unanimă a reprezentanților părților, acestea sînt enumerate în documentul constitutiv al laboratorului comun, iar în soluționarea lor concretă organul colectiv de conducere acționează în conformitate cu principiul respectării intereselor tuturor participanților. Prin aceasta se are în vedere ca, prin adoptarea unei hotărîri sau alteia, să nu fie afectate interesele nici unuia dintre participanții la activitatea laboratorului.

Organul colectiv reprezentativ de conducere a laboratorului comun nu are o activitate permanentă, continuă, conducerea operativă fiind încredințată conducătorului (directorului) acestuia. În funcție de complexitatea activității laboratorului comun de problematica pe care este chemat să o soluționeze această formă concretă de organizare a colaborării în domeniul activității de cerectare științifică, se atribuie și posturi de locțiitori ai conducătorului laboratorului. Persoanele din conducerea laboratorului — conducătorul (directorul), precum și locțiitorii acestuia sînt numiți de organul colectiv internațional, reprezentativ, format din împuterniciții tuturor organizațiilor participante la activitatea laboratorului comun. În ce privește drepturile și obligațiile, respectiv competențele persoanelor din conducerea laboratorului, acestea sînt prevăzute în convenția sa de constituire.

De asemenea, organul reprezentativ colectiv aprobă planul de lucru al laboratorului și atestă rezultatele lucrărilor de cercetare științifică sau de proiectare executate.

Activitatea laboratorului comun presupune antrenarea unui anumit număr de specialiști din domeniul respectiv al cercetării și, în acest sens, organul colectiv reprezentativ aprobă statul de funcțiuni prin actul constitutiv al laboratorului comun, stabilindu-se numărul de specialiști pe care fiecare parte contractantă urmează să-l trimită pentru a lucra în cadrul laboratorului comun. În limita statelor de funcțiuni, conducătorul (directorul) laboratorului comun numește specialiștii de înaltă calificare din rîndul celor recomandați de părțile contractante sau în baza invitației personale a conducătorului, dar numai cu acordul părții contractante din țara al cărei cetățean este specialistul respectiv.

Participarea tuturor țărilor interesate în mod echitabil la activitatea laboratorului comun decurge dintr-un deziderat adoptat de toate țările membre ale C.A.E.R. Aceasta constituie o ilustrare concretă a principiului egalității depline în drepturi, fiind îndeobște cunoscut faptul că, pe măsură ce o țară sau alta se găsește în centrul activității de colaborare, participă în mod cît mai echitabil alături de celelalte părți contractante, cu atît mai mult aceasta beneficiază de rezultatele directe sau indirecte ale activității respective de colaborare. Bunăoară, participarea în mod echitabil, prin specialiști la activitatea laboratorului comun, presupune că aceștia, pe lîngă aportul la soluționarea diferitelor probleme teoretice sau practice, vor beneficia de experiența ce se acumulează în procesul cercetării, vor beneficia de posibilitățile pe care le oferă mediul constituit prin concentrarea unor forțe științifice pe care fiecare țară în parte, nu-l poate realiza într-un anumit domeniu.

Există constituit pînă în prezent un laborator internațional pentru cercetări în domeniul temperaturilor joase și cîmpurilor magnetice puternice (cu sediul în Polonia), precum și alte două forme de organizare similare (centrul internațional pentru ridicarea calificării cadrelor științifice în problemele privind schimbul de căldură și masă — în U.R.S.S. și stația internațională pentru controlul și încercările comparative ale păsărilor, în Cehoslovacia) la care participă numai o parte din țările membre ale C.A.E.R.

● Institute internaționale

TOT CA O MODALITATE de organizare a colaborării în domeniul tehnico-științific, prin efectuarea în comun a cercetărilor, o constituie **institutele internaționale de cercetări științifice sau de proiectare.**

Avînd caracter permanent, organizațiile tehnico-științifice internaționale — institutele de cercetări științifice și organizațiile de proiectare — efectuează cercetări fundamentale și aplicative, lucrări de proiectare, de pregătire a analizelor și prognozelor în problema dată, elaborează recomandări privind folosirea rezultatelor cercetărilor de către țările interesate etc.

Baza juridică a înființării organizațiilor tehnico-științifice internaționale o constituie convenția sau acordul internațional, semnate de statele participante reprezentate de organele lor în cazul așa-numitelor organizații interstatale sau reprezentate de către organizațiile de cercetări științifice, de proiectare sau alte organizații economice ale țărilor semnatare, organizații care sînt subiecte de drept civil.

În conformitate cu principiile recunoscute, care stau la baza colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările membre ale C.A.E.R., organul suprem de conducere a organizației tehnico-științifice internaționale, respectiv organul care adoptă hotărîri cu privire la activitatea organizației, ca de exemplu referitoare la direcțiile principale ale activității institutului respectiv, precum și recomandări la adresa părților ca, de exemplu, cea cu privire la folosirea rezultatelor obținute prin lucrările institutului, este organul colectiv constituit din reprezentanții numiți de către fiecare parte semnatară a convenției. Este cunoscut faptul că, la baza activității de colaborare, sub diferite forme între țările membre ale C.A.E.R., alături de alte principii, este cel al egalității depline în drepturi. O ilustrare elocventă a aplicării consecvente a acestui principiu în ce privește activitatea organizațiilor tehnico-internaționale, constă în aceea că în organul colectiv suprem de conducere al acestei organizații, fiecare participant, respectiv fiecare parte la convenția de constituire, dispune în organul de conducere de cîte un vot deliberativ.

Acest organ, în conformitate cu convenția sau acordul de înființare, adoptă hotărîri în principalele probleme ale activității organizației respective, probleme care se referă la aprobarea planurilor de cercetare în perspectivă sau anuale, aprobarea bugetului de cheltuieli ale organizației. Organul la care ne referim aprobă bugetul, precum și rapoartele privind executarea acestuia, aprobă structura și statul de funcțiuni cu numărul de posturi care se convin a fi completate de către fiecare țară semnatară a convenției privind înființarea organizației tehnico-științifice internaționale respective. Numirea directorului și a locțiitorilor acestuia intră, de asemenea, în competența acestui organ colectiv. Bineînțeles că, în funcție de specificul activității în competența organului colectiv de conducere pot intra și alte probleme ale institutului sau organizației internaționale respective de colaborare tehnico-științifică. În soluționarea problemelor importante ale activității acestor organizații se aplică principiul acordului unanim al părților, iar adoptarea celorlalte probleme, de a căror soluționare nu depinde activitatea de ansamblu a institutului respectiv se realizează cu acordul părților interesate. Aceste probleme, pe categorii, sînt stabilite prin convențiile de constituire.

Activitatea curentă, de zi cu zi a organizației tehnico-științifice internaționale este condusă de către director, ajutat de către unul sau mai mulți locțiitori, iar în caz de necesitate de către un organ executiv colectiv.

O altă problemă cu largi implicații atît pentru organizația propriu-zisă cît și pentru țările participante, o constituie locul de reședință a organizației respective.

Privită din punct de vedere al rezultatelor imediate s-ar părea că cel mai indicat ar fi ca reședința unei asemenea organizații ar trebui să fie oferită de către țările cele mai dezvoltate din punct de vedere economic care sînt în măsură să ofere condițiile necesare — baza tehnico-științifică a cercetării, cadrele cu înaltă calificare științifică — necesare efectuării cercetărilor științifice, prevăzute în programul de muncă al organizației respective.

Superioritatea relațiilor de colaborare dintre țările socialiste constă tocmai în aceea că aceste relații contribuie la ridicarea nivelului de trai al tuturor membrilor societății și contribuie la estomparea deosebirilor care s-au sedimentat de-a lungul istoriei în ce privește dezvoltarea economică și tehnică a diferitelor țări și popoare. De aceea, pornind de la necesitatea apropierii și egalizării treptate a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor, se impune o repartizare cît mai echilibrată a sediilor organizațiilor tehnico-științifice internaționale între țările participante la asemenea organizații, cunoscut fiind faptul de necontestat că prezența unei organizații tehnico-științifice pe teritoriul unei țări constituie un factor de atragere a acestor țări în orbita preocupărilor științifice și însuși acest fapt contribuie la stimularea potențialului autohton de cercetare și, în final, la procesul de apropiere și egalizare treptată a nivelurilor de dezvoltare a țărilor participante. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu „...**realizarea progresului economico-social cere eforturi mari din partea fiecărui stat pentru folosirea cît mai eficientă a potențialului uman și material de care dispune. Totodată, aceasta presupune dezvoltarea largă a colaborării și intrajutorării active între aceste țări**".[44]).

În afară de rezultatul imediat pentru țara pe teritoriul căreia a fost înființată organizația tehnico-științifică internațională respectivă, transpunerea în viață a acestui principiu atîrnă deosebit de greu în balanța aprecierii avantajelor pe care socialismul îl are față de capitalism, care este recunoscut prin disparitățile pe care le generează în dezvoltarea economică a țărilor.

Printre institutele sau organizațiile internaționale de colaborare tehnico-științifică ale țărilor socialiste putem aminti Institutul unificat pentru cercetări nucleare cu sediul la Dubna — U.R.S.S., Centrul internațional de informare științifică și tehnică (CIIST), Institutul C.A.E.R. pentru standardizare, Institutul internațional pentru problemele economice ale sistemului mondial socialist, toate cu sediul în U.R.S.S. ș.a.

Radu CONSTANTINESCU

(Va urma)

44) Nicolae Ceaușescu: „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 7, Editura politică București, 1973, pag. 572.

Manifestare științifică a studenților economiști

ÎN CINSTEA celor două mari evenimente din istoria contemporană a țării noastre — a XXX-a aniversare a eliberării patriei și cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român — zilele acestea — 11 și 12 martie — la Academia de Studii Economice — București se desfășoară lucrările sesiunii științifice a cercurilor studențești.

Ilustrînd eforturile studenților de la toate institutele de învățămînt economic din țară de a cuprinde cît mai amplu varietatea problematică a științelor economice, multiplele aspecte legate de construcția economică a României socialiste, cît și de lumea contemporană, lucrările sesiunii se desfășoară în cadrul a 17 secțiuni consacrate următoarelor domenii: economie politică a socialismului; economie politică a capitalismului; filozofie — sociologie — socialism științific; conducerea planificată a economiei naționale; economia industriei; conducerea unităților industriale; calcul economic și cibernetică economică; cercetări operaționale; informatică economică; management, tehnici de comerț exterior și cooperare; comerț internațional, comerț exterior al R. S. România și marketing internațional; marketing; merceologie; finanțe și eficiența economică a fondurilor fixe; contabilitate; istoria economiei naționale și istoria doctrinelor economice.

Problematica abordată, izvorîtă în cea mai mare parte din practica unităților socialiste, din necesitatea perfecționării unor metode și tehnici economice, ca și numărul comunicărilor prezentate (circa 400) ilustrează preocuparea studenților ca și a cadrelor didactice din învățămîntul economic superior de a răspunde indicației trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a considera învățămîntul, cercetarea și producția ca un proces unitar inseparabil în formarea specialistului de mîine.

școli-curente-economiști

Economiile „mixte", inerența inflației și apelul la o soluție „autoritară"

UNA DIN PROBLEMELE economice actuale, mult dezbătute, atît pe plan teoretic cît și la nivelul responsabililor politici, este aceea a inflației. Dintre luările de poziții, din ultima vreme, semnalăm pe aceea a profesorului Erik Dahmén, de la facultatea de științe economice din Stockholm, care își propune să „lărgească cadrul" explicațiilor privind cauzele și mecanismul inflației astfel ca, „să fie incluse mai mult realitățile politice și instituționale". [1])

Teza sa de bază este că în funcționarea „economiilor mixte", (denumire dată economiilor capitaliste în etapa actuală monopolistă de stat, determinată de funcționarea, alături de reglajele de piață, a unor reglaje de plan), există antagonisme care fac ca inflația să fie un fenomen inerent. Astfel: „există antagonism între hotărîrile politice centralizate, în special cele privind afectarea resurselor și repartiția veniturilor, pe de o parte, și forțele descentralizate ale pieței, pe de altă parte". „Hotărîrile luate la aceste nivele diferite nu converg între ele", datorită a ceea ce numește autorul „sistemul de decizie la nivele multiple", caracteristic economiilor mixte. Alte caracteristici ale epocii noastre ar fi acordarea priorității absolute menținerii unui șomaj minim; creșterea cheltuielilor publice, peste prevederi, ori de cîte ori se majorează impozitele, astfel că măsurile de reducere a unei cereri excesive ajung să antreneze o creștere a acesteia ceea ce determină și majorarea salariilor. Dacă teoretic, la nivel macroeconomic, se ajunge „la o politică bugetară de stabilizare", în practică ea nu funcționează.

Dar, și prof. Dahmén ajunge, în sfîrșit, la miezul concepției sale despre antagonismul între politicile centralizate și forțele pieței ca generă a inflației: ar mai există o contradicție între „convențiile colective privind salariile" și „forțele pieței care mai acționează liber". Se susține că „solidaritatea clasei muncitoare" reușește să impună majorări de salarii — pornind de la ramurile economiei care lucrează pentru export și au profituri mari — chiar în sectoarele unde nici productivitatea, nici profiturile nu au crescut, ceea ce are un caracter inflaționist. Rezultatul a fost, după părerea sa, că, în majoritatea țărilor, profiturile au scăzut în raport cu salariile în cursul anilor 1960—1970, ca și posibilitățile de auto-finanțare, astfel că noi creșteri de prețuri erau inevitabile. În acest mod, s-ar explica creșterea uniformă a prețurilor în ultimii ani în cele mai multe sectoare industriale.

Concluzia prof. Dahmén este că nu se poate face nimic pentru a rezolva problema inflației în „economiile mixte, sub forma lor actuală". Măsurile bugetare clasice ar întreține spirala salarii-prețuri, politica de restringere a creditelor dăunează creșterii economice și folosirii forței de muncă. Ambele căi pot da unele rezultate temporare, dar nu de fond. Nici băncile centrale nu ar putea să acționeze pentru a împiedeca să se manifeste contradicțiile care caracterizează economiile mixte. Soluția pe care o propune, ar fi „o politică a veniturilor mai completă decît măsurile de control al prețurilor și salariilor", care să ia forma „unei intervenții **autoritare**". *Prof. Dahmén crede că „ar putea fi necesar* **să se limiteze libertatea de acțiune** *asupra a numeroase puncte importante, fie prin convingere, fie recurgîndu-se la puterea de reglementare".*

— Trebuie să majorăm prețul pentru a acoperi cheltuielile legate de schimbarea etichetelor, ca urmare a ultimei creșteri a prețurilor...

Este evident că prof. Dahmén ocolește cauzele reale ale inflației.

Realitatea economică este cu totul alta. Majorările de salarii sînt obținute, de cele mai multe ori, **prin acțiuni de lungă durată**, *costisitoare și cu sacrificii din partea muncitorilor,* **determinate tocmai de majorările de prețuri, de creșterea inflației.** *Astfel, între 1950 și 1972. profitul brut al întreprinderilor a depășit net sporul salariului mediu. În mod deosebit, în anii 1972 și 1973 profiturile întreprinderilor, atît în sectorul industrial cît și în cel financiar,* **au crescut atît de mult** *încît camuflarea lor* **sub forma rezervelor**, *cotelor* **de amortizare**, *profiturilor nedistribuite și altor capitole de bilanț* **nu a mai putut fi realizată**. *Atunci cînd* **au devenit publice** *(proporția creșterii de 30—70% în unele cazuri), ele au provocat scandal. Așa s-a întîmplat, de pildă, cu trustul petrolier Royal Dutsch, cu banca engleză National Westminster și altele.*

În ce privește soluția propusă, ea se inspiră din ideile ce-și fac loc în rîndurile unor cercuri interesate din S.U.A. După cum scrie Iacob Morris în revista **MONTHLY REVIEW** *din septembrie 1973, „pare aproape inevitabil că încercările care se vor face pentru a aduce o soluție problemelor puse de haosul crizei inflaționiste, soluție care va fi concepută la nivelele cele mai de sus ale clasei capitaliste americane, se vor baza din plin pe o intervenție autoritară a statului".*

Dorel OPRESCU

1. ERIK DAHMÉN, „Inflation: Economics or Politics" (Inflația o problemă economică sau politică). Articol apărut în revista trimestrială a băncii engleze NATIONAL WESTMINSTER din noiembrie 1973 și republicat în Problèmes Économiques nr. 1361 din 27 februarie 1974.

REGLAJELE ECONOMICE

ESTE SURPRINZĂTOR cît credit de consens se oferă celui ce vrea să știe CE ESTE un reglaj economic. Se știe doar că procesele economice au o finalitate conștient urmărită și se dă de înțeles că SCOPUL însuși este și ORIENTARE și REGLEMENTARE. De-ar fi așa nu ne-ar trebui decît OBIECTIVE (măcar corect stabilite) pentru a fi siguri că ele se vor înfăptui. În acest fel și nevoia reglajului, într-o activitate conștientă cum este cea economică, pare satisfăcută doar de conștientizarea scopului ei.

Fără a subestima, ci dimpotrivă tocmai pentru a sublinia importanța TELEOLOGIEI, are sens formularea metodelor, a mijloacelor PRAXIOLOGIEI. Întrebarea este: cunoaște procesualitatea economică autoreglarea? **Producția** se autoreglează prin multiplele condiționări reciproce (finalitatea fiind presupusă) dintre elementele sale componente: munca și mijloacele de producție. **Circulația** se autoreglează prin multiplele condiționări reciproce dintre cumpărări și vînzări. **Repartiția** se autoreglează prin multiplele condiționări reciproce dintre acumulare și consum. Autoreglarea este expresia nemijlocită a caracterului obiectiv al procesualității economice și se concretizează în ceea ce se numește LEGITATEA ECONOMICĂ, înțeleasă ca domeniu distinct al legității sociale. Așa cum se știe, constituie păcat de fatalism, de fetișizare, condamnînd la pasivitate, să se reducă sfera reglajelor economice la autoreglare.

Într-o „topologie" a reglajelor conștiente se pornește de la informația sau memoria necesare conștientizării domeniului reglării. Sfera actelor (acțiunilor) reglatorii cuprinde (alfabetic): adaptări, alarmări, aproximări, conducere, control, coordonare, delegare de funcții, echilibrări (inclusiv în sensul echității!), educaționalitate, exceptări și exonerări, finisări, generalizări, perfecționări, sancționări (negative sau pozitive) ș.a. Într-o „taxonomie" a reglajelor economice conștiente se cuvine să avem în vedere conexiunile (raporturile, relațiile) **directe** dintre fenomene și procese; de exemplu, este (sau trebuie să fie!) un raport direct între productivitatea muncii și retribuirea ei. Mai subtile sînt conexiunile inverse (feed-back), care pot fi negative — de dezvoltare și expansiune, constituind ceea ce uneori se numește cercul virtuos al dezvoltării, ori pozitive — de menținere și perpetuare, constituind ceea ce uneori se numește cercul vicios al dezvoltării. Aceste conexiuni constituie, de altfel, „zestrea" programatică a oricărei politici sau, cum se spune, strategii de dezvoltare.

Aspectul cel mai înalt în care se pot evidenția reglajele economice sînt REGLEMENTĂRILE propriu-zise. Aici se cuvine a spune, parafrazînd pe Gladstone, că funcțiile economice ale statului constituie o problemă care tulbură conștiința economiștilor, indiferent de apartenența la ideologie. Pentru marxist-leniniștii zilelor noastre este indiscutabil caracterul reglator INTRINSEC al statului socialist, care intervine, ca forță **imanentă** proceselor economice, pentru a consacra proporții, relații și structuri calitativ noi, în care să se desfășoare procesualitatea economică.

dr. Ioan CRISTESCU

fișe

Un ansamblu integrat

■ În lucrarea **Economia cercetării și dezvoltării produselor**, apărută în Editura Facla (Timișoara, 1973), D. Mareș și V. Crăciunescu abordează un domeniu mai puțin investigat de cercetarea economică românească. Dezvoltarea produselor — afirmă autorii — nu înseamnă numai realizarea unei tehnicități înalte, a unei estetici industriale sau a economicității, ci realizarea

tuturor cerințelor de ordin tehnic, economic, ergonomic, estetic, de marketing etc., într-o îmbinare rațională conform cu cerințele sociale. Aceasta cere o tratare unitară și integrată a problemei, nu lipsită de dificultăți în selectarea materialului divizat pe probleme specifice, care poartă amprenta ramurii sau subramurii respective. Este posibil — susțin autorii — să vorbim de economicitatea uneia din soluțiile tehnologice, putem determina eficiența economică a cercetării științifice, a acțiunilor de marketing, dar întrucît toate acestea converg spre realizarea obiectivelor centrale ale întreprinderii — eficiență și competitivitate — este necesar să analizăm economia cercetării-dezvoltării produselor ca un ansamblu integrat, la rîndul său, în economia întreprinderii.

Beneficiarii crizei de energie

● Sub titlul **Energy and Power** (Energie și putere) (MONTHLY REVIEW, ian. 1974) Frank Ackerman și Arthur Mac Ewan analizează strategia marilor companii americane în criza petrolului. Subliniind tendința marilor societăți de a mistifica originea crizei, aruncînd vina pe lipsa de prevedere a consumatorilor, criza, în cazul în care ea este reală, susțin autorii, a fost cu siguranță prevăzută și lăsată intenționat să se dezvolte, dacă nu chiar „creată" bucățică cu bucățică de marile companii petroliere.

Panica petrolieră a putut fi utilă acestora: ea le-a furnizat un punct de plecare pentru un contraatac la asaltul apărătorilor mediului înconjurător, ale căror insistențe începuseră să le amenințe profiturile. Dovada: spectrul penuriei de energie a și anihilat orice opoziție cu privire la construirea oleoductului din Alaska, făcînd să înceteze aproape toate măsurile de control ecologic asupra industriei petroliere și a utilizatorilor produselor petroliere.

În același timp, panica energetică a creat o ambianță care permite desfășurarea unei politici mai intervenționiste în favoarea companiilor petroliere. Altfel zis — conchid autorii — criza energiei este, în mîinile marilor producători de energie, un instrument esențial al politicii lor de piață.

Calitatea vieții

■ Se poate defini un indicator social al calității vieții?, se întreabă Mihai Drăgănescu și Stelian Beldescu în articolul **Calitatea vieții și civilizația**, apărut în ERA SOCIALISTĂ nr. 6, martie a.c. Noțiunea de calitate a vieții, arată autorii, poate fi privită din două puncte de vedere: în raport cu individul și în raport cu societatea. Privită social, la nivelul societății în ansamblu, ea depinde de: a) **nivelul de trai economic**, ce poate fi apreciat printr-o serie de indicatori cunoscuți: venitul național pe locuitor, salariul mediu etc.; b) **nivelul de trai ecologic**, pentru care nu avem încă un indicator, dar actualul stadiu de dezvoltare a științei ecologiei, matematizarea și chiar și modelele matematice ale ecosistemului (sau chiar al calității acestuia) permit să se întrezărească posibilitatea construirii unui asemenea indicator; c) **varietatea vieții**, al cărui indicator ar putea fi timpul de muncă organizată și d) **calitatea relațiilor umane** — domeniu dificil de cuantificat. Se creează astfel — opinează autorii — un cadru în care se combină elemente economice și neeconomice și în care noțiunea de societate este implicată atît ca sistem cît și ca civilizație, ca sistem de calități de relații între oameni. Nu avem încă indicatori pentru componentele calității vieții și cu atît mai mult unul sintetic pentru noțiunea în ansamblu. De altfel — sînt de părere autorii — nu este neapărată nevoie de indicatori calitativ **foarte exacți** pentru a acționa pe plan economic și social.

Eficiența cercetării fundamentale

● În studiul **Ob ekonomike fundamentalnoi nauki** (Despre economia științei fundamentale, VOPROSI EKONOMIKI nr. 1/1974) M. Basin extinde cercetarea eficienței economice a științei de la cercetările aplicative și de dezvoltare la cele fundamentale.

M.B. constată că, deși cercetările fundamentale constituie punctul de plecare al îndelungatului proces „cercetare-producție", ele au rămas, pînă în prezent, în afara unei analize economice. Semnificația analizei economice a cercetărilor fundamentale constă în special în determinarea eficienței lor economice. Or, tocmai în această direcție, susține M. B., sînt de depășit cîteva piedici și în special aprecierea efectului lor propagat, lucru care în stadiul de finalizare a unei astfel de cercetări este foarte greu de precizat. Se propune, pentru început, precizarea caracterului polivalent al unei cercetări fundamentale prin care să se stabilească, în limita posibilităților determinate de momentul dat, influențele pe care le-ar putea avea asupra altor domenii de cercetare mai avansate, în sensul apropierii de concretizare. M. B. consideră că este necesar în primul rînd să se stabilească locul cercetărilor fundamentale în întregul sistem al progresului tehnic și științific și să se aprecieze apoi măsura în care fiecare cercetare ar putea constitui un punct de plecare pentru cercetări aplicative.

Anul cel mai prost

■ Începînd cu numărul lunii ianuarie 1974, revista FORTUNE deschide publicarea unei serii de articole sub titlul **New Questions about the U. S. Economy** (Noi întrebări privind economia Statelor Unite). Primul articol este semnat de Carol I. Loomis și are ca obiect evoluția economiei americane în anul 1973, denumit de autor „anul cel mai prost din 1948 încoace". Se arată că problema economică principală a devenit, fără îndoială, inflația și că se pare că ea nu mai poate fi controlată. În acest context este analizat eșecul economiștilor americani în ce privește prevederea fenomenului și, cu atît mai mult, lupta împotriva sa. Ni se prezintă un tabel cu previziunile Consiliului experților economici ai președintelui privind ritmul de creștere a prețurilor pentru perioada 1966—1973. Din tabel reiese că experții nu au reușit o apreciere corectă decît pentru un singur an dintre cei opt. C.J.L. amintește că, nu de mult, economiștii căpătaseră impresia că au descoperit pîrghiile de reglare a procesului creșterii economice. În contrast, se spune, anul 1973 a fost anul capitulărilor în care mulți economiști și-au recunoscut neputința de a înțelege fenomenul inflației și de a prescrie remedii adecvate. Printre cei care au capitulat C.J.L. citează numele prestigioase ale lui P. A. Samuelson, W. Heller, M. Friedman.

ECONOMIE MONDIALĂ

CONVOCAREA actualei sesiuni extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. atestă voința majorității statelor lumii de a se întreprinde măsuri concrete, eficiente pentru așezarea relațiilor economice internaționale pe noi baze, democratice, pe echitate și interdependența intereselor tuturor țărilor, indiferent de nivelul de dezvoltare economică sau sistemul lor social-economic. După cum se știe, țările în curs de dezvoltare au elaborat și prezentat spre dezbatere sesiunii o declarație de principii și un program de acțiune menite să contribuie la instaurarea unei „noi ordini economice internaționale". Căutăm în cele ce urmează să prezentăm succint aceste preocupări ale țărilor în curs de dezvoltare.

Sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.

OPȚIUNI PENTRU UN NOU TIP DE RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

ECONOMIA mondială a înregistrat în ultimele trei decenii importante progrese. Astfel exporturile mondiale au crescut de la 61,1 miliarde dolari în 1950 la 312,3 miliarde dolari în 1970. Din păcate, însă avantajele acestor progrese nu au fost împărțite echitabil între toți membrii comunității internaționale. Așa se explică faptul că țările în curs de dezvoltare care reprezintă 70% din populația globului nu dispun decît de 30% din veniturile lumii contemporane. Media venitului național anual pe un locuitor în țările în curs de dezvoltare este astăzi de numai 265 dolari față de 3600 dolari cît este în țările dezvoltate din punct de vedere economic. Din cei 2,6 miliarde de oameni care trăiesc în țările în curs de dezvoltare, 1 miliard sînt subalimentați, 800 milioane sînt analfabeți, iar 900 milioane dispun de un venit de numai 300 dolari pe an.

În ciuda eforturilor depuse de popoarele țărilor în curs de dezvoltare și a sprijinului tehnic și financiar primit din partea organizațiilor internaționale și a țărilor dezvoltate, decalajele economice și tehnologice dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate tind să se adîncească. Cîteva date sînt edificatoare în acest sens. Astfel, dacă în 1960 producția industrială medie pe locuitor în țările în curs de dezvoltare era de 16,9 ori mai mică decît cea obținută în țările dezvoltate, în 1968, respectiv în decurs de numai 8 ani, decalajul a crescut la 18,2 ori. Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial a scăzut de la 21,3% în 1960 la 17,6% în 1970.

În contextul problemelor care confruntă astăzi omenirea, țările în curs de dezvoltare consideră indicat ca actuala sesiune a Adunării generale a O.N.U. să proclame „instaurarea unei noi ordini economice internaționale bazată pe interdependența și interesele comune ale tuturor statelor în toate domeniile, ceea ce va garanta dezvoltarea economică și socială, echitabilă și stabilă, a generațiilor prezente și viitoare". Țările în curs de dezvoltare consideră că „noua ordine economică internațională" trebuie să aibă la bază respectarea întocmai de către fiecare membru al comunității internaționale a unor principii cum sînt: egalitatea suverană a statelor, autodeterminarea tuturor popoarelor, inadmisibilitatea acaparării de teritorii prin forță, integritatea teritorială și neamestecul în treburile interne ale altor state, cooperarea largă a tuturor statelor, pe baza egalității în drepturi, care să înlăture disparitățile existente astăzi în lume și să asigure prosperitatea tuturor popoarelor, participarea egală a tuturor țărilor la rezolvarea problemelor economice mondiale în interesul comun al tuturor țărilor, ținîndu-se seama de necesitatea asigurării unei dezvoltări accelerate a țărilor în curs de dezvoltare; dreptul fiecărui stat de a-și alege sistemul economic și social pe care îl consideră cel mai potrivit pentru dezvoltarea sa, dreptul suveran al statelor asupra resurselor naturale, asupra tuturor activităților economice interne, inclusiv dreptul de naționalizare și de control asupra activității societăților multinaționale desfășurate pe teritoriul lor, stabilirea unei corelații juste și echitabile între prețurile materiilor prime și prețurile produselor manufacturate, acordarea de ajutor țărilor în curs de dezvoltare, garantarea tratamentului preferențial și nereciproc aplicat țărilor în curs de dezvoltare în toate domeniile cooperării economice internaționale etc.

Edificarea noului sistem economic internațional necesită adoptarea de către comunitatea internațională a unor măsuri urgente și eficace, între care țările în curs de dezvoltare sugerează în esență următoarele:

În domeniul RELAȚIILOR COMERCIALE INTERNAȚIONALE: înlesnirea accesului mărfurilor țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor dezvoltate prin înlăturarea barierelor tarifare și netarifare, ca și prin abolirea practicilor comerciale restrictive; îmbunătățirea și extinderea sistemului generalizat de preferințe pentru importurile de produse manufacturate din țările în curs de dezvoltare; adoptarea unor principii de bază și linii călăuzitoare pentru elaborarea de acorduri pe produse; stabilirea unor principii generale ale politicii de prețuri la mărfuri, astfel încît acestea să aibă caracter remuneratoriu pentru producători și, totodată, să fie echitabile atît pentru producători, cît și pentru consumatori; în cadrul negocierilor comerciale multilaterale să se adopte măsuri preferențiale nereciproce și nediscriminatorii în favoarea țărilor în curs de dezvoltare; reducerea costului asigurărilor și reasigurărilor pentru transporturile maritime ale țărilor în curs de dezvoltare; asigurarea îndeplinirii imediate de către toate țările a codului de conduită pentru conferințele maritime; adoptarea de măsuri în vederea sporirii exporturilor țărilor în curs de dezvoltare cele mai puțin avansate etc.

În domeniul RELAȚIILOR MONETARE și FINANCIARE internaționale: eliminarea transferului de inflație din țările dezvoltate în țările în curs de dezvoltare; participarea deplină și efectivă a țărilor în curs de dezvoltare la toate fazele elaborării unui sistem monetar echitabil și durabil; crearea de lichidități adiționale pentru țările în curs de dezvoltare; stabilirea unei legături între drepturile speciale de tragere și finanțarea suplimentară a dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare; asigurarea unei participări efective a țărilor în curs de dezvoltare la luarea deciziilor în cadrul F.M.I.; luarea de măsuri de către țările dezvoltate pentru îndeplinirea obiectivelor strategiei internaționale pentru cel de al doilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare în ceea ce privește transferul de resurse financiare spre țările în curs de dezvoltare; instituțiile financiare internaționale să joace un rol mai activ în finanțarea, fără nici un fel de discriminare, a dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare; întreprinderea de acțiuni pentru neutralizarea consecințelor nefaste asupra dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare provenite din povara datoriilor externe contractate în condiții anevoioase etc.

În domeniul TRANSFERULUI DE TEHNOLOGIE: adoptarea unui cod de conduită corespunzător nevoilor și cerințelor țărilor în curs de dezvoltare; asigurarea unui acces mai ușor și mai puțin costisitor la tehnologia modernă; acordarea de asistență de către țările dezvoltate pentru crearea și dezvoltarea de tehnologii naționale adecvate în țările în curs de dezvoltare; armonizarea practicilor comerciale privind transferul de tehnologie cu cerințele țărilor în curs de dezvoltare etc.

În domeniul CONTROLULUI ASUPRA SOCIETĂȚILOR MULTINAȚIONALE: adoptarea unui cod de conduită pentru societățile multinaționale pentru a se pune capăt practicilor și activităților acestor societăți care ar constitui un amestec în treburile interne ale țărilor în care își desfășoară activitatea; reglementarea activității acestor societăți în conformitate cu planurile și obiectivele dezvoltării naționale a țărilor în curs de dezvoltare; reglementarea repatrierii profiturilor etc.

În opinia țărilor în curs de dezvoltare, „Organizația Națiunilor Unite este singura organizație universală capabilă să abordeze problemele cooperării economice internaționale într-o manieră cuprinzătoare, asigurînd în mod egal interesele tuturor țărilor". Pentru acest motiv „Organizația Națiunilor Unite trebuie să joace un rol tot mai mare în stabilirea unei noi ordini economice internaționale".

În acest scop, ar trebui ca toate statele membre ale O.N.U. să se angajeze să folosească sistemul instituțional al Națiunilor Unite pentru instaurarea unui nou sistem de cooperare internațională „întărind, astfel, rolul organizațiilor din sistemul Națiunilor Unite în domeniul cooperării economice și sociale pe plan mondial".

Ion BARAC

CURSURI ȘI DOBÎNZI PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. și prețul aurului în perioada 2-8 aprilie a.c.

Cotații la Londra / Data	Curs paritar (central)	28.XII 1973	2.IV 1974	8.IV 1974	Abaterea cursului valutelor în ziua de 8.IV 1974 față de cursul paritar (central)	Abaterea cursului nivelul din 28. XII. 1973	Abaterea cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII. 1973-8.IV. 1974
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5205	2,5385	+ 5,14	+ 6,32	- 5,94
Francul elvețian	3,3855	3,2500	3,0140	3,0500	+11,00	+ 6,55	- 6,15
Francul francez	4,60414	4,7025	4,7675	4,8480	- 5,03	- 3,00	+ 3,09
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,4037	2,3945	-17,29	+2,98	- 2,90
Lira italiană	523,50	607,0	626,0	633,0	-17,29	- 4,10	+ 4,28
Prețul aurului, în dolari/uncie (primul fixing)	42,22 3)	103,87	175,0	168,50	-	-	-

1) + Revalorizarea (apreciere) de fapt; - Devalorizare (depreciere) de fapt; 2) Dolari pentru 1 liră sterlină; 3) Prețul oficial al aurului, în dolari S.U.A.

TENDINȚA de slăbire a cursului dolarului S.U.A. care s-a manifestat în luna martie a.c. a încetat, în perioada 2—8 aprilie a.c., avînd loc chiar o întărire a cursului acestei monede față de principalele valute occidentale.

Schimbarea tendinței evoluției cursului dolarului s-a datorat acțiunii mai multor factori, printre care, în primul rînd, anunțarea rezultatelor favorabile înregistrate de balanța plăților curente și de balanța de plăți de bază a S.U.A. în anul 1973. Balanța plăților curente a S.U.A. (soldul balanței comerciale + soldul balanței serviciilor reprezentat prin încasări din turism, navlu, venituri din investițiile efectuate în străinătate etc.) a înregistrat în anul 1973 primul său excedent începînd din 1970, respectiv de 3 041 milioane de dolari față de un deficit de 8 353 milioane dolari în 1972.

Balanța de plăți de bază a S.U.A. (soldul balanței plăților curente + soldul mișcărilor de capital pe termen lung), considerată de către specialiști ca cel mai important indicator al situației financiare externe a unei țări, a înregistrat la finele anului 1973 un excedent de 1 214 milioane de dolari, față de un deficit de 9 843 milioane de dolari în 1972. De menționat că acesta este primul excedent înregistrat de balanța de plăți de bază a S.U.A. începînd din anul 1960.

Un alt factor care a influențat favorabil evoluția cursului dolarului a fost accentuarea tendinței de creștere a dobînzilor pe piața monetară americană. Dacă în jurul datei de 18 martie a.c. dobînda preferențială (prime rate) — dobîndă percepută de băncile americane la creditele în cont curent acordate celor mai buni clienți ai lor — se situa la 8,75%, în prezent această dobîndă se situează la nivelul de 9,75%. O tendință de creștere au înregistrat și celelalte dobînzi pe piața monetară americană (la bonurile de tezaur, la efectele comerciale etc.).

Creșterea dobînzilor pe piața monetară americană, prin faptul că atrage capitalurile străine în căutare de plasamente rentabile, are consecințe favorabile asupra balanței de plăți a S.U.A. și contribuie la întărirea poziției dolarului.

Evoluția ascendentă a cursului monedei americane pe piețele valutare a fost influențată și de aprecierile unor cercuri financiare occidentale, în sensul că între S.U.A., R.F.G. și Japonia s-ar fi încheiat o înțelegere prin care băncile centrale din cele trei țări (care dețin cele mai mari rezerve de aur și valute din lume, respectiv circa 14 miliarde dolari Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A., circa 32 miliarde dolari Banca Federală Germană și circa 11,5 miliarde dolari Banca Japoniei) ar urma să intervină pe piețele valutare pentru a menține stabilitatea cursurilor valutelor țărilor respective. Aceste intervenții ar urma să ia forma unor cumpărări de către banca centrală din una din cele trei țări a valutei al cărei curs înregistrează o scădere pe piața valutară din țara respectivă, determinînd o creștere artificială a cererii de această valută și deci a cursului ei, iar în cazul în care o valută ar înregistra o creștere de curs, banca centrală ar efectua vînzări de valuta respectivă, deci ar avea loc o mărire artificială a ofertei, ceea ce influențează cursul valutei în cauză în sensul scăderii lui. Aceste intervenții exercită și o influență psihologică asupra situației pe piețele valutare.

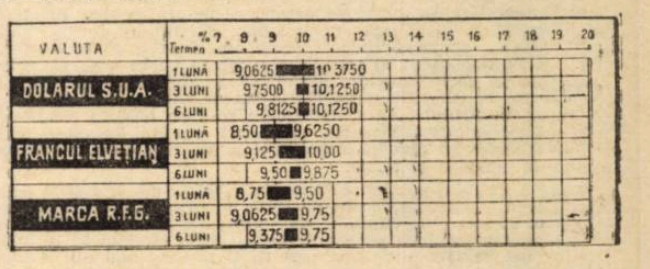

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor, în perioada 2—8 aprilie 1974. (Niveluri minime și maxime).

PE PIAȚA eurovalutelor, deși dobînzile se mențin încă la un nivel ridicat, în perioada 2—8 aprilie a.c. a continuat tendința de scădere a acestora, mai ales la marca vest-germană, francul elvețian și lira sterlină, ca urmare a unor măsuri luate în diverse țări pe linia încurajării scăderii dobînzilor pentru a se stimula și pe această cale conjunctura economică internă. Astfel influențează — într-o formă sau alta — și evoluția dobînzilor pe piața eurovalutelor imprimîndu-le o evoluție descendentă.

Taxa oficială a scontului în vigoare la 8 aprilie 1974 în următoarele țări:

Anglia 1)	12,50%	Israel	5,00%
Austria	5,50%	Italia	3,00%
Belgia	8,75%	Japonia	9,00%
Canada	7,25%	Luxemburg	4,75%
Danemarca	10,00%	Norvegia	5,50%
Elveția	3,50%	Olanda	8,00%
Finlanda	7,25%	Suedia	6,00%
Franța	11,00%	S.U.A.	7,50%
R.F. Germania	7,00%	1) dobînda minimă de împrumut	

GLOSAR

OPERAȚIILE DE „OPEN — MARKET"

OPERAȚIILE de „open-market" (operațiile pe piața deschisă) constituie un alt instrument utilizat de către banca centrală pentru reglementarea lichidității pieței monetare și implicit a nivelului dobînzilor.

Operațiile de „open-market" constau în vînzarea sau cumpărarea de hîrtii de valoare de către banca centrală la bursa de valori sau în alt loc în care se confruntă cererea și oferta deschisă oricărui operator.

În desfășurarea operațiilor de „open-market" apare, pe de o parte, banca centrală fie în calitate de vînzător, fie în cea de cumpărător, iar, pe de altă parte, apar băncile comerciale, întreprinderile, precum și persoanele particulare, în funcție de reglementările în vigoare în diverse țări. În S.U.A., Anglia, Olanda, hîrtiile de valoare care formează obiectul operațiilor de „open-market" sînt cumpărate nu numai de către băncile comerciale, ci și de către societățile financiare și întreprinderile particulare, în timp ce în R.F.G. și Franța acestea sînt achiziționate numai de către bănci.

Prin operațiile de „open-market" în funcție de calitatea în care apare pe piață, de cumpărător sau de vînzător de titluri, institutul de emisiune creează sau retrage din circulație moneda legală provocînd în consecință o creștere sau o reducere a dobînzilor.

În situația în care institutul de emisiune (banca centrală) apare în calitate de cumpărător de titluri, acesta creează monedă legală prin retragerea de titluri de pe piață și plasarea de numerar ceea ce are ca efect sporirea lichidității pieței și imprimă o tendință de creștere dobînzilor.

În sens invers, în situația în care institutul de emisiune apare în calitate de vînzător de titluri, acesta absoarbe monedă legală și pune în circulație titluri, ceea ce determină o scădere a cursului și dobînzilor aferente acestora.

Influența operațiilor de „open-market" asupra lichidității pieței monetare depinde de volumul tranzacțiilor care au loc, de tipul operatorilor care participă la acestea, precum și de durata titlurilor negociate.

De obicei titlurile negociate pe piața deschisă (open-market) au o valabilitate de trei, șase sau 12 luni, dar se pot tranzacționa și titluri pe termene mai mari în funcție de legislația din diversele țări. În cazul în care tranzacțiile au loc numai între banca centrală și băncile comerciale, acestea din urmă se găsesc în situația de a ceda monedă legală contra hîrtii de valoare sau invers, hîrtii de valoare contra monedă legală, avînd loc în consecință o reducere sau o majorare a posibilităților lor de a acorda credite. În lipsa unor reglementări oficiale în acest domeniu, fiecare bancă va efectua un volum de tranzacții corespunzător necesităților sale de moment fără a-și leza interesele. De obicei însă, băncile comerciale sînt obligate prin unele reglementări oficiale să dețină în portofoliul lor un procent anumit de titluri de stat.

În situația în care tranzacțiile au loc între institutul de emisiune și operatori nebancari (întreprinderi, persoane particulare etc.), aceștia din urmă păstrîndu-și, în cea mai mare parte, disponibilitățile bănești în conturi la bănci vor plăti contravaloarea titlurilor cumpărate din aceste disponibilități. În felul acesta, băncile vor vărsa institutului de emisiune contravaloarea titlurilor achiziționate de clientela lor, aceasta avînd drept consecință reducerea rezervelor lor lichide și deci a posibilităților de creditare. Dacă operatorii nebancari — clienți ai băncilor — vînd titlurile pe care le dețin băncii centrale, fondurile încasate sînt depuse spre fructificare în conturile deschise la bănci, sporind lichiditatea acestora și deci posibilitățile lor de creditare și implicit de reducere a dobînzilor la creditele acordate.

T. G.

Rubrică realizată de
Teodor GIURGIU

DOCUMENTAR

DEZVOLTAREA COLABORĂRII ECONOMICE EUROPENE

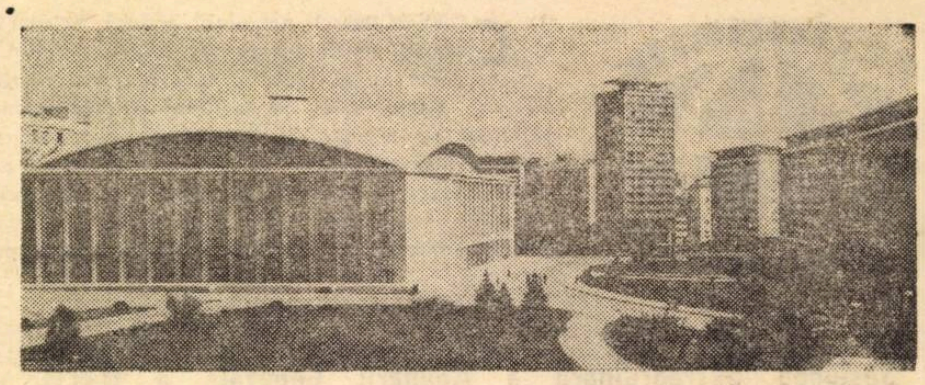

Bucureștiul — gazda celei de-a 29-a sesiuni a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa (18—29 aprilie)

EXTINDEREA colaborării economice în Europa constituie un factor important al dezvoltării fiecărei țări de pe continentul nostru și al progresului statelor europene, în ansamblu. În acest context, o importanță deosebită prezintă dezvoltarea raporturilor economice între țările socialiste și capitaliste din Europa.

● O creștere dinamică a schimburilor

ÎN TIMPUL „războiului rece", relațiile economice dintre țările europene cu orînduiri sociale deosebite au fost în mod artificial restrînse. După 1953, cînd se conturează o ameliorare a atmosferei politice în Europa, schimburile comerciale dintre țările cu orînduiri sociale diferite de pe continentul nostru au cunoscut însă o creștere dinamică. Potrivit datelor Comisiei economice O.N.U. pentru Europa, în anul 1972, aceste schimburi au reprezentat 16 miliarde dolari, față de 4,2 miliarde dolari în 1960, marcînd în această perioadă o creștere de 3,8 ori.

Creșterea comerțului între țările din Estul și Vestul Europei a continuat într-un ritm accelerat și în anul 1973. Exprimat în dolari curenți, în primele nouă luni ale anului 1973, importul vest-european din țările Europei răsăritene a crescut cu 35,7% față de perioada corespunzătoare a anului precedent, iar exportul vest-european spre aceste țări a sporit cu 41,6%. O parte importantă din această creștere se datorează măririi prețurilor, care, în anul 1973, a fost mai rapidă decît în anul 1972. Se estimează că importul vest-european, în volum fizic, a crescut cu circa 17% (comparativ cu o creștere foarte moderată în anul 1972), iar exportul vest-european spre țările din Europa răsăriteană a sporit, în aceeași expresie, cu circa 21% (față de aproximativ 13% în 1972). În cazul României, țările europene dețineau anul trecut circa 80% din volumul total al comerțului exterior.

Tabel nr. 1

Evoluția schimburilor comerciale între țările Europei occidentale și țările Europei răsăritene *)

Anul	Exporturi		Importuri	Creșterea în % față de anul precedent
	Valoarea (dolari curenți)	Creșterea în % față de anul precedent	Valoarea (dolari curenți)	
1960	2 118	24	2 063	17
1966	3 744	13	4 296	13
1967	4 371	17	4 484	4
1968	4 703	8	4 757	6
1969	5 230	11	5 266	11
1970	5 925	13	6 021	14
1971	6 404	8	6 849	14
1972	8 033	26	7 930	16

Sursa : Bulletin Economique pour l'Europe, colecția

*) Prin Europa răsăriteană, autorii Buletinului înțeleg Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia, România, Ungaria și Uniunea Sovietică. Comerțul dintre R.D.G. și R.F.G. nu este inclus.

● Factori de stimulare a schimburilor...

FACTORUL decisiv care a determinat expansiunea relațiilor economice dintre cele două grupe de țări din Europa l-a constituit politica țărilor socialiste de industrializare și modernizare a economiilor lor naționale, ceea ce pe de o parte, a determinat efectuarea de către aceste țări de importuri substanțiale de mașini, utilaje, precum și de procedee tehnologice avansate din Europa occidentală, iar, pe de altă parte, a creat posibilități sporite pentru creșterea volumului și îmbunătățirea structurii exporturilor lor în această parte a continentului.

Un factor important care favorizează dezvoltarea comerțului dintre cele două grupe de țări îl constituie potențialul economic și tehnic ridicat al țărilor din Europa occidentală. În acest sens, este de menționat că, în anul 1972, aceste țări au deținut peste 45% din exportul mondial.

Un element de natură să faciliteze dezvoltarea comerțului dintre țările europene cu sisteme social-economice diferite îl constituie măsurile de liberalizare adoptate de țările occidentale în comerțul cu țările socialiste din Europa. Astfel, în ultimii ani, țările din Europa occidentală au suprimat, într-o măsură importantă, restricțiile cantitative discriminatorii și regimurile speciale de licențe, aplicate la importurile din țările socialiste europene, precum și embargoul, restricțiile în materie de credite și alte măsuri limitative în ce privește exporturile spre aceste din urmă țări.

Un fapt pozitiv îl reprezintă și includerea de către o serie de țări vest-europene a României, Bulgariei și Iugoslaviei printre beneficiarii sistemelor lor de preferințe vamale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

Extinderea utilizării acordurilor comerciale pe termen lung, care creează premise pentru dezvoltarea comerțului pe o bază stabilă, constituie un alt factor stimulator al schimburilor economice dintre țările europene cu sisteme social-economice diferite. Potrivit datelor C.E.E.—O.N.U. în anul 1973 numărul acordurilor comerciale pe termen lung între șapte țări din Europa răsăriteană și 18 țări din Europa occidentală membre ale C.E.E.—O.N.U. a fost de 93, din 126 care sînt matematic posibile. În același timp, participarea unui număr sporit de țări socialiste din Europa la G.A.T.T. și la negocierile comerciale multilaterale de sub egida acestui Acord este de natură să favorizeze comerțul dintre țări cu orînduiri sociale deosebite.

Un factor primordial pentru extinderea și diversificarea comerțului între țările europene cu orînduiri sociale deosebite din Europa îl reprezintă lărgirea cooperării industriale. Această cooperare oferă avantaje multiple partenerilor : accelerează transferul și schimbul de tehnici, deschide mai larg piețele exporturilor partenerilor, asigură o eficiență sporită grație specializării și creează premisele stabilității schimburilor comerciale. În același timp, cooperarea industrială atrage după sine intensificarea schimburilor de produse manufacturate, contribuind la îmbunătățirea structurii schimburilor între țările europene cu orînduiri sociale diferite.

Potrivit estimației Secretariatului C.E.E.—O.N.U., numărul de contracte de cooperare în vigoare între cele două grupe de țări se ridică, în prezent, la cca. 600 ; aproximativ 1/3 din acestea au fost încheiate probabil în ultimii doi-trei ani. Proporția schimburilor generate de cooperarea industrială este încă redusă, dar crește rapid ; în unele ramuri, în special în industriile mecanice, ea reprezintă deja 10—15% din exporturile spre Occident ale unor țări socialiste din Europa. Cooperarea industrială îmbracă forme diverse : cesionarea de licențe cu plata în produse fabricate grație acestor licențe, livrarea de uzine sau linii complete de fabricație, cu plata prin produsele fabricate ; coproducția și specializarea ; subcontractarea ; crearea de întreprinderi mixte de producție, ofertele sau construcțiile în asociere etc.

În cadrul relațiilor economice dintre țările europene cu sisteme social-economice diferite a apărut și s-a generalizat un nou tip de acord interguvernamental și anume acordul bilateral de cooperare economică, industrială și tehnică. Acest tip de acord se dovedește a fi un instrument eficient pentru promovarea cooperării industriale, prevăzînd crearea de către guverne de condiții favorabile pentru desfășurarea acestui gen de cooperare, inclusiv prin acordarea de facilități la importul de produse rezultate din acțiuni de cooperare industrială. Acordurile interguvernamentale de cooperare se încheie pe termen lung (în multe cazuri, pe o durată de zece ani) sau pe o perioadă nelimitată. Potrivit datelor C.E.E.—O.N.U., în 1973 erau în vigoare 50 de acorduri bilaterale de cooperare economică, industrială și tehnică între țările europene cu sisteme social-economice diferite.

● ...și unii factori de frînare

DEȘI S-AU REALIZAT unele progrese în ce privește liberalizarea comerțului cu țările socialiste, continuă să se mențină încă obstacole administrative și de politică comercială, care au un efect negativ asupra dezvoltării schimburilor comerciale. Restricțiile cantitative aplicate la importurile țărilor vest-europene din țările est-europene vizează încă cca. 10—40% din aceste importuri. Embargoul menținut asupra exportului unor mărfuri spre țările socialiste este un anacronism care frînează și el creșterea comerțului reciproc. Pînă în prezent, Suedia este singura țară capitalistă care a renunțat să stabilească liste de mărfuri al căror export în țările socialiste este interzis.

Lărgirea în ultimii ani a procesului de integrare economică și comercială a țărilor din Europa occidentală, proces care comportă măsuri de natură să

tendințe · conjuncturi

Ce se întîmplă pe piața hîrtiei ?

EXPLOZIA INFORMAȚIONALĂ ce caracterizează civilizația noastră, denumită pe drept cuvînt și „civilizația cunoașterii", conține în ea și un paradox : pe măsura creșterii volumului informațiilor este tot mai greu să se asigure difuzarea lor integrală la scara întregii umanități. În pofida eforturilor depuse pentru diversificarea canalelor de distribuție (televiziune, sateliți de telecomunicație etc.) și pentru sporirea tirajului cărților, ziarelor și revistelor. Într-un recent document al UNESCO se arată că în ceea ce privește producția de carte, față de 1955 cifrele se dublaseră în 1971, numărul titlurilor sporind de la 285 000 la 584 000. Acest ritm galopant de creștere a numărului colilor tipărite la care se alătură sporirea vertiginoasă a necesarului de hîrtie și carton destinat consumului casnic și industrial au dus în ultimii ani la apariția unei insuficiențe a ofertei de celuloză și hîrtie.

Situația este cu atît mai critică cu cît, așa cum se arată într-un studiu publicat recent de FAO, în următorii cinci ani vom asista la o atenuare a ritmului de extindere a capacităților de producție pentru celuloză papetară (de la 4,4% realizat în ultimii ani, la 2,7% pînă în 1977 — vezi tabelul 1). O viziune mai optimistă îmbrățișează economiștii americani care apreciază că producția de hîrtie și carton va spori în S.U.A. pînă în 1985 într-un ritm anual de 4%, atingînd un nivel de 100 milioane tone.

Tabelul nr. 1

Previziuni referitoare la dezvoltarea capacităților de producție pentru celuloză papetară pe plan mondial (estimări FAO)

— în milioane tone —

Sortimentul	1974	1975	1976	1977
Total celuloză papetară din care :	133,5	138,6	143,2	147,6
Celuloză chimică	83,8	86,7	89,7	92,3
Celuloză dissolving	6,1	6,3	6,4	6,5

Sursa : Pulp & Paper International, noiembrie 1973.

În anul 1973 capacitățile de producție abia au reușit să facă față „boom"-ului economic înregistrat în America de nord, Europa și Japonia care dețin aproape 4/5 din consumul mondial de celuloză, hîrtie și carton. În acest sens, majorarea producției de celuloză și hîrtie în anul 1973, care în cazul unor țări a fost de peste 10% (vezi tabelul 2), nu a putut acoperi creșterea mult mai vertiginoasă a cererii.

Principalele cauze ale apariției unui dezechilibru între cererea și oferta mondială de celuloză și hîrtie, trebuie căutate în apariția unei insuficiențe de materii prime la care au contribuit și condițiile climaterice nefavorabile din țările producătoare, în limitarea investițiilor efectuate în această ramură în ultimii trei ani, precum și în numeroasele conflicte de muncă care au avut loc în 1973 în țările producătoare și exportatoare.

Tabelul nr. 2

Evoluția producției de celuloză și hîrtie în ultimii ani în principalele țări producătoare

— mii tone metrice —

Celuloză	1972	1973	Creștere 1973/72 %
S.U.A.	42278	44500	4,9
Canada	17314	18200	5,0
Japonia	9458	10500	10,0
Suedia	8308	9500	14,0
Finlanda	6284	6678	6,3
Hîrtie și carton			
S.U.A.	53805	56300	5
Japonia	13648	16000	17
Canada	11500	12200	6
Finlanda	4985	5446	9,7
Suedia	4562	5202	14,1
Anglia	4338	4661	7

Sursa : The Financial Times, 18 martie 1974.

Deși, așa cum era firesc, limitarea ofertei a creat condiții propice pentru majorarea prețurilor, marja profiturilor a continuat să fie apreciată de firmele producătoare ca mult prea mică pentru a recupera pierderile înregistrate în anii anteriori ; în plus, în pofida eforturilor depuse, în prezent, nu se întrevăd posibilități reale pentru formarea unor fonduri de investiții nici pe seama propriilor profituri, nici pe seama capitalurilor atrase de pe piața internațională. În opinia unor experți, prețurile celulozei și hîrtiei vor trebui să se majoreze în continuare pentru ca această ramură economică să devină atractivă pentru investitori și astfel în următorii ani capacitățile de producție să fie aduse la nivelul cererii.

Pornind de la aceste considerente, în cercurile de specialitate se apreciază că atît în anul 1974, cît și în anii următori, conjunctura pe piața internațională a celulozei și hîrtiei, în special pe piața vest-europeană, se va menține favorabilă. De altfel, în ciuda încetinirii ritmului creșterii economice în majoritatea economiilor occidentale, producția și livrările de celuloză și hîrtie în anul 1974 sînt prevăzute a se menține la niveluri relativ ridicate. Astfel, se apreciază că în Japonia în 1974 producția de hîrtie va crește cu 6,6% și cea de carton cu 9,4%, iar în Suedia cu 14% față de perioada corespunzătoare a anului precedent. Este de semnalat că datorită insuficienței de celuloză sulfat albită, va crește cererea pentru celelalte sortimente de celuloză, sulfit și mecanică, inclusiv pentru celuloza din foioase.

C.M.S.

Prețul aurului — niveluri record

LA Paris, în vreme ce cursul francului a scăzut, prețul aurului a atins la 3 aprilie recordul absolut de 197 dolari uncia, iar la Londra de 179,5 dolari uncia. Graficul de mai jos, reprodus după revista The Economist, *prezintă evoluția prețului aurului pe piața liberă în ultimii ani (la scară logaritmică), caracterizată printr-o ascensiune mai rapidă decît a multor altor mărfuri.*

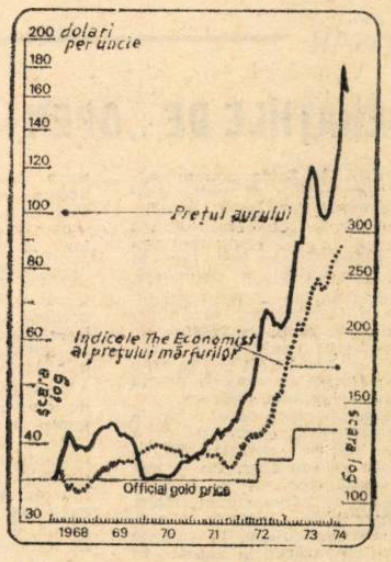

Deficit de carne de vită în țările C. E. E.

DEȘI producția de carne de vită în țările Pieței Comune nu

exercite un efect limitativ asupra expansiunii schimburilor cu țările terțe, creează incertitudini cu privire la evoluția relațiilor comerciale intra-europene și implică riscul unei diviziuni economice a continentului nostru. În această situație, se impune întreprinderea de acțiuni eficiente pentru a se evita ca integrarea economică și comercială vest-europeană să prejudicieze dezvoltarea comerțului intraeuropean și, în special, a schimburilor dintre țările cu orînduiri sociale diferite din Europa.

Un factor care frînează dezvoltarea schimburilor între țările europene cu orînduiri social-economice diferite îl constituie și structura actuală a exporturilor țărilor socialiste în țările vest-europene, consecință și a măsurilor comerciale restrictive practicate încă față de aceste exporturi. Astfel, în timp ce articolele manufacturate, în special mașinile și utilajele, dețin un loc preponderent în exporturile țărilor vest-europene, produsele primare sau cele supuse unei prelucrări reduse ocupă locul principal în exporturile țărilor socialiste din Europa.

Tabel nr. 2

Structura comerțului țărilor europene membre ale O.C.D.E. cu țările Europei răsăritene în anul 1971

— în % față de total —

	Importuri cif	Exporturi fob
TOTAL	100	100
— Produse alimentare, băuturi și tutun	16	9
— Materii prime necomestibile	16	6
— Combustibili minerali și lubrifianți	23	1
— Produse chimice	6	13
— Articole manufacturate, clasate după materia primă încorporată	19	29
— Mașini și material de transport	11	35
— Diverse articole manufacturate	7	7
— Diverse	2	—

Sursa : Bulletin Economique pour l'Europe, vol. 25, tabelul 21.

Actuala structură a acestor schimburi comportă pe termen lung anumite riscuri. Prognozele Secretariatului Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa privind cererea de import în țările industrializate din Europa occidentală indică că această cerere va spori pînă în anul 1980 de cinci ori pentru articolele manufacturate și numai de două ori pentru produsele primare, în raport cu perioada 1965—1967. Evident, aceasta nu înseamnă că exporturile unor produse primare din țările est-europene spre cele vest-europene nu s-ar putea dezvolta ; din contră, perspectivele sînt favorabile pentru perioada imediat următoare și pe termen lung, în ce privește exportul în țările din Europa occidentală de produse ca gaze naturale, petrol, fier și oțel, metale neferoase, unele produse alimentare și lemn. Dar vaste posibilități de dezvoltare a comerțului între țările europene cu orînduiri sociale diferite ar fi neglijate dacă acest comerț ar rămîne atît de net subordonat exporturilor de produse primare și dacă s-ar ignora posibilitățile existente de creștere substanțială a exporturilor de articole manufacturate din țările socialiste. Dezvoltarea acestor exporturi constituie o condiție esențială pentru asigurarea sporirii în ritm rapid și regulat a comerțului între țările socialiste și capitaliste din Europa. Schimbarea structurii exporturilor țărilor socialiste europene spre țările vest-europene este facilitată de faptul că actuala structură a acestora nu reflectă încă pe deplin potențialul productiv și comercial al țărilor respective.

Sporirea achizițiilor de articole manufacturate de către țările Europei Occidentale ar contribui nu numai la asigurarea de către aceste din urmă țări de exporturi stabile de mașini și utilaje spre țările socialiste, dar ar crea, de asemenea, condițiile necesare pentru creșterea vînzărilor de bunuri de consum, în a căror desfacere sînt interesate numeroase țări capitaliste.

● Perspective

DEȘI SCHIMBURILE comerciale dintre țările europene cu orînduiri sociale diferite au sporit într-o măsură importantă în ultimele două decenii, ele se află încă la un nivel inferior posibilităților oferite de economiile acestor țări. Astfel, aceste schimburi reprezintă încă numai cca. 6% din comerțul intra-european și 2% din comerțul mondial. Un indiciu al posibilităților de dezvoltare a acestor schimburi ne poate oferi într-o anumită măsură și comparația cu situația antebelică. În 1938, exporturile spre actualele țări socialiste din Europa reprezentau 10% din exporturile totale ale Europei occidentale față de numai 4,3% în 1972; exporturile spre Europa occidentală constituiau în 1938 peste 60% din exporturile actualelor țări socialiste europene față de numai 22% în 1972.

Potrivit prognozelor elaborate în anul 1970 de Secretariatul Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, ritmul mediu anual de creștere a importurilor a 11 țări industriale din Europa occidentală provenind din țările est-europene, în perioada pînă în anul 1980, ar putea atinge 8,3—10,3%.

Punerea în valoare a posibilităților de extindere a relațiilor economice intra-europene necesită eliminarea integrală și definitivă a restricțiilor discriminatorii menținute încă față de țările socialiste, reducerea și suprimarea obstacolelor tarifare și netarifare în calea schimburilor, modificarea structurii comerțului, în sensul creșterii substanțiale a ponderii produselor manufacturate în importurile țărilor vest-europene din țările socialiste, dezvoltarea formelor noi de cooperare industrială și tehnico-științifică, perfecționarea tehnicilor de comercializare etc. În același timp, se impune adoptarea de măsuri speciale în vederea sprijinirii dezvoltării schimburilor comerciale ale țărilor europene în curs de dezvoltare, indiferent de sistemul lor social-economic.

O condiție esențială a dezvoltării în continuare a raporturilor economice intra-europene o constituie respectarea consecventă a principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității depline în drepturi și avantajului reciproc, cu alte cuvinte fundamentarea acestor raporturi pe normele unanim recunoscute ale dreptului internațional contemporan. În acest sens, ar fi utilă elaborarea de către toate statele din Europa a principiilor cooperării economice general-europene.

Comisia Economică O.N.U. pentru Europa, care în cei peste 25 de ani de existență, a adus o contribuție de seamă la dezvoltarea cooperării economice pe continentul european, poate juca un rol important în eforturile vizînd adîncirea acestei cooperări. Fiind singurul organism economic paneuropean care reunește țările cu orînduiri sociale diferite din Europa, ea este bine plasată pentru a servi drept factor de impulsionare a relațiilor economice dintre aceste țări. Sub egida Comisiei, s-ar putea realiza proiecte de mare amploare, de importanță europeană, în domeniul energeticii, transporturilor, protecției mediului ambiant etc.

Conferința general europeană pentru securitate și colaborare, aflată în curs de desfășurare, precum și soluționarea problemelor păcii și securității în Europa sînt de natură să contribuie la transformarea Europei într-un continent de cooperare fructuoasă între națiuni egale în drepturi și, implicit, ar stimula și activitățile ulterioare ale Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, consacrate intensificării raporturilor economice între națiunile europene, în interesul păcii și progresului.

Victor ALDEA

Evoluții ale nivelului dobînzilor în S.U.A.

DUPĂ CE în primele luni ale acestui an nivelul dobînzilor a înregistrat o tendință de descreștere, ca efect al politicii de relaxare duse de Sistemul Federal de Rezervă, de teamă că „criza petrolului" ar putea atrage după sine o recesiune în economia S.U.A., în ultimele săptămîni se schițează o evoluție inversă, în ideea că o scădere prea accentuată a dobînzilor ar atrage o intensificare a inflației. Întrucît cercurile de afaceri manifestă tot mai multă încredere în înviorarea conjuncturii economice din S.U.A., care se traduce prin sporirea cererilor de credite adresate băncilor, Sistemul Federal de Rezervă — scrie „Les Echos" — a adoptat o politică de frînare a expansiunii masei monetare și a creditului, pentru a determina instituțiile financiare să majoreze dobînzile. Așa se explică de ce la mijlocul lunii martie, First National City Bank din New York a ridicat nivelul dobînzii preferențiale (prime rate) de la 8,5 la 8,75%, fiind urmată de Bankers Trust din New York (la 9%), de Continental Illinois din Chicago și de alte bănci comerciale.

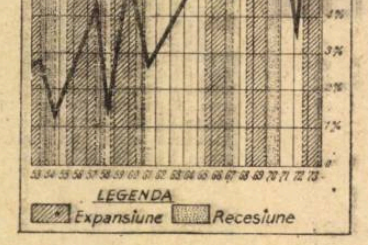

S.U.A. : Cînd rata dobînzii crește, expansiunea economică se oprește. (După „Perspectives")

Penurie de fosfați pe piața mondială a îngrășămintelor chimice

ÎNCEPÎND de la 1 ianuarie a. c. prețul fosfaților marocani s-a triplat, ajungînd la 42 dolari tona, măsuri similare fiind anunțate după scurt timp de Senegal, Togo, Algeria și Tunisia. După o lungă perioadă de supraproducție caracterizată prin prețuri extrem de scăzute, închiderea a numeroase mine și efort redus de investiții, acest reviriment declanșat în 1972 reflectă ascensiunea Marocului ca principal exportator mondial într-o perioadă de creștere rapidă a cererii de îngrășăminte fosfatice consecutivă unui an agricol slab (1972), care a antrenat extinderea bruscă a suprafețelor cultivate cu cereale. Ca urmare în 1973 se constata dintr-odată existența unui deficit de 5 milioane tone de fosfați pe piața mondială. În 1972 S.U.A. și Marocul furnizau împreună cincișesimi din exportul mondial de fosfați, dar deblocarea prețului acestui îngrășămînt pe piața S.U.A. în toamna anului trecut, răspunzînd presiunii cererii interne, a atras majorarea lui instantanee cu 40—50%, disparitia decalajului între prețul intern și cel la export făcînd ca S.U.A. să înceteze de a mai fi mare exportator.

În sprijinul măsurii adoptate, autoritățile marocane — scrie revista Jeune Afrique — relevă că la sfîrșitul anului trecut prețul tonei de fosfați (14 dolari) era încă inferior celui din 1952 (14,20 dolari), în vreme ce între timp dolarul s-a depreciat, iar prețul produselor manufacturate importate de Maroc a crescut la mai mult de dublu. Se apreciază că situația precară a recoltelor în unele părți ale lumii va determina în continuare o cerere susținută de fosfați, astfel încît deficitul mondial se va prelungi încă cîțiva ani.

a încetat să crească, gradul de autoaprovizionare al C.E.E. a rămas la nivelul ultimilor zece ani și anume 90%. Țările membre trebuie să importe anual circa 500—600 mii tone de carne de vită, Irlanda, Italia, Anglia și R.F.G. fiind cele mai mari importatoare de carne de vită din lume. Conform estimărilor F.A.O., deficitul de carne de vită în cadrul C.E.E. lărgite va atinge circa 1 milion de tone în 1980.

vizor

Prea multă liniște strică

PENTRU a-și proteja clienții de zgomotul infernal al aeroportului în preajma căruia și-a construit hotelul, un proprietar din Chicago l-a dotat cu cele mai eficace aparaturi de izolare fonică. Astfel, a instalat aici pereți izolați fonic, covoare, mobile și geamuri prelucrate special. Dar, la scurtă vreme de la darea sa în folosință clientela a început să se rărească, mulți preferînd să folosească hotelurile obișnuite. Motivul ? Liniștea se dovedise enervantă. Pentru a-și atrage din nou clienții, proprietarul hotelului a instalat în fiecare cameră... generatoare de zgomote artificiale.

Publicitate B. B.

NUMĂRUL turiștilor americani în Franța a scăzut anul trecut cu 10%, ceea ce a determinat oficialitățile franceze să încerce să recîștige „piața" de peste ocean cu o armă... ademenitoare : un film publicitar de 30 de secunde, proiectat pe ecranele T.V. din S.U.A., în care cunoscuta actriță Brigitte Bardot, după ce enumeră frumusețile turistice ale țării sale, încheie cu

un argument decisiv : „La urma urmelor, și eu sînt un copil al Franței"

Bancnote colorate

NUMEROASELE atacuri asupra băncilor au determinat poliția din Bremen (R. F. Germania) să ia măsuri pentru contracararea acestora. Astfel, la comanda poliției, într-un institut de cercetări din Bremen a fost creat un aparat prevăzut cu un pulverizator care, la apăsarea pe un buton, vopsește pachetele cu bancnote în culoarea roșie. Aparatul poate fi instalat la ghișeele bancare, în taxiuri, în mapele cu bani ale casierilor. Instalația seamănă cu un stingător miniaturat.

„Doamnele din Vest"

ACESTA este titlul unui recent volum documentar al scriitorului Dee Brown, în care autorul aduce un gingaș și binemeritat omagiu rolului femeii în cucerirea Vestului american. Alături de cowboy, legendele Vestului au perpetuat o altă figură : femeia extenuată de pe scaunul din față al căruței, cu copilul în brațe. Toate aceste „mutter courage" ale preeriei — scrie Dee Brown — erau fie învățătoare, fie căutătoare de aur și fericire ; ele suportau, cot la cot cu bărbații, vitregiile naturii sălbatice. Nu toate cîte plecau spre bogățiile vestului ajungeau la ele. Drumul Oregonului este jalonat cu morminte purtînd inscripția : femeie. Dar odată ajunse acolo, ele au reinventat civilizația : fără lapte, fără ouă, fără sobă, ele au învățat din nou bucătăria. Aici, în Vest, la Wyoming, la 10 decembrie 1869, femeile au avut drept de vot pentru prima dată în lume.

Expansiunea automatizării

ÎNCERCÎND să îmbine sarcinile de restrîngere a cheltuielilor bugetare cu impulsionarea respectării normelor circulației rutiere, autoritățile municipale din Tokio au postat la intersecții agenți-robot care, potrivit primelor constatări, se bucură de o deplină autoritate în rîndul șoferilor și pietonilor.

Economisiți timpul

TIMPUL PIERDUT de femei în saloanele de coafură ar putea fi cîștigat, afirmă coaforii parizieni care au introdus — cu rezultate din cele mai promițătoare — noi servicii în stabilimentele lor. Astfel, în timp ce așteaptă sub cască, clientele pot servi micul dejun, prînzul

sau, chiar, cina... dacă operațiunile de înfrumusețare solicitate durează prea mult.

— Alo, alo ! Am ridicat de trei ori productivitatea pe lopată! (după „Anteni" — R. P. Bulgaria)

MONDORAMA

PIAŢA CALCULATOARELOR DE OCAZIE

SE APRECIAZĂ că în cursul acestui an 100—120 de calculatoare electronice de ocazie (în marea lor majoritate de tipul IBM 360 şi 370) vor fi instalate în ţările vest-europene, iar în 1975 li se vor adăuga alte 150—200 de unităţi.

Printre avantajele oferite de acest sistem, pe primul plan figurează preţul mult mai redus decît al unui calculator nou (ca urmare a amortizării rapide a calculatoarelor în funcţiune), faptul că un calculator de ocazie este imediat disponibil şi nu prezintă dificultăţi de adaptare la ultimele perfecţionări tehnice. Pe de altă parte, însă, tocmai aceste perfecţionări interesează de multe ori cadrele de informaticieni din întreprinderi, problema preţului de cost al calculatoarelor fiind astfel confruntată cu cea a eficienţei acestora.

RATA INFLAŢIEI — STIMULENT AL CREŞTERII ?

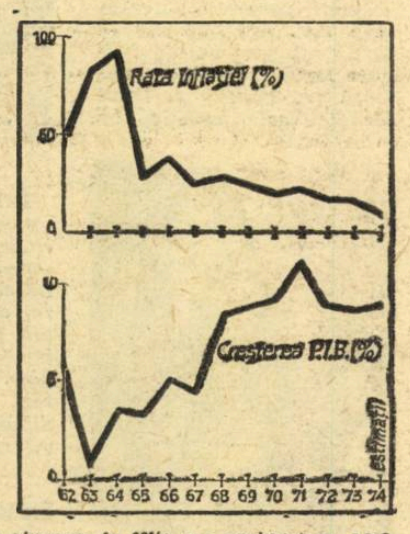

ÎN CERCURILE economico — financiare din Occident se bucură de multă trecere teoria conform căreia ascensiunea inflaţionistă a preţurilor constituie un stimulent pentru creşterea economică, inflaţia fiind privită ca un element conjunctural propriu unei economii dinamice. Graficul alăturat infirmă teoria. Reducerea continuă a ratei inflaţiei. în economia Braziliei începînd din 1964, anul în care aceasta ajunsese la 88%) s-a conjugat cu accelerarea ritmului de creştere a produsului intern brut.

UNGARIA : POLITICA ENERGETICĂ ÎN DECENIILE URMĂTOARE

ÎN UNGARIA a fost stabilit planul de dezvoltare a energeticii în cincinalul 1976—1980, orientările de bază pentru perioada 1981—1985 şi se află în fază de studiu planul de perspectivă pînă în anul 2 000. Potrivit prevederilor acestor planuri, sarcina prioritară în domeniul energetic în ultimul pătrar al veacului nostru — arată Buletinul Budapress — constă în stabilizarea situaţiei în extracţia cărbunelui şi modernizarea structurală a acestei ramuri economice. Se prevede că numai un număr restrîns de mine de cărbune, cu un înalt grad de mecanizare şi foarte rentabile vor fi exploatate (mai ales în condiţiile exploatării la zi), iar cărbunele extras va fi utilizat cu precădere pentru producţia de electricitate.

În acest sens, se află pe ordinea de zi crearea unui complex energetic în partea de nord a Ungariei, care va utiliza zăcămintele de lignit existente aici, ca şi extinderea centralei de la Oroszlány. Se are, de asemenea, în vedere construcţia sau extinderea unor centrale alimentate pe bază de hidrocarburi, valorificîndu-se în acest scop subprodusele rezultate din procesul de rafinare a ţiţeiului.

Producţia actuală de petrol de 2 milioane tone pe an — arată publicaţia citată — nu va putea fi depăşită în viitor. În consecinţă, potrivit calculelor, în 1980 importurile pe petrol din U.R.S.S. vor atinge 8,5 milioane de tone pe an, în perspectiva medie şi cea îndepărtată apărînd necesitatea sporirii importurilor de petrol din Orientul Apropiat.

În prezent şi gazul natural acoperă în anumită măsură nevoile ţării, producţia naţională urmînd să atingă 5,2 miliarde m.c. în 1975 şi chiar 6 miliarde m.c. în 1985. Se apreciază că producţia de gaz se va plafona aici, prevăzîndu-se un import anual de un miliard m.c. de gaz din U.R.S.S. (cifră ce urmează să crească pînă la 3,5 miliarde m.c. pe an, din 1980).

Pentru 1980—1981 se preconizează darea în funcţiune a primei centrale nucleare din Ungaria — la Paks pe Dunăre (care va avea în fază finală o capacitate de 4 000 MW).

PARTEA AUTOMOBILULUI

UNUL din sectoarele cele mai vizate de actualele măsuri de economisire a combustibililor adoptate în diferite ţări ale lumii este cel al transporturilor, în primul rînd transporturile auto. Datele statistice referitoare la ţările O.C.D.E., ilustrează acest fapt.

Ţara sau regiunea	Consumul total de petrol*	Din care, în sectorul transporturilor				
		cantitatea*	ponderea în total (%)	din care, cel autorutier		
				cantitatea*	ponderea în transporturi (%)	ponderea în total (%)
Ţările vest-europene, membre ale O.C.D.E.	675	194	29	86	44	13
— Piaţa Comună	545	152	28	47	47	13
S.U.A.	768	407	53	54	54	29
Canada	78	33	42	70	70	29
Japonia	214	45	21	40	40	8

*) Milioane tone echivalent petrol.
Sursa : L'Observateur de l'O.C.D.E., nr. 68/1974.

SUEDIA REDUCE INVESTIŢIILE ÎN STRĂINĂTATE

POTRIVIT datelor oficiale, investiţiile industriale suedeze în străinătate au crescut de la 1,8 miliarde de dolari la 3,5 miliarde în ultimii cinci ani, mai repede decît cele din ţară. În timp ce capitalul suedez a creat în străinătate 145 000 locuri de muncă, în Suedia există peste 100 000 de şomeri. Guvernul premierului Olof Palme are în plan efectuarea unor reduceri mari ale investiţiilor în străinătate.

SUBALIMENTAREA — UN FENOMEN CONTEMPORAN

ZIUA mondială a sănătăţii (7 aprilie) a oferit omenirii un prilej de a-şi aminti că într-o epocă de progrese atît de uimitoare în ştiinţă şi tehnologie, milioane de oameni de pe planeta noastră între care foarte mulţi copii, suferă de subalimentaţie cronică. Harta de mai jos, întocmită de experţii Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii şi reprodusă de revista **Jeune Afrique,** evidenţiază distribuţia geografică a alimentaţiei insuficiente sub raportul conţinutului în proteine în rîndurile copiilor mici (zonele haşurate).

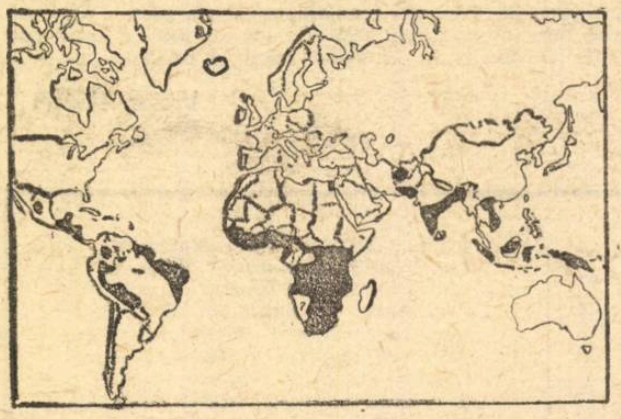

ORIENTĂRI PRIORITARE

ÎN cercurile guvernamentale din S.U.A. se apreciază că vor fi necesare investiţii de 30—50 miliarde dolari pentru a realiza în ţară, la preţuri competitive, producţia în masă de gaz combustibil din cărbune şi de petrol din şisturi bituminoase. Deocamdată, Administraţia Nixon a propus să se aloce de la buget pe următorii cinci ani suma de 10 miliarde dolari, care să fie defalcată astfel : 6 miliarde pentru dezvoltarea energiei nucleare ; 3,6 miliarde pentru sectorul combustibililor fosili; 200 milioane pentru utilizarea energiei solare şi 170 milioane pentru valorificarea energiei geotermice.

ARMA SPIONAJULUI ECONOMIC ŞI LUPTA DE CONCURENŢĂ (II)

SECRETE ECONOMICE

SECRETELE ECONOMICE sînt cunoştinţe sau obiecte, a căror folosire ilegală poate prejudicia întreprinderea şi care, din acest motiv, sînt ţinute secret. În acelaşi timp, trebuie făcută o constatare hotărîtoare : întregul complex al „secretelor economice" este prea vast, prea controversat şi prea multilateral pentru a putea fi definit perfect şi complet. Întreprinderea care este interesată în păstrarea secretelor sale trebuie să realizeze aceasta cu forţele şi mijloacele sale proprii. Soluţia cea mai bună este de a cîştiga sprijinul salariaţilor săi, care să se angajeze de a participa la acţiunea de păstrare a secretului.

TIPURILE ŞI IMPORTANŢA SECRETELOR ECONOMICE

TABELUL de mai jos constituie o schiţă aproximativă a ceea ce trebuie înţeles prin „secret economic" şi a căilor de asigurare a acestuia.

Tipul, importanţa şi forma secretelor economice

Tipul secretului	Utilizarea secretului	Accesul la secret
Structura produselor şi procedeele de fabricaţie, instalaţiile de producţie şi sursele de aprovizionare.	Crearea unor producţii competitive de aceeaşi valoare şi tip, sau similare, dar mai avantajoase	Documentaţii privind produsele şi producţia (planuri, reţete, formule), prototipuri, descrieri de procedee, calculaţii de detaliu
Rezultate ale lucrărilor de cercetare şi dezvoltare, organizarea şi metodele respective	Cunoaşterea unor produse viitoare, ca şi evaluarea costurilor şi a momentului lansării	Publicaţii ştiinţifice, congrese şi convorbiri profesionale, documente interne ca : rapoarte privitoare la experienţe şi procese verbale, prototipuri proprii-zise
	Evitarea unor lucrări de cercetare proprii care consumă mult timp	
Acţiuni proiectate în domeniul marketingului, al personalului şi al finanţelor	Pregătirea unor contraacţiuni; paralizarea, respectiv zădărnicirea acţiunii de spionaj prin contramăsuri adecvate	Planuri de acţiune, planuri de măsuri, imprimate şi coresponденţe, convorbiri profesionale şi şedinţe
Situaţia economică	Completarea datelor tehnico-comerciale pentru a se aprecia măsurile posibile şi realizabile. Legături financiare şi interesele unor terţi, ca indicii despre comportamente viitoare probabile	Situaţii contabile periodice, bilanţuri şi bugete, rapoarte de activitate interne şi corespondenţe speciale
Date privind personalul şi detalii organizatorice	Atragerea unor salariaţi ai întreprinderii respective sau recrutarea unor salariaţi pentru a culege şi difuza informaţii	Interogare camuflată (prin întrebări provocatoare), cererea fictivă de referinţe, însuşirea unor contracte de angajare sau dosare întregi
	Pătrunderea în sfera intimă a salariatului	

DURATA SECRETULUI

FIECARE secret economic are o durată de viaţă care poate fi definită mai mult sau mai puţin precis. Durata secretului începe în momentul în care cunoştinţele sau obiectul respectiv părăsesc cadrul lucrurilor notorii şi devin informaţii specifice ale întreprinderii.

— Un proiect de cercetare devine specific în momentul în care cercetarea literaturii şi comentarea a fost încheiată.

— Datele personale devin specifice în măsura în care ele depăşesc informaţiile publicate în cartea de telefon (sau în alte anuare publice).

Durata secretului încetează atunci cînd deţinerea secretului nu mai prezintă nici un folos posesorului lui (ilegal). În cazul acţiunilor izolate, durata secretului încetează după încheierea lor. Situaţia este mai dificilă dacă este vorba de acţiuni permanente sau de evoluţii succesive. În astfel de cazuri însăşi metoda de abordare a unei probleme poate fi un element care trebuie ţinut secret. O metodă prezintă importanţă atîta timp cît este folosită, indiferent de rezultatele care se obţin sau se urmăresc prin aplicarea ei. Acelaşi lucru este valabil şi pentru rezultate eventual învechite, care însă pot avea o importanţă ca elemente constitutive ale fazelor de dezvoltare următoare şi superioare. În astfel de cazuri, încetarea caracterului secret trebuie să fie precizată în mod clar de către cadrele competente din întreprindere. Începutul şi sfîrşitul duratei secretului trebuie să se stabilească explicit printr-o reglementare generală, adaptabilă totuşi, pentru cazurile specifice.

(După „Industrielle Organisation" nr. 9/1972).

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

ORIENTĂRI ÎN MIGRAŢIA FORŢEI DE MUNCĂ

Ţara de origină \ Ţara primitoare	R.F.G. mii persoane	R.F.G. %	Franţa mii persoane	Franţa %	Elveţia mii persoane	Elveţia %	Suedia mii persoane	Suedia %
Turcia	96,2	2o,o	8,2	6,8	2,6	o,9	o,6	2,2
Grecia	24,7	5,1	o,2	-	o,7	o,2	1,4	5,4
Iugoslavia	75,5	15,8	7,3	6,1	2o,7	7,o	1,6	6,5
Italia	154,2	32,2	5,2	4,3	142,7	48,2	o,3	1,o
Spania	28,7	5,9	9,9	8,3	94,7	32,o	o,2	o,9
Portugalia	16,5	3,4	3o,5	25,5	5,o	1,7	-	-
Ţări nordice	3,5	o,7	-	-	2,o	o,7	13,6	52,9
C.E.E.(exclusiv Italia)	23,o	4,8	2,9	2,4	15,4	5,2	1,1	4,2
Africa de Nord	6,o	1,2	48,8	4o,8	o,4	o,1	-	-
Alte ţări	51,6	1o,9	6,6	5,8	12,o	4,o	6,9	26,9
Total	479,8	1oo,o	119,6	1oo,o	296,2	1oo,o	25,7	1oo,o

Sursa: L'Observateur de l'O.C.D.E., nr. 68/1974

UTILIZAREA generalizată a forţei de muncă străine a devenit, în ultimul deceniu, un fenomen structural al economiei majorităţii ţărilor vest-europene. Deşi în anii din urmă fluxul de imigranţi s-a încetinit, soldul (dintre sosiri şi întoarceri în patrie) rămîne pozitiv, iar „stocul" de forţă de muncă imigrată creşte, de regulă, în ciuda oscilaţiilor conjuncturale şi a măsurilor limitative adoptate în ţări ca R.F.G., Franţa, Elveţia sau Suedia. Pe de altă parte, unele ţări europene „de proveniență" îşi afirmă dorinţa de a pune capăt acestei hemoragii de forţă de muncă, formată în majoritate din oameni tineri ; aceasta cu atît mai mult cu cît în unele sectoare ale economiei ţărilor respective, se resimte deja o insuficienţă de forţă de muncă, remediată prin atragerea de muncitori din ţări nord şi est-africane.

Statisticile pe 1972 privind intrările în cîteva din principalele ţări „primitoare" ilustrează anumite tendinţe. Astfel lucrătorii turci, greci şi iugoslavi emigrează cu predilecţie în R.F.G., în timp ce cei portughezi şi nord-africani preferă Franţa, cei spanioli — Elveţia, iar cei italieni se orientează în proporţii aproape egale către Franţa şi Elveţia. Suedia „colectează", la rîndul său, îndeosebi forţa de muncă disponibilă în alte ţări din Nordul Europei (vezi tabelul).

Totodată, se constată că, dacă la început în ţările „primitoare" erau căutaţi îndeosebi muncitori industriali, actualmente pe post de solicitant se află tot mai mult sectorul terţiar (pentru servicii necesitînd un nivel inferior de calificare şi salarizare) ; corespunzător, are loc un proces de dispersare a lucrătorilor imigranţi din principalele centre industriale pe ansamblul teritoriului acestor ţări.

N. P.

viața economică

Redactor şef: Ioniţă OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poştale şi difuzorii din întreprinderi şi instituţii, precum şi la redacţie Cont. I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R. filiala sect. 1.
Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia Bucureşti, Calea Griviţei nr. 54—66 P.O.B. 2001

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 Bucureşti

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 16 (575)
VINERI 19 APRILIE 1974
16 PAGINI 2 LEI

16

O UNITATE DIALECTICĂ

LEGĂTURA INDISOLUBILĂ, organică, dintre eforturile noastre închinate edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, mobilizării largi a energiilor creatoare ale întregii națiuni, asigurării bunăstării întregului popor și politica externă a României, devotată idealurilor de pace, înțelegere, cooperare și prietenie între toate popoarele lumii — este scoasă pregnant în evidență de cele două evenimente care au concentrat în ultima săptămînă atenția noastră a tuturor: Consfătuirea activului de partid și de stat din ministere și instituții centrale, precum și Sesiunea de primăvară a Uniunii Interparlamentare, întrunită la București

CU ACEL pătrunzător spirit de observație care îi este caracteristic, cu acea binecunoscută sinceritate și neabătută dorință de perfecționare a stilului și metodelor de muncă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus în centrul atenției noastre — cu prilejul Consfătuirii activului de partid și de stat — o serie de realități, de deficiențe și sarcini care pentru noi, pentru toate cadrele din economie trebuie să devină o preocupare permanentă, astfel încît în cel mai scurt timp să fie eliminate toate neajunsurile care grevează asupra procesului dezvoltării noastre continui, imperioase.

Dintre deficiențele semnalate de secretarul general al partidului, se desprind cîteva categorii mai importante asupra cărora se impune să ne oprim mai amănunțit. Astfel, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu în suficientă măsură aparatul nostru de stat rezolvă operativ, cu spirit de răspundere, problemele mari ce-i stau în față. Se manifestă întîrzieri cu totul nejustificate în soluționarea multiplelor probleme de care depinde bunul mers al activității întreprinderilor, unităților economico-sociale în general. Se mențin serioase lipsuri în felul în care ministerele și organele centrale întocmesc planurile. Ele nu țin seama în suficientă măsură de necesitatea folosirii la maximum a capacităților de producție, a forțelor materiale și umane de buna corelare a diferitelor capitole ale planului și mai cu seamă de asigurarea bazei tehnico-materiale necesare înfăptuirii planurilor. Astfel se ajunge în situația ca de multe ori să se lucreze ore suplimentare, să se muncească și duminica pentru realizarea planului, în timp ce în zilele și orele de lucru obișnuite nu se lucrează cu întreaga capacitate.

Trebuie, totodată, întărită mai mult răspunderea conducerilor ministerelor în întocmirea planurilor concrete. Aceasta presupune să se meargă la o planificare mai detaliată astfel ca planul să dea soluții pentru toate problemele, să asigure o bună corelare a capacităților de producție, a problemelor cooperării, ale aprovizionării tehnico-materiale etc. În altă ordine de idei, este necesar să crească răspunderea în realizarea investițiilor, să fie închisă orice portiță de risipire a mijloacelor materiale și financiare ale statului, să se treacă rapid la înfăptuirea programului de specializare și profilare, la tipizarea rapidă a producției.

De asemenea se manifestă încă lipsuri serioase în organizarea cercetării științifice, mai cu seamă în introducerea rapidă în producție a rezultatelor cercetării și tehnicii noi. Există procese tehnologice elaborate de ani de zile care stau nefolosite, există licențe achiziționate din străinătate neutilizate care s-au învechit.

Sînt totodată lipsuri serioase în organizarea muncii, în controlul îndeplinirii hotărîrilor, în îndrumarea operativă a unităților de producție, în înlăturarea practicilor birocratice.

Se impune să se acorde o atenție sporită întăririi muncii de îndrumare și ajutor concret al unităților economico-sociale, exercitarea unui control eficient și calificat, nu formal, astfel ca acesta să ajute la soluționarea efectivă a problemelor la fața locului.

O altă problemă ridicată cu vigoare în atenția noastră de secretarul general al partidului este aceea privind necesitatea de a acționa pentru așezarea tot mai fermă a întregii organizări și activități economice și sociale pe

→

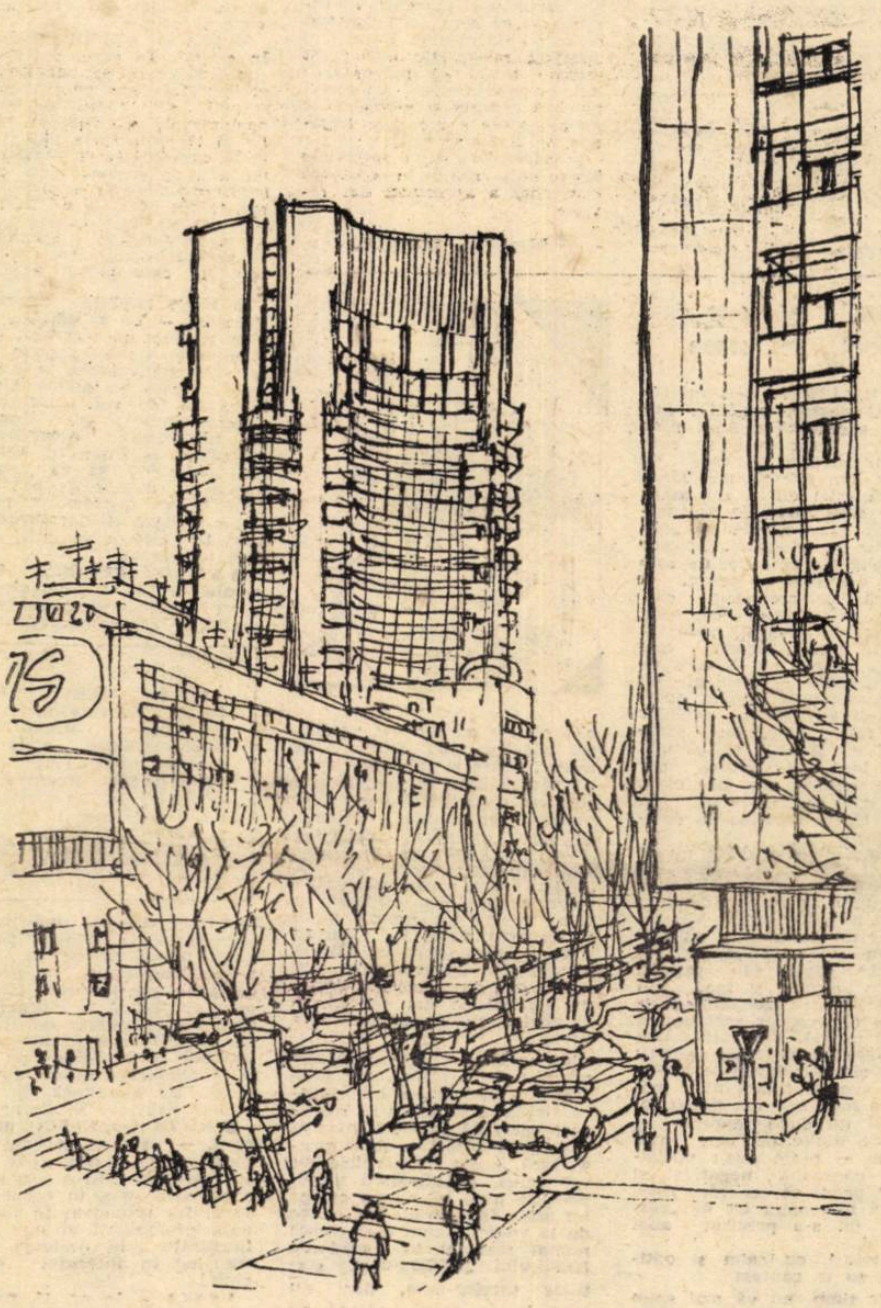

București — o gazdă bună. **(În aceste zile are loc sesiunea de primăvară a Uniunii Interparlamentare și a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa).**

(desen de CIK DAMADIAN)

ROLUL COOPERĂRII ȘI APORTUL TEHNOLOGIC LA CREȘTEREA ECONOMICĂ

în dezbaterea sesiunii de la București a C.E.E./O.N.U.

ÎNTRE 18 și 29 APRILIE a.c. țara noastră adăpostește cea de a XXIX-a Sesiune a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa. Pentru prima dată acest prestigios organism economic își părăsește sediul — Geneva — pentru a-și ține lucrările într-una din țările membre.

Faptul că oferta României de a fi gazdă a acestei sesiuni s-a bucurat de acordul imediat și unanim al tuturor țărilor membre ale C.E.E.-O.N.U. exprimă recunoașterea aportului pe care țara noastră l-a avut în decursul anilor la activitatea acestei organizații regionale. România a sprijinit din totdeauna eforturile depuse de Comisia Economică O.N.U. pentru Europa pentru a întreține viu dialogul între țările socialiste și capitaliste de pe continent. Delegațiile române la sesiunile Comisiei au prezentat la fiecare sesiune rezoluții care vă-

Radu NEGRU

(Continuare în pag. 14)

COINTERESARE ȘI ECHITATE —

elemente definitorii ale proiectului Legii remunerării după cantitatea și calitatea muncii (I)

• Amploarea coordonatelor

PE ORDINEA de zi din actuala sesiune a celui mai înalt for legislativ al țării, se află înscris pentru dezbatere și adoptare, proiectul uneia dintre legile cele mai importante ale societății noastre: LEGEA REMUNERĂRII DUPĂ CANTITATEA ȘI CALITATEA MUNCII, sinteză a unei vaste și multilaterale activități desfășurată timp de aproape șase ani sub **conducerea și îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu**, incluzînd experiența dobîndită în anii construcției socialiste, dezbătut în întreaga economie națională, îmbunătățit prin propunerile oamenilor muncii primite încă din toamna anului 1972, cît și ale specialiștilor. De la data la care proiectul de lege a fost publicat în presă, și pînă la elaborarea sa în forma definitivă s-au primit peste 3400 de propuneri. Sub indicațiile personale ale secretarului general al partidului nostru, proiectul legii remunerării, dezbătut și aprobat la Plenara Comitetului Central al P.C.R. din 25—26 martie a.c., se înscrie în istoria legislației noastre socialiste ca unul din momentele de o importanță deosebită. Este vorba, de o **operă legislativă originală, rezultat al aplicării principiului socialist al repartiției la condițiile României.** Prin conținutul și sfera sa de cuprindere, prin numărul și intensitatea implicațiilor sale

Iulian BĂDIN

(Continuare în pag. 4)

Semnale

Fața nouă a satelor

INSPIRAT de articolul „Planificarea în profil teritorial; sistematizarea teritoriului" („Viața economică" nr. 12), doresc să arăt că sub îndrumarea Comitetului județean Dolj al P.C.R. și în baza unor programe concrete de lucru, se desfășoară o asiduă activitate de sistematizare a localităților rurale. În prezent, se lucrează la transpunerea limitelor perimetrelor localităților pe planuri topografice, acțiune ce se va încheia în cursul acestui semestru pentru toate cele 95 de comune, iar pînă la sfîrșitul anului 1974 se vor realiza schițele și pentru cele 26 localități componente ale comunelor încheindu-se, practic, această acțiune.

În cadrul schițelor de sistematizare s-au stabilit centrele civice ale localităților, regimul de înălțime al construcțiilor de locuințe, dotarea comunelor cu lucrări tehnico-edilitare, zonele în care se vor construi clădiri cu 1—2 etaje, construcții care au și început să apară la Poiana Mare, Bechet, Podari, Sadova, Amărăștii de Sus și altele.

În vederea creării unui cadru plăcut în zonele centrale ale localităților rurale, s-a mers pe linia ca odată cu modernizarea soselelor să se realizeze profile de stradă și trotuare, răspunzînd în felul acesta atît cerințelor estetice, cît și celor de circulație. De asemenea se vor face masive plantații de pomi fructiferi, arbori ornamentali, flori pe arterele principale. În cadrul lucrărilor s-au efectuat, de asemenea, studii pentru alimentări cu apă, canalizări și încălziri centrale destinate principalelor dotări social-economice și centrelor civice.

ec. expert Carol BORA
Craiova

Remanențe

AUTORUL articolului cu titlul de mai sus din nr. 10, al „Vieții economice" sesizează unele încercări de a considera pe economiști, contabili etc personal neproductiv.

Karl Marx a relevat importanța crescîndă a contabilității, arătînd că este o „știință pozitivă, o aplicație a matematicii, o matematică socială, o știință a controlului", menționînd, de asemenea, că, „în societatea socialistă, contabilitatea prin înregistrările contabile, este un mijloc de control social".

V. I. Lenin afirma, că „înregistrările și controlul sînt necesare, înainte de toate, pentru întărirea documentației" arătînd că, „fără contabilitate și controlul producției și repartiției acesteia, comunismul nu poate exista...".

Economistul, contabilul, care se deosebesc de socotitor — deosebirea între ei fiind aceeași ca între un arhitect și zidar — trebuie să fie persoane cu temeinică cultură generală și profesională, desăvîrșiți profesioniști prin spiritul lor de observație, sinteză, organizare, coordonare.

Ion I. GHELASE
București

„V. E." și cercetarea economică

ÎN SCOPUL îmbunătățirii continue a revistei noastre îmi permit să fac cîteva propuneri, plecînd de la constatarea că, atît practica economică cît și cercetarea economică sînt variabile dependente de învățămîntul economic. Rezultă că, pe lîngă efortul continuu de creare a cadrului juridic corespunzător pentru o activitate economică eficientă, este necesar a se urmări și măsura — prin prisma rezultatelor economiștilor — eficiența învățămîntului economic, precum și a cercetării economice. Pentru aceasta, propun să se organizeze cu ajutorul redacției, dezbateri cu economiștii din producție referitor la: contactul lor cu practica, greutățile de ordin profesional întîmpinate, felul cum consideră ei că ar trebui structurat învățămîntul economic pentru a fi în pas cu cerințele practicii.

Este necesară, de asemenea, o urmărire mai atentă și mai plină de interes a rezultatelor activității de cercetare economică. Propun înființarea unei rubrici de „Ultimă oră științifică" din cercetarea românească, și care să cuprindă tot ceea ce poate fi considerat nou, original (chiar controversat, dar conținînd idei și puncte de vedere ce ar putea genera rezolvări). Ar fi utilă o prezentare a rezultatelor cu caracter de noutate din diferitele centre de cercetare economică. Dacă lipsesc, n-ar strica un „Reflector „Viața economică" care să ajute la ridicarea exigențelor în cercetare.

D. DRĂGUȘ
fasi

Opinii ale unei cititoare constante a „V.E."

SALUT cu deosebită satisfacție inițiativa revistei „Viața economică" de a publica date sintetice, însoțite de explicații, privind situația valutelor principalelor țări capitaliste și a dobînzilor.

Consider deosebit de utile și alte prezentări de teme legate de activitatea de comerț exterior, de mijloace de plată utilizate în această activitate, precum și factorii care influențează rezultatele financiare ale comerțului exterior. În ultimii ani au avut loc fenomene care au influențat în mod deosebit rezultatele în acest sector, astfel că prezentarea lor, cu aprecierile necesare, privind cauzele și modalitățile de prevenire a efectelor negative ar fi foarte utilă.

În așteptarea altor materiale interesante rămîn o cititoare constantă a apreciatei dv. reviste.

Mariţica GRECU

„Cireașa" nu este un fruct de sezon

ÎN IMAGINEA oricărui semen al nostru, cuvîntul „cireașă" sugerează fructul roșu și pietros cu care încep roadele primăverii, pe care le așteaptă cu multă nerăbdare atît cei mici cît și cei mari. Pentru acea categorie de cumpărători care circulă pe „patru roți" cu 12 volți, „cireșele" au o altă semnificație, nu este numai un fruct de sezon, ci demarcă, pe arterele de circulație, intenția de viraj, ziua sau propria prezență, seara. Și eu sînt dintre aceștia, mai ales că nu mă pot bucura de cireșele crude — medicul mi le-a recomandat numai compot. Sub imperativul nevoilor și al restricțiilor, am început și eu și soția să căutăm cireșe încă din toamnă, dar fiecare pentru alte destinații. Ea a mai reușit, uneori, să aducă cîteva borcane de compot, dar eu...

Căutam „cireșe", dar nu la piață și nici la magazine de legume și fructe, ci la cele de piese auto, la stațiile de benzină și la auto-service. Vă asigur că nu greșeam și că nici nu sînt vreun scamator ce „îngeră" sticlă sau metale. Căutam „cireșe" și încă din toamnă pentru „ochii" sclipitori ai nărăvașilor zeci de cai ce mă poartă. Veșnicul dialog din magazine devenise refren: „aveți cireașă" de doispe volți?" — „n-avem". Odată din neatenția mea sau din graba tovarășei de după tejghea — căci de multe ori sînt cam grăbite — n-am auzit pîrdalnica consoană negativă și m-am pripit să cer vreo zece. Nu vă mai spun cît de „răspicat" mi s-a precizat apoi „nu"-ul...

Și totuși, cu calm și optimism eu le căutam.

Între timp, nu vă mai spun de cîte ori am auzit, șuieratul ascuțit al diriguitorilor de circulație, cîte perorații, argumentări și rugăminți de iertăciune, ba chiar și procese „verbale" scrise în care mi-am asociat semnătura cu mențiunea „nu se găsesc cireșe", de cîte ori nu mi s-a dat verdictul „barem pe stînga să aveți". Știam și știu prea bine, că fără măcar două „cireșe", puneam și pun circulația în pericol. Dar căutam... Speram că odată cu apropierea lui „Cireșar" odată cu pîrguirea devorabilelor fructe, se va „coace" și conștiinciozitatea celor ce ne sînt obligați, a celor ce ne tot promit piese de rezervă auto. De curînd și-au scuturat podoaba floral fructiferii „pietroaselor de mai", dar de „cireșele" dorite de noi cei ce străbatem cîte o herghelie cu 12 volți, nici vorbă...

Nenumărate sînt isprăvile pomului cu mălăiețe din proverbiala înțelepciune bătrînească. Îmi iau îngăduința să rog — ca o speranță adresată inventivilor pomicultori — să se străduiască, poate în hărnicia lor vor reuși, să altoiască vreun pom de unde să putem culege tot anul, fără strădanie „cireșe de 12 volți". Acum ele „cresc" numai sezonier în grădinile IDMS-ului, „PECO"-ului, stațiilor service-auto, dar nu știm în ce sezon, ca să ne luăm mai multe deodată, așa cum face nevasta cînd găsește compot sau alte apariții... de sezon.

Aurel VIRGAN

Curier

● **CONSTANTIN CANAVEA, Tîrgu Jiu** — În situația dv., revenind la funcția tehnică pe care ați prestat-o anterior, calității de vicepreședinte al cooperativei, se ia în considerare ca vechime în specialitate și perioada respectivă. Această soluție are la bază prevederile pct. 2 din anexa a II-a la Legea nr. 12/1971, în care se prevede că, la determinarea vechimii în specialitate, se iau în calcul și perioadele de activitate remunerată în organizații obștești, în cazul în care, după încetarea activității, personalul respectiv este încadrat într-o unitate din ramura de care se ocupă.

● **ION D. SOREI, Sadu** — În situația în care, din dovezile prezentate de beneficiarul alocației de stat pentru copii, rezultă că cursurile școlii profesionale au început efectiv la 17 septembrie 1973 și nu la 15, acesta este îndreptățit la alocația pe această lună, conform prevederilor exprese ale art. 10 din decretul nr. 285/1969. Alocația de stat pentru copii nu se poate plăti fracționat, în raport cu numărul zilelor lunii în care elevul a fost acasă.

● **IOSIF MATHÉ, Odorheiu Secuiesc** — La încadrarea dv. prin transfer în interesul serviciului în aceeași funcție sau într-una echivalentă, la o unitate la care se aplică nivele inferioare de retribuire, coeficientul de reducere a unității are dreptul ca, în temeiul prevederilor Circularei Ministerului Muncii nr. 170.001/1970, să vă stabilească un număr de gradații, fără să se depășească retribuția tarifară de încadrare avută la unitatea de unde ați fost transferat.

● **VICTOR PUNCIU, Constanța.** — În perioada cît angajații nelocalnici lucrează pe șantiere de construcții-montaj, li se acordă indemnizațiile aprobate pentru personalul nelocalnic de pe șantierele respective, de aceeași categorie de personal, fără să aibă dreptul și la diurnele de delegare prevăzute de H.C.M. nr. 822/1959. (La primele dv. întrebări am răspuns pe larg în Suplimentul nostru nr. 15. Citiți, de asemenea, și răspunsul dat tov. N. Cornescu).

LINA MEHEDINȚI, Galați; A. PAVEL, Timișoara; MARCEL MĂLĂRESCU, Gorj; MARIN RICUȚĂ; I. TRANDAFIR, București — citiți în Suplimentul nostru nr. 16 răspunsurile detaliate la întrebările dv.

● **NICHI CORNESCU, București.** — Data de la care se socotește vechimea utilă pentru trecerea într-o gradație superioară este, în cazul personalului promovat în funcții, data promovării și nu data încadrării în unitate prin transfer în interesul serviciului.

ERATA — În nr. 15, pag. 2, col. 5, alin. 4, în rîndul 6, se va citi „1974—1975"; în pag. 6, col. 2, rîndul 2 se va citi: „îndeplinirea simultană a mai multor obiective a căror influență asupra"; în pag. 11, col. 1, în rîndul 4, în loc de constitule, — constituite.

EVALUĂRI

FLOAREA DE LOTUS...

de Octav ONICESCU

FRUMUSEȚEA, deși nu e simplă iluzie, ascunde totdeauna un tezaur. Dar trebuie să știi să-l găsești, fără să distrugi frumusețea. Ani îndelungați floarea de lotus din micile lacuri ale băilor Felix din vecinătatea Oradiei, era doar o podoabă ce întrerupea monotonia vieții unei stațiuni de cură. Numai de curînd această vegetație tropicală, întreținută natural de stratul de apă caldă ce efleurează la suprafața pămîntului acelei regiuni, s-a arătat a fi semn de bogăție.

Cercetări mai recente, dar și ele fără urmări imediate au stabilit că fenomenul prezenței unui bogat strat cald, ce depășește, mai în adînc, temperaturi de cincizeci de grade, se prezintă pe o întindere mai vastă de cum se credea din vechime. El capătă proporții care încep a trezi foamea energetică a oamenilor regiunii. Proiecte numeroase se anunță pentru a folosi această nouă energie sub formă de căldură dăruită nouă de pămînt. Nu este decît, poate, o primejdie care întovărășește totdeauna orice foame, primejdia lăcomiei. Chiar dacă acest izvor de energie nu este ușor perisabil. Dacă formarea stratului cald de apă freatică este datorită unui proces geologic cu caracter de permanență, timpul de încălzire are o durată, ce poate fi lesne întrecută de un consum excesiv — chiar dacă sîntem încă departe de un atare moment. Acest gînd ne duce nemijlocit la obligativitatea unei cercetări științifice sistematice și adîncite a fenomenului, a întinderii lui, a capacității sale energetice.

Sîntem azi într-un moment de acută sensibilitate la prezența și folosirea izvoarelor de energie. Simțim intens cum soarta omenirii este legată și de ele. Nu numai în înțelesul pur fizic, dar și în cel moral. Șocul energetic pe care-l trăiesc națiunile ce au fost brusc private de materiile indispensabile hărniciei și chiar hranei lor.

Știința care, vrem sau nu vrem noi, este un tutore al activităților noastre industriale, ne obligă și dincolo de aceste probleme principiale să învățăm a folosi energia calorică a apei freatice orădene cu maximum de randament. Sînt mulți specialiști ai folosirii căldurii ca izvor energetic, care pot și trebuie să fie consultați. Poate că unii din ei vor să se urce pînă la fenomenul geologic care produce încălzirea acelei ape freatice, și, ținînd seama că încălzirea este un efect energetic oarecum degenerat, să scoată concluzii ce ar depăși ca valoare utilitatea imediată a rezultatelor urmărite azi.

Ciclul diurn al florii de lotus, nu era singura atracție vizibilă creată de pămîntul în permanență cald al Băilor Felix. Alături de lacurile în care crește această mesageră a frumuseții erau, cîțiva ani în urmă, serele atîtor plante și flori rare, ce ne vorbeau și de știința biologică a speciilor rare, alături cu aceea a florilor ce decorează și azi cu multă hărnicie și cu mult gust parcurile localității.

Aveam impresia că în acele sere se găseau izvoarele științei fără de care floarea de lotus ar fi fost distrusă de infinitatea de inamici naturali care o asaltează necontenit. Iar acum nu sîntem departe să credem că în ele s-ar putea găsi drumul pentru a folosi fenomenul prezenței acelei ape calde freatice în forme mai complete, pentru dezvoltarea unor culturi foarte speciale sugerate iarăși de floarea de lotus. Frumusețea nu e doar numai exterioară. Este expresia unei armonii intime între ființă și mediul ei, pe care trebuie să o înțelegem și să o folosim.

←

baza legilor adoptate de Marea Adunare Națională, de a reduce la strictul necesar Hotărîrile Consiliului de Miniștri, instrucțiunile și circularele ministerelor și instituțiilor centrale.

În domeniul relațiilor economice internaționale, sublinia secretarul general al partidului, trebuie aplicate cu mai multă fermitate prevederile legii potrivit căreia fiecare minister poartă răspunderea deplină pentru realizarea sarcinilor de colaborare internațională, atît în ce privește exportul și importul, cît și cooperarea în producție. Fără o participare activă la diviziunea internațională a muncii, fără o largă cooperare internațională nu se poate asigura dezvoltarea în ritm intens a țării noastre, nu se poate ridica nivelul de trai material și spiritual al poporului. După cum releva însă tovarășul Nicolae Ceaușescu, multe ministere tratează superficial, fără suficientă răspundere această importantă latură a activității noastre.

Această analiză profundă, riguroasă a neajunsurilor care se mai manifestă în diferite domenii de activitate va exercita fără îndoială o influență pozitivă neîntîrziată în toate sferele vizate, va determina o nouă și continuă perfecționare a procesului nostru de edificare socialistă.

Rezultatele obținute în realizarea planului cincinal 1971—1975 ca și succesele din acest an jubiliar — anul celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei de sub jugul fascist și al Congresului al XI-lea al partidului atestă din plin realismul planurilor pe care ni le-am propus, scot în evidență faptul că există toate condițiile ca angajamentele asumate de organizațiile de partid, de colectivele de oameni ai muncii pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen să fie îndeplinite cu succes. Rezultatele dobîndite în toate domeniile de activitate demonstrează pregnant justețea liniei generale politice, marxist-leniniste, a Partidului Comunist Român, care aplică în mod creator legitățile generale ale dezvoltării sociale la condițiile concrete din țara noastră.

SESIUNEA de la București a Uniunii Interparlamentare, care a întrunit numeroase personalități politice din peste 60 de țări a prilejuit — prin cuvîntarea rostită de președintele Nicolae Ceaușescu — o concludentă expunere a politicii noastre externe închinată idealurilor de înțelegere, cooperare și prietenie cu toate popoarele lumii, o vibrantă chemare la noi eforturi pe calea destinderii și păcii. După cum se știe, România desfășoară o largă activitate internațională, acționează din toate puterile pentru accelerarea proceselor pozitive care au loc pe arena mondială, pentru promovarea noilor principii de relații dintre state, pentru triumful colaborării și prieteniei între toate popoarele lumii. Ca țară socialistă, România dezvoltă continuu relații de prietenie, alianță și colaborare cu toate statele care edifică noua orînduire socială. Totodată ea amplifică permanent colaborarea cu popoarele care pășesc pe calea dezvoltării economico-sociale independente, promovează raporturi tot mai largi cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială. Țara noastră acționează neabătut pentru întronarea unor norme noi, democratice, în întreaga viață internațională, pune la baza relațiilor sale cu celelalte state principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, eliminarea forței și amenințării cu forța ca mijloc de rezolvare a diferendelor și litigiilor, respectarea dreptului sacru al fiecărei națiuni de a-și decide de sine-stătător calea dezvoltării economico-sociale, de a fi stăpînă pe destinele sale. România consideră că numai pe baza acestor principii și norme se poate asigura o colaborare neîngrădită între toate statele, în interesul fiecăruia în parte și al cauzei progresului și civilizației umane în ansamblu, se poate evita izbucnirea unei noi conflagrații mondiale, se poate clădi o lume a păcii și prieteniei.

Președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat în fața parlamentarilor întruniți în capitala țării noastre convingerea României că o problemă cardinală a zilelor noastre este lichidarea fenomenului subdezvoltării, reducerea și lichidarea decalajelor în dezvoltarea economică a statelor, crearea condițiilor ca toate popoarele să poată beneficia de cuceririle civilizației moderne. **„Viața arată** — a declarat președintele Ceaușescu — **că în soluționarea acestor mari probleme ale lumii contemporane un rol de cea mai mare importanță revine parlamentelor. Ele au un cuvînt hotărîtor în orientarea politicii externe a guvernelor, în împlinirea năzuințelor maselor populare de a trăi într-un climat de destindere, colaborare și pace, în promovarea în viața internațională a unor relații noi, democratice, de egalitate între popoare. De aceea, considerăm că parlamentarilor din toate țările le revine datoria să acționeze mai ferm și consecvent pentru a determina guvernele, cercurile conducătoare să promoveze o politică conformă cu interesele vitale ale tuturor popoarelor, să țină seama, în întreaga lor activitate, de cerințele dezvoltării contemporane spre o lume mai bună și mai dreaptă".**

Exprimînd gîndurile și năzuințele întregului nostru popor, președintele Republicii Socialiste România a adresat o arzătoare chemare la intensificarea luptei tuturor popoarelor lumii împotriva tendințelor anacronice din politica mondială, pentru accentuarea destinderii și pentru întronarea unor raporturi noi, de egalitate, stimă, încredere reciprocă și colaborare fructuoasă între toate națiunile.

economie națională

Toate eforturile îndreptate spre realizarea cincinalului înainte de termen

CONTRIBUȚIA SIDERURGIEI LA ACCELERAREA DEZVOLTĂRII

1 MAI

INDUSTRIA METALURGICĂ reprezintă una dintre ramurile cu aport principal la dinamismul întregii economii, materializînd „substanța" pe care se structurează industria modernă : METALUL. Înscriindu-și realizările într-o dinamică ascendentă de la an la an, metalurgia se află, în 1974, în fața unor sarcini deosebit de importante, pe care furnaliștii, oțelarii, laminoriștii și cocsarii din întreaga țară s-au angajat — în cinstea zilei de 1 Mai, a celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a Congresului al XI-lea al P.C.R. — nu numai să le îndeplinească, dar și să le depășească. Ce etapă a reprezentat pentru industria metalurgică trimestrul I 1974 în întrecerea ce se desfășoară pentru realizarea cincinalului înainte de termen ?

● Dimensiuni...

● **ANGAJAMENTELE : INIȚIATIVE. CHEMĂRI LA ÎNTRECERE.** Economia modernă sporește substanțial cererea de metal, oferă noi dimensiuni de desfășurare a industriei prelucrătoare, ca purtătoare de progres tehnic.

CREȘTERI CANTITATIVE... Animați de dorința de a aduce un aport sporit la progresul economic al țării, metalurgiștii Hunedoarei au lansat chemări la întrecere, care au găsit un larg ecou în toate „cetățile de foc" ale industriei. În acest fel, **numai pe ansamblul Ministerului industriei metalurgice se vor realiza în 1974, peste prevederile planului circa 87 500 tone oțel, 12 500 tone cocs și peste 65 000 t de laminate finite pline (la Centrala industriei siderurgice) la care se vor adăuga 750 t oțel, 8000 t țevi și circa 5 000 t laminate finite pline (de la Centrala industrială de prelucrări metalurgice).**

...ȘI CALITATIVE. În activitatea desfășurată în trimestrul I 1974, cît și în cea care urmează pe întreg anul, o atenție deosebită a fost acordată și se va acorda **sporirii eficienței, reducerii costurilor pe fiecare tonă de metal.** Metalurgiștii și-au luat și din acest punct de vedere angajamente importante care vizează sporirea productivității muncii, creșterea beneficiilor, realizarea întregii producții la cotele unei rentabilități înalte (vezi tabelul nr. 1).

● **PRIMELE REALIZĂRI PE 1974.** Semnificația reală a rezultatelor obținute, este pregnant reliefată de analiza dinamicii accelerate la cîteva produse principale. **Producția de oțel**, spre exemplu, realizată în trimestrul I a.c. de întreprinderile M.I.M. este de 5,7 ori mai mare decît cea obținută în 1948 pe întreaga economie. În cadrul aceluiași minister, **producția la laminate finite pline și cea de țevi** din oțel este de 5,4 și, respectiv, de 5,7 ori mai mare decît întreaga producție la aceste sortimente realizate în 1948. Concomitent au fost desfășurate largi acțiuni pentru valorificarea superioară a energiei secundare (aburi, gaze de furnal), fapt ce a adăugat noi valențe acțiunii de reducere a costurilor de producție.

Tabelul nr. 1

Realizări obținute pe trimestrul I.1974 de unele unități industriale din cadrul M.I.M.

	Angajament pe 1974 beneficii suplimentare (mii lei)	Realizări față de plan trim. I (%)	
		Producția marfă	Productivitatea muncii
Centrala ind. siderurgică-Buc.	63 000	101,7	100,8
Centrala ind. de prelucrări metalurgice-Buc.	9 650	102,0	99,7
Centrala ind. pt. metale neferoase-Slatina	4 200	89,8	80,2
Total M.I.M.	80 410	100,2	100,0

● ...și structuri ale producției

ÎN ASIGURAREA necesităților economiei, exigențelor sporite ale beneficiarilor, în 1974 s-a acționat, în continuare, în direcția adaptării producției de metal la cerințe, prin diversificarea structurii fabricației. Cîteva cifre sînt semnificative.

PRODUCȚIA DE OȚEL ALIAT — formă de valorificare superioară a metalului — a deținut în trimestrul I a.c. o pondere de 8,1% din producția totală de oțel a M.I.M.

PRODUCȚIA DE OȚEL CARBON DE CALITATE ȘI SLAB ALIAT raliindu-se în mai mare măsură tendințelor existente în întreaga lume de utilizare pe scară largă a oțelurilor micro-aliate, a **reprezentat în trimestrul I. a.c. 40,8% din totalul producției de oțel a M.I.M.**

● Conexiuni viabile și stimulatoare

ÎN ANALIZA realizărilor obținute de către colectivele de muncă din industria metalurgică, **trebuie ținut seama de interdependențele care există în întreg mecanismul economiei naționale, de condiționările în care se găsesc diferitele ramuri de producție. În rezultatele bune ale metalurgiștilor se regăsesc eforturile comune a numeroase alte colective de muncă, aportul entuziast al unor industrii întregi.** Cum a acționat acest mecanism al circulației metalului în trimestrul I al acestui an ?

● INDUSTRIA EXTRACTIVĂ — ASIGURAREA MATERIEI PRIME. — Colectivele de mineri din Valea Jiului și-au adus aportul lor la realizările metalurgiștilor, prin onorarea și depășirea prevederilor din contractele încheiate pentru această perioadă atît la cărbunele cocsificabil cît și la minereurile de fier. Un aport substanțial au adus și întreprinderile de comerț exterior care au asigurat aducerea din străinătate a cantităților necesare de minereu de fier de cocs și de cărbuni cocsificabili.

Tabelul nr. 2

Realizări fizice pe trimestrul I 1974 la principalele produse siderurgice

Produsul	U.M.	Peste prevederi de plan M.I.M.
— cocs metalurgic	t	8 500
— fontă brută	„	25 100
— oțel	„	51 600
— laminate finite pline din oțel	„	35 600
— țevi din oțel	„	6 900
— tablă și bandă din oțel laminată la rece	„	2 800
— laminate de Cu și alamă	„	208

● Orientarea propriilor obiective

AVÎND un asemenea sprijin substanțial, METALURGIȘTII și-au orientat eforturile în perioada trimestrului I și vor acționa în continuare în întreg anul 1974 cu prioritate în următoarele direcții :

● **UTILIZAREA LA PARAMETRI ÎNALȚI A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE.** Față de realizările din anul trecut indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al instalațiilor specifice ramurii a înregistrat cote superioare, utilajele fiind folosite cu randamente înalte. Rezultate bune s-au înregistrat la furnale (99,1%), cuptoare Martin (99,7%), cuptoare electrice (96,8%). la bateriile de cocsificare (97,9%) ș.a. Desigur, cifrele prezentate oglindesc realizări certe, dar ele evidențiază, totodată, reale rezerve și posibilități deocamdată doar... potențiale.

● **ASIMILAREA DE PRODUSE NOI.** Preocuparea permanentă pentru înnoirea și modernizarea produselor și a tehnologiilor existentă în cadrul tuturor colectivelor de metalurgiști, va face ca **în 1974 ponderea produselor noi în totalul producției să fie de circa 33,6%.** Numai în trimestrul I a.c. au fost realizate noi sortimente de table mijlocii și groase din noi mărci de oțeluri pentru construcții navale, autocamioane și autoturisme ; noi sortimente de laminate pline pentru rulmenți, bare trase table și bandă de oțel, laminate la rece. Au fost produse totodată țevi, diferite laminate din oțeluri inoxidabile, țevi rezistente la temperaturi ridicate pentru industria chimică și energetică. folii de aluminiu etc. La ele se vor adăuga în curînd și noile idei care se află încă pe planșetele proiectanților, pentru a căror rapidă materializare în producție se cer depuse în continuare eforturi susținute.

● **EXTINDEREA ACȚIUNII DE AUTODOTARE.** Acționînd în direcția valorificării superioare a unor rezerve existente în multe întreprinderi, metalurgia și-a făcut din această acțiune o cauză „de onoare". Rezultatele obținute sînt încurajatoare, totuși se poate aprecia ca necesară o continuare a acțiunii pentru dezvoltarea acestui sector la nivelul adevăratelor posibilități.

● Cînd „utilizatorul final" este însuși producătorul...

● **EFICIENȚA UNUI FEED-BACK : METALURGIE — CONSTRUCȚII DE MAȘINI — METALURGIE.** Așa după cum se știe, utilajele tehnologice reprezintă o condiție sine qua non pentru punerea în funcțiune a noilor obiective de investiții. Sesizînd această necesitate reală pentru economia națională, **metalurgiștii și-au concentrat acțiunile cu prioritate pentru onorarea contractelor care condiționau fabricarea utilajelor tehnologice.** În acest fel, a fost realizată livrarea metalului necesar pe întregul trimestru I a.c., beneficiarilor care produc utilaje tehnologice destinate noilor investiții în numai 40 de zile (1.I—10.II a.c.). În acest interval au fost livrate 55 600 tone de metal care aveau scadențe contractuale la 31 martie a.c.

Acțiunea respectivă a avut consecințe favorabile și asupra metalurgiei. Aceasta deoarece industria constructoare de mașini a putut furniza la timp și utilajele tehnologice necesare unor noi capacități ale metalurgiei, care vor putea intra la termen în funcțiune...

● **DAR CELELALTE CONTRACTE ?** Și în onorarea contractelor de desfacere pentru „producția curentă" a industriei constructoare de mașini și a altor ramuri ale economiei, în majoritatea întreprinderilor M.I.M. s-au înregistrat succese în trimestrul I. Rezultate deosebite au fost consemnate la C.S. Hunedoara, care a realizat în totalitate prevederile din contractele de desfacere livrînd, totodată, unele sortimente în avans ; la C. S. Reșița, Întreprinderea de țevi Roman, „Laminorul"-Brăila, „Industria sîrmei" Cîmpia Turzii ș.a.

Au fost înregistrate însă și unele restanțe. C.S. Galați, de pildă. deși are livrări în avans către unele întreprinderi, înregistrează totuși o restanță de 4000 tone. Nerespectarea prevederilor din unele contracte au fost consemnate și la Oțelul roșu, Întreprinderea de țevi „Republica" etc.

Dat fiind rezultatele bune de ansamblu, precum și rezervele care mai există în multe unități metalurgice, este necesară, în continuare, adoptarea acelor măsuri și acțiuni complexe, care să permită recuperarea în trimestrul II a tuturor restanțelor pentru încadrarea în prevederile de plan.

Bogdan PĂDURE

SĂPTĂMÎNAL

un grafic comentat

Dinamica creșterii producției și consumului de energie electrică

DEZVOLTAREA vertiginoasă a economiei țării a dus la înregistrarea unor creșteri substanțiale ale consumului de energie electrică pe muncitor în industrie (vezi graficul 1). Dacă se ia ca bază anul 1960, dinamica acestui consum la nivelul lui 1972 reprezenta 274% urmînd ca pînă în 1975 să ajungă la circa 350%. Creșterii consumului industrial i s-a adăugat, an de an, sporirea consumului de energie electrică pentru iluminat și utilizări casnice precum și pentru alte activități economice și sociale, astfel încît **consumul de energie electrică pe locuitor față de anul 1960, a crescut de peste 2 ori pînă în 1965, de 4 ori pînă în 1970, și va ajunge la peste 6 ori în 1975** (vezi graficul 1).

Destinarea pentru consumul industrial a unor cantități din ce în ce mai mari de energie electrică, este strîns legată de amplificarea procesului de mecanizare și automatizare care, alături de alte elemente, asigură cu prioritate creșterea productivității muncii. Interdependența dintre creșterea consumului unitar de energie electrică și sporirea productivității muncii în activitatea industrială, reiese urmărind evoluția acesteia din urmă : 145% în intervalul 1961—1965 luînd ca bază anul 1960, 145% în intervalul 1966—1970 luînd ca bază anul 1965, 105,9% în anul 1972, față de 1971, 108% în anul 1973 față de 1972. **Ca o reflectare a ritmurilor înalte de dezvoltare a producției globale industriale, ritmul de creștere a consumului de energie electrică pe un lucrător din R.S.R. întrece ritmurile similare din alte țări europene** (vezi grafic 2).

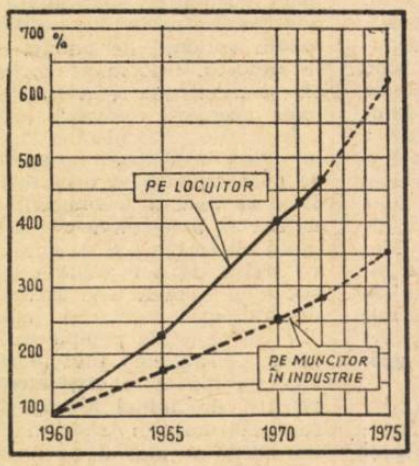

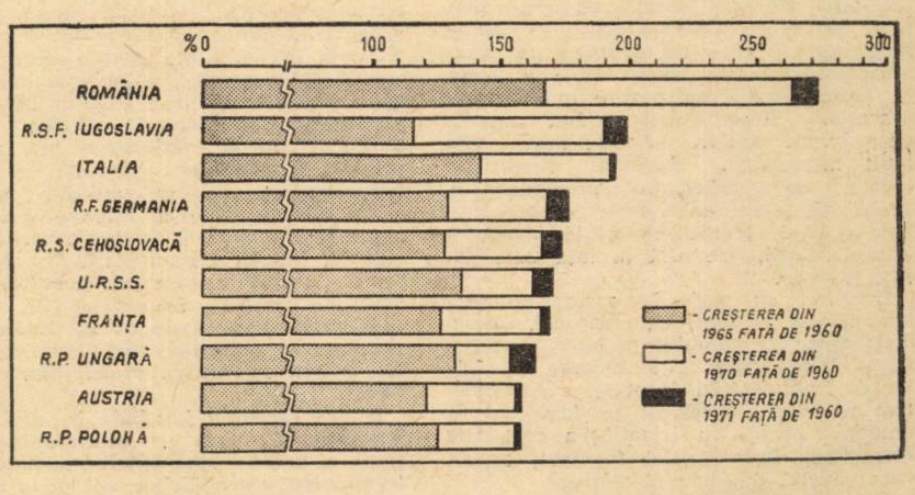

Graficul nr. 1 — **Evoluția consumului de energie electrică în R.S. România, pe perioada 1960—1975 (exprimat în kWh/an).** Graficul nr. 2 — **Situația comparativă privind creșterea consumului de energie electrică pe un lucrător din industria R.S. România și din unele țări europene (exprimat în kWh/an).**

COINTERESARE ȘI ECHITATE

(Urmare din pag. 1)

social-economice, poate fi considerat **singurul act juridic de acest fel existent pe plan mondial.** Cîteva dintre argumentele avute în vedere sînt edificatoare. Este un act legislativ **atotcuprinzător,** care își propune să reglementeze retribuția în toate domeniile de activitate dintr-o țară, **unitar,** cuprinzînd toate elementele esențiale ale retribuției, **original,** propunînd un sistem de retribuire specific unei țări cu economie planificată, și care, totodată, realizează o puternică **sistematizare** într-un domeniu capital al vieții sociale. Iar pentru a oferi o imagine mai clară a amplorii pe care a propiata transformare a proiectului în lege o generează, trebuie subliniat faptul că adoptarea sa de către Marea Adunare Națională va unifica într-un singur instrument legislativ un număr de peste două sute de hotăriri, instrucțiuni, circulare și precizări.

● Semnificația socială a noțiunii de retribuție

REFLECTÎND faptul că **preocuparea fundamentală a Partidului Comunist Român, țelul suprem al politicii sale, este creșterea continuă a nivelului de trai al celor ce muncesc, satisfacerea deplină a nevoilor materiale și spirituale, asigurarea condițiilor pentru manifestarea plenară a personalității umane,** noul proiect de lege, luînd în considerare puternicele transformări revoluționare petrecute în țara noastră în anii făuririi socialismului, dubla calitate a oamenilor muncii, de proprietari și în același timp, de producători ai tuturor bunurilor materiale, **înlocuiește noțiunea de salarizare cu noțiunea de retribuire a muncii,** o noțiune nouă care oglindește atît în conținutul cît și în forma sa, concomitent, noile relații de producție socialiste. În țara noastră **retribuția** cuvenită oamenilor muncii, reprezintă **acea parte din venitul național destinată consumului individual ce se repartizează în întregime celor ce muncesc, în raport cu cantitatea calitatea și importanța social-economică a muncii prestate.** Retribuția asigură satisfacerea celor necesare traiului omului muncii și familiei sale, accesul la un grad tot mai înalt de cultură și civilizație, precum și reproducția forței de muncă, corespunzător cu nivelul de dezvoltare a societății. Totodată, oamenii muncii și familiile lor, beneficiază pe lîngă retribuția pentru muncă și de partea ce le revine din **fondul de consum destinat de către stat satisfacerii nevoilor sociale.**

● Realismul și unitatea principiilor

ACTUALUL proiect al legii remunerării după cantitatea și calitatea muncii are drept **caracteristică principală afirmarea puternică a principiilor socialiste de retribuire după cantitatea și calitatea muncii.** Exploatarea omului de către om fiind pentru totdeauna desființată în țara noastră, nimănui nu-i este îngăduit să realizeze venituri pe seama însușirii muncii altora. **Fiecare cetățean,** în calitate de proprietar al mijloacelor de producție și, în același timp, de producător al valorilor materiale și spirituale, **are dreptul** — garantat prin Constituție — **și îndatorirea de a desfășura muncă utilă societății,** fiind retribuit în raport cu cantitatea și calitatea muncii depuse, cu contribuția directă la dezvoltarea forțelor de producție, la înflorirea societății socialiste. **Singura cale posibilă de asigurare a bunurilor materiale și spirituale necesare traiului o constituie deci MUNCA PROPRIE.**

Aceasta devine astfel singurul criteriu de participare a oamenilor atît la producerea cît și la repartiția venitului național. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la încheierea lucrărilor recentei Plenare a Comitetului Central al P.C.R.: **„Mărimea retribuției fiecăruia nu poate fi decît legat nemijlocit de fondurile generale de care dispunem într-o anumită etapă de dezvoltare a societății noastre".** De-a lungul anilor, oamenii muncii au putut să se convingă pe deplin, prin puterea faptelor, că ridicarea bunăstării lor materiale și spirituale este nemijlocit condiționată de munca plină de abnegație a tuturora, de progresul multilateral, în ritmuri susținute al economiei naționale, de creșterea eficienței în toate domeniile de activitate.

Pornind de la **posibilitățile reale** de care dispune în prezent economia națională pentru ridicarea nivelului de trai, actualul proiect de lege stabilește un **SISTEM DE RETRIBUIRE adecvat, care asigură remunerarea în raport de contribuția adusă la crearea bunurilor materiale și spirituale necesare societății, urmărind totodată să evite apariția unor decalaje prea mari între veniturile individuale,** a unor contraste nejustificate în nivelul de trai, **ca și tendințele de nivelare a veniturilor provenite din muncă.** Prin aceasta, proiectul Legii remunerării după cantitatea și calitatea muncii, integrează organic în substanța sa **echitatea în retribuție și cointeresarea materială** a celor ce muncesc pentru obținerea de rezultate tot mai bune în activitatea pe care o desfășoară, pentru ridicarea pregătirii lor profesionale și stimularea progresului tehnico-științific. În același timp, îmbinarea judicioasă a celor două laturi ale cointeresării — **recompensarea și răspunderea materială** — are menirea să asigure, în permanență, legătura directă între retribuție și rezultatele obținute în producție, astfel încît cel ce muncește bine este remunerat potrivit activității și rezultatelor obținute, iar cel ce provoacă daune trebuie să răspundă personal pentru prejudiciile aduse.

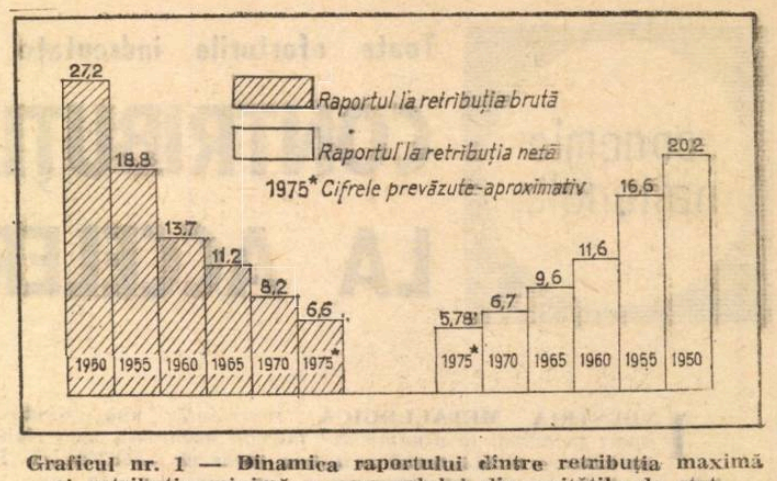

Graficul nr. 1 — Dinamica raportului dintre retribuția maximă și retribuția minimă a personalului din unitățile de stat.

● Etică și echitate socialistă în retribuție

NOUL PROIECT de lege constituie totodată o **veritabilă ilustrare a aplicării concrete a principiilor eticii și echității socialiste în politica de remunerare a muncii.** Prin modul în care este proiectat noul sistem de retribuire, se stabilesc asemenea proporții între veniturile diferitelor categorii de oameni ai muncii încît acestea să corespundă cît mai deplin cerințelor echității socialiste. Pe de o parte, la repartizarea veniturilor provenite din muncă se urmărește asigurarea unor proporții echitabile între cele mici și cele mai ridicate, în concordanță cu stadiul de dezvoltare a economiei, cu nivelul general de pregătire profesională și de cultură al oamenilor muncii, cu nevoile acestora. **Actualmente se consideră că raportul optim între retribuția netă maximă și cea minimă, a personalului din unitățile de stat, este de aproximativ șase.** El a fost asigurat pe seama creșterii mai puternice a veniturilor mici, realizîndu-se o sporire corespunzătoare a veniturilor mari, dar într-un raport mai echitabil. În continuare acest raport se va menține prin măsurile ce se vor stabili în cursul fiecărui plan cincinal pentru remunerarea muncii, de majorare nu cu precădere, ci în aceeași proporție, a tuturor categoriilor de retribuții. Totodată, se aplică principiul după care **nimeni nu poate primi decît o retribuție tarifară.** O ilustrare a efortului depus pentru optimizarea raportului dintre retribuția maximă și minimă a personalului din unitățile de stat este sintetizată în graficul nr. 1. **Beneficiarii prioritari ai acestei măsuri sînt tinerii** — ei ocupînd în primii ani de activitate, cu precădere, primele trepte din sistemul de retribuire — cărora li se creează astfel condiții materiale mai bune, corespunzătoare nivelului de dezvoltare atins de societatea noastră. Pe de altă parte, se urmărește o apropiere simțitoare a nivelurilor de retribuire a oamenilor muncii din **toate ramurile economiei naționale.** În același timp, noul proiect de lege, urmărește să evite tendințele de nivelare a veniturilor provenite din muncă. În acest scop, retribuția personală este diferențiată pe ramuri, subramuri și activități, funcție de importanța acestora pentru dezvoltarea economico-socială a țării, în cadrul acestora diferențierea fiind adîncită pe categorii de încadrare și pe funcții, corespunzător nivelului de calificare, gradului de răspundere cerut de îndeplinirea sarcinilor și condițiilor în care se desfășoară munca prestată. **În toate cazurile, retribuția se acordă pe baza funcției îndeplinite și a activității efectiv prestate și nu pe baza titlului obținut.**

Într-un număr viitor vom prezenta succint principalele modificări pe care le aduce în mod concret acest proiect de lege.

● Una dintre cele mai importante legi ale societății noastre în preajma definitivării

● Rezultat concret al aplicării principiului socialist al repartiției la condițiile României.

● Opinia maselor și specialiștilor în convergența legiferării!

În actuala campanie de pe ogoare

IRIGAȚIILE au de trecut un serios EXAMEN

ATENȚIA deosebită acordată în ultimii ani extinderii lucrărilor de irigații, de combatere a excesului de umiditate, precum și a lucrărilor de prevenire și combatere a eroziunii solului, alături de cele privind extinderea mecanizării și chimizării agriculturii, au avut ca un prim efect modificarea raportului de forțe în lupta omului cu natura în favoarea acestuia. Acest lucru a fost dovedit de-a lungul anilor. Acum, însă, mai mult ca oricînd, datorită condițiilor create de insuficiența precipitațiilor, toate eforturile anterioare, concretizate într-o bază tehnico-materială modernă a agriculturii, se află în fața unui serios examen.

Începînd cu perioada corespunzătoare cincinalului anterior și, îndeosebi, după aprobarea programului național pentru gospodărirea apei și extinderea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, s-a înregistrat un ritm accelerat de dezvoltare a amenajărilor pentru irigații și a celorlalte lucrări de îmbunătățiri funciare, aspect care rezultă din tabelul alăturat.

Datorită rezervelor actuale de apă accesibile din sol, se impune folosirea completă și eficientă a suprafețelor amenajate pentru irigat. Nivelul de acum al rezervelor de apă, cît de cît ameliorat de precipitațiile căzute în ultimele zile, impune cu atît mai mult intensificarea aprovizionării cu apă prin irigații cu cît temperatura scăzută menține un grad redus de evaporație. De asemenea, plantele înviorate de precipitațiile naturale căzute recent valorifică mai bine apa aprovizionată prin irigații. În aceste condiții, **irigațiilor le revine rolul hotărîtor în aprovizionarea cu apă a solului și plantelor:** această cerință a fost, înțeleasă atît de unitățile agricole cît și de trusturile de îmbunătățiri funciare și direcțiile județene pentru agricultură, industrie alimentară și apă. Mai mult, **modul în care întreprinderile industriale sprijină, în aceste zile, unitățile agricole dovedește că s-a înțeles importanța și eficiența unui efort concertat pentru asigurarea producțiilor agricole.**

Dintre sarcinile imediate ce revin departamentului nostru, **punerea în funcțiune a tuturor amenajărilor existente și terminarea amenajărilor noi pe o suprafață de peste 100 mii ha este deosebit de acută.** Amenajările locale, prin faptul că pot fi puse în funcțiune în timp scurt și că valorifică surse de apă cu caracter temporar, reprezintă o rezervă importantă de extindere a suprafeței amenajate pentru irigat. De altfel, în acest sens, **fiecare cooperativă agricolă, împreună cu organele județene de specialitate au sarcina de a intensifica asemenea posibilități și de a-și stabili volumul de lucrări ce urmează a le executa,** întocmind grafice de execuție și de asigurare a mijloacelor și forțelor necesare realizării acestora.

În afara amenajărilor locale, prevăzute în plan, **extinderea suprafețelor irigate se poate realiza și prin folosirea fiecărui curs de apă, a acumulărilor mici, a iazurilor și heleșteelor etc.** O sursă importantă de asigurare a apei pentru irigat va trebui să o constituie executarea pe suprafețele unde apa freatică este la adîncimi convenabile a unor puțuri din care să se poată pompa apa necesară irigării suprafețelor învecinate. De asemenea, trebuie **să se exploateze forajele din rețeaua de puțuri hidrogeologice,** indiferent cui aparțin stabilindu-se, totodată, un program pentru execuția de noi foraje. **Programe speciale și acțiuni ferme trebuie întreprinse și pentru cultivarea integrală și operativă a tuturor terenurilor din luncile riurilor și din zonele depresionare, aprovizionate din pînza freatică** deoarece, în anii caracterizați prin lipsa precipitațiilor, acestea sînt terenurile care asigură randamentul cel mai ridicat.

Extinderea suprafețelor care pot fi aprovizionate cu apă trebuie să se realizeze și prin **valorificarea rețelei de canale de desecare din incintele îndiguite și desecate din lunca Dunării.** În acest fel, se menține un nivel ridicat al pînzei de ape freatice și se pot iriga culturile care nu au un consum mare de apă.

Toate aceste măsuri trebuie însoțite însă de **grija de a evita orice pierdere de apă, de orice natură,** din sol, acumulări, din canale etc. Astfel, pentru a se putea iriga suprafețe cît mai mari, se vor stabili norme de udare corespunzătoare cerințelor minime ale fiecărei culturi. De asemenea, se vor lua măsuri în vederea căptușirii canalelor mici din sistemele locale de irigații cu folii casate de polietilenă.

Pentru a valorifica cît mai bine și ceilalți factori de producție, **tehnologiile de cultivare trebuie subordonate cantității de apă existente sau posibil de aprovizionat.** În această primăvară, apa fiind elementul decisiv, devine și factorul care condiționează modul de dirijare a celorlalți factori și proporțiile sau perioadele în care se utilizează. De aceea, la nivelul unităților agricole sau între acestea **tre-**

→

(mii ha.)

	Suprafețe amenajate				
	1960	1965	1970	1973	1975 (preliminat)
Irigații	130	230	731	1254	2000
Combaterea eroziunii solului	150	250	435	674	718

● Se menține rolul hotărîtor al irigațiilor în aprovizionarea cu apă a solului și plantelor;

● Tehnologiile de cultivare și de întreținere a culturilor trebuie adaptate condițiilor de umiditate;

● Funcționarea utilajelor agricole și menținerea lor permanentă în stare de funcționare este un imperativ!

● Industria poate contribui mai bine la asigurarea pieselor de schimb.

Cooperarea în domeniul comercializării externe a produselor industriei chimice

ROLUL SOCIETĂȚILOR COMERCIALE MIXTE ÎN PROMOVAREA EXPORTURILOR (II)

CONTINUĂM ancheta noastră — vezi „V. E." numărul precedent — privind procedeele prin care au reușit societățile cu capital mixt în străinătate — înființate de către M. I. Ch. — să comercializeze produsele chimice românești, să răspundă obiectivelor pentru care au fost create.

PARTENERUL

„Aurochemie" — După o perioadă — s-o numesc „negativă" (caracterizată prin lipsa de interes a primului partener în promovarea desfacerilor noastre, motiv pentru care am ales un altul) — exporturile noastre de lacuri și vopsele au crescut sensibil; în 1974, per total export-import, avem realizări remarcabile — cifrele atinse fiind la un nivel aproape dublu celui propus.

În vederea valorificării cît mai bune a produselor noastre, am considerat oportună finalizarea unei colaborări cu un partener bancar — industrial local. Aceasta ne-a oferit posibilitatea de a beneficia, și de cote mărite de credit, în paralel cu controlul permanent asupra eficienței generale a activității noastre comune. Prin participarea sa, directă, în afacere, partenerul este nemijlocit cointeresat în evoluția favorabilă a ei, plus că această conlucrare pare să fie de natura să rezolve și o parte din **nevoile de reclamă** — capitol pentru care propriile noastre alocații bănești nu sînt prea mari.

„Dalpex". Partenerul italian cu care continuăm dispune de o **anumită bază materială proprie,** pentru desfacerea produselor cu care ne ocupăm. El are un depozit costier, cîteva vase mari pentru „bunkeraj" în porturile din Genova etc. Și — ce-i mai important — el are un **NUME format,** care nu ne-a creat dificultăți, dimpotrivă, societatea noastră a reușit să impulsioneze comercializarea produselor „Petrolexport", pe această piață. Avem deja, **un „vad format"**, un mare număr de clienți devenind tradiționali pentru noi.

„Merol". În vederea lărgirii activității proprii prin **folosirea tacticii imaginii de firmă** ne-am stabilit relații cu societatea „Castro" — firmă gigant, cu renume mondial — conlucrînd cu ea și rămînînd un furnizor constant al ei. În prezent, purtăm discuții și cu alte firme, de aceeași talie.

ANTICIPAREA CONDIȚIILOR DE PIAȚĂ

„Merol". Intrarea pe piață ne-am făcut-o analizînd și anticipînd **posibilitățile pieței locale** și acordînd atenție — în principal — celor doi **factori majori:** nivelul prețurilor existente pe piață și corectitudinea în relațiile cu clienții, prin respectarea întocmai a relațiilor contractuale. Ca suport publicitar, au luat **calitatea produselor și a serviciilor oferite** procedînd la recomandarea mărfii fabricate și desfăcute de către noi ca o **marfă sigură și de calitate ireproșabilă.**

„Contikemie". — Ca metodă de lucru ne-am axat, în principal, pe **contactarea directă a clienților,** ca o premisă eficace de studiere a segmentelor de piață interesate. Diferențele esențiale de calitate, ambalaje etc., pot fi astfel sesizate cu ușurință și transmise urgent, în țară, spre conformare exactă cu cerințele locale. Apreciind ca atare **necesitatea studiilor de prognoză** — de anticipare a condițiilor de piață locală — ne străduim să nu fim „prinși" nepregătiți niciodată. Este, cred, condiția elementară a succesului lansării de noi produse.

Structura exporturilor noastre a urmat, evident, linia modificărilor înregistrate de producția din țară. Dacă la început, ponderea principală, în oferta noastră, o constituiau produsele cu grad scăzut de prelucrare (PVC granule, de pildă), treptat **au cîștigat pondere prioritară produsele cu grad crescînd de prelucrare** (saci, sacoșe, țevi etc.).

În activitatea noastră, în timp am acționat în două direcții principale, și anume: **lărgirea continuă a paletei de export și creșterea permanentă a numărului de afaceri,** prin apropierea de consumatorii finali. Dacă, în 1969 — spre pildă — desfăceam doar 25 de produse, în prezent, vindem mai mult de 80 de produse și grupe de produse.

ECHILIBRUL ÎNTRE CERERE ȘI OFERTĂ

„Aurochemie". Ca să vinzi ce se cere este destul de greu, iar ca să încerci să desfaci ce se produce este cu mult mai dificil. Ne străduim, ca atare, să stabilim un **echilibru între nevoile concrete ale pieței locale și posibilitățile noastre de producție.** Iată, de altfel, un exemplu: după discuții cu producătorii din țară, am reușit să adaptăm oferta pentru detergenți în așa fel, încît, în prezent, aceștia sînt bine desfăcuți pe piața austriacă. La fel, cernelurile tipografice, produsele cosmetice, medicamentele etc. — care se oferă în plină fază de introducere pe această piață. Aceste din urmă produse reprezintă extracte din nămolurile de la Amara și Techirghiol, avînd o mare putere terapeutică și, în consecință, mare căutare.

Cînd apare un produs nou în lista producătorilor noștri, **studiem condițiile de desfacere a lui,** calitățile individuale ale sale, comparații cu cele ale competiției, eventual necesitatea construirii pieței pentru produs. Stabilirea de **relații directe, de contacte personale, cu factorii de decizie din cadrul firmelor consumatoare** este o condiție a promovării produselor noastre. Contactarea ritmică și insistentă a acestora se impune — în condițiile prezentului — ca absolut de neevitat pentru lărgirea desfacerilor produselor românești. De asemenea — **inițierea și înlesnirea de vizite de specialiști** din și la întreprinderile producătoare românești.

CONTACTUL CU UTILIZATORII FINALI

„Dalpex". Prin majorarea prețurilor la produsele petroliere, a existat posibilitatea de a intra pe piața italiană. Tactica noastră a constat, în genere, să intrăm, pe piață, mai adînc: **să desfacem, în fapt, direct utilizatorilor finali.** Produsele noastre nefiind greu vandabile, am obținut chiar și plăți în avans. Motiv pentru care intenționăm să ne construim propria noastră rafinărie. Aceasta ne va ajuta, desigur, **să ne diversificăm paleta produselor oferite și să găsim noi elemente de tactică în ceea ce privește prețurile de producție și desfacere** a lor. În programul nostru de investiții figurează și achiziționarea unei nave mari. (Pînă în prezent, am procedat la desfaceri, prin navlosire de vase).

Comunicația cu piața pe calea reclamei și a publicității nu este încă făcută, nici la noi, la nivelul dorit.

Știut fiind că Italia însăși este un mare producător de produse petroliere — pe această piață existînd concerne multe și puternice — noi nu ne-am propus, de fapt, să concurăm firmele locale, să intrăm în comerțul „de gros". Obiectivul nostru a fost de a realiza desfaceri la consumator — adică, a cumpăra marfa din România, a o aduce în depozitul costier și a o livra clienților finali. Corespunzător acestui obiectiv a trebuit să **avem în vedere tactici de preț și de comunicație cu segmentul interesat corespunzător.**

Pentru a nu risca prea mult în afaceri, **ne-am asigurat marfa, reușind, astfel, să rezolvăm și o serie de alte aspecte adiacente,** cu caracter vamal, de pildă.

PRODUSE DE MARCĂ

„Aurochemie" La început intrarea noastră pe piață a fost plină de asperități. Primii care s-au interesat de noi au fost, bineînțeles, concurenții, care vroiau să ne cunoască, să știe ce și cît putem. S-au oferit, chiar, să ne cumpere cantități masive de marfă, cu condiția să nu mai apărem pe piață. Le-am răspuns că, venind aici, noi nu avem de gînd să îngroșăm rîndurile faliților și că ei ar face bine să nu ne judece după începutul modest, pentru că, în spatele nostru, se află o industrie.

Propunîndu-ne să frînăm riscurile începutului, ne propunem de fapt, să depășim concurența. Înțelegînd că firmele mici sînt concurența noastră imediată — **ne-am orientat spre cele mai mari.** Începînd prin a ne primi cu circumspecție, treptat, acestea ne-au acceptat pe piață. Este util să precizez că, strategia societății noastre constă în **a vinde tuturor produse, pe cele de marcă oferindu-le, însă, micilor firme.** Este o latură a construirii imaginii de firmă pe piață.

„Merol". Pe baza uleiurilor — de cea mai bună calitate importate din România, producem în Liban, prin rafinării proprii, uleiuri lubrefiante. În această țară, dispunem în prezent de 33 stații de distribuție. În vederea optimizării desfacerilor societății, **am oferit personalului local un „Service de instruire"** astfel încît să fie în măsură să răspundă, în bune condiții exigențelor existente pe piața uleiurilor lubrefiante — produse, după cum se știe, prin excelență, de marcă.

LEGĂTURĂ CU SOCIETATEA „MAMĂ" ROMÂNEASCĂ

„Contichemie". Prin discuțiile periodice și contractul permanent pe care îl întreținem cu societățile „mamă" din țară, **cunoaștem oricînd „pulsul" interesului din țară,** pentru o grupă de produse sau alta — aspect care ne și permite canalizarea eforturilor în sensul solicitat de rezolvarea, în timp util, a unor **obiective cu valoare tactică și strategică comună.** Fiind doar o prelungire a intereselor societăților „mame" românești în străinătate, ne străduim permanent să răspundem — acolo unde ne desfășurăm activitatea — obiectivelor acestora. Prin acest contract permanent, prin informațiile pe care le transmitem facem ca, practic, în final, să se modifice structural și calitativ produsele transmise nouă, spre comercializare.

George HAȘEGANU

←

buie să se redistribuie cantitățile de îngrășăminte chimice, urmărindu-se asigurarea prioritară a acestora pe terenurile irigate. Pe restul suprafețelor, fertilizarea urmează a se face în funcție de nivelul de aprovizionare cu apă a solului tocmai pentru a realiza o valorificare eficientă a acestora. După cum se cunoaște, tocmai corelația optimă dintre cei doi factori importanți de producție — apa și îngrășămintele — asigură obținerea unor producții mari pe terenurile irigate: lipsa apei sau a îngrășămintelor diminuează eficiența cu care sînt utilizate.

Funcționarea normală a tuturor agregatelor de pompare și a utilajelor de irigare este condiționată, mai mult ca oricînd, de **o bună aprovizionare cu piese de schimb și dispozitive.** Asigurarea acestora, în condițiile actuale, constituie obiectul unor preocupări intense din partea întreprinderilor teritoriale de aprovizionare sau la nivelul Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor. De asemenea, în scopul utilizării neîntrerupte a agregatelor de aspersiune, s-au organizat **echipe de udători în două schimburi și echipe de intervenție pentru depanarea operativă a eventualelor defecțiuni.** Pentru asigurarea unei bune exploatări a agregatelor, conducerile unităților agricole vor stabili și **măsuri de stimulare și cointeresare materială** așa încît aceștia să participe activ la realizarea graficelor zilnice de udare.

Nu este lipsit de importanță ca, în această perioadă, să se organizeze brigăzi de muncă patriotică pentru șantierele de irigații, pentru udarea ogoarelor și a grădinilor.

Măsurile adoptate, ca și cele ce urmează a fi întreprinse privind **prevenirea și combaterea efectelor cantității reduse de apă din sol vizează activitatea tuturor lucrătorilor din agricultură.** De acsea, efortul colectiv al tuturor întreprinderilor și organelor agricole trebuie depus în mod organizat și eficient pentru a se realiza integral și în termen sarcinile privind obținerea unor producții cît mai mari.

ing. Nicolae MANTZ
secretar general în
Departamentul Îmbunătățirilor
Funciare și Construcțiilor Agricole

CONTICHEMIE

(Frankfurt/Main)

Director — parte română: **Emil Lenkievici**
Anul înființării: 1969. Obiect de activitate: desfacerea de produse chimice românești pe piața vest-germană. Capital: 75 000 DM. Evoluția cifrei de afaceri: în 1973 față de 1968 (anul precedent înființării societății) desfacerile au fost de 5 ori mai mari. Volumul exportului în 1973 — 25 mil. dolari.

AUROCHEMIE

(Viena)

Director — parte română: **Mihai Moldovanu.**
Anul înființării: 1972 — Obiect de activitate: desfacerea de produse chimice românești pe piața austriacă (lacuri, vopsele, detergenți). Capital: 1 mil. silingi.

MEROL

(Beirut)

Director — parte română: **Boris Kiles**
Anul înființării: 1971. Obiect de activitate: producerea și comercializarea uleiurilor lubrefiante de proveniență românească, pe piața libaneză. Evoluția cifrei de desfacere: de la înființare s-au desfăcut circa 4000 t uleiuri; ocupînd circa 40% din consumul local de astfel de uleiuri.

DALPEX

(Livorno)

Director — parte română: **G. Albu**
Anul înființării: 1972. Obiect de activitate: comercializarea produselor petroliere, pe piața italiană. Evoluția cifrei de afaceri: în 2 ani de funcționare a cumpărat și desfăcut pe piața italiană produse petroliere, în valoare de circa 14 mil. dolari.

conducere și organizare

VADEMECUM

10 căi de economisire a timpului de muncă al conducătorului

UTILIZAREA timpului de muncă al conducătorului a devenit o problemă deosebit de acută, mai ales dacă ținem seama de ritmul actual al schimbărilor din economie și dacă avem în vedere faptul că în perspectivă acest ritm nu se va încetini. Literatura de specialitate oferă numeroase soluții asupra căilor de economisire a timpului de muncă, dintre care se apreciază că 10 au o importanță deosebită.

1. **Căutați ca luarea deciziei să fie cît mai simplă ;** *să nu implice decît salariații strict necesari. Prezentați totodată subalternilor problema cît mai clar și concis, fără istoricul ei.*

2. **Manipulați corespondența o singură dată.** *Evitați crearea unui dosar al corespondenței „în așteptare spre rezolvare“. Încercați să redactați răspunsul chiar pe scrisoarea în original. Folosiți mijloacele de multiplicare dacă doriți o copie.*

3. **Alegeți o secretară foarte capabilă,** *pentru că minusurile unei secretare neîndemînatice, vor influența foarte mult activitatea dv. și le veți compensa prin timpul dv. de muncă. Informați-o de fiecare dată asupra locului în care puteți fi găsit sau asupra orei cînd vă veți înapoia în birou.*

4. **Asigurați-vă că sarcinile delegate au fost înțelese perfect de subordonați.**

5. **Evidența întrevederilor dv., rezolvarea corespondenței, precum și selectarea convorbirilor telefonice transmiteți-le secretarei dv.** *Dacă sînteți solicitat la telefon în timp ce secretara lipsește din birou, iar dv. sînteți ocupat cu un vizitator, este preferabil să nu angajați o discuție, ci să rugați persoana în cauză să revină cu un nou telefon la o anumită oră. Dacă telefonul sună tocmai cînd sînteți pe cale de a lua parte la o întrevedere (ședință) nu răspundeți ; dacă veți răspunde, interlocutorul va sesiza o anumită tensiune în vocea dv., discuția nu se va ridica la nivelul dorit din punct de vedere calitativ și, în plus, puteți întîrzia la întrevederea stabilită.*

6. **Cînd vă aflați în biroul colaboratorilor, să nu vă așezați decît dacă sînteți pregătit pentru o vizită de durată.** *Stînd în picioare, veți arăta că sînteți foarte grăbit. Cu „vorbăreții“ discutați numai în biroul lor, dacă este posibil, în acest fel vă puteți retrage atunci cînd doriți.*

7. **Nu vă întrerupeți salariații nici chiar pentru a le adresa cuvinte de laudă.** *O întrerupere de numai 10 secunde poate cauza o ieșire din ritm de minim 10 minute dacă salariatul este absorbit de rezolvarea unor probleme deosebite.*

8. **Corespondența pe care o întrețineți căutați să fie cît mai scurtă posibil și la obiect.** *Este de dorit să utilizați un echipament electronic special pentru dictări și să nu admiteți scuze pentru neutilizarea acestuia.*

9. **Planificați și organizați-vă singur timpul de lucru.** *Stabiliți cu anticipație ordinea de zi a întrevederilor dv. și asigurați redactarea proceselor verbale chiar în timpul ședințelor și nu după terminarea acestora.*

10. **Verificați cu regularitate modul de organizare a sistemului informațional.** *Dacă este necesar, recurgeți la ajutorul unor experți din afara întreprinderii dv.*

Al. BLAGA
M.I.C.M.G.

RELAȚIILE MINISTER — CENTRALĂ — ÎNTREPRINDERE

Astăzi : PLANIFICAREA

PRINTR-O DEZBATERE organizată recent de redacția revistei „Viața economică“, la care au participat specialiști din Comitetul de Stat al Planificării, din cinci ministere economice și cinci centrale industriale, a cărei sinteză o publicăm astăzi, am urmărit să formulăm răspunsuri la următoarele trei întrebări :

1. În ce măsură își exercită centrala industrială calitatea conferită de Legea nr. 8/1972, de unitate de bază în activitatea de planificare economico-socială ?

2. Ce nu face încă și ce ar trebui să facă centrala industrială în această direcție ; ce o împiedică să-și exercite în totalitate calitatea oferită de lege ?

3. Unde și ce îmbunătățiri trebuie aduse pentru perfecționarea activității de planificare ca mijloc principal de conducere și organizare, pentru consolidarea rolului centralei industriale în acest domeniu ?

Participanți la dezbatere

Ing. Cornel MANDA, șef serviciu sinteză din Comitetul de Stat al Planificării, ec. **Eugen MAREȘ**, șef serviciu plan forță de muncă, preț cost prețuri din Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, ec. **Constantin MANDALOPOL**, șef serviciu sinteze-analize din Ministerul Industriei Chimice, ing. **Radu PÎRVAN**, șef serviciu plan producție și ing. **Cornel DAVID**, șef serviciu coordonarea planului din Ministerul Industriei Metalurgice, dr. ec. **Ștefan ȘTEFĂNESCU**, șef serviciu studii-sinteze din Ministerul Industriei Ușoare, ec. principal **Mircea VASILESCU** din Direcția plan economic, Departamentul Industriei Alimentare, ec. **Ion TAULESCU**, șef serviciu plan-dezvoltări din Centrala industrială de prelucrări metalurgice, ing. **Ion PETREC**, șef serviciu plan din Centrala industrială de mașini-unelte, mecanică fină și scule, ec. **Mircea IVAN**, șef serviciu plan-dezvoltare din Centrala industrială de prelucrare cauciuc și mase plastice, ec. **Fulga ȘTEFĂNESCU**, șef serviciu plan-dezvoltare din Centrala industrială a energiei electrice și termice, ec. **Tilică DRĂGULICI**, șef serviciu organizare, salarizare, control și personal din Centrala industriei cărnii.

• Centrala industrială — unitate de bază în activitatea de planificare economico-socială

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE prima întrebare — **în ce măsură își exercită centrala calitatea sa de unitate de bază în activitatea de planificare economico-socială** — opiniile exprimate în cadrul dezbaterii ne îndeamnă să apreciem că situația se prezintă în momentul de față destul de complex. Pe lîngă certe realizări în preluarea și exercitarea reală de către centrale a atribuțiilor în domeniul planificării, a fundamentării planurilor, există și o serie de lipsuri care frînează mersul înainte în această direcție.

Pozitiv este faptul că în toate centralele industriale se depun în prezent eforturi susținute pentru a transpune în practică prevederile cadrului legal, rezultatele obținute fiind edificatoare. Centralele — ca unități de bază în activitatea de planificare — au relevat, în luările lor de cuvînt ing. I. Petrec, ec. I. Taulescu, ec. M. Ivan, ec. F. Ștefănescu — **se preocupă să îndrume în mod unitar, să controleze și să acorde sprijin întreprinderilor subordonate, să organizeze aprovizionarea cu materii prime, materiale și combustibili, desfacerea produselor, realizarea programului de investiții și de pregătire a cadrelor în concordanță cu dezvoltarea activității lor economice.**

Un exemplu de centrală, care a făcut importanți pași înainte în exercitarea calității sale de unitate de bază în planificare, acumulînd o experiență valoroasă în această direcție, îl constituie **Centrala industrială a energiei electrice și termice.** Respectînd metodologia generală de planificare, funcție de specificul și particularitățile ramurii, această centrală a pus la punct și aplică efectiv un sistem de planificare care asigură o fundamentare mai riguroasă a sarcinilor, o mai mare precizie și claritate în stabilirea indicatorilor planului de stat, o mai mare cointeresare a unităților componente centralei în realizarea sarcinilor lor de plan. A fost elaborat un sistem de indicatori specifici locurilor de muncă, care ajută centrala să fundamenteze mai bine planul și să urmărească procesul de producție din întreprinderile pe care le coordonează și, în același timp, îi permit să-și realizeze în mod integral indicatorii economici sintetici. Precizarea pe fiecare unitate, în detaliu a tuturor indicatorilor asupra cărora pot acționa cei în cauză (unitățile de producție) a permis, între altele : **întărirea disciplinei de plan, intensificarea conlucrării centrală-unități în elaborarea, îndeplinirea și urmărirea realizării planului, sporirea cointeresării întreprinderilor în realizarea indicatorilor de plan.** În continuare, conducerea centralei acționează susținut pentru rezolvarea unor probleme care încă nu și-au găsit o soluționare corespunzătoare ; defalcarea planului în profil teritorial, determinarea indicatorului producție netă pornind de la producția marfă. Semnificativă rămîne ideea că experiența Centralei industriale a energiei electrice și termice, poate fi extinsă și la alte centrale din economie, bineînțeles cu rezolvări diferite, de la caz la caz.

• Puncte de convergență pe traiectoria preocupărilor actuale

AȘA CUM au subliniat participanții la dezbatere, în toate centralele se depun eforturi susținute pentru **continua perfecționare a sistemului de planificare la nivel de centrală industrială.** Direcțiile de acțiune, deosebite funcție de specific, au cîteva puncte de convergență, între care esențiale sînt următoarele :

1 ELABORAREA UNOR STUDII AMPLE, MINUȚIOASE, CARE SĂ FUNDAMENTEZE CÎT MAI RIGUROS, MAI PRECIS ATÎT PLANURILE DE DEZVOLTARE ÎN PERSPECTIVĂ CÎT ȘI PE CELE CURENTE. Este vorba de studii de marketing, de prospectare a pieței, ca și studii de prognoză economică și tehnologică, de analiză a capacităților, de dezvoltare etc. În unele centrale se întîmpină o serie de dificultăți în realizarea acestor studii, cauzele fiind în general următoarele :

• **structura eterogenă** a unor centrale, care cuprind întreprinderi chiar din 7—8 subramuri (dr. ec. Șt. Ștefănescu), fapt ce impune elaborarea în unele cazuri a numeroase studii de marketing — uneori chiar zece — pentru fiecare centrală ;

• încadrarea compartimentelor de plan-dezvoltare cu **personal mai puțin pregătit și cu experiență insuficientă,** ceea ce face, în unele cazuri, ca acestea să se ocupe de probleme de mai mică importanță, iar uneori — sublinia ec. I. Taulescu — „nu se reușește nici măcar să se facă o corelare judicioasă a tuturor capitolelor de plan pe toate întreprinderile centralei“ ;

• **„pulverizarea“ în unele cazuri a activității de planificare în prea multe compartimente,** ca urmare a neînțelegerii de către conducerea unor centrale a rolului de stat-major pe care compartimentele de plan-dezvoltare trebuie să-l joace ;

• **utilizarea în proporții reduse a tehnicilor și metodelor moderne, eficiente, de prognoză și marketing.**

• analiza și fundamentarea insuficient de detaliată uneori — pe loc de muncă, produs și chiar componente ale acestuia — și utilizarea restrînsă a normativelor ;

• fundamentarea și corelarea mai puțin riguroasă a planurilor de cooperare și necorelarea în detaliu cu planurile de aprovizionare ;

2 ÎMBUNĂTĂȚIREA SISTEMULUI INFORMAȚIONAL ECONOMIC AL CENTRALELOR INDUSTRIALE. Multe din greutățile actuale care se întîmpină în activitatea de planificare la nivel de centrală sînt generate de lipsa unui sistem informațional unitar, rațional. Reținem, în acest sens :

• **lipsa unor bănci de date** la nivelul centralelor, ceea ce lipsește pe conducătorii de centrale și compartimentele de plan de o serie de informații utile privind evoluția centralei în cadrul ramurii și sectorului respectiv pe plan mondial, de care să se țină seama în elaborarea studiilor previzionale și a strategiilor de dezvoltare planificată a centralelor.

• **formularistica de plan și statistică este prea voluminoasă și greoaie,** în multe cazuri învechită, „evidența primară de urmărire a realizării planului este de prin anii 1954—1955, cu serioase lacune

sinoptic

Cadrele de conducere și cele 24 de ore ale zilei

SE PARE CA, pe măsura înaintării în vîrstă, cadrele acordă o parte tot mai mare din timpul lor continuării educației, perfecționării pregătirii profesionale și generale. Cel puțin așa indică rezultatele unor anchete la care au participat peste 600 de cadre din conducerea superioară a celor mai mari unități industriale din Chicago. În timp ce, în medie, cadrele cuprinse în intervalul de vîrstă 30—39 ani acordă continuării educației mai puțin de o oră zilnic (0,7 ore) cele cuprinse în intervalul 60—69 ani alocă acestui scop 1,6 ore zilnic, iar cele de peste 70 ani — 2,9 ore.

Schimbări în funcție de vîrstă suferă și timpul afectat muncii — care scade treptat — și cel afectat somnului — care crește treptat — pe măsura înaintării în vîrstă.

O pondere destul de mare și relativ uniformă pentru toate vîrstele o deține timpul afectat transportului spre și de la locul de muncă (în medie 2 ore zilnic) și timpul liber (4,5 ore).

Deci, cadrele mai în vîrstă muncesc mai puțin, dorm și citesc mai mult decît cele tinere, consumînd însă cam același timp liber și același timp în mijloacele de transport.

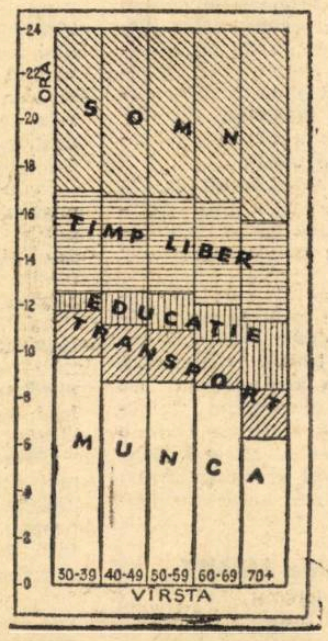

Conducerea în anul 2000

„ECHIPAMENTUL electronic va transforma în întregime procesul de conducere“ — afirma un specialist în calculatoare electronice, la o recentă reuniune a directorilor ținută la Londra.

O schimbare importantă va surveni în aspectul cabinetului directorului, unde hîrtia pentru lucru va dispărea aproape în întregime în favoarea unor fișiere de date, ieftine și foarte rapide, cuplate la calculatoare electronice. Pe biroul său vor exista dispozitive terminale prin care conducătorul va putea primi operativ informațiile solicitate și prin care va transmite deciziile sale.

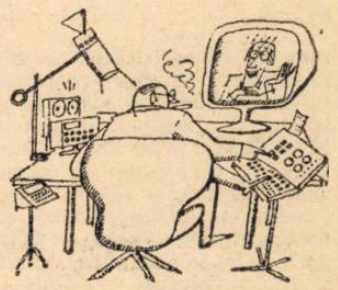

Conducerea superioară va acorda mai puțin timp coordonării de detaliu a celorlalți conducători și mult mai mult din activitatea ei va fi consacrat problemelor de planificare, previziune, strategie și politică a întreprinderii.

Directorul de mîine nu-și va părăsi biroul pentru a discuta cu alți conducători și nici pentru întîlnirile de afaceri. În acest scop, el va folosi o instalație bilaterală de televiziune în circuit închis.

și neconcordanțe între elementele sale constitutive“ (ec. I. Taulescu), iar **unii dintre indicatorii sintetici sînt depășiți,** nereflectînd real conținutul activităților la care se referă (ec. M. Ivan și ec. I. Taulescu) ;

● **prea multe controale** sînt efectuate, uneori simultan, de diverse organe, deși scopul urmărit este de multe ori similar.

3 PERFECȚIONAREA METODOLOGIEI DE PLANIFICARE LA NIVELUL CENTRALEI. Este necesar ca o dată cu realizarea unui sistem de planificare rațional la nivel național, să se acorde în continuare **o atenție deosebită perfecționării substructurilor sale,** în special îmbunătățirii metodologiei de planificare la nivelul centralelor industriale. În prezent, se întîmpină o serie de dificultăți deoarece :

● **nu există o structură unitară a documentelor de planificare,** ceea ce face posibilă interpretarea diferită a instrucțiunilor de către planificatorii din diverse ramuri, fapt ce împietează asupra corelării planurilor între ramuri și subramuri, asupra „armonizării“ sarcinilor de plan din diferite sectoare ;

● apar uneori **„necorelări“ între cifrele de plan aprobat,** care se repercutează de la centrală în planurile întreprinderilor (ec. M. Ivan, ec. I. Taulescu), deoarece organele de planificare superioare centralei nu iau decît parțial în considerare propunerile de plan corelate anterior de centrale pe baza propunerilor făcute de întreprinderi. Este necesar totodată ca **legislația în vigoare să fie completată cu precizări exacte privind responsabilitatea necorelărilor** ce eventual apar. Aceasta, cu atît mai mult cu cît, așa cum subliniau majoritatea participanților la dezbateri, aceste necorelări poartă întreaga „vină“ atunci cînd nu se îndeplinesc unele sarcini de plan ;

● unele centrale nu au **condiții pentru a constitui rezervele de plan la numărul de salariați și fondul de salarii,** în limitele prevăzute de legislația în vigoare.

● nu se respectă, la toate nivelurile și în toate ramurile și subramurile economiei naționale **termenele de elaborare a diferitelor secțiuni de plan,** ceea ce afectează nefavorabil întocmirea planurilor de aprovizionare și, prin aceasta, realizarea ulterioară a planurilor de producție și de cooperare :

● de multe ori, la dezbaterea și definitivarea proiectelor de plan de către Comitetul de Stat al Planificării și ministere, **nu sînt invitate să participe și centralele industriale interesate,** singurele deplin cunoscătoare a posibilităților lor ;

● unele centrale nu au încă posibilitatea de a opera repartizări raționale a indicatorilor valorici pe trimestrele și lunile anului, luînd în considerare situația specifică a diferitelor unități subordonate lor, deoarece **ministerele insistă nejustificat pentru o anumită repartizare a sarcinilor de plan pe întreprinderi ;**

● nu se acordă suficientă **atenție programelor de cooperare,** în primul rînd, între întreprinderile care formează o centrală și, în al doilea rînd, între centrale, deși (dr. ec. Șt. Ștefănescu) prin conținutul lor, aceste programe ocupă o poziție centrală chiar în planul național unic ;

● **metodologia de plan este foarte complicată** (ec. F. Ștefănescu, ec. I. Taulescu), fiind necesară o simplificare și raționalizare a muncii, impunîndu-se cu necesitate, ca C.S.P., împreună cu ministerele și centralele să stabilească **norme de planificare unitare, specifice fiecărei ramuri în parte.**

● **tehnicile și metodele moderne de planificare își fac loc în ritm lent** în activitatea de planificare la nivel de centrală. Este necesar ca o serie de experiențe bune, cum este utilizarea balanței legăturilor dintre ramuri, să fie generalizate.

● O planificare calitativ superioară presupune o fundamentare riguroasă și amănunțită a tuturor indicatorilor și corelarea lor perfectă. În acest fel, se simplifică foarte mult executarea planului.

● Planul trebuie să stabilească în amănunțime cu maximum de precizie și claritate, la toate nivelurile, nu numai obiectivele sintetice, ci și să cuprindă soluțiile problemelor ce se ridică în execuție.

● Primul pas — și cel mai important — în eliminarea dificultăților în aprovizionare și cooperare nu este altul decît corelarea riguroasă, în detaliu a tuturor secțiunilor de plan, la toate nivelurile organizatorice.

● Formularistica de plan și statistică este voluminoasă, greoaie, necorelată, învechită ; calitatea planificării presupune normative riguroase, informații simple, precise, deplin corelate.

● Ministerele de ramură trebuie să-și exercite misiunea de organe de directivă, de fundamentare, de previziune și control în elaborarea și îndeplinirea planului.

● De ce este necesară și cum poate fi lărgită sfera de competență a centralelor în domeniul planificării ?

IATĂ O ÎNTREBARE care în contextul dat se reliefează ca deosebit de importantă, deoarece ne conduce spre ce trebuie făcut, în continuare, pentru perfecționarea relațiilor minister — centrală — întreprindere. Răspunsul a fost parțial dat prin cuvîntul participanților la dezbatere. Menționăm, în continuare, și alte cîteva direcții desprinse din opiniile participanților.

● **În primul rînd, este necesar ca la toate nivelurile, să se acorde o tot mai mare importanță perfecționării cadrului organizatoric al activității de planificare.** Responsabilități revin atît Comitetului de Stat al Planificării, Ministerului Muncii, ministerelor economice, cît și centralelor industriale înseși. **Ministerele trebuie să-și exercite mai viu, mai competent, rolul ce le revine de orientarea dezvoltării ramurii,** printr-o planificare riguroasă, competentă ! La nivelurile centrale trebuie **să se perfecționeze metodologia elaborării și definitivării planurilor,** pentru : stabilirea de termene precise, pe niveluri ierarhice, în vederea întocmirii și avizării lucrărilor de planificare ; stabilirea de norme și normative unitare de planificare ; promovarea în continuare a metodelor și tehnicilor moderne, eficiente, de planificare ; fundamentarea realistă și detaliată a planurilor pe bază de analize și studii amănunțite în domeniul producției, armonizării tehnologiilor, marketingului și prognozelor ; organizarea realistă a compartimentelor de plan-dezvoltare ; reducerea formularisticii de plan și statistice ; fundamentarea realistă a conținutului indicatorilor de plan, stabiliți diferențiat pe ramuri și subramuri ale economiei naționale. În același timp, centralele industriale trebuie să manifeste mai multă inițiativă în desfășurarea activității proprii de planificare, să utilizeze mai bine resursele umane de care dispun, orientîndu-le eficient spre diferitele lor compartimente din structura organizatorică și antrenînd mai mult nucleele lor de organizare științifică în elaborarea și definitivarea planurilor, ca și în realizarea efectivă a acestora.

● **În al doilea rînd, este necesară o mai fructuoasă colaborare între C.S.P., ministere și centrale în definitivarea planurilor.** Un mai mare ajutor trebuie acordat centralelor în formarea de specialiști, în realizarea de studii de prognoză și marketing, în desfășurarea activității de planificare.

● **În al treilea rînd, trebuie sporite competențele centralelor în domeniul planificării.** Competențele în domeniul planificării este necesar să fie precis stabilite, între organe centrale, ministere economice, centrale și întreprinderi, pentru a se stabili planuri realiste, pentru a nu se risipi muncă pentru lucrări în paralel sau care nu se iau în considerare la definitivarea planurilor. Ministerele economice trebuie să acorde centralelor competențele prevăzute de lege, în totalitatea lor, ținînd cont de faptul că ele sînt capabile să știe ce, cît, cum și cînd pot face, ceea ce trebuie să facă. Este necesar să se creeze centralelor condiții reale pentru : defalcarea de către acestea a indicatorilor de plan pe unitățile lor componente ; utilizarea acelei părți din beneficiile obținute peste plan care rămîne la dispoziția centralei ; dimensionarea diferențiată funcție de nevoi a compartimentelor de plan-dezvoltare și constituirea în cadrul lor atît a unor nuclee de prognoză, cît și a unor nuclee de planificare curentă ; creșterea elasticității în luarea de către centrale a unor decizii operative, ca de exemplu, operarea unor modificări în defalcarea sarcinilor de plan în timp, la o serie de indicatori, funcție de o serie de criterii precise. Totodată, este necesar ca înseși centralele industriale să desfășoare, practic, activitatea ce le revine în calitate de coordonatoare de balanțe, iar M.A.T.M.C.G.F.F. să satisfacă cu sortimentele cerute și în timp util, necesitățile de materiale ale întreprinderilor din cadrul centralei.

În cadrul dezbaterii a fost formulată și opinia ca Ministerul Muncii să elaboreze **norme unitare de personal pentru organizarea compartimentelor de planificare.** Se apreciază că o fundamentare mai temeinică a planurilor elaborate, ar putea fi realizată, prin **constituirea, la nivel de centrală, în cadrul serviciului de plan-dezvoltare a unui colectiv de previziune-prognoză-sinteză,** încadrat cu specialiști cu o înaltă pregătire, capabili să utilizeze tehnicile moderne apărute pe plan mondial, separat de activitatea de planificare curentă. În același timp, **se impune a fi amplificată contribuția compartimentelor de marketing din centrale la fundamentarea planurilor de dezvoltare,** deoarece valorificarea studiilor de piață, elaborate la un nivel calitativ corespunzător, permite adoptarea unei strategii de dezvoltare fără lacune, care să asigure o creștere economică accelerată a centralelor noastre industriale.

Constantin COJOCARU
Iulian BĂDIN
Stere POPESCU

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Consumatorul în optica producătorului (II)

II. ETAPA PRELIMINARĂ. — cea de a doua etapă a abordării pieței este alcătuită din patru faze : **1. Studiul prealabil tehnic al produsului,** *se realizează, în principal prin : studierea tehnologiei de fabricație și a metodelor de producție ; analiza avantajelor și inconvenientelor prezente în tehnologiile concurente ; degajarea caracteristicilor tehnice care constituie specificațiile produsului ; definirea funcțiilor îndeplinite sau serviciilor aduse de produs ; recenzarea utilizărilor actuale ale funcțiilor definite și studierea posibilității de noi utilizări. ; definirea unui segment al clientelei actuale și potențiale a produsului în funcție de sectoarele de activitate și de cuplurile funcție — utilitate recenzate. Realizarea acestei sarcini este însoțită de o cercetare a tuturor elementelor de informație tehnică și comercială de care se dispune la un moment dat în privința pieței și mediului său înconjurător, în special pe planurile mărimii globale, caracteristicilor tehnice ale produselor concurente, tarifelor, distribuției reglementărilor legale în vigoare etc.*

2. **Studiul documentar.** *Pentru aprofundarea cunoașterii mediului înconjurător și naturii pieței studiate, prin intermediul surselor de informare secundare, se caută :*

● întocmirea unui studiu economic al segmentelor clientelei indicate în etapa precedentă cu scopul de a însera întreprinderile făcînd parte din fiecare sector și de a stabili tendința dinamicii diferitelor variabile economice : producție, investiții, parametrii de creștere.

● alcătuirea unei liste a concurenței directe și indirecte prezente pe piața studiată, căutînd să se identifice caracteristicile tehnice și economice ale produselor lor ;

● culegerea informațiilor disponibile asupra pieței și elementelor caracteristice, mai ales în ceea ce privește statisticile globale de producție și import-export și reglementările eventual existente asupra utilizării produselor. Se utilizează în acest scop documentația disponibilă din sursele oficiale : asociații profesionale, centre de statistică și de documentare, vămi etc.

3. Anchetele exploratorii. *Realizarea acestei faze are o importanță deosebită asupra rezultatelor finale, permițînd o testare preliminară a metodei generale de abordare. Se efectuează practic trei categorii de interviuri asupra :*

● unui număr limitat de clienți actuali și potențiali ai produsului studiat :

● unui grup de consultanți, experți, cum ar fi cabinetele de engineering ;

● „experților“ pieței (specialiști ce au cunoștințe asupra pieței studiate : juriști, agenți publicitari, redactori de reviste tehnice, economiști, tehnologi etc.).

4. Prima sinteză. *Examenul detaliat al documentației culese și cercetarea anchetelor exploratorii conduc la elaborarea unui prim raport de sinteză care permite :*

a) o definire aproximativă a pieței studiate, în special, în ceea ce privește elementele sale principale : mărimea globală, segmentarea și natura sa, caracteristicile tehnice ale produselor, evoluțiile posibile și tendințele conexe ;

c) estimarea probabilității de a obține informațiile căutate în cazul aprofundării studiului pieței.

Pe această bază se iau, de regulă, două decizii principale : de oprire sau continuare a studiului (cînd, de exemplu, numărul de informații culese este suficient, se oprește studiul după încheierea fazei preliminare) ; de menținere sau de modificare a modalității de abordare adoptată (de exemplu, modificarea poate privi punerea la punct a unor chestionare mai bine adaptate, sau eliminarea anumitor sectoare de clientelă care se arată, într-adevăr, închise la produsele în chestiune).

I. B.

O metodă de apreciere a organizatorilor producției

IN CADRUL colaborării dintre Uzinele de aluminiu din Krasnoiarsk și Facultatea de sociologie a Universității din acest oraș au fost efectuate cercetări în vederea elaborării unei metode de apreciere a lucrătorilor, cu un grad sporit de obiectivitate.

Cercetarea s-a soldat cu formularea a opt criterii de alegere, fiecare măsurat cu 5 calificative fiecărui calificativ acordîndu-i-se un anumit număr de puncte (diferit de la un criteriu la altul — vezi tabelul). Se remarcă importanța acordată aptitudinilor organizatorice și celor de colaborare.

Specialiștii sovietici afirmă că o altă facilitate va consta în aceea că companiile vor avea o mare adaptabilitate, fiind capabile să-și remodeleze structurile după necesități, așa cum o va cere schimbarea condițiilor și a obiectivelor.

acest sistem de apreciere asigură o selecție justă și eficientă a organizatorilor de producție, talentați.

În aplicarea metodei la uzinele menționate, colectivul care a efectuat aprecierile a avut ca sarcină stabilirea următoarelor concluzii :

a) lucrătorul corespunde funcției ce o deține ;

b) lucrătorul nu corespunde cerințelor funcției pe care o deține;

c) lucrătorul este menținut în funcția ce o deține cu obligația să-și ridice calificarea ;

d) lucrătorului i se propune să ocupe o funcție mai înaltă ;

e) lucrătorul este lăsat în funcția ce o deține, reducîndu-i-se numai nivelul retribuției.

Se observă că, potrivit tabelului, punctajul maxim ce putea fi obținut era de 60 de puncte, mediu — 36 puncte și cel mai mic — 12 puncte.

Lucrătorilor care au obținut 29—30 puncte li s-a recomandat să-și ridice calificarea. Cei care au obținut 36—40 puncte au fost apreciați ca fiind corespunzători exigențelor funcției ce o dețin, iar cei ce au obținut peste 40 de puncte au fost propuși pentru avansare.

Se apreciază că aplicația a creat o atmosferă caracterizată prin grad înalt de obiectivitate, eliminîndu-se, în mare măsură, subiectivismul în aprecierea salariaților.

Criterii	Calificativ	Punctaj
Nivelul valorii moral-politice	I	5
	II	4
	III	3
	IV	2
	V	1
Nivelul cultural	I	5
	II	4
	III	3
	IV	2
	V	1
Aptitudini organizatorice	I	15
	II	9
	III	12
	IV	6
	V	3
Nivelul cunoștințelor profesionale	I	10
	II	8
	III	6
	IV	4
	V	2
Aptitudinea de a face o apreciere justă a situației existente în sfera organizării și conducerii producției în întreprindere	I	5
	II	4
	III	3
	IV	2
	V	1
Aptitudinea de a colabora cu membrii colectivului și de a contribui la îmbunătățirea relațiilor dintre membrii colectivului	I	10
	II	8
	III	6
	IV	4
	V	2
Spirit activ și eficiența muncii individuale	I	5
	II	4
	III	3
	IV	2
	V	1
Activitatea social-politică	I	5
	II	4
	III	3
	IV	2
	V	1

Rubrică redactată
Nicolae MANOLE

PERFECȚIONAREA CADRELOR

În ce se concretizează și cît de mare este rentabilitatea acestei investiții [I]

150 de absolvenți ai CEPECA, din anii 1969-1973, își spun opinia privind:

- **Măsura în care cunoștințele însușite le ajută în îndeplinirea atribuțiilor profesionale;**
- **Ce și cît se aplică din cunoștințele dobîndite;**
- **Care dintre cunoștințele predate au cel mai înalt grad de noutate și de aplicabilitate pentru unitățile economice;**
- **Care sînt cauzele care împiedică aplicarea integrală și eficientă a conceptelor, metodelor și tehnicilor moderne de conducere și organizare.**

PRIN LEGEA nr. 2/1971, în România a fost creat un sistem național unitar de perfecționare a pregătirii profesionale a tuturor salariaților. Sistemul este compus pe de o parte dintr-un ansamblu de prevederi legale care precizează atribuțiile ce revin diferitelor organisme și niveluri organizatorice în acest domeniu, iar pe de altă parte, dintr-un ansamblu operațional — instituții, organisme, centre — afectat exclusiv activității de perfecționare.

Un loc important în cadrul acestui sistem, indeosebi în perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere din economie, îl are CEPECA (Centrul de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi), centru înființat încă în 1967, actualmente parte integrantă a Academiei „Ștefan Gheorghiu”, sub denumirea de Institutul central de perfecționare a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat. Pe lîngă **perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere** din ministere, centrale, întreprinderi, CEPECA a avut și are ca obiectiv și **formarea unor specialiști** în diferite domenii adiacente activității de conducere propriu-zise.

De la înființarea sa, printr-o multitudine de programe, CEPECA a perfecționat sau specializat mai multe mii de cadre.

Pentru a cunoaște modul în care sînt utilizate cunoștințele căpătate la cursurile CEPECA, la sfîrșitul anului 1973, revista „Viața economică”, în colaborare cu CEPECA, a întreprins o anchetă printre absolvenții CEPECA din anii 1969—1973. S-au trimis chestionare unui număr de 400 de absolvenți. S-au primit răspunsuri valabile de la 150 de absolvenți ai programelor de perfecționare: **P1 — conducere generală** (la acest program participă miniștri adjuncți, vicepreședinți de consilii populare județene, directori generali din ministere); **P2 — conducerea unităților economice** — centrale și întreprinderi — directori generali și directori, ingineri șefi, contabili șefi **și ai programelor de specializare: A — analiști de sisteme informaționale; C — consultanți în probleme de conducere și organizare; M — specialiști în marketing.** Vom folosi aceste inițiale de-a lungul întregii prezentări a rezultatelor anchetei.

Structura eșantionului investigat (cei care au răspuns la chestionare) după programele pe care le-au absolvit este redată în tabelul nr. 1. Tabelul nr. 2 redă structura aceluiași eșantion, însă în funcție de sursa de provenință a absolvenților: întreprinderi, centrale, ministere, institute de cercetare-proiectare, consilii populare etc. În tabelul nr. 3 este redată structura eșantionului investigat în funcție de specialitatea de bază a absolvenților și de programul pe care l-au absolvit la CEPECA. Aceste structuri le reținem în atenție pentru a interpreta corect rezultatele de ansamblu ale anchetei.

În prezentarea rezultatelor anchetei am grupat întrebările și, respectiv, răspunsurile în două mari părți: cu o primă grupare vom încerca să cunoaștem care este utilitatea, eficiența perfecționării; prin cea de a doua, vom investiga modalitățile de „perfecționare a perfecționării”, adică direcțiile de îmbunătățire a activității CEPECA. Evident, în ambele cazuri, sursa de observație, de cunoaștere, o constituie opinia absolvenților.

Chestionarul difuzat absolvenților a cuprins mai multe întrebări prin care am urmărit să cunoaștem cum și în ce proporție au fost valorificate cunoștințele căpătate la CEPECA și care au fost cauzele eventualei utilizări incomplete. Tabelul nr. 4 redă opiniile absolvenților, la cea mai generală dintre aceste întrebări: **în ce măsură cunoștințele și metodele însușite au ajutat la mai buna îndeplinire a atribuțiilor încredințate.** Analiza datelor tabelului ne facilitează consemnarea a două constatări importante:

- **atît ansamblul eșantionului, cît și fiecare program în parte, apreciază, cu pondere majoritară, utilitatea, eficiența investiției în perfecționare;** pe ansamblul eșantionului numai 6% din cei investigați apreciază că absolvirea cursului de perfecționare nu i-a ajutat în nici un fel în îndeplinirea atribuțiilor funcționale pe care sînt încadrați;
- **procentul cel mai mare al celor care apreciază că nu au beneficiat deloc de pe urma absolvirii cursurilor de perfecționare** este înregistrat la cei care s-au specializat în **analiza sistemelor (15%) și în marketing (8%);** la consultanți procentul este egal cu cel al întregului eșantion (6%), în timp ce printre cei care au absolvit programele P1 și P2, nici un participant nu apreciază că nu ar fi tras nici un folos din cunoștințele însușite la cursurile de perfecționare.

În tabelul nr. 5 sînt redate rezultatele prelucrării răspunsurilor la întrebarea: **în ce măsură ați aplicat cunoștințele și metodele însușite la programul de perfecționare în îndeplinirea atribuțiilor ce v-au fost încredințate după absolvirea cursului?** Analiza în paralel a datelor din tabelele 1 și 2 ne permite și alte concluzii:

- subiecții anchetați sînt mai exigenți atunci cînd apreciază cît au aplicat din cunoștințele însușite decît atunci cînd au apreciat „ajutorul” resimțit din partea acestor cunoștințe; dacă ajutorul resimțit era apreciat de către 25% din ansamblul eșantionului investigat, ca fiind mic sau nul, procentul celor care apreciază că au aplicat cunoștințele însușite în mică măsură și deloc este aproape dublu — de 44%; **numai 39% apreciază că au aplicat cunoștințele însușite în mare măsură și numai 17% — în totalitate.**
- gradul relativ redus de aplicare a cunoștințelor este caracteristic — potrivit opiniilor exprimate — absolvenților de la toate programele investigate; de remarcat diferența existentă între cadrele de conducere (absolvenții programelor P1 și P2 — conducere generală și conducerea unităților economice și cele de execuție (analiști, consultanți, specialiști în marketing) în ceea ce privește aplicarea cunoștințelor însușite. Numai 33% din numărul absolvenților programului P1 (adjuncți de miniștri, directori generali din ministere, vicepreședinți de consilii populare județene) apreciază că au aplicat în mică măsură sau deloc cunoștințele și metodele însușite; procentul este de 39 la absolvenții programului P2, de 52 la analiști, 55 — la consultanți, 51 — la specialiștii în marketing.
- dacă ierarhizăm cele cinci categorii de absolvenți după mărimea procentului celor care apreciază că nu au aplicat „deloc” cunoștințele și metodele însușite la curs, observăm că, pe primul loc, se clasează specialiștii în analiza sistemelor, adică toți cei care au apreciat că au simțit și cel mai redus ajutor de pe urma participării la cursurile respective.

Tabelul nr. 6, care grupează răspunsurile la întrebarea **„în ce stadiu se află proiectul elaborat în cadrul cursului de perfecționare”**, aduce noi elemente în caracterizarea eficienței activității de perfecționare. În ansamblu, se poate aprecia că gradul de aplicare a proiectelor este destul de redus. Pe de altă parte este de remarcat procentul mult mai mare înregistrat la personalul de execuție — analiști de sisteme, consultanți, marketing — pentru stadiile „renunțat integral la aplicare” și „aplicat parțial și renunțat la restul”. Și aici analiștii de sisteme se detașează net — dar în sens negativ — de celelalte categorii de absolvenți.

Într-o primă încercare de concluzie — fără a scăpa din vedere că argumentele sînt o sinteză a opiniilor, deci influențate de subiectivism — putem spune că:

- perfecționarea este folositoare;
- investiția făcută în această activitate este însă insuficient valorificată;
- domeniul cu cea mai redusă eficiență dintre cele investigate se pare că este cel al perfecționării sistemelor informaționale, al sistemelor la evidență, deci chiar sistemul cu cea mai concretă arie de aplicare;
- gradul de valorificare este mai mare la investiția făcută în perfecționarea conducerii decît la aceea făcută în formarea specialiștilor.

Gradul de aplicabilitate a cunoștințelor depinde, neîndoielnic, în primul rînd, de **aplicabilitatea** lor. Cît de aplicabile sînt cunoștințele însușite la CEPECA? Tabelul nr. 7 dă unele indicații care ne pot ajuta în formularea unui răspuns corect la această întrebare. Analiza în paralel a tabelelor 7 și 5 (grad de aplicabilitate, dar nu numai de acesta):

- **gradul** de aplicabilitate este net **superior** gradului de aplicare, atît pe ansamblul eșantionului cît și pe fiecare categorie de absolvenți în parte: pe ansamblul eșantionului, procentul cumulat al celor ce apreciază că cunoștințele sînt aplicabile în totalitate și în mare măsură este de 77%, în timp ce procentul celor ce afirmă că au aplicat cunoștințele în totalitate și în mare măsură este de numai 56%.

Concluzia acestor constatări este că:

- printre cauzele reducerii eficienței activității de perfecționare există și unele ce aparțin exclusiv acestei activități, — sînt endogene ei — prin aceea că o parte din conținutul programelor, al cunoștințelor, nu sînt utilizabile, nu au valoarea de întrebuințare în condițiile specifice ale economiei noastre;
- cele mai importante cauze sînt însă **exogene** sistemului de perfecționare (vom vedea care sînt acestea).

Interesantă, și în același timp concludentă pentru caracterizarea relației între aplicabilitate și aplicare, este și compararea ierarhizărilor diferitelor categorii de cunoștințe însușite, ierarhizării făcute după gradul de aplicabilitate și gradul de aplicare a cunoștințelor respective. Constatarea cea mai izbitoare pe care o prilejuiește analiza datelor din tabelul nr. 8 este locul modest pe care-l ocupă, atît din punct de vedere al aplicării, cît și al aplicabilității, la aproape toate categoriile de absolvenți, **cunoștințele psihosociologice** și cele **tehnice**. Completăm această constatare dacă privim cu atenție tabelele nr. 9 și nr. 10, care redau sinteza rezultatelor la întrebarea: **„în care domeniu apreciați că ați căpătat cunoștințe ce au prezentat cel mai pronunțat caracter de noutate pentru dv.”**, și la întrebarea **„care cunoștințe ar fi trebuit să ocupe o pondere mai mare decît a ocupat efectiv în cadrul programului absolvit”.**

Clasamentele din aceste tabele ierarhizează cunoștințele în ordinea nevoii de cunoaștere, deci ordinea inversă a gradului cunoașterii lor la începerea cursului. Ele ne spun, de fapt, ce nu știau absolvenții, ce nu le asigurase formația și experiența anterioară venirii lor la cursurile de perfecționare, lipsa căror cunoștințe o resimt cel mai mult în executarea atribuțiilor ce le sînt încredințate.

În interpretarea corectă a acestor date sînt permanent preocupate de studiul politic, prin care se asigură o rapidă și largă difuzare a cunoștințelor politice, la toate nivelurile și în toate sectoarele activității economico-sociale, ceea ce permite un grad înalt de însușire a acestor categorii de cunoștințe.

Clasamentele din tabelele nr. 9 și nr. 10 indică deci faptul că sistemele de formare și promovare a cadrelor de conducere de la nivelul ministerelor, centralelor și întreprinderilor au asigurat cu la aceste nivele să activeze cadre cu o înaltă pregătire politică și tehnică. Aceasta presupune ca, în cadrul cursurilor de perfecționare, să se selecționeze cu mai multă exigență tematica acestora, iar prin modul de tratare să se asigure adîncirea analizei, fenomenelor, proceselor și acțiunilor, să se desprindă ceea ce este semnificativ și util pentru înțelegerea aprofundată a realităților și indispensabil exercitării responsabilităților unui cadru de conducere și ale unui bun specialist.

Datele din tabele mai evidențiază și faptul că la nivelurile de conducere investigate, **subiecții confirmă că resimt încă nevoia de cunoștințe de conducere-organizare, economice și psihosociologice.** Dacă ținem seama de faptul că, practic, cunoștințele psihosociologice necesare conducătorilor sînt înglobate în disciplinele de conducere și organizare, rămîn, de fapt, două domenii mari de cunoștințe: de conducere și economice. Dacă, prin neincluderea pînă în 1968 a cunoștințelor de conducere în programele facultăților, ele însele erau noi, deci conducătorii unităților noastre nu aveau unde să le învețe, cunoștințele economice nu erau deloc noi, ele fiind predate atît la institutele tehnice cît și la cele economice. Directorii nu le-au învățat nu pentru că n-au avut de unde, ci pentru că se pare că nu le-au acordat importanța necesară în formarea lor profesională, concentrîndu-se pe asimilarea dominantă, dacă nu exclusivă, a cunoștințelor tehnice. Cunoștințele economice necesare au fost considerate ca fiind apanajul exclusiv al economiștilor, dar ponderea acestora la nivelul prim al întreprinderilor și direcțiilor din ministere este mică. Problema fiind cunoscută, nu insistăm asupra ei. Important este că, potrivit afirmației subiecților, ea este susținută de opinia cea mai autorizată — directorii înșiși.

În plus, trebuie observat că, deși există o similitudine în clasamentele din tabelele nr. 9 și nr. 10, există totuși unele deosebiri, dintre care mai semnificative ni se par următoarele: **cunoștințele de conducere-organizare ocupă o pondere mult mai mare la noutate decît ca nevoie;** lucrurile stau exact invers în ceea ce privește cunoștințele economice, unde noutatea este inferioară nevoii crescute. De notat, de asemenea, că lipsa cea mai acută de cunoștințe economice o resimt absolvenții programului P1.

Această observație tinde să etaleze ideea că dacă programele de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din economie reușesc să „amelioreze” competența economică a cadrelor, ele nu o îmbunătățesc substanțial. Însușirea lor deplină necesită mulți ani de efort pentru o edificare formativă deplină de profil. Perfecționarea poate să-și propună ca scop suplinirea minusurilor pe care le resimte inginerul privind noțiunile economice de bază, care să-i ajute la mai buna exercitare a competenței sale tehnice și însușirea de către economist a unor elemente tehnice de bază, care să-l ajute la mai buna exercitare a competenței sale economice. Dar scopul perfecționării nu poate fi acela de a transforma inginerii în economiști, economiștii în juriști, juriștii în economiști etc. Perfecționarea nu poate schimba profilul formativ de bază. Aceasta nu este posibil decît prin programe de recalificare, dar ele nu vizează și nu pot îngloba cadre cu nivel superior de pregătire.

Constantin COJOCARU
Nicolae MANOLE

Tabelul nr. 1
Structura eșantionului investigat în funcție de programul absolvit

Programul	%
P1	15
P2	38
A	28
C	9
M	10
Total	100

Tabelul nr. 2
Structura eșantionului investigat funcție de locul de muncă al absolvenților

Locul de muncă	%
— întreprinderi	44
— centrale	19
— ministere (alte organe centrale)	16
— institute de cercetare-proiectare	11
— consilii populare	6
— alte	4
Total	100

Tabelul nr. 3
Structura eșantionului investigat în funcție de specialitatea de bază a absolvenților și de programul pe care l-au absolvit la CEPECA

Programul absolvit	Total	Specialitatea de bază a absolvenților: inginer	economist	altă pregătire superioară	fără pregătire superioară
P1	100	60	35	5	0
P2	100	68	28	4	0
A	100	65	28	7	0
C	100	73	27	0	0
M	100	25	67	8	0
Total eșantion	100	64	33	3	0

Tabelul nr. 4
Măsura în care cunoștințele și metodele însușite la CEPECA au ajutat pe absolvenți în îndeplinirea atribuțiilor încredințate în %

Eșantion	Total	din care apreciază că cele învățate i-a ajutat: în foarte mare măsură	în mare măsură	în mică măsură	deloc	nu au răspuns
P1	100	20	65	15	0	—
P2	100	22	60	16	0	2
A	100	25	42	15	15	3
C	100	40	27	27	6	—
M	100	15	42	33	8	—
Total eșantion investigat	100	24	51	19	6	—

Tabelul nr. 5
Măsura în care au fost aplicate cunoștințele însușite la CEPECA în %

Eșantion	Total	din care apreciază că au aplicat cunoștințele: în totalitate	în mare măsură	în mică măsură	deloc
P1	100	26	41	27	6
P2	100	16	45	30	9
A	100	13	35	28	24
C	100	22	23	36	19
M	100	12	37	45	6
Total eșantion	100	17	39	31	13

Tabelul nr. 6
Gruparea răspunsurilor la întrebarea „în ce stadiu se află proiectul elaborat în cadrul cursului de perfecționare” în %

Nr. crt.	Stadiu	Total eșantion	P1	P2	A	C	M
1	s-a aplicat în întregime	19	25	24	12	7	17
2	s-a aplicat parțial și s-a renunțat la restul	19	25	19	23	7	17
3	este în curs de aplicare	25	20	38	15	20	17
4	s-a renunțat integral la aplicarea lui	12	0	6	20	13	32
5	se va aplica sigur în viitor	19	10	13	18	53	17
6	alt stadiu	6	15	0	12	0	—
7	nu au răspuns	—	5	—	—	—	—
		100	100	100	100	100	100

Tabelul nr. 7
Gradul de aplicabilitate al cunoștințelor însușite la CEPECA în %

Eșantion	Total	din care apreciază că cele însușite la curs sînt aplicabile: în totalitate	în mare măsură	în mică măsură	deloc
P1	100	40	57	3	0
P2	100	21	50	27	2
A	100	29	45	21	5
C	100	41	44	15	0
M	100	23	70	0	7
Total eșantion	100	29	48	20	3

Tabelul nr. 8
Ierarhizarea diferitelor categorii de cunoștințe însușite la CEPECA după gradele de: aplicare și aplicabilitate

Nr. de ordine	Categorii de cunoștințe	Procent cumulat („în totalitate” + „în mare măsură”): de aplicare	de aplicabilitate
	— opinia generală —		
1.	politice	69	84
2.	economice	65	83
3.	conducere și organizare	63	80
4.	tehnice	41	74
5.	psihosociologice	39	64
	— opinia absolvenților programului P1 —		
1.	politice	81	88
2.	conducere și organizare	80	88
3.	economice	76	88
4.	psihosociologice	56	87
5.	tehnice	40	85
	— opinia absolvenților programului P2		
1.	politice	80	84
2.	economice	71	74
3.	conducere și organizare	66	70
4.	tehnice	48	65
5.	psihosociologice	39	58
	— opinia absolvenților programului de analiști de sisteme —		
1.	conducere și organizare	62	86
2.	economice	54	82
3.	politice	52	78
4.	tehnice	42	73
5.	psihosociologice	26	39
	— opinia absolvenților programului de consultanți —		
1.	economice	74	100
2.	politice	47	93
3.	conducere și organizare	46	80
4.	psihosociologice	42	79
5.	tehnice	15	56
	— opinia absolvenților programului de marketing —		
1.	politice	75	100
2.	tehnice	50	100
3.	conducere și organizare	50	90
4.	economice	45	86
5.	psihosociologice	33	83

Tabelul nr. 9
Ierarhizarea diferitelor categorii de cunoștințe însușite la CEPECA după gradul de noutate pe care l-au prezentat pentru absolvenți în %

Nr. ord.	Cunoștințe
	— opinia generală —
1	conducere și organizare 58
2	economice 17
3	psihosociologice 12
4	tehnice 7
5	politice 6
	— opinia absolvenților programului P1 —
1	conducere și organizare 53
2	economice 21
3	psihosociologice 17
4	politice 9
5	tehnice 0
	— opinia absolvenților programului P2 —
1	conducere și organizare 67
2	economice 12
3	psihosociologice 11
4	politice 9
5	tehnice 1
	— opinia absolvenților programului de analiști de sisteme —
1	conducere și organizare 52
2	tehnice 23
3	economice 17
4—5	psihosociologice 4
4—5	politice 4
	— opinia absolvenților programului de consultanți —
1	conducere și organizare 56
2	psihosociologice 24
3—4	economice 8
3—4	politice 8
5	tehnice 4
	— opinia absolvenților programului de marketing —
1	conducere și organizare 40
2	economice 35
3	psihosociologice 20
4	tehnice 5
5	politice 0

Tabelul nr. 10
Ierarhizarea răspunsurilor la întrebarea: „Care cunoștințe ar fi trebuit să ocupe o pondere mai mare în cadrul programului decît a ocupat efectiv” în %

Nr. ord.	Cunoștințe	Procent
	— opinia generală —	
1.	conducere și organizare	45
2.	economice	26
3.	psihosociologice	13
4.	tehnice	12
5.	politice	4
	— opinia absolvenților programului P1 —	
1.	conducere și organizare	48
2.	economice	36
3.	psihosociologice	8
4—5	politice	4
4—5	tehnice	4
	— opinia absolvenților programului P2 —	
1.	conducere și organizare	52
2.	economice	26
3.	psihosociologice	14
4—5.	politice	4
4—5.	tehnice	4
	— opinia absolvenților programului de analiști de sisteme —	
1.	conducere și organizare	47
2.	tehnice	29
3.	economice	13
4.	psihosociologice	9
5.	politice	2
	— opinia absolvenților programului de consultanți —	
1.	conducere și organizare	35
2.	economice	25
3.	psihosociologice	20
4.	tehnice	15
5.	politice	5
	— opinia absolvenților programului de marketing —	
1.	economice	44
2.	conducere și organizare	22
3.	psihosociologice	17
4.	tehnice	11
5.	politice	6

• În ansamblu, perfecționarea este utilă; cum se reflectă ea în aplicațiile concrete?

• Investiția pentru perfecționarea cadrelor de conducere este mai bine valorificată decît aceea pentru formarea de specialiști;

• Cadrele de conducere din ministere, comparativ cu cele din centrale și întreprinderi, apreciază că cele însușite au un grad mai mare de aplicabilitate și se aplică mai mult;

• De ce cunoștințele de conducere și economice ocupă primul loc în nevoia de cunoștințe a cadrelor de conducere din economie?

• Analiștii de sisteme — adică cei ce lucrează în domeniul simplificării sistemelor de evidență, sistemelor informaționale — sînt cei care au resimțit cel mai puțin ajutorul cursurilor, cei care aplică cel mai puțin din cunoștințele însușite.

Concluzii la o dezbatere „V.E.“

CENTRALA ȘI ÎNTREPRINDERILE POT ACCELERA MODERNIZAREA PRODUSELOR ȘI TEHNOLOGIILOR

MULTIPLELE PROBLEME legate de ridicarea nivelului tehnic al producției, de însușirea de produse noi și modernizarea celor aflate în fabricație, precum și de promovarea largă a tehnologiilor moderne — pentru a ține pasul cu progresele realizate de știința și tehnica contemporană — au făcut obiectul unei ample dezbateri cu specialiști din institute de cercetare, centrale industriale și întreprinderi în jurul „mesei rotunde“ organizate recent de „Viața economică“, în colaborare cu Uniunea sindicatelor din metalurgie și construcțiile de mașini (vezi „V. E.“ numerele 14 și 15 din 1974).

Sintetizînd diferitele aspecte și propuneri rezultate din discuțiile purtate, în numărul de față prezentăm cîteva din cele mai importante sugestii menite să impulsioneze activitatea de înnoire a producției și tehnologiilor de fabricație, să asigure o permanentă competitivitate a tuturor produselor pe care le fabrică industria românească constructoare de mașini.

UN SISTEM INFORMAȚIONAL PREVIZIONAL, OPERATIV, CONTINUU

„V. E.“: Pentru a ține pasul cu tot ce este nou pe plan internațional și a cunoaște realizările obținute de firme similare în realizarea unor produse, este absolut necesar să fie facilitată, pe diferite căi și canale, obținerea de informații, îmbunătățirea sistemului informațional în ansamblu. Răspunde actuala organizare a informației tehnice acestei cerințe de prim ordin?

Ing. Constantin Colțoș: „La nivelul Institutului nostru socot că informarea nu constituie o problemă. Sistemul informațional actual (bibliotecă tehnică bogată, abonamente la publicațiile române și străine de specialitate, prospectotecă special organizată și amenajată etc.), asigură condițiile de cunoaștere operativă a tot ce apare nou pe plan mondial în domeniul construcțiilor de mașini și utilaje agricole. Apoi, participarea specialiștilor la expoziții și tîrguri internaționale cu profil de mașini agricole, completează sistemul informațional“

Ing. Lazăr Pistovjan: „După opinia mea, pentru un proiectant de produs și tehnologie nu este suficientă numai consultarea unor reviste și cataloage de specialitate la care întreprinderea, institutul sau centrala sînt abonate. Ar trebui desfășurată o acțiune serioasă pe linia organizării unor schimburi de experiență cu firme de specialitate similare și vizitării unor tîrguri internaționale de către colective mixte (întreprindere-centrală-minister) **pentru cunoașterea la fața locului a progreselor tehnice mondiale“.**

Ing. Ioan Luțaș: „Găsesc că **trebuie reconsiderat complet sistemul informațional pentru documentarea personalului din cercetare și proiectare** cu ce s-a realizat în domeniul respectiv în țară și în străinătate. Sistemul actual de informație nu mai corespunde. De ce spun asta? Pentru că, dacă ar fi existat un sistem informațional eficient, nu s-ar fi întîmplat, de pildă, cazul ca noi să proiectăm, în paralel cu Întreprinderea „Electromotor“-Timișoara, ventilatoarele de mină axiale electrice pe baza unor sarcini primite de la forul tutelar. Este inutil să mai adaug că aceasta a dus la irosirea unor importante capacități de creație tehnică în care sîntem deficitari, tocmai datorită deficiențelor sistemului informațional“.

Ing. Eugen Nicolescu: „Cred că la fiecare întreprindere și institut trebuie să existe o bază de informare, întrucît aici sînt specialiștii care se confruntă cu produsele, cu cercetările, care pot sesiza ideile noi. În plus, ar trebui dezvoltat sistemul de legătură și schimbul de informații între acești specialiști. De asemenea, socot că **ar trebui făcut mai mult pe linia vizitării de tîrguri sau de fabrici din străinătate.** La acestea să meargă, mai ales, acele cadre care pot sesiza noul, să-l aducă acasă și apoi să-l fructifice din plin. Este nevoie să acumulăm mereu idei noi, să învățăm din realizările specialiștilor din diferite țări“.

Ing. Dragoș Cîrțu: „Recent, s-a luat măsura ca, **la orice import de produs, să se facă recepția la furnizor pe baza unor criterii de calitate. Aceasta este, de altfel, practica în lume. Ea oferă posibilitatea tehnicienilor din diverse domenii să cunoască foarte îndeaproape produsul, chiar la sursă, cum se fabrică, cum se recepționează din punct de vedere al performanțelor, al parametrilor. O astfel de recepție la furnizor contează, după părerea mea, cît 5 sau 7 vizite de informare sau 4—5 vizite la expoziții internaționale“.**

Ing. Paul Joița: „Necesarul de informații științifice, tehnice și economice care trebuie asigurate specialiștilor poate fi analizat în două fluxuri distincte:

- **informațiile asupra produselor existente, asimilate în fabricația curentă și informațiile asupra produselor unicat și a tehnologiilor, a căror cunoaștere permite o acțiune de extindere sau generalizare; de fapt, acest flux informațional reunește informațiile asupra unor realizări din țară;**
- **informațiile accesibile în literatura de specialitate asupra unor tehnologii sau produse, a căror asimilare ar fi utilă, după efectuarea unor adaptări și contribuții originale de completare.**

Volumul excepțional de mare al informațiilor ce trebuie colectate, înmagazinate, regăsite și difuzate în fiecare din cele două fluxuri de informare, determină constatarea că stăpînirea lor necesită **constituirea unor mari sisteme informaționale**, dintre cele mai complexe, printre cele cunoscute în tehnică. Această constatare indică și direcția în care trebuie acționat: **abordarea problemei prin proiectarea unor sisteme de informare cu o realizare urmărită constant pe durata a mai mulți ani,** în locul unei dispersări a eforturilor.

Deși nu ne putem declara mulțumiți cu ceea ce s-a întreprins în această direcție, trebuie să menționăm că au fost obținute totuși unele rezultate și au fost stabilite jaloanele unei acțiuni viitoare orientate. Astfel, **în domeniul informării asupra produselor și tehnologiilor realizate în țară, perioada 1972—1975 este consacrată realizării unui sistem centralizat tematic de informare.** Din păcate, și aceasta o spun ca o autocritică a organelor responsabile cu această informare, **sînt încă slab cunoscute instrumentele de informare realizate și difuzate la unități** (lucru constatat și din cuvîntul unor participanți la masa rotundă).

Pentru următorii 3—4 ani se au în vedere: **perfecționarea actualului sistem editorial de informare asupra produselor și tehnologiilor prin creșterea gradului de cuprindere, introducerea realizărilor altor ministere, scurtarea ciclului editorial de cuprindere a întregului sortiment; realizarea treptată a unui sistem automatizat de informare asupra nomenclatorului și prețului produselor, destinat special informării în sistemul de aprovizionare și desfacere;** în acest sens, menționăm că, în prezent, se desfășoară lucrările de cercetare-proiectare a unui astfel de sistem de informare pentru produsele industriei electrotehnice“.

- **Cum trebuie structurat sistemul informațional pentru documentarea personalului din cercetare și proiectare?**
- **Ce argumente pledează pentru ca pînă în 1975 să realizăm un sistem centralizat tematic de informare?**
- **Încotro trebuie îndreptate eforturile pentru perfecționarea mecanismului de înnoire a producției?**
- **De ce beneficiarul devine factor activ în promovarea noului?**
- **Modificări în statutul tradițional al furnizorului de utilaje, sau dimensiunea saltului de la acceptant de comenzi la ofertant.**
- **Îndeplinirea programului de asimilare este numai o sarcină sau și un stimulent?**
- **Poate fi perfecționat mecanismul pîrghiilor de promovare a inițiativelor și al stimulării?**

ACCENTE

- Stadiul înnoirii și modernizării producției în ramurile de bază ale economiei cunoaște o **dinamică ascendentă.** S-au obținut în ultimii ani realizări incontestabile, dar există încă loc și pentru mai nou.
- În prezent și în perspectivă, a ține pasul cu **tehnica modernă înseamnă a crește competitivitatea produselor din ramura construcțiilor de mașini, pentru ridicarea continuă a eficienței economice în toate sectoarele producției materiale.**
- Întreprinderile și centralele industriale trebuie să-și asigure din vreme o **strategie proprie de înnoire și modernizare a produselor și tehnologiilor de fabricație,** pentru a putea să se confrunte cu ceilalți producători interni și externi.
- **Coordonatele care se cer analizate de către factorii de decizie și soluționate operativ** pentru a se impulsiona accelerarea ritmului de înnoire și modernizare a producției și tehnologiilor, pentru ca prevederile din planul tehnic pe acest an, și pe întregul cincinal, să fie înfăptuite exemplar, se apreciază că sînt:

1 PERFECȚIONAREA ACTUALEI METODOLOGII DE ÎNTOCMIRE ȘI URMĂRIRE A REALIZĂRII PLANULUI TEHNIC. Din dezbateri a rezultat că:

— planul tehnic cincinal, precum și planurile tehnice anuale care derivă din el prevăd sarcini de asimilare pentru industria constructoare de mașini fără a se avea în vedere, în toate cazurile, că la realizarea noilor produse, concură de multe ori și alte departamente și, de regulă, însuși beneficiarul. De aici, **lipsa de corelare prin plan, la nivelul economiei, a sarcinilor executantului de utilaje cu sarcinile de asimilare, dezvoltări de ramură etc., ale departamentelor beneficiare și colaboratoare la realizarea produselor noi.** Aceasta are drept urmare prelungirea ciclurilor de asimilare și neasigurarea fabricației produsului nou la nivelele cantitative prevăzute inițial;

— în planurile tehnice cincinale și anuale se prevăd pentru executant, printre altele, și termene de realizare a etapelor intermediare și finale pentru asimilarea produselor noi. **Documentația tehnico-economică** care justifică oportunitatea, condițiile și posibilitățile asimilării și care, de regulă, aparțin beneficiarilor de produs, **nu este prevăzută în planul cincinal și anual cu termene corelate cu cele ale etapelor de asimilare,** ca sarcini ferme pentru elaborator. De aceea, în unele cazuri, documentațiile se întocmesc tîrziu, periclitînd celelalte termene de asimilare;

— planul tehnic cincinal reprezintă un program-cadru întocmit la începutul perioadei pentru a jalona necesitățile de dotare a economiei naționale. **El nu trebuie considerat ca un program rigid, din care să se înscrie în mod automat sarcinile în planurile anuale, așa cum se întîmplă în general acum.** Se simte nevoia ca, printr-o metodologie simplă și operativă, Comitetul de Stat al Planificării să efectueze corelarea permanentă, chiar în cadrul anului de plan, a sarcinilor cu necesitățile și posibilitățile actuale ale economiei.

2 ASIGURAREA CONDIȚIILOR TEHNICO-MATERIALE CORESPUNZĂTOARE DEZVOLTĂRII ACTUALE. Practica multor centrale industriale și întreprinderi atestă necesitatea luării unor măsuri eficiente pentru:

— **crearea unor capacități corespunzătoare de proiectare și folosire din plin a celor existente;**

— **înființarea de ateliere de prototipuri** pentru realizarea noilor produse pînă la faza seriei zero;

— **facilitarea aprovizionării prioritare cu materii prime și materiale,** atît din producția internă, cît și din import și simplificarea metodologiei de procurare a acestora;

— **organizarea pe baze temeinice a mecanismului de cooperare** — atît în domeniul concepției, cît și în cel al execuției — și instituirea responsabilității pentru respectarea întocmai a clauzelor contractuale;

— **asigurarea de fonduri și de capacități pentru dotarea cu aparatură de măsură și control** în vederea obținerii unei înalte calități a produselor noi și a celor modernizate.

3 FURNIZORII DE UTILAJE SĂ VINĂ ÎN ÎNTÎMPINAREA CERERILOR BENEFICIARILOR, NU NUMAI SĂ ACCEPTE COMENZILE ACESTORA. În cadrul ciclului de asimilare, alegerea momentului începerii lucrărilor de cercetare și dezvoltare are o importanță majoră și presupune:

— **cunoașterea aprofundată și de perspectivă a cerințelor de dezvoltare a economiei naționale în cadrul unor studii de prognoză de utilaje, strîns legate cu prognozele de dezvoltare, modernizare și introducere de noi tehnologii de exploatare;**

— **elaborarea unor lucrări de marketing, eventual prin organizații proprii, care să cuprindă și probleme de diversificare — organizare — dezvoltare a unor forme de activități eficiente din punct de vedere economic** (oferire de licențe și documentații, proiecte pentru beneficiari externi, engineering etc.);

— **organizarea fabricației pe sistem de modulare industrială;**

— **organizarea studiului tehnologic de exploatare-utilaj, în vederea realizării unor mașini sau instalații noi, care să poată constitui premiere mondiale.**

4 CREȘTEREA RĂSPUNDERII FAȚĂ DE VALORIFICAREA ÎN TERMEN SCURT A LICENȚELOR ȘI INTEGRAREA LOR ÎN PRODUCȚIA AUTOHTONĂ. Accelerarea înfăptuirii planurilor tehnice nu poate fi ruptă de modul în care sînt finalizate lucrările privind licențele și în special nivelul de atingere a gradului de integrare stabilit. Se cere acordată o atenție mai mare problemei reducerii importurilor, prin integrarea licențelor la valorile prevăzute în notele de fundamentare.

5 STIMULAREA ÎNTREPRINDERILOR ÎN ÎNDEPLINIREA SARCINILOR DE ASIMILARE CÎT ȘI ÎN UTILIZAREA EFICIENTĂ A FONDURILOR DE TEHNICĂ NOUĂ. Perfectarea colaborării cu alte departamente pentru elaborarea de STE-uri, asimilarea și fabricarea unor materiale și elemente sau asigurarea în anumite cazuri a condițiilor de montaj și probe a utilajelor sau instalațiilor în vederea omologării, nu pot fi lăsate numai în sarcina executantului și nu stimulează întreprinderile în realizarea în termen a sarcinilor proprii. Același efect îl are și introducerea în planul de stat a unor sarcini pentru care beneficiarii au renunțat sau solicită amînarea asimilării, ca urmare a restructurării unor investiții. Toate aceste situații determină și utilizări neeficiente a fondului de tehnică nouă.

Pentru stimularea și cointeresarea întreprinderilor și colectivelor, merită a fi analizate și următoarele sugestii:

— **acordarea unui anumit cuantum valutar întreprinderilor din exportul realizat de acestea, necesar importurilor de completare pentru planul tehnic pe care să le poată aduce operativ;**

— **beneficiile din efort propriu al întreprinderilor să fie determinate în raport cu vechimea produselor din fabricație și a tehnologiilor de fabricație;**

— **organizarea periodică a unor concursuri cu premii între întreprinderi și centrale industriale pentru evidențierea realizărilor tehnice și economice în domeniul asimilării;**

— **instituirea unui sistem eficient de recompense a centralelor industriale și întreprinderilor cu rezultate meritorii în activitatea de asimilări de produse noi** (realizarea planului tehnic, scurtarea ciclurilor de asimilare, reducerea indicelui de import specific etc.).

Dezbatere organizată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

ACTIVITATEA TEORETICĂ – IDEOLOGICĂ COMPONENTĂ FUNDAMENTALĂ A ROLULUI CONDUCĂTOR AL PARTIDULUI

Unitatea organică dintre știință și socialism

CONSTRUIREA socialismului și comunismului reprezintă o operă de o amploare și complexitate deosebită, realizată în mod conștient, pe baza însușirii și aplicării în practică a învățăturii marxist-leniniste, a tot ceea ce a creat mai valoros, mai înaintat cunoașterea umană. Ea nu este posibilă fără cunoașterea aprofundată a fenomenelor și cerințelor vieții, a legilor obiective care generează dezvoltarea economico-socială. Ca urmare, socialismul este și trebuie să fie indestructibil unit cu știința, întruchipează știința și se sprijină pe știință. Așa cum se cunoaște, clasa muncitoare a devenit o forță motrice reală a istoriei, s-a transformat dintr-o clasă în sine într-o clasă pentru sine atunci cînd mișcarea muncitorească s-a unit cu socialismul. Această unire a socialismului ca **mișcare** cu socialismul ca **știință** a fost expresia unei necesități obiective a cărei intensitate s-a accentuat odată și împreună cu maturizarea premiselor revoluției sociale. **„Fără teorie revoluționară** — preciza V. I. Lenin — **nu poate exista nici mișcare revoluționară"** [1]).

Devenind clasă de guvernămînt, clasa muncitoare își poate îndeplini misiunea sa istorică numai grație faptului că înfăptuiește **pe un plan calitativ superior și la cea mai cuprinzătoare scară unirea socialismului ca mișcare și apoi ca orînduire socială cu știința.** Victoria deplină a socialismului presupune cu necesitate realizarea sintezei dintre revoluția și construcția socialistă pe de o parte, și revoluția științifică și tehnică pe de altă parte.

Dezvoltarea caracterului social al forțelor productive, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, dezvoltarea caracterului de colaborare și ajutor reciproc al relațiilor economice pe măsura evoluției orînduirii socialiste, accentuarea complexității proceselor și fenomenelor economico-sociale amplifică **necesitatea obiectivă** a conducerii și organizării conștiente a vieții economice, politice, ideologice și sociale, a întregului proces de dezvoltare a societății. **„Construirea socialismului, care asigură așezarea pe temelii noi a întregului edificiu social, impune** — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **noi forme de organizare și conducere a tuturor sectoarelor de activitate, a societății în ansamblu. Pentru prima dată în istoria omenirii se creează premise obiective pentru ca oamenii muncii — așa cum subliniau clasicii marxism-leninismului — să-și făurească în mod conștient propriul lor viitor. În orînduirea socialistă, oamenii nu mai sînt obiectul acțiunii oarbe a legilor economico-sociale; ei sînt chemați acum să folosească în mod conștient aceste legități, să acționeze în concordanță cu ele și, totodată, să le dirijeze în scopul dezvoltării societății omenești, corespunzător concepției noi despre lume și viață"** [2]).

Știința este chemată să joace un rol multilateral în edificarea și dezvoltarea noii societăți: 1) știința despre legile cele mai generale ale naturii și societății, concepția științifică despre lume și viață, învățătura marxist-leninistă reprezintă **fundamentul teoretic** al politicii de construire a noii societăți, al strategiei și tacticii clasei muncitoare și aliaților ei; 2) socialismul este orînduirea care accentuînd necesitatea, creează și posibilitatea transformării științei într-o forță productivă nemijlocită; 3) devenind forță productivă, știința continuă să rămînă și formă a conștiinței sociale, îndeplinind un rol instructiv-educativ tot mai important și contribuind la formarea multilaterală a personalității umane. De aceea, **activitatea teoretică-ideologică, de ridicare a nivelului general de cunoaștere, de educare socialistă a maselor reprezintă un moment esențial, un element organic al procesului de edificare a orînduirii socialiste.**

Cerință esențială a conducerii creației istorice

ROLUL de forță politică conducătoare al partidului comunist crește tot mai mult în etapa de edificare a socialismului multilateral dezvoltat, această tendință constituind, așa cum arată experiența istorică, o **legitate obiectivă** a construirii socialismului și comunismului. V. I. Lenin sublinia: **„Rolul de luptător de avangardă îl poate îndeplini numai un partid călăuzit de o teorie înaintată"** [3]), întrucît **„fără o teorie revoluționară care să unească pe toți socialiștii și din care aceștia să-și tragă toate convingerile, folosind-o, totodată, la stabilirea metodelor lor de luptă și a mijloacelor lor de acțiune, nu poate exista un partid socialist puternic"** [4]).

Conținutul și natura rolului de conducător al partidului comunist în construirea noii orînduiri presupune: 1) exprimarea de către partid a ideologiei socialiste și comuniste, care este teoria socialismului științific; 2) elaborarea liniei politice generale, stabilirea **obiectivului strategic fundamental, a sarcinilor principale** pentru fiecare etapă și perioadă istorică, a mijloacelor și căilor pentru înfăptuirea scopurilor propuse; 3) unirea, coordonarea și direcționarea activității membrilor societății, a tuturor organizațiilor și instituțiilor de stat, de masă și obștești; 4) asigurarea educării, creșterii, selecționării, repartizării și promovării cadrelor de conducere; 5) conducerea și organizarea procesului de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste a celor mai largi mase de oameni ai muncii, a procesului de atragere a lor la conducerea vieții social-economice; 6) controlul asupra modului în care se înfăptuiește linia politică cu privire la dezvoltarea societății; 7) susținerea și dezvoltarea legăturilor cu celelalte partide comuniste și muncitorești, cu alte forțe înaintate, progresiste, studierea creatoare a experienței acestora, a întregii experiențe înaintate.

Prin această activitate partidul comunist reprezintă **centrul vital al întregului nostru sistem social, teoreticianul, organizatorul și conducătorul politic suprem al societății,** al clasei muncitoare și aliaților săi în edificarea noii orînduiri.

Necesitatea unei activități teoretico-ideologice proprii pentru realizarea rolului conducător al partidului clasei muncitoare decurge și din dialectica raportului dintre general și particular, din cerințele aplicării creatoare a principiilor fundamentale ale marxism-leninismului la situația concretă din fiecare țară și din fiecare etapă istorică a dezvoltării. Desfășurarea unei activități teoretice-ideologice susținute și tot mai cuprinzătoare, soluționarea problemelor pe care le ridică făurirea societății socialiste, apărarea teoriei marxist-leniniste și dezvoltarea acesteia reprezintă **un drept și o îndatorire esențială** a fiecărui partid comunist. Aceasta constituie o latură esențială a rolului de conducător suprem pe care-l îndeplinește partidul comunist, a autonomiei fiecărui partid comunist, ca și a însuși caracterului social al științei, în general, al marxism-leninismului în special.

Cu deplin temei sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu că **„Marxism-leninismul nu este proprietatea nimănui; el este o concepție științifică, și numai în măsura în care toți oamenii politici, toți oamenii de știință, toți oamenii care gîndesc, analizează dezvoltarea socială bazîndu-se pe această concepție, pe ideile materialismului dialectic și istoric, pot trage concluzii juste despre dezvoltarea societății, pot găsi soluții adecvate problemelor pe care le ridică viața"** [5]). Experiența istorică ne arată că este mai necesar ca oricînd să se dea curs liber cunoașterii științifice, gîndirii creatoare, întrucît numai prin confruntarea ideilor, opiniilor se poate dezvălui adevărul și se asigură progresul mai accelerat al științei și societății.

Economia politică, politica economică și practica economică

Partidul își realizează rolul său de conducător înainte de toate prin **elaborarea independentă a liniei sale ideologice și politice, prin stabilirea programului strategic și tactic de dezvoltare economico-socială a țării, prin elaborarea și înfăptuirea politicii sale interne și externe.** Programul de edificare a noii orînduiri dă conținut politicii economice a partidului și statului socialist, creîndu-se, astfel, o legătură indestructibilă între economia politică, politica economică și practica economică.

Știință a relațiilor economice, economia politică marxist-leninistă reflectă veridic realitățile economico-sociale, dezvăluie și explică legile economice obiective care guvernează funcționarea și dezvoltarea societății omenești. Prin aceasta, ea îndeplinește însemnate funcții **gnoseologice.** Procesul cunoașterii se bazează pe practică și pe generalizarea ei teoretică. Ignorarea practicii generează atitudini și viziuni dogmatice față de realitate, încercări de încorsetare a proceselor realității în tipare și rețete prefabricate, împiedică înțelegerea fenomenelor noi apărute în procesul dezvoltării sociale. Ca orice știință, economia politică îndeplinește și mari funcții **aplicative** și **transformatoare,** dezvăluind direcția și tendințele principale ale evoluției vieții economico-sociale.

În condițiile socialismului știința se transformă în practică prin intermediul politicii economice. Expresie concentrată a economicului, politica partidului și statului nostru reprezintă interesele fundamentale generale ale societății, colective și personale, unitatea intereselor fundamentale ale clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității și celorlalte pături de oameni ai muncii. De aceea, poporul nostru vede în politica partidului propria sa politică. Aceasta înseamnă că politica economică reprezintă și ea o **reflectare** a economicului. Dar această reflectare este mijlocită de: a) interesele economice fundamentale și convergența acestora — forța motrice principală, mobilul nemijlocit care pune în mișcare masele de oameni ai muncii; b) concepțiile economice, pregătirea economică a oamenilor — reflectare teoretică, sistematizată a acestor interese — prin care se manifestă relațiile economice.

Știința — coordonată definitorie a politicii economice a P.C.R.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„succesul politicii de edificare a noii orînduiri depinde de capacitatea partidului de a asigura studierea și cunoașterea aprofundată a legilor obiective ale dezvoltării economice și sociale, de a lua măsurile cele mai potrivite pentru rezolvarea tuturor problemelor impuse de viață, de mersul înainte al societății. Aceasta asigură înfăptuirea principiilor generale ale socialismului potrivit condițiilor concrete și particularităților din fiecare țară"** [6]).

Programul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră reprezintă rezultatul unui îndelungat și aprofundat proces de cercetare și cunoaștere științifică; în acest proces de cunoaștere se pornește de la totalitatea factorilor obiectivi, între care:

a) legile obiective care guvernează dezvoltarea societății noastre și condițiile concrete în care acestea acționează și se manifestă; b) cerințele actuale impuse de continuarea pe o treaptă mai înaltă a procesului de construcție socialistă, precum și posibilitățile de care țara dispune în prezent și în viitor; c) experiența dobîndită de partidul și statul nostru în transformarea revoluționară a societății, în construirea bazei tehnico-materiale a socialismului, în crearea noii baze economice, în conducerea și organizarea conștientă a vieții economice și sociale; d) experiența acumulată de celelalte țări socialiste în înălțarea orînduirii socialiste; e) tendințele principale ce se manifestă pe plan mondial în general, determinate înainte de toate de revoluția științifică și tehnică

În felul acesta programul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră este expresia **unității dialectice** a teoriei și practicii sociale. În același timp, el luminează practica socială, procesul de transformare revoluționară, complexă și multilaterală a realității. Ca urmare, documentele partidului nostru au o importanță hotărîtoare pentru munca tuturor celor ce activează în economie, știință, cultură, în toate sectoarele, ele reprezentînd generalizarea teoretică a unei îndelungate și bogate în transformări practici istorice. Tocmai de aceea, documentele partidului nostru constituie marxism-leninismul creator în România, marxism-leninismul în acțiune.

Contribuție prestigioasă la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare

O ETAPĂ nouă în acest sens, a fost inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al partidului, care a acordat atenție primordială cercetării științifice, rezolvării creatoare a tuturor problemelor legate de făurirea noii societăți. Spiritul novator, larga deschidere spre viață, spre viitor și-au găsit o amplă concretizare și dezvoltare și în documentele Congresului al X-lea și ale Conferinței Naționale din 1972, care au fundamentat programul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

De o mare valoare teoretică sînt lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, care a adus și aduce o contribuție deosebită la cercetarea problemelor cardinale ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, la aprofundarea cunoașterii problemelor de bază ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale. De numele și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt legate puternicul impuls pe care îl cunoaște gîndirea creatoare marxist-leninistă, orientarea realistă, intransigența revoluționară, marea receptivitate față de ceea ce este nou și înaintat în gîndirea și practica socială, prețuirea înaltă de care se bucură știința în țara noastră. Între componentele de bază ale aportului Partidului Comunist Român, pe planul teoretico-ideologic, la loc de frunte se situează: 1) definirea științifică a etapelor făuririi noii orînduiri și, mai ales, a societății socialiste multilateral dezvoltate, a trăsăturilor și direcțiilor de făurire a acesteia; 2) definirea științifică a stadiilor de dezvoltare economico-socială a țării noastre și importanța acesteia pentru fundamentarea politicii de dezvoltare economico-socială; 3) îmbogățirea teoriei și practicii conducerii științifice a societății socialiste, în general, a economiei naționale, în special, precum și a teoriei cu privire la necesitatea creșterii rolului conducător al partidului, la căile și formele de înfăptuire a acestuia; 4) îmbogățirea învățăturii despre legile obiective care guvernează dezvoltarea societății, despre raportul dintre legile comune și specifice, raportul dintre general și particular, dintre național și internațional în revoluția și construcția socialistă, îmbogățirea experienței de folosire a legilor obiective în conducerea și organizarea vieții economico-sociale; 5) îmbogățirea teoriei despre natura și caracterul contradicțiilor în societatea socialistă, despre locul pe care acestea îl ocupă, precum și despre căile rezolvării acestora, în concordanță cu cerințele progresului orînduirii socialiste; 6) dezvoltarea cunoștințelor științifice despre caracterul statului socialist, despre rolul și funcțiile pe care acesta le îndeplinește în construcția socialistă, mai ales, în condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate; 7) aprofundarea trăsăturilor definitorii ale națiunii socialiste, a rolului națiunii socialiste în socialism și în general în lumea contemporană; 8) determinarea locului și rolului activității ideologice și politico-educative în procesul construirii noii orînduiri, în dezvoltarea multilaterală a personalității umane.

Deosebit de bogată este contribuția adusă de partidul nostru la aprofundarea cunoașterii realităților social-economice ale lumii contemporane, la soluționarea științifică a unor probleme majore ale mișcării comuniste și muncitorești internaționale, ale relațiilor dintre statele și popoarele lumii. În această ordine de idei menționăm, înainte de toate, aportul partidului nostru la: a) cercetarea trăsăturilor sistemului mondial socialist, a locului și rolului fiecărei țări socialiste în cadrul acestuia, la elaborarea și întronarea principiilor pe care trebuie să se întemeieze relațiile de tip nou dintre țările socialiste; b) studierea relațiilor dintre partidele comuniste și muncitorești și elaborarea principiilor care trebuie să stea la baza acestor relații; c) cunoașterea cît mai aprofundată a trăsăturilor esențiale care caracterizează evoluția economiei capitaliste contemporane, ca și a problemelor economice, politice și sociale ale țărilor slab dezvoltate și în curs de dezvoltare, promovarea principiilor suveranității și independenței naționale, egalității depline în drepturi, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță sau amenințarea cu forța, cooperării și colaborării reciproc avantajoase, ca principii de bază care trebuie să guverneze relațiile dintre toate statele indiferent de orînduirea economică și social-politică, în general, relațiile economice internaționale contemporane; d) cercetarea trăsăturilor definitorii ale epocii contemporane, a raportului de forțe dintre socialism și imperialism, definirea principalelor caracteristici ale procesului revoluționar mondial contemporan.

prof. univ. dr. A. NEGUCIOIU

---

1) V.I. Lenin, Opere complete, vol. 6, pag. 28.
2) N. Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Ed. pol., București 1973, pag. 31.
3) V.I. Lenin, Ce-i de făcut, în Opere complete, vol. 6, Ed. pol. București, 1961, pag. 24.
4) V.I. Lenin, Programul nostru, în Opere complete, vol. 4, Ed. pol. București, 1961, pag. 176.
5) N. Ceaușescu, Cuvîntare la întîlnirea cu intelectualii din Cluj, în România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 3, Ed. pol. București, 1969, pag. 486.
6) N. Ceaușescu, Expunere la ședința jubiliară a Marei Adunări Naționale, 29 noiembrie 1968, în România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, Ed. pol., București, 1969, pag. 726.

școli-curente-economiști

Mobilul centralizării — „tehnostructura" sau profitul?

Fragilitatea conceptului galbraithian de tehnostructură

PERIOADA postbelică și, în special, ultimii 10—15 ani, au cunoscut o impresionantă creștere a dimensiunilor unităților economice capitaliste, atît ca urmare a dezvoltării — prin efectuarea de mari investiții — cît și, mai ales, ca urmare a unei adînciri fără precedent a procesului de centralizare a capitalului, proces desfășurat prin valuri periodice (la 4—5 ani) de fuziuni din care s-au născut giganți a căror forță economică o concurează pe cea a unor întregi state.

Formele cele mai caracteristice ale actualului proces de centralizare le constituie „fuziunile de diversificare" — care, mai ales spre sfîrșitul deceniului trecut, au luat forma „fuziunilor de preluare" — și „achizițiile de expansiune".

Ceea ce definește aceste tipuri de fuziuni și achiziții este faptul că ele nu vizează întreprinderi cu profil similar. Ele nu reprezintă nici numai o simplă concentrare pe verticală a unor producții sau ramuri interdependente, cum avea loc în trecut. Ceea ce este definitoriu pentru marile concerne ce se constituie și reconstituie astăzi este caracterul lor conglomerat. **Conglomeratele** *— aceste noi uriașe tipuri de unități economice capitaliste — concentrează în cadrul lor nu — sau nu numai — producții sau ramuri interdependente, ci producții și activități dintre cele mai diverse, funcțional-tehnologic nelegate între ele. Se poate exemplifica cu o firmă binecunoscută ca I.T.T. - International Telegraph and Telephone — care, în ultimii 10—15 ani, a încetat a mai fi ceea ce indică denumirea sa, devenită anacronică. Căci I.T.T. nu numai că a devenit un furnizor mondial de echipament electronic, dar a achiziționat, printre altele, o mare firmă de închiriat automobile, grupul de hoteluri Sheraton, cea mai mare firmă de construcții de locuințe particulare din S.U.A. — firma Levitt ș.a. Multe dintre societățile ce activează în sfera „industriilor bazate pe știință" au achiziționat întreprinderi ale industriei prelucrătoare, restaurante, edituri, întreprinderi de case prefabricate, ba chiar sanatorii și spitale, agenții de bursă etc.*

Care să fie cauza unui atît de paradoxal, la prima vedere, fenomen?

În ultima sa lucrare **Economics and the Public Purpose** *(1973), J. K. Galbraith oferă un răspuns construit pe conceptul său de* **tehnostructură** *— acel grup de specialiști tehnicieni care, în virtutea competenței profesionale, dețin monopolul deciziilor importante în cadrul organizațiilor economice, constituindu-se implicit în unica și absoluta forță conducătoare a politicii unităților respective. Interesele tehnostructurii, consideră Galbraith reluînd ideile „Noului stat industrial", nu sînt legate de profiturile întreprinderilor pe care le conduc, ci, în primul rînd, de* **creșterea** *acestora, care îi poate asigura prestigiu și salarii mai mari. De aceea, tehnostructura nu ar urmări maximizarea profiturilor, ci mărirea, prin orice mijloace, a* **dimensiunii** *corporației. Acest imperativ, al* **creșterii dimensionale,** *ar și constitui cauza apariției conglomeratelor — unități „nerașionale", în optica lui Galbraith, din punctul de vedere al maximizării profitului. Mobilul apariției conglomeratelor s-ar plasa deci undeva* **în afara** *obiectivului ce definește însăși rațiunea de a fi a capitalului.*

Să fie oare constituirea conglomeratelor un fenomen „rațional" din punctul de vedere al asigurării unui profit cît mai ridicat? Explicația galbraithiană — chiar dacă este în logica poziției sale generale, critice la adresa societății capitaliste americane contemporane — ni se pare nejustificată și, în fond, conformistă. Și aceasta nu numai pentru că, așa cum s-a mai arătat în literatura noastră economică, tehnostructura nu este nici pe departe **independentă** *de proprietarii capitalurilor pe care le administrează — proprietari interesați în obținerea unui profit maxim — ci și pentru că ignoră marile implicații pe care revoluția științifică și tehnică le are asupra* **modalităților** *de asigurare a profitului maxim. Este un fapt că impresionantele proporții ale diviziunii muncii și creșterii eficienței producției, prin organizarea producției de masă, înseamnă o uriașă adîncire a procesului de* **specializare** *a producției. Accelerarea colosală a ritmurilor schimbărilor tehnologice; caracterul asincronic al acestor schimbări în diferite ramuri, subramuri, tipuri de producții etc.; scurtarea vertiginoasă, sub impactul progresului tehnic, a „vieții" produselor, precum și numeroase alte asemenea procese generate de revoluția științifică și tehnică, inclusiv schimbările rapide în structura nevoilor sociale—toate acestea determină decalaje mari și variații brusce ale ratei profiturilor pentru diferite ramuri, subramuri, tipuri de produse, sortimente, activități etc. Și, implicit, o* **creștere** *proporțională* **a riscurilor** *pentru întreprinderile strict specializate.* **Modalitatea capitalistă de depășire a acestui risc** *și de asigurare a unei rate cît mai înalte a profitului o constituie* **adîncirea procesului de centralizare a capitalului. Conglomeratele,** *aceste gigantice structuri economice,* **asigură securitatea profiturilor** *unităților componente, prin egalizarea în cadrul lor a ratei profitului (pierderile de la un produs sau tip de activitate se compensează cu profiturile înalte de la altele) — egalizare ce întotdeauna depășește* **rata** *medie a profitului. De asemenea, dispunînd de mari resurse economice, conglomeratele au o mare mobilitate de acțiune, o mare capacitate de adaptare la nevoile pieței, pot rapid reprofila producția unităților* **afectate** *și organiza producții* **noi.** *Nu este deloc întîmplător* **faptul** *că* **rata** *profiturilor* **corporațiilor** *gigant este, în mod* **constant,** *cu* **mult** *mai mare decît* **a celorlalte** *corporații. În 1970,* **spre exemplu,** *profitul* **net** *la* **un** *dolar a fost pentru* **corporațiile** *cu active de* **1 miliard** *dolari și peste, cu peste* **54%** *mai mare decît pentru* **corporațiile** *cu active sub* **10 milioane** *dolari.*[1])

Apariția și dezvoltarea acestor „goliați ai business-ului", cum sînt uneori numiți, ca modalitate de adaptare a capitalului la exigențele revoluției științifice și tehnice, respectiv la nivelul de dezvoltare a forțelor de producție se înscrie astfel în „legea comportamentală" fundamentală a capitalului ce-l definește ca atare — goana după profitul maxim.

Vasile PILAT

1) Calculat după „Statistical Abstract of the United States", 1971 p. 467.

CONTROVERSE

NUMAI RIGOAREA ȘTIINȚIFICĂ POATE FAVORIZA PERFECȚIONAREA METODOLOGIEI

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul intitulat „Noi considerente în fundamentarea creșterii productivității muncii", apărut în „Viața economică" nr. 11/1974, se impune observația că propunerile făcute nu răspund intențiilor autorului din considerentele pe care le vom expune în cele ce urmează.

Formulele propuse nu ajută la cunoașterea nivelului și dinamicii productivității muncii, întrucît, deși autorul expune corect conceptul marxist al productivității muncii, cheltuielile luate în calcul nu sînt echivalentul întregului consum de muncă necesar obținerii producției. Pentru ilustrare reproducem formulele 1 și 2 prezentate în material:

$$(1)\quad I_{wt} = \frac{F_{A0}/Q_0 + F_{s0}/Q_0}{F_{A1}/Q_1 + F_{s1}/Q_1}$$

în care: IW_t indicele productivității muncii în general — vie și trecută; F = „valoarea muncii trecute" (amortismente, reparații capitale etc.); Q = valoarea producției; F_s = fond salarii anual total salariați și alte costuri legate de munca vie; „0" = perioada de referință; „1" = perioada de plan.

Determinat astfel indicele reflectă nu dinamica productivității muncii, ci cheltuielile cu fondurile fixe și remunerare la un leu producție. El se aseamănă foarte mult cu indicele utilizat în practică: cheltuielile de producție sau cheltuieli materiale la 1000 lei producție marfă. Tendința de a asemăna acest indice cu cel al productivității muncii se datorește, de fapt, identificării a două categorii diferite: consumul de muncă (trecută și vie) care constituie esența productivității muncii, cu cheltuielile generate de folosirea mijloacelor de producție și a forței de muncă.

Eroarea este amplificată și de înlocuirea consumului de muncă (exprimat în unități de timp de muncă sau număr de salariați) care se află la baza calculului productivității muncii, cu o parte din cheltuielile de producție. Contrar aprecierilor autorului, formula nu ajută la fundamentarea productivității muncii în funcție de cheltuielile de muncă vie și trecută, întrucît dorința de a sublinia lipsurile practicii de planificare, care se limitează la stabilirea nivelului productivității ca un raport între volumul producției și numărul de salariați, n-a depășit stadiul intenției. Metoda propusă nu asigură înlăturarea dificultăților pe care le resimte practica în calcularea consumului de muncă (vie și trecută) ocazionat de producerea diferitelor valori de întrebuințare. Productivitatea muncii vizează latura **concretă** a muncii. De aceea, metodele, oricît de pretențioase ar fi ele, prin care se caută înlocuirea consumului de muncă în unități fizice cu exprimarea lui valorică, nu ne va apropia de cunoașterea nivelului real al productivității muncii, ci ne va îndepărta.

Formula a doua propusă de autor denaturează și mai mult lucrurile. Pentru verificare o reproducem întocmai.

$$(2)\quad W = \frac{Sm}{C_t + C_v}$$

în care: Sm = costul mediu anual al unui salariat; C_t = cheltuielile de muncă trecută pe unitatea de producție; C_v = cheltuielile de muncă vie pe o unitate de producție;

$$C_t = \frac{F_A}{Q};\quad C_v = \frac{F_s}{Q}F_A \text{ fiind}$$

cheltuielile cu fondurile fixe, iar F_s cheltuielile cu forța de muncă. Raportînd „costul mediu anual al unui salariat" (?) la cheltuielile cu fonduri fixe și cele cu forța de muncă nu determinăm nivelul productivității muncii, fie chiar și pentru faptul că remunerația medie nu are o evoluție identică cu cea a productivității muncii. De fapt, în formula (2) **se raportează cheltuieli la cheltuieli,** în timp ce productivitatea muncii exprimă relația dintre cheltuielile de muncă și rezultatul muncii (producția în unități fizice, producția globală sau producția netă).

JUSTIFICAREA introducerii tehnicii noi nu poate fi acceptată în cadrul relațiilor menționate de autor, care consideră că „mărirea (probabil mărirea — n.n.) cheltuielilor privind introducerea de utilaje, mașini-unelte etc., se justifică numai în măsura în care, efectuînd aceleași cheltuieli cu forța de muncă, se obține o productivitate a muncii echivalente" (cu ce?). Decizia de introducere a tehnicii noi se justifică în cazul realizării unei dinamici mai accentuate a productivității muncii, comparativ cu dinamica cheltuielilor generate de utilizarea noilor mașini, utilaje etc. Această relație între cei doi indicatori nu presupune în mod obligatoriu rămînerea constantă a cheltuielilor cu forța de muncă.

O ultimă observație se referă la utilizarea defectuoasă a unor concepte asupra cărora există de mult un consens general. Surprinde ușurința cu care au fost acceptate formulări de felul „valoarea muncii trecute (amortismente, reparații capitale etc.)" sau „aportul muncii trecute se regăsește în valoarea fondurilor fixe productive transferate pe produs"... „iar cel al muncii vii în valoarea fondului de salarii" „și a altor cheltuieli legate de munca vie". Fără să mai stăruim asupra deficiențelor acestor formulări, ne exprimăm îndoiala că „libertatea" în utilizarea unor concepte de bază ale teoriei economice poate fi de folos vreunui demers de perfectionare a metodologiei în general și al celei de determinare a productivității muncii în speță.

conf. dr. Ileana STĂNESCU

fișe

Unitate în diversitate

• Referindu-se la egalizarea nivelurilor de dezvoltare a tuturor zonelor țării în condițiile dinamicii caracteristice economiei noastre, Teodor Brateș, în articolul **Echilibru dinamic,** publicat în ERA SOCIALISTĂ (nr. 7 a.c.), susține că, în condițiile progresului general și continuu al societății socialiste, egalizarea nu poate fi concepută ca o dezvoltare egală a tuturor ramurilor fiecărui județ, ca o uniformizare a structurilor sociale ale acestora. Practic, acest lucru nici nu este posibil datorită condițiilor obiective diverse: de la profilul geografic diferit și resursele naturale și pînă la configurația demografică a acestora. Dar, susține autorul, lucrul nici n-ar fi de dorit; însuși idealul umanist al socialismului — dezvoltarea multilaterală a personalității — presupune: unitate în ceea ce este esențial și diversitate în cadrul acestei unități. Așadar egalizarea — conchide în această problemă T. B. — privește elementele esențiale, respectiv nivelurile de dezvoltare, care indică spațiul definitoriu pentru ceea ce este și ceea ce trebuie să fie socialismul.

Caracterul forței de muncă în socialism

• În literatura sovietică — spune I. Sorokina în articolul **O kategorii rabocei sili pri sotializme** (Cu privire la categoria forță de muncă în socialism), apărut în revista VOPROSÎ EKONOMIKI nr. 3/1974, se exprimă, în esență, patru puncte de vedere cu privire la caracterul forței de muncă în socialism: 1. forța de muncă este proprietatea individuală a omului muncii; 2. ea este o proprietate socială, deoarece are un caracter nemijlocit social; 3. forța de muncă este atît proprietate socială, cît și proprietatea purtătorului ei; 4. forța de muncă individuală nu este în socialism obiect de proprietate.

Cei mai mulți susținitori îl are primul punct de vedere. I. S. combate această opinie pe considerentul că, deși oamenii muncii sînt în socialism membri ai societății cu drepturi egale, liberi de exploatare, ei nu sînt liberi de necesitatea de a participa la o muncă socială utilă, de a-și desfășura activitatea lor în concordanță cu interesele societății. Al doilea punct de vedere este respins în special pe baza argumentului că el implică despărțirea forței de muncă de individ, de omul muncii. Al treilea este combătut pe temeiul că el presupune, într-o formă sau alta, admiterea caracterului de marfă sau semimarfă a forței de muncă. I. S. conchide că, în condițiile socialismului, nu există raporturi de proprietate asupra forței de muncă, iar includerea membrilor societății socialiste în procesul productiv dintr-o întreprindere sau alta este doar o formă de realizare a situației lor de proprietari asociați cu drepturi egale asupra mijloacelor de producție.

Premierea unor lucrări ale studenților economiști

ÎNCUNUNÎND eforturile de cercetare a studenților economiști, în încheierea Sesiunii cercurilor științifice studențești ce a avut loc în zilele de 11 și 12 aprilie a.c. — au fost distinse cu premii și mențiuni un mare număr de lucrări (circa 60 de premii I, II și III și peste 100 de mențiuni). În afară de acestea au fost acordate: **Premiul special al A.S.E.** lucrărilor: „Modificări structurale în industria României" (de Done Ion, an IV, Facultatea de economie politică) și „Sistem informatic privind admiterea în învățămîntul superior" (Bercaru Dionisie, an IV, Iorga Marin, an V, Facultatea de informatică și Coveanu Ion, an IV, Facultatea de cibernetică); **Premiul special al A.S.C.** pentru lucrarea „Contribuția Asociației Studenților Comuniști la îmbunătățirea activității politico-ideologice în rîndul studenților din Academie (Gh. Neculau, an III, Facultatea de contabilitate); **Premiul Combinatului petrochimic Pitești** pentru lucrarea „Utilizarea rezervelor interne; cum se pot cîștiga 3 miliarde" (rezultatul anchetei întreprinse de I. Proca, E. Ivan, P. Ivan, A. Cosmescu și C. Floacă, an III, Facultatea de economia producției) și **Premiul special al Laboratoarelor catedrei de cibernetică** pentru lucrarea „Considerații privind aplicarea conducerii optimale în optimizarea creșterii economice" de Tașnadi Alex., an V, Facultatea de cibernetică.

ECONOMIE MONDIALĂ

Sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.

O OPTICĂ NOUĂ ÎN ABORDAREA PRIORITĂȚILOR LUMII CONTEMPORANE

FAPTUL că pentru prima oară în istoria O.N.U., o sesiune extraordinară a Adunării Generale este consacrată în exclusivitate problemelor economice prilejuiește concluzii revelatoare privind importanța tot mai mare pe care statele lumii o acordă acestor probleme, de a căror soluționare promptă și echitabilă depinde însuși viitorul omenirii. „Această sesiune extraordinară — sublinia secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, în cuvîntarea sa inaugurală — își are originea în necesitatea de a corecta disparitățile de care suferă lumea actuală și de a atenua contrastele între bogăție și sărăcie, între dezamăgire și speranță, între luxul insolent și privațiunea totală. În fața sesiunii se pune problema de a cădea de acord asupra bazelor unui sistem economic global mai echitabil, sistem care să aibă în vedere nu numai interesele și necesitățile tuturor națiunilor, ci și relația imperativă dintre problemele sărăciei, populației, alimentației, conservării și repartiției echitabile a resurselor naturale, protejării mediului înconjurător și problemele comerțului și sistemului monetar".

Prima săptămînă a dezbaterilor a scos în evidență pregnant hotărîrea statelor participante de a aborda constructiv și eficient problemele ce izvorăsc din ordinea de zi a sesiunii. Chiar în cursul primei sale ședințe, plenara Adunării Generale a creat un comitet ad-hoc pentru abordarea în detaliu a problemelor materiilor prime și dezvoltării, precum și pentru definitivarea textelor documentelor de lucru elaborate de „grupul celor 77" și intitulate „Declarația asupra creării unei noi ordini economice internaționale" și „Planul de acțiune", vizînd măsuri pentru transpunerea în viață a principiilor înscrise în declarație.

Din dezbaterile de pînă acum ale sesiunii se desprind o serie de preocupări prioritare cum sînt : „necesitatea unei abordări complet schimbate a problemelor economice internaționale, o reformulare critică a principiilor directoare și o restructurare a cooperării între state" (Leopoldo Benites, reprezentantul Ecuadorului, președintele actualei sesiuni), „satisfacerea revendicărilor juste ale țărilor în curs de dezvoltare de a participa, cu drepturi egale, la procesul de luare a hotărîrilor în problemele economice, comerciale și monetare internaționale, care interesează întreaga lume" (Vernon Mwaanga, ministrul afacerilor externe al Zambiei), „stabilirea unui plan concret de acțiune care să asigure progresul economic și social al țărilor în curs de dezvoltare, deschiderea piețelor statelor dezvoltate pentru produsele țărilor în curs de dezvoltare, stabilirea unor prețuri echitabile la aceste produse, reevaluarea și revizuirea sistemului de asistență financiară acordată țărilor în curs de dezvoltare, punerea în practică a planurilor de transfer de tehnologie către țările subdezvoltate" (Houari Boumediene, președintele Algeriei).

Totodată, a fost evidențiată necesitatea utilizării la maximum a forțelor și resurselor proprii de către țările în curs de dezvoltare ; a fost reafirmat dreptul sacru al fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile, materiile prime și resursele sale de energie spre a fi utilizate în scopul dezvoltării economice și sociale proprii, al consolidării independenței și suveranității naționale, al participării active la cooperarea economică internațională ; s-a subliniat cu tărie necesitatea de a se acționa cu toată fermitatea contra oricăror restricții și bariere artificiale, de a se înlătura orice obstacole și discriminări care grevează relațiile economice internaționale și afectează cauza cooperării, păcii și securității internaționale ; a fost exprimată hotărîrea de a se acționa în direcția reducerii și, pînă la urmă, eliminării decalajelor pe plan economic, tehnologic, științific și în alte domenii dintre țările în curs de dezvoltare și cele industrializate etc.

Prezentă activ în arena internațională, militînd neabătut pentru edificarea unei lumi a păcii și colaborării, România participă la actuala sesiune extraordinară a O.N.U. cu hotărîrea fermă de a-și aduce din plin contribuția la străduințile de soluționare a marilor probleme economice care frămîntă astăzi omenirea. Așa cum sublinia șeful delegației țării noastre, ministrul afacerilor externe, George Macovescu, după părerea guvernului român este necesar ca un loc central, în preocupările sesiunii extraordinare a Adunării Generale, să revină elaborării, adoptării și transpunerii în practică a unui ansamblu de principii noi, universal valabile, care să asigure deplina egalitate în drepturi, respectarea independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nefolosirea forței și a amenințării cu forța în acțiunile statelor pentru soluționarea problemelor privind materiile prime și dezvoltarea și, în general, în relațiile economice și financiare dintre toate țările lumii. „România — a subliniat șeful delegației țării noastre — este ferm hotărîtă să contribuie activ la eforturile comunității internaționale destinate rezolvării problemelor mondiale privind materiile prime, energia și dezvoltarea. Acționînd în modul acesta, avem conștiința că servim interesele de astăzi și de mîine ale poporului român, ale tuturor popoarelor, că participăm la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte spre care cu toții trebuie să ne îndreptăm".

Sînt cuvinte care, de la tribuna Adunării Generale a O.N.U., au adus la cunoștința întregii lumi crezul de pace și progres al României socialiste.

Barbu MAREȘ

CURSURI ȘI DOBÎNZI PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. și prețul aurului în perioada 9 - 15.IV.1974

Data Cotații la Londra	Cursul paritar (central)	28.XII 1973	9.IV 1974	16.IV 1974	Abaterea cursului valutar în ziua de 16 aprilie 1974 1) față de Cursul paritar (central)	Nivelul din ziua de 28.XII. 1973	Abaterea cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII. 1973-15. IV.1974
Marca vest-germană	2,669o4	2,699o	2,559o	2,554o	+ 4,5o	+ 5,67	- 5,37
Francul elvețian	3,3855	3,25oo	3,o655	3,o67o	+1o,38	+ 5,96	- 5,63
Francul francez	4,6o414	4,7o25	4,86oo	4,9o19	- 6,o7	- 4,o6	+ 4,24
Lira sterlină	2,8952	2,325o	2,3888	2,35oo	-18,83	+ 1,o7	- 1,o6
Lira italiană	523,5o	6o7,oo	63o,91	636,94	-17,81	- 4,7o	+ 4,93
Yenul japonez	3o8	28o,2	276,6o	277,o	+ 9,92	+ 1,15	- 1,14
Prețul aurului în dolari/uncie 2) (primul fixing)	42,22 3)	1o3,87	166,75				-

1) + revalorizare; - devalorizare; 2) uncia troy = 31,1o35 grame aur; 3) Prețul oficial al aurului în dolari/uncie.

Notă : Pentru lira sterlină, 2.8952 dolari = 1 liră

TENDINȚA de întărire a cursului dolarului apărută în primele zile ale lunii aprilie a.c. a continuat și în săptămîna 9—15 aprilie a.c., ca urmare atît a îmbunătățirii situației balanței de plăți a S.U.A. (vezi datele în „Viața economică" nr. 15/12.IV.1974) cît și a continuării tendinței de creștere a dobînzilor pe piața monetară americană. Creșterea dobînzilor pe piața monetară din S.U.A. prin faptul că atrage capitalurile străine în căutare de plasamente rentabile influențează pozitiv balanța de plăți și sporește în același timp încrederea în dolar.

Aprecierile unor institute de cercetări din R.F.G. în legătură cu necesitatea revalorizării mărcii vest-germane ca mijloc de atenuare a inflației în această țară au determinat o slăbire a cursului dolarului față de marcă spre finele intervalului.

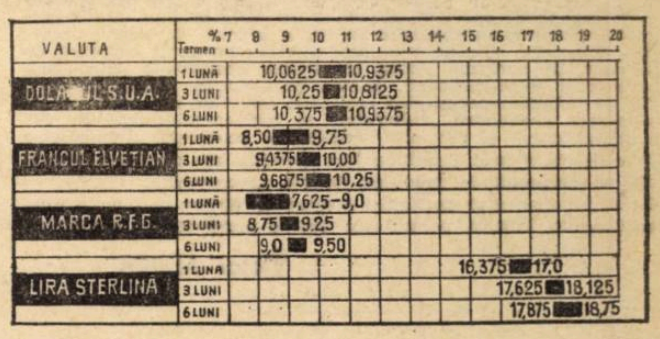

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 9—15 aprilie 1974 (niveluri minime și maxime)

Dobînzile la eurodolari au continuat să crească atît ca urmare a accentuării tendinței de creștere a dobînzilor pe piața monetară americană (dobînda preferențială, prime rate, se situează în prezent la 10,25% față de 9,75% în prima săptămînă a lunii aprilie a.c.) cît și a menținerii la un nivel ridicat a cererii de fonduri în această eurovalută. În primul trimestru a.c. împrumuturile în eurovalute (din care cea mai mare parte în eurodolari) acordate pe termen mijlociu de către consorții bancare au atins nivelul record de 10,5 miliarde dolari față de numai 4,9 miliarde dolari în trimestrul IV.1973.

La eurofrancul elvețian și euromarca vest-germană dobînzile au scăzut în intervalul de timp analizat. Scăderea dobînzilor la eurofrancul elvețian este consecința măsurilor luate de autoritățile elvețiene pe linia relaxării politicii monetare interne, în primul rînd prin reducerea cu 55% a procentului rezervelor minime obligatorii pe care băncile comerciale trebuie să le constituie la banca centrală a Elveției. Ca urmare a acestei măsuri fondurile bănești lichide aflate la dispoziția băncilor comerciale elvețiene vor spori cu circa 550 milioane franci. Măsuri similare au fost luate recent și în Anglia și Franța.

Scăderea dobînzilor la euromarcă se înscrie — pe linia urmată în ultimele săptămîni ca urmare a măsurilor luate de autoritățile monetare din R.F.G. de încurajare a scăderii dobînzilor pe piața monetară internă, ceea ce a influențat la rîndul său dobînzile la euromarcă.

Taxa oficială a scontului în vigoare la data de 16 aprilie 1974 în următoarele țări:

Anglia x	12,o%	Israel	6,o%
Austria	5,5o%	Italia	9,o%
Belgia	8,75%	Japonia	9,o%
Canada	8,25%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	1o,o%	Norvegia	5,5o%
Elveția	5,5o%	Olanda	8,o%
Finlanda	9,25%	Suedia	6,o%
Franța	11,o%	S.U.A.	7,5o%
R.F.Germania	7,o%		

x) Dobînda minimă de împrumut

Rubrică realizată de

Teodor GIURGIU

...și așa mai departe

Cheltuieli extravagante

UNIUNEA națională a contribuabililor din S.U.A. a întocmit o lungă listă de „perle" atestînd caracterul adesea extravagant al cheltuielilor guvernamentale. Astfel, potrivit acestei liste, reprodusă de ziarul „Washington Post", 70 000 de dolari au fost alocați „studierii mirosului transpirației aborigenilor australieni". Alți 19 000 de dolari au fost cheltuiți de Departamentul problemelor sociale pentru studierea cauzelor căderii copiilor de pe triciclete. Concluzia anchetatorilor: „tricicleta este un obiect instabil, susceptibil de a se răsturna la viraje". Lista mai specifică, de asemenea, că 1 milion de dolari au fost cheltuiți pentru construirea unor paravane care să disimuleze silozurile de rachete nucleare. La cîteva ore de la instalarea lor, paravanele au fost smulse de vînt.

Recrudescența conflictelor sociale

CONFLICTELE sociale în Europa Occidentală cunosc an de an o amploare tot mai mare. Potrivit statisticilor elaborate de revista „Inter-social" și reluate de „L'Express", în „clasamentul" mișcării greviste vest-europene pe primul loc se situează,

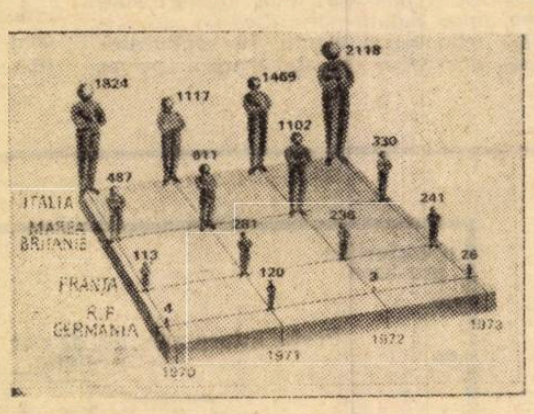

distanțat, Italia, urmată de Anglia, Franța și R.F.G. Tabelul de mai sus indică numărul de zile de grevă la 1 000 de salariați.

Neîncrezătorii — în minoritate

UN RECENT sondaj realizat de Institutul Galup în legătură cu farfuriile zburătoare s-a soldat cu rezultate surprinzătoare : 51% din cei interogați au declarat că sînt convinși de existența farfuriilor zburătoare, iar 11% au afirmat chiar că au văzut aceste obiecte. O anchetă similară desfășurată în S.U.A. în 1966 releva că doar 25% din cei chestionați credeau în existența farfuriilor zburătoare. Se pare că „Invaders"-ii au fost convingători !

Stress-ul și natalitatea

STATISTICIANUL britanic William Lyster a ajuns la concluzia că stressul mediului înconjurător are un efect cert în ce privește nașterea mai multor fete decît băieți. El și-a bazat descoperirea pe numărul neobișnuit de mare de fete care s-au născut după celebra ceață londoneză din 1952. La nouă luni după acest eveniment într-un interval de 5 zile s-au născut 109 băieți și 144 de fete, în timp ce media anterioară era de 106 băieți și fete, în același interval de timp.

Într-un studiu anterior, W. Lyster a demonstrat că și printre copiii piloților avioanelor cu reacție, majoritatea o dețin fetele.

Ce este și cu ce se ocupă

Comisia economică O.N.U. pentru Europa

ÎNTR-O REGIUNE care asigură 3/4 din producția mondială de bunuri și servicii, absoarbe 2/3 din comerțul mondial și cuprinde țări cu sisteme social-economice și nivele de dezvoltare diferite, Comisia Economică O.N.U. pentru Europa, creată în 1947, desfășoară de 27 de ani o activitate utilă de promovare a cooperării economice regionale.

Potrivit mandatului pe care l-a primit, principalele sarcini ale C.E.E. — O.N.U. sînt : ridicarea nivelului activității economice europene, menținerea și intensificarea relațiilor economice ale țărilor Europei, atît între ele, cît și cu alte țări ale lumii; elaborarea de studii asupra problemelor economice și tehnice ale țărilor membre ; culegerea, evaluarea și difuzarea informațiilor economice, tehnice și statistice asupra Europei.

C.E.E. — O.N.U. reprezintă singurul organism economic european care reunește atît țările socialiste, cît și țările capitaliste din Europa, S.U.A. și Canada.

Forul suprem al Comisiei îl constituie sesiunile sale plenare, care, de regulă, au loc o dată pe an. Cu prilejul sesiunilor plenare, la care participă reprezentanți de rang ridicat ai guvernelor membre, Comisia analizează situația economică a regiunii, examinează activitatea organelor sale subsidiare și definește orientarea activității lor viitoare, fixează programul lucrărilor care nu sînt atribuite unor organe subsidiare și controlează executarea lor, decide întreprinderea de activități în domenii noi și crearea de noi organe subsidiare în acest scop, aprobă programele sale de lucru pe termen scurt și lung. Raportul anual al Comisiei economice pentru Europa, adoptat în sesiune plenară, este supus spre examinare Consiliului Economic și Social al O.N.U., organ de care depinde Comisia.

Activitățile C.E.E. — O.N.U. în diferite domenii se desfășoară, în prezent, în cadrul a 15 organe subsidiare principale : comitetele pentru problemele agricole, cărbune, energie electrică, gaz, oțel, lemn, industrie chimică, locuințe, construcții și planificare, transporturi interioare, dezvoltarea comerțului, problemele apei, conferința statisticienilor europeni, reuniunile consilierilor guvernelor țărilor membre ale C.E.E. — O.N.U. pentru problemele economice, pentru știință și tehnică, precum și pentru mediul înconjurător. Amploarea activităților Comisiei reiese, între altele, din faptul că în anul 1973 s-au ținut 165 de reuniuni ale organelor permanente ale Comisiei și reuniuni speciale sub auspiciile sale (seminarii, colocvii, consultații etc.). Deciziile și rezoluțiile se adoptă prin consensul tuturor participanților, ceea ce reflectă dorința de a menține în cadrul Comisiei un spirit de înțelegere.

Comisia reprezintă un important factor de promovare a cooperării economice și tehnico-științifice între statele europene, de întărire a păcii și securității în Europa și în lume. Lucrările Comisiei au favorizat liberalizarea și promovarea comerțului între țările socialiste și capitaliste din Europa, sub egida sa au fost elaborate standarde de calitate pentru numeroase produse, s-au întocmit ghiduri pentru încheierea de contracte internaționale în diferite domenii, s-au simplificat și uniformizat documentele de comerț exterior, procedurile comerciale și formalitățile vamale. Sub auspiciile Comisiei s-au adoptat o serie de acorduri și convenții internaționale privind transporturile. Comisia se ocupă de mari proiecte de cooperare general-europeană, cum ar fi interconexiunea rețelelor de transmitere a energiei electrice de pe continentul nostru, constituirea unui sistem de canale, care să unească fluviile importante din Europa etc. O activitate fructuoasă se desfășoară în cadrul Comisiei în domeniul statisticii, elaborării de studii privind tendințele pe termen scurt și lung ale evoluției economiei europene, întocmirii de studii privind piața diferitelor produse și stabilirii de programe economice de durată.

Posibilitățile de lărgire a cooperării general-europene prin intermediul Comisiei sînt departe de a fi epuizate. Programul de lucru al acesteia prevede intensificarea activităților sale stabilind, totodată, concentrarea eforturilor asupra patru domenii prioritare : dezvoltarea comerțului, cooperarea științifică și tehnică, mediul înconjurător și prognozarea pe termen lung.

România a devenit membră a Comisiei Economice pentru Europa în decembrie 1955, odată cu primirea ei în Organizația Națiunilor Unite. Înainte de această dată, ea a asistat la reuniunile Comisiei, cu titlu consultativ, la invitația secretarului executiv.

Ca țară europeană, România acordă o deosebită atenție activității C.E.E. — O.N.U. Ca urmare a unor inițiative românești, s-au pus, în cadrul Comisiei, bazele cooperării și s-au creat organe de specialitate pentru industria gazului și cea chimică precum și în domeniul științei și tehnicii. În cadrul Comisiei, delegațiile române s-au pronunțat în favoarea adoptării de recomandări concrete vizînd eliminarea obstacolelor din calea comerțului intra-european, pentru promovarea acestui comerț. Ele au subliniat necesitatea facilitării formelor noi moderne de cooperare economică, industrială și tehnico-științifică. În vederea reducerii și eliminării decalajului economic și tehnologic care desparte încă diferitele țări membre ale Comisiei, România se pronunță în favoarea lărgirii preocupărilor C.E.E. — O.N.U. în domeniul sprijinirii eforturilor țărilor mai puțin dezvoltate din Europa pentru accelerarea creșterii lor economice.

Victor ALDEA

ROLUL COOPERĂRII ȘI APORTUL TEHNOLOGIC LA CREȘTEREA ECONOMICĂ,

în dezbaterea sesiunii de la București a CEE/ONU

(Urmare din pag. 1)

deau grija constructivă a guvernului nostru pentru dezvoltarea schimburilor de valori materiale și spirituale între toate statele continentului european, indiferent de orînduirea lor economică și socială. Ca o recunoaștere a participării active a specialiștilor români în organele subsidiare ale Comisiei, unii dintre ei au fost aleși ca președinți sau vicepreședinți ai comitetelor și celorlalte organe ale C.E.E.

Tehnică și economie

ÎN MOD TRADIȚIONAL, sesiunile Comisiei Economice Europene își aleg o temă preferențială, alegere determinată de marile probleme care confruntă economia continentului. Actuala sesiune are astfel drept principal obiectiv dezbaterea **rolului tehnologiei în dezvoltarea economică a țărilor membre.** De ce tocmai o astfel de alegere ?

Caracterul evoluției societății moderne, care își trage tot mai mult substanța din aplicarea soluțiilor științifice în tehnologie și apoi în producție, a determinat și impune în continuare ca factorii de decizie în domeniul politicii și economiei ai majorității țărilor lumii să acorde o atenție sporită problematicii impactului componenței tehnico-științifice asupra creșterii economice.

Începutul anilor '70 a pus în valoare o viziune nuanțată asupra relației dintre economie și investițiile în cercetare-dezvoltare, relație mai complexă și mai puțin liniară decît se presupusese cu numai cîțiva ani înainte. Experiența a dovedit nu numai că selectarea priorităților în știință și tehnică este o operație deosebit de delicată, dar și cît de dificil este de realizat o coordonare optimală a politicii economice cu cea în domeniul științei.

Au trecut numai cîteva luni de cînd izbucnirea așa-numitei „crize a energiei" a impus în multe state reconsiderarea unor atitudini și concepte în domeniul tehnic, nemijlocit legate de problemele economice. Evantaiul de tehnologii pe care factorii de decizie ai țărilor occidentale îl puteau lua în considerare prin efectuarea unor rapide mutații în politica energetică s-a dovedit uimitor de restrîns. Iar problema penuriei de combustibili și energie poate fi extrapolată fără dificultate asupra multor materii prime industriale. Toate acestea subliniază cu tărie că, indiferent de atenuarea ulterioară a febrei prețurilor hidrocarburilor, viitorul apropiat va fi martorul unor eforturi sporite pentru găsirea unor soluții științifice și dezvoltarea unor rezolvări tehnologice menite să suplinească penuria de resurse energetice și de materii prime, oferind astfel noi variante opțiunilor politicii economice a statelor. Este explicabilă deci oportunitatea alegerii ca idee centrală a sesiunii de la București a C.E.E.-O.N.U. a temei de atît de mare actualitate privind incidențele tehnologiei asupra fenomenului economic.

Previzionarea de către Comisie a tendințelor ce își fac drum în această privință a determinat convocarea în 1972 a primei sesiuni a consilierilor guvernamentali pentru știință și tehnică ai țărilor membre ale C.E.E.—O.N.U., constituind un nou organ subsidiar al Comisiei (președinția căruia în anii 1972 și 1973 a fost asigurată de țara noastră). Se dădea astfel un nou impuls colaborării interguvernamentale în acest domeniu important de activitate, și se crea un for pentru schimbul de experiență în politica națională a statelor în domeniul tehnologiei. Justețea pasului întreprins a fost dovedită și prin succesul înregistrat de cele trei seminarii internaționale organizate sub egida acestui organ în 1972 și 1973 : „Stimulente și obstacole în transferul de tehnologie" (Madrid, 1972), „Aplicarea eficientă a științei și tehnicii în industrie" (București, 1972) și „Sisteme și servicii de informare tehnică asupra inovației" (Balatonfüred, 1973). Sînt în curs de pregătire două seminare deosebit de interesante ce se vor ține în acest an : „Organizarea și conducerea cercetărilor internaționale în comun" (Varșovia, septembrie 1974) și „Organizarea și conducerea transferului de tehnologie în industrie" (Milano, noiembrie 1974).

Dar activitatea Comisiei în problemele științei și tehnologiei este incomparabil mai vastă. Se poate spune că practic fiecare din organele de lucru ale Comisiei are inclus în programul său de activitate mai multe teme tratînd direct probleme tehnico-științifice, strîns împletite cu aspectele economice. Este suficient să mai aducem două exemple : seminarul C.E.E.-O.N.U. ce va avea loc la București în octombrie al acestui an, avînd drept temă „Construcții în regiuni seismice sau în condiții grele de fundare", manifestare organizată sub egida Comitetului pentru construcții și locuințe, și seminarul asupra măsurilor de protecție contra coroziunii în industriile electrice și mecanice (București, septembrie a.c.).

MAJORITATEA țărilor occidentale nu urmăresc statistic decît de circa zece ani cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare și numărul personalului de cercetători. În plus, deși comparabilitatea internațională a acestor date s-a îmbunătățit, subzistă încă numeroase lacune și neconcordanțe, care ridică greutăți în analiza statistică a situației.

În ceea ce privește repartiția pe țări a **personalului** cu studii superioare, ocupat în activitatea de cercetare-dezvoltare, U.R.S.S. și S.U.A. folosesc respectiv 45% și 31% din numărul total al acestora în lume. Urmează la mare distanță R.F.G. (3,6%), Marea Britanie (3,1%), Franța (2,9%), Polonia (2,6%) și Cehoslovacia (2,3%).

În țările Europei occidentale, **cheltuielile** pentru activitatea de cercetare-dezvoltare se împart aproximativ astfel : 60% pentru dezvoltarea economică, 5—12% pentru servicii sociale și 5—20% pentru apărare și exploatare spațială. În schimb, în S.U.A., cercetările consacrate dezvoltării economice reprezintă 32%, pentru probleme sociale 6%, iar pentru cele militare și activități spațiale 55%.

În țările socialiste din Europa, numărul cercetătorilor cu studii superioare a crescut constant. Datele statistice arată că numărul acestora era în 1969 în Bulgaria 20 mii, în Ungaria 15 mii, în Polonia 54,5 mii, iar în 1970 în Cehoslovacia 37 mii, în România 21 mii și în U.R.S.S. 928 mii.

În ceea ce privește influența științei și tehnologiei asupra creșterii producției și productivității muncii, aceasta s-a reflectat în creșterea ponderii industriilor cu o mai mare intensitate a cercetării. Astfel, în țările Europei occidentale ponderea industriilor mecanice și electrice a crescut de la 34,6% în 1958—1960 la 38,1% în 1967—1969. În țările socialiste, ponderea acestor industrii a crescut de la 34,4% la 39,7%. În aceeași perioadă, ponderea industriei chimice a tre-

tendințe - conjuncturi

Prețul petrolului — către stabilizare ?

MĂSURA suprimării embargoului asupra exporturilor de petrol către Statele Unite a fost urmată — în Arabia Saudită — de aprobarea dată societății americane ARAMCO (care explorează nouă-zecimi din zăcămintele de țiței din țară) să-și sporească extracția cu un milion de barile pe zi (la 8,3 milioane de barile pe zi, respectiv ceva mai mult de 400 milioane de tone pe an).

După opinia experților francezi în problemele petrolului, se schițează o tendință către stabilizarea prețurilor pe piața acestui produs, în jurul unui preț de bază de 8,5—9 dolari per baril. La aceasta concură și deosebirile de interese între țările producătoare care doresc o valorificare mai rapidă a petrolului lor pentru a accelera industrializarea economiei (cazul Iranului, de pildă) și acele țări care — dispunînd de rezerve pe termen lung (cum este Arabia Saudită) — se tem că menținerea prețurilor ridicate la petrol va provoca apariția rapidă pe piață a unor combustibili de substituție.

Traiectoria ascendentă a costului hîrtiei de ziar

O CREȘTERE substanțială a costului hîrtiei de ziar simultan cu o recesiune generală în domeniul publicității (scăderea încasărilor de pe urma acestui capitol este estimată pentru perioada scursă din acest an la 6%), creează serioase dificultăți financiare presei britanice, punînd problema supraviețuirii pentru o serie de ziare care nu aparțin unui grup diversificat, capabil să-și echilibreze pierderile. Dimensiunea dificultăților iese și mai bine în evidență dacă se ține seama că cele mai multe elemente care intră în costul ziarelor s-au scumpit și ele, de la telefon și tarife poștale pînă la cerneala tipografică. De la 60 lire sterline pe tonă în deceniul trecut, costul hîrtiei de ziar, majorat la intervale tot mai dese, se dublase la sfîrșitul lui martie, cu perspectiva unei noi ascensiuni, inclusiv pentru acel sfert din consumul total acoperit de fabricile de hîrtie autohtone (vezi graficul). Prețul hîrtiei scandinave și canadiene este cu cel puțin 10 lire sterline pe tonă mai ridicat. Cîtă vreme prețul hîrtiei a rămas relativ redus, consumul englez de hîrtie de ziar a sporit continuu, ajungînd la 1,5 milioane tone în 1973, ziarele profitînd de acest lucru pentru a-și spori dimensiunile.

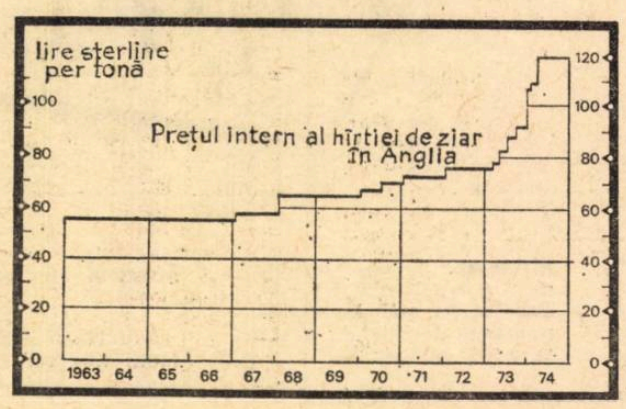

„Dacă ziarele ar încerca în acest an să-și păstreze aceleași dimensiuni ca în 1973 — scrie The Economist *— costul anual total al hîrtiei necesare s-ar ridica de la 140 milioane lire sterline la 210 milioane, cu alte cuvinte cu aproape întreaga valoare a notei pentru hîrtie din anii '60". Dar oferta de pulpă de lemn și deci de păduri nu poate spori de la o zi la alta, rămînînd inferioară apetitului de hîrtie al generației actuale, scrie revista citată. Chiar dacă ar surveni o recesiune mondială, prețul hîrtiei de ziar nu ar scădea prea mult. Tendința lui este mai curînd de a continua să crească.*

Comerțul exterior al R.D.G.

ÎN cadrul unei conferințe de presă ținute la Leipzig, ministrul comerțului exterior al R.D. Germane, Horst Sölle, a arătat că în 1973 volumul comerțului exterior al acestei țări a crescut la 53,5 miliarde de mărci, față de 46,7 miliarde de mărci în 1972, într-un ritm superior celui al producției de mărfuri.

În 1973 schimburile comerciale ale R.D. Germane cu țările capitaliste dezvoltate au crescut cu 24%, remarcîndu-se sporuri superioare mediei în relațiile cu Belgia (25%), Italia (27%), Olanda (52%) și Austria (59%). Exporturile R.D Germane în țările capitaliste dezvoltate depășesc în mod curent importurile sale din aceste țări.

Comerțul cu țările în curs de dezvoltare a crescut în 1973 cu 22%, îndeosebi cu Algeria, Siria, Egipt, India și Irak.

Pentru anul în curs se prevede o creștere de 10% a comerțului cu țările socialiste, care dețin o pondere de 70% în comerțul exterior al R.D. Germane, și o creștere similară celei din 1973 (22—24%) în comerțul cu țările nesocialiste.

Surplus previzibil de tancuri petroliere

„ANUL VIITOR va cunoaște probabil cel mai mare surplus de tancuri petroliere pe care lumea l-a avut vreodată", este de părere revista **The Economist**. *În ultimii trei ani creșterea rapidă a numărului de petroliere n-a fost întrecută decît de creșterea încă și mai rapidă a cantităților de petrol de tran-*

cut de la 7,2% la 8% în țările Europei occidentale, iar în țările socialiste — de la 5,3% la 6,4%.

Dacă în perioada 1955—1969 schimburile de mărfuri au crescut în lume cu 7,9% anual, comerțul cu produse ale industriei prelucrătoare a crescut cu 10,1%, iar comerțul cu produse ale industriilor „științifice" (industria opticii și mecanicii fine, electronica, aviația, fibre sintetice și produsele chimice de mic tonaj) a înregistrat o creștere de 12,4% anual.

Numărul de brevete (sau certificate de inventator) acordate a înregistrat, de asemenea creșteri spectaculoase (vezi tabelul).

	1950	1960	1971
Belgia	7226	12400	16349
Franța	17800	35000	51456
R.F.G.	23830	19666	18149
Italia	6900	13396	17500
Elveția	6728	7269	16079
Anglia	13509	26775	41554
S.U.A.	43129	39574	78316
Japonia	4272	11252	36447

Și în țările socialiste a crescut numărul de brevete înregistrate, ajungînd în 1971 la 33.631 în U.R.S.S., 8566 în R.D.G., 4100 în Cehoslovacia. Transferul de tehnologii a înregistrat și el sporuri importante. Încasările din vînzarea de tehnologii au fost în 1970 în S.U.A. de 782 milioane dolari (cu 90% mai mult decît în 1964); în Franța aceste încasări s-au ridicat la 643 milioane franci, iar în Anglia la 77 milioane lire sterline.

Orientări de viitor

PENTRU ANII URMĂTORI, consilierii guvernamentali pentru știință și tehnică au recomandat Comisiei să-și axeze preocupările în acest domeniu asupra problemelor de politică științifică și tehnologică (studii metodologice și de prognoză tehnologică, ameliorarea sistemelor de informare tehnică etc.), asupra noilor tehnologii energetice (în special privind posibilitățile de cooperare internațională în punerea la punct a unor noi procedee de producție și utilizare a energiei) și, în fine, asupra tendințelor tehnologice în domeniul materiilor prime industriale și al resurselor naturale (o atenție specială acordîndu-se problemelor consumului excesiv de energie pe care îl comportă variatele tehnologii de reciclare).

În raportul pe care secretarul executiv al Comisiei îl prezintă sesiunii [1]) sînt arătate analitic concluziile numeroaselor studii elaborate atît de organele subsidiare, cît și de Secretariat, privind rolul științei și tehnologiei în dezvoltarea economică a țărilor europene. Este o lucrare de o deosebită valoare, care pune în evidență o serie de mutații intervenite în ultimii ani în această regiune. Restrîngerea abundenței unor factori de creștere pe care i-a cunoscut Europa în perioada postbelică impune o reevaluare a politicii de progres tehnologic. Se apreciază că rezervele de forță de muncă sînt aproape epuizate în majoritatea țărilor europene iar aprovizionarea industriei cu energie și materii prime și-a pierdut elasticitatea. Are loc o încetinire a tendinței de liberalizare a schimburilor, a plăților și a fluxurilor de capitaluri internaționale.

Totuși secretarul executiv al C.E.E.-O.N.U. nu trage din aceasta concluzii pesimiste asupra unui viitor ireversibil sumbru al continentului nostru. Tocmai o astfel de situație îl îndreptățește să afirme că guvernele țărilor europene își vor concentra preocupările asupra găsirii unor metode care să permită exploatarea mai eficientă a resurselor existente. Majoritatea țărilor spațiului european sînt angajate în prezent într-un regim de economii, de recuperare a deșeurilor, de substituție a produselor consumatoare de energie, de dezvoltare a resurselor naționale de materii prime. Toate acestea implică noi dezvoltări pe linia progresului tehnic. Probabil că fenomenul va fi însoțit de reducerea importurilor, concomitent cu efortul de sporire a exporturilor. Dar o prezență susținută pe piețele externe atrage ca un corolar necesitatea unor produse de înaltă calitate tehnică, care presupune un puternic efort de cercetare, de-a lungul întregului ciclu pînă la dezvoltarea tehnologică.

Raportul secretarului executiv ridică o serie de probleme de primă importanță pentru investigarea acestui domeniu: Care a fost contribuția tehnologiei la creșterea economică și la mutațiile sale structurale ?; În ce măsură politica guvernamentală a influențat ritmul, orientarea și rentabilitatea progresului tehnic ?; Care sînt incidențele progresului tehnic asupra schimburilor comerciale internaționale ?; În ce mod introducerea și difuzarea de noi tehnologii a atras după sine o creștere a productivității în diferite ramuri și sectoare, a amplificat dinamismul producției ?

Răspunsurile la aceste întrebări, cu toată relativa noutate a sferei de probleme cercetate, sînt susținute în raport de un impresionant volum de date. Se resimte însă lipsa sistematizării riguroase în ceea ce privește comparabilitatea unora dintre informațiile cifrice asupra evoluției aceluiași fenomen în diverse țări. Este un fapt explicabil, care face însă oportună o preocupare mai susținută a Comisiei pentru punerea la punct a unei metodologii de colectare și prelucrare a datelor statistice privind mutațiile tehnologice și influența lor asupra economicului.

Desigur că problemelor cooperării statelor europene în promovarea noilor tehnologii li se va acorda la sesiune o atenție deosebită. Economiile țărilor europene devin din ce în ce mai interdependente, ceea ce face utilă intensificarea informării reciproce și chiar o anumită coordonare a acțiunilor internaționale în domeniul cercetării și dezvoltării.

Este cunoscut că, în organele O.N.U., delegațiile române au prezentat în mai multe rînduri propuneri în sensul amplificării legăturilor și găsirii de noi metode și forme de cooperare tehnico-științifică, convinse fiind că aceasta poate constitui un aport concret la crearea climatului de pace și securitate, atît de necesar continentului nostru. Crearea de unități științifice ale O.N.U. pe teritoriul țării noastre sau de organe științifice finanțate de țara noastră, cu sprijinul organismelor O.N.U., constituie soluții care au dat și vor da în continuare bune rezultate.

S-a dovedit tot mai necesară organizarea unor consultații periodice între țările membre ale C.E.E.—O.N.U. asupra politicii științifice și tehnologice în perspectivă. Convocarea unei conferințe europene pentru examinarea căilor de dezvoltare a cooperării tehnico-științifice, a rolului științei și tehnologiei în reducerea decalajelor între nivelele de dezvoltare ale țărilor europene, pentru stabilirea priorităților pe plan european în programele acțiunilor comune de cooperare în cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică s.a. a constituit o propunere românească care este pe cale să devină realitate.

Este de așteptat că la Conferința general-europeană pentru securitate și cooperare în Europa, dezbaterile se vor cristaliza în acest an în hotărîri menite să facă să progreseze puternic activitatea de cooperare. La aceasta ar putea contribui desigur și crearea — așa cum a susținut delegația română — a unei organizații permanente, cadru al dezbaterii sistematice a problemelor europene sub toate aspectele. La atmosfera de reală destindere politică, ce se manifestă pregnant în ultimul timp în această regiune a lumii, o contribuție certă și valoroasă o aduce în continuare și activitatea îndelungată și de incontestabil prestigiu a Comisiei Economice Europene a Organizației Națiunilor Unite, care se poate spune că de aproape 30 de ani constituie locul unui dialog fructuos între țările din estul și vestul continentului și care a deschis drumul multor inițiative, de mare utilitate pentru colaborarea și cooperarea pe toate planurile.

1) Les activités de la Commission et la mise en oeuvre des priorités — Doc. E/ECE/857 — 11 janvier 1974.

Grîul și orezul în 1974

POTRIVIT Consiliului internațional al grîului, există indicii că situația pe plan mondial la grîu în actualul an agricol va fi, în general, bună atît în ceea ce privește livrările cît și cererea. Se așteaptă că în cele mai importante zone exportatoare de grîu din emisfera nordică — S.U.A., Canada și Piața Comună — suprafețele cultivate cu grîu să sporească.

Pentru sezonul 1973—1974 producția mondială de orez nedecorticat este evaluată la un nivel record de 310 milioane tone lungi, în comparație cu vechiul record din 1971—1972 de 303 milioane tone lungi. India, Indonezia și S.U.A. au anunțat că prevăd recolte record.

Prețurile la grîu și orez vor rămîne, probabil, ridicate, scăzînd ușor în partea a doua a anului.

Tendințele prețurilor la materiile prime

ECONOMIȘTII O.N.U. prevăd că prețurile la cauciuc, cupru, minereu de fier, cositor, minereu de mangan, bauxită, alumină și aluminiu vor scădea, probabil, ulterior în cursul anului. Se așteaptă ca prețurile la ceai să crească substanțial și să se înregistreze o majorare ușoară la cacao. Prețurile la zahăr ar putea să scadă moderat în a doua jumătate a anului, dar prețurile medii la cafea nu vor fi, probabil, mult mai mici decît în 1973. Se așteaptă ca prețurile la semințele de oleaginoase și la uleiurile vegetale să scadă, rămînînd totuși în medie superioare nivelurilor de anul trecut.

Piața zahărului — echilibru instabil

ACEASTA este concluzia la care ajunge un studiu asupra evoluției actuale a pieței mondiale a zahărului, publicat de revista „Sucrerie française". Deși condițiile climatice au fost, în general, favorabile, creșterea cu 5,2% a producției, prevăzută pentru sezonul actual, nu va face decît să echilibreze balanța mondială a zahărului, fără să permită majorarea stocurilor, astfel încît echilibrul rămîne instabil. Dacă creșterea cursurilor se va menține în continuare, consumul va fi desigur frînat, iar echilibrul se va restabili, dar la un nivel inferior.

În perioadele nefavorabile de pe piața petrolierelor, primele merg la fiare vechi navele cele mai vechi și mai puțin economicoase. Surplusul de tonaj estimat de revista engleză pentru începutul anului viitor se anunță însă a fi de patru ori mai mare decît tonajul total al tancurilor petroliere dezafectate în ultimii nouă ani.

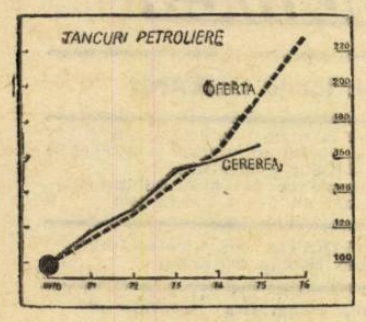

Secretarul de stat pentru comerț al S.U.A., FREDERICK DENT despre

PERSPECTIVELE RELAȚIILOR ROMÂNO — AMERICANE

LA 12 și 13 aprilie s-a desfășurat la București prima sesiune a Comisiei economice româno-americane, constituită în decembrie 1973 cu ocazia vizitei în S.U.A. a președintelui Nicolae Ceaușescu. După încheierea sesiunii, Frederick Dent, secretarul pentru comerț al S.U.A., care a condus delegația americană, a răspuns la întrebările ziariștilor.

„Am avut o primă sesiune foarte constructivă a Comisiei economice româno-americane, a declarat Frederick Dent. Toți participanții au manifestat interesul și dinamismul imprimate discuțiilor de președinții celor două țări ale noastre în decembrie anul trecut la Washington. Cred că bazele cooperării noastre economice au fost întărite la această sesiune și sperăm că drept rezultat relațiile economice româno-americane se vor dezvolta tot mai mult în anii următori".

În legătură cu perspectivele dezvoltării fără restricții a acestor relații, secretarul pentru comerț al S.U.A. a spus:

„Președintele Nixon a recomandat Congresului ca comerțul nostru cu România să fie stabilit pe o bază nediscriminatorie. Sperăm că acest obiectiv va putea fi realizat într-un viitor nu prea îndepărtat, deși trebuie să precizăm că responsabilitatea de a acorda această autoritate președintelui depinde în întregime de Congresul S.U.A. Audierile în legătură cu modificarea Legii Comerțului care include această autoritate s-au încheiat de curînd în Senatul american și sperăm că comitetul însărcinat să prezinte această legislație întregului Senat va fi în măsură să-și termine lucrările pînă la toamnă. Dincolo de aceasta, guvernul nostru acordă o importanță considerabilă succesului negocierilor comerciale multilaterale începute sub egida G.A.T.T. și care se așteaptă să fie încheiate în 1975".

Întrebat despre perspectiva extinderii cooperării româno-americane prin societăți mixte, Frederick Dent a spus:

„Sîntem foarte mulțumiți să constatăm o creștere substanțială a comerțului dintre Statele Unite și România. Sîntem de asemenea satisfăcuți de extinderea activității în domeniul societăților mixte. După cum știți, primul asemenea proiect este deja o realitate și avem în vedere deschiderea unei filiale a unei bănci americane, aici, la București într-un viitor nu prea îndepărtat. Cred că succesul acestor societăți mixte va determina în mare măsură extinderea interesului arătat pentru ele de alte companii americane în anii următori. Perspectivele dezvoltării colaborării noastre în interesul reciproc sînt realmente nelimitate.

În continuare, ministrul american a răspuns la unele întrebări pentru revista noastră:

● O premisă esențială a intensificării relațiilor economice româno-americane o constituie, fără îndoială, și mai buna cunoaștere reciprocă a posibilităților și necesităților reale ale economiilor noastre. Ce credeți că ar trebui făcut pentru o mai bună informare reciprocă ? Aveți în vedere posibilitatea înființării în viitor la București a unui centru pentru promovarea comerțului american, așa cum există în alte țări ?

— Avem centre comerciale în anumite zone ale lumii, dar acestea sînt limitate ca număr, mai ales din considerente bugetare. Din timp în timp luăm în considerare posibilitatea sporirii numărului lor, dar nu sîntem siguri în privința fondurilor aprobate de Congres. Fără îndoială, vizitele reciproce ale unor oameni de afaceri în România și S.U.A. vor contribui mult la înțelegerea posibilităților economice existente în țările noastre. După cum se arată în Comunicatul comun cu privire la prima sesiune a Comisiei economice româno-americane, remarcînd o creștere de 7 ori a comerțului dintre cele două țări în perioada 1969—1973, Comisia a apreciat că realizarea unui volum al comerțului bilateral de 1 miliard dolari în anul 1980 constituie un obiectiv real și de dorit. Aceasta indică clar că Comisia nu va fi inactivă.

● Rata inflației a atins un nivel necunoscut de multă vreme în S.U.A. Considerați că inflația va tinde să devină un element permanent al tabloului economic al țărilor occidentale și că opinia publică trebuie să se obișnuiască cu această idee, așa cum este de părere profesorul Milton Friedman, de exemplu ?

În ce privește inflația din S.U.A., președintele Nixon este hotărît să-i reducă nivelul în restul acestui an. Guvernul nostru nu poate accepta premisa că nivelul actual al inflației va fi tolerat pe o perioadă mai lungă de timp. Traversăm o perioadă de reajustare și pe termen mai lung dorim să vedem inflația pusă din nou sub control, cel puțin în ce privește țara noastră. Principalele obiective pe care președintele le are în vedere în acest scop includ sporirea generală a ofertei, inclusiv de alimente, încurajînd obținerea în acest an a celui mai înalt nivel al producției din întreaga noastră istorie. Acționează de asemenea politica fiscală în scopul reducerii inflației, iar politica monetară urmărește și ea același scop.

D. D.

MONDORAMA

TREI SĂPTĂMÎNI ÎN LUME

ÎN cuvîntarea inaugurală la sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., secretarul general Kurt Waldheim a supus atenției participanților următoarele șase puncte :

1) **Mizeria :** două treimi din populația mondială cunoaște încă o mizerie deplină.

2) **Populația lumii :** în cele trei săptămîni ale actualei sesiuni extraordinare, populația planetei va crește cu 4 milioane de oameni.

3) **Alimentația :** niciodată, în ultimele decenii, rezervele mondiale nu au atins un nivel atît de scăzut.

4) **Energia :** omenirea a înțeles brusc importanța energiei în viața de zi cu zi. Resursele naturale care furnizează această energie constituie unul din elementele cele mai prețioase din patrimoniul nostru. Ce putem face pentru a le conserva ? Ce putem face pentru a lichida risipa ?

5) **Cheltuielile militare :** în cursul celor trei săptămîni ale actualei sesiuni, 14 miliarde de dolari vor fi cheltuiți în lume pentru armamente.

6) **Sistemul monetar mondial :** sistemul actual nu funcționează în mod eficace, fiind purtătorul unei maladii dintre cele mai primejdioase : inflația.

LOCUINȚE ÎN SCHIMBUL PETROLULUI

500 000 TONE de petrol libian erau așteptate luna trecută în Argentina, aceasta urmînd să construiască în schimb 2 000 de locuințe în Libia. Se pare că Uruguayul și Paraguayul ar fi, de asemenea, interesate în acest gen de acorduri, dar trebuie să găsească mai întîi o „monedă de schimb", scrie revista **Jeune Afrique.**

INFLAȚIA BIROCRAȚIEI

RAMBURSAREA unei sume de 60 de pfenningi unui pensionar necesită o corespondență între șase servicii administrative și timbre în valoare de aproape 7 mărci, constată revista vest-germană **Stern**, care arată că aparatul administrativ „a crescut nemăsurat de mult" din 1960 încoace, utilizînd azi 3.3 milioane de persoane și costînd pe contribuabili circa 100 miliarde de mărci, respectiv peste o treime din bugetul federal al landurilor și comunităților. Funcționarii publici, arată în continuare revista citată, trebuie să se descurce în labirintul a 5000 de articole de legi și 15 000 de decrete, unele dintre ele referitoare la tratamentul ce trebuie acordat ouălor de rață sau reglementînd fabricarea urșilor din pluș. „Raționalizarea aparatului de stat — a declarat o dată cancelarul Willy Brandt — este o sarcină față de care muncile lui Hercule sînt o joacă de copii", relatează „Stern".

CAZUL SPECIAL AL ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

DEȘI REPREZINTA mai puțin de o cincime din creșterea scontată a „notei petroliere" din acest an a țărilor industriale și circa un sfert din rezervele monetare ale unei țări ca R.F.G., valoarea importurilor de petrol ale țărilor celor mai puțin dezvoltate, estimată la 8—10 miliarde de dolari în 1974, este apropiată de cea a sporului de venit al acestor țări de pe urma creșterii prețurilor altor materii prime, situația fiind bine înțeles diferită de la o țară la alta. Revista **The Economist** apreciază la 3—4 miliarde de dolari pentru acest an valoarea importurilor de petrol care nu și-au găsit încă acoperirea financiară și la 7—9 miliarde valoarea lor în anul viitor. Graficul de mai sus ilustrează ponderea sporului costului petrolului importat în valoarea exportului din 1973. In cazul Indiei diferența din „nota petrolieră" față de anul precedent este evaluată la cel puțin 550 milioane de dolari. Paralel se amintește că anul trecut țările în curs de dezvoltare au plătit cu 5 miliarde de dolari mai scump numai importurile lor de alimente și îngrășăminte, scumpirea continuînd în acest an.

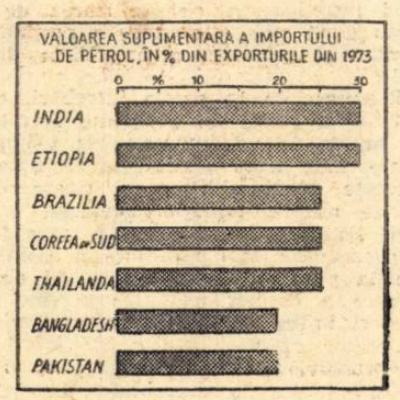

FOND SPECIAL AL O.P.E.C.

LA reuniunea extraordinară de la Geneva, Organizația Țărilor Exportatoare de Petrol (O.P.E.C.) a hotărît crearea unui fond special pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare, care va deveni efectiv din momentul în care șapte din cele 13 țări membre vor ratifica statutul de înființare. Contribuțiile sînt voluntare. Iranul intenționează să consacre acestui fond 150 milioane dolari anual, adică 1% din veniturile obținute de pe urma petrolului său.

Fondul va fi un organism independent care va acorda împrumuturi pe termen lung (pînă la 25—30 ani) și cu dobîndă mică.

215 MILIOANE TURIȘTI

POTRIVIT datelor publicate de Uniunea internațională a organizațiilor oficiale de turism (U.I.O.O.T.) care cuprinde peste 115 organizații naționale, — numărul total de turiști antrenați în turismul internațional a depășit, în 1973, 215 milioane de persoane, față de 193 milioane în 1972 (+9%). Veniturile realizate din turismul internațional în 1973 se cifrează la 28 miliarde dolari, cu 12—14% mai mult față de anul precedent, ritmul acestei creșteri fiind unul din cele mai ridicate din ultimii ani.

GROENLANDA — PRODUCĂTOR DE URANIU ?

SE ESTIMEAZĂ că marea insulă arctică ar poseda importante cantități de uraniu. Prospecțiunile, efectuate doar de cîțiva ani, au condus deja la descoperirea — în apropiere de coasta apuseană a Groenlandei — a unui zăcămînt conținînd 5—6 mii tone de metal.

Pînă nu de mult experții considerau că exploatarea uraniului în această zonă nu este rentabilă din cauza condițiilor climatice deosebit de dificile. Efectele „crizei petrolului" printre care eventuala dublare a prețului uraniului pînă în 1979) ar putea determina guvernul danez să facă apel la aceste resurse energetice — relatează revista „Entreprise". Ceea ce ar permite — conform unor pronosticuri optimiste — Danemarcei (țară săracă în resurse minerale) să-și acopere nevoile interne de energie după cel mult un deceniu.

CREȘTERE ECONOMICĂ ȘI GREVE ÎN AUSTRALIA

DATORITĂ cererii mondiale sporite de materii prime, lînă și alimente, Australia a obținut în 1973 un excedent comercial de 2,070 milioane dolari australieni, în condițiile în care atît exporturile cît și importurile au sporit cu 25%. Rata inflației, evaluată la 15%, a dus însă la un val de greve, veniturile salariaților nereușind să țină pasul cu creșterea costului vieții. Astfel, în 1973 au avut loc 2538 conflicte industriale, iar numărul zilelor de muncă pierdute datorită grevelor s-a ridicat la 2,6 milioane.

ARMA SPIONAJULUI ECONOMIC ȘI LUPTA DE CONCURENȚĂ

DISPOZITIVE DE APĂRARE ÎN ÎNTREPRINDERE

PENTRU a se preîntîmpina ca cineva să poată observa sau copia procedee principale de producție sau ca acestea să fie realizate cu anticipație, procedeele respective sînt învăluite într-o ambianță de secret. Înlăturarea, sau, cel puțin, ridicarea acestei ambianțe de secret este scopul spionajului în întreprindere.

Elementele spionajului în întreprindere	
Inițiatori ai înstrăinării secretului	Serviciile secrete ale unor state Întreprinderile concurente Organizațiile politice Persoanele interesate
Canale de divulgare a secretelor economice	Limbuția unor salariați (tipuri deosebit de susceptibile sînt salariații necumpătați, proști, serviabili și vanitoși) Activitatea unor agenți infiltrați în întreprindere Recrutarea unor specialiști din întreprinderea spionată Utilizarea forței (inclusiv furtul)
Funcțiile cele mai expuse	Funcțiile care cer contacte cu exteriorul (cum ar fi cele din domeniul desfacerii) Specialiștii care lucrează cu proiecte secrete Salariații care au contingență cu problemele secrete (secretarele, personalul de la multiplicarea documentelor, de la registratură) Întreprinderile de prestări de servicii Furnizorii
Metode de atragere a unor colaboratori	Convingerea Ademenirea Șantajul (mai întîi, simpla tragere de limbă)
Mijloace tehnice ale spionilor	Microaparatele de filmat de mare randament Dispozitivele de reproducere din întreprindere Copierea benzilor magnetice și a discurilor pentru înmagazinarea de informații Dispozitivele telefonice și de înregistrări acustice

Împiedicarea scurgerii nedorite de informații, face parte din obligațiile conducerii moderne a întreprinderii în care scop trebuie să dezvolte în întreprindere un dispozitiv de apărare.

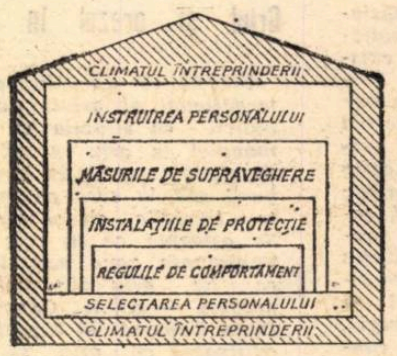

Dispozitiv de apărare împotriva spionajului în întreprindere

Dispozitivul de apărare din figura alăturată urmărește să împiedice astfel de acțiuni. Dispozitivul de apărare conține toate măsurile, împreună cu mijloacele și metodele respective pentru asigurarea secretelor economice. Dat fiind că practic aproape toate activitățile economice au oarecum un caracter secret și întrucît toți salariații întreprinderii devin astfel într-o măsură mai mare sau mai mică purtători de secrete este necesar ca și dispozitivul de apărare să fie cît mai cuprinzător.

Apărarea împotriva spionajului nu este numai o sarcină a specialiștilor, ci constituie o obligație generală a salariaților, la fel ca și prevenirea unor cheltuieli inutile sau prevenirea incendiilor.

Apărarea împotriva spionajului intră în atribuțiile întregii ierarhii a întreprinderii care, bineînțeles, poate fi sprijinită, în anumite aspecte, de specialiști.

(după **„Industrielle Organisation", nr. 9/1972**)

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

MUTAȚII ÎN LICHIDITĂȚILE INTERNAȚIONALE

SUB IMPULSUL conjugat al mai multor factori — printre care expansiunea comerțului internațional, inflația, degringolada sistemului monetar internațional bazat pe cursul fix al aurului, fenomenele speculative ș.a. — volumul lichidităților internaționale a sporit considerabil. Conform datelor furnizate de F.M.I., valoarea globală a rezervelor oficiale de aur și devize de care dispun membrii săi a crescut de la 72,6 miliarde dolari în 1966 la 180,8 miliarde în 1973, respectiv de 2,5 ori (de peste 2 ori, dacă se elimină efectul devalorizării dolarului).

Tabelul alăturat ilustrează faptul că în perioada menționată țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină și-au consolidat întrucîtva poziția : în timp ce în 1966 ele dețineau o șesime din volumul total al lichidităților, la sfîrșitul anului trecut ponderea lor a ajuns să reprezinte aproape un sfert.

Acest proces s-a accelerat începînd din 1972, iar în ultimele luni ale anului trecut și primele luni din 1974, a avut loc chiar o scădere absolută a rezervelor țărilor capitaliste dezvoltate. Statistici recente ale F.M.I. arată că, în cazul a 14 țări capitaliste mai importante, aceste pierderi s-au cifrat la 11 miliarde dolari între 30 septembrie 1973 și 28 februarie 1974. Tendința a fost resimțită mai intens în Franța (ale cărei rezerve de aur și devize s-au redus cu 27,5%), în Japonia (cu 19,5%), în Italia, R.F.G. ș.a.

Dintre țările în curs de dezvoltare, un spor apreciabil de rezerve au înregistrat principalii exportatori de petrol (+2,3 miliarde dolari, în intervalul 31 octombrie 1973 — 28 februarie 1974), îndeosebi Venezuela, Iran, Algeria, Kuweit, Irak etc.

De menționat că în perioada examinată s-a modificat sensibil și structura rezervelor oficiale. În timp ce în 1966 aurul reprezenta mai mult de jumătate din ansamblul acestora, iar valutele liber convertibile 35%, la sfîrșitul anului 1973 ponderea aurului a scăzut sub o pătrime : cel mai mult s-a mărit volumul valutelor liber convertibile, ajungînd la două-treimi din total, în timp ce drepturile speciale de tragere (create în 1970) constituie circa 6% din totalul rezervelor oficiale ale țărilor membre ale F.M.I.

N. P.

Evoluția rezervelor oficiale ale țărilor membre ale F.M.I. (miliarde dolari rotunjit, la finele anului)

Țara sau regiunea	1966	1970	1972	1973	Modificarea (1973/1966, în %) nominală	Modificarea (1973/1966, în %) eliminînd efectul devalorizării dolarului
Țări dezvoltate	60,5	74,3	126,6	140,1[1]	232	192
Din care:						
- S.U.A.	14,9	14,5	13,2	14,4	97	80
- R.F.G.	8,0	13,6	23,8	33,1	413	344
- Franța	6,7	5,0	10,0	8,5	127	106
- Elveția	3,5	5,1	7,5	8,1[1]	228	189
- Spania	1,3	1,8	5,0	6,7[1]	534	443
- Anglia	3,1	2,8	5,6	6,5	209	173
- Olanda	2,4	3,2	4,8	6,5	267	222
- Italia	4,9	5,4	6,1	6,4	131	109
- Belgia	2,3	2,8	3,9	5,0	213	177
- Austria	1,3	1,8	2,7	2,9[1]	217	180
- Portugalia	1,1	1,5	2,3	2,8[1]	259	215
- Suedia	1,0	0,8	1,6	2,5[1]	246	204
- Turcia	0,1	0,4	1,4	2,1[1]	1590	1318
- Japonia	2,1	4,8	18,4	12,2	578	479
- Canada	2,7	4,7	6,0	5,8	213	177
- Australia	1,5	1,7	6,1	6,1	409	339
Țări în curs de dezvoltare	12,1	18,3	32,1[2]	40,7[2,1]	336	278
Din care:						
Țări latino-americane	3,2	5,6	10,6[2]	14,2[2,1]	450	373
- Brazilia	0,4	1,2	4,2	6,5[3]	1525	1264
- Venezuela	0,8	1,0	1,7	2,4	311	258
Țări din Orientul Mijlociu	2,9	3,1	7,6	10,1[2,1]	347	285
- Arabia Saudită	0,7	0,7	2,5	3,7[1]	495	410
Alte țări din Asia	3,9	5,2	7,8	10,1[2,1]	261	216
Țări africane	2,1	4,2	6,0[2]	6,2[2,1]	292	243
- Libia	0,3	1,6	2,9	2,1	627	521
Total	72,6	92,6	158,7[2]	180,8[2,1]	249	206

1) Noiembrie. 2) Evaluări. 3) Octombrie.

Sursa: International Monetary Fund, International Financial Statistics, februery 1974.

viața economică

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție Cont. I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R. filiala sect. 1
Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia București, Calea Griviței nr. 54—66 P.O.B. 2001

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 București

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25

40 470

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 17 (576)
VINERI 26 APRILIE 1974
16 PAGINI 2 LEI

17

TRĂIASCĂ 1 MAI, ZIUA SOLIDARITĂȚII INTERNAȚIONALE A CELOR CE MUNCESC!

SĂRBĂTOAREA Întîiului de Mai deschide, odată cu porțile primăverii, șirul marilor jubilee și evenimente ale acestui an — a XXX-a aniversare a eliberării de sub jugul fascist, Congresul al XI-lea al Partidului, împlinirea a 30 de ani de la făurirea Frontului Unic Muncitoresc etc. — pe care țara întreagă este ferm hotărîtă să le întîmpine prin continue biruințe în procesul, devenit cauză fundamentală a noastră a tuturor, de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

1 Mai 1974 găsește poporul nostru, România Socialistă, într-unul din cele mai rodnice și mai efervescente momente calitative ale istoriei sale. Succesele obținute în primii trei ani ai cincinalului, realizările în îndeplinirea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă pe primele patru luni ale acestui an au asigurat creșterea impetuoasă a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale și a întregii activități, ridicînd societatea noastră socialistă pe o treaptă superioară. Au crescut avuția patriei, potențialul său. A continuat intens procesul de industrializare socialistă; producția industrială s-a dezvoltat în ritmuri intense, superioare celor prevăzute în plan, accentuîndu-se rolul industriei ca factor principal al dezvoltării economiei, al progresului întregii noastre societăți. Ritmul înalt de creștere a producției industriale a situat România printre țările cu cele mai rapide ritmuri de dezvoltare economică. Totodată, producția agricolă s-a dezvoltat susținut, asigurînd satisfacerea nevoilor de consum și a celorlalte cerințe ale economiei. Realizări însemnate au fost obținute în construcții, transporturi și în celelalte ramuri. S-au realizat progrese în modernizarea structurii producției materiale, extinderea tehnicii și tehnologiilor moderne, în diversificarea, înnoirea și ridicarea calității produselor. A crescut numărul salariaților, s-au îmbunătățit calificarea și utilizarea forței de muncă, au fost obținute rezultate importante în valorificarea superioară a resurselor naturale, creșterea productivității muncii, reducerea nivelului cheltuielilor materiale de producție, în ridicarea eficienței economice generale. A crescut, de asemenea, participarea României la schimburile economice internaționale, s-au intensificat colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică cu alte țări.

Dar una din dominantele bilanțului fructuos cu care întîmpinăm Sărbătoarea Muncii constă în faptul că rezultatul nemijlocit al realizărilor obținute în construcția socialistă este ridicarea nivelului de trai al maselor, satisfacerea tot mai largă a cerințelor materiale și spirituale ale întregului popor. Aceste realizări — atît pe planul creației materiale și spirituale, cît și al existenței sociale — demonstrează convingător că tot ceea ce întreprind partidul și statul, sensul întregului efort de edificare a noii orînduiri în țara noastră este bunăstarea și fericirea omului, îmbunătățirea condițiilor de viață ale întregului popor, crearea posibilităților pentru toți cetățenii patriei de a se dezvolta multilateral, de a-și afirma aptitudinile și capacitățile creatoare, de a beneficia tot mai larg de cuceririle socialismului.

Etapa istorică pe care o parcurge țara noastră este puternic marcată de creșterea rolului factorului conștient în edificarea societății socialiste, se distinge printr-o vastă activitate de perfecționare a organizării și conducerii întregii vieți social-economice. Din inițiativa partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, principalele domenii ale vieții economice, politice și sociale formează constant obiectul unei temeinice analize, soldate cu perfecționări menite să asigure sporirea funcționalității tuturor componentelor mecanismului nostru social, dezvoltarea și adîncirea democrației socialiste, accelerarea înaintării României pe calea progresului. Elanul patriotic cu care oamenii muncii din țara noastră întîmpină ziua de 1 Mai, ca și marile evenimente ale acestui an, succesele însuflețitoare în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, constituie o ilustrare grăitoare a hotărîrii cu care întregul popor înfăptuiește politica partidului pusă în slujba înfloririi patriei, a înaintării României pe drumul progresului și civilizației socialiste.

(desen de C. POHRIB)

Întîmpinînd ziua de 1 Mai întreprinderile și centralele raportează:

SUCCESE DE PRESTIGIU ÎN EFERVESCENȚA CREATOARE A ÎNTRECERII

CU DEOSEBITĂ VIGOARE, entuziasm și cutezanță spre viitor, oamenii muncii adaugă, zi de zi, noi și noi succese la temelia economiei naționale pentru prosperitatea țării și ridicarea nivelului de trai. În acest an, perioada ce a trecut, a fost marcată de puternice acțiuni și inițiative menite să scurteze drumul de înfăptuire a prevederilor de plan pe 1974 și a cincinalului înainte de termen. Acum, în preajma zilei de „1 Mai", sărbătoarea celor ce muncesc de pretutindeni, fiecare colectiv din întreprinderile industriale, exploatări miniere, din construcții și transporturi, raportează partidului, țării întregi, rezultatele obținute în marea întrecere pentru dobîndirea titlului de fruntaș, pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan.

Rezultatele conturează pregnant entuziasmul cu care au lucrat colectivele de muncă, **hotărîrea lor fermă de a-și onora obiectivele întrecerii pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului de dezvoltare a economiei patriei, de ridicare a României socialiste pe noi trepte ale bunăstării și civilizației.** *De la an la an, fiecare „1 Mai" este întîmpinat cu mai multă tărie, dorință și pasiune pentru a se fructifica mai eficient potențialul uman și tehnic în fiecare unitate. Faptul se explică prin aceea că între politica partidului și năzuințele oamenilor muncii există o deplină concordanță, că prin ducerea la bun sfîrșit a hotărîrilor și indicațiilor partidului, viața și traiul celor ce muncesc au devenit și devin tot mai prospere, întreaga noastră națiune cucerind astfel noi trepte pe drumul făuririi progresului și civilizației.*

ÎNTRECEREA desfășurată pentru realizarea și depășirea planului pe 1974, care a căpătat noi valențe în cinstea zilei de „1 Mai", a fost animată de entuziastele chemări lansate la începutul anului de un număr de 43 de unități fruntașe din toate sectoarele de activitate ale economiei naționale. Au răspuns chemării toate întreprinderile din țară. S-a creat astfel o puternică emulație pentru a dobîndi în cel de al IV-lea an din cincinal — an cu semnificație deosebită în viața poporului nostru — succese de înalt prestigiu. Angajamentele au prins viață: realitatea ne-o confirmă, iar graficele întrecerii din primele 4 luni ale lui '74 redau, prin forța cifrelor imaginea succeselor.

● **REZULTATELE OBȚINUTE — CONFIRMARE A RESPONSABILITĂȚII ȘI MATURITĂȚII COMUNISTE.** — Fructuoasele realizări înregistrate atestă faptul că toate colectivele de muncă și, mai ales, cele inițiatoare ale întrecerii, au trecut cu brio pragul celui de al doilea trimestru din 1974, au știut să mobilizeze mai activ rezervele de producție pentru a-și onora cuvîntul dat. Pe ansamblul economiei, realizările se ridică la cote ascendente.

● **CERCETAREA—PROIECTAREA,** — de înfăptuirile căreia depind în mod

(Continuare în pag. 3)

CREȘTEREA ROLULUI OAMENILOR MUNCII ÎN CONDUCEREA SOCIETĂȚII

INTRE IDEALURILE fundamentale la care au visat și pentru care luptă clasa muncitoare, masele populare de pretutindeni, se înscrie la loc de frunte **instaurarea democrației autentice,** al cărui conținut esențial îl constituie exercitarea de către poporul însuși a puterii politice și economice, libertatea și egalitatea reală a tuturor cetățenilor, afirmarea plenară a personalității fiecărui individ.

Realitățile lumii contemporane atestă că numai orînduirea socialistă oferă condițiile obiective și subiective pentru realizarea democrației autentice, reale. Revoluția socialistă este, prin excelență, democratică, tocmai pentru că este înfăptuită de cei exploatați și asupriți, înlătură orice formă de exploatare și asuprire socială și națională, pentru că instaurează puterea poporului.

În România socialistă, pe fondul general al marilor transformări revoluționare înfăptuite de poporul român, sub conducerea partidului său comunist în cei 30 de ani care au trecut de la eliberarea țării de sub dominația fascistă instaurarea democrației socialiste și adîncirea ei continuă s-au dovedit a fi o puternică forță motrice a progresului accelerat economico-social al patriei.

Vorbind despre esența și rolul democrației socialiste în societatea noastră tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : **„...noi pornim de la faptul că numai pe baza consultării largi a celor ce muncesc, numai asigurînd participarea lor activă la elaborarea hotărîrilor, a planurilor, numai prin atragerea maselor la munca de înfăptuire a acestor hotăriri putem realiza unul din principiile de bază ale marxism-leninismului, ale societății socialiste — acela ca societatea să fie realmente condusă de poporul însuși, care, stăpîn pe destinele sale, își construiește în mod conștient viitorul".**

DEMOCRAȚIA socialistă își are izvorul în natura relațiilor social-economice socialiste. Pe baza proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, oamenii muncii — în dubla lor calitate de producători și proprietari — dețin puterea politică și economică, conduc efectiv viața economică și socială. Statul nostru socialist, exprimînd unitatea social-politică a poporului, acționează ca instrument al exercitării puterii acestuia, sub conducerea partidului, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. **Adîncirea continuă a democrației socialiste presupune astfel, în mod obiectiv, creșterea rolului conducător al partidului în toate domeniile vieții economico-sociale, perfecționarea funcțiilor statului, intensificarea participării maselor la organizarea și conducerea societății.**

Plecînd de la postulatul marxist-leninist potrivit căruia socialismul și comunismul nu pot fi decît opera creației conștiente a maselor, bazată pe o democrație deplină, partidul nostru manifestă o preocupare constantă, în cadrul măsurilor pentru perfecționarea organizării conducerii și planificării economico-sociale, pentru îmbunătățirea permanentă a cadrului organizatoric, a formelor și modalităților de atragere a oamenilor muncii la conducerea producției, a întregii vieți social-economice.

În exercitarea rolului său conducător în societate, partidul a subliniat în permanență că edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, în condițiile revoluției tehnice-științifice contemporane, ale creșterii complexității și diversificării vieții economice și sociale, impune stăpînirea științei conducerii societății și asigurarea participării maselor la conducere, ridicarea nivelului calitativ al actului politic al conducerii în toate domeniile și la toate nivelurile. Dinamismul vieții economico-sociale a țării determină astfel dinamismul și perfecționarea democrației socialiste, diversificarea formelor de atragere a maselor la procesul decizional. Aceasta presupune, în mod obiectiv, ca imperativ de stringentă actualitate și de perspectivă, **ridicarea nivelului general de cunoaștere la toți oamenii muncii, însușirea de către aceștia a rigorilor științei și a instrumentelor celor mai eficiente de acțiune practică.**

ROMÂNIA a trecut hotărît la construirea noii orînduiri sociale în condițiile unei subdezvoltări economice și existenței unui procent ridicat de analfabetism. Efortul depus pentru crearea bazei tehnico-materiale a socialismului au fost completate cu mari eforturi pe linia ridicării nivelului general de pregătire a maselor — premisă esențială a afirmării personalității fiecărui om al muncii în sistemul democrației socialiste.

Se înțelege că noua etapă social-istorică în care a pășit România, începînd cu actualul cincinal, ridică noi exigențe în procesul conducerii, față de **calitatea** participării oamenilor muncii la înfăptuirea acestui proces.

Programul ideologic al partidului, elaborat la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971, parte componentă a Programului general al partidului care va fi adoptat la sfîrșitul acestui an la Congresul al XI-lea, are în vedere, pe planul pregătirii maselor pentru actul politic al deciziei, crearea acelor condiții de care depinde în mod hotărîtor **calitatea** participării fiecăruia la conducerea vieții economico-sociale : perfecționarea continuă a pregătirii profesionale în pas cu cele mai noi realizări ale tehnicii, tehnologiei și științei ; însușirea concepției filozofice materialist-dialectice ; ridicarea permanentă a orizontului de cultură generală ; formarea unui comportament etic demn în societate. Pe baza unei asemenea pregătiri multilaterale, ridicată la rangul de politică de partid și de stat, omul muncii poate cunoaște legile dezvoltării societății socialiste și modul creator în care partidul nostru le aplică la condițiile concrete ale României, poate pătrunde în intimitatea relațiilor economico-sociale, poate dezvălui și promova noul, poate înlătura tot ce stînjenește progresul colectivului de muncă și al întregii societăți, etc. Participarea oamenilor muncii la procesul conducerii este astfel temeinic așezată pe o pregătire științifică și politică-ideologică tot mai ridicată, singura care asigură angajarea reală, competentă și în deplină cunoștință de cauză a fiecărui cetățean al țării la actul politic al deciziei, la toate nivelele și în toate compartimentele vieții economico-sociale.

Prin generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani și prin extinderea învățămîntului mediu și superior, unul din patru cetățeni ai țării se pregătește pe seama statului ; în sistemul generalizat de reciclare sînt cuprinse sute de mii de cadre, iar în sistemul propagandei tehnico-economice sînt antrenate milioane de țărani și muncitori ; în formele de pregătire politico-ideologică organizate de partid și organizațiile de tineret sînt încadrați peste 5 milioane de oameni. Prin toate acestea se creează condițiile pentru pregătirea fiecărui cetățean în vederea participării sale active la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului, la conducerea societății.

IN NOUA ETAPĂ a dezvoltării societății socialiste în țara noastră, direcțiile principale ale adîncirii democrației socialiste vizează asemenea trăsături noi cum sînt : participarea deplină, efectivă, activă, calitativă și în egală măsură a tuturor oamenilor muncii la dezbaterea, adoptarea, executarea și controlul îndeplinirii hotărîrilor, atît pe plan național cît și local ; deplasarea unor centre de decizie acolo unde se desfășoară activitatea productivă și economico-socială, acolo unde există cele mai corespunzătoare condiții pentru luarea unor hotăriri de înaltă eficiență, cu participarea directă a oamenilor muncii ; lărgirea atribuțiilor organelor locale ale puterii de stat și a unităților economice și social-culturale, paralel cu perfecționarea activității de conducere centralizată economico-socială, întărirea sistemului de stimulare a inițiativei locale în rezolvarea, cu maximă eficiență, a problemelor economice și sociale ; raționalizarea proceselor de conducere în vederea simplificării actului de decizie și sporirii operativității și eficienței sale economice și sociale.

Realizarea acestor mari obiective, privite prin prisma participării oamenilor muncii la decizia socială, își găsește expresie în exercitarea nemijlocită, conștientă și permanentă de către ei a unor importante atribuții în forme organizate instituționalizate, din ce în ce mai perfecționate. În prezent, în țara noastră, s-a creat un **sistem propriu** de participare unitară și organizată a poporului la conducerea societății. Acest sistem îmbină în mod armonios participarea directă și prin reprezentanți, formele instituționalizate pe linie de stat cu formele reprezentative obștești.

În spiritul preocupărilor pentru perfecționarea organizării conducerii și planificării economico-sociale, Congresul al X-lea și Conferința Națională din 1972 ale partidului au hotărît constituirea unor organe centrale și locale de partid și de stat : Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României — organism democratic, larg reprezentativ și deliberativ, cu atribuții esențiale în elaborarea prognozelor macroeconomice și sociale, în elaborarea planurilor cincinale și a celor anuale, în armonizarea prognozelor cu planurile cincinale și anuale ; Consiliul Central și Consiliile județene, municipale și orășenești de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, precum și comisiile pe probleme din unitățile economice care exercită controlul unitar și organizat în toate domeniile cu participarea largă a maselor ; instituirea comitetelor și consiliilor oamenilor muncii din unitățile de stat — organe ale conducerii colective, cu drepturi deliberative, care își exercită atribuțiile în strînsă legătură cu masele de oameni ai muncii și sub controlul acestora ; la Consiliul de Miniștri, la comitetele executive ale consiliilor populare, în colegiile ministerelor, în comitetele și consiliile oamenilor muncii participă și își dau aportul reprezentanții sindicatelor și ai organizațiilor de tineret ; adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile de stat și cooperatiste constituie un cadru larg de mobilizare a tuturor lucrătorilor la elaborarea hotărîrilor privind problemele fundamentale ale activității economico-sociale ; o serie de organisme obștești — consiliile de judecată, asociațiile de locatari, comitetele de cetățeni pe circumscripții electorale, precum și cele pentru realizarea unor lucrări obștești și altele — se preocupă de rezolvarea unor probleme economice și sociale care înainte erau îndeplinite de consiliile populare. Un număr tot mai mare de oameni ai muncii sînt antrenați în colective de studiu, de control și de elaborare a proiectelor de măsuri pe linia organelor de partid și de stat, al organizațiilor de masă, obștești și profesionale.

IN ELABORAREA politicii sale interne și externe, partidul și statul organizează vaste acțiuni de consultare a maselor. Proiectele planurilor cincinale și anuale și ale legilor țării sînt supuse dezbaterii publice, și, ulterior, împlinite și corectate potrivit propunerilor și opiniilor care vin din rîndul maselor.

Prin participarea activă a maselor la procesul deciziei sociale se dezvăluie resurse pentru accelerarea dezvoltării noastre economico-sociale, se corelează programele de acțiune națională cu capacitatea și experiența oamenilor muncii, se optimizează organizarea și conducerea la toate nivelurile, se valorifică inițiativa personală și colectivă, se întărește răspunderea față de societate, se dezvoltă conștiința socialistă, se plămădesc noile cadre de conducere din rîndurile clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității.

Prin acest mecanism unitar al sistemului democrației socialiste se poate spune că, în prezent, nu există domeniu al activității economico-sociale în care oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, să nu-și exercite dreptul de a participa la conducerea economico-socială, direct sau prin reprezentanții lor, pe plan național și local, în toate problemele. **Este imaginea dreptului real, autentic de traducere în fapt a guvernării în stat de către poporul însuși.**

„Trebuie înțeles — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea activului de partid și de stat din ministere și instituții centrale — **că, în cadrul diviziunii muncii, în raport cu pregătirea sa, fiecare are răspunderea de a acționa pentru înfăptuirea politicii generale de dezvoltare a țării. Toți răspund în fața poporului — conducătorul de fapt al întregii noastre societăți. În fața lui trebuie să răspundem permanent. Iată de ce este necesar să acordăm mai multă atenție atragerii oamenilor muncii, a maselor populare la dezbaterea în organele de conducere a problemelor ce privesc dezvoltarea societății noastre, a problemelor politicii interne și externe a partidului"**

PREOCUPĂRILE permanente ale conducerii de partid și de stat, personal ale secretarului general al partidului nostru, pentru raționalizarea proceselor de conducere au în vedere înlăturarea în continuare a suprapunerilor și paralelismelor în sistemul de conducere și organizare, a fenomenelor de birocratism care persistă în anumite verigi ale conducerii, a lipsei de operativitate și de eficiență în luarea unor decizii, lichidarea verigilor intermediare, inutile care îndepărtează organele de decizie de masele de oameni ai muncii și îngreunează participarea lor directă la pregătirea, elaborarea și îndeplinirea obiectivelor stabilite de partid.

Experiența istorică a partidului nostru întărește convingerea că participarea activă și plenară a maselor la conducerea economico-socială, duce la activizarea politică a poporului, la integrarea organică a fiecărui cetățean în relațiile socialiste, în procesul revoluționar de edificare a socialismului. Această experiență constituie o importantă contribuție la dezvoltarea teoriei și practicii revoluției și construcției socialismului, un aport de seamă la creșterea prestigiului României socialiste în lume, la întărirea sistemului socialist mondial și la sporirea influenței sale în lumea contemporană.

prof. univ. dr. Ioan ZAHIU

SĂPTĂMÎNAL

Un grafic comentat

CONSTRUCȚIILE DE LOCUINȚE

— În ultimii 13 ani peste 5 milioane de cetățeni ai țării s-au mutat în case noi —

SITUAȚIA materială precară a clasei muncitoare, lipsa de preocupare a statului burghez și distrugerile războiului s-au oglindit în fondul de locuințe urban și rural pe care l-am moștenit de la vechea orînduire. După eliberarea țării, partidul și statul nostru au depus permanent mari eforturi financiare și materiale pentru a asigura fiecărei familii o locuință confortabilă, civilizată.

În concordanță cu creșterea puterii economice a țării, a populației, locuințele noi — proprietate de stat și personală — date în folosință, însumează an de an creșteri substanțiale : de la circa 50 mii locuințe în 1951, la peste 145 mii în 1973. În perioada 1961 — 1965 s-au dat în folosință **648,8 mii locuințe, în perioada 1966—1970 alte 659,2 mii locuințe, iar în primii 3 ani din actualul cincinal încă 436,4 mii locuințe. Fondul locativ construit în ultimii 13 ani a oferit locuințe noi unui număr de peste 5 milioane de oameni ai muncii.**

Pentru 1974 prin plan se prevede ca din fondurile statului, ale organizațiilor cooperatiste, precum și din fondurile populației cu sprijinul statului, să se construiască încă 117,3 mii locuințe, cu 20 mii mai multe decît au fost realizate în 1973. În acest fel, **prevederea din planul cincinal de a se construi 522 mii apartamente, va fi realizată și depășită.** O oglindire a creșterii gradului de confort al locuințelor date în funcțiune este proporția apartamentelor cu două, trei și mai multe camere, care a crescut de la 86,4% în anul 1965, la 89,6% în anul 1972.

Îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației se reflectă și în sporirea numărului de locuri din căminele pentru nefamiliști. În 1973, de pildă, au fost date în folosință din fondurile centralizate ale statului peste 25 mii locuri, iar în 1974 sînt prevăzute 49 700 locuri.

În continuare, pe măsura dezvoltării economiei naționale, a creșterii venitului național, se vor construi noi locuințe, care vor contribui la ridicarea continuă a nivelului de bunăstare și civilizație pentru fiecare cetățean al patriei.

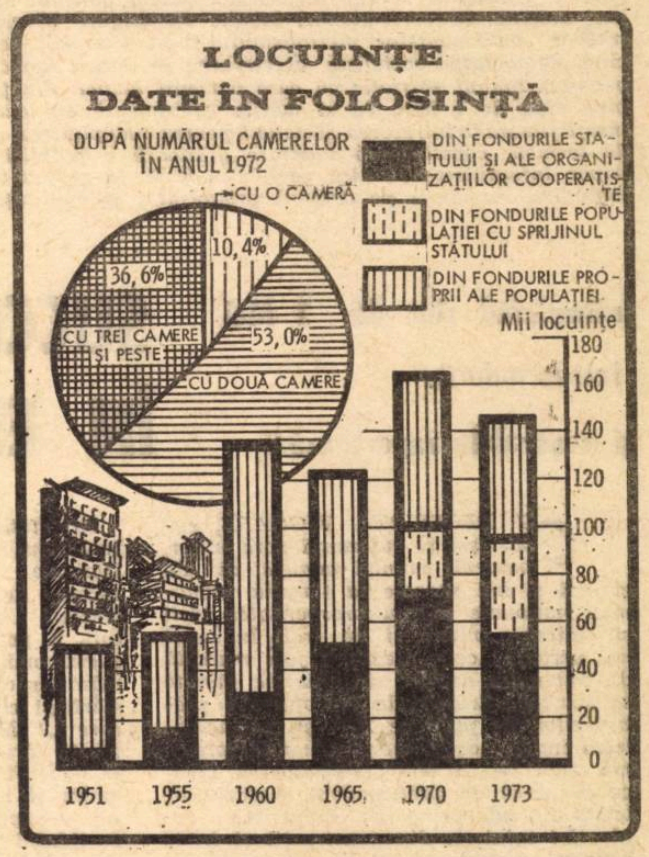

economie națională

Întîmpinînd ziua de 1 Mai, întreprinderile și centralele raportează:

SUCCESE DE PRESTIGIU ÎN EFERVESCENȚA CREATOARE A ÎNTRECERII

(Urmare din pag. 1)

direct realizările majorității ramurilor de producție, continuă să reprezinte și în acest an un sector dintre cele mai dinamice ale economiei naționale. Conștienți de misiunea de răspundere ce le revine în actualul cincinal, cercetătorii, proiectanții, specialiștii din cele 4 institute, care au lansat chemări la întrecere pe 1974, și-au realizat exemplar sarcinile de plan și angajamentele asumate pe primele 4 luni. Un exemplu: colectivul **Institutului Central de Cercetări Chimice** a urmărit, îndeosebi, valorificarea rapidă în producție a rezultatelor obținute din propriile teme de cercetare. Ca urmare, a fost realizată înainte de termen producția industrială experimentală la o serie de noi produse chimice. Și specialiștii din celelalte institute au reușit să îndeplinească tot ce și-au propus pînă la „1 Mai". Datorită eforturilor lor, s-au materializat noi cercetări originale, au fost promovate tehnologii moderne în industrie, s-a dat curs unor acțiuni de valorificare mai eficientă a avuției naționale.

• **PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ.** — Realizările obținute de majoritatea întreprinderilor și, în mod deosebit, de un număr de 19 unități industriale și combinate fruntașe care au lansat chemări la întrecere pe 1974 s-au concretizat în rezultate ce depășesc cu mult pe cele dobîndite în aceeași perioadă din anul precedent. Numai în perioada primului trimestru, cele 19 întreprinderi inițiatoare de întreceri au reușit să depășească planul producției globale cu 97,8 milioane de lei. În producția fizică, această depășire reprezintă mii de tone de metal și produse chimice, sute de mașini unelte și utilaje tehnologice, mii de m.p. de țesături, textile, cantități importante de produse alimentare etc.

• **EXPORTUL.** — Obținerea în majoritatea ramurilor industriale a unui important volum de produse peste plan a creat posibilitatea ca și sarcinile de export să fie depășite. **Dintre întreprinderile industriale** care au lansat chemări la întrecere și care au plan la export, suma cu care **au fost depășite prevederile într-un număr de numai 16 întreprinderi este de 25,3 milioane lei valută.** Combinatul chimic-Făgăraș, C. S. Hunedoara, Combinatul minier-„Suceava"-Gura-Humorului, Întreprinderea de utilaj petrolier-Tîrgoviște și Întreprinderea metalurgică de metale neferoase Baia Mare, au realizat și depășit în 3 luni angajamentele luate pe întregul an la export.

• **CONSTRUCȚIILE.** Și întreprinderile din acest sector de activitate, care au lansat chemări la întrecere, au înfăptuit cu succes sarcinile pe primul trimestru. Trustul de construcții industriale-Constanța, de pildă, a realizat planul în proporție de 110,4%, iar Întreprinderea de prefabricate din beton-București — de 100,6%. După exemplul lor, numeroase alte mari întreprinderi și trusturi de construcții se prezintă în preajma zilei de „1 Mai" cu planul și angajamentele îndeplinite.

• **TRANSPORTURILE.** — „Sistemul vascular" al economiei naționale este, de asemenea, angajat într-o vastă acțiune de perfecționare a activității, de realizare cantitativă și calitativă a sarcinilor importante ce-i revin. Întreprinderea de transporturi auto-Cluj — care a lansat chemare la întrecere pe ramură — a depășit planul în trimestrul I cu 10,1% la „mărfuri transportate" și cu 5,5% la „parcursul călătorilor". Bune rezultate au obținut și inițiatorii întrecerii din transportul pe C.F.R., transportul aerian și naval.

• Ecoul dinamizator al întrecerii

COLECTIVELE DE MUNCĂ din toate unitățile economice ale țării, răspunzînd cu entuziasm chemărilor la întrecere, au înscris, la rîndul lor, rezultate remarcabile, de mare amplitudine, prin care au materializat angajamentele și munca lor harnică în perioada ce a trecut din acest an.

• **CONTINUITĂȚI ȘI CARACTERISTICI DE ANSAMBLU.** — Elementul definitoriu al activității rodnice depuse de toate colectivele de muncă este acela că realizările deosebite dobîndite în îndeplinirea sarcinilor de plan la toți indicatorii s-au concretizat, în primul rînd, în **ritmuri înalte de dezvoltare în sectoarele de bază ale economiei naționale, în contribuția importantă și activă adusă la sporirea cantitativă a potențialului productiv al țării.** Cum poate fi caracterizată dezvoltarea economiei românești în preajma marii sărbători a muncii?

• **RITMURILE DEZVOLTĂRII CAPĂTĂ NOI DIMENSIUNI.** — Anul 1974, avînd ca bază de plecare succesele primilor 3 ani ai actualului cincinal, își propune — prin sarcinile majore stabilite de partid — cucerirea de cote ascendente într-un ritm mai avîntat de dezvoltare a economiei naționale. Grăitor în acest sens este faptul că, **în primul trimestru din acest an, s-a obținut o creștere de 13,6% față de perioada corespunzătoare din 1973.** De asemenea, merită evidențiat faptul că în lunile martie și aprilie (calcul preliminat al realizărilor pe două decade) planul pe ansamblul economiei naționale s-a îndeplinit și depășit, recuperîndu-se, totodată, o bună parte din restanțele din primele două luni ale lui 1974.

• **SEMNIFICAȚII VALORICE.** — În analiza și evidențierea adevăratelor coordonate în care se situează realizările dobîndite în întrecere de marea majoritate a colectivelor de muncă din unitățile economice, concludente sînt rezultatele obținute la unii indicatori de bază.

• **PRODUCȚIA GLOBALĂ** — a înregistrat în trimestrul I din 1974 **o creștere de 13,9% față de aceeași perioadă a anului trecut.** La acest evident dinamism și-au adus aportul, diferențiat specificului, toate ramurile de producție. În mod deosebit se evidențiază contribuția minerilor, metalurgiștilor, constructorilor de mașini, chimiștilor, energeticienilor, textiliștilor.

• **PRODUCTIVITATEA MUNCII** — a crescut, în același interval de timp, **cu 6,4% față de trimestrul I din 1973.** Pe seama sporului înregistrat în „rodnicia muncii", s-a realizat mai bine de 50% din creșterea producției globale industriale din aceeași perioadă.

• Plenitudinea participării entuziaste

ÎN APRECIEREA acestor rezultate favorabile, trebuie evidențiat modul în care a acționat întreg mecanismul economiei naționale, felul în care s-au stimulat și intercondiționat realizările obținute pe trimestrul I în diferitele ramuri de producție.

MINERII. — Angajate plenar în întrecere, exploatările din industria cărbunelui au depășit planul cu 3,8%, cele din Centrala minereurilor și metalurgiei neferoase Baia Mare cu 2,9%, cele din cadrul Centralei minereurilor Deva cu 6,1% etc. La aceste realizări s-au adăugat altele, rezultat al activității din luna aprilie a.c.

ENERGETICIENII. — Sprijinit în activitatea sa de realizările minerilor, colectivul Întreprinderii Electrocentrale-Craiova a depășit planul la producția de energie electrică cu peste 28 milioane kWh, în timp ce productivitatea muncii a sporit cu 2% față de prevederi. De asemenea, muncitorii și tehnicienii Întreprinderii Electrocentrale-Mureș, produc în prezent energie electrică în contul celei de a doua părți a lunii noiembrie 1974. O acțiune permanentă în acest sector important al economiei a constituit-o și materializarea unor importante măsuri care să permită economisirea combustibilului, valorificarea mai bună a resurselor energetice. Au fost înscrise la acest capitol zeci de milioane lei drept economii.

METALURGIȘTII. — Beneficiind de sprijinul eficient al industriei extractive, cît și al întreprinderilor de comerț exterior importatoare de minereuri de fier, cocs etc., colectivele de muncă din siderurgie au realizat în acest an cele mai înalte vîrfuri de producție. Protagoniștii unor asemenea realizări sînt întreprinderile Centralei industriale siderurgice (care au realizat planul producției marfă pe trimestrul I a.c. în proporție de 101,7%, iar pe cel al productivității muncii în proporție de 100,8%). Și întreprinderile Centralei industriale de prelucrări metalurgice au reușit să realizeze planul producției marfă în proporție de 102,0%.

CIMENTIȘTII ȘI PRODUCĂTORII DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII — puternic angajați în întrecerea socialistă, au pus la dispoziția șantierelor cantități sporite de materii prime și materiale necesare edificării noilor investiții. Un exemplu concludent: Combinatul pentru lianți și materiale refractare din Turda, al cărui colectiv a lansat chemarea la întrecere către cimentiștii din întreaga țară, a realizat în primul trimestru o producție marfă suplimentară de 16 milioane de lei, iar pînă la 1 Mai se preliminează o producție peste plan de 21 milioane lei.

CHIMIȘTII, — care au, în acest an, de realizat un program complex de sporire și diversificare a producției, au înscris și ei pe graficul întrecerii fapte demne de consemnat. La Combinatul chimic-Craiova, pînă în prima decadă a lunii aprilie, s-au realizat, peste sarcinile stabilite, produse a căror valoare depășește 13 milioane de lei. Rezultate bune s-au înregistrat și la Întreprinderea „Danubiana"-București, Combinatul petrochimic-Borzești, Combinatul de îngrășăminte chimice-Făgăraș etc.

CONSTRUCTORII DE MAȘINI — prezenți astăzi în toate județele țării — au reușit să realizeze în acest an noi și noi tipuri de mașini și utilaje, care permit dotarea continuă a economiei naționale cu tehnică de vîrf și sporirea volumului de export. Au fost livrate economiei un număr sporit de tractoare, motoare electrice, utilaje tehnologice, autoturisme, utilaje petroliere, radio și televizoare etc.

• Factorii stimulatori ai succeselor

EVIDENT, dacă în primele două luni din 1974, nivelul realizărilor nu era peste tot corespunzător sarcinilor, în perioada următoare (martie, aprilie) nu numai că în majoritatea cazurilor au fost recuperate rămînerile în urmă, dar au fost obținute și cele mai mari depășiri de plan din acest an. Ce factori au favorizat ridicarea nivelului activității?

• **UTILIZAREA SPORITĂ A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE, ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI.** — Folosirea într-un grad înalt a mașinilor, utilajelor și suprafețelor de producție a reprezentat o principală cale de acțiune în obținerea rezultatelor favorabile. Metalurgiștii, de pildă, au folosit mai bine diferitele agregate față de anul trecut; bateriile de cocsificare (97,9%), furnalele (99,1%), instalațiile de laminare pentru profile (91,8%), instalațiile de laminare pentru țevi fără sudură (91,4%), mașinile de trefilat (91,0%) etc. De asemenea, chimiștii din numeroase întreprinderi și combinate, au reușit să utilizeze în mai mare măsură cu randamente înalte zestrea tehnică din dotare. La Combinatul petrochimic-Borzești, spre exemplu, toate instalațiile au funcționat din plin, depășindu-se parametrii proiectați. Asemenea rezultate bune au înregistrat numeroase alte colective din toate ramurile economiei naționale.

Produsul	U/M	Cantități obținute peste plan
- Energie electrică	mil.kWh	91,-
- Cărbune net	mii tone	141,-
- Cocs metalurgic	"	11,-
- Fontă	"	28,7
- Oțel	"	72,2
din care :		
- oțel aliat	"	14,5
- Laminate finite pline		
din oțel	"	46,8
- Țevi din oțel	"	7,1
- Motoare electrice	MW	102,8
- Mașini și utilaje tehnologice pentru industria metalurgică	tone	1187
- Tractoare	bucăți	705
- Rulmenți	mii buc.	48
- Anvelope	"	53,1
- Ciment	mii t.echiv.	18,2
- Aparataj electric de joasă tensiune	mil.lei	82,-
- Unități de pompare	buc.	39
- Țesături lînă și tip lînă	mii m²	501
- Mobilier din lemn	mil.lei	61,-

Tabelul nr. 2. — Realizarea planului fizic, la unele sortimente în perioada 1 ianuarie—20 aprilie 1974

• **CALITATEA.** — Îmbunătățirea continuă a calității, a constituit, în întreaga perioadă analizată, un obiectiv major. Activitatea s-a desfășurat pe multiple planuri. În primul rînd, s-a acționat în marea majoritate a întreprinderilor în direcția modernizării produselor aflate în fabricație. Pe de altă parte, a fost accelerat procesul de creare, asimilare și introducere în producție a unor produse și tehnologii noi. Rezultatele: în multe întreprinderi a crescut nivelul tehnic al producției, au fost realizate produse de înalt nivel calitativ. Dintre acestea enumerăm: tractoarele fabricate de Întreprinderea Tractorul-Brașov, compresoarele realizate de Întreprinderea „Timpuri Noi"-București, produsele Întreprinderii de scule-Rîșnov, motoarele electrice de la Întreprinderea de mașini electrice-București, firele și fibrele poliesterice realizate de Combinatul de fibre sintetice Iași, polistirenul și insectofungicidele de la Combinatul petrochimic-Borzești, îngrășămintele chimice ale Combinatului chimic-Craiova și multe altele.

• **COSTURILE DE PRODUCȚIE** — Sarcinile importante pe care le au de realizat în acest an colectivele de muncă din economia națională — reducerea costurilor de producție în valoare de 9 miliarde lei — au stat în atenția multor colective de muncă. Pe prim plan eforturile au fost orientate spre reducerea cheltuielilor materiale, economisirea combustibililor și a energiei. Diminuarea normelor de consum s-a soldat — numai în primele două luni din acest an — cu **economii în valoare de 18 milioane de lei.** Continuitatea cu care s-a desfășurat acțiunea de reducere a cheltuielilor de producție a permis, ca la nivelul întregului trimestru I din 1974, în comparație cu perioada corespunzătoare din anul trecut, să se înregistreze, pe ansamblul industriei, o îmbunătățire certă.

REALIZĂRILE de prestigiu consemnate demonstrează, în limbajul riguros al cifrelor, elanul creator al maselor, rezultatele însemnate — cantitative și calitative — obținute în efervescența catalizatoare a întrecerii. Cu toate acestea, cei ce muncesc sînt pe deplin conștienți că pînă la sfîrșitul acestui an mai au de îndeplinit sarcini importante, că există încă rezerve a căror deplină valorificare ar oferi noi dimensiuni și satisfacții în activitatea depusă, în obținerea unui loc fruntaș în clasamentul întrecerii. Adoptarea unor măsuri și acțiuni complexe, în funcție de specificul activității, de problemele ce se cer rezolvate, ar permite recuperarea tuturor restanțelor acolo unde planurile nu au fost realizate în totalitate, îndeplinirea și depășirea prevederilor de plan, fapt ce va face pe deplin posibilă realizarea — în cinstea celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei și Congresului al XI-lea al partidului — a unei producții suplimentare care să depășească, după unele aprecieri, un miliard și jumătate de lei.

Există în această direcție multiple posibilități de acționat. Prin îmbunătățirea parametrilor capacităților de producție, prin mai buna gospodărire și valorificare a materiilor prime, sporirea continuă a productivității muncii, prin promovarea de tehnologii înaintate etc., fiecare colectiv de muncă poate și trebuie să adauge la realizările de pînă acum, succese de o mai mare amploare, asigurînd prin aceasta perspectiva împlinirii angajamentului de a realiza actualul cincinal cu mult înainte de termen.

V. BOESCU
B. PĂDURE

Unitatea economică	Angajament la FG pe 1974 - în mii lei -	Prod.globală (% de îndepl. planului)	Export total (% de îndepl. planului)	Productiv. muncii (% de îndepl. planului)	Investiții din fonduri centralizate (% de îndepl. planului)
C.S.Hunedoara	40 000	104,9	104,8	104,8	104,8
Într.metal.de metale neferoase Baia Mare	20 000	102,4	102,4	102,8	102,8
Într.de Utilaj petrolier "Progresul"-Brăila	-	98,9	103,7	98,8	103,8
Într.de Utilaj petrolier Tîrgoviște	-	-	103,8	100,0	100,0
Într.de strunguri Gherla	-	100,1	100,0	100,0	100,0
Într."Automatica"-București	5 000	102,0	102,0	102,0	102,0
Comb.petrochimic-Borzești	5 000	102,0	102,0	102,0	102,0
Comb.chimic-Făgăraș	5 000	102,0	102,0	102,0	102,0
Comb.minier "Suceava"-Gura Humorului	20 000	102,0	102,1	102,0	98,0
Școala de tehnică aplicată Brăila	8 000	102,0	98,0	102,0	102,0
Într."Electrocentrale" Craiova	20 000	102,0	-	102,0	102,0
Într.de țevi fără sudură Slatina	-	102,0	-	102,0	102,0
Într.forat.de exploat.și transp.gaze Bilciurești	-	102,0	102,1	102,0	102,0
Într.de Utilaj petrolier Mizil	8 000	102,0	102,1	102,0	102,0
Comb.de celuloză și hîrtie Suceava	20 000	102,0	102,0	102,0	102,0
Comb.de îngrășăminte chimice Turda	8 000	102,0	102,0	102,0	102,0
Într.de țevi "Oțelul Roșu" Ploiești	15 000	102,0	102,0	102,0	102,0
Într.de prelucrări metalurgice "Solidaritatea"-Oradea	8 000	102,0	102,0	102,0	102,0
Într.de Ind.Cărții-Sibiu	25 000	100,3	107,8	100,8	110,0
Într.poligrafică Cluj	4 000	103,1	-	105,8	119,8
Într.jud.de ind.locală-Bacău	9 000	104,6	110,0	104,7	25,3

Tabelul nr. 1. — **Îndeplinirea planului la principalii indicatori de către întreprinderile industriale care au lansat chemările la întrecerea socialistă pe 1974 (realizări trim. I)**

COINTERESARE ŞI ECHITATE –

elemente definitorii ale proiectului Legii remunerării după cantitatea şi calitatea muncii (II)

– Ce modificări s-au adus proiectului de lege iniţial şi care sînt raţiunile lor economice, politice şi sociale –

NOUL PROIECT al Legii remunerării după cantitatea şi calitatea muncii conţine **modificări substanţiale** *faţă de proiectul publicat în presă, ca urmare a adoptării sale de către Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român din iulie 1972, şi faţă de reglementările în vigoare în domeniul remunerării muncii. Este vorba de modificări care* **deschid mai larg cîmpul deplinei manifestări a eticii şi echităţii în societatea românească**, *care demonstrează încă o dată, cu puterea de convingere a faptelor că preocuparea fundamentală a partidului nostru, ţelul suprem al politicii sale, o constituie îmbunătăţirea continuă a nivelului de trai al celor ce muncesc, satisfacerea cît mai deplină a nevoilor lor materiale şi spirituale, asigurarea celor mai fertile condiţii pentru afirmarea plenară, multilaterală a personalităţii umane. Vom ilustra, în continuare, succint, cîteva dintre principalele modificări pe care noul proiect al Legii remunerării le conţine.*

● Muncitorilor – retribuţii cît mai stimulative

ÎNFĂPTUIREA consecventă a echităţii socialiste este reflectată în proiect, în primul rînd, prin **atenţia deosebită care se acordă aşezării retribuţiilor muncitorilor pe baze cît mai reale, în scopul sporirii interesului lor pentru perfecţionarea pregătirii profesionale, pentru realizarea şi depăşirea sarcinilor de plan.** Prevederile noului proiect al Legii remunerării privesc totodată **diferenţierea retribuţiei muncitorilor** în funcţie de nivelul de calificare cerut pentru efectuarea lucrărilor, de cantitatea muncii prestate determinată prin norme care să reflecte cît mai riguros munca reală necesară pentru executarea lucrărilor, de iniţiativa, operativitatea, experienţa în muncă şi contribuţia personală la creşterea eficienţei întregii activităţi, precum şi în funcţie de importanţa ramurii, subramurii sau activităţii respective pentru dezvoltarea economiei naţionale. În acelaşi timp, sînt prevăzute **diferenţieri în remunerarea muncii persoanelor care lucrează în condiţii deosebite faţă de cele obişnuite,** prin acordarea unor retribuţii tarifare majorate sau a unor sporuri la retribuţie. Să urmărim, concret, în continuare, în ce constau unele dintre aceste modificări şi diferenţieri ale retribuţiei muncitorilor.

Constituind, în continuare, partea principală a retribuţiei totale şi elementul determinant pentru stimularea ridicării continue a calificării personalului, **retribuţia tarifară, în cazul muncitorilor calificaţi încadraţi pe reţele tarifare,** se prevede a fi diferenţiată în cadrul fiecărei categorii pe **trei niveluri de retribuire** (bază + două trepte) — în loc de patru niveluri cum este acum, cu creşteri aproximativ egale în valoare absolută de la o treaptă la alta, — **retribuţia tarifară la nivelul de bază al fiecărei categorii fiind mai mare decît retribuţia ultimei trepte din categoria anterioară** — faţă de situaţia de astăzi cînd acestea **au valori egale.** În urma reducerii numărului de niveluri, muncitorii încadraţi în prezent la treapta a III-a vor fi reîncadraţi la treapta a II-a. Aceasta nu înseamnă însă că ei vor cîştiga mai puţin decît în prezent.

În primul rînd, se are în vedere faptul că noile retribuţii tarifare prevăzute în proiect au fost corectate ca urmare a Hotărîrii Comitetului Executiv al Comitetului Central al P.C.R. din noiembrie 1973 şi apoi majorate cu aproximativ 8%, respectiv cu cota prevăzută pentru majorarea generală a retribuţiilor în anii 1974—75. În al doilea rînd, se creează posibilitatea ca organele de conducere din unităţi să poată aproba, cu acordul organului sindical respectiv, luînd în considerare calităţile personale ale acestor muncitori şi aportul **lor în producţie, prezentarea acestora în decurs de şase luni de la aplicarea legii la comisia tehnică de încadrare şi promovare în vederea trecerii în categoria imediat următoare, chiar dacă nu îndeplinesc în totalitate condiţia de vechime minimă în meserie pentru această trecere.** În al treilea rînd, se prevede că, atunci cînd, prin aplicarea legii, cuiva i s-ar întîmpla să piardă, se va menţine retribuţia anterioară. **Retribuţiile tarifare ale muncitorilor încadraţi pe funcţii ca şi cele ale personalului operativ** au fost corectate la fel ca cele ale muncitorilor încadraţi pe reţele tarifare cu care se aseamănă, păstrîndu-se cele patru niveluri de retribuire (bază + trei trepte), ca în prezent.

Pentru **muncitorii necalificaţi,** în funcţie de greutatea muncii, s-au prevăzut niveluri de retribuţie pentru munca în condiţii normale, urmînd ca cei ce vor executa lucrări cuprinse în listele de munci grele sau foarte grele să beneficieze de retribuţii tarifare majorate cu 7—12% şi respectiv 14—22%, diferenţiat pe ramuri. S-au menţinut cele patru niveluri de retribuire (baza + trei trepte), retribuţiile fiind însă corectate şi majorate cu aproximativ 8%. Iar, pentru a spori interesul acestei categorii de muncitori pentru calificare, se prevede ca, atunci cînd se califică, ei să poată fi încadraţi la una din treptele categoriei I-a a muncitorilor calificaţi, astfel încît să li se asigure o retribuţie egală sau cel puţin apropiată celei avute anterior.

În cazul **muncitorilor specialişti,** s-a prevăzut, prin excepţie, să se poată aproba de către Consiliul de Miniştri ca numărul lor să poată fi mai mare de 1% din numărul total al muncitorilor calificaţi existenţi, putînd ajunge pînă la cel mult 2%. Numărul nivelurilor de retribuire a fost redus la două (specialist I şi II). Pentru executarea lucrărilor de complexitate şi tehnică deosebită, **muncitorii specialişti vor putea fi retribuiţi la munca în acord cu retribuţiile lor tarifare de încadrare,** element nou faţă de situaţia existentă în prezent cînd ei nu pot fi remuneraţi decît cu retribuţia ultimei categorii din reţeaua tarifară, care le asigură un cîştig mai mic.

Pentru **muncitorii din agricultură,** din sectoarele vegetal şi zootehnic s-au prevăzut retribuţii pe cinci grupe de lucrări, în loc de şapte categorii de calificare cum există acum.

S-a creat totodată posibilitatea ca **absolvenţii şcolilor profesionale** care au obţinut rezultate foarte bune la învăţătură şi practică, după trei luni de la încadrarea în producţie, să poată fi promovaţi la una din treptele categoriei I-a de calificare.

● Raporturi obiective între ramurile economiei naţionale

PORNIND de la recunoaşterea faptului că o nivelare între toate domeniile de activitate nu este posibilă, şi că există deosebiri între ramuri, subramuri, şi activităţi, în funcţie de importanţa lor pentru dezvoltarea economiei naţionale, proiectul Legii remunerării muncii, procedează la stabilirea unor raporturi obiective între acestea, în care scop operează unele corecturi în raporturile actuale. Consecinţele pentru ramurile, subramurile sau activităţile respective sînt deosebit de importante. Un singur exemplu este edificator: **creşterea în ierarhie a ramurii textile** înseamnă practic luarea în considerare a trei modalităţi de creştere a nivelului retribuţiei. Se înregistrează, pe de o parte, o creştere a retribuţiei ca urmare a creşterii în ierarhie, pe de altă parte, o altă creştere la categoriile inferioare ale reţelei şi, în sfîrşit, majorarea generală de aproximativ 8%. Trebuie remarcat faptul că această triplare a nivelului retribuţiilor are loc întotdeauna cînd se procedează la ridicări în ierarhie a retribuţiei. Un alt exemplu îl constituie **ridicarea în ierarhie a poligrafiei,** cu această ramură însă lista enumerativă nefiind încheiată.

În acelaşi timp, prin proiectul Legii remunerării după cantitatea şi calitatea muncii, **se asigură o apropiere a veniturilor oamenilor muncii din agricultură de cele ale celor ocupaţi în alte ramuri, în special din industrie,** primii avînd de pildă, posibilitatea să obţină venituri nelimitate, chiar peste ale celor din industrie, cum s-a întîmplat de altfel anul trecut în unele cazuri. În unele unităţi importante din **industria cimentului,** stabilite de Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii cu acordul Ministerului Muncii, muncitorii cuptorari şi morari de la instalaţiile respective vor putea beneficia de retribuţii tarifare majorate cu 10% faţă de cele din reţeaua materialelor de construcţii A.

Pentru cadrele didactice cu o vechime mare (peste 26 ani) s-a introdus o nouă gradaţie. Prin aceasta retribuţiile tarifare maxime ale profesorilor din învăţămîntul obligatoriu de cultură generală, profesional şi liceal, vor fi mai mari cu o clasă, iar cele ale învăţătorilor şi educatorilor cu patru clase.

Modificări importante va înregistra retribuţia tarifară a tuturor **cadrelor medicale cu studii superioare:** ea va creşte cu o clasă, iar la ultima gradaţie a funcţiei de medic (simplu) cu două clase de retribuire. **Medicii care lucrează în specialităţi mai importante şi de înaltă tehnicitate** se prevede să aibă retribuţii tarifare mai mari cu o clasă decît ceilalţi medici, iar **cei cu înaltă pregătire profesională,** recunoscută în ţară şi străinătate, pot beneficia (circa 1,5% din numărul total de medici) de o retribuţie tarifară majorată cu pînă la 30%. Se prevede, totodată, acordarea unei îndemnizaţii lunare de 15—20% din retribuţia tarifară de încadrare **medicilor din circumscripţiile sanitare din mediul rural** care, locuind în raza circumscripţiei respective, sînt obligaţi să asigure asistenţa medicală a populaţiei, indiferent de programul de lucru.

● Pîrghiile cointeresării

SISTEMUL de retribuire definit în proiect, este astfel conceput încît aplicarea sa judicioasă permite **cointeresarea oamenilor muncii la ridicarea calificării lor profesionale, dar şi la obţinerea unor rezultate tot mai bune în întreaga activitate. Astfel, s-a introdus o nouă formă de acord colectiv la nivelul întreprinderii:** pentru depăşirea planului la principalii indicatori economico-financiari, personalul încadrat pe funcţii de conducere, precum şi alte categorii de personal la care acordarea retribuţiei tarifare este condiţionată de realizarea unor indicatori de plan pe întreprindere, va beneficia de un adaos la retribuţie, calculat în raport cu gradul de depăşire a indicatorilor respectivi, tot aşa cum se scade azi din retribuţie în cazul nerealizării sarcinilor de plan. Indicatorii de plan în funcţie de a căror depăşire se va determina adaosul la retribuţie, ca şi mărimea procentuală din retribuţia tarifară corespunzătoare fiecărui procent de depăşire a indicatorilor, se vor stabili pe ramuri de către Consiliul de Miniştri. **Sumele cuvenite pentru depăşirea indicatorilor de plan se prevede a fi suportate din fondul de retribuţie planificat pentru personalul T.E.S.A.,** inclusiv economiile realizate la acest fond, eventualele diferenţe de fond necesare putîndu-se acoperi din economiile realizate la fondul de retribuire a acestei categorii de personal pe întregul minister sau organ central.

În acelaşi timp, pentru **creşterea rolului stimulativ al premierii anuale din beneficii, o parte din beneficiul peste plan — de pînă la 20% — va fi alocată pentru premiere, diferenţiat** astfel încît să se stimuleze cu precădere creşterea beneficiilor obţinute ca urmare a reducerii cheltuielilor de producţie. Jumătate din acest fond se va repartiza angajaţilor în funcţie de contribuţia fiecăruia la rezultatele obţinute, restul adăugîndu-se fondului de premiere anuală din beneficiu ce se acordă tuturor cadrelor. S-a introdus şi prevederea ca **fruntaşii în producţie să poată primi gratificaţii mai mari cu 20% decît cele stabilite pentru restul personalului, pe baza aprobării adunării generale a oamenilor muncii.** Totalitatea premiilor primite individual, în cursul şi la sfîrşitul anului, urmează să fie de **cel mult trei retribuţii tarifare lunare** de încadrare.

La ministere şi celelalte organe centrale de sinteză şi social-culturale, acordarea retribuţiei pentru personalul de conducere şi de specialitate va fi condiţionată, în funcţie de natura atribuţiilor ce le revin, de realizarea unor indicatori prevăzuţi în planul de stat asupra cărora pot acţiona cît mai direct, de realizarea integrală a celorlalte obligaţii ce decurg din planul de stat sau din alte acte normative, precum şi de realizarea sarcinilor specifice. Indicatorii care condiţionează acordarea retribuţiilor se aprobă, pentru fiecare organ central în parte, de către Consiliul de Miniştri.

În proiectul de lege s-a inclus şi prevederea ca **personalul întreprinderilor şi centralelor să fie premiat pentru realizarea unui export peste cel stabilit în plan, precum şi pentru reducerea importului,** pe baza unor tarife în lei la 1000 lei valută realizată din export, respectiv la 1000 lei economisită ca urmare a reducerii importului, în condiţiile şi în limita fondurilor stabilite de Consiliul de Miniştri. De asemenea s-a prevăzut **posibilitatea premierii personalului care participă la îmbunătăţirea cursului de revenire.**

Chiar şi numai din cele arătate, este evident faptul că, prin elementele sale, sistemul de retribuire propus stimulează în mod deosebit: **realizarea şi depăşirea sarcinilor de producţie; îmbunătăţirea calităţii produselor; folosirea maximă a capacităţilor de producţie; promovarea progresului tehnic şi ştiinţific; creşterea continuă a productivităţii muncii; reducerea cheltuielilor de producţie, mai ales pe calea reducerii consumului de materii prime, materiale, combustibil şi energie; sporirea eficienţei investiţiilor, scurtarea termenelor de execuţie, reducerea ponderii construcţiilor în volumul total al investiţiei; creşterea volumului producţiei destinate exportului şi a eficacităţii activităţii de comerţ exterior; ridicarea continuă a eficienţei în activitatea economică a întreprinderilor, precum şi în toate domeniile vieţii sociale**

> **● Retribuţia tarifară — partea principală a retribuţiei totale şi elementul determinant pentru stimularea ridicării continue a calificării personalului;**
>
> **● Creşterea răspunderii personale a fiecăruia, indiferent de postul pe care-l ocupă;**
>
> **● Retribuţia fundamentată pe forme corespunzătoare de măsurare a muncii;**
>
> **● Importante modificări în folosirea premiilor ca pîrghii de stimulare şi cointeresare;**
>
> **● Interdependenţe strînse între realizările obţinute în muncă şi venituri;**
>
> **● Ridicarea în ierarhie a retribuţiilor unor ramuri, subramuri şi activităţi aduce un spor substanţial de venit lucrătorilor acestora;**
>
> **● Noi criterii de retribuire a cadrelor medico-sanitare;**
>
> **● În toate ramurile, o nouă funcţie: subinginerul.**

● Rigurozitate în măsurarea muncii şi ponderea funcţiilor

UN ALT OBIECTIV important al sistemului de retribuire proiectat îl constituie **folosirea celor mai corespunzătoare forme de măsurare a muncii şi de retribuire, ţinînd seama de specificul activităţii din fiecare unitate,** în vederea stimulării obţinerii unor rezultate cît mai bune, cantitative şi calitative. Astfel, **se prevede generalizarea formei de retribuire în acord global, la toate ramurile din economie şi pentru toate categoriile de personal ale unor subunităţi, inclusiv cadrele de conducere ale acestora.**

Importante prevederi sînt stipulate în proiectul de lege şi pentru alte categorii de salariaţi. Se introduce, de exemplu, în toate ramurile economiei naţionale, **funcţia de subinginer,** cu retribuţii tarifare situate între cele ale funcţiei de inginer şi cele ale funcţiei de tehnician, respectiv retribuţii tarifare cu trei clase mai mici decît cele ale funcţiei de inginer. Prin eliminare sau comasare, s-a realizat totodată **o considerabilă reducere a numărului funcţiilor tehnice, economice, de altă specialitate, administrative, de pază şi de deservire** cuprinse în proiect faţă de cele aprobate prin H.C.M. 914/1968 (cu 350), ca şi faţă de cele aprobate prin Decretele cu privire la normele de structură (cu 80).

Subliniem din nou faptul că **exemplele evidenţiate nu reprezintă decît o parte din masivele mutaţii inserate sistemului de retribuţie de către actualul proiect al legii remunerării după cantitatea şi calitatea muncii.** Privite fiecare în parte, dar şi în totalitate, ele reprezintă argumente de netăgăduit în aplicarea consecventă a principiului repartiţiei după muncă pentru perfecţionarea sistemului de retribuţie. Ele dovedesc preocuparea majoră a partidului şi statului nostru, pentru perfecţionarea conducerii, organizării şi planificării dezvoltării economico-sociale a ţării, a relaţiilor sociale specifice orînduirii noastre.

Iulian BĂDIN

TRANSFORMĂRI CU PROFUNDE IMPLICAȚII ASUPRA NATURII MUNCII ȘI NIVELULUI DE TRAI

Industrializarea și concentrarea producției în sere — mijloc de sporire a eficienței economice

● „Industrializarea agriculturii" — o coordonată calitativ nouă, decisivă în procesul de dezvoltare și modernizare a acestei importante ramuri a economiei naționale.

● Saltul legumiculturii de la un caracter incidental, fărîmițat — la forme superioare de organizare, la concentrarea, mecanizarea și specializarea producției.

● Noțiuni și preocupări noi într-o îndeletnicire străveche: aplicarea ultimelor cuceriri ale științei, integrarea învățămîntului cu cercetarea și activitatea direct productivă.

ETAPA ISTORICĂ în care a intrat România o dată cu trecerea la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate se caracterizează prin dirijarea întregului potențial de producție spre obiectivul de bază al politicii Partidului Comunist Român — ridicarea nivelului material și cultural al oamenilor muncii din țara noastră. Acest lucru a fost posibil numai în momentul în care tehnica s-a instalat temeinic în toate domeniile de activitate, cînd mașina a fost ridicată la rang de ajutor permanent al omului și cînd acesta a dobîndit cunoștințe temeinice prin care să poată stăpîni și conduce ceea ce știința i-a pus la dispoziție.

Ca urmare a schimbărilor intervenite în viața poporului nostru, cînd nivelul de trai s-a îmbunătățit, au crescut atît pretențiile cît și posibilitățile de asigurare a unei vieți materiale și culturale corespunzătoare și al cărei nivel înregistrează creșteri continue.

Congresul al X-lea, Conferința Națională ale Partidului Comunist Român și alte documente de partid și de stat care au trasat direcțiile de dezvoltare și au indicat căile de rezolvare a sarcinilor pentru fiecare etapă, au vizat în permanență dezvoltarea economică a țării și situarea ei la nivelul țărilor celor mai avansate.

În noianul de preocupări, agricultura a stat permanent în atenția conducerii partidului și statului nostru, care au îndreptat această ramură de producție pe calea socializării, cale prin care se poate realiza concentrarea, intensificarea și specializarea ei, în scopul obținerii unor producții sporite în condiții de eficiență economică ridicată. Această transformare a fost determinată și de necesitatea de a imprima agriculturii un caracter similar celui din industrie, sector mai receptiv la introducerea progresului tehnic și unde diviziunea muncii și specializarea lucrătorilor cunoaște un nivel foarte ridicat.

Industrializarea într-un ritm din ce în ce mai accentuat a țării, a atras în jurul marilor obiective un număr mare de lucrători, ca efect al condițiilor de muncă și de viață pe care acestea le oferă muncitorilor.

Asemenea condiții pot fi create și în agricultură, unde caracterul pe care îl dobîndește munca, ca efect al introducerii tehnologiilor moderne, bazate pe o largă mecanizare a procesului de producție, și al tehnicității ridicate, îi imprimă acesteia un caracter evident de industrializare. Acest nou aspect pe care îl dobîndește agricultura modernă asigură cîmp vast de activitate și de valorificare a capacității de muncă pentru lucrătorii din agricultură, similar cu ceilalți lucrători ocupați în alte ramuri ale industriei.

Apariția și dezvoltarea unor centre industriale au determinat creșterea ponderii populației orășenești căreia agricultura trebuie să-i asigure necesarul de produse agroalimentare în cantități mereu sporite, într-un sortiment cît mai diversificat, pe măsura pretențiilor acestora, ca urmare a ridicării nivelului de viață.

IN ACEST context, un rol important îl are legumicultura, ale cărei produse ocupă un loc important în hrana populației, ajungînd în medie pînă la 20% din rația alimentară, zilnică.

Pînă la socializarea agriculturii, legumicultura avea un caracter extensiv, fărîmițată în trupuri mici și dispersate pe întreg cuprinsul țării, practicată la un grad redus de tehnicitate, axată, în principal, pe forța de muncă manuală și cu producții mici, nesigure, care răspundeau nevoilor de consum numai în anumite perioade ale anului. Trecerea de la legumicultura extensivă la cea intensivă s-a realizat prin crearea de unități mari producătoare de legume, amplasate în cele mai favorabile zone ale țării, unde se pot obține producții marfă în partizi mari, de calitate superioară și la un preț de cost scăzut. Rezolvarea acestei sarcini este posibilă numai prin concentrarea, intensificarea și specializarea producției, elemente care au și profunde implicații sociale, deoarece forța de muncă se poate concentra, specializa și permanentiza.

Concentrarea producției permițînd aplicarea pe scară largă a mecanizării, chimizării și a unor forme superioare de organizare a muncii, impune o pregătire superioară a lucrătorilor din legumicultură, astfel ca țărănimea să nu mai fie ca în trecut o sursă de muncă necalificată. Țăranul din agricultura modernă trebuie să fie stăpîn pe toate secretele tehnicii, să cunoască tehnologiile noi, să cunoască și să exploateze mașinile din dotare pentru a smulge naturii recolte apropiate de potențialul productiv al speciilor legumicole cultivate.

Astfel, pe lîngă marile exploatări agricole, se pot construi o serie de obiective social-culturale care să răspundă cerințelor și aspirațiilor țărănimii pentru ridicarea nivelului profesional și cultural. În acest fel se asigură condiții corespunzătoare care vor duce treptat la dispariția diferențierii dintre sat și oraș, dintre muncitorul agricol și cel industrial.

Sarcinile stabilite de conducerea superioară de partid și de stat de a asigura legume în stare proaspătă în tot timpul anului, în toate județele și în sortiment cît mai diversificat, se rezolvă în mare parte prin cultivarea legumelor în spații protejate, unde acestea sînt scoase de sub influența nefavorabilă a factorilor de mediu, putînd fi eșalonate în funcție de necesități. În afară de eșalonare, în aceste spații, se poate realiza o cultură de legume superintensivă, obținîndu-se producții de 5—10 ori mai mari decît cele care se realizează în cîmp.

Exemplu tipic de specializare și exploatare intensivă a producției horticole, urmare a dotării cu construcții speciale și utilități de înaltă tehnicitate, îl reprezintă sectorul de sere. Pentru concentrarea producției și a forței de muncă, acest sector a fost organizat în complexe de sere, în suprafețe cuprinse între 35—200 ha., amplasate în jurul marilor centre industriale, care au surse de căldură disponibile, pe care o folosesc, drumuri asfaltate, racorduri de cale ferată în vederea aprovizionării și desfacerii rapide a producției. Trebuie scos în evidență faptul că aceste complexe de sere s-au încadrat perfect și estetic în urbanistica industrială a orașelor, ele constituind, alături de marile fabrici și uzine, o adevărată industrie a legumelor.

În activitatea complexelor se ține seamă de folosirea rațională și economică a energiei termice, ceea ce duce la obținerea de însemnate economii de combustibil lichid și solid, la eliminarea centralelor termice proprii de mică capacitate și cu randament redus, înlăturîndu-se sursa de căldură prin cea reziduală de la noile termocentrale, folosindu-se apa încălzită.

Anul 1961 marchează începutul construcțiilor de sere industriale din țara noastră (1 ha la I.A.S. „30 Decembrie"). În anul 1962 se construiește la Arad prima seră-bloc automatizată de 6 ha, punîndu-se astfel bazele primului complex de sere industriale din țara noastră. Acțiunea a fost continuată în ritm susținut, astfel că la sfîrșitul anului 1973 suprafața de sere pentru legume, flori și pentru producerea de răsaduri a fost de circa 1 100 ha.

În dinamică, suprafața acestora se prezintă potrivit tabelului nr 1.

Acțiunea de industrializare în legumicultură a fost extinsă și în direcția producerii răsadurilor, urmărindu-se obținerea unor răsaduri de calitate și la timpul optim, în condiții de certitudine. În acest sens, s-au construit sere cu destinație specială pentru producerea de răsaduri, care, prin asociere cu solariile încălzite, formează baza producerii răsadurilor în țara noastră, organizate în complexe. Suprafața de sere înmulțitor, a crescut de la 4 ha existente în 1970 la 77 ha în anul 1973. La acestea se adaugă și cele 202 ha, solarii încălzite, care servesc la repicatul răsadurilor și, în continuare, la producerea legumelor în ciclul II.

Tabelul nr. 1

A. Sere industriale pentru legume și flori

— ha —

Specificare	Anii: 1960	1965	1970	1.I.1974
Total R. S. România	1	49	799,5	1 029,5
din care:				
— unități de stat	1	49	514	688
— unități cooperatiste	—	—	285,5	297,5
din care:				
— pentru producerea legumelor de consum	—	43	789,5	978,5
— pentru flori	1	6	10	51

Amplasarea, dimensionarea și exploatarea acestor complexe nu s-a făcut la întîmplare, și nici prin tatonări care ar fi dus la rezultate incerte sau eventuale eșecuri, ci pe baze științifice, prin elaborarea de documentații și studii tehnico-economice, prin care s-au putut rezolva toate aspectele legate de tehnologii, organizarea producției și probleme economice.

Din experiența de pînă acum a rezultat că, pentru buna desfășurare a activității din sere, a fost necesară rezolvarea unor probleme complexe de natură tehnico-organizatorică, din care amintim:

a. Probleme tehnice.

Studiul condițiilor pedoclimatice din zonă; analiza modului de asigurare a agentului termic; stabilirea amplasamentului; analiza condițiilor social-economice (tradiție, existența forței de muncă etc.); stabilirea nivelului dotării cu aparatură, instalații și utilaje specifice; stabilirea tehnologiilor de cultură pentru fiecare specie; introducerea celor mai valoroase soiuri adecvate acestui sistem de cultură.

b. Probleme organizatorice

Stabilirea dimensiunii optime a complexului, a unităților de producție, și în acest sens menționăm că activitatea de producție a complexului de sere a fost organizată pe ferme de producție și sectoare de deservire.

Ferma de producție. Este dimensionată pe o suprafață de 6—9 ha, avînd asigurate mijloacele de producție și forța de muncă, ea funcționează pe principiul gestiunii economice interne, are plan propriu de producție, venituri și cheltuieli, care se cuprind în planul general al complexului.

Sectoare de deservire:

Sectorul mecanic asigură alimentarea fermelor cu căldură, energie electrică, apă potabilă și industrială. Exploatează instalațiile, tractoarele și utilajele din dotare, asigurînd funcționarea acestora la întreaga lor capacitate, în tot timpul anului. Execută reviziile tehnice și reparațiile la instalații, mașini și utilaj, potrivit planului. Acest sector are în componența sa grupele de: mecanizare, energetică, automatizare, termoficare, exploatare, reparații și construcții.

Sectorul de chimizare urmărește aplicarea lucrărilor de dezinfecție, previne și combate atacurile bolilor și dăunătorilor, întocmește rețete de fertilizare pe baza analizelor efectuate de laboratorul de agrochimie.

Sectorul aprovizionare, desfacere, transport, asigură aprovizionarea tehnico-materială a complexului, preia, condiționează și valorifică producția din ferme și asigură mijloacele de transport necesare.

Compartimentul economic stabilește și urmărește realizarea planului de producție, venituri și cheltuieli pe ferme și sectoare, asigură fondurile necesare producției, ține evidența contabilă și execută controlul preventiv.

Între ferme și sectoarele de deservire sînt stabilite relații de cooperare în funcție de lucrările prevăzute pentru fiecare cultură, de asigurarea necesarului de cadre tehnice și economice, cu pregătire superioară și medie. Evidențiem faptul că încă de la organizarea primelor complexe de sere s-a dat o atenție deosebită selectării pe bază de concurs a cadrelor și specializării în continuare a acestora cît și pregătirii de noi cadre în vederea acoperirii necesarului pentru complexele ce s-au organizat ulterior; asigurarea necesarului de muncitori calificați și formarea lor pentru exploatarea eficientă a utilajelor și instalațiilor; asigurarea numărului de muncitori pentru executarea lucrărilor manuale din sere (înființarea și întreținerea culturilor, recoltarea și condiționarea producției).

Aceștia au fost selectați în funcție de cunoștințele dobîndite prin cursurile de calificare la locul de muncă, sau alte forme de învățămînt în domeniul horticol. Din acești muncitori au fost formate echipe specializate în executarea unor lucrări specifice și cu grad ridicat de tehnicitate, fapt ce a condus la sporirea cîștigurilor și permanentizarea lor, creîndu-li-se condiții asemănătoare celor din industrie.

Amplasarea complexelor de sere în apropierea centrelor aglomerate a rezolvat totodată și o problemă socială, în sensul că acestea au absorbit un însemnat număr de brațe de muncă și îndeosebi femei, necuprinse în alte sectoare de activitate.

O trăsătură caracteristică a acestui sector este gradul înalt de tehnicitate la care se execută întregul complex de lucrări, prin introducerea celor mai perfecționate instalații, mașini și utilaje și prin aplicarea celor mai moderne tehnologii.

Un rol important în aplicarea tehnicii noi și în organizarea științifică a producției l-a avut sectorul de cercetare, care, prin activitatea sa, s-a integrat funcțional și organic rezolvării problemelor de producție, cărora i-a subordonat o parte importantă din activitatea sa. Aceasta a condus la integrarea activității de producție cu cercetarea. Prin specificul lor, serele au oferit un cîmp larg de activitate pentru munca de cercetare. Multe cadre tehnice din producția de sere au devenit cercetători, obținînd rezultate valoroase care au fost publicate și generalizate. Această preocupare este dovedită și de dorința unor cadre tehnice de a obține titluri de doctori în științe agronomice, abordînd teme izvorîte din înseși necesitățile de producție. Prin aceasta, învățămîntul este îmbogățit permanent cu noile cuceriri ale științei, cunoștințe care folosesc din plin pregătirii cadrelor tinere, schimbului de mîine al celor care conduc astăzi activitatea de producție din sere, dovadă de integrare și a învățămîntului în activitatea de producție și cercetare.

În principal activitatea de cercetare a fost îndreptată în direcția intensivizării, automatizării și mecanizării proceselor de producție.

Activitatea de cercetare și învățămînt este oglindită mai ales de contribuția avută, alături de cadrele din producție, la întocmirea și reînnoirea permanentă a tehnologiilor prin aplicarea cărora au fost obținute rezultate deosebite în creșterea productivității muncii și realizarea unor indicatori ridicați de producție. La baza integrării au stat programe comune de activitate, prin care s-au stabilit nivelele de producție, baza materială necesară, cu sarcini și răspunderi pentru fiecare etapă în parte.

Toate aceste acțiuni conjugate au avut ca scop principal obținerea unor nivele mari de producție, cît mai apropiate de potențialul biologic al speciilor cultivate și în condiții de eficiență economică ridicată.

Analiza rezultatelor de producție obținute în acest sector de activitate, în concordanță cu măsurile tehnico-organizatorice asigurate în mod evolutiv și în continuă creștere, demonstrează că producerea legumelor în sere este cel mai intensiv sector al horticulturii. În susținerea acestei afirmații stau rezultatele de producție obținute în sere, comparativ cu cele obținute în cîmp. Astfel, la cultura tomatelor în cîmp, în zonele favorabile recoltele se situează în jur de 25—30 t/ha, în timp ce în seră, ele se situează la 120—140 t/ha, în două cicluri de producție. La castraveți se obțin peste 240 t/ha într-un singur ciclu, în cîmp obținîndu-se producții de 15—20 t/ha. Creșteri însemnate de producție, de pînă la 50% se obțin și la alte culturi legu-

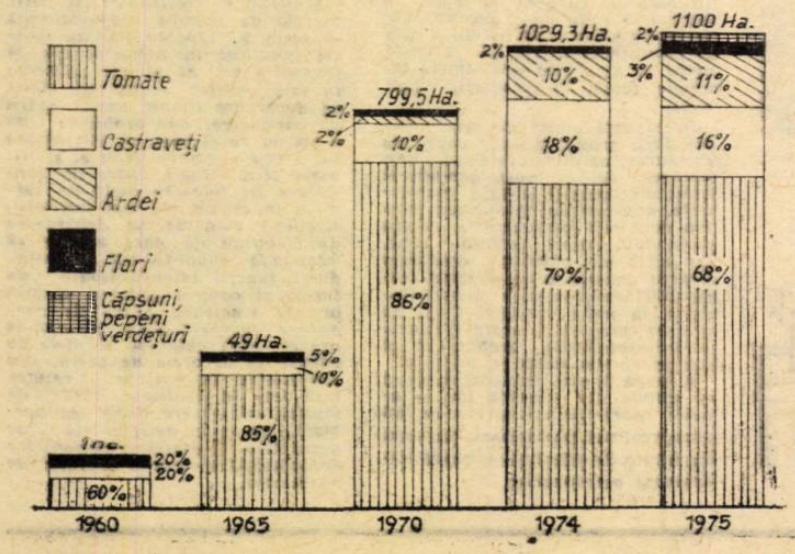

Evoluția suprafețelor de sere industriale și structura culturilor

prof. univ. dr. ing. Ion CEAUȘESCU

(Continuare în pag. 10)

conducere și organizare

Consfătuire județeană a economiștilor

— Galați 23-30 aprilie 1974 —

ÎN ACESTE ZILE, la Galați, își desfășoară lucrările Consfătuirea județeană a economiștilor organizată de Comitetul județean Galați al Partidului Comunist Român. La lucrările conferinței participă peste 600 de economiști încadrați în unitățile economice și instituțiile județului Galați, precum și cadre de conducere și specialiști din unele ministere și organe centrale.

Desfășurindu-se pe parcursul a cinci zile eșalonate între 23 și 30 aprilie, consfătuirea, avînd un caracter de lucru, și-a propus drept obiectiv ca, pe de o parte, să asigure o informare sistematică și competentă a economiștilor județului Galați asupra unor aspecte esențiale ale economiei țării în actuala etapă a dezvoltării noastre economico-sociale, pe de altă parte, pornind de la această informare, să faciliteze un amplu schimb de idei și experiență în căutarea unor modalități concrete de sporire a contribuției economiștilor la rezolvarea problemelor economice ale unităților în care ei își desfășoară activitatea. Vor fi prezentate expuneri urmate de dezbateri în secțiuni pe probleme solicitate direct de economiștii județului printr-o anchetă efectuată în perioada premergătoare deschiderii lucrărilor consfătuirii.

În prima zi a consfătuirii, după cuvîntul de deschidere rostit de tovarășul **Constantin DĂSCĂLESCU**, *prim-secretar al Comitetului județean Galați al P.C.R., președinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Galați, au susținut expuneri* **Iulian VĂCĂREL**, *prim-adjunct al ministrului finanțelor („Eficiența — factor determinant al activității economice; conținutul și direcțiile principale ale acesteia") și* **Ion DESMIREANU**, *director al Institutului de Cercetări în planificare („Probleme actuale privind perfecționarea și adîncirea planificării în profil teritorial") Miercuri, 24 aprilie, tovarășul* **Gigel CRISTEA**, *director general în Ministerul Comerțului Exterior și al Cooperării Economice Internaționale a susținut expunerea intitulată „Cooperarea economică internațională — factor de progres și de civilizație", joi avînd loc dezbateri pe secțiuni. Astăzi, vineri 26 aprilie, academicianul* **Vasile MALINSCHI**, *guvernatorul Băncii Naționale a Republicii Socialiste România va conferența pe tema „Gospodărirea eficientă a avuției naționale — factor esențial al bunăstării întregii națiuni", urmată de dezbateri pe secțiuni.*

Luni și marți (29 și 30 aprilie), vor susține expuneri dr. **Ion CIOLAN** *(„Investițiile — factor dinamizator al creșterii economice. Coordonate ale eficienței economice a investițiilor") și prof. dr.* **Constantin MANOLESCU**, *prorector al Academiei de studii economice-București („Probleme actuale ale învățămîntului superior economic"), urmate de dezbateri.*

Concluziile consfătuirii vor fi sintetizate marți, 30 aprilie, în cuvîntul de închidere pe care îl va rosti tovarășul Constantin Dăscălescu.

În numărul din 10 mai a.c. al revistei „Viața economică" vom publica o amplă relatare de la această largă consfătuire județeană a economiștilor din țara noastră.

Constantin COJOCARU

OAMENII CREATORI SE INDIVIDUALIZEAZĂ PRIN APTITUDINI DETERMINANTE

— Concluziile unei analize cu 20 de inventatori —

INDIFERENT de forma în care se realizează, creativitatea se definește ca o dimensiune complexă, care determină sau generează un nou concept, un nou proces sau un nou produs original sau perfecționat. Ea implică desfășurarea unei anumite metode, existența anumitor trăsături, aptitudini, atitudini motivaționale și a unui anumit context social și organizațional. Numai îmbinarea și structurarea tuturor acestor dimensiuni în modele optime, permite realizarea unor performanțe creatoare superioare.

PRIN CERCETAREA, ale cărei rezultate le prezentăm în acest articol, am încercat să investigăm unul dintre elementele menționate și anume: **natura, structura și ierarhia aptitudinilor specifice creației.** Aptitudinea se definește ca o structură psihică sau o capacitate intelectuală fundamentală care determină calitatea, eficiența și nivelul operațional superior al activității într-un anumit domeniu.

După stabilirea — pe baza convorbirilor cu un lot de 20 ingineri cu performanțe creatoare excepționale — a unui set de indicatori ai aptitudinilor determinante și definitorii pentru performanțe creatoare, aceștia au fost supuși spre evaluare unui lot de 20 de ingineri dintre care, 10 cu performanțe creatoare moderate (adică coparticipanți la o singură invenție) și 10 cu performanțe creatoare excepționale (contribuție principală la 7—15 invenții) în vederea stabilirii gradului în care acești indicatori ai aptitudinilor sînt considerați (de către inventatori) în mod explicit ca factori importanți pentru determinarea performanței creatoare în tehnică. Utilizînd un sistem adecvat de cotare și prelucrare s-a obținut o ierarhie a gradelor de importanță specifice fiecăreia dintre aptitudinile creatoare. Redăm mai jos aceste aptitudini în ordinea importanței pe care ele o dețin în cadrul structurii de ansamblu a creativității. (vezi graficul nr. 1).

1. Sensibilitate la probleme

capacitatea de a detecta sau identifica existența unor probleme, de a sesiza deficiențele unui proces sau imperfecțiunile unei soluții. Orice invenție izvorăște dintr-o necesitate practică și începe cu sesizarea unei nevoi, constatarea unei „lipse" într-un anumit domeniu. Una din cele mai importante caracteristici ale inventatorului este tocmai aceea că el reușește să „vadă" o lipsă sau o deficiență pe care alții, pînă la el, nu au observat-o.

2. Capacitate de problematizare

capacitatea de a problematiza chestiuni așa-zis „rezolvate", aparent închise, de a formula ipoteze de cercetare, de a-ți pune întrebări și de a te frămînta eficient. Numai 7% din inventatori au declarat că ideea care a generat invenția le-a venit pur și simplu din întîmplare; în 93% din cazuri ideea a apărut în urma unui proces îndelungat de frămîntare, fie ca răspuns la o întrebare, care îl frămînta de mai mult timp (chiar ani) pe inventator, (în 35% din cazuri) fie ca răspuns la întrebările pe care a început să și le pună pe parcursul rezolvării problemei în care era angajat (în 65% din cazuri)

3. Abilitate de evaluare

capacitatea de a selecta dintr-o multitudine de elemente — pe cele esențiale și semnificative, dintr-o multitudine de metode pe cea care va genera soluția cea mai potrivită, de a evalua și a alege dintr-o serie de soluții alternative, pe cea care corespunde cel mai bine cerințelor și necesităților practice, de a crea soluții adaptate, tehnic realizabile.

4. Capacitate de sesizare a implicațiilor eloignate

mai puțin evidente ale unei probleme, spirit de observație, capacitate de sesizare a detaliilor aparent nesemnificative, a aspectelor aparent banale, dar care se dovedesc ulterior a avea o deosebită importanță. Deseori o invenție sau o descoperire a apărut în urma faptului că, în afara fenomenului urmărit, inventatorul a sesizat un element accidental sau un efect auxiliar, — pe care alții pînă atunci nu-l sesizaseră — și care ulterior s-a dovedit a fi foarte important.

5. Originalitate în abordare

capacitatea de a adopta puncte de vedere mai puțin comune, de a depăși rutina și a face abstracție — pentru moment — de punctele de vedere sau procedeele cunoscute. O invenție nu poate să apară decît prin depășirea a ceea ce este cunoscut și „bătătorit" în acel domeniu; inventatorul știe să adopte, pe parcurs sau chiar de la bun început un punct de vedere inedit care deseori șochează „bunul simț" comun. Din relatările inventatorilor am putut constata că, în 59% din cazuri, inventatorii au încercat de la bun început să găsească un procedeu nou de rezolvare a problemei, diferit de cele clasice, cunoscute.

6. Capacitate de elaborare

capacitatea de dezvoltare, finalizare și materializare a unei idei prin transpunerea ei într-o soluție tehnic realizabilă. Inventatorul nu este numai un creator de idei, ci și a unor modalități adecvate de realizare a acestor idei, cel care posedă capacitatea de a depune un efort de lungă durată pentru înfăptuirea și concretizarea lor. Chiar dacă, de cele mai multe ori (în 76% din cazuri), ideile apar de la bun început printr-o formă verosimilă și realizabilă din punct de vedere tehnic; există însă și cazuri (24% din subiecți) în care ele apar inițial într-o formă aparent „năstrușnică" și nerealizabilă tehnic, efortul constînd tocmai în „îmbrăcarea" ei într-o soluție tehnic realizabilă.

7. Ingeniozitate

abilitatea de a găsi soluții mai puțin comune, surprinzătoare, simple și elegante. Deseori invențiile apar în urma substituirii „ingenioase" a unui element cunoscut printr-altul, tot cunoscut, dar care nu mai fusese utilizat pînă atunci în acel scop, din utilizarea unor procedee cunoscute în situații sau contexte noi, din atribuirea unor funcții noi, ingenioase, unor piese sau elemente utilizate pînă atunci doar în cîteva scopuri bine știute, devenite stereotipe

8. Fluiditate asociativ-combinatorie

capacitatea de a face cît mai multe asociații nu numai cu cunoștințele din domeniul respectiv, ci și cu cele din domenii înrudite, capacitatea de a imagina cît mai multe combinații posibile între datele unei probleme, între elemente, dispozitivele existente, cunoscute. Inventatorul posedă o gîndire analogică; din declarațiile inventatorilor chestionați reiese că ideile care au generat invenția — au apărut — fie prin analogie cu diferite procedee și aspecte ale domeniului particular în care lucrau, (în 48% din cazuri), fie prin analogie cu alte domenii particulare (42% din cazuri) sau chiar cu domenii generale, mai îndepărtate cum ar fi chimia, fizica, matematica (în 10% din cazuri). Gîndirea analogică necesită nu numai fluiditate combinatorie, ci și o bogată cultură profesională (de specialitate) și generală.

9. Independență intelectuală

capacitatea de a-ți susține și argumenta ideile atunci cînd ești convins că ele sînt realizabile. Inventatorul, deși ține cont de opiniile altora, nu se lasă totuși influențat de ele; el se distinge printr-o gîndire independentă. Fără a neglija părerile experților cu prestigiu și experiență, inventatorul nu le acceptă fără o verificare prealabilă. Atunci cînd dă o soluție, el se orientează în primul rînd după propriul său simț critic. Nu cedează de dragul altora, iar pentru ideile sale, știe „la nevoie" să se și bată.

10. Fluiditate ideațională

abilitatea de a genera un număr mare de idei, de a da mai multe soluții pentru o problemă. După declarațiile inventatorilor, foarte rar (în 22% din cazuri) ideea care generează invenția, apare de la bun început, din prima încercare de a găsi soluția; de obicei, chiar dacă i se pare bună pentru moment, inventatorul nu se oprește la prima soluție și nu se mulțumește cu ea, ci caută mai departe și altele. În majoritatea cazurilor, (78%) ideea fundamentală a invenției apare fie ca idee ultimă, în urma unei serii de idei, de încercări și combinări, perfec-

sinoptic

Etapele de „blocare" a cadrelor fără succes

POTRIVIT părerii lui Roger Williams, psiholog la Universitatea din Londra, orice conducător care nu reușește să promoveze în vîrful piramidei ierarhice din întreprinderea sa, trece, următoarele 4 etape de viață:

1. Între 20—30 ani. În această fază, tînărul cadru de conducere pe cale de afirmare va face experimente laborioase privind valorile umane și se va atașa de anumiți salariați foarte capabili din cadrul întreprinderii. Una din situațiile stressante cu care este confruntat acest proaspăt cadru de conducere este conflictul ce se naște între munca sa în cadrul întreprinderii și viața particulară de familie.

Williams sugerează că întreprinderile ar putea interveni și rezolva acest conflict, dînd o mai mare atenție atragerii soților acestor cadre de conducere la rezolvarea unor probleme cu care sînt confruntate întreprinderile, precum și prin sporirea participării acestora în cariera soților lor.

2. Între 30—40 ani. În această perioadă cadrele de conducere sînt prea mult prinse de probleme pentru a avea răgazul să mediteze la viitorul lor. Rareori conducătorii aflați în această etapă se preocupă serios pentru dezvoltarea abilităților calităților și performanțelor personale necesare etapei următoare. Acum, aceste cadre se atașează de o întreprindere.

3. ÎNTRE 40—50 ANI. Acele cadre de conducere care în perioada precedentă nu s-au preocupat intens de problemele de perspectivă ale profesiei lor, sînt confruntate cu o puternică stagnare. La această vîrstă — afirmă Williams — grija cea mai mare a unui astfel de cadru de conducere este de a conserva propria imagine pe care el cu trudă a cultivat-o timp de 2 decenii, dar de multe ori această tentativă este sortită eșecului. Tot în această etapă se amplifică problemele familiale (copii la facultăți, boli etc.)

În această etapă de mari confruntări, grupul acestor cadre de conducere se divide în două: unii părăsesc vechiul post, găsindu-și unul mai comod și fără răspundere, consacrîndu-și energia pentru activități personale în afara serviciului (sport, cultură etc.), iar alții fac eforturi disperate pentru ancorarea în prezent, raționalizîndu-și munca și adaptîndu-se la noile condiții. Celei de a doua categorii — arată Williams — întreprinderile trebuie să le acorde sprijin activ și susținut.

4. După 50 ani. În această etapă — ultima din meseria lor — aceste cadre de conducere ce nu s-au realizat profesional, nu mai au nimic de făcut și așteaptă resemnate pensionarea.

Un cadru de conducere trebuie să fie organizator, nu superdispecer!

MAȘINILE electronice și mijloacele de tehnică organizatorică — scrie V. Lipatov într-un articol publicat în numărul din 20 februarie a.c. al revistei „Literaturnaia gazeta" — nu pot decît să degreveze timpul unui cadru de conducere, dar problema de a ști cu ce și cum să și-l umple nu o poate rezolva decît el și nimeni altul. Unele cadre de conducere își folosesc orele de serviciu în modul cel mai rațional. Neștiind cum să se debaraseze de treburile de care trebuie să răspundă subordonații, asumîndu-și funcții împovărătoare de tutelă și control „pentru absolut orice", asemenea cadre de conducere lucrează pînă la 10—15 ore și asta chiar și în zilele de odihnă și în orele de seară. Din cercetările întreprinse rezultă însă că, în realitate, ziua de muncă, mai mare decît cea normată, nu este determinată de necesități, ci atestă o organizare defectuoasă a muncii cadrelor de conducere.

ționări și simplificări succesive (în 18% din cazuri), fie ca o soluție aleasă în final, dintr-o multitudine de soluții posibile, generate pe parcurs (în 60% din cazuri) ; în acest caz soluția aleasă va fi cea care corespunde cel mai bine cerințelor reale ale practicii, fluiditatea ideațională fiind în permanență secondată de abilitățile evaluative.

11. *Flexibilitate de adaptare*

capacitatea de a-ți modifica pe parcurs orientarea cu privire la o problemă, atunci cînd direcția în care ai persistat s-a dovedit a fi ineficientă, de a comuta „la nevoie" direcția de căutare sau modalitatea de abordare ; capacitatea de a reorganiza și restructura cunoștințele sau chiar de a redefini concepția cu privire la o problemă în urma apariției de informație nouă. Fără a fi instabilă, gîndirea inventatorului este flexibilă : el știe să comute mersul gîndirii atunci cînd o „cotitură" devine necesară, nu rămîne prizonierul punctului său de vedere inițial, înțelege și punctele de vedere ale altora. De cele mai multe ori (în 70% din cazuri), ideile care au generat invenția, au apărut fie în colectiv, fie în urma convorbirilor pe care inventatorul le-a avut cu colectivul, ceea ce implică o puternică interacțiune ideațională, înțelegerea punctelor de vedere ale altora, analizarea, frămîntarea și aprofundarea lor, comutare și restructurare. De asemenea, nu întotdeauna creatorul se gîndește de la bun început să găsească un mijloc sau un procedeu nou pentru rezolvarea unei probleme ; de multe ori el încearcă la început să rezolve problema printr-unul din procedeele clasice cunoscute, și numai atunci cînd acestea se dovedesc ineficiente sau nesatisfăcătoare el încearcă, silit de împrejurări să imagineze un procedeu sau o soluție nouă (în 41% din cazuri).

12. *Fantezie tehnică*

capacitatea de a imagina idei noi și soluții originale pentru o problemă. Creatorul nu se teme de ideile originale, oricît de ieșite din comun ar putea ele să pară la prima vedere. Deseori idei care au apărut la început bizare, sau chiar „trăznite", au generat ulterior invenții de importanțe considerabile. Fără a fi un „fantezist", sau un „visător cu capul în nori", inventatorul are o imaginație bogată și deseori pentru a da curs liber fanteziei sale și pentru a putea imagina nestingherit soluții originale, inventatorul își suspendă temporar propria facultate critică și face abstracție pentru moment de restricțiile și constrîngerile realității.

13. *Flexibilitate spontană*

capacitatea de a descoperi spontan mai multe atribute, proprietăți funcționale sau modalități de utilizare ale unuia și aceluiași obiect, de a da pentru una și aceeași problemă soluții de tipuri diferite, de a transfera procedeele de rezolvare de la probleme anterioare la probleme actuale.

14. *Abilitate logic - convergentă*

capacitatea de raționament logic, de deducere corectă a cauzalității și a legității, de anticipare a consecințelor și efectelor mai îndepărtate ale unor evenimente sau intervenții experimentale, de planificare a etapelor sau pașilor intermediari necesari pentru rezolvarea unei probleme, capacitate de analiză și detaliere, de organizare și sintetizare a datelor unei probleme (sau a informațiilor și cunoștințelor în legătură cu un subiect), de definire clară a unei idei și de fixare pe această idee.

Graficul nr. 1. — **Ierarhia și ponderile aptitudinilor caracteristice creativității tehnice.**

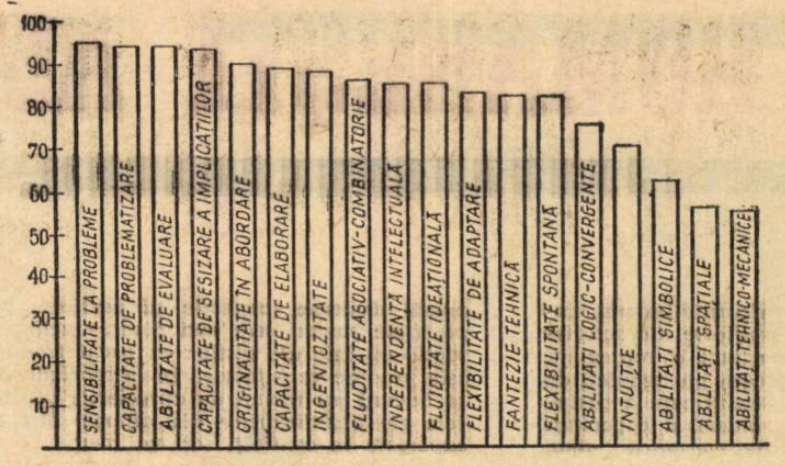

15. *Intuiție*

capacitatea de a ajunge rapid și economic la soluții corecte, pe baza unor informații reduse, incomplete, ambigue sau incerte, de a te orienta rapid într-un material eterogen, de a detecta o problemă ce „merită" a fi cercetată, de a avea „fler" pentru o soluție bună. Nu întotdeauna datele care stau la dispoziția inventatorului sînt complete : caracteristica avariilor, accidentelor este tocmai lipsa datelor, și ea cere, mai mult ca orice problemă, o intervenție rapidă și o rezolvare corectă. Alteori, mai ales în cercetare, problemele sînt mai puțin structurate, mai vagi, mai incerte și deseori, la început, cercetătorul trebuie să se simtă „rudă" cu artistul, și, atunci cînd nu are la dispoziție piste de căutare sigure și „gata indicate", să știe totuși să se orienteze într-un cîmp problematic.

Indicatorii aptitudinali enumerați pînă acum sînt considerați a fi aptitudini creative generale, deoarece ele sînt caracteristice — într-o măsură mai mare sau mai mică, și cu ponderi diferite — nu numai domeniului tehnic ci în general creativității științifice sau artistice. Datorită însă manipulării unui anumit gen de material specific domeniului tehnic: mecanic, spațial (figural sau relațional), operațional, formal-simbolic (numeric sau abstract-relațional), unii dintre acești indicatori se particularizează, dobîndind un grad de specificitate relativ mai ridicat în raport cu ceilalți. Astfel, fluiditatea asociativ-combinatorie, fantezia, ingeniozitatea și intuiția se vor structura într-un complex aptitudinal specific domeniului respectiv, cum ar fi intuiția tehnică, mecanică, spațială, simbolică etc.

Aptitudinile specifice, indispensabile realizării oricărei performanțe **în domeniul tehnic** (creatoare sau noncreatoare), sînt :

16. *Abilitate formal - simbolică*

(numerică, abstract-relațională sau operațională) : capacitatea de a manipula corect simboluri cantitative și conținuturi formale la un înalt nivel de abstractizare și complexitate simbolică, (gîndire matematică, simbolică).

17. *Abilitate spațială*

capacitatea de a manipula pe plan mintal un dispozitiv existent sau imaginat, de a vizualiza modificările de formă sau poziție ale unor piese (imaginație spațială), capacitatea de a transpune o soluție din plan mintal în plan vizual-perceptiv.

18. *Abilitate tehnico - mecanică*

capacitatea de a organiza relații de forță, mișcare, energie în structuri cu sens (gîndire tehnică) ; abilitatea de a determina interrelația funcțională a părților din cadrul unui sistem mecanic, de a descoperi principiile de funcționare ale unor sisteme sau de a pune în relație diferite elemente separate pentru a da naștere unui sistem funcțional valid (comprehensiune mecanică).

Din analiza graficului nr. 1, reiese că indicatorilor aptitudinali generali (1—15) li s-au acordat ponderi foarte mari și relativ apropiate ca mărime (între 70—95) ; aceasta ne permite să conchidem că nu este vorba de o serie de aptitudini izolate, ci, mai curînd, de o aptitudine creativă generală, cu o structură complexă, în care, chiar dacă ar putea fi depistat un număr mai mic de factori subiacenți, de sine stătători, fiecare aptitudine este condiționată într-o măsură mai mare sau mai mică de existența celorlalte. Aptitudinile enumerate se intercondiționează reciproc ; prezența unora fie că implică și pe celelalte, fie că determină sau condiționează dezvoltarea celorlalte. Cotele comparativ mici acordate abilităților simbolice, spațiale și mecanice se explică prin faptul că acestea constituie așa-numitele **aptitudini specifice**, caracteristice unui anumit domeniu profesional. Ele nu sînt atît determinante pentru performanța creatoare (deoarece prezența lor se constată la toți reprezentanții acelei categorii profesionale — creatori și noncreatori —), cît un nivel de pornire, o condiție de bază, indispensabilă dar totodată și insuficientă pentru performanța creatoare.

Complexul aptitudinilor creatoare nu este o sumă sau un agregat de elemente aptitudinale izolate, ci o structură unitară, organizată ierarhic, de aptitudini generale și specifice care se intercondiționează reciproc : nici una nu este suficientă pentru determinarea performanței creatoare, după cum la nici una nu se poate renunța, performanța creatoare fiind rezultatul sintetic al interacțiunionării dinamice a tuturor acestor aptitudini.

Cunoașterea acestor aptitudini, a naturii și modalităților de manifestare atît de către creatori cît și mai ales de noncreatori are un efect stimulator asupra creativității, căci numai cunoscînd aceste aptitudini se poate tinde către antrenarea, dezvoltarea și valorificarea lor cît mai deplină.

Cornelia FĂCĂOARU
cercetător, Institutul de psihologie

Ce fel de economiști vor întreprinderile americane

O ANCHETĂ efectuată în 500 de companii americane a pus în evidență unele aspecte interesante privind calitățile care sînt solicitate absolvenților cu pregătire superioară în științe economice și administrație de către cei care îi angajează.

Peste 3/4 din întreprinderile investigate au răspuns că preferă specializarea pe domenii funcționale a absolvenților, cum ar fi, de pildă, cunoașterea anumitor tehnici de conducere și organizare, în vederea dezvoltării potențialului de conducător pe termen lung. Contradicția dintre o pregătire de bază generală și specializarea pe domenii funcționale este doar aparentă. De exemplu, conducerea activității de marketing este confruntată atît cu posedarea unor cunoștințe de specialitate, cît și cu angajarea unor experți în domeniul respectiv.

Se remarcă, de asemenea, faptul că numai 1/3 dintre întreprinderi angajează absolvenți în științe economice și administrație pentru a fi încadrați imediat pe un post de rutină, în timp ce peste 2/3 îi angajează pentru a le dezvolta potențialul de conducere pe termen lung. Totodată, se relevă că preferințele întreprinderilor se îndreaptă, aproape în egală măsură, către absolvenții care au avut sau nu au avut o experiență de muncă anterioară.

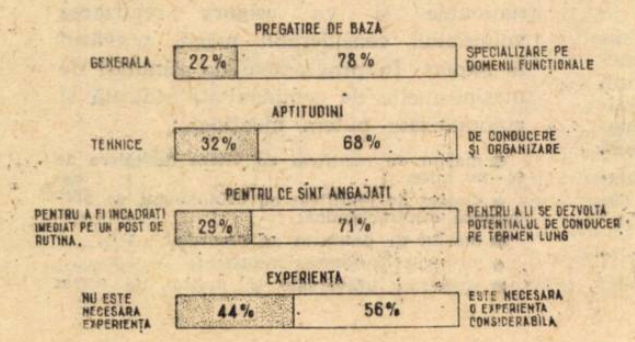

Un institut de specialitate

TINARA universitate de tehnologie din Compiègne (Franța) a anunțat recent că, la toamnă, în cadrul său, își va începe activitatea un institut de informatică și de management al informației (I.M.I.). Profilat concomitent pe învățămînt și pe cercetare, ce își propune să formeze „gestionari" de mari proiecte în domeniul informaticii, atît pentru întreprinderile particulare, cît și pentru administrația de stat.

Scopul urmărit este de a da unor cadre, care posedă deja o anumită experiență directă în informatică, cunoștințe, de specialitate, care le-ar permite să stăpînească ansamblul problemelor și să creeze sisteme cu o funcționare satisfăcătoare și, totodată, economică. Pe lîngă aceasta activitate, I.M.I. urmează să întreprindă cercetări în domeniul informaticii.

Rubrică redactată de
Nicolae MANOLE

STRATEGIE ȘI ACȚIUNE

Consumatorul în optica producătorului

III. STUDIUL APROFUNDAT — Constă în realizarea unei anchete de nivel național, parcurgîndu-se următoarele faze :

1. FAZA PREMERGĂTOARE. Se procedează mai întîi la **identificarea structurii pieței,** *în care scop se repartizează (segmentează) unitățile economice care acționează pe piață conform funcției lor (furnizor de subansamble, fabricant etc.), cifrei de vînzare sau numărului de personal și localizării geografice; și, după aceleași criterii și utilizatorii finali ai produsului. Se trece apoi la* **alegerea eșantionului reprezentativ,** *repartizîndu-se întreprinderile din fiecare segment în două categorii, pe de o parte cele mai semnificative și toate celelalte, pe de altă parte. Mărimea eșantionului — stabilit prin alegerea firmelor din prima categorie după criterii statistice și printr-o alegere întîmplătoare a celor din a doua categorie — este în funcție de tipul de piață și mai ales de calitatea rezultatelor ce se urmăresc. În continuare,* **se definește profilul interlocutorilor** *(persoanele care trebuie să fie contactate în fiecare dintre întreprinderile eșantionului) folosindu-se drept criteriu funcția pe care o îndeplinesc sau autoritatea și competența pe care o au de a vorbi în numele întreprinderii. Se trece apoi la* **fixarea unei întîlniri cu cei contactați,** *stabilindu-se în prealabil prin telefon toate amănuntele și întocmindu-se un plan detaliat al discuției. În continuare se* **redactează chestionarele,** *pregătindu-se tipuri specifice pentru fiecare grup de întreprinderi și pentru fiecare profil de interviu (tehnic, comercial etc.), fiind bine ca, în toate cazurile să se prevadă posibilitatea notării tuturor răspunsurilor și elementelor de informație ce se obțin. În sfîrșit,* **se constituie echipa de anchetatori,** *în special din personalul de marketing al întreprinderii, procedîndu-se în prealabil la o anchetă de simulare pentru ca abordarea să fie asimilată în același grad de toți anchetatorii.*

2. PRELUCRARE ȘI INTERPRETARE. După colectarea interviurilor, realizate de anchetatori în faza operativă a anchetei, responsabilul cu studiul de piață trebuie să procedeze în ordine cronologică la :

a) Verificarea și clasarea chestionarelor. *Este posibilă eliminarea unei părți din chestionare, utilizînd drept criterii : modul mai mult sau mai puțin lizibil în care sînt redactate ; numărul insuficient de întrebări care au obținut răspuns ; fișa signalectică a intervievatului, fără nici o legătură cu profilul prestabilit ; întreprinderea a cărei activitate principală nu intră în sectoarele și segmentele prevăzute în eșantion. Chestionarele reținute sînt clasate în grupe după diferite criterii.*

b) Codificarea și tabularea răspunsurilor. *Examinarea aceleiași întrebări în toate chestionarele permite codificarea răspunsurilor obținute și apoi gruparea pe clase.*

c) Analiza rezultatelor. *Se pot aplica diverse metode de analiză cantitativă și calitativă.*

3. SINTEZA FINALĂ. — Este ultima etapă a studiului și are scopul de a furniza, integral elementele necesare elaborării strategiei de marketing și, parțial, pe cele necesare proiectării strategiei globale de dezvoltare a întreprinderii. Ea se materializează în **întocmirea unui raport scris și a unui plan de acțiune.** *Primul, cuprinde definirea pieței actuale și potențiale, a tendințelor de evoluție previzibile a caracteristicilor tehnico-economice ale produselor și permite definitivarea politicii de produs, politicii de preț, activităților de promovare și sistemului de distribuire. Cel de al doilea precizează acțiunile de întreprins pentru a putea exploata în condiții de eficiență ridicată oportunitățile descoperite, ca și consecințele previzibile ale fiecărei acțiuni.*

I. B.

INDUSTRII ROMÂNEŞTI ALE TEHNICII DE VÎRF

Centrala industrială de maşini-unelte, mecanică fină şi scule

DIMENSIUNI ŞI RITMURI ALE CREŞTERII ACCELERATE

INDUSTRIA românească se dezvoltă într-un ritm viu, cuprinzînd activităţi din cele mai diversificate. Caracteristica sa calitativă pentru acest cincinal o reprezintă **dezvoltarea cu precădere a industriilor purtătoare ale tehnicii de vîrf.** *În anii din urmă au intrat în funcţiune, ca urmare a vastului program de investiţii, numeroase întreprinderi şi capacităţi noi, înglobînd activităţi specifice industriei de mecanică fină, electronică şi electrotehnică, maşini-unelte, scule, aparatură de măsură şi control, automatizări etc. În acest fel se valorifică mai eficient materiile prime şi materialele, inteligenţa cadrelor din cercetare, proiectare şi inginereşti. Asemenea industrii fiinţează în prezent în numeroase judeţe ale ţării, deşi multe din ele sînt tinere în procesul de industrializare.*

Această dezvoltare corespunde tendinţei de făurire a unei economii moderne, capabile să realizeze produse de înaltă complexitate pentru cele mai diverse activităţi, competitive, comparabile cu cele ale ţărilor cu vechi tradiţii industriale. Numeroasele produse ce se fabrică în întreprinderile de acest gen din ţară se bucură nu numai de aprecierile utilizatorilor interni, ci şi de cele ale beneficiarilor din diferite ţări ale lumii, unde ele sînt exportate în cantităţi tot mai mari.

Publicăm în paginile de faţă realizările de prestigiu obţinute de două asemenea industrii — producţia de calculatoare şi de maşini unelte de cea mai înaltă clasă — care atestă materializarea în practică a uneia din importantele hotărîri luate la Congresul al X-lea al P.C.R. — şi anume de a se asigura toate condiţiile necesare dezvoltării cu prioritate în ţara noastră a industriei moderne, purtătoare ale tehnicii de vîrf.

UNA DIN TRĂSĂTURILE *caracteristice ale dezvoltării economiei ţării noastre, o reprezintă* **industriile moderne, propulsoare de progres tehnic şi economic.** *Între acestea, o puternică ascensiune au cunoscut construcţiile de maşini-unelte. Pentru România, — ca de altfel pentru toate ţările în care puterea aparţine celor ce muncesc, poporului — existenţa unei industrii constructoare de maşini-unelte înseamnă asigurarea unei baze proprii de înzestrare a economiei cu mijloace de înaltă productivitate, care permit o prelucrare economică a diverselor produse. Ce înfăptuiri mai deosebite au avut loc în ultimii ani, încotro se îndreaptă în viitor această industrie?*

PE PLAN MONDIAL, au avut loc, în ultimii ani, importante acţiuni pentru diversificarea gamei de maşini-unelte, pentru automatizarea totală a funcţionării lor. Mergînd în pas cu mutaţiile şi transformările impuse de progresul tehnic şi ştiinţific contemporan, constructorii de maşini-unelte au realizat o serie de tipuri noi, caracterizate prin următoarele tendinţe principale :

- utilizarea vitezelor de lucru mărite ;
- creşterea productivităţii la producţia de serie mică şi unicate ;
- automatizarea operaţiilor de prelucrare, transport şi măsurare a pieselor şi de centrare-fixare şi demontare a sculelor, prin utilizarea comenzilor program numerice, comenzilor adaptive etc. ;
- sporirea preciziei de lucru ;
- reducerea surselor de zgomot şi creşterea siguranţei de funcţionare ;
- aplicarea unor procedee noi de prelucrare, ca de exemplu, electroeroziunea, electrochimia etc., impuse de utilizarea materialelor cu rezistenţe şi durităţi ridicate ;
- aplicarea comenzilor numerice la liniile automate de prelucrare pentru producţia de serie mare ;
- utilizarea calculatoarelor de proces pentru comanda unor maşini-unelte, a unor linii automate sau a unor sisteme elastice de maşini.

Dintre tipurile noi de maşini-unelte realizate pe plan internaţional, care înglobează tendinţele arătate, sînt de reţinut : maşinile de rectificat cu viteze de tăiere de 60—200 m/sec. ; maşinile de rectificat cu comandă adaptivă ; strunjurile universale şi strunjurile revolver cu comandă numerică de conturare, sau comandă adaptivă, avînd performanţe foarte ridicate de productivitate ; maşinile de găurit, maşini orizontale de alezat şi frezat, strunguri carusel, maşini de frezat, presele mecanice de ştanţare etc., cu comandă numerică de poziţionare, deplasare liniară sau de conturare.

Graficul nr. 1

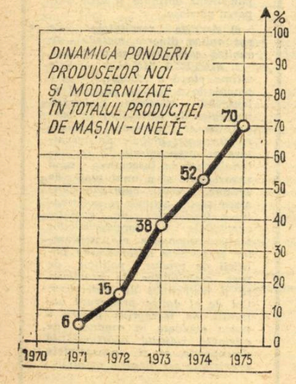

Au fost realizate, de asemenea, sisteme de maşini comandate de calculatoare de proces, care reprezintă cea mai complexă formă de automatizare aplicată la un grup de maşini. Aceste sisteme sînt, de fapt, linii automate de prelucrare a unei game de piese similare, formate din maşini-unelte cu comandă numerică şi din centre de prelucrare şi dotate cu instalaţii de transport automat al pieselor de prelucrat ; maşini-unelte comandate de calculatoare mici, înglobate în instalaţiile de comandă numerică. Se realizează o largă gamă de posibilităţi de programare şi prelucrare de piese complicate, precum şi o productivitate sporită, dublată de o calitate ridicată şi constantă a pieselor prelucrate etc.

ÎN CONCORDANŢĂ cu realizările pe plan mondial, au avut loc şi în ţara noastră profunde schimbări şi mutaţii în dezvoltarea industriei constructoare de maşini-unelte. Acest lucru este ilustrat pregnant de următoarele cifre : **în 1960 se fabricau, într-o gamă restrînsă de tipo-dimensiuni, maşini-unelte universale** (strunguri paralele, maşini de găurit, maşini de frezat, şepinguri ş.a.). **Prin construirea de noi capacităţi de producţie şi lărgirea potenţialului de proiectare, la nivelul anului 1966 s-a trecut nu numai la realizarea unui volum de producţie mult sporit, dar s-a lărgit, totodată, gama de tipo-dimensiuni la un număr de circa 60, prin asimilarea unor maşini de complexitate mai ridicată** (strunguri carusel, maşini orizontale de alezat şi frezat ş.a.).

Dezvoltarea industriei de maşini-unelte româneşti a continuat într-un ritm şi mai accentuat, atît ca volum de producţie, cît şi ca număr de tipo-dimensiuni. Astfel, **în 1971 erau în fabricaţie 138 tipo-dimensiuni de maşini-unelte, dintre care unele cu nivel tehnic şi complexitate mult sporite** (maşini de frezat portale, maşini de frezat de scule, maşini de rectificat universale, maşini-agregat, strunguri carusel cu comandă secvenţială ş.a.). Toate aceste tipuri de maşini au o valoare specifică sensibil crescută faţă de cele fabricate anterior.

Din realizările de prestigiu obţinute în ultimii ani pe linia fabricării unor tipuri de maşini-unelte complexe şi cu grad mărit de automatizare, precum şi a ridicării nivelului tehnic al producţiei, în cadrul Centralei industriale de maşini-unelte, mecanică fină şi scule şi în general în ramura construcţiilor de maşini, se desprind următoarele : **au fost asimilate şi puse în fabricaţie o serie de tipo-dimensiuni de maşini-unelte cu comandă numerică, noi tipo-dimensiuni de maşini-unelte cu instalaţie de afişare a cotelor.**

Toate aceste tipuri de maşini-unelte reprezintă o treaptă superioară de complexitate şi automatizare, menite să determine atît creşterea efectivă a productivităţii muncii, cît şi ridicarea nivelului tehnic al producţiei în industria construcţiilor de maşini. **Efectul introducerii acestor maşini-unelte în întreprinderile constructoare de maşini, în comparaţie cu tipurile de maşini-unelte universale, se caracterizează prin : creşterea productivităţii de la 30—500%, sporirea preciziei cu 50—100%, asigurarea unei precizii constante şi, deci, a interschimbabilităţii pieselor prelucrate etc.**

Producţia şi utilizarea lor în cadrul centralei noastre sînt legate de introducerea tehnicii de vîrf, respectiv a echipamentelor electronice de comandă, a instalaţiilor electrohidraulice, a sistemelor de programare prin benzi perforate ş.a. Ponderea maşinilor-unelte noi şi a celor de complexitate ridicată şi cu grad înalt de automatizare în volumul total al producţiei de maşini-unelte a crescut şi creşte de la an la an. În graficul nr. 1 este redat ritmul de creştere a acestui indicator, care ilustrează concret eficienţa introducerii noului în producţia de maşini-unelte.

DESI INDUSTRIA ROMÂNEASCĂ de maşini-unelte este relativ tînără, prin programele de asimilări din cincinalul 1971—1975 şi cincinalul 1976—1980 se va ajunge la niveluri de producţie şi de calitate comparabile cu unele ţări cu industrie dezvoltată. Astfel, **se prevede asimilarea pînă în 1975 a noi tipo-dimensiuni de maşini-unelte, din care unele cu comandă numerică** (vezi graficul nr. 2), **ajungîndu-se ca, în acest an, să fie în producţie o gamă de cîteva sute de tipo-dimensiuni de maşini-unelte.** Această acţiune, de innoire şi modernizare a producţiei cu tehnică de vîrf, va continua în ritm înalt şi în cincinalul 1976—1980. Acest sortiment va acoperi circa 70—75% din tipurile de maşini-unelte necesare economiei naţionale şi va asigura realizarea volumului, considerabil mărit, prevăzut la export. În programele de asimilări de maşini-unelte de complexitate ridicată şi automatizate putem menţiona :

- maşini de rectificat cu viteze de tăiere de 60—100 m/sec. ;
- maşini de rectificat cu echipament de prelucrare electrochimică ;
- maşini de danturat de precizie ;
- strunguri automate multiax ;
- strunguri universale şi maşini de frezat cu comandă numerică de conturare şi cu comandă adaptivă ;
- maşini agregat şi linii automate specializate ;
- maşini pentru prelucrarea metalelor prin procedee neconvenţionale (electroeroziune, electrochimie etc.) ;
- maşini de găurit în coordonate cu comandă numerică ;
- centre de prelucrare orizontale şi verticale ;
- sisteme elastice de maşini cu comandă numerică comandate de calculatoare de proces ;
- maşini de presare-forjare de mare productivitate.

Graficul nr. 2

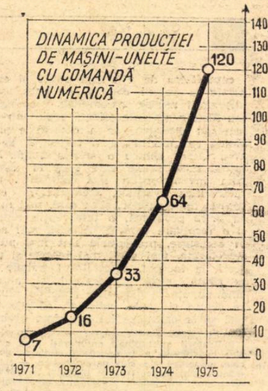

Aşa cum rezultă din cele arătate sumar, există un program amplu, care cuprinde majoritatea tipurilor de maşini-unelte existente sau în dezvoltare pe plan internaţional. Realizarea lui reclamă un efort important în toate sectoarele de activitate şi, în special, în proiectare şi cercetare. **Se prevede ca circa 75% din numărul produselor noi să fie asimilate prin efort propriu de cercetare şi proiectare, circa 15% prin cooperare cu firme de prestigiu din străinătate şi circa 10% prin achiziţionare de licenţe.** Activitatea de cercetare şi proiectare desfăşurată în cadrul Centralei industriale de maşini-unelte, mecanică fină şi scule, bazată pe experienţa cîştigată din licenţele cumpărate pînă în prezent şi pe lucrările realizate în institute de cercetare şi proiectare şi întreprinderi, va trebui să se desfăşoare pe o arie foarte întinsă şi să rezolve un volum important de probleme, mai complexe şi calitativ superioare celor existente. În acest scop, s-au prevăzut :

— creşterea capacităţii de cercetare şi proiectare, prin înfiinţarea de filiale ale institutelor existente pe domenii şi specialităţi ;

— organizarea unor centre de instruire, atît a personalului din fabricile de maşini-unelte, cît şi din întreprinderile beneficiare, pentru utilizarea corectă şi completă a maşinilor-unelte cu comandă numerică şi a celor cu complexitate mare ;

— studierea, în cadrul institutelor de cercetare şi proiectare, a celor mai noi tehnologii de prelucrare şi adaptarea lor la construcţia maşinilor-unelte ;

— colaborarea cu institutele politehnice pentru realizarea unor lucrări de cercetare ;

— proiectarea şi dotarea noilor fabrici în ramura construcţiilor de maşini, în concordanţă cu programul de asimilare şi fabricaţie a maşinilor-unelte ;

— dezvoltarea şi intensificarea colaborării dintre Institutul de cercetări şi proiectări maşini-unelte şi Institutul de cercetări şi proiectări de automatizare pentru aplicarea şi dezvoltarea tehnicilor de vîrf (comanda numerică, comanda adaptivă, comanda prin calculator etc.) în construcţia maşinilor-unelte ;

— dezvoltarea sectoarelor de cercetare şi proiectare pentru echipamentele hidropneumatice utilizate la maşinile-unelte.

TENDINŢA de a ne alinia în permanenţă tehnicilor de vîrf este un imperativ la care trebuie să se adapteze toţi constructorii de maşini-unelte din cadrul C.I.M.U.M.F.S., cît şi din întreaga economie, atît cei din cercetare şi proiectare, cît şi cei din execuţie. Numai în acest mod vom putea satisface din ce în ce mai bine cerinţele mereu crescînde ale economiei noastre naţionale în plin avînt şi participa la schimbul de valori materiale pe plan internaţional, prin mărirea exportului, ca urmare a competitivităţii produselor româneşti de maşini-unelte.

ing. I. BĂNCILĂ
Centrala industrială de maşini-unelte, mecanică fină şi scule

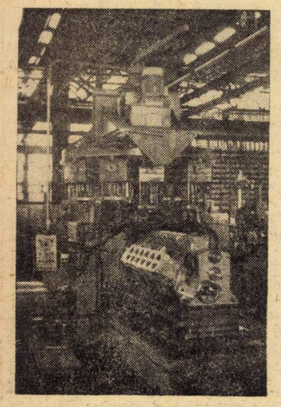

Maşină cu comandă numerică

Centrala industrială de electronică şi automatizări

INDUSTRIA DE CALCULATOARE ÎN PAS CU TENDINŢELE MODERNE

ÎN INTREAGA LUME, amplificarea utilizării calculatoarelor, în contextul general al dezvoltării tehnicii de calcul şi a tehnicii de utilizare a acestora, ocupă în prezent un loc fruntaş în prognoze făcute de specialişti, industriile şi depăşeşte cele mai optimiste numai un sector de activitate întinsă, tehnologia calculatoarelor reprezintă nu dotarea cu tehnica de calcul are multiple de tehnica evoluează foarte rapid, dar şi chiar în viaţa oamenilor. implicaţii în diverse ramuri economice In consecinţă, dezvoltarea tehnologiei în domeniul calculatoarelor va putea considera ca un catalizator important al progresului tehnic în ansamblul său.

Prin forţele mobilizate în întreaga lume în direcţia cercetării şi producţiei de calculatoare, acest domeniu de activitate devine din ce în ce mai rentabil. Prin diversificare şi specializare, utilizarea mijloacelor de calcul devine universală şi contribuie la dezvoltarea activităţilor sociale. Din datele publicate în ultimii 20 de ani rezultă că industria calculatoarelor a înregistrat creşterile cele mai rapide dintre toate celelalte activităţi, prevăzîndu-se în viitor un ritm şi mai accelerat, ocupînd, în 1990, conform previziunilor, locul 3 în rîndul ramurilor industriale în lume.

AVÎND ÎN VEDERE implicaţiile sociale ale utilizării calculatoarelor, **în ţara noastră politica de dotare cu tehnică de calcul este urmărită cu deosebită grijă pentru a asigura o corelare optimă cu dezvoltarea industrială în ansamblu şi utilizarea acestei tehnici la parametri superiori.** Corelat cu nivelul industrial al ţării şi tehnicile de care dispunem, dotarea cu mijloace de calcul se va face, în special, cu echipamente realizate în ţară de către unităţile aparţinînd Centralei industriale de electronică şi automatizări.

Tendinţele mondiale în dezvoltarea industriei de calculatoare se reflectă pregnant şi în dinamica creşterii valorii producţiei de tehnică de calcul în actualul cincinal în ţara noastră. **Luînd ca bază valoarea producţiei din anul 1971, valoarea producţiei în 1974 va fi de 6,5 ori mai mare.** Deşi dezvoltarea electronicii ocupă un loc de frunte în prevederile cincinalului, în cadrul acestei ramuri, **tehnica de calcul are o dinamică de circa 3 ori mai mare decît cea prevăzută pentru industria electronică în ansamblul ei** (vezi fig. nr. 1).

Realizările industriei de calculatoare din acesti ani au permis **o dotare accelerată în cadrul programului naţional aprobat, înscrierea României în rîndul ţărilor exportatoare de tehnică de calcul, participarea sa activă la numeroase tîrguri internaţionale de specialitate cu produse româneşti.** Lărgirea colaborării internaţionale cu alte ţări ale lumii în acest domeniu de tehnică de vîrf. Gama de produse prevăzute a se realiza în 1974 se înnoieşte şi se diversifică în mod apreciabil în raport cu ceilalţi ani, răspunzînd la dezideratele actuale ale tehnicii : modularizarea şi realizarea unor noi tipuri de produse, mărirea vitezei de calcul, scăderea consumului specific şi al gabaritelor, creşterea productivităţii. Semnificativă este, în această ordine de idei, evoluţia asimilării de maşini de birou care a condus la tipuri cu dimensiuni din ce în ce mai reduse (deci, implicit, consum mai redus de metal şi alte materiale) :

- 1971 tipul CE 30 în greutate de 22 kg ;
- 1972 tipul CE 33 în greutate de 11 kg ;
- 1973—1974 tipul CE 126 în greutate de 1,8 kg şi, în acelaşi timp, la performanţe de calcul, posibilităţi de utilizare şi fiabilităţi mai mari.

Ponderea produselor noi şi modernizarea în 1974 în totalul producţiei de tehnică de calcul, reprezintă circa 90%, ceea ce arată „nivelul de înnoire" al acestei ramuri, „mutaţiile" mari ce au loc în acest domeniu de tehnică de vîrf. De asemeni, **nivelul de integrare cu piese şi subansamble fabricate în ţară este în continuă creştere, asigurîndu-se astfel o lărgire a industriei de echipamente de calcul şi o competitivitate sporită la export a acestor produse.**

ÎN 1974, tehnica de calcul fabricată în România este reprezentată de trei categorii de produse :

— calculatoare universale
— maşini de facturat şi contabilizat
— maşini de calculat de birou

în diferite variante, acoperind prin performanţe varietatea necesităţilor utilizatorilor.

Din gama calculatoarelor universale se fabrică în prezent :

1. **— Sisteme de calcul de capacitate medie pentru calcule economice şi ştiinţifice C 256.**

— sisteme de operare prevăzute cu posibilităţi de compilare în limbaje COBOL, FORTRAN, LPG. Realizarea tehnologică este corespunzătoare generaţiei a 3-a.

În acest an se va dubla numărul de unităţi dotate în ţară cu calculatoare C-256. Ca o noutate este şi oferirea la export a calculatoarelor electronice C 256 fabricate de industria de echipamente de calcul din ţara noastră.

2. **— Sisteme de calcul de capacitate mică pentru calcule economice şi conducere de procese tehnologice C-32.** Realizarea industrială „în premieră" în acest an a echipamentelor respective va conduce la înzestrarea a numeroase instalaţii : chimice, materiale de construcţii, energetice cu tehnica modernă de calcul, precum şi la lărgirea gamei de calculatoare pentru activităţi economice şi ştiinţifice.

3. **— Echipamente de extindere a configuraţiilor livrate pentru calculatoarele de capacitate medie, cum ar fi :**

— deruloare de benzi magnetice cu unităţi de legătură ;
—imprimante rapide cu unităţi de legătură ;
— blocuri de memorie de 64 KO ş.a.
— echipamente de legătură pentru teletransmisie ş.a.

4. **— Echipamente periferice destinate sistemelor de calcul realizate în ţară sau pentru export, fabricate prin cooperare cu firma CDC — S.U.A. :** imprimante, cititoare şi perforatoare de cartele.

Din categoria maşinilor de facturat şi contabilizat se produc :

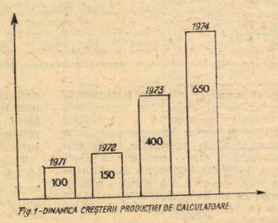

Fig. 1 - DINAMICA CREŞTERII PRODUCŢIEI DE CALCULATOARE

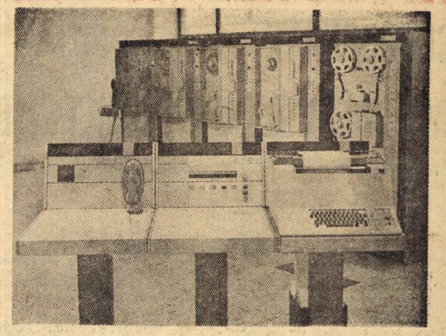

„Conversaţia" operatorului cu calculatorul Felix C 256, intrat în producţie în anul 1970—1971, se realizează electronic cu ajutorul acestei console. Ea permite totodată şi o supraveghere permanentă a modului de funcţionare a calculatorului.

Maşini FC15/FC30 destinate dotării interne şi exportului ;

Sisteme electronice de calcul pentru colectarea şi prelucrarea primară a datelor destinate folosirii în întreprinderile mici şi mijlocii. Acest sistem (SEC) din generaţia 3,5 reprezintă, prin performanţele sale, una din marile noutăţi tehnice ale anului 1974.

Din categoria maşinilor de calcul de birou se vor produce :

— maşini de calcul cu 5 operaţii cu afişare CE 126 realizate cu circuite MOS/LSI şi de gabarit redus ;

— maşini de calcul cu 4 operaţii şi imprimare CE 125T realizat cu circuite MOS/LSI şi imprimanta miniaturală de tip paralel ;

— micromaşini cu patru operaţii şi afişare realizate cu circuite MOS.

În domeniul software în 1974 s-a generalizat la beneficiarii de sisteme C 256 noua versiune 14 a sistemului de operare SIRIS 2, o îmbunătăţire a versiunilor anterioare, cu noi facilităţi pentru utilizatori. De asemenea, pentru sistemele C 32 se vor elabora versiuni îmbunătăţite ale sistemului de operare pentru o diversitate de utilizări. **Producţia de calculatoare în 1974 va reprezenta un progres deosebit în domeniul creşterii productivităţii muncii, al preocupărilor pentru reducerea consumurilor de materie primă, reducerea importurilor şi creşterea fiabilităţii produselor.**

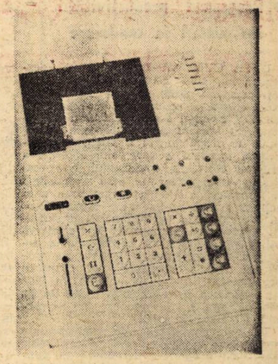

Felix C.E. 125 T — Maşină electronică de birou cu 4 operaţii, cu imprimantă.

SI ÎN DOMENIUL forţei de muncă, industria de calculatoare electronice prezintă noutăţi de vîrf în sensul că utilizează, dat fiind specificul unor operaţii tehnice (în special reglaje şi operaţii de test şi control), cadre cu pregătire tehnică medie şi superioară pentru operaţii de producţie. Valorificarea directă de la producţie la concepţie a „materiei cenuşii" celei mai superioare, constituie o caracteristică a industriei de calculatoare electronice.

În întreprinderea de calculatoare electronice din Bucureşti promoţiile de tineri ingineri depun o activitate direct productivă de o înaltă calificare, aceasta constituind şi o formă superioară de ridicare şi perfecţionare a nivelului lor de pregătire. Concomitent, prin diferite forme de şcolarizare, se formează în condiţiile producţiei de calculatoare, o nouă categorie de specialişti în rîndul muncitorilor şi tehnicienilor, aceea a constructorilor de echipamente de calcul, strict necesară asigurării programului de dezvoltare a acestei ramuri.

Perfecţionarea procesului tehnologic, extinderea echipamentelor automate de test şi reglare, întărirea controlului de calitate în toate sectoarele, urmărirea atentă a produselor în exploatare şi în fabricaţie, toate acestea au în vedere îmbunătăţirea continuă a fiabilităţii produselor. Anul 1974 se caracterizează în industria de calculatoare electronice prin intensificarea studiilor şi elaborării de noi echipamente cu o fiabilitate sporită. De asemenea, 1974, va reprezenta, prin dimensiunile sale, o continuare a politicii de dotare în ritm susţinut cu tehnica de calcul a economiei naţionale, traducerea în viaţă cu succes a Programului de dotare aprobat de C.C. al P.C.R., precum şi o largă diversificare a mijloacelor de tehnică de calcul fabricate, în paralel cu creşterea exportului care va reprezenta peste 25% din volumul producţiei.

În acest scop, în cinstea marilor evenimente de importanţă excepţională ce marchează acest an — cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei şi Congresul al XI al P.C.R. — colectivul Întreprinderii de calculatoare electronice, angajat, în întrecerea socialistă, va obţine, printr-o mobilizare exemplară, importante realizări în activitatea economico-productivă, faţă de anul 1973, ce se vor concretiza în următoarele creşteri ale principalilor indicatori în trimestrul I.1974 :

	Realiz. tr. I/1974 faţă tr. I/1973 (%)
— producţia globală	257,5
— producţia marfă	239,4
— productivitatea muncii	208,3

Sarcinile de plan pe primele trei luni ale anului 1974, în cinstea zilei de 1 Mai au fost realizate şi depăşite, obţinîndu-se totodată realizări deosebite şi în ceea ce priveşte diversificarea şi asimilarea de noi echipamente. În acest an a trecut cu succes probele de omologare calculatorul de capacitate mică C32, realizat în colaborare cu specialiştii Institutului de tehnică de calcul.

REZULTATELE obţinute pe primul trimestru din acest an sînt o garanţie că angajamentele asumate de constructorii de mijloace ale tehnicii de calcul vor fi realizate şi depăşite şi pe viitor. Recenta vizită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, în întreprinderea noastră, discuţiile purtate cu specialiştii şi preţioasele indicaţii primite pe linia diversificării, realizării de noi produse şi de lărgire a cooperării internaţionale în acest domeniu, constituie imboldul şi sarcini de onoare pentru cercetătorii, proiectanţii şi constructorii de mijloace de tehnică de calcul în vederea unor noi şi importante realizări în acest domeniu prioritar al activităţii noastre industriale.

ing. Sandu SEGAL
director
Întreprinderea de calculatoare electronice-Bucureşti

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ÎNTREPRINDERII

Productivitate — calitate — eficiență

PENTRU a reflecta modul în care atributele dezvoltării se regăsesc în activitatea curentă a unei întreprinderi, revista „Viața economică" a organizat o dezbatere pe tema: **Productivitate — calitate — eficiență economică** *la întreprinderea SOLIDARITATEA-Oradea, la care au participat specialiști și tehnicieni din unitate și de la Sucursala județeană a Băncii Naționale. Părerile și sugestiile formulate de către participanții la dezbatere le publicăm, succint, în rîndurile de mai jos.*

● Programul productivității = instrument de conducere

DUPĂ CUM ARĂTA în cadrul dezbaterii ing. **Orest STRACIUC,** directorul întreprinderii, programul de măsuri privind creșterea productivității muncii în actualul cincinal s-a dovedit a fi un instrument eficient de conducere a procesului de producție; el a asigurat valorificarea concretă a rezervelor interne, a orientat eforturile colectivului spre realizarea indicatorilor de plan economici și financiari, a stimulat organizarea unor acțiuni și adoptarea unor măsuri care să contribuie la perfecționarea organizării producției și a muncii, la creșterea calificării cadrelor, la perfecționarea relațiilor de cooperare. Colectivul de conducere a fost preocupat de creșterea productivității fizice pe angajat. În 1970 s-a realizat o productivitate fizică de 5,9 perechi/angajat, iar pentru 1975 se prevăd 7 perechi/angajat.

Tot prin programul de productivitate conducerea fabricii s-a orientat spre 2 mari obiective: **acoperirea deficitului la anumite grupe de încălțăminte, îndeosebi la încălțămintea pentru copii, și spre producția de încălțăminte din înlocuitori.** Astfel, în anul 1975, producția de încălțăminte pentru copii, precum și cea din înlocuitori se va dubla față de anul 1970.

O rezervă de creștere a productivității muncii a fost și este încă **introducerea în fabricație a unor procedee și tehnologii moderne.** Ing. **Andrei LUCZEK** arăta că activitatea colectivului de creație trebuie axată, în continuare, pe **reproiectarea modelelor existente și pe eliminarea tuturor elementelor care majorează inutil manopera** și cheltuielile materiale. În anul 1973, modelele existente au fost reproiectate în proporție de 80%, iar în anul 1974 se va ajunge la 90%. Există străduința pentru îmbunătățirea tehnologiilor existente prin **extinderea folosirii tălpilor matrițate, folosirea și extinderea pieselor prefabricate, a tălpilor prefrezate, a fețelor pentru încălțămintea din înlocuitori dublate înainte de croire, a tocurilor din mase plastice, a platformelor din mase plastice** etc.

O cale deosebit de importantă pentru creșterea productivității muncii o constituie **organizarea muncii.** Șeful secției de încălțăminte, **Ioan POP,** Erou al Muncii Socialiste, sublinia că în cursul anului 1973, s-a realizat **o economie relativă de peste 100 muncitori prin comasări de operații, prin simplificarea manoperei pe faze, mecanizarea unor operații** care în mod tradițional se execută manual. În anul 1974, s-a trecut la reorganizarea muncii la liniile de fabricație de încălțăminte pentru copii, la o singură linie crescînd producția pe schimb de la 1 150 la 1 250 de perechi. Această acțiune se va generaliza.

Comasarea și mecanizarea unor operații, arăta tov. **Florica ANTAL,** maistru, Erou al Muncii Socialiste, reprezintă o deosebită rezervă în creșterea productivității muncii, în această direcție **rolul maistrului fiind deosebit de mare.**

Dezbaterea a evidențiat că cei mai reprezentativi factori care influențează productivitatea muncii, rezidă în primul rînd în **îmbunătățirea organizării producției și a muncii, în stabilitatea și calificarea cadrelor,** iar în al doilea rînd în **îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație și aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă.** Orientarea conducerii întreprinderii cu prioritate spre aceste două grupe de factori implică atît măsuri practice eficiente, cît și o gîndire anticipativă, o analiză și cunoaștere a resurselor, a tendințelor consumului intern și al celui extern și pe această bază luarea unor decizii cu privire la reînnoirea modelelor de încălțăminte și dezvoltarea producției în acord cu cererea de consum.

Participanți la dezbatere:

Orest STRACIUC director; **Dumitru STOIAN,** director adjunct; **Emeric IZSO,** contabil șef; ing **Andrei LUCZEK,** șef birou pregătirea producției; ing. **Aurel CINTĂ,** șef birou organizare; **Ioan POP,** șef de secție, secretarul comitetului de partid, Erou al Muncii Socialiste; **Traian POPA,** tehnician C.T.C.; **Florica ANTAL,** maistră, Erou al Muncii Socialiste; **Alexandru ORBAN,** tehnician export; **Lenke SORA,** tehnician, birou planificare; **Dionisie COSTE,** șef atelier creație; **Petru BIRTA,** directorul Sucursalei județene Bihor a Băncii Naționale.

● Calitatea trebuie produsă...

TEHNICIANUL C.T.C. **Traian POPA,** în cuvîntul său, a subliniat semnificația pentru întreaga întreprindere a ideii **„calitatea nu trebuie numai controlată, ea trebuie produsă".** Prin aceasta, cerințele consumatorilor cu privire la încălțăminte: **eleganța, durabilitatea, rezistența** etc. sînt puse în centrul preocupărilor colectivului de muncă. Pe parcursul primilor trei ani ai actualului cincinal s-au întreprins măsuri variate care au asigurat o calitate corespunzătoare produselor. Anul 1972 a fost un an foarte bun pe linia calității, care a determinat apariția în rîndurile unor specialiști din unitate a spiritului de automulțumire și care s-a soldat, în primul semestru din anul 1973, cu o slăbire a eforturilor spre calitate și creșterea volumului de reclamații. Aceasta a constituit un semnal de alarmă pentru conducerea unității; în sem. II.1973 s-au luat măsuri deosebit de eficiente care au redresat situația, astfel încît în trim. IV.1973 și trim. I.1974 nu am mai primit reclamații.

Dar aceasta nu înseamnă că problema calității a fost în totalitate rezolvată.

Conducerea unității a fost obligată să-și sporească exigența și în aprovizionare: în anul 1973, **unitatea a făcut reclamații pentru calitatea necorespunzătoare a materiilor prime pentru valori de trei ori mai mari decît în anul 1972.**

După părerea specialiștilor prezenți la dezbatere, textilele folosite pentru fețe încă nu corespund deplin producției de încălțăminte. **S-a opinat pentru profilarea unei întreprinderi pe sortimente de textile adecuate ramurii de încălțăminte.** Cu atît mai mult, cu cît se întrevede o creștere a cererii pentru sortimente de încălțăminte cu fețe textile sau în combinație cu piele.

Este în curs de realizare schimbarea modului de organizare a conducerii secției de încălțăminte care să permită maiștrilor o mai mare grijă față de calitate, organizarea mai bună a pregătirii fabricației; în același timp, întărirea simțului de răspundere a lucrătorilor din compartimentul mecano-energetic constituie o condiție pentru asigurarea la timp și în bune condiții a unor reparații de calitate.

Tabelul nr. 2

Dinamica indicatorilor economico-financiari

(1971 = 100)

Specificație	1972	1973	1974 (plan)
Nivel de cheltuieli la 1000 lei producție marfă	94,2	89,6	85,6
Nivel cheltuieli materiale	97,1	92,4	89,1
Producția marfă vîndută și încasată	120	140	150
Beneficiu	160	250	290

● Eficiența și dimensiunile mijloacelor circulante

CONTABILUL ȘEF, **Emeric IZSO,** în cuvîntul său, a subliniat că sporirea rodniciei muncii s-a materializat într-o serie de indicatori care caracterizează creșterea eficienței economice (vezi tabelul nr. 2), dovedită și de faptul că întreprinderea n-are produse nerentabile.

Totuși, la întreprinderea „Solidaritatea", se manifestă o anomalie; toți indicatorii au fost îndepliniți, dar, din punct de vedere financiar, există un dezechilibru care s-a concretizat într-o tendință de creștere a împrumuturilor cu dobînzi majorate. Această situație se datorează următoarelor cauze: stabilirea și contractarea necesarului de materiale înaintea contractării producției; comenzile de export, îndeosebi în vest, nu se cunosc în perioada pregătirii și lansării fabricației, iar complexitatea producției face anevoioasă stabilirea necesarului de materiale și aprovizionarea la termen; desele schimbări în structura sortimentală datorită unor cauze de forță majoră.

Directorul Sucursalei județene Bihor a Băncii Naționale, **Petru BIRTA,** a arătat că, în trim. IV.1973, în urma modificărilor ce au intervenit în sarcinile de plan pe anul 1973, întreprinderea a ajuns să fie prevăzută cu normativ minim, deși producția era de „vîrf". Cu toate că Centrala industrială de pielărie și încălțăminte a fost sesizată, normativul nu s-a modificat. Rezolvarea situației financiare depinde de redimensionarea normativului de mijloace circulante.

Dacă m-ar întreba pe mine, le-aș spune că vine vara și am nevoie de sandale

● Factori exogeni...

ÎN DEZBATERE au rezultat și unele propuneri formulate de participanți în atenția unor organe de decizie:

- **încheierea contractelor** și semnarea anexelor cu cel puțin trei luni înainte de începerea perioadei de plan;
- restructurarea planului sortimental, pentru următorul cincinal, în sensul creșterii producției de încălțăminte cu fețe din piele, gradul de tehnicitate al uzinei permițînd această schimbare;
- îndrumare și analize concrete, operative, la fața locului din partea Centralei industriale pe linie financiară;
- rezolvarea problemei ambalajelor, atît sub aspectul majorării ponderii produselor preambalate cît și al aspectului lor comercial.

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării

(1970 = 100)

Specificația	1971	1972	1973	1974 (plan)
Volumul fondurilor fixe	106,1	122,5	125,1	131,1
Numărul mediu scriptic	97,7	105,2	110,4	114,4
Capacitatea de producție	97,9	113,0	121,3	132,1
Productivitatea muncii	107,7	125,0	142,0	150,0
Valoarea fondurilor fixe pe un angajat	108,5	116,4	112,2	115,0

PRODUCȚIA IN SERE

(Urmare din pag. 5)

micole ca: ardei gras, vinete, salată etc. Producțiile obținute ating și chiar depășesc nivelele realizate de țările cu tradiție în cultura legumelor în sere.

Condițiile existente în sere permit practicarea culturilor intercalate de salată, ardei iuți, verdețuri etc., ceea ce sporește considerabil producția la unitatea de suprafață, realizîndu-se o superintensivizare a producției, punîndu-se la dispoziția populației însemnate cantități de verdețuri în anotimpul rece.

În acest fel, de pe 1 ha de sere se obțin producții de 8—10 ori mai mari decît de pe aceeași suprafață cultivată cu legume în cîmp, realizîndu-se astfel însemnate reduceri de suprafețe de teren în cultură, pentru obținerea aceluiași volum de produse.

Specificare	U/M	Intreprinderea Arad	Ișalnița	Oradea	Ploiești	Popești
Suprafața (în două cicluri)	ha	60,0	342,5	119,0	209,0	217,0
Producția totală	tone	3721	17355	8132	15171	14038
Preț cost mediu anual	lei/to	3734	5586	4026	4144	4729
Valoarea producției la preț de desfacere	mii lei	20641	131273	60536	116040	97972
Beneficiu pe to. produse medie anuală	mii lei	1813	1977	3418	3504	2250
Cheltuieli la 1000 lei producție marfă	lei	673	738	540	541	677

Tabelul nr. 2
Indicatori de producție economico - financiari realizați în 1973 la cultura tomatelor în seră la unele întreprinderi de stat.

Elementul care reprezintă sinteza tuturor acțiunilor și măsurilor întreprinse pentru organizarea corectă a procesului de producție în sector și care oglindește fidel activitatea de producție, este eficiența economică. Din compararea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă realizată în sere, cu cele din cîmp, rezultă că, în timp ce în sere acestea se situează în medie în jur de 700 lei, în cîmp depășesc 800 lei.

Beneficiul pe hectar la culturile de cîmp variază în raport de specie între 4—10 000 lei, în seră acestea ating valori care depășesc 250—300 000 lei.

Prin îmbunătățirea continuă a organizării producției și a muncii, perfecționarea tehnologiilor de cultură, reducerea consumurilor specifice, exploatarea rațională a instalațiilor și utilajelor, ridicarea calificării muncitorilor și reducerea sistematică a cheltuielilor neproductive, se creează și se îmbunătățesc condițiile de sporire a eficienței economice în acest sector.

Rezultatele dobîndite în producerea legumelor în serele industriale își au originea în forma de organizare a acestora în complexe, formă proprie țării noastre, care ne situează pe o treaptă superioară sistemelor de organizare din alte țări. Acest mod de organizare a permis concentrarea suprafețelor de sere în amplasamente de 70—140 și chiar 200 ha., situație nemaiîntîlnită în nici o altă țară. La o asemenea situație s-a putut ajunge datorită superiorității sistemului de organizare a producției și a muncii, formă specifică sistemului socialist. Fără a ne situa pe o poziție de automulțumire, putem spune cu toată certitudinea că s-au făcut pași importanți în industrializarea procesului de producție din legumicultură.

Toate acestea nu puteau fi posibile decît în cadrul unei orînduiri sociale care să-și subordoneze întreaga activitate asigurării bunei stări a oamenilor muncii. Sistemul socialist a deschis un larg cîmp de activitate tuturor inițiativelor valoroase, asigurînd condiții pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor de producție din economia țării noastre.

Centrul internațional CEPECA pentru perfecționarea cadrelor de conducere din țările în curs de dezvoltare

CONDUCEREA ȘTIINȚIFICĂ — CONDIȚIE A ACCELERĂRII CREȘTERII ECONOMICE

ÎN CADRUL Academiei „Ștefan Gheorghiu", prin hotărîre a Secretariatului C.C. al P.C.R., a fost înființat anul trecut **Centrul internațional CEPECA pentru perfecționarea cadrelor de conducere din țările în curs de dezvoltare**. *În proiectarea sa, ca urmare a vizitelor efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu într-o serie de țări din Africa, America Latină și Asia, s-a pornit de la considerentul că România, ea însăși o țară în curs de dezvoltare, poate împărtăși din experiența sa altor țări în curs de dezvoltare. Perfecționarea și specializarea cadrelor privește domeniile: conducere, organizarea producției și a muncii, organizarea sistemului informațional, marketing, cercetare operațională, analiza valorii, organizarea perfecționării personalului și proiectarea organizării noilor obiective. Prima serie de 26 de cursanți din 12 țări, din trei continente — Africa, Asia, America Latină — au terminat astăzi* **Programul de perfecționare a cadrelor de conducere** *început la 14 ianuarie a.c. Am folosit ocazia, pentru a împărtăși cititorilor noștri unele amănunte privind conținutul programului.*

După cum am fost informați de conducerea centrului, obiectivul principal al programului a fost acela de a supune discuției participanților problemele de conducere și organizare, preocupările și tendințele noi pe plan mondial în acest domeniu, experiența țărilor de unde provin participanții la acest curs și, evident, experiența românească. Pentru atingerea acestui obiectiv, cursul a fost conceput, pe de o parte, ca un sistem coerent de principii cu caracter general, care au fost supuse discuțiilor pentru a permite mai mult un schimb de idei și de experiență între participanți; pe de altă parte, ca o confruntare directă cu concepția și experiența românească în domeniul conducerii și organizării activității economice și sociale. Prin acest efort de adaptare a conținutului cursului la particularitățile participanților s-a asigurat o condiție esențială pentru formarea și dezvoltarea calităților, deprinderilor esențiale cerute cadrelor de conducere a activității economice și sociale: previziunea, organizarea, controlul, în special deprinderea de a lua decizii, funcție de condițiile concrete ale fiecărei situații cu care sînt confruntate acestea.

Cursul a fost susținut de cadre didactice și experți ai Academiei „Ștefan Gheorghiu", specialiști de prestigiu din diferite sectoare de activitate și s-a desfășurat în două limbi: franceză și engleză. El a fost conceput într-o abordare sistemică, cele opt module componente fiind integrate în ansamblul „Întreprinderea și economia națională". Din punct de vedere metodic, menționăm că acest curs a fost organizat de o manieră care să prilejuiască utilizarea unor metode active de învățare: discuții, studii de caz, analiza modelelor de întreprindere. Periodic, au fost organizate vizite de studiu la unități economice românești, prin care cursanții au putut cunoaște direct experiența și realitățile noastre.

*

CUNOSCÎND „obiectivele" acestui program ne-am adresat cîtorva dintre cursanți, rugîndu-i — în ordine alfabetică — să răspundă pentru cititorii revistei „Viața economică" la următoarele întrebări:

1. Care este opinia dv. referitoare la utilitatea acestui curs și ce calificativ acordați sistemului de pregătire utilizat? Ce propuneți pentru îmbunătățirea sa în viitor?

2. În ce domeniu considerați că participarea la curs vă va permite un spor de eficiență în posturile pe care le dețineți?

3. Cum apreciați utilizarea de către cadrele de conducere din țara dv. a cursului desfășurat în cadrul Centrului internațional?

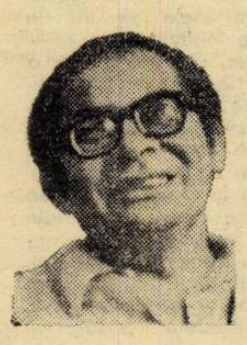

CHANG AQUIJE SERGIO CIPRIANO — Republica Peru — Absolvent al Universității agricole „La Molina", vice-director general în cadrul Direcției generale a organizării rurale a sistemului național de sprijin al mobilizării sociale (SINAMOS)

1 Cursul a prezentat pentru participanți interese diferite deoarece pe de o parte, el are un caracter general iar pe de altă parte, cursanții provin din țări diferite și au niveluri de pregătire diferite. Acest fapt nu diminuează însă valoarea cursului, concepția în care a fost gîndit. Dimpotrivă, metodologia utilizată este foarte bună și un deosebit spirit de responsabilitate caracterizează centrul în ansamblu, care a încercat să rezolve toate problemele ridicate de participanți.

2 Deși pentru munca și postul pe care-l am aș fi simțit nevoia unor cunoștințe de mai strictă specialitate, apreciez totuși că multe din cunoștințele însușite îmi vor fi de folos. Pentru mine personal, utilitatea acestui stagiu se amplifică prin aceea că mi-a oferit posibilitatea să cunosc experiența concretă de conducere din România și poporul dv.

3 Eu lucrez într-o organizație care cuprinde un mare număr de întreprinderi, confruntate cu probleme numeroase și diferite. Ele au nevoie de cunoștințe detaliate dintr-un evantai mare de specialități și pentru noi se pune problema creșterii numărului de specialiști în toate aceste domenii.

DIALLO IBRAHIMA — Republica Guineea — Licențiat în științe economice (specialitatea aprovizionare) al Institutului Politehnic din Conakry, director la Centrul Național de Productivitate și profesor de științe economice la Institutul Politehnic „Gamal Abdel Nasser" din Conakry.

1 Apreciez cursul ca deosebit de util, apelînd la două argumente: metoda de comunicare a cunoștințelor, care ne-a permis să estimăm la justa lor valoare cunoștințele predate și concepția în care a fost proiectat cursul care ne-a oferit posibilitatea ca, plecînd de la nivelul economiei naționale, să cunoaștem întreprinderea și aspectele sale — nivelul micro, iar după aceea să ne întoarcem la general, de data aceasta analizînd diferitele probleme sub aspectul planificării. Ca foarte potrivită apreciez și metoda pedagogică utilizată, fiecare expert expunînd în maniera cea mai liberă posibil ideile, discutate apoi pe plan obiectiv, astfel încît participanții au putut evalua calitatea metodelor eocnomice care li s-au predat în legătură cu conducerea întreprinderilor, în funcție de concepțiile lor personale și de experiență. În plus, observarea directă, vizitele făcute în diferite unități economice ne-au permis să constatăm că structurile de organizare autentifică eficacitatea metodelor predate la curs.

2 Am dobîndit mai multă experiență și cunoștințe în ceea ce privește metodele de organizare, de conducere și în domeniul relațiilor umane. Ele îmi vor fi deosebit de utile în Guineea, unde voi încerca să le adaptez la particularitățile noastre. Totodată, fiindcă am văzut rolul pe care îl joacă CEPECA la nivelul economiei românești și plecînd de la eficacitatea de învățămînt și de la obiectivitatea existentă, sînt mai mult decît convins de întărirea centrului meu, avînd în vedere cele dobîndite pe parcursul cursului.

3 Consider că aceste cursuri sînt foarte avantajoase deoarece, dincolo de un beneficiu direct, se poate vorbi de un schimb de experiență, deosebit de util și binevenit pentru directorii și cadrele din întreprinderile din țara mea care au o foarte mare nevoie de cunoștințe.

KINGUNZA NOVU — Republica Zair — Licențiat în științe economice și industriale al Universității din Zair, specialist în analiza și evaluarea proiectelor industriale din Direcția de investiții a Ministerului Economiei Naționale.

1 Acest curs de formare mi s-a părut util întrucît mi-a permis o aprofundare a cunoștințelor în domeniul conducerii, însușirea de tehnici și metode noi. Cred că pentru a satisface în totalitate interesul inițial pe care cursul îl trezește, ar fi bine ca pe viitor să fie luate în considerare și următoarele trei aspecte. În primul rînd, deoarece în țările noastre problema principală o constituie lipsa de specialiști, cred că ar fi util ca numai prima parte a cursului să fie orientată spre probleme generale de conducere, cea de a doua rezervînd-o specializării cursanților. În al doilea rînd, ar putea spori gradul de însușire a problematicii dacă cursurile tipărite ar fi mai detaliate. În al treilea rînd, pentru ca eficiența cursului să fie mai mare trebuie să se țină seama de realitatea că ele se adresează unor persoane cu niveluri de cunoștințe diferite.

2 Cursul a produs numeroase mutații în sistemul nostru de concepții anterioare, a însemnat apariția unui nou mod de a analiza problemele. Apreciez că elementele care îmi vor influența puternic activitatea sînt cele referitoare la conducerea producției mai ales calculul prețului de cost, și la marketing.

3 A veni în acest centru înseamnă să înveți să alungi rutina din activitate, să dobîndești un puternic spirit de creativitate, să cunoști o nouă formă de conducere și un nou mod de a vedea lucrurile. Cred că pentru conducătorii de întreprinderi din țara mea cursurile ar fi foarte folositoare.

MUNIR UL ISLAM — Republica Islamică Pakistan — A absolvit Politehnica din Karaci și este director de producție la „Awami Auto's Ltd." din Karaci.

1 În ceea ce mă privește, apreciez cursul ca fiind de un nivel foarte avansat, în special datorită tehnicilor moderne pe care le-a cuprins. De altfel cînd voi pleca de aici, voi lua cu mine toate metodele noi de organizare învățate și în special, pe cele legate de perfecționarea oamenilor.

2 Înainte de a veni la acest curs, colegii aveau impresia că activitatea mea nu era bine organizată, mai ales cînd, în urma naționalizării întreprinderii la care lucrez, au sporit cu mult capacitățile de producție. Cred că experiența căpătată la curs va contribui substanțial la creșterea eficacității muncii mele, permițîndu-mi să organizez activitatea într-un mod mult mai sistematic.

3 Sînt cel mai tînăr director din compania mea. Toți conducătorii mei au luat parte la astfel de cursuri și a fost destul de dificil pentru mine la început să țin pasul cu ei. Acum, cînd mă voi întoarce, prin terminarea cursurilor, mă voi simți la același nivel cu ei și îmi va fi mult mai ușor să-mi comunic ideile.

NASR EL SAYEDABD EL HALIM — Republica Democratică Sudan — Absolvent al Facultății de Comerț din Cairo, inspector industrial în cadrul Ministerului Industriei și Minelor, membru al Uniunii economiștilor sudanezi.

1 Opinia mea este că acest curs a fost deosebit de interesant. El a tratat bine aspectele de conducere pe care le ridică o întreprindere, tehnologia de instruire utilizată obligîndu-i pe participanți să se concentreze cu atenție asupra problemelor. Două aspecte cred că ar trebui reținute pentru perfecționare în viitor. În primul rînd, pentru detalierea unor probleme de conducere generală, cursul cred că ar trebui să dureze puțin mai mult. În al doilea rînd, cred că participanții, în funcție de specialitate, ar fi bine să lucreze efectiv în întreprinderile românești, pentru a înțelege astfel mai în detaliu modul de aplicare a ideilor însușite.

2 Bineînțeles, cunoștințele pe care le-am căpătat aici, vor influența activitatea mea viitoare, sporindu-i eficiența. Problema care mi-a trezit cel mai mare interes și pe care o voi discuta, în special, cînd mă voi întoarce în țară, este cea referitoare la procesul de luare a deciziilor.

3 Sînt sigur că, atunci cînd voi discuta cu conducătorii mei, voi reuși să-i conving de utilitatea acestui curs, de necesitatea de a trimite mai mulți compatrioți aici.

YAIRO TUHUVILAGE MBWILO — Republica Unită Tanzania — Absolvent al Institutului Malangali, specialist cu recrutarea experților în cadrul Ministerului Finanțelor.

1 Consider că sistemul de pregătire utilizat aici este foarte perfecționat, utilizînd o tehnologie din cele mai moderne, oferindu-ne posibilitatea de a însuși rapid metode noi, eficiente pentru soluționarea problemelor cu care sîntem confruntați.

2 Acest curs va aduce un profit deosebit, concomitent, mie și țării mele, deoarece îmi va permite să-mi desfășor în condiții mai bune activitatea dificilă pe care o prestez, aceea de recrutare a tuturor experților străini care vor lucra în organele guvernamentale centrale din Tanzania.

3 Am impresia că conducătorii înșiși vor fi capabili să aprecieze și să evalueze acest curs prin performanțele și rezultatele propriei mele activități și a lor personal. Tuturor ne este folositor acest curs atît pentru a ne pregăti în recrutarea unor experți străini care să predea în țara noastră, cît și pentru a asigura pregătirea cadrelor noastre. El ne va permite, cred, să ne atingem obiectivul de a avea în 1980, în număr suficient, propriul nostru personal specializat.

CEI INTERVIEVAȚI au ținut să transmită din partea lor, a popoarelor și țărilor lor, prin intermediul revistei „Viața economică", cu ocazia zilei de 1 Mai, poporului român, oamenilor muncii din țara noastră: „unirea eforturilor pentru realizarea țelului muncitorilor din întreaga lume — construirea unei lumi mai bune" (Chang Aquije Sergio Cipriano), „încurajări și felicitări pentru înaltele ritmuri de dezvoltare atinse" (Diallo Ibrahima), „profunda recunoștință pentru primirea care ni s-a făcut" (Kingunza Novu), „felicitări și le doresc să celebreze această zi tot mereu cu mult entuziasm" (Munir Ul Islam), „felicitările și admirația mea pentru munca activă și devotamentul față de muncă de care sînteți capabili" (Nasr El Sayedabd El Halim), „gîndurile mele cele mai bune", (Yairo Tuhuvilage Mbwilo).

Mulțumindu-le pentru amabilitatea pe care au avut-o de a răspunde la întrebările noastre, i-am rugat să transmită camenilor muncii din țara lor, din partea poporului român, a revistei „Viața economică" și a cititorilor ei, un cald și viu mesaj de libertate, prosperitate și pace.

Iulian BĂDIN
Nicolae MANOLE

Foto: T. IOANES

școli-curente-economiști

Nu „erodarea" ci creșterea implacabilă a ponderii clasei muncitoare

TEMA clasei muncitoare, a locului și rolului său istoric în dezvoltarea socială a fost, este și va continua să fie o temă și obsesie permanentă a gîndirii social-economice burgheze. Componentă a problematicii contradicției sociale fundamentale a societății capitaliste, abordarea ei este subordonată disimulării acestei contradicții, negării antagonismului dintre proletariat și burghezie. Cea mai simplă, și în intenție radicală, modalitate de negare ideologică a inexorabilului salt către noua orînduire, prin lichidarea sistemului exploatării capitaliste, a fost evident afirmarea și încercarea de fundamentare a tezei despre dispariția „instrumentului" realizării acestui salt — clasa muncitoare.

Teza este destul de veche. Ea a apărut încă în secolul trecut și a îmbrăcat de-a lungul deceniilor numeroase forme. Noile, dar nu cu mult mai rafinatele variante ale teoriei „deproletarizării", ce au proliferat în ultimele două decenii, majoritatea de sorginte weberiană, își centrează încă argumentarea pe dispariția **clasei** *muncitoare, dar nu a muncitorimii. Ele afirmă „deproletarizarea clasei muncitoare", pierderea unității ei de clasă prin „dezintegrarea" într-o multitudine de grupe profesionale (R. Dahrendorf), de grupe psiho-sociale, politico - sociale, culturale etc. (S. Cohen) cu statute sociale diferite ; prin „integrarea" ei economică în societatea burgheză, ca urmare a dispariției contradicției ce o opunea burgheziei (J. K. Galbraith), prin dispariția „conștiinței sale de clasă" și „integrarea spirituală în societatea burgheză, ca urmare a „imburghezirii" sale și adoptării „etosului burghez" (H. Marcuse, N. Birnbaum, M. Rowentre etc.).*

RĂDĂCINILE gnoseologice ale tuturor variantelor concepției „deproletarizării" constau în susbstituirea principalelor trăsături ce definesc o clasă socială prin particularitățile unuia sau altuia din detașamentele sau grupările acesteia, în exacerbarea rolului acelor factori care provoacă dezmembrarea proletariatului sau frînează consolidarea unității lui și subaprecierea sau ignorarea completă a tendinței obiective de întărire a unității de clasă. Este evident că proletariatul nu poate fi conceput ca o masă uniformă. El are o structură internă pe care revoluția științifică și tehnică, generatoare a unor radicale mutații în caracterul și condițiile muncii, o face deosebit de variată.

Această **diversificare** *a structurii clasei muncitoare nu poate constitui însă un argument în a susține că ea a devenit o „abstracție", cum afirmă R. Dahrendorf, nu poate anula unitatea intereselor fundamentale a tuturor detașamentelor sale.*

Realitatea luptelor de clasă din ultimele două decenii a infirmat și infirmă aceste teorii și nu numai în țări cu vechi și puternice tradiții de organizare și luptă politică a clasei muncitoare ca Franța și Italia. Astfel în S.U.A. numărul membrilor sindicatelor muncitorești a crescut de la mai puțin de 9 mil. în 1940 la peste 18 mil. în 1960 și peste 20,75 mil. în 1970. Și mai semnificativă este amploarea luptelor greviste ale clasei muncitoare americane : în ultimul deceniu spre exemplu, numărul de muncitori greviști a crescut constant, de la 1,3 mil. (1960) la 3,3 mil. (1970), iar numărul de zile-om grevă pentru aceiași ani de la 19,1 mil. la 66,4 mil. Este de reținut faptul că în 1970 circa 80% din numărul zile-om grevă a revenit celor cu o durată de peste 30 zile, iar 44% celor de peste 90 zile. Aceste fapte consemnate de statistica oficială americană pun cu pregnanță în lumină semnificația teoriilor „deproletarizării" clasei muncitoare, infirmă tezele despre „declinul mișcării muncitorești" [1]) care astăzi nu ar mai fi decît „o gogoriță", „o sperietoare" [2]) și explică prezența concomitentă în ideologia politică americană a unor tot mai elaborate cereri de constituire a unei „forțe politice proprii", „independente" a corporațiilor capabile să „contrabalanseze marea putere a sindicatelor muncitorești care constituie un pericol pentru supraviețuirea întreprinderii private" [3]).

Cei mai lucizi ideologi ai capitalismului contemporan încearcă să depășească teoriile deproletarizării clasei muncitoare, proclamînd așa cum o face cunoscutul sociolog american Daniel Bell [4]), apariția unui proces legic de „deproletarizare a societății", de dispariție fizică (în perspectivă) a clasei muncitoare ca una din clasele de bază ale societății capitaliste. D. Bell pornește de la ideea că realitatea dezvoltării a confirmat întru totul „remarcabila previziune" a lui K. Marx despre polarizarea societății capitaliste în două clase de bază : burghezia și proletariatul. Statele industriale s-ar afla însă în pragul trecerii către un nou stadiu al dezvoltării lor — **stadiul post-industrial.** *În acest stadiu, industria cedează locul de sector dominant în favoarea sectoarelor terțiar, cuaternar, quinar, iar locul clasei muncitoare ar fi luat de tehnicieni, specialiști și oameni de știință. Spre sfîrșitul secolului, apreciază D. Bell, ponderea muncitorilor industriali în totalul forței de muncă va fi mai mic decît cel actual al lucrătorilor din agricultură, adică în jurul a 4%. Aceasta va fi „o revoluție în structura de clasă a societății" (p. 125). După cum ușor se poate observa, D. Bell reduce conținutul noțiunii de clasă muncitoare la cel de muncitor industrial, așa-numita categorie a „gulerelor albastre". Și aceasta identificînd două concepte ce vizează laturi diferite ale structurii sociale :* **structura ocupațională** *și* **structura de clasă.** *W.Mills, care a introdus în literatura sociologică conceptul de „gulere albe", remarcă însă că imensa masă a acestora ocupă „exact aceeași situație de oameni lipsiți de proprietate, ca și muncitorii trăind din salarii. Ei nu primesc veniturile din proprietate. La fel ca și muncitorii din fabrici, ei sînt salariații acelora care posedă asemenea mijloace...". Iar ponderea salariaților în totalul populației active a crescut continuu, ea depășind în 1970 în S.U.A. 92%, în Anglia 94%, în R.F.G. 83%. Aceasta exprimă un proces nu de „deproletarizare", ci de proletarizare, de lărgire a sferei exploatării capitaliste, de adîncire a polarizării de clasă. Marea creștere și diversificare, în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane a categoriilor de salariați cu „gulere albe", componente ale „muncitorului colectiv", nu constituie astfel un proces de „erodare" a clasei muncitoare, de schimbare a structurii de clasă a societății capitaliste cum încearcă să ne convingă prof. Bell, ci un proces de schimbare a structurii clasei muncitoare, de creștere a ponderii „proletarilor cu gulerele albe".*

Realizarea „revoluției în structura de clasă" a societății capitaliste pe care și-o dorește D. Bell nu este posibilă. Ea ar însemna lichidarea întreprinderii capitaliste, în numele salvării căreia este preconizată. Singura și inexorabila revoluție nu o poate constitui dispariția clasei muncitoare, ci lichidarea capitalului, căci nu munca trăiește din capital, ci capitalul din muncă.

V. PILAT

1) R. Barber, The American Corporation, Its Power, Its Money, Its Politics, New-York 1970.
2) Erwin M. Epstein, The Corporation in American Politics, New Yersey, 1969.
3) Idem.
4) D. Bell, The Coming of Post-Industrial Society, New-York, 1973.

fișe

Modificări în perspectivele ciclului economic.

● Cauzele modificării ciclului capitalist postbelic, conchide — după o analiză polemică — S. Dalin în articolul **Modifikația poslevoennogo țikla** (Modificarea ciclului postbelic), apărut în MEMO **nr. 2/1974, sînt conjuncturale și structurale.** Printre primele, S. D. enumeră : refacerea în ritm intens a economiei Europei occidentale și Japoniei, „războiul rece", formarea Pieței Comune europene. Printre cauzele structurale, rolul principal aparține revoluției tehnico-științifice, care a menținut investițiile industriale la nivel înalt. O a doua cauză o constituie transformarea capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat și reglarea planică implicită a producției și repartiției. Schimbarea structurii pieței mondiale, cu rolul crescut al producției industriale finite în comerțul dintre țările dezvoltate constituie o a treia cauză. Ultima, dar nu cea mai puțin importantă cauză a diminuării profunzimii crizelor, o constituie cuceririle clasei muncitoare.

În prezent, lichidarea continuă a decalajelor tehnologice dintre țările capitaliste dezvoltate, supraacumularea capitalului — care se manifestă în utilizarea incompletă a capacităților de producție și care determină creșterea corespunzătoare a cheltuielilor de producție, a prețurilor de monopol, inflația, scăderea puterii de cumpărare a muncitorilor și funcționarilor —, creează premisele unei noi crize economice mondiale.

Japonia și lumea atlantică

● Dezvoltarea economică a Japoniei. precum și mutațiile care au loc pe arena internațională fac ca evoluția viitoare a acestei țări să fie tot mai preocupantă pentru țările capitaliste dezvoltate, pentru care Japonia constituie un partener, dar și un concurent tot mai prezent pe piețele internaționale. Această concluzie se degajă și din lucrarea **Le Japon et le monde Atlantique** (Japonia și lumea atlantică), lucrare colectivă, apărută sub îngrijirea lui Curt Gasteyger de la Institutul Atlantic de Afaceri Internaționale.

Menționîndu-se că raporturile între Japonia pe de o parte, S.U.A. și țările industriale din Europa occidentală pe de altă parte cresc mereu în complexitate, creînd „noi tensiuni, care ar putea duce la conflicte de interese și la o competiție mult mai înverșunată", se arată că ele oferă și noi forme de cooperare și consultare. Este deci necesară definirea mai clară a căii pe care se va angaja politica Japoniei în viitor — conchide lucrarea. În domeniul economic, John Figgess, unul din autori, susține că ritmul de creștere va fi mai scăzut decît în trecut, dar dacă el se va situa între 9 și 10%, economia japoneză ar putea atinge în 1985 un volum de 3,5 ori mai mare în comparație cu perioada actuală, iar partea Japoniei în exporturile lumii capitaliste ar putea depăși 18%, „ceea ce — subliniază autorul — ar constitui o amenințare serioasă pentru țările industriale ale lumii atlantice".

Bază pentru un dialog

● C.C. von Weizsäcker semnează articolul **Morishima on Marx** (Morishima despre Marx) publicat în THE ECONOMIC JOURNAL (decembrie 1973, nr. 332, vol. 83), în care discută o serie din tezele avansate de M. Morishima în cartea sa recent apărută **Gîndirea economică a lui Marx. O teorie dualâ a valorii și a creșterii.** Lucrarea — arată autorul — își are originea în noul interes față de marxism care se manifestă azi în lumea economiștilor occidentali. M. M., se spune, a răspuns noilor exigențe, „traducînd" opera lui Marx în limbaj matematic și arătînd că Marx poate fi considerat la același nivel cu Walras în ce privește crearea analizei economice matematice. După părerea autorului articolului, lucrarea lui M. M se dovedește a fi esențială pentru angajarea unui dialog între economiștii marxiști și cei nemarxiști. În restul articolului, se trec în revistă ideile avansate de M. M. asupra ratei profitului, ratei exploatării, valorilor cu multiplicatori, valorii și agregării, instabilității acumulării capitaliste.

Mijloace ?

● În articolul **Faut-il tuer le plan ?** (Trebuie ucis planul ?), ENTREPRISE nr. 966, martie a.c., Henri Lepage se preocupă de perspectivele economiilor occidentale și, în special, ale celei franceze, în condițiile create de criza de energie, cît și de posibilitățile de a supraviețui dificultăților provocate de aceasta. Unul din mijloace — susține autorul — este punerea în discuție și a politicii franceze de folosire deplină a miinii de lucru. Apariția stagflației (stagnare-inflație) în unele țări (R. F. Germania, S.U.A., Anglia) a și atras atenția asupra costului din ce în ce mai ridicat al politicilor de folosire deplină a forței de muncă prin reglarea globală a nivelului cererii naționale. După autor, problema folosirii trebuie atacată într-o manieră specifică. Pe de o parte s-ar cere acționat prin : 1) oprirea imigrării ; 2) reducerea programului de muncă ; 3) stabilirea vîrstei de pensionare, iar pe de alta, dezvoltînd formarea profesională și reciclarea. Salvgardarea utilizării se poate înfăptui printr-o politică activă de redesfășurare a capacităților industriale, ajutată de o politică dinamică de reorientare și pregătire a oamenilor. În funcție de aceste coordonate trebuie stabilite toate prioritățile

Stagflația

● The **Economic Outlook** (Perspectivele economice) este titlul articolului semnat de P. A. Samuelson în revista NEWSWEEK (25 martie 1974). Cunoscutul economist trece mai întîi în revistă situația economică a S.U.A. și arată că ea poate fi încă o dată definită prin cuvîntul stagflație — adică stagnarea însoțită de inflație. Se prezintă o serie de cifre semnificative în acest sens : șomajul se apropie de 6%, rata inflației de 10%, iar produsul național brut în termeni reali este în primul trimestru al anului cu 4% mai mic. Economiștii nu pot explica complet cauzele situației, arată autorul, „dar am convingerea că, printre ele se află cu siguranță creșterea rapidă a prețurilor materiilor prime".

În continuare, P.A.S. exprimă părerea că actuala recesiune nu va degenera într-o depresiune serioasă. Apoi, el oferă o serie de remedii de politică economică. În primul rînd, el recomandă o legislație de reducere a impozitelor. În al doilea rînd. P.A.S. cere ca politica monetară să devină mai liberală. în sensul creșterii ofertei de bani. În actuala fază, subliniază el, ar fi irresponsabilă adoptarea unor măsuri deflationiste drastice ; abia după ce creșterea va deveni susținută se vor putea lua asemenea măsuri

ARTIZANAREA TEHNOLOGIEI ?

PARTICIPÎND la o discuție pe tema **Prospectiva dezvoltării culturale,** publicată pe larg într-un număr „hors-série" din ANALYSE ET PREVISION, Alvin Toffler, autorul renumitei cărți „Future Shock", tradusă și la noi (Șocul viitorului, Editura politică, București, 1973), a emis părerea că prospectiva nu poate să se bazeze întotdeauna pe ceea ce pare a fi la un moment dat o **tendință puternică** — cum ar fi urbanizarea, aglomerarea demografică, producția de masă ș.a. În particular, Toffler întrevede o trecere **de la producția de masă la artizanat.** Bineînțeles, nu este vorba de o întoarcere la producția meșteșugărească, ci de o tehnologie foarte înaintată. Există de pe acum unele industrii în care acest fenomen este foarte înaintat. De exemplu, Statele Unite, spune Toffler, sînt în curs de a transforma sistemul telefonic, trecînd de la comutarea electro-mecanică la cea electronică. Sistemele electronice de comutare presupun mii de moduli produși în masă, dar se cere o intervenție umană pentru a face din ele un mozaic și zeci de mii de ingineri și tehnicieni lucrează la crearea acestor structuri gigantice, care pot fi comparate cu catedralele din evul mediu în ce privește caracterul individual al muncii. În domeniul lenjeriei metoda obișnuită înaintea industrializării era confecționarea manuală a cămășilor una cîte una. S-a trecut după aceea la procedeul industrial al producției de masă, care consta în a pune un model pe o grămadă de țesături și a minui un cuțit automat care urmărea conturul modelului. Anul acesta, o firmă, cea mai mare întreprindere de lenjerie din Statele Unite, a brevetat o mașină calculatoare cu laser, care produce nu cinci, cincizeci sau cinci sute de cămăși în același timp, ci o singură cămașă, dar mult mai rapid și mai economic decît producția de masă precedentă. Ceea ce deschide drumul spre costumul de comandă pe baza unei tehnologii înaintate.

Alvin Toffler consideră că această tendință este revoluționară, că ea înseamnă un nou procedeu de muncă și abandonarea uniformității care a fost de obicei identificată cu producția industrială. Ceea ce poate avea influențe profunde asupra individului, artei și culturii în general.

Colocviu de ergonomie

ÎNCEPÎND de astăzi, timp de două zile, **A.S.E.-București** *(catedra „Conducerea, organizarea și planificarea unităților industriale, de construcții și transporturi") în colaborare cu* **Institutul de expertiză medicală și recuperarea capacității de muncă-București,** *sînt gazdele sesiunii de comunicări și dezbateri pe tema* **Organizarea ergonomică a muncii**

În programul celor două secțiuni ale reuniunii sînt prevăzute peste cincizeci de comunicări de ordin teoretic, dar mai ales aplicativ, și două dezbateri la „masa rotundă" pe temele „Ergonomia în învățămîntul din R. S. România" și „Interdisciplinaritatea în cercetarea ergonomică". Printre referenți, alături de un număr însemnat de cadre din unitățile de producție și de cercetare care au obținut rezultate remarcabile prin introducerea ergonomiei în practica organizării, sînt și numeroși studenți economiști care au elaborat studii și lucrări de diplomă pe teme de ergonomie.

ECONOMIE MONDIALĂ

EVOLUȚIA ECONOMIEI CAPITALISTE: BAROMETRUL SE MENȚINE COBORÎT

— O perioadă dificilă pentru oamenii muncii, în calitatea lor de salariați și consumatori —

Grevele — fenomen frecvent întîlnit în țările capitalului

LUIND recent cuvîntul la o reuniune a ziariștilor economiști din țările occidentale, Emil van Lennep, secretarul general al O.C.D.E., a caracterizat situația actuală dintr-o serie de domenii ale economiei mondiale capitaliste drept „o combinație primejdioasă între furtună și ceață". După opinia sa, furtuna a fost provocată de creșterea prețurilor la petrol și la alte materii prime. Prin ceață el subînțelege imposibilitatea în care se află experții occidentali de a prevedea evoluția economiei capitaliste în următoarele șase luni. Se știe că pe ansamblul celor 24 de țări industriale, membre ale O.C.D.E., creșterea economică s-a încetinit în cursul semestrului II 1973 (fiind doar de 3%), că ea va fi aproape nulă în primul semestru al acestui an, dar nimeni nu avansează pronosticuri ferme pentru a doua jumătate a anului, exceptînd continuitatea fenomenului inflaționist.

Într-un raport elaborat în comun de mai multe institute cu profil de cercetare în domeniul economiei, din R.F.G., se constată că activitatea economică a slăbit în mod evident în țările industriale occidentale în semestrul de iarnă 1973/1974. Referindu-se îndeosebi la țările vest-europene, autorii raportului arată că încetinirea conjuncturală a ritmului de creștere a cererii, ca și a producției, s-a accentuat — în special în sectorul investițiilor. Scumpirea petrolului, deteriorarea balanțelor de plăți și alte fenomene au agravat dificultățile, acționînd în sensul creșterii prețurilor, în contextul accentuării pericolului ce amenință nivelul folosirii forței de muncă.

Înrăutățirea situației în acest ultim sector a întărit tendințele de mlădiere a politicii restrictive aplicate în cele mai multe țări, deși nu se întrevede o atenuare a inflației — scriu autorii raportului.

Constatări similare întîlnim și în analiza aprofundată a evoluției economiei țărilor europene, destinată participanților la sesiunea a XXIX-a a Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, ale cărei lucrări se desfășoară în prezent la București. „Previziunile pe termen scurt — se arată în acest document cu privire la țările occidentale membre ale Comisiei — sînt și mai incerte decît în mod obișnuit, dar este probabil că în general creșterea se va situa în 1974 sub posibilitățile de utilizare a capacităților de producție în mai multe țări. Diferitele sectoare vor fi inegal afectate de încetinirea creșterii, limitarea capacităților și dificuitățile de aprovizionare ar putea să persiste în multe sectoare. Pe de altă parte, nu se exclude posibilitatea ca în anumite țări activitatea economică să se învioreze în cel de-al doilea semestru al anului, sub efectul expansiunii industriilor producătoare de bunuri de echipament... Majoritatea guvernelor din Europa occidentală au adoptat o atitudine pasivă în ceea ce privește necesitatea politicii de relansare și par a fi preocupate mai ales de două probleme deosebit de stringente în momentul de față: inflația și balanța de plăți". [1])

● Dincolo de limbajul sec al cifrelor

DACĂ „CEAȚA" incertitudinilor învăluie previziunile economice, este interesat de descifrat în datele statistice repercusiunile pe plan social ale fenomenelor de încetinire a activității economice din țările occidentale.

După cum se vede din graficul alăturat după o perioadă de oscilații diferențiate ale **ritmului creșterii prețurilor la bunuri de consum și servicii** în 1973 asistăm la un salt brusc al costului vieții.

Or, după cum se subliniază în documentul O.N.U. amintit, rata creșterii prețurilor de consum a început să se amplifice anul trecut cu mult înaintea perioadei în care producătorii de petrol arabi au trecut la aplicarea politicii cunoscute în domeniul prețurilor și livrărilor.

Această rată s-a majorat în S.U.A. de la 3,3% în 1972 la 6,1% în 1973, în Japonia de la 4,5% la peste 10%, în țările din nord-vestul Europei — în medie — de la 6,6% la 8,6%, în timp ce în sudul continentului creșterile au fost, de regulă, și mai mari (culminînd în Grecia, cu circa 14% anul trecut). Autorii studiului O.N.U. menționează că prețurile la produsele alimentare au crescut în 1973 mai repede decît pe ansamblul bunurilor de consum și serviciilor; pentru S.U.A. rata corespunzătoare reprezenta 14,5%, pentru Canada — 12,6%, Japonia — 12,3%, iar în cazul Europei occidentale — 9,2%.

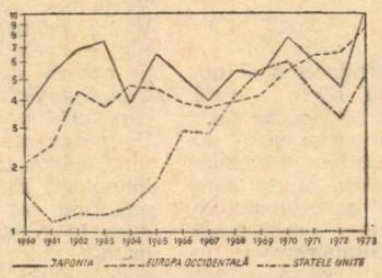

Dinamica prețurilor, la bunuri și servicii (modificări, în %, față de anul precedent)

(după OECD, Main economic indicators)

Tendința ascensională a costului vieții se menține, amplificîndu-se chiar, în 1974. Dacă se extrapolează pe întregul an evoluția înregistrată în primele două-trei luni, rata inflației ar putea atinge nivelul de 18,6% în Franța, de circa 22% în Anglia, în timp ce în S.U.A. în cursul unui singur trimestru prețurile cu ridicata au sporit cu 5,6%. Măsurile restrictive, în general de ordin financiar și fiscal, adoptate în ultima perioadă în diferite țări capitaliste pentru atenuarea fenomenului inflaționist nu s-au soldat pînă în prezent cu rezultate palpabile, încît — după părerea majorității comentatorilor — inflația rămîne una din problemele cheie ale politicii economice în perspectiva apropiată.

În ceea ce privește **gradul de ocupare a forței de muncă**, se cunoaște că acesta urmează cu un anumit decalaj curba creșterii economice și cea a utilizării capacităților de producție. Ca urmare, tendința către recesiune apărută în economia majorității țărilor occidentale din semestrul II 1973 s-a repercutat asupra nivelului ocupării forței de muncă abia către sfîrșitul anului. Bilanțul apare defavorabil, dacă se compară situația din acest ultim moment cu cea de la finele anului 1972 — afirmă autorii studiului O.N.U. În cîteva țări (Austria, Danemarca), în care șomajul a fost — în medie — mai scăzut în 1973 decît în 1972, situația s-a înrăutățit pînă la sfîrșitul anului trecut. În Franța, în Olanda și mai ales în R.F.G., unde nivelul șomajului oricum crescuse, evoluția negativă s-a accentuat și mai mult. În martie a.c. rata șomajului era în R.F.G. de 2,6% (din populația activă), față de 1,3% cu un an în urmă; în aceeași lună ea reprezenta 5,1% în S.U.A., comparativ cu 4,6% la sfîrșitul anului trecut. În cercurile de specialitate se apreciază că categoriile cele mai lovite de agravarea șomajului sînt femeile și muncitorii-imigranți; de asemenea mulți dintre tinerii absolvenți ai diferitelor școli, care se vor prezenta la începutul verii ca solicitanți pe piața muncii, sînt considerați de pe acum ca potențiali șomeri.

● Se extinde aria conflictelor sociale

INFLAȚIA și șomajul, ca și alte fenomene însoțitoare ale încetinirii activității economice sau generate de aceasta, cum este sporirea poverii fiscale, afectează în primul rînd marea masă a oamenilor muncii cu venituri mici și mijlocii. Nu e de mirare că ultima perioadă a cunoscut și o **recrudescență a conflictelor sociale**, mișcarea grevistă antrenînd noi categorii de salariați (de pildă, personalul bancar, în Franța). Ampla mișcare de revendicări din Anglia, avînd în centrul său de greutate greva națională a minerilor, a determinat guvernul laburist, recent instalat, să recunoască drept legitime și să satisfacă o serie de cerințe formulate de oamenii muncii englezi. Valul de greve care afectează — îndeosebi în ultimele luni — economia franceză constituie o replică a salariaților atît la încercările de concediere a unor efective însemnate în diverse ramuri de activitate, cît mai ales la scăderea puterii lor de cumpărare. În Japonia, „ofensiva de primăvară" pentru susținerea revendicărilor economice și sociale ale oamenilor muncii este în plină desfășurare. În ultimele două țări, dar și mai pronunțat în Italia, se manifestă tendința de stringere a colaborării între diferitele organizații sindicale, pentru a realiza un front comun în fața acțiunilor patronatului, sprijinit de cele mai multe ori de cercurile guvernamentale.

După opinia unor economiști occidentali ascensiunea prețurilor la petrol și alte materii prime a imprimat trăsături specifice politicii economice promovate în conjunctura actuală; astfel, guvernele și cercurile de afaceri din țările capitaliste industriale nu sînt interesate în combaterea riguroasă a inflației, ci în creșterea sensibilă a prețurilor la produsele finite pe care le exportă în schimbul materiilor prime. Pe de altă parte, instabilitatea valutară, urcarea continuă a prețului aurului și alte fenomene de incertitudine frînează dezvoltarea comerțului internațional și implicit a producției, agravînd problema ocupării forței de muncă. Astfel încît „furtuna" conflictelor sociale și „ceața" previziunilor economice au multiple șanse de a persista ca fenomene caracteristice pentru evoluția economiei capitaliste și în perspectiva apropiată.

N. POPOV

1) „L'Economie européenne en 1973", ECE (XXIX)/1.

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

O NOUĂ ORIENTARE

SUB ACEST TITLU, revista „Cérès" (ianuarie-februarie 1974), editată de F.A.O., publică — cu semnătura lui György Adam — un examen al evoluției raporturilor dintre companiile multinaționale și țările în curs de dezvoltare.

CONFORM O.N.U. și O.C.D.E. — scrie autorul — investițiile străine directe în țările în curs de dezvoltare se ridicau, la începutul anului 1968, la 33 miliarde dolari, respectiv aproape o treime din totalul investițiilor. Aproximativ jumătate din această sumă era destinată exploatării resurselor naturale și ceva mai puțin de o treime industriei prelucrătoare. Faptul cel mai remarcabil l-a constituit, firește, **expansiunea industriei prelucrătoare și declinul relativ al ponderii firmelor multinaționale în industria extractivă.**

Perioada postbelică a marcat în acest domeniu o schimbare netă în favoarea țărilor în curs de dezvoltare; numeroase exemple evidențiază slăbirea dominației companiilor multinaționale pe piața acestor țări. Într-adevăr, participarea guvernelor, naționalizarea totală sau parțială caracterizează de acum încolo importante industrii miniere din țările în curs de dezvoltare. Statele pun din ce în ce mai frecvent drept condiție prealabilă pentru exploatarea unei mine participarea lor la capital sau dreptul de opțiune asupra unei părți din acest capital (...).

În opoziție cu ceea ce se întîmplă în industria extractivă, companiile multinaționale continuă să-și dezvolte activitatea în ramurile prelucrătoare din majoritatea țărilor „celei de-a treia lumi". Afirmație valabilă în special pentru sud-estul Asiei. După opinia autorului, acest fenomen este generat îndeosebi de următoarele trei cauze: concurența monopolistă, afirmarea Japoniei ca mare exportator pe piața Asiei de sud-est și avantajele oferite de țările din această regiune (nivelul scăzut al salariilor, reduceri de taxe și scutiri de impozite asupra profiturilor realizate de investitorii străini, dreptul de a importa fără taxe vamale utilaje inexistente în țara respectivă, semifabricate și materii prime, subvenționarea directă ș.a.).

Ca urmare, țările Asiei de sud-est au fost literalmente invadate de companiile multinaționale. În Hong-Kong asistăm la o puternică concentrare a investițiilor străine în industria electronică și textilă. La sfîrșitul anului 1972, companiile americane se situau în frunte, cu 114 unități industriale și cu 42,4% din totalul investițiilor străine în industria prelucrătoare, fiind urmate de cele japoneze — cu 59 de unități și 25,3% din capitalul total — și de cele engleze — cu 21 de întreprinderi și 9,8% din capital. În Singapore au fost „lansate", începînd din 1965, peste 500 de întreprinderi străine.

Indonezia este, fără îndoială, țara în curs de dezvoltare din Asia de sud-est care a atras cele mai multe investiții străine. Totalul evaluat la sfîrșitul anului 1972 era de 2,2 miliarde dolari. În timp ce firmele din S.U.A. își concentrează investițiile în sectorul minier, capitalurile japoneze (de ordinul a 350—450 milioane de dolari) se îndreaptă mai ales în industria prelucrătoare. Avantaje pentru investitorii străini oferă de asemenea Malaezia, Filipinele și Sri Lanka. Autorul articolului își exprimă însă îndoiala că acest aflux de capital străin creează condiții favorabile pentru rezolvarea acutelor probleme economice și sociale ale respectivelor țări în curs de dezvoltare.

Este mai dificil să definești climatul investițiilor din America Latină — afirmă autorul. Capitalurile americane investite în industria prelucrătoare din țările Americii Latine (955 milioane de dolari) erau superioare în 1973 investițiilor realizate în toate țările industrializate (Canada, Japonia, țările membre ale C.E.E.). Brazilia, Mexicul și Argentina dețin peste 80% din investițiile S.U.A. pe continentul latino-american. Amploarea pieței locale, care atrage investițiile străine în industria prelucrătoare, nu explică decît în parte această disproporție. Un alt factor, care trebuie luat în considerare, îl constituie faptul că America Latină apare — printre țările în curs de dezvoltare — ca una dintre regiunile în care resentimentul față de companiile multinaționale se manifestă cu cea mai mare acuitate.

Referindu-se la politica țărilor care fac parte din așa-numitul Grup andin, autorul opinează că ea reprezintă o serioasă sfidare la adresa modului tradițional de efectuare a investițiilor directe. Ele exercită o puternică atracție asupra majorității altor țări din America Latină, încît Venezuela li se va alătura, probabil. De asemenea, ele sînt pe cale de a crea — pe plan regional — societăți multinaționale proprietate de stat, finanțate de țările-gazdă „axate pe regiune", și de a impune o anumită reglementare firmelor multinaționale particulare (la rîndul lor regionale), pentru a încerca să contrabalanseze companiile multinaționale occidentale.

Subscriind la ideea că investițiile de capital străin n-au jucat niciodată un rol decisiv în ridicarea economiei Americii Latine, autorul accentuează asupra importanței pe care o prezintă accelerarea dezvoltării cunoștințelor tehnologice în țările din această regiune, pentru reducerea decalajului față de țările industrializate. Consecințele unei asemenea dezvoltări ar fi incalculabile pentru ansamblul „celei de a treia lumi" și ar exercita o acțiune determinantă asupra relațiilor dintre companiile multinaționale și țările în curs de dezvoltare — conchide autorul. S-ar putea atunci prevedea mutații în industria prelucrătoare, asemănătoare celor ce se înregistrează în prezent în industria extractivă.

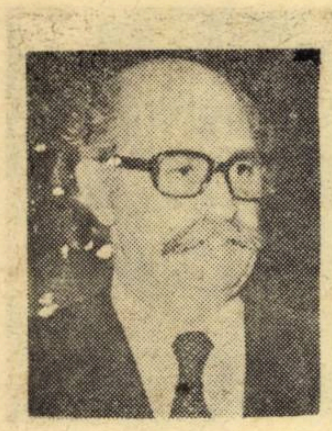

Interviu cu

JANEZ STANOVNIK,

secretar executiv al Comisiei Economice O. N. U. pentru Europa

„O ATITUDINE ACTIVĂ FAȚĂ DE TEHNOLOGIE"

CUNOȘTINȚĂ mai veche a cititorilor noștri, prezent de astă dată la București cu ocazia celei de a XXIX-a sesiuni a C.E.E./O.N.U., Janez Stanovnik a avut amabilitatea să acorde revistei „Viața economică" un interviu.

• Ați declarat recent revistei „Ekonomska Politika" că nu există o criză energetică. Cum trebuie înțeles punctul dv. de vedere?

— Cînd am declarat revistei din Belgrad că eu nu consider situația prezentă ca o criză energetică, am făcut-o deoarece cred că problemele cu care sîntem confruntați nu sînt de natură temporară, ci pe termen lung. Pentru mine noțiunea de criză presupune, de regulă, o anumită dezvoltare, o dezvoltare critică, care durează un timp, dar este apoi depășită, lucrurile revenind la normal. Vorbim de criză economică ca fluctuație ciclică, cînd are loc o depresiune, după care însă urmează o înviorare. Situația cu care sîntem confruntați acum nu este **încă** aceea a unei oferte insuficiente de energie; cifrele arată că oferta actuală ca și rezervele disponibile din toate sursele de energie nu au ajuns **încă** la un punct critic. Ceea ce efectiv se întîmplă în prezent este o modificare remarcabilă a prețurilor. În această privință, după părerea mea, chiar cînd punctul critic va fi depășit, prețurile nu vor mai reveni niciodată la vechile niveluri, care erau neeconomicos de scăzute. Un preț neeconomicos este, după mine, un preț prea scăzut al unei resurse rare, care determină o utilizare neeconomicoasă și risipirea ei. Prețul energiei, ca și cel al altor materiale, a fost atît de neeconomicos de scăzut încît noi, în economia modernă, am început să folosim aceste resurse în cantități mult mai mari decît era rațional și, din acest motiv, nu numai că utilizam prea rapid resurse epuizabile, dar produceam și poluare, deteriorînd mediul pe o scară mult mai mare decît ar fi fost necesar.

În concluzie, eu afirm că aceasta nu este o situație de azi de mîine, ci trebuie să fim pregătiți că va dura și, în consecință, să ne ajustăm întregul nostru mod de gîndire și politica economică pentru un nou mod de comportare și un nou model economic, care să economisească resursele mult mai mult decît am făcut-o în trecut.

• În cuvîntarea dv. de deschidere a lucrărilor sesiunii C.E.E./O.N.U. de la București am întîlnit afirmația că „tehnologia a devenit adeseori un scop în sine, dictînd direcția dezvoltării mai curînd decît servind-o, determinînd adeseori structura și scara producției și chiar a cererii, în vreme ce ar fi trebuit să fie invers". Ați dori să comentați această idee?

— Dacă privim din nou înapoi, spre comportamentul nostru economic după cel de al doilea război mondial, putem descoperi ceea ce eu aș denumi „determinism tehnologic", în sensul că am considerat tehnologiile ca mijloace de producție, cum le-ar numi Marx, ca ceva dat nouă din afara noastră și ca ceva asupra căruia noi nu avem nici o putere. În acest fel, tehnologiile au fost foarte des produse mai întîi în laboratoare științifice și apoi aplicate de întreprinzători capitaliști. Aceștia au transformat cunoștințele în capacități de producție numai dacă și cînd tehnicile respective aduceau un profit. Dar ele aduceau foarte adesea profit pentru că prețul factorilor de producție era neeconomic: nu exista un preț pentru apă, pentru aer, pentru zgomot, prețul forței de muncă era relativ scăzut, exista un preț foarte scăzut pentru energie, pentru materii prime. Într-o asemenea situație am introdus foarte adesea tehnologii care erau rentabile, eficiente, în mod individual, dar departe de a fi optime sau realmente eficiente din punct de vedere social. Aceste tehnologii nu erau de fapt dominate de om, adică de societate, ci, mai ales, de interesul individual, în vreme ce societatea avea de suferit un dezavantaj net în loc de a avea un beneficiu.

Tehnologia este un rezultat al cunoașterii umane, iar aceasta din urmă este un produs al omului și, prin urmare, ceva dirijat de om. Deci tehnologia nu este un parametru dat, situat în afara influenței noastre, ci tehnologia poate fi adaptată de noi și noi trebuie să adoptăm sau să adaptăm mecanismului productiv al societății numai acele invenții sau inovații care sînt productive din punct de vedere social, care aduc un beneficiu societății, nu numai unui individ. În această privință consider că noțiunea de evaluare tehnologică („technological assessment") care presupune o atitudine conștientă a societății față de tehnologie, este corectă. Deci, eu sugerez o atitudine activă, și nu pasivă, față de tehnologie. Tehnologia se deosebește de materia naturală, pentru că omul nu poate produce nici materie, nici energie, care sînt date de natură, dar tehnologie poate produce. Cunoașterea este un factor de producție care este produs prin excelență de om. În consecință eu pledez pentru o atitudine activă, în sensul de a nu privi spre tehnologie ca la ceva care trebuie urmat, adaptînd tot restul la tehnologie, ci a avea în vedere obiectivele stabilite și în primul rînd ce fel de societate dorim, subordonînd tot restul obiectivelor ce și le pune societatea. Deci nu societatea trebuie să se adapteze tehnologiei, ci tehnologia trebuie adaptată nevoilor societății, obiectivelor pe care ea și le fixează conștient.

• Ați subliniat în mai multe rînduri necesitatea unei reevaluări, a unei repuneri în discuție a strategiei creșterii economice care a avea ca unic sau în orice caz ca principal obiectiv creșterea producției, afirmînd că creșterea economică ar trebui privită numai ca un instrument al atingerii obiectivelor societății. V-aș ruga să dezvoltați puțin această teză.

— Creșterea economică era concepută ca o expresie statistică a unei creșteri a valorii producțiilor componente. În primul rînd acest mod de măsurare statistică a creșterii producției este imperfect. Măsurînd totalul producției lumea face un salt ilogic afirmînd că se măsoară totalul bunăstării, astfel că cu cît cifra producției e mai mare cu atît starea economiei este considerată mai bună, ceea ce nu este tocmai exact. Noi am măsurat numai ceea ce eu aș numi producția pozitivă (produsul material net sau venitul național brut), un total al produselor vandabile pe piață, pe bani. Dar în același timp cu acest produs pozitiv noi obținem în bună măsură și un produs negativ: poluare, risipă, aglomerație, zgomot și multe alte neajunsuri sociale, care n-au fost niciodată luate în calcul. Astfel, noi spoream produsul național cînd produceam de exemplu hîrtie, dar în același timp poluam un riu. Apoi am montat o instalație de purificare a apei rîului, cu al cărei cost spoream din nou venitul național, astfel încît venitul național creștea, deoarece noi investeam sau cheltuiam bani pentru a atenua unul din produsele negative ale primului articol obținut. În consecință, măsurarea statistică a venitului național sau a produsului material net era imperfectă din punct de vedere statistic, devenind și mai imperfectă cînd oamenii au început să considere acest indicator ca un indicator al bunăstării. De exemplu, au început să considere că dacă într-o țară venitul național pe locuitor este 3000 de dolari, iar în alta 2000, cei din prima țară trăiesc mult mai bine decît cei cu 2000, ceea ce nu este în mod necesar adevărat, pentru că foarte des cei cu 2000 pot trăi foarte aproape de fabrica în care lucrează, nu într-un oraș mare, necheltuind mult pentru transport, în vreme ce ceilalți pot cheltui 1000 de dolari pe transport locuind extrem de departe. De aceea greșeam cînd afirmam că tot ce contează este produsul național brut. Dacă am admite aceasta înseamnă că presupunem că P.N.B. este distribuit în mod egal între oameni, ceea ce nu este adevărat, un asemenea automatism nu există. În consecință, politica economică trebuie să vizeze într-o serie de țări nu numai maximum de venit, dar simultan și o redistribuire mai echitabilă a acestui venit. Este vorba aici nu numai de latura producției materiale, ci și de satisfacerea nevoilor culturale, științifice, de ocrotirea sănătății. De aceea, obiectivul nostru nu mai trebuie să fie atît de unidimensional: pe lîngă dimensiunea creștere, avem nevoie și de dimensiunile socială, culturală, distributivă etc. și politica noastră economică trebuie să devină mai complexă decît în trecut.

• Cum apreciați răspunsul C.E.E./O.N.U. la noile necesități ale momentului actual?

— Pot să spun de pe acum că sînt foarte satisfăcut, pentru că mărturisesc că nu m-am așteptat la un răspuns atît de rapid și de pozitiv din partea membrilor Comisiei. Dezbaterile generale au evidențiat unele din aspectele pe care le-am discutat aici, existînd o acceptare generală din partea membrilor Comisiei pentru un asemenea mod de abordare, unii vorbitori arătîndu-i-se chiar foarte favorabili și fără ca cineva să-l conteste. Acestea sînt liniile generale pe care le urmăm în momentul de față.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

tendințe · conjuncturi

Prim pas spre o reevaluare a prețului oficial al aurului?

ÎN ZILELE de 22 și 23 aprilie a avut loc la Zeist, în Olanda, reuniunea miniștrilor de finanțe ai țărilor membre ale Pieței Comune, care au luat cunoștință de raportul întocmit de guvernatorii băncilor centrale ale țărilor respective în legătură cu posibilitățile de a se utiliza aurul pentru reglementarea datoriilor reciproce. Se pare că s-a ajuns la un acord de principiu privind posibilitatea ca băncile centrale ale țărilor membre ale C.E.E. să vîndă și să cumpere aur între ele la un preț care să țină seama de prețul de pe piață al metalului galben. Acest acord ar constitui primul pas spre deblocarea rezervelor de aur ale țărilor membre ale C.E.E. și utilizarea lor în vederea acoperirii importantelor deficite ale balanțelor lor comerciale și de plăți rezultate ca urmare a substanțialelor majorări ale prețului petrolului. De remarcat că și de data aceasta s-au manifestat puternice contradicții între principalii parteneri din cadrul C.E.E., respectiv între Franța sprijinită de Italia — care se numără printre cele mai mari deținătoare de aur în rezervele lor valutare și care înregistrează în același timp cele mai mari deficite ale balanțelor comerciale și de plăți, fiind în consecință interesate în utilizarea aurului pentru acoperirea acestor deficite — și R.F.G. și Anglia, care deși în principiu sînt de acord cu reevaluarea prețului aurului și utilizarea acestuia pentru rezolvarea actualelor probleme financiare, doresc ca acest lucru să se realizeze nu în cadrul restrîns al Pieței Comune, ci într-un cadru mai larg, ținînd seama în primul rînd de punctul de vedere al S.U.A. Or, după cum se știe, S.U.A. urmăresc demonetizarea aurului, adică suprimarea definitivă a prețului său oficial și tratarea acestui metal ca o materie primă obișnuită. Urmează ca ministrul de finanțe al Olandei să se întîlnească din partea C.E.E. cu autoritățile americane pentru stabilirea unui punct de vedere comun. O hotărîre finală în această privință va fi luată la viitoarea întîlnire a miniștrilor de finanțe ai țărilor Pieței Comune, probabil în cursul lunii mai a.c.

Aplatizare conjuncturală

O CONTRIBUȚIE la slăbirea conjuncturii din semestrul de iarnă 1973—1974 a adus și încetinirea expansiunii consumului particular — menționează, între altele, raportul „Situația economiei mondiale și a economiei vest-germane la începutul anului 1974", publicat recent la Bonn[1]). Hotărîtoare pentru slaba creștere a consumului în Europa occidentală a fost neașteptat de marea sporire a prețurilor, care a limitat sfera lărgirii reale a consumului privat. În plus, nesiguranța în privința dezvoltării ulterioare a pieței muncii în unele țări a determinat o atitudine de reținere din partea consumatorilor particulari, în vreme ce au avut loc o creștere continuă a consumului public.

În contextul general al aplatizării conjuncturii s-au încetinit exporturile țărilor vest-europene. În ceea ce privește expansiunea importurilor, aceasta s-a încetinit de asemenea, ca urmare a scăderii ritmului de creștere a producției. Înrăutățirea balanțelor comerciale a cunoscut o puternică accelerare din cauza creșterii drastice a prețurilor la petrol.

Slăbirea conjuncturii a dus la creșterea ratei șomajului total. În cea mai mare parte din țările industriale europene rata șomajului s-a situat între 2% și 3%, aceasta fiind însă însoțită de trecerea unui mare număr de întreprinderi la program de lucru scurtat.

În ceea ce privește perspectivele pe anul în curs, raportul apreciază că în Europa occidentală produsul social real va crește numai cu aproximativ 2%. Se poate conta pe faptul că reținerea cererii (în special în sectorul investițiilor) datorită crizei petrolului va fi treptat înlăturată, iar restricțiile legate de politica economică vor fi slăbite — avîndu-se în vedere problema ocupării forței de muncă, astfel încît expansiunea economică să poată să se accelereze într-o măsură în a doua jumătate a anului.

1) Studiul a fost elaborat de institutele de cercetări economice din Berlinul occidental, Essen, Hamburg și München și de Institutul de economie mondială al Universității din Kiel

O povară sporită

DIFERITELE studii întreprinse în ultimul timp de organisme ca O.C.D.E., B.I.R.D. ș.a. evidențiază profundele repercusiuni ale mișcării prețurilor pe piața internațională asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare.

În cercurile de specialitate se apreciază că cea mai spectaculoasă în consecințe este urcarea prețurilor la petrol; ea determină în 1974 o creștere a cheltuielilor de import pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare de ordinul a 10 miliarde dolari (în raport cu 1972). Pentru multe dintre aceste țări scumpirea petrolului se adaugă creșterii prețurilor la cereale sau la produse industriale esențiale, cum sînt îngrășămintele chimice. Se consideră că în 1974 cheltuielile de import ale țărilor în curs de dezvoltare pentru grîul și îngrășămintele pe care le cumpără din țările industrializate se vor majora cu 3,3 și — respectiv — 2 miliarde dolari (calculat la nivelul achizițiilor din 1972).

Așadar, doar la trei produse esențiale — petrol, grîu, îngrășăminte — țările în curs de dezvoltare vor avea de făcut față unei cheltuieli suplimentare de circa 15 miliarde dolari. Ca ordin de mărime, această sumă reprezintă 30% din valoarea totală a exporturilor acestui grup de țări în 1972.

Dezvoltarea comerțului exterior al R. S. Cehoslovace

ÎN CURSUL primilor trei ani ai perioadei cincinale comerțul exterior al R. S. Cehoslovace a crescut cu 31,1%. Principalii parteneri comerciali au fost în continuare, U.R.S.S., R.D.G., Polonia, Ungaria. Ponderea țărilor capitaliste în comerțul exterior al Cehoslovaciei a fost în 1973 de 31,7%, cea mai mare parte revenind țărilor C.E.E. și țărilor scandinave. Dintre

PERSPECTIVE ALE PREȚURILOR UNOR MATERII PRIME

IN ACTUALA conjunctură a economiei mondiale, caracterizată printr-o restringere a activității industriale care a impus ajustări severe programelor de producție și de investiții în țările capitaliste și avînd în vedere reconsiderarea strategiilor de dezvoltare a economiei interne și a comerțului exterior al acestor țări precum și incidențele, în mare parte imprevizibile, pe care toate aceste acțiuni limitative le pot avea asupra comerțului internațional, o previziune asupra evoluției prețurilor mondiale este foarte greu de fundamentat. Pe lîngă acțiunea unor factori speciali, această evoluție depinde, în bună măsură, de acțiunea unor factori ce se dovedesc a fi de lungă durată : agravarea procesului inflaționist în țările capitaliste și a crizei valutar-financiare ce-și pune puternic amprenta asupra comerțului mondial.

O serie de previziuni ale economiștilor O.N.U. (The Times, 6 aprilie 1974) afirmă că în cea de a doua parte a acestui an vom asista la o scădere a prețurilor pentru unele produse : cauciuc, cupru, minereu de fier, cositor, mincreu de mangan, bauxită, alumină și aluminiu. Se așteaptă ca această diminuare a prețurilor să constituie un factor de activizare a producției în industria constructoare de autovehicule, în industria construcțiilor și în alte ramuri industriale.

Se apreciază că prețurile la uleiurile de semințe vegetale vor scădea sub presiunea unei producții record; va scădea substanțial prețul uleiului de cocos. În același timp se așteaptă o sporire puternică a prețului internațional al ceaiului, ca rezultat al scăderii producției de ceai în India și Sri Lanka (efect al administrării reduse de îngrășăminte) și în Africa de Est (sub efectul secetei).

Economiștii apreciază că în ceea ce privește prețul cafelei este puțin probabil să fie atins nivelul mediu înregistrat în 1973, dar o ușoară creștere este așteptată la cacao; în consecință și prețurile ciocolatei se vor menține la un nivel relativ ridicat. Ca un argument suplimentar al acestor previziuni, amintim că recent Brazilia a anunțat suspendarea oricăror livrări de cacao-boabe pînă în luna octombrie a.c.

O problemă foarte serioasă este cea a grîului, la care în luna iunie a.c. se va înregistra cel mai redus nivel al stocurilor mondiale din ultimii 20 de ani. Oferta de grîu în aceste condiții va continua să fie deficitară și prețurile vor continua să fie ridicate cel puțin pînă la strîngerea recoltelor în America de Nord. Este posibil ca și în a doua parte a anului prețul grîului să se mențină la un nivel ridicat întrucît acțiunea de refacere a stocurilor va presa puternic asupra ofertei.

Specialiștii O.N.U. apreciază că în ceea ce privește prețul internațional al cuprului este posibil să asistăm la o scădere a sa. La baza acestei afirmații ei pun pe de o parte diminuarea ritmului de creștere a activității industriale în țările capitaliste, iar pe de altă parte sporirea între anumite limite a ofertei din partea unor țări producătoare. Se menționează totuși că inflația și incertitudinile monetare, strategia de formare a unor stocuri „tampon", precum și acțiunile speculative de pe piața cuprului vor putea atenua scăderea așteptată.

Este posibil ca ritmul scăzut al activității industriale să determine o scădere și a prețului cositorului. Sporirea producției minelor de cositor din S.U.A. și creșterea vînzărilor din stocurile strategice americane par să conducă la apariția unei oferte satisfăcătoare de cositor. O reducere a cererii sub efectul limitării activității industriale de ansamblu a țărilor capitaliste poate contribui de asemenea la frînarea creșterii prețului la cositor.

Intrucît cererea de oțel se menține încă ridicată, se apreciază că prețul minereului de mangan se va menține și în 1974 la nivelul atins în anul precedent. În cazul în care cererea va scădea în a doua parte a anului 1974, ca efect al reducerii producției în industria fierului și oțelului, se apreciază că vom asista la o reducere a prețului la minereul de mangan ce va afecta prețurile contractuale ale anului 1975.

Așa cum este cunoscut, criza energetică, avînd efecte dintre cele mai contradictorii asupra economiei și comerțului internațional, a determinat inițial apariția unei reacții puternice de creștere a prețurilor. În prezent printre economiștii occidentali se vorbește tot mai insistent de un reflux al prețurilor internaționale ale produselor energetice. Astfel Libia a anunțat recent o reducere a prețului de vînzare a țițeiului de la 16 dolari/baril, cît a fost în perioada ianuarie-martie a.c., la 14,5—14,3 dolari/baril.

Așa cum apreciază dr. Arthur Burns, președintele lui „Federal Reserve Board" (The Times, 5 aprilie 1974) în curînd ne putem aștepta la o sporire a ofertei de țiței și produse petroliere ce va determina o nivelare a prețurilor produselor energetice. Unii observatori apreciază că este pe deplin posibil ca în viitorul apropiat prețul țițeiului să se stabilizeze la un nivel maxim de 7,5—8 dolari/baril, nivel pe baza căruia S.U.A. au fundamentat programul lor de punere în valoare a resurselor energetice.

În încheiere putem arăta că potrivit aprecierilor formulate de economiștii O.N.U. o reintoarcere la nivelul foarte ridicat al prețurilor practicate pe piața internațională este puțin probabilă. În plus, o diminuare a prețurilor cel puțin pentru produsele de origine vegetală și animală ar contribui la rezolvarea problemei foarte spinoase a alimentației regiunilor slab dezvoltate.

G. N.

Graficul alăturat ilustrează progresia spectaculoasă realizată în ultima perioadă de indicele prețurilor internaționale la materiile prime importate de o țară dezvoltată cum este Franța (1968 =100). Chiar dacă valorile înregistrate diferă de la țară la țară, orientarea indicelui acestor prețuri este valabilă și pentru celelalte state capitaliste dezvoltate.

CURSURI ȘI DOBÎNZI PE PIAȚA INTERNAȚIONALĂ

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. și prețul aurului în perioada 16 — 22 aprilie 1974

Cotații la Londra	Curs paritar (central)	28.XII 1973	16.IV 1974	22.IV 1974	Abaterea[1] cursului valutelor în ziua de 22.IV. 1974 față de : Cursul paritar (central)	Nivelul din 28.XII. 1973	Abaterea cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.XII.1973 — 22.IV.1973
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,5615	2,5210	+ 5,87	+ 7,06	— 6,59
Francul elvețian	3,3855	3,2500	3,0670	3,0140	+12,32	+ 7,83	— 7,26
Francul francez	4,60414	4,7025	4,9200	4,8475	— 5,02	— 2,99	+ 3,08
Lira sterlină 2)	2,8952	2,3250	2,3555	2,3830	-17,69	+ 2,49	— 2,43
Lira italiană	523,50	607,0	638,75	636,50	-17,75	— 4,63	+ 4,85
Yenul japonez	308,0	280,2	276,75	276,70	+11,31	+ 1,26	— 1,25
Prețul aurului 4)	42,22[3]	103,87	174,0	173,60	—	—	—

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); — Devalorizare (depreciere de fapt); 2) Dolari pentru 1 liră sterlină;
3) Prețul oficial al aurului în dolari S.U.A.; 4) În dolari/uncie (primul fix[...]

ÎN SĂPTĂMÎNA 16—22 aprilie a.c. cursul dolarului a înregistrat o slăbire față de principalele valute occidentale și în primul rînd față de marca vest-germană și francul elvețian. Noile manifestări de neîncredere în moneda americană se datoresc mai multor factori între care accentuarea inflației în S.U.A. în cursul ultimelor luni, precum și scăderea activității economice în această țară.

În cursul lunii februarie a.c. indicele costului vieții și indicele prețurilor cu ridicata au crescut, calculat pe bază anuală, respectiv cu 15,6% și 14,4%, ceea ce reprezintă unul din ritmurile cele mai ridicate din ultimii 20 de ani în S.U.A. Se pare că în luna martie a.c. tendințele inflaționiste în economia S.U.A. s-au accentuat. În cursul trimestrului I a.c., produsul național brut al S.U.A. a scăzut cu peste 5% (calculat pe bază anuală).

Persistența zvonurilor privind o posibilă revalorizare a mărcii vest-germane avînd în vedere excedentele ridicate înregistrate de balanța comercială a R.F.G. (5,1 miliarde mărci în luna februarie a.c.) a contribuit în continuare la slăbirea poziției dolarului S.U.A.

În perioada analizată marca vest-germană s-a întărit și față de valutele vest-europene care alături de moneda vest-germană fluctuează în comun față de dolarul S.U.A. (respectiv francul belgian, florinul olandez, francul luxemburghez, coroana daneză, coroana norvegiană și coroana suedeză), ceea ce a determinat intervenția Băncii Federale a R.F. Germania pe piață pentru susținerea unora dintre aceste valute, mai ales a francului belgian și coroanei daneze. Cercurile de specialitate occidentale se arată tot mai sceptice în legătură cu perspectivele sistemului fluctuării în comun a celor șapte valute occidentale.

În perioada analizată s-a înregistrat o slăbire și a cursului lirei italiene, datorită mai multor cauze între care deteriorarea balanței de plăți globale și a balanței plăților curente a Italiei, precum și scăderea rezervelor valutare ale acestei țări. În luna ianuarie a.c., balanța de plăți globale a Italiei s-a încheiat cu un deficit de 34 miliarde lire față de un excedent de 258,9 miliarde lire în luna decembrie 1973. Balanța plăților curente s-a încheiat la rîndul său în luna ianuarie a.c. cu un deficit de 523 miliarde lire italiene.

Rezervele oficiale nete de aur și devize ale Italiei au scăzut în cursul lunii ianuarie a.c. cu contravaloarea a 87,8 miliarde lire, respectiv la 3 203,9 miliarde lire italiene de la 3 291,7 miliarde lire la finele lunii decembrie 1973.

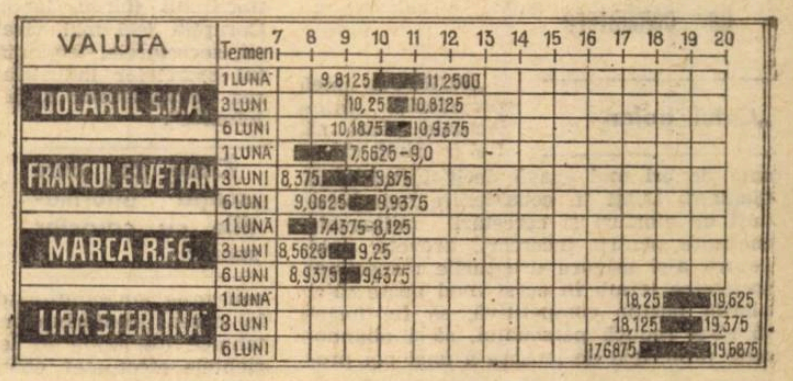

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor, în perioada 16—22 aprilie 1974 *(niveluri minime și maxime)*

PE PIAȚA eurovalutelor dobînzile la eurofrancul elvețian și euromarca vest-germană au continuat să scadă fiind influențate de măsurile luate în ultimul timp de autoritățile monetare din Elveția și R.F.G. pe linia încurajării scăderii dobînzilor pe piața monetară din cele două țări. De menționat că Banca Federală vest-germană a redus dobînda specială la care reescontează efectele comerciale prezentate de băncile vest-germane la 10%, accentuînd tendința de scădere a dobînzilor pe piața monetară din R.F.G., ceea ce a influențat la rîndul său evoluția dobînzilor la euromarca vest-germană.

La eurodolari dobînzile continuă să se mențină la un nivel ridicat, nefiind excluse unele tendințe de creștere ca urmare a recentelor ridicări ale nivelului dobînzilor pe piața monetară americană și a politicii restrictive în domeniul creditului și emisiunii dusă în prezent de către autoritățile americane.

Taxele oficiale ale scontului : nu au intervenit modificări față de săptămîna precedentă.

Rubrică realizată de
Teodor GIURGIU

țările în curs de dezvoltare, principalii parteneri ai R. S. Cehoslovace au fost, în același an, Egiptul, India, Irakul, Siria, Brazilia și Argentina.

În exportul cehoslovac, ponderea produselor finite a reprezentat 70%, iar în import — aproximativ 50% ; mașinile și utilajele au deținut o pondere de 58% la export și de 35% la import.

În 1973 importul R. S. Cehoslovace din țările capitaliste a fost influențat în mod negativ de creșterea inflaționistă a prețurilor la materii prime, materiale etc., fapt exprimat în creșterea cheltuielilor valutare pentru plata importului planificat din aceste țări. Paralel, încasările rezultate din exportul de produse industriale (exclusiv construcții de mașini) au crescut, conform datelor preliminare, cu 17% în comparație cu anul 1972. Exportul cehoslovac de mașini și utilaje în țările capitaliste a crescut cu 7,4% în anul 1973 față de 1972, în timp ce importul acestor produse din țările respective a crescut cu 25,5%. Ca urmare, în 1973 s-a înregistrat o scădere a rolului mașinilor și utilajelor ca sursă de încasări valutare.

Planul comerțului exterior pe 1974 prevede creșterea mai accentuată a importurilor față de exporturi, atît din țările socialiste cît și din cele capitaliste. Importurile din țările socialiste vor spori în 1974 cu 11,1% față de anul precedent, creșterea cea mai importantă fiind la mașini și utilaje, iar exporturile în aceste țări vor crește cu 2,7%. Creșterea valorii importurilor din țările capitaliste se datorește, în primul rînd, majorării prețurilor la materii prime de bază și necesarului sporit de tehnică nouă al Cehoslovaciei. În timp ce exporturile urmează să crească cu 6,7%, importurile din țările capitaliste vor fi cu 22,2% mai mari față de anul trecut. Aceasta va contribui ca balanța de plăți cu țările capitaliste să aibă și în 1974 un sold pasiv.

Anglia : an economic dificil

EXPERȚII Institutului Național pentru Cercetări Economice și Sociale din Anglia au calculat că, în condițiile în care creșterea economică se anunță a fi nulă în acest an comparativ cu 1973, șomajul riscă să afecteze în toamnă 700 000 de persoane (față de 530 000 în luna februarie) și chiar să cuprindă un milion de persoane, dacă petrolul va deveni mai rar și mai scump. Prețurile bunurilor de consum vor continua să crească, încît rata inflației se va situa la 15%, iar după previziuni mai pesimiste — la 20%, ceea ce va duce la scăderea puterii de cumpărare a populației, venitul real disponibil al cetățenilor britanici urmînd să se micșoreze cu 2—5% în cursul acestui an. Se prevede că balanța de plăți externe se va încheia cu un deficit de 3,7 miliarde lire sterline (față de 1,5 miliarde lire, anul trecut). Sintetizînd aceste cifre, se poate spune că 1974 se anunță a fi cel mai dificil an pentru economia Angliei în întreaga perioadă postbelică, caracterizată prin așa numitul ciclu „stop-go" (vezi graficul).

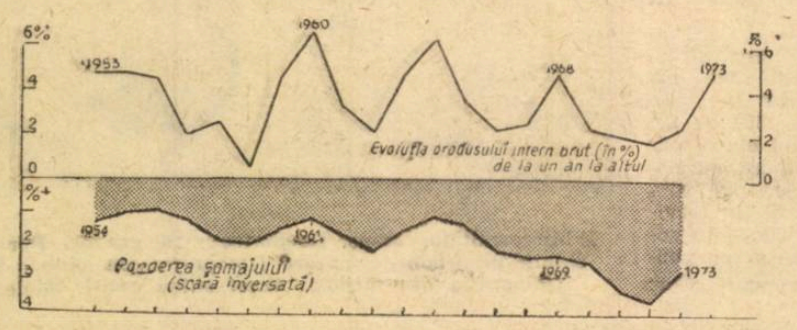

MONDORAMA

DURATA, CA DIMENSIUNE A ŞOMAJULUI

NIVELUL şomajului se menţine ridicat în S.U.A., dar pentru a-i înţelege realmente semnificaţia — a declarat profesorul Milton Friedman în cadrul unei întîlniri avute la Universitatea din Chicago cu un grup de ziarişti economişti europeni — mărimea respectivă trebuie descompusă, cu atît mai mult cu cît o cifră foarte interesantă de observat este, în opinia sa, nu numai numărul total al şomerilor, ci şi durata medie cît un om este şomer, cu alte cuvinte mărimea intervalului între momentul în care el începe să caute un post şi cel în care-l găseşte şi se angajează. Problema cea mai serioasă, a afirmat cunoscutul economist american, o constituie şomerii pe o durată îndelungată, al căror efectiv reprezintă circa 10% din totalul celor înregistraţi ca şomeri. Milton Friedman s-a pronunţat în acelaşi timp pentru îmbunătăţirea sistemului existent de ajutorare a şomerilor.

TRANZACŢII TRIUNGHIULARE

R.F. GERMANIA şi Sudanul au ajuns la un acord de principiu cu privire la tranzacţii triunghiulare cu producători de petrol arabi privind exploatarea resurselor minerale şi dezvoltarea agriculturii şi industriei Sudanului, potrivit căruia R.F.G. va furniza asistenţă tehnică, iar ţările arabe vor finanţa aceste tranzacţii. Unul din proiecte vizează exploatarea rezervelor de minereu de fier de pe coasta sudaneză a Mării Roşii, precum şi a resurselor sudaneze de cupru şi de cositor.

CONCURENŢA ÎN INDUSTRIA AERONAUTICĂ

„PRINCIPALUL lucru care trebuie realizat — şi aceasta cît mai repede posibil — este determinarea companiilor aeriene europene să cumpere avioane europene. Dacă nu se creează această piaţă, atunci nu mai merită să vorbim despre viitorul industriei aeronautice civile din Europa occidentală". Aceasta constituie concluzia unui referat ţinut recent la Paris de Robert Galley, ministrul francez al forţelor armate. Industria aeronautică americană continuă să domine — în cea mai mare parte — piaţa avioanelor civile. Dacă nu luăm în consideraţie ţările socialiste, 90—95% din avioanele care intră în dotarea companiilor aeriene din lume sînt produse în S.U.A. Chiar în Europa occidentală, 74% din avioanele civile aflate în serviciu sînt produse dincolo de ocean.

Principalele atuuri ale avioanelor produse în Europa occidentală, în comparaţie cu rivalii americani, sînt considerate reuşita tehnică, competitivitatea preţului de desfacere, avantajele consumului de carburanţi (de exemplu, „Airbusul" consumă, în funcţie de lungimea traseului cu 27—39% mai puţin decît „Boeing" 727—200"), precum şi zgomotul relativ redus pe care îl fac motoarele avioanelor vest-europene. Totuşi, aceste atuuri nu sînt suficiente pentru a vinde. În urmă cu 20 de ani, avioanele se vindeau cash (20% la semnarea contractului, apoi rate eşalonate şi diferenţa la livrarea avionului). Ulterior, S.U.A. au adoptat o politică de credite progresive pentru ca să ajungă în prezent la acordarea unor credite pînă la perioada de 17 ani, cu dobîndă de 4,5%, ceea ce constituie avantaje substanţiale pentru companiile aeriene, care amortizează costul avioanelor într-o perioadă mult mai redusă.

UN FLAGEL ÎN EXPANSIUNE

ÎNCET, dar inexorabil, seceta se întinde pe teritorii tot mai vaste din Africa. Cel puţin 17 din statele şi teritoriile situate la sud de Sahara sînt atinse de acest flagel. Perspectivele sînt dramatice — scrie revista „Jeune Afrique" — care publică imaginea de mai jos surprinzînd locuitori dintr-o regiune atinsă de secetă din Mali, căutînd în ţărînă boabe de grîu scurse din saci aruncaţi din zbor de avioanele de salvare.

INDIA VA EXPORTA CARNE DE VITĂ

CRIZA de energie a însemnat sfîrşitul multor „vaci sacre". Acum şi cele reale sînt de asemenea ameninţate. Pentru a putea onora nota de plată a petrolului, guvernul indian prevede încasări şi pe baza sacrificării bovinelor pentru exportul de carne. Se estimează că vînzările de carne în străinătate ar putea să aducă Indiei venituri de 5 miliarde de dolari în următorii cinci ani. Printre potenţialii cumpărători se numără şi fabricanţii europeni de supe concentrate.

INDUSTRIA SUEDEZĂ PE GLOB

SUEDIA este ţara din lume care controlează cel mai mare număr de întreprinderi multinaţionale — scria recent revista „L'Usine Nouvelle". 250 de societăţi suedeze deţin 1500 de întreprinderi în circa cincizeci de ţări (cîte 31 de întreprinderi în R.F.G. şi Danemarca, 30 în Anglia, 28 în Franţa, 26 în Olanda cîte 24 în Brazilia, Norvegia şi Finlanda, 22 în S.U.A. ş.a.m.d.). Alături de S.U.A., Elveţia, Olanda şi Japonia, Suedia face parte din cercul restrîns de ţări care posedă efective mai numeroase de forţă de muncă în întreprinderile situate peste hotare, decît întreprinderile străine pe teritoriul său.

În perioada 1965—1970 industria suedeză s-a dezvoltat mai repede peste hotare decît în ţară; în ceea ce priveşte investiţiile mai recente în străinătate, acestea au echivalat cu 1 miliard de franci francezi în 1971 şi 2 miliarde în 1972. Se apreciază că volumul desfacerilor realizate de filialele străine ale societăţilor suedeze reprezintă o cincime din exporturile ţării.

FOSFAŢII ÎN LUME

DIN rezervele mondiale de fosfaţi, care se ridică aproximativ la 40 de miliarde tone, jumătate se găsesc în Maroc, urmat de Statele Unite cu 20% şi Uniunea Sovietică cu 15%. Producţia mondială de fosfaţi pe 1973 este evaluată la circa o sută de milioane tone, destinată în proporţie de 85% agriculturii şi 10% pentru detergenţi. Principalul producător este S.U.A., cu 40 milioane de tone, urmat de U.R.S.S. şi Maroc. Deşi această ultimă ţară, cu o producţie anuală de 17 milioane tone, ocupă locul al treilea în clasamentul producătorilor, ea se situează în fruntea ţărilor exportatoare de fosfaţi. Din necesarul total de 48—49 milioane tone anual al ţărilor consumatoare, 16,5 milioane tone provin din Maroc.

„SISTEMUL MINORITAR" VA FI ABANDONAT

PROGRAMUL de trecere la sistemul metric în S.U.A., eşalonat pe un interval de 10 ani, va determina cheltuieli de peste 100 miliarde dolari, informează revista **Entreprise**, care arată că: „Peste 80% din populaţia globului, foloseşte sistemul metric. Pentru o ţară atît de pragmatică ca S.U.A. va fi din ce în ce mai dificil să continue să trăiască într-un sistem minoritar".

CÎND SE VA REDESCHIDE CANALUL SUEZ ?

PRESA egipteană relatează, pe baza modului în care se desfăşoară operaţiunile de deminare a Canalului Suez, că acesta va fi redeschis navigaţiei cel mai tîrziu în noiembrie 1975. Potrivit proiectelor egiptene, punerea în funcţiune a Canalului Suez va fi urmată de o mărire a capacităţii acestuia, operaţiune care ar dura şase luni. Într-o etapă ulterioară ar putea fi pus în aplicare un proiect care ar permite trecerea prin canal a petrolierelor gigant de 250 000 tone, dar soarta acestui proiect este considerată nesigură, ca urmare a acordului privind construirea conductei petroliere Suez-Alexandria.

viaţa economică

Redactor şef: Ioniţă OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poştale şi difuzorii din întreprinderi şi instituţii, precum şi la redacţie Cont. I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R. filiala sect. 1.
Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia Bucureşti, Calea Griviţei nr. 54—66 P.O.B. 2001

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 Bucureşti

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia" str. Brezoianu, nr. 23—25
40 470

DEVIAŢIONISME ALE TEHNICII MODERNE

● Spionajul industrial — condiţii, procedee şi metode de combatere

„Calul troian"

„FURTUL unei proprietăţi intelectuale poate să fie o crimă de o sută de ori mai gravă decît furtul unui diamant. Luaţi în considerare anii pierduţi de eforturi şi cercetări, milioanele cheltuite pentru încercări, brevete, apoi pentru a-şi asigura drepturile respective: societatea lezată în acest mod poate să-şi piardă poziţia competitivă, să fie forţată să-şi reducă personalul, să-şi abandoneze proiectele de lansare a unei noi producţii, să amîne plata dividendelor şi, în final, să ajungă la faliment". (...)

„Conform unei anchete ale cărei rezultate au fost publicate în «Harvard Business Review», 27% din societăţile consultate semnalează că existenţa spionajului industrial a fost descoperită în ramura lor, iar 20% din ele apreciază că spionajul industrial este în creştere" (...)

„Procedeele utilizate în cazul spionajului industrial pot fi clasate astfel: 1) «Calul troian» — procedeul cel mai frecvent folosit, constînd în a se da drept altă persoană sau a juca rolul cuiva care desfăşoară o activitate regulată (salariat, inspector pentru protecţia împotriva incendiilor, agent de publicitate, fotograf); 2) Frauda — purtarea de tratative formale pentru achiziţionarea unei licenţe (în cursul cărora se află o serie de amănunte secrete), depunerea cererii de eliberare a unui brevet similar cu cel al adevăratului inventator, (pentru a obţine acces la dosarul acestuia din urmă), confecţionarea unei autorizaţii false de acces la un domeniu secret etc. 3) Violarea domiciliului (birou, laborator, uzină); 4) Corupţia (cei mai vizaţi fiind cercetătorii, secretarele, telefonistele ş.a.); 5) Furtul secretelor industriale; 6) Interceptarea conversaţiilor şi a comunicărilor telefonice".

Căile pe care „scapă" informaţiile cu caracter secret:

„neglijenţa cadrelor (indiscreţii), divulgarea din imprudenţă, uşurinţă, publicitatea prematură sau prea amănunţită, detaliile furnizate în cursul conferinţelor sau colocviilor tehnice (de pildă în legătură cu experienţele efectuate), comunicatele date publicităţii sau anunţurile din presă, precizările date de serviciul de aprovizionare la solicitarea eventualilor furnizori, comentariile sau explicaţiile date de secretara direcţiei, lăsarea la vedere a unor documente confidenţiale sau a unor vizitatori singuri în birou, luarea documentelor confidenţiale pentru a lucra acasă, citirea acestora în vehicule de transport în comun"

Protecţia şi ofensiva

„DIN ancheta amintită mai sus, la care au răspuns 1558 de firme, a rezultat că: a) 85% din ele dispuneau de un sistem de informare permanent asupra concurenţilor lor, iar 35% aveau organizat în mod oficial un serviciu în acest scop; b) circa 50% din societăţi contau pe reprezentanţii lor pentru a fi informaţi asupra concurenţilor; c) aproximativ 50% afirmau că cea mai mare parte din informaţiile lor provineau din publicaţii".

(după Worth Wade, „Industrial Espionage and Mis-use of Trade Secrets").

Nu este un secret şi totuşi...

„Nu este un secret pentru nimeni faptul că spionajul se află pe locul al doilea între cele mai vechi profesiuni din lume, iar unele persoane declară că el are uneori legături foarte strînse cu cea mai veche profesiune. Faptul că cea mai mare parte dintre întreprinderi îşi imaginează cu greu sau nu-şi imaginează deloc îndeminarea vicleană a spionului industrial face mai uşoară meseria de hoţ. Foarte des rezultatele unor studii în valoare de sute de mii de dolari sînt „trădate" printr-o comunicare interioară în cadrul întreprinderii, redactată de directorul general, din care secretara a aruncat nepăsătoare o copie inutilă în mîinile lacome ale concurenţilor" **(după „Mécanographie-Informatique").**

Principalele obiective sensibile ale spionajului industrial:

a) camerele în care se iau decizii importante, sălile de consiliu şi birourile, b) sectoarele de expediere internă şi externă a corespondenţei, c) corespondenţa internă şi memoriile de activitate, d) contabilitatea şi evidenţa cheltuielilor, e) birourile de proiectare şi serviciile de dezvoltare, f) birourile de achiziţii, g) uzinele şi fabricile, procesele tehnologice, h) serviciile generale ale uzinelor **(după „Works Management", S.U.A.).**

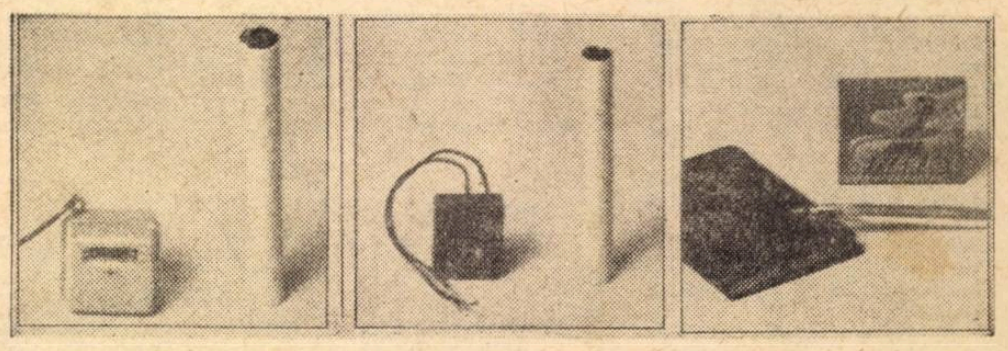

1) Microemiţător etanş. Greutatea: 10 grame. Dar există şi emiţătoare de dimensiunile unui bob de mazăre, *(fotografia din stînga).* **Se fixează în aparatul telefonic,** *(fotografia din mijloc).* **Acest stilou emite 70 de ore.** *(imaginea din dreapta).*

PROLETARI DIN TOATE ŢĂRILE, UNIŢI-VĂ!

viața economică

ANUL XII Nr. 18 (577)
VINERI 3 MAI 1974
16 PAGINI 2 LEI

18

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ — O FORŢĂ REALĂ A PRODUCŢIEI MATERIALE

CU ACEA PREOCUPARE VIE, arzătoare, care îi caracterizează întreaga activitate, pentru progresul dinamic al societăţii noastre socialiste, pentru perfecţionarea continuă a procesului înaintării noastre pe drumul progresului şi civilizaţiei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a ridicat zilele trecute, în centrul atenţiei noastre, o problemă de deosebită actualitate, cu ample şi profunde implicaţii în ridicarea nivelului general de dezvoltare a ţării. Astfel, în cuvîntarea rostită la plenara Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie şi cu prilejul vizitei la Expoziţia de aparate şi instalaţii pentru activitatea de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică, secretarul general al partidului a trasat tuturor oamenilor de ştiinţă, cercetătorilor, cadrelor de specialişti din economie sarcina de a aşeza la temelia a tot ceea ce înfăptuim cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnologiei contemporane.

Arătînd că cercetarea trebuie să aducă o contribuţie mai mare la înfăptuirea programului de dezvoltare a ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a subliniat : **„Aşa cum am mai discutat şi în alte împrejurări, pînă la urmă cercetarea trebuie să răspundă necesităţilor societăţii într-o etapă dată — şi România se găseşte într-o etapă a dezvoltării sale rapide. Dorim să lichidăm cît mai repede rămînerea în urmă de la care am pornit, să ridicăm nivelul general de dezvoltare a ţării noastre din punct de vedere material şi spiritual, dar mai cu seamă din punct de vedere al bazei materiale — să ajungem într-un timp cît mai scurt la nivelul ţărilor dezvoltate. Aceasta nu se poate realiza însă fără a aşeza la temelia a tot ceea ce înfăptuim cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnologiei contemporane".**

Sarcinile de mare importanţă ce revin activităţii de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică în înfăptuirea obiectivelor înscrise în planul naţional unic de dezvoltare economico-socială a ţării ies pregnant în evidenţă chiar şi numai din următorul exemplu : prin aplicarea în practică a cercetărilor încheiate în 1973 a fost realizat un spor de producţie de 3,3 miliarde lei, au fost reduse cheltuielile de producţie cu 851 milioane lei şi s-a obţinut o însemnată creştere a exporturilor şi diminuarea importurilor. Totuşi, aşa cum a arătat secretarul general al partidului, deşi în domeniul cercetării lucrează 60 de mii de oameni, faţă de efortul pe care îl face statul nostru, faţă de forţele de care dispunem în cercetare, rezultatele obţinute nu sînt încă pe măsura cerinţelor ridicate de problemele dezvoltării ţării noastre.

În lumina indicaţiilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu privind îmbunătăţirea activităţii de cercetare, pentru a creşte aportul ei în soluţionarea problemelor privind dezvoltarea dinamică, accelerată a economiei naţionale, se impune adoptarea de măsuri temeinice pentru îmbunătăţirea şi perfecţionarea cadrului în care se realizează activitatea de cercetare şi dezvoltare tehnologică, o mai bună legare a învăţămîntului cu cercetarea, cît şi a cercetării cu învăţămîntul, cu producţia, elaborarea unor programe de cercetare şi de introducere a progresului tehnic, izvorîte din cerinţele majore ale dezvoltării economice şi sociale, care să soluţioneze, printre altele, înnoirea tehnologică a ramurilor, să asigure descoperirea şi valorificarea unor noi surse de energie şi materii prime, apropierea teritorială a cercetării de producţie, realizarea unui echilibru just între cercetarea fundamentală şi cea aplicativă etc.

Avînd în vedere condiţiile deosebite pe care partidul şi statul nostru le-au creat ştiinţei, există toate premisele ca activitatea de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică să marcheze un important salt înainte, astfel încît să devină tot mai mult o forţă reală a producţiei materiale şi de înnoire continuă a acesteia, să-şi sporească contribuţia la progresul general al economiei.

În spiritul de lucru al Consfătuirii cu cercetătorii, tovarăşului Nicolae Ceauşescu — conducătorul partidului şi statului — i se prezintă creaţiile reunite de Expoziţia de aparate şi instalaţii pentru activitatea de cercetare ştiinţifică de dezvoltare tehnologică, găzduită de Institutul de cercetări chimice.

ANCHETA „V. E." ●

PERFECŢIONAREA CADRELOR

În ce se concretizează şi de ce depinde rentabilitatea acestei investiţii

150 DE ABSOLVENŢI AI CEPECA, DIN ANII 1969—1973, ÎŞI SPUN OPINIA PRIVIND :

● Cauzele care împiedică aplicarea integrală şi eficientă a conceptelor, metodelor şi tehnicilor moderne de conducere şi organizare.

● Modul în care cadrul normativ poate spori responsabilitatea şi iniţiativa cadrelor de conducere din unităţi în propagarea noului, a progresului.

CU DEOSEBIRI de la o categorie de absolvenţi la alta şi de la o categorie de cunoştinţe la alta, am putut, constata (vezi „Viaţa economică" nr. 16 a.c.) că o trăsătură generală comună atît tuturor cunoştinţelor, cît şi tuturor absolvenţilor o constituie diferenţa mare între gradul de aplicabilitate şi gradul de aplicare a cunoştinţelor însuşite. Cunoştinţele nu sînt aplicate într-o măsură satisfăcătoare.

De ce ?

Tabelul nr. 11 ne ajută în încercarea de formulare a unui răspuns la această întrebare. Pe ansamblu, după opinia eşantionului investigat, neaplicarea cunoştinţelor însuşite, se datoreşte, în proporţie de aproape o treime, unor cauze pe care noi le-am numit **endogene** activităţii de perfecţionare, unor cauze care fac cunoştinţele neaplicabile, inadecvate obiectivelor şi condiţiilor concrete ale unităţilor economice în care lucrează absolvenţii. Neaplicarea se

Constantin COJOCARU
Nicolae MANOLE

(Continuare în pag. 8—9)

Semnale

C.F.I. și lumea medicală

PROPUNERILE formulate de dr. Fl. Anghelescu („V.E." nr. 7) în legătură cu îmbunătățirea metodelor și a utilizării substanțelor pentru dezinfecție, în vederea reducerii cheltuielilor, sînt juste. Recent Ministerul Sănătății a elaborat norme tehnice pentru asigurarea condițiilor igienice în unitățile sanitare, în scopul prevenirii infecțiilor interioare, în care sînt stabilite tehnicile corecte de dezinfecție, fiind indicată utilizarea mai ales a substanțelor dezinfectante ieftine, ușor de procurat.

În ceea ce privește internarea la domiciliu, pentru a se evita abuzurile, este indicat ca aceasta să se facă pentru 2—3 zile și numai în situația în care internarea este absolut necesară și cînd spitalul nu are locuri libere. Spitalul are obligația ca la crearea primului loc liber să interneze bolnavul pentru care s-a efectuat internarea temporară la domiciliu. Aceste indicații au fost stabilite în urma unor constatări din teren care au dovedit că, în unele situații, internarea bolnavilor la domiciliu reprezenta un mijloc de acordare nejustificată de concedii medicale, risipă de medicamente.

Activitatea de control financiar intern se organizează la ministere, centrale industriale, consilii populare județene s.a. în condițiile art. 18 din Legea nr. 5/1970, privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar, cu competența de a efectua controale gestionare de fond la unitățile subordonate. La consiliile populare județene, conform art. 9 din H.C.M. nr. 1047/1970, s-au constituit corpuri unice de control financiar intern, care au competența de a verifica toate unitățile subordonate, incluzînd unitățile sanitare.

Ministerul Sănătății a dat curs tuturor solicitărilor primite de la corpurile unice CFI, în legătură cu interpretarea unor probleme reieșite din controale la unitățile sanitare, sau în legătură cu aplicarea unor acte normative specifice. În raport cu prevederile legale menționate, nu este posibilă în etapa actuală o altă organizare a activității de control financiar intern.

Alexandru POPESCU
director
Ministerul Sănătății

Sprijiniți-ne în obținerea unor cataloage de prețuri

LA MAJORITATEA produselor și serviciilor executate de noi — avem ca profil de producție, construcții de utilaj minier, piese de schimb pentru utilaje din carieră și subteran, cît și prestarea de servicii constînd în repararea utilajului minier — nu avem prețuri de catalog sau nu le cunoastem datorită faptului că nu deținem cataloage. Pentru produsele executate prima dată în țară întocmim antecalculații de preț, fără a avea temeiul legal al materialelor prevăzute în tehnologie și folosind prețurile de facturare care adesea s-au dovedit diferite de cele de catalog.

Întrucît „Viața economică", prin materialele puse la dispoziția unităților economice, contribuie la rezolvarea multor greutăți ivite în activitatea întreprinderilor, vă rugăm a ne sprijini în obținerea unor cataloage de prețuri la profile și laminate pentru piese de schimb destinate construcțiilor de mașini, îndeosebi celor necesare utilajului minier. Totodată, propunem publicarea în suplimentul revistei în fiecare săptămînă, a unei pagini care să cuprindă prețurile de catalog pentru materiale, piese de schimb, utilaje din toate sectoarele de activitate.

ing. Dumitru TIȘTEA
director

Anatolie GHEORGHIADE
contabil șef
Întreprinderea de utilaj minier Rogojelu

Siguranțele în pericol

FRUMOASE sînt lustrele cu unul sau mai multe brațe confecționate de industria noastră, bune sînt și becurile — se mai ard ele cum le înșurubezi în fasung — dar un lucru nu-l înțeleg. Care să fie misterul că atunci cînd un bec își termină misiunea de funcționare ne lasă pe întuneric în toată casa.

Pentru a fi mai clar arăt că atunci cînd un bec se arde face și un scurt circuit care ne duce spre locul de depozitare al... luminărilor.

Este cumva o inovație în fabricația de becuri? Cu mai mult timp în urmă știam că prin consumarea unui bec, indiferent de putere, nu am decît misiunea de înlocuire. Acum trebuie să schimb, de fiecare dată, și siguranțele. Este un „mic" necaz care poate fi luat în seamă.

Vicențiu HAȘ
Sibiu

Cînepa, — cît, unde?

Sub titlul „Nu numai din simplă curiozitate profesională", în nr. 2/1974 al revistei, la rubrica Semnale se arăta că, în zona Dumbrăveni-Sibiu, a scăzut suprafața cultivată cu cînepă și că, acest fenomen se poate întîlni și în alte regiuni ale țării. În legătură cu cele menționate de cititorul „Vieții economice", subliniem că, începînd cu anul 1950, cultura cînepii în țara noastră s-a restrîns datorită mai multor cauze: scăderea solicitării fibrelor de cînepă apariția și cererea crescîndă de produse pe bază de fibre sintetice, asigurarea, în proporții foarte însemnate, cu țesături pe bază de bumbac datorită importurilor masive din această materie primă față de perioada anterioară, etc.

Suprafața de 35 000 ha cînepă pentru fibră, prevăzută în prezent și în perspectivă, la care se are în vedere, în special, creșterea producțiilor pe unitatea de suprafață, este corelată cu necesarul industriei ușoare pentru perioada imediată și în perspectivă, avîndu-se în vedere atît nevoile interne cît și exportul. Producțiile totale prevăzute pe suprafața de 35 mii ha sînt superioare față de cele realizate în anul 1950 (într-adevăr pe o suprafață mai mare). Sporurile de producție, rezultate din creșterile producțiilor la hectar, sînt corelate și cu capacitățile de prelucrare a fuiorului.

În zona Întreprinderii de prelucrare a tulpinilor de cînepă — Dumbrăveni, suprafața de cînepă a descrescut ca urmare a producțiilor nesatisfăcătoare, realizate în ultimii ani. Astfel, unitățile cultivatoare din județul Sibiu și județul Mureș au obținut, în 1973, cele mai scăzute producții de 1 548 kg/ha și respectiv 1 340 kg/ha tulpini de cînepă, față de producția de 4 166 kg/ha realizată în medie pe sectorul C.A.P. Menționăm că în județele din vestul țării, unde se cultivă cele mai întinse suprafețe cu această cultură, se obțin producții medii la un hectar de peste 6 000 kg (Arad, Bihor, Satu Mare).

Extinderea suprafeței de cînepă în zona Dumbrăveni este condiționată de rezultatele ce se vor obține în viitor, cunoscînd faptul că, la repartizarea sarcinilor de plan anuale, se dă prioritate județelor care asigură realizarea unor producții sporite și de bună calitate.

dr. ing. T. MOSCALU
director adjunct
Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor

Curier

● **VLADIMIR CREȚ, Baia Mare** — În cazul dv. — șef al serviciului administrativ căruia i s-a stabilit ca atribuție de serviciu și aceea de conducere a compartimentului protecția muncii — nu este prevăzut un spor la salariu, fiind doar vorba de ocuparea mai deplină a timpului de lucru.

● **DORIN SĂNDULESCU, Arad** — În ipoteza în care anul I de activitate se împlinește la 15 martie, salariul prevăzut pentru al doilea an trebuie să se acorde de la 16 martie. Această soluție are ca temei reglementarea referitoare la salarizarea absolvenților în primul și al doilea an de activitate, prevăzută de H.C.M. 914/1968, care nu stabilește nici o condiție de amînare a stabilirii salariului corespunzător celui de al II-lea an de activitate, an care poate începe în oricare zi a lunii.

EMIL SASU, Jabenița, Mureș; MATEI CROITORU, LAUREAN TODEA, Turda; GHEORGHE BĂDULESCU, Târgoviște; GHEORGHE NEAGU, București — Am răspuns la întrebările dv. în suplimentul nostru nr. 17.

ION D. SCOREI, Sadu; VASILE COZNEAC, Alba Iulia — Găsiți soluțiile în suplimentul de azi.

● **CONSTANTIN GURUIANU, Alexandria** — Potrivit normelor de decontare și control, nu se pot presta, de regulă, ore suplimentare pe timpul delegării. Dacă un muncitor care a fost delegat să participe la o lucrare de montaj, a efectuat ore suplimentare, cu respectarea prevederilor art. 119 din Codul Muncii, ceea ce a determinat — implicit — reducerea perioadei de delegare, el este îndreptățit la plata orelor prestate (art. 120).

● **SILVIA COZMA, Galați** — Perioadele cînd ați ocupat funcțiile de învățătoare și secretară nu se consideră vechime în funcții economice. După absolvirea învățămîntului superior trebuia să fiți încadrată cu salariul prevăzut pentru al doilea an de activitate al funcției ocupate. Faptul că înainte ați ocupat alte funcții decît cele economice medii, nu determină modificarea acestei reglementări, de care puteți beneficia și dv.

● **ILIE CULDA, Satu Mare** — Salarizarea șefilor birourilor de specialitate din unitățile financiar-bancare teritoriale a fost reanalizată împreună cu factorii competenți. Concluziile au fost înaintate forurilor în drept.

● **PETRU DĂNILĂ, Galați** — Deoarece după absolvirea învățămîntului superior vi s-a menținut salariul tarifar avut la funcția medie, deși era posibil să vi se majoreze cu o clasă, vechimea necesară pentru trecerea într-o gradație superioară se socotește de la 1 decembrie 1969, cînd s-a aplicat, în unitatea unde lucrați, noul sistem de salarizare. De la această dată n-a intervenit nici o majorare — în afară de cea stabilită prin H.C.M. 890/1973.

● **VIRGIL GANEA, Brașov** — Prin asimilarea studiilor dv. vechimea în meserie necesară pentru promovarea în categoria a cincea este de patru ani, atît cît se prevede și în anexa I-a la Legea nr. 12/1971, pentru muncitorii care sînt absolvenți ai cursurilor de specializare post liceală. Pentru promovarea în categoria a șasea — în cazul dv. — este necesară o vechime în meserie de șase ani. Avînd această vechime, puteți solicita examinarea în vederea promovării, dacă sînt îndeplinite și celelalte condiții prevăzute de Legea nr. 12.

EUGENIA PÎRVULESCU, Cîmpina — Data de la care se socotește vechimea minim necesară pentru acordarea gradației este data unei noi încadrări. În cazul dv. — luna octombrie 1973, de cînd vi s-a majorat salariul ca urmare a trecerii în funcția de impiegat.

● **IOAN DAVID, Sărmășag, Sălaj.** — Prin art. 76 din Regulamentul de transport al Căilor Ferate Române din 27 august 1929, care se referă la restrîngerea responsabilității în caz de pierdere în greutate, se stabilesc toleranțele pentru mărfurile care, din cauza naturii lor, suferă, în general, o pierdere din greutate prin simplul fapt al transportului. Lignitul se încadrează în prevederile art. 76, pct. 1, litera b, aplicîndu-i-se o toleranță de 1% din greutate.

● **MIHAIL IORDACHE, Săvinești.** — Fondurile fixe proprietate de stat, se închiriază, de regulă, de unitățile care au ca obiect asemenea activitate. În acest scop sînt stabilite și tarife corespunzătoare prin anumite acte normative (HCM nr. 1279/31.XII.1962 privind reașezarea prețurilor și tarifelor). Prevederile legale în vigoare nu interzic închirierea unor fonduri fixe disponibile temporar la unitățile de stat care nu au ca obiect închirieri de bunuri (de exemplu: spații suplimentare de locuit sau birouri, mașini și utilaje disponibile etc.).

● **MIRCEA IONESCU, Brașov.** — În situația dv., vechimea minim necesară pentru trecerea la gradația a VI-a se calculează de la data de 1 noiembrie 1970. Îndepliniți deci condiția de vechime minim necesară pentru încadrarea la această gradație (dacă și celelalte condiții sînt îndeplinite). Menționăm că posibilitatea încadrării în gradația a VI-a, nu determină o obligație pentru conducerea unității, trecerea într-o gradație superioară fiind condiționată și de existența fondului de salarii necesar, precum și de alte considerente specifice unității.

EVALUĂRI

SENSIBILITATE

Octav ONICESCU

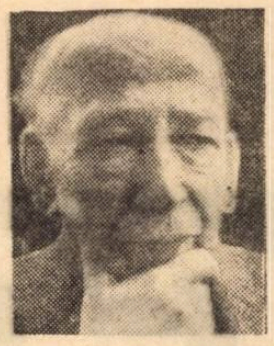

Criza petrolului a avut și aspecte utile științelor economice. Ea a oferit direct spectacolul unor disociații naturale pe care cercetătorul de probleme economice nu le poate produce experimental. Reținem deocamdată **comportarea națiunilor** *consumatoare de petrol sub aspectul sensibilităților lor la o acțiune externă.*

S-a observat repede un dublu aspect al acestei sensibilități.

Sensibilitatea informațională *a tuturor națiunilor consumatoare de petrol a reacționat ca la un șoc în fața hotărîrii statelor producătoare a acestui aliment necesar foamei universale de energie. Noua situație a trezit la viață sensibilitatea nu puțin uzată de avatarurile continui ale monedelor naționale. Formele și acuitatea acestei sensibilități au constituit un tablou proaspăt și foarte fidel al temperamentului națiunilor lumii, cu toate că adesea nu înseși națiunile, cu masa și adîncimea lor, sînt purtătoarele acestei sensibilități. Presa, organele politice și, la capitaliști, lumea afacerilor, într-o măsură diferită, au asociat informațiilor reacții imediate, cu același caracter de apărare instinctuală potrivit propriei sensibilități, față de care presa, în afară de funcția ei de pur înregistrator al informației, a avut și pe aceea mai adîncă, de captare a rezonanței interne a măsurilor necesar improvizate.*

Sensibilitatea de fond *a națiunilor s-a manifestat cu oarecare întîrziere. Cu mai puțină puritate specifică decît cea informațională. A fost puternic influențată și de ecoul reacțiilor manifestate la alte națiuni, pe calea unui proces care este încă în curs de desfășurare, complicat și de intervenția unor noi factori care afectează și alte materii decît pe acele producătoare de energie.*

Nu este încă momentul în care informațiile asupra sensibilității de fond a diferitelor națiuni să ne fie suficient de bine cunoscute. Dar cîteva caracteristici pot fi notate de pe acum.

Adîncirea acestei sensibilități care privește națiunea întreagă este o caracteristică importantă. Pînă unde pătrunde vibrația produsă de un șoc ca acela al petrolului, sau al unei măsuri legislative interne, căci de o atare natură sînt și reacțiunile la acțiunile externe, este una din principalele caracteristici ale vitalității națiunii respective.

Uniformitatea sau diversitatea acestei sensibilități poate caracteriza **COEZIUNEA** *ei mai mare sau mică în fața oricărei acțiuni care privește națiunea (n.r. vezi comportamentul Pieței Comune). O altă importantă caracteristică este* **pragul sensibilității**, *adică ordinul de mărime al acelei acțiuni dincolo de care sensibilitatea se trezește activ, și sub care ea nu funcționează deloc. Acest prag diferă și după natura acțiunii și după momentul social-economic cînd se produce și, bineînțeles, este altul de la o națiune la alta. Pragul poate fi foarte ridicat, cînd sensibilitatea este obosită prin succesiunea prea rapidă a acțiunilor. O demonstrație bună a acestei afirmații avem sub ochii noștri constatînd înceata reacțiune a mai tuturor națiunilor la anunțarea măsurilor pe care statele deținătoare de materii prime au hotărît să le aplice fără întîrziere.*

Purtătoarea de semne a acestor caracteristici ale sensibilității popoarelor este desigur, în mare măsură, și presa. Ea este menită să joace rolul unui multitermometru al formelor de sensibilitate de fond ale fiecărei populații, potrivit caracterelor sale specifice, pentru uzul imediat al celor interesați științific de fenomenul respectiv, principalii beneficiari fiind însă diagnosticienii și legislatorii reacțiilor ce se impun.

În dezbatere publică:

PROIECTUL LEGII PRIVIND SISTEMATIZAREA TERITORIULUI ȘI LOCALITĂȚILOR URBANE ȘI RURALE

SPECIFICUL ZONEI — UNA DIN CONDIȚIILE SISTEMATIZĂRII

DEMOCRATISMUL nostru socialist este încă odată confirmat de posibilitatea ce ni se dă să discutăm pe marginea proiectului Legii privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale. Pentru aplicarea ei, socot că ar trebui prevăzută obligativitatea elaborării de proiecte tip în funcție de specificul fiecărei zone geografice, atît pentru construcțiile social-culturale cît și pentru locuințe. Cred că este necesar să se întocmească proiecte de organizare a loturilor de 150—200 mp, necesare pentru construirea de locuințe și anexe gospodărești, pentru a demonstra locuitorilor din mediul rural posibilitățile de aplicabilitate. În această privință cred că este bine să se dea libertate beneficiarilor de a introduce la exteriorul construcțiilor elemente de arhitectură țărănească.

Cred, de asemenea, că gospodăriile țărănești trebuie privite nu numai ca locuințe, ci, în anumite privințe, și ca unități productive. În acest sens, îmi permit să propun ca să se facă distincție între locuințele destinate diferitelor categorii de specialiști, care trăiesc la sate, și gospodăriile țăranilor, gospodării care au un rol important în creșterea animalelor și asigurarea necesarului de produse agricole.

ec. expert Carol BORA
Consiliul popular județean Dolj

PENTRU O CONCORDANȚĂ DEPLINĂ A PROIECTULUI CU EXPERIENȚA NOASTRĂ

ELABORAT pe baza și în spiritul directivelor celui de al X-lea Congres, a conferințelor naționale ale P.C.R. din 1967 și 1972, proiectul legii sistematizării are menirea de a crea cadrul unitar de desfășurare a unei ample activități care să contribuie la organizarea rațională a teritoriului național, la dezvoltarea armonioasă economică și socială.

Deși experiența românească în domeniul sistematizării este veche, iar normele de sistematizare și legislația au avut un curs ascendent, culminînd cu directivele Conferinței naționale a P.C.R. din 1972, prezentul proiect de lege consider că poate fi îmbunătățit prin însăși structura sa. În acest sens, **lipsa unui capitol privind sistematizarea teritoriului**, se răsfrînge negativ în definirea rolului și funcțiilor sistematizării, în coordonarea multiplelor interese ce se interferează pe același teritoriu, constituind unica soluție de armonizare a elementelor spațiale cu dezvoltarea preconizată.

Se impune a fi subliniat că sistemati-

dr. ing. Ion BOLD
Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie și organizarea teritoriului

(Continuare în pag. 4)

economie națională

PLAN — ANGAJAMENTE

În întîmpinarea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a Congresului al XI-lea al P. C. R.

Toate eforturile pentru realizarea cincinalului înainte de termen

RESURSELE PROPULSOARE ALE CENTRALELOR ȘI ÎNTREPRINDERILOR INDUSTRIEI EXTRACTIVE

INDUSTRIA extractivă, furnizorul tradițional de substanțe minerale utile, se înscrie activ în rîndul celor ce impulsionează permanent dezvoltarea economiei, dinamica acesteia. Ca urmare a investițiilor alocate și realizate în acest domeniu, s-au obținut, în ultimii ani, importante sporuri de producție care au asigurat „seva" industriei. Și în perioada ce a trecut din 1974, a continuat suita realizărilor, industria extractivă exercitîndu-și cu mai mare vigoare rolul de propulsor în activitatea unor sectoare vitale ale economiei. Numeroase valențe și factori caracteristici au permis colectivelor de mineri și petroliști să depășească sarcinile asumate în întrecerea în cinstea celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei și a Congresului al XI-lea al partidului.

● Coordonatele ascensiunii

PENTRU ASIGURAREA economiei cu materii prime minerale, ritmul de dezvoltare a industriei noastre extractive în ultimul sfert de secol a fost de circa două ori mai ridicat decît cel realizat pe plan mondial. În paralel a avut loc lărgirea considerabilă a bazei proprii de rezerve geologice și industriale, cît și extinderea colaborării și cooperării economice și tehnico-științifică cu alte țări. Materializarea în fapt a politicii economice în acest domeniu, are totodată în vedere :

- continuarea în ritm intens a prospecțiunilor și explorărilor geologice (în ultimii zece ani s-au cheltuit în acest scop peste 3,5 mld lei anual, cu rezultate deosebit de satisfăcătoare) ;
- ritmuri mai înalte la extracția de cărbuni și nemetalifere (luînd ca bază de raportare anul 1970. acestea vor înregistra, în 1975, sporuri de 50% și, respectiv, 76% față de 32% prevăzut la producția globală în industria extractivă) :
- perfecționarea metodelor și tehnologiilor de exploatare și prelucrare în scopul valorificării superioare a minereurilor, inclusiv a resurselor cu conținuturi scăzute de substanțe utile :
- diversificarea producției de substanțe minerale utile nemetalifere.

● Calitatea succeselor...

LA DEPĂȘIREA prevederilor de plan pe trim.I.1974 (oglindită în tabelul nr. 1) au contribuit colectivele fiecărei unități subordonate M.M.P.G. (planul nu a fost îndeplinit de o singură întreprindere) înscriindu-se cu rezultate deosebite Centrala cărbunelui-Petroșani (103,8%), Centrala minereurilor-Deva (106,1%), Centrala sării și nemetaliferelor-București (106,5%). Se evidențiază, de asemenea, unele aspecte de ordin calitativ în modul de realizare a sarcinilor de plan, cu influențe favorabile la nivelul întregii economii naționale.

● **DEPĂȘIRILE DE PLAN — LA PRODUSELE SOLICITATE CU PRIORITATE.** Actuala conjunctură privind combustibilii, cere introducerea cu preponderență a cărbunilor în circuitul economic. Numai din bazinul carbonifer Rovinari au fost extrase, peste plan, 50 000 t de lignit, iar 30% din depășirea de plan la indicatorul cărbune net preparat reprezintă huila, crescînd ponderea cărbunelui cocsificabil. Minerii țării au pus la dispoziție economiei, în primele 4 luni din 1974, peste 150 000 tone cărbune mai mult decît prevederile de plan pe această perioadă.

● Nu numai valoric dar și SORTIMENTAL se poate aprecia că **planul a fost îndeplinit în bune condițiuni** (vezi graficul nr. 1) creînd condiții favorabile la beneficiari. La un număr de 7 produse, printre care cuprul și plumbul în concentrate, s-au înregistrat unele restanțe ce se impun a fi recuperate cît mai repede.

● **SPORUL DE PRODUCȚIE — DATORAT FACTORILOR INTENSIVI.** Pe seama creșterii productivității muncii s-a obținut 86,6% din sporul producției pe ansamblul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei. Nivelul productivității muncii atins în trim. I a.c. a fost posibil ca urmare a ridicării calificării personalului și extinderii salarizării în acord global, îmbunătățirii indicilor de folosire a utilajelor și instalațiilor. În acest sens au fost luate măsuri pentru a se atinge un grad de folosire a utilajului de extracție și preparare a cărbunelui de 0,93 (față de 0,85 în 1973), de 0,98 (față de 0,92) la utilajele pentru extracția și prepararea minereurilor neferoase. În timp ce la exploatarea minieră-Lupoaia prin utilizarea la maximum a utilajelor s-au extras în plus zilnic circa 130 t cărbune, au existat însă și situații opuse (Exploatarea minieră Radna), unde utilajele au fost folosite cu mult sub posibilități.

● **DIMENSIONAREA CORECTĂ A INVESTIȚIILOR** constituie principalul obiectiv avut în vedere la întocmirea planului. Au fost puse în funcțiune noi capacități la Întreprinderile miniere de la Cîmpulung și Moldova Nouă și recuperate restanțele la sistemele de transport gaze. Obiectivele aflate în construcție și care vor fi date în funcțiune în anul acesta sînt orientate spre livrarea produselor de calitate superioară (instalația de flotație a pergmatitului la Întreprinderea minieră-Orșova, pentru obținerea de feldspat calitatea I, instalația de preparare a caolinului la Întreprinderea minieră-Harghita, pentru sorturi superioare etc.)

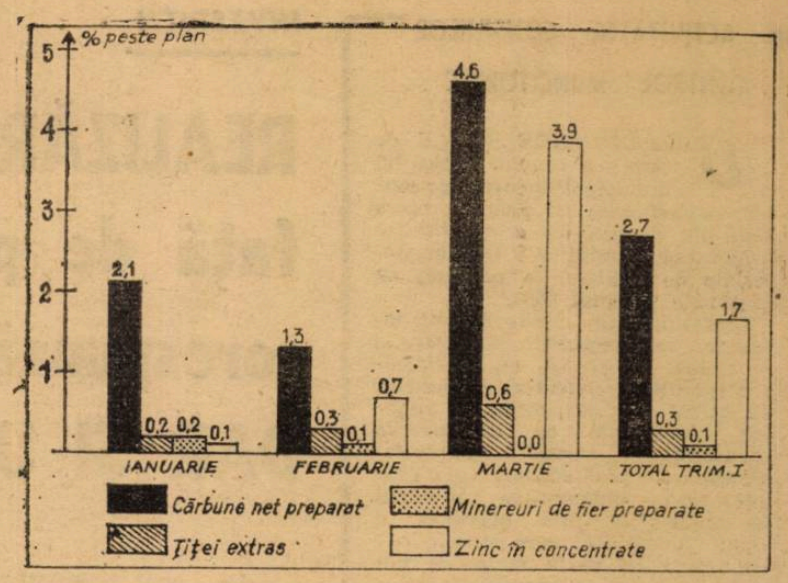

Graficul nr. 1 — Eșalonarea depășirilor de plan la principalele produse

Tabelul nr. 1

Realizarea sarcinilor de plan pe trim. I 1974

— în procente —

Indicatorul	Realizat față de plan Total trim. I	din care : ian.	febr.	mart.
1. Producția globală industrială	103,0	101,7	101,9	105,3
2. Producția marfă industrială	102,4	101,3	101,5	104,3
3. Productivitatea muncii	103,2	—	—	—
4. Investiții	104,3	—	—	—
5. Export	106,7	—	—	—

● ...și a cărbunilor

CĂRBUNELE ocupă un loc de frunte în balanța energetică a țării și o pondere de peste 30% în valoarea producției globale a M.M.P.G. O sarcină care revine, cu prioritate, industriei carbonifere este realizarea prevederilor calitative ale planului. Zăcămintele de cărbuni de calitate inferioară, creșterea continuă a dificultăților de exploatare se răsfrîng negativ în calitatea produselor, dar aceste neajunsuri au fost contracarate prin îmbunătățirea fluxurilor tehnologice de extracție și preparare, îmbunătățirea condițiilor de depozitare și transport. Ca urmare, astăzi circa 20% din producția totală a bazinului carbonifer din Valea Jiului se utilizează la fabricarea semicocsului și cocsului metalurgic.

● **Nu toate livrările de cărbuni energetici au corespuns necesarului de putere calorică.** Conținutul peste prevederile din STAS-urile în vigoare de cenușă și de umiditate la cărbunele energetic livrat, cantitatea mare de steril și corpuri străine provoacă pierderi în puterea disponibilă a centralelor, favorizează zgurificarea cazanelor sau reduce randamentul morilor ce pregătesc cărbunele pentru ardere, scumpesc cheltuielile de transport.

Aspectele amintite s-au făcut resimțite în unele cazuri și în primul trimestru al acestui an. Deși livrările de cărbuni în unități fizice s-au situat cu 133 mii t lignit și cu 23,8 mii t huilă mixte și sortate peste prevederile de plan, totuși la M.E.E. nu au fost acoperite (din cauza puterii calorice necorespunzătoare a unor cantități de cărbune) circa 18 mii t combustibil convențional la lignit și cărbune brun (echivalent cu 75 mii t lignit de Rovinari) și cu aproape 17 mii t.c.c. la huile mixte și huile sortate (echivalent cu 37 mii t mixte de Lupeni), fiind afectate îndeosebi CET Oradea, CET Doicești și CET Comănești. În plus, nelivrarea ritmică a cantităților de cărbune solicitate de unitățile M.E.E., a avut repercusiuni asupra producției acestora și a cheltuielilor de manipulare. Sînt necesare eforturi susținute pentru reducerea variațiilor procentului de cenușă și umiditate a cărbunelui, pentru livrarea ritmică potrivit prevederilor contractuale, precum și pentru respectarea angajamentelor asumate de exploatările carbonifere de a trimite centralelor electrice cantități peste plan în vederea refacerii stocurilor necesare.

S. GHEORGHE
A. MARIN

(Continuare în pag. 6)

SĂPTĂMÎNAL

un grafic comentat

Apa indentificată trebuie captată, amenajată și valorificată optim

APROXIMATIV jumătate din teritoriul țării noastre și îndeosebi zonele din sud — cele mai fertile — sînt destul de frecvent afectate, într-o măsură mai mare sau mai mică, de secetă.

Politica de extindere a suprafețelor irigate și-a dovedit și mai mult temeinicia în condițiile precipitațiilor insuficiente și a distribuirii lor inegale de-a lungul perioadei de vegetație din această primăvară.

De la o suprafață amenajată pentru irigat de numai 15,4 mii ha, în 1938, s-a ajuns la sfîrșitul anului trecut la o suprafață de 1 254,4 mii ha, iar la sfîrșitul anului acesta urmează să se ajungă la aproape 1 500 mii ha, așa cum rezultă din graficul alăturat.

Problemele care se ridică în aceste zile în legătură cu amenajarea și exploatarea sistemelor de irigații decurg din sarcinile puse de Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste și a celor puse de condițiile hidrologice specifice acestui an.

Una din aceste probleme vizează **înfăptuirea**, la timp și în toate detaliile, **a programului de îmbunătățiri funciare**, unde există încă rămîneri în urmă, mai ales în ce privește irigațiile. Așa cum se arăta la Conferință : **„În ultimii trei ani au fost date în folosință numai 583 mii hectare irigate, față de 690 mii cît era prevăzut în cincinal pentru acești 3 ani. În anii 1974—1975 trebuie să se pună în funcțiune cel puțin 700 mii hectare irigate, astfel încît să se ajungă la o suprafață totală de două milioane hectare".**

În legătură cu exploatarea eficientă a suprafețelor amenajate pentru irigat — în condițiile acestui an — **trebuie să se adopte**, în primul rînd, **măsuri pentru o funcționare, exploatare și întreținere cît mai bună a sistemelor de irigații.** Totodată, unitățile agricole trebuie să aplice cantitățile optime de îngrășăminte, să execute întregul complex de lucrări agrotehnice astfel încît să se obțină recolte superioare celor realizate pe suprafețele neirigate care să justifice investițiile în irigații, ca una din **direcțiile principale ale intensificării producției agricole.**

Modul cum acționează numeroase unități agricole în aceste zile dovedește că posibilitățile de a înfăptui sarcinile menționate sînt extrem de variate, ca eficiență și importanță. Pe lîngă recuperarea unor rămîneri în urmă la amenajările locale, s-au identificat și folosit diferite resurse de apă : rîuri, pîraie, bălți, lacuri, pînze de apă freatică, s-au amenajat baraje simple pentru acumulări de apă, canale de aducțiune, foraje etc. În cele mai multe unități, echipele permanente de motopompiști și udători asigură folosirea neîntreruptă, ziua și noaptea, a utilajelor pentru irigat.

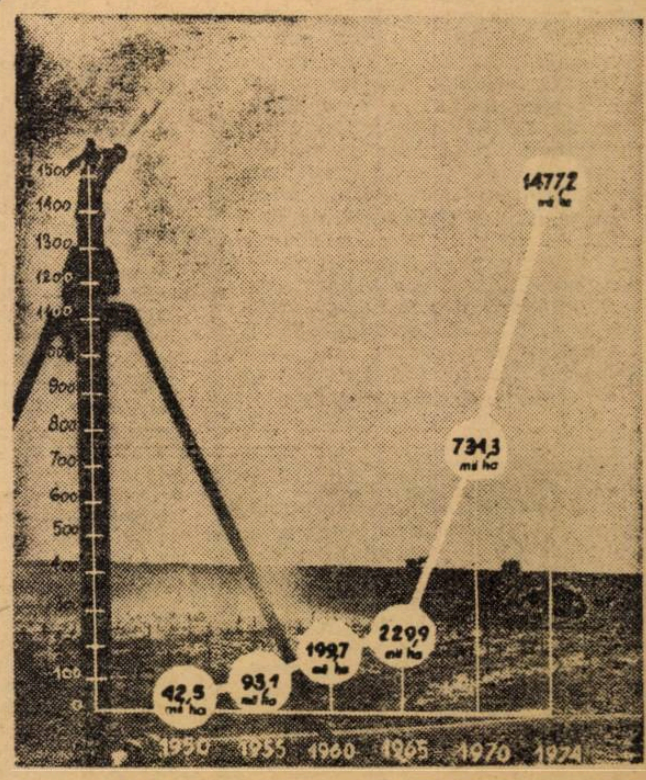

DIN ACTIVITATEA CONSILIILOR DE CONTROL MUNCITORESC

UNA DIN PROBLEMELE de care s-a ocupat **Consiliul municipal Bucureşti de control muncitoresc** *în primele patru luni ale acestui an a constituit-o* **asigurarea condiţiilor tehnico-materiale de realizare a planului de producţie pe anul 1974.**

Încă din prima parte a lunii ianuarie, secretariatul Comitetului municipal de partid, cu participarea primilor secretari ai comitetelor de partid ale sectoarelor, a analizat, împreună cu conducerile ministerelor, **modul de soluţionare a problemelor care condiţionează îndeplinirea planului pe 1974.** *A fost acordată o atenţie deosebită unor aspecte ca: asigurarea cu unele materiale din ţară şi din import, gradul de utilizare a capacităţilor de producţie, întreruperile cauzate de reparaţiile neprogramate, folosirea timpului de lucru al muncitorilor şi întărirea disciplinei în muncă.*

A fost desfăşurată, totodată, apoi o acţiune amplă de **corelare a planurilor comisiilor de produse şi tehnologii noi cu indicaţiile conducerii superioare de partid şi de stat** *privind înlocuirea în fabricaţie a produselor şi tehnologiilor cu un consum mare de energie şi folosirea superioară a deşeurilor industriale în vederea lărgirii bazei de materii prime şi îmbunătăţirii performanţelor calitative ale produselor realizate în Capitală. În 1974 se vor aplica, peste prevederile planului iniţial, 70 de tehnologii noi şi modernizate şi se vor asimila în fabricaţie peste 300 de produse noi.*

Pentru a sprijini întreprinderile, centralele şi consiliile de control muncitoresc în organizarea întocmirii **bilanţurilor energetice,** *sarcină permanentă şi importantă pentru economia noastră, a fost constituit un colectiv de specialişti care să sprijine unităţile economice în*

Comitetul municipal Bucureşti al P. C. R.

CONTRIBUŢII SUBSTANŢIALE LA DEZVOLTARE ŞI EFICIENŢĂ

transpunerea în practică a acestei metode eficiente de raţionalizare şi economisire a combustibililor şi energiei, în aplicarea recomandărilor şi indicaţiilor metodologice cu privire la organizarea întocmirii bilanţurilor energetice.

Consiliul municipal Bucureşti de control muncitoresc a stabilit şi aplicat un complex de măsuri menite să asigure **realizarea volumului planificat de export,** *care în acest an este mai mare decît volumul producţiei industriale. S-a trasat, de pildă, sarcina ca centralele şi întreprinderile producătoare şi cele de comerţ exterior, să acorde o atenţie sporită îmbunătăţirii activităţii de „service" şi creşterii numărului de parteneri externi, extinderii relaţiilor comerciale cu firme cît mai apropiate de consumatorii finali, pentru eliminarea intermediarilor.*

Pentru creşterea eficienţei economice, **cheltuielile la 1000 lei producţie marfă** *urmează să scadă în 1974, faţă de realizările din 1973 cu 28,40 lei. Au fost luate măsuri pentru introducerea în acest an, cu titlu experimental, într-un număr de 15 întreprinderi, a unui* **sistem operativ de defalcare, evidenţă şi urmărire a cheltuielilor de producţie** *pe unele produse principale, secţii, ateliere şi formaţiuni de lucru.*

În scopul realizării ritmice a planului de investiţii, se urmăreşte permanent la institutele de proiectări, beneficiari şi constructori, stadiul asigurării documentaţiei tehnico-economice, a amplasamentelor, a contractării lucrărilor de construcţii-montaj şi utilajelor din ţară şi din import, desfăşurarea lucrărilor pe şantiere, în concordanţă cu graficele stabilite.

Planul de activitate pe trimestrul II/1974 al Consiliului municipal de control muncitoresc cuprinde circa **20 de acţiuni, analize şi studii pentru îndeplinirea planului de stat şi a sarcinilor din domeniul economic şi social.** *Prin acţiunile întreprinse, Consiliul municipal Bucureşti de control muncitoresc îşi aduce o contribuţie substanţială la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a Capitalei.*

S. POPESCU

INVESTIŢII — În primele 4 luni din 1974

REALIZĂRI SUPERIOARE faţă de perioada corespunzătoare din anul trecut, DAR ŞI UNELE REZERVE

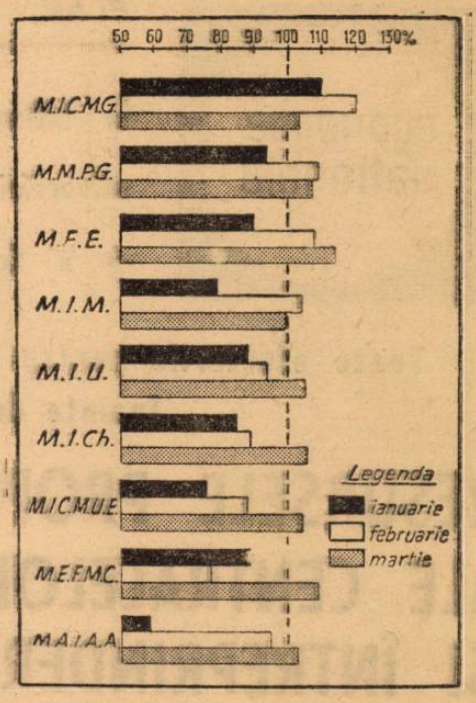

PRIN VOLUMUL şi complexitatea sa, planul de investiţii pe anul 1974 reprezintă o etapă importantă în realizarea principalelor obiective ale cincinalului, fiind considerat ca an de vîrf. **Volumul total de investiţii ce urmează să se execute în acest an, este cu circa 18% mai mare decît cel realizat în 1973, trebuind să intre în funcţiune un număr important de obiective industriale, agrozootehnice şi social-culturale.** Înfăptuirea unui program de investiţii de proporţiile şi complexitatea celui din anul 1974 impune luarea unor măsuri ferme pentru asigurarea condiţiilor necesare bunei desfăşurări a activităţii pe şantiere, urmărindu-se evitarea neajunsurilor care au existat în 1973 şi au dus la prelungirea în acest an a încheierii lucrărilor pe numeroase şantiere. Principalele neajunsuri care au făcut obiectul frecvent al analizelor au vizat în special :

- **neasigurarea la termen a utilajelor pentru montaj ;**
- **întîrzieri în elaborarea şi definitivarea documentaţiilor tehnico-economice ;**
- **deficienţe în organizarea activităţii constructorilor etc.**

Analiza realizărilor obţinute pe primele 4 luni din 1974 arată că pe majoritatea şantierelor lucrările se execută în ritmul prevăzut în grafice. **Ritmul intens imprimat lucrărilor, a permis ca, în primele două luni ale anului, să se realizeze un volum de investiţii cu 15% mai mare decît cel obţinut în perioada corespunzătoare a anului precedent, fiind puse în funcţiune 32 capacităţi de producţie industriale şi agrozootehnice.** De menţionat că 9 din acestea sînt devansate faţă de termenele prevăzute în grafice. **Aceste realizări au fost continuate şi amplificate în luna martie — cînd au fost date în funcţiune încă 28 obiective, din care unele constituind verigi de mare importanţă în circuitul productiv al economiei.** Dovezi concludente găsim la Alexandria, Bîrlad, Săvineşti, Timişoara etc.

Acolo unde eforturile beneficiarilor şi constructorilor au fost conjugate eficient, rezultatele au fost mai consistente. La M.I.C.M.G. planul de investiţii pe trimestrul I 1974 a fost realizat în proporţie de 110,9%, iar la M.E.E. la nivel de 105,4%. De asemenea, un număr mare de judeţe au înregistrat depăşiri apreciabile ale planului de investiţii, ca de exemplu, Botoşani 110,1% (din care C.M. 118,4%), Mehedinţi 108,4% (din care C.M. 115,3%), Covasna 108,6% (din care C.M. 108,5%), Vaslui 107,5% (din care C.M. 101,8%) etc. Şi în luna aprilie, pe care am încheiat-o de curînd, au fost adăugate noi realizări, care fac ca planul de investiţii pe intervalul 1 ianuarie — 1 mai 1974 să fie completat cu noi intrări în funcţiune (numărul total al capacităţilor industriale şi al obiectivelor social-culturale date în exploatare, se ridică la 110), şi un avans în derularea lucrărilor pe multe şantiere de construcţii-montaj.

DIN ANALIZELE întreprinse pe şantiere, rezultă că sînt create condiţiile pentru accelerarea ritmului de construcţii şi de montare a utilajului în lunile următoare, astfel încît volumul planificat şi termenele prevăzute în grafice (actualizate în funcţie de realizările obţinute), să fie respectate. În mod deosebit se cere îndreptată atenţia spre şantierele aparţinînd anumitor ministere — M.I.M., M.T.Tc., M.I.Ch., M.E.F.M.C., M.A.I.A.I.A. — unde activitatea nesatisfăcătoare, atît la investiţii cît şi la construcţii-montaj, a dus la nerealizarea planului pe primele trei luni, aşa cum rezultă din graficul prezentat. Ministerele care au înregistrat restanţe mari faţă de plan, vor trebui să acţioneze cu prioritate pentru recuperarea rămînerilor în urmă, în special în unele judeţe, cum sînt : Ilfov (64,5%), Prahova şi Harghita (77,8%), Dolj (80,4%), Sălaj (80,9%) etc.

Implicaţii nefaste pentru economie decurg din neintrarea în funcţiune la termenele planificate a unor capacităţi, datorită cărui fapt însemnate cantităţi de producţie, care au fost luate în calcul, provoacă dificultăţi în acoperirea consumului. Aceste consecinţe se amplifică în cazul unor întîrzieri prelungite la punerea în funcţiune a unor capacităţi, ca de exemplu, la Întreprinderea de prelucrare a aluminiului — Slatina, la Fabrica de produse ceramice — Doiceşti etc. Aceste capacităţi deşi trebuiau să intre în funcţiune încă din anul 1973, nici în primele trei luni ale acestui an nu începuseră să producă.

La neîndeplinirea planului de investiţii şi de punerea în funcţiune din primele 4 luni ale anului curent au contribuit aceleaşi cauze esenţiale semnalate şi cu alte ocazii, şi mai ales, **neasigurarea utilajelor tehnologice din ţară şi din import.** Contractarea utilajelor era neasigurată la sfîrşitul lunii februarie 1973 cu peste 6000 tone la cele tehnologice nestandardizate din ţară şi cu 26,3% din volumul necesar la cele din import. Majoritatea restanţelor la utilajele din ţară provin de la M.I.C.M.G. (circa 4000 tone). La aceste neajunsuri pe care le-au avut de întîmpinat constructorii, **s-au adăugat cele generate de restanţele la livrarea utilajelor** care, la aceeaşi dată, se ridicau la peste 43% din volumul scadent la livrările de utilaje nestandardizate din ţară şi circa 30% la livrările din import. Trebuie subliniat faptul că, în mare parte, **restanţele la livrări reprezintă utilaje şi instalaţii tehnologice aferente capacităţilor cu termen de punere în funcţiune în acest an** (circa 55% din totalul restanţelor.

Neasigurarea utilajului pentru montaj în termenele planificate (la care se adaugă şi alte greutăţi şi deficienţe în organizarea şantierelor), au determinat ca, din 115 şantiere, la care realizările se urmăresc operativ, circa 50 să nu îndeplinească planul de investiţii pe primele 4 luni din 1974. Nerealizări mai mari au fost consemnate la şantierele : Unitatea nouă de anvelope-Floreşti, Unităţile de îngrăşăminte complexe-Turnu Măgurele şi Craiova, Fabrica de ciment şi var-Hoghiz, laminor degresor şi semifabricate la Întreprinderea de oţeluri aliate-Tîrgovişte, Fabrica de zahăr-Urziceni etc.

COLABORAREA susţinută dintre constructori şi beneficiari, asigurarea documentaţiei la timp şi completă, livrarea la termen şi în ordinea impusă de graficele de montaj a utilajelor şi instalaţiilor tehnologice din ţară şi din import, planificarea judicioasă şi urmărirea permanentă a execuţiei lucrărilor de construcţii potrivit graficelor, utilizarea judicioasă a utilajelor şi a forţei de muncă pe şantiere — sînt direcţiile obligatorii în care trebuie acţionat pentru recuperarea restanţelor şi asigurarea punerii în funcţiune a tuturor capacităţilor de producţie prevăzute pentru acest an.

ing. Florian MIHALACHE
ec. Petre CIOCLU

PENTRU O CONCORDANŢĂ DEPLINĂ A PROIECTULUI CU EXPERIENŢA NOASTRĂ

(Urmare din pag. 2)

zarea teritorială, stabilind maximum de relaţii de condiţionare între diferitele forme de activitate umană ca şi posibilitatea realizării în termen lung (15—20 ani), are o triplă semnificaţie : **asigură aplicarea prevederilor de plan în condiţii optime, asigură verificarea în profil teritorial a prognozelor precum şi elaborarea a noi ipoteze** care pot sta la baza prognozelor şi a planurilor de perspectivă pentru valorificarea mai completă a resurselor şi dezvoltarea funcţiilor economice.

Apreciez că ar trebui **introdus un capitol privind sarcinile diferitelor organe centrale şi locale** în realizarea sistematizării, capitol ce se impune, avînd în vedere caracterul interdisciplinar al acestei complexe activităţi şi care, în interesul economiei naţionale, nu mai poate fi limitată la concepte arhitecturale.

LA CAPITOLUL V (DISPOZIŢII FINALE) AL PROIECTULUI DE LEGE PROPUN SĂ SE INTRODUCĂ URMĂTOARELE PATRU COMPLETĂRI :

— necesitatea respectării prevederilor studiilor de sistematizare în toate studiile şi proiectele ce se elaborează pe treptele inferioare indiferent de ramura căreia aparţin (studii generale, studii tehnico-economice, studii de amplasament, proiecte de execuţie) ;

— reactualizarea periodică a prevederilor studiilor de sistematizare are menirea de a asigura dezvoltarea în perspectivă a tuturor ramurilor şi activităţilor în mod coordonat şi reducerea termenului de elaborare a documentaţiilor tehnico-economice ;

— corelarea prevederilor legii de sistematizare cu principalele legi şi, în primul rînd, cu legea fondului funciar, codul silvic, legea apelor, legea protecţiei mediului etc. ;

— generalizarea în învăţămîntul superior economic, agronomic, geografic a disciplinei de sistematizare.

Ne exprimăm convingerea că legea sistematizării teritoriului şi localităţilor constituie un instrument pentru asigurarea dezvoltării armonioase a teritoriului României socialiste.

SISTEMATIZAREA TERITORIILOR PREORĂŞENEŞTI

PROIECTUL de lege privind sistematizarea teritoriului reglementează în cap. II sistematizarea localităţilor urbane, iar în cap. III a celor rurale, dar nu fac diferenţă între specificul creat de interferenţa dintre cele două medii. Este ştiut că în teritoriul din afara oraşelor (deci în localităţile înconjurătoare) îşi au locul uzinele de apă şi cele electrice, unele fabrici de materiale de construcţii şi altele care degajă praf, zgomot, mirosuri dezagreabile, cum sînt abatoarele, ecarisajul etc., precum şi unele complexe agroalimentare (de creştere şi îngrăşare a porcilor, păsărilor). În unele cazuri tot aici se află şi unele staţiuni balneare (Ocna Sibiului, Cojocna-Cluj, Basna-Mediaş, Victoria-Oradea) şi climaterice (Păltiniş-Sibiu, Valea Timişului-Braşov, Bazinul superior al Someşului la Cluj) sau puncte de atracţie turistică (Bucegii pentru oraşele de pe Valea Prahovei, munţii din jurul Braşovului).

Sistematizarea teritoriului implică şi determinarea şi amplasarea funcţiilor economico-sociale ale unor întinderi mari, în cadrul cărora, unor localităţi rurale le revin atribuţii întrucîtva asemănătoare. Zonele preorăşeneşti, sau oricum vor fi ele denumite, îndeplinesc şi rolul de bază de aprovizionare cu produse agroalimentare uşor perisabile (legume, fructe, lapte, ouă, carne). Iată de ce, consider că proiectul de lege amintit ar putea include şi un capitol întitulat **Sistematizarea teritoriilor preorăşeneşti şi a altora cu funcţii bine precizate.** Întocmirea proiectelor respective trasează jaloanele mari ale specializării localităţilor din zonele respective, simplificînd considerabil executarea lucrărilor de sistematizare pentru fiecare comună în parte.

Petre DANCIU
cercetător ştiinţific
Cluj

Centralele și întreprinderile pot raționaliza importurile prin

CUNOAȘTEREA PROPRIILOR POSIBILITĂȚI

CREȘTEREA volumului și diversificarea producției elementelor de automatizare pe de o parte și a consumului acestora pe de altă parte, a impus luarea unor măsuri care să protejeze producția internă împotriva importului nejustificat și să organizeze producția, astfel încît să acopere în cea mai mare măsură necesitățile beneficiarilor interni și cererile la export.

Centrala industrială de electronică și automatizări — C.I.E.A., a primit prin lege în acest scop rolul de „coordonator de balanță" pe ramura respectivă. În cadrul acestei atribuții, centrala exercită — sau ar trebui să exercite — și funcția de vizare a fișelor de import pentru aparatele și echipamentele care intră în domeniul său de activitate. În legătură cu această operație se pot face cîteva observații. **Viza finală a unei fișe de import** sau a unei cereri de ofertă pentru import complex de instalații tehnologice care cuprind și instalații de automatizare — este dată, în final, de ministerul producător, pe baza avizului centralei industriale de specialitate. Există totuși cazuri cînd ministerul acordă viza și fără avizul centralei, operație care facilitează importul unor produse care s-ar putea asigura din țară din producție proprie. Prevederea care impune o dublă viză, atît a centralei industriale cît și a ministerului, considerăm că trebuie revăzută, deoarece conduce la o importantă pierdere de timp pentru beneficiarii de import. Ba mai mult, devine o sursă de neînțelegeri, schimb de corespondență între minister și producător, care cunoaște mai bine ca ministerul propriile posibilități. **Această viză, dată cu răspundere și competență de Centrala industrială, poate deveni un instrument eficient — atît în orientarea producției proprii cît și în orientarea beneficiarilor.** Pentru aceasta se impune în primul rînd o evidență strictă centralizată la nivel de coordonator de balanță a cererilor de import pe tipuri, dimensiuni și cantități. Personalul care efectuează viza respectivă, trebuie să dețină competența necesară pentru orientarea beneficiarilor în înlocuirea aparaturii de import cu cea produsă de țară — deci o perfectă cunoaștere a aparaturii din țară cît și din import.

Pe baza acestor considerațiuni propunem ca avizarea fișelor tehnice și a cererilor de ofertă pentru import aparatură de automatizare să se dea de către un singur compartiment al centralei industriale, desființîndu-se viza ministerului și chiar a metrologiei. Pentru a evita importul unor aparate care nu corespund din punct de vedere metrologic, această atribuție ar putea fi delegată tot centralei producătoare pe baza listei de furnizori întocmită și acceptată de metrologie, beneficiarul fișei urmînd să ia astfel doar două vize (producător și întreprindere de comerț exterior) în loc de 4 (centrală, minister, metrologie, întreprindere de comerț exterior). Centrala industrială ar urma să analizeze fișele de import și, de la caz la caz, să recomande produsele similare fabricate în țară sau să îndrume către producătorii preferați din EST sau VEST cu care ea are eventual angajamente rezultate din activitatea de cooperare internațională.

Evidența cantitativă și calitativă pentru aparatura aprovizionată din import ar constitui apoi un element fundamental în întocmirea planurilor tehnice și de producție, în orientarea tratativelor tehnice de colaborare și cooperare cu alte țări. Rămîne la latitudinea conducerii centralei de a aprecia ca să efectueze prin aparatul său central acele vize — cu pronunțat caracter tehnic — sau să le delege, de exemplu, organului său de concepție (în speța Institutului de proiectări și automatziări — I.P.A.), deoarece, în acest context, depășesc limitele unor simple vize, devenind **operații de „consulting" de specialitate, operații care pot aduce importante beneficii materiale țării noastre, inclusiv reducerea efortului valutar.**

Diversitatea mare de tipuri de aparate necesare realizării unui echipament sau instalații de automatizare complică mult planurile de producție ale Centralei industriale de specialitate. Există un număr de aparate și accesorii care, deși nu reprezintă procentual decît o valoare mică, nu pot fi fabricate în unitățile C.I.E.A. Există și situații cînd produse de mai mică valoare, dar de mare importanță, sînt scoase din nomenclatorul întreprinderilor mari, de exemplu: Automatica, Electromagnetica, Electroaparataj, etc. — fără ca să fie preluate de alte unități. Este cazul recent al releului intermediar R-13 produs de Electromagnetica, foarte necesar și utilizat, pe scară largă în investițiile interne, scos din fabricație fără a avea un înlocuitor corespunzător, aparatele similare produse în țară avînd alte caracteristici.

În afara unităților din cadrul C.I.E.A., în țară se produc aparataje de automatizări și electronice și de către unități ale altor ministere sau industriei locale (A.M.C.-Otopeni, Amplo-Ploiești, UPRUC-Făgăraș, IAEC, IRME, TIAB-M.C. Ind., Partizanul-Gheorghieni. Metalurgica-Buc., etc.). Dată fiind destinația înființării acestor unități ca unități de reparații și întreținere, calitatea produselor „de serie" fabricate de ele este adeseori infirmată de către Inspectoratul General de Stat pentru controlul calității produselor. Aceste unități în care producția „de serie" este auxiliară, nu pot asigura necesarul economiei și adesea, deși sînt prevăzute în proiectele instalațiilor conform cataloagelor, se ajunge, în cele din urmă, din lipsă de capacitate la importul lor — cu consecințele cunoscute, modificarea soluțiilor tehnice în proiecte, întîrzieri etc.

Trebuie subliniat faptul că pentru economia națională existența acestor unități este de o deosebită importanță deoarece acoperă unele necesități, limitînd importul, dar faptul că C.I.E.A — coordonatorul de balanță pe ramură — nu are o evidență a producției acestora, a posibilităților lor și, implicit, nu exercită controlul prin planul tehnic și de producție, se ajunge la perturbații economice inadmisibile, cu consecințe imprevizibile.

Cum s-ar putea totuși cunoaște de către forurile coordonatoare și de către ficare proiectant sau beneficiar potențialul în acest domeniu?

După părerea noastră prin întocmirea și reactualizarea periodică de către Centrala industrială de electronică și automatizări a unui **nomenclator al tuturor produselor din domeniu realizate în unitățile C.I.E.A. sau în alte unități,** precum și planificarea producerii și repartiției acestora, în calitate de coordonator de balanță.

Se impune de asemenea **depistarea aparatelor care nu se mai produc de unele unități republicane** — și care nu au fost preluate de alte unități — astfel încît deși au o tehnicitate și o complexitate obișnuită se importă, risipindu-se astfel importante fonduri valutare.

Cred că în unele din aceste cazuri se poate antrena cu mult curaj — sub patronajul tehnic competent al C.I.E.A. — industria locală și cooperația meșteșugărească — la care, transferîndu-li-se documentația și sculele, pot acoperi cu succes golurile existente în momentul de față. Este vorba în special de produsele ce nu se mai livrează de către I.I.S. Automatica — vase de separare, robinete diverse, țevi pentru termometre, fitinguri ermeto, rotometre, termometre locale, diverse tipuri de butoane și comutatoare, etc.

Practica din alte țări a dovedit că sînt rentabile unități mici de tipul industriei locale sau ale atelierelor cooperației meșteșugărești, cu nomenclator de producție restrîns. Stă în mîna noastră crearea și dezvoltarea unor astfel de unități — care pot funcționa cu investiții minime, nu necesită o calificare specială a personalului, au un randament cert.

O altă problemă deficitară — a cărui mod de rezolvare ține de aplicarea unui concept unic de marketing — este cea a **sistemului informațional referitor la produsele noi.** Astfel, apar aparate noi sau variante ale aparaturii în fabricație fără ca proiectanții și utilizatorii să le cunoască din lipsa informațiilor, (a cataloagelor, prospectelor, evidenței centralizate) și, în consecință, multe produse noi de calitate nu se comandă, apărînd astfel o falsă discordanță între cerere și ofertă.

Se refac documentații datorită faptului că fabricile au încetat producția unor aparate fără să facă cunoscut acest lucru sau, invers, se recurge la import, deși aparatele respective se fabrică în țară. Există și cazuri cînd nu se lansează în fabricație diverse produse noi din lipsă de comenzi, aparate care ar fi fost însă necesare și care pe de altă parte se importă.

Ca exemplu s-ar putea indica, printre multe altele, cazul traductoarelor volumetrice de debit cu turbină — inclusiv adaptorul respectiv — care s-au asimilat, s-au introdus în fabricație, dar nu s-a trecut la producția de serie din lipsă de comenzi, în timp ce aceste aparate se importau pentru nevoile tehnologiilor chimice.

Față de această situație, cu importante implicații economice, considerăm că trebuie creat cadrul organizatoric prin care C.I.E.A. să întocmească și să difuzeze trimestrial, sau în cel mai rău caz, semestrial, lista tuturor produselor de specialitate și a variantelor ce se fabrică la noi în țară — indiferent dacă sînt produse în cadrul unităților sale sau nu. De asemenea, nu trebuie să se considere un produs omologat și să nu i se aprobe prețul, pînă cînd nu are multiplicat și, eventual, difuzat un număr suficient de prospecte tehnice.

ing. V. TOTOLICI
I.P.A.

● Coordonarea... coordonatorului de balanță

● Viza fișei tehnice de import nu este o formalitate, ci o operațiune de consulting, de mare responsabilitate

● Eforturile de asimilare și producere a unor echipamente complexe nu justifică renunțarea la fabricarea în țară a unor dispozitive simple.

● Cooperarea industriei republicane cu industria locală și cooperația meșteșugărească în livrarea de subansamble poate fi întotdeauna reciproc avantajoasă.

● Costul informației de marketing exprimat prin costul modificării soluțiilor tehnice ale proiectelor.

TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI PENTRU BUNURI DE CONSUM

Interviu cu ing. REMUS BRAD, directorul Intreprinderii de tîrguri și expoziții internaționale — București

ÎN CURÎND, Bucureștiul va fi gazda unei noi manifestări expoziționale de amploare — este vorba de Tîrgul Internațional pentru bunuri de consum „TIBCO '74".

În dorința de a afla detalii privitoare la această manifestare, ne-am adresat ing. Remus Brad, directorul Întreprinderii de tîrguri și expoziții internaționale de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie, care ne-a declarat:

— TIBCO este în fond o formă specializată — pentru bunuri de consum — de desfășurare a Tîrgului Internațional București. El este organizat și reprezentat oficial de întreprinderea noastră. Ca de obicei el se va desfășura în complexul expozițional din Piața Scînteii; perioada 12—19 mai a.c. Zilele de 13, 14 și 18 mai vor fi rezervate exclusiv pentru specialiști și oameni de afaceri. Profilul acestei expoziții deosebit de largă de cuprinde o gamă de exponate, aparținînd diverselor ramuri producătoare de bunuri de consum.

● Care vor fi aceste ramuri?

— Avem în vedere ramurile producătoare de confecții și textile, încălțăminte, mobilă și produse din sticlă, porțelan și faianță, obiecte de artizanat, produse cosmetice, detergenți, coloranți, anvelope, fibre chimice, materiale plastice, produse ale industriei electrotehnice și electronice — între care — aparate de radio, televizoare de diverse tipuri, camere de film, o serie de bunuri electrocasnice, jucării etc.

Alegerea unei asemenea structuri a fost determinată, pe de o parte de interesul mare care se acordă, în prezent dezvoltării acestor sectoare, care concură direct la ridicarea nivelului de trai al populației, iar pe de altă parte, contribuția pe care ele o pot aduce la dezvoltarea schimburilor comerciale și a cooperării internaționale.

● Ce oferă organizatorii participanților din țară și străinătate la această manifestare expozițională?

— În raport cu solicitările expozanților români și cu cererile primite pînă în prezent, din partea oaspeților de peste hotare, ediției inaugurale a TIBCO '74 i-au fost rezervate 12 pavilioane, în suprafață totală de circa 16 500 mp, precum și spații corespunzătoare pentru unele manifestări conexe (conferințe și simpozioane tehnice, prezentări de filme, parăzi ale modei românești și străine, diverse demonstrații practice etc.)

● Care vor fi țările participante — cel puțin cele care și-au făcut cunoscută, pînă în prezent această dorință?

— Constituind un bine venit prilej pentru informarea și cunoașterea reciprocă a posibilităților de producție și de export — la care se adaugă, firește, perspectiva realizării unor tranzacții comerciale, reciproc avantajoase — TIBCO '74 se bucură, chiar de la debut, de o bună participare. Manifestarea va reuni expozanți din 16 țări: Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, R. P. Chineză, Cuba, R. D. Germană, R. F. Germania, Polonia, Ungaria și U.R.S.S. — cu expoziții colective, precum și firme — cu participări individuale — din Anglia, Elveția, Israel, Italia și Japonia.

● Cine va reprezenta țara noastră la acest tîrg?

— România va fi principalul expozant, ea deținînd o mare parte din suprafața totală afectată manifestării. Vor fi prezente cu standuri și birouri comerciale 25 de întreprinderi de comerț exterior, care au ca obiect comercializarea, pe piața externă, de produse ale: **industriei ușoare** („Arpimex", „Centralimpex", „Confex", „Românoexport". „Romsit", „Stirex" și „Tricoexport"), ale **industriei de prelucrare a lemnului și a materialelor de construcții** („Tehnoforestexport", „Exportlemn" și „Vitrocim"), **ale industriei chimice** („Azoexport", „Chimimportexport", „Danubiana", „Fibrex", „Imeco", „Petrolexport" și „Petrom") **ale construcțiilor de mașini** („Electroexport-import"), „Electronum", „Mașinexportimport" și „Tehnoimportexport") etc. Expunerea — într-o gamă foarte diversificată a celor mai recente și reprezentative produse, însoțită de grafice și fotomontaje, machete etc. — va înfățișa stadiul actual de dezvoltare a acestor ramuri, precum și orientarea lor în perspectivă.

Oferta comercială a întreprinderilor românești și a firmelor din țările străine participante — amplu dialog ce se va purta, cu acest prilej, la București — conferă Tîrgului Internațional pentru bunuri de consum — TIBCO '74 atributele unei confruntări comerciale și tehnice de prim rang, aptă să marcheze un progres în dezvoltarea și diversificarea contactelor economice externe ale României.

G.N.

Pe marginea unei investigații în unele întreprinderi din Capitală

ACORDUL GLOBAL — FORMĂ STIMULATIVĂ DE REMUNERARE A MUNCII

PERFECȚIONAREA formelor de retribuire a muncii — potrivit etapei actuale de dezvoltare a țării — își găsește o pregnantă materializare în proiectul de Lege dat recent publicității și care prevede posibilitatea aplicării mai multor forme de retribuire (acord direct, acord colectiv, muncă în regie etc.), printre care se numără și **acordul global.**

Ținînd seama de faptul că această formă de salarizare este aplicată de mai mult timp în diferite ramuri, revista noastră a făcut recent o investigație în 6 întreprinderi importante din Capitală din cadrul Ministerelor Industriei Construcțiilor de Mașini Grele și Industriei Construcțiilor de Mașini Unelte și Electrotehnicii, cu scopul de a identifica experiența pozitivă acumulată, acțiunile inițiate, eventualele impedimente ce se ridică și măsurile care se impun a fi luate — la nivelul întreprinderilor, centralelor industriale și ministerelor — pentru impulsionarea activității de extindere a acordului global, în vederea cuprinderii în această formă de remunerare a unui număr cît mai mare de muncitori.

● De la simplu, la dublu și chiar la triplu

LA ÎNCEPUT, o constatare îmbucurătoare : retribuirea în acord global a găsit, în cadrul întreprinderilor investigate, aprecierea cuvenită, **fiind considerată ca formă deosebit de stimulatorie în realizarea sarcinilor de plan și mobilizarea eforturilor pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen**. Din tabelul nr. 1 se desprind următoarele concluzii :

a) Există un climat net favorabil introducerii acestei forme de remunerare ; față de perioada corespunzătoare a anului trecut, numărul muncitorilor cuprinși în acordul global s-a dublat sau chiar triplat.

Tabelul nr. 1

Creșterea numărului de lucrători care lucrează în acord global (ianuarie—februarie 1974 față de perioada corespunzătoare din 1973)

Unitatea	1973	1974
— Intr. de montaj de instalații de automatizare.	254	695
— Intr. de mașini electrice	88	270
— Intr. mecanică fină	405	510
— Intr. de pompe	—	1213
— Intr. Electronica	70	993
— IPRS-Băneasa	—	852

Mai mult chiar, la unele întreprinderi ca IPRS-Băneasa și Întreprinderea de pompe unde în primele două luni ale anului trecut nu se putea vorbi deloc de existența acordului global, în 1974, în aceeași perioadă, au fost angrenați multe sute de lucrători. În celelalte 4 întreprinderi se consemnează un salt apreciabil, ceea ce denotă că atît comitetele oamenilor muncii, cît și organizațiile de partid și organele sindicale respective au depus o fecundă activitate politico-organizatorică ;

b) **lărgirea sferei de aplicare**, prin cuprinderea unui număr mai mare de muncitori din sectoarele de deservire și auxiliare (SDV-uri, reparații și întreținere etc.). La Întreprinderea de montaj instalații automatizare au fost incluși 25% din muncitorii de deservire ;

c) **deplasări calitative în structura formațiilor care lucrează pe bază de contract-angajament.** A crescut sensibil ponderea celor care își desfășoară activitatea în secțiile de bază. De exemplu, dacă în luna decembrie 1973 la Întreprinderea de pompe au intrat în acord global numai muncitorii din secția III sculărie și mecanic-șef, în luna februarie din acest an au fost incluși în această formă de remunerare și muncitorii din secția I turnătorie.

● Crearea unui cadru organizatoric adecvat

INTRODUCEREA și apoi extinderea formei de retribuire în acord global au fost precedate, în fiecare întreprindere, de **rezolvarea aspectelor legate de elaborarea și aplicarea metodologiilor de lucru, ținînd seama de specificul și particularitățile producției.** Iată cîteva :

1 **analizarea locurilor de muncă** (echipe, brigăzi, secții), **care prezintă condițiile cele mai prielnice pentru aplicarea acestei forme de remunerare, cît și pentru desfășurarea optimă a activității productive ;**

2 **normarea lucrărilor ;**

3 **asigurarea unei aprovizionări ritmice și în cantitățile necesare a formațiilor de lucru cu materii prime, materiale auxiliare, SDV-uri etc.;**

4 **desfășurarea unei ample activități politico-educative de convingere a muncitorilor și a cadrelor tehnice** (maiștri, ingineri și tehnicieni) **din subunitățile respective, asupra avantajelor ce decurg din aplicarea acordului global, atît în ce privește creșterea producției, productivității muncii, cît și în privința realizării unei legături mai strînse între cîștigurile realizate și cantitatea și calitatea muncii prestate.**

● Interesele colective se îmbină cu cele individuale

ESTE IMPORTANT de relevat faptul că, în toate cele 6 întreprinderi, aplicarea acordului global s-a soldat cu realizări deosebite — **atît prin sporirea producției și productivității muncii, cît și prin mărirea veniturilor muncitorilor.** (vezi tabelul nr. 2).

Datele cuprinse în tabelul nr. 2 atestă indubitabil că forma de retribuire în acord global **realizează o strînsă îmbinare între interesele generale ale dezvoltării construcției socialiste și cele individuale, că ea este de natură să stimuleze activitatea colectivelor de muncă pentru realizarea înainte de termen a sarcinilor de plan.**

În toate întreprinderile **au fost obținute rezultate remarcabile în creșterea producției și productivității muncii.** Paralel cu sporirea producției materiale, **au crescut simțitor și cîștigurile muncitorilor.** În general, se poate spune că s-a păstrat o corelare justă între indicatorul productivității muncii și cel al retribuției. Totuși, în unele cazuri — secții și chiar întreprinderi (vezi Întreprinderea Electronică și secția a III-a a Întreprinderii de pompe) — productivitatea muncii s-a situat pe aceeași linie sau chiar sub creșterea retribuției medii. Este imperios necesar ca, peste tot, **să se ia asemenea măsuri, încît productivitatea muncii să înregistreze creșteri mai înalte decît retribuția medie realizată.**

● Perspective — dar și minusuri...

RELEVÎND rezultatele pozitive ale aplicării acordului global, cu toate progresele înregistrate, în această formă de remunerare încă nu a fost cuprinsă o pondere suficient de mare din numărul total al lucrătorilor.

În această direcție există însă căutări, se întreprind acțiuni concrete. La Întreprinderea Electronica, de pildă, **s-a întocmit un grafic de extindere eșalonată a acordului global, după ce a fost experimentat în diverse ateliere.** Astfel, în luna aprilie a.c., a început aplicarea lui la încă trei secții, în luna iulie la o secție de prelucrări, iar la începutul lui octombrie el va fi introdus la altă secție de prelucrări. La I.P.R.S.-Băneasa urmează ca — potrivit programului elaborat — pînă la sfîrșitul acestui an, acordul global să cuprindă peste 28% din totalul muncitorilor.

În unele locuri (Întreprinderea de mașini electrice) **muncitorii de deservire din secțiile de producție nu au fost incluși în acordul global.** Aici posibilitatea aplicării acestei forme de remunerare a cca. 600 muncitori din diferite alte secții (demarori, strungărie, tîmplărie, etc.) se află în stadiul de analiză. Aplicarea și, mai ales, extinderea în proporții mai mari a acordului global, sînt stînjenite și de greutățile ce mai există uneori în aprovizionarea tehnico-materială.

Includerea personalului tehnic-administrativ (maiștri, tehnicieni și ingineri) **din secțiile de producție în forma de retribuție în acord global este de proporții reduse.** La I.P.R.S.-Băneasa, de exemplu, la ora actuală, proporția maiștrilor și tehnicienilor incluși în acordul global este abia de 5%, iar la Întreprinderea Electronica — de 2,2%. La Întreprinderea de mașini electrice, personalul TESA din secția în care se aplică această formă de retribuire, n-au fost cuprinși deloc, deși **unul din obiectivele principale ale introducerii acordului global este tocmai acela al antrenării tuturor lucrătorilor în obținerea unei înalte productivități a muncii**

● Măsuri desprinse din realitate

EXTINDEREA în mai largă măsură a acordului global presupune :

— să se identifice noi locuri de muncă din secțiile de bază, compatibile cu aplicarea acordului global, paralel cu includerea în această formă de retribuție a muncitorilor din atelierele de deservire și a personalului tehnico-administrativ aferent acestor sectoare ;

— acordarea unei atenții sporite problemelor de organizare superioară a producției și a muncii, de aprovizionare tehnico-materială, de încadrare cît mai justă a lucrărilor, de stabilire în așa fel a normelor de muncă, încît acestea să reflecte cît mai fidel condițiile tehnice și de creștere a calificării profesionale a cadrelor.

— centralele industriale, ministerele de care aparțin întreprinderile respective, trebuie să acționeze mai activ pentru definitivarea metodologiei și a regulamentelor — tip de lucru în acord global, pentru eliminarea interpretării lor eronate ;

— organizarea unor schimburi de experiență pe ramuri de producție, care să faciliteze nu numai cunoașterea reciprocă a metodelor folosite de unele întreprinderi, dar și perfecționarea activității în acest domeniu, pentru ca această formă stimulativă de remunerare a muncii să cunoască o cît mai mare extindere.

L. ȚINTEA

Cîteva trăsături esențiale ale acordului global

● Este posibil de introdus și extins în toate ramurile și sectoarele de activitate, la toate categoriile de personal ale subunităților (secții, ateliere, etc.), a cadrelor de conducere ale acestora, pentru o mobilizare mai activă a lor la realizarea și depășirea sarcinilor de plan ;

● facilitează o legătură mai trainică, mai directă, între nivelul de realizare a clauzelor specificate în contractul-angajament și veniturile obținute de fiecare lucrător ;

● stimulează interesul tuturor categoriilor de personal (muncitori, maiștri, ingineri și tehnicieni) pentru organizarea mai eficientă, pe întreg fluxul tehnologic, a producției și a muncii, în așa fel încît fiecare operație în parte să fie executată cît mai bine și într-un termen cît mai scurt, reducîndu-se astfel, pe ansamblu, volumul total de muncă ;

● lucrînd în acord global, muncitorii cu o înaltă pregătire profesională și cu o bogată experiență în producție, sînt direct interesați să sprijine activ și multilateral ridicarea calificării profesionale a tuturor lucrătorilor și, îndeosebi, a cadrelor tinere pentru a obține un avînt general în muncă ;

● constituie o pîrghie puternică în întărirea responsabilității fiecărui membru al formației pentru munca prestată, în consolidarea spiritului de echipă și a disciplinei în muncă, fapt ce creează premise favorabile pentru folosirea cu maximum de eficiență a capacității de producție și a timpului de lucru ;

● dat fiind faptul că prin consimțămîntul majorității membrilor formației de lucru și al conducerii subunității de producție respective, retribuția poate fi majorată sau diminuată cu pînă la 20%, în funcție de aportul efectiv adus de fiecare membru al formației la realizarea lucrărilor, în limitele sumei cuvenite întregii formații, stimulează pe fiecare lucrător să muncească mereu mai bine, să-și mărească aportul la obținerea unor rezultate superioare în producție.

Tabelul nr. 2

Influența acordului global asupra unor indicatori economici (creștere față de perioada anterioară aplicării acestuia)

(%)

Unitatea	Creșterea producției	Creșterea productivit. muncii	Sporirea retribuției
— Intr. de montaj de instalații de automatizare	43	34,96	13,92
— Intr. de mașini electrice	14	10,50	7,50
— Intr. mecanică fină	15	20,00	12,00
— Intr. de pompe			
— secț. I	12	59,00	13,00
— secț. III	13	4,00	5,00
— Intr. Electronica	5	4,00	4,00
— IPRS-Băneasa			
— secț. cond. electrol. miniaturale	18	25,00	13,00
— secț. cable imprim.	7	13,00	2,00
— secț. diode cu germaniu	22	44,00	2,00

RESURSELE PROPULSOARE ALE INDUSTRIEI EXTRACTIVE

(Urmare din pag. 3)

DIRECȚIONATĂ pe îmbunătățirea gradului de asigurare cu rezerve și descoperirea de noi zăcăminte, **aportul geologiei** în primul trimestru s-a materializat în identificarea de noi orizonturi de cărbune la Cîmpulung și în bazinul Olteniei, de filoane cu minereuri complexe în regiunea Baia Mare, noi acumulări de țiței și gaze localizate în sudul Moldovei și Cîmpia Română, conturarea și pregătirea pentru introducerea în exploatare a șisturilor bituminoase din Banat și a bioxidului de carbon. Raportînd execuția diverselor lucrări la un etalon comun (volumul de finanțare), geologii și-au îndeplinit planul în proporție de circa 105%.

● **Potențialul de resurse cu condiții dificile de extracție și preparare** începe să fie pus în valoare în vederea păstrării unui coeficient anual de exploatare rațional, îmbinînd obiectivele de creștere a resurselor cu gospodărirea lor eficientă. Sînt astfel reconsiderate posibilitățile de reactivare a extracției în zăcămintele de țiței considerate epuizate, de exploatare a rezervelor imobilizate în pilierii de siguranță, a rezervelor de șisturi bituminoase sau a zăcămintelor izolate de mici dimensiuni. În condițiile tehnice actuale exploatarea economicoasă se poate extinde la zăcămintele de minereuri sărace în fier de la Palazu Mare, Ciungani-Căzănești, Delnița, la cele de bauxită silicioasă de la Ohaba Ponor sau a zonelor sărace cuprifere de la Moldova Nouă și Roșia.

● **Dotarea tehnică modernă** constituie o preocupare permanentă în industria extractivă. În prezent, mai mult de un sfert din producția de cărbune se extrage prin exploatări „la zi" cu procese de muncă integral mecanizate ; din producția minelor cu activitate în subteran, circa o treime se extrage în abataje dotate cu combine, pluguri sau cu complexe mecanizate de tăiere și susținere ; forajul cu jet a atins 49% din volumul total de săpare a sondelor etc.

Pentru impulsionarea și ridicarea eficienței întregii activități, un larg evantai de măsuri sînt transpuse în fapte, menite să ducă la creșterea productivității muncii și reducerea normelor de consum (prin stabilirea unor procese tehnologice adecvate fiecărui tip de zăcămînt) ; proiectarea și realizarea în țară a utilajelor specifice pentru exploatarea și prepararea zăcămintelor de minereuri sărace, cu computerizarea proceselor tehnologice pentru asigurarea unei reglări optime ; definitivarea unor standarde de calitate, care să corespundă posibilităților reale de valorificare a zăcămintelor, concomitent cu satisfacerea necesităților utilizatorului ; îmbunătățirea tehnologiilor de exploatare selectivă a straturilor de lignit din cariere pentru reducerea sterilului din masa cărbunelui ; ridicarea cointeresării colectivelor (prin extinderea acordului global și a acordului pe bază de normă-plan) ; calificarea și specializarea cadrelor.

ANALIZĂ ECONOMICO – FINANCIARĂ

Controlul bancar sprijină întreprinderile în

PREVENIREA ȘI LICHIDAREA IMOBILIZĂRILOR DE FONDURI

ECONOMISIREA pe toate căile a resurselor materiale și bănești, prin utilizarea lor cît mai rațională și cu eficiență maximă, capătă o însemnătate primordială în etapa actuală de dezvoltare a țării noastre. Pentru a constata și face cunoscut cititorilor noștri felul cum organele bancare operative transpun în viață sarcinile ce le revin pe această linie, revista „Viața economică" a inițiat o analiză privind îndeplinirea indicatorilor economici și financiari pe trimestrul I a.c. de către unitățile industriale din județul Argeș și cauzele care au dus la imobilizări de fonduri. În rîndurile de mai jos prezentăm păreri și soluții pentru prevenirea fenomenului negativ mai sus-amintit.

DIN ANALIZA datelor statistice rezultă că majoritatea unităților economice din județ și-au îndeplinit și depășit sarcinile de plan pe trimestrul I a.c. realizîndu-se peste prevederile planului importante cantități de produse. Totuși, pe ansamblul județului, principalii indicatori economici și financiari n-au fost îndepliniți, deoarece unități industriale cu pondere în economia județului nu și-au realizat planul economic și financiar. În ceea ce privește calitatea produselor, s-au înregistrat refuzuri de valori însemnate la întreprinderi cu volum însemnat de producție.

Din actele de control încheiate rezultă că realizarea planului de producție industrială a fost influențată nefavorabil de următoarele trei cauze principale (enumerate în ordinea importanței lor și a ariei lor de manifestare) :

- **Aprovizionarea necorespunzătoare** cu materii prime, materiale, piese și subansambluri în cadrul relațiilor de colaborare (Întreprinderea de autoturisme-Pitești, Întreprinderea mecanică Muscel, Întreprinderea de motoare electrice „Electroargeș") ;
- **Lipsa forței de muncă calificată** (Întreprinderea minieră Cîmpulung) și **depășirea numărului mediu scriptic al angajaților** (pe ansamblul județului, în trim. I a.c., numărul mediu scriptic a fost depășit cu 1436 angajați).

Această situație nefavorabilă s-a concretizat într-o însemnată nerealizare de venituri la bugetul statului. Astfel, nu au realizat planul de vărsăminte privind impozitul pe circulația mărfurilor 9 unități dintre care amintim pe cele cu ponderea cea mai importantă : C.A.T.C. și „Electroargeș". Pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale s-au creat premisele ca această activitate să se desfășoare în condiții mai bune, multe unități economice manifestînd o preocupare activă și cu bune rezultate în această direcție. Totuși, din modul de fundamentare a planului de aprovizionare și din executarea acestuia, s-au format **stocuri supranormative.** Cauzele principale ale apariției acestora constau în : **fundamentarea necorespunzătoare a necesarului de aprovizionat, sistemul defectuos de lansare în fabricație a produselor, lipsurile în activitatea compartimentelor de aprovizionare.**

Intervenția operativă a organelor bancare a determinat unele conduceri de unități să-și regleze aprovizionările cu furnizorii. Astfel, la bazele de aprovizionare tehnico-materială Colibași și Leordeni, prin analiza din februarie a.c. s-a prevenit crearea unor noi imobilizări în stocuri. Pentru cantitățile cuprinse în planurile de aprovizionare peste necesitățile de producție, întreprinderile au fost determinate să facă **renunțări la furnizori.** Baza de aprovizionare tehnico-materială Colibași a făcut renunțări pentru 2000 buc. rulmenți, 25 000 mp PVC, 16000 mp covor cauciuc, iar Baza de aprovizionare Leordeni la diverse materiale pentru foraj. De asemenea, la C.A.T.C. Pitești aprovizionările de materii prime și materiale au fost reduse cu 34 milioane lei.

- **creșterea producției neterminate necorespunzătoare calitativ :**
- **nevalorificarea sau neconsumarea unor stocuri aprovizionate nerațional ;**
- **nedesfacerea la timp a unor mărfuri și ambalaje** aflate de o perioadă îndelungată în bazele de aprovizionare ale industriei.

Rezultă pregnant necesitatea ca șefii compartimentelor care răspund de încheierea contractelor sau de emiterea comenzilor privind aprovizionarea, să exercite un **control direct și temeinic asupra modului în care se dimensionează necesarul de materiale, care fac obiectul comenzilor și contractelor economice încheiate cu beneficiarii.** Ei trebuie să fie conștienți că prin semnătura lor atestă că necesarul de materiale este stabilit în concordanță cu cantitățile de produse prevăzute în planul de producție, cu normele de consum aprobate, cu stocurile fizice existente și cele normate și că termenele de livrare sînt corelate cu graficele de execuție a investițiilor sau reparațiilor capitale.

Conducătorii organizațiilor socialiste și ai compartimentelor financiar-contabile au un mandat tot atît de important în cadrul controlului ierarhic operativ — curent și respectiv controlului financiar preventiv. Lor le revine sarcina înlăturării grabnice a lipsurilor ce mai persistă în organizarea aprovizionărilor, producției și desfacerii. Printr-o poziție intransigentă față de abaterile și deficiențele menționate trebuie să combată tendința de umflare a stocurilor.

Factori favorizanți ai „creșterilor"... nefavorabile

CU TOATĂ INTERVENȚIA organelor bancare, la nivelul județului, la 31 martie a.c., volumul imobilizărilor prezenta o tendință de creștere față de aceeași perioadă a anului trecut. Volumul total al imobilizărilor reflectate în **credite restante și în credite nerambursate în termen** din operațiuni de comerț exterior reprezenta 7,9% la 31 martie 1973 și 9,5% la 31 martie a.c. față de normativul total al mijloacelor circulante normate pentru aceleași perioade. În același timp, **volumul total al împrumuturilor cu dobîndă majorată** reprezenta 14,7% și respectiv 16,8% la datele menționate, față de același volum al mijloacelor circulante normate.

Principalele **cauze care au determinat formarea și menținerea unui volum important de imobilizări** sînt următoarele :

- **nelivrarea la termenele contractuale a unor produse la export sau neîncasarea la timp a contravalorii produselor livrate și a diferențelor conjuncturale nefavorabile :**
- **refuzarea la plată a produselor livrate, în cea mai mare parte ca urmare a calității necorespunzătoare :**
- **menținerea în depozite și magazii a unor produse și mărfuri fără desfacere asigurată la intern :**

Din „intimitatea" magaziilor pline

UNA DIN CERINȚELE esențiale ale controlului bancar o constituie exercitarea acestuia de așa manieră încît să contribuie la evitarea producerii situațiilor și aspectelor negative semnalate. Accentuarea laturii preventive a controlului bancar în economie trebuie să sporească gradul său de operativitate și eficiență, prin aceasta mărindu-și contribuția la îndeplinirea și depășirea sarcinilor din planul național unic cu un volum de fonduri cît mai redus.

Pentru a se ajunge la un pronunțat caracter preventiv al controlului bancar, reliefăm unele aspecte deosebite care s-au ridicat în exercitarea controlului bancar, precum și modalitățile de perfecționare a cadrului legislativ actual în care acesta acționează.

1 Programul de măsuri elaborat de conducerea Ministerului Finanțelor ca urmare a Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1973 stabilește **sarcina pentru organele bancare de a verifica și identifica la începutul fiecărui an de plan stocurile care n-au fost luate în calculul necesarului înscris în planul de aprovizionare.** Această operație, deși este un pas înainte spre accentuarea laturii preventive a controlului bancar, totuși nu satisface necesitatea unui control preventiv deplin, deoarece sînt foarte rare cazurile cînd unii furnizori acceptă renunțările făcute, în această perioadă, de beneficiarii lor. Neacceptarea renunțărilor făcute de beneficiari este bazată pe prevederile Legii contractelor economice nr. 71/1969 prin care se lasă la latitudinea furnizorului, în funcție de interesele lui, să le accepte sau nu. Acest control bancar deși are loc înaintea momentului aprovizionării, poate sau nu să se soldeze cu rezultate bune în prevenirea imobilizărilor mijloacelor circulante, în funcție de modul cum furnizorii își dau sau nu acordul la renunțările solicitate de beneficiari.

Obligația părților contractante de a adapta contractele în funcție de necesarul real de aprovizionat

PRACTICA prelării stocurilor aprovizionate la bazele departamentale sau la cele ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe nu asigură prevenirea imobilizării fondurilor circulante la nivel macroeconomic decît în perspectiva unor noi perioade de plan. Exercitarea controlului bancar asupra necesarului înscris în planul de aprovizionare, poate deveni în toate cazurile eficient numai cu condiția ca **legea pentru adoptarea anuală a planului național unic de dezvoltare economico-socială, să reglementeze concret una din următoarele modalități :** fie reducerea producției planificate și a nivelelor de aprovizionat, fie mărirea producției la consumatorii acestora. **Ca urmare, ar reveni obligația părților contractante de a revizui și adapta contractele economice, și concomitent, obligația organelor lor tutelare și a coordonatorilor de balanțe de a modifica cantitățile înscrise în balanțele materiale și graficele de aprovizionare și livrare.** Numai în acest mod ar fi posibilă aplicarea prevederilor art. 13 din Legea contractelor economice nr. 71/1969.

2 Limitarea sferei de aplicare a regimului de supraveghere temporară asupra efectuării plăților din credite bancare reglementat de pct. 144 din Normele metodologice de creditare și decontări nr. 1/1972, numai la supravegherea plăților pentru aprovizionări de stocuri peste necesitățile producției, se apreciază că nu dă posibilitatea organului bancar de a preveni în totalitate imobilizarea mijloacelor circulante în active necreditabile, or de a evita utilizarea neeconomicoasă și ineficientă a fondurilor cu care o unitate economică își desfășoară activitatea.

Supravegherea tuturor plăților din contul curent

AȘA CUM REZULTĂ din textul art. 47 din Legea finanțelor nr. 9/1972, pe care se bazează prevederile pct. 144 din normele sus-menționate, organele bancare sînt autorizate să refuze acordarea de credite unităților economice în mai multe situații, și anume : cînd fabrică produce fără desfacere asigurată, utilizează fără eficiență fondurile solicitate, nu rambursează la termenele stabilite creditele primite anterior. O unitate care ajunge în astfel de situații, indiferent din ce motive, poate fi calificată că nu folosește eficient fondurile pe care le are la dispoziție din cauză că le-a imobilizat în active necreditabile. Pentru prevenirea stării de înrăutățire a situației necorespunzătoare în care a ajuns o asemenea unitate, controlul bancar **trebuie să supravegheze toate plățile care se cer a fi onorate din contul curent al unei unități economice și nu numai a plăților pentru achiziționarea de stocuri peste necesitățile producției.** Numai astfel unitățile economice pot fi determinate să nu continue sporirea volumului mijloacelor circulante imobilizate în active necreditabile.

3 Prima și cea mai esențială dintre problemele ce le ridică actualul mod în care este concepută și practicată supravegherea temporară, se referă la faptul că **aceasta,** fără niciun efort și fără nici o responsabilitate în ce privește manifestarea inițiativei din partea unității economice cumpărătoare (deoarece tot efortul de analiză și inițiativă în acțiune aparține numai organelor bancare). **favorizează** din toate punctele de vedere numai pe **cumpărător,** deși este primul și singurul vinovat de situația care reclamă instituirea regimului de supraveghere asupra plăților pe care le angajează. Privită din punctul de vedere al cumpărătorului, supravegherea temporară îl aduce într-adevăr în situația de a nu-și reduce în continuare capacitatea de plată prin aprovizionarea și achitarea unor stocuri care nu au asigurat circuit normal în fluxul procesului economic al acestuia, cu singurul eventual risc de a suporta penalizările legale (conform H.C.M. nr. 306/1970) pentru neachitarea mărfurilor ce i s-au livrat conform clauzelor contractuale. Am precizat „cu singurul eventual risc" pe considerentul că de multe ori cumpărătorul este deseori absolvit de către instanța de arbitraj să achite furnizorului penalizările cuvenite acestuia.

În astfel de împrejurări, toate consecințele negative sînt suportate numai de furnizor, deși el nu are nici o vină în situația creată.

Cu alte cuvinte, rezolvarea favorabilă pentru cumpărător se soldează cu implicații severe pentru furnizor, deși nu el este acela care a perturbat circuitul normal al mijloacelor materiale.

Creditarea stocurilor livrate, dar refuzate la plată de bancă cumpărătorului

ÎN FOND, ce atitudine poate adopta și cum poate acționa furnizorul într-o astfel de situație, pentru a-și rezolva problemele de ordin economic și financiar ce se ridică ? În această situație, furnizorul nu poate pretinde cumpărătorului său să-i asigure plata anticipat (conform art. 135 din Legea finanțelor) ca în cazul unui client rău platnic obișnuit și nici nu poate găsi imediat un alt beneficiar pentru a-și desface produsele respinse la plată. Singura lui soluție, în cazul cînd nu are șanse să desfacă produsele, este de a reduce producția în cuantumul respectiv. Luarea unei astfel de măsuri are însă o serie de repercusiuni asupra situației economice și financiare, începînd cu problemele ridicate de aprovizionarea materiilor prime și materialelor ce nu-i mai sînt necesare și mergînd pînă la afectarea rezultatelor financiare, a indicatorilor de plan (producție, preț cost, problemele privind retribuția forței de muncă). Datorită consecințelor grave pe care le poate avea o astfel de măsură, în majoritatea cazurilor, unitățile furnizoare se abțin să acționeze în consecință.

Ieșirea dintr-o astfel de situație, în cursul unei perioade de plan anuale, pe una dintre căile sus-menționate se realizează cu totul întîmplător și cu rezultate minime, situația putîndu-se regla numai în următoarea perioadă de plan.

Ar fi indicat să se admită creditarea curentă a stocurilor de produse finite livrate de furnizori, dar refuzate la plată de către banca cumpărătorului. Bineînțeles că luarea unei astfel de măsuri ar trebui să se bazeze pe angajamentul scris pe care unitatea și forul ei tutelar și-l iau în prealabil pentru desfacerea produselor în cauză în anumite termene.

Respingerea de la plată a materiilor prime și materialelor încorporate în produse fără desfacere asigurată

4 Venind în întîmpinarea ideii de a se accentua caracterul preventiv al controlului bancar, nu este suficient a nu admite la plată din credite bancare numai cazurile de aprovizionare a unor materii prime și materiale din care o unitate economică are cantități suficiente pentru a-și realiza sarcinile sale de plan, dacă nu se iau în evidență și **nu se resping de la plată din credite bancare și acele materii prime și materiale care deși au asigurat consumul în procesul de producție, totuși producția care se realizează prin consumarea lor nu are desfacere asigurată.**

Deci, existînd cadrul legal adecvat pentru a împiedica fabricarea de produse fără desfacere asigurată (necreditarea lor, penalizarea celor care le fabrică totuși), se consideră că este cazul ca reglementarea de la pct. 144 din normele metodologice mai sus-amintite să nu fie limitată la respingerea de la onorare din credite bancare numai a plăților pentru aprovizionarea de stocuri peste necesitățile producției, ci să fie extinsă și asupra aprovizionării de stocuri peste necesitățile producției cu desfacere asigurată.

Pe această cale, controlul bancar își va accentua latura sa preventivă față de producerea și manifestarea fenomenelor negative din activitatea unor unități economice.

Maria IONIȚĂ
Nicolae HIRIZAN
Vasile MILITARU

PERFECȚIONAREA CADRELOR [II]

(Urmare din pag. 1)

datorește însă, într-o proporție mai mare de două treimi, cauzelor **exogene** activității de perfecționare, cauze care intră în acțiune în afara perfecționării și după perfecționare. În ordine, acestea sînt: **lipsa unui cadru normativ adecvat** (adecvat valorificării cunoștințelor în cauză); **înțelegere insuficientă** din partea organelor ierarhice superioare ale unităților; **conținerea** oamenilor în introducerea noului; insuficienta calificare a celor care trebuie să transpună în practică noile cunoștințe.

Există deosebiri între diferite categorii de absolvenți în ceea ce privește ierarhizarea acestor cauze.

Esențial este că toate categoriile de absolvenți apreciază că, într-o măsură mai mică sau mai mare, fiecare dintre cauzele menționate are un rol în valorificarea insuficientă a investiției făcute în perfecționare.

Cadrul normativ, responsabilitatea și inițiativa economică

FĂCÎND abstracție de factorul endogen, unele cunoștințe inadecvate, vom observa că, excepțînd analiștii de sisteme, toți ceilalți absolvenți așează pe primul loc lipsa unui cadru normativ adecvat. Conceptul de cadru normativ definește ansamblul de prevederi (cu caracter obli-

Tabelul nr. 11

Ierarhizarea cauzelor care frînează aplicarea în practică a cunoștințelor însușite la cursurile de perfecționare

Nr. de ordine	Denumirea cauzei	în %
	Opinia generală	
1	— cunoștințele nu corespund obiectivelor și condițiilor concrete ale unităților	28
2	— lipsa unui cadru legislativ adecvat	24
3—4	— lipsă de înțelegere la persoanele ierarhic superioare;	18
	— modul de cointeresare materială	18
5	— calificarea oamenilor care trebuie să transpună în practică a fost insuficientă	12
	Opinia absolvenților programului P_1	
1	— cadrul legislativ	48
2	— adecvarea cunoștințelor	22
3	— cointeresare materială	17
4	— organe ierarhice superioare	9
5	— calificare	4
	Opinia absolvenților programului P_2	
1	— adecvarea cunoștințelor	36
2	— cadrul legislativ	21
3—4	— calificare	17
	— cointeresare materială	17
5	— organe ierarhice superioare	9
	Opinia absolvenților programului de analiști de sisteme	
1	— organe ierarhice superioare	36
2	— adecvarea cunoștințelor	31
3	— cointeresare materială	14
4	— cadrul legislativ	11
5	— calificare	8
	Opinia absolvenților programului de consultanți	
1—2	— cadrul legislativ	31
	— organe ierarhice superioare	31
3	— cointeresare materială	23
4	— adecvarea cunoștințelor	15
5	— calificare	0
	Opinia absolvenților programului de marketing	
1—2	— cointeresare materială	27
	— calificare	27
3—4	— adecvarea cunoștințelor	20
	— cadrul legislativ	20
5	— organe ierarhice superioare	6

gatoriu) care precizează cine, ce și în ce condiții (de loc, de timp și de mediu) are dreptul sau obligația de a face sau de a nu face ceva. În cazul de față sînt vizate drepturile și obligațiile stabilite pentru diferite funcții din sistemul de conducere în ceea ce privește aplicarea noului în conducerea și organizarea activității economice. Rezultă deci, după opinia eșantionului investigat, că acest cadru normativ, sau nu obligă cu suficientă fermitate la acțiuni inovatoare, sau nu stimulează în suficientă măsură, acțiunile în direcția inovării. În general, în introducerea noului, în producerea de inovații, obligativitatea este mai puțin eficientă. Pentru ceea ce există, pentru ceea ce se face și s-a mai făcut, se pot stabili obligații și se poate măsura gradul de îndeplinire a acestora. Fiecare „nou" este ceva care nu poate fi anticipat pentru a fi nominalizat printr-un act normativ, nu poate fi anticipat și nici nu poate fi obligat cineva să facă ceva ce nu există. Sau dacă, totuși, este obligat ca sancină generală, nu poate fi apreciată măsura în care obligația a fost îndeplinită. Rezultatul este slăbirea acțiunii de inovație.

Soluția, în acest domeniu, se apreciază că ar consta în lărgirea reală (adică așa cum prevede legea) a atribuțiilor ce revin diferitelor niveluri organizatorice ale sistemului de conducere. Această presupune mai largi drepturi de decizie la nivelul centralelor și întreprinderilor asupra resurselor, recompenselor și sancțiunilor pentru efectele rezultate din utilizarea acestor resurse. În domeniul inovației, spiritul de răspundere este mult mai puternic în condițiile în care se răspunde pentru ceea ce rezultă **din** acțiune (pentru efecte, pentru rezultate) decît atunci cînd se răspunde pentru acțiunea ca atare. Aceasta nu înseamnă lipsă de precizie în stabilirea sarcinilor, ci dimpotrivă, precizie pînă în cele mici detalii, dar nu în ceea ce privește activitățile ce trebuie îndeplinite (nu precizîndu-i că trebuie învîrtită o anumită manetă a strungului de la stînga la dreapta), ci în ceea ce privește rezultatele ce trebuie obținute (precizîndu-i că trebuie să obțină un tractor cu greutatea de..., cu viteza de... etc.).

În ultimii ani, în țara noastră a fost făcut un mare efort de perfecționare a cadrului legislativ. Obiectivul general urmărit este acela de a pune în funcțiune un sistem unitar și coerent de drepturi și obligații care să orienteze acțiunile întreprinse în diferite sectoare și la diferite niveluri în direcția maximei eficiențe și a unei cît mai depline echități. Pe lîngă rezultatele bune obținute în acest sens, trebuie să consemnăm și menținerea unor neajunsuri, concretizate în insuficienta corelare a prevederilor diferitelor legi în vigoare, menținerea în funcțiune a unui număr mare de instrucțiuni, circulare, ordine, precizări elaborate de diferite niveluri ierarhice care, pe de o parte, fac să apară contradicții între prevederi, pe de altă parte, măresc artificial numărul acestora. Consecința este îngustarea cîmpului de inițiativă, lipsa de operativitate în rezolvarea problemelor, în introducerea noului, slăbirea simțului de răspundere.

În acest context trebuie interpretate, după opinia noastră, opțiunea unui număr atît de mare de participanți la anchetă pentru **plasarea cadrului normativ pe primul loc între cauzele care împiedică aplicarea cunoștințelor însușite la nivelul lor de aplicabilitate.**

Răspunsurile la această întrebare a anchetei subliniază încă odată justețea uneia dintre importantele aprecieri făcute recent de secretarul general al partidului, în cuvîntarea rostită la Conferința activului de partid și de stat din ministere și instituții centrale. Cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniind faptul că este necesar să așezăm întreaga organizare și activitate a organelor de stat pe baza legilor, să aducem claritate deplină în legislația socialistă, a spus:

„Continuă însă să-și mai păstreze valabilitatea peste 3000 de acte normative. Este clar că într-un asemenea noian de legi, hotărîri și instrucțiuni, este greu oricărui director, oricărui lucrător, oricît de temeinic ar fi pregătit, să se descurce. Cu atît mai mult cu cît, de multe ori, unele legi și instrucțiuni se contrazic; în asemenea cazuri, fiecare la din ele ceea ce-i convine, adică ceea ce îi poate aduce foloase mai multe, sau îl face să răspundă cît mai puțin".

Trebuie observat că pe o poziție diametral opusă cadrului normativ, ansamblul eșantionului investigat așează **pe ultimul loc al cauzelor** care împiedică valorificarea maximă a cunoștințelor însușite la cursurile de perfecționare, **calificarea celor ce trebuie să transpună în practică noutățile.** Altfel spus, sistemele de formare și perfecționare sînt eficiente și adecvate cerințelor progresului, dar sistemul normativ, cu toate progresele înregistrate, a rămas — comparativ cu sistemul de calificare a oamenilor — mai în urmă.

Tabelul nr. 12

Gruparea răspunsurilor la întrebarea: „După absolvirea cursului conducerea unității (sau șeful direct) s-a interesat asupra cunoștințelor însușite de dv. la curs și a modalităților de valorificare a lor?" în %

Eșantion	da	nu
P_1	60	40
P_2	43	57
A	58	42
C	27	73
M	67	33
Total	51	49

Corelația dintre operativitatea și receptivitatea nivelurilor ierarhice superioare din unități

LOCUL ocupat în clasament de factorul „lipsa de înțelegere a persoanelor ierarhice superioare" care poate fi tradus și prin lipsa de operativitate cu care aceștea rezolvă problemele, propunerile formulate de subordonați, ne amintește de rezultatele anchetei realizate anul trecut pe tema „Inovația, participarea și eficiența în conducerea economică" la care au participat 150 de directori generali și directori dintr-un număr mare de centrale industriale (vezi „Viața economică" nr. 33/1973). Cu acel prilej constatam, puțin surprinși, că una dintre calitățile principale cerute unui conducător (de la nivelul unei atît de mari și complexe organizații economice cum este centrala industrială) pentru a fi inovator, pentru a asigura promovarea inovației în sectorul de care răspunde, este capacitatea de a convinge organele ierarhice superioare de necesitatea și oportunitatea aplicării ideilor noi. Prezenta anchetă confirmă încă odată acea concluzie, reducînd, totodată, dimensiunile surprizei. Se pare că lipsa de mobilitate, de operativitate, de receptivitate față de nou a unora dintre cei ce ocupă funcții de răspundere pe filiera ierarhică a unităților, trebuie considerată ca una din cauzele principale ale frînării introducerii noului, cel puțin în domeniul conducerii și organizării. De altfel, această capacitate de a convinge conducerea unităților nu este altceva decît „capacitatea de a obține avize" de la diferite organe ierarhice superioare. Deficiențele datorate acestei cauze nu sînt rupte de prima cauză evidențiată de anchetă, inadecvarea cadrului normativ. Într-adevăr, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea menționată **„această situație este determinată și de unele prevederi ale legislației noastre, de unele hotărîri care imping spre obținerea de avize și semnături".** Pentru unii, această situație este o cauză și, în același timp, o consecință a fugii de răspundere, atitudine determinată, la rîndul ei, de lipsa de claritate a prevederilor normative și de lipsa de fermitate în aplicarea acestora la personalul de execuție decît la cei de conducere.

Cită grijă, atenție și răspundere acordă conducerile din unități activității de perfecționare reiese și din tabelele nr. 14 și nr. 15 care redau gruparea răspunsurilor la întrebările: **„în ce măsură cei trimiși la perfecționare (specializare) au cunoscut tematica cursului înainte de începerea acestuia"** și **„dacă în unitate există o concepție clară și de lungă perspectivă în ceea ce privește perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor".** Cei care au fost trimiși nu au știut ce urmau să învețe. Nu au avut posibilitatea să aprecieze în ce măsură cunoștințele înscrise în tematica cursurilor corespund cerințelor reale ale posturilor pe care ei sînt sau vor fi încadrați. În unele cazuri se merge la perfecționare pentru că este sarcină, pentru că este o sarcină cifrică, un număr de oameni care trebuie să meargă într-un anumit interval de timp la un anumit centru de perfecționare, în funcție de unde sînt locuri... libere. Situația aceasta nefiind reală este „normală" din moment ce în mai mult de jumătate din unități nu există o concepție clară și de perspectivă în ceea ce privește perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor (vezi tabelul nr. 14). Nu este suficientă o cifră de plan. Ea trebuie neapărat fundamentată, adică așezată pe o concepție clară, pe o analiză riguroasă a ce există, ce este necesar, ce lipsește, ce trebuie făcut, construit, perfecționat. Cunoștințele vaste deja buni conducători (specialiști) — care trebuie perfecționați — iar pe locul III — cei care sînt pregătiți de unitate pentru a fi promovați.

Nu trebuie trecut cu vederea procentul destul de mare al celor care apreciază că **sînt trimiși la perfecționare (specializare) și cei de care unitatea se poate dispensa temporar.** La consultanți, aproape o treime din eșantionul investigat consideră acest criteriu ca fiind prioritar. Or, tocmai la această formă de specializare la care durata cursului — cu cea mai lungă scoatere din producție — și investiția pe cursant sînt cele mai mari (costurile CEPECA, salariile participanților).

Tabelul nr. 13

Gruparea răspunsurilor la întrebarea: „Conducerea unității v-a sprijinit în valorificarea în unități a cunoștințelor însușite la curs?" în %

	Total eșantion	P_1	P_2	A	C	M
foarte mult	13	25	5	20	7	6
mult	29	35	32	28	20	17
puțin	31	25	32	22	53	42
deloc	26	15	26	30	20	33
nu au răspuns	1	—	5	—	—	—
	100	100	100	100	100	100

Tabelul nr. 14

Gruparea răspunsurilor la întrebarea: „Înainte de a fi trimis la cursul de perfecționare ați cunoscut tematica acestuia?" în %

Eșantion	Total	din care apreciază că au cunoscut tematica: în mare măsură	mai puțin	deloc
P_1	100	15	55	30
P_2	100	9	31	60
A_3	100	38	27	35
C	100	27	27	46
M	100	25	33	42
Total eșantion	100	21	33	46

Tabelul nr. 15

Gruparea răspunsurilor la întrebarea: „Apreciați că în unitatea în care lucrați există o concepție clară și de lungă perspectivă în ceea ce privește perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor?" în %

Eșantion	Total	din care apreciază: Da	Nu
P_1	100	70	30
P_2	100	52	48
A	100	45	55
C	100	13	87
M	100	50	50
Total eșantion	100	48	52

Tabelul nr. 16

Ierarhizarea criteriilor după care sînt selecționați cei trimiși la perfecționare (cine merge la CEPECA)

Nr. ordine	Criteriu	în %
	Opinia generală	
1	— cei ce dovedesc aptitudini deosebite a căror dezvoltare trebuie urgentate	40
2	— cei ce sînt deja buni conducători (specialiști)	19
3	— cei ce sînt pregătiți de unități pentru a fi promovați	16
4	— cei de care unitatea se poate dispensa temporar	13
5	— cei cărora este necesar să li se schimbe profilul activității	6
	— alte criterii	

Considerăm util să redăm și răspunsurile directe date de participanți la această întrebare la rubrica „alte criterii" de trimitere la cursuri (altul decît cele cinci indicate de noi). În ordinea frecvenței cu care au fost menționate, acestea sînt următoarele (în paranteză este dat numărul celor ce au menționat criteriul respectiv): prevederile legale privind perfecționarea (5), la insistențele celor ce participaseră la un astfel de program (4), întîmplător, la indicația organului ierarhic superior (3) (!), cei ce nu au cunoștințe în raport cu postul ocupat (2), cei ce nu au mai participat la vreun program (2) (!), suplinirea celor propuși pentru reciclare dar care s-au eschivat (1), crearea unor noi compartimente (informatică, marketing), care nu au specialiști.

Aceste precizări vin să confirme faptul că nu în toate unitățile există o concepție clară asupra obiectivelor esențiale ale perfecționării, că nu peste tot trimiterea la perfecționare se face după criterii de raționalitate, de eficiență.

Experții și problematica unităților economice

CÎTEVA DATE privind opinia absolvenților despre experții și despre metodele utilizate la CEPECA. Tabelul nr. 17 arată că experții CEPECA se bucură de o foarte bună apreciere din partea absolvenților, a „elevilor" lor. Remarcăm totuși plusul de exigență al cursanților din rîndurile conducătorilor de centrale și întreprinderi.

Nu la fel stau însă lucrurile în ceea ce privește cunoașterea de către experții CEPECA a condițiilor concrete ale unităților din care provin cursanții (vezi tabelul nr. 18). Aici majoritatea acordă calificative sub bine — suficient și insuficient. În medie numai 1 din 10 apreciază că experții CEPECA cunosc foarte bine problemele și condițiile concrete ale unităților economice. Se observă și aici plusul de exigență al conducerilor de centrale și întreprinderi, comparativ cu cele de la nivelul ministerelor. Aceasta constituie una dintre explicațiile inapreciabilității unora dintre cunoștințe, ca și una dintre direcțiile de orientare a eforturilor de perfecționare a... perfecționării.

În ceea ce privește direcțiile de îmbunătățire a metodelor de învățămînt, iată ce aprecieri și recomandări „indirecte", dau absolvenții (vezi tabelul nr. 19) factorilor de răspundere din centrele de perfecționare (și de ce nu, în general, din învățămînt, îndeosebi, din învățămîntul superior). Ca metodă didactică, **conferința este o metodă depășită.** Trebuie fie să se renunțe la ea, fie să fie îmbunătățită. „Elevii" centrelor de perfecționare vor **mai multe cazuri, aplicații,** adică viața cu problemele ei concrete, cu contradicții reale care se cer rezolvate prin soluții concrete și realiste. Pentru a stăpîni viața, cadrele de conducere au nevoie, pe lîngă o memorie bună, și de capacitatea de înțelegere și interpretare, ca și de deprinderea practică de a lua decizii. Nu există nici o altă cale de a forma deprinderi în afară de exercițiu, experiență, care, evident, pot diferi calitativ, în funcție de ce anume și **direct** în viață, ci la centrele de perfecționare este că exercițiul „simulat" este mai „rafinat", mai conștientizat, mai rațional și riscul pierderilor pe care le-ar implica deciziile „pe viu" se reduce considerabil. În acest concept, sînt **perfect argumentate opțiunile atît de categorice ale cursanților pentru metode de tipul cazurilor, aplicațiilor, proiectelor, jocurilor de întreprindere.**

Deosebit de semnificative pentru direcțiile de îmbunătățire a relațiilor dintre CEPECA și absolvenții săi ni se par a fi și datele din tabelele nr. 20 și nr. 21. Participanților la anchetă li s-a cerut să răspundă prin **„da"** sau **„nu"** la întrebarea dacă au ținut contact cu CEPECA (prin formele precizate în tabele) și dacă au simțit nevoia unor astfel de contacte. Frapează **procentul extrem de mic al celor care au mai ținut legătura cu CEPECA,** mai ales dacă-l comparăm cu numărul celor care spun că au simțit nevoia unei astfel de legături. În al doilea rînd, trebuie reținută **predilecția pentru sesiunile de scurtă durată,** în detrimentul simpozioanelor și conferințelor. „Beneficiarii" doresc exact invers decît ceea ce li se oferă. De reținut, de asemenea, că la rubrica **„alte forme"** (prin care se dorește a se continua legătura cu CEPECA) au fost indicate, în ordinea frecvenței: **întîlniri periodice cu cadre CEPECA, participarea la alte programe, colaborări la diferite studii și analize organizate de CEPECA, asistență CEPECA și ajutor foștilor cursanți, schimb de experiență cu foști colegi de curs, anchete CEPECA despre modul de folosire a absolvenților, broșuri și materiale editate de CEPECA.**

Tabelul nr. 19

Ierarhizarea diferitelor metode utilizate în cadrul programelor de perfecționare după gradul lor de eficiență

Nr. ordine	Metoda	Procentul celor care au acordat: „foarte eficient"
	Opinia generală	
1.	cazuri	68
2.	aplicații practice	58
3.	discuții	55
4.	elaborare proiect	55
5.	jocuri de întreprindere	54
6.	conferințe	14
	Opinia absolvenților programului P_1	
1.	discuții	70
2.	cazuri;	65
3.	aplicații practice	65
4.	elaborare proiect	60
5.	jocuri de întreprindere	60
6.	conferințe	15
	Opinia absolvenților programului P_2	
1.	discuții	63
2.	jocuri de întreprindere	62
3.	cazuri	62
4.	aplicații practice	55
5.	elaborare proiect	45
6.	conferințe	18
	Opinia absolvenților programului de analiști de sisteme	
1.	elaborare proiect	68
2.	cazuri	68
3.	aplicații practice	65
4.	discuții	43
5.	jocuri de întreprindere	30
6.	conferințe	7
	Opinia absolvenților programului de consultanți	
1.	cazuri	67
2.	elaborare proiect	67
3.	aplicații practice	53
4.	jocuri de întreprindere	53
5.	discuții	33
6.	conferințe	20
	Opinia absolvenților programului de marketing	
1.	jocuri de întreprindere	84
2.	cazuri	75
3.	aplicații practice	34
4.	discuții	58
5.	elaborare proiect	33
6.	conferințe	8

Tabelul nr. 20

Ierarhizarea formelor prin care cursanții au ținut contact cu CEPECA după absolvirea cursurilor

Nr. crt.	Forma de contact	Procentul celor ce au beneficiat de această formă
1.	revista de specialitate a CEPECA	38
2.	simpozioane și conferințe organizate de CEPECA	10
3.	sesiuni de informare de scurtă durată	2
4.	alte forme	29

Tabelul nr. 21

Ierarhizarea formelor prin care cursanții ar dori să țină contact cu CEPECA

Nr. ordine	Forma de contact	Procentul celor ce doresc această formă
1.	sesiuni de informare de scurtă durată	69
2.	revista de specialitate a CEPECA	61
3.	simpozioane conferințe organizate de CEPECA	45
4.	alte forme	24

Tabelul nr. 17

Ce pregătire au experții CEPECA

în %

Eșantion	Total	din care apreciază că experții au o pregătire: foarte bună	bună	redusă	foarte redusă
P_1	100	70	30	0	0
P_2	100	48	52	0	0
A	100	55	40	5	0
C	100	53	47	0	0
M	100	75	25	0	0
Total eșantion	100	50	45	1	0

Tabelul nr. 18

În ce măsură experții CEPECA cunosc condițiile concrete ale unităților din care provin cursanții în %

Eșantion	Total	din care apreciază că experții cunosc condițiile concrete din unități: foarte bine	bine	suficient	insuficient
P_1	100	15	45	25	15
P_2	100	11	33	38	18
A	100	15	30	45	10
C	100	0	27	53	20
M	100	17	49	17	17
Total eșantion	100	12	35	37	16

• Numărul mare de legi, hotăriri și instrucțiuni, lipsa de concordanță între prevederile lor— cauză prioritară a nevalorificării integrale a investiției în perfecționare;

• Trei fenomene generate de imobilismul ierarhic: fuga după avize și semnături, fuga de răspundere, fuga de decizie și acțiune;

• Participanți care merg la CEPECA, dar nu știu de ce;

• Dispunem de cadre de înaltă calificare care uneori nu pot accționa din cauza corsetului instrucțiunilor și a lipsei de receptivitate a șefilor ierarhici din unități;

• Au învățat, dar n-au fost întrebați „ce"? și nici „cum"? vor folosi cunoștințele însușite;

• De ce unitățile economice nu au o concepție clară și de perspectivă în ceea ce privește perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor?

• Sînt trimiși la perfecționare oameni de care unitatea n-are nevoie sau cei de a căror dezvoltare depinde viitorul ei?

• Calificative acordate experților: foarte bine la teorie, dar nu și la practică;

• Cazurile — cea mai adecvată metodă pentru formarea deprinderii de a lua decizii economice.

conducere și organizare

VADEMECUM

CONFERINȚA ocupă încă un loc important în ansamblul mijloacelor de transmitere și recepție, de circulație a informațiilor. Necesitatea răspîndirii operative a unor cunoștințe noi căpătate prin studii, prin participarea la diverse programe de perfecționare, pune mulți oameni — de diverse profesii și ocupații — în situația de a conferenția, de a-și expune verbal ideile în fața unor colective mai mici sau mai mari de oameni. Iată cîteva sfaturi ce se pot dovedi utile pentru cei care nu sînt de profesie conferențiari, dar sînt puși în situația de a conferenția :

1. Lămuriți-vă, mai întîi, dacă auditoriul vrea să asculte ceea ce doriți să spuneți.

2. Analizați-vă auditoriul — vîrsta, structura etc. — stabiliți cine va mai lua cuvîntul în afara dv., și adaptați-vă apoi expunerea la această situație.

3. Organizați-vă luarea de cuvînt (eventual faceți o repetiție de probă).

4. „Pigmentați" expunerea dv., cu idei deconectante, glume, dar nu exagerați. Alegeți datele statistice sau argumentele cele mai

Sfaturi pentru conferențiari

concludente în sprijinul afirmațiilor.

5. Încercați să stabiliți un contact vizual cu auditoriul. Alegeți în acest scop cîteva figuri și adresați-vă lor alternativ cu privirea. În acest fel, vi se oferă informații prețioase despre modul în care este ascultată expunerea.

6. Gesticulați numai atunci cînd o puteți face firesc. În rest, lăsați mîinile libere pe lîngă corp, sau sprijiniți-le pe masă.

7. Pentru sfîrșit păstrați argumentul cel mai puternic și plecați. Evitați să dați naștere la „anti-atmosferă" printr-o frază de încheiere ca, de exemplu, „Vă mulțumesc pentru atenție".

8. Dacă după alocuțiunea dv. urmează întrebări, nu răspundeți printr-o nouă „conferință", ci scurt, concis, la obiect. Evitați ca prin răspunsuri să rezolvați anumite spețe particulare, care adeseori sînt puse sub formă „încuietoare", menținînd nota anterior impusă conferinței.

9. Dacă doriți ca întrebările ce vor urma să fie orientate spre anumite domenii, sugerați-le către sfîrșitul conferinței ca „puncte sensibile" : auditoriul va considera că ele sînt punctele dv. nevralgice și va ținti spre ele.

10. Dacă la o anumită întrebare simțiți malițiozitatea emitentului, folosiți formule de „feed-back" ca, de exemplu, „dar părerea dv. care este ?"

M. MELNIC

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

Intreprinderile de transporturi auto pot beneficia de

SOLUȚII EFICIENTE PENTRU OPTIMIZAREA FOLOSIRII CAPACITĂȚII DE TRANSPORT

- **Care este conținutul principalelor etape ale procesului optimizării?**
- **Prognoza — punct de plecare al proiectării soluției și premisă a eficacității acesteia.**
- **Multiplele valențe ale cercetării operaționale.**
- **Cum poate fi obținut un beneficiu anual de multe milioane ?**
- **O creștere cu 11,2% a eficienței economice are o mai largă semnificație.**
- **Vaste posibilități de generalizare a metodologiei propuse.**

CONTINUIND publicarea studiilor valoroase întocmite de către absolvenții „Institutului central de pregătire a cadrelor din economia și administrația de stat", din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", prezentăm astăzi sinteza proiectului elaborat de ing. **Popa Constantin.**

Realizat în **Întreprinderea de transporturi auto-Pitești**, *proiectul, prin conținutul său, prin metodologia propusă, permite îmbunătățirea considerabilă a activității de transport, optimizarea planului operativ de mărfuri al unității, în același timp, soluțiile propuse conținînd largi posibilități de generalizare — ele pot fi practic aplicate, cu adaptările adecvate, în toate întreprinderile de transporturi auto din țară.*

● De ce este necesară optimizarea planului operativ de transporturi ?

CREȘTEREA economică accelerată imprimată în ultimii ani tuturor zonelor țării a însemnat practic o sporire considerabilă a volumului producției și implicit a volumului mărfurilor transportate. În toată această perioadă am asistat la o netă și normală devansare a producției de către transport, volumul mărfurilor transportate crescînd într-un ritm mai rapid decît cel al produsului social și producției globale industriale. Pentru conducerile unităților de transport de la toate nivelurile (autocoloană, autobază, întreprindere și centrală), obiectivul esențial a fost **satisfacerea integrală a nevoilor de transport ale economiei în condiții de eficiență cît mai înaltă.** Iar **principala oportunitate avută** în vedere pentru atingerea acestui scop a constituit-o **îmbunătățirea organizării și conducerii activității.** Elocvent în acest sens este exemplul **Întreprinderii de transporturi auto-Pitești,** unitate economică ce deservește prin intermediul celor **11 autobaze** ale sale, patru județe : Argeș, Vîlcea, Olt și Teleorman.

S-a pornit practic de la analiza funcțiilor îndeplinite de **planul operativ** care este **elementul fundamental al activității de transport de marfă.** În conformitate cu reglementările în vigoare, în special H.C.M. 57/1952, fiecare minister sau unitate centrală, are pentru anul de plan o cotă din planul de stat de transport pe care o repartizează pe unități. La începutul fiecărui an, unitățile economice împreună cu întreprinderile de transporturi auto, procedează la eșalonări trimestriale, pe baza cărora se depun de către beneficiari, lunar, planuri operative pentru toate felurile de mijloace de transport. Prin activitățile ce se desfășoară actualmente la toate nivelurile organizatorice, majoritatea la nivel de autobază și autocoloană, se urmărește un singur scop : **asigurarea solicitărilor de transport.**

Se constată că **nu se pune la nici un nivel problema optimizării, problema folosirii cu maximum de randament a mijloacelor de transport.** Cu alte cuvinte, nu se are în vedere un criteriu economic de eficiență. **În același timp,** singura problemă care se urmărește — **satisfacerea tuturor solicitărilor de transport — este rezolvată, la nivel de întreprindere, pe bază de rutină.** Or, datorită volumului foarte mare și diversității solicitărilor, rezolvarea problemelor legate de planul operativ pe bază de rutină, nu numai că nu înseamnă o soluționare satisfăcătoare, (în așa fel încît să se apropie de optim) dar, în același timp, acestea nici nu mai pot fi cuprinse în totalitate. Reglementarea relațiilor dintre unitățile de transport și beneficiari prin acte normative depășite, care nu mai corespund etapei actuale de dezvoltare a transporturilor auto în țara noastră, este un al treilea element care contribuie la neluarea în considerare a criteriilor de eficiență. Și spunînd aceasta, avem în vedere **H.C.M. 57/1952,** în special faptul că el **nu prevede obligații instituționalizate, atît pentru beneficiari cît și pentru unitățile de transport, în legătură cu procesul de optimizare.**

Analiza critică a modalității de lucru utilizate, a condus la concluzia că prin optimizarea planului operativ, care este elementul fundamental al activității de transport de marfă, se poate realiza practic optimizarea întregului proces de transport de marfă la nivel de autobază. Și s-a procedat în consecință.

● Obiective...

NECESITATEA optimizării procesului de transport a fost principala concluzie desprinsă din analiza critică întreprinsă. Ea se impunea cu atît mai mult cu cît **prognoza** elaborată cu această ocazie, scoate în evidență importantele sarcini cărora Întreprinderea de transporturi auto-Pitești, trebuia să le facă față în viitor : creșterea puternică a solicitărilor de transport atît în traficul de mărfuri cît și în cel de călători, amplificarea structurii transporturilor, multiplicarea curenților de trafic etc. Sintetic, activitatea desfășurată în întreprinderea pitești eană va reprezenta spre sfîrșitul actualului cincinal peste 11% din totalul activității de transport-marfă și 14% din al celei de transport călători, al Centralei de transporturi auto. Ca atare, se impunea gîndirea unor soluții de optimizare în dinamică și, în același timp, era necesară luarea în considerare, concomitent, și a altor obiective de atins.

Primul obiectiv stabilit privește **asigurarea tuturor solicitărilor de transport a mărfurilor din perimetrul de activitate al întreprinderii** (este vorba de zona celor patru județe : Argeș, Vîlcea, Olt și Teleorman) **cu parcul auto de deservire generală.**

Al doilea obiectiv urmărește **folosirea optimă a parcului de autovehicule,** avîndu-se în vedere, în același timp, minimizarea capacității necesare, reducerea costurilor de exploatare și, în final, creșterea eficienței economice exprimată prin creșterea ratei venitului net raportat la cheltuielile de producție.

Al treilea obiectiv, are ca scop **elaborarea unei metodologii care să permită programarea și lansarea rapidă și în condiții de eficiență a planului operativ de transport pe autobaze, funcție de cerințele traficului de mărfuri și dirijarea rațională a tuturor dislocărilor de parc de autovehicule.**

În sfîrșit, ultimele obiective se referă pe de o parte la **definitivarea elementelor pentru optimizarea curenților de trafic interurban în vederea introducerii sistemelor de prelucrare automată a datelor** și, pe de altă parte, la **crearea condițiilor introducerii unei tehnologii moderne de transport, „transportul integrat".**

● ...și căile atingerii lor

ACȚIUNEA de optimizare, gîndită în maniera în care a fost definită prin obiectivele enunțate, este o acțiune complexă, fiind condiționată de o multitudine de factori, fiecare avînd un cîmp larg de variație și fiecare solicitînd în prealabil o optimizare proprie.

Această situație a impus, în primul rînd, stabilirea unei metodologii precise de realizare a acțiunii de optimizare,

sinoptic

Calitățile care asigură succesul unui cadru de conducere în economia socialistă

SUBIECTUL, prin natura lui este dificil, iar încercarea de a-l elucida aparține Gisellei Vorwer prin cartea sa „Führungsfunction in sozial-psychologisher Sicht", apărută la Berlin. După părerea autoarei, un cadru de conducere socialist se distinge prin următoarele calități : își ridică nivelul politic și profesional ; are autoritate și este stimat de către colectivul de muncă; vioiciune și inteligență; își perfecționează munca în mod creator ; sinceritate ; sesizează rapid problemele noi și, în funcție de ele, trasează sarcinile cele mai juste colectivului său; își perfecționează continuu munca, nu se mulțumește cu succesele obținute; apără temeinic convingerile sale politice; stimulează sau sancționează — după merit — colaboratorii ; trasează sarcinile concret, evită neclaritățile; ajută colaboratorii în soluționarea problemelor complexe; repartizează rațional munca subalternilor ; ia în considerare și părerea celorlalți în luarea deciziilor; învață și din greșeli; are arta de a cunoaște oamenii; se reprofilează și se adaptează cu rapiditate, de aceea i se pot acorda funcții noi și schimba locul de muncă.

Pregătirea cadrelor de conducere din întreprinderile franceze

EȘALONAREA programului de pregătire pe etape scurte și instruirea simultană a unei importante grupe din personalul de conducere al unei întreprinderi sînt două principii care stau la baza noii metode de instruire a cadrelor de conducere, inițiat de Centrul european de educație permanentă din Paris (CEDEP). Instruirea cadrelor are în vedere nu atît transmiterea de cunoștințe de specialitate, cît sensibilizarea cursanților față de nou pentru a putea deveni promotorii acestuia în cadrul întreprinderilor.

Cursurile încep cu prezentarea generală a întreprinderilor din punct de vedere al sarcinilor, strategiei și politicii lor, iar apoi se învață modul în care trebuie folosite diferite instrumente în practica conducerii — metodele de control al producției, analiza pieței etc. În continuare, temele tratate pun accentul tot mai mult pe specialitatea și domeniul din care provine cursantul.

În următoarea etapă, se trece la rezolvarea unor probleme concrete, practice ale întreprinderilor din care provin cursanții sau ale altor întreprinderi. În acest scop, un grup de cercetători ai Centrului se ocupă numai cu culegerea și prelucrarea unor cazuri din practica întreprinderilor.

Și cîteva date generale: cursul durează 100 de zile, eșalonat pe etape de cîte 2 săptămîni fiecare; grupele sînt constituite din 30 de persoane, rezolvarea problemelor practice făcîndu-se în grupe de număr 6 persoane; vîrsta medie a cursanților este de 35 de ani, oscilînd de la 30 la 50 de ani; diapazonul profesional cuprinde de la maistru pînă la director adjunct.

Ierarhia disciplinelor în învățămîntul economic

IN graficul alăturat este redată opinia directorilor de personal din 500 de firme americane cu privire la importanța acordată de ei disciplinelor din programa unui absolvent al învățămîntului superior în științe economice și administrației (fiecărei discipline i s-au acordat puncte de la 1 la 5 — 5 fiind punctajul maxim acordat unei discipline considerată foarte importantă).

Graficul scoate în evidență că directorii de personal au fost aproape toți de acord că disciplinele ca : finanțe, conducere și organizare, marketing, contabilitate au o importanță deosebită în programa unui absolvent în științe economice și administrație.

Cursurile cu caracter neeconomic au fost cotate, în general,

gîndită ca un proces unitar, alcătuit din mai multe etape, fiecare în parte fiind o activitate distinctă, necesară optimizării anumitor factori determinanţi ai procesului de transport. Este vorba de următoarele etape — prezentate în ordinea logică a desfăşurării lor :

a) **Elaborarea unei prognoze pentru stabilirea evoluţiei viitoare a întreprinderii,** în special în ceea ce priveşte solicitările de transport de mărfuri. S-au folosit în acest scop **metode de previziune pe termen scurt şi mediu** (în special metoda extrapolării, folosind funcţii de trend şi ecuaţii de regresie), estimîndu-se pe această cale elementele constitutive ale procesului de optimizare : traficul pe structuri, curenţii de trafic, solicitările în afara planului etc.

b) **Determinarea şi analiza tuturor intercondiţionărilor în cadrul sistemului economic în care îşi desfăşoară activitatea întreprinderea de transporturi auto.** Prin studiul curenţilor de trafic, utilizînd şi rezultatele prognozelor pe termen scurt şi mediu, s-au stabilit şi cuantificat intercondiţionările întreprinderii piteştene cu : beneficiarii săi, calea ferată, beneficiarii cu parc intern, centrala de transporturi auto.

c) **Optimizarea planului operativ anual, trimestrial şi lunar.** Au fost folosite în acest scop metodele cercetării operaţionale : programarea liniară (algoritmul simplex şi metoda transporturilor) şi algoritmul stabilit pentru transporturile de distribuţie. Pe această bază s-au putut asigura în condiţii de optimalitate toate solicitările de transport stabilite prin plan, întrucît s-au determinat în prealabil, cu precizie, volumele de transport atît pentru perioada curentă, de plan (în special cele nenominalizate) cît şi pentru perioada viitoare şi s-a stabilit raţional necesarul de mijloace de transport pentru fiecare perioadă.

d) **Determinarea şi repartizarea raţională pe autobaze a solicitărilor în afara planului,** folosindu-se metoda corelaţiilor (metoda extrapolării analitice) şi metode de simulare.

e) **Optimizarea curenţilor de trafic interlocalităţi,** la nivelul întreprinderii şi centralei de transporturi auto, prin folosirea echipamentelor electronice de calcul.

● Eficienţă şi avantaje

REZULTATUL practic al implementării tuturor acestor etape ale procesului de optimizare l-a constituit asigurarea în condiţii de eficienţă ridicată a tuturor solicitărilor de transport. Este vorba, în primul rînd, de **o eficienţă la nivelul întreprinderii de transport,** concretizată în **folosirea raţională a mijloacelor de transport** în **maximizarea beneficiului** şi **reducerea cheltuielilor de exploatare.** Dacă ne referim la indicatorii semnificativi, rezultanţi ai acestui proces complex de optimizare, priviţi de pe poziţia furnizorului — Întreprinderea de transporturi auto Piteşti — vom observa că **aplicarea sistemului propus va aduce anual, în plus, faţă de sistemul existent în 1973 : un beneficiu de circa 4,8 milioane de lei, un coeficient de utilizare a parcursului de peste 1%, o creştere cu 8,3 a beneficiului net la 1000 lei** mijloace economice şi o reducere a cheltuielilor de exploatare cu peste 3,7 milioane lei. În acelaşi timp, analizînd eficacitatea soluţiei propuse **de pe poziţia beneficiarilor,** vom observa că principalele avantaje pe care le obţin se concretizează în : **satisfacerea rapidă a tuturor solicitărilor, reducerea volumului de kilometri efectivi parcurşi, la acelaşi volum de prestaţii planificate cu circa 2 milioane km/an, reducerea volumului de tone kilometri capacitate cu 16%/an etc.** În fapt, este foarte greu să facem o distincţie netă între cele două categorii de efecte — la furnizor şi la beneficiari — şi de aceea, pentru a folosi o exprimare sintetică, trebuie să arătăm că **aplicarea integrală a soluţiei propuse înseamnă o creştere a eficienţei economice faţă de 1973 cu 11,2%.**

Este vorba, după cum se observă, de indicatorii de eficienţă semnificativi prin conţinutul şi nivelul lor, care vorbesc de la sine despre avantajele considerabile pe care sistemul propus le conţine.

● Preocupări pentru implementare...

APLICAREA soluţiei propuse a făcut necesară elaborarea de către întreprinderea piteşteană a unui **program detaliat,** cuprinzînd un ansamblu de măsuri concrete cu termene şi responsabilităţi precise la toate nivelurile, aprobat în totalitate, anul trecut, de către organul conducerii colective — comitetul oamenilor muncii. Este vorba de un program venit să faciliteze implementarea rapidă a sistemului proiectat. El cuprinde etape cu conţinut precis referitoare la :

a) **Prezentarea şi explicarea soluţiei factorilor de conducere de la nivelul întreprinderii şi autobazelor,** atît pentru instruirea lor cît şi pentru înţelegerea exactă de către aceştia a eficienţei economice pe care introducerea noului sistem o vizează.

b) **Constituirea grupelor de specialişti** capabili să utilizeze tehnicile de prognoză şi metodele cercetării operaţionale pe care aplicarea proiectului le presupune.

c) **Perfecţionarea sistemului informaţional al întreprinderii** în vederea facilitării utilizării echipamentelor electronice de calcul.

d) **Prelucrarea la beneficiari a efectelor social-economice pe care aplicarea noului sistem le implică** şi ţinerea unei permanente legături cu ei.

e) **Asigurarea condiţiilor tehnico-materiale** pe care introducerea noului sistem le presupune.

f) **Mobilizarea tuturor factorilor în vederea aplicării şi perfecţionării procesului proiectat.**

Termenele de realizare au fost stabilite de comun acord cu comitetul oamenilor muncii, în aşa fel încît, ţinînd seama de importanţa rezultatelor, să se poată trece imediat la aplicarea soluţiei, în mod eşalonat, în funcţie de condiţiile şi posibilităţile existente la nivelul întreprinderii.

● ...şi recomandări

LUÎND în considerare numeroasele avantaje pe care aplicarea soluţiei propuse le conţine, eficienţa economică ridicată la care ea conduce, ne permitem să semnalăm conducerii unităţii coordonatoare — Centrala transporturilor auto-Bucureşti — **analiza posibilităţilor de generalizare a sistemului proiectat şi la alte întreprinderi de transporturi auto din ţară, ca şi în alte domenii de activitate ale acestora,** în afara transportului de mărfuri. Un alt argument, în afara celui de ordin economic, este cel de ordin metodologic : soluţia propusă de autor, date fiind simplitatea şi raţionalitatea ei, este pretabilă la aplicarea pentru activităţi şi condiţii foarte diferite, dar avînd numeroase puncte de tangenţă, aşa cum sînt cele care definesc profilul întreprinderilor de transporturi auto din economia noastră, toate avînd, în general, acelaşi sistem de planificare şi organizare.

Iulian BĂDIN

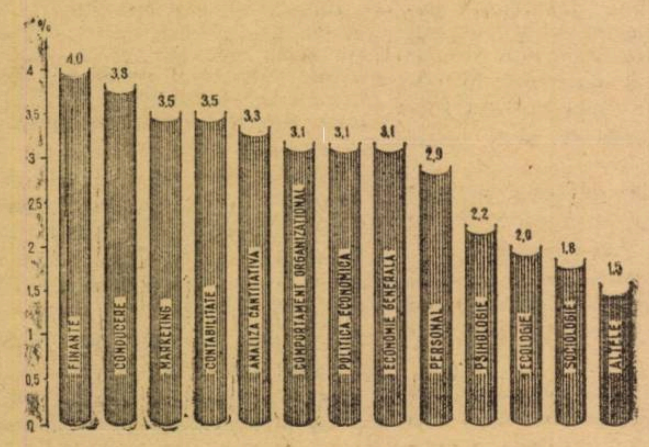

ca mai puţin importante. Surprinzătoare este importanţa relativ scăzută acordată analizei economice cantitative, pe care se pune un mare accent în învăţămîntul superior economic modern ; explicaţia este dată de faptul că întreprinderile pun accentul pe latura funcţională, direct aplicativă a disciplinei, în detrimentul laturii teoretice. Aceeaşi explicaţie se poate da şi pentru alte discipline cum sînt : comportament organizaţional, economie generală, politică economică.

Deşi unele discipline sînt situate pe ultimele locuri — psihologie, ecologie, sociologie etc. — importanţa lor este în creştere şi mulţi absolvenţi urmează diferite cursuri de specializare postuniversitare în aceste domenii.

Rubrică redactată de
Nicolae MANOLE

CONDUCEREA MARILOR UNITĂŢI (UNIUNILE DE PRODUCŢIE) IN U. R. S. S.

ZIARUL **Soţialisticeskaia industria** *(Industria socialistă) publică însemnările observatorului său economic* **V. Seliunin** *pe marginea unui experiment aplicat într-o uniune de producţie din Ural, pe care le reproducem într-o formă prescurtată.*

IN MOMENTUL cînd industria a trecut de la experimente promiţătoare la concentrarea planificată a întreprinderilor, la formarea uniunilor de producţie, era evident că acest proces se lovea de nişte obstacole : barierele departamentale şi teritoriale, un anumit conservatism al lucrătorilor din conducerea de ramură. Se pare însă că nu aici era problema. Nu putem afirma că întreprinderile înseşi doreau cu ardoare să se unifice, deşi avantajele unificării erau clare pentru toţi. Dar aceste avantaje nu se obţineau pe gratis, pentru ele trebuia plătit un preţ bun în domeniul conducerii.

Voi exemplifica această afirmaţie. În noua uniune de producţie „Uralelectrotiajmaş" au intrat cinci uzine înrudite din Sverdlovsk şi regiune, precum şi un institut de cercetări ştiinţifice. Avantajul pentru economia naţională începea prin aceea că beneficiarii puteau primi de aici utilaj complet pentru producţiile energetică, metalurgică şi chimică, în timp ce înainte, fiecare din cele cinci întreprinderi livra partea de utilaj pe care o producea. Dar ce s-a schimbat în conducere ? În trecut, livrările erau corelate de direcţia generală, iar acum această atribuţie a trecut la conducerea aparatului uniunii. În trecut, fiecare uzină îşi avea propria sa secţie de produse finite, scularie şi de reparaţii. Productivitatea muncii, volumul producţiei de pe un metru pătrat de suprafaţă uzinală, preţul de cost al produselor oscilau în limite foarte mari — în unele cazuri — de zece ori. Cooperarea acestor producţii pe scara uniunii de producţie va elibera, încă în actualul cincinal, 1 400 de oameni, va permite economisirea a 3,7 milioane ruble anual, va mări producţia anuală cu 13,4 milioane ruble. Acesta este efectul unificării. Nu e greu de observat că apărînd noi conexiuni ele trebuie conduse.

După contopirea întreprinderilor, aparatului unic al uniunii îi revin considerabil mai multe unităţi de producţie, secţii, servicii decît avea în subordine în trecut oricare conducere uzinală. S-a dovedit însă că odată cu creşterea numărului de unităţi structurale, se multiplică şi legăturile dintre ele în progresie geometrică.

Structura de conducere tradiţională nu mai suportă o creştere atît de mare a legăturilor — ele nu pot fi reglementate satisfăcător. Prezintă importanţă identificarea verigilor în care apar gîtuiri. După cum se ştie, în structura conducerii uniunii există două categorii de verigi. Pe orizontală, verigi funcţionale : secţiile de planificare, de muncă şi salarii, de aprovizionare, tehnică etc., iar pe verticală, verigi de linie : directorul general, adjuncţii lui, directorii filialelor, şefii de secţii şi de sectoare. Statutul lor juridic diferă. Verigile funcţionale nu trebuie să aibă drepturi de decizie, pentru a nu sosi în acelaşi timp ordine contradictorii într-un punct, din diferite secţii.

Să vedem acum căror subunităţi de linie le revin sarcini mai mari. În veriga mijlocie a conducerii uniunii, adică la nivelul conducătorilor filialelor şi secţiilor, se întretaie toate legăturile şi sarcinile serviciilor funcţionale. Aici însă corelarea lor e dificilă, întrucît aproape fiecare hotărîre afectează interesele nu numai ale unei secţii oarecare, ci ale uniunii de producţie în ansamblu. Prin urmare, elaborarea de comenzi corelate este împinsă spre „etajul" superior al conducerii — la direcţia generală. Tot ea este obligată să reglementeze legăturile cotidiene, neîncetat multiplicate, între secţii şi filiale.

Încărcătura devine prea grea : hotărîrile fie că întîrzie, fie că se adoptă fără o fundamentare suficientă. Totodată, problemele operative, datorită multitudinii şi urgenţei lor, împing pe planul doi grijile cu caracter strategic.

Unde este ieşirea ? Ea a fost propusă de oameni de ştiinţă de la Academia de ştiinţe a U.R.S.S. Sub conducerea prof. B. Malner ei au alcătuit, împreună cu specialişti din cadrul uniunii, un proiect al structurii de conducere principial nou. Sub formă de experiment, proiectul se aplică de un an, deci în prezent se pot trage primele concluzii.

Pentru a înţelege sensul propunerii trebuie să examinăm particularităţile uniunii de producţie din Ural. Circa 88% din produse au fost asimilate în ultimii cinci ani, în anul trecut au fost create 78 produse noi şi scoase din producţie 22 modele învechite, ritmul de înnoire fiind aproape record. Principala parte a producţiei o reprezintă utilaj unical cu ciclu îndelungat de proiectare şi producţie. Prin urmare, trebuie rezolvate simultan zeci de probleme cu totul originale, irepetabile, fiecare dintre ele cuprinzînd aproape toate verigile structurale — de la elaborarea ştiinţifică a produsului pînă la montarea maşinii în ansamblu. Coordonarea activităţii executanţilor, dispersaţi într-o multitudine de servicii, a devenit principala grijă a conducerii.

Direcţia generală neputînd să coordoneze rapid această înnoire, s-a ridicat problema transferării unei părţi din împuternicirile sale la un nivel inferior. „Şîmburele" noii structuri constă tocmai în faptul că la nivelul mediu al conducerii au fost create în acest scop nişte servicii speciale — aşa-numitele **grupe de proiectare.**

Cu alte cuvinte, fiecare sarcină de importanţă deosebită pentru lansarea unui produs nou este delimitată ca temă independentă (ea este numită convenţional proiect) şi se creează o organizaţie temporară pentru rezolvarea ei. În total, există acum zece proiecte, fiecare dintre ele prevăzînd asimilarea nu numai a unuia singur, ci a cîtorva modele „înrudite" de noi produse.

În fruntea fiecărei grupe se află **conducătorul proiectului.** Acesta poate fi constructorul principal al utilajului respectiv, adjunctul său, şeful unei secţii, un om de ştiinţă de la institutul de cercetare al uzinei sau chiar inginerul şef al uniunii de producţie. De obicei, el nu este eliberat de munca sa de bază. În grup mai intră executanţii responsabili, adică reprezentanţi împuterniciţi ai secţiilor care participă la realizarea proiectului. Lor le sînt subordonaţi executanţii de rînd.

Conducătorul proiectului este un fel **de mic director general,** care răspunde de îndeplinirea la timp şi de calitate a sarcinii în ansamblu şi pe etape. Această răspundere este însă posibilă numai în condiţiile în care conducătorul uniunii de producţie îi deleagă o parte din drepturile lui. Se iscă o situaţie paradoxală : uniunea de întreprinderi presupune o centralizare a conducerii dar ea se realizează prin descentralizarea puterii în aparatul administrativ unic pe calea transmiterii de drepturi în jos. Deci, **centralizare prin descentralizare.** Dacă stăm să judecăm bine, numai aşa putem obţine cîştig din unificarea producţiei.

Totodată, descentralizarea este o problemă tot atît de acută. Într-adevăr, nu este deloc simplu să se coreleze acţiunile verigilor funcţionale şi de linie. Aici apare, în conducere, o a treia categorie de servicii — **subdiviziunile de conducere a proiectelor** — ele se stratifică pe structura tradiţională, ca pe o matrice, motiv pentru care **noua structură este denumită matricială.** În pricipiu, nu este exclus ca în acest fel conducerea să se complice mai mult, pentru că în nouă structură ea trebuie să coordoneze activitatea a trei tipuri de servicii, în loc de două. Pentru a se evita această situaţie, trebuia să se repartizeze cu o precizie maximă între verigi şi persoanele cu munci de răspundere drepturile, obligaţiile, măsura răspunderii.

Aici trebuia rezolvată imediat o contradicţie flagrantă. Pe de o parte, conducătorilor de proiecte trebuia să li se acorde drepturi largi pentru a li se putea cere oamenilor rezultate şi a se elibera direcţia de intervenţia zilnică în mersul treburilor. Pe de altă parte, „micul director general", consideră proiectul său în mod firesc, cel mai important şi caută să obţină pentru el prioritate de execuţie — chiar în dauna altor lucrări. Deci, pentru evitarea „patriotismului local", drepturile conducătorilor de proiecte trebuiau limitate.

Cum a fost lichidată această coliziune ? În primul rînd, s-a hotărît : conducătorul suprem de linie al sistemului de conducere a proiectelor este directorul general, întrucît el însuşi dispune de repartiţia banilor, a suprafeţelor de producţie şi cadrelor între diferitele sarcini de plan. Pe lîngă director se creează un organ consultativ — **consiliul pentru aprecierea proiectelor şi asimilarea lor.**

V. B.

Centralele și întreprinderile sînt primii beneficiari interesați în

EXTINDEREA TIPIZĂRII FORMULARELOR

ÎN PREZENT în întreaga economie națională se desfășoară acțiunea de implementare a formularelor tipizate aprobate, acțiune deosebit de importantă pentru realizarea obiectivelor Programului de măsuri al Comisiei Guvernamentale pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste.

Pentru a maximiza efectele economice ale raționalizării sistemului de evidență, paralel se desfășoară o altă acțiune prevăzută de Program și anume: **EXTINDEREA TIPIZĂRII ȘI SIMPLIFICĂRII FORMULARELOR.**

În cele ce urmează, ne propunem să subliniem unele trăsături caracteristice ale acestei din urmă acțiuni, ca și unele concluzii desprinse din practica aplicării Programului.

COMISIA Guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență, acordă o mare importanță programului de măsuri pentru extinderea tipizării și simplificării formularelor.

Această acțiune are cel puțin trei laturi.

Pe de o parte, **analizarea și aprobarea la nivelul economiei naționale a propunerilor de tipizare și simplificare a formularelor, elaborate de organele centrale coordonatoare** ale domeniilor de activitate care au implicații în întreaga ierarhie organizatorică a ansamblului unităților economice și social — culturale. În afara domeniilor de activitate care au făcut obiectul tipizării și simplificării unor formulare cum sînt: financiar, investiții, personal sănătate, etc., organele centrale coordonatoare realizează lucrări similare **pentru alte domenii de activitate prevăzute de Programul pentru raționalizarea sistemului de evidență**, cum sînt: gospodărirea energiei, transportul intern, prestările de servicii, învățămîntul, cultura, etc.

Totodată, în aceeași idee, **organele centrale coordonatoare vor elabora propuneri de tipizare și simplificare a formularelor, pentru alte domenii de activitate care nu au fost prevăzute pînă acum în Programul de raționalizare a sistemului de evidență** și care, generează un volum mare de muncă pentru evidență. Asemenea activități sînt: remunerarea muncii, prețul de cost, gospodărirea apelor etc.

În sfîrșit, **odată cu aceste măsuri de amploare unitățile sînt obligate să execute lucrări proprii de tipizare și simplificare în cadrul cărora să asigure CREȘTEREA PONDERII TIPIZĂRII FORMULARELOR.** Această a treia latură a acțiunii, constituie una dintre metodele preconizate de Comisia Guvernamentală pentru atingerea obiectivului de **reducerea volumului de muncă folosit pentru evidență, cu 40—50%.**

Ce se urmărește prin această creștere a ponderii formularelor tipizate?

La o primă vedere, s-ar părea că o asemenea sarcină nu ar reveni fiecărei unități în parte, deoarece atît timp cît prezentarea propunerilor de tipizare și simplificare a formularelor este de competența organelor centrale coordonatoare, greu s-ar putea crede că o unitate oarecare ar putea realiza independent o creștere a ponderii formularelor tipizate în desfășurarea activităților sale. Pe de altă parte se naște întrebarea, cum ar putea realiza, de exemplu, o unitate producătoare de motoare electrice, atît metodologic cît și practic, o adîncire a tipizării formularelor care să servească și unor alte unități chiar de același profil?

Dar, nu despre acest aspect este vorba.

Fiecare unitate, pentru desfășurarea activităților sale — planificare, investiții, programare, lansare, urmărirea și controlul producției, aprovizionare, desfacere, personal etc. — utilizează un număr de documente care conțin informații ce folosesc:

— conducerii unității, pentru luarea deciziilor;

— execuției, pentru aducerea la îndeplinire a deciziilor luate;

— realizării relațiilor dintre două sau mai multe unități;

— elaborării raportărilor pe toate treptele de organizare a ansamblului unităților.

Aceste documente, la rîndul lor, sînt fie redactate într-un mod singular (obișnuite), adică purtătoare ale unor informații nesistematizate din punct de vedere al aranjamentului lor în cuprinsul documentului (cum sînt scrisorile de orice fel, rapoartele, referatele, minutele, divergențele etc.), **fie formulare**, care poartă informații organizate într-un aranjament considerat de către elaboratorul lor accesibil celor care le folosesc și oricum mai eficiente decît documentele obișnuite.

În sfîrșit, formularele sînt tipizate fie la nivelul economiei naționale, fie la nivelul unității care le elaborează și le folosește.

Un registru pentru urmărirea livrărilor unui anumit material, o fișă de urmărire a consumului de carburanți sau de energie electrică, un raport zilnic asupra prezenței personalului la locurile de muncă ori a stadiului executării unor anumite lucrări, sînt fiecare în parte exemple de formulare tipizate de către fiecare unitate în parte, potrivit nevoilor sale de obținere a informațiilor necesare, cu o anumită periodicitate.

Dacă formularele tipizate, aprobate la nivelul economiei naționale, constituie documente necesare conducerii pentru luarea deciziilor pe toate treptele organizării și pe ansamblul unităților economice și social-culturale, folosirea lor constituind din acest punct de vedere o obligație cu caracter de restricție pentru toate unitățile care folosesc informațiile prevăzute de aceste formulare, restul documentelor dintr-o unitate reprezintă un cîmp larg de acțiune pentru perfecționarea propriului sistem informațional și prin aceasta a sistemului său de conducere.

În desfășurarea proceselor de conducere dintr-o economie modernă, eficiența utilizării formularelor în locul documentelor obișnuite pentru înscrierea și circulația informațiilor curente este îndeobște cunoscută, și nu ne vom opri asupra ei.

Formularele tipizate, aprobate la nivelul întregii economii, reprezintă însă pentru fiecare unitate în parte un număr relativ mic de documente folosite. Astfel, în cursul unui an calendaristic, Centrala industrială a lînii folosește peste 1000 de documente diferite pentru desfășurarea activităților sale. Dintre acestea, numai 150 sînt formulare tipizate aprobate, care au aplicabilitate în sistemul acestei unități. Tot așa Întreprinderea de transporturi București-I.T.B. utilizează aproape 1500 documente diferite dintre care doar 170 sînt formulare tipizate aprobate, aplicabile, iar la Întreprinderea „Electronica" din 530 documente diferite numai 200 sînt formulare tipizate aprobate care vor putea fi utilizate.

Pentru atingerea obiectivului trasat de conducerea superioară, de reducere cu 40—50% a volumului muncii pentru evidență în fiecare unitate economică și social culturală, analiza în vederea creșterii ponderii documentelor tipizate în sistemul informațional reprezintă cu certitudine una dintre metodele care trebuie folosite.

Înțelegem prin aceasta mobilizarea specialiștilor din fiecare unitate în parte pentru realizarea tuturor lucrărilor de analiză și proiectare a unor „documente standard" — practic formulare tipizate la nivelul unității — care împreună cu formularele tipizate aprobate aplicabile într-o unitate dată să constituie majoritatea documentelor folosite sau mai exact, TOATE DOCUMENTELE NECESARE REALIZĂRII PROCESELOR DE CONDUCERE OPERATIVĂ din acea unitate.

Utilizarea metodelor și tehnicilor de analiză și de proiectare a formularelor va conduce pe de o parte la o reducere substanțială a numărului documentelor diferite folosite, și de multe ori a frecvenței celor care stau la baza noilor formulare proiectate, iar pe de altă parte la o reducere simțitoare a volumului de muncă pentru evidență, contribuind astfel la atingerea obiectivului arătat mai sus.

Odată implementate formularele tipizate, aprobate la nivelul economiei naționale, sarcina tipizării documentelor la nivelul unităților este mult ușurată, deoarece primele fiind corespunzătoare activităților desfășurate în unități și în același timp corelate, celelalte nu vor face altceva decît să realizeze funcționalitatea lor, adică să asigure legăturile în informații dintre ele.

Pe lîngă toate cele arătate pînă acum, trebuie să mai amintim un aspect pe care îl considerăm foarte important. Introducerea sistemelor de conducere au mijloace de prelucrare automată a datelor presupune folosirea de către beneficiarii acestor mijloace a unor documente care să poată face legătură între fluxurile informaționale corespunzătoare activităților desfășurate într-o unitate și echipamentele moderne de calcul care sînt sau vor fi folosite.

Astfel, creșterea ponderii tipizării documentelor la nivelul fiecărei unități în parte va conduce și la acoperirea acestei necesități, deoarece prin proiectarea unor documente standard, cu avantajele arătate mai sus, va fi obținută și ordonarea informațiilor în cuprinsul documentelor, potrivit cu cerințele unei folosiri eficiente a echipamentelor de calcul.

Nu trebuie scăpat din vedere nici faptul că realizarea unei largi tipizări a documentelor într-o unitate, (formulare standard la nivelul ei), alături de implementarea formularelor tipizate aprobate la nivelul economiei naționale, (cu aplicabilitate în acea unitate) — poate constitui prima și de fapt cea mai dificilă etapă în elaborarea regulamentului de organizare și de funcționare propriu acelei unități, deci avantaje suplimentare ale creșterii ponderii tipizării formularelor.

În concluzie, se poate spune că pentru a reuși în această acțiune, odată cu implementarea formularelor tipizate aprobate, unitățile trebuie să identifice toate documentele utilizate pentru desfășurarea tuturor activităților și apoi, să realizeze documentele standard de care au nevoie pentru asigurarea informațiilor necesare și suficiente în cadrul fluxurilor informaționale desfășurate ținînd seama de toate aspectele arătate. Procedînd astfel, unitățile vor obține succese nu numai în atingerea obiectivului reprezentat de reducerea volumului de muncă pentru evidență cu procentele arătate, dar vor avea surpriza plăcută să vadă influențele pozitive asupra proceselor de execuție — producție sau prestări de servicii — datorate simplificării și tipizării documentelor.

Dan AGAPESCU
expert la Academia „Ștefan Gheorghiu"

În V. E. — **Supliment** nr. 18/1974 au apărut:

— Cum se constituie depozitul (custodia) produselor la unitatea furnizoare, de **D. Marinescu**

— După abrogarea H.C.M. nr. 587/1952, de **I. Iczkovitz**

— În legătură cu aplicarea unor prevederi ale Codului Muncii, de **V. Buruiană**.

„Ombudsman" sau avocatul consumatorilor

ASOCIAȚIA generală a consumatorilor (ZAW) din R. F. Germania solicita, în urmă cu cîtva timp, instituirea unui al doilea „Ombudsman", după vechiul exemplu scandinav, care, de exemplu, ar putea fi un însărcinat al parlamentului și ar avea dreptul direct de a face parte din administrația parlamentară. Este vorba de un tip de „avocat" al consumatorilor ales de parlament și investit de stat cu largi posibilități de informare. După cum se știe, în Suedia cu titlul „Konsument Ombudsman" s-a instituit o autoritate de control economic de sine stătător, cu funcționari care se ocupă numai de controlul asupra publicității și a problemelor de marketing și exercită un tip de cenzură publicitară, gata să intervină în permanență ca avocați ai statului.

Dintre sarcinile sale se poate remarca aceea a sugerării modului de comportare a autorităților și a întreprinderilor, redactarea de rapoarte globale (nu dări de seamă, ci comunicări) și posibilitatea unei colaborări permanente cu emisiunile radiotelevizIunii. Alte obligații ar fi tratarea chestiunilor privitoare la veridicitatea publicității, publicitatea exagerată și, în genere, tot ceea ce interesează comerțul și publicitatea.

Profesorul Gert von Eynen a declarat că „avocatul consumatorilor" trebuie să examineze activitatea experților publicitari, acești invizibili seducători care lucrează cu metode nu întotdeauna justificabile etic și economic. Totodată, este necesar să se meargă paralel cu studiile efectuate de guvernul federal pentru concentrarea asociațiilor de consumatori.

Ministerul Economiei din R. F. Germania a formulat propunerea că o autoritate în apărarea consumatorilor, competentă în chestiuni de publicitate, ar putea funcționa mai bine dacă s-ar institui ca o societate federală împotriva monopolurilor inclusă în același minister al economiei.

Detaliile acestor proiecte au format obiectul discuțiilor dintre guvernul federal și asociațiile consumatorilor. S-a vehiculat chiar ideea unei așa-zise camere a consumatorilor. Aceste proiecte justifică teama ca în viitor, în sectorul publicitar să se instituie un control permanent, care, cu puterea sa critică, va putea găsi o rezonanță puternică în public. Chiar dacă s-ar copia modelul suedez, lumea publicitară ar avea motiv de alarmare.

O astfel de soluție, ca aceea propusă de ZAW pare totuși incompatibilă cu structura legislativă vest-germană.

Chiar dacă publicitatea ar fi tutelată prin protecția modului de expresie, ea va fi însă depășită ca oricare altă cenzură învechită.

Ombudsmanul consumatorilor are ca suport în Suedia două legi precise: una asupra marketingului, alta asupra contractelor abuzive. Funcția de probă revine responsabililor de produs care trebuie să demonstreze că aserțiunile lor sînt exacte. În Suedia un comisar de stat — unul din ombudsmanii numiți de guvern — este ales pentru a apăra consumatorii. Activitatea lor începută în 1971 privește atît metodele abuzive de publicitate cît și cele de vînzare („Legea asupra marketingului") ca și clauzele contractuale abuzive.

Industriașii sînt constrînși la un sistem de etichetare care există deja de 15 ani și la care au aderat cele mai mari firme. Etichetajul acesta nu este propriu numai produselor alimentare, ci și textilelor, produselor parafarmaceutice; chiar și serviciile sînt afectate de acest fenomen purtînd eticheta de proveniență.

Modelul acesta suedez demonstrează bine că dezvoltarea „consumerismului" așteaptă de acum încolo toate sectoarele de industrie. Toate revendicările consumatorilor reflectă visul lor de a fi ocrotiți de ceea ce americanul Ralph Nader numește „festinul otrăvit".

Această luare de poziție probează că în țările capitaliste „consumerismul" tinde să devină un fenomen general cu implicații asupra nivelului de viață și de educație.

Consumatorul care pînă acum era „suveran fără putere", încearcă să se organizeze pentru a constrînge pe producători și distribuitori ca aceștia să țină cont de interesele sale.

L. RAIN

școli-curente-economiști

„Societatea pluralistă" și economia „antreprenorială"

„ECONOMIA MIXTĂ" este invocată și de adepții ei francezi ca un remediu salvator într-o lume în care echilibrul automat a fost abolit și în care funcționarea organismului economic este condiționată de intervenția statului în domeniul marilor investiții și al creșterii economice, al combaterii poluării și aglomerărilor demografice, al cercetărilor științifice și pregătirii cadrelor, al reciclării și însușirii know-how-urilor, al arbitrării raporturilor dintre capital și muncă și al relațiilor internaționale. Supralicitarea rolului statului burghez în asigurarea optimului economic în condițiile unui compromis cu economia de piață este astăzi prezentă în mai toate scrierile gînditorilor burghezi.

Atît în planul conceptelor teoretice, cît și în cel practic al politicii economice, pentru versiunea franceză a sintezei neoclasice, prezintă, totodată, o mare însemnătate obiectivele lichidării, cu ajutorul statului și al planificării, a decalajelor față de S.U.A.

Fără îndoială, adepții sintezei neoclasice au făcut unele progrese, atît față de doctrina neoclasică, cît și față de cea keynesistă, apropiind mai mult cercetarea economică burgheză de problemele actuale ale capitalismului, dar mai ales au făcut unele progrese praxeologice. O lucrare ca cea a lui Octave Gélinier, intitulată „Întreprinderea creatoare" [1]) ar părea să abordeze o problematică fără legătură cu teoria generală și, respectiv, cu sinteza neoclasică. Cu toate acestea, autorul face largi incursiuni doctrinare și se atașează declarat conceptului de „societate pluralistă". În fond, pe scara articulațiilor întreprindere-stat, economiștii „sintezei neoclasice" prezintă un larg evantai de concepte și mai cu seamă de soluții practice.

În cadrul acestei articulații cu statul, aportul întreprinzătorului privat la creșterea economică s-ar manifesta, în primul rînd, prin efectul de antrenare; la rîndul ei, creșterea economică generală ar genera intensificarea și diversificarea cererii de consum.

Reține atenția ideea după care contribuția întreprinderii la creșterea economică generală depinde, în mare măsură, de așa numitul „profit psihologic" sau de ceea ce am putea numi macrocointeresare, adică de politica statului în domeniul prețurilor și salariilor, astfel încît să se stimuleze creșterea producției de bunuri de consum și schimbarea structurii ofertei de bunuri. Pedalînd pe „valențele miraculoase" ale „participării", autorul consideră că fructele creșterii economice ar fi apoi repartizate, printr-o concurență generalizată, între toți membrii societății și grupurile sociale, ceea ce rămîne din aceste fructe ale creșterii revenind întreprinderilor, sub formă de profit „pentru efortul lor la dezvoltarea creativității".

Nu este ușor să observăm aici, ca și în întreaga lucrare — preocuparea autorului de a apăra societatea capitalistă. Dedesubtul demersului apologetic există și unele elemente reale.

„Profitul psihologic" de care vorbește Gélinier, stimulează ceea ce I. Lemnij numește „macroinovația", în sensul lărgirii și diversificării, cu ajutorul statului, a producției, mai ales pe seama construirii de capacități noi, care să reflecte cele mai noi invenții în materie, pe plan mondial, ceea ce afectează uneori însăși structura economiei. Întreprinzătorilor le-ar reveni în primul rînd misiunea „microinovațiilor", care nu constituie invenții în stare să schimbe principiile de combinare a elementelor constitutive ale unui produs, ci îmbunătățiri parțiale, mai mult sau mai puțin importante, dar care fac mai eficientă sau mai comodă utilizarea lui. Ori, în capitalism, participarea maselor la promovarea progresului tehnic este limitată de contradicția fundamentală a societății capitaliste. „Microcointeresarea" inovatorilor nemijlociți stă sub semnul repartiției capitaliste, astfel că de regulă, aceasta contracarează efectele „macrocointeresării", ale „profitului psihologic", invocat de Gélinier.

Gélinier afirmă fără echivoc că dintre cei trei „poli de putere" ai societății, „pluraliste", cel mai bine compensat „pentru funcțiunea de risc" trebuie să fie, indiscutabil (!), deținătorul de capital, „personalitatea financiară", după principiul că „cine plătește muzicanții, alege muzica" (p. 17).

Pe această bază, Gélinier așează întreprinderea capitalistă în centrul „societății pluraliste". Teoria economiei antreprenoriale acordă acesteia două roluri principale, a căror îndeplinire e controlată nu de stat, ci de piață: furnizarea de produse și servicii, profitul fiind condiția exercitării acestui rol; inovația-aplicată pe baza folosirii tehnicilor de marketing.

Funcțiile pe care întreprinderea le îndeplinește sub controlul statului se referă la: creșterea creativității, datorată achizițiilor spontane de cunoștințe profesionale (învățămîntul fiind organizat de stat); creșterea adaptabilității întreprinderii la mediul cultural organizat de stat (formare și perfecționare de cadre, cercetare științifică și metode organizaționale); transformarea, datorită proceselor exogene, a întreprinderii, adică, în fond, rentabilizarea ei prin lucrări efectuate de stat în domeniul irigațiilor, ameliorării tehnicii, reciclărilor profesionale, cercetărilor științifice aplicative; sinergia întreprinderii cu puterea publică (nu pe calea supunerii, ci a negocierii) etc. Autorul afirmă deschis că cel mai important și cel mai imediat obiectiv al întreprinderii în cadrul „societății pluraliste" este profitul, iar inovarea, dezvoltarea și „profitul psihologic" vin abia pe locul secund, în timp ce obiectivele generale, legate de folosirea forței de muncă și chiar creșterea economică sau alte funcții sociale ale întreprinderii sînt considerate „benevole", de „contribuție" și eșalonate pe o altă scară de priorități. Cu sau fără intenție, varianta franceză a sintezei neoclasice are, astfel, meritul de a demitiza „din interior" concepția statului burghez depozitar al intereselor generale ale societății statului capabil, independent de clase, să opereze, „renovări sociale structurale". Ea pune în evidență însăși funcția sa utilitaristă de a schița cadrul unor măsuri — micro și macroeconomice — a căror finalitate este asigurarea profitului și stăvilirea mișcării muncitorești.

dr. GH. CIULBEA

1) Octave Gélinier, L'Entreprise créatrice. Essai sur l'économie développée et la société pluraliste, Paris, 1972.

SUB SEMNUL COOPERĂRII INTERNAȚIONALE

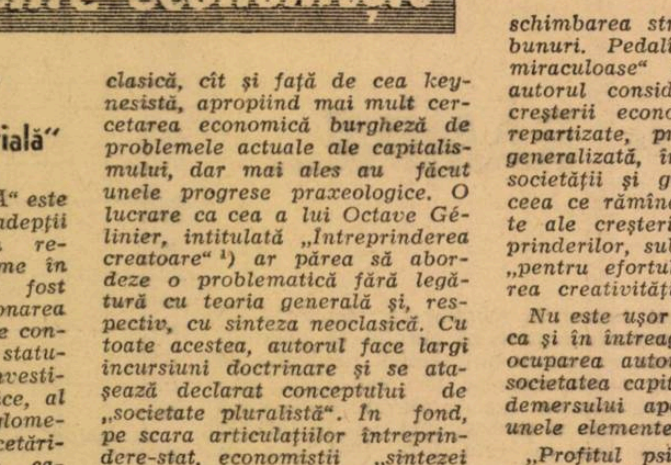

ÎN ziua de 25 aprilie 1974, prima serie de absolvenți ai **Centrului internațional CEPECA pentru perfecționarea cadrelor de conducere din țările în curs de dezvoltare** din cadrul **Academiei „Ștefan Gheorghiu"** — a cărui activitate am prezentat-o în numărul trecut al revistei — au fost oaspeții redacției noastre, cu care prilej a avut loc un amplu schimb de păreri.

Oaspeții au fost interesați în discutarea unor aspecte de economie concretă, să cunoască profilul revistei, modul de pregătire a cadrelor pentru presă, precum și alte elemente definitorii ale presei economice din țara noastră.

Oaspeții au apreciat că întîlnirea a avut menirea să le contureze mai bine imaginea politicii economice a României socialiste și să înțeleagă marile eforturi și entuziasmul poporului nostru în dezvoltarea economiei naționale și promovarea colaborării internaționale pe multiple planuri.

VITRINA CU CĂRȚI

● În Colecția „Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate", seria „Economie" a apărut volumul **Cointeresare și răspundere materială** de Steliana Lintaru (Editura politică, 1974, 69 pag.). Sînt analizate conținutul, formele și necesitatea cointeresării materiale, raportul dintre stimularea materială, răspunderea personală și răspunderea unităților economice pentru activitatea desfășurată; ultimul capitol este consacrat problemelor legate de stimularea materială indirectă și sporirea răspunderii sociale.

● În aceeași colecție a văzut lumina tiparului lucrarea **Zonarea producției agricole**, de Serghie Hartia (Editura politică 1974, 49 pag.). Autorul se ocupă de conținutul zonării producției agricole, necesitatea prevederii sistemelor zonale în agricultură ca o sarcină specifică a prognozării evoluției acestei ramuri, ce decurge din particularitățile obiective (cerințele biologice, varietatea condițiilor naturale, economice și sociale pe teritoriu) lucrarea de zonare, precum și prognoza zonalității producției agricole pentru anul 1990.

● **Conducătorul întreprinderii — specialist și om politic**, de Ion Velea, colecția „Probleme ale organizării și conducerii activității politice și economico-sociale", seria „În sprijinul unităților economice" (Editura politică, 1974, 46 pag.) tratează: 1) premisele caracterului politic al funcției de conducere; 2) conducătorul și sistemul relațiilor economico-sociale din întreprinderi; 3) calitățile conducătorului de întreprindere și participarea la procesele de conducere; 4) conducătorul și practica politică în întreprindere.

● Sub semnătura lui Constantin Manolescu, în colecția „Probleme ale organizării și conducerii activității politice și economico-sociale", seria „În sprijinul unităților economice" (Editura politică, 1974, 76 pag.). Se analizează contractul ca instrument de fundamentare și asigurare a îndeplinirii planurilor unităților economice, precum și de executare integrală a obligațiilor contractuale; influența acesteia asupra creșterii producției și circulației normale a mărfurilor cît și asupra gestiunii economice a unităților socialiste. Un ultim capitol se ocupă de rezolvarea litigiilor decurgînd din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a contractelor economice.

fișe

Sistemul informațional-decizional

● În studiul **„Contribuții la definirea sistemului informațional-decizional integrat ca factor al procesului de conducere**, de V. Smărăndescu, publicat în STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ, (nr. 1, 1974) se consideră că „un sistem informațional economic integrat este acela care permite folosirea acelorași informații, de la intrarea lor în formă brută și pînă la ieșirea lor sub forma unor indicatori pentru toate nevoile de informare și de luare a deciziilor". Privind sistemul informațional-decizional din punct de vedere cibernetic, autorul îl definește ca sistem cibernetic, organizat pe baza unui mecanism unitar de culegere și prelucrare a informațiilor, sub formă piramidală, în fluxuri reciproce verticale și orizontale de la întreprindere și pînă la cel mai înalt nivel de conducere din economie. Acest sistem permite folosirea acelorași informații în fundamentarea, adoptarea și urmărirea îndeplinirii deciziilor.

La baza organizării unui atare sistem trebuie să stea, după părerea autorului, următoarele principii: determinarea precisă și clară a obiectului activității pentru care se organizează sistemul; structurarea sistemului potrivit structurii procesului care urmează a fi condus; micșorarea numărului de informații în fluxul de jos în sus; operativitatea și simplitatea; exactitatea; ierarhizarea și etapizarea; economicitatea; principiul selecției; principiul excepției; compatibilitatea sistemului informațional-decizional integrat cu informatica.

Legea concordanței

● Consacrată analizei mecanismului de acțiune al unor legi economice, lucrarea scrisă de N. D. Kolesov **Zakon sootvetstvia proizvoditelnih sil i proizvodstvennih otnoșenii prisoțializme**, (Legea concordanței forțelor de producție și relațiilor de producție în socialism", Editura Universității din Leningrad, supune criticii unele abordări simpliste întîlnite în literatura economică. După părerea autorului, asemenea abordări s-au manifestat, pe de o parte, în exagerarea specificului legii concordanței în socialism, ignorarea elementelor comune acțiunii acestei legi în toate formațiile sociale, ceea ce a făcut pe unii economiști să o trateze ca pe o lege nouă; se vorbea mult de concordanța deplină, lăsîndu-se la o parte contradicțiile ce decurg din analiza acestei legi.

Pe de altă parte, în alte lucrări, se ignoră particularitățile acțiunii legii concordanței în socialism și capitalism, subliniindu-se că, în ambele orînduiri, dezvoltarea forțelor de producție devansează relațiile de producție. Criticînd aceste concepții, autorul supune tema unei analize mai profunde și nuanțate, ținînd seama și de experiența perfecționării formelor și metodelor de conducere a economiei naționale în U.R.S.S. și în alte țări socialiste. Autorul subliniază că tocmai măsurile întreprinse în acest sens măresc actualitatea aprofundării analizei teoretice a mecanismului de acțiune a legii concordanței.

Wassily Leontief despre utilizarea metodei input-output

● Într-un interviu acordat revistelor L'EXPANSION (nr. 72, martie 1974) și JEUNE AFRIQUE (nr. 690, 30 martie 1974),

întrebat în legătură cu modul de folosire a metodei input-output în diferite țări, Wassily Leontief arată că aceasta este utilizată în prezent în circa o sută de state, care, cel mai adesea, suferă însă de lipsa bazelor statistice necesare, dar că nu crede că exactitatea statisticilor trebuie mărită la infinit pentru ca acest instrument să fie util. Citeodată, spune el, pentru a ajunge la cifre foarte precise și foarte prelucrate sînt necesare eforturi care apoi nu se justifică. După părerea părintelui ei, această metodă este în prezent utilizată cel mai bine în Norvegia.

Fără legătură ?

● **A Dramatic Experiment** (Un experiment dramatic) este titlul articolului publicat de Milton Friedman în NEWSWEEK (1 aprilie 1974).

Autorul începe articolul cu unul dintre paradoxurile sale caracteristice; el afirmă că între dolar și aur există aceeași legătură ca între dolar și semințele de soia — adică nici o legătură. Apoi el trece la analizarea efectelor de durată ale măsurilor luate de actuala administrație la 15 august 1971, măsuri concretizate pe de o parte în desprinderea aurului de dolar și instituirea cursului liber și, pe de altă parte, în crearea unui mecanism de control asupra prețurilor și veniturilor. După părerea lui M.F., cele două categorii de măsuri au avut o soartă diferită. Pe piața internațională, consideră el, succesul a fost deplin; dolarul desprins de aur nu numai că nu a căzut, ci dimpotrivă, a crescut cu 5—10%. În contrast, se apreciază, controlul asupra prețurilor și salariilor a înregistrat un categoric eșec, rata inflației menținîndu-se la nivel ridicat și chiar crescînd.

Observațiile de mai sus sînt, în final, folosite de autor în sprijinul concepțiilor sale neoliberale. După părerea sa, succesul în străinătate s-ar datora liberalizării prețul devizelor iar eșecul acasă — stingheririi mecanismului prețul.

ECONOMIE MONDIALĂ

DOCUMENTAR

După acordul de la Zeist

„CONTENCIOSUL AUR" RĂMÎNE...

APARUTĂ la începutul anilor '60 ca urmare a declanşării crizei sistemului monetar internaţional, problema aurului a constituit unul din punctele cele mai controversate în cadrul discuţiilor multiple care au loc în legătură cu reforma sistemului monetar. Nu odată pe parcursul ultimului deceniu, seismele valutare cu care au fost confruntate ţările capitaliste au luat forma aşa-zisei „febre a aurului", manifestată prin creşteri deosebite ale cererii de aur şi, în consecinţă, a preţului acestuia, concomitent cu scăderea încrederii în diversele valute occidentale.

Recentul acord de principiu la care s-a ajuns la reuniunea miniştrilor de finanţe şi ai guvernatorilor băncilor centrale ai ţărilor membre ale Pieţei Comune de la Zeist (Olanda), privind posibilitatea ca băncile lor centrale să vîndă şi să cumpere aur între ele la un preţ care să ţină seama de preţul de pe piaţă al metalului galben, departe de a fi rezolvat „contenciosul" aur nu constituie decît un episod al drumului lung care trebuie străbătut pentru rezolvarea problemelor monetare şi financiare cu care este confruntată lumea capitalistă în ansamblul ei de mai bine de un deceniu.

● În contextul schimbării raportului de forţe

DETERIORAREA balanţei de plăţi a S.U.A. la începutul anilor '60, acumularea unor importante cantităţi de dolari în afara graniţelor S.U.A., care au depăşit la un moment dat valoarea rezervelor de aur ale acestei ţări, în contextul schimbării raportului de forţe pe plan interoccidental în sensul creşterii puterii economice a ţărilor vest-europene şi a Japoniei, a determinat pe plan valutar internaţional scăderea încrederii în dolar şi îndreptarea atenţiei posesorilor de fonduri spre alte valute considerate mai sigure şi spre aur.

Creşterea bruscă a cererii de aur a obligat băncile centrale ale principalelor ţări capitaliste membre ale F.M.I. să ia măsuri pentru a preveni creşterea preţului metalului galben peste preţul oficial, întrucît aceasta ar fi putut declanşa o criză de încredere în valutele occidentale şi, în primul rînd, în dolar, ceea ce ar fi determinat cereri importante de convertire a valutelor respective în aur. Pentru coordonarea eforturilor băncilor centrale occidentale în această direcţie a fost înfiinţat aşa-zisul „pool" al aurului, reunind Belgia, Franţa, R.F.G., Olanda, Italia, Elveţia şi S.U.A., ţări care deţineau împreună peste 80% din rezervele oficiale de aur ale lumii capitaliste.

Prin cumpărări şi vînzări de aur pe piaţa Londrei — principala piaţă pe care se tranzacţionează aurul — s-a reuşit să se asigure o stabilitate relativă a preţului aurului pînă spre mijlocul anului 1967, cînd, ca urmare a unor evenimente de ordin politic (războiul din Orientul Apropiat), monetar (devalorizarea lirei sterline), economic (accentuarea deteriorării balanţei de plăţi a S.U.A.) şi speculativ, cererea de aur a crescut în mod deosebit.

Pentru a menţine preţul aurului cît mai apropiat de preţul oficial, ţările membre ale „pool"-ului au fost obligate să vîndă cantităţi importante de aur din rezervele lor oficiale. Se apreciază că în iarna 1967/1968 speculatorii au acumulat stocuri de aur în valoare de circa 3 miliarde dolari. Pentru a preîntîmpina noi pierderi substanţiale de rezerve şi datorită contradicţiilor apărute între ţările respective cu privire la necesitatea asigurării în continuare a stabilităţii preţului aurului, la 18 martie 1968 „pool"-ul aurului a fost desfiinţat, piaţa aurului fiind scindată în două: „piaţa oficială", destinată tranzacţiilor cu aur dintre băncile centrale, la preţul oficial, şi „piaţa liberă", destinată tranzacţiilor în scopuri industriale, artizanale, speculative etc., pe care preţul a variat în funcţie de cerere şi ofertă. Din acest moment aurul monetar urma să fie utilizat numai pentru echilibrarea plăţilor între autorităţile monetare din diferite ţări. Această măsură, prin faptul că interzicea tranzacţiile cu aur ale băncilor centrale pe piaţa liberă, a însemnat de fapt blocarea rezervelor de aur ale acestora şi scoaterea aurului din circuitele internaţionale de finanţare, nici o bancă centrală nemaifiind dispusă să-şi reglementeze datoriile în aur exprimat în preţul oficial.

Accentuarea deteriorării situaţiei pe pieţele valutare occidentale în ultimii ani, mai ales în urma renunţării de către S.U.A., în august 1971, la convertibilitatea dolarului în aur şi a celor două devalorizări ale monedei americane din decembrie 1971 şi februarie 1973 (cu care ocazie preţul oficial al aurului a fost majorat de la 35 dolari/uncie la 38 şi, respectiv, la 42,22 dolari/uncie), a determinat o sporire a neîncrederii în valutele occidentale şi o orientare tot mai mare spre aur, al cărui preţ pe piaţa liberă a crescut în mod spectaculos (vezi graficul).

● Incertitudine cu consecinţe negative asupra relaţiilor de plăţi internaţionale

CREŞTERILE deosebite înregistrate de preţul aurului în ultimii ani s-au datorat desigur nu numai incertitudinilor de pe pieţele valutare internaţionale, ci şi altor factori.

Discrepanţa crescîndă dintre cererea de aur în creştere şi producţia în scădere a acestui metal a contribuit, alături de alţi factori la menţinerea tendinţei de majorare a preţului aurului pe piaţa liberă în ultimii ani. Astfel, producţia de aur a principalelor ţări capitaliste producătoare de aur a scăzut de la circa 1275 tone în 1970, la 1232 tone în 1971, la 1154 tone în 1972 şi la 1094 tone în 1973 [1]). În acelaşi timp, s-a înregistrat o creştere a cererii pentru consumul industrial, artizanal cît şi pentru scopuri speculative etc.

Accentuarea inflaţiei pe plan mondial în ultimii ani a contribuit de asemenea la creşterea cererii de aur şi implicit a preţului său, posesorii de fonduri îndreptîndu-se spre acesta pentru a-şi conserva valoarea intrinsecă a disponibilităţilor lor.

Lipsa oricărui progres pe linia realizării reformei sistemului monetar internaţional, ca urmare a punctelor de vedere divergente ale diverselor ţări cu privire la elementele definitorii ale noului sistem, printre care şi rolul aurului în cadrul acestuia, a contribuit, de asemenea, la menţinerea unei atmosfere de neîncredere în valutele occidentale, ceea ce a dus la creşterea cererii de aur şi a preţului său.

În discuţiile care au avut loc pe parcursul anilor în legătură cu reforma sistemului monetar internaţional s-au conturat mai multe puncte de vedere în legătură cu rolul pe care aurul ar trebui să-l aibă în cadrul noului sistem monetar, dintre acestea distingîndu-se două teze diametral opuse, şi anume: teza franceză, care susţinea necesitatea menţinerii rolului monetar al aurului şi teza americană, care susţinea ideea reducerii rolului monetar al acestuia, demonetizarea metalului galben şi înlocuirea sa cu drepturile speciale de tragere (D.S.T.).

Timp de mai mulţi ani, Franţa a susţinut necesitatea menţinerii rolului monetar al aurului, al majorării preţului său oficial ca o măsură indispensabilă a rezolvării crizei sistemului monetar internaţional. Pe parcurs, poziţia Franţei a devenit mai suplă: deşi se opune în continuare demonetizării aurului, această ţară este de acord cu creşterea rolului D.S.T. în cadrul noului sistem monetar internaţional.

În cadrul discuţiilor care au loc în „Comitetul celor 20" — organism creat de F.M.I. pentru a elabora principiile care să stea la baza noului sistem monetar internaţional — deşi s-a căzut de acord asupra faptului că D.S.T. trebuie să devină principalul activ de rezervă, iar rolul monetar al aurului să fie redus, nu s-au rezolvat totuşi o serie de alte probleme legate de modul de repunere a aurului în circuitele de finanţare internaţională. Sugestiile în această direcţie reflectînd profundele contradicţii existente între principalele ţări capitaliste, nu fac decît să perpetueze o situaţie de incertitudine şi tensiune pe pieţele valutare cu consecinţe negative asupra desfăşurării relaţiilor de plăţi internaţionale.

Declanşarea „crizei energetice" şi sporirea deosebită a preţului petrolului cu consecinţele sale cunoscute asupra economiei principalelor ţări capitaliste mari consumatoare de combustibil au dat o nouă dimensiune problemei aurului.

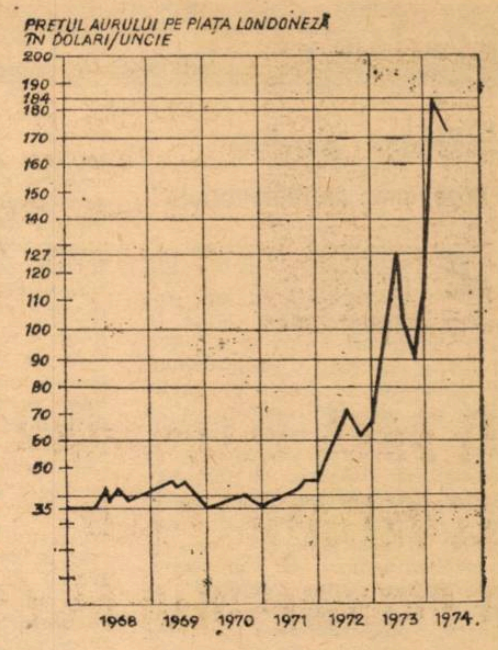

Dacă îngheţarea rezervelor de aur ale băncilor centrale capitaliste a constituit în ultimii ani un impediment în calea rezolvării unor probleme, în noua situaţie creată de sporirea preţului petrolului, privarea ţărilor cu importante deficite ale balanţelor de plăţi de unul din principalele lor active în măsură a le permite rezolvarea cel puţin temporară a dificultăţilor apărute a creat o situaţie nouă, greu de acceptat de ţările în cauză, mai ales de Franţa, Italia, Belgia etc.

Un prim pas spre rezolvarea problemei aurului în noile condiţii l-a constituit suprimarea la 13 noiembrie 1973, a dublei pieţe a aurului, urmată de nenumărate discuţii şi confruntări pe plan interoccidental între susţinătorii (Franţa, Italia) tezei libertăţii băncilor centrale de a utiliza aurul pentru stingerea obligaţiilor lor reciproce la un preţ diferit de preţul oficial, precum şi de a vinde aur pe piaţa liberă şi susţinătorii tezei contrare (S.U.A. în primul rînd) că băncile centrale nu pot efectua vînzări de aur la un preţ diferit de preţul oficial.

Deşi constituie un progres pe calea rezolvării „contenciosului aur", recentul acord de la Zeist a scos încă o dată la iveală poziţiile divergente ale diverselor ţări, precum şi faptul că rezolvarea problemei aurului nu poate avea loc într-un cadru restrîns, ea fiind strîns legată de rezolvarea multiplelor probleme financiar-monetare ridicate de criza sistemului monetar internaţional şi de sporirea preţului petrolului, reclamînd în acelaşi timp participarea tuturor ţărilor interesate.

Problemele nerezolvate în cadrul reuniunii de la Zeist referitor la modalităţile practice privind punerea în practică a acordului realizat, aşteptarea reacţiei S.U.A. la propunerile avansate de ţările membre ale Pieţei Comune şi a hotărîrilor Consiliului ministerial al acestei organizaţii care urmează a fi luate cu ocazia reuniunii de la Bruxelles din 20 mai a.c. arată în mod clar că „contenciosul aur" este încă departe de a fi rezolvat.

Teodor GIURGIU

1) Date estimative sau provizorii. Sursa: Samuel Montagu and Co. — Annual Bullion Review, 1973.

tendinţe - conjuncturi

Petrolul şi balanţele de plăţi curente

ÎNTRE 18 şi 19 aprilie a.c. a avut loc la Tokio reuniunea grupului de lucru nr. 3, pentru probleme valutare, din cadrul O.C.D.E. cu scopul analizării repercusiunilor pe care majorarea preţului ţiţeiului le are asupra balanţelor de plăţi ale celor 24 ţări membre ale organizaţiei.

Conform aprecierilor făcute cu această ocazie, ţările producătoare de ţiţei vor înregistra numai în cursul acestui an un excedent al balanţelor de plăţi curente de 65 miliarde dolari. Unele ţări exportatoare de petrol, cu populaţie mai numeroasă, ca Indonezia, Nigeria, Iran, Algeria şi Venezuela, vor reuşi să elimine probabil într-o scurtă perioadă de timp acest excedent, în timp ce alte ţări membre ale O.P.E.C., cu o populaţie mai puţin numeroasă (Abu Dhabi, Qatar, Libia şi Arabia Saudită) vor continua să înregistreze excedente masive ale balanţei de plăţi curente. În consecinţă, s-a apreciat că ţările membre ale O.P.E.C. vor reuşi ca în 4—5 ani să ajungă, pe global, la un echilibru al balanţei de plăţi curente.

În cursul reuniunii de la Tokio s-a făcut aprecierea că nu se întrevede o nouă creştere a preţurilor la ţiţei, datorită stabilizării raportului între cerere şi ofertă. Dar preţurile produselor industriale pe care ţările capitaliste dezvoltate le livrează ţărilor exportatoare de petrol sînt pasibile să crească ca urmare a continuării ritmului inflaţiei din ţările dezvoltate.

Referitor la situaţia ţărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de ţiţei, experţii reuniţi la Tokio au apreciat că atît ţările dezvoltate, cît şi cele exportatoare de petrol ar trebui să contribuie la ajutorarea lor.

Traiectoria valutelor vest-europene

GRAFICUL alăturat ilustrează variaţia cursului de schimb al principalelor şase valute din Europa occidentală, în raport cu dolarul, în decursul ultimului an — perioadă agitată în care cursurile amintite şi-au modificat de mai multe ori traiectoria. Pînă la mijlocul anului trecut cinci dintre aceste valute — îndeosebi marca vest-germană, francul elveţian şi francul francez — au urcat sensibil în raport cu dolarul; numai cursul lirei sterline a cunoscut o uşoară eroziune, urmată de redresare.

De pe la mijlocul lunii iulie 1973, cursul mărcii, al francului elveţian şi al celui francez, precum şi al lirei

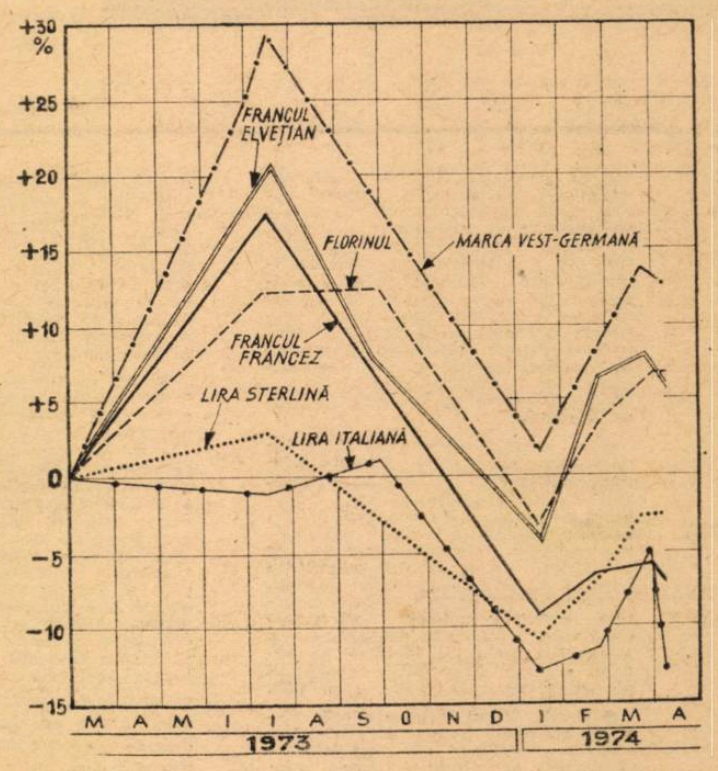

Variaţii în raport cu dolarul. (După „LE MONDE")

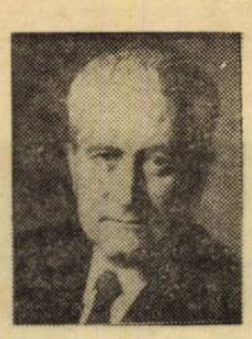

Interviu cu
OCTAVIAN GROZA,
ministru-secretar de stat,
prim-vicepreşedinte
al Consiliului Naţional pentru
Ştiinţă şi Tehnologie

„O BAZĂ ECONOMICĂ DURABILĂ SECURITĂŢII, PĂCII ŞI PROGRESULUI PE CONTINENT"

LA 29 aprilie au luat sfîrşit la Bucureşti lucrările celei de a XXIX-a sesiuni a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa. Cu acest prilej am solicitat un interviu tovarăşului **Octavian Groza**, *ministru-secretar de stat, prim-vicepreşedintele C.N.Ş.T., şeful delegaţiei române.*

• Ce progrese apreciaţi că s-au realizat la actuala sesiune a C.E.E./O.N.U. pe calea înţelegerii şi cooperării pe continentul european ?

— Se poate spune cu justificat temei că prin climatul constructiv, de înţelegere în care s-au desfăşurat lucrările, prin noul impuls ce l-a dat Comisiei, prin hotărîrile adoptate privind activitatea de viitor în toate domeniile, sesiunea de la Bucureşti reprezintă o contribuţie importantă la dezvoltarea cooperării între toate statele membre, la întărirea rolului C.E.E./O.N.U. Succesul sesiunii ne dă o reînnoită încredere în posibilităţile Comisiei, în capacitatea sa recunoscută de a reflecta sensibil mutaţiile pozitive ce au loc pe planul relaţiilor internaţionale şi, mai ales, de a fi, în acelaşi timp, un curajos deschizător de drumuri în acest proces.

Este ferma noastră convingere că, prin acţiuni hotărîte, vizînd eliminarea obstacolelor din calea comerţului şi cooperării industriale, prin promovarea unei diviziuni internaţionale a muncii mai raţionale şi mai echitabile, prin sprijinirea — pe baza unei largi cooperări — a accesului tuturor ţărilor la ştiinţa şi tehnologia modernă, în general printr-o contribuţie mai activă la făurirea unor relaţii cu adevărat noi între statele europene. Comisia va putea oferi o bază economică durabilă securităţii, păcii şi progresului general pe continent, va ilustra virtuţile şi marile posibilităţi ale conlucrării libere, neîngrădite, între state suverane şi egale în drepturi, pentru rezolvarea problemelor de interes comun. În realizarea acestui vast program de acţiune, România îşi va aduce ca şi pînă acum, alături de ceilalţi membri ai Comisiei o contribuţie activă şi perseverentă.

La actuala sesiune România a făcut o serie de propuneri concrete, constructive printre care se numără şi iniţierea, pregătirea şi promovarea Rezoluţiei privitoare la activităţile de viitor ale Comisiei, la care s-au raliat în calitate de coautoare alte 18 ţări, apreciată ca un document de mare însemnătate pentru intensificarea şi consolidarea în continuare a cooperării economice, ştiinţifice şi tehnologice dintre statele membre.

• Asupra căror probleme majore, de interes prioritar şi practic pentru toate statele continentului, îşi va concentra atenţia Comisia în perioada ce urmează ?

— Este vorba de intensificarea schimburilor în domeniul cercetării ştiinţifice, facilitarea accesului ţărilor membre la rezultatele acesteia, în special pentru rezolvarea problemelor energetice şi pentru combaterea poluării, problemă care a fost foarte des abordată în lucrările sesiunii, în cuvîntările şefilor delegaţiilor şi în discuţiile din comitetele specializate.

D. D.

CURSURI ŞI DOBÎNZI PE PIAŢA INTERNAŢIONALĂ

Cursurile principalelor valute occidentale faţă de dolarul S.U.A. şi preţul aurului pe perioada 23-29 aprilie a.c.

Cotaţii la Londra	Curs paritar (central)	28.XII 1973	23.IV 1974	29.IV 1974	Abaterea[1] cursului valutar în ziua de 29 aprilie 1974 faţă de — în % — cursul paritar (central)	nivelul din 28.XII. 1973	Abaterea cursului dolarului faţă de diversele valute în perioada 28.XII. 1973 - 29.IV. 1974
Marca vest-germană	2,66904	2699o	2,489o	2,454o	+ 8,76	+ 9,98	- 9,o7
Francul elveţian	3,3855	3,25oo	2,972o	2,934o	+15,38	+1o,77	- 9,72
Francul francez	4,6o414	4,7o25	4,8325	4,869o	- 5,44	- 3,42	+ 3,54
Lira sterlină 2)	2,8952	2,325o	2,4o22	2,42o7	-16,39	+ 4,11	- 3,95
Lira italiană	523,5o	6o7,o	635,5o	634,25	-17,46	- 4,29	+ 4,48
Yenul japonez	3o8,o	28o,2	276,o	279,55	+1o,17	+ o,25	- o,25
Preţul aurului 3)	42,22[4]	1o3,87	174,4o	166,75	-	-	-

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt); 2) Dolari pentru 1 liră sterlină; 3) În dolari SUA/uncie (preţul fixing); 4) Preţul oficial al aurului.

ÎN SĂPTĂMÎNA 23—29 aprilie a.c. tendinţa de slăbire a cursului dolarului faţă de principalele valute occidentale manifestată în ultimul timp s-a accentuat. Slăbirea cursului dolarului este consecinţa acţiunii mai multor factori printre care accentuarea inflaţiei în S.U.A., al cărei nivel s-a ridicat în trimestrul I a.c. la 14,5% (calculat pe bază anuală) în condiţiile în care economia americană pare să se îndrepte tot mai mult spre o recesiune. În trimestrul I a.c. produsul naţional brut al S.U.A. a scăzut cu 5,8% (calculat pe bază anuală). Aprecierile că balanţa comercială a S.U.A. s-ar putea să înregistreze un deficit de circa 500 milioane dolari în luna martie a.c. au contribuit de asemenea la slăbirea cursului dolarului.

Reluarea speculaţiilor privind o inevitabilă revalorizare — mai devreme sau mai tîrziu — a mărcii vest-germane în condiţiile în care balanţa comercială a R.F.G. înregistrează lună de lună excedente record a accentuat tendinţa de slăbire a dolarului S.U.A.

Rata inflaţiei în R.F.G. este cu mult inferioară celei din S.U.A., respectiv de numai 7,5% în trimestrul I a.c. (calculat pe bază anuală). În aceste condiţii cursul dolarului faţă de marcă a scăzut în mod deosebit, situîndu-se la cel mai scăzut nivel din ultimele şase luni. Deşi Banca Federală a R.F.G. a intervenit pe piaţă cumpărînd circa 33 milioane dolari numai în zilele de 23 şi 24 aprilie, iar taxa oficială a scontului în S.U.A. a fost majorată la 8% de la 7,50%, paralel cu o nouă creştere a dobînzii preferenţiale (prime rate) la 11%, tendinţa de scădere a cursului dolarului nu s-a schimbat.

Poziţia dolarului a fost influenţată în mod negativ şi de anunţarea încheierii acordului de principiu dintre ţările membre ale C.E.E. privind posibilitatea ca băncile centrale ale ţărilor respective să poată vinde şi cumpăra aur atît între ele cît şi pe piaţa liberă, la un preţ diferit de preţul oficial.

În actuala conjunctură de pe pieţele valutare occidentale cursul dolarului a scăzut şi faţă de celelalte valute occidentale (francul elveţian, lira sterlină etc.). De menţionat că marca vest-germană a continuat, în perioada analizată, să se întărească şi faţă de valutele vest-europene care împreună cu marca fluctuează în comun faţă de dolarul S.U.A., Banca Federală a R.F.G. fiind obligată să intervină pe piaţă pentru sprijinirea cursului unora dintre ele.

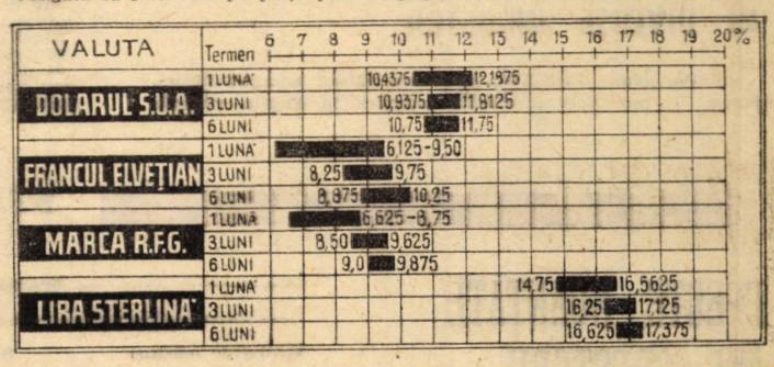

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piaţa eurovalutelor, în perioada 23—29 aprilie 1974 (niveluri minime şi maxime)

PE PIAŢA eurodolarilor dobînzile au crescut sub influenţa accentuării tendinţei de creştere a dobînzilor pe piaţa monetară din S.U.A.

La euromarca vest-germană şi eurofrancul elveţian dobînzile au avut o evoluţie oscilantă, cu unele tendinţe de scădere oglindind în principal situaţia celor două valute pe pieţele valutare internaţionale.

La eurolira sterlină dobînzile au scăzut influenţate fiind de tendinţa de scădere a dobînzilor pe piaţa monetară din Anglia ca urmare a măsurilor luate de autorităţile din această ţară de a încuraja şi pe această cale redresarea economiei. Astfel, după ce Banca Angliei a redus cu 1% procentul depozitelor speciale asupra pasivelor eligibile ale băncilor engleze, suplimentînd în felul acesta lichiditatea pieţei monetare cu 300 milioane lire sterline, recent s-a anunţat o nouă reducere a depozitelor respective care va aduga un plus de lichiditate de circa 149 milioane lire sterline.

Taxa oficială a scontului în vigoare la data de 29 aprilie 1974 în următoarele ţări:

Anglia[x]	12,0%	Israel	6,0%
Austria	5,5o%	Italia	9,0%
Belgia	8,75%	Japonia	9,0%
Canada	8,25%	Luxemburg	8,75%
Danemarca	1o,0%	Norvegia	5,5o%
Elveţia	5,5o%	Olanda	8,0%
Finlanda	9,25%	Suedia	6,0%
Franţa	11,0%	S.U.A.	8,0%
R.F.Germania	7,0%		

x) Dobînda minimă de împrumut

T. G.

IPOTEZE-PREVIZIUNI

• Penurie de oţel spre sfîrşitul deceniului ?

POTRIVIT unui comitet de specialişti din cadrul grupului metalurgic japonez „Mitsui", omenirea s-ar îndrepta spre o penurie acută de oţel între anii 1975 şi 1980. Previziunile comitetului susmenţionat sînt următoarele (în milioane tone) :

	1975	1980
Consumul mondial de oţel	767,8	981,9
Producţia mondială de oţel	759,0	889,0
Deficitul mondial de oţel	8,8	92,9

Deşi se apreciază că asemenea afirmaţii trebuie primite cu prudenţă, specialiştii sînt de acord cu faptul că, din cauza dificultăţilor de investiţii, volumul capacităţilor noi este insuficient pentru acoperirea necesarului de produse siderurgice în perspectivă.

• Pentru 661 de ani

ÎN RAPORT cu ritmul actual de extragere, rezervele de cărbune ale Statelor Unite — 400 miliarde de tone — sînt suficiente pentru 661 de ani, pe cînd rezervele „confirmate" de ţiţei — 38 miliarde barili — se vor epuiza în mai puţin de 11 ani, iar cele de gaze naturale în circa 11 ani şi jumătate. Actuala producţie anuală de cărbune a S.U.A. se cifrează la 600 milioane tone. Se prevede că în următorii cinci ani această producţie va depăşi 750 milioane tone, scrie revista **Pourquoi Pas ?**

• Electronica în construcţiile auto

SOCIETATEA americană de studii Quantum Science Co. afirmă că vînzările pe piaţa mondială a electronicii destinate automobilelor vor creşte de la 1,21 miliarde dolari în 1973 la 2,69 miliarde în 1977 (respectiv la circa 70 de dolari per vehicul). În acest cadru, se vor dezvolta cu prioritate aplicaţiile electronicii la sistemul de securitate şi la comanda motorului (de pildă, injecţia şi aprinderea electronică, ceea ce va permite şi reducerea gradului de poluare a atmosferei.

• Oţelul argentinian

GUVERNUL argentinian a stabilit prin decret direcţiile principale de dezvoltare ale industriei siderurgice pînă în anul 1985. Astfel, în acel an urmează să se producă 13 milioane tone oţel, comparativ cu 2,15 mil. tone în 1973. Organele competente urmează ca în decurs de 90 zile să prezinte proiectul construirii unui combinat siderurgic integrat pe verticală, specializat în producţia de laminate plate. Concomitent se va da publicităţii licitaţia pentru construirea acestui obiectiv economic.

1974 — an favorabil pieţei oţelului

PENURIA de produse petroliere nu a generat pînă în prezent o încetinire însemnată a ritmurilor de producţie în siderurgia mondială. Petrolul nu deţine decît o pondere scăzută în aprovizionarea cu energie a industriei siderurgice ; această pondere este de numai 6% în S.U.A. şi ajunge la 20% în Japonia, în timp ce ponderea cocsului variază între 60 şi 75%.

În ceea ce priveşte cocsul, aprovizionarea pare a nu pune probleme : resursele mondiale de cărbuni cocsificabili sînt însemnate, iar numeroase firme siderurgice capitaliste îşi au garantat necesarul prin contracte pe termen lung şi participaţii.

În ansamblu, se apreciază că anul 1974 va fi un an favorabil siderurgiei mondiale, deşi ritmul de creştere a acestei industrii va fi mai mic ca în anul precedent ; preţul de cost, din contră, va creşte.

Minereul de fier, cu un sfert mai scump

PREŢURILE minereului de fier achiziţionat de firmele vest-europene de pe piaţa externă, conform contractelor încheiate pentru livrările din anul 1974, sînt cu 25% mai ridicate decît preţurile de contract pentru livrările din anul 1973 (stabilite în perioada noiembrie-decembrie 1972).

În anul 1973 cererea de minereu de fier pe piaţa mondială a fost foarte susţinută, ca urmare a conjuncturii extrem de favorabile a produselor din oţel ; din această cauză, pentru contractele de livrare în 1974, vînzătorii şi-au impus preţurile, motivînd majorările cerute prin creşterea preţului manoperei, transporturilor etc.

10 milioane tone minereu de fier care vor fi livrate în acest an de Suedia în R. F. Germania vor avea un preţ cu 23% mai mare ca cel din anul 1973 ; de asemenea, minereul brazilian livrat în 1974 în R. F. Germania va avea un preţ cu 25% mai mare ca cel livrat în 1973. Creşterea de preţ a minereului de fier exportat de Canada, Venezuela şi Liberia este de acelaşi ordin.

sterline începe să se deterioreze, ele fiind urmate, din luna octombrie, şi de florinul olandez şi lira italiană. Căderea continuă pînă la mijlocul lui ianuarie 1974, cînd asistăm la o nouă ascensiune a valutelor vest-europene amintite. Variată ca intensitate, această perioadă de reviriment este de scurtă durată, la sfîrşitul lunii martie a.c. schiţîndu-se o nouă tendinţă de scădere a cursului celor şase valute, în special al lirei italiene.

MONDORAMA

REGIUNEA C.E.E./O.N.U. ÎN CIFRE

ÎN discursul său inaugural rostit la cea de a 29-a sesiune a C.E.E./O.N.U. de la București, secretarul executiv Janez Stanovnik a arătat că regiunea C.E.E./O.N.U., care cuprinde țările europene, inclusiv U.R.S.S., precum și S.U.A. și Canada, deține 31% din populația și 35% din suprafața uscată a globului, fiind destul de săracă în resurse, dar avansată pe plan tehnic. Acest lucru se reflectă în faptul că deținînd numai 25% din rezervele cunoscute de petrol, ea consumă aproape 80% din producția mondială; același decalaj se constată și la alte materii prime de mare interes: posedînd numai 10% din zăcămintele de bauxită, consumul de aluminiu al regiunii reprezintă 82% din producția mondială; deținînd 55% din zăcămintele de minereu de fier, ea folosește 80% din oțelul produs în lume; avînd 45% din rezervele mondiale de fosfați, ea consumă 76% din îngrășămintele fosfatice utilizate în lume; cu 44% din suprafața împădurită, ea folosește 78% din lemnul tăiat pe plan mondial; dispunînd de 31% din pămînturile agricole ale lumii și de numai 10% din gospodăriile agricole, ea contribuie cu aproape două treimi la producția și exporturile agricole mondiale.

Desigur, există diferențe între principalele subregiuni componente, spunea el în continuare: dacă Europa răsăriteană, inclusiv U.R.S.S., exportă materii prime și energie (exportul reprezentînd 3% din consumul său intern) și America de Nord este importatoare mijlocie (4% din consumul său intern), Europa occidentală trebuie să importe mult: 20% din toate materiile prime, mai mult de 60% din energia și 98% din petrolul consumat. „Problema resurselor se află deci în centrul cooperării economice în regiune, ca și al relațiilor între țările care o compun și restul lumii", se afirmă în discurs.

DIFICULTĂȚI ÎN REALIZAREA PROGRAMULUI ALIMENTAR MONDIAL

PROGRAMUL alimentar mondial (P.A.M.), creat pentru utilizarea excedentelor alimentare în scopul ajutorării țărilor în curs de dezvoltare, care în cursul ultimilor 11 ani a primit contribuții (în produse, servicii și numerar) de 1 300 milioane dolari, întîmpină în prezent serioase dificultăți datorită instabilității monetare, scăderii stocurilor alimentare și creșterii prețurilor.

În cursul ultimelor șapte luni P.A.M. a fost constrîns să suspende realizarea unor proiecte noi aprobate în valoare de 86 milioane dolari. Resursele sale fizice, pentru anul 1974 au fost reduse cu aproximativ 40% prin creșterea prețurilor. Așa cum declara Francisco Aquino, directorul executiv al P.A.M., numai în anul 1974 deficitul total de produse al Programului s-ar ridica la 245 000 tone. Reducerile serioase în angajamentele contractate, împreună cu restringerea fluxului ajutorului alimentar mondial, au antrenat consecințe tragice pentru milioane de oameni aparținînd națiunilor celor mai puțin dezvoltate din lume. Recent Arabia Saudită a anunțat că va contribui cu 50 milioane de dolari în numerar pentru anii 1975—1976.

CONSUMUL DE ENERGIE ÎN DIVERSE INDUSTRII

DUPĂ datele I.N.S.E.E., ponderea valorii energiei încorporate în produsele diverselor industrii în Franța variază larg, de la 2,1% la 19,7%, motiv pentru care și scumpirea acesteia le afectează în mod diferit.

Industria consumatoare	Ponderea energiei totale (%)	din care ponderea petroliului (%)
Electrotehnică	2,1	1,2
Autovehicule	2,3	1,2
Construcții	2,3	1,9
Construcții de mașini	2,7	2,0
Prima prelucrare a metalelor	4,2	1,9
Hîrtie-carton	7,3	3,4
Metale neferoase	9,3	3,0
Chimie	10,3	3,8
Materiale de construcții	10,7	5,4
Sticlă	11,1	6,6
Transporturi	12,6	7,8
Siderurgie	19,7	1,4

OBIECTIVELE INDUSTRIALIZĂRII ÎN ȚĂRILE ARABE

ÎN raportul prezentat de Institutul de specialitate al Ligii Arabe celei de a treia Conferințe asupra dezvoltării industriale a statelor arabe se jalonează următoarele priorități:

1. Dezvoltarea acelor ramuri ale industriei care utilizează un număr mare de forță de muncă, respectiv: textilă, a confecțiilor, lemnului, hîrtiei și celulozei și cea alimentară (uleiuri vegetale, zahăr, conserve de fructe și legume).
2. Crearea și dezvoltarea industriei petrochimice.
3. Prelucrarea minereurilor feroase și neferoase, a fosfaților și a altor materii prime.

Pentru orientarea industrializării în aceste direcții, se sugerează eliminarea obstacolelor și facilități pentru creșterea exporturilor prin: acordarea de scutiri de taxe și de credite la export; crearea de porturi și zone de comerț liber; reducerea costurilor în special la apă și energie electrică la unele produse de export; intensificarea cooperării interarabe în materie de marketing; participarea în comun la tîrguri și expoziții internaționale, la negocierile comerciale multilaterale, la formarea de cadre etc.

Un obiectiv important al politicii comerciale a țărilor arabe ar urma să fie creșterea exporturilor în țările dezvoltate prin: folosirea integrală a posibilităților pe care le oferă sistemul de preferințe generalizate; stabilirea de relații comerciale cu marile organizații de import din țările occidentale; participarea activă la negocierile comerciale multilaterale din cadrul G.A.T.T.; solicitarea unor noi facilități de la țările din Piața Comună prin încheierea de acorduri comerciale preferențiale, care să prevadă scutirea sau reducerea taxelor vamale și noi contingente de import.

„ALTITUDINEA" COEFICIENȚILOR DE UTILIZARE ȘI A PROFITURILOR PE LINIILE AERIENE

SURPRINZÎND zborurile deficitare și concediind 16 000 salariați, în vreme ce numărul pasagerilor pe liniile interioare a crescut, companiile americane de transport aerian și-au îmbunătățit coeficienții de utilizare a avioanelor și totodată profiturile. Astfel, „United Airlines" a realizat în ianuarie profituri de 4,3 milioane de dolari, față de 4 milioane pierderi în ianuarie 1973.

FIBRA DIN BAZALT

LISTA înlocuitorilor fibrelor naturale s-a îmbogățit nu de mult cu încă una, rezultată din prelucrarea termică a bazaltului. Ea este foarte subțire, rezistă la temperaturi cuprinse între —260° și +700°C, este foarte ușoară (un metru cub de fibre cîntărește 15—17 kg). După cum relatează ziarul „Pravda", experiențele efectuate pînă în prezent deschid fibrei din bazalt numeroase domenii de utilizare, ea avînd proprietăți superioare fibrei de sticlă sau minerale. Din ea se pot fabrica hîrtie și carton, pereți pentru izolație termică sau fonică, haine de protecție, filtre și alte produse cu destinații speciale.

BURSĂ DE PRODUSE PETROLIERE ?

PREȘEDINTELE bursei new-yorkeze, Richard Levine, a dat publicității unele detalii în privința planului de inaugurare a unei burse pe piața internațională a produselor petroliere în următoarele săptămîni. Se apreciază că la această bursă se vor tranzacționa și combustibil de încălzit și păcură în loturi de 100 tone f.o.b Rotterdam. Produsele petroliere se vor tranzacționa la termene de pînă la 18 luni, în timp ce navlurile produselor petroliere se vor negocia la termene de pînă la trei ani.

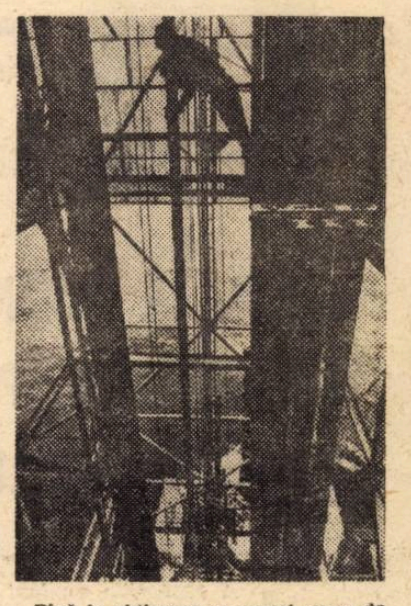

Pînă la obținerea unor noi surse de energie, petrolul din Marea Nordului este prospectat intens.

SOARELE, CU VIRTUȚILE LUI MULTIPLE...

KAZAHSTANUL, republică sovietică din Asia Centrală în care numărul zilelor însorite pe an se ridică la 300, oferă condiții prielnice pentru studierea posibilităților de utilizare a energiei solare. În prezent, în deșertul Kizilkum se construiește prima întreprindere din Uniunea Sovietică pentru fabricarea de diferite instalații care utilizează energia solară. Instalațiile care vor funcționa prin exploatarea energiei soarelui se vor folosi la uscatul fructelor, pregătirea mîncării, încălzirea caselor iarna și chiar... la condiționarea aerului în timpul verii. Instalațiile vor putea fi utilizate pentru desalinizarea apei, care se găsește în cantități mari în subsolul deșertului. Aceasta va permite îmbunătățirea aprovizionării cu apă a unor centre industriale în plină dezvoltare și irigarea unor mari suprafețe de pămînturi toride.

DUPĂ 42 DE ANI...

DUPĂ 42 de ani de „republică corporativă", problemele economice ale Portugaliei sînt la fel de grave ca și cele politice. Cu o populație de 8,7 milioane de locuitori, situată geografic „la marginea Europei", economia Portugaliei este într-adevăr la marginea Europei: este cea mai săracă și cea mai subdezvoltată țară europeană. În ciuda anumitor eforturi de industrializare, structurile sale au rămas arhaice, mai ales în agricultură, unde lucrează peste două treimi din populația activă.

În economie se vorbește despre „două mari pete negre": penuria de forță de muncă și inflația. Prima se datorează emigrărilor devenite din ce în ce mai numeroase mai ales din 1961, anul începerii războiului colonial din Africa: numeroși tineri pentru a scăpa de serviciul militar (cei mai lung din Europa: patru ani) emigrează, cel mai adesea clandestin. În decurs de numai zece ani circa 1 200 000 de persoane au plecat și au rămas în străinătate: o optime din populația totală, dar o treime din populația activă (3,1 milioane de persoane).

Inflația a fost generată în primul rînd de uriașul procent din bugetul național dedicat cheltuielilor militare din Africa: 50%. Și totuși moneda portugheză — escudo (egală cu 20 centime franceze, de exemplu) — rămîne o deviză relativ apreciată. Motivul: rezervele monetare alimentate de trimiterile muncitorilor portughezi care lucrează în străinătate și de turiști străini (4,8 milioane în 1973).

În cadrul programului noilor autorități portugheze — junta salvării naționale, prezidată de generalul Antonio de Spinola — s-a subliniat că se vor pune bazele unei noi politici economice, avînd ca preocupare imediată lupta împotriva inflației.

ENERGETICA: INVESTIȚII PRIORITARE

PÎNĂ la sfîrșitul acestui cincinal în R.D.G. vor fi cheltuite în total pentru investiții 175 miliarde mărci, cu 129% mai mult decît în cincinalul 1965—1970. Cele mai mari sume sînt orientate spre ramura energetică. Se construiesc termocentrale pe bază de cărbune brun, în vederea valorificării zăcămintelor existente în țară, precum și centrale atomoelectrice, în colaborare cu U.R.S.S. Pînă la finele acestui cincinal capacitatea centralelor electrice urmează să crească cu 6000 MW, relatează revista Die Wirtschaft.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

EFECTE NUANȚATE ALE CREȘTERII PREȚURILOR

COMENTARIILE apărute în ultimele luni în presa occidentală cu privire la majorările de prețuri intervenite în cursul anului trecut la petrol și la o serie de materii prime subliniază îndeosebi faptul că aceste majorări afectează economia țărilor capitaliste dezvoltate (mari consumatoare de asemenea produse), dezechilibrînd balanțele lor comerciale externe și accentuînd presiunile inflaționiste pe plan intern.

Datele publicate de O.N.U. asupra evoluției prețurilor de export la produsele de bază (produse agricole alimentare și nealimentare, produse minerale) sau la metalele neferoase evidențiază însă că decalajul existent în acest domeniu între țările capitaliste dezvoltate și țările nesocialiste în curs de dezvoltare este departe de a fi lichidat. Astfel (vezi tabelul) în ultimul deceniu, indicele prețurilor la produsele de bază a rămas la început practic constant, apoi a crescut în mod egal pînă în 1970 pentru ambele grupuri de țări. În 1972 decalajul dintre indicii regiunilor A și B reprezenta 9 puncte, pentru a ajunge la 22 puncte la finele anului trecut (indicele a crescut cu 50 de puncte în cazul regiunii B și cu 63 de puncte în cel al regiunii A). Este adevărat că la grupa metalelor neferoase comune indicele regiunii B a progresat mai repede decît cel al regiunii A, înregistrînd la sfîrșitul anului trecut un avans de 37 de puncte, dar această tendință s-a menținut în întreaga perioadă examinată.

Dacă urmărim structura valorică a exporturilor pe cele două grupuri de țări, constatăm că numai la subgrupa „combustibili minerali și produse asimilate" valoarea exporturilor regiunii B depășea net în 1971 (ultimul an cu date definitive publicate) pe cea a regiunii A. În schimb, la toate subgrupele de produse de bază exportul global al țărilor capitaliste dezvoltate depășea pe cel al țărilor în curs de dezvoltare (la cereale — de 4,5 ori, la produse oleaginoase — de 3 ori, la produse alimentare, băuturi, tutun — de aproape două ori ș.a.m.d.).

Evoluția indicelui prețurilor de export
(1963=100)

Grupa de mărfuri	Regiunea	1968	1970	1972	1973
Produse de bază	A	100	107	134	197
	B	100	107	125	175
Din care:					
— Alimente	A	102	109	135	204
	B	102	114	127	179
— Alte produse agricole	A	96	100	126	190
	B	94	90	110	167
— Produse minerale	A	104	122	154	190
	B	102	104	135	176
— Metale neferoase (comune)	A	142	167	150	198
	B	165	191	161	235

A — Țări capitaliste dezvoltate, B — Țări nesocialiste în curs de dezvoltare.
Sursa: Monthly Bulletin of Statistics, March 1974.

N. P.

viața economică

Redactor șef: Ioniță OLTEANU

Abonamentele se primesc la toate oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții, precum și la redacție Cont. I.S.I.A.P. 64030153 B.N.R.S.R. filiala sect. 1.
Din străinătate abonamentele se fac prin Rompresfilatelia București, Calea Griviței nr. 64—66 P.O.B. 2001

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA str. Nicolae Iorga nr. 36 ● telefon 50.40.40 București

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25

40 470